

"Türk Dövlətləri yeni Türk əlifbası Transliterasiyaları və müasir
Azərbaycan türkcəsi"

ƏSKİ AZƏRBAYCAN TÜRK DİLİ İLƏ

“EKÜMƏNİK” MÜQƏDDƏS KİTAB

Tevrat - Zəbur - İncillər

ve

Bütün Dövrüqanoni / Apokrifa Əlavələri

AZƏRBAYCAN TÜRKÇƏSİ TIPKI BASIMI VƏ LATİN ƏLİFBASI İLƏ
TRANSLİTERASYALARI

İvrit dilində, Kildanice, Aramice əsllərindən toplanan və
Yunanca tərcümədən hazırlanan ilk orijinal Azərbaycan Türkçəsidir.

QADİR AKIN

ƏHDİ ƏTİQ

(TÖVRAT-ZƏBUR VE APOKRİFLƏR)

Ön söz (s.4), Qapak (s.6-7) ve Fihrist(s.8-9)

Musa'nın İlk Beş Kitabı :

- 1- Tekvin (Yaradılış Kitabı) s.11
- 2- Çıxış (Misir'dan Çıxış) s.185
- 3- Lavalilər s.331
- 4- Saylar (Cölde Sayım) s.437
- 5- Tövrat Məsənni (Qanunun Təkrarı)... s.583-707

Tanrı Kavminin tarix / hikayə kitabları

- 6- Yesu(a) / 708-793
- 7- Həkimlər / 794-881
- 8- Rut / 882-894
- 9- I. Samuel (I.Padşahlar) / 895-1010
- 10- II.Şamuel(II.Padşahlar / 1011-1107
- 11- I.Padşahlar(III.Padşahlar) / 1108-1221
- 12- II.Padşahlar(IV.Padşahlar) / 1222-
- 13- I. Tarihler(Salnamələr) /
- 14- II.Tarihler(Salnamələr) /
- 15- Ezra /
- 16- Nehemya /
- 17- Ester /
- 18- Əyyub /
- 19- Məzamirlər (Zəbur) /
- 20- Süleymanın Məsəlləri (Özdeyişləri /
- 21- Vaiz /
- 22- Nəğmeler Nəğmesi (Neşidələr Neşidəsi) /
- 23- Yeşaya (İşaya) /
- 24- Yeremya /
- 25- Yeremyanın Mərsiyələri (Ağıtları) /
- 26- Yezekel /
- 27- Daniel /
- 28- Huşə /
- 29- Yoel /
- 30- Amos /
- 31- Avdiya /
- 32- Yunus /
- 33- Mikeya /
- 34- Nahum /
- 35- Habaqquq /
- 56- Sefenya /
- 37- Haqqay /
- 38- Zəkəriyyə /
- 39- Malaki / 1440

Apokrifə Əlavələri

- 1- Yuditin Kitabı /
- 2- Salomonun böyük hikməti (Bilik Kitabı) /
- 3- Tovbit'in Kitabı / (Çift Orj.Grekçə versionu)
- 4- Mənəssənin Duası /
- 5- Yesu Şirak veya Eklesiyastikus Kitabı /
- 6- Baruxun Kitabı /
- 7- Yeremya'nın Mektubu /
- 8- I. Məqabirler /
- 9- II. Məqabirler /
- 10- III.Məqabirler (və ya Səmonun Kitabı) /
- 11- I. Ezra (və ya 3.Ezra) /
- 12- 4.Ezra/(Etiyopça, Lat, Sür., Arp.,Orj.Vers.) /
- 13- Ester'in "Hak" Kitabı / (Çeşitli vers.var)
- 14- Daniyelin Hak Kitabı(3 Yigitin Tərənnümü)/
- 15- Suzanna/(Çift Orj. Grekçə versionu)/
- 16- Babilom/(Çift Orj.Grekçə versionu)/

ƏHDİ CƏDİD

(YENİ ƏHD və İNCİLLƏR)

- 1- Mattanın İncili .....
- 2- Markosun İncili .....
- 3 -Lukanın İncili .....
- 4 -Yəhyanın İncili .....
- .....
- 5 -Həvarilərin İsləri .....

Pavlus Resulün Risaleleri yani

- 6 -Romalılara .....
- 7 -I. Korinflilərə.....
- 8 -II. Korinflilərə .....
- 9 -Qalatiyalılara .....
- 10-Efeslilərə.....
- 11-Filipəlilərə .....
- 12-Kolossililərə .....
- 13-I. Saloniklərə
- 14-II.Saloniklərə .....
- 15-I. Timoteyə .....
- 16- II.Timoteyə.....
- 17-Titə .....
- 18-Filimona .....
- 19-İbranilərə.....
- 20-Yaqub Resulün Risaləsi .....
- 21-I. Petər....
- 22-II. Petər....
- 23-Yəhya Resulün I. Risaləsi
- 24-Yəhya Resulün II. Risaləsi ....
- 25-Yəhya Resulün III.Risaləsi ....
- 26-Yəhuda Resulün risalesi .....
- 27-Yahyanın Vəhiyi.

BELGELEYİRLƏR**LÜĞƏT****Türki dövlətlər yeni Türk əlifbası Tabelası
və transliterasiyaları.**

ƏSKİ AZƏRBAYCAN TÜRK DİLİ İLƏ “EKÜMƏNİK” MÜQƏDDƏS KİTAB

Tövrat - Zəbur - İncillər və
Bütün Dövrüqanoni / Apokrifə Əlavələri
(ƏHDİ ƏTİQ və ƏHDİ CƏDİD)

Azərbaycan Türkçəsi'ndən Transliterasiyasını Alan:

QADİR AKIN

Anadolu Ünivərsitəsi Açıqöyrətim Fakültəsi Tarix Bakalavrı
kadir.akin1@gmail.com

Editör:

H a q q ı B a y r a k t a r
bayraktarhakikat@gmail.com

www.hakikat.net

ISBN:

İstanbul
Dizqi - Redaksiya : Q. Akın - H. Bayraktar

Qapaq : H a q q ı B a y r a k t a r

Hər hüquq qorunur. Osmanlı Türkçəsinin aslı və müasir Türkçə mətninin hansısa hissəsi və ya tamamı - hər hansı bir şəkildə və hər hansı bir yolla - Kadir Akın'ın yazılı icazəsi olmadan təkrarlanmaz və yayılmaz. (Icazəsiz alıntılar, mənbəyə istinad edərək və yüz cümləni keçməyən şərtlə alınabilir.)

Əziz oxucu!

Averin üstü: "KİTABI MUQADDƏS YANI ƏHDİ ATIQ (QƏDIM ƏHD) Mukaddəs kitabların intişarı üçün İngiliz və digər təşkilatların pul yardımçıları dəstəyi ilə Laypcik şəhərində, Drokolin matbaasında 1891-ci il Məsihiyyədə basıldı" yazılır. Bu, İngiliz və digər təşkilatların mali yardımçıları ilə basıldığını bildirir.

Bu mətni anlamaq üçün tarixə bir göz atmaq lazımdır. 20. əsrд qədər İngilis sömürgələr Bakanlığına (British Colonial Ministry) bağlı bir çox Missiya Cəmiyyətləri vardi. Bundan başqa Avropada "Alman Şərqiyat İnstitutları" qurulmuşdu. Bunlardan biri də 1710-1724 Aralığında Almaniyanın Hallə şəhərində Protestanlar tərəfindən qurulan 'Yəhudilər Araşdırma İstəkçisi'dir. Latincesi '*Institutum Judaicum*' olan bu təhsil və araşdırma mərkəzi, Yəhudiləri Xristianlığa çevirmə məqsədi ilə qurulmuşdu. Bu daha sonra 1812-ci ildə İlk Alman Kitabı Mukaddes təşkilatına çevrilib. Bu kitab (1871?) 1891-93-ci ildə imperatorluq Almaniyanın, Kayzer Vilhelm dövründə Azərbaycan dilində Osmanlı Əlifbası ilə Laybzik şəhərində çap edilən ilk Qüdsi Kitab olmuşdur ["**Drang nach Osten / Şərqə Yönəlmə**" Çünkü Alman şərq siyaseti Asiyada birləşdirildi.]. Əski şərqi Almaniyada yerləşən Laybzik ilə Hallə bir-birinə çox yaxın şəhərlərdir. Hətta Protestantlığın qurucusu Martin Lutherin şəhri adlandırılan Vittenberq də bunlara yaxındır.

Bilindi ki daha öncə, Kostantinopolis'tə (İstanbul) II. Abdülhamit dövründə Osmanlı Meârif-i Umu-miye Nezâret-i Celîlesi (**Təhsil / Mədəniyyət Nazirliyi'nin**) icazəsi ilə 1885-ci ildə 'Kitab-ı Mukaddes' Osmanlı Türkçəsi ilə çap olunmuşdu. Alman Kitab-ı Mukaddes təşkilatı Azərbaycandakı Türklərə bu münasibətlə xidmət etmək üçün 1891-ci ildə Eski Əhədi və 1893-cü ildə Yeni Əhədi Azərbaycan / Osmanlı Əlifbası ilə çap etmişdir. Beləcə, bu kitab 1885-ci ildə Osmanlıca çap olunan Kitab-ı Mukaddes'in Azərbaycan dilində yeni bir versiyasıdır.

Kitabda o devrə aid bir çox Azərbaycanca, Farsca və Ərəbcə sözlər var. Bu sözlər Ərəb əlifbası və Latin əlifbası ilə kitabın sonundakı Lügatta yer alır. Əski Azərbaycan dilində yazılan bu kitabın transliterasiyasını o zamanın dilində etdiyim üçün Osmanlıcadaki təlaffuzuna uyğun olaraq italic hərfərdən istifadə etdim. Çünkü Azərbaycanda 1929-cu ilədək istifadə olunan Ərəb əlifbəsidir. Daha sonra istifadə olunan Latin əlifbəsində bəzi dəyişikliklər edilib. Əger bu kitabı indi istifadə olunan Azərbaycan əlifbəsinə çevirmək lazımdırsa, bu edilə bilər. Hərfərin bir neçəsi istisna olmaqla, sözlərin özündə heç bir dəyişiklik olmayıacaq. Bu səbəbdən kitabın sonundakı Lügatta sözlər şimdiki Azərbaycan əlifbəsi və Türkçə Latin əlifbəsi ilə birlilikdə yazılmışdır. Tədqiqatçılara və Dinlər tarixinə kömək edəcəyinə ümidi edirəm.

Kadir Akın

Azərbaycanda Müqəddəs Kitab kronologiyası

1842-ci il. İncil Mattaya görə. Mirzə Fərrux və Feliks Zaremba tərəfindən tərcümə olunmuşdur. Bu tərcüməni Karl Gotlib Pfander təshih etmişdir. London - 1842.

1876-ci il. İncil Yəhyaya görə. Bu kitabı əsas etibarilə Van Norden tərcümə etmişdir. Təshih edən B. Labaredir. İstanbul, 1876-ci il, 71 səhifə.

1877-ci il. İncilin dörd qismi və həvarilərin işləri. K. G. Pfanderlə əməkdaşlıq edən Mirzə Fərrux tərəfindən tərcümə edilmişdir. London, 1877-ci il, 601 səhifə.

1878-ci il. Əhdi Cədid Cəm halında. Mirzə Fərrux tərəfindən tərcümə edilmişdir. London, 1878-ci il, 1028 səhifə.

1881 İncil Lukaya görə. Tərcüməçi - B. Labare. Urmiya, 1881.

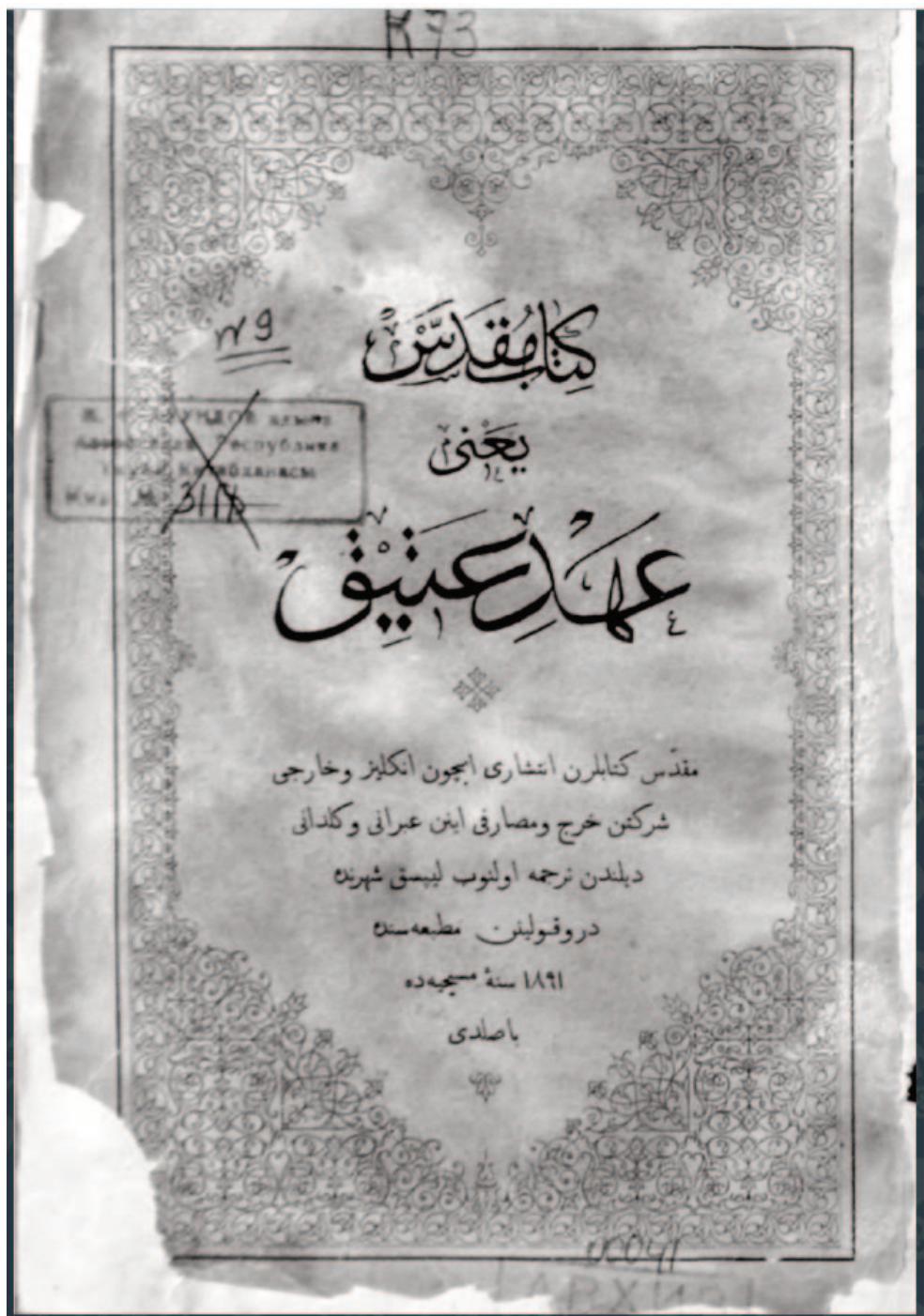
1884-cü il. İncilin dörd qismi və Zəbur Kitabı. Tərcümə edəni - B. Labare. London, 1884.

1891 Əhdi-Ətiq. Tərcümə edəni - Abraham Əmircanyantsdır. Tərcümə 1893-cü ildə hazır olmuşdur. Təshih edənlər: - B. B. Labare, Y. N. Vraydt və A. Əmircanyants. Leypsiq, (Leipzig) 1891, 1437 səhifə.

1893-cü il. Əhdi-Cədid. B. Labare, Y. N. Vraydt və A. Əmircanyants tərəfindən təshih edilmiş nəşri. (herausgabe) Leypsiq. 1893, 464 səhifə.

1922-ci il. Əhdi-cədid. 1893-cü ildə çıxan nəşrin yeni çapı (basqısı) Berlin, 1922-ci il, 464 səhifə (seite)

Bütün bu tərcümələr Ərəb əlifbası ilə nəşr edilmişdir.

KİTABI MÜQƏDDƏS YANI ƏHDİ ƏTİQ

N

Müqəddəs kitapların intişəri üçün İngliz ve hârıcı
şirkətin harç və masariffi-İNƏN İbrâni və kildâni
dilindən tərcümə olunup “*Laypzik*” şəhərində
“Drokolinin” matb‘asında
1891 sene’i məsîhiyyədə
basıldı

h

عهد عتیق ن فهرستی

كتاب	باب	كتاب	باب	كتاب	باب
نهین للهقوات	۵۰	واعظ	۱۲	سرودلر سرودی	۸
ج	۴۰	اشعا	۶۶	پلیلر	۲۷
یلیلر	۲۷	بریما	۵۳	اعداد	۳۶
ایت ملنی	۳۲	بریما پیغمبر مریم لری	۰	بع	۳۴
بع	۳۴	حرقیال	۴۸	حاکملر	۲۱
حاکملر	۲۱	دانیال	۱۲	روت	۳
روت	۳	هوش	۱۲	گوئیل اویغۇي کتابى	۹۱
گوئیل اویغۇي کتابى	۹۱	بوئیل	۳	بوئیل ایکخىي کتابى	۳۴
بوئیل ایکخىي کتابى	۳۴	علوم	۴	تاب اول ملوك	۲۲
تاب اول ملوك	۲۲	عوبیدا	۱	تاب ثانى ملوك	۲۵
تاب ثانى ملوك	۲۵	بونس	۴	اویغۇي نوارىخ ایام	۲۹
اویغۇي نوارىخ ایام	۲۹	میكا	۷	ایکخىي نوارىخ ایام	۲۶
ایکخىي نوارىخ ایام	۲۶	ناحوم	۴	عزرا	۱.
عزرا	۱.	حقوق	۲	ھیا	۱۳
ھیا	۱۳	صفنا	۲	استیر	۱.
استیر	۱.	حجای	۲	ابوب	۴۳
ابوب	۴۳	ذکریا	۱۴	مزامیر	۱۰
مزامیر	۱۰	ملائکا	۴	سلیمان مثللری	۲۱

‘ƏHD-İ ‘ƏTİQİN FİHRİSTİ

Kitap	Bab	Sahife	Kitap	Bab	Sahife
Təkvin-el mahlükât	50	1	Vâ’iz	12	1029
Xuruc.....	40	88	Serûrların serûdi	8	1043
Levililer	27	161	İş’ayâ	66	1050
A ‘adâd	36	214	Yeremiyâ	5	1230
Tövrat məsənni(Təsniyə)....	34	287	Hezekiyâl	48	1243
Yeş‘	24	350	Daniyâl	12	1333
Häkimler	21	393	Hoşa‘	14	1361
Rût	3	437	Yo’el	3	1375
Samuelin evvelinci kitâbı	21	443	Amos	9	1380
Samuelin ikinci kitâbı ...	24	501	Obadyâ	1	1390
Kitâbı evvel mülk	22	550	Yunus	4	1392
Kitâbı sâni mülk	25	607	Mikâ	7	1396
evvelinci tevarihi eyyâm..	29	661	Nâhum	3	1403
ikinci tevarihi eyyâm ..	36	712	Habakkuk	3	1407
Ezrâ	10	774	Sefenyâ	3	1411
Nehemyâ	13	792	Hagây	2	1415
Ester	10	817	Zekeriyâ	14	1418
Eyüp	42	832	Malâkiyâ	4	1433.
Mezâmir	150	877			
Süleymân’ın meselleri	31	992			

تکوین المخلوقات

اوْلَنْجِي بَاب

ا) ابتداده الله کوکلری و پری براندی ۱ اوپر بوش و خالی اپدی و تجهن اوستند فرالن
 وار اپدی والهین روچی صولرن اوستند حركت ابلر اپدی ۲ و الله دیدی نور اولسون
 و نور اولدی ۳ و الله نوری کوردى که بخشنی در والله نوری قرانقىدن آپردی ۴ و الله
 نورن آدینی کوندوز و قرانقۇن آدینی كجه قوبىدی واختام و سحر اولوب اوْلنجى کون اوْلدی
 ۵ و الله دیدی صولرن آراسند رقیع اولسون و صولرى صولىن آپرسون ۶ و الله رقیعی
 فایردی و رقبعن آتنىد اولان صولرى رقبعن اوستند اولان صولىن آپردی و پىله
 اوْلدی ۷ و الله رقبعن آدینی کوك قوبىدی واختام و سحر اولوب ایكھى کون اوْلدی
 ۸ و الله دیدی کوکن آتنىد کى صولر بىر بېلغىسون کە قورىلق کورنىسون و پىله اوْلدی
 ۹ و الله قورىلقت آدینی بىر و بېلغىش صولرن آدینی در بالر قوبىدی والله کوردى کە
 بخشن در

۱۰ و الله دیدی بىرسىز بات بعنى نخ و بىرن نباتات کوکىرنىسون کە بى اوستند اوز نخى اېجىدە
 اولان اوز جنسه کوره مبوددار مبوده آغاچى اولسون و پىله اوْلدی ۱۱ او بىرسىز بات بعنى
 اوز جنسه کوره نخ و بىرن نبات و اوز جنسه کوره اوز نخى اېجىدە اولان مبوددار آغاچ
 کوکىندى والله کوردى کە بخشنی در ۱۲ واختام و سحر اولوب اوْلنجى کون اوْلدی
 ۱۳ و الله دیدی کوکن رفىعەن تېلىر اولسون کوندوزى تەهدىن آپرسون کە شالىر
 و وقلر و کونلر و ايللر اېجۇن اولسوتلر ۱۴ او بىرن اوستە نور و بىرمىك اېجۇن کوکن رفىعەن

Tekvîn-el Mahlûkat

Əvvəlinci Bâb

1*İbtidâda Allah gökleri və yeri yaratdı *1*Başlangıçda Allah göyləri və yeri yaratdı.* 2*və yer boş və hâli idi ve lüccenin üstünde qaranlık var idi və Allahan ruhu suların üstündə harəkət eylər idi *2*Yer quruluşsuz və boş idi, dərin suların üzərində qaranlıq var idi; Allahan ruhu suların üzərində hərəkət edirdi.* 3*və Allah dedi nur olsun və nur oldu *3*Allah dedi: «İşiq olsun» və İşiq oldu.* 4*və Allah nuru gördü ki yaxşıdır və Allah nuru qaranlıktan ayırdı *4*Allah gördü ki, işiq yaxşıdır və Allah, işığı qaranlıqdan ayırdı.* 5*və Allah nurun adını gündüz və qaranlığın adını gecə qoydu və axşam və səhər olub əvvəlinci gün oldu *5*Allah işığı «gündüz» və qaranlığın adını «gecə» qoydu. Axşam oldu və səhər olub birinci gün oldu.* 6*və Allah dədi suların arasında refî' olsun və suları sulardan ayırsın *6*Allah dedi: «suların arasında qübbə olsun və suları sulardan ayırsın».* 7*və Allah refî' i kayırdı və refî' n altında olan suları refî' n üstündə olan sulardan ayırdı öyle oldu *7*Allah qübbəni kayırdı, qübbənin altındaki suları onun üstündəki sulardan ayırdı və öylə oldu.* 8*və Allah refî' n adını göy qoydu və axşam və səhər olup ikinci gün oldu *8*Allah qübbəni «göy» adlandırdı. Axşam və səhər olub; ikinci gün oldu.* 9*və Allah dədi göyun altındaki sular bir yero yiğilsin ki quruluk görülsün və bələ oldu *9*Allah dedi: «Göyun altındaki sular bir yero yiğilsin quruluk görünsün» və belə də oldu.* 10*və Allah quruluğun adını yer və yiğilmiş suların adını dəryalar qoydu və Allah gördü ki yaxşıdır *10*Allah quruluğun adını «yer» və yiğilmiş suların adını «dənizlər» qoydu. Allah gördü ki, yaxşıdır.* 11*və Allah dedi yer səbziyât yani tohum verən nebâtât görünsün ki yer üstünde öz toxumu içinde olan öz cinsine göre meyvədər meyvə ağacı olsun və bələ oldu *11*Və Allah dedi: «Yerdə səbzələr, yani toxum verən bitkilər görünsün ki, yer üzündə öz toxumu içində olan, növünə görə meyvədar meyvə ağacı olsun və belə oldu.* 12*və bir sebziyât yani öz cinsine göre tohum verən nəbât və öz cinsine görə öz toxumu içinde olan meyvədər ağaç kükretdi və Allah gördü ki yaxşıdır *12*Sebzələri, yani öz növünə görə tohum verən bitkilər və öz növünə görə toxumu içində olan meyvədar ağacları bitirdi. Və belə oldu.* 13*və axşam və səhər olub üçüncü gün oldu *13*Axşam və səhər olub; üçüncü gün oldu.* 14*və Allah dədi göyun refî' nde nəyyirlər olsun gündüzü geceden ayırmak için ki şâmlar və vaktlar və günler və illər için olsunlar *14*Allah dedi: «Göy qübbəsində gecəni gündüzdən ayıran çiraqlar olsun. Onlar işarələri, fəsilləri və günlərlə illəri göstərsinlər.*

15*və yerin üstüne nur vərmek üçün göyun refî' ne ∞
15*və yerin üstüne işiq vermek üçün göyun qübbəsində ∞

نکون ۱

بیز لر اولسونلر و پیله اولدی ۱۶ و الله ابکی بیوک نیری یعنی کونه حکم ایلک ایچور
بیوک نیری و بجهه به حکم ایلک ایچور کیچیک نیری و بولدزلری قابردی ۱۷ و الله اولری
کوکن رقبعنده قویدی که برن اوستنه نور و برسونلر ۱۸ و کونه و بجهه به حکم ایلسونلر
وتوری قرالنقدن آیرسونلر و الله کوردی که بخشی در ۱۹ واختام و سحر اولوب در دنجو
کون اولدی

۲۰ و الله دیدی صولر چو خلق این دیری نفسی حشرات چیخارتسون و بر اوستنده کوکن
رقبعنده بوزنک قوشلر اوچسون ۲۱ و الله بیوک هننک لری وهای سورشن دیری نفسی لری که
صلور اولرن جنسلریه کوره چیخارتمش ابدی وهای فنادلی قوشلری او ز جنسلریه کوره
براندی والله کوردی که بخشی در ۲۲ و الله اولری بر کلیوب دیدی آرتون و چو خاللون
و در بالرددکی صولری دولدرون و بر اوستنده قوشلر چو خالسون ۲۳ واختام و سحر اولوب
 بشجی کون اولدی

۲۴ و الله دیدی بر جنسته ڪوره دیری نفسی یعنی ھام و حشرات وجسته کوره بر
جا بورلری حصوله کورسون و پیله اولدی ۲۵ و الله برن جانورلرینی جنسلریه کوره
و هایی جنسنے کوره و برن های حشراتنی جنسلریه کوره قابردی والله کوردی که بخشی در
۲۶ و الله دیدی صورت زده و مشاپشمزه کوره آدم خلق ایلیک که دریان بالقلریه و کوکن
قوشلریه و هایه و تمام بره و بر اوستنده سورشن تمام حشرانه حکم ایلسونلر ۲۷ و الله آدمی
او ز صورتنده خلق ابلدی او نی الله صورتنده خلق ابلدی اولری ذکور و انان خلق ابلدی
۲۸ و الله اولری بر کنلدنی والله اولره دیدی آرتون و چو خاللون و بری دولدرون و اوته
نصرف ایلیون و دریان بالقلریه و کوکن قوشلریه و بر اوستنده سورشن های حیوانلره
نسلط ایلیون ۲۹ و الله دیدی بود رنام بر بوزنک اولان هر غم و برن نیانی و هر میوه دار
و غم و برن آگاجی سره و بردم اولر سره خوراک اولسون ۳۰ و برن جمله حیوانلریه
و کوکن های قوشلریه و ایچند دیری نفس اولان جمیع حشرانه که بر بوزنک سورشور
های یشل نیانی خوراک و بردم و پیله اولدی ۳۱ والله های قابرد بعنى کوردی که بو
در چوق بخشی در واختام و سحر اولوب آگنهی کون اولدی

nəyyirlər olsunlar ve èyle oldu (*ulduzlar olsunlar ve belə oldu.*)

16*və Allah iki böyük nəyyiri yani günə hökm eyləmək üçün böyük nəyyiri və gəcəye hökm eyləmək için kiçik nəyyiri və ulduzları kayırdı *16*Allah iki böyük çiraq; yani günə hökm etmək üçün böyük çiraq, gecəyə hökm etmək üçün kiçik çiraqi və ulduzları kayırdı.* 17*və Allah onları göyün refi' nə qoydu ki yerin üstüne nur vərsinler *17*Və Allah onları göy qübbəsinə qoydu ki, yer üzünə işiq saçın,* 18*və günə və gəcəye hükm eyləsinler və nuru qaranlıktan ayırsınlar ve Allah gördü ki yaxşıdır *18*Gündüzə gecəyə hökm etsinlər və işığı qaranlıqdan ayırsınlar. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır.* 19*və axşam və səhər olup dördüncü gün oldu *19*Və Axşam oldu, səhər oldu. Bu, dördüncü gün idi.* 20*və Allah dədi sular çoxluk iken diri nəfəslə haşərat çıxarsın və yer üstünde göyün refi' nin yüzündə quşlar uçsun *20*Və Allah dedi: «Sular çoxluk ikən diri-nəfəslə məxluqlarla qaynaşın, yer üstündəki göy qübbəsində quşlar uçsun».* 21*və Allah büyük nəhəngləri ve hamı sürüşen diri nefeslileri ki sular onların cinslerine görə çıxartmış idi və hamı qanatlı quşları öz cinslerine görə yarattı və Allah gördü ki yaxşıdır *21*Allah böyük nəhəngləri, dəniz heyvanlarını, cinsinə görə sularda qaynaşan canlıları və cinsinə görə hamı qanadlı quşları öz cinslərinə görə yaratdı. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır.* 22*və Allah onları bərəkətləyib dədi artın və çoğalın və deryalardaki suları doldurun və yer üstündə quşlar çoxalsın *22*Və Allah onlara xeyir-dua verib dedi: «Coxalın və dəniz sularını doldurun və yer üstündə quşlar çoxalsın».* 23*və axşam və səhər olup beşinci gün oldu *23*Axşam və səhər olup beşinci gün oldu.* 24*və Allah dədi yer cinsine görə diri nefesli yani bahaim və haşərat və cinsine görə yer canvərləri husulə getirsin və bələ oldu *24*Allah dedi: «Yer üzü hər növ diri-nəfəslə heyvanlar, sürünen canlılar və cinsine görə canavarları əmələ gətirsin».* *Bələ oldu.* 25*və Allah yerin canvərərini cinslerine görə və behâimi cinsine görə və yerin hamı haşəratını cinslerine görə kayırdı və Allah gördü ki yaxşıdır *25*Allah yerin canavarlarını, hər növ heyvanları və yerdə sürünen hamı canlıları kayırdı. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır.* 26*və Allah dedi suretimizde və meşâhbətimizde görə Adam halk èyləyin ki deryanın balıqlarına və göyün quşlarına və behâime və temâm yerə və yer üstündə sürüşən tamâm haşəratā hükm eyləsinlər *26*Və Allah dedi: «Öz surətimizə və bənzərimizə görə Adəmi yaradaq ki; o, dənizdəki balıqlara, göyün quşlarına, yerdəki heyvanlara, bütün yer üzünə və yerdə sürünen canlıların hamısına hökmranlıq etsin».* 27*və Allah Adəmi öz suretinde halk əylədi onu Allah suretinde halk eylədi və onları zəkər və Anas halk əylədi *27*Allah insəni Öz surətində yaratdı, Allahın surətində yaratdı, onları kişi və qadın olaraq yaratdı.* 28*və Allah onları bərəkətlədi və Allah onlara dədi artın və çoğalın və yeri doldurun və ona tasarruf èyləyin və deryanın balıqlarına və göyün quşlarına və yer üstünde sürüşən hamı heyvanlara tesellüt èyləyin *28*Və Allah onlara xeyir-dua verərək dedi: «Coxalın, bütün yer üzünü doldurun və ona sahib olun. Dənizdəki balıqların, göydəki quşların və yerdəki digər canlıların üzərində hökmranlıq edin».* 29*və Allah dədi budur tamâm yer üzündə olan her tohum vərən nebati və her meyvedər və tohum vərən ağacı sizə vərdim onları sizə hor-ânə olsun *29*Allah dedi: «Bütün yer üzündəki toxum vərən bitkilərin və tunlu meyvələri olan ağacların hamısını sizə verirəm. Onlarla qidalanın.* 30*və yerin cümle heyvanlarına və göyün hamı quşlarına və içində diri nefəs olan cəm'i heşəratā ki yer üzündə sürüşür hamı yəşil nəbəti hor-ân vərdim və bələ oldu *30*Yerdəki heyvanların, göydəki hamı quşların və yerdə sürünen canlıların hamısına; diri-nəfəsi olan bütün canlılara isə yem olmaq üçün bütün yaşıł otları verirəm» və bələ oldu. 31*və Allah hamı kayırdığını gördü ki budur çok yaxşıdır və axşam və səhər olub altıncı gün oldu *31*Və Allah hamı kayırdığını gördü ki budur çok yaxşıdır və axşam və səhər olub altıncı gün oldu.**

ابنخجی باب

او کوک این بر واولرن های لشکری نام او لدی ۳ و الله بدنجی کونه اوز قاپردیغی
 ایشی نام ایلدی و بدنجی کونه اوز قاپردیغی های ایشندن استراحت ایلدی ۴ و الله
 بدنجی کونه برکلیوب اوئی مقدس ایلدی چونکه الله اوونه اوز خلق ایلمکی ایش
 قاپردیغی های ایشندن استراحت ایلدی ۵ کوک و بر خلق اولانک وقی که رب الله
 بر د کوکی براندی اویلن تولیداتی بولدر در ۶ و هیچ بر صحرا اوئی برده دها بوخ ایلدی
 و هیچ بر صحرا بنای دها بقرا ایدی چونکه رب الله بر او سنه با غشن با غدرمش ایدی
 و بیری تیمار ایلمکه آدم بوخ ایدی ۷ و بيردن بخار جھنوب های بر بوزبینی صوارر ابدی
 ۸ و رب الله آدمی برن طراوغدن مصوّر ایلیوب بوروتت حیات نفسی فخ ایلدی و آدم
 دیری نفس او لدی

۹ و رب الله مشرق طرفدن عدنن بر باع پیکدی ومصوّر ایلدیکی آدمی اوراده قویدی
 ۱۰ و رب الله بيردن هر بر خوشنا و شیبن طعام آغاچی و باعن او رناسه حیات آغاچی
 و خیر و شری سیلک آغاچی ببوردی ۱۱ او باعنی صوارق ایچون عدنن بر جای جھنور
 ایدی واورادن منقسم اولوب درت قول اویلور ایدی ۱۲ برین آدمی فیشون در که
 ایچون قزل اولان نام حوللا او لکه سنی دولانور ۱۳ او برن قزلی بخشی در اوراده
 مروارید و عنیق داشی وار ۱۴ و ابنخجی چابن آدمی جھنون در که نام کوش او لکه سنی دولانور
 ۱۵ او و خجی چابن آدمی دجله در که اشورن مشرق طرفدن کپدر و در دنجی جای فرات
 در ۱۶ و رب الله آدمی کونزوب عدن با عنده قویدی که اوئی تیمار و محافظت ایلسون
 خبر و شر سیلک آغاچندن پیه سن چونکه او مدن بدیکش کونه الله اویلورس
 ۱۷ او رب الله بدی دی آدمن بالفوز اویلی بخشی دکل واویه موافق بر کومبکی خلق ایلهم

۱۸ او رب الله طراوغدن های صحرا حیوانلار بینی و کوکن های فوشلر بینی مصوّر ایلیوب آدمن
 ۱۹ بانه کوردی که کورسون اویه به آد قویه بحق در دهر به که آدم او دیری سملی به آد

İkinci Bâb

1*və gök-inen yer və oların hamı leşkeri tamâm oldu *1*Göy ilə yer və onların hamı askeri tamamlandı.* 2*və Allah yeddinci gündə öz kayırıldığı işini tamâm éylədi və yeddinci gündə öz kayırıldığı hamı işlərindən istirâhat éylədi *2*Allah yeddinci gündə öz kayırıldığı işini tamamladı.* 3*və Allah yeddinci günü bereketleyib onu muqaddes éylədi çünkü Allah öz halk éyləmeğ-i-inən kayırıldığı hamı işindən istirâhat éylədi *3*Və Allah yeddinci günü bərəkətləyib onu müqəddəs etdi. Çünkü Allah öz yaratma işi ilə, kayırıldığı hamı işindən istirahət etdi.* 4*qök və yer halk olanda vaxtı ki RƏBB-Allah yer və göyü yaratdı oların təvlidəti bulardır *4*Göy və yer yaratılanda vakti ki, RƏBB-Allah yer və göyü yaratdı; onların doğulması bələdir* 5*və hîc bir sahrâ otu yerdə daha yox idi ve hîc bir sahrâ nebâti daha bitmirdi çünkü RƏBB-Allah yer üstünə yağış yağdırılmamış idi və yeri tımar etməgə adam yox idi *5*Yer üzündə heç bir bitki yox idi və heç bir sahra otu daha bitmirdi. Çünkü RƏBB-Allah yer üstünə yağış yağdırılmış idi və yeribecərməyə insan yox idi.* 6*və yerden buhar çıxıb hamı yer üzünü suvârir idi *6*Və yerdən buhar çıxıb hamı yer üzünü sulayırdı* 7*və RƏBB-Allah Adami yerin toprağından müsəvvər éyləyib burnuna hayatı nefəsi nefh éylədi və Âdem diri nefəs oldu *7*RƏBB-Allah yerin torpağından Adəmi yaratdı və onun burnuna hayatı nefəsi üfürdü. Beləcə, Adəm diri varlıq oldu.* 8*və RƏBB-Allah maşriq tarafında Âdəndə bir bâğ tıkdı və müsəvvər éylədiyi Âdem orada qoydu *8*RƏBB-Allah şərq tərəfində Ədənde bir bâğ saldı və düzəltdiyi Adəmi oraya qoydu.* 9*və RƏBB-Allah yerdən hər bir hôşunmâ və şîrîn ta'âm ağacı bağın ortasında hayatı ağacını ve həyir və şerri bilmək ağacını bitirdi *9*RƏBB-Allah yerdən gözəl görünüşlü yemək üçün şirin ağaclar yetirdi və bağın ortasında hayatı ağacını; xeyirlə şəri bilmə ağacı bitirdi.* 10*bağı suvarmak içün Âdəndə bir çay hinur idi və oradan münkesim olub dört kol olur idi *10*Bağı suvarmaq üçün Ədənde bir çay çıxırı və oradan dörd qola böülüntürdü.* 11*Birinin adı Fişondur ki içinde qızıl olan Təmâm Havilâ ülkesini dolanır *11*Birinin adı Pişondur ki, içində qızıl olan bütün Xavila ölkəsini dolanır.* 12*və o yerin kızılı yaxşıdır orada mervârid və 'akik daşı var *12*O yerin qızılı yaxşıdır orada ak gümüş və aqiq daşı var.* 13*və ikinci çayın adı Cihondur ki tamâm Kûş ülkesini dolanır *13*İkinci çayın adı Gihondur. O, bütün Kuş diyarını dolanır.* 14*və üçüncü çayın adı Dicledir ki Asurun maşrik tarafından gidər və dördüncü çay Fıratdır *14*Üçüncü çayın adı Dicledir ki Asurun şərq tarafından gidər və dördüncü çay Fıratdır.* 15*və RƏBB-Allah Âdemi götürüb 'Âdən bağında qoydu ki onu tımar ve muhâfazat eyləsin *15*RƏBB-Allah Adəmi Əden bağına qoydu ki, oranıbecərsin və qorusun.* 16*və RƏBB-Allah Âdəmə əmr éyləyib dədi ki bağın hamı ağaclarından ihtiyâr étsin ki *16*RƏBB-Allah Adəmə əmr edib dedi ki: «Bağdakı bütün ağacların meyvəsindən istəyəndə yeyə bilərsən.* 17*Ammâ hayır və şerri bilmək ağacından yeməyəsin çünkü ondan yediğin gündə elbəttə ölürsün *17*Amma xeyirlə şəri bilmə ağacın meyvəsindən yemə, çünkü ondan yeyən gün mütləq ölücəksən».* 18*və RƏBB-Allah dədi Âdemin yalnız olmayı yaxşı dəgil və ona muvâfik bir köməkçi halk eyləyim 18**RƏBB-Allah dedi: «İnsanın tək olması yaxşı deyil. Onun üçün ona münasib bir köməkçi yaradıym».* 19*və RƏBB-Allah toprağından hamı sahra heyvânlarını ve göyün hamı quşlarını müsəvvər eyləyib Âdəmin yanına getirdi ki görsün ora nə ad qoyacakdır və hər nə ki Âdəm o diri nefəsliyə ad ∞ 19**RƏBB-Allah torpaqdan hamı sahra heyvanlarını, göyün quşlarını təsəvvür edib göndərdi ki, Adəmin yanına gitsin və ona nə ad qoyacağını görsün. Adəm hər heyvana hansı adı ∞*

قوبدی آدی او در ۲۰ و آدم های پایه و کوکن قوشلرته و صحران های حوالترته آد قوبدی
و آدم ابچون اوزینه موافق بر کم مکنی تاپلدی ۲۱ و رب الله آدمن اوستنه بر آغز بوخی
صالدی واو یاندی واونن قبورغه لردن برسنی چخاردوب یربئی ات این دولدردی
۲۲ و رب الله آدم دن چخارندیغی قبورغه نی عورت قابردی واونی آدمن یانه کتوردی
۲۳ و آدم دیدی ایندی بو من سوکلارمن سوک و اندن ات در یونن آدیته عورت
دیلسون چونکه کشی دن چخاردلوبدر ۲۴ بوسبدن کشی اوز آتا و آناسی براقوب اوز
عورته پاشه و بر جسم اولورلر ۲۵ واپکسی چلاق ایدیلر یعنی آدم و عورت و عیب
پلمر ایدیلر

اوچنجی باب

اویلان رب الله خلق ابلدکی صحرا حوالترین هامیستدن آرتق حله هاز ابدی
وعورته دبدی آیا دوغریدن الله دیوب که با غن های آغاچلردن یمهسز ۳ و عورت
ایلانه دیدی بز با غن آغاچلرین میوه ستدن پرک ۴ اما با غن اورتاستن اولان آغاچن
میوه ستدن الله دیوبدر او ندن یمهسز واونه دکیه سز که مادا اوله سز ۴ و اویلان عورته
دیدی سزا صلا اویلز سز ۵ چونکه الله پلور که او ندن بدیکز کوون کوزلر آچلور و خر
و شری پلک این الهر کیمی اولور سز ۶ و عورت با خدی که او آغاچ خوش طعام در
و کوزلره ده کوزل کورینور و آغاچ ده عقلالی ایلمکه مرغوبدر پس او نن میوه ستدن
دروب بدی واوزی این او لان ارته ده و بر دی واو ده بدی ۷ واولرن ایکی سن
کوزلر آچلوب پلدار که او زلری چلاق درلار والجیر پراقلری تیکوب او زلرته فروطه
قابردبلر ۸ و رب الله سنی اشت دیلر که کونن سرین و قننی با غن کر ایدی و آدم اوز
عورتی این او زینی با غن آغاچلرین آراسن کیز لندی ۹ و رب الله آدمی چاغروب
او نه دیدی هراده ست ۱۰ او و ده دیدی که سسکی با غن اشدم و قور خدم و چلاق
اولدی یخدن کیز لندم ۱۱ او ده دیدی سه کم پلدر دی که سن چلاق سن آبا او آغاچ دن
که من امر ایلمش ابدم او ندن یمهس بدون ۱۲ و آدم دبدی او من این او لق ایچون

qoydu və adı odur (*qoydusa, o cür də adlandı.*)

20*və Âdəm hamı bəhâimə və göyün quşlarına və sahrânın hamı heyvânlarına ad qoydu və Âdem için özünə müvâfik bir köməkçi tapmadı *20*Adəm hamı heyvanlara, göydəki quşlara və sahrânın bütün heyvanlarına ad qoydu, Adəm için özüne münasib bir köməkçi tapmadı.* 21*və RƏBB-Allah Âdəmin üstüne bir ağır yuxu saldı və o yatdı və onun qabırğalarından birisini et-inən doldurdu *21*Və RƏBB-Allah Adəmin üstüne ağır bir yuxu saldı. O yatdı və onun qabırğalarından birisini atlə doldurdu.* 22*və RƏBB-Allah Âdəmden çıxartdığı qabırğanı ‘övrət kayırdı və onu Âdəmin yanına gətirdi *22*RƏBB-Allah, Adəmdən çıxartdığı qabırğanı “arvad” kayırdı və onu Adəmin yanına gətirdi.* 23*və Âdem dədi etdi bu mənim sümüklerimden sümük və etimden etdir bunun adına ‘övrət dilsin çünki kişidən çıxardılıbdır *23*və Adəm dedi: bu mənim sümüyümden sümük və etimden etdir bunun adına “arvad”* [Qadın] *deyilsin; çünki o, kişidən çıxardılıbdır.* 24*bu sebəpdən kişi öz ata və annəsini bırakıb öz ‘övrətinə yapışa və bir cəsim olurlar *24*Bu sebəpdən kişi öz ata və annəsini tərk edib öz arvadına bağlanacaq və onlar bir bədən olacaq.* 25*və ikisi çıplak idilər ya ‘nî Âdəm və ‘övrəti ‘ayib bilmir idilər *25*Və ikisi çılpaq idilər; yəni Adəm və arvadı ayib bilmirdilər.*

Üçüncüü Bâb

1*O yılın RƏBB-Allahın halk eylədiyi sahrâ hayvânlarının hamısından artık hiləbâz idi və ‘avrətine dədi âyâ doğrudan Allah déyib ki bağın hamı ağaclarından yəməyisiz *1*RƏBB-Allahın yaratdığı hamı səhra heyvanlarının ən hiyləgəri ilan idi və arvadına dedi: «Doğrudan-mi, Allah sizə “bağda olan heç bir ağacın meyvəsindən yeməyin” deyib?»* 2*və ‘övrət ilâna dədi biz bağın ağaclarının meyvəsindən yərik *2*Və arvad ilana dedi: «Biz bağın ağaclarının meyvəsindən yeyə bilərik.* 3*Ammâ bağın ortasında olan ağacın meyvəsinden Allah déyibdir ondan yəmiyəsiz və ona deðmiyəsiz ki mübâdâ olasız *3*Amma bağın ortasında olan ağacın meyvəsinden; Allah deyib: “Ondan yeməyin və ona dəyməyin, yoxsa ölərsiniz!”*». 4*və o ilânan ‘övrəte dədi siz aslâ ölməzsiz *4*Və o ilan arvada dedi siz əsla ölməzsiz.* 5*çünki Allah bilir ki ondan yediniz gündə gözləriniz açılır və hayır və şərri bilmək-inən ilâhlar-kimi olursız *5*Çünki Allah bilir ki, ondan yeyən gün gözləriniz açılacaq və siz xeyirlə şəri bilərək İlahlər kimi olacaqsınız».* 6*və ‘övrət baxdı ki o ağac hoş ta ‘âmdir ve gözlərə də gözəl görünür və ağaca akıllı éyləməgə merğubdır bəs onun meyvəsindən dərib yedi və özü-inən olan erinə də vərdi və o da yedi *6*Arvad baxdı ki, ağacın meyvəsi yaxşıdır və gözə xoş görünür, və bu ağac insana dərraka verməyi vəd edir. Beləcə, onun meyvəsindən dərib yedi yedi. Sonra özü inən olan ərinə da verdi və o da yedi.* 7*ve oların ikisinin gözleri açılıb bildilər ki özləri çıplakdırlar əncir yapraqları takılıb üzərlərinə fitə qoyırdılar *7*Ve onların ikisinin də gözləri açılıb özlerinin çılpaq olduqlarını bildilər; əncir yapraqlarını tikib üzərlərinə fitə qoyırdılar.* 8*və RƏBB-Allahın səsini eşitdiler ki günün sərin vaxtında bağda gezər idi və Âdəm öz ‘avrəti inən özünü bağın ağaclarının arasında gizlətdi *8*Və günün sərinliyində bağda gəzən RƏBB-Allahın səsini eşitdilər. Adəm öz arvadı inən özünü bağın ağaclarının arasında gizletti.* 9*və RƏBB-Allah Âdəmi çağırıb ona dədi haradasan *9*RƏBB-Allah Adəmi çağırıb ona «Haradasan?» dədi.* 10*və o da dədi ki səsiyi bağda eşitdim və qorxumdan və çıplaq olduğumdan gizləndim *10*Və o dedi ki, səsini bağda eşitdim, qorxumdan və çılpaq olduğumdan gizləndim».* 11*o da dədi sənə kim bildirdi ki sən çıplaksın âyâ o ağacdan ki men emr eyləmiş idim ondan yəmiyəsin yədİN *11*O da dedi sənə kim bildirdi ki, sən çıplaksın. Meyvəsini yeməməyi əmr etdiyim ağacdan yemisən?»* 12*və Âdəm dədi o mənim-inən olmak üçün *12*Və Adəm dedi: «Mənimlə birgə olmaq üçün ∞*

و بردیکلث عورت منه او آگاجدن و بردی ومن بدم ۱۳ و رب الله عورته دیدی بونه
در آیلیوب سن وعورت دیدی که ایلان منی آداندی ومن بدم ۱۴ و رب الله ایلانه
دیدی چونکه سن بونی ایلدون سن های حبوانردن و صحراء نور لزندن ملعون اولان
قارنکن اوستند کیه سن و عمر کن های کونلرند طبراغ پیه سن ۱۵ و سن این عورتن
آرسند و سن نسل این عورتن سلی آرسند دشمن لق قویرم او سن باشگی ازه جک
وسقده او سن دا بانی سانجه حق سن ۱۶ و عورته دیدیکه سن مشغله کی و حمل زختلر کی
چوخ آز زرم مشقت این او شاقله دوغه حق سن واشنبا فک ارکه او لاجن واو سه حکم
ایله میک ۱۷ و آدمیه دیدیکه چون عورنکن سنه قولاق و بروان و او آگاجدن بدون که
او نشن من سنه امر آیلیوب دیش ایدم پیه سن پس بر سن سلک این ملعون اولسن
تمام عمر کن کونلرند مشقت این او ندن پیه سن ۱۸ واو سن ایجون تیکان و خسک
پرسون و صحران اونی پیه جک سن ۱۹ اتا سن طبراغه قابده کمین بوز کن تری این
چورک پیه جک سن چونکه سن او ندن کونلروب سن زیرا که سن طبراغ سن و طبراغه
دونه جکسن ۲۰ و آدم او ز عورتن آدبی حوا قوبدی زیرا های دریلن آکسی او در
۲۱ و رب الله آدمه واون عورته دریدن لیاسلر قابر و اوله کدر دی ۲۲ و رب الله
دیدی بود رایدی آدم خیر و شری پیلکه بزدن بزی کی اولو بدر و ایدی سادا الی
او زادوب و حیات آگاجدن دخی دروب په وابه کمین دبری قاله ۲۳ پس رب الله
او نی عدن با غدن قاودی که او طبراغی تیار ایلسون که او ندن کونلر لخ ایدی
۲۴ و آدمی سور دی و حیات آگاججن بولنی محافظت ایلمکه عدن با غدن شرق طرف دن
کزویی لر و هر طرفه دوتن علوی قلچی ساکن ایلدی

در دنجی باب

او آدم او ز عورنی حوانی پیلوب واوده حامله اولوب فلملی دوغندی و دیدی که چو
این آدم فزاندم ۲۵ و که او ن فرداش هایی دوغندی و هابل قوبون جوانی اولوب
قاپن ده اکنجی ایدی ۲۶ و بر ایامدن صوره قاین بر مخصوص لدن رنه هدیه

verdigiñ ‘övrət mənə o ağacdan vərdi və mən yedim (*verdiyin arvad mənə o ağacdan vərdi və mən da yedim*). 13*və RƏBB-Allah ‘övrətə dədi bu nədir èyləyibsin və ‘övrət dədi ki ilân məni aldatdı və mən yedim *13*RƏBB-Allah arvada dedi: «Sən niyə belə etdin?» Arvad dedi ki: «İlan məni aldatdı, mən da yedim*». 14*və Rəbb-Allah ilâna dədi çünkü sən bunu eylədİN sən hamı heyvânlardan və sahrâ cānvârlorindən məl’ un olasın karnıñ üstündə gidəsin və ‘ömrünün hamı günlərində topraq yeyəsin *14*RƏBB-Allah ilana dedi: «Sən bunu etdiyin üçün bütüñ heyvanlardan və bütüñ səhra heyvanlarından lənət sahibi olursan. Qarının ixtəsə sürünəcəksən və bütüñ ömriñ boyu topraq yeyəcəksən*

15*və sənin-inən ‘avrətin arasında və sənin nesliñ-inən ‘avrətin nəslı arasında düşmənlik qoyarım o sənin başınıñ ezəcək və sən də onun dabanını sancacaqsan *15*Səninlə arvadın arasına və sənin nəslin ilə arvadın nəslə arasına düşmənçilik qoyacağam. O, sənin başınıñ ezəcək, sən də onu dabanından sancacaqsan*». 16*və ‘övrətə dədi ki sənin məşəqqatlırı və hamil zahmatlarıñı çox artırırmış meşəqqat-inen uşaklar doğacak sən və eştiyâkın eriñ olacak və o sənə höqm eyləyəcək *16*Və arvada dedi ki: «Sənin hamılılık ağrılarını artırıdıqca artıracağam, ağrı içində uşaq doğacaqsan. Ərinə meylli olacaqsan, o da sənə ağılıq edəcək*». 17*və Âdəmə dədi ki çün ‘avretinin səsiñ qulak vərdin və o ağacdan yədin ki ondan mən sənə emr eyləyib dəmiş idim yəmiyəsin pəs yer sənən səbəbiñ-inən məl’ un olsun temâm ömrüñ günlərində meşəqqat-inən ondan yeyəsin *17*Və Adəmə dedi ki: «Arvadının sözüñ qulaq asdığın üçün, qadağan etdiyim, “meyvəsinı yemə” dediyim ağacdan yediyin üçün sənə görə topraq lənətlənir. Ömür boyu məşəqqatla topraqdan yemək yəyəcəksiz*. 18*və o sənin içiñ tikâj və xəsk bitirsin və sahrâmin otunu yeyəceksin *18*Və o sənə tikan və qanqal bitirəcək və sahranın otunu yeyəcəksən*. 19*tâ sən toprağa qayıdına-kimin yüzüñ təri-inən çörək yeyəcəksin çünki sən ondan gətirilibsin zîrə ki sən topraqıñ və toprağıñ dönəcəksin *19*Tə sən topraqa qayıdana kimin alın tərinla çörək yeyəcəksən. Çünki sən ondan yaradılmışın. Zira ki, sən topraqıñ və topraqa qayıdacəqsan*. 20*və Âdem öz ‘övrətinin adını Havvâ qoydu zîrə hamı dirilérin anası odur *20*Adəm öz arvadının adını Həvvə qoydu, çünki o, yer üzündə yaşıyanların hamisiniñ anası oldu*. 21*və RƏBB-Allah Âdəmə və onun ‘övrətinə deridən libâslar qayırıb olara gəydirdi *21*Və RƏBB-Allah Adəmə onun arvadına dəridən paltarlar düzəldti və onlara geyindirdi*. 22*və RƏBB-Allah dədi budur indi Âdəm hayır və şərri bilməgə bizdən biri-kimi olubdur və indi mubada əlini uzadıb və Hayât Ağacından dahi durub yeyə və ebədə-kimin diri kala *22*Allah dedi: «İnsan xeyirlə şəri bilərək bizden biri kimi oldu. İndi təkrar əl uzadıb həyat ağacının meyvəsindən dərib yeməsin və ebədi yaşamasın.*» 23*bəs RƏBB-Allah onu ‘Aden bağından qovdu ki o toprağı timâr eyləşin ki ondan getirilmiş idi *23*RƏBB-Allah onu Ədən bağından qovdu ki, toprağı timar-etsin. Çünki ondan götürülmüş idi*. 24*və Âdəmi sürdür və Hayât Ağacından yolunu muhâfazat èylemege Âden bağının şorq tarafına Kerrubiler və hər tarafa dönen ‘ölevli kılıç sâkin èylədi. *24*Və Adəmi sirdü “Həyat Ağacı”nın yolunu qorumaya Ədən bağının şorq tarafına “Keruylar” və hər tərəfə dönen odlu qılıncını qoydu*.

Dördüncü Bâb

1*Âdem öz ‘övreti Havvani bilib və orda hâmile olub Kâini doğdu və dədi ki ***Yehovâh*** inən adam kazandım *1*Adəm öz arvadı Həvvayı bildi, o da hamılə qalib Qabil doğdu və dedi ki Yehovâh ilə adam kazandım*. 2*və gənə onun karındaşı Hâbili doğdu və Hâbil koyun çobanı olub Kâin də ekinci idi *2*və yenə onun qardaşı Habil doğdu. Habil qoyun çobanı oldu, Qabil isə əkinçi*. 3*və bir eyyâmdan sora Kâin yerin mahstilündən RƏBBe hediyə ∞ *3*Bir gün Qabil torpağın məhsulundan Yehovâha hədiyyə ∞*

کوردى ۲ و هابل ده اوز قويونلر يبن اوّل دوغمىشلرندن واولرن ياغلى لرندن
 کوردى و رب هايله واون ھديمه نظر ايلىدی ۵ اما قايىه واون قربانه نظر ايلىدی
 و قايىن غضسى چوق كلدى وقاش قباغنى توکدى ۶ و رب قايىه ديدى ھەبچون
 غضبىك كلور وھەبچون قاش قباغنى توکوب سن ۷ آيا اكىرىخىنى لق ايلىسنى قول اويانسنى
 اما اكىرىخىنى لق ايلىمەسەن كاه قابىودە ياتىروستە سەرسەن دراما سن اوئى تسلط ايله ۸ و قايىن
 بۇي اوز قرداشى ھايله ديدى اما اوئى سەھرا ده اولاند قايىن اوز قرداشى ھايلن اوستە
 قالخوب اوئى اولدردى ۹ و رب قايىه ديدى ھانى سنن ھايل قرداشك او دە ديدى
 پىرم مىكىمن قرداشىن مەعافظى ام ۱۰ او دە ديدى سن نە ايلىوب سن قرداشك قايىن
 صداسى يىردى منه فرياد ايلىر ۱۱ او بايندى سن او يىردى ملعون اولاسنى كە اوز آغزىنى
 آچىوب قرداشك قانىي الگىن قبول ايلىدی ۱۲ و قىتى كە سن يىرى تىمار ايلىسنى او اوز
 مەحصۇلى سە وېرسۇن بىردى آوارە و سىرسى اولاسنى ۱۳ و قايىن ربه ديدى كە كناھم
 عفو اولىقىن يۈك در ۱۴ باخ بو ڪۈن سن منى يېرن يۈزىندن قاولدۇن وەن سن
 حضورىكىن كېزلىپ بىر اوستە آوارە و سىرسى او لا جەنم و ھەركەم منى تاپسە مەق
 اولدرەجىكىدر ۱۵ و رب اونە ديدى بون ابچون ھەركەم قابنى او لىدرسە او ندىن بىي قات
 اتقام الله تحقىق در و رب قايىنه بىر شان قوبىدى كە ھەركەم اوئى تاپسە او لىدرسۇن ۱۶ و قايىن
 رىن حضورىندن چىخىدى و بىر دىارنى عدىن شرق طرفىن ساكن او لىدى ۱۷ و قايىن
 اوز عورتىي بىلوب وا دە حاملە او لوب حنوكى دوغىدى و بىر شەرقىرىدى و او شەرن
 آدىنى اوز اوغلېنى آدى ڪىمىي حنوك قويدى ۱۸ و حنوكە عبراد دوغىدى و عبراد
 مۇبايائلى تولىد ايلىدی و مۇبايائلى متۇشاپلىلى تولىد ايلىدی و متۇشاپلىلى لامكى تولىد ايلىدی
 ۱۹ و لامك اوزىزە ابىكى عورت آدى بىرىنى آدى عادە و اىتكەجى سىن آدى سله
 ۲۰ و عادە يابالى دوغىدى كە چادرنىشىن و مال صاحى او لانلىن آناسى ايدى ۲۱ و اون
 قرداشىن آدى بوبال ايدى كە هامى طنبور و نى چالانلىرن آناسى ايدى ۲۲ و سله دە
 توبال قابنى دوغىدى كە هامى مسکر و دىميرچىلىرن استادى ايدى و توبال قايىن باجى سى
 نىعە ايدى ۲۳ و لامك اوز عادە و سله عورتلىرىدە ديدى سىسى اشىدون اى لامكى

getirdi (*gətirdi*). 4* Hâbil de öz qoyunlarının evvəl doğmuşlarından və oların yağlılarından getirdi və RƏBB Hâbile və onun hediyyesine nazar éylədi 4**Habil də öz qoyunlarının ilk doğmuşlarından və onların yağlılarından getirdi. RƏBB Habili və onun hədiyyəsini qəbul etdi.* 5*ammâ Kâine və onun qurbanına nazar éylemedi və Kâimin gəzəbi çok geldi və qaş-qabağırı döktü 5**Amma Qabilə və onun qurbanına baxmadı. Qabil bərk qəzəbləndi, qaş-qabağıını salladı.* 6*və Rebb Kâine dədi ne içün gəzəbij gelir və ne içün qaş-qabağırı döküsün 6**RƏBB Qabilə dedi: «Niyə qəzəblənib qaş-qabağıını salladin?* 7*âyâ eger yaxşılık édəsən kabul olmazsin ammâ eger yaxşılık éyleməsən günah kapıda yatır və sənə harisdir ammâ sən onu tesellüt əylə 7**Əgər yaxşı iş görürsənsə, Mən qəbul etmərəmimi? Amma yaxşı iş görmürsənsə, günah qapıda yatır. Onun meyli sənədir, ancaq sən ona üstünə gəlməlisən*

8*və Kâin bunu öz qardaşı Hâbile dədi ammâ olar sahrâda olanda Kâin öz kardaşı Hâbilin üstünə qalhib onu öldürdü 8**Qabil qardaşı Habilə dedi: «Gəl səhraya olanda Qabil qardaşı Habilin üstünə hücum çəkib onu öldürdü.* 9*və RƏBB Kâine dədi hani sənin Hâbil karadaşlığını o da dədi bilmirəm meğer men karadaşımın muhâfizi-im 9*və RƏBB Qabilə dedi: «*Qardaşın Habil haradadır?*» O dedi: «*Bilmirəm. Məgər mən qardaşımın keşikçisiyəm?*» 10*o da dədi sən ne éyleyib sən karadaşının kanının sedası yerden mənə feryâd eyliyir 10**O dedi: «Sən nə etdin? Qardaşının qanı torpaqdan Mənə fəryad edir!* 11*və indi sen o yerden mel'un olasın ki öz ağızını açıp karadaşığın qanını eliñden kabul éyledi 11**İndi sən o yerden lənətlənirsən ki, öz ağızını açıp qardaşının qanını əlindən qəbul etdi.* 12*və qanı ki sen yeri tımar édesin o öz mahsülüñü sənə vərməyəcək. Yerdə qaçaq və sərgərdan olasın. 13*və Kâin Rəbbə dədi ki günahım 'əfv olunmakdan böyükdür 13**Qabil RƏBBə dedi: «Günahım af olmaqdan böyükdür».* 14*bax bu gün sən məni yerin yüzünden kovdun və mən sənin huzurından gizlənib yer üstünde âvâre ve serseri olacağım və her kim məni tapsa məni öldürcektir 14**Bax bu gün Sən məni yer üzündən qovursan. Mən də Sənin hüzurundan gizlənib yer üzündə qaçaq və sərgərdan olacağam; və hər kəs məni tapsa, məni öldürəcək».* 15*və RƏBB ona dədi: «*Bunun içün hər kim Qabili öldürsə, ondan yeddi qat intiqam alıñacaq.* RƏBB Qabilə bir əlamət qoydu ki, hər kim onu tapsa öldürməsin. 16*və Kâin RƏBBin huzurundan çıxdı və Nod diyârına Âdenin şark tarafında sâkin oldu 16**Qabil RƏBBin hüzurundan çıxdı və Nod diyarında, Ədenin şərqində yaşamağa başladı.* 17*və Kâin öz 'övretini bilib və o da hâmîle olub Hanoku doğdu və bir şəhər kayırdı və o şəhərin adını öz oğlunun adı-kimi Hanoq qoydu 17**Qabil öz arvadını bildi, O da hamilə qalib Hənuqu doğdu və bir şəhər salib ona öz oğlu Hənuqun adını verdi.* 18*və Hanoka 'Irəd doğaldı və 'Irəd Mehuyâ'lı tevlid eyledi və Mehuya'lı Metuşâ'lı tevlid eylədi və Metuşâ'lı Lâmeki tevlid eylədi 18**Hənuqdan Irəd, Irəddan Mehuyaəl, Mehuyaəldən Metuşael və Metuşaelən Lemek törədi.* 19*və Lâmek özüne iki 'övrət aldı birisinin adı 'Âdə və ikincisinin adı Sallə 19**Lâmek özünə iki arvad aldı: birinin adı Adah, o birinin adı Zillah idi.* 20*və 'Âdə Yabalı doğdu ki çadır neşin və mal sahibi olanların atası idi 20**Ada Yabalı doğdu. Yabal çadırda yaşamağın və mal sahibi olanların atası oldu.* 21*və onun qardaşının adı Yubal idi ki hemi tanbur və nəy çalanların atası idi 21**Onun qardaşının adı Yubal idi. O, çəng və tütkəç çalanların atası oldu.* 22*və Silla de Tubâl-Qâini doğurdu ki hemi meskir ve demircilerin üstâdi idi və de Tubâl-Qâinin bacısı N'ama idi 22**Silla isə Tubal-Qayini doğdu. O, mis və dəmircilerin üstâdi idi. Onun Nəama adlı bacısı var idi.* 23*və Lâmek öz 'Âde və Silla 'övrətlərinə dədi səsi eşidin éy Lâmekin ∞ 23**Lâmek öz arvadlarına dedi ki: «Ey Ada və Zilla sesimi işidin. Ey Lâmekin ∞*

عورتلری سوزمه قولاغ ویرون زیرا که بارم ابجون برکتی و برمر ابجون هرجوای او لدرشم ۲۴ قابن دن بدی قات انتقام آنانه لامکن بتمش بدی قات آنور ۲۵ و آدم که او ز عورتنی پلوب او ده براوغل دوغدی واون آدبی شیت قویدی زیرا بدی که الله هابلن عوضند که قابن اونی او لدردی منه براوز که ذرت و بردي ۲۶ و شبن ده براوغل او لدبے واون آدبی اوش قویدی او وقت رین آدی چاغرلجه باشلاندی

پشجی باب

آدم نولیدانن کنایی بود راهه آدم خلن الین کونه اونی الله مشاهنه فایردی ۲ او اری ذکور و اثیراندی واولری برکتیلوب او لرن آدبی او لرن برادرلدنی کونه آدم قویدی ۳ و آدم بوز اوتوز ابل باشیوب او ز مشاهنه و او ز صورنه براولاد تولد ابدی و آدبی شیت قویدی ۴ و آدم عمرن ایامی شیتی تولید الیندن صوره سکر بوز ابل اولوب او غلانلر و قزلر تولید ایلدی ۵ و آدم باشادیقی کولرن های می دقوز بوز اوتوز ابل اولوب وفات ابدی ۶ و شیت بوز بش ابل باشیوب اوشی تولید ایلدی ۷ و شیت اوشی تولید ایليندن صوره سکر بوز بدی ابل باشیوب او غلانلر و قزلر تولید ایلدی ۸ و شیت های کونلری دقوز بوز اون ایل باشیوب اغلانلر و قزلر تولید ایلدی ۹ و اوش دقسان ایل باشیوب قینانی تولید ایلدی ۱۰ و اوش قینانی تولید ایليندن صوره سکر بوز اون بش ابل باشیوب او غلانلر و قزلر تولید ایلدی ۱۱ و اوش های کونلری دقوز بوز بش ابل اولوب وفات ایلدی ۱۲ و قینان بتمش ابل باشیوب مهلهلی تولید ایلدی ۱۳ و قینان مهلهلی تولید ایليندن صوره سکر بوز فرخ ابل باشیوب او غلانلر و قزلر تولید ایلدی ۱۴ و قینان های کونلری دقوز بوز اون ایل اولوب وفات ایلدی ۱۵ و مهلهلی آتش بش ایل باشیوب باردی تولید ایلدی ۱۶ و مهلهلی باردی تولید الیندن صوره سکر بوز اوتوز ایل باشیوب او غلانلر و قزلر تولید ایلدی ۱۷ و مهلهلی های کوسری سکر بوز دقسان بش ایل اولوب وفات ایلدی ۱۸ و بارد بوز آتش ایل باشیوب

'övrətləri sözüme qulağ vərin zîrâ ki yaram içün bir kişiyi və berəm içün bir cavâni öldürmüşəm (*arvadları, sözümə qulaq asın: çünkü yaram üçün bir adam və acım üçün bir cavan öldürdüm.*) 24*Qâyinden yeddi kat intikâm alınanda Lâmekden yetmiş yeddi kat alınur 24**Qâyinden ....*

25*və Âdəm genə öz 'övretini bilib o da bir oğul doğdu və onun adını Şît koydu zîrâ dədi ki Allah Hâbilin 'evəzindəki Qâyın onu öldürdü mənə bir özgə zürriyet vərdi

26*və Şîtin de bir oğlu olub və onun adını Enôş koydu o vaxt RƏBBin adı çağırılmağa başlandı

Beşinci Bâb

1*Âdəm tevlidâtının kitâbı budur Allah Âdemi halk éyləyən gündə onu Allah müşâbihatında qayırdı

2*oları zəkər və nâs yaratdı və oları bereketleyib olarin adını olarin yaradıldığı günde Âdəm qoysu

3*və Âdəm yüz otuz il yaşayib öz müşâbihatında və öz sûretinde bir evlâd təvlid éylədi və adını Şît qoysu

4*və Âdəmin ömrünün eyyâmi Şîti tevlid éyləyəndən sora sekiz yüz il olub oğlanlar və qızlar tevlid éylədi

5*və Âdəmin yaşadığı günlerin hamısı dokuz yüz otuz il olub vəfât éylədi

6*və Şît yüz beş il yaşayib Enôşu tevlid éylədi

7*və Şît Enôşu tevlid éyləyəndən sora sekiz yüz yeddi il yaşayib oğlanlar və qızlar kızlar tevlid éylədi

8*və Şîtin hamı günleri dokuz yün on iki il olub vəfât éylədi

9*və Enôş doksan il yaşayib Qinânı tevlid éylədi

10*və Enôş Qinânı tevlid éyləyəndən sora sekiz yüz on beş il yaşayib oğullar və qızlar kızlar tevlid éylədi

11*və Enôş hamı günleri dokuz yüz beş il olub vəfât éylədi

12*və Qinân yetmiş il yaşayib Mehâli'eli tevlid éylədi

13*və Qinân Mehâli'eli tevlid éyləyəndən sora sekiz yüz kırk il yaşayib oğullar və qızlar kızlar tevlid éylədi

14*və Qinân hamı günleri dokuz yüz on il olub vəfât éylədi

15*və Mehâli'el altmış beş il yaşayib Yârədi tevlid éylədi

16*və Mehâli'el Yârədi tevlid éyləyəndən sora sekiz yüz otuz il yaşayib oğullar və kızlar kızlar tevlid éylədi

17*və Mehâli'elin hamı günleri sekiz yüz doksan beş il olub vəfât éyledi

18*və Yârəd yüz altmış iki il yaşayib ∞

اخنوخی نولید ایلدی ۱۹ و بارد اخنوخی تولید ایلیندن صوره سکر بوز ایل یاشیوب اوغلانلر و قزلر نولید ایلدی ۲۰ و باردن های کوئلری دقوز بوز آتمش ایکی ایل اولوب وفات ایلدی ۲۱ و اخنوخ آتمش بش ایل یاشیوب متواشی نولید ایلدی ۲۲ و اخنوخ متواشی نولید ایلیندن صوره اوچ بوز ایل الله این سلوك ایلدی واوغلانلر و قزلر نولید ایلدی ۲۳ و اخنوخن های کوئلری اوچ بوز آتمش بش ایل اولید ۲۴ و اخنوخ نولید ایلدی ۲۵ و ایل یاشیوب نایدید اولید چونکه الله اونی کوتردی ۲۶ و متواشی بوز سکان الله این سلوك ایلیوب نایدید اولید چونکه الله اونی کوتردی ۲۷ و متواشی بوز سکان بدی ایل یاشیوب لامکی نولید ایلدی ۲۸ و متواشی لامکی نولید ایلیندن صوره یدی بوز سکان ایکی ایل یاشیوب اوغلانلر و قزلر نولید ایلدی ۲۹ و متواشی های کوئلری دقوز بوز آتمش دقوز ایل اولوب وفات ایلدی ۳۰ و لامک بوز سکان ایکی ایل یاشیوب بر اوغل نولید ایلدی ۳۱ و اون آدبی نوح قوبوب دیدی که رین ملعون ایلدکی برن چمندن بزم عملزدن واللوزن زجمندن بو بزو تسلى و برو جگدر ۳۲ و لامک نوسی نولید ایلیندن صوره بش بوز دقسان بش ایل یاشیوب اوغلانلر و قزلر نولید ایلدی ۳۳ و لامکن های کوئلری یدی بوز یمش یدی ایل اولوب وفات ایلدی ۳۴ نوح بش بوز یاشیک اولوب نوح سام و حام و یافتی نولید ایلدی

آتنجی باب

ادواع اولدیکه آدملر ير بوزند چو خالمه باشلیانه اولره قزلر دو غلدلیلر ۳۵ واللهن اوغلاری آدملنرن قزلربنی کوزل کورمک این اوزرلریه عورتلر آلدیلر هر هانسی نی که بکدیلر ۳۶ و رب دیدی من روح این قدر انسانه تحکم ایلیه جگدر اوز ضلالتلرند اولر بشر درلر پس انسانن ایامی بوز ایکرمی ایل اولسون ۴۱ اول ایامه ير بوزند جبارلر دار ایدی و هند اوندن صوره که اللهن اوغلاری آدملنرن قزلربنی تقرب ایدر ایدبلر دبولر اولره اولاد دوغر ایدبلر اولر او جبارلر درلر که قدیم دن مشهور آدملدللر ۴۲ و رب کوردی که انسان شراری ير بوزند چو خالوب واون قلبن های نصوّر وندیرلری هېشە مھض بامان در ۴۳ پس رب ير بوزند انسانی خلق ایلدکی ایچون

Əhnoqu tevlid éylədi

19*və Yârəd Əhnoqu təvlid éyləyenden sora sekiz yüz il yaşayıb oğullar və kızlar təvlid éylədi

20*və Yârədin hamı günleri dokuz yüz altmış iki il olub vəfât éylədi

21*və Əhnoq altmış beş il yaşayıb Mətuşâlhı təvlid éylədi

22*və Əhnoq Mətuşâlhı təvlid éyləyenden sora üç yüz il Allah-inən sülük éylədi və oğlanlar və qızlar təvlid éylədi

23*və Əhnoqun hamı günleri üç yüz altmış beş il oldu

24*və Əhnoq Allah-inən sülük éyləyib nâ-bedid oldu çünkü Allah onu götürdü

25*və Mətuşâlhə yüz seksən yedi il yaşayıb Ləmeki təvlid éylədi

26*və Mətuşâlhə Ləmeki təvlid éyləyəndən sora yedi yüz seksən iki il yaşayıb oğlanlar və kızlar təvlid éylədi

27*və Mətuşâlhənin hamı günleri dokuz yüz altmış dokuz il olub vəfât éylədi

28*və Lâmek yüz seksən iki il yaşayıb bir oğul təvlid éylədi

29*və onun adımı Nuh qoyub dədi ki RƏBBin mel'un éylədi ki yerin cəhətindən bizim 'aməlimizden və ellerimizin zahmetindən bu bize tesəlli vərəcəkdir

30*və Lâmek Nuhu tevlid éyləyəndən sora beş yüz doksan beş il yaşayıb oğlanlar və qızlar təvlid éylədi

31*və Ləmekin hamı günleri yeddi yüz yetmiş yeddi il olub vəfât éylədi

32*və Nuh beşyüz yaşında olıb Nuh Sâm və Hâm və Yâfeti təvlid éylədi

Altıncı Bâb

1*və vâk'ı oldu ki Adamlar yer üzündə çoxalmağa başlayanda olara qızlar doğaldılar

2*və Allâhin oğulları Adamların qızlarını gözəl görmek-inən üzerlerine 'övretler aldılar her hansını ki bəğəndilər

3*və RƏBB dədi Mənim ruhum ebədə kadar insanda tahakküm éyləməyəcəkdir öz dalâletlerinde olar besərdirler bəs insânın əyyâmi yüz iğirmi il olsun

4*ol eyyâmda yer üzündə cabbârlar var idi və həm də odan sora ki İlâhin oğulları

Âadamların qızlarına takarrüb éder idilər və bular olara evlâd doğur idiler o cabbârlardırıllar ki kadimden məşhur âdamlardırıllar

5*və RƏBB gördü ki insânın şerâtri yer üzündə çoğalıb və onun qalbinin hamı təsəvvür və tedbîrleri həmişə mahz yamandır

6*bəs RƏBB yer üzündə insanı halk éylədiyi içün ∞

نکوین ۷

افسوسنده و قلبه ایجندی ۷ و رب دیدی خلق ایلدکم آدمی بعنی اساندن حیوانه
 کسین و ناحشرانه و کوکن قوشلرینه کیمین بر بوزنده محو ابیله جمک زیرا که اولری خلق
 ایلدکه افسوسنیم ۸ اماً نوح رن حضورینه النفات تایدی ۹ نوح نولبداتی بولدر در
 نوح اوز عصرنده بر صادق و دوغری آدم او لوب الله این سلوك ابلر ایدی ۱۰ نوح
 اوج او غل تولید ایلدی بعنی سامی و حاجی و باقی ۱۱ او بر الله حضورینه فاسد او لوب
 بر ظلم این دولتی ۱۲ او الله بره با خوب کوردیکه فاسد ایلش ایدی جونکه بر بوزنده
 هر بشر اوز بولنی فساده و برمیش ایدی ۱۳ والله نوحه دیدی من حضورمن های شرن
 آخری کلو بدر جونکه بر اولرن جهندن ظلم این دولوبدر و بودر من اولری بر این
 هلاک ابیله جمک ۱۴ اسن او زکه جفر آغا جدن بر کی فابر و کی ده حجره لر قابر و ایدی
 ایجری دن وا شیکدن قیر این قیرله ۱۵ او اونی بیله قابره سن که کی ن او زون لقی اوج
 بیز ذراع وائی اللی ذراع وا وجہ لقی او نوز ذراع او لسوں ۱۶ او و کی به باجه قابر و بر
 ذراع این بوخاری دن او نی تمام آیله و کی ن قابو سنی پاشدن قابر او نی آلت وا یکنخی
 وا چخی طبقه این قابره سن ۱۷ او بودر من بر او سنه صوطه فای کوره جمک کوک آتنده
 اولان هر ذی حیات جسدی هلاک ایلک ایچون برده اولان های سی اوله جکدر
 اماً عهدی سن این عقد ایلم و سر کی به کبر جحشی سن وا او غللر لة و عورتک
 وا او غللر کن عورتلری سن این ۱۹ و نام جسلی اولان های ذی حیاتن کافه سندن ده آیکی
 ایکی سن این دیری صاخلامن ایچون کی به داخل آیله اولر کرک آرکک و دیشی او لسوں
 ۲۰ قوشلردن او ز جنس لرینه کوره و بهام دن او ز جنسه کوره بعنی بمن های حشراتندن
 او ز جنس لرینه کوره کافه سندن دیری صاخلامن ایچون ایکی ایکی سن یانگه کلسولر
 ۲۱ و سن او زکه ایچون هر کونه پلن ما کولاندن آلوب یانگه جمع ایلیمن که سه واوک
 خوزاک او لسوں ۲۲ و نوح اجرا ایلدی و هر نه که الله او نه امر ایلش ایدی آیله ایلدی

بدنجی باب

او الله نوحه دیدی کی به کبر او زکه و نام اهل یتک جونکه بو دورده من حضورمن

efsuslandı və kalbinde éncindi

7*və RƏBB dədi hRƏBBİQ éylədigim Âdemi ya' ni insândan hayvâna-kimin və tâ haşerâta və göögün kuşlarına-kimin yer yüzünden mahv éyləyeceğim zîrâ ki oları halk éylədigime efsuslanırem

8*Ammâ Nuh RƏBBin huzurunda iltifât tapdı

9*Nuh təvlidâtı bulardır Nuh öz 'əsrində bir sâdik doğru adam olub Allah-inən sülük éylər idi

10*və Nuh üç oğlu təvlid éylədi ya'nî Sâmi və Hâmi və Yafəti

11*və yer İlâhin huzûrunda fâsid olub yer zilm-inən doldu

12*və Allah yerə baxıb gördü ki fâsid olmuş idi çünkü yer üzünde hər beşər öz yolunu fesâda vârmiş idi

13*və Allah Nuha dədi mənim huzûrumda hamı bəşerin âhri gelibdir çünkü yer olarin cihətinden zilm-inən dolubdur və budur mən oları yer-inən helâk éyləyeceğim

14*sən özüñə cefir ağacından bir gəmi kayır və gəmidə hücrələr qayır və onu içəriden və eşikdən qatran-inən qayrıla

5*və onu bilə kayırasın ki gəminin uzunluğu üç yüz zerâ' və onu elli zerâ' ucalığı otuz zerâ' olsun

16*və gəmiye baca qayır və bir zerâ' -inen yuxarıdan onu temâm éylə və gəminin kapısını yanından qayır onu alt və ikinci və üçüncü tabaka-inñ qayırasın

17*və budur mən yer üstüne su tufanı getireceğim gök altında olan her zî-hayât cesədi həlâq éyləmək üçün yerdə olanın hamısı ölecəkdir

18*Ammâ 'əhdimi sənin-inən 'akd éylərim və siz gəmiye gireksiz sən və oğullarıñ və 'övrətiñ və oğullarıñ 'övrətləri sənin-inən

19*və təmâm cesədli olan hamı zî-hayâtin kafasından da iki iki sənin-inən diri saxlamak için gəmiyə dâhil éylə olar gerek erkək və dişi olsunlar

20*quşlardan öz cinslerine görə və behâyimden öz cinsine görə ya' ni yerin hamı haşeratından öz cinslərinə görə kafasından diri saxlamak üçün iki iki səniy yanına gelsinlər

21*və sən özün için her güvənəbilen me'külätdan alıb yanında cem éyləyəsin ki sana və olara xerzâk olsun

22*və Nuh icrâ éylədi və her ne ki Allah ona emr eyləmiş idi éylə éylədi

Yeddinci Bâb

1*və Allah Nuha dedi gəmiye gir özüñ və tamâm ehl-i bəytin çünki bu dəvirde mənim huzûrumda ∞

سنه صادق کوردم ۲ های حلال حیوانلردن یدی یدی ارکل و دیشی سنه و حرام
 حیوانلردن ایکی ایکی ارکل و دیشی سنه ۳ هم ده کوکن قوشلرندن یدی یدی ارکل
 و دیشی سنه بر بوزنک ذریت دری صالحامن ایچون کوتور ۴ چونکه یدی کوندن
 صوره من بر بوزنک فرخ کون و فرخ بجه با غش با غدره جنم و های خلن ایلدکم ذی حیانی
 بر بوزنک محو ایلهه جکم ۵ و نوح الله او نه امر ایلدیکن هامسی کیمی اجرا ایلدی
 ۶ و نوح الله بوز یاشنده ایدی که بر بوزنک صو طوفانی اولدی ۷ و نوح واون این اون
 او غلری و عورتی واوغلرین عورتلری طوفانی صولرندن او نزی کمی به داخل اولدیلر
 ۸ حلال حیوانلردن و حلال اولیمان حیوانلردن و قوشلردن و بر بوزنک سورشن جمله
 حشراندن ۹ ایکی ایکی ارکل و دیشی نوحن یانه کمی به کرددیلر نیجه که الله نوحه امر
 ایلس ایدی ۱۰ و بدی کوندن صوره واقع اولدیکه طوفانی صولری بر اونسته کلدی
 ۱۱ و نوحن عمرین الله بوزنجی ایلین ایکنجی آینن اون بدننجی کوننک یعنی همان بو
 کونن بیوک مجھن های چشمعلی باربلوب ڪوکلرن ده پغرهلری آچلدیلر ۱۲ و بر
 اونسته فرخ کون و فرخ بجه با غش با غدی ۱۳ و همان بو کونن نوح و نوحن اوج او غلی
 سام و حامر و بافت و نوحن عورتی واون او غلرین اوج عورتی اول راین کمی به
 داخل اولدیلر ۱۴ اول رهای حیوانلر اوز جنسنده کوره و های پاهملر اوز جنسنده کوره
 و بر بوزنک سورشن جمله حشرات اوز جنسنده کوره و های قوشلر اوز جنسنده کوره
 هر قنادلی قوش ۱۵ پس هرجسدلی ذی حیاتندن جفت جفت نوحن یانه کمی به کرددیلر
 ۱۶ و کیرنلر جمله جسدلی لردن ارکل و دیشی کرددیلر نیجه که الله او نه امر ایلس ایدی
 و رب قایونی بوزنکه با غلادی ۱۷ و بر اونسته فرخ کون طوفان اولوب صولر چو خالدی
 و کونی کونوردی واوده بر بوزنک قالمخنی ۱۸ و صولر داشدی و بر بوزنک چو خ
 چو خالدی و کمی صولرن بوزنک کر ایدی ۱۹ و صولر بر بوزنک جوخ چو خالوب تمام
 کوکن آتنن اولان اوجه داغلر های سی اورتلدی ۲۰ صولر اون بش ذراع بوخاری
 قالمخوب داغلر باصلش ایدی ۲۱ و بر بوزنک حرکت ایدن هر بر جسدلی خواه قوش
 خواه های خواه حیوان و بر بوزنک هر سورشن حشرات و ادملن کافه سی تلف اولدی

Səni sâdik gördüm

2*və hamı helâl heyvânlardan yeddi erkək ve dişisini və harâm heyvânlardan iki iki erkək ve dişisini 3*həm de göğün quşlarından yeddi erkək ve dişisini yer üzündə zürriyet diri saxlamak için götür

4*cümkü yeddi günden sora mən yer üzünde qırx gün-qırx gəcə yağış yağdıracağım və hamı halk eylədigim zî-hayâtı yerin üzündən məhv eyləyəcəğim

5*və Nuh Allahın ona emr eylədiginin hamısı-kimi icrâ eylədi

6*və Nuh altı yüz yaşında idi ki yer üzündə su tufanı oldu

7*və Nuh onun-inən onun oğulları və 'övrəti və oğullarının 'övrətləri tufanın sularından ötürü gəmiye dâhil oldular

8*helâl heyvânlardan və helâl olmayan heyvânlardan və quşlardan yer üzündə sürüşen cümlə haşərâtdan

9*və iki iki erkək və dişi Nuh yanına gəmiye girdiler nice ki Allah Nuha emr eyləmiş idi

10*və yeddi günden sora vâk'i oldu ki tufan suları yerin üstüne gəldi

11*və Nuhun 'ömrünün altı yüzüncü ilinin ikinci ayının on yedinci gününde ya'nî hemən bu günde büyük lüccenin hamı çeşmələri yarılmış göklerin de pencərələri açıldılar

12*və yer üstüne kırk gün kırk gecə yağış yağdı

13*və həmən bu günde Nuh və Nuhun üç oğlu Sam və Ham və Yâfet və Nuhun 'avrəti və onun oğullarının üç 'övrəti olar-inən gəmiye dâhil oldular

14*olar və hamı hayvânlar öz cinsinə görə və hamı bəhâyimler öz cinsinə görə və yer üzündə sürüşen cümlə haşərât öz cinsinə görə və hamı quşlar öz cinslərinə görə her kanadlı quş

15*bəs hər cəsədlə zî-hayâtdan çift çift Nuhun yanına gəmiye girdilər

16*və girənlər cümlə cəsədlilərdən erkək və dişi girdilər nice ki Allah ona emr eyləmiş idi və Rəbb kapının yüzünə bağladı

17*və yer üzerinde kırk gün tufan olub sular çoxaldı və gəmini getirdi və o da yer üzündə kalxdı

18*və sular taşdı və yer üzündə çox çoxaldı və gəmi suların üzündə gəzər idi

19*və sular yer üzündə çox çoxalıb tamâm göğün altında olan üçə dağların hamısı örtüldü

20*və sular on beş zer'a yuxarı kalkub dağlar basılmış idi

21*və yer üzündə hərəkət ədən her bir cesədlə ho-əh quş ho-əh bəhâyim və ho-əh heyvân və yer üzündə hər sürüşen haşərât və adamların kafası tələf oldu ∞

۲۳ قوریلچ ده اولانارن های سندن بورنند حیات نفسی اولانارن کافه‌سی اولدی ۲۴ و بر بوزند اولانن کافه‌سی محو ایلدی ابله که اساندن پایه و حشرانه و کوکن قوشانه کمین بردن محو اولدبار و بالغوز نوح قالدی واونن این کمی ده اولانلر ۲۵ و صور بر بوزند بوز الی کون داشدی

سکنجی باب

ا والله نوحی وهای حیوانلری وهای ھایم لری که اوون این کمی ده ایدی بر خاطرته کوروب الله بر بوزنه بریل اسردی و صولار ساكت اولدی ۲ و مجھن جشن لری و کوکن بخچه لری با غلانوب یاغش کوکدن کسلدی ۳ و صول بر بوزندن کیده کیده گیری چکلدار و صولار بوز الی کوندن صوره آزالدی ۴ و بدنجی آید و آین اوون بدیستن کمی اراراط داغلری اوستن دوردی ۵ و صولرتا اونجی آبه قدر کیده آزالور ایدی اونجی آین اولنک داغلرن باش کورندی ۶ و واقع اولدیکه فرش کویدن صوره نوح قایردیغی گیین با جهنسی آجدی ۷ و قارقنه براخوب اوده صول بر بوزندن قوریه کمین کیدوب کلور ایدی ۸ اووز یاندن کوکرجین کوندردی که گورسون آیا بر بوزندن صولار چکلوب در ۹ و کوکرجین آیاغن کلنه قوینه بربر نایسبوب اوون یانه کمی به مراجعت ایلدی چونکه صولرفام بر بوزند ابدی اوده الی اوزادوب اوئی توندی و بانه کمی به آپاردی ۱۰ دها یدی کون صرالیبوب که کوکرجین کمی دن کوندردی ۱۱ و کوکرجین اخشم چانی اوون یانه کلنه بودر آغزدا بر تازه زینون پرانی وار ایدی و نوح یلدی که صول بر بوزند آزالوب ۱۲ و که دها یدی کون صرالیبوب کوکرجین کوندردی واو بر دها اوون یانه مراجعت ایلدی و واقع اولدیکه الی بوز برنجی ابل ده اونجی آین برستن صول بر بوزندن قوریش ۱۳ ایدی و نوح کمی نن اورنکینی کونوروب کوردیکه بودر بر بوزی قوری بدر ۱۴ اواینکی آید و آین ایکری بدنجی سند بر قوری اولدی ۱۵ والله نوح این داشتوب دیدیکه ۱۶ اجح کمی دن اووزك وسن این عورتک واوغللرک واوغللرکن عورتلری ۱۷ سن این اولان

22*quruluqda olanların hamısından burnuna hayatı nefəsi olanların kâffəsi öldü
 23*və yer üzündə olanın kafasını mahv eylədi öyle ki insandan bəhəyime və haşerətə və göyün quşlarına-kimin yerdən mahv oldular və yalnız Nuh kaldı və onun-inen gəmide olanlar 24*və sular yer üzündə yüz elli gün daşdı

Sekizinci Bâb

1*və Allah Nuh və hamı heyvânları və hamı bəhəyimləri ki onun-inən gəmide idiler hâtırına getirib Allah yer üzüne bir yəl esdirdi və sular sakin oldu
 2*və lüccənin çeşmələri və göyün pencərələri bağlanıb yağış göydən kəsildi
 3*və sular yər üzündən gide gide gərî çekildilər və sular yüz elli gündən sora azaldı
 4*və yedinci ayda və ayın on yeddisinde gəmi Ararat dağları üstündə durdu 5*və sular tâ onuncu aya qədər gide gide azalıb idi və onuncu ayın evvelinde dağların başı göründü
 6*və vâk'ı oldu ki kırx gündən sora Nuh kayırdığı gəminin bacasını açdı
 7*və kargamı bıraxub o da sular yər üzündən quruna-kimin gidib gelir idi
 8*və öz yanından göğərcini ki görsün âya yer üzündən sular çekilibdir
 9*və göğərcin ayağını qaflı qoymaya bir yer tapmayıb onun yanına gəmiye mə'râcat eylədi çünki sular tamâm yer üzündə idi o da elini uzadıb onu tutdu və yanına gəmiye apardı
 10*daha yeddi gün sabr eyləyib gene göğərcini gəmiden göndərdi
 11*və göğərcin axşam çağı onun yanına geləndə budur ağızında bir tazə zeytun yaprağı var idi və Nuh bildi ki sular yer üzündən azalıb
 12*və genə daha yedi gün sabr eyləyib göğərcini göndərdi və o bir daha onun yanına mə'râcat eyləmədi
 13*və vâk'ı oldu ki altı yüz birinci ildə evvelinci ayın yarısında sular yer üzündən qurmuş idi və Nuh gəminin örteğini götürüb gördü ki budur yer yüzü quruyubdur
 14*və ikinci ayda və ayın iğirmi yeddincisində yer quru oldu
 15*və Allah Nuh-inən danişib dədi ki
 16*çix gəmiden özüñ və sənin-inən ‘övrətiñ və oğullarıñ və oğullarıñ ‘övrətləri
 17*sənin-inən olan ∞

جمله جسد لر حیوانلرن کافه سی خواه قوش خواه ہایم و خواه بر بوزنک سورشن حشراتن هامیسی سن این چیخارت که بر بوزنک حرکت ایدوب و آرتوب بر بوزنک چو خال سونلر ۱۸ و نوح واو غلری و عورتی واو غلری بن عورتلری او زی این چیخدبلر ۱۹ حیوانلرن کافه سی و حشراتن کافه سی و قوشلرن کافه سی و بر بوزنک هر بر سورشن او ز جنسلر به کوره کو دن چیخدبلر ۲۰ و نوح ریه بر مذبح قابربوب و های حلال حیوانلردن و های حلال قوشلردن کونروب او مذبح اوستنک محرقه قربانلری کپرتدی ۲۱ و رب خوش رایحمن اینی آلدی و رب او ز قلبک دیدیکه بر دها بری انسان سبی این لعنت ایله جکم چونکه انسان قلبک تصورانی او شاققندن بامان در و بر دها نام ذی حیانی اولدر میه جکم نیجه که ایلش ۲۲ بر دها برن های ایماند آکن این بیچن و صاوغ این استی و بای این قیش و کون این کجه اسکل اولیه جقدر

دقوزنجی باب

ا و رب نوحی واون اوغلارلری بر کلیوب اوله دیدیکه آرتون و چو خالون و بری دولر وون ۲ و قور خویز و دهشتز برن های حیوانلری و کوکن های قوشلری و بر اوستنک سورشن ارن کافه سی و دریان بالقلرین هامیسی اوستنک اولوب اول رسن الزه تسلیم اولندبلر ۳ هر دیری اولوب حرکت ایلین سزه خوراک ایچون اولسون هامیسی گشک او تکمی سزه و بردم ۴ انجع ائی او ز جانی یعنی قانی این بیه سز ۵ والبه که قانزی جانلر ز ایچون طلب ایله جکم اونی هر دیرین الند طلب ایله جکم ۶ هر کم که انسان قانی توکسه اوین ده قانی انسان و ساطنی این توکله جکدر چونکه الله انسانی او ز صورتنک خلق ایلیوبدر ۷ و سز آرتون و چو خالون و برده تکر ایدوب او نک چو خالون ۸ والله نوح این واون این اولان او غلری این داشتوب دیدیکه ۹ ایندی باخ بود من او ز عهدمی عقد ایلم سزا بین و سزدن صوره سزن ذرتیز این ۱۰ و سزا بین برابر اولان های ذی حیات این خواه قوش خواه ہایم اولسون و سزا بین اولان های

cümlə cəsədler heyvanların kâffəsini ho-əh kuş ho-əh behâyim və ho-əh yer yüzündə sürüşen haşerâtın hamısını sənin-inen çıxarat ki yer yüzündə harəkət ədib və artub yer yüzündə çoxalsınlar

18*və Nuh və oğulları və ‘övrəti və oğullarının ‘avrətləri özü-inen çıxdılar

19*heyvanların kâffəsi və haşerâtın kâffəsi və kuşların kâffəsi və yer yüzündə her bir sürüşen öz cinslerine göre gəmiden çıxdılar

20*və Nuh RƏBBe bir mezbah kayırub və hamı helâl həyvanlardan və hamı helâl kuşlardan getirib o mezbah üstündə mahruka qurbânları geçirdi

21*və Allah xoş râ’ ihanın əyini aldı və RƏBB öz qəlbinde dədi ki bir daha yeri insânın sebebi-inen la’net éyləməyəcəgim çünkü insânın kalbinin tasavvurâtı uşaklıından yamandır və bir daha temâm zî-hayâtı öldürməyəcəgim nice ki éyləmişəm

22*bir daha yerin hamı eyyâmında ekin-inen biçin və sâdik-inen isti və yay-inen qış və gün-inen gécə əsqik olmayıacdır

Dokuzuncu Bâb

1*və RƏBB Nuh və onun oğullarını bərəkətləyib olara dədi ki artın və çoxalın və yeri doldurun

2*və korxuyuz və dəhşetiz yerin hamı heyvânları və göğün hamı kuşları və yer üstündə sürüşenlerin kâffəsi və deryânın balıklarının hamısı üstünde olub olar sizin elinizi təslim olundular

3*hər diri olub hərəkət éyləyən size horaj içiñ olsun hamısını kök ot kimi sizə verdim

4*ancak əti öz cânı ya’ni qanı-inen yemeyesiz

5*və elbetdə ki qanızı cânlarız içiñ taləb éyləyəcəgim onu hər dirinin əlindən taləb éyləyəcəgim

6*hər kim ki insânın qanını tökse onun da qanı insân vəsâtatı-inən tökülecekdir çünkü Allah insâni öz surətində halk éyleyibdir

7*və siz artın və çoxalın ve yerde təxsir ədib onda çoxalın

8*və Allah Nuh-inən və onun-inen olan oğulları-inen danışib dədi ki

9*indi bax budur mən öz ‘ahdimi ‘akd əylərəm siz-inən və sizden sora sizin zürriyətiniz-inən

10*və siz inen olan hamı ∞

بر حیوانلری اینن که هامیسی ~~ستمیدن~~ جیغدیلر بعنی برن کل حیواناتی اینن عهد ابلرم
 ۱۱ و عهدی سزاپین برقرار ایلمک هیچ بر بشر بر دها طوفان صویندن هلاک
 اولیه جقدر و بری تلف ایملک ایچون بر دها طوفان اولیه جقدر ۱۲ والله بدی که من
 اینن سزن آرایزده و باززده اولان جمله ذی روح اینن ابدی دور لره کمین با غلادیم
 عهدن علامتی بودر ۱۳ يعني که قوسی بلوطه قوبه جنم که من اینن بون آراسند اولان
 عهدن علامتی اولسون ۱۴ ایندی نه وقت که بر اوسته بلوط کتورس قوس بلوطه
 کوریتوب ۱۵ من اینن سزن آرایزده وهامی جسدی ذی روحان کافسی آراسند اولان عهدی
 خاطرمه کتورووب جسدی لرن کافه سنی هلاک ایملک ایچون بر دها طوفان ایچون صور
 اولز ۱۶ و قوس بلوطه اولانه من اوئی کورمک اینن الله آراسند و نام ذی روحان
 اینن يعني بر بوزنک اولان جمله جسدی لر آراسند کی ابدی عهدی خاطره کتوره جکم
 ۱۷ والله نوحه دیدبکه من اینن بر بوزنک اولان جمله جسدی لرن آراسند برقرار ایلدیم
 عهدن علامتی بودر ۱۸ و نوحن کئی دن چیخان اوغللری سام و حام و بافت ایدلر
 و حام ده کعان آناسی در ۱۹ بو اوچی نوحن اوغللری درلر و نام بر اولردن معسور
 اولوبدر ۲۰ و نوح آنچی اولیغه باشلیوب بر باغ صالحی ۲۱ و شرابدن ایچوب مست
 اولدی و چادرن ایچند عربان اولدی ۲۲ و کعان آناسی حام اوز آناسن عربالغفی
 کوروب اوز ایکی قرداشلرینه اشیکه خبر و بر دی ۲۳ و سام و بافت بر لیاسی الوب
 ایکی سی ده اوز لرین چیکنلرینه قوبوب و دالی دالی کدوب اوز آنالرین عربالغفی اور تدبیر
 و بوزلری دالی لرخه اولق اینن اوز آنالرین عربالغفی کورمدبلر ۲۴ و نوح شرابند
 آیلوب او کچیک اوغلن او زینه ایلدیکنی یلدی ۲۵ و دیدی کعان ملعون اولسون
 اوز قرداشلرینه بندلر بندسی اولسون ۲۶ و دیدی سامن الله رب متبارک اولسون
 و کعنان اونه بند اولسون ۲۷ الله یاقه و سمعت و برسون و سامن چادرلرند ساکن
 اولسون و کعنان اونه بند اولسون ۲۸ و نوح طوفانیدن صوره اوچ بوز الله ابل
 باشا بوب ۲۹ نوحن هامی کوللری دفوز بوز الله ابل اولوب وفات ایلدی

yər heyvanları-inen kiş hamısı gəmiden çıxdılar ya‘ni yərin kül heyvânâti-inən ‘ahd éylərim

11*və ‘ahdimi siz-inən bir qərar éylərim ki hîç bir bəşər bir daha tufânın suyundan helâk olmayacakdır və yəri tələf əyləmək üçün bir daha tufân olmayacakdır

12*və Allah dədi ki mən-inən sizin araizdə və yanızdə olan cümlə zi-ruh-inən ebedi dövrlərə-kimin bağladığım ‘ahdin ‘alâməti budur

13*ya‘nî ki qövsimi bulutda qoyacağım ki mənim-inən yerin arasında olan ‘əhdin ‘alâməti olsun

14*indi nə vaxd ki yər üstünə gətirsem qövs bulutda görünüb

15*mənim-inən sizin araizdə və hamı cesədli zî-ruhların kâffəsi arasında olan ‘əhdimi hâtırıma getirib cesədlilərin kâffəsini helâk əyləmək üçün bir daha tufân için sular olmaz

16*və qövs bulutda olanda mən onu görmek-inən Allah arasında və tamâm zî-ruhlar-inən ya‘nî yer üzündə olan cümlə cəsədlilər arasındaki ebedi ‘ahdi hatıra getirecəğim

17*və Allah Nuha dədi ki mənim-inən yer üzündə olan cümlə cəsədlilər arasında bir karar éylədiğim ‘əhdin ‘alâməti budur

18*və Nuhun gəmidən çıxan oğulları Sâm və Hâm və Yâfet idilər və Hâm da Ken‘ân-in atasıdır

19*bu üçü Nuhun oğullarıdır və tamâm yer olardan ma‘mur olubdur

20*və Nuh ekinci olmağa başlayıb bir bağ saldı

21*və şərâbdan içib məst oldu və çâdirinin içinde ‘üryâن oldu

22*və Kən‘ânın atası Hâm öz atasının ‘üryânlığını görüb öz iki qarınşalarına əşikde habər verdi

23*və Sâm və Yâdet bir libâs alıb ikisi də üzərlərinin ciyinlərinə qoyub və dalidali gitib öz atalarının ‘üryânlığını örtdülər və yüzləri dalılıncaya olmak-inən öz atalarının ‘üryânlığını görmədilər

24*və Nuh şərâbdan alıb o kiçik oğlanın üzünə éylədiğini bildi

25*və dədi Kən‘ân mel‘un olsun öz qarınşalarına bəndələr bəndəsi olsun

26*və dədi Sâmin İlâhi Rəbb mütebârek olsun və Kən‘ân ona bəndə olsun

27*Allah Yâfete vəs‘ait versin və Sâmin çadırlarında sâkin olsun və Kən‘ân ona bəndə olsun

28*və Nuh tufândan sora üç yüz elli il yaşayıb

29*Nuh hamı günləri dokuz yüz elli il olub vəfât əylədi ∞

اوئنچى باب

۱ ونونچى اوغللارى سامر و حامر و باقىن نوليدانى بولدر كە اولرە طوفانىنى صوره
 اوغللار دوغىلىپار ۲ باقىن اوغللارى جومر و ماجوج و ماداي و باوان و نوبال و مشك
 و نيراس ۳ وجورىن اوغللارى اشكتاز و ربفات و توجرمى ۴ و باوانىن اوغللارى ئىشە
 و تىشىش كىتم و دودانىم ۵ مىتلەن جزىرىلىرى اوز بىرىلىرى اينىھ بىرى اوز دېلىنى كورە
 اوز قىيلەلىرى مواققى طاپىھەلر ايجىت بولىدىن منقىم اولوبىدىلىر ۶ و حامىن اوغللارى كوش
 ومصر و فوط و كىغان ۷ و كوشىن اوغللارى سا و حوبىلە و سېنە و رعەنە و سېنگا و رعەنە
 اوغللارى شىا و ددان ۸ و كوشىن نىرودى توليد اىلدى كە بىر بوزىن جىڭار اولىغە باشلادى
 ۹ بوكىسە رىن حضورىنىڭ بىر جىار آوجى اىدى او سىدىن دېرىلىك فلان كىس رىن
 حضورىنىڭ نىرودى كىيى جىار آوجى در ۱۰ و بونىن يادشاھلىقنى ابتداسى شئار طېرااغىندە
 بايىل دارك و آكاد و كىلە اىدى ۱۱ بواولكەدن اشور ظەپورە كلوب يىنى و رحوبىت
 شهرى و كالمى ۱۲ و يىنى اىنن كائىخ آراسىدە كى رىن يۈك شهرى بنا اىلدى ۱۳ و مصر
 لودم و عنامىم و لایايم و نەننەجىسى توليد اىلدى ۱۴ و فتروسىم و كىلوجىسى كە اولىدىن فلسطىم
 ظەپورە كىلدىلىر و هەم دە كىتۇرىمى ۱۵ و كىغان اوز يۈك اوغلۇ صىدونى و حىتنى ۱۶ و بىسى
 و امورى و جرجاشى ۱۷ و حوى و عرقى و سىنى ۱۸ و اروادى و صمارى و حىتاينى توليد
 اىلدى و صوره كىغان قىيلەلىرى اتشار نايدىلىر ۱۹ و كىغانلىرن سىددۇندىن جرارە
 سارى غزا يە كىيمىن و سىدوم و عمرە وادىم و صىويم سارى لاشىھ كېمىن اىدى بى
 ۲۰ بولرحامىن اوغللارى اىدى اوز قىيلەلىرى دېلىلىرى كورە اوز طېرااغىزىنە و مىتلەنە
 ۲۱ و سامىن دها اوغللارى اولدىلىپار كە ياقىن يۈك فرداشى اولوب هاى بىن عابرەن باباسى در
 ۲۲ سامىن اوغللارى عيلام و اشور و ارقىكىناد ولود وارام ۲۳ وارامىن اوغللارى عوسى
 و حول و جىر و ماش ۲۴ و ارقىكىناد شالىنى توليد اىلدى و شاخى عابرى توليد اىلدى بى
 ۲۵ و عابرە آيکى اوغل دوغىلىدى كە بىرىسى نى آدى فاخى اىدى جونكە اونن كونتىزىنە
 بىر منقىم اولدى و اونن فرداشىن آدى پەنطان اىدى ۲۶ و پەنطان المودادى و شالىقى

Onuncu Bâb

- 1*və Nuhun oğulları Sâm və Hâm və Yâfətin tevlidâtı bulardır ki olara tufândan sora oğullar dağıldılar
- 2*Yâfətin oğulları Cömər və Məcoc və Mâdây və Yâvân və Tûbâl və Məşəq və Tirâs
- 3*və Cömərin oğulları Əşkenâz və Rîfât və Tücarma
- 4*və Yâvânın oğulları Əlişa və Tərşış Kîttim və Dodanım
- 5*millətlərin cezîrələri öz yərləri-inən hər biri öz dilinə görə öz kabilələrine müvâfik tâifeler içində bulardan münkasım olubdırlar
- 6*və Hâmin oğulları Kûş və Məsr və Fot və Kən'ân
- 7*və Kûşun oğulları Sibâ və Havîle və Səbtə və Rə'ma və Səbtəkə və Rə'manın oğulları Şibâ və Dadân
- 8*və Kûş Nemrûdu tevlîd əylədi ki yer üzündə cabbâr olmağa başladı
- 9*bu kimsə Rəbbin huzûrunda bir cabbâr avçı idi o sebəbdən dərlər ki falân kes Rəbbin huzûrunda Nemrûd kimi cabbâr avcıdır
- 10*və bunun pâdişâhlığının ibtidâsı Şin'âr toprağında Bâbil və Ərək və Əkad və Qəlnə idi 11*bu ülkədən Aşur zuhûra gelib Nəynovay və Rahbut şəhri və Kəlahı
- 12*Nəynovay-inen Kəlah arasındaki Rəsən büyük şəhri binâ əylədi
- 13*və Məsr Ludin və 'Ənamim və Ləhâbim və Nəftuhimi təvlîd əylədi
- 14*və Fətrusim Kəsluhimi ki olardan Filistim zuhûra geldilər və həm də Kəfturimi
- 15*və Kən'ân öz böyük oğlu Sidoni və Hittî
- 16*və Yəbos və Amori və Cercası
- 17*və Hivi 'Arqı və Sîni 18*və Arvâdi və Samarı və Həmətini təvlîd əylədi və sora Kən'ân qabilələri intişar tapdlar
- 19*və Kən'ânılərin sərhədi Sidondan Cerâra sâri Qəzzəyə kimin və Sodom və Gomora və Admə və Səbu'imə sâri Leş'a kimin idi
- 20*bular Hamin oğulları idi öz qabilələrinə və dillerinə görə öz topraqlarında və millətlərində
- 21*və Samin daha oğulları oldular ki Yafətin böyük qardaşı olub hamı ben-i 'Abir babasıdır
- 22*Samin oğulları 'Elâm və Aşur və Arfakşâd və Lûd və Arâm
- 23*və Arâmin oğulları 'Us və Hûl və Cətar və Maş
- 24*və Arfakşâd Şalehi təvlîd əylədi və Şaleh 'Abiri təvlîd əylədi
- 25*və 'Abirə iki oğul doğuldu ki birisinin adı Fâliq idi çünkü onun günlerinde münesem oldu və onun qarınداşının adı Yoğtan idi
- 26*və Yoğtan Əlmudadı və Şâləfi ∞

وحضوری و بارجی ۲۷ و هدواری و اوزالی و قلنی ۲۸ و عوبالی و ای مائیل و شانی
۲۹ واوفیری و حولینی و بیانی تولد ابدی بولرن **شافعی** بقطاع او غدری در لر
۳۰ واولرن **مسکلری** میشادن مشرق داغی سفاره کیمین در ۲۱ سام او غلری اوز
فیله لریه و دیللریه کوره اوز طرا غلرنه و ملنرنه بولرد در ۲۲ بی نوح فیله لری اوز
تولیدانی این او ز ملنرنه بولرد و طوفاندن صوره طابنلر بر بوزنده بولدن
متشر اولدبلر

اون برخی باب

۱ و قام عالم دلی بروز لری برایدی ۲ و راعع اولدبکه اولر شرقدن کوخت
شنعار دیارنک بر دوز کان نابوب اوراده ساکن اولدبلر ۳ و بری بری بدبلر کلون
کریچ کسوب اودده بشرك و کریچ اولره داش عوضه و فیر با جمع عوضه ادبی
۴ و بدبلر کلون او زمه بر شم بنا ابلک و بر برج که نهی کوکه بنشه او زمه بر آد
قابلی که جمع بر بوزنده داغلیاق ۵ و پیش آدمن بنا ابلکی شهری و بر جی کورمکه رب
نازل اولدی ۶ و رب بدبلکه باخ اولرن هامیسی بر ملت اولوب دملری ده مر در
و بونی ابلکه باشدبلر وايدی هر که ایلکه فصد ابلیودرلر اولردن مع اولیه جذر
۷ کلون نازل اولوب اولرن دبللرینی اوراده فارشدراق که بری برین دلی آلاماسولر
۸ پس رب اولری اورادن نام بر بوزنده داغندی واولر شهری بنا ابلکی ترک اولدبلر
۹ بوجهندن اون آدی بایل قوبلدی چوتکه رب اوراده نام عالم دلی **فارشد ردی**
ورب اولری اورادن نام بر بوزنده داغندی ۱۰ سام تولیدانی بولرد سام بوز باشد
ایدی که طوفاندن ایکی ایل صوره ارفکنادی تولد ابدی ۱۱ و سام ارفکنادی تولد
ایلیندن صوره پش بوز ایل باشیوب او غلر و فزلر تولد ابدی ۱۲ و ارفکناد او نوز
پش ایل باشیوب شانجی تولد ابدی ۱۳ و ارفکناد شانجی تولد ایلیندن صوره درت
بوز اوچ ایل باشیوب او غلر و فزلر تولد ابدی ۱۴ و شانج او نوز ایل باشیوب عابری
تولد ابدی ۱۵ و شانج عابری تولد ایلیندن صوره درت بوز اوچ ایل باشیوب او غلر
و فزلر تولد ابدی ۱۶ و عابر او نوز درت ایل باشیوب فالجی تولد ابدی ۱۷ و عابر

və Hazarmavədi və Yarəhivə Hazarmavədi və Yarəhi

27* və Haduramı və Uzalı və Kal'anı

28*və 'Obalı və Abimânili və Şâbatı

29*və Ofiri və Həviləni və Yubabı təvlid eylədi buların kâffesi Yoğtanın oğullarıdırılar

30*və olarin məskənləri Mişədan maşrik dağı Səfara-kimindir

31*Sâmin oğulları öz qəbil' ələrinə və dillərine görə öz topraqlarında və millətlərində bulardır

32*ben-i Nuh qəbil' ələri öz təvlidâtı-inən öz millətlərində bulardır və Tufândan sora tâ'ifələr yer yüzünden bulardan müntəşir oldular

On birinci Bâb

1*və təmâm 'âlemin dili bir və sözleri bir idi

2*və vâki' oldu ki olar şarqdan köçəndə Şina'r diyârında yer düzgən tapıb orada sâkin oldular

3*və biri birinə dədiler gelin kərpic kəsib orada şark və kərpic olara daş 'evəzində və qır pâlcığ 'evəzində idi

4*və dədiler gelin özümüzə bir şəhər binâ èyləyin və bir burc ki təpəsi göäge yetişə və özümüzə bir ad qayıraq ki cemi' yer yüzündə dağılımياq

5*və ben-i Âdemin binâ èylədiyi şəhəri və burcu görmeğe RƏBB nâzil oldu

6*və RƏBB dədi ki bax olarin hamısı bir millət olub dilləri də birdir və bunu èyləmeğə başladılar və indi her nə ki eyləmeğə kasd èyləyibdirler olardan men' olmayacakdır

7*gelin nâzil olub olarin dillerini orada qarışdırak ki biri birinin dilini anlamasınlar

8*bəs RƏBB oları oradan temâm yer üzüne dağıtdı və olar şehri binâ eyləmeğι terk eylədilər 9*bu cihettdən onun adı Bâbil qoyuldu çünkü RƏBB orada tamâm 'âlemin dilini qarışdırıldı və RƏBB oları oradan temâm yer üzüne dağıdı

10*Samin təvlidâtı bulardır Sam yüz yaşında idi ki tufândan iki il sora Ərfəkşâdi təvlid èylədi 11*və Sam Ərfəkşâdi təvlid eyləyəndən sora beşyüz il yaşayib oğullar və kızlar təvlid èylədi 12*və Ərfəkşâd otuz beş il yaşayib Salehi təvlid èylədi

13*və Ərfəkşâd Salehi təvlid eyləyəndən sora dört yüz üç il yaşayib oğullar və kızlar təvlid eylədi 14*və Saleh otuz il yaşayib 'Âbiri təvlid èylədi

15*və Saleh 'Âbiri təvlid eyləyəndən sora dört yüz üç il yaşayib oğullar və kızlar təvlid èylədi

16*və 'Âbir otuz dört il yaşayib Fâlihi təvlid èylədi 17*və 'Âbir ∞

فایجی نولید ایلیندن صوره درت بوز اونوز ایل باشیوب اوغللر و قزلر تولید ایلدی
 ۱۸ و فالج اوتوز ایل باشیوب رعنی تولید ایلدی ۱۹ و فالج رعنی تولید ایلیندن صوره
 ایکی بوز دقوز ایل باشیوب اوغللر و قزلر تولید ایلدی ۲۰ و رعنی اوتوز ایکی ایل باشیوب
 سروچی تولید ایلدی ۲۱ و رعنی سروچی تولید ایلیندن صوره ایکی بوز پدی ایل
 باشیوب اوغللر و قزلر تولید ایلدی ۲۲ و سروچ اوتوز ایل باشیوب ناحوری نولید ایلدی
 ۲۳ و سروچ ناحوری نولید ایلیندن صوره ایکی بوز ایل باشیوب اوغللر و قزلر تولید
 ایلدی ۲۴ و ناحور ایکری دقوز ایل باشیوب تارحی تولید ایلدی ۲۵ و ناحور تارحی
 تولید ایلیندن صوره بوز اون دقوز ایل باشیوب اوغللر و قزلر تولید ایلدی ۲۶ و تارح
 پتش ایل باشیوب ابرام و ناحور و هارانی تولید ایلدی ۲۷ و تارحن تولیدانی بولدر در
 تارح ابرام و ناحور و هارانی تولید ایلدی و هاران لوطن تولید ایلدی ۲۸ و هاران اوز
 آناسی تارحن حضورن اوز دوغلديغى ولاپتن کلدايانلىرن اور شهرن وفات ایلدەبے
 ۲۹ و ابرام و ناحور اوزلىرى عورتلر آلوب ابرامن عورتنن آدى ساراي و ناحورن عورتن
 آدى ملکه ایدى كەملەن آناسى و بىسکەنن آناسى اولان هاران قزى ایدى ۳۰ و ساراي
 عاقره اولوب اولادى بوخ ایدى ۳۱ و تارح اوز اوغلى ابراهى واوز هاران اوغلنى
 اوغلى لوطن واوز کلىنى واوغلى ابرامن عورنى سارايى كۆرۈپ كەمان دىيارىنە كەمك
 ايجون اولرا اين کلدايانلىرن اور شهرنندن چىخىدىلر و حارانە كىمەن كلوب اورادە ساكن
 اولدېلر ۳۲ و تارحن كونلرى ایکی بوز بش ایل اولوب تارح حارانە وفات ایلدى

اون ایجىچى باپ

۱ و رب ابرامە دىدىيکە اوز دىبارىكىن و قوملىكىن و آناڭن ايونىن او دىبارە كەت
 كە من سە كۆستىرم ۲ و من سە بىر بىوك ملت ايلەيە جىكم و سە بىر كەلىوب آدى كەن
 يۈكىنلىرى جىكم و سە مبارك اولاچق سن ۳ و سە بىر كەلىن لرى بىر كەلىيە جىكم و سە لەنت
 ايلەيە لەنت ايلەيە جىكم و بىرن ھاى طاپقەلرى سەن و سااطەتك اين مبارك اولاچق درلر
 ۴ و ابرام نېچە كە رب اونە دېش ایدى كەندى و لوطن دە اون اين كەندى و ابرام حارانىن

Fâlihi təvlîd èyləyəndən sora dört yüz otuz il yaşayıb oğullar və kızlar təvlîd èylədi
 18*və Fâlîh otuz il yaşayıb ‘Rəunu təvlîd èylədi
 19*və Fâlîh ‘Rəunu təvlîd èyləyəndən sora iki yüz dokuz il yaşayıb oğullar və kızlar təvlîd èylədi
 20*və ‘Rəun otuz iki Sərucı təvlîd èylədi
 21*və ‘Rəun Sərucı təvlîd èyləyəndən sora iki yüz yedi il yaşayıb oğullar və kızlar təvlîd èylədi
 22*və Səruc otuz il yaşayıb Nâhoru təvlîd èylədi
 23*və Səruc Nâhoru təvlîd èyləyəndən sora iki yüz il yaşayıb oğullar və kızlar təvlîd èylədi
 24*və Nâhor iki yüz dokuz il yaşayıb Tarixi təvlîd èylədi
 25*və Nâhor Tarixi təvlîd èyləyəndən sora yüz on dokuz il yaşayıb oğullar və kızlar təvlîd èylədi
 26*və Tarix yetmiş il yaşayıb İbram və Nâhor və Hârâni təvlîd èylədi
 27*və Tarixin təvlidâtı bulardır Tarix İbram və Nâhor və Hârâni təvlîd èylədi və Hârân Lûtü təvlîd èylədi
 28*və Hârân öz atası Tarixin huzûrunda öz doğulduğu vilâyətdə Kildanılərin Ur şehrinde vəfât èylədi
 29*və İbrâm və Nâhor özlərinə ‘avrətlər alıb İbramin ‘avrətinin adı Sâray ve Nâhorun ‘avrətinin adı Milgə idi ki Milgənin atası və Yiskənin atası olan Hârânin kızı idi
 30*və Sâray ‘âkirə olıb əvlâdi yox idi
 31*və Tarix öz oğlu İbramı və öz Hârân oğlunun oğlu Lûtü və öz gelini və oğlu İbramin ‘avrəti Sârayı götürüb Kən‘ân diyârına gətmek üçün əvlərinin kəldânilərin Ur şehrinden çıxdılar və Hârâna-kimin gelib orada sâkin oldular
 32*və və Tarixin günləri iki yüz beş il olub Tarix Hârânda vəfât èylədi

On ikinci Bâb

1*və RƏBB İbrâma dədi ki öz diyarından və qavimlərindən və atağın evindən o diyâra gət ki mən sənə qöstəririm
 2*və mən səni bir böyük millət èyləyəcəğim və səni bərəkətləyib adılı böyükləndircəğim və sən mübârək olacaksın
 3*və səni bərəkətləyənləri bərəkətləyəcəğim və sana la‘net èyləyenə la‘net èyləyəcəğim və yerin hamı tâ’ifeleri sənin vəsâtinij-inən mübârek olacakdırlar
 4*və İbrâm nice ki RƏBB ona dəmiş idi getdi və Lût da onun-inən gətdi və İbrâm Hârândan ∞

جیخانه بتمش بش پاشند ایدی ۵ و ابرام او ز عورتی سارانی و فرداشی او غلی لوطی
 و قزاندقلری های ماللری و حارانه کسب ایلدکی جانلری او زلری این کوروب
 کعن دیاریه کیتمکه چیخدبلر و کعن دیاریه کلدبلر ۶ و ابرام او دیاردن نا شکم
 محلنه کیمین موره میشه سنه کیمین کچدی و کعنایلر او وقت او دیارده ایدبلر ۷ و رب ابرامه
 کورنوب دیدیکه بودیاری سنن ذربنکا و بره حکم او ده اوراده او ز به کورن ره بر
 مذبح نیکدی ۸ و اورادن بیت بیل شرقدن الان «انه طرف حرکت ایلیوب چادری
 ایله قوردی که بیت بیل مغزده و عای مشرقه ایدی و اوراده ره بر مذبح نیکوب رس
 آدیه دعا ایلدی ۹ و ابرام کوچه کوجه جنوبه کدر ایدی ۱۰ او او دیارده نخطلق
 اولیوب ابرام مصره بندی که اوراده ساکن اولیون چونکه نخطلق او دیارده شدید
 ایدی ۱۱ و وقتیکه مصره کیرمکه یاخینلشمش ایدی او ز عورتی ساراهه دیدی باخ
 من پیلورم که سن بر کوزل چهره لی عورت سن ۱۲ او لا که مصلیلرسنی کوروب دهار
 که بو اون عورتی در و من اولدروب سنی صاغ قویسونلر ۱۳ دی که سن من باجم من
 که سن چه تکدن منه بخشی اولیون سن سیلک این من جاتم صاغ قالسون ۱۴ و واقع
 او ادیکه ابرام مصره کلنه مصلیلر عورتی کوردبلر که چوخ کورل در ۱۵ و فرعون
 سردارلری اوی کوروب اوی فرعون پاند تعریف ایلدبلر پس عورت فرعون ابوه آیارلدي
 ۱۶ و اون خاطری ایچون ابرامه اعام و بربوب او ده قوبون و مال و الاق و نوکرلر
 و کیزلر و دیشی اولا و دوهلر صاحبی اولدی ۱۷ و رب فرعون و اون ابوی ابرام
 عورتی سارانن سبی این بیوک بالاره صالحی ۱۸ و فرعون ابرای چاغروب دیدیکه
 منه بونه در ایلیوب سن نه ایچون منه خبر و برمدون که او سن عورتک در ۱۹
 ایچون دیدون او من باجم در و من اوی او ز به عورت آور ایدی بوسن عورتک
 آل کت ۲۰ و فرعون اوین باره سن آدم لریه امر ایلدی و اول راوی و عورتی و هر
 که واری ایدی بوله صالحی

اون او جنگی باس

۱ و ابرام او زی و عورتی و های متعلقانی وهم لوط اوین این مصرا دن جنوب طرف

çıxanda yətmış beş yaşında idi

5*və İbrâm öz ‘övrəti Sâranı və kardaşı oğlu Lûtü və kazandıkları hamı mâlları və Hârânda kesb éylədiyi canları özleri-inən götürüb Kən‘ân diyârına gətirməğə çıxdılar və Kən‘ân diyârına gəldilər

6*və İbrâm o diyârdan tâ Şekəm məhallinə-kimin Mörə məşəsinə-kimin kəçdi və Kən‘ânlılar o vaxt o diyârda idilər

7*və Rəbb İbrâma görünüb dədi ki bu diyârı sənin zürriyətiñə vərəcəğəm o da orada özünə görünən RƏBBə bir məzbah tikdi

8*və oradan Beyt’əlin şarkında olan dağa taraf xarəkət eyləyib çadırını éylə kurdu ki Beyt’əl mağribdə və ‘Ây maşrikda idi və orada RƏBBə bir məzbah tikib RƏBBin adına du‘a éylədi

9*və İbrâm köçə köçə cənuba gidər idi

10*və o diyârda qəhətlik olub İbrâm Misira indi ki orada sâkin olsun çünki qəhətlik o diyârda şədîd idi

11*və vaktiñe Misirə girmeğə yaxınlaşmış idi öz ‘övrəti Sârâya dedi bax mən bilirim ki sen bir gözel çehrəli ‘övrətsin

12*və ola ki Misirlilər səni görüp dəyələr ki bu onun ‘övrətidir və məni öldürüb səni sağ qoysunlar

13*də ki sən mənim bacımsın ki sənin cəhtiñdən məna bahş olsun sənin səbəbiñ-inən mənim cānim sâğ qalsın

14*və vâk ‘i oldu ki İbrâm Misirə gələndə Misirlilər ‘övrəti gördüler ki çox güzeldir

15*və Fir‘onun sərdarları onu görüb onu Fir‘onun yanında ta‘rif éylədilər pəs ‘övrət Fir‘onun evinə aparıldı

16*və onun xətiri üçün İbrâma ən ‘am vərīb o da qoyun və mäl və ulâq və nökərlər və kənizlər və dişi olâk və dəvələr sâhibi oldu

17*və RƏBB Fir‘onu və onun-inən İbrâmin ‘övrəti Sârânın səbəbi-inən böyük bəlâlara saldı

18*və Fir‘on İbrâmi çağırıb dədi ki mənə bu nədir éyləyib sən nə içün mənə xəber vərmədiñ ki o sənin ‘övrətiñdir

19*nə içün dədin o mənim bacımdır və mən onu özüme ‘övrət alır idim indi bu sənin ‘övrətiñ al git

20*və Fir‘on onun bərəsində adamlarına emr éylədi və olar unu və ‘övrətini və hər nə ki varı idi yola saldılar

On üçüncü Bâb

1*və İbrâm özü və ‘övrəti və hamı mütə ‘âllikâtı və həm Lût onun-inən Misirdən cenüb tərəfinə ∞

چندیار آوابرام مال این و کومش و قزل این چوق دولتی ایدی ۳ و منزل هتل
 جنوب طرفدن بیت تله کیمین کلادی یعنی او بره کیمین که ابتدا ده اون چادری بیت تله
 این عاین آراسنده ایدی ۴ او مذبحن بریه که اونه اولنه اوراده قایرمش ایدی و ابرام
 اوراده رین آدنه دعا ابلدی ۵ و ابرام این کرن لوط ده قویونی و مالی و چادرلری وار
 ایدی ۶ واولرن بربرده ساکن اولنلری ایچون او بر اولره کفایت ایلمرا ایدی چونکه
 دولتی چوخ ایدی و بربرده ساکن اولا پلر ایدیلر ۷ و ابرامن سوریلرین چوبانلری
 ولطن سوریلرین چوبانلری آراسنده دعوا دوشدی واو زمان کتعانیار و فریزیلار او
 دبارده ایدیلر ۸ و ابرام لوطه دیدیکه کل من این سن آرا کن و من چوبانلریم این سن
 چوبانلرکن آراسنک دعوا اوللاسون چونکه بزرقداش ایک ۹ آیا بونام دیار سن
 فاغنکه دکل کل مندن آیرل اکرسن صوله کدرسن من صاغه کدرم و اکرسن
 صاغه کدرسن من صوله کدرم ۱۰ و لوط کوزلرینی قاوزیوب اردنه نام دوزکانی کوردی
 که هایسی سیراب ایدی و رب سدوم و عموره فی خراب ایلیندن ایرمنی صوعن
 طرفی رین باعی و مصر ولاپی کیسی ایدی ۱۱ و لوط اوزیه اردن صحراستی انتخاب
 ابلدی و لوط شرق طرفه کشوجدی و بری برندن آیرلندیلر ۱۲ ابرام کتعان دیارند
 ساکن اولور ایدی و لوط او صحرا ن شهر لرند ساکن اولوب سدومه کیمین چادری اورر
 ایدی ۱۳ ااما سدون من خلقی رین حضورند چوخ بد ذات و خطا کار ایدی ۱۴ و رب ابرامه
 دیدی او ندن صوره که لوط او ندن آیرلش ایدی کوزلرکی قاوزا او لدیگن بردن شمال
 و جنوب و مشرق و مغرب طرفی به باخ ۱۵ چونکه بو های بری که سن کورسن ابه
 کیمین سه و سنت ذرتیکه و بره جکم ۱۶ و سن ذرتیکی بر نوزی کیمین الیه جکم
 ایله که اکبر کیمیه بر نوزیی صایه پیلسه سن ذرتیک ده صاپلر ۱۷ دور و بو
 دیارن طول و عرضی کر چونکه اونی سنه و بره جکم ۱۸ پس ابرام چادری این
 کوچوب کلادی حر و نه اولان سرا میشه لکن ساکن اولدی و اوراده ریه بر
 مذبح قایردی

çıxdılar

2*və İbrâm mal-inən və gümüş və qızıl-inən çox dövlətlî idi

3*və mənzil ‘itəril cenüb tarafından Beyt’ələ -kimin geldi ya ‘nî o yerə-kimin ki ibtidâda onun çadırı Beyt’əl-inən ‘Ayın arasında idi

4*o məzbah yərinə ki onu əvvəldə orada kayırmış idi və İbrâm orada RƏBB adına du ‘a eylədi

5*və İbrâm-inən gezen Lütun da koyunu və mâlı və çâdırları var idi

6*və olarin bir yerdə sâkin olabilmir idilər

7*və İbrâmin sürülərinin çobânları və Lütun sürülərinin çobânları arasında da ‘vâ düşdü və o zamân Kən’ânîlər və Ferîzzîlər o diyârda idilər

8*və İbrâm Lûta dədi ki gəl mənim-inən sənin arannda və mənim çobânlarım- inən sənin çobânlarıñın arasında d’avâ olmasın çünkü biz qarındaşık

9*âyâ bu tamâm diyâr sənin qabağında değil gəl məndən ayrıl əğər sən sola gidərsən mən sağa gidərim və əğər sağa gidərsən mən sola gidərim

10*və Lût gözlərini qavızub Erdenin tamâm düzgenini gördü ki hamı sérâp idi və RƏBB Sodom və Gomorranı harâb èyləyəndən ayrıl So ‘arın tarafları RƏBBin bağlı və Misir vilâyeti-kimi idi

11*‘özünə Erden sahrâsını intihâb èylədi və Lût şark tarafına göçdü və biri birindən ayrıldılar

12*və İbrâm Ken’ân diyârında sâkin olur idi və Lûta o sahrânın şəhrlərində sâkin olub Sodoma-kimin çadırını urur idi

13*və ammâ Sodomun halkı RƏBB huzûrunda çox bedzât və hatâkar idi

14*və RƏBB İbrâma dədi ondan sora ki Lût və ondan ayrılmış idi gözlerini qavıza və olduğuñ yerdən şimâl və cenüb və maşrik və mağrib taraflarına bax

15*və çünkü bu hamı yeri ki sən görürsün əbədə-kimin səna və sənij zürriyetinə vêreceğim

16*və sənin zürriyetinj yerin tozu-kimin èyləyəcəğim èylə ki əğər bir kimsə yerin tozunu sayabilirsə sənin zürriyetinj də sayılır

17*dur və bu diyârin tôl və ‘arzını gez çünkü onu səna vêreceğim

18*pəs İbrâm çadırı-inən köçüb geldi Həbronda olan məmra məşeliğində sâkin oldu və orada RƏBBe bir məzbuh qayırdı ∞

اون دردنجی باب

ا واقع اولدیکه شنعار پادشاهی امرافل والاesar پادشاهی اریوک و علام پادشاهی
 کدرلعمور و جوم پادشاهی ندعالن کولنرن ۲ بولرسدوم پادشاهی برع و عموره پادشاهی
 برع و آدمه پادشاهی شتاب و صوم پادشاهی شپیر و بلع یعنی صوعر پادشاهی این دعوا
 ایلدیلر ۳ بولن هامبی سدم یعنی دوز دریان درستن یغلدیلر ۴ بولر اون ایکی
 ایل کدرلعموره قوللق ابلیوب اون اوچجی ایل ده عاصی اولدیلر ۵ و اون دردنجی
 ایلک متدرلعمور اوزی این اولان پادشاهلر این کلوب عشرت فریمده رفانه لری
 وزوزم لری هامه و ایهم اری شوی قربانیم ده ۶ و حوری لری اوز سعیر داغلریه ییانه کی
 ایل فارنه کیمین اوردیلر ۷ و دونوب عن مشفاطه یعنی فادیشه کلوب عالقان لرن
 جمیع برلری و حضون نامارده ساکن اولان امور برلری ده اوردیلر ۸ پس سدوم پادشاهی
 و عموره پادشاهی و آدمه پادشاهی و صوم پادشاهی و بلع یعنی صوعر پادشاهی جنوب
 اولر این سدم درستن دعوا معركسی نظاله قویدیلر ۹ یعنی علام پادشاهی کدرلعمور
 و جوم پادشاهی ندعال و شنعار پادشاهی امرافل والاesar پادشاهی اریوک این یعنی
 درت پادشاه او بش پادشاه این ۱۰ و سدم درمه قبر قوبولری این دولی ایدی و سدوم
 و عموره نن پادشاهلری قاجوب اورایه دوشدلر و قالانلری ده داغه قاجدیلر ۱۱ اولر ده
 سدوم و عموره نن ماللری و اولرن های خوراکی کونروب کندیلر ۱۲ و ابران فرداشی
 او غلی لوطنی ده که سدوم ده ساکن اولور ایدی مالی این کونروب کندیلر ۱۳ و قورنلان
 بری کلوب عبری ابراهیم خبر و بردنی که اشکولن و عابرین فرداشی اموری نن معا
 میشه لکنه ساکن اولور ایدی و اولر ده ابرام این هم عهد ایدیلر ۱۴ و ابرام فرداشن
 اسبر اولدی یعنی اشیدوب اوز ابوند، دوغلمش اوج بوز اون سکنتریه لمش آندر
 چغاره دوب اولری دانه کیمین قاوودی ۱۵ و کجه و قهی اوزی و سه لری اولرن اوسته
 نقسم اولوب اولری اوردیلر و اولری دملق نه صوبنده اولان حوبیه کیمین قلودیلر
 ۱۶ وهای ماللری و فرداشی لوطنی و اوین مالی کبری گکنور دی و عورتی و خلق «

On dördüncü Bâb

- 1*və vâk‘i oldu ki Şin‘âr padşahı Əmrafil və Əlâsâr padşahı Əryux və Əlâm padşahı Kədirlumər və Coyum padşahı Tid‘âlən günlərində
- 2*bular Sədum padşahı Bər‘a və ‘Əmurə padşahı Birş‘ə və Adma padşahı Şinâb və Səbuyim padşahı Şimibir və Bəl‘ə y‘ani So‘ar padşahı-inən da‘vâ éylədilər
- 3*bular hamısı Siddim ya‘ni düz deryânın dərəsində yiğildilar
- 4*bular on iki il Kədirl‘umərə kulluk éyləyib on üçüncü ildə ‘ası oldular
- 5*və on dördüncü ildə Kədirl‘umər özü-inən olan padşahlər-inən gəlib Əşterut-Qarnayimdə Rəfâ’imləri Zuzimləri Hamda və Ə‘mləri Şəva-Kiryâtaimdə
- 6*və Horliləri öz Sa‘ir dağlarında yâbândaki él-Fârana-kimin urdular
- 7*və dönüb ‘éyn-Mişfâtâ y‘ani Qədisə gəlib ‘Amələqililərin cemi’ yərləri Hassun-Tamarda sâkin olan Amoriləri də urdular
- 8*bəs Sədum padşahı və ‘Əmurə padşahı və Adma padşâhi və Səbuyim padşahı və Bələ y‘ani So‘ar padşahı çıxıb olar-inən Siddim dərəsində da‘vâ mə‘arikəsini nizâma qoydular
- 9*yə‘nî ‘Elâm padşahı Kədirl‘umər Cuyim padşahı Tid‘âl və Şin‘ar padşahı Əmrâfil və Əlləsar padşahı Əryux-inən y‘ani dört padşâh o beş padşâh-inən
- 10*və Siddim dərəsi qır kuyuları-inən dolu idi və Sədum və ‘Əmurrənin padşâhları kaçıb oraya düşdülər və kalanları da dağa qaçdilar
- 11*olar da Sədum və ‘Əmurrənin mâllarını və oların hamı horâjını götürüb gətdilər
- 12*və İbrâmin qardâşı oğlu Lütü da ki Sədum da sâkin olur idi mâlı-inən götürüb gətdilər
- 13*və qarətlânın biri gəlib ‘İbri İbrâma haber vərdi ki Əşqulun və ‘Ânerin qardaşı amorinin Mamrâ məşəlîgində sâkin olur idi və olar da İbrâm-inən həm ‘ahid idilər
- 14*və İbrâm qardâşının əsir olduğunu eşidib öz evində doğulmuş üç yüz on səkiz təbiyelenmiş adâm çıxardıb oları Dana-kimin qovdu
- 15*və gəcə vaxtı özü və bəndələri oların ortasına taksim olub oları urdilar və oları Dəməşqin solunda olan Hobaha-kimin qovdular
- 16*və hamı mâlları və qardaşı Lütü və onun mâlini gəri getirdi və ‘övretleri və xalqı da ∞

۱۷ واوکرلعمور این اوین یانه اولان پادشاهلری اوروب قابندن صوره سدوم
پادشاهی شوی درمیبئے یعنی پادشاه درسته اوین استقباله چیخدی ۱۸ و شالم پادشاهی
مالک صدق اولره چورک و شراب چیخارندی واوزی ده الله تعالی نن کاهنی ایدیبے
اوونی مبارکلبوی دیدیکه کوک این بزن صاحبی الله تعالی نن طرفندن ابرام مبارک
اولسون ۲۰ واو الله تعالی متیارک اولسونکه دشمنلرکی الله نسلیم ایلدی واوده اونه
هایمیستن دهیک ویردی ۲۱ و سدوم پادشاهی ابرامه دیدیکه جانلری منه ویروماللری
اورزکه صاخلا ۲۲ ابرام ده سدوم پادشاهیه دیدیکه الى کوک این بزن صاحبی الله تعالی
ریه قاوزرم ۲۳ که سن جمله مالکدن ایپدن چارخ باغنه کیمین بر زاد کوتزمن تا
دیهیسن که ابرامی من دولتی ایلدم ۲۴ مکر اوکه او شاقار بیویدلر و من این کدمن
عابر واشکول و ممرا کیمسه لرن حصمه اولراوز حصمه لرینی آلسونلر

اوون بشخی باب

۱ بوزادردرن صوره رین کلامی رویاده ابرامه کلوب دیدیکه یا ابرام فورخه
من سن ایجون سهram سن اجزنک چوخ یوکدر ۲ و ابرام دیدیکه با پروردکار رب
سن منه نه و پروجکس وحالیوکه من اولادسر کزه کرده کیدرم وایمه اوغل کیمی وارث
اولان بودمشقی الى عزردر ۳ و ابرام دیدیکه باخ منه ذریت و پرمیوب سن و بواهون
اوغلی من وارث اولاچق در ۴ و پرده رین کلامی اوته نازل اولوب دیدیکه بو سنه
وارث او لمیه جندر اما سنن صلبکدن چیخان سن وارنک اولاچندر ۵ و اوونی اشیکه
چیخاردوی دیدیکه بر کوکه ساری باخ و پلدوزلری صای آکر اولری صایه پیلسن
وکه اوته دیدیکه سن ذرینک یله اولاچندر ۶ و اوریه ایمان ایلدی بوده اوته صداقت
حساب اولندی ۷ و اوته دیدیکه من ام رب که سنی کلدانیلرن اور شهرنندن چیخارندم
که بودباری و راثت کیمی سنه ویرم ۸ او ده اوته دیدیکه یا پروردکار رب نه این یلم
که من اوونی میراث آلاجم ۹ او ده اوته دیدیکه من ایجون اوچ ایللق براینک واوج
ایللق بر کمی واوج ایللق بر قوچ و پر قمری این بر کوکر جین کونور ۱۰ و بولن

17*və o Kədirlumərə-inen onun yanında olan padşâhları urub qayıdanan Sədum padşahı Şəvi dərəsinə ya 'nî padşâh dərəsinə onun istikbâlinə çıxdı

18*və Şəlom padşâhi Melik Sadok olara çörək və şərab çıxarındı və özü də Allah-Te'âlnin kâhini idi

19*və onu mübârekleyib dədi ki gök-inən yerin sâhibi Allah-Te'âlanın tarafından İbrâm mübârek olsun

20*və o Allah-Te'âla mütebârek olsun ki düşmânlarını əliyə éylədi və o da ona hamisindən de-ik vərdi

21*və Sədum padşahı İbrâma dədi ki cânları mənə vər mälları özünə saxla

22*və İbrâm da Sədum padşahına dədi ki əlimi gök-inən yerin sâhibi Allah-Te'âla RƏBB qavuzurum

23*ki sənin cümlə mâlinjdan ipden çarix bağına-kimin bir zâd götür mənim tâ dəmiyəsən ki İbrâmı mən dəvlətlə éylədim

24*ki məğər oja uşaqlar yiyibdirlər və mənim-ile gedən Aner və Əşqul Mamre kim-sələrin hissəsi olur öz hissələrini alsınlar

On beşinci Bâb

1*bu zâdlardan sora RƏBBin kelâmi rüyâda İbrâma gelip dədi ki yâ İbrâm qorxma mən sənin üçün sıpərim sənin ecriniç çox böyükdür

2*və İbrâm dədi ki yâ pərvərdəgâr RƏBB sən mənə nə vərəcəksin və hâlbuki mən övlâdsız gəzə gəzə gidərim və əvimə oğul-kimi vâris olan bu Dəməşqli Əly'azərdir

3*və İbrâm dədi ki bax mənə zürriyət vəmeyib sən və bu əvin oğlu mənim vârisim olacaqdır

4*və bir de RƏBBin kəlâmi ona nâzil olub dədi ki bu səna vâris olmayacakdır amâ sənin sulbüjdən çıxan sənin vârisinə olacaqdır

5*və onu əşīğə çıxardıb dədi ki bir göyə sari bax yıldızları say əğər oları sayabiləsən və gənə ona dədi ki sənin zürriyətin bələ olacaqdır

6*və o RƏBBə imân əylədi bu da ona sadâkat həsâb olundu

7*və ona dədi ki Mən-im RƏBB ki səni Kəldânılərin Ur şəhərindən çıxardım ki bu diyarı vâris-kimi sənə vérəm

8*o da ona dədi ki pərvərdəgâr RƏBB nə-inən biləm ki mən onu mirâs alacağım

9*O da ona dədi ki mənim üç illik bir inəq və üç illik bir kəçi və üç illik bir qoç və bir qumru-inən bir göğərcin götür

10*və buların ∞

های سی او زینه کونروب اولری او رناسدن شقه ایلیوب بری برسی من مقابله فردی
اما قوشلری شتمدی ۱۱ او لاشه لراوسته قوشلر ایوب ابرام اولری فاولدی ۱۲ و کون
بانان وقتکه ابرام من اوسته بر آغز بوخی دوشیدی و ناکاه بر قورخی لی بیک فرمانق اوی
باصدی ۱۳ و رب ابرامه دیدیکه باخن بیلمن که سن نسلک او زنکی اویلمن بر دبارده
غريب اولاچق واولره قوللق ایلیچک واولرده بولره درت بوز ابل ظلم ایلی حکمکار
۱۴ اما من ده او ملته تنبیه ایلیه حکم که اولره کرک قوللق ایلسونلر واوندن صوره بیک
دولت این چخاجق لر ۱۵ او سن سلامت این با بالرکن باشه کیک جگکن سن بخش
قوچالق ده دفن اولله جق سن ۱۶ و در دنخی دورده اولر بورا به فایده جق لر جونکه
بوحاله قدر آمور بلرن عصیانی تامر اویلیوبدر ۱۷ و کون بانانه فرانلق اولدی و ناکاه
بر توستی لی تئور و آشین مشعله وار ابدی که او بارچه لرن آرالرندن کجدی ۱۸ او کونده
رب ابرام این عهد با غلیوب دیدیکه بودباری مصرن چایندن تا او بیک جای بعی
فرات چاینه کیسین سن نسلکه و بره جحشم ۱۹ بعی قبیلری و قتلری و قدموبلری
۲۰ و جنی لری و فریزلری و رفائم لری ۲۱ و آمور بلری و کعنالی لری و جرجاشیلری
و بیوسیلری

اون آلتختی باب

۱ او ابرام عورتی سارای او نه اولاد دو غمرا ایدی و او نه برمصری کیزکی وار ایدی
۲ و سارای ابرامه دیدیکه باخ رب من اولاد دو غمقدن با غلیوبدر من کیزکه داخل
اول بلکه او ندن اولادم اولسون و ابرام ده سارابن سوزینه قولاق اصدی ۲۱ و ابرام
کعن دبارینه اون ابل ساکن او لاندن صوره ابرام عورتی سارای او ز مصری کیزک
همجعی کوتروب عورت مقامنک او ز اری ابرامه و بردی ۲۲ او ده هاجرہ داخل اولوب
او ده حامله اولدی و ایله که کوردی حامله اولوبدر خانی او ز نظرنده خوار او ندی
۵ و سارای ابرامه دیدیکه من او لان ظلم من اوستکه من او ز کیزکو سن قوچالق که
و بردم وایله که کوردی حامله اولوبدر من نظرنده خوار او لشم رب من این من آرا که
حاکم اولسون ۶ و ابرام سارایه دیدیکه باخ کیزک که سن الکه در نظر که بخش اوی

hamısını özüne götürüb oları ortasından şaqqa éyləyib biribirisinin mukâbbilində koydu amâ quşları şaqqalamadı

11*və o lâşələr üstünə quşlar inib İbrâm oları qovurdu

12*və gün batan vakitdə İbrâmin üstünə bir ağır yuxu düşdî və nâ-gâh bir korxulu böyük qaranlıq onu basdı

13*və RƏBB İbrâma dèdi ki yakın biləsin ki sənin nəslin özüngi olmayan diyârda ǵarib olacak və olara qulluk éyləyəcək və olarda bulara dört yüz il zilm əyləyəcəklər

14*və amâ mən də o millete tenbiye éyləyəcəğim ki olara gerek kulluk éyləsînlər və ondan-sora böyük dövlət-inən çıxacaklar

15*və sən səlâmət-inən babalarınıñ yanına gidəcəksin sən yaxşı kocalıkda defnoluna-caqsın

16*və dördüncü dövirde olar buraya qaydacaklar çünki bu hâle kadar Amorîlərin 'isyânı temâm olmayıbdır

17*və gün batanda qaranlık oldu və nâgâh bir tüstili tənvir və ateşin məş'ələ var idi ki o parçaların aralarından keçdi

18*o gündə RƏBB İbrâm-inən 'əhd bağlayib dèdi ki bu diyârı Misirin çayından tâ o büyük çay ya'nî Fərât çayına-kimin sənin nəslinə vərəcəyəm

19*ya'nî Qəniləri və Qəzziləri və Qədmuniləri

20*və Hettiləri və Fəriziləri və Rəfâ'impləri

21*və Âmorîləri və Kən'anlıları və Cərcə'siləri və Yəbusiləri

On altinci Bâb

1*və İbrâmin 'övrəti Sârây ona evlâd doğar idi və onun bir Misirli kəniziji var idi

2*və Sârây İbrâma dèdi ki bax RƏBB məni əvlâd doğmadan bağlayıbdır mənim kənizəjimə dâhil ol baya ondan əvlâdım olsun və İbrâm da Sârâyın sözüne qulaq asdı

3*və İbrâm Kən'an diyârında on il sâkin olandan sora İbrâmin 'övrəti Sârây öz Misirli kənizəni Hâcəri gətirib 'övrət makâmında öz eri İbrâma vərdi

4*o da Hâcərə dâhil olub o da hamilə olubdur hânimı öz nəzârətdə hor oldu

5*və Sârây İbrâma dèdi ki mənə olan zilm sənin üstüñə mən öz kənizəmi sənin kocalığınıñ vərdim və éyle ki gördü hâmilə olubdur mən nazarında hor olmuşum RƏBB mənim-inən sənin arajda hâkim olsun

6*və İbrâm Sârâya dèdi ki bax kənizənin sənin əlindədir nəzərinə bəxş oları ∞

اونه ابله وساري اونه جها ويرنه او اوتن حضورندن قاجدي ٧ ورین فرشتهسي اوئي
 ييانده برصو بولاغن باشده شور بولنه بولاق اوستن تابوب ٨ ديدبىكه اي سارابين
 كيزكى هاجر هرادن كلورسن و هرابه كىدرسن اوده ديدبىكه من خانم سارابين حضورندن
 قاجرم ٩ ورین فرشتهسي اوئه ديدبىكه قايت خانمكى بانه واونى الى آلتنه مطبع اول
 ١٠ ورین فرشتهسي اوئه ديدبىكه ستن نسلكى جوخ جوخالداجعم وجوكلدنن صابىلەجق
 ١١ ورین فرشتهسي اوئه ديدبىكه بودرسن حامله سن وبر اوغلان دوغەجق سن واونى
 آدىنى اسمعيل قوياسن جونكى رېسنسن مصبنگى اشيدوپدر ١٢ او بر وحشى آدم
 اولاچدر اوتكىلى هاي به ضد اولوب وهائى نى الى ده اوئه ضد اولاچق در واوزى ده
 اوز قرداشلىرىن هامىسى نى قياغىدە ساكن اولاچدر ١٣ و هاجر اوزى اين داشان رين
 آدىنى دعا ايپىوب ديدبىكه منم روپامن اللەى سن سن چونكى دبدى آيا روپامدن صورە
 بىرده كورەجىم ١٤ او سىدين او قوبوبە لىرى روپى قوبوسى دېپلوركە قادرپش اين باردىن
 اورناستەدر ١٥ و هاجر ابرامه براوغلان دوغىدى و ابرام اوز اوغلان آدىنى كە هاجر
 دوغىش ابدى اسمعيل قوبىدى ١٦ و ابرام سكسان آلتى پاشىڭ ابدى وقىيىتە هاجر
 اسمعيل ابرامە دوغىدى

اون بدېجى باب

١ او ابرام دقسان دقوز ياشىن اولاند رب ابرامە كورنوب اوئه ديدبىكه من قادر الله ام من
 حضورىنىڭ حرکت الله و كامل اول ٢ من عهدى منم اينى سن آراكىن قوبوبى سى جوخ
 جوخ جوخالداجعم ٣ و ابرام بوزى اوستن دوشىدى والله اوئن اين داشوب ديدبىك
 ٤ پاخ خود من عدم سن اين اولوب سى جوخ ملنلىرىن آناسى اولاچق سن ٥ و بوندىن
 صورە ادىكى ابرام دېرسونلاراما آدىك ابراهام (يعنى ابراهيم) اولسون چونكى سى جوخ ملنلىر
 آناسى ايلمش ٦ و سى جوخ جوخ آرتىروب سى ملنلىرىلە جىم و سىدىن پادشاھلر جىھاجقى لر
 ٧ و من اوز عهدى منم اين سن اين و سىدىن صورە سن سىكى اين اوز دورلارىن امىى
 عهد اوبلغە مفرى ايلرم كە من سن اين و سىدىن صورە سن سىلكىن اللەى اولام ٨ و بو غىرت
 دباركى يعنى ئام كىغان ديارىنى ابدى مالك مقامىنى سە و سىدىن صورە سن ساڭكە و بىرە حكم

ona əylə və Sârây ona cefâ vérəndə o onun huzûrundan qaçdı

7*və RƏBBin Fəriştəsi onu bəyâbânda bir su bulağının yanında Şur yolunda bulak üstündə tapıb

8*dədi ki éy Sârâyın kəniziñi Hâcər haradan gəlirsin o da dədi ki mən hânimim Sârâyın huzûrundan qaçıram

9*və RƏBBin Fəriştəsi ona dədi ki qayıt xânimığın yanına və onun əli altına mu'tıa ol

10*və RƏBBin Fəriştəsi ona dədi ki sənin nəsliniç çox çoxaldacağam və çoxalandan sayılmayacak

11*və RƏBBin Fəriştəsi ona dhuzûrdi ki budur sən hâmiləsən və bir oğlan doğacak sən və onun adını İsmayıł qoyasın çünki RƏBB sənin musibbətiñi eşidibdir

12*və o bir vahşi âdam olacakdır onuñ əli hamiya zad olub və hamının əli də ona zad olacakdır və özü də öz qardaşlarının hamisiniñ qabağında sâkin olacakdır

13*və Həcər özü-inən danışan RƏBBin adına du'a əyləyib dədi ki mənim rüyâmin ilâhi sənsin çünki dədi âyâ rüyâmdan sora berde göreceğim

14*o səbəbdən o kuyuya Lahay-Roy quyusu dəyiblər ki Qədis-inən Bərdən ortasında dadır

15*və Həcər İbrâma bir oğlan doğdu və İbrâm öz oğlunun adını ki Həcər doğmuş idı İsmayıł qoydu

16*və İbrâm səksən altı yaşında idı vaktinə Həcər İsmayılı İbrâma doğdu

On yedinci Bâb

1*və İbrâm doxsan doqquz yaşında olanda RƏBB İbrâma görünüb ona dədi ki mən Qadir Allahım mənim hüzûrumda hərəkət əylə və kâmil ol

2*və mən 'əhdimi mənim-inən sənin aranqa qoyub səni çox çox çoxaltacağam

3*və İbrâm üzü üstünə düşdü və Allah onun-inən danışib dədi ki

4*yâhûd mənim 'əhdim sənin- inən olub sən çox millərin atası olacaksın

5*və bundan sora adıñ İbrâm dəməsînlər amâ adıñ Abraham (ya'nî İbrâhim) olsun çünki səni çox millətlər atası əyləmişəm

6*və səni çox çox artırıb səni millətlər əyləyəcəğim və padşahlar çıxacaklar

7*və mən öz 'əhdimi mənim-inən sənin-inən və səndən sora sənin nəslinq-inən öz dövrlərində əbədi 'əhd olmağa mukarrər əylərim ki mən sənin-inən və səndən sora sənin neslijin Allahı olam

8*və bu qərət diyârıñı ya'nî temâm Ken'an diyârıñı əbedi məlik makâmında sənə və səndən sora sənin nəslinqə vərəcəğim ∞

و اولرن اللہ او لاجفم ۹ و الله ابراهیم دیدیکه سن ده من عهدی صاخه و همه سر
 سلک سدن صوره اوز دور لزنه صالح مسیتلر ۱۰ من این سن و سدن صوره سن سلک
 این اولان عدم که کرک صالح بسر بود که سردن هر بر ذکور خنه اولسون ۱۱ او عله بزن
 اتنی کرک خنه ابلیسز و بمن این سن آرازده اولان عدم علامن اولسون
 ۱۲ و سرن دور لزده سکر کوملک هر بر ذکور خواه بوده دوغاش و خواه سن سلکس
 او بیلوب جمله یکانه لردن بول این صاتون آله اولسون کرک خنه اولسون ۱۳ ابوکه
 دوغاش و بولک این صاتون آتش کرک الله خنه اولسون و من عدم جدزده
 ابدی عهد اولسون ۱۴ او بر غلنلی ذکور که غلنمن اتنی خنه ابلیس او شخص کرک اوز
 قومندن قطع اولسون او من عدمی باطل ابیویدر ۱۵ و الله ابراهیم دیدیکه عورتک
 سارا این آدبیه سارای دیمه من اما آدبی ساره اولسون ۱۶ واوی بر کلیوب او بدن به
 او غل و برجسته و من اوی بر کلیوب او شلر او لاجن واویندن قومر پادشاه رے
 او لاجن درلر ۱۷ و ابراهیم بوزی اوسته دوشوب کولدی و اوز قلنه دیدی مکر بوز
 پاشنه اولان کنی به او لاد دوغلور و باکه ساره دقسان پاشنه دوغاجن در ۱۸ و ابراهیم
 الله دیدیکه کاککی اسمبل سن حضور که پاشیه ایدی ۱۹ اما الله دیدیکه حقیقت
 عورتک ساره به او غل دوغاجن و سن ده اوین آتش حق فوجه حق من و عدمی اوین
 این واویندن صوره اوین سلی این ابدی عهد متر ایله چکم ۲۰ و اسمبل دن اویزی ده
 سوزکی فیول ایدرم باخ اوی ده بر کلیه چکم و اوی آتروب جوخ جوخ جوخ الداحم اوین
 ایکی سرور نولید ایله چکدر و من اوی یوک ملت ایله چکم ۲۱ اما او ز عهدی اعنی این
 متر ایله چکم که ساره کلن این بو زمانه سن ایجیون دوغه حق در ۲۲ و الله اوین این
 داشتیقی قورناروب ایراهیمن پايدن صعود ابدی ۲۳ و ابراهیم او ز اسمبل لو غلی
 واوز ابود دوغلشلر های سی و بولی این آتش لرن جمله سی یعنی ایراهیمن اوین
 اولان های ذکوری کوزوب اولرن غله لرن اتنی همان او کونه بجه که الله اوین این
 داشتیش ابدی خنه ابدی ۲۴ و ابراهیم دقسان دقور پاشنه ابدی و قنی که جمله من
 ای خنه اولندی ۲۵ و او غلی اسمبل اون اوچ پاشنه ابدی و قنی که جمله من ای خنه

və oların ilâhi olacağım

9*və Allah İbrâhim dədi ki sən də mənim 'əhdimi saxla və həm də sənin nəslinj səndən sora öz dövrlərində saxlaşınlar

10*mənim-inən sənin və səndən sora sənin nəslinj-inən olan 'əhdim ki gərək saxla- yasız budur ki sizdən hər bir zəkər hitan olsun

11*və ǵulfənizin ətini gərək hitan èyləyəsiz və bu mənim-inən sizin araizdə olan 'əhdin 'əlâməti olsun

12*və siz dövrlərinizdə səkiz günlük hər bir zəkər ho-âh èvdə doğmuş və ho-ah sənin məskənindən olmayıb cümlə bigânlərdən pul-inən satın alma olsun gərək hitan olsun

13*əvinizdə doğulmuş və puluj-inən satın alınmış gərək elbette hitan olsun və mənim 'əhdim cəddinizdə əbədi 'əhid olsun

14*və bir ǵulfəli zəkər ki ǵulfəsinin ətini hitan èyləməsə o şaxs gərək öz kavmindən kığa' olunsun o mənim 'əhdimi bâtil èyləyibdir

15*və Allah İbrâhim dədi ki 'övrətiŋ Sârâyın adına Sârây dəmiyəsin amâ adı Sârə olsun

16*və onu bərəkətləyib ondan sana oğul vérəcəğim və mən onu bərəkətləyib o millətlər olacak və ondan kavmlər padşahları oalacakdırılar

17*və İbrâhim üzü üstüne düşüb güldü və öz qəlbində dədi məğər yüz yaşında olan kişiyyə əvlâd doğalır və yâ ki Sâre doksan yaşında doğacaxdır

18*və İbrâhim Allaha dədi ki kaş-ki İsm'ayıl sənin huzûrunda yaşaya idi

19*amâ Allah dədi ki hakikat 'avrətiŋ Sâre sana oğul doğacak və sən də onun adını İshaq koyacaksın sən və 'əhdimi onun-inən ondan sora onun nəslili-inən əbədi 'əhd mukarrar əyləyəcəğim

20*və İsm'ayıldən ötürü də sözünü kabul edərəm bax onu da bərəkətləyəcəğim və onu artırıb çox çox çoxâldacağım o on iki server tevlid èyləyəcəkdir və mən onu böyük millət əyləyəcəğim

21*amâ öz 'əhdimi İshak-inən mukarrər əyləyəcəğim ki Sâre gelen ilin bu zâmando sənin içün doğacakdır

22*və Allah onun-inən danışmağını kurtarıb İbrâhimin yanından su'ud èylədi

23*və İbrâhim öz İsm'ayıl oğlunu və öz évinde doğulmuşların hamısını və pulu-inən alınmışların cümləsini y'ani İbrâhimin évinde olan hamı zəkəri götürüb olarin gul-feleinin ətini həmâñ o gündə niçə ki Allah onun-inən danışmış idi hitan èylədi

24*və İbrâhim doksan dokuz yaşında idi vatı ki ǵulfesinin əti hitân olundu

25*və oğlu İsm'ayıl on üç yaşında idi vakti ki ǵulfesinin əti hitân ∞

اولندی ۲۶ همان او کونه ابراهیم واوغلی اسماعیل خته اولندیلر ۲۷ وهم ده ایون های
کنی لری خواه ایون دو غلش خواه پیکانه لردن بول این صاتون آتنم اوین این
خته اولندیلر

اون سکرخی باب

۱- ورب او نه مرا میشه لکن کورندی واوده کون ایسنه سنه چادرن قایوسنده
او تورمش ایدی ۲ و کوزلرینی فاوزیوب با خدیکه بود ر اوچ کنی یاننه دوره بول
و کوروب چادرن قایوسنده اولرن استنبال للرینه بوكردی و بیره کیمین اکلدی ۳ و دیدی
ای آقام اکرمته الففات الیزز بند بزدن کچیمیون ۴ بر آز صو کورسونلر و آبا فلر زی
بویون و آغاجن آتنه استراحت ایلیون ۵ من ده بر لقمه چورک کنورم و سز بور کلر زه
قوت و بزندن صوره کجون چونکه بوندن او نزی بند بزون باشه کلوب سزا اولر ده دیدیلر
شیعه که دیدون ایله ایله ۶ و ابراهیم نیز ساره نن باشه چادره کلوب دیدیکه بیز اول اوچ
او نجی خالص اون کوروب بوجر و فطیر قابر ۷ و ابراهیم مالن باشه بوكروب و بز نازه
و بخنی بوز او کوروب برجوانه و بردی که او نی تیز لک این حاضر ایلسون ۸ و ابراهیم
کره و سود و حاضر ایلدیکی بوز اوی کوروب اولرن قبا فلرینه قوبدی واوزی ده اولرن
یاننه آغاجن آتنه دورمش ایدی واولر برا ایدیلر ۹ واولر او نه دیدیلر عورت لک ساره
هراده در او ده دیدی او در چادره ۱۰ او ده دیدیکه الله کلن ایلن بوز مانه که
سن یانکه قایت جنم و عورت لک سارون او غلی او لاجن و ساره اون دالی سنه چادرن قایوسنده
اشید رایدی ۱۱ و ابراهیم این ساره قوچالش و باشلرینی آمش ایدیلر و ساره نن ده عورت لر
عادننده اولنی کسلش ایدی ۱۲ و ساره او ز ایجنه کلوب دیدیکه آیا من قوچالدیغمدن
صوره من ایجون صنا او لاجن در و آقام ده قوچادر ۱۳ ورب ابراهیمه دیدیکه ساره به
ایجون کلوب دیر که آیا حقیقت من دو غارم و حال بیک قوچالش ۱۴ آیا رب ایجون
نامیشن بر زاد وار کلن ایل بوز مانه که سن یانکه دورم و ساره نن بر او غلی او لار
۱۵ و ساره انکار ایدوب دیدیکه کول میشم چونکه قور خدی او ده دیدیکه خیر الله که
کول دون ۱۶ و او کنی لر اورادن دوروب سدوم طرفه توجه ایلدیلر ابراهیم ده اولری

olundu

26*həmən o gündə İbrâhim və oğlu İsm'ayıl hitân olundular

27*və həm də onun hamı kişiləri ho-əh əvində doğulmuş ho-ah bigânlərdən pul-inən satın alınmış onun-inən hitan olundular

on sekizinci bâb

1*və RƏBB ona Mamre Məşəligrində göründü və o da günün ıssısında çadırın kapısında oturmuş idi

2*və gözlərini kavzayıb baxdı ki budur üç kişi yanında durıblar və görüb çadırın kapısından oların istkbâllərinə yügürdü və yərə kimin əgildi

3*və dədi əy ağam əğər mənə iltifat əylərsiz bəndənizdən gəçməyin

4*və biraz su getirsinlər və ayaklarzı yuyıb və ağaçın altında istirâhat əyləyin

5*mən də bir likmə çörək getirəm və siz ürəklərze qüvvət vərəndən sora keçin çünkü bundan ötürü bəndəyiz yanına geləbsiz olarda dədilər niçə ki dədən éylə éylə

6*və İbrâhim təz Sâranın yanına çadırı gelib dədi ki təz ol üç ölçək hâlis un götürüb yoğur və fitir kayır

7*və İbrâhim mâlin yanına yüksərüb və bir tazə və yaxşı buzav götürüb bir cüvâna vərdi ki onu təzlik-inən hâzır əyləsin

8*və İbrâhim kərə və südü hâzır əylədi ki buzavı götürüb oların qabaklarına qoydu və özü də oların yanında ağaçın altında durmuş idi və olar bir idilər

9*və olar ona dədilər ‘övrətiñ Sâra haradadır o də dədi odur çadırda

10*o də dədi ki əlbəttə gələn ilin bu zamânində yənə sənin yanına qaydacağəm və ‘övrətiñ Sâranın oğlu olacak və Sâra onun dalisində çadırın kapısında işidir idi

11*və İbrâhim-inən Sâra kocalmış və başlarını almış idilər və Sâranın da ‘övrətlər ‘adətində olmayı kesilmiş idi

12*və Sâra üz içinde gelib dədi ki âyâ mən kocaldığımdan sora mənim içün sefâ olacakdır və ağam da kocadır

13*və RƏBB İbrâhimə dədi ki Sâra nə içün gülübdir ki âyâ hakikat mən doğarım və halbu ki kocalmışım

14*âyâ RƏBB içün nâ-mümkün bir zâd var gelen il bu zamânda yənə sənin yanına duram və Sâranın bir oğlu olar

15*və Sâra inkâr edib dədi ki gülməmişim çünkü qorxdu o da dədi ki hayır elbətte ki güldün

16*və o kişilər oradan durub Səduma tərəfina tevc'i éylədilər İbrâhim də olara ∞

بوله صالحی ایجعون اولر این کدر ایدی ۱۷ و رب دیدی مکر من ابراهیمین ایمه حکمر
 کبزیم حکم ۱۸ چونکه ابراهیم حفیقاً بر بیوک و عظم ملت اولوب برن های مشتری اون
 واسطه این مبارک اولاً چندرلر ۱۹ زیرا من یلورم که او ز اوغلربه واوزن
 صوره او ز ایو اهلنه امر ایله جکدر که اولر صدق و انصاف اجرا ایملک ایجعون رین بولی
 صخا خلاسونلر که رب ده ابراهیمین اوسته شنورسون او که اون بار مسده داشو ندر
 ۲۰ و رب دیدی چونکه سدوم و عدور من فربادی جوخ واولرن کناهه ری ده جوخ
 بیوک در ۲۱ پس بر ایوب اون منه پشمیش فربادیم کورم که آیا ناما آله ایسو درلر
 دا کر بوخ که بیام ۲۲ و او کنی لرو فتی که ابراهیم هله رین حضور ده دورر ایدی اور دن
 نوجه ایلیوب سدومه کندیلر ۲۳ و ابراهیم با خین کلوب دیدیک آیا حفیقاً صالحی ده
 فالق این هلاک ایلسن ۲۴ بلکه او شهرده الی صالح اولی ایا هلاک ایلسن و ایحد
 او لان الی ندر صالح ایجعون او بره عنو ایلسن ۲۵ حکا که سن پله مرزادی ایلیوب
 صالحی فالق این هلاک ایلیسن صالح فالق کبو اولسون حثا سه مکر کل عالم
 حاکی عدالت ایلمز ۲۶ و رب دیدیکه اکرس دور شهرین ایجعن الی ندر صالح نایسه
 او لرن سبیه نام او بره عنو ایلم ۲۷ و ابراهیم جواب و بربو رب دیدیکه ایبدیکه من
 طراغ و کول ایکن آغامر این دانشنه باشладم ۲۸ بلکه الی صالحین بی اسکن
 او لدی آیا نام شهری او بش دن او تری خراب ایلسن او ده دیدیکه اکرا اوراده فرج
 بش نفر نایسم خراب ایلم ۲۹ و که اون این داشوب دیدیکه بلکه اوراده فرج نایسه او
 ده دیدیکه او قرخدن او تری ده ایلم ۳۰ او ده دیدی تو قع ایلم آخمان غصی کل سور
 و من داشم باشه او راده او تو ز نفر نایلدی او ده دیدیکه اکرا اوراده او تو ز نایم ایلم
 ۳۱ و دیدی باخت تو قع ایلم آگام این دانشنه باشладم بلکه اوراده ایکری نفر نایلدی او ده
 دیدی او ایکری دن او تری خراب ایلم ۳۲ او ده دیدیکه تو قع ایلم آگام غصی
 کل سور و بالنوز بودفعه ده داشم بلکه اوراده او نفر نایلدی او ده دیدی او لون
 ندر دن او تری خراب ایلم ۳۳ و رب ابراهیم این داشوب قوره ایلندن صوره کندی
 و ابراهیم ده او ز بریه مراجعت ایلدی

yola salmak için olar-inən gidər idi

17*və RƏBB dədi məğər mən İbrâhimdən èyləyəcəğimi gizliyəcəğim

18*çünkü İbrâhim hakikaten bir böyük və 'azim millət olub yerin hamı millətleri onun vâitasi-inən mübârək olacaqdırlar

19*zirâ Mən bilirəm ki öz oğullarına və özündən sora öz əbu-ehlinə əmr èyləyəcəkdir ki olar sadık və insâf icrâ èyləmək üçün RƏBBin yolunu saxlasınlar ki RƏBB də İbrâhimin üstünə gətişsin o ki onun barmasında danışıbdır

20*və RƏBB dədi çünkü Sədum və 'Əmuranın feryâdi çox və olarin günâhları da çox büyükdür

21*bəs bir inib onun Mənə yətişmiş feryâdını görəm ki âyâ təmâmən èylə èyləyibdirlər və əğər yox gənə biləm

22*və o kişilər vaktiñə İbrâhim hələ RƏBBin huzûrunda durur idi oradan nuvcə èyləyib Səduma getdilər

23*və İbrâhim yaxın gelib dedi ki âyâ hakikaten sâlihi də fâsık-inən helâk èylərsin

24*və bəlki o şəhərdə əlli sadık oldu âyâ helâk èylərsin və içində olan elli nəfər saleh üçün o yərə 'avf èyləməzsin

25*hâşâ ki sən bilə bir zâdı èyləyib sâlihi fâsık inən helâk èyləməsən və sâlih fâsık-kimi olsun hâşâ sana məğər küll 'âləmin hâkimi 'adâlat èyləmez

26*və RƏBB dədi ki əğər Sədum şəhrinin içində əlli nəfər sâlih tapılsa oların səbəbinə təmâm o yerə 'avf èylərim

27*və İbrâhim cavâb vərib dədi ki indi ki mən topraq və kül ikən Ağam-inən danışmağa başladım

28*bəlki Allah sâlihdən bəş əskik oldu âyâ tamâm şəhəri o beşdən ötürü harâb èylərsin O da dədi ki əğər orada qırx beş nəfər tapam harâb èyləməm

29*və gənə danışıb dədi ki bəlkə orada qırx tapılsa O da dədi ki o qırxdan ötürü də èyləməm

30*o da dədi tavaqqu' èylərim Ağamın gazabı gelməsin və mən danışam bəlki orada otuz nəfər tapıldı O da dədi ki əğər orada otuz tapam èyləməm

31*və dədi bax təvaqqu' èylərim Ağam-inən danışmağa başladım bəlki orada iğirmi nəfər tapıldı O da dədi o iğirmidən ötürü harâb èyləməm

32*o da dədi ki təvaqqu' èylərim Ağamın ǵazâbı gəlməsin və yalnız bu defa da danışam bəlki orada on nəfər tapıldı O da dədi o on nəfərdən ötürü harâb èyləməm

33*və RƏBB İbrâhim-inən danışib qurtarandan sora getdi və İbrâhim də öz birinə mərhamet èylədi ∞

اون دقوزخی باب

او او ایک ملایکه اختام وقی سدومه کلدیلر ولوط سدون من قابوسته او نور مش
 ایدی ولوط اولری کوروب اولرن استقباله فالمخدی و بره کیمین بوزی او سننه آکلدى
 او دبديکه ای آڭالرم توقع ايلرم النفات ايلبوب بىنلەپ زن ابوبىه دونون و كجه فاللوب
 آياقلرزى يوبىن و سحر نىزدن دوروب اوز بولزە سىبدون اولرده دبديلر خير كجه
 كوجىدە فالاجق اين ۲ او اولرە چوخ اصرار ايلدى واولرده اونن بانه دونوب ابوبىت
 داخل اولدبلر وا او اولر اسجۇن بر ضيافت ايلبوب فطىر چوركى فابىرى داولر دې دېلىر
 او اولر هله پانش او شەرن آدملىرى بعنى سدون من آدملىرى جوان دن قوجا ياه كيمين ئام
 خلى او ابوي هر طرفدن احاطه ايلدبلر ۵ ولوطى چاغرۇب اونه دبديلرەنئى او آدملىرى ك
 بو كجه سەن يانگە كلدىلر اولری بزم باغزە چىخارت كە او اولری يىلك ۶ ولوط اولرن بانه
 قابو به چىغۇب قابوئى دالى سەن اورتىدى ۷ و دبديکە توقع ايلرم اى قىداشلىم شارت
 ايلبىون ۸ باخ بودر من ابىنى قزم دار كە كىش بىلەپلر توقع ايلرم او اولری سەن بارە
 چىخاردەم و يىكىنلىكى او لە ايلبىون بالقۇز بوكىنى لە بىر زاد ايلبىون جونكە بوسىھ دامىن
 كولكەستە كېرىپلر ۹ او اولر دبديلر او بانه حىكل و كە دبديلر بوبىنەر ساكن او مىلغە
 كلىوب و حاكم او مىلغە استرىپسىن دە اولر دن دە بىنراپلر كە و كىنى بە بعنى لوظە چوخ
 اذىت و بىر دبىلر و قابوئى صىندرەمە ياخىن كلدىلر ۱۰ اما او كىشى لە اللەپى او زادوب
 لوطى او زىلرىن بانه او طاقە آپار دبىلر و قابوئى اورتىپلر ۱۱ و قابو دە او لان آدملىرى دە
 كېچىپكىن بىكە كىمین كور ايلدبلر ايدە كە قابوئى نايىغە عاچىز اولدبلر ۱۲ او او كىنى لە
 لوظە دبديلر كە بورادە دە كېلىك وار كورەكىن و او غللەرگى و قىزلىكى و بوشەر دە هەركىلىك
 كە وار بوبىر دن چىخارت ۱۳ جونكە بز بوبى خراب ايلەجك ابىك زىرا او لرن
 فربادى رې حضورنى بىو كەر و رب بزى كونىدردى كە اونى خراب ايلەك ۱۴ ولوط
 چىغۇب او زەقلىرىنى آلان كورەكىن لە اين داشوب دبديکە دورون بوبىر دن چىغۇن
 جونكە رې بوشەر خراب ايلەجىكدراما او كورەكلىرىن كۆزلىرىن مىخەرە ايلەن كېلى

On dokuzuncu Bâb

- 1*və o iki məlâikə axşam vakti Səduma gəldilər və Lût Sədum kapısında oturmuş idi və Lût oları görüb olarin istikbâlinə qalxdı və yərə-kimin üzü üstünə eğildi
- 2*və dədi ki èy ağalarım təvaqqu' èylərim iltifat eyleyib bəndənizin evinə dönüb və gecə qalxıb ayaklarzı yuyub və səhər təzindən durub öz yoluza gidin olar da dədilər hayır gəcə göcədə kalacayık
- 3*və olara çox ısrar èylədi və olar da onun yanına dönüb evinə dâhil oldular və o olar üçün bir ziyâfət èyləyib fitir çöreği kayırdı və olar da yedilər
- 4*olar hələ yatmış o şəhərin âdamları ya 'nî Sədumun adamları cüvândan qocaya-kimin temâm xalq o evi hər trəfdən ihâta èylədilər
- 5*və Lütü çağırıb ona dədilər hanı o adamlar ki bu gəcə sənin yanına gəldilər oları bizim yanımıza çıxart ki oları bilək
- 6*və Lüt olarin yanına qapıya çıxıb qapını dalışında örtdü
- 7*və dədi ki təvk'i èylərim éy qardaşlarım şirâret èyləməyin
- 8*və bax budur mənim iki qızım var ki kişi bilməyiblər təvaqqu' èylərim oları sizin yanına çıxardım və bəğəndigizi olara əyləyin yalnız bu kişilərə bir zâd èyləməyin çünkü bu səbəbə damının gölgəsinə giriblər
- 9*və olar dədilər o yana çəkil və gənə dədilər bu bir nəfər sâkin olmağa gəlib və hâkim olmak da istər biz sənə olardan beter əylərik və kişiyə ya 'ni Lûta çox əziyet verdiler və qapını sandırmaqa yaxin gəldilər
- 10*amâ o kişilər əllərini uzadıb Lütü özlərinin yanına ötəqə ayardılar və qapını örttilər
- 11*və qapıda olan adamları da kiçikdən böyükə-kimin kör èylədilər èylə ki qapını tapmağa 'aciz oldular
- 12*və o kişilər Lûta dədilər ki burada daha kimij var qürəkən və oğullarınu və qızlarınu və bu şəhərdə hər kimij ki var bu yerdən çıxart
- 13*çünki biz bu yeri xarâb èyləyəcəkik zirâ olarin feryâdi Rəbb huzûrunda böyükdür və RƏBB bizi göndərdi ki onu harâb èyləyik
- 14*və Lût çıxıb öz qızlarını alan qürəkənlər-inən danışıb dədi ki durun bu yerdən çıxın çünkü RƏBB bu şəhri xarâb èyləyəcəkdir amâ o qürəkənlər-inən gözlərində məshərə èyləyen kimi ∞

کورنور ابدی ۱۵ اوایله که سحر آجلدی ملا یکه لوطی نسل دروب دیدبلر که دور عورتکی
وایکی فزرگی که حاضر در لر آپار تاکه بو شهرن فستن هلاک اویلمن ۱۶ او او بیانه او
کشی لرا اوین اللدن و عورتنه اللدن وایکی فریعن اللدن رین اوین اوشه اولان مرحمی
این دونوب واولری جیخاردوب شهردن اثیکده فویدبلر ۱۷ او وقی که اویلری اثیکه
جیخارتمش ایدبلر دیدبلکه جانگدن اویزی فاج دالی که باخه و قام سحراده دورمه دات
فاج ناکه هلاک اویلمن ۱۸ اما لوط اویله دیدبلکه ای آنعام نوع البرم خبر ۱۹ باع
نوع البرم بیلک کوزکن قباغند مظہر التفات او لوپدر و جائی صالحه مق اجعون منه ایلذکلک
مرحمت یوکدر ابدی من دانه فاجمه قادر دکلم مادا بلا مه بششون و من وفات
ایلم ۲۰ باع فاجمه بو شهر باخین در واوزی ده کیچیک در نوع البرم که اورا به فاجم
ایما کیچیک دکلی و جام صاغ قالاز ۲۱ او ده اویله دیدبلکه باع خاطرگی هم بوصوصد
قبول ایلم که بو دیدکل شهری بریاد ایلم ۲۲ بیز اول اورا به فاج جونکه من بر زاد
ایلمکه قادر دکلم ناس او را به کشم اولاس بو جهندن او شهن ادیبه صوعردبلدی
۲۳ و کون بر او سلنه جیخش ابدی که لوط صوعره بشتدی ۲۴ رب مدور و عنبره
اوستنه کوکدن رب طرفدن کوکرد این اود با غدردی ۲۵ و بو شهرلری و قام سحرلری داو
شهرلرین های ساکن لری و بیردن بتنی بریاد ایلم ۲۶ ولوطن عورتی دالی سه باخوب
دو زستونی او لدی ۲۷ و ابراهیم صاحدن هان او برده که رین حضوریه دور من ابدی
نیزدن قالخوب ۲۸ سدهم و عنبره داو دیارن قام سحراسه ساری باخوب کوردبلکه او
برن نوشی سی نور نوستی می کمی جیز ۲۹ والله او سحران شهرلری بریاد ایلمیه الله
ابراهیم خاطریه کورووب لوطی او خراهارن ایمجن جیخارندی وقی که لوطن ساکن
او لدی شیرلری خراب ایلمی ۳۰ ولوطن صوعردن جیخوب اوز ایکی فزرلری این داخله
ساکن او لدی جونکه صوعرده ساکن اویله فور خرا ابدی واوزین ایکی فزرلری این ر
مغاره ده ساکن او لدی ۳۱ و یوکی کیچیکه دیدبلکه آنامز فوجا در دبو بر کسی بیچ در
که بزه داخل اولسون نیجه که تمام عالمک عادت در ۳۲ کل آنامزه شرب ایجردوب این
این پناق و آنامزدن ذرت دیری صاخلاق ۳۳ و آناریه هان او کمکه شراب ایجردوب

görünür idi

15*və əylə ki seher açıldı melâikə Lütü tələsdirib dədilər ki dur ‘övrətiŋi və iki kızını ki hâzırırlar apar tâ ki bu şəhrin fiskında həlâk olmayasın

16*və o yüvenende o kişilər onun əlindən və ‘övrətiŋin əlindən və iki kızının əlindən Rabbin onun üstünə olan mərhaməti-inən dönüb və oları çıxardıb şəhərdən əşikdə qoydular

17*və vaxtı ki oları əsiğə çıxartmış idilər dədi ki cāniñizdan ötürü kaç daliñə baxma və təmâm sahrâda durma dağa kaç tâ ki həlâk olmayasın

18*ama Lüt olara dədi ki éy ağam təvəqqə’ éylərim xeyir

19*bax təvəqqə’ éylərəm bendej gözüğün kabağında mazhar iltifât olubdur və cānimı saxlamak içün mənə éylədiŋiŋ mərhämət yoxdur índi mən dağa qaçmağa kâdir dəgiləm mübâdayılə mənə yətişin və mən vəfət éyləyim

20*bax qaçmağa bir şəhər yaxındır və özü də kiçikdir təvəqqə’ éylərim ki oraya qaçam âyâ kiçik degil mi və cānum sâg kalar

21*və o da ona dədi ki bax hâtrını həm bu hususda kabul əylədim ki bu dədiŋiŋ şəhri bərbâd éyləməyəm

22*təz ol oraya kaç çünkü mən bir zâd éyləməğə kâdir dəgiləm tâ sən oraya gətmış olasın bu cihetden o şəhrin adına So‘ar dəyildi

23*və gün yer üstündə çıxmış idi ki Lüt So‘ara yetişdi

24*RƏBB Sədumla və ‘Əmura üsdünə gökdən RƏBB tarafından kükürd-inən od yağıdırı

25*və bu şəhərləri və təmâm sahrayı və o şəhərlərin hamı sâkinlərini və yerdən bitəni bərbâd éylədi

26*və Lütun ‘övrəti dalisinə bahib duz sütunu oldu

27*və İbrâhim sâbahdan həmən o yerdəki RƏBBin huzûrunda durmuş idi təzdən kalxib

28*Sədum və ‘Əmura və o diyərin təmâm sahrâsına sâri baxıb gördü ki o yerin tüstisi tenvir tüstisi-kimi çihr

29*və Allah o sahrânın şəhrlərini bərbâd əyləyəndə Allah İbrâhimi hâtrına getirib Lütü o harâbələrin içindən çıxartdı va

kti ki Lütun sâkin olduğu şəhrləri xarâb éylədi

30*və Lütə So‘ardan çıxıb öz iki qızları-inən dağa sâkin oldu çünkü So‘arda sâkin olmağa qorxur idi və özünün iki qızları-inən bir mağarada sâkin oldu

31*və böyüğu kiçinə dədi ki atamız qocadır və bu yerdə yerkes yoxdur ki bizə dâhil olsun nice ki tamâm ‘âləmdə âdətdir

32*gəl atamiza şarâb içirdib onun-inən yatak və atamızdan zürriyət diri sâxliyak

33*və atalarına həmən o gəce şarâb içirdiб ∞

یوک قرکدوب آنلى این یاندی اما او نین یاندیغى و قالخىدىغى يىلدى ۲۴ و صاحبى
یوک قزكىچىكە دىرى كە باخ من بوكچە آنام اين یاندەم بوكچە دە او نه شراب اېجردك و سى
كىدوب او نىن اين یات و انامزدىن ذرىت دىرىي صالحباق ۲۵ و او كىچە دە آنالارنى شراب
اېجردوب كىچىكى قالخوب او نىن اين یاندی اما او او نىن یاندیغى و قالخىدىغى يىلدى
۲۶ ولوطن هر ابى قزى او ز آنالارنى حاملە اولدىلر ۲۷ و يىوکى براوغلان دوغوب
آدېنى مواب قوبىدى كە بوكونه كىمەن موابلى لرن باباسى در ۲۸ و كىچىك دە او غلان
دوغوب آدېنى بن عىق قوبىدى كە بوكونه كىمەن بنى عمۇن باباسى در

ايڭىمۇنى باپ

او ابراهىم او رادن كوجوب جنوب طرفە قاديش اين شور آراسىڭ ساكن اولوب
جرارده افامت ايلدى ۲ او ابراهىم او ز عورتى سارە بارەستى دىرىايدى كە باجمە در و جاردن
ملکى اىي مالك كوندروب سارەنى آلدى ۳ و كىچە وقنى روپادە الله ابى ملکە كلوب او نه
دىدىكە باخ بولىدېڭ عورت جەندىن اولەجىكسن چۈنكە او برکشى نى تىاخلى عورتى
در ۴ او ابى ملک او نه نېرىپ ايلمش ايدى او دە دىدىكە بارب سن مىكى صالح برقۇمى دە
ھلاك ايلرسن ۵ مىكى او زى منه دىدى كە او باجمە در و عورت دە خود او زى دىدىكە
قرداشم در من بونى صاف قىلىم اين و ياك الم اين ايلدم ۶ و الله روپادە او نه دىدىكە
من دە يىلىم كە صاف قىلىك اين بونى ايلدون و من دە سن منه قارشىو كە ئىلمىكىن مع ايلدم
او سىيدىن سى قوبىدم كە او نه دىكىن ۷ پىس ايدى او كىشى نى عورتى او زى يە قاپىزىن چۈنكە
او يېغىردر دا و سن اېچۈن دعا اىلسۇن كە دىرىي قالانس اما اكىر قاپىزىبەن يېل كە
البە اولىسن او زك و هر كېڭىك كە واردە ۸ او ابى ملک سەر تىزدىن دوروب او زە هەى
بىتلەرىنى جاغردى و بوزادلەن ھامىسى اولۇن قىاغىتى داشدى و او آدىملە چىوخ
فورخىدلەر ۹ او ابراهىمىن جاغرۇب او نه دىدىكە سن بىزە بونە در اىلىوبىس و من سن
حنىكە نەقصىر ايلمش كە من و مىلتكەن او سىنه يوک خطا كىوروبىس من اين احرامى جايز
او لىمان ايشلەلىوبىس ۱۰ او ابى ملک ابراهىم دىدىكە نە كوردون كە بوزادى منه ايلدون

böyük qız gidib atası-inən yatdı amâ o onun yatdığını və kalxdığını bilmədi
 34*və sâbahsı böyük qız kiçinə dér ki bax mən bu qəcə atam-inən yatdım bu qəcə də
 ona şarâb içirdik və sən gidib onun-inən yat və atamızdan zürriyət diri sâxliyak
 35*və o qəcə də atalarına şarâb içirdilər kiçigi qalxılıb onun-inən yatdı âmmâ o onun
 yatdığını və qalxdığını bilmədi
 36*və Lütun hər iki qızı öz atalarından hâmilə oldublar
 37*və büyüğü bir oğlan doğub adını Movâb koydu ki bu günə kimin Movâblıların
 babasıdır
 38*və kiçik də oğlan doğub adını Bən' ammi qoydu ki bu günə-kimin Bən' amminin
 babasıdır

İğirminci Bâb

1*və İbrâhim oradan köçüb cənûb tarafına Kâdiş-inən Şor arasında sâkin olub
 Cərârdə ikâmət éylədi
 2*və İbrâhim öz 'övrəti Sârə bârəsində dér idi ki bacımdır və Cərârin meliki Əbuməlik
 göndərib Sârəyi aldı
 3*və gəcə vaxtı rüyâda Allah Əbumələğə gelib ona dədi ki bax bu aldığıj 'övrət
 cânından olacaksın çünkü o bir kişinin nikâhlı 'övrətidir
 4*və Əbumələk ona təqərrüb éyləməmiş idi o da dədi ki yâ RƏBBİ sən məğər sâlih
 bir qövmi də həlâk éylərsin
 5*və məğər özü mənə dədi ki o bacımdır və 'övrət də hûd özü dədi ki qardaşimdır
 mən bunu sâf qəlbim-inən və pâk əlim- inən éylədim
 6*və Allah rüyâda ona dədi ki mən də bilirəm ki sâf kalbiñ-inən bunu éylədin və mən
 də səni mənə karşî günâh éyləməkdən mən' éylədim o səbəbdən səni qoydum ki ona
 dönəsin
 7*pəs indi o kişinin 'övrətini özünə qaytar çünkü o peyğəmbərdir və o sənin için du'â
 éyləsin ki diri kalasın amâ əğər kaytarmayasın bil ki elbet ölürsün özün və hər kimin
 ki vardır
 8*və Əbuməlik səhər təzdən durub öz hamı bəndələrini çağırdı və bu zâdların
 hamısını olarin qabağında danışdı və o adamlar çox qorxdılar
 9*və İbrâhimi çağırıb ona dədi ki sən bizə bu nədir əyləyibsin və mən sənin haqqında
 nə tefsir éyləmişəm ki mənim məmləkətimin ortasına böyük hatâ götürüsün mənim-
 inən icrəsi cāiz olmayan işlə əyləyibsin
 10*və Əbuməlik İbrâhimə dədi ki nə gördün ki bu zâdı mənə éylədin ∞

۱۱ او ابراهیم دیدیکه زیرا دیر ایدم که بودبارده الله الین خوی بود خدر و می عور نهست
 سیندن اولدره جنگلرلار ۱۲ و هد بدرستی که با جم در بعنی آنامن فرزی در امامه که آنامن
 ده فرزی و من عورتم اولوبدر ۱۳ والله مني آنامن ایوندن کو جری ایپند من بونه دندم بود
 الفانی منه ایله بعض هر یوره که کدک من حسنه دی که قرداشم در ۱۴ اوایی مملک قبیون
 و مال و بنده لر و کبیز کنلار آکوب ابراهیمه و بردى و عورتی سارقی ده اوزیه قایقردی *
 ۱۵ اوایی مملک دیدیکه باخ من ولاپم سن حضور کنکه در کوز که بخشی کورین بوده ساکن
 اول ۱۶ او ساره به ده دیدیکه باخ قرداشکه مین نزه و برمیم باخ سن این اولانلر هایپی من
 پاشنه او سنه کوز اورتی س اولسون واو ده هایپی نن پاشنه منه اولدی ۱۷ او ابراهیم الله
 دعا ایلدی والله ایی ملکی و عورتی وجاریه لریچ صاغ الدوب اولر ده دوغدبلر ۱۸ جونکه
 رب ابراهیمن عورتی ساره من سبی این ملکشن ایونده کی عورتلر ر حملری کا
 پا غلامش ایدی

ایکمی برخی باب

۱ اورب او ز دیدیکه موافق ساره به عبادت ایلدی و رب دانشیغی کیمی ساره به ایلدی
 ۲ و ساره حامله اولوب ابراهیم ایچون اوین قوچالغند هان اللهین و عن ایلدیکی و قند بر
 او غل دوغدی ۳ او ابراهیم او زی ایچون دوغلان او غلن آدینی که ساره او نه دوغمش
 ایدی احعن قویدی ۴ او ابراهیم او ز او غل احعن سکر کوبالک اولاند خنه ایلدی بجه که
 الله او نه امر ایلمش ایدی ۵ او ابراهیم بوز پاشنه ایدیکه او نه او غل احعن تولید اولدی
 ۶ و ساره دیدیکه الله من ایچون کو مکالک ایلو بدر و هر اشیدن منه کو له جنگر ۷ او دیدیکه
 ابراهیمه کم دیر ایدیکه ساره او غل لر امزدره جنگدر جونکه اوین قوچالغند او نه او غل
 دوغدم ۸ او اشاق بیوبوب سوددن کنلادی و احعن سوددن کنل کونه ابراهیم بیوک
 ضیافت ایلدی ۹ و ساره ابراهیمن مصری هاجردن اولان او غلن اسپرا ایلدیکش
 کوروب ۱۰ ابراهیمه دیدیکه بو کبیزکی و او غلی قاو جونکه بو کبیزکن او غل س او غل
 احعن این کرک وارت اولسون ۱۱ و بوسوز او ز او غلدن او زی ابراهیمن کوز

11*və İbrâhim dədi ki zirâ dər idim ki bu diyârda elbet Allahın xavfi yoxdur və məni ‘övrətimin səbəbimdən öldürəcəkdirler

12*və həm də bədər-rəsti ki bacımdır ya ‘nî atamın kızıdır amâ nə ki anamız da qızı və mənim ‘övrətim olubdur

13*və Allah məni atamın evində qoçəri ilində mən buna dədim bu iltifatı mənə əylə ya ‘nî hər yərə ki gidək mənim hakkımızdə də ki qardaşımızdır

14*və Əbuməlik qoyun və mäl və bəndələr kənizgələr alıb İbrâhimə verdi və ‘avrəti Sârəyi də özünə qaytardı

15*və Əbuməlik dədi ki bax mənim vilâyətim sənin huzûruñdadır qözünə yaxşı görünən yerdə sâkin ol

16*və Sârəyə də dədi ki bax kardaşıña min noğre vermişəm bax sənin-inən övlâdların hamısının yanında o sana göz örtüsü olsun və o da hamısının yanında mətniyyə oldu

17*və İbrâhim Allaha du ‘â əylədi və Allah Əbuməlikini və ‘övrətini və câriyələrini sağaldıb olar da doğdular

18*çünkü RƏBB İbrâhimin ‘övrəti Sârənin səbəbi-inən Əbuməliğin evindəki ‘övrətlərin rahimlərini küllən bağlamış idi

İğirmi birinci Bâb

1*və öz dədiğinə müvâfik Sârəyə ‘iyâdet və RƏBB danışlığı kimi Sârəyə əylədi

2*və Sârə hâmilə olub İbrâhim için onun kocalığında həmən Allahın və də əylədiği vakitdə bir oğul doğdu

3*və İbrâhim özü içən doğlan oğlunun adını ki Sârə ona doğmuş idi İshâq qoydu

4*və İbrâhim öz oğlu İshâqı səkiz günlük olanda hitan əylədi nice ki Allah ona emr əyləmiş idi

5*və İbrâhim yüz yaşında idi ki ona oğlu İshâq tevlid oldu

6*və Sârə dədi ki Allah mənim üçün gülməklik əyləyibdir və hər işidən mənə güləcəkdir

7*və dədi ki İbrâhimə kim dər idi ki Sârə oğullar əmzidirəcəkdir çünki onun kocalığında ona oğul doğdum

8*və uşak böyüüb süddən kəsildi və İshâq süddən kəsilən gündə İbrâhim böyük ziyyâfət əylədi

9*və Sârə İbrâhimin Mısırlı Hâcərdən olan oğlunun istihzâ əylədiğini görüb

10*İbrâhimə dədi ki bu kənizəjni və oğlunu qov çünki bu kənizəjin oğlu mənim oğlum İshâk-inən gərək vâris olmasın

11*və bu söz öz oğlundan ötürü İbrâhimin gözünə ∞

چوچ نامرغوب کورندي ۱۳ والله ابراهيمه ديديکه اوشاقدن وکيرکلک دن اوئزى کوزک
 نامرغوب کورنمسون هرنه که ساره سنه ديسه سوزينه اطاعت ايله چونكه سن نسلك
 اسقى اين آدلله جندر ۱۴ وجاريەن اوغلانى ده قوم ايليه جكم چونكە سن نسلك در
 ۱۵ ابراهيم سحر نيزدن دوروب وجورك وبر طولوغ صو گونروب هاجرە وبردى
 واشاغى ده اوئن چكىتكە قويوب اوئى بولە حالدى او ده شىدوب يېرىشىع يابانندە
 سرگىدان قالدى ۱۶ وطلوغىدىن صو قورنلانە اوشاغى كوللارن بىسى نىن اللئە آتوب
 ۱۷ كىدى بر اوچ آنى قدر او زاچ برابرنى او توردى چونكە ديرابدى كە اوشاغۇن اولۇمنى
 كورمەم و برابرنى او توروب وسىنى او جالدوب آغلىابدى ۱۸ والله او غلانى سىنى
 اشىدوب اللەن ملکى كۆكىن هاجەر چاغرۇب ديدىكە نە وارايى هاجر قورخە زېرىاكە
 الله او غلان او لەيەفي بىردى سىنى اشىدوب در ۱۹ دور كونور او غلانى والڭ اين اوئى
 دوت چونكە اوئى بىر يۈك قوم ايلە جكم ۲۰ والله اوئن كۆزلىرىنى آچىپ او ده بىر صو
 قويوبسى كوردى و كىدوب صو طلغۇنى دولىرىدى و او غلانە بىچىرنى ۲۱ والله او غلان
 اين ايدى واو يۈدە و چۈل ده او لوب بىر كەن كەن آدم او لەدى ۲۲ و فاران جولىنى ساكن
 او لور ايدى و آناسى اوئن اېچۈن مصر ولايتىن بىر عورت اللە ۲۳ و او وقىنە واقع
 او لەدەكە اىي مەلک و اوئن سر عىسى كى فى كول ابراهيم اين داشتوب ديدىلەر كە هەر اىلدەككەن
 الله سن اين در ۲۴ يىس ايندى بورادە منم اېچۈن الله آند اېچى كە منه و نسلە و ذرىتىمە
 خىانت ايلە جەتكەن و من سەنە اىلدە كەم احسانە كورە سن دە منه و بىو اېچىنى ساكن او لەيەفەك
 ولايتە كەك ايلەسەن ۲۵ و ابراهيم ديدى من آند اېچىم ۲۶ و ابراهيم اىي ملکى او صو قويوبسى
 اېچۈن كە اىي ملکەن بىنەلەرى جىرا آلتىش اىدىلەر ملامەت اىلدە ۲۷ اما اىي ملک ديدى من
 يېلىرم كە بۇ زادى كەم ايلەوب در وسىن دە منه خىر و بىر يۈب سىن و من دە بۇ كۈندەن
 سواي هېچ اشتمىش ۲۸ و ابراهيم قويون اين مال كونروب اىي ملکە و بىردى و اىكىسى
 دە عەد با غلا دەيلر ۲۹ و ابراهيم قويونلاردىن بدى دېشى قورى آېرى قويىدى ۳۰ و اىي ملک
 ابراهيم ديدىكە بونە يىدى دېشى قورىدى در كە آېرى قويىدون ۳۱ او دە ديدى كە بۇ
 بدى دېشى قورىنى كەك منم اېچۈن شەدادت او ئۇن جەنى اين منم المدىن قبۇل ايلەسەن كە

çox nâ mərgub göründü

12*və Allah İbrâhimə dədi ki uşaqdan və kənizgəndən ötürü gözünə nâ merğub görünməsin hər nə ki Sârə sana dəse sözünə itâ' at éylə çünkü sənin nəslinj İshâk-inən adlanacakdır

13*və câriyənin oğlunu da kavm əyləyəcəğim çünkü sənin nəslindir

14*və İbrâhim səhər təzdən durub və çörək və bir tuluq su götürüb hâcərə verdi və usağı da onun ciyninə qoyub onu yola saldı o da gidib Biir-şəb' adakı bəyâbâñında sarkardan qaldı

15*və tuluqdan su kurtulanda usağı kolların birisinin altına atıb

16*kəndi gətdi bir ox atımı kadar uzak bərabərində oturdu çünkü dər idi ki usağın ölümünü görməyəm və bərabərində oturub və sesini ucaldıb ağlar idi

17*və Allah oğlanın səsini eşidib Allahan mələyi göydən Həcərə çağırıb dədi ki nə var éy Həcər korxma zirâ ki Allah o oğlanın olduğu yerdən səsini eşidibdir

18*dur götür oğlani və əlinj-inən onu dut çünkü onu bir böyük qavm əyləyəcəğim

19*və Allah onun gözlərini açıb o da bir su quyusu gördü və giđib su tuluqunu doldurdu və oğlana içərtdi

20*və Allah oğlan-inən idi və o büyüdü və çöldə olub bir kemânkeş adam oldu

21*və Fəran çölündə sâkin olur idi və anası onun üçün Mısır vilâyetindən bir 'övrət aldı

22*və o vaxtda vâk' i oldu ki Əbuməlik və onun sər' askəri Feyhul İbrâhim-inən danışıb dədilər ki hər éylədiğində Allah sizin-inəndir

23*bəs imdi burada mənim üçün Allaha and iç ki mənə və nəslimə və zürriyetimə hıyânet éyləmiyəcəksin və mən sənə éylədiğim ihsâna görə sən də mənə və bu içində sâkin olduğunu vilâyatə gərək éyləyəsin

24*və İbrâhim dədi mən and içərem

25*və İbrâhim Əbuməlik i su quyusu için ki Əbuməlikin bəndələri cəbrən almış idilər mələmət éylədi

26*amâ Əbuməlik dədi mən bilmərəm ki bu zâdi kim éyləyibdir və sən də mənə xabər vərməyiş sən və mən də bu gündən sövamı həç eşitməmişem

27*və İbrâhim qoyun-inən mäl götürüb Əbuməlike verdi və ikisi də 'ahd bağladılar

28*və İbrâhim qoyunlardan yeddi diş quzu ayrı qoydu

29*və Əbuməlik İbrâhimə dədi ki bu yeddi diş quzudur ki ayrı qoydun

30*o da dədi ki bu yeddi diş quzunu gerek mənim üçün şəhâdet olmak cihəti-inən mənim əlimdən kabul əyləyəsin ki ∞

بو فویونی من فازمشم ۲۱ بوسیدن او بره پیرشیع دیلور جونکه اوراده اولرن ایکس ده
آند ایجدىلر ۲۲ و پیرشیع ده عهد با غلادبلر واپسی ملک این سرعکری فیکول دوروب
فلسطی لرن مملکته مراجعت ابلدبلر ۲۳ و ابراهیم پیرشیع ده اتل آفاجی نیکوب صدایی
الله رین آدینه دعا ابلدی ۲۴ و ابراهیم فلسطی لرن مملکتهن چوخ ایام غرست جگکی

ایکری ایکنجه باب

او بو زادرلن صوره الله ابراهیمی امتحان ایلیوب اونه دیدیکه ای ابراهیم او ده دیدی
بلی ۲ او ده دیدی سودبکث برجه او غلک احیقی کونر و موریا دیاریه شت و اوی
اوراده او داغلر ف بری نن اوستنک که من سنه دیر مرخه فربانی الله ۲ و ابراهیم
سعنیزدن دوروب واو لاغن پالانی فویوب اوزی این او ز ایکی نوکریخ واو غلی احیقی
کونردی و مرخه فربانی نن او دونی پاروب دوردی کندی او برو که الله اویه دیش ابدی
۴ او جنجه کونک ابراهیم او ز کوزلریش قاوزیوب او برسی او ز اندن کوردی ۵ و ابراهیم
نوکرلریه دیدیکه اولانی این سر بوراده قالون ومن این او شاق اوریه کدک و جدن ایلیوب
که پائزه قابداق ۶ و ابراهیم مرخه فربانی نن او دونی کونروب او غلی احیقی او سنه قویدی
واود این بچاغی او ز الله الوب ایکیسی ده برابر کندیلر ۷ و احیقی او ز آنسی ابراهیم
خطاب ایلیوب دیدیکه ای آنام او ده دیدی بلی او غلم او ده دیدی که باخ بو اود
واودون پس مرخه نن قویونی هانی ۸ و ابراهیم دیدیکه الله او زی ایچون مرخه نن قویوچی
ندارک ابلر او غلم واپسی ده برابر کندیلر ۹ واو خله کلدیلر که الله اویه دیش ابدی
وابراهم اوراده مذبحی بنا ایلیوب او دونی دوزدی واو غلی احیقی با غلیوب اوی او دوبلر
اوستنکن مذبحن اوستنکن قویدی ۱۰ و ابراهیم ای اوزادوب بچاغی کونردی که او غلی
کسون ۱۱ او رن ملکی کوکن او نه سلوب دیدیکه ای ابراهیم ابراهیم او ده دیدی بلی
۱۲ او ده دیدیکه الکی او شاغه او زانه واونه بر زاد الله جونکه ایندی پیلم که سن
الله دن قور خرسن چونکه او ز برجه او غلکی مدن اسر که مدلون ۱۳ و ابراهیم کوزلریش
قاوزیوب کوردی که بو در بر دانه قوح کوللکه بو بوزلری این دونلش ابدی و ابراهیم

bu quyunu mən kazmışəm

31*bu səbəbdən o yerə Biir-Şəb' a diyələr çünki orada oların ikisi də and içdilər

32*və Biir-Şəb' ada 'ahd bağladılar və Əbuməlik-inən sər' askəri Feyhul durub Filistilərin məmləkətinə mürəc 'at éylədilər

33*və İbrâhim Biir-Şəb' ada İsl ağaççı tikib səmədâni Allah Rabbin adına du'â éylədi

33*və İbrâhim Filistilərin məmləkətində çox əyyâm ǵurbət çəxdi

İgirmi ikinci Bâb

1*və bu zâdlardan sora Allah İbrâhimini imtihân éyləyib ona dədi ki ey İbrâhim o da dədi bəli

2*o da dədi səvdigiñ bircə oğluñ İshaqı götür və Muriyâ diyârına get və onu orada o dağların birisinin üstündə ki mən sənə dərim məxruba kurbâni éylə

3*və İbrâhim səhər tézdən durub və ulağının palânnı qoyub özü-inən öz iki nökerini və oğlu İshaqı gözədib və məxruba kurbânnıñ odununu yarılıb durdu gətdi o yerə ki Allah ona dəmiş idi

4*üçüncü gündə İbrâhim öx gözlərini kazıyib o yəri uzaqdan gördü

5*və İbrâhim nökerlərinə dədi ki ulaq-inən siz burada kalıb və mən-inən uşaq oraya gidək və səcdə əyləyib gənə yanınızqa qayıdaq

6*və İbrâhim məxruba kurbânnıñ odununu götürüb oğlu İshaqın üstünə qoydu və ödünün bıçağı öz əlinə alıb ikisi də bərabər gətdilər

7*və İshaq öz atası İbrâhimə hitâb éyləyib dədi ki bax bu od və odun pəs məxruba qoyunu hanı

8*və İbrâhim dədi ki Allah özü içün məxrubaqanın qoyununu tədârik éylər oğlum və ikisi də bərabər gətdilər

9*və o mahâlə gəldilər ki Allah ona dəmiş idi və İbrâhim orada məzbahı binâ éyləyib odun düzdü və oğlu İshaqı bağlayib onu odunların üstündən məzbahın üstünə qoydu

10*və İbrâhim əlini uzadıb bıçağı götürdü ki oğlunu kessin

11*və RƏBBin mələyi göydən ona səslənib dədi ki ey İbrâhim İbrâhim o da dədi bəli

12*və o da dədi ki əlini uşağa uzatma və ona bir zâd éyləmə çunkü indi bilirim ki sən Allahdan qorqursan çünki öz bircə oğluñu məndən əsirgəmədin

13*və İbrâhim gözlərini qavuzyub gördü ki budur bir danə qoç gölgəlikdə boy-nuzları-inən dutulmuş idi və İbrâhim ∞

کدوب او فوجی کوتردی واوی اوز اوغلی عوضین خرقه قربانی چترنده ۱۶ و ابراهیم او بزن آدینی رب برآه قوبیدی شیخه که بوکون او داغنه رب کورنور دبلر ۱۵ و زین مائی نکار کوکن ابراهیمه سلنوپ ۱۷ دیدیکه اوزمه آند چرم دیر رب چونکه سن بوایشی ایلدون واوز برجه اوغلکی مدن اسرکه مدون ۱۷ من ده البته سنی برکتیله جکم و سن نسلکی کوکن بولدوزلری قدر و در باکارنه اولان قوم قدر چو خالک جنم و نسلک اوز دشمنلرین قایوسنه وارت اولاچقدر ۱۸ و سن نسلکن واسطه‌سی این عالم کافه ملتی مبارک اولاچن درل از سکه سن من سوزمه اطاعت ایلدون ۱۹ و ابراهیم اوز نوکلری یانه قایتدی و دوروب برابر پرشیعه کلدیلر و ابراهیم پرشیعه ساکن اولدی ۲۰ و بو زادلردن صوره واقع اولدیکه ابراهیمه خبر و بروب دیدیلر که باخ ملکه ده قرداشت ناحوره اوغللر دو غوبدر ۲۱ یعنی بیوک اوغلی عوصی و قردانی بوزی و ارامن آناسی قموئی ۲۲ و کسد و حزو و فداش و بدلاف و بتوئی ۲۳ و بتوئیل ریقانی دوغدی بو سکری ملکه ابراهیمن قرداش ناحوره دوغدی ۲۴ و اون معنی ده که آدی راومه ایدی طبع و حجم و نخش و معکنی دوغدی

ایکری اوچنجی باب

اوساره من عمری بوز ایکری یدی ایل اولوب اون مدت عمری بوایدی ۲ و ساره کعن دیارنه اولان قربت اربع ده یعنی جبرونه وفات ایلدی و ابراهیم کلدی که ساره اوسته تعزیه دوتسون واون ایچون آغلاسون ۳ و ابراهیم اوز میتن یاندن دوروب حیت اوغللری این داشنوب دیدیکه ۴ من سزن یازده غرب و مسافرم منه سزن یازده بر قبرستانی ملکی و بیرون که میتئی نظرمن قباعدن دفن ایلم ۵ و حیت اوغللری ابراهیمه جواب و بروب دیدیلر که ۶ ای آقام بزه قولانی و برسن بزم آرامزده بر الله امیری سن بزم مقبره لرمزن اعلانند میتگی دفن ایله بزدن بر کیسه اوز قبرستانی سدن اسرکه مز که میتگی اون دفن ایله سن ۷ و ابراهیم قالخوب او دیارن اهالی سن حضوره حیت اوغللرینه آکلدی ۸ و اولرا این داشنوب دیدیکه اکر میتئی نظر مدن دفن ایلمکه

gidib o qoçu götürdü və onu öz oğlu ‘ivazında mahrûka qurbanı geçirdi
 14*və İbrâhim o yerin adını RƏBB-Yire koydu nice ki bu gün o dağda RƏBB görünür
 dərlər

15*və RƏBBin mələyi təkrâr göydən İbrâhimə səslənib

16*dədi ki özümə and içərim deyir Rəbb çünkü sən bu işi əylədin və öz bircək oğluunu
 məndən əsirgəmədin

17*mən də əlbət səni bərəkətləyəcəğim və sənin nəslini göyün ulduzları kadar və
 dəryâ kənarında olan qum qədər çoxaldacağam və nəslinj öz düşmanlarının kapısında
 vâris olacakdır

18*və sənin nəslinin vasıtası-inən ‘âləmin kâff’ə millətləri mübârək olacaqdırlar əz-
 sənjə sən mənim sözümə itə’ at əylədin

19*və İbrâhim öz nökərləri yanına qayıtdı və durub bərabər Biir- Şəbaya gəldilər və
 İbrâhim Biir- Şəbada sâkin oldu

20*və bu zâdlardan sora vâki‘ oldu ki İbrâhimə xəbər vərib dədilər ki bax Milqə də
 qardaşın Nâhora oğullar doğurubdur

21*ya‘nî böyük oğlu ‘Us və kardaşı Buz və Aramın atası Qamu’ il

22*və Xəsəd və Xəzu və Fildəş və Yədləf və Bətu’ il

23*və Bətu’ il Rəfəqəni doğdu bu səkizi Milqə İbrâhimin qardaşı Nahora doğdu

24*və onun muta’sı da ki adı Rü’ma idi Təbah və Qacam və Tahaş və Məka’ ni doğdu

İğirmi üçüncü Bâb

1*və Sârənin ‘ömrü yüz iğirmi yeddi il olub oun müddet ‘ömrü bu idi

2*və Sârə Kən‘ân diyârında olan Kiryat-Arb‘ada ya‘nî Həbrunda vəfat əylədi və
 İbrâhim gəldi ki Sârə üstünə ta‘ziyə dönsün və onun içün ağlasın

3*və İbrâhim öz məytijin yanından durub Hət oğulları-inən danışib dədi ki

4*mən sizin yanızda qərib və misâfirəm mənə sizin yanızda bir qabristânlik mülkü
 vərin ki

nazarımın kabağındən dəfn əyləyəm

5*və Hət oğulları İbrâhimə cavâb vərib dədilər ki

6*ey ağam bizə gulak vər sən bizim aramızda bir Allah əmirisin bizim mak-
 bərələrimizin a‘alâsında məyyitiyi dəfn əylə bizdən bir kimsə öz kabristânını səndən
 əsirgəməz ki məyyitiyi onda dəfn əyləyəsin

7*və İbrâhim qalxıb o diyârın ahâlisinin huzûrunda Hət oğullarına əgildi

8*və olar-inən danışib dədi ki əğər məyyitimi nazarımdan dəfn əyləməğə ∞

سر راضی سرمهه قولاق و برون و صور اوغلی عنروندن منم ابجون التاس اليون
 ۹ که زی سن او جنه اولان او ز مکپلا مغاره سن تمام فیق این قبرستان لق ملکی ابجون
 آرالر زده منه و برسون ۱۰ او غفرون که حیت او غللرین آراسن ساکن اولور ابدی هان
 بو حینی عنرون او ز شهرلرین قایوسندن کیرن بیچتلرین جمله سن حضورند
 ابراهیمه جواب و برووب دیدیکه ۱۱ بوخ ای آقام سن منه قولاق و برم من زیمن سه و برم
 واچجهن اولان مغاره نی ده سه و برم او ز طابنه من او شاقلری حضورند سه و برم منکی
 دفن ایله ۱۲ واپراهم او دیارن طابنه سی حضورند آکلدی ۱۳ او دیارن طابنه سن
 حضورند عفرون این داشتوب دیدیکه آه کاشکی برمه قولاق و بره ایدون من زی سن
 بولنی و برم آل مندن ومن میشی او راده دفن ایله ۱۴ و عفرون ابراهیمه جواب و برووب
 دیدیکه ۱۵ ای آقام منه قولاق و برم این سن آراکد درت بوز مثقال کومشک برزو
 نه در سن میشکی دفن ایله ۱۶ واپراهم عفروندن اشیدوب ابراهیم عفرونه حیت او غللری
 اشندکی حالت دیدکی درت بوز مثقال کومشکی که سوداکرل باشد راجح ابدی جکوب
 و بردی ۱۷ و عفرونن ممرا مقابلته اولان مکپلا دکی زی سی یعنی زی واچجهن کی مغاره
 وزی عن اچجهن و نام سرحدلرند اولان های آغازلر ۱۸ حیت او غللرند حضورند یعنی
 اون شهرین قایوسندن کیرنلرین جمله سن حضورند ابراهیمن تصرفه مقز اولدی
 ۱۹ او بوندن صوره ابراهیم او ز عورتی ساره ممرا مقابلته اولان مکپلا زی سه کی مغاره
 دفن ایلدی که او ده کمان دیارن اولان خروندر ۲۰ او زی واچجهن اولان مغاره
 قبرستان لق ابجون حیت او غللرند ابراهیمن تصرفه مقز اولدی

ایکری در دنخی باب

۱ او ابراهیم قولالوب عمریش کجعیش ابدی رب ده ابراهیم هر خصوصیت برکلش
 ابدی ۲ او ابراهیم او ز ابوند من و های املاکین مدیری اولان بندیه دیدیکه کل
 الکی بودمن آتنه قوی ۳ و من کوکن الله و بن الله اولان ره سه آند و برم که من
 او غلام ابجون بو اجلزند ساکن اولدیم کتعالی ارن قزلرندن عورت الکیمیس ۴ امامت دیاره

siz râzısız mənə kulak vərin və Zohar oğlu ‘Əfrundan mənim içün iltimâs éyləyin 9*ki zımmi sənin ucunda olan Məxbəlâ mağarasını təmâm qıyməti-inən kabristânlık milki içün aralarında mənə vərəsin

10*və Əfrunu ki Hət oğullarının arasında sâkin olur idi həmən bu Hətli Əfrun öz şəhrlərinin kapısından girən Bən-i Hətlərin cümləsinin huzûrunda İbrâhimə cavâb vərib dədi ki

11*yox éy ağam sən mənə qulak vər mən zımmını sənə vərəm və içində olan mağaranı də sənə vərərim məyyitini dəfn eylə

12*və İbrâhim o diyârin tâ’ifesi huzûrunda eğildi

13*və o diyârin tâ’ifesinin huzûrunda ‘Əfrun-inən danışib dədi ki ah kəşkə bir mənə qulak vərə idin mən zımmının pulunu vərərim al məndən və mən məyyitimi orada dəfn eyləyim

14*və ‘Əfrun İbrahimə cavâb vərib dədi ki

15*éy ağam mənə qulak vər mənim-inən sənin aranınca dört yüz miskâl gümüşlük bir zımmî nədir sən məyyitiyi defn eylə

16*və İbrahim ‘Əfrundan eşidib İbrahim Əfruna Hət oğulları eşitdiyi halde dədi ki dört yüz miskâl gümüş ki sudâkarlar yanında râiç idi çekib vərdi

17*və ‘Əfrunun Mamre mukâbilində olan Makpélâdaki zımmisi ya ‘nî zımmî içindəki mağara və zımmının içində və təmâm sərhâdlərində olan hamı ağaçlar

18*Hət oğullarının huzûrunda ya ‘nî onun şəhrinin kapısından girənlərin cümləsinin huzûrunda İbrâhimin tasarrufuna mukarrer oldu

19*və bundan sora İbrahim öz ‘övrəti Sârəni Mamrə mukabilində olan Makpélâ zımmisində ki mağarada defn éyledi ki o da Kən‘an diyârında olan Hebrondur

20*və o zımmî içində olan mağara kabristânlık içün Het oğullarının İbrâhimin tasarrufunda mukarrer oldu

İğirmi dördüncü Bâb

1*və İbrâhim kocalıb ‘ömrünü geçirmiş idi RƏBB da İbrâhimi hər hususda bir bərəkətləmiş idi

2*və İbrâhim öz evində müsennə və hamı emlâkının müdürü olan bəndəsinə dədi ki gəl elini budumun altına koy

3*və mən göögün Allahı və yerin Alahı olan RƏBBə sənə and veririm ki mənim oğlum içün bu içlərində sâkin olduğum Kən‘anlıların qızlarından ‘övrət almayasın

4*amâ mənim diyârima ∞

و وطنیه کدوب او غم ایچون عورت آلسن ^۵ و بندسی او نه دیدیکه بلکه او عورت
من این بو دیاره کلمک استمدی آیا او غلکی او دیاره آپارم که سن او ندن چیخوبسن
۶ و ابراهیم او نه دیدیکه اختیاط ایله که مبادا او غلی اورایه آپاره سن ^۷ کوکن الله رب
که من آنام ایندن و وطنمن دیارندن کوتروب من این دانشدی و منه آند ایچوب
دیدیکه بومملکی سن ذریته که ویره جمک او اوز فرشته سفی قبا غنکجه کوندرر و سن او غلمد
اورادن عورت آرسن ^۸ واکر او عورت سن این کلمک راضی اولمه او نک سن بو
آندمن آزاد او لور سن اما او غلی اورایه اصلا آپارمیه سن ^۹ و بندسی النی او ز آغا سی
ابراهیم بودین الله قوبدی و بو خصوصت او نه آند ایجده ^{۱۰} او او بند آغا سن دوهارندن
اون دوه کوتروب کندی و آغا سن های دولتی اونن الله ایدی و دوروب ارم هرین
دیارین ناحور شهرین کندی ^{۱۱} واختام اوستی وقی که عورتلر صو چمکه چیغز ایدیلر
دوهاری شهرن اشیکن صو قوبی سن یانک یانزندی ^{۱۲} و دیدیکه ای آقام ابراهیم الله
رب استدعا ایدرم بو کون ایشی راست کتور و آقام ابراهیمه لطف ایله ^{۱۳} بو درمن صو
بولاغن یانک دورم و بیو شهن آدملین قزلری صو چمکه چیخز ^{۱۴} او قزی که او نه
دیسم سنهنگی اندر ویراچم واو ده دیسون ایچ و دوهارکی ده صوارم بندک اسحقه رضیب
ایلدکلک قیز او اولسون و بیون این یلم که آقامه لطف ایلیوب سن ^{۱۵} او بو سوزلری دها
نمام ایلمش برده ابراهیم قرداشی ما حورن عورتی ملکه ن او غلی بتوئله تولید اولان ریقا
سنهنک چکتتک چیخدی ^{۱۶} و قیز بر چوخ خوش منظر باکره اولوب برکشی اونی یلمش
ایدی و بولاغه کدوب سنهنکی دولدردی و چیخدی ^{۱۷} او او بند اونن استنبالله بوکرد
دیدیکه توقع الیم سنهنک کدن بر آز صو ویراچم ^{۱۸} قیزده دیدی ایچ ای آقام و تعییل
این سنهنکی قولی اوستنه اندروب ویردی که ایچسون ^{۱۹} او نه صوبی ایچر ووب قورناراندن
صوره دیدیکه دوهارکه ده صو چمک نا ایچوب قورنارسونلر ^{۲۰} و تعییل این سنهنکی نی حوضه
بو شالدوب صو چمک که قوبی نن یانه بوکردی و اون های دوهاری ایچون چکدی
۲۱ او کشی او نه حیران فالوب ساکت اولمش ایدی نا بیلسون که آیا رب اون بولنی
راست کنور و بدر یا بونخ ^{۲۲} و ایله که دوهار ایچمکن قورنار دیلر او کشی وزنی یارم

və vatanıma gidib oğlum İshâq üçün ‘övrət almasın

5*və bəndəsi ona dədi ki bəlkı o ‘övrət mənim-inən bu diyara gəlmək istəmədi âyâ oğlanı o diyâra aparam ki sən ondan çıxıbsın

6*və İbrâhim ona dədi ki ehtiyât əylə ki məbada oğlumu oraya aparasıń

7*və göyün Allahı Rəbb ki məni atamın evindən və vatanımın diyârından götürüb mənim-inən danişdi və mənə and içib dədi ki bu məmləkəti sənin zürriyetiŋə vərəcəgim o öz fəriştəsinə qabağıncı göndərir və sən oğluma oradan ‘övrət alarsın

8*və əğər o ‘övrət sənin-inən gəlməğə râzi olmasa onda sən bu andımdan âzâd olursun amâ oğlumu oraya aslâ aparmayasın

9*və bəndəsi əlini öz ağası İbrâhimin budunun altına qoydu və bu husûsda ona and içdi

10*və o bəndə ağasının dəvələrindən on dəvə götürüb kəndi və ağasının hamı dəvləti-inən əlində idi və durub Aram nəhrin diyârının Nâhor şəhrinə gətdi

11*və axşam üstü vaxtı ki ‘övrətlər su çəkməğə çıxar idilər dəvələri şəhərin əşigində su kapısının yanında yatırdı

12*və dədi ki ey ağam İbrâhimin Allahı-RƏBB istid'â ədərəm bu gün işimi rast getir və ağam İbrâhimə lütf əyle

13*budur mən su bulaqının yanında dururum və bu şəhərin âdamlarının qızları su çəkməğə çıxarlar

14*və o qızı ki ona dəsəm səhəngini indir vər içəm və o da dəsən iç və dəvələrini də suvar bəndən İshaqa nasib əylədiğin qız o olsun və bunun-inən biləm ki ağama lütf əyləyibsin

15*və o bu sözleri daha tamâm əyləməmiş bir də İbrâhimin kardaşı Nahron ‘övrəti Məlqənin oğlu Bətui'lə təvlid olan Rəqâ səhəngi ciyində çıxdı

16*və qız bir çox hoş mənzir bâkirə olub bir kişi onu bilməmiş idi və bulaqa gidib səhəngi doldurdu və çıxdı

17*və o bəndə onun istikbâline yüğürdüb dədi ki təvaqqu‘ əylərim səhəngiñdən bir biraz su vər içəm

18*qız da dədi ey ağam və ta‘ cîl-inən səhəngini kolu üstünə indirib vərdi ki içsən

19*və ona suyu içirdib qurtarandan sora dədi ki dəvələriŋə də su çekem tâ içib qurtarsınlar

20*və ta‘ cîl-inən səhəngini havıza boşaldıb su çəkməğə gənə quyunun yanına yüğürdü və onun hamı dəvələri içün çəkdi

21*və o kişi ona hayrân qalıb sâkin olmuş idi tâ bilsin ki âyâ Rəbb onun yolunu rast getirdibdir yâ yox

22*və əylə ki dəvələr içməkdən qurtardılar o kişi vəzni yarı�∞

مثقال قزلدن اولان بربورون حلقه‌سی واونن الـری ایچون وزنی اون مثقال قزل دن
 اولان ایکی بلهزک الـلوب ۲۳ دبدیکه سن کمین قیزی سن توقع ایلم من دی آیا آناکن
 ایوند بزم ایچون منزل ایلمکه براولور ۲۴ او ده اووه دیدی که من ملکتن ناحوره
 دوغدیغی اوغلی بتوئلن قیزی امر ۲۵ وکه اووه دیدی که بزده هم صمان وهد علف
 چو خدر وهد منزل ایلمکه براوار در ۲۶ او وقت اوکشی باش اکوب ره سجه ایلدی
 ۲۷ و دیدیکه مبارک اولسون آغامر ابراهیمن الله رب که اوز لطفنی ووفای آغامدن
 اسرکمدى من بولک ایکن رب من آغانمن فرداشن ایونه هدایت ایلو بدر ۲۸ قیزده
 بوکروب آناسن ایوند بونوع سوزلر خبر و بردى ۲۹ و رفان برقداشی وار ایلدی آدی
 لابان ولابان اوکشی نن بانه اشیکه بولاغه بوکردی ۳۰ ایله که حلقه‌نی وله زکارے
 باجی سن اللرنـه کوردى و باجی سی رفان سوزلرینی اشندی که دیر ایلدی که اوکشی
 منه يله دبدی او ده اوکشی نن بانه کلدى که بودر بولاغه اوستنک دوهلرن باندک دورمش
 ایدی ۳۱ و دیدیکه کل ای ربن مبارکی به ایچون اشیکه دوررسن چونکه من ابی و دوهلره
 ده بـرـتـارـکـ الـمـشـ ۳۲ وکشی ابـوـ کـنـدـیـ و دـوـهـلـرـیـ آـجـدـیـ و دـوـهـلـرـ صـمـانـ وـعـلـفـ وـبـرـوبـ
 اوـنـ آـيـاـغـلـرـ بـنـیـ وـاـوـنـ اـيـنـ اـوـلـانـ آـدـمـارـنـ آـيـاـغـلـرـ بـنـیـ بـوـمـقـهـ صـوـرـدـیـ ۳۳ وـیـکـهـ قـبـاعـهـ
 خـورـاـكـ قـوـيـدـیـ وـاـوـدـهـ دـبـدـیـکـهـ منـ بـیـهـ جـکـ نـاـمـنـ سـوـزـلـرـیـ دـیـهـمـ اوـدـهـ دـبـدـیـ کـهـ دـیـ ۳۴ اوـ
 دـهـ دـبـدـیـ منـ اـبـرـاهـیـمـ بـنـهـ سـیـ اـمـ ۳۵ وـرـبـ منـ آـغـامـیـ چـوـخـ بـرـکـلـیـوـبـ اوـدـهـ بـیـوـبـ درـ
 وـاـوـهـ قـوـبـوـنـ وـمـالـ وـکـوـمـشـ اـيـنـ قـزـلـ وـبـنـکـلـرـ وـجـارـیـلـرـ وـدـوـهـلـرـ وـاـلـاـغـلـرـ وـبـرـوـدـرـ
 ۳۶ وـآـغـامـنـ عـورـتـنـ قـوـجـالـانـدـنـ صـورـهـ آـغـامـهـ بـرـ اوـغـلـ دـوـغـوـبـدـرـ وـاـوـدـهـ هـرـهـ کـهـ وـارـیـ درـ
 اوـنـهـ وـبـرـوـبـدـرـ ۳۷ وـآـغـامـ منـ آـمـدـ وـبـرـوبـ دـبـدـیـکـهـ بـوـ دـیـارـلـنـهـ سـاـکـنـ اوـلـدـیـعـ کـتـعـالـیـ لـرـ
 قـزـلـرـنـدـنـ اوـغـلـهـ عـورـتـ آـلـیـهـ سـنـ ۳۸ اـمـاـ آـتـامـنـ اـبـوـنـهـ قـبـیـلـهـ منـ بـانـهـ کـتـ وـاـوـرـادـنـ اوـغـلـهـ
 عـورـتـ آـلـ ۳۹ منـ دـهـ آـغـامـهـ دـبـدـمـکـ بـلـکـهـ اوـ عـورـتـ منـ اـيـنـ کـلـدـیـ ۴۰ اوـدـهـ منـ دـبـدـیـکـهـ
 اوـ حـضـورـنـهـ سـلـوـکـ اـبـلـدـکـ رـبـ اوـزـ فـرـشـتـهـ سـتـیـ سـنـ اـيـنـ کـوـنـدـرـ وـبـولـکـ رـاستـ کـوـرـ وـسـ
 اوـزـ قـبـیـلـهـ مـدـنـ وـآـتـامـنـ اـبـوـنـدـنـ اوـغـلـهـ عـورـتـ آـلـارـسـ ۴۱ اـمـاـ اوـ وقتـ سـنـ منـ آـمـدـمـنـ
 آـزـادـسـنـ وـقـتـ کـهـ سـنـ منـ قـبـیـلـهـ کـدـوبـ سـهـ وـبـرـمـلـرـ اوـنـ سـنـ منـ آـنـدـمـنـ آـزـادـ اوـلـورـسـ

miskâl qızıldan olan bir burun halqasını və onun əlləri içün vəzni on miskâl qızıldan olan iki biləzik alıb

23*və dədi ki sən kimin qızısın təvaqqqu' əylərim mənə də âyâ atanın evində bizim içün mənzil əyləməğə yər olur

24*o da ona dədi ki mən Milqənin Nâhora doğduğu oğlu Bətué'lin qızıəm

25*və gənə ona dədi ki biz də həm saman və həm də 'ilaf çoxdur və həm də mənzil əyləməğə yər vardır

26*o vakt o kişi baş eğib RƏBB səcdə əylədi

27*və dədi ki mütəbərək olsun ağam İbrâhimin Allahı RƏBBə ki öz lütfunu və vəfâsını ağamdan əsirgəmədi mən yolda ikən RƏBB məni ağamın kardaşının èyi bəndə hədâyet əyləyibdir

28*qız da yüğrüb anasının evində bu nəv' sözlər xəbər vərdi

29*və Rəbəkanın bir kardaşı var idi adı Lâbân və Lâbân o kişinin yanında əşikdə bulqa yüğürdü

30*èylə ki halqanı və biləzikləri bacısının ellərində gördü və bacısı Rəbəkanın sözlərini eşitdi ki dər idı ki o kişi mənə bələ dədi o da o kişinin yanına geldi ki budur bulâq üstündə dəvələrin yanında durmuş idi

31*və dədi ki gəl èy RƏBBin mübârəki nə içün əşikdə durursun çünki mən èvi və dəvələrə də yer tədârik əyləmişəm

32*və kişi ève getdi və dəvələri açdı və dəvələrə samân və 'ilaf vərib onun ayaqlarını və onun-inən olan adamların ayaqlarını yumaqa su vərdi

33*və yəməğə kabağına horân koydu və o da dədi ki mən yəməyəcəğəm tâ mənim sözlərimi dəyeyim o da dədi ki-di

34* o da dədi mən İbrâhimin bəndəsiyəm

35*və RƏBB mənim ağamı çox bərəkətləyib o da böyüyübdür və ona qoyun və mäl və gümüş-inən qızıl və bəndələr və cəriyələr və dəvələr və ulâqlar vəribdir

36*və ağamın 'övrəti kocalandan sora ağama bir oğul doğubdur və o da hər nə ki varıdır ona vəridir

37*və ağam mənə and vərib dədi ki bu diyârlarında sâkin olduğum Ken'ânlıların qızlarından oğluma 'övrət almayasın

38*amâ atamın èvine kabilemin yanına get və oradan oğluma 'övrət al

39*mən də ağama dədim ki bəlki o 'övrət mənim-inən gəlmədi

40*o da mənə dədi ki o huzûrunda sülük əylədigi Rəbb öz fəriştəsini sənin-inən göndərir və yoluğu rast getirir və sən öz kabiləmdən və atamın evindən oğluma 'övrət alarsın

41*amâ o saat sən mənim andımdan azâdsın saatı ki sən mənim kabiləmə gidib sənə vərməzlər onda sən mənim andımdan azâd olursun ∞

۴۳ و من ده بوكون بو بولاغه کلدم و ديدم اى آقام ابراهيم اللهي رب اکرسن بوكون
 من کندبكم بولي راست کوررسن ۴۴ بود من دورم بوصو بولاغن اوستند و او قزیک
 صو چکیکه چخاچ و من اوئه دیسم توقع ایدرم سهنکگدن منه برآزصو و برایجم ۴۵ و او
 ده منه دیسه هم سن ایچ همه دوهله که صو چکم او اولسون او عورت که سن آقامن اوغلنه
 نصب ایلیوبسن ۴۶ من دها بو سوزلری بورکیت دیوب قورتا رامش ایدرم که بو در
 سهنکی چکینند ریقا جنده و بولاغه انوب صو چکدی من ده اوئه دیدم توقع ایدرم صو
 و برایجم ۴۷ و تیزلاک این سهنکی اوستندن اندروب دیدیکه ایچ و دوهله کی ده صوارم
 ومن اوزم ایچدم و دوهله کی ده صواردی ۴۸ واوندن سؤال ایلیوب دیدم که سن کیمن
 قیزی سن او ده دیدیکه ملکدن ناحوره دوغدیغی او غلی بنوئلن قزی ام و من ده حلقنه
 اوین بوروننه و بلذکلری ده قوللاریته تاقدم ۴۹ و باش آکوب ریه سجه ایلدم و آقام ابراهيم
 اللهي ریه حمد ایلدم که منی وفا بولی این هدایت ایلدی تاکه آقامن قرداشن قزینی اوین
 اوغلنه آلام ۵۰ ایندی اکر آقامه التفات ووفا کوستره جکسکر منه خبر ایلیون و اکر خیر
 منه که خبر ایلیون که من صاغه و با صوله دونم ۵۱ ولايان این بنوئلن جواب و بروپ
 دیدبلر که بو ایش رب طرفندن چیخو بدر برسنه يامان و يخشی دیه یلمنک ۵۲ باخ ریقا
 سن حضورکن در آل کت واوسن آغاگن اوغلن عورتی اولسون نیجه که رب دیوبدر
 ۵۳ واپله که ابراهيم بنی اولرن سوزلرینی اشتندی بره کیمین ریه سجه ایلدی
 بنک کومش شیلر و قزل شیلر وبالا تارلر چیغار دوب ریقا به و بردي واون قرداشنه
 و آناسنه قیمتلی هدیه لر و بردي ۵۴ او زی ویله سجه اولان آدملری بیوب ایچدبلر و کیجه
 قالوب سحر نیزدن دور دیبلر و دیدی منی آقامن یانه کمکه مرخص ایلیون ۵۵ و قیزن
 قرداشی این آناسی دیدبلر قیزی قوی که بر نیجه کون و با اون کون یانزده فالسون صوره
 کدرسن ۵۶ او ده اولره دیدیکه منی تأخیره صالحیون چون رب منم بولی راست
 کنور بدر منی مرخص ایلیون که آقامن یانه کدم ۵۷ او لرده دیدبلر که قیزی چاغراق
 و آغزندن جواب سوراشاق ۵۸ و ریقانی چاغر و ب اوئه دیدبلر که آیا بوكشی این
 کدرسن او ده دبدی کدرمر ۵۹ واولر ده او زجاجی لری ریقا نی و اوین دابهسف

42*və mən də bu gün bu bulağa geldim və dədim èy ağam İbrâhimin Allahı Rəbb
əğər sən bu gün mənim getdiğim yolu rast getirirsən

43*budur mən dururum bu su bulağının üstündə və o qızına su çəkməğə çıxacak və
mən ona dəsəm təvəqqə[‘] édərəm səhəngindən mənə bir az su ver içəm

44*və o da mənə dəsə həm sən iç həm də dəvələriñə su çəkəm o olsun o ‘övrət ki
sən ağamın oğluna nasib èyləyibsin

45*mən daha bu sözləri yüregimdə dəyişib qurtarmamış idim ki budur səhəngi ciyində
Rəbəqâ çıxdı və bulâga inib su çəkdi mən də ona dədim təvaqqu[‘] èylərim su vər içəm

46*və təzlik-inən səhəngi üstündən indirib dədi ki iç və dəvələrni də suvaram və mən
özüm içdim və dəvələrimi də suvardı

47*və ondan su’al eyləyib dədim ki sən kimin qızısın o da dədi ki Milqənin Nahura
doğduğu oğlu Bətu’lin qızı-em və mən də halqanı onun burnuna və biləzikləri də
kollarına taxdım

48*və baş əğib RƏBBə səcdə èylədim və ağam İbrâhimin Allahı RƏBBə xəmd
èylədim ki məni vəfâ yolu-inən hidâyət èylədi tâ ki ağamın qardaşının qızını onun
oğluna alam

49*indi əğər ağama iltifat və vəfâ göstərəcəksəniz mənə xəbər èyləyin və əğər xeyir
mənə günâh habər èyləyin ki mən sağa vəya sola dönəm

50*və Lâban-inən Bətu’ il cavâb vərib dədilər ki bu iş RƏBB tərəfindən çıxıbdır biz
sənə yâmân və yaxşı dəyəbilmənək

51*box Rebekâ sənin huzûruñdadır al gət və sənin ağajın oğlunun ‘avrəti olsun nice
ki RƏBB dəyiþdir

52*və èylə ki İbrâhimin bəndəsi oların sözlərini işitdi yərə-kimin RƏBBə səcdə èylədi

53*və o bəndə gümüş şəy’lər və qızıl şəy’lər və pâltarlar çıxardıb Rebekâya vərdi və
onun qardaşına və anasına kıymətli hədiyələr vərdi

54*özü və biləsincə olan adamları yiyib içdilər və gəcə kalib səhər təzdən durdılar
və dədi məni ağamın yanına gitmeğə mərhus èyləyin

55*və qızın qardaşı-inən anası dədilər qızı koy ki bir niçə gün vəya on gün yanımızda
kalsın sora gidərsin

56*o da olara dədi ki məni te’hîrə salmayın çün RƏBB mənim yolumu rast getiribdir
məni mərhus èyləyin ki ağamın yanına gidəm

57*olar da dədilər ki qızı çağırak və ağızından sorsak

58*və Rəbəkâni çağır ona dədilər ki âyâ bu kişi-inən gidərsin o da dədi gidərim

59*və olar da öz bacıları Rəbəkâni və onun dâyəsini ∞

و همچین ابراهیمن بندسنى واون آدملىقى بوله صالحيلر ۶۰ و ريقا يه خبر دعا ايلبوب او نه ديديلر كه سن بزم با جيمز سن مين مين لر آناسى اولاسن و نسلك اوز دشطرىن قاپوسنه وارث اولسون ۶۱ و ريقا جاريلىرى اين دوروب دوهره منوب او كىنى اين كنديلر واو بند ده ريقانى آلوب كىدى ۶۲ و اسحق بى رائى قويى سه كىدن بولدن كلور ايدى چونكە جنوب دبارىن ساكن اولور ايدى ۶۳ و اسحق اخشم اوسنى تىكرايجون صحرايى چىغىش ايدى و كوزلربىنى قالخزوب با خديكە بود در دوهار كلور ۶۴ و ريقا كوزلربىنى قالخزوب اسحقى كورىن دوهدن دوشىدى ۶۵ واو بند بى ديدىكە بود حىرادە بزم استقاللرە كلن كىنى كەم در او بند ده ديدى آغام در او ده روپىدى آلوب او زىپى او رىندى ۶۶ واو بند اسخنه جمله ايلىدىكى ايشلىرى نقل ايلىدى ۶۷ و اسحق ريقانى اوز آناسى سارەن چادرىنە آپا كروب اونى آلدى واو ده او نه عورت اولدى واو ده او نه سوب آناسىن صوره نسلى تايدى

ابكرى يشخى باب

او ابراهيم دها بر عورت آلدى آدى قطوره ۶۸ او ده او نه زمان و بقشان و مدان ومديان و بشاق و شوجى دوغىدى ۶۹ و بقشان شا و ددانى دوغىدى و ددانى او غلللى ده اشور يلار و لطوشى لر و لامى لر ايلىدىلر ۷۰ و مديان او غلللى عېنه و عېفرۇنوك و ايداع والدۇھ او لوب بولرن ھامىسى قطورەن اولادى ايلىدىلر ۷۱ و ابراهيم هەرە كە وارى ايلىدى اسخنه ويردى ۷۲ اما او زەمعەلرین او غلللى سە ابراهيم بخشىشلر و بروب اوز حال جانىن او لرى او غلى اسخن با تىدىن شرق طرفە مشرق دبارىنە كۈندرىدى ۷۳ و ابراهيمين ياشادىغى مدت عمرى بودر بىعنى بوز بىتمش بىش ايل ۷۴ او ابراهيم بىخى قوجالوب بىر او لوب عالمىن دوبوب وفات ايلىدى او ز قومە ملحن اولدى ۷۵ او اوئى او ز او غلللى اسخن اىن اسمىل مكىلا مغارىسىن مەران مقايلىن اولان جىلى صوعر او غلى عنزون زى سىد اين ديديلر ۷۶ بىعنى او زى دە كە ابراهيم حيث او شاقلىردىن صاتون آڭش ايدى ابراهيم دفن ايلىدىلر ۷۷ بىعنى او زى دە كە ابراهيم حيث او شاقلىردىن صاتون آڭش ايدى ابراهيم اين عورتى سارە او رادە دفن او لىدى لر ۷۸ او ابراهيمين و فانىدىن صوره واقع او لىدى كە اىن

və həmçinin İbrâhimin bəndəsini və onun adamlarını yola saldılar 60*və Rəbəkâya hayır-du ‘â éyləyib ona dədilər ki sən bizim bacımızsın min minlər anası olasın və nəslinj öz düşmanlarının kapışına varis olsun

61*və Rəbəkâ câriyələri-inən durub dəvərə minib o kişi-inən getdilər və bəndə də Rəbəkâni alib getdi

62*və İshak Biir-Lahay-Roy' quyusuna gidən yoldan gəlir idi çünki cənub diyârında sâkin olur idi

63*və İshak axşam üstü təfəkkür üçün saxrâya çıxmış idi və gözlərini kalkuzub baxdı ki budur dəvələr gəlir

64*və Rəbəkâ gözlərini kalkuzub İshaqı görəndə dəvədən düşdü

65*və o bəndəyə dədi ki bu sahrâda bizim istikbâlimizə gələn kişi kimdir o bəndə də dedi ağamdır o da rübindi alib özünü örtdü

66*və o bəndə İshaqa cümle éylədiyi işləri nakl eylədi

67*və İshak Rəbəkâni öz atası Sârənin çadırına aparib onu aldı və o da ona sevib anasından sora təsəlli tapdı

İğirmi beşinci Bâb

1*və İbrâhim daha bir ‘övrət aldı adı Qəturə

2*o da ona Zimran və Yoqşân və Medan və Medyân və Yişbak və Şuahı doğdu

3*və Yoqşân Şeba və Dedanı doğdu və Dedanın oğulları da Aşurîlər və Lutûşîlər və Lâmilər idilər

4*və Medyânın oğulları ‘Əyfa və ‘Əfer və Hanok və Abida’ və Elde’ a olub buların hamisi Qəturənin əvlâdi idilər

5*və İbrâhim hər nə ki varı idi İshaqa verdi

6*amâ öz mən‘alarının oğullarına İbrâhim bahışlər vərib öz hâl hayatında oları oğlu İshakin yanından şərq tərəfinə maşriq diyârına göndərdi

7*və İbrâhimin yaşıdagı müddet ‘ömrü budur ya ‘nî yüz yətmış beş il

8*və İbrâhim yaxşı kocalib pîr olub və ‘áləmdən doyub vəfât éylədi və öz qövminə mülhâk oldu

9*və onu öz oğulları İshâk-inən İsmâ‘il Maxpilâ mağarasında Məmrânın qarşısında mukâbilinde olan Hîtli So‘ar oğlu ‘Əfrunun zımmisində dəfn eylədilər

10*ya ‘nî özü də ki İbrâhim Hît uşaklarından satın almış idi İbrâhim-inən ‘övrəti Sârə orada dəfn olundular

11*və İbrâhimin vəfâtından sora va ‘ki oldu ki Allah ∞

اوون اوغلنى اسخن بىركىلدى واسخن لەرى رأبى قوبى سىن ياشنە ساكن اولور ايدى
 ۱۲ وابراھىمن اوغلى اسەعىلەن نولىدانى بولۇر دركە سارەن جارىيەسى مصرىلى ھاجر ابراھىمە
 دوغىش ايدى ۱۳ واسەعىلەن اوغللارىن آدلارى اوز آدلارى ونسىلارى اين بولۇر در اسەعىلەن
 يۈك اوغلى نىبابوت وقىدار وادېتىل ومبسام ۱۴ ومشاع ودومە ومساً ۱۵ خدر ونەها
 يطۇر ونافيش وقىدمە ۱۶ بولۇر در اسەعىلەن اوغللارى وبولۇر در اولرن آدلارى اولرن
 كىدلارى وقصبەلرلى كىدىن اوز قىپىلەلر يە كورە اوون اىكى سرور ايدىلەر ۱۷ واسەعىلەن مدت
 عمرى بودى يەنى بوز اوتوز يدى ايل ونسىلەم روح اېلىبوب وفات ايدى و اوز قومەنە ملحن
 اولدى ۱۸ اوولر حۆيىلەن مىصرن ماقابىلەن اولان شورە كىمین نا آشورە كىمین ساكن
 اولوب اولرن نصىبى هامى قىداشلىرىن قىباڭىن دوشىدى ۱۹ وابراھىمن اوغلى اسخن
 نولىدانى بولۇر در ابراھىم اسخن تولىد ايدى ۲۰ واسخن يەن ارامىن اراملى بتوئىلەن قىزى
 وارمىلى لابان باجى سى رىقانى اوز يەنە عورت آلان قىخ ياشنە ايدى ۲۱ واسخن اوز
 عورتىن خصوصىتى ربه استدعا ايدى زىرا كە عاقرە ايدى ورب اوون دعاىنى استجىاب
 ايدى واوۇن عورتى رىقا بىحاملە اولدى ۲۲ واوشاقلار اوون رەھىنەن بىرى بىر يە دىكەر ايدىلەر
 او دە دىدىيەكە اكىرىلە ئېش بومۇن نەھە كىرك ورب دن سوئال ئىلمەكە كىدى ۲۳ ورب اوونە
 دىدىبکە بىلەن كە ئېش بومۇن نەھە كىرك ورب دن سوئال ئىلمەكە كىدى ۲۴ ورب اوونە
 قۇنىلى اولوب يۈكى كىچىكە قوللۇق ايلەجىڭىدەر ۲۵ واونىن وضع حىلى كۆنلەرە ئام اولوب
 بودى اوون بىلەن ئېش بومۇن نەھە كىرك ورب دن سوئال ئىلمەكە كىدى ۲۶ ورب اوونە
 نوكلى عبا كىي وادىنى عيسى قوبىدېلەر ۲۷ واونىن صورە قىداشى ظەھورە كىلىدى وبوتون
 الى عىسون دابانىن دوقىش ايدى واوۇن آدىنى يەنۇب قوبىدېلەر وبولۇر دوغانەن اسخن
 ئەقش ياشنە ايدى ۲۸ واوشاقلار يۈبوب عىسوماھر بىر آوجى وچول آدىما يەنۇب
 سادەدل وچادرنىشىن بىر آدم اولدى ۲۹ واسخن عىسوى سور ايدى چونكە آۋىنى بىر
 ايدى اما رىنا يەنۇب سور ايدى ۳۰ وبر وقت يەنۇب شوربا بىشىمىش ايدى وعىسۇ
 سەھىرا دن بورىلش كىلىدى ۳۱ وعىسۇ بىقۇبىدە دىدىبکە توقۇم ايلەم بوقۇزاران قىرمىزى شورى يادن
 مە وبر بىم چونكە بورىلش بوجەندىن اوون آدىنى ادوم قوبىدېلەر ۳۲ وبعنۇب دىدىبکە بىر

onun oğlunu İshâqı bərəkətlədi və İshâq Biir-Lahay-Roy' quyusunun yanında sâkin olur idi

12*və İbrâhimin oğlu İsmâ‘ilin təvlidâtı bulardır ki Sârənin câriyəsi Mısırlı Hacer İbrâhimə doğmuş idi

13*və İsmâ‘yılın oğullarının adları öz adları və nəsilləri-inən bulardır İsmâ‘yılın böyük oğlu Nəbayüt və Qədar və Ədbi‘il və Mibşam

14*və Mişmâ‘ və Duma və Məssâ

15*və Hədar və Təmâ və Yətur və Nafîş və Qədma

16*bulardır İsmâ‘yıl oğulları və bulardır oların adları oların kəndiləri və kasabaları-inən öz kabilələrinə görə on iki sərûr idilər

17*və İsmâ‘yılın müddət ‘ömrü budur ya‘ni yüz otuz yədi il və teslim-i rûh éyləyib vəfât əylədi və öz kavminə mültəhaq oldu

18*və olar Həvilədən Misrin mukâbilində olan Şurakimin tâ Âşura-kimin sâkin olub oların nasibi hamı kardaşlarının qabağına düşdü

19*və İbrâhimin oğlu İshâqın təvlidâtı bulardır İbrâhim İshâqı təvlid éylədi

20*və İshâq Padan-Aramdan Arâmlı Bətui‘lin qızı və Aramlı Lâbânın bacısı Rəbəkanı özüne ‘övrət alanda qırx yaşında idi

21*və İshâq öz ‘övrətinin hususunda RƏBBə istid‘â éylədi zirâ ki ‘âkirə idi və RƏBB onun du‘âsimi isticâb éylədi və onun ‘avrəti Rəbəkâ hamilə oldu

22*və uşaqlar onun rahmində biri birinə dəğər idilər o da dədi ki əğər belə isə bu mənim nəymə gərək və Rəbbdən sü‘al éyləməğə getdi

23*və RƏBB ona dədi ki batının iki millət var və sənin rahmiyindən iki kavm ayrılib bir kavm öbürü kavmdan kutlu olub böyüyü kiçiyə kulluk əyləyəcəkdir

24*və onun vəda‘ hamili günləri tamâm olub budur onun batının iki uşaq var idi

25*birincisi zuhûra gəlib qırmızı idi tamâmən tüylü aba-kimi və adını ‘Eys koydular

26*və odan sora qardaşı zuhûra geldi və bunun əli ‘Eysin dabanından dutmuş idi və onun adını Ya‘qûb qoydular və bular doğanda İshâq altmış yaşında idi

27*və uşaqlar böyüyüb ‘Eys mâhir bir ovçu və çöl adamı âmmâ Ya‘qûb sâdədâl və çadır nəşin bir adam oldu

28*və İshâq ‘Eysi səvər idi çünki avını yər idi ammâ Rəbəka səvər idi

29*və bir vakd Ya‘qûb şorbâ bişirmiş idi və ‘Eys sahradan yorulmuş gəldi

30*və ‘Eys Ya‘qûba dədi ki təvaqqqu‘ i əylərim bu kazaran qırmızı şorbadan mənə vər yiyyəm çünki yorulmuşum bu cihətdən onun adını Edom koydular

31*və Ya‘qûb dədi ki bu ∞

کون منه اوز بکوریتکی صات ۲۲ و عیسوده دیدبکه بو در من کیدوب اوله جشم
و بکوریت منه نه لازم ۲۳ بعقوب ده دیدی که ایندی کل منه آند ایچ او ده او نه آند
ایچدی و او ز بکوریتی بعفویه صاندی ۲۴ و بعقوب عیسوه چورک این مرجمک شوریانی
و پردي او ده یوب ایچدی دوردی کندی و عیسو بکوریت خوار کوردی

ابکری آلتنجی باب

۱) آلتنجی قحطلق دن سوای که ابراهیمن کوئلرنده واقع اولش ابدی او دبارده که
بر قحطلق اولدی و احقن فلسطی لرن پادشاهی ای ملکن باشه جراره کدی ۲ و رب او نه
کورینوب دیدبکه مصره انه بو سنه دیدکم دیارده ساکن اول ۳ سن بو دبارده قال دن
سن این اولوب سنی بر کلیه جکم چونکه های بو برلری سنه و سن ذرتکه و برو جکم آنکه
ابراهیمه ایچدکم آندی ثابت ابلیه جکم ۴ و سن ذرتکی کوکن بلدو زلری فدر جو خالدوب
های بو برلری سن ذرتکه و برو جکم و سن ذرتکن وساطتی این عالم های مشری
مبارک اولا جقدرلر ۵ او ندن او نزی که ابراهیم من سوزی اشیدوب فربضمی و وصیتلری
و امرلری و شریعتلری محافظت ابلدی ۶ و احقن جرارده ساکن اولدی ۷ و او مکان
آدمیری او نن عورتنن باره سنه سؤال ایلدبلرا و ده دیدبکه با جنم در چونکه عورغم در
دیگه فور خرا ایدی که میادا بو برن آدمیری ریقان سیی این من او لدر سویلر چونکه
خوش منظر ایدی ۸ و ایله که اوراده خبی مدت یوباندی فلسطی لرن پادشاهی ای ملک
پجره دن پاخوب کوردیکه بو در احقن او ز عوری ریقا این ظرافت ایلر ایدی ۹ و ای ملک
احقن چاغر و ب دیدبکه الله بو سن عورنک در وسن پجه دیدون که با جنم در و احقن ده
او نه دیدبکه من دیر ایدم که میادا او نن سیی این من اولم ۱۰ و ای ملک او نه دیدبکه
سن بزه بو نه ایلدون از قالمش ایدبکه خلق دن بری سنه عورنک این پاهه ایدی و سن
اوستمزه کناه کوره جک ایدون ۱۱ و ای ملک نام قومته امر ایلیوب دیدبکه هر کم که بو
آدمه و او نن عورتنه دکسه الله کرک او لیون ۱۲ و احقن اول برده زراعت ایدی و او
ایلک بره بوز مخصوص کلدی و رب او نی بر کلدی ۱۳ و بو آدم بیو بدی و کدی کدی یوبوب

gün mənə öz bəkuriyyətini sat

32*və 'Eys də dədi ki budur mən gidib ölcəğim və bəkuriyyət mənə nə lâzım

33*və Ya'qûb da dədi ki indi gəl mənə and iç və o da ona and içdi və öz bəkuriyyətini Ya'qûba satdı

34*və Ya'qûb 'Eysə çörək-inən mərcimək şorbəsi verdi və o da yeyib içdi və durdu getdi və 'Eys bəkuriyyəti hör gördü

İgirmi altıncı Bâb

1*əvvəlinci qahtlıkdən sora ki İbrâhimin günlərində vâk'î olmuş idi o diyârda gənə bir qahtlıq oldu və və İshâq Filistilərin padşahı Əbuməlikin yanında Cərârə gətdi

2*və Rəbb ona görnüb dədi ki Misirə inmə bu sana dədiğim diyârda sâkin ol

3*sən bu diyârda qal və mən sənin-inən olub səni bərəkətləyəcəğim çünkü hamı bu yərləri sənə və sənin zürriyətiñə vərəcəğim ataq İbrâhimə içdiğim andımı sâbit èyləyəcəğim

4*və sənin zürriyətiñi göyün ulduzları kadar çoxaldıb hamı bu yərləri sənin zürriyətiñə vərəcəğim və sənin zürriyətinin vəsâtati-inən 'âləmin hamı millətləri mübârək olacakdırlar

5*ondan ötürü ki İbrâhim mənim sözümü eşidib farizəmi və vasiyətlərimi və əmrlərimi və şəri'atlarımı muhofaza əylədi

6*və İshak Cərârda sâkin oldu

7*və o mekânın adamları onun 'övrətinin barəsində sū'âl èylədilər o da dədi ki bacımdır çünki 'övrətimdir dəməğə korxar idi ki mübâdâ bu yərin adamları Rəbəkânın səbəbi-inən məni öldürsünlər çünki hoş mazhar idi

8*və ile ki orada hayli müddət yubandı Filistilərin padşahi Əbuməlik pəncərədən baxıb gördü ki budur İshak öz 'avrəti Rəbəkâ-inən zərâfət èylər idi

9*və Əbuməlik İshakı çağırıb dədi ki elbətdə bu sənin 'avrətiñdir və sən nice dədən ki bacımdır və İshaq da ona dədi ki mən dər idim ki mübâsâ onun səbəbi-inən mən ölməm

10*və Əbuməlik ona dədi ki sən bizə bu nə èylədib az kalmış idi ki halkdan biri sənin 'avrətiñ-inən yata idi və sən üstümüzə günâh gətirəcək idin

11*və Əbuməlik tamâm qövminə emr èyləyib dədi ki hər kim ki bu adama və onun 'avrətinə dəxsə əlbətte gərək ölsün

12*və İshak ol yerdə zirâ'at èylədi və o ildə birə yüz məhsûl gəldi və Rəbb onu bərəkətlədi

13*və bu adam buydu və gidə gidə böyüyüb ∞

جوخ بیوک اولدی ۱۴ واون قوبیون سوریسی و مال سوریسی و چوخ بندلری اولوب
 فلسطبلر اونه حسد آپار ایدبلر ۱۵ و آناسی ابراهیمن ایامند آناسی نن بندلرین فازدیغی
 های قوبولری فلسطبلر با تروپ طیراغ این دولدربیلر ۱۶ وابی ملک اسحقه دیدیکه سن
 بزم یانزدن کت چونکه بزدن جوخ قونلی اولوب سن ۱۷ و اسحق اورادن کیدوب جرار
 درهسته چادرینی قوردی واوراده ساکن اولدی ۱۸ و اسحق که او صو قوبی لری
 قازدی که آناسی ابراهیمن ایامند فازمش اما فلسطبلر ابراهیمن و فاتندهن صوره با ترمش
 ایدبلر واولره ایله آدلر قوبیدی نیجه که آناسی اولره آدلر قوبیش ایدی ۱۹ و اسحقن بندلری
 درهده قازوب اوراده برآخان صو قوبی سی تاپدبلر ۲۰ و جرارن چوبانلری اسحقن
 چوبانلری این دعوا ایلبوپ دیدبلر صوب زم در و اسحق او قوبی نن آدبی عیشق قوبیدی
 چونکه اونن این دعوا ایلدبلر ۲۱ و بر او زکه قوبی قازدبلر واونن اوستنده ده دعوا
 ایلدبلر اونن آدبی سطه قوبیدی ۲۲ واورادن حرکت ایلبوپ بر او زکه قوبی قازدی که
 اونن اوستنده دعوا ایلدبلر واونن آدبی رحوبوت قوبیدی چونکه رب بزه ایندی و سعثت
 و پردی و بز بو دبارده آرناجق ایق ۲۳ واورادن بوخاری پیر شبعه کندی ۲۴ و رب
 او کجه اوته کورینوب دیدیکه من آنالک ابراهیمن الله ام قورخمه چونکه من سنن این ام
 ومن سخن برکتیلوب ذرتیگی منم بندم ابراهیمن جهتندن چوغالله جنم ۲۵ واوراده
 بر منج بن ایلبوپ رین آدبی دعا ایلدی و چادرینی اوراده قوروپ اسحقن بندلری اوراده
 قوبی قازدبلر ۲۶ وابی ملک او ز دوستی احوزت و سر عسکری فیکول این جراردن اونن
 پانه کندی ۲۷ و اسحق اولره دیدیکه نه ایجعون پانه کلوب سر حال بو که سر من دشمنلریم
 سرو سرمی یانزدن فاودز ۲۸ او لر ده دیدبلر بر آشکارا کوردک که رب سن این
 در و دیدک که آرالرمزده یعنی بزم این سن آراکنه آند او لسون و سن این عهد با غلیاق
 ۲۹ که سن بزه بر بدلك ایلبه سن نیجه که بز سنه دکمدک و سنه بالقوز یخشیلیق ایلدک و سخن
 سلامت این بوله صالحی که سن ایندی رین مبارکی سن ۳۰ و اسحق اولره ضیافت
 ایلبوپ بدبلر و ایجدبلر ۳۱ و سحر تبردن دوروب بری بریه آند ایجدبلر و اسحق اولری
 بوله صالحی یانزدن سلامت این کندبلر ۳۲ و همان او کوند واقع اولدیکه اسحقن

çox böyük oldu

14*və onun qoyun sürüsü və mäl sürüsü və çox bəndələri olub Filistilər ona hased aparır idilər

15*və atası İbrâhimin eyyâmında atasının bəndələrinin kazdığı hamı kuyuları Filistilər batırıb topraq-inən doldurdular

16*və Əbuməlik İshaka dədi ki sən bizim yanımızdan get çünki bizdən çox kuvvetli olubsun

17*və İshaq oradan gidib Cərâr deresinde çadırını qurdu və orada sâkin oldu

18*və İshaq gene o su quyuları qazdı ki atası İbrâimin eyyâmında qazmış amâ Filistilər İbrâimin vəfâtından sora bitirmiş idilər və olara íylə adlar qoydu ki nicə ki atası olara adlar qoymuş idi

19*və İshak bəndələri dərədə qazib orada bir âhân su quyusu tapdilar

20*və Cərâr çobânları İshakin çobânları-inən da'vâ éyləyib dədilər su bizimdir və İshaq o quyunun adını 'Osəq qoydu çünki onun-inən da'vâ əylədilər

21*və bir uzağɑ quyu qazdilar və onun üstündə də da'vâ əylədilər onun adını Sitna qoydu

22*və oradan harəkət éyləyib bir uzağɑ quyu qazdı ki onun üstündə da'vâ éyləmədilər və onun adını Rəhbut qoydu çünki RƏBB bizə indi vüs'at vərdi və biz bu diyârda artacaqıq

23*və oradan yuxarı Biir-Şəbaya getdi

24*və RƏBB o gəcə ona görünüb dədi ki mən atən İbrâimin Allahiyəm korxma çünki mən sənin inənəm və mən səni bərəkətləyib zürriyətiñi mənim bəndəm İbrâimin cəhtindən çoxaldacağam

25*və orada bir məzbah binâ əyləyib RƏBBin adına du'â əylədi və çadırını orada kurub İshaqın bəndələri orada quyu kazdilar

26*və Əbuməlik öz dostu Əhuzzət və sər'askəri Fikül-inən Cərârdən onun yanına gətdi

27*və İshak olara dədi ki nə içün yanına gəlibsziz halbuki siz mənim düşmanlarımsız və siz məni yanınızdan qovdzız

28*olar da dədilər biz aşikâre girdik ki insənin-inəndir və dədinq ki aralarmızda ya'ni bizim-inən sənin arajda and olsun və sənin RƏBB 'ahd bağlayaq

29*ki sən bizə bir bədəllik əyləmiyəsin nicə ki biz sana doxmadık və sana yalnız yaxşılıq əylədik

30*və İshaq olara ziyâfət əyləyib yədilər və içdilər

31*və səhər təzdən durub biri birinə and içdilər və İshaq oları yola salıb yanından səlâmət-inən getdilər

32*və həmən o gündə vâk'i oldu ki İshaqın ∞

بندەلری اوز قازدېقلری قویى مارەستە اوھ خىر و بىرۇپ دىدىبلەر كە صو تابىش اپن
 ۲۳ واونن آدېنى شىعە قويدى واو جەندىن او شهرن آدى بو كۆنه كېمىن يېرىشىع در
 ۲۴ و عيسىو قىرخ باشىن اولوب حىنىلى بېرىن قىزى يەودىقى و حىنىلى ابلىون قېرى سەنى
 عورت آلدى ۲۵ و بولار اسحق اپن رىقاش جانى نىخ اپلەبلەر

ابكىرى بىنخىي باب

۱ و واقع اولدىكە اسحق قوجالوب كۈزلى كۈرمىدىن فارالىش ابدى اوز بىوك
 اوغلى عيسىو چاغنروپ اوھ دىدىكە اى اوغلۇم او دە اوھ دىدىكە ۲ او دە دىدىك
 باخ بود من قوجالىش واولومىن كۆتى پەلەرم ۳ ايندى كەل اسپالىكى بەنى تۈركىس و كاڭكى
 آل و صحرا يە كىدوب سە براؤ او آولا ۴ و سودىكىم كى منه طعام تېرىپ اپلىپ اوئى سە
 كوركە من بېبۈپ او بىن اوتىرى من هەلە او لمىش جانى سە خىر دعا اپلسون ۵ و رېنا
 اسحق اوز اوغلى عيسىو اپن داشدىيغى اشندى و عيسىو او آلىپۈپ كەنورمك اېجۇن
 صحرا يە كىدى ۶ و رېنا اوز اوغلى بەعنوب اپن داششوب دىدىكە من آناكىدىن اشندىم كە
 قىداشىڭ عيسىو اپن داششوب دىدىكە ۷ سە براؤ او كەنوروب من اېجۇن طعام قاپىر كە
 بېبۈپ رېن حضورنىڭ و فاتىمن اپرەلى سە خىر دعا اپلىم ۸ ايندى او غلم سوزى اشت يېھ
 كە من سە امر اپلىرم ۹ قوبونە كەت و من اېجۇن او رادىن اىكى بەخىنى كەنلى بالاسى كەنور
 و من او لىدىن آنانڭ اېجۇن سودىكى كى طعام قاپىرم ۱۰ و سەن آنانڭ آياكە بېبۈپ او سېيدىن
 او لومىدىن اوْل سە خىر دعا اپلسون ۱۱ بەعنوب دە اوز آنلى رىقاھ دىدى باخ قىداشىم
 عيسىو توکلى آدم دراما من تو كىزىم ۱۲ بلەك آنام مى س اپلەدى و او بىن من اوئى نظرىدا
 آددادان كىي او لورم و او سىنە لەنت كەنورم و نە كە بركت ۱۳ آنلى دە اوھ دىدىكە
 او غلم سەن لەتكە مەن او سىنە سەن بالقۇز سوزى اشت و كەت مەن اېجۇن كەنور ۱۴ او دە
 كىدوب دوتوب آناسە كەنوردى و آنلى دە آناسەن سودىكى كى طعام قاپىردى ۱۵ و رېنا
 بىوك اوغلى عيسىون اعلا بالتارىخى كە ايدە يانىدە ايدى كەنرۇپ او زېنجىچك اوغلى
 بەعقوبە كىدرىدى ۱۶ و كەنلى باللار بىن درېلىرىنى اوئى اللەرىنى و تو كىز بېبۈتنە سەردىسە

bəndələri öz kazdıkları quyu barasındə ona habər vərib dədilər ki su tapmışq
 33*və onun adını Şeb' a qoydu və o cihətden o şəhrin adı bu güne-kimin Biir-Şeb' adır
 34*və Eys qırx yaşında olub Hittili Biirinin qızı Yəhudəti və Hittili İlunun qızı Bəsməni övrət aldı

35*və bular İshak-inə Rəbəkanın cânını təlh əylədilər

İgirmi yəddinci Bâb

1*və vâk'i oldu ki İshaq kocalıb gözləri görməkdən karalmış idi və öz böyük oğlu Eysi çağırıb ona dədi ki ey oğlum o da ona dədi bəli

2*o da dədi ki bax budur mən kocalmışəm və ölümümün gününü bilmərəm

3*indi gəl əsbâblarını ya ni tirkeş və kəmâniyi al və sahraya gidib mənə bir avla

4*və səvdigim gibi mənə ta 'âm tərtib əyləyib onu mənə gətir ki mən yeyib ondan ötürü mən halâ ölməmiş cânim sənə xeyir-du 'â əyləsin

5*və Rəbəkə İshâkin öz oğlu Eys-inən danışdığını istədi və Eys av avlayıb gətirmək içən sahrâya getdi

6*və Rəbəkə öz oğlu Ya 'qûb-inən danışib dədi ki mən atağdan istədim ki kardaşın Eys-inən danışib dədi

7*və mənə gətirib mənim için ta 'âm kayır ki yeyib Rabbin huzûrunda vəfatimdən iyralı sana xyir-du 'â əyləyəm

8*indi oğlum sözümü işit nice ki mən sənə emr əylərim

9*qoyuna get və mənim üçün oradan iki yaxşı kiçi balası getir və mən olardan atan üçün səvdigi-kimi ta 'âm koyaram

10*və sən atağa apar ki yiyib o səbəbdən ölümündən əvvəl sənə xeyir-du 'â əyləsin

11*Ya 'qûb da öz anası Rəbəkəyə bax qardaşım Eys tevekküllü adamdır amā mən tevkisizim

12*bələ ki atam məni məs əylədi və onda mən onun nazarında aldanan-kimi olurum və üstümə la 'nət gətirirəm nə ki bərəkət

13*anası da ona dədi ki oğlum sənin la 'nətinij mənim üstümə sən yalnız sözümü işit və get mənim için gətir

14*o da gidib dutub anasına gətirdi və anası da atasının səvdigi gibi ta 'âm kayardı

15*və Rəbəkə yiyib oğlu Eysin a 'alâ paltarını ki evdə yanında idi gətirib öz kiçik oğlu Ya 'qûba gəydirdi

16*və kəçi balalarının dərilərini onun əllərinə və tügsüz boynuna səridi ∞

۱۷ و قایردیغی طعامی و چورکی او غلی بعقوین الله قویوب ۱۸ او ده آناسی یانه کیدوب
 دیدیکه آنام او ده دیدی بی سن کم سن او غلام ۱۹ و بعقوب آناسه دیدیکه من سن
 بیوک او غلک عبسو امر منه دیدیکث کی ایلدم دور او تور من آمدن بی که جانث
 او ندن او تری منه خیر دعا ایلسون ۲۰ و اسحق ده او غله دیدی بونه تیز تاپدون او غلام
 او ده دیدیکه زیرا سنن رب الله فباغمه راست کوردی ۲۱ و اسحق بعقوب دیدیکه
 باخین کل که سئ می ایلم او غلام آیا سن او غلام عیسو سن با یوخ ۲۲ و بعقوب آناسی
 اسحقن یانه باخین کلوب او ده اونی می ایلدی و دیدی سس بعقوبین سسی اما اللر
 عسون اللری در ۲۳ و اونی تایمدی چونکه اللری قرداشی عسون اللری کی نوکلی
 ایدی و او نه خیر دعا ایلدی ۲۴ و کنه دیدی ای او غلام عیسو بوسن سن او ده دیدی
 من امر ۲۵ او ده دیدیکه یانه کتور که او غلمن او ندن پیم ناکه جانم سنه خیر دعا
 ایلسون او ده او نن یانه کتورو بیدی و او نه شراب ده کوردی و ایچدی ۲۶ و آناسی
 اسحق او نه دیدیکه باخین کل و می او ب او غلام ۲۷ او ده باخین کلوب او نی او پدے
 او ده او نن پالالرین ایسی ایلیوب خیر دعا ایلدی و دیدیکه باخ او غلمن ایسی صحرا
 ایسی کی در که رب او نی برکتليوبدر ۲۸ والله سنه کوکن شبمندن ویرن قوتی سندن
 و چوخ بغل این شیره احسان ایلسون ۲۹ و قوملر سنه خدمت ایلیوب طایفه لر حضور که
 آکلسونلر قرداشلر که مولی اولادن و آناکن او غلری حضور کن آکلسونلر سنه اعنت
 او خویانلر ملعون و سنه برکت او خویانلر مبارک او لسونلر ۳۰ و واقع او لدیکه اسحق او ز
 او غلی بعقوب برکتليوب قورناریش و بعقوب ده آناسی اسحقن حضور ندن ایله انجن چیمش
 ایدی که قرداشی عبو او ندن کلدي ۳۱ و او ده طعام قایروب آناسه کتور ده
 و آناسه دیدیکه آنام دورسون وا غلین او ندن پوب او سیدن جانث منه خیر دعا
 ایلسون ۳۲ و آناسی اسحق او نه دیدیکه سن کم سن او ده دیدی من سن بیوک او غلک
 عبسو امر ۳۳ پس اسحق بیوک اضطراب این چدن زیاده مضطرب او لوب دیدیکه
 پس او کم ایدی که او اولیوب منه کتور دی و سنه هله کلمش هامیدن یدم و او نی
 برکلدم و او هم مبارک او لاجندر ۳۴ عبو آناسی نت سوزلرینی اشتديکی حالت بیوک

17*və kayirdiği ta'âmi və çoreğî oğlu Ya' qûbun əlinə qoyub
 18*o da atası yanına gidib dèdi ki atam o da dèdi bəli sən kimsin oğlum
 19*və Ya'kûb atasına dèdi ki mən sənin büyük oğluñ Eysim mənə dediğij-kimi
 əylədim dur otur mənim avımdan yê ki câniñ ondan ötürü mənə xeyir-du'â əyləsin
 20*və İshâq da oğluna dèdi bu nə təz tapdñ oğlum o da dèdi ki zirâ sənin Rəbb-
 Allahıñ kabağıma rast gətiirdi
 21*və İshâq Ya'qûba dèdi ki yaxın gəl ki səni məs əyləyim oğlum âyâ sən oğlum
 Eysən yâ yox
 22*və Ya'qûb atası İshâqın yanına yaxın gəlib o da onu məs əylədi və dèdi səs
 Ya'qûbun səsi ammâ əlləri Eysin əlləridir
 23*və onu tanımadı çünkü əlləri kardaşı Eysin əlləri-kimi tüğlü idi və ona xeyir-du'â
 əylədi
 24*və gənə dèdi éy oğlum Eys bu sənsin o da dèdi mənim
 25*o da dèdi ki yanımı gətir ki oğlumun avından yiyəm nə ki cənəm sənə xeyir-du'â
 əyləsin o da onun yanına gətirib yedi və ona şarâb da götürdü və içdi
 26*və atası İshaq ona dèdi ki yazın gəl və məni öp oğlum
 27*və o da yaxın gəlib onu öpdü o da onun paltalarının issi əyləyib xeyir-du'â əylədi
 və dèdi ki bax oğlumun issi sahrâ issi kimidir ki Rəbb onu bərəkətləyibdir
 28*və Allah sənə göyün şeh-nimətindən və yerin kutlusundan və çox buğday-inən
 şirə ihsân əyləsin
 29*və qövmlar sənə hidmət əyləyib tâ'ifələr huzûrunda əğilsinlər sənə lə'nət oxuy-
 anlar məl'ün və sənə bərəkət oxuyanlar mübârək olsunlar
 30*və vâki' oldu ki İshaq öz oğlu Ya'qûbu bərəkətləyib kurtarmış və Ya'qûb da atası
 İshâqın huzûrundan éyilə ancak çıxmış idi ki kardaşı Eys avdan geldi
 31*və o da ta'âm kayrib atasına getirdi və atasına dèdi ki atam dursun və oğlunun
 avından yiyib o səbəbdən câniñ mənə xeyir-du'â əyləsin
 32*və atası İshaq ona dèdi ki sən kimsin o da dèdi mən sənin böyük oğluñ Eysim
 33*bəs İshaq büyük ızdırab-inən haddən ziyâdə muztarib olub dèdi ki bəs o kim idi
 ki av avlayib mənə gətiirdi və sən halə gəlməmiş hamiydin yədim və onu bərəkətlədim
 və o həm mübârək olacakdır
 34*Eys atasının sözlərini işitdiği hâldə böyük ∞

آجی فغان این حددن زیاده فریاد الیوب آناسه دیدیکه منه ده خبر دعا الله اي آنام
 ۲۵ اوده دیدیکه قرداشک حیله این کلوب برکتگی آپاردي ۲۶ اوده دیدیکه آبا او
 چندن دکل که آدینه بعقوب دیرلر بو ایکی دفعه در که منی نهالیور بکورتی الـدی وابدی
 ده برکتی الـدی وصـگره دیدیکه منه آبا همچ بربـکـت صاخـلامـدون ۲۷ واحـنـ جـوـابـ
 وبرـوبـ عـبـسـوـهـ دـیدـیـکـهـ باـخـ اوـنـیـ سـهـ مـوـلـیـ نـصـبـ اـیـلـمـ وـنـامـ قـرـدـاـشـلـرـیـ اوـنـهـ بـنـهـ وـبـرـدـ
 وـاـنـیـ بـغـدـاـ وـشـیرـهـ اـیـنـ قـوـنـلـدـرـدـمـ پـسـ اـینـدـیـ سـهـنـهـ اـیـلـمـ اوـغـلـمـ ۲۸ وـعـسـوـ آـنـسـهـ
 دـیدـیـکـهـ ايـ آـنـامـ سـنـ مـكـرـ بـرـدـاـهـ خـبـرـ دـعـاـكـ وـارـمـهـ دـهـ خـبـرـ دـعـاـ اللهـ ايـ آـنـامـ وـعـسـوـ
 سـسـنـیـ قـالـدـرـوـبـ آـغـلـادـیـ ۲۹ وـاـنـلـیـ اـحـنـ جـوـابـ وـبـرـوبـ اوـهـ دـیدـیـکـهـ باـخـ سـکـكـ
 بـرـنـ قـوـنـلـیـ سـنـدـنـ وـکـنـ کـنـ شـبـمـنـدـنـ بـوـخـارـیـ دـنـ اوـلـسوـنـ ۴۰ وـفـلـجـتـ اـیـنـ کـنـارـانـ
 الـلـيـوـبـ قـرـدـاـشـکـهـ بـنـهـ اوـلـاـنـ اـمـاـ حـرـکـتـهـ کـلـوبـ اوـنـ بـوـبـونـدـرـوـغـنـیـ بـوـبـونـگـدـنـ صـنـدـرـمـنـ
 ۴۱ پـسـ عـسـوـ بـعـقـوـبـهـ آـنـاسـیـ اوـنـیـ بـرـکـتـلـدـیـکـیـ اـیـچـوـنـ کـنـ دـوـنـوـبـ بـوـرـکـهـ دـیدـیـکـهـ آـنـاسـ
 مـاـمـ کـوـنـلـرـیـ باـقـبـنـلـاـشـوـرـمـ دـهـ قـرـدـاـشـمـ بـعـقـوـبـهـ اوـلـدـرـهـ جـمـ ۴۲ وـرـیـقاـیـهـ بـوـکـ اوـغـلـیـ عـیـسـوـنـ
 سـوـزـلـرـیـ خـبـرـ وـبـرـدـلـارـ اوـهـ کـوـنـدـرـوـبـ اوـزـ کـیـجـیـکـ اوـغـلـیـ بـعـقـوـبـیـ چـاـغـرـوـبـ اوـهـ
 دـیدـیـکـهـ باـخـ قـرـدـاـشـکـ عـسـوـسـنـ اوـلـدـرـمـکـ قـصـدـیـ اـیـنـ اوـزـیـهـ تـسـلـیـ وـبـرـ ۴۳ پـسـ
 اـینـدـیـ اوـغـلـمـ سـوـزـیـ اـشـ وـدـورـ قـرـدـاـشـمـ لـاـبـانـ یـاـنـهـ حـارـانـهـ فـاجـ ۴۴ وـاـوـنـ اـیـنـ بـرـیـجـهـ
 کـونـ قـالـ نـاـقـرـدـاـشـکـنـ غـضـسـیـ بـجـسـوـنـ ۴۵ نـاـقـرـدـاـشـکـنـ غـیـظـیـ سـدـنـ دـوـسـوـنـ وـسـنـ اوـهـ
 اـیـلـدـکـگـیـ اوـنـوـتـسـوـنـ اوـنـکـ منـ کـوـنـدـرـوـبـ سـنـ اوـرـادـنـ کـنـورـمـ ۴۶ اـیـچـوـنـ اـیـکـیـ بـزـدنـ دـهـ بـرـ
 کـونـکـ محـرـومـ اوـلـامـ ۴۷ وـرـیـقاـ اـسـتـهـ دـیدـیـکـهـ منـ حـیـثـ قـیـزـلـرـیـنـ اللـدـنـ جـانـهـ کـلـمـ اـکـرـ
 بـعـقـوـبـ بـولـرـکـیـ حـیـثـ قـیـزـلـرـیـنـ بـعـنـیـ بـوـدـیـارـنـ قـیـزـلـرـیـنـ عـورـتـ آـلـهـ عـرـدـنـ منهـ دـهـاـ

نه فاین

ابکری سکرخی باب

۱ وـاحـنـ بـعـقـوـبـیـ چـاـغـرـوـبـ وـاـنـیـ بـرـکـلـیـوـبـ اوـهـ بـوـرـوبـ دـیدـیـکـ کـعـانـ قـیـزـلـرـیـنـ
 عـورـتـ آـلـمـهـنـ ۲ دـورـکـتـ پـدانـ آـرـامـهـ آـنـاـکـنـ آـنـلـیـ بـتوـبـلـکـ اـبـوـهـ وـاوـرـادـنـ آـنـاـکـنـ
 قـرـدـاـشـیـ لـاـبـانـ قـیـزـلـرـیـنـ عـورـتـ آـلـ ۳ وـقـادـرـ اللـهـسـیـ بـرـکـلـمـسـوـنـ وـآـرـنـسـوـنـ وـجـوـخـاـشـوـنـ

acı figân-inən haddən ziyâdə feryâd əyləyib atasına dədi ki mənə də xeyir-du'â əylə
iy atam

35*o da dədi ki qardaşın hilə-inən gəlib bərəkətiyi apardı

36*o da dədi ki âyâ o cihətdən dəgil ki adına Ya'qûb dərlər bu iki dəfə adır ki məni
təpəliyor bəkûriyətimi aldı və indi də bərəkətimi aldı və sonra dədi ki mənə âyâ həç
bir bərəkət sâhlamadın

37*və İshaq cəvâb vərîb Eysə dədi ki bax onu sənə mavla nasib əylədim və təmâm
kardaşlarını ona bəndə verdim və onu baqdə və şirə-inən kuvvətləndirdim qəs indi
sənə nə əyləyim oğlum

38*və Eys atasına dədi ki ey atam sənin məğər bir danə xeyir-duaŋ var mənə də xeyir-
dua əylə ey atam və Eys səsini kaldırıb ağladı

39*və atası İshaq cavâb vərîb ona dədi ki bax məskəniñ yərin kuvvətlisindən və göyün
şəhindən yuxarıdan olsun

40*və qılincin-inən kuzârân əyləyib qardaşına bəndə olasın amâ harəkətə gəlib onun
boyunduruğunu boynundan səndərəsin

41*qəs Eys Ya'qûba atası onu bərəkətlədiği üçün kin dutub yürəğində dədi ki atamın
matəm günləri yaxınlaşır mən də qardaşım Ya'qûbu öldürəcəğim

42*və Rəbəkə böyük oğlu Eysin sözlerini habər vərdilər da göndərib öz kiçik oğlu
Ya'qûbu çağırıb ona dədi ki bax qardaşın Eys səni öldürmək qasdı-inən özünə təsəlli
vərir

43*qəs indi oğlum sözümü əşit və dur qardaşım Labanın yanına Hârâna qaç

44*və onun-inən bir niçə gün kal tâ kardaşının qəzəbi geçsin

45*tâ qardaşının qəzəbi səndən dönsün və sənin ona əylədiyi unutsun onda mən
göndərib səni oradan götüririm nə içün ikinizdən də bir gündə mahrûm olam

46*və Rəbəkə İshaqa dədi ki mən Hît qızlarının əlindən cânə gəlmışəm əğər Ya'qûb
bular-kimi Hît qızlarından ya 'nî bu diyârin qızlarından 'övrət alsa 'ömürdən mənə
daha nə fâ'idə

İgirmi səkizinci Bâb

1*və İshaq Ya'qûbu çağırıb və onu bərəkətləyib ona buyurub dədi ki Kən'ân
qızlarından 'övrət almayasın

2*və dur gət Pədân-Ârâma ananın atası Bətu' ilin əvinə və oradan atanın kardaşı Lâ-
bânın qızlarından 'övrət al

3*və Kâdir-Allah səni bərəkətlesin və artırsın və çoxaltsın ∞

و سن امتر جاعی اolasن ۴ و سن این ذرینگه ابراهیمن برکتی و برسون تاکه الله ابراهیمه و پردیکی دیاری که سن ایجند مسافر سن تصرف ایلیسن ۵ و احتج یعقوبی کوندردی واوده پدان آرامه یعقوب این عیسون آناسی ریقان قرداشی اراملی بتولی او غلی لابان بانه کندی ۶ و عیسی کوردیکه احتج یعقوبی برکتیوب اونی پدان آرامه کوندردی که اورادن اوزینه عورت آسون و هم اونی برکتبلند اونه امر ایلیوب دیدیکه کعan قزلریدن عورت آمیسن ۷ و یعقوب ده آنانسه و آنانسه اطاعت ایلیوب پدان آرامه کندی ۸ ایندی ایله که عیسی کوردی که کعan قزلری آناسی احصن کوزلرینه بد کورینورلر ۹ پس عیسی اسمعیل بانه کدوپ عورتلری اوستنه ابراهیمن او غلی اولان اسمعیل قیزی و نیابوتن باجی سی محلنی اوزینه عورت آلدی ۱۰ و یعقوب پیش بعدن چیخوب حارانه کندی ۱۱ او بر بره بشوب اوراده متزل ایلدی چونکه کون باندی واو برن داشلریدن بریسni کوتروب باشن آننه قویدی واو برده باندی ۱۲ و بوخی سنن کوردی بر زربان بر اوستنک دورمش که باشی کوکه یتشور ایدی و باخ بودر اللہ فرشتلری اون این بخاری چیخوب انر ایدیلر ۱۳ و بودر رب اون اوستنک دورمش ایدی و دیدی آناک ابراهیمن الله و اسخن الله رب من ام او پریکه سن اوستنک بازرسن سنه و سن ذرینگه و پره جمک ۱۴ و سن ذرینگه بزن توڑی قدر اولاچق در وسی مغرب و مشرق و شمال و جنوب طرفه متشر اولاچق سن و سن این و ذرینگه این بزن جمیع ملنلری مبارک اولاچق لر ۱۵ و بود من سن این اولوب سی هر رایه که کشن محافظت ایله جمک و سی بو بره کبری کوتوره جمک چونکه من سی نزک ایله جمک نا سنه دیدیکی اجرا ایله جمک و سی بو بره کبری کوتوره جمک چونکه من سی نزک ایله جمک نا سنه دیدیکی اجرا ۱۶ و یعقوب بوخی سندن آیلوب دیدیکه حقیقتا رب بو برده در و من یلمر ایدم ۱۷ و قور خوب دیدیکه بو برنه هیتلی در بو بر او زکه زاد دکل مکر الله ایوی و بوراسی کوکن قایوسی در ۱۸ و یعقوب سخنیزدن دوروب باشن آننه قویدیغی داشی کوتردی و اولی دیکلدور اوستنه باع توکدی ۱۹ واو برن آدیه یستبل دیدی اما او شهرن آدی ابره لیجه لوز ابدی ۲۰ و یعقوب سخنیزدن دوروب باشن آننه قویدیغی داشی کوتردی کندیکم بوله محافظت ایله و منه جورک و برسه پکه و بالثار کمک ۲۱ و من سلامتی

və sən ümmətlər cəmâ' atı olasın

4*və sənə və sənin-inən zürriyetinə İbrâhimin bərəkətini vərsin tâ ki Allahıñ İbrâhimə vərdiği diyâri ki sən içində misâfîrsin tasarruf èyləyəsin

5*və İshaq Ya'qûbu göndərdi və o da Pədân-Ârâma Ya'qûb-inən Eysin anası Rəbəkânnın kardaşı Arâmlı Bətu'iliç oğlu Lâbânnın yanına gətdi

6*və Eys gördü ki İshaq Ya'qûbu bərəkətləyib onu Pədân-Ârâma göndərdi ki oradan özünə 'övrət alsın və həm də onu bərəkətləyəndə ona emr èyləyib dədi ki Kən'ân qızlarından 'övrət almayıasın

7*və Ya'qûb da atasına və anasına itâ'at èyləyib Pədân-Ârâma getdi

8*indi əylə ki Eys gördü ki Kən'ân qızları atası İshaqın gözlərinə bəd görünürülər

9*qəs Eys İsm'ayıl yanına gidib 'övrətləri üstünə İbrâhimin oğlu olan İsm'ayılın qızı və Nəbayütün bacısı Məhaləti üzərinə 'övrət aldı

10*və Ya'qûb Biir-Şəb'adan çıxıb Hârâna gətdi

11*və bir yərə yətişib orada mənzil èylədi çünki gün batdı və o yərin daşlarından birisini götürüb başının atına qoydu və o yerdə yatdı

12*və yuxusunda gördü bir nərdivân yer üstünde durmuş ki başı göğə yətişir idi və baz budur Allahın Fəriştələri onun-inən yuxarı çıxıb inər idilər

13*və budur RƏBB onun üstündə durmuş idi və dədi ataq İbrâimin Allahı və İshaqın Allahı RƏBB mənəm ev yəriyə sən üstündə yatırsın sənə və sənin zürriyetinə vərəcəğəm

14*və sənin zürriyetin yerin tozu kadar olacakdır və sən mağrib və maşriq və şimâl və cənûb tarafına müntəşir olacaksın sən və sənin-inən və zürriyetin- inən yerin cəm'i millətləri mübârek olacaklar

15*və budur mən sənin-inən olub səni hərrâyə ki getsən muhâfazat əyləyəcəğim və səni bu yərə gəri getirəcəğim çünki mən səni tərk əyləməyəcəğim tâ sana dədigiimi icrâ əylə

16*və Ya'qûb yuxusundan oyanıb dədi ki hakiqaten RƏBB bu yerdədir və mən bilmər idim

17*və gorxub dədi ki bu yer nə həybətlidir bu yer özüñə zâd dəgil məğər Allahın evi və burası göögün qapısidır

18*və Ya'qûb səhər təzdən durıb başının altında koyduğu daşı getirdi və onu dikildib üstünə yağ tökdü

19*və o yerin adına Beyt'el dədi amâ o şəhrin adı Írəlicə Lûz idi

20*və Ya'qûb nazar əyləyib dədi ki əğər RƏBB mənim-inən olub məni bu getdiğim yolda muhâfazad əyləsə və mənə çörək vərsə yəməğə və pâltâr gəyməğə

21*və mən səlâmətlilə ∞

این آنمن ابوبه مراجعت الهم اوه رب من اللهم اولسون ۲۳ و بوداشی که دیگنند
بیت الله اولسون و هرنه که منه و برمن من اویندنه ده یکنی و برم

ابکری دقوزنجی باب

۱ و یعقوب آیاغ باسوب مشرق اهلشن دیباریه کنندی ۲ و باخوب کوردبکه صحراء
برقویی وار و بود ربانند اوچ سوری قویون باز چونکه بوقویی دن سوربله صوابچدر
ایدبیلر و قویی نن آغزی اوستند بربیوک داش وار ابدی ۳ وهای سوربله اورا به یغلوب
چوبانلر داشی قویی نن آغزین اوستندن دکرلدوب قویونلری صوارر ایدبیلر و صوره
داشی که او ز بربیه قویی نن آغزینه صالح ایدبیلر ۴ و یعقوب اولره دیدیکه سر هرالی سر
ای قردشلم اویله دیدبیلر بز حارانی ایک ۵ او ده اویله دیدیکه آبا ناحورن او علی
لابانی طانورسراولر ده دیدبیلر طانورق ۶ او ده اویله دیدی آبا سلامت در اویله ده
دیدبیلر سلامت در و باخ او در فزی راحل قویونلر این کلور ۷ او ده دیدیکه دها
کون چوخ وار سوربلری یعنمه وقت دکل قویونلری صواروب کبدون اویلا دون
۸ اویله دیدبیلر که های سوربلری بعوب داشی قویون آغزین دکرلنه کیمین
هز قویونلرمی صواره ییلنک ۹ وا اویله این هله دانش ابدی که راحل آنکن
قویونلری این کلندی چونکه چوبالغی او ایلر ابدی ۱۰ و وفیکه یعقوب دای سی
لابان قزی راحلی و دای سن قویونلرینی کوردی یعقوب باخین کلوب داشی قویی نن
آغزیندن دکرلندی و دای سی لابان قویونلرینی صواردی ۱۱ و یعنوب راحلی او بوب
وسنی اوچ الدوب آغلادی ۱۲ و یعقوب راحله خبر و بردى که او زی اوین آنکن
با جسی او غلی او لوب ریقان او غلی در و او ده بوکروب او ز آنکه خم و برده
۱۳ و باله که لابان او ز باجی سی او غلی یعنون خبرین آلدی اوین استفاله بوکروب
اوی قوجاقلادی وا بوب ابوبه کنوردی وا او ده جله بوزادلری لابانه نقل ابدی
۱۴ و لابان او نه دیدبکه سن بدستی من سویکم دامن او ده بر آی مدن اوین باست
قالدی ۱۵ و لابان یعنوه دیدبکه سن آبا باجم او غلی اوین این منه کرک مفت خدمت
ایله سن منه دی که سن احرنک نه او لاجن در ۱۶ و لابان ابکی فزی وار ابدی

-inən atamın evinə mürâc'at əyləsəm evdə RƏBB mənim Allahım olsun
 22*və bu daşı ki dikətdim Bəyt-Allah olsun və hər nə ki mənə vərəsən mən ondan
 sənə da yəğni vərdim

İğirmi dokuzuncu Bâb

1*və Ya'qûb ayağ basıb maşriq əhlinin diyârına getdi
 2*və baxıb gördü ki sahrâda bir quyu var və budur yanında üç sürű qoyun yatır çünkü
 bu quyudan sürülərə su içirdir idilər və quyunun ağızı üstündə bir büyük daş var idi
 3*və hamı sürülər yiğilüb çûbânlar daşı quyunun ağızının üstündən dekerledib
 qoyunları suvarır idilər və sora daş gene üzərinə quyunun ağızına salar idilər
 4*və Ya'qûb olara dədi ki siz haralısız èy qardaşlarım olar da dədilər biz Hârânlı-ik
 5*o da olara dədi ki âyâ Nâhûrun oğlu Lâbanı tanırsız olar da dədilər tanırik
 6*o da olara dədi âyâ salâmatdır olar da dədilər salâmatdır və bax odur qızı Râhəl
 qoyunlar-inən gəlir
 7*o da dədi ki gün çox var sürüləri yiğmaqa vakit deyil qoyunları suvarıb gedin
 otladın
 8*olar da dədilər ki hamı sürüləri yiğib daşı quyunun ağızından dekərlədənə-kimin
 biz qoyunlarımızı suvara bilmənək
 9*və o olar-inən hələ danışır idi ki Râhəl atasının qoyunları-inən gəldi çünkü çobânlığı
 o əylər idi
 10*və vaktinə Ya'qûb daysı Lâbânın qızı Râhəli və dayısının qoyunlarını gördü
 Ya'qûb yaxın gelib daşı quyunun ağızından dikərəltdi və daysı Lâbanın qoyunlarını
 suvardı
 11*və Ya'qûb Râhəli öpüb səsini ucaldıp ağladı
 12*və Ya'qûb Râhələ xəbər vərdi ki özü onun atasının bacısı oğlu olub Rəbəqənin
 oğludur və o da yöğürüb öz atasına haber vərdi
 13*və əylə ki Lâbân öz bacısı oğlu Ya'qûbun xəbərini aldı onun istikbâlinə yöğürüb
 onu kucaxladı və öpüb evinə gətirdi və o da cümlə bu zâdları Lâbana nakl eylədi
 14*və Lâban ona dədi ki sən bedər-rasti mənim səvməğim və ətimsin o da bir ay
 müddəti onun yanında qaldı
 15*və Lâban Ya'qûba dədi ki sən âyâ bacımın oğlu olmak-inən mənə gərək müft
 hidmət əyləyəsin mənə də ki sənin icratıñ nə olacaqdır
 16*və Lâbanın iki qızı var idi ∞

یوکن آدی لیا و کوچکن آدی راحیل ۱۷ و لیان کوزلری ضعیف اولوب راحیل خوش
 صورت و خوش منظر ایدی ۱۸ و یعقوب راحیلی سومک این دیدیکه من سنه کیچیک
 فریز راحیل ایچون بدی ایل خدمت ایلم ۱۹ لابان ده دیدی بخشنی در من اونی سنه
 ویرم اوئن بخشنی که بر او زکه کنی به ویرم یانه قال ۲۰ و یعقوب راحیل دن اوئری
 بدی ایل قولن ایلدی و کوزینه نک کونلر کی کورینور ایدی چونکه اونی سور
 ایدی ۲۱ و یعقوب لابانه دیدیکه عورتی منه ویر چونکه مدت نام اولوبدر که او نه تقرب
 ایلم ۲۲ و لابان او بین آدمیرین هامیسی یغوب بر ضیافت ایلدی ۲۳ واختام اولانه
 او لیا قزینی کوزنوب اونن یانه کوردی واوده او نه تقرب ایلدی ۲۴ و لابان او ز
 جاریمه زلیانی او ز قزی لیا به جاریه ویردی ۲۵ و صباح اولانه کورر که لیا در و لابانه
 دیدی سنه بو درنه ایلدون مک من راحیلدن اوئری سنه خدمت ایلدم و سن نه ایچون
 منی آداندون ۲۶ لابان ده دیدیکه بزم برمزده یله ایلمیلر که کیچیک قزی یوکن ابرهلى
 اره و پرسونلر ۲۷ بونن ده بدبسنی نام ایله واو بری بدی ایل یانه ایله جک خدمتگدن
 اوئری بونی ده سنه ویرم ۲۸ و یعقوب یله ایلدی و بونن ده یدیسنسی نام ایلدی واو
 ده قزی راحیلی او نه عورت ویردی ۲۹ و لابان او ز جاریمه سی بلهانی قزی راحیله جاریه
 ویردی ۳۰ و یعقوب راحیله ده تقرب ایلوب راحیلی ده لیادن آرتق سور ایدی و لابان
 یانه بدی ایل دها خدمت ایلدی ۳۱ و رب لیان میغوض اولدیغنى کورروب اونن
 رحمنی آچدی اما راحیل عاقره ایدی ۳۲ و لیا حامله اولوب بر او غلان دوغدی
 و آدینی راوین قوبدی چون دیدیکه رب منی او ز مصیبتمه کورروبدر و ارم ایندی
 منی سوه جنگر ۳۳ و کنه حامله اولوب بر او غلان دوغدی و دیدیکه چون رب من
 میغوض اولدیغنى اشیدوب پس بونی ده منه ویر و پدر و اوین آدینی شعون قوبدی
 ۳۴ و کنه حامله اولوب بر او غلان دوغدی و دیدی ایندی بو دفعه ارم منه متصل
 اولاچن چونکه من او نه اوج او غلان دوغشم او جهندن آدینی لاوی قوبدی
 ۳۵ و کنه حامله اولدی و بر او غلان دوغدی و دیدی که بو دفعه رب همد ایلم او
 جهندن اوین آدینی ہپدا قوبدی و بر دها دوغدی

büyüğünün adı Lə'yâ və küçüğün adı Rəhil

17*və Lə'yânın gözləri za'if olub Rəhil hoş sûrət və hoş mənzər idi

18*və Ya'qûb Rəhili səvmək-inən dədi ki mən sənə kiçik qızıñ Rəhil için yədi il hidmət əylərim

19*Lâban da dedi yaxşıdır mən onu sənə vərəm ondan yaxşı ki bir öz ki kişiyə vərəm yanında kal

20*və Ya'qûb Rəhildən ötürü yeddi il qulluk əylədi və gözünə tək tək günlər gibi görünürlər idi

21*və Ya'qûb Lâbâna dədi ki 'avrətimi mənə vər çünki müddətim tamâm olubdır ki ona takrəb əyləyəm

22*və Lâbân o yərin adamlarının hamısına Ya'qûb bir ziyâfət əylədi

23*və axşam olanda o Lə'yâ qızını götürüb onun yanına getirdi və o da ona takrəb əylədi

24*və Lâbân öz câriyəsi Zilpâni öz qızı Lə'yâ câriyə vərdi

25*və sabâh olanda görür ki Lə'yâdir və Lâbâna dədi sən mənə budur nə əylədin məğər mən Rəhildən ötürü sənə hidmət əyləmədim və sən nə içün məni aldatdırın

26*Lâbân da dədi ki bizim yərimizdə bələ əyləməzlər ki kiçik qızı büyükdən írəli erə vərsinlər

27*bunun da yədisini tamâm eylə və o-biri yeddi il yanında əyləyəcək hidmətinidən ötürü bunu da sənə vərərəm

28*və Ya'qûb bələ əylədi və bunun da yeddisini tamâm əylədi və o da kızı Rəhili ona 'övrət vərdi

29*və Lâbân öz câriyəsi Bəlhəni qızı Rəhilə câriyə vərdi

30*və Ya'qûb Rəhilə də takarrüb əyləyib Rəhili də Lə'yâdan artıq sevər idi və Lâbânın yanında yeddi il daha hidmət əylədi

31*və RƏBB Lə'yânın məbğûz olduğunu görüb onun rahmini açdı amā Rəhil 'akirə idi

32*və Lə'yâ hâmilə olub bir oğlan doğdu və adını Rü'bin qoydu çün dədi ki Rəbb məni öz musibətimdə görübüdür və ərim indi məni səvəcəkdir

33*və gənə hamilə olub bir oğlan doğdu və dədi ki çün RƏBB mənim məbğûz olduğumu işidib qəs bunu da mənə vəribdir və onun adını Şəm'un qoydu

34*və gənə hâmilə olub bir oğlan doğdu və dədi indi bu dəfə ərim mənə muttasıl olacaq çünki mən ona üç oğlan doğmuşum o cihətdən adını Lâvi qoydu

35*və gənə hâmilə oldu və bir oğlan doğdu və dədi ki bu dəfə RƏBBə xəmd əylərim o cihətdən onun adını Yəhudâ qoydu və bir daha doğmadı ∞

اویزنجی باب

۱ اوایله که راحیل کوردی که اویز بعفویه اوشاق دوغمر بس راحیل ده باجی س
 حسد آیاروب بعفویه دیدیکه منه اولاد و بر و الامن اولرم ۲ و بعفوین غضبی راحیل
 چوخ کلوب دیدیکه مکر من الله مقامن ام که بطون ثمروی سدن منع الیبودر ۳ اوده
 دیدیکه باخ بو من جاریه بله اوته داخل اول واوده من دبزلرم اوسته دوغوب من
 ده اوندن اولان این معمور اولارم ۴ واوز بله جاریه سی عورت اولمه اویه و بردی
 و بعقوب ده اویه نقرب ایلدی ۵ و بله حامله اولوب بعفویه بر او غلان دوغدبے
 ۶ و راحیل دیدی الله من دادمه پتشوب وسیع ده اشید و بدر و منه بر او غل و بر و بدر
 او چندن اوین آدینی دان قویدی ۷ و راجیان جاریه سی کتے حامله اولوب بعفویه
 ایکنجی اوغلی دوغدبی ۸ و راحیل دیدی باجم این شبد کوش مک دوتوب کولنندم
 و غالب ده اولدم و آدینی نتالی قویدی ۹ و لیا اویزین دها دوغدبی گورنده اویز
 زلیا جاریه سی کوتروب اوی عورت اولمه بعفویه و بردی ۱۰ و لیان جاریه سی زلیا
 بعفویه بر او غلان دوغدبی ۱۱ و لیا دیدیکه اوغور در و آدینی جاد قویدی ۱۲ و لیان
 جاریه سی زلیا بعفویه ایکنجی اوغلی دوغدبی ۱۳ و لیا دیدی سعادتم این چونکه قیزلر منه
 سعادتلى دیه جکدرلر واون آدینی آشیر قویدی ۱۴ و بوجدا بجهنی کوتلرنده راؤین
 کدوپ صحراده لفاح تاپوب اولری آناسی لیا به کوردی و راحیل لیا به دیدیکه اوغلنکن
 لفاحلرندن منه و بر ۱۵ او ده دیدیکه ارمی آلدیفک آز در آبا اوغلن لفاحلری ده
 آلورسن و راحیل دیدی یله اویسه بونکه اوغلنکن لفاحلرندن اویزی سنن این پاسون
 ۱۶ واخشم اوستی بعقوب صحرادن کلند لیا اوین استنباله چیزوب دیدیکه منه یانه
 کله جک سن چونکه اوغلن لفاحلری این سی استخار ایلسم او ده او کجه اوین این
 یاندی ۱۷ و الله لیان استدعائی اشیدوب او ده حامله اولق این بعفویه بشنجی اوغلی
 دوغدبی ۱۸ و لیا دیدی جاریه می ارمی و بر دیکم ایجون الله اجری و بردی واون آدینی
 ساکار قویدی ۱۹ و لیا که حامله اولوب بعفویه آلتنجی اوغلی دوغدبی ۲۰ و لیا دیدی الله

Otuzuncu Bâb

- 1*və éylə ki Rəhil gördü ki özü Ya'qûba uşaq doğmır qəs Rəhil də bacısına hasəd aparıb Ya'qûba dədi ki mənə əvlâd vər və illâ mən ölürem
- 2*və Ya'qûbun qəzəbi Rəhilə çox gəlib dədi ki məğər mən Allah makâmında-ım ki batın səmərəsini səndən mən éyləyibdir
- 3*o da dədi ki bax bu mənim cāriyəm Bilhâ ona dâhil ol və o da mənim dizlərim üstünə doğub mən də ondan olan-inən ma'mûr olaram
- 4*və öz Bilhâ cāriyəsini 'övrət olmağa ona vərdi və Ya'qûb da ona takrəb eylədi
- 5*və Bilhâ hâmilə olub Ya'qûba bir oğlan doğdu
- 6*və Rəhil dədi Allah mənim dâdına yətişib və səsimi də işidibdir və mənə bir oğul vəribdir o cihətdən onun adını Dân koydu
- 7*və Rəhilin cāriyəsi gənə hamilə olub Ya'qûba ikinci oğlu doğdu
- 8*və Rəhil dədi bacım-inən Şədîd güləşmək dutub güləşdim və gâlib də oldum və adını Nəftâli qoydu
- 9*və Ləy'â özünün daha doğmadığını görəndə öz Zilpâ cāriyesini götürüb onu 'övrət almaqa Ya'qûba vərdi
- 10*və Ləy'ânın cāriyəsi Zilpâ Ya'qûba bir oğlan doğdu
- 11*və Ləy'â dədi ki ugurdur adını Câd qoydu
- 12*və Ləy'ânın cāriyəsi Zilpâ Ya'qûba ikinci oğlu doğdu
- 13*və Ləy'â dədi sa'âdətim-inən çünki qızlar mənə sa'âdəli dəyəcəkdirler və onun adını Âşir qoydu
- 14*və buğdâ biçini günlərində Ru'bən gidib sahrâda lüffâh tapıb oları anası Ləy'âya götürdü və Rəhil Ləy'âya dədi ki oğlujun lüffâhalarından mənə vər
- 15*o da dədi ki ərimi aldığı azdır âyâ oğlumun lüffâhalarını da alırsın və Rəhil dədi bələ olsa bu gəcə oğlujun lüffâhalarından ötürü sənin-inən yatsın
- 16*və axşâm üstü Ya'qûb sahrâdan gələnə Ləy'â onun istixbâline çıxıb dədi ki mənim yanımı geləcəksin çünki oğlumun lüffâhları-inən səni isticâr əyləmişəm o da o gəcə onun-inən yatdı
- 17*və Allah Ləy'ânın istid'âsimi eşidib o da hâmilə olmak-inən Ya'qûba bəşinci oğlu doğdu
- 18*və Ləy'â dədi cāriyəmi ərimə vərdiğim üçün Allah ecrimi vərdi və onun adını Yəsâkir qoydu
- 19*və Ləy'â gənə hâmilə olub Ya'qûba altıncı oğlu doğdu
- 20*və Ləy'â dədi Allah ∞

منه بر يخشي بخشش با غشليو بدر بو دفعه ارم ملم اين ساكن او لاجقدر چونكه من اونه الى
 اوغل دوغشم و آدبي زبولون قويدي ۲۱ و صوره بر قردوغوب آدبي دينا قويدب
 ۲۲ والله راحيل خاطري به كنوروب الله اونن ده استدعائني اشيدوب اونن رحمني آجدى
 ۲۳ او حامله اولوب بر اوغل دوغدى و ديدى الله من عيسى كونوردى ۲۴ او ن
 آدبي يوسف قويدي و ديديكه رب منه دها او زكه او زكه ويره جىكىر ۲۵ و وقنيكه
 راحيل يوسفي دوغدى يعقوب لاباه ديديكه مني بوله صالح كه او زيرمه واوز ديارمه
 كىدم ۲۶ عورتلىرى واوشافلىرى كه اولردن او ترى من سنه خدمت ايلىشم ويرك كىدم
 جونكه من سنه ايلىكم خدمتى سن پيلورس ۲۷ ولايان اونه ديديكه اكرمن سنه نظركى
 مظاهر النقاش ام سنه كىدە ئجرىيە اين آنلامش كه رب سنه سېلەڭ اين مئىي بركتلر
 ۲۸ و ديدى ده كه اجرىتكى منه اظهار ايله ومن ويرم ۲۹ او ده اونه ديديكه من ايلىكم
 خدمتى و مالكى من باند او لىيغى سنه پيلورس ۲۰ چونكه من دن ابرولى سىنكى آزا او لوب
 صوره آرتوب چوغالدى و رب من قدم اين سنه بركت ويردى پس ابندى من ده نه
 وقت او ز ابوي قايروجىم ۲۱ او ده ديديكه نه ويرم سنه يعقوب ده ديدى منه بر زاد
 ويرمه اكرمه بوزادى ايلىرس من ده سنه قوبونلىكى كه چوبانلىق اين شاعفاظت ايلىرم
 ۲۲ يعنى بوكون من سنه هامى قوبونلىكى ايجىدىن كچم واورادن هر نفعلى وابلىق قوبونى
 و قوزىلردن هر قره فوزىنى و كچىلدەن ده ابلىق و نفعلى اولانى آيرم او لرم من اجرم
 او لرسون ۲۳ و صباحكى كونك وقنى كه اجرتم ايجون حضور كه كلك كرك او لدى صداقت
 منه شاهد او لور بله كه بىلى لردن هر هانسى سى كه نفعلى وابلىق و قوزىلردن هر هانسى سى
 كه قره او ملادي او نى من او غرلامش او لام ۲۴ لايان ده ديدى بلى كاش سوزك كېنى
 او لرسون ۲۵ واو كون آلا بولا وابلىق نكملارى وهانى نفعلى وابرىش كچىلارى يعنى هر
 هانسى سنه كه آغ وار ابدى و قوزىلردن هر هانسى سى كه قره ابدى آيروب او ز
 او غلربىن الله ويردى ۲۶ واوزى اين يعقوبىن آراسىدە اوج كونلوك بول قويدب
 و يعقوب ده لابان قالان قوبونلىرىنه چوبانلىق ايلىرىدى ۲۷ و يعقوب آغ قواق وبادم
 و جماردن شپولاركسوب او لرن او سىدە آغ جىزكارچىكى و عصالىرن او سىدە او لان

mənə bir yaxşı bahış bağışlıyibdir bu dəfə a ərim mənim-inən sâkin olacakdır çünkü
mən ona altı oğul doğmuşum və adını Zəbulun koydum

21*və sora bir qız doğub adını Dinə qoydu

22*və Allah Rəhili hâtırına getirib Allah onun da istidâsını işidib onun rahmini açdı

23*və o hâmile olub bir oğul doğdu və dədi Allah mənim ‘aybımı götürdü

24*və onun adını Yusif qoydu və dədi ki Rəbb mənə daha özge oğul vərəcəkdir

25*və vaktiñə Rəhil Yusif doğdu Ya‘qûb Lâbâna dədi ki məni yola sal ki öz yərimə
və öz diyârima gidəm

26*‘övrətlərimi və uşaklarmı ki olardan ötürü mən sənə hidmət əyləmişəm vər ki
gidəm çünkü mənim sənə eylədigim hidməti sən bilərsin

27*və Lâbân ona dədi ki əgər mən sənin nazarında mazhar iltifât-əm sən getmə
təcribə-inən anlamışım ki RƏBB sənin səbəbiñ-inən məni bərəkətlər

28*və dədi də ki ücrətiñi mənə izhâr əylə və mən vəririm

29*o da ona dədi ki mənim əylədigim hidməti və mâliyin mənim yanmda olduğunu
sən bilərsin

30*çünki məndən irəli səninki az olub sora artıb çoğaldı və RƏBB mənim qadəm-
inən sənə bərəkət vərdi bəs indi mən də nə vakt öz evimi kayıracağım

31*o da dədi ki nə vərəm sənə Ya‘qûb da dədi mənə bir zâd vərmə əgər mənə bu zâdi
əylərsən mən də sənin koynularını gənə çobânlık-inən muhâfazat əylərim

32*ya‘ni bu gün mən sənin hamı qoyunlarının içindən gəçəm və oradan hər noktalı
və ələk qoyunu və kuzülərdən hər qara quzünü və keçilərdən də ələk və noktalı olanı
ayram və olar mənim ücrətim olsun

33*və sabâxqı gündə vaxtıñə ücrətim üçün huzûruja gəlmək gərək oldu sadâkatim
mənə şəhid olur bəylə ki keçilərdən hər hansısı ki noktalı və ələk və quzülərdən hər
hansısı ki qara olmadı onu mən uğurlamış olam

34*Lâbân da dədi bəli kaş sözün-kimi olsun

35*və o gün ala-bula ələk təkələri və hamı noktalı və ibriş keçiləri ya‘ni hər
hansısında ki aq var idi və quzülərdən hər hansısı ki kara idi ayrılıb öz oğullarının əlinə
vərdi

36*və özü-inən Ya‘qûbun arasında üç günlük yol qoydu və Ya‘qûb da Lâbânin kalan
qoyunlarına çobânlık eylər idi

37*və Ya‘qûb ağ kavak və badam və çinardan şəylər kəsib olarin üstündə ağ çizgilər
çekdi və ‘asaların üstündə olan ∞

فابوقلری صوبوب آغى چخارندى ۳۸ و جزكىلر اين آغارىندىقى عصمالرى قوبونىرىن
فاغنه صوابچىن بىرلىن حوضلىرى نوكىدى كە قوبون لر كلوب اورادىن ايدىلر ناكە
اچىمكە كەلدەكلەرنە قىزشوب بوجاز اولسۇنلار ۳۹ و قوبولر عصمالرىن يانلىڭ قېرىشوب بوجاز
اولور ايدىلر و آلا بولا و قىطلى و المىق دوغىر ايدىلر ۴۰ و بعنوب قوبوللىرى آپرۇب
سوريان بوزىنى لابان سورىسىن اولان هر آلا بولا و قرهتى فاغنە قوبىر ايدى و اوز
سورىلىرىنى آپرى قوبوب اولرى لابان سورىلىرى اين قوبىر ايدى ۴۱ و قوشى قوبوب
قىزشانە بعقوب عصمالرى قوبونىن قباغە حوضلىن ايجە قوبىر ايدى ناكە عصمالرىن يانلىڭ
بوجاز اولسۇنلار ۴۲ و قوبوللار ضعيف اولانڭ قوبىر ايدى و يەلە ضعىتلەر لابان و قوشى لر
بعقوپ اولور ايدى ۴۳ و بوكىشى جوخ دولىسىن اولوب جوخ قوبوبى و جارىھارى
و بىنلەرى و دوھەلىرى واولادلىرى اولىدى

اوئز بىر بىجى باپ

او بعنوب اشندى لابان اوغلارىن سوزلىرىن كە دىرى ايدىلر بعنوب آتاھىن جەمهە مالىن
ھەرنە كە وارى ايدى آلوپ وھاي بودولى ئاتامىن مالدىن قابروپ در ۴۴ و بعنوب دەلابان
بوزىنى كوردىكە دەلە ئۆلکى كېنى دەللى ۴۵ و رېب بعنوب دىدىكە آتاڭىن دىارىيە و سىن
وطېنگە مراجعت ايلە و من سىن اين اولاجىم ۴۶ و بعنوب كوندرۇپ راحىلى و ئەلائى سەھرا
اوز قوبۇنى يانە جاڭىرىدى ۴۷ و اولو دىدىكە من ئاتاپىن بوزىنى كورىمىكە مەن اين دەلە ئۆلکى
كېنى دەللى دراما آتامىن اللهى مەن اين اولىدى ۴۸ و سىز يارىز كە ئەلم قۇنم اين من آتامىرە
خدمت ايمىش ۴۹ اما آتاپىز من آندا دوب اجرىي اون دفعە دىكتىرىپ در چاپت آنە اووه
قويدى كە منه يامالىق ايلە ايدى ۵۰ اكىر يەلە دىرى ايدىكە سىن خەق ئاپلاپلار اولسۇن
اويند ئام سوري نىطلى دوغىر ايدى و آكىر يەلە دىرى ايدىكە سىن خەق ئاپلاپلار اولسۇن
اويند ئام سوري ئاپلا دوغىر ايدى ۵۱ و رېب آتاپىن مالىي كۈنزۇپ منه وېرىدى ۵۲ او وقىكە
قوبۇن قېرىش ايدى من كۈزلىرى قاوز بوب بوخى دە كورى ايدىم كە قوبۇن اوسىتە جىغان
تىكەلار ايدىلار و نىطلى لر و المىق لر ايدى ۵۳ والىن فىرىتەسى بوخى دە منه دىدىكە اى بعنوب

qabıqları soyub ağı çıxartdı

38*və çizgilər-inən ağartığı asaları qabıqlarından qabağına su içilən yərlərin havız-larına tökdü ki koyunlar gəlib oradan içər idilər tâ ki içməğə gəldiklərində kızışib boğaz olsunlar

39*və qoyunlar ‘asaların yanında kızışib boğaz olur idilər və ala-bula və noktalı və ablak doğar idilər

40*və Ya‘qûb qoyunları ayrıb sürüllərini ayrı qoyub oları Lâbânın sürülləri-inən qomır idi

41*və kuvvətli qoyun qızışanda Ya‘qûb ‘asaları qoyunun qabağına havızların içiñə qoyer idi tâ ki ‘asaların yanında boğaz olsunlar

42*və koyunlar za‘if olanda koymir idi və bilə za‘iflər Lâbânın və quvvətlilər Ya‘qûbun olur idi

43*və bu kişi çox dövlətimizdə olub çox qoyunu və cəriyələri və bəndələri və dəvələri ovlaqları oldu

Otuzbirinci Bâb

1*və Ya‘qûb eşitdi Lâbânın oğullarının sözlerini ki dər idilər Ya‘qûb atamızdan cümlə mâlini hər nə ki vari idi alıb və hamı bu dövləti atamızın mâlinindən kayırıbdır

2*və Ya‘qûb da Lâbânın yüzünü gördü ki daha əvvəlki-kimi dəgil

3*və RƏBB Ya‘qûba dədi ki atalarınız diyârına və sənin vatanınıja mürâc‘at éylə və mən sənin-inən olacağım

4*və Ya‘qûb göndərib Rəhili və Ləy‘âni sahrâya öz qoyunu yanına çağırıdı

5*və olara dədi ki mən atanızın üzünü görməğə mənim-inən daha əvvəlki-kimi dəgilidir amâ atamı Allahı mənim-inən oldu

6*və siz bilirsiz ki tamâm kuvvətim-inən mən atanıza hidmət éyləmişəm

7*amâ atanız məni aldadıb ücretimi on def ‘a deşdiribdir nihâyət Allah ona qoymadı ki mənə yamamlık əyləyə idi

8*əğər bilə dər idi ki sənin hissəy noktalılar olsun on tamâm sürü noktalı doğar idi və əğər bilə diyə idi ki senin sənin hissəy ala-bulalar olsun onda tamâm sürü ala-bula doğar idi

9*və RƏBB atanızın mâlini getirib mənə vərdi

10*və vaktinə koyun kızışır idi mən gözlərimi kavzuyub yuxu da görür idim ki qoyun üstünə çıxan təkələr ibrişlər və noktalılar və alıklar idi

11*və Allahın Fəriştəsi yuxu da mənə dədi ki éy Ya‘qûb ∞

من ده دیسم بلي ۱۳ او ده دیدبکه بر کوزلرگي قاوزه و باخ که قوبوت اوسته چخان نکلن هامسي ابر شلر و نتعلمل لر والق لر ايدى چونكه لابان سنه ايلدكلريين هاميسى كوردم ۱۴ من او بيت ئيلن الله امر كه سن اوراده ستون مسح ايلبوب اوراده منه نذر ايلدون ايتدى دور بود دياردن چيغوب اوز و طلث اولان دباره مراجعت ايله ۱۵ و راحيل ابن لىا جواب و بروب اوته ديديلر كه آيا آنامزون ابونك بزم ايجون دها بر حصه يا ميراث وار ۱۶ آبا بزر اونن يائىد ياد كىسى حساب او لماسچ ايق چونكه بزى صاتوب پولمىزى ده پوب قور تاروبدر ۱۷ چونكه او دولتن كافهسى كه الله آنامزدن الوبدر بزمكى واوغلىزمىنى در پس ايتدى الله هرنە كه سنه ديو بدر ايله ۱۸ و بعقوب دوروب اولادلىرىنى و عورتلىرىنى دوهله مدروب ۱۹ آناسى اسحقن يائىد كىغان ديارينه كالمك او ز قزاندېنى هامى مالى وهامى دولتى يعنى پدن ارامىن قزانوب كسب ايلدىكى مالى آپاردى ۲۰ ولايان قوبونلىرىنى قرحمه كمش ايدى و راحيل او ز آناسىن تراقيملىرىنى او غرلدى ۲۱ و بعقوب آراملى لابان آدادوب خير ايمىش قاچدى چونكه او نه ديدبکه قاچر ۲۲ او زى و هرنە كه وارى ايدى قاچدى و قالخوب چايدن كچوب بوزىنى جلعاد داغنه سارى دوتى ۲۳ او چىخى كونك لابانه خبر و بيريلدى كه بعقوب قاچدى ۲۴ او ده قرداشلىرى او زى اين كوتروب او نىن دالى سنجه دوشدى و بدئ كونلنك يول كدوپ جلعاد داغنه او نه يتشدى ۲۵ والله كجه يوخى ده آراملى لابانه كلوب او نه ديدبکه او زكە هوشيار اول كه ميادا بعقوب اين يخشى يامان برا زاد دانشىن ۲۶ ولايان بعقوب يتشدى و بعقوب او ز چادرلى داغ ده قورميش ايدى ولايان ده قرداشلىرى اين او ز چادرلىنى جلعاد داغنه قوردى ۲۷ ولايان بعقوب ديدى بو ايلدكىڭ نه در و من آدادوب خير ايمىش قاچوب قىزلىرى ده آپاردون كوباي قلغ اين اسیر او لو بدرلر ۲۸ نە ايجون كىزلىون فاجدون ومن آدادون ومنه خير ايلدون كه سنى شادلى اين و اوخومق اين و دف و طسبور اين يوله صالح ايدم ۲۹ و منه مجال ويرمدون كه او غلللى و قىزلىرى او يه ايدم ايتدى بو عملئه اسقاناه رفقار ايلدون ۳۰ المك قوت وار كه سره يالق ايلهم اما آنابن الله دونكىچى من اين داشوب ديدبکه او زكە هوشيار اول كه ميادا بعقوب اين يخشى يامان

mən də dədim bəli

12*və də dədi ki bir gözlərni qavza bax ki qoyun üstünə çıxan təkələrin hamısı ibrişlər noktalılar və ablaklar idi çünkü Lâbânın sənə éylədiklərinin hamısını gördüm

13*mən o Beyt'elin Allahiyim ki sən orada sütun məsh əyləyib orada mənə nazar əylədin indi dur bu diyârdan çıxub öz vatanış olan diyâra mürâc'at əylə

14*və Rəhil-inən Ləy'â cavâb vərib ona dədilər ki âyâ atamızın évində bizim üçün daha bir hissə yâ mirâs var

15*âyâ biz onun yanında yad gibi həsâb olmamışık çünkü bizi satîb pulumuzu da yiyib kurtarıbdır

16*çünki o dövlətin kafası ki Allah atamızdan alıbdır bizimki və oğullarımızınkıdır bəs indi Allah hər nə ki sənə dəyibdir ələ

17*və Ya 'qûb durub evlâdlarını və 'övrətlərini dəvələrə məndirib

18*atası İshaqın yanına Kən'an diyârına gəlməğə öz kazandığı hamı mâlı və hamı dövləti y'ani Pəddan-Arâmda kazanıb kəsb əylədiyi mâlı apardı

19*və Lâbân koyunlarını qırxmağa getmiş idi və Rəhil öz atasının tərâhimlərini uğurladı

20*və Ya 'qûb Ârâmlı Lâbâni aldadıb habər éyləməmiş kaçdı çünkü ona dədi ki qaçər

21*və özü və hər nə ki var idi qaçdı və kalxıb öydan geçib yüzünü Cəl'âd dağına sari döndü

22*və üçüncü gündə Lâbâna habər vərildi ki Ya 'qûb qaçdı

23*o da kardaşlarını özü-inən götürüb onun dalhisinca düşdü və yəddi günlük yol gədib Cəl'âd dağında ona yətişdi

24*və Allah gəcə yuxuda Ârâmlı Lâbâna gədib ona dədi ki özürjə hoşyâr ol ki mübâda Ya 'qûb-inən yaxşı yâ ya'man bir zâd danışasın

25*və Lâbân Ya 'qûba yətişdi və Ya 'qûb öz çadırını dağda qurmuş idi və Lâbân da kardaşları-inən öz çadırını Cəl'âd dağında qurdı

26*və Lâbân Ya 'qûba dədi bu éylədigij nədir və məni aldadıb habər éyləməmiş qaçıb qızlarmı da apardıñ güyâ kılıç-inən əsir olıbdırlar

27*nə için gizlin qaçdın və məni aldatdın və mənə habər éyləmədin ki səni şâdlıkinə və oxumak-inən və dəf və tanbur-inən yola sala idim

28*və mənə məcəl vərmədin ki oğullarmı və qızlarmı öpə idim indi bu 'aməldə ahmakânə rəftâr éylədin

29*əlimdə qüvvət var ki sizə yamanlık éyləyəm amâ atanızın Allahı dənən gəcə mənim-inən danışıb dədi ki özürjə hoşyâr ol ki məbâdâ Ya 'qûb-inən yaxşı yâ yaman

بر زاد دانشمن ۲۰ پس ایندی که آنکه ایوبه حضرت چکوب کدرس من الہمی ه
 ایچون او غرلدون ۲۱ بعقوب ده جواب و بروب لاباه دیدیکه او ندن او تری که فور خر
 ایدم زیرا دیر ایدم او ملیه که قیزلرگی مندن زور این آلسن ۲۲ هر کس باشد که الہمک
 تایسن قرداشلر مزن قباغنه او دیری قالاسون آخشار و یانه هر نه زادک که اوله اوزکه
 آل اماً بعقوب بیلمر ایدی که راحیل اولری او غرلیوب در ۲۳ ولابان بعنون چادری
 ولیان چادریه وا او ایکی جاریه لرن چادریه کیروب تایندی ولیان چادرین جیوب
 راحیل چادریه کیردی ۲۴ و راحیل ترا فهم لری کونروب دوهن چهارتکه قویوب
 او لرن او سندک او ترمش ایدی ولابان نام چادری نجس ایلیوب تایندی ۲۵ و راحیل
 او ز آنسته دیدی آگامن نظرنکه موجب غضب اولیسون که حضورکه دوره پلرم چویکه
 منه عورتلر عادته شوره واقع اولوب در او ده شخص ایلیوب ترا فهم لری تایندی
 ۲۶ و بعنون غضی کلوب لابان اینن صواشیدی و بعنون جواب و بروب لاباه دیدیکه
 نقصیرم نه در کامه نه در که دالجه دوشوب سن ۲۷ با وجودیکه های شیلری نجس
 ابلدون های ابو شیلرکدن نه نایوبسن بوراده من قرداشلرین و سن قرداشلرکن قباغنه
 قوی واولر بزم ایکیمن آرسن حکم ایلسولر ۲۸ بو ایدی ایکری ایل در که من سن
 یانکه ام قویونلرک و کچلرک بالا آندریلر و سوریکن قوچلرین پلرم ۲۹ باره لئمنی یانکه
 کورمعشم من جریه چکرا ایدم کجه ده او غرلائی و کوندوز او غرلائی سن من المدنت طلب
 ایلر ایدون ۳۰ حالم یله ایدیکه کوندوز من ایسی و کجه صاووق تلف ایلر ایدی و بوخم
 کوزلر مدن قاچرا ایدی ۳۱ بو ایدی ایکری ایل در که من سن ایوکن سه خدمت ایلمشم
 بعنی اون درت ایل ایکی قیزگدن او تری و آلتی ایل سوریکدن او تری حضی اون دفعه
 دکشدروپ سن ۳۲ آکر آنام اسخن قور خدیغی الله ابراهیمن الله من این او لیسه ایدی
 البته سن منی ایندی الی بوس کوندرمش ابدون الله من مصیبنی واللر من امکنی کوروب
 دون کجه سنه عناب ایلیوبدر ۳۳ ولابان جواب و بروب بعنونه دیدیکه قیزلر من قیزلر
 در واوغللر من او غللرم در وقویونلر من قویونلرم در وهر نه که کوررس من کی در من بو
 کون بو اوز قیزلرمه با او لرن دو غدبغی او شاقله نه ایله پلرم ۳۴ پس ایندی کل من این
 ۱۱

bir zâd danışasın

30*bəs indi ki atanın evinə hasrət çəkib gidərsin mənim İlâhlarımı nə için ugurladin
31*Ya'qûb da cavâb vərib Lâbâna dədi ki ondan ötürü ki korxar idim zirâ dər idim
olmaya ki qızlarınu məndən zor-inən alasın

32*hər kimin yanında ki İlâhlarınu tapasın kardaşlarımızın qabağında o diri kalmasın
âxtâr və yanımda hər nə zâdij ki olsa özünə al âmmâ Ya'qûb bilmir idi ki Rəhil oları
ugurlayıbdır

33*və Lâbân Ya'qûbun çadırına və Ləy'ânın çadırına və o iki câriyələrin çadırlarına
girib tapmadı və Ləy'ânın çadırından çıxıb Rəhilin çadırına girdi

34*və Rəhil tərâfimləri götürüb dəvənin cəhâzında qoyub oların üstündə oturmuş idi
və Lâbân təmâm çadırı təcsis əyləyib tabmadı

35*və Rəhil öz atasına dədi ağamın nazarında mucib ǵazab olmasın ki huzûrunدا
durabilmərəm çünki mənə 'övrətlər 'adətinə görə vâk'i olubdır o da təfəhhüs əyləyib
tərafimləri tapmadı

36*və Ya'qûbun ǵazabı gəlib Lâbân-inə sövəşdi və Ya'qûb cəvâb vərib Lâbâna dədi
ki taksirim nədir günâhım nədir ki dəlicə düşübəsən

37*yâ vücuduňa hamı şey'ləri tahsis əylədin hamı iyi şey'ləriňdən nə tapıbsın burada
mənim qardaşlarının və sənin qardaşlarınızın kabağında kavi vavlar bizim ikimizin ara-
sında hüküm əyləsinlər

38*bu indi iğirmi ildir ki mən sənin yanındaim qoyunlarıŋ və kəçilərin bala-âtimdilər
və sürüňün koçlarını yəmədim

39*paralanmışı yanija götürməmişəm mən cərimə çəkər idim gəcədə ugurlanani və
gündüz ugurlanamı sən mənim əlimdən taləb əylər idin

40*hâlim belə idi ki gündüz məni issını və gəcə savuk tələf əylər idi və yuxum göz-
lərimdən kaçar idi

41*bu indi iğirmi ildir ki mən sənin əviyndə sənə hidmət əyləmişəm ya'nî on dört il
iki qızıňdan ötürü və altı il sürüňdən ötürü hakkımı on dəf 'a dəğişdiripsin

42*əğər atam İshaqın qorxdığı Allahı İbrâhimin Allahı mənim-inə olsa idi əlbət
sən məni indi əli boş göndərmış idin Allah mənim musibətimi və əllərimin əməgini
görüb dənən gəcə sənə hitâb 'itâb əyləyibdir

43*və Lâbân cavâb vərib Ya'qûba dədi ki qızlar mənim qızlarımdır və oğullar mənim
oğullarımdır və qoyunlar mənim qoyunlarımdır və hər nə ki görürsən mənimkidir
mən bu gün bu öz qızlarımıza yâ oların doğduğu uşaqlara nə əyləyəbilərəm

44*bəs indi gəl mənim-inə ∞

سن عهد ایلیک که منم این سن آرا کند شاهد اولسون ۴۵ و بعقوب داش کونروب اونی
ستون کیم دیکنندی ۶۶ و بعقوب اوز قرداشلرینه دیدیکه داشلر بگون واولر داشلر
کونروب بر ته قابر دیلر واوراده او نهمن اوستنک خوراک بدیلر ۶۷ ولابان اونه ب مجر
شاهدونا دیوب بعقوب ده اونن آدبین جلعید قویدی ۶۸ ولابان دیدی بو ته بوکون منم
این سن آرا کند شاهد اولسون او جهتن اونن آدبین جلعید قویدی ۶۹ وهم مصبا چون
دیدیکه رب منم این سن آرا کند نکاهانلق ایلسون و قیمکه برمی بر مزدن آبرلدق ۵۰ اکر
قیزلره اذیت و برسن و آکر قیزلزم اوستنه عورتلر آلسن ایندیکه یامزده بر کس بود خدر
باخ الله منم این سن آرا کند شاهد اولسون ۵۱ ولابان بعقوبه دیدیکه باخ بو او ته و باخ
بوده اوستون که منم این سن آرا کند تیکشم ۵۲ بو ته شاهد اولسون و بوستون شاهد
اولسون که عالیق ایلکه من بو ته دن سن طرفکه کچمه جکم و سن ده بو ته دن و بوستون دن
منم طرفکه کچمه جکس ۵۳ ابراهیم الله ونا حورن الله و اولرن آثار بن الله بزم
آرامزده حکم ایلسون و بعقوب اوز آناسی اسحقن قور خدیغی الله آند ایحدی ۵۴ و بعقوب
او داغن قربان کسوب اوز قرداشلرینی چورک یمکه جاغردی واولر ده چورک پیوب کجه
داغن فالدیلر ۵۵ ولابان سحر نیزدن دوروب واوز او غللرینی و قیزلرینی او بیوب اولری
برکله دی ولابان قابدو ب اوز بربنه کندی

اونز ایکجی باب

۱ و بعقوب ده اوز بولته کندی واونه الله فرشتلری راست کلدیلر ۲ و بعقوب اولری
کورنک بو الله قوشونی در دیوب او برن آدبین محنام قویدی ۳ و بعقوب اوز قباغنه
سیعیر دیارینه ادوم طپراگنه اوز قرداشی عبسون یانه خبرچی لر کوندروب ۴ واولره امر
ایلیوب دیدیکه آقام عیسهو یله دیون بندک بعقوب یله دیرکه لاپان یانه غرینه
اولوب بوقنه کیمین تأخیر ایلدم ۵ و مال واولاد و قوبون و بند و جاریه صاحی اولمش
یس کوندروب سنه خبر و پرم که نظر کند التفات تایم ۶ واو خبر چیلر بعقوبن یانه
مراجمت ایلیوب دیدیلر که بز قرداشل عیسون یانه کندک او ده سن استقبال که کلور

sən ‘ahid èyləyək ki mənim-inən sənin aranıda şâhid olsun
 45*və Ya‘qûb daş götürüb onu sütün-kimi tikildi
 46*və Ya‘qûb öz qardaşlarına dədi ki daşlar yığın və olar daşlar götürüb bir təpə kabardılar və orada o təpənin üstündə horəj yədilər
 47*və Lâbân ona Yəqar-Səhadutâ dəyib Ya‘qûb da onun adını Cal‘id koydu
 48*və Lâbân dədi bu tepe bu gün mənim-inən sənin aranıda şâhid olsun o cihətdən onun adını Cal‘id koydu
 49*və həm Mispa çün dədi ki RƏBB mənim-inən sənin aranıda nəghəbənlilik èyləsin və qittijə biri birimizden ayrıldı
 50*əğər qızlarımı əziyət vərəsən və əğər qızlarımın üstüne ‘avrətlər alasan indi ki yanımızda bir kes yoxdur bax Allah mənim-inən sənin aranıda şâhid olsun
 51*və Lâbân Ya‘qûba dədi ki bax bu o təpə və bax bu da o sütün ki mənim-inən sənin aranıda tikmişəm
 52*bu təpə şâhid olsun və bu sütün şâhid olsun ki ‘yanlık eyləməğə mən bu təpədən sənin tarafına gəcmiyəcəğim və sən də bu təpədən və bu sütündən mənim tarafıma gəcmiyəcəksin
 53*Ibrâhimin Allahı və Nahurun Allahı və olarin atalarının Allahı bizim aramızda hakim olsun və Ya‘qûb öz atası İshâkın qorxduğu Allaha and içdi
 54*və Ya‘qûb o dağda qurban kesib öz qardaşlarını çörək yəməğə çağırdı və olar da çörək yiyib gécə dağda kaldılar
 55*və Lâbân səhər tézdən durub və öz oğullarını və qızlarını öpüb oları bərəkətlədi və Lâbân kayıdb öz yərinə getdi

Otuz ikinci Bâb

1*və Ya‘qûb da öz yoluna getdi və ona Allahın Fəriştələri rast gəldilər
 2*və Ya‘qûb oları görəndə bu Allahın qoşunıdır dəyib o yərin adını Mahanayim qoydu
 3*və Ya‘qûb da öz qabağında Sə‘ir diyârına Edôm toprağına öz kardaşı ‘Eysin yanına habərcilər göndərib
 4*və olara əmr èyləyib dədi ki ağam ‘Eysə bələ dəyin bəndən Ya‘qûb bələ dər ki Lâbânın yanında əurbətdə olub bu vaktda-kimin te’hir èylədim
 5*və mäl və olak və qoyun və bəndə və cāriyə sâhibi olmuşum bəs göndərib sənə habər vərəm ki nazarında iltifat tapam
 6*və o habərcilər Ya‘qûbun yanına mürâcət èyləyib dədilər ki biz kardaşlığ ‘Eysin yanına getdik o da sənin istikbâliyə gelir ∞

حال اویلر او ونده لون اویاسان باش دکتى و عالومن بودىن طرفى مردن جىدى
وېبىكە اوین اىن كۆپلەشىرى ايدى ۲۷ و دېدەسى مى جوراخ جونكە سەر آچىلوب در او ده
دېدېكە من سى سەرالخىم نامى مركلەپسۇن ۲۸ او ده او بى دېدېكە آقلاڭا در او ده دېدېى
ھلوب ۲۹ او ده دېدېى آقلاڭا بىر دەغا يعنوب دېسۈزلى ما ما اسرائىل جونكە سى الله و اىسان
اىن خاصەتلىرىب غالب كىلدۈن ۳۰ و مەنوب صورشوب دېدېكە تۈقىن ئەرم آذىلىت
سەرسۈز او ده دېدېكە آذى ئەيجىن صورشۇرسىن دا دەنلى او رادە بىركلەتى ۳۱ و مەنوب
او بىن آقىلى قۇتىلىق جونكە ئىلى بوز بە بوز كورىم و چام قورىنىدى ۳۲ او زىزى
قۇتىلىدىن آجىن كۈن اوين اوئىش جىدى و او زىزى بودى او سەلتەر ئەمى ۳۳ بوجىدىن
ئى اسرائىل بىر كۆك كېمىن بودىن طرفىدا او لان قىچ دىمارنى هەزىز جونكە يعنوبن بودىن
طۈرىنى او لان قىچ دىمارنى دەكتى

اوچورا او سەنى باپ

اى مەنوب كۆزلىرىن ئاكىخىوب باخدىكە بىر دەعىي كلور و او زىزى اىن درىت بوز كىنى
داريس لوشاظلىرى ئاب و راجىلە و او زىزى جارىتە قىشم ئەرم ئەرم ئۆزلىنى اوزلىنى
او لانلىرى اىن قىانق قۇيدى و او دەن صورە ئىلى او زى او لانلىرى اىن و راحىل دەرسى
دالى ؟ او زىزى او لىن قىانق كېبوب يىدى دەفعە بىر كېمىن اكىنى ئا قىداڭانه يەندىنى
و عەسۋارىن ئىتقانكە بىر كېبوب او قى قۇجاڭلادى و او لىن بوبۇن دۇشوب اىق او ر
ايدى و آڭلار ايدىل ۵ و كۆزلىرىن ئاكىخىوب و غۇرۇڭلىرى و او شاڭلىرى كېبوب دېدېكە
بۈر سەن تېڭى ده او ده دېدېكە ئەننەن كەمرىخت ئەندىكى او شاڭلىرىن ۶ و جارىل
داولىن او لانلىرى باخىن كېلوب باش آكىپىل ۷ و لىا ده باخىن كېلوب او زى او لانلىرى
اىن باش آكىپىل و صورە بىرىك ئەن راحىل ده باخىن كېلوب باش آكىپىل ۸ و دېدېى
بۇ ھەن راست كەلەك بولوكىڭ بە در او ده دېدېكە ئەقلىن ئەرىن ئەقلەت ئەيمىم ئەيجىن در
۹ بېسۋە دېدېى فەداش سە جوق وار سەنى سىن او لىسون - اىھلوب ده دېدېى
ئەمى تۈقىن ئەرم اىگىر سىن ئەركىلە ئەنات ئەيمىم يېتكىشى ئەدىن قىول الله جونكە بۇ

və dört yüz nəfər adam da onun-inən

7*və Ya'qûb çox qorxub ıztırâba düşdû və özü-inən olan olan halqı və həm də qoyunu və mâlı və dəvələri iki kismətə bulub

8*dədi ki eğər 'Eys bu bir bölgün üstüne çıxıb ursa ona o-biri kalan bəlük qurtalar

9*və Ya'qûb dədi ki éy atam İbrâhimin Allahı və atam İshakın Allahı Rab ki mənə dədîn öz diyârıña və vatanına kayd və mən sənə yaxşılık eyləyəcəğim

10*mən lâyık dəyiləm o hamı ihsanıña və vəfârıa ki bəndənəjə eyləyibsin çünki mən 'asâm-inən bu İordani keçdim və indi iki bəlük olmuşəm

11*yalvarıram məni qarındaşımın əlindən 'Eysin əlindən halâs eylə çünki mən ondan qorxuram olmaya ki gelib məni ana və uşaqlar-inən ursun

12*halbuki sən díyubsən mən sənə əlbət yaxşılık eyləyəcəğim və nəslini kisretden dəryânın qumu kadar bi-həsâb eyləyəcəğim

13*və o gəcə orada kalıb əlindən gəldiğinden qardaşı 'Eys üçün pişkəş aldı

14*ya'nı iki yüz keçi və iğirmi teke və iki yüz dişi qoyun və iğirmi qoç

15*və otuz əmzirdərən dəvə öz balaları-inən və kırk inək və on boğa və iğirmi dişi olak və on ərkək olak

16*və oları 'aləyhdə sürű sürű öz nökərlərinin əlinə vərib nökərlərinə dədi ki məndən qabaqça keçin və sürű-inən sürümün arasında bir mikdâr aralıq qoyun

17*və əvvəlincisinə əmr eyləyib dədi ki eğər qardaşım 'Eys sənə rast gelib səndən soruşsa ki sən kimin adamısın və xəriyə gidərsin və bu qabağındakı kimindir

18*sən də díyəsin sənin bəndənəj olan Ya'qûbunkidir ki ağam 'Eys içün pişkəş göndərilər və budur özü də dalımızce gelir

19*və ikinci sənə və üçüncü sənə və sürülərin dalındən gidənlərin hamısına buyurub dədi ki siz 'Eysi tapanda onun işin bu tür gerek danışasız

20*və dəyəsiz ki bəndənəj Ya'qûb da dalımızcə gəlir çün dər idi ki qabaqça gidən pişkəşlər-inən hatırını hoş eylərim və odan sora üzünü görürüm bil ki məni kabül eyləsin

21*və pişkəş qabağınca gidib özü o gəcə orada kaldı

22*və o gəcə durub öz iki 'avrətini və iki câriyəsini və on bir oğlunu götürüb Yəbbuq geçidindən geçdi

23*və oları götürüb çaydan geçirdib hər nə ki vari idi geçirtdi

24*və Ya'qûb yalnız qalıb səhər açılana-kimin bir kimsə onun-inən güləşdi

25*və eylə ki gördü ki ona ∞

غالب اویلر او وقت اوین اوین باشنه دکدی و یعقوبین بودین طرفی برندن چیخدی و قبیکه اوین این کوله شر ابدی ۲۶ و دیدی منی بوراخ چویکه سحر آچاوب در او ده دیدیکه من سن بر اخنم تامی بر کتله هسن ۱۷ او ده او نه دیدیکه آدکنه در او ده دیدی یعقوب ۲۸ او ده دیدی آدکه بر دهها یعقوب دیسونلر اما اسرائیل چونکه سن الله و انسان این مجاهد ایلیوب غالب کلدون ۲۹ و یعقوب صور شوب دیدیکه موقع ابلرم آدکی منه خبر و بر او ده دیدیکه آدی نه ایچون صور شور سن واوی اوراده بر کتلدی ۳۰ و یعقوب او بر آدینی فتویل قویدی چونکه الله بوز به بوز کوردم و جانم قورنلدي ۳۱ واوزی فنویلدن چکنه کون اوین اوستنه چیخدی واوزی بودی اوستند اقس ابدی ۳۳ بوسین بنی اسرائیل بو کونه کیعن بودن طرفته اولان قیچ دمارینی پیز لر چونکه یعقوبین بودین طرفته اولان قیچ دمارینه دکدی

اوتوزاوچنجی باب

۱ و یعقوب کوزلرینی فالخروب با خدیکه بود ر عیسو کلور واوزی این درت بوز کشی وار پس او شاقری لیایه و راحیله واوز ایکی جاریه سنه نقسم ایلیوب ۲ جاریه لری اویلرین او لادری این قباقه قویدی واوندن صوره لیائی او ز او لادری این و راحیل و بوسنی دالک ۳ واوزی اویلر قباگنه کچوب بدی دفعه بره کیمین اکلده تا قداشه ینشدی ۴ و عیسو اوین استنباله بوكروب اونی قوجا فلا دی واون بیوونه دوشوب اونی او بر ایدی و آغلر ایدی لر ۵ و کوزلرینی فالخروب و عورتلری او شاقری کوروب دیدیکه بولر سن نهیک در او ده دیدیکه الله بند که مرحمت ایلدکی او شاقر در ۶ و جاریه لر واولرن او لادری یاخین کلوب باش آکدیلر ۷ ولیا ده یاخین کلوب او ز او لادری این باش آکدیلر و صوره بوسف این راحیل ده یاخین کلوب باش آکدیلر ۸ و دیدی بو های راست کلده کم بولوکث نه در او ده دیدیکه آغامن نظر نه اتفات نایمغ ایچون در ۹ عیسو ده دیدی قدash منه چوق وار سنتکی سن او لسون ۱۰ یعقوب ده دیدی خبر نوع ابلرم آکر من سن نظر گئن اتفات نایشم پیشکشی المدن قبول الله چونکه بو

galib olmaz o vaxt onun onbasının başına dokundu və Ya‘qûbun budunun tarafı yərindən çıxdı vaktinə onun-inən güləşir idi

26*və dədi məni bırax çünki səhər açılıbdır o da dədi ki mən səni bıraxmam tâ məni bərəkətləməyəsin

27*o da ona dədi ki adıñ nədir o da dədi Ya‘qûb

28*o da dədi adıñ bir daha Ya‘qûb dəməsinlər amâ İsrâ‘il çünki sən Allah və insan-inən mücâhədə əyləyib gâlib gəldin

29*və Ya‘qûb soruşib dədi ki təvaqqu‘ éylərim adıñı mənə habər vér o da dədi ki adımı nə içün soruşursın və onu orada bərəkətlədi

30*və Ya‘qûb o yerin adını Fənu‘ildən qoydu çünki Allahi yüz-bə-yüz gördüm və cānim kurtuldu

31*və özü Fənu‘ildən gəçəndə gün onun üstünə çıxdı və özü budu üstündə aksar idi

32*bu səbəbdən Bən-i İsrâ‘el bu güne-kimin budun tarafında olan qıç damarını yéməzlər çünki Ya‘qûbun budunun tarafında olan qıç damarına değdi

Otuz üçüncü Bâb

1*və Ya‘qûb gözlərini kalxırıb baxdı ki budur ‘Eys gəlir və özü-inən dörtyüz kişi var bes uşaqları Ləy‘aya və Rəhilə və öz iki cāriyəsinə taksim əyləyib

2*cāriyələri özlərinin evlâdları-inən qabakda qoydu və ondan sora Ləy‘anı öz evlâdları-inən və Rəhil və Yusifi dalıdə

3*və özü olarin qabağına kəçib yeddi dəfa‘ yərə-kimin əğildi tâ kardaşına yetişdi

4*və ‘Eys onun istikbâlinə yügürüb onu qucakladı və onun boynuna düşüb onu öpər idi və ağlar idi

5*və gözlərini qalxuzub və ‘avrətlərni və uşaqları görüb dədi ki bular sənin nə pəkdir o da dədi ki Allahın bəndəñə hürmət éylədiyi uşaqlardır

6*və cāriyələr və olarin evlâdları yaxın gelib baş əğdilər

7*və Ləy‘ə da yaxın gəlib öz evlâdları-inən baş əğdilər və sora Yusuf-inən Rəhil də yaxın gəlib baş əğdilər

8*və dədi bu hamı rast gəldiğim bölüğün nədir o da ona dədi ki ağamın nazarında iltifât tapmağım içindir

9*‘Eys də dədi qardaş mənə çox var səninki sənin olsun

10*Ya‘qûb da dədi hayır təvəggü‘ éylərim əğər mən sənin nəzərinjdə iltifât tapmışəm pişkeşimi əlimdən qabul èyle çünki bu ∞

جهندن بوزگی اللهن بوزینی کورمک کیمی کوردم و من مدن راضی اولدون ۱۱ توقع الیرم
 سنه کموریلن هدینه قبول ایله چونکه الله منه لطف الیبیوب و هر زادم وارد رواوه
 ابرام ایلینه قبول ایلدی ۱۲ صوره دیدی فالمخون کیدک و من ده قبا عکجه کید جکم ۱۳ او
 ده اونه دیدیکه آغام بیلورکه او شاقلن نازک در و یانک اولان قوبون و مال سوده در
 اکر اولری برجه کون شدتلی سورمه لر نام قوبون فربلر ۱۴ توقع الیرم که آغام بندسنه
 قبا غذن کپوب کسون من ده نا سبعبره آغامن یانه کلنه کیمین قبا غذن کی مالن
 واوشاقلن ایاغنی این بواش کبدرم ۱۵ عیسو ده دیدیکه کل یانک اولان خلقدن
 سنن این قوم او ده دیدیکه نه لازم آغامن نظرینه النفات نایدم بدر ۱۶ واو کونک
 عیسو او ز بولی این سبعبره مراجعت ایلدی ۱۷ و بعنوب سکونه کو جوب او زینه برای بو
 بنا ایلدی واوز مالی ابجون ده کولکه اکلر قایردی او جهندن او بن آدیه سکوت دیرلر
 ۱۸ و بعنوب پدن آرامدن کلنه کنعن دیارته شکم شهری اولان شالبه کلدي وجادری
 شهرن برایرن قوردی ۱۹ واو زنی نن پارچه سنه که چادری اوراده فورمی ایدی
 شکمن آناسی حمورن او غللرینه اللدن بوز قصبه به صانون الی ۲۰ واوراده بر منجع
 قایروب آدینی ایل الوهی اسرائیل قوبیدی

او نوز در دنجی باب

اولیادن بعقوبه دوغلان دینا چیزدیکه او دیارن قیزلرینه ناشا ایلسون ۲۱ واو دیارن
 رئیسی حولی حمورن او غلی شکم او زی کوروب الی ۲۲ و اون این با توب او زی بدنام ایلدی
 ۲۳ و کونکلی بعنوب قیزی دینایه مایل او لوب قیزی سودی و قیزه دلنوازلی ایلدی ۲۴ و شکم
 او ز آناسی حمور این دانشوب دیدیکه بو قیزی منم ابجون عورت آل ۲۵ و بعنوب اشندی
 که قیزی دینانی بدنام ایلوب لر وا غلری صحراده مال یانکه ایدبلر و بعنوب اولر کله
 کیمین سکوت ایلدی ۲۶ و شکمن آناسی حمور بعنوب یانه چندی که او زن این دانشون
 ۲۷ و بعنوب او غلری اشندن ساعت صحرادن کلدبیلر و بو کنی لر آجنلنوب جوق غضبه
 کلدبیلر چونکه بعقوبه قیزی این بانوب اسرائیل جائز اولیانی اجرا ایلمک این قیاحت

cihetden üzünü Allahın üzünü görmek-kimi gördüm və sən məndən razı oldun
 11*təvəggü' éylərim sənə gətirilən hədiyəni qəbul eylə çünki Allah mənə lütf eyləyib
 və hər zâdîm vardır və ona iibrâm eyləyəndə qəbûl éylədi
 12*sora dədi kalxub qidij və mən də qabağıñca gidəcəğim
 13*o da ona dədi ki ağam bilir ki uşaqlar nâzikdir və yanımda olan qoyun və mâl
 süddədir əğər oları bircə gün şiddetli sürsələr tamâm qoyun qırılar
 14*təvəggü' éylərim ki ağam bəndəsinin qabağında geçib gitsin mən də tâ Sa'irə
 ağamın yanına gələnə-kimin qabağındaki mâlin və uşaqların ayağı-inən yavaş yavaş
 gidərim
 15*'Eys də dədi ki gəl yanımda olan xalkdan sənin-inən qoyam o da dədi ki nə lâzım
 ağamın nazarında iltifât tapdim bəsdir
 16*və o gündə 'Eys öz yolu-inən Sa'irə mürâc'at éylədi
 17*və Ya'qûb Suqquta geçib özünə bir íyi binâ éylədi və öz mâli içində gölgəliklər
 kayırdı o cihətdən o yerin adına Suqqut dərlər
 18*və Ya'qûb Pəddan-Aramdan gələndə Ken'ân diyârında Şikəm şəhri olan Şâlimə
 gəldi və çadırını şəhrin bərabərində qurdu
 19*və o zəminin parçasını ki çadırını orada qurmuş idi Şikəmin atası Hamurun
 oğullarının əlindən yüz qesitaha satın aldı
 20*və orada bir məzbâh kayırıb adını İl-İlôhî-İsrâ'il qoydu

Otuz dördüncü Bâb

1*və Ləy'âdan Ya'qûba doğulan Dína çıxdı ki o diyârin qızlarına təmâşâ éyləsin
 2*və o diyârin rə'isi olan Hivi Hamurun oğlu Şikəm onu görüb aldı və onun-inən
 yatıb onu bəd nâm éylədi
 3*və gönüllü Ya'qûbun qızı Dínaya məyl olub qızı səvdi və qızı dalnovazlık éylədi
 4*və Şikəm öz atası Hamur-inən danışıb dədi ki bu qızı mənim üçün 'övrət al
 5*və Ya'qûb eşiddi ki qızı Dínâni bəd nâm éyləyiblər və oğulları sahrâda mâl yanında
 idilər və Ya'qûb olar gələnə-kimin səküt éylədi
 6*və Şikəmin atası Hamur Ya'qûbun yanına çıxdı ki onun-inən danışsın
 7*və Ya'qûbun oğulları eşidən sa'at sahrâdan geldilər və bu kişilər acıqlanıb çox
 ǵazaba gəldilər çünki Ya'qûbun qızı-inən yatıb İsrâ'ildə câ'iz olmayanı icrâ éyləmək-
 inən kabâhat ∞

ایلمش ایدی ۸ و حمور اولر این داشوب دیدیکه او غلم شکن کونکلی فرزه عاشق
اولوپدر توقع ایلم اونی او زینه عورت و برون ۹ بزم این قومانی ایلیون سزن قزلر زی
بزه و برون و بزم قیزلرمزی او ززه آلون ۱۰ و یانزده ساکن اولون و ولایت قباخرده در
اوونه ساکن اولون تجارت ایلیون و اوونه نالک ایلیون ۱۱ و شکم قیزن آناسنه و فرداشلرینه
دیدیکه نظرزده النفات تایم و هر نه که منه دیه سر و برم ۱۲ اوستمه کلین و مجنسنی
چوق آرنون منه دیدکن قدر و برم انجق که قیزی منه عورت و برون ۱۳ و یعقوبن
اوغللری حبله این شکمه و آنسی حموره با جباری دینان ایلدکی ایچون جواب
و بروپ داشدیلر ۱۴ اولره دیدیلر که بز بو زادی ایلیه یلینک که با جیمزی برخته سر
آدمه و برک چونکه بو بزه عیب در ۱۵ اما بو شرط این بزر سر این متفق اولورق آکرسزده
های ذکور اولانلر ختنه اولوب بزم کیم اولا رسز ۱۶ بزده قیزلرمزی سزه و برک و قیزلرمزی
بزه آلاق و سزن این بر پرده ساکن اولوب بر ملت اولورق ۱۷ و لآ اکر ختنه اولن
ایچون بزه اطاعت ایلمیه سر بز قیزلرمزی کوتروب کدرک ۱۸ او اولرن سوزلری حمورن
نظرن و حمورن او غلی شکمن نظرن خوش کورنده ۱۹ او او اوغلان بو ایشی ایلمکی
تأخیره صالمدی چویکه یعقوبن قیزینی بکنمش ایدی واوزی ده آنسن ایونه هامیدن
محرم ایدی ۲۰ و حمور این او غلی شکم شهرلرین دروازه سنه کلوب او ز همشیرلاری این
داشوب دیدیلر ۲۱ بو آدمه بزم این صلحده درلر پس بو دبارده ساکن اولوب ایچون
قوی تجارت ایلسونلر و ولایت ده اولرن قباخن کش در اولرن قیزلرینی بز او زمه
عورت آلاق و بزم قیزلرمزی اولره و برک ۲۲ اما بو آدمه بالفوز بون این بزم این راضی
اولورلر که بر ملت او لق ایچون یانزده ساکن اولسونلر اکر بزده هر بر ذکور ختنه
اولنسون نیجه که اولر ختنه لی در لار ۲۳ مکرا اولرن سوریاری و دولتلری و حجوانلری بزمکی
ایلمیه جقدر بالفوزجه اولر این اتفاق ایلیک که یانزده ساکن اولسونلر ۲۴ اوون شهرین
دوازه سندن چیغانلر هامیسی حموره و او غلی شکمه اطاعت ایلیوب شهرین دروازه سندن
چیجان لرن هامیسی نن جمله ذکوری ختنه لندیلر ۲۵ و وقینکه اولر او چجنی کونه آغرين
شدند ایدیلر یعقوبن ایکی او غلی شمعون ولاوی دینان فرداشلری هرسی او ز قلیعینی

éyləmiş idi

8*və Hamur olar-inən danışıb dədi ki oğlum Şikəmin gönlü qızza ‘aşiq olubdır təvaqqu’ eylərim onun üzünə ‘övrət vərin

9*bizim-inən kömək éyləyin sizin qızlarzı bizə vərin və bizim qızlarmızı özə alıb

10*və yanımızda sâkin olun və vilâyət qabağızzadır onda sâkin olun ticârət eyləyin və onda təməllük eyləyin

11*və Şikəm qızın atasına və qardaşlarına dədi ki nazarınızda iltifât tapım və hər nə ki mənə diyəsiz vəririm

12*üstümə kabîn və bahışı çox artırın mənə dədiñiz kadar vəririm ancak ki qızı mənə ‘övrət vərin

13*və Ya‘qûbun oğulları hilə-inən Şikəmə və atası Hamura bacıları Dînânı bəd nâm éylədiği üçün cəvâb vərib danışdilar

14*olara dədilər ki biz bu zâdi eyləyəbimənək ki bacımızı bir hitansız adama vəriŋ çünki bu bize ‘aybdır

15*amâ bu şart-inən biz siz-inən mütfiq olaraq əğər sizdə hamı zəkər olanlar hitan olub bizim-kimi olarsız

16*biz də qızlarımızı sizə vəririk və qızlarzı bizə alarak və sizin-inən bir yerdə sâkin olub bir millət olurak

17*və illâ əğər hitân olmak üçün bizə itâ‘at éyləmiyəsiz biz qızımızı götürüb gidərik

18*və olarin sözləri Hamurun nazarında və Hamurun oğlu Şikəmin nazarında hoş göründü

19*və o oğlan bu işi éyləməgi te’hîre salmadı çünki Ya‘qûbun qızını bəğənmiş idi və özü də atasının evində hamidan muhtərəm idi

20*və Hamur-inən oğlu Şikəm şəhrlərinin darvazasına gəlib öz həmşəhriləri-inən danışıb dədilər

21*bu adamlar bizim-inən sulhdadırlar bes bu diyârda sâkin olub içində kavî ticârət eyləsinlər və vilâyətdə olarin qabağında genişdir olarin qızlarını biz özümüzə ‘övrət alaq və bizim qızlarımızı olara vərəq

22*amâ bu adamlar yalnız bunun-inən bizim-inən razı olurlar ki bir millət olmak üçün yanımızda sâkin olsunlar əğər bizdə hər bir zəkər hitân olunsun nice ki olar hitanlıdırlar

23*məğər olarin sürülleri və dövlətləri və heyvânları bizimki olmayacaktır yalnızca olar-inən ittifâk eyləyin ki yanımızda sâkin olsunlar

24*və onun şəhrinin darvâzasından çıxanların hamısı Hamura və oğlu Şikəmə itâ‘at eyləyib şəhrinin darvâzasından çıxanların hamısının cümlə zekeri hitanalandılar

25*və vaktiŋə olar üçüncü gündə ağrının şiddetində idilər Ya‘qûbun iki oğlu Şəm‘un və Lâvi Dinânın qardaşları harısı öz qılincini ∞

کوتروب جسارت این شهره کرده‌اند و همی ذکوری اول در دلبر ۲۶ و حمور این اوغلی
شکمی قلچک آغزندن کجورندلر و دینانی شکمن ابوندن کوتروب چخدلر ۲۷ بعنون
اوغلاری مقتول‌لر اوسته کاوب شهری بغا ایلدلر چونکه با جمله‌ی بدنام ایلس ایدلر
۲۸ اولرن قوبونی و مالی واولادی و هرنه که شهره و هرنه که چوله وار ایدی آیاردلر
۲۹ واولرن های ماللرینی و عیال‌لرینی و عورت‌لرینی و همه ایولرن اولان هایسی‌نی اسیر
و غارت ایلدلر ۳۰ و بعقوب شمعون این‌لاؤی به دیدیکه سزمنی بو دیارن خلقی کعابیلن
و فریزیلن یاننه مکروه ایلیوب منی بلاهه صالذ‌اما من بر نیجه نفر اولوب اولرمم اوینه
بغلاچق و منی اوراجن لر و من ده ایوم این‌هلاک اولاچم ۳۱ اولده دیدلر بس اوز
بزم با جیمز این‌آیا فاخته این‌کبی حرکت ایلسونلار

اوتوز بشنجی باب

۱ او الله يعقوب دیدیکه قالله بیت‌ئیله کت و اوراده ساکن اول و اوراده برمذبح قایراو
اللهه که سن قرداشل عیسون قباگدن قاچانه سه کورندی ۲ و بعقوب او زاهل ینه
و یاننه اولانلن هایسنه دیدیکه آرایزده اولان یاد‌الله رفع ایلیوب واوززی طاهر
ایلیوب لیاسلرزی دکشون ۳ و دوروب بیت‌یله چیخاق که اوراده منه او ز دارلنه
استجابت ایلین و کندکم بولن من این اولان الله برمذبح بنا ایلم ۴ اولده‌لرین اولان‌های
یاد‌الله و قول‌قلرن اولان سرغه‌لری بعقوب و بردلر و بعقوب ده اولری شکم یانه
اولان پالود آغاچن آتنن کیزلندی ۵ و اولر کوچدلر واللهم خوفی اولرن اطرافند
اولان شهرلر اوسته کاوب بعقوب اوغلارین دالیسجه دوشمدلر ۶ و بعقوب او زی
یاننه اولان نام خلق این‌کمان دیارنده اولان لوزه یعنی بیت‌یله کلدى ۷ و اوراده برم
مذبح بنا ایلیوب او بزن آدینی ایل بیت‌یله قوبیدی چونکه قرداشن قباگدن قاچانه
الله او نه اوراده کورغش ایدی ۸ و ریقان دایه‌سی دبورا وفات ایلدی و بیت‌یله پالود
آغاچن آتنن دفن اولندی و اون آدینی الون باکوت قوبیدلر ۹ والله که بعنون
کورندی و قنیکه پدن آرامدن کلور ایدی و اونی برکنلدي ۱۰ والله او نه دیدیکه سن

götürüb cəsərət-inən şəhərə girdilər və hamı zekeri öldürdülər

26*və Hamur-inən oğlu Şikəmi qılincın ağızından geçirdilər və Dinâni Şikəmin evindən götürüb çıxdılar

27*Ya 'qûbun oğulları maktüllərin üstünə gelib şəhri yağma éylədilər çünki bacılarını bəd-nâm éyləmiş idilər

28*oların qoyununu və mâlini və olağını və hər nə ki şəhrdə və hər nə ki çöldə var idi apardılar

29*və oların hamı mallarını və 'iyâllarını və 'övrətlərini və həm də olan hamısını esir və ǵârət éylədilər

30*və Ya 'qûb Şəm'un-inən Lâviyə dədi ki siz məni bu diyârın halkı Kən'ânîlərin və

Fərizîlərin yanında məkruba éyləyib məni bəlâya saldız amâ mən bir niçə nəfər olub

olar mənim üstümə yiğilacak və məni uracaklar və mən də evim-inən həlák olacağım

31*olar da dədilər bəs olar bizim bacımız-inən âyâ fahişə-inən-kimi harəkət éyləsinlər

Otuz beşinci Bâb

1*və Allah Ya 'qûba dədi ki qalx Beyt'elə get və orada sâkin ol və orada bir mezbuh kayır o Allaha ki sən qardaşın 'Eysin qabağından qaçanda sənə göründü

2*və Ya 'qûb öz əhli bəytinə və yanında olanların hamısına dədi ki aranızda olan yâd Allahları dəfə éyləyib və özüzü tâhir éyləyib libâslarınızı dəğişin

3*və durub Bəyt'elə çıxaq ki orada mənə öz darlığında isticâbət əyləyin və getdiğim yolda mənim-inən olan Allaha bir mezbah binâ éyləyəm

4*olar da əllərində olan hamı yâd Allahları və qulaqlarında olan sırgaları Ya 'qûba vêrdilər və Ya 'qûb da oları Şikəm yanında olan Palûd ağacının altında qızıldırı

5*və olar göcdülər və Allahın havfi olan etrâfında olan şəhrlərin üstünə gəlib Ya 'qûbun oğullarının dâlisincə düşmədilər

6*və Ya 'qûb özü yanında olan tamâm halk-inən Kən'ân diyârında olan Lûz ya 'nî Beyt'elə geldi

7*və orada bir məzbah binâ éyləyib o yərin adını İl-Beyt'el qoydu çünki qardaşının qabağından qaçanda Allah ona orada görünmüştür idi

8*və Rəbəkanın dâyəsi Dəburə vəfât éylədi və Beyt'eldə Palûd ağacının altında dəfn olundu və onun adını Allun-Bakut qoydular

9*və Allah yenə Ya 'qûba göründü vaktiñə Pəddan-Aramdan gelir idi və onu bərə-kətlədi

10*və Allah ona dədi ki sənin ∞

٣٤

٦.

تکوین ٣٦

امرازی ده بولر در ۲۰ ولاپنه ساکن اولان حوریلی سیعین اوغللری بولر در لوط وشوبال وصبعون وعنا ۲۱ ودیشون واپصر ودیشان ادوم دیارننه حوریلی س اوغللرین امرازی بولر در ۲۲ ولوطان اوغللری حوری وهمام ولوطان باجی تناع ۲۳ وشوبال اوغللری بولر در علوان ومناحت وعیبال وشنو واونام ۲۴ و بنی صبعون درلر يعني ایا وعنا بو او عنا در که آناسی صبعون اولاقارین چولک اونا ایستی صولی تایدی ۲۵ وعنان اوغللری بولر در دیشون وعنان قیزی اهولی ۲۶ ودیشون اوغللری بولر در حمدان واشان ویران وکران ۲۷ ایصرن اوغلل بولر در بهان وزعوان وعفان ۲۸ دیشان اوغللری بولر در عوص واران ۲۹ حوری امرازی بولر در امیرلوطان امیرشوبال امیر صبعون امیر عنان ۳۰ امیر دیشون امیر ای امیر دیشان حوریلرن سیعین دیارننه کی امرازی او ز امیر لکلرینه کوره بولر در ۳۱ او ملکلر درلر کی بنی اسرائیل اوستنه بر ملک حکومت ایلکن ابرولی ادوم دیا حکومت ایلدیلر ۳۲ وعور اوغلی بالع ادوم ده حکومت ایلدی واون شهرین آدی دی ایدی ۳۳ وبالع وفات ایلیوب اون عوضن بصری زرح اوغلی بوباب حکومت ایلی ۳۴ و بوباب وفات ایلیوب عوضن نیمانی دیارننه حوشام حکومت ایلدی ۳۵ وحو وفات ایلیوب عوضن مواب صحراسته مدبانیلری اوران بداد اوغلی هداد ملک اولا واون شهرین آدی عویت ایدی ۳۶ وهداد وفات ایلیوب عوضن مسربقه مسلا اولدی ۳۷ و مسلا وفات ایلیوب عوضن نهر رحوبتی شاؤل ملک اولدی ۳۸ وشا وفات ایلیوب عوضن عکبور اوغلی بعل حامان ملک اولدی ۳۹ و عکبور اوغلی حنان وفات ایلیوب عوضن هدر ملک اولدی واون شهرین آدی پاعو ایدی وعوا آدی میزاهابن قیزی اولان مطریدن قیزی میطیشل ایدی ۴۰ و عیسون امراز آدلری او ز قبیله لرینه و مکانلرینه و آدلرینه کوره بولر در يعني امیر تناع امیر علوا یتیست ای امیر آهولیبامه امیر ایلا امیر پیتون ۴۱ امیر قناز امیر نیمان امیر مبار ۴۲ محمدشل امیر عدم بعد نص فلانن املان دیاره مسکله به که ادم من امرازی

adın Ya'qûbdur sənin adına bir daha Ya'qûb dêlməsin amâ adın İsrâ'el olsun və onun adını İsrâ'el qoydu

11*və Allah ona dədi ki Qadir-Allah mənim art və çoğal səndən millət və millətlər cəmə'ati olacak və sənin sulbüjdən pâdşâhlar çıxacaqdırlar

12*və İbrâhim və İshaqa vərdigim yeri sənə vərəcəğim və o yeri səndən sora sənin nəslinə vərəcəğim

13*və Allah onun yanından və onun orada danışlığı yerdən so'ud əylədi

14*və Ya'qûb bir sütun nasb əyləyib ya'ni Allahın onun-inən danışlığı yerdə bir daş sütunu nasb əyləyib üstünə məşrûbât qurbanı tökdü və üstünü yağ-inən sürtdü

15*və Ya'qûb o yerin adını ki Allah özü-inən orada danışdı Beyt'el qoydu

16*və Beyt'eldən göçüb Əfrataya vâsil olmağa hələ bir menzil yer qalmış ikən Rəhil vadə' hamil əyləyib doğanda çox zahmət çekdi

17*və vakti ki doğanda zahmət çəkər idi mâmâ ona dədi ki qorxma çünkü bu da sənə oğuldur

18*və vaktiñə câni çıxur idi (çünki vəfât əylədi) onda adını Bənuni qoydu amâ atası adını Binyamin qoydu

19*və Rəhil vəfât əyləyib Əfrata yolunda ya'nî Beytləhmdə dəfn olundu

20*və Ya'qûb onun kabri üstünə bir sütün tikdi ki bu günə-kimin Rəhilin kabrinin sütünudur

21*və İsrâ'el göçüb çadırını Mecd-el Ədərdən o yanda qurdu

22*və vaktiñə İsrâ'el o diyârda sâkin olur idi Ru'bən gidib atasının muta'sı Bilhâ-inən yatdı və İsrâ'el bunu işitdi və Ya'qûbun oğulları on iki idi

23*və Ley'ânın oğulları Ya'qûbun büyük oğlu Ru'bən və Şəm'un və Lâvi və Yəhudâ və Yəsâkâr və Zəbulun

24*və Rəhilin oğulları Yusif və Binyamin

25*və Rəhilin câriyəsi Bilhanın oğulları Dân və Nəftâli

26*və Ley'ânın câriyəsi Zülfənin oğulları Câd və Âşîr olub bular Ya'qûbun ev-lâdındırlar ki ona Pəddan-Aramda doğuldular

27*və Ya'qûb atası İshaqın yanına Mamreyə ya'nî Kiryat-Arba'a geldi ki orada İbrâhim və İshaq misâfir oldukları Həbrundur

28*və İshaqın müddət 'ömrü yüz səksən il olub

29*İshaq kocalmış və ömrən düşmüş təslim ruh əyləyib vəfât əylədi və öz qavmına mülhak oldu və onun oğulları 'Eys-inən Ya'qûb onu dəfn əylədilər ∞

اوئز آننجهى باب

ا و عىسون بىنى ادومن توليداتى بولدر ۲ عىسو اوز عورتلرىنى كىغان قىزلىنىڭ آلدى
 بىنى حتى لى ايلون قىزى عادانى و حولى صبعونن قىزى عنا قىزى اهولىبامەنی ۳ و نباونن
 باجى سى اولان اسمىيلن قىزى بىنتى ۴ و عادا عىسوه البازى دوغدى و سەمت رعوئىلى
 دوغدى ۵ و اهولىبامە يعوشى و يعلامى و قورىچى دوغدى عىسون اولادلى بولدر دەكە
 كىغان ديارنىڭ اوئە دوغلدىلر ۶ و عىسو اوز عورتلرىنى واوغللرىنى و قىزلىنى وقام اهل
 بىتنى سورىلرىنى وقام حيوانلىرىن و هامى ماللىرىنى كەغان ديارنىڭ كىسب ايلش ايدى
 كوتروب اوز قىداشى بعقوبن حضورنىڭ براوزكە ولايەتكىدى ۷ چۈنكە بىرىدە ساكن
 اولىق اىچون ماللىرى چوخ ايدى و اېچىن سکونت ايلدەكلەرى براولە كەپتەت ايمراپدى
 چور سورىلرى چوخ ايدى ۸ و عىسو سىعبر داغىنە ساكن اولدى عىسو ادومر در
 ۹ و سىعبر داغىنە ادوملى لەن آتاسى عىسون توليداتى بولدر ۱۰ عىسون اوغلىرىنى آدلرى
 بولدر عىسون عورتى عادانى اوغلى الباز و عىسون عورتى بىستن اوغلى رعوئىل
 ۱۱ والبازان اوغىللىرى تىجان و اومار و صفو و جىتمام و قىاز ايدى ۱۲ و تىنان عىسون اوغلى
 اليقازن متعەسى اولوب البازار ئالىقى دوغدى بولر عىسون عورتى عادانى اوغىللىرى در
 ۱۳ و رعوئىلن اوغىللىرى بولر در نخت وزرچ و شما و مزە عىسون عورتى بىستن اوغىللىرى بولر
 در ۱۴ و عىسون عورتى صبعونن قىزى عنان قىزى اهولىبامەن اوغىللىرى بولدر و اوئىسى
 بىشى و يعلامى و قورىچى دوغدى ۱۵ بىنى عىسون امرالى بولدر عىسون بىشك اوغلى
 اليقازن اوغىللىرى امير تىجان امير اومار امير صفو امير قىاز ۱۶ امير قورح امير جىتمام امير
 ئالىق ادوم ديارنىڭ اليقازن امرالى بولر اولوب عادانى اوغىللىرى بولدر ۱۷ و عىسون
 اوغلى رعوئىلن اوغىللىرى بولدر امير نخت امير زرچ امير شما امير مزە ادومر ديارنىڭ
 رعوئىلن امرالى بولر اولوب عىسون عورتى بىستن اوغىللىرى بولدر ۱۸ و عىسون عورتى
 اهولىبامەن اوغىللىرى بولدر امير بىوش امير يعلام امير قورح عىسون عورتى عنان
 قىزى اهولىبامەن امرالى بولدر ۱۹ بىنى عىسو بىنى ادوملى لە بولر اولوب اولرت

Otuz altıncı Bâb

- 1*və 'Eysin ya'nî Ədumun tevlidâtı bulardır
- 2*'Eys öz 'avrətlərini Kən'an qızlarından aldı ya'nî Hittili İlunun kızı 'Âdânı və Hîvili Sib'anun kızı 'Ânâ kızı Əhulibaməni
- 3*və Nəbayütün bacısı olan İsm'ayil kızı Bəsməni
- 4*və 'Âdâ 'Eysə Əlifâzi doğdu və Bəsmət Ruili doğdu
- 5*və Əhulibamə Yəuşu və Yalamı və Qaruhı doğdu 'Eysin evlâdları bulardır ki Kən'an diyârında ona doğaldılar
- 6*və 'Eys öz 'övrətlərini və oğullarını və qızlarını və tamâm ehl-i bəytini və sürülərini və tamâm hayvânlarını və hamı mällərini ki Kən'an diyârında kəsb èyləmiş idi götürüb öz qardaşı Ya'qûbun huzûrundan bir uzaq vilâyətə gitti
- 7*çünki bir yerdə sâkin olmak için mälləri çox idi və içində sükünət èylədikləri yer olara kifâyət èyləmir idi çün sürüləri çox idi
- 8*və 'Eys Sa'ir dağında sâkin oldu 'Eys Ədumdur
- 9*və Sa'ir dağında Ədumluların atası 'Eysin təvlidâtı bulardır
- 10*'Eysin oğullarının adları bulardır 'Eysin 'övrəti 'Adânın oğlu Əlifəz və 'Eysin 'avrəti Bəsmətin oğlu Ru'il
- 11*və Əlifəzin oğulları Timân və Ömər və Səfi və Cə'atâm və Qənâz idi
- 12*və Timnâ'a 'Eysin oğlu Əlifəzin mut'ası olub Əlifəza 'Amâləki doğdu bular 'Eysin 'avrəti 'Adânın oğullarıdır
- 13*və Ru'il'in oğulları bulardır Nəhat və Zarah və Şamah və Mizzə Eysin 'övrəti Bəsmətin oğulları bulardır
- 14*və 'Eysin 'avrəti Sibu'nun kızı 'anânın kızı Əhulibâmanın oğulları bulardır və o 'Eysə Ya'uş və Ya'lâmi və Qarunu doğdu
- 15*və bən-i 'Eysin amiralləri bulardır 'Eysin böyük oğlu Əlifəzin oğulları emir Timân emir Ömər emir Səfi emir Qənaz
- 16*emir Qarah emir Ca'tâm emir 'Əmalik emir Edom diyârında Əlifəzin amiralləri bular olub 'Âdânın oğulları bulardır
- 17*və 'Eysin oğlu Ruilin oğulları bulardır emir Nəhat emir Zarah emir Şammâ emir Miza Edom diyârında Ru'il'in amiralləri bular olub 'Eysin 'övrəti Bəsmətin oğulları bulardır
- 18*və 'Eysin 'övrəti Əhulibâmanın oğulları bulardır emir Yə'uş emir Ya'lâm emir Korah 'Eysin 'övrəti 'Anânın kızı Əhulibâmanın amiralləri bulardır
- 19*ben-i 'Eys ya'nî Edomlular bular olub olarin ∞

امرالری ده بولدر در ۲۰ ولاپنځ ساکن اولان حوریلی سیعین اوغللری بولر در لوطان وشوبال وصبعون وعنا ۲۱ دیشون وايصر ودیشان ادوم دیارنځ حوریلی سیعین اوغللرین امرالری بولدر در ۲۲ لوطان اوغللری حوری وهہام ولوطان باجی سی مناع ۲۳ وشوبال اوغللری بولر در علوان ومناحت وعيبال وشنو واونام ۲۴ وبولر بنی صبعون درلر يعني ابا وعنا بو او عنادر که آناسی صبعون اولاقلرین چولک اونارنځ ایسني صولری تاپدی ۲۵ وعنان اوغللری بولر در دیشون وعنان قیزی اهولیبامه ۲۶ ودیشون اوغللری بولر در حمدان واشان ویران وکران ۲۷ ابصرن اوغللری بولر در بلهان وزعوان وعنان ۲۸ دیشان اوغللری بولر در عوص واران ۲۹ حوریلرن امرالری بولر در امیر لوطان امیر شوبال امیر صبعون امیر عناء ۳۰ امیر دیشون امیر ایصر امیر دیشان حوریلرن سیعین دیارنځ کی امرالری او ز امیر لکلرینه کوره بولر در ۳۱ و بولر او ملکلر درلر که بنی اسرائیل اوسته بر ملک حکومت ایملکدن ابرهی ادوم دیارنځ حکومت ایلدیلر ۳۲ و بعور او غلی بالع ادوم ده حکومت ایلدی واون شهرین ۳۳ آدی دینهابه ایدی ۳۴ وبالع وفات ایلیوب اومن عوضنځ بصری زرح او غلی پویاب حکومت ایلدی ۳۵ و پویاب وفات ایلیوب عوضنځ تیهانی دیارنځ حوشام حکومت ایلدی ۳۶ و حوشام وفات ایلیوب عوضنځ مواب صحراسته مدیانیلری اوران بداد او غلی هداد ملک اولدی واون شهرین ۳۷ آدی عویت ایدی ۳۸ و هداد وفات ایلیوب عوضنځ مسربقه ملک اولدی اولدی ۳۹ و سلا وفات ایلیوب عوضنځ نهر رحوبوئی شاؤل ملک اولدی ۴۰ و شاؤل وفات ایلیوب عوضنځ عکبور او غلی بعل حانان ملک اولدی ۴۱ و عکبور او غلی بعل حانان وفات ایلیوب عوضنځ هدر ملک اولدی واون شهرین ۴۲ آدی پاعو ایدی و عورتن آدی میزاهابن قیزی اولان مطریدن قیزی مهیطیل ایدی ۴۳ و عیسون امرالرین ادلری او ز قیله لرینه و مکانلرینه و آدلرینه کوره بولر در يعني امیر مناع امیر علوا امیر بیت امیر آهولیبامه امیر ایلا امیر پیشون ۴۴ امیر قنار امیر تیهان امیر میصار ۴۵ امیر مجدهیل امیر عیرام يعني نصر قلرنځ اولان دیارن مسکنلرینه کوره ادومن امرالری بولر در بو عبس او دوملی لرن آناسی در

amirâlləri də bulardır

20*və vilâyetin sâkin olan Xurîli Sa‘irin oğulları bulardır Lutan və Şubal və Si‘vun və ‘Anâ

21*və Dişon və İsər və Dişən Edom diyârında Xurîli Sa‘ir oğullarının amiralləri bulardır

22*və Lutanın oğulları Xuri və Heyməm və Lutanın bacısı Timnâ‘

23*və Şubalin oğulları ‘Alvan və Manahat və ‘Eybal və Şəfi və Unam

24*və bular bən-i Sibu‘undırlar ya‘nî Ayâ və ‘Anâ bu o ‘Anâdır ki atası Sibunun olâklarını çöldə otaranda isti suları tapdı

25*və ‘Anânın oğulları bulardır Dişon və ‘Anânın qızı Əhulibamə

26*və Dişonun oğulları bulardır Həmdan və Əşban və İfran və Kəran

27*və İsərin oğulları bunlardır Bilhən və Zəv‘an və Əqân

28*və Dişonun oğulları bulardır Uz və Aran

29*Xurîlərin amiralləri bulardır emir Lutan və emir Şubal və emir Sibun və emir Anâ

30*emir Dişon və emir İsər və emir Dişən Xurîlərin Sair diyarındaki amiralləri öz emirliklərinə görə bulardır

31*və bular o məliklərdirlər ki ben-i İsrâ‘el üstünə bir melik hükümtə éyləməkdən aparalı Edom diyârına hökümtə éylədilər

32*və Baur oğlu Bələh Ədumda hükümtə éylədi və onun şəhrinin adı Dinhab idi

33*və Bələh vəfât éyləyib onun ‘evəzində Bozrahlı Zarah oğlu Yubab hükümtə éylədi

34*və Yubab vəfât éyləyib onun ‘ivazında Timâni diyârından Huşəm hükümtə éylədi

35*və Huşəm vəfât éyləyib ‘evəzində Movâb sahrasında Midyânləri uran Pədâs oğlu Hədâd melik oldu və onun şəhərinin adı ‘Avit idi

36*və Hədâd vəfât éyləyib ‘evəzində məsriqalı Səmlâ məlik oldu

37*və Səmlâ vəfât éyləyib ‘evəzində nəhir Rəhbutdan olan Şa‘ul məlik oldu

38*və Şa‘ul vəfât éyləyib ‘evəzində ‘Ahbur oğlu Ba‘alhənan məlik oldu

39*və ‘Ahbur oğlu Ba‘alhənan vəfât éyləyib ‘evəzində Hədar məlik oldu və onun şəhrinin adı Pâ‘u idi və ‘avrətinin adı Mê-Zâhâbin qızı olan Matredin qızı Mehiti’əl idi 40*və ‘Eysin amirallərinin adları öz kabilələrinə və məkânlara və adlarına görə bulardır ya‘nî əmîr Timnə əmîr Alva əmîr Yəttat

41*əmîr Əhulibam əmîr İləh əmîr Finun

42*əmîr Qənaz əmîr Təhman əmîr Mibsar

43*əmîr Məqdiił əmîr İram ya‘nî tasarruflarında olan diyârın məskənlərinə görə Edomun amiralləri bulardır bu ‘Eys Edomluların atasıdır ∞

اونوز بدنجي باب

ا و يعقوب او ز آناسن مسافر او لدغى يerde يعني كتعان ديارنە ساكن او لور ايدى
 آ بعقوب توليدانى بولدر در يوسف او ن يدى ياشنە قرداشلىرى اين قوبون اونارر ايدى
 واوزى جوان او لوب آناسن عورتلىرى بلهانى وزلنەن او غللىرى اين برابر اولنى
 اين يوسف او لرن بد خبرلىرىن آتالرىنە كورز ايدى ۲ و اسرائىل يوسفي او غللىرىن
 هامىستىن آرتق سودى چونكە او او ن قوجالقىن او غلى ايدى واوهه بر الوان دون
 قايدى ۴ وايلە كه او ن قرداشلىرى كوردىيلر كه آتالرى او فى هامى قرداشلىرىن دن آرتق سور
 او نه حسد آپاردىيلر واون اين دوستانە دانشە ييلر ايدىيلر ۵ و يوسف بر يوخى كوروب
 او ز قرداشلىرىن خير ويردى واونه دها آرتق حسد چىدىيلر ۶ او او لره ديدىكە بوم
 يوخى ده كوردىم يوخى يه قولاق و برون ۷ كورر ايدىمكە بود برا كين ايچىن دسته دستلىر
 ايدىك و بود رمن دستهم قالخوب دوردى و بود رىز دسته لرز او ن اطرافنى دوروب
 من دستهمه باش اكرايدىيلر ۸ و قرداشلىرى او نه ديدىيلر كه آيا حقيقت او سندزه پادشاه
 او لوب بزه حكومت ايلە جىك سن واو يوخى لرنىن او نى واو سوزلىزىن او نى او نه
 دها آرتق حسد آپاردىيلر ۹ و كە براوزك يوخى كوردى واونى قرداشلىرى نقل ايلىدى
 و ديدى كه باخون من كە يوخى كورمۇم و بود رکون اين آى واون بر يلدزمە باش
 آكرايدىيلر ۱۰ او آناسنە و قرداشلىرى نقل ايلىزىن آناسى او نه آجفللىدى واونه ديدىكە بونە
 يوخى در كە كوروب سن مىكى حقيقت من و آنڭ و قرداشلىڭ كلوب سن حضور كە بره
 كېمىن اكله جىك ابى ۱۱ و قرداشلىرى او نه كىن با غلا ديدىيلر اما آناسى بو سوزى صاخىر
 ايدى ۱۲ و قرداشلىرى كندىيلر كە شىكمە آتالرىن قوبونلىرىنى اونارسونلر ۱۳ و اسرائىل يوسفە
 ديدىكە آيا قرداشلىڭ شىكمە او نارمىلىكلى سى او لرن يانته كوندرم او ده او نه ديدىيلى
 ۱۴ او ده او نه ديدى كە كور قرداشلىڭ سلامت درلىر و قوبون سلامندر و منه خير
 كنور واونى حىرون درەسىن دن كوندروب او ده شىكمە كىلدى ۱۵ و بىر كىشى او نى صحرا دە
 تاپدى كە آزىش ايدى واوكشى او نىن سوئال ايلوب ديدىكە نه آخشاررس ۱۶ او ده

Otuz yədinci Bâb

1*və Ya'qûb öz atasının misâfir olduğu yerdə ya'nî Kən'ân diyârında sâkin olur idi

2*Ya'qûbun təvlidâtı bulardır Yusif on yeddi yaşında qardaşları-inən qoyun otarır idi və özü civâن olub atasının 'övrətləri Bəlhənin və Zülfənin oğulları-inən bərəbər olmak-inən Yusif olarin bəd xəbərlərini atalarına gətirir idi

3*və İsrâ'el Yusifi oğullarının hamisindan artıq səvdı çünkü o onun kocalığının oğlu idi və ona bir elvândan qayırıldı

4*və éylə ki onun qardaşları gördülər ki ataları onu hamı qardaşlarından artık səvər ona hasəd apardılar və onun-inən dostanə danışabilmir idilər

5*və Yusif bir yuxu görüb öz qardaşlarına xəber vərdi və ona daha artık hasəd çəkdilər

6*və o olara dədi ki bu mənim yuxuda gördüğüm yuxuya Qulaq vərin

7*görür idim ki budur biz əkin içində dəstə dəstilər idik və budur mənim dəstəm qalxıb durdu və budur sizin dəstələriniz onun ətrâfında durub mənim dəstəmə baş əğər idilər

8*və qardaşları ona dədilər ki âyâ həqiqət üstümüze padşah olub bizə hökümət əyləyəcəksən və o yuxularından ötürü və o sözlərindən ötürü ona daha artık hasəd apardılar

9*və gənə bir özge yuxu gördü və onu qardaşlarına nakl əylədi və dədi ki baxın mən gənə yuxu görmüşəm və budur gün-inən ay və on bir ulduz mənə baş əğər idilər

10*və atasına və qardaşlarına nakl əyləyəndə atası ona acıqlandı və ona dədi ki bu nə yuxudur ki görübən məğər xəqiqət mən və anaş və qardaşlarıq gəlib sənin huzûrunda yerə-kimin əğləcək-ik

11*və qardaşları ona kin bağladılar amâ atası bu sözü saxlar idi

12*və qardaşları gətdilər ki Şəkəmdə atalarının qoyunlarını otarsınlar

13*və İsrâ'el Yusifə dədi ki âyâ qardaşlarıq Şəkəmdə otarmırlər gəl səni olarin yanına göndərəm o da ona dədi bəli

14*və o da ona dədi gət gör qardaşlarıq səlâmətdirlər və qoyun səlâmətdir və mənə habər gətir və onu Həbrun dərəsindən göndərib o da Şəkəmə gəldi

15*və bir kişi onu sahrâda tapdı ki az-mış idi və o kişi ondan sü'âl éyləyib dədi ki nə axtarırsan

16*o da ∞

دیدی من قرداشلری آخخارم توقع ابلرم مه دی اویلر هراده اویلارلار ۱۷ او کئنی ده اویله
دیدیکه بورادن کوچدیلر چونكە من اشتندم که اویلر دیر ایدیلر دونانه کىدك و بوسف
قرداشلرین دايسىخه کىدوب اویلری دونانك تايدى ۱۸ او اۋى او زاقدن كوروب اوھله
اویلن باختىه يېنىمىش اوین اویلدرمك فەسىد ايلدیلار ۱۹ و بىرى بىرىنە دىدىلر باخ بودر
بىرىيچى صاحىھى كىلور ۲۰ بىس ايندى كلۇن اوین اویلدروب قوبىي لرن بىرىسىن اىچىھە ئاكاق
و دىك كە بىرىيچى جانور اوین بىوبىر و كۆرك اوین بىرىيچى لرى نه اویلور ۲۱ و روپىن
اىلدوب اوین اویلن اللەن قۇرتايمق يېنى اينى دىدىبىكە بىز جانە فەسىد ايللىك ۲۲ و روپىن
اویلە دىدىبىكە سزقان توکيمون اوین بىچولن قوبىي سەنە آتون اما اوھە ال اورميون تاکە
اوین اللەن خلاص ايلبىوب ئاكاسە كېرى و بىرە ايدى ۲۳ و وقىبىكە بوسف اویز
قرداشلرین يانە كىلدى بوسىندىن اوین دوئىي يعنى اوستىندى كى الوان دوئىي چىخارندىلر
۲۴ و اویزى دوئوب قوبىي بە حالدىلار و قوبىي بوش ايدى اىچىھە صوبوف ايدبە
۲۵ و جورك بىكە اوئوردىلر و كۆزلىرىن فاوزبوب كوردىلر كە بودر جىعادىدىن بىر
اسمعىيلى لە كاروانى كلۇر و دوھارى ادوھەلر و يىسان و مرّ صاف اينى يوكلىنىش مصەرە
آيامىغە كىدرىلار ۲۶ و ھېدا اویز قرداشلرە دىدىبىكە فايىتلىز نە در كە قرداشىزى اویلدرك
واوین قانى ئېزلىدك ۲۷ كلۇن اوین اسمعىيلى لە صاناق والىزاوه دىكسىون چونكە
اوېزم قرداشىز و انزىر و قرداشلىرى اطاعت ايلدیلار ۲۸ و مەيانلى سوداڭر آدملىخىر
ايدىلر و بوسقى قوبىي دن جىكوب چىخارندىلر و بوسقى اسمعىيلى لە ئايكىرى نەزەر بە حاندىلر
واویلە دە بوسقى مصەرە آياردىلار ۲۹ و روپىن قوبىي بە قابدانە كىوردى بوسف قوبى دە
دەكل ولسانى يېنىدى ۳۰ و قرداشلرین يانە قايدىوب دىدىي كە اوشاق يوق درومن
ايدى هەرا يې كىدم ۳۱ واویل بوسقى دوئىي كوتروب بىر تىك كېھىنى كىسب دوئىي قانى
اىچىھە بازىدىلار ۳۲ دە الوان دوئىي كىوتىرلە كوتوردىلر و دىدىلر بىز بونى
تائىعىنىڭ ئايى بى آما اوغلۇڭ دوئىي در با يوخ ۳۳ او دە اوین ئاپلىوب دىدىبىكە اوغلۇن
دوئىي در بىرىيچى جانور اوین بىوبىر بىدرسقى كە بوسقى بىرتوپىر ۳۴ و يەنۇوب اویز
پالمارلىرىن بىرتوپ و يىلىن جول ياغلىبوب اوغلۇنىڭ اوئرى چۈچ كوللە تەزىيە صاخلاقىدى

dədi mən qardaşlarmı axtarıram təvəqqə^c éylərəm mənə də olar harada otarırlar
 17*o kişi də ona dədi ki buradan göcdülər çünki mən eşitdim ki olar dər idilər Dutâna
 gidiş və Yusif qardaşlarının dâlisincə gidib oları Dutânda tapdı
 18*və onu uzakdan görüb o hâlâ olarin yaxınına yətişməmiş onu öldürməğə kasd
 eylədilər
 19*və biri birinə dədilər bax budur bu yuxu sâhibi gəlir
 20*bəs indi gəlin onu öldürüb quyuların birisinin içində ataq və dəyiş ki yırtıcı cānvər
 onu yiyibdir və görün onun yuxuları nə olur
 21*və Ru'bən eşidib onu olarin əlindən qurtarmak niyyeti-inen biz cānvına kasd
 eyləmiyək
 22*və Ru'bən olara dədi ki kann tökmeyin onu bu çölün quyuşuna atın amā ona əl
 urmayın tâ ki onu əllərindən halâs eyləyib atasına gəri vərə idi
 23*və vaktiñə Yusif öz qardaşlarının yanına gəldi Yusifdən onun donu ya'ni üstündəki
 elvân donunu çıxartdılard
 24*və özünü tudub quyuşa saldılar və quyu boş idi içində su yox idi
 25*və çörək yəməğə oturdular və gözlərini kavuzyub gördülər ki budur Gil'âddan
 bir İsm'ayılılar kârvâni gəlir və dəvələri adviyələr və balzâm və mürr-ü sâfi-inən
 yüklənmiş Mısra aparmağa gidərlər
 26*və Yəhuda öz qardaşlarına dədi ki fâ'idemiz nədir ki qardaşımızı öldürək və onun
 qanını gizəldək
 27*gəlin onu İsm'ayılılara satak və əlimiz ona dəğməsin çünki o bizim qardaşımız
 və ətimizdir və qardaşları itâ'at eylədilər
 28*və Mədyânlı sudəkar adamlar qecər idilər və Yusifi quydandan çəkib çıxartdılard və
 Yusifi İsm'ayılılara iğirmi noqrəyə satdılard və olar da Yusifi Mısra apardılar
 29*və Ru'bən quyuşa qaydanda gördü Yusif quyuda dəgil və libâsını yırdı
 30*və qardaşlarının yanına qaydib dədi ki uşaq yoxdur və mən indi haraya gidəm
 31*və olar Yusifin donunu götürüb bir təkə kəçini kəsib donu qanın içində batırdılar
 32*və elvân donu gönderib atalarının yanına gətirdilər və dədilər biz bunu tapmışıq
 kanı bu âyâ oğlanjin donudur yâ yox
 33*o da onu tanıyib dədi ki oğlumun donudur bir yırtıcı cānvər onu yeyibdir bedər-
 rəsti ki Yusifi yırtıbdır
 34*və Ya'qub öz paltarlarını yırtıb və bəlinə çul bağlayib oğlundan ötürü çox günlər
 ta'ziyə sâhladı ∞

نگوین ۲۸

۶۶

۲۵ واوین های اوغللری و های قیزلری دوردبلر که اویه سلى و رسوسن اوزمى
اولىقى رد ايلدى و دېدېكە حقىقت مانم اين اوغلان يانه قىره يە حکم و آئىرى ورس
ابچون آغلادى ۲۶ اما مدباتلى لراوى مصدره فرعون خواجهسى و خصى سىكىز
سردارى قوطىفاره صاندېلر

اونور سىكىزىخى ماب

۱ و بىر و قىند واقع اولدېكە ھېودا اوز قىداشىرىن باشىن بىوب عدو لامۇ حىرا آدى
بركشى ئىن يانه كوجىدى ۲ و ھېودا اورادە شوع آدى اىركەمالى كېسەن قىزى
كۈرۈپ اونى آلدى و اویه نېرب ايلدىي ۳ او دە حاملە اوپۇپ بر اوغل دوغىدى
و آدىيەن عمر قويدى ۴ و كە حاملە اوپۇپ بر اوغل دوغىدى و آدىي اومن نۇمى
۵ كە نىكار برا اوغل دوغىدى و آدىي شىلە قويدى و ھېودا كېيە لەدى و قېكە عورت
اونى دوغىدى ۶ و ھېودا اوز يۈك اوغلى عمر اجسۇر سر عورت آلدى آدى نامار
۷ و ھېدانىن يۈك اوغلى عمر رىن ئظرىن شىر اولىقى جەتتە رب اوى اولدەرىپ
۸ و ھېودا اونانه دېدېكە قىداشىڭن عورتتە نېرب ابىدۇپ واوين قابىنلىق بورجى اد
ابلىوب قىداشىڭن ذرىست يېدا اىله ۹ و حون اويان يىلور ابدى كە ذرىست اوزىك
اولىماجىق يىس قىداشىن عورتتە نېرب ابىيەن بىرە توڭر ابدى ناكە قىداشى ذرىست ورسون
۱۰ واوين آلدەكى رىن ئظرىن بىان كورىدى و اونى دە اولدەرىدى ۱۱ و ھېودا اوز كېيى
نامارە دېدېكە آناڭن ايونى دول اوتىز نا اوغلەم شىلە ھېبر جوېكە در ابدى سادا بىرە
قىداشلىرى كېيى أۇلسۇن و نامار كەدۇپ آناسىن ابۇنە اوزدى ۱۲ و حوجى سەت كەدىن
صورە شوعن قىزى ھېدانىن عورتى وفات ابدى و ھېودا سلى ئايوب اوزى فوشى سى
عدولانلى حىرا اين قوبۇنى قېرخالانلىرن يانه ئەناناتا يە جىنجلەر ۱۳ و نامارە خىر و مردەپر
كە بىر در قابىن آنالە قوبۇنى قىرخە ئەناناتا يە جىنجلەر ۱۴ نامارە دول عورت ئاسى
اوزىندىن جىغاروب روپىد اين سىتىر اوپۇپ و سىرىنوب ئەنات بولىنى اولان ئىپىن
قاپىسىند اونوردى جوېكە كورىدىكە شىلە ھېودى اما اوى اویه عورتتە و رسەپەپر
۱۵ و ھېودا اونى كورۇپ اونى فاختە كان آلدى جوېكە بوزىنى اورئىش ابدى ۱۶ و بول

35*və onun hamı oğulları və hamı kızları durdular ki ona təsəlli vərsinlər amâ o mütəsəlli olağı rəd èylədi və dədi ki hakikat mənim-inən oğlumun yanına kabrə yatacağım və atası onun için ağladı

36*amâ Mədyânlılar onu Mısırda Fir'avnın hâcəsi və hâs ləşkərinin sərdârı Fotifâra satdılar

Otuz səkizinci Bâb

1*və bu vaktdə vâk'i oldu ki Yahûdâ öz qardaşlarının yanından ətip 'Ədullâmlı Hiro adlı bir kişinin yanına göçdü

2*və Yahûdâ orada Şu'a adlı bir Kən'ânlı kimsənin qızını görüb onu aldı və ona takarrüb èylədi

3*o da hamilə olub bir oğul doğdu və adını 'Əir qoydu

4*və gənə hamilə olub bir oğul doğdu və adını Onan qoydu

5*gənə təkrâr bir oğul doğdu və adını Şaleh qoydu və Yahûda Əxzibdə idi vaktiñə 'övrət onu doğdu

6*və Yahûdâ öz böyük oğlu 'Əir içün bir 'övrət aldı adı Tâmâr

7*və Yahûdânın böyük oğlu 'Əir RƏBBin nəzərində şerîr olmaq cihətinə RƏBB onu öldürdü

8*və Yahûdâ Onana dədi ki qardaşının 'övrətinə takarrüb ədib və onun kayınlık borcunu ədâ èyloyib qardaşına zürriyət pəydâ èylə

9*və çün Onan bilir idi ki zürriyət özünüki olmayacak bəs qardaşının 'övrətinə takarrüb èyloyəndə yerə tökər idi tâ ki qardaşına zürriyət vərməsin

10*və onun əylədiyi RƏBBin nəzərində yamân göründü və onu da öldürdü

11*və Yahûdâ öz gelini Tâmâra dədi ki atajın əvində duluz tâ oğlum Saleh böyüyör çünki diyər idi mâdâ bu da qardaşları kimi ölməsin və Tâmâr gedib atasının ə vində oturdu

12*və çox müddət keçəndən sora Şu'an qızı Yahûdânın 'övrəti vəfât èylədi və Yahûdâ təsəlli tapıb öz konşusu 'Ədullamlı Xirâ-inən qoyununu qırxanların yanına Timnâtâya çıxdılar

13*və Tâmâra habər vərdilər ki budur kayın ataj qoyununu qırxmağa Timnâtâya çıxıbtır

14*və Tâmâr da dul 'övrət libâsını özündən çıxarıb rübənd-inən mestur olunub və sarıñib Timnat yolunda olan 'Onaim kapışında oturdu çünki gördü ki Şilə büyüdü amâ onu 'övrətlığə vərmədilər

15*və Yahûdâ onu görüb onu fahşə gimən èylədi çünki yüzünü örtmüş idi

16*və yol ∞

اوسته اون یانه کاره کیدوب دیدیکه توقع ایلم قوی سنه نقرب ایلم چونکه پیلر
ایدیکه او کلیق در او ده دید بکه منه نه و بررسن که منه نقرب ایلمه سن ۱۷ او ده
دیدیکه من سنه قویوندن بر کجی چشی کوندررم او ده دیدی که سن کوندرنه کیمین
نه کرو و بررسن ۱۸ او ده دیدیکه من سنه نه کرو و برمر او ده دیدی مهرگی و قول
با غمکی والکه کی عصاکی او ده اونه و بروب اونه نقرب ایلدی وا ده او ندن حامله
اولدی ۱۹ وا دوروپ کندی و روشنی اوز ندن آندی واوز دول عورتلق پالثارینی
کیدی ۲۰ و یهودا کجی چشی اوز دوستی عدوامی بن الى این کوندردی که کروی
عورتن الدن آلسون اما او اونی تایمدی ۲۱ وا برن آدملندن صور شوب دیدیکه
عیین بولنکی فجه هانی اولر ده دیدیلار اوراده فجه بیخ ایش ۲۲ و یهودان یانه
قابل دوب دیدیکه من اوی تایمدم وا برن آدملری ده دیدیلار اوراده فجه اولیوب
۲۳ و یهودا دیدی اوز بته آلسون تاک بزه مذمت اولیسون باخ من بو چشی کوندردر
اما سن اوی تایمدون ۲۴ و تخمیناً اوج آی مدت ندن صوره یهودایه خبر و بروب دیدیلار
که کلیک تملزیا ایلیوب و بود رزاندن حامله اولیدر و یهوداده دیدی اونی چخاردون
که او د این باندر لسون ۲۵ او ده چخار دلوب اوز فاین آنسته کوندروب دیدیکه بولر
هر کیم که اول سه من او ندن حامله اولیشم و دیدیکه تانی بو مهر و قول با غم و عصا
کیمن در ۲۶ و یهودا تاییوب دیدیکه او من دن صالح در او سبیدن او تری که من اوی
او غم شیله به و بر مدم و بر دها او ده نقرب ایلدی ۲۷ و وقتیکه دو غرایدی کور دیدیلار
که بطنک آکبر در ۲۸ و دوغند برسی الی چخارندی و ماما اوی دوتوب والله قرمزی
ایپ با غلوب دیدیکه بو اول چیخدی ۲۹ و وقتیکه الی کیری چکدی باخ بود
قرداشی چیختی او ده دیدی نه ایجون شکست ایلدون شکست اوستکه اولیسون واون
آدین فرق قویدیلر ۳۰ و صوره قرداشی چیخدی که الدن قرمزی ایپ وارایدی واون
آدین زرح قویدیلر

او نوز دفور نجیبی باب

۱) يوسف مصريه آپارلوب اوی فرعون خواجه‌سی و خاص لشکرین سرداری فوطینهار

üstündə onun yanına kənara gidib dədi ki təvaqqu' éylərim qoy sana takarrüb éyləyim
çünki bilmir idi ki o gelinidir o da dədi ki mənə nə vərərsən ki mənə takarrüb
éyləyəsən

17*o da dədi ki mən sənə qoyundan bir keçi çəpiş göndəririm o da dədi ki sən
göndərənə kimin nə gəri vərirsən

18*o da dədi ki mən sənə nə gəri vərəm o da dədi ki mührünү və kol bağıñı və
əlinjdəki əsâñı o da ona vərib ona takarrüb éylədi və o da ondan hāmilə oldu

19*və o durub getdi və ruyunduğu özündən atdı və öz dul 'övrətlik pâltarını giydi

20*və Yahûdâ keçi çəpişini öz dostu 'Ədullâmlının əli-inən göndərdi ki girovu
'övrətin əlindən alsın amâ o onu tapmadı

21*və o yerin âdamlarından soruşub dədi ki 'Ənain yolundaki qaxbə hanı olarda
dēdilər orada qaxbə yox imiş

22*və Yahûdânın yanına qayıdib dədi ki mən ona tapmadım və o yerin adamları da
dērlər orada qaxbə olmayıb

23*və Yahûdâ dədi özünə alsın tâ ki bizə məzemmet olmasın bax mən po-çəpiş gön-
derdim amâ sən onu tapmadın

24*və tahmînən üç ay müddətdən sora Yahûdâya habər vərib dēdilər ki gelinij Tâmâr
zinâ əyləyib və budur zinâdan hāmilə olubdur və Yahûdâ da dədi onu çıxardın ki od-
inən yandırılsın

25*o da çıxardılıb öz kayın atasına göndərib dədi ki bular hər kimin ki olsa mən
ondan hāmilə olmuşəm və dədi ki tanı bu mühr və kol bağı və asâ kimindir

26*və Yahûdâ tanıyıb dədi ki o məndən sâləhdir o səbəbdən ötürü ki mən onu oğlum
Şileyə vərmədim və bir daha ona takarrüb éyləmədi

27*və vaktiňa doğar idi gördülər ki batında ikiz var

28*və doğanda birisi əlini çıxardı və mama onu dutub və əlinə qırmızı ip bağlayıb
dədi ki bu əvvəl çıxdı

29*və vaktiňa əlini gəri çəkdi bax budur qardaşı çıxdı o da dədi nə içün şəksət éylədin
şəksət üstüñə olsun və onun adını Fars qoysular

30*və sora qardaşı çıxdı ki əlində qırmızı ip var idi və onun adını Zarah qoydular

Otuz dokuzuncu Bâb

1*və Yusif Mısra aparılıb onu Fir‘avnın hâcəsi və hâs ləşkərinin sərdârı Fotifâr ∞

که بر مصلی کشی ابدی او فی اوراده کهورن اسماعیلی لرن الدن صانون اللدی ۲ و رب
 یوسف این ابدی واوزی بر نیک بخت آدم اولوب اوز مصلی آغازن ایونده اولور
 ابدی ۳ وابله که آغا سی کوردیکه رب اون این ابدی و هر نه که ایلیر ابدی رب اون
 الی این راست کهور را بدی ۴ پس یوسف اون نظرنده الففات نایوب او به خدمت
 ایلیر ابدی واونی اوز ابیوی اوسته نصب ابیلوب هر نه که واری ابدی اون الله
 نسلم ایلدی ۵ واونی اوز ابیوین وهامی مالین اوسته ناظر نصب ایلدکی زماندن
 رب یوسفن سبیندن مصلی نن ابیوی بركلیر ایدی ورین بركتی اون هامی مالی اوسته
 خواه ایوده خواه صحراده اولسون قرار نایدی ۶ و جمله مالینی یوسفن الله بر اخوب
 بدیکی چور کدن سوای یانکی بر زاددن خبری اولز ابدی و یوسف ده خوش صورت
 و خوش منظر ابدی ۷ و بیو و قوعاندن صوره آغازن عورتی کوزلری یوسنه صالحی
 و دیدی منم این بات ۸ او ده رد ابیلوب آغازن عورته دیدیکه باخ آغازن خبری بو خدر
 که ایوده منم یانکی وار و جمله مالینی منم الله نسلم ابیلوبیدر ۹ بو ایوده من دن بر بیوک
 بیخ در وسندن سوای هیچ بر زاد من دن مضایقه ابیلوبدر اوین اوتی که سن اون
 عورتی سن و من بو بیوک قبلتی نیجه ابله و اللهن حضور نده کاهه مرتبک اوم
 ۱۰ و هر چندیکه یوسنه کون بکون بله داشر ایدی اما او اونه قولانی و مرمر ایدی که یانک
 باتوب اون این برابر اولا ایدی ۱۱ و بیو و قنک واقع اولدیکه اوز ایشی ایلکه او ابیو کردی
 وابو اهلندن اوراده ایوده بر کس بیخ ایدی ۱۲ و عورت اون بالثارندن دونوب
 دیدیکه منم این بات او ده بالثارینی اون الله قوبوب قاجدی واشیکه چجدی ۱۳ و قنکیکه
 عورت کور دیکه بالثارینی الله قوبوب اشیکه قاجدی ۱۴ اوز ایونه اولان آدم ریبے
 چاغروب اولره دیدیکه باخون بزم ایجون بر عیرانی آدمی کهور و پدر که بزی رسوا
 ایلسون یانه کل دیکه منم این باتسون و من ده او جاس این فرباد ایلدم ۱۵ وابله که
 اشتیدیکه سسی او جالدوب فرباد ایلدم بالثارینی یانک بر اخوب قاجدی واشیکه چجدی
 ۱۶ و آغا سی ابیویه کله کمین اون بالثارینی یانک قوبدی ۱۷ و اون این بو کونه سوزلر
 داشتوب دیدیکه بزم ایجون کهور دکث عرای بند یانه کل دی که من رسوا ایلسون

ki bir Misirli kişi idi onu oraya getirən İsma‘ylliların əlindən satın aldı
 2*və RƏBB Yusuf-inən idi və özü birinin bahtı adam olub öz Misirli ağasının evində olur idi
 3*və éylə ki ağası gördü ki RƏBB onun-inən idi və hər nə ki éylər idi RƏBB onun eli-inən rast getirir idi
 4*bəs Yusif onun nazarında iltifât tapıb ona hidmət əylər idi və onu öz evi üstünə nasb əyləyib hər nə ki varı idi onun əlinə təslim əylədi
 5*və onu öz évinin və hamı mâlinin üstünə nâzır nasb éylədiyi zamândan RƏBB Yusifin sebebinden Misirlinin évini bərəkətlər idi və Rəbbin bərəkəti onun hamı mâli üstündə hâh évdə hâh sahrâda olsun qarar tapdı
 6*və cümlə mâlini Yusifin elinə bıraxıb yədiyi çörəkdən sivâyanındakı bir zâddan habəri olmaz idi və Yusif də hoş sūrət və hoş manzar idi
 7*və bu vukû‘atından sora ağasının ‘övrəti gözlərini Yusifə saldı və dədi mənim-inən yat
 8*və o da dâilîb ağasının ‘övrətinə dədi ki bax ağamın habəri yoxdur ki évdə mənim yanımда nə var və cümlə mâlini elimə təslim éyləyibdir
 9*bu evdə məndən bir böyük yoxdur və səndən savây hîc bir zâd məndən müzâyaka əyləməyibdir ondan ötürü ki sən onun ‘övrədisən və mən bu böyük qabaxatı necə éyləyəm və Allahın huzûrunda günâha mürtəkəb olam
 10*və hər çəxdiyi Yusifə gün bə gün bələ danışır idi amâ o ona qulaq vərmir idi ki yanında yatıb onun inən bərabər ola idi
 11*və bu vaxtda vâk i oldu ki öz işini éyləməğə o évə girdi və évəhlindən orada évdə bir kişi yox idi
 12*və ‘övrət onun pâltârından dutub dədi ki mənim-inən yat o da pâltârını onun əlində qoyub kaçıtı və işinə çıxdı
 13*və vaktiňa ‘övrət gördü ki pâltârını əlində qoyub işinə qaçdı
 14*öz évində olan adamları çağırıb olara dədi ki baxın bizim üçün bir ‘İbrâni âdamı gətiribdir ki bizi rüsvâ éyləsin yanımıza gəldi ki mənim-inən yatsın və mən də ücə səsinən fəryâd éylədim
 15*və éylə ki işitdi ki sesimi ücaldıb fəryâd éylədim pâltârını yanımda bıraxıb qaçdı və işinə çıxdı
 16*və ağası vînə gelene-kimin onun pâltârını yanında qoydu
 17*və onun-inən bu günə sözlər danışıb dədi ki bizim üçün gətirdiyin ‘İbrâni bəndə yanımıza gəldi ki məni rüsvâ éyləsin ∞

۱۸ وايده که سی او جالدوب فریاد ایلدم پالتارینی یامنک قویوب اشیکه قاچدی
 ۱۹ ووقتیکه آغاسی اوز عورتتن اونه داشدیغی سوزلری که بندگ منه یله زادرل
 ایلدی اشتدی غضبی آشدم ۲۰ وبوسن آغاسی اوئی دوتوب زندانخانه یه تسلیم ایلدی
 یعنی او بره که پادشاهن محبولسلى او را ده حبسن اولور ایدیلر و او را ده زندانخانه ده
 اولور ایدی ۲۱ اما رب یوسف این ایدی و او نه لطف ایلیوب اوئی زندانخانه نه
 رئیسن نظرینه مظہر الفات ایلدی ۲۲ وزندانخانه نه رئیسی زندانخانه ده اولان جمله
 محبولسلى یوسفن الله تسلیم ایلدی و هر نه که او را ده ایلر ایدیلر ایلین او ایدی
 ۲۳ زندانخانه نه رئیسی اونن الله اولان هیچ بر زاده با خمز ایدی او ندن او تری که رب
 اونن این ایدی و هر نه که او ایلر ایدی رب راست کهور را ده

قرخجی باب

۱ وبو و قواعاتندن صوره واقع او لدیکه مصر پادشاهن ساقی سی و چورکچی سی او ز
 آغالاری مصر پادشاهن خطا ایلدیلر ۲ وفرعون او ز ایکی خواجه لری اوسته آجغلنندی
 یعنی ساقیلن یوکی و چورک چیلرن یوکی اوسته ۳ و اولری خاص لشکرین سرداری
 ابونه اولان زندانخانه ده دوستاق ایلدی یعنی او برده که یوسف او را ده محبوس ایدی
 ۴ و خاص لشکرین سرداری یوسفی اولر ایچون تعین ایلدی که اولره خدمت ایلسون
 و بر مدت دوستاق فالدیلر ۵ و همان بر کجه ده زندانخانه ده دوستاق اولان مصر پادشاهن
 ساقی سی و چورک چی سی ایکی سی ده یو خی کوردیلر هرنه یو خی سی او ز تعییرینه موافق
 ۶ و یوسف بخرا اولرن یانه کلوب اولری کوردیکه مغشوش ایدیلر ۷ و فرعون بو
 خواجه لرندن که او زی این آغا سن ابونه دوستاق ایدیلر صورشوب دیدیکه بوزلر ز
 بو کون نه ایچون مکدر در ۸ و او نه دیدیلر بز یو خی کورمشک و اوئی تعییر ایلین یو خ
 در و یوسف اولره دیدیکه آبا تعییر لر الله مخصوص دکل توقع ایلیرم منه نقل ایلیون
 ۹ و ساقیلن یوکی یو خی سفی یوسنه نقل ایلیوب او نه دیدیکه یو خیمن کور را ده که بو
 در قاغمک بر میو وار ایدی ۱۰ و او میو ده اوج شانخ وار ایدی و کو با چیچکلئنوب

18*və éylə ki səsimi ücəldib fəryâd éylədim pâltârını yanında qoyub işinjə qaçıdı
 19*və vaktinə ağası öz ‘avrətinin ona danışdığı sözləri ki bəndəñ mənə bələ zâdlar
 éylədi işitdi ǵazabı alışdı

20*və Yusifin ağası onu dutub zindânhânəyə teslim éylədi ya ‘nî o yerə ki padşahın
 mahbusları orada habisdə olur idilər və orada zindânhânədə olur idi

21*amâ RƏBB Yusif-inən idi və ona lütf éyləyib onu zindânhânənin rə’isinin naza-
 rında mütehir iltifât éylədi

22*və zindânhânənin rə’isi zindânhânədə olan cümlə mahbusları Yusifin elinə teslîm
 éylədi və hər nə ki orada éylər idilər éyləyən o idi

23*zindânhânənin rə’isi onun elində olan heç bir zâda baxmaz idi ondan ötürü ki
 RƏBB onun-inən idi və hər nə ki éylər idi RƏBB rast gətirir idi

Qırxinci Bâb

1*və bu vukû ‘âddan sora vâk‘i oldu ki Misir pâdşahının sâqisi və çörəkçisi öz ağaları
 Misir pâdşahı hatâ éylədilər

2*və Fir‘avn öz iki havâcoləri üstünə açıqlandı ya ‘nî sâqilərin büyüğü və çörəkçilərin
 büyüğü üstünə

3*və oları has leşkerinin sərdârı evində olan zindânhânədə dostâq éylədi ya ‘nî o
 yerdəki Yusif orada mahbus idi

4*və hâs ləşkərinin sərdârı Yusifi olar içün ta‘yîn eylədi ki olara hidmət éyləsin və
 bir müddət dostâq qaldılar

5*və həmən bir gecədə zindânhânədə dostâq olan Misir pâdşahının sâqisi və çörəkçisi
 ikisi də yuxu gördülər hərənin yuxusu öz ta‘birinə müvâfiq

6*və Yusif səhər olarin yanına gəlib oları gördü ki muğasvəş èdərlər

7*və Fir‘onun bu havâcolərindən ki özü-inən ağasının evində dostaq idilər soruşub
 dədi ki yüzləriz bu gün nə içün mukaddərdir

8*və ona dədilər biz yuxu görmüşük və onu ta‘bîr éyləyən yoxdur və Yusif olara dədi
 ki âyâ ta‘bîrlər Allaha mahsûs dəyil təvaqqu‘ éylərim mənə nakl éyləyin

9*və sâkilərin büyüğü yuxusunu Yusifə nakl éyləyib ona dədi ki bu haymədə görür
 idim ki budur qabağında bir məyyəvə var idi

10*və məyyəvdə üç şâh var idi və güyâ çıxçıqlanıb ∞

آجلدی واون صالمملری او زوم پتشدر دیلر ۱۱ و فرعون کاسه‌سی الله ایدی و من او
او زومی آکوب فرعون کاسه‌سین ایچنه صیخدم و کاسه‌نی فرعون الله و بدم ۱۲ و یوسف
او نه دیدیکه او نه تعیری بودرا او اوج شاخ اوچ کون در ۱۳ اوچ کون مرورنده
فرعون باشکی او جالدوب سنی که او ز منصبکه قوبه‌جق و سن فرعون کاسه‌سی اولکی
سیاق این نیجه که او ن ساقی سی ابدون الله و برد جک سن ۱۴ اما ایله ک سه خوش
کچدی منی یادکه کنور و توقع ایلیرم ک منه احسان ایلیوب منی فرعون بانده ذکر ایلیمن
و منی بو ابودن چخار دمن ۱۵ چونکه منی حقیقت عبرانیلر دیارندن او غریبوب در لر
و من بوراده ده بر زاد ایلمشم که منی قوبی ایچنه صالح‌بلر ۱۶ و ایله ک چورک جی لرن
یوکی کور دیکه تعیر بخشی در بوسنہ دیدی پس من ده او ز بوخیمه کور را بد ک بودر
باشنم اوستند اوچ آق زنیل وار ایدی ۱۷ اوستند کی زنیل ده فرعون بدبکی هر نوع
چورکچی ایشندن وار ایدی و قوشلر باشنم اوستند او لان زنیل دن اولری په ایدلر
۱۸ و یوسف جواب و بروپ دیدیکه او نه تعیری بودرا او اوج زنیل اوچ کون در
۱۹ اوچ کون مرورنده فرعون باشکی اوستگدن قاوزیوب سنی اغاجدن اصلحی در
وقوشلر انکی اوستگدن پرلر ۲۰ و اوچخنی کونه بعنه فرعون مولودی کونه اوزه‌لی
بنده لرینه بر ضیافت ایلیوب ساقیلرین یوکن باشی او جالندی و هدک چورکچی لرن
یوکن باشی او ز بنده لرین آراسند او جالندی ۲۱ و ساقیلرین یوکنی که او ز ساقیله
نصب ایلدی واو ده کاسه‌نی فرعون الله و برا ایدی ۲۲ اما چورکچی لرن یوکن
اصلی نیجه که یوسف اولر ایچون تعیر ایلش ایدی ۲۳ اما ساقیلرین یوکی بوسنی
ذکر ایلدی واون اونوندی

قرخ بر بخشی باب

۱ اوایکی ایل مدنده صوره واقع او لدیکه فرعون بوخی کور دیکه چاين کهارنده
دورمش ایدی ۲ و بودر چایدن بدی رأس خوش منظر و جامع اینک چنگوب چمن ده
اونلر ایدلر ۳ و بودر اولر دن صوره چایدن او ز که بدی رأس بد منظر وارق اینک
چیخوب چاين کهارنده او بری اینک لرن بانده دور دیلر ۴ و او بد منظر وارق اینکلر

açıldı və onun salxımları üzüm yetişdirdilər

11*və Fir'avnın kâssesi əlimdə idi və mən o üzümü alıb Fir'onun kâsəsinin içiniə sixdim və kâsəni Fir'onun əlinə vərdim

12*və Yusif ona dədi ki onun ta'biri budur o üç şah üç gündür

13*üç gün mürüründə Fir'on başlığı ucaldıb səni gənə öz mənsibinə koyacak və sən Fir'onın kâsəsini əvvəlki siyâk inənə ki onun sâkisi idin əlinə vərəcəksən

14*amâ əylə ki sənə hoş gəçdi məni yadija getir və təvəqqe' éylərim ki mənə ihsân éyləyib məni Fir'onun yanında zikr éyləyəsin və məni bu évdən çıxârasın

15*çünki məni hakikat İbrânlərin diyârından uğurlayıbdırlar və mən burada da bir zâd əyləmişəm ki məni quyu içiniə salıblar

16*və əylə ki çörəkçilərin yuxu gördü ki ta'biri yaxşıdır Yusifə dedi bəs mən də öz yuxumda görür idim ki budur başımın üstündə üç ak zənbil var idi

17*üstündəki zənbil də Fir'avnın yədiyi hər nəvi çörəği işindən var idi və quşlar başımın üstündə olan zənbildən oları yer idilər

18*və Yusif cavâb vérüb dədi ki onun ta'biri budur o üç zənbil üç gündür

19*üç gün mürüründə Fir'on başlığı üstündən kaziyib səni ağaçdan asacakdır və quşlar ətini üstündən yərlər

20*və üçüncü gündə ya'nî Fir'onun məvlûdü gündündə öz hamı bəndələrinə bir ziyâfət éyləyib sâkîlərinin büyüğünün başını üçəltdi və həm də çörəkçilərin böyüğünün başını öz bəndələrinin arasında üçəltdi

21*və sâkîlərinin büyüğünü öz sâkiliğinə nasb éylədi və o da kâsəni Fir'onun əlinə vérir idi

22*amâ çörəkçilərin büyüğünü asdı inənə ki Yusif olar için ta'bır éyləmiş idi

23*amâ sâkîlərin büyüğü Yusifi zikr éyləmədi və onu unutdu

Qırx birinci Bâb

1*və iki il müdəndən sora vâk'i oldu ki Fir'on yuxu gördü ki çayın kənarında durmuş idi

2*və budur çaydan yədi rə'is hoş manzar və çağ inək çıxıb çıməndə otlar idilər

3*və budur olardan sora çaydan özgə yədi rə'is bəd manzər və arıq inək çıxıb çımən kənarında öbür inəklərin yanında durdular

4*və o yədi manzər və arıq inəklər ∞

او بدی خوش منظر و جاغ اینکلری بدیلر و فرعون او باندی ۵ و یا نوب برای بخشی
بوخی کوردی که بو در بر دانه کولش دن بدی دولی و بخشی سنبله چیخرا بدی ۶ و بو
در بدی ضعیف و مشرق بلندن یانمش سنبله لردہ اولردن صوره بندیلر ۷ او ضعیف
سنبله لرا او بدی دولی و قالین سنبله نی بود دیلر و فرعون او باندی و کوردی که بوخی در
۸ و سحر اولانن فرعونن روحي مضطرب اولدی و کوندروب مصون هامی ساحر لرینی
و حکمک لرینی چاغردی و فرعون او ز بوخی سنی اولره نقل ایلدی اما اولری فرعونه تعبیر
ایلين بوخ ایدی ۹ و ساقیلن رئیسی فرعون این داشتوب دیدیکه من بو کون خطالری
بادمه کوررم ۱۰ فرعون او ز بندلرین اوستنه غضباتک اولوب منی و چورکچی لرن
رئیسی خاص لشکر سردارین ایونن محبوس ایلدی ۱۱ و همان برجه کجه من این او
بوخی کوردک هره او ز بوخی سنن تعبیریه کوره بوخی کوردک ۱۲ و اوراده بزم این
خاص لشکر سردارین بر عمرانی او غلان غلامی وار ایدی و بزاوه نقل ایلدک و بزم
بوخی مزن تعبیریه کوره هرمزن بوخی سنی تعبیر ایلدی ۱۳ و واقع اولدیکه نیجه که بزه
تعبیر ابلش ایدی ایله اتفاق دوشدی منی او ز منصبده کیری قایناروب اوی آصدی
۱۴ و فرعون کوندروب بوسنی چاغردی واونی حبسدن نیز لک این چیخارندیلر واو
ده تراش اولنوب ولباسی تبدیل ایلیوب فرعونن حضوریه کلدي ۱۵ و فرعون بوسنی
دیدیکه من بر بوخی کورمشم اما اوی تعبیر ایلين بوخ در نهایت من سن خصوصگئ
اشتم که اشدکل بوخی نن تعبیری دیرسن ۱۶ و بوسف فرعونه جواب و بروب
دیدیکه من خیر اما الله سلامت این فرعونه جواب ویر ۱۷ و فرعون بوسف این
داشتدیکه بو خیمه بو در من چاین کارنن دورمیش ایدم ۱۸ و بردہ کوردمکه چایدن
بدی رأس جاغ و خوش منظر اینکلر چیخدیلر و چمن ده او تلر ایدیلر ۱۹ و بو در اولردن
صوره بدی رأس او ز که ضعیف و خیلی بدمنظر و آرق اینکلر چیخدیلر که چرکین لکن نام
مصر ولاپته اولرن کیعنی سخی کورمیش ایدم ۲۰ اما او ضعیف و چرکین اینکلر او او لنجی
بدی چاغ اینکلری بدیلر ۲۱ و اولر بولرن قارنه کبرند نصوروه اولرن قارنلرینه کبرمکلری
علوم اولر ایدی واولرن طور و طرزی که او لکی کیسی چرکین ایدی ومن او باندم

o yeddi hoş manzar çağ inəkləri yədilər və Fir' on uyandı
 5*və yatıb bir ikinci yuxu gördü ki budur bir dənə güləşdən yeddi dolu və yaxşı sünbələ çıxar idı
 6*və budur yeddi za'if və maşrik yəlindən yanmış sünbülələrdə olardan sora bittilər
 7*və za'if sünbülələr o yeddi dolu və kalın sünbüləni yuddular və Fir' on uyandı və gördü ki yuxudur
 8*və səhər olanda Fir' onun ruxu muzdarib oldu və göndərib Misirin hamı sâhirlərini və həkimlərini çağırdı və Fir' on öz yuxusunu olara nakl eylədi amā oları Fir' avna ta'bır eyləyən yox idi
 9*və sâkîlərin rə'isi Fir' avn-inən danışib dədi ki mən bu gün hatâlarımı yâdına gətiririm
 10*Fir' avn öz bəndələrinin üstünə qazabnâj olub məni çörəkçilərin rə'isi hâs ləşkər sərdârının evində mahbus eylədi
 11*və həmən bircə gəcə mən-inən o yuxu gördük hərə öz yuxusunu ta'bırınə görə yuxu gördük
 12*və orada bizim-inən hâs ləşkər sərdârının bir İbrâni oğlan qalâmı var idi və biz ona nakl eylədik və bizim yuxumuzun ta'bırınə görə hərəmizin yuxusunu ta'bır eylədi
 13*və vâk'i oldu ki nicə ki bizə ta'bır eyləmiş idi eylə ittifâk düşdə məni öz mənsibimə gəri qaytarıb onu asdı
 14*və Fir' on göndərib Yusifi çağırdı və onu habisdən təzlik-inən çıxartdılar və o da traş olunub və libâsını təbdil eyləyib Fir' onın huzûruna geldi
 15*və Fir' on Yusifa dədi ki mən bir yuxu görmüşəm amā onu ta'bır eyləyən yoxdur nihâyet mən sənin hususunda işitmışəm ki işitdiğin yuxunun ta'bırını dərsən
 16*və Yusif Fir' ona cavâb vərilib dedi ki mən xəyir âmmâ Allah selâmət-inən Fir' ona cavâb vərir
 17*və Fir' on Yusif-inən danışdı ki yuxuda budur mən çayın kənarında durmuş idim
 18*və bir də gördüm ki çaydan yeddi re'is çağ və hoş manzar əkinlər çıxdılar və əiməndə otlar idilər
 19*və budur olardan sora yeddi re'is özgə za'if və hazlı bəd-manzar və arık inəklər çıxdılar ki çirkinlikdə tamâm Mısır vilâyatində olarin-kimisini görməmiş idim
 20*və amā o za'if və çirkin inəklər o əvvəlinci yeddi çağ inəkləri yədilər
 21*və olar buların karnına girəndən sora olarin karınlarına girməkləri ma'lüm olmır idi və olarin tavır və tarzı gənə əvvəlki-kimi çirkin idi və mən uyandım ∞

۲۲ و بوخیمک کورر ایدم که بودر برکوش اوستنده بدی دولی و بخشی سبله جیخدی
 ۲۳ و بودرا اولردن صوره بدی قوری ضعیف و مشرق بلندن یامش سبله لر برای بدی
 ۲۴ واو ضعیف سبله لر او بدی بخشی سبله نی بوددیلر و من ساحریه دیدم اما منه بر
 تعییر دین بوخ در ۲۵ و یوسف فرعونه دیدیکه فرعون بن بوخی سی بردر که الله ایله جکنی
 فرعونه خبر و بر ۲۶ او بدی رأس بخشی اینکلر بدی ابل در واو بدی بخشی سبله لر
 بدی ابل در بوخی بردر ۲۷ واو بدی ضعیف و چرکین اینکلر که اولردن صوره
 چیخدیلر اولر بدی ابل در واو بدی بوش و مشرق بلندن یامش سبله لر بدی ابل
 قحطانی اولاچق ۲۸ بو او سوزدر که من فرعونه دیدم که الله اوز ایله جکنی فرعونه
 کوسترو بردر ۲۹ باخ بودر بدی ابل کله جک که نام مصر دیارنک بولاق اولاچق در
 ۳۰ واولردن صوره بدی ابل قحطانی واقع اولاچق که او های بولق مصر دیار بدی
 اوندیلوب قحطانی ولاپتی تلف ایله جکدر ۳۱ واوندن صوره او قحطانی سبیدن که چوخ
 بیوک اولاچق ولاپتی او بولق معلوم اولیه جق در ۳۲ و بوخی فرعونه ایکی دفعه مکدر
 اولدغی اوندن اوتری در که بو ایش الله طرفندن مفتر اولوب الله بونی تیز اجرا
 ایله جکدر ۳۳ پس ایندی فرعون بر عاقل و حکم آدم نایوب اونی مصر ولاپتی اوسته
 نصب ایلسون ۳۴ فرعون یله ایلسون یعنی ولاپتی اوسته ناظر لر نعیین ایلسون واو بدی
 بولاق ایللرنک مصر ولاپتندن خمس ایلسون لر ۳۵ واو کله جک بخشی ایللرن های
 ماکولاتی بعوب محصولی فرعون الن آتنن شهر لرده ذخبره ایبار ایلسونلر و محافظت
 ایلسون لر ۳۶ که مصر دیارنک اولاچق بدی ابل قحطانی ایجون ولاپتندن اوتری ذخبره
 بدارکی ایلسون و بو دیار قحطانی دن ضایع ایلسون ۳۷ و بوسز فرعون نظرنک و اون
 جمله بندلری نظرنک خوش کورنده ۳۸ و فرعون اوز بندلرینه دیدیکه آیا یله برآدم
 که اونک اللہ روحی ایلسون نایه یلرک ۳۹ و فرعون بوسه دیدیکه الله بولن هامیسی سه
 پیلدرنکن صوره سن کبی عاقل و حکم ایلماز ۴۰ سن من ایومن اوسته ناظر اول
 و قوممن هامیسی سن سوز که مطیع اولوب من بالتوز تختم این سندهن بیوک اول ۴۱ و فرعون
 بوسه دیدیکه باخ من سی نام مصر دیاری اوسته ناظر نصب ایلدم ۴۲ و فرعون اوز

- 22*və yuxumda görür idim ki budur bir güvâş üstündə yeddi dolu və yaxşı sünbüл çıxdı
- 23*və budur olardan sora yəddi quru za‘if və maşriq yəlindən yanmış sünbüлələr bitər idi
- 24*və o za‘if sünbüлələr o yeddi yaxşı sünbüлəni yuddular və mən sâhərlərə dədim ammâ mənə bir ta‘bir diyən yoxdur
- 25*və Yusif Fir‘ona dədi ki Fir‘onun yuxusu birdir ki Allah éyləyəcəgini Fir‘ona xəbər vərir
- 26*və yəddi rə‘is yaxşı inəklər yəddi ildir və yeddi yaxşı sünbüлələr yeddi ildir yuxu birdir
- 27*və yeddi za‘if və çirkin inəklər ki olardan sora çıxdılar olar yəddi ildir və yeddi boş və maşriq yəlindən yanmış sünbüлələr yəddi il qaxlıq olacaq
- 28*bu o sözdür ki mən Fir‘ona dədim ki Allah öz éyləyəcəgini Fir‘ona göstəribdir
- 29*bax budur yeddi il gələcək ki tamâm Misir diyârında bolluq olacaqdır
- 30*və olardan sora yeddi il qahdılıq vâki‘ olacaq ki o hamı bolluq Misir diyârında unudulub qaxlıq vilâyəti tələf éyləyəcəkdir
- 31*və odan sora o qaxlıqın səbəbindən ki çox böyük olacak vilâyətində o bolluq ma‘lûm olmayıacaqdır
- 32*və yuxu Fir‘ona iki dəfa mükərrər olduğu ondan ötürü dər ki bu iş Allah tarafından mükərrər olub Allah bunu təz icrâ éyləyəcəkdir
- 33*bəs indi Fir‘on bir akıl və hakim adam tapıb onu Misir vilâyəti üstünə nəsb éyləsin 34*Fir‘on belə éyləsin ya‘ni vilâyəti ütüne nâzirlar ta‘yin éyləsin və yeddi bolluq illərində Misir vilâyətindən hams alsınlar
- 35*və o gələcək yaxşı illərin hamı mâtəlâtını yığib mahsûlü Fir‘on əlinin altında şəhərlərdə zahirə anbar işləsinlər və muhâfazat éyləsinlər
- 36*ki Misir diyârında olacak yeddi il qaxlıq içün vilâyəddən ötürü zahirə tədâriki olsun və bu diyâr qaxlıqdan zâyi‘ olmasın
- 37*və bu söz Fir‘onun nazarında və onun cümlə bəndələri nazarında hoş göründü
- 38*və Fir‘on öz bəndələrinə dədi ki âyâ belə bir adam ki onda Allahın ruhu olsun tapabilərək 39*və Fir‘on Yusifə dədi ki Allah bu-ların hamısını sənə bildirəndən sora sənin-kimi ‘akıl və hakîm olmaz
- 40*sən mənim evimin üstüne nâzır ol və qövmimin hammisi sənin sözünjə mu‘tî olub mən yalnız tahtım-inən səndən böyük olam
- 41*və Fir‘avn Yusifə dədi ki bax mən səni tamâm Misir diyârı üstünə nâzır nəsb éylədim
- 42*və Fir‘on öz ∞

بار ماغدین بوزکی چیخار دوب اوی بوسفن بار ماغنه تاقدی واونه خالص کنان لباسی
کدرووب قزل کردن بندی اوین کردن اسدی ۴۳ واونی او زاینگی عزاده سه من دروب
قاینجه چاغردیلار دیزه چوکون واونی تمام مصر دیارین اوستنه حاکم نصب ایلدی
۴۴ و فرعون بوسنه دیدیکه من فرعون ام و تمام مصر دیارنه بر کیمسه سن سرالنی و آیانی
قاوزه میه جقدر ۴۵ و فرعون بوسفن آدنی صفتات فعنه قوبوب اویه اون آدلی شهرن
کاهنی بوطی فرعون قیزی استانی عورت و بردی و صوره بوسف مصر دیارینه چیخدی
۴۶ و بوسف مصر پادشاهی فرعون حضورینه دورانه او تو زیاشن ایدی و بوسف
فرعونن حضورینه چجوب تمام مصر ولاپتنی کردی ۴۷ واویدی بوللق ایللارده بردولی
دسته این مخصوص و بردی ۴۸ واوده اویدی ایلن ذخیره سی که مصر دیارین اولدی
ذخیره ایجون شهرلارده قوبوب هر بر شهرن اطرافین اولان زمی لرن ذخیره سی او شهرن
ایجنه قویدی ۴۹ و بوسف دریان قومی قدر بجه غله جمع ایلوب حسابز اولدی یعندهن
حسابی ترک ایلدی ۵۰ و قحطانی الی کلمکدن ابرولی بوسنه ایکی اوغل اولدی که اون
کاهنی بوطی فرعون قیزی استات اویه دوغدی ۵۱ و بوسف بیوکن آدبی منی قویدی
چونکه الله جمله زحمتی و آنامن تمام ابوبنی او نو ترددی ۵۲ و آینگی سنن آدبی افراهم
قویدی چونکه الله منی بو مشقتمن دیارنه آرنزدی ۵۳ و صوره مصر دیارینه اولان بدی
بوللق الی تمام اولدی ۵۴ و بوسف دیدیکی کبیعی قحطانی یدی الی کلمکه باشладی
وهای ولاپلارده قحطانی اولوب تمام مصر دیارینه چورک وار ایدی ۵۵ اما آخرده تمام مصر
دیاری آچ اولوب خان چورکدن او نزی فرعونه فریاد ایلیر ایدی لر و فرعون های
مصر لر دیدیکه کدون بوسفن یانه هر نه ک سزه دیسه ایلبوون ۵۶ و تمام بر بیوزن
قحطانی اولان بوسف ایچارنه غله اولان های منی آچوب مصر لر صادر ایدی اما
قحطانی مصر دیارین شدت نایر ایدی ۵۷ و تمام عالم غله آلمغه مصره بوسفن یانه کلار
ایدی چونکه تمام دیارده قحطانی شدت نایر ایدی

فرخ آینگی باب

اوایله که بعفو کوردیکه مصدره غله وار بعقوب او ز او غاللرینه دیدیکه بر مرزه نه

barmağından üzüyünü çıxardıb onu Yusifin barmağına taxdı və ona hâlis kətən libâs geydirib qızıl gerdan bandı onun gerdanına asdı

43*və onu öz ikinci ‘aradasına məndərib qabağınca çağırıldılar diz çökün və onu tamâm Misir diyârının üstünə hakim nasb éylədi

44*və Fir‘avn Yusifə dədi ki mən Fir‘onəm və tamâm Misir diyârında bir kimsə sənsiz elini və ayağını kavzamayacakdır

45*və Fir‘on Yusifin adını Səfnat-Fə‘nah qoyub ona on adlı şəhərin Kâhini Poti-Fir‘avn qızı Əsnatı ‘övrət vərdi və sora Yusif Misir diyârına çıxdı

46*və Yusif Misir Padşahı Fir‘onun huzûrunda duranda otuz yaşında idi və Yusif Fir‘onun huzûrundan çıxıb tamâm Misir vilâyətini gəzdi.

47*və o yeddi bolluq illarında yer dolu dəstələr-inən məhsûl vərdi

48*və o da o yeddi ilin zahirəsini ki Misir diyârında oldu zahirə üçün şəhərlərdə qoyub hər bir şəhrin ətrâfında olan zəmilərin zahirəsini o şəhərin içində qoydu

49*və Yusif dəryânın qumu qadarınca tahıl cəm éyləyib həsâbsız olduğundan həsâbi tərk éylədi

50*və kahtlık ili gelmeğinden irəli Yusifə iki oğul oldu ki on kâhini Potifir‘in qızı Əsnatı ona doğdu

51*və Yusif böyüğünün adını Mənəssə qoydu çünkü Allah cümlə zahmətimi və atamın tamâm evini unutdurdu

52*və ikincisinin adını Efrâyim qoydu çünkü Allah məni bu məşəkkatimin diyârında artırdı

53*və sora Misir diyârında olan yeddi bolluq ili tamâm oldu

54*və Yusifin dədiyi-kimi qahdlığın yeddi ili gəlməğə başladı və hamı vilâyətlərdə qahdılıq olub tamâm Misir diyârında çörək var idi

55*əmmâ axırda tamâm Misir diyârı ac olub halk çörəkdən ötürü Fir‘ona feryâd éylər idilər və Fir‘on hamı Misirlilərə dədi ki gidin Yusifin yanına hər nə ki sizə dəsə ələyin

56*və tamâm yer üzündə qahdılıq olanda Yusif içlərinde ǵalə olanın hamısını açıb Misirlilərə satar idi amâ qahdılıq Misir diyârında şiddət tapar idi

57*və tamâm ‘âləm ǵalə almağa Misra Yusifin yanına gəlir idi çünkü tamâm diyârda qahdılıq şiddət tapar idi

Qırx ikinci Bâb

1*və éylə ki Ya‘qûb gördü ki Misirdə ǵalə var Ya‘qûb öz oğullarına dədi ki birbirinizə nə ∞

باختر سر ۳ و دیدی باخ اشتمم مصدره غله وار او را به انوب بزم ایجون اورادن غله
 آلون که دیری قالوب اولیک ۴ و بوسن اون فرداشی اندیلر که مصدرن غله آسونار
 ۵ اما یعقوب بوسن فرداشی بنیامینی فرداشلری این کوندرمدی جون دیر ایدی
 میادا بر بلایه دوچار اولسون ۶ و اسرائیل اوغلری کلنلر این کلدبلر که غله آسونار
 چونکه کنعان دبارن قحطانی وار ایدی ۷ و بوسف او دبارن والیی اولوب دبارن
 جمله خلفنه صنان اوزی ایدی و بوسن فرداشلری کلوب بوزلری اوسته بر کجین
 اونه باش آکدبلر ۸ و بوسف اوز فرداشلرینی کورن اولری تاییدی اما اوزینی باد بر بیه
 قوبوب واولر این سرت دانشوب اولره دیدیکه سر هرادن کلرسز اولرده دیدیلر
 کنعان دبارندن کلورک که ذخیره آلاق ۹ و بوسف اوز فرداشلرینی تایبوب اما اولر اونی
 تاییدیلر ۱۰ و بوسف او بوخی لری خاطرینه کنوردی که او لرن خصوصن کورمش ایدی
 واولره دیدی سر جاسوس ارسز کلوب سر که ولاین آچق بر لرینی کوره سر ۱۱ اولرده
 اونه دیدیلر خیر آقام اما بندلرک کلمشک که ذخیره آلاق ۱۲ بزر هامیسز بر کشی نن
 اولادی ایک بزر درست ایک بندلرک جاسوس اوللماشن ۱۳ او ده اولره دیدیکه بوخ
 الا ولاین آچق بر لرینی کورمکه کلوب سر ۱۴ اولرده دیدیلر بندلرک اون ایک
 فرداش اولوب کنعان دبارنکه بر کشی نن او غلری ایک و باخ کچیکی بونکون آنامن
 پانه در و برسی ده بوخ در ۱۵ بوسف ده اولره دیدیکه بو ایله همان او زه دیدکم در
 که دیدم سر جاسوس ارسز ۱۶ بون این سر کرک غیره اولنه سر فرعون جانی حق ایجون
 که سر بورادن چیخمزه مکر که سزن کچیک قرداشز بورا به کله ۱۷ سزدن برسی
 کوندردون که فرداشزی کنورسون اما سر محبوس قالوب سوزلز غیره اولنه حق که آبا
 سزده دو غربانی وار والا فرعون جانی حق ایجون که سر جاسوس ارسز ۱۸ و اولری
 اوج کون محبوس ایلدبی ۱۹ صوره او جنی کون بوسف اولره دیدیکه بون ایلوون
 و دیری فالرسز چونکه من الهدن فورخان ام ۲۰ اکرسز درست سر فرداشلر زدن
 برسی دوستاقخانه ده محبوس قالسون اما سر ابولزدن آجلی ایجون ذخیره آپارون
 ۲۱ و کچیک قرداشزی من یانه کنورون و سوزز دو غربی اولوب سر اولرسز اولرده

baxarsız

2*və dədi bax işitmışəm Misirdə ǵalə var oraya inib bizim içün oradan ǵalə alın ki diri kalıb ölməyiŋ

3*və Yusifin on qardaşı indilər ki Misirdən ǵalə alsınlar

4*amā Ya'qub Yusifin qardaşı Binyamini qardaşları-inən göndərmədi çün dər idi mübâdâ bir bələyə düçər olsun

5*və İsrail'in oğulları gələnlər-inən gəldilər ki ǵalə alsınlar çunkü Kən'ân diyârında kahtlıq var idi

6*və Yusif o diyârin valisi olub diyârin cümlə halkına satan özü idi və Yusifin qardaşları gəlib üzləri üstünə yerə-kimin ona baş əğdilər

7*və Yusif öz qardaşlarını görəndə oları tanıdı amâ özünü yâd yərinə qoyub və olar-inən sərt danışib olara dədi ki siz haradan gəlirsiz olar da dədilər Kən'ân diyârından gəlirik ki zahirə alaq

8*və Yusif öz qardaşlarını tanıyıb amâ olar onu tanımadılar

9*və Yusif o yuxuları xətirinə getirdi ki oların husüsunda görmüş idi və olara dədi siz cásûslarsız gələb siz ki vilâyətin açıq yərlərini görəsiz

10*olar da ona dədilər xəyir ağam amâ bəndələriŋ gelmişək ki zahirə alaq

11*biz hamımız bir kişinin övladıyiq biz dürüstiq bəndələriŋ cásüs olmamışaq

12*o da olara dədi ki yox illâ vilâyətin açıq yərlərini görməgə gələbsiz

13*olar da dədilər biz bəndələriŋ on iki qardaş olub Kən'ân diyârında bir kişinin oğullarıyıq və bax kiçiki bu gün atamızın yanındadır və birisi də yoxdur

14*Yusif da olara dədi ki bu ilə həmân o sizə dədiğimdir ki dədim siz cásûslarsız

15*bunun-inən siz gerək təcrübə olunasız Fir'onun cāni haqqı üçün ki siz buradan çıxmazsız məğər ki sizin kiçik qardaşsız buraya gələ

16*sizdən birisini göndərin ki qardaşızı gətirsin amâ siz mahbûs qalıb sözləriz təcrübə olunacak ki âyâ siz də doğruyalaq və illâ Fir'onun cāni haqqı üçün ki siz cásûslarsız

17*və oları üç gün mahbûs elədi

18*və sora üçüncü gün Yusif olara dədi ki bunu əyləyin və diri kalırsız çünki mən Allahdan qorxanım

19*əğər siz dərstsiz qardaşlarzdan birisi dustakxanədə mahbûs qalsın amâ siz evlərinizin açılığı içni zahirə aparın

20*və kiçik qardaşızı mənim yanımıza getirin və sözüz doğru olub siz ölməzsiz olar da ∞

ایله ایلدیلر ۲۱ و بری برسته دیر ایلدیلر بدرستیکه بز قرداشیز ن خصوصنده کاه کار
 ایک چونکه او بزه بالوارانه بزاون جاشن دارلغنی کوردک و بر قولاق و برمدک اوندن
 اوتری بو اذیت اوستمزه کلوبدر ۲۲ و روئین اولره جواب و بربوب دیدیکه آیا من سره
 دیر ایدم که او شاغه ظلم ایلیون اما سراشیدز ایندی ده باخون اوون قانی طلب
 اولنور ۲۳ اما اولریلر ایلدیلر که یوسف آنلر زیرا که آرالرنه مترجم اولور ایدی
 ۲۴ واولرن یاندن دوتوب آغلادی و کنه اولرن یانه کلوب واولر این دانشوب
 شعوری دوتندی واولرن کوزلرین قباغنی اوی دوستاق ایلدی ۲۵ و یوسف امر
 ایلیوب اولرن قابلرینی غله این دولدردیلر و بیوردی که اولردن هر برین پولنی کنه
 اوزنی چوالله قوبوب اولره بول ذخبره سی ده و برسون لر واولره یله ایلدی لر
 ۲۶ و غلملرینی اوز اولاقدرینه یوکلیوب اورادن گستدیلر ۲۷ و بری اوز اولاگنه م
 و برمک دن اوتری چوالنی متزلده آچانده اوز بولنی کوردیکه چوالن آغزنده در
 ۲۸ و قرداشلرینه دیدیکه یول قابارلوبدر و باخ هده چوالمده در واولرن بورکاری
 مضطرب اولوب و قورخوب بری برینه دیدیلر بونه در که الله بزه ایلیوبدر ۲۹ واولر
 کعن دیاریه آنالری بعقوبن یانه کلدبدر و هر نه که اوزلرینه واقع اولیش ایدی
 اونه خبر و بربوب دیدیلر ۳۰ که او ولاپن آغلسی اولان کیمسه بزم این سرت دانشوب
 بزی او ولاپن جاسولر کیمی ظن ایلدی ۳۱ بزده اونه دیدک که بز درست ایک بز
 جاسولر اویاماشن ۳۲ بزاون ایکی قرداش اولوب آنامز اولادی ایک و بری بوخ
 در اما کیجیک بوكون آنامز این کعن دیارنه در ۳۳ واو ولاپن آغلسی اولان کشی
 دیدی بونن این یله جم که سز درست سز که او بری قرداشی من یانه کتوره سز اما
 ابولزن آجلنی ایجنون ذخبره آلوب کیدون ۳۴ نهایت کیجیک قرداشی منم یانه
 کتورون ومن بیلم که سز جاسولر اویلیوب اما درست سز من ده قرداشی سره و هر مر
 و سز بو ولاپت این الش و برش ایلیون ۳۵ و وقتیکه اولر اوز چواللرینی بوشادر
 ایلدیلر کوردبلر که هرمن پولنی بیکوی اوز چوالنه در واوز بوللرین بیکو ملرین
 اوزلری و آنالری کوروب قورخدیلر ۳۶ و آنالری بعقوب اولره دیدیکه سز منی اولادسز

éyle éylədilər 21*və biribirisinə dér idilər bedər-rəstiğə bir qardaşımızın hususunda günâhkârik çünkü o bizə yalvaranda biz onun cânının darlığını gördük və bir qulak vərmədik ondan ötürü bu əziyət üstümüzə gəlibdir

22*və Ru'bən olara cavâb vərîb dedi ki âyâ mən sizə dəmir idim ki uşağa zilm éyləmeyin amâ siz işitmədiz indi də baxın onun qanı taləb olunur

23*amâ olar bilmir idilər ki Yusif anlar zirâ ki aralarında mütercim olur idi

24*və olarin yanından dönüb ağladı və genə olarin yanına gəlib və olar-inən danışib Şəm'unu dutdu və olarin gözlərinin qabağında onu dostaq éylədi

25*və Yusif emr éyləyib olarin kablarını ǵalə-inən doldurdular və buyurdu ki olardan hər birinin pulunu gənə özünən çuvalına qoyub olara yol zahireisi de vərsinlər və olara bələ éylədilər

26*və ǵalalarını öz ulaklarına yükləyib oradan gətdilər

27*və biri öz ulağına yəm vərmekdən ötürü çuvalını mənzildə açanda öz pulunu gördü ki çuvalının ağızındadır

28*və qardaşlarına dədi ki pulum kaytarılıbdır və bax həm də çuvalimdadir və olarin yürəkləri muzdarib olub və qorxub biri birinə dədilər bu nədir ki Allah bizə éyləyibdir

29*və olar Kən'ân diyârına ataları Yaqubun yanına geldilər və hər nə ki üzərlərinə vâk'i olmuş idi ona habər vərîb dədilər

30*ki o vilâyetin ağası olan kimsə bizim-inən sərt danışib bizi o vilâyetə câsûslar-kimi zann éylədi

31*biz də ona dədik ki biz dürüstiq biz câsûslar olmamışiq

32*biz on iki qardaş olub atamızın övladıyiq və biri yoxdur âmmâ kiçik bu gün atamız-inən Kən'ân diyârındadır

33*və o vilâyetin ağası olan kişi dədi bunun-inən biləcəgim ki siz dürüstsiz ki o-biri qardaşızı mənim yanımı gətirəsiz amâ èvlərinizin açlığı içün zahirə alib gidin

34*nihâyət kiçik qardaşızı mənim yanımı gətirin və mən biləm ki siz câsûslar olmayib amâ dürüstsiz mən də qardaşızı sizə vərəm və siz bu vilâyet-inən alışvəriş eləyin

35*və vaktinə olar öz çuvallarını boşaldar idilər gördülər ki hərənin pulunun böğümü öz çuvalındadır və öz çuvallarının böğümlərini özləri və ataları görüb qorxdular

36*və ataları Ya'qûb olara dədi ki siz məni əvlâdsız ∞

ایلدز یوسف بوخ و شعورت بوخ و نیامین ده آلسز بولرن هابیسی من اوسته کلدى
۲۷ و روئین او ز آنسته خطاب ایلیوب دیدیکه منم ایکی او غلی اولدرا اکراونی سن
بانگه کورمه مسم اوئی من الله و بر و من اوئی سنه کیری کوررم ۲۸ او ده دیدی او غلم
سن این اغز جونگه فرداشی اولوب در واوزی بالقزو باقی فالویدر و کندکز بولان
اوته بر بلا دوچار اولار واق صاچی درد این قبره با صارسز

فرخ او جنجی باب

۱ اما قحطان او دیارده شدت ابلیر ابدی ۲ و فنیکه مصدرن کور دیکلری غله
بیوب قورنارمش ایدیلر آنالری اولره دیدیکه کنه کیدوب بزه بر آز ذخیره آلون
۳ و یهودا اوته دیدیکه او آدم نأکد این بزه یان ابلیدیکه بوزی کورمه سزا فرداشز
سن این او لاسون ۴ اکر قرداشزی بزم این کوندررسن انوب سنه ذخیره آلاق ۵ والا
اکر کوندرمه سن اهملک چونکه او کشی بزه دیدیکه بوزی کورمه سزا فرداشز سزا این
او لاسون ۶ و اسرائیل دیدیکه نه ایچون منه یله یهانق ایلدز که او آدمه دیدز سن
دها فرداشز وار ۷ اولر ده دیدیلر او کشی بزم باره مزده واقر بالرمن باره سنت منصلان
سؤال ایلیوب دیدیکه آنایز دها صاغ در و قرداشز وار و بوسوزلره موافق ده بزاوه
خبر و پرده مکر بز بتینا پیلر ایدک که او دیر قرداشزی کنورون ۸ و یهودا آناسی اسرائیله
دیدیکه او شاغی من این کوندر و بزده دوروب کیدک که دیری قالوب اولیک هم
بزهم سن و هم ده اهل و عیللر ۹ من اوئن ایچون خامن اولورم اوئی من المدن اسنه اکر
من اوئی سنه کورمه مس و حضورگه قویه مس من این کیمین سنه بورجی قالم ۱۰ چونکه
اکر کوناهانق ایله سه ایدک ایندی ایکی دفعه کیری کلمش ایدک ۱۱ او لورن آناسی
اسرائیل اولره دیدیکه یله ایسه پس بونی ایلیون قالبازده بزن اعلا میوه لردن کونروب
او آدمه تخته آیارون بر آز بلسان و بر قدری بال و ادویه لر و مزصاف و بسته و بادام
۱۲ بول ده ایکی او قدر الزه آلون و او بولی که سن جواللر زن آغزینه سره قایشار بیلدي
الزده که آیارون بلکه یانکلش ایش ۱۳ و قرداشزی ده کونروب دورون او آدم

elədiz Yusif Şəm' un yox və Bənyâmîni də alarsız buların hamısı mənim üstümə gəldi
 37*və Ru'bən öz atasına hitâb éyləyib dədi ki mənim iki oğlumu öldür əğər onu sənin
 yanına gətirməsəm onu mənim elimə vər və mən onu sənə qəri gətirdim
 38*o da dədi oğlum sizin-inən inməz çünki qardaş olubdur və özü yalnız bâki kalıbdır
 və kəndiniz yolda ona bir bələ düçər olar və ak saçımı derd-inən kabrə basarsız

Qırx üçüncü Bâb

- 1*amâ qahtlıq o diyârda şiddət elər idi
- 2*və vaktiŋə Misirdən gətirdikləri ǵaləti yeyib qurtarmış idilər ataları olara dədi ki
 gənə gidib bizə bir az zahire alıñ
- 3*və Yahûda ona dədi ki o adam tə'kid-inən bizə bəyân elədi ki yüzümü görməyəsiz
 tâ qardaşız siz-inən olmasın
- 4*əğər qardaşımızı bizim-inən göndərisən inib sənə zahirə alaraq
- 5*və illâ əğər göndərmiyəsən inmənək çünki o kişi bizə dədi ki üzümü görməyəsiz
 tâ qardaşız siz-inən olmasın
- 6*və İsrâ'él dədi ki nə içün mənə bələ yamânlıq éylədiz ki o adama dədiz sizin daha
 qardaşız var
- 7*və olar da dədilər o kişi bizim barəmizdə və aqrabalarımızın barəsində mafsalı
 sü'äl éyləyib dədi ki ataız daha sağdır və qardaşız var və bu sözlərə muvâfiq da biz
 ona xəbər verdik məğər biz yakınən bilir idik ki odur qardaşızı gətirin
- 8*və Yahûda atası İsrâ'élə dədi ki uşağı mənim-inən göndər və biz də durub gidək ki
 diri qalıb ölməyək həm biz həm sən və həm də əhil və 'iyâlimiz
- 9*mən onun için dâmin olurum onu mənim elimdən istə əğər mən onu sənə gətir-
 məsəm və huzûrunda qoymasam mən əbədə-kimin sənə borclu kalam
- 10*çünki əğər günâhlıq ləyəməsə idin indi iki dəfə a gəri gelmiş idin
- 11*və olarin atası İsrâ'él olara dədi ki belə isə bes bunu éyləyin kâblarınızda yerin
 a'alâ meyvələrindən götürüb o adama təhfa aparın bir az bâlsân və bir kadrî bal və
 adûyələr və mürr-ü sâfi və pistə və bâdəm
- 12*pul da iki o qadar elizə alın və o pulu ki sizin çuvallarınızın ağızında sizə qaytarıldı
 əlizdə gənə aparın bəlki yanklış etmiş
- 13*və qardaşınızı da götürüb durun o âdamın ∞

بانه کدون ۱۴ و قادر الله سری مظہر مرحمت ایلسون او آدم حضورنک که او سزن
 او بری قرداشزی و بنایمنی سزه مرخص ایلسون ومن ده نیجه که اولادسراولشم اولادسز
 اولام ۱۵ او کشی لرد بونخنی کورروب الاریه ایکی او قدر پول و بنایمنی کوربدیلر
 و دورروب مصہ انڈیلر و بوسفن حضورنک دوردیلر ۱۶ و بوسف بنایمنی اولر این
 کورروب اوز ابوبن ناظربن دیدیکه بو آدملری ابوه آیار وات کسوب طعام تدارک ایله
 چونکه بو آدملر کون اورنا چاغنی من این نهار ابلیه جلکلر ۱۷ او آدم بوسفن دیدیکی کمی
 ایلدی واو کشی او آدملری بوسفن ابوبن ایکاردى ۱۸ او بو آدملر قورخدیلر که بوسفن
 ابوبن ایکارلدیلر و دیدیلر که بزا او اولئه چواللرمزده بزه کیری قابتابیلان بولدن او تری
 ایچری آیارلدق تاکه اوستزه همان آنوب اوستزه هجوم ایلسون و بزی قوللر اولنگه تونسون
 و هن اولا قلرمزی ۱۹ و بوسفن ابوبن ناظربن یاخین کلوب اون این ابون قایبوسنده
 داشدیلر ۲۰ و دیدیلر ای آنام توقع ایلرک متوجه اول اوئله بدرستیکه ذخیره آلمغه اندک
 ۲۱ اما وقتیکه متزله کلوب چواللرمزی آچدق بو در کوردک که هر بریسی نن بولی اوز
 چوالن آغزنه در بولزدر اوز چکی سی این ایندی بزاونی المزده کیری کورمشک
 ۲۲ و ذخیره آلمغه المزده او زکه بول ده کورمشک بز یلمرک که بولزی کم بزم چواللرمزه
 قویویدر ۲۳ او ده دیدیکه سلامت اولون قورخیبون سزن الاهز و آناین اللہ سزه
 چواللرمزده خزینه و برویدر سزن بولزمنه بشویدر و شمعونی اولرن بانه چیخارتدی ۲۴ او او
 کشی او آدملری بوسفن ابوبن ایکاروب صو و پردی واولر اوز آیاقارینی بودیلر واولرن
 اولا قلربنی یم و پردی ۲۵ و بوسفن کون اورنا چاغنی کلکه کمین نخننی حاضر ایلدیلر
 زیرا اشتش ایلدیلر که اوراده چورلک پیده جکدرلر ۲۶ و بوسف ابوه کبرنک اولر اللرند
 اولان نخننی ایچری کوربدیلر واونه بره کمین باش اکدیلر ۲۷ او ده اولرن سلامتلغنی
 صورشوب دیدیکه آناین سلامت در بعنی او قوچا که دبر ابدر آیا هله صاغ در ۲۸ اولر
 ده دیدیلر بلى پندت آنامز سلامت در هله صاغ در واکلوب باش اکدیلر ۲۹ و کوزلرینی
 قاوزیوب اوز آناسن او غلی اولان قرداشی بنایمنی کورروب دیدیکه آیا او منه دیدیکز
 کچیک قرداشز بو در و که دیدی الله سه اطف ایلسون او غلم ۳۰ و چونکه بوسفن

yanına gidin

14*və Qâdir-Allah sizi mazhar mərhamət èyləsin o adamın huzûrunda ki o sizin o-biri qardaşızı və Binyamini sizə murahas eləsin və mən də nicə ki övlâdsız olmuşum övlâdsız olam

15*o kişilər də bu təhfəni götürüb ellərinə iki o qadar pul və Binyamini götürdülər və durub Misra indilər və Yusifin huzûrunda durdılar

16*və Yusif Binyamini ola-inən görüb öz evinin nâzarına dədi ki bu adamları evə apar və ət kəsib ta'âm tədârik èylə çünkü bu adamlar gün orta çağı mənim-inən nahar èyləyəcəklər

17*və o adam Yusifin dədiyi-kimi elədi və o kişi o adamları Yusifin évinə apardı

18*və bu âadamlar qorxdular ki Yusifin évinə aparıldılar və dədilər ki biz o əvvəldə çuvallarımızda bizə gəri qaytarılan puldan ötürü içəri aparıldık tâ ki üstümüzə hücum eləsin və bizi qular olmağa tutsun və həm də ulaqlarımızı

19*və Yusifin evinin nâzarına yaxın gəlib onun-inən evin qapısında danışdılar

20*və dədilər èy ağam tevakku' eylərik mütəvəccih ol əvvəldə bədər-restiñə zahirə aşmağa indik

21*və amâ vaqtinə mənzilə gəlib çuvallarımızı açdıq budur gördük ki hər birisinin pulu öz çuvalının ağızındadır pulumuzdur öz çəkisi-inən indi biz onu əlimizdə gəri gətirmişik

22*və zahirə almağa əlimizdə özgə pul da gətirmişik biz bilmərək ki pulumuzu kim bizim çuvallarımıza qoyubdır

23*o da dədi ki səlâmət olun qorxmayıñ sizin Allahız və atanızın Allahı sizə çuvalarınızda hazinə vəribdir sizin puluz mənə yətişibdir və Şəm'un olarin yanına çıxarındı

24*və o kişi o adamları Yusifin evinə aparıb su vərdi və olar öz ayaqlarını yudular və olarin ulaklarına yəm vərdi

25*və Yusifin gün orta çağı gəlməğinə-kimin tahaffuhunu hâzır eylədilər zîrâ işitmış idilər ki orada çörək yiyecekdirler

26*və Yusif evə girəndə olar ellərində olan tahaffuhu içəri gətirdilər və ona yerə-kimin baş əğdilər

27*və o da olarin səlâmətlığını soruşub dədi ki atanız səlâmətdir ya'nî o koca ki diridiz âyâ halâ sağdır

28*olar da dədilər bəli bəndəj atamız səlâmətdir halâ sağdır və əgilib baş əğdilər

29*və gözlərini kavuzub öz atasının oğlu olan qardaşı Binyamini görüb dədi ki âyâ o mənə dediñiz kiçik qardaşız budur və gənə dədi Allah sənə lutf èyləsin oğlum

30*və çünkü Yusifin ∞

بورکی فرداشی سبیندن حرکه کلده نجیل این آغلامنه برآخشار ابدی و حجره
کبروب اوراده آغلادی ۲۱ و بوزنی بوب جهدی واوزنی ضط المیوب دیدیک طعام
کنورون ۲۲ اویله ده ایری واوله ده آبری طعام قویدبار و این این نهار ابلین مصربی لره
ده آبری چونکه مصربی لر عبرانیلار این چورک به پلزلر زیراکه بو حرکت مصربی لره
مکروه در ۲۳ واولراون حضورنی یوکی اویز یوکلکه موافق و کجیکی اویز کجیک لکه
موافق اوتوردبار واکشی لر بربریه مات قالمش ایدیلر ۲۴ واوزی یاندن اویله
حصه لر کوندرر ابدی و بنیامین حصه اولرن هامیی ن حصه سدن بش اوقدار
آرتق ابدی واولراون این ایچوب کیف ایدیلر

فرخ دردنجی باب

۱ اویز ایونن ناظریه بیوروپ دیدیکه بو کشی لرن جوالریبی نه قدر که آیاره پلر
ذخیره این دولدروه بریسی نن بولنی اویز جوالن آغزیه قوی ۲ و منم جامی بعنی
کومش جامی و هد اوین غله بولنی کجیکن چوالن آغزند قوی واوده بوسن دیدیک
کیمی ایدی ۲ و صح آچلانه اوکشی لر اویز اولاقلری این مرخص اویلدیلر ۳ اویله
شهردن چخوب چوخ ده اویاق کممش ایدیلر که بوسف اویز ایونن ناظریه دیدیک
دور او آدملن دالیسخه بوكراو اوله پتشته اویله دی که نه ایچون بخشی لف عوضه
یانلیک ایدیز ه آیا بو او دکل که آقام اوین این ایچرواشهان اوین این فاله با خرا ایدیک
ایشی یمان ایدیز ۶ واوله پتشوب بو سوزلری دیدی ۷ اویله ده اویه دیدیلر نه ایچون
آقامز بیله سوزلر دانش رحاشا که بندلر که بیله برایشه منک اولش اولسونلر دیباخ او
بولی ده که بزم چوالریزه تایش ایدیک کعاع دیارندن که سه کیری کنوردک و بز بجه
سن آغاگن ایوندن کومش با قزل اوغرلارق ۸ بندلر کن هر کیمن یاند که نایله او
اولسون و بزاوزمزده آقامزه قوللر اولارق ۹ او ده دیدیکه بیل سزن سوزلر زه کوره
بیله اولسون هر کیمن یاند که نایله او منه بند اولسون اما سر تغیریز سر ۱۰ اویله
نیزلیک این هره اویز جوالن بره اندردی و هره اویز جوالنی آحدی لر ۱۱ و تجسس الیه

burnu qardaşı səbəbindən harəkətə gəldi ta'cıl-inən ağlamağa yər ahtârir idi və hück-rayə girib orada ağladı

31*və yüzünü yuvub çıxdı və özünü zabt èyləyib dədi ki ta'âm gətirin

32*və olar da ona ayrı və èvlərə də ayrı ta'âm qoydular və onun-inən nəhar èyləyin Misirlilərə də ayrı çünki Misirlilər 'ibrani'lər-inən çörək yəyilməzlər zîrə ki bu harəkət Misirlilərə məkruvadır

33*və olar onun huzûrunda böyüğü öz böyüklüğünə muvâfiq və kiçigi öz kiçikliğinə oturdılar və o kişilər birbirinə mat qalmış idilər

34*və özü yanından olara hassələr göndərir idi və Binyâminin hassəsi olarin hamisının hassəsindən bəş o qadar artıq idi və olar onun-inən işib kəyf èylədilər

Qırx dördüncü Bâb

1*və öz èvinin nâzırına buyurub dədi ki bu kişilərin çuvallarını nə qədər ki aparabilir zahîrə-inən doldur və hər birisinin pulunu öz çuvalının ağızına qoy

2*və camımı ya 'nî gümüş camı və həm də onun ǵalə pulunu kiçikin çuvalının ağızında qoy və o da Yusifin dədiyi-kimi èylədi

3*və sabah açılanda o kişilər öz ulâqları-inən murahhas oldular

4*olar şəhərdən çıxıb çox da uzaq gitməmiş idilər ki Yusif öz èvinin nâzırına dədi ki dur o adamların dâlisincə böğür və olara yətişəndə olara də ki nə içün yaxşılık 'izində yamânlıq èylədiz

5*âyâ bu o dəgil ki ağam onun-inən içər və əylə həmən onun-inən fala baxr èylədiniz işi yamân èylədiz

6*və olara yatişib bu sözləri dədi

7*və olar da ona dədilər nə içün ağamız bələ sözər danişır hâşâ ki bəndələriŋ belə bir işə mürtakəb olmuş olsunlar

8*bax o pulu da ki bizim çuvallarımızda tapmış idik Kənan diyârından ginə sənə gəri gətirdik və biz nice sənjin ağaçın evindən gümüş yâ qızıl ugurlaraq

9*bəndələriŋ hər kimin yanında ki tapılsa o ölsün və biz özümüzdə ağamiza qullar olarıq

10*o da dədi ki bəli sizin sözlərzə görə bələ olsun hər kimin yanında ki tapılsa o mənə bəndə olsun amâ siz təqsirsizsiz

11*və olar təzlik-inən hərə öz çuvalını yerə indirdi və hərə öz çuvalını açdılar

12*və təcəsüs ∞

ایله بیوکن باشладی و کچیک این نام ابلدی و جام بنامین چوالند نایلادی ۱۳ او لر
 او ز پالنارلریتی بر تدیلر و هر بری او ز اولاغنی بوکلوب شهره قایتدیلر ۱۴ و یهودا او ز
 قرداشلری این بوسن ابونه کلدیلر واوزی هله اوراده ایدی و اون حضورند یه کمین
 آکل دیلر ۱۵ او بوسف اولره دیدیکه بوسن ایلدر که عمل در آیا سر پیلمرا بدز که من
 کمی بر آدم فاله با خر ۱۶ و یهودا دیدیکه بز آغامزه نه دیک و نه داشاق واوزمزی نیجه
 دوغزی ایلیک الله بند لر کن کاهنی ظهوره کورو بدر باخ هم بز وهم او که جام اللد ناپلوب
 آغامزه بند لری ایلک ۱۷ او ده دیدیکه حاشا که من بونی ایلهم او کیمه که جام اون
 اللد ناپلوب او کرک منه بند اولسون اما سرسلامت این آنایزن یانه کیدون ۱۸ و یهودا
 اونه باخین کلوب دیدیکه موقع ایلمز ای آغام اذن و بر بند لک آغامن قولاغنه برسوز
 داشسون و بند کن اوسته غضبک الشمسون چونکه سن ده فرعون کمی سن ۱۹ آغام او ز
 بند لرندن صورشوب دیدیکه آیا آنایز و با قرداشز وار ۲۰ و بز ده آغامه دیدک بلى بر
 قوجا آنامز وار و هد قوجالعند اولش بر کچیک او غلان که اون قرداشی ده اولوبدر
 و آنستدن بالقوز او قالوبدر و آنستی اونی سور ۲۱ و سن ده بند لر که دیدون اونی من یانه
 که کوزم بر اونه دوشسون ۲۲ او وقت بز آغامزه دیدک که او غلان آنستی قویه
 پلز واکر آنستی بر اخسه او اولر ۲۳ و سن ده بند لر که دیدون که اکر سزن کچیک
 قرداشز سن این کله سه بر دها بوزی کورمه سر ۲۴ او وقتیکه بز بند لک آنامن یانه
 بوخاری کندک و آغامن سوزلری اونه خبر و پر دک ۲۵ او وقت آنامز دیدی که کدون
 و بزه بر قدری ذخیره آلون ۲۶ بز ده دیدک کده یلمنک اکر بنم کچیک قرداشز بنم
 این اولدی کدرا ک جونکه او آدمن بوزنی کورمکه قادر دکل ایلک اکر بنم کچیک
 قرداشز بنم این اولاسه ۲۷ و بند لک آنام بز دیدیکه سر پلر سر که عورتم منه ایک او غل
 دوغمش ایدی ۲۸ و بریسی من یانه دن چیغوب کندی ومن ده دیرم البه اونی بر پر غنی
 جانور بر تو بدر و اونی ایند به کمین کورمدم ۲۹ و بونی ده منم قباعمدن آپار رسز و اونه
 بر بلاد و جار اولسه سر منم آق صاچی درد این قبره با صارسز ۳۰ پس ایندی من بند لک
 آنامن یانه کدنه اوغلان بنم این اولاسه چون جانی اونن جانه باشق در ۳۱ ایله ک

éyləyə éyləyə büyüğündən başladı və kiçik-inən tamâm éylədi və cam Binyâminin çuvalında tapıldı

13*və olar öz pâltârlarını yırtıdilar və hər biri öz ulağını yükleyib şəhrə qayıtdilar

14*və Yəhuda öz qardaşları-inən Yusifin évinə gəldilər və özü halâ orada idi və onun huzûrunda yerə-kimin əğildilər

15*və Yusif olara dədi ki bu sizin eylədiğiz nə 'aməldir âyâ siz bilmir idiz ki mənim-kimi bir adam fala baxar

16*və Yəhuda dədi ki biz ağamiza nə diyək və nə danışaq və özümüzü nice doğru eyləyək Allah bəndələrijin günâhını zuhura gətiribdir bax həm bizim və həm ona cam elində tapılıb ağamızın bəndələri-ik

17*o da dədi ki hâşâ ki mən bunu eyləyəm o kimsə ki cam onun elində tapılıb o gərək mənə bəndə olsun amâ siz selâmət-inən atanızın yanına gidin

18*və Yəhuda ona yaxın gelib dədi ki təvaqqu' éylərim éy ağam izin vər bəndəjən ağamın qulağına bir söz danışın və bəndəjən üstünə ǵazablıj alışmasın çünki sən də Fir'avn-kimisin

19*və ağam öz bəndələrindən soruşub dədi ki âyâ ataíz və yâ qardaşız var

20*və biz də ağama dədik bəli bir qoca atamız var və həm də qocalığında olmuş bir kiçik oğlan ki onun qardaşı da ölübdür və anasından yalnız o qalibdir və atası onu səvər 21*və sən də bəndələrijə dədin onu mənim yanımı götürün ki gözüm bir ona düşsün

22*o vaxt biz ağamiza dədik ki oğlan atasını qoya-bilməz və eğər atasını bıraxsa o ölür

23*və sən də bəndələrijə dədin ki əğər sizin kiçik qardaşız sizin-inən gəlməsə bir daha yüzümü görmiyəsiz

24*və vaktiŋə biz bəndəjət atamın yanına yuxarı gitdik və ağamın sözlərini ona habər vərdik

25*və o vakt atamız dədi gənə gədin və bizə bir kadri zahirə alın

26*biz də dədik gidəbilmənək əğər bizim kiçik qardaşımız bizim-inən oldu gidərək çünki o adamın yüzünü görməğə kâdir dəgilik əğər bizim kiçik qardaşımız bizim-inən olmasa

27*və bəndəjət atam bizə dədi ki siz bilirsiz ki 'avrətim mənə iki oğul doğmuş idı

28*və birisi mənim yanımdan çıxib gətdi və mən də dərəm elbətdə onu bir yırtıcı cānvər yutubdur və onu indiyə-kimin görmədim

29*və bunu da mənim qabağımdan aparsız və ona bir bələ düçər olsa siz mənim aq saçımı derd-inən qabrə basarsız 30*və bəs indi mən bəndəjət atamın yanına gədəndə oğlan bizim-inən olmasa çün cānı onun cānına yapışqdır

31*éylə ki ∞

کور دیکه اوغلان بونه در اوله جکدر و بند لرک بند ک آنامن آق صاحبی درد این فره
با صارلر ۲۳ چونکه بند ک آنامن یا شن اوغلانه خامن اولوب دیشم که آکر من اوی سن
پانگه کتور مس او وقت من ابک کمین آنامه بور جلی قalam ۲۳ پس ایندی نوع ابلور
اذن ویر بند ک اوغلانن عوضنگ آغام ایجون بند کمی قالم اما اوغلان فرد اشلری این
کسون ۲۴ چونکه اکرا اوغلان من این اولاسه من نیجه آنامن یانه کدم میادا آنامه
واقع او لاجق بلانی کورم

قرخ بشخی باب

اویوسف اوین حضور نه دورانلارن هامیسی بن یاند اوزینی ضبط ایله یلیوب
بیور دی که یاندن هامی آدمیاری چیخارتسونلر واون حضور نه بر کمیه دور مدبے
وقنیکه یوسف اوزینی قرداشلریه اشکار ایدی آوسنلوب آغلادی ومصر خلی
اشتدی و فرعونن اهل بینی ده اشتندی ۲ و یوسف اوز قرداشلریه دیدی من یوسف آم
آیا آنام هله صاغ در و قرداشلری اویه جواب ویره پلر ایدیلر چونکه اوین حضور نه
اضطرا به دوشش ایدیلر ۴ و یوسف اوز قرداشلریه دیدیکه یانه باخین کلون واولرده
باخین لاشدیلر او ده دیدی من سزن قرداش یوسف آم که سز منی مصره صاندز ۵ پس
ایندی ایجنییون و نظر زده آجع کور غسون که منی بورایه صانویسز چونکه الله منی سزن
قاوغزده دیر بانشکه کون در رو بدر ۶ چونکه بو ایندی دیارن ایجنیه اولان قحطانن ایکی الله
در و هله بش ایل دها وار که هه آکین هه بچین او لاجق ۷ و الله منی سزن قباوغزده
کون دروب که سزن ایجون عالمده نسل پیدا ایلسون و عمر زی یوک نجات این حظ
ایلسون ۸ پس ایندی سز منی بورایه کون در مدزا الا الله و منی فرعونه آنا کمی واون تمام
ابوینه آغا و مصرن تمام ولايته حاکم ایلیوبدر ۹ تیز اولون کبدون آنامن یانه واوه
دیبون اوغلانک یوسف یله دیر الله منی ثامر مصر اوستنه آغا قوبو بدر دور ما یانه کل
او سن جوشن دیارن ساکن اولوب منه باخین اولورسن او زک و اوغلانک و اوغلانلر کن
اوغلانی و قوبو لک و مالک و هر نه که وار کش در ۱۰ من سی اوراده بسلم چونکه هله دها

gördü ki oğlan yoxdur ölcəkdir və bəndələrinj bəndəŋ atamızın aq saçı derd-inən kabrə basarlar

32*çünki bəndəŋ atamın yanında oğlana dâmin olub demişim ki əğər mən onu sənin yanına götürməsəm o vakt mən əbədə-kimin atama borclu qalam

33*bəs indi təvaqqu' eylərim izin vər bəndəŋ oğlanın 'əvəzində ağam üçün bəndə-kimi qalam amâ oğlan qardaşları-inən gitsin

34*çünki əğər oğlan mənim-inən olmasa mən nicə atamın yanına gidəm ma-bə-dâ atama vâk'i olacak bələni görəm

Qırx beşinci Bâb

1*və Yusif onun huzûrunda duranların hamısının yanında özünü zabit èyleyəbilməyib buyurdu ki yanından hamı adamları çıxartsınlar və onun huzûrunda bir kimsə durmadı vaktiñə Yusif özünü qardaşlarına aşıkâr èylədi

2*və səslənib ağladı və Misr halqı işitdi və Fir'avnın əhl-i bəyti də eşitdi

3*və Yusif öz qardaşlarına dədi mən Yusifəm âyâ atam hələ sağdır və qardaşları ona cavâb vərəbilmər idilər və çünki onun huzûrundan ıztırâba düşmüş idilər

4*və Yusif öz qardaşlarına dədi ki yanına yaxın gəlin və olar da yaxınlaşdılar o da dədi mən sizin qardaşınız Yusifəm ki siz məni Misra satdınız

5*bəs indi incinməyin və nazarınızda açığ görünməsin ki məni buraya satıpsız çünki Allah məni sizin qabağınızda diriltməğə göndəribdir

6*çünki bu indi diyârin içində olan qaxtlığın iki ilidir və halâ beş il daha var ki nə əkin nə biçin olacaq

7*və Allah məni sizin qabağınızda göndərib ki sizin üçün 'aləmdə nəsil pəydâ èyləsin və ömrüzü böyük nəcât-inən hifz èyləsin

8*bəs indi siz məni buraya göndərmədiz illâ Allah və məni Fir'avna ata-kimi və onun tamâm evinə ağa və Misirin tamâm vilâyətinə hâkim èyləyibdir

9*təz olun gidin atamın yanına və ona déyin oğlun Yusif belə dər Allah məni tamâm Misr üstünə ağa qoyubdur durma yanına gəl

10*və sən Coşən diyârında sâkin olub mənə yaxın olursun özüj və oğullarıñ və oğullarınıñ oğulları və qoyunuñ və mâliñ və hər nə ki varijidir

11*və mən səni orada bəslərim çünki hələ daha ☞

بش ایل تقطیف وار در میادا او زک و عیالک و هرنه که وارک در پرشان او لاس
 ۱۲ او باخون سزن کوزلر و قرداشم بینامین کوزلر کورر که سزن این داشان من آغز
 در ۱۳ و آنامه منم مصر ولاستن اولان نامر جلالی وهامی کوردگزی خبر و برون و پیز
 اولون آنامی بورایه کورون ۱۴ و قرداشی بینامین بوبونه دوشوب آغلادی و بینامین ده
 اون بوبونه آغلادی ۱۵ و های قرداشلرین او پوب اولرن اوستن آغلادی و بوندن
 صوره قرداشلری اونن این دانشدلر ۱۶ و فرعون ایونه بو خبر اشیدلدی که یوسفن
 قرداشلری کلوب لر و فرعون نظرنک و هد اونن بندلری نظرن خوش کورندی ۱۷ و فرعون
 یوسفه دیدیکه قرداشلرگه دی که یله ایلیون یعنی حیوانلرزی بوکله بوب کتعان دیارینه
 کیدون ۱۸ و آنایزی وا بولرزی کوتروب من یاغه کلون ومن مصر دیارن بخشی اولانی
 سره و بررم و سربودبارن چاغ برندن پون ۱۹ و سنه ده حکم او لئور یله ایلیه سر یعنی مصر
 دبارندن او ززه وا هل و عیالزه و عورتلر زه عراده لر کوزلوب آنایزی من دروب کلون
 ۲۰ و کوزز قاب قاجاغز اوستن قا ملسون چونکه غام مصر ولاستن بخشی سی سزنکی در
 ۲۱ و اسرائیل اولادلری ایله ایلدبلر و بوسف اولره فرعون امرینه موافق عراده لر
 و بردى وا اولره بول ذخیره سی و بردى ۲۲ اولرن هر بریسنه بر دست لباس و بروب اما
 بینامینه اوج بوز مثقال کومش وبش دست لباس و بردى ۲۳ و او ز آنسته بو وجه این
 مصون اعلا شیلرندن بوکلنیش اون اولا ق و اون باش دیشی اولا ق کنه غله و چورک
 و آذوقه این بوکلی آنسته بولی ایچون کوندردی ۲۴ و قرداشلرینی بوله صالحی وا اولر
 ده کندبلر وا ده اولره دیدیکه بولن دعوا ایلمیدسر ۲۵ و مصر ولاستن چیخوب آنالری
 یعقوبین یانه کتعان دیارینه کلدبلر ۲۶ و اونه خبر و بروب دیدبلر که بوسف هله صاغ
 در و غام مصر ولاستن او حکم ایلیر اونن بورکی کندی چونکه اولره اینامر ایدی
 ۲۷ و اولر یوسفن او زلرینه دیدیکی هامی سوزلری اونه دیدبلر وا ده یوسفن او زینی
 آمارف ایبعون کوندردیک عراده لری کورو ب آنالری یعقوب روحی جان آلدی
 ۲۸ و اسرائیل دیدی بس در او غام بوسف هله صاغ در کیدوب اون اولمکدن
 ایزملی کورم

beş il qaxlıq vardır mabâdâ özüñ və ‘eyâliŋ və hər nə ki variñdır pərişân olasız
 12*və baxın sizin gözləriz və qardaşım Binyâminin gözləri görür ki sizin inən danışan
 mənim ağızimdır

13*və atama mənim Misr vilâyetində olan tamâm cəlâlimi və hamı gördüyü xəber
 vérin və təz olun atamı buraya gətirin

14*və qardaşı Binyâminin boynuna düşüb ağladı və Binyâmîn də onun boynunda
 ağladı

15*və hamı qardaşlarını öpüb oların üstündə ağladı və bundan sora qardaşları-inən
 danışdılar

16*və Fir‘avnın evində bu habər işitildi ki Yusifin qardaşları gəliblər və Fir‘onun
 nazarında və həm də onun bəndələri nazarında hôş göründü

17*və Fir‘on Yusifə dədi ki qardaşlarına də ki bələ éyləyin ya ‘nî heyvânlarızi yükləyib
 Kən‘an diyârina gédin

18*və atanızı və évlərinizi götürüb mənim yanımı gəlin və mən Misr diyârında yaxşı
 olanı sizə vərərəm və siz bu diyârin çağ yərindən yéyin

19*və sənə də hökm olunur bələ éyləyəsiz ya ‘nî Misir diyârından özüzə və əhl-i
 ‘eyâlizə və ‘övrətlərizə aradalar götürüb atanızı məndərib gəlin

20*və gözüz qab-kacağız üstündə qalsın çünkü tamam Misir vilâyetinin yaxşısı si-
 zinkidir

21*və İsrâ’el övlâdları ilə éylədilər və Yusif olara Fir‘avnın əmrinə muvâfiq aradaları
 vərdi və olara yol zahirəsi vərdi

22*oların hər birisinə bir dəst libâs vərib amâ Binyâminə üçüz misğal gűmüş və beş
 dəst libâs vərdi

23*və öz atasına bu vəch-inən Misrin a‘alâ şey’lərindən yüklenmiş on olaq və on baş
 dişi olaq-inə ǵalə və çörək və âzuqa-inə yüklü atasına pulu içün göndərdi

24*və qardaşlarını yola saldı və olar da gətdilər və o da olara dədi ki yola da ‘vâ
 eyləməyəsiz

25*və Misir vilâyetindən çıxıb ataları Ya ‘gûbun yanına Kən‘an diyârina gəldilər

26*və ona habər vərib dədilər ki Yusif hələ sağdır və tamâm Misir vilâyetinə o hükm
 éylər onda onun yürügi getdi çünkü olara inanmir idi

27*və olar Yusifin özlərinə dədi ki hələ sizləri ona dədilər və o Yusifin özünü aparmak
 içün göndərdi ki aradaları görüb ataları Ya ‘qûbun ruhu cân aldı

28*və İsrâ’el dədi bəsdir oğlum Yusif hələ sağdır gidib onu ölməğimdən irəli görüm

فرخ آنځی باب

اوسراييل اوزهامي مالي اين کوچوب پيرشيعه کلدي واوز آناسی اخفن اللهه قرباطر
 ذبح ابلدي ۲ و الله کجه روپاسته اسراييله خطاب ايلیوب ديدیکه اى یعقوب یعقوب
 او ده ديدی بلی ۳ او ده ديدی من ام الله آناکن اللهه مصره کنمک دن فورخه جون
 که من سني اوراده بیوك قوم ايلیه حکم ۴ من سنن اين مصره کدحکم ومن همث سني
 اورادن چخارده جغم و یوسف ده الله سنن کوزلرگه قوياجق در ۵ و یعقوب پيرشيعدن
 قالخدی و اسراييلن اوغللری اوز آنالری یعقوبی و اهل و عیاللری و عورتلری فرعون
 اوئی آبارمه کوندردیکی عراده لر اوستنه مندردبار ۶ واوز سورېلری و کعان دبارده
 قزاندقلری ماللری کونزوب مصره کلدبار یعنی یعقوب واون اپن جمله ذريتی
 ۷ او ز اوغللری و اوغللرین اوغللری و او زین قیزلری و اوغللرین قیزلری وهلی
 ذريتی او زی اين مصره آباردی ۸ و بولر در مصره کدن بي اسراييلن آدلری یعنی
 یعقوب واون اوغللری یعقوب او غل رؤین ۹ و رؤین اوغللری حنوك و فلو
 و حصرون و کره ۱۰ شمعون اوغللری یوئیل و بامن واوهد و باکن و صور و کعباه
 او غلی شاول ۱۱ او لاوین اوغللری جرشون و نجات و مراری ۱۲ و یهودان اوغللری عیر
 واونان و شیله و فرص وزارح و عیر اين او بان کعان دیارنک او لدیل و فرص اوغللری
 حصرون و حامول ۱۳ و ساکارن اوغللری تولاع و فوهه و یوب و شرون ۱۴ او زیلوشن
 اوغللری سرد وايلون و باحائيل ۱۵ بولر لایان اوغللری درلر که یعقوبې دن آرامدہ
 دوغدی و هن او ز قیزی دینانی پس او ز اوغللرین و قیزلرین هامیسی او نوز اوچ نفر
 ابدیلر ۱۶ او جادن اوغللری صنبون و تجو و شونی و اصیون و عیری وارودی و اړیل
 ۱۷ واشيرن اوغللری پنه و بشو و بشوی و بریعه و باجلری سرج و بریعه اوغللری حمر
 و ملکیئل ۱۸ بولر زله نن اوغللری درلر که لایان او ز قیزی لایه و برمش ایدی و بو
 اون آنی نفری یعقوب دوغدی ۱۹ یعقوب عورتی راحلن اوغللری یوسف و بیامن درلر
 ۲۰ اوون آدلی شهرن کاهنی فوطی فرعون قیزی استدن مصر دیارنک بوسنه منی و افراهم

Qırx altıncı Bâb

1*və İsrâ'él öz hamı mâlı-inən göçüb Biir-Şəba'a gəldi və öz atası İshaqın Allahına qurbanlar zaç éylədi

2*və Allah gəcə rü'yásında İsrâ'élə hitâb eyləyib dədi ki èy Ya'qûb Ya'qûb o da dədi ki bəli

3*o da dədi mənəm Allah atajın Allahı Misirə getmekdən korxma çünki mən səni orada böyük qavim éyləyəcəğim

4*mən sənin-inən Misirə gədəcəyəm və mən həm də səni oradan çıxardacağam və Yusif də əlini sənin gözləriñə qoyacakdır

5*və Ya'qûb Biir-Şəb'adan qalxdı və İsrâ'él oğulları öz ataları Ya'qûbu və əhl-i 'iyâllərini və 'övrətlərini Fir'onun onu aparmağa göndərdiği aradalar üstünə məndərdilər
6*və öz sürüülərini və Kən'an diyârında qazandıkları mällərini götürüb Misirə gəldilər ya'nî Ya'qûb və onun inən onun cümlə zürriyəti

7*öz oğullarını və oğullarının oğullarını və özünün qızlarını və oğullarının qızlarını və hamı zürriyətni özü-inən Misirə apardı

8*və bulardır Misirə gidən Bən-i İsrâ'elin adları ya'nî Ya'qûb və onun oğulları Ya'qûbun böyük oğlu Ru'bən

9*və Ru'bənin oğulları Hənuq və Fəllu və Həsrun və Qarmi

10*və Şəm'unun oğulları Yəmu'il və Yəmin və Əhəd və Yakin və Sohar və kən'âniyə oğlu Şaul

11*və Lavinin oğulları Cerşon və Kohat və Mərarı

12*və Yəhudanın oğulları Əir və Onan və Şələ və Farəs və Zarah və Əir inən Onan Kən'an diyârında öldülər və Farəsin oğulları Həsrun və Həmûl

13*və Yəsakirin oğulları Tolâ' və Fuvva və Yub və Şimrun

14*və Zəbulunun oğulları Sərad və İlun və Yəhlail

15*bular Ləya'nın oğullarıdır ki Ya'qûba Pəddan-Aramda doğdu və həm də öz qızı Dinâni bəs onun oğullarının və qızlarının hamısı otuz üç nəfər idilər

16*və Câdin oğulları Sifyun və Həcci və Şuni və Əsbun və 'İri və Arudi və Ərili

17*və Aşırın oğulları Yimna və Yişva və Yişvi və Bər'a və Bacıları Sərah və Bəryanın oğulları Habir və Məlki'il

18*bular Zülfənin oğullarıdır ki Lâbân öz qızı Ləyayı vərmış idi və bu on altı nəfəri Ya'qûb doğdu

19*Ya'qûbun 'övrəti Rəhil oğulları Yusif və Binyâmındırlar

20*və on adlı şəhrin kâhini Foti-Fir'an qızı Əsnatdan Misir diyârında Yusifə Mənessə və Əfraim ∞

اولدیلر ۲۱ و بنایمین اوغللاری بله و مکرواشیل وجرا و نهان والجی و روش و موفم
و حوفم و ازد ۲۲ راجیدن یعقوبه اولان اوغللار بولر در جمله‌سی اون درت نفر
۲۳ و دان اوغللاری حوشم ۲۴ و نشانی نن اوغللاری بمحصیل وجودی و بصر و شلم ۲۵ بولر
لابان اوز قیزی راحیله و بردیکی بلسان اوغللاری در که هامی بو بدی نفری یعقوبه
دو غدی ۲۶ یعقوبین اوغللارین عورتلرندن سوای یعقوبین صلبندن وجوده کلش واونز
این برایر مصره کلنلن هامیسی آتشش الی جان در ۲۷ و یوسفه مصربه دو غلان اوغللار
ایکی نفر درلر یله که یعقوبین اهل و عیالی اولوب مصربه کلنلن هامیسی پتمش نفر درلر
۲۸ و یهودانی قباخجه یوسفن یانه کوندردی که جوشنه کیمین قباخنه بلدیلک ایلسون واولر
جوشن دیارینه کلدیلر ۲۹ و یوسف عراده‌سی قوشوب آناسی اسرائیل استقباله جوشنه
چخدی و حضورینه کلوب اونن بو بونه دوشدی و خیلی مدت اونن بو بونه آغلاادی
۳۰ و اسرائیل یوسفه دیدیکه من دها ایندی بوزی کورندن صوره وفات ایلم چونکه سن هله
صاغ سن ۳۱ و یوسف اوز قرداشلریه و آناسن اهل و عیاله دیدیکه چیخوب فرعونه
خبر و بروب اویه دیدجکم که قرداشلری و آنام اهل و عیالی که کعائد ایدیلر من یانه
کلوبلر ۳۲ و بوکشی لر قوبیون چو باللاری درلر چونکه اولرن سوریلری وار در وهم
اوژلرین قوبونلاری و ماللاری و هر نه که وارلری در کوروبلر ۳۳ و وقتیکه فرعون
سزی چاغروب دیه ایشنه در ۳۴ اونه سزده دیه سز بز بند لرک بنم او شاق‌غمزدن
اینده کیمین هم بز وهم ده آنالمر سوریلر صاحب‌لری ایک ناکه جوشن دبارند ساکن
اولاد زیرا که هر بر چوبان مصلی لره مکروه در

قرخ بدنجی باب

او یوسف کدووب فرعونه خبر و بروب دیدیکه آنام و قرداشلرم واولرن قوبونلاری
وماللاری واولرن هر نه که وارلریدر کعائد دبارندن کلوب او در جوشن دیارینه درلر
۳۵ او ز قرداشلرندن بش کشی کونروب اولری فرعونن حضورینه چیخارندی ۳۶ و فرعون
اونن قرداشلرینه دیدیکه مشغولینز نه در اولر ده فرعونه دیدیلر که بند لرک قوبون

oldular

- 21*və Binyâminin oğulları Bələ^c və Bəkir və Əşbil və Cirâ və Ne[']mân və Əhi və Ruş və Muffim və Huffim və Ard
- 22*Rəhildən Ya[']qûba olan oğullar bulardır cümlesi on dört nəfər
- 23*və Dânnın oğulları Huşim
- 24*və Naftâlinin oğulları Yəsa[']il və Cuni və Yasir və Şəllim
- 25*bular Lâbânın öz qızı Rəhilə vərdiği Bəlhənin oğullarıdır ki hamı bu yeddi nəfəri Ya[']qûba doğdu
- 26*Ya[']qûbun oğulları ‘övrətlərindən savây Ya[']qûbun sulbündən vücûda gəlmış və öz-inən bərabər Misirə gələnlərin hamısı altmış altı cändir
- 27*və Yusifə Misirdə doğulan oğullar iki nəfərdirlər bələ ki Ya[']qûbun əhl-i ‘iyâlı olub Misirə gələnlərin hamısı yetmiş nəfərdirlər
- 28*və Yəhudanı qabağınca Yusifin yanına göndərdi ki Coşana-kimin qabağında bildəlik eyləsin və olar Coşan diyârına gəldilər
- 29*və Yusif aradasını qoşub atası İsrâ[']elin istikbâlinə Coşanda çıxdı və huzûruna gəlip onun boynuna düşdü və hayli müddet onun boynunda ağladı
- 30*və İsrâ[']el Yusifə dədi ki mən daha indi üzüñү görəndən sora vəfat éyləyəm çünki sən halâ sağsin
- 31*və Yusif öz qardaşlarına və atasının əhl-i ‘iyâlinə dədi ki çıxıb Fir[']ona xəbər vərib ona diyəcəğim ki qardaşlarım və atamın əhl-i ‘iyâlı ki Kən[']anda idilər mənim yanımıza geliblər
- 32*və bu kişilər qoyun çobânlarıdırlar çünki oların sürüleri vardır və həm də özlərinin qoyunlarını və mällərini və hər nə ki varlarıdır gətiriblər
- 33*və vaktiñə Fir[']on sizi çağırıb dəsə işiz nədir
- 34*və ona siz də dəsəniz biz bəndələriŋ bizim uşaqlığımızdan indiyə-kimin həm bizim və həm də atalarımız sürürlər sâhibləri-ik tâ ki Coşan diyârında sâkin olasız zîrâ ki hər bir çoban Misirlilərə mekruvadır

Qırx yəddinci Bâb

- 1*və Yusif gidib Fir[']ona habər vərib dədi ki atam və qardaşlarım və oların qoyunları və mälləri və oların hər nə ki varlarıbdır Kən[']an diyârından gelib odur Coşan diyârındadırlar
- 2*və öz qardaşlarından beş kişi getirib oları Fir[']onun huzûruna çıxartdı
- 3*və Fir[']on onun qardaşlarına dədi ki meşguliyətiz nədir olar da Fir[']ona dədilər ki bəndələriŋ qoyun ∞

چوبانلاری ایلک او زمزده آتالرمزده ۴ و فرعونه دیدبیلر که بو دبارده سکونت ایلک
ایسجون کلمشک زیرا که بندلرگن قوبونلاری ایچون اونلاق بوخ در چون فحطاڭ كىغان
ديبارنه شدنلى در پىس ايتدى توقعتز بودر كه بندلرگن جوشن دبارنه ساكن اولسونلار
۵ و فرعون بوسنه ديدبىكە آناڭ و قىداشلارڭ يانكە كلوبلر ۶ ومصر ولايىق قىاغىڭ در
ولايىن هامىدىن يخشى اولان بىرنىڭ قوى آناڭ و قىداشلارڭ ساكن اولسونلار قوى جوشن
ديبارنه ساكن اولسونلار واڭر بىلرسن كە ايجارىنىڭ كامل آدمىلوار اولىرى من سورپارلىرىن
اوستىنه رئيس نصب ايله ۷ و يوسف اوز آناسى يعقوبى كىوروب فرعونن حضورى
چىخارتىدى و يعقوب فرعونه خير دعا ايلدى ۸ و فرعون يعقوبى ديدبىكە عمرگن مدقى
ئېچە ايل اولىر ۹ يعقوب ده فرعونه ديدبىكە غرىتنىن ايللىرىن ايمى بوز او تۈز ايل درمن
عمرمن ايللىرىن ايمى آز و بان اولىوب در آتالىمن غرىتلارى اياستى سوردىكلىرى عمرلىرىن
ايللىرى اياستى يىشىز ۱۰ و يعقوب فرعونه خير دعا ايلدى و فرعونن حضورىنى چىختى
۱۱ و يوسف آناسى و قىداشلارنىڭ بىلدىرلوب اولرە مصر ولايىتى بىن هامىدىن يخشى سەن
يعنى رعمسىيس دىبارنه مۇلک و بىرىدى ئېچە كە فرعون امىر ايلش ايدى ۱۲ و يوسف آناسى
و قىداشلارنى و آناسىن تمام اهل و عىالى اولىرن عىالە موافق خوراك اينى بىلدى
۱۳ و نام دىباردە چورك بوخ ايدى چونكە فحطاڭ جوخ بىر كە ايدى و مصر دىبارنى و كىغان
دىبارى فحطاڭنى سىىندىن تىكە كلىش ايدى ۱۴ و يوسف مصر دىبارنه و كىغان دىبارنه
تاپلان هامى بولى اولىو صانلان غلنەن عوضىدە جمع ايللىوب يوسف او بولى فرعونن ابوبى
اپاردى ۱۵ و مصر دىبارندىن و كىغان دىبارندىن بول نام اولىوب قورنلوب هامى مصرلى لر
بوسفن يانكە كلوب ديدبىلر كە بىزە چورك و بىر و نەدىن او تۈزى بىر سەن قىاغىڭ تەڭ اولاق
چونكە بولۇر قورنلوب ۱۶ و يوسف ديدبىكە آڭر بولۇر قورنلوب سورپارزى كىورۇن
و من سورپارزىن عوضىدە سزە و بىر ۱۷ او اولر اوز سورپارلىنى بوسنه كىوروب يوسف
اولاره اولىن آتلىرى و قوبۇن سورپارلىرى و مال سورپارلىرى و اولاق لرى عوضىدە چورك
و بىرلوب اولىرى او ايل اولىن هامى سورپارلىنى عوضىدە چورك اينى بىلدى ۱۸ و قىتىكە
او ايل نام اولدى اېتكىغى ايل اونى يانكە كلوب او نە ديدبىلر كە آنمازدىن كېزلىنىڭ كە

çobânları-ik özümüz də atalarımız da

4*və Fir'ona dədilər ki bu diyârda sükünət eyləmək üçün gəlmişik zîrâ ona bəndələrinin qoyunları üçün otlaq yoxdur çün qaxtlıq Kən'an diyârında şiddətlidir bəs indi tevaqqu'muz budur ki bəndələrin Coşan diyârında sâkin olsunlar

5*və Fir'on Yusifə dədi ki atan və qardaşlarıŋ yanına gəliblər

6*və Misir vilâyeti qabağındadır vilâyetin hamisindən yaxşı olan yərində qoy atan və qardaşlarıŋ sâkin osunlar qoy Coşən diyârında sâkin olsunlar və əğər bilirsən ki içlərində kâmil âdamlar var oları mənim sürülərimin üstünə rə'is nəsb eylə

7*və Yusifin öz atası Ya'qûbu gətirib Fir'onun huzûruna çıxartdı və Ya'qûb Fir'ona xəyir-dua èylədi

8*və Fir'on Ya'qûba dədi ki 'ömrüñün müddəti nicə il olur

9*Ya'qûb da Fir'ona dədi ki əyrbətimin illərinin əyyâmi yüz otuz ildir mənim 'ömrüñün illərinin əyyâmi az və yaman olubdur atalarımın əyrbətləri əyyâmında sürdükləri 'ömürlerinin illəri əyyâmına yətişməz

10*və Ya'qûb Fir'ona xəyir-dua èylədi və Fir'onun huzûrundan çıxdı

11*və Yusif atasını və qardaşlarını yərləştərib olara Misir vilâyetində yerin hamidan yaxşısınə ya'anı Ra' mses diyârında mülk vərdi nicə ki Fir'on emr èyləmiş idi

12*və Yusif atasını və qardaşlarını atasının tamam əhl-i 'iyâlini oların 'iyâlinda muvâfiq horâj-inən bəslədi

13*və tamam diyârda çörək yox idi çünki qaxtlıq çox bərk idi və Misir diyârı və Kən'an diyârı qaxlığıñ səbəbindən tankı gəlmiş idi

14*və Yusif Misir diyârında və Kən'an diyârında tapalan hamı pulu olara satılan əgalanın 'ivazında cəm' eyləyib Yusif o pulu Fir'onun evinə apardı

15*və Misir diyârından və Kən'an diyârından pul tamâm olub qurtulub hamı misrililər Yusifin yanına gəlib dədilər ki bizə çörək vər və nədən ötürü biz sənin qabağında tələf olaq çünki pulumuz qurtulubdur

16*və Yusif dədi ki əğər pulunuz qurtulubdur sürü'lərzi gətirin və mən sürü'lərzin 'ivazında sizə vərəm

17*və olar öz sürü'lərini Yusifə gətirib Yusif olara oların ataları və qoyun sürü'ləri və mäl sürü'ləri və olaqları 'ivazında çörək vərib oları o il oların hamı sürü'lərinin 'ivazında çörək-inən bəslədi

18*və vaktiñə o il tamâm oldu ikinci il onun yanına gəlib ona dədilər ki ağamızdan gizlətmənik ki ∞

بومز قورتلوب حیوانلرمن سوریلری ده آغامزن اولو بدر و آغامزن حضورنىڭ بىتلەرمىزدىن
وطپرااغلىرمىزدىن سواى بىز زادمىز قالىمۇب در ۱۹ انه اېچۈن بىز دە طپرااغمىز دە سەن حضورنىڭ
ھلاك اولاق بىزى طپرااغمىزى چوركە آل و طپرااغمىز اين فرعونە بىنلار اولاق و بىزە
تىخىلىق و بىر كە او زمىز أويلىك و طپرااغمىز خراب اولىسون ۲۰ و يوسف تام مصى طپرااغنى
فرعون اېچۈن صانون الدى چونكە هەر بىر مصىلى قىطۇق اونن اوستىنە شىدىلى او لىدىغى
اېچۈن زىمىسى صانىر ايدى و بىر فرعونىن اولدى ۲۱ و مصىن بىر بىرى سىرحدىدىن او بىرىسىنە
قدىر خانلىق شەھىرلە كۆچرتىدى ۲۲ بالفۇز كاھنەرن طپرااغنى الدى چونكە فرعون طرفىندىن
كاھنەلە بىر مخصوص حصە و بىر بىلور ايدى واول فرعونىن اولە و بىرىدىكى حصەنى بىر ايدىلەر
او سىيدىن او ز طپرااغلىنى صاندىلەر ۲۳ و يوسف خانقە دىدىكە باخون ايندى من سىزى
وطپرااغىزى فرعون اېچۈن صانون آلمىش باخ بود سەنخ و بىر مر طپرااغنى اكىون
۲۴ و مخصوصات اولاند خىسى كىرك فرعونە و بىرە سز و زى خىنى اېچۈن و سزە يىك اېچۈن
وابىلر ز و اهل و عىاللىزە يىك اېچۈن درت قىسى سزىن اولاچق در ۲۵ او لىر دە دىدىلەر
سەن بىزى دېرىلەندۈن آغا مىزى ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن ئەن
۲۶ و يوسف خىسى بىر كۆنە كىيىن فرعونە و بىرىكى مصى طپرااغنى اوستىنە قانون قوپىدى
بالفۇز كاھنەرن طپرااغنى فرعوننىڭ او لىدى ۲۷ و اسرايىل مصى ولاپتىن جوشۇن دىبارىنى
ساكىن او لىدى واورانى تصرف ايلەمۇب آرتىدىلەر و چوخ جو خالدىلەر ۲۸ و يعقوب اون
بدى اىبل مصىدە عمر كېرىنىدى و يعقوبىن عمرىنى مىلى بوز قىرغىزدى اىبل ايدى
۲۹ و اسرايىل و فانى كونلىرى باخىن لاشوب او غلى يوسفى چاغرۇب اونە دىدىكە آكىر نظرىڭ
مظھەر التنانى اولىش الگى بود من آنەن قوى كە منه مىرجمەت و وفا كۆستۈپ منه مصىدە
دفن ايلەيسن توقع ايلەمر ۳۰ ناكە من آتالىرم اين ياتم بونە بنا ئە منى مصىدەن آپارۇب
اولىن قىرىستانىدە دفن ايلەيسن او دە اونە دىدىكە من سەن سوزلەكە موافق ايلەمر
۳۱ او دە دىدى ايندى منه آندا بىچ او دە اونە آندا بىچدى و اسرايىل دوشكى باشىن
جەن ايدى

pulumuz qurtulub heyvânlarımızın sürüleri də ağamızın olubdur və ağamızın huzûrunda bədənlərimizdən və topraqlarımızdan savây bir zâdımız qalmayıbdır

19*nə içün biz də toprağımızda sənin huzûrunda hələk olaq bizi və toprağımızı çörağə al və toprağımız-inən Fir' ona bəndələr olaq və bizə tohumluq vər ki özümüz ölməyək və toprağımız harâb olmasın

20*və Yusif tamâm Misir toprağını Fir' on için zəmisiñ satar idı və yər Fir' onun oldu
21*və Misrin bu bəri sərhadından öbür bərisinə qadar halkı şəhrlərə göçertdi

22*və yalnız kâhinlərin toprağını almadı çünki Fir' on tarafından kâhinlərə bir mahsûs hissə vərilir idı və olar Fir' on olara vərdiği hissəni yər idilər o səbəpdən öz topraqlarını satmadılar

23*və Yusif halqa dədi ki baxın indi mən sizi və toprağızı Fir' on için satın almışəm bax budur sizə tohum vəririm toprağı əksin

24*və mahsûlât olanda hamsı gərək Fir' ona vərəsiz və zəmi tohumu üçün və sizə yəmək üçün evləriz və əhl-i 'iyâllərinizə yəmək üçün dört kismı sizin olacakdır

25*olar da dədilər sən bizi diriltdin ağamızın nazarında mazhar iltifât olaq və Fir' avna bəndələr oluraq

26*və Yusif hamsı bu günə-kimin Fir' ona vərməğə Misir toprağının üstünə qanun qoydu yalnız kâhinlərin toprağı Fir' onunki olmadı

27*və İsrâ'él Misir vilâyətində Coşen diyârında sâkin oldu və oranı tasarruf èyləyib artdılar və çox çoxaldılar

28*və Ya'qûb on yeddi il Misir da 'ömür geçirtdi və Ya'qûbun 'ömrünün müddəti yüz kix yeddi il idı

29*və İsrâ'elin vəfâti günləri yaxınlaşib oğlu Yusifi çağırıb ona dədi ki əgər nəzərinde mazhar iltifât olmuşəm əlini budumun altına qoy ki mənə mərhamət və vəfâ göstərib məni Misir də dəfn èyləməyəsin təvaqqu' èylərim

30*tâ ki mən atalarım-inən yatam buna binâən məni Misirdən aparıb olarin kabristânında dəfn èyləyəsin o da ona dedi ki mən sənin sözlərjə muvâfiq eylərim

31*o da dədi indi mənə and iç o da ona and içdi və İsrâ'elin döşegin başında səcdə èylədi ∞

فرخ سکرنجی باب

۱ و بو زادلردن صوره واقع اولديكه بوسنه ديديلر آناث ناخوش در اوده اوز آبکي اوغلانى كوروب يعني منسى نى و افرايمى اوزى اين آپاردى ۲ و بعقوبه خبر و بروب ديديلر كه باخ بود اوغلڭ يوسف يانكە كلور و اسرائىل قوتلوب دوشكن اوستند اوئوردى ۳ و بعقوب بوسنه ديديكه قادر الله كتعان ديارنك لوزده منه كورنوب مني بركلندى ۴ ومنه ديديكه بود من سى آرنروب چوغالىڭ جنم و قوملىرى جييعنى اليه جكم و بودبارى ابى ملك اولىغى سىن صوره سن نسلگە و بروجكم ۵ پس ايندى سن او ابکى اوغلڭ كه من سىن يانكە مصر كلمش سنه مصر ديارنك دوغلوب اولرمنى كى درلر يعني افرايم و منسى كرك منه رؤپين و شمعون كېمى اولىسوتلر ۶ اما او اولادلرڭ كه اولردن صوره سنه دوغلوب سن اولىسون اولى اوز بيرائلر ئىكىنچى دەها برازى يول قالمىش راحيل من ۷ ومن دە پىندىن كىتعان ديارنەن افراهە بە بشىمكە دەها برازى يول قالمىش راحيل من يانقۇن وفات ايلدى ومن دە اوئى افراهە يعني بىت كىم بولۇن ئورادە دفن ايلدم ۸ و اسرائىل بوسن اوغللارنى كوروب ديديكه بولر كىم درلر ۹ و يوسف آتاسە ديديكە اولرمن اوغللار درلر كه الله منه بورادە و برو بدر او دە ديدى اولىرى بىر من يانه كور كە من اوئله خير دعا ايلم ۱۰ و اسرائىل كوزلرى قوجالقىن ضعيفلىوب كوره بىلر ابى او دە اولىرى اوئى ياخىن آپاروب بعقوب اولىرى او بوب قوجا فلاذى ۱۱ و اسرائىل بوسنه ديديكە سن بوزى كورمكە من اميدم بوخ ابى و ايندى الله حتى سن نسلگى دە منه كوستىدى ۱۲ و يوسف اولىرى دېزلىرىن اراسىدىن چخاردوب بوزى اوستنە برو كىمەن سەھ ايلدى ۱۳ و يوسف اولىرن اىكى سى دە آلوب يعني افرايمى صاغ الى اين اسرائىل سۈول طرفە و منسىنى صول الى اين اسرائىل صاغ طرفە دوتوب اولىرى اوئى ياخىن كوردى ۱۴ و اسرائىل صاغ الى او زادوب افرايمى باشىن قوبىدى كە كېچىكى ايدى و صولنى دە منسى نى باشىن قوبىدى واللىنى حىكمت اين دىكىندردى آكىر چە منسى بىوكى ايدى ۱۵ و بوسنه خير دعا ايلبىوب ديدى او الله كە اجدادم ابراهىم و اسحق اوئى حضورنى

Qırx səkizinci Bâb

1*və bu zâdlardan sora vâki‘ oldu ki Yusifə dêdilər atar nâ-hoşdur o da öz iki oğlunu götürüb ya‘nî Mənəssəni və Əfraimi özü-inən apardı

2*və Ya‘qûba habər vərîb dêdilər ki bax budur oğluñ Yusif yanına gəlir və İsrâ‘el quvətləniñ döşegin üstünə oturdu

3*və Ya‘qûb Yusifə dêdi ki Qâdir-Allah Kən‘ an diyârında Luzda mənə görünüb məni bərəkətlədi

4*və mənə dêdi ki budur mən səni artırıb çoğaldacağım və qövmlər cəm‘iatı éyləyəcəğim və bu diyârı əbədi mülk olmağa səndən sora sənin nəslilər vərəcəğim

5*bəs indi sənin o iki oğluñ ki mən sənin yanına Misra gəlməmiş sənə Misir diyârında doğulub olar mənim-kimidirlər ya‘nî Əfraimlə Mənəssə gərək mənə Ru‘bən və Şəm‘un-kimi olsunlar

6*amâ o övlâdlarıñ ki olardan sora sənə doğulub sənin olsun olar öz mîrâslarında öz qardaşları-inən adlansınlar

7*və mən də Pədandan gələndə Kən‘ an diyârında Əfrataya yətişməgə daha biraz yol qalmış Rəhil mənim yanımıda vəfât eylədi və mən də onu Əfrata ya‘nî Beytləhm yolunda orada dəfn eylədim

8*və İsrâ‘el Yusifin oğullarını görüb dêdi ki bular kimidirlər

9*və Yusif atasına dêdi ki olar mənim oğullarımdırlar ki Allah mənə burada vərîbdir o da dêdi oları bir mənim yanımı götür ki mən olara xeyir-du‘â éyləyem

10*və İsrâ‘elin gözləri qocalıqdan za‘ifləniñ görəbilmir idi o da oları onun yanına yaxın aparıb Ya‘qûb oları öpüb qucaklıdı

11*və İsrâ‘el Yusifa dêdi ki sənin üzünü görmeğə mənim ümîdim yox idi və indi Allah-Hayy sənin nəslili də mənə göstərdi

12*və Yusif oları dizlərinin arasından çıxardıb yüzü üstünə yerə kimin səcdə eylədi

13*və Yusif olarin ikisini də alıb ya‘nî Əfraimi sağ əli-inən İsrâ‘elin sol tarafına və Mənəssəni sol əli-inən İsrâ‘elin sağ tarafına dutub oları ona yaxın gətirdi

14*və İsrâ‘el sağ əlini uzadıb Əfraimin başına qoydu ki kiçiki idi və solunu da Mənəssənin başına qoydu və əllərini hikmət-inən dəğişdirdi əğərçə Mənəssə büyüğü idi

15*və Yusifə xeyir-du‘â eyləyib dêdi O Allahı ki əcdâdım İbrâhîm və İshaq onun huzûrunda ∞

رختار ایلیوب لار او الله که مني وجوده کلمکدن بوكونه کيمين محافظت ايليويدر ۱۱۶ او
مني هريانلىق دن خلاص ايلين فرشته بو او غلانلىرى بركلسون و من آدم و هند اجدادم
ابراهيم و اسحقن آدى اولر اين آدلنسون لر و بر يوزنده کثرت اين چوغالسونلر
۱۷ او ايله که بوسف کوردى که آناسى صاغ الى افرايم باشنه قويدى نظرنى خوش
کورغىدى و آناسىن الدن دونوب اسفن ايدى که اوئى افرايم باشندن منسى نى باشه
چكsson ۱۸ او بوسف آناسى ديدى ييله دكى آنام چونكە بويكى بودر صاغ الى بون باشه
قوى ۱۹ و آناسى استمى ديدى ييلم او غلام ييلم او ده قوم او لاجق او ده بوك او لاجق
اما اوئى كېچىك قىداشى اوئى دن بوك او لاجق اوئى نسلى قوملى ازدحامى او لاجقدر
۲۰ او كون اولره خير دعا ايلیوب ديدىكە اسرائىل او زينى سنن اين بركلابوب دبسونلر
کە الله سنى افرايم و منسى كىمى ايلسون وييله افرايمى منسى دن ايرلى قويدى ۲۱ و اسرائىل
بوسفه ديدىكە باخ بود من أولورم اما الله سزن اين او لاجق و سزى آتالرزن ديارىنه
قاياناره جق ۲۲ و من قىداشلاركىن علاوه سە بىر حصى و بىررم کە قىجم و كاڭم اين اموريلرن
الدن المشم

قرخ دقوزنجى باب

او بعقوب او زا او غللىرى چاغرۇپ ديدىكە يغلۇن کە من سزه خېر و يرم او کە آخر
كۈنلرده سزه واقع او لاجق ۲۳ جمع اولوب قولاق و بىرون اىي بعقوب اولادى و آتابىز
اسرافىلدەن سوز اشىدون ۲۴ اىي روئىن سن من بوك او غلام سن قوتىن وقدرەن اپنداشى
سن كمال رفعت و كمال عزىز سن ۲۵ صو كېمى قابىبوب آرىمە سە چونكە آناكىن دوشىكە
جىخدۇن اوئى نجىس ايلدۇن من دوشىكە جىخدى ۲۶ شىعون اين لاوى قىداشلار درلر
اولرن سلاحلارى ئىلم اسابىلرى در ۲۷ جامى اولرن مجلسىنە داخل ايلسون و عزىم اولرن
جييەتلەرنەن اتحاد ايلسون زېرآكە او زە غضىلىرى انسان اولدردىلر و او زە قەرلەرنە ماللىرن
قىيىچ دمارلىرى كىسىلەر ۲۸ غضىلىرى ماعون اولسونكە شىددىدر و حەدىلىرى ماعون اولسونكە
سەرت در اولرى بعقوب نىسم و اسرائىلنى پراكىن ايلە جىم ۲۹ اىي ھەودا سى قىداشلاركە
مدح ايلەلر الله دشىنلاركەن آرقەستەن او لاجق در آناكىن اولادلىرى سە سەجن ايلەلر ۳۰ ھەودا

rəftər éyləyiblər O Allahı ki məni vücûda gəlməkdən bu güne-kimin muhâfazat
eyləyibdir

16*O məni hər yamanlıqdan halâs eyləyən Ferişte bu oğlanları bərəkətləsin və mənim
adım və həm də əcdâdım İbrâhîmin və İshaqın adı olar-inən adlansınlar və yer üzündə
kîsrət-inən çoğalsınlar

17*və èylə ki Yusif gördü ki atası sağ əlini Əfraimin başına qoydu nazârında hoş
görünmədi və atasının əlindən dutub istər idi ki onu Əfraimin başından Mənəssənin
başına çəxsin

18*və Yusif atasına dədi belə dəgil atam çünki büyüğü budur sağ əliyi bunun başına
qoy

19*və atası istəmədi və dədi bilərəm oğlum bilərəm o da qavm olacaq və o da böyük
olacaq amâ onun kiçik qardaşı ondan böyük olacaq və onun nəslili kavmlar izdihâmi
olacaqdır

20*və o gün olara xeyir-du'â eyləyib dədi ki İsrâ'el özünü sənin-inən bərəkətləyib
désinlər ki Allah səni Əfraim və Mənəssə-kimi èyləsin və belə Əfraimi Mənəssədən
irəli qoydu

21*və İsrâ'el Yusifə dədi ki bax budur mən ölürum amâ Allah sizin-inən olacaq və
sizi atalarınızın diyârına qaytaracaq

22*və mən qardaşlarımdan ‘ilâvə sənə bir həssə verdim ki qılıcm və kəmanım-inən
Amorîlərin elindən almışəm

Qırx doquzuncu Bâb

1*və Ya' qub öz oğullarını çağırıb dədi ki yiğilin ki mən sizə habər vərəm o ki âhir
gündərdə sizə vâki' olacak

2*və cəmi' olub qulaq vərin èy Ya' qubun övlâdi və atanız İsrâ'eldən söz işidin

3*èy Ru'bən sən mənim böyük oğlumsın kuvvətimin və kudrətimin ibtidâsi sən
kəmâl-ı rəf'at və kəmâl-ı 'izzətsin

4*su-kimi qaynıyib artmayasın çünki atağın döşəğinə çıxdın

5*Şəm'un-inən Lavi qardaşlardırlar olarin silâhları zilm əsbâblarıdır

6*cânım olarin məclisinə dâhil olmasın və 'izzətim olarin cəmi'tlərində ittihâd
eyləməsin zirâ

7*gazabları məl'un olsun ki şədiddir və hiddətləri məl'un olsun ki sərtdir oları Ya'-
qubda taqsim və İsrâ'eldə perâkende èyləyəcəğim

8*èy Yəhûdâ səni qardaşları mədh èyləyələr əlij düşmənlərijin arqasında olacakdır
atağın əvlâdları sənə səcdə èyləyəcəklər

9*Yəhûdâ ∞

ارسان بالاسی درای او غلام شکاردن قالخودون چوکوب ارسلان کمی و دیشی ارسلان
کمی یاندی اوی کم دورقزار ۱۱ یهودادن سلطنت عصامی واون آیاقارین آراسدن
صاحب شربعت چکلیمه جکدر نا او و فنیکه شبلوه کلسون که امتر اون طرفه مع
اولادجق درلار ۱۲ اوز اولادجق میوه واوز خرکوسنی میون اعلانه با غلیوب لاسنی شراب
این و پالهارنی اوزروم قانی این بوجاق در ۱۳ کوزلی شرایدن فرمزی و دیشلری
سوددن آق اولادجق ۱۴ زیبولون دریا کارنه ساکن اولوب کن لریندری در وسحدی
ناصیدونه کمین اولادجق در ۱۵ یساکار برکلنت اولادج در آغالار آراسند پائز
۱۶ اوکوردبکه راحتنق بخشی در ویرده کوزل در اوون چکینی بوکه اوزاندی و خراج
کذار بند اویلدی ۱۷ دان اوز قومه حکم الیمه جکدر اسرائیل سپطلرین برسی کسی
۱۸ دان بول اوستنکی ایلان وجاده اوستنکی افعی اولادجق که آن طبوبقلی
صانجر وسواری دالیسی اوستن دوش ۱۹ بارب من سین خلاصکه متظرام ۲۰ جادی
برفوج با صهچق اما آخرده که او غالب کله جکدر ۲۱ آشیرن چورک با غل اولوب
لذلی شاهانه طعاملر و بردجکدر ۲۲ نفایل برآزاد براغلش غزال در که خوش بند
سوزلر ویر ۲۳ بوسف بر بارور بوداق در بولاق اوستن اولان بر بارور بوداق در
شاخلری دیوار اوستن هجفر ۲۴ نیر اندازلر اونی اینجدوب واوه تیر آنوب اوی دشمن
اویلیار ۲۵ اما اوون کانی قوتنک بر فرار فالدی واللرین بازولری بعنون قادر الله
کومکی این قوتلندی اسرائیل قایاسی اولان چوبانی اورادن در ۲۶ آنکن الله‌هدن که
سن مددکارک در قادر الله‌هدن که سنی برکلار بخاری دن کوکلرن برکلاری این
و آشاغه ده یانان مجهن برکلاری این و امجک و رهم برکلری این برکلله جلک سن ۲۷ آنکن
برکلاری اجدادمن برکلارن اوستن ابدی داغلر اشناقه کمین غله ایلوب بوسن
باشن اوستن و قرداشلریدن ممتاز اولان باشی اوستن اولادجق در ۲۸ بیتلیمین بربرخی
قورت در سحر او پر واختام نالان نسیم ایلر ۲۹ بولرن هامبی اسرائیل اون ایک
سیطی در وبو ده اولرن آناسن اولره دیدیکی در که اولری برکلیوب هر بررسنی او زین
برکنکه موافق برکلادی ۳۰ و اولره بیوروب اولره دیدیکه من ایندی اوز قومه ملحق

arslan balasıdır èy oğlum şikârdan qalxdın çöküb arslan-kimi və dişi arslan-kimi yatdı onu kim durqazâr

10*Yəhûdânın saltanat ‘asası və onun ayaqlarının arasından sâhib-i şeri‘ at çəkilmə-yəcəkdir tâ o vaktiñe Şilo gəlsin ki ümmətlər onun tarafına cəm‘ olacakdırlar

11*öz ulağını meyvə və öz hərgərəsini meyvən a ‘alásına bağlayıb libásını şarâb-inən və pâltârını üzüm qanı-inən yuyacaqdır

12*gözləri şarâbdan qırmızı və dişləri süddən ak olacaq

13*Zəbulun dəryâ kənarında sâkin olub gəmilər bəndridir və sərhadı tâ Sîdona kimin olacaqdır

14*Yəsâkir bir külfət ulaqdır ağıllar arasında yatar

15*və gördü ki rahatlıq yaxşıdır və yer də gözəldir onda çəkininiyükə uzatdı və haracgüzârında oldu

16*Dân öz qövminə hökm èyləyəcəkdir İsrâ’el sıbtalarından birisi-kimi

17*Dân yol üstündeki ilan və câdə üstündeki éf ay olacaq ki atın topuqlarını səncər və süvâri dalısı üstüne düşər

18*yâ RƏBB mən sənin halâsiña müntazirəm

19*Câdı bir fuc basacak amâ âhirdə gənə o gâlib gələcəkdir

20*Âşərin çörəgi yağı olub ləzzətli şâhənə ta ‘âmlar vérəcəkdir

21*Niftâli bir âzâd bıraqılmış gazəldir ki hôşpəsənd sözlər vərir

22*Yusif bir bârur budaqdır bulaq üstündə olan bir bârur budakdır şâhları dîvâr üstünə çıxar

23*timür əndâzələr onu incidib və ona timür atib ona düşmən oldılar

24*amâ onun kəmâni qüvvətdə bir karar qaldı və əllərinin bazuları Ya ‘qubun Qâdir-Allahının köməgi-inən qüvvətləndi İsrâ’elin qayası olan çûbâni oradandır

25*atajnın Allahından ki sənin mədədkârıñdır və Qâdir-Allahdan ki səni bərəkətlər yuxarıdan göklərin bərəkətləri-inən və aşağıda yatan lüccənin bərəkətləri-inən və emcik və rahm bərəkətləri-inən bərəkətlənəcəksin

26*atajnın bərəkətləriecdadımın bərəkətlərinin üstünə idi dağların iştiyâqına-kimin galəbə èyləyib Yusifin başının üstünə və qardaşlarının mümtâz olanın başı üstünə olacaqdır

27*Binyâmîn bir yırtıcı qurtdır səhər avpîr və axşam tâlan taqsîm èylər

28*buların hamısı İsrâ’elin on iki sıbtıdır və bu da oların atasının olara dediğidir ki oları bərəkətləyib hər birisini özünün bərəkətinə muvâfiq bərəkətlədi

29*və olara buyurub olara dədi ki mən indi öz qavmima mülhaq ∞

اولورم منی اجدادمن یانند دفن ایلیون او مغاره من ایچنده که حیتیلی عفرون زیست در ۲۰. یعنی او مغاره ده که کنعان دیارنده مران مقارنند اولان مکپلا زیست در که ابراهیم او نی زی این حیتیلی عفرون دن قبرستانی ایچون صانون الدی ۲۱ اوراده ابراهیم و اون عورتی سارانی دفن ایلدیلر اوراده هم استعی و عورتی ریقانی دفن ایلدیلر و من ده لیانی اوراده دفن ایلدم ۲۲ زی و ایچنده اولان مغاره حیت او غللرندن صانون التوبدر ۲۳ و عقوب او ز او غللرینه امرلر بیورمغی قورتاروب آیاقلرینی دوشکی اوسته یغوب جانی تسلیم ایلدی واوز قومنه ملحق اولدی

النحوی پاپ

او یوسف آناسن بوزینه دوشوب اوشن اوستنک آغلادی واونی او پدی ۲۴ و یوسف او ز طیب بنده لریته بیوردی که آناسنی مو میا ایلسونلر و طبیلر ده اسرائیلی مو میا ایلدیلر ۲۵ و وقتیکه او ن قرخ کونی نام اولدی چونکه مو میا ایلمکن کونلری یله نام اولور ایدی مصرلی لر او ن باره سنده یتمش کون ماتم ایلدیلر ۲۶ و ماتم کونلری کچندن صوره یوسف فرعون اهل یتنه دیدیکه اکرم من سزن نظرزده النفاته مظہر او لشم موقع ایلرم فرعون قولاغنه یتوروت ۲۷ که آنامر منه آند ویردی که باخ من ایندی اولورم پس او قبرم ایچنده که من کنعان دیارنده او زم ایچون قازمش منی اوراده دفن ایلیه سن پس ایندی موقع ایلرم من اورایه چیخوب آنامی دفن ایلهم ده قایدم ۲۸ فرعون ده دیدیکه کت آنامی دفن ایله ییجه که سنه آند ویروددر ۲۹ و یوسف کندی که آناسنی دفن ایلسون واون این ده فرعون هامی بنده لری یعنی ایوبین شیخلری و همک مصر دیارینن قوجالری برابر کندیلار ۳۰ و یوسفت نام ابی و قرداشلری و آناسن ابی ده اما یالقز او زلرین او شاقلرین و قوبونلرین و ماللرین جوشن دیارنده قوبیدیلر ۳۱ واون این عراده لر و سواره لر ده چیخوب از دحام لری چوخ یوک اولدی ۳۲ او اولاردن او تابن اولان آطادن خرمته کلوب اوراده بر خیلی یوک و عظام ماتم ایلیوب یدی کون آناسن دن او تری تعزیه صاخладی ۳۳ و کنعان دیارینن ساکنلری آطادن خرمته کی ماتی کوروب دیدیلر که بو مصرلی لرن بر یوک

oluram məniecdâdımın yanındadəfn éyləyin o mağaranın içindəki Hətılı Əfrunun zimmisindədir

30*ya 'nî o mağaradakı Kən 'ân diyârında Mamrenin muqabilində olan Məxbilâ zimmisindədir ki İbrâhîm onu zımmi-inən Hətılı Əfrundan qabristânlıq üçün satın aldı

31*orada İbrâhîmi dəfn və onun 'avrəti Sârəni dəfn éylədilər orada həm İshaqı və 'avrəti Rəfəqəni dəfn eylədilər və mən də Ləyani orada dəfn éylədim

32*zımmi içinde olan mağara Hət oğullarından satın alınıbdır

33*və Ya 'qub öz oğullarına əmrlər buyurmağı qurtarıb ayaqlarını döşəgi üstünə yiğib cənini təslim éylədi və öz qövminə mülhâq oldu

Əllinci Bâb

1*və Yusif atasının üzünə düşüb onun üstündə ağladı və onu öpdü

2*və Yusif öz təbib bəndələrinə buyurdu ki atasını mumiya éyləsinlər və təbiplər də İsrâ'eli mumiya eylədilər

3*və vaktiñə onun qırx gün tamâm oldu çünki mumiya éyləməgın günləri bələ tamâm olur idi Misirlilər onun yârəsində yətmiş gün mâtəm eylədilər

4*və mâtəm günləri gəçəndən sora Yusif Fir 'avnın əhl-i bəytinə dədi ki əğər mən sizin nəzərizdə iltifâtata mazhar olmuşəm təvəqqə' éylərim Fir 'onun qulağına yətirin

5*ki atam mənə and vərdi ki bax mən indi ölürem bəs o qəbrim içindəki mən Kən 'ân diyârında özüm üçün qazmışəm məni orada dəfn éyləyəsin bəs indi təvaqqu' éylərim mən oraya çıxıb atamı dəfn éyləyəm də qaydəm

6*Fir 'avn da dədi ki gət atənji dəfn eylə nice ki sənə and vərəbdir

7*və Yusif gətdi ki atasını dəfn éyləsin və onun-inən də Fir 'avnın hamı bəndələri ya 'nî evinin şeyhləri və həm də Misir diyârının qocaları bərabər gətdilər

8*və Yusifin tamâm evi və qardaşları və atasının evi də amâ yalnız özlərinin uşaqlarını və qoyunlarını və mällərini Coşən diyârında qoydular

9*və onun-inən aradalar və süvârələr də çıxıb izdihâmları çox böyük oldu

10*və olar Erdenin ötə yanında olan Atadən xırmanına gəlib orada bir hayli böyük və 'azîm matəm éyləyib yəddi gün atasından ötürü ta 'ziyə saxladı

11*və Kən 'ân diyârının sâkinləri Atadən xırmanındaki mâtəmi görüb dədiler ki bu Misirlilərin bir böyük ∞

مائى در او سبىدىن اونى آدىنى اردىن او تايىدكى اولان مصلى لرن ماتى كاھى قويدىلار
 ۱۳ واوغلىرى اونى اونى امراليدىكى كىمى ايلدىلار ۱۴ واوغلىرى اونى كتعان دبارىتە
 آپاردىلار واونى مكپيلا زمى سەن مغارەسىن دفن ايلدىلار كە ابراهىم اونى او زى اين حىتىلى
 عفروندىن قېرىستانق اېچۈن مەرانىن ماقابىلەن صاتۇن آڭشى ئىدى ۱۵ و يوسف و قىداشلىرى
 و آنانسىنى دفن ايلمك اېچۈن اونى اين بوخارى كە دەنلىن ھامىسى آنانسى دفن ايلىندىن صورە
 مصەرە مراجعت ايلدىلار ۱۶ واپلە كە يوسفەن قىداشلىرى كوردىلار كە آنالرى وفات ايلدى
 دىدىلەر بلکە يوسف بزە عداوت ايلبوب ھاى او بزم او نە ايلدەكىز يماڭلىق لرن عوضىيەن بزە
 و يرسون ۱۷ و يوسفە سپارش ايلبوب دىدىلەر كە آناڭ و فانتىدىن ايرقى امرالبوب دىدىكە
 ۱۸ يوسفە يىلە دېيون كە توقۇغ و ئەغا ايلرم قىداشلىرىنى تەصىرىپىنى و كەنەن ئۇندا چونكە
 اولرسە يماڭلىق ايلبوبىرلەر پس ايندى توقۇغ ايلرم كە آناڭن اللەن بىنلەرىنىن تەصىرىپىنى
 عفو ايلىھىسن واولر دانشانىن يوسف آڭلادى ۱۹ و قىداشلىرى دە كەدوب اونى حضورنىڭ
 دوشىدىلەر و دىدىلەر باخ بىز سەن بىنلەر كە ۲۰ يوسف دە اولرە دىدىكە قورخىبىون آيا
 من الله عوضىن ام . ۲۱ سزمنە يماڭلىق قىصد ايلدز اما الله او نەن بىخشى لە قىصد ايلدى
 تاكە بوكۇن ايلدىكى كىمى چوخ خلقى دېرى صاخلاسون ۲۲ پس ايندى سز قورخىبىون
 من سزى و سزىن اهل و عىاللرلىزى بىلىرى و اولرە نىلى و بىرۇب اولرە دلىۋازلىق ايلدى
 ۲۳ و يوسف اوزى و آنانسىن ابوي مصىرە ساكن او لىدىلەر و يوسف بوز او نەن ياشادى
 يوسف دېزلىرى او سىن دوغلىدىلار ۲۴ و يوسف اوز قىداشلىرىنى دىدىكە من وفات ايلرم
 والله سزى البه عيادت ايلبوب سزى بودىداردىن چىخارىدە جى او دىبارە كە ابراهىم
 واسختە و يعقوبە آند اېچۈپدر ۲۵ و يوسف بىنى اسرائىلە آند و بىرۇب دىدىكە الله سز بے
 بىخىقى عيادت ايلىنى سومكلىرى بورادىن چىخاردىن ۲۶ و يوسف بوز او نەن ياشانى
 وفات ايلدى و اونى مو مىا ايلبوب مصىرە ثابوت اېچىن قويدىلەر

mâtəmidir o səbəbdən onun adını Erdənin ötə yanında olan Misirlilərin mâtəmgâxi qoydılar

12*və oğulları ona onun emr eylədiyi-kimi éylədilər

13*və oğulları onu Kən'ân diyârına apardılar və onu Məxpilâ zimmisinin mağarasında dəfn éylədilər ki İbrâhîm onu özəmi-inən Hittili Əfrundan qabristanlıq içün Mamrənin muqabilində satın almış idi

14*və Yusif və qardaşları atasını dəfn éyləmək üçin onun-inən yuxarı gidənlərin hamısı atasını dəfn éyləyəndən sora Misra mürâc 'ât éylədilər

15*və eylə ki Yusifin qardaşları gördülər ki ataları vəfât éylədi dədilər bəlkı Yusif bizə 'adavət éyləyib hamı o bizim ona éylədiğimiz yamânlıkların 'ivazını bize vərsin

16*və Yusifə sipâriş eyləyib dədilər ki ataq vəfâtından irəli emr eyləyib dədi ki

17*və Yusifə bələ deyin ki təveqqu' və təmennâ éylərim qardaşlarıjin taksîrini və günâhını 'avf eylə çünkü olar sənə yamânlıq eyləyibdirlər bəs indi təveqqu eylərim ki ataqın Allahının bəndələrinin taksîrini 'avf eyləyesin və olar danışanda Yusif ağladı

18*və qardaşları da gidib onun huzûrunda düşdülər və dədilər bax biz sənin bəndələriñək

19*Yusif də olara dədi ki korxmayñ âyâ mən Allah 'əvəzində-əm

20*siz mənə yamânlıq kasd éylədiz amā Allah ondan yaxşılıq kasd éylədi tâ ki bu gün éylədiyi-kimi çox xalqı diri saxlasın

21*siz bəs indi siz korxmayñ mən sizi və sizin əhl-i 'iyâllərzi bəslərim və olara təsəlli vərib olara dalnuvazlıq éylədi

22*və Yusif özü və atasının evi Misirdə sâkin oldular və Yusif yüz on il yaşadı

23*və Yusif Əfraimin üç nəsil oğullarını gördü və Mənəssənin oğlu Mâkirin oğulları da Yusifin dizləri üstündə doğuldular

24*və Yusif öz qardaşlarına dədi ki mən vəfât eylərim və Allah sizi əlbətdə 'iyâdət eyləyib sizi bu diyârdan çıxardacaq o diyâra ki İbrâhimə və İshaqa və Ya'quba and içibdir

25*və Yusif Bən-i İsrâ'élə and vərib dədi ki Allah sizi muxaqqaq 'iyâdət eyləyəndə sümüklərimi buradan çıxardin

26*və Yusif yüz on yaşında vəfât éylədi və onu mumiya eyləyib Misirdə tâbût içində qoydular ∞

خروج

اوئچی باب

اوسراييل اوغلرینن آدلري بولدر كه هركس او زابوی اين یعقوب اين برابر مصروفه
 كلدي آروپين شمعون لاوي ويهودا ۳ بساکار زبولون وبنiamin ۴ دان وتنالي جاد
 وآشير ۵ ويعقوب صلبيدن چخان نفوسن کافهسي يتعش نفر ايديلر اما یوسف مصروفه
 ايدي ۶ ویوسف اين جمله فداشلري واو عصرن هام آدملي وفات ايديلر
 ۷ واسراييلن اولادي آرنوب وتكير ايلوب چوخ آرقق لق اين چوخالوب وترايد تاپوب
 او ديار اولر اين دولي اولدی ۸ ومصر ولايتن اوستنه برنازه پادشاه فالخدي که بوسني
 ناغر ايدي ۹ واوز قومه ديديکه باخون بو بني اسراييل قومي بزدن چوخ وقوتني درلر
 ۱۰ اکلون اولر اين حکيمانه رفتار اييليك مبادا که چوخالسون لر وبر دعوا واقع اولاند اولرده
 دشمنار مزن طرفته ملحق اولوب بزم اين دعوا ايلوب بو دياردن چيسونلار ۱۱ اوولرن
 اوستنه سرکارلر تعين ايديلر که اولري آغر ايشلر اين ايجتسونلار و اولرده فرعون اسچون
 فيتوم ور عصبيس ابار شهرلري بنا ايديلر ۱۲ ونه قدر که اولري ايجدر ايديلر او قدر
 چوخالوب واو قدر نكتر نايير ايدي لر و اولر بني اسراييلن اللدن يizar اويديلر ۱۳ ومصرلى لر
 ۱۴ اسراييلى لرى ظلم اين ايشلدر ايديلر ۱۴ اوولرن عمرلى بني سرت خدمت اين و يائجهن
 وکريج اين وهر نوع جول خدمت اين يعني او هام خدمتلر اين که ظلماً اولري ايشلدر
 ايديلر شلح ايديلر ۱۵ ومصر پادشاهي عرباني مامالر ينه که اولرن بريسن آدى شفره
 وايچي سن آدى فوعه ايدي ديديکه ۱۶ اسر عرباني عورتار وضع حمل ايلين وقت ده
 اولري کري اوستنه کورنه اکراوغلان اوسله اوئى اولدرون اما اکر فزاولس او ديري
 فالسون ۱۷ اما مامالر اللدن قورخوب ايله ايديلر نجه که مصر پادشاهي اولره دېش

XURUC

Əvvəlinci bâb

1*və İsrâ'él oğullarının adları bulardır ki hər kəs évi-inən Ya'qûb-inən bərabər Misra gəldi

2*Ru'bən Şəm'un Lavi və Yəhuda

3* Yəsakir, Zəbulun Binyâmîn

4*Dân və Niftalı, Cad və Aşır

5*və Ya'qubdan sulbündən çıxân nüfusun kafası yətmış nəfər idilər amâ Yusif Misirdə idi

6*və Yusif-inən cümlə qardaşları və o 'asrin hamı âdamları vəfât éylədilər

7*və İsrâ'elin əvlâdı artıb və təksir éyləyib çox artıxluk-inən çoxalıb tiyâzəd tapıb o diyâr olar-inən dolu oldu

8*və Misir vilâyetinin bir tazə padşâh qalxdı ki Yusifi tanımır idi

9*və öz qövminə dədi ki baxın bu Bən-i İsrâ'él qövmi bizdən çox quvvətlidirlər

10*gəlin olar-inən hükəmânə rəftâr éyləyiñ mabâdâ ki çögalsınlar və bir da 'vâ vâki' olanda olar da düşmanlarımızın tarafına mülhaq olub bizim-inən da 'vâ éyləyib bu diyârdan çıxsınlar

11*və olarin üstünə sərgârlar ta'yîn éylədilər ki oları a'ğır işlər-inən íncitsinlər və olar da Fir'on için Fitom və Ra'amses anbâr şəhrləri binâ éylədilər

12*və nə qədər ki oları ícidir idilər o qədər çoxalıb və o qədər təksir tapar idilər və olar Bən-i İsrâ'elin elindən bizâr oldular

13*və Misirlilər Bən-i İsrâ'elliləri zilm-inən işlədir idilər

14*və olarin 'ömürlərini sərt hidmət-inən və pâlcıq və kərpic-inən və hər nəvi' çöl hidməti-inən ya'nî o hamı hidmətlər-inən ki zilmân oları işlədir idilər talh eylədilər

15*və Misir pâdşâhi 'ibrani mamalarına ki olarin birisinin adı Şəfra və ikincisinin adı Fu'ə idi dədi ki

16*siz 'ibrani 'övrətləri vəda' hamil éyləyin və vaktda oları kürsi üstündə görəndə eğər oğlan olsa onu öldürün amâ eğər qız olsa o diri qalsın

17*amâ mâmâlar Allahdan korxub éylə éyləmədilər nicə ki Misir Pâdşâhi olara dəmiş

∞

خروج ۱۹

ایدی واوشاقلری صاغ قوبیر ایدبلر ۱۸ و مصرا پادشاهی او ما مالری جاغرورب اولر دیدیکه سز نه ایچون بوزادی ایدلر که او شاقلری صاغ قوبیدز ۱۹ واو ما مالر فرعونه دیدبلر که عبرانی عورتلر مصرا لی عورتلر کسی دکل لر چونکه اولر زیرک درلر ماما اولرن یانه کلمکدن ایروی اولر دوغنلر ۲۰ و الله او ما مالر بخنی لق ابلدی و خلق جوغالوب چوق قولنی اولدی ۲۱ و چون ما مالر اللہ دن قور خرا بدلر پس الله اولرن ایولرن یانه آیادی ۲۲ و فرعون او ز های قومه امرابلیوب دیدیکه هر بر دوغلان او غلانی جا به آتون اما هر بر قزی صاغ قوبون

اینچی باب

اولاوی ابوندن بر کشی کدوب بر لاوی فرآلدی ۲۳ و او عورت حامله اولوب بر او غلان دوغدی و چون کوردیکه کوزل ابدی او نی اوچ آیی کیزلندی ۲۴ و ایله که او نی دها آرتق کیزلن بیلدی او نی ایچون فامش دن بر صندوقچه قایروب و قیر و زفت اینن صوا غایبوب او شاغی ایچه قوبیدی و او نی چاین کارزن اولان فامش لفن ایچه براغدی ۴ اما با جی سی او زاقدن دورمیش ایدیکه بیلسون او نه نه اولاچق در ۵ و فرعونن قزی چیمیکه چایه از ابدی و او نی جاریه لری چاین فراغدن کدر ایدبلر او ده صندوقچه فامش لف ایچن کورن جاریه سی کوندروب او نی آلدی ۶ و آچوب او شاغی کوردیکه او غلان آغلیر ایدی و او نه رحمی کلوب دیدیکه بو عربانلر اوشاقلرندن در ۷ و با جی فرعونن قزیه دیدیکه آیا کیدم سن ایچون عرانی عورتلدن بر سود و بین عورت چاغرم که سن ایچون او شاقه سود و برسون ۸ و فرعونن قزی ده او نه دیدی کت و او غر کدوب او شاقن آناسنی چاغردی ۹ و فرعونن قزی او نه دیدیکه بو او شاقی آیار و من ایچون او نه سود و بین سن اجرنگی و بروبر و عورت او شاغی آیاروب او نه سود و بردی ۱۰ او او شاق ایوبوب عورت او نه فرعونن قزیه کنوردی و او ده او نه او غل اولدی و او نی آدین موسی قوبیدی چون دیدیکه من او نی صودن چخارن شم ۱۱ او کونلرده واقع اولدیکه موسی بیوبوب او ز فرداشتاری یانه جھانه اولری آغ

idi və uşaqları sağ qoyar idilər

18*və Misir pâdşâhı o mâmâları çâğarîb olara dèdi ki siz nə için bu zâdi èylədiniz ki uşaqları sağ qoyduz

19*və o mâmâları Fir'ona dêdilər ki 'ibrânî 'övrətlər Misirli 'övrətlər-kimi dəgillər çünki olar zeyrəkdirler mâmâ olarin yanına gəlməkdən irəli olar doğarlar

20*və Allah o mâmâlara yaxşılık èylədi və xalq çoqalıb çoq quvvetli oldu

21*və çün mâmâlar Allahdan qorxar idilər bəs Allah olarin evlərini âbâd èylədi

22*və Fir'on öz hamı qavminə emr èyləyib dèdi ki hər bir doğulan oğullarını çaya atın amâ hər bir qızı sağ qoyun

İkinci bâb

1*və Lavi evindən bir kişi gidib bir lavili qız aldı

2*və o 'övrət hamile olub bir oğlan doğdu və çün gördü ki gözəl idi onu üç ay gizlətdi

3*və èylə ki onu daha artıq gizlədəbilmədi onun üçün qamışdan bir sandukça qayırıb qır və zift-inən suvağlayıb uşağı içini qoydu və onu çayın kənarında olan qamışlıqın içini buraxdı

4*amâ bacısı uzaqdan durmuş idi ki bilsin ona nə olacaqdır

5*və Fir'avnının qızı çimməğə çaya inər idi və onun cāriyələri çayın qırığından gidər idilər o da sandukçanı qamışlık içinde görəndə cāriyəsini göndərib onu aldı

6*və açıb uşağı gördü ki oğlan ağlayır idi və ona rahîmi gelib dèdi ki bu 'ibrânîlərin uşaqlarındandır

7*və bacısı Fir'onın qızına dèdi ki âyâ gidəm sənin üçün 'ibrânî 'övrətlərdən bir süd vərən 'övrət çağırıram ki sənin üçün uşağa süd vərsin

8*və Fir'onın qızı da ona dèdi get və o qız gidib uşağın anasını çağırıldı

9*və Fir'onın qızı ona dèdi ki bu uşağı apar və mənim üçün ona süd vər və mən sənin ücrətinji vəririm və 'övrət uşağı aparıb ona süd vərdi

10*və uşaq böyüüb 'övrət onu Fir'onın qızına götürdü və o da ona oğul oldu və onun adını Musa qoydu çün dèdi ki mən onu sudan çıxartmışəm

11*və o günlərdə vâki' oldu ki Musa böyüüb öz qardaşları yanına çıxanda oları ağır

∞

خوج ۲

۹

ایشلرده کوردی و بر مصری آدمی ده کوردی که اوون قرداشلرندن بر عربانی آدمی دوکر
 آیدی ۱۳ او بیانه واو بیانه با خوب کوردیکه بر آدم بوخ در مصری نی اولدروب اوی
 قوم ده با صدر دی ۱۴ اویکنی گونی ده چندی و بود رایکی عربانی آدمار دعوا ایلر
 ایلدیلر او ده ظلم ایلنه دیدیکه بولداشکی نه ایجعون دوکرسن ۱۵ او ده دیدیکه سئی بزم
 اوستمزه کم یوک و با حاکم نصب ایلدی آیا منی ده اولدرمک قصدنک سین نیجه که
 مصری نی اولدردون و موسی قورخوب دیدیکه بدرستیکه بو واقعه معلوم اولوبدر
 ۱۶ و فرعون بو واقعه اشیدوب آختار رایدی که موسی نی اولدرسون و موسی فرعون
 بوزندن قاچدی و مدیان دیبارنده ساکن اولوب بر قوبون بن یاننه اویوردی ۱۷ و مدیان
 کاهن بیدی فزی وار ایدی واولر کلوب اوز آتالرین قوبونارینی صوارمهه صوچکر
 و سنت آبلری دولدرور ایلدیلر ۱۸ و جوانلر کلوب اولری قاودیلر اما موسی قالخوب
 اویله کومک ایلدی واولرن قوبونارینی صواردی ۱۹ واولر اوز آتالری رعویان یاننه
 کلند او دیدیکه بوکون نه عجب تیز کلدر ۲۰ اولرده دیدیلر بر مصری کنی بزی
 چوبانلرلن اللدن قورنارادی و حتی بزدن اویزی صوچکوب قوبونار مزی ده صواردی
 ۲۱ او ده قزلر بنه دیدیکه پس او هانی او آدمی نه ایجعون برآخذز اویی چاغرون که چورک
 بسون ۲۲ و موسی ده او آدمن یاننه ساکن او لمغه راضی اولدی واوده قزی صفوره
 موسی به ویردی ۲۳ واوده بر او غلان دوغوب موسی اوین آدمی جرشور قوبیدی
 چوبکه دیدی دیبار غربته سافر اولدم ۲۴ و جوخ ایامدن صوره مصر پادشاهی وفات
 ایلدی و بنی اسرائیل بندلک جهندن آه و فغان ایلدیلر و بندلک جهندن ایلدکاری
 فریاد الله حضور بنه چیخدی ۲۵ والله اولرن فریادینی اشیدوب الله ابراهیم و احعن
 و بعقوب این ایلدیکی عهدی یاد بنه کوردی ۲۶ والله بنی اسرائیله نظر ایلیوب الله اولرن
 احوالنی یلدی

اوچنچی باب

۱۷ موسی مدیان کاهنی اویان اوز قابن آناسی بترونن قوبونارینی او تارر ایدی و قوبون
 جولدن او بانه سوروب الله داغی حوریه کلدی ۲۸ و رین ملکی اویه اود آکونه کولن

işlərdə gördü və bir Misirli adamı da gördü ki onun qardaşlarından bir ‘ibrâni adamı döğər idi

12*və bu yana və o yana baxıb gördü ki bir adam yoxdur Misirlini öldürüb onu qumda basdırıldı

13*və ikinci gündə çıxındı və budur iki ‘ibrâni adamlar da ‘vâ éylər idilər o da zilm éyləyənə dədi ki yoldaşlığı nə içün döğərsən

14*o da dədi ki səni bizim üstümüzə kim böyük vəyâ hâkim nasb éylədi âyâ məni də öldürmək qasdindasın niçə ki Misirlini öldürdün və Musa qorxub dədi ki bədər-rəstinqə bu vâqa ‘a ma‘lûm olubdur

15*və Fir‘on bu vâqa ‘anı işidib ahtârır idi ki Musanı öldürsün və Musa Fir‘onun yüzündən qaçıdı və Mədyən diyârında sâkin olub bir qoyunun yanında oturdu

16*və Mədyən kâhinin yeddi qızı var idi və olar gəlib öz atalarının qoyunlarını suvarmaqa su çəkər və sənin âbları doldurur idilər

17*və çobânlar gəlib oları qovdular amâ Musa qalxıb olara kömək éylədi və oların qoyunlarını suvardı

18*və olar öz ataları Re‘uel yanına gələndə o dədi ki bu gün nə ‘acib təz gəldi

19*olar da dədilər bir Misirli kişi bizi çobânların əlindən qurtardı və hatta bizdən ötürü su çəkib qoyunlarımızı da suvardı

20*o da qızlarına dədi ki bəs o hanı o adamı nə içün bıraxdız onu çağırın ki çörək yesin

21*və Musa da o âdamnın yanında sâkin olmağa râzi oldu və o da qızı Səfurəni Mусaya vərdi

22*və o da bir oğlan doğub Musa onun adını Cîrşəm qoydu çünki dədi diyar-ı gurbətdə misâfir oldum

23*və çox əyyâmdan sora Misir pâdşâhi vəfât éylədi və bən-i İsrâ‘el bəndəlik cihətindən ah-ü fiğâن eylədilər və bəndəlik cihətindən éylədikləri fəryâd Allahın huzûruna çıxdı

24*və Allah oların fəryâdını işidib Allah İbrâhîm və İshaq və Ya‘kuq-inən eylədiyi ‘ahdi yâdına gətiirdi

25*və Allah bən-i İsrâ‘elə nazâr éyləyib Allah oların ahvâlini bildi

Üçüncü bâb

1*və Musa Mədyən kâhini olan öz qayınatası Yətronun qoyunlarını otarar idi və qoyunu çöldən o yana sürüb Allahın dağı Huribə gəldi

2*və Rəbbin mələyi ona od alovində kolun ∞

خروج ۲

۹۱

ایچندن کورنوب اوده باخوب کوردیکه کول او داین آشوب در اما کول تلف او لر
 ۳ و موسی دیدی بر دونوب بویوک فاشانی کورم که کول هه ایجون پانزه ۴ ورب کوردیکه
 کورمکه دوندی پس الله کولن ایچندن اووه سلنوپ دیدیکه ای موسی موسی اوده
 دیدی بیل ۵ اوده دیدیکه بورا به باخین کله نعلینکی آیا غار کدن چخارت جونکه او
 بیکه اوستند دور ورب سن مقدس بر در ۶ و دیدیکه من آنکن الله ابراهیم الله
 اعفن الله و بعنون الله ام و موسی بوزین اورندی چونکه قور خدی که الله باخون
 ۷ ورب دیدی من بقینا او ز مصدره اولان قوم من اذین کوردم و سرکارلوش چهندن
 ایلدکلری فریادی اشتم چونکه اولرن مصیبلرینی بیلم ۸ پس ابدی ائم که اولری
 مصری لرن اللدن خلاص ایلیوب اولری بودیاردن بر بختی و کن دباره بر سود و بال
 آخان دباره آیارم يعني کنعانیلرن و حبیلرن و اموریلرن و فربزلرن و حوبزلرن
 و بیوسیلرن دیاریه ۹ و ایندی بود ر بنی اسرائیل فریادی من بانه کلوب مصری لرن
 اولره ایلدکلری ظلی ده کورشم ۱۰ پس ایندی کل من سنی فرعون بانه کوندرمر
 و سن قوم بنی اسرائیل مصدرن چخارت ۱۱ و موسی الله دیدیکه من کم ام که فرعون
 بانه کدم و بنی اسرائیل مصدرن چخاردم ۱۲ او ده دیدی که من سن این او لاجتم و بو
 سه نشان اولسون که من سنی کوندررم که سن بو قوی مصدرن چخاردانه بود اع
 اوستند الله عبادت ایله چکر ۱۳ و موسی الله دیدیکه باخ ابدی من بنی اسرائیل
 بانه کلدم واولره دیدم آنالرزن الله منی سزن بازه کوندرروب در واولرده منه دیدی بر
 اون آدی نه در من اوولر نه دیم ۱۴ و الله موسی به دیدیکه من وارام که وارام و دیدی
 بنی اسرائیل یله دبه سن منی سزن بازه وار اولان کوندردی ۱۵ و الله موسی به که دیدی
 بنی اسرائیل یله دیه سن آنالرزن الله رب ابراهیم الله اعفن الله و بعنون الله
 منی سزن بازه کوندرروب در که من آدم ابدی بود و ذکر در دور بدور بود ۱۶ اکت
 اسرائیل شغلینی بعوب او لردی که آنالرزن الله رب يعني ابراهیم و اعفن و بعنون الله
 الله منه کورنوب دیدیکه حقینا سزی مصدره سزه واقع اولانی کورشم ۱۷ و دیدم که
 سزی مصدرن چناسندن چخاردم و آیارم که عانی لرن و جنی لرن و اموریلرن و فربزلرن

İçindən görünüb o da baxıb gördü ki kol od-inən alışibdir amâ kol tələf olmir
 3*və Musa dədi bir dönüb böyük təmâşanı görəm ki kol nə için yanmir
 4*və RƏBB gördü ki görməğə döndü bəs Allah kolun içindən ona səslənib dədi ki èy Musa Musa o da dədi bəli
 5*O da dədi ki buraya yaxın gəlmə na'linişi ayaqlarından çıxart çünki o yerin üstündə durubsın muqaddəs yərdir
 6*və dədi ki mən atağın Allahı İbrâhîmin Allahı İshaqın Allahı və Ya'qubun Allahiyam və Musa üzünü örtdü çünki qorxdu ki Allaha baxsın
 7*və RƏBB dədi mən yakınən öz Misirdə olan qavmimin eziyyətini gördüm və sərgârlarının cəhtindən eylədikləri fəryâdi eşitdim çünki oların musibətlərini bilirom
 8*bəs indi enmişim ki oları Misirlilərin əlindən xilâs éyləyib oları bu diyârdan bir yaxşı və gən diyâra bir süd və bal axan diyâra aparam ya'nî Kən'anilərin və Hetilərin və Amorilərin və Fərizzilərin və Hivilərin və Yəbusilərin diyârına
 9*və indi budur bən-i İsrâ'elin fəryâdi mənim yanımı gəlib Misirlilərin olara éylədikləri zilmə da görmüşəm
 10*bəs indi gəl mən səni Fir'onun yanına göndərəm və sən qövmim bən-i İsrâ'eli Misirdən çıxart
 11*və Musa Allaha dədi ki mən kimim ki Fir'onun yanına gidəm və bən-i İsrâ'eli Misirdən çıxardam
 12*O da dədi ki mən sənin-inən olacağım və bu sənə nişân olsun ki mən səni göndərirəm ki sən bu qövmi Misirdən çıxardanda bu dağ üstündə Allaha 'ibâdət éyləyəcəksiz
 13*və Musa Allaha dədi ki bax indi mən bən-i İsrâ'el yanına gəldim və olara dədim atalarzin Allahı məni sizin yaniza göndəribdir və olarda mənə dədilər Onun adı nədir mən olara nə dəyəm
 14*və Allah Musaya dədi ki mən varəm ki varəm dədi bən-i İsrâ'elə bələ dəyəsin məni sizin yanınıza var olan göndərdi
 15*və Allah Musaya gənə dədi bən-i İsrâ'elə bələ dəyəsin atalarzin Allahı Rəbb İbrâhîmin Allahı İshaqın Allahı və Ya'qubun Allahı məni sizin yanınıza göndəribdir ki mənim adım əbədən budur və zikrim dəvir bə dəvir budur
 16*və get İsrâ'elin şeyhlərini yiğib olara də ki atalarzin Allahı RƏBB ya'nî İbrâhîmin və İshaqın və Ya'qubun Allahı mənə görünüb dədi ki hakikatən sizi Misirdə sizə vâki' olanı olanı görmüşəm
 17*və dədim ki sizi Misirin cəfəsindən çıxardım və aparam Kən'anilərin Hettilərin və Amorilərin və Fərizzilərin ∞

خروج ٤

وحویلرن و بیوسیلرن دیارینه او سود و بال آخان دیاره ۱۱ واولر سن سوزنی
اشدوب سن اوزنک و اسرائیلن شیختری مصر پادشاهن یانه کیدوب او نه دین که
عرانیلرن هوا الله بزه ملاقات ایلیوب در پس ایندی قوی اوج کونلک بول صحرا به
کیدوب الله هز هوا به ذبح ایلیک ۱۹ اما من یلم که مصر پادشاهی سزی قویمه حق در
که کدز مکر قوی ال این ۲۰ و من ده الی اوزادوب مصری او های عجایبام این
اور اجمم که اون ایجاده کرک عمله کورم واوندن صوره او سزی براغه حق در ۲۱ و بو
فومه مصری لرن نظرنک عنایت کوسته جمک ابله که سز کیدنک بوش کشمه سز ۲۲ و هر
عورت قوشوندن واپونک مسافر اولاندن کومش و فزل آتلر ول اسلر طلب ایلیوب
اولری اوز اوغللر زه و قیزلر زه کیدروب مصری غارت ایله جکسز

در دنجی باب

او موسی جواب ویروب دیدیکه باخ ایندی منه اینانیه حق در لر و سوزمه قولاق
و بر میه جکدرلر جونک دیه جکدرلر که رب سنه کورنیوبدر ۳ و رب او نه دیدیکه بو
هد رالک او ده دیدی عصا ۴ او ده دیدی او نی بره آت او ده او نی بره آنانه ایلان
اولدی و موسی او نی قیاغدن قاجدی ۵ و رب موسی به دیدیکه الکی اوزادوب او نی
قوبروغدن نوت او ده الی اوزادوب او نی نوت دی والد عصا اولدی ۶ تا که اینانسو نلر
که اولرن آنالرین الله هزا یعنی ابراهیمن الله و اسخن الله و یعقوبین الله سنه
کورنیوبدر ۷ و رب او نه که دیدیکه الکی قوبنکه قوی او ده الی قوبنکه قویدی
و چخارندی و بودر الی قارکی آق و میروص اولش ایدی ۸ و دیدی الکی که قوبنکه
قوی او ده الی که قوبنکه قویدی و قوبنکه چخارندی و بودر که اوز آنی کیسی اولدی
۹ و قبکه سه اینانسلر و او نیجی علامتن سوزنیه اطاعت ایلسه لر پس اینکنی علامتن
سوزنیه اطاعت ایلدیلر ۱۰ و اکرم بوا نیجی علامته ده اینانیوب سوزکه اطاعت ایلسه لر
او وقت چاین صوبنکه کوتروب قورولغه نوک و او سن چاین کوتوردیکه صو او
فوری بردہ قان اولار ۱۱ و موسی ربه دیدیکه بارب بالواروب عرض ایلم که من نه ایروی

və Hivîlərin və Yəbusîlərin diyârına o süd və bal axan diyâra

18*və olar sənin sözünjü eşidib sən özürj və İsrâ'elin şayhləri Misir pâdsâhının yanına gidib ona déyin ki 'İbrânîlərin *Yəhovah*-Allahı bizə mülâkat éyləyibdir bəs indi qavm üç günlük yol sahrâya gidib Allahımız-*Yəhovaha* zəbh éyləyək

19*âmmâ mən bilirom ki Misir pâdsâhi sizi qoymayacaktır ki gidəsiz məğər qövî əl inən

20*və mən də əlimi uzadîb Misri o həmi 'acâyiblərim-inən uracağım ki onun içində gərək 'amələ gətirəm və ondan sora o sizi bıraqacakdır

21*və bu qövmə Misirlilərin nəzərində 'inâyet göstərəcəğim éylə ki siz gidəndə boş getməyəsiz

22*və hər 'övrət konşusundan və évində misâfir olandan gűmüş və qızıl alâtlar və libâslar taləb éyləyib oları öz oğullarza və qızlarza geydirib Misri gârət éyləyəcəksiz

dördüncü bâb

1*və Musa cavâb vérüb dədi ki bax indi mənə inanmayacakdırlar və sözümə qulaq vərməyəcəkdirler çünkü diyəcəkdirler ki RƏBB sənə görünməyibdir

2*və RƏBB ona dədi ki bu nadir əliyndə o da dədi 'asâ

3*o da dədi onu yerə at o da unu yerə atanda ilân oldu və Musa onun qabağından qaçdı

4*və RƏBB Musaya dədi ki əlini uzadîb onun quyrugündən tut o da elini uzadîb onu tutdu və əliyndə 'asâ oldu

5*tâ ki inansınlar ki olaların atalarının Allahı-*Yəhovah* ya'nî İbrâhîmin Allahı və İsha-qın Allahı və Ya 'qubun Allahı sənə görünübdür

6*və RƏBB ona gənə dədi ki əlini qoynuşa qoy o da əlini qoynuşa qoydu və çıxartdı və budur əli qar-kimi ak və məbrus olmuş idı

7*və dədi əlini gənə qoynuşa qoy o da əlini gənə qoynuşa qoydu və qoynundan çıxartdı və budur gənə öz eti-kimi oldu

8*və vaxtıja sənə inanmasalar və əvvəlinci 'alâmətin sözünə itâ'at éyləməsələr bəs ikinci 'alâmətin sözüñə itâ'at éyləyələr

9*və əğər həm bu ikinci 'alâmətə də inanmayıb sözüñə itâ'at éyləməsələr o vakt çayın suyundan götürüb quruluğa və o sənin çaydan götürdüğүj su o quru yerdə qan olar

10*və Musa RƏBBə dədi ki yâ RƏBB yalvarıb 'ərz éylərim ki mən nə irəli ∞

زماندن نهده بندگ این داشدغگدن بری فصاحت صاحبی دکلم لکن کلامی و دیلی
اغیر آدم ام من ۱۱ و رب او نه دیدی که انسانه آغزی کم و بزر و لالی و کری و کوری
و کوری کم ابلیر آبا او ایلين من او زم رب دکلم ۱۲ پس ایندی کت و من سن آغزک
این اولا جغم و من دانشه جغکی سه او کرده جکم ۱۳ او ده دیدیک بالوارم با رب هر کمین
الی این که کوندرسن کوندر ۱۴ ورين غضنی موسی به آشوب بدیکه لاولی
هارون آیا فرداشک دکل من یارم که او کلام صاحبی در وا در او ده سن استیالله
چیز و سنه کوروب بورکن خوشحال اولا جف در ۱۵ وین اون این دانشوب بر
سو زلری اون آغزیه قوی و من سن آغزک این و اون آغزی این او لوپ ابلیه جکری
سزه او کرده جکم ۱۶ او سن عوضک خانق این دانش و او سن ایچون آغز او لوپ
سن ده اون ایچون الله او لارس ۱۷ و بو عصای ده که اون این علامتاری ابلیه حک
سن الکه کرک تونه سن ۱۸ و موسی او ز قابن آنای بترون یانه کدو ب او نه دیدیک
نوقع ابلرم قوی که مصدره اولان فرداشلرمن یانه کدم و کورم که آیا هله صاغ در لر
و بیشو ده موسی به دیدی سلامت این کت ۱۹ و رب موسی به مدیان دیدیک که مصدره
کت چونکه او آدملن هامیسی که سن جانکن قصدنه ایدیلر او لویدرلر ۲۰ و موسی
عورت وا غلارینی کوروب اولری اولانه من دروب مصدر دیارت مراجعت ابلدی
وموس الله عصاسنی الله آلدی ۲۱ و رب موسی به دیدیکه سن دونوب مصدره کدنه
هو شیار اول که او سن الکه قوب دغم معجزان هامیسی فرعون حضور زن ابلیه سن و من
اون قلبی بر کله جکم وا او بوقوی بر اخیه جندر ۲۲ او ده سن فرعونه دیده سن که رب پیله
دیر اسرائیل من بیوک او غلام در ۲۳ و سنه دیر که من او غلی بر اخ که منه عبادت ایلسونلر
اما آکر اونی بر اخیه مانع ابلیه سن باخ من ده سن بیوک او غلکی او لدرم ۲۴ و او
بیوک منزلک ابدی که رب او نه راست کلوب استر ایدیکه او نی او لدرسون ۲۵ و صبوره
بر اینی داش آلوپ او غلن غل هستی کسوب موسی نن آیا قلرین یانه آندی و دیدی
سن حقیقتا منه قان کوره کنی سن ۲۶ و صوره رب او نی قوب دی او وقت خنانه قان
کوره کنی دیدی ۲۷ و رب هارونه دیدیکه چوله موسی نن استیالله کت او ده کدو

zamândan nə də bəndəj-inən danışdığında bəri fəsâhat sâhibi dəgiləm lakin kəlâmi və dili ağır adamım mən

11*və RƏBB ona dədi ki insana ağızı kim verir və lâli və kari və görəni və körü kim èylər âyâ o éyləyən mən özüm RƏBB degiləm

12*bəs indi get və Mən sənin ağızıñ-inən olacağım və mən danışacağlı sənə öğrədəcəğəm

13*o da dədi ki yalvarırm yâ RƏBB hər kimin eli-inən ki göndərirsən göndər

14*və RƏBBin qəzəbi Musaya alışib dədi ki Lavili Harun âyâ qardaşın dəyil mən bilirəm ki o kəlâm sâhibidir və odur o da sənin istikbâlijə çıxar və səni görüb ürəgində hoşhâl olacaqdır

15*və sən onun inən danışib bu sözləri onun ağızına qaodu və mən sənin ağızıñ-inən və onuna ağızı inən olub éyləyəcəkləri sizə öğrədəcəğim

16*və o sənin ‘evəziñdə xəlq-inən danışır və o sənin içün ağız olub sən də onun içün Allah olarsın

17*və bu ‘asânı da ki onun-inən alâmətləri éyləyəcəksin əliñdə gərək tutasıń

18*və Musa öz kayın atası Yətranın yanına gidib ona dədi ki təvaqqu éylərim qövmi gənə Misirdə olan qardaşlarımın yanına gədəm və görəm ki âyâ hələ sağdırılar və Yətra da Musaya dədi səlâmət-inən get

19*və RƏBB Musaya Mədyəndə dədi ki gənə Misira get çünki o âdamların hamısı ki sənin cəniliçin qastında idilər ölübdürülər

20*və Musa ‘övrət və oğullarını götürüb oları ulağa məndirib Misr diyârına mürâ‘acat èyledi və Musa Allahın ‘asásını əlinə aldı

21*və RƏBB Musaya dədi ki sən dönüb Misira gidəndə hoşyâr ol ki o sənin əlinə qoyduğum ma‘cəzâtın hamısını Fir‘onun huzûrunda éyləyəsin və mən onun qalbini bərkidəcəğim və o bu qavmı bıraxmiyacaqdır

22*və onda sən Fir‘ona dəyəsin ki RƏBB bəylə dər İsrâ‘el Mənim böyük oğlumdur

23*və sənə dər ki mənim oğlumu bıraq ki mənə ‘ibâdət éyləsənlər amâ əğər onu bıraxmağa məmânə‘at éyləyəsən bax mən də sənin böyük oğluju öldürürüm

24*və o yolda mənzildə idi ki RƏBB ona rast gəlib istər idi ki onu öldürsün

25*və Səfurə bir iti daş alıb oğlunun qulfəsini kəsib Musanın ayaqlarının yanına atdı və dədi sən hakîkatən mənə qan görəgənisin

26*və sora RƏBB onu qoydu o vakt hitâna qan görəgəni dədi

27*və RƏBB Hârûna dədi ki çölə Musanın istikbâlinə get o da gədib ∞

خروج °

اللهن داغند اونه راست کاری واونی اوپدی ۲۸ و موسی هارونه اوزبینی کوئدن رین
جمله سوزلرینی واونه امر ایلدیکی علامتلر کافه سنی نقل ایلدی ۳۰ و موسی این هارون
کیدوب بنی اسرائیل جمله شخزلرینی جمع ایلدیلر ۳۰ و هارون رین موسی یه دیدیکی
سوزلر جمله سنی دانشوب او علامتلر خلفن نظرتنه اجرا ایلدی ۳۱ و خلق ایناندیلر
وقنیکه اشتندیلر که رب بنی اسرائیلی عادت ایلیوب واولرن جفالرینی کوروبدر پس
اکلوب سجدہ ایلدیلر

بشنی باب

اوصوره موسی این هارون کلوب فرعونه دیدیلر که اسرائیل الله یهوا بیله دیر که
من قومی بران که چولن منه بیرام ایلسونلر ۲ و فرعون دیدی یهوا کم در که من اون
سوزبینی اشندوب اسرائیلی برانخ من یهوا نایسمرم و اسرائیلی ده براخانم ۳ اولرده
دیدیلر عبرایلنر الله بزه راست کلوب در قوی بر اوچ کونالك بول چوله کیدوب
بزم الله زی یهوا به ذبحلر ایلیک تامیادا و با وبا قلح این اوک ۴ و مصريا داشاهی اولره
دیدیکه ای موسی و هارون سز نه ایجون قوی او ز ایشلرندن معطل ایلسز ایشزه کدون
۵ و فرعون دیدیکه باخ بو دیارن خلق ایبدی چوغاللوب و مز اولری او ز ایشلرندن
معطل ایلسز ۶ و او کونن فرعون خلقن سرکارلرینه و ناظرلرینه امر ایلیوب دیدیکه
۷ او کچنلری کمی بو خانقه کریچ کسکه دها صامان و برمیون قوی او زلری کیدوب
او زلری ایجون صامان بفسونلر ۸ و او کریچلر مقداری که اولر کچنلرده قابرویدرلر
اولرن اوستنه حساب ایلیوب او ندن اسکلتمن چونکه اولر نتیل درلر او سبden فریاد
ایلیوب دیرلر که کیدوب الله زه ذبحلر ایلیک ۹ خدمتی او آدملن اوستنه آگرلشدرон
که اون این مشغول اولوب بوش سوزلر قولاچ آصمسوونلر ۱۰ و قومن سرکارلری واون
ناظرلری خلق این دانشوب دیدیلر که فرعون بیله دیر که من سزه صامان و برم ۱۱ اسر
او ز کیدوب او زلر زه صامان آلون هراده که ناپهسز چونکه سزن خدمت زدن بر زاد
اسکلیه جکدر ۱۲ و خلق نام مصرا دیار بنه کریچ ایجون صامان بغمغه داغلدى

Allahın dağında ona rast gəldi və onu öpdü

28*və Musa özünü göndərən RƏBBin cümlə sözlərini və ona əmr əylədiyi ‘alâ-mətlərin kafasını nakl əylədi

29*və Musa-inən Hârûn gedib bən-i İsrâ’elin cümlə şeyhlərini cəmi’ əylədilər

30*və Hârûn RƏBBin Musaya dədiyi sözlərin cümləsini danışib o alâmətləri xalqın nazarında icrâ əylədi

31*və xalq inandılar vaktinə eşitdilər ki RƏBB bən-i İsrâ’eli ‘iyâdət əyləyib və oların cəfələrini görübür bəs əgilib səcdə əylədilər

bəşinci bâb

1*və sora Musa-inən Hârun gəlib Fir’ona dədilər ki İsrâ’elin Allahı ***Yehovah*** əylə dər ki mənim kavmimə bırax ki çöldə mənə bayrâm əyləsinlər

2*və Fir’on dədi ki ***Yehovah*** kimdir ki mən onun sözünü eşidib İsrâ’eli buraxım mən ***Yehovahni*** tanımiram və İsrâ’eli də biraxmanəm

3*və olara dədilər ‘İbrânîlərin Allahı bizə rast gəlibdir qövmi bir üç günlük yol çölə

gidib bizim Allahımız-***Yehovah*** zaçlar əyləyiñ tâ məbâdâ vəbâ vəya qılıç-inən ölek

4*və Misir pâdşâhı olara dədi ki ey Musa və Hârûn siz nə içün kavməi öz işlərindən

ma’tul əylərsiz işizə gidin

5*və Fir’on dədi ki bax bu diyârın xalqı indi çoğalib və siz oları öz işlərindən ma’tul əylərsiz

6*və o gündə Fir’on xalqın sərgarlarına və nâzırlarına emr əyləyib dədi ki

7*o keçənləri-kimi bu xalqa kərpic kəsməğə daha saman vərməyin qoy özləri gədib özləri içün sâman yiğsinlar

8*və o kərpiclərin miqdarı ki olar keçənlərdə qayırbdırlar oların üstünə həsâb əyləyib ondan eskilətməyin çünkü olar tənbəldirlər o səbəpdən fəryâd əyləyibdirlər ki gedib Allahımıza zaçlar əyləyək

9*hidməti o adamların üstünə ağırlaşrın ki onun-inən məşgul olub boş sözlərə qulaq asmasınlar

10*və qövmin sərgarları və onun nâzırları xalq-inən danışib dədilər ki Fir’on bələ dər ki mən sizə sâmân vərməm

11*siz özüz gidib üzərlərizə sâmân alın hərədə ki nâpasız çünki sizin hidmətizdən bir zâd eksitməyəcəkdir

12*və xalq tamâm Misir diyârına kərpic içün sâmân yiğmağa dağıldı ∞

۱۳ و سرکارلر نلسدروب دیر ایدیلر هر کونکی ایشزی صامان اولان وقت کیس نام الیوں
 ۱۴ او ما مأمورلر که فرعونن سرکارلری بنی اسرائیل اوسته قویش ایدیلر اولری دوکوب
 دیر ایدیلر که سز نه ایچون دونن وهن بوکون او کویچن مقدارینی که سرکرک اولکی
 کیسی کسه ایدز نام الیووب سز ۱۵ و بنی اسرائیل ناظرلری کلوب فرعونه فرباد الیووب
 دیدیلر که بند لرگه نه ایچون پله ابلرسن ۱۶ بند لرگه صامان و بریلر اما کویچلری کرک
 بزم ایچون قایره سز دیرلر واپدیکه بند لرگه دوکلرلر فقصیر سنن قومکنکی در ۱۷ او ده
 دیدی سز نتیل او سبدن سز دبرسز کدوب یهوا به ذخیر ایلیک ۱۸ پس ایدی
 کدوب خدمت الیوون و سره صامان و بریلیه جکدر اما سرکرک کویچلرن مقدارینی
 و برو سز ۱۹ و بنی اسرائیل ناظرلری اوزلرینی بلاده کوردیلر چون دیدیلر که هر کونکی
 کویچن مقدارندن اسک و بریمه جکز ۲۰ و موسی و هارونه راست کلدیلر که اولر
 فرعونن حضورندن چیانن اولرن استقباله دورمش ایدیلر ۲۱ واولره دیدیلر رب
 سره نظر الیووب دیوان ایلسون چونکه سز بزی فرعونن و اونن بندلرین نظرند مکروه
 ایلدز زیرا که اولرن الله بزی اولدرمکه فلخ و بروب سز ۲۲ و موسی رن یانه دونوب
 دیدیکه یارب نه ایچون بوقمی بلاهه صالحون نه ایچون منی کوندردون ۲۳ او و قندن
 بری که من فرعونن یانه سن آدک این داشتعمه کنم بقوم بلاهه دوشوب در اما
 سن اوز قومگی هیچ خلاص ایلدون

آنچی باب

۱ اورب موسی به دیدیکه سن کوررسن که من فرعونه نه ایله جکم زیرا که او فوتی ال
 این اولری بوله صالحوب و قوتی ال این اولری اوز دیارندن قاوه جن در ۲ و الله
 موسی این داشتوب او نه دیدیکه من یهوا ام ۳ و من ابراهیه و احنه و بعنوه قادر الله
 صفتی این کورندم اما من یهوا اسم این اولره معلوم دکل ایدم ۴ و هن اولر این من
 عهدی مقرر ایلم که اولرن غربت دیارینی یعنی کعاع دیارینی که ایچن غرب کسی
 ساکن ایدیلر اوزلرینه و برم ۵ و من هن بنی اسرائیل فربادینی اثتمم که مصلی لر اولری

13*və sərgârlar tələsdürübdir idilər hər günkü işizi sâmân olan vaxt-kimi tamâm éyləyin

14*və o mə'murlar ki Fir'onun sərgârları bən-i İsrâ'él üstünə qoymuş idilər oları döögüb dər idiler ki siz nə içün dünün və həm də bu gün o kərpicin miqdarını ki siz gərək əvvəlki-kimi kəsə idiz tamâm éyləyibsiz

15*və bən-i İsrâ'elin nâzırları gəlib Fir'ona fəryâd éyləyib dədilər ki bəndələrjə nə içün bələ éylərsin

16*bəndələrjə sâmân vərilmər amâ kərpicləri gərək bizim içün qayırasız dərlər və indi ki bəndələrinj değillər döögələrlər taqsır sənin qavminjingidir

17*o da dedi siz tenbəlsiz tenbel o səbəpdən siz dersiz gidib *Yehovaha* zaçlar éyləyek

18*bəs indi gidib hidmət éyləyin və sizə sâmân vərilməyəcəkdir amâ siz gərək kərpiclərin miqdarını vərəsiz

19*və bən-i İsrâ'elin nâzırları özlərini bəlâda gördülər çün dədilər ki hər günkü kərpicin miqdarından əskik vərməyəcəksiz

20*və Musa və Hârûna rast gəldilər ki olar Fir'onun huzurundan çıxanda olarin istikbâlində durmuş idilər

21*və olara dədiler RƏBB size nazar éyləyib dîvân éyləsin çünki siz bizi Fir'onun və onun bəndələrinin nazarında məkruba éylədiz zîrâ ki olarin əlinə bizi öldürməgə qılıç vərəbsiz

22*və Musa RƏBBin yanına dönüb dədi ki yâ RƏBB nə içün bu qövmi bəlâya saldırın nə içün məni göndərdin

23*və o vaxtdan bəri ki mən Fir'onun yanına sənin adıñ-inən danışmağa getmişəm bu qavm bəlâya düşübüdər amâ sən öz qavminji hiç xilâs éyləmədin

altıncı bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki sən görürsün ki Mən Fir'ona nə éyləyəcəğim zirâ ki o quvvətli əl-inən oları yola salıb və quvvətli əl-inən oları öz diyârından qovacakdır

2*və Allah Musa-inən danışib ona dedi ki Mən *Yehovahim*

3*və Mən İbrâhîmə və İshaqa və Ya'quba Qâdir-Allah sıfatı^(Tək.32:28) inən göründüm amâ Mənim *Yehovah* ismim-inən olara ma'lûm dəğil idim

4*və həm də olar-inən Mənim 'əhdimi muqarrər éylədim ki olarin qurbət diyârını ya'nî Kən'ân diyârını ki içində əgarib-kimi sâkin idilər özlərinə vərəm

5*və mən həm də bən-i İsrâ'elin fəryâdını eşitmışəm ki Misirlilər oları ∞

خروج ۷

بند کبو ایشدلرلر و من اوز عهدی يادمه کورمشم ۶ او سیدن بنی اسرائیله دی که من
 هوا ام و من سزی مصرلی لرن جرین آلتندن چیخاردەجعم و من سزی اولرن بند لکدن
 خلاص ایله جمک و من سزی او زاتش قول این و یوک دیوانلر این آزاد ایله جمک
 ۷ و من سزی او زمه قوم ایله جمک و سزه الله اولا جنم و یله جکسز که اللهز هوا من ام که
 سزی مصرلی لرن جرین آلتندن چیخاردر ۸ و سزی او بره کوره جمک که او ندن او نزی
 الى آن قوزادم که اوی ابراهیم و اسخته و بعفویه و برم و من اوی سزه میراث و برو جمک
 من هوا ام ۹ و موسی بنی اسرائیل این بیله داشتدى اما اولر موسی به قولاق و برم دیار
 چونکه جانلری تکه کلمش و خدمتلری چین اولش ایدی ۱۰ و رب موسی این
 داشوب دیدیکه ۱۱ اکت مصر پادشاهی فرعون این داشن که بنی اسرائیل اوی
 ولايتلری قریسون کسوتلر ۱۲ و موسی رین حضورنده داشوب دیدیکه باخ بنی اسرائیل
 سنه قولاق و برم دیکی حالك فرعون منه بیجه قولاق و بیر حالبوکه من ده اغرا داشنان ام
 ۱۳ و رب موسی و هارون این داشوب اولره بنی اسرائیل و مصر پادشاهی فرعون
 خصوصنده امر ایدی که بنی اسرائیل مصر دیارلرین چیخارتسوتلر ۱۴ او ز او جا فاریین
 یوکاری بولدر اسرائیل یوک او غلی روئین او غلاری حنوك و فلو و حصرورون و کری
 بول روئین قبیله لری درلر ۱۵ و شمعون او غلاری یوئیل یامین واوهد و یاکین و صور
 و شاول کعائی عورن او غلی بول شمعون قبیله لری درلر ۱۶ او لاوی او غلارلرین آداری
 او ز سلسه لریته کوره بولدر جیرشوت و قبات و مراری ولاوین عمرین ایللری بوز
 او نوز بیدی ایدی ۱۷ جیرشون او غلاری لبی و شمعی او ز قبیله لریته کوره ۱۸ و قبات
 او غلاری عمرام و صهار و حبرون و عزیل و قهان عمرین ایللری بوز او نوز او ز ایل
 ایدی ۱۹ و مرین او غلاری محلی و موسی بول لاوین قبیله لری در اولرن سلسه لریته
 کوره ۲۰ و عمرام او ز خاله سی بوكابدی او ز بنه عورت الدى اوده او نه موسی نی و هارونی
 دوغندی و عمرامن عمرین ایللری بوز او نوز بیدی ایل ایدی ۲۱ و بیهارن او غلاری بے
 قورج و نیج و ذکری ۲۲ و عزیلین او غلاری میشائل والصفان و ستری ۲۳ و هارون
 عساداين قزی نخشونت باجی سی الشابعی او ز بنه عورت الکوب اوده او نه ناداب

bəndə-kimi işlədirlər və mən öz ‘ahdimi yâdına götürmişəm

6*o səbəpdən bən-i İsrâ'élə də ki Mən ***Yehovahim*** və mən sizi Misirlilərin cəbrinin altından çıxardacağım və mən sizi oların bəndəliyindən halâs éyləyəcəğim və Mən sizi uzanmış qol-inən və böyük divânlar-inən azâd éyləyəcəğim

7*və Mən sizi özümə qövm éyləyəcəğim və sizə Allah olacağım və biləcəksiz ki Allahınız-***Yehovah*** mənəm ki sizi Misirlilərin cəbrinin altından çıxardır

8*və sizi o yerə götürəcəğim ki ondan ötürü elimi onda qozadım ki onu İbrâhîmə və İshaqa və Ya‘quba vérəm və mən onu sizə miras vérəcəğim Mən ***Yehovahəm***

9*və Musa bən-i İsrâ'él-inən bələ danışdı amâ olar Musaya qulak vərmədilər çünki cânları təngə gəlmış və hidmətləri çətin olmuş idi

10*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

11*get Misir pâdşâhi Fir‘on inən danış ki bən-i İsrâ'eli öz vilâyatindən qoyasın getsinlər

12*və Musa RƏBB huzûrunda danışib dedi ki bax bən-i İsrâ'él mənə qulaq vərmədiyi haldə Fir‘on mənənə nice qulaq vərir halbuki mən də ağır danışanəm

13*və RƏBB Musa və Harun-inən danışib olara bən-i İsrâ'él və Misir pâdşâhi Fir‘onun huzûrunda əmr éylədi ki bən-i İsrâ'eli Misir diyârından çıxartsınlar

14*öz ocaqlarının böyükləri bulardır İsrâ'elin böyük oğlu Ru'bənin oğulları Hənuq və Fəllu və Həsrun və Qarmi bular Ru'bənin qabilələridirlər

15*və Şəm'unun oğulları Yəmu'il və Yəmin və Əhəd və Yakin və Zohar və Şa'ul kənani ‘övrətin oğlu bular Şəm'un qabilələridirlər

16*və Lavi oğullarının adları öz silsilələrinə görə bulardır Cirşün və Kəhat və Merârî və Lavinin ‘ömrünün illəri yüz otizyəddi idi

17*Cirşünun oğulları Libni və Şim‘ay öz qabilələrinə görə

18*və Kəhatin oğulları ‘İmram və İshar və Həbrun və Üzzi’il və Kəhatin ‘ömrünün illəri yüz otiz üç il idi

19*və Merarın oğulları: Məhlı və Müşî bular Lavinin qabilələridir oların silsilələrinə görə

20*və ‘İmram öz halası Yukəbedi özünə ‘övrət aldı o da ona Musini və Hârunu doğdu və ‘İmramın ‘ömrünün illəri yüz otuz yəddi il idi

21*və Yishârin oğulları Korah və Nefeh və Zəkri

22*və Üzzi’lin Müsail və Əlsəfan və Sitrı

23*və Hârûn Əminədabın qızı Nəhsunun bacısı İlsəba‘yı özünə ‘övrət alıb o da ona nâdâb ∞

وابی هون والعازار وایتماری دوغدی ۲۴ وفورحن اوغللری اسیر والفاله وابی آساف
 بولر فورحن قیله لریدرلر ۲۵ وهارون اوغلی العازار اوزینه فوطي نیلن قرلریدن
 عورت آلدی واوده اونه فیخاسی دوغدی بولر اولرن قیله لرینه کوره لاولی لرن
 اوچاقلرینن رئسلریدرلر ۲۶ هارون این موسی بولر در که رب اولره دیدی بی
 اسرائیلی مصر دیارندن اوز اوردولری این چخاردون ۲۷ بی اسرائیلی مصر دیارندن
 چخارتیق ایجون مصر پادشاهی فرعون این داشان موسی وهارون بولر درلر ۲۸ وفیکه
 رب مصر دیارند موسی این دانشدی ۲۹ او وقت رب موسی این داشوب دیدیکه من
 رب ام مصر پادشاهی فرعون این او زادرن هامیستنی داش که من سه دیرم ۳۰ وموسی
 رین حضورنک دیدیکه من آگر داشان ام پس فرعون منه نیجه اطاعت ابلر

پدنجی باب

ا ورب موسی به دیدیکه باخ من سنی فرعون ایجون الله ایلمش وقرداشک هارون سن
 پغمبرک اولسون ۳۱ من هرن که سه داشم سن داش وقرداشک هارون ده فرعونه
 داشسون که بی اسرائیلی اوز دیارندن قویسون کنسونلر ۳۲ اما من فرعون بورکی
 برکه حکم که اوز علامتلری و محجزه لری مصر دیارندن چوخ ایلم ۴ وفرعون سرو اطاعت
 ایلمیه جکدر ومن ده الی مصر اوسته قوبه جنم و من اوز اوردولری اوز قوم بی اسرائیلی
 مصر دیارندن یوک دیوانلر این چخارده جنم ۵ و مصری لر بیله جکدرلر که من هوا ام
 وفیکه من الی مصر اوسته اوزادرم واولرن ایجندن بی اسرائیلی چخاردرم ۶ وموسی
 وهارون نیجه که رب اولره امر ایلمش ایدی ایله ایلدیلر ۷ وفرعون این داشاند موسی
 سکان باشند وهارون سکان اوج باشند ایدی ۸ ورب موسی وهارون این
 داشوب دیدیکه ۹ ایله که فرعون سزن این داشوب دیدیکه محجزه لر ایلیون اونه هارونه
 دیهمن عصاکی آل وفرعون حضورن آت او وقت او ازدها اولاجق در ۱۰ وموسی
 این هارون فرعون بانه کلوب ایله ایلدیلر نیجه که رب اولره امر ایلمش ایدی وهارون
 اوز عصاکی فرعون حضورن حضورن و اونن بندلرینن حضورن آنوب او ده ازدها او ندی
^{۱۰}

və Abihunú və Əl'ázarı və İtâmarı doğdu

24*və Korahin oğulları Əssir və Əlqəna və Əbiasəf bular Korahın qabilələridirlər

25*və Harunun oğlu Əlyazar özünə Fətai'lin qızlarından 'övrət aldı və o da ona Fənhası doğdu bular oların qabilələrinə görə Lavililərin ocaqlarının rə'isləridirlər

26*Harun-inən Musa bulardır ki Rəbb olara dədi bən-i İsrə'eli Misir diyârından öz orduları-inən çıxardıñ

27*bən-i İsrə'eli Misir diyârından çıxardmaq için Misir pâdşâhı Fir'on inən danışan Musa və Hârûn bulardırlar

28*və vaktiñə RƏBB Misir diyârında Musa-inən danışdı

29*o vakt RƏBB Musa-inən danışib dədi ki mən RƏBBim Misir pâdşâhı Fir'on-inən o zâdların hamısını danış ki Mən sənə dərəm

30*və Musa RƏBBin huzûrunda dədi ki mən ağır danışanəm bəs Fir'on mənə nicə itâ'at éylər

yəddinci bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki bax mən səni Fir'avn için Allah éyləmişəm və qardaşın Hârûn sənin pəyğəmbərin olsun

2*mən Hârûna ki sənə danışərəm sən danış və qardaşın Hârûn da Fir'ona danışın ki bən-i İsrə'eli öz diyârından qoysun getsinlər

3*amā mən Fir'onun üreyimi bərkədəcəğim ki öz alâmətlərmi və mö'cüzələrimi Misir diyârında çox éyləyəm

4*və Fir'on sizə itâ'at éyləməyəcəkdir və Mən də əlimi Misir üstünə qoyacağım və mən öz ordularımı öz qövmim bən-i İsrə'eli Misir diyârından böyük divânlar-inən çıxardacağım

5*və Misirlilər biləcəkdirler ki mən *Yehovahyəm* vaktiñə Mən də əlimi Misir üstünə uzadaram və oların içindən bən-i İsrə'eli çıxardaram

6*və Musa və Hârûn nicə ki RƏBB olara əmr éyləmiş idi éylə éylədilər

7*və Fir'avn-inən danışanda Musa səksən yaşında və Hârûn səksən üç yaşında idi

8*və RƏBB Musa və Hârûn-inən danışib dədi ki

9*və éylə ki Fir'on sizin-inən danışib dədi ki mö'cüzələr eyləyin onda Hârûna deyəsin 'əsâñi al və Fir'onun huzûrunda at o vaxt o əjdəha olacaqdır

10*və Musa-inən Hârûn Fir'onuna gəlib éylə eylədilər nicə ki RƏBB olara əmr éyləmiş idi və Hârûn öz 'əsâsını Fir'avnın huzûrunda və onun bəndələrinin huzûrunda afîb o da əjdəhâ oldu ∞

۱۱ وفرعون ده حکمالری وساحرلری چاغروب اولرده که مصرن ساحرلری ایدبیلر اوز سحرلری اینن ایله ایدبیلر ۱۲ یعنی هرکس اوز عصانی آنرا عصالار اژدهالر اوپور ایدبیلر اما هارون عصانی اولرن عصالارینی اوندی ۱۳ وفرعون بورکی برکلتب اولره اطاعت ایلمدی یجه که رب دیش ایدی ۱۴ ورب موسی به دیدیکه فرعون بورکی برکلتب خلقی برآخغه مانع اولور ۱۵ سن سحر فرعونن یاننه ڪت باخ او در اوزی صوین یاننه چیغاجق در وچاین کارننک اونن حضورنک دور واو اژدهایه دونن عصانی الک دوت ۱۶ اووه دی عبرانیلرن الله یهوا منی ستن یانکه کوندروب دیر که قومی برآخ که چولن منه عبادت ایلسونلر و باخ ایندبه کیمین اطاعت ایلمدون ۱۷ پس یهوا یله دیر که بونن اینن یله جکسن که من یهوا ام وقتیکه من المد اولان عصا اینن جاین اولان صوله اورم وصولر قانه دونر ۱۸ وچاین اولان بالفلر اولوب چای متugen اولار و مصری لر چایدن صو ایچمک اکراه ایبلر ۱۹ ورب موسی به دیدیکه هارونه دی عصاکی آل والکی مصرن صولرین اوستنه اوزات یعنی اولرن چایلری وارخلری وکوللری وجمله صوجع اولان برلینن اوستنه که اولر قان اولسون وقام مصر دیارنن آگاج وداش قابلر ایچن قان اولادج در ۲۰ و اولرده ایله ایدبیلر یعنی موسی اینن هارون یجه که رب اولره امر ایلش ایدی وعصانی قاوزبوب فرعونن حضورنک واؤن بنلرینن حضورنک چاین اولان صویه اوردی وجاين اولان صولرن کافه سی قانه دوندی ۲۱ وجاين اولان بالفلر اولوب چای متugen اولدی و مصری لر چایدن صو ایچمک یلمر ایدبیلر وقام مصر دیارنن قان وار ایدی ۲۲ و مصرن ساحرلری ده اوز سحرلری اینن ایله ایدبیلر وفرعونن قلی برکلندی واولره اطاعت ایلمدی یجه که رب دیش ایدی ۲۳ وفرعون دونوب اوز ابوبه کلدی و بورکی بونی ده ملاحظه ایلمدی ۲۴ وها می عسلی لر صو ایچمک ایچون چاین اطرافی قازر ایدبیلر چونکه چاین صویندن ایچه یلمر ایدبیلر ۲۵ ورب چایی اور مقدن صوره قام بدی کون کچدی

سکنی باب

۱ اورب موسی به دیدیکه فرعونن یاننه کیدوب اونه دیهسن که رب یله دیر که من

11*və Fir' on da hükümləri və sâhərləri çağırıb olar da ki Misrin sâhərləri idilər öz sihirləri-inən èylə èylədilər

12*ya'nî hərkəs öz 'əsâsını atar və 'əsâlar əjdəhələr olur idilər amâ Hârunun 'əsâsi oların 'əsâlarını uddu

13*və Fir' onun yürəğinə bərglənib olara it'ât èyləmədi nica ki RƏBB dəmiş idi

14*və RƏBB Musaya dədi ki Fir' onun yürəğinə bərglənib xalqı bıraxmağa məni' olur

15*sən səhər Fir' onun yanına get bax odur özü suyun yanına çıxacaqdır və çayın kənarında onun huzûrunda dur və o əjdəhəyə dönen 'əsâni əlində dut

16*və ona də 'ibrânlərin Allahı-*Yehovah* məni sənin yanına göndəribdir ki qövmimi bırax ki çöldə mənə 'ibâdət èyləsinlər və bax indiyə-kimin it'ât èyləmədin

17*bəs *Yehovah* belə dər ki bunun-inən biləcəksin ki Mən-*Yehovahım* və vaktinə mən əlimdə olan 'əsâ-inən çayda olan sulara ururum və sular qana döner

18*və çayda olan balıqlar ölüb çay müte 'əffin olur və Misirlilər çaydan su içməgə ikrâh èylərlər

19*və RƏBB Musa dədi ki Hâruna də 'əsârı al və əlini Misrin sularının üstünə uzat ya'nî oların çayları və arxları və gölləri və cümlə su cemi' olan yərlərinin üstünə ki olar qan olsun və tamâm Misir diyârında ağaç və daş qablar içində qan olacaqdır

20*və olarda èylə èylədilər ya'nî Musa-inən Hârun nica ki Rəbb olara emr èyləmiş idi və 'əsârı qavzuyıb Fir' onun huzûrunda və onun bəndələrinin huzûrunda çayda olan suya urdu və çayda olan suların kafası qana döndü

21*və çayda olan balıqlar ölüb çay müte 'əffin oldu və Misirlilər çaydan su içəbilmir idilər və tamâm Misir diyârında qan var idi

22*və Misrin sâhərləri də öz sihirləri-inən èylə èylədilər və Fir' onun qalbi bərgləndi və olara it'ât èyləmədi nica ki RƏBB dəmiş idi

23*və Fir' on dönüb öz evinə gəldi və yürəğinə bunu da mülâhaza èyləmədi

24*və hamı Misirlilər su içmək için çayın ətrafinı qazar idilər çünkü çayın suyundan içəbilmər idilər

25*və RƏBB çayı urmaqdan sora tamâm yəddi gün keçdi

səkizinci bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki Fir' onun yanına gidib ona dəyəsən ki RƏBB bələ dər ki Mənim ∞

قومی قوی کنسون که منه عبادت ایلسونلر ۲ و الا اکر سن بر احتمله مانعست ایله من
 باخ بود من نام سرحدلرگی فوریا غملر این او را جنم ۳ و چایدن کثرت این فوریا غملر
 حصوله کلوب چیغوب سن ایوکه و خلوختانه که وسن دوشککه وسن بندلرگن ابولریه
 و قومکه و تنویرلرگه و خمیر نکنه لرگه کیره جکدرلر ۴ و فوریا غملر سن اوسنکه وهامی
 بندلرگن اوسننه چیخا جقدرلر ۵ و رب موسی به دیدیکه هارونه دی الگی عصاک این
 اوزات بو چایلنر و ارخارن و کوللنر اوسننه ومصر دیارین اوسننه فوریا غملر جیخارت
 ۶ و هارون اوز الى مصرن صولین اوسننه اوزادوب فوریا غمه چخدی ومصر ولاپنی
 باحدی ۷ و ساحرلر ده اوز سحرلر اینه بیله ایلدیلر اویلد ده مصر ولاپن اوسننه
 فوریا غملر چیخارندیلر ۸ و فرعون موسی اینه هارونی چاغروب دیدیکه رب دعا ایلیون که
 فوریا غملری مندن و منم قومدن دفع ایلسون ومن خلئی بر اخرم که رب ذبحلر ایلسون لر
 ۹ و موسی ده فرعونه دیدیکه منه تعین ایله که من نه وقت سن ایجون و بندلرگه ایجون
 و قومک ایجون دعا ایلم که فوریا غملر سندن وسن ایوکدن قبریلوب بالفوز چاید
 فالسون ۱۰ او ده دیدی صباح او ده دیدی بیل نا که بیله من که بزم الہمز ہوا کیمی بر
 اوزکسی بی خدر ۱۱ و فوریا غملر سندن وایولرگدن و بندلرگدن و قومکدن دفع اویلوب
 بالفوز چاید قالارلر ۱۲ و موسی اینه هارون فرعون یا شدن چیغوب موسی رب فریاد
 ایلدی او فوریا غملر دن اونزی که فرعون اوسننه قویش ایدی ۱۳ و رب موسی بن سوزی
 کیمی ایلدی و فوریا غملر ابولردن و کوچه لردن و چوللردن نلف اویلیلر ۱۴ اویلری فه
 قه یغشدروب بر متعفن اولدی ۱۵ و چون فرعون کوردی که راحلق حاصل اولدی
 بورکنی بر کدو ب اویله قولاق و بر مدی نیجه که رب دیش ایدی ۱۶ و رب موسی به
 دیدیکه هارونه دی عصاکی اوزادوب برن طبراغه اور وقامر مصر دیارن شیش
 او لا جقدر ۱۷ و بیله ایلدیلر و هارون الى اوز عصاکی این اوزادوب برن طبراغه
 اوردی و شیش اولدی اسان و حیوان اوسنک نام مصر ولاپن هامی نوز شیش اولدی
 ۱۸ و ساحرلر ده اوز سحرلر این شیش چیخارتنی ایجون ایله ایلدیلر اما قادر اویلادیلر
 و شیش اسان و حیوان اوسننه وار ایدی ۱۹ و ساحرلر فرعونه دیدیلر بو الهن بار مرفق

qövmimi qoy getsin ki Mənə ‘ibâdət èyləsinlər
 2*və illâ əğər sən bıraxmağa məmâna’ at èyləyəsən bax budur mən tamâm sərhadlırinji
 qurbağalar inən uracağım
 3*və çaydan kəsrət-inən qurbağalar husulə gəlib çıxıb sənin eviŋə və halvəthânəŋə
 və sənin döşəğinjə və sənin bəndələrinjin əvləriŋə və qavmiŋə və tənürləriŋə və hamir
 təknələriŋə girəcəkdirler
 4*və qurbağalar sənin üstüŋə və hamı bəndələrinjin üstüŋə çıxacakdırular
 5*və RƏBB Musaya dədi ki Haruna də əlini ‘əsâŋ-inən uzat bu çayların və arxhaların
 və göllərin üstünə və Misir diyârının üstünə qurbağalar çıxart
 6*və Hârûn öz əlini Misirin sularının üstünə uzadıb qurbağa çıxdı və Misir vilâyetini
 basdı
 7*və sâhirlər də öz sihirləri-inən belə èylədirler olar da Misir vilâyetinin üstünə qur-
 bağalar çıxarddırilar
 8*və Fir‘on Musa-inən Hârûnu çağırıb dədi ki RƏBB du‘â èyləyin ki qurbağaları
 məndən və mənim qavmimdən dəf‘ èyləşin və mən xalqı bıraxırim ki RƏBBə zəbihlər
 èyləsinlər
 9*və Musa da Fir‘ona dədi ki mənə ta‘yin èylə ki mən nə vaxt sənin için və bəndələrinj
 üçün və qövmiŋ için du‘â èyləyəm ki qurbağalar səndən və sənin èviŋdən qayrilib
 yalnızçayda qalsın
 10*o da dədi sabâh o da dədi bəli tâ ki biləsin ki bizim Allahımız-***Yehovah*** kimi bir
 özgəsi yoxdur
 11*və qurbağalar səndən və əvləriŋdən və bəndələriŋdən və qövmiŋdən dəf‘ olub
 yalnızçayda qalarlar
 12*və Musa-inən Hârûn Fir‘onun yanından çıxıb Musa RƏBBə fəryâd èylədi o
 qurbağalardan ötürü ki Fir‘onun üstünə qoymuş idi
 13*və RƏBB Musanın sözü-kimi èylədi və qurbağalar əvlərindən və göçələrdən və
 çöllərindən tələf oldular
 14*və oları qaba qaba yiğışdırıb yər mütə‘affin oldu
 15*və çün Fir‘on gördü ki râhatlıq hâsil oldu yürəgnı bərgidib olara qulaq vərmədi
 nicə ki RƏBB dəmiş idi
 16*və RƏBB Musaya dədi ki Hârûna də ‘əsâŋı uzadıb yərin toprağına ur və tamâm
 Misir diyârında şipiş olacaqdır
 17*və bələ èylədirler və Hârûn elini öz ‘əsâsi-inən uzadıb yərin toprağına urdu və şipiş
 oldu
 18*və sahərlər də öz sihirləri-inən şipiş çıxartmaq için èylə èylədirler amâ kâdir ol-
 madılar və şipiş insan və heyvân üstündə var idi
 19*və sahərlər Fir‘ona dədirler bu Allahın barmağı ∞

در اما فرعون بورکی برکلوب اوله فولاق ویرمدى نیجه که رب دیش ایدی ۲۰ ورب موسی به دیدیکه سحر تیز قالق و فرعون حضورتنه دور او بودر صو طرفنه چی حاجق در واوهه دی که رب یله دیر قومی برایخ که منه عبادت ایلسونلر ۲۱ چونکه آکرسن منم قومی برایخیه من باخ بودر من ده سنن اوستکه وینه لرک اوسته و قومک اوسته وایوک اوسته ایت ملکی کوندره حکم ومصری لرن ابولری و هد او برن هامبی که اولراون اوستنک در لر ایت ملکی این دولی اولاچن در لر ۲۲ اما من او کونک جوشن دیاریکه که من قوم اوئن در آیره جغم که اوراده ایت ملکی اولسون تا یله من که من عالم ایجنت هوا ام ۲۳ و تفاوت قویه جغم من قوممن وشن قومکن آراسند بو علامت صاح اولاچن در ۲۴ ورب یله ابلدی و فرعون ایویه واونن بندلرین ابولرینه جوخ ایت ملکی کندی و غام مصر ولاینک بر ایت ملکی بن جهتندن خراب اولدی ۲۵ و فرعون موسی نی و هارونی چانگروب دیدیکه کیدوب بو دیارده الله زه ذبح لر ایلیون ۲۶ و موسی دیدیکه یله ابلمک مناسب دکل چونکه اوئن بزمصری لره مکروه اولانی بزم الله زه هوا به ذبح ایلمش اولورق اکر بزمصری لره مکروه اولانی اولرن کوزلرین قباغنه ذبح ابلمک مکراول بزی داش قالاق ایلمزلر ۲۷ چوله اوچ کونلک بول کیدرک و بزم الله زه هوا به ذبح لر ابلدک نیجه که بزه دیوبدر ۲۸ و فرعون دیدی من سزی قوبام و سزاوز الله زه هوا به چوله ذبح لر ایلیون اما کرک هیچ اوzac کمیسز و کرک منم ایجون دعا ایلیسر ۲۹ و موسی دیدی ابتدی من سنن یانکدن چیخوب ربه دعا ایلم و ایت ملکی صباح فرعوندن واونن بندلریندن واونن قومندن دفع اولور اما فرعون بردها قوی ربه ذبح لر ابلمک قویامق این آدانسون ۳۰ و موسی فرعونن یاندن چیخوب ربه دعا ابلدی ۳۱ ورب موسی نن دیدبکی کیسی ابلدی و ایت ملکی فرعوندن واونن بندلرین واونن قومندن دفع اولدی و برجهسی ده قالدی ۳۲ و فرعون او زبورکی بو دفعه ده برککدوب قومی برآحمدی

دوقزخی باب

۱ ورب موسی به دیدیکه فرعونن یانه کت واوهه دی که عبرانیلن الله رب یله

dir amâ Fir‘onun yürəğî bərglənib olara qulaq vərmədi nica ki RƏBB dəmiş idi
 20*və RƏBB Musaya dədi ki səhər təz qalq və Fir‘onun huzûrunda dur o budur su
 tərəfinə çıxacaqdır və ona də ki RƏBB bələ dər qövmimi bırax ki Mənə ‘ibadət éylə-
 sinlər

21*çünki eğər sən mənim qövmimi bıraxmiasən bax budur Mən də sənin üstüñə və
 bəndələriñ üstünə və qövmiş üstünə və èvinj üstünə it-məlcəgi göndərəcəgim və
 Misirlilərin évləri və həm də o yərin hamısı ki olar onun üstündədirlər it-məlcəgi inən
 dolu olacaqdırlar

22*amâ Mən o gündə Coşen diyârını ki Mənim qövmim ondadır ayıracagım ki orada
 it-məlcəgi olmasın tâ biləsin ki Mən ‘âləm içində *Yehovahəm*

23*və tefâvüt qoyacağım Mənim qövmimin və sənin qövmişin arasında bu ‘əlāmət
 sabâh olacaqdır

24*və RƏBB bələ éylədi və Fir‘onon èvinə və onun bəndələriñin évlərinə çox it-
 məlcəgi və tamâm Misir vilâyatində bir it-məlcəgin cihətindən harâb oldu

25*və Fir‘on Musanı və Hârunu çağırıb dədi ki gidib bu diyârda Allahıza zəbihlər
 éyləyin

26*və Musa dədi ki bələ éyləmək münâsib degil çünki onda biz Misirlilərə məkruva
 olanı bizim Allahımız-*Yehovaha* zəbh éyləmiş olaraq eğər biz Misirlilərə məkruva
 olanı gözlərinin qabağında zəbh éyləsək məğər olar bizi daş-qalaq éyləməzlər

27*çöldə üç günlük yol gidərək və bizim Allahımız-*Yehovaha* zaclar éylərək nica ki
 bizə dəyibdir

28*və Fir‘on dədi mən sizi qoyerəm və siz öz Allahız-*Yehovaha* çöldə zəbihlər
 éyləyin amâ gərək hîç uzaq getməyəsiz və gərək mənim üçün du‘â éyləyəsiz

29*və Musa dədi indi mən sənin yanından çıxıb RƏBBə du‘â éylərim və it-məlcəgi
 sabâh Fir‘ondan və onun bəndələrindən və onun qövmindən dəf“ olur amâ Fir‘on bir
 daha qövmi RƏBBə zəbihlər éyləməğə qoymamaq-inən aldatmasın

30*və Musa Fir‘onun yanından çıxıb RƏBBə du‘â éylədi

31*və RƏBB Musanın dədiyi-kimi éylədi və it-məlcəgi Fir‘ondan və onun bəndə-
 lərindən və onun qövmindən dəf“ oldu və bir cüssəsi də qalmadı

32*və Fir‘on öz yürəğini bu dəf“ a da bərgədib qövmi bıraxmadı

dokuzuncu bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki Fir‘onun yanına get və ona də ki ‘İbranılərin Allahı
 RƏBB bələ ∞

خروج ۹

۱.۱

دیر قومی براخ که منه عبادت ایلسونلر ۲ چونکه آکر اولری برآخمه مانعت ایلیه سن و اولری دوتوب دها صاخله سن ۳ باخ رین الی ده سن چولن کی سوریلر کن و آتلر کن واولا غلر کن و دوهرلر کن و مال و فویونکن اوسته اولوب چوخ یوک قیربلق اولا جق در ۴ و رب اسرائیلن سوریلرین و مصطلی لرن سوریلرین آراسند نقاوت قویه جق در و بنی اسرائیلن کی لردن هیچ بریسی تلف ایلیه جقدر ۵ و رب وقت تعیین ایلیوب دیدیکه صباح رب بو زادی بو دیارده ایلیه جکدر ۶ و صباحی رب بو زادی اجرا ابدی و مصطلی لرن های سوریلری قیربلدی اما بنی اسرائیلن سوریلرندن برجه سی ده تلف اویادی ۷ و فرعون آدم کوندروب کوردیکه اسرائیلن سوریلرندن برجه سه کیمین اولن بوخ ایدی و فرعون بورکی برکلوب قومی قویادی کنسنلر ۸ و رب موسی این هارونه دیدیکه نتور کولندن آوجلزی دولدروب موسی اوی فرعون نظریه کوکه ساری سپسون ۹ واو نام مصطلی دیارین اوستنک نوز اولوب نام مصطلی دیارند انسان و حیوان اوستنک شیشوب قباری چبانلر اولا جق در ۱۰ و اولر نتور کولی کوتروب فرعون حضورنک دور دیلر و موسی اوی کوکه ساری سدی و انسان و حیوان اوستنک قباری چبانلر اولدی ۱۱ اما ساحرلر او چبانلر جهندن موس نن حضورنک دوره یلدیلر چونکه چبانلر ساحرلر و های مصطلی لرن ده اوستنک وار ایدی ۱۲ و رب فرعون بورکی برکدوب او اولره قولاق و بریدی نیجه که رب موسی به دیش ایدی ۱۳ و رب موسی به دیدیکه سحر نیز فالنوب فرعون حضورنک دور و اونه دی که عبرانیارن الله رب یله دیر که قومی براخ که منه عبادت ایلسونلر ۱۴ چونکه من بودفعه او ز جمله بلالری سن قلبکه و بندلرکه و فومکه کوندره جکم نا یله سن که نام عالمد من کیوی سی بوخ در ۱۵ زبرا که ایندی من الی او زادوب سنی و قومکی و با این اوراجغم و سن یردن محو او لا جق سن ۱۶ و حقیقت همان او ندن او نری من سنی صاخلامش که او ز قدرنی سن ظاهر ایلمه تاکه من آدم نام عالمده بیان اولسون ۱۷ آیا سن هله قوممه خد دوروب اولری برآخیه جق سن ۱۸ باخ من صباح بو وقت جوخ یوک دولی پاغدره جنم که مصطلی بنا اولان کوندن ایندیه قدر اونن مثلی اولماش اولسون

dér qavmimi bırax ki ənə ‘ibâdət éyləsinlər
 2*cünki əğər oları bıraxmağa memân‘at éyləsən və oları dönüb daha sâhlayasən
 3*bax RƏBBin əli də sənin çöldəki sürűlərijin və atlarijin və ovlaqlarijin və dəvələ-
 rijin və mäl və qoyuğun üstünə olub çox böyük qırılmaq olacaqdır
 4*və RƏBB İsrâ’el sürüllərinin və Misirlilərin sürüllərinin arasında tefâvüt qoyacaqdır
 və RƏBB İsrâ’elinkilərindən hîç birisi tələf olmayıacakdır
 5*və RƏBB vakt ta ‘yîn eyləyib dədi ki sabâh RƏBB bu zâdı bu diyârda eyləyəcəkdir
 6*və sabâh Rəbb bu zâdı icrâ eylədi və Misirlilərin hamı sürülləri qırıldı amâ bən-i
 İsrâ’el sürüllərindən bircəsi də tələf olmadı
 7*və Fir‘on adam göndərib gördü ki İsrâ’elin sürüllərindən bircəsinə-kimin ölen yox
 idi və Fir‘onun yürügi bərgləniib qavmı qoymadı getsinlər
 8*və RƏBB Musa-inən Hâruna dədi ki tənvir-gölündən avuclarızı doldurub Musa
 onu Fir‘onun nazırında göğə sârî səpsin
 9*və o tamâm Misir diyârının üstündə toz olub tamâm Misir diyârında insân və həy-
 vân üstündə şışib qabarlı çibânlar olacaktır
 10*və olar tənvir-gölü götürüb Fir‘onın huzûrunda durdılara və Musa onu göğə sârî
 səpdi və insan və həvvân üstündə qabarlı çibânlar oldu
 11*amâ sâhərlər o çibânlar cixətindən Musanın huzûrunda durabilmədilər çünki
 çibânlar sâhərlərin və hamı Misirlilərin də üstündə var idi
 12*və RƏBB Fir‘avnın yürügini bərkidib o olara qulaq vərmədi nica ki RƏBB Musaya
 dəmiş idi
 13*və RƏBB Musaya dədi ki səhər təz qalkib Fir‘onun huzûrunda dur ona də ki
 ‘Ibrâîlərin Allahı-RƏBB belə dər ki qacmımı bırax ki mənə ‘ibâdət éyləsinlər
 14*cünki Mən bu dəfə öz cümlə bələlərimi sənin qalbiyə və bəndələrjə və qövmiyyə
 göndərəcəğim tâ biləsin ki tamâm ‘aləmdə Mənim kimisi yoxdur
 15*zirâ ki indi mən əlimi uzadıb səni və qövmiyyi vəbâ-inən uracağım və sən yerdən
 məhv olacaqsın
 16*və həqiqət həmən ondan ötürü Mən səni sâhlamışım ki öz qudrətimi sənə zâhir
 éyləyim tâ ki mənim adıım tamâm ‘aləmdə bəyân olsun
 17*âyâ sən hələ qövmimə zad durub oları buraxmayacaxsın
 18*bax mən sabâh bu vakt çox böyük dolu yağıdıracağım ki Misir binâ olan gündən
 indiyə qadar onun misli olmamış olsun ∞

خروج ۹

۱۹ پس ابتدی کوندروب سورینگی و های مالکی صحرادن جمع ایله هر آدم و حیوان که
صحراده ناپلوب ایوه بغلسه اولرن اوستنه دولی با غدیر و اولر اوله جنگدلر
۲۰ فرعون بندلریندن هر کم که رین سوزندن قورخر ایدی اوز بندلرینی و سوریسنسی ایولره
فاضرندی ۲۱ اما رین سوزینه ملتنت اولیان اوز بندلرینی و سوریسنسی صحراده قویدی
۲۲ و رب موسی به دیدیکه الکی کوکه ساری قاوزه تمام مصر ولايتنک یعنی مصر دیارنن
انسان و حیوان و صحرازن اونن هامبسی نن اوستنه دولی اولادق در ۳۳ و موسی اوز
عصلانی کوکه ساری اوزادوب و رب کوروئی لر و دولی کوندردی و پره اود برتدی
ورب مصر دیارین اوستنه دولی یانگردی ۲۴ و دولی یاغوب دولی نن آراسنک قارشمش
او دده وار ایدی ایله چوخ شدنی که تمام مصر ولايتنک مصر قوم اولان وقتندن بری
اون کبیسی اویاماش ایدی ۲۵ و دولی تامر مصر دیارنن ادمدن حیوانه قدر
صحراده کن هامیسنسی اوردی و چولن های اوننی دولی اوردی و چولن های
آغاجلرینی صندردی ۲۶ بالقوز بنی اسرائیل اولداغی جوشن دیارنن دولی اویادی
۲۷ و فرعون کوندروب موسی اینن هارونی چاغروب اولره دیدیکه بودفعه من کناه
ایلدم رب عادل در اما من و من قوم شریر ایک ۲۸ رب دعا ایلیون که هیبتی
کوروئی لر و دولی اولق کسلسون و من سزی برا خرم که سز دها دورمزرسز
۲۹ و موسی اونه دیدی من شهردن چیغانک اللری رب قاوزیه چغم و کوروئی لر کسلوب
بردها دولی اویلزنا بیلسن که عالم رینکی در ۳۰ اما من پیلام که سن و بندلرک رب
الله حضورنن هله قور خمرسز ۳۱ و کنان و آریه اویلادی چونکه آریه باش
آچمش و کنان نخمه کلمش ایدی ۳۲ اما بو غدا و چاودار اویلادی چونکه اولر
کچ بشر ۳۳ و موسی فرعون باندن شهردن چیغوب اللرینی رب ساری قاوزه دی
و کوروئی لر و دولی کسلدی و یاغش بره یاغدادی ۳۴ و ایله که فرعون کوردیکه یاغش
این دولی و کوروئی لر کسلدی که کناده مرنک اولوب اوزی و بندلری بورکلرینی
برکدبلر ۳۵ و فرعون بورکی برکلشوب بنی اسرائیلی برآحمدی نیجه که رب موسی نن
و سلطنه این داشمش ایدی

19*bəs indi göndərib sürüñu və hamı mülküňü sahrâdan cəm éylə hər âdam və həvvân ki sahrâda tapılıb evə yiğilmasa oların üstünə dolu yağacak və olar ölcəkdirlər
 20*Fir'onun bəndələrindən hər kim ki RƏBBin sözlərindən qorxar idi öz bəndələrini və sürüsünü evlərə qaçırtdı

21*amâ RƏBBin sözünə mâtufet olmayan öz bəndələrini və sürüsünü sahrâda qoydu

22*RƏBB Musaya dədi ki əlini göğə-sâri qâvuza və tamâm Misir vilâyətində ya'nî Misir diyârında insan və həvvân və sahrânın otunun hamısının üstündə dolu olacaqdır

23*və Musa öz 'əsâsını göğə-sâri uzadıb və RƏBB guruldulər və dolu göndərdi və yərə od yaratdı və RƏBB Misir diyârının üstünə dolu yağdırdı

24*və dolu yağış dolunun arasında qarışmış od da var idi ələ çox şiddətli ki tamâm Misir vilâyətində Misir kavm olan vaktdan bəri onun-kimisi olmamış idi

25*və dolu tamâm Misir diyârında âadamdan həvvâna qadar sahrâdakinin hamısını urdu və çölün hamı otunu dolu urdu və çölün hamı ağaçlarını sandırdı

26*yalnız bən-i İsrâ'elin olduğu Coşən diyârında dolu olmadı

27*və Fir'avn göndərib Musa-inən Hârunu çağırıb olara dədi ki bu dəfə mən günâh éylədim RƏBB 'âdildir amâ mən və mənim qavmim şərîrik

28*RƏBBə du'â éyləyin ki həybətli gürültülər və dolu olmaq kəsilsin və mən sizi bıraxırim ki siz daha durmazsız

29*və Musa ona dədi mən şəhrdən çıxânda əllərimi RƏBBə qavzayacağım və gürültülər kəsilib bir daha dolu olmaz tâ biləsin ki 'âləm RƏBBinkidir

30*amâ mən bilirəm ki sən və bəndələriñ RƏBB-Allahın huzurundan halâ qorxmasınız

31*və kətən və arpa uruldu çünkü arpa baş açmış və kətən tohumu gəlmış idi

32*amâ bugdâ və çâvdâr urulmadı çünkü olar kiç yətişir

33*və Musa Fir'onun yanından şəhrdən çıxıb əllərini RƏBBə sâri qavzadı və gürültülər və dolu kəsildi və yağmiş yərə yağmadı

34*və ələ ki Fir'on gördü ki yağmış-inən dolu və gürültülər kəsildi gənə günâha mürtəkəb olub özü və bəndələri yürəklərini bərkiddilər

35*və Fir'onun yürügi bərkilmişib bən-i İsrâ'eli bıraxmadı nicə ki RƏBB Musanın vəsətəti-inən danışmış idi ∞

اونجی باب

۱ و رب موسی به دیدیکه فرعونن یانه کت چونکه من اون بورکی واون بندلرین بورکی برکشم اوندن اوتری که بو علامتلری اولرن آرالرنه اجرا ایلم ۲ و اوندن اوتری که سن اوغلکن واوغلکن اوغلشن قولاقلرینه مصدره ایلدکی و همه اولرن آرالرنه اجرا ایلدکم علامتلری نقل ایلهیسن ویلسز که من بپروا ام ۳ و موسی این هارون فرعونن یانه کیدوب اونه دیدیلر که عبرانیلرنه الله رب پیله دیر که نه وقته کیمین من حضورمه نواضع ایمکدن امتناع ایله جک سن قومی قوی کتسنلر که نه عبادت ایلسونلر ۴ چونکه آکرسن من قومی برآخنده امتناع ایلهیسن باخ من بودر صباح سنن سرحدلرکه چکرکه کنوره جکم ۵ و اولرین بوزینی اورنوب بری گوره پیله جکدرلر و دولی دن سزن ایچون قورنلوب آرتق قالانی په جکدرلر و سزن ایچون یردن بنن هر بر آغاجی په جکدرلر ۶ و اولرستن ایولرکی وهامی بندلرکن ایولرینی وهامی مصلی لرن ایولرینی ایله دولدره جقدرلر که مثلثی نه سن آنالرک و نه آنالرکن آنالری بر اوستنک اولان ایامدن بو کوه کیمین کورمیوبدرلر و دونوب فرعونن یاندندن چخنده ۷ و فرعونن بندلری اونه دیدیلر که بو آدم نه وقته کیمین بزه نه او لاجندر قوی بو آدمکنسرنلر اوزلرین الله یهوا به عبادت ایلسونلر آیا هله آنلامدون که مصدر خراب اولوبدر ۸ او وقت موسی این هارونی فرعونن یانه کبری کنوروب اوله دیدیلر که کپدون اوز الله زی یهوا به عبادت ایلیون کدتلرکم در ۹ و موسی دیدیکه بزاوز جوانلر مر و قوجالرمز این کید جک بزا او غالرمز و قزلرمز و قوبولرمز و ماللرمز این کید جک چونکه بزم ایچون یهوا یبرامی در ۱۰ او ده دیدیکه یاه او لسون یهوا سزن این او لسون اکر من سزی و اهل و عیالزی قویسم اما باخون که قباغزده بلا وارد در ۱۱ خیر الا سر کشی لر کیدوب یهوا به عبادت ایلیون چونکه سز اونی آختاررس و اولری فرعونن حضورندن قاودیلر ۱۲ و رب موسی به دیدیکه چکرکدن اوتری الکی مصدر دبارین اوزسته اوزرات که مصدر دبارین اوسته جیحوب ولاپن اوسته هامیسی بعض

onuncu bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki Fir‘onun yanına get çünki Mən onun yürəğini və onun bəndələrinin ürəğini bərkədmişəm ondan ötürü ki bu ‘əlāmətlərimi olaların aralarında icrâ eyləyəm 2*və ondan ötürü ki sən oğluğun oğluğun oğlunun qulaklarına Misirdə éylədigimi və həm də olaların aralarında icrâ éylədigim ‘alāmətləri nakl éyləyəsin və biləsiz ki mən *Yehovahəm*

3*və Musa-inən Hârun Fir‘onun yanına gidib ona dədilər ki ‘İbrânlərin Allahı-RƏBB belə dər ki nə vaxt-kimin Mənim huzûrumda təvâzu‘ éyləməkdən imtinâ‘ éyləyəcək-sin qövmimi qoy getsinlər ki Mənə ‘ibâdət éyləsinlər

4*çünki əğər sən Mənim qövmimi bıraxmaqdan imtinâ‘ a éyləyəsən bax Mən budur sabâh sənin sərhâdlarıñça çəkirgə göndərəcəğim

5*və olar yerin yüzünü örtüb yeri görəbiləməyəcəkdirler və doludan sizin içün qurtulub artıq qalanı biləcəkdirler və sizin içün yerdən bitən hər bir ağaçı yiyecekdirler

6*və olar sənin evləriñj i və hamı bəndələriñj evləriñj i və hamı Misirlilərin evlərini éylə dolduracakdırular ki mislini nə sənin atalarınıñ və nə atalarının ataları yer üstündə olan əyyâmdan bu günə-kimin görməyibdirler və dönüb Fir‘onun yanından çıxdı

7*və Fir‘onun bəndələri ona dədilər ki bu adam nə vaxtə kimin bizə nâlə olacaqdır qoy bu adamlar getsinlər özlərinin Allahı *Yehovahə* ‘ibâdət éyləsinlər âyâ halâ anlamadın ki Misir harâb olubdur

8*o vakit Musa-inən Hârunu Fir‘onun yanına gəri göndərib olara dədilər ki gədin öz Allahız-*Yehovahə* ‘ibâdət éyləyin gedənlər kimimdir

9*və Musa dədi ki biz öz cavânlarımız və qocalarımız-inən gedəcəkik biz oğullarımız və qızlarımız və mällarımız-inən gedəcəgik çünki bizim için *Yehovah* bayramıdır

10*o da dədi ki belə olsun *Yehovah* sizin-inən olsun əğər mən sizi və əhl-i ‘iyâlizi qoyayım amâ baxın ki qabağızda bələ vardır

11*xəyir illâ siz kişilər gedib *Yehovahə* ‘ibâdət éyləyin çünki siz onu axtarırsız və oları Fir‘onun huzûrundan qovdular

12*və RƏBB Musaya dədi ki çəkirgədən ötürü əlini Misir diyârının üstünə uzat ki Misir diyârının üstünə çıxış vilâyətin otunun hamisini yə‘nî ∞

دولیدن قالان هامیستن بسون ۱۳ و موسی اوز عصالتی مصر دیارینه او زادوب رب او دیارن اوسته نام او کون و نام او کیجه بر مشرق بلی اسد ردی و صباح اولانه او مشرق بلی چکرکه کوردی ۱۴ و چکرکه تمام مصر دیارینن اوسته چیغوب مصر سرحدلرین هامیستن بینوب او نوردی ایله چوخ چوخ ایدیکه او ندن ایره لی او نن مثلی چکرکه او لبیو بدر و او ندن صوره ده او نن مثلی او لیه جندر ۱۵ و تمام بر بوزین اورندی و بر قرانق اولدی و بر ن نام او تی و آغا جلن جمله میوه لربن که دولی دن قالمش ایدی بدی و تمام مصر دیارین هیچ بر کوک آغاچ وجوله بر او ت قالمدی ۱۶ و فرعون تیز لک این موسی این هارونی چاغردی و دیدیکه من کناه ایلمشم سزن الله ز یوان و سزن حضور زده ۱۷ و آیندی توقع ایلیم بو دفعه ده کناهی بخشله والله ز یوانه دعا ایلیون که آنچه بو اولوم مندن دفع اولسون ۱۸ واو ده فرعون باندن چیغوب رب دعا ایلدی ۱۹ و رب بر چوخ شدتلی مغرب بلی کوردی که چکرکه کوتروب اولری قرمزی دریا به توکدی تمام مصر دیارنن بر دانه چکرکه قالمدی ۲۰ و رب فرعون بورکنی بر کندی واو ده بی اسرائیلی قویدی کسونلار ۲۱ و رب موسی به دیدیکه الکی کوکه ساری اوزات و مصر دیارینن اوستن قرانق اولاچق در بر مس اولنان قرانق ۲۲ و موسی الی کوکه او زادوب اوچ کون تمام مصر دیارنن قپ قره قرانق اولدی ۲۳ اوچ کون بری بربنی کور مر ایدی لر و بر کیمسه بر ندن دور مر ایدی اما هامی بی اسرائیلی لر ایچون اوز مسکنارن اشیق وار ایدی ۲۴ و فرعون موسی نی چاغر و رب دیدیکه کبدون یوا به عبادت ایلیون اما بالفوز قوبونز و مالز فالسون عیا للرز ده سزن این کسونلار ۲۵ و موسی دیدیکه اما سن ده کرک بزم المزه ذیجه لر و معرقدار و بر مسن که بز الله ز یوانه تقدم ایلیک ۲۶ و هن کرک بزم سوریلر مز بزم این کسون بر دنراق ده قالمیه جن در جونکه بز کرک الله ز یوانه عبادت ایلیک ایچون اولردن الاق وا راه کیدنه کیمین بزیلمرک که یوا به نه این عبادت ایلیه جک ۲۷ و رب فرعون بورکنی بر کندی واو استندی شه اولری بر اخسون ۲۸ و فرعون او نه دیدی باندن کت احیاط ابله که بوزی بر دها کور میسن چونکه بوزی کوردکه

doludan qalanın hamısını yəsir

13*və Musa öz əsâsını Misir diyârına uzadıb RƏBB o diyârin üstünə tamâm o gün və tamâm o gecə bir maşrıq yəli əsdirdi və sabâh olanda o maşrıq yəli çəkirkəni götürdü

14*və çəkirkə tamâm Misir diyârinin üstünə çıxıb Misir sərhadlərinin hamısında yəni oturdu ələ çox çox idi ki ondan frəli onun misli çəkirkə olmayıbdır və odan sora da onun misli olmayacaqdır

15*və tamâm yeryüzünü örtdü və yer qaranlıq oldu və ağaçların cümlə məyvələrini ki doludan qalmış idi yəddi tamâm Misir diyârında hîç bir kök ağaç və çöldə bi ot qalmadı

16*və Fir'on təzlik-inən Musa-inən Hârunu çağırdı və dədi ki mən günâh işləmişəm sizin Allahınız-*Yehovah* inən və sizin huzûrunda

17*və indi təvəqqi‘ éylərim bu dəfə da günâhimi baxışla və Allahınız-*Yehovah* du'a éyləyin ki ancaq bu ölüm məndən dəfə olsun

18*və o da Fir'onun yanından çıxıb RƏBB du'a éylədi

19*və RƏBB birçox şiddətli mağrib yəli gətirdi ki çəkirkəni götürüb oları qırmızı dəryâya tökdü tamâm Misir diyârında bir danə çəkirkə qalmadı

20*və RƏBB Fir'onun yürəğni bərkiddi və o da bən-i İsrâ'eli qoymadı getsinlər

21*və RƏBB Musaya dədi ki əlini göğə sâri uzat və Misir diyârinin üstündə qaranlıq olacakdır bir lems olunan qaranlıq

22*və Musa əlini göğə uzadıb üç gün tamâm Misir diyârında qapqara qaranlıq oldu

23*üç gün biri birini görmir idilər və bir kimsə yerindən durmir idi amâ hamı bən-i İsrâ'el içən öz məskənlərində işiq var idi

24*və Fir'on Musanı çağırıb dədi ki gedin *Yehovah* ‘ibâdət éyləyin amâ yalnız qoyunuz və mâliniz qalsın ‘iyâlləriniz də sizin-inən getsinlər

25*və Musa dədi ki amâ sən də gərək bizim əlimizə zəbihalar və mahruqalar vər-məsən ki biz Allahımız-*Yehovah* taqdîm éyləyək

26*və həm də gərək bizim sürülərmiz bizim-inən getsin bir dırnaq da qalmayacaqdır çünkü biz gərək Allahımız-*Yehovah* ‘ibâdət éyləmək üçün olardan alaq və oraya gidənə-kimin biz bilmərək ki *Yehovah* nə-inən ‘ibâdət éyləyəcəgik

27*və RƏBB Fir'onun yürəğini bərkəddi və o istəmədi ki oları bıräxsın

28*və RƏBB Fir'on ona dədi yanından get ihtiyâd éylə ki yüzümü bir daha görmə-yəsin çünkü yüzümü gördüğünə ∞

خروج ۱۱ و ۱۲

۱.۵

کونده اوله جکسون ۲۹ و موسی ده دبدی دو غری دانشرسن من بر دها بوزکی
کورمنم

اون برخیجی باب

۱ و رب موسی به دیدیکه فرعونن ومصرن اوسته نک بر بلا ده کوره جشم
واوندن صوره او سزی بورادن برآخه حق در وسزی برآخانه سزی بورادن تاماً قاوه
قاوه سوره جکدر ۲ بو خلقن حضورن دانش که هر کس او ز قوشو سندن و هر عورت
او ز قوشو عورتندن کومش و فزل الاتر است سونلر ۳ و رب خانی مصرلی لرن نظرین
مظہر التفات ایلدی و هد موسی مصر دیارن د فرعونن بندلرین نظرن و خلقن نظرین
چوخ بیوک برآدم ایدی ۴ و موسی دبدی رب پیله دیر که کیجه نن یاریستن من مصرن
ایچه چیمه جغم ۵ و مصر دیارن د کرمان دالیستن او تران جاریه نن بیوک او غله کیمین
اکلشن فرعونن بیوک او غلندن د کرمان دالیستن او تران جاریه نن بیوک او غله کیمین
وهم حیوانلن های اول دوغلانلری ۶ و قام مصر دیارن د بیوک فغان اولاچن در که
اونن مثلی نه اولوب درونه ده اونن مثلی اولاچن در ۷ اما جمله بی اسرائیل دن آمدن
نا حیوانه کیمین بر این ده حتی دبیلی جرکلته جکدر نا پیله سز که یهوا مصرلی لرن
واسرائیل آراسن نفاوت قوبر ۸ و سنن بو های بندلر لک کلوب منه تعظیم ابلیوب
دیه جکلر که سن و سه نایع اولان های خلق چیخون واوندن صوره من چخارم و شدنی
غضب این فرعونن یانندن چیخدی ۹ و رب موسی به دیدیکه فرعون سره فولاق
و برمیه جک در نا که من معجزاتن مصر دیارن د چوخالسون ۱۰ و موسی این هارون های
بو معجزه لری فرعونن حضورن اجرا ایلدیلر اما رب فرعونن بورکی برکتی که بی
اسرائیل اوز ولا بتندن برآخمسون

اون ایکنجی باب

۱ و رب موسی و هارون این مصر دیارن داشتوب دیدیکه ۲ بو آی سرن ایچون
آی لر باشی اولسون بعنی این آیلن دن او سزن ایچون او لنجی اولسون ۳ اسرائیل

gündə ölcəksin

29*və Musa da dədi doğru danışırsın mən bir daha yüzünü görməm
on birinci bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki Fir‘onun və Misirin üstünə tək bir bələ da getirəcəğim və ondan sora o sizi buradan bıraxacakdır və sizi bıraxanda sizi buradan tamâmən qova qova sürəcəkdir

2*bu xalqın huzûrunda danış ki hərkəs öz konusundan və hər ‘övrət öz qonşu ‘övrətindən gümüş və qızıl alâtlar istəsinlər

3*və RƏBB xalqı Misirlilərin nazarında mazhar iltifât eylədi və həm də Musa Misir diyârında Fir‘avnın bəndələrinin nazarında və xalqın nazarında çox böyük bir âdam idi

4*və Musa dədi RƏBB bələ dər ki gəcənin yarısında mən Misirin içini çıxacağım

5*və Misir diyârında hər bir böyük oğul ölcəkdir və öz tahtının üstündə eğləşən Fir‘onun böyük oğlundan dəğirmən dalısında oturan cəriyənin böyük oğluna kimin və həm həyvanların hamı əvvəl doğulanları

6*və tamâm Misir diyârında böyük fığān olacaktır ki onun misli nə olubdur və nə də onun misli olacaqdır

7*amə cümə bən-i İsrâ’eldən âadamdan tâ həyyâna-kimin bir itin də hatta dili çərək-lənmiyəcəkdir tâ biləsiz ki ***Yehovah*** Misirlilərin və İsrâ’elin arasında təfâvüt qoyar

8*və sənin bu hamı bəndələriñ gelib mənə ta‘zîm eyləyib diyəcəklər ki sən və sənə tâbi‘ olan hamı halq çıxñ və ondan sora mən çıxarım və şiddətli ǵazab-inən Fir‘onun yanından çıxdı

9*və RƏBB Musaya dədi ki Fir‘on sizə qulaq vərməyəcəkdir tâ ki mənim mu‘cizâtım Misir diyârında çoxalsın

10*və Musa-inən Harûn hamı bu mu‘cizələri Fir‘onun huzûrunda icrâ éylədilər amə RƏBB Fir‘onun yürəğni bərkətdi ki bən-i İsrâ’eli öz vilâyetindən bıraxmasın

on ikinci bâb

1*və RƏBB Musa və Hârun-inən Misir diyârında danışñ dədi ki

2*bu ay sizin üçün aylar başı olsun ya‘nî ilin aylarından o sizin üçün əvvəlinci olsun

3*İsrâ’elin ∞

خروج ۱۲

نام جماعی این داشوب دبون که بو آین اوئنن اوچاولره کوره هرکس او زی ایچون بر قوزی آلسون بعنی ابوه بر قوزی ۴ واکر بر ابو بر قوزی ایچون آز اولسه او آدم او زابوینه ياخبن اولان قوشوشی این نفوسن مقدارینه موافق آکوب هر بربنی یکنه کشوره قوزیدن اوئری حساب ایلیون ۵ قوزز عیسز وارکلک ویرايلق اولسون خواه قوبونلردن خواه چیلردن کونترون ۶ و سزن بازده بو آین اوون دردنه کیمین فالسون و اسرائیلن جماعتنه نام جمهوری اوئی اخشم اوستی ذبح ایلسون لر ۷ و فاندن کونروب او ابولرن قایولرین بان چرچوهله بینه و سدره سورنسونلر که اوئن ایچنده اوئی پەجىكىرلر ۸ اوئی او كىچە يسونلار اوود اوستىن کتاب اویلش و فطىر چورك واجى اوتلر این اوئى يسونلار ۹ اوئندن چىي و با صوده قابنادىش ھېچ بختى يېسز الا اويد این کتاب اویلش باشى و ياقەلری و ايچىرسى این يېسز ۱۰ اوئندن سحره کیمین قوييەسز وەرەن که اوئندن سحره کیمین قالمش اولسە اويد این ياندرون ۱۱ اوئى يەلە يېسز بعنی بللر ز بالغانلىش و نعليتىز آياقلرزده و عصايزى اللرزده و اوئى كىرك تعییل این يېسز جون که ھوانن فصى در ۱۲ و من بو كىچە مصر ديارىندن كىچە جىم و مصر ديارىندن اسانىندن حيوانه کیمین هامى اوئىنجى دوغالشى اوراجغم و مصرن هامى الەرى اوستى ديوانلىر ايلەجىم من ھوا مام ۱۳ او قان که سزن او ایچون اولدغۇر ابولرن اوستىنده اولر نشان او لاجىق در و من قانى كوروب اوستىزدىن كىچە جىم و سزدە مەھلەك بلا اویلز و قىيىك من مصر ديارىنى او ررم ۱۴ و بو كون سزن ایچون يادكار اولسون و سز اوئى ھوا يەرام ايليون ابى قانون كىچى عصر بعصر اوئى يەرام ايليون ۱۵ بىدى كون كىرك فطىر يېسز اوئىنجى كوندە ابولزىدە خمير مايەسى دفع ايلەسز جونىڭ اوئىنجى كوندىن يەنخى كۆنە كیمین هر كەم مايەلى بىزاز يەسە او كىمسە كىرك اسرائىلدىن قطع اولسون ۱۶ و بىنچى كوند سزن ایچون مقدس جماعت اولوب يەنخى كون دە مقدس جماعت اولسون سزن ایچون او كونلارده هر بر آدمەن پەجىكىن سواي ھېچ برايش ايلەسز سزن ایچون بالغوز بى ايشلىسون ۱۷ و فطىر پۈرامى صالحەسز جونىڭ همان بو كونىن من سزن او ردولزى مصر دبارىندن چىخارتىم و بو كۆنە ابى

tamâm cem'âti-inən danışıb dèyin ki bu ayın onunda ocaklara görə hərkəs özü için bir quzu alsın ya 'nî èvə bir quzu

4*və əğər bir év bir quzu içün az olsa o adam öz èvinə yaxın olan qonşusu-inən nüfusun miqdarına müvâfiq alıb hər birini yəməğinə görə quzudan ötürü həsâb éyləyin
 5*quzuz 'ayibsız və erkək və bir illik olsun həvâ qoyunlardan həvâ keçilərdən götürün
 6*və sizin yanızda bu ayın on dördünə kimin qalsın və İsrâ'elin cem'âtının tamâm cümhûru onu axşam üstü zaç éyləsinlər

7*və qandan götürüb o evlərin kapılarının yan çərçəvələrinə sürdürə-sürtsünlər ki onun içində onu yécəkdirlər

8*və onu o gəcə yəsinqəndən od üstündə kəbâb olmuş fitir çörək və acı otlar inən onu yəsinqəndən

9*ondan ciy vəyə suda qaynadılmış həç yahni yəməyəsiz illâ od inən kəbâb olmuş başı və paçaları və içərisi inən yəyəsiz

10*və ondan səhərə-kimin qoymayasız və hər nə ki ondan ondan səhərə-kimin qalmış olsa od-inən yandırın

11*və onu bələ yəyəsiz ya 'nî bəlləriz bağlanmış və na'liniz ayaqlarızda və 'əsâiz əllərinizdə və onu gərək ta'cıl-inən yəyəsiz çünkü ***Yehovah***ın fishıdır

12*və Mən bu gəcə Misir diyârından gəçəcəğim və Misir diyârında insândan həvana-kimin hamı əvvəlinci doğulmuşu uracağım və Misrin hamı ilahları üstünə dívânlar eyləyəcəğim Mən-***Yehovah***əm

13*o qan ki sizin o içində olduğuz evlərin üstündə olar nişân olacaqdır və Mən qanı görüb üstüzdən gəçəcəğim və siz də mühlik bələ olmaz və qatıñə mən Misir diyârını ururum

14*və bu gün sizin içün yâdgâr olsun və siz onu ***Yehovah***a bayrâm éyləyin əbədî qanun-kimi 'asır bə 'asır onu bayrâm éyləyin

15*yəddi gün gərək fitir yapasız əvvəlinci gündə evlərinizdən hamîr mâyasını dəf' éyləyəsiz çünki əvvəlinci gündən yəddinci günə-kimin hər kim mâyalı bir zâd yəsə o kimsə gərək İsrâ'eldən qıt'a olsun

16*və birinci gündə sizin içün muqaddəs cəmə'at olub yəddinci gündə muqaddəs cəmə'at olsun sizin içün o günlərdə hər bir adamin yiyeceğindən savây həç bir iş éyləməyəsiz sizin içün yalnız bu işlənsin

17*və fitir bayrâmı sâxlayasız çünkü həmən bu gündə mən sizin ordularızı Misir diyârından çıxartdım və bu günü əbədî ∞

قانون کبی عصر بعصر صاخلیه سر ۱۸ برخی آین اون دردنجی کونک اختمان نا آین ایکری برخی سن اختمانه کمین کرک فطر پیسز ۱۹ بدی کون ابولرزده خبر مایه‌سی نایلسون چونکه هر کم که مایه‌لنمش بر زاد بس او کیسه کرک اسرائیلن جماعتندن قطع اولنسون خواه غریب خواه او دیارن برلی سی اولسن ۲۰ هیچ بر مایه‌لنمش زاد پیه‌سز سرن های مسکنارزده کرک فطر پیسز ۲۱ و موسی اسرائیلن جمله شیعری چاغروب اولره دیدیکه او زره اوز اوجا فلزه موافق قوزیلر انتخاب ایلیوب کوترون و فصح ذمی ایلیون ۲۲ و بر دسته زوفا کوتروب و طشتند اولان قاله بازروب طشتند اولان قائدن سرده و ایکی یان چرچوه لریه سورتون و سزدن هیچ کس خواه کمین ابینن قاپوستدن چیناسون ۲۳ و رب مصری لری اورمعه کجه‌جکدر و فانی سردرده و ایکی یان چرچوه لرند کوروب رب قایودن کجه‌جکدر وهلاک ایلیق قویه‌حق که ابولزه کبروب اورسون ۲۴ و بو زادی او زکه واوغلکه اید کمین قانون اولیق ایچون صاخلیون ۲۵ و وقیکه رین دیدیکی کسی او دیاره کنکن که او سنه و بردجکدر اونک بو آثینی صاخلیون ۲۶ و وقیکه او غلر ز سره دبسولر که بو نه آئین در سزده ۲۷ او وقت سزده دیه‌سز بو اورین فصح قربانی در که مصدره بن اسرائیلن ابولزدن کچدی و قبیکه مصری لری اوردی اما بزم ابولمرزی خلاص ایلدی او زمان قوم آکلوب بجه ایلدیلر ۲۸ و بنی اسرائیل کیدوب ایله ایلدیلر نیجه که رب موسی به و هارونه امر ایلش ایدی ایله ایلدیلر ۲۹ و باری کجه‌ده واقع اولدیک رب مصر دیارنک هر بیوک او غلی اوردی او زختنک اوستن اوتوران فرعون بیوک او غلندن زندانخانه‌ده اولان اسبرن بیوک او غلنکه کمین و هم جوانان هر او لیعی دوغمشنی اوردی ۲۰ و فرعون واونن های بینکلری و های مصری لر کجه‌ده فالنوب مصدره بیوک فغان اولدی چونکه ابو بونخ ایدیکه اوراده اول اولیه ایدی ۲۱ و فرعون کجه‌ده موسی این هارونی چاغروب دیدیکه دورون و ملشن آراسدن جفون سن ده و بنی اسرائیل ده و کیدوب دیدیکز کسی یهواه عادت ایلیون ۲۲ و قوبونلر زی و مالزی ده نیجه که دیبوسز آپارون و کیدون و منه ده خر دعا ایلیون ۲۳ و مصری لر

qanun-kimi 'asır bə 'asır sâxlayasız

18*birinci ayın on dördüncü gündə axşamdan tâ ayın iğirmi birincisinin axşamına-kimin gərək fitir yeyəsiz

19*yəddi gün əvlərizdə hamir mâyası tapılmasının çünkü hər kim ki mâyalanmış bir zâd yəsə o kimsə gərək İsrâ'elin cəmə'atindən qıt'a olunsun h̄âh ǵarıb h̄âh o diyârin yərlisi olsun

20*həç bir mâyalanmış zâd yəməyəsiz sizin hamı məskənlərizdə gərək fitir yeyəsiz
21*və Musa İsrâ'elin cümlə şıhalarını çağırıb olara dədi ki özüzə öz ocaqlarınıza muvâfiq quzılər intihâb éyləyib götürün və fish zac éyləyin

22*və bir dəstə züfâ götürüb və tasında olan qana batırıb tast da olan qandan sürdürüə və iki yan çərçəvələrinə sürtün və sizdən həç-kəs səhərə kimin evinin qapısından çıxməsin

23*və RƏBB Misirliləri urmağa keçəcəkdir və qanı sürdürdə və iki yan çərçəvələrində görüb RƏBB kapıdan geçəcəkdir və həlâk éyləyəni qomayacak ki əvlərizə girib ursun

24*və bu zâdi özüňə və oğluňa əbədə-kimin qanun olmak için sâhlayin

25*və vaktiňə RƏBBin dədiyi-kimin o diyara gidəsin ki o sənə vərəcəkdir onda bu â'ını sâhlayin

26*və vaktiňə oğullarız sizə dəsiňlər ki bu nə â'ındır siz də

27*o vakt siz də diyəsiz bu o RƏBBin fish qurbanıdır ki Misirdə bən-i İsrâ'elin evlərindən gəçdi və vaktiňə Misirliləri urdu amâ bizim evlərimizi halâs eylədi o zamân qövm əgilib səcdə éylədilər

28*və bən-i İsrâ'el gidib eylə éylədilər nice ki RƏBB Musaya və Hâruna əmr éyləmiş idi eylə éylədilər

29*və yarı gecədə vâki' oldu ki RƏBB Misir diyârında hər böyük oğulu urdu öz təh-tinij üstündə oturan Fir'onun böyük oğlundan zindânhândə olan əsirin böyük oğluna kimin və həm də həyyânların hər əvvəlinci doğmuşunu urdu

30*və Fir'onun və onun hamı bəndələri və hamı Misirlilər gecədə qalqıb Misirdə böyük fığan oldu çünkü èv yox idi ki orada ölü olmaya idi

31*və Fir'on gecədə Musa-inən Hârunu çağırıb dədi ki durun və millətimin arasından çıxın siz də və bən-i İsrâ'el də və gidib dədiğiz-kimi *Yehovaha* 'ibâdət éyləyin

32*və qoyunlarzı və mälizi da nice ki díyibsiz aparın və gədin və mənə də hayır-du' â éyləyin

33*və Misirlilər ∞

او قومه زور ایلیوب تعجیل ایلر ایدلیلر که اولری او دیاردن چیخارتیونلر چون دیر ایدلیلر که بز هامیز اولورک ۲۴ و خلق او ز خمیرلرین هله مایه لئنمش تکه لردہ بالتارلر این بوكلمش چیکن لرنک آپاردیلر ۲۵ و بنی اسرائیل لر موسی نن دیدیکی کپی ایلدیلر ومصرل لردن کومش اسیاللر و فزل اسیاللر و بالتارلر استدبلر ۲۶ و رب او خلق مصرل لرن نظرنک مظہر النفات ایلیوب اولر ده اولرن استدکلرینی و بربدلر داولر ده مصرل لری صوبیدیلر ۲۷ و بنی اسرائیل اهل و عیال الدن سوای آنکی بوز مین بیاده کشی اولر لوب رعمسیدن سکونه کوچدبلر ۲۸ و اولر این چوچ قارشق خلق ده چیخدی و چوچ کثرت این قوبون و مال سوریسی ده ۲۹ واو خمیردن که مصدردن چیخارتیش ایدلیلر فطیر نازیکلری بشردیلر چونکه خمیرن مایه سی کلمه مش ایدی زیرا که مصدردن قاولدبلر و بوبانه ییلدیلر و هدت او زلرینه بول آزو قوسی ندارک ایلمش ایدلیلر ۳۰ و بنی اسرائیل مصدرده ساکن او بلقنلری درت بوز او توز ایل ایدی ۳۱ و درت بوز او نوز این آخرنک واقع اولدیکه هان او کونک رین هامی اور دولری مصدر دیارندن چیخدیلر ۳۲ بو کجه کرک رب ایچون صاخلانسون چون اولری مصدر دیارندن چیخارتندی بو کجه نام بنی اسرائیل ایچون اولرن دور لرنک رب ایچون کرک صاخلانسون ۳۳ و رب موسی این هارونه دبديکه فصحن قانونی بود هیچ بر یاد آدم او ندن کرک یمسون ۳۴ اما بر کیمسه نن بول این الدیغی هر بر قولی که خته او لش اولسون او وقت او ندن یسون ۳۵ غریب و اجرنلی فعله او ندن یسون ۳۶ بر ایوده پیلسون ابودن اشیکه او ندن چیخارتیه سن و او نن برسومکی صندر میه سن ۳۷ اسرائیل نام جماعتی او نک کرک اجرا ایلسون ۳۸ و اکر بانکه بر غریب ساکن او لسون و رب ایچون فصح اجرا ایلسون اول کرک او نن هر بر ذکوری خته او لسون و او ندن صوره او نی اجرا ایلمکه باخین کلسون و او بین بر لی سی کپی او لسون و هیچ بر ناخنخون او ندن کرک یسون ۴۹ بر لی ایچون و آرا بزده ساکن او لان غریب ایچون بر شریعت کرک او لسون ۵۰ و نام بنی اسرائیل ایله ایلدیلر نیجه که رب موسی این هارونه امر ایلمش ایدی ایله ایلدیلر ۵۱ و همان او کونک رب بنی اسرائیل اولرن اور دولری این مصدر دیارندن چیخارتندی

o qövmə zor éyləyib ta'cıl éylər idilər ki oları o diyârdan çıxartsınlar çün dér idilər ki biz hamımız öltürək

34*və xalq öz hamîrlərini hələ mâyalanmamış təknələrdə pâltârları-inən bükülmüş çiğinlərində apardılar

35*və bən-i İsrâ'ellilər Musanın dediği gibi éylədilər və Misirlilərdən gümüş əsbâplar və qızıl əsbâplar və paltarlar istədilər

36*və RƏBB o halqı Misirlilərin nazarında mazhar-əl lütufât éyləyib olar da olarin istədiklərini vərdilər və olar da Misirliləri soydular

37*və bən-i İsrâ'el əhl-i 'iyâldən savây altı yüz min piyâdə kişi, alib Ra'mesədən Suqquna göçdülər

38*və olar-inən çox qarşıq xalk da çıxdı və çox kısret-inən qoyun və mäl sürüsü də

39*və o hamîrdən ki Misirdən çıxartmış idilər fitir nâzikləri pişirdilər çünki hamîrin mâyası gəlməmiş idi zirâ ki Misirdən qovuldular və yobâna bilmədilər və həm də üzərlərinə yol azukası tədârik éyləməmiş idilər

40*və bən-i İsrâ'elin Misirdə sâkin olmaqları dört yüz otuz il idi

41*və dört yüz otuz ilin ahirində vâki' oldu ki həmən o gündə RƏBBin hamı orduları Misir diyârından çıxdılar

42*bu gəcə gərək RƏBB için sâhlânsın çün oları Misir diyârından çıxartdı bu gəcə tamâm bən-i İsrâ'el için olarin dəvirlərində RƏBB için gərək sâhlânsın

43*və RƏBB Musa-inən Hâruna dədi ki fishin qanunu budur heç bir yâd âdam ondan gərək yəməsin

44*amâ bir kimsənin pul-inən aldığı hər bir qulu ki hitan olmuş olsun o vaxt ondan yəsin

45*garib və ücrətli fâ'ilə ondan yəmesin

46*bir evdə yapılsın evdən əşigə onun ətindən çıxartmayasın və onun bir sümügüünü sindirmayasın

47*İsrâ'elin tamâm cəmâ'ati onu gərək icrâ éyləsin

48*və əgər yanında bir garib sâkin olsun və RƏBB için fish icrâ éyləsin əvvəl gərək onun hər bir zakuru hitan olunsun və odan sonra onu icrâ eyləməğə yaxın gəlsin və o yərin yərliyi-kimi olsun və heç bir nâ-hitun ondan gərək yəməsin

49*bular üçün və arayızda sâkin olan garib üçün bir şərif'at gərək olsun

50*və tamâm bən-i İsrâ'el ilə éylədilər nicə ki RƏBB Musa inən Hâruna emr éyləmiş idi eylə éylədilər

51*və həmən o gündə RƏBB bən-i İsrâ'eli olarin orduları-inən Misir diyârından çıxartdı ∞

اون اوچنجي باب

اورب موسى اين دانشوب ديدبکه ۲ هر اوئىنجى دوغلانى بعنى هر آتا رحمى آجائى
 بى اسرائىل اىچىن خواه انسان خواه حيوان اولسون منه نقدس ايله او من در
 ۳ موسى قومه ديدى خاطرزده صالحبون بو كونى كە مصدردن بعنى بىدلك ابوندن
 چىخىز چوپىكە رب سزى بورادن قونلى ال اين چىخارندى ومايەلى چورك پلسون ۴ سز
 بو كون آىب آيدى چىخىز ۵ ووقتى كە رب سى ىتتىنى وحى وامورى وحوبے
 ويپسى لرن ديارىنى بعنى او آتالر كە سنه ويرمك اىچيون آند اىچىدىكى سود و بال آخان
 ديارىنى كتورسون بولعادنى بولآيدى اجرا اليمىن ۶ بدې كون فطير پەس اما بىنخى
 كونى رىه يېرام اولسون ۷ او بدې كونى فطير پەلوب يانڭىز كرك مايەلى چورك كورسون
 وسەن يانڭىز سەن جىلمە سەرحدلەر كە كرك ما به كورسون ۸ او كونە اوغلۇكە خىر
 وپرۇپ دېھىن بولابىن اوئرى دركە من مصدردن چىغانڭىز رب بولى منه ايلدى ۹ وسەن
 اىچيون سەن اللر كە اوستىڭ ناشان و كۆزلەر كە اوئىناسىن يادكار اولسون تاكى رىن
 شىيعتى سەن آغزىز كە اولسون چونكە رب قونلى ال اين سى مصدردن چىخارندى ۱۰ او بۇ
 قانۇنى كرك ايل بە ايل او زوقتنى كۆزلىمىن ۱۱ ووقتى كە رب سى كىغان ديارىنى
 كتورسون كە سنه واتالر كە آند اىچىپىدر كە سە وېرسون ۱۲ اوئىن هر آتا رحمى آجائى
 رىه وقف ايله وسەنە متعلق اولان حيوان هر اوئىنجى دوغلانى رىن در ۱۳ وھر بىر
 او لاغۇن اوئىنجى دوغلانى اىچيون برقوبون قىدې وېر اما اكىر فەديسى وېرمىسىن بۈيۈنى
 اور وسەن اولادلەر كە انسان اوئىنجى دوغلانىن قىدېسى كرك وېردىن ۱۴ ووقتى كە
 صاخ سەن اوغلۇك سەن سوّال ايلبىوب دېسە بولە در اوئىن اوئىن دېھىن كە قونلى ال
 اين رىب بىزى مصدر ديارىنى بعنى بىدلك ابوندن چىخارندى ۱۵ اوچون فرعون بىزى
 براخىقى لەدىن بىركلەك ايلدى پىن رىب مصدر ديارىنە هايى اول دوغلىشلىرى انسان
 اوئىنجى دوغلىشىنى نا حيوان اوئىنجى دوغلىشى كەيدىن اولدەردى او جەندىن من دە رىه
 هر آتا رحمى آجان ارگىكلەرى قىبان ايلم واوغللەرن هر بىر اوئىنجى دوغلانىن قىدېسى

on üçüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

2*hər əvvəlinci doğulanı ya 'nî hər ana rahmini açanı bən-i İsrâ'él içində ho-əh insan ho-əh heyvân olsun mənə taqdîs eylə o mənimdir

3*və Musa kavma dədi hâtırızda sâhlayın bu günü ki Misirdən ya 'nî bəndəlik evindən çıxdız çöməğə RƏBB sizi buradan quvvətli əl-inən çıxartdı və mâyalı çörək yelməsin
4*siz bu gün âbîb ayında çıxarsız

5*və vakti ki RƏBB sizi Kən'ânî və Hettî və Amorî və Hûmî və Yəbusilərin diyârına ya 'nî o atalarına sənə vərmək üçün and içdigi süd və bal axan diyârına götürsün bu 'ibâdəti bu ayda icrâ eyləyin

6*yəddi gün fitir yéyəsin ammâ yəddinci gündə RƏBBə bayrâm olsun

7*o yəddi gündə fitir yəlib yanında gərək mâyalı çörək görünməsin və sən yanında sənin cümlə sərhadlarındə gərək mâyə görünməsin

8*və o gündə oğluña habər vərib déyəsin bu ondan ötürürdü ki mən Misirdən çıxanda RƏBB bunu mənə éylədi

9*və sənin içün sənin elləriñiñ üstündə nişân və gözləriñin ortasında yâdkâr olsun tâ ki RƏBBin şəri 'atını sənin ağızında olsun çünki RƏBB qüvvətli əl-inən səni Misirdən çıxartdı

10*və bu qanun gərək il bə il öz vaktində gözləyəsin

11*və vakti ki RƏBB səni Kən'an diyârına götürsün ki sənə və atalarına and içibdir ki sənə vərsin

12*onda hər ana rahmi açanı RƏBBə vakf èylə və sənə muta 'əaliq olan həyyânın hər əvvəlinci doğulâni RƏBBindir

13*və hər bir olağın əvvəlinci doğulâni içün bir qoyun fidyə vər amâ əğər fidyəsini vərməyəsən boynunu ur və sənin əvlâdlarıñ da insanın əvvəlinci doğulâının fidyəsini gərək vərsin

14*və vaqtı ki sâbah sənin oğluñ səndən sü'əl eyləyib dəsə bu nədir onda ona déyəsən ki quvvətli əl-inən RƏBB bizi Misir diyârından ya 'nî bəndəlik evindən çıxartdı

15*və çün Fir'on bizi bıraqmaqlıqdan bərglik eylədi bəs RƏBB Misir diyârında hamı əvvəl doğulmuşları insânın əvvəlinci doğulmuşundan tâ həyyânın əvvəlinci doğulmuşuna-kimin öldürdü o cihətdən mən də RƏBBə hər ana rahmi açan ərkəkləri qurbân eylərim və oğullarımın hər bir əvvəlinci doğulanın fidyəsini ∞

خروج ۱۴

وپرم ۱۶ والکن اوستند علامت وکوزلرگن اورناسن آلن باشی اولسون چونکه قوئی
ال این رب بزی مصدردن چیخارندی ۱۷ او وقتی که فرعون قوی برآخدی الله اولی
فلسطیلن دیارین بولی این آیارمی آکرچه او یاخون ایدی چونکه الله دیر ایدی
میادا بوقوم جنکی کورنند یشهان اولوب مصدره مراجعت ایلسونلر ۱۸ والله قوی قرمی
دریان ییلان نن بولی این دولاندردی و بنی اسرائیل مصدر دیارندن دسته دسته چیخدیلر
۱۹ و موسی یوسف سومکلربنی اوزی این آیاردی چونکه ناکدباً بنی اسرائیلله آند و بروب
دیش ابدیکه الله سری البه عیادت ایله جکدر اوونه منم سومکلربنی اوزلر این
بیرادن چیخاردون ۲۰ و سکوندن کوجوب ییلان فراغنند اولان ایتمامه اوردو اوردلر
۲۱ و رب اولرن قیاغنند کوندوزلری بول این آیارمغه بلوط ستونی این و کجهلری
اولره اشق و پرمک ایجوت اود ستونی این کدر ایدی ناکه کیجه و کوندوز کسونلر
۲۲ کوندوز بلوط ستونی و کجه اود ستونی قومن قباغنند اسکک اولرا ایدی

اون در دنیعی باب

اورب موسی این دانشوب دیدیکه ۲۳ بنی اسرائیله دی که قایدوب فی حا خبروت
قباغنند مجلل این دریان آراسن بعل صفوون قباغنند اونن برابرند دریا کارانند اوردو
اورسونلر ۲۴ و فرعون بنی اسرائیل حنن دیه جکدر که اولر او دیارده آزویدرلر و ییلان
اولری احاطه ایلبویدر ۲۵ و من فرعون بورکی برکه جسم و او اولرن داللر بجه
دوش جکدر و من ده فرعون و اوونن جمله شکریش سیی این معظم اولاچم و مصلیلر
ییله جکدرلر که من هوا ام واولر ده ییله ایلدیلر ۲۶ و مصر پادشاهه عرض ایلدیلر که
خلق فاچدی و فرعون و اوونن بندلرین بورکی خلفن خصوصن ندیل اولدی و دیدیلر
بزیوه در ایلدک که اسرائیلی هنم بندلکمزن برآخدق ۲۷ و فرعون عراده سنی قوشوب
او ز قومنی ده اوزی این کوتروب ۲۸ و آنکه بوزده منتخب عراده و مصرن های عراده لرین
واولرن هامیسی نن اوستند ده ضابطلر کوتروب ۲۹ و رب ده مصر پادشاهی فرعون
بورکی برکدوب او ده بنی اسرائیل داللر بجه دوشیدی اما بنی اسرائیل اوجا ال این

véririm

16*və əlinin üstündə ‘alâmət və gözlərinjin ortasında alın bağı olsun çünkü qüvvətli əl-inən RƏBB bizi Misirdən çıxartdı

17*və vaxtı ki Fir‘on qövmi biraxdı Allah oları Filistilərin diyârının yolu-inən aparmadı əğərçə o yazın idi çünkü Allah dər idı ma-bâ-dâ bu qövm cəngi görəndə pəşimân olub Misra mürâc‘at éyləsinlər

18*və Allah qövmi qırmızı dəryânın yabanının yolu-inən dolândırdı və bən-i İsrâ’el Misir diyarından dəstə dəstə çıxdılar

19*və Musa Yusifin sümüklərini özü-inən apardı çünkü nâkîdən bən-i İsrâ’elə and vərib demiş idi ki Allah sizi əlbətde ‘iyâdət éyləyəcəkdir onda mənim sümüklərimi özləriz-inən buradan çıxardın

20*və Suqqutdan gəçib bəyâbânın qarağında olan Etamda ordu urdıllar

21*və RƏBB olarin qabağında gündüzləri yol-inən aparmağa bulud sütûnu-inən və gecələri olara işıq vərmək üçün od sütûnu-inən gidər idi tâ ki gecə və gündüz getsinlər

22*gündüz bulud sütûnu və gecə od sütûnu qavmin qabağından əskik olmir idi

on dördüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ’elə də ki qayidib Fihâhîrot qabağında Məcdəl-inən dəryânın arasında Ba‘al-Səfunun qabağında onun bərâbərində dəryâ kənârında ordu ursunlar

3*və Fir‘on bən-i İsrâ’el haqqında dəyəcəkdir ki olar o diyâra azîbdırlar və bəyâban oları iħata éyləyibdir

4*və mən Fir‘onun yürəğini bərkədəcəğim və o olarin dâlilərincə düşəcəkdir və mən Fir‘onun və onun cümle ləşkərinin səbəbi-inən mu‘azzam olacağım və Misirlilər biləcəkdirler ki Mən *Yehovah*hem və olar da bələ éylədilər

5*və Misir pâdşâhına ‘arz éylədilər ki halq qaçıdı və Fir‘onun və onun bəndələrinin yürəgi halqın husûsunda təbdil oldu və dədilər biz bu nədir éylədik ki İsrâ’eli bizim bəndəliliğimizdən bırakdıq

6*və Fir‘on ‘arâdasını qoşub öz qövmini da özü-inən götürüb

7*və altı yüz də müntəhab ‘arâda və Misrin hamı ‘arâdalarını və olarin hamisinin üstündə də zâbitlər götürüb

8*və RƏBB də Misir pâdşâhi Fir‘onun yürəğini bərkidib o da bən-i İsrâ’elin dalılarcıca düşdű amâ bən-i İsrâ’el üçə əl-inən ∞

جیخدیلر ۹ ومصرلى لرا اولرن داللرجه دوشوب اولر دريانن کارانىق حاچپونك بعل
صفونن قباغند او ردو اورمۇش حالى، فرعونن هامى آتلى عرادەلرى واونىن سوارەلرى
این لشکرى اولو بېشىدیلر ۱۰ او فرعون باخىن لاشدى وېنى اسرائىل كوزلىرىنى فالخروب
كوردىلر كە بودر مصرلى لرا اولرن داللرجه كلورلر وجوخ فور خىدېلر وېنى اسرائىل
رې فرياد ايلدېلر ۱۱ وموسى يە ديدېلر مكى مصدره قىرلار او مىدىغىچىون بزى بويابانى
أولمكە كتوردۇن سن بونە در بزەايىدون كە بزى مصدردن چىخارىدون ۱۲ آيا بولو او سوز
دكل كە بىز سە مصدره دىرى ايدىك كە بىزدىن ال چىك وېز مصرلى لره خدمت ايلك
چونكە بزە دها يېخى در كە مصرلى لره خدمت ايلك او نىن كە يىابانى اولك ۱۳ وموسى
قومە ديدېكە فور خىبىن ثابت دورون و ھوان سزە بوكون ايلەجى خلاصى كورۇن زىرا
يېجە كە مصرلى لرى بوكون كوررسز اولرى بر دها ايدى كېمىن كورىمە جىك سز ۱۴ ارب
سزىن اىچىون دعوا اليوب سز سكوت ايلەجىك سز ۱۵ اورب موسى يە ديدېكە منه
فرياد ايلىسنى بىنى اسرائىلە دى كوجسوتلر ۱۶ وسن دە عصاکى قاوزبوب الڭى دريانى
اوستەن اوزات واؤنى پاركە بىنى اسرائىل دريانى اىچىن قورى يىدىن كتسوتلر ۱۷ وسن
دە بودر مصرلى لرن بوركى بىركىدۇب اولر دە داللرجه كىدرلىر و من فرعونن واؤنى
هامى لشکرنى سىسى اين واؤنى عرادەلرى و سوارەلرى چەندىن معظم اولارم ۱۸ ومصرلى لر
يىلر كە من رب ام وقى كە من فرعون اين واؤنى عرادەلرى و سوارەلرى سىسى اىچىون
معظم اولارم ۱۹ واللەن ملکى كە اسرائىل اوردوشۇن قباغندىن كىدر ايدى كوجوب
اولرن داللرجه كىدر ايدى و بلوط ستونى اولرن قباغندىن فالقۇب اولرن داللرنى
دوردى ۲۰ ومصرلى لرن اوردوسى اين بىنى اسرائىل اوردوشۇن اورتاسە كىردە
واولر بلوط و قرانق اولوب بولە كېچىنى ايشق ايلر ايدى و قام كېچە بىرى بىرى
ياخىن لشىدېلر ۲۱ وموسى ئىلى دريان اوستە اوزادۇب رب ئام او كېچە دريانى بىرشىد
مشرق ئىلى اين سوروب دريان قورى يە دوندردى وصولر يارىلدېلر ۲۲ وېنى اسرائىلى لر
دريانى اىچىن قورى دىن كىدىلر و صولر اولرن صاغندىن واولرن صولىدىن دىوار ايدىلر
۲۳ ومصرلى لرا اولرن داللرجه دوشوب آرخەلەندىن فرعونن ئام آتلىرى واؤنى عرادەلرى

çıxdılar

9*və Misirlilər oların dâlilərincə düşüb olar dəryânın kənârında Fihahirotda Ba' al-Səfunun qabağında ordu urmuş haldə Fir' onun hamı atlı 'arâdaları və onun süvârələrinən ləşkəri olara yətişdilər

10*və Fir' on yaxınlaşdı və bən-i İsrâ' él gözlərini qalxırıb gördülər ki budur Misirlilər oların dâlilərincə gəlirlər və çox qorxdular və bən-i İsrâ' él RƏBBə fəryâd èylədilər

11*və Musaya dədilər məğər Misirdə qəbirlər olmadığı üçün bizi bu bəyâbânda ölməğə gətirdiñsən bu nədir bizə èylədin ki bizi Misirdən çıxardın

12*âyâ bu o söz dəgil ki biz sənə Misirdə dər idik ki bizdən əl çək və biz Misirlilərə hidmət èyləyək çünki bizə daha yaxşıdır ki Misirlilərə hidmət èyləyək ondan ki bəyâbânda ölək

13*və Musa kavma dədi ki qorxmayın sabit durun və *Yehovahın* sizə bu gün èyləyecəgi halası görün zîrâ Misirliləri bugün görüsüz oları bir daha əbədə-kimin görməyəcəksiz

14*RƏBB sizin üçün da 'vâ èyləyib siz süküt èyləyecəksiz

15*və RƏBB Musaya dədi ki mənə nə fəryâd eylərsin bən-i İsrâ' élə də göçsünlər

16*və sən də 'əsâñı qavızıyıb əlini dəryânın üstünə uzat və onu yar ki bən-i İsrâ' él dəryânın içində quru yerdən getsinlər

17*və mən də budur Misirlilərin yürügini bərkidib olar da dâlilərincə gidərlər və mən Fir' onun və onun hamı ləşkərinin səbəbi-inən və onun 'arâdələri və süvârələri cihətindən mu'azzam olarəm

18*və Misirlilər bilirlər ki Mən RƏBBim və qatî ki mən Fir' on inən onun 'aradələri və süvârələri səbəbi üçün mu'azzam olarəm

19*və Allahın mələği ki İsrâ' elin ordusunun qabağından gidər idi göçüb oların dâlilərincə gidər idi və bulut sütunu oların qabağından qalkıb oların dâlilərində durdu

20*və Misirlilərin ordusu-inən bən-i İsrâ' elin ordusunun ortasına girdi və olara bulut

və qaranlıq olub bulara gəcəni işiq èylər idi və tamâm gəcə biri birinə yaxınlaşmadılar

21*və Musa əlini dəryânın üstünə uzađıb RƏBB tamâm o gəcə dəryâni bir şədîd maşrıq yəli-inən sürüb dəryâni quruya döndürdü və sular yarıldılar

22*və bən-i İsrâ' ellilər dəryânın içində qurudan geddiłər və sular oların sâğından və oların solundan dîvâr idilər

23*və Misirlilər oların dâlilərincə düşüb arxalarından Fir' onun tamâm atları və onun 'arâdələri ∞

خروج ۱۵

این سواره‌لری درین ایجنه کردیلر ۲۴ و سحر نوبتند ایدیکه رب اود و بلوط ستون
این مصری لرن اور دوسته با خوب مصری لرن اور دوسته اضطرابه صالدی
۲۵ و عزاده‌لرین تکرلین چیخاردوب اولز جمیت این سورر ایدیلر و مصری لردیلر
ایدیلر اسرائیل قباغندن کلون فاچاق چونکه رب اولز ایجنهون مصری لر این دعوا ایلر
۲۶ و رب موسی به دیدیکه الکی درین اوتنه او زات که صولر مصری لرن
و عزاده‌لری این سواره‌لرین اوتنه دونسونلر ۲۷ و موسی الی درین اوتنه
او زاندی و دریا سحر آحالاند او ز اصلی قوئی این دوندی و مصری لر اون قباغن فاچر
ایدیلر اما رب مصری لری درین اور ناسته اضطرابه صالدی ۲۸ و صولر دونوب
عزاده‌لر این سواره‌لری و دلالخجه دریا به کبرن فرعون جمله قوشونی او ندی واولردن
برجه نفری ده قالمدی ۲۹ اما بنی اسرائیل درین ایجنهن قوری دن کندیلر و صولر
اولرن صاغلرین و صوللرین دیوار ابدی ۳۰ و او کونکه رب اسرائیل مصری لرن اللدن
خلاص ابلدی و اسرائیل مصری لری دریا کارنه اولش کوردیلر ۳۱ و اسرائیل رین
مصری لره اظهار ایدیکی عظیم قوئی کوروپ قوم ریدن قور خدی و رب و بیتلی موسی به
ایمان کنور دیلر

اون بشنجی باب

۱ او وقت موسی این بنی اسرائیل بو سرو دی رب ترم الیوب دیدیلر که رب ترم
ایسم چونکه جلال این مخلی اولدی آت این سواره‌نی دریا به آندی ۲ واجب الوجود
نم قوم و سرودم در ونم خلاصم اولدی اللهم او در ونم اوی نجید الیله جمک او آکامن
الله در من اوی نعظم الیله جمک ۳ رب جنک اهلی در اون اسی ۴ هوا در ۴ فرعون
عزاده‌لرین و اون قوشونی دریا به آندی و اون منتخب سردار لری بجر احمدده غرق
اولدیلر ۵ محله اولری اور ندی داش کبی درین دیلره اندیلر ۶ سنن صاغ الک
ای رب قوت این بزرگوار در سنن صاغ الک ای هوا دشمنی ازدی ۷ جلالکن کثربی
این عدو لرکی بریشان ابلدون غصیکی کوکر ددون وا اولری صهان کبی ناف ابلدی

inən süvârləri dəryânın içində girdilər

24*və səhər nöbətində idi ki RƏBB od və bulut sütunu-inən Misirlilərin ordusuna baxıb Misirlilərin ordusu ıztırâba saldı

25*və ‘arâdələrinin təkərlərini çıxardıb olar zaxmat-inən sürər idilər və Misirlilər dər idilər İsrâ’ elin qabağından gəlin kaçak çünkü RƏBB olar üçün Misirlilər-inən da ‘vâ eylər

26*və RƏBB Musaya dədi ki əlini dəryânın üstünə uzat ki sular Misirlilərin və ‘arâdələri-inən süvârlərinin üstünə dönsünlər

27*və Musa əlini dəryânın üstünə uzatdı və dəryâ səhər açılanda öz aslı quvvəti-inən döndü və Misirlilər onun qabağında qaçar idilər amâ RƏBB Misirliləri dəryânın ortasında ıztırâba saldı

28*və sular dönüb ‘arâdələr-inən süvârləri dâlilərincə dəryâya girən Fir‘onun cümlə qosununu utdu və olardan birçə nəfər də qalmadı

29*amâ bən-i İsrâ’ el dəryânın içində qurudan getdilər və sular oların sağlarında və sollarında dívâr idi

30*və o gündə RƏBB İsrâ’ eli Misirlilərin əlindən xilâs èylədi və İsrâ’ el Misirliləri dəryâ kənarında ölmüş gördülər

31*və İsrâ’ el RƏBBə imân gətirdilər

on bəşinci bâb

1*o vaxt Musa-inən bən-i İsrâ’ el bu sürüdu RƏBBə tərənnüm eyləyiib dədilər ki RƏBBə tərənnüm ədirəm çünkü cəlâl-inən mütəcəlli oldu at-inən süvârəni dəryâya atdı

2*vâcibi'l-vücûd mənim quvvətim və sərudumdur və mənim halâsim oldu Allahım O'dur və mən O'nu təmcid èyləyəcəğim O atamın Allahıdır mən O'nu ta'zîm èyləyəcəğim

3*RƏBB cənk əhlidir O'nun ismi *Yehovahdır*

4*Fir‘onun ‘arâdalarını və onun qosununu dəryâya atdı və onun müntəhib sərdârları Bahr-i Ahmərdə ǵark oldular

5*ləcələr onları örtdü daş-kimi dərin diblərə indilər

6*sənin sağ əlij ey RƏBB quvvət-inən bî-zar-güvardır sənin sağ əlij ey *Yehovah* düşmanı əzdidi

7*cəlâlinin kısrıtı-inən ‘aduvlarını pərişân èylədin ǵazabılı göndərdin və oları samân-kimi tələf èylədi ∞

۸ و بورو نکن نفس این صولر یغلدیلر آخان صولر ته کمی دور دیلر دریان اینجنه
 لجه لر دُوندی ۹ دشمن دیر ایدی دایسیخه دوشوب پشه جکم غارت نسم ایلیویت جام
 اولردن دویه جق در قلچی چکه جکم والم اولری تصرف ایله جکدر ۱۰ اسن نسلت این
 بوفلدون و دریا اولری اورندی فورقشون کمی شبد صولرده باندیلر ۱۱ الہلر اینجنه
 سن کمی کم وار ای یهوا سن کمی کم در قدسته ذوالحلال و نیحانه مهپ
 و عجایب اجرا ایلین ۱۲ صاغ الگی او زاندون و بر اولری اوندی ۱۳ اندیه این ره لک
 ایلادیکلث قومه رحمتک این هدایت ایلدون مقدس مقامک اوز قدر لک این ره لک
 ایلدون ۱۴ املتلر اشیدوب تریه جکدر لر فلسطین ساکلری آغزی دونه جق در ۱۵ او
 وقت ادو من امرالری مضطرب اولوب موابن یهوا للرینی لرزه دونه جق در کعائن
 های اهالیسی اریه جکدر لر ۱۶ اولرن او سنه خوف و دهشت دوش جکدر عظم
 بازوک این داش کسیله جکدر لر نا سن بوانک بارب کمیون نا سن بو قزاد بیک
 امت کمیون ۱۷ اولری کنوروب سن میرانگن داغنه اوز ساکن اولن لفک ایجون
 قایبرد بیک مکانه ای یهوا واو مقدس برده که اللر بارب اوی تدارک ایلویدر لر
 تیکه جک سن ۱۸ یهوا ابد الاباد پادشاه اولاد جق در ۱۹ از برآکه فرعون آنلری عراده لری
 و سواره لری این دریا به باندی و یهوا دریان صولرینی اولرن او سنه دوندردی اما سی
 اسرائیل دریان اینجنه قورودن کدیلر ۲۰ و هارونن باجی سی نیمه مردم دنی الله آلوب
 و های عورتلر ده اون دایسیخه دفلر این و رقص این چیزدیلر ۲۱ و مردم اوله جواب
 و بر ایدی که یهوا به نرم ایلوون چونکه جلال این مغلی در آنی و اون سواره سی دریا به
 آندی ۲۲ و موسی اسرائیلی بحر احمد دن کو جردوب شور ییا به چیزدیلر واچ کون
 ییا به که کروب صوت ایزدیلر ۲۳ و ماره به کلوب ماره دن صو ایچه ییلر ایدیلر چونکه
 آجی ایدی او جهندت اون آدی ماره قویلدی ۲۴ و خلق موسی نن بار مصد کله
 ایلیوب دیر ایدیلر که نه ایچک ۲۵ و موسی ره فرباد ایلیوب رب ده اونه بر آغاچ
 کو شردی واو ده اونی صوه صالحوب صو شیرین اولدی واورداده اون ایجون فانون
 و حکم قویدی واولری اوراده امتحان ایلدی ۲۶ و دیدیکه اکر یهوا الہلکن سوریه دفت
 " ۲۷

8*və burunuñun nəfəsi-inən sular yiğildılar axan sular təpə-kimi durdular dəryânın içində lüçələr döndü

9*düşman dér idi dâlisincə düşüb yətişəcəğim ǵarat taksim èyləyib cānim olardan doyacaqdır qılıcımı çəkəcəğim və əlim oları tasarruf eyləyəcəkdir

10*sən nəfəsinj-inən pufaldın və dəryâ oları örtdü qorqusun-kimi şədidi sularda batdırılar

11*ilahlar içində sənin-kimi kim var èy ***Yehovah*** sənin-kimi kimdir qudsiyətdə zü-l-celâl və təsbihâtda muhîb və ‘acâib icrâ èyləyən

12*sağ əlini uzatdın və yər oları utdu

13*fidyə-inən halâs èylədiğin qavmə rahmətiñ-inən hidâyat eylədin muqaddəs ma-qamına öz qudrətiñ-inən rəhbərlik eylədin

14*millətlər işidib titrəyəcəkdirler Filistin sâkinlərini ağrı dutacakdır

15*o vakt Ədumun amiralləri muztarib olub Muabın pəhluanlarını lərzə dutacaqdır Kən‘anın hamı ahâlisi ürəyəcəkdirləroların üstünə havf və dəhşət düşəcəkdir

16*‘azîm pâzunj-inən daş kəsiləcəkdirler tâ sənin bu ümmətiñ yâ RƏBB keçsin tâ sənin bu qazandığıñ bu ümmət keçsin

17*oları götürüb sənin mirâsınıñ dağında öz sâkin olmaqlığıñ qayırdığıñ məkânda èy ***Yehovah*** və o müqaddəs yerdəki əllərinj yâ RƏBB onu tədârik eyləyibdirler tikəcəksin

18****Yehovah*** ebədü’l-âbâd pâdşâh olacakdır

19*zirâ ki Fir‘onun atları’arâdaları və süvârələri-inən dəryâya batdı və ***Yehovah*** dəryânın sularını olarin üstünə döndərdi amâ bən-i İsrâ’el dəryânın içində qurudan getdilər

20*və Hârunun bacısı nəbiyyə Məryəm dəfi əlinə alıb və hamı ‘övrətlər də onun dəlisincə dəflər-inən və raks-inən çıxdılar

21*və Məryəm olara cəvâb vérir idi ki ***Yehovah***a tərənnüm eyləyin çünki celâl-inən mütəcəllidir atı və onun süvârəsini deryâya atdı

22*və Musa İsrâ’eli Bahr-i Ahmərdən gəçirdib Şur bəyâbana çıxartdılar və üç gün bəyâbanda gezib su tapmadılar

23*və Mârəbə gəlib Mârədə su içəbilmir idilər çünki acı idi o cihətdən onun adı Mârəqoyuldu

24*və xalq Musanın bərəsində gələ eyləyib dér idilər ki nə için

25*və Musa RƏBB fəryâd eyləyib RƏBB də ona bir ağaç göstərdi və o da onu suya salıb su şirin oldu və orada onun içün qânûn və hükm qoydu və oları orada imtihân eylədi

26*və dədi ki əğər ***Yehovah***Allahının sözünü dikkat ∞

این اطاعت ایلهسن واون نظرنک دوغری اولنی عمله کوروسن واون امرلریه قولانی ویروسن واون جمله قانونلرینی محافظت ایلهسن مصر اوستنه کتوردیکم آزارلری سن اوستنه کتورم چونکه سه شنا ویرن یهوا من ام ۲۷ واولر ایلهسه کلدیلر واوزراده اون ایکی صو بولاغی و بشش خرما آگاجی وار ابدی واولر اوراده صولرن یانته اوردو اوردبدر

اون آنخی باب

اویلم دن کوچوب بنی اسرائیل جمله جماعتی مصر دیارندن چیخاندن صوره ایکنجی آین اون شنجی کوننه سین ییابانه کلدیلر که ایلم این سینا آراسند در ۲ وینی اسرائیل نام جماعتی موسی این هارونن بارهسته کله ایلیوب ۳ بنی اسرائیل اولره دیر ایدیلر که کاش مصر دیارند ات قازانلرین باشند اوتروب دوینجه چورک پینه رین الى این اوله ابدک زیرا که بزی بو ییابانه چیخارتدز که نام بو جماعتی آجائی دن قیرمسز ۴ ورب موسی به دیدیکه باخ بودر من سزن ایچون کوکن چورک با غدره جغم و خلقی چیخوب هر کونن کنایتی او کونک جمع ایله جکدرلر ناکه اولری تجربه ایلم که آیا من شربعتمک سلوك ایله جکدرلر يا یوخ ۵ ورقنی که آتنجی کون اولدی اونک اولر کتوردیکلرینی ندارک ایلیوب کون بکون جمع ایلدیکلرین ایکی فانی اولادق در آ و موسی این هارون نام بنی اسرائیل دیدیلر که اخشم اولانک یله جلکسز که رب سزی مصر دیارندن چیخاردویدر ۷ و سحر اولانک رین جلالی کوره جلکسز که رین بارهسته ایلدیکر کله نی اشیدویدر و بز نهنجی ایک که بز مر باره مزده کله ایلرسز ۸ و موسی دیدیکه رب سره اخشم یکه ات و سحر دوینجه چورک ویره جکدر چونکه رب او زین ضدیه ایلدیکر کله مندلکلری اشیدویدر و بز نهنجی ایک سزن کله مندلکر دکل بزم اوستمزه آرین اوستنه در ۹ و موسی هارونه دیدیکه بنی اسرائیل نام جماعته دی رین حضوریه باخین کلون چونکه او سزن کله مندلکلری اشیدویدر ۱۰ و وقته که هارون بنی اسرائیل نام جماعته دیدن اولر ده ییابان طرفه با خدبلر کوردبلر که رین جلالی بلوط ایچند

inən itā'at éyləyəsən və Onun nazarında doğru olanı 'amələ gətürəsən və Onun əmrlərinə qulaq vérəsən və Onun cümlə qanunlarını muhâfazat éyləyəsən Misir üstünə gətirdigim azarları sənin üstüñə gətirənəm çünki sənə şifâ vérən ***Yehovah*** mənəm 27*və olar Elimə gəldilər və orada on iki su bulağı və yətmiş hurma ağacı var idi və olar orada suların yanında ordu urdular

on altıncı bâb

1*və Elimdən göçüb bən-i İsrâ'elin cümlə cəmâ'ati Misir diyârından çıxandan sora ikinci ayın on bəşinci gündə Sîn bəyâbânnına gəldilər ki Elim-inən Sînâ arasındadır

2*və bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'ati Musa-inən Hârunun bərəsində gələ éyləyib

3*bən-i İsrâ'el olara dər idilər ki kəş Misir diyârında ət kâzanlarının başında oturub doyunca çörək yiyəndə RƏBBin əli inən ölü idik zirâ ki bizi bu bəyâbana çıxardız ki tamâm bu cəmâ'ati açlıqdan kirasız

4*və RƏBB Musaya dədi ki bax budur mən sizin üçün gökdən çörək yağıdıracağım və xalq çıxıb hər günün kifâyətini önjündə cəm éyləyəcəkdirler tâ ki oları təcrübə éyləyim ki âyâ mənim şəri'atimdə sülük éyləyəcəkdirler ya yox

5*və vaxtı ki altıncı gün oldu onda olar gətirdiklərini tədârik éyləyib gün bə gün cəm' éylədiklərinin iki katı olacakdır

6*və Musa-inən Hârun tamâm bən-i İsrâ'elə dədilər ki axşam olanda biləcəksiz ki RƏBB sizi Misir diyârından çıxardıbdır

7*və səhər olanda RƏBBin calâlini görəcəksiz ki RƏBBin bârəsində eylədiniz giləni eşidibdir və biz nəçi-ik ki bizim bârəmizdə gilə eylərsiz

8*və Musa dədi ki RƏBB sizə axşam yeməyə ət və səhər dolunca çörək vərəcəkdir çünki RƏBB özünün zadına eylədiniz gilə-mendlikleri işidibdir və biz nəçi-ik sizin gilə-mendliniz dəgil bizim üstümüzə illâ RƏBBin üstünədir

9*və Musa Hâruna dədi ki bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'atinə də RƏBBin huzurunda yaxın gəlin çünki O sizin gilə-mendlikleri işidibdir

10*və vaxtıja Hârun bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'atinə diyəndə olar da bəyâbânnın tarafına baxdilar gördülər ki cəlâli bulut içində ∞

ظاهر اولدی ۱۱ و رب موسی این داشتوب دیدی ۱۲ من بنی اسرائیل کلمه لری
 ایشتمش اولر این داشتوب دی اختام چاغی ات په جکسز و سحر چورک اینتر
 دو بی جق سز و پله جک سز که اللہ یپوا من ام ۱۳ واختام اولاند بلدر چنتر فا لخوب
 اوردونی با صدی و سحری ده اور دو کاهن اطراف نه شبن او تورمش ابدی ۱۴ واونوران
 شبن قالمخانه کور دیلار که بیان اوستند خردی یومری زادر خرده ژاله کیمی بر اوستند
 وار در ۱۵ و بنی اسرائیل اونی کوروب بری برینه بدیلار بونه در چونکه یلر ابدیلار
 که او نه در و موسی اوله دیدیکه ۱۶ بو او چورک در که رب سزه بیکه و بردو او زاد
 در که رب امر الیو بدر اوندن بگون هر کس اوز په جکه کوره هر کس اوز چادرند
 اولان جالرن حسابه کوره آدم باشه بر عور کوتورون ۱۷ و بنی اسرائیل یله الیدیلار
 چوخ یغان ده آز یغان ده وار ایدی ۱۸ و عمر این اوچجه چوخ یغانکی آرندي
 و آز یغانکی آکسلندی هر کس اوز په جکه کوره بعدی ۱۹ و موسی اوله دیدبکه هیچ
 کس اوندن سحره کیمین آرتق قویلson ۲۰ اما اولر موسی به قولان و بر مدبلر و بر نجه
 کیمسه لرا اوندن سحره کیمین صالحادیلار واو ده قورتلنوب اینندی و موسی ده اوله
 آجغلندی ۲۱ واونی هر کس اوز په جکه کوره هر سحر بر ابدیلار و کون ایستی لند ار
 ایدی ۲۲ و آنچی کونک ایکی فات چورک بر ابدیلار بعنی هر برینه ایکی عمر و جاعن
 های ریسلری کلوب موسی به خبر و بر دیلار ۲۳ واو ده اوله دیدبکه رین دیدبکی
 بو در صباح رب ایچون مقدس سین راحت کونی در هر نه که پشته جک سز بشرون
 و هر نه که خاشه لیه قایناده جق سز قاینادون و آرتانی اوزز ایچون سحره قدر صالحیون
 ۲۴ واولر ده اونی سحره قدر صالحادبار نیجه که موسی پورمش ایدی واو ده متععن
 اولوب قورتلندی ۲۵ و موسی دیدی اونی بو کون بیون چونکه بو کون رب ایچون
 سیت در اونی بو کون صحرا ده ناپیمه جق سز ۲۶ اونی آنی کون بیون و بندخی کونه
 سیت در اوند اولیه جن در ۲۷ و واقع اولدیکه خلقدن پد نجی کونک یغممه چندیلار
 اما تا پیدیلار ۲۸ و رب موسی به دیدبکه نه و قنه قدر امرلری و شربعلری حفظ ایمکدن
 امتناع ابلیه جک سز ۲۹ باخون رب سره راحت کونی و بر دی او سیدن او سره آنچی

zâhir oldu

11*və RƏBB Musa-inən danışıb dedi

12*mən bən-i İsrâ'elin gilələrini işitmışəm olar-inən danışıb də axşam çağı ət yə-yəcəksiz və səhər çörək-inən doyacaksız və biləcəksiz ki Allahınız-*Yehovah* mənəm
13*və axşam olanda bildirçinlər qalxıb ordunu basdı və səhərdə ordugâhin ətrafında
şəbnəm oturmuş idi

14*və oturan şəbnəm qalxanda gördülər ki bəyâbanın üstündə hərdə yumru zâdlar
hərdə jälə-kimi yər üstündə vardır

15*və bən-i İsrâ'el onu görüb biri birinə dədilər bu nədir çünki bilmir idilər ki o nədir
və Musa olara dədi ki

16*bu çörəkdir ki RƏBB sizə yəməğə verir bu o zâddır ki RƏBB emr eyləyiبدir ondan
bu gün hərkəs öz çâdırında olan canların həsâbına görə adam başına bir omer götürür

17*və bən-i İsrâ'el bələ éylədilər çox yiğan da az yoğan da var idi

18*və omer-inən ölçəndə çox yiğanınki artmadı və az yiğanınki əksimədi hərkəs öz
yeyəcəğinə görə yiğdi

19*və Musa olara dədi ki həç-kes ondan səhərə-kimin artıq qoymasın

20*və amâ olar Musaya qulaq vərmədilər və bir niçə kimsələr ondan səhərə-kimin
sahladılar və o da qurtlanıb iylandı və Musa da olara açıqlandı

21*və onu hərkəs öz yiyeceğinə görə hər səhər yiğar idilər və gün issitilanında ərir
idi

22*və altıncı gündə iki kat çörək yiğar idilər ya 'nî hər birinə iki omər və cəmâ' atın
hamı rə'isləri gəlib Musaya habər vərdilər

23*və o da olara dədi ki RƏBBin dədiğü budur sabah RƏBB içün müqaddəs səbtin
râhat günüdür hər nə ki bisürəcəksiz bisürün və hər nə ki hâşlaya qaynadacaksız
qaynadın və artıq özüz içün səhərə qadar saxlayın

24*və olar da onu səhərə qadar saxladılar nicə ki Musa buyurmuş idi və o da mu-
ta'afinin olub qurtlanmadı

25*və Musa dədi onu bu gün yeyin çünki bu gün RƏBB için sebtdir onu bu gün sah-
râda tapmıyacaqsız

26*onu altı gün yiğib və yəddinci gündə səbtdir onda olmayıacaqdır

27*və vâki' oldu ki xalqdan yəddinci gündə yiğmağa çıxdılər amâ tapmadılar

28*və RƏBB Musaya dədi ki nə vaxtə qədər əmrlərimi və şərri 'atlarımı hifz èylə-
məkdən imtinâ' èyləyəcəksiz

29*və baxın RƏBB sizə râhat günü vərdi o səbəpdən o sizə altıncı ∞

کونه ایکی کونه جورکی و بزر ه کس اوز بزنه او نورون بدنجو کونه هیچ کس اوز مکانشن چخاسون ۲۰ و قوم بدنجو کونه استراحت ایلدي ۲۱ و پست اسرائیل اونه آدینه من قوبیدی واو کشیش تختی کیم ایدی آغ و دادی ده بالله یوقه کیم ایدی ۲۲ و موسی دیدی بو او زاد در که رب یورو و بدر عصر لرزده صالحانه ایچون بر عمر اوندن دولر و نا که کورمسز او جورکی که من اونی سزی مصر دیارندن چخاردن سه یدردم ۲۳ و موسی هارونه دیدیکه بر دستی آلوب اونن ایچنه بر عمر دولی من قوی و اونی عصر لرزده صالحانه ایچون رین حضور نده قوی ۲۴ نیجه که رب موسی به یورمش ایدی هارون اونی محافظت ایچون شهادت صندوقن حضور نده قوبیدی ۲۵ و بنی اسرائیل فرخ ایل او منی بدیلر اولر معمور دیاره کلجه بعنی کتعان دیارن سرحد بنه کلجه او منی بدیلر ۲۶ و عمر ایفان اوندن بریدر

اون بدنجو باب

۱ و بنی اسرائیل جماعتن هامیسی رین سوزیه موافق سین چولندن منزل بمنزل کوچوب رفیدیکه اوردو اور دیلر و قوم ایچون ایچمکه صو بوخ ایدی ۲ و قوم موسی این دعوا ایلوپ دیدیلر بره صو و بر که ایچک و موسی اولره دیدیکه سز من این نه دعوا ایلسز ربی نه تغیره ایلسز ۳ و خلق اوراده صوسز ایدی و خلق موسی دن کله ایلدي و دیدی سن بزی نه ایچون مصدرن چخارندون که بزی واوغللرمزی و سوریلرمزی صوسز قبر دسن ۴ و موسی ربه فریاد ایلوپ دیدیکه من بو قومه نه ایلم بر آز قالو بدر که منی داش لاسونلر ۵ و رب موسی به دیدیکه قومن قباغه کج و اسرائیل شیخلرندن اوزلک این کونور و هن او عصاگی که اونن این چایی اوردون الکه آلوب کت ۶ باخ بودر من سن قباغکه اوراده حوریب ده قایان اوستنک دوره جغم و سن قایا به اوروب اوندن صو چخاجن در و خلق ایچر و موسی اسرائیل شیخلرین نظرینه یله ایلدي ۷ واو بن ادینی مسا و مریا قوبیدی چونکه بنی اسرائیل دعوا ایلوپ ربی انتخان ایلک این دیش ایدیلر که آیا رب بزم آرامزده در با بوخ ۸ و عمالق کلوب

gündə iki günün çörəğini vərir hərkəs öz yərində oturun yəddinci gündə hîç-kəs öz məkânından çıxmasın

30*və kəvm yəddinci gündə istirâhat èylədi

31*və bəyt İsrâ'él onun adını manna qoydu və o kəşniş tohumu-kimi idi ağa və dadi də ballı yuqa-kimi idi

32*və Musa dədi bu o zâddır ki Rəbb buyurubdur ‘asırlarızdə sâhlamaq üçün bir omər ondan doldurun tâ ki görəsiz o çörəgi ki mən onu sizi Misir diyârından çıxardında sahrâda sizə yədirdim

33*və Musa Hâruna dədi ki bir dəsti alîb onun içində bir omər dolu manna qoy və onu ‘asırlarızdə sâhlamaq üçün Rəbbin huzûrunda qoy

34*nicə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi Hârun onu muhâfazat üçün Şəhâdet Sanduqunun huzûrunda qoydu

35*və bən-i İsrâ'él qırx il o manna yədilər olar ma‘ur diyâra gəlincə yə‘nî Kən‘ân diyârin sərhâdına gəlincə o manna-i yədilər

36*və omər əfânin ondan biridir

on yəddinci bâb

1*və bən-i İsrâ'él cəmâ‘atinin hamısı RƏBBin sözünə muvâfiq Sîn çölündən mənzil-‘inzəl göçüb Rəfdimdə ordu urdular və qövm üçün içməğə su yox idi

2*və qavm Musa-inən da‘vâ èyləyib dədilər bizə su vər ki içək və Musa olara dədi ki siz mənim-inən nə da‘vâ èylərsiz RƏBB nə təcrübə èylərsiz

3*və xalq orada susuz idi və xalq Musadan gələ èylədi və dədi sən bizi nə üçün Misirdan çıxartdın ki bizi və oğullarımızı və sürürlərimizi susuz kirasın

4*və Musa RƏBBə fəryâd èyləyib dədi ki mən bu kavma nə èyləyəm bir az qalubdur ki məni daşlaşdır

5*və RƏBB Musaya dədi ki qavmin qabağına kaç və İsrâ'elin şeyhlərindən özün-inən götür və həm də o ‘əsaŋı ki onun-inən çayı urdun əlinə alîb get

6*bax budur mən sənin qabağında orada Horîbdə qayanın üstündə duracağım və sən qayaya urub ondan su çıxacaqdır və xalq içər və Musa İsrâ'él şeyhlərinin nazarında bələ èylədi

7*və o yərin adını Massâ və Məribâ qoydu çünki bən-i İsrâ'él da‘vâ èyləyib RƏBBI imtihân èyləmək-inən dəmiş idilər ki âyâ RƏBB bizim aramızdadır yâ yox

8*və Əmaliqə gəlib ∞

سرائل این رفیدمده دعوا ایلدیلر ۹ و موسی بوشعه دیدیکه بزه آدملا انتخاب اله
 چجه عالیق این دعوا اله من صباح پمن باشند دوروب الله عصانی ده المد
 و تاجعم ۱۰ او بوشع نیجه که موسی او هه دیش ایدی که عالیق این دعوا ایلسون اله
 بلدی و موسی این هارون و حور پمن باشه چنبدیلر ۱۱ واله که موسی الف
 او زر ایدی اسرائل ظفر نایر ایدی واله که الی اندر ایدی عالیق ظفر نایر ایدی
 ۱۲ و موسی نن اللری آگر لشاند اولر داش کوتروب آللر قوبدیلر و اون اوستند
 و تردی و هارون این حور اون للربی بری بو طرفدن و بری او طرفدن توندیلر
 اکون باتنه کیمین واللری قام دوردی ۱۳ و بوشع عالیق این اون قومی فلم آغرس
 ینن منهزم ایلدی ۱۴ و رب موسی به دیدیکه بونی باد داشت ایجعون کتابت باز و بوشعن
 نولاغه پتشدر که کوکن آللردن عالیق ذکرینی ناماً مح ایله جکم ۱۵ و موسی بر مذبح
 نا ایلیوب اون آدینی یوانسی قوبدی ۱۶ و دیدی چون رین تختن اوسته ال
 وزاندی پس رین عالیق این دور بدور دعواسی وارد

اون سکرنجی باب

۱ و موسی نن قاین آناسی مدیان کاهنی بتو و اشتندی هه که الله موسی به و او ز قوی
 اسرائله ایلیوب در بعنی که رب اسرائلی مصردن چیخاردو بدر ۲ و موسی نن قاین
 آناسی بتو و موسی نن عورتی صنوره نی که کیری کوندرمش ایدی کوتروب ۳ و هم ده
 اون ایکی او غلی که بریسی نن آدی جبر شوم ایدی زیرا دیش ایدی غرست دیارته
 من غریب اولدم ۴ و او بریسی نن آدی الباعزر ایدی چونکه آنامن الله هه کومک
 ایلیوب منی فرعونن قلعیدن خلاص ایلدی دیش ایدی ۵ و موسی نن قاین آناسی بتو و اون
 او غلری و اون عورتی موسی نن بانه کلدیلر بعنی او بیانه که اوراده الله داغند
 اوردو اورمش ایدی ۶ و موسی به دیدیکه من سنن قاین آنکه بتو و عورتک و اون
 ایکی او غلی او زی این سنن بانکه کلک ۷ و موسی او ز قاین آناسن اشغاله چنجب
 آکلدي و او نی او بدی و بری برین سلامتغئی سؤال ایلدیلر و چادره داخل اولدیلر

İsrâ' él-inən Rəfdimdə da 'vâ éylədilər

9*və Musa Yuşə' yə dədi ki bizə âdamlar intihâb eylə və çıx Əmaliq-inən da 'vâ éylə mən sabâh təpənin başında durub Allahın 'əsâsını də əlimdə dutacağım

10*və Yuşə' nicə ki Musa ona dəmiş idi ki Əmaliq-inən da 'vâ éyləsin éylə éylədi və Musa-inən Hârun təpənin başına çıxdılar

11*və éylə ki Musa əlini qavzur idi İsrâ' él zafər tapar idi və éylə ki əlini indirir idi Əmaliq zafər tapar idi

12*və Musanın əlləri ağırlaşanda olar daş gətirib əlinə qoydular və onun üstündə oturdu və Hârun-inən Hur olan əllərini biri bu tarafdan biri o tarafdan tutdular tâ gün batımına-kimin və əlləri qâ'im durdu

13*və Yuşə' Əmaliq-inən onun qövmini qılıc ağzı-inən münhəzim éylədi

14*və RƏBB Musaya dədi ki bunu yâd-dəst için kitâbda yaz və Yuşə' un qulağına yətişdir ki göğün altından Əmaliqin zikrini tamâmən mahv éyləyəcəğim

15*və Musa bir məzbah binâ éyləyib onun adını *Yehovah-Nissi* qoydu

16*və dədi çün RƏBB taxtının üstünə əl uzatdı bəs Rəbbin Əmaliq-inən durubdur və da 'vâsı vardır

on səkizinci bâb

1*və Musanın qayın atası Mədyân kâhini Yətra işitti hər nə ki Allah Musaya və öz qövmi İsrâ' élə éyləyib dər ya'nî ki RƏBB İsrâ' eli Misirdən çıxardıbdır

2*və Musanın qayın atası atası Yətra Musanın 'övrəti Səfurəni ki gəri göndərmiş idi götürüb

3*və həm də onun iki oğlunu ki birisinin adı Cırşom idi zîrâ dəmiş idi ǵarib diyârında mən ǵarib oldum

4*və o-birisinin adı Əl'əzər idi çünki atamın Allahı mənə kömək éyləyib məni Fir'avnın qılıcından halâs éylədi dəmiş idi

5*və Musanın qayın atası Yətro və onun oğulları və onun 'övrəti Musanın yanına gəldilər ya'nî o bəyâbana ki orada Allahın dağında ordu urmuş idi

6*və Musaya dədi ki mən sənin qayın ataş və onun iki oğlu özü-inən sənin yanına gəldik

7*və Musa öz qayın atasının istikbâlinə çıxıb əğildi və onu öptü və biri birinin səlâmətlığını sü'el éylədilər və çadırə dâhil oldular ∞

۱ و موسی اوز قابن آنسته او های زادلری نقل ایلدی که رب اسرائیلدن اوتری فرعونه
 ومصری لره ایلمش ایدی و بولن اوزلریته راست کلن های زحمتلری که اولردن رب
 اوزلرین قورتارمش ایدی ۹ و بتو او های بخشی لغدردن اوتری که رب اسرائیله ایلمش
 واولری مصری لرن الدن خلاص ایلمش ایدی خوشحال اولدی ۱۰ و بتو دیدی
 شبارک اولسون رب که سزی مصری لرن الدن و فرعون الدن خلاص ایلدی که
 امی مصری لرن الن آلتندن خلاص ایلدی ۱۱ ایندی من بیلدم که یهوا های الهدن
 یوک در بعنی او زادلرده که اولرن اوستنه نکبرلک ایلر ایدیلر ۱۲ و موسی نن قابن
 آنای الله معرفه لر و ذیجه لر کنوردی و هارون این اسرائیل های شیخلری موسی نن
 قابن آنای اینن الله حضور نه چورک یکه کلدیلر ۱۳ و سعرا آچلاند موسی قومه
 حکم ایلمکه اکلشده و خلق موسی نن حضور نه سعدن اخشامه قدر دورمش ایدی
 ۱۴ و موسی نن قابن آنای اونن خلقه ایلدکلرین هامیستنی کورو ب دیدیکه بونه ایش در
 که سن قومه ایلسن نه ایجعون سن نک او ترسن و نام خلق ده سن حضور که سعدن
 اخشامه قدر دورر ۱۵ و موسی اوز قابن آنسته دیدیکه او ندن اوتری که خلق اللهدن
 خبر سؤال ایلمکه من باشه کلور ۱۶ اکر اولرت بر ایشی اولور من باشه کلورلر و من
 اولرن بربیلرین آر استه حکم ایلم و الله فانو نلرینی و اونن شریعتلرینی اولره بیلدررم
 ۱۷ و موسی نن قابن آنای او نه دیدیکه سن بو ایشی بخشی ایلرسن ۱۸ سن ده بورلورسن
 و سن این او لان بو خاق ده بورلور چونکه بو ایش سن ایجعون چوخ آغر در بونی
 نک آپاره بیلمزست ۱۹ ایندی کل سوزمه قولاق ویر و من سنه نصیحت ایلم والله ده
 سن این او لسون سن قوم ایجعون الله حضور نه اولوب ایشری الله حضوریته
 سن آیار ۲۰ و قانونلر این شریعتلری اولره تعلم و برو ب اولره کیک جکلری بولی و هد
 اولرن ایله جک ایشری بیلدر ۲۱ اما سن نام قومدن هنر صاحبی و الله دن قورخان
 صداقتی و طبع دن آکراه ایلين آدملر کونرو ب اولرن اوستنه مین باشی لر بوز باشیلر
 والی باشی و اون باشیلر نصب ایله ۲۲ که اولره وقت قومه حکم ایلسونلر و هر نه
 که یوک ایش او لس سن یانکه کنور سونلار اما هر خرده ایش اوزلری حکم ایلسونلر

8*və Musa öz qayın atasına o hamı zâdları nakl eylədi ki RƏBB İsrâ' əldən ötürü Fir'ona və Misirlilərə eyləmiş idi və yolda özlərinə rast gələn hamı zahmətləri ki olardan RƏBB özlərini qurtarmış idi

9*və Yətro o hamı yaxşılıklardən ötürü ki RƏBB İsrâ' ələ eyləmiş və oları Misirlilərin əlindən xilâs eyləmiş idi hoşhâl oldu

10*və Yətro dedi mütəbârək olsun RƏBB ki sizi Misirlilərin əlindən və Fir'onun əlindən halâs eylədi ki ümməti Misirlilərin əlinin altından xilâs eylədi

11*və indi mən bidim ki *Yehovah* hamı ilâhlardan büyükdür ya 'nî o zâdlardaki oların üstündə təkəbbürlük eylər idilər

12*və Musanın qayın atası Allaha mahruqalar və zəbihalar gətirdi və Hârun-inən İsrâ' əlin hamı şeyhləri Musanın qayın atası-inən Allahın huzûrunda çörək yəməğə gəldilər

13*və səhər açılanda Musa qavma hükm eyləməğə əğləşdi və xalq Musanın huzûrunda səhərdən axşama qadar durmuş idi

14*və Musanın qayın atası onun xalqa eylədiklərinin hamısını görüb dədi ki bu nə işdir ki sən qavmə eylərsən nə içün sən tək oturursən və tamâm xalq da sənin huzûrunda səhərdən axşama qadar durur

15*və Musa öz qayın atasına dədi ki ondan ötürü ki xalq Allahdan habər sü'əl eyləməğə mənim yanına gəlir

16*əğər oların bir işi olur mənim yanına gəlirlər və mən oların biri birilərinin arasında hükm eylərim və Allahın qanunlarını və Onun şəri'tlərini olara bidiririm

17*və Musanın öz qayın atası ona dədi ki sən bu işi yaxşı eyləmirsin

18*sən də yorlursun və sənin-inən olan bu xalq da yorlur çünki bu iş sənin için çox ağırdır bunu tək aparıbməzsın

19*indi gəl sözümə qulaq vər və mən sənə nəsihət eyləyəm və Allah da sənin-inən olsun sən qövm içün Allahın huzûrunda olub işləri Allahın huzûrunda sən apar

20*və qanunlar-inən şəri'atları olara ta'lim vərib olara gidəcəkləri yolu və həm də oların eyləyəcək işləri bildir

21*amā sən tamâm kavmdan hünər sâhibi və Allahdan qorxan sadaqatlı və tama'dan ikrâh eyləyən âdamlar götürüb oların üstünə minbaşılardır yüzbaşılardır və əllibası və onbaşılardır nasib eylə

22*ki olar hər vaxt qavmə hükm eyləsinlər və hər nə ki böyük iş olsa sənin yanına gətirsinlər amā hər xirdə isə özləri hükm eyləsinlər ∞

و پله سن اوستگدن يوکي بونكل اليلوب سن اين برابر آباررر ۲۳ آكرسن بو ايشي
ايليسن والله سنه امر ايسله اونك سن دابانه بدرس وبو قومن هامبي ده سلامت اين
اوز برينه كيدر ۲۴ وموسى اوز قابن آنانسن سوزينه اطاعت اليلوب اون هامي
ديديكرين اجرا ايلى ۲۵ وموسى نام اسرائيلدن هنر صاحبى آدمير اختاب اليلوب
اولرى قومه رئيس لر نصب ايلى بعنى مبن باشى لر وبو زيانشى لر واللى باشى داون
باشى لر ۲۶ واولرده هر وقت قومه حكم ايلر ايديلر چين زادى موسى نن يانه کنورور
ايديلر اما هر خرده زادى اوزلرى فصل ايلر ايديلر ۲۷ وموسى اوز قابن آنانسى بوله
صالدى واوده اوز دبارينه کتدى

اون دقوزنجي باب

ابن اسرائيل مصر دبارندن چيخدقلريين اوچنجي آينه وهان او کونه سينا صحراسته
ڪلديبلر ۲ يعني رفیدم دن کوچوب سينا صحراسته کلديبلر وصحراوه اوردو اورديلر
واسرائيل اوراده داغن قباغنه او ردو او ردى ۳ وموسى الله يانه چيخدى ورب
داغدن اونه چاغروب ديديكه بعنون ايونه يله دېسن ويني اسرائيله خبر وبرهمن
۴ سر کوردز كه من مصرلى لوه نه ايadam وسزى قرفوش فنادرى او سننه کونروب سزى
اوز يانه کنوردم ۵ پس ايندى آكر من سوزمه اطاعت اليلوب من عهدي صالحيمز
سز هامي قوملردن من ايجون خاص قوم او لورسز زيرا كه نام عالم منكى در ۶ وسز
من ايجون کاهندردن عبارت بر پادشاهلىق وقدس امت او لورسز بو او سوزلر در كه
سن کرك بىن اسرائيله دېسن ۷ وموسى كدوپ قومن شيخلریني چاغردى وبو سوزلرن
هاميسنى اولرن حضوريه قويدى كه رب يورمش ايدى ۸ ونام قومر بردن جواب
وپروب ديديلر كه رين جمله ديديكرين ايلر ك وموسى قومن سوزلریني ره آباردى
۹ ورب موسى به ديديكه باخ بود من دومانلى بولوطاده سن يانگه كله حكم تا كه خلق
من سن اين داشنانه اشنسون واين كيمين سنه ده ايناسونلر وموسى خلفن سوزلریني
ربه خبر وبردى ۱۰ ورب موسى به ديديكه قومن يانه كت واولرى بو كون وصاح

və bələ sənin üstündən yükü yüngəl éyləyib sənin-inən bərabər aparırlar
 23*əğər sən bu işi éyləyəsən və Allah sənə əmr éyləsə onda sən dayanabilirsən və bu qavmın hamısı da səlāmət-inən öz yərinə gidər
 24*və Musa öz qayın atasının sözünə itâ'at eyləyib onun hamı dədiklərini icrâ éylədi
 25*və Musa tamâm İsrâ' eldən hünər sâhibi âdamlar intihâb éyləyib oları qövmə rə'islər nəsb éylədi ya 'nî min başılar və yüz başılar və əlli başı və on başılar
 26*və olar da hər vakt qövmə hükm éylər idilər çətîn zâdi Musanın yanına gətirir idilər amâ hər xırədə zâdi özləri fəsil éylər idilər
 27*və Musa öz qayın atasını yoa saldı və o da öz diyârına getdi

on dokuzuncu bâb

1*və bən-i İsrâ' el Misir diyârından çıxdıqlarının üçüncü ayında və həmən o gündə Sina sahrâsına gəldilər
 2*ya 'nî Rəfdimdən göçüb Sînâ sahrâsına gəldilər və sahrâda ordu urdular və İsrâ' el orada dağın qabağında ordu urdu
 3*və Musa Allahın yanına çıxdı və RƏBB dağdan ona çağırıb dədi ki Ya 'qubun əvinə bələ diyəsin və bən-i İsrâ' elə habər vérəsən
 4*siz gördüz ki mən Misirlilərə nə éylədim və sizi qaraquş qanadları üstünə götürüb sizi öz yanına gətirdim
 5*bəs indi əğər mənim sözümə itâ'at éyləyib mənim ahdimi sâhlayasız siz hamı qövmlardan mənim için has qövm olursuz zîrâ ki tamâm 'âləm mənimkidir
 6*və siz mənim üçün kâhinlərdən ibârət bir pâdşâhlıq və müqaddəs ümmət olursız bu o sözləri dər ki sən gərək bən-i İsrâ' elə deyəsin
 7*və Musa gidib qövmin şeyhlərini çağırıdı və bu sözlərin hamısını olarin huzûruna qoydu ki RƏBB buyurmuş idi
 8*və tamâm kavm birdən cəvâb vərib dədilər ki RƏBB cümlə dədiklərini eylərik və Musa qövmin sözlərini RƏBB apardı
 9*və RƏBB Musaya dədi ki bax budur mən dumanolu bulutda sənin yanına gələcəğim tâ ki xalq mən sənin inən danışanda eşitsin və əbədə kimin sənə də inansınlar və Musa xalqın sözlərini RƏBBə xəbər vərdi
 10*və RƏBB Musaya dədi ki qövmin yanına get və oları bu gün və sabâh ∞

ندیس ایله واولر اوز پالتارلرین بوسونلر ۱۱ که اوچنجی کون ایجیون حاضر اولسونلر
 چونکه رب اوچنجی کونه تامر قومن نظرنده سینا داغن اوستنه نازل اولادچ در
 ۱۲ و قومن اطرافن سرحد تعیین ایلیوب دیهسن که احیاط ایلیون که داغه چیخمه سز
 واون انتکه دکیمه سز هر کم که داغه دکه الته کرک اولدرسلسون ۱۳ اوئه ال
 دیکسون چونکه یا کرک لابد داشلانسون و یا اوخ این اوسلسون خواه حیوان خواه
 انسان کرک صاغ قاماسون اما کرناان سی او زاناان اوولر داغه چیخسونلر ۱۴ و موسی
 داغدن قومن يانه اندی و قومی ندیس ایلدى واولر ده اوز پالتارلرین بودیلر ۱۵ او او
 ده خلفه دیدیکه اوچنجی کون ایجیون حاضر اولون عورته نقرب ایلیون ۱۶ اوچنجی
 کون سحر آجلاند داغن اوستنه کورلیلر و بیلدرملر و قره بلوط اولدی و هن چوخ
 برک کرنا سی واوردوده اولان خلقن هامیسی نرہ دی ۱۷ و موسی الله ملاقات ایلمک
 ایجیون قومی اوردودن چیخارتدى واولر ده داغن اللئى دوردیلر ۱۸ و سینا داغی تاماً
 نوستی لنور ایدی چونکه رب اود این اوون اوستنه نازل اولدی واون توستی سی
 نور توستی سی گبی چیخ ایدی و نام داغ چوخ شر ایدی ۱۹ او کرناان سی کین
 کەن چوخ قوتلنور ایدی موسی دانش والله ده سس این اوئه جواب و بیر ایدی
 ۲۰ و رب سینا داغن اوستنه بعضی داغن باشنه نازل اولدی و رب موسی نی داغن باشنه
 چاغرۇپ موسی ده اورا یە چیخدی ۲۱ و رب موسی بە دیدیکه آشاغە انوب خلقه قدغن
 ایله کە رى کورمکه سرحددىن بجاوز ایلسونلر کە اوئردىن چوخى هلاکە دوشەسون
 ۲۲ و رب ياخىن کلن کاھنلر ده اوزلرینی ندیس ایلسونلر ناکە رب اوئرن اوستنه هجوم
 ایلسون ۲۳ و موسی رى دیدیکە قومر سینا داغنچە چىخە بىلز چونکە سن بىزه قدغن
 ایلیوب دیوب سن کە داغه سرحد تعیین ایلیوب اوئى ندیس ایله ۲۴ و رب اوئه
 دیدیکە کەت آشاغە ان و صوره سن این هارون بوخارى كلون اما کاھنلر این خلق
 رین يانسە چىغىفە بجاوز ایلسونلر کە او اوئرن اوستنه هجوم ایلسون ۲۵ و موسی خلقن
 يانسە انوب اوئر این دانشدى

takdîs éylə və olar öz pâltarlarını yusunlar

11*ki üçüncü gün içün hâzır olsunlar çünkü RƏBB üçüncü gündə tamâm qövmin nəzərində Sînâ dağının üstünə nâzil olacakdır

12*və qavmın etrâfında sərhəd ta'yîn éyləyib dêyəsin ki ihtiyyât éyləyin ki dağa çıxmayasız və onun etəginə dəğməyəsiz hər kim ki dağa dəğsə əlbəttə gərək öldürülsün

13*ona əl dəməğəsin çünkü yâ gərək lâbudd daşlansın vəya ox-inən urulsun ho-ah həyvân ho-ah insân gərək sâğ qalmasın amâ kərnânin səsi uzananda olar dağa çıxsınlar

14*və Musa dağdan qövmin yanına indi və kavmı takdîs éylədi və olar da öz pâltarlarını yudular

15*və o da xalqa dədi ki üçüncü gün içün hâzır olun 'övrətə təkərrüb éyləməyin

16*və ki üçüncü gündə səhər açılonda dağın üstündə gürültülər və yıldırımlar və qara bulut oldu və həm də çox yəraj kərnâ səsi və orduda olan xalqın hamısı titrədi

17*və Musa Allaha mülâkat eyləmək içün qövmi ordudan çıxartdı və olar da dağın altında durdular

18*və Sînâ dağı tamamən tütsülenir idi çünkü RƏBB od-inən onun üstünə nâzil oldu və onun tütsüsü tənur tütsüsü-kimi çıxar idi və tamâm dağ çox titrər idi

19*və kərnânin səsi gidə gidə çox quvvətlənir idi Musa danışır və Allah da səsi-inən ona cəvâb vérir idi

20*və RƏBB Sînâ dağının üstünə ya 'nî dağın başına nâzil oldu və RƏBB Musanı dağın başına çağırıb Musa da oraya çıxdı

21*və RƏBB Musaya dədi ki aşağı inib xalqa qadığın éylə ki RƏBBi görməğə sərhəddən təcâvüz eyləməsinlər ki olardan çoxu həlákə düşməsin

22*və RƏBBə yaxın gələn kâhinlər də özlərini takdîs eyləməsinlər tâ ki RƏBB olarin üstünə hücküm eyləməsin

23*və Musa RƏBBə dədi ki qövmim Sînâ dağına çıxa bilməz çünkü sən bizə qadığın éyləyib dêyibsin ki dağa sərhəd ta'yîn éyləyib onu takdîs éylə

24*və RƏBB ona dədi ki get aşağı in və sora sən-inən Hârun yuxarı gəlin amâ kâhinlər-inən xalq RƏBBin yanına çıxmağa təcâvüz eyləməsinlər ki O olarin üstünə hücküm eyləməsin

25*və Musa xalqın yanına inib olar-inən danışdı ∞

ایکریجی باب

اواله هامی بو سوزلری دانشوب دیدیکه ۳ رب اللهک من امر که سن مصر
 دیارندن و بنده لک ابوندن چخارندم ۴ من حضورمن سن ایجون او زکه الہر اولسون
 ئ او زکه ایجون بت و هیچ بر زادن صورتی که بو خاری ده کوکه و با آشاغده برد و با
 برن آتنن صولرده در قابرمهسن ۵ اولره مجدد ایلمیسن واولره عادت ایلمیسن جونکه
 من سن رب اللهک غیور الله ام که منه بعض ایلینله آنالرن کاھلرینی او غلرلر اوند
 او چنجی و دردنجی آرقه به کیمین تیه ایلم ۶ و مینه مرحمت ایلم که منی سووب
 امرلری صاخلرلر ۷ رب اللهکن آدبی عیث بره ذکر الله جونکه رب اونن آدبی
 عیث بره چکنی بی کناد حساب ایلمز ۸ راحت کونی بادکه کور که اونی ندیس ایلمیسن
 ۹ والی کون ایشلیوب هامی ایشلرکی اجرا ایلمیسن ۱۰ اما یدنجی کون رب اللهک
 ایبعون سیت در هیچ بر ایش کرک ایلمیسن نه سن نه او غلک و نه فرک نه بنده کوه
 کیزکلک و نه سن جوانک و نه ده قابوکه اولان غریک ۱۱ چونکه والی کونه رب
 کوکی ویری و دریانی واولرده اولان هامی سنی خلق ایلیوب بدنجی کونه است راحت
 ایلدی بو سیدن رب سیت کونی مبارکلیوب اوی ندیس ایلبردر ۱۲ آنکه و آنکه
 حرمت ایله تاکه کونلرک او زون اولسون او دیارده که سن اللهک ہوا نه و پرہ جنکر
 ۱۳ قتل ایلمیسن ۱۴ زما ایلمیسن ۱۵ او غرولق ایلمیسن ۱۶ قوشوکن ضدن پلان
 شهادت و برمهسن ۱۷ قوشوکن ایویه طمع ایلمیسن قوشوکن عورته و اون بنده
 و اونن کیزکه و اونن او کوزیه واولادغه و قوشوکن هیچ بر زادیه طمع ایلمیسن
 ۱۸ و نام قوم کورلولری و یادرملری و کرناان سنی و توستی لئن داغی کور رایدی و قوم
 قورخوب قاجر ایدبلر و کیدوب او زاقدن دور دبلر ۱۹ و موسی به دیدبلرسن بزم این
 داش و بز قولاق و پرک اما الله بزم این دانشاسون که اولیک ۲۰ و موسی خلقه دیدیک
 قورخیوں چونکه سزی امتحان ایلک ایجون الله کلوبدر تاکه اونن قورخوسی سزن
 قیاغزده اولسون که کناد ایلمیسن ۲۱ و خلق او زاقدن دور و ب موسی ده او غلیظ

iğirminci bâb

- 1*və Allah hamı bu sözləri danışib dədi ki
- 2*RƏBB-Allahıñ Mənəm ki səni Misir diyârından və bəndəlik əvindən çıxarddım
- 3*Mənim huzûrumda sənin için özüñə ilâhlar olmasın
- 4*özüñ için büt və həç bir zamân sûrətini ki yuxarıda gökdə vəyâ aşağıda yerdə vəyâ yerin altında sulardadır qayırmayasın
- 5*olara səcdə èyləməyəsin və olara ibâdət èyləməyəsin çünki Mən senin RƏBB-Al-
lahıñ ǵayyur Allahəm ki Mənə buğz èyləyənlərə ataların günâhlarını oğullar üstündə
üçüncü və dördüncü arqaya kimin tənbiyə èylərim
- 6*və minlərə mərhamət èylərim ki Məni səvib əmrlərimi sâhlarlar
- 7*RƏBB-Allahıñ adını 'abəs yərə zikr eyləmə çünki RƏBB O'nun adını 'abəs yərə
çəğəni bi-günâh hisâb èyləməz
- 8*râhat gününü yâdiňa gətir ki onu taqdîs èyləyəsin
- 9*və altı gün işləyib hamı işləriňi icrâ èyləyəsin
- 10*amâ yəddinci gün RƏBB-Allahıñ üçin səbtdir həç bir iş gərək èyləməyəsin nə sən
nə oğluñ və nə qızıñ nə bəndəñ və nə kənizəñiñ və nə sənin həyyvâniñ və nə də qapıñda
olan ǵarñbiñ
- 11*çünki altı gündə RƏBB göğü və yeri və dəryâni və olarda olan hamısını xəlq èy-
ləyib yəddinci gündə istirâhat èylədi bu səbəpdən RƏBB səbt gününü mübârəkləyib
onu takdîs èyləyibdir
- 12*ataja və anaşa hürmət èylə tâ ki günlərinj uzun olsun o diyardaki sənin Allahıñ-
Yehovah sənə vərəcəkdir
- 13*katlı èyləməyəsin
- 14*zinâ èyləməyəsin
- 15*uğruluq èyləməyəsin
- 16*qonşuğun zadında yalân şəhâdet vərməyəsin
- 17*qonşuğun évinə tama' èyləməyəsin qonşuğun 'övrətinə və onun bəndəsinə və o-
nun kənizinnə və onun öküzünə və olağına və qonşuğun həç bir zâdına tama' èylə-
məyəsin
- 18*və tamâm qövm gürültüləri və yıldırımları və kərnânin səsini və tütsülenən dağı
görür idi və qövm qorxub qaçar idilər və gidib uzaqdan durdular
- 19*və Musaya dədilər sən bizim-inən danış və biz qulaq vərək amâ Allah bizim-inən
danışmasın ki ölməyək
- 20*və Musa xalqa dədi ki qorxmayın çünki sizi imtihân èyləmək üçin Allah gəlibdir
tâ ki Onun qorxusu sizin qabağızda olsun ki günâh èyləməyəsiz
- 21*və xalq uzaqdan durub Musa da o ǵalız ∞

ظلله ياخين كدى كه الله اوراده ايدي ۲۲ ورب موسى به ديدىكه بنى اسرائيله ييله
ديهـن سـرـكـورـدـزـكـهـ منـ كـوـكـدـنـ سـرـنـ اـيـنـ دـاـشـدـمـ ۲۳ـ منـ اـيـنـ بـرـاـبـرـ كـوـمـشـدـنـ اوـلـانـ
الـبـرـ وـقـزـلـدـنـ اوـلـانـ الـبـرـ اوـزـرـ اـيـجـونـ قـاـبـرـوـبـ اـيـلـمـيـزـ ۲۴ـ منـ اـيـجـونـ طـيـراـقـدـنـ بـرـ
مـذـبـحـ قـاـبـرـوـبـ اوـنـ اوـسـتـنـهـ سنـ مـحـرـقـهـلـرـكـيـ وـسـلـامـتـ قـرـبـانـلـرـكـيـ وـمـالـكـيـ ذـبـحـ
اـبـلـهـسـ اوـهـاـيـ بـرـلـدـهـ كـهـ منـ آـدـيـ اوـرـاـدـهـ ذـكـرـ اـيـنـدـرـهـ جـمـكـ وـمـنـ سـنـ يـانـكـهـ كـلـوبـ سـنـ
برـكـلـيـهـ جـمـ ۲۵ـ وـأـكـرـمـ اـيـجـونـ دـاـشـدـنـ بـرـمـذـبـحـ قـاـبـرـهـسـنـ اوـنـ بـوـغـشـ دـاـشـدـنـ قـاـبـرـمـيـهـسـنـ
چـوـيـكـهـ سـنـ قـلـكـيـ اوـنـهـ اوـرـانـهـ اوـنـهـ مـرـدـارـ اـيـلـسـنـ ۲۶ـ وـرـدـبـاـنـ اـيـنـ مـمـ مـذـبـحـهـ
چـيـخـبـهـسـ نـاكـهـ سـنـ عـرـيـانـلـفـثـ اوـنـ اوـسـتـنـهـ آـچـلـاـسـوـنـ

ايـكـريـ بـرـنـجـيـ بـاـبـ

اوـ اوـ اـحـسـاـيـ كـهـ اوـلـرـنـ قـيـاقـلـيـتـهـ كـرـكـ قـوـيـهـسـنـ بـولـرـ درـ ۲ـ سـنـ بـرـ عـبـرـانـيـ بـنـهـ
صـانـونـ آـدـبـغـكـهـ اوـ آـلـيـ اـيـلـ سـنـهـ بـنـهـلـكـ اـيـلـسـوـنـ وـيـدـنـجـيـ اـيـلـكـ مـفـتـهـ آـزـادـ اوـلـسـوـنـ
۳ـ اـكـرـ بـالـقـوـزـ كـلـوـبـدـرـ بـالـقـوـزـ كـسـوـنـ اـمـاـ اـكـرـ عـورـتـ صـاحـبـيـ اـيـدـيـ عـورـتـيـ بـهـ اوـزـيـ
اوـنـ چـيـخـسـوـنـ ۴ـ اـكـرـ آـغـاسـيـ اوـنـهـ عـورـتـ وـبـرـدـيـ وـاـوـزـيـهـ اوـغـلـلـرـ وـقـزـلـرـ دـوـغـدـيـ اوـنـهـ
اوـ عـورـتـ اوـنـ اوـشـاـقـلـرـ آـغـانـتـكـيـ اوـلـسـوـنـ اـمـاـ اوـزـيـ بـالـقـوـزـ چـيـخـسـوـنـ ۵ـ اـمـاـ اـكـرـ
اوـ بـنـهـ دـيـسـوـنـ مـنـ آـغـامـيـ وـعـورـتـيـ وـاـوـغـلـرـيـ سـوـمـشـ مـنـ آـزـادـ اوـلـمـرـ ۶ـ اوـنـهـ اوـنـهـ
آـغـاسـيـ اوـنـهـ اللـهـ يـاـنـهـ آـپـارـسـوـنـ وـاـوـنـهـ قـاـبـوـيـهـ يـاـ قـاـبـوـنـ چـرـجـوـهـسـهـ يـاـخـيـنـلـاـشـدـرـسـوـنـ
وـآـغـاسـيـ اوـنـ قـوـلـاغـنـيـ يـيـزـ اوـنـ دـلـسـوـنـ اوـنـهـ اوـبـيـهـ كـيـمـيـنـ اوـنـهـ بـنـهـسـيـ درـ ۷ـ وـأـكـرـ
بـرـكـيـسـهـ اوـزـ قـرـبـيـ كـيـزـكـ اوـلـغـدـ صـاـنـسـوـنـ اوـنـهـ اوـبـيـلـلـرـ كـيـيـ كـرـكـ چـيـخـاـسـوـنـ
۸ـ اـكـرـ آـغـاسـنـ نـظـرـنـهـ نـاـمـقـبـولـ كـورـنـورـ كـهـ اوـنـهـ اوـبـيـهـ شـاـنـلـيـوـبـدرـ اوـنـهـ اوـنـهـ
فـدـيـسـنـيـ وـبـرـسـوـنـ يـادـ مـلـهـ اوـنـهـ صـانـغـهـ قـدـرـقـيـ بـوـخـدـرـ چـوـنـكـهـ اوـنـهـ غـدـرـ اـيـلـمـوـبـدرـ ۹ـ اـكـرـ
اوـنـهـ اوـزـ اوـغـلـيـ اـيـجـونـ نـشـاـنـلـيـوـبـدرـ اوـنـهـ كـرـكـ قـزـلـرـ عـادـتـهـ كـورـهـ اـيـلـسـوـنـ ۱۰ـ اـكـرـ اوـزـيـهـ
بـرـ اوـزـكـسـنـيـ اللـهـ اوـنـنـقـنـسـنـيـ وـكـيـجـكـيـ وـعـجـامـعـتـ حـقـنـيـ نـقـصـانـ اـيـلـسـوـنـ ۱۱ـ اوـأـكـرـ
بـوـ اوـجـيـ اوـهـ اـبـلـمـسـهـ اوـنـهـ اوـمـفـتـهـ بـوـلـ سـزـ چـيـخـسـوـنـ ۱۲ـ هـرـ كـمـ بـرـ آـدـيـ اوـرـوـبـ اوـلـدـرـسـهـ

zülmətə yaxın getdi ki Allah orada idi

22*və RƏBB Musaya dədi ki bən-i İsrā' élə bələ dəyəsin siz gördüz ki mən gökdən sizin-inən danışdım

23*Mənim inən bərabər gümüşdən olan ilâhlar və qızıldan olan ilâhlar özüz için qayırıb éyləməyəsiz

24*Mənim üçün topraqdan bir məzbah qayırıb onun üstündə sənin mahruqalarını və sələmət qurbânlarını qoyunlarını və mälini zaç éyləyəsən o hamı yerlərdəki mən adımı orada zikir etdirəcəğim və mən sənin yanına gəlib səni bərəkətləyəcəğim

25*və əğər Mənim için daşdan bir məzbuh qayırasən onu yonmuş daşdan qayırma-
yasən çünki sən kaləmiyi ona uranda onu murdar éylərsin

26*və nərdibân-inən Mənim məzbuhumaya çıxmayasın tâ ki sənin üryânlığı onun
üstündə açılmasın

iğirmi birinci bâb

1*və o ahkâmi ki oların qabaqlarına gərək qoyasın bulardır

2*sən bir İbrânî bəndə satın aldığındə o altı il sənə bəndəlik éyləsən və yəddinci ildə müftə azad olsun

3*əğər yalnız gəlibdir yalnız getsin amâ əğər 'övrət sâhibi idi 'övrəti də özü-inən çıxsın

4*əğər ağası ona 'övrət vərdi və özünə oğullar və qızlar doğdu onda o 'övrət-inən onun uşaqları ağanının olsun amâ özü yalnız çıxsın

5*amâ əğər o bəndə dəsən mən ağamı və 'övrətimi və oğullarımı səvmişəm mən azad olmırəm

6*onda onun ağası onu Allahın yanına aparsın və onu qapıya yâ qapının çərçəvəsinə yaxınlaşdırırsın və ağası onun qulağını biz-inən dəlsin onda o əbədə kimin onun bəndəsidir

7*və əğər bir kimsə öz qızını kenizin olmağa satsın onda o bəndələr-kimi gərek çıxmasın

8*əğər ağasının nazarında nâ maqbul görnür ki onu özünə nişânlayıbdur onda o onun qadiyəsini vərsin yâd məlitə onu satmağa qudrəti yoxdur çünki ona ǵadr éyləyibdur

9*əğər onu öz oğlu üçün nişânlayıbdur onu gərək qızlar 'adatına görə éyləsin

10*özünə bir özgəsini alsa onun nafaqasını və giyəcəğini və mücâm'at haqqını noq-
sân éyləməsən

11*və əğər bu üçü ona éyləməsə onda o müftə pulsız çıxsın

12*və hər kim bir âdamı urub öldürsə ∞

او ده کرک اولدرلسون ۱۳اما آکراون فصدی بوخ ابدی و الله اوین الله ابله دوچار
 کهور دی اوونه من سن ایچون بر تعیین ابیله حکم که او اورا به کرک الغا ایلسون ۱۴اما
 آکر بر کیمسه ن او ز قوتشو سه غرضی اولوب او نه جیله این اولدرسه او نه مذبح من
 یاندن ده دوتون که اولسون ۱۵و هر کم که او ز آن انسی و آن انسی دوکه کرک الت
 اولدرلسون ۱۶و آکر بر پی آدم او غرلسون و او نه صائم اولسون و با الله
 نایلسون کرک البه اولدرلسون ۱۷و آنا و آن انسه سوکش و بن کرک البه اولدرلسون
 ۱۸و آکر آدم لر دعوا ایلیند بر پی داش و با بومرق این اوره واو او لیله اما دوشکه
 دوشه ۱۹آکر صوره دوروب بایردہ ال آغاجی این کرسه اوونه او نه اوران
 هر چند بکه بی تنصیر حساب اولنور اما که کرک اوون یاندیغعن ضرربی و بریون
 و او نه صاغالنسون ۲۰و آکر بر پی او ز بندسی و با جاریمنی دکک این اوروب
 اوون الن آننه او اولسه اووندن کرک البه انتقام آنسون ۲۱اما آکر بر کون و با
 ایکی کون قالسه اوونه اووندن انتقام آنسون چونکه او اونن مالی در ۲۲و آکر آدم لر
 دعوا ایلیند بر عورتی حامله لفتن اوروب اوین اولادی سقط اولسون و عورتی
 بر او زکه بلا واقع اولیسان او کرک او جرمیه البه و بریون که او عورتی اری اوین
 اوستنه تعیین ایلر و کرک حاکملن یانده و بریون ۲۳اما آکر بر او زکه بلا واقع اوله
 اوونه جان عوضن جان ۲۴کوز عوضن کوز و دیش عوضن دیش وال عوضن
 ال و آیاق عوضن آیاق ۲۵یامش عوضن بامش و باره عوضن باره و بر عوضن بر
 و بریلسون ۲۶و آکر بر کیمسه او ز بندسین کوز بی و با او ز جاریه سلن کوز بی اوروب
 او نه خراب ایلسه او نی کرک کوز بین عوضن آزاد براخسون ۲۷و آکر بندسین دیشی
 و با جاریه سلن دیشی دوشه اوونه او نی کرک دیشن عوضن آزاد براخسون ۲۸و آکر
 بر او کوز بر کشی نی و با بر عورتی بوبنوزلسه واو اولسه اوونه او او کوز البه داشلاسون
 و اوون اتی پیلسون واو کوز صاحبی بی تنصیر اولور ۲۹اما آکر او کوز چو خدخت
 بوبنوزلیان ابدی و اوون صاحبی ده بومعلوم اولوب اما او نی که محافظت ایلر ابدی
 واو کوز او کشی نی و با عورتی اولدر دی او او کوز داشلاسون و صاحبی ده اولدرلسون

o da gərək öldürülsün

13*amâ əğər onun qasdı yox idi və Allah onun əlinə eylə düçâr gətirdi onda Mən sənin içün yər ta'yin éyləyəcəgim ki o oraya gərək ilticâ eyləsİN

14*amâ əğər bir kimsənin öz konşusuna ǵarazı olub onu hilə inən öldürsə onu məzbuhumun yanından da dutun ki ölsün

15*və hər kim ki öz atasını və anasını dögsə gərək əlbət öldürülsün

16*və əğər birisi âdam uğurlaşın və onu satmış olsun və yâ əlində tapılsın gərək əlbət öldürülsün

17*və ata və anasına sukəş vərən gərək əlbət öldürülsün

18*və əğər âdamlar da'vâ éyləyəndə birisi daş və yâ yumruq-inən ura və o ölməyə amâ döşəğə düşə

19*əğər sora durub bayırda əl ağacı-inən gəzsə onda onu uran hər çəndiğə bî-taqsîr həsâb olunur ama gənə gərək onun batığının zararını vərsin və onu saǵaltsın

20*və əğər birisi öz bəndəsini və yâ cāriyəsini dəğnək-inən urub onun əlinin altında o ölsə ondan gərək əlbət intikâm alınsın

21*ammâ əğər bir gün və yâ iki gün qalsa onda ondan intikâm alınmasın çunkü o onun malıdır

22*və əğər âdamlar da'vâ éyləyəndə bir 'övrəti hamiləliğində urub onun əvlâdi sakat olsun və 'övrətə bir özgə bəlâ vâ'qi olmasın o gərək o cəriyəni əlbət vərsin ki o 'övrətin əri onun üstünə ta'yin éylər və gərək hâkimlərin yanında vərsin

23*amâ əğər bir özgə bəlâ vâ'qi olsa onda cân 'əvəzində cân

24*göz 'əvəzində göz və diş 'əvəzində diş və əl 'əvəzində əl və ayaq 'əvəzində ayaq

25*yanmış 'əvəzində yanmış və yârə 'əvəzində yârə və bərə 'ivâzında bərə vərlilsin

26*və əğər bir kimsə öz bəndəsinin gözünə və yâ öz cāriyəsinin gözünə urub onu harâb eyləsə onu gərək gözünüñ 'əvəzində âzâd bıräxsin

27*və əğər bəndəsinin dişi vəyâ cāriyəsinin dişi düşsə onda onu gərək dişinin 'əvəzində âzâd bıräxsin

28*və əğər bir öküz bir kişini və yâ bir 'övrəti boynuzlasa və o ölsə onda o öküz əlbət daşlansın və onun eti yénilməsin və öküz sâhibi bî-taqsîr olur

29*amâ əğər öküz çoxdan boynuzlayan idi və onun sâhibinə də bu ma'lüm olub amâ onu gənə mühəfizət éyləmir idi və öküz o kişini və yâ 'övrəti öldürdü o öküz daşlansın və sâhibi də öldürülsün ∞

۲۰ اکراون اوسته دېت قویلسه اوتكه او ز جاتن فديه سى هرنە قدر كە اوتن اوسته
تعىين اوئىسى وېرسون ۲۱ يابر اوغلانى يابر قىزى بويىزلىسە بولقانون اين اوئە اجرا
اولىسون ۲۲ اکرا او اوكوز بىنڭى يابر جارىيەنى بويىزلىسە اوتكه اوتن آغا سە او تۈز
مەتھال كومش وېرسون واوكوز داشلانسون ۲۳ واکر بركىمسە برقۇبىو آچسە ويا
بركىمسە برقۇبىو قازسە وائى اورغىسە و اورابە براوكۇز ويا براولاق دوشىسە ۲۴ قۇبۇ
صاحبى جىرىيەنى چىكسىن اوتن صاحبە بولقايىرسون واولن اوتنىكى اولىسون
۲۵ واکر بركىمسەن اوکوزى او ز قوشۇسۇن اوکوزىنى اوروپا اولدرسە اوتكە او
صاغ قالان اوکوزى صانوب بولۇپ اولۇنى دە بولسۇنلار ۲۶ واکر معلوم اوئىسى
كە او اوکوز جو خىن بويىزلىان ايدى وائىن صاحبى اونى محافظت ئايمىبىدر كرک
الىنه اوکوزن عوضىت اوکوز وېرسون وا او لۇ او ز نىكى اولىسون

ايكىرى ايڭىنلى باپ

۱ اکر بركىمسە براوكۇز بارقۇبىون اوغرىلىوب اونى كىسسە ويا صانسە او اوکوزن
عوضىت بش اوکوز و قوبۇن عوضىت درت قوبۇن كرک وېرسون ۲ اکر اوغرى
دېوارى دىلنە دونلىسە واورلىوب اوئىسى اوتن اېچۈن قان بوخدر ۳ اکراون اوسته
كۈن چىخىش اوئىسى اوتن اېچۈن قان وار ئاماڭىز كادا ئايسون اکر بىخى در
اوتكه اوغرىلىق اېچۈن سانلىسون ۴ اکراون ئەننىكى اوغرىلىق با اوکوز با اولاق
وابا قوبۇن دېرى دونلىسە كرک اېكى قات ادا ئايسون ۵ اکر بركىمسە اكىن ويا باغ
اوئارسە واوز حيوانلى براخوب براوزكىسن اكىنىنى اوئارسە او ز اكىنىنى بىخى سىدىن
واوز باغانى بىخى سىدىن كرک ادا ئايسون ۶ اکر اود دوشوب تكاللىرى دونسە ونایەنى
وابا محصولى ويا اكىنى ئىف ئايسە او اودى صالان كرک ئەننى ادا ئايسون ۷ اکر بركىمسە
او ز قوشۇسە بول ويا شىلەر صاخلمە وېرسە وا او آدمى او بىندىن اوغرىلىسە
اکر اوغرى ئايسە كرک اېكى قات ادا ئايسون ۸ اما اکرا اوغرى ئايماسە اوتكە او ابون
صاحبى حاكلەرن بانە كورىلسون كە آيا ئىلى او ز قوشۇسۇن مالىن او ز ئايمىبىدر

30*əğər onun üstünə diyət qoyulsa onda öz cānının fidyəsini hər nə qadar ki onun üstünə ta'yîn olunsa vêrsin

31*yâ bir oğlanı yâ bir qızı boynuzlasa bu qanun-inən ona icrâ olunsun

32*əğər o öküz bir bəndəni yâ bir câriyəni boynuzlasa onda onun ağasına otuz misqal gümüş vêrsin və öküz daşlaşın

33*və əğər bir kimsə bir quyu açsa və yâ bir kimsə bir quyu qazsa və onu örtməsə və oraya bir öküz və yâ bir olaq düşsə

34*quyu sâhibi cəriməsini çəksin onun sâhibinə pul qaytarsın və olan onunki olsun

35*və əğər bir kimsənin öküzü öz qonşusunun öküzünü urub öldürsə onda o sağ qalan öküzü safîb pulunu bulub öleni də bulsunlar

36*və əğər ma'lûm olsa ki o öküz çoxdan boynuzlayan idi və onun sâhibi onu muhâfazat éyləməyiibdir gərək elbət öküzün 'ivâzında öküz vêrsin və o ölü özünkü olsun

iğirmi ikinci bâb

1*əğər bir kimsə bir öküz yâ bir qoyun ugurlayıb onu kəssə və yâ satsa o öküzün 'ivâzında bəş öküz və qoyunun 'evəzində dört qoyun gərək vêrsin

2*əğər uğru dîvârı dələndə dutulsa və urulub ölsə onun içün qan yoxdur

3*əğər onun üstünə gün çıxmış olsa onda onun içün qan var tamamən gərək ədâ eyləsin əğər yoxudur onda uğruluğu içün satılsın

4*əğər onun əlindəki uğruluq yâ öküz yâ olaq və yâ qoyun diri dutulsa gərək iki kat ədâ edilsin

5*əğər bir kimsə əkin və yâ bağ otarsa və öz hayvânını bıraxıb bir özgəsinin əgnini otarsa öz əgninin yaxşısından və öz bağınnın yaxşısından gərək ədâ éyləsin

6*əğər od düşüb tıkənləri dutsa və nâyəni və yâ mahsûlü və yâ əkinin tələf éyləsə o odu salan gərək elbət ədâ éyləsin

7*əğər bir kimsə öz qonşusuna pul və yâ şey'lər saxlamağa vêrsə və o âdamın evindən uğrulansa əğər uğru tapılsa gərək iki kat ədâ éyləsin

8*amâ əğər uğru tapılmasa onda o évin sahibi hâkimlərin yanına gətirilsin ki âyâ əlini öz konşusunun mâlinə uzatmayıibdir ∞

۹ هر بر فساد لق ایجون خواه مالدن خواه اولادن خواه قوبومن خواه بالداردن
و هر بر ایتمش زاددن او تری که بری دیسون که بومن در اولن ایکی سن ده ادعایی
حاکملره کرک کنوریلسون و حاکملره هر کیمه حکم ایلسملر او کرک اوز قوشوته اون
ایکی فانی ادا ایلسون ۱۰ اکر بر کیمه اوز قوشوته بر اولاد و با بر او کوز با
قوبون و هر نه حیوان که اولسه صاخله مغه ویره وا او لسه وا شکت اوله و با
کیمه کورمیش چاول آپاره ۱۱ او نه ایکی سن آراسنده رین آندی اولسون که الی
اوز قوشوستن مالنه اوز آنیوبدر و صاحی کرک اوی فبول ایلسون واو ده عوض
ویرمسون ۱۲ واکر او غری او ندن او غرسه او نه کرک او نن صاحبه ادا ایلسون
۱۳ اکر بر تجی حمواندن بر نلوب در او نه شاهد کنوروب بر نلشن عوضه ادا
ایلیه جکدر ۱۴ اکر بر کیمه اوز قوشوستن عاره بر حیوان استه وا شکت
او لسه و با او لسه و صاحی بانده دکل ایدی او نه او کرک الیه ادا ایلسون ۱۵ اما
اکر صاحی بانه ایدی او ادا ابلز اما اکر کراهه این دونلش ایدی او نه او ن
کرا به سی ویرسون ۱۶ واکر بر کیمه بر شالی اولیان با کرفی آدادوب او ن این
بانه الیه کرک او نن کاینی ویروب او زیه عورت ایلسون ۱۷ اما اکر او ن آنکی
قری او نه ویرمک استه مسه او نه کرک با کره لر کایته کوره او نه بول ادا ایلسون
۱۸ ساحر عورتی صاغ بر اخیه س ۱۹ هر کم که حیوان این بانه کرک الیه
اولدر لسون ۲۰ بر جه نک همادن سوای او زکه المله فربان ایلین کرک هلاک اولسون
۲۱ غریبه زحمت ورمیه سن واوی اینجنبه س چونکه سرده مصري دیارنده غریب ایدز
۲۲ هیچ بر دول عورته و پیمه ظلم ایلیه س ۲۳ اکر سن او نه بر طور این ظلم ایلیه سن
واوده منه فرباد ایلسه من او نن فربادیه الیه اشید جک ۲۴ و غضم کلوب سری فخ
این اولد رم واونه سر عورت لرز دول واوشاقلز بیم فالار لر ۲۵ اکر قوسدن
سن یانگه اولان بر فقره بول بورج ویرسن او نه او نن ایجون معامله جی کیمی
اولیاسن او نن او سته ریا قوبیه سن ۲۶ اکر قوشو کن بالداری کرو آنس او نی کون
باناندن اول او زیه کر و بر ۲۷ چونکه او ن کسون بالفوز او در او او نن جلا قلغن

9*hər bir fəsâdlıq için ho-ah maldan ho-ah olaqdan ho-ah qoyundan ho-ah pâltârdan və hər bir ítmiş zâdtan ötürü ki biri dəsin ki bu mənimdir olarin ikisinin də əddâ'sı hâkimlərə gərek gətirilsin və hâkimlər hər kimə-kim éyləsələr o gərek öz qonşusuna onun iki katını ədâ éyləsin

10*əğər bir kimsə öz konşusuna bir olaq və yâ bir öküz yâ qoyun və hər nə həyvân ki olsa saxlamaya vərsə və o ölsə və yâ şikəst olsa və yâ kimsə görməmiş çapul aparsa 11*onda ikisinin arasında RƏBBin andı olsun ki əlini öz qonşusunun mâlinə uzatmayıbdır və sâhibi gərek onu kabul éyləsin və o da 'evəz vərməsin

12*və əğər uğru ondan uğrulsə onda gərek onun sahibinə ədâ éyləsin

13*əğər yırtıcı heyvândan yırtılıbdır onda şahid götürüb yırtılmış 'evəzində ədâ éyləməyəcəkdir

14*əğər bir kimsə öz konşusundan 'ârâyə bir heyvân istəsə və o şikəst olsa və yâ ölsə və sahibi yanında dəgil idi onda o gərek əlbət ədâ éyləsin

15*amâ əğər sahibi yanında idi o ədâ eyləməz amâ əğər kirayə-inən dutulmuş idi onda onun kirayəsini vərsin

16*və əğər bir kimsə bir nişanlı olmayan bakırəni aldadıb onun-inən yatsa əlbət gərek onun kaynını vərîb özünə 'övrət éyləsin

17*amâ əğər onun atası qızı ona vərmək istəməsə onda gərek bakırələr kayınınə görə onda pul ədâ éyləsin

18*səhir 'övrəti sağ bıraxmayasın

19*hər kim ki heyvân-inən yatsa gərek əlbət öldürülsün

20*bircə tek *Yehovahdan* savây özüñə ilâhlara qurbân eyləyən gərek həlâk olunsun

21*garibə zahmət vərməyəsin və onu incitməyəsin çünkü siz də Misir diyârında garib idiz

22*həç bir dul 'övrətə və yətimə zilm éyləməyəsiz

23*əğər sən ona bir tür-inən zilm eyləyəsen və o da mənə fəryâd eyləsə mən onun fəryâdını əlbət eşidəcəğəm

24*və ǵazabım gəlib sizi qılıc-inən öldürürüm və onda sizin 'övrətləriz dul və uşaq-larız yətim qalarlar

25*əğər qövmimdən sənin yanındada olan bir fakîrə pul borc vərməsən onda onun içən mu'amələçi-kimin olmasın onun üstünə RƏBBə qoymayasın

26*əğər qonşuğun pâltârını gəri alasın onu gün batandan əvvəl özünə gəri vər

27*çünki onun kəsvəti yalnız odur o onun çıplaqlığının ∞

پالناری در او نه اوستند يانه جقدر ووقتی که منه فریاد ایلسه من اشیدرم زیرا که رحم
امر ۲۸ حاکمله سوکش وبرمهسن وفونکه رئیس اولانه لعنت او خومیه سن
۲۹ نامحصوکن وشیره کن توبهین بوانیه سن او غلرگدن بیوکنی منه کرک وبره سن
۳۰ مالکه وقویونکه ده کرک يله ایلمیه سن بدی کون آناسی این فالسون وسکرنجی کوند
اوی منه وبره سن ۳۱ پس کرک من ایچون مقدس آدملا اولادز وچولک بر نسلشن انی
بیهـ اونی ایهـ آتون

ایکمی اوچنجی باب

۱ بالان خبری شر ایلمیه سن ناحق شاهد اولنی ایچون شریر این الکی بر ایلمیه سن
۲ شر ایچون خلقن چو خلقد نایع اولمیه سن ودعواوه خلقن چو خاغنه نایع اولوب
دوغرهیغی اککه جواب وبرمهسن ۳ وفیره اون دعواستن طرفداری ایلمیه سن ۴ اکر
دشمنکن آزمش اوکوزیه وبا اولا غنه راست کله سن اوی کرک البته او زیته کیری
آیاره سن ۵ اکر ته بعض ایلین اولا غنی بوك آلتنه چو کش کوره سن وهر چندیکه کومک
ایلمکدن امتناع ایلمیه سن ده که اویه کرک البته کومک ایلمیه سن ۶ فیرکن حنی اون
دواستن اکیه سن ۷ بالان سوزدن او زاق اولاسن وتفصیری وصالحی اولدرمهسن
جونکه من شریری عادل حایارم ۸ ورشوت آلمیه سن جونکه رشوت کورنلری کور ایلر
وصالحین سوزلرین خلاف ایلر ۹ وغربی اینجنبیه سن چون سر غریبین قلبی بیلرسز
زیرا که سزده مصر دیارنک غریب ابدز ۱۰ او آلتی ایل او زاکینکی الک واون محسولینی
بغ ۱۱ اما یدنچی الک اوی براخوب نرک ایله که قومکن فیرلری اوی سون لر و قالانی
ده چولن حیوالری سون يله ده ایلمیه سن او ز اوزوم باگکه وزیتونکه ۱۲ آلتی کون
ایشارکی اجرا ایله ویدنچی کونک استراحت ایلد نا که سن اوکوزکه او لا غلث دنجلوب
جاریه کن او غلی وغريب نفس آسوتلر ۱۳ وهر نه که سزه دیشم حفظ ایلمیون واوزکه
الهلهـ ادبی ذکر ایلمیه سر او سن آخـرـکـه اشیدـبلـسـون ۱۴ ایـلـنـ اوـچـ دـفـعـهـ منهـ بـیرـامـ
المیهـ سن ۱۵ فـطـیـرـ بـیرـامـیـ صـاخـلـیـوـبـ بدـیـ کـونـ بـیـعـهـ کـهـ اـمـرـ اـیـلـشـ معـینـ وـقـدـهـ آـیـبـ آـیـنـ

pâltâridir ona üstündə yatacaqdır və vaqtı ki mənə fəryâd éyləsə Mən eşidirəm zirâ ki rahîm-im

28*hâkimlərə söğüş vərməyəsən və qavmında rə'is olana la'nət oxumayəsən

29*tâ mahsûlüñün və şirajın nəvbərini yobatmayasın oğullarıñdan böyüğünü Mənə gərək vərəsən

30*mâliña və qoyunuña da gərək bələ éyləyəsən yəddi gün anası-inən qalsın və səkkizinci gündə onu mənə vərəsən

31*bəs gərək mənim içün müqəddəs âdamlar olasız və çöldə yırtılmışın ətini yeməyəsiz onu itə atın

ığirmi üçüncü bâb

1*yalan xabəri nəşir éyləməyəsən nâ-hâk şâhid olmak içün şərir-inən əlini bir éyləməyəsən

2*şərir içün xalqın çoxluğuna tâbi' olub doğruluğu aňmağə cəvâb vərməyəsin

3*və fakirə onun da 'vâsında tarafdarlıq éyləməyəsən

4*əğər düşmanının azmiş öküzünə veyâ olağına rast gələsən onu gərək əlbət özünə gəri' aparsın

5*əğər sənə buğz éyləyənin olağını yük altında çökmüş görəsən və hər çöndüğə kömək eyləməkdən imtinâ' éyləyəsən də gənə ona gərək əlbət kömək eyləyəsən

6*fuqarañın haqqını onun da 'vâsında eğməyəsən

7*yalan sözdən uzaq olasən və taqsırsizi və sâlihi öldürməyəsən çünki mən şəriri 'adil saymarəm

8*və rüşvət almayasın çünki rüşvət görənləri kör éylər və sâlihlərin sözlərini hilâf éylər

9*və ǵarîbi incitməyəsən çün söz ǵarîbin qalbini bilirsiz zirâ ki siz də Misir diyârında ǵarîb idiz

10*və altı il öz ekinini ək və onun mahsûlünü yığ'

11*amâ yəddinci ildə onu bıraxıb tərk éylə ki qövmiñin fakirləri onu yəsiniñ və qalanı da çölün həvvânları yəsiñ bələ də éyləyəsin öz üzüm bâğıña və zəytûnuja

12*altı gün işləriñi icrâ éylə və yəddinci gündə istirâhat eylə tâ ki sənin öküzün və olağıñ dincəlib câriyəjin oğlu və ǵarîb nəfəs alsıñlar

13*və hər nə ki sizə dəmişəm hıfz éyləyin və özünə ilâhlar adını zikr éyləməyəsiz o sənin ağızında işidilməsin

14*ildə üç dəfâ mənə bayrâm éyləyəsən

15*fitir bayrâmini sâxlayıb yəddi gün nicə ki əmr éyləmişəm mu'ayyən vakitdə Abib ayında ∞

فطیر په سن چونکه مصر دیارندن اوین چخنوبسن وحضوره الى بوش کورنسونلر
 ۱۶ او بچین پیرامنی ده بعنی ايشلرگن نوبری که آکینکه اکوبسن وابلن آخرین جمع
 ایملک پیرامنی ده وقتی که ايشلرگن سن مزرعه کدن جمع ایلهسن ۱۷ ابله اوج دفعه
 سن های ذکورک رب ہوان حضورند کرک کورنسون ۱۸ فریانمن فانی مایعلی جورک
 این نفریب ابلهسن وپیرامنی یاغی سحره کمین قالمون ۱۹ سن مزرعه کن نوبرین
 اوئنجی سنی اللہ ہوان ابوبنه آپارهمن چشی آناسن سودی این شرمیسن ۲۰ باخ
 بودر من سن قباعچه سنی بولٹ حنظ ایملک وسنی حاضر ابلدکم برہ کورمک ایجون
 برملک کوندررمر ۲۱ اوین حضورند اختیاط ابله واون سوزیه اطاعت ابه اوئه
 مخالفت ایله چونکه او سن نقصیرلرزی عنو ایلز زیراکه من آدم اوین در ۲۲ اما اکر
 اوین سوزیه اطاعت ابلهسن وهاى دیدکلری ابلهسن اوین من سن دشمنلرک دشیں
 اولوب سنه زحمت وبریلره زحمت وبره جمک ۲۳ چونکه من ملکم سن قباعچه کدوپ
 سنی اموریلن وحیتی لرن وفربیلرن وکعنایلرن وحویلرن وبویلرن بانه آپاره جندر
 ومن اولری تلف ابله جمک ۲۴ اویلن الہریه سجد ابلهسن واولری عبادت ابلهسن
 واولری عمللریه کوره ابلهسن اما اولری البته بخسن واولری تلری ناما فیره سن
 ۲۵ لاقن او زالہر ہوا به عبادت ابله سرکه او ده سن جورکلی وصویکی برکلمون
 ومن ده آزاری ایچکدن دفع ابله جمک ۲۶ سن ولاپنکه او شافی سنت اولان وعافه
 او ابله جندر سن ایامکن مدتی ناما ابله جمک ۲۷ من او ز قورخوی سن قباعچه
 کوندرروب او ملندرن هامیسی که سن اویلن او سنہ کبد جنک سن مہزم ابلیوب سن
 های دشمنلرگن آرخه سنی سنه چو بره جمک ۲۸ ومن سن قباعچه اشک آرسی کو دره جمک
 که حبوبی وکعنایلری وحیتی لری سن قباعچکدن فاوسلنلر ۲۹ من اویلی سن قباعچکدن
 بر ابله قاویمه جغم ناما دا او بر وران فالسون وصرمان وحوشی سن اوستکه
 چو خالسونلر ۳۰ من اویلی سن قباعچکدن آز آز فاوی جغم ناکه سن چو خالوب او دیاری
 میراث کمین آلسن ۳۱ و قرمی دریادن تا فلسطینلر دریا سه کمین وی بالدن تا ہرہ
 کمین سرحدلرگن قوبه جغم چونکه او دیارن ساکلری نام اللرزه نسلم ابله جمک

fitir yeyəsən çünkü Misir diyârından onda çıxıbsın və huzûruma əli boş görünməsinlər
 16*biçin bayrâmını da ya 'nî işlərinjin nəvbəri ki əkininjdə əkibsin və ilin ahirində cəm'
 eyləmək bayrâmını da vaqtı ki işlərji sənin məzra' ajdan cəm' éyləyəsən
 17*eylə üç dəfa' sənin hamı zəkərij RƏBB-Yehovahın huzûrunda gərək görünsün
 18*qurbânımın qanını mâyali çörək-inən təqərrüb eyləməyəsən və bâyramımın yağı
 səhərə kimin qalmasın
 19*sənin məzra' ajın nəvbərinin əvvəlincisini Allahın-Yehovahın évinə aparmasın
 çünkü anasının südű-inən bişirməyəsən
 20*bax budur mən sənin qabağıñca səni yolda hifz eyləmək və səni hazır éylədiğim
 yərə gətirmək üçün bir məlek göndərdim
 21*onun huzûrunda ehtiyât eylə və onun sözünə itâ' at éylə ona muhâlfət eyləmə
 çünkü o sizin taqsırlərinizi 'afv eyləməz zîrâ ki Mənim adım ondadır
 22*amâ əğər Onun sözünə itâ' at éyləyəsən və hamı dədiklərmi eyləyəsən onda Mən
 sənin düşmânlarına düşmân olub sənə zahmət vərənlərə zahmət vərəcəğim
 23*çünkü mənim mələğim sənin qabağıñca gedib səni Amorilərin və Hettîlərin və
 Fərizzîlərin və Kənanîlərin və Huvilərin və Yəbusîlərin yanına aparacaqdır və mən
 oları tələf éyləyəcəğim
 24*oların ilâhalarına səcdə eyləməyəsən və olara 'ibâdət eyləməyəsən və oların a-
 məllərinə görə eyləməyəsən amâ oları əlbət yoxasan və oların bütlərini tamâmən qı-
 rasan
 25*lâkin öz ilâhız Yehovaha 'ibâdət éyləyəsiz ki O da sizin çörəğinj i və suyuñu bə-
 rəkətləsin və Mən də âzâri içindən dəf' éyləyəcəğim
 26*sənin vilâyətiндə uşaqlı saqt olan və 'âkirə olmayacaqdır sənin eyyâmının müd-
 dətini tamâm éyləyəcəğim
 27*Mən öz qorxumu sənin qabağıñca göndərib o millətlərin hamısını ki sən olarin
 üstünə gidəcəksin münhəzim éyləyib sənin hamı düşmənlərinin arxasını sənə çəvi-
 rəcəğim
 28*və Mən sənin qabağıñca əşək arısını göndərəcəğim ki Hevîleri və Ken'ânîleri və
 Hettîləri sənin qabağıñdan qavşınlar
 29*Mən oları sənin qabağıñdan bir ildə qavmayacağım tâ mabâdâ o yer vîrân qalsın
 və sahrânin vəhavuşu sənin üstüñə çoxalsınlar
 30*mən oları sənin qabağıñdan az az qavacağım tâ ki sən çoxalıb o diyârı mîras-
 kimin alasın
 31*və qırmızı dəryâdan tâ Filistîlərin dəryâsına-kimin və bəyâbândan tâ nəhrə-kimin
 sərhâdləriñi qoyacağım çünkü o diyârin sâkinlərini sizin ellərizə təslîm éyləyəcəğim
 ∞

و سن ده اولری قیاغکدن قاوه حق سن ۲۳ سن اولراین واولرن الہری این کرک عهد با غلامیه سن ۲۲ اولر سن طیراغکن ساکن اولماسون لرتاکه سنی من ضدہ کاھه مر تکب ایلمه سونلر چونکه اکراولرن الہربیه عبادت ایله سن بو سه نور اولا جقدر

ایکمی در دنی باب

اوموسی به دیدیکه چیخ رین یانه سن و هارون و ناداب و ایهه و اسرائیل شیختریندن بیش نهرا او زاقدن سجد ایلیون ۲ و بالتوز موسی ریه با خینلاشیوت واولر یاخین کلمه سونلر و خلق ده اون این چیخ اسونلر ۳ و موسی کلوب خلقه رین های سوزلرینی وهامی قانونلرینی نقل ایلدی و نامر خلق بر صدا این جواب و رروب دیدیلر که رین دیدیکی های سوزلری اجرا ایله جک ۴ و موسی رین های سوزلرینی یازدی و سحر نیزدن دوروب داغن آتن برمذیج بنا ایلدی و هده اسرائیل اون ایکی سبط ایله موافق اون ایکی ستون قویدی ۵ و بنی اسرائیل دن جوانلر کوندردی اولرده محقرلر قربان ایلدیلر و ریه سلامت قربانلری اولان جوئکه لری کندیلر ۶ و موسی قانن باریستی کونروب لکلر ایچه دوکدی و مذبحن اوستنه سر بدی ۷ و عهدن کتابنی کونروب خلقن قولاقرین قباغنه او خودی واولر ده دیدیلر هرته که رب دیر اجرا و اطاعت ایله جک ۸ و موسی فانی کونروب قومن اوستنه سر بدی و دیدی باخون بو او عهدن فانی در که رب بوسوزلر هامیسته موافق سرن این عقد ایلر ۹ و موسی این هارون و ناداب و ایهه و اسرائیل شیختریندن بیش نفر داغه چیخدیلر ۱۰ و اسرائیل اللہنی کوردیلر واون ایاقرین آنی باقوت کریچلریندن فرش اولنیش و صافلنده کوکن او زی کیمین ایدی ۱۱ و بنی اسرائیل نجبارین اوستنه آنی او زانمی و اولر اللہی کوردیلر و پیوب ایجدیلر ۱۲ و رب موسی به دیدیکه من یانه داغنه چیخ و بوراده قال ومن او داش لوحاری و شربتی و امری که من اولره تعلم و برمک ایچون بازمیشم سه و برم ۱۳ و موسی این اون نوکری بوش فالمخوب موسی اللہن داغنه چیخدی ۱۴ و شیخله دیدی که بزر سرن بازه دونیجه کیمین اوراده قالون و باخون بودر هارون این حور سرن بازده

və sən də oları qabağından qavacaqsın

32*və olar-inən və oların ilâhları-inən gərək ‘əhd bağlamayasın

33*və olar sənin tobrağındə sâkin olmasınlar tâ ki səni mənim zaddıma günâha mürtəkəb éyləməsiñlər

çünki əğər oların ilâhalarına ‘ibâdət éyləyəsən bu sənə tor olacaqdır

iğirmi dördüncü bâb

1*və Musaya dədi ki həç RƏBBin yanına sən və Hârun Nadab və Abihu və İsrâ’əlin şeyhlərindən yətmış nəfər və uzaqdan səcdə éyləyib

2*və yalnız Musa RƏBBə yaxınlaşsın və olar yaxın gəlməsiñlər və xalq da onun-inən öixmasınlar

3*və Musa gəlib xalqa RƏBBin hamı sözlərini və hamı qanunlarını nakl éylədi və tamâm xalq bir sədâ-inən cavâb vərəb dədilər ki RƏBBin dədiyi hamı sözləri icrâ éyləyəcəgik

4*və Musa RƏBBin hamı sözlərini yazdı ve səhər tézdən durub dağın altında bir məzbuh binâ éylədi və həm də İsrâ’əlin on iki sıbtlarına muvâfiq on iki sütûn qoydu

5*və bən-i İsrâ’əldən cüvânlar gətirdi olar da mahruqalar qurbân éylədilər və RƏBBə səlâmət qurbânları olan cunkaları kəsdilər

6*və Musa qanın yarısını götürüb ləğənlər içində dökdü və məzbâhin üstünə sərpti

7*və ‘ahdin kitâbını götürüb xalqın qulaqlarının qabağında oxudu və olar da dədilər hər nə ki RƏBB dər icrâ və itâ’ at éyləyəcəgik

8*və Musa qanı götürüb qavmin üstünə sərpti və dedi baxın bu o ahdin qanıdır ki RƏBB bu sözlərin hamısına muvâfiq sizin-inən ‘akd éylər

9*və Musa-inən Hârun və Nâdab və Abihu və İsrâ’əlin şeyhlərindən yətmış nəfər dağa çıxdılar

10*və İsrâ’əlin Allahını gördülər və Onun ayaqlarının altı yâqut kərpiçlərindən fırş olunmuş və sâflıqda göğün özü-kimin idi

11*və bən-i İsrâ’əlin nəcbârlarının üstünə əlini uzatmadı və olar Allahı gördülər və yiyib içdilər

12*və RƏBB Musaya dədi ki mənim yanımı dağa çıxın və burada qal və mən o daş ləvhaları və şərif’ati və əmri ki mən olara ta’lim vərmək üçün yazməşəm sənə vərəm

13*və Musa-inən onun nökəri Yuşə qalxıb Musa Allahın dağına çıxdı

14*və şeyhlərə dədi ki biz sizin yanızda dönüncəyə-kimin orada kalın və yâ hûn budur Hârun-inən Xur sizin yanızda ∞

درلر هر کیمن که ابشي واراولرن یانه کسون ۱۵ و موسى داغه جيخدى ويلوط داغى او زندى ۱۶ و رين جلالى سينا داغن او سنت ساکن اولوب بلوط اونى آلى كوت او زندى و رب يدىنجى كونك موسى نى بلوطن الجىدن چاغردى ۱۷ و رين جلالى سظرى او داغن باشند بى اسرائىل نظرىڭ تلف ايلىن اودكىي ايدى ۱۸ و موسى بلوطن ابجى كىروب داغه جيخدى و موسى قرخ كون و قرخ كەھ داغن ايدى

ابكرى بشخيچى باب

اورب موسى اين داشتوب ديدىكە ۲ بىي اسرائىلە دى كە منه ھىدە كورسونلر هر او كىمسە دن كە قىلىن رضاىي اين وېرى او نىن منه ھىدە آلون ۳ او ھىدە كە اولىن كرك آھىز قىزل و كومش و مىس اولىسون ۴ ولاجورد وارغوان و قرمىزى و فاش كىان و كىچى نشىكى ۵ و قوج درىستىن قرمىزى نوماج و بېش درىلى و شەضم آغاچى ۶ قىدىل ابچون ياغ و مىع ياغى ابچون و خوش عظرلى بخور ابچون ادويدىلر ۷ عقىق داشلىرى و مرصع ايلكە اينىو و سېنې بىند ابچون داشلار ۸ و منه بر مقدس مکان قابرسونلار كە من او لىن ابچىن ساکن او لام ۹ هەر نىجىھ كە مىسكن نۇونەسى و او نىن هايى اسماپىرىن نۇونەسى سە كوسنررر كرك ايله ايلەيز ۱۰ و شەضم آغاچىدىن بر صندوق قايرۇن او زونلىقى ابى ذراع يارم وانلىكى بر ذراع يارم واوجەلىكى بر ذراع يارم ۱۱ او اونى خالص قىزل اين قابلىيەن او نى ابچىدىن واشىكىدىن قابلىيەن و او نى دورۇندا بر قىزل حابىه قايرەس ۱۲ او اونى ابچون درت قىزل حلەن تو كوب او نى درت كوشەلىيە قوى ابى حلەنلى بر ياندىن وابى حلەنلى او بىرى ياندىن ۱۳ و شەضم آغاچىدىن عصالىر قايرەس و او لىرى قىزل اين قابلىيەن ۱۴ و عصالىرى صندوقن باڭلىرىن او لان حلەنلىر كېردىن كە اولى اين صندوق كونرسون ۱۵ عصالىر صندوقن حلەنلىنى اولىسونلارا وىندت چخاردىلاسونلار ۱۶ او شەدادى صندوقن ابچىھ قوياسىن كە منه سە وېرە جىم ۱۷ و خالص قىزلىن بر كفار تکاه قايرەس او زونلىقى ابى ذراع يارم وانلىكى بر ذراع يارم ۱۸ و قىزلىنىن ابى كىرەتلىك اولىي كفار تکاهن ابى طرفىدىن فرص قايرەس ۱۹ او بىر كزوئى بىر كزوين قايرەس اولىي كفار تکاهن ابى طرفىدىن فرص قايرەس ۲۰ او بىر كزوئى بىر

dırlar hər kimin ki işi var oların yanına getsin

15*və Musa dağa çıxdı və bulut dağı örtdü

16*və RƏBBin cələli Sînâ dağının üstündə sâkin olub bulut onu altı gün örtdü və RƏBB yəddinci gündə Musanı bulutun içindən çağırdı

17*və RƏBBin cələlinin manzırı o dağın başında bən-i İsrâ'elin nazarında tələf èyləyən od-kimi idi

18*və Musa bulutun içində girib dağa çıktı və Musa qırx gün qırx gəcə dağda idi
iğirmi bəşinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ'elə də ki mənə hədiyə götürsünlər hər o kimsədən ki qalbinin rızası-inən vərir ondan mənə hədiyə alıñ

3*və o hədiyə ki olardan gərək alasız qızıl və gümüş və mis olsun

4*və lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaş kətan və keçi təftiğι

5*və qoç dərisindən qırmızı tomac və təş dəriləri və şəttim ağacı

6*və qandil üçün yağı və mədh yağı üçün və hoş ‘attarlı buhur üçün əduyələr

7*'aqiq daşları və murassa’ eyləməğə əfad və sinəbənd üçün daşlar

8*və mənə bir müqəddəs məkân qayırşınlar ki Mən oların içində sâkin olam

9*hər nice ki məskənin numunəsini və onun hamı əsbâblarının numunəsini sənə göstərrəm gərək eylə èyləyəsiz

10*və şətəm ağacından bir sanduq qayırñ uzunluğu iki zərâ‘ yarımlı və ənligi bir zərâ‘ yarımlı və ucalığı bir zərâ‘ yarımlı

11*və onu hâlis qızıl-inən qablayasın onu içəridən və əşikdən qablayasın və onun dəvirini də bir qızıl hâşıyə qayırasən

12*və onun üçün dört qızıl halqa töküb onun dört köşələrinə qavı iki halqanı bir yanından və iki halqanı obiri yandan

13*və şətim ağacından ‘əsələr qayırəsən və oları qızıl-inən qabləyəsən

14*və ‘əsələri sandığın yanlarında olan halqalara gəçirəsən ki olar-inən sanduq gö-türəlsün

15*‘əsələri sanduqın halqalarında olsunlar ondan çıxardılmasınlar

16*və o şəhâdəti sanduqın içində qoyasın ki Mən sənə vərəcəğim

17*və hâs qızıldan bir kəfârətgâh qayrəsən uzunluğu iki zərâ‘ yarımlı və ənligi bir zərâ‘ yarımlı

18*və qızıldan iki kərrubîn qayrəsən oları kəfârətgâhın iki tarəfindən qars qayrəsən

19*obir kərrubî bu ∞

طرقدن واو بری کروی او بری طرفدن کفارتکاهن اوستدن اونن ایکی طرفیدن کرویینی قابرهز ۲۰ و کرویلر قنادرین آچمش اولسون لر و بخاریدن اوز قنادرلری این کفارتکاهی اورنسونلر و بوزلری بری بریسته ساری اولسون کروی لرن بوزلری کفارتکاهه ساری اولسون ۲۱ و کفارتکاهی اوستدن صندوقن اوستنه قویه سن واو شهادتی که من سنه و برم صندوقن ایچنه قویه سن ۲۲ و من ده سنه این اوراده ملاقات ایلیوب او های زادرلری سنه این کفارتکاهن اوستدن شهادت صندوقن اوستن اولان ایکی کروی لرن آراسدن دانشه جغم که بی اسرائیل خصوصیت سنه امر ایلم ۲۳ و شطم آغا جندن بر سفره تخته سی قابرهسن اوزونلغی ایکی ذراع واللکی بر ذراع واوجه لکی بر ذراع یارم ۲۴ واونی خالص قزل این قابلیه سن واون دورنده بر قزل حاشیه قابرهسن ۲۵ و دورنده درت بارمی اندک بر کاره قابرهسن واو کاره دورنده قزلدن بر حاشیه قابرهسن ۲۶ واونه درت قزل حلقه قابرهسن و حلقه لری اونن درت آپا قلنده اولان درت کوشلرینه قویه سن ۲۷ حلقه لر او کاره نهن یاننه سفره تخته سنه اپارمی ایجون عصالر لپلر اولسونلر ۲۸ و عصالری شطم آغا جندن قابرهسن واولری قزل این قابلیه سن و سفره تخته سنه اولر این کوترسن ۲۹ واونه لنکریلر و بوشفابرلر وجاملر و ابریش لر قابرهسن که اولر این نوکمه قربان توکرلر اولری خالص قزلدن قابرهسن ۳۰ و سفره نهن اوستنه من حضور مک همیشه نقدمه چورکی قویه سن ۳۱ و خالص قزلدن بر شمعدان قابرهسن شمعدانی قرص قابرهسن اونن سافی و شاختری و فغانلری و آمالری و چیچکلری اوزنده اولسونلر ۳۲ واونن یانلدندن آنکی شاختر چیخونلر بعنی شمعدان اوج شاخی بر یاندندن و شمعدان اوج شاخی او بری یاندندن ۳۳ بادام شکلندن اوج فخان این بر آلاما و بر چیچک بر شاخه و بادام شکلندن اوج فخان این بر آلاما و بر چیچک او بر شاخه و پله ده شمعداندن چیخان آنکی شاخله اولسون ۳۴ و شمعدان بادام شکلندن درت فخان اوز آمالری این و چیچکلری این اولسون ۳۵ و شمعداندن چیخان آنکی شاخلری ایجون ایکی شاخن آنکه اوزنده بر آلاما و ایکی شاخن آنکه اوزنده بر آلاما و ایکی شاخن آنکه اوزنده بر آلاما اولسون ۳۶ اولرن آمالری و شاخلری اوزنده

tərəfdən və obiri kərrubî obiri tarafdan kəfərətgâhin üstündən onun iki tarafında kərrubını qayrəsəz

20*və kərrubılər kanadlarını açmış olsunlar və yuxarıdan öz kanadları inən kəfərətgâhi örtsünlər və yüzləri biri birisinə sâri olsun kərrubılərin yüzləri kəfərətgâha sâri olsun

21*və kəfərətgâhi üstdən sandıqın üstünə qoyasən və o şəhədəti ki mən sənə vərərəm sandıqın içində qoyasən

22*və Mən də sənin-inən orada mülâkât èyləyib o hamı zâdları sənin-inən kəfərətgâhin üstündən şəhədət sandıqının üstündə olan iki kərrubılərin arasından danışacağım ki bən-i İsrâ'elin hususunda sənə emir èylərim

23*və şətim ağacından bir sofra tahtası qayırımesen uzunluğu iki zərâ' və ənliyi bir zərâ' və ucəliyi bir zərâ' yarımla

24*və onu hâlis qızıl-inə qablayasın və onun dəvirini də bir qızıl hâsiyə qayırıəsən

25*və dəvirini də dört barmaq ənində bir kənâra qayırıəsən və o kənâra dəvirində qızıldan bir hâsiyə qayırıəsən

26*və ona dört qızıl halqa qayırıəsən və halqları onun dört ayaqlarına olan dört köşələrinə qoyasən

27*və halqlar o kenarənin yanında sofra tahtasını aparmaq üçün 'əsələrə qalıblar olsunlar

28*və 'əsələri şətim ağacından qayırıəsən və oları qızıl-inə qablayəsən və sofra tahtasını olar-inən götürəsən

29*və ona ləngərilər və boş kablar və camlar və ibriklər qayırıəsən ki olar-inən tökmə qurbân tökərlər oları hâlis qızıldan qayırıəsən

30*və sofranın üstünə mənim huzûrumda həmişə taqdîmə çörəği qoyasən

31*və hâlis qızıldan bir şam'i-dân qayırıəsən şam'i-dâni qars qayırıəsən onun sâqı və şâhları və fincânları və almaları və çıçəkləri özündən olsunlar

32*və onun yanlarından altı şâhlar çıxsınlar ya'nî şam'i-dânin üç şâhi bir yanından və şam'i-dânin üç şâhi o-biri yanından

33*və bâdam şəklində üç fincân-inən bir âlma və bir çıçək bir şâhda və bâdəm şəklində üç fincân-inən bir âlma və bir çıçək o-bir şâhda və bələ də şam'i-dândan çıxan altı şâhlarda olsun

34*və şam'i-dânda bâdəm şəklində dört fincân öz âlmaları-inən və çıçəkləri inən olsun

35*və şam'i-dândan çıxan altı şâhları üçün iki şâhin altında özündən bir âlma və iki şâhin altında özündən bir âlma və iki şâhin altında özündən bir âlma olsun

36*oların âlmaları və şâhları özündən ∞

اولسون هامبی بر قرصدن و خالص فرلدن اولسون ۲۷ واونه بدی قندیل فایرسن
و قدیللر باندرلنک او زقباقلرینه اشیق و برسونلر ۲۸ واونن کلکیرلر و مفاصلی خالص
فرلدن اولسون ۲۹ بونی و بونن هامی اسپایلرینی بر قطاع خالص فرلدن فایرسن
۴. و هوشیار اول که داغنه سکاکوستن نونه لره کوره فایرسن

ایکری آنچی باب

۱. و مسکی اون پرده‌دن فایرسن هورلش کناندن ولاجورد وارغوان و فرمزے
فماش دن اولوب اولری استاد ایشی کزویی لر این فایرسن ۲ بر پرده‌دن او زونلیغی
ایکری سکر ذراع و بر پرده‌دن الکی درت ذراع اولسون هامی پرده‌لرن او لخی سی بر
اولسون ۳ پرده‌لرن بشی بری بریسته با غلی اولسون واو بری بش پرده‌لر ده بری
بریسته با غلی اولسونلر ۴ و بر پرده‌دن کارنده او با غلانان باندن لا جورد الکلر فایرسن
و آخرنجی پرده‌دن کنارنکه ایکنجی نن ده با غلانان بریند پیله فایرسن ۵ الی ایملک
بر پرده‌دن او سنده فایرسن والی ایملک فایرسن او پرده‌دن کارنده که ایکنجی نن
با غلانان بریند در ایملک لر بری بریه رویرو اولسونلر ۶ والی فرل چپ راسته
فایرسوب او چپ راسته این پرده‌لری بری بریه با غلیمیں که مسکن بیون اولسون
۷ و لخی ننکنند مسکن چادری ایچون پرده‌لر فایرسن اولری اون بر دانه پرده
فایرسن ۸ بر پرده‌دن او زونلیغی او نوز ذراع والکی درت ذراع اولسون بر پرده‌دن واو
اون بر پرده‌دن او لخی سی بر اولسون ۹ بش پرده‌نی بال نوز با غلیمیں والی برده‌نی ده
با غلیمیں ایکری چادرن فیاغنده فایرسن ۱۰ و بر پرده‌دن کارنده او سنده او
با غلانان طرفن الی ایملک فایرسن والی ایملک ده او ایکنجی برده‌دن کارنده با غلانان
طرفن ۱۱ والی دانه مس چپ راستی فایرسن واو چپ راستی ایملک لرن ایچه
سکرده‌سن و چادری بند ایلسن و بیون اولور ۱۲ و چادرن پرده‌لریند آصلش فالان
زیاده‌سی یعنی زیاده فالان پرده‌دن پارسی مسکن آخرین او سنده آصلشون ۱۳ و چادرن
پرده‌لرین او زونلاغندن زیاده فالانی بر طرفدن بر ذراع واو بری طرفدن بر ذراع

olsun hamısı bir qarsdan və hâlis qızıldan olsun

37*və ona yeddi qandil qayırasən və qandillər yandırılanda öz qabaqlarına işiq vər-sinlər

38*və onun gəlgirlər və maqasları hâlis qızıldan olsun

39*bunu və bunun hamı əsbablarını bir qantar hâlis qızıldan qairəsen

39*və hoşyâr ol ki dağda sana göstərilən numunələrə görə qairəsen

iğirmi altıncı bâb

1*və məskəni on pərdədən qairəsen hurulmuş kətəndən və lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaşdan olub oları üstâd işi kərrubîlər-inən qairəsen

2*bir pərdənin uzunluğu iğirmi səkiz zərâ' və bir pərdənin ənliği dört zərâ' olsun hamı pərdələrin ölçüsü bir olsun

3*pərdələrin bəşı biri birisinə bağlı olsun və o-biri bəş pərdələr də biri birisinə bağlı olsunlar

4*və bir pərdənin kənarında o bağlanan yanından lâcivərd ilməklər qairəsen və âhi-rinci pərdənin kənarında ikincinin də bağlanan yərindən bələ qairəsen

5*əlli ilmək bir pərdənin üstündə qairəsen və əlli ilmək qairəsen o pərdənin kənarından ki ikincinin

bağlanan yərindədir ilmiklər biri birinə rû-be-rû olsunlar

6*və əlli qızıl çoprasətlər qairib o çoprasətlər-inən pərdələri biri birinə bağlayasın ki məskən bütün olsun

7*və keçi tükündən məskənin çadırı üçün pərdələr qairəsen oları onbir danə pərdə qairəsen

8*bir pərdənin uzunluğu otuz zərâ' və ənliği dört zərâ' olsun bir pərdənin və o onbir pərdənin ölçüsü bir olsun

9*və bəş pərdəni yalnız bağlayasın və altı pərdəni də yalnız və altıncı pərdəni çadırın qabağında qatlayasın

10*və bir pərdənin kənarının üstündə o bağlanan tarafda əlli ilmək qairəsen və əlli ilmək də o ikinci pərdənin kənarında bağlanan tarafında

11*və əlli dənə mis-çap-rasti qairəsen və o çap-rastılırları ilməklərin içərinə gəçirdəsin və çadırı bənd eylərsən və bütün olur

12*və çadırın pərdələrindən asılmış qalan ziyâdəsi ya 'nî ziyâdə qalan pərdənin yarısı məskənin âhirinin üstündə âsilsin

13*və çadırın pərdələrinin uzunluğundan ziyâdə qalanı bir tarafdan bir zərâ' və o-bir tarafdan bir zərâ' ∞

مسکن یانلرندن بو طرفدن واو طرفدن اوی اورتک ایچون آصلسون ۱۴ و چادره
قرمزی بوبانش قوج دریلرندن بر اورتک واون اوستندن ده بر اورتک تهش دریلرندن
قايرهسن ۱۵ و مسکن ایچون شطیم آغاچندن قائم دوران نخنه لر قايرهسن ۱۶ بر نخنه نن
او زونلغی اون ذراع والنکی بر ذراع بارم اولسون ۱۷ هر بر نخنه يه ایکی زبانه اولسون
بری بریه مناسب و مسکن نخنه لرین هامیسی یله قايرهسن ۱۸ و مسکن ایچون نخنه لر
قايرهسن صاغ بعنی جنوب طرفه ایکری نخنه ۱۹ واو ایکری نخنه لرن آتنده کومشدن
فرخ کان قايرهسن هر بر نخنه نن آتنده اوتن ایکی زبانه سی ایچون ایکی کان و که هر بر
نخنه نن آتنده اوتن ایکی زبانه سی ایچون ایکی کان ۲۰ و مسکن او بری یانی ایچون شمال
طرفدن ایکری نخنه اولسون ۲۱ و فرخ کومش کاز بعنی ایکی کان بر نخنه نن آتنده
و که ایکی کان بر نخنه نن آتنده اولسون ۲۲ و مسکن دالیسی ایچون مغرب طرفدن آنکی
نخنه قايرهسن ۲۳ و مسکن دالیسنه اولان کوشه لر ایچون ایکی نخنه قايرهسن
۲۴ و آشاغه دن بر لشوب و بی خاری ده ده بر حلقه این بتشوب بتون اولسونلر ایکیسی
ده یله اولوب هر ایکی کوشه لر ایچون اولسونلر ۲۵ و سکر داه نخنه واون آنکی کومش
کان اولوب بر نخنه نن آتنده ایکی کان و که بر نخنه نن آتنده ایکی کان اولسون ۲۶ و شطیم
آغاچندن پشت بندلر قايرهسن مسکن بر یانش نخنه لری ایچون بش دانه ۲۷ و مسکن
او بری یانش نخنه لری ایچون بش پشت بند و مسکن مغرب طرفدن کی دالی نخنه لری
ایچون بش پشت بند ۲۸ و اورناتکی پشت بندی نخنه لرن او رن استندن باشدن باشه کچسون
۲۹ و نخنه لری قزل این قایله سن واپلک لری پشت بندلره خانه اویان ایچون قزل دن
قايرهسن و پشت بندلری قزل این قایله سن ۳۰ و مسکن او داغه سه کوسترلن
قاعدبه کوره قوره سن ۳۱ ولاجورد وارغوان و قرمزی قاشدن و هو ریلش کناندز
کزویی لر این منش استاد ایشی بر حجاب پرده سی قايرهسن ۳۲ و اوی شطیم آغاچندن
درت ستون اوستنه فوبه سن که قزل این قابلنمش اولسونلر واولرن قلابلری ده
قزلدن اولوب درت کومش کان لری اوستندن اولسونلر ۳۳ واو حجاب پرده سی
فلابلردن آصوب شهادت صندوقنی حجاب دن ایچری اورایه آپاره سن واو حجاب سزن

məskənin yanlarından bu tərəfdan və o tərəfdan onu örtmək üçün âsılışın
 14*və çadırı qırmızı boyanmış qoç dərilərindən bir örtək və onun üstündən də bir
 örtək təhs dərilərindən qairəsən
 15*və məskən üçün şətim ağacından kâim duran tahtalar qairəsən
 16*bir tahtanın uzunuğu on zərâ' və ənliyi bir zərâ' yarımlı olsun
 17*hər bir tahtaya iki zebânə olsun biri birinə münâsib və məskənin tahtalarının
 hamısını bələ qairəsən 18*və məskən üçün tahtalar qairəsən sağ ya'nî cənub tarafına
 iğirmi tahta
 19*və o iğirmi tahtaların altında gümüşdən qırx gân qairəsən hər bir tahtanın altında
 onun iki zəbânası üçün iki qan və gənə hər bir tahtanın altında onun iki zəbânası üçün
 iki qan
 20*və məskənin o-biri yanı üçün şimâl tarafından iğirmi tahta olsun
 21*və qırx gümüş gaz ya'nî iki kan bir tahtanın altında və gənə iki kann bir tahtanın
 altında olsun
 22*və məskənin dâlisi üçün mağrib tarafından altı tahta qairəsən
 23*və məskənin dâlisində olan köşələr üçün iki tahta qairəsən
 24*və aşağıdan birləşib və yuxarıda da bir xalqa-inən bitişib bütün olsunlar ikisi də
 bələ olub hər iki köşələr üçün olsunlar
 25*və səkiz danə tahta və on altı gümüş gân olub bir tahtanın altında iki gân və gənə
 bir tahtanın altında iki gân olsun
 26*və şətim ağacından pəştibəndlər qairəsən məskənin bir yanının tahtaları üçün bəş
 dânə
 27*və məskənin o-biri yanının tahtaları üçün bəş pəştibənd və məskənin mağrib
 tarafındaki dâli tahtaları üçün bəş pəştibənd
 28*və ortakı pəştibəndi tahtaların ortasından başdan başa gəçsin
 29*və tahtaları qızıl-inən qablayasın və ilməkləri pəştibəndlərə hânə olmak üçün
 qızıldan qairəsən və pəştibəndləri qızıl-inən qablayasın
 30*və məskəni o dağda sənə göstərilən qaidəyə görə qurasın
 31*və lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən kərrubilər-
 inən münakkaş üstəd işi bir hicâb pərdəsi qairəsən
 32*və onu şetim ağacından dört sütun üstünə qoyasən ki qızıl-inən qablanmış olsunlar
 və oların qalâbları da qızıldan olub dört gümüş gânları üstündə olsunlar
 33*və hicâb pərdəsini qalâblardan asılı Şəhâdət Sandığını hicâbdan içəri oraya
 aparasın və o hicâb sizin ∞

ایچون قدسی وقدس القداسی آبرسون ۲۴ وقدس القداس ده کفارنکاگی شهادت
صدوقن اوسته قویه سن ۲۵ و سفره نخنی مسیح حجاب بردمدن اثیک و شمعدانی ده
سفره من قباغنه مسکن جنوب طرفیدن قویه سن اما سفره نی شمال طرفیدن قویه سن
۲۶ و چادرن قابوسی ایچون لاجورد وارغوان و قرمزی قاشدن هورلش کاندن
ایکنه ایشی این منش بر برده قابرمه سن ۲۷ و قابو بردمی ایچون شطیم آغا جدن بش
ستون قابرمه سن واولری فزل این قابلیه سن واولرن قلابری فزلدن اولسون واولر
ایچون بش دانه مس کانی پوکه سن

ایکری ید بیجی باب

او شطیم آغا جدن مذبحی قابرمه سن بش ذراع او زونلی و بش ذراع اندک اولوب
مذبح کرک مریع واوج ذراع او جه لکی اولسون ۲ واون بوبنوزلری اون درت
کوشلرند قابرمه سن و بوبنوزلری او زندن اولسون واون مس این قابلیه سن ۳ واون
کولی ایچون خاک اندازلری و کورکلری و آندری و چنکالری و منغالمه لری واون
های اسبابلری مس دن قابرمه سن ۴ واوه مس دن فنسی بر شبکه قابرمه سن و شکمن
اوستنند اوون درت کوشلند مس دن درت حلقه قابرمه سن ۵ واوی مذبح لین اندک
آندن قویه سن که او شبکه مذبح اورتاسه فدر اولسون ۶ و مذبح ایچون عصار
یعنی شطیم آغا جدن عصار قابروپ اولری مس این قابلیه سن ۷ و عصاری حلقة لره
نگرده سن که عصار اوی کوتزمک ایچون مذبح ایکی یانلرند اولسونلر ۸ مذبحی
تحنه لردن قابرمه سن ایچی بوش نیجه که داغن سه کوسترلوبدر ایله قابرمه سن ۹ و مسکن
صحبیتی صاغ قولدن قابرمه سن بعنی جنوب طرفیدن صحنه برده لری هورلش کاندن
او زونلی بز ذراع ۱۰ و ایکری عدد ستون واولرن ایکری کانلری مس دن
و ستونلر چنکالری واولرن بدلری کومشدن ۱۱ او پله جه ده شمال طرق ایچون
او زونلنه کوره برده لرن او زونلی بز ذراع و ایکری عدد ستونلری و ایکری کان لری
مس دن اولوب ستونلر چنکالری و بدلری کومش دن اولسون ۱۲ و صحنه المک

üçin kuddüs və kuddüs-əl akdâsı ayırsın

34*və kuddüs-əl akdâsda kəfârtgâhı Şəhâdet Sandığının üstünə qoyasən

35*və sofra tahtasını hicâb pərdəsindən əşikdə və şam'i-dâni da sofranın qabağınsa məskənin cənub tarafında qoyasən

35*amâq sofranı şimâl tarafına qoyasən

36*və çadırın qapısı üçün lâcivərt və ərguvân qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən iğnə işi-inən münəqqəş bir pərdə qairəsən

37*və qapı pərdəsi üçün şəttîm ağacından bəş sütun qairəsən və oları qızıl-inən qablayasın və oların qalâbları qızıldan olsun və olar üçün bəş dânə mis gâni tökəsin
iğirmi yəddinci bâb

1*və şətim ağacından məzbâhı qairəsən bəş zərâ' ənliği olub məzbâh gərək murabbâ' və üç zərâ' üçəliği olsun

2*və onun boynuzlarını onun dört köşələrində qairəsən və bu boynuzları özündən olsun və onu mis-inən qablayasın

3*və onun külü içün hâk endazələrini və kürəklərini və ləğənlərini və çəngəllərini və manğalçalarını və onun hamı əsbâblarını misdən qairəsən

4*və ona misdən qafəslı bir şəbəkə qairəsən və şəbəkənin üstündə onun dört köşəsində misdən dört halqa qairəsən

5*və onu məzbahın ləbnən altında altdan qoyasın ki o şəbəkə məzbahın ortasına qadar olsun

6*və məzbah üçün 'əsələr ya'nî şətim ağacından 'əsələr qairib oları mis-inən qablayasın

7*və 'əsələri halqalara gəçirdəsin ki 'əsələr onu götürmək içün məzbahın iki yanlarında olsunlar

8*məzbahı tahdalardan qairəsən içi boş nücə ki dağda sənə göstərilibdir ələ qairəsən

9*və məskənin sahanını sağ qoldan qairəsən ya'nî cənub tarafından sahanın pərdələri hörüsmüş kətəndən uzunluğu bir tarafdan yüz zərâ'

10*o iğirmi adət sütun və oların iğirmi gânları misdən və sütunların çəngəlləri və oların bəndləri gümüşdən

11*və bələcə də şimâl tarafi içün uzunluğuna görə pərdələrin uzunluğu yüz zərâ' və iğirmi adət sütunları və gânları misdən olub sütunların çəngəlləri və bəndləri gümüşdən olsun

12*və sahanın ənliği ∞

ایجون مغرب طرفندن برده‌لر الی ذراع اولوب ستونلری اوں و کان‌لری اوں عدد اویلسون ۱۳ و صحنه‌ن انلکی قباقدن مشرق طرفندن الی ذراع اویلسون ۱۴ یعنی بریاندن برده‌لر اوں بش ذراع اولوب اویلن ستونلری ده اوچ و کان‌لری ده اوچ عدد اویلسون ۱۵ او برى ياندن برده‌لر اوں بش ذراع واولرن ستونلری اوچ و کان‌لری اوچ عدد اویلسون ۱۶ و صحنه دروازه‌سی ایجون لاجورد وارغوان و قرمزی و هوریلش کنان فاشنندن ایکه ایشی این منتش ایکرمی ذراع بر پرده و ستونلری درت و کان‌لری ده درت عدد اویلسون ۱۷ صحنه اطرافندن اویلن هامی ستونلرن بندلری کومش‌دن اولوب اویلن چنکاللری ده کومش‌دن اما کان‌لری مس‌دن اویلسون ۱۸ صحنه اویزونلغی بوز ذراع وانلکی هر بریند الی واوجه‌لکی بش ذراع اولوب هوریلش کناندن اویلسون اما اویلن کان‌لری مس‌دن ۱۹ مسکن جمله اسبابلری اوتن هر برایشند واونن هامی میختری و صحنه هامی میختری مس‌دن اویلسور ۲۰ وسی بنی اسرائیله امر ایله که سنه دوکلمش زینوند خالص یاغ کنورسوتلر تاکه قندیللری یاندروب هیشه اشیق و پرسونلر ۲۱ هارون این اوغللری اوی جماعت چادریند شہادتن قباغند اویلن حجان اشیکندن اختماندن سحره کمین رین حضورنک ترتیب ایلسونلر بو بنی اسرائیلن دورلریند ابدی قاعده اویلسون

ایکرمی سکنی باب

۱ وسی بنی اسرائیل آراسندن فرداشت هارونی واوتن این اوین اوغللری بی سنن یانگه کنور که منه کاهن اویلسون یعنی هارونی و نادابی و ایمهونی والعازار و اینامار هارونن اوغللری ۲ و فرداشت هارون ایجون عزت وزینت‌دن اوتری مقدس لیاس قایرسن ۳ وسی هامی هرمندلر این که من اولری حکمت روحي این دولی ایلسشم دانش که هارونن لیاسی قایرسونلر که اویی منه کهانت ایلک ایجور تقدیس ایلسونلر ۴ و اول لیاسی که قایرد حق درلر بولر در یعنی سینه‌بند و اینفود و دون و منش کوینک و عامه و کرید فرداشت هارون این اوین اوغللری ایجون مقدس لیاس قایرسونلر

icin magrib tarafindan perdeler elli zera olub sutunları on ve kənarları on ‘adət olsun
13*və sahanın ənliği qabakdan maşriq tarafindan elli zera olsun

14*ya‘ni bir yandan perdeler on beş zera olub oların sütunları da üç ve gânları da üç
‘adət olsun

15*və o-biri yandan perdeler on beş ve oların sütunları üç ve gânları üç ‘adət olsun
16*və sahanın dərvâzəsi üçün lâcivərd ve ərguvân ve qırmızı ve hörülümiş kətən
qumasından iğnə işi-inən münəqqəş iğirmi zera bir perdə ve sütunları dört ve gânları
da dört ‘adət olsun

17*və sahanın əträfında olan hamı sütunların bəndləri gümüşdən olub oların çəng
gəlləri də gümüşdən amâ gânları misdən olsun

18*sahanın uzunluğu yüz zera və ənliği hər birində elli ve üçəliyi beş zera olub
hörülümiş kətəndən olsun amâ oların gânları misdən

19*məskənin cümlə əsbâbları onun hər bir işində ve onun hamı mixləri və sahanın
hamı mixləri misdən olsun

20*və sən bən-i İsrâ’el əmr eylə ki sənə döğülmüş zəytundan hâlis yağ gətirsinlər tâ
ki qandilləri yandırıb həmişə işiq vərsinlər

21*Hârun-inən oğulları onu cəmâ’at çadırında şəhâdetin qabağında olan hicâbin
əşigində axşamdan səhərə-kimin Rabbin huzûrunda tertib eyləsənlər bu bən-i İsrâ’elin
dəvirlərində əbədî qa‘idə olsun

iğirmi sekizinci bâb

1*və sən bən-i İsrâ’el arşından qardaşın Hârunu və onun-inən onun oğullarını sənin
yanına gətir ki mənə kâhin olsun ya‘ni Hârunu və Nâdâbı və Abihunu və Ələ ‘azârı
və İtamar Hârunun oğullarını

2*və qardaşın Hârun üçün ‘izzət və ziynətdən ötürü müqaddəs libâs qairəsən

3*və sən hamı hünərməndlər-inən ki mənə oları hikmət ruhu-inən rolü eyləmişəm

4*və o libâsı ki qairəcəkdirler bulardır ya‘ni sinəbənd və éfəd və don və münəqqəş
göynək və ‘imâmə və kəmərbənd qardaşın Hârun-inən onun oğulları üçün müqaddəs
libâs qayırsınlar ∞

که منه کهانت ایلسونلر ۵ واولر ده قزلى ولاجورد وارغوان وقزمى قماشى وکنائى
 ایلسونلر ۶ واينودى قزىدىن ولاجورد وارغوان وقزمى قماشىن وھورىلش کاندنت
 استاد ايشى قايرسونلر ۷ اوئن ريط اولماسى اېچۈن ابىكى اوچىنە ريط اوئلان حىكىن
 پارچەلرى اوسلۇن ۸ واينودىن اوستىنىڭ اولان كەرىنلىر اوزىنەن ايشى كېيى اوپوب
 اوزىنەن قزىل ولاجورد وارغوان وقزمى قماشىن وھورىلش كىناندنت اوسلۇن
 ۹ وايىكى داھە عقىقى داشى آلوپ بى اسرائىل ئادىرىنى اوئلن اوستىنىڭ حك اېبىس
 ۱۰ اوئلن ئادىرىنىڭ آتىسى بىرداشى اوستىنىڭ واوقالان آتى آدى اوزلىرىن ولادىرىنە
 كوره او برى داشىن اوستىنىڭ اوسلۇن ۱۱ اوايىكى داشى حىكاك ايشى اوپوب مېر قازانلىر
 كېيى بى اسرائىل ئادىرىنى فازدروپ اوئلى قزىل خانەلرده ريط اېبىس ۱۲ او او ايىكى
 داشلىرى بى اسرائىلە يادكار داشلىرى كېيى اېنۇدۇن حىكىن لرىن اوستە قويىس كە
 هارون اوئلن ئادىرىنى رىن حضورىنە يادكار اېچۈن اوز ابىكى جىكىنى اوستىنى دوتۇسون
 ۱۳ و خانەلرى قزىدىن قايرەسەن ۱۴ وايىكى زنجىرلىرى خالص قزىدىن ايشە ايشى
 قايرەوب او ايشە زنجىرلىرى خانەلرە كچىرىدىسەن ۱۵ و حڪم سېنە بىندى قايرەسەن
 استاد ايشى اېنۇدۇن ايشى كېيى اونى قايرەسەن اونى قزىدىن ولاجورد وارغوان وقزمى
 قماشىن وھورىلش کاندنت قايرەسەن ۱۶ مېبع وايىكى قاتلى اوپوب بىر قارش اوزوئىلى
 و بىر قارش ئالىكى اوسلۇن ۱۷ او اونى داشلىرىنى مرصع ايدۇب درت قطار داش
 اوسلۇن بىر قطارى لىل و صارى باقۇت وزىرد اوسلۇن ۱۸ ابىكى قطارى شىجىغان
 و كوك باقۇت والاس اوسلۇن ۱۹ واوجىخى قطارى عىن الھەر و بش وجىل تۇرمۇ
 ۲۰ و دردۇخى قطارى زېرجد و عقىقى وبىپ اوسلۇن اولىر نىصب اولانەن قزىل خانەلرده
 اوسلۇنلار ۲۱ و بىر داشلىرى بى اسرائىل ئادىرىنە كوره اوئلن اوئن ابىكى آدىنە موافق اوسلۇن
 مېر قازمىن نقىشى اینەن ھەركىن آدىنە كوره اوئن ابىكى سىط اېچۈن اوسلۇن ۲۲ و سېنە بىندى
 اوستىنىڭ خالص قزىدىن ايشە ايشى وھورىلش زنجىرلىرى قايرەسەن ۲۳ و سېنە بىندى اوستىنىڭ
 قزىدىن ابىكى حلەنە قايرەسەن واو ابىكى خانەلرى سېنە بىندىن ابىكى اوچارىنە قويىس ۲۴ او
 ابىكى قزىل ايشە زنجىرلىرى او ابىكى حلەنەلرە بېرىت كە سېنە بىندىن اوچىرىنەدرلىر ۲۵ دا و

ki mənə kəhənət éyləsinlər

5*və olar da qızılı və lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaş və kətəni alsınlar
6*və əfödə qızıldan və lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən üstəd işi qairsinlər

7*onun rabt olması üçün iki ucunda rabt olunan çekin parçaları olsun

8*və əfödən üstündə olan kəmərbəndlər özünün işi-kimi olub özündən və qızıl və lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən olsun

9*və iki dânmə ‘aqiq daşı alıb bən-i İsrâ’əlin adlarını oların üstündə haqq éyləsin

10*oların adlarından altısı bir daşın üstündə və o qalan altı adı özlərinin vəlâdətlərinə görə o-biri daşın üstündə olsun

11*və iki daş haqqak işi olub mühür qazanlar-kimi bən-i İsrâ’əlin adlarını qazdırıb oları qızıl hânələrdə rabt éyləyəsin

12*və o iki daşları bən-i İsrâ’élə yâdigâr daşları-kimi əfödən çəkinlərinin üstünə qoyasın ki Hârun oların adlarını RƏBBin huzûruna yâdigâr için öz iki çəkinini üstündə dutsun

13*və hânələri qızıldan qairəsən

14*və iki zəncirləri hâlis qızıldan eşmə işi qairıb o eşmə zəncirləri hânələrə gəçirdəsin

15*və hökm sinə bəndi qairəsən üstə işi əfödən işi-kimi onu qairəsən onu qızıldan və lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən qairəsən

16*və murabbâ’ və iki qatlı olub bir qarış uzunluğu və bir qarış ənliği olsun

17*və onu daşlar-inən murassâ’ ədib dört qatar daş olsun bir qatarı l’al və sarı yâkût və zümrüb olsun

18*ikinci qatarı şəb-çirâğ və gök yakût və əlmas olsun

19*və üçüncü qatarı ‘ıyn əlhər və yəşim və cəbəl loqum

20*və dördüncü qatarı zəbərcəd və ‘aqiq və yəsəp olsun olar nasib olanda qızıl hânələrdə olsunlar

21*və bu daşlar bən-i İsrâ’əlin adlarına görə oların on iki adına müvâfiq olsun mühür qazımaq naqşı-inən hərkəsin adına görə on iki sıbt üçün olsun

22*və sinə bəndin üstündə hâlis qızıldan eşmə işi hörülmüş zəncirlər qayırasın

23*və sinə bəndin üstündə qızıldan iki halqa qairəsən və o iki halqaları sinə bənddən iki uçlarına qoyasın

24*və o iki qızıl eşmə zəncirləri o iki halqlara gəçirət ki sinə bəndin uçlarındadırlar

25*və o ∞

ایکی ایشمه زنجیرلرن ایکی اوچلرین او ایکی خانه به کھردوپ قباقدن اینودن چکین پارچه لرشن اوستنه قویه سن ۲۶ و قرلدن ایکی حلقة قابروپ اولری سینه بندن ایکی باللرینه اونن کنارینه اینود طرفندن ایچریدن قویه سن ۲۷ و قرلدن ایکی حلقة قابروسن واولری اینودن ایکی چکهن پارچه لرینه آشاغه دن قباق طرفدن اینودن نقش لی کمر بندبن اوستندن اونن ربط اولنان بىرنن ياتندن ربط ايله سن ۲۸ و سينه بندی اونن حلقلری اینن لاچورد قبطان اینن اینودن حلقله لرینه با غلاسونلار تاکه اینودن نقش لی کمر بندین اوستندک اولوب سینه بند اینودن رد اولاسون ۲۹ و هارون بى اسرائیل ادلرینی حکم سینه بندین اوستند مقدسه کيرننه هیشه رین حضورنک بادکار ایچون اوز بورکن اوستند داشیسون ۳۰ واوريسي و توميسی حکم سینه بندین ایچنه قویه سن که رین حضورینه کيرننه هارونن بورکن اوستند اولسون و هارون بى اسرائیل حکمنی رین حضورنک هیشه اوز بورکن اوستند دونسون ۳۱ و اینودن دونینی ناماً لاچورد قماشدن کرک قابره سن ۳۲ و باشی ایچون کرک اونن اورن استند بر آغزلىق اولسون واو آغزلغن کاری زره آغزی کېي هر طرفدن کرک توخونش اولسون تاکه برتلساون ۳۳ و انكلرننه لاچورد وارغوان و قرمى اطرافىن اونن انكلرينى اطرافىن نارلار واولرن آرالرىنه قام اطرافىن قرلدن زنکوللەر قابره سن ۳۴ بر قزل زنکولله و بر نار و بر قزل زنکولله و بر نار دونن انكلرينى اطرافىن اولسون ۳۵ و عبادت وقتى هارونن اوستند اولسون رين حضورنک قدسه کيرننه و چغانى تاکه سى اشيدلسون واوله سون ۳۶ و خالص قزىلن بر لوحه قابروپ اونن اوستند مهر قازمىگى کېي بو سوزلى قاز ھوايە مقدس ۳۷ واونى لاچورد قبطانه کھردوپ عامدەن اوستند يعف عامدەن قباق طرفىن اولسون ۳۸ و هارونن آلى اوستند اولسون و هارون بى اسرائیل تقدیس ابلدکلرى هامى مقدس ھدېلرین قدىپتن کاهنى اوستنه الوب هیشه اونن آلتى اوستند اولسون تاکه اولر رين حضورنک متبول اولسونلر ۳۹ و کوينكى کاندىن توخدەن و عامەن دە کاندىن قابره سن و کر بندى دە اېكىه ايشى قابره سن ۴۰ و هارونن اوغللرینه دە کوينكلر قابروپ اولرە دە کمر بندلر قابره سن و عزت وزېت ایچون اولرە ڪلاهەلر دە قابره سن

iki eşmə zəncirlərin iki uçlarını o iki hânəyə gəçirdib qabaqdan éfödun çəkin parçalarının üstünə qoyasın

26*və qızıldan iki halqa qayrıb oları sinə bənddən iki yanlarına onun kənarına éföd tarafından içəridən qoyasın

27*və qızıldan iki halqa qayırəsin və oları éfödun iki çəkin parçalarına aşağıdan qabak tarafından éfödun naqışlı kəmər bəndinin üstündən onun rəbt olunan yərinin yanından rəbt èyləyəsin

28*və sinə bəndi onun halkaları-inən lâcivərt qaytan-inən éfödun halqalarına bağlaşınlar tâ ki éfödun naqışlı kəmər bəndinin üstündə olub sinə bənd éföddan rəd olmasın

29*və Hârun bən-i İsrâ'elin adlarını hökm sinə bəndinin üstündə makdisə girəndə həmişə RƏBBin huzûrunda yâdigâr için öz yürəğinin üstündə daşısız

30*və Urim və Tummimi hökm sinə bəndinin içiñə qoyasın ki RƏBBin huzûruna girəndə Hârunun yürəğinin üstündə olsun və Hârun bən-i İsrâ'elin hökmünü RƏBBin huzûrunda həmişə öz yürəğinin üstündə danışsın

31*və éfödun donunu tamâmən lâcivərt qumaşdan gərək qayırasın

32*və baş içün gərək onun ortasında bir ağızlıq olsun və o ağızlığının kənarı zırh ağızı-kimi hər tərəfdən gərək təhunmuş olsun tâ ki yırtılmasın

33*və ətəklərində lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan onun ətəklərinin ətrafında narlar və oların aralarında tamâm ətrafinda qızıldan zinqîlər qayırasın

34*bir qızıl zinqîlə və bir nar və bir qızıl zinqîlə və bir nar donun ətəklərinin ətrâfında olsun

35*və 'ibâdət vaktində Hârunun üstündə olsun RƏBBin huzûrunda kuddüsə girəndə və çıxanda tâ ki səsi işidilsin və ölməsin

36*və hâlis qızıldan bir lövhə qayrıb onun üstündə mühür qazımağı-kimi bu sözləri qaz *Yehovaha* müqaddəs

37*və onu lâcivərt qaytana gəçirdib 'imâmənin üstündə ya'nî 'imâmənin qabaq tarafında olsun

38*və Hârunun alnı üstündə olsun və Hârun bən-i İsrâ'elin taqdîs eylədikləri hamı muqaddəs hədiyələrinin qudsiyyətinin günâhını üstünə alıb həmişə onun alnının ortasında olsun tâ ki olar RƏBBin huzûrunda maqbûl olsunlar

39*və göynügü kətəndən toxûdasın və 'imâməni də kətəndən qayırasın

40*və Hârunun oğullarına da göynəklər qayrıb olara da kəmərbəndlər qayırasın və 'izzət və ziynət içün olara kələlər də qayırasın ∞

۴۱ و قد اش هارونه واون اوغللرینه اولری کیدرسن واولری سع الیوب اولری
نصب و نقدیس ایله که منه کهانت ایلسونلر ۴۲ وجسلرین عربانلغی اورنک ایچون
اولری کهاندن بلدن دیزله قدر پشن زیر جامه لر قابرهسن ۴۳ و هارون ایله اوغللرین
اوستنه اولسون وقتی که جاعت چادرینه کپرلر و با قدس ده عبادت ایله ک ایچون
مذبحه یا خینلاشرلر تاکه اوستلنک کاه اولق چندن اولمه سونلریس بو اوزیته واوزندن
صوره اوزنسله ابدی قانون اولسون

ایکرمی دفوزنخی باب

۱ او او که اولری منه کهانت ایله ک ایچون ندبیس ایپینک کرک اولری ایله سن بو در
مال دن بر جونکه وابکی عیبسز فوق کونور ۲ و فطیر جورک این نازیک فطیر باع
ایبن بوجریش و هدیت یاغ سورنلش فطیر بوخملر آنس بولری خالص بو غدا اوتندن
قابرهسن ۳ و اولری بر سبک قریوب اولری سید ایچون و او ایکی فوقی تقرب ایله
۴ و هارون این اوون اوغللرینی جاعت چادرینن قایوسه یاخین کنوروب اولری صو
ایبن بواسن ۵ و بالاتاری کنوروب هارونه کوینکی وابنودن دونینی وابنودی وسینه بندی
کیدرسن وابنودن نقش لی کمر بندینی ده اوستنه با غلیه سن ۶ و عامه نی اوون باشه
قویوب مقدس تاجی عامه نی اوستنه قوبیس ۷ و سع باعنه کنوروب واون باشه
توکوب اوئی سع ایله سن ۸ و اوون اوغللرینی ده یاخین کنوروب اولری کوینکلرے
کیدرسن ۹ و اولری بعنی هارون این اوغللرینه کمرلری با غلیوب کلاهه لرین قوبیس
و کهانت اولری ابدی قانون اولسون و هارون این اوغللرینی نصب ایله سن ۱۰ و صوره
جونکه نی جاعت چادرینن قیاغه یاخین کنوروب هارون این اوغللری اللرین
جونکه نی باشی اوستنه قویسوبلر ۱۱ و جونکنی رین حضورن جاعت چادرینن قایوسنه
کسنهن ۱۲ و جونکن فاندن کنوروب بارماگل این مذبحن بو بنوزلرینه سورنه سن
تصوره قانن هامیسی مذبحن بنوره سه توکن ۱۳ و باغرینی اوتن های بیهی و فره
جکرن اوستنه اولان زایکستی وابکی بو کرکلری واولرن اوستنه اولان بیهی کنوروب

41*və qardaşın Hâruna və onun oğullarına oları gîysirəsən və oları məsh èyləyib oları nasb və taqdîs èylə ki mənə kəhânət èyləsînlər

42*və cəsədlərinin ‘üryânlığını örtmək için olara kətəndən bəldən dizlərə qadar yetişən zîrcâmələr qayırasın

43*və Hârun ilə oğullarının üstündə olsun vakti ki cəmâ‘at çadırına girərlər və yâ kuddüsde ‘ibâdət èyləmək üçün məzbaha yaxınlaşırlar tâ ki üstlərində günâh olmak cihətindən ölməsînlər bəs bu özünə və özündən sora öz nəslinə əbədî qanun olsun

iğirmi dokuzuncu bâb

1*və o ki oları mənə kəhânət èyləmək üçün takdîs èyləyəndə gərək olara eyləyəsin budur mâldan bir çünki və iki ‘ayıbsız qoç götür

2*və fitir çörək-inən nâzîk fitir yağ-inən yoğrulmuş və həm də yağ sürülmüş fitir yuxalar alasın buları hâlis buğda unundan qayırasın

3*və oları bir səbədə qoyub oları səbəd içində və o iki qocu taqrîb èylə

4*və Hârun-inən onun oğullarını cəmâ‘at çadırının qapışına yaxın gətirib oları su-inən yuvasın

5*və pâltârları götürüb Hâruna göynüğü və èfôdu donunu və èfôdu və sinə-bəndi gîydirəsən və èfôdu nakişli kəmər bəndini də üstündə bağlayasən

6*və ‘imâməni onun başına qoyub müqaddəs tâci ‘imâmənin üstünə qoyasın

7*və məsh yağını götürüb və onun başına takîb onu məsh eyləyəsən

8*və onun oğullarını da yaxın gətirib olara göynükləri gîydirəsən

9*və olara ya ‘nî Hârun-inən oğullarına kəmərləri bağlayib külâhlarını qoyasın və kəhânət olara ebədi qanun olsun və Hârun-inən oğullarını nasb èyləyəsən

10*və sora congəni cəmâ‘at çadırının qabağına yaxın götürüb Hârun-inən oğulları ellərini cungənin başı üstünə qoysunlar

11*və congən RƏBBin huzûrunda cəmâ‘at çadırının qapışında kəsəsən

12*və congənin qanından götürüb barmağıñ-inən məzbahın boynuzlarına sürnəsən və sora qanın hamısını məzbahın bənurəsinə tökəsin

13*və bağırını örtən hamı yaxını və qaraciğərin üstündə olan zâidəsini və iki böğrəkləri və oların üstündə olan yaxı götürüb ∞

مذبحن یاندرهسن ۱۴ اما جونکه ن انتی و دریسی و ترکی او د این اور دودن اشیک
 یاندرهسن بو کناء قربانی در ۱۵ و قوچن بریسی کوتروب هارون این او غلری اللرینی
 او قوچن باشه قویسونلر ۱۶ و صوره او قوچی ذبح الیوب واون قانی کوتروب
 مذبحن چوره سن توکه سن ۱۷ و قوچی پارچه لیوب با غرینی و پاچه لرینی بوب بولری
 او نن پارچه لرین و باشن او سنه قویه سن ۱۸ و غام قوچی مذبحن او سنه یاندرهسن
 بوریه محقره در یعنی خوش رایحه اولوب ریه اودلی قربان در ۱۹ و صوره او ایکجی
 قوچی آلس و هارون این او غلری اللرینی او نن باشه قویسونلر ۲۰ و قوچی ذبح
 الیوب واون قاندن کوتروب هارونن صاغ قولاغن یوشانی او سنه واون او غلرین
 صاغ قولاغن یوشانی او سنه واولرن صاغ اللرین یوک بارماعن او سنه و صاغ
 آیاقلرین یوک بارماعن او سنه سوره سن و قانی مذبحن چوره سن توکه سن
 ۲۱ و مذبحن او سنه اولان قاندن و مسح یاغندن کوتروب هارونن واونن پالثارلرین
 او سنه واونن این او نن او غلرین واولرن پالثارلرین او سنه سپه سن که او زی
 و پالثارلری مقدس اولوب او زی این او زی او غلری ده وا غلرین پالثارلری ده مقدس
 اولسونلر ۲۲ و صوره قوچن ایچنن پهنه و قویروغینی و با غرینی اورنن پهنه و قره جگرن
 زایدنسی وابکی بو کرکلرین واولرن او سنه اولان پهنه و صاغ بودینی آلس چونک
 بو کاهن نصب ابلیک قوچی در ۲۳ و هد رین حضورن اولان فطیزلرین سبدندن بر
 دانه چورک و بر یاغلی نازیک چورکی و بر یوخا کوتروب ۲۴ هامیسی هارونن الیه
 واون او غلرین الیه قویه سن واولری رین حضورن اصلالامه هدیه سی صاللایه سن
 ۲۵ و صوره او لری اللرین اکوب او لری رین حضورن خوش رایحه اولن ایچون
 مذبح او سنه کی محقره ن او سنه یاندرهسن بوریه اودلی قربان در ۲۶ و هارون
 نصی ایچون اولان قوچن دوشی کوتروب او نی رین حضورن اصلالامه هدیه سی
 صاللایه سن واو سن حصمه اولسون ۲۷ و هارونن واون او غلرین نصی ایچون
 اولان قوچدن بو صاللامه دوشی و رفیعه بودینی که صاللانلور و رفع او لنور تقدیس
 ایله سن ۲۸ و بنی اسرائیلدن هارونه واون او غلرینه بو ابدی قانون اولسون چونک

məzbahda yandırəsən

14*amâ congənin ətini və dərisini və təzəgini öd-inən ordudan eşikdə yandırəsən bu günâh qurbânıdır

15*və qoçun birisini götürüb Hârun-inən oğulları əllərini o qoçun başına qoysunlar

16*və sora o qoçu zaç èyləyib və onun qanını götürüb məzbahın çəvrəsində tökəsin

17*və qoçu parçalayıb bağını və paçalarını yuvub buları onun parçalarının və başının üstünə qoyasın

18*və tamâm qoçu mezbahın üstündə yandırasın bu Rəbbə mahruqadır ya'nî xoş rayıha olub RƏBBƏ odlu qurbanıdır

19*və sora o ikinci qoçu alsın və Hârun-inən oğulları əllərini onun başına qoysunlar

20*və qoçu zac èyləyib və onun qanından götürüb Hârunun sağ qulağının yumuşağı

üstünə və onun oğullarının sağ qulağının yumuşağı üstünə və oların sağ əllərinin

böyük barmağının üstünə və sağ ayaqlarının böyük barmağının üstünə sürtəsin və qanı məzbahın çəvrəsində tökəsin

21*və məzbahın üstündə olan qandan və məsh yağından gətirib Hârunun və onun pâltârlarının üstünə və onun-inən onun oğullarının və oların pâltârlarının üstünə səpəsin ki özü və pâltârları müqaddəs olub özü-inən öz oğulları da və oğullarının pâltârları da pâltârları müqaddəs olsunlar

22*və sora qoçun içinin piyini və quyruğunu və bağını örtən piyi və qaraciğərin zaidəsini və iki böğrəklərini və oların üstündə olan piyi və sağ budunu alasın çünki bu kâhin nasb eyləmək qoçudur

23*və həm də RƏBB huzûrunda olan fitirlərin səbdindən bir dâñə çörək və bir yağlı názik çörəği və bir yuxa götürüb

24*və hamısını Hârunun əlinə və onun oğullarının əlinə qoyasın və oları Rəbbin huzûrunda sallama hədiyəsi sallayasın

25*və sora oları əllərindən alıb oları RƏBBin huzûrunda hoş rayıha olmak üçün məzbuh üstündəki mahruqanın üstündə yandırasın bu RƏBBə odlu qurbândır

26*və Hârunun nasibi içün olan qoçun döşünü götürüb onu RƏBBin huzûrunda sallama hədiyəsi sallayasın və sənin hissəj olsun

27*və Hârunun və onun oğullarının nasibi içün olan koçdan bu sallama döşünü və rəf 'iə budunu ki sallanılır və rəf 'i olunur taqdîs èyləyəsin

28*və bən-i İsrâ'eldən Hâruna və onun oğullarına bu ebədî qanun olsun çünki ∞

رفیعه قربانی در وین اسرائیل طرفندن سلامت ذبجه لرندن رفعه قربانی اولان رب
ایچون رفعه قربانلری اولاچق در ۲۹ و هارون مقدس لباسلری اوزندن صوره اوغللرینکی
اولسون که اولر این مسح و نصب اولسونلر ۲۰ اون اوغللرندن اون بریه کلن کاهن
اولری بدی کون کبسون که قدس ده خدمت ایلهک ایچون جماعت چادریه کبر
۲۱ و نصین قوچنی کوتروب اتنی مقدس برد بشر ۲۲ و هارون این اوغللری او فوجن
اتنی واو سبدده اولان چورکی جماعت چادرین قباغند بسونلر ۲۳ واولر اوزلرینی
نصب و تقدیس ایلهکدن اوتری کفارت کبورلر زادلری بسونلر برباد شخص اوشان
پسون چونکه اولر مقدس در ۲۴ واکر نصب قربانش اندن و چورکدن سحره کسین
قالسه اونه قالانی اود این باندرهسن او کرک پیلهسون چوکه مقدس در ۲۵ و هارون
این اوغللرینه بیله ایلهسن هر نیجه که سنه امر ایلهشم بدی کون اولری نصب ایلهسن
۲۶ و هر کون کفارت ایچون بر جونکه کاه قربانی نزیب ایلهسن و مذبحی اون اونسته
ایلهک کفارت این تظیر ایلهسن واوی مقدس ایلهک ایچون کرک مسح ایلهسن
۲۷ بدی کون مذبحن اوستنک کفارت ایلوب اوی تقدیس ایله و مذبح اونسته بونی کرک ایلهسن
بعنی هر کون علی الدوام ایکی دانه بر ایلک قوزیلر ۲۹ بر فوزینی سحر قربان ایلهسن
وابکنجی قوزینی اخشم اوستی قربان ایلهسن ۳۰ قوزین بری این بر ربع هین دوکلمش
زیتون یاغی این بوغملش بر عشر خالص اون و مشروبات قربانی ایچون بر ربع هین
شراب نزیب ایله ۳۱ وابکنجی قوزینی اخشم اوستی قربان ایلهسن رب ایچون خوش
رایجه لی اود قربانی اویلندن اوتری اوته ده سحرکی نزدمه کمی و مشروبات قربانی کمی
ایلهسن ۳۲ بورین حضورین سزن عصر لرزده جماعت چادرین قابوسته هیشه لک
معرقه قربانلری اولسون که من اوراده سن این داشمندن اوتری اوراده سزن این
ملاقات ایله حکم ۳۳ و بنی اسرائیل این اوراده ملاقات ایله حکم و حلام این تقدیس
اولنه حق در ۳۴ و جماعت چادری این مذبحی تقدیس ایلوب هارون این اوغللرینی
منه کهانت ایلهک ایچون تقدیس ایله حکم ۳۵ و بنی اسرائیل آراسنک ساکن اولوب اوله

rəf 'iə qurbânidir və bən-i İsrâ'él tarafından səlâmət zəbihâlarından rəf 'iə qurbâni olan RƏBB içün rəf 'iə qurbânları olacaqdır

29*və Hârunun müqəddəs libâsları özündən sora oğullarınınki olsun ki olar-inən məsh və nasb olunsunlar

30*və onun oğullarından onun yerinə gələn kâhin oları yəddi gün gəysin ki kudis də hizmət éyləmək için cəmâ'at çadırına girər

31*və nasibin qoçunu götürüb ətini müqəddəs yerdə bişir

32*və Hârun-inən oğulları o qoçun ətini və o sıbdda olan çörəgi cəmâ'at çadırının qabağında yəsirlər

33*və olar özlərini nasb və takdîs eyləməkdən ötürü kəfərət gətirilən zâdları yəsirlər və bir yâd şahs ondan yéməsin çünkü olar müqəddəsdir

34*və əğər nasb qurbânının ətindən və çörəğindən səhərə-kimin qalsa onda qalanı od-inən yandırəsən o gərək yənilməsin çünkü müqəddəsdir

35*və Hârun-inən oğullarına bələ éyləyəsin hər nice ki sənə əmr éyləmişəm yəddi gün oları nasb éyləyəsən

36*və hər gün kəfərət için bir cungə günâh qurbâni takrib éyləyəsən və məzbahı onun üstündə íylədiğin kəfərət-inən tathîr éyləyəsən və onu müqəddəs éyləmək üçün gərək məsh éyləyəsən

37*yəddi gün məzbahın üstündə kəfərət éyləyib onu takdîs éylə və məzbah akdâs olub məzbaha hər kim ki təkunsa gərək müqəddəs olsun

38*və məzbah üstündə bunu gərək éyləyəsən ya'nî hər gün 'ale'l-dəvâm iki dânə bir illik quzular

39*bir quzunu səhər qurbân eyləyəsən və ikinci quzunu axşam üstü qurbân éyləyəsən

40*quzunun biri-inən bir rub'ə hîn doğulmuş zeytin yağı-inən yoğrulmuş bir 'aşər hâlis un və məşrûbât qurbâni üçün bir rub'ə hîn şarâb taqrîb eylə

41*və ikinci quzunu axşam üstü qurbân éyləyəsən RƏBB içün hoş râihalı od qurbâni olmaqdan ötürü ona da səhərki takdimə-kimi və məşrubât qurbâni-kimi éyləyəsən

42*bu RƏBBin huzûrunda sizin 'asırlarınızda cəmâ'at çadırının qapısında həmîşəlik mahruqa qurbânları olsun ki mən orada sənin-inən danışmaqdan ötürü orada sizin-inən mülâkat eyləyəcəğim 43*və bən-i İsrâ'él-inən orada mülâkat eyləyəcəğim və cəlâlim-inən takdîs olunacaqdır

44*və cəmâ'at çadırı-inən məzbahı takdîs eyləyib Hârun-inən oğullarını mənə kəhânat eyləmək üçün takdîs éyləyəcəğim

45*və bən-i İsrâ'él arasında sâkin olub olara ∞

الله اولاجم ۶۴ او لر يمه جکدرلر که اولرن رب الله من ام که اولری مصر دیارندن
چخارندم که اولرن آرالرنه من ساکن اولام اولرن رب الله من ام

او نوزخی باب

او بخور یاندرمق ایجون بر مذبح قابرمهن او فی شطیم آگاجدن قایره من ۳ او نین
او زوبلقی بر ذراع واللکی بر ذراع او لوپ مع اولسون واون او جهکی ایکی ذراع
او لوپ او نین بوینوزلری ده او زندن اولسون ۲ و او فی خالص قزل این قابلیه من
بعن او نین اوستی واون اطرافندن اولان یانلری و او نین بوینوزلری و او وه اطرافندن
قریلن بر حاشیه قایره من ۴ واون حاشیه سن التندن او نین ایکی طرفندن ایکی یانلری هه
قریلن او وه ایکی حلقة قایره من که عصالت خانه لر اولسون که او نین اولر این آپارسونلر
۵ واو عصالتی شطیم آگاجدن قایروپ او لری قزل این قابلیه من ۶ واون او
شهادت صندوقن حجایی قباغند قویه من بعنی شهادتن اوستند اولان کفارن کاهن
قباغند که اوراده من سن این ملاقات ایلیه حکم ۷ و هارون او نین اوستند خوش عطری
بخور یاندرسون هر سحر قندبللری ترتیب ایلیند او نی یاندرسون ۸ و هارون اخشار
اوستی قندبللری یاندرانه او نی ده یاندرسوت بورین حضورنک سزن عصرلر زده
ه بشه لک بخور اولاچق در ۹ او نین اوستند هه ییکانه بخور یاندرسز و نه سحرق و نقدمه
و نه ده او نین اوستند مشروبات قربانی توکسر ۱۰ و هارون ایله بر دفعه او نین
بوینوزلرین اوستند کفارت ایلوب کفارت ایجون اولان کاه قربانن قالی این
عصرلر زده او نین اوستند ایله بر دفعه کفارت ایلسون بوریه اقدس در ۱۱ و رب موسی
این داشوب دیدیک ۱۲ او قبیکه بنی اسرائیل او لرن حسابلرینه کوره جاللرن غیربری این
حساب ایلیه من سن غیربر ایلیند هر کس ریه او ز نفشن فدیده منی و برسون ناکسن او لری
حساب ایلیند او لر بلا دکسون ۱۳ سزدن حسابه کجمن هر برسی کرک بونی و برسز
بعنی مقدس مثقاله کوره یارم مثقال (بر مثقال ایکرمی قیراط در) یارم مثقال ریه نقدمه
در ۱۴ ایکرمی یاشنندن آرق او لوپ هر حسابه کجمن کرک رین نقدمه منی و برسون

Allah olacağım

46*və olar biləcəkdirlər ki olarin RƏBB-Allahı Mənəm ki oları Misir diyârından çıxardım ki olarin aralarında mən sâkin olam olarin RƏBB-Allahı Mənəm

otuzuncu bâb

1*və buhur yandırmaq içün bir məzbah qayrəsən onu şətîm ağacından qayrəsən

2*onun uzunluğu bir zərâ' və ənliği bir zərâ' olub murabba' olsun və onun üçəlîgi iki zərâ' olub onun boynuzları da özündən olsun

3*və onu hâlis qızıl-inən qablayasın ya 'nî onun üstünü və onun ətrâfindan olan yanlarını və onun boynuzlarını və ona ətrâfindan qızıldan bir hâşıyə qayrəsən

4*və onun hâşıyəsinin altından onun iki tarafından iki yanlarına qızıldan ona iki halqa qayrəsən ki 'esâlərə hânlərə olsun ki onu olar-inən aparsınlar

5*və o 'esâləri şətîm ağacından qayrib oları qızıl-inən qablayasın

6*və onu o Şəhâdət Sandığının hicâbı qabağında qoyasın ya 'nî Şəhâdət üstündə olan kəfârətgâhin qabağında ki orada mən sənin-inən mülâqât èyləyəcəğim

7*və Hârun onun üstündə hoş 'itırlı buhur yandırsın hər səhər qandilləri tərtib èyləyəndə onu yandırsın

8*və Hârun axşam üstü qandilləri yandıranda onu da yandırsın bu Rəbbin huzûrunda sizin 'asırlarızda həmişəlik buhur olacaqdır

9*onun üstünə nə bî-gânə buhur yandırasız və nə mahruqa və takdimə və nə də onun üstündə məşrûbât qurbâni tökəsər

10*və Hârun èylədə bir dəfa' onun boynuzlarının üstündə kəfârət èyləyib kəfârət içün olan günâh qurbânının qani-inən 'asırlarızda onun üstündə èylədə bir dəfa' èyləsin bu RƏBBə akdâsdır

11*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

12*və qatıñə bən-i İsrâ'eli olarin hisâblarına görə cânların tahrîri inən hisâb èyləyəsin sən tahrîr èyləyəndə hərkəs Rəbbə öz nəfsinin fidyəsini vərsin tâ ki sən oları həsâb èyləyəndə olara bəlâ dəğməsindən

13*sizdən hisâba gecənin hər birisi gərək bunu vərəsiz ya 'nî müqəddəs misqalə görə yarımlı misqal (bir misqal iğirmi qıratdır) yarımlı misqal RƏBBə taqdimədir

14*iğirmi yaşıdan artıq olub hər hisâba gecən gərək RƏBBin taqdiməsini vərsin ∞

۱۵ دولتی آرتق ویرمیون و فنیر باربر مثقالدن اسک ویرمیون و قبیکه جانلرزن کفارتی ایچون رین نقدمه سنی ویردسر ۱۶ و بنی اسرائیلدن کفارت بولنی آلوپ اوی جماعت چادرین خدمته ویردسن که رین حضورنده جانلرزو کنارت اوی ایچون بنی اسرائیله یادکار اولسون ۱۷ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۱۸ بولنی ایچون مس دن بر حوض قایردسن واون کانی ده مس دن اولسون واونی جماعت چادرین و مذبحن اور تاسنک قویه سن و ایچنه صوت کسن ۱۹ و هارون این اوغللری اوندن اللربنی و آیاقلربنی بوسونلر ۲۰ آ و قبیکه اولر جماعت چادرینه کبرلر و با عبادت ایملک ایچون ریه اودلی قربان نقریب ایملکه مذبحه نقرب ابلرلر صو این بولیسونلر که اولمه سونلر ۲۱ اوی اوز اللربنی و آیاقلربنی بوسونلر که اولمه سونلر و بو اولره یعنی اویزنه و ذرننه اوی عصرلرند ابدی قانون اولسون ۲۲ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۲۳ و سن اوز که باش ادویه لردن قدس مثقالله مطابق بش بوز مثقال صاف مر واون باریسی ایکی بوز الی مثقال عطری دارجین و ایکی بوز الی مثقال عطری فاش ۲۴ و بش بوز مثقال خیارشندر و بر هین زیتون یاغی ۲۵ و عطار صنعتی این بونی خوش عطری مقدس مسح یاغی قایره سن بو مقدس مسحن یاغی اولسون ۲۶ واون این جماعتن چادرین و شهادت صندوقنی مسح ایله سن ۲۷ و هد سفره تخته سنتی اویزبن های اسابلری این اسابلری اوی و هد حوض این اوین کانی ۲۸ واولری نقدیس ایله سن واولر اقدس اویور واولره هر کم که طوفنسه کرک مقدس اولسون ۲۹ و هارون این اوغللرین ده مسح ایله واولری منه کاهن اولمغه نقدیس ایله ۳۰ و بنی اسرائیل این دانشوب دیه سن که بوسن عصرلر زده مقدس مسحن یاغی اولسون ۳۱ هیچ بر آدمن جسدین اوسته توکلمسون واون نرتیبه کوره اوین کیو سنی قایرمیه سر او مقدس در او کرک سره مقدس اولسون ۳۲ هر کم که اوین کیو سنی قایرسه واوندن بر پادن اوسته توکه او کرک اوی ملتدن قطع اولسون ۳۳ و رب موسی این دانشوب دیدیکه اوی که ادویه لردن قره کدر و اطفار طبیه و قصنه آل بو عطریان و خالص کندری که ممتازلری

15*dövlətli artıq vərməsin və faqir yarım misqaldən eksik vərməsin və qatıñə cānlarzin kəffarəti üçün RƏBBin takdiməsini vərəsiz

16*və bən-i İsrâ'eldən kəffarət pulunu alıb onu cəmâ'at çadırının hidmətinə vərəsin ki RƏBBin huzûrunda cānlarza kəffarət olmaq için bən-i İsrâ'elə yâdgâr olsun

17*və RƏBB Musa-inən danişib dədi ki

18*yunulmaq üçün misdən bir havz qayrasən və onun gâni də misdən olsun və onu cəmâ'at çadırının və məzbahın ortasında qoyasən və içində su tökəsən

19*və Hârun-inən oğulları ondan əllərini və ayaqlarını yusunlar

20*və vaktiñə olar cəmâ'at çadırına girərlər vəyâ 'ibâdət éyləmək üçin RƏBBə odlu qurbân taqrîb eyləməğə məzbaha təqarrüb éylərlər su-inən yuyulsunlar ki ölməsinlər

21*onda öz əllərini və ayaqlarını yusunlar ki ölməsinlər və bu olara ya'nî özünə və zürriyətinə öz 'asırlarında əbədi qanun olsun

22*və RƏBB Musa-inən danişib dədi ki

23*və sən özüñə baş əduyələrdən qudsin misqâlinə mutabiq bəş yüz misqâl sâf mürr və onun yarısı iki yüz əlli misqâl 'itırlı dârcin və iki yüz əlli misqâl 'itırlı qamış

24*bəş yüz misqâl huyârşənbər və bir hin zəytun yağı

25*və 'attar san'ati-inən bunu hoş 'itırlı müqəddəs məsh yağı qayrəsən bu müqəddəs məshin yağı olsun

26*və onun-inən cəmâ'atın çadırını və Şəhâdət Sandîqini məsh eyləyəsən

27*və həm də sofra tahtasını özünün hamı əsbâbları-inən və şam'i-dâni öz əsbâbları-inən və həm də buhur məzbahını

28*və mahruqənin məzbuhunu onun hamı əsbâbları-inən və həm də havz-inən onun kânını

29*və oları taqdîs eyləyəsən və olar akdas olur və olara hər kim ki təkunsa gərək müqəddəs olsun

30*və Hârun-inən oğullarını da məsh éylə və oları Mənə kâhin olmağa takdîs éyle

31*və bən-i İsrâ'el-inən danişib dəyəsən ki bu sözün 'asırlarında müqəddəs məshin yağı olsun

32*və hîç bir âdəmin cəsədinin üstünə tökülməsin və onun tərtibinə görə onun-kimi səni qayırmayasəz o müqəddəsdir o gərək sizə müqəddəs olsun

33*və hər kim ki onun-kimi səni qayırsa və ondan bir yâdın üstünə töksə o gərək öz millətindən qat' olunsun

34*və RƏBB Musa-inən danişib dedi ki özünə əduyələrdən qara kündür və itqartayyibə və qasnı al bu 'itriyatı və hâlis kündürü ki miqdârları ∞

کرک برابر اولسون ۲۵ واولری عطارلر صنعتنه کوره خوش راجحی عطر قایره سن که
قارشدرلیش پاک و مقدس اولسون ۲۶ واوندن بر مقدار نارین دوکوب اوئی جماعت
چادرنک شهادتن حضورنک قویه سن که اوراده سنن این ملاقات ایلم او کرک سزه
اقدس اولسون ۲۷ و بو قایبردیگەت بخورن ترتیبئه کوره او ززه قایرمیه سز بو کرک سنن
بانگک رې مقدس اولسون ۲۸ هر کمک که اوئن کیی سى ایلمک قایرسه او کرک او ز
ملتندن قطع اولسون

اوئوز بىرخى باب

اورب موسى این داشوب دیديکه ۲ باخ بودر من یهودا سبطىدن بصليل این
اورى این حورى آدى این چاغروپ ۳ اوئى اللہن روچى این حكمتى و فطاوتى
ومعرفتى و هر هنر خصوصىتى دولى ایلمىش ۴ تاکه تدييرلر فکر ایلپوب قزل و کومش
و مس ايشى ايشلەسون ۵ و نصب ایچون داش نراش ایلهسون و هر کونه ايش ايشلەك
ایچون آغاچ بونسون ۶ و بو در اوئن این قويدىر دان سبطىدن آھولىاب این
احسیامائى و جمله هنر صاحبلىرىن بورکلرىنه حكمت قويدىم که هر نه که سنه يبورمىش
ایلسونلار ۷ بىنى جماعت چادرىنى و شهادت صندوقنى و اوئن اوستىكى كفارتكاهى
و چادرن هاى اسبابلىرى ۸ و سفره تختىسى این اوئن اسبابلىرى و پاک شمعدانى اوئن
هلى اسبابلىرى این و بخور مذبحى ۹ و شعرقه مذبحى اوئن هاى اسبابلىرى این و حوض
این اوئن كاتى ۱۰ و خدمت لىاسلىرىنى و كاهن هارون مقدس لىاسلىرىنى و اوئن
أوغلىرىنى كهانت پالغارلىرى ۱۱ و مسعن ياغنى وقدس عظر بات بخورىنى هر نىجه که سنه
يبورمىش ایلسونلار ۱۲ و رب موسى این داشوب دیديکه ۱۳ و سن ده بى اسرائىل اين
داشوب دى که من راحت شۇنلىرى لابد کرک محافظت ايلەسز چونكە سزن
عصىلر زده بولىم اين سزن آرايزىدە بر علامت در تا بىلەسز کە سزى نقدس ايلەن یهوا
من ام ۱۴ و سىتى كرک صاخىلەسز جونك او سزن ایچون مقدس در اوئى مردار ايلەن كرک
البە اولسون چوپىكە هر کمک که اوئن برايش ايشلەسە او شخص كرک او ز ملنن ایچىدىن

gərək bərabər olsun

35*və oları ‘attarlar san‘atına görə hoş rayihalı ‘itir qayrasın ki qarışdırılmış pak və müqəddəs olsun

36*və ondan bir miqdar nârin döküb onu cəmâ‘at çadırına şəhâdətin huzûrunda qoyasın ki orada sənin-inən mülâqât éylərəm o gərək sizə aqdas olsun

37*və bu qayırdığış buhurun tərtibinə görə özüzə qayırmayasız bu gərək sənin yanında RƏBBə müqəddəs olsun

38*hər kim ki onun-kimi səni éyləməğə qayırsa o gərək öz millətindən qat‘ olunsun

Otuz birinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*bax budur mən Yəhudâ sibtündən Bəsali'l-inən Xur ibn-i Uri adı-inən çağırıb

3*onu Allahım-Ruhu inən hikmətdə və fatânında və ma‘rifətdə və hər hünər husûsunda dolu éyləmişəm

4*tâ ki tədbirlər fikir éyləyib qızıl və gümüş və mis işi işləsin

5*və nasb içün daş traş éyləsin və hər günə iş işləmək için ağaç yonsun

6*və budur onun-inən qoydum Dân sibtündən Oholüyab ibn-i Əxisamanı və cümlə hünər sâhiblərinin yürəklərinə hikmət qoydum ki hər nə ki sənə buyurmuşəm éyləsiniłər

7*ya‘nî cəmâ‘at çadırını və Şəhâdət Sandıqını və onun üstündəki kəfârətgâhi və çadırın hamı əsbâblarını

8*və sofra tahtası-inən onun əsbâblarını və pâk şam‘i-dâni onun hamı əsbâbları-inən və buhur məzbuhunu

9*və mahruqa məzbahını onun hamı əsbâbları-inən və havz-inən onun kânını

10*və hidmət libâslarını və kâhin Hârunun mügəddəs libâslarını və onun oğullarının kəhânət pâltarlarını

11*və məshin yağını kudsın ‘itriyât buhurunu hər nice ki sənə buyurmuşəm éyləsiniłər

12*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

13*və sən də bən-i İsrâ’él-inən danışib də ki mənim râhat günlərimi lâ-bəd gərək mu-hâfazat éyləyəsiz çünkü sizin ‘asırlarınızda bu mənim-inən sizin arâizdə bir ‘alâmətdir tâ biləsiz ki sizi taqdîs éyləyen *Yehovah* mənim

14*və səbti gərək sâxlayasız çünkü o sizin içün müqəddəsdir onu murdâr éyləyen gərək əlbət ölsün çünkü hər kim ki onda bir iş işləsə o şəxs gərək öz millətinin içindən

قطع اولنسون ۱۵ آلتی کون ایش ایشنلسون و بدنجی کونن استراحت سنت اولوب ره
مقدس در هر کهم که سبت کونند ایش ایشله سه کرک الیه اولدرسلون ۱۶ بونه بنامه بنی
اسرایل کرک سبت کونتی محافظت ایلسونلر که سنت اوزلرین عصر لرنه ابدی عهد
ایلسونلر ۱۷ این بنی اسرایل آراسند او کرک ابد کمین اشارت اولسون چونکه رب
آلتی کونن کوک این بنی بری خلق ابدی و بدنجی کونن استراحت ایلوب نفس آبدی
۱۸ وسینا داغدن موسی این داشوب قورناراند نصوروه او نه شهادتن ایکی داش لوح طینی
وبردی که الله بار مقلمی این بارلش ایدیلر

اوتوز ایکنجی باب

اوایله که موسی نن داغدن انمه بوباندیغی خلق کوردی اوونه خلق هارونن با نه
بغلوب او نه دیدیلر فائخ بزم ابجون الهر قابر که بزم فاغمزجه کسولر چونکه بو
موسی کشی که بزی مصر دیارندن چیخارندی پیلمرك که او نه او لدی ۲ و هارون اوون
دیدیکه او قزل حلهمه سرن عورتلر زن واوغللر و قزلزفت قولاقلند درلر
چیخاردو بمن یانه کنورون ۳ و قمام خلق او قزل حلهمه که او لرن قولاقلند
چیخاردو بمن یانه کنوردلر ۴ او ده او لرن الدن آکوب او نه حکاک آلتی این
بر صورت و برو ب اوندن بر نوکه بزاو قابر دی واولر ده دیدیلر ای اسرایل بولر
سن الهلک در که سنت مصر دیارندن چیخارندیلر ۵ پس چون هارون بونی کوردی اوون
قیاغدن بر مذیع قابر دی و هارون چاغروب دیدیکه صباح ره بیرام در ۶ و محترزدن
قالغوب هرقه قربانلری کچردو بسلامت قربانلری نقدم ابدیلر و صوره خلق پهوب
ایچکه او توردی و دوروب او بنا دی لر ۷ و رب موسی این داشدی کت این چونکه
مصر دیارندن چیخارندیگه قومک فساد ایلیوبدر ۸ او لرن بزیلک این او بولدن از دیلر
که من اونی اوله امر ایلمش ایدم او ل اوزلرینه بر نوکه بزاو قابر بوب و او نه بحد ایلیوب
واونه قربان نقدم ایلیوب دیدیلر که ای اسرایل بولر سن الهلک در که سنت مصر
دیارندن چیخارندیلر ۹ و رب موسی به دیدیکه من بو قوی کوردمکه بر کردن کش

qat' olunsun

15*altı gün iş işlənsin və yəddinci gündə istirâhat səbti olub RƏBBə müqəddəsdir hər kim ki səbt günündə iş işləsə gərək əlbət öldürülsün

16*buna binâən bən-i İsrâ'él gərək səbt gününü muhâfazat éyləsînlər ki səbti özlərinin 'asırlarında əbədî 'axd éyləsînlər

17*mənim-inən bən-i İsrâ'elin arasında o gərək əbədə-kimin işarət olsun çünkü RƏBB altı gündə gök-inən yeri halq éylədi və yəddinci gündə istirâhat eyləyib nəfəs aldı

18*və Sinâ dağında Musa-inən danışib qurtarandan sora ona şəhâdətin iki daş ləvhalarını vərdi ki Allahın barmaqları-inən yazılmış idilər

Otuz ikinci bâb

1*və ələ ki Musanın dağdan inməgə yubandığını xalq gördü onda xalq Hârunun yanına yiğilüb ona dədilər qalx bizim üçün ilâhlar qayır ki bizim qabağımızca gətsînlər çünkü bu Musa kişi ki bizi Misir diyârından çıxardı bilmərək ki ona nə oldu

2*və Hârun olara dədi ki o qızıl xalqalarına sizin 'avrətlərzin və oğullar və qızlərzin qulaqlərindədirler çıxardib mənim yanımı gətirin

3*və tamâm xalq o qızıl halqaları ki oların qulaqlarında idi çıxardib Hârunun yanına gətiirdilər

4*o da oların əlindən alıb ona haggak aləti-inən bir sûrət vərib ondan bir tökmə buzâv qayırdı və olar da dədilər ey İsrâ'él bular sənin ilâhalarındır ki səni Misir diyârından çıxartdılar

5*pəs çün Hârun bunu gördü onun qabağında bir məzbâh qayırdı və Hârun çağırıb dədi ki sabâh RƏBB bayrâmdir

6*və səhər təzdən qalxib mahruqa qurbânları gəçirdib səlâmət qurbânları taqdîm éylədilər və sora xalq yiyib içməgə oturdu və durub oynadılar

7*və RƏBB Musa-inən danışdı gət in çünkü Misir diyârından çıxardığı qavmij fəsâd éyləyibdir

8*olar təzlik-inən o yoldan âzdılar ki mən onu olara əmr eyləmiş idim olar özlərinə bir tökmə buzâv qayırib və ona səcdə éyləyib dədilər ki ey İsrâ'él bular sənin ilâhalarındır ki səni Misir diyârından çıxartdılar

9*və RƏBB Musaya dədi ki mən bu qavmî gördüm ki bir gərdən kişi ∞

قور در ۰ اسن ایندی منی قوی که غضم اولرن اوستنه طونشوب اولری تلف ایلم
وسنی بر بیوک قوم قابرر ۱۱ و موسی اوز رب اللهن حضورون استغافه ایلیوب دیدیکه
ای رب نه ایجون سن غضبک اوز قومکن اوستنه طونشون که اوی سن مصرا دیارندن
بیوک قوت این و قدرنی ال این چخارندون ۱۲ مصلی لر نه ایجون دانشوب دیسونلر
که اولری بلا ایجون چخارندی که اولری داغلرده اولدرسون واولری بر بوزندن
معو ایلسون شدنی غضبکن دونوب بو بلادن اوتری قومکه رحم ایله ۱۳ اوز بندلرک
ابراهیمی و اسحقی و اسرائیلی خاطرگ کور که اولره اوز ذاتکه آند ایجوب اولری دیوب
سن که ذرتیزی کوکن بولدزیری کیمی چو خالک جضم و من بو دیدیکم دیارن هامی سنی
سن ذرتیکه و روچمک واولر ایله کیمین نصرف ایله چکرلر ۱۴ و رب او بلادن پشمیمان
اولدیکه اوز قومنه ایلمکه دیش ایدی ۱۵ و موسی دونوب داغدن آشاغه اندی و شهادتن
ایکی لوححری الدن ایدی ولوحرن ایکی بوزی بازیلش اولوب بو طرفی واو طرفی بازیلی
ایدی ۱۶ ولوحر اللهن ایشی ایدیلر واو بازی ده که لوححرن اوستنه فازیلش ایدی اللهن
با زیسی ایدی ۱۷ و بوش اشتیدیکه قوم چغفرش و موسی به دیدی اور دوده دعوا سسی
وار ۱۸ او ده دیدی بو نه غالب کلنلر چغفرشی در نه مغلوب اولانلر چغفرشی من ترم
سی اشیدرم ۱۹ و وقیکه اور دویه باخین کلدي بزاوی و رقصلرینی کور دی و موسی نن
غضبی طونشوب الدن لوححری آندی واولری داغن آنند سندردی ۲۰ و اولرن
قاپردیغی بزاوی کوتروب اوی او د این باندردی وتوز او لانه کیمین ازدی و صوره
صومین اوستنه داغدویه بنی اسرائیله ایچرندی ۲۱ و موسی هارونه دیدیکه بو خلق سنه
نه ایلدیکه اوین اوستنه بو بیوک کناهی کور دون ۲۲ و هارون دیدیکه آگامن غضبی
کلمه سون سن بیلرسن که بو قور شرارت ایچن در ۲۳ واولر منه دیدیلر که بزه الله
قاپر که بزم قباغمزجه کسونلر چونکه بو موسی کشی که بزی مصرا دیارندن چخارندی
یسلرک که او نه او لدی ۲۴ من ده اولره دیدم که هر کیمن قزلی وار در چخارنسونلر
و منه کتور سونلر و من اوی او دن ایچه صالح و بو بزاوی چخدی ۲۵ و ایله که موسی
کور دیکه خلق آواره اولوبدر چونکه هارون اویاره ایلمش ایدی که اوز دشمنلرین

qövmdür

10*sən indi məni qoy ki qazabim oların üstünə tutuşub oları tələf éyləyəm və səni bir böyük qövm qayram

11*və Musa öz RƏBB-Allahının huzûrunda istigât éyləyib dədi ki ey RƏBB nə için sənin ǵazabıñ öz qavmiñin üstünə tutuşsun ki onu sən Misir diyârından böyük quvvətinən və qudrətli əl-inən çıxartdın

12*Misirlilər nə üçün danışib dəsinlər ki oları bələ içün çıxartdı ki oları dağlarda öldürəsin və oları yəryüzündən mahv éyləsin şiddətli ǵazabıñdan dönüb bu belədan ötürü qavmına rahim éylə

13*öz bəndələrinj İbrâhîmi və İshaqı və İsrâ'eli hatırlıga gətir ki olara öz zâtıňa and içüb olara dəyiñ sən ki zürriyətizi göögün yıldızları-kimi çoxaldacağım və mənim bu dədiğim diyârin hamisini sənin zürriyətiñə vərəcəğim və olar əbədə-kimin tasarruf éyləyəcəkdirlər

14*və RƏBB o bələdan pəşimân oldu ki öz qavmına éyləməgə dəmiş idi

15*və Musa dönüb dağdan aşağı indi və şəhâdetin iki lövhələri əlində idi və lövhələrin iki yüzü yazılmış olub bu tarafı və o tərəfi yazılı idi

16*və lövhələr Allahın işi idilər və o yazıda ki lövhələrin üstündə qazılmış idi Allahın yazısı idi

17*və Yuşə' eşitdi ki qavm çağrışır və Musaya dədi orduda da 'vâ səsi var

18*o da dədi bu nə ǵâlib gələnlər çağrışıdır nə mağlüb olanlar çağrışı mən tərənnüm səsi işidirəm

19*və vaktiñə orduya yaxın gəldi buzâvı və rakslarını gördü və Musanın ǵazâbı tutuşub əlindən ləvhaları atdı və oları dağın altında sindirdi

20*və olarnın qayırdığı buzâvı götürüb onu od-inən yandırdı və toz olana-kimin əzdi və sora suyun üstünə dağıdib bən-i İsrâ'elə içirtdi

21*və Musa Hâruna dədi ki bu xalq sənə nə éylədi ki onun üstünə bu böyük günâhi gətiirdin

22*və Hârun dədi ki ağamın ǵazabı gəlməsin sən bilirsin ki bu kavm şirârət içindədir

23*və olar mənə dədilər ki bizə ilâhlar qayır ki bizim qabağımızca gətsinlər çünki bu Musa kişi ki bizi Misir diyârından çıxartdı bilmərək ki ona nə oldu

24*mən də olara dədim ki hər kimin qızılı vardır çıxartsınlar və mənə gətişinlər və mən onu odun içinə saldım və bu buzâv çıxdı

25*və éylə ki Musa gördü ki xalq âvarə olubdır çünki Hârun oları âvarə éyləmiş idi ki öz düşmânlarının ∞

ایچن مسخره اولسونلر ۲۶ پس موسی اوردونن دروازمند دوروب دیدیکه هر کم که
رین طرفندن در منم یاغه کلسون ولاوین او لادرین هامیسی اونن یانه بغلدیلر ۲۷ واوله
دیدیکه اسرائیل رب الله یله دیر هره اوز قلخنی بلنه با غایبوب اوردونن ایچن قایدون
قایوبه کچوب دولانوب هر کس اوز قرداشنی و هر کس اوز بولداشی و هر کس اوز افریانی
اولدرسون ۲۸ ولاوین او غلاری موسی نن سوزینه کوره الیوب او کونه خلدن اوج
مینه قدر جان تلف اولدی ۲۹ و موسی دیدی بو کون سزره نصب اولون چونکه هر
کس کرک اوز او غله و قرداشه خد دورسون نا که ربت بو کون سزه برکت ویرسون
۳۰ و سحری واقع اولدیکه موسی قومه دیدیکه سز بریوک کاه ایشلیوب سز و من ایندی
رین حضورینه چخارم بلکه کاهه کفارت ایلم ۲۱ و موسی رین یانه دونوب دیدیکه آه
بو قوم بریوک کاه ایشلیوب در چویکه اوز زرینه قزل الیل قایروبلرلر ۲۲ پس ایندی
اکر اولرن کاهه رین غفو ایلسن ایله والا توقع ایلم او کاهدن که سن بازوی سن منی
هو ایلیسن ۲۳ و رب موسی به دیدیکه هر کم که من خدمه کاه ایشلیوب در من اوز
کاهدن اونی هو ایلیه جکم ۲۴ اما من کیدوب قوی او برو آیار که من سنه دیشم باخ
بو در من ملکم سنه قباغچه کیچکدر و منم عبادتن وقتی کلند من اولرن کاهه
اوز زرین اونسته کنوره جکم ۲۵ و رب اولرن قایردغی بزاو ایجون که هارون قایرمش
ایدی اولری اوردی

او نوز او چنجی باب

اور رب موسی به دیدیکه سن واو قوم که سن مصر دبارندن چخارندون بورادن کت
واودباره چیز که ابراهیمه واحته و بعنوه آند ایچوب دیشم که اونی سن ذرتیکه
و بره جکم ۲۶ و من سنه قباغچه کیچکدر کوندره جکم و کتعانی و اموری و حجتی و فریزی
و حوى و بیوسی لری قاوه جغم ۲۷ یعنی او دباره که ایچن سود این بال آخر چونکه من
سنه آرازده کیچه جکم زیرا من بر کردن کش قوم من میادا که سنی بوله تلف ایلم
۲۸ و خلق بو آجی کلامی اشیدوب غمکن اولدی و هیچ کس اوز زینی آکه آمدی

icində məshirə olsunlar

26*pəs Musa ordunun dərvâzəsində durub dədi ki hər kim ki RƏBBin tərəfindəndir mənim yanımı gəlsin və Lavînin övladlarının hamısı onun yanına yiğildilar

27*və olara dədi ki İsrâ'elin RƏBB-Allahi bələ dər hərə öz kılinci bəlinə bağlayıb ordunun içində qapıdan qapıya gəçib dolanıb hərkəs öz qardaşını və hərkəs öz yoldaşını və hərkəs öz aqrabasını öldürsün

28*və Lavînin oğulları Musanın sözünə görə èyləyib o gündə xalqdan üç minə qədər cān tələf oldu

29*və Musa dədi bu gün siz RƏBBə nəsib olun çünki hərkəs gərək öz oğluna və qardaşına zid dursun tâ ki RƏBB bu gün sizə bərəkət vərsin

30*və səhəri vâqi' oldu ki Musa qövmə dədi ki siz bir böyük günâh işləyəbsiz və mən indi RƏBBin huzûruna çıxârim bəlkı günâhizə kəfərət èyləyəm

31*və Musa RƏBBin yanına dönüb dədi ki ah bu qövm bir böyük günâh işləyibdir çünki özlərinə qızıl ilâhlar qayribdirlər

32*pəs indi əğər oların günâhlarını 'avf èylərsən èylə və élâ təvəqqi' èylərim o kitâbdan ki sən yazışb sən məni məhv èyləyəsən

33*və RƏBB Musaya dədi ki hər kim ki mənim zadımda günâh işləyibdir Mən öz kitâbimdən onu məhv èyləyəcəğim

34*ama sən gedib qövmi o yerə apar ki Mən sənə dəmişəm bax budur Mənim mələğim sənin qabağıncı gedəcəkdir və mənim 'ibâdətimin vaqtı geləndə Mən oların günâhini özlərinin üstünə getirəcəğim

34*və RƏBB oların qayırdığı buzâv üçün ki Hârun qayırmış idi oları urdu

Otuz üçüncü bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki sən və o qövm ki sən Misir diyârından çıxartdın buradan get və o diyâra çıx ki İbrâhîmə və İshaqa və Ya'quba and içib dəmişəm ki onu sənin zürriyətiñə vərəcəğəm

2*və Mən sənin qabağında bir məlek göndərəcəğəm və Kən'anîləri və Amorîləri və Hetləri və Fəriziləri və Hivîləri və Yəbusiləri qovacağam

3*və yə 'nî o diyâra ki içində süd-inən bal axar çünki Mən sizin aranızda getməyəcəğəm zirâ sən bir gərdankəş qövmsin mabâdâ ki səni yolda tələf èyləyəm

4*və xalq bu acı kəlâmi eşidib ǵamgin oldu və həc-kəs öz ziynətini eğninə almadı ∞

و رب موسی به دیدبکه بین اسرائیله دی سر بر کردن کش قوم سزاکر بر دقیقه سزن آرآبزه چیخام کرک سزی نلف ایلم پس ایندی زیتلر زی آکنردن آشاغه قوبون نا پیلم که سزه نه ایله جمک ۶ و بین اسرائیل او ز زیتلرینی حوریب داغنن یانعن چیخارندیلر ۷ و موسی چادری کوتربوب او ف اوردوون اوزاگ اوردوون خارجند قوردی واونن آدینه جاعت چادری قوبیدی و هر کم که رسی طلب ایلم ایدی جاعت چادرین یاننه کدر ایدی نام قوم قالخرا ایدی و هر کس اوز چادرین قایپوسن دورر ایدی و موسی نز چادره کیرنه کبین دالی ستدن باخر ایدیلر ۹ و وقی که موسی چادره کیرر ایدی بر بلوط ستونی انوب چادرن قایپوسن دورر ایدی واو موسی اینن داشر ایدی ۱۰ و نام خلق او بلوط ستونی کورر ایدی که چادرن قایپوسن دورر و نام خلق قالخوب هر کس اوز چادرین قایپوسن سجدت ایلم ایدی ۱۱ و رب موسی اینن بوز به بوز دانش ر ایدی نیجه که بر کسسه اوز دوستی اینن داشر و صوره اوردویه قایدر ایدی واون خدمتکاری بوش بن نون که بر نوجوان ایدی چادرن ابچدن آبرایملر ایدی ۱۲ و موسی ربه دیدبکه باخ منه دیرسن بوقوی بوخاری آپار اما منه یيلدر مدون که من اینن کمی کوندره جل سن و حال او که سن دیوب سن که من سنت آدث اینن طانرم و هد من نظرمن مظہر لطف اولوب سن ۱۳ پس ایندی اکر من سنت نظرگئ مظہر لطف اولیشم نوچ ایلم بولگی منه یيلدر تاکه من سنت طانرم و نظرگئ مظہر لطف اولم و باخ که بوده سن قومک در ۱۴ او ده دیدی حضرتم کیک جکدر و سنه راحت و برو جمک ۱۵ او ده او نه دیدبکه اکر حضرت کسیه جل بزی ده بورادن چیخارته ۱۶ چونکه بوراده نه اینن معلوم اولار که من و قومک سن نظرگئ مظہر لطف اولیشم آیا دکل که سن بنم اینن کنمک لکث اینن چونکه من و قومک بر بوزنک اولان هاوی قوملردن ممتاز اولاجن ایق ۱۷ و رب موسی به دیدبکه بوسوزگی ده که سن دیدون اجرا ایله جمک چونکه من نظرمن مظہر لطف اولوب سن و من سنت آدث اینن طانیشم ۱۸ او ده دیدی تنا ایلم جلالگی منه کوسته ۱۹ و رب دیدی من اوز نام احسانی بوزگن قباغدن کچدرم و سن قباغنگ رین اسنى

5*və RƏBB Musaya dədi ki bən-i İsrâ'élə də siz bir gərdankəş qavm-sız əğər bir da-qıqa sizin araızə çıxam gərək sizi tələf éyləyəm pəs indi ziynətlərzi eñinizdən aşağı qoyun tâ biləm ki sizə nə éyləyəcəğim

6*və bən-i İsrâ'él öz ziynətlərini Hurib dağının yanında çıxardılar

7*və Musa çadırı götürüb onu ordudan uzaq ordunun xâricində qurdu və onun adını cəmâ'at çadırı qoydu və hər kim ki RƏBB taləb éylər idi cəmâ'at çadırının yanına gədər idi ki ordudan xaricdə idi

8*və vaqtı ki Musa çadırın yanına gidər idi tamâm qavm qalxar idi və hərkəs öz çadırının qapısunda durar idi və Musanın çadırına girənə-kimin dâlisindən baxar idilər

9*və vaqtı ki Musa çadırına girər idi bir bulut sütunu inib çadırın qapısunda durar idi və o Musa-inən danışır idi

10*və tamâm xalq o bulut sütununu görür idi ki çadırın qapısında durur və tamâm xalq qalxıb hərkəs öz çadırının qapısında səcdə eylər idi

11*və RƏBB Musa-inən yüz-bə-yüz danışır idi nice ki bir kimsə öz dostu-inən danışır və sora orduya qaydar idi və onun hidmətkârı Yuşə' bən Nun ki bir nəvcivân idi çadırın içindən ayrılmər idi

12*və Musa RƏBB dədi ki bax sən Mənə dəyirsən bu qavmı yuxarı apar ammâ mənə bildirmədin ki mənim-inən kimi göndərəcəksən və hâl o ki sən dəyibəsən ki mən səni adıŋ-inən tanırım və həm də sən mənim nazarımda mazhar lütuf olubsin

13*pəs indi əğər mən sənin nazarında mazhar lütuf olmuşəm təvəqqi' éylərəm yoluju mənə bildir tâ ki mən səni tanıyəm və nazarında mazhar lütuf olam və bax ki bu da sənin qavmındır

14*O da dədi hazırlım gidəcəkdir və sənə rahat vərəcəğim

15*o da ona dədi ki əğər hazırlıq getməyəcək bizi də buradan çıxartma

16*çünki burada nə-inən ma'lüm olar ki mən və qavmın sənin nazarında mazhar lütuf olmuşəq âyâ dəgil ki sənin bizim-inən getməkliğin-inən çünki mən və qavmın yer üzündə olan hamı qacmlardan mümtâz olacaq-ıq

17*və RƏBB Musaya dədi ki bu sözüyü də ki sən dədən icrâ éyləyəcəğim çünki Mənim nazarımda mazhar lütuf olubsin və mən səni adıŋ-inən tanımişəm

18*O da dədi təmənnâ éylərəm cəlâliji mənə göstər

19*və RƏBB dədi mən öz tamâm ihsânim yüzüğün qabağından gəçirdərəm və sənin qabağında RƏBB ismini ∞

چاغرم و هر کیمه استم شفت کوسترم و هر کیمه ده استم رحمت کوسترم ۲۰ او
ده دیدی سن من بوزی کورمکه قادر دکل سن چونکه انسان بوخ در که منی کورسون
ودیری فالسون ۲۱ ورب دیدی باخ بو در من یامن بربوار وسن فایه ن اوستند
دور ۲۲ و قنیکه من جلام کچر من سئی قایه ن بارق برینه قوبارم وستی من کچه کبین
الم این ستر ایلم ۲۳ و صوره المی چکرم وسن دالی کوررسن اما من بوزم کورنر

اوتوز در دنیجی باب

۱ ورب موسی به دیدیکه او اولکی لرکی ایکی داش لوحی بون واو لوحی
اوستند او سوزلری که سن سدر دیگث او ایکی اولکی لوحی ن اوستند ایدیلر
با زه جغم ۲ و سحر حاضر اول و سحر سینا داغه چیغوب اوراده داغن باشند من
حضور من دور من ۳ وستن این هیچ کس چیخاسون و هدنه هیچ کس داغن اوستند
اصلا کورنیسون و هدنه قوبون و مال بو داغن قباغنه او نلامسون ۴ و اولکی کبی ایکی
داش لوحی بونوب موسی سحر نیزدن قالنوب سینا داغه چیخدی نیجه که رب او نه
یورمش ایدی وا او ایکی داش لوحی بین الله الکبیر ۵ ورب بولوطده نازل اولوب
اوراده او ن این دور دی و رین آدینی ندا ایلدی ۶ ورب او ن قباغندن چکوب ندا
ایلدی بہوا یهوا رحیان و رحیم الله غضیی هیچ کل و رافت و حقیقی چو خ اولان ۷ مین لره
رحمت کوسترن و نصیر و عصیان و کاه عنو ایلین اما شر بری بی کاه صلیوب آنکارن
کاهنی او غلرده واو غلردن او چنی و در دنی طبله به قدر آختاران ۸ و موسی تعییل
ایلیوب بره آکلدی و سجده ایلدی ۹ و دیدی آکر من سن نظر که مظہر لطف اولشم ای
رب تنا ایلم که بزم آرامزده کید سن ای رب هر چند که بو بركدن کش قوم در که بزم
نصیر لرمی و کاه لرمی عنو ایلیوب بزی میراث قبول ایله ۱۰ او ده دیدیکه باخ من عهد
ایلمکه سن قومیک حضور ن میخوله ایله چکم که نام عالمک و نام قوم لرد واقع او لیوب دلر
واو قومن هامیسی که سن او ن ایچن اولورس رین عملی کوره جنکر لر چونکه او ایش
که سن و ساطنک این ایله چکم هیتل اولاچق در ۱۱ بو کون من سنه امر ایلدکی حفظ

çağırırem və hər kimə istərəm şəvqat göstərirəm və hər kimə də istərəm rəhmət göstərirəm

20*o da dədi sən Mənim yüzümü görməğə qâdir dəğilsən çünki insân yoxdur ki Məni görsün və diri qalsın

21*və è dədi bax budur mənim yanımda bir yer var və sən qayanın üstündə dur

22*və vaktiñə mənim cəlālim gəçər mən səni qayanın yarıq birinə qoyarəm və səni mən gəçənə-kimin əlim-inən sətir eylərəm

23*və sora əlimi çəkərəm və sən dâlimi görürsən amâ mənim yüzüm görünməz

Otuz dördüncü bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki o əvvəlkilər-kimi iki daş lövhələri yon və o lövhələrin üstünə o sözləri ki sənin sindirdiñiñ o iki əvvəlki lövhələrin üstündə idilər yazacağım
2*və səhər hazır ol və səhər Sinâ dağına çıxıb orada dağın başında Mənim huzûrumda durasın

3*və sənin-inən hiç-kəs çıxmazıñ və həm də hiç-kəs dağın üstündə aslâ görünməsin və həm də qoyun və mâl bu dağın qabağında otlamasıñ

4*və əvvəlki-kimi iki daş lövhələri yonub Musa səhər təzdən qalxıb Sinâ dağına çıxdı nicə ki RƏBB ona buyurmuş idi və o iki daş lövhələrini əlinə aldı

5*və RƏBB bulutda nâzil olub orada onun-inən durdı və RƏBBin adınınidâ éylədi

6*və RƏBB onun qabağından gəçib nidâ eylədi **Yehovah Yehovah** Rəhman və Rəhim-Allah ǵazabı gəc gələn və re'fet və həqiqatı çox olan

7*mînlərə mərhəmət göstərən və taqsır və 'isyân və günâh 'afv éyləyən ammâ şər yəri bî-günâh saymayıb ataların günâhını oğullarda və oğullar oğullarında üçüncü və dördüncü tabaqaya qadar axtaran

8*və Musa ta'cıl éyləyib yerə əğildi və səcdə éylədi

9*və dədi əğər mən sənin nazarında mazhar lütuf olmuşəm éy RƏBB hərçənd ki bu bir gərdənkəs qövmdir gənə bizim taqsırlərimizi və günâhlarımızı 'afv éyləyib bizi mîrâs qabûl éylə

10*O da dədi ki bax Mən 'əhd éylərim ki sənin qövmiñin huzûrunda mu'cizələr éyləyəcəğim ki tamâm 'aləmdə və tamâm qövmlərdə vâqi' olmayıbdırlar və o qövmin hamısı ki sən onun içində olursun RƏBBin 'aməlini görəcəkdirlər çünki o iş ki sənin vəsâitiñ-inən éyləyəcəğim həybətli olacaqdır

11*bu gün Mən sənə əmr éylədiğmi hifz ∞

ایله باخ بو در من سن قباغکدن اموری و کعنی و حقی و فربزی و حوى و بوسیلی
 اخراج ایله جمک ۲۳ هوشیار اول که او دیارن ساکنی این عهد با غلامیه سن که اون
 اوسته سن کدرسن میادا که سن آراکن نور اولسون ۲۴ اما اولرن مدجلرینی بخون
 واولرن صنملرینی قبرون واولرن آشیره بتلرینی قطع ایلیون ۲۵ چونکه غیر الله کرک
 مسجد ایلیه سن زیرا که ادی غور اولان پروا غور الله در ۲۶ اولیه که او دیارن ساکنی
 این عهد با غلیه سن واولرده اوز الهرین متابعتنک زنا ایلیک این اوز الهرینه ذبح ایلیوب
 سن چاغرسونلر و سن اون ذبحندن پهنه ۲۷ و اون قزلردن او غلرکه آلسن واون
 قزلری اوز الهرینه متابعت ایلیوب سن او غلرکه ده زنا اندرسونلر ۲۸ و اونه توکمه الهر
 قابرمیه سن ۲۹ فطیر پرامی حفظ ایلیه سن بدی کون فطیر پهنه نیجه که من سنه
 یورمش بعنى معین وقتک آیسب اینه چونکه آیسب اینه مصدردن چیخدون ۳۰ هر رحم
 آجان من در سوریلرکن هر اول دوغلان ارکنی یا مال یا قوبون اولسون من در
 ۳۱ والان عن اول دوغلانن فدیه سنی برقویون و پرهسن اکر فدیه و پرمیه سن بویونی
 اورهسن او غلرکن هر بیوکی ایجون کرک فدیه و پرهسن ومن حضورمن الی بوش
 کورفسونلر ۳۲ آلتی کون ایشله سن اما یدنخی کونه استراحت ایلیه سن آکن و بیجین
 وقتک استراحت ایلیه سن ۳۳ واوزک ایجون هننلر پرامی ایلیه سن یعنی بعدا بیچین
 نوبرین پرامی و جمع پرامی ایلن آخرنک ۳۴ ایلن اوچ دفعه سن های ذکورلرک
 اسرائیل رب الله ن حضورنک کرک کورفسونلر ۳۵ زیرا که سن قباغکدن قوملر قاوب
 سن سرحدلرکی واسع ایله جمک و قبیکه سن ایلن اوچ دفعه سن الله هیه یوان
 حضورنک کورنکه چیخدن هیچ کس سن دیارکه طمع ایلیه جکدر ۳۶ من ذیجه من
 قانی مایه این نتیری ایلیه سن فصح پرامن ذیجه سی سعره کمین قالاسون ۳۷ تراگکن
 اوچی نوبرینی الله هیه یوان ایوبته کتوره سن چیشی آناسن سودی این بشرمیه سن
 ۳۸ و پروا موسی به دیدیکه بوسوزلری اووزک ایجون باز چونکه بوسوزلر بنا من سن
 این و اسرائیل این عهد عقد ایلم ۳۹ و موسی قرخ کون و قرخ کیجه اوراده رب این
 ایدی چورک پسندی و صو الجمدمی ولوحرن اوستنک عهدن سوزلرینی او اون کلامی

éylə bax budur mən sənin qabağından Amorî və Kəna' nî və Hettî və Fərizzî və Hivî və Yəbusiləri ihrâc éyləyəcəğim

12*hoşyâr ol ki o diyârin sâkini-inən 'əhd bağlamiyasın ki onun üstünə sən gədərsən mə-ba-da ki sənin aranıda tor olsun

13*amâ oların məzbâhlarını yaxın və oların sanəmlərini qırın və oların âşərə bütlərini qita' éyləyin 14*cünki ǵayı Allah'a gərək səcdə éyləməyəsən zîrâ ki adı ǵayyur olan ***Yehovah*** ǵayyur Allahdır

15*olmaya ki o diyârin sâkini-inən 'əhd bağlayasən və olar da öz ilâhalarının müttâba' tında zinâ éyləmək-inən öz ilâhalarına zac éyləyib səni çağırışınlar və sən onun zacından yéyəsən

16*və onun qızlarından oğullarıňa alasın və onun qızları öz ilâhalarına müt'âbat éyləyib sənin oğullarıňa zinâ etdirsinlər

17*və ona tökmə ilâhlar qairmia-sən

18*fitir bayrâmını hifz éyləyəsən yəddi gün fitir yéyəsən nicə ki mən sənə buyurmuşəm ya' nî mu'ayyən vakitdə Abîb ayında cünki Abîb ayında Misirdən çıxdın 19*hər rahim açan Mənimdir və sürüllərinin hər əvvəl doğulan erkəgi yâ mâl yâ qoyun olsun Mənimdir

20*və olağın əvvəl doğulanın fidyəsini bir qoyun vərəsən əğər fidyə vərməyəsən boynunu urasən oğullarıňdan hər böyüyü üçün gərək fidyə vərəsən və mənim huzûrumda əli boş görünməsinlər

21*aştı gün işləyəsən amâ yəddinci gündə istirâhat éyləyəsən ekən və biçən vaktində istirâhat éyləyesən

22*və özün içüy haftalar bayrâmi éyləyəsən ya' nî buğdâ biçənin nübarının bayrâmi və cəm'i bayrâmi ilin âhirində

23*və ildə üç dəfə sənin hamı zəkərləri İsrâ'elin RƏBB-Allahının huzûrunda gərək görünsünlər

24*zirâ ki sənin qabağından qövmlər qavib sənin sərhâdlərinji vâsi' éyləyəcəğim və vaktiňə sən ilə üç dəfə sənin Allahıñ-***Yehovahın*** huzûrunda görünməğə çıxasın həç-kəs sənin diyarıňa tama' éyləməyəcəkdir

25*Mənim zəbîhamın qanını maya-inən taqrîb eyləməyəsən fisih bayrâmının zəbîhası səhərə-kimin qalmasın

26*toprağıñın əvvəlinci novbərtini Allahın-***Yehovahın*** evinə götürəsən çəpişi anasının südü-inən bişirməyəsən

27*və ***Yehovah*** Musaya dədi ki bu sözləri özүň için yaz čunkü bu sözlərə binâən mən sənin-inən və İsrâ'el-inən 'ahd 'akid éylərəm

28*və Musa qırx gün orada RƏBB inən idi çörək yémədi və su içmədi və lövhələrin üstündə 'əhdin sözlerini o on kəlâmı ∞

پاردى ۲۹ و وقتیکه موسى سینا داغدن ان را بدی و موسى داغدن آن شهادتن ایکی
لوحلری الله ایدی موسى پلر ایدی که رب او زی این داشتنه بوزین دری
پارلر ایدی ۳۰ و هارون این نامر بنی اسرائیل موسی به باخوب کوردیلر که بوزین
دری پارلر و یانه یاخین کمکه قور خدیلر ۳۱ و موسی اولری چاغروب و هارون
این جماعته اولان رئیسلرن هامی اونن یانه دوندیلر و موسی اولر این داشدی
۳۲ واوندن صوره نام بنی اسرائیل ده اونن یاخینه کلدیلر واوده هر نه که رب اونن
این سینا داغدن داشمش ایدی اولره بیوردی ۳۳ و موسی اولر این داشوب قور ناره
کیمین بوزینه نقاب چمکش ایدی ۳۴ و وقتیکه موسی رین حضوریه اونن این
داشمه کلرا بدی چخانه کمین او نقابی بوزندن چکرا بدی و هر نه که او زیه امر
اولنور ایدی چیخوب بنی اسرائیله دبر ایدی ۳۵ و بنی اسرائیل موسی ن بوزنی کور
ایدیلر که موسی ن بوزین دری پارلر ایدی و موسی رب این داشمه کده کمین
نقابی کنه بوزینه صالح ایدی

اوتوز بشنجی باب

۱ و موسی های بنی اسرائیل جماعتنی جمع الیوب اولره دیدیکه بو او زادرلدر که رب
اولری اجرا ایلکه امر ایلیوبدر ۲ آلتی کون ایش ایشلیه سن اما بدنجی کونه سزن
ایچون ره مقدس استراحت سنت اولسون هر کم که اونک بر ایش ایشله کرک
اولدrlسون ۳ راحت کوننک هیچ بر مسکلر زده اود یاندر میه سز ۴ و موسی بنی اسرائیل
های جماعی این داشوب دیدیکه بو او کلام در که رب بیوروب دیدیکه ۵ رب
ایچون سزدن تقدمه آلسز هر کن او ز خوش رضاسی این او فی کنورسون یعنی رین
نقدمه سنتی فزل و کومش و مس ۶ و لاجورد وار غواني و فرمزی قماش و کمان و چی نتفی
۷ و فرمزی قوچلر دریلری و تهش دریلری و شطم آگاجی ۸ و قندبل ایچون باع و سع
یانگی ایچون و عطری بخور ایچون ادویه لر ۹ و عقیق داشلری وابنود این سینه بند
ایچون نصب ایلکه داشلر ۱۰ و هر کم که سزده هنر صاحبی درل کلوب رین های

yazdı

29*və vaktiñə Musa Sîna dağından inər idi və Musa dağdan enəndə Şəhâdetin iki lövhâları elində idi Musa bilmir idi ki RƏBB özü inən danışanda yüzünün dərisi parlar idi

30*və Hârun-inən tamâm bən-i İsrâ'él Musaya baxıb gördülər ki yüzünün dərisi parlar və yanına yaxın getməğə korxıldılar

31*və Musa oları çağırıb və Hârun-inən cəmâ'atdə olan re'islərin hamısı onun yanına döndülər və Musa olar inən danışdı

32*və ondan sora tamâm bən-i İsrâ'él də onun yaxınına gəldilər və o da hər nə ki RƏBB onun inən Sînâ dağında danışmış idi olara buyurdu

33*və Musa olar-inən danışıb qurtarana-kimin yüzünə nikâb çekmiş idi

34*və vaktiñə Musa RƏBBin hızûrunda onun-inən danışmağa gəlir idi çıxana-kimin o nikâb yüzündən çekər idi və hər nə ki özünə emr olunur idi çıxıb bən-i İsrâ'élə dər idi

35*və bən-i İsrâ'él Musanın yüzünü görür idilər ki Musanın yüzünün dərisi parlar idi və Musa RƏBB inən danışmağa gedənə-kimin nikâbı gənə yüzünə salır idi

Otuz bəşinci bâb

1*və Musa hamı bən-i İsrâ'elin cəmâ'atini cəm' éyləyib olara dədi ki bu o zâdlardır ki RƏBB oları icrâ éyləməğə emr éyləyiibdir

2*altı gün iş işləyəsin amâ yəddinci gündə sizin üçün Rəbbə müqəddəs istirâhat səbti olsun hər kim ki onda bir iş işləsə gərək öldürülsün

3*râhat günündə həç bir məskənlərizdə od yandırmayasız

4*və Musa hamı bən-i İsrâ'elin hamı cəmâ'ati-inən danışıb dədi ki bu o kəlâmdir ki RƏBB buyurub dədi ki

5*RƏBB içün sizdən taqdîmə alasız hərkəs hoş öz rizâsi-inən onu götürsün ya'ni RƏBBin taqdîməsini qızıl və gümüş və miss

6*və lâcivərt və ərguvâni və qırmızı gumaş və kətən və kiçi tiftiği

7*və qırmızı qoçlar dəriləri və təshş dəriləri və şətim ağacı

8*və qanfil içün yağı və məsh yağı içün və 'itirli buhur içün ədiyələr

9*və 'aqiq daşları və əfod-inən sinəbənd içün nasb eyləməğə daşlar

10*və hər kim ki sizdə hünər sâhibidirlər gəlib Rəbbin hamı ∞

بیوردیقلربینی ایلسونتلر ۱۱ یعنی مسکنی واونن چادری این اوین اورنکنی و قلابلربینی و خنهرلربینی ویشت بندلربینی وستونلربینی و کانلربینی ۱۲ و صندوق این اوین عصالرلربینی و کفارنکاهی و حجاب پردهسنی ۱۳ و سفره تختهسنی اوز عصالری و جمله اسپایلری این و تقدمه چورکنی ۱۴ واشن ایچون اولان شمعدانی اوین اسپایلری و فخانلری این واشق و برمک یاغنی ۱۵ او بخور مذبحنی اوین عصالری این مسح یاغنی و عطری بخوری و مسکن قاپوسن قایپ پردهسنی ۱۶ امحرقه مذبحنی واونن اوستنک کی مس شبکه‌نی اوین عصالرلربینی جمله اسپایلری این و حوضی واونن کاننی ۱۷ و حیاطن پردهلربینی اوین ستونلری این و کان لری این و حیاطن دروازه سنن پردهسنی ۱۸ و مسکن میغیری این حیاطن میغیری واولرن طبلابرینی ۱۹ و قدس ده خدمت ایلمک ایچون عبادت لاسلربینی و کاهن هارون ایچون مقدس پالثارلری و کهانت ایلمک ایچون اوین اوغللرین پالثارلربینی ۲۰ و بنی اسرائیل نام جاعتنی موسی ن حضورندن چیخدلر ۲۱ و هر کس هرنه که بورکدن کلدی و هر کس که خوش رضاسی وار ایدی رین تقدمه‌سنی جماعت چادری ایچون واونن هامی خدمتلری ایچون و مقدس لاسلر ایچون کنورر ایدلر ۲۲ و کشی لرعورنلر این برادر هر خوش رضاسی اولان دستبندلر و بورون حلقه‌لری و حلقه‌لر و کردن بندلر هامیسی قزل اشیالر کنورر ایدلر و هر کس ربه قزل هدیه‌سی کنوروب عرض ایلر ایدی ۲۳ و هر کمن ده یاند لاجورد و ارغوانی و فرمزی قماش و کان و کجی تفکی تاپلر ایدی و هد فرمزی قوچلر دریلری و تهش دریلری کنورر ایدی ۲۴ کومش و مس تقدمه‌سنی کتورون هر کیمه رین تقدمه‌سنی کنورر ایدی و هر کمن یاشن ده شطم آغاچی تاپلر ایدی عبادتن هر بر ایشی ایچون کنورر ایدی ۲۵ و هر صاحب هنر عورت اللری این آکر ایدی و آکر دکلری لاجوردی و ارغوانی و فرمزی قماشی و کانی کنورر ایدلر ۲۶ و هر عورتی که بورکلرینه حکمت این شوق وار ایدی کجی تفکی آکر ایدلر ۲۷ و قومن سرورلری ده اینود این سینه‌بند ایچون عقیق داشلری و نصب ایلمک ایچون قاشلر کنورر ایدلر ۲۸ و هد فندیلار ایچون و مسح یاغنی این عطری بخور ایچون ادویه‌لر و باع ۲۹ هر کشی و عورت که خوش رضاسی این بورکندن کلر ایدی او ایشن هامیسی ایچون هدیه

buyurduqlarını èyləsînlər

11*ya 'ni məskəni və onun çadırı-inən onun örtüğünü qalablarını və tahtalarını və pəştəbəndələrini və sütûnlarını və kânələrini

12*və Sandığ-inən onun 'əsələrini və kəfârətgâhi və hicâb pərdəsini

13*və sofra tahtasını öz 'əsələri və cümlə əsbâbları-inən və takdimə çörəğini

14*və 'ışiq için olan şam'i-dânnı onun əsbâbları və qancânları-inən və ışiq vərmək yağıını

15*və buhur məzbahını 'əsələri-inən məsh yağını və 'itrlı buhuru və məskənin qapısının qapı pərdəsini

16*maxruqa məzbahını və onun üstündəki mis şəbekəni onun 'əsələrini cümlə əsbâbları-inən və hovz və onun kânəni

17*və həyâtın pərdələrini onun sütûnları-inən və kânələri-inən və həyâtın dərvâzəsinin pərdəsini

18*və məskənin mixləri-inən həyâtın mixləri və oların tınâblarını

19*və kuds də hidmət eyləmək üçün 'ibâdət libâslarını və kâhin Hârun üçün müqəddəs pâltârları və kəhânet eyləmək üçün onun oğullarının pâltârını

20*və bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'ati Musanın huzûrundan çıxdılar

21*və hərkəs hər nə ki yürəğindən gəldi və hərkəs ki hôş rızası var idi RƏBBin taqdîməsini cəmâ'at çadırı için və onun hamı hidmətləri üçün və müqəddəs libâslar üçün gətirir idilər

22*və kişilər 'övrətlər-inən bərabər hər hôş rızası olan dəstibəndlər və burun xalqları və xalqlar və gerdan bəndləri hamısı qızıl əşyalar gətirir idilər və hərkəs RƏBBə qızıl xədiyəsi gətirib 'arz èylər idi

23*və hər kimin də yanında lâcivərd və ərguvâni və qırmızı qumaş və kətən və keçi tiftiği taplar idi və həm də qırmızı qoçlar dəriləri və təxş dəriləri gətirir idi

24*gümüş və mis taqdîməsini gətirən hər kimsə RƏBBin taqdîməsini gətirir idi və hər kimin yanında da şətîm ağacı tapar idi 'ibâdətin hər bir işi üçün gətirir idi

25*və hər sâhib-i hünər 'övrət əlləri-inən əğirir idi və əğirdikləri lâcivərd və ərguvânnı və qırmızı qumaş və kətən götürür idilər

26*və hər 'övrəti ki yürəklərində hikmət-inən şəvq var idi keçi tiftığını əğirir idilər

27*və qövmin sərvərləri də éfod-inən sinəbənd için 'aqiq daşları və nəsb èyləmək üçün qaşlar götürür idilər

28*və həm də qandillər üçün və məsh yağı-inən 'itrlı buhur üçün ədüyələr və yağ

29*hər kəs və 'övrət ki hôş rızası-inən yürəğindən gəlir idi o işin hamısı üçün xədiyə

خروج ۲۶

۱۵۱

کنورمکه که اوی ایلمکه رب موسی نن وساطتی این امر ایلمش ابدی بنی اسرائیل ره هدیه کنورر ایدیلر ۲۰ و موسی بنی اسرائیله دیدیکه باخون رب یهودا سلطنتن بصلیل این اوری این حوری آدی این چاغرویدر ۲۱ و اوی حکمت و فهم و معرفت و هر صفت ایچون الله روی این دولدرویدر ۲۲ که تدبیرلر نوکوب قزل و کوش و مس ایسلری قایرسون ۲۳ و داشلر مرصع ایلمکه قارسون و هر طور استاد ایشی عمله کنورمک آگاجلر تراش ایلسون ۲۴ و تعلم و برمکه ده اوین بورکه و دان سلطنتن اهولیاب این احیساماکن بورکه علم قوبویدر ۲۵ اویله حکمت قلبی این دولدرویدر که هر تراش ایشی و تدبیرانی ولاجوردی وارغوانی و قرمزی قماش و کنان ایشنه فلاپ دوزنی ونساج ایسلری ایلمکه هر صنعتی ایلبووب تدبیرانی نوکسولر

اویوز آتنخی باب

اویصلیل این اهولیاب و هر صاحب هنر کیمسه که رب قدس های خدمت ایسلر بنی اجرا ایلمکه اویله حکمت و معرفت و برمش ایدی رین جمله امر ایلدیکی کمی اجرا ایلدیلر ۳ و موسی بصلیل و اهولیابی و هر صاحب هنر اولان کیمسه که رب اوین بورکه حکمت و برمش ایدی یعنی هر کسی که او ایشن ایلسنه باخین کلکه بورکدن کلده چاغردی ۴ و اویله او های تقدمه هدیه لری که بنی اسرائیل قدس خدمتن ایشی ایلمکه کورمش ایدیلر آدیلر اما اویله هر سعر هدیه کنورر ایدیلر ۴ و های صاحب هنرلر که قدس هر ایشی ایلر ایدیلر هر کس اوی ایلدیکی ایشندن کلوب ۵ موسی به دیدیلر که خلق او ایشن خدمتندن اویزی که رب اوی اجرا ایلمکه امر ایلبوبر لازم اولاند چوخ آرتق کنورر ۶ و موسی امر ایلدی اردوده جار چاغروب دیدیلر که دها هیچ برکشی و عورت قدس نقدمه هدیه سی ایچون ایش ایشله مسون و قوم کنورمکدن منوع اولاند ۷ وزادرلر هر ایشی ایلمکه کفایت ایلر ایدی و آرترا ایدی ۸ و جمله صاحب هنرلر که مسکن ایشی ایلیندرن ایچیند ایدیلر هوریلمش کاندن ولاجورد وارغوانی و قرمزی قماشدن کروپیلر این منتش استاد ایشی اون دانه پرده قایردیلر ۹ بر پرده عن اویزوبلنی

götürməğə ki onu èyləməğə RƏBB Musanın vəsâiti-inən emr èyləmiş idi bən-i İsrâ'él RƏBBə xədiyə götürür idilər

30*və Musa bən-i İsrâ'élə dədi ki baxın RƏBB Yahuda sıbtından Bəsali'əl-inən Uri oğlu Xuri adı-inən çağırıbdır

31*və onu hikmət və fehîm və ma'rifət və hər san'at içün Allahın-Ruhu-inən doldurubdur

32*ki tədbirlər töküb qızıl və gümüş və mis işləri qayırsın

33*və daşlar mürəssa' eyləməğə qazsın və hər tor üstâd işi 'amələ gətirməğə ağaçlar traş èyləsin

34*və ta'lım vərməğə də onun yürüəgnə və dâñ sıbtından Öhlüyâb inən Əxişamakin yürüəgnə 'ilim qoyubdur

35*oları hikmət qalbi-inən doldurubdur ki hər traş işi və tədbirâtı və lâcivərdi və ərguvânı və qırmızı qumaş və kətən işində qalâbdözlüq və nisac işləri èyləməğə hər san'ati èyləyib tədbirâtı töksünlər

Otuz altıncı bâb

1*və Bəsali'əl-inən Öhlüyâb və hər sâhib-i hünər kimsə ki RƏBB kudsin hamı hidmət işlərini icrâ èyləməğə olara hikmət və ma'rifət vərmiş idi RƏBBin cümlə emr èylədigi-kimi icrâ èylədilər

2*və Musa Bəsali'əl Öhlüyâbı və hər sâhib-i hünər olam kimsəni ki RƏBB onun yürüəgnə hikmət vərmiş idi ya'nî hərkəs ki o işin èyləməsinə yaxın gəlməğə yürüəndən gəldi çağırırdı

3*və olar o hamı takdimə hədiyələri ki bən-i İsrâ'él kudsin hizmətinin işi èyləməğə gətirmiş idilər aldılar amâ olar hələ hər səhər hədiyə gətir idilər

4*və hamı sahib-i hünərlər ki kudsin hər işini èylər idilər hərkəs öz èylədigi işindən gəlib

5*Musaya dədilər ki xalq o işin hidmətindən ötürü ki RƏBB onu icrâ èyləməğə emr èyləyibdir lâzım olandan çox artıq getirir

6*və Musa emr èylədi orduda cár çağırıb dədilər ki daha həç bir kişi və 'övrət kudsin taqdîmə hədiyəsi içün iş işləməsin və kavm götürməkdən memnû' oldular

7*və zâdlar hər işi èyləməğə kifâyət eylər idi və artar idi

8*və cümlə sâhib-i hünərlər ki məskənin işini èyləyənlərin içində idilər hörülmüş kətəndən və lâcivərt və ərguvânı və qırmızı qumaşdan qərubilər-inən münəqqəş üstâd işi on dâñə pərdə qablaşdırılar

9*bir pərdənin uzunluğu ∞

خروج ۳۶

ابکری سکر ذراع و بر پرده‌من انلکی درت ذراع ایدی و جمله پرده‌لرن اوچی‌سی بر ایدی ۱۰ اوش پرده‌نی بری برینه ربط ابیلوپ او بری بش پرده‌نی ده بری برینه ربط ایلدی ۱۱ او برخجی پرده‌من قراغند ربط اولان طرفه لاجورددن دوکمه ایملک‌لری قایبردی سله ده ایکنجی ربط اولان برده پرده‌من قراغند قایبردی ۱۲ اللی دوکمه ایملکلری قایبردی بر پرده‌من اوستنک والی دوکمه ایملک‌لری ده قایبردی او بری پرده‌من اوستنک که او ایکنجی ربط اولان برده ایدی ایملک‌لری بری برینه رو برو قایبردی ۱۳ والی دانه چپ راستلر ده قایبردی واو چپ راستلر این پرده‌لری بری برینه ربط ایلدی و مسکن بتون اوولدی ۱۴ او همه کچی تفکنندن مسکن چادری ایچون پرده‌لر قایبردی اولری اون بر پرده قایبردی ۱۵ بر پرده‌من او زونلخی او نوز ذراع و درت ذراع ده بر پرده‌من انلکی اون بر پرده‌لرن ده اوچی‌سی برایلدی ۱۶ اوش پرده‌نی آبری ربط ابیلوپ آلتی پرده‌نی ده آبری ربط ایلدی ۱۷ والی دوکمه ایملکی قایبردی قراقدن کی پرده‌من کنارنک ربط اولان برده والی دوکمه ایملکی ده او بری پرده‌من کنارنک که ایکنجی ربط اولان برده ایدی ۱۸ و مسدن اللی دانه چپ راستلر قایبردی که چادری ربط ابیلوپ بتون اولسون ۱۹ و چادر ایچون قرمی قوچلر دریلرندن بر اورنک قایبردی واون اوستنندن هش دریلرندن ده بر اورنک ۲۰ و مسکن ایچون شطم آغاچندن قائم دوران خنده‌لر قایبردی ۲۱ هر برخنه‌من او زونلخی او ن ذراع و هر برخنه‌من انلکی بر ذراع بارم ایدی ۲۲ هر برخنه‌من ایکی دانه برینه رو برو زبانه‌لری وار ایدی مسکن هامی خنده‌لرینه یله ایلدی ۲۳ و مسکنه خنده‌لری قایبردی ایکرمی خنده صاغندن جنوب طرفه ۲۴ واو ایکرمی خنده‌لرین آلتنه فرخ دانه کوش کان لر قایبردی یعنی ایکی کان هر برخنه‌من آلتنه او ن ایکی زبانه‌سی ایچون و که ایکی کان برخنه‌من آلتنه او ن ایکی زبانه‌سی ایچون ۲۵ و مسکن او بری یانند شمال طرفندن ایکرمی خنده قایبردی ۲۶ واولرن کان لری کوشدن فرخ دانه یعنی ایکی کان برخنه‌من آلتنه و که ایکی کان برخنه‌من آلتنه ۲۷ و مسکن دالی سنه مغرب طرفندن آلتی خنده قایبردی ۲۸ و مسکن کوش‌لری ایچون دالی طرفندن ایکی خنده قایبردی ۲۹ و آشاغدن بر لشمش ایدیلر دبوخاری ده ده بر حلقه این بتشمش ایدیلر واولرن ایکی سی ایچون هر ایکی کوش‌لردن

iğirmi səkiz zərâ' və bir pərdənin ənliği dört zərâ' idi və cümlə pərdələrin ölçüsü bir idi

10*və bəş pərdəni biri-birinə rabt eyləyib o-biri bəş pərdəni də biri birinə rabt eylədi

11*və birinci pərdənin qıraqında rabt olan tarafda lâcivərtdən düğmə ilməkləri qayırıldı bələ də ikinci rabt olan yerdə pərdənin qıraqında qayırıldı

12*əlli düğmə ilməkləri qayırıldı bir pərdənin üstündə və əlli düğmə ilməkləri də qayırıldı o-biri pərdənin üstündəki o ikinci rabt olan yerdə idi ilməkləri biri- birinə rû-be-rû qayırıldı

13*və əlli dâñə çəprâstlər də qayırıldı və o çəprâstlər-inən ləri biri-birinə və məskən bütün oldu

14*və həm də kəçi tiftiğindən məskənin çadırı üçün pərdələr qayırıldı oları onbir pərdə qayırıldı

15*bir pərdənin uzunluğu otuz zərâ' və dört zərâ' da bir pərdənin ənliği onbir pərdələrin də ölçüsü bir idi

16*və bəş pərdəni ayrı rabt eyləyib altı pərdəni də ayrı rabt eylədi

17*və əlli düğmə ilməgi qayırıldı qaraqdakı pərdənin kənarında rabt olan yerdə və əlli düğmə ilməgi də o-biri pərdənin kənarındaki ikinci rabt olan pərdə idi

18*və misdən əlli dâñə çəprâstlər qayırıldı ki çadırı rabt eyləyib bütün olsun

19*və çadır üçün qırmızı qoçlar dərilərindən bir örtük qayırıldı və onun üstündən tahiş dərilərindən də bir örtük

20*və məskən üçün şətîm ağacından qâ' im duran tahtalar qayırıldı

21*hər bir tahtanın uzunluğu on zərâ' və hər bir tahtanın ənliği bir zərâ' yarımlı idi

22*hər bir tahtanın iki danə bir-birinə rû-be-rû zəbânləri var idi məskənin hamı tahtalarına bələ eylədi

23*və məskənə tahtaları qayırıldı iğirmi tahta sağından cənub tarafında

24*və o iğirmi tahtaların altında qırx dâñə gümüş kânələr qayırıldı ya'nî iki kân hər bir tahtanın altına və onun iki zəbânası üçün və gənə iki kân bir tahtanın altına onun iki zəbânası üçün

25*və məskənin o-biri yanında şimâl tarafından iğirmi tahta qayırıldı

26*və olar kânları gümüşdən qırx dâñə ya'nî iki kân bir tahtanın altında və gənə iki kân bir tahtanın altında

27*və məskənin dâlisinə mağrib tarafından altı tahta qayırıldı

28*və məskənin köşələri içən dâli tarafından iki tahta qayırıldı

29*və aşağıdan birləşmiş idilər və yuxarıda da bir xalqa-inən bitişmiş idilər və oların ikisi içən hər iki köşələrdən ∞

اونزی بیله قایردی ۲۰ و سکرخننه وار ایدی واولرن کومش کان لری اون آتی دانه
يعني ایکی کان هر برخنه ن آند ۲۱ و شطم آگاجندن پشت بندلر قایردی بش دانه می
مسکن بر یانهن نخه لری ایچون ۲۲ و بش پشت بند مسکن او بری یانهن
نخه لری ایچون بش پشت بند مسکن مغرب طرفه داله کی نخه لردن اونزی
۲۳ و نخه لردن اور تاسدن باشدن باشه کچر غمک ایچون اورتا پشت بندی ده قایردی
۲۴ و نخه لری قزل این قابلیوب پشت بندلر خانه لری اولان حله لری ده قزل دن
قایردی و پشت بندلری قزل این قابلادی ۲۵ و محاب برده می لاجورد وار غوان
و فرمی قاشدن و هورلش کاندن قایروب اونی کرویی لر این منش استاد این
قایردی ۲۶ و اونه شطم دن درت ستون قایردی واولری قزل این قابلادی و اون
قابلبری ده قزلدن ایدی واولر ایچون درت کومش کان لر نوکدی ۲۷ و چادرن
فایپسته لاجورد وار غوان و فرمی قاشدن و هورلش کاندن ایکه ایشی این منش
بر پرده قایردی ۲۸ و اون بش ستونلرینی و قابلبرینی واولرن باشلرینی و بندلرینی قزل
این قابلادی اما اولرن بش کان لری مس دن ایدی

او نوز یدنخی باب

او بصلیل شطم آگاجندن صندوقی قایردی او زونلنجی ایکی ذراع بارم وائلکی برذراع
بارم و اون او جه لکی برذراع بارم ۲ و اون خالص قزل این ابهر بدنه و اشیکدن
قابلادی و اونه چوره ستون بر قزل حاشیه قایردی ۳ و اونه درت دانه قزل حله اون
درت طرفه يعني ایکی حله اون بر یانی ایچون و ایکی حله او بری یانی ایچون توکدی
۴ و شطم آگاجندن عصارلرینی قایردی واولری قزل این قابلادی ۵ و عصارلری
صندوقی ایبارمی ایچون صندوقن یانه اولان حله لر کچرندی ۶ و کفارنکاهی خالص
قزلدن قایردی او زونلنجی ایکی ذراع بارم وائلکی برذراع بارم ۷ و قزلدن ایکی کرویی لر
قایردی اوولری کفارنکاهن ایکی او جلزنه فرص قایردی ۸ بر کرویی بو بری او جدن
و بر کرویی او بری او جدن کفارنکاهدن يعني اون ایکی او جدن او ایکی کرویی لری

ötəri bilə qayırdı

30*və səkiz tahta var idi və oların gümüş kânları on altı dânə ya‘nî iki kân hər bir tahtanın altında

31*və şətîm ağacından pəştibəntlər qayırdı bəş dânəsi məskənin bir yanının tahtaları üçün

32*və bəş pəştibənd məskənin o-biri yanının tahtaları üçün və bəş pəştibənd məskənin mağrib tarafında dâlidəki tahtalardanötəri

33*və tahtaların ortasından başdan başa gəçirtmək üçün orta pəştibəndləri də qayırdı

34*və tahtaları qızıl-inən qablayıb pəştibəndlərin hâneləri olan halqları da qızıldan qayırdı və pəştibəndləri qızıl-inən qabladı

35*və hicâb pərdəsini lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və xörülmüş kətəndən qayırıb onu kərubilər-inən münaqqəş üstâd işi qayırdı

36*və ona şətîmdən dört sütun qayırdı və oları qızıl-inən qâbladı və onun qalâbları da qızıldan idi və olar üçün dört gümüş kânlar tökdü

37*və çadırın kapısına lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və xörülmüş kətəndən iğňə işi münaqqəş bir pərdə qayırdı

38*və onun bəş sütûnlarını və qalâblarını və oların başlarını və bəndlərini qızıl-inən qabladı amâ oların bəş kânları misdən idi

Otuz yədinci bâb

1*və Bəsalî'l şətîm ağacından sandıqı qayırdı uzunluğu iki zərâ' yarımla və ənliği bir zərâ' yarımla və onun üçəliliyi bir zərâ' yarımla

2*və onu hâlis qızıl-inən içəridən və əşikdən qablâdi və ona çəvrəsində bir qızıl hâşiyə qayırdı

3*və ona dört dânə qızıl halqa onun dört tarafına ya‘nî iki halqa onun bir yanı üçün və iki xalqa o-biri yanı üçün tökdü

4*və şətîm ağacından ‘əsələrini qayırdı və oları qızıl-inən qablâdi

5*və ‘əsələri sandıqı aparmaq üçün andıqın yanında olan halqlara keçirtdi

6*və kəfârətgâhı hâlis qızıldan qayırdı uzunluğu iki zərâ' yarımla və ənliği bir zərâ' yarımla

7*və qızıldan iki kərubilər qayırdı oları kəfârətgâhin iki uçlarına qarış qayırdı

8*bir kərubî bir-biri uçdan və bir kərubî o-biri uçdan kəfârətgâhin ya‘nî onun iki ucundan o iki kərubiləri ∞

قابردى ۴ و کروپلر قنادرلىنى بوخارى به آچوب اوز قنادرلى اين كفارتكاهى اورتى
ايدى لر و بوزلرى برى برىنه سارى ايدى و کروپى لرن بوزلرى كفارتكاهن طرفه ايدى
۱. اوسره خنهسى شطم آغاچىدىن قابردى او زونلىقى ايى ذراع وانلىكى بر ذراع و اون
اوچىللىكى بر ذراع يارم ۱۱ اوپى خالص قزل اين قابلادى ويچورەستىن اوئه بر قزل
حاشىه قابردى ۱۲ اوپى دورنىڭ درت بارمۇق اننىڭ بر كار قابردى واو كاره دورنىدىن
قزلدىن بر حاشىه قابردى ۱۳ اوپى قزلدىن درت حلقة توکىدى و حلقة لرى اوپى درت
آياقلرىنى اولان درت كوشلرىنى قوبىدى ۱۴ حلقلەر او كارن يانىن او لوب سفره خنهسىنى
آپارمۇق اېسجۇن عصالار قىلىرى ايدىلر ۱۵ و سفره خنهسىنى آپارمۇق شطم آغاچىدىن عصالارى
قابردى واولرى قزل اين قابلادى ۱۶ و سفره خنهسىن اوستىنى اولان اسبابلىرى قابردى
يعنى لنگىزلىرى و مېھرىزلىرى و اېرىقلىرى و جامارلىرى كه اوپى اين مشروبات قربانلىرى توكلۇر
خالص قزلدىن قابردى ۱۷ و شەمدانى خالص قزلدىن قابردى شەمدانى قرص قابردى
اوپى ساقى و شاخى و فخاللىرى و المالرى و چىچىكلىرى او زىندىن ايدىلر ۱۸ اوپى يانلىرىنى
آللى شاخلىرى خېرايدىلر يعنى شەمدانى اوچ شاخى بر يانلىنى شەمدانى اوچ شاخى اوپى
اوپى يانلىنى ۱۹ بادام شىكىنى اوچ فەغان اين بر آلاما و بر چىچىك بر شاخى و بادام
شىكىنى اوچ فەغان اين بر آلاما و بر چىچىك اوپى شاخى و يىلە دە شەمدانىن چىغان
آللى شاخلىرى ايدى ۲۰ و شەمدانى بادام شىكىنى درت فەغان وار ايدى او زىمالار بے
و چىچىكلىرى اين ۲۱ و شەمدانىن چىغان آللى شاخلىرى اېسجۇن ايى شاخن آلتىن او زىندىن
بر آلاما و ايى شاخن آلتىن او زىندىن بر آلاما و ايى شاخن آلتىن او زىندىن بر آلاما وار ايدى
۲۲ اوپىن المالرى و شاخلىرى او زىندىن ايدى هامىسى خالص قزلدىن بر قرص ايدى بې
۲۳ اوپىن هامى اسبابلىرىنى بر قىطار خالص قزلدىن قابردى ۲۵ و شطم آغاچىدىن
بىخور مذىجىنى قابردى بر ذراع او زونلىقى و بر ذراع اللى يعنى مربع واوجىللىكى ايى ذراع
اوپىن بويۇزلىرى او زىندىن ايدى ۲۶ اوپى خالص قزل اين قابلادى يعنى اوپى
اوستىن و اطرافدىن اوپىن يانلىرىنى اوپىن بويۇزلىرىنى و اطرافدىن اوپى قزلدىن بر قزل

qayırdı

9*və kərubîlər qanâdlarını yuxariya açıb öz qanâdları-inən kəfârətgâhı örter idilər və yüzləri biri-birinə sâri idi və kərubîlərin yüzləri kəfârətgâhın tarafında idi

10*və sofra tahtasını şətîm ağacından qayırdı uzunluğu iki zərâ^c ənliği bir zərâ^c və onun ücəliyi bir zərâ^c yarım

11*və onu hâlis qızıl-inən qabladı və çəvrəsinə ona bir qızıl hâşiyə qayırdı

12*və onun dəvrində dört barmaq ənində bir kənar qayırdı və o kənara dəvrinden qızıldan bir hâşiyə qayırdı

13*və ona qızıldan dört halqa tökdü və halqları onun dört ayaklarında olan dört köşələrinə qoydu

14*halqlar o kənarın yanında olub sofraftahtasını aparmaq üçün 'esələrə qalıqlar idilər

15*və sofra tahtasını aparmağa şətîm ağacından 'esələri qayırdı və oları qızıl-inən qapladi

16*və sofra tahtasının üstündə olan isəbləri qayırdı ya 'nî ləngərîləri və məcmürləri və İbrikləri və camları ki olar-inən məşrubât qurbânları tökülür hâlis qızıldan qayırdı

17*şam^c i-dâni hâlis qızıldan qayırdı şam^c i-dâni qaris qayırdı onun sâqi və şâhi və fincânları və almaları və çiçəkləri özündən idilər

18*və onun yanlarından altı şâhlar çıxar idilər ya 'nî şam^c i-dânin üç şâhi bir yanından və şam^c i-dânin üç şâhi onun o-biri yanından

19*badəm şəklində üç fincân-inən bir âlmâ və bir çiçək o-biri şâhda və bələ də şam^c i-dândan çıxan altı şâhlara idi

20*və şam^c i-dânda badəm şəklində dört fincân var idi öz âlmâları və çiçəkləri-inən

21*və şam^c i-dândan çıxan altı şâhları içün iki şâhin altında özündən bir alma və iki şâhin altında özündən bir âlmâ və iki şâhin altında özündən bir alma var idi

22*oların almaları və şâhları özündən idi hamısı hâlis qızıldan bir qaris idi

23*və ona yəddi qandillər qayırdı və onun kalgirləri və zırfları hâlis qızıldan idi

24*onu və onun hamı isbəplərini bir qantar hâlis qızıldan qayırdı

25*və şətîm ağacından bühur məzbuhını qayırdı bir zərâ^c uzunluğu və bir zərâ^c ənliği ya 'nî murabba^c və ücəliyi iki zərâ^c və onun boynuzları özündən idi

26*və onu hâlis qızıl-inən qâbladı ya 'nî onun üstünü və ətrâfindən onun yanlarını və onun boznuzlarını və ətrəfindən ona qızıldan bir qızıl ∞

حاشیه قاپردی ۲۷ و اون حاشیه سنن آتندن ابکی طرفندن اوته اون ابکی بالترینه
قرلدن ابکی حلقه قاپردی که عصالت خانه لرا اولسون نا اونی اولر این آپارسونلر
۲۸ و عصالتی شطم آگاجندن قاپردی واولری قرل این قابلادی ۲۹ و مقدس
محن با غنی و پاک عطری بخوری عطار صنعتی این قاپردی

اوتوز سکرنجی باب

او شطم آگاجندن محرقه مذبحتی قاپردی او زونلغی بش ذراع وائلکی بش ذراع مربع
واوجه لکی اوچ ذراع ایدی ۳ و بیونوزلرینی اون درت کوشمند قاپروپ بیونوزلر ده
او زندن ایدی واونی مس این قابلادی ۴ و مذبحن فامر اسابلرینی ده قاپردی يعني
اون خاک اندازلری و کورکلری و لنکریلری و چنکالری و منفاجه لری واون جمله
اسابلرینی مس دن قاپردی ۴ و مذبحه مس دن فسلی بر شبکه قاپردی که اون لین
آتندن آشاغه دن نا اونن پارسته قدر یتشدی ۵ و مس شبکه ن درت او جلری ایچون
درت دانه حلقه توکدی که عصالت خانه اولسونلر ۶ و عصالتی شطم آگاجندن قاپردی
واولری مس این قابلادی ۷ و عصالتی مذبحن پاند کی حلقه لره بکرندی که اونی اولر
این آپارسونلر اونی تخته لردن و ایچی بوش قاپردی ۸ و حوضی مس دن واون انکی ده
مس دن قاپردی يعني جماعت چادرین قابوستن جمع اولان عورتلر کوزکولرند
۹ و صحنه قاپردی و صاغدن جنوب طرفندن صحنه پرده لرین هورلش کناندن بوز ذراع
قاپردیه ۱۰ اولرن ستونلری ایکمی و مس کان لری ده ایکمی و ستونلر چنکالری
واولرن بدلری کومش دن ایدی ۱۱ او شمال طرف ایچون بوز ذراع و ستونلری ایکمی
وس کان لری ایکمی اما ستونلر چنکالری واولرن بدلری کومشدی ایدی
۱۲ و مغرب طرفندن پرده لر الی ذراع واولرن ستونلری اون و کان لری اون دانه اما
ستونلر چنکالری واولرن بدلری کومش دن ایدی ۱۳ و قیاق طرفندن مشرقدن الی
ذراع ۱۴ يعني بر پاندن پرده لر اون بش ذراع اولوب اولرن ستونلری ده اوچ و کان لری
اوچ ایدی ۱۵ و او بری پاندن يعني صحنه دروازه سنن بو پاندن واو پاندن پرده لر

hâşiyə qayırdı

27*və onun hâşiyəsinin altından iki tərəfindən ona onun iki yanlarına qızıldan iki halqa qayırdı ki ‘asâlara hânələr olsun tâ onu olar-inən aparsınlar

28*və ‘asâları şətîm ağacından qayırdı və oları qızıl-inən qapladı

29*və müqəddəs məşhin yağını və pâk ‘itirli buhuru ‘attar san’ atı-inən qayırdı

Otuz səkizinci bâb

1*və şətîm ağacından mahruqa məzbâhı qayırdı uzunluğu bəş zərâ’ və ənliyi bəş zərâ’ murabba və üçəliyi üç zərâ’ idi

2*və boynuzlarını onun dört köşəsində qayırlıb boynuzlar da özündən idi və onu mis-inən qabladı

3*və məzbuhun tamâm isbâblarını da qayırdı ya ‘nî onun hâk əndâzları və kürəkləri və ləngərləri və çəngəlləri və mangəlçələri və onun cümlə isbâblarını misdən qayırdı

4*və məzbâha misdən kafəslı bir şəbəkə qayırdı ki onun libtun altından aşağıdan tâ onun yarısına qadar yetişdi

5*və mis şəbəkənin dört uçları üçün dört dâñə halqa tökdü ki ‘asâlara hânə olsunlar

6*və ‘asâları şətîm ağacından qayırdı və oları mis-inən qabladı

7*və ‘asâları məzbâhin yanındaki halqalara gəçirtdi ki onu olar-inən aparsınlar onu tahtalardan və içi boş qayırdı

8*və havz misdən və onun atkinin də misdən qayırdı ya ‘nî cəmâ’at çadırının kapısında cəm’ olan ‘avrətlərin güzgülərindən

9*və sahanı qayırdı və sâğdan cənub tarafından sahanın pərdələrini hörülülmüş kə-təndən yüz zərâ’ qayırdı

10*oların sütûnları iğirmi və mis qânları da iğirmi və sütûnların çəngəlləri və olarin bəndləri gümüşdən idi

11*və şimâl tarafı üçün yüz zərâ’ və sütûnları iğirmi və mis qânları iğirmi amâ sütûnların çəngəlləri və olarin bəndləri gümüşdən idi

12*və mağrib tarafından pərdələr əlli zərâ’ və olarin sütûnları on və qanları on dâñə amâ sütûnların çəngəlləri və olarin bəndləri gümüşdən idi

13*və qabaq tarafından maşrıqdan əlli zərâ’

14*və yə ‘nî bir yandan pərdələr on bəş zərâ’ olub olarin sütûnları da üç və qânları üç idi

15*və o-biri yandan yə ‘nî sahanın dərvâzəsinin bu yanından və o yanından pərdələr

اوں بش ذراع وستونلری اوچ وکان لری ده اوچ ابدي ۱۶ صحنه اطرافنک اولان
 بردەلرن کافھى هورلىش کناندىن ايدى ۱۷ وستونلرن کان لری مسدن اولوب
 وستونلرن چنکاللری واولرن بندلری کومش دن واولرن باشلىرىن قابلهسى ده کومش
 اولوب صحنه هامى ستوتلرى کومش بندلر ايتن باغلى ايدىلر ۱۸ وصحنه دروازه سن
 بردەسى اىكە ايشى ولاجورد وارغوان وقرمزى قاشىن وهوپلىش کناندىن اولوب
 اوزوئىنىڭ اىكىرى ذراع واوجەللىكى يعنى انلىكى صحنه بردەلرىن ياندىن بش ذراع ايدى
 ۱۹ واولرن ستوتلرى درت وکانلىرى ده درت اولوب مس دن ايدى اما اوولرن چنکاللری
 کومش دن ايدى واولرن باشلىرىن قابلهسى و بندلری کومشدىن ايدى ۲۰ ومسكىن
 وصحنه هامى يېخىرى هر طرفدىن مس دن ايدى ۲۱ مسكىن يعنى شهادت مسكتىن حسابى
 كه مومنى تىن كلامته موافق حساب اولدى بو در يعنى لاوللىلرن خدمتى كە كاھن
 ھارونن اوغلى اباتماران إلى اين اجرا اولدى ۲۲ وھودا سبطىندن بصلتىل این اورى اين
 حورھرنە كە رب موسى بە أمر ايمىش ايدى اجرا ايلدى ۲۳ ودان سبطىندن اوون اين
 نراش ايلىن وندىير توکن ولاجورد وارغوان وقرمزى قاش وکان ايشلىرى نقاش
 اھولىپ این احیسامك ايدى ۲۴ قدس جملە ايشلىرى ايجون ايشە مصرف اولان قزلن
 ھامىسى كە نىدەمە ھەدىمىي اولىش قزل ايدى قدس مثقالى اين اىكىرى دقوز قسطار
 ويدى بوز اونۇز مثقال ايدى ۲۵ وجماعىتىن حساب اولانلىرن کومشى قدس مثقالى
 اين بوز قسطار ومبىن بىدى بوز يېمش بش مثقال ايدى ۲۶ آدم باشە برىقۇ يعنى قدس
 مثقالى اين يارم مثقال وېرلىدى هر بىرى ايجون كە اىكىرى ياشىن بوخارى اولوب دفترە
 كچىدى كە اللۇ بوز اوچ مىن بش بوز اللۇ نفر ايدىلر ۲۷ و بوز قسطار كە كومش قدس
 کان لرىنى وچجانىن کان لرىنى توكمك ايجون وھر بىر کان بىر قسطار اولوب بوز قسطاردىن بوز
 کان اولدى ۲۸ ومبىن بىدى بوز يېمش بش مثقالدىن ستوتلرن چنکاللرېنى قاپرۇپ
 اوولرن باشلىرىن قابلاىدى واولرى باغلادى ۲۹ وھدىه اولان مس يېمش قسطار واىكى
 مىن درت بوز مثقال ايدى ۳۰ واوندىن جماعت چادرىنن قاپوسنن کان لرىنى ومس
 مذبحى واون مس شبکىسى و مذبحىن جملە اسپاپلىرىنى قاپرىدى ۳۱ وھە صحنه کان لرى

on bəş zərâ' və sütûnları üç və qânları da üç idi

16*sahanın etrafında olan pərdələrin kafası xörülülmüş kətəndən idi

17*və sütûnların qânları misdən olub və sütûnların çəngəlləri və oların bəndləri gümüşdən və oların başlarının qablaması da gümüş olub sahanın hamı sütûnları gümüş bəndlər-inən bağlı idilər

18*və sahanın dərvâzəsinin pərdəsi iğnə işi və lâcivərt və ərguvân və qırmızı qu-maşdan və hörülmüş kətəndən olub uzunluğu iğirmi zərâ' və üçəlîgi yə'nî ənligi sahanın pərdələrinin yanından bəş zərâ' idi

19*və oların sütûnları dört və qânələri də dört olub misdən idi amâ oların çəngəlləri gümüşdən idi və oların başlarının qablaması və bəndləri gümüşdən idi

20*və məskənin və sahanın hamı mixları hər tarafdan misdən idi

21*məskənin ya'nî şəhâdət məskəninin həsâbı ki Musanın kəlâmına muvâfiq həsâb oldu budur ya'nî Ləvililərin hidməti ki kâhin Hârunun oğlu İtâmarın əli-inən icrâ ol-du

22*və Yahûda sıbtından Bəsal' il-inən Uri ibn-i Xûr hər nə ki è Musaya emr èyləmiş idi icrâ èylədi

23*və Dân sıbtından onun-inən trâş eyləyən və tədbîr-düğən və lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaş və kətən işlərində naqqâş Öhlüyab-inən Əxisâmak idi

24*kudsin cümlə işləri üçün işə musarrif olan qızılın hamısı ki taqdîmə hədiyəsi olmuş qızıl idi kudsin misqalı-inən iğirmi dokuz qantar və yədiyüz otuz misqal idi

25*və cəmâ'atdən həsâb olanların gümüş kudsin misqalı-inən yüz qantâr və min yədiyüz yətmış bəş misqal idi

26*âdam başına bir baki' ya'nî kudsin misqalı-inən yarım misqâl verildi hər biri üçün ki iğirmi yaşıdan yuxarı olıb dəftərə gəcti ki altı yüz üç mîn bəş yüz əlli nəfər idilər

27*və yüz qantar gümüş kudsin kânlərini və hicâbin kânlərini tökmək üçün və hər bir kân bir qantar olub yüz qantardan yüz qân oldu

28*və min yədi yüz yətmış bəş misqâldən sütûnların çəngəllərini qayırıb oların başlarını qapladı və oları bağladı

29*və hədiyə olan mis yətmış qantar və iki min dört yüz misqâl idi

30*və ondan cəmâ'at çadırının qapusunun kânlarını və mis məzbahı və onun mis şəb-əkəsini və məzbuhun cümlə isbəblərini qayırdı

31*və həm də sahanın qanları ∞

هر طرفدن و صحنه دروازه‌ستن کان لرینی و مسکن جمله بیخترینی و صحنه جمله بیخترینی
هر طرفدن قایردی

اونوز دقوزنجی باب

اولاًجورد وارغوان و فرمی قاشدن قدسه خدمت ایلملک ایچون خدمت لاسلینی
قایردی و هارون ایچون مقدس لباسلر قایردیلر نیجه که رب موسی به یورمیش ایدی
۳ واینودی قزلدن لاچورد وارغوان و فرمی قاشدن و هوولیش کناندن قایردی
۴ و قزل تکلیری دوکوب نازک ورقه ایلبوپ و منقوللر چکوب اولری استاد صنعته
موافق لاچوردن وارغوان و فرمی قاشن و کاشن ایچه طوخودیلر ۵ اووه با غلنان
چکین پارچه‌لری قایردیلر که ایک اوجندن با غلنان ایدی ۶ واینودن اوسته اولان
نشلی کربنده اونن ایش کیس اولوب او زندن ایدی یعنی قزلدن لاچورد وارغوان
و فرمی قاشدن و هوولیش کناندن ایدی نیجه که رب موسی به یورمیش ایدی ۷ و قزل
ایچنه نصب و احاطه اولان بی اسرائیل آدلریه مطابق مهر فازانلر صنعته کوره فازلیش
عفیق داشلری قایردیلر ۸ و اولری اینودن چکین لرین اوسته قویدی که بی اسرائیله
پادکار داشلری اولسونلر نیجه که رب موسی به امر ایلمش ایدی ۹ واستاد صنعته این
اینودن ایشنه مطابق سیمه بندی مریع و ایکی قانلی ایلدیلر او زونلاغی بر قارش وائلکی بر
کناندن قایردی ۱۰ سیمه بندی مریع و ایکی قانلی ایلدیلر او زونلاغی بر قارش وائلکی
قارش و ایکی قانلی ایدی ۱۱ او اون ایچنه درت قطاری قاشرلر نصب ایلدیلر بر قطاری لعل
وصاری باقوت وزمرد ۱۲ و اینکنی قطاری شجراع و کوک باقوت والاس ۱۳ او وحنه
قطاری عین الهر ویشم و جبل لئومر ۱۴ و دردنه قطاری زبرجد و عنیق ویسپ که
مرضع اولننان قزل ایچنه نصب و احاطه اولمش ایدیلر ۱۵ و داشلریه اسرائیل آدلری
این اولرن آدلریه موافق اون ایکی عدد ایدی اون ایکی سبطلر ایچون هر برین اوسته
هر برین آدبیه کوره مهر فازانلر صنعته کوره حک اولنمش ایدی ۱۶ و سیمه بندن اوسته
خالص ایشنه ایشی هورلیش زنجیرلر قایردیلر ۱۷ و ایکی قزل خانه‌ی و ایکی قزل حلقة

hər tarafdan və sahanın dərvəzəsinin kânlarını və məskənin cümlə mixlərini və sahanın cümlə mixlərini hər tarafdan qayırdı

Otuz dokuzuncu bâb

1*və lâcivərt və ərguvâni və qırmızı qumaşdan kudsə hidmət éyləmək için hidmət libâslarını qayırdı və Hârun üçün müqəddəs libâslar qayırdılar nica ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

2*və éfodu qızıldan lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən qayırdı

3*və qızıl tənəkələri döküb nâzik varaqlar éyləyib və məftüllər çəkib oları üstâd san'atına muvâfiq lâcivərtdən və ərguvânin və qırmızı qumaşın və kətənin içində toxudular

4*ona bağlanan çiğin parçaları qayırdılar ki iki ucundan bağlanır idi

5*və éfodun üstünə olan naqışlı kəmərbənd onun işi-kimi olub özündən idi ya 'nî qızıldan lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən idi nica ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

6*və qızıl içində nasb-ı ihâtâ olan bən-i İsrâ'elin adlarına mutâbiq mühür qazanlar san'atına görə qazılmış 'aqiq daşları qayırdılar

7*və oları éfodun çiğinlərinin üstünə qoydu ki bən-i İsrâ'elə yâdkâr daşları olsunlar nica ki RƏBB Musaya emr éyləmiş idi

8*və üstâd san'ati-inən éfodun işinə mutâbiq sinəbəndi qızıldan lâcivərtdən və ərguvânidən və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən qayırdı

9*sinəbəndi murabba' və iki qatlı éylədilər uzunluğu bir qarış və ənliyi bir qarış və iki qatlı idi

10*və onun içində dört qatar qaşlar nasb éylədilər bir qatarı la' al və sarı yâkût və zümrüt

11*və ikinci qatarı şeb-çirâğ və gök yâkut və əlmâs

12*və üçüncü qatarı 'in-i əlhər və yəşim və cibl-i löküm

13*və dördüncü qatarı zəbərcəd və 'aqiq və yəsp ki murassa' olunanda qızıl içində nasb və ihâtâ olmuş idilər

14*və daşlarını İsrâ'elin adları-inən olarin adlarına muvâfiq on iki 'adəd idi on iki sibtlar üçün hər birinin üstündə hər birinin adına görə mühür qazanlar san'atına görə haqq olmuş idi

15*və sinəbənd üstündə hâlis éşmə işi hörülmüş zəncirlər qayırdılar

16*və iki qızıl hânəni və iki qızıl hâlqanı ∞

فابروب او ايکي حلقة سينه بدن ايکي او جلرينه قويديلر ۱۷ او ايکي ايشمه قول زنجيري او ايکي حلقة يه کچرنديلر که سينه بدن او جلرينه ايدييلر ۱۸ او ايکي ايشمه زنجيرن ايکي او جلرينه او ايکي خانه يه کچر دوب قباقدن ايندون چكين لريين او سنده قويديلر ۱۹ و قزلدن ايکي حلقة فابروب اولري سينه بدن ايکي يانلرينه او نن کثاررينه که ايندون طرفدين در ايچرinden قويديلر ۲۰ و قزلدن ايکي حلقة قايديلر او لري ايندون ايکي چكين لرينه آشاغه دن قباق طرفدين ربط اولنان برن يوخاري سينه نتشلي کمرinden يانندن ربط ايدييلر ۲۱ و سينه بندی او نن حلقله لري اينن لا جورد قيطان اينن ايندون حلقلرينه با غلاديلر تا که ايندون با فهسن او سنده اولوب سينه بند ايندون رد او ناسور نجه که رب موسى به يورمش ايدي ۲۲ و ايندون دوني فاما لا جورد فماشدن نساج ايشی قايدى ۲۳ و دويتن آغزلىغى او نن اورتاسين زره آغزى کېي آغزلىغى هر طرفدين بخىسى وار ايدي که يرقلامون ۲۴ و دونن انكلرنه لا جورد وارغوان و قرمى قماشدن و هورلىش کناندن نارلىر قايديلر ۲۵ و خالص قزلدن زنكوله لر قابروب زنكوله لري مارلىن او رتاسين هر طرفدين دونن انكلرنه او سنده نارلىن آرازالرينه قويديلر ۲۶ خدمت ايچيون دونن انكلرنه هر طرفدين بر زنكوله و بر نار بر زنكوله و بر نار وار ايدي نجه که رب موسى به يورمش ايدي ۲۷ و كوبىنكلرى هارون اينن او غللرى ايچون تو خيديلر ۲۸ و عامدى کناندن وزيتلى كلاھلى وكتان زيرجاملىرى هورلىش کناندن ۲۹ و كمرىندى هورلىش کناندن ولا جورد وارغوان و قرمى قماشدن نساج ايشى ايدي نجه که رب موسى به يورمش ايدي ۳۰ و مقدس ناجن لوحى خالص قزلدن قايدوب او نن او سنده بو سوزلى مهر قازانلى بازىشى کېي بازدييلر ھوا به مقدس ۳۱ و اونه لا جورد قيطان کچرنديلر که يوخارى دن عامدەن او سنده قوسونلر نجه که رب موسى به امرايمش ايدي ۳۲ و مسكن بعنى جماعت چادرن هاى ايشلىرى نام اولدى و بنى اسرائىل ايله ايدييلر هر نجه که رب موسى به امرايمش ايدي ايله ده اجرا ايدييلر ۳۳ و مسکى موسى ن يانش کشور ديلر بعنى جماعت چادرىنى او نن هاى اسبايدلى اين او نن چنگاللرلىنى نخنەلرلىنى يشت بدلرلىنى و ستوتلرلىنى و كان لرينى ۳۴ و قرمى

qayırıb o iki halqanı sinəbənddən iki uçlarına qoydular

17*və o iki eşmə qızıl zənciri o iki halqaya gəçirtildilər ki sinəbəndin uclarında idilər
18*və o iki eşmə zəncirlərin iki uclarını o iki hânəyə gəçirdib qabaqdan éfodun çəğinlərinin üstünə qoydular

19*və qızıldan iki halqa qayırıb oları sinəbəndin iki yanlarına onun kənarına ki éfodun tarafindandır içəridən qoydular

20*və qızıldan iki halqa qayırdılar və oları éfodun iki çəğinlərinə aşağıdan qabaq tarafından rabt olunan yərin yuxarısından nakşlı kəmərbəndin yanına rabt eylədilər

21*və sinəbəndi onun halqaları-inən lâcivərt qaytan-inən éfodun halqalarına bağladılar tâ ki éfodun baqnasının üstündə olub sinəbənd éfoddan rədd olunmasın nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

22*və éfodun donunu tamâmən lâcivərt qumaşdan nisâc işi qayırdı

23*və donunun ağırlığı onun ortasında zirh ağızı-kimi ağırlığın hər tarafından bahiyəsi var idi ki yırtılmasıñ

24*və donun etəklərində lâcivərd və ərguvân və qırmızı qumaşdan və hörülmüş kətəndən nârlar qayırdılar

25*və xâlis qızıldan zingulələr qayırıb zinguləleri nârların ortasında hər tarəfdən donun etəklərinin üstündə nârların aralarına qoydular

26*hidmət üçün donun etəklərində hər tarafdan bir zingulə və bir nâr bir zingulə və bir nâr var idi nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

27*və göynükləri Hârun-inən oğulları üçün toxudular

28*və əmmamə kətəndən və ziynətlü külâhləri və kətən zîrcâmələri hörülmüş kətəndən

29*və kəmərbəndi hörülmüş kətəndən və lâcivərt və ərguvân və qırmızı qumaşdan nisâc işi idi nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

30*və müqəddəs tâcın ləvhâni hâlis qızıldan qayırıb onun üstündə bu sözləri mühr qazanlar yazılışı-kimi yazdılar *Yehovaha* müqəddəs

31*və ona lâcivərt qaytan gəçirttilər ki yuxarıdan əmmamənin üstündə qoysunlar nice ki RƏBB Musaya emr éyləmiş idi

32*və məskənin ya 'nî cəmâ' at çadırının hamı işleri tamâm oldu və bən-i İsrâ'él əylə eylədilər hər nice ki RƏBB Musaya emr éyləmiş idi əylə də icrâ éylədilər

33*və məskəni Musanın yanına götürdülər ya 'nî cəmâ' at çadırını onun hamı əsbâbları-inən onun çəngəllərini tahtalarını pişt-bəndələrini və sütûnlarını və qânlarını

34*və qırmızı ∞

فوجلر دریلنندن اولان اوزنک و نهش دریلنندن اولان اوزنک و حجاب پرده‌منی ۲۵ و شهادت صندوقنی اون عصالری این و کفارنکاهی ۲۶ و سفره تخته‌سی اون جمله اسبابلری این و نقدمه چورکنی ۲۷ و پاک شمعدانی و اون قندبالرینی یعنی دوزیلن قندبالرینی و اونن های اسبابلری وابشق ایچون یاغنی ۲۸ و فزل مذبحی و مسح با غنی و عطرلی بخوری و قادرن قایپوسن برده‌منی ۲۹ مس مذبحی و اون مس شکه‌سین و اونن عصالرینی اونن جمله اسبابلری این و حوضی و اونن کانی ۳۰ صحنه برده‌لرینی و اونن ستونلرینی و کان لرینی و صحنه دروازه‌من برده‌منی و اونن طنابلرینی و بخاری و اونن خدمتشن یعنی جماعت چادرین های اسبابلرینی ۳۱ فدسه خدمت ابلک و مسکن خدمتشن یعنی جماعت چادرین های اسبابلرینی ۳۲ فدسه خدمت ابلک کاهن هارون ایچون مقدس لباساری که انت ابلک ایچون و اون اوغلارین لباسلرینی ۳۳ نیجه که رب موسی به یورمش ابدی بین اسرائیل های ایشی ایله ابلدیلر ۳۴ و موسی جمله ایشله با خوب کوردیکه اولری ناما نیجه که رب یورمش ابدی ایله ایلمش ابلدیلر و موسی اولره خیر دعا ابلدی

فرخنجی باب

اور رب موسی این داشتوب دیدیکه ۳ برخنجی آید آین برخنجی کونده مسکن یعنی جماعت چادرین قوره‌من ۴ و شهادت صندوقنی اورابه قوبوب صندوقنی حجاب پرده‌منی این او رته‌من ۵ و سفره تخته‌سی ایچری آپاروب اون اوسته دوزلئی دوزه‌من و شمعدانی ده ایچری آپاروب قندبالرینی یاندره‌من ۶ و فزل مذبحی بخور ایچون شهادت صندوقن قباغنه قویه‌من و صوره قایپون برده‌منی مسکنه قویه‌من ۷ و عمره مذبحی مسکن یعنی جماعت چادرین قایپوسن قباغنه قویه‌من ۸ و حوضی جماعت چادرین و مذبحون او رناسته قوبوب اورابه صوت‌کهن ۹ و هر طرفدن صحنه قویه‌من و صوره صحنه دروازه‌من برده‌منی آمه‌من ۱۰ و مسح با غنی کوتروب مسکن و هر نه که ایچونه وارد رمح ایلوب اونی و اونن جمله اسبابلرینی ندیس ابلیسین و مقدس اولاچق در ۱۱ و عمره مذبحی و اونن های اسبابلرینی مسح ایلوب مذبحی ندیس ابلیسین و مذبح اقدس اولاچق.

qoçlar dərilərindən olan örtüyü və təhs dərilərindən olan örtüyü və hicâb pərdəsini
 35*və Şəhâdət Sandıqını onun ‘asâları-inən kəfârətgâhı
 36*və sofra tahtasını onun cümlə isbəbləri-inən və təqdîmə çörəğini
 37*və pâk şam ‘i-dâni və onun qandillərini ya ‘nî düzülən qandillərini və onun hamı
 isbəbləri və işiq içün yağını
 38*və gizil məzbahı və məsh yağını və ‘itirli buhuru və çadırın kapısının pərdəsini
 39*və mis məzbuhu və onun mis şəbəkəsini və onun ‘əsələrini onun cümlə isbəbləri-
 inən və havz və onun kânını
 40*sahanın pərdələrini və onun sütünlarını və kânlarını və sahanın dərvâzəsinin
 pərdəsini və onun tanâblarını və mixlərini və məskənin hidmətinin ya ‘nî cəmâ’ at çâ-
 dirinən hamı isbəblərini
 41*kudsda hidmət èyləməğə kâhin Hârun içün müqəddəs libâsları kəhânat èyləmək
 içün və onun oğullarının libâslarını
 42*nicə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi bən-i İsrâ’el hamı işi ilə èylədirilər
 43*və Musa cümlə işlərə baxıb gördü ki oları tamâmən nicə ki RƏBB buyurmuş idi
 èyla èyləmiş idilər və Musa olara həyir-du’â èylədi

qırxinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki
 2*birinci ayda ayın birinci günündə məskəni ya ‘nî cəmâ’ at çadırını qurasın
 3*və Şəhâdət Sandıqını oraya qoyub Sandıqı hicâb pərdəsi-inən örtəsin
 4*və sofra tahtasını içəri aparıb onun üstünə diziləni düzəsin və şam ‘i-dâni da içəri
 aparıb qandillərini yandırəsən
 5*və qızıl məzbuhu buxur içün Şəhâdət Sandıqının qabağına qoyasən və sora qapının
 pərdəsini məskənə qoyasən
 6*və məxruba məzbuhu məskənin yə ‘nî cəmâ’ at çadırının qapısının qabağında qo-
 yasən
 7*və hövzü cəmâ’ at çadırının və məzbuhan qapısının ortasında qoyub oraya su
 tökəsən
 8*və hər tərəfdən sahanı qoyasən və sora sahanın dərvâzəsinin pərdəsini asəsən
 9*və məsh yağı gətirib məskəni və hər nə ki içində vardır məsh èyləyib onu və onun
 cümlə isbəblərini taqdîs èyləyəsən və Mügəddəs olacaqdır
 10*və mahruqa məzbuhanu və onun hamı əsbablarını məsh èyləyib məzbuhu təqdîs
 èyləyəsən və məzbuh aqdas olacaq ∞

در ۱۱ وحوض این انکی ده مسح ایلیهسن واونی تقدیس ایلیهسن ۱۲ و هارون این اوغلاری بی جماعت چادرین قابوشه کتوروپ اولری صو این بویهسن ۱۳ و هارونه او مقدس لیاسلری کیدرسن واونی مسح ایلیوب اونی منه کهانه تقدیس ایلیهسن ۱۴ واونی اوغلاری ده باخین کتوروپ اولرہ کوبنکلر کیدرسن ۱۵ واولری ده مسح ایلیهسن نیجه که اولرن آنسی مسح ایلدون نا که منه کاهنلر اولسونلر واولرن مسحری اولر ایچون اوز دورلرنه ابدی کهانت ایچون اولسون ۱۶ اوهرنه که رب موسی به امر ایلدی موسی ده ناماً ایله ایلدی ۱۷ و ایکنجه ایلن برخی آیند آین برخی سنت مسکن قورلادی ۱۸ و موسی مسکنی فوروب اونن کان لرینی قویدی واونن خنده لرینی نکدی و پشت بندلرینی پکرندی و صوره اونن ستونلرینی قویدی ۱۹ و چادری مسکن اوستنه یايدی و چادرن اورنکی بخاری دن اوستنه صالحی نیجه که رب موسی به امر ایلمش ابدی ۲۰ و شهادتی کوتروب صندوقن ایچه قویدی و عصالتی صندوقه پکرندی و کفارنکاهی بخاری دن صندوقن اوستنه قویدی ۲۱ و صدقوی ایعری مسکنه آپاردی و حجاب پردهستی آصدی و شهادت صندوقنی اورنکی نیجه که رب موسی به بیورمش ایدی ۲۲ و سفرنی جماعت چادرینه قویدی مسکن دالی سندن شمال طرفن حجاب پردهستن اشیکن ۲۳ واونن اوستنه دوزلن چورکنی رین حضورنک دوزدی نیجه که رب موسی به بیورمش ایدی ۲۴ و شعلانی جماعت چادرین ایچنک سفردن قباغنک مسکن دالی سندن جنوب طرفن قویدی ۲۵ و قندبللری رین حضورنک باندردی نیجه که رب موسی به بیورمش ایدی ۲۶ و قزل مذبحی جماعت چادرین ایچنه حجاب پردهستن قباغنک قویدی ۲۷ واونن اوستنک عطری بخور باندردی نیجه که رب موسی به بیورمش ایدی ۲۸ و مسکن قابوشن بردهستی آصدی ۲۹ و محرقه مذبحی مسکن یعنی جماعت چادرین قابوشنده قوبوب اونن اوستنک محرقه قربانی و چورک هدیهستی قربان ایلدی نیجه که رب موسی به بیورمش ابدی ۳۰ و حوضی جماعت چادری این مذبحن اورناستن قوبوب اورایه يومعه صو توکدی ۳۱ و موس این هارون واونن اوغلاری اوز اللرینی و آیافلرینی اوندن بودبلر ۳۲ اولر جماعت چادرینه کبروب مذبحه نقری ایلیند بولور ابدبلر نیجه که رب موسی به

dir

- 11*və hövz inən ətəğini də məsh èyləyəsin və onu taqdış èyləyəsen
- 12*və Hârun-inən oğullarını cəmâ'at çadırının qapısına götürüb oları su-inən yuyasən
- 13*və Hâruna o Mügəddəs libâsları geydirəsən və onu məsh èyləyiб onu mənə kəhânətə taqdış èyləyəsən
- 14*və onun oğullarını da yaxın gətirib olara göynəklər geydirəsən
- 15*və olara da məsh èyləyəsən nıcə ki olarin atasını məsh eylədin tâ ki mənə kâhinlər olsunlar və olarin məshləri olar üçün öz dəvirlərinə əbədî kəhânət üçün olsun
- 16*və hər nə ki RƏBB Musaya əmr eylədi Musa da tamâmən èylə èylədi
- 17*və ikinci ilin birinci ayında ayın birincisində məskən quruldu
- 18*və Musa məskəni qurub onun kânlarını qoydu və onun tahtalarını taqdı və piş-bəndlərini geçirtdi və sora onun sütünlarını qoydu
- 19*və çadırı məskənin üstünə yaydı və çadırın örtügüñü yuxarıdan üstünə saldı nıcə ki RƏBB Musaya əmr èyləmiş idi
- 20*və Şəhâdəti götürüb Sandığın içini qoydu və 'əsələri Sandığa gəçirtdi və kəfârətgâhi yuxarıdan Sandığın üstünə qoydu
- 21*və Sandığı içəri məskənə apardı və hicâb pərdəsini asdı və Şəhâdet Sandığın örtdü nıcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
- 22*və sofranı cəmâ'at çadırına qoydu məskənin dâlisindən şimâl tarafında hicâb pərdəsinin aşığındə
- 23*və onun üstündə düzlən çörəğini RƏBBin huzûrunda düzdü nıcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
- 24*və şam 'i-dâni cəmâ'at çadırının içində sofranın qabağında məskənin dâlisindən cənûb tarafında qoydu
- 25*və qandilləri RƏBBin huzûrunda yandırdı nıcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
- 26*və qızıl məzbah cəmâ'at çadırının içini hicâb pərdəsinin qabağında qoydu
- 27*və onun üstündə 'itırlı buhur yandırdı nıcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
- 28*və məskənin qapısının pərdəsini asdı
- 29*və maxruqa məzbuhunu məskənin ya 'nî cəmâ'at çadırının qapısında qoyub onun üstündə maxruqa qurbâni və çörək hədiyəsini qurbân èylədi nıcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
- 30*və hövz cəmâ'at çadırı-inən məzbahın ortasında qoyub oraya yumağa su tökdü
- 31*və Musa-inən Hârun və onun oğulları öz əllərini və ayaqlarını ondan yudular
- 32*və olar cəmâ'at çadırına girib məzbuha takrib èyləyəndə yulur idilər nıcə ki RƏBB Musaya ∞

پیورمش ایدی ۲۳ و مسکن این مذبحن اطرافند صحنه فایروب صحنه دروازه من بردمنی
 آصدی و موسی ایشی قام ایدی ۲۴ و بولوط جماعت چادری اورندی ورین جلالی
 این مسکن دولی اولدی ۲۵ و موسی جماعت چادریه کبرمه قادر اویادی چونکه
 بولوط اون اوستنی باصمش ایدی ورین جلالی این مسکن دولی ایدی ۲۶ و مسکن
 اوستندن بولوط فالخانه بی اسرائیل اوزلرین جمله بوردلرندن کوچر ایدبلر ۲۷ اما
 اکر بولوط فالخدر ایدی اولرده کوچمر ایدبلر تا او کونه کیمین که او فالخدر ایدی
 ۲۸ چونکه رین بلوطی جمله بیت اسرائیل نظرنند اولرن های بوردلرنند کوندوز مسکن
 اوستندن اولوب کیجه ده اون اوستند او د اولور ایدی

لاؤیلی لرا

برنجی باب

اورب موسی نی جماعت چادرنند چاغروب اونه دیدیکه ۲۹ اسرائیل این
 دانشوب اولره دی که وقتیکه سردن بر آدم ریه قربان کنوره قربانلری کرک
 حیوانلاردن بعنه اوکوزلر و قوبوناردن کمورسون ۳۰ اکراونه محرقه قربانی اوکوزلردن در
 کرک ارکک و عیسراولسون واونی کرک او زر فالری این جماعت چادرین فایرسنه
 کچرسون ناکه رین حضورنند مقبول اولسون ۳۱ و کرک الی محرقه ن باشت اوسته
 قویسون اونه او زنندن او تری کفارت اولق ایجون مقبول اولاجن در ۳۲ و چونکنی کرک
 رین حضورنند ذبح ایلسون و بی هارون اولان کاهنلر قانی نتریب الیوب او قانی مذبحن
 دوره سنه سیسونلر که جماعت چادرین فایرسند در ۳۳ و محرقه نی صوبوب اویی پاره پاره

buyurmuş idi

33*və məskən-inən məzbahın ətrâfında sahamı qayırıb sahanın dərvâzəsinin pərdəsini asdı və Musa işi tamâm éylədi

34*və bulut cəmâ'at çadırını örtddə və RƏBBin cəlâli-inən məskən dolu oldu

35*və Musa cəmâ'at çadırına girməğə qâdir olmadı çünkü bulut onun üstünü basmış idi və RƏBBin cəlâli-inən məskən dolu idi

36*və məskən üstündən bulut qalxanda bən-i İsrâ'el özlerinin cümlə yurdlarından göçər idilər

37*amâ əğər bulut qalxmır idi olar da göçər idilər tâ o günə-kimin ki o qalxar idi

38*çünki RƏBBin bulutu cümlə bəyt-i İsrâ'elin nazarında oların hamı yurdlarında gündüz məskənin üstündə olub gəcə də onun üstündə od olur idi

Lavililər

birinci bâb

1*və RƏBB Musanı cəmâ'at çadırından çağırıb ona dədi ki

2*bən-i İsrâ'el-inən danışib olara də ki vaktiŋə bir adam RƏBBə qurbân gətirsə qurbânları gərək həvvânlardan ya'nî öküzlər və qoyunlardan getirsin

3*əğər onun maxruqa qurbâni öküzlərdəndir gərək ərkək və 'aybsız olsun və onu gərək öz rızâları-inən cəmâ'at çadırının qapısında gəçirtəsin tâ ki RƏBBin huzûrunda maqbûl olsun

4*və gərək əlini maxruqanın başının üstünə qoysun onda özündən özü kəfârət olmak üçün maqbûl olacaqdır

5*və congəni gərək RƏBBin huzûrunda zac éyləsin və bən-i Hârun olan kâhinlər qanı taqrîb éyləyib o qanı məzbahın dəvrəsinə səpsinlər ki cəmâ'at çadırının qapısındadır

6*və maxruqanı soyub onu pârə pârə ∞

ایلسون ۷ و کاهن هارون اوغللری مذبح اوسته اود قوبیوب او دونی او دن اوسته دوزسونلر ۸ و بی هارون اولان کاهنلر پاره‌لری و باشی این پهنه مذبح اولان او دن اوسته کی او دونلرن اوسته دوزسونلر ۹ اما اون ایچنی و پاچه‌لرینی صو این بوسون و کاهن هامیسی کرک مذبح اوسته ربه خوش راجه‌لی او دلی محرقه او لعنه یاندرسون ۱۰ اما آکر اونن قربانی محرقه ایچون سوریلدن اولسه کرک قوبیلدن و یا کچیلدن اولسون کرک ارک و عبیسز نزیب ایلسون ۱۱ او اونی مذبح دالی سین شمال طرفه رین حضورنه ذبح ایلیوب بی هارون اولان کاهنلر اون قانی مذبح دوره‌سته سپسونلر ۱۲ او اونی پاره پاره ایلیوب اونن باشی و بیهنه ده الوب کاهن بولری مذبح اوسته اولان او دن اوسته کی او دونلرن اوسته دوزسون ۱۳ و ایچنی این پاچه‌لرینی صو این بوبیوب کاهن هامیسی مذبح اوسته نزیب ایلیوب یاندرسون بوره خوش راجه‌لی او دلی محرقه در ۱۴ اما آکر اونن قربانی ربه قوشلدن اولسه اونه اوزینن قربانی قمری‌لردن و یا کوکرچین بالازنیدن کرک کنورسون ۱۵ و کاهن او اونی مذبحه نزیب ایلیوب باشی اوزسون و مذبحه ده یاندرسون و اونن قانی مذبح یانه توکلسون ۱۶ و چینه‌دانی این پرلرینی چخاردوب او اونی مذبح یانه مشرق طرفه کی کول برینه آنسون ۱۷ او اونی قنادرلریدن برسون اما آبرماسون و کاهن او اونی مذبحه او دن اوسته کی او دونلرن اوسته یاندرسون بوره خوش راجه‌لی او دلی محرقه در

ایکنخی باب

او وقیک بر کیسه ربه چورک قربانی کنورسه اونن قربانی کرک خالص اون اولسون و اونن اوسته یاغ توکوب کرک اوسته کندر قویسون ۲۰ او اونی بی هارون اولان کاهنلرن یانه کنورسون و کاهن او ندن بعنی خالص او ندن و یاغ ندن آوجی این آوجلیوب نام کندری این او نی یادکار ایچون مذبحه ربه خوش راجه‌لی او دلی محرقه یاندرسون ۲۱ و چورک قربانی باقیسی هارون این اوغللرینتکی در رین او دلی قربانلریدن بو اقدس در ۲۲ و وقیک نورده بشش چورک قربانی کنورس کرک خالص او ندن یاغ

éyləsin

7*və kâhin Hârunun oğulları məzbahın üstünə od qoyub odunu odun üstünə düzsünlər

8*və bən-i Hârun olan kâhinlər pârləri və baş-inən çihəni məzbaha olan odun üstündəki odunların üstünə düzsünlər

9*amâ onun içini və paçalarını su-inən yusun və kâhin hamısını gərək məzbahın üstündə ə hoş râyihalı odlu mahruqa olmağa yandırsın

10*amâ əğər onun qurbâni mahruqa üçün sürülərdən olsa gərək qoyunlardan və yâ keçilərdən olsun gərək erkək və 'aybsız taqrîb éyləsin

11*və onu məzbahın dâlisində şimâl tarafında RƏBBin huzûrunda zac éyləyib bən-i Hârun olan kâhinlər onun qanını məzbahın dəvrəsində səpsinlər

12*və onu pârə pârə éyləyib onın başını və pihini də alîb kâhin buları məzbuhan üstündə olan odun üstündəki odunların üstünə düzsün

13*və içi-inən paçalarını su-inən yuyub kâhin hamısını məzbuhan üstündə taqrîb éyləyib yandırsın bu RƏBBə hoş râyihalı odlu mahruqadır

14*və amâ əğər onun qurbâni RƏBBə quşlardan olsa onda özünün qurbânını qumrulardan və yâ göğərçin bâlâlarından gərək götürsün

15*və kâhin onu məzbaha taqrîb éyləyib başını üzsün və məzbahda da yandırsın və onun qanı məzbahın yanına tökülsün

16*və çinədâni-inən pərlerini çıxardıb onu məzbahın yanına maşraq tarafındaki kül yərine atsın

17*və onu qanadlarından yırtıtsın amâ ayırmasın və kâhin onu məzbahda odun üstündəki odunların üstündə yandırsın bu RƏBBə hoş râyihalı odlu mahruqadır

ikinci bâb

1*və vaktiñə bir kimsə RƏBBə çörək qurbâni gətirsə onun qurbâni gərək hâlis un olsun və onun üstünə yağ töküb gərək üstünə kündür qoysun

2*və onu bən-i Hârun olan kâhinlər yanına götürsün və kâhin ondan ya 'nî hâlis undan və yağından ovucu-inən ovuclayıb tamâm kündürü-inən onu yâdkâr üçün məzbaha RƏBBə hoş râyihalı odlu mahruqa uandırsın

3*və çörək qurbânının bâkisi Hârun-inən oğullarınınkidir RƏBBin odlu qurbânlarından bu akdəsdir

4*və vaxtiñə təndirdə bişmiş çörək qurbâni götürsün gərək hâlis undan yağ ∞

این بوغملش مایسز فطیلر و باع سورنلش مایسز لواشلر اولسون ۵ واکر قربالث تابده بشمش چورک قربانی اولسه کرک خالص اوندن باع این بوغملش مایسز اولسون ۶ اوئی پاره ایلیوب اوستنه باع توکنس او چورک قربانی در ۷ واکر قربانک بیتی ده بشمش چورک قربانی اولسه او کرک خالص اوندن باع این قابرلسوں ۸ او بولدن قایرلش چورک قربانگی ره کنوروب اوئی کاهن بانه آپارمن و او اونی مذجھ تقریب ایلسون ۹ و کاهن او چورک قربانندن بادکاری ابجون کوتروب مذجھ اوستندن یاندرسون بو ره خوش رایھمی اودلی قربان در ۱۰ چورک قربانن باقی سی هارون این اوغللرینگی در رین اودلی قربانلرندن اقدس در ۱۱ ره قربان کنوردیکر چورک قربانلرندن هیچ بریسني مایھلی ایلمیسز چونکه هیچ مایه وهیچ بال کرک ره قربان یاندرمیسز ۱۲ بولری ره نور قربانی کنورون اما خوش رایھمی قربان ابجون اوئی مذجھ اوستنه هیچ چیخارتمیسز ۱۳ و سن چورک قربانکن هامسني کرک دوز این دوزلیس و سن چورک قربانکن اوستندن سن اللهکن عهدین دوزنی موقوف ایلمیس های قربانلرکن اوستند دوز تقریب ایلمیس ۱۴ واکر ره نور هدیه سني تقریب ایلمیس اوند اود این قاوللش کوک سنبه لار یعنی آکین دن دوکلمش نورگن هدیه سني کنوروس ۱۵ اوون اوستنه باع توکوب اوستنه کدر ده قوبیس او هدیه در ۱۶ اوکاهن اوین دوکلمش بوغدادسدن واون یاغندن اونن بادکاری ابجون اونن هامی کدری این یاندرسون بو ره اودلی قربان در

اوچنجی باب

اما آکر اونن قربانی سلامت ذیحمسی اولسه واکر ماللردن قربان کنوره خواه ارکک اولسون خواه دیشی اوئی کرک رین حضورنلا عیسیز کنورسون ۲ والى قربانش باشه قوبیسون واونی جماعت چادرین قایپوسن کسون و بى هارون کاهنلر قای مذجھ دوره سند سپسونلر ۳ وسلامت قربانندن ره اودلی قربان کنوروب باغرصف اورن یېھنی و باغرصفن اوستند اولان نام یېھنی ۴ واکی بوكرکارینی و بانه اولرت

-inən yoğrulmuş mayasız fitırlar və yağ sürülmüş mayasız ləvâşələr olsun
 5*və əğər qurbânıñ tâbədə bişmiş çörək qurbâni olsa gərək hâlis undan yağ-inən yoğrulmuş mayasız olsun
 6*onu pârə pârə éyləyib üstünə yağ tökəsin o çörək qurbânidir
 7*və əğər qurbânıñ piyyî də bişmiş çörək qurbâni olsa o gərək hâlis undan yağ-inən kayrlılsın
 8*və bulardan qayrulmuş çörək qurbâni RƏBBə götürüb onu kâhinin yanına aparasıń və o onu məzbaha taqrîb éyləsİN
 9*və kâhin o çörək qurbânından yâdgâri içün götürüb məzbâh üstündə yandırsın bu RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbândır
 10*və çörək qurbânının bâkisi Hârun-inən oğullarınınkıdir RƏBBin odlu qurbânlarından aqdasdır
 11*RƏBBə qurbân götürdüňüz çörək qurbânlarından hîç birisini mâyali eyləmeyəsiz çünkü hîç mâyə və hîç bal gərək RƏBBə qurbân yandırmayasız
 12*buları RƏBBə nübar qurbâni götürün amâ hoş râyihalı qurbân içün onu məzbuh üstüne hîç çıxartmıyasız
 13*və sənin çörək qurbânıñ hamısını gərək düz-inən düzləyəsən və sənin çörək qurbânıñ üstündən sənin Allahıñın ‘əhdinin duzunu muqaf eyləmeyəsən hamı qurbânlarıñın üstündə düz taqrîb éyləyəsən
 14*və əğər RƏBBə nübar hədiyəsini taqrîb éyləyəsən onda od-inən qavrulmuş kök sənbələlər ya ‘nî əkindən döğülmüş nübrajın hədiyəsini götürəsən
 15*və onun üstünə yağ töküb üstünə kündür də qoyasən o hədiyədir
 16*və kâhin onun döğülmüş buğdasından və onun yağından onun yâdgâri içün onun hamı kündürü-inən yandırasən bu RƏBBə odlu qurbândır

üçüncü bâb

1*amâ əğər onun qurbâni səlâmət zəbihası olsa və əğər mâllardan qurbân götürsə h̄âh erkək olsun h̄âh dişi onu gərək RƏBBin huzûrunda ‘aybsız götürsün
 2*və əlini qurbânının başına qoysun və onu cəmâ’at çadırının qapısında kəssin və bən-i Hârun kâhinlər qanı məzbahın dəvrəsində səpsinlər
 3*və səlâmət qurbânından RƏBBə odlu qurbân qurbân götürüb bağırsağı örtən pîhini və bağırsağının üstündə olan tamâm pîhini
 4*və iki böğrəklərini və bələ də olarin ∞

اوستنک کی پیهی و بوکرکلر این فرا جھکرن اوستنک کی زایدئی آبروب ۵ بنی هارون
 بونی مذبحده اودن اوستنک کی اودونلرن اوستنک اولان محرقه این ره خوش راجھلی
 اودلی قربان یاندرسونلر ۶ اما اکر اونن ره سلامت ایچون کتوردبکی قربانی سوریلدن
 اولسه خواه آرک و خواه دبیشی کرک اونی عیسیز قربان کنورسون ۷ اکر اونن
 کتوردبکی قربان قوزی اولسه اونی کرک رین حضورنک کنورسون ۸ والنی قربانی
 باشه قوبوب اونی جماعت چادرین قباغنده ذبح ایلسون و بنی هارون اونن فانی
 مذبحن دورهسته سپسونلر ۹ وسلامت ذبیحه سندن ره اودلی قربان کنورسون اونن
 یاغنی وقام قوبرغنى بزدمین یانندن آبروب و باغرصنعنی اورتن پیهی ومهه باغرصنعن
 اوستنک اولان پیهی ۱۰ اوایکی بوکرکلرینی وبلک اولرن اوستنک اولان پیهی وبوکرکلر
 این فراجکرن اوستنک کی زایدئی آبروب ۱۱ کاهن اونی ره اودلی قربان چورکی کبی
 مذبحن یاندرسون ۱۲ اوکر اونن قربانی کبی اولسه اونی کرک رین حضورنک کنورسون
 ۱۳ والنی اونن باشه قوبوب اونی جماعت چادرین قباغنده ذبح ایلسون وبنی هارون
 اونن فانی مذبحن دورهسته سپسونلر ۱۴ اووندن اوز قربانی ره اودلی قربان چکرسون
 اونن باغرصنعنی اورتن پیهی و باغرصنعنی اوستنک اولان هامی پیهی ۱۵ اوایکی بوکرکلری
 وبلک اولرن اوستنک کی پیهی وبوکرکلر این فراجکرن اوستنک کی زایدئی آبروب
 ۱۶ کاهن هامی پیهی مذبحن اوستنک ره خوش راجھلی اودلی قربان چورکی کبی
 یاندرسون ۱۷ بوسزه سزن هامی مسکلرزدہ دور بدوارابدی قانون اولادج در هیچ
 پیهی و هیچ فان کرک پیهی سز

در دنخی باب

آبروب مویی این داشوب دیدبک ۲ بنی اسرائیل این داشوب دی که اکر بر
 کیمسه یلسلک لک این رین او هامی نهی ایلدیکی امرلرندن بریشن خلافته کاه ایشله سه
 ۱۳ اکر مسح اولان کاهن قومه کاه سبی اولان بر خطا ایلسه اونه کرک اوز مرتب
 اولدیگی کنادن اوفری ماللردن بر عیسیز جونکه ره کاه قربانی کنورسون ۴ او جونکه نی

üstündəki pîhi və iki böğrəklər-inən qara ciğərin üstündəki zəydanı ayırıb
 5*bən-i Hârununu məzbahda odun üstündəki odunların üstündə olan mahruq-a-
 inən RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbân yandırsınlar
 6*amâ əğər onun RƏBBə səlâmət üçün götürdügü qurbâni sürüllərdən olsa h̄âh
 erkək və h̄âh dişi gərək onu ‘aybsız qurbân götürsün
 7*əğər onun götürdügü qurbân quzu olsa onu gərək RƏBBin huzûrunda götürsün
 8*və əlini qurbânın başına qoyub onu cəmâ’at çadırının qabağında zac eyləsin və
 bən-i Hârun onun qanını məzbahın dəvrəsində səpsinlər
 9*və səlâmət zəbihasından RƏBBə odlu qurbân götürsün onun yağını və tamâm
 quyuğunu bəndəminin yanından ayırıb və bağırsağıń örtən pîhi və həm də
 bağırsağının üstündə olan pîhi
 10*və iki böğrəklərni və belə də olarin üstündə olan pîhi və böğrəklər-inən
 karaciğərin üstündəki zâidəni ayırıb
 11*kâhin onu RƏBBə odlu qurbân çörəgi-kimi məzbuhta yandırsın
 12*və eğər onun qurbâni keçi olsa onu gərək RƏBBin huzûrunda götürsün
 13*və əlini onun başına qoyub onu cəmâ’at çadırının qabağında zəbh eyləsin və
 bən-i Hârun onun qanını məzbuhan dəvrəsində səpsinlər
 14*və ondan öz qurbânını RƏBBə odlu qurbân gəçirtsin onun bağırsağıń örtən pîhi
 bağırsağının üstündə olan hamı pîhi
 15*və iki böğrəklərni və belə də olarin üstündəki pîhi və böğrəklər-inən karaciğərin
 üstündəki zâidəni ayırıb
 16*kâhin hamı pîhi məzbahın üstündə RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbân çörəgi-kimi
 yandırsın
 17*bu sizə sizin hamı məskənlərinizdə dəvir bə dəvir əbədi qanûn olacaqdır həç
 piy və həç qan gərək yəməyəsiz

dördüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki
 2*bən-i İsrâ’el-inən danışıb dədi ki əğər bir kimsə bilməməklik-inən RƏBBin o
 hamı nəhay éylədiyi əmirlərindən birisinin hilâfina günâh işləsə
 3*əğər məsh olan kâhin qövmə günâh səbəbi olan bir hatâ éyləsə onda gərək öz
 mürtəkəb olduğu günâhdan ötürü mällardan bir ‘aybsız cöngə RƏBBə günâh
 qurbâni götürsün
 4*o cöngəni ∞

جماعت چادرین قایپوسه رین حضورینه کتوروب الی جونکن باشه قوسون
و جونکنی رین حضورنک ذج ایلسون ۵ و مسح اولان کاهن جونکن فاندن کتوروب
اوئی جماعت چادرینه آپارسون ۶ و کاهن بارماغنى قاھه بازروب فاندن رین حضورنک
قدسن حجاب پردهستن قباغند بدی دفعه سپسون ۷ و کاهن او فاندن جماعت چادرینه
رین حضورنک اولان خوش عطرلی بخور مذبحن بوبنوزلرینه سورتسون و جونکن فالان
فاندن هامیسی جماعت چادرین قایپوسنک اولان محرقه مذبحن دیبیه توکسون ۸ و کاهن
قربانی اولان جونکن هامی پیهی اویندن آلسون یعنی اوین با غرضی اورت بیهی
و با غرضی اوتندن اولان تام پیهی ۹ و ایکی بوکرکلری و بلک اولرن اوتندن اولان بیهی
و بوکرکلر این قراجھکرن اوستندن اولان زایلنی آپرسون ۱۰ نیجه که سلامت
ذیمحسی اولان جونکدن آپرلدى و کاهن اولری محرقه مذبحن اوستندن یاندرسون
۱۱ و جونکن دریسی و اتنن هامیسی اوین باشی و با چملری و با غرضی و تزکی این
۱۲ یعنی تامر جونکنی اردودن اشیکه کول توکلن یاک برو چیخاردوب اوئی اوراده
او دونلر اوستندن اود این یاندرسون کول توکلن برده یاندرسون ۱۳ و اکر اسرائیل
تامر جماعتی قصدسز خطاب ایلسه و کینیت ده جماعتن کوزلرندن کرلون فالسے و رین
قدغن ایلش امرلرندن بریسته مرنک اولوب صاحب تنصیر اولسه ۱۴ و او ایلدیکلری
خطاب صوره معلوم اویسه اوین کرک او جماعت ماللردن بر جونکه کاه فربانی کتورسون
یعنی اوئی کرک جماعت چادرین قباغنه کتوروب ۱۵ جماعتن شبلری رین حضورنک
اللرینی جونکن باشه قویسونلر و او جونکنی رین حضورنک کسونلر ۱۶ و مسح اولان
کاهن جونکن فاندن جماعت چادرینه آپارسون ۱۷ و کاهن بارماغنى قاھه بازروب
رین حضورنک بدی دفعه حجاب پردهستن طرفه سپسون ۱۸ او فاندن جماعت چادرینه
اولان رین حضورنکی مذبحن بوبنوزلرینه سورتسون و فالان فاندن هامیسی جماعت
چادرین قایپوسنک اولان محرقه مذبحن دیبیه توکسون ۱۹ و اوین هامی پیهی اویند
کتوروب مذبحن یاندرسون ۲۰ او جونکه یه ده ایله ایلسون نیجه که کاه قربانی
جونکسنه ایلدی اوئه ده ایله ایلسون و کاهن اولر ایچون کفارت ایلیوب اولرە عنو

cəmâ'at çadırının qapısına RƏBBin huzûruna götürüb əlini cöngənin başına qoyasın və cöngəni RƏBBin huzûrunda zac éyləyəsin

5*və məsh olan kâhin cöngənin qanından götürüb onu cəmâ'at çadırına aparsın

6*və kâhin barmağını qana batırıb qandan RƏBBin huzûrunda kudsın hicâb pərdəsinin qabağında yedi dəfa' səpsin

7*və kâhin o qandan cəmâ'at çadırında RƏBBin huzûrunda olan hoş 'itırlı buhur məzbahının boynuzlarına sürtsün və congənin qalan qanının hamisini cəmâ'at çadırının qapısında olan mahruqa mezbahının dibinə töksün

8*və günâh qurbânı olan congənin hamı pîhini ondan alsın ya'nî onun bağırsağıını örten pîhi və bağırsağın üstündə olan tamâm pîhi

9*və iki böğürkləri və bələ də oların üstündə olan pîhi və böğürklər-inən karaciğerin üstündə olan zəydəni ayırsın

10*nicə ki səlâmət zabîhası olan cöngədən ayrıldı və kâhin oları mahruqa məzbahın üstündə yandırsın

11*və cöngənin dərisini və ətinin hamisini onun başı və paçaları və bağırsağı və təzəgi-inən

12*ya'nî tamâm cöngəni ordudan eşīğə kül tökülən pâk yerə çıxardıb onu orada odunlar üstündə od-inən yandırsın kül tökülən yerdə yandırılsın

13*və əğər İsrâ'él-in tamâm cəmâ'ati qasdsız hata eyləsə və kəyfiyat də cəmâ'atin gözlərindən gizlən qalsa və RƏBBin qadağan eyləmiş əmrlərinden birisinə mürtəkəb olub sâhib-i taqsır olsa

14*və o éyldedikleri hatâ sora ma'lüm olsa onda gərək o cəmâ'at mällardan bir cöngə günâh kəfârəti götürsün ya'nî onu gərək cəmâ'at çadırının qabağına götürüb

15*cəmâ'atin şeyhləri RƏBBin huzûrunda əllərini cöngənin başına qoysunlar və o cöngəni RƏBBin huzûrunda kəssinlər

16*və məsh olan kâhin cöngənin qanından cəmâ'at çadırına aparsın

17*və kâhin bir barmağını qana batırıb RƏBBin huzûrunda yeddi dəfa' hicâb pərdəsinin tarafına səpsin

18*və o qandan cəmâ'at çadırında olan RƏBBin huzûrundakı məzbuhun boynuzlarına sürtsün və qalan qanının hamisini cəmâ'at çadırının qapısında olan mahruqa məzbuhunun dibinə töksün

19*və onun hamı pîhini ondan gətirib məzbâhda yandırsın

20*və o cöngəyə də éylə éyləsin və kâhin olar üçün kəfârət éyləyib nicə ki günâh qurbânının cöngəsinə éylədi ona da íylə éyləsin və kâhin olar üçün kəfârət eyləyib olara afv ∞

اولا جندر ۲۱ و جونكى اور دودن اشىكه آباروب اونى ياندرسون نىجه كە اوئىجى
 جونكى ياندرويدر بۇ جماعتن كەاهن قربانى در ۲۲ آكىر ئىسلەدن بىرسى خطا ايلبوب
 اوزاللىرى رىن قدغان ايلدىكى امېرلەندن بىرسىن ضدىنه قىسىز كەاه ايلسە ۲۳ واون
 مەنك اولدىغى كەاه اوزىزه يىلدەرسە اوئى او كىرك اوز قربانى كېچىلەدن بىراڭك
 عېسىز ارجى كنورسون ۲۴ واللى ارجىن باشە قوبوب اونى او بىردى كە محرقە قربانى كىسىر
 رىن حضورىنىڭ كىسون بۇ كەاه قربانى در ۲۵ و كەاه كەاه قربانىن قانىدىن بىرماڭى اين
 كۇنرۇب محرقەن مذبحىن بۇينۇزلىرىنە سورتىسون و قالان قانى محرقە مذبحىن دېبىنە
 نوکسون ۲۶ واونن هاى پېھنى مذبحىن ياندرسون نىجه كە سلامت قربانىن ذېمىھىسىن
 پېھنى ياندردى و كەاه اوئى اىچۇن اوئى كەاهنەن كفارات ايلسون واونە عنو اولنەجق
 در ۲۷ و آكرا او دىيارن قومىدىن بىر شخص رىن قدغان ايلدىكى امېرلەندن بىرسىن ضدىنه
 قىسىز خطا ايلبوب كەاه ايلسە ۲۸ واون مەنك اولدىغى كەاه اوزىزه يىلدەرسە
 اوئى او كىرك اوز قربانى كېچىلەدن بىر عېسىز دېشى كېنى اوز مەنك اولدىغى كەاهنەن
 اوئى كنورسون ۲۹ واللى كەاه قربانىن باشە قوبوب كەاه قربانى محرقەن بىزىن كىسون
 ۳۰ و كەاه بىرماڭى اين اوئى قانىدىن كۇنرۇب محرقە مذبحىن بۇينۇزلىرىنە سورتىسون
 و قالان قانىن هامىسىن مذبحىن دېبىنە نوکسون ۲۱ واون جىلە پېھنى چىخارتسون نىجه كە
 سلامت ذېمىھىسىن اوستىدىن بې كۇنلۇر و شاھن مذبحىن رەخوش راجىھ او لمۇغە
 ياندرسون و كەاه اوئى اىچۇن كفارات ايلبوب اوئى عنو اولنەجق در ۲۲ و آكرا كەاه
 قربانى اىچۇن قوزى كنورسە اوئى كىرك بىر عېسىز دېشى قوزى كنورسون ۲۳ واللى كەاه
 قربانىن باشە قوبوب اوئى كەاه قربانى كىسون او بىردى كە محرقە كىسلىر ۲۴ و كەاه
 بىرماڭى اين كەاه قربانىن قانىدىن كۇنرۇب محرقە مذبحىن بۇينۇزلىرىنە سورتىسون و قالان
 قانىن هامىسىن مذبحىن دېبىنە توکسون ۲۵ و هاى پېھنى آلسون نىجه كە سلامت
 ذېمىھىسىدىن قوزىن بېھنى كۇنلۇر و كەاه اولىرى رىن او دلى قربانلىرى اين بىلە مذبحىن
 ياندرسون و كەاه اوئى ايلدىكى كەاهن اوئى اىچۇن كىثارات ايلسون واونە
 عنو اولنەجق در

olacaqdır

21*və cöngəni ordudan əşigə aparıb onu yandırsın nıcə ki əvvəlinci cöngəni yandırıbdır bu cəmə' atın günahının qurbânıdır

22*əğər re'islərdən birisi hatâ eyləyib öz Allahi RƏBBin qadağan éylədiyi əmrlərindən birisinin zadına qasdsız günah eyləsə

23*və onun mürtəkəb olduğu günah özünə bildirilsə onda o gərək öz qurbânını keçilərdən bir ərkək 'aybsız ərgəc götürsün

24*və əlini ərgəcin başına qoyub onu o yerdə ki mahruqa qurbânını kəsərlər RƏBBin huzûrunda kəssin bu günah qurbânıdır

25*və kâhin günah qurbânının qanından barmağı-inən götürüb mahruqanın məzbu-hunun boynuzlarına sürtsün və qalan qanı mahruqa məzbahının dibinə töksün

26*və onun hamı pîhini məzbahda yandırsın nıcə ki səlâmət qurbânının zəbihasının pîhini yandırıdı və kâhin onun üçün onun günahından kəfârət éyləsin və ona afv olu-naçaqdır

27*və əğər o diyârin qavmindən bir şaxs RƏBBin qadağan éylədiyi əmrlərdən birisinin zadına qasdsız hatâ eyləyib günah eyləsə

28*və onun mürtəkəb olduğu günah özünə bildirilsə ond o gərək öz qurbânını kə-çilərdən bir 'aybsız dişi keçi öz mürtəkəb olduğu günahdan ötürü götürsün

29*və əlini günah qurbânının başına qoyub günah qurbânını mahruqanın yərində kəssin

30*və kâhin barmağı-inən onun qanından götürüb maxruqa məzbahının boynuzlarına sürtsün və qalan qanının hamısını məzbahın dibinə töksün

31*və onun cümlə pîhini çıxartsın nıcə ki səlâmət zəbhəhasının üstündən payə götürülür və kâhin məzbahda RƏBBə hoş râyiha olmağa yandırsın və kâhin onun üçün kəfâ-rət éyləyib ona afv olunacaqdır

32*və əğər günah qurbâni üçün quzu götürsə onda gərək bir 'aybsız dişi quzú götür-sün

33*və əlini günah qurbânının başına qoyub onu günah qurbâni kəsəsin o yerdəki max-ruqa kəsilir

34*və kâhin barmağı-inən günah qurbânının qanından götürüb maxruqa məzbu-hunun boynuzlarına sürtsün və qalan qanının hamısını məzbuhun dibinə töksün

35*və hamı pîhini alsın nıcə ki səlâmət zəbhəhasından quzunun pîhi götürülür və kâhin oları RƏBBin odlu qurbânları-inən bilə məzbahda yandırsın və kâhin onun éylədiyi günahdan ötürü onun üçün kəfârət éyləsin və ona afv olunacaqdır ∞

پشچی باب

اًکر بر شخص کاه ایشله و آند سینی اشیدوب شاهد اویسه که با کورش و با
یلمش اویوب خبر و برمه کرک اوز بازخواستنی چکسون ۲ و با بر شخص یلمبوب هر
هانسی بر نایاک زاده دکسه خواه نایاک جانور لاثه سنه و خواه نایاک حیوان لاثه و خواه
نایاک حشرات لاثه سنه او نایاک در و مقصودر ۳ و اکر یلمبوب انسان مردار لغه دکه
هر هانسی مردار لغه که اویسه که اوندن مردار لتفق اویور واو صوره خبر آلسه اویه
مقصر در ۴ و با اکر بر شخص هرزه دانشمی این بانلق ایلمکه و بایخشی لق ایلمکه آند
ایچسه هر نیجه که آدم لر آند ایچن هرزه دانشلر و اطلاعی بوخ ایش و صوره یله اویه
بولرن بریسن مقصود در ۵ و وقیکه بولرن بریسن ضدیه مقصود در اویه مر نک
او لدیغی نقصیری افرا ایلسون ۶ و ره کاه قربانی مر تک او لدیغی کاهدن اویه
سور یلدن بر دیشی قوبون و با بر دیشی کچی کاه قربانی کنورسون و کاهن اویه ایجون
اویه کاهدن کفارت ایلسون ۷ اما اکر الی بر قوبونه چامنرا اویه اویه مر تک او لدیغی
کاهدن اویه اویه کاه قربانی ایکی قدری و با ایکی کوکر چین بالانی ره کنورسون
بریسن کاه قربانی و بریسن محرقه ۸ او اولری کاهن یانه آیارسون و کاه قربانی اویه
اویل نفریب ایلسون و بوبونن قباغدن باشی کسون اماره ایلسون ۹ و کاه قربانی
فایندن مذبحن یانن طرفه سیسون و فایندن قالانی مذبحن دینه توکسون بو کاه قربانی
در ۱۰ و ایکنی سنه قاعده به کوره محرقه ایلسون و کاهن اویه ایجون اویه مر نک او لدیغی
کاهدن کفارت ایلسون و اویه عنو اویه هچ در ۱۱ او اکر الی ایکی قدری به و با ایکی
کوکر چین بالانه پتشمر اویه او کاه ایشلین بر اینا خالص اویه عشر بی کاه قربانی
کنورسون اویه اوسته یاغ نوکله سون و اویه اوسته کدر قویلمسون جونکه او کاه
قربانی در ۱۲ او اویه کاهن یانه کنورسون و کاهن اویه یادکار ایجون بر دولی
آوج آوجلیوب اویه رین اودلی قربانلری این مذبحن یاندرسون بو کاه قرباندر
اویه کاهن اویه بولرن بریسن ضدیه مر تک او لدیغی کاهدن اویه کفارت ایلسوب ۱۳

bəşinci bâb

- 1*əğər bir şaxs günâh işləsə və and səsini eşidib şahid olsa ki yâ görmüş və yâ bilmış olub habər vərməsə gərək öz bəd-həvâhsını çəksin
- 2*və yâ bir şəxs bilməyib hər hansı bir nâ-pâkzadə dəğsə h̄âh nâ-pâk həyvân lâşəsinə və h̄âh nâ-pâk haşərât lâşəsinə o nâ-pâkdir və maqsurdur
- 3*və əğər bilməyib insan murdârlığına dəğsə hər hansı murdârlığı ki olsə ki ondan murdârlanmaq olur və o sora habər alsa onda maqsurdur
- 4*və yâ əğər bir şəxs hərzə danışmaq-inən yamânlıq eyləməğə and içsə hər nicə ki ədamlar and içəndə hərzə danışırlar və itilâi' yox émiş və sora bilsə onda buların birisində maqsurdur
- 5*və vaktiñə buların birisinin zadına maqsurdur onda mürtəkəb olduğu taqsıri iqrâr eyləsin
- 6*və RƏBBə günâh qurbânını mürtəkəb olduğu günâhdan ötürü sürüldən bir diş qoyun və yâ bir diş qoçu günâh qurbâni götürsün və kâhin onun için onun günâhindən kəfərət eyləsin
- 7*və amâ əğər əli bir qoyuna çatmir onda öz mürtəkəb olduğu günâhinden ötürü öz günâh qurbânını iki qumru və yâ iki göğərçin balası RƏBBə götürsün birisini günâh qurbâni ve birisini mahruqa
- 8*və oları kâhinin yanına aparsın və günâh qurbâni olanı əvvəl təqərrüb éyləsin və boynunun qabağından başını kəssin amâ redd éyləməsin
- 9*və günâh qurbânının qanından məzbahın yanının tarafına səpsin və qanının qalanı məzbahın dibinə töksün bu günâh qurbânidir
- 10*və ikincisini qâ' idəyə görə mahruqa éyləsin və kâhin onun için onun mürtəkəb olduğu günâhinden kəfərət eyləsin və ona afv olunacaqdır
- 11*və əğər əli iki qumruya və yâ iki göğərçin balasına yətişmər əlində o günâh işləyən bir əfə hâlis unun 'aşrını günâh qurbâni götürsün onun üstünə yağ tökülməsin və onun üstünə kündür qoyulmasın çünkü o günâh qurbânidir
- 12*və o onu kâhinin yanına götürsün və kâhin ondan yâdgâr için bir dolu ovuc ovuclayıb onu RƏBBin odlu qurbânları-inən məzbahda yandırsın bu günâh qurbânidir
- 13*və kâhin onun buların birisinin zadına mürtəkəb olduğu günâhinden ötürü kəfərət éyləyib ∞

اونه عنو اولنه جق در و بو کاهن ايجون چورك قرباني کمي اويسون ۱۴ و رب موسى اين داشوب ديديكه ۱۵ اکر بر شخص نجاوز ايبيوب يلمسك لک اين رين مقدس قانونلرinden بر يسن ضد به کاه ايلسه اونه او اوز کاه قربانی ره سوريلدن بر عيسز قوج کورسون سن کديکث قيمته کوره قدس مثالى اين او قدر مثالى کومش کاه قرباني کورسون ۱۶ و مقدس قانونلرinden بر يسن ضد به ايديکي ضرور عوضني وبرسون واون خمسني ده علاوه اون اونسته قوبسون وا اون کاهنه وبرسون وکاهن او کاه قربانش قوجى اين اون ايجون کفارت ايبيوب اونه عنو اولنه جق در ۱۷ و اکر بر شخص کاه ايشليوب رين قدغن ايديکي هاي امرلدن بر يسن ضد به عمل ايلسه ويلمسه او که مقصر در وکك او ز بازخواستى چكسون ۱۸ او کك سن کديکث قيمته کوره کاهن يانه سوريلدن بر عيسز قوج کاه قرباني کورسون وکاهن اون ايجون اون سهوا يلبيوب خطاب ايديکندن او ترى کفارت ايلسون واونه عنو اولنه جق در ۱۹ بو کاه قرباني در او البه رين حضورنده مقصر در

آنځجي باب

اورب موسى اين داشوب ديديكه ۱۲ اکر بر شخص نجاوز ايبيوب رين ضد به کاه ايلسه واوز قونشي سنه اماتي ويا الله تسلیم اولاني وياغصب اویلش ويا حيله اين آمش بر شئي انکار ايلسه ۳ ويابرايتمشى نایاندن صوره اوئي انکار ايلسه ويلان آند ايجسه او هر زادرلن بر يسندين او ترى که اسان او ندن او نرى کاه ايبلر ۴ پس کك در که کاه ايشليوب منصر او لدېيغى ايجون او غصب ايديکي ويا حيله اين آلدېيغى ويابا اونه امامت وبريلن شئي ويابا او تاپدېيغى ايتمشى كېرى وبرسون ۵ ويابهنه اوستنده که يلان آند ايجويدر اون اصلنى واون بر خمسى ده اوستنده علاوه قوبوب كېرى وبرسون کاه قربانى كېردن کونه اوئي کرك صاحبه وبرسون ۶ وکاه قربانى سن مقرر ايديکىن کوره کاه قرباني ايجون سوريلدن بر عيسز قوج کاهن يانه کشورسون ۷ وکاهن او ندن او نرى رين حضورنده کفارت ايلسون واونه عنو اولنه جق در هر نه که اون

ona afv olunacaqdır və bu kâhin için çörək qurbâni-kimi olsun

14*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

15*əğər şahs təcavüz èyləyib bilməməklik-inən RƏBBin müqəddəs qânunlarından birisinin zadına günâh èyləsə onda o öz günâh qurbânını RƏBBə sürürlərdən bir 'aybsız koç götürsün sənin kəsdigiñ qiymətə görə qüdsin miskalı-inən o qadar misqâl gümüş günâh qurbâni götürsün

16*və müqəddəs qânunlarından birisinin zadına èylədiyi zararın 'əvəzini vərsin və onun hamisini da 'ilâvə-inən üstünə qoysun və o onu kâhinə vərsin və kâhin o günâh qurbânının koçu-inən onun üçün kəfârət èyləyib ona afv olunacaqdır

17*və əğər bir şahs günâh işləyib RƏBBin qadağan èylədiyi hamı emrlərdən birisinin zadına amâl èyləsə və bilməsə o günâh maqsurdur və gərək öz bâzhəvâstını çəksin

18*və gərək sənin kəsdigiñ qiymətə görə kâhinin yanına sürürlərdən bir 'aybsız koç günâh qurbâni götürsün və kâhin onun onun səxvən bilməyib hatâ èylədigindən ötürü kəfârət eyləsin və ona afv olunacaqdır

19*bu günâh qurbânidir o əlbət RƏBBin huzûrunda maqsurdur

altinci bâb

1*və Rəbb Musa-inən danışib dədi ki

2*əğər bir şəxs təcavüz èyləyib RƏBBin zadına günâh èyləsə və öz qonşusuna əmânəti və yâ əlinə təslim olanı və yâ əsab olmuş və yâ hilə-inən almış bir şey'i inkâr eyləsə

3*əğər və yâ bir ítilmiş tapandan sora onu inkâr eyləsə və yalân and içsə o hər zâdlardan birisindən ötürü ki insân ondan ötürü günâh èylər

4*pəs gərəkdir ki günâh işləyib maqsur olduğu üçün o əsab èylədiyi və yâ hilə-inən aldıgi və yâ ona əmânət vərilən şey'i və yâ o tapdışı ítilmiş gəri vərsin

5*və yâ hər nə üstündəki yalân and içibdir onun aslini və onun bir hamısı da üstünə 'elâvə qoyub gəri vərsin günâh qurbânını gəçirdən gündə onu gərək sâhibinə vərsin

6*və günâh qurbânını sənin muqarrər eylediğinə görə günâh qurbâni için sürürlərdən bir 'aybsız qoç kâhinin yanına götürsün

7*və kâhin ondan ötürü RƏBBin huzûrunda kəfârət eyləsin və ona afv olunacaqdır hər nə ki onun ∞

سېسى این کاه ايلش اولىه ۸ ورب موسى اين دانشوب ديدىكە ۹ هارون اين اوغلارىنە امر ايلبوب ديمىن كە محقرىن قانوني بولۇر بىنى محقرە كىك ئام كىچە صحىھ كىمەن مذجنۇن اودىن اوسىنە اولوب مذجنۇن اودى اوند يانسون ۱۰ اوکاھن اوز كان دونىنى وكتان زيرجاھەمنى آكىتە كىبوب اودن يالدرىبغى محقرىن كولۇنى مذجنۇن اوستىنەن كونزوب اونى مذجنۇن باته نوڭسون ۱۱ صورەلىلىنى چىخاردوب اوزكە پاتلارلىرى كىسون وکولى اوردوون اشىكە بىر ياك بىر آپارسون ۱۲ مذجنۇن اوستىنەكى اواد اوندە يانسون وسوئەسون وکاھن هر سەراون اوسىنە اوددىن ياندروب محقرەنى اوتن اوسىنە دوزسون وسلامت قربانلىرىن يېھلىنى اوزن اوسىنە ياندرسون ۱۳ مذجنۇن اوستىنە هيپىتە كىك اواد يانسون وسوئەسون ۱۴ وچورك ھدىيەسەن قانونى دە بودرىقى هارون كىرك اونى رىن حضورىنە مذجنۇن قىاغىنە نېرىپ ايسونلار ۱۵ واوز آوجى اين اوندەن اوون چورك ھدىيەسەن خالص اوندەن واون يېھىدىن وەدىەن اوستىنە اولان كىدرىن هامىسىنى كونزوب خوش رايىھىلى يادكار اولىق اېچۈن رە ياندرسون ۱۶ واوندەن فالانى هارون اين اوغلارلىرى يسونلار مايەسز يېلسون مقدس يىرە جامعەت چادرىن سەھىت كىك اونى يسونلار ۱۷ مايەلى بىشىلەسون بۇنى اودى قربانلىرىن اولە قىسىت وېردىم بوكاھ قربانى ونەمىزى قربانى كېمى اقدس در ۱۸ اين هاروندىن هر بىر ذكور اوندەن بىسون بولۇر عصرلىزىدە رىن اودى قربانلىرىن ايدى قانون اولسون هر كەم كە اوئە دىكە كىك مقدس اولسون ۱۹ ورب موسى اين دانشوب ديدىكە ۲۰ هارون اين اوغلارىن قربانى بودر كە او مىح اولان كوننە كىرك رە نېرىپ ايسونلار بىنى هيپىتەك چورك هدىيەسى اېچۈن ايناھن بىر عاشرى خالص اوئى يارىسىنى سەرۋ يارىسىنى اختمام ۲۱ تابى دە ياخ اين قابرلسون اونى بشىش كونورىسىن وچورك ھدىيەسەن بشىش يارچىلىرىنى رە خوش رايىھە اولىغە نېرىپ ايلەسەن ۲۲ واون اوغلارىندىن عوضىدە مىح اولان كاھن اونى كىك ايسون بورىئە ايدى قانون در ئىلماً كىك ياند尔斯ون ۲۳ وکاھن هر چورك هدىيەسى كىك ئاماً ياند尔斯ون كىك يېلسون ۲۴ ورب موسى اين دانشوب ديدىكە ۲۵ هارون و اوغلارلىرى اين دانشوب دى كە كاه قربانى قانونى بودر كە فربان كىك

səbəbi-inən günâh eyləmiş olsa

8*və RƏBB musa-inən danışib dədi ki

9*Hârun-inən oğullarına əmr èyləyb dəyəsin ki mahruqanın qanunu budur ya 'nî mahruqa gərək tamâm gəcə saba-kimin məzbahın odunun üstündə olub məzbuhan odu onda yansın

10*və kâhin öz kətən donunu və kətən zîrcâməsini əgninə geyib odun yandırdığı maxruqanın külünü məzbahın üstündən götürüb onu məzbahın yanına töksün

11*sora libâsını çıxardib özünə pâltârlar gəysin və külü ordudan əşigə bir pâk yərə aparsın

12*və məzbahın üstündəki od onda yansın və sönməsin və kâhin hər səhər onun üstündə oddan yandırıb mahruqanı onun üstündə düzsün və səlâmət qurbânlarının pîhlərini onun üstündə yandırsın

13*və məzbahın üstündə həmişə gərək od yansın və sönməsin

14*və çörək hədiyəsinin qanunu da budur ben-i Hârun gərək onu RƏBBin huzûrunda məzbahın qabağında taqrîb eyləsinlər

15*və öz ovucu-inən ondan onun çörək hədiyəsinin hâlis unundan və onun pîhindən və hədiyənin üstündə olan kündürün hamısını götürüb hoş râyihalı yâdkâr olmaq üçin RƏBBə yandırsın

16*və ondan qalanı Hârun-inən oğulları yəsînlər mayasız yənilsən müqəddəs yərdə cəmâ'at çadırının sahanında gərək onu yəsînlər

17*mâyalı bişirilməsin bunu odlu qurbânlarından olara kismət vərdim bu günâh qurbâni və taqsîr qurbâni-kimi âkdasdır

18*bən-i Hârundan hər bir zəkər ondan yəsîn bu sizin 'asırlarınızda RƏBBin odlu qurbânlarından əbədi qanûn olsun hər kim ki ona dəğsə gərək müqəddəs olsun

19*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

20*Hârun-inən oğullarının qurbâni budur ki o məsh olan gündə gərək RƏBBə təqərrüb eyləsinlər ya 'nî həmişəlik çörək hədiyəsi üçün əfənən bir 'aşrı hâlis un yarısını səhər və yarısını axşâm

21*tâbə də yağ-inən qayrulsun onu bişmiş götürəsən və çörək hədiyəsinin bişmiş parçalarını RƏBBə hoş râyiha olmağa taqrîb èyləyəsən

22*və onun oğullarından 'əvəzində məsh olan kâhin onu gərək eyləsin bu RƏBBə əbədî qanûndur tamamən gərək yandırılsın

23*və kâhin hər çörək hədiyəsi hədiyəsi tamamən yandırılsın gərək yeyilməsin

24*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

25*Hârûn və oğulları-inən danışib də ki günâh qurbânının qanunu budur günâh qurbâni gərək ∞

محقق ذبح اولنار بردہ رین حضورین ذبح اولنسون بو اقدس در ۳۶ کاه قربانی تقریب ایلين کاهن اوئی یسون مقدس مکانن بعنى جماعت چادرینن صحنه پیلسون ۲۷ هرکم که اوئن انه دکسے کرک مقدس اولنسون واکر اوئن قاندن یالنار اوسته صحراش اوئن اوسته صحراشی کرک بر مقدس بردہ بواسن ۳۸ واو صافی قاب که ایجنه بشودر صدرلسون اما آکرس قابه بشرلوبر کرک سورنیلوب صو این بولسون ۳۹ کاهنلردن هر بر ذکور اوئندن یسون او اقدس در ۴۰ اما هر بر کاه قربانی که قاندن قدس ده کفارت ایلک ایجون جماعت چادرینه کنورلور او کرک پیلمه سون کرک اود این یاندرلسون

یدنخی باب

او نتصیر قربانش قانونی بودرا او اقدس در ۴۱ او بردہ که معرفتی ذبح ایلرلر نتصیر قربانی ده ذبح ایلسونلر و قانی مذبحن اطرافنن سپسون ۴۲ اوئن قام بیهی تقریب ایلسون اوئن قوبرغی و اوئن با غرصنی اوئن بیهی ۴۳ اوئن آیکی بوکرکلری و بلدہ اولرن اوسته اولان بیهی و بیکرکلر این قره جگرن اوسته کی زائینی چخارتسون ۴۵ و کاهن اولری مذبح ریه اوللی قربان یاندرسون او نتصیر قربانی در ۴۶ کاهنلردن هر بر ذکور اوئی یسون مقدس مکانن پیلسون او اقدس در ۴۷ نتصیر قربانش و کاه قربانش قانونی بر در او کاهنی که اوئن این کفارت ایلر او اوئنکی در ۴۸ او کاهنی که بر کیمسدن معرفتی نتیریب ایلر او معرفتمن دریسی که تقریب ایلوبدر او کاهنکی اولسون ۴۹ و تنوردہ بشمش و بیت ده وتابده قایریلش چورک هدیه سن هامیسی اوئی تقریب ایلين کاهنکی اولسون ۵۰ و هر یاغ این بوغریلش و با یاوان چورک هدیه سی برابر بی هارونن هامیسی نن در ۵۱ اسلامت قربانلرین قانونی بودر که ریه کرک تقریب ایلسون ۵۲ آکر اوئی شکر ایجون تقریب ایلسه اوته کرک شکر ذبعه سی این یاغ این بوغریلش مایه سز چورکلر و یاغ این سورنلیش مایه سز لواشلر و خالص بشش اوون دن یاغ این بوغریلش چورکلر تقریب ایاسون ۵۳ شکر ایجون سلامت قربانی ذبعه سی این مایه لی چورکلر این بیله او ز

mahruqa zac olunan yerdə RƏBBin huzûrunda zac olunsun bu âkdasdır

26*günâh qurbâni taqrâb éylayin kâhin onu yəsin müqəddəs məkânda ya‘ni cəmâ‘at çadırının sahanında yeyilsin

27*hər kim ki onun etinə dəğsə gərək müqəddəs olsun və əğər onun qanından pâltâr üstünə sıçrasa onun üstünə sıçramış gərək bir müqəddəs yerdə yuvasən

28*və o saqsı qâb ki içində bişibdir sindirilsin amâ əğər mis qâbta bişirilibdir gərək sürtülüb su-inən yulsun

29*kâhinlərdən hər bir zəkər ondan yəsin o âkdasdır

30*amâ hər bir günâh qurbâni ki qanından kudsə kəfərət éyləmək için cəmâ‘at çadırın götürülür o gərək yeyilməsin gərək od-inən yandırılsın

yəddinci bâb

1*və taqsîr qurbânının qanunu budur o âkdâsdır

2*yerdəki maxruqanı zac eylərlər taqsîr qurbânını da zac éyləsînlər və qanını məzbuhun ətrâfında sepsin

3*və onun tamâm pîyini taqrîb eyləsin onun quyuğnu və onun bağırsağı örtən pîyini

4*və onun iki böğrəkləri və bələ də oların üstündə olan pîyini və böğrəklər-inən karaciğərin üstündəki zâ’idəni çıxartsın

5*və kâhin oları məzbahda RƏBBə odlu qurbân yandırsın o taqsîr qurbânidir

6*kâhinlərdən hər bir zəkər onu yesin müqəddəs məkânda yeyilsin o âkdasdır

7*taqsîr qurbânının və günâh qurbânının qanunu budur o kâhin ki onun-inən kəfərət eylər o onunkidir

8*və o kâhini ki bir kimsənin maxruqasını taqrîb eylər o maxruqanın dərisi ki taqrîb eyləyibdir o kâhininki olsun

9*və təndirdə bişmiş pîyi də tâbə də qayrulmuş çörək hədiyyəsinin hamısı onu taqrîb eyləyen kâhininki olsun

10*və hər yağ-inən yoğrulmuş və yâ yavan çörək hədiyəsi bərabər bən-i Hârunun hamısınındır

11*və səlâmət qurbânlarının qanunu budur ki RƏBBə gərək taqrîb eyləsin

12*əğər onu şükür üçün təqərrüb eyləsə onda gərək şükür zəbîhası-inən yağ-inən yuğrulmuş mayasız çörəklər və yağ-inən sürtülmüş mayasız lavâşlər və hâlis bişmiş undan yağ-inən yoğrulmuş çörəklər təqərrüb eyləsin

13*şükür üçün səlâmət qurbâni zəbîhası-inən mayalı çörəklər-inən bilə öz ∞

قربانی نقرباب اولسون ۱۴ واوندن یعنی هر بر قرباندن بر حرصه ره تقدمه قربانی نقرب
ایلسون سلامت قربانلرین قانی سین کاهنکی کرک اولسون ۱۵ او شکر ایچون سلامت
ذیجهستن اتی او قربان اولان کونه پلسون اووند سحه کمین فالاسون ۱۶ او کراون
ذجع البدیک قربان ندر و با خوش ارادت ذیجهسی اولسه ذیجهسی قربان اولان کونه
پلسون و صباحیسی اووند فالانی پلسون ۱۷ و ذیجهن اندن فالانی اوچنی کونه پلسه اوی
این پاندرلسون ۱۸ او کراون سلامت ذیجهستن اندن اوچنی کونه پلسه اوی
نقرباب ایلین مقبول اولماز او اونه حساب اولیه جق در مردار در و هر شخصی که اووند
بسه اوز بازخواستن چکه جکدر ۱۹ او اونی که هر هانی بر نایاک زاده دکه کرک
پلهسون اوی این کرک پاندرلسون واو که تمیز ات در هر یاک اولان اوی بسون
۲۰ اما او شخصی که اوز مردارلغی اوستنک اولوب ره کتورلش سلامت ذیجهستن
ات بسه او شخص کرک اوز قومندن قطع اولسون ۲۱ او شخصی که هر هانی بر نایاک
زاده مثلاً انسان نایاکله و با نایاک حیوانه و با هر کوهه مکروه نایاکله دکه و ره
کتورلش سلامت ذیجهستن اندن بسه او شخص کرک اوز قومندن قطع اولسون
۲۲ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۳۳ بنی اسرائیل این دانشوب دی که هیچ
اوکوز قوبون و یا کجی بیهی بیهی سر ۲۴ و بر اولشن بیهی و بار دلشن بیهی هر بر ایش ده
ایشلور اما اووند کرک اصلاً بیهی سر ۲۵ چونکه هر کم که او حیوان بیهندن که اووند
ره اودلی قربان نقرباب ایلر بسه او بین شخص کرک اوز قومندن قطع اولسون ۲۶ و سرن
های مسکنلر زده هیچ قان بیهی سر نه قوش نه حیوان قان ۲۷ هر شخصی که هر هانی
قاندن بسه او شخص کرک اوز قومندن قطع اولسون ۲۸ و رب موسی این دانشوب
دیدیکه ۳۹ بنی اسرائیل این دانشوب دی که ره اوز سلامت ذیجهستن نقرباب ایلین
کیمسه اوز سلامت قرباندن ره تقدمه سی کتورسون ۲۰ او زالی این کتورسون رین
اودلی قربانی بیهی دوشی این کتورسون او که دوش در کرک رین حضورینه
صالانه قربانی صالحانسون ۲۱ و کاهن بیهی مذبحن پاندروب اما دوش هارون و اوین
اوغللاریشکی اولسون ۲۳ و سلامت ذیجه لرزدن صاغ بودی کاهنه تقدمه و برون

qurbânını təqərrüb èyləsin

14*və ondan ya‘ní hər bir qurbândan bir hissə RƏBB taqdîmə qurbâni taqrîb èyləsin səlâmət qurbânlarının qanını səpən kâhininki gərək olsun

15*və şükür içün səlâmət zəbîhasının əti o qurbân olan gündə yeyilsin və ondan səhərə-kimin qalmasın

16*və əğər onun zac èylədiyi qurbân nədir və yâ hoş irâdət zəbîhası olsa zəbîhası qurbân olan gündə yeyilsin və sabahısı ondan qalanı yeyilsin

17*və zəbîhanın ətindən qalanı üçüncü gündə od-inən yandırılsın

18*və əğər onun səlâmət zəbîhasının ətindən üçüncü gündə yeyilsə onu taqrîb èyləyən maqbûl olmaz o ona həsâb olmayacaqdır murdardır və hər şəxs ki ondan yəsə öz bâzxuvâsətini çəkəcəkdir

19*və onu ki hər hansı bir nâ-pâkzədə dəğsə gərək yeyilməsin od-inən gərək yan- dirılsın və o ki təmiz ətdir hər pâk olan onu yəsın

20*amâ o şaxs ki öz murdârlığı üstündə olub Rəbbə gətirilmiş səlâmət zəbîhasından ət yəsə o şaxs gərək öz qavmindən qıta‘ olunsun

21*və o şaxs ki hər hansı bir nâ-pâkzədə mislən insân nâ-pâklığına və yâ nâ-pâk heyvâna və yâ hər günə məkruba nâ-pâklığa dəğsə və RƏBBə gətirilmiş səlâmət zəbîhasının ətindən yəsə o şəxs gərək öz qavmindən qıta‘ olunsun

22*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

23*bən-i İsrâ’él-inən danışib də ki həç öküz qoyun və yâ kəçi piyi yəmiyəsəz

24*və bir ölmüşün pihisi və pârələnmişin pihisi hər bir işdə işlənir amâ ondan gərək aslā yéməyəsiz

25*çünki hər kim ki o heyvânın pihindən ki ondan RƏBBə odlu qurbân taqrîb eylər yəsə o yeyən şaxs gərək öz qavmindən qıta‘ olunsun

26*və sizin hamı məskənlərizdə həç qan yéməyəsiz nə quş nə heyvân qanı

27*hər şaxs ki hər hansı qandan yəsə o şaxs gərək öz qövmindən qıta‘ olunsun

28*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

29*və bən-i İsrâ’él-inən danışib də ki RƏBBə öz səlâmət zəbîhasını təqərrüb èyləyin kimsə öz səlâmət qurbânından RƏBB taqdîməsini gətirsin

30*və öz əli-inən gətirsin RƏBBin odlu qurbânını pihini döşü-inən gətirsin o ki dösdür gərək RƏBBin huzûrunda sallama qurbâni sallanılsın

31*və kâhin pihisi məzbuhda yandırıb amâ döş Hârunun və onun oğullarınıninki olsun

32*və səlâmət zəbîhalarından sağ budu kâhinə təqđimə vərin ∞

۳۳ بني هاروندن هر کم که سلامت قربانلرین فانی و پهنه تقریب ایلسه او صاغ بود اوون حصه ای اولادج در ۳۴ چونکه من سلامت ذیجه لرندن صالح‌الامه دوشی و نقدمه بودی بني اسرائیل‌لدن آلوپ اولری بني اسرائیل‌لدن کاهن هارون این اوون اوغللریه ابدی قانون اولعه و برمیشم ۳۵ بول رین اولدی قربانلرین سمع اولیغدن واون اوغللرین سمع اولیغدن حقی در وقتکه اولری ره کهانت ایلمکه تقریب ایلدی ۳۶ که رب اولرن سمع اولدیغی کونک امر ایلدی که بني اسرائیل طرفندن اولرن عصرلرند ابدی قانون این اوله و برلسوون ۳۷ محرقه‌ن و چورک قربانن و کاه و نصیر قربانن و نصب قربانن و سلامت ذیجه لرین قانونی بولدر در ۳۸ که رب موسی به سینا داغنده بني اسرائیله اوز قربانلری ره تقریب ایلمک لری سینا بیانند امر ایلینه مقرر ایلدی

سکنجی باب

اور رب موسی این داشوب دیدیکه ۳ هارونی واون این پله اوون اوغللرین ولبلسری و سمع یاغنی و کاه قربانن جونکسنسی وایکی قوجی ومايدسز چورکلرن سبدینی کوترا ۴ تمام جماعتن جمهورین جماعت چادرین قابوسته بع ۴ و موسی ایلدی نیجه که رب اونه امر ایلش ابدی و جمهور جماعت چادرین قابوسته جمع اولدی ۵ و موسی جماعته دیدی بو او کلام در که رب اون اجرا ایلمکی امر ایلدی ۶ و موسی هارون این اوغللرین تقریب ایلیوب اولری صو این بودی ۷ و کوینک اون اکنه و بردی و کمریندی اونه قورشاندی و دونی اونه کیدرددی و اینودی اون اکنه قویدی واون اینودن باغاری این قورشاندی و اینودی اون این اوستنه برکنده ۸ و سینه‌بندی اون اوستنه قویدی و سینه‌بندن اوستنه ده اورم این توییمی قویدی ۹ و عمامه‌نی اون باشه قویدی و عمامه‌نی اوستنه بوزین طرفندن قزل لوحه‌ن یعنی مقدس ناجنی قویدی نیجه که رب موسی به بیورمیش ایدی ۱۰ و موسی محن یاغنی کونزوب مسکنی واون اینچند اولانن هامیسی سمع ایلیوب اولری تقدیس ایلدی ۱۱ واوندن بدی دفعه مذبحت اوستنه سبدی و مذبحی واون های اسبابلرین و حوضی واون انکی اولری تقدیس ایلمکه سمع

33*bən-i Hârundan hər kim ki səlâmət qurbânlarının qanını və pihini taqrîb éyləsə o sağ bud onun hissəsi olacaqdır

34*çünki Mən səlâmət zəbîhalarından sallama döşü və təqdimə budu bən-i İsrâ' eldən alıb oları bən-i İsrâ' eldən kâhin Hârun-inən onun oğullarına əbədî qanun olmağa vərmışəm

35*bular RƏBBin odlu qurbânlarından Hârunun məsh olmağının və onun oğullarının məsh olmağının haqqıdır və vaqtılıq oları RƏBBə kəhânet eyləməğə taqrîb eylədi

36*ki RƏBB olarin məsh olduğu gündə əmr éylədi ki bən-i İsrâ' él tarafından olarin 'asırlarında əbədi qanun-inən olara vərilsin

37*məhruqanın və çörək qurbânının və günâh və taqsır qurbânının və nəsib qurbânının və səlâmət zəbîhalarının qanunu bulardır

38*ki RƏBB Musaya Sînâ sağında bən-i İsrâ' élə öz qurbânlarını RƏBBə təqərrüb eyləməklərini Sînâ bəyâbanında əmr éyləyəndə muqarrər éylədi

səkizinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*və Hârunu və onun-inən bilə onun oğullarını və libâsları və məsh yağını günâh qurbânının cöngəsini və iki qoçu və mayasız çörəklərin səbədini götür

3*və tamâm cəmâ'tin cumhûrunu cəmâ't çadırının kapısına yiğ

4*və Musa éylədi nice ki RƏBB ona əmr éyləmiş idi və cumhûr cəmâ'at çadırının kapısında cəmi' oldu

5*və Musa cəmâ'atə dədi bu o kəlâmdir ki RƏBB onun icrâ eyləməğəni əmr éylədi

6*və Musa Hârun-inən oğullarını taqrîb éyləyib oları su-inən yudu

7*və göynəgi onun əgninə vərdi və kəmər bəndi ona qurşatdı və donu ona geydirdi və éfodu onun əgninə qoydu və onu éfodun bağları-inən qurşatdı və éfodu onun-inən üstünə bərkətdi

8*və sînə-bəndi onun üstünə qoydu və sînə-bənddən üstünə də urîm-inən tumîmi qoydu

9*və 'əmaməni onun başına qoydu və 'əmamənin üstünə yüzünün tarafından qızıl ləvhəni ya 'nî müqəddəs tacını qoydu nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

10*və Musa məshin yağını götürüb məskəni və onun içində olanın hamisini məsh éyləyib oları taqsıs éylədi

11*və ondan yəddi dəfə məzbahın üstünə səpdi və məzbahı və onun hamı ísbâblərini və havzı və onun ətəgini oları taqdîs éyləməğə məsh éylədi

12*və məshin yağından Hârunun başına töküb onu taqdîs éyləməğə onu ∞

ایلدی ۱۳ و مسحن پاگندن هارون باشنه نوکوب اونی ندیس ایلکه اونی مسح ایلدی
 ۱۴ و موسی هارونن اوغللرینی نفریب ایلیوب اولره کوینکلر کیدردی واولری فورشاق
 این قورشاندی واولره کلاهله قویدی نیجه که رب موسی به بیورمیش ایدی ۱۵ و کاه
 قربانش جونکه سنی یاخین کتوروب هارون این اوغللری اوز اللرینی او کاه قربانی
 اولان جونکه نن باشنه قویدیلر ۱۶ و ذبح ایلیوب موسی قانی کوتروب بر ماغی این
 مذبحن اطرافند کی بوینوزلره سورتندی و مذبحی نظیر ایلدی وقالان قانی مذبحن دینه
 نوکدی واوی اونی ایسجون کفارت ایلکه ندیس ایلدی ۱۷ واون با غرضن اوستند
 اولان هامی پیهی و قره جکرن زابدی سنی وایکی بوکر کلری واولرن بهنی موسی کوتروب
 مذبحن یاندردی ۱۸ و جونکه نی و اون دریسنی وانی و ترکی کوتروب اردومن خارجند
 اود این یاندردی نیجه که رب موسی به بیورمیش ایدی ۱۹ و صوره معرفه فوجنی نفریب
 ایلیوب هارون این اوغللری اوز اللرینی قوچن باشنه قویدیلر ۲۰ و ذبح ایلیوب
 موسی قانی مذبحن اطرافه سپدی ۲۱ و فوجی پاره پاره ایلیوب موسی باشی و پارچه لری
 و بهنی یاندردی ۲۲ و ایکجی و پارچه لری صو این بوبوب موسی نام فوجی مذبحن
 یاندردی بومعرفه وریه خوش راجھملی او دلی قربان ایدی نیجه که رب موسی به امر
 ایلمش ایدی ۲۳ و ایکجی قوجی بعنی نصب فوجنی نفریب ایلیوب هارون این اوغللری
 اللرینی قوچن باشنه قویدیلر ۲۴ و ذبح ایلیوب موسی اونی فاندن کوتردی و هارون
 صاغ قولاغنن یوشاغنه واون صاغ الن یوک بر ماغه و اون صاغ آیاغنن یوک
 بر ماغه سورتندی ۲۵ و هارونن اوغللرینی نفریب ایلیوب موسی او فاندن اولن صاغ
 قولاغلرینن یوشاغنه واولرن صاغ اللرینن یوک بر ماغه و اولرن صاغ آیا قلرینن یوک
 بر ماغه سورتوب موسی قالان قانی مذبحن اطرافه توکدی ۲۶ و بهن و قوربغ
 و با غرضن اوستند اولان نام پیهی و قره جکرن زابدی سنی وایکی بوکر کلری واولرن بهنی
 و صاغ بودی کوتروب ۲۷ و رین حضورن اولان مایسز چورکارن سبدندن ده بر
 مایسز چورک و برداهه باغلى چورک و بر لواش کوتردی و بهلرن و صاغ بودن اوسته
 قویدی ۲۸ و هامیستی هارونن اللرین ایچه و اوغللرین اللرین ایچه قوبوب اولری

məsh èylədi

13*və Musa Hârunun oğullarını takrîb èyləyib olara göynəklər gəydirdi və olara qurşaq-inən qurşatdı və olara gülâhlar qoydu nəcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi
14*və günâh qurbânının congəsini yaxın götürüb Hârun-inən oğulları öz əllərini o günâh qurbâni olan cöngənin başına qoydular

15*zac èyləyib Musa qanı götürüb barmağı-inən məzbahın ətrafindəki boynuzlara sürtdü və məzbahı tathîr èylədi və qalan qanı məzbahın dibinə tökdü və onu onun üçün kəfərət èyləməğə taqdîs èylədi

16*və onun bağırşığının üstündə olan hamı piyi və qaraciğərin zâydəsini və iki bögrəkləri və olarin piyini Musa götürüb məzbuhdə yandırdı

17*və congənin və onun dərisini və ətinə və təzəgini götürüb ordudan xaricdə od-inən yandırdı nəcə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

18*və sora məxruqa qoçunu taqrîb èyləyib Hârun-inən oğulları öz əllərini qoçun başına qoydular

19*zac èyləyib Musa qanı məzbahın ətrâfına səpdi

20*və qoçu pârə pârə èyləyib Musa başı və parçaları və piyini yandırdı

21*və içi və paçaları su-inən yuyub Musa tamâm qoçu məzbahda yandırdı bu maxruqa və Rabbə hoş râyixalı odlu qurbân idi nəcə ki RƏBB Musaya əmr eyləmiş idi

22*və ikinci qoçu ya 'nî nasb qoçunu taqrîb èyləyib Hârun-inən oğulları əllərini qoçun başına qoydular

23*və zəbh èyləyib Musa onun qanından götürdü və Hârunun sağ qulağının yumuşağına və onun sağ əlinin böyük barmağına və onun sağ ayağının böyük barmağına sürtdü

24*və Hârunun oğullarını taqrîb èyləyib Musa o qandan olarin sağ qulaqlarının yumuşağına və olarin sağ əllərinin böyük barmağına və olarin sağ ayaqlarının böyük barmağına sürtüb Musa qalan qanı məzbahın ətrâfına tökdü

25*və piyi və quyruğu və bağırşığının üstünde olan tamâm piyi və qaraciğərin zâydəsini və iki bögrəkləri və olarin piyini və sağ budu götürüb

26*və Rabbin huzûrunda olan mâyaszız çörəklərin səbədindən də bir mâyaszız çörək və bir dâmə yağılı çörək və bir ləvâş götürdü və piyilərin və sağ budun üstünə qoydu
27*və hamisini Hârunun əllərinin içində və oğullarının əllərinin içində qoyub oları ∞

ل اوپلى لر ۹

رين حضورنىڭ صالحادى فربان صالحادى ۲۸ وموسى اولرى اللرىدىن آلوپ اولرى معرقە
اين يىله مذىجىن ياندردى بولىر نصب قربانى در رىه خوش رايچىلى اودى قربان در
۲۹ وموسى دوشى آلوپ رين حضورنىڭ اونى صالحادى قربانى صالحادى بې نصب
قۇچىدىن موسى نىن حصىمى اولىدى نېجە كە رب موسى بې بىورمىش ايدى ۳۰ وموسى مىخىن
ياغىدىن ومىزىجىن اوستىدە اولان قاندىن كوتروب هارونىن واونىن لىاسلىرىنىن واونىن اين
اوغللىرىنىن واوغللىرىنىن لىاسلىرىنىن اوستىنە سېدى وھارونى واونىن لىاسلىرىنى واوغللىرىنى
واوغللىرىنىن لىاسلىرىنى اوونى اينى نىقىdis ايدى ۳۱ وموسى هارون اين اوغللىرىنى دىدىكە
انى جماعت چادرىنىن قاپىوستۇن بىشروب اونى اورادە پۈون وەند نصب سېدىنى اولان
چوركى نېجە كە بىوروپ دېشم هارون اين اوغللىرى اونى بىسونلار ۳۲ واتدىن وچوركىن
باقى قالانى اود اين ياندرۇن ۳۳ وجماعت چادرىنىن قاپىوستۇن يىدى كون چىخىيەسز
ئا سىز نىصىزنىن كۆنلىرى نام اوسلۇن چونكە سز يىدى كۆننى نصب اولورسز ۳۴ نېجە كە
سز اىچۇن شەفات اولىقە رىن اجرا اىلمىك اىچۇن بىورانى بى كون ايدى
۳۵ وېدى كون كىرك كېھ و كۈندۈز جماعت چادرىنىن قاپىوستۇن فالاسز ورىت
خدمتى اجرا اىلىيەسز كە اولىيەسز چونكە منه يىله امر اولوبىر ۳۶ وھارون اين
اوغللىرى بى زادلىرىن ھامىسى اجرا اىلدىيلار كە رب موسى نىن الى اين امر
اىلىش ايدى

دفو زىنجى باب

اوسكىنجى كونك واقع اولدىكە موسى هارون اين اوغللىرىنى واسرائىل شىخلىرىنى
جاگرۇب ۲ هارونە دىدىكە كەاه قربانى اىچۇن اوزكە بر جوان بىزاو و محرقە اىچۇن بىر
قوج آل اولىرى عىبىز اولسونلار و اولرى رىن حضورنىڭ تېرىپ ايلە ۳ و بىنى اسرائىل اين
داشىوب دى كەاه قربانى اىچۇن كېجلەن بىر اىچ و محرقە اىچۇن اىللەك عىبىز بىر بىزاو
و بىر قوزى ۴ و سلامت قربانى اىچۇن براو كۆز اين بىر قوج آلون كە رىن حضورنىڭ
ذىج اىلىيەسز وەند باغ اين بوغىش چورك ھەدىسى آلون چونكە رب بى كون سزە

Rabbin huzûrunda sallama qurbân salladı

28*və Musa oları əllərindən alib oları maxruqa-inən bilə məzbuhda yandırıldı bular
nasb qurbânidir RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbândır

29*və Musa döş alib Rabbin huzûrunda onu sallama qurbâni salladı bu nasb qoçundan
Musanın hissəsi oldu nicə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

30*və Musa məsxin yağından və məzbuhun üstündə olan qandan götürüb Hârunun
və onun libâslarının və onun-inən oğullarının və oğullarının libâslarının üstünə səpti
və Hârunu və onun libâslarını və oğullarının libâslarını onun-inən taqdîs éylədi

31*və Musa Hârun-inən oğullarına dədi ki eti cəmâ'at çadırının qapısında bişirib onu
orada yeyin və həm də nasb səbdində olan çörəgi nicə ki buyurub dəmişəm Hârun-
inən oğulları onu yəsirlər

32*və etdən çörəkdən bâqi qalanı od-inən yandırın

33*və cəmâ'at çadırının kapısından yəddi gün çıxmayasız tâ sizin nasbınızın günləri
tamâm olsun çünki siz yəddi gündə nasb olursız

34*nicə ki sizin içün kəfərət olmağa RƏBBin icrâ éyləmək içün buyuranı bu gün
éylədi

35*və yəddi gün gərək gəcə və gündüz cəmâ'at çadırının kapısında qalasız və
RƏBBin hidmətini icrâ éyləyəsiz ki ölməyəsiz çünki mənə bilə əmr olubdır

36*və Hârun-inən oğulları bu zâdların hamisini icrâ éylədilər ki RƏBB Musanın əli-
inən əmr éyləmiş idi

doqquzuncu bâb

1*və səkizinci gündə växi' oldu ki Musa Hârun-inən oğullarını və İsrâ'elin şeyhlərini
çağırıb

2*Hâruna dedi ki günah qurbâni içün özüňə bir cavân buzav və məxruqa içün bir qoç
al olar 'aybsız olsunlar və oları RƏBBin huzûrunda taqrîb eylə

3*və bən-i İsrâ'el-inən danişib də günah qurbâni içün keçilərdən bir ərgəç və məhruqa
içün illik 'aybsız bir buzav və bir quzú

4*və səlâmət qurbâni içün bir öküz-inən bir qoç alın ki RƏBBin huzûrunda zac
éyləyəsiz və həm də yağ-inən yoğrulmuş çörək hədiyəsi alın çünki RƏBB bu gün sizə
∞

کورونه جکدر^۵ واولر موسی نن یبور دیغنى جماعت چادرین قباغه آپاروب نام جماعت
یاخین کلوب رین حضورنک دور دبلر^۶ و موسی دبدی او زادبکه رب سزه یبورودر
که ایله سز بو در اوونه رین جلالی سزه کورونه جکدر^۷ و موسی هارونه دبدی مذبحه
یاخین کل وسن کاه قربانی و محرقه^۸ کی کچر دوب اوزگدن و خلندن اوتنی کفارت ایله
وقمن قربانی کچر دوب اولر دن اوتنی کفارت ایله نیجه که رب یبورودر^۹ و هارون
مذبحه یاخین کدوب او کناه قربانی اولان بزاوی که اوزنکی ایدی ذخ ایلدی^۹ و هارون
اوغللری قانی اوون اوستنه نفریب ایلیوب او ده اوز بر ماغنی قانه با تردی و مذبحن
بوینوزلرینه سورتدى و قالان قانی مذبحن دیبئه توکدی ۱۰ و کاه قربانی بېھی این
بوکر کلرینی و قره جکرن اوسننکی زايدنی مذبحن ياندردى نیجه که رب موسی به یبورمش
ایدی ۱۱ اوئى و دریسنى اردودن اشیکەن اود این ياندردى ۱۲ و محرقه^۹ ذخ ایلیوب هارونن
اوغللری قانی اوون بانه کتور دبلر و اوئى مذبحن اطرافن توکدی ۱۳ و محرقه^۹ اوز
پارچەلری و باشى این اوئى بانه کتور دبلر و او ده مذبحن اوستنن ياندردى ۱۴ و باشى
این پارچەلری یویوب محرقه این مذبحن ياندردى ۱۵ و قومن قربانی کچر دوب قومن کاه
قربانن کچى سى ده کونروب اوئى ذخ ایلیوب اولکى کبى اوئى کاهدن نظرپر ایلدى
۱۶ و محرقه^۹ نفریب ایلدى و قاعده به کوره اجرا ایلدی ۱۷ و جورك هدبه سى نفریب
ایلیوب آوجى اوندن دولدردى و سخى محرقه سدن سوای مذبحن ياندردى ۱۸ و اوکوزى
وقوچى که قومن سلامت قربانلىرى ایدبلر ذخ ایلیوب هارونن اوغللری قانی اوون بانه
کتور دبلر و اوئى مذبحن اطرافن توکدی ۱۹ و هەد اوکوزن و قوجن پەتلەپى قۇبرىغى
و یرەسنى و بوکر کلرینی و قره جکرن زايدنی ۲۰ و بېھى دوشلر اوستنن قوب دبلر و او ده
بېھى مذبحن ياندردى ۲۱ اما دوشلر این صاغ بودى هارون رین حضورنە صالحانە
قربانى کبى صالحادى نیجه که موسى یوردى ۲۲ و هارون الى قومن اوستنه فاوز یوب
اولىرى برکىلدى و کاه قربانى و محرقه^۹ و سلامت قربانى کچر تىكىن صوره اندى ۲۳ و موسى
این هارون جماعت چادرینه کىر دبلر و چىغوب قومه برکت او خود دبلر و رین جلالى نام

görünəcəkdir

5*və olar Musanın buyurduğu cəmâ'at çadırının qabağına aparıb tamâm cəmâ'at yaxın gəlib RƏBBin huzûrunda durdular

6*və Musa dədi O zâdiya RƏBB sizə buyurubdur ki éyləyəsiz budur onda RƏBBin cəlâli sizə görünəcəkdir

7*və Musa dədi Hâruna dədi məzbaha yaxın gəl və sənin günâh qurbânınızı və məhruqanı gəçirdib özündən və xalqdan ötürü kəfârət éylə və qavmin qurbânınızı gəçirdib olardan ötürü kəfârət éylə nica ki RƏBB buyurubdur

8*və Hârun məzbuha yaxın gidib o günâh qurbâni olan buzavı ki özünükü idi zac eylədi

9*və Hârun oğulları qanı-inən üstünə taqrîb éyləyib o da öz barmağını qana batırdı və məzbuhun boynuzlarına sürtdü və qalan qanı məzbuhun dibinə tökdü

10*və günâh qurbânının piyi-inən böğrəklərini və qara ciğərinin üstündəki zâ'idəni məzbahda yandırdı nica ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

11*və eti və dərisini ordudan əşikdə od-inən yandırdı

12*və maxruqanı zac eyləyib Hârunun oğulları qanı onun yanına götürdülər və onu məzbahın ətrâfında tökdü

13*və maxruqanı öz parçaları və başı-inən onun yanına götürdülər və o da məzbahın üstündə yandırdı

14*və içi-inən paçaları yuyub maxruqa-inən məzbahda yandırdı

15*və qavmin qurbânını gəçirdib qövmin günâh qurbânının keçisini də götürüb onu zac eyləyib əvvəlki-kimi onu günâhdan tathîr éylədi

16*və maxruqanı taqrîb éylədi və qâ'idəyə görə icrâ éylədi

17*və çörək hədiyəsini taqrîb éyləyib avucunu ondan doldurdu və səhər maxruqa-sından savây məzbuhda yandırdı

18*və öküzü və qoçu ki qavmin səlâmət qurbânları idilər zəbh éyləyib Hârunun oğulları qanı onun yanına götürdülər və o onu məzbuhun ətrâfında tökdü

19*və həm də öküzün və qoçun piyilərini quyuğunu və pərdəsini və böğrəklərini və qaraciğərin zâ'idəsini

20*və piyini döşlər üstündə qoydular və o da piyi məzbahda yandırdı

21*âmmâ döşlər-inən sağ budu Hârun RƏBBin huzûrunda sallama qurbâbı-kimi salladı nica ki Musa buyurdu

22*və Hârun əlini qövmin üstünə qavzuyub oları bərəkətlədi və günâh qurbâni və maxruqa və səlâmət qurbânını gəçirtməkdən sora indi

23*və Musa-inən Hârun cəmâ'at çadırına girdilər və çıxıb qövmə bərəkət oxudılar və RƏBBin cəlâli tamâm ∞

قومه کورندي ۲۳ ورين حضورندن اود چيغوب مذبحن اوستنن محقره نی و پيهلري
ياندردي وقام قوم کوروپ ندا ايلبوب بوزلري اوسته دوشديلر

اوئنجى باب

اوهارونن اوغللرى تاداب اين ايپه هە او زېخوردانى کونزوب اولرن اېچە اود
قويوب اوسته دە بخور قوبىدلر ورين حضورىنه ياد اود تقيب ايلدىلر كە اولره
پورمىش ايدى ۲۴ ورين حضورندن اود چيغوب اولرى ياندردى واولر رين حضورندن
اولدىلر ۲۵ وموسى هارونه دىدىكە بۇ او رين دىدىكى كلام در كە دىدى مە مقرب
اولالىن وساطتى اين مقدس اولوب ئام قومن قباغىنە عزتنە جەم و هارون خاموش
قالدى ۲۶ وموسى هارونن عموسى عزىزىل اوغللرى ميشائىلى والصافانى چاغرۇب
اولره دىدىكە بورا يە كلون قىداشلىزى قدس قباغىنە اردودون اشىكە آپارون ۲۷ واولر
ياخىن كلوب اولرى كوبىنكى لرىنە اردوون اشىكە آپاردىلر نېچە كە موسى دېش ايدى
۲۸ وموسى هارونه واون اوغللرى العازار اين ايتامە دىدىكە باشى آجميون ولباشلىزى
پېقىيون كە أولىيەز وقام جماعت اوسته غصب كلسون اما قىداشلىز ئام بىت اسرائىل
او يانق بازمىت آغا لاسونلر كە رب ياندردى ۲۹ وجماعت چادرىن قاپوستىن
چىغىيەسز كە أولىيەز جونكە رين سخن يانغى سزن اوستىزدە در واولر موسى بىن كلامنە
موافق ايلدىلر ۳۰ ورب هارون اين داشتوب دىدىكە ۳۱ سى و سىن اين بىلە اوغللرڭ
شىرك جماعت چادرىنە كېرنە شراب و مىسکرات اېچىيەسز كە أولىيەز بۇ سزن
عصرلىزدە ايدى قاتوندر ۳۲ تاكە مقدس اين غير مقدسون و ناياك اين ياكىن آراسىنە
تىناوت قويەسز ۳۳ اوپى اسرائىلە او هامى امرلىرى او كىردىسز كە رب موسى بىن وساطتى
اين اولره داشتوبىر ۳۴ وموسى هارون اين اونن قالان اوغللرى العازار و ايتامار اين
داشتوب دىدىكە رين اودلى قىبانلىرىنى آرتق قالان چورك نىتمەسى كونزوب اونى
مذبحن ياننە ماپەسز پۈون چونكە او اقدس در ۳۵ و اونى مقدس بىرده پەسز چونكە
رين اودلى قىبانلىرىنى بوسن قانۇنڭ و اوغللارىڭن قانۇنى در چونكە منه بىلە امر اولىتىپدر

qövmə göründü

24*və RƏBBin huzûrundan od çıxıb məzbuhun üstündə maxruqanı və piyiləri yandırıdı və tamâm qövm görüb nidâ éyləyib yüzləri üstünə düşdülər onuncu bâb

1*və Hârunun oğulları Nâdâb-inən Abihu hərə öz buxurdanını gətirib olarin içində od qoyub üstünə də buxur qoydular və Rəbbin huzûrunda yâd od taqrîb éylədilər ki olara buyurmamış idi

2*və RƏBBin huzûrundan od çıxıb oları yandırıdı və olar RƏBBin huzûrunda öldülər

3*və Musa Hâruna dədi ki bu o RƏBBin dədiyi kəlâmdir ki dədi mənə muqarrəb olanların vəsâiti-inən mügəddəs olub tamâm qövmin qabağında 'izzətlənəcəgim və Hârun hâmuş qaldı

4*və Mûsa Hârunun 'əmisi 'Uzzi' elin oğulları Mişa' eli və Əlsafanı çağırıb olara dədi ki buraya gəlin qardaşlarrı qudsin qabağından ordudan əşigə aparın

5*və olar yaxın gəlib oları göynəklərində ordudan əşigə apardılar nicə ki Musa demiş idi

6*və Musa Hâruna və onun oğulları Əl 'âzar-inən İtâmara dədi ki başızı açmayıñ və libâslərzı yırtmayıñ ki ölməyəsiz və tamâm cəmâ'at üstünə ǵazâb gəlməsin amâ qardaşlarız tamâm bəyt-i İsrâ'él o yanmaq bârəsində ağlaşınlar ki RƏBB yandırıdı

7*və cəmâ'at çadırının kapısından çıxmayasız ki ölməyəsiz çünki RƏBBin məshinin yağı sizin üstünüzdədir və olar Musanın kəlâmına muvâfiq idilər

8*və RƏBB Hârun-inən danışib dədi ki

9*sən və sənin-inən belə oğullarıñ gərək cəmâ'at çadırına girəndə şarâb və muskirat içməyəsiz ki ölməyəsiz bu sizin 'asırlarızda əbədî qanundur

10*tâ ki müqəddəs-inən gayırmaqdasin və nâ-pâk inən pâkin arasında təfâwut qoyasız

11*və bən-i İsrâ'élə o hamı əmirləri öğrədəsiz ki RƏBB Musanın vəsâiti-inən olara danışıbdır

12*və Musa Hârun-inən onun qalan oğulları Əl 'âzar və İtamar-inən danışib dədi ki RƏBBin odlu qurbânlarından artıq qalan çörək taqdîməsini götürüb onu məzbahın yanında mayasız yeyin çünkü o âkdasdır

13*və onu müqəddəs yerdə yeyəsiz çünki RƏBB odlu qurbânlarından bu sizin qanunuñ və oğullarının qanunıdır çünki mənə belə əmr olunubdır ∞

۱۴ وصالله دوشی ونقدمه بودین پاک مکانك پون سن واوغللرگ وفرلرگ سن این
بیله چونکه اولربنی اسرائیل سلامت ذیجه لردن سنه وبرلن حلقه واوغللرگن حق در
۱۵ پیهدرن اودلی قربانی این نقدمه بودین وصالله دوشی کورسونلر که رین
حضورنک صلالله قربان صلالانسونلر واو ابدی قانون این سن وسن این اوغللرگن کی
اولسون نیجه که رب یوروپدر ۱۶ وموسی کاه قربانی اولان ارکجی دفت این آخاروب
کوردیکه باندرلوپدر وهارون فالان اوغللری العازره وابناماره آجغلانوب دیدیکه
۱۷ سز نه ایچون کاه قربانی مقدس برده یمددز چونکه او افس ابدی واو زه
ویرلديکه جاععن نقصيربی کوتورمک ایچون اولردن اوبری رین حضورنک کفارت
ایلهیسر ۱۸ باخ اونن قانی قدس بردہ یمددز چونکه او کرک لابد قدس ده په
ایدز نیجه که امر ایلش ابدم ۱۹ وهارون موسی به دیدیکه باخ بوکون اولرن کاه
قربانلری این محقره لرین رین حضورنک تقریب ایلهینک منه بولر کمی زادر طوخنودر
واکر من بوکون کاه قربانی په ایدم آیا رین نظرنک بو مقول اولاچن ابدی ۲۰ وموسی
بوئی اشیدوب نظرنک خوش کورنندی

اون برخی باب

۱ ورب موسی وهارون این داشوب اولره دیدیکه ۲ این اسرائیل این داشوب
دیون که براوستنک اولان جمله ہام لردن او جیوان لریکه اولری په پیلس بولر در
۳ هر حاجه درناقلی ودرناغی یارق وکویشک کتورن جیوان که وار اوی په پیلس ز
۴ اما کویشک کتورنلردن وحاجه درناقلی لردن بولری بیمهیز یعنی دوقی که اکرچه
کویشک کتورر اما حاجه درناقلی دکل او سزه کرک حرام اولسون ۵ واده دوشانی
که هر چندیکه کویشک کتورر اما حاجه درناقلی دکل او سزه کرک حرام اولسون
۶ ودوشانی که هر چندیکه کویشک کتورر اما حاجه درناقلی دکل او سزه کرک حرام
اولسون ۷ وهدن دونتفوزی که اکرچه حاجه درناقلی در و درناغی ده یارق در اما
کویشک کتورمرا او سزه کرک حرام اولسون ۸ اولرن اندن بیمهیز واولرن لاثه لرته

14*və sallama döşü və təqdimə budunu pâk məkânda yeyin sən və oğullarıñ və qızlarıñ sənin-inən belə çünki olarin İsrâ'él səlâmət zəbîhalarından sənə vərilən haqqıñ və oğullarıñın haqqıdır

15*piyələrin odlu qurbânları-inən təqdimə budunu və sallama döşünü gətirsinlər ki Rəbbin huzûrunda sallama qurbân sallansınlar və əbədi qanun-inən sənin və sənin-inən oğullarıñinki olsun nice ki RƏBB buyurubdur

16*və Musa günâh qurbâni olan ərgəci dikkat-inən ahtarıb gördü ki yandırılıbdır və Hârunun qalan oğulları Əl'azarla İtâmara açıqlanıb dədi ki

17*siz nə içün günâh qurbânını müqəddəs yerdə yémədiz çünki o âkdas idi və o sizə verildi ki cəmâ'atin taqsırını götürmək üçün olardan ötürü RƏBBin hüzûrunda kəfârət èyləyəsiz

18*bax onun qanı qudsin içərisinə aparılmadı onu gərək lâ-bəd kudsə payə ədiz nice ki əmr èyləmiş idim

19*və Hârun Musaya dədi ki bax bu gün olarin günâh qurbânları-inən maruqalarını Rəbbin huzûrunda taqrıb èyləyəndə mənə bular-kimi zâdlar toxunubdur və əğər mən bu gün günâh qurbâni yəyə idim âyâ RƏBBin nəzərində bu maqbûl olacaq idi

20*və Musa bunu eşidib nazarında hoş göründü

On birinci bâb

1*və RƏBB Musa və Hârun-inən danışıb olara dədi ki

2*bən-i İsrâ'él-inən dəyin ki yer üstündə olan cümlə behâyimlərdən o heyvânlar ki oları yeyəbilirsiz bulardır

3*hər hâçə dirnaqlı və dirnağı yarıq və gövşək gətirən heyvân ki var onu yeyəbilirsiz

4*amâ gövşək gətirənlərdən və hâçə dirnaqlılardan buları yéməyəsiz ya 'nî dəvəni ki əğərçə gövşək gətirir amâ hâçə dirnaqlı dəgil o sizə gərək harâm olsun

5*və adə davşânını ki hər çəndîgi gövşək gətirir amâ hâçə dirnaqlı dəgil o sizə gərək harâm olsun

6*və davşanı ki çəndîgi gövşək gətirir amâ hâçə dirnaqlı dəgil o sizə gərək harâm olsun

7*və həm də donuzu ki əğərçə hâçə dirnaqlıdır və dirnağı da yarıqdır amâ gövşək gətirmir o sizə gərək harâm olsun

8*və olarin ətindən yéməyəsiz və olarin lâşələrinə ∞

دکمه‌سز اولر سزن ابچون کرک حرام اویلسون ۹ صوده اولانلن هامیستدن بولری په‌سر بعنی صولرده خواه دریاده خواه چایلدده اولانلن هر هانسی نن که پری و فلی وار در اونی په‌سز ۱ صولرده اولان جمله حشراتدن و صولرده اولان جمله ذبحیاندن هر هانسی نن که پری و فلی اویله خواه در بالرده خواه چایلدده اولان سون او سزه حرام در ۱۱ اویلر کرک سزه حرام اویلسون اویلن اندن په‌سز اویلن لاشه‌ستدن آکره ایله‌سز ۱۲ صولرده اولانلن هر هانسی نن که پری و فلی اویله او سزه حرام در ۱۳ و قوشلر ابچندن ده بولردن آکره ایله‌سز اولر کرک یلمه‌سون اویلر حرام در لر بعنی عتاب و سومک قیران و فره‌قوش ۱۴ و کرکس واق بابا اوز جنسی این ۱۵ هر قارغه اوز جنسی این ۱۶ و دوه‌قوشی و صاری کوز و تران و شاهین اوز جنسی این ۱۷ و بایقوش و بالق قوشی و قره لکلک ۱۸ و بوه و سناقوشی و رخ ۱۹ ولکلک و دورتا اوز جنسی این و هدهد و شبپرو ۲۰ هر فنادلی حشراتدن درت آیاق این کیدن سزه حرام در ۲۱ اما درت آیاق این کیدن فنادلی حشراتن هامیستدن بولری په‌سز که بر اوستنده صیرامق ابچون آیاقلردن بخاری پاچلری اویلسون ۲۲ اویلدن بولری په‌سر بعنی چکرنکه‌نی اوز جنسی این و سلعی اوز جنسی این و حرگولی اوز جنسی این و حاغایی اوز جنسی این ۲۳ اما فنادلی حشراتدن هر درت آیاقی سزه حرام در ۲۴ و بولر این نایاک اویلسز هر کم که اویلن لاشه‌سته دکه آخشماد کیمین کرک نایاک اویلسون ۲۵ و هر کم که اویلن لاشه‌ستدن کوترسون کرک اوز پالارینی بوسون و آخشماد کیمین نایاک اویلسون ۲۶ حاچه درنافی حیوانلردن هر هانسی نن که در ناغی یارق اویلسون واوزی ده کوشن دکل اویلر سزه حرام در هر کم که اویله دکه نایاک در ۲۷ درت آیاق این کیدن هامی حیوالردن هر هانسی سی که اوز کنلری اوستنده کرر اویلر سزه حرام در هر کم که اویلن لاشه‌سته دکه آخشماد کیمین نایاک در ۲۸ و اویلن لاشه‌لرینی کوتورن کرک پالارینی بوسون و آخشماد کیمین نایاک در اویلر سزه حرام در ۲۹ بر اوستنده سورین حشراتدن بولر سزه حرام در بعنی خلد و مجان و ضب اوز جنسی این ۳۰ و دله و درل و وزغه دکرنتکله و بوقلمون ۳۱ هامی حشراتدن بولر سزه حرام در هر کم که بولر اویلسون

dəğməyəsiz olar sizin için gərək harām olsun

9*suda olanların hamisindan buları yəyəsiz ya 'nî sularda h̄âh çaylarda olanların hər hansının ki pəri və fələsi vardır onu yəyəsiz

10*sularda olan cümlə haşəratdan və sularda olan cümlə zəbîyandan hər hansının ki piri və fələsi olmaya h̄âh dəryälarda h̄âh çaylarda olsun o sizə harāmdir

11*olar gərək sizə harām olsun oların ətindən yəmiyəsiz və oların lâşəsindən ikrâh eyləyəsiz

12*sularda olanların hər hansının ki piri və fələsi olmaya o sizə harāmdir

13*və quşlar içindən də bulardan ikrâh eyləyəsiz olar gərək yəyilməsin olar harāmdırlar ya 'nî 'aqâb və sümük-qırân və qara quş

14*və gargəs və akbaba öz cinsi-inən

15*hər qarga öz cinsi-inən

16*və dəvə quşu və sarıgöz və tərlan və şəhin öz cinsi-inən

17*və bayquş və balıq quşu və qara ləğlək

18*və buvə və saqa quşu və rəhim

19*və ləğlək və durnâ öz cinsi-inən və hüdhüd və şəbparə

20*hər qanadlı haşərâtdan dört ayaq-inən gidən sizə harāmdir

21*amâ dört ayaq-inən gidən qanadlı haşərâtın hamisindan buları yəyəsiz ki yər üstündə sıçramaq üçün ayaqlarından yuxarı paçaları olsun

22*olardan buları yəyəsiz ya 'nî çəğirtkəni öz cinsi-inən və səl'amı öz cinsi-inən və hərqlulı öz cinsi-inən və hâgâbı öz cinsi-inən

23*amâ qanadlı haşərâtdan hər dört ayaqlı sizə harāmdir

24*və bular-inən nâ-pâk olur siz hər kim ki oların lâşəsinə dəğsə axşama kimin gərək nâ-pâk olsun

25*və hər kim ki oların lâşəsindən götürsün gərək öz pâltârını yusun və axşama-kimin nâ-pâk olsun

26*və hâçə dırnaqlı heyvânlardan hər xansının ki dırnağı yarıq olsun və özü də gövşən dəgil olar sizə

harāmdir hər kim ki olara dəğsə nâ-pâkdir

27*dört ayaq inən gidən hamı heyvânlardan hər xansısı ki öz kəfləri üstündə gəzər olar sizə harāmdir ki oların lâşəsinə dəğsə axşama-kimin nâ-pâkdir

28*və oların lâşələrini götürən gərək pâltârını yusun və axşama-kimin nâ-pâkdir olar sizə harāmdir

29*yər üstündə sürünen haşərâtdan bular sizə harāmdir ya 'nî xəlad və sıçan və zab öz cinsi-inən 30*və dələ və varal və vəzgə və kərtənkələ və buqələmun

31*hamı haşərâtdan bular sizə harāmdir hər kim ki buların ölüsünə ∞

دکسه آخشمە کیمین کرک نایاک اولسون ۲۳ واولرن بر او لویی هر زادن اوسته که دوشسە هر نیجه آغاج قابی یا پالتار با دری یا جوال یا هر نیجه قاب که او لر این بر ایش ایشلور کرک نایاک اولسون او کرک صویه قولسون و آخشمە کیمین نایاک فالسون و صوره پاک در ۲۴ واولدن هر نه صافی قاب ایچه که دوشسە هر نه که ایچه وار در نایاک او لور و او فی کرک صندره سز ۲۵ هر بر پیلن شنی اوسته که یله صودوشے او مردار در و هر بر برداقه اولان هر ایچلن مشروب ده مردار او لور ۲۶ و هر زادیک او لرن لاش لر زدن او نن اوسته دوشسە کرک مردار اولسون ۲۷ اما ایچن صو جمع اولان بولاق و قوبو کرک او لر مردار در و کرک سزه مردار اولسون ۲۸ اما ایچن صو جمع اولان بولاق و قوبو کرک پاک او لسون لیکن او لرن لاشه لر بینه دکن کرک مردار اولسون ۲۹ و اکرا او لرن لاش لر زدن هر نیجه سیلن نخم اوسته که دوشسە او پاک در ۳۰ اما اکر خمن اوسته صون کلش او لسە واولرن لاشه لر زدن او نن اوسته دوشسە او سزه مردار در ۳۱ و اکرا او حبوان لر زدن بری که او نی پیمک سزه حلال در او لسە او نن لاشه سه دکن کرک آخشمە کیمین مردار او لسون ۳۲ واونن لاشه سندن پین کرک پالتار لر بینی بوسون و آخشمە کیمین نایاک او لسون واونن لاشه سنی آپاران کرک او ز پالتار لر بینی بوسون و آخشمە کیمین نایاک او لسون ۳۳ و بر بوزنیه سورین همی حشراتین هیچ بر فارنی اوسته کیدنی و درت آیا ق اوسته کری وجوح آباقی هی کرک پیمه سز چونکه او لر مکروه در ۳۴ نفلزی هیچ بر سورین حشرات این مکروه الیمه سز و او زری مردار الیمه سز جونکه او لر این مردار او لور سز ۳۵ زیرا که من سزن الہز رب ام پس او زری مقدس تونوب مقدس اولون چونکه من مقدس ام و نفلزی هیچ بر حشرات این که بر بوزنیه سورین مردار الیمه سز ۳۶ جونکه من رب ام که سزی مصر دیارندن چیخارندم که سزن الہز اولام و سزده کرک مقدس او لانز جونکه من مقدس ام ۳۷ حبوان لر و قوشلن و صو ایچن کرن های ذی جانبین و بر بوزنیه سورین های ذیجانات ۳۸ نایاک این پاکن آراسند و حلال و حرام حبوان لر آراسند

تفاوی یله ک ایچون قاتوی بو در

dəğsə axşama kimin gərək nâ-pâk olsun

32*və olarin bir ölüsu hər zâdîn üstünə ki düşsə hər nəcə hər ağac qabı yâ pâltâr yâ dəri yâ çul yâ hər nəcə qab ki olar-inən bir iş işlənir gərək nâ-pâk olsun o gərək suya qonulsun və axşama-kimin nâ-pâk qalsın və sora pâkdir

33*və olardan hər nə saqsı qab içində ki düşsə hər nə ki içində vardır nâ-pâk olur və onu gərək sindirəsiz

34*hər bir yeyilən şəyi¹ üstünə ki yeyilə su düşsə o murdardır və hər bir bardaqda olan hər içilən məşrûb da murdar olur

35*və hər zâdînə olarin lâşələrindən onun üstünə düşsə gərək murdar olsun h̄âh tənvir h̄âh ocaq olsun gərək yixilsin olar murdardır və gərək sizə murdar olsunlar

36*amâ içində su cəm¹ olan bulaq və quyu gərək pâk olsun lakin olarin lâşələrinə dəğən gərək murdâr olsun

37*və eğər olarin lâşələrindən hər nicə səpilən toxum üstünə ki düşsə o pâkdir

38*amâ eğər toxumun üstündə su tökülmüş olsa və olarin lâşələrindən onun üstünə düşsə o sizə murdardır

39*və eğər o heyvanlardan biri ki onu yémək sizə həlâldir ölsə onun lâşəsinə dəğən gərək axşama-kimin murdâr olsun

40*və onun lâşəsindən yeyən gərək pâltârlarını yusun və axşama-kimin nâ-pâk olsun və onun lâşəsini aparan gərək öz pâltârlarını yusun və axşama-kimin nâ-pâk olsun

41*və yeryüzündə sürünen hər bir haşərât məkruvadır gərək yeyilməsin

42*yeryüzündə sürünen hamı haşərâtdan həç bir qarnı üstündə gidəni və dört ayaq üstünə gəzəni və çox ayaqlını gərək yéməyəsiz çünki olar məkruvadır

43*nəfislerizi həç bir sürünen haşərât-inən məkruba éyləməyəsiz və özüzu murdâr eyləməyəsiz çünki olar-inən murdâr olursuz

44*zîrâ ki Mən sizin Allahınız-RƏBBim pəs özüzu müqəddəs tutub müqəddəs olun çünki mən müqəddəsim və nəfislerizi hiç bir haşərât-inən ki yeryüzündə sürüñür murdâr eyləməyəsiz

45*çünki Mən RƏBBim ki sizi Misir diyârından çıxartdım ki sizin Allahınız olam və siz də gərək müqəddəs olasız çünki Mən müqəddəsəm

46*heyvânların quşların və su içində gəzən hamı zî-hayâtların və yeryüzündə sürünen hamı zî-hayâtin

46*nâpâk-inən pâkin arasında və həlâl və harâm heyvânlar arasında təfâvəti bilmək içində qanunu budur ∞

لاری لر ۱۳ و ۱۲

اون ایکنخی باب

اورب موسی این داشوب دیدیکه آبی اسرائیل این داشوب دی که بر عورت حامله اولوب بر او غلان دوغانه یدی کون کرک نایاک اولسون نه قدر وقت که حضی آبرلوپ کیدر نایاک در ۳ و سکرخی کونه کرک او شاغن غلستان اني ختنه اولسون ۴ او نوز اوچ کون کرک طهارتنه قاننه او تورسون هیچ بر پاک زاده کرک دکسون و طهارتنه کوئلری فام او لا کیمین مقدس یره کیرمسون ۵ اما اکر دوغدیغی فراولسه حیضنه اولدیغی کبی ایک هفتہ کرک نایاک اولسون والشیش آنی کون کرک طهارتنه قاننه او تورسون ۶ و طهارتنه کوئلری فام او لانه او غلی و با قزی ایچون محرقه لغه بر ایللک بر قزوی و کاه قربانی ایچون بر کوکرچین بالاس و با قمری جماعت چادرین قابو سه کاهن یانه کورسون ۷ او او اونی رین حضورنه نقرب ایلوب اونن ایچون کفارت ایلسون واو نفاسن قاننه آخمنگلندن طاهر اولور او غلان و با قز دوغان عورتن قانوی بو در ۸ اما اکرالی بر قزوی تاپه بیمهه اونه ایک قمری با ایک کوکرچین بالاسی اسون بری محرقة و بریسی کاه قربانی ایچون و کاهن اونن ایچون کفارت ایلسون واو طاهر اولور

اون اوچنخی باب

اورب موسی و هارون این داشوب دیدیکه ۹ اکر بر آدمن جسدین درستن شیش یا قبارجنق و با پاریان لکه اولوب جسدین درستن درستن بر ص علی کبی بر زاد اویله او کرک کاهن هارونن واونن کاهن او غللنردن برستن یانه کتورلسوت ۱۰ و کاهن اونن جسدین درستن اولان علنه با خوب که علنه توکلری آغاروب در علنه نمایشی جسدین درستن درین در اونه او بر ص علنه در و کاهن اونی کورن نایاک اعلام ایلسون ۱۱ و اکر جسدین درستن اولان لکه آغ اولوب اما نمایشی درستن درین دکل و توکلری ده آغارمیوب اونه کاهن کرک علنه نی یدی کون بند ایلسون ۱۲ و بندخی کونه کاهن کرک اونه با خسون و اکر علت عینی این دورمش اویله

on ikinci bâb

- 1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki
 2*bən-i İsrâ'él-inən danışıb də ki bir ‘övrət hamilə olub bir oğlan doğanda yəddi gün gərək nâ-pâk olsun nə qadar vaqt ki hayzı ayrılib gidər nâ-pâkdir
 3*və səkizinci gündə gərək uşağın gulfəsinin eti hitan olunsun
 4*otuz üç gün gərək tahârətinin qanında otursun hiç bir pâkzâdə gərək dəgməsin və tahârətinin günləri tamâm olana-kimin müqəddəs yerə girməsin
 5*amâ əğər doğduğu qız olsa xayzında olduğu-kimi iki hafta gərək nâ-pâk olsun və altmış altı gün gərək tahârətinin qanında otursun
 6*və tahârətinin günləri tamâm olanda oğlu və yâ qızı içün mahruqalığa bir illik bir quzû və günâh qurbâni içün bir göğərcin balası və yâ qumrû cəmâ'at çadırının qapısına kâhinin yanına götürürsün
 7*və o onu RƏBBin huzûrunda taqrîb èyləyib onun içün kəfârət èyləsİN və o nifâsin qanının axmaqlığından tâhir olur oğlan və yâ qız doğan ‘övrətin qanunu budır
 8*amâ əğər əli bir quzû tapabilməsə onda iki qumru yâ iki göğərcin balası alsın biri maxruqa və birisi günâhh qurbâni içün və kâhin onun içün kəfârət èyləsİN və o tâhir olur

on üçüncü bâb

- 1*və RƏBB Musa və Hârun-inən danışıb dədi ki
 2*əğər bir âdamın cəsədinin dərisində şış yâ qabarcıq və yâ parlayan ləkə olub cəsədinin dərisində bərs ‘illəti-kimi bir zâd olsa o gərək kâhin Hârunun və onun və onun kâhin oğullarından birisinin yanına götürülsün
 3*və kâhin onun cəsədinin dərisində olan ‘illətə baxıb ki ‘illətin tükləri ağarıbdır və ‘illətin nümâyişi
 cəsədinin dərisindən dərindir onda o bərs ‘illətidir və kâhin onu görəndə nâ-pâk ‘ilâm èyləsİN
 4*və əğər cəsədinin dərisində olan ləkə ağ olub amâ nümâyişi dəridən dərin dəgil və tükləri də ağarmayıb onda kâhin gərək ‘illətlini yəddi gün bənd eyləsİN
 5*və yəddinci gündə kâhin gərək ona baxsın və əğər ‘illət ‘aynı-inən durmuş olsa ∞

وعلت درین یاپلماش اولسه کاهن اوئى نکرار يدى كون بند ايلسون ۶ وکاهن يدەنھى
كۈنە نکرار اوئه باخسون وآكىر علت صولىش وعلت درين یاپلماش اولسە اوئە كاهن
اوئى طاهر اعلام ايلسون او قبارجق در او كرك پاتالارلىرىنى بوسون وظاهر در ۷ اما
اكىر قبارجق درين یاپلماش اولسون اوئدن صورە كە او زىن طهارنى ايجون كاهن بائە
كەلەش كورنەش ايدى اوئە كرك نکرار كاهن بائە كلوب كورنسون ۸ وکاهن باخوب
كورسە كە قبارجق درين یاپلوبىدر اوئە كاهن كرك اوئى ناپاڭ اعلام ايلسون او برس
در ۹ اكىر برس علنى بر آدم دە اولسە كرك كاهن بائە كورلسون ۹ وآكىر كاهن
باخوب كورسە كە درين بر آغ شېش وار واوتن توكلرى دە آغاروبىدر وشىش دە آرتق
ات عملە كىلار ۱۰ بو اون جىدىن درىستە كەنلىش برس در كاهن كرك اوئى ناپاڭ
اعلام ايلسون اوئى كرك بند ايلسون چونكە او ناپاڭ در ۱۱ وآكىر برس درين ئاما
يابلوب برس علنلىنى ئاما درىسى باشىن آباغە احاطە ايلش اولسون هەرنە قدر كە
كاهن كوزلارىنى كورنۇر ۱۲ وکاهن باخوب كورسە كە برس اوئى جىدىن ھامىسى
نوتوپىدر اوئە علنلىنى طاهر اعلام ايلسون او ئاما آغاروبىدر طاهر در ۱۳ اما وقى
كە اوئە آرتق ات كوردى اوئە او ناپاڭ در ۱۴ وکاهن او آرتق انى كورنە اوئى ناپاڭ
اعلام ايلسون او آرتق ات ناپاڭ در او برس در ۱۵ اما اكىر او آرتق ات دونوب
آغارسە اوئە او كرك كاهن بائە كلسون ۱۶ وکاهن باخوب كورسە كە علت دونوب
آغاروبىدر اوئە كاهن او علنلىنى طاهر اعلام ايلسون او طاهر در ۱۷ اكىر برس جىدىن
درىستەن اىچىن بىيارە چىخوب صاغالىسە ۱۸ او بارەمن بىزەن بر آغ شېش وبا قۇرمىزى يە
چالان آغ قبارجق چىخسە او كرك كاهنە كۆسترلىسون ۱۹ وکاهن باخوب كورسە كە
درىدين درىن كورنۇر ونوكى دە آغاروبىدر اوئە كاهن اوئى كرك ناپاڭ اعلام ايلسون
او برس علنى در او بارەدىن عملە كلوبىدر ۲۰ وآكىر كاهن اوئە باخوب كورسە كە اىچىدە
آغارمىش نوك بوخ در ودرىدىن دە درىن دوشىبىپىدر اوئە او صولوبىدر وکاهن اوئى
يدى كون بند ايلسون ۲۱ وآكىر درين آرتق يابىدى اوئە كاهن اوئى ناپاڭ اعلام
ايلسون چونكە او علت در ۲۲ اما اكىر او پارلىان لەك بىزەن دوروب یاپلماش اوما

və ‘illət dəridə yayılmamış olsa kâhin onu təkrar yəddi gün bənd éyləsin

6*və kâhin yəddinci gündə təkrâr ona baxsın və əğər ‘illət solmuş və ‘illət dəriyə yayılmamış olsa onda kâhin onu tâhir ‘ilâm eyləsin o qabarcıqdır o gərək pâltarlarını yusun və tâhirdir

7*amâ əğər qabarcıq dərində yayılmış olsun ondan sora ki özünün tahâratı için kâhinin yanına gəlmış görünmüş idi onda gərək təkrâr kâhinin yanına gəlib görünsün
8*və kâhin baxıb görsə ki qabarcıq dərində yayılıbdır onda kâhin gərək onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin o bərsdir

9*əğər bərs ‘illəti bir âadamda olsa gərək kâhinin yanına götürülsün

10*və əğər kâhin baxıb görsə ki dəridə bir ağ şış var və onun tükləri də ağarıbdır və şış də artıq ət amələ gəlir

11*bu onun cəsədinin dərisində köxnəlmiş bərsdir kâhin gərək onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin onu gərək bənd eyləməsin çünki o nâ-pâkdir

12*və əğər bərs dəridə tamâmən yayılıb bers ‘illətinin tamâm dərisini başdan ayağa ihäuser eyləmiş olsun hər nə qadar ki kâhinin gözlərinə görünür

13*və kâhin baxıb görsə ki bers onun cəsədinin hamısını tutubdur onda ‘illəlini tâhir ‘ilâm eyləsin o tamâmən ağarıbdır tâhirdir

14*amâ vaqtı ki onda artıq ət gördü onda o nâ-pâkdir

15*və kâhin o artıq əti görəndə onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin o artıq ət nâ-pâkdir o bersdir

16*amâ əğər o artıq ət dutub ağarsa onda o gərək kâhinin yanına gəlsin

17*və kâhin baxıb görsə ki ‘illət dönüb ağarıbdır onda kâhin o ‘illəlini tâhir ‘ilâm eyləsin o tâhirdir

18*əğər bir cəsədin dərisinin içində bir yârə çıxıb sağalsa

19*və o yârənin yərində bir ağ şış və yâ qırmızıya çalan ağ qabarcıq çıxsa o gərək kâhinə göstərilsin

20*və kâhin baxıb görsə ki dəridən dərin görünür və tüki də ağarıbdır onda kâhin onu gərək nâ-pâk ‘ilâm eyləsin o bərs ‘illətidir o yârədən ‘amələ gəlibdir

21*və əğər kâhin ona baxıb görsə ki içində ağarmış tük yoxdır və dəridən də dərin düşməyiبدir onda o solubdur və kâhin onu yəddi gün bənd éyləsin

22*və əğər dəridə artıq yayıldı onda kâhin onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin çünki o ‘illətdir

23*amâ əğər o parlayan ləkə yərində durub yayılmış olmasa ∞

اونه او بارهنه قابوشي در و کاهن اوی پاک اعلام ايلسون ۲۴ و با آکراونه درسته
 اود یانق اویه و او یانق نشانی قرمزی به جالان آغ و با آپ آغ پارليان لکه اویه
 ۲۵ اونه کاهن اویه با خوب کورس که لکده کی توک آغاروب دريدن درين کورنور
 اونه او برص در که یانغ این عمله کلوبدر کاهن اوی کرک ناپاک اعلام ايلسون او
 برص علی در ۲۶ و آکر کاهن اویه با خوب کورس که لکده آغ توک بو خدر و دريدن ده
 درين دوشیبدر اونه او صولوبدر و کاهن اوی بدی کون بند ايلسون ۲۷ و بدنجي
 کونه کاهن اویه با خانه اکر دريدن ياليش اویه اونه کاهن اوی ناپاک اعلام ايلسون
 او برص علی در ۲۸ اما اکر بزن دورمش ولکه دريدن يالیامش اویه اونه او صولوبدر
 او یانق نشانی در و کاهن اوی طاهر اعلام ايلسون چونکه یانق قورملشی در ۲۹ آکر
 بر کشتن با بر عورتن باشند و با چهسته بر علت اویه ۳۰ و کاهن او عله با خوب
 کورس که دريدن درين کورنور و ايجنه نازک صاري توک وار اونه کاهن اوی ناپاک
 اعلام ايلسون او کچل در باش و یا چنه برص در ۳۱ و آکر کاهن کچل عله با خوب
 کورس که دريدن درين کورنور و ايجنه صاري توک بو خدر اونه کاهن او کچل علیه
 بدی کون بند ايلسون ۳۲ و کاهن بدنجي کونه او کچل علیه با خوب کورس که
 کچل لک ياليمیوب و ايجنه ده صاري توک بو خدر و کچل لکن ده غایشی دريدن درين دکل
 ۳۳ اونه او تراش ايلسون اما کچل بری تراش ايلسون و کاهن او کچل تکرار بدی
 کون بند ايلسون ۳۴ و کاهن بدنجي کونه کچله با خوب کورس که کچل لک درين
 ياليمیوب و دريدن ده درين کورنر اونه کاهن اوی طاهر اعلام ايلسون واو او ز
 بلاسرنی یوسون و طاهر اولر ۳۵ اما اکر کچل لک درين اونن طهارتندن صوره يالسه
 ۳۶ و کاهن با خوب کورس که کچل لک دريدن ياليمیوب اونه کاهن صاري توک آختار مسون
 او ناپاک در ۳۷ اما آکر کچل لک عبنی این دورس و ايجنه قره توک بنسه اونه کچل
 صاغلوبدر او طاهر در و کاهن اوی طاهر اعلام ايلسون ۳۸ و آکر بر کشتن با بر
 عورتن جسد بن درسته پارليان لکلر بعنی آغ پارليان لکلر اویه ۳۹ و کاهن با خوب
 کورس که اولرن جسد لرته او آغ پارليان لکلر صولوب اونه او هق در که دريدن

onda o yârənin qabuğudur və kâhin onu pâk ‘ilâm éyləsin

24*və yâ əğər onun dərisində od yanığı olsa və o yanığın nişânı qırmızıya çalan ağ yâ âp ağ parlayan ləkə olsa

25*onda kâhin ona baxıb görsə ki ləkədəki tük ağarıb dəridən dərin görünür onda o bərsdir ki yanığ-inən ‘amalə gəlibdir kâhin gərək onu nâ-pâk ‘ilâm éyləsin o bərs ‘illətidir

26*və əğər kâhin ona baxıb görsə ki ləkədə ağı tük yoxdur və dəridən də dərin düşməyibdir onda o solubdur və kâhin onu yəddi gün bənd éyləsin

27*və yəddinci gündə kâhin ona baxanda əğər dəridə yayılmış olsa onda kâhin onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin o bərs ‘illətidir

28*amâ əğər yərində durmuş və ləkə dəridə yayılmamış olsa onda o solubdur o yanığın nişanıdır və kâhin onu tâhir ‘ilâm eyləsin çünkü yanığ görülmüşdür

29*əğər bir kişinin yâ bir ‘övrətin başında və yâ çənəsində bir ‘illət olsa

30*və kâhin o ‘illətə baxıb görsə ki dəridən dərin görünür və içinde nâzik sarı tük var onda kâhin onu nâ-pâk ‘ilâm eyləsin o goçuldır baş və yâ çənə bərsdir

31*və əğər kâhin goçul ‘illətə baxıb görsə ki dəridən dərin görünmər və içinde sarı tük yoxdur onda kâhin goçul ‘illətlini yəddi gün bənd éyləsin

32*və kâhin yəddinci gündə o goçul ‘illətliyə baxıb görsə ki goçullik yayılmayıb və içinde də sarı tük yoxdur və goçullığında nümâyiş dəridən dərin dəgil

33*onda o traş olsun amâ goçul yəri traş eyləməsin və kâhin o goçulu təkrâr yəddi gün bənd éyləsin

34*və kâhin yəddinci gündə goçul baxıb görsə ki goçullik dəridə yayılmayıb və dəridən də dərin görünmir onda kâhin onu tâhir ‘ilâm eyləsin və o öz libâşlarını yusun və tâhir olur

35*amâ əğər goçullik dəridə onun taharətindən sora yayılsa

36*və kâhin baxıb görsə ki goçullik dəridə yayılıbdır onda kâhin sarı tük axtarmasın o nâ-pâkdir

37*amâ əğər goçullik ‘aynı-inən dursa və içinde qara tük bitsə onda goçul sağalıbdır o tâhirdir və kâhin onu tâhir ‘ilâm eyləsin

38*və əğər bir kişinin yâ bir ‘övrətin cəsədinin dərisində parlayan ləkələr ya ‘nî ağı parlayan ləkələr olsa

39*və kâhin baxıb görsə ki oların cəsədlərində o ağı parlayan ləkələr solub onda o behqdir ki dəridə ∞

آچلوب او طاهر در ۴۰ واکر بر کیمسه ن باشن توکی توکله او کل در او طاهر در
 ۴۱ واکر او ن باشن توکی بوزین طرفیدن توکله او اصلع در او طاهر در ۴۲ اما اکر
 کل ده و با اصلع ده قرمی به چالان آغ علت او لسه او کل ده و با اصلع ده ظهر بالش
 برص در ۴۳ و کاهن او نه با خوب کورس که او کل ده و با اصلع ده اولان آغ علت
 جسدن دریسته اولان برص کبمی قرمی به چاله ۴۴ او برصی آدم در نایاک
 در کاهن او نی کرک البته نایاک اعلام ایلسون او نی علی باشند در ۴۵ و برص علی
 او نی اولان کیمسه ن پالتاری برق و باشی آجق و دوداقلری اورنلش نایاک نایاک
 چاغرسون ۴۶ هرن هقدر وقت که او علت او نی در او کرک نایاک اولسون او نایاک
 در او کرک علیجه او ترسون او نی مسکنی اردودن اشیکه کرک اولسون ۴۷ او لاس
 که اینجنه برص علی او سه خواه بون لیسی اولسون خواه کنان لیسی ۴۸ و پاکنان
 و بون تارده و با بودده و با دریه و با هر کونه دریدن قابرلش زادده ۴۹ یعنی او
 لیاس ده با دریه یا تارده و با بودده و با دریدن قابرلش هر بر زادده او علت با شجه
 و با قرمی بجه او لسه او برص علی در او کرک کاهنه کوستریسون ۵۰ و کاهن او عله
 با خوب او علتنی یدی کون بند ایلسون ۵۱ و یدنخی کونه علتنی به با خوب کورس که
 علت او لیاس ده با تارده و با بودده و با دریه و با دریدن قابرلش هر بر کونه زادده
 با پلوبدر او بیان برص علی در او نایاک در ۵۲ او لیاس یا تاری و با بودی بون
 او لسون یا کنان اولسون و با دریدن قابرلش هر زاددی که او نه او علت وارد در
 کرک یاندریسون چونکه او بیامان برص در او کرک او د این یاندریسون ۵۳ اما اکر
 کاهن با خوب کورس که لیاس ده یا تارده و با بودده و با دریدن قابرلش هر بر
 زادده علت با پلوبدر ۵۴ او نه کاهن امر ایلسون و او اینجنه علت اولانی بوسندر
 و نکرار یدی کون بند ایلسون ۵۵ و او علت بولاندن صوره کاهن با خوب کورس که
 علت رنگی دکشمیوبدر و علت با پلوبدر او نه او نایاک در او نی کرک او د این
 یاندریسون او خراب در یا بوزین یا آستانه ۵۶ واکر کاهن با خوب کورس که بولاندن
 صوره علت صولوبدر او نه او نی او لیاسن و با دریدن و با تاردن و با بوددن پرنسون

açılıb o tâhirdir

40*və əğər bir kimsənin baçının tüğü tökülsə o kəldir o tâhirdir

41*və əğər onun başının tüğü yüzünün tarafından tökülsə o ısla'dır o tâhirdir

42*amâ əğər kəldə və yâ ısla'da qırmızıya çalan ağ 'illət olsa o kəldə və yâ ısla'da zuxur eyləmiş bərsdir

43*və kâhin ona baxıb görsə ki o kəldə və yâ ısla'da olan ağ 'illət cəsədin dərisində olan bərs-kimi qırmızıya çalar

44*o bərsli âadamdır nâ-pâkdir kâhin onu gərək əlbət nâ-pâk 'ilâm eyləsin onun 'illəti başındadır

45*və bərs 'illəti onda olan kimsənin pâltarı yarıq və başı açıq və dudaqları örtülmüş nâ-pâk nâ-pâk çağırınsın

46*hər nə qadar vaqt ki o 'illət ondadır o gərək nâ-pâk olsun o nâ-pâkdir o gərək 'aləyhdə otursun onun məskəni ordudan əşiqdə gərək olsun

47*və o libâs ki içində bərs 'illəti olsa h̄âh kətən libâs

48*və yâ kətən və yün târdə və yâ podda və yâ dəridə və yâ hər günə dəridən qayrılmış zâddə

49*yâ'nî o libâsda yâ dəridə yâ târda və yâ podda və yâ dəridən qayrılmış hər bir zâdda o 'illət yâ şəlcə və yâ qırmızıca olsa o bərs 'illətidir o gərək kâhinə göstəriləsin

50*və kâhin o 'illətə baxıb o 'illətlini yəddi gün bənd èyləsin

51*və yəddinci gündə 'illətliyə baxıb görsə ki 'illət o libâsda yâ târda və yâ podda və yâ dəridə və yâ dəridən qayrılmış hər bir günə zâddə yapılıbdır o yâman bərs 'illətidir o nâ-pâqdır

52*və o libâsı yâ târi və yâ podu yün olsun yâ kətən olsun və yâ dəridən qayrılmış hər zâdi ki onda o 'illət vardır gərək yandırılsın çünkü o yâman bərsdir o gərək od-inən yandırılsın

53*amâ əğər kâhin baxıb görsə ki libâsda yâ târda və yâ podda və yâ dəridən qayrılmış hər bir zâddə 'illət yayılmayıbdır

54*onda kâhin əmr eyləsin və o içində 'illət olanı yusunlar və təkrâr yəddi gün bənd eyləsinlər

55*və o 'illət yuyulandan sora kâhin baxıb görsə ki 'illət rəngini dəğışməyiibdir və 'illət yayılmayıbdır onda o nâ-pâqdır onu gərək od-inən yandırasın o harâbdır yâ yüzündə yâ âstarında

56*və əğər kâhin baxıb görsə ki yuyalandı sora 'illət solubdur onda onu o libâsdan və yâ dəridən və yâ târdən və yâ poddan yırtınsın ∞

۷۵ اما آکر لیاس ده و یا نارده و یا پودده و یادربدن اولان هر زادده که کورنسه او
بابلوید را فی کرک یاندره من که اینجند او علت وار در ۵۸ اما او لیاس و یا نار و یا
بود و یا دربدن هر زاد که بوبیلوب واولردن او علت صاوشوب در اونه او نکرار
بوبیلسون و ظاهر اولاچق در ۵۹ لیاس ده خواه بوندن اولسون خواه کاندن و یا
نارده و یا بودده یا دربدن اولان هر بر زادده ظهوره کلن برصر علشتن ظاهر و یا
نایاک اعلام ابلملک لکن قانونی بود

اون دردنجی باب

۱ اورب موسی این داشوب دیدیکه ۲ برصلی پاک اولدیبغی کونکه اونن قانونی بود
اولسون بعنی او کرک کاهن باشه کتورلسون ۳ و کاهن ده اردونن اشیکنه چیخنه
و کاهن با خوب کورسه که برصلی دن بر صعلی صاغالویدر ۴ اونه کاهن امر ایلسون
و او ده پاکلاننی ایجون ایکی پاک و دیری قوش و ارز آغاجی و قرمز و زوفا کتورسون
۵ و کاهن امر ایلسون که او فوشلردن بربنی آخان صو اوستنن بر صاقسی قابن کسونلر
۶ و او که او دیری قوش در کرک اونی و ارز آغاجی و قرمزی و زوفانی کونروب اولری
و او دیری قوش آخان صو اوستنن کسلمش قوشن قانه بازرسون ۷ و بدی دفعه
بر صدن پاکلانان اوستنن سپسون و او نی طاهر اعلام ایلسون و او دیری قوشی ده
جوله بر اخسون ۸ و پاکلانان او ز بالثارلرینی بوبیوب های توکلرینی تراش ابلیوب و صو
این جموب طاهر اولاچق در و صوره اردوبه کلوب بدی کون او ز چادرین
اشیکنه فالاجق در ۹ و بدنجی کون اولانه او زین های توکنی بعنی باشی و صفالی
وقاشرلرینی و های توکلرینی تراش ابلیوب و بالثارلرینی بوبیوب و جسدینی صو این جموب
طاهر اولاچق در ۱۰ و سکرنجی کونک ایکی عیسز ارکک قوزی آلوب و بر دانه ده بر
ابللک عیسز دیشی قوزی و چورک هدیه سی ایجون باغ این بوجریش اوچ عشر خالص
اون و بر لوج باغ آلوب ۱۱ طاهر اعلام ایلین کاهن او پاکلانان ادمی واولری
جماعت چادرین قابوستن رین حضورینه احضار ایلسون ۱۲ و کاهن فوزیلردن برسنی

57*amâ əğər libâsda və yâ târda və yâ podda və yâ dəridən olan hər zâdda gənə görünsə o yayılıbdır onu gərək yandırasın ki içində o ‘illət vardır

58*amâ o libâs və yâ târ və yâ pod və yâ dəridən hər zâd ki yuyulub və olardan o ‘illət savuşubdır onda o təkrâr yuyulsun və tâhir olacaqdır

59*libâsda h̄âh yündən olsun h̄âh kətəndən və yâ târda və yâ podda yâ dəridən olan hər bir zâdda zuxura gələn bərs ‘illətinin tâhir və yâ nâ-pâk èyləməklığın qanunu budur

on dördüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

2*bərsli pâk olduğu gündə onun qanunu bu olsun ya‘nî o gərək kâhinin yanına götürülsün

3*və kâhin də ordunun əşiginə çıxsa və kâhin baxıb görsə ki bərslidən bərs ‘illəti sağalıbdır

4*onda kâhin əmr èyləsin və o da pâklanması içün iki pâk və dîri quş və ərz ağacı və qırmızı və züfâ gətirsin

5*və kâhin əmr eyləsin ki o quşlardan birini axan su üstündə bir saqsı qabda kəssinlər

6*və o ki o dîri quşdur gərək onu və ərz ağacını və qırmızı və züfəni götürüb oları və o dîri quşu axan su üstündə kəsilmiş quşun qanına batırsın

7*və yəddi dəfə a bərsdən pâkieranın üstünə səpsin və onu tâhir ‘ilâm èyləsin və o dîri quşu da çölə bıräxsin

8*və pâkieran öz pâltârlarını yuyub hamı tüklərini traş eyləyib və su-inən çumub tâhir olacaqdır və sora orduya gəlib yəddi gün öz çadırının əşigində qalacaqdır

9*və yəddinci gün olanda özünün hamı tüküñü ya‘nî başını və saqalını və qaşlarını və hamı tüklərini traş eyləyib və pâltârlarını yuyub və cəsədini su-inən çumub tâhir olacaqdır

10*və səkizinci gündə iki ‘aybsız erkək quzú alıb və bir dâna də bir illik ‘aybsız dişi quzú və çörək hədiyəsi içün yağ-inən yoğrulmuş üç ‘aşər hâlis un və bir loc yağ alıb

11*tâhir ‘ilâm èyləyin kâhin o pâkieran âdamı və oları cəmâ’et çadırının qapısında RƏBBin huzûrunda ihmâr èyləsin

12*və kâhin quzulardan birisini ∞

آپاروب اوئى نفصير قربانى تېرىپ ايلسون وەند او بىلوج باغى واوئى رىن حضورىنى
صاللامە قربانى صالحاسون ۱۲ و قوزىنى كاھ قربانى و محرقه ذىچ اولان بىرده بىنى او
مقدس بىرده كىسون چونكە كاھ قربانى كىسى نفصير قربانى دە كاھىنى در اقدس
در ۱۳ او كاھن او نفصير قربانىن قاشىدىن كونروب ياكالانان صاغ قولاغۇن بىشاغە
واوئىن صاغ ئىن يۈك بىرماغە واوئىن صاغ آپاڭىن يۈك بىرماغە سورتسون ۱۴ او كاھن
او بىلوج باغدىن كونروب كاھن او زېن صول ئىن آوجە نوكسون ۱۵ او كاھن او ز
صاغ بىرماغى او صول ئىن اولان باغان اېچە بازىرۇپ او باغدىن او ز بىرماغى اىن
بىدى دفعە رىن حضورىنى سېسون ۱۶ او كاھن او آوجەن فالان باغدىن ياكالانان صاغ
قولاغۇن بىشاغە واوئىن صاغ ئىن يۈك بىرماغە و صاغ آپاڭىن يۈك بىرماغە او
نفصير قربانىن قالى او سىندىن سورتسون ۱۷ او كاھن آوجەن فالان باغان ياكالانان
باشىنى سورتسون و كاھن اوئىن اېچۈن رىن حضورىنى كفارت ايلسون ۱۸ او كاھن كاھ
قربانى تېرىپ او ياكالانان اېچۈن او زېن نايالىكىلدىن كفارت ايلبۈپ صورە محرقەنى
ذىچ ايلسون ۱۹ او كاھن محرقەنى و جورك ھەدىسىنى مذبحە نېرىپ ايلسون و كاھن اوئىن
اوئىر كفارت ايلسون و او طاھر او لاجىف در ۲۰ اما آكىر فېبرى در والى بىشىر اوئىن
او زىندىن اوئىر كفارت ايمەكە صالحە اېچۈن نفصير قربانى يې قوزى و جورك ھەدىسى
اېچۈن باغ اىن بىغىلىش بىر عشر خالص اوئى و بىلوج باغ كونرسون ۲۱ وەند اىكى
فەرى ويا اىكى كۆكچىن بالاسى كە الى اولە پىشىر و بىر كاھ قربانى و بىر دە محرقە
اولسون ۲۲ و سىكىنجى كونىن اوئىر اوز طەرىق اېچۈن كاھن بانە جماعت جادىرىن
قايدىسى رىن حضورىنى كورسون ۲۳ او كاھن او نفصير قربانىن قوزىسى داد بىلوج باشى
كونروب كاھن اوئىر رىن حضورىنى صالحە قربانى صالحاسون ۲۴ و نفصير قربانى
قوزىسىنى ذىچ ايلبۈپ كاھن او نفصير قربانىن قاشىدىن كونروب ياكالانان صاغ قولاغۇن
بىشاغە واوئىن صاغ ئىن يۈك بىرماغە و صاغ آپاڭىن يۈك بىرماغە سورتسون ۲۵ او كاھن
او باغدىن كونروب كاھن او زېن صول ئىن آوجە نوكسون ۲۶ او كاھن او ز صاغ
بىرماغى اىن او زېن صول ئىن اولان باغدىن بىدى دفعە رىن حضورىنى سېسون

aparıb onu taqsır qurbâni taqrıb eyləsin və həm də o-bir loc yağı və onu RƏBBin huzûrunda sallama qurbâni sallasın

13*və quzunu günâh qurbâni və maxruqa zac olan yerdə ya'nî o müqəddəs yerdə kəssin çünki günâh qurbâni-kimi taqsır qurbâni da kâhininkidir âqdasdır

14*və kâhin o taqsır qurbânının qanından götürüb pâklananın sağ qulağının yumuşağına və onun sağ əlinin böyük barmağına və onun sağ ayağının böyük barmağına sürtsün

15*və kâhin o loc yağından götürüb kâhinin özünün sol əlinin avucuna töksün

16*və kâhin öz sağ barmağını o sol əlində olan yağın içində batırıb o yağıdan öz barmağı-inən yəddi dəfə RƏBBin huzûrunda səpsin

17*və kâhin o avucunda qalan yağından pâklananın sağ qulağının yumuşağına və onun sağ əlinin böyük barmağına və sağ ayağının böyük barmağına o taqsır qurbânının qanı üstündən sürtsün

18*və kâhinin avucunda qalan yağı pâklananın başına sürtsün və kâhin onun üçün RƏBBin huzûrunda kəfârət éyləsin

19*və kâhin günâh qurbânnını gəçirdib o pâqlanan içində özünün nâ-pâklığından kəfârət éyləyib sora maxruqanı zəbh éyləsin

20*və kâhin maxruqanı və çörək hədiyəsini məzbahda təqərrüb éyləsin və kâhin ondan ötürü kəfârət éyləsin və o tâhir olacaqdır

21*amâ əğər fakirdir və əli yetişmir onda özündən ötürü kəfârət éyləməğə sallama içindən taqsır qurbâni bir quzú və çörək hədiyəsi üçün yağ-inən yoğrulmuş bir 'aşər hâlis un və bir loc yağı götürürsin

22*və həm də iki qumru və yâ iki göğərcin balası ki əli olara yetişir və biri günâh qurbâni və biri də maxruqa olsun

23*və səkizinci gündə oları öz taxarati içindən kâhinin yanına cəmâ'at çadırının qapısına RƏBBin huzûruna götürürsin

24*və kâhin o taqsır qurbânının quzusunu və o loc yağı götürüb kâhin oları RƏBBin huzûrunda sallama qurbâni sallasın

25*və taqsır qurbânının quzusunu zac eyləyib kâhin o taqsır qurbânının qanından götürüb pâklananın sağ qulağının yumuşağına və onun sağ əlinin böyük barmağına və sağ ayağının böyük barmağına sürtsün

26*və kâhin o yağından götürüb kâhinin özünün sol əlinin avucuna töksün

27*və kâhin öz sağ barmağı-inən özünün sol əlində olan yağından yəddi dəfə RƏBBin huzûrunda səpsin ∞

۲۸ و کاهن او ز آو جند اولان باغدن پاکلانانش صاع قولاغن بوشاغه واون صاع
 لتن بیوک بر ماغه و صاع آیاغن بیوک بر ماغه او نقصیر فرباشن فانن برینه سورتسون
 ۲۹ و کاهن آو جند فلان باغی پاکلانانش باشه سورتسون که رین حضورنه او ند
 او زی کفارت ایلسون ۳۰ واو الی بتشن قمریلدن و با کوکرچین بالالرندن برینه
 بکرسون ۳۱ بعنی او الی بتشلردن برینه نقصیر فربانی و برینه محقره چورک هدیه سی
 این یله کنورسون و کاهن پاکلاناند اوتزی رین حضورنه کفارت ایلسون ۳۲ او ز
 طهارتنه الی بتشین برص علیل نن قابوی بو در ۳۳ و رب مویی و هارون این دانشوب
 دیدیکه ۳۴ وقتیکه کتعان دباریته کمسز که من ملک اولن ابیچون سره و پره جمک او نه
 من او ملک اولان دبارده بر ایوه برص علی کوندرن ۳۵ او نه او ایون صاحی کلوب
 کاهنه خبر و برو ب دیسونکه من ابومد علت کسی بر زاد کورنوبدر ۳۶ و کاهن امر
 ایلسون که کاهن او علی کورمه اورایه کیرمکدن ایوه لی او ایوه بوشالشونلر که او
 ایوده اولان هیج بر زاد نایاک اولماسون واوندن صوره کاهن ایوه باخانه ایچری کیرسون
 ۳۷ و علته با خوب کورس که ایون دیوار لرنده اولان علت باشله و با قرمز مجھه چیخورلر در
 دیوارن بوزندن ده درین دوشمش کورنور ۳۸ او نه کاهن او ایونن قایپوسته
 چیخوب ایوه یدی کون بند ایلسون ۳۹ و کاهن بدمخی کونن قابدو ب باخانه کورس
 که علت ایون دیوار لرنده بایلویدر ۴۰ او نه کاهن امر ایلسون که ایچلنده علت اولان
 داشلری چیخاردو ب او ری شهردن اشیکه بر نایاک بره آسونلر ۴۱ اما ایون ایچری سی
 هر طرفدن قازوب او قازدقلری طیراغی شهردن اشیکه بر نایاک بره توکونلر ۴۲ او زکه
 داشلر کونروب او داشلرین برینه قوبسونلر واوزکه طبراق کونروب ایوه صواسونلر
 ۴۳ واکر علت قابدو ب او داشلری سوکدن صوره واو ایوه قازوب صواياندن صوره
 او ایوده کورنسه ۴۴ و کاهن کلوب باخانه کورس که علت ایوده بایلویدر او نه او
 او ایوده یامان برص در او نایاک در ۴۵ او ایوه واون داشلرینی و آغا جارینی و ایون
 نامر طیراغی بخوب شهردن اشیکه بر نایاک بره چیخارتسونلر ۴۶ و هر کم که او ایوه
 کبردی نه فدر که او نی بند ایملش ابدیلر کرک اختمامه کبین نایاک اولاسون ۴۷ و هر

28*və kâhin öz avucunda olan yağıdan pâkieranın sağ qulağının yumuşağına və onun sağ əlinin böyük barmağına və sağ ayağının böyük barmağına və taqsîr qurbânının qanının yərinə sürtsün

29*və kâhinin avucunda qalan yağı pâkieranın başına sürtsün ki RƏBBin huzûrunda ondan ötürü kəfârət èyləsin

30*və o əli yətişən qumrulardan və yâ göğərcin balalarından birisini gəçirtsin

31*və ya 'nî o əli yətişənlərdən birisini taqsîr qurbâni və birisini maxruqa örək hədiyəsi-inən bilə götürsün və kâhin pâkieranandan ötürü RƏBBin huzurunda kəfârət èyləsin

32*öz tahârətinə əli yətişməyən bərs 'illətlinin qanunu budur

33*və RƏBB Musa və Hârun-inən danışib dədi ki

34*vaktiñə Kən 'ân diyârına gələsiz ki Mən mülk olmaq üçün sizə vərəcəğim onda mən mülküz olan diyârda bir evə bərs 'illəti göndərəndə

35*onda o évin sâhibi gəlib kâhinə xabər vərib dəsən ki mənim évimdə 'illət-kimi bir zâd görünübdür 36*və kâhin əmr èyləsin ki kâhin o 'illəti görməğə oraya girməkdən èrəli o evi boşaltsınlar ki o əvdə olan héç bir zâd nâ-pâk olmasın və ondan sora kâhin evə baxmağa içəri girsin

37*və 'illətə baxıb görsə ki évin divârlarında olan 'illət yaşlıca və yâ qırmızıca çıxırlardır və divârin yüzündən də dərin düşmüş görünür

38*və onda kâhin o əvdən əvinin qapısına çıxıb évi yəddi gün bənd èyləsin

39*və kâhin yəddinci gündə qayidib baxanda görsə ki 'illət əvin divârlarına yayılıbdır

40*onda kâhin əmr èyləsin ki içlərində 'illət olan daşları çıxardıb oları şəhərdən əşigə bir nâ-pâk yərə atsınlar

41*amâ əvin içərisini hər tarafdan qazıb o qazdıqları toprağı şəhərdən əşigə bir nâ-pâk yərə töksünlər

42*və özüñə daşlar gətirib o daşların yərinə qoysunlar və özüñə topraq gətirib evi sıvasınlar

43*və əğər 'illət qaydib o daşları sökəndən sora və o evi qazıb sıvayandan sora o əvdə görünəsə

44*və kâhin gəlib baxanda görsə ki 'illət əvdə yayılıbdır onda o əvdə yâmân bərsdir o nâ-pâkdir

45*o evi və onun daşlarını və ağaçlarını və əvin tamâm toprağını yixıb şəhərdən əşigə bir nâ-pâk yərə çıxartsınlar

46*və hər kim ki o evə girdi nə qadar ki onu bənd eyləmiş idilər gərək axşama-kimin nâ-pâk olsun

47*və hər ∞

کم که او ابوده باندی کرک اوز پالنارلرینی بوسون و هر کم که او ابوده پوپدر کرک اوز پالنارلرینی بوسون ۴۱ واکر کاهن کلوب باخانه کورسه که ابوعی صواباندن صوره علت ابوده باللبیوپدر اوته کاهن او ابوعی طاهر اعلام ایلسون جونک علت صاغالودر ۴۹ وابودن اوته کاهن قربانی ایکی قوش و ارز آگاجی و فرمز و زوفا کوتروب ۵۰ فوشن برینی آخان صواستنک بر صاقی قاینه کسون اه و ارز آگاجی و زوفانی و فرمزی و دیری قوشی کوتروب اولری او کشن قوش قانه و او آخان صوبه با ترسون و بدی دفعه ابوه سیسون ۵۱ وا او ابوعی قوشن قای و آخان صو وا او دیری قوش و ارز آگاجی و زوفا و فرمز این طاهر ایلسون ۵۲ وا او دیری قوشی شهردن اشیکه چوله بر اخسون وا او ابون خصوصنک کفارت ایلسون وا ده طاهر در ۵۳ هر بر رض علنن و بجل لکن ۵۴ و هد پالنار وا بو بر رضن ۵۶ و هد شبشن و قبارجن و باربان لکهن فانوی بو در ۵۷ تعلم ایله که که به وقت نایاک و نه وقت طاهر در بر رضن فانوی بو در

اون بشخی باب

اورب موسی و هارون این داشتوب دیدیکه ۵۸ اسرائیل این داشتوب اولره دیون که هر کمین که نشدن بر جربان اولسه اون جربانی نایاکر ۵۹ و جربانی آخان زمانه اون نایاکلکی بو در خواه جربانی نشدن آخسون و خواه نش آخمنی کلش اولسون او او نایاکلکی در ۶۰ هر دوشک که جربانی اولان اون اوستنده پانه او نایاک در و هر بر زادیکه اون اوستنده او تورسه او نایاک در ۶۱ واکر بر کمیه اون دوشکه دکه کرک اوز پالنارلرینی بوسون واوزی صوابن جمسون و اختمامه کمین نایاک در ۶۲ واوزادن اوستنده او نزان که جربانی اولان اون اوستنده او نرانش ایدی نایاک در ۶۳ واوزادن اوستنده او نزان که جربانی اولان اون اوستنده او نرانش ایدی کرک پالنارلرینی بوسون واوزی صوابن جمسون و اختمامه کمین نایاک در ۶۴ و جربانی اولان ننه دکن کرک پالنارلرینی بوبوب او زی صوابن جمسون و اختمامه کمین نایاک در ۶۵ و جربانی اولان بر باکن اوستنده تو برند اوکرک پالنارلرینی بوبوب صوابن چمسون و اختمامه کمین نایاک در ۶۶ و هر بر اکر که جربانی اولان اون

kim ki o əvdə yatdı gərək öz pâltârlarını yusun və hər kim ki o əvdə yiyibdir gərək öz pâltârlarını yusun

48*və əğər kâhin gəlib bahanda görsə ki əvi suvayandan sora ‘illət əvdə yayılmayıbdır onda kâhin o evi tâhir ‘ilâm eyləsin çünki ‘illət sâğâlîbdır

49*və əvdən ötürü günâh qurbâni iki quş və ərz ağacı və qırmızı və züfâ götürüb

50*quşun birini axan su üstündə bir saqsı qabda kəssin

51*və ərz ağacını və züfâni və qırmızı və diri quşu götürüb oları o kəsilən quşun qanına və o axan suya batırsın və yəddi dəf' a évə səpsin

52*və o evi quş qanı axan su və o diri quş və ərz ağacı və züfâ və qırmızı-inən tâhir eyləsin

53*və o diri quşu şəhrdən əşigə çölə bıräxsin və o əvin husûsunda kəfârət eyləsin və o da tâhirdir

54*hər bir bərs ‘illətinin və goçullığın

55*və həm də pâltâr və év bərsinin

56*və həm də şışın və qabarcığın və parlayan ləkənin qanunu budur

57*ta ‘lîm éyləməgə ki nə vaqt nâ-pâk və nə vaqt tâhirdir bərs qanunu budur

on bəşinci bâb

1*və RƏBB Mûsa və Hârûn-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ’él-inən danışib olara dəyin ki hər kimin ki tənindən bir cəryân olsa onun cəryâni nâ-pâkdir

3*və cəryâni axan zamânda onun nâ-pâklığı budur h̄âh cəryâni tənindən axsın və h̄âh tənində axmağı kəsilmiş olsun o onun nâ-pâklığıdır

4*hər döşək ki cəryâni olan onun üstündə yatsa o nâ-pâkdir və hər bir zâdına onun üstündə otursa o nâ-pâkdir

5*və əğər bir kimsə onun döşəğinə dəğsə gərək öz pâltârını yusun və özü su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir

6*və o zâdin üstündə oturan ki cəryâni olan onun üstündə oturmuş idi gərək pâltârlarını yusun və özü su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir

7*və cəryâni olanın təninə dəğən gərək pâltârlarını yuyub özü su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir

8*və cəryâni olan bir pâkin üstünə tüpürəndə o gərək pâltârlarını yuyub su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir

9*və hər bir əğər ki cəryâni olan onun ∞

اوستنه منه نایاک در ۱۰ و هر کم که اوتن آلتنه اولان هر بر زاده دکه اختمامه کیمین
 نایاکر واولری کوترن ده کرک پالثارلرینی بوسون واوزی صو این چمسون واختمامه
 کیمین نایاکر ۱۱ و هر کم که جریانی اولان الی بومامش دکسه کرک پالثارلرینی
 بوسون واوزی صو این چمسون واختمامه کیمین نایاکر ۱۲ او او صافی قاب که
 جریانی اولان او ه دکه گرک صندرلسون و هر بر آغاج قابی کرک صو این
 جالخانسون ۱۳ او وقیکه جریانی اولان او جریانندن طاهر او لسه اوتن طهارنی
 ایچون بدی کون حساب ابیوب صوره پالثارلرینی بوسون وجسدی صو این چمسون
 و طاهر در ۱۴ او سکرخی کونه او زینه ایکی قمری و با ایکی کوکرچین بالاسی کونروب
 جماعت چادرین قایسوه رین حضوریه کلسون واولری کاهه و برسون ۱۵ او کاهن
 اولن بریسی کاه قربانی و بریسی محرقه چترنسون و کاهن اوتن جریانی ایچون رین
 حضورنک کفارت ایلسون ۱۶ او برآدمیکه او ندن منی صوبی جاری او لسه کرک نام
 جدینی صو این بوسون واختمامه کیمین نایاکر ۱۷ و هر بر پالثار و هر بر دری که
 اوستنه منی صوبی او لسه کرک صو این بولیسون واختمامه کیمین نایاکر ۱۸ او بر
 عورتیکه اوتن این بر کشی بجماعت ابیوب منی صوبی توکسه اولر کرک صو این
 حسونلر واختمامه کیمین نایاکرلر ۱۹ او وقی که بر عورت جریانی او لسه واون
 نتنکی جریانی قان او لسه او وقت او بدی کون کرک او ز حیضنک آبری او لسون و هر
 کم که او ه دکه اختمامه کیمین نایاکر ۲۰ و هر زادیکه او عورت او ز حیضنک اوتن
 اوستنه با نه نایاکر و هر زادیکه او عورت اوتن اوستنه او نورسه نایاکر ۲۱ و هر
 کم که اوتن دوشکه دکه کرک پالثارلرینی بوسون واوزی صو این چمسون واختمامه
 کیمین نایاکر ۲۲ و هر کم که دکه هر کونه بر زاده که او اوتن اوستنه او تمش
 ایدی کرک پالثارلرینی بوسون واوزی صو این چمسون واختمامه کیمین نایاکر
 ۲۳ و اکر او قان دوشکن اوستنه و با او عورت اوستنه اوستنه او تردیغی بر زادن اوستنه
 او لسه او ه دکه اختمامه کیمین نایاکر ۲۴ و اکر بر کمده اوتن این اوتن حیضی
 اوستنه اولوب بجماعت ایلسه او نه او بدی کون نایاکر و هر کونه دوشک که اوستنه

üstünə minsə nâ-pâkdir

10*və hər kim ki onun altında olan hər bir zâda dəğsə axşam-kimin nâ-pâkdir və oları götürən də gərək pâltârlarını yusun və özü su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir
11*və hər kimə ki cəryâni olan əlini yumamış dəğsə gərək pâltârlarını yusun və özü su-inən çimsin və axşam-kimin nâ-pâkdir

12*və o saqsı kab ki cəryâni olan ona dəğsə gərək sindirilsin və hər bir ağaç kabı gərək su-inən çâlhânsin

13*və vaqtinə cəryâni olan o cəryânidən tâhir olsa onda onun tahârəti üçün yəddi gün həsâb eyləyib sora pâltârlarını yusun və cəsədi su-inən çimsin və tâhirdir

14*və səkizinci gündə özünə iki qumru və yâ iki göğərçin balası götürüb camâ'at çadırının qapısına RƏBBin huzûruna gəlsin və oları kâhinə vərsin

15*və kâhin olarin birisini günâh qurbâni və birisini maxruqa gəçirtsin və kâhin onun cəryâni üçün RƏBBin huzûrunda kəfârət éyləsin

16*və bir âdəmi ki ondan məni suyu câri olsa gərək tamâm cəsədini su-inən yusun və axşama-kimin nâ-pâkdir

17*və hər bir pâltar və hər bir dəri ki üstündə məni suyu olsa gərək su-inən yuyulsun və axşama-kimin nâ-pâkdir

18*və bir 'övrəti ki onun-inən bir kişi mücâma'at éyləyib məni suyu töksə olar gərək su-inən çimsinlər və axşama-kimin nâ-pâkdirlar

19*və vaqtı ki bir 'övrətin cəryâni olsa və onun tənindəki cəryâni qân olsa o vaqt o yəddi gün gərək öz hayzında ayrı olsun və hər kim ki ona dəğsə axşama-kimin nâ-pâkdir

20*və hər zâdılja o 'övrət öz hayzında onun üstündə yatsa nâ-pâkdir və hər zâdılja o 'övrət onun üstündə otursa nâ-pâkdir

21*və hər kim ki onun döşəğinə dəğsə gərək pâltârlarını yusun və özü su-inən çimsin və axşama-kimin nâ-pâkdir

22*və hər kim ki dəğsə hər günə bir zâda ki o onun üstündə oturmuş idi gərək pâltârlarını yusun və özü su-inən çimsin və axşama-kimin nâ-pâkdir

23*və əğər o qan döşəğin üstündə və yâ o 'övrətin üstündə oturduğu bir zâdîn üstündə olsa ona dəğəndə

24*və əğər bir kimsə onun-inən onun hayzı üstündə olub mücâma'at éyləsə onda o yəddi gün nâ-pâkdir və hər günə döşək ki üstündə ∞

پانش ایدی نایاکدر ۲۵ و آکر بر عورتن قانی چوخ مدت جریان اوله حیضن وقی
اوله دینی حالت و با حیضن وقتندن زیاده آخه اون نایاکلکن جریانی کولرین
هامیسی اون حیضن کولری کبی او لاجن در او نایاک در ۲۷ هر بر دوئک که اون
اوستند او ز جریان هامی کولرینه پانه کرک او هه او ز حیضن دوشکی کبی اولسون
و هر بر زادیکه اون اوستند او نورسه کرک نایاک اولسون بجه که اون حیضن ایدی
۲۷ و هر کمده که اولره دکه نایاکدر کرک او ز بالارلرین بوسون و صواین چمسون
واختامه کمین نایاکدر ۲۸ اما آکر او زین جریانند نیز لسه کرک او زیه بدی کون
صابوب صوره طاهر اولسون ۲۹ و سکرنجی کونه او زیه آبکی فری و با آبکی کوکرجن
بالانی کونروب اولری کاهن پانه جماعت چادرین فابوته آیارسون ۳۰ و کاهن
بریستی کاه قربانی و بریستی محرفه کجرسون و کاهن اون ایجون اون نایاکلکن
جریانندن او تری رین حضورن کفارت ایلسون ۳۱ و پله جه بین اسرائیلی اولرن
نایاکلکلارندن جدا ایلوون ناکه او ز نایاکلکلرینه من مسکنی که اولرن ایجنه در مردار
ابلیکلری این اوله سونلر ۳۲ جریان اولان واوزندن مردارین منی صوبی جاری
اولان ۳۳ و حیضن ناخوش اولان عورتن و جریانی آخان ده خواه کنی خواه عورت
اولسون واو آدمن که بر نایاک عورت این پانش اولسون قانوی بود

اون آتنجی باب

اوهارونن آبکی او غللری رین حضوریه ترب ایلیوب اولدن صوره رب موسی این
دانشده ۳ و رب موسی به دیدیکه قرداشک هارون این دانش که هر زمان جماب
پرده سدن ایجری صدوقن اوستند اولان کفارنکاهن حضوریه مقدسه کیرسون که
اوله سون چونکه من کفارنکاهن اوستند بلطفه کورنه حکم ۴ هارون بو طور این مقدسه
کیرسون یعنی کاه قربانی ایجون بر جوان چونکه و محرفه ایجون بر فوج این ۴ مقدس
کنان کوبیک کیسون و آکنده کان زیر جامی اولسون و کان کریند این
فورشانسون و کان عاممه صارسون بول مقدس لیسلر در او کرک صواین چمسون

yatmış idi nâ-pâkdir

25*və əğər bir ‘övrətin qanı çox müddət cəryân olsa xayzinin vakti olmadığı haldə və yâ xayzinin vaktindən ziyyâdə axsa onun nâ-pâklığının cəryâni günlərinin hamısı onun xayzinin günləri-kimi olacaqdır o nâ-pâkdir

26*hər bir döşək ki onun üstündə öz cəryânin hamı günlərində yatsa gərək ona öz xayzinin döşəgi-kimi olsun və hər bir zâd yişə onun üstünə otursa gərək nâ-pâk olsun nicə ki onun xayzında idi

27*və hər kim də ki olara dəğsə nâ-pâkdir gərək öz pâltârlarını yusun və su-inən çımsın və axşama-kimin nâ-pâkdir

28*amâ əğər özünün cəryânidən təmizlənsə gərək özünə yəddi gün sayib sora tâhir olsun

29*və səkkizinci gündə özünə iki qumru və yâ iki göğərçin balası gətirib oları kâhinin yanına cəmâ’at çadırının kapısına aparsın

30*və kâhin birisini günâh qurbâni və birisini maxruqa gəçirtsin və kâhin onun üçün onun nâ-pâklığının cəryânidən ötürü RƏBBin xuzûrunda kəfârət èyləsin

31*və bələcə bən-i İsrâ’əli olarin nâ-pâklıklarından cidâ èyləsin tâ ki öz nâ-pâklıklarında mənim məskənimi ki olarin içindədir murdâr èyləməkləri-inən ölməsənlər

32*cəryâni olanın və özündən murdârlayan məni suyu câri olanın

33*və xayzında nâ-hoş olan ‘övrətin və cəriyâni âxanında hâh ‘övrət olsun və o âdamın ki bir nâ-pâk ‘övrət-inən yatmış olsun qanunu budur

on altncı bâb

1*və Hârunun iki oğulları RƏBBin huzûrunda takarrüb èyləyib öləndən sora RƏBB Musa-inən danışdı

2*və RƏBB Musaya dədi ki qardaşın Hârûn-inən danış ki hər zamân hicâb pərdə-sindən içəri sandıqın üstündə olan kəfârətgâhin huzûrunda Maqdəsə girməsin ki ölməsin çünkü mən kəfârətgâhin üstündə bulutda görünəcəğim

3*Hârûn bu tavır-inən maqdəsə girsin ya ‘nî günâh qurbâni üçün bir cavân congə və mazruqa üçün bir qoç-inən

4*müqəddəs kətən göynək gisİN və əgnində kətən zîrcâməsi olsun və kətən kə-mərbənd inən qurşânsın və kətən ‘imâməni sarsın bular müqəddəs libâslardır o gərək su-inən çımsın ∞

و اولری کسون ۵ و بی اسرائیل جماعتندن کاه قربانی ایچون ایکی ارکچ کچی و محرقه ایچون بر قوچ کونروب ۶ هارون او کاه قربانی اولان جونکه نی که او زین در ترتیب الیوب او زین و ایوندن او تری کفارت ایلسون ۷ و او ایکی ارکچ کونروب اولری رین حضوریه جماعت چادرین قابوسته احضار ایلسون ۸ و هارون او ایکی ارکچ اوسته فرعه آنسون بر قرعه نی رب ایچون و او بری قرعه نی بر اخله حق ارکچ ایچون ۹ و هارون او ارکچ که او ن اوسته ربکی او بلغه فرعه چیخدی ترتیب ایلیوب او ن کاه قربانی چکرسون ۱۰ او ارکچ ده که او ن اوسته بر اخله حق قرعه سی چیخدی او ن رین حضوریه دیری احضار ایلسون که او ندن او تری کفارت ایلیوب او نی یا بانه کوندرمک ایچون بر اخسنون ۱۱ و هارون او زین او زین او تری اولان کاه قربانن جونکسنسی ترتیب ایلیوب او زین و ایوندن او تری کفارت ایلسون و او زین او تری او لان کاه قربانن جونکسنسی ذبح ایلسون ۱۲ و رین حضورنکه او لان مذبح اوستندن اود سوزلری این بخوردانی دولی و عطعلی نارین بخوردان آوجنی دولی کونروب حجاب پرده سن ایجری آپارسون ۱۳ و رین حضورنکه بخوردی او دن اوسته قویسون و بخورن دومانی شهادن اوستندکی کفارتکاهی او رنوب او اوله سون ۱۴ و جونکه ن فاندن کونروب بر ماغی این کفارتکاهه ساری مشرق طرفه سیسون یعنی او فاندن بدی دفعه او ز بر ماغی این کفارتکاهن طرفه سیسون ۱۵ و قومدن او تری او لان کاه قربانن ارکچی ذبح ایلیوب قانی حجاب پرده سن ایجری آپارسون و او ن فانی ده ایله ایلسون نیجه که جونکه ن فانه ایلدی و او نی کفارتکاهن اوسته یعنی کفارتکاهن حضوریه سیسون ۱۶ و بی اسرائیل نایا کلک لرندن و هامی کا هملرین نجاو زلرندن او تری قدس ایچون کفارت ایلسون ویله ده جماعت چادری ایچون ایلسون که او لر این او لرن نایا کلک لرین ایچنه ساکن در ۱۷ و او کفارت ایلمکه قدسه کرروب چیخاه کیسین جماعت چادرن هیچ بر آدم ایلاسون و او او زین و ایوندن و اسرائیل نام جماعتندن او تری کفارت ایلسون ۱۸ و رین حضورنکه او لان مذبح اوسته چیخوب او ندن او تری کفارت ایلسون و جونکه ن فاندن و ارکچ فاندن کونروب هر طرفدن

və oları gəysin

5*və bən-i İsrâ' elin cəmâ' atından günâh qurbâni içün iki ergəç kəçi və maxruqa içün bir qoç götürüb

6*və Hârûn o günâh qurbâni olan congəni ki özündür taqrîb éyləyib özündən və evindən ötürü kəfârət eyləsin

7*və o iki ergəci götürüb oları Rəbbin huzûrunda cəmâ' at çadırının kapısında ihmâr eyləsin

8*və Hârûn o iki ergəcin üstünə qur'anı atsın bir qur'anı Rəbbi içün və o-biri qur'anı bıraxılacaq ergəç içün

9*və Hârûn o ergəci ki onun üstünə Rəbbinkı olmağa qur'a çıxanda taqrîb éyləyib onu günâh qurbâni gəçirtsin

10*və o ergəci də ki onun üstünə bıraxılacaq qur'ası çehəndə onu Rəbbin huzûruna diri ihmâr eyləsin ki ondan ötürü kəfârət eyləsin ki ondan ötürü kəfârət éyləyib onu bəyâbana göndərmək içün bıraxsın

11*və Hârûn özündən ötürü olan günâh qurbânının congəsini taqrîb eyləyib özündən və evindən ötürü kəfârət eyləsin və özündən ötürü olan günâh qurbânının congəsini zac eyləsin

12*və Rəbbin huzûrunda olan məzbaxın üstündən od kozları-inən buxurdâni dolu və 'etli nârin buxurdan avucunu dolu götürüb hicâb pərdəsindən içəri aparsın

13*və Rəbbin huzûrunda buxuru odun üstünə qoysun və buxurun dumâni şəhâdətin üstündəki kəfârətgâhi örtüb o ölməsin

14*və congənin qanından götürüb barmağı-inən kəfârətgâha sâri maşraq tarafına səpsin ya 'nî o qandan yəddi dəf' a öz barmağı-inən kəffərətgəhin tarafına səpsin

15*və qacmdan ötürü olan günâh qurbânının ergəcini zac eyləyib qanını hicâb pərdəsindən içəri aparsın və onun qanını da əylə eyləsin nice ki cöngənin qanına eylədi və onu kəffərətgəhin üstündə ya 'nî kəffərətgəhin huzûrunda səpsin

16*və bən-i İsrâ' elin nâ-pâklıklarından və hamı günâhlarının təcâvüzlərindən ötürü quds içün kəffərət éyləsin və bələ də cəmâ' at çadırı içün éyləsin ki olar-inən oların nâ-pâklıklarının içində sâkindir

17*və o kəffərət éyləməğə qudsə girib çıxana-kimin cəmâ' at çadırında hiç bir adəm olmasın və o özündən və evindən və İsrâ' elin tamâm cəmâ' atındən ötürü kəffərət éyləsin

18*və Rəbbin huzûrunda olan məzbahın üstünə çıxıb ondan ötürü kəffərət éyləsin və congənin qanından və ergəcinqanından götürüb hər tarafdan ∞

مذبحون بوبنوزلر به سورنسون ۱۹ او قاندن بدی دفعه اوز بر ماغی این اوسته سیسون و اوئی بى اسرائیلن نایاکلکلر زدن نظیر و تقدیس ایلسون ۲۰ و قدسden و جماعت چادرن دن و مذبحدن اوئری کفارت الیکدن قورنلوب او دیری ارکی نفریب ایلسون ۲۱ و هارون اویز ایکی الی دیری ارکجن باشە قوبوب اوئن اوسته بى اسرائیلن هامی نقصیرلر بى واولرن هامی کاھلرده ایلدکلری هامی نجاوزلر بى افرا ایلیوب اولری ارکجن باشە قوبوب اوئی بر مناسب آدمن الی این پیامه کوندرسون ۲۲ و ارکچ اویلرن هامی نجاوزلر بى اویزن اوسته بى علیعده بىه آپاره خندر و او ادمر ارکجی پیمانه بر اخسون ۲۳ و هارون جماعت چادریه کلوب او کان لایسلری که قدسے کبرنە کیمش ایدی چیخارتسون واولری اورابه قوبون ۲۴ و جسدیتی متدس برده صو این بوبوب اویز پالنارلر بى کیسون و چیخوب اویز بحرقسى و قومت پېھنى مذبحەن یاندرسون ۲۵ و ارکچی بر اخمه گیاران آدم اویز پالنارلر بى بوبوب جسدیتی ده صو این چمسون واوندن صوره اردويه کیرسون ۲۷ اما او کاه قربانی اویان جونکه و کاه قربانی اویان ارکچ کە اویلرن قانی کفارت ایلک ایچون قدسے آپارادی اردو دن اشیک چیخاردلسون واورداده اویلرن دریلر بى واولرن انلر بى و ترکلر بى او د این یاندرسونلار ۲۸ واولری یاندران کرک اویز پالنارلر بى بوبوب جسدیتی صو این چمسون واوندن صوره اردويه کیرسون ۲۹ بوسزه ایدی قافون اویسونت بىخى آید و آین اوسته کرک اویلر زی آیقى لندرمىز و هېچ بى ایش الیپەزە بىللى بىخى اوین ایچون سەن ایچزدە ساکن در ۳۰ چویکە بى کوند سزی پاك الیکدن اوئری و نه غریب کە سز ایچزدە ساکن در سز زن ایچون کفارت اویور سز هامی کاھلر زدن زین حضورلە پاك اولاچق سز سز ایچون اسٹرامەت سز در و کرک اویلر زی آیقى لندرمىز بو ایدی قافون در ۳۱ بوسزن ایچون اسٹرامەت سز در و کرک اویلر زی آیقى لندرمىز بو ایدی قافون در ۳۲ و آناسن بىزىن کھات ایلک ایچون سەح و نصب اویان کاھن کفارت ایلسون و کان لایسلر بى يعني قدس لایسلر بى کیسون ۳۳ و مقدس اوندسان اوئری کفارت ایلیوب جماعت چادرن دن و مذبحدن اوئری ده کفارت ایلسون و هەن کاھنر دن و ئام جماعتن

məzbahın boynuzlarına sürtsün

19*və o qandan yəddi dəf a öz barmağı-inən onun üstünə səpsin və onu bən-i İsrâ' elin nâ-pâkliklərindən təhîr və taqdîs eyləsin

20*və kudsən və cəmâ'at çadırından və məzbaxdan ötürü kəffərət eyləməkdən qurdulub o diri ərgəci taqrîb eyləsin

21*və Hârûn öz iki əlini diri ərgəcin başına qoyub onun üstünə bən-i İsrâ' elin hamı taqsırlərini və oların hamı günâhlarda eylədikləri hamı təcâvüzlərini ikrâr eyləyib oları ərgəcin başına qoyub onu bir münâsib âdamın əli-inən bəyâbâna göndərsin

22*və ərgəc oların hamı təcâvüzlərini özü-nən üstündə bir 'aləyhdə yerə aparacaqdır və o adam ərgəci bəyâbanda bıräxsin

23*və Hârûn cəmâ'at çadırına gəlib o kətən libâsları ki qudsə girəndə gəymmiş idi çıxartsın və oları oraya qoysun

24*və cəsədini müqəddəs yerdə su-inən yuyub öz pâltârını gəysin və çıxıb öz maxruqasını və qavmin maxruqasını gəçirdib özündən və qavmdan ötürü kəfârət eyləsin

25*və günâh qurbânının piyini məzbahda yandırsın

26*və ərgəci bıräxmağa aparan adam öz pâltârlarını yuyub cəsədini də su-inən çimsin və ondan sora orduya girsin

27*amâ o günâh qurbâni olan congə və günâh qurbâni olan ərgəc ki oların qanı kəfərət eyləmək üçün kudsə aparıldı ordudan əşigə çıxardılsın və orada oların dərilərini və oların etlərini və təzəklərini od-inən yandırsınlar

28*və oları yandıran gərək öz pâltârlarını yuyub cəsədini su-inən çimsin və ondan sora orduya girsin

29*bu sizə əbədi qanun olsun yəddinci ayda və ayın onunda gərək özlərzi açıqlan- dirəsiz və həc bir iş eyləməyəsiz nə yerli və nə əgarib ki sizin içizdə sâkindir

30*çünkü bu gündə sizi pâk eyləməkdən ötürü sizin içün kəffərət olur siz hamı günâhlarzdən RƏBBin huzûrundə pâk olacaqsız

31*bu sizin içün istirâhat səbtidir və gərək özlərzi açıqlandırəsiz bu əbədi qanundur

32*və atasının yərində kəhânet eyləmək içün məsh və nasb olan kâhin kəffərət eyləsin və kətən libâslarını ya 'nî qudsin libâslarını gəysin

33*və müqəddəs aqdəsdən ötürü kəfərət eyləyib cəmâ'at çadırından və məzbahdan ötürü də kəfərət eyləsin və həm də kâhinlərdən və tamâm camâ'atin ∞

خشندن اوئری کنارت اولسون ۲۴ و بوسه ابدي قانون اولسون که بني اسرائيلدن اوئری اولرن هاي کااهلىتن اوئری ايله بى دفعه کنارت اولسون ويچه که رب موسى ۹ بیورمش ابدي ايله ايله

اون بدخي باپ

اورب موسى اين داشوب ديدىكه آهارون واوغللري وقام بني اسرائيل اين داشوب اولره دى که بواو کلام در که رب امر اليموب ديويدر ۲ بيت اسرائيلدن هر يركىسى که اردوه اوکوز وبا فويون وبا تكى ذبح الله وبا اردون اشىكه ذبح الله ۳ واوى ره قربات اولله جاعت چادرىن قابوسته بعنى رين مسكنى حضورىه قربان المك كورمه بواو آدم ايچون قان حساب اولسون چونكه او قان توکيدر داو آدم كرك اوز قومىن ابىجدىن قطع اولسون ۵ تاكه بني اسرائيل او ذيچملنى که اولر جولت بوزنه ذبح اليلر اولرى ره جماعت چادرىن قابوسته كاهن پانه كوروب اولرى ره سلامت ذيچملرى ذبح السونلر ۶ و كاهن او قانى جماعت چادرىن قابوسته رين مذبحه سهون و بهانى خوش رابجه اولله رب ايچون ياندرسون ۷ که بىدە اوز ذيچملنى او جنله ذبح الله سونلر که اولره تاع اولىق اين زنا اليلر بواولره اولرن عصرلزنگ ابدي قانون اولسون ۸ اوواره دېس آكىرىت اسرائيلدن وسز آرايزىدە مسافرت اليين غرمىدن بىركىسى محرقه قرباي اليموب وبا ذبح اليموب ۹ اونى جماعت چادرىن قابوسته كورمه که اونى ره پېرسون او كىنى كرك اوز قومىدەن قطع اولسون ۱۰ و اكىرىت اسرائيلدن وسز آرايزىدە مسافرت اليين غرمىدن بىركىسى هر نوع قان بى اوونى من بوزى او قان بىن آدمن ضدىه دوندروب اونى اوز قومىدەن قطع اليمە جكم ۱۱ زيراكه جىدىن جانى قانىه درومن اونى سز ايچون مذبحن اوسته مقرر اللهشم که جانلىرى ايچون کنارت اولسون چونكه قان اوزى جان اين کنارت ايلر ۱۲ و جىندىن بى اسرائىلە دىدم کە سزدىن هىچ کس قان يەسون وەھە سز آرايزىدە مسافرت ايلين غرمىدە قان يەسون ۱۳ و بىن اسرائيلدن

xalqından ötürü kəffərət èyləsin

34*və bu sizə əbədi qanun olsun ki bən-i İsrâ'eldən ötürü oların hamı günahlarından ötürü eylədə bir dəfə a kəfərət olsun və nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi èylə èylədi **on yəddinci bâb**

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*Hârun və oğulları və tamâm bən-i İsrâ'el inən danışib olara dədi ki bu o kəlāmdir ki RƏBB emr eyləyib dəyikdir

3*bəyt-i İsrâ'eldən hər bir kimsə ki orduda öküz və yâ qoyun və yâ kəçi zəbx èyləsə və yâ orduдан əşikdə zac èyləsə

4*və onu RƏBBə qurbân olmağa camâ'at çadırının kapısına ya'nî RƏBBin məskənin xuzûruna qurbân èyləməgə götürməsə bu o adam üçün qan həsâb olunsun çünki o qan tökübdür və o adam gərək öz qövminin içindən qıt'a olunsun

5*tâ ki bən-i İsrâ'el o zəbihalarını ki olar çölün yüzündə zəbx èylərlər oları RƏBBə camâ'at çadırının kapısına kâhinin yanına götürüb oları RƏBBə səlâmət zəbihaları zac èyləsinlər

6*və kâhin o qanı cəmâ'at çadırının kapısında RƏBBin məzbuhına səpsin və piyi hoş râyiha olmağa RƏBB içiñ yandırsın

7*ki bir daha öz zəbîhələrini o cılrlərə zac èyləməsinlər ki olara tâbi' olmaq-inən zinâ eylərlər bu olara olarin 'esrlərində əbədi qanun olsun

8*və olara dəyəsən əğər bəyt-i İsrâ'eldən və sizin arayızda misâfirat èyləyen garibdən bir kimsə maxruqa qurbâni èyləyib və yâ zəbh èyləyib

9*onu çadırının kapısına götürməsə ki onu RƏBBə gəçirtsin o kişi gərək öz qövmin-dan qıt' olsun

10*və əğər bəyt-i İsrâ'eldən və sizin arayızda misâfirat èyləyen əgaribdən bir kimsə hər nəv' qan yəsə onda mən yüzümü o qan yéyən adamın zadına döndürüb onu öz qövmindən qıt' èyləyəcəğim

11*zirâ ki cəsədin cânı qandadır və mən onu sizin içiñ məzbahın üstünə muqarər èyləmişəm ki cânlarız içiñ kəffərət olsun çünki qan özü cân ilə kəfərət èylər

12*o cihətdən bən-i İsrâ'elə dədim ki sizdən hîç kəs qan yəməsin

13*və bən-i İsrâ'eldən ∞

بر کیسه و آرایزده مسافرت این غریب‌مدن بری بر جوان و با برانی پلن قوش آوده
آوازه کرک اوین فانی توکوب طیراغ این اوی اور نون ۱۴ زراکه هرجمن جای
اوین فانی در او قان جانی این در وین اسرائیله دیدیکه هیچ هرجمن فانی پیس
چونکه هرجمن جانی اوین فانی در هر کم که اوی به قطع اولیه در
۱۵ ویرلی لردن و غرب‌بلدن هر کم که لاث و با پاره‌نشی به کرک اوی بالدار لرینی
بوب صوابن چمن و اخنامه کمین نایاک اولوب صوره طاهر در ۱۶ اما اکر
بومانه وجمنی چمسه اویکه او اوز بازخواستی چک‌جککر

اون سکنخی باب

اورب موین این داشتوب دیدیکه ۲۰ اسرائیل این داشتوب اولره دی که رت
الهز من ام ۲۱ مصر دیارین عملی کمی شه سراوراده ساکن اندز کرک الیمسز
و کعنان دیارین عملی کمی که من سزی اورایه آپارمر کرک الیمسز و اولرن
فانوئلری این حرکت الیمسز ۲۲ من احکامی اجرا ایلیون و من فانوئلری محافظت
ایلیون که اولر این سلوک ایلیمسز رب الهز من ام ۲۳ فانوئلری و احکامی محافظت
ایلیمسز که اولری اجرا ایلیون آدم اولر این حیات نایارست من ام ۲۴ سردن هیچ هرز
اورز پاخن افریبالرندن بریه اوین عینی آجیمه تقریب ایلیمسز رت من ام ۲۵ آناکن
و آناکن عینی آجیمه سن او سن آناکن در اوین عینی کرک آجیمه ۲۶ آناکن عورتن
عینی آجیمه سن او سن آناکن عینی در ۲۷ آناکن قزی و آناکن فری اولان باحوکن
عینی آجیمه سن خواه ایوده دوغلش اولیون خواه خارجند دوغلش اولیون اولرن
عینی آجیمه سن خواه ایوده دوغلش اولیون خواه خارجند دوغلش اولیون اولرن
عینی کرک آجیمه سن ۲۸ اوغلان قزین و با فرگن قزین عیسی‌لرینی کرک آجیمه سن
جونکه اولر سن عیلک در ۲۹ آناکن عورتن قزین عینی که سن آناکن ذوقی در
وجونکه سن با جیک در کرک اوین عینی آجیمه سن ۳۰ آناکن با جی سن عینی کرک
آجیمه سن جونکه او سن آناکن با خن افریما در ۳۱ آناکن با جی سن عینی کرک
آجیمه سن جونکه او آناکن با خن افریما در ۳۲ آناکن قردانین عینی آجیمه سن

bir kimsə və arayızda misâfirat èyləyən ǵarîbdən biri bir heyvân və yâ bir əti yeyilən quş avda avlasa gərək onun qanını töküb toprağ-inən onu örtsun

14*zîrâ ki hər cəsədin câni onun qanıdır o qan câni-inəndir və bən-i İsrâ'élə dədim ki həç bir cəsədin qanını yeyəsiz çünki hər cəsəd câni-inən qanıdır hər kim ki onu yəsə qit' olunacaqdır

15*və yərlilərdən və ǵarîblərdən hər kim ki lâşə və yâ pârlənmiş yəsə gərək öz pâltârlarını yuyub su-inən çimsin və axşama-kimin nâ-pâk olub sora tâhirdir

16*amâ əğər yumasa və cəsədini çimməsə onda o öz yazxuvâsını çəkəcəkdir
on səkizinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ'él-inən danışib olara də ki RƏBB-Allahız Mənəm

3*Misir diyârinin 'aməlləri-kimi ki siz oarada sâkin-idiz gərək èyləməyəsiz və Kən' an diyârinin 'aməlləri-kimi ki Mən sizi oraya aparırim gərək èyləməyəsiz və oların qanunları-inən harəkət èyləməyəsiz

4*mənim ahkâmımı icrâ èyləyin və mənim qanularımı muhâfazat eyləyin ki olar-inən sülük èyləyəsiz RƏBB-Allahız Mənəm

5*və mənim qanularımı və axkâmımı muhâfazat èyləyin ki oları icrâ èyləyən adam olar-inən hayat tapar və RƏBB Mənəm

6*sizdən həç biriz öz yaxın aqrabalarindən birinə onun 'aybını açmağa taqrəb èyləməyəsiz RƏBB Mənəm

7*atâjın və anâjın 'aybını açmayasın o sənin atâjdır onun 'aybını gərək açmayasın

8*atâjın 'övrətinin 'aybını açmayasın o sənin atâjın 'aybidir

9*atâjın qızı və anâjın qızı olan bacıjin 'aybını açmayasın ho-ah evdə doğulmuş olsun ho-ah haricdə doğulmuş olsun olarin 'aybını gərək açmayasın

10*oğlujin qızının və yâ qızılıjin qızının 'ayblarını gərək açmayasın çünki olar sənin 'aybiındır

11*atâjın 'övrətinin qızının 'aybını ki sənin atâjın zürriyətidir və çünki sənin bacıındır gərək onun 'aybını açmayasın

12*atâjın bacısının 'aybını gərək açmayasın çünki o sənin atâjın yaxın aqrabasıdır

13*anâjın bacısının 'aybını gərək açmayasın çünki o anâjın yaxın aqrabasıdır

14*atâjın qardaşının 'aybını açmayasın ∞

بعنی اون عورته نقرب ایلمیهسن او سن خاله ک در ۱۵ کلینکن عینی آچمیهسن او سن اوغلکن عورتی در اون عینی کرک آچمیهسن ۱۶ فرداشکن عورتین عینی کرک آچمیهسن چونکه او فرداشکن عینی در ۱۷ بر عورت و هد اون قزین عینی آچمیهسن و هد اون اوغلن قزینی و با قزین قزینی اون عینی آچمیه ایچون ایلمیهسن چونکه اولر اون باخین افریالری درلر بو فجور در ۱۸ بر عورتی با جیسی اوستنه ایلمیهسن که او اونت این بله حال حیانه ایکن او بریسین ده عینی آچانک اونه اذیت و بریهسن ۱۹ بر عورته که اوز نایا کلکن حیضنده در اون عینی آچمیه نقرب ایلمیهسن ۲۰ و قوشوکن عورتی این یانوب مجتمع ایلمیهسن که اون این مزدار اولا سن ۲۱ و سن ذرینگدن مولوک ایچون اوددن کچونکه و بریهسن والهکن آدینی ملوث ایلمیهسن ربت من ام ۲۲ و عورت این یانان کبی ارک ک این یانیهسن بو مکروه در ۲۳ هیچ بر حیوان این یانیهسن که اون این نجس اولا سن و بر عورت جماع ایچون بر حیوان قباغنه دور ماسون بو فرق در ۲۴ بولرن هیچ بریسی این اوز لرزی نجس ایلمیهسن جو تکه بولرن هامیسی این او طایفه لر مزدار لتوتلر که من اولری سن قباغکدن اخراج ایلم ۲۵ و ولایت مزدار اولد یغندن من اون عصیانش بازخواستی ایلمیه جکم و ولایت اوز ساکنی استفراغ ایلمیه جکدر ۲۶ اما سر من قانونلری و احکامی محافظت ایلمیون و بو مکروهان هیچ بریسی عمله کورمیون نه بدلی و نه ده سزن آرایزده مسافت ایلمی غریب ۲۷ چونکه های بو مکروهانی قباغزده اولان دیارن آدمی دیار ایدیلر و بر مزدار اولدی ۲۸ اولیه که بر سری ده استفراغ ایلسون اونی مزدار ایلمکردن اوتری نیجه که سزدن ابرهی اولان طایفه لری استفراغ ایلسون اوی مزدار های مکروهاندن برسته هر کم که مرنکب اولس او مرنکب اولان شخصلر کرک اوز قومی زن آراستن قطع اولنسونلر ۲۰ ایندی من بو امری لری محافظت ایلمیون ناکه او سزدن ابرهی مرنکب اولان مکروه عادنله مرنکب اولیه سر و اولر این ملوث ایلمیه سر اللہ ربت من ام

ya' nî onun 'övrətinə təqərrüb éyləməyəsən o sənin hâlajdır

15*gəlininjin 'aybını açmayasın o sənin oğlujun 'övrətidir onun 'aybını gərək açmayasın

16*qardaşının 'övrətinin 'aybını gərək açmayasın çünkü o qardaşının aybıdır

17*bir 'övrətin və həm də onun qızının 'aybını açmayasın və həm də onun oğlunun qızını və yâ qızının qızını onun 'aybını açmaq üçün almayasın çünkü olar onun yaxın aqrabalarıdırıllar bu fücürdur

18*və bir 'övrəti bacısı üstünə almayasın ki o onun-inən bilə hâl-i hayâtda ikən o-birisinin də 'aybını açanda ona əziyət vərəsən

19*bir 'övrətə ki öz nâ-pâklığının hayzindadır onun 'aybını açmağa təqərrüb éyləməyəsən

20*və qonşuğun 'övrəti-inən yatıb mücâma'at éyləməyəsən ki onun-inən murdâr olasən

21*və sənin zürriyətiñdən Molek için oddan gəçirtməğə vərməyəsən və Allahının adını muləvvəs éyləməyəsən RƏBB Mənəm

22*və 'övrət-inən yatan-kimi ərkək-inən yatmayasən bu məkruvadır

23*həç bir heyvân-inən yatmayasən ki onun-inən nəcs olasən və bir 'övrət cəmâ' için bir heyvân qabağında durmayasın bu fisqdır

24*buların həç birisi-inən özlerzi nəcs éyləməyəsiz çünkü buların hamısı-inən o tâifələr murdârlarınlardır ki mən oları sənin qabağından ihrâc éylərəm

25*və vilâyet murdâr olduğundan Mən onun 'isyânının yəzəhvâsətini éyləyəcəğəm və vilâyet öz sâkinlərini istifrâg eyləyəcəkdir

26*amâ siz mənim qanunlarımı və ahkâmımı muhâfazat eyləyin və bu məkruhâtin həç birisini 'amələ getirməyin nə yərli və nə də sizin arayızdə müsâfərət éyləyən garib

27*çünki hamı bu məkruhâti qabağızda olan diyârın âdamları eylər idilər və yər murdâr oldu

28*olmaya ki yər sizi də istifrâg eyləsin onu murdâr eyləməğzdən ötürü nicə ki sizdən írəli olan tâifələri istifrâg eylədi

29*çünki bu hamı məkruhâtdan birisinə hər kim ki mürtəkəb olsa o mürtəkəb olan şaxslar gərək öz qavmlarının arasından qıt' olsunlar

30*indi Mənim bu emrlərimi muhâfazat eyləyin tâ ki o sizdən írəli mürtəkəb olunan məkruvâ 'âdətlərə mürtəkəb olmayasız və olar-inən müləvvəs olmayasız Allahınız RƏBB Mənəm ∞

اون دغۇزىنجى باب

اورب موسى اين داشوب ديدىكە ۲ بىنى اسرائىلن تمام جماعى اين داشوب اولره دى مقدس اولۇن چونكە من سىز رېت اللەزى مقدس ام ۳ هېبرىز اوز آنايىزدىن و آنايىزدىن قورخون و سىتلەرى مەحافتەت ئىلىيون سىز رېت اللەزى من ام ۴ ياتارە توجە ئىلىيون و اوززە نوکەم الەلر قايىرمۇن سىز رېت اللەزى من ام ۵ و رېسلامت قېبالىرى ذىجى ئىلدىكىدە اونى رضايز اين ذىجى ئىلىيون ۶ ذىجى ئىلدىكىر كونىڭ و اوئىن صباحى كونىڭ پىلسۇن اما اوچىنجى كونە كىيىن قالانى كىك اواد اين ياندرسونلار ۷ و اكراوندىن اوچىنجى كونىڭ پىلسە او مىكروه در مقبول دىك ۸ و هەركەم كە اوندىن بىسە اوز بازخواستى جىككە جىككەر جونكە رېن مقدس زادىيەن مەدار اپلر و او شخص كىك اوز قۇمنىن قىطع اولىsson ۹ و بىزنى مەھصولنى بېچىن ئاكىنگىن سەنارىنى ئاماڭا بېچىمەس و بېچىنگە خوشەچىن لەك ئىلىمەس ۱۰ او زۇم باغانكە پىشە ئىلىمەس و او زۇم باغانكەن دانەلەپىن درمەس اولرى فېقىرە و غېرىيە قويىمەن رېت اللەزى من ام ۱۱ او غېرىلىق ئىلىمەس يالان دېيمەس و بىر بىزى ئاداتىيەس ز ۱۲ و مەن آدم اين يالاندىن آندى ئىچىمەس ز چونكە ئىلەكىن آدەپىنى حىرىت اپلىرىن رېت من ام ۱۳ قۇنىشى كە ئۆلم ئىلىمەس و اوندىن غىصب اپلىمەس مەذۇرن مەزدى سەھرە قىدر يالىڭە فەلاسون ۱۴ كە آدەپ سوکىمەس و كورن قىاغەنە بودرەدن زاد قويىمەس ئاما ئىلەكىن قورخەسەن رېت من ام ۱۵ دېبۈانە ناھىقلىق ئىلىمەس ز فېقىرە يوز كورمەكلىك و بىر كە طرفداڭارلىق اپلىمە قۇنىشى كە عدالت اين حكىم ايلە اپلىمە قومىكەن ايجىن كەرمەس قۇنىشىكەن اپلىمە قانە سبب اپلىمەن رېت من ام ۱۶ فەداشىكە بوركىڭە بەغض اپلىمەس قۇنىشى كە اپلىمە عناب اپلىمەس كە اوئىن سېيىدىن بلاچىكىمەس ۱۷ انتقام آلمەس و اوز قومىكەن اوشا قازىرىيە كېن باغلامىمەس ئاما قۇنىشىكە اوز لەكىيى سومن رېت من ام ۱۸ قانۇنلىرى مەحافتەت ئىلەسز حىوانكى اوز جىسىدىن اوپىيان اين جەنلىشىرىمەس ئاكىنگە اپلىكە طور نەم اپلىمەسز ئىلەن ئاما نوعدىن قارشىق پاتار كېمەس ۲۰ و بىر كەن بىر عورت اين يانوب مەجامت ئىلسە و او جارىيە اولىسە و بىر آدە نەمانلى اما قەدەمىي و بىرلىمەش و اوزى دە

on dokuzuncu bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

2*bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'ti-inən danışıb olara də mügəddəs oluz çünki Mən sizin RƏBB-Allahız mügəddəsəm

3*hər biriz öz anaizdən və ataizdən qorxun və səbtlərmi muhâfazat éyləyin sizin RƏBB Allahız Mənəm

4*bütlərə teveccüh éyləməyin və özüzə tökmə ilâhlar qayırmayıñ sizin RƏBB Allahız Mənəm 5*və RƏBBə səlâmət qurbânları zəbh éylədiğizdə onu rızāiz inən zəbh éyləyin

6*zac éylədiğiz gündə və onun sabâhi günündə yeyilsən amâ üçüncü günə-kimin qalanı gərək od-inən yandırışınlar

7*və əğər ondan üçüncü gündə yeyilsə o məkruvadır maqbûl dəgil

8*və hər kim ki ondan yəsə öz yəzhəvâsətini çəkəcəkdir çünki o məkruvadır maqbûl dəgil çünki Rəbbin müqəddəs zâdını mudar éylər və o şaxs gərək öz qavmından qıt' olunsun 9*və yərizin maxsûlunu biçəndə əkininjin kənarını tamâmən biçməyəsən və biçənəjdə huşə-çinlek eyləməyəsən 10*və üzüm yağılında pişirə eyləməyəsən və üzüm yağılınjıdan dənələrini dərmiyəsən onları faqirə və əgaribə qoyasən RƏBB-Allahız mənəm

11*uğrılıq éyləməyəsiz yalan dəmiyəsiz və bir-birizi aldatmayasız

12*və mənim adım-inən yalandan and içməyəsiz çünkü Allahın adını bî-hürmət eylərsin RƏBB Mənəm

13*qonşuña zulm éyləməyəsən və ondan əsasb éyləməyəsən muzdurun muzdu səxərə qədər yanılında qalmasın

14*kər adama söğməyəsən və korun qabağına yüdürədən zâd qoymayasən amâ Allahıñdan qorxasən RƏBB Mənəm

15*divânda nâ-xaqlıq éyləməyəsən faqirə yüz-görməklik büyüğə tarafdarlıq éyləmə qonşuña 'ədələt-inən hökm éylə

16*ğiyəbət éyləyə éyləyə qövmijin içində gəzməyəsən qonşuğun qanına səbəb olmayasən RƏBB Mənəm

17*qardaşıña yürügiñdə bugz éyləməyəsən qonşuña əlbət 'itâb éyləyəsən ki onun səbəbindən balâ çəkməyəsən

18*intikâm almayıəsən və öz qavmijin uşâqlarına kin bağlaməyəsən amâ qonşuju özün-kimi səvəsən RƏBB Mənəm 19*qanunlarmı muhâfazat éyləyəsiz hevvâniyi öz cinsindən olmayan-inən çiftləşdirməyəsən əkininjdə iki tür toxum əkməyəsən iki nəv'dən qarışq pâltar gəyməyəsən

20*və bir kişi bir 'övrət-inən yatıb mücâma'at éyləsə və o câriyə olsa və bir adama nişânlı amâ fidyəsi vərilməmiş və özü də ∞

آزاد او ما مش او لبه اوله تنه اولسون اما قتل او ماسونلر چونکه آزاد دکل ایدی
 ۲۱ او اوز تنصیرین قربانی بر قوچ کنورسون ره جماعت چادرین قایوسه تنصیر
 قربانی کچرسون ۲۲ و کاهن اون ایچون او منکب اولدیگی تنصیردن او تری رین حضورند
 او کاه قربانی اولان قوچ این کنارت ایلسون و اون ایلدیگی تنصیر او نه عنو اولور
 ۲۳ و قبیکه او دیاره کلورسز و اونه هر طور بی آغاچ تیکرسز اونه اون میوه سنی ختنه سر
 کیمی حساب ایلمیسر اوج ابل سزن ایچون ختنه سر کیمی اولسون بیمه سر ۲۴ اما
 در دنخی ابله اونن هامی میوه سنی ره ثنا ایچون مقدس اولسون ۲۵ و بشنجی ابله اونن
 میوه سنی په سر که اونن محصولی سزن ایچون چوخالسون سزن رب الہز من ام
 ۲۶ قالی ات بیمه سر فاله با فمقلق ایلمیسر و قتلری کوزتیمه سر ۲۷ با شن اطرافی
 مدور تراش ایلمیسر و صفالگن او جنی خراب ایلمیسن ۲۸ اولی لردن او تری تلر زه
 جزغی لر ایلمیسر و اوززه دامغه نشانی قایرمیه سر رب من ام ۲۹ قرکی فاحشه ایلمک
 این اوئی رسوا ایلمیسن که دبار زناکلار اولوب خجات این دولسون ۳۰ سنتلری
 محافظت ایلیوب قدسه احترام ایلمیسر رب من ام ۳۱ جندارلره وجادوکلره توجه
 ایلیوب اولر اینن ملوث اولق ایچون اولردن سؤال ایلمیسر رب الہز من ام ۳۲ آق
 صقال حضورنک قاخ و قوجان حضورنک احترام الله واللہگدن قورخ رب من ام
 ۳۳ و سزن این دبار زده ساکن اولان غریبه اذیت و برمیمه سر ۳۴ سزن این ساکن
 اولان غریب سردن اولان بیلی کیمی اولسون واوی او زک کیمی سوه سن چونکه سر
 ده مصر دبارنک غریب ایدز رب الہز من ام ۳۵ حکم ده آرشین ده وزنه واوچی ده
 خجات ایلمیسر ۳۶ نرازو ز درست داشلارز درست اینبايز درست وهبیز درست
 اولسون سزن الہز رب من ام که سزی مصر دبارندهن چخارندم ۳۷ و سر کرک من
 هامی قانونلاری و احکامی محافظت ایلیوب اولری اجرا ایلمیسر رب من ام

ایکرمیخی باب

۱ درب موسی این داشتوب بدیگه ۲ بی اسرائیله دیه سن که اکر بی اسرائیلدن

âzâd olmamış olsa olara tənbiyə olunsun amâ katl olmasınlar çünkü âzâd dəğil idi
 21*və o öz təqsîrinin qurbânını bir qoç götürsün RƏBBə camâ‘at cadirinin qapısına taqsîr qurbâni gəçirtsin

22*və kâhin onun için o mürtəkəb olduğu taqsîrdən ötürü RƏBBin huzûrunda o günâh qurbâni olan qoç-inən kəfârət éyləsin və onun éylədigi taqsîr ona ‘afv olur

23*və vaqtinə o diyârə gələrsiz və onda hər tür iməli ağac tıkərsiz onda onun məy-vəsini hitanəsiz-kimi həsâb éyləyəsiz üç il sizin için hitanəsiz-kimi olsun yəmiyəsiz
 24*amâ dördüncü ildə onun hamı məyvəsi RƏBBə sənənən için müqəddəs olsun

25*və bəşinci ildə onun məyvəsini yəyəsiz ki onun maxsûlunu sizin için çoxaltsın sizin RƏBB-Allahız Mənəm

26*qanlı ət yəməyəsiz fâla baqmaqlıq éyləməyəsiz və vaqtları gözətməyəsiz

27*başızın əträfini müdəvvir traş eyləməyəsiz və saqalının ucunu harâb eyləməyəsin

28*ölülərdən ötürü tənlərzə cəzağlar eyləməyəsiz və özüzə damğa nişanı qayırma-yasız RƏBB Mənəm

29*qızını fâhişə éyləmək-inən onu rüsvâ éyləməyəsin ki diyâr zinâkər olub habâsət-inən dolmasın

30*səbtlərimi muhâfazat éyləyib qudsümə ixtirâm éyləyəsiz RƏBB Mənəm

31*cindarlara câdî-karlara təvəccüh éyləyib olar-inən müləvvise olmaq için olardan sü’əl éyləməyəsiz RƏBB-Allahız Mənəm

32*aq saqal xuzûrundə qalx və qocanın xuzûrundə ixtirâm éylə və Allahıñdan qorx Rəbb Mənəm

33*və sizin-inən diyârizda sâkin olan ǵaribə əziyyət vərməyəsiz

34*sizin-inən sâkin olan ǵaribə sizdən olan yərli-kimi olsun və onu özüñ-kimi səvəsən çünki siz də Misir diyârındə ǵarib idiz RƏBB-Allahız Mənəm

35*hakimdə âşşında vəzində və ölçüdə hiyânat eyləməyəsiz

36*tərazüz dürüst daşlarız dürüst ifâ’ız dürüst və hîniz dürüst olsun sizin Allahıñ-RƏBB Mənəm ki sizi Misir diyârından çıxardım

37*və siz gərək mənim hamı qanunlarımı və axkâmımı muxâfazât éyləyib oları icrâ eyləyesiz RƏBB Mənəm

iğirminci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*və bən-i İsrâ’élə dəyəsin ki əğər bən-i İsrâ’eldən ∞

واسرائيل ده ساکن اولان غریبلدن بر کیمه اوز اولادندن برسنی مولوکه و پرسه کرک
الیه اولدرسلون واو ولاپن قوی اویی داش این سنگسار البوتلر ۳ من ده بوزی
او آدمن ضدیه دوندروب اویی اوز قومن ایجندن قطع الیه جم چونکه اوز اولادندن
مولوکه و برویدر که قدسی مردار مقدس آدمی رسوا البوتلر ۴ واکر او دیارن
قوی قصدًا اوز کوزلرین او آدمدن نوتسه که اوز اولادندن مولوکه و پرسه اویی
اولدرسلمه ۵ اوینه من اوزم بوزی اویه واونه اهل و عمالن ضدیه دوندروب اویی
و هر کبی ده که زنا ایملک این اوین آرقمه دوشوب مولوکه تاع اویش این زنا
ایلیوبدر اوز قومن ایجندن قطع الیه جم ۶ واو شخصی که جندارله وجادوکله
نوجه ایلیوب اولره متابعت ایملک این زنا ایلسه من بوزی او شخص ضدیه دوندروب
اوی اوز قومن ایجندن قطع الیه جم ۷ پس اوززی نقدیس ایلیوب مقدس اولون
چونکه اللہ ربت من ام ۸ و من قانونلری محافظت ایلیوب اولری اجرا ایلیون سری
نقدیس ایلین رب من ام ۹ اکر بر کیمه اوز آناسه و با آناسه سوکش و پرسه کرک
اولدرسلون اوز آناسه و با آناسه سوکش و پرسن فانی اوز بوبونه در ۱۰ اکر بر
کیمه بر کیمه من عورتی این زنا ایلسه اوز قوشوشن عورتی این زنا ایلین کرک
اولدرسلون زانی ده زانی ده ۱۱ او بر کیمه که اوز آناسن عورتی این پانه او کوز
آناسن عینی آخر اولرن هر ایکی سی کرک اولدرسلون اولرن فانی اوزلرین بوبونه
در ۱۲ واکر بر کیمه اوز کلینی این پانه هر ایکی سی کرک اولدرسلولر خبات
ایلیوبدرلر قالنلری اوز بوبونلرینه در ۱۳ واکر بر کنی بر آرک ک این پانه مججه که عورت
این پانزلر اولرن ایکی سی نخاستن ایلیوبدرلر اولر شکرک اولدرسلولر قالنلری اوز
بوبونلرینه در ۱۴ واکر بر کیمه بر عورت آلسه واون آناسی ده آلسه بو خبات در
اوی ده او عورتلری ده اود این پانزلر ناکه آرابزده خبات اولماسن ۱۵ واکر
بر کیمه حیوان این پانه الیه کرک اولدرسلون د حیوانی ده اولدرسلر ۱۶ واکر
بر عورت ده هر هانی بر حیوانه تغیر ایلسه اوین این بحامت ایملکه اوینه اوی
اولدرسلمن عورتی ده او حیوانی ده قالنلری اوزلرین بوبونه در ۱۷ واکر بر کیمه

və İsrə'eldə sâkin olan ǵarıblərdən bir kimsə öz əvlâdından birisini Moləkə vərsə gərək əlbət öldürüsün və o vilâyətin qavmı onu daş-inən sənksâr eyləsinlər

3*mən də yüzümü o âdamın zadına döndürüb onu öz qavminin içindən qıt' eyləyəcəğim çünki öz əvlâdından Moləkə vəribdir ki kudsümü murdâr və müqəddəs adımı rüsvâ eyləsin

4*və əğər o diyârin qavmı qasdən öz gözlərini o âadamdan tönsə ki öz övlâdından Moləkə vérir və onu öldürməsə

5*onda Mən özüm-yüzümü ona və onun əhl-i 'iyâlinin zadına döndürüb onu və hər kimi də ki zinâ eyləmək-inən onun arqasına düşüb Moləkə tâbi' olmaq-inən zinâ eyləyibdir öz qövminin içindən git' eyləyəcəğəm

6*və o şaxsı ki cindârlara və câdîkərlərə təvəccüh eyləyib olara mütâb'at eyləmək-inən zinâ eyləsə mən yüzümü o şaxsin zadına döndürüb onu öz qövminin içindən git' eyləyəcəğəm

7*pəs özüyü taqdîs eyləyib müqəddəs olun çünki Allahız-RƏBB Mənəm

8*və mənim qanunlarmı muhâfazat eyləyib onları icrâ eyləyin sizi taqeis eyləyən RƏBB Mənəm

9*və əğər bir kimsə öz atasına və yâ anasına sövkəş vərən qanı öz boynunadır

10*və əğər bir kimsə bir kimsənin 'övrəti-inən zinâ eyləsə öz qonşusunun 'avrəti-inən zinâ eyləyən gərək öldürülsün zânî də zâniyə də

11*və bir kimsə ki öz atasının 'avrəti-inən yatsa o öz anasının 'aybını açar olarin hər ikisi gərək öldürülsün olarin qanı özlərinin boynunadır

12*və əğər bir kimsə öz gəlini-inən yatsa hər ikisi gərək öldürülsünlər hâbasət eyləyibdirler qanları öz boyunlarında

13*və əğər bir kişi bir ərkək-inən yatsa nicə ki 'avrət-inən yatarlar olarin ikisi nəcasətlik eyləyibdirler olar gərək öldürülsünlər qanları öz boyunlarında

14*və əğər bir kimsə bir 'övrət alsa və onun anasını da alsa bu hâbasətdir onu da o 'avrətləri də od-inən yandırsınlar tâ ki araízdə hâbasət olmasın

15*və əğər bir kimsə heyvân-inən yatsa əlbəttə gərək öldürülsün və heyvânı da öldürəsiz

16*və əğər bir 'övrət də hər hansı bir heyvâna təqərrüb eyləsə və onun-inən mücâma' at eyləməğə onda onu öldürəsən 'övrəti da o heyvânı da qanları özlərinin boynunadır 17*və əğər bir kimsə ∞

اوز باجي سنى بعنى اوز آنائىن قزىنى ويا اوز آنائىن قزىنى الله واو اون عىبىنى
 كورسە واو دە اون عىبىنى كورسە بورسالى در اوئىدە اولر كرك اوز قومىن كوزلىرىن
 فىاغىندە قطع اولنسۇنلار او اوز باجي سنى عىبىنى آچوبىدر كرك اوز بارخواستى چىكسۇن
 ۱۸ واكىر بر كىمسە بىر حىضلى عورت اين ياتوب اون عىبىنى آچسە واونىن جريانى
 اشكارا بىسى وادە اوز قاتىن جريانى آچسە اوئىن اولرن اىكىسى دە كرك اوز قومىن
 ايجىدىن قطع اولنسۇنلار ۱۹ وەدە اوز آنائىن باجي سنى و آنائىن باجي سنى عىبىنى
 آچىمىسىن چونكە بۇيى ايلىن اوز اقراپلاشنى عىبىنى آچىر اولر اوز بازخواستى كرك چىكسۇنلار
 ۲۰ واكىر بر كىمسە اوز خالىسى اين يانسە اوئىن او اوز عمومىن عىبىنى آچش اوئور
 اوئر كرك اوز كاھلىرىنى چىكسۇنلار واولادسىز اولنسۇنلار ۲۱ واكىر بر كىمسە اوز قىداشىن
 عورتى الله بى مردارلىق در او اوز قىداشىن عىبىنى آچوبىدر اوئر كرك اوولادسىز اولنسۇنلار
 ۲۲ پىن مەن هاي قانونلارى واحكامىي مەحافظت ايلبىوب اولىرى اجرا ايلبۇن كە او
 دىبار سزى استفراغ ايملىسوت كە او را دە ساكن اولىق اىججون من سزى او را بە آپارم
 ۲۳ و سر كرك او طابىئەنن قانونلارنىڭ سلوك ايملىيسىز كە من اونى سزى قىلغىزدىن اخراج
 ايلرم چونكە اوئر بولىن جملەسى ايلبىودىرلار و من دە اوئىدىن نېرىت ايلدم ۲۴ و سزە دىيدىم
 سزا اوئىن دىبارىنە وارت اولاچقى سز و اونى من سزە و بەر جىكم كە او نە و رائىت ايملىيسىز
 او سود اين بال آخان دىبارى اللىزىرت من ام كە سزى هاي قومىلارنى آبرەشم ۲۵ پىن
 سزىدە حلال حیوان اين حرام و حرام قوش اين حلالنى آراسىدە تقاوت قوبىوب
 اوززى سورتىن بىر حیوان اين و قوش اين و بىر بوزىنىڭ كى هيچ بى حشررات اين كە
 من اولىرى سزى اىججون ناپاك آبرەشم مردار ايملىيسىز ۲۶ و سزە من اىججون كرك مقدس اولادسىز
 چونكە من بۇا مقدس امر و سزى قومىلارنى آبرەشم كە منىكى اولاسز ۲۷ و بىر كىشى يَا
 عورت كە اىسجىلارنىڭ جەندارلىق و با جادو كىلىق اولسە اوئر كرك الپە اوولدەرسۇنلار داش
 اين اولىرى سىك سار ايملىسوتلار قاللىرى او زىلىرىن بوبۇنە در

اىكىرى بىنچى باب

ا و رب موسى به دىدىكە بىنى هارون اولان كاھنارە خطاب ايلبىوب اوئرە دىەسەن كە

öz bacısı ya ‘nî öz atasının qızını və yâ öz anasının qızını alsa və o onun ‘aybını görsə və o da onun ‘aybını görsə bu rüsvâlıqdır onda olar gərək öz qövminin gözlərinin qabağında qıt’ olunsunlar o öz bacısının ‘aybını açıbdır gərək öz yazhûvâsını çəksin 18*və əğər bir kimsə bir hayzlı ‘övrət-inən yatıb onun ‘aybını açsa və onun cəryânını aşıkâr eyləsə və o da öz qanının cəryânını açsa onda oların ikisi də gərək öz qövminin içindən qıt’ olsunlar

19*və həm də öz ânaçın bacısının atanın bacısının ‘aybını açmamasın çünkü bunu eyləyən öz aqrabasının ‘aybını açar olar öz yazhuvâstını gərək çəksilər

20*və əğər bir kimsə öz halası-inən yatsa onda o öz ‘əmisinin ‘aybını açmış olur olar gərək öz günahlarını çəksinlər və əvlâdsız ölsünlər

21*və əğər bir kimsə öz qardaşının ‘avrətini alsa bu murdarlıqdır o öz qardaşının ‘aybını açıbdır olar gərək əvlâdsız olsunlar

22*pəs Mənim hamı qanunlarımı və ahkâmımı muhâfazat éyləyib oları icrâ éyləyin ki o diyâr sizi istifraq éyləməsin ki orada sâkin olmaq için mən sizi oraya apardım

23*və siz gərək o taifənin qanunlarında sülük éyləməyəsiz ki Mən onu sizin qabağızdan ihrâc eylərəm çünkü olar buların cümləsini éyləyibdirlər və mən də olardan nəfrət éylədim

24*və sizə dədim siz oların diyarına vâris olacaqsız və onu mən sizə vərəcəğim ki ona vərâsət éyləyəsiz o süd-inən bal axan diyârı Allahız-RƏBB mənəm ki sizi hamı qövmlərdən ayırmışəm

25*pəs siz də həlâl heyvân-inən xaramın və xaram quş-inən və yeryüzündəki həç bir haşərât-inən ki Mən oları sizin için nâ-pâk ayırmışəm murdar éyləməyəsiz

26*və siz mənim için gərək müqəddəs olasız çünkü Mən *Yehovah* müqəddəsəm və siz qövmlərdən ayırmışəm ki mənimki olasız

27*və bir kişi yâ ‘övrət ki içlərində cindârlıq və yâ câdîkârlıq olsa olar gərək əlbət oldürülsünlər daş-inən oları senksâr eyləsinlər qanları özlərinin boyununadır

iğirmi birinci bâb

1*və RƏBB Musaya dədi ki bən-i Hârun olan kâhinlərə hitâb éyləyib olara dəyəsən ki ∞

برکیسه اوز قومن ایجند میت این نایاک اولماسون ۲۰ مکراوزیه باخین اولان افریمی
ایچون یعنی آنای و آنای واوغلی و فری و فداشی ایچون ۲۱ و هد اوژیه باخین اولان
باکره باجیسی ایچون که اره کنیوبیدر اوئن ایچون ده نایاک اولایلر ۲۲ اوز قومن ایجند
آغا اولدیغی ایچون کرک نایاک اولوب اوزینی مردار ایلسون ۲۳ اوژ بالشلینی بولوب گل
ایلمسونلر و صفالرین اوچلرین اورماسونلر و تلرنه جزغی جزمهسونلر ۲۴ اولر کرک
اوزلرین الله مقدس اولسونلر اوزلرین الله مقدس درلر ۲۵ اوولر کرک
رین او دلی قربانلرین اوزلرین الله چورکی نزیب البوی مقدس درلر ۲۶ اوولر کرک
زانیه ورسوا اویلش عورت آلاماسونلر و اوژ ارین بوشانش عورت آلاماسونلر چونکه
کاهن الله مقدس در ۲۷ پس اوئی تقدیس ابلیس چونکه او سنن الله کن چورکی نزیب
ابر او کرک سن ایچون مقدس اولسون چونکه من سزی تقدیس ابلیس یهو مقدس ام
۲۸ و اکر بر کاهن آدمن قری زنا ابلیک این روسوا اولسه اوونه او اوژ آنایی ده روسوا ابر
او کرک او د این باندرلسون ۲۹ و باشه مع باغی توکلن و مقدس لیسلری کیمکه
اوژ قرداشلرین ایجندن نصب اولان یوک کاهن کرک اوژ باشنى آچماون و اوژ
لیسلرین برسون ۳۰ و هیچ بر میت اوسته کنیوب آنای ایچون و آنای ایچون نایاک
اولماسون ۳۱ و قدسدن چینماسون و الله مقدس مردار ایلمسون چونکه او ز الله
مع باغن ناجی اوین اوستن در رت من ام ۳۲ او اوژیه باکرملکنده اولانی عورت
السون ۳۳ ادول عورتی و بوشانشی ورسوا اویلشی و فاجھنی و پیله لری آلاماسون اما
اوژ قومدن بر باکره فر اوژیه عورت السون ۳۴ تاکه اوژ سلن اوژ قومنک روسوا
ایلسون چونکه اوئی مقدس ابلیس رت من ام ۳۵ و رب موسی این داشوب او
دیدیکه ۳۶ هارون این داشوب دی سن ذرتیگدن اوژ نسللریند اکر بر کیسه ده بر
عیب اویلسه او ز الله چورکی نزیب ایلسکه نزیب ایلمسون ۳۷ چونکه هر بر کیسه ده
که بر عیب اویلسه کرک نزیب ایلسون کور و با افراق و با بوروی باسی و با زاید
اعضا ۳۸ و با بر کیسه که آباغی صن و با الی صن اولسون ۳۹ با قوزل و با ضعب
و با کوزن دانه سی اولان و با قونور و با الی و با خایسی از لیش اولان ۴۰ کاهن

- bir kimsə öz qövminin içində məyyit-inən nâ-pâk olmasın
 2*məğər özünə yaxın olan aqrabası için ya 'nî anası və atası və oğlu və qızı və qardaşı
 için
 3*və həm də özünə yaxın olan bakırə bacısı için ki ərə gitmeyibdir onun için də nâ-
 pâk olabilir
 4*öz qövminin içində ağa olduğu için gərk nâ-pâk olub özünü murdâr éyləməsin
 5*öz başlarını yolub kəl éyləməsinlər və saqallarının uclarını urmasınlar və tənlərində
 çizgi çizməsinlər
 6*olar gərk özlərinin Allahına müqəddəs olsunlar özlərinin Allahının adını bəhrəmət
 éyləməsinlər çünki olar RƏBBin odlu qurbânlarını və özlərinin Allahının çörəgini
 taqrîb éyləyib mügəddəsdirler
 7*olar gərk zâniyə və rüsvâ olmuş 'övrət almasınlar və öz ərindən boşanmış 'övrət
 almasınlar çünki kâhin Allaha mügəddəsdir
 8*pəs onu taqdîs éyləyəsən çünki o sənin Allahının çörəgini taqrîb éylər o gərk sənin
 içindən mügəddəs olsun çünki Mən sizi taqdîs éyləyən *Yehovah* müqəddəsem
 9*və əğər bir kâhin âdamın qızı zinâ éyləmək-inən rüsvâ olsa onda o öz atasını da
 rüsvâ éylər o gərk od-inən yandırılsın
 10*və başına məsh yağı tökülen və müqəddəs libâsları gəyməğə öz qardaşlarının
 içindən nasb olan böyük kâhin gərk öz başını açmasın və öz libâslarını yırtmasın
 11*və həç bir məyyit üstüne getməyib atası için nâ-pâk olmasın
 12*və qudsdən çıxməsin və Allahının qudsini murdâr éyləməsin çünki öz Allahının
 məsh yağının tâci onun üstündədir RƏBB Mənəm
 13*və o özünə bakırlığındə olan 'övrət alsın
 14*və dul 'övrəti və boşanmış və rüsvâ olmuş və fâhişəni və bələləri almasın almasın
 amâ öz qavmından bir bakırə qız özünə 'övrət alsın
 15*tâ ki öz nəslini öz qavmında rüsvâ eyləməsin çünki onu müqəddəs éyləyən RƏBB
 Mənəm
 16*və RƏBB Musa-inən danışib ona dədi ki
 17*Hârun-inən danışib də sənin zürrîyəti ndən öz nəsillərində əğər bir kimsədə bir
 'ayb olsa öz Allahının çörəgini təqərrüb eyləməğə taqarrüb eyləməsin
 18*çünki hər bir kimsədə ki bir 'ayb olsa gərk taqrîb éyləməsin kör və yâ aqsaq və
 yâ burunu yassı və yâ zeydal-e-azha
 19*və yâ bir kimsə ki ayağı sənq və yâ əli sənq olsun
 20*yâ quzlu və yâ za 'if və yâ gözündə dânəsi olan və yâ qutur və yâ âləli və yâ hâyası
 ezilmiş olan
 21*kâhin ∞

هارون ذرتندن هیچ بر عیلی رین او دلی قربانلرینی تقریب ایلمکه یاخین کنسون او
عیلی در او کرک اوز اللهین چورکنی تقریب ایلمکه یاخین کنسون ۲۲ اقدس لردن
و مقدس لردن اوز اللهین چورکنی بسون ۲۳ اما حجاب پرده سنن یانه کنسون و مذبحه
ده یاخین لشاسون چونکه عیلی در او کرک من مقدس لری مردار ایلمسون چونکه اولری
تقدیس ایلين رب من ام ۲۴ و موسی هارون واوغللری این و نام بنی اسرائیل این
بورلری دانشی

ایکری ایکنخی باب

اورب موسی این دانشوب دیدیکه ۲ هارون واوغللری این داش که اوزلرین
بنی اسرائیل مقدس زادرلنند آبرسونلر واولرن منه تقدیس ایلدیکی این من مقدس
ادی بیحمرمت ایلسونلر رب من ام ۲۵ اولره دی سزن نسللر زدن هر کم که سزن جمله
ذریزدن بنی اسرائیل رس تقدیس ایلدیکی مقدسانه یاخینلاشسه و حال او که اون
نایاکلکی اوزین اوستند در او شخص کرک منم حضور مدن قطع اولسون رب من ام
۲۶ هارون نسللندن هر کم که برصی و با جریانی اولسون طاهر اولانه کمین مقدساند
کرک یمسون و هده هر کم که میتندن نایاک اولان هر هانی زاده که دکش اولسون
و هده او کشی که اوندن منی صوبی چیغار ۵ و با ده او کشی که هر طور حشرانه دکسون
که اون این نایاک اولنور و با برآدمه دکسون که اون هر طور نایاکلکی این نایاک
اولن اولور ۶ بر شخص که اونه دکسون کرک آخشماده کمین نایاک اولسون وجسدی
صو این بوانه کمین مقدساندن یمسون ۷ و کون باتاندن صوره طاهر در و مقدساندن
یمسون چونکه اون چورک در ۸ نعشی و باره لئمشی یمسون که اون این نایاک
اولاسون رب من ام ۹ واولر من امرلری محافظت ایلسونلر که او جهندن بار خواست
چکه سونلر واوی بیحمرمت ایلک سیپنندن اوله سونلر اولری تقدیس ایلين رب من ام
۱۰ هیچ بر باد کمیمه کرک مقدس زادرلن یمسون کاهن قواناغی و مزدوری کرک
 المقدس زادرلن یمسون ۱۱ واکر کشاون اوز بولی این بریستی صانون آکش اولسه

Hârun zürriyyətindən həç bir ‘ayblı RƏBBin odlu qurbânlarını təqərrüb éyləməğə yaxın getmesin o ‘ayblıdır o gərək öz Allahının çörəğini təqərrüb éyləməğə yaxın getməsin

22*aqdaslardan və müqəddəslərdən öz Allahının çörəğini yəsİN

23*amâ hicâb pərdəsinin yanına getməsin və məzbuha da yaxınlaşmasın çünki ‘ayblıdır və gərək Mənim müqəddəslərmi murdâr éyləməsin çünki oları taqdîs éyləyən RƏBB mənəm

24*və Musa Hârun və oğulları-inən və tamâm bən-i İsrâ’él-inən buları danışdı

iğirmi ikinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*Hârun oğulları-inən danış ki özlərini bən-i İsrâ’elin müqəddəs zâdlarından ayırsınlar və olarin mənə taqdîs eylədiyi-inən mənim müqəddəs adımı bəhrəmət éyləməsinlər RƏBB Mənəm

3*olara də sizin nəsillerzdən hər kim ki sizin cümlə zürriyətizdən bən-i İsrâ’elin RƏBBə taqdîs eylədiyi müqəddəsâtə yaxınlaşsa və hâl o ki onun nâ-pâklığı özünün üstündədir o şaxs gərək mənim huzûrumdan qit’ olunsun RƏBB Mənəm

4*Hârunun nəslindən hər kim ki bərsəlli və yâ cəryânlı olsun tâhir olana-kimin müqəddəsâtdan yəməsin və həm də hər kim ki məyyitdən nâ-pâk olan hər hansı zâdə ki dəğmiş olsun və həm də o kişi ki ondan məni suyu çıxar

5*və yâ də o kişi ki hər tür haşərâtə dəğsin ki onun-inən nâ-pâk olunur və yâ bir adama dəğsin ki onun hər tür nâ-pâklığı-inən nâ-pâk olmaq olur

6*bir şaxs ki ona dəgilisin gərək axşama-kimin nâ-pâk olsun və cəsədini su-inən yuvana-kimin müqəddəsâtdan yəməsin

7*və gün batandan sora tâhirdir və müqəddəsâtdan yəsİN çünki onun çörəğidir

8*na’sı və pârlənmiş yəməsin ki onun-inən nâ-pâk olmasın RƏBB Mənəm

9*və olar Mənim əmrlərimi muhâfazat éyləsinlər ki o cihətdən bazhəvaset çəkməsinler və onu bəhrəmət éyləmək səbəbindən olmasınlar oları taqdîs éyləyən RƏBB Mənəm

10*və həç bir yâd kimsə gərək müqəddəs zâdlardən yəməsin

11*və əğər kâhin öz pulu-inən birisini satın almış olsa ∞

او اووند یسون واوند ابونه دوغلان ده اوون چورکدن بسوتل ۱۲ او کاهن فزی
اک بر باد آدمه کمش او لسه او کرک مقدس هدیه لردن یسون ۱۳ او کاهن فزی اکر
دول وبا بوشامش وبا اولادسز اولوب قزلغنه کی کیمی او ز آناسن ابونه ساکن او ل
اووند او ز آناسن چورکدن یسون اما هیچ بر باد اووند یسون ۱۴ و اکر بر کممه
سهوآ مقدس زادلردن به اووند اوون خمنی اوسته قوبوب مقدس زادی کاهه
ویرسون ۱۵ و بین اسرائیل من مقدساتی مردار ایلسونلر که ره هدیه کهورلر ۱۶ و اولر
او مقدساتندن یک این تقصیر عصیانی او شترینه آلاماسونلر جونکه اولری ندبیس ایلسن
رب من ام ۱۷ و رب موسی این داشوب دیدیکه ۱۸ هارون واون او غلری و غام شی
اسرائیل این داشوب اولر دیمسن که بیت اسرائیلدن و اسرائیله ساکن او لان غریلردن
هر کیم که ره هر طور نذر ایچون و هر طور ارادت هدیمه ایچون محفله قربان
تفرب ایلسه ۱۹ اکرک او ز رضابز این اولسون مال و قوبون و کجی دن او لانه ارک
عیسیز اولسون ۲۰ هر هانسی سند که بر عیب او لسه اوی تفرب ایلمیسز جونکه او سزن
ایچون مقبول اولز ۲۱ و اکر بر کممه بر نذر و با بر ارادت قربانی اجرا ایملک ایچون
ره سلامت ذیحه سنتی کهوره خواه مال خواه قوبون کرک مقبول او لانی ایچون عیسیز
اولسون اوونه کرک هیچ بر عیب اولیلسون ۲۲ هه کوری و نه شکنی و نه نافضی و نه
چنان او لانی و نه قوتوری و نه ده آللئی و بوطورلری کرک ره تفرب ایلمیسز او لردن
کرک رین مذبحن اوسته او دلی قربان کچرمیسز ۲۳ وزاید و ناقص الااعضا اولات
او کوزی و با قوبوی ارادت این هدیه کهور اما نذر ایچون مقبول اولاز ۲۴ و خابه سی
دو کلمش و با ازیش و با قوباردلش و با کسلمش ره تفرب ایلمیسز او ز دبارزده
ده پله زاد ایلمیسز ۲۵ و بولرن هیچ بر ستدن بر باد آدمن اللذن او ز اللہن چورکی
تفرب ایلمیسز جونکه او لرن خرابقی و عیسی او لرن ایجده اولوب سزن ایچون مقبول
اولاز ۲۶ و رب موسی این داشوب دیدیکه ۲۷ اکر بر او کوز و با قوبون و با کجی
دو غلوب بدی کون او ز آناسن پانه فالو بدر او بنه او سکرخی کوبدن باشیوب ره
او دلی قربان او لمله مقبول اولور ۲۸ و بر او کوزی و با قوبوی وبالانی ده اوون این

o ondan yəsin və onun evində doğulan da onun çörəğindən yəsinlər
 12*və kâhinin qızı əğər bir yâd âdama getmiş olsa o gərək müqəddəs hədiyələrdən yéməsin
 13*və kâhinin qızı əğər dul və yâ boşanmış və yâ evlâdsız olub qızlığında kimi öz atasının evində sakın olsa onda öz atasının çörəğindən yəsin amâ həç bir yâd ondan yéməsin
 14*və əğər bir kimsə səxvən müqəddəs zâdlərdən yəsə onda hamısını üstünə qoyub müqəddəs zâdi kâhinə vərsin
 15*və bən-i İsrâ'él mənim müqəddəsâtımı mudâr eyləməsinlər ki RƏBBə hədiyə götürürülər
 16*və olar o müqəddəsâtdan yəmək-inən taqsır isyânını üstlərinə almasınlar çünkü oları taqsis eyləyən RƏBB Mənəm
 17*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki
 18*Hârûn və onun oğulları və tamâm bən-i İsrâ'él-inən danışib olara dəyəsin ki bəyt-i İsrâ'eldən və İsrâ'eldə sâkin olan əgariblərdən hər kim ki RƏBBə hər tür nəzir üçün və hər tür irâdət hədiyəsi üçün maxruqalığa qurbân taqrîb eyləsə
 19*gərək öz rizâbəz-inən olsun mâl və qoyun və kəçidən olanda ərkək 'aybsız olsun
 20*hər hansı səndəki bir 'ayb olsa onu təqərrüb eyləməyəsiz çünki o sizin üçün maqbûl olmaz
 21*və əğər bir kimsə bir nəzir və yâ bir irâdət qurbâni icrâ eyləmək üçün RƏBBə səlâmət zəbihâsını gətirsə hâlâ mâl hâq qoyun gərək maqbûl olmaq üçün 'aybsız olsun onda gərək həç bir 'ayb olmasın
 22*nə koru və nə şikəst və nə nâqs və nə çibâni olan və nə qoturu və nə də âlalını və boturları gərək Rəbbə təqrîb eyləməsiz və olardan gərək RƏBBin məzbuhunun üstünə odlu qurbân gəçirtməyəsiz
 23*və zâyd və nâqs el-'azâ olan öküüzü və yâ qoyunu irâdət-inən hədiyə götür amâ nazar üçün maqbûl olmaz
 24*və hayâsı dökülmüş və yâ əzilmiş və yâ qopardılmış və yâ kəsilmiş RƏBBə təqərrüb eyləməyəsiz və öz diyârizdə də bələ zâd eyləməyəsiz
 25*və buların həç birisindən bir yâd âdamın əlindən öz Allahızın çörəğini təqrîb eyləməyəsiz çünki olarin harâblığı və 'aybi olarin içində olub sizin üçün maqbûl olmaz
 26*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki
 27*əğər bir öküüz və yâ qoyun və yâ kəçi doğlub yəddi gün öz anasının yanında qalıbdır onda o səkizinci gündən başlayıb RƏBBə odlu qurbân olmağa maqbûl olur
 28*və bir öküüzü və yâ qoyunu və balasını da onun-inən ∞

ل اویل لر ۳۳

یله بر کونه کسیدمز ۲۹ وره شکر قربانی ذبح ایلدیگرده اونی حسن رضا بر این ذبح
اپلیون ۲۰ همان کونه پلسوون اویند سحره قدر قوییه سز ربت من ام ۲۱ و امراری محافظت
ایلیوب اولری اجرا ایلیسز ربت من ام ۲۲ و من مقدس آدمی بی محروم ایلیسز چونکه
من کرک بنی اسرائیل آراسنک مقدس اولام سزی نقدیس ایلین ربت من ام ۲۳ که سره
الله اوینق ایجون سزی مصر دیارندن چیخارتم ربت من ام

اکری اوینجی باب

اورب موسی این داشتب دیدیگه ۲۷ بنی اسرائیل این داشتب اولره دبه سن که
رین پیراملری که سز اولری کرک مقدس جماعت اعلان ایلیسز او پیراملرم بولر در
۲۸ کون ایش ایشنلسون و بدنجی کونه استراحت سنتی اولوب مقدس جماعت در
هیچ بر ایش ایلیسز سزن های مسکنلر زده اورب ایجون سبتر ۴ بولر رین مقدس
جماعت اولان پیرملری در که سز اولری وقتلر زده کرک اعلان ایلیسز ۵ اوینجی آید
آین اون در دنن اخشم چاغی ره فصح در ۶ و بو آین اون بشنده ره فطیر پیرای در
پدی کون کرک ماپسز چورک پیسز ۷ اوینجی کونه کرک سزه مقدس جماعت اولسون
هیچ بر خدمت ایشی این مشغول اولیه سز ۸ ویدی کون کرک ره او دلی قربانلر نفری ب
ایلیسز بدنجی ۹ کونه مقدس جماعت در هیچ بر خدمت ایشی این مشغول اولیه سز
۹ ورب موسی این داشتب دیدیگه ۱۰ بنی اسرائیل این داشتب اولره دی نه وقت
که او دیاره کیده سز که من سزه ویره جمک واون بمحنتی بچه سز اوینه کرک بمحتنز اوینجی
دسته سی کاهن یانه کنوره سز ۱۱ اواده او دسته نی سزن ایجون مشغول اولنげ رین
حضور زن صالح ایشون کاهن اونی سبتن صباحی کونی صالح ایشون ۱۲ دسته نی صالح دیغز
کونه کرک ره عیسیز بر ایللک قوبون محرقه کجره سز ۱۳ واون چورک هدیسی یاغ
ایبن بوجرش ایکی عشر خالص اون ره خوش راجحه اود قربانی اولسون واون
مشروباتی بر ربع هین شراب اولسون ۱۴ واصله بو کونه کیمین چورک وستول و نازه
سنبله ریمه سز نا سزن الله زه بو قربانی کنوره سز سزن های مسکنلر زده دور بدور بو

bələ bir gündə kəsməyəsiz

29*və RƏBBə şükür qurbânı zac éylədiğizdə onu hüsn-ü rız'aíz inən zəbh éyləyin

30*həmən gündə yeyilsin ondan səhərə qədər qoymayasız RƏBB Mənəm

31*və əmrlərmi muhâfazat éyləyib oları icrâ éyləyəsiz RƏBB Mənəm

32*və mənim müqəddəs adımı bəxrəmət éyləməyesiz çünki mən gərək bən-i İsrâ'el arşındə müqəddəs olam sizi taqdîs éyləyən RƏBB Mənəm

33*ki sizə Allah olmaq için sizi Misir diyârından çıxartdım RƏBB Mənəm

iğirmi üçüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki 2*bən-i İsrâ'el-inən danışib olara dəyəsən ki RƏBBin bayrâmları ki siz oları gərək müqəddəs cəmâ' at 'ilân eyləyəsiz o bayrâmlarım bulardır

3*altı gün iş işlənsin və yəddinci gündə istirâhat səbti olub müqəddəs cəmâ' atdır həç bir iş işləməyəsiz sizin hamı məskənlərizdə O RƏBB için səbtir

4*bular Rəbbin müqəddəs cəmâ' at olan bayrâmlarıdır ki siz oları vaqtlarında gərək ilân eyləyəsiz

5*əvvəlinci aydə ayın on dördündə axşam çağı RƏBBə fisxdır

6*və bu ayın on bəşində RƏBBə fitir bayrâmıdır yəddi gün gərək mayâsız çörək yeyəsiz

7*əvvəlinci gündə gərək sizə müqəddəs cəmâ' at olsun həç bir hidmət işi-inən məşğul olmayasız

8*və yəddi gün gərək RƏBBə odlu qurbânlar taqarrüb eyləyəsiz yəddinci gündə müqəddəs cəmâ' atdır həç bir hidmət işi-inən məşğul olmayasız

9*və RƏBB Musa-inən danışib dedi ki

10*bən-i İsrâ'el-inən danışib olara də nə vaxt ki o diyâra gidəsiz ki mən size vérəcəgim və onun baxçeyinini biçəsiz onda gərək baxçeyinizin əvvəlinci dəstəsini kâhinin yanına götürəsiz

11*və o da o dəstəni sizin için maqbûl olmağa RƏBBin huzûrunda sallasın kâhin onu səbtin sabâhi günü sallasın

12*və dəstəni salladığınız gündə gərək RƏBBə 'aybsız bir illik qoyun maxruqa gəçirdəsiz

13*və onun çörək hədiyəsi yağ-inən yoğrulmuş iki 'aşər hâlis un RƏBBə hoş rayihâlı od qurbânı olsun və onun məşrûbâtı bir rib' hîn şarâb olsun

14*və aslâ bu günə-kimin çörək və stûl və tâzə sünbülələr yeməyəsiz tâ sizin Allahıza bu qurbânı götürəsiz sizin hamı məskənlərzdə dəvir bə dəvir bu ∞

لایلی لر ۲۳

۲۳

سزه ابدی قانون اولسون ۱۵ وصاللامه دسته‌نی کنور دیکر سبّت کوئنن صباحدن او زره
پدی هفته حساب ایلیمسز اولر کرک نام هفتله‌لار اولسون ۱۶ نا بدنجی سین صباحته قدر
الی ڪون حساب ایلیوب او نه ره تاره چورک کنور دیسز اولر کرک ایکی عشر
مسکنلر زدن صالحame چورک فربای ایجون ایکی چورک کنور دیسز اولر کرک ایکی عشر
حالص او ندن اولوب مایه‌لی بشرلسوون بوره نور در ۱۸ او چورک کن سواه پدی
عیسیز بر ایلک قوبونلار و بر دانه جوان جونک و ایکی فوج تزیب ایله سر که ره معرفه
اولسون و هن اولرن چورک و مشروبات فرباله‌لرینی که ره خوش راجحه‌لی او دلی فربان
اولسون ۱۹ و ارجح بر کجی تنصیر فربای و ایکی دانه بر ایلک قوبون سلامت ذبحه‌سی
کنور دیسز ۲۰ و کاهن اولری او چورک نوری این و او ایکی قوبون این یله رعن حضوره
صاللامه فربای اولنگه صالحامه اولسون بولر ره مقدس اولوب کاهنکی در ۲۱ و همان او کونه
جماعت اعلان ایلیوب سزن ایجون مقدس جماعت اولسون او نه هیچ بر خدمت
ایشی این مشغول اولیمسز بو سزن های مسکنلر زده دور بدور سزه ابدی قانون
اولسون ۲۲ و دیارزن بجهنی بجهن آکینکن کاره‌نی ناما بجهنه‌سی و بجهنکه خوش‌جهن‌لک
ایلیمه‌سی اولری فقیره و غریبه بر احسن المز رت من ۲۳ و رب موسی این داشوب
دیدیکه ۲۴ بني اسرائیل این داشوب دیمه‌سی که بدنجی آبد آین بر سینه سزه استراحت
کون اولسون کریا چالنگ یادکاری اولوب مقدس جماعت اولسون ۲۵ هیچ بر خدمت
ایشی این مشغول اولیمسز ره او دلی فربان تزیب ایلیمسز ۲۶ و رب موسی این داشوب
دیدیکه ۲۷ اما بو بدنجی آین او نه کفارت کونی اولوب کرک سزن ایجون مقدس
جماعت اولسون او نه سز او زری آجخ لدره‌سز و ره او دلی فربان تزیب ایلیمسز
۲۸ و همان بو کونه هیچ بر ایش ایشله‌میه‌سز چونکه رت الہز حضوره سزن ایجون
کفارت ایله‌که کفارت کونی در ۲۹ زیرا هر شخصی که او زین هان او کونه آجخ لدره‌سه
او کرک او ز قومندن قصل اولسون ۳۰ و هر شخصی که هان بو ڪونه بر طور ایش
ایشله‌سه من او شخصی او ز قومن آراسندن معدوم ایله جکم ۳۱ هیچ بر ایش کرک ایلیمسز
سزن های مسکنلر زده دور بدور بو سزه ابدی قانون اولسون ۳۲ او سزه استراحت

sizə əbədi qanun olsun

15*və salama dəstəni götürdügüz səbt gününün sabâhından özüzə yəddi hafta həsâb
eyləyəsiz olar gərək tamâm haftalar olsun

16*tâ yəddinci səbtin sabaxına qadər əlli gün xəsəb éyləyib onda RƏBBə tazə çörək
hədiyəsini taqarrüb eyləyəsəz

17*öz məskənlərdən sallama çörək qurbâni için iki çörək gətirəsiz olar gərək iki
'aşər hâlis undan olub mayâlı bişirilsin bu RƏBBə nübardır

18*və o çörəkdən savây yəddi 'aybsız bir illik qotunlar və bir dana cüvân congə və
iki qoç taqarrüb eyləyəsiz ki RƏBBə maxruqa olsun və həm də oların çörək və məş-
rubât qurbânları ki RƏBBə xoş râyixali odlu qurbân olsun

19*və ərgəç bir kəçi taqsîr qurbâni və iki dana bir illik qoyun səlâmət zəbixası
gəcirdəsiz

20*və kâhin oları o çörək nübarı-inən və o iki qoyun-inən bələ RƏBBin huzûrundə
sallama qurbâni olmağa sallasın bular RƏBBə müqəddəs olub kâhininkidir

21*və həmən o gündə cəmâ'at 'ilân éyləyib sizin için müqəddəs cəmâ'at olsun onda
həç bir hidmət işi-inən məşqul olmayasız bu sizin hamı məskənlərizdə dəvir bə dəvir
sizə əbədi qanun olsun

22*və diyârizin baxçənini biçəndə əkinijin kənârını tamâmən biçməyəsin və biçi-
njində hoşçiyinlik eyləməyəsin oları qayira və əgaribə bıraxasıñ Allahız-Rəbb mənəm

23*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

24*bən-i İsrâ'el-inən danışib dəyəsən ki yəddinci âyın birisində sizə istirâhat
günü olsun kərənâ çalmaq yâdgârı olub müqəddəs cəmâ'at olsun

25*həç bir xidmət işi-inən məşgul olmayasız RƏBBə odlu qurbân taqrîb eyləyəsiz

26*və RƏBB Musa-inən danışib dədi-ki

27*amâ bu yəddinci âyın onunda kəfərət günü olub gərək sizin için müqəddəs ca-
mâ'at olsun onda siz özüzü alçaqlandırıəsiz və RƏBBə odlu qurbân taqrîb eyləyəsiz

28*və həmən bu gündə həç bir iş işləməyəsiz çünki RƏBB-Allahızın xuzûrunda sizin
için kəfərət eyləməğə kəfərət gündür

29*zîrâ hər şaxs ki özünü həmən o gündə alçaqlandırmasa o gərək öz qavmından qıt'
olunsun

30*və hər şaxs ki həmən bu gündə bir tür iş işləsə Mən o şaxsı öz qövminin ârasından
ma'dum éyləyəcəğim

31*həç bir iş gərək eyləməyəsiz sizin hamı məskənlərizdə dəvir bə dəvir bu sizə əbədi
qanun olsun

32*və sizə istirâhat ∞

ستی در واوینه سر کرک اوززی آتچی لندره سر آین دقوزنده آخشم چاغی آخشامدن
آخشمده کمین سبزی کرک طوه سر ۳۴ ورب موسی این داشوب دیدیکه ۳۴ بني
اسرائيل این داشوب دی بو یدنخی آین اون بشنجی کوننه ره یدی کون خیمه پیرامی
در ۳۵ او تنجی کوننه مقدس جماعت اولسون هیچ بر خدمت ايشی این مشغول اولیه سر
۳۶ یدی کون کرک ره اودلی قربان کوره سر و سکرنجی کوننه سره مقدس جماعت
اولسون وربه اودلی قربان کوره سر بو بیوک پیرام در اونه هیچ بر خدمت ايشی این
مشغول اولیه سر ۳۷ بولرین پیراملری در که اولری کرک کون بکون ره اودلی قربان
و معرفه و ذیمحه و چورک قربانی و مشروبات ترتیب ایلمک ایچون مقدس جماعت اعلان
ایله سر ۳۸ رین سیتلرندن و هدیه لرزدن و سزن های نذر لرزدن و سرن ارادت
هدیه لرزدن سوای که سزریه و پرسن ۳۹ لیکن یدنخی آین اون بشنجی کوننه بمن
محصولی یغدی غر زمان کرک یدی کون رین پیرامنی پیرام طوه سر او تنجی کون استراحت
کونی در وعده سکرنجی کونی استراحت کونی در ۴۰ وا تنجی کوننه اوززه خوش نما
آغا جل میوس و خرما داللری و چونخ پراقلی آغا جلن داللری و ارخ سوکو دلری
کونزوب الاهز رین حضورنه یدی کون مسرت ایلیون ۴۱ واونی ره ایله یدی کون
پیرام ایله سر بو دور بدور سره ابدی قانون اولادجق در بونی کرک یدنخی آین پیرام
ایله سر ۴۲ یدی کون کرک خیمه لرده ساکن اولا سر اسرائل ده هر بر بری اولان کرک
خیمه لرده ساکن اولسون ۴۳ او ندن او نری که سرده دور بدور پیلسونار که من بني
اسرائيلی خیمه لر ایچون ساکن ابدردم و قبکه من اولری مصر دبارندن چیخارندم اللہ
رب من ام ۴۴ و موسی ده بني اسرائله رین پیراملرین دیدی

ایکری در دنخی باب

اورب موسی این داشوب دیدیکه ۴۵ بني اسرائله بیور که سنه قندبلدن او نری
هیشه ایشی پادرمی ایچون دوکلش زیتوندن آخان خالص یاغ کورسونلر ۴۶ شهادتن
حیاب پرده سنن اشیکن جماعت چادرند هارون اوی رین حضورنه هیشه آخشمدن

səbtidir və onda siz gərək özüzü alçaqlandırırsız âyın doquzunda axşam çağı axşamdan axşama-kimin səbtizi gərək tutasız

33*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

34*bən-i İsrâ'él-inən danışıb də bu yeddinci ayın on bəşinci günündə RƏBBə yeddi gün haymə bayrāmidir

35*evvəlinci gündə müqəddəs cəmâ'at olsun həç bir hidmət işi-inən məşgul olmayıasız

36*yəddi gün gərək RƏBBə odlu qurbân getirəsiz və səkizinci gündə sizə müqəddəs cəmâ'at olsun və RƏBBə odlu qurbân götürəsiz bu böyük bayrāmdir onda həç bir hidmət işi-inən məşgul olmayasız

37*bular RƏBBin bayrāmlarıdır ki oları gərək gün bə gün RƏBBə odlu qurbân və maxruqa və zəbixa və çörək qurbâni və məşrûbât taqarrüb éyləmək için müqəddəs cəmâ'at 'ilân éyləyəsiz

38*RƏBBin sıbtılardan və hədiyələrzdən və sizin hamı nəzirlərizdən və sizin iradət hədiyələrzdən süvây ki siz RƏBBə vérirsiz

39*ləkin yeddinci ayın on bəşinci günündə yerin maxsûlunu yığdıız zəmân gərək yeddi gün RƏBBin bayrāmını bayrām tutasız əvvəlinci günü istirâhat günüdür və həmdə səkizinci günü istirâhat günüdür

40*və əvvəlinci gündə özüzə hoş-nəmə ağaçlar məyvəsi və xurma dalları və çox yapraqlı ağaçların dalları və ərx söyüdləri gətirib Allahız RƏBBin huzûrunda yeddi gün məsərrət éyləyin

41*və onu RƏBBə éylə də yeddi gün bayrām éyləyəsiz

42*yeddi gün gərək xəymələrdə sâkin olasız İsrâ'eldə hər bir yərli olan gərək xəymələrdə sâkin olsun

43*ondan ötürü ki sizdə dəvir bə dəvir bilsinlər ki mən bən-i İsrâ'eli haymələr içində sâkin etdirdim və qatiyyət mən oları Misir diyârından çıxartdım Allahız-RƏBB Mənəm

44*və Musa da bən-i İsrâ'elə RƏBBin bayrāmlarını dədi

iğirmi dördüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

2*bən-i İsrâ'elə buyur ki sənə qandildən ötürü həmişə işiq yandırmaq için döğülmüş zeytindən âxan hâlis yağı gətirsinlər

3*şəhâdetin hicâb pərdəsinin əşigində cəmâ'at çadırında Hârûn onu RƏBBin huzûrunda həmişə axşamdan ∞

لاؤی لر ۲۴

۲۵

سخره کمین دوزسون بو دور بدور سزه ابدی قانون اولسون ۷ پاک شمعدان اوستنه
 قند بالری همیشه رین حضور نئ دوزسون ۵ و نارین اون کونروب اون ایکی کرده جورک
 بشروسن هر بر جورک ایکی عشر اولسون ۶ واولری ایکی جرکه این آتی سی بر جر کده
 رین حضور نئ پاک سفره ن اوستنه قویه سن ۷ و هر جر کهن اوستنه خالص کدر قویه سن
 که رب ایجون اودلی قربان کمی با دکار ایجون جورک فربانی اولسون ۸ هر سبت کوئی
 کرک اوئی همیشه رین حضور نئ دوزه سز بنی اسرائیل طرفندن بو ابدی عدد در ۹ واو
 کرک هارون این اوغللر نئکی اولسون واولر اوئی مقدس برده بسونلر چونکه رین اودلی
 قربانلر ندن بو اونه اقدس در بو ابدی قانون در ۱۰ بر اسرائیلی عورن اوغلی که بر
 مصرلی کشی نن اوغلی ابدی بنی اسرائیل ایچجه جیحوب بو اسرائیلی عورن اوغلی و بر
 اسرائیلی کشی بر بری این ارد و کاهن دعوا ابلدیلر ۱۱ او اسرائیلی عورن اوغلی رین
 آدبیه سوکوب سب ابلدی واوئی موسی نن بانه کنورد بار و اون آناسن آدی شلوم بت
 دیری قزی اولوب دان سلطندن ابدی ۱۲ واوئی زندانه قوید بار تاکه رین کلامه بناه
 اولره حڪم اولسون ۱۳ و رب موسی این داشتوب دیدیکه ۱۴ او سوکوش و بری
 ارد و دن اثیکه چخارت های اشیدنلر او ز اللریق اون باشه قویسونلر و نام جماعت
 اوئی سنک سار ایلسونلر ۱۵ و بنی اسرائیل این ده داشتوب دیه سن که هر کم که او ز اللری
 سوکسه او کرک او ز باز خواستنی چکسون ۱۶ و رین آدبیه ست ایلين ڪرک الله
 اولدرسلون تمام جماعت اوئی الله سنک سار ایلسونلر غرب ده بری ده رین آدبیه
 سوکنه کرک اولدرسلون ۱۷ و هر کم که آدم لردن بر جانی اولدربه ڪرک الله
 اولدرسلون ۱۸ و هر کم که بر جوان اولدرسه کرک جوان برینه جوان ادا ایلسون
 ۱۹ و هر کم که او ز قویتوسی معیوب ایلسه نیجه که ایلو بدر او زینه ده کرک ایله اولسون
 ۲۰ اشکست عوضنک شکست کور عوضنک کوز دیش عوضنک دیش نیجه که او زی او
 آدبی معیوب ایلو بدر ایله ده او نه عوض و بر لسون ۲۱ و بر جوانی اولدرن کرک اون
 بدلنی و بر سون اما آدم اولدرن کرک اولدرسلون ۲۲ سرن قانوز کرک بر اولسون
 غریب ده بری کمی اولسون چونکه اللہ رب من ام ۲۳ و موسی بنی اسرائیل این

səhərə-kimin düzsün bu dəvir bə dəvir sizə əbədî qanun olsun
 4*pâk şam‘ i-dânın üstündə qandilləri həmişə RƏBBin huzûrunda düzsün
 5*və nârin un götürüb on iki gərde çörək bişirəsən hər bir çörək iki ‘aşər olsun
 6*və oları iki cərgə-inən altısı bir cərgədə RƏBBin huzûrunda pâk sofranın üstündə qoyasın
 7*və hər cərgənin üstünə hâlis kəndir qoyasən ki RƏBB içən odlu qurbân-kimi yâdkâr içən çörək qurbâni olsun
 8*hər səbt günü gərək onu həmişə RƏBBin huzûrundə düzəsiz bən-i İsrâ’él tərafından bu əbədî ‘ahddir
 9*və o gərək Hârun-inən oğullarınınki olsun və olar onu müqəddəs yerdə yəsirlər çünki RƏBBin odlu qurbânlarından bu ona aqsdır bu əbədî qanundur
 10*və bir İsrâ’elli ‘övrətin oğlu ki bir Misirli kişinin oğlu idi bən-i İsrâ’elin içində çıxıb bu i İsrâ’elli ‘övrətin oğlu və bir İsrâ’elli kişi birbiri-inən ordugâhda da‘vâ éylədilər
 11*və o İsrâ’elli ‘övrətin oğlu RƏBBin adına söğüb səbt eylədi və onu Musanın yanına götürdülər və onun anasının adı Şəlomiyat Dəbora qızı olub Dân sibtindən idi
 12*və onu zindâna qoydular tâ ki RƏBBin kəlâmına binâən olara hükm olunsun.
 13*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki
 14*o söğüş vərəni ordudan əşigə çıxart hamı eşidənlər öz əllərini onun başına qoy-sunlar və tamâm cəmâ‘at onu sənksâr éyləsinlər
 15*və bən-i İsrâ’él-inən də danışib dəyəsən ki hər kim ki öz Allahına sögsə o gərək öz bâzhəvasətəni çəksin
 16*və RƏBBin adına səbb éyləyen gərək əlbət öldürülsün tamâm cəmâ‘at onu əlbət sənksâr éyləsinlər garib də yərli də RƏBBin adına söğəndə gərək öldürülsün
 17*və hər kim ki ândlardan bir cənî öldürsə gərək əlbət öldürülsün
 18*və hər kim ki bir cüvân öldürsə gərək heyvân yərinə heyvân ədâ éyləsin
 19*və hər kim ki öz konşusunu muəyyub éyləsə nicə ki éyləyibdir özünə də gərək éylə olunsun
 20*şikəst ‘ivazində şikəst göz ‘evəzində göz diş ‘ivazində diş nicə ki özü o âdamı muəyyub éyləyibdir èylə də ona ‘evəzi vərilsin
 21*və bir heyvânı öldürən gərək onun bədəlini vərsin amâ âdam öldürən gərək öldürülsün
 22*sizin qanınız gərək bir olsun garib də birli-kimi olsun çünki Allahız RƏBB Mənəm
 23*və Musa bən-i İsrâ’él-inən ∞

دانشوب اولرده او سوکوش و برف اردوون اشپىك آپاروب اونى داش اين سنك سار
ايلديلر و بى اسرائىل ايله ايلديلر نىجه كه رب موسى به يورمۇش ايدى

ابكرى بىشىجى باب

اورب سينا داغىنە موسى اين دانشوب دىدىيىك ۲ بى اسرائىل اين دانشوب اولر
دىھىن وقىيىك او دىبارە كىدرىسىز كە من سزە و بىر جىكم او نە كىرك بىرىيە سېت اين
استراحت اىلسون ۳ آلىي اىل او زىمىكى اكىسنى والى اىل او زوم باغىكى آرىدوب
او نە مخصوصلىق يەھىن ۴ اما بىشىجى ايلك كىرك برايمچون استراحت سېتى اولسون رىه
سېت در او نە نە زىمىكى اكىس و نە باغىكى آرىداسن ۵ بېچىنگىك او زىندىن بىنى بېچىمەسەن
وارېقا دېغىڭ مېون او زومىنى درمېسەن او اىل برايمچون استراحت سېتى اولسون
۶ و بىر سېتى سزە يەنى سە و بىنگە وجارىدەكە و مىزدورگە و سەن اين ساكن اولان
قۇناغىك خوراك اولاچق در ۷ او نەن هامى مخصوصلىك كىرك سەن حيوانلىرىكە و سەن دىبارگەن
اولان ذىجانە خوراك اولسون ۸ او زۆرگە يەدى اىل هەفتەلىرى يەنى يەدى دەفعە يەدى اىل
حساب اىلىيسەن كە او يەدى اىل هەفتەلىرىن اياىي فرخ دەقۇز اىل او لور ۹ و بىشىجى اين
اين او نە اعلان كىناسى اين چالىسەن كىفارات كونىنە ئامىر دىبارگە كىنا اين چالىسەز
۱۰ و بىر ئىنجىلى تەندىس اىلىيوب دىباردە هامى ساكلەرىتە آزادلىق ندا اىلىسەز او سزە
بويىل اولسون و سزدن هەر او زە ملکە دەنەسەز و سزدن هەر او زە قىيلەسە مراجعت
ايلىمسى ۱۱ بىر ئىنجىلى اىل سزە بويىل اىل اولىوب او نە اكىس و نە دە او زىندىن بىتمىنى
بېچىز و او نە آرىقا دېغىز مېون درمېسەز ۱۲ چۈنگە او بويىل اولىوب سزە مقدس
اولسون سزىيى دە او نە مخصوصلىق يەسز ۱۳ بىر بويىل اينىن سزدن هەر او زە ملکە كىرك
دونسون ۱۴ و وقىيىك قۇنشوبىزە بىر زاد صانىسەز و با قۇنشوبىزە اللەن صانون آلورسەز بىرى
بىزە خيانەت اىلىمسى ۱۵ بويىل دە صورە كى ايللىرن حسابىدە بىناه او زە قۇنشوبىزەن زاد
صانون آلاسنى او دە مەھسۇل ايللىرىن حسابىدە بىناه كىرك سەنە صانسون ۱۶ ايللىرن چو خەلقە
كۈره كىرك او نە قىمىتى جو خالقىسىن و ايللىرىن آزىلغەن كۈره او نە قىمىتى اىكسلەسىن

danişib olar da o söğüs vərəni ordudan əşigə aparib onu daş-inən sənksâr éylədilər və bən-i İsrâ'él éylə éylədilər niç ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

iğirmi beşinci bâb

1*və RƏBB Sînâ dağında Musa-inən danişib dədi ki

2*bən-i İsrâ'él-inən danişib olara déyəsən vaqtinə o diyâra gidərsiz ki Mən sizə vərəcəgim onda gərək yər RƏBBə səbt inən istirâhat éyləsin

3*altı iş öz zəmîni əkəsin və altı il üzüm bağını arıdib onun maxsûlünü yığasın

4*amâ yəddinci ildə gərək yər içün istirâhat səbti olsun RƏBBə səbtdir onda nə zəmîni əkəsin və nə bağlı arıdasın

5*bıçınındə özündən bitəni biçməyəsin və arıtmadığıñ məyvən üzümünü dərməyesen o il yər içün istirâhat səbti olsun

6*və yərin səbti sizə ya 'nî sənə və bəndəjə və cāriyəjə və məzdûruṇa və sənin-inən sâkin olan qonağına hörân olacaqdır

7*və onun hamı mahsûlü gərək sənin heyvânlarıṇa və sənin diyârında olan zəbiyâna hörân olsun

8*və özüjə yəddi il haftaları ya 'nî yəddi dəf'a yəddi il həsâb éyləsən ki o yəddi il haftalarının əyyâmi qırx dokuz il olur

9*və yəddinci ayda ayın onunda ilân kerənəsi-inən çalasən kəffarə gündündə tamâm diyârında kerənə-inən çalasız

10*və bu əllinci ili taqdîs éyləyib diyârda hamı sâkinlərinə âzadlık nidâ éyləsinlər o sizə Yubəl olsun və sizdən hərə öz mülküñə döñəsiz və sizdən hərə öz qabiləsinə mürâc'at éyləyəsiz

11*bu əllinci il sizə Yubəl il olub onda nə əkəsiz və nə də özündən bitmişini biçəsiz və onda arıtmadığız məzvədən dərməyəsiz

12*çünki o Yubəl olub sizə müqəddəs olsun siz zəmidən onun maxsûlünü biçəsiz

13*bu Yubəl ilində sizdən hərə öz mülküñə gərək dönsün

14*və vaxtını qonşuyuzə bir zâd satarsız və yâ qonşuyuzun əlindən satın alırsız biri-birizə xiyânet eyləməyəsiz

15*bu ildən soraki illərin həsâbına binâən öz qonşuñdan zâd satın alasən o da maxsûl illərinin həsâbına binâən gərək sənə satsın

16*illərin çoxalığına görə gərək onun qiymətini çoxaldasın və illərinin azlığına görə onun qiymətini eksildəsən ∞

چونکه او نه مخصوصون حسابه کوره صادر ۱۷ و پرسی بزره خیانت ایله سر و کرک الگن
 قورخاسن چونکه سن الله رت من ام ۱۸ و من قانونی اجرا ایلوب و امری ایلوب
 محافظت ایلوب اولی اجرا ایله سر و اونه او دیارده امتهت ایله ساکن اولارس
 ۱۹ و پرسی اوز مخصوصی و پرسی دویانه کیمین پرسی و امتهت این اونه ساکن
 اولارس ۲۰ و اکر دیسز که بدنجی ایل ده نه په جک ایلک باخ نه اکشک و نه ده
 مخصوصی بغاچن ایش ۲۱ اونه من آتفنی ایل ده اوز برکمه سرن ایچون امر ایله جم
 واواوج ایلک مخصوص و پرسی جنکدر ۲۲ و سر سکنجی ایلک اکرس و نا دغوزنجی ابه
 کیمین کنه مخصوص دن پرسی اونن مخصوصی پنشه کیمین کنه دن پرسی ۲۳ برکرک
 هیچ صانمه سوت چونکه پرم در زیرا سرمن یانه غریب و مسافریز ۲۴ و ستن
 نصرفرده اولان نام دیارده برا ایچون فدیه و پرسی ۲۵ اکر فداشک بوسن اولوب
 اوز ملکن حاسه اونه اونن یاخین ولی سی یانه کلوب اوز فداشتن صاندیغت
 فدیه سی و پرسون ۲۶ و اکر برآدمن ولیس اوماسه اما اللدن کلوب فدیه من مدارس
 تاپه ۲۷ اونن صاندیغت ایلری حساب ایلوب آرنغی ده او آدمه کبری و پرسون که
 اونه صانویدر و اوز ملکه قایسون ۲۸ اما اکر او نه کبری و پرسک کفایت قدری نایا
 او حالک اونن صاندیغت بوبیل ایله کیمین اونه آلن اللد اولسن و صوره بوبیل ده
 آزاد اولسن و صاحبی اوز ملکه قایسون ۲۹ و اکر برکمه بر حصاری شهرده بر
 آباد ابو صاسه اونن صاندیغت المی نام اولانه کیمین اونن فدیه اوله بیلور اونن
 قدیه ستن مدی وار ۳۰ و اکر بر نام ایلخ خنامه کیمین اونن فدیه و بولسه اونه
 او حصاری شهرده اولان ابو دور بدور ناماً اونی صانون آلن آدم ده قالاجن در بوبیل ده
 آزاد اولیه حق در ۳۱ اما اطرافتن حصار اولیان کدلرن اولی دیارن مزرعه من
 مقامن حساب اولوب اونن فدیه اولور و بوبیل ده آزاد اولور ۳۲ اما لاوی لرن
 شهرلریه و اولرن ملکن شهرلرین اولریه لاوی لر ایچون هیشه فدیه وارد در ۳۳ و اکر
 برکمه لاوی لردن صانون آلن اونه او صانلان ابو و اونن ملکن شهری بوبیل ده
 آزاد اولاچن در چونکه لاوی لرن شهرلرین اولری بی اسرائیل ایجند اولرن ملک

çünkü o sənə maxsûlün həsâbına görə satır

17*və biri-birize xiyânat èyləməyəsiz və gərək Allahiñdan qorxasən çünkü sənin Allahıñ-RƏBB Mənəm

18*və mənim qanunlarmı icrâ èyləyib və əmrlərmi muhâfazat èyləyib oları icrâ èyləyəsiz və onda o diyərdə əmniyət ilə sâkin olarsız

19*və yər öz mahsûltunu verir və siz doyana-kimin yersiz və əmniyət-inən onda sâkin olarsız

20*və əğər dəyəsiz ki yəddinci ildə nə yəyəcəkinin bax nə əkmişij və nə də maxsûl-müzü yığacaqıq

21*onda mən altıncı ildə öz bərəkətimə sizin üçün əmr èyləyəcəğim və üç illik mahsûl vərəcəkdir

22*və siz səkizinci ildə əğər siz və tâ doquzuncu ilə-kimin köhnə mahsûldən yərsiz onun mahsûlü yətişənə-kimin köhnədən yərsiz

23*yər gərək həç satılmışın çünkü yər mənimdir zirâ siz mənim yanımda əgarib və misâfirsiz

24*və sizin tasarrifizda olân tamâm diyârda yər üçün fidyə vərəsiz

25*əğər qardaşış yoxsun olub öz mülkündən satsa onda onun yaxın vəlisi yanına gəlib öz qardaşının satığının fidyəsini vərsin

26*və əğər bir âdamın vəlisi olmasa amâ əlindən gəlib fidyənin miqdârını tapsa

27*onun satığının illərini həsâb èyləyib artığını da o âdama gəri vərsin ki ona satıbdır və öz mülkünə qayıtsın

28*amâ əğər ona gəri vərməğə kifâyət qadri sayılmasa o haldə onun sahəsi Yubəl ilinə-kimin onu alanın əlində olsun və sora Yubəl də âzâd olsun və sâhibi öz mülkünə qayıtsın

29*və əğər bir kimsə bir hasârlı şəhərdə bir âbâd iyî satsa onun satığının ili tamâm olana-kimin onun fidyəsi olabilir onun fidyəsinin müddəti var

30*və əğər bir tamâm ilin hitâmina-kimin onun fidyəsi vərilməsə onda o hisârlı şəhrdə olan evi dəvir bə dəvir tamâmən onu sâtın alan âadamda qalacaqdır Yubəl də âzâd olmayacaqdır

31*amâ ətrâfında hisâr olmayan kəndlərin evləri diyârin məzr' asının makâmında həsâb olub onun fidyəsi olur və Yubəl də âzâd olur

32*amâ Levîlilərin şəhrlərinə və oların mülkünen şəhərlərinin evlərinə Levîlilər için həmişə fidyə vardır

33*və əğər bir kimsə Levîlilərdən satın alsa onda o satılan evi və onun mülkünen şəhri Yubəldə âzâd olacaqdır çünkü Levîlilərin şəhərlərinin evləri bən-i İsrə'él içində oların mülkü ∞

در ٣٤ واولرن شهرلرین کوشتلرندە کى مزرعەلر كرك صانلسون چونكە او اولرن
ابدى ملکى در ٣٥ واكى قىداشىڭ يوخسول اولوب يانڭىڭ إلى بوش قالسىه اوئه غىرېب
ومسافر كىيى كۆمك ايلەيسن تاڭە يانڭىڭ كىدران ايلسون ٣٦ اوئىندە معاملە و مراجىھ
ايلەيسن واللىكىن حذر ايلەيسن تاڭە قىداشىڭ يانڭىڭ كىدران ايلسون ٣٧ بولكى
معاملە اين اوئه ويرمىەسن و خوراڭىڭى مراجىھ اين دە اوئه ويرمىەسن ٣٨ اللەزىرب من
ام كە سزى مصر ديارىندىن چىخارتىم كە كىغان ديارىنى سزە ويرم سزن اللەزاalam ٣٩ واكى
قىداشىڭ يانڭىڭ يوخسول اولوب او زىيە سە صاتىھ سىن اوئى بىنە خدمتىنىڭ ايشلىقىەسنى
٤٠ او سن يانڭىڭ مزدور و مسافر كىيى اولسون بويىل ايلەك كېمىن يانڭىڭ خدمت ايلسون
٤١ و صورە او زى و او زى اين او غللىرى آزاد اولسونلار و او ز قىيەلسە مراجعت ايلوب
اجدادنىڭ ملکە دونسون ٤٢ چونكە اولرمىن بىنەلەم درلار كە من اولرى مصر ديارىندىن
چىخارتىم اولرىنىڭ صانلىدىغى كىيى كرك صانلىمسولىر ٤٣ او نى او ستنە ظلم اين نسلط
ايلەيسن واللىكىن كرك حذر ايلەيسن ٤٤ و ستن بىنەلەر كە وجارىھلەر كە واركىدر
اطرافىڭ اولان طابقەلەدن اولسون او لىدەن بىنە وجارىھ صانون آتسز ٤٥ و هەن بازىزدە
اولان مسافرلەدن و غېپىلەدن آتسز و اولرن قىيەلەرنىدىن كە سزى يانزىدە اولوب سزن
دبارزىدە دوغۇپىدرلر اولر سزە مەلۇككار اولسون ٤٦ و اولرى او زىزىن صورە او ز
او غللىزە مورۇنى ملک اوئىنى ايچۈن مەلۇك ايلەسز او لرى هيپىشە بىنە صاخىلەسز اما بىن
اسرايىل دن اولان قىداشلىزە بىزە ظلم اين نسلط ايلەسز ٤٧ و وقتىكە يانڭىڭى كى
غېرىن و مسافرن إلى قوتلىپ قىداشىڭ او نى يانىن يوخسول اولوب او زىيە يانڭىڭى كى
مسافر اولان غېرىھ و يا او غېرىن نىلىدىن اولان بىرىستە صاتىھ ٤٨ او زىيە صاناندىن
صورە او نى فەيەسى او لور او نى قىداشلىرىنىدىن بىرىسى او نى فەيەسى ويرسون ٤٩ يا
عموسى يا عمو او غلىسى او نى فەيەسى ويرسون و يا او نى ياخىن اقىبالىزىدىن او نى
قىيەسدىن بىرىسى او نى فەيەسى ويرسون و يا اكى إلى چاتىھ او زىيە فەيەسى ويرسون
٥٠ و صاتىون آلى اين او نە صانلىدىغى ايلەن حساب ايلسون تا بويىل ايلەك كېمىن او نى
فەيەسى بولى مزدورىن كۇنلۇرى كىيى ايلەن حسابە كورە او نى اين حساب اولسون

dür

34*və olarin şəhərlərinin güşənlərindəki məzr'alar gərək satılmasın çünki o olarin idi mülküdür

35*və əğər qardaşın yoxsul olub yanında əli boş qalsa və ona əgarib və misâfir-kimi kümək éyləyəsən tâ ki yanında gəzərân éyləsin

36*ondan mu 'âmələ və mürâbəxə almayasın və Allaxıñdan xədər éyləyəsən tâ ki qardaşınıñ yanında gəzərân éyləsin

37*puluñı mu 'âmələ-inən ona vərməyəsən və hörâñlı mürcəcâ-inən də ona vərməyəsən

38*Allahız-RƏBB Mənəm ki sizi Misir diyârından çıxartdım ki Kən'ân diyârını sizə vərəm sizin Allahız olam

39*və əğər qardaşın yanında yoxsul olub özünü sənə satsa sən onu bəndə hidmətində işlətməyəsin

40*o sənin yanında məzdur və misâfir-kimi olsun Yubəl ilinə-kimin yanında xidmət éyləsin

41*və sora özü və özü-inən oğulları âzâd olsunlar və öz qabiləsinə mürâc'at éyləyib əcdâdının mülkünə dönsün

42*çünki olar Mənim bəndələrimdirlər ki mən oları Misir diyârından çıxartmışəm onlar bəndə satıldıgi kimi gərək satılmasınlar

43*onun üstünə zilm-inən tislet éyləməyəsən və Allahıñdan gərək hədər éyləyəsən

44*və sənin bəndələriñ və cāriyələriñ ki varındır ətrəfiñda olan tâ'ifələrdən olsun olardan bəndə və cāriyə satın alasız

45*və həm də yanızda olan misâfirlərdən və əgariblərdən alasız və olarin qabilələrindən ki sizin yanızda olub sizin diyârınızda duğulubdırılər olar sizə məmälükələr olsun

46*və oları özüzdən soravız oğullarız mürüvvət mülk olmaq üçün məmlük eyləyəsiz oları həmişə bəndə saxlayasız amâ bən-i İsrə'eldən olan qardaşlarza biri-birizə zilm-inən tislet eyləməyəsiz 47*və vaxtiñə yanındəki əgarib və misâfirin əli kuvvətlənip

qardaşın onun yanında yoxsul olub özünü yanındəki misâfir olan əgaribə və yâ o əgaribin nəslindən olanın birisinə satsa 48*özünü satandan sora onun fidyəsi olur onun qardaşlarından birisi onun fidyəsini vərsin 49*yâ 'əmmisi yâ 'əmmi oğlusu onun fidyəsini vərsin və yâ əğər əli çatsa özünün fidyəsini vərsin

50*və satın alanı-inən ona satıldıgi ildən həsâb éyləsin tâ Yubəl ilinə-kimin onun fidyəsinin pulu muzdurun günləri-kimi illərin həsâbına görə onun-inən həsâb olunsun

۱۵ اکردها چوخ ايل اوسله اولره موافق اوز قىمتىن يولىدىن اوز فدېسى كىك قاباتارسون
 ۱۶ واکر بوبىل ايلته قدر آز ايلىر قالمىش اوسله اوئىھ اوين اين حساب ايلسون واللىرىنى
 موافق اوز فدېسى اوئە قاباتارسون ۱۷ اوين يائىھ ايل به ايل مزدور اولدېنى كىسى
 اولسون سەن نظركە اوين اوستىھ ظلم اين سلطان ايلسون ۱۸ واکر بوبۇرلار اين
 فدېسى ويرلسە پس بوبىل ايلكە آزاد اولسون اوزى داوزى اين اوغلارى ۱۹ جونكە
 بىنى اسرائىل منه بىنڭلەر اوز بىنڭلەم درلەكە من اولرى مصدر دىبارىدىن جىخارنىڭ اللەزىھە
 من ام

ابكرى آننىجى باب

۱ اوززە بتار و صملر قايدىمىسىز و هە اوززە ستۇن كىسى دوران بىلەن نىصب ايليمىز
 و دىبارىزدە صورنى داش قويمىسىز اوئە سەجىد ايلكەن اوتىرى چونكە اللەزىب من ام
 ۲ سىتلەرى مخاھىفەتلىك قىسىھ اھنەرام كۆستەرسىز رب من ام ۳ اکرمەن قاونىلەم اين
 سلوك ايليمىز و املىرى مخاھىفەتلىك قىسىھ اولرى اجرا ايليمىز ۴ اوئىھ من سەز
 باغشلىزى و قىتلەنەن ويرىم و براوز مەھصولى و جولۇن آغاچلىرى دە اوز مەھۇرلىقى ويرى
 ۵ و خەمۇن دوکىز اوزۇم درىكە كېيىن و اوزۇم درىكى آكىھ كېيىن بىشىر و دوپەنە كېيىن
 چوركىرى پېرىز و اوز دىبارىزدە امەنەت اين ساكن اولاسز ۶ و دىبارىدە سلامت احسان
 ايلەم و سز ساكن اولاسز و قورخودان اولىز و بىردىن يان جانورلىرى دفع ايلەم و دىبارىزدىن
 ۷ قىچىز ۸ و سز دىشمەنلىزى قاورىز و اولىرىزنى قىاغزىدە قىلغى اين دوشىلر ۹ و سزدىن
 بىنى بوزى قاور و سزدىن بوزى اون مەن قاور و دىشمەنلىزىزنى قىاغزىدە قىلغى اين دوشىلر
 ۱۰ و من سز و متوجه اولوب سزى بارور ايلەم و سزى چوخارىدرەم و عەندى سز اين مەنەم
 ايلەم ۱۱ اوسر بىلدەن اولان كەنە آزوفەن پېرىز و بىلدەركى تازەن قااغىدىن جىخاردرىزى
 ۱۲ اووز مەسكىنى سز زىن آرايزىدە قويارام و رەوحىزدىن شەرت ايلەم ۱۳ اوزىن آرايزىدە
 كىروپ سز زىن اللەزى اولازىر و سز مەن قوم اولاسز ۱۴ اىزىن اللەزىب من ام كە سزى
 مصدر دىبارىدىن جىخاردرىزى كە اوئە بىنە اولىمەز و بوبۇندرۇغۇن سەدلەرىقى فەردىم و سزى
 راست قامىت اين كىدرىدم ۱۵ اما اکرمەن اطاعت ايليمىز و بوھاىي املىرى اجرا

51*əğər daha çox il olsa olara muvâfiq öz qiymətinin pulundan öz fidyəsinin gərək qaytarsın

52*və əğər Yubəl ilinə qədər az illər qalmış olsa onda onun-inən həsâb éyləsin və illərinə muvâfiq öz fidyəsinin ona qaytarsın

53*onun yanonda il bə il məzdur olduğu-kimi olsun sənin nazarında onun üstünə zilm-inən tasallut éyləməsin

54*və əğər bu türler-inən fidyəsi vərilməsə pəs Yubəl ilində âzâd olsun özü və özü-inən oğulları

55*çünkü bən-i İsrâ'él mənə bəndələr öz bəndələrimdir ki mən oları Misir diyârından çıxartmışım Allahınız-Yehovah Mənəm

iğirmi altinci bâb

1*özüzə bütlər və sanəmlər qayırmayasız və həm də özüzə sütun-kimi duran bütlər nasb éyləməyəsiz və diyârzə sûrətli daş qomayasız ona səcdə éyləməkdən ötürü çünkü Allahınız-RƏBB Mənəm

2*səbtlərimi muhâfazat éyləyib qudsümə ihtirâm göstərəsiz RƏBB-Mənəm

3*əğər mənim qanunlarım-inən sülük eyləyəsiz və əmrlərmi muhâfazat éyləyib oları icrâ eyləyəsiz

4*onda mən sizin bağışlərzi vaqtlarında vəririm və yər öz maxsülüni və çölün ağacları da öz məyyəvlərini vərir

5*və xırman doğməñüz üzüm dərməgnə-kimin və üzüm dərməğə əkinə-kimin yetişir və döyənə- kimin çörəgzi yərsiz və öz diyârzda əmniyət-inən sâkin olarsız

6*və diyârda səlâmət ihsân éylərim və siz sâkin olarsız və qorxudan olmaz və yerdən yâmən cənvərləri dəf' éylərim və diyârizdan qılıc gəçməz

7*və siz düşmanlarızi qovarsız və olar sizin qabağınızda qılıc-inən düşərlər

8*və sizdən bəsi yüzü qovar və sizdən yüzü on mini govar və düşmanlarınız sizin qabağızda qılıc-inən düşərlər

9*və Mən sizə mütəvəccix olub sizi yârvər éylərim və sizi çoxaldıram və 'əhdimi sizin-inən muxkəm éylərəm

10*və siz yıldırda olan köhnə âzûqanı yərsiz yıldırəğini tazənin qabağından çıxardırsız

11*və öz məskənimi sizin aranızda qoyarəm və ruhum sizdən nəfrət éyləməz

12*və sizin arayızda gəzib sizin Allahız olaram və siz mənim qövmim olarsız

13*sizin Allahınız-RƏBB Mənəm ki sizi Misir diyârından çıxarddım ki olara bəndə olmayasız və boyunduruğzun məndlərini qayırdım və sizi rast-qâmət inən gəzdirdim

14*amə əğər mənə éyləmiyəsiz və bu hamı əmrlərmi icrâ ∞

ل اویلی لر ۲۱

ایلمیسر ۱۵ او اکرم من قانوئلری خوار کوروب روخر احکام‌مدن نفرت ایلسه که هامی امیری اجرا ایلمیوب عهد‌مدن تجاوز ایلمیسر ۱۶ اوئد من ده بوي سزه ایلم بعنی سزن اوسته دهشتی وسی و قیزدرمه‌نی کوندررم که کوزلرن ایشغی آلور وجانی چوریدر و تغمیزی یهوده اکرس چونکه اونی دشمنلر ز پېرلر ۱۷ و من بوزی سزه دوندروب سز ده دشمنلر زن قباغنده مهزر اولا رسز و سزه بغض ایلينلار اوسته سلطان ایلرلر و سز فاچارسز با وجود بکه سزی قاوان بوخ ۱۸ او اکر بورا به کیمین ده منه اطاعت ایلمیمسز من ده کاهلرزدن اوتری سزه بدی قات آرتق نیمه ایلم ۱۹ و قوتزرن افخارتینی صندروب شوکی سزن ایچون دیبر کیمی و بیرزی مس کیمی ایلم ۲۰ و قوتز یهوده بره صرف اولوب بر او ز مخصوصی و برمزو بمن آغاچی ده او ز میوه‌سی و برمز ۲۱ او اکرم من اینن ضد کدو ب منه اطاعت ایلمک ایستادرسز اوئد من کاهلرزه مطابق اوسته بدی قات خدمه آرنررم ۲۲ و صحرا ن جانورلرینی اوسته کوندررم که سزی اولادسز ایلسونلر و حیواللر زی تلف ایلمیوب سزی آزا نسونلار و بوللر ز و بران اولسون ۲۳ و اکر بولر اینن ده مندن متنبه اولیزسر و منم اینن ضد کدرسز ۲۴ اوئد من ده سزن اینن ضد کدرم و من ده کاهلرزدن اوتری بدی قات آرتق سزی بلا اینن اوررم ۲۵ و من ده اوسته عهده انتقامی آلن قلچی کووررم و سز شهرلر زه بغضرسز و من ایچزه طاعونی کوندررم و سز ده دشمن الله تسلیم اولا رسز ۲۶ و قبیکه من چورکرن عصاسنی صندوررم اوئد چورکری اون عورت بر تورده بشروب چورکری وزن اینن سزه کبری و بروجکدرلر و سز پرسز اما دویا رسز ۲۷ و اکر بون اینن ده منه اطاعت ایلمیمسز و منم اینن ضد کپکسز ۲۸ اوئد من ده منم غضبیت سزن اینن ضد کدرم و کاهلرزدن اوتری سزه بدی قات نیمه ایلم ۲۹ و سزا اوز اوغل لر زن انى پرسز و قزلر زن انى پرسز ۳۰ و سزن مرتفعاتی خراب ایلمیوب کون پلر زی دفع ایلم و نعش لر زی پلر زن لاشلرین اوسنن آنوب روح سزدن نفرت ایلم ۳۱ و شهرلر زی خرابه قوبوب مقدس برلر زی بیانه دوندروم و بر دها خوش راجحه بین ایمی سقی آلمیجهجم ۳۲ و من او دیباری و بران ایلم آبله که دشمنلر که اوئد ساکن اولا لر اون خصوصیت حیران قالالر قالالر ۳۳ اما سزی

éyləməyəsiz

15*və əğər mənim qanunlarmı hōvâr görüb ruxuz âhkâmlarından eyləsə ki hamı əmrlərmi icrâ eyləməyib ‘ahdimdən təcâvüz éyləyəsiz

16*onda mən də bunu sizə éylərəm ya ‘nî sizin üstüzə dəhşəti və səllî və qızdırmanı göndərirəm ki gözlərin işığını alır və cəni çüründür və toxumuzu bəyxudə əkərsiz çünki onu düşmanlarız yerlər

17*və mən yüzümü sizə dödürüb siz də düşmanlarınızın qabağında münhəzim olarsız və sizə buğz éyləyənlər üstüzə təsəllüt éylərlər və siz qaçarsız yavcuduña sizi kovan yox

18*və əğər buraya-kimin də mənə itâ‘at eyləməyəsiz mən də günâhlarzdan ötürü sizə yəddi kat artıq tənbiyə éylərəm

19*və quvvətinizin iftihârını sindirib göğü sizin için dəmir-kimi və yərizi mis-kimi eylərəm 20*və quvvətiz bəyhudə yərə sarf olub yər öz maxsülü vərməz və yərin ağacı da öz məyvəsini vərməz

21*və əğər Mənim-inən zid gidib mənə itâ‘at əyləmək istəməzsiz onda mən günâhlariza mutabiq üzütüze yəddiqat sadmə artırırem

22*və saxranın cānvərlərini üstüzə göndərirəm ki sizi övlâdsız eyləsinlər və heyvânlarzi tələf eyləyib sizi azaltsınlar və yollarız vîrân olsun

23*və əğər bular-inən də məndən mütənnib olmazsız və mənim-inən zid gidərsiz

24*onda mən də sizin-inən zid gidərim və mən də günâhlarzdan ötürü yəddi qat artıq sizi bəlâ-inən ururum

25*və mən də üstüzə ‘ahdin intikâmini alan qılıçı gətirürəm və siz şəhrlərzə yiğisursız və mən içizə tâ‘uni göndərirəm və siz də düşmanın əlinə təslim olarsız

26*və vaqtinə mən çörəgizin ‘əsasını sindirirəm onda çörəgizi on ‘övrət bir tənvirdə bişirib çörəgizi vəzin-inən sizə gəri vərəcəkdirlər və siz yersiz amâ doymazsız

27*və əğər bunun-inən də mənə itâ‘at éyləməyəsiz və mənim-inən zid gidəsiz

28*onda mən də mənim əzabımda sizin-inən zid gidərim və günâhlarzdan ötürü sizə yəddi qat tənbiyə éylərim

29*və siz öz oğullarzin ətini yēyrsiz və qızlarzin ətini yērsiz

30*və sizin mürtəfâalarzi harâb eyləyib gün bütlərzi dəf‘ éylərəm və na‘şlərzi bütlərzin lâşələrinin üstünə atüb ruxum sizdən nəfrət éylər

31*və şəhrlərzi hârabə qoyub müqəddəs yərlərzi bəyâbana döndürərəm və bir daha hoş râyixaizin ətrisini amayacağım

32*və mən o diyâri vîrân éylərəm éylə ki düşmənləriz ki onda sâkin olarlar onun hussusunda xayrâb qâlârlar

33*amâ sizi ∞

طایله لر ایچن پرآکن ایلیوب دالرجه قلچ چکرم و دبارز ویران او لوپ شهرباز خله او لار
 ۴۲ اوونه بر او ز سبست استراحتلرین نام ویران او لدیغی مدتنه طونار و سزاوز دشمنلر زن
 دبارنه او لار سزا و وقت بر راحت او لوپ او ز سبست استراحتلرین طونار ۴۵ نام ویران
 او لدیغی مدتنه راحت او لار او استراحتن عوضنه که سزاوونه ساکن او لان زمان سیتلر زده
 راحت او لر ایدی ۴۶ و سزدن باقی قالانلر بورکه او ز دشمنلرین دبارنه فورخی
 صalarm ویل آپاران هراغن سی او لری قاوار و فلجدن فاچان کمی فاچارلر و قالان
 بوخ ایکن او لر دوشلر ۴۷ و بردی بر سین او ستدن بود روپ قالان بوخ ایکن قلچ فیاغدن
 فاچانه دشمنلر زن قباغنه دبائمه او لاز ۴۸ و سزا طایله لر آراسن ملاک او لار سزا
 و دشمنلر زن دباری سزی تلف ایدی ۴۹ و سزدن باقی قالانلر دشمنلر زن دبارلر ده او ز
 کاهله زدن او تری تلف او لوپ هد او ز اجلادلرین کاهله زدن او تری او لر این بله تلف
 او لارلر ۵۰ و اوونه او زلرین کاهله بی و اجلادلرین کاهله بی که او ز مخالفتی این منه
 مخالف ایشلر ایدیلر اقرار ایلر و هد اوئی که من این ضد کدر ایدیلر ۵۱ و من ده او لر
 این ضد کدوپ او لری او ز دشمنلرین دباریه آپارمش ایدم و اوونه او لرن ناخنون
 بورکلری آنچن لنوب او وقت او ز کاهله زن جزاسه راضی او لارلر ۵۲ او وقت من
 بعقوب این ایلدیکم عهدی و هد اسحق این ایلدیکم عهدی و هد ابراهیم این ایلدیکم عهدی
 خاطرمه کورروب هد دباری خاطرمه کوررم ۵۳ و دبار او لر دن ترک او لوپ او لرن
 سبندن ویران او لدیغی ایچون او ز استراحتلرین طونار و او لر ده او ز کاهله زن جزاسه
 راضی او لارلر ایله هان او ندن او تری که من احکامی خوار کوردیلر و من قاولنلر مدن
 او لرن روحي نفرت ایلدی ۵۴ و بولر این بله او لر او ز دشمنلرین دبارنه ایکن من او لری
 خوار کوررم و او لر دن نفرت ایلم که او لری ناما هلاک ایلم و او لر این او لان عهدی
 باطل ایلم چونکه او لرن الله رب من ام ۵۵ و او لر ایچون او اولکی عهدی خاطرمه
 کوررم که او لر الله اولله او لری طایله لرن نظرین مصر دبارنه چیخارتم رب من ام
 ۵۶ موسی نن الی این سینا داغندن هوان او زی این بی اسرائل آراسن قویدیغی قالو لر
 و احکامل و شربعتلر بولر در

tâifələr içində pərâkəndə éyləyib dâlinizcə qılıc çəkərəm və diyârız vîrân olub şəhrləriz xarâbə olar

34*onda yər öz səbt istirâxətlərini tamâm virân olduğu müddətdə tutar və siz öz düşmənlərzin diyârında olarsız o saat yər raxat olub öz səbt istirâxətlərini tutar

35*tamâm virân olduğu müddətdə rahat olar o istirâxatın ‘ivazında ki siz onda sâkin olan zaman səbtlərinizdə raxat olur idi

36*və sizdən bâqi qalanların yûrəginə öz düşmənlərinin diyârında qorxu salaram və yəl aparan yapraqın səsi oları qovar və qılıcdan kaçan-kimi qaçarlar və qovan yox ikən olar düşərlər

37*və biri-birisinin üstündən büdrəyib qovan yox ikən qılıc qabağından qaçanda düşmənlərinin qabağında dayanmağız olmaz

38*və siz tâifələr arasında həlâk olarsız və düşmanlarınızın diyârı sizi tələf eylər

39*və sizdən bâqi qalanlar düşmənlərinin diyârlarında öz günâhlarından ötürü tələf olub həm də öz əcdâdlarının günâhlarından ötürü olar-inən bələ tələf olurlar

40*və onda özlərinin günâhlarını və əcdâdlarının günâhlarını ki öz muxaləfətlərinən Mənə muxâlif işlər idilər iqrâr eylərlər və həm də onu ki mənim-inən zidd gidər idilər

41*və Mən də olar-inən zidd gidib oları öz düşmənlərinin diyarına aparmış idim və onda olarin nâ-hitâñ yûrəkləri açıqlanıb o saat öz günâhlarının cəzâsına razi olalar

42*o saat Mən Ya'qub-inən eylədiğim ahdi və həm də İsxaq-inən eylədiğim ahdi və həm də İbrâhim- inən eylədiğim ahdi xatırıma gətirib həm də diyârı xatırıma gətiririm

43*və diyâr olardan tərk olub olarin səbəbindən vîrân olduğu üçün öz istirâhətlərini tutar və olar da öz günâhlarının cəzâsına râzi olalar èylə həmən ondan ötürü ki Mənim axkâmımı hör gördülər və Mənim qânunlarından olarin ruxu nəfrət eylədi

44*və bular-inən bələ olar öz düşmənlərinin diyârında ikən Mən oları hör görməzəm və olardan nəfrət èyləməzəm ki oları tamâmən həlâk èyləyəm və olar-inən olan ‘ahdimi bâtil èyləyəm çünkü olarin Allahi-RƏBB Mənəm

45*və olar içün o əvvəlki ‘ahdi xatırıma gətirirəm ki olara Allah olmağa oları tâifələrin nazarında Misir diyârından çıxartdım RƏBB Mənəm

46*Musanın əli-inən Sînâ dağında *Yehovahın* özü-inən bən-i İsrâ'él arasında qoyduğu qanunlar və axkâmlar və şerî‘atlər bulardır ∞

ایکری یدنخی باب

اور ب موسی این داشوب دیدیکه آبی اسرائیل این داشوب اولره دیهس که هر کم که ندر ایله ستن کدیکلث قیمه کوره هر کم رین اولادج در ۲ و ذکور ایچون کدیکلث قیمت بو اولادج در ایکری باشند آتمش باشه قدر ذکور ایچون کرک کدیکلث قیمت فلسن مثقالی این الل مثقال کومش اولسون ۴ اما اکر ایله اولسه اونه کدیکلث قیمت اوتوز مثقال اولسون ۵ و آکر بش باشند ایکری باشه قدر اولسه اونه کدیکلث قیمت ذکور ایچون ایکری مثقال واناث ایچون اون مثقال اولسون ۶ و آکر بر آبلقدن بش باشه قدر اولسه اونه کدیکلث قیمت ذکور ایچون بش مثقال کومش واناث ایچون کدیکلث قیمت اوچ مثقال کومش اولسون ۷ و آکر آتمش باشند دها آرتق اولسه اونه کدیکلث قیمت ذکور ایچون اون بش مثقال واناث ایچون اون مثقال اولسون ۸ و آکر کدیکلث قیمتی ویرمکه فیر اولسه اونه کاهن حضوریه احضار ایله که کاهن اونن قیمتی کسون ندر ایلهن افتداریه موافق کاهن اونن قیمتی کسون ۹ و آکر اولرن ره ترتیب ایلدکلری قربان حواناندن اولسه اونه هرنه که اوندن ره ویرلسه مقدس کرک اولسون ۱۰ اونی دکندر مسون و اونی تبدیل ایلسون بعنی بخشی قولا این و قولای بخشی این و آکر حیوانی حیوان این تبدیل ایلسه اونه او ده و بدلي ده مقدس اولادج در ۱۱ و آکر بر طور نایاک حیوان اولسه که اوندن ره قربان کورمزرا اونه او حیوانی کاهن حضوریه احضار ایلسون ۱۲ و کاهن اونن قیمتی کسون بخشی لغنه و قولای لغنه موافق و نیجه که سن ای کاهن قیمت کسن آبله اولسون ۱۳ اما اکر اونن فدیه سی ویرسه اونه خسی ده او کدیکی قیمن اوسته فویسون ۱۴ و آکر بر کیمسه اوز ایوهی ندیس ایلسه او ره مقدس در و کاهن بخشی لغنه و قولای لغنه موافق قیمتی کسون نیجه که کاهن اونن قیمتی کسه آبله فالسون ۱۵ و آکر ندیس ایله اوز ایوهی فدیه سی ویرسه اونه ستن کدیکلث قیمن خسی اوسته فویسون و اونن اولسون ۱۶ و آکر بر کیمسه اوز ملکی

iğirmi yəddinci bâb

- 1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki
- 2*bən-i İsrâ'él-inən danışıb olara dəyəsin ki hər kim ki nəzir éyləsə sənin kəsdiğin qiyətə görə hərkəs RƏBB olacaqdır
- 3*və zəkər için kəsdiğin qiymət bu olacaqdır iğirmi yaşından altmış yaşına qadar zəkər için gərək kəsdiğin qiymət qəddəsin misqali-inən əlli misqal gümüş olsun
- 4*amâ əğər anas olsa onda kəsdiğin qiymət otuz misqal olsun
- 5*və əğər bəş yaşından iğirmi yaşına qədər olsa onda kəsdiğin qiymət zəkər için iğirmi misqal olsun
- 6*və əğər bir aylıqdan bəş yaşına qədər olsa onda kəsdiğin qiymət zəkər için bəş misqal gümüş və anas için kəsdiğin qiymət üç misqal gümüş olsun
- 7*və əğər aşmış yaşından daha artıq olsa onda kəsdiğin qiymət zəkər için on bəş misqal və anas için on misqal olsun
- 8*və əğər kəsdiğin qiyməti vərməgə fakir olsa onda kâhinin huzûruna ihmâr eylə ki kâhin onun qiymətini kəssin nəzir éyləyənin aqtadárına muvâfiq kâhin onun qiymətini kəssin
- 9*və əğər oların RƏBBə taqrîb éylədikləri qurbân heyvânâtdan olsa onda hər nə ki ondan RƏBBə vərilsə müqəddəs gərək olsun
- 10*onu dəğişdirməsin və onu təbdîl eyləməsin ya 'nî yaxşını qolay-inən və qolayı yaxşı-inən və əğər heyvânı heyvân-inən tebdîl éyləsə onda o da və bədəli də müqəddəs olacaqdır
- 11*və əğər bir tür nâ-pâk heyvân olsa ki ondan RƏBBə qurbân gətirməzlər onda o heyvânı kâhinin huzûrunda ihmâr eyləsin
- 12*və kâhin onun qiymətini kəssin yaxşılığınə və qolaylığına muvâfiq və nicə ki sən èy kâhin qiymət kəssin éylə olsun
- 13*amâ əğər onun fidyəsini vərsə onda hamısını da o kəsdiği qiymətin üstünə qoysun
- 14*və əğər bir kimsə öz evini taqdîs éyləsə o RƏBBə müqəddəsdir və kâhin yaxşılığınə və qolaylığına muvâfiq qiymətini kəssin nécə ki kâhin onun qiymətini kəssə éylə qalsın
- 15*və əğər taqdîs éyləyən öz evinin fidyəsini vərsə onda sənin kəsdiğin qiymətin hamısını üstünə qoysun və onun olsun
- 16*və əğər bir kimsə öz mülkü ∞

اولان مزرعه‌دن ره نقدس ايلسه اوونه تخمنه موافق قيمت كسمن بر حومه آريه تخمي ايجون اللي مثقال كومش ۱۷ اكر اوز مزرعه‌ستي بويل اليندن نقدس ايلسه اوونه سن كديكك قيمته کوره فالسون ۱۸ اما اكر بويلدن صوره مزرعه‌ستي نقدس ايلسه اوونه کاهن بويل الينه قدر فالان ايلله موافق بولی اونه حساب ايلیوب کسدیکی قيمتدن تزيل اولسون ۱۹ و اكر مزرعه‌ستي نقدس ايلین اوون فديه‌ستي ويرمك ايسته‌ه اوونه کسدیکك قيمتن خمسن اوون اوسته قوبسون واو اوون مالي اولسون ۲۰ اما اكر مزرعه‌تن فديه‌ستي ويرمه و مزرعه بر او زکه آدمه صانسه او دها فديه اين آغاز ۲۱ اما او مزرعه بويل ده جيانه وقف اوليش مزرعه کبی ره مقدس اولوب کاهن ملكی او لاجق در ۲۲ و اكر اوز صانون آذبی مزرعه‌ستي که اوون ملكی اولان مزرعه‌ستي دکل ره نقدس ايلسه ۲۳ اوونه کاهن کسدیکك قيمتن مبلغني بويل الينه فدر اونه حساب ايلیوب او کسدیکك قيمته هان او کونه و برسون بو ره مقدس در ۲۴ بويل الينه مزرعه کرک اونه کبری ويرلسون که اوون صانون آنودر وک او بر اوون ملكی ايدی ۲۵ و هرنه قيمت که کسمن کرک قدس مثقال اين اولسون بر مثقال ایکری قرات در ۲۶ لیکن حيواندن او بخی دوغلان که رب ايجون دوغلو بر اوی بر کيسه ره نقدس ايلسون خواه او کوز خواه قوبون اولسون او رين در ۲۷ و اكر حرام حيواندن اولسه اوونه کسدیکك قيمته کوره خمسن ده اوسته قوبوب فديه‌ستي ويرسون و اكر فديه‌ستي ويرلسه اوونه کسدیکك قيمته کوره صانلسون ۲۸ لیکن هر بر وقف اوليش که بر کيسه او ز هاي مالندن يعني آدمدن و حيواندن واوز ملكی اولان مزرعه‌ستدن ره وقف ايلسه نه صانلور و به ده فديه‌ستي ويرلور هر وقف اولان ره آفتس در ۲۹ انسانلردن اولان هر طور موقوفات فديه اين آغاز کرک الينه اولدرلسون ۳۰ و برن هاي عشرى خواه یرن آكيندن خواه آغاچن میوه‌ستدن رين در ره مندس در ۳۱ و اكر بر کيسه او ز عشلرندن بر مقدار یرن فديه‌ستي ويرمك ايسته‌ه اوونه اوون خمسن اوسته قوبسون ۳۲ و مال و قوبون عشرى يعني عصان آشندن کچن هاميستن عشرى ره مقدس در ۳۳ يختي اين قولابن آراسنه تناوت آخشار مايون

olan məzra‘ adan RƏBBə taqdîs éyləsə və onda onun toxumuna muvâfiq qiymət kəssə bir xomər arpa toxumu için əlli misqal gümüş

17*əğər öz məzra‘ asını Yubəl ilindən taqdîs éyləsə onda sənin kasdijiq qiymətə görə qalsın

18*amâ əğər Yubəldən sora məzra‘ asını taqdîs éyləsə onda kâhin Yubəl ilinə qədər qalan aylara muvâfiq pulu ona həsâb éyləyib kəsdi ki qiymətdən tənzîl olsun

19*və əğər məzra‘ anı taqdîs éyləyən onun fidyəsini vərmək istəsə onda kəsdiğin qiymətin xamisini onun üstünə qoysun və o onun mâlı olsun

20*amâ əğər məzra‘ anının fidyəsini vərməsə və məzra‘ a bir özgə âdama satılsa o daha fidyə-inən alınmaz

21*amâ o məzra‘ a Yubəldə çıxanda vaqf olmuş məzra‘ a-kimi RƏBBə müqəddəs olub kâhinin mülkü olacaqdır

22*və əğər öz satın aldığı məzra‘ anı ki onun mülkî olan məzra‘ ası dəğil RƏBBə taqdîs éyləse

23*onda kâhin kəsdiğin qiymətin məblağini Yubəl ilinə qədər ona həsâb éyləyib o kəsdiğin qiyməti həmən o gündə vərsin bu RƏBBə müqəddəsdir

24*Yubəl ilində məzra‘ a gərək ona gəri vərilsin ki ondan satın alınıbdır və ki o yer onun mülkü idi

25*və hər nə qiymət ki kəsəsin gərək qudsin misqâli-inən olsun bir misqâl iğirmi qıratdır

26*və ləkin hevvândan əvvəlinci doğulan ki RƏBB için doğulubdur onu bir kimsə Rəbbə taqdîs eyləsin ho-ah öküz ho-ah qoyun olsun o RƏBBindir

27*və əğər haram hevvândan olsa onda kəsdiğin qiymətə görə hamsını da üstünə qoyub fidyəsini vərsin və əğər fidyəsi vərilməsə onda kəsdiğin qiymətə görə satılışın

28*ləkin hər bir vaqf olmuş ki bir kimsə öz hamı mälindən ya ‘nî âdamdan və hevvândan və öz mülkü olan məzra‘ asından RƏBBə vaqf eyləsə nə satılır və nə də fidyəsi vərilir hər vaqf olan RƏBBə âqdasdır

29*insanlardan olan hər tür muqüfat fidyə-inən alınmaz gərək əlbət öldürülsün

30*və yerin hamı ‘aşrı ho-ah yerin əkinindən ho-ah ağacın məyvəsindən RƏBBindir RƏBBə müqəddəsdir

31*və əğər bir kimsə öz ‘öşürlərindən bir miqdarının fidyəsini vərmək istəsə onda onun xamisini üstünə qoysun

32*və mäl və qoyunun ‘aşrı ya ‘nî ‘asânın altından keçənin hamisinin ‘öşrü RƏBBə müqəddəsdir

33*yaxşı-inən qolabın arasında təfəvət âxtarmasıñ ∞

اعداد ۱

۱۱۴

و دکشدر مسون اما اکر دکندر سه اوون او و اوون دکشدر مسی مقدس اولسون
فدبیسی ویرلز ۹۴ او امراری که رب سینا داغند بین اسرائیل خصوص صند موسی به
بیوردی بولدر در

اعداد

النحوی باب

۱ و رب سینا بیانند جماعت چادر نه مصر دیار ندن چیخد بقلربن ایکخنی ایلین ایکخنی
آین بر سنت موسی این داشتوب دیدیکه ۲ بین اسرائیل های جماعتن حسابی اولرن
قیله لریته واوجا قلریته کوره های ذکور لرن آدلری این برجه برجه ایلیون ۳ ایکری
پاشی دن و دها بوخاری اسرائیل دعوا یه چیخمه قادر اولان لرن هامیستی او زلربن
فوجلریه کوره سن و هارون صابسز ۴ و هر بر سبط دن سزن این بر آدم اولسون هر
بری اوز او جاغین رئیسی اولسون ۵ وا او آدم لر که سزن این دوره حق در لر اولرن
آدلری بولدر در رویین دن الیصور این شدیور ۶ شعوین دن شلومیل این صور بشدای
۷ یهودادن نخشون این عین اداد ۸ یسا کاردن تانیل این صوعار ۹ زبولون دن
الیاب این حیلون ۱۰ این بوسن دن یعنی افراد دن الشیع این عمّه و دن مسنه دن غملی نیل
این فن صور ۱۱ بینایین دن ایدان این جدعونی ۱۲ دان دن احیع زار این عین شدای
۱۳ آشیر دن فرعیل این عکران ۱۴جاد دن الیاس این دعویل ۱۵ نقالی دن احریع
این عین ۱۶ جاعتن مشهور لری و آنالرین سلطانین سرور لری اولان اسرائیل
میلن بن رئیسلری بولدر ۱۷ و موسی این هارون آدلری این مشهور اولان بو آدم لری

və dəğişdirməsin amâ eğər dəğişdirse onda o onun dəğişdirmiş müqəddəs olsun fidyəsi vərilməz

34*o əmrləri ki RƏBB Sînâ dağında bən-i İsrâ'él xusûsında Musaya buyurdu bular-dır

---

‘adâd

əvvəlinci bâb

1*və RƏBB Sînâ bəyâbanında cəmâ‘at çadırında Misir diyârından çıxdıqlarının ikinci ilinin ikinci ayın birisində Musa-inən danışıb dədi ki

2*bən-i İsrâ'elin hamı cəmâ‘atının həsâbını oların qabilələrinə və ocaqlarına görə hamı zəkərlərin adları-inən bircə-bircə éyləyib

3*igirmi yaşıdan və daha yuxarı İsrâ'eldə da‘vâya çıxmaga qadir olanların hamısını özlərinin fəvclərinə görə sən və Hârûn sayasız

4*və hər bir sıbdan sizin-inən bir adam olsun hər biri öz ocağının re’isi olsun

5*və o adamlar ki sizin-inən duracaqdırlar oların adları bulardır Rubəndən Elisur ibn-i Şed’eur

6*Şim‘eondan Surişadday oğlu Şelumi’el ibn-i Surişadday

7*Yəhudadan Naxşon ibn-i ‘Amminâdâb

8*Yəsakârdan Netân’el ibn-i Suar

9*Zebûlûndan Eliâb ibn-i Xelon

10*bən-i Yûsifdən ya‘nî Efrayimdən Elişama ibn-i Ammihud

Menassedən Qamli’el ibn-i Fedasur

11*Binyamindən Əbidan ibn-i Cid’oni

12*Dandan Axi‘ezer ibn-i Ammişadday

13*Əşerdən Pagi’el ibn-i ‘Okran

14*Caddan Elyasaf ibn-i Deu’el

15*Naftalidən Axir'a ibn-i ‘Enan

16*cəmâ‘atın məşhurları və atalarının sıbtlarının sərurları olan İsrâ'elin minlərinin re’isləri bulardır

17*və Musa-inən Hârûn adları-inən məşhur olan bu adamları ∞

شونروب ۱۸ ایکنخی آین اوئلەن ئامىر جماعىي جمع ايدىپلر واولر اوز قىيلەلر بە واجاقلىرى كوره اوز آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى برجە برجە خىبر اولدىلر ۱۹ نېجە كە رب موسى بە يبورمىش ايدى او دا اولىرى سينا يابانىنە حسابىي ۲۰ واسرايىلن يۈك اوغلى روپىن اوغلارى قىيلەلرى آين اوجاقلرى كوره اوئرن نىللارى آدلرىن حسابىي كوره برجە برجە هائى ذكور اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۲۱ اوئرن حسابلىرى روپىن سېطىنە قىرغۇن ئىتى مېن بش بوز نەر اولىدى ۲۲ بىنى شەعۇن نىللارى اوئرن قىيلەلرى آين اوجاقلرى كوره حساب اولانلىرى اوز آدلرىن حسابىي موافق برجە برجە هائى ذكور اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۲۳ اوئرن حسابلىرى شەعۇن سېطىنە اللى دفۇز مېن اوچ بوز نەر ايدى ۲۴ بىنى جادن نىللارى اوئرن قىيلەلرى آين اوجاقلرى كوره اوز آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۲۵ اوئرن حسابلىرى جاد سېطىنە قىرغۇن بش مېن ئىتى بوز اللى نەر ايدى ۲۶ بىنى ھۆدان نىللارى اوئرن قىيلەلرى واجاقلىرى كوره اوز آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۲۷ اوئرن حسابلىرى ھۇدا سېطىنە پىتشىش درت مېن ئىتى بوز نەر ايدى ۲۸ بىنى ياساكارن نىللارى اوئرن قىيلەلرى آين اوجاقلرى كوره آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۲۹ اوئرن حسابلىرى ياساكار سېطىنە اللى درت مېن درت بوز نەر ايدى ۳۰ بىنى زىولۇن نىللارى اوئرن قىيلەلرى واجاقلىرى كوره آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۳۱ اوئرن حسابلىرى زىولۇن سېطىنە اللى يىدى مېن درت بوز نەر ايدى ۳۲ بىنى بوسىندىن بىنى افرايم نىللارى اوئرن قىيلەلرى واجاقلىرى كوره آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۳۳ اوئرن حسابلىرى افرايم سېطىنە قىرغۇن بش بوز نەر ايدى ۳۴ بىنى منسەن نىللارى اوئرن قىيلەلرى واجاقلىرى كوره آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن وبوخارى هر جىنكە چىغان ۳۵ اوئرن حسابلىرى منسەن سېطىنە اوتوز اىكى مېن اىكى بوز نەر ايدى ۳۶ بىنى بىنامىن نىللارى اوئرن قىيلەلرى واجاقلىرى كوره آدلرىن حسابىي موافق اىكىرى ياشىدن

götürüb

18*ikinci ayın əvvəlində tamâm cəmâ‘atı cəm‘ éylədilər və olar öz qabilələrinə və ocaqlarına görə öz adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı bircə bircə taxrîr oldilar

19*nicə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi o da oları Sînâ bəyâbanında saydı

20*və İsrâ‘elin böyük oğlu Rûbînin oğulları qabilələri-inən ocaqlarına görə olarin nəsilləri adlarının həsâbına göre bircə bircə hamı zəkər iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

21*oların həsâbları Rûbîn sibtında qırx altı min bəşyüz nəfər oldu

22*bən-i Şim‘onun nəsilləri olarin qabilələri-inən ocaqlarına görə həsâb olanları öz adlarının həsâbına muvâfiq bircə bircə hamı zukur iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

23*oların həsâbları Şim‘on sibtında əlli doquz min üç yüz nəfər idi

24*bən-i Câddan nəsilləri olarin qabilələri-inən ocaqlarına görə öz adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

25*oların həsâbları Câd sibtında qırx bəş min altı yüz əlli nəfər idi

26*bən-i Yahûdânın nəsilləri olarin qabilələri və ocaqlarına görə öz adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

27*oların həsâbları Yahûdâ sibtından yətmış dört min altı yüz nəfər idi

28*bən-i Yəssakârin nəsilləri olarin qabilələri-inən ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

29*oların həsâbları Yəssakâr sibtından əlli dört min dört nəfər idi

30*Zəbûlunin nəsilləri olarin qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

31*oların həsâbları Zəbûlun sibtından əlli yəddi min dört yüz nəfər idi

32*bən-i Yusifdən bən-i Efrâ‘imin nəsilləri olarin qabilələri və ocaqlarına görə adlanın həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

33*oların həsâbları Efrâ‘im sibtından qırx-min bəş yüz nəfər idi

34*bən-i Menassenin nəsilləri olarin qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

35*oların həsâbları Menassenin sibtından otuz iki min iki yüz nəfər idi

36*bən-i Binyâminin nəsilləri olarin qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından ∞

دبوخاری هر جنکه چخان ۴۷ اولرن حسابلری بیامین سبطندن او نوز بش مین درت
 بوز نفرایدی ۴۸ بینی داشن نسللری اولرن قیله لری واوجا قلرینه کوره آدلرین حسابنه
 موافق ایکری باشندن و بوخاری هر جنکه چخان ۴۹ اولرن حسابلری دان سبطندن
 آتش ایکی مین یدی بوز نفرایدی بینی آشیرن نسللری اولرن قیله لری
 واوجا قلرینه کوره آدلرین حسابنه موافق ایکری باشندن و بوخاری هر جنکه چخان
 ۵۰ اولرن حسابلری اشبر سبطندن قرخ بر مین بش بوز نفرایدی ۵۱ بینی نفتالی نز
 نسللری اولرن قیله لری واوجا قلرینه کوره آدلرین حسابنه موافق ایکری باشندن
 و بوخاری هر جنکه چخان ۵۲ اولرن حسابلری نفتالی سبطندن اللی اوچ مین درت بوز
 نفرایدی ۵۳ بواو حسابلشندر که موسی این هارون و اسرائیل اون ایکی سورولری
 بعنی هر بر او جافت بر کشی حساب ایلدیلر ۵۴ و بنی اسرائیل او جا قلرین نامر
 حسابلشندری ایکری باشندن و بوخاری اسرائیلدن هر جنکه چخان ۵۵ بعنی حسابلشندر
 هامیسی آنی بوز اوچ مین بش بوز اللی نفرایدی ۵۶ اما لاویلی لر او ز او جا قلرینه کوره
 اولر این بیله حساب اولمادیلر ۵۷ و رب موسی این داشوب دیش ایدیکه ۵۸ بالفوز
 لاوی سبطی حساب ایلیه سن و اولرن باشلرین حسابی بنی اسرائیل آراستن آلمیه سن
 ۵۹ اما من لاویلی لری شهادت مسکن اوسته وهامی اسبابلری اوسته وهامی او نه متعلق
 اولان زادلن اوسته مقرر ایلیه سن که اولر مسکنی و اون های اسبابلرین آپارسونلر
 و او نه خدمت ایلسونلر و مسکن اطرافن اردو قورسونلر ۶۰ و مسکن کوچن لاویلی لر
 اون بندرسونلر و مسکن دورانه لاویلی لر اون قورسونلر و باد آدمدن او نه دکن
 اولدرلسون ۶۱ و بنی اسرائیل هر بربی او ز اردوسته و هر کس او ز بیداغنن یانند او ز
 فوجلرینه موافق چادر قورسون ۶۲ اما لاویلی لر شهادت مسکن اطرافن چادر قورسونلر
 تاک بنی اسرائیل جماعتنی اوسته غصب کلسون و لاویلی لر شهادت مسکن خدمتی
 ایلسونلر ۶۳ و بنی اسرائیل ایله ایلدیلر هر نه که رب موسی به بیورمش ایدی تمامًا ایله ایلدیلر

اینچی باب

۱ و رب موسی وهارون این داشوب دیدیکه آبی اسرائیلدن هر کیسه او ز

və yuxarı hər cəngə çıxan

37*oların həsâbları Binyamin sibtindən otuz bəş min dmrt yüz nəfər idi

38*bən-i Dânın nəsilləri oların qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

39*oların həsâbları Dân sibtindən altmış iki min yəddi yüz nəfər idi

40*bən-i Aşerin nəsilləri oların qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

41*oların həsâbları Aşer sibtindən kırk bir min bəşyüz nəfər idi

42*bən-i Naftâlinin nəsilləri oların qabilələri və ocaqlarına görə adlarının həsâbına muvâfiq iğirmi yaşından və yuxarı hər cəngə çıxan

43*oların həsâbları Naftâli sibtindən əlli üç min dört yüz nəfər idi

44*bu o həsâblananlardır ki Musa-inən Hârûn və İsrâ’el'in on iki sərvərləri ya'nî hər bir ocaqdan bir kişi həsâb èylədilər

45*və bən-i İsrâ’el'in ocaqlarının tamâm həsâblananları iğirmi yaşından və yuxarı i İsrâ’eldən hər cəngə çıxan

46*ya'nî həsâblananların hamısı altı yüz üç min bəş yüz əlli nəfər idi

47*amâ Ləvililər öz ocaqlarına görə olar-inən bələ həsâb olmadılar

48*və RƏBB Musa-inən danışib dəmiş idi ki

49*yalnôz Ləvi sibtını həsâb èyləmeyəsən və oların başlarının həsâbını bən-i İsrâ’el'in arasında almayıasın

50*amâ sən Ləvililəri şəhâdet məskəninin üstünə və hamı əsbâbları üstünə və hamı ona mütə'alliq olan zâdların üstünə mukarrər èyləyəsən ki olar məskəni və onun hamı əsbâblarını aparsınlar və ona hidmət eyləsinlər və məskəninin ətrəfində ordu qursunlar

51*və məskən göçəndə Ləvililər onu bəndirsinlər və məskən duranda Ləvililər onu qursunlar və yâd adamdan ona dəğən öldürülsün

52*və bən-i İsrâ’el hər birisi öz ordusunda və hərkəs öz bədâğının yanında öz fövclərinə muvâfiq çadır qursunlar

53*amâ Ləvililər şəhâdet məskəninin ətrâfında çadır qursunlar tâ bən-i İsrâ’el cəmâ’atının üstünə ǵazâb gəlməsən və Ləvililər şəhâdet məskəninin hidmətini eyləsinlər

54*və bən-i İsrâ’el ilə eylədilər hər nə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi tamamən èylə eylədilər

ikinci bâb

1*və RƏBB Musa və Hârûn-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ’eldən hər kimsə öz ∞

او جاغن علامتی اولان او ز پداغن یانه چادر قورسون شهادت چادرین اطرافن
 قباقدن چادر قورسونلر ۳ و قباقدن مشرق طرفندن چادر قوراللر یهودان اردوسن
 پیداغی اولسون او ز فوجلر این و بني یهودان سرداری نخشون این عبیدا داب اولسون
 ۴ واونن قوشونی این اولرن صایلمشلری بتمش درت مین آنی بوز نفر ایدی ۵ واونن
 یانه چادر قوراللر بساکار سبطی اولسون و بني بساکارن سرداری تاناپل این صوعر
 اولسون ۶ واونن قوشونی این اونن صایلمشلری اللی درت مین درت بوز نفر ایدی
 ۷ وزبولون سبطی و بني زبولون سرداری الياب این حيلون اولسون ۸ واونن قوشونی
 این اونن صایلمشلری اللی بدی مین درت بوز نفر ایدی ۹ یهودا اردوسن صایلمشلرین
 هامیسی او ز فوجلر این بوز سکسان آنی مین درت بوز نفر اولوب بولرا اول کوچسونلر
 ۱ اروین اوردوستن پیداغی او ز فوجلر این جنوب طرفندن اولوب بني روین ایجون
 ده سردار اليصور این شدئور اولسون ۱۱ واونن قوشونی این اونن صایلمشلری فرخ
 آنی مین بش بوز نفر ایدی ۱۲ واونن یانه چادر قوراللر شمعون سبطی اولسون و بني
 شمعون سرداری شلومثیل این صوريشدای اولسون ۱۳ واونن قوشونی این اولرن
 صایلمشلری اللی دقوز مین اوچ بوز نفر ایدی ۱۴ اوجاد سبطی و بني جادن سرداری
 الياسف این رعوئیل ۱۵ واونن قوشونی این اولرن صایلمشلری فرخ بش مین آنی بوز
 اللی نفر ایدی ۱۶ اروین اوردوستن صایلمشلرین هامیسی او ز فوجلر این بوز اللی بر
 مین درت بوز اللی نفر اولوب ایکمی نوبنک کوچسونلر ۱۷ و صوره اردوین اورنائنه
 لاوی لرن اردوسی این چماعت چادری کوچسون نیجه که چادر قوراللر ابله ده هر
 کس او ز پیداغن یانه کوچسونلر ۱۸ افرایم اردوسن پیداغی او ز فوجلر این مغرب
 طرفندن اولوب بني افراین سرداری البشع این عبیدود اولسون ۱۹ واونن قوشونی
 این اولرن صایلمشلری فرخ مین بش بوز نفر ایدی ۲۰ واونن یانه منه سبطی و بني
 منه من سرداری غملیل این فدهصور ۲۱ واونن قوشونی این اولرن صایلمشلری او نوز
 ایکی مین ایکی بوز نفر ایدی ۲۲ و بیامین سبطی و بني بیامین سرداری ایدان این جدعونی
 ۲۳ واونن قوشونی این اولرن صایلمشلری او نوز بش مین درت بوز نفر ایدی ۲۴ افرایم

ocağının ‘alâməti olan öz bêdâğının şehâdət çadırının əträfında qabaqdan çadır qur-sunlar

3*və qabaqdan maşraq tarafından çadır quranlar Yəhudanın ordusunun bêdâğı olsun öz fövcləri-inən və bən-i Yəhudanın sərdarı Nahşon ibn-i ‘Aminâdab olsun

4*və onun qosunu-inən oların sayılmışları yətmış dört min altı yüz nəfər idi

5*və onun yanında çadır quranlar Yəssəkâr sibtı olsun və bən-i Yəssəkârin sərdârı Netan’el ibn-i Su’ar olsun

6*və onun qosunu-inən onun sayılmışları əlli dört min dört yüz nəfər idi

7*və Zəbulun sibtı və bən-i Zəbulunun sərdârı Əliyâb ibn-i Hilun olsun

8*və onun qosunu-inən onun sayılmışları əlli yəddi min dört yüz nəfər idi

9*Yəhuda ordusunun sayılmışlarının hamısı öz fövcləri-inən yüz səksən altı min dört yüz nəfər olub bular əvvəl göçsünlər

10*Rubən ordusunun bêdâğı öz fövcləri-inən cənub tarafında olub bən-i Rubən için də sərdâr Əlisur ibn-i Şədu’ir olsun

11*və onun qosunu-inən onun sayılmışları qırx altı min bəş yüz nəfər idi

12*və onun yanında çadır quranlar Şəm’un sibtı olsun və bən-i Şəm’unun sərdârı Şəlumu’il ibn-i Surişədday olsun

13*və onun qosunu-inən oların sayılmışları əlli doquz min üç yüz nəfər idi

14*və Câd sibtı və bən-i Câddin sərdârı Əlyasəf ibn-i Ru’il

15*və onun qosunu-inən oların sayılmışları qırx bəş min altı yüz əlli nəfər idi

16*Rubən ordusunun sayılmışlarının hamısı öz fəvcləri-inən yüz əlli bir min dört yüz əlli nəfər olub ikinci nəvbətdə göçsünlər

17*və sora orduların ortasında Ləvililərin ordusu-inən cəmâ’at çadırı göçsun nice ki çadır quranlar ilə də hər kəs öz bêdâğının yanında göçsünlər

18*və Əfraim ordusunun bêdâğı öz fövcləri-inən mägrîb tarafından olub bən-i Əfraimin sərdârı Əlşama’ ibn-i Amihud olsun

19*və onun qosunu-inən oların sayılmışları qırx min bəş yüz nəfər idi

20*və onun yanında Mənəssə sibtı və bən-i Mənəssənin sərdârı Qəmlail ibn-i Fədhəsur

21*və onun qosunu-inən oların sayılmışları otuz iki min iki yüz nəfər idi

22*və Bənyâmîn sibtı və bən-i Bənyâmîn sərdârı Abidan ibn-i Cəd’oni

23*və onun qosunu-inən oların sayılmışları otuz bəş min dört yüz nəfər idi

24*Əfraim ∞

اردوسنن صایلشلرین هامیسی اوز فوجلری این بوز سکر مین بوز نفر اولوب اوچنجی نوبته کوچسونلر ۲۵ دان اردوسنن یدانی اوز فوجلری این شمال طرفن اولوب بني دان سرداری ده احیعزر این عبیشدای اولسون ۲۶ واون قوشونی این اولنن صایلشلری آشم ایکی مین یدی بوز نفر ایدی ۲۷ واونن یانشه چادر قورالر آشبر سطی اولوب بني آشیرن سرداری ده فجعیل این عکران اولسون ۲۸ واون قوشونی این اولنن صایلشلری قرخ بر مین بش بوز نفر ایدی ۲۹ و نفتالی سطی و بني نفتالی نن سرداری احیع این عنان اولسون ۳۰ واون قوشونی این اولنن صایلشلری الی اوچ مین درت بوز نفر ایدی ۳۱ دان اردوسنن صایلشلرین هامیسی بوز الی یدی مین آنچ بوز نفر اولوب اوز یداقلری این آخرده کوچسونلر ۳۲ بني اسرائیل حسابلشتری اولن اوچاقلرینه کوره بولدر از دولرن صایلشلرین هامیسی اوز فوجلری این آنچ بوز اوچ مین بش بوز الی نفر ایدبلر ۳۳ اما لاولی لر بني اسرائیل آراسته صایلادبلر نیجه که رب موسی به یورمش ایدی ۳۴ و بني اسرائیل ایله اجرا ایلدبلر هر نیجه که رب موسی به یورمش ایدی ایله اوز یداقلری این چادر قوروپ و ایله ده کوچرايدبلر هر کس اوز قیله‌سی این اوچاچاغی این پله

اوچنجی باب

۱ اوچنیک رب سینا داغند موسی این داشدی هارون و موسی نن تولیدانی بولدر ۲ و هارونن اوغللرین آدلری بولدر بعنی بیوک اوغلی ناداب صوره ایهبو و البعازار و ایتمار ۳ هارونن مسح اولان کاهن اوغللرین آدلری بولدر که کهانت ایلمکه اوئری نصب ایلدی ۴ و ناداب این ایهبو و قنیکه سینا بیباشند رین حضوریه ياد او د تقریب ایلدبلرین حضوریه اولدبلر ۵ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۶ لاوی سلطنه باخین کوروب اونی قوی کاهن هارونن حضوریه دورسون که اوونه خدمت ایلسونلار ۷ و جماعت چادرین قباغند اونن خدمتی و قلام جماعتن خدمتی ایلسونلر که مسکن

ordusunun sayılmışlarının öz fövcleri-inen yüz sekiz min yüz nefər olub üçüncü nəvbətdə göcsünler

25*Dân ordusunun bədâğı öz fövcleri-inen şimâl tarafında olub bən-i Dânın sərdârı da Axiezer ibn-i Ammişadday olsun

26*və onun qoşunu-inen oların sayılmışları altmış iki min yəddiyüz nefər idi

27*və onun yanında çadır quranlar Aşer sibtı olub bən-i Aşerin sərdârı da Fac'iel ibn-i 'Okran olsun

28*və onun qoşunu-inen oların sayılmışları kırk bir min bəşyüz nefər idi

29*və Naftali sibtı və bən-i Naftalinin sərdârı Axira ibn-i 'Enan olsun

30*və onun qoşunu-inen oların sayılmışları əlli üç min dört yüz nefər idi

31*Dân ordusunun sayılmışlarının hamısı yüz əlli yəddi min altı yüz nefər olub öz bayraqları-inen əhirdə göcsünler

32*bən-i İsrâ'elin həsâblananları oların ocaqlarına görə bulardır orduların sayılmışlarının hamısı öz fövcleri-inen altı yüz üç min bəş yüz əlli nefər idilər

33*amâ Levililər bən-i İsrâ'elin arasında sayılmadılar nica ki Rəbb Musaya buyurmuş idi

34*və bən-i İsrâ'el ilə icrâ əylədilər hər nica ki RƏBB Musaya buyurmuş idi əylə öz bayraqları-inen çadır qurub və əylə də göçər idilər hər kəs öz qabiləsi-inen öz ocağı-inen bilə

üçüncü bâb

1*vaqtıñə RƏBB Sînâ dağında Musa-inen danışdı Hârûn və Musanın təvəllîdâti bulardır

2*və Hârûnun oğullarının adları bulardır ya'nî böyük oğlu Nâdâb sora Abihu Ele'azar və İtâmâr

3*Hârûnun məsh olan kâhin oğullarının adları bulardır ki kəhânat əyləməğə oları nasb eylədi

4*və Nâdâb-inen Abihu vaqtıñə Sînâ bəyâbanında RƏBBin hüzûruna yâd od taqrîb əylədilər RƏBBin huzûrunda öldülər və oların oğulları olmadı və Ele'azar-inen İtâmâr ataları Hârûnun qabağında kəhânat əylər idilər

5*və RƏBB Musa-inen danışib dədi ki

6*Levi sibtini yaxın gətirib onu qoy kâhin Hârûnun huzûrunda dursun ki ona hidmət əyləsinlər

7*və camâ'at çadırının qabağında onun hidmətini və tamâm camâ'atin hidmətini əyləsinlər ki məskənin ∞

فولقلرین اجرا ایلسونلر ۸ و جماعت چادرین های اسایارین حفظ الیوب و نی اسرائیلن نومنلرین کوزلیوب مسکن قوللغى اجرا ایلسونلر ۹ و سن لاولى لرى هارونه واون اوغللرینه و برسن بى اسرائیلن اولرن هامىسى بىر براوتنكى درلر ۱۰ و هارون این اوغللرین ده نصب آبلە كە اوزلرین كەانتى مخافتىت ایلسولر و باد آدم كە ئېرىپ ایلسە كەك اولدرلسون ۱۱ اورب موسى این داشوب دېدىكە ۱۲ و من ده بى درىنى اسرائیلن آراسىدن آتا رىحى آچان هر براوۇل دوغلمىش عوضىن لاولى لرى بى اسرائیلن آدم ولاولى لرمىكى درلر ۱۳ زىرا هلى اوۇل دوغلمىش من در وقىتكە من مىصردە هر براوۇل دوغلمىشى اوردم اسرائىلەك هر اۋۇل دوغلمىشى آدمىن حبواھە قىدر اوزمه تقدىس ايلدىم اولرمىن دررب من ام ۱۴ اورب بىا يىابانىك موسى این داشوب دېدىكە ۱۵ لاوى اوغللرین اوز اوجاقلىرى و قىيەلرى این حساب ابلە هەر ذكوري كە بى آبلق دن و بىوخارى اولسون حساب ابىيسن ۱۶ و رىن كلامىن بىا نېجە كە بىورمىش ابى حساب ايدى ۱۷ لاوى اوغللرى اوز آدلرى این بولرا ايدىلر جىشون وقەات و مارى ۱۸ و جىشون اوغىلرین آدلرى اوز قىيەلرى این بول درلىنى وشىعى ۱۹ و قەانىن اوغللرى اوز قىيەلرى اين عمرام وبىھار و خرون و عوزىزلىل ۲۰ و مارىن اوغىللىرى اوز قىيەللىرى اين محلى و موشى لاۋىن قىيەللىرى اوز اوجاقلىرى این بولدر ۲۱ جىشوندىن لەن قىيەمى و شىعى نىن قىيەمى جىشون قىيەللىرى اولرن صايىلمىشارى های ذكۈرلەن حسابى كورە بى آبلق دن و بىوخارى بولدر ۲۲ اولرن صايىلمىشارى بى مېن بىش بوز نەر ابى ۲۳ جىشون قىيەللىرى مسکن دالى ۲۴ اوون صايىلمىشارى بى مېن بىش بوز نەر ابى ۲۴ و جىشون اوجاغۇن سردارى الياساف این لالى مغرب طرفىن چادر قورىر ايدىلر ۲۵ و جىشون خەدىقى بودر مىسى و چادر اوون اورتۇكى این ۲۵ و جماعت چادرینە بى جىشون خەدىقى بودر مىسى و سەھىن قابوسن بىردهس كە و جماعت چادرین قابوسن بىردهس ۲۶ و سەھىن بىردهلى و سەھىن قابوسن بىردهس كە مسکن و مذبحىن اطرافىن درلر و اونىن ئىنلىكلىرى اوئىن های فولقلرى اين ۲۷ و قەانىن عمرامن قىيەمى و بىھارن قىيەمى و خرون قىيەمى و عوزىزلىل قىيەمى قەانىن قىيەللىرى بولدر ۲۸ های ذكۈرلەن حسابى اين بى آبلق و بىوخارى سەكىمەن آلى بوز

qolluqlarını icrâ èyləsinlər

8*və cəmâ'at çadırının hamı əsbâblarını hifz èyləyib və bən-i İsrâ'elin növbətlərini gözləyib məskənin qolluğunu icrâ èyləsinlər

9*və sən Levililəri Hârûna və onun oğullarına vérəsən bən-i İsrâ'eldən oların hamısı bir bir onunkidirler

10*və Hârûn-inən oğullarını da nasb èylə ki özlərinin kəhânatını muhâfazat eyləsinlər və yâd âdam ki

taqrîb èyləsə gərək öldürülsün

11*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

12*və mən də budur bən-i İsrâ'elin arasında ana rahmi açan hər bir əvvəl doğulmuşun ivazında Levililəri bən-i İsrâ'eldən aldım və Levililər mənimkidirlər

13*zîrâ hamı əvvəl doğulmuş mənimdir vaktiñə Mən Misirdə hər bir əvvəl doğulmuşu urдум İsrâ'eldə hər əvvəl doğulmuşu âadamdan heyvâna qədər özümə taqdîs eylədim olar mənimdir RƏBB Mənəm

14*və RƏBB Sînâ bəyâbanında Musa-inən danışib dədi ki

15*Levi oğullarını öz ocaqları və qabilələri-inən həsâb eylə hər zəker ki bir aylıqdan və yuxarı olsun həsâb èyləsən

16*və RƏBBin kəlâmına binâən nicə ki buyurmuş idi həsâb eylədi

17*və Levi oğulları öz adları-inən bular idilər Cərşon və Qohat və Merari

18*və Cərşonun oğulları adları öz qabilələri-inən bulardır Libni və Şim'ei

19*və Qohatin oğulları öz qabilələri-inən Amram və İshar və Xebrôn və 'Uzzi' el

20*və Merârînin oğulları öz qabilələri-inən Məhli və Muşî Levinin qabilələri öz ocaqları-inən bulardır

21*Cərşondan Libni qabiləsi və Şim'eyinin qabiləsi Cərşonun qabilələri bulardır

22*oların sayılmışları hamı yukurların həsâbına görə bir aylıqdan yuxarı oların sayılmışları yəddi min bəşyüz nəfər idi

23*Cərşon qabilələri Məskənin dalısında mağrib tərəfində çadır qurar idilər

24*və Cərşon ocağının sərdâri Elyasaf ibn-i Lâél

25*və camâ'at çadırında bən-i Cərşonun hidməti budur məskən və çadır onun örtükü-inən və camâ'at çadırının qapışının pərdəsi

26*və sahənin pərdələri və sahənin qapışının pərdəsi ki məskənin və məzbuhin ətrafindadırlar və onun tənabları onun hamı qolluqları-inən

27*və Kohatdan 'Amramın qabiləsi İsharın qabiləsi və Xevronun qabiləsi və Uzzi'elin qabiləsi Kohatın qabilələri bulardır

28*hamı zəkerlərin həsâbı-inən bir aylıq və yuxarı səkkiz min altı yüz ∞

نفر که قدس خدمته قوللق ایین درلر ۳۹ قهات اوغللرین قیله‌لری مسکن جنوب طرفند چادر قورر ایدیلر ۴۰ و قهات قیله‌سن او جاغن سرداری البصافان این عوز بیشل اولسون ۴۱ واولرن قوللگی بو اولسون صندوق و سفره خننه‌سی و شمعدان و مذبحلر و قدس اسپابری که اولر این خدمت اولنور و پرده واون های خدمتلری ۴۲ ولاوی لرن سردارلرین رئیسی هارون کاهن او غلی الیعازار اولوب قدس خدمتلریش ابلیلن ناظری اولسون ۴۳ محلیر قیله‌سی و موشیلر قیله‌سی مراریدن ابدی مرارین قیله‌لری بولدر ۴۴ واولرن صایلمشلری های ذکورلرن حسابی این بر آیلقدن و بخاری آنی مین ایکی بوز نفر ایدی ۴۵ و مرارین قیله‌سن او جاغنه سردار صور بشیل این ایسحیشل اولوب مسکن شال طرفند چادر قورر ایدیلر ۴۶ و مراری اوغللرین منر اولیش خدمتی مسکن خننه‌لری و پشت‌بندلری و ستوتلری و کانلری واون های اسپابری و های قولللتری ۴۷ و هن اطرافه کی صحنه ستوتلری واولرن شان‌لری و بیتلری و طنابلری ایدی ۴۸ و مسکن قباغنک روپرو جماعت چادرین حضوریه مشرق طرفدن قدس خدمتی اجرا ابلمک ایجعون بی اسرائیل خدمتدن اوپری موسی این هارون واون اوغللری چادر قورسونلر و یاد آدمدن هر کم یاخین کلسه اولدرسلون ۴۹ لاوی لرن های صایلمشلری که موسی این هارون رین کلامه کوره اولرن قیله‌لری این های ذکورلری بر آیلقدن و بخاری حساب ایلدی ایکری ایکی مین نفر ایدی ۵۰ و رب موسی به دیدیکه بی اسرائیلدن های اول دوغلان ذکورلری بر آیلقدن بخاری حساب ابلیوب اولرن آدلرین حسابی نوت ۵۱ و بی اسرائیلدن های اول دوغلان عوضن لاوی لری من ایجعون آسان رب من ام و هن لاوی لرن حیوانلری بی اسرائیل حیوانلرن هر اول دوغلمشن عوضن اولسون ۵۲ و موسی بی اسرائیل ده اولان هر اول دوغلانی حساب ایلدی نیجه که رب او نه امر ایلش ایدی ۵۳ و های اول دوغلان ذکور اوز آدلرین حسابی این بر آیلقدن و بخاری اوز حسابلری این ایکری ایکی مین ایکی بوز بتمش اوچ نفر ایدی ۵۴ و رب موسی این داششوب دیدیکه ۵۵ بی اسرائیل ده هر اول دوغلان عوضن لاوی لری آل و هن لاوی لرن حیوانلری

nəfər ki qudsin hidmətinə qulluq éyləyəndirlər

29*Kohat oğullarının qabilələri Məskənin cənub tərəfində çadır qurar idilər

30*və Kohat qabiləsinin ocağının sərdarı Elisâfan ibn-i Uzzi' el olsun

31*və oların qolluğu bu olsun Sanduq və sofra taxtası və şam'i-dân və məzbuhlər və qudsin əsbâbləri ki olar-inən hidmət olunur və pərdə və onun hamı hidmətləri

32*və Levililərin sərdârlarının re'isi Hârûn kâhinin oğlu Elé 'ázâr olub qudsin hidmətlərini eyləyənlərin nazarı olsun

33*Maxlilər qabiləsi və Muşilər qabiləsi Merarîdən idi Merarînin qabiləri bulardır

34*və oların sayılmışları hamı zəkərlərin həsâbı-inən bir aylıqdan və yuxarı altı min iki yüz nəfər idi

35*və Merarînin qabiləsinin ocağına sərdâr Suri' el ibn-i Avixa' il olub Məskənin şimâl tərəfində çadır qurar idilər

36*və Merarî oğullarının mükərrər olmuş hidməti Məskənin taxtaları və pəşdibəndləri və sütûnları və kânları və onun hamı əsbâbləri və hamı qolluqları

37*və həm də ətrəfdəki sahənin sütûnları və oların kânları və mixləri tənâbları idi

38*və Məskənin qabağında rû-be-rû camâ'at çadırının hüzurunda maşraq tərəfindən quddüsün hidmətini icrâ eyləmək üçün bən-i İsrâ'elin hidmətindən ötürü Musa-inən Hârûn və onun oğulları çadır qursunlar və yâd âdamdan hər kim yaxın gelsə öldürüsün

39*Levililərin hamı sayılmışları ki Musa-inən Hârûn RƏBBin kəlâmına görə oların qabilələri-inən hamı zəkərləri bir aylıqdan və yuxarı həsâb eylədi iğirmi iki min nəfər idi

40*və RƏBB Musaya dədi ki bən-i İsrâ'eldən hamı əvvəl doğulan zəkərləri bir aylıqdan yuxarı həsâb éyləyib oların adlarının həsâbını tut

41*və bən-i İsrâ'eldən hamı əvvəl doğulan 'əvəzində Levililəri mənim üçün alasın RƏBB Mənim və həm də Levililərin heyvânları bən-i İsrâ'eldə heyvânların hər əvvəl doğulmuşun 'əvəzində olsun

42*və Musa bən-i İsrâ'eldə olan hər əvvəl doğulanı həsâb éylədi nice ki RƏBB ona əmr éyləmiş idi

43*və hamı əvvəl doğulan zəkər öz adlarının həsâbı-inən bir aylıqdan və yuxarı öz həsâbları-inən iğirmi iki min iki yüz yətmış üç nəfər idi

44*və RƏBB Musa-inən danışüb dədi ki

45*bən-i İsrâ'eldə hər əvvəl doğulanın 'əvəzində Levililəri al və həm də Levililərin heyvânlarını ∞

اولین حیواناتین عوضنک که لاویلی لرم اولسون رب من ام ۴۶ و او ایکی بوز بتشش
اوج نفرن فدیه‌سی که بنی اسرائیل اول دوغلاناترن ایجده لاویلی لردن آرتق درلر
۴۷ هره سنه بش مثقال کومش آلوب قدس مثقاله کوره آلسن که هر بر مثقالی ایکری
قراط در ۴۸ و او بولی کرک هارون این او غلاریه و برسن که او آرتق اولاندر ایجعون
فدبیه مقامن اولسون ۴۹ و موسی او فدبیه بولی قدا اولان لاویلی لردن آرتق اولاندرن
آلوب ۵۰ یعنی بنی اسرائیل اول دوغلاناتردن قدس مثقاله کوره مین اوج بوز المتش
بش مثقال کومشی آلوب ۵۱ موسی رین کلامته بناه نیجه که رب موسی به بورمش ابدی
او فدبیه بولی هارون این او غلاریه و بردی

در دنجی باب

اورب موسی و هارون این داشتوب دیدیکه آبنی لاوی آراستدن فهات او غلارین
حسابنی اولین قبیله‌لرینه کوره اوز او جاقاری این توت ۵۱ اونز باشندن و بخاری نا
الی باشنه قدر جماعت چادرنک ایش ایشلکه هر فوجه داخل اولانی صای ۵۲ جماعت
چادرنک یعنی اقدس ده بنی قهان خدمتی بودر ۵۳ که اردو نقل ایلینه هارون این
او غلاری کلوب حجاب پرده‌سی اندرسونلر واون این شهادت صندوقی اورنسونلر
۶۰ واون اوستندن صوابی دریاردن بر اورنک آنوب اوستندن تمام لاجوردی بر پاتار
سرسونلر و عصالتینی کچرنسونلر ۷۰ و تقدمه سفرومن اوسته بر لاجوردی پاتار سربوب
اون اوستنکه لنگریلری و مجهرلری و ابریق‌لری و توکه قربانن کاسه‌لرین قوبسونلر
و هیشه‌لک چورکاری ده اون اوستنک اولسون ۷۱ واون اوستندن بر قرمزی پاتار آنوب
اونی صوابی دریارندن بر اورنک این اورتسونلر و صوره اون عصالتینی کچرنسونلر
۷۲ و صوره بر لاجوردی پاتار آلوب ایش شمعدانی اون فدیلرینی و کلکلرینی
و منغالچه‌لرینی واون های باغ قابلرینی که اول این او خدمت ایلرلر اورنسونلر
۷۳ واون این اون های اسپالرینی صوابی دریستندن بر اورنک قوبوب بر عصایه
کچرنسونلر ۷۴ و قزل مذبحن اوسته بر لاجوردی پاتار سربوب اونی صوابی دریستندن

oların heyvânlarının ‘ivazındaki Levililər mənim olsunlar RƏBB Mənəm
 46*və o iki yüz yətmiş üç nəfərin fidyəsi ki bən-i İsrâ’ēlin əvvəl doğulanların içində
 Levililərdən artıq dırlar

47*hərəsinə bəş misqâl gümüş alib qudsin misqâlinə görə alasən ki hər bir misqâli
 iğirmi qıratsır

48*və o pulu gərək Hârûn-inən oğullarına vərəsin ki o artıq olanlar içən fidyə makâ-
 mında olsun

49*və Musa o fidyə pulunu fədâ olan Levililərdən artıq olanlardan alib

50*ya ‘nî bən-i İsrâ’ēlin əvvəl doğulanlarından qudsin misqâlinə görə min üç yüz alt-
 müş bəş misqâl gümüş alib

51*Musa RƏBBin kəlâmına binâən nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi o fidyə pu-
 lunu Hârûn-inən oğullarına vərdi

dördüncü bâb

1*və RƏBB Musa və Hârûn-inən danışib dədi ki

2*bən-i Levi arasından Qohat oğullarının həsâbını oların qabilələrinə görə öz ocaq-
 ları-inən tut

3*otuz yaşıdan və yuxarı tâ əlli yaşına qədər camâ‘at çadırında iş işləməgə hər fəvcə
 dâhil olanı say

4*camâ‘at çadırında ya ‘nî aqdəsdə bən-i Qohatın hidməti budur

5*ki ordu nakl éyləyəndə Hârûn-inən oğulları gəlib hicâb pərdəsini indirsinlər və
 onun-inən Şəhâdət Sandıqını örtsünlər

6*və onun üstündən suiti dərilərdən bir örtük atıb üstündən tamâm lâcivərdi bir pâltâr
 sərsinlər və ‘əsələrini gəçirtsinlər

7*və taqdîmə süfrəsinin üstünə bir lâcivərdi pâltâr sarıb onun üstünə ləngərîləri və
 məcmurları və ibriqləri və tökmə qurbânının kâsələrini qoysunlar və həmişəlik çörək-
 ləri də onun üstündə olsun

8*və onun üstündən bir qırmızı pâltâr atıb onu suiti dərilərdən bir örtük-inən örtsünlər
 və sora onun ‘əsələrini gəçirtsinlər

9*və sora bir lâcivərdi pâltâr alib işiq şam‘i-dânmı və onun qandillərini və gəlgirlərini
 və manqalçalarını və onun hamı yağ qablarını ki olar-inən ona hidmət éylərlər ör-
 sünlər

10*və onun-inən onun hamı əsbəblərini suiti dərisindən bir örtük qoyub bir ‘əsəyə
 gəçirtsinlər

11*və qızıl məzbuhun üstünə bir lâcivərdi pâltâr sarıb onu suiti dərisindən ∞

بر اورنک این اورتیونلر و عصالتی کچرتیونلر ۱۳ و خدمتن های اسپالرینی که اولر
این قدسه خدمت ابلرلر آلب او لاجوردی پالتارن ایچه قویسونلر و صوابی
درستدن بر اورنک این اولری اورتیونلر و بر عصایه کچرتیونلر ۱۴ و مذجن کولنی
آلوب اوون اوستنه بر ارغوانی بالثار سرسونلر ۱۵ اوون های اسپالرینی که اولر این
اونه خدمت ابلرلر یعنی اوون متفاصله‌لرینی و چنکالرینی و کورکلرینی و لنکرلرینی خلاصه
مذجن های اسپالرینی اوون اوستنه قوبوب صوابی دریلنندن بر اورنک این اوی
سریسونلر و عصالتی کچرتیونلر ۱۶ و هارون این اوغللری اردو گوچن قدسی
و قدس نام اسپالرینی اورتوب قورناراندن صوره بی قهات آپارمه کلسونلر اما قدس
دکسونلر که اوله سونلر جماعت چادرین ایچنده بی قهان بیکی بودر ۱۷ و کاهن
هارون اوغلى الیعازارن مأموریتی بولر در بعنه شعدان باعی و خوش عطری بخور
و هیشه‌لک چورک قربای و مسح باعی و نام مسکن نظارنی واون این قدس ده واون
اسپالرینه اولان نظارت این بیله ۱۸ و رب موسی و هارون این دانشوب دیدیکه
۱۹ قهات قیله سن سلطی لاوبی لرن آراستدن نلف ایله سز اما اولر بونی الیبون
که دبری قالوب اوله سونلر وقتیکه افسه یاخین کیدرلر هارون این اوغللری کوب
اولرن هر بریسی اوز ایشن اوستنه واوز یوکن اوستنه قویسونلر ۲۰ اما سرپینه^(*)
نمایش ایلدکه قدس ایچه کمسونلر که اوله سونلر ۲۱ و رب موسی این دانشوب دیدیکه
۲۲ بی جرشون ده حسابی اولرن قیله لریه واولرن او جا فلرینه مطابق آل ۲۳ او توز
یاشدن و بخاری تا الی باشنه قدر اولردن جماعت چادرن خدمت ایلک ایچون
فوجن نظامت داخل اولانرن هامیسی صای ۲۴ جرشون قیله لین ایله جک قول للقلری
و داشیه جفلری بولر در ۲۵ بعنه اولر کرک مسکن پرده‌لرین و جماعت چادرینه اون
اورنکی این و صوابی اورنکی که بخاری دن اوین اوستند در و جماعت چادرین
قالب پرده‌سی ۲۶ و صحنه پرده‌لرین و صحنه دروازه‌سن قابو پرده‌سی که مسکن این

(*) با بر لحظه

bir örtük-inən örtsünlər və ‘əsələrini gəçirtsinlər

12*və hidmətin hamı əsbəblərini ki olar-inən qadsdə hidmət éylərlər alıb o lâcivərdî pâltârın içində qoysunlar və suiti dərisindən bir örtük-inən oları örtsünlər və bir ‘əsəyə gəçirtsinlər

13*və məzbuhun külünü alıb onun üstünə bir ərqüvâni pâltâr sarıpsınlar

14*və onun hamı əsbəblərini ki olar-inən ona hidmət eylərlər ya ‘nî onun manqalçalarını və çəngəllərini və kürəklərini və ləngərlərini hülâsa məzbuhun hamı əsbəblərini onun üstünə qoyub suiti dərilərindən bir örtük-inən onu sarıpsınlar və ‘əsələrini gəçirtsinlər

15*və Hârûn-inən oğulları ordu göçəndə qudsî-ü qadəsin tamâm əsbəblərini örtüb qurtarandan sora bən-i Qohat aparmağa gəlsinlər ammâ qudsə dəgməsinsinlər ki ölməsinlər camâ‘at çadırının içində bən-i Qohatın yükü budur

16*və kâhin Hârûnun oğlu Elé‘azârin mə’muriyyəti bulardır ya ‘nî şam‘i-dânın yağı və hoş ‘ittirli buxur və həmişəlik çörək qurbâni və məsh yağı və tamâm məskənin nazarını və onun-inən quşdə və onun əsbəblərinə olan nəzârət-inən bələ

17*və RƏBB Musa və Hârûn-inən danışıb dədi ki

18*Qohat qabiləsinin sıbtını Levililərin arasından tələf éyləməyəsiz

19*amâ olara bunu eyləyin ki diri qalıb ölməsinlər vaqdinjə aqdəsə yaxın gidərlər Hârûn-inən oğulları gəlib oların hər birisini öz işinin üstünə və öz yükünün üstünə qoysunlar

20*amâ səriyəndə^(*) təmâşâ éyləməğə qudsin içina getməsinlər ki ölməsinlər

21*və RƏBB Musa və Hârûn-inən danışıb dədi ki

22*bən-i Cerşonun da həsâbını oların qabilələrinə və oların ocaqlarına mutâbiq al

23*otuz yaşından və yuxarı tâ əlli yaşına qədər olardan camâ‘at çadırında hidmət éyləmək üçün fövcün nizâmına dahil olanların hamisini say

24*Cerşon qabilələrinin éyləyəcək qolluqları və daşıyacaqları bulardır

25*ya ‘nî olar gərək məskənin pərdələrini və camâ‘atın çadırını onun örtüğü-inən və suiti örtəğini ki yuxarıdan onun üstündədir və camâ‘at çadırının qapı pərdəsini

26*və səhənin pərdələrini və səhənin dərvâzəsinin qapı pərdəsini ki məskən-inən ∞

(*): yâ bir ləhzə

مذبحن اطرافند در واولرن طنابلرینی واولرن خدمتلرینن های اسپابرینی و هر که اوون این برایش ایشلوب خدمت ایلرلر کوترسولر ۲۷ بی جوشون هر خدمتی اویلن هر بر بوكنده و هر بر خدمتلرند هارون این اوغللرین کلامنه کوره اویلوب سزاولرن خدمتلرینی اویله های بوكلری این مقر آبله سر ۲۸ جماعت چادرنک بی جوشون قبیله لرین خدمتی بو در واولرن قوللغی کاهن هارون اوغلی ایتمارن الی این اویاق در ۲۹ بی مرارینی ده اویلن قبیله لرینه واوجا فلرینه موافق حساب آبله سر ۳۰ اونوز باشندن و بوخاری تا الی باشه قدر اویلدن جماعت چادرنک خدمت ایلمک ایچون فوجن نظامه داخل اویلنرن هامیسی صای ۲۱ و جماعت چادرنک اویلن های قوللغلرند داشیه جغلین خدمتی بولر در یعنی مسکنن نخنهری واون پشت بنداری وستوناری و کانلری ۲۲ و صحنه اطرافند کی ستوناری واولرن کانلری واولرن بخنری وطنابلری واولرن های اسپابری اویلن های خدمتی ایچون واولرن بوكلرین خدمتن اسپابرینی آدلری این صایه سر ۲۳ بی مراری قبیله لرین خدمتی که اویز های قوللغلری کوره جماعت چادرنک کاهن هارون اوغلی ایتمارن الی این کرک ایلسونر بولر در ۲۴ و موسی این هارون و جماعتن سردارلری بی قهانی اویلن قبیله لری واوجا فلری این ۲۵ اونوز باشندن و بوخاری تا الی باشه قدر جماعت چادرنک خدمت ایلمک ایچون فوجه داخل اویلنرن هامیسی حساب ایلدبلر ۲۶ واولرن صایلمشلری اوز قبیله لری این ایکی مین یدی بوز الی نفر ایدی ۲۷ قهات قبیله لرین شایلمشلری که هامیسی جماعت چادرنک خدمت ایلر ایدی که موسی این هارون رین موسی و ماطنی این اویلن کلامنه کوره صایدبلر ۲۸ و بی جوشون صایلمشلری اویلت قبیله لرینه واوجا فلرینه کوره ۲۹ اونوز باشندن و بوخاری تا الی باشه قدر جماعت چادرنک خدمت ایلمک ایچون فوجه داخل اویلنرن هامیسی ۳۰ واولرن صایلمشلری اویلن قبیله لری این اوچا فلرینه کوره ایکی مین آنچه بوز اونوز نفر ایدی لر ۳۱ بی جوشون قبیله لرین صایلمشلری که هامیسی جماعت چادرنک خدمت ایلر ایدی که موسی این هارون رین کلامنه کوره صایدبلر بولر درلر ۳۲ و بی مراری قبیله لرین

məzbəhin ətrâfindadır və oların tanâblarını və oların hidmətlərinin hamı əsbəblərini və hər nə ki onun-inən bir iş işlənib hidmət éylərlər götürsünlər

27*ya'nî Cerşonun hər hidməti oların hər bir yükünə və hər bir hidmətlərinə Hârûn-inən oğullarının kəlâmına görə olub siz oların hidmətlərini olara hamı yüksəri-inən bələ muqarrər éyləyəsiz

28*camâ'at çadırında bən-i Cerşonun qabilələrinin hidməti budur və oların qolluğu kâhin Hârûnun oğlu İtamarın əli-inən olacaqdır

29*bən-i Merârini də oların qabilələrinə və ocaqlarına muvâfiq həsâb eyləyəsən

30*otuz yaşından və yuxarı tâ əlli yaşına qədər olardan camâ'at çadırında hidmət eyləmək üçün fövcün nizâmına dahil olanların hamisini say

31*və camâ'at çadırında oların hamı qolluqlarında daşıyacaqlarının hidməti bulardır ya'nî məskənin taxtaları və onun pəstibəndləri və sütunları və kânları

32*və səhənin ətrâfindəki sütunları və oların kânları və oların mixları və tanâbları və oların hamı hidməti için və oların yüksərinin hidmətinin əsbəblərini adları-inən sayasız

33*bən-i Merâri qabilərinin hidməti ki öz hamı qulluqlarına görə camâ'at çadırında kâhin Hârûnun oğlu İtâmrın əli-inən gərək éyləsinlər bulardır

34*və Musa-inən Hârûn və camâ'atin sərdarları bən-i Qohati oların qabilələri və ocaqları-inən

35*otuz yaşından yuxarı tâ əlli yaşına gədər camâ'at çadırındə hidmət eyləmək üçün fövcə dahil olanların hamisini həsâb éylədilər

36*və oların sayılmışları öz qabilələri-inən iki min yəddi yüz əlli nəfər idi

37*Qohat qabilərinin sayılmışları ki hamısı camâ'at çadırındə hidmət éylər idi ki Musa-inən Hârûn RƏBBin Musa vasıtası-inən olan kəlâmına görə saydılər

38*və bən-i Cerşonun sayılmışları oların qabilələrinə və ocaqlarına görə

39*otuz yaşından və yuxarı tâ əlli yaşına gədər camâ'at çadırındə hidmət eyləmək üçün fövcə dahil olanların hamısı

40*və olar sayılmışları oların qabilələri-inən ocaqlarına görə iki min altı yüz otuz nəfər idilər

41*bən-i Cerşonun qabilələrinin sayılmışları ki hamısı camâ'at çadırındə hidmət éylər idi ki Musa-inən Hârûn Rəbbin kəlâmına görə saydılər bulardır

42*və bən-i Mərâri qabilələrinin ∞

صابلمشتری اولرن قیله لری این او جا فلرینه کوره ۴۳ او نوز باشندن و بوخاری نا
الی باشه قدر جماعت چادرن خدمت ایلمک ایچون فوجه داخل اولانلن هامیسی
۴۴ اولرن قیله لرینه کوره صابلمشتری او ج مین ایکی بوز نفر ایدی لر ۴۵ بین مراری
قیله لرین صابلمشتری بولر در که موسی این هارون رین موسی وساطتی این اولان
کلامه کوره صایدیلر ۴۶ لاویلی لرن های صابلمشتری که موسی این هارون و اسرائیل
سردارلری اولرن قیله لری این او جا فلرینه کوره صایدیلر ۴۷ او نوز باشندن و بوخاری
نا الی باشه قدر جماعت چادرن هر خدمت ایشنه قوللق ایلين و داشق خدمته
قوللق ایلين لرن حسابلری ۴۸ سکر مین بش بوز سکسان اولدی ۴۹ اولرن هر برینی
اوز خدمته و داشیه چفته کوره رین کلامه موافق موسی نن وساطتی این صایدیلر
واولر حساب اولدیلر نیجه که رب موسی به امر ایلمش ایدی

بشنی باب

اور رب موسی این دانشوب دیدیکه ۲ بین اسرائیله امر ایله که هر جذامی نی و هر
جریانی نی و میست این هر نایاک اولانی اردودن چخارتسونلر ۳ خواه ذکور خواه انان
اولسون کرک چخارده سز اولری اردودن اشیکه چخارده سز که اوز اردولرین نایاک
ایلسونلر که اولرن آراسند من ساکن اولورم ۴ و بین اسرائیل آیله ایدیلر واولری
اردودن اشیکه چخارتدیلر نیجه که رب موسی به دیش ایدی بین اسرائیل آیله ایدیلر
۵ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۶ بین اسرائیله دیی که هر کاه بر کشی یا عورت
اسان های کاهارندن برینه مرنکب اولوب ره قارشو عصیان ایسه اونه او
کیمسه نقصیلی در ۱۷ اونه اولر کرک اوز کاهارین که ایلیوبدرلر اقرار ایلسونلر و او
ایلدیکی ضرری ثالماً قابروپ خمنی ده اوسته علاوه ایلوب او ضرر و بردیکی کیمسه یه
ادا ایلسون ۸ و اکر او آدمن بر قوی بودر که ضررن عوضی او وه قابنرلسوون اونه
او ضررن عوضی او کفارت قوچدن سوای که او ن این اوندن او تری کفارت
اولور کاهن ایچون ره قابنرلسوون ۹ و هر هدیه بین اسرائیل های مقدساندن که

sayılmışları oların qabilələri-inən ocaqlarına görə

43*otuz yaşından yuxarı tâ əlli yaşına gədər camâ'at çadırındə hidmət èyləmək için fövcə dahil olanların hamısı

44*oların qabilələrinə görə sayılmışları üç min iki yüz nəfər idilər

45*bən-i Mərâri qabilələrinin sayılmışları bulardır ki Musa-inən Hârûn RƏBBin Musa vasıtası-inən olan kəlâmına görə saydılar

46*Levililərin hamı sayılmışları ki Musa-inən Hârûn və İsrâ'elin sərdârları oların qabilələri-inən ocaqlarına görə saydılar

47*otuz yaşından və yuxarı tâ əlli yaşına gədər camâ'at çadırındə hər hidmət işində qulluq eyləyən və daşımıaq hidmətinə qulluq eyləyənlərin həsâbları

48*səkkiz-min bəş yüz səksən oldu

49*oların hərbirini öz hidmətinə və daşıyacağına görə RƏBBin kəlâmına muvâfiq Musanın vasıtası-inən saydılar və olar həsâb oldular nicə ki RƏBB Musaya əmr èyləmiş idi

bəşinci bâb

1*və Rəbb Musa-inən danışib dədi ki

2*bən-i İsrâ'élə əmr eylə ki her cüzamlını və hər cərəyânlını və məyyit-inən hər nâ-pâk olanı ordudan çıxartsınlar

3*ho`âh zəkər ho`âh anas olsun gərək çıxardasız oları ordudan əşigə çıxardasız ki öz ordularını nâ-pâk èyləməsinlər ki oların arasında Mən sâkin olurəm

4*və bən-i İsrâ'él ilə èylədilər və oları ordudan əşigə çıxarddilar nicə ki Rəbb Musaya dəmiş idi bən-i İsrâ'él ilə èylədilər

5*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

6*bən-i İsrâ'élə də ki hər kâh bir kişi yâ 'əvrət insanın hamı günâhlarından birinə mürtəkəb olub RƏBBə qarşı 'isyân èyləsə onda o kimsə taqsîrlidir

7*onda olar gərək öz günâhlarını ki èyləyibdirlər iqrâr èyləsənlər və o èylədiyi zərəri tamâmən qaytarıb hamısını da üstünə 'ilâvə èyləyib o zərər vərdiğι kimsəyə ədâ èyləsin

8*və əğər o adamın bir qavmı yoxdur ki zərərən 'ivazı ona qaytarılsın onda o zərərin 'ivazı o kəfârət qoçundan savây ki onun-inən ondan ötürü kəfârət olur kâhin için RƏBBə qaytarılsın

9*və hər hədiyyə bən-i İsrâ'elin hamı müqəddəsâtından ki ∞

نفریب ایلرلر کاهن در اوتنکی اولسون . او هر کسن مقدساتی او زنکی اولسون هر کم که کاهنه و پرسه اوتنکی اولسون ۱۱ و رب موسی این داشتوب دیدبکه ۱۲ این اسرائیل این داشتوب اولره دیمن که هر کاه بر آدمن عورتی بولدن جیجوب اوه خانت ایلسه ۱۳ و بر آدم اونن این با توب مجامعت ایلسه آیله که این نظرندن ناملوم فالوب کیزلوته ایلمش اولوب نایاک اولش اولسه واوه فارشو شاهد اولسه واوزی ده نوتلامش اولسه ۱۴ واونن اوسته غیرت روحی کلوب عورتت غیرتی جکه واو ده حقینتا نایاک اولسه و یا اینکه اونن اوسته غیرت روحی کلوب عورتت غیرتی چکسه و حال اوکه او نایاک دکل ۱۵ اونه او کشی عورتی کاهن باشه کنورسون واونن این ده اونن قربانی بر عشر ایفا آریه اوی و اونن اوسته کرک نه باع نوکسون و نه کندر قوبیسون چونکه غیرت قربانی در او کاهی خاطره کنورن بادکار قربانی در ۱۶ و کاهن اوی نفریب ایلوب عورتی زین حضوریه احضار ایلسون ۱۷ و کاهن بر صاقی قابک مقدس صو و هد مسکن نکنن اولان نوزدن کنروب کاهن اوی صوبن اوسته آنسون ۱۸ و کاهن او عورتی زین حضوریه احضار ایلوب او عورتی باشی آچسون و بادکار قربانی که غیرت قربانی در اون الله و برسون اما او لعنتی آجی صو کاهن اللہ فالسون ۱۹ و کاهن عورتی آند و بروپ اویه دیسون اکرسن این بر آدم یانیوب واکرا که خانت ایلوب نایاک اولیوبسون اونه سن بولعنتی آجی صودن برى اولاست ۲۰ اما اکرا که خانت ایلوب بولدن جیجوب نایاک اولوبسون و سن ارکنن سوای برکشی سن این مجامعت ایلوبدر ۲۱ (اونه کاهن لعنت آندی این عورتی آند و بروپ کاهن عورتی دیسون) بس یهوا سی او ز فومکن اینچند لعنه و آند مبتلا ایلسون آیله که یهوا سن بلکی قبروب فارنکی شیشرتسون ۲۲ و بو لعنت صوبی فارنکه کدوپ فارنکی شیشرده جک و بلکی ده قیروجق در و عورت اویه دیسون آمین آمین ۲۳ و کاهن بولعنتی بر کتابه بازوب او آجی صو این اوی سلسون ۲۴ و او آجی لعنتی صوبی او عورتی ایچرنسون واو لعنتی صو اون ایچه کدوپ آجی اولسون ۲۵ و کاهن عورتی اللدن او غیرت قربانی الوب و هدبی ریت

taqrîb éylərlər kâhinindir onunki olsun

10*və hər kəsin müqəddəsâtı özünükə olsun hər kim ki kâhinə vərsə onunki olsun

11*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

12*bən-i İsrâ' él-inən danışib olara dəyəsən ki hər kâh bir âdamın 'övrəti yoldan çıxıb ona hiyânat éyləsə

13*və bir âdam onun-inən yatıb mücâma' at éyləsə ələ ki ərinin nazarından nâ-mâ'lüm qalıb gizlində éyləmiş olub nâ-pâk olmuş olsa və ona qarşılıq şahid olmasa və özü də tutulmamış olsa

14*və onun üstünə ǵeirat ruhu gəlib 'avrətinin ǵeiratını çəksə və o da haqiqatən nâ-pâk olsa vəyâ əyni- ki onun üstünə ǵeirat ruhu galib 'övrətinin ǵeiratını çəksə və hâl o ki o nâ-pâk dəgil

15*onda o kişi 'övrətini kâhinin yanına gətirsin və onun-inən də onun qurbânını 'asər ifâ arpa unu və onun üstünə gərək nə yağ tökülsün və nə kündür qoyulsun çunku ǵeirat qurbânidir o günâhi hâitura götürün yâ dakar qurbânidir

16*və kâhin onu taqrîb eyləyib 'övrəti RƏBBin huzûrına ixzâr éyləsin

17*və kâhin bir saqsı qabla müqəddəs su və həm də məskənin tökündə olan tozdan götürüb kâhin onu suyun üstünə atsın

18*və kâhin o 'avrəti RƏBBin huzûrına ixzâr eyləyib o 'övrətin başını açsın və yâdgâr qurbânını ki ǵeirat qurbânidir onun əlinə vərsin amâ o la' nətlî acı su kâhinin əlində qalsın

19*və kâhin 'övrətə and vərib ona dəsin əğər sənin-inən bir âdam yatmayıb və əğər

əriyə hiyânat éyləyib nâ-pâk olmayıbsən onda sən bu la' nətlî acı sudan biri olasən

20*amâ əğər əriyə hiyânat éyləyib yoldan çıxıb və nâ-pâk olubsən və sənin ərinjdən

süvây bir kişi sənin-inən mücâma' at éyləyibdir

21*(onda kâhin lə'nət andı-inən 'övrətə and vərib kâhin 'övrətə dəsin) pəs Yəhovah səni öz qavmiyin içində la' nət və ānda mübtəlâ éyləsin éylə ki **Yəhovah** sənin belini qayırıb qarnıju şışirtsin

22*və bu lə'nət suyu qarnıja gidib qarnıju şışirdəcək və belini də qıracaqdır və 'avrət onda dəsin âmîn âmîn

23*və kâhin bu lə'nəti bir kitaba yazıb o acı su-inən onu salsın

24*və o acı lə'nətlî suyu o 'övrətə içirtsin və o la' nətlî su onun içində gidib acı olsun

25*və kâhin 'övrətin əlindən o ǵeirat qurbânını alıb və hədiyyəni RƏBBin ∞

حضورنەن صالحیوب اونى مذبىعەن قربان كېرىتسون ۲۶ و كاھن او هدىەدن اونى يادكارى
ايچىون بىر آوج آلوب مذبىعەن ياندرسون و صورە صوبى عورتە ايچىرسون ۲۷ و صوبى
ايچىردىنە اكىر ناپاك اولوب اوزارىتە حقيقە خيانىت ايلبىوبدر اونى او لعنت صوبى اونى
قارتە كىدوب آجى اولاچق و اوئن قارق شىشوب بلى قىرلە جىدر و او عورت اوز
قۇمنىن ابچىنە لعنت اولاچىدر ۲۸ اما اكىر او عورت ناپاك ايلبىوب پاك ايدى اونى
او بىرى اولوب ذرىت صاحبى اولاچىدر ۲۹ بۇغىرنى شىبعى در وقىيکە بىر عورت اوز
ارىتە خيانىت ايلبىوب ناپاك اولور ۳۰ و يا وقىيکە بىر آدمن اوستىنە غېرت روھى كلوب
اوز عورتنى غېرتى چكىسى اوئن اوز عورتى رىن حضورتە احضار ايلبىوب كاھن
دە اوئە بوھامى شىبعى اجرا ايلەجىكىر ۳۱ و او آدم كاھدن بىرى اولوب عورت
اوز بازخواستنى چىكسون

آتىنجى باب

اورب موسى اين داشوب دىدىيکە ۲۷نى اسرائىل اين داشوب اولرە دېسەن كە اكىر
بركشى يابىر عورت رە نذرىنەن نذرىنەن ادا ايلەكە وعد ايلسە ۲۳ شراب اين مىكراىندىن
اجتىاب ايلبىوب شراب سرگىسى و مىكراى سرگىسى ابچىسون و ھېچ بىر اوزوم صوبى
ابچىسون و باش و قورى اوزوم يسون ۴ اوئز نذرىنەن كۈنلەنەن ھامىسىنەن اوزوم ميونىن
چىكىرىدىن تا قابوغەنە قدر قاپىلان ھېچ بىر زادىدىن كىركىميسون ۵ اوئن نذر ايلەدىيکى
نذرىن ھامىسىنەن كىركىميسون تا اوئن رە نذر ايلەدىيکى كۈنلە
كېسون او كىرك مەندىس اولسون باشىن نوڭى قويىسون اوزاسون ۶ رە نذر ايلەدىيکى
كۈنلەن ھامىسىنەن اولى جىك دكەسون ۷ آناسى و آناسى و قىداشى و باجىسى جەنەنەن
اولر اولىندىن ناپاك اولماسون چونكە اللەن نذرى اوئن باشىن اوستىنە در ۸ اوئز نذرىنەن
كۈنلەن ھامىسىن رە مەندىس در ۹ و اكىر اوئن يانىنە ناڭكان بىر اولى اولسە و اوئن
نذرىنەن باشى ناپاك اولسە اوئز طەبارىنەن كۈنلەن باشنى قرخسون بىنى اونى بىدنجى
كېسون قرخسون ۱۰ سكەنەجى كونك ابىقى قىرى و يا ابىكى كوكچىن بالاسى جماعت

huzûrunda sallayıb onu məzbəhdə qurbân gəçirtsin

26*və kâhin o hədiyədən onun yâdgârı için bir avuç alıb məzbəhdə yandırsın və sora suyu ‘övrətə içirtsin

27*və suyu içirdəndə əğər nâ-pâk olub öz ərinə haqiqatən hiyânat eyləyibdir onda o lə’nət suyu onun qarnına gidib acı olacaq və onun qarnı şişib bəli qırılacaqdır və o ‘övrət öz qövminin içində lə’nət olacaqdır

28*amâ əğər o ‘övrət nâ-pâk olmayıb pâk idi onda o-biri olub zürriyat sâhibi olacaqdır

29*bu qayrətin şəri‘atıdır vaqtıñə bir ‘övrət öz ərinə hiyânat eyləyib nâ-pâk olur

30*və yâ vaqtıñə âdamın üstünə ǵeirat ruhu gəlib öz ‘şvrətinin ǵeiratını çəksə onda öz ‘övrətini RƏBBin huzûrunda ihmâz əyləyib kâhin də ona bu hamı şəri‘ati icrâ əyləyəcəkdir

31*və o âdam günâhdan bəri olub ‘övrət öz yazzustasını çeksin

altinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki

2*bən-i İsrâ’el-inən danışıb olara dəyəsən ki əğər bir kişi yâ bir ‘övrət RƏBBə nəzîr nəzîrini ədâ eyləməğə va ‘d əyləsə

3*şarâb-inən müskiratdan ictinâb əyləyib şarâb sirkəsi və müskirat sirkəsi içməsin və heç bir üzüm suyu içməsin və yaşı və quru üzüm yéməsin

4*öz nəzîrinin günlərinin hamısında üzüm və məyvəndən çəkirdəklərindən tâ qabuğunə gədər qayrlan həç bir zâdindən gərək yéməsin

5*onun nazar əylədiyi nazarın hamı günlərində gərək onun başına ülgüt dəğməsin tâ onun RƏBBə nazar əylədiyi günler gəçsin o gərək müqəddəs olsun başının tügünü quysun uzansın

6*RƏBBə nəzîr əylədiği günlərin hamısında ölü cəsədə dəğməsin

7*atası anası və qardaşı və bacısı cihətindən olur öləndə nâ-pâk olmasın çünki Allahının nəzîri onun başının üstündədir

8*öz nəzîrinin günlərinin hamısında RƏBBə müqəddəsdir

9*və əğər onun yanında nâ-gəhâن bir ölü olsa və onun nəzîrinin başı nâ-pâk olsa onda öz taharatının gündənə başını qırxsın ya ‘nî onu yəddinci gündə qırxsın

10*və səkkizinci gündə iki qumru və yâ iki göğərçin balası camâ‘at ∞

چادرینن قایوسنه کاهن بانه کهورسون ۱۱ و کاهن بریانی و بریتی محرقه
پکرسون و اوون ایچون او میست این ایلدویکی تنصیردن اوئری کفارت ایلسون و باشی
او کونک نقدیس ایلسون ۱۲ او اوز نذرینن کونلرینی ریه نذر توندقدن صوره بر ایللک
بر قوبون کهورسون تنصیر فربانی ایچون اما او اولکی کونلر حسابدن دوشر جونکه
نذری نایاک اولدی ۱۳ و نذیرن شریعی بو در بعنی اوون نذرینن کونلری نام اولاند
اوی جماعت چادرینن قایوسنه کهورسونلر ۱۴ او او اوز فربانی بعنی بر ایللک عیسی سر
بر ارکک قوبون محرقه ایچون و بر ایللک عیسی سر دیشی قوبون کاه فربانی ایچون و بر
عیسی سر قوج سلامت فربانی ایچون ریه کهورسون ۱۵ و خالص اوندن یاغ این بوغوش
فطیر چورکلر و یاغ این سورنلش فطیر لاواشلر واولرن هدیه لری و مشروبات
فربانی و معرقه سنی کچرسون ۱۶ کاهن ده رین حضورینه نزیب الیوب اوون کاه
ذیجه مسی کچر دوب کاهن اوون هدیه فربانی و مشروباتی فربان ایلسون ۱۷ و نذیر او ز
نذرلی باشی جماعت چادرینن قایوسنل قر خدرسون و نذرلی باشی نوکی کونزوب او
اود اوستنه آتسون که سلامت ذیجه لرین آللله در ۱۸ و کاهن قوچن بشمش بودینی
و سبددن بر دانه فطیر چورک و بر دانه فطیر لاواش کونزوب نذرلی باشی قر خدرلدن
صوره نذیرن الله قوبون ۱۹ و کاهن اولی رین حضورینه صالح امه صالحیوب
صالح امه دوشی این و هدیه بودی این یله کاهنه مقدس اولسون و اویندن صوره نذیر
شراب ایچون ۲۰ نذیرن قانوی بودر که الدن کلدیکدن سوای ریه اوز نذریند
اوئری فربانی نذر ایلر او ز ایلدویکی نذره موافق کرک نذرینن قانویه مطابق یله ایلسون
۲۱ و رب موسی این داشتوب دیدیکه ۲۲ هارون واوغلاری این داشتوب دیه من که
بنی اسرائیله بونوع این برکت او خوبیوب دیسز ۲۳ یهوا سنی بر کنلیوب سنی محافظت
ایلسون ۲۴ یهوا بوزیبی اوستنکه منور الیوب سنه مرحمت ویرسون ۲۵ یهوا بوزیبی سنه
متوجه ایلیوب سنه سلامت احسان ایلسون ۲۶ و من آدمی بنی اسرائیل اوستنه قوبون

کے میں اولری مبارکہ

çadırının qapısına kâhinin yanına götürsün

11*və kâhin birini günâh qurbâni və birini maxruqa gəçirtsin və onun için o məyyit-inən éylədiyi taqsırdən ötürü kəfârət eyləsin və başını o gündə taqdîs eyləsin

12*və öz nəzîrinin günlərini RƏBBə nəzîr tutduqdan-sora bir illik bir qoyun gətirsin taqsîr qurbâni için amâ o əvvəlki günlər həsâbdan düşər çünki nəzîri nâ-pâk oldu

13*və nəzîrin şəri'ati budur ya 'nî onun nəzîrinin günləri tamâm olanda onu camâ'at çadırının kapısına götürsünlər

14*və o öz qurbânını ya 'nî bir illik 'aybsız bir ərkək qoyun maxruqa için və bir illik 'aybsız bir diş qoyun günâh qurbâni için və bir 'aybsız qoç səlâmət qurbâni için RƏBBə gəçirtsin

15*və hâlis undan yağ-inən yoğrulmuş fitir çörəklər və yağ-inən sürtülmüş fitir la-vaşlar və oların hədiyyələri və məşrûbât qurbânlarını bir səbəddə götürüb

16*kâhin də RƏBBin huzûrunda taqrîb éyləyib onun günâh qurbânını və maxruqasını gəçirtsin

17*və qoçu da səbəddən fitirləri-inən RƏBBə səlâmət zəbihası gəçirdib kâhin onun hədiyyə qurbânını və məşrûbâtını qurbân eyləsin

18*və nəzîr öz nəzîrlə başını camâ'at çadırının kapısında qırxdırsın və nəzîrlə başının tüğünü götürüb o od üstünə atsın ki səlâmət zəbihalarının altındadır

19*və kâhin qoçun bişmiş budunu və səbəddən bir danə fitir lâvâş gətirib nəzîrlə başını qırxdırandan sora nəzîrin əlinə qoysun

20*və kâhin oları RƏBBin huzûrunda sallama sallayıb sallama döşü-inən və hədiyyə budu-inən bələ kâhinə müqəddəs olsun və ondan sora nəzîr şarâb içsin

21*nəzîrin qanunu budur ki əlindən gəldigindən süvây RƏBBə öz nəzîrindən ötürü qurbânını nəzîr éylər öz eylədiyi nəzîrə muvâfiq gərək nəzîrinin qanûnuna mutâbiq bələ eyləsin

22*və RƏBB Musa-inən danişib dədi ki

23*Hârûn və oğulları-inən danişib dəyəsən ki bən-i İsrâ'élə bu nəv'-inən bərəkət oxu-yub dəyəsiz

24***Yəhovah** səni bərəkətləyib səni muhâfazat eyləsin

25***Yəhovah** yüzünü üstüñə münəvvər éyləyib sənə mərhamət vərsin

26***Yəhovah** yüzünü sənə mütəvəccih éyləyib sənə səlâmət ihsân eyləsin

27*və mənim adımı bən-i İsrâ'elin üstünə qoyun ki mən oları mübârəkləyəm ☞

بدخجی باب

او او کوند که موسی مسکنی قوروب اوئی قورنارمش ایدی اوئی مسح الیوب اوئی
 واونن هامی اسپاپلرینی و مذبحی واونن هامی اسپاپلرینی تقدیس الیوب اولری مسح
 و تقدیس ایدی ۲ اووز اوچاقلرین رئیس لری اولان اسرائیل سردارلری یعنی
 سلطان سردارلری که اوز مأموریتلرند دورر ایدیلر تقریب الیوب ۳ اوز قربانلرینی
 آئى دانه پردهلى عراده واون ایکی اوکوز هر ایکی سردار بر عراده و هر بری بر اوکوز
 کنوروب اولری مسکن حضورنک قربان ایلدیلر ۴ و رب موسی این داشتوب دیدیکه
 ۵ اولردن آل که جماعت چادرین خدمته ایشاندك ایچون اولسون اویلری لاویلرین
 هرسنه اوز خدمته کوره و برسن ۶ و موسی عراده لری واوکوزلری کونروب اولری
 کاهن هارونن اوغلى ابامارن و ساطنی اینن لاویلر و بردی ۷ ایکی عراده اینن درت
 اوکوزی بىي جرشونه اولرن خدمته کوره و بردی ۸ و درت عراده اینن سکر اوکوزی
 بىي مراری به اولرن خدمته کوره و بردی ۹ اما بىي فهانه و برمدى چونکه قدس
 خدمتی اولرن اوستنک ایدی واولر چکلرینن اوستنک داشر ایلدیلر ۱۰ و قنیکه مذبح مسح
 اوولور ایدی و سردارلر اونن نبرک هدیه لرینی کوردیلار اونن سردارلر اوز قربانلرینی
 مذبحن قباغند کوردیلار ۱۱ و رب موسی به دیدیکه سردارلر هرہ بر کون مذبحن نبرکی
 ایچون اوز قربانلرینی تقریب ایلسونلار ۱۲ ایس اوئنجی کونن قربانی تقریب ایلین یهودا
 سلطندن نخشون این عیناداب ایدی ۱۳ واونن قربانی بوز اوتوز مثقال کومش دن بر
 لکری و بىمش مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقالی این چکلش که هر ایکیسى
 ده جورک قربانی ایچون باع اینن بوغریش خالص اون اینن دولی ایدی ۱۴ واون
 مثقال فزل دن بر دانه بخور قابی بخور اینن دولی ۱۵ امحرقه ایچون بر دانه جاھل جونکه
 و رب فوج و بر ایللک بر قوبون ۱۶ کاھ قربانی ایچون بر ارکم کچی ۱۷ وسلامت ذیمھس
 ایچون ایکی اوکوز وبش فوج وبش ارکم وبش دانه بر ایللک قوبون نخشون این
 عینادابن قربانی بو ایدی ۱۸ ایکچی کونن بسا کارن سرداری تاناڭل این صوعر تقریب

yəddinci bâb

- 1*və o gündə ki Musa məskəni qurub onu qurtarmış idi onu məsx éyləyib onu və onun hamı əsbəblərini və məzbahı və onun hamı əsbəblərini taqdîs éyləyib oları məsx və taqdîs éylədi
- 2*və öz ocaqlarının re'isləri olan İsrâ'elin sərdârları ya'nî sıbtların sərdârları ki öz mə'muriyatlarında durur idilər taqrîb éyləyib
- 3*öz qurbânlarını altı dânə pərdəli 'arada və on iki öküz hər iki sərdâr bir 'arada və hər biri bir öküz gətirib oları məskənin huzûrunda qurbân éylədilər
- 4*və RƏBB Musa-inən danışıb dədi ki
- 5*olardan al ki camâ'at çadırının hidmətində işləmək için olsun və oları Levililərin hərəsinə öz hidmətinə görə vərəsən
- 6*və Musa 'aradaları və öküzləri gətirib oları kâhin Hârûnun oğlu İtamarın vəsâtati-inən Levililərə vərdi
- 7*iki 'arada-inən dört öküzü bən-i Cərşona oların hidmətinə görə vərdi
- 8*və dört 'arada-inən səkkiz öküzü bən-i Mərâriyə oların hidmətinə görə vərdi
- 9*amâ bən-i Qohata vərmədi çünkü qudsin hidməti oların üstündə idi və olar çiğinlərinin üstündə daşır éylədilər
- 10*və vəqtinə məzbəh məsh olur idi və sərdârlar onun təbrik hədiyyələrini gətirdilər sərdârlar öz qurbânlarını məzbəhin qabağına gətirdilər
- 11*və RƏBB Musaya dədi ki sərdârlar hərə bir gün məzbuhan təbərrükü üçün öz qurbânlarını təqərrüb éyləsinlər
- 12*pəs əvvəlinci gündə qurbânını taqrîb éyləyən Yəhudâ sıbtından Naxşon ibn-i Amminadab idı
- 13*və onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yətmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqalı-inən çəkilmiş ki hər ikisi də çörək qurbâni üçün yağı inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu idi
- 14*və on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur-inən dolu
- 15*maxruqa üçün bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun
- 16*günâh qurbâni üçün bir erkəç kəçi
- 17*və səlâmət zəbihası üçün iki öküz və bəş qoç və bəş erkəç və bəş dânə bir illik qoyun Nahşon ibn-i 'Amminadabin qurbâni bu idi
- 18*ikinci gündə Yessâkârın sərdârı Netânâ'el ibn-i Su'ar təqərrüb ∞

ایلدی ۱۹ نغیریب ایلدیکی قربانی بوز اونوز مثقال کومش دن بر لئکری و پشم مثقال
 کومش دن بر لکن قدس مثقالی این که هر آیکی سی ده چورک قربانی ایچون باغ این
 بوغزیش خالص اون این دولی ایدی ۲۰ اون مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور
 این دولی ۲۱ معرفه ایچون بر دانه جا هل جونکه وبر فوج وبر ایللک بر قوبون
 ۲۲ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۲۳ وسلامت ذیجه سی ایچون ایکی اوکوز و بش فوج
 و بش ارکج و بش دانه بر ایللک قوبون تنانایل این صوعن قربانی بو ایدی ۲۴ او جھی
 کونک بنی زبولون سرداری الایاب این حیلون نغیریب ایلدی ۲۵ اون قربانی بوز اونوز
 مثقال کومش دن بر لئکری و پشم مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقالی این و هر آیکی سی
 مثقال کومش دن بر لئکری ایچون باغ این بوغزیش خالص اون این دولی ۲۶ اون مثقال
 ده چورک قربانی ایچون بر ارکج کجی ۲۷ معرفه ایچون بر دانه جا هل جونکه وبر
 قزل دن بر دانه بخور قابی بخور این دولی ۲۸ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۲۹ وسلامت ذیجه سی
 فوج وبر ایللک بر قوبون ۳۰ در دنجی کونک بنی روئین سرداری البصور این شدیبور نغیریب ایلدی
 قربانی بو ایدی ۳۱ اون قربانی بوز اونوز مثقال کومش دن بر لئکری و پشم مثقال کومش دن بر لکن
 اون قربانی بوز اونوز مثقال کومش دن بر لئکری ایچون باغ این بوغزیش خالص اون
 قدس مثقالی این و هر آیکی سی ده چورک قربانی ایچون باغ این بوغزیش خالص اون
 این دولی ۳۲ اون مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور این دولی ۳۳ معرفه ایچون بر
 دانه جا هل جونکه وبر فوج وبر ایللک بر قوبون ۳۴ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی
 ۳۵ وسلامت ذیجه سی ایچون ایکی اوکوز و بش فوج و بش ارکج و بش دانه بر ایللک
 قوبون البصور این شدیبورن قربانی بو ایدی ۳۶ بشنجی کونک بنی شمعون سرداری
 شلومپیل این صوری شلای نغیریب ایلدی ۳۷ اون قربانی بوز اونوز مثقال کومش دن بر
 لئکری و پشم مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقالی این و هر آیکی سی ده چورک قربانی
 ایچون باغ این بوغزیش خالص اون این دولی ۳۸ اون مثقال قزل دن بر دانه
 بخور قابی بخور این دولی ۳۹ معرفه ایچون بر دانه جا هل جونکه وبر فوج وبر ایللک
 بر قوبون ۴۰ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۴۱ وسلامت ذیجه سی ایچون ایکی اوکوز

éylədi

19*taqrîb éylədiyi qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqali-inən ki hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu idi

20*on misqâl qızıldan bir dâna buxur qabı buxur-inən dolu

21*mazruqa için bir dâna cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

22*günâh qurbâni için bir ergəç kəçi

23*və səlâmət zəbihası için iki öküz və beş qoç və beş ergəç və beş dâna bir illik qoyun Netan'elin ibn-i Su'arın qurbâni bu idi

24*üçüncü gündə bən-i Zebulun sərdârı Eliyâb ibn-i Xelon taqrîb éylədi

25*onun qurbâni yüz otuz misqâk gümüşdən bir ləğən qudsin misqali-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

26*on misqâl qızıldan bir dâna buxur qabı buxur-inən dolu

27*maxruqa için bir dâna cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

28*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

29*və səlâmət zəbihəsi için iki öküz və bəş qoç və bəş erkəç və bəş dâna bir illik qoyun Eliyâb ibn-i Xelonun qurbâni bu idi

30*dördüncü gündə ben-i Ru'ben sərdârı Elisur ibn-i Şed'eur taqrîb éylədi

31*onun qurbâni yüz oyuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâlı-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

32*on misqâl qızıldan bir dâna buxur qabı buxur-inən dolu

33*maxruqa için bir dâna cəhəl cöngə və bir qoç və bir illiq bir qoyun

34*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

35*və səlâmət zəbihası için iki öküz və beş koç və beş erkəç və beş dâna bir illik qoyun Elisur ibn-i Şed'eurin qurbâni bu idi

36*beşinci gündə bən-i Şim'eon sərdârı Şelumi'el ibn-i Surişadday taqrîb eylədi

37*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâlı-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

38*on misqâl qızıldan bir dâna buxur qabı buxur-inən dolu

39*maxruqa için bir dâna cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

40*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

41*və səlâmət zəbixası için iki öküz ∞

و بش قوچ وبش ارکج وبش دانه بر ایللک قوبون شلومبیل این صور یشداین قربانی بو
 ایدی ۴۳ آتنجی کوند بني جاد سرداری الیاساف این دعویل نفیس ایلدي ۴۳ اوين
 قربانی بوز اوتوز مثقال کومش دن بر لنگری و بش مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقالی
 این و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون یاغ این بوغزیش خالص اون این دولی
 ۴۴ اوين مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور این دولی ۴۵ محقره ایچون بر دانه
 جا هل جونکه و بش قوچ و بش ایللک بر قوبون ۴۶ کاه قربانی ایچون بش ارکج کجی
 ۴۷ وسلامت ذیجسی ایچون ایکی اوکوز وبش قوچ وبش ارکج وبش دانه بر ایللک
 قوبون الیاساف این دعویل قربانی بو ایدی ۴۸ یدنچی کوند بني افرام سرداری
 الیشع این عیهدود نفیس ایلدي ۴۹ اوين قربانی بوز اوتوز مثقال کومش دن بر لنگری
 و بش مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقالی این و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون
 یاغ این بوغزیش خالص اون این دولی ۵۰ اوين مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی
 بخور این دولی ۵۱ محقره ایچون بر دانه جا هل جونکه بش قوچ و بش ایللک بر قوبون
 ۵۲ کاه قربانی ایچون بش ارکج کجی ۵۳ وسلامت ذیجسی ایچون ایکی اوکوز وبش
 قوچ وبش ارکج وبش دانه بر ایللک قوبون الیشع این عیهدود قربانی بو ایدی
 ۵۴ سکرچی کوند بني منسه سرداری جملیل این فداه صور نفیس ایلدي ۵۵ اوين
 قربانی بوز اوتوز مثقال کومش دن بر لنگری و بش مثقال کومش دن بر لکن قدس
 مثقالی این و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون یاغ این بوغزیش خالص اون این
 دولی ۵۶ اوين مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور این دولی ۵۷ محقره ایچون بر
 دانه جا هل جونکه و بش قوچ و بش ایللک بر قوبون ۵۸ کاه قربانی ایچون بش ارکج کجی
 ۵۹ وسلامت ذیجسی ایچون ایکی اوکوز وبش قوچ وبش ارکج وبش دانه بر ایللک
 قوبون جملیل این فداه صورن قربانی بو ایدی ۶۰ دقوزنجی کوند بني بیامین سرداری
 ایدان این جدعونی نفیس ایلدي ۶۱ اوين قربانی بوز اوتوز مثقال کومش دن بر لنگری
 و بش مثقال کومش دن بر لکن قدس مثقال این و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون
 یاغ این بوغزیش خالص اون این دولی ۶۲ اوين مثقال قزل دن بر دانه بخور قابی

və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Şelumi' el ibn-i Surişaddayın qurbâni bu idi

42*altıncı gündə bən-i Câd sərdârı Elyâsâf ibn-i Deu'él təqərrüb éylədi

43*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yətmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâli-inən və hər ikisi də çörəkqurbâni içün yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

44*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur-inən dolu

45*maxruqa içün bir dânə cəhəl cöngə və bir koç və bir illik bir qoyun

46*günâh qurbâni içün bir erkəç keçi

47*və səlâmət zəbihası içün iki öküz və beş koç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Elyâsâf ibn-i Deu'elin qurbâni bu idi

48*yəddinci gündə bən-i Efrâyim sərdârı Ammihud oğlu Elişam'a ibn-i 'Ammihud taqrîb éylədi

49*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâli-inən və hər ikisi də çörək qurbâni içün yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

50*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur- inən dolu

51*maxruqa içün bir dânə cəhəl cöngə bir qoç və bir illik bir qoyun

52*günâh qurbâni içün bir erkəç keçi

53*və səlâmət zəbihâsi içün iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Elişama' ibn-i Ammihudun qurbâni bu idi

54*səkkizinci gündə bən-i Menassə sərdârı Camli' el ibn-i Fedahsur taqrîb éylədi

55*onun qurbâni yüz oyuz misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâli-inən və hər ikisi də çörək qurbâni içün yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

56*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur-inən dolu

57*maxruqa içün bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

58*günâh qurbâni içün bir erkəç keçi

59*və səlâmət zəbihâsi içün iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Camli' el ibn-i Fedahsurun qurbâni bu idi

60*doqquzuncu gündə bən-i Binyamin sərdârı Abidan ibn-i Cid'oni taqrîb éylədi

61*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yətmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâli-inən və hər ikisi də çörək qurbâni içün yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

62*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı ∞

بخور این دولی ۶۳ محرقه ایچون بر دانه جاهل جونکه و بر قوچ و بر ایللک بر قوبون ۶۴ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۶۵ وسلامت ذبھسی ایچون ایکی اوکوز وش قوچ و بش ارکج و بش دانه بر ایللک قوبون ایدان این جدعونی نن قربانی بو ایدی ۶۶ او تبغی کونک بندی دان سرداری احیعزر این عیشدای تریب ایلدی ۶۷ اونن قربانی بوز او توز مثقال کومش دن بر لکری و بش مشقال کومش دن بر لکن قدس مشقالی اینن و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون باع اینن بو غریش خالص اون اینن دولی ۶۸ اون مشقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور اینن دولی ۶۹ محرقه ایچون بر دانه جاهل جونکه و بر قوچ و بر ایللک بر قوبون ۷۰ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۷۱ وسلامت ذبھسی ایچون ایکی اوکوز و بش قوچ و بش ارکج و بش دانه بر ایللک قوبون احیعزر این عیشدا بن قربانی بو ایدی ۷۲ و اون برخی کونک بندی آشیر سرداری فبعیل این عکران تریب ایلدی ۷۳ اونن قربانی بوز او توز مثقال کومش دن بر لکری و بش مشقال کومش دن بر لکن قدس مشقالی اینن و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون باع اینن بو غریش خالص اون اینن بخور اینن دولی ۷۴ اون مشقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور اینن دولی ۷۵ محرقه ایچون بر دانه جاهل جونکه و بر قوچ و بر ایللک بر قوبون ۷۶ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۷۷ وسلامت ذبھسی ایچون ایکی اوکوز و بش قوچ و بش ارکج و بش دانه بر ایللک قوبون ببعیل این عکران قربانی بو ایدی ۷۸ اون ایکنگی کونک بندی مشقالی سرداری احیع این عیان تریب ایلدی ۷۹ اونن قربانی بوز او توز مثقال کومش دن بر لکری و بش مشقال کومش دن بر لکن قدس مشقالی اینن و هر ایکسی ده چورک قربانی ایچون باع اینن بو غریش خالص اون اینن دولی ۸۰ اون مشقال قزل دن بر دانه بخور قابی بخور اینن دولی ۸۱ محرقه ایچون بر دانه جاهل جونکه و بر قوچ و بر ایللک بر قوبون ۸۲ کاه قربانی ایچون بر ارکج کجی ۸۳ وسلامت ذبھسی ایچون ایکی اوکوز و بش قوچ و بش ارکج و بش دانه بر ایللک قوبون احیع این عیان قربانی بو ایدی ۸۴ مذبح سع اولان کونک اسرائیل سرداری بین طرفندن و برلن اونن نبریکی بو ایدی اون ایکی کومش لکری و اون ایکی کومش لکن

buxur-inən dolu

63*maxruqa için bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

64*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

65*və səlâmət zəbihâsi için iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Abidan ibn-i Cid' oninin qurbâni bu idi

66*onuncu gündə bən-i Dân sərdârı Axi'ezer ibn-i 'Ammışadday taqrîb eylədi

67*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâlı-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

68*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur-inən dolu

69*maxruqa için bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

70*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

71*və səlâmət zəbihâsi için iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illik qoyun Axi'ezerin ibn-i 'Ammışaddayın qurbâni bu idi

72*və onun birinci günündə bən-i Âşer sərdârı Faci'el ibn-i Okran taqrîb eylədi

73*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâlı-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

74*on misqâl qızıldan bir dânə buxûr qabı buxûr-inən dolu

75*maxruqa için bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

76*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

77*və səlâmət zəbixası için iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illiq qoyun Okran Pagiel ibn-i Okranın qurbâni bu idi

78*on ikinci gündə bən-i Naftali sərdârı Axir'a ibn-i 'Enan taqrîb eylədi

79*onun qurbâni yüz otuz misqâl gümüşdən bir ləngəri və yetmiş misqâl gümüşdən bir ləğən qudsin misqâlı-inən və hər ikisi də çörək qurbâni için yağ-inən yoğrulmuş hâlis un-inən dolu

80*on misqâl qızıldan bir dânə buxur qabı buxur-inən dolu

81*maxruqa için bir dânə cəhəl cöngə və bir qoç və bir illik bir qoyun

82*günâh qurbâni için bir erkəç keçi

83*və səlâmət zəbixası için iki öküz və beş qoç və beş erkəç və beş dânə bir illiq qoyun Axir'a ibn-i 'Enanın qurbâni bu idi

84*məzbuhsız olan gündə İsrâ'elin sərdârlarının tarafından vərilən onun təbərrükü bu idi on iki gümüş ləngəri və on iki gümüş ləğən ∞

داون ایک بخور قابی ۸۵ هر بر کوش لنکری بوز اونز مثالاً و هر بر لکن یتمش
مثال و بوقابلن های کومشی قدس مثالاً این ایک مین درت بوز مثالاً ایدی
۸۶ بخور این دولی اون ایک داهه فزل بخور قابی هر بری قدس مثالاً این اون
مثال و بخور قابلین های فزلی بوز ایکری مثالاً ایدی ۸۷ محقره ابچون اوکلرن
هایی اون ایک اوکوز و اون ایک فوج و اون ایک بر ایللک قوبون اولرن چورک
فریانی این پله و کاهه فربانی ابچون اون ایک ارکم کجی ۸۸ وسلامت ذبیعه لرین های
اوکوزلری ایکری درت اوکوز والتش فوج والتش ارکم والتش داهه بر ایللک
قوبون مذبح مع اولادن صوره اون نبرکی بو ایدی ۸۹ ووقتیکه موسی جاعت
جادرنیه داخل اولدی رب این داشمق ابچون اون این دانشان سنتی شهادت
صدوقن اوستنکی کنارتکاهن اوستدن ایکی کروی لرن اورناستدن اشیدر ایدی
داوده اون این دانش ایدی

سکنی با ب

اورب موسی این داشوب دیدیکه آهارون این داشوب اوته دیمسن کمن
فندبلری بالدرین قوی بدی قندبلر شمعدان قباکی طرفنه اشیق وبرسونلر ۲ و هارون
پله ایدی شمعدان قندبلرین اون قباکی طرفنه بالدردی نیجه که رب موسی به
بیورمش ایدی ۳ و شمعدان ابیشی بو ایدی یعنی پیتو قزلدن اولوب ساقدن
ناچیچکلریه قدر پیتو ایدی او نمهه به کوره که رب موسی به کوسترمش ایدی شمعدانی
قالردی ۴ ورب موسی این داشوب دیدیکه ۶ لاولی لری بنی اسرائیل آراستدن
آبروب اولی نظیر الیسن ۷ واولی نظیر ایلسن پله الیسن یعنی کاه نظیری
صوبند اولرن اوستن سهسن واولر اوز های جسدلرینی نراش ایلسونلر واوز
پالارلرینی بوبوب پاک اولسونلر ۸ وبر جاهل جونکه واون چورک فربانی یاغ این
بوجغریش خالص اون آسولار و سن ده کاه فربانی ابچون بر اوکوز آل ۹ ولاولی لری
جماعت جادرینن قابوسته کنوروب بنی اسرائیل نام جمهوری یغهسن ۱۰ ولاولی لری

və on iki buxur qabı

85*hər bir gümüş ləngəri yüz otuz misqâl və hər bir ləğən yetmiş misqâl və bu qâbların hamı gümüş qudsin misqâli-inən iki min dört yüz misgâl idi

86*buxur-inən dolu on iki dânə qızıl buxur qâbı hər biri qudsin misqâli-inən on misqâl və buxur qâblarının hamı qızılı yüz iğirmi misqâl idi

87*maxruqa için öküzlərin hamısı on iki öküz və on iki qoç və on iki bir illik qoyun oların çörək qurbâni-inən bələ və günâh qurbâni için on iki erkəc keçi

88*və səlâmət zəbihələrinin hamı öküzləri iğirmi dört öküz və altmış qoç və altmış erkəc və altmış dânə bir illik qoyun məzbuhs məsh olandan sora onun təbərrükü bu idi

89*və vaktiŋə Musa camâ‘at çadırına dâhil oldu Rəbb-inən danışmaq için onun-inən danışanın səsini Şəhâdət Sandığının üstündəki kəfârətgâhin üstündən iki kərûbîlərin ortasından işidir idi və O da onun-inən danışır idi

səkkizinci bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi-ki

2*Hârûn-inən danışib ona deyəsən ki sən qandilləri yandıranda qoy yəddi qandillər şam‘i-dânın qabağı tarafına işiq vərsinlər

3*və Hârûn bələ eylədi şam‘i-dânın qandillərini onun qabaqı tərəfinə yandırdı nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi

4*və şam‘i-dânın işi bu idi ya‘nî bütöv qızıldan olub sâqından tâ çıçəklərinə qədər bütöv idi o numunəyə görə ki RƏBB Musaya göstərmış idi şam‘i-dâmı qayırdı

5*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

6*Levililəri bən-i İsrâ‘el arasından ayırib oları tatahhur eyləyəsən

7*və oları tatahhur eyləyəndə bələ eyləyəsən ya‘nî günâh tathiri suyundan oların üstünə səpəsən və oları öz hamı cəsədlərini traş eyləsinlər və öz pâltârlarını yuyub pak olsunlar

8*və bir cəhəl cöngə və onun çörək qurbâni yağ-inən yoğrulmuş hâlis un alsınlar və sən də günâh qurbâni için bir öküz al

9*və Levililəri camâ‘at çadırının qapısına götürüb bən-i İsrâ‘elin tamâm cumhûrını yiğasın

10*və Levililəri ∞

رین حضوریه یاخین کورمنت و بنی اسرائیل او ز اللری لایلی لرن اوسته
 قویسونلر ۱۱ و هارون لاویلی لری بنی اسرائیلین طرفدن رین حضورنک صالحامه
 قربانی مقامنک صالحامه کجرتسون که اولر رین خدمتنن فوللغدن اوئزی اولسوپلر
 ۱۲ لاویلی لر ده او ز اللری اوکوزلن باشلریه قویسونلر و بیرینی ده
 لاویلی لردن اوئزی کفارت ایلمک ایچون ره محرقه کجردهمن ۱۳ لاویلی لری هارون
 این اوین اوغللرین حضوریه کورمنت و اولری ره صالحامه قربانی کجردهمن
 ۱۴ لاویلی لری بنی اسرائیل آراسدن آبرمن که لاویلی لر منکی اولسوپلر ۱۵ و اوندن
 صوره لاویلی لرجاعت چادرنک خدست ایلمک کرسونلر و اولری ظهرالبیوب اولری
 صالحامه قربانی صالحابه سن ۱۶ جونکه اولر بدتری بنی اسرائیل آراسدن مخصوص
 منه و برلوبدرلر من اولری بنی اسرائیل دن هر آنا رحی آچان یعنی هراوینجی دوغلان
 مقامنک او زمه آشم ۱۷ چونکه بنی اسرائیل ایجنه خواه اسان خواه حیوان اویسون
 هراوینجی دوغلان من در وقتیکه من مصدر دیارنک هراوینجی دوغلانی تلف ایلدم اوئن
 من اولری او زمه ندیس ایلمش ۱۸ و من بنی اسرائیلین هامی اوینجی دوغلانلرین
 عرضنک لاویلیلری آشم ۱۹ و من لاویلی لری بنی اسرائیل آراسدن هدیه کیمی هارون
 این اوین اوغللرینه و بررم که جاعت چادرنک بنی اسرائیلین خدمتی اجرا ایلیوب بنی
 اسرائیل ایچون کفارت ایلسونلر تاکه بنی اسرائیلی لر قسه نفرت ایلیک بنی اسرائیل
 آراسنک بلا واقع اویسون ۲۰ و موسی این هارون و بنی اسرائیلین نام جماعی لایلی لره
 تماماماً ایله ایلدیلر نیجه که رب لاویلی لردن اوئزی موسی به بیورمش ایدی بنی اسرائیل
 اویله ایله ایلدیلر ۲۱ لاویلی لر او زلرین کاهدن پاک ایلیوب او ز یاتارلرین بودیلر
 و هارون اویلری رین حضوریه صالحامه قربانی کجردوب هارون اویلری ظهر ایلمک
 ایچون اویلدن اوئزی کفارت ایلدی ۲۲ و اوندن صوره لاویلی لر او ز خدمتلرینی
 اجرا ایلمکن اوئزی هارون حضورنک و اوین اوغللرین حضورنک جماعت چادریه
 کیبردیار نیجه که رب موسی به لاویلی لردن اوئزی بیورمش ایدی اویله ایلدیلر
 ۲۳ و رب موسی این داشتوب دیدیکه ۲۴ لاویلی لره متعلق اولان بو در ایکری بش

RƏBBin huzûruna yaxın götürəsin və bən-i İsrâ'él öz əllərini Levililərin üstünə qoysunlar

11*və Hârûn Levililəri bən-i İsrâ'élın tərəfindən RƏBBin huzûrunda sallama qurbâni maqamında sallama gəcirtsin ki olar Rəbbin xidmətinin qulluğundan ötürü olsunlar

12*və Levililər də öz əllərini öküzlərin başlarına qoysunlar və birini günâh qurbâni və birini də Levililərdən ötürü kəffârət eyləmək üçün RƏBBə maxruqa gəciRDəsən

13*və Levililəri Hârûn-inən onun oğullarının huzûruna götürəsən və oları RƏBBə sallama qurbâni gəciRDəsən

14*və Levililəri bən-i İsrâ'él arasından ayırasən ki Levililər mənim ki olsunlar

15*və ondan sora Levililər camâ'at çadırında hidmət eyləməgə girsinlər və onları tatahhur eyləyib oları sallama qurbâni sallayəsən

16*çünkü olar bedər-rəsti bən-i İsrâ'él arasından mahsûs mənə vərilibdirler mən oları bən-i İsrâ'eldən hər ana rahmi açan ya'nî hər əvvəlinci doğulan maqâmında özümə almışəm

17*çünkü bən-i İsrâ'él içinde hočâh insan hočâh heyvan olsun hər əvvəlinci doğulan mənimdir vaqtıñə mən Misir diyârında əvvəlinci doğulanı tələf eylədim onda mən oları özümə taqdîs eyləmişəm

18*və Mən bən-i İsrâ'elin hamı əvvəlinci doğulanlarının 'ivazında Levililəri aşmışəm

19*və Mən Levililəri bən-i İsrâ'él arasından hədiyyə-kimi Hârûn-inən onun oğullarına vərdim ki camâ'at çadırında bən-i İsrâ'elin hidmətini icrâ eyləyib bən-i İsrâ'él üçün kəffârət eyləsinlər tâ ki bən-i İsrâ'ellilər qudsə taqarrüb eyləyəndə bən-i İsrâ'él arasında bələ vâq' olmasın

20*və Musa-inən Hârûn və bən-i İsrâ'elin tamâm camâ'ati Levililərə tamâmən ələ eylədilər nicə ki RƏBB Levililərdən ötürü Musaya buyurmuş idi bən-i İsrâ'él olara eylə eylədilər

21*və Levililər özlərini günâhdan pâk eyləyib öz pâltârlarını yudular və Hârûn oları RƏBBin xuzûruna sallama qurbâni gəciRDib Hârûn oları tathîr eyləmək üçün olardan ötürü kəffârət eylədi

22*və ondan sora Levililər öz hidmətlərini icrâ eyləməkdən ötürü Hârûn huzûrunda və onun oğullarının huzûrunda camâ'at çadırına girdilər nicə ki RƏBB Musaya Levililərdən ötürü buyurmuş idi olara eylə eylədilər

23*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

24*və Levililərə mütə'alliq olan budur iğirmi beş ∞

باشندن و بوخاری اولان فوجن نظامنه چیخوب جماعت چادرنک خدمته کاسون ۵۵ والی باشندن صوره خدمتن فوجدن چکلسون و برده خدمت ایلسون ۱۷ نویت کوزلکن جماعت چادرنک اوز قرداشری این قوللق ایلسونلر لakan اصل خدمتی اجرا ایلسونلر لاوبلی لرن بارهستن اولرن مأموریتلرندن اوتری پله ایلهسن

دفوزنجی باب

اورب موسی این سینا یايانند مصربدارندن چخندقلرین ایکنجی ایلن اونجی آینه داشوب دیدیکه ۲ بنی اسرائیل فصحی اوز مقرر اولش وقتنه اجرا ایلسونلر ۳ بو آین اون دردنجی کوننه آخشم چاغی اوی اوز مقرر وقتنه اجرا ایلهسز اوی اوزین های قانونلر و قاعدلری این اجرا ایلهسز ۴ و موسی بنی اسرائیل این داشدی که فصحی اجرا ایلسونلر ۵ واولر ده فصحی اوینجی دفعه آین اون دردنه آخشم چاغی سینا یايانند اجرا ایلدیلر ناماً نیجه که رب موسی یه یورمش ایدی بنی اسرائیل ایله ایلدیلر ۶ و آدمهوار ایلدیلر که انسان میتی این نایاک اولش ایدیلر واو کوننه فصحی اجرا ایلهه یلدیلر واو کوننه موسی نن حضورنه و هارونن حضورنه حاضر اولدیلر ۷ واو آدمهاره دیدیلر که بزانسان میتی این نایاک اولمشق اما نه ایچون بزرگ ره او ز مقرر وقتنه قربان نغیریکن بنی اسرائیل آراسن منع اولناق ۸ و موسی اولره دیدیکه دورون اشیدم که رب سزن باره بزده نه امر ایلر ۹ و رب موسی این داشوب دیدیکه ۱۰ بنی اسرائیل این داشوب دیهسن که هرکم که سزدن و یا نسلرزدن میت سینی این نایاک اولسون و یا اوzac سفرده اولسون او ده ره فصحی اجرا ایلسون ۱۱ اوی ایکنجی آین اون دردنجی کوننه آخشم چاغی اجرا ایلسونلر اوی فطیر این واحی سزیات این یسونلار ۱۲ سحره قدر اوین براخمسونلر واوندز بر سوموک صندر ماسونلر فصحن نام قانوننه کوره اوی اجرا ایلسونلر ۱۳ واو آدمی که اوزی یاک اولسون و سفرده ده اولسون اما فصحی اجرا ایلمکن کوناهلق ایلسون او شخص کرک او ز قومندن قطع اولسون چونکه رین قربانی او ز مقرر وقتنه نغیری ایلدی او آدم

yaşından və yuxarı olan fəvcin nizâmına çıxıb camâ‘at çadırında hidmətə gəlsin
 25*və əlli yaşından sora hidmətin fəvcindən çəkilsin və bir də hidmət éyləməsin
 26*amâ növbət gözləməkdə camâ‘at çadırında öz qardaşları-inən qulluq éyləsinlər
 lakin asıl hidməti icrâ éyləməsinlər Levililərin bârəsində oların məmûriyətlərindən
 ötürü bələ eyləyəsən

doqquzuncu bâb

1*və RƏBB Musa-inən Sînâ bəyâbânında Misir diyârından çıxdıqlarının ikinci ilinin
 əvvəlinci ayında danışb dədi ki

2*bən-i İsrâ‘el fishi öz müqarrər olmuş vaqtində icrâ éyləsinlər

3*bu ayın on dördüncü günündə axşam çəgî onu öz müqarrər vaqtində icrâ éyləsinlər
 onu özünün hamı qanunlar və qa‘idələri-inən icrâ eyləsinlər

4*və Musa bən-i İsrâ‘el-inən danışdı ki fisxı icrâ eyləsinlər

5*və olar da fisxı əvvəlinci dəf‘ ayın on dördüncü axşam çəgî Sînâ bəyâbânında icrâ
 eyləsinlər tamâmən nice ki RƏBB Musaya buyurmuş idi bən-i İsrâ‘el éylə éylədilər

6*və âdamlar var idilər ki insan məyyiti-inən nâ-pâk olmuş idilər və o gündə fisxı
 icrâ éyləyə-bilmədilər və o gündə Musanın huzûrunda və Hârûnun huzûrunda hazır
 oldular

7*və o âdamlar ona dədilər ki bir insân məyyiti-inən nâ-pâk olmuş amâ nə içün biz
 gərək RƏBBə öz müqərrər vaqtində qurbân taqrîb eyləməkdən bən-i İsrâ‘el arasında
 mən‘ olunaq

8*və Musa olara dədi ki durun işidəm ki RƏBB sizin bârəyizdə nə əmr éylər

9*və RƏBB Musa-inən danışb dədi ki

10*bən-i İsrâ‘el-inən danışb déyəsən ki hər kim ki sizdən və yâ nəsillərinizdən
 məyyit səbəbi-inən nâ-pâk olsun və yâ uzaq səfərdə olsun o da RƏBBə fisxı icrâ
 éyləsin

11*onu ikinci ayın on dördüncü günündə axşam çəgî icrâ éyləsinlər onu fitir-inən və
 acı səbziyât-inən yəsİNlər

12*səxərə qədər ondan bıraxmasınlar və ondan bir sümük sindirmasınlar fisxin
 tamâm qanununa görə onu icrâ éyləsinlər

13*və o âdamı ki özü pâk olsun və səfərdə də olmasın amâ fisxı icrâ éyləməktə gü-
 nähliq éyləsin o şaxs gərək öz qavmindən git‘ olunsun çünki RƏBBbin qurbânını öz
 müqərrər vaktində təqərrüb eyləmədi o âdam ∞

اوز بازخواستنی چکسون ۱۴ و آکر بازده برغrip ساکن اولسه واوده ره فصحی اجرا
ایلسه نیجه که فصحن قانونی واون قاعده‌ی درآله اجرا ایلسون سرن ایچون قانون
بر در غریب ایچون ده دیارن برلی سی ایچون ده ۱۵ و مسکن قولن کونه بلوط شهادت
جادرنه مسکنی اورتندی و آختمان وقی مسکن اوستند اولوب سحره قدر اود کپی
کورنرایدی ۱۶ هیشه یله ابدی بلوط اونی اورترایدی وکجه وقی اود کپی کورنرا
ایدی ۱۷ و بلوط چادرن اوستندن قالخانه اوتن صوره بی اسرائیل کوچر ایدبلر
واو برده که بلوط اوراده نازل اولور ابدی بی اسرائیل چادر قولر ایدبلر ۱۸ بی
اسرائیل رین فرمانه کوره کوچر ورین فرمانه کوره جادر قولر ایدبلر هرنی قدر زمان
که بلوط مسکن اوستند دورر ایدی اولر ده چادرده قالور ایدبلر ۱۹ و بلوط چوخ
کونلر این مسکن اوستند بوبانانه بی اسرائیل رین خدمتن قوللغی ابیوب کوچمز
ایدبلر ۲۰ واولور ایدبیکه بلوط مسکن اوستند بر نیجه کون قالور ابدی اولر ده رین
فرمانه کوره دوش ورین فرمانه کوره کوچر ایدبلر ۲۱ واولور ایدبیکه بلوط اخشنده
سحره قدر قالوب صوره سحره بلوط قالخن ایدی اولر ده کوچر ایدبلر خواه کوندوز
خواه کیجه ده بلوط قالخانه اولر کوچر ایدبلر ۲۲ خواه ایکی کون و خواه بر آی و خواه
بر ایل بلوط مسکن اوستند بوبانانه که اوتن اوستند قالور ابدی بی اسرائیل ده
دوشوب کوچز ابدی اما او قالخانه کوچر ایدبلر ۲۳ رین فرمانه کوره دوش ورین
فرمانه کوره کوچر ایدبلر رین موسی وساطتی این امر ایدبیکی فرمانه کوره رین خدمتنی
اجرا ایل ایدبلر

اوینجی باب

اورب موسی این داشوب دیدبیکه ۲ اوزکه ایکی کومش کرنا قایرسن اولری کرک
صف قایرسن که اولر جماعتی جاغرمغه واردولرن کوچمکی ایچون اولسون ۳ واولر
این چالانه نام جماعت کرک جماعت چادرین قایرسن سن پانکه یغلسون ۴ اما
اکر بری این چالسونلر اونه اسرائیل میناریش رساری اولان سردارلر سن پانکه

öz bazxuvastını çəksin

14*və əğər yanızda bir ǵarıb sâkin olsa və o da RƏBBə fisxı icrâ eyləsə nicə ki fisxin qanunu və onun qa' idəsidir eylə icrâ eyləsin sizin için qanun birdir ǵarıb için də di-yârin yərlisi için də

15*və məskən qurlan gündə bulut Şəhâdət Çadırında məskəni örtdü və axşam vaxtı məskənin ortasında olub səxərə qədər od-kimi görünür idi

16*həmişə bələ idi bulut onu örtər idi və gəcə vaxtı od-kimi görünür idi

17*və bulut çadırın üstündən qalxanda ondan sora bən-i İsrâ'él göçər idilər və o yerdə ki bulut orada nâzil olur idi bən-i İsrâ'él çadır qurar idilər

18*bən-i İsrâ'él RƏBBin fərmânına görə göçər və RƏBBin fərmânına görə çadır qurar idilər hər nə gədər zamân ki bulut məskənin ortasında durur idi olar da öadırda qalır idilər

19*və bulut çox günlər-inən məskənin üstündə yubananda bən-i İsrâ'él RƏBBin hidmətindən qulluğunu eyləyib göcməz idilər

20*və olar əydi ki bulut məskənin üstündə birinci gün qalır idi olar Rəbbin fərmânına görə düşər və RƏBBin fərmânına görə göçər idilər

21*və olar idi ki bulut axşamdan səhərə gədər qalıb sora səhərdə bulut qalxar idi olar da göçər idilər h̄âh gündüz h̄âh gécə də bulut qalxanda olar göçər idilər

22*h̄âh iki gün və h̄âh bir ay və h̄âh bir il bulut məskənin üstündə yubananda ki onun üstündə qalır idi bən-i İsrâ'él də düşüb göcməz idi amâ o qalxanda göçər idilər

23*RƏBBin fərmânına görə düşər və RƏBBin fərmânına görə göçər idilər RƏBBin Musa vasitəsi-inən əmr əylədiyi fərmânına görə RƏBBin hidmətini icrâ əylər idilər

onuncu bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dedi ki

2*özüñə iki gümüş kərənə qayırasən oları gərək sâf qayırasən ki olar camâ' atı çağırmağa və orduların göcməgi için olsun

3*və olar-inən çalanda tamâm camâ' at gərək camâ' at çadırının qapısında sənin yanına yiğilsin

4*amâ əğər biri-inən çalsınlar onda İsrâ'elin minlərinin rə'isləri olan sərdârlar sənin yanına ∞

یغلسونلر ۵ واولری نیز چالاند مشرق طرفنک دوشن اردولر کوچسونلر ۶ وایکنجی
 دفعه نیز چالاند جنوب طرفنک دوشن اردولر کوچسونلر اولرن کوچمکدن اوتری
 کرک نیز چالسونلر ۷ اما جماعی جمع ایلین عادنی چالوب نیز چالمه سر ۸ او
 کرناالر این چالانلر کاهن اولان بی هارون اولسونلر واولر سرن ایجحون سزن نسللر زده
 ابدی قانون اولسون ۹ و وقیکه اوز دیارزده سزی اینخدن دشمن این جنکه چیخسز
 اوونک کرناالر این کرک نیز چالمه سر اوونک سز الله زرین حضورنک یاده کنورله جکسز
 و دشترزدن خلاص اولاجن سر ۱۰ و همه سز مسروور اولان کونن و سزن بیراملر زده
 و آی باشی بیراملر زده اوز محرقه لرز وسلامت ذیجه لرزن اوستند او کرناالر این چالمه سر
 که اولر سرن ایجحون الله زن حضورنک یادکار اولسون الله زرب من ام ۱۱ او واقع
 او لدیکه ایکنجی ایلد ایکنجی آین ایکرمی سند بلوط شهادت مسکنن اوستندن قالخندی
 ۱۲ او بی اسرائیل سینا یابانندن اوز بوردلری این کوچرا بدیلر و بلوط فاران یابانند
 دوردی ۱۳ او اوتنجی دفعه رین موسی وساطتی این امر ایلدیکی فرمانه کوره کوچدیلر
 ۱۴ واقل بی یهودان اردوسنن یداغی کوچدی اولرن قوشونلری این و اون
 قوشونن اوستندن تکشون این عمیناداب ۱۵ و بی پساکار سبطن قوشونن اوستندن تنانیل
 این صوعر ۱۶ و بی زبولون سبطن اوستندن الیاب این جبلون ۱۷ و مسکن بندردی
 و مسکن آپاران بی جرشون و بی مراری کوچدیلر ۱۸ صوره روئین اردوسنن یداغی
 کوچدی اوز قوشونلری این و اون قوشونن اوستندن الیصور این شدیشور ۱۹ و بی
 شمعون قوشونن اوستندن شلومتیل این صور بشدای ۲۰ و بی جاد سبطن قوشونن
 اوستندن الیاساف این دعویل ۲۱ و قدسی آپاران قهانی لر کوچدیلر و بولر کنه کیعن
 او بریلر مسکی قوررا بدیلر ۲۲ و صوره بی افرام اردوسنن یداغی کوچدی اوز
 قوشونلری این و اون قوشونن اوستندن الشمع این عمهود ۲۳ و بی منه سبطن
 قوشونن اوستندن جملیل این فن صور ۲۴ و بی بنایمین سبطن قوشونن اوستندن ایدان
 این چدعونی ۲۵ و صوره بی دان اردوسنن یداغی کوچدی اوز قوشونلری این
 های اردولرن آخرن و اون قوشونن اوستندن اجعزر این عمهشای ۲۶ و بی

yığılsınlar

5*və oları tèz çalanda maşraq tərəfində düşən ordular göçsünlər

6*və ikinci dəfə tèz çalanda cənub tərəfində düşən ordular göçsünlər oların göçməğindən ötürü gərək tèz çalsınlar

7*amâ camâ‘ati cəm‘ éyləyəndə ‘adəti çalıb tèz calmayasız

8*və o kərənalər-inən çalanlar kâhin olan bən-i Hârûn olsunlar və olar sizin için sizin nəsillərinizdə əbədi qanûn olsun

9*və vaqdiyə öz diyârizdə sizi incidən düşmən-inən cəngə çıxasız onda kərənalər-inən gərək tèz çalasız onda siz Allahız-RƏBBin huzûrunda bâdə gətiriləcəksiz və düşmənlərizdən halâs olacaqsız

10*və həm də siz məsrûr olan gündə və sizin bayrâmlarızda və ay başı bayrâmlarızda öz maxruqalarız və səlâmət zəbihâlarzin üstündə o kərənalər-inən çalasız ki olar sizin için Allahızın huzûrunda yâdgâr olsun Allahız-RƏBB Mənəm

11*və vâq‘ oldu ki ikinci ildə ikinci ayda ayın iğirmisində bulut Şəhâdet Məsgəninin üstündən qalxdı

12*və bən-i İsrâ‘el Sînâ bəyâbanındən öz yurdları-inən göçər idilər və bulut Paran bəyâbanındə durdı

13*və əvvəlinci dəfə RƏBBin Musa vasıtası-inən əmr eylədiyi fərmâna gör göçdülər

14*və əvvəl bən-i Yəhûdânın ordusunın bəydağı göçdə oların qoşunları-inən və onun qoşunlarının üstündə Naxşon ibn-i ‘Amminâdâb

15*və bən-i İssâkâr sibtinin qoşunun üstündə Netan’el ibn-i Su‘ar

16*və bən-i Zebulun sibtinin üstündə Eliab ibn-i Xelon

17*və məskən yəndirildi və məskəni aparan bən-i Cərşən və bən-i Merari göçdülər

18*sora Ru'bən ordusunun bəydağı göçdə öz qoşunları-inən və onun qoşununun üstündə Elisûr ibn-i Şede’ur

19*və bən-i Şime‘onun qoşunun üstündə Şelumi’el ibn-i Surişadday

20*və bən-i Gâd sibtinin qoşunun üstündə Elyasaf ibn-i Deu’el

21*və qudsî aparan Qohatlılar göçdülər və bular gələnə kimin o-birilər məskəni qurar idilər

22*sora bən-i Efrâyim ordusunun bəydağı göçdə öz qoşunları-inən onun qoşunu-nun üstündə Əlşama‘ ibn-i ‘Amihud

23*və bən-i Menasse sibtindən qoşunun üstündə Qamliel ibn-i Pedahsur

24*və bən-i Binyâmîn sibtindən qoşunun üstündə Abidân ibn-i Gidoni

25*sora bən-i Dân ordusunun bəydağı göçdə öz qoşunları-inən hamı orduların âxırındə və onun qoşununun üstündə Axiezer ibn-i ‘Ammışadday

26*və bən-i ∞

آشیر سبطن قوشونن اوستند فجمیل این عکران ۲۷ و بینی نفای سبطن قوشونن
 اوستند احیبع این عینان ۲۸ بین اسرائیلن کوجلری اوژلرین قوشوننری این بول
 ایدی واولر یاه کوچر ابدیلر ۲۹ و موسی اوز قابن آناسی مدبانی رعوئلن اوغلی
 حوبابه دیدیکه بز او بره کوچرک که رب اونی سره و بروجکم دبودر سن بزم این کل
 و بز سنه بخشی لق ابلرک چونکه رب اسرائیل خصوصن بخشی داشتودر ۳۰ واوده اونه
 دیدیکه کلمم اما اوز دیارمه واوز وطننه کدک جکم ۳۱ واوده دیدی کل بزی برآخه
 چونکه سن پیابانه بزم بوردرمزی یملک این سن بزه بلد اوپورسن ۳۲ و سن بزم این
 کلنه بزده او بخشی لق این که رب بزه بخشی لق الیمه جکدر سه بخشی لق ابلرک ۳۳ واولر
 رین داغدن اوج کونالک بول کوچدبلر و رین عهدین صدقی اوپرن قیاغنک اوله
 استراحت تابعی ابچون اوج کونالک بول کدر ایدی ۳۴ و صدقی کوچنده موسی دبر ایدی
 ایدبلر رین بلوطی کوندو زده اوپرن اوستند ایدی ۳۵ و صدقی کوچنده موسی دبر ایدی
 قاخن ای رب و سن دشمنلرک پرشان اوپونلار و سه بعض اپلینتر سن حضورگن فرار
 اپلسونلر ۳۶ و دوشند دبر ایدی با رب اسرائیلن میتلر این اون میتلریه مراجعت ایله

اون برجی باب

اوقوم یان طور این رین حضورنک کلمند اولدی و رب اشیدوب غضی توئندی
 و رین او دی اوپرن ایچه دوشوب اردونن کارینه کیمین^(*) تلف ایدی ۳۷ و قوم موسی به
 ندا ایدی و موسی ربه استغانه ایلیوب او دسوندی ۳۸ و او بن آدینی نعبرا قوبیدبلر
 چونکه رین او دی اوراده یامش ایدی ۳۹ و اوپرن ایچن اولان نوکتن خلق افراط
 این آرزو لشیدبار و بینی اسرائیل ده دونوب که آغلادیلر و دیدیلر که بزه کهم ات
 پیدرە جکدر ۴۰ پادمزه کلور او بزم مصربه منته پیدیکنر بالق او خبار و فاون و وسزی
 و صوغان و صارصادق ۴۱ و ایدی جامز قورو بودر بو کوزمزن قیاغنک اولان مندن
 سوای هیچ زاد بودن ۴۲ و او من کشنیش تختی کمی ایدی و رنگی ده بدوج رنگی

(*) و با کنارن

Âşer sibtində qoşununun üstündə Pagî'el ibn-i 'Okran

27*və bən-i Naftâli sibtinin qoşununun üstündə Axira' ibn-i 'Enan

28*bən-i Îsrâ'elin göçləri özlərinin qoşunları-inən bular idi və olar bələ göçər idilər
29*və Musa öz qayın atası Midyanlı Re'u'el oğlu Xobâba dədi ki biz o yərə göçərək
ki RƏBB onu sizə vərəcəgəm dəyibdir sən bizim-inən gəl və biz sənə yaxşılıq eylərək
çünki RƏBB Îsrâ'el husûsunda yaxşı danışıbdır

30*və o da ona dədi ki gəlmərəm amâ öz diyârma və öz vatanma gidəcəgəm

31*və o da dədi gəl bizi bırakma çünki sən bəyâbanda bizim yurdlarımızı bilmək-
inən sən bizə bələ olursən

32*və sən bizim-inən gələndə biz də o yaxşılık inən ki RƏBB bizə yaxşılık èylə-
yəcəkdir sənə yaxşılık eylərək

33*və olar RƏBBin dağından üç günlük yol göçdülər və RƏBBin 'Ahdinin Sandiqı
oların qabağında olara istirâhat tapmaq için üç günlük yol gidər idi

34*və vaqtijə ordudan göçər idilər RƏBBin bulutu gündüzdə oların üstündə idi

35*və Sandiq göçəndə Musa dər idi qalx éy RƏBB və sənin düşmənləriŋ pərişân ol-
sunlar və sənə buğz eyləyənlər sənin xuzûrunda firâr èyləsinlər

36*və döşəndə dər idi yâ RƏBB Îsrâ'elin minlərinin on minlərinə mürâc'at èylə
on birinci bâb

1*və qövm yamân tavr-inən RƏBBin huzûrunda kələmənd oldu və RƏBB eşidib
gazabı tuduşdı və RƏBBin odu oların içiñə düşüb ordunun kənarına-kimin^(*) tələf
èylədi

2*və qövm Musaya nidâ eylədi və Musa RƏBBə istigâñə eyləyib od söndü

3*və o yerin adını Təb'irə qoydular çünki RƏBBin odu orada yanmış idi

4*və oların içində olan dökənti xalq ifrâz-inən arzulaşdırılar və bən-i Îsrâ'el də dönüb
gənə ağladılar və

dədilər ki bizə kim ət yédirəcəkdir

5*və yâdımıza gəlir o bizim Misirdə müftə yədiğimiz balıq o hıyar və qavun və səbzî
və soğan və sarımsaq

6*və indi cânımız quruyubdır bu gözümüzün qabağında olan mannadan süvay həç
zâd yoxdur

7*və mann keşniş toxumu-kimi idi və rəngi də bədulux rəngi ∞

^(*): və yâ kənarında

کمی ابدی ۸ خلق دولاتوب بغرایدی و دکرمان این دارتر و با هاوونه دوکر ایدیلر
 و تابده بشر واوندن کرده پورکلر قایر ایدیلر واون دادی ده یاغلی نازیک دادی
 کمی ابدی ۹ و یکجه وقتنه شبنم اردواکاهن اوستنه دوشنه من اون این یله دوش
 ابدی ۱۰ موسی اشندی که قوم قیله‌لری این هرکس اوز چادرین قاپوست آغلر
 ابدی ورین غضنی چوخ توتشدی و موسی نن نظرنک ده یان کورنده ۱۱ موسی ربه
 دیدیکه نه ایچون بند که جنا و بردون نه ایچون نظرکه مظہر الففات اولدم که بوهای
 قومن یوکی من اوستمه قوبدون ۱۲ آیا بوهای قوم این من حامله اولشم و با من اونی
 دوغشم که منه دیرسن اونی قوجاغنه آل نیجه که لالا سود امن اوشاغی الور واولرن
 آتارینه آند این وعده ابلدیکم دباره آپار ۱۳ منم اتم هاردن در که نام بوقمه ویر که
 بوزمه آغلیوب دیرلر بزه ات ویر پیک ۱۴ من بالفوز قادر دکلم که نام بوقی آپار
 چونکه منه چین در ۱۵ واکرسن منه یله ایله‌جکسن توقع ایلم اکر نظرکه مظہر الففات
 اولشم منی اولدر قورنار که او زمه جنا کورم ۱۶ اورب موسی به دیدیکه اسرائیل
 شخوارندن که اولرن خلق ایچین شیخ و معنیر اولغی سنه معلوم اولسون من ایچون یتش
 کشی جمع ابله واولری جماعت چادرینه آپاروب اولری سن این اوراده احصار ایله
 ۱۷ و من بنوب اوراده سن این دانشه‌جمع واوستکه اولان رو حدن الوب اولرن
 اوستنه قوبارم واولر قومن یوکی سن این آپارلر و سن بالفوز آپارزنس ۱۸ و قومه دد دی
 که صباح ایچون اوززی یاک ایله‌سز که ات په‌جکسز زیرا سز رین حضورنک آغلیوب
 دیدز که بزه کم ات پیدره‌جکدر چونکه مصدره بزم ایچون بخشی ابدی ورب سره ات
 و پرده‌جکدر و سز په‌جکسز ۱۹ اسز نه که بر کون و با ایکی کون و نه ده بش کون واون
 کون و نه ایکری کون په‌جکسز ۲۰ اما بر آی مدنی کیمین ناکه بورو نلزدن چخوب
 سره نفرت اولسون چونکه سز آرا بزده اولات رسی خوار کوروب اون حضورنک
 آغلیوب دیدز که نهدن اوئری بز مصدردن چخدق ۲۱ و موسی دیدی بوقم که من
 ایچینه ام آلی بوز مین پیاده در وسن دیرسن من اولره ات و پرجم و اولر بر آی
 مدنی په‌جکدر ۲۲ مکرا اولره قوبون و مال کسله‌جکدر که اولره کنابت ایلسون و با

kimi idi

8*xalq dolanib bağar idi və dəğirmə-inən darter və yâ həvəndə döğər idilər və tâbədə bisirir və ondan korda çörəklər qayırır idilər və onun dadı da yağılı nâzik dadı-kimi idi

9*və gəcə vaktında şəbnəm ordugâhin üstünə düşəndə mann onun inən bələ düşər idi

10*və Musa işitti ki kavm qabilələri-inən hər kəs öz çadırının kapısında ağlar idi və Rəbbin ǵazabı çox tutuşdı və Musanın nəzərində yamân göründü

11*və Musa RƏBBə dədi ki nə için nəzəriyədə mazhar iltifât olmadım ki bu hamı qavmın yükünü mənim üstümə qoydun

12*âyâ bu hamı qövm-inən mən hâmилə olmuşəm və yâ mən onu doğmuşəm ki mənə dərsən onu qacağıja al nəcə ki lâlâ süd əmən uşağı alır və oların analarına and-inən va 'd eylədiğim diyâra apar

13*mənim ətim haradandır ki tamâm bu qavmə vərəm ki yüzümə ağılayıb dərlər bizə et vər yeyək

14*mən yalnız qadir dəgiləm ki tamâm bu qövmi aparam çünki mənə çətindir

15*və əğər sən mənə bələ éyləyəcəksən təvaqqu éylərəm əğər nazarıydə mazhar iltifât olmuşəm məni öldür qurtár ki özümə cəfə görməyəm

16*və RƏBB Musaya dədi ki İsrâ'elin şeyxlərindən ki oların xalq içində şeyx və mu'təbər olmayı sənə ma'lüm olsun mənim için yətmış kişi cəm' éylə və oları camâ'at çadırına aparıb oları sənin-inən orada ihzâr éylə

17*və mən ínib orada sənin-inən danışacağım və üstündə olan ruhdan alıb oların üstünə qoyerəm və olar qavmın yükünü sənin-inən aparırlar və sən yalnız aparmazsən

18*və qövmə dədi ki sâbax özüzü pâk éyləyəsiz ki et yeyəcəksiz zirâ siz RƏBBin huzûrunda ağılayıb dədiz ki bizə kim et yedirəcəkdir çünki Misirdə bizim için yaxşı idi və RƏBB sizə et vərəcəkdir və siz yeyəcəksiz

19*siz nə ki bir gün və yâ iki gün və nə də bəş gün və on gün və nə iğirmi gün yeyəcəksiz

20*amâ bir ay müddəti-kimin tâ ki burunlərzdən çıxıb sizə nəfrət olsun çünki siz arayızdə olan RƏBBİ hör görün Onun huzûrunda ağılayıb dədiz ki nədən ötürü biz Misirdə çıxdıq

21*və Musa dədi bu qaxm ki mən içində-əm altı yüz min piyâdədir və sən dərsin mən olara et vərəcəğəm və olar bir ay müddəti yeyəcəklər

22*məğər olara qoyun və mäl kəsiləcəkdir ki olara kifâyət éyləsin və yâ ∞

اولره دریانن هامی بالقلری یغله جندر که اولره کنایت الیسون ۲۴ و رب موسی به دیدیکه آیا رین الى قصه لنودر ایندی کوررسن که کلام سه واقع اولوریا ۲۵ و موسی چیخوب رین سوزلرین قومه داشدی و قوم شیخلرین بتمش کشی جمع الیوب اولری چادرن اطرافن دورقزدی ۲۶ و رب بلوط آیچن بتبوب اونن این داشدی و اون اوستند اولان رو حدن آلوب او بتمش شیخلرین اوستنه قویدی و وفیکه روح اولرن اوستند ساکن اولدی اولرن بیوت ایلدیلر و دها نکار ایلدیلر ۲۷ واردوده ایکی کشی قالمش ابدی برین آدی الداد و ایکنجی نن آدی مداد و روح اولرن اوستند ده ساکن اولوب اولر بازمشلردن ایلدیلر اما چادره چیخامش ایلدیلر و اولرده اردوده بیوت ایلدیلر ۲۸ و موسی نن منتخبلرین اولان نوکری بشوع این نون جواب وربوب بیوت ایلدیلر ۲۹ و موسی اولری معن ایله ۳۰ و موسی اونه دیدیکه آیا من ایجیون سن غیرت دیدیکه ای آ GAM موسی اولری معن ایله ۳۱ و موسی اونه دیدیکه آیا من ایجیون سن غیرت چکرسن و کاشکی رین نام قوی بیوت ایله ابدی که رب اوز روحی اولرن اوسته وبره ابدی ۳۲ و موسی اوزی و اسرائیل شیخلری اردویه چکلدلر ۳۳ و رب طرفدن بریل کلوب دریادن بلدر چینلر کنوردی و برکونلک بول بو طرفدن و برکونلک بول او طرفدن ایکی ذراع قدر بردن اوچه اردوا کاهن اطرافه توکدی ۳۴ و قوم قالخوب تمام او کونی و نام کیجئنی و تمام صاحی کونی بلدر چینلری یغدیلر آز بیغان اون حومر یغدی و اولری اوزلری ایجیون اردوا کاهن اطرافن سردیلر ۳۵ ات اولرن دبیلرین آراسند اولوب هله چینه میش رین غضنی قومن اوستنه آشی و رب قومدن جوخ بیوک قیرغین ایله قبردی ۳۶ و او بن آدین فبروت هناؤ فوی دیلر چونکه آرزولی قوی اوراده دفن ایلدیلر ۳۷ قبروت هناؤ و ادن قوم حصیر و هه کوچوب حصیر و هه فالدیلر

اون ایکنجی باب

او هرم هارون این موسی این اوئن آذبغی حبشه عورت خصوصی داشدیلر چونکه حبشه عورت آکش ابدی ۳۸ و دیدیلر رب مکر بالفوز موسی و ساطق این داشت

və yâ olara dêryânın hamî balıqları yiğilacaqdır ki olara kifâyat èyləsin

23*və RƏBB Musaya dèdi ki âyâ RƏBBin əli qısalanıbdır indi görürsən ki kəlâm sənə vâq' olur yâ nə

24*və Musa çıxıb RƏBBin sözlərini qavmə danışdı və qavmin şeyxlərindən yətmış kişi cəm' èyləyiib oları çadırın ətrəfində durqızdı

25*və RƏBB bulut içində èniç onun-inən danışdı üstündə olan ruxdan alib o yetmiş şeyxlərin üstünə qoydu və vaqtıñə rux oların üstündə sâkin oldu olar növbət èylədilər və daha təkrâr èyləmədilər

26*və orduda iki kişi qalmış idi birinin adı Eldad və ikincinin adı Mədâd və rux oların üstündə də sâkin olub olar yazılımlardən idilər ammâ çadırı çıxmış idilər və olar da orada növbət èylədilər

27*və bir cavân yüyürüb Musaya xabər vərib dèdi ki Əldad və Mədâd orduda növbət èylərlər

28*və Musanın müntəxiblərindən olan nökəri Yeşu'a ibn-i Nun cavâb vərib dèdi ki ey ağâm Musa oları mən' èyle

29*və Musa ona dèdi ki âyâ mənim üçin sən gayrat çekərsin və kaşğı Rəbbin tamâm qavmə növbət èyləyə idi ki RƏBB öz ruxunu oların üstündə vərə idi

30*və Musa özü və İsrâ'elin şeyxləri orduya çəkildilər

31*və RƏBB tərəfindən bir yəl gəlib dəryâdan bildircinlar gətirdi və bir günlük yol bu tərəfdən və bir günlük yol o tərəfdən iki zər'â qədər yərdən uca ordugâhın ətrəfinə tökdü

32*və qavm qalxıb tamâm o günü və tamâm gecəni və tamâm sabâhi günü bildircinlar yağıdlar az yağan on homər yağıdı və oları özləri üçin ordugâhın ətrəfində sərdilər

33*ət oların dişlərinin arasında olub hələ çinəməmiş Rəbbin ǵazabı qavmin üstündə alışdı və RƏBB qavmdən çox böyük qırqın ilə qayırıldı

34*və o yərin adını Qivrot-Hətt'əva qoydular çünkü arzulı qövmi orada defn èylədilər

35*Qivrot-Hətt'əvadan qavm Xasərota köçüb Xasərotda qaldılar

On ikinci bâb

1*və Məryəm Hârûn-inən Musa-inən onun aldığı Habəşî 'övrət xüsüsində danışdilar çünkü Habəşî 'övrət almış idi

2*və dədilər RƏBB məğər yalqız Musa vâsıtati-inən danışır ∞

آیا بزم و ساطع این ده داشم و رب اشندی ^۳ و موسی بر بوزن ^۴ اولان های آدم‌لدن
چو خ ارتن حلم بر آدم ایدی ^۴ و ناکاه رب موسی و هارون و مریم دیدیکه اوچز ده
چیخون جماعت چادریه واوجی ده چیخدیلر ^۵ و رب بلوط ستونی اینین ینوب چادرن
قابوسن دوردی و هارون اینن مریمی جاغردی واولر چیخدیلر ^۶ و دیدی سوزلری
اشیدون اکرسزده بر پیغمبر اولسه من رب اوزی اونه رویاده کوستررم واونن اینن
بی خوده دانشم ^۷ اما بنده موسی اینن بیله دکل او من تمام ایومه امین در ^۸ من اونن
اینن بوز به بوز واشکار دانشم و نه که روز اینن واورین بخیلی سنه باخر و سزنه ایچون
بنده موسی تن ضدن داشته قور خذز ^۹ و رین غضی اولرن اوستنه آشوب کندی
۱. و بلوط چادرن اوستندن چکلای و بردن کور دیلر که مریم قار کیمی بر صلی در
و هارون مریم پا خوب کور دیکه بر صلی در ^{۱۰} و هارون موسی به دیدیکه بالوارم ای
اتام احقان ایلیوب ایشدیکنر کاهن بلاستی اوستعزه کورمه ^{۱۱} امان آنا رحمدن
چیخانک اتنن بارسی تلف اولان اولی کیمی اوللاسون ^{۱۲} و موسی ریه فریاد ایلیوب
دیدیکه امان بالله بالوارم اووه شنا ویر ^{۱۳} و رب موسی به دیدیکه اکر اتاسی بوزینه
نوکرمش اولسه ایدی آیا بیدی کون اوتانز ابدی پس بیدی کون اردوکاهدن خارج
اولسون و صوره ملحن اولسون ^{۱۴} و مریم بیدی کون اردودن خارجه فالدی و مریم
ملحن اولکه کیمین قوم کوچمدی ^{۱۵} و صوره قوم حصیر و ندن کوچوب فاران بیابانن
دوشیدیلر

اون اوچنجی باب

او رب موسی اینن دانشوب دیدیکه ^{۱۶} سن آدمار کوندر که کمان دیارینی که من
بني اسرائیله و پرده حکم نجس ایلسونلر هر بر سبطدن او جاقلنده سرور اولانلردن
کوندرون ^{۱۷} و موسی اولری فاران بیابانندن رین فرمانه کوره کوندردی اولرن هامیسی
بني اسرائیل ده سرور آدمار ایدیلر ^{۱۸} و آدلری بولدر روئین سبطدن شموع این زکور
^{۱۹} شمعون سبطندن شفات این حوری ^{۲۰} یهودا سبطندن کالب این بفتحه ^{۲۱} یساکار

âyâ bizim bizim vâsîtatımız-inən də danışmir və RƏBB eşitdi

3*və Musa yeryüzündə olan hamı âdamlardan çox artıq halîm bir âdam idi

4*və nâ-gâh RƏBB Musa Hârûn və Məryəm dədi ki üçüz də çıxın camâ^c at çadırına və üçü də çıxdılar

5*və RƏBB bulut sütunu-inən ínib çadırın qapısında durdu və Hârûn və Məryəmi çağırdı və olar çıxdılar

6*və dədi sözlərmi işidib əğər siz də bir peygəmbər olsa mən RƏBB özümü ona rüyâda göstərərəm və onun-inən yuxuda danışırəm

7*amâ bəndəm Musa-inən bələ dəgil o mənim tamâm evimdə əmîndir

8*mən onun-inən yüz bə yüz və âşikâr danışırım və nə ki rumûz-inən və RƏBBin təcəllisinə baxır və siz nə için bəndəm Musanın zaddında danışmağa qorxmadız

9*və RƏBBin gəzabı olarin üstündə alışib getdi

10*və bulut çadırın üstündən çəkildi və birdən gördülər ki Məryəm kar-kimi barslıdır və Hârûn Məryəmə baxıb gördü ki barslıdır

11*və Hârûn Musaya dədi ki yalvarırm éy atam axmaqlıq éyləyib işlədiğimiz günâhin bəlâsını üstümüze gətirmə

12*aman ana raxmindən çıxanda ətinin yarası tələf olan ölü-kimi olmasın

13*və Musa RƏBBə fəryâd éyləyib dədi ki amâm yâ Allah yalvarırm ona şifâ vər

14*və RƏBB Musaya dədi ki əğər atası yüzünə tükürmiş olsa idi âyâ yeddi gün utanmaz idi pəs yeddi gün ordugâhdan xâric olsun və sora mülxaq olsun

15*və Məryəm yeddi gün ordudan xâricdə qaldı və Məryəm mülxaq olana-kimin qavm göçmədi

16*və sora qavm Həseyrutdan göçüb Fərâن bəyâbanında düşədilər

On üçüncü bâb

1*və RƏBB Musa-inən danışib dədi ki

2*sən âdamlar göndər ki Kən^cân diyârını ki mən bən-i İsrâ’élə vərəcəğim təcəssis eyləsinlər hər bir sıbtan ocaqlarına sürur olanlardan göndərin

3*və Mûsâ oları Fərân bəyâbanından RƏBB fərmânına görə göndərdi olarin hamısı bən-i İsrâ’eldə sərur âdamlar idilər

4*və adları bulardır Ru’bən sıbtindən Şamu^c ibn-i Zəqqur

5*və Şəm^c un sıbtindən Şafat ibn-i Xuri

6*Yəhuda sıbtindən Kalib ibn-i Yufənna

7*Yəsakir ∞

سبطندين بحال ابن يوسف ^۸ افرايم سبطندين هوشع ابن نون ^۹ بنيامين سبطندين
 ماطي ابن رافو ^{۱۰} زبیلون سبطندين جديشيل ابن سودي ^{۱۱} يوسف سبطندين بعن
 بنسهون سبطندين جدي ابن سوسى ^{۱۲} دان سبطندين عبيشيل ابن جمل ^{۱۳} اشير
 سبطندين ستور ابن ميكائيل ^{۱۴} نفتالي سبطندين نحمي ابن وفى ^{۱۵} جاد سبطندين
 جاويشل ابن ماکى ^{۱۶} بو او آدملن آدلري در که موسى اولري کعآن دباريني نجسس
 ايلمكه کوندردي وموسى هوشع ابن نون آدبى يوش قويدى ^{۱۷} وموسى اولري کعآن
 دباريني نجسس ايلمكه کوندروب اولره ديدبکه بورادن يله کعآن جنوب طرفه
 کيدوب داغه چىفرسز ^{۱۸} او او دباره با خارسز که نىجه در وھد اوئى ساكن اولان قوم
 آيا قونلى در ويما ضعبف در آز در ويما چوخ در ^{۱۹} او او نىجه ير در که اوئى ساكن
 او لور آيا بخشى در ويما پىس در ويما شهرلر نىجه در که او اولرده ساكن او لور آيا
 چادرلرده درلر وباكه قلعه لرده ^{۲۰} وبر نىجه در مخصوصلداردر ويما آرىق در آيا چىدە
 آگاج وار يا چوخ وجسارلىنوب او يرن ميومنىت كونرون واو کونلرده او زونىن
 نورپىن کونلردى ايدى ^{۲۱} واولر کيدوب صين چولىدىن حات بولى اين راحوه کنه
 كېمەن ديارى نجسس ايلدبلر ^{۲۲} وجنوب طرفه چىخوب حروبه قدر كلدبلر وعنى
 اوغللرلى اخيمان وشىشاي وتنلائى اوراده ايدبلر وحرروف مصرين صوعن شهرىدىن
 يدى ايل اوئل بنا او لىنىش ايدى ^{۲۳} واولر اشکول درمهن كېمەن كلدبلر واورادن
 او زور صاخىي اين بى بوداق كسدبلر واونى ايکى كشى بى عاصا ابن آيادبلر وھد
 نارلىدىن وانجىرلىدىن كونردبلر ^{۲۴} او بى اشکول درمى ديدبلر او صالحىدىن او تى که
 بى اسرائىل اوئى اورادن كىشى ايدبلر ^{۲۵} وبرى نجسس ايلبوب قرغى كوندىن صوره
 مراجعت ايلدبلر ^{۲۶} وروانه اولوب موسى وهارون ونمam بى اسرائىل جماعتن باته
 فاران يىابانه قدىسە كلدبلر واولره ونمam جماعته خىركوروب او ديارن ميومنى دە
 كوكىستىردىبلر ^{۲۷} واونه نقل ايلبوب ديدبلر که بى کوندردىكىر دباره كىدك وپىرسى
 اوئى سود اين بال آخر بوده اوئى ميومنى در ^{۲۸} اما او ديارده ساكن اولان قوم
 قونلى در وشهرلى يپوك قلعه لردر وھد عنق اوغللرلىي اوراده كوردىك ^{۲۹} او ديارن

sibtindən Yəqəl ibn-i Yusif 8*Əfraim sibtindən Huşə ibn-i Nun
 9*və Binyāmin sibtindən Falti ibn-i Rafu
 10*Zəbulun sibtindən Qəddail ibn-i Sudi
 11*Yusif sibtindən ya'nî Mənəssənin sibtindən Qiddi ibn-i Susi
 12*Dən sibtindən 'Əmail ibn-i Cəmali
 13*Aşır sibtindən Sətûr ibn-i Mikâ'ıl
 14*Naftali sibtindən Nəhbi ibn-i Vöfsi
 15*Câd sibtindən Cai'l ibn-i Məkî 16*bu o âdamların adlarıdır ki Mûsâ öläri Ken'ân
 diyârını təcəssüs eyləməğə göndərdi və Mûsâ Hoşə' ibn Nûnum adını Yeşû' qoydu
 17*və Mûsâ öläri Ken'ân diyârını təcəssüs eyləməğə göndərib ölara dədi ki buradan
 belə Ken'ânın cənub tərafına gidib dağa çıxarsız
 18*və o diyâra baxarsız ki nicədir və həm də onda sâkin olan qavm âyâ quvvətlidir
 və yâ za 'ifdir azdır və yâ çoxdur
 19*və o necə yerdir ki onda sâkin olur âyâ yaxşıdır və yâ pisdir və o şəhərlər nicədir
 ki o olarda sâkin olur âyâ çadırlardadırlar və yâ ki kal'alarda
 20*və yer necədir mahsûldârdır və yâ âriqdir âyâ içində ağac var yâ yox və cesâret-
 lenib o yerin meyvesinden getirin və o günlərdə üzümün növbərinin günləri idi
 21*və olar gidib Sîn çölündən Xamât yolu-inən Rexova gelənə-kimin diyârı təcəssüs
 eylədilər 22*və cənub tarafına çıxıb Həbruna qədər gəldilər və Anaq oğulları Aximan
 və Şışay və Talmay orada idilər və Həbrun Misirin Soan şəhərindən yeddi il əvvəl
 binâ olunmuş idi 23*və olar Eşkol dərəsinə kimin getdilər və oradan üzüm salxımı-
 inən bir budaq kəstilər və onu iki kişi bir 'asâ-inən apardılar və həm də nârlardan və
 əncirlərdən gətirdilər
 24*və o yerə Eşkol dərəsi dədilər o salxımdan ötürü ki bən-i İsrâ'él onu oradan kəsmiş
 idilər
 25*və yeri təcəssüs eyləyib qırx gündən sora mürâca 'ât éylədilər
 26*və rəvânə olub Mûsâ və Hârûn və tâmâm bən-i İsrâ'él camâ'atının yanına Fəran
 bəyâbanına Qadeşə gəldilər və olara və tamâm camâ'atə xəber gətirib o diyârin
 meyvəsini də göstərdilər
 27*və ona nakl əyləyib dədilər ki bizi göndərdigiz diyâra gətdik və be-dürüstî onda
 sûd-inən bal axar və bu da onun meyvəsidir
 28*və amâ o diyârda sâkin olan qavm quvvətlidir və şəhərləri böyük qal'alardır və
 həm də 'Anaq oğullarını orada gördük
 29*o diyârin ∞

جنوبند عالق ساکن اولور و جئی و بیوسی و اموری داغن ساکن در و کنالی لرده درین کارنه واردنه یاننه ساکن اولور ۲۰ و کالب موسی نن یاننه قوی ساکت ایلیوب دیدیکه بز بخاری چنوب او بری ضبط ایلر چونکه بزاونه غالب کارکه ۲۱ اما اوتن این کیدن آدمه دیدیلر که بز او قومن اوستنه کسکه قادر دکل ایک چونکه اولر بزدن قونلی درلر ۲۲ او تجسس ایلدیکلری دیارن بد خبرینی چیخاردوپ بنی اسرائیله دیر ایدیلر که او تجسس ایلمک ایچون ایچندن کچدیکمز دیار او ز ساکلرینی تلف ایلر و اون ایچنه کوردیکمز قومن هامیسی بولی آدمه درلر ۲۳ واوراده پهلوانلردن بنی عنق پهلوانلری کوردک و بزاوز نظرمزده چکرنکه کمی اولوب اولرن نظرن ده یهه ایدک

اون دردنجی باب

اونام جماعت سسلرینی قالخزوپ فریاد ایلدیلر و قوم او کیجه آگلادی ۲ و نام بنی اسرائیل موسی این هاروندن کله مند اولوب نامر جماعت اولره دیر ایدیلر کاشکی مصرا دیارنه اولش اوله ایدک و با کاش بو چولن اوله ایدک ۳ و نه ایچون رب بزی بو دباره کوردی که بز قلخ این دوشوب عورتلر مز این او شاقلمز غارت اولسونلر آیا بزم ایچون بخشی اولماز که مصرا دونک ۴ و بربرینه دیر ایدیلر بر رئیس نصب ایلیوب مصرا دونک ۵ و موسی این هارون بنی اسرائیل جماعتنم تمام جمهورین قباغنه بوزلرین اوستنه دوشوب ۶ و دیاری تجسس ایلینلردن بوشع این نون و کالب این بفونه او ز پالارلرینی برتوب ۷ بنی اسرائیل نام جماعته این دانشوب دیدیلر که او تجسس ایلمک ایچندن کچدیکمز دیار جوخ چوخ بخشی بر دیار در ۸ آکر رین رضاسی بزم این اولسه بزی بو دیاره آپار و اونی بزه و بر بر ایله دیاریکه سود این بال آخر ۹ انبعی که ربه عصیان ایلیون و سزده او دیارن قومدن قورخیبون چونکه اولر بزم خوراکمز درلر اولرن بورکری او زلرندن کیدو بدر و رب بزم این در اولردن فورخیبون ۱۰ اونام جماعت ایستر ایدی که اولری سنکار ایلسون و رین جلالی

cənûbunda 'Amələq sâkin olur Hettî və Yəbusî və Amorî dağda sâkindir və Kən'ân-lilar da dəryânın kənârında və ordunun yanında sâkin olur

30*və Kaləb Mûsânın yanında qavmı sâkit èyləyib dèdi ki biz yuxarı çıxıb o yeri zabit èylərək çünki biz ona gâlib gelirək

31*amâ onun-inən gidən adamlar dèdilər ki biz o qavmin üstünə gitməgə kâdir dəgiliz çünki olar bizdən qüvvətlidirlər

32*və o təcəssüs eylədikləri diyârin bəd habərini çıxardıb bən-i İsrâ'élə dér idilər ki o təcəssüs èyləmək içindən gəctiğimiz diyâr öz sâkinlərini tələf èylər və onun içində gördüğümüz qavmin hâmisi böylə âdamlardırlar

33*və orada pəhləvânlardan bən-i 'Anaq pəhləvânları gördük və biz öz nəzərimizdə çeyirtkə kimi olub oların nazarında da bələ idik

on dördüncü bâb

1*və tamâm camâ'at səslərini qalxızıb fəryâd èylədilər və qavm o gecə ağladı

2*və tamâm bən-i İsrâ'él Mûsâ-inən Hârûndan kəlâmənd olub tamâm camâ'at olara dér idilər kəşki Misir diyârında ölmüş olsa idik və yâ kəs bu çöldə ölü idik

3*və nə için RƏBB bizi bu diyara gətirdi ki biz qılınç-inən düşüb 'avrətlərimiz-inən uşaqlarımız gârət olsunlar âyâ bizim için yaxşı olmaz ki Misirə dönək

4*və birbirinə dér idilər bir rə'is nasb eyləyib Misirə dönək

5*və Mûsâ-inən Hârûn bən-i İsrâ'él camâ'atinin tamâm cumhûrının qabâğında yüzlərinin üstünə düşüb

6*və diyârı təcəssüs eyləyənlərdən Yesû' ibn-i Nûn və Kâləb ibn-i Yefünnə öz pâltarlarını yırtıb

7*bən-i İsrâ'elin tamâm camâ'ati-inən danışıb dèdilər ki o təcəssüs èyləməgə içindən kəcdiğimiz diyâr çox yaxşı bir diyârdır

8*əğər RƏBBin rızası bizim-inən olsa bizi bu diyâra aparır və onu bizə vərir bir ilə diyârıña sùd-inən bal axar

9*ancaq ki RƏBBE 'üsyân eyləməyin və siz də o diyârin qavmindən qorxmayın çünki olar bizim xorağımızdır oların yürəkləri özlərindən gidipdir və RƏBB bizim-inəndir olardan qorzmayın

10*və tamâm camâ'at istər idi ki oları səngsâr èyləsin və RƏBBin cəlâli ∞

جماعت چادرنده نام بني اسرائيله کورندی ۱۱ او رب موسى به ديد يكده و فقه کيمين
بو قوم مني خوار کوره جذکر ونه و فقه کيمين او ايجازنده اجرا ايلديكم نام علامتار
ايجون منه اينانه جقدر ۱۲ من اولري طاعون اين او روب هلاك اليه جكم و سى
اولردن قوتلى ويوك بر طایفه اليه جكم ۱۳ و موسى ربه ديد يك آنک مصرلى لر اشیدرلر
که سن اوز قونك اين بو قوى او نن ايجندن چخارندون ۱۴ او بودبارن ساکلرنه
ديرلر چون اولر اشیدو بدرلر که با رب سن بو ملن ايجند سن و با رب سن بوز به
بوز کورنور سن و سلن بلوطک اولرن اوستنده دورر و سن کوندوز بلوط ستوى اين
و كيمعه اود ستوى اين او لرن قباغند کدرسن ۱۵ پس سن بو قوى بر جه آدم کيمى
اولدرنده او سلن شهرنگي اشیدن طابنه لر ديرلر که ۱۶ از بس که رب بو قوى او دياره
آپار مغه مقدار او مادى که اولره آند اين و عن ايلمش ايدي پس او لري چولك هلاك
ايلدى ۱۷ اما ايتدى آفامن قونى چوخالسون نيمجه که داشوب ديبو سن که ۱۸ رين
غضبي کچع کلور و رجنى چوخ در و کاه و عصيان عنو ايلين در اما کاهکاري اصلا
يکناه ايلز و آنالرن کاهنى او غللردن او جنجي و در دنجي طنه به کيمين طلب ايلار
۱۹ اتنا ايلرم او ز يوك مرحمته موافق بو قومن کاهنى عنو ايله نيمجه که مصردن بورا به
کيمين بو قومه عنو ايلوب سن ۲۰ او رب ديدى سن سوزکه کوره عنو ايلدم ۲۱ اما من
حیاهه آند او لسون که رين جلالی نام عالي دولدره جقدر ۲۲ که او آدملن هامي
که من جلالی ومصرده ويابانه ايلديكم علامتاری کورروب و مني بو در ايتدى اون
دفعه تغريه ايلوب سوزى اشندرلر ۲۳ او لر او آنالرنه آند اين و عن ايلديكم ديارى
کورميه جذکرلر و هن مني خوار کورنلن هامي او ق کورميه جذکرلر ۲۴ اما چونکه من
پندم کالبده بر او زکه روح او بندن او نزى او منه تماماً اطاعت ايلوبدر پس من ده
اونى او دياره آپاره جغم که او را به کدر و اون ذرېي او وارت اولاچى در
۲۵ و غالقى لر و كعالي لر درده ساكن درلر صباح دونوب قرمى در با بولى اين
يابانه کوچون ۲۶ او رب موسى و هارون اين داشوب ديد يك ۲۷ و فقه کيمين
من بو بد جماعته که مدن کله ايلر دايام بني اسرائيل مدن ايلديکلرى كله مدن لکلرنى

camâ’at çadırında tamâm bən-i İsrâ’élə göründü

11*və RƏBB Mûsâya dedi ki nə vaxda-kimin bu qavm məni hör görəcəkdir və nə vaxda-kimin o içlərində icrâ eylədiğim tamâm ‘alâmətlər için Mənə inânmayacaqdır
12*Mən oları tâ’ün-inən urub həlâk eyləyəcəğim və səni olardan quvvətli və böyük tâ’ife eyləyəcəğim

13*və Mûsâ RƏBBə dedi ki önda Misirlilər eşidirlər ki sən öz quvvətiñ-inən bu qavmı onun içindən çıxartdın

14*və bu diyârin sâkinlərinə dərlər çün olar eşidibdirler ki yâ RƏBB Sən bu millətin içində Sən və yâ RƏBB Sən üz-bə-üz görünürsün və Sənin bulutuñ oların üstündə durur və Sən gündüz bulut sütunuñ-inən və gəcə od sütunuñ-inən oların qabağında gedirsən

15*pəs Sən bu qövmi bircə âdam-kimi öldürəndə o Sənin şöhrətiñi eşidən tâ’ifələr dərlər ki

16*əz pəs ki RƏBB bu qavmı o diyâra aparmağa muktədir olmadı ki olara and-inən və ‘d eyləmiş idi pəs oları çöldə həlâk eylədi

17*amâ indi ağâmin quvvəti çoxalsın nicə ki dânuşib dəyibsin ki

18*RƏBBin ǵazabı gəç gəlir və rahməti çoxdur və günâh və ‘esŷān ‘afv eyləyəndir amâ günâhları aslâ bi-günâh eyləməz və ataların günâhını oğullardan üçüncü və dördüncü tabaqaya-kimin taləb eylər

19*təmənnâ eylərim öz böyük mərhamətiñə muvâfiq bu qavmin günâhını ‘afv eylə nəcə ki Misirdən buraya-kimin bu qavma ‘afv eyləyibsin

20*və RƏBB dədi sənin sözüñə görə ‘afv eylədim

21*və amâ mənim hayâtma and olsun ki RƏBBin cəlâli tamâm ‘aləmi dolduracaqdır

22*ki o adamların hamisi ki cəlâlimi və Misirdə və bəyâbanda eylədiğim ‘əlâmətləri görüb və Məni bu dur indi on dəfə təcribe eyləyib sözümü eşitmirlər

23*olar o atalarına and-inən və ‘d eylədiğim diyârı görməyəcəkdirler və həm də məni hör görənlərin xamısı Onu görməyəcəkdirler

24*amâ çünkü Mənim bəndəm Kaleb də bir özünə ruh olmaqdan ötürü O Mənə tamâmən itâ’et eyləyibdir pəs Mən də Onu o diyâra aparacağım ki oraya gidər və Onun zürriyəti Ona vâris olacaqdır

25*və Amaleqlilər və Kən’ânlılar dərədə sâkindirlər sabâh dönüb Qırmızı dəryâ yoluñ-inən bəyâbana göçün

26*və RƏBB Mûsâ və Hârûn-inən danışib dədi ki

27*nə vaxta-kimin Mən bu bəd cəmâ’atə ki Məndən gələ eylərlər dayanam bən-i İsrâ’elin Məndən eylədikləri gələməndliliklərini ∞

اششم ۲۸ اولره دی حیانه آند اولسون که دیر رب که هان من قولاقلمه دیدیکر
 کیمی سره ایله جم ۲۹ لاشهرز بو بیابانه دوشجهکدر و سزن های حسابلرزه کوره
 سزن صالحملرز ایکری یاشندن و بوخاری که سرمندن کله ایلدز ۳۰ هرگز او دیاره
 کبرمه جکسز که سزی اوراده ساکن ایندرمکه المی فاوزیوب آند ایچدم کالب این بفونه
 و بوضع این نوندن سوای ۳۱ وا او شاقفرز ده که دیدز اولر غارت اولادج درل من
 اولری آیاره جنم واولر بیله جکدرلر او دیاری که سز اونی خوار کوردز ۳۲ اما سزن
 او زن لاشهری بو چولن دوشجهکدرلر ۳۳ و سزن او غللرز قرخ ایل چولن سرکردان
 فالوب تا سزن لاشهرز بیابانه دوشوب قورنارانه کیمین اولر سزن زنالرزن کاهنی
 چکه جکدرلر ۳۴ او دیاری قرخ کون تجسس ایلدیکر حسابه موافق هر بر کون ایچون
 بر ایل حسابیدن اوز کاههزی قرخ ایل چکچک و بیله جکسز که نزک ایلمش ۳۵ من
 رب بونی دانشدم بو منه فارشو اجتماع ایلين جماعتن هامیسته البته بولری اجرا ایله جم
 اولر بو چولن و بوراده قرلوب اوله جکدرلر ۳۶ وا او آدملریکه موسی اولری او دیاری
 تجسس ایلمکه کوندروب مراجعت ایلدیلر واون خصوصنک تمام جماعتن یانده کله
 ایلیوب او دیارن اوستند یان خبر چیخارندیلر ۳۷ او دیارن یان خبرینی چیخاردان آدم لر
 رین حضورنک بلاهه کلوب اولدیلر ۳۸ اما بوضع این نون و کالب این بفونه او آدملن
 جمله سدن صاغ فالدیلر که او دیاری تجسس ایلمکه کمش ایدیلر ۳۹ و موسی بو
 کلاملری بنی اسرائیل هامیسته دیدی و خلف ده چوچ غمکین اولدی ۴۰ و سعدن
 فالغوب داغن باشه چیخدیلر که باخ بودربز او بره چیخرق که رب دیوبدر چونکه
 بز کاه ایلک ۴۱ و موسی دیدی نه ایچون رین کلامندن تجاوز ایلسز بو سره میسر
 او میاز ۴۲ بوخاری چیخیبون چونکه رب سزن ایچزده دکل در که دشمنلر زن قباغنه
 اورلیه سر ۴۳ چونکه عالقلی لر و کعنانی لر اوراده سزن قباغزده در و سر قلچ این
 دوشیز چونکه رین اطاعنندن دوندیکر ایچون رب ده سزن این او لیه جقدر ۴۴ اما
 اول اصرار ایلیوب داغن باشه چیخدیلر لیکت رین عهدین صندوغي و موسی

esitmişəm

28*və olara də həyâtıma and olsun ki dér RƏBB ki həmən Mənim qulaqlarımı
dədiğiz-kimi sizə éyləyəcəğəm

29*və Lâşələriniz bu bəyâbanda düşəcəkdir və sizin xamı hisâblarza görə sizin sa-
yılmışlarınız iğirmi yaşından və yuxarı ki siz Məbdən gələ eylədiz

30*və hərkəs o diyâra girməyəcəksiz ki sizi orada sâkin ettirməğə əlimi qâvuzyib
and içtim Kâləb ibn-i Yəfünə və Yəşü' ibn-i Nündan suvây

31*və o uşâqlarız da ki dədiz olar gârət olacaqdırlar Mən oları aparacağım və olar
biləcəkdirlər o diyâri ki siz onu hör gördünüz

32*amâ sizin özütün lâşələri bu çöldə düşəcəkdirlər

33*və sizin oğullarız qırx il çöldə sərkərdən qalıb tâ sizin lâşələriz bəyâbanda düşüb
qurtarana-kimin olar sizin zinâlarzin günâhını çəkəcəkdirler

34*o diyâri qırx gün təcəssüs eylədiñiz həsâba muvâfiq hər bir gün için bir il
həsâbindən öz günâhlarrı qırx il çəkəcək və biləcəksiz ki tərk éyləmişəm

35*Mən RƏBB bunu danışdım bu mənə qarşı icimâ' éyləyən cəma 'ətin hamısına
əlbət buları icrâ eyləyəcəğəm olar bu çöldə və burada qırılıb öləcəkdirler 36*və o
adamları ki Musa oları diyâri təcessüs eyləməğə göndərib mürâca'at eylədirər və onun
hususunda tamâm cəma 'ətin yanında gələ éyləyib o diyârin üstündə yamân xəbər ci-
xardılar 37*o diyârin yamân xəbərini çıxardan adamlar RƏBBin huzurunda bələya
gəlib öldülər 38*amâ Yeşu'a ibn-i Nun və Kaleb ibn-i Yefunne o adamların cüm-
ləsindən sağ qaldılar ki o diyâri təcessüs eyləməğə getmiş idilər 39*və Mûsa bu
kəlamları bən-i İsrâ' elin hamısına dedi və xalq da çox qəmgin oldu 40*və səhər qalxıb
dağın başına çıxdılar ki bax budur biz o yerə çıxaraq ki RƏBB dəyibdir çünkü biz
günâh eylədik 41*və Mûsa dədi nə üçün RƏBBin kəlamından təcâvüz eylərsiz bu size
müyəssər olmaz 42*yuxarı çıxmayıñ çünkü RƏBB sizin içizdə dəğildir ki düşmən-
lərinizin qabağında urulmayasız 43*çünki Amaleqlilər və Kən'anlılar orada sizin qa-
bağızdadır və siz qılınç-inən düşərsiz çünkü RƏBBin itâ 'atından döndüñüz üçün RƏBB
də sizin-inən olmayıacaqdır 44*amâ olar ısrâr eyləyib dağın başına çıxdılar lakin
RƏBBin 'Əhdinin sandığı və Musa ∞

اردوکاهن ایمجدن قملدانگدبلر ۴۵ و عمالقی لر این کعنالی لروهند او داغنه ساکن
اولانلر انوب اولری قیره قیره حرمایه قدر اولری منهزم البدبلر

اون بشنجی باب

اورب موسی این داشنوب دیدیکه ۲۳ بی اسرائیل این داشنوب اولره دیدمن
که سزا او دیاره کیرننه که ساکن اولغز ایچون من اونی سزه و پر و جمک ۲۴ آکر ایسته سز
که ریه بر ندر و با بر ارادت فربانی و با پیرام لرزده بر معرفه و با بر ذیجه اولان اودلی
فربان ایله سز که ریه خوش رایجه اولنی ایچون مالدن و با قویوندن فربان تخدمه سز
۴ فربان کمورن اوز فربانی ریه نفریب ایلسون چورک فربانی بر ربع هین باع این
بوغریش بر عشر خالص اون کمورسون ۵ و معرفه و با ذیجه اولان بر قوبونه مشروبات
ایچون بر ربع هین شراب کمورسون ۶ و با بر قوچه بر ثلث هین باع این بوغریش
ایکی عشر خالص اون چورک فربانی نفریب ایله سن ۷ و مشروبات ایچون ریه خوش
رایجه اولنگه بر ثلث هین شراب نفریب ایله سن ۸ و آکر ریه ندر اداسی ایچون و با
سلامت فربانی بر اوکوز معرفه و با ذیجه کمورسون ۹ اوونه او اوکوز این پله بارم هین
باع این بوغریش اوج عشر خالص اون چورک فربانی کمورسون ۱۰ و مشروبات
ایچون بارم هین شراب کمورسون بوریه خوش رایحه اولی فربان در ۱۱ بر اوکوز
و بر قوچه و بر قوبون و بر کجی ایچون کرک پله اجرا اولسون ۱۲ نیچه منی که فربان
کمورسز کرک اولرن حسابه کوره هر بر پنه پله ایله سز ۱۳ هر بر پنه ریه خوش
رایحه اولی فربان کمورننه کرک پله ایلسون ۱۴ و با پاتزده غریب اولان بر غرب
و با سزن عصر لرزده آرالرزده ساکن اولان بر کسے ریه خوش رایحه اولی فربان
ایله نین کرک نیجه که سز ایله سز ایله ایلسون ۱۵ ای جماعت سزن ایچون و غربت کش
غريب ایچون قانون بر در رین حضورننه سزانین غریبین حالی بر ابر اولن سز
عصر لرزده کرک ابدی قانون اولسون ۱۶ اسزن ایچون و آرالرزده غربت کش غريب
ایچون قانون بر و قاعده بر در ۱۷ اورب موسی این داشنوب دیدیکه ۱۸ بی اسرائیل

ordugâhin içindən qımlıdanmadılar 45*və ‘Amaleqlilər-inən Kən’ anlılar və həm də o dağda sâkin olanlar enib oları qıra qıra Xormaya qədər oları münhəzim éylədilər

On beşinci bâb

1*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 2*bən-i İsrâ’él-inən danışıb olara dəyəsən ki siz o diyâra girəndə ki sâkin olmâğız üçün Mən onu sizə verəcəğim 3*əğər istəyəsiz ki RƏBBə bir nəzir və yâ bir iradət qurbâni və yâ bir bayrâminizda bir mahruqə və yâ bir zəbihə olan odlu qurbân eyləyəsiz ki RƏBBə xoş râ’ iha olmaq üçün maldan və yâ qoyundan qurbân keçirdəsiz 4*qurbân gətirən öz qurbânını RƏBBə taqrîb éyləsin çörək qurbânını bir rib’ a hîn yağı-inən yoğrulmuş bir ‘aşər hâlis un gətirsin 5*və mahruqə və yâ zəbihə olan bir qoyuna məşrubat üçün bir rib’ a hîn şərâb gətiresin 6*və yâ bir qoça bir tələs hîn yağı-inən yoğrulmuş iki ‘aşər hâlis un çörək qurbâni taqrîb eyləsin 7*və məşrubat üçün RƏBBə hoş râ’ iha olmaqa bir tələs hîn şərâb taqrîb eyləsin 8*və əgər RƏBBə nəzir ədası üçün və yâ səlâmət qurbâni bir öküz mahruqə və yâ zəbihə gətiresin 9*və onda o öküz-inən bələ yarımlı hîn yağı-inən yoğrulmuş üç ‘aşər hâlis un çörək qurbâni gətiresin 10*və məşrubat üçün yarımlı hîn şərâb gətiresin bu RƏBBə hoş râ’ ihalı odlu qurbândır 11*bir öküzə və bir qoça və bir qoyun və bir keçi üçün gərək bələ icrâ olunsun 12*nəcəsini ki qurbân gətiresiz gərək olarin həsâbına görə hər birinə bələ eyləyəsiz 13*hər bir yərli RƏBBə hoş râ’ ihalı odlu qurbân gətirəndə gərək bələ éyləsin 14*və yâ yanızda qarîb olan bir qarîb və yâ sizin ‘asırlarınızda aralarızda sâkin olan bir kimsə RƏBBə hoş râ’ ihalı bir odlu qurbân eyləyəndə gərək nəcə ki siz éylərsiz eylə eyləsin 15*ey cəmâ’et sizin üçün və qurbət kişi qarîb üçün qanun birdir RƏBBin huzurunda siz-inən qarîbin hâli bərâbər olmaq sizin ‘asırlarınızda gərək ebedî qanun olsun 16*sizin üçün və aralarızda qurbət kişi qarîb üçün qanun bir və qâidə birdir 17*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 18*bən-i İsrâ’él ∞

این دانشوب اولره دیه سن که وقیکه سزا او دیاره کله سز که من سزی او را به آپارتم
 ۱۹ ایله که او دیارن چور کدن بذریه رفعیه هدیه سن پخرده سز ۲۰ خمیرزن اولندن
 بر کرده چورک رفعیه قربانی کثوره سن خرمن رفعیه سی کیمی اونی هدیه ایله سن
 ۲۱ او ز خمیرلرزن اولندن ره او ز نسللرزده رفعیه ویره سز ۲۲ واکر سهو ابیوب بو
 امرلرن هایسنسی اجرا ایله سز که رب موسی به دیوبدر ۲۳ یعنی رین موسی و ساطنی
 این سره امر ایلدیکن هامیسی رین امر ایلدیکی کوندن تا سزن نسللرزه کیمین
 ۲۴ آکر جماعتن کوزندن مخفی اولوب سهو با بر زاد واقع اولسه اوونه تمام جماعت بر دانه
 جاهل جونکه ره خوش رایجه اولیغه عرقه و قاعده به کوره اونن چورک قربانی
 و مشروباتی و کاه قربانی ایچون بر ارجح کجی قربان ایلسونلر ۲۵ و کاهن بنی اسرائیل
 تمام جماعتن اوتی کفارت ابیوب اولره عنو اولادج در جونکه او سهو با اولوبدر
 واولراز قربانلرینی ره او دلی قربان واوزلرین سهوندن اوتی او زلرین کاه قربانی
 رین حضوریه کتورسونلر ۲۶ و بنی اسرائیل تمام جماعته و آرالر زده ساکن اولان
 غریبه عنو اولادج در جونکه تمام قوم سهوده ایدی ۲۷ و آکر بر شخص سهو با کاه ابلسه
 اوونه او ز کاهندن اوتی بر ایلک بر کجی کاه قربانی کتورسون ۲۸ و کاهن رین
 حضورنک او سهو با کاه ایلین شخص ایچون او نه کفارت اولندن اوتی کفارت
 ایلسون واونه عنو اولادج در ۲۹ و بنی اسرائیلندن بری اولانه و آرالر زده غربت کش
 غریبه سهو قربانی کجنه سزن ایچون فانوت بردر ۳۰ اما او شخص که قصدنا
 ایسه خواه بری اولسون خواه غرب او کیمسه رسی بی حرمت ایلمش اولور و او
 شخص کرک او ز قومن ایچدن قطع اولسون ۳۱ چونکه رین کلامنی خوار کورو بدر
 واونه امر بنی صندر و بدر او شخص کرک قطع اولسون او ن بازخواستی او زین اوستند
 در ۳۲ و بنی اسرائیل بیابانه اولانه بر آدم تایدیلر که سبت کوننک او دون بفر ایدی
 ۳۳ وا او دون بیان آدمی نایانلار او ن موسی و هارون و تامر جماعتن حضوریه
 کتور دیلر ۳۴ واونی دوستاق ایلدیلر چونکه بیان اولامش ایدیکه او نه کرک اولسون
 ۳۵ و رب موسی به دیدیکه او آدم کرک البه اولدر لسون تمام جماعت او نی ارد و کاهدن

inən danışib olara dəyəsin ki vaqtinə siz o diyâra gələsiz ki Mən sizi oraya apardım
 19*éyle ki o diyârin çörəğindən yədiz RƏBBə rəf'eyə hədiyyəsini gəcirdəsiz
 20*xəmirizin əvvəlinden bir gərdə çörək rəf'eyə qurbanı getiresen xırmanın rəf'eyəsi-
 kimi onu hədiyyə éyləyəsən

21*öz xəmirlərizin əvvəlinden RƏBBə öz nəsillərzə rəf'eyə vərəsiz

22*və əgər səhv əyləyib bu əmrlərin hamısını icrâ éyləməyəsiz ki RƏBB Mûsaya
 dəyiibdir

23*ya‘ni RƏBBin Mûsa vasitəsi-inən size əmr éylədiğinin hamısını RƏBBin əmr
 éylədiği gündən tâ sizin nəsillərzə-kimin

24*əğər cəmâ‘etin gözündən mahfi olub səhvən bir zâd vâki‘ olsa onda tamâm
 cəmâ‘et bir dânə cəhəl cöngə RƏBBə hoş rayihə olmağa məxruqa və qa‘idəyə görə
 onun çörək qurbânının və məşrûbâtını günâh qurbâni üçün bir ergeç keçi qurbân
 éyləsinlər

25*və kâhin bən-i İsrâ‘elin tamâm cəmâ‘etindən ötürü kəfârət éyləyib olara afv
 olacaqdır çünkü o səhvən olubdur və olar öz qurbânlarını RƏBBə odlu qurbân və
 özlərinin səhvindən ötürü özlerinin günâh qurbânlını RƏBBin huzûrına gətirsinlər
 26*və bən-i İsrâ‘elin tamâm cəmâ‘etinə və aralarıza sâkin olan əgaribə afv olacaqdır
 çünkü tamâm qavm səhvə ididir

27*və əgər bir şəxs səhvən günâh éyləsə onda o öz günâhindən ötürü bir illiq bir keçi
 qurbân gətirsin

28*və kâhin RƏBBin huzûrunda o səhvən günâh éyləyən şəxs üçün oma kəfârət ol-
 maqdan ötürü kəfârət éyləsin və ona afv olacaqdır

29*və bən-i İsrâ‘el dən yerli olana və aralarıza qurbət kişi əgaribə səhv qurbâni
 gəçirtməğə sizin üçün qânum birdir

30*amâ o şəxs ki qəsdən éyləsə h̄âh əgarib o kimsə RƏBBə bi-hürmət éyləmiş olur
 və o şəxs gərək öz qavminin içindən qıta‘ olunsun

31*çünkü RƏBBin kəlâmını hôr görübdür və Onun əmrini sindiribdir o şəxs gərək
 qıta‘ olunsun onun bəzəhəvasatı özünün üstündədir

32*və bən-i İsrâ‘el biyâbanda olanda bir adam tabdılardı ki səbt gündə odun yiğir
 idi

33*və odun yiğan adamı tapanlar onu Mûsa və Hârûn və tamâm cəmâ‘etin huzûruna
 götürdülər

34*və onu dustâq éylədilər çünkü bəyân olmamış idi ki ona nə gərək olsun

35*və RƏBB Mûsaya dedi ki o adam gərək əlbət öldürüsün tamâm cəmâ‘et onu or-
 dugâhdan ∞

اشیکه آپاروب داشر این سنکسار ایلسونلر ۳۶ و غام جاعت اوی اردوا کاهدن خارجه
 چخاردوب اوی اوراده داشر این سنکسار ایلدیلر واوده اولدی نیجه که رب موسی به
 بیورمش ایدی ۳۷ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۳۸ بی اسرائیل این دانشوب
 اولره دیمسن که او ز نسلرنند او ز پاتالرلرین انکلریه صاجاق قایرسونلر و انکن
 صاجاغنن اوستندن ده لاجوردی باقه قوبسونلر ۳۹ واوزه یادکار صاجاغنی اولوب
 سزاوی کورننک رین های امرلری خاطرزه کوروب اولری اجرا الیز و قبلرزه
 و کوزلرزه متابعت ایلهک این زنا ابلدیکز کمی کرمیه سز ۴۰ تاکه یادزه کوروب های
 امرلری اجرا ایلهک این او ز الہزه مقدس اولا سز ۴۱ الہز رب من ام که سزی مصر
 دیارندن چخارتم که سز الہز اولام سز الہز رب من ام

اون آتغی باب

او قوراح این بصرهار این قهات این لاوی و بی روین دن الاب اوغللری دانان
 واپرام واون این فلئی الوب ۲ بی اسرائیلدن جاعت ایچن اسلری این مشهور
 اولان جمهور رئیسلرندن ایکی بوز الی کشی این موسی نن ضدیه دوروب ۳ موسی این
 هارونن اوستنه یغلوب اولو دبدیلر دها بس در سزه زیرا که جماعتن هامیسی مقدس درلر
 و رب اولرن آرالرند در پس نه ایچون او ززی رین جاعتندن بوخاری نویسنده
 ۴ و موسی اشیدوب بوزین اوستنه دوشدی ۵ و قوراح و غام جاعتی این دانشوب
 دیدیکه صباح رب آشکار ایله جگکر که او زتکی کم و مقدس کم در و کمی او زته
 یاخن آپارر و هن هر کمی که انتخاب ایلیوب در اوی او زته یاخن آپاره جقدر ۶ سرای
 قوراح واون نام جماعتن بون ایلیون بعنی او زلرزه بخور دانلر آلون ۷ و ایچریه اود
 قوبیوب صباح رین حضورند اولرن اوستنه بخور توکون و واقع اولور که هر کمی که
 رب انتخاب ایلیه او مقدس در ای بی لاوی سزه دها بس در ۸ و موسی قورا حده دیدی
 بر قولاق ویرون ای بی لاوی ۹ مکر بو آز در سزه که اسرائیلین الله سزی اسرائیل
 جماعتنندن آپرودر که سزی او زته رین مسکن خدمتی اجرا و جماعتن حضورند

əşîə aparıb daşlar-inən sənksâr éyləsinlər 36*və tamâm cəmâ' et onu ordugâhdan xaricə çıxardıb onu arada daşlar-inən sənksâr éylədilər və o da öldü necə ki RƏBB Mûsaya buyurmuş idi 37*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 38*bən-i İsrâ'él-inən danışıb olara déyəsən ki öz nəsillərində öz pâltârlarının ətəklərinə saçaq qayırşınlar və onun saçağının üstündən də lâcivərdi yâfta qoysunlar 39*və o sizə yâdigâr saçağı olıb siz onu görəndə RƏBBin hamı əmirlərini xatırızə gətirib oları icrâ éyləyəsiz və qalplərizə və gözlərizə mütâb'at olmak-inən zinâ éylədiniz-kimi gəzməyəsiz 40*tâ ki yâdiza gətirib hamı əmirlərmi icrâ éyləmək-inən öz Allahıza müqəddəs olasız 41*Allahız RƏBB Mənəm ki sizi Misir diyârından çıxartmışım ki sizin Allahız olam sizin Allahız RƏBB Mənəm

On altıncı bâb

1*və Qorax-inən Yishar ibn-i Qohat ibn-i Levi və bən-i Rübîndən Əlyâb oğulları Dâtân və Abiram və On ibn-i Feleti alıb 2*bən-i İsrâ'eldən cəmâ' et içində isimləri-inən məşhûr olan cümhûr rə'islərindən iki yüz əlli kişi-inən Mûsanın zadına durub 3*Mûsa-inən Hârûnun üstünə yiğilîb olara dədilər daha bəsdir sizə zîrâ ki cəmâ' etin hamısı müqəddəsdirler və RƏBB oların aralarındadır bəs nə üçün özüüzü RƏBBin cəmâ' etindən yuxarı tutursız 4*və Mûsa işidib yüzünün üstünə düşdü 5*və Qorax tamâm cəmâ' eti-inən danışıb dədi ki sabâh RƏBB âşikâr éyləyəcəkdir ki özünükü kim və müqəddəs kimdir və kimi özünə yaxın aparır və həm də hər kimi ki intihâb éyləyibdir onu özünə yaxın aparaçaqdır 6*siz
ey Qorax və onun tamâm cəmâ' eti bunu éyləyin ya 'nî özlərizə buxurdânlar alın 7*və içlərinə od qoyub sabah RƏBBin xuzûrunda olarin üstünə buxur töküv və vâki' olur ki hər kimi ki RƏBB intihâb éyləsə o müqəddəsdir ey bən-i Levi sizə daha bəsdir 8*və Mûsa Qoraxa dədi bir qulaq vərin ey bən-i Levi 9*məğər bu azdır sizə ki İsrâ'elin Allahı sizi İsrâ'elin cəmâ' etindən ayıribdir ki sizi özünə RƏBBin məskənin xidmətini icrâ və cəmâ' etinin hüzûrunda ∞

دوروب اولرن قوللغن ادا ايلك بيجون مغرب ايلسون ۱۰ وسن اين يله
 بن لاوي اولان هام قرداشلرگي او زينه ياخين آلوبدر وابندي هله کهانى ده آختاررسز
 ۱۱ بوجئندن سن ونمam جاعنك رين ضدته يغلوب سز وهارون كم در كه سزاوندن
 كلهمند اولورسز ۱۲ وموسي الاب اوغللری داتان اين ايرامي چاغرمغه کوندردى
 واولر ده ديديلر بزکلمك ۱۳ مكر بو آز در كه بزى سود اين باخان دياردن
 چخاردوپ سن كه بزى چولك اولدرهسن وابندي اوستمزه آغالق ده ايلرسن بلى
 سن آغانس ها ۱۴ وسن نه بزى سود وبال آخان دياره آپاردون ونه ده بزه آكىن
 وباغ ملكى وبردوت سن مكر بو آدملن کوزلرېنى ده چخارده جقسن بز کلمك
 ۱۵ وموسي نن غضبي کلوب ريه ديديكه يا رب اولرن قربانارينه نظر ايمه من اولردن
 بر اولاق آلامشم اولرن بريسته يانلىق ايلسهم ۱۶ وموسي قوراحه ديدى صباح سن
 ونمam جاعنك رين حضورنى حاضر اولون بعنى سن واولر وهارون ۱۷ وهره اوز
 بخوردانزى كوتروب اوستارينه بخور قوبوت وهره اوز بخوردانزى رين حضورينه
 تقرب ايليون بعنى ايکي بوز الله بخوردان وهن سن اي هارون هره اوز بخوردانى
 ۱۸ هره اوز بخوردانى كوتروب ابچىنه اود قوبوب اوستنه بخور قويديلر وجماعت
 چادرینن قاپوسن دورييلر وهن موسى اين هارون ۱۹ وقوراح نام جماعتي اولرن
 مقابلنى جاعت چادرینن قاپوسن جمع ايالدى ورين جلالى نام جاعنه ظاهر اولدى
 ۲۰ ورب موسى وهارون اين داشوب ديديكه ۲۱ او زى بو جاعتن ابچىن ايرون
 ومن اولرى بر دقيقه دھو ايله جكم ۲۲ واولر بوزلرېن اوستنه دوشوب ديديلر يا
 الله مكر كل بشرن روحلىرين الله برجه نفر كاه ايلينن تمام جاعته غضبناك اولور
 ۲۳ ورب موسى اين داشوب ديديكه ۲۴ بو جاعت اين داشوب دى قوراح
 ودانان اين ايرامن مسكنن اطرافىدن چكلون ۲۵ وموسي دوروب داتان اين
 ايرامن بانه كدى واسراتيان شيعلى ده او نه متابعت ايلديلر ۲۶ او جاعت اين
 داشدى وديدى بويان آدملن چادرلرېن ياشندن چكلون توقع ايلرم واولر متعانى اولان
 هېچ بر زاده دكىبىون تاكه سز ده اولرن هامى كاھلری اين هلاك اولىھىز ۲۷ واولر

durub olarin qullugunu ədâ éyləmək üçün muqarrəb éyləsin 10*və səni və sənin-inən
 bili bən-i Levi olan hamı qardaşlarıŋ özünə yaxın alıbdır və indi hələ kəhənəti də
 axtarırsız 11*bu cihətdən sən və tamâm cəmâ’etin RƏBBin zadına yiğilıbsız və Hârûn
 kimdir ki siz ondan gələmənd olursız 12*və Mûsa Əlyabın oğulları Datan-inən
 Abiramı çağırmağa göndərdi və olara da dədilər biz gəlmirik 13*məğər bu azdır ki
 bizi süd-inən bal axan diyârdan çıxardıb sən ki bizi çöldə öldürəsən və indi üstümüze
 aqalıq da éylərsin bəli sən ağasın ha 14*və sən nə bizi süd və bal axan diyâra apardın
 və nə də bizə əkin və bağ malı vərdin sən məğər bu âdamların gözlərini də
 çıxardacaqsın biz gəlmirik 15*və Mûsanın əzabı gəlib RƏBBə dedi ki yâ RƏBB
 olarin qurbânlarına nəzər éyləmə mən olardan bir olaq almamışəm və olarin birisinə
 yâmanlıq éyləməmişəm 16*və Mûsa Qoraha dedi sabâh sən və tamâm cəmâ’etin
 RƏBBin hüzürunda hazır olun ya’nî sən və olar və Hârûn 17*və hərə öz buxurdânınızı
 götürüb üstlərinə buxur qoyun və hərə öz buxurdânınızı RƏBBin hüzüruna taqarrib
 éyləyin ya’nî iki yüz əlli buxurdân və həm də sən éy Hârûn hərə öz buxurdânını
 18*bəs hərə öz buxurdânını götürüb içində od qoyub üstünə buxur qoydilar və cəmâ’et
 çadırının qapısında durdilar və həm də Mûsa-inən Hârûn 19*və Qorah tamâm
 cəmâ’eti olarin muqablinedə cəmâ’et çadırının qapısında cəm’ éylədi və RƏBBin cəlali
 tamâm cəmâ’etə zâhir oldu 20*və RƏBB Mûsa və Hârûn-inən danışib dedi ki
 21*özüzü bu cəmâ’in içindən ayırin və mən oları bir dakikada maxv éyləyəcəğəm
 22*və olar üzlerinin üstüne düşüb dədilər yâ Allah məğər küllü bəşərin Ruhlarının
 Allahı bircə nəfər günâh éyləyəndə tamâm cəmâ’et əzabnâk olur 23*və RƏBB
 Mûsa-inən danışib dedi ki 24*bu cəmâ’et-inən danışib də Qorah və Datan-inən
 Abiramın məskəninin ətrâfindan çəkilin 25*və Mûsa durub Datan-inən Abiramın
 yanına gətdi və İsrâ’elin şeyhləri də ona müt’âbât éylədilər 26*və O cəmâ’et-inən
 danışdı və dedi bu yâman âdamların çadırlarının yanından çəkilin təvəq’qu éylərəm
 və olara mütə’alaq olan həç bir zâda dəğməyin tâ ki siz də olarin hamı günâhları-inən
 həlák olmayasız 27*və olar ∞

قوراحن و داتانن واپرامن مسکن اطرافندن بر يانه چکلدبهر و داتانن اين ايرام
 چخوب اوز عورتاري واوغللري واوشاقاري اين اوز چادرلرین قابوسند دوردبهر
 ۲۸ و موسى ديدى بونن اين يلورسز كه بو ايشلري ايجهكه رب مني کوندرميويدرونه که
 اوز بورکمن در ۲۹ که اکر بولرهامي آدملن اولمکي کيمى اولسلار و بولرده ايله
 بلايه دوچار اولسلر نيمجهكه هامي آدملن بلايه دوچار اولورلر اونه رب مني
 کوندرميويدر ۳۰ اما اکر رب مخصوص بر تازه زاد قابرسه ايله که بر اوز آغزني آجوب
 اولري وهامي متعلقانه اودسه واولرديري ديرى دوزخه اسلراونه يلورسز که بو
 آدملن رين سيرمت ايليدبئرلر ۳۱ و ايله که هامي بو سوزلى دانشوب قورتاري اولرن
 آلتنه اولان بير يارلدى ۳۲ و براوز آغزني آجوب اولري واولرن ابولرىني وفوراحن
 هامي آدملن ين و هرنه که وارلى ايدى او ددى ۳۳ واولر ديرى ديرى او زلرين
 هامي متعلقانی اين دوزخه اندبئر و براولرن اوستى اورندي واولر جماعتن ايمجدىن
 ايدبئر ۳۴ واولرن اطرافلننه اولان هامي اسرائىلى لر اولرن فريادندن فاچدبلر
 چونكه دير ايدبئر که مبادا بربى ده او دسون ۳۵ و رب طرفندن او د چخوب او
 ايكى بوز اللي آدى تلف ايلدى که بخورى تقرب ايلر ايدبئر ۳۶ و رب موسى اين
 دانشوب ديدبکه ۳۷ کاهن هارون اوغلى العازاره دى که يانغون ايمجدىن او بخوردالرى
 كونروب اودى او يانه داغتسون چونكه اولر تنديس اولدبلر ۳۸ بو اوز جالرىنه
 ضد کاه ايلين لرن بخوردانلىنى كونروب اولىي مذبحي قاباقي ايجون لوحه
 قابرسونلر چونكه اولر رين حضورىنه تقرب او لونب مقدس او لويدبئر که بى اسرائيل
 ايجون بر علامت اولسونلار ۳۹ و کاهن العازار او يانشلرن تقرب ايلدىكى مىس
 بخوردانلىرى كونروب مذبحي قاباقي ايجون اولىي لوحه ايلسون ۴۰ که بى اسرائىله
 يادكارلى اولسون تاكه هارونن سلسەسىدن اوليلان بر ياد كىمسە رىن حضورنى بخور
 ياندرمغە تقرب ايلسون که قوراچ و اون جماعى کيمى اولهسون نيمجه که رب موسى نى
 و ساطنى اين اونه دېش ايدى اى و صاحى بى اسرائىل نام جماعى موسى و هارون
 ضد كله مىد اولوب دير ايدبئر که سر رين قومنى اولدردز ۴۱ و وقىكە جماعت موسى

Qorahın Datenin və Abiramın məskəninin əträfindan bir yana çəkildilər və Dateninən Abiram çıxıb öz ‘avrətləri və oğulları və uşaqları-inən öz çadırlarının qapısında durdular 28*və Mûsa dedi bunun-inən bilirsiz ki bu işləri éyləməgə RƏBB məni göndəribdir və nə ki öz yürəgimdəndir 29*ki əğər bular hamı âdamların ölməgi-kimi ölsələr və bular da éylə bələya dütçər olsalar nəcə ki hamı âdamlar bələya dütçər olurlar onda RƏBB məni göndərməyiibdir 30*amâ əğər RƏBB maxsüs bir tazə zâd qayırsa éylə ki yer öz ağızını açıb oları və hamı mütə‘alikatlarını udsa və olar diri-dirı Düzə insələr onda bilirsiz ki bu âdamlar RƏBBə bi-hürmət éyləyibdirler 31*və éylə ki hamı bu sözləri danışıb qurtardı oların altında olan yer yarıldı 32*və yer öz ağızını açıb oları və olarin évlərini və Qoraxın hamı âdamlarını və hər nə ki varları idi uddu 33*və olar diri-dirı özlərinin hamı mütə‘alikati-inən Düzə endilər və yər olarin üstünü örtdü və olar cəmâ‘ətin içindən etdilər 34*və olarin ətraflarında olan hamı İsrâ’ellilər olarin fəryâdından qaçdilar çünki dér idilər ki mabâda yer bizi də udsun 35*və RƏBB tərəfindən od çıxıb o iki yüz əlli âdamı tələf éylədi ki buxuru taqarrüb éylər idilər 36*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 37*və kâhin Hârûnun oğlu Əl’âzâra də ki yangının içindən o çıxırdânları gətirib odu o yana dağitsın çünki olar taqdîs oldular 38*bu öz cânlarına zad günâh éyləyənlərin buxûrdânlarını götürüb oları Məzbuhi qâbâmaq için ləvhalar qayırsınlar çünki olar RƏBBin hüzûrına taqarrüb olunub müqəddəs olubdirlər ki bən-i İsrâ’él üçin bir ‘alâmət olsınlar 39*və kâhin Ele’âzâr o yanmışların taqarrüb éylədiyi mis buxurdanları götürüb Məzbuhi qâbâmaq için oları ləvha éyləsin 40*ki bən-i İsrâ’élə yâdkârlıq olsun tâ ki Hârunın silsiləsindən olmayan bir yâd kimsə RƏBBin hüzûrunda buxûr yandırmağa taqarrüb éyləməsİN ki Qorah və onun cəmâ‘əti-kimi olmasın nəcə ki RƏBB Mûsanın vəsâlatı-inən ona dəmiş idi 41*və sabâhı bən-i İsrâ’elin tamâm cəmâ‘əti Mûsa və Hâruna zad-ı gələmənd olub dér idilər ki siz RƏBBin qavmını öldürdüz 42*və vaqtinə cəmâ‘ət Mûsa-∞

این هارون اوستنه یغمش ایدیلر جاعت چادرین طرفه باخانه برده کوردیلر که
بلوط اوی اورتوبدر ورین جلالی کورندی ۴۳ و موسی این هارون جاعت چادرین
قیاغنه کدیلر ۴۴ و رب موسی این داشوب دیدیکه ۴۵ بو جاعتن آراسدن چیخون
که من اولی بر دقیقه نلف ایلم اما اولر بوزلین اوستنه دوشیلر ۴۶ و موسی
هارونه دیدیکه بخوردانی کوتروب اوستنه مذبحن اوستندن اود قوی و بخور ده قوی
و تزجه جاعتن یانه کدوی اولدن اوتری کفارت ایله چونکه رین حضورین
غضب چیخوب طاعون باشلادی ۴۷ و هارون موسی بن دیدیکی کبوی کوتروب
جماعتن ایچنه بوكردی و کوردیکه طاعون قومن ایچنه باشلیبدر و بخوری قوبوب
قومدن اوتری کفارت ایلدی ۴۸ واولولر این دیریلرن آراسدن دوردی و طاعون
کسلدی ۴۹ و طاعون این اولنلر او قوراچن کیفیتی این اولنلردن سوای اون درت
مین بدی بوز نفر ایدی ۵۰ و هارون موسی بن یانه جاعت چادرین قیاغنه قایندی
وطاعون کسلدی

اون یدنخی باب

اورب موسی این داشوب دیدیکه آبن اسرائیل این داشوب او جاق زاده
اولان های سرورلردن هر برا او جاقدن بر عصا و جمآ اون ایک عصا کوتروب هر
بر عصان اوستند اون آدبی یاز ۳ و لاوین عصاسن اوستند هارون آدبی یاز
چونکه هر برا او جاق باشه کرک بر عصا اولسون ۴ و اولی جاعت چادرین شهادتن
قیاغند قوبون که من اوراده سزن این ملاقات ایلم ۵ و او آدمی که من او ندن
را خنی ام اون عصاسی چیچکله جگکر و بني اسرائیل کله مندلکنی که اولر سزدن کله
ایلر یاندن دفع ایله چکم ۶ و موسی بن اسرائیل این داشوب او رن های سرورلری
او ز او جاق لرینه موافق هر برعصا و برووب اون ایک عصا و بردیلر و هارون عصاسی
اولرن عصالرین ایچنه ایدی ۷ و موسی عصالری شهادت چادرین ایچنه رین
حضورین قوبدی ۸ و صباح اولانک موسی شهادتن چادرینه کرند کوردیکه لاوی

inən Hârunun üstünə yiğilmiş idilər cəmâ'et çadırının tərəfinə baxanda bir də gördülər ki bulut onu örtübdür və RƏBBin cəlali göründü 43*və Mûsa-inən Hârun cəmâ'et çadırının qabağına gətdilər 44*və RƏBB Mûsa-inən danışib dədi ki 45*bu cəmâ'etin arasından çıxın ki Mən oları bir dakikada tələf éyləyəm ama olar yüzlərinin üstündə düşdülər 46*və Mûsa Hâruna dədi ki buxurdânı götürüb üstünə məzbuhın üstündən od qoy və buxur da qoy və təzçə cəmâ'etin yanına gidib olardan ötürü kəffârət éylə çünki RƏBBin huzûrundan gazâb çıxıb tâ'ün başladı 47*və Hârun Mûsanın dədiğikimi götürüb cəmâ'etin içino yöğərdi və gördü ki tâ'ün qavmin içinde başlayıbdır və buxuri qoyub qavmdan ötürü kəffârət éylədi 48*və olar-inən dirilərin arasında durdu və tâ'ün kəsildi 49*və tâ'ün-inən ölenlər o Qorahın kəyfiyəti-inən ölenlərdən suvây on dört min yəddi yüz nəfər idi 50*və Hârun Mûsanın yanına cəmâ'et çadırının qabağına qayıtdı və tâ'ün kəsildi

On yəddinci bâb

1*və RƏBB Mûsa-inən dânişib dədi ki 2*bən-i İsrâ'él-inən dânişib ocaqzadə olan hamı səurlardan hər bir ocaqdan bir 'asa və cəm'ân on iki 'asa götürüb hər bir 'asanın üstündə onun adını yaz 3*və Levinin 'asasının üstündə Hârunun adını yaz çünki hər bir ocaq başına gərək bir 'asa olsun 4*və oları cəmâ'et çadırında şəhâdetin qabağında qoyun ki Mən orada sizin-inən mülâkât éylərəm 5*və o âdamı ki Mən ondan râzi-am onun 'asası çıçəklənəcəkdir və bən-i İsrâ'elin gələməndliliğini ki olar sizdən gələ éylərlər yanımdan dəf' éyləyəcəğəm 6*və Mûsa bən-i İsrâ'él-inən dânişib olara hamı sərūrları öz ocaqlarına muvâfiq hərə bir 'asa vərib on iki 'asa vərdilər və Hârunun 'asası olarin 'asalarının içində idi 7*və Mûsa 'asaları şəhâdet çadırının içində RƏBBin hüzûrunda qoydu 8*və sabâh olanda Mûsa şəhâdetin çadırına girəndə gördü ki Levi ∞

اوجاغنه متعلق اولان هارونن عصاسی چیچکلنوپدر و چیچک چیخاردوپ و باداملر
کورر ایدی ۹ و موسی های عصالری رین حضورندن نام بی اسرائیلن باشه چیخارندی
واولرده کوروب هره اوز عصاسی آلدی ۱۰ اورب موسی به دبدی هارونن عصاسی
شہادتن حضوریه قابنار که عصیان اوغللرندن اونزی نشان اولنگه صاخلانسون
واولرن کله لرینی مندن دفع ابله که اولمه سونلر ۱۱ اورب شیجه که موسی به امر ایلش
ایدی تمامًا اونه موافق اجرا ایلدي ۱۲ و بی اسرائیل موسی این دانشوب دیدبلر باخ
بودر بز هامیز اولدک هلاک اولدق ۱۳ رین مسکته ابله هر کیم که یاخین کیدر اولور
مکر ابله اولوب قورنله جفق

اون سکرنجی باب

اورب هارونه دیدیکه سن وسن این اوغللرک و خاندانڭ کرک فىسه اولان
کاهی چکسزوھەن سن وسن این اوغللرک کرک کھانتىزه اولان کاهی چکسز ۱۰م
ده قرداشلرکی بعنی آناڭن سبلى اولان لاوپلى لرى اوزك این یاخین لاشدر که
سن این ملحق اولوب سنه خدمت ایلسونلر اما سن وسن این اوغللرک شہادت
چادرینن قباغنە اولاڭز ۱۴ که اولرسن خدمتى وقام چادرن خدمتى ایلسونلر اما
قدسن اسپاپلرینه و مذبحه یاخین لاشمەسونلر که اولر دە سز ده اولیمسز ۱۵ و سن
این ملحق اولوب جماعت چادرینن قوللغۇ چادرن های عادتلىزە اجرا ایلسونلر و بر
یاد کرک سزه یاخین لاشمەسون ۱۶ و سز قدسن خدمتى و مذبحن خدمتى کرک اجرا
ایلیھسز تا بر دها بى اسرائیلن اوستئە غضب کلسون ۱۷ و باخون کە من سزت
قرداشلر ز اولان لاوپلى لرى بى اسرائیل اېچىدىن کونزدم اولر رې ھدیه اولمعە سزه
و بىلوبىرلر کە جماعت چادرینن خدمتى ایلسونلر ۱۸ و سن وسن این اوغللرک
مذبحن ھامى ایشانىن و تجھاب بىردىسن اېچىرى سىن اوز کھانتىزه متوجه اولوب خدمت
ایامیوت کھانتىزى سزه ھدیه مئامىن و بىر مىم و بر ياد یاخین لاشىدە کرک اولدەرسون
اورب هارون این دانشوب دیدیکه بودر من اوز قربانلىرىن خدمتى سە و بىر دم بى

ocağına muta‘ealiq olan Hârunun ‘asası çiçeklənibdir və çiçek çıxardıb və bâdəmlər gətirir idi 9*və Mûsa hamı ‘asaları RƏBBin hüzüründən tamâm bən-i İsrâ’əlin yanına çıxardı və olar da görüb hərə öz ‘asasını aldı 10*və RƏBB Mûsaya dədi Hârunun ‘asasını şəhâdətin hüzürinə qaytar ki ‘üşyan oğullarından ötürü nişân olmağa saxlansın və oların gələlərini Məndən dəf’ éylə ki ölməsinlər 11*və RƏBB nəcə ki Mûsaya emr éyləmiş idi tamâmən ona muvâfiq icrâ éylədi 12*və bən-i İsrâ’əl Mûsainən dânişib dədilər bax budur biz hamımız öldük həlâk olduq 13*RƏBBin məskəninə éylə hər kim ki yaxın gidər olur məğər éylə olüb qurtulacağıq

On səkkizinci bâb

1*və RƏBB Hâruna dedi ki sən və sənin-inən oğullarıŋ və hândanlıŋ gərək qudsə olan günahı çəkəsiz 2*və həm də sən və sənin-inən oğullarıŋ gərək kəhânetizə olan günahı çəkəsiz və həm də qardaşlarıŋ ya ‘nî atajın sibti olan Ləvililəri özүŋ-inən yaxınlaşdır ki sənin-inən mülhaq olub sənə hidmət éyləsinlər amâ sən və sənin-inən oğullarıŋ şəhâdət çadırının qabağında olasız 3*ki olar sənin hidmətinj və tamâm çadırın hidmətini éyləsinlər amâ kudsün əsbəblərinə və məzbuhə yaxınlaşmasınlar ki olar da siz də ölməyəsiz 4*və sənin-inən mülhaq olub cəmâ’et çadırının qulluğunu çadırın hamı ‘ibâdətlərində icrâ éyləsinlər və bir yəd gərək sizə yaxınlaşmasın 5*və siz qüd-dusin xidmətini və məzbuhan xidmətini gərək icrâ éyləyəsiz tâ bir daha bən-i İsrâ’əlin üstüne ǵazab gəlməsin 6*və baxın ki Mən sizin qardaşlarıız olan Ləvililəri bən-i İsrâ’əlin içindən gətirdim olar RƏBBə hədiyyə olmağa sizə vərilibdirlər ki cəmâ’et çadırının xidmətini éyləsinlər 7*və sən və sənin-inən oğullarıŋ məzbuhan hamı işlərində və hicâb pərdəsinin içərisində öz kəhânetizə mütəvəccih olub xidmət éyləyin kəhânetizi sizə hədiyyə makâmında vərmişəm və bir yâd yaxınlaşanda gərək oldürülsün 8*və RƏBB Hârûn-inən dânişib dədi ki budur Mən öz qurbânlarımın xidmətini sənə vərdim bən-i ∞

اسرائیل های نقدس ایلدیکی مسجدن اوتری ابدی قانون این سنه واوغلرگه و بردم ۹ اود بابتندن اقدس اولان زادلردن بولستنکی در اولرن هر قربانی یعنی منه تقریب ایلدیکلری های چورک قربانلری وهای کاه وهای نقصیر قربانلری کرک سنه و سنه اوغلرگه اقدس اولسون ۱۰ اوئی کرک اقدس برده پیسن هر ذکور اوی بسون او سنه حلال در ۱۱ او بو ده سنتکی در یعنی بنی اسرائیل های صاللامه قربانلرینی تقدمه هدیه لری این یله ابدی قانون این سنه واوغلرگه و قزلرگه و بردم ایوکن هر طاهر اولان اوندن بسون ۱۲ با غن های دن بخشی سنه و شراب و بعدان هامیدن بخشی سنه و ریه و برديکلری نوبری سنه و بردم ۱۳ اولرن برند اولان هر زادن نوبرینی که ریه کتوررلر سنتکی اولسون ایوکن هر طاهر اولان اوندن بسون ۱۴ اسرائیل وقف اولش زادسن اولسون ۱۵ هر انس وجسدن هر اوئنجی دوغلان که خواه انساندن خواه حیواندن ریه تقریب ایلرلر سنتکی اولسون اما بو قدر که انسان اوئنجی دوغلمشن فدیه سنه البته آلسن و همه نایاک حیوان اوئنجی دوغلان فدیه سنه آلسن ۱۶ و بر آیلغن فدیه سنه کدیکث قیمه کوره قدس مثالله موافق که ایکرمی قبرات در بش مثال کومش فدیه آلسن ۱۷ اما قره مالن اوئنجی دوغلانن و یا قوبون اوئنجی دوغلانن و یا کچی ن اوئنجی دوغلانن فدیه سنه آلمیه سن اولر حلال در اولرن قانی مذبحه سپسن و اولرن با غنی ریه خوش راجھلی اودلی قربان اولق ایچون پاندره سنت ۱۸ و اولرن ای سنتکی اولسون صاللامه دوشی و صاغ بودی کیمی سنتکی اولسون ۱۹ نام رفعیه نقدساتی که بنی اسرائیل ریه ترفع ایلرلر ابدی قانون این سنه واوغلرگه و قزلرگه و بردم رین حضورن اوسن این و سنه ذرتیک این یله ابدی دوزن عهدی در ۲۰ و رب هارونه دیدیکه سن اولرن دیارن میراث آلمیه جق سن اولرن آراسنک سن میراثک اولمیه جق در سن قسمتک و میراثک بنی اسرائیل آراسنک من ام ۲۱ و بنی لاوبه اسرائیل ده اولان های عشری میراث مقامن و بردم اولرن او خدمتن عوضنک که جماعت چادرین ایچون خدمت ایلرلر ۲۲ و بنی اسرائیل لر بر دها جماعت چادریه تقریب ایلسونلر مبادا که اولوم بلاسته دوجار

İsrâ'elin hamı taqdîs éylədiğî məshdən ötürü əbədî qanûn-inən sənə və oğullarına vərdim 9*od bâbtından aqdâs olan zâdlardan bular səninkidir oların hər qurbâni ya'nî Mənə taqarrüb éylədikləri hamı çörək qurbânları və hamı taqsır qurbânları gərək sənə və sənin oğullarına aqdâs olsun 10*onu gərək aqdas yerdə yéyəsən hər zəkər onu yésin o sənə həlâldir 11*və bu da səninkidir ya'nî bən-i İsrâ'elin hamı sallama qurbânlarını təqdimə hədiyyələri-inən bələ əbədî qânun-inən sənə və oğullarına və qızlarına verdim eviñdə hər tâhir olan ondan yésin 12*və yağıñ hamidən yaxşısını və şərâb və buğdanın hamidən yaxşısını və RƏBBə vərdikləri nübarı sənə vərdim 13*oların yerində olan hər zâdin nübarını ki RƏBBə gətirlər səninki olsun eviñdə hər tâhir olan ondan yésin 14*İsrâ'eldə vaqf olmuş zâd sənin olsun 15*hər ins və cinsdən hər əvvəlinci doğulan ki h̄âh insandan h̄âh heyvandan RƏBBə takarrüb éylərlər səninki olsun amâ bu qadar ki insanın əvvəlinci doğulmuşunun fidyəsini əlbət alasın və həm də nâ-pâk heyvânın əvvəlinci doğulanın fidyəsini alasın 16*və bir aylığın fidyəsini kəsdiğin qiymətə görə qudsin misqalına muvâfiq ki iyirmi gerâtdır beş misqâl gümüş fidyə alasın 17*amâ qara mâlin əvvəlinci doğulanının və yâ əvvəlinci doğulanının və yâ keçinin əvvəlinci doğulanının fidyəsini almayasın olar həlâldir oların qanını məzbuha səpəsən və oların yağını RƏBBə hoş râ'ihalı odlu qurbân olmaq üçün yandırasın 18*və oların eti səninki olsun sallama döşü və saü budukimi səninki olsun 19*tamâm rəfi'yə taqdîsâti ki bən-i İsrâ'el RƏBBə tərfi' éylərlər əbədî qanûn-inən sənə və oğullarına və qızlarına verdim RƏBBin huzûrunda o sənin-inən və sənin zürriyətiñ-inən bilə əbədî düzün 'ahdidir 20*və RƏBB Hâruna dədi ki sən oların diyârında mirâs almayacaqsın oların arasında sənin mirâsın olmayacaqdır sənin qısmətiñ və mirâsın bən-i İsrâ'elin arasında Mənəm 21*və bən-i Leviyə İsrâ'eldə olan hamı 'asrı mirâs maqamında verdim oların ev xidmətinin 'ivazindəki cəmâ'et çadırının içində xidmət éylərlər 22*və bən-i İsrâ'ellər bir daha cəmâ'et çadırına taqərrüb éyləməsinlər mabâda ki ölüm bələsina düçər ∞

اولسونلر ۲۳ ولاویلی لرا اوزلىرى جماعت چادرىن خدمتى اجرا ايلبىوب اوزكاهلىرىنى اوزلىرى چكسونلر بوسن نسللىزدە ابىدى قانوندرىك اولر بىي اسرائىل آراسىندا كرك ميراث آلاسونلر ۲۴ چونكە بىي اسرائىل عشربىي كه اولر رفعىه قربانى مقاسىت ره ترفع ايلرلار من ميراث كىمى لاویلی لره ويردم وبو جىتنىن اولر ديدم كه بىي اسرائىل آراسىندا كرك ميراثلىرى اولاسون ۲۵ ورب موسى اين داشتوب دىدبىك ۲۶ ولاویلی لر اين داشتوب اولر دىمسىن كه بىي اسرائىلدىن ميراثىن عوضى سزه ويردىك عشرى آلان سز كرك اوندىن او عشرين عشربىي ره رفعىه ترفع ايلرسز ۲۷ وسزىن رفعىه قربانلىز سزه خرمىن بىغانسى وشىره حوضىن دولوسى كىمى حساب اولسون ۲۸ بىي سياق اين بىي اسرائىلدىن آلدېغىز عشرين هامىسىندىن رىن رفعىه قربانى كاھن هارو و ويررسز ۲۹ سزىن هامى هدىمەلزىدىن رىن هامى رفعىه قربانى ترفع ايلبىون اودىن او نه نقدىس اولانى او نىن هامىدىن بىخنى سىدىن اولسون ۳۰ او لر دىمسىن كه سه او نىن اعلى سى ترفع ايلينك او قالان لاویلی لره خرمىن مخصوصى وشىره حوضىن مخصوصى كىمى حساب اولسون ۳۱ او اونى سز واهىل پىتىز هر بىر دە پەرسز چونكە جماعت چادرىن اجرا ايلدىكىز خدمتى عوضىن او سزىن اجزى در ۳۲ و سزاون اعلى سى ترفع ايلينك او نىن او زى خواتىست چىڭىز سز و بىي اسرائىل دە ياك زادلىرىنى ئاباڭ ايمىز سز كه اولرسز

اون دفو زنجى باپ

ا ورب موسى و هارون اين داشتوب دىدبىك ۳۳ او شىربعىن قانۇنى بودى كە رب امىر ايلبىوب دىبىدر كە بىي اسرائىل دىمسىن كە سەھىچ بىر قصورى اولمايان و اوستە دە بىپوندۇرغۇ قويىماش بىر عىبىرسز قىمزى اينك كورسونلر ۳۴ و سز دە اوئى كاھن العازارە ويررسز كە او دە اوئى اردو كاھن خارجىنە جىخاردوب اوئى او نىن قباغىدە كىسون ۴۵ والعازار كاھن بىرماڭى اين اونى قانىدىن كوتروب اوئى قانىدىن يدى دفعە جماعت چادرىن قباق طرفەن سپسون ۵۶ وابىكى اوئى كوزلرىن قباغىدە

olsunlar 23*və Levililər özləri cəmâ'et çadırının hidmətini icrâ éyləyib öz günahlarını özləri çəksinlər bu sizin nəsillərizdə əbədi qânûndır ki olar bən-i İsrâ'el arasında gərək miras almasınlar 24*çünki bən-i İsrâ'el 'asrını ki olar rəfi' qurbâni maqâmində RƏBBə tərfi' éylərlər Mən mirâs-kimi Levililərə verdim və bu cihətdən olara dədim ki bən-i İsrâ'el arasında gərək mirâsları olmasın 25*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dedi ki 26*və Levililər-inən danışıb olara dəyəsin ki bən-i İsrâ'eldən mirâsızın 'ivazında sizə vərdiğim 'öşrү alanda siz gərək ondan o 'öşrүn 'öşrünü RƏBBə rəfi' tərfi' éyləyəsiz 27*və sizin rəfi' qurbânlarınız sizə xırmanın buğdası və şirə havzının dolusu-kimi hesâb olsun 28*bu siyâq-inən bən-i İsrâ'eldən aldığınız 'öşrүn hamisindən RƏBBin rəfi' qurbânını kâhin Hârûna vərəsiz 29*sizin hamı hədiyyələrzdən RƏBBin hamı rəfi' qurbânını tərfi' éyləyin ondan ona taqdîs olanı onun hamidan yaxşısındən olsun 30*və olara dəyəsin ki sənə onun a'lasını tərfi' éyləyəndə o qalan Levililərə xırman mahsûlü və şirə havzının mahsûlü-kimi hesâb olsun 31*və onu siz və əhl-i bəytiz hər yerdə yəyəsiz çünki cəmâ'et çadırında icrâ éylədiniz xidmətin 'ivazında o sizin əcrizdir 32*və siz onun a'lasını tərfi' éyləyəndə ondan ötürü baz-havasət çəkməzsiz və bən-i İsrâ'elin də pâk zâdlarını nâ-pâk éyləməzsiz ki ölüsiz

On dokuzuncu bâb

1*və RƏBB Mûsa və Hârûn-inən dânişıb dedi ki 2*o şərif' atın qanunu budur ki RƏBB əmr éyləyib déyibdir ki bən-i İsrâ'elə dəyəsin ki sənə həç bir quisûrı olmayan və üstünə də boyunduruq qoyulmamış bir 'aybsız qırmızı inək gətişinlər 3*və siz də onu kâhin Əle'azara vərəsiz ki o da onu ordugâhın xaricinə çıxardıb onu onun qabağında kəssin 4*və Əle'azar kâhin barmağı-inən onun qanından götürüb onun qanından yəddi dəfə cəmâ'et çadırının qabaq tərəfinə səpsin 5*və inəgi onun gözlərinin qabâğında ∞

یاندرسونلر اوتن در بسني و اتنى و قانى و تزكى كرك یاندرسونلر ۶ و کاهن ارز آغاجى
 وزوفا اونى و قرمى بون كوتروب يانان اينكى اوستنه آنسون ۷ و کاهن اوز پالثارلىرىنى
 بوبوب اوز جسدېنى صو اين بوسون و صوره اردوكاھه كيرسون و کاهن اخشامه
 كيمين ناپاك اولاچق در ۸ او اونى ياندران ده اوز پالثارلىرىنى صو اين بوبوب اوز
 جسدېنى صو اين بوسون و اخشامه كيمين ناپاك اولاچق در ۹ و بر طاهر آدم اينكى
 كولى يغوب اردوكاھن اشىكە بر پاك يره توكسون و بىن اسرائىل جماعىي ايجون
 طهارت صوبى صالحانسون بو کاهن طهارتى ايجون در ۱۰ او اينكى كولى يغان آدم
 اوز پالثارلىرىنى بوسون و اخشامه كيمين ناپاك اولاچق در و بىن اسرائىل ايجون
 واولرن آرازلانڭ غربى كش غريب ايجون ابى قانون اولسون ۱۱ هر كم كه انسان
 هر طور لاشه سنه دكىھ كرك بدى كون ناپاك اولسون ۱۲ او كرك اوچنجى كوند
 او زىنى تطهير ايسون و يدىنجى كوند طاهر اولاچق دراما اكراوچنجى كوند او زىنى
 تطهير ايمسه يدىنجى كوند طاهر اولماز ۱۳ هر كم كه انسان هر طور لاشه سنه دكىھ
 واوزىنى تطهير ايمسه او زىن مىكتى مردار ابلر و او شخص كرك اسرائىلدن قطع
 اولسون چونكە طهارت صوبى اوتن اوستنه سېلدى او ناپاك در واونى ناپاكلىكى
 هله اوتن در ۱۴ چادرده اولن آدم شريعتى بو در هر كم كه او چادره كىرسە و هر
 كم كه او چادرده تاپلسە يدى كون ناپاك در ۱۵ و هر آچق قاب كه اوستنيد باغلى
 اورنىكى يو خدر ناپاك در ۱۶ و هر كم كه چولانڭ فلح اين اولدىلىشە با اولىشە و يا انسان
 سۈكە ويا كە بر قىرە دكىھ يدى كون ناپاك اولاچق در ۱۷ او ناپاك اىسجۇن
 تطهيردىن اوئرى ياندرلىش اينكى كولىندىن كوتروب بر قاب اىچىن اوستنه دىرىي صو
 توكسونلر ۱۸ و بر طاهر آدم زوفا اونى كوتروب او صوبى ياترسون و چادرن اوستنه
 و هاى قابلرن اوستنه واوراده اولان كىمسىلرن اوستنه و هەن سۈكە واولدىلىشە
 واولى يە ويا قىرە دكىن اوستنه سېسون ۱۹ و طاهر كىمسە ناپاكىن اوستنه اوچنجى و يدىنجى
 كوند سەپوب اونى يدىنجى كوند تطهير ايسون واودە پالثارلىنى بوبوب واوزى دە
 صو اين چىمۇب اخشم اوسى طاهر اولاچق در ۲۰ اما اكرا بر كىمسە ناپاك اولان

yandırsınlar onun dərisini və ətini və qanını və təzəğini gərək yandırsınlar 6*və kâhin ərz ağacı və züfa otu və qırmızı yün götürüb yanan inəğin üstünə atsın 7*və kâhin öz pâltârlarını yuyub öz cəsədini su-inən yusun və sora ordugâha girsin və kâhin axşama-kimin nâ-pâk olacaqdır 8*və onu yandıranda öz öz pâltârlarını su-inən yuyub öz cəsədini su-inən yusun və axşama-kimin nâ-pâk olacaqdır 9*və bir tâhir âdam inəğin külünü yığış ordugâhdan eşīge bir pâk yerə töksün və bən-i İsrâ'el'in cəmâ'eti için təhârət suyu sâxlansın bu günâhîn təhârəti içindir 10*və inəğin külünü yığan âdam öz pâltârlarını yusun və axşama-kimin nâ-pâk olacaqdır və bu və bən-i İsrâ'el için və oların aralarında gurbət kişi ǵarîb için əbədî qanûn olsun 11*hər kim ki insânın hər tür lâşəsinə dəğsə gərək yəddi gün nâ-pâk olsun 12*o gərək üçüncü gündə özünü tathîr éyləsin və yəddinci gündə tâhir olacaqdır amâ əğər üçüncü gündə tathîr éyləməsə yəddinci gündə tâhir olmaz 13*hər kim ki insânın hər tür lâşəsinə dəğsə və özünü tathîr éyləməsə o RƏBBin Məskənini murdâr éylər və o şəxs gərək İsrâ'eldən qıt' olunsun çünki təhârət suyu-inən üstünə səpilmədi o nâ-pâklığı hələ ondadır 14*çadırda olan âdamın şəri'ati budur hər kim ki o çadıra girsə və hər kim ki o çadırda nâ-pâksa yəddi gün nâ-pâkdir 15*və hər açıq qab ki üstündə bağlı örtüğü yoxdur nâ-pâkdir 16*və hər kim ki çöldə qılıç-inən öldürülməsə yâ ölməsə və yâ insân sümügünə və yâ ki bir qabə dəğsə yəddi gün nâ-pâk olacaqdır 17*və o nâ-pâk için tathîrdən ötürü yandırılmış inəğin külündən götürüb bir kâb içində üstünə dîri su töksünlər 18*və bir tâhir âdam züfâ otu götürüb o suya batırsın və çadırın üstündə və hamı qâbların üstündə və orada olan kimsələrin üstünə və həm də sümügə və öldürülmüşə və ölüyə və yâ qabırə dəğənin üstünə səpsin 19*və tâhir kimsə nâ-pâğın üstünə üçüncü və yəddinci gündə səpib onu yəddinci gündə tâhir éyləsin və o da pâltârlarını yuyub və özü də su-inən çimib axşâm üstü tâhir olacaqdır 20*amâ əğər bir kimsə nâ-pâk olanda ∞

اوزىنى تظپير ايلسە او كىمسە كرك جماعتن اېچىدىن قطع اولىسون چونكە رىن قدسى
مردار ايلبىدر طهارت صوبىي اوين اوستىن سېلىبىدر او ناپاك در ۲۱ وبو سزه ابدى
قانون اولىسون كە طهارت صوبىي سېن آدم اوز پالثاربىي بوسون و طهارت صوبىي
دكىن اخشامە كىمىن ناپاك اولىسون ۲۲ وناپاك اولان هر نە زادە كە دكى او دە
ناپاك در واونە دكى كىمسە دە اخشامە كىمىن ناپاك اولاچق در

ايكىنجى باپ

اوبى اسرائىل تام جماعى اين اوئىنجى آين صىن يىبابانه كلوب قوم قىدىش دە
ساكن اولدى و مرىم اوراده اولوب اوراده دفن اولندى ۲ و جماعت اېچۈن صوبوخ
ايدى واولر موسى اين هارونن خىدىتە بغلوب ۳ قوم موسى اين دعوا ايلبىب
دىدىلىرى كە اى كاشكى قىداشلىرىم اولنىڭ بىز دە رىن حضورنىڭ اولە ايدك ۴ و نە اېچۈن
رىن جماعتنى بو يىبابانه كىورىز كە بىز و جىوانلىرىم بوراده اولك ۵ و نە اېچۈن بىزى
مصدرن چىخارىتىز كە بىزى بورا يە بو يان بىرە كىورەسەن بونە زراعت و ئىجىر و نە
اوزۇم نە نار بىرى در و اېچىكە صو بوخدر ۶ و موسى اين هارون جماعتن حضورنىڭ
جماعت چادرىن قاپىستە كىدىلىر و بوزلارى اوستىن دوشىدىلىر و رىن جلالى اولرە
كۈرنىدى ۷ و رب موسى اين دانشوب دىدىيکە ۸ عصانى كۈنر و سەن اين قىداشىڭ
هارون جماعىي بغۇب اولرىن نظرىن قاپا يە خطاب ايلبىن و او اوز صوبىي و بىرە جىڭىر
و سەن اولر اېچۈن قاپا يەن صو چىخارىدوب جماعە دە جىوانلىرە دە اېچىكە صو و بىرسىن
۹ و موسى رىن حضورنىڭ عصانى كوتىدى نېجە كە او نە بىورىش ايدى ۱۰ و موسى
اين هارون جماعى قايانى قباگىدە جمع ايلدىلىر و او اولرە دىدىيکە ايندى بر قولۇق
و بىرون اى عصىان ايللىر آيا سزە بو قاپا يەن صو چىخارداق ۱۱ و موسى اوز ئى
قاوزبوب عصاسى اين اىكى دفعە قاپا يە اوردى و چوخ صو چىندى و جماعت اين
جىوانلىرى ۱۲ و رب موسى اين هارونە دىدىيکە اوىدىن اوئرى كە سەر اجان
كۈرمىز كە مەن بىنى اسرائىل حضورنىڭ تقدىس ايلەي ايدز او جەتىدىن بو جماعت اين

özünü tâthîr éyləməsə o kimsə gərək cəmâ'ətin içindən qit' olunsun çünkü RƏBBin qudsini murdâr éyləyibdir təhârət suyu-inən üstünə səpilməyibdir o nâ-pâkdir 21*və bu sizə əbədi qanûn olsun ki təhârət suyunu səpən âdam öz pâltârını yusun və təhârət suyuna dəğən axşâma-kimin nâ-pâk olsun 22*və nâ-pâk olan hər nə zâdə ki dəğsə o da nâ-pâkdir və ona dəğən kimsə də axşâma-kimin nâ-pâk olacaqdır

iğirminci bâb

1*və bən-i İsrâ'él tamâm cəmâ'əti-inən əvvəlinci ayda sîn bəyâbanına gəlib qavm Qədisdə sâkin oldu və Məryəm orada ölüb orada dəfn olundı 2*və cəmâ'ət için su yox idi və olar Mûsa-inən Hârûnun zadına yiğilüb 3*qavm Mûsa-inən da'vâ éyləyib dədilər ki èy kaş ki qardaşlarımız öləndə biz də RƏBBin huzûrunda olə idik 4*və nə için RƏBBin cəmâ'ətini bu bəyâbâna gətirdiz ki biz və heyvânlarımız burada ölək 5*və nə için bizi Misirdən çıxardız ki bizi buraya bu yamân yerə gətirəsən bu nə zərâ'ət və əncir və nə üzüm nə nâr yeridir və içməğə su yoxdur 6*və Mûsa-inən Hârûn cəmâ'ətin huzûrundan cəmâ'ət çadırının qapısına gətdilər və yüzləri üstünə düşdülər və RƏBBin cəlâli olara göründü 7*və RƏBB Mûsa-inən danışib dedi ki 8*'əsanı gətir və sənin-inən qardaşın Hârûn cəmâ'əti yiğib olarin nəzərində qayaya hitâb éyləyin və o öz suyunu vərəcəkdir və sən olar için qayadan su çıxardıb cəmâ'ətə də heyvânrlara da içməğə su vərirsin 9*və Mûsa RƏBBin huzûrundan 'əsanı gətirdi nice ki ona buyurmuş idi 10*və Mûsa-inən Hârûn cəmâ'əti qayanın qabağında cəm' éylədilər və o olara dədi ki indi bir qulâq vərin èy 'üsyan éyləyənlər âyâ sizə bu qaya-dan su çıxardaq 11*və Mûsa öz əlini qavzayıb 'əsası-inən iki dəf' qayaya urdu və çox su çıxdı və cəmâ'ət-inən həyvânlar içdilər 12*və RƏBB Mûsa-inən Hârûna dədi ki ondan ötürü ki siz imân gətirmədiz ki məni bən-i İsrâ'elin huzûrunda taqdîs éyləyə idiz o cihətdən bu cəmâ'ət-inən ∞

برابر او دیاره کمیه جکسز که من اولره و پرمشم ۱۳ بو او مریا صوبی در که بنی اسرائیل اوراده رب این دعوا ایلدی واو ده اولرن باشندن ندیس اولندی ۱۴ و موسی قدیش دن ادوم پادشاهه الجی لر کوندردی که قرداشک اسرائیل بیله دیر که سن بزم چکدیکمز بالارن های میسني پیلورسن ۱۵ که اجدادم مصربه بتوب مصدره چوخ مدت فالدیلر ومصری لر بزی و اجدادمی اینجندیلر ۱۶ و بزریه فریاد ایلدک واو بزم فغانیزی اشیدوب اوز فرشته سئی کوندردی و بزی مصدردن چخارندی وایندی بود بز قدیش ده ایک که سن سرحدگن اوچنده بر شهر در ۱۷ موقع ایلرک که سن دیارگذن کچک مزروعه و با غدن کچمنک و قوبولردن صو ابجمنک شاهراهدن کیدوب تا سن سرحدگذن کچنه کیعن صاغ و صوله اکلنک ۱۸ و ادوم اونه دیدیک سن من ایمحمدن کچمرسن میادا که قلخ این استقباله چیم ۱۹ و بنی اسرائیل اونه دیدیلر بز شاهراهدن کیدرک و آکر صوبیگذن من و سوریلم ایچک اونت حقنی و پرک انجق بر زاد ایلمش آیا فلم این کم ۲۰ او ده دیدیک کچمرسن و ادوم چوخ قوشون و شدید قوت این اون استقباله چیخدی ۲۱ و ادوم اسرائیله اوز سرحدنندن کچمکه بول و برمدی و اسرائیل اوندن دوندی ۲۲ و قدیش دن کوچوب بنی اسرائیل نام جماعت این هور داغنه کلدیلر ۲۳ و رب هور داغنه موسی و هارون این ادوم دیارین سرحدین باشند دانشوب دیدیکه ۲۴ هارون اوز قومته ملحن اولاچق در چونکه او دیاره کرمیه جکدر که من بنی اسرائیل و پرمشم اوندن اویزی که مریا صوبین باشند من کلاممه ضد عصیان ایلدز ۲۵ هارون این اون اوغلی العازاری کوتروب اولری هور داغنه چخارت ۲۶ و هارونن پالثارلرینی آکنندن چخاردوپ اولری اوغلی العازاره کیدرمن و هارون اوراده قومته ملحن اولاچق بعنی وفات ایله جکدر ۲۷ و موسی آیله ایلدی نیجه که رب پورمش ایلدی و تمام جماعتن نظرین قباغنه هور داغنه چیخدیلر ۲۸ و موسی هارونن پالثارلرینی آکنندن چخاردوپ اولری اون اوغلی العازاره کیدردي و هارون اوراده داغن باشند وفات ایلدی و موسی این العازار داغندن اندیلر ۲۹ و تمام

bərabər o diyâra getməyəcəksiz ki mən olara vəmişəm 13*bu o Meribâ suyudır ki bən-i İsrâ’ él orada RƏBB-inən da‘vâ éylədi və O da olarin bâbətindən taqsıs olundu 14*və Mûsa Qədisdən Ədum padşahına élçilər göndərdi ki qardaşın İsrâ’ él bələ dər ki sən bizim çəkdiğimiz bələlərin hamısını bilirsən 15*ki əcdâdımız Misra yətib Misirdən çox müddət qaldılar və Misirlilər bizi və əcdâdımızı incətdilər 16*və biz RƏBBə fəryâd éylədik və O bizim fiğânımızı eşidib öz Fəriştəsini göndərdi və bizi Misirdən çıxardı və indi budur biz Qədisdə-ik ki sənin sərhâdiñin ucunda bir şəhrdir 17*təvaqqu‘ éylərək ki sənin diyâriñdan keçək mezra‘a və bâğdan keçməniñ və quylardan su içməniñ şâhrahadan gidib tâ sənin sərhâdiñdən keçənə-kimin sağ və sola əğilmənək 17*və Ədum ona dədi ki sən mənim içimdən keçməzsən mâbâdâ ki qılıç-inən istiqbâliñə çıxım 19*və bən-i İsrâ’ él ona dədilər biz şâhrahadan gidərək və əğər suyuñdan mən və sürülərim içək onun haqqını vérərək ancaq bir zâd éyləməmiş ayaqlarım-inən keçəm 20*o da dədi ki keçəməzsən və Ədum çox qoşun və şadıd quvvət-inən onun istiqbâlinə çıxdı 21*və Ədum İsrâ’ élə öz sərhədindən keçməgə yol vərmədi və İsrâ’ él ondan döndü 22*və Qədisdən köçüb bən-i İsrâ’ él tamâm cəmâ‘et-inən Hur dağına gəldilər 23*və RƏBB Hur dağında Mûsa və Hârûn-inən Ədum diyârinin sərhədinin yanında danışıb dedi ki 24*Hârûn öz qavmına mülhaq olacaqdır çünkü o diyâra girməyəcəkdir ki mən bən-i İsrâ’ élə vərmişəm ondan ötürü ki Məribə suyunun yanında mənim kəlâmımıza zad-ı ‘usyân éylədiz 25*Hârûn-inən onun oğlu Əl‘azarı götürüb oları Hur dağına çıxart 26*və Hârûnun pâltârlarını əgnindən çıxardıb oları oğlu Əl‘azarə geydirəsən və Hârûn orada qavmına mülhaq olacaq ya ‘nî vəfât éyləyəcəkdir 27*və Mûsa əylə éylədi nəcə ki RƏBB buyurmuş idi və tamâm cəmâ‘etin nəzərinin qabağında Hur dağına çıxardılar 28*və Mûsa Hârûnun pâltârlarını əgnindən çıxardıb oları onun oğlu Əl‘azarə geydirdi və Hârûn orada dağın başında vəfât éylədi və Mûsa-inən Əl‘azar dağdan indilər 29*və tamâm ∞

جماعت هاروشن وفات ایلدیکی سکورینه تمام بیت اسرائیل او توز کون هارو
تعزیه توندیلر

ایکرمی بر صحی باب

اوجنوبه ساکن اولان کعنانی عراد پادشاهی اشندیکه اسرائیل اناریم بولندن کلور
پس اسرائیل ابن جنک ایلیوب اولردن اسیر آپاردي ۲ و اسرائیل ره ندر ایلیوب
دیدیکه اکر بوقوی من الله و برسن اونک اولرن شهرلرینی بریاد ایله جمک ۳ و رب
اسرائیلن فریادینی اشندوب کعنانی لری نسلم ایلدی واو ده اولرن شهرلرینی بریاد
ایلیوب او بین آدینی حرما قویدیلر ۴ و هور داغندن قرمزی دریا بولندن کوچوب
ادوم دیارینی دولاشانه قومن جانی بولن تکه کلدى ۵ و قوم الله و موسی به ضد
دانشده که بزری نه ایجون مصدردن چیخارتندز که بو ییلانک اولک زیرا ه چورک وارنه
صو و بو خفیف چورکدن زهره مز کلدى ۶ و رب قومن ایچه باندران ایلانلری
کوندردی که قومدن سانجوب اسرائیل دن چوخ خلق اولدی ۷ و خلق موسی ن پانه
کلوب دیدیلر بز کاه ایلدک که ره و سنه ضد داشدق سن ره دعا ایله که
اوستمزدن ایلانلری رد ایلسون و موسی قومن حقنک دعا ایلدی ۸ و رب موسی به
دیدیکه او زگه بر باندران ایلان قایر واونی بر یدادق اوستنه قوی و هر کم که
سانجلو بدر واونه با خسے دیری قالور ۹ و موسی مس دن بر ایلان قایبروب اونی بر
یداق اوستنه قویدی و وقنيکه ایلان بر آدمی سانجر ایدی واو ده او س ایلانه
باخر ایدی دیری قالور ایدی ۱۰ او بنی اسرائیل کوچوب او بونه دوشیدیلر ۱۱ او بوندن
کوچوب مشرق طرفدن مواب قباغنده کی ییلانه اولان عینی عباریم ده دوشیدیلر
۱۲ او رادن کوچوب زارد درسته دوشیدیلر ۱۳ او رادن ده کوچوب آموریلر
سرحدن اشیکه ییلانه اولان آربون او ناینک دوشیدیلر چونکه مواب این اموریلر
آراسند آرنون موابن سرحدی در ۱۴ او جهندن رین جنکلرین کتابنک دیلو بدر سوفاده
اولان و هب و آرنون دره لری ۱۵ او دره لر سیللری که عارن متزلنه مایل در و موابن

cəmâ’et Hârûnun vəfât éylədiğni görəndə tamâm Beyt-i İsrâ’él otuz gün Hârûna ta‘ziyə tutdılар

igirmi birinci bâb

1*və cənûbda sâkin olan Kən ‘ânlı ‘Arâd padşahi eşitdi ki İsrâ’él Ətarim yolundan gəlir bəs İsrâ’él-inən cənk éyləyib olardan əsir apardı 2*və İsrâ’él RƏBBə nəzər éyləyib dedi ki əğər bu qavmî mənim əlimə vərəsən onda oların şəhrlərini bərbâd éyləyəcəğəm 3*və RƏBB İsrâ’elin fəryâdını işidib Kən ‘ânlları təslim éylədi və o da oların şəhrlərini bərbâd éyləyib o yerin adını Horma qoydular 4*və Hur dağından Qırmızı dəryâ yolundan göçüb Ədum diyârını dolaşanda qavmîn cânı yolda təngə gəldi 5*və qavm Allaha və Mûsaya zad dânişdı ki bizi nə içün Misirdən çıxartdırız ki bu bəyâbânda ölək zirâ nə çörək var nə su və bu hafif çörəkden zahirəmiz getdi 6*və RƏBB qavmîn içünə yandırân ilânları göndərdi ki qavmdan sancıb İsrâ’eldən çox xalq öldü 7*və xalq Mûsanın yanına gəlib dədilər biz günâh éylədik ki RƏBBə və sənə zad danışdıq sən RƏBBə du‘â éylə ki üstümüzdən ilânları rəd éyləsin və Mûsa qavmîn haqqında du‘â éylədi 8*və RƏBB Mûsaya dədi ki özünə bir yandıran ilan qayır və onu bir budaq üstünə qoy və hər kim ki sancılayıbdır və ona baxsa diri qalır 9*və Mûsa misdən bir ilan qayırib onu bir budaq üstünə qoydı və vaqtinə ilan bir âdamı sancır idı və o da o mis ilana baxar idı diri qalır idı 10*və bən-i İsrâ’él göçüb Obotda düşdülər 11*və Obotdan göçüb maşriq tərəfindən Movâb qabağındakı bəyâbânda olan ‘Əyyə-‘Əbârimdə düşdülər 12*və oradan göçüb Zarəd dərəsində düşdülər 13*oradan da göçüb Âmorîlərin sərhədindən əşigə bəyâbânda olan Ərnunun otayında düşdülər çünki Movâb-inən Âmorîlərin arasında Ərnun Movâbın sərhədidir 14*o cəhətdən RƏBBin Cənklərinin Kitâbında deyilibdir Sufadakı olan Vahəb və ‘Ərnunun dərələri 15*və dərələrin səyləri ki ‘Ərnun mənzilinə mə’ildir və Muâbin

سرحدینه دیانور ۱۶ او را دن قوبی به کل دیلر بو او قوبی در که رب موسی به دیدی
 قوبی بع و من اولره صو و بره جم ۱۷ او وقت اسرائیل بو سرو دی ترم ایلدی چخ ای
 قوبی اونه او خوبیون ۱۸ قوبی نی سردارلر فاز دیلر اونی قومن خجالاری فاز دیلر او ز
 عصالرین چوبیلری این و چولدن ده متاباهه کل دیلر ۱۹ و متابادن خلیله و خلیله دن
 با مونه ۲۰ و با موندн مواب صحرا سند یشموده رو برو باخان پس غدن تپه سنه کل دیلر
 ۲۱ اسرائیل آموری پادشاهی سیونه الپی لر کون دروب دیدبکه ۲۲ قوی دیارگن کم
 مزرعه به و باغه اکمنک قوبی دن صو ایچمنک شاهرا هدن کدرک تا سرحدگن کچرک
 ۲۳ اما سیون اسرائیل او ز دیارندن کچمکه بول و برمدی و سیون او ز های قومنی
 بغوب چوله اسرائیل استقباله چیخدی و با همه به کل دی و اسرائیل این جنک ایلدی
 ۲۴ اسرائیل او نی قلچ آغزی این اوردی و اونن بربن آرنوند نا بیو قه قدر بی
 عمونه کمین الدی چونکه بی عونون سرحدی برک ایدی ۲۵ و اسرائیل بو
 شهرلرن هامیسنه آلب اسرائیل آموریلرن های شهرلرنده یعنی حشونه و اونن های
 قصبه لرن ساکن اولدی ۲۶ چونکه حشون آموریلرن پادشاهی سیون شهری ایدی
 که موابن ایروپیکی پادشاهی این جنک الپیوب اونن های طیراغنی آرنونه کمین الدن
 الدی ۲۷ او سبیدن مثل دین لر دیرلر که حشونه کلون سیون شهری بنا اولوب
 برقرار در ۲۸ چونکه حشوندن او د و سیون شهنردن بالا و چیخوب موابن عارین
 و آرنون پهله بین صاحب رینی تلف ایلدی ۲۹ وای سنه ای مواب هلاک اولدون
 ای کاموشن قوبی فرار ایلين او غلاری این قزلرین آموریلرن پادشاهی سیونه اسیر لکه
 و بردی ۳۰ و بز اولری باصدق و حشون دیبونه قدر خراب اولدی و بز اولری
 نو فاحده قدر که مید بایه بشور و بران ایلدک ۳۱ و اسرائیل آموریلرن دیارند ساکن
 اولدی ۳۲ و موسی یعزیزی تجسس ایلمکه کون دردی واولر اونن کندرین آلب اوراده
 او لان آموریلری اخراج ایلدیلر ۳۳ و دونوب باشان بولنه چیخدیلر و باشان پادشاهی
 عوج او زی و اونن های قوبی اولرن استقباله ادر عیه جنکه چیخدیلر ۳۴ و رب
 موسی به دیدبکه اوند ن فورخه چونکه او نی و اونن های قومنی و اونن دیارینی سنن

sərhədinə dayanır 16*və oradan quyuya gəldilər bu o quyudur ki RƏBB Mûsaya dədi qavmı yiğ və mən olara su vərəcəğəm 17*və vaqt-ı İsrâ’él bu sürüdu tazim éylədi çıx éy quyu ona oxuyun 18*quyunu sərdarlar qazdırılar onu qavmın nəcbâları qazdırılar öz ‘əsalarının çöbləri-inən və çöldən də Mattanaya gəldilər 19*və Mattanadan Naxali’élə Naxali’édən Bamota 20*və Bamottan Muâbin səhrasında Yeşimona rû-be-rû baxan Pisqanın təpəsinə geldilər 21*və İsrâ’él Âmorî pâdşahı Sixuna élçilər göndərib dədi ki 22*qoy diyârından keçəm mezra ‘a və bağa əgilmənək quyudan su içmənək şâhrâhdan gidərək tâ sərhâdındən keçərək 23*amâ Sixon İsrâ’élə öz hamı qavmını yiğib çölə İsrâ’elin istiqbâlinə çıxdı və Yahasa gəldi və İsrâ’él-inən cənk éylədi 24*və İsrâ’él onu qılıç ağızı-inən urdu və onun yerini Ərnundan tâ Yəbbuqa qədər bən-i Ammona-kimin aldı çünkü bən-i Ammonun sərhâdi bərk idi 25*və İsrâ’él bu şəhrlərin hamısını alıb İsrâ’él Âmorîlərin hamı şəhrlərində ya ‘nî Xəsbunda və onun hamı qasabalarında sâkin oldu 26*və çünki Xəsbun Âmorîlərin pâdşahı Sihunun şəhri idi ki Muâbin irəlikli pâdşahı-inən cənk əyləyib onun hamı toprağını Ərnun-kimin əlindən aldı 27*o səbəbdən məsəl diyənlər dərlər ki Xəsbuna gelin Sixonun şəhri binâ olub bir-qarardır 28*çünki Xəsbundan od və Sixonun şəhrindən yalav çıxıb Muâbin ‘Arını və Ərnun təpələrinin sâhiblərini tələf éylədi 29*vây sənə éy Muâb hələk oldun éy Kəmuşun qavmı firâr əyləyən oğulları-inən qızlarını Âmorîlərin pâdşahı Sihuna əsirligə verdi 30*və biz oları basdıq və Xəsbun Dibuna qədər xarâb oldu və biz oları Nufaha qədər ki Mədəbəyə yetişir vîrân éylədik 31*və İsrâ’él Âmorîlərin diyârında sâkin oldı 32*və Mûsa Yaziri təcsis éyləməğə göndərdi və olar onun kəndlərini alıb orada olan Âmorîləri ihrâç éylədilər 33*və dönüb Bâşân yoluna çıxdılar və Bâşân pâdşâhi ‘Oq özü və onun hamı qavmı olarin istiqbâlinə Edre’iyə cəngə çıxdılar 34*və RƏBB Mûsaya dedi ki ondan korxma çünki onu və onun hamı qavmimi və onun diyârını sənin ∞

الله تسلیم ایلشم واونه ده حشیون ده ساکن اولان آموری پادشاهی سچونه ایلدیکٹ
کیسو ایلیه جلک سن ۲۵ واولراونی واوغلاریتی واون هامی قومی اور دیلرنا اویندن
برجه نفر قورنلان باقی قالمدی واونن برینی تصرف ایلدیلر

ایکری ایکنخی باب

اوینی اسرائیل کوچوب مواب صحرا زند اردن او تایند اریجانن مقابله دوشیدلر
۳ و بالاق ابن صبور اسرائیل آموریلر ایلدیکن هامیسی کورنک ۴ مواب او قومی
حضورنندن فور خدی چونکه چوخ ایلدیلر و مواب بن اسرائیل سیسندن اضطرابه
دوشدی ۵ و مواب مدبان شیخلریه دیدبکه ایبدی بو جاعت بزم های اطراف مرزی
بالیه حق در نیجه که مال صحرا اوینی بالر واو زمانه موابن پادشاهی بالاق ابن صبور
ایبدی ۶ واو ده او ز قومی اوغللرین دیارنک نهن اوستند اولان پتو شهریه بلعام
ابن بعوره اوین چاغرمغه ایلیلی لر کوندردی که باخ بودر مصادرن بر قوم چجوب که بر
بوزیبی او رتوبدر و ایندی من مقابله ساکن در ۷ پس ایندی نوع ایلم که کلوب من
ایچون بو قومه لعنت ایلیه سن چونکه اولر مندن فوتنی در بلکه من اونه غالب کلکه
 قادر اولام واولری بو دیاردن اخراج ایلم زیرا بیلم که سنن بر کنکادیکٹ مبارک
ولعنت ایلدیکٹ ملعون در ۸ و مواب شیخلری و مدبان شیخلری سحر مردی المزد
روان اولوب بلعامن یانه کادیلر وبالاقن سوزلریتی اویه دیدبکر ۹ واو ده اولر
دیدبکه بو کیجه بوراده قالون و نیجه که رب منه دبیه من ده سره جواب و بررم
و مواب سردارلری بلعامن یانند فالدیلر ۱۰ والله بلعامه کلوب دبدی بو من یانکه کی
آدمک کم درلر ۱۱ او بلعام الله دیدبکه مواب پادشاهی بالاق ان صبور من یانه
کوندروبدر ۱۲ که باخ بودر بو مصادرن چیغان قوم بر بوزیبی او رتوبدر ایندی کل
اویه من ایچون لعنت ایله بلکه اوین این جنک ایلمک قادر اولوب اولری اخراج
ایلم ۱۳ والله بلعامه دیدبکه اولر این کمیس اوقومه لعنت ایلیه سن چونکه اولر
مبارک درلر ۱۴ او بلعام سحدن دوروب بالاقن سردارلریه دیدبکه بر زه کدوت

əlinə təslîm éyləmiş və ona da Xəşbunda sâkin olan Âmorî pâdşâhı Sixona éylədiğinjimini éyləyəcəksən 35*və olar onu və oğullarını və onun hamı qavmını urdular tâ ondan bəricə nəfər qurtulân bâqi qalmadı və onun yərini tasarruf éylədilər

igirmi ikinci bâb

1*və bən-i Îsrâ'él köçüb Muâb səhralarında İordanın ötəyində Ərihanın muqabəlində düşdülər 2*və Bâlâq ibn-i Səfur Îsrâ'elin Âmorilərə éylədiğinin hamısını görəndə 3*Muâb o qavmın huzûrından qorxdı çünki çox idilər və Muâb bən-i Îsrâ'elin səbəbindən ıztirâba düşdü 4*və Muâb Mədyənin şeyhlərinə dedi ki indi bu cəmâ'et bizim hamı ətrafımızı yalıyaçaqdır nəcə ki mâl səhrâ otunu yalar və o zəmânda Muâb pâdşâhı Bâlâq ibn-i Səfur idi 5*və o da öz qavmının oğullarının diyârında nehrin üstündə olan Petor şəhrinə Bəl'əm ibn-i Ba'ura onu çağırmağa élçilər göndərdi ki bax bu der Misirdən bir qavm çıxıb ki yer üzünü örtübdür və indi mənim muqâbələmdə sâkindir 6*bəs indi təvaqqu' éylərəm ki gəlib mənim için bu qavmə la'nət éyləyəsən çünki olar məndən quvvətlidir bəlkə mən ona gâlib gəlməğə qâdir olam və oları bu diyârдан ihrâç éyləyəm zîrâ bilirim ki sənin bərəkətlədiğinj mübârək və la'nət éylədiğinj məl' ündur 7*və Muâbin şeyhləri və Mədyənin səhrmezdi əllərində rəvân olub Bəl'əmin yanına gəldilər və Bâlâgin sözlərini ona dədilər 8*və o da olara dədi ki bu gəcə burada qalın və nəcə ki RƏBB mənə dəsə mən də sizə cəvâb vərərəm 9*və Allah Bəl'əma gəlib dedi bu sənin yanındakı âadamlar kimdirler 10*və Bəl'əm Allaha dədi ki Muâb pâdşâhı Bâlâq ibn-i Səfur mənim yanımı göndəribdir 11*ki bax bu dər bu Misirdən çıxan qavm yər üzünü örtübdür indi gəl ona mənim için la'nət éylə bəlki onun-inən cənk éyləməğə qâdir olub oları ixrâc éyləyəm 12*və Allah Bəl'əma dədi ki olar-inən getməyəsən o qavma la'nət éyləməyəsən çünki olar mübârəkdirler 13*və Bəl'əm səhərdən durub Bâlâgin sərdârlarına dədi ki yerinizə gedin ∞

چونکه رب سزن این کنمکه منه اذن و پرمر ۱۴ و موابین سردارلری دوروب بالاقن
 یانه کندبلر و دیدبلر بلعام بنم این کلک استمدی ۱۵ و بالاق که سردارلر کوندردی
 که اولدن چوخ و معتبر ایدیلر ۱۶ واولر بلعامن یانه کلوب اوته دیدبلر بالاق این
 صبور پله دیر توقع ایلم که من یانه کلمکدن امتناع ایلیهسن ۱۷ چونکه من بدرستی سنه
 چوخ احترام ایلم و هرنه منه دیهسن اجرا ایلم اما بالوارم برجه کلوب بوقمه من
 ایچون لعنت ایله ۱۸ و بلعام جواب و بروب بالاقن بندلرینه دیدیکه اکر بالاق منه اوز
 ایوین دولوستی کومش و قزل وبرسه من بر خورده و یا بیوک زاد ایملک ایچون من
 اللهم رب سوزنند کچه یلمن ۱۹ اما ایندی توقع ایلم سزده بو کیجه بوراده قالون ومن
 سلم که رب من این تکرار نه دانش ۲۰ و الله کیجه ده بلعامن یانه کلوب اوته دیدیکه
 اکر او آدمه سنی چاغرمغه کلوبدرلر دور اولر این کت اما بو سوزی که من سنه
 دیرم کرک ایلیهسن ۲۱ و سخدن بلعام دوروب اوز اولادغن پالانی قویوب موابی
 سردارلر این کندی ۲۲ اما اللہ غضی کلدي که او کیدر ایدی و رین فرشتهسی
 بولن اوستنک دوردی که اوته مقاومت ایلسون واو ده اوز اولادغه منمش ایدی
 وابکی نوکری ده اوزی این ایدی ۲۳ واولاد رین فرشتهسی کوردیکه بولن دوروب
 و چکش فلنجی ده اللہ واولاد بولدن بر یانه دونوب آکنه کیدری و بلعام اوئی
 بوله کنورمکه اوردی ۲۴ و رین فرشتهسی باغلرن دار بولنک دوردی که بو طرفدن
 دیوار او طرفدن دیوار وار ایدی ۲۵ واولاد رین فرشتهسی کوروب دیوارن یانه
 صنلوب بلعامن قیجنی دیواره صندی وا اوونی که دوکدی ۲۶ و زین فرشتهسی که
 ایلک کدوپ بر آیله دار برده دوردی که صاغه و یا صوله دونگکه بول، یوچ ایدی
 ۲۷ واولاد رین فرشتهسی کوروب بلعامن آنند چوکدی و بلعامن غضی کلوب
 اولادغی دکک این دوکدی ۲۸ و رب اولادغن آغزینی آچدی واو ده بلعامه دیدیکه
 من سنه نه ایلم که بو در اوچ دفعه منی دوکدون ۲۹ و بلعام اولادغه دیدیکه چونکه
 من من این ظرافت ایلسن کاش اللہ بر قلح اوله ایدی ایندی سنی اولدره ایدم
 ۳۰ واولاد بلعامه دیدیکه آیا من سن اولادغث دکلم که چوخدن در که بو کوته کیمین

çünkü RƏBB sizin-inən getməğə mənə izin vermır 14*və Muâbin sərdârları durub Bâlâgin yanına getdilər və dədilər Bəl'əm bizim-inən gəlmək istəmədi 15*və Bâlâg gənə sərdârlar göndərdi ki olardan çox və mü'təbər idilər 16*və olar Bəl'əmin yanına gəlib ona dədilər Bâlâg ibn-i Səfur belə dər təvəqqə éylərəm ki mənim yanımı gəlməkdən imtinâ' éyləməyəsən 17*çünkü mən bedər-rəstisinə çox ixtirâm éylərəm və hər nə mənə dəyəsən icrâ éylərəm amâ yalvârırəm bircə gəlib bu qavmə mənim üçin la'nət éylə 18*və Bəl'əm cavâb vərrib Bâlâgin bəndələrinə dədi ki əğər Bâlâg mənə öz evinin dolusunu gümüş və qızıl vərsə mən bir hôrdə və yâ böyük zâd éyləmək için mənim Allahım RƏBB söyündən keçə bilməzəm 19*amâ indi tevaqqu' éylərəm siz də bu gəcə burada qalın və mən biləm ki RƏBB mənim-inən təkrâr nə danışır 20*və Allaha gəcədə Bəl'əmin yanına gəlib ona dədi ki əğər o âdamlar səni çağırmağa gəlibdirlər dur olar-inən get amâ bu sözü ki mən sənə dərəm gərək éyləyəsən 21*və səhərdən Bəl'əm durub öz ulaqının palanını qoyub Muâblı sərdârlar-inən getdi 22*amâ Allahın gazabı gəldi ki o gidər idi və RƏBBin Fəriştəsi yolun üstündə durdu ki ona muqavəmət éylosın və o da öz ulaqına minmiş idi və iki nökəri də özü-inən idi 23*və ullaq RƏBBin Fəriştəsini gördü ki yolda durub və çəkmiş qılıcı da əlində və ullaq yoldan bir yana dönüb əkinə girdi və Bəl'əm onu yola götürməğə urdu 24*və RƏBBin Fəriştəsi bâşların dar yolunda durdu ki bu tərəfdən divâr var və o tərəfdən divâr var idi 25*və ullaq RƏBBin Fəriştəsini görüb divârın yanına sıxlıb Bəl'əmin qızını divâra sıxdı və onu əgenə döğdü 26*və RƏBBin Fəriştəsi əgenə irəli gidib bir éylə dar yerdə durdu ki sağ və yâ sola dönməğə yol yox idi 27*və ullaq RƏBBin Fəriştəsini görüb Bəl'əmin altında çökdü və Bəl'əmin gazabı gəlib ullaqı dəğənək-inən döğdü 28*və RƏBB ullaqın ağızını açdı və o da Bəl'əma dədi ki mən sənə nə éylədim ki budur üç dəfə məni döğdün 29*və Bəl'əm ullaqa dədi ki çünkü sən mənim-inən zarāfat éylərsin kâş əlimdə bir qılıç ola idi səni öldürə idim 30*və ullaq Bəl'əma dədi ki âyâ mən sənin ullaqın degiləm ki çoxdandır ki bu günə-kimin

منه منرسن آیا بر دفعه من عادتم او لوپدر که سه پله ایلهم او ده دیدیکه بوخ ۲۱ و رب
بلعامن کوزلرینی آچوب واو ده رین فرشته سی کوردى که بولك دوروب وجکش
قیلی اللئ و باش آکوب بوزی اوستند دوشدی ۲۲ و رین فرشته سی او نه دیدیکه
ایندی اولا غنکی اوچ دفعه نه ایچون دوکدون باخ من او زم چخوب مقاومت الیک
کلمشم چونکه بولك من حضور من اکری در ۲۳ واولادن منی کوروب بو اوچ دفعه ده
من قباغمدن دوتندی اکر قباغمدن دو نسنه ایدی ابدی الله سی اولدريش واوی
صاغ قویش ایدم ۲۴ و بلعام رین فرشته سنه دیدیکه کاه ایلشم چونکه من یلمر ایدم که
سن بولك من قباغمدن دوررسن وايندی اکر بو نظر کن نابسند ایسه من که کبری دو نرم
۲۵ و رین فرشته سی بلعame دیدیکه بو آدمرا این کت اما هان او سوزی که من سه
دیرم سن کرک او نی داشه سن و بلعام بالاقن سردار لری این کندی ۲۶ و حون بالاق
اشتدی که بلعام کلوپدر سرحدین کارنده آرنون سرحدند اولان مواب شهریه او نی
استقباله کندی ۲۷ وبالاق بلعame دیدیکه آیا من سنه کوندر مدم که سی جاغرسولر
من نه ایچون من با نه کلدو ن مکر من سنه احترام ایله یلمر ایدم ۲۸ و بلعام بالاق
دیدیکه باخ ایندی سن یانکه کلمشم ایندی آیا من بر زاد ده یلرم مکر الله هر نه سور
که آغزمه قویسه او نی داشه جغم ۲۹ و بلعام بالاق این کندی و قبریه حوصونه بشدی بر
۴ وبالاق مال و قویون کسوب بلعame واون این اولان سردار لر آدم کوپدر دی
۱۴ و سعر اولانه بالاق بلعame کونتروب بعل تپه لریه چیندی لرنا او اورادن قومن بر
پارچه سی کوردى

ابکری اوچنجی باب

او بلعام بالاقه دیدیکه من ایچون بوراده یدی مذبح بنا ایله و من ایچون بوراده یدی
جونکه و یدی فوج تدارک ایله ۲ وبالاق ایله ایلدی نیجه که بلعام دیش ایدی وبالاق
این بلعام هر بر مذبحون بر جونکه و بر فوج نزیب ایلدیلر ۳ و بلعام بالاقه دیدیکه
خرقه گن یانند دور که من کیدم بکه ریب منه راست کلدون و هر نه که منه اظهار ایله

mənə minərsin âyâ bir dəf' a mən 'adətim olubdır ki sənə bələ éyləyəm o da dədi ki yox 31*və RƏBB Bəl'əmin gözlərini açıb və o da RƏBBin Fəriştəsini gördü ki yolda durub çəkmiş qılıçı əlində və baş əğib yüzü üstündə düşdü 32*və RƏBBin Fəriştəsi ona dədi ki indi ulağılı üç dəf' a nə için döğdün bax mən özüm çıxıb muqâvəmət éyləməğə gəlmışəm çünkü yolun mənim huzûrumda əğridir 33*və ulaq məni görüb bu üç dəf' a da mənim qabağımdan döndü əğər qabağımdan dönməsə idi indi əlbət səni öldürmüş və onu sağ qoymuş idim 34*və Bəl'əm RƏBBin Fəriştəsinə dədi ki günâh éyləmişəm çünkü mən bilmir idim ki sən yolda mənim qabağımda durursən və indi əğər bu nəzəriyədə nâ-pəsənd isə mən gənə gəri dənərəm 35*və RƏBBin Fəriştəsi Bəl'əmə dədi ki bu âdamlar-inən get amâ həmən o sözü ki mən sənə dərəm sən gərək onu danışasən və Bəl'əm Bâlâqın sərdârları-inən getdi 36*və çün Bâlâq əşitdi ki Bəl'əm gəlibdir sərhədinin kənarında Ərnunun sərhədində olan Muâb şəhərinə onun istiqbâlinə getdi 37*və Bâlâq Bəl'əma dədi ki âyâ mən sənə göndərmədim ki səni çağırınsınlar sən nə için mənim yanına gəlmədin məğər mən sənə ihtiârâm éyləyəbilməz idim 38*və Bəl'əm Bâlâqa dədi ki bax indi sənin yanına gəlmışəm indi âyâ mən bir zâd dəyəbilərəm məğər Allah hər nə söz ki ağızıma qoysa onu danışacağım 39*və Bəl'əm Bâlâq-inən getdi və Qiryat-Xusota yətişdilər 40*və Bâlâq mâl və qoyun kəsib Bələmə və onun inən olan sərdarlara âdam göndərdi 41*və səher olanda Bâlâq Bəl'əmi götürüb Ba'âl təpələrinə çıxdılar tâ o oradan qavmın bir parçasını gördü

iğirmi üçüncü bâb

1*və Bəl'əm Bâlâqa dədi ki mənim için burada yəddi məzbuh binâ éylə və mənim içiñ burada yəddi

cöngə və yəddi qoç tədarik éylə 2*və Bâlâq éylə éylədi nəcə ki Bəl'əm dəmiş idi və Bâlâq-inən Bəl'əm hər bir məzbuhda bir cöngə və bir qoç taqarrüb éylədilər 3*və Bəl'əm Bâlâqa dədi ki məhruqajın yanında dur ki mən gidəm bəlkı RƏBB mənə rast gelsin və hər nə ki mənə izhâr éyləsə ∞

من سنه خبر وبرم وبر نهجه کندي ۴ و الله بلعامه راست کلوب او ده اونه ديدبک
 او يدي مذبحي ترتيب اليلوب هر بر مذبحه بر جونكه وبر قوچ تفريپ اليلدم ۵ ورب
 بلعامن آغزنه سوز قوبوب ديدبکه بالاقن يانه دونوب يله دانشمن ۶ واو ده اونه
 يانه دوندي کورديکه او ز محرقه سنن يانه دور ويدر اوزي وموابن جمله سردارلري
 ۷ وا او اوز مثلثي باشليوب ديدبکه مواب پادشاهي بالاق من آرامدن مشرق داغلارiden
 کوردي که کل من ايجون يعقوبه لعنت ايله وكل اسرائيله يان دى ۸ من نجه لعنت
 ايلهم که الله اونه لعنت ايله ومن نجه يان ديم که رب اونه يان دير ۹ چونكه من
 اونی قالالرن باشندن کوررم ونېلردن اونه باخرم باخ بو برقوم در که بالفوز ساكن
 اولادجق و طاييقلر اين حساب او ليه حق در ۱۰ يعقوبن تو زيني کم صايه ييل و هد
 اسرائيلن رب عن حسابي کم ايلر من او زم صالحون اولوي اين اولم و آخرم او شتني
 کيس اولسون ۱۱ وبالاق بلعامه ديدبکه سن منه نه ايلدون من سني کوردم که
 دشمنلرمه لعنت او خوييسن و ايدي سن ايله مبارك ايلرسن ۱۲ او ده جواب وبروب
 ديدبکه آيا من کرك اونی داشمعده دقت ايلهم که رب من آغزمه قوير ۱۳ وبالاق اونه
 ديدبکه ايدي من اين بر او زکه بره کل که اونی اورادن کورمسن اما بالفوز بر
 يار جهنسی کورمسن و هاميسن کورمييسن ومن ايجون اونه اورادن لعنت ايله ۱۴ او اونی
 صوفم مزرعه سنه پسنهن تپسهه آپاردي و بدی مذبح بنا ايلدی و هر بر مذبحه بر
 جونک وبر قوچ تفريپ اليلدى ۱۵ وبالاقه ديدبکه بوراده محرقه کن يانه دور و من
 بوراده استقباله کيدم ۱۶ ورب بلعامه راست کلوب آغزنه سوز قوبدي و ديدبکي
 بالاقن يانه دونوب يله دانشمن ۱۷ واو ده اونه يانه کلوب کورديکه او ز
 محرقه سنن يانه دور ويدر وموابن سردارلري ده اونن اين دورمش وبالاق اونه
 ديدبکه رب نه ديد ۱۸ واو ده مثلثي باشليوب ديدبکه قائم و اشت اى بالاق
 و منه قولاق و بر اي صبور او غلى ۱۹ الله انسان دکل که بالان دبسون و انسان نسلی
 دکل که بشيمان اولسون مکرا او دير واجر ايلز و مکر دانشرواونه وفا ايلز
 ۲۰ باخون من ميلار كلکه مقرر او لمم و او مبارك ايلر و من دوندره يلم ۲۱ يعقوبن

mən sənə habər vərirəm və bir təpəyə getdi 4*və Allah Bəl'əmə rast gəlib o da ona dədi ki o yəddi məzbuhu tərtib éyləyib hər bir məzbuha bir cöngə və bir qoç taqarrüb éylədim 5*və RƏBB Bəl'əmin ağızına söz qoyub dədi ki Bâlâqın yanına dönüb bələ danışasın 6*və o da onun yanına döndü gördü ki öz məhruqasının yanında durubdır özü və Moabin cümlə sərdarları 7*və o öz məsəlini başlayıb dədi ki Moab padşahı Bâlâq məni Âramdan maşriq dağlarından gətirdi ki gəl mənim için Ya'kûba lə'nət éylə və gəl İsrâ'élə yamân də 8*nicə lə'nət éyləyəm ki Allah ona lə'nət éyləmir və mən nəcə yamân dəyəm ki RƏBB ona yamân dəmir 9*çünki mən onu qayaların başından görürəm və təpələrdən ona baxıram bax bu bir qavmdır ki yalqız sâkin olacaq və tayfalar-inən həsâb olmayıacaqdır 10*Ya'kûbun tozunu kim saya bilər və həm de İsrâ'elin rib'anın həsâbını kim éylər mənim özüm sâləhlərin ölümü-inən ölüm və âxırım onunki-kimi olsun 11*və Bâlâq Bəl'əmə dədi ki sən mənə nə éylədin mən səni gətirdim ki düşmənlərimə lə'nət oxuyasən və indi sən éylə mübârək éylərsən 12*o da cavâb vərib dədi ki âyâ mən gərək onu danışmağa diqqat éyləməyəm ki RƏBB mənim ağızıma qoyar 13*və Bâlâq ona dədi ki indi mənim-inən bir öznə yerə gəl ki onu oradan görəsən amâ yalqız bir parçasını görəsən və hamısını görməyəsən və mənim üçin ona oradan lə'nət éylə 14*və onu Sufim məzra'asına pisqənin təpəsinə apardı və yəddi məzbuh binâ éylədi və hər bir məzbuhə bir cöngə və bir qoç taqarrüb éylədi 15*və Bâlâqa dədi ki burada məhruqajın yanında dur və mən burada istiqbâlinə gidəm 16*və RƏBB Bəl'əmə rast gelib ağızına söz qoydu və dədi Bâlâqın yanına dönüb bələ danışasən 17*və o da onun yanına gelib gördü ki öz məhruqasının yanında durubdur və Muâbin sərdârları da onun-inən durmuş və Bâlâq ona dədi ki RƏBB nə dədi 18*və o da məsəlini başlayıb dədi ki qalx və eşit éy Bâlâq və mənə qulaq vər éy Sippor oğlu 19*Allah insan dəgil ki yalân dəsən və insan nəslidəgil ki pəşimân olsun məğər O dər və icrâ éyləməz və məğər danışır və Ona vəfâ éyləməz 20*baxıñ mən mübârəkləməğə mukarrər olmuşəm və O mübârək éylər və mən döndərə biləmənəm 21*Ya'kûbda ∞

یانلوق کورمدى و اسرائیلک بدلک مشاهد ایلدی اوین اللھی رب اویزی این در واوید
 شاهانه کلیانکی وار در ۲۲ الهدراولی مصدرن جخاردان واونک کرکدن قوئی وار
 ۳۳ چونکه بعفویه خد فال اولماز و اسرائیل خدیمه سخربوخ در اویز وقتنه دیله جىکدر
 کە الله بعفویه و اسرائیل نه ایلدی ۴۴ باخ بر قوم کە ارسلان کیسی فالخوارسلان
 کیمی اویزی او جالدر او یانیه حق ناشکارییه ونا اولدەللەلەن قانی ایجیه
 ۵۵ وبالاق بعلماء دیدیکە اکر هېچ لعنت ایلمىس اولرى بارى مبارک ده ایله ۶۶ و بلعام
 جواب و بروپ بالاق دیدیکە مکرم سە دېدم کە هەنە کە رب دېس اویزی ایله جەد
 ۷۷ وبالاق بعلماء دیدیکە کل سى براوزکە بىرە آیام بلکە اللەن نظریه خوش کورسون
 واورادن منم ایشۇن اوئە لعنت ایلەس ۸۸ وبالاق بعلماء بشۇن طرفە باخان
 فعورن باشنى آیاردى ۹۹ و بلعام بالاق دیدیکە منه بورادە يدى مذىچ بنا ایله و سە
 بورادە يدى چونکە و يدى قوج تدارك ایله ۱۰۰ وبالاق ایله ایلدی نېچە کە بعلم دېش
 ایلدی و هەر بىر مذىخەن بىر جونکە و بىر فوج نېزب ایلدی

ابکرى دردېغى باب

۱ او بلعام کوردیکە اسرائیل مبارک ایلەك رین نظرىنە خوش کوربۇر بودفعە ده او
 بىر دفعە کیمی اللەم الـمـهـ کەنمدى اما بوزىن بىايانە چوپىرىدى ۲ او بلعام کوزلەنی فاۋزىوب
 اسرائیل کوردى کە او ز سېطلىرى این ساكن اولوبىر واللەن روھى اوستە كەدە
 ۳ او ده او ز مىلنى باشلىيوب دیدیکە بعلم اين بعورن كلازى و كۆزى آچق آدمى
 كلامى بى در ۴ اللەن سوزلەنی اشىدىن كلامى کە قىدىرن روپالارىنى کوركە دوش
 و كۆزلەن آچق قالور ۵ نە بخىشى در سىن چادرلەك اى يعنوب و هەن سىن مىكلەك
 اى اسرائىل ۶ درەلەر کیمی بايلوبىرلەرچاى اوستىنى كى باڭلەر کیمی رىن نېكىدېكى عود
 آغاچارى کیمی و صولار اوستىنى كى ارز آغاچارى کیمی ۷ او ن دوچەلەن صوتوكور
 اىكىنى بول صولىدە در و پادشاھى اجاچىدىن اعلا اولوب اونن پادشاھلىقى اویزىپ بىند
 ایلە جىکدر ۸ الله در اوئى مصدرن جخاردان اوئى کرکدن قوئى وار اوئى دىشمى اولان

yamânlıq görmədi və İsrâ'eldə bədlilik məsâhə éyləmədi onun Allahı RƏBB özü-inəndir və Onda şâhânə külliübâniyi vardır 22*Allahdır oları Misirdən çıxârdân və Onda gərgədan quvvəti var 23*çünki Ya'kûba zad-ı fâl olmaz və İsrâ'elin zadına sehr yoxdur öz vaqtində déyilcəkdir ki Allah Ya'kûba və İsrâ'elə nə éylədi 24*bax bir qavm ki arslan-kimi qalxır və arslan-kimi özünü ucaldır o yatmayacaq tâ şikâriye və tâ öldürülmüşlərin qanını içməyə 25*və Bâlâq Bəl'əmə dədi ki əğər heç lə'nət éyləmirşən oları bâri mübârək də éyləmə 26*və Bəl'əm cavâb vərib Bâlâqa dədi ki məğər mən sənə dêmədim ki her nə ki RƏBB dəsə onu éyləyəcəğəm 27*və Bâlâq Bəl'əmə dədi ki gəl səni bir özjə yerə aparam bəlkı Allahın nəzərinə hoş görünüşün və oradan mənim için ona lə'nət éyləyəsən 28*və Bâlâq Bəl'əmî Yeşimon tərəfinə baxan Fa'urun başına apardı 29*və Bəl'əm Bâlâqa dədi ki mənə burada yəddi mazbuh binâ éylə və mənə yəddi cöngə və yəddi qoç tədârik éylə 30*və Bâlâq éylə éylədi nəcə ki Bəl'əm dəmiş idi və hər bir mazbuhda bir cöngə və bir qoç taqarrüb éylədi **iğirmi dördüncü bâb**

1*və Bəl'əm gördü ki İsrâ'eli mübârək éyləmək RƏBBin nəzərində hoş görünür bu dəfə da o-biri dəfə a-kimi ilhâm almağa getmədi amâ yüzünü bəyâbâna çəvirdi 2*və Bəl'əm gözlərini qavzuyıb İsrâ'eli gördü ki öz sıbtları-inən sâkin olubdır və Allahın Ruhu üstüne gəldi 3*və o da öz məsəlini başlayıb dədi ki Bəl'əm ibn-i Ba'urun kəlâmi budur 4*və Allahın sözlərini eşidənin kəlâmi ki Qadirin rü'yalarını görür ki düşər və gözləri açıq qalır 5*nə yaxşıdır sənin çadırlarıŋ ey Ya'kub və həm də sənin məskənləriŋ 6*ey İsrâ'el dərələr-kimi yayılıbdırlar çay üstündəki bağlar-kimi RƏBBin tıkdıgi 'əvd ağacları-kimi və sular üstündəki ərz ağacları-kimi 7*onun dolçalarından su tökülür əkinin bol sulardadır və pâdşâhi Acâcdan 'alâ olub onun pâdşâhlığı özünü bülənd éyləyəcəkdir 8*Allahdır onu Misirdən çıxardan onda gərgədən quvvəti var onun düşmanı olan ∞

قوملری تلف ایله‌جکدر واولن سوموکربنی فیروب اولری اوز اوخری این دله‌جکدر
 ۹ جوکوب باندی ارسلان کمی دیشی ارسلان کمی اوی کم دورغزه پیرسی نریک
 ایلین لرمبارک وسنه لعنت ایلینلر ملعون اولاچن درلر ۱۰ و بالاقن غضنی بلغان من اوسته
 آشوب اللربنی بربریته اوردی وبالاق بلغانه دیدیکه من سنی چاغردم که دشمنلرمه
 لعنت اوخوبه‌سن وابندی بو اوج دفعه در که اوی مبارک ایلدون ۱۱ ایس ایندی
 چکل کت من دیدم که سنه چوخ حرمت ایلم وابندی رب سنی حرمدن محروم ایلر
 ۱۲ و بلعام بالاقه دیدیکه مکر من آیله سن البحیره که ده که یانه کوندرمش ایدون دیدم
 که ۱۳ آکر بالاق منه ایوی دولوسی کومش و قزل ویرسه من رین سوزنندن بجاوز ایله
 ییلمک که اوزمند بربخشی و با یان زاد ایلم من رین دیدیکی دیه‌جمک ۱۴ وابندی بو
 در من اوز قوممه کدرم کل سنه خبرویرم که بو قوم صوره کی کونتلرده سنن قومکه
 به ایله‌جکدر ۱۵ و مثلنی باشلیوب دیدیکه بلعام این بعورن کلامی و کوزی آچ
 آدمن کلامی بودر ۱۶ اللین سوزلربنی اشیدن و متعالن معرفتی یلنن کلامی که قدیرن
 روزبالربنی کورر که دوشر و کوزلری آچن قالور ۱۷ من اوی کوررم اما نه که ایندی
 من اوی مشاهد ایلدام اما نه که باخین ده یعقوبدن بر یلدوز طلوع ایله‌جک
 و اسرائیلدن بر یادشاه عصاسی دوراچن در و مواین بوکرلربنی ازوپ نام بنی شینی
 فیراچن در ۱۸ و ادوم الله‌حق و سعیر اوز دشمنلرندن الله‌حق در اما اسرائیل دل
 آورلک ایله‌جکدر ۱۹ و یعقوبدن بری سلطنت ایله‌جک و شهردن باقی قالانی هلاک
 ایله‌جکدر ۲۰ و صوره عالیقه باخوب اوز مثلنی باشلیوب دیدیکه عالیق طایفه‌لرن
 اوی بخی س ابدی اما عافنی هلاک قدر در ۲۱ و قینی به باخوب مثلنی باشلیوب دیدیکه
 مسکلک برک در و بواکی قایاده قویوب سن ۲۲ اما آشور سنی اسیر ایلینه کمین قینی
 خراب اولاچن ۲۳ و مثلنی باشلیوب دیدیکه ای وای الله بونی اجرا ایلینه کم دیری
 اولاچن ۲۴ و کم جانیندن کمی لرکوب آشوره جنا و بره‌جکدرلر و عمره جنا
 و بره‌جکدرلر اما اوین ده آخری هلاکه قدر در ۲۵ و بلعام دوروب کندی و اوز بریته
 مراجعت ایلدی وبالاق ده اوز بولنه کندی

qavmları tələf èyləyəcəkdir və oların sümüklərini qırıb oları öz oxları-inən dələcəkdir 9*çöküb yatdı arslan-kimi dişi arslan-kimi onu kim durğuzabilir səni təbrik èyləyənlər mübârək və sənə lə'nət èyləyənlər məl'un olacaqdırlar 10*və Bâlâqın qəzəbi Bəl'əmin üstünə alışib əllərini birbirine urdu Bâlâq Bəl'əma dədi ki mən səni çağırdım ki düşmənlərmə lə'nət oxuyasın və indi bu üç dəfə adır ki onu mübârək èylədin 11*bəs indi çəkil get mən dədim ki sənə çox hürmət èyləyəm və indi RƏBB səni hürmətdn məxrûm èylər 12*və Bəl'əm Bâlâqa dədi ki məğər mən èylə sənin élçiləriŋə də ki yanına göndərmiş idin dədi ki 13*əğər Bâlâq mənə evi dolusu gümüş və qızıl vərsə mən RƏBBin sözündən təcəvüz èyle bilmənəm ki özümdən bir yaxşı və yâ Yamân zâd èyləyəm mən RƏBBin dədiğini déyəcəğəm 14*və indi budur mən öz qavmına gidərəm gel sənə xəbər vərəm ki bu qavm soraki günlərdə sənin qavmına nə èyləyəcəkdir 15*və məsəlinə başlay'b dədi ki Bəl'əm ibn-i Baurun kəlāmı və gözü açıq âdamın kəlāmı budur 16*Allahın sözlərini eşidənin və Müte'âlin ma'rifetini bilənin kəlāmı ki Qadîrin rü'yalarını görür ki düşər və gözleri açıq qalır 17*mən onu görürəm amâ nə ki indi mən onu müşâhədə èylədim amâ nə ki yaxında Ya'kubdan bir uldiz tulū' èyləyəcək və İsrâ'eldən bir pâdşâh 'əsası duracaqdır və Muâbin bəkərlərini əzib tamâm bən-i Şiti qayracaqdır 18*və Ədum alınacaq və Sa'ir öz düşmənlərindən alınacaqdır amâ İsrâ'el dilâvərlik èyləyəcəkdir 19*və Ya'kubdan biri saltanat èyləyəcək və şəhrdən bâqi qâlanı həlâk èyləyəcəkdir 20*və sora 'Əmaliqə baxıb öz məsəlinə başlayıb dədi ki 'Əmaliq tâ'ifələrin əvvəlincisi idi ammâ 'akibəti həlâkə qədərdir 21*və Qəniyə baxıb məsəlinə başlayıb dədi ki məskəniŋ bəriyidir və yuvaŋı qayada qoyubsən 22*amâ Âşşur səni əsir èyləyənə-kimin Qənî xarâb olacaq 23*və məsəlinə başlayıb dədi ki éy vây Allah Bunu icrâ èyləyəndə kim diri olacaq 24*və Kittim cānibindən gəmilər gəlib Âşşura cəfâ vərəcəkdirler və Abirə cəfâ vərəcəkdirler amâ onun da âxırı həlâkə qədərdir 25*və Bəl'əm durub getdi və öz yərinə mürâc'at èylədi və Bâlâq da öz yoluna getdi

ابکری بشنجی باب

اواسرائیل شطمه‌ده ساکن ایدی و قوم مواب فرلری این زنا الهمه باشلاادی
 آواولر قوی اوز الهرین مذبحلریه چاغردبار و قوم ده بیوب اویرن الهریه محن ایر
 ایدبیلر ۲ و اسرائیل بعل فعوره ملحف اولدی ورین غضبی اسرائیل اونسنه آشندی
 ۴ و رب موسی به دیدیکه نام جماعتن ریسلرین کونروب اویری رین حضورند کون
 قباغند آص ورین الشمش غضبی اسرائیلدن دوfer ۵ و موسی اسرائیل حاکمکرب
 دیدیکه هربرز اوز آدمیرین که بعل فعوره ملحف اولویدبلر اولدرون ۶ و بنی اسرائیل
 برین کوردبلر که بودر بر مدیانی عورت این موسی نن کوزین قباغند و بنی اسرائیل
 نام جماعتن کوزلرین قباغند و قبکه اویلر جماعت چادرین قایلوسه آغبیر ایدبیلر
 اوز قرداشلرین یانه کلدی ۷ و هارون کاهن اوغلی العازارن اوغلی فخاس بونی
 کورنده جماعتن ایچدن فالخوب الله بر پیزه آدی ۸ و او اسرائیلی کشی نی و او عورتی فارسدن
 نیزه‌له‌دی و بنی اسرائیلدن طاعون کسلدی ۹ و طاعوندن اوللر ایکری درت مین نفر
 ایدبیلر ۱۰ و رب موسی این دانشوب دیدیکه ۱۱ هارون کاهن اوغلی العازار اوغلی
 فخاس من غضبی بنی اسرائیلدن دویندردی چون من غیری اولرن ایچده چکدی و من
 ده اوز غیرقنه بنی اسرائیل تلف ایلدیم ۱۲ او چندن اونه دین که من سلامت عهدی
 اویه و پرم ۱۳ که اونه واوندن صوره اونن سلسنه ایدی که این عهدی اولاچن
 در اویندن اویزی که اوز الله‌ین غیرتی حکوب بنی اسرائیل ایجون کهارت ایدبی
 ۱۴ او او اسرائیلی کشی نی آدی که او مدیانی عورت این اویندردی زمری این صالح
 ایدی که شمعون اوچاغندن بر ریس ایدی ۱۵ او او اولدرلن مدیانی عورتن آدی
 کوزی بنت صور ایدی مدیانکه اوز اوچاغندن بر ریسے عورت ایدی ۱۶ و رب موسی
 این دانشوب دیدیکه ۱۷ مدیانی لره جنا و بیوب اویری اولدرون ۱۸ چوبکه اویلر
 ده سره جنا و بیوبدرار و قبکه فعور سبی این سره حیله‌لر تریتب ایدبیلر و همه فعور

iğirmi beşinci bâb

1*və İsrâ’él Şittimdə sâkin idi və qavm Muâb qızları-inən zinâ éyləməğə başladı 2*və olar qavmı öz ilâhalarının məzbuhalarına çağırıldılar və qavm da yeyib olaların ilâhalarına səcdə éylər idilər 3*və İsrâ’él Ba’al Fe’ora mülxaq oldu və RƏBBin şazabı İsrâ’elin üstünə alışdı 4*və RƏBB Mûsaya dədi ki tamâm camâ’atın re’islərini götürüb oları RƏBBin huzûrunda günün qabağında as və RƏBBin alışmış şazabı İsrâ’eldən dönər 5*və Mûsa İsrâ’elin hâkimlərinə dedi ki hər biriz öz âdamlarını ki Ba’al Fe’ora mülhaq olubdırlar öldürün 6*və bən-i İsrâ’eldən birini gördülər ki budur bir mədyənli ‘övrət-inən Mûsanın gözünün qabağında və bən-i İsrâ’elin tamâm camâ’atinin gözlərinin qabağında vaqtılıq olar camâ’at çadırının qapısında ağlıyor idilər öz qardaşlarının yanına gəldi 7*və Hârûn kâhinin oğlu Əl’azarın oğlu Fənhas bunu görəndə camâ’atin içindən qalxıb əlinə bir nizə aldı 8*və o İsrâ’elli kişinin dalisincə hâlvəthânəyə girib olaların ikisini də ya’ñı o İsrâ’elli kişini və o ‘avrəti qarnından nizəldi və bən-i İsrâ’eldən tâ’ün kəsildi 9*və tâ’ündan ölenlər iğirmi dört min nəfər idilər 10*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 11*Hârûn kâhinin oğlu Əl’azarın oğlu Fənhas mənim şazabımı bən-i İsrâ’eldən döndərdi çün mənim qəyrətimi olaların içində çəkdi və mən də öz qəyrətimdə bən-i İsrâ’eli tələf éylədim 12*və cəhətdən ona deyəsin ki mən səlâmət ‘əhdimi ona vərdim 13*ki ona və onun silsiləsinə əbədî kəhânetin ‘əhdi olacaqdır ondan ötürü ki öz ilâhimin qəyrətini çəkib bən-i İsrâ’él için kəffərət éylədi 14*və o İsrâ’elli kişinin adı ki o mədyənli ‘övrət-inən öldürülüdü Zimri-inən Salu idi ki Şəm’ un ocağından bir rə’is idi 15*və o öldürülən mədyənli ‘əvrətin adı Qəzbi binti Sur idi mədyəndə öz ocağında bir rə’isə ‘əvrət idi 16*və RƏBB Mûsa-inən danışıb dədi ki 17*Mədyənîlərə cəfâ vərib oları öldürün 18*çünki olar da sizə cəfâ vəribdirlər vaqtılıq Fa’ür səbəbi-inən sizə hilələr tərtib éylədilər və həm də Fa’ür

∞

سبی این طاعون کونته اوز باجلری مدیان ریشن قزی اولدولن کوزبی نت
جهشندن آلداندیلر

ایکری آلتخی باب

او طاعوندن صوره واقع اولدیکه رب موسی به و هارون کاهن او غلی العازاره
دیدیکه آبی اسرائیل نام جماعتنه حسابی یعنی او ز او جا فلرینه کوره ایکری یاشندن
واویند بخاری اولوب اسرائیل هر جنک چیخان حسابی آلون ۲ و موسی این العازار
کاهن مواب صحرا زند اردن این اریحان مقابله اولر این داشوب دیدیلر که ۴ ایکری
یاشندن و بخاری اولان صابلسونلر نیجه که رب موسی به ومصر دبارندن چیخان
بنی اسرائیل بیوروپدر ۵ اسرائیل یوک او غلی روین دن بنی روین حانوکن حانوک
قیله سی پالومن پالوی لرقیله سی ۶ حصر و نیلر قیله سی کرمی دن کرمی لر
قیله سی ۷ روین لرن قیله لری بولر در واولرن صابلمشلری فرخ اوچ مین یدی
بوز اوتوز نفر ایدی ۸ و بالون او غلی الیا ۹ و بنی الیا نمیل و داتان و ایرام بو
او داتان و ایرام در که جماعته مشهور اولوب قورا حن جماعتی این موسی این هارونه
خد دوروب ربه ضد عصیان اولدیلر ۱۰ و بر او ز آغزبی آچوب او جماعت اولنه اولری
دفورا حی او ندی واود ایک بوز الی نفری تلف ایلیوب اولرده عبرت اولدیلر ۱۱ اما
قورا حن او غلری اولدیلر ۱۲ این شعون او ز قیله لرینه موافق بولر در نمیلدن غویلیلرن
قیله سی یامیندن یامینلرن قیله سی و یا کین دن یا کینلی لرن قیله سی ۱۳ وزرح دن
زوجی لرن قیله سی شاولدن شاولیلرن قیله سی ۱۴ شمعونیارن قیله لری بولر در ایکری ایک
مین ایک بوز نفر ایدیلر ۱۵ این جاد او ز قیله لری این صفووندن صفویلرن قیله سی محی دن
حیلی لرن قیله سی شوئی دن شوئی لرن قیله سی ۱۶ ازی دن ازیلی لرن قیله سی عیری دن
عبری لرن قیله سی ۱۷ اروددن ارودلی لرن قیله سی اریلی دن اریلیلی لرن قیله سی
۱۸ این جادن قیله لری اولرن صابلمشلرینه کوره بولر در فرخ مین بش بوز نفر ۱۹ اینی
هودا عبر و اوتان که عبر این او مان کمان دبارندن اولدیلر ۲۰ و بنی یهودا او ز قیله لری

səbəbi-inən tâ'ûnин günündə öz bacıları Mədyən rə'isinin qızı öldürülən Qəzbinin cihətindən aldatdırılar

iğirmi altinci bâb

1*və tâ'ûndan sora vâqi' oldu ki RƏBB Mûsaya və Hârûn kâhinin oğlu Əl'azara dedi ki 2*bən-i İsrâ'elin tamâm camâ'atının hêsâbını ya'nî öz ocaqlarına görə iğirmi yaşından və ondan yuxarı olub İsrâ'eldə hər cengə çıxanın hêsâbını alıb 3*və Mûsa-inən Əl'azar kâhin Muâb səhrələrində Ərdən-inən Ərihanın mukâbilində olar-inən danışib dədilər ki 4*iğirmi yaşından və yuxarı olan sayılışınlar nəcə ki RƏBB Mûsaya və Misir diyârından çıxan bən-i İsrâ'elə buyurubdır 5*İsrâ'elin böyük oğlu Rûbəndən bən-i Rûbən Hənuqdan Hənuq qabiləsi Pəllûdan Pəllûlar qabiləsi 6*Xesrondan Xesronılər qabiləsi Qarmidən Qarmilər qabiləsi 7*Rubənlilərin qabilələri bulardır və oların sayılmışları qırx üç min yəddi yüz otuz nəfər idi 8*və Pəllunun oğlu Əlyab 9*və bən-i Əlyabin Nəmu'il və Datan və Abiramdır ki camâ'atda məşhur olub Qorahın camâ'ati-inən Mûsa-inən Hârûna җad durub RƏBBə җad-ı 'üsyan éylədilər 10*və yer öz ağızını açıb o camâ'at ölündə oları və Qorahı uddı və od iki yüz əlli nəfəri tələf éyləyib olar da 'ibrət oldular 11*amâ Qorahın oğulları öldülər 12*bən-i Şəm'un öz qabilələrinə muvâfiq bulardır Nəmu'ildən Nəmu'illilərin qabiləsi Yəkindən Yəkinlilərin qabiləsi 13*və Zarahdan Zarahlıların qabiləsi Şau'lidan Şau'llullərin qabiləsi 14*Şəm'unluların qabilələri bulardır iğirmi iki min iki yüz nəfər idilər 15*bən-i Cad öz qabilələri-inən Sefondan Sefonılərin qabiləsi Həqqidən həqqililərin qabiləsi Şunidən Şunililərin qabiləsi 16*Üznidən üznililərin qabiləsi 'Eridən 'erililərin qabiləsi 17*'Aruddan 'arudilərin qabiləsi Ərilidən ərililərin qabiləsi 18*bən-i Cadın qabilələri oların sayılmışlarına görə bulardır qırx min bəş yüz nəfər 19*bən-i Yəhuda 'Əir və Onân ki 'Əir-inən Onân Kən'an düyârında ödüller 20*və bən-i Yəhuda öz qabilələri- ∞

این بولر ایدیلر شیلاندن شیلانی لرن قیله‌سی فر صدن فر صلن لرن فیلمی زرح دن
 زر حلی لرن قیله‌سی ۲۱ و بنی فرص بولر ایدیلر حصر وندن حصر ونیلرن قیله‌سی
 حمولدن حمولیلرن قیله‌سی ۲۲ پهودانن قیله‌لری اویلن صایلمشلری این بولر در بعنی
 بشمش آلتی مین بش بوز نفر ۲۳ بنی ساکار اوز قیله‌لری این نولاعدن نولاعلی لرن
 قیله‌سی فواهden فواهلی لرن قیله‌سی ۲۴ باشوبدن باشوبیلرن قیله‌سی شبمر وندن
 شبمر ونیلرن قیله‌سی ۲۵ ساکارن قیله‌لری اویلن صایلمشلری این بولر در آتش
 درت مین اوچ بوز نفر ۲۶ بنی زبولون اوز قیله‌لری این سرددن سردى لرن قیله‌سی
 ایلون دن ایلونی لرن قیله‌سی بخلیلدن بخلیلی لرن قیله‌سی ۲۷ زبولون قیله‌لری
 اویلن صایلمشلری این بولر در آتش من بش بوز نفر ۲۸ بنی یوسف اوز قیله‌لری
 این منه این افراهم ۲۹ بنی منه ماکبردن ماکبرلی لرن قیله‌سی وماکبر جلاعده‌ی تولد
 ایلدی جلاعده‌ن جلاعادلی لرن قیله‌سی ۳۰ بنی جلاعاد بولر در ابزردن ابزرلی لرن
 قیله‌سی حالفدن حالفلی لرن قیله‌سی ۳۱ و اسریلیل دن اسریلیلی لرن قیله‌سی و شکمند
 شکمی لرن قیله‌سی ۳۲ و شیداعدن شیداعلی لرن قیله‌سی و حافردن حافرلی لرن
 قیله‌سی ۳۳ و صلفاد این حیفون اوغللری اوبلیوب مکر قزلری وار ایدی و صلفادون
 قزلرین آدلری مخلا و نوعا و مخلا و ملکا و ترضا ایدی ۳۴ منه من قیله‌لری بولر در
 واولرن صایلمشلری الی ایکی مین یدی بوز نفر ایدی ۳۵ بنی افراهم اوز قیله‌لری این
 بولر در شوتخدن شوتخلی لرن قیله‌سی بکردن بکرلی لرن قیله‌سی نخن دن نخنلی لرن
 قیله‌سی ۳۶ بنی شوئخ بولر در عیراندن عیرالی لرن قیله‌سی ۳۷ بنی افراهم قیله‌لری
 اویلن صایلمشلری این بولر در اوتوز ایکی مین بش بوز نفر اوبلوب بنی یوسف اوز
 قیله‌لری این بولر در ۳۸ بنی بیلیمین اوز قیله‌لری این بلعدن بلعلی لرن قیله‌سی
 اشیلدن اشیلی لرن قیله‌سی احیرامدن احیراملی لرن قیله‌سی ۳۹ شفوفامدن شفوفاملی لرن
 قیله‌سی حوفامدن حوفاملی لرن قیله‌سی ۴۰ بلعن اوغللری ارد و نهان اوبلوب ارددن
 اردبلرن قیله‌سی نهاندن نهانلی لرن قیله‌سی ۴۱ بنی بیلیمین اوز قیله‌لری این بولر در
 واولرن صایلمشلری قرخ بش مین آلتی بوز نفر ۴۲ بنی دان اوز قیله‌لری این بولر در

inən bular idilər Şəlâdən şəlâlîlərin qabiləsi Farəsdən farəslilərin qabiləsi Zarahdan zarahlıların qabiləsi 21*və bən-i Farəs bular idilər Xesrondan Xesronîlərin qabiləsi Xamuldan xamulîlərin qabiləsi 22*Yəhudanın qabilələri oların sayılmışları-inən bulardır ya 'nî yətmiş altı min bəş yüz nəfər 23*bən-i Yəsakir öz qabilələri-inən Tolâ' dan tolâ'lılərin qabiləsi Fuvadan fuvalılərin qabiləsi 24*Yəşubdan Yəşubîlərin qabiləsi Şim'rondan şim'ronîlərin qabiləsi 25*Yəsakirin qabilələri oların sayılmışları-inən bulardır altmış dört min üçyüz nəfər 26*bən-i Zəbulun öz qabilələri-inən Səraddan səradlilərin qabiləsi 27*İlondon ilonîlərin qabiləsi Yəhlaildən yəhlaîlərin qabiləsi 27*Zəbulunun qabilələri oların sayılmışları-inən bulardır altmış min bəşyüz nəfər 28*bən-i Yusif öz qabilələri-inən Mənəssə-inən Əfraim 29*bən-i Mənəssə Makirdən makirîlərin qabiləsi və Makir Cile' adı təvlid éylədi Cile' addan Cile' adılərin qabiləsi 30*bən-i Cile' ad bulardır İe'zerdən ie'zerflərin qabiləsi Xələkdən xələkîlərin qabiləsi 31*və Əsri'ildən əsri'illîlərin qabiləsi və Şekemdən şekemîlərin qabiləsi 32*və Şemidadan şemidâfîlərin qabiləsi və Xəfərdən xəfərîlərin qabiləsi 33*və Səlovxad ibn-i Xəfrən oğulları olmayıb məğər qızları var idi və Səlovxadın qızlarının adları Maxla və No'â və Xəclâ və Milkâ və Tirsâ idi 34*Mənəssə qabilələri bulardır və oların sayılmışları əlli iki min yəddi yüz nəfər idi 35*bən-i Əfraim öz qabilələri-inən bulardır Şütəlahdan şütəlahîlərin qabiləsi Bəkirdən bəkirîlərin qabiləsi Təxandan təxanlilərin qabiləsi 36*bən-i Şütəlah bulardır 'Orandan 'əranlıların qabiləsi 37*bən-i Əfraim qabilələri oların sayılmışları-inən bulardır otuz iki min bəş yüz nəfər olub bən-i Yusif öz qabilələri-inən bulardır 38*bən-i Binyamin öz qabilələri-inən Bəl'ədən bəl'əlilərin qabiləsi Əşbeldən əşbelîlərin qabiləsi Axiramdan axirâmilərin qabiləsi 39*Şəfufâmdan şəfufâmlıların qabiləsi Xufâmdan xufâmlıların qabiləsi 40*və Bəl'ən oğulları Ard və Na'mân olub Arddan ardîlərin qabiləsi Na'mânlərin qabiləsi 41*bən-i Binyamin öz qabilələri-inən bulardır və oların sayılmışları qırx bəş min altı yüz nəfər 42*bən-i Dân öz qabilələri-inən bulardır ∞

شوحامدن شوحاملى لرن قىيلەلىرى اوز قىيلەلىرى اين بولىر در ۴۳ شوحاملىلرنى
هائى قىيلەلىرى اوز صايىشلىرى اين آتىمش درت مىن درت بوز نفر ۴۴ بىنى آشير اوز
قىيلەلىرى اين يىنادىن يېتالى لرن قىيلەسى يشويلىن قىيلەسى بىر يعادن بىرعالى لرن
قىيلەسى ۴۵ بىنى بىرعالى حابردىن حابرلى لرن قىيلەسى ملکىتىل دن ملکىتىللى لرن قىيلەسى
۴۶ و آشيرن قزىش آدى سارح ايدى ۴۷ بىنى آشير قىيلەلىرى اوز صايىشلىرى اين بولى
در اللى اوچ مىن درت بوز نفر ۴۸ بىنى نفتالى اوز قىيلەلىرى اين يەھىچىيەلدىن يەھىچىيەللى لرن
قىيلەسى جۇنى دن جۇنىلى لرن قىيلەسى ۴۹ بىصردىن يىصرىلى لرن قىيلەسى شىلىمدىن
شىلىمىلى لرن قىيلەسى ۵۰ نفتالى نىن قىيلەلىرى اوز قىيلەلىرى اين بولىر در واولرن صايىشلىرى
قرخ بىش مىن درت بوز نفر ۵۱ بىنى اسرايىل صايىشلىرى بولىر در آتى بوز بىر مىن يدى
بوز اوتوز نفر ۵۲ و رب موسى اين دانشوب دىدىكە ۵۳ او دىيارى بولوه آدلرىنىن حسابىن
كوره ميراث اوبلغه نقسم ايلەيسن ۵۴ چوخ اولان ميرانى چوخ واز اولان ميرانى آز
اولسون هر كە اوز حسابىن موافق اوز ميرانى ويرلسون ۵۵ لىكىن او دىيار كرك قرعە
اين نقسم اولسون اوچ اجدادرىنىن سېطلىرىنىن آدلرىنىن كوره ميراث آلسونلار ۵۶ چوخ
اين آزن آراسنەن هر كىن ميرانى قرعە يە مطابق نقسم اولسون ۵۷ ولاوينىن صايىشلىرى
اوز قىيلەلىرى اين بولىر جىرشونىدىن جىرشونلىلارن قىيلەسى قەناندىن قەنانلى لرن قىيلەسى
ميراندىن ميرانلى لرن قىيلەسى ۵۸ لاوينىن قىيلەلىرى بولىر در لېنىلى لرن قىيلەسى جىرونىلىلارن
قىيلەسى مخلىلى لرن قىيلەسى موشىلى لرن قىيلەسى قوراھلى لرن قىيلەسى وقهات عمرانى
نوليد ايلدى ۵۹ و عمرامن عورتنن آدى يوگىد بىنت لاوى ايدى كە مصدره لاوى يە تولد
اولدى واو دە عمرامە هارۇن اين موسىنى واولرن باجىسى مەرىنى نوليد ايلدى
۶۰ و هارۇوه ناداب اين اىپھو و العازار اين ايتامار نولد اولدىلار ۶۱ و ناداب اين اىپھو
رىن حضورىتە ياد اود تىرىپ ايلىنە اولدىلار ۶۲ واولرن صايىشلىرى يەنى هەذىكۈر
بر آپلىق دن و بوخارى كە اىپكۈرى اوچ مىن نفر ايدى بىنى اسرايىل اين يەلە حساب
اولدىلار چونكە بىنى اسرايىل آراسنەن اولوه ميراث ويرلىمەجك ايدى ۶۳ موسى اين
العازار كاھن صايىشلىرى بولىر كە بىنى اسرايىلى اردىن اين ارىجانان مقابلىت مواب

Şuhâmdan şuhâmîlerin qabiləsi Dânın qabiləleri öz qabiləleri-inən bulardır 43*şuhâmîlerin hamı qabiləleri öz sayılmışları-inən altmış dört min dört yüz nəfər 44*bən-i Aşır öz qabiləleri-inən İmnâdan imnâlilərin qabiləsi Yişvidən yişvîlərin qabiləsi Beriâd'an beri‘alıların qabiləsi 45*bən-i Beri‘alı Xâbirdən xâbirrilərin qabiləsi Malki‘eldən malki‘ellilərin qabiləsi 46*və Aşirin qızının adı Sərah idi 47*bən-i Aşır qabiləleri öz sayılmışları-inən bulardır əlli üç min dört yüz nəfər 48*bən-i Niftali öz qabiləleri-inən Yəsa‘ıldən yəsa‘ililərin qabiləsi Cunidən cunililərin qabiləsi 49*Yəserdən yəserlilərin qabiləsi Şəllimdən şəllimilərin qabiləsi 50*Niftalinin qabiləleri öz qabiləleri-inən bulardır və oların sayılmışları qırx bəş min dört yüz nəfər 51*bən-i İsrâ‘elin sayılmışları bulardır altı yüz bir min yəddi yüz otuz nəfər 52*və RƏBB Mûsa-inən danışib dədi ki 53*o diyârı bulara âdlarının həsâbına görə mîrâs olmağa taqsîm èyləyəsin 54*çox olanın mîrâsı çox və az olanın mîrâsı az olsun hər kəsə öz həsâbına müvâfiq öz mîrâsı vêrilsin 55*ləkin o diyâr gərək qur‘a-inən taqsim olunsun öz əcdâdlarının sıbtalarının adlarına görə mîrâs alsınlar 56*çox-inən azın arasında hər kəsin mîrâsı qur‘aya mutâbiq taqsîm olsun 57*və Lavinin sayılmışları öz qabiləleri-inən bulardır Cerşondan cerşonilərin qabiləsi Qohatdan gohatfilərin qabiləsi Merârîdən merârlilərin qabiləsi 58*Lavinin qabiləleri bulardır libnîlilərin qabiləsi həbrunîlərin qabiləsi məhlililərin qabiləsi müşâlilərin qabiləsi qorahlıların qabiləsi və Qohat ‘Amramı təvlid èylədi 59*və ‘Amramin ‘avrətinin adı Yokebed binti Lavi idi ki Misirdə Laviyə təvlid oldu və o da ‘Amrama Hârûn-inən Mûsanı və oların bacısı Məryəmi təvlid èylədi 60*və Haruna Nâdab-inən Abihu və Əl‘azar-inən İtâmâr təvlid oldular 61*və Nâdab-inən Abihu RƏBBin huzûruna yâd od taqrîb èyləyəndə öldülər 62*və oların sayılmışları ya‘ní hər zükür bir aylıqdan və yuxarı ki iğirmi üç min nəfər idi bən-i İsrâ‘el-inən bələ həsâb olmadılar çünki bən-i İsrâ‘el arasında olara mîrâs vêrilməyəcək idi 63*Mûsa-inən Əl‘azar kâhin sayılmışları bulardır ki bən-i İsrâ‘eli Ərdən-inən Ərihanın muqâbilində Muâb ∞

محرالرنه حساب ايديلار ٦٤ و بولاره او حايلشاردن برگىمه بوخ ايدى كه موسى
اين هارون كاهن بني اسرائيلى سيا جولنه صايىش ايديلار ٦٥ جونكه رب اولار دېش
ايدى كه اولر كرك چولنه اولسوئار واولردن كالب اين بقونه وبوش اين نوند
سواي برگىمسه باقى قالدى

اىكىرى يىنجىي پاب

اومنسه اين بوسف قىيلەسندن سلخاد اين جىنرا اين جلعاد اين ماكىر اين منسەن
فزلى كه او قىزلىن آدلرى مەلا ونۇغا و مەجلا و مەلکا و تردا ايدى اېرىلى كوب
٢ جماعت چادرىن قاپىسىن موسى نىن حضورنىڭ العازار كاهن حضورنىڭ و سردارلىر
و ئام جماعتن حضورنىڭ دوردىلار ٣ بزم آتامز چولك وفات ايدى و اوزى او جماعتن
جمالەسند دكىل ايدى كه قوراھن جماعتى اين رې خىد جمع اولدىلار ئىنجىي اوز كاھى
اين اولوب اوغللىرى ده بوخ ايدى ٤ نە اىچون اوغلى اولدىبغى سىسى اين آتامز
آدى اوئىن قىيلەسندن ھو اولىسون آتامز قىداشلىرىن آراسىن بزە دە مۇك و بىرون
٥ و موسى اولرن عرضىي رىن حضورىنە معروض ايدى ٦ و رب موسى بە دېدىكە
٧ سلخادن قىزلى دوغىرى دېرىل اولرە الېتە كرك آتالرىن قىداشلىرىن آراسىن مېرات
مۇكى و بىرسىن و آتالرىن مۇكى اوزلىرىنە كېرىدىن ٨ و بىنى اسرائىل اين دانشوب دېسەن
كە آكىر برگىمسە اوغللىز اولسە اوئىن مېراتنى قىزىنە كېرىدىن ٩ و اكىر فرى دە بوخدر
اوئىن اوئىن مېراتنى قىداشلىرىنە و بىرسىز ١٠ او اكىر قىداشلىرى دە بوخ در اوئىن اوئىن مېراتنى
آتاسىن قىداشلىرىنە و بىرسىز ١١ او اكىر اوئىن آتاسىن قىداشلىرى بوخدر اوئىن اوئىن مېراتنى
اوئىن باقى قالانىنە و بىرسىز هەركىم كە اوئىن اقىبالىرىدىن اوھە ياخىن در او اوھە وارت
اوئىن و بىنى اسرائىلە قاتۇن و قاعەد اولىسون نېجە كە رب موسى بە يېرۋىيدىر ١٢ و رب
اوئىن كورۇپ سە دە اوز قومىكە مەلق اولاچقى سە نېجە كە قىداشكە هارون مەلق
اوئىن ١٤ جونكە جماعت صىن چولنى دعوا اېلىنى سز صو خصوصىنى بىعنى او صىن

səhralarında həsâb èylədilər 64*və bular da o sayılmışlardan bir kimsə yox idi ki Mûsa-inən Hârûn kâhin bən-i İsrâ'eli Sînâ çölündə saymış idilər 65*çünki RƏBB olara demiş idi ki olar gərək çöldə ölsünlər və olardan Kalib ibn-i Yufənna və Yuşə' ibn-i Nundan süvay bir kimsə bâki qalmadı

iğirmi yəddinci bâb

1*və Mənəssə ibn-i Yusif qabiləsindən Səlövhəd ibn-i Həfər ibn-i Cile'ad ibn-i Maxir ibn-i Mənəssənin qızları ki o qızların adları Məhla və Noa və Xocla və Milkâ və Tirsâ idi irəli gəlib 2*cəmâ'et çadırının kapısında Mûsanın hüzurunda Əl'azar kâhinin hüzurunda sərdârlar və tamâm cəmâ'etin hüzurunda durdılardır 3*bizim atamız çöldə vəfât èylədi və özü o cəmâ'etin cümləsində dəgil idi ki Qorahın cəmâ'eti-inən RƏBBə ədəd 1 cəm' oldılar ancaq öz günâhi-inən ölüb oğulları da yox idi 4*nə içərin oğlu olmadığı səbəbi-inən atamızın adı onun qabiləsində məhv olunsın atamızın qardaşlarının arasında bizə də mülk verin 5*və Mûsa olarin 'ərzini RƏBBin hüzurunda ma'rûz èylədi 6*və RƏBB Mûsa'ya dədi ki 7*Səlövhədin qızları doğru dərlər olara əlbət gərək atalarının qardaşlarının arasında mîrâs mülkü vərəsən və atalarının mülkünü özlərinə keçirdəsən 8*bən-i İsrâ'el-inən danışib dəyəsən ki əğər bir kimsə oğulsuz ölsə onun mîrâşını qızına keçirdəsiz 9*və əğər qızı da yoxdur onda onun mîrâşını qardaşlarına vərəsiz 10*və əğər qardaşları da yoxdur onda onun mîrâşını atasının qardaşlarına vərəsiz 11*və əğər onun atasının qardaşları yoxdur onda onun mîrâşını onun bâqi qalanına vərəsiz hər kim ki onun aqrabalarından ona yaxındır o ona vâris olsun və bu bən-i İsrâ'elə qanun və qâ'idə olsun nəcə ki RƏBB Mûsa'ya buyurubdır 12*və RƏBB Mûsa'ya dədi ki bu 'Abarim dağına çıx və o diyârı gör ki Mən bən-i İsrâ'elə vərəcəğim 13*və onu görüb sən də öz qavmija mülhaq olacaqsın nəcə ki qardaşlıq Hârûn mülhaq oldu 14*çünki cəmâ'et Sîn çölündə da'vâ èyləyəndə siz su xüsusunda ya'nî o suyun ∞

چولنگ قدیشن مریبا صوین خصوصن من اولرن نظرنگ تقدیس ایلمک سوزمن چیخدر
 ۱۵ و موسی رب این داشوب دیدیکه ۱۶ جمله بشرن روحارین الله رب بو جاعتن
 اوسته بر آدم نصب ایلسون ۱۷ که اولرن قباغندن چیخوب اولرن قباغنده ده کیه و هد
 اولری چیخاردوب ایجری آیاره ورین جاعتن چوبان سر قویونلار کیمی اولیه ۱۸ و رب
 موسی به دیدیکه ایچند روح اولان بوش این نونی پانکه کوتروب الک اونن اوسته
 قوی ۱۹ او اون کاهن العازارن و تمام جاعتن حضورینه احضار ایله و اولرن نظرنگ اوته
 امر ویر ۲۰ و سن عزتگدن اونن اوسته قوی تاکه بنی اسرائیلن تمام جاعتن اونن سوزنی
 اشتوتلر ۲۱ او کاهن العازارن حضورنگ دورسون وار ده اورین قاعده‌ی این
 اوندن اونری رین حضورنگ سؤال ایلسون واوزی و اونن این تمام بنی اسرائیل و تمام
 جاعتن اونن کلامه کوره چیخوب اونن کلامه کوره کرسونلر ۲۲ و موسی ایله ایلدی
 نیجه که رب اوته بیورمش ایدی و بوشی کوتروب اوئی العازار کاهنن و تمام جاعتن
 حضورینه احضار ایلدی ۲۳ والرینی اونن اوسته قویوب اوته امر ایلدی نیجه که رب
 موسی تن وساطتی این دانشمیش ایدی

ایکری سکرنجی باب

اورب موسی این داشوب دیدیکه ۲۴ بنی اسرائیله بیوروب اولره دیدسن که
 حیاط ایلووب منه اودلی خوش راجھلی هدیه لر اولق ایچون قربانی و چورک قربانی
 امه اوز وقتنه تزیب ایلوون ۲۵ او اولره دیدسن او اودلی قربانی که سزریه شرک
 کوره سزبو در بعنی ایکی دانه بر ایلان عیسز قویون هر کون همیشه لک هر قه ایچون
 ۲۶ بر قویونی سحر قربان ایلوسن و او بری قویونی آخشم چاغی قربان ایلوسن ۲۷ و بر ربع هین
 از لش زیتون باغی اینن بو غریش بر ایفا عشری خالص اون چورک هدیه س ایچون
 ۲۸ بو همیشه لک هر قه در که سینا داغنده ره خوش راجھلی اودلی قربان اولنی ایچون
 قربان کورلور ایدی ۲۹ او ون مشروباتی بر قویون ایچون بر ربع هین او مسکری
 متدس بر برده ره نوکسن ۳۰ اما او بری قویونی آخشم چاغی قربان ایلوسن سحر کی

çölündə Qədisin Məriba suyunun xususunda Məni oların nəzərində taqdîs éyləməğə sözümdən çıxdız 15*və Müsa RƏBB-inən danışıb dədi ki 16*cümlə bəşərin ruhlarının Allahı RƏBB bu cəmâ’etin üstünə bir âdam nasb éyləsin 17*ki oların qabağından çıxıb oların qabağında da gırə və həm də oları çıxardıb içəri apara və RƏBBin cəmâ’eti çobansız qoyunlar-kimi olmaya 18*və RƏBB Mûsaya dədi ki içində Ruh olan Yuşə’ ibn-i Nunu yanına götürüb əlini onun üstünə qoy 19*və onu kâhin Əl’âzarın və tamâm cəmâ’etin huzûrına ihmâr éylə və oların nəzərində ona emir vér 20*və sənin izzətiндən onun üstünə qoy tâ ki bən-i İsrâ’el'in tamâm cəmâ’eti onun sözünü eşitsinlər 21*və o kâhin Əl’âzar huzûrunda dursun və o da Urimin qâ’idəsi-inən ondan ötürü RƏBBin huzûrunda sü’âl éyləsin və özü və onun-inən tamâm bən-i İsrâ’el və tamâm cəmâ’et onun kəlâmına görə girsinlər 22*və Müsa éylə éylədi nəcə ki RƏBB ona buyurmuş idi və Yuşə’i götürüb onu Əl’âzar kâhinin tamâm cəmâ’etinin huzûrına ihmâr éylədi 23*və əllərini onun üstünə qoyub ona emr éylədi nəcə ki RƏBB Mûsanın vasıtası-inən danışmış idi

iğirmi səkkizinci bâb

1*və RƏBB Müsa-inən danışıb dədi ki 2*bən-i İsrâ’elə buyurub olara déyəsin ki ihtiyyât éyləyib Mənə odlu hoş rayihali hədiyyələr olmaq için qurbânımı və çörək qurbânımı əmin öz vaqtində taqarrüb éyləyin 3*və olara déyəsin o odlu qurbâni ki siz RƏBBə gərək gətirəsiz budur ya ‘nî iki dana bir aylıq ‘aybsız qoyun hər gün həmişəlik məhruqa üçin 4*bir qoyunu səhər qurbân éylərsən və o-biri qoyunu axşam çığı qurbân éylərsən 5*və bir riba ‘hîn əzilmiş zeytun yağı-inən yoğrulmuş bir efa ‘öşrү hâlis un çörək hədiyyəsi üçin 6*bu həmişəlik məhruqadır ki Sînâ dağında RƏBBə hoş rayihali odlu qurbân olmaq üçin qurbân götürülür idi 7*və onun məşrûbâti bir qoyun üçin bir riba ‘hîn o müşkəri müqəddəs bir yerdə RƏBBə tökəsin 8*amâ o-biri qoyunu axşam çığı qurbân éyləyəsən səhərki ∞

چورک قربانی کمی واونن مشروباتی کمی قربان ابلیس بوره خوش رایحه اولی
 قربان در ۹ و سبیت کونند ایکی دانه بر ایللق عیسز قوبون و باع این بوغریش ایکی عشر
 خالص اون چورک قربانی واونن مشروباتی ۱۰ هر سیتن محرقه سی او ز سبیت هیشه لک
 محرقه دن واونن مشروباتندن سوای ۱۱ و آیلرزن باشلنده ره ایکی جاھل جونکه و بر
 قوج ویدی دانه بر ایللق عیسز قوبون محرقه کمور دسز ۱۲ و بر جونکه ایچون اوج
 عشر باع این بوغریش خالص اون چورک قربانی ایچون و بر قوجه ایکی عشر باع
 این بوغریش خالص اون چورک قربانی ایچون ۱۳ و هر بر قوبون ایچون بر عشر باع
 این بوغریش خالص اون بو محرقه اولوب ره خوش رایحه اولی قربان در
 ۱۴ واولرن مشروبات نقدمه لری بر جونکه به شراب پارم هین و بر قوجه بر نلث هین
 و بر قوبونه بر ریع هین ایلن آیلرنه هر بر آین آیلق محرقه سی بود در ۱۵ و ره کاه قربانی
 اولق ایچون بر ایچ کچی هیشه لک محرقه دن واونن مشروباتندن سوای قربان
 کمور لسون ۱۶ او ز تجی اید آین اون در دنجی کونند ره فصح در ۱۷ واو آین
 اون بشنجی کونند پیرام اولوب بدی کون فطیر په جکدر ۱۸ او ز تجی کونند مقدس
 جماعت اولسون ایش این هیچ مشغول اولیه سز ۱۹ و ره محرقه قربانی اولق ایچون
 ایکی جونکه و بر قوج ویدی دانه بر آیللق قوبون نتریب ابلیس اولر کرک سرن
 ایچون عیسز اولسونلر ۲۰ واولرن چورک قربانلری باع این بوغریش خالص اون
 اولسون هر بر جونکه به اوج عشر و هر بر قوج ایچون ایکی عشر کمودسز ۲۱ او بدی
 قوبون دن هر بر قوبون ایچون بر بر عشر کمودسز ۲۲ و سزدن او تری کفارت ایله ک
 کاه قربانی ایچون بر کچی ۲۳ او سحر محرقه سدن سوای که هیشه لک محرقه سی در کرک
 بولری ابلیه سز ۲۴ او بدی کونلرن هر برند بونوع این خوش رایحه اولی قربان
 چورک هدیه سی ره قربان کمودسز بو کرک هیشه لک محرقه دن واونن مشروباتندن
 سوای قربان کمور لسون ۲۵ او ز تجی کونک سرن ایچون مقدس جماعت اولسون ایش
 این هیچ مشغول اولیه سز ۲۶ و نویرلر کونند سر هننه لر پیرامزده ره نازه چورک قربان
 ایله بکرده او کرک سره مقدس جماعت اولسون هیچ بر ایش این کرک مشغول اولیه سز

çörək qurbâni-kimi və onun məşrûbâti-kimi qurbân éyləyesin bu RƏBBə hoş rayihalı odlu qurbândır 9*və səbt gündündə iki danə bir aylıq ‘aybsız qurbân və yağ-inən yoğrulmuş iki ‘öşr hâlis un çörək qurbâni və onun məşrûbâti 10*hər sibtin məhruqası öz sibtində həmişəlik məhruqa və onun məşrûbâtından süvay 11*və ayların başlarında RƏBBə iki cəhəl cöngə və bir qoç və yəddi dana bir aylıq ‘aybsız qurbân məhruqa götürəsiz 12*və bir cöngə üç ‘öşr yağ-inən yoğrulmuş hâlis un çörək qurbâni için və bir qoça iki ‘öşr yağ-inən yoğrulmuş hâlis un çörək qurbâni için 13*və hər bir qoyun için bir ‘öşr yağ-inən yoğrulmuş hâlis un və məhruqa olub RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbândır 14*və oların məşrûbât taqdîmələri bir cöngəyə şarâb yarımla hîn və bir qoça bir sələs hîn və bir qoyuna bir riba’ hîn ilin aylarında hər bir ayın aylıq məhruqası budur 15*və RƏBBə günâh qurbâni olmaq üçün bir ergəç keçi həmişəlik məhruqadan və onun məşrûbâtından süvay qurbân gətirilsin 16*və əvvəlinci ayda ayın on dördüncü gündündə RƏBBə fishdir 17*və o ayın on bəşinci gündündə bayram olub yəddi gün fitir yiyəcəkdir 18*və əvvəlinci gündə mügəddəs cəmâ’et olsun iş-inən həç məşğul olmayasız 19*və RƏBBə məhruqa quırbâni olmaq üçün iki cöngə və bir qoç və yəddi dana bir aylıq qoyun taqarrüb éyləyəsiz olar gərək sizin üç ‘aybsız olsunlar 20*və oların çörək qurbânları yağ-inən yoğrulmuş hâlis un olsun hər bir cöngəyə üç ‘öşr və hər bir qoç üçün iki ‘öşr gəçirdəsiz 21*və yəddi qoyundan hər bir qoyun üçün bir bir ‘öşr gəçirdəsiz 22*və sizdən ötürü kəfərət éyləməğə günâh qurbâni üçün bir keçi 23*və səhər məhruqasından süvay ki həmişəlik məhruqadır gərək buları éyləyəsiz 24*o yəddi günlərin hər birində bu nəv -inən hoş râyihalı odlu qurbânnın çörək hədiyyəsini RƏBBə qurbân keçirdəsiz bu gərək həmişəlik məhruqadan və onun məşrubâtından süvây qurbân gətirilsin 25*və yəddinci gündə sizin üç mügəddəs cəmâ’et olsun iş-inən həç məşğul olmayasız 26*və nübarlar gündündə siz həftələr bayramızda RƏBBə tazə çörək qurbân éyləyədiñizdə o gərək sizə mügəddəs cəmâ’et olsun heç bir iş-inən gərək məşğul olmayasız ∞

۲۷ وریه خوش رایخه اولنچ ایچون محرقه مقامند ایکی جاھل جونکه و بر قوچ و بدی
دانه بر ایللق قوبون تقریب ایلیه سر ۲۸ واولرن چورک هدیه سی هر بر جونکه به
اوچ عشر باغ این بوجریش خالص اون و بر قوچه ایکی عشر ۲۹ واو بدی به
قوبونلردن هر بر قوبونه بر عشر ۳۰ و بر دانه ارکچ کچی سزدن اوتری کفارت ایلمک
ایچون ۳۱ هیشه لک محرقه دن واون چورک هدیه سندن واولرن مشروباتن دن
سوای قربان کچرد سر اولر کرک سرن ایچون عیسی سر اولسونار

ایکری دقوزنجی باب

او بدنجی آین آین بریستنک سرن ایچون کرک مقدس جماعت اولسون هیچ بر ایش
این مشغول اولیه سر او سزه کنای جالنک کونی در ۳ وریه خوش رایخه لی محرقه
اولنچ ایچون بر جاھل جونکه بر قوچ و بدی دانه بر ایللق عیسی سر قوبون تقریب
ایلیه سر ۴ واولرن چورک هدیه سی بر جونکه به اوچ عشر باغ این بوجریش خالص
اون و بر قوچه ایکی عشر ۴ واو بدی قوبونلردن هر بر قوبون ایچون بر عشر ۵ و کاه
قربانی ایچون بر ارکچ کچی سزدن اوتری کفارت ایلمک ۶ او آین محرقه سندن واون
چورک هدیه سندن و هد هیشه لک محرقه دن واون چورک هدیه سندن سوای
واولرن او ز قاعده سی این مشروباتن دن سوای ریه خوش رایخه لی او دلی قربان اولنچ
ایچون اولسون ۷ و بو بدنجی آین بدیستن کرک سرن ایچون مقدس جماعت اولسون
واوززی کرک آچق لندره سر هیچ بر ایش کرک ایلیه سر ۸ وریه خوش رایخه لی محرقه
اولنچ ایچون بر جاھل جونکه بر قوچ و بدی دانه بر ایللق قوبون تقریب ایلیه سر
اولر کرک سرن ایچون عیسی سر اولسون لر ۹ واولرن چورک هدیه سی هر بر جونکه به
اوچ عشر باغ این بوجریش خالص اون بر قوچه ایکی عشر ۱۰ واو بدی قوبونلردن
هر بر قوبونه بر عشر ۱۱ بر دانه ارکچ کچی کاه قربانی ایچون کفارن دن اوتری کناه
قربان دن و هیشه لک محرقه دن واون چورک هدیه سندن واولرن مشروباتن دن
سوای اولسون ۱۲ او بدنجی آین اون بشنجی کوئنه کرک سرن ایچون مقدس جماعت

27*və RƏBBə hoş râyiha olmaq için məhruqa makâmında iki cəhəl cöngə və bir qoç və yəddi dânə bir aylıq qoyun taqarrüb éyləyəsiz 28*və oların çörək hədiyyəsi hər bir cöngəyə üç ‘öşür yağ-inən yoğrulmuş hâlis un və bir qoça iki ‘öşür 29*və o yəddi qoyunlarsan hər bir qoyuna bir ‘öşür 30*və bir dânə ərgəç keçi sizdən ötürü kəffârət éyləmək için 31*həmişəlik məhruqadan və onun çörək hədiyyəsindən və oların məşrûbâtlarından süvây qurbân kəçirdəsiz olar gərək sizin için ‘aybsız olsunlar **iğirmi dokkuzuncu bâb**

1*və yəddinci ayın birisində sizin için gərək müqəddəs cəmâ’et olsun heç bir iş-inən məşgül olmayasız o sizə kərənay çalmaq günüdür 2*və RƏBBə hoş râyihalı məhruqa olmaq için bir cəhəl cöngə bir qoç və yəddi dânə bir aylıq ‘aybsız qoyun taqarrüb éyləyəsiz 3*və oların çörək hədiyyəsi bir cöngəyə üç ‘öşür yağ-inən yoğrulmuş hâlis un və bir qoça iki ‘öşür 4*və o yəddi qoyunlardan hər bir qoyun için bir ‘öşür 5*və günâh qurbâni için bir ergəç keçi sizdən ötürü kəffarət éyləməğə 6*və ayın məhruqasından və onun çörək hədiyyəsindən və həm də həmişəlik məhruqadan və onun çörək hədiyyəsindən süvây və oların öz qâidəsi-inən məşrûbâtlarından süvây RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbân olmaq için olsun 7*və bu yəddinci ayın yəddisində gərək sizin için mügəddəs cəmâ’et olsun və özüzü gərək alçaqlandırırasız heç bir iş gərək éyləməyəsiz 8*və RƏBBə hoş râyihalı məhruqa olmaq için bir cəhəl cöngə bir qoç və yəddi dânə bir illiq qoyun taqarrüb éyləyəsiz olar gərək sizin için ‘aybsız olsunlar 9*və oların çörək hədiyyəsi hər bir cöngəyə üç ‘öşür yağ-inən yoğrulmuş hâlis un bir qoça iki öşür 10*və o yəddi qoyunlardan hər bir qoyuna bir ‘öşür 11*bir dânə ərgəç keçi günâh qurbâni için kəffârətdən ötürü günâh qurbânından və həmişəlik məhruqadan və onun çörək hədiyyəsindən və oların məşrûbâtından süvây olsun 12*və yəddinci ayın on bəşinci günündə gərək sizin için mügəddəs cəmâ’et ∞

اولسون هیچ برایش این مشغول اولیه‌سازی و رهیکی کون پیرام ایلیه‌سز ۱۳ او ره خوش را بجهلی اودلی قربان اولنک ایچون محرقه مقامه اون اوج جاهل جونکه ایکی فوج و اون درت دانه بر ایلنق قوبون قربان کنوره‌سز بولر کرک عیب‌سز اولسون ۱۴ او اولرن جورک قربانلری او اون اوج جونکه‌دن هر جونکه به اوج عشر پاغ این بون غریش خالص اون و او ایکی قوچدن هر بر فوجه ایکی عشر ۱۵ او او اون درت قوبوندن هر بر قوبونه بر عشر ۱۶ و بر ایچ کجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقه‌دن و او اون جورک و مشروبات قربانلریدن سوای اولسون ۱۷ و ایچنچی کونکه اون ایکی جاهل جونکه ایکی فوج و اون درت دانه عیب‌سز بر ایلنق قوبون ۱۸ او اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکه‌لره و قوچله و قوبونله اوز حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۱۹ او کاه قربانی ایچون بر ایچ کجی هیشه‌لک محرقه‌دن و او اون جورک قربانلریدن و او اولرن مشروبات قربانلریدن سوای اولسون ۲۰ و او جنچی کونکه اون بر جونکه ایکی فوج و اون درت دانه بر ایلنق عیب‌سز قوبون ۲۱ او اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکلره و قوچله و قوبونله اوز حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۲۲ و بر کجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقه‌دن و او اون جورک و مشروبات قربانلریدن سوای اولسون ۲۳ و درد نچی کونکه اون جونکه ایکی فوج و اون درت دانه بر ایلنق عیب‌سز قوبون ۲۴ او اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکله و قوچله و قوبونله اوز حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۲۵ و بر ایچ کجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقه‌دن و او اون جورک و مشروبات قربانلریدن سوای اولسون ۲۶ و بشنجی کونکه دفوز جونکه و ایکی فوج و اون درت دانه بر ایلنق عیب‌سز قوبون ۲۷ او اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکلره و قوچله و قوبونله اوز حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۲۸ و بر کجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقه‌دن و او اون جورک و مشروبات قربانلریدن سوای اولسون ۲۹ و آتشنجی کونکه سکر جونکه ایکی فوج و اون درت دانه بر ایلنق عیب‌سز قوبون ۳۰ او اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکله و قوچله و قوبونله اولرن حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۳۱ و بر کجی کاه قربانی ایچون

olsun heç bir iş-inən məşğul olmayasız və RƏBBə yəddi gün bayrâm èyləyəsiz 13*və RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbân olmaq için məhruqa maqamında on üç cəhəl cöngə iki qoç və on dört dânə bir illik qoyun qurbân gətirəsiz bular gərək ‘aybsız olsun 14*və oların çörək qurbânları o on üç cöngədən hər cöngəyə üç ‘ösür yağı-inən yoğrulmuş hâlis un və o iki qoçdan hər bir qoça iki ‘ösür 15*və o ondört qoyundan hər bir qoyuna bir ‘ösür 16*və bir erkəç keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânlardan süvây olsun 17*və ikinci gündə on iki cəhəl cöngə iki qoç və on dört dânə ‘aybsız bir aylıq qoyun 18*və oların çörək və məşrûbât qurbânları cöngələrə və qoçlara və qoyunlara öz həsâblarına görə qâ‘idəyə müvâfiq 19*və günâh qurbâni için bir ergəç keçi həmişəlik məhruqadan və onun çörək qurbânlardan və oların məşrûbâtlarından süvây olsun 20*və üçüncü gündə on bir cöngə iki qoç və on dört dânə bir illik ‘aybsız qoyun 21*və oların çörək və məşrûbât qurbânları cöngələrə və qoçlara və qoyunlara öz həsâblarına görə qâ‘idəyə müvâfiq 22*və bir keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânlardan süvây olsun 23*və dördüncü gündə on cöngə iki qoç və on dört dânə bir illik ‘aybsız qoyun 24*olaların çörək və məşrûbât qurbânları cöngələrə və qoçlara və qoyunlara öz həsâblarına görə qâ‘idəyə müvâfiq 25*və bir ergəç keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânlardan süvây olsun 26*və bəşşinci gündə dokkuz cöngə və iki qoç və on dört dânə bir illiq ‘aybsız qoyun 27*və olaların çörək və məşrûbât qurbanları cöngələrə və qoçlara qoyunlara öz həsâblarına görə qâ‘idəyə müvâfiq 28*və bir keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânlardan süvây olsun 29*və altıncı gündə səkkiz cöngə iki qoç və on dört dânə bir illiq ‘aybsız qoyun 30*və olaların çörək və məşrûbât qurbânları cöngələrə və qoçlara və qoyunlara olaların həsâblarına görə qâ‘idəyə müvâfiq 31*və bir keçi günâh qurbâni için ∞

هیشه‌لک محرقدن واون چورک و مشروبات قربانندن سوای اولسون ۲۲ ویدنجی کونک بدی جونکه ایکی قوچ واون درت دانه بر ایللق عیب‌سز قوبون ۲۳ واولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکلره و قوچله و قوبونله اولرن حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۲۴ ویرکجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقدن واون چورک و مشروبات قربانندن سوای اولسون ۲۵ وسکزنجی کونک سزه بیوک بیرام کرک اولسون هیچ بر ایش این کرک مشغول اولیه‌سز ۲۶ وریه خوش راجه‌لی اولدی قربان اولق ایچون محرقدن بر جونکه بر قوچ ویدی دانه بر ایللق عیب‌سز قوبون قربان کنوره‌سز ۲۷ اولرن چورک و مشروبات قربانلری جونکه به و قوچه و قوبونله اولرن حسابلرینه کوره قاعده به موافق ۲۸ ویرکجی کاه قربانی ایچون هیشه‌لک محرقدن واون چورک و مشروبات قربانندن سوای اولسون ۲۹ سزن بیرام لرزده سزن نذرلرزدن وارادنی قربانلرزدن سوای سزن محرفلر و چورک قربانلر و مشروبات قربانلر و سلامت قربانلرز ایچون بولی ری اجرا ایلیه‌سز ۳۰ و موسی بنی اسرائیل هامیستی دیدی نیجه که رب موسی به امر ایلمش ایدی

اونوزنجی باب

۱ و موسی بنی اسرائیل سبط‌لرین رئسلری این داشتوب دیدیکه رین امر ایلدیکی کلام بو در ۲ آکر بر کیشی ریه بر نذر ایلسه و با او زینی آند این با غلاسه او کرک او ز سوزینی باطل ایلسون آغزندن هر نه که چیخوب کرک اوته موافق عمل ایلسون ۳ و آکر بر عورت ریه بر نذر ایلسه و او زینی او ز جوانلغند آنانستن ایوند با غلاسه ۴ و آناسی اونن نذرینی واونن عهدینی که اونن این او زینی با غلادی اشیدوب اونن آناسی اوته سکوت ایلسه اونن آونت هامی نذرلری مقرر و هر نه این که او زینی با غلیوبدر حکم در ۵ اما آکر اونن آناسی اوته اشتديکی کونک اوته مانع اولسه اونن اونن هامی نذرلری واونن عهدلری که اولر این او زینی با غلیوبدر ثابت اولماز و رب اوته عفو ابلر چونکه آناسی اوته مانع اولدی ۶ اما آکر او اره کسه و نذرلری ده اوستنک اولسه و اونن آغزندن بر زاد چخش اولسه که او زینی با غلر ۷ واری بونی

həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânından süvây olsun 32*və yəddinci gündə yəddi cöngə iki qoç və on dört dânə bir illiq ‘aybsız qoyun 33*və oların çörək və məşrûbât qurbânları cöngələrə və qoçlara və qoyunlara oların həsâblarına görə qâ’ idəyə müvâfiq 34*və bir keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânından süvây olsun 35*və səkkizinci gündə sizə böyük bayrâm gərək olsun heç bir iş-inən gərək məşqul olmayasız 36*və RƏBBə hoş râyihalı odlu qurbân olmaq için məhruqa maqâmında bir cöngə bir qoç və yəddi dânə bir illik ‘aybsız qoyun qurbân götürəsiz 37*oların çörək və məşrûbât qurbânları cöngəyə və qoça və qoyunlara oların həsâblarına görə qâ’ idəyə müvâfiq 38*və bir keçi günâh qurbâni için həmişəlik məhruqadan və onun çörək və məşrûbât qurbânından süvây olsun 39*sizin bayrâmlarızda sizin nəzirlərizdən və irâdət qurbânlarınızdan süvây sizin məhruqalar və çörək qurbânlar və məşrûbât qurbânlar və səlâmət qurbânlarınız için oları RƏBBə icrâ èyləyəsiz 40*və Mûsa bən-i İsrâ’ élə hamisini dədi necə ki RƏBB Mûsaya əmr èyləmiş idi

ottuzuncu bâb

1*və Mûsa bən-i İsrâ’ él sıbtlarının re’isləri-inən danışib dədi ki RƏBBin əmr èylədiyi kəlâm budur 2*əğər bir kişi RƏBBə bir nəzir èyləsə və yâ özünü and-inən bağlasa o gərək öz sözünü bâtlı èyləməsin ağızından hər nə ki çıxıb gərək ona muvâfiq ‘əməl èyləsin 3*və əğər bir ‘övrət RƏBBə bir nəzir èyləsə və özünü öz cüvânlığında atasının evində bağlasa 4*və atası onun nəzirini və onun ‘əhdini ki onun-inən özünü bağladı əşidib onun atası ona süküt èyləsə onda onun hamı nəzirləri müqərrər və hər nə-inən ki özünü bağlayıbdır muhkəmdir 5*amâ əğər onun atası onu aşitdiyi gündə ona mânı‘ olsa onda onun hamı nəzirləri və onun ‘ahdləri ki olar-inən özünü bağlayıbdır sâbit olmaz və RƏBB ona ‘afv èylər çünki atası ona mânı‘ oldu 6*amâ əğər o ərə getsə və nəzirləri də üstündə olsa və onun ağızından bir zâd çıxmış olsa ki özünü bağlar 7*və əri bunu ∞

اشتديكى كونك اشيدوب اوئه سكوت ايلسە اوئن ندرلىرى واو عهدلىرى كە اولر اين اوزىنى باغلىبىدر مقرر اولور ۱۸اما اكراى اشتديكى كونك اوئه مانع اولسە اوئن اوستىن اولان ندرىنى واوئن آغزىندن جىخان يېبوده زادى كە اوزىنى باغلىر باطل ايلر و رب اوئه عنو ايلر ۹ و بىر دول عورتن و طلاقى و بىرلىش عورتن ندرى هەرنە اين كە اوزىنى باغلامش اولسە او اوئن اوستىن مقرر در ۱۰اما اكراين اوئن ندر بالىش اولسە و آندابىن اوزىنى بىر عهد اين باغلامش اولسە ۱۱ اوارى اشيدوب اوئه سكوت ايلسە واوئه مانع اوئلاسە اوئن هامى ندرلىرى مقرر در و هەر نە عەد اين كە اوزىنى باغلىبىدر ثابت در ۱۲اما اكراى اوئى اشتديكى كونك هەر نە كە اوئن آغزىندن اوئن ندرى اېچۈن واوئن اوزىنى باغلامق اېچۈن جىخوبىدر باطل ايلسە اوئن او ئاپت دكىل اوئن ارى اولرى باطل ايلبىبىدر و رب اوئه عنو ايلر ۱۳ هەرندرى و هەر آندىكە بىر عورت اوزىنى آچقىنلىدر مەه اوئن اين اوزىنى باغلامش اولسە ارى اوئى ثابت وارى اوئى باطل ايلىي بىلور ۱۴اما اكراى كوندىن كۆبە سكوت ايلسە اوئن هامى ندرلىرىنى ثابت ايلمش اوولور و با اوئن اوستىن اولان هامى عەدارى ئاپت ايلر جونكە اشتديكى كونك سكوت ايلبىبىدر ۱۵اما اكراشىدىكىدىن صوره اولرى باطل ايلسە اوئن او اوزكاهنى چىكچىدر ۱۶ بولور او قاتۇنلار در كە رب اولرى ار اين عورت آراسىندا آتا اين جوانلغىنى آناسىن اوئن قىن آراسىندا موسى بە يوردى

اوئز بىرخىي باب

۱ و رب موسى اين داشوب دىدىيتكە ۲ بىق اسرائىل اېچۈن مەيانلى لەدن انتقام آل و اوئىندىن صوره اوز قومكە ملحق او لاچقىسىن ۳ و موسى قوم اين داشوب دىدىيتكە سىزدىن بىر نىچە آدم جىنكە سلاحلەدون و مەيانە خىنچىغۇب رىن انتقامى مەيانلى لەدن آسۇنلار ۴ اسرائىلەنەن سبىتلەندىن هەربىسطەدىن مېن نەر جىنكە كوندرۇت ۵ و اسرائىلەن سبىتلەندىن هەربىسطەدىن مېن نەر جەملەسى اوئن اىكى مېن نەر سلاحلەنىڭ انتخاب اولدىلىر ۶ و موسى اولرى هەربىسطەدىن مېن نەر جىنكە كوندردى بىنى اولرى

əşitdiğî gündə əşidib ona süküt éyləsə onda onun nəzirləri və o ‘ahdləri ki olar-inən özünü bağlayıbdır müqərrər olur 8*amâ əğər əri əşitdiğî gündə ona mânî’ olsa onda onun üstündə olan nəzirini və onun ağızından çıxan bəyhudə zâdî ki özünü bağlar bâtil éylər və RƏBB ona ‘afv éylər 9*və bir dul ‘avrətin və talâqı verilmiş avrətin nəziri hər nə-inən ki özünü bağlamış olsa o onun üstündə müqərrərdir 10*amâ əğər ərinin evində nəzir éyləmiş olsa və and-inən özünü bir ‘ahd-inən bağlamış olsa 11*və əri əşidib ona süküt éyləsə və ona mânî’ olmasa onda onun hamı nəzirləri müqərrərdir və hər nə ‘ahd-inən ki özünü bağlayıbdır sâbitdir 12*amâ əğər əri onu əşitdiğî gündə hər nə ki onun ağızından onun nəzirî için və onun özünü bağlamaq için çıxıbdır bâtil éyləsə onda o sâbit dəgil onun əri oları bâtil éyləyibdir və RƏBB ona ‘afv éylər 13*hər nəziri və hər andı ki bir ‘övrət özünü alçaqlandırmağa onun-inən özünü bağlamış olsa əri onu sâbit və əri onu bâtil éyləyəbilir 14*amâ əğər əri gündən günə süküt éyləsə onda onun hamı nəzirlərini sâbit éyləmiş olur və yâ onun üstündə olan hamı ‘ahdləri sâbit éylər çünki əşitdiğî gündə süküt éyləyibdir 15*amâ əğər əşitdiğindən sora oları bâtil éyləsə onda o öz günâhını çəkəcəkdir 16*bular o qanûnlardır ki RƏBB oları ər-inən ‘övrət arasında ata-inən cüvânlığında atasının evində olan qızın arasında Mûsaya buyurdu

Otuz birinci bâb

1*və RƏBB Mûsa-inən danışib dedi ki 2*bən-i İsrâ’él için mədyânlılardan intikâm al və ondan sora öz qavmına mülhâq olacaqsın 3*və Mûsa qavm-inən danışib dedi ki sizdən bir necə âdam cəngə silâhlandırın və mədyâna zâd çıxıb RƏBBin intiqâmini mədyânlılardan alsınlar 4*İsrâ’élın hamı sıbtlarından hər bir sıbtdan min nəfər cəngə göndərin 5*və İsrâ’élın sıbtlarından hər bir sıbtdan min nəfər cümləsi on iki min nəfər silâhlanmış intihâb oldilar 6*və Mûsa oları hər bir sıbtdan min nəfər cəngə göndərdi ya ‘nî oları ∞

والعازار کاهن او غلی فخاس مقدس اسپاپلر واعلام کرنالری الله جنکه کو بدردی
 ۷ واولر مدیانی لرن او سنه قوشون چکدیلر شیجه که رب موسی به پیورمش ایدی و هامی
 ذکرلری اولدربلر ۸ واولدربلر این مدیان پادشاهلری آوی ورقی و صوری
 وحوری وریعی بو بش مدیان پادشاهلرینی اولدربلر وهم ده باعور او غلی بلعامی ده
 قلح این او لدردبلر ۹ و بنی اسرائیل مدیانی لرن عورتلرینی واولرن عیاللرینی اسیر
 ایلدبلر واولرن های حیوانلرینی سوریلری و هامی ماللرینی غارت ایلدبلر ۱۰ واولرن
 هامی شهرلرینی او لرن سکلری این و او لرن هامی کندلرینی اود این پاندردبلر ۱۱ و غام
 غارتی و هامی غبیتی خواه انسان خواه جوان آلوب ۱۲ اسیرلری و غبیتی و غارتی
 موسی این العازار کاهن و بنی اسرائیل جماعتی باشه اردواکاهه اردن این اریجانن
 مقابلنده او لان مواب صحرالریه کتوردبلر ۱۳ و موسی این العازار کاهن و جماعتی هامی
 سورولری اردواکاهن اشیکه او لرن استغیث الله چیخدبلر ۱۴ و موسی قوشون سرکرده لری
 او لان مین باشی و بوز باشی لریه که قوشون دعواستدن کامش ایدبلر آجفلنندی
 ۱۵ و موسی او لره دیدیکه مکرسز هامی عورتلری صاغ قوبون سز ۱۶ باخون همان او لر
 بلعامن سوزی این بئی اسرائیلله فعور کینینه رین ضدیه عصیانه سبب او لوب رین
 جماعتی طاعون واقع او لدی ۱۷ و ایندی او شاقاردن هامی ذکرلری اولدربوب ذکر
 این مجامعت ایلمش اریلمش عورتلری هامیسی او لدرون ۱۸ و عورتلر آراسنده ذکر
 این مجامعت ایلمشلرین هامیسی صاغ توب سزن او لسون ۱۹ اما سز یدی کون
 اردواکاهن خارجند کالون و سزدن هر جان او لدرن و هر مقتوله دکن وهم اسیرلر زکر ک
 او زری او چنجی کوند و بدنجی کوند نظیر ایلیه سز ۲۰ و هر لباس و هر دری قابی و کجی
 توکدن قابیلش هر بر شی و هر آگاخ فانی نظیر ایلیه سز ۲۱ والعازار دعوا به کیدن
 قوشون کنی لریه دیدیکه بوا شریعن قانونی در که رب موسی به پیور و پدر ۲۲ بالتوز
 فزلی و کومشی دمی و دمیری و قلایی و قورقشونی ۲۳ یعنی هر اوددن کچه بیلن شیبی
 اوددن کچدون وا طاهر او لور بالتوز طهارت صوبی این نظیر او لسون و هر نه که
 اوددن کچه بیلن اونی صودن کچدون ۲۴ و بدنجی کوند اوز پالنارلر زی بوب طاهر

və Əl'azar kâhin oğlu Fənhâsı müqəddəs əsbəblər və 'ilâm kəranâları ellində cəngə göndərdi 7*və olar mədyânlıların üstünə qoşun çəkdilər nəcə ki RƏBB Mûsaya buyurmuş idi və hamı zükurları öldürdüler 8*və öldürülənlər-inən Mədyən padşâhları Avini və Rəqimi və Suru və Xuru və Rəb'ani bu bəş Mədyən padşâhlarını öldürdüler və həm də Bâ'ur oğlu Bəl'əmi də qılıç-inən öldürdüler 9*və bən-i İsrâ'él mədyânlıların 'avrətlərini və olarin 'iyâllərini əsir èylədilər və olarin hamı heyvânlarını və sürürlərini və hamı mällərini gârət èylədilər 10*və olarin hamı şəhrlərini olarin məskənləri-inən və olarin hamı kəndlərini od-inən yandırdılar 11*və tamâm gârəti və hamı ǵaniməti h̄âh insan h̄âh heyvân alıb 12*əsîrləri və ǵaniməti və gârəti Mûsa-inən Əl'azar kâhinin və bən-i İsrâ'elin cəmâ'etinin yanına ordugâha Ərdən-inən Ərihanın müqâbilində olan Muâb səhralarına gətirdilər 13*və Mûsa-inən Əl'azar kâhin və cəmâ'etin hamı sərûrları və ordugâhdan eşigə olarin istiqbâlinə çıxdılar 14*və Mûsa qoşunun sərgərdələri olan min başı və yüz başlarına ki qoşun da'vâsından gəlmış idilər acıqlandı 15*və Mûsa olara dedi ki məğər siz hamı 'övrətləri sağ qoyubsız 16*və baxın həmân olar Bələmin sözü-inən bən-i İsrâ'élə Fa'ûr keyfiyyətində RƏBBin ʐadına 'isyâna səbeb olub RƏBBin cəmâ'etində tâ'ün vâqi' oldu 17*və indi uşaqlardan hamı zukürlüləri öldürüb zükur-inən mücâma'at èyləmiş ər bilmiş 'avrətlərin hamısını öldürün 18*və 'övrətlər arasında zəker inən mücâma'at èyləməmişlərin hamısını sağ tutub sizin olsun 19*ammâ siz yəddi gün ordugâhin hâricində qalın və sizdən hər can öldürən və hər maqtüle dəğən və həm əsîrləriz gərək özüzü üçüncü gündə və yəddinci gündə tathîr èyleyəsiz 20*və hər libâs və hər dəri qâbı keçi tüğündən qayrılmış hər bir şey'i və hər ağac qabı tathîr èyleyəsiz 21*və Əl'azar da'vâya gidən qoşun kişilərinə dədi ki bu o şorri' atın qânûnudur ki RƏBB Mûsaya buyurubdır 22*və yalqız qızılı və gümüşü ve missi və dəmiri və qalayı və qurğusunu 23*ya 'nî hər oddan keçəbilən şey'i oddan keçirdin və o tâhir olur yalqız təhârət suyu-inən tathîr olsun və hər nə ki oddan keçəbilməz onu sudan keçirdin 24*və yəddinci gündə öz pâltârlarızı yuyub tâhir ∞

اولاندن صوره اردوکاهه کپرون ۲۵ و رب موسى این داشتوب بدیک ۲۶ سن
 والعازار کاهن و جاععن او جاق ریسلری اسبر او لش غبشن حسابی آون خواه
 انسان خواه جوان اولسون ۲۷ و غبیعتی جنک کمک قوشون آدمیری این نام جاععن
 آراسنه پاری بولسون ۲۸ و جنک چیخان قوشون آدمیرندن رب ایجون اسالندن
 واوکوزدن واولادقدن و قوبوندن بش بوزدن برینی حصه آسن ۲۹ اولرن نصفدن
 آلوب ربه هدیه مقامنه العازار کاهنه و برسن ۳۰ و بنی اسرائیل نصفدن اساندن
 واوکوزدن واولادقلدن و قوبوندن وهای جوانلردن اخذ اولنوب الی دن برینی
 آلوب اولری رین مسکتن خدمته قولق ایلن لاوی لره و برسن ۳۱ و موسی این
 العازار کاهن آیله ابلدیلر نیجه که رب موسی به یورمش ایدی ۳۲ واو غبست یعنی
 غارت باقیسی که قوشون آدمیری غارت ایلمش ابلدیلر الی بوز پشم بش مین قوبون
 ۳۳ و پشم ایکی مین فره مال ۳۴ و آتش بر مین اولاچ ۳۵ و ذکور پیلین عورت
 طایفه سدن هامیسی اونوز ایکی مین نفر ایدی ۳۶ و جنک چیخانلر فستن نصی
 اوچ بوز اوتوز بدی مین بش بوز باش قوبون ایدی ۳۷ و قوبوندن رین حصه
 الی بوز پشم بش ایدی ۳۸ و اونوز الی مین فره مال اولوب رین حصه پش
 ایکی ایدی ۳۹ و اونوز مین بش بوز اولاچ اولوب اولردن رین حصه آتش بر ایدی
 ۴۰ و آدمیرن حسابی اون الی مین اولوب اولردن رین حصه اونوز ایکی نوس
 ایدی ۴۱ و موسی رین هدیه سی العازار کاهنه و بردی نیجه که رب موسی به یورمش
 ایدی ۴۲ و بنی اسرائیل نصفدن که موسی قوشون آدمیرندن آلوب بولش ایدی
 ۴۳ و قوبوندن جاعنه دوش نصی اوچ بوز اونوز بدی مین بش بوز ایدی ۴۴ و اونوز
 الی مین فره مال ۴۵ و اونوز مین بش بوز اولاچ ۴۶ و انسان نوسی اون الی مین
 ۴۷ و موسی بنی اسرائیل نصفدن اخذ اولنوب الی دن برینی آلوب اساندن و جوانلردن
 اولری رین مسکتن خدمته قولق ایلن لاوی لره و بردی نیجه که رب موسی به یورمش
 ایدی ۴۸ و قوشون دسته لرین سرکرده لری اولان مین باشی لر و بوز باشی لر موسی ن
 پاتنه کلوب ۴۹ موسی به دیدیلر که بند لر لک بو المزده اولان قوشون آدمیرین حسابی

olandan sora ordugâha girin 25*və RƏBB Mûsa-inən danışib dədi ki 26*sən və Əl'azar kâhin və cəmâ'ətin ocaq re'isləri əsir olmuş ǵanimətin həsâbını alın h̄âh insan h̄âh heyvan olsun 27*və ǵaniməti cəngə gedmiş qoşun âdamları-inən tamâm cəmâ'ətin arasında yarı bölgəsin 28*və cəngə çıxan qoşun âdamlarından içün insanlardan və öküzdən və olaqdan və qoyundan bəş yüzdən birini hissə alasın 29*və oların nisfindan alıb RƏBBə hədiyyə maqâmında Əl'azar kâhinə vərəsin 30*və bən-i İsrâ'elin nisfindan insandan və öküzdən və olaqlardan və qoyundan və hamı heyvanlardan ahz olunub əllidən birini alıb oları RƏBBin məskəninin hidmətinə qulluq èyləyən lavililərə vərəsin 31*və Mûsa-inən Əl'azar kâhin èylə èylədilər nəcə ki RƏBB Mûsaya buyurmuş idi 32*və o ǵanimət ya 'nî qarətin bâkisi ki qoşun âdamları qarət èyləmiş idilər altı yüz yətmiş bəş min qoyun 33*və yətmiş iki min qara mâl 34*və altmış bir min ulaq 35*və zəker bilməyən 'övrət tâ' ifəsindən hamısı otuz iki min nəfər idi 36*və cəngə çıxanların qismətinin nisfi üç yüz otuz yəddi min bəşyüz baş qoyun idi 37*və qoyundan RƏBBin hissəsi altı yüz yətmiş bəş idi 38*və otuz altı min qara mâl olub RƏBBin hissəsi yətmiş iki idi 39*və otuz min bəşyüz ulaq olub olardan RƏBBin hissəsi altmış bir idi 40*və âdamların hissəsi on altı min olub olardan RƏBBin hissəsi otuz iki nüfus idi 41*və Mûsa RƏBBin həddiyəsini Əl'azar kâhinə verdi nəcə ki RƏBB Mûsaya buyurmuş idi 42*və bən-i İsrâ'elin nisfindan ki Mûsa qoşun âdamlarından alıb bulmuş idi 43*və qoyundan cəmâ'ətə düşən nisfi üç yüz ottuz yəddi min bəş yüz idi 44*və otuz altı min qara mâl 45*və otuz min bəşyüz ulaq 46*və insan nüfusu on altı min 47*və Mûsa bən-i İsrâ'elin nisfindan âhz olunub əllidən birini alıb insandan və heyvənlərdən oları RƏBBin məskəninin hidmətinə qulluq èyləyən Lavililərə verdi nəcə ki RƏBB Mûsaya buyurmuş idi 48*və qoşunun dəstələrinin sərkərdələri olan min başılar və yüz başılar Mûsanın yanına gəlib 49*Mûsaya dədilər ki bəndələriŋ bu əlimizdə olan qoşun âdamlarının həsâbını ∞

الدق واولردن بر کیمسه اسکیک دکل .۵۰ پس بزدن هر کس او ز تا بدیغئی فرزل اسپا
زنجیلر بله رزگر بوزکلر و سرغه لر و بیویون با غیلرین قربانی جانلرمزدن او تری رین
حضورنکه کفارت اولنچ ایچون کهورمشک ۵۱ موسی این العازار کاهن او هامی
استاد ایشی اولان قزلی اولردن آلدیلر ۵۲ و مین باشلردن بوزباشلردن ریه هدبه
کهور دکلری قزلن هامیسی اون الئی مین یدی بوز الی مثقال ایدی ۵۳ قوشون آدملنندن
هروسی او زی ایچون غارت ایلش ایدی ۵۴ و موسی این العازار کاهن مین باشلردن
و بوزباشلردن قزلی آلوپ رین حضورنکه بنی اسرائیل ایچون یادکارلر اولمغه او نی
جماعت چادرینه آپار دیلر

اوتوز ایکنخی باب

او بنی رویین و بنی جادن سوریلری حددن آرتق چوخ اولوب کوردیلر که یعزز
دباری و جلعاد دباری که بو بر قویون بری در ۳ و بنی جاد این بنی رویین کلوب
موسی والعازار کاهن این و جماعتن سرورلری این داشتوب دیدیلر که ۳ عطاروت
و دیبون و یعزز و نیمرا و حشون والعلی و سلام و نبو و یعون ۴ بو دباریکه رب او نی
اسرائیل جماعتن حضورنکه اورو بدر سوری دباریدر و بنده لرگن ده سوریلری وار در
۵ و دیدیلر پس ایندی آکر نظر کنه مظہر لطف اولیشق بو بر ملک مقامنده بنده لرگه
و برلسون بزی اردمند او یانه کچونه ۶ و موسی بنی جاد این بنی رویینه دیدیکه آیا
سزن قرداشلر ز جنکه کسونلر و سز بوراده او ترمه سز ۷ و نه ایچون بنی اسرائیل
بورکنی مغشوش ابلرسز که رین اولره و بردیکی دباره کچمه سونلر ۸ سزن اجدادز ده یله
ایلدیلر وقتیکه من اولری قادیش بر نیعه دن کوندردم که دباری کورسونلر ۹ و اولر
اشکول در هسته چیخوب دباری کوردیلر و بنی اسرائیلن بورکنی مغشوش ایلدیلر که
رين اولره و بردیکی دباره داخل ایلدیلر ۱۰ او او وقت رین غضبی تو شتوب آند ایچوب
دبیکه ۱۱ مصر دن چیخان آدملر ایکری یاشندن و بوخاری منه ناماً متابعت ایلدیکلری
ایچون ابراهیم و اسحقه و بعقوبه آند این و عن ایلدیکم دباره کبریه جکدرلر ۱۲ قنتری
کالیب این بفونه و بوضع این نون دن سوای که ریه ناماً متابعت ایلدیلر ۱۳ و رین

aldıq və olardan bir kimsə əskik dəğil 50*pəs bizdən hərkəs öz tapdığını qızıl əsbâb zəncirləri bilərziklər üzüklər və sırgalar və boyun bağları RƏBBin qurbânını cânlarımızdan ötürü RƏBBin huzûrunda kəffârət olmaq için gətirmişik 51*və Mûsa-inən Əl'azar kâhin o hamı üstâd işi olan qızıl olardan aldılar 52*və min başılardan və yüz başılardan RƏBBə hədiyyə gətirdikləri qızıl hamısı on altı min yəddi yüz əlli misqâl idi 53*qoşun âdamlarından hərəsi özü üçün gârət éyləmiş idi 54*və Mûsa-inən Əl'azar kâhin min başılardan və yüz başılardan qızıl alıb RƏBBin huzûrunda bən-i İsrâ'el içün yâdigârlıq olmağa onu cəmâ'et çadırına apardılar

Otuz ikinci bâb

1*və bən-i Rubən və bən-i Caddan sürüləri haddən artıq çox olub gördülər ki Ya'zir diyârı və Cilə'ad diyârı ki bu yer qoyun yeridir 2*və bən-i Cad-inən bən-i Rubən gəlib Mûsa və Əl'azar kâhin-inən və cəmâ'etin sərûrları-inən danişib dədilər ki 3*Atârot və Dibon və Yazer və Nimra və Həşbon və İl'ale və Səbâm və Nəbu və Bə'un 4*bu diyârı ki RƏBB onu İsrâ'el cəmâ'etinin huzûrunda urubdur sürü diyâridir və bəndələrinin də sürüləri vardır 5*və dədilər pəs indi əgər nəzəriñdə mazhar lütuf olmuşaq bu yer mülk maqâmında bəjdələrinə vərilməsin bizi Ərdenden o yana gəçirtmə 6*və Mûsa bən-i Cad-inən bən-i Rubənə dədilər ki âyâ sizin qardaşlarız cəngə getsinlər və siz burada oturasız 7*və nə içün bən-i İsrâ'elin yürüəgini məğşuş éylərsiz ki RƏBBin olara vərdiği diyâra geçməsinlər 8*sizin əcdâdız da bələ éyləyələr vaqtılıq Mən oları Qâdeş-Barne'adan göndərdim ki diyâri görsünlər 9*və olar Əşqul dərəsinə çıxıb diyârı gördülər və bən-i İsrâ'elin yürüəgini məğşuş éylərsiz ki RƏBBin olara vərdiği diyâra dâhil olmadılar 10*və o saat RƏBBin qəzəbi tutușub and içib dədi ki 11*Misirdan çıxân âdamlar iğirmi yaşından və yuxarı Mənə tamâmən mütâb'at éyləmədikləri içün İbrahimə və İshaqa və Ya'quba and inən va'd éylədiğim diyâra girməyəcəkdirler 12*qənazlı Kâlib ibn-i Yefunne və Yesua' ibn-i Nundan süvây ki RƏBBə tamâmən mütâb'at éylədir 13*və RƏBBin ∞

غضبی اسرائیله تنشوب اولری قرخ ابل بیامانه آواره البدی نا رین نظرنک او شرارنه
مرنکب اولان نسل نلف اولدی ۱۴ و باخ ابدی سر کاه کار آدملن نسل اولان
آنالرزن برند دوروب سرکه رین قهری غضبی اسرائیلن اوستنه آرنه سر ۱۵ از برآ سراوه
متابعه ایلمکدن دوننه او ده اولری که بیامانه قویه حق و سرده بوقون هایسی
هلاک ایلیه جکسز ۱۶ او اولرده اوته باخ بن لاشوب دیدبلر که بز بوراده سوریلرمه آغلر
وعیالرمه شهرلر بنا ایلیک ۱۷ اما او زمز سلاحنوب بی اسرائیلن قباغده کدک نا
اولری او ز برلرینه یترک اما عیالرمه بو دیارن ساکنلرین چهندن حصاری شهرلرده
ساکن اولورلر ۱۸ بی اسرائیلن هر بری او ز ملکه وارت اولما بیه بز او ز اولورمه
مراجعةت ایلمک ۱۹ چونکه بز اولراین اردنه او طرفنه و دها او یانه مهراش آلمیه حق
ایق چونکه بزم مهراش اردنه بو طرفنه مشرقه بزه بشویدر ۲۰ و موسی اولره دیدیکه
اکرس بواشی ایلیه سر بعنی اکرس زرین حضورنک جنکه سلاحنوب کدک سزا و هایبر
سلاحنوب رین حضورنک اردنه اکرس زرین دفع حضورنک اوز حضورنک دفع
ایلیه ۲۲ واو دیار رین حضورنک تسبیر اولناند صوره دونه سر اونک سرین و بی
اسرائیلن حضورنک بی نقصیر اولوب بو دیار رین حضورنک سر ملکر اولاچن
در ۲۳ اما اکر بیله ایلیه سر باخ اونه رین حضورنک کاه ایمیش اولورسز یلوون که
کاهز سری تاپه حق در ۲۴ ایندی سر اوز عیالرمه شهرلر و قویونلرمه آغلر بنا ایلیوب
آغز زدن چیخانی اجرا ایلیون ۲۵ و بی جاد این بی رویین موسی این داشوب دیدبلر
که بند لرک آیله ایلیه جک لر نیجه که آغامز بیور و بدر ۲۶ او شاقلرمه عورت لرم سوری لرم
و هامی مالز بوراده جلعاد شهرلرین اولسونلر ۲۷ و بند لرک ده هامی قوشو سلاحنوب
رین حضورنک جنکه چیخار لر نیجه که آغامز دیر ۲۸ و موسی اولرن خصوصنک العازار
کاهنه و بوش این نونه و بی اسرائیلن سبطارین او جاق رسیلرینه امر ایلیوب ۲۹ موسی
اولره دیدیکه اکر بی جاد و بی رویین هامی قوشو سلاحنوب رین حضورنک سر
این اردنه کجه لر واو دیار سر حضور زده تسبیر اوله اونه سر جلعاد دیار بی اولره
ملک و پرسز ۳۰ اما اکر سلاحنوب سر این کجه مهملر اوته او ز ملکلرینی سر

qəzəbi İsrâ' élə tutuşub oları qırx il bəyâbânda âvara èylədi tâ RƏBBin nəzərində o şərârətə mürtəkəb olan nəsil tələf oldu 14*və bax indi siz günâhkâr âdamların nəсли olan atalarızın yərində durubsız ki RƏBBin qahrlı qəzəbini İsrâ' élən üstünə artırasız 15*zirâ siz Ona mütâb'at èyləməkdən döñəndə O da oları gənə bəyâbanda qoyacaq və siz də bu qavmin hamisini hələk èyləyəcəksiz 16*və olar da Ona yaxınlaşış dədilər ki biz burada sürülərmizə ağıllar və 'iyâllərmizə şəhrlər binâ èyləyək 17*və amâ özümüz silâhlanıb bən-i İsrâ' élən qabâğında gidək tâ oları öz yərlərinə yətiriş amâ 'iyâllərmiz bu diyârin sâkinlərinin cihətindən hisârlı şəhrlərdə sâkin olurlar 18*bən-i İsrâ' eldən hər biri öz mülküñə vâris olmayıncı biz öz evlərimizə mürâca'at èyləmirək 19*çünki biz olar-inən Ərdenin o tərəfində və daha o yanda mîrâs almayacaqıq çünki bizim mîrâsimiz Ərdenin bu tərəfində məşriqdə bizə yətişibdir 20*və Mûsa olara dedi ki əgər siz bu işi èyləyəsiz ya 'nî əgər siz RƏBBin huzûrunda cəngə silâhlanıb gedəsiz 21*və hâmiz silâhlanıb RƏBBin huzûrunda Ərdəndən keçəsiz tâ RƏBB öz düşmənlərini öz huzûrundan dəf' èyləyə 22*və o diyâr RƏBBin huzûrunda təsxir olunanandan sora dənəsiz onda siz RƏBBin və bən-i İsrâ' élən huzûrunda bî-təqsîr olub bu diyâr RƏBBin huzûrunda sizin mülküñüz olacaqdır 23*amâ əgər bələ èyləməyəsiz bax onda RƏBBin huzûrunda günâh èyləmiş olursız bilin ki günâhınız sizi tapacaqdır 24*indi siz öz 'iyâllərizə şəhrlər və qoyunlarza ağıllar binâ èyləyib ağızınızdan çıxanı icrâ èyləyin 25*və bən-i Câd-inən bən-i Rubən Mûsa-inən danışış dədilər ki bəndələriŋ èylə èyləyəcəklər nəcə ki ağamız buyurubdur 26*və usaqlarımız 'övrətlərimiz sürülərimiz və hamı mâlimiz burada Gil'ad şəhərlərində olsunlar 27*və bəndələriŋ də hamısı qoşuna silâhlanıb RƏBBin huzûrunda cəngə çıxarlar nəcə ki ağamız dər 28*və Mûsa olarin husüsində Əl'azar kâhinə və bu şî-inən Nuna və bən-i İsrâ' élən sibtlarının ocaq rə'islərinə emr èyləyib 29*Mûsa olara dədi ki əgər bən-i Câd və bən-i Rubən hamısı cəngə silâhlanıb RƏBBin huzûrunda sizin-inən Ərdəndən keçələr və o diyâr sizin huzûrizda təshîr ola onda siz Gil'ad diyârını olara mülk vərəsiz 30*amâ əgər silâhlanıb sizin-inən keçməsələr onda öz mülklərini sizin ∞

آلرلزدہ کنعان دیارنہ آسوئلر ۲۱ و بنی جاد این بنی روین جواب و بروب دیدبلر کہ هر کہ رب بندلر کہ دبوبدر آیله ایلیه جک ایک ۲۲ بزرین حضورنہ سلاحلنوب کنعان دیارنہ کچھ جک ایک ناکہ میراث ملکنر بڑے اردن بو طرفن اولسون ۲۳ و موسی آموریلن سیجون پادشاهن مملکتی و باشان پادشاهی عوجن مسلکتی یعنی دباری و سرحدنک اولان شهرلر این و اطرافن اولان دیارن شهرلرینی بنی جاده و بنی رویسنه و بوسف اوغلی منسہ سبطن باریسنه و بردی ۲۴ و بنی جاد دیبون این عطارونی و عروغیری ۲۵ و عطاروت شوفانی و بعزمی و بجهانی ۲۶ و بیت نیمرانی و بیت هارانی بنا ایلدیلر کہ حصارلی شهرلر و قویون آغلاری ایدیلر ۲۷ اما بنی روین حشبوئی والعالمنی و قربانی ۲۸ و نبیوی و بعل معونی بنا ایلدیلر کہ اولرن آدلری دکشدادی و هم ده سیمانی واو شهرلر کہ بنا ایلدیلر اوزکه آد قویدیلر ۲۹ و ماکیر این منسہن اوغلاری جلعاده کدوب اونی تسبیر ایلدیلر و اوند ساکن اولان آموریلری دفع ایلدیلر ۳۰ و موسی جلعادی ماکیر این منسہ به و بردی واو ده اوند ساکن اولدی ۴۱ و یائبر این منسہ کدوب اولرن قصبه لرینی الـدی واولرن آدبی حوت یائبر قویدی ۴۲ و نوع کدوب قنات این قصبه لرینی الـدی واونه اوز آدی این نویج آد قویدی

اونوز اوچنجى باب

این اسرائیل اوز دسته‌لری این موسی و هارونن الی این مصدر دیارندن چیخانه
اولرن متزللری بولرا ایدی ۲ و موسی اولرن سفرلرین اولرن متزللرینه کوره رین کلامنه
بناء بازدی واولرن متزللری اولرن سفرلرته کوره بولر در ۳ و رعمسیس دن اوئنجی
آین آین اون بشنک کوچجوب فصحن صباحی کونی بی اسرائیل اوجا ال این نامر
مصرلی لرن نظرن چیخدیلر ۴ و مصرلی لراوهانی اوئنجی دوغلانلری دفن ایلر ایدیلر که
رب اولرن ایچن اولدرمیش ایدی و قتیکه رب اولرن الہلرینه دیوان ایلدی ۵ و بی
اسرائیل رعمسیس دن کوچجوب سوکوت ده دوشدیلر ۶ و سوکوتدن کوچجوب ایتمامد
دوشدیلر که چولن کارنک در ۷ و ایتمامدن کوچجوب بعل صنون قیاغنده اولان فی هجره و نه

aralarnda Kən'ân diyarında alsınlar 31*və bən-i Câd-inən bən-i Rubən câvab vərib dədilər ki hər nə ki RƏBB bəndələrjə dəyibdir éylə éyləyəcəkik 32*biz RƏBBin hu-zûrunda silâhlanıb Kən'ân diyarına keçəcəkik tâ ki mîrâs mülkümüz bizə Ərdənin bu tərəfində olsun 33*və Mûsa âmorîlərin Sihun padşahının məmləkətini və Başan padşahı 'Oqun məmləkətini ya 'nî diyârı və sərhədində olan şəhrlər-inən və ətrafında olan diyarın şəhrlərini bən-i Câd və bən-i Rubən və Yusif oğlu Mənəssə sibtinin yarısına vərdi 34*və bən-i Câd Dibun-inən Atârotu və Aruiri 35*və Atârot Şufəni və Ya'ziri və Yoqbəhəni 36*və bəyt Nimranı və bəyt Haranı binâ éylədilər ki hisârlı şəhrlər və qoyun ağılları éydilər 37*amâ bən-i Rubən Həşbunu və El' aleni və Kiryataimi 38*və Nəbonu və Baal-Məunu binâ éylədilər ki oların adları dəğışildi və həm də Sibmani və o şəhərlərə ki binâ éylədilər özünə ad qoydular 39*və Makir ibn-i Mənəssənin oğulları Gil'âda gədib onu təshîr éylədilər və onda sâkin olan âmorîləriləri dəf' éylədilər 40*və Mûsa Gil'âdi Mâkîr-inən Mənəssəyə verdi və o da onda sâkin oldu 41*və Yâ'ir ibn-i Mənəssə gədib oların qasabalarını aldı və oların adını Havvut-Yair qoydu 42*və Novah gədib Qenat-inən qasabalarını aldı və ona öz adı-inən Novah ad qoydu

Otuз üçüncü bâb

1*bən-i İsrâ'él öz dəstələri-inən Mûsa və Hârûnun əli-inən Misir diyârından çıxanda oların mənzilləri bular idi 2*və Mûsa oların səfərlərini oların mənzillərinə görə RƏBBin kəlâmına binâən yazdı və oların mənzilləri oların səfərlərinə görə bulardır 3*və Ra' msəsdən əvvəlinci ayda ayın on bəşində qoçüb fishin səbahı günü bən-i İsrâ'él ucâ əl-inən tamâm Misirlilərin nəzərində çıxdılar 4*və Misirlilər o hamı əvvəlinci doğulanları dəfn éylər idilər ki RƏBB oların içinde öldürmiş idi vaqtında RƏBB oların ilahlarına divân éylədi 5*və bən-i İsrâ'él Ra' msəsdən köçüb Sukotda düşdülər 6*və Sukotdan köçüb Etamda düşdülər ki çölün kənarındadır 7*və Etamdan köçüb Ba'al-Sefon qabağında olan Fi-Hîrota ∞

قایدوب مجدولك دوشدلر ۱۰ و في همروندن کوچوب دريان اورناسدن چوله کچدلر
 وايتام چولنده اوچ کونلک يول کندوب ماراده دوشدلر ۹ و مارادن کوچوب ايلمه
 کلددلر و ايلمده اون ايکي صوبولاغي ويتش خرما آغاچي وارايدى واوراده دوشدلر
 ۱۰ و ايلسدن کوچوب فرمى دريان کارنده دوشدلر ۱۱ و فرمى دريان کوچوب
 سين چولنده دوشدلر ۱۲ و سين چولنده کوچوب دفقاده دوشدلر ۱۳ و دفقاده
 کوچوب الوش ده دوشدلر ۱۴ والوشدن کوچوب ريفىن دوشدلر و اوراده صو
 بوخ ايدى كه قوم ايجسون ۱۵ و ريفىم دن کوچوب سينا چولنده دوشدلر ۱۶ و سينا
 چولنده کوچوب فپوت هاواده دوشدلر ۱۷ و فپوت هاوادن کوچوب حسرونده
 دوشدلر ۱۸ و حسرونده کوچوب رقاده دوشدلر ۱۹ و رقادن کوچوب رمون فرضه
 دوشدلر ۲۰ و رمون فرضن کوچوب ليپاده دوشدلر ۲۱ و ليپادن کوچوب رساده
 دوشدلر ۲۲ و رسادن کوچوب قپلاناده دوشدلر ۲۳ و قپلانادن کوچوب هارشفrede
 دوشدلر ۲۴ و هارشفrede کوچوب حرادده دوشدلر ۲۵ و حرادده دن کوچوب
 مفهيلونده دوشدلر ۲۶ و مفهيلونده کوچوب هت ده دوشدلر ۲۷ و هتندن کوچوب
 ترهده دوشدلر ۲۸ و ترهدن کوچوب منقاده دوشدلر ۲۹ و منقادن کوچوب حشموناده
 دوشدلر ۳۰ و حشمونادن کوچوب موسيرونكه دوشدلر ۳۱ و موسيرونده کوچوب
 بېن يغانده دوشدلر ۳۲ و بېن يغاندن شکوجوب حورهجدجادده دوشدلر
 ۳۳ و حورهجدجادده کوچوب يطناناده دوشدلر ۳۴ و يطنانادن کوچوب عروناده
 دوشدلر ۳۵ و عرونادن کوچوب عصبيون جابرده دوشدلر ۳۶ و عصبيون جابردن
 کوچوب صين چولنده يعني قاديش ده دوشدلر ۳۷ و قاديش دن کوچوب ادور
 ديارين کارنده اولان هور داغنده دوشدلر ۳۸ و هارون کاهن رين کلامنه موافق هور
 داغنده چيغوب اوراده بېن اسرائيل مصر ديارنده چيغيد يقلريين قرخنجي ايلده بشنجي آيدى
 آين اوئنجى سنه أولدى ۳۹ و هارون هور داغنده اولنده بوز ايكرى اوچ باشند آيدى
 ۴ و كتعاني عراد پادشاهى كه كتعان ديارين جنوب طرفى ساكن اولور ايدى بېن
 اسرائيل کلدېكى اشتى ۴۱ و هور داغنده کوچوب صلموناده دوشدلر ۴۲ و صلمونادن

qayıdır Miqdolda düşdîlər 8*və Fi-Hîrotdan köcüb dəryânın ortasından çöle kəçdilər Etam çölündə üç günlük yol gəlib Mârâda düşdûlər 9*və Mârâda köcüb Elimə gəldilər və Elimdə on iki su bulaqı və yetmiş xurma ağacı var idi və orada düşdûlər 10*və Elimdən köcüb qırmızı dəryânın kənarında düşdûlər 11*və qırmızı dəryâdan köcüb Sîn çölündə düşdûlər 12*və Sîn çölündən köcüb Dofqada düşdûlər 13*və Dofqadan köcüb Aluşda düşdûlər 14*və Aluşdan köcüb Refidimdə düşdûlər və orada su yox idi ki qavm içsin 15*və Refidimdən köcüb Sînâ çölündə düşdûlər 16*və Sînâ çölündən köcüb Qivrot-Hattaavada düşdûlər 17*və Qivrot-Hattaavadan köcüb Xaserotda düşdûlər 18*və Xaserotdan köcüb Ritmâda düşdûlər 19*və Ritmâdan köcüb Rimmon-Feresdə düşdûlər 20*və Rimmon-Feresdən köcüb Libnada düşdûlər 21*və Libnadan köcüb Rissâda düşdûlər 22*və Rissâdan köcüb Qehelatda düşdûlər 23*və Qehelatdan köcüb Hər-Səfərdə düşdûlər 24*və Hər-Səfərdən köcüb Xaradada düşdûlər 25*və Xaradadan köcüb Maqhelotda düşdûlər 26*və Maqhelotdan köcüb Tahatda düşdûlər 27*və Tahatdan köcüb Tarixdə düşdûlər 28*və Tarixdən köcüb Mitqada düşdûlər 29*və Mitqadan köcüb Xaşmonada düşdûlər 30*və Xaşmonadan köcüb Mosérotda düşdûlər 31*və Mosérotdan köcüb Bəni-Yaaqanda düşdûlər 32*və Bəni-Yaaqandan köcüb Hur-Həqidqədə düşdûlər 33*və Hur-Həqidqədən köcüb Yotvatada düşdûlər 34*və Yotvatadan köcüb ‘Abruñada düşdûlər 35*və ‘Abruñadan köcüb ‘Esyon-Câberdə düşdûlər 36*və ‘Esyon-Câberdən köcüb Sîn çölündə ya’ñı Qadeşdə düşdûlər 37*və Qadeşdən köcüb Edom diyârinin kənarında olan Hor dağında düşdûlər 38*və Harun kâhin RƏBBin kəlâmina muvâfiq Hur dağına çıxıb orada bən-i İsrâ’ elin Misir diyarından çıxdıqlarının qırxinci ilində bəşinci ayda ayın evvəlicisində öldü 39*və Hârûn Hur dağında oləndə yüz iğirmi üç yaşında idi 40*və Kən’ân Arad padşahı ki Kən’ân diyârinin cənûb tərəfində sâkin olur idi bən-i İsrâ’ elin gəldığını işitti 41*və Hur dağından köcüb Səlmunda düşdûlər 42*və Səlmundan ∞

کوچوب فونن ده دوشدلر ۴۳ و فونن دن کوچوب اویوند دوشدلر ۴۴ واویوندن
 کوچوب مواب سرحدن اولان عی عبارته دوشدلر ۴۵ و عیم دن کوچوب دیبون
 جادده دوشدلر ۴۶ و دیبون جاددن کوچوب علوم دیبلانايم ده دوشدلر ۴۷ و علوم
 دیبلانايدن کوچوب نبو قباغنه عبارم داغلرنده دوشدلر ۴۸ و عبارم داغلرنده
 کوچوب اردن این اریحان مقابله دن اولان مواب چوللرنده دوشدلر ۴۹ و اردن
 بانده بیت یشیموندن آیل شطیمه کمین مواب چوللرنده دوشدلر ۵۰ و مواب چوللرنده
 رب موسی این اردن واریحا مقابله داشوب دیدیکه ۵۱ بني اسرائیل این داشوب
 اولره دیسن که سزاردن کتعان دیارته کچن ۵۲ قباغزدن او دیارن های ساکنلری
 دفع ایلیوب اولرن های صورتلری خراب ایلیه سر واولرن نوکه صورتلرین هامیستی
 خراب ایلیه سر واولرن های مرتفعاتلری بخه سر ۵۳ واو دیاری نصرف ایلیوب اوند
 ساکن اولا سر چونکه اوی نصرف ایلمک من او دیاری سره ویرشم ۵۴ واو دیاری
 قرعه این او ز قیله لر زه موافق نفسم ایلیه سر چوخ اولان قسمتی چوخ واز اولان
 قسمتی آز ایلیه سر هر نیجه که بریسی نن قرعه سی چیخدی او نصیبی اوراده اولسون
 قسمتلری آنالرزن سبطلرته موافق آسر ۵۵ اما آکرا او دیارن ساکنلری قباغزدن
 دفع ایلیه سر اولدن هر نه که باقی قویاسز اولر کوزلر زه نکان و بانلر زه خار اولوب
 ساکن اولدیغز دیارده سری اینجنه جکدرلر ۵۶ و واقع اولور نیجه که اولره ایلمکه فکر

ایلدم سره ایلم

او توز در دنجی باب

اور رب موسی این داشوب دیدیکه ۵۷ بني اسرائیله امر ایلیوب اولره دیسن که سر
 کتعان دیارته داخل اولانه که او سره و راهش دوشن دیار در بعنی کتعان دیاری او ز
 سرحدلری این ۵۸ سرن جنوب طرفز صین چوللندن ادومه کمین اولوب جنوب
 سرحدز دوز دریاستن او جنده مشرق طرفه اولسون ۵۹ و سرحدز جنوب طرفندن
 غفریم بو خشنده دونوب صینه کچسون و آخری جنوبدن قادیش بر نه به چیخسون و حصار

köçüb Fənunda düşdülər 43*və Fənundan köçüb Obotda düşdülər 44*və Obotdan köçüb Muâb sərhədində olan ‘Əyyə-‘Əvarimdə düşdülər 45*və ‘Əyyəmdən köçüb Dibun-Cadda düşdülər 46*və Dibun-Caddan köçüb ‘Almon-Diblətayimdə düşdülər 47*və ‘Almon-Diblətayimdə köçüb Nebo qabağında ‘Abarim dağlarında düşdülər 48*və ‘Abarim dağlarından köçüb Ərdən-inən Ərixânın muqâbilində olan Muâb çöllərində düşdülər 49*və Ərdənin yanında Beyt-Yəşimutdan Âbil-Şittimə-kimin Muâb çöllərində düşdülər 50*və Muâb çöllərində RƏBB Mûsa-inən Ərdən və Ərixâ muqâbilində danışib dədi ki 51*bən-i İsrâ’él-inən danışib olara déyəsən ki siz Ərdəndən Kən’ân diyârına gəçəndə 52*qabâğızdan o diyârin hamı sâkinlərini dəf’ éyləyib oların hamı surətlərini harâb éyləyəsiz və oların tökmə surətlərinin hamısını harâb éyləyəsiz və oların hamı mürtəf’âlarını yixasız 53*və o diyâri təsərrüf éyləyib onda sâkin olasız çünki onu təsərrüf éyləməğə Mən o diyâri sizə vərmişəm 54*və o diyâri qur'a-inən az qabilələrizə muvâfiq təqsim éyləyəsiz çox olanın qismətini çox və az olanın qismətini az éyləyəsiz hər nəcə ki birisinin qur'ası çıxdı onun nasibi orada olsun qismətlərzi atalarının sibtlarına muvâfiq alasız 55*amâ əgər o diyârin sâkinlərini qabâğızdan dəf’ éyləməyəsiz olardan hər nə ki bâqi qoyasız olar gözlərzə tikân və yanlarza hâr olub sâkin olduğız diyârda sizi incədəcəkdir 56*və vâqi’ olur nəcə ki olara éyləməğə fikr éylədim sizə éylərəm

Otuz dördüncü bâb

1*və RƏBB Mûsa-inən danışib dədi ki 2*bən-i İsrâ’élə əmr éyləyib olara déyəsin ki siz Kən’ân diyârı öz sərhədləri-inən 3*sizin cənub tərəfiz Sîn çölündən Edoma-kimin olub cənub sərhədiz Duz dəryâsının ucundan maşraq tərəfinə olsun 4*və sərhədiz cənub tərəfindən Aqrabbim yoxuşuna dönüb Sînə gəçsin və âxırı cənubdan Qâdəş-Barne’aya çıxsın və Xasar- ∞

اداردن چیخوب عصمونه کپسون ۵ و بو سرحد عصموندن مصر درهسته دونوب اوجی دریا به کیمین اولسون ۶ و مغرب سرحد زسه سرحد یوک دریا اولسون مغرب سرحدز بو اولادج در ۷ و شمال سرحدز بو اولسون یعنی یوک دریادن نشان قوبون نا هور داغنه کیمین ۸ هور داغندن همان مدخلنه کیمین نشان قوبون وا سرحدن اوجی صداده کیمین اولسون ۹ وا سرحد زفونه چیخوب اوجی حصار عینانه پتشون شمال سرحدز بو اولسون ۱۰ و حصار عیناند شنامه کیمین مشرق سرحدی ایچون اوززه نشان قوبون ۱۱ و بو سرحد عین مشرق طرفندن شفامدن رسلاه اسون و بو سرحد اتوب کرت دریاسن کناره دکوب مشرقه دوغزی کسون ۱۲ و بو سرحد اردنه انوب اوجی دوز دریاسن چیخسون سزن دبارز اوز سرحدلری این هر طرفدن بو اولسون ۱۳ و موسی بنی اسرائیله امر ایلیوب دیدیکه بو او دباردر که سزاوی قرعه این قسمت ایلیمه جکسز که رب اونی او دقوز و بارم سلطله ویرمکه امر ایلیوبدر ۱۴ جونکه بنی رویین سبطی اوز اوجاقلری این و بنی جاد سبطی اوز اوجاقلری این و منه سلطنه پارسی اوز قسطنطینی آبدیلر ۱۵ ایکی سبط بارم اوز قسطنطینی اردن بو تاید ارجما قباغنه مشرق طرفند آبدیلر ۱۶ اورب موسی این داشتوب دیدیکه ۱۷ بو او آدملن آدلری در که او دیاری سزه و راثت ویره جکدرلر العازار کاهن و بوشع این نون ۱۸ و هر بر سبطدن بر سرور آگون که او دیاری سزه و راثت ویرسونر ۱۹ وا او آدملن آدلری بولدر در یهودا سبطدن کالب این بتوهه ۲۰ بنی شمعون سبطدن شموئیل این عیهود ۲۱ بنیامین سبطدن الیداد این کیسلون ۲۲ و بنی دان سبطدن سرور بوقی این بیچی ۲۳ بنی بوسفدن بنی منه سبطدن سرور حتیل این افود ۲۴ و بنی افرام سبطدن سرور قموئیل این شفطان ۲۵ و بنی زبولون سبطدن سرور المصنان این فرانک ۲۶ و بنی بساکار سبطدن سرور فلطيئل این عزان ۲۷ و بنی اشیر سبطدن سرور ایچهود این شلوی ۲۸ و بنی ننتالی سبطدن سرور فلطيئل این عیهود ۲۹ این امر ایلدیکلری کیمسه لر که بنی اسرائیله کتعان دیارنده کرک و راثت ویرسونر بولدر

Adâradan çıxîb ‘Asmona keçsin 5*və bu sərhəd ‘Asmondan Misir dərəsinə dönüb ucu dəryâya-kimin olsun 6*və mağrib sərhədiz sizə sərhəd böyük dəryâ olsun mağrib sərhədiz bu olacaqdır 7*və şimâl sərhədiz bu olsun ya ‘nî böyük dəryâdan nişân qoyun tâ Hur dağına-kimin 8*Hur dağından Xamatın mədhâlinə-kimin nişân qoyun və o sərhədin ucu Sedada-kimin olsun 9*və o sərhəd Zifrona çıxîb ucu Xasar- ‘Enana yətişsin şimâl sərhədiz bu olsun 10*və Xasar- ‘Enandan Şefama-kimin maşriq sərhədi içîn özüze nişân qoyun 11*və bu sərhəd ‘Ayinin maşriq tərəfindən Şəfəmdən Riblâya ənsin və bu sərhəd ənib Kinneret dəryâsının kənarına döyüb maşriqa doğru getsin 12*və bu sərhəd Ərdənə inib ucu Duz dəryâsına çıxsın sizin diyâriz öz sərhədləri-inən hər tərəfdən bu olsun 13*və Mûsa bən-i İsrâ’élə əmr éyləyib dədi ki bu o diyârdır ki siz onu qur‘a-inən qismət éyləyəcəksiz ki RƏBB onu o dokkuz və yarımlı sibtlara vərməgə əmr éyləyibdir 14*çünki bən-i Rubənin sibtı öz ocaqları-inən və bən-i Câd sibtı öz ocaqları-inən və Mənəssə sibtinin yarısı öz qismətlərini aldılar 15*iki sibt yarımlı öz qismətlərini Ərdənin yutayında Ərîxâ qabâğında maşriq tərəfində aldılar 16*və RƏBB Mûsa-inən dânişib dedi ki 17*və bu o âdamların adlarıdır ki o diyârı sizə vərâsət vərəcəkdirler Əle ‘azar kâhin və Yesua‘ ibn-i Nûn 18*və hər bir sibtdən bir sərvər alın ki o diyârı sizə vərâsət vərsinlər 19*və o âdamların adları bulardır Yəhudâ sibtindən Kaleb ibn-i Yefunne 20*bən-i Şime‘ on sibtindən Şamu’él ibn-i Ammihûd 21*Binyamin sibtindən Elîdâd ibn-i Kislon 22*və bən-i Dân sibtindən sərvər Bukki ibn-i Yoqli 23*bən-i Yusifdən bən-i Mənəssə sibtindən sərvər Həna’ıl ibn-i İhud 24*və bən-i Əfraim sibtindən sərvər Qamu’ıl ibn-i Şiftan 25*və bən-i Zəbulun sibtindən sərvər Əlsəfâñ ibn-i Farnâk 26*və bən-i Yəsakir sibtindən sərvər Fəlti’él ibn-i ‘Azzan 27*və bən-i Aşér sibtindən sərvər Axihûd ibn-i Şelomi 28*və bən-i Naftali sibtindən sərvər Fəda’ıl ibn-i Ammihûd 29*RƏBBin əmr éylədikləri kimsələr ki bən-i İsrâ’élə Kən ‘ân diyârında gərək vərâsət vərsinlər bulardır

اوپوز بشجی باب

اورب مواب صحرازینه اردن این اریجانن مقابلنه موسی این داشوب دیدیکه آبنی اسرائیله امر ایله که او ز وراثت ملکدن لاویلی لره ایچده ساکن او ملغه شهرلر وبرسونلر و شهرلرن اطرافند لاویلی لره اوتلاق لرد و برسز ۳ و بو شهرلر او لره ساکن او لق ایچون اولوب اولرن اوتلاق لری او لرن حیوانلرینه و ماللرینه و هامی ذب و حرینه اولسون ۴ و شهرلرن اوتلاق لری که سز کرک لاویلی لره و برسز شهرن دیوارندن اشیکه اطرافدن مین ذراع اولسون ۵ و سز شهرن خارجندن مشرق طرفه ایکی مین ذراع و جنوب طرفه ایکی مین ذراع و غرب طرفه ایکی مین ذراع و شمال طرفه ایکی مین ذراع ایچون شهر ده اور ناده اولسون شهرلرن اوتلاق لری او لره بو اولسون ۶ و او شهرلریکه لاویلی لره و برجکسز قانلن اورایه قاچمغی ایچون الی ملحا شهری تعین ایلیون و بولردن سوای قرخ ایکی شهر و برون ۷ هامی شهرلر که کرک لاویلی لره و برسز قرخ سکر شهر اولسون شهرلری و اوتلاق لری ۸ و او شهرلری که بنی اسرائیل ملکدن کرک و برسز چو خدن چوخ و آزدن آز و برون هر کس هر نیجه که اون و راتی او زینه دوشوبدر او ز شهرلرندن لاویلی لره و برسز ۹ و رب موسی این داشوب دیدیکه این اسرائیل این داشوب او لره دیمسن که سز اردنندن کتعان دیارینه کچند ۱۱ او ززه شهرلر تعین ایلیون که اولر سزه ملحا شهرلری اولسون و سهوا آدمی او روب قتل ایلین اورایه قاچسون ۱۲ و او لر سزه مقتولن و لیسندن ملحا شهرلری اولسون و قائل دیوانی او لق ایچون جماعتن حضورن دوروانه کیمن اولدرلسون ۱۳ و او شهرلریکه او لره و برجکسز آنی شهر سزه ملحا ایچون اولسون ۱۴ اوچ شهری اردن بونایند و برسز واچ شهری ده کتعان دیارنده که ملحا شهرلری اولسونلر ۱۵ بو آنی شهر بنی اسرائیله و غربیه و آرایزده قوناق کیمن او ترانه ملحا ایچون اولسونلر که سهوا بر آدمی او لدرن هر آدم اورایه قاچسون ۱۶ اما آکر دمیر اساب این اوئی او رسه و او اولسه اونه او قائل در قائل کرک الله اولدرلسون ۱۷ و آکر اوئی بر آدم او لدره بیلن ال داشی این

Otuz bəşinci bâb

1*və RƏBB Muâb səhralarında Ərdən-inən Ərixânın muqâbilində Mûsa-inən danışib dədi ki 2*bən-i İsrâ'élə əmr éylə ki öz vərâsət mülkündən Lavililərə içində sâkin olmağa şəhrlər vərsinlər və şəhrlərin ətrəfində Lavililərə otaqlar da vərəsiz 3*və bu şəhrlər olara sâkin olmaq için olub olarin otaqları olarin heyyânlarına və mällarına və hamı züruhlarına olsun 4*və şəhrlərin otaqları ki siz gərək Lavililərə vərəsiz şəhrin divârından əşigə ətrâfdan min zərâ' olsun 5*və siz şəhrin hâricindən maşriq tərəfinə iki min zərâ' və cənûb tərəfinə iki min zərâ' və şimâl tərəfinə min zərâ' ölçün şəhr də ortada olsun şəhrlərin otaqları olara bu olsun 6*və o şəhrləri ki Lavililərə vərəcəksiz qatilin oraya qaçmaqı üçin altı məlcə' şəhri ta'yin éyləyin və bulardan süvây qırx iki şəhr vərin 7*və hamı şəhrlər ki gərək Lavililərə vərəsiz qırx səkiz şəhr olsun şəhrləri və otaqları 8*və o şəhrləri ki bən-i İsrâ'él'in mülkündən gərək vərəsiz çoxdan çox və azdan az vərin hərkəs hər nəcə ki onun vərâsəti özünə düşübdür öz şəhrlərindən Lavililərə vərəsin 9*və RƏBB Musâ-inən danışib dədi ki 10*bən-i İsrâ'él-inən danışib olara dəyəsin ki siz Ərdəndən Kən'ân diyârına keçəndə 11*özüze şəhrlər ta'yin éyləyin ki olar sizə mülçâ şəhrləri olsun və səhvən âdamı urub qatl éyləyən oraya qaçsın 12*və olar sizə maqtülin vəlîsindən mülçâ şəhrləri olsun və qâtıl dîvâni olmaq üçin cəmâ'etin huzûrunda durana-kimin öldürüləməsin 13*və o şəhrləri ki olara vərəcəksiz altı şəhr sizə məlcə için olsun 14*üç şəhri Ərdənin yotığında vərəsiz və üç şəhri də Kən'ân diyârında ki məlcə' şəhrləri olsunlar 15*bu altı şəhr bən-i İsrâ'élə və əgaribə və arayızdə qonaq-kimin oturana məlcə' üçin olsunlar ki səhvən bir âdamı öldürən hər âdam oraya qaçsın 16*amâ əgər dəmir əsbəb-inən onu ursa və o ölsə onda o qatldır qatl gərək əlbət öldürülsün 17*və əgər onu bir âdam öldürəbilən əl daşı-inən ∞

اورسه واوده اولسه اوته او قائل در قائل کرک البه اولدرسون ۱۱ واکر آدم
 اولدره بیلن ال دنکنی این اوی اورسه واو اولسه اوته او قائل در قائل کرک البه
 اولدرسون ۱۹ مقتولن ولیسی قائل اولدرسون اوته راست کلنه اوی اولدرسون
 ۲۰ واکر عداوت دن اوی ایله سه و با کمین دن اوتن اوسته بر زاد آنوب او ده اولسه
 ۲۱ و یا کهن این اوی اوی ایله ایله اورسه واو ده اولسه او اوران کرک البه
 اولدرسون او قائل در مقتولن ولیسی اوته راست کلنه او قائل اولدرسون ۲۲ اما
 اکر غافلدن اوی عداوت سر ایله لدی و یا اوتن اوسته کمین سر بر طور زاد آندی
 ۲۳ و یا بر طور داش این که آدم اولدره بیلور کورمیوب اوتن اوسته آنه واو اولسه
 واوزی اوته دشمن دکل ایدی واون بر ضرربی ایسمر ایدی ۲۴ اوته جماعت اوران
 این مقتولن ولیسی آراسند بو قاعده ره بنا حکم ایلسون ۲۵ و جماعت او قائل مقتولن
 ولیسنن اللدن قورتاروب جماعت اوی اوی مجا شهریه که اورایه فاچمش ایدی
 کپری کوندرسون واو ده مقدس یاغ این صح ایلدیکلری بیوک کاهن اولکه کمین
 اوراده قالسون ۲۶ اما اکر قائل اورایه فاچدیقی مجا شهرین سرحدندن چخمه
 ۲۷ و مقتولن ولیسی اوی او مجا شهرین سرحدندن خارجه تابه واو مقتولن ولیسی
 قائل اولدرسه اوته او قائل دکل ۲۸ چوبه کرک بیوک کاهن اولکه کمین اوی مجا
 شهر نه اوته ایدی و بیوک کاهن و فاتندن صوره او قائل اوی ملکی اولان بر دوته
 بیلور ۲۹ و بیلور سره اوی نسللرزده سرن های مسکنلرزده قانون فاعده لری اولسون
 ۳۰ هر کم که بر آدمی اولدرسه شاهدلر سوزیه کوره قائل اولدرسونلر بر آدمی اولدرمک
 ایچون برجه شاهدن جوابی بس دکل ۳۱ قتلی واجب اولان قائل شخصی ایچون
 دیت آلمیسر او کرک البه اولدرسون ۳۲ و مجا شهریه فاچان ایچون دیت آلمیسر
 که بیوک کاهن اوله کمین اوی دیاریه قایدووب اوراده ساکن اولسون ۳۳ واو
 دیاری که سر ایچند سر مردار ایلمیسر چونکه دیاری مردار ایلن قات در وبر
 ایچون کفارت اولزا او قائدن اوته که اوتن اوسته توکلوبدر مکراون قانی این
 که اوی توکلوبدر ۳۴ پس او دیاری که سر اوتن ایچند ساکن اولورسز و من ۳۵

ursa və o da ölsə onda o qatlıdır qatıl gərək əlbət öldürülsün 18*və əgər âdam öldürəbilən əl dəğnəği-inən onu ursa və o ölsə onda o qatlıdır qatıl gərək əlbət öldürülsün 19*maqtülün vəlisi qâtılı öldürüsün ona rast gələndə onu öldürüsün 20*və əgər ‘adâvətdən onu itələsə və yâ kəmindən onun üstünə bir zâd atıb o da ölsə 21*və yâ kîn-inən onu öz əli-inən ursa və o da ölsə o uran gərək əlbət öldürülsün o qatlıdır maqtülün vəlisi ona rast gələndə o qâtılı öldürüsün 22*amâ əgər gâfildən onu ‘adâvətsiz itələdi və yâ onun üstünə kiminsiz bir tür zâd atdı 23*və yâ bir tür daş-inən ki âdam öldürəbilir görməyib onun üstünə atsa və o ölsə və özü ona düşmən dəgil idi və onun bir zararını istəmir idi 24*onda camâ’et uran-inən maqtülün vəlisi arasında bu qâ‘idələrə binâən hükm èyləşin 25*və camâ’et o qâtılı maqtülün vəlisinin əlindən qurtârib camâ’et onu öz mülçâ şəhrinə ki oraya qaçmış idi gəri göndərsin və o da müqəddəs yağ-inən məsh èylədikləri böyük kâhinin ölümünə-kimin orada qalsın 26*amâ əgər qâtıl oraya qaçıdığı məlcə’ şəhrinin sərhadindən çıxsa 27*və maqtülün vəlisi onu o məlcə’ şəhrinin sərhadindən xaricə tapsa və o maqtülün vəlisi qâtılı öldürsə onda o qanlı dəgil 28*çünki gərək böyük kâhinin ölümünə-kimin öz məlcə’ şəhrində otura idi və böyük kâhinin vəfâtından sora o qâtıl öz mülkü olan yərə dönəbilir 29*və bular sizə öz nəsillərizdə sizin hamı məskənlərizdə qanûn qâ‘idələri olsun 30*hər kim ki bir âdamı öldürsə şâhidlər sözünə görə qâtılı öldürsünlər bir âdamı öldürmək üçin bircə şâhidin cəvâbı pəs dəgil 31*qatlı vâcib olan qâtılın şəxsi üçin diyət almayasız o gərək əlbət öldürülsün 32*və məlcə’ şəhrinə qaçan üçin diyət almayasız ki böyük kâhin olənə-kimin öz diyârına qayıldıb orada sâkin olsun 33*və o diyârı ki siz içindəsiz murdâr èyləməyəsiz çünki diyârı murdâr qandır və yər üçin kəfərət olmaz o qandan ötürü ki onun üstündə tökülübdür məğər onun qanı-inən ki onu tökübdür 34*pəs o diyârı ki siz onun içində sâkin olursız və Mən də ∞

اون ایجند ساکن اولورم نایاک ایلیه سر چونکه بني اسرائیل ایجند ساکن اولان
رب من امر

اوتوز آنتخبي باب

ابني یوسف قيله لرندن اولان بني جلعاد ابن ماکير ابن منسنهن اوچاق رئسلري
پاخين کلوب موسى نن حضورنه و بني اسرائیلن اوچاق رئسلريين حضورنه دانشوب
آدیديلر که رب آغا مزه امر ايلدى که بو ديارى قرعه ابن بني اسرائیله و راثت مقامنه
و برسون و رب طرفدن آغا مزه امر اولدى که قرداشمز صلخادن و راثت اون فزلى بنه
و برسون ۲ و آكرا اولر بني اسرائیلن ساير سبطلىرىن او غللرىين برسنه اره کتسه لراونه
اولرن ميرانى اجدادمن و راثتندن کسلوب او سبطن ميرانى علاوه او لاجق که اولره اره
کيدو بدرلر و بو طور ابن بزم ميرانى کسلور ۴ و بني اسرائیله یوپيل اولانه اولرن ميرانى
او سبطن ميرانى علاوه او لاجق که اولره اره کيدو بدرلر و اولرن ميرانى بزم اجدادمن
سبطن ميرانى کسلور ۵ و موسى رين کلامته بناء بني اسرائیله امر ايلبوب ديدىکه
بني یوسف سبطي دوغري دانش ۶ رين صلخادن فزلى بنه امر ايلديکي کلام بو در که
دير اولر اوز كوزلر بنه خوش كورنه اره کتسونلاراما او ز اجدادين سبطن قيله سندن
اولانه اره کتسونلار ۷ تاکه بني اسرائیلن و راثتى سبطدن سبطه کچمه سون چونکه بني
اسرائیلن هر کس او ز اجدادين سبطن ميرانى کرك ملحن اولسون ۸ و هر قزى که
بني اسرائیل سبطلىرنه ميراث آور کرك او ز آنانستن سبطن قيله سندن اولان برسنه
اره کتسون تاکه بني اسرائیلن هر کس او ز اجدادين ميرانى وارث اولسون
۹ و راثت برسبطدن او ز که سبطه کچمه سون چونکه بني اسرائیل سبطلىرنه هر کس کرك
او ز ارثنه ملحن فالسون ۱۰ انجعه که رب موسى به امر ايلش ايدى صلخادن فزلى ايده
ايلدىلر ۱۱ او صلخادن فزلى ملحا و ترضا و جلا و ملكا و نوعا او ز عمولرىن او غللرىنه
اره کندىلر ۱۲ منه ابن یوسف قيله لرنين او غللرىنه اره کدو ب اولرن و راثتى
آنالرىن قيله سندن سبطىن قالدى ۱۳ بو اوقاعەلر و امرلر در که رب مواب صحرا رنده
اردن ابن اريحانن مقابلنى موسى نن و ساطنى ابن بني اسرائیله یوردى

onun içində sâkin olurum nâ-pâk èyləməyəsiz bən-i İsrâ'él içində sâkin olan RƏBB Mənəm

Otuz altıncı bâb

1*bən-i Yusif qabilələrindən olan bən-i Cələ'âd ibn-i Makir ibn-i Menassenin ocaq rə'isləri yaxın gəlib Mûsanın huzûrunda və bən-i İsrâ'elin ocaq rə'islərinin huzûrunda danışib 2*dədilər ki RƏBB ağamızə əmr èylədi ki bu diyârı qur'a-inən bən-i İsrâ'élə vərâsət muqâbilində vêrsin və RƏBB tərəfindən ağamiza əmr oldu ki qardaşımız Səlofxadın vərâsəti onun qızlarına vêrilsin 3*və əğər olar bən-i İsrâ'elin sâ'ir sibtlarının oğullarının birisinə ərə getsələr onda oların mirâsı əcdâdımızın vərâsətindən kəsilib o sibtin mirâsına 'ilâvə olacaq ki olara ərə gidibdirlər və bu tür-inən bizim mirâsimiz kəsilir 4*və bən-i İsrâ'élə Yubəl olanda oların mirâsı o sibtin mirâsına 'ilâvə olacaq ki olara ərə gidibdirlər və oların mirâsı bizim əcdâdımızın sibtinin mirâsından kəsilir 5*və Mûsa RƏBBin kəlâmına binâən bən-i İsrâ'élə əmr èyləyiib dədi ki bən-i Yusif sibti doğru danışır 6*RƏBBin Səlofxadın qızlarına əmr èylədiği kəlâm budur ki dər olar öz gözlərinə hoş görünə ərə gidsinlər amâ öz əcdâdının sibtinin qabiləsindən olan ərə gidsinlər 7*tâ ki bən-i İsrâ'elin vərâsəti sibtdan sibta keçməsin çünki bən-i İsrâ'eldən hər kəs öz əcdâdının sibtinin mîrâsına gərək mülhâq olsun 8*və hər qızı ki bən-i İsrâ'elin sibtlarında mîrâs alır gərək öz atasının sibtinin qabiləsindən olan birisinə ərə gidsin tâ ki bən-i İsrâ'eldən hər kəs öz əcdâdının mîrâsına vâris olsun 9*və vərâsət bir sibtdan özgə sibta keçməsin çünki bən-i İsrâ'él sibtlarında hər kəs gərək öz irsinə mülhâq qalsın 10*nəcə ki RƏBB Mû-saya əmr èyləmiş idi Səlofxadın qızları ilə èylədilər 11*və Səlofxadın qızları Maxla və Tirsa və Həclə və Milka və No'â öz əmmilərinin oğullarına ərə getdilər 12*Mə-nəssə-inən Yusif qabilələrinin oğullarına ərə gedib oların vərâsətini atalarının qabiləsinin sibtində qaldı 13*bu o qâ'idələr və əmirlərdir ki RƏBB Mu'âb səhrlarında Ərdən-inən Ərixânın muqâbilində Mûsanın vəsâtəti-inən bən-i İsrâ'élə buyurdu ∞

*****

تورات مشنی

اوئنجی باب

۱ ابو او سوزلر در که موسی اردن بو طرفته چولك سوفن مقابلته اولان صحراوه فاران
 این توغل ولايان و حصیروت این دی زاهب آراسنه های بني اسرائیل این داشدی
 آحوریدن سعیر داغتن بولی این قدس بر نعیه اون برکون در ۲ و فرنجی ابله اون
 بر نجی آین اوئنجی سننه موسی بني اسرائیل این ناما نیجه که رب اولون بار مسنه اونه امر
 ايلمش ايدی داشدی ۴ حشونه ساکن اولان آموريلرن پادشاهی سجوعی و عشروننه
 ساکن اولان باشان پادشاهی عوجی ادرعی ده اولدرندن صوره ۵ اردن بو طرفته
 مواب دیارنه موسی بو شریعتی بیان ایله که معاشرت الیوب دیدیکه ۶ اللہم رب
 حوریک بزم این دانشوب دیدیکه بو داغنه ساکن اولدغزبس در ۷ دونوب کو جون
 و آموريلرن داغنه واونه های مسکلریه که صحراوه و داغنه و دوز بر لرد و جنوون
 و دریا کارنه در کهانيلرن دیاریه و لینانه تا پوک هر فرات چابه کیمن کدون
 ۸ باخ من بو دیاري قباغزه قویشم کدوپ بو دیاري که رب اجدادز ابراهیمه و اخنه
 و یعقوبه آند ایچدی که اولره واولردن صوره اولرن ذریتلریه و برسون و راسته آلون
 ۹ او وفت من سزن این دانشوب دیدم که من سزی بالفوز آیار مغه قادر دکم ۱۰ اللہ
 رب سزی چو خالدوب و بوكون سز کثرت ده کوکن بادوزلری قدرست ۱۱ اجدادرن
 اللہی رب مین دفعه ده سزن قدرزی اوسته آرتیسون و سره برکت و برسون نیجه که
 دانشوب در ۱۲ من بالفوز سزی بو محترم و بوكز و دعوالرز این بیله نیجه آیام ۱۳ او زده
 او ز سبطلر زدن حکم و عاقل و معروف آدمک کهورون که من اولری سزه رسیل رسی
 ایله ۱۴ اسرز ده جواب و بروپ دیدز که بو دیدیکث کلام اجرا ایله که بختی در ۱۵ او من

Tövrat Məsənni (Tesniye)

əvvəlinci bâb

1*bu o sözlərdir ki Mûsa Ərdənin bu tərəfində çöldə Sufun muqâbilində olan səhrâda Faran-inən Tofel və Labân və Xaserot-inən və Di-Zâhəb arasında hamı bən-i İsrâ'él-inən danışdı 2*Huribdən Se'ir dağının yolu-inən Qadeş-Barne'aya on bir gündür 3*və qırxinci ildə on birinci ayın əvvəlincisində Mûsa bən-i İsrâ'él-inən tamâmən nəcə ki RƏBB oların barəsində ona əmr éyləmiş idi danışdı 4*Xeşbonda sâkin olan Âmorîlərin pâdşâhi Sixonu və 'Aştarotda sâkin olan Başan padşahı 'Ocu Edre'idə öldürürendən sora 5*Ərdənin bu tərəfində Moâb diyârında Mûsa bu şəri'atı bəyân éyləməğə mübâşirət éyləyib dədi ki 6*Allahımız RƏBB Xorebdə bizim-inən danışib dədi ki bu dağda sâkin olduğuz bəs-dir 7*dönüb köçün və Âmorîlərin dağına və onun hamı məskənlərinə ki səhrada və dağda və düz yərlərdə və cənübda və dəryâ kənarındadır Kən'anîlərin diyârına və Libanâna tâ böyük nəhir Fərât çayına-kimin gedin 8*bax Mən bu diyârı qabağıza qoymuşəm gedib bu diyârı ki RƏBB əcdâdız İbrâhimə və İshaqa və Ya'qûba and içdi ki olara və olardan sora oların zürriyətlərinə vərsin və rəsidənizə alın 9*və o saat Mən sizin-inən danışib dədim ki Mən sizi yalqız aparmağa qâdir dəğiləm 10*Allahız RƏBB sizi çoxaldıb və bu gün siz kısrıtdə göögün ulduzları qədərsiz 11*əcdâdızın Allahı RƏBB min dəf'a da sizin qadrizi üstüze artırsın və sizə bərəkət vərsin nəcə ki danışbdır 12*Mən yalqız sizi bu möhnətiz və yüksək və da'valarız-inən bələ nəcə aparam 13*özüzə öz sibtlarızdan hakîm və 'âkil və mə'rifət âdamlar getirin ki Mən oları sizə rə'islər nəsb éyləyəm 14*siz də cavâb vərib dədiz ki bu dədiğinj kəlâm icrâ éyləməyə yaxşıdır 15*və Mən ∞

ده سلطان زن رئیسلرین که حکم و معروف آدم‌لر ایدیلر کوتروب اولری اوستزه رئیسلر مین باشیلر و بوزماشیلر و الی باشیلر و اون باشیلر و سلطان زن ناظرلر نصب ایلدم ۱۶ او وفت سزن قاضی لرزه امر ایلیوب دیدم که فرداشلر زن دعوا‌الربی اشیدوب عدالت این بریستن اوز فرداتی و با غربی این اولان دعواسته حکم ایلیون ۱۷ محامکده بوز کورمیسز کیچیکتری ده بیوکلر کیمی اشیدون هیچ بر آدم حضورندن قورخیمه‌سز جونکه دیوان الله در واو ایش که سره چین اولور من یانه تکورون ومن اونی اشیدرم ۱۸ او وفت من سره امر ایلدم هر ایشی که سز کرک ابلیه‌ایدز ۱۹ و حوربیدن کوچوب او قام بیوک و هبیلی بیابانی که کوروپ سز الهمز رین بزه امر ایلدیکی کیمی آموری داغن بولی این کره کره قدیس بر نعیه کلدن ۲۰ و من سره دیدم که الهمز رین بزه ویردیکی آموری داغنه کیمین کلوب سز ۲۱ باخ بو در الله‌ث رب بو دیاری قباغکه فویویدر چچ آل نیجه که اجداد کن الله رب سنه دیویدر قورخمه و خوف ابلیه ۲۲ و سر هامیز یانه کلوب دیدز که فیاغمزدن آدمار کوندرک که او دیاری بزم ایجون نجس ایلسونلار بزه خبر کورسونلار او بولدن اوتری که کید جک ایک واو شهرلردن اوتری که اولره کبره جک ایک ۲۳ و بوسوز من نظرمه خوش کلوب سزدن هر بر سیطدن بر کشی یعنی اون ایکی آدم کوندردم ۲۴ و اولر دوتوب داغه چیخدیلر واشکول دره سه کیمین کبدوب اونی نجس ایلدیلر ۲۵ واو دیارن مبوه ستدن الوب اللرن بزه کوردیلر و بزه خبر کورروب دیدیلر که الهمز رین بزه ویردیکی بر بخشی در ۲۶ اما سزا اولرن اوسته کمک ایستمزر والهمز رین کلامته ضد عصیان ایلدز ۲۷ و چادرلر زده کله‌ند اولوب دیدز که رب بزه عداوتی اولمغندن بزی مصر دیارندن جخارندی که بزی هلاک ابلیکه آموریلرن الله نسلم ایلسون ۲۸ بزه هارایه کیدک که فرداشلر زن او قوم بزدن بیوک و اوجه در شهرلر بیوک و کوکه قدر حصارلری وار و همه اوراده بینی عناقم کوردک دیه بزده بورک قویادیلر ۲۹ اوئنه من ده سره دیدم که سز اولردن دهشت ایلیوب قورخیبون ۳۰ قباغزدن کیدن رب الله سزن ایجون جلک ابلیه جکدر ناما نیجه که کوزلر زن قباغن سزن این برابر مصری لر این جنک

də sibtlarızın rə'islərini ki hakim və mə'rifət adamlar idilər götürüb oları üstüzə rə'islər min başılar və yüz başılar və əlli başılar və on başılar və sibtlariza nâzirlər nasb éylədim 16*və o saat sizin qâdilerze əmr éyləyib dedim ki qardaşlarzin da 'vâlарını əşidib 'adâlət-inən birisinin öz qardaşı və ya ǵarib-i-inən olan da 'vâsına hükm éyləyin 17*və mühâkimədə yüz görməyəsiz kiçikləri də böyükler-kimi əşidin heç bir adamın huzûrundan qorxmayasız çünki divân Allahındır və o iş ki sizə çətin olur mənim yanına gətirin və mən onu əşidirəm 18*və o saat mən sizə əmr éylədim hər işi ki siz gərək éyləye-idiz 19*və Xuribdən köcüb o tamâm böyük və həybətli bəyâbani ki görübsüz Allahımız RƏBBin bizə əmr éylədiyi-kimi amorî dağının yolu-inən gəzə gəzə Qədis-Barniyə gəldik 20*və mən sizə dədim ki Allahımız RƏBBin bizə vərdiği Amorî dağına-kimin gəlibsziz 21*bax budur Allahıñ RƏBB bu diyarı qabağına qoyubdur çıx al nəcə ki əcdâdığın Allahı RƏBB sənə deyibdir qorxma və havf éyləmə 22*və siz hamız yanına gəlib dədiz ki qabağımızdan adamlar göndərin ki o diyarı bizim üçün təcəssüs éyləsinlər və bizə xabər gətişinlər o yoldan ötürü ki gədəcək-ik və o şəhrlərdən ötürü ki olara girəcək-ik 23*və bu söz mənim nəzərimə hoş gəlib sizdən hər bir sibtdan bir kişi ya 'nî on iki adam götürdüm 24*və olar dönüb dağa çıxdılar və Əşqul dərəsinə-kimin gədib onu üçün təcəssüs éylədilər 25*və o diyârın meyvəsindən alıb əllərində bizə getirdilər və bizə xabər getirib dədilər ki Allahımız RƏBBin bizə vərdiği yer yaxşıdır 26*amâ siz oların üstünə getmək istəmədiz və Allahıñ RƏBBin kəlâmina җâd-1 'üsyân éylədiz 27*və çadırlarızda gələmənd éyləyib dədiz ki RƏBB bizə 'adâvəti olmayıñdan bizi Misir diyârından çıxartdı ki bizi həlâk éyləməğə amorilərin əlinə təslîm éyləsin 28*biz haraya gedək ki qardaşlarımız o qavm bizdən böyük və ucədir şəhrlər böyük və göğə qədər hasarları var və həm də orada bən-i 'Anaqım gördük deyə-deyə bizdə ürkə qoymadılar 29*onda mən də sizə dədim ki siz olardan dəhşət éyləyib qorxmayın 30*qabağızdan gedə RƏBB Allahıñ sizin üçün cəng éyləyəcəkdir tamâmən nəcə ki gözlərizin qabağında sizin-inən bərabər Misirlilər-inən cəng ∞

ایلدی ۲۱ و بیانات ده کوردون که اللہ رب سزن او هامی کند بکر بولن بوره که
 کمین سنی آبله آپاردی نجه که بر آدم اوز او غلني آپار ۲۲ و بوصو صد ده اللہ زره
 ایان کورمذ ۲۳ که منزلزدن او نزی سره بر نایسعه سزن فاغزده نجه اود این
 و کوندوز باوط این کندی که کند بکر بولی سره کوشتريون ۲۴ و رب سزن سوزلزن
 سنی اشیدوب غضبه کلدی و آند ایجوب دیدبکه ۲۵ بود نسلن آدلریدن بر کنی
 اولرن آنالریه و برمکه آند این وعده ایلدیکم بخشی دباری کورمه حکمر ۲۶ اغبو
 کا لیب این ینونه اوئی کوره جکر واونه واون اوغلاریه و برمک او برمی که او بع
 او زی کزو بدر چونکه ره ناما متابعت ایلدي ۲۷ رب سزن سوز این من او سخه ده
 آجفلن دی و دیدی که من ده اورا به کنمیه جلک سن ۲۸ حضور کله دوران بوش این بون
 او را به کند جلک در سن اوئی فوتاندر که اوئی اسرائیل او رامت و برمک او
 او شافلر ز که دیر ایدز که اولر غارت اولان چندرلر و سزن او غلر ز که بو کون بخشی
 این یانی پیملر اولر اورا به کند جکر لر و من اوئی اولر و برمک او اولر او وارث
 او لاجق درلر ۴۰ اما سز دوبوب قرمزی دریا بولی این بیانه کو جون الا سز جواب
 و بروب منه دیدز بزره خد کاه ایلک بز بخاری کندوب ناما اللہ زرن بز امر
 ایلدیک کمی جلک ایلک و سزدن هر کس او ز جلک اسلامیه با غلوب خبینه
 داغه چغرا بدر ۴۱ و رب منه دیدبکه او ره دی که چخمه سولر و حک ایلہ سولر
 چونکه من سزن ایچزده دکم ناکه دشمار زن فیاغن فریلمه سر ۴۲ و من ده سره دیدم
 اما سز اشندز ورین کلامنه ضد عصیان ایلوب لغوه لندز و داشه چندز ۴۳ او
 داغه ساکن اولان آموریلر ده سره ضد چخوب آریلر ایلدیکی کمی سری قاودلر
 و سعیرده سری حورماهه کمین اور دیلر ۴۴ و دوبوب رن حضور نه آغلاندز امار
 فریادزی اشندی و سره قولاچ و برمدی ۴۵ و افامت ایلدیکر کونله موافق قدس ده
 بر جوخ مدت ساکن اولدز

اینچی باب

اورین منه دیدبکی کمی دوبوب قرمزی دریا بولی این جوله کو چدک و بر جوخ

éylədi 31*və bəyâbanda da gördün ki Allahıñ RƏBB sizin o hamı getdiğiz yolda bu yerə gelənə-kimin səni éylə apardı nəcə ki bir âdam öz oğlunu aparır 32*və bu hu-sûsda da Allahıñ RƏBBə i‘mân getirmədiz 33*ki mənzilizdən ötürü sizə yer tapmağa sizin qabağızda gecə od-inən və gündüz bulut-inən getdi ki getdiğiz yolu sizə göstərsin 34*və RƏBB sizin sözlərizin səsini əşidib əzəzəba gəldi və and içib dədi ki 35*bu bəd nəslin âdamlarından bir kişi olarin atalarına vərməğə and-inən va‘d éylədigim yaxşı diyarı görməyəcəkdir 36*ancaq Kalib ibn-i Yefunne onu görəcəkdir və ona və onun oğullarına vərəcəğim o yeri ki onda özü gəzibdir çünki RƏBBə tamâmən mütâb‘ad éylədi 37*RƏBB sizin səbəbiz-inən mənim üstümə de açıqlandı və dədi ki sən də oraya getməyəcəksin 38*huzûrunda duran Yesu‘a ibn-i Nûn oraya gedəcəkdir sən onu qutandır ki onu İsrâ‘elə o vərâsət vərəcəkdir 39*və o uşaqlarız ki dér-idiz ki olar gâret olacaqdırlar və sizin oğullarız ki bu gün yaxşı-inən yamâni bilmirlər olar oraya gedəcəkdirler və mən onu olara vərəcəğəm və olar ona vâris olacaqdırlar 40*amâ siz dönüb Qırmızı dəryâ yolu-inən bəyâbana köçün 41*və siz cavâb vərib mənə dədiz biz RƏBBə zidd-i günâh éylədik biz yuxarı gedib tamâmən Allahımız RƏBBin bizə əmr éylədiyi-kimi cəng éylərek və sizdən hərkəs öz cəng əsbâblarını bağlayıb hâfiqanə dağa çıxır idiz 42*və RƏBB mənə dədi ki olara də ki çıxmasınlar və cənk éyləməsinler çünki Mən sizin içizdə dəgiləm tâ ki düşmənlərin qabağında qırılmayasız 43*və mən də sizə dedim amâ siz eşitmədiz və RƏBBin kəlâmına zidd-i ‘üsyan éyləyi ləğvələndiz və dağa çıxdız 44*o dağda sâkin olan âmorîlər də sizə zidd çıxıb arilar éylədiyi-kimi sizi qovdular və Sa‘irdə sizi Hormaya-kimin urdular 45*və dönüb RƏBBin huzûrunda ağladız amâ RƏBB fəryâdızı eşitmədi və size qulaq vərmədi 46*və ikâmet éylədiğiz günlərə mavamıq Qədisdə bir çox müddət sâkin oldunuz

ikinci bâb

1*və RƏBBin mənə dədiyi-kimi dönüb Qırmızı dəryâ yolu-inən çölə köcdüj və bir çox ∞

زمان سعیر داغن اطرافند دولاشدق ۲ ورب منه دیدیکه ۳ بوداغن اطرافنی دولاشد بقز سره بس در ایندی شمال طرفته دونون ۴ وقومه امر ایلیوب دیهسن که سر سعیرده ساکن اولان قرداشلرز بین عیسون سرحدندن گچرسزو اولر سزدن قورخورلر بس سرکرک چوچ احتیاط ایله سر ۵ اوبل این اغتشاش ایله سر چونکه اولرن طبراغندن بر آیاق کفی با صدیقی قدر نجه سره ویرمیه جکم زیرا سعیر داغنی عیسهه میراث ویرمش ۶ اوبلدن بول این خوراک آلوپ بیون ومه اوبلدن بول این صوالوب ایچون ۷ چونکه سنی اللرگن هر ایشنه تبرک ایلین رب اللہ سنن بو بیوک ییابانه کردیکنی یلور بو قرخ ایل اللہ رب سنن این اوlobe بر زاده اسکیک اوبلیویدر ۸ اویز سعیرده ساکن اولان قرداشلرمز بین عیسو یاندن صحراون بولی این ایلاندن وعصیون جیردن کچدک ودویوب مواب چولنن بولی این کچدک ۹ ورب منه دیدیکه موابه جنا ویرمه واولر این جنک اغتشاشی ایله چونکه اونن طبراغندن سنه میراث ویرمیه جکم زیرا عاری بین لوظه میراث ویرمش ۱۰ ایرولیدن اوراده ایهمی لر ساکن اوبلور ایدیلر که بر بیوک وجوخلی وعناقهمی لر کمی بولی طاینه ایدی ۱۱ اوبلرده عناقهمی لر کمی ھلوان حساب اوبلورلر وموابی لر اوبله ایهم دیر ایدیلر ۱۲ اوایرولیدن سعیرده حوریلر ساکن اوبلور ایدیلر اما بین عیسو اوبلی قاولوب داوز قباقلرندن بونخ ایلیوب اوبلن برند ساکن اوبلیدلر نیجه که اسرائیل ده اویز ورائی ایله ایلدی که رب اوبله ویرمش ایدی ۱۳ پس ایندی دوروب زرد دره سندن کچون ویز ده زرد دره سندن کچدک ۱۴ و قدیس برینعه دن کوچوب زرد دره سندن کچه کمین اردونن ایچندن جنک آدملری نسلن هامیسی رین اوبله آند ایچدیکی کمی نلف اوبله کمین کردیکمز ایام اوتوز سکر ایل اوبلی ۱۵ ورین الی ده اوبله ضد ایدی که اوبله محو اوبله کمین اوبلی اردونن ایچندن بونخ ایلسون ۱۶ ووقتیکه جنک آدملرین هامیسی اویلک این قوم ایچندن محو اوبلیدلر ۱۷ اوونه رب من این دانشوب دیدیکه ۱۸ اس ایندی بوكون مواین سرحدی اولان عاردن گچرسن ۱۹ وبنی عمونه رو برو یاخین اولاچق سن اوبله جنا ویرمیه سن واولر این اغتشاش ایله سن

zaman Sa'ir dağının ətrafında dolaşdıq 2*və RƏBB mənə dedi ki 3*bu dağın ətrafinı dolaşdıgız sizə pəsdir indi şimäl tərəfinə dönün 4*və qavmə əmr éyləyib dəyəsən ki siz Sa'irdə sâkin olan qardaşlarız bən-i 'Əsavin sərhədindən keçərsiz və olar sizdən qorxurlar pəs siz gərək çox ehtiyât éyləyəsiz 5*olar-inən 'ığışaş éyləməyəsiz çünki oların toprağından bir ayaq kafı baslığı qadrincə siza vərmiyəcəğim zirâ Sa'ir dağını 'Əsava mîrâs vərmişəm 6*olardan pul-inən horâj alıb yeyin və həm də olardan pul-inən su alıb için 7*çünki səni əllərinjin hər işində təbərrük éyləyen RƏBB-Allahıñ sənin bu böyük biyâbanda gəzdiğini bilir bu qırx il Allahıñ-RƏBB sənin-inən olub bir zâdliq əskiyək olmayıبدir 8*və biz Sa'irdə sâkin olan qardaşlarımız bən-i 'Əsav yanından səhranın yolu-inən Elâtdən və 'Esyon-Ceberdən keçdik və dönüb Muâb çöllünün yolu-inən keçdik 9*və RƏBB mənə dedi ki Muâba cəfâ vərmə və olar-inən cəng 'ığışaşı éyləmə çünki onun toprağından sənə mîrâs vərmiyəcəğim zirâ 'Ari bən-i Lüta mîrâs vərmişəm 10*irəlidən orada 'Emlilər sâkin olur idilər ki bir böyük və çoxlu və 'Anaqlılar-kimi boylu tâ'ifə idi 11*olar da 'Anaqlılar-kimi pəhləvân həsâb olurlar və Muâblılar olara 'Emim dər idilər 12*və irəlidən Sa'irdə Xorîlər sâkin olur idilər amâ bən-i 'Əsav oları qovub və öz qabaqlarından yox éyləyib oların yerinde sâkin oldular nəcə ki İsrâ'eldə öz vərâsətini éylə éylədi ki RƏBB olara vərmiş idi 13*pəs indi durub Zered dərəsindən keçij və biz də Zered dərəsindən keçdik 14*və Qadeş-Barneadan köçüb Zered dərəsindən keçenə-kimin ordunun içindən cəng âadamları nəslinin hamısı RƏBBin olara and içdiğ-i-kimi tələf olana-kimin gəzdiğimiz əyyâm ottuz səkkiz il oldu 15*və RƏBBin əli də olara җidd idi ki olar mahv olana-kimin oları ordunun içindən yox éyləsin 16*və vaqtinə cəng âadamlarının hamısı ölmək-inən qavmın içindən mahv oldular 17*onda RƏBB mənim-inən danışıb dədi ki 18*sən indi bu gün Muâbin sərhədi olan 'Ardan keçersin 19*və bən-i 'Ammona rû-be-rû yaxın olacaqsın olara cəfâ vərməyəsin və olar-inən 'ığışaş éyləməyəsin ∞

چونکه بني عمون طيراغندن سنه ميراث ويرميه حكم زيرا من اوئي بني لوطه ميراث
ويرمش ۲۰ بو ده هلهولدر ديارى حساب اولور ابروليدن اويند هلهولدر ساكن اولور ايديلر
وعمنيلر اولره زمزومم دبر ايديلر ۲۱ بر يوك وجوخلی وعناقهم لى لركمى بوللى طابه
ايدى ورب اولرى اولرن قباغندن تلف ايلبوب اولرى فاودى وبلور اولرن بىن
ساكن اولديلر ۲۲ نىجه كه سعيرده ساكن اولان بىن عبسوه ايقش ايدى كه حورىلى
اولرن قباغندن تلف ايلبوب اولرى فاومش ايدى واولر ده اولرن بىن بوكو
كيمين ساكن اولديلر ۲۳ وعزّاه قدر قصبه لارده ساكن اولان عولي لر كثوردن حجىس
كتورلى لرى تلف ايلبوب اولرن ساكن اولديلر ۲۴ دوروب ارنون درستدن
كوجون باخ حشبون پادشاهى آمورى سيعونى واونن دبارىنى الڭە نسلم ايلش نصرف باشلا
واونن اين جنك اين دعوا ابه ۲۵ بو كون سن خوف ودهشتى نام كوكن آننى
اولان قوملرن اوستنه صملغه باشلې جغم كه اولرسن خىرگى اشيدوب قباغكە تر يوب
مضطرب اولادق درلر ۲۶ او وقت قدموت جولىدىن حشبون پادشاهى سيعونى صلح
سوزلىرى اين الجى لر كوندروب ديدىكە ۲۷ قوى طيراغندن بىنم هېشە شاهراه اين
كىدرم صاغه وصوله دوغارم ۲۸ خوراكى منه بول اين صات من بهم وصوئى بول
اين منه وير من ايجىم بالقوز آياغم اين بىنم ۲۹ نىجه كه سعيرده ساكن اولان بىن عبسو
وعارده ساكن اولان موابىلر منه ايلديلر تا من اردىدىن بىنوب اللەزىز بزه ويردىكى
دياره داخل اولم ۳۰ اما حشبون پادشاهى سيعون استمدى كه بزى اورادن بىنمكە
قويسون چونكە رب اللهڭ اوئن روحه قساوت صالحوب اوئن بوركى بىنكى كه اوئى
بو كونكى كىمى سن الڭە نسلم ايسون ۳۱ ورب منه ديدىكە باخ بود باشلامش
سيجونى واونن دبارىنى قباغكە قويىغە اوئن دبارىنى نصرف ايلكە باشلا آل ۳۲ بىن
سيجون اوزى واونن نام قوى بحصاده بزم مقابلمە جنكە جىيديلر ۳۳ واللەزىز اوئى
بزم حضور مزه نسلم ايلدى ويزاونى ده اوغللارىنى ده اوئن نام قومى ده اوردق ۳۴ و او
وقت اوئن هامى شهرلىرىن آلوب هامى شهرده اولان كىنى لرى وعورتلرى و اوشاقلرى
تلف ايلدك وير قورنلانى قويدق ۳۵ محض حيوانلىرى اوزمە غارت آلدق و هەد او

çünki bən-i ‘Ammon toprağından sənə mîrâs vərməyəcəğəm zîrâ mən onu bən-i Lûta mîrâs vərmişəm 20*bu da pəhlivânlar diyârı həsâb olur irəlidən onda pəhlivânlar sâkin olur idilər və ‘Ammonılər olara Zamzumîm dér idilər 21*bir böyük və çoxlu və ‘Anaqîmlilər kimi boylu tâ ifə idi və RƏBB oları olarin qabağından tələf éyləyib oları qovdu və bular olarin yerinə sâkin oldular 22*nəcə ki Sa‘irdə sâkin olan bən-i ‘Əsavə éyləmiş idi ki Xurîləri olarin qabağından tələf éyləyib oları qovmuş idi və olar da olarin yerində bu günə-kimin sâkin oldular 23*və Qəzzəyə qədər kasabalarda sâkin olan ‘Avlılar Kaftordan çıxan Kaftorluları tələf éyləyib olarin yərində sâkin oldular 24*durub Arnon dərəsindən köçün bax Xeşbon padşahı Âmorî Sîxonu və onun diyârını əliyə təslîm éyləmişəm tasarrufa başla və onun-inən cəng-inən da‘vâ éylə 25*bu gün sənin havf və dəhşətiñi tamâm göğün altında olan qavmların üstünə salmağa başlayacağım ki olar sənin xəbəriñi əşidib qabağında titrəyib mustarib olacaqdırlar 26*o vaqt Qedemot çölündən Xeşbon padşahı Sîxona suluh sözləri-inən élçilər göndərib dədi ki 27*qoy toprağından keçim həmişə şâhrâh-inən gədərəm sağa və sola dönmərəm 28*horâjı mənə pul-inən sat mən yeyəm və suyu pul-inən mənə vər mən içəm yalqız ayağım-inən keçim 29*nəcə ki Sa‘irdə sâkin olan bən-i ‘Əsav və ‘Arda sâkin olan Muâblılar mənə éylədilər tâ mən Ərdəndən keçib Allahımız RƏBB bizə vərdiği diyâra dahil olam 30*amâ Xeşbon padşahı Sixon istəmədi ki bizi oradan keçməgə qoysun çünki RƏBB-Allahıñ onun ruhuna qasâvət salıb onun yürəğini bərkitdi ki onu bugünkü-kimi sənin əliyə təslîm éyləsin 31*və RƏBB bana dədi ki bax budur başlamışəm Sixonu və onun diyârını qabağına qoymağə onun diyârını tasarruf etməgə başla al 32*pəs Sixon özü və onun tamâm qavmı Yahsada bizim muqâbilimizə cəngə çıxdılar 33*və Allahımız RƏBB onu bizim huzûrumuza təslîm éylədi və biz onu da oğullarını da onun tamâm qavmını da urduq 34*və o vaqt onun hamı şəhrlərini alıb hamı şəhrdə olan kişiləri və ‘avrətləri və uşaqları tələf éylədik və bir qurtulanı qoymadıq 35*məhz heyvânları özümüzə qârət aldıq və həm də o ∞

الدیلمز شهربن غارتنی طالادق ۲۶ ارتوں درهسن کارنند اولان عروغیردن و درده ده
اولان شهردن نا جلعاده کیمین بزو دایمان بر شهر بوخ ایدی اللهمز رب اولن هامیسی
بزو و بردی ۲۷ آنچنی بی عمون دیانه و هند پا بوق درهسن هیج بـ طرفه و داغی
شهرلـه و اللهمزـن بزو هـی ایلدـکـن هـامـیـه باخـنـ کـهـدـون

اوچنی باب

او دونوب باشان بولی این بخاری کلک و باشان پادشاهی عوج اویزی وهای
قویی بزم مقابله داری به جنکه چخدلـر ۱ و رب منه دیدـکه اوـنـدن قورـخـهـ چـونـکـهـ
اوـنـ قـوـمـیـ وـ دـبـارـنـیـ سنـ الـهـ وـ رـمـشـ کـهـ نـیـجـهـ کـهـ حـشـوـنـ سـاـکـنـ اوـلـانـ آـمـوـرـلـرـ
پـادـشـاهـیـ سـیـجـوـهـ اـیـلـدـوـنـ اوـهـ دـهـ اـیـلـهـ اـیـلـیـهـ سـنـ ۲ وـ ربـ اللـهـمـزـ باـشـانـ پـادـشـاهـیـ عـوـجـیـ دـهـ
وـ اوـنـ هـایـ قـوـمـیـ المـوـ نـسـلـمـ اـیـلـدـیـ وـ بـرـ اوـفـ اـیـلـهـ اوـرـدـقـ کـهـ بـرـ قـورـنـلـانـیـ قـالـمـدـیـ
۳ وـ اوـوقـتـ اوـنـ هـایـ شـهـرـلـبـنـ آـلـدـقـ وـ بـرـ شـهـرـ بـوخـ اـیـلـدـکـ بـرـ اوـلـدـنـ آـمـاـشـ اوـلـهـ
ایـلـدـقـ آـلـمـشـ شـهـرـدـنـ عـبـارـتـ نـامـ اـرـجـوـبـ دـیـارـیـ اوـلـانـ باـشـانـ کـیـ عـوـجـنـ مـلـکـنـ آـلـدـقـ
۴ بـولـنـ هـامـیـ اوـجـاـ حـصـارـلـیـ وـ قـاـبـولـیـ وـ بـیـشتـ بـنـدـلـرـ اوـلـانـ مـحـصـونـ شـهـرـلـرـ دـرـاـوـ
خـبـلـیـ جـوـخـ حـصـارـزـ شـهـرـلـدـنـ سـوـایـ ۵ وـ اوـلـرـیـ دـهـ نـیـجـهـ کـهـ حـشـوـنـ پـادـشـاهـیـ سـیـجـوـهـ
ایـلـمـشـ اـیـلـدـکـ تـلـفـ اـیـلـدـکـ هـرـ شـهـرـ کـثـیـ اـرـبـنـ وـ عـورـتـ وـ اوـشـاـقـلـبـنـ هـلـاـکـ اـیـلـدـکـ ۶ اـمـاـ ۷
شهـرـلـنـ هـایـ جـوـالـرـبـنـ وـ غـارـتـنـ اوـزـمـزـ طـالـادـقـ ۸ وـ بـوـ طـورـ اـیـانـ اوـ زـمـانـ اـرـدـنـ بـوـ
طـرفـتـ اوـلـانـ آـمـوـرـلـانـ اـیـکـ پـادـشـاهـلـرـنـ النـدـنـ اوـ دـیـارـیـ اـرـنـوـنـدـنـ حـرـمـونـ دـاغـنـهـ
کـیـمـنـ آـلـدـقـ ۹ صـیـدـوـنـلـیـ لـ حـرـمـونـهـ سـرـبـونـ دـیـلـرـ وـ آـمـوـرـلـارـ اوـهـ سـتـرـ دـیـلـرـ ۱۰ جـوـلـنـ
شهـرـلـبـنـ بـعـنـیـ باـشـانـلـیـ عـوـجـنـ مـلـکـنـ شـهـرـلـبـنـ شـهـرـلـبـنـ وـ قـاـمـ جـلـعـادـیـ وـ قـاـمـ باـشـانـ سـلـکـاـیـهـ
وـ اـدـرـعـیـ بـهـ کـیـمـنـ آـلـدـقـ ۱۱ چـونـکـهـ پـهـلوـانـلـرـ بـقـیـهـ سـنـدـنـ پـالـقـوـزـ باـشـانـ پـادـشـاهـیـ عـوـجـ قـالـمـشـ
ایـدـیـ وـ اوـنـ پـاـقـ خـنـیـ بـرـ دـمـیرـ خـنـیـ اـیـدـیـ وـ اوـ دـهـ اوـ دـرـبـنـیـ عـوـنـ رـیـانـدـنـ دـرـ اوـزـوـنـلـیـ
دـفـوـزـ دـرـاعـ وـ اـلـلـلـکـیـ دـرـتـ دـرـاعـ اـیـدـیـ اـنـسـانـ دـرـاعـهـ کـوـرـهـ ۱۲ وـ بـوـ بـرـیـ دـهـ اـرـنـوـنـ
درـهـسـنـ اوـلـانـ عـرـوـغـرـدـنـ وـ جـلـعـادـ دـاـغـنـ پـارـسـنـ اوـنـ شـهـرـلـیـ اـیـانـ اوـ زـمـانـ

aldığımız şəhrlərin qârətini tâlâdiq 36*Ərnun dərəsinin kənârında olan ‘Aruidən və dərədə olan şəhrdən tâ Cile’âda-kimin bizə dayanan bir şəhir yox idi Allahımız RƏBB oların hamisini bizə vərdi 37*ancaq bən-i ‘Əmun diyârına və həm də Yəbbuq dərəsinin həç bir tərəfinə və dağ şəhrlərinə və Allahımız RƏBBin bizə nəhy əylədiğinin hamısına yaxın getmədin

üçüncü bâb

1*və dönüb Bâşân yolu-inən yuxarı gətdik və Bâşân pâdşahı ‘Oq özü və hamı qavmı bizim muqâbələmizə Edre’iyə cəngə çıxdılar 2*və RƏBB mənə dədi ki ondan qorxma çünki onu və tamâm qavmını və diyârını sənin əliyə vərmişəm ki nəcə ki Xeşbona sâkin olan Âmorîlər pâdşahı Sixona əylədin ona da əylə əyləyəsin 2*və RƏBB-Allahımız Bâşân pâdşahı ‘Oqu da və onun hamı qaxmını əlimizə təslim əylədi və biz onu əylə urduq ki bir qurtulanı qalmadı 4*və o saat onun hamı şəhərlərini aldıq və bir şəhər yox idi ki biz olardan almamış olaydıq altmış şəhərdən ibârət tamâm Arqub diyârı olan Bâşândəki ‘Oqun məmləkətini aldıq 5*və buların hamısı uca hisârlı və qapılıları və püştəbəndləri olan mahsûn şəhərlərdir o hayli çox hisârsız şəhərlərdən süvây 6*və oları da nəcə ki Xeşbon pâdşahı Sixona əyləmiş idin tələf əylədik hər şəhərin kişilərini və ‘övrət və uşaqlarını həlâk əylədik 7*amâ şəhərlərin hamı heyvânlarını və qârətini özümüzə tâlâdiq 8*və bu tor-inən o zaman Ərdənin bu tərafında olan Âmorîlərin iki pâdşâhlarının əlindən o diyârı Ərnundan Xermon dağına-kimin aldıq 9*Sidonlular Xermona Sıryon dərlər və Âmorîlər ona Senir dərlər 10*çölün şəhərlərini ya ‘nî Bâşânlı ‘Oqun məmləkətinin şəhərlərini və tamâm Cələ’âdı və tamâm Bâşânlı Selkaya və Edre’iyə-kimin aldıq 11*çünki pəhlivânlar baqiyəsindən yalqız Bâşân pâdşahı ‘Oq qalmış idi və onun yataq tahtı bir dəmir tahti idi və o da odur bən-i ‘Amon Rabatindədir uzunluğu dokkuz zərâ’ və ənliliyi dört idi insân(adım) zərâ’ına görə 12*və bu yəri də Ərnun dərəsində olan ‘Arui’rdən və Cələ’âd dağının yarısını onun şəhərləri-inən o zaman ∞

تصرف الیوب روپنلی لره وجادلی لره وردم ۱۶ و جمادن باقیستی و عوچن مسلکی
اولان نام باشانی منسه ن پارم سبطه وردم و ارجوب دیارین هامبی نام باشان این
پهلوانلر دیاری دیبلور ایدی ۱۷ پایر این منه نام ارجوب دیاری چدورلر
و معکانیلر سرحد به کمین آلب اولرن بعنی باشان آدین اوز آدی این و کوه
کمین خووت پایر قوبیدی ۱۵ و جمادی ماگون وردم ۱۶ اما روپنلی لره وجادلی لره
جماددن ازتون درمنه کمین اله که دردن اورتاس سرحد ایدی وسی عيون
سرحدی اولان باپوق درمنه کمین ۱۷ و سرحدی اردن اولان صحری گتردن نا صحر
دریاسنه بعنی دوز دریاسن مشرق طرفند اولان اشدوت بسخن دیه کمین وردم
۱۸ او وقت من سزو پوروپ دیدمکه اللہ رب بو دیاری تصرف الملک سزو ورولدر
فردالر زین اسرائیل قباغند های جلک آدمی سلاحنوب بخون ۱۹ بالغوز
عورتلر ز واوشاقلر ز و سورلر ز (جون پیلوم که سورلر ز جوخ در) او شهرلر زده
ساکن اولسوتلر که من سزو ورمنم ۲۰ تا رب فردالر زی ده سزن کمی راحنه پرسون
واولر اللہر زین اولره ورديکی دیاری اردن او طرفند میراث آل‌سونلر و سزدن هر
کس اوز ملکه مراجعت ایلسون که من سزو ورمنم ۲۱ او وقت من بو بشعه
پوروپ دیدمکه کوزلر ک کورر بو های زادی که اللہ رب بو ایکی پادناهله ایدی
ایدی او مملکتلر هامبسته ده که سن اورا به کھرسن رب یله الیه جکدر ۲۲ اولدن
فورخیمه سر چونکه اللہ رب اوزی سزن ایجون دعوا الیه جکدر ۲۳ او وقت ره
استغاثه ایلوب دیدمکه ۲۴ با رب الله سن یند که عظمنکی و قوئی الکی کوستمکه
باشلادون چونکه کوک این برده هانسی الله وار که سن ایشلر ک و سن قدرلر ک کمی
ایلسون ۲۵ نوع ایلم قوی کم واردن او طرفند اولان او بخشی بری او بخشی
دانگی ولبانی کورم ۲۶ اما رب سزن سبزه منه غضبلنوب سوزی اشندی و رب منه
دیدی بوسه بس در من این بردها بو خصوصه داشته سن ۲۷ حجج بسخن بلنه
و کوزلر کی مغرب و شمال و جنوب و مشرق طرفه قاوزیوب کوزلر ک این ناشا الله
چونکه سن بو اردی کچمه جلک سن ۲۸ و بوشعه امر ایلوب اوی فوتلدر اوی

tasarruf éyləyib Rub' énlilərə və Qadlılara vərdim 13*və Cələ' âddan bâkisini 'Oqun məmləkətiolan tamâm Bâşânı Menassenin yarım sıbtına vərdim və Arcub diyârinin hamısını tamâm Bâşân-inən pəhlivânlar diyârî dényiblər idi 14*Yair ibn-i Mənəssə tamâm Arcub diyârını Ceşurflerin və Ma'kâtılərin sərhədinə-kimin alıb olarin ya 'nî Bâşân adını öz adı-inən bu günə-kimin Xavvot-Yâir qoydu 15*və Cələ' âdi Makirə vərdim 16*amâ Rub' énlilərə və Qadlılara Cələ' âddan Ərnun dərəsinə-kimin éylə ki dərənin ortası sərhəd idi və bən-i 'Âmon sərhədi olan Yâbuq dərəsinə-kimin 17*və sərhədi Ərdən olan səhranı Kinarətdən tâ səhra dəryâsına ya 'nî Duz dəryâsının məşriq tərəfində olan Aşdot-Pizqənin dibinə-kimin verdim 18*və o saat mən sizə buyurub dədim ki Allahız-RƏBB bu diyârı təsərrüf éyləməğə sizə vəribdir qardaşlarız bən-i İsrâ'elin qabağında hamı cəng âdamları silâhlanıb keçin 19*yalqız 'avrətləriz və usaqlarız və sürüüləriz (çün bilirəm ki sürüüləriz çoxdur) o şəhərlərizdə sâkin olsunlar ki mən sizə vərmışəm 20*tâ RƏBB qardaşlarızı da sizin-kimi râhata yatırsın və olar Allahız-RƏBBin olara vərdiği diyârı Ərdənin o tərəfinə mîrâs alsınlar və sizdən hərkəs öz mülkünə mürâci 'ət éyləsin ki mən sizə vərmışəm 21*və o saat mən Yuş'eyə buyurub dədim ki gözləriŋ görür bu hamı zâdî ki Allahız-RƏBB bu iki pâdşâhlara éylədi indi o məmləkətlərin hamısına də ki sən oraya keçirsən RƏBB bələ éyləyəcəkdir 22*olardan qorxmayasız çünki Allahız-RƏBB özü sizin için da 'vâ éyləyəcəkdir 23*və o saat RƏBBə istiqəsə éyləyib dədim ki 24*yâ RƏBB-Allah sən bəndənə 'azamətiŋi və quvvətli əliŋi göstərməğə başladın çünki gök-inən yerdə hansı ələ var ki sənin işleriŋ və sənin qüdrətiŋ-kimi éyləsin 25*təvəqqə 'éylərim qoy keçim və Ərdənin o tərəfində olan o yaxşı yeri və o yaxşı dağı və Livənanı görem 26*amâ RƏBB sizin səbəbizə mənə qəzəbləniň sözümü əşitmədi və RƏBB mənə dedi bu sənə bəsdir mənim-inən bir daha bu hüsusdə danışmayasın 27*çix Pisqanın başına və gözləriŋi məğrib və şimâl və cənûb və məşriq tərəfinə qavzayıb gözləriŋ-inən təmâşâ éylə çünki sən bu Ərdəni keçməyəcəksən 28*və Yoşı 'a əmr éyləyib onu quvvətləndir və onu ∞

زيرك ايله چونكه بو قومن قباغند او پچه جكدر او اولره بو كورديكلاش ديارى او وراثت
و بيره جكدر ۲۹ او درده بيت فعورن برابرنه او طوردق

دردنجي باپ

او ايدى اي اسرائيل او قانونلىرى و قاعدلرى اشت كه من اولرن اجرا ايلمكى سزه او كرده درم ناكه حيات تاپهسز و كدوپ او ديارى ميراث آلسز كه اجدادرن الله رب سزه و بير آمن سزه امر ايلدىك سوزه بر زاد آرتزميسز و اوندن اكسليميسز ناكه اللهز رين امرلېنى كه من سزه امر ايلرم صالحېسز ۲۷ كوزلرز كوردى كه رب بعل فعور خصوصىت نه ايلدى چونكه بعل فعوره هر كم كه متابعت ايلدى الله رب اولرى ابچىزدن شو ايلدى ۲۸ اما سزك اللهز ربه ملحن قالدىز سز هاميز بو كون صاغسز ۵ ياخ من سنه او قانونلىرى ايدى او كرده درم نىجىد كه اللهم رب منه ببورودر ناكه او ديارن ايجىن كه سز اورايه كىك جىك سز اونى ميراث كىمىي المغه اجرا ايليسز ۶ و سزده او لرى حافظت ايلبوب اجرا ايلبوب چونكه طاييفلرن نظرىن سز حكمتىز و عقلماز او در كه بو قانونلىرن هامىسى اشيدوب دىرلر كه البتى بويوك قوم بر حكمهم و عاقل قوم در ۷ چونكه او هانسى بيك قوم در كه اللهراونه ياخين اولسونلر نىجىد كه بزم اللهز رب هرنه وقت كه اوئه دعا ايلرك ياخين در ۸ او هانسى بيك قوم در كه اوئن ئام بو شربعت كىسى كه من بو كون سز قباغزه قويرم يله عادل قانونلىرى و قاعدلرى او لسون ۹ يالنوز هوشيار اول و اوز جانڭ اىسجۇن احتياط ايله كه كوزلرگىن كوردىكى زادلىرى او نونيمىس و اولر ئام عمرگىن مەتنى بوركىكىن جىخساشونلار و او لرى او ز او غللرگە و او غللرگەن او غللاربىنه تعلم و بىرسىن ۱۰ او وقىكە اللهز رين حضورىنە حوربىت دورر ايدون كه رب منه دىرى بوقوى من اىسجۇن جمع ايله كه من اولره سوزلرى اشتدرم كه اولر او كىرسونلار ناكه او ز هاى كونلارنى كه او دياردە زىنە كاتىق ايلە جىكدرلر مەندن قورخسونلار و او ز او غللاربىنه دە او كىرسونلار ۱۱ سزاونىد ياخين كلوب داغن آننى دوردز و داغ كوكن اورتاسە كىمەن قرانلىق بلوط و قره دومان اىجىن او د اين الشعش

zirək èylə çünki bu qavmin qabağında o keçəcəkdir və olara bu gördüğün diyarı o vərəsət vərəcəkdir 29*və o dərədə Beyt-Fe' orun bərəbərində oturduq

dördüncü bâb

1*və indi éy İsrâ'él o qanunları və qâ'idələri əşit ki mən oların icrâ èyləməgini sizə öğrədərəm tâ ki həyât tapasız və gədib o diyarı mîrâs alasız ki əcdâdınızın Allahı-RƏBB sizə vərir 2*mən sizə əmr èylədigim sözə bir ʐâd artırmayaszı və ondan əksiltməyəsiz tâ ki Allahız-RƏBBin əmirlərini ki mən sizə əmr èylərim sâhlayaszı 3*gözləriz gördü ki RƏBB Ba'al Fa'ur husüsündə nə èylədi çünkü Ba'al Fa'ura hər kim ki müt'âbat èylədi Allahıñ RƏBB oları içizdən məhv èylədi 4*amâ siz ki Allahız-RƏBBə mülhaq qaldız siz hamız bu gün saqsız 5*bax mən sənə o qânunlar-inən qâ'idələri öğrədərəm nəcə ki Allahım-RƏBB mənə buyurubdur tâ ki o diyârin içindəki siz oraya gedəcəksiz onu mîrâs-kimi almağa icrâ èyləyəsiz 6*və siz də oları muhâfazat èyləyib icrâ èyləyin çünki tâ ifələrin nəzərində sizin hikmətiz və 'aqlız odur ki bu qânunların hamisini əşidib dərlər ki əlbət bu böyüq qavm bir hakîm və 'akıl qavmdır 7*çünki o hansı böyük qavmdir ki ilâhlar ona yaxın olsunlar nəcə ki bizim Allahımız- RƏBB hər nə vaqt ki Ona du'a èylərək yaxındır 8*və O hansı böyük qavmdir ki onun tamâm bu şəri'at-kimi ki Mən bu gün sizin qabağıza qoyarəm bələ 'adil qânûnları və qâ'idələri olsun 9*yâlqış huşyar ol və öz câniç için ihtiyât èylə ki gözlərinin gördüyü zâdları unutmayasin və olar tamâm 'ömrüñün müddətində yürəğindən çıxmasınlar və oları öz oğullarıñ oğullarıñ oğullarına ta'lîm vərəsin 10*o vaqtñə Allahıñ-RƏBBin huzûrunda Huribdə durur idin ki RƏBB mənə dədi bu qavmı Mənim üçin cəm' èylə ki Mən olara sözlərmi əşidərəm ki olar öğrənsinlər tâ ki öz hamı günlərindəki o diyârda zindəgânlıq èyləyəcəkdirler Məndən qorxsunlar və öz oğullarına da öğrətsinlər 11*siz onda yaxın gelib dağın altında durduz və dağ göğün ortasına-kimin karanlıq bulut və qara duman içində od-inən alışmış ∞

ایدی ۱۱ و رب اودن ایچمندن سزن این داشتوب سزاون سوزلرین صداسنی اشندز
 اما صدادن سوای بر شکل کورمذ ۱۲ و سنه اوز عهدي خبر و بردی بعنی او اون کلامی
 که اولرن اجرا ایملکنی سزن پوردی واولری ابکی داش لوح لرا و سند پارزدی ۱۳ او و
 وقت رب منه پوردی که سزن بو فانو نلری و قاعده لری او که دم که سزاولری او دیارده
 که او نی میراث آلغه اورا به پکرسز اجرا ابلیسز ۱۴ پس اوز جملر زدن اونزی احبا طاده
 او لون چونکه رب سزن این حور بید اودن ایچمندن داشان وقت هیچ بر شکل کورمذ
 ۱۵ نا مبادا فساده دوشوب بر ارکل با دیشی شکله او زره بر کونه بت صورتی قایرو سر
 ۱۶ یعنی پرده اولان هیچ بر حبوانن صورتی و نه ده کوکد او چان هیچ بر قنادی قوشن
 صورتی ۱۷ ده بر او سند هیچ بر سورنن صورتی و نه ده بر التند صولده اولان
 هیچ بر بالفن صورتی قایرو میه سر ۱۸ و مادا که کوزلرکی کوکه فاوزیوب کونی و آئی
 و بلدو زلری و کوکن نام قوشوتی کورنک آکوب اولره سجن و عادت ابلیس که اللهث
 رب اولری نام کوک آتنن اولان قومله مفرر ابلیوبدر ۱۹ اما رب سری آلوب مصری لرن
 دمیر کوره سندن چخارندی که سر بی کوکی کبی او نی ایچون مخصوص قوم اولانز
 ۲۰ و رب سزن سبزدن منه آچغلنوب آند ایهدی که من اردنن کچم و او بخنی دیاره
 کرمم که اللهث رب و رالت مقامند سنه و بر ۲۱ زیرا که من بو دیارده اوله جم من
 اردنن کچیه جم اما سر کچوب او بخنی دیاره و ارث اولاچق سر ۲۲ پس هوشیار او لون
 که مبادا اللهزرن سزن این عقد ایلدیکی عهدی او تودوب اللهث رین سنه بھی ایلدیکی
 بر کونه بت صورتی قایرو سر ۲۳ چونکه سن اللهث رب باندران اود در او غبور الله
 در ۲۴ واکر او غللار او غللاری تولید ابلیوب او دیارده قوجالانز و فساده
 دوشوب هر بر شکله بت قایرو ب و اللهزرن نظرن بان اولانه مرنکب اولوب اون
 غضبه کوره سر ۲۵ اونک من بو کون کوکی و بیری سره شاهد نوئم که سر نیز لک این
 او دیارن بوزندن الله محو و بوخ اولانز که سر ایدی اردنن اورا به کچوب او نی
 میراث آلاچق سر سزن کوبلر اونک اوزون اولیه جن در چونکه لابد و بران اولاچق سر
 ۲۶ و رب سری قومله آراسه داغد جن در و سزدن او طاینه لرن آراسه بر شجه ندر

idi 12*və RƏBB odun içindən sizin-inən danişib siz Onun sözlerinin sədâsını əşitdiz amâ sədâdan süvây bir şəkil görmədiz 13*və sizə öz ‘ahdini xabər verdi ya‘nî o on kələmî ki oların icrâ əyləməğni sizə buyurdu və oları iki daş lövhər üstündə yazdı 14*və o saat RƏBB mənə buyurdu ki sizə bu qânûnları və qâ’ idələri öğrədəm ki siz oları o diyârda ki onu mîrâs almağa oraya keçərsiz icrâ əyləyəsiz 15*pəs öz cânlarızdan ötürü ihtiyâtda olun çünki RƏBB sizin-inən Hurîbdə odun içindən danişan saat həc bir şəkil görmədiz 16*tâ mabâdâ fəsâda düşüb bir erkək yâ dîşi şəklində özüzə bir gonə büt sûrətini qayıresiz 17*yani yerdə olan heç bir heyvânın sûrətini və gökdə uçan heç bir qanadlı quşun sûrətini 18*nə də yer üstündə sularda olan heç bir balıqın sûrətini qayırmayasız 19*və mabâdâ ki gözləriñi göğə qavzayıb günü və ayı və yıldızları göğün tamâm qoşununu görəndə əgilib olara səcdə və ‘ibâdət əyləyəsən ki Allahıñ-RƏBB oları tamâm gök altında olan qavmlara muqarrar əyləyiبدir 20*amâ RƏBB sizi alîb Misirlilərin dəmir kurəsindən çıxartdı ki siz bu günkü-kimi onun için məxsüs qavm olasız 21*və RƏBB sizin səbəbizdən mənə açıqlanıb and içdi ki mən Ərdəndən keçməyəm və o yaxşı diyâra girməyəm ki Allahıñ-RƏBB vərâsət makâmında sənə verir 22*və zîrâ ki mən bu diyârda öləcəğəm mən Ərdəndən keçməyəcəğəm amâ siz keçib o yaxşı diyâra vâris olacaqsız 23*pəs huşyâr olun ki mabâdâ Allahıñ-RƏBBin sizin-inən ‘akd əylədiği ‘ahdi unudub Allahıñ-RƏBBin sizə nəhy əylədiği bir gonə bütün sûrətini qayırasız 24*çünki sənin Allahıñ-RƏBB yandırıran oddur O quəyyur Allahdır 25*və əğər oğullar və oğullar oğulları təvlîd əyleyib o diyârda qocalasız və fəsâda düşüb hər bir şəkildə büt qayırıb və Allahıñ-RƏBBin nəzərində yamân olana mürtəkəb olub Onu qəzəbə gətirəsiz 26*onda mən bu gün göğü və yeri sizə şahid tutaram ki siz niyazlık-inən o diyârin yüzündən əlbəttə məxv və yox olarsız ki siz indi Ərdəndən oraya keçib onu mîrâs alacaqsız sizin günləriz onda uzun olmayacaqdır çünki lâbüdd vîrân olacaqsız 27*və RƏBB sizi qavmlar arsına dağıdacaqdır və sizdən o tâ’ifələrin arasında bir nəcə nəfər

فالاجق که رب سزی اورایه فالاجق در ۲۸ و سزا اوراده انسان الن ایشی اولان
 الهره عبادت ایلرسز یعنی آغاچه و داشه که نه کورر و نه اشیدر و نه پیر و نه ایلرلر
 ۲۹ و اورادن اللہ ری آخشاره جق سزو اکر اوی فام قلیک و فام جانک این آخشاره سن
 تاپه جق سن ۳۰ آکر سن دارلنه اولانه بو زادلن. هامیسی او آخر کونلرده سنه واقع
 اولسه اوند سه ده اللہ ری دونوب اون کلامنه قولاق و برسن ۳۱ اللہ ری
 مرحمتی الله اولدیغی ایچون اوستی ترک ایلمز و سی هلاک ایلمز و آنالرک این آند این عقد
 ایلدیکی عهدی اونوئز ۳۲ ایندی سندن ایروی الله بر بوزن اسان خلن ایلدیکی کوندن
 بری او قدیم ایملردن اوفری کوکن بر او جدن نا کوکن او بری او جنه کیمین صورش
 که آیا بیله بر بیوک ایش اولویدر و با بون کیمی بر زاد اشیدلویدر ۳۳ آیا سنه
 اشندیکل کیمی بر قوم اود ایچدن دانشان اللهین صداشی اشیدوب و صاغ فالویدر
 ۳۴ و آیا بر الله تخریه ایلیوب کوکدر که بر طایفه ن ایچدن تخریه لر و علامتلر و معجزه لر
 وجنتک این و قوتلی ال واوزانش قول این و هد بیوک هیبتلر این او زی ایچون بر
 طایفه آسون نیجه که بولرن هامیسی اللہ ری مصربه کوزلرگن قباغنه ایلدی
 ۳۵ پس بو سنه کوسترلدي که بیله سن که رب الله در او ندن سوای دها بوخ در
 ۳۶ سنه تریه و برمک ایچون سسی کوکن سه اشندردی و بر او سنه او ز بیوک
 اودینی سه کوستردی و او ندن کلامارینی او دن ایچدن اشتدون ۳۷ و سنه اجداد کی
 سودیکی ایچون اولردن صوره نسللرینی انتخاب ایلیوب سی او ز حضوری این بیوک
 قوت این مصربن چیخارندی ۳۸ که سنه قباغنک سندن بیوک و قوتلی طایفه لری
 دفع ایلیوب سی کورسون واولرن بیرینی بو کونکی کیمی سه میراث و برسون
 ۳۹ ایندی بو کون یل و بورکنک تأمل ایله که بخاری ده کوکه و آشاغه ده بر بوزن
 رب الله در واوزکسی بوخ در ۴۰ و او ندن فانونارینی و امرلرینی که من بو کون سه
 بورم محافظت ایله نا که سه و سندن صوره او غلرگن خیر او لسون واو دبارده
 کونلرک او زون او لسون که اللہ رب ابدآ سنه و بره جکر ۴۱ او وقت موسی اردن
 بو طرفند یعنی مشرفه اوج شهر آبردی ۴۲ که هر کم که او ز قونشویی بیلیوب

qalacaq ki RƏBB sizi oraya qavacaqdır 28*və siz orada insan əlinin işi olan ilâhlara ‘ibâdət éylərsiz ya ‘nî ağaca və daşa ki nə görür və nə işidir və nə yér və nə iyrlər 29*və oradan Allahıñ-RƏBBi axtaracaqsız və əğər onu tamâm qalbij və tamâm cânij-inən axtarasın tapacaqsın 30*əğər sən darlıqda olanda bu zâdların hamısı o âhir günlərdə sənə vâqi‘ olsa onda sən də Allahıñ-RƏBBə dönüb Onun kəlâmına qulaq vərəsin 31*Allahıñ-RƏBB mərhamətli Allah olduğu üçin O səni tərk éyləməz və səni hələk éyləməz və atalarıñ-inən and inən ‘aqd éylədiçi ‘ahdi unutmaz 32*indi səndən irəli Allah yeryüzündə insan halq éylədiçi gündən bəri o qadım əyyâmlardan ötürü göğün bir ucundan tâ göğün o-biri uca-kimin sürüş ki âyâ bələ bir böyük iş olubdur və yâ bunun-kimi bir zâd işidilidir 33*âyâ sənin əşitdiğinj-kimi bir qavm od içindən danışan Allahın sədâsını əşidib sağ qalıbdır 34*və âyâ bir ələ təcribə éyləyib gəlibdir ki bir tâ’ifənin içindən təcribələr və ‘əlâmətlər və mö‘cüzələr və cəng-inən və quvvətli əl və uzanmış qol-inən və həm də böyük həybətlər-inən özü üçin bir tâ’ifə alsın nəcə ki buların hamısını Allahıñ-RƏBB Misirdə gözlərijin qabağında éylədi 35*bəs bu sənə göstərildi ki biləsin ki RƏBB-Allahdır və ondan süvay daha yoxdur 36*sənə tərbiyə vərmək üçin səsini göğdən sənə işitirdi və yer üstündə öz böyük odunu sənə göstərdi və Onun kəlâmlarını odun içindən əşitdin 37*və sənin əcdâdiñi səvdigi üçin olardan sora nəsillərini intihâb éyləyib səni öz huzûru-inən böyük quvvətinən Misirdən çıxartdı 38*ki sənin qabağında səndən böyük və quvvətli tâ’ifələri dəf’ éyləyib səni götürüsün və olarin yerini bu günkü-kimi sənə mîrâs vərsin 39*indi bu gün bil və yürügində tə’ mil éylə ki yuxarıda göğdə və aşağıda yer yüzündə RƏBB-Allahdır və özgəsi yoxdur 40*və Onun qanûnlarını və əmrlərini ki mən bu gün sənə buyururəm muhâfazat éylə tâ ki sənə və səndən sora oğullarıja hayır olsun və o diyârda günləriñ uzun olsun ki Allahıñ-RƏBB əbədən sənə vərəcəkdir 41*o saat Musa Ərdənin bu tərəfində ya ‘nî məşriqdə üç şehr ayırdı 42*öz qonşusunu bilməyib ∞

و اولدن او نه عداونی او بیوب او لدرسه او راهه قاچسون و بو شهرلردن بر سنه فاجوب
 صاغ فالسون ۴۳ روین لی لر ایچون هوار بین چولنه او لان بصری و جادلی لر ایچون
 جلعادده رامونی و منسلی لر ایچون باشانه جولان آبردی ۴۴ و موسی نن بی اسرائیل
 قباگنه قوید بی شربعت بودر ۴۵ موسی نن بی اسرائیل او لرن مصدردن چیخد بیغی
 وقت دیدیکی شهادتلر قانونلر و قاعده لر بولدر ۴۶ که اردن بو طرفند بیت فعورن
 مقابله کی درده حشیونه ساکن او لان آموری لرن پادشاهی سجون دیارنک که موسی
 این بی اسرائیل مصدردن چیخانه او نی اورمش ایدبلر دیدی ۴۷ و فقی که او نن برین
 و هن باشان پادشاهی عوجن دیارنی يعني مشرق طرفند اردن بو تاید او لان ایکی
 آموری پادشاهن برلرینی الـدیلر ۴۸ عروبردن که ازون چاین کارنک در نا سهون
 يعني حرمون داغنه کیمین ۴۹ واردن بو طرفند يعني مشرقند او لان قام صحرا نا
 اشدوت پسغاستن دیبنک او لان صحرا ن در بانه کیمین الـدیلر

بشنی باب

۱ و موسی قام اسرائیلی چاغروب اولره دیدیکه ای اسرائیل اشت او قانونلری
 و قاعده لری که من بو کون قولاغزه بترم او لرن او کرنوب او لری حفظ ایلیون که
 او لری اجرا ایلیه سر ۲ الـلـهـزـرـبـ بـنـمـ اـیـنـ حـوـرـیـکـ عـهـدـ بـاـغـلـادـیـ ۳ ربـ بـوـعـمـدـیـ نـهـ
 کـهـ آـنـالـرـمـزـ اـیـنـ اـمـّـاـ بـنـ کـهـ بوـکـونـ بـزـ هـامـیـزـ بـوـرـادـهـ صـاغـ وـارـابـ بـاـغـلـادـیـ ۴ ربـ
 دـاغـنـ اوـسـتـنـ اوـدـنـ اوـرـتـاسـدـنـ سـرـنـ اـیـنـ بـوـزـ بـوـزـ دـاشـدـیـ ۵ منـ اوـ وـقـتـ ربـ
 اـیـنـ سـرـنـ آـرـاـبـزـهـ دـورـمـ اـیـدـمـ کـهـ رـبـنـ سـوـزـیـ سـرـهـ خـبـرـ وـبـرـ چـونـکـهـ اوـدـدنـ قـورـخـذـرـ
 وـ دـاغـهـ چـیـخـدـزـ وـ دـیدـیـکـهـ ۶ الـلـهـزـرـبـ منـ اـمـ کـهـ سـزـیـ مصدرـ دـیـارـنـدـنـ بـنـدـلـکـ اـیـوـنـدـنـ
 چـیـخـارـنـدـ ۷ منـ حـضـورـمـنـ مـنـدنـ غـبـرـیـ الـلـهـلـکـ اوـلـاسـونـ ۸ اوـزـکـ اـیـچـونـ بـتـ وـبـوـخـارـیـ
 دـهـ کـوـکـهـ وـبـاـ آـشـاغـهـدـهـ بـرـدـهـ وـبـاـ بـرـنـ آـنـنـدـ صـولـدـهـ اوـلـانـرـنـ هـیـجـ بـرـینـ صـورـتـیـ
 قـاـیرـمـیـهـسـنـ ۹ اوـلـرهـ بـعـدـ اـیـلـیـهـسـنـ وـ اوـلـرهـ عـبـادـتـ اـیـلـیـهـسـنـ چـونـکـهـ منـ سـنـ ربـ الـلـهـلـکـ
 غـیـورـ اللهـ اـمـ کـهـ آـنـالـرـنـ کـاـهـلـرـشـنـ تـسـبـیـهـ اوـحـنـیـ وـ درـدـنـهـ نـسـلـهـ کـیـمـنـ اوـغـلـلـیـهـ

və əvvəldən ona ‘adâvəti olmayıb öldürsə oraya qaçsın və bu şəhirlərdən birisinə qaçıb sağ qalsın 43*Rubənlilər üçin həmvar yerin çölündə olan Beser və Cadlılar için Célé’adda Ramotu və Mənəssəlilər üçin Bâşânda Colanı ayırdı 44*və Musanın bən-i İsrâ’elin qabağında qoyduğu şəri’et budur 45*Musanın bən-i İsrâ’elə oların Misirdən çıxdığı vaqt dedi ki şəhâdətlər qânûnlar və qâ’idələr bulardır 46*ki Ərdənin bu tərəfində Beyt-Fa’run muqâbilindəki dərədə Xeşbona sâkin olan Amorîlərin pâdşahı Sixonun diyârındaki Musa-inən bən-i İsrâ’el Misirdən çıxanda onu urmuş idilər dedi 47*vaqtı ki onun yərini və həm də Başan pâdşahı ‘Ocun diyârını ya’ni məşriq tərəfində Ərdənin yutayında olan iki Amorî pâdşahın yərlərini aldılar 48*‘Aruidən ki Arnon çayının kənarındadır tâ Sixon ya’ni Xermon dağına-kimin 49*və Ərdənin bu tərəfində ya’ni məşriqində olan tamâm səhranı tâ Əşdot-Pisqəsinin dibində olan səhranın dəryâsına-kimin aldılar

bəşinci bâb

1*və Musa tamâm İsrâ’eli çağırıb olara dədi ki éy İsrâ’el əşit o qânûnları və qâ’idələri ki mən bu gün qulağıza yətirəm və oları öğrənib oları hifz éyləyin ki oları icrâ éyləyəsiz 2*Allahımız RƏBB bizim-inen Huribdə ‘əhd bağladı 3*RƏBB bu ‘əhdi nə ki atalarımız-inən ammâ bizim-inən ki bu gün biz hamımız burada sağ varayaq bağladı 4*RƏBB dağın üstündə odun ortasından sizin-inən yüz-bə-yüz danişdı 5*mən o vaqt RƏBB-inən sizin aranızda durmuş idim ki RƏBBin sözünü sizə habər vərəm çünkü oddan qorxduz və dağa çıxmadız və dedi ki 6*Allahınız-RƏBB Mənəm ki sizi Misir diyârından bəndəlik evindən çıxartdım 7*Mənim huzûrumda Məndən qayrı ilâhlarıñ olmasın 8*özünj içün büt və yuxarıda göğdə və yâ aşağıda yerdə və yâ yerin altında sularda olanların heç birinin sürətini qayırmayasın 9*olara səcdə éyləməyəsən və olara ‘ibâdət éyləməyəsən çünkü Mən sənin RƏBB-Allahıñ qəyyur Allaham ki ataların günâhlarının tənbîhini üçüncü və dördüncü nəslə-kimin oğullarına ∞

ابلرم ۱۰ اما بیتلره مرجمت ابلرم که منی سووب امرلری صاخنلر ۱۱ استن اللهک رین
 آدینی عبث بره ذکر ابلیهسن چونکه رب اوتن آدینی عبث بره ذکر ابلیهی بیکناه صایز
 ۱۲ اراحت کوتی محافظت ابله که اوئی تقدیس ابلیهسن نیجه که اللهک رب سنه بیوروپدر
 ۱۳ آلتی کون ابسلوب های ایشلرگی اجرا ابلیهسن ۱۴ اما یدنچی کون اللهک رب
 ایجون سیت در هیچ برایش کرک ابلیهسن نه سن نه اوغلک و نه فرگ و نه بندگ و نه
 کبزکل و نه اوکوزک و نه اولادک و نه هیچ بر حبوانک و نه ده قاپولرگه اولان
 غریک ناکه بندگ این کبزکل ده سن کمی راحتلن تاسون ۱۵ او بادگه کورکه
 مصدر دیارنک سن بند ابدون واللهک رب سنه اورادن قونلی ال واوزانش قول این
 جیمارندی او چهندن اللهک رب سنه بیوروپدر که سیت کوتی اجرا ابلیهسن ۱۶ آناکه
 و آناکه حرمت ابله نیجه که اللهک رب سنه بیوروپدر ناکه عمرک او زون اولسون و سنه
 او دیارده خیر اولسون که اللهک رب سنه و برر ۱۷ اقل ابلیهسن ۱۸ وزنا ابلیهسن
 ۱۹ او غریق ابلیهسن ۲۰ قونشیگن خندک یلان شهادت و برمیسن ۲۱ و قونشیگن
 عورته طمع ابلیهسن و قونشیگن ابوبنه و مزرعه سنه و بندگه و کبزکه و اوکوزنه
 و اولادگه و قونشیگن هیچ بر زادبه طمع ابلیهسن ۲۲ بو سوزلری رب داغن اوستنده
 او د این بلوطن و فره دومان ایجندن یوک صدا این نام جماعتنه دیدی و بر زاد
 آرتق دیدی واولری ایکی داش لوح اوستنده بازوب منه و بر دی ۲۳ و وقیکه سز
 فرانلغن ایجندن و او د این یانان داغدن صنان اشتدر سبطلرزن هامی رئسلری و شیخلر ز
 منم یانه یاخبن کلوب ۲۴ دیدز که باخ بو در اللهزرب اوز جلالی و عظمتی بزو
 کوستردی و صداسی او دن ایجندن اشتدرك هان بو کونک بز کوردگ که الله انسان
 این دانش و او صاغ فالور ۲۵ پس ایندی بز نه ایجون او لک چونکه بو یوک او د
 بزی تلف ابلیه جکدر اکبر بر دها اللهزربین صداسی اشتیک او ند او لرک ۲۶ چونکه
 جمله بشردن کم در که حی اللهن صداسی او دن ایجندن بزم کمی دانشانه اشتسون
 و صاغ فالسون ۲۷ سن او زک یاخبن کیدوب اشت هر نه که بزم اللهزرب دیر
 دسن بزم رب اللهزرن سه دیدیگن هامیستی بزو دبرسن و براشیدوب ابلرک ۲۸ و سر

éylərəm 10*amâ minlərə mərhamət éylərəm ki Məni səvib əmrlərimi sâxlarlar
 11*sənin Allahıñ-RƏBBin adını ‘əbəs yerə zikr éyləməyəsin çünki RƏBB onun adını
 ‘əbəs yerə zikr éyləyəni bi-günâh saymaz 12*râhat gününü muhâfazat éylə ki onu
 təqdis éyləyəsin nəcə ki Allahıñ-RƏBB sənə buyurubdur 13*altı gün işləyib hamı
 işləriñi icrâ éyləyəsin 14*amâ yəddinci gün Allahıñ-RƏBB için səbtdir həç bir iş
 gərək éyləməyəsin nə sən nə oğluñ və nə qızıñ və nə bəndəñ və nə kənizəñ və nə
 öküzüñ və nə olaqıñ və nə həç bir heyvânıñ və nə də kapılırıñda olan qarılıq tâ ki
 bəndəñ-inən kənizəniñ də sənin-kimi râhatlıq tapsın 15*və yâdiña gətir ki Misir
 diyârında sən bəndə idin və Allahıñ-RƏBB səni oradan quvvətli əl və uzanmış qol-
 inən çıxartdı o cəhətdən Allahıñ-RƏBB sənə buyurubdur ki səbt gününü icrâ
 éyləyəsin 16*ataja və anaşa hörmət éylə nəcə ki Allahıñ-RƏBB sənə buyurubdur tâ
 ki ‘ömrüñ uzun olsun və sənə o diyârda hayır olsun ki Allahıñ-RƏBB sənə vərir
 17*katl éyləməyəsin 18*və zinâ éyləməyəsin 19*və uğruluq éyləməyəsin
 20*qonşuğun haqqında yalân şəhâdət vərməyəsin 21*və qonşuğun ‘avrətinə tama’
 éyləməyəsin və qonşuğun evinə və məzra’sına və bəndəsinə və kənizəjinə və
 öküzüñə və olağına və qonşuğun heç bir zâdına tama’ éyləməyəsin 22*bu sözləri
 RƏBB dağın üstündə od-inən bulutun və qara dumanın içindən böyük sədâ-inən
 tamâm cəmâ’atizə dədi və bir zâd artıq dəmədi və oları iki daş lövh üstündə yazıb
 mənə verdi 23*və vaqtıñə siz qaranlığın içindən və od-inən yanın dağdan sədâni
 əşitdiz sebtlerizin hamı rə’isləri və şeyhləriz mənim yanımı yaxın gəlib 24*dədiz ki
 bax budur Allahımız-RƏBB öz cəlâlini və ‘azimətini bizə göstərdi və sədâsını odun
 içindən əşitdik həmən bu gündə biz gördük ki Allah insân-inən danışır və o sağ qalır
 25*pəs indi biz nə içün ölək çünki bu böyük od bizi tələf éyləyəcəkdir əğər biz bir
 daha Allahımız-RƏBBin sədâsını əşitsək onda ölürek 26*çünki bəşərdən kimdir ki
 Allahın sədâsını odun içindən bizim-kimi danışanda əşitsin və sağ qalsın 27*sən özür
 yaxın gidib əşit hər nə ki bizim Allahımız-RƏBB dər və sən bizim RƏBB-Allahımızın
 sənə dədiginin hamısını bizə dersin və biz əşidib éylərək 28*və siz ∞

من این داشانه رب سزن سوزلرزن سئی اشتدی و رب منه دبدی من بو فومن
 سوزلرین سئی اشتمد که سنه دبر ایدبلر هرن که دبر لر بخشی در ۱۳۹ ای کاشکی اویلن
 بورکی ده يله اویله ایدی که مندن قورخوب هیشه من امرلری محافظت ایله ایدبلر تاک
 اویله واولرن اوغللریه ایدا خبر اویله ایدی ۲۰ کت اویله دی که چادر لر زه مراجعت
 ایلیون ۲۱ اما سن بوراده من باند دور که من سنه های امری و قانون این قاعده‌لری
 که سن اویله کرک اوکرده دهن دم که اویله او دبارده که من اوی اویله میراث
 دیره جم اجرا ایلسونلر ۲۲ ایندی سز ده احتیاط ایلیون که الیز رب سز امر ایلدیکی
 کیعنی اجرا ایلیوب صاغه و صوله دونیه سز ۲۳ الیز رب سز امر ایلدیکی بولن هامیمه
 رفتار ایلیون تاکه سز صاغ فالوب سز خیر اولسون وا دبارده که اوی میراث
 آلاقق سز کونلرزاوزون اولسون

آتنخی باب

او او قانون و قاعده‌لر امرلری که الیز رب او دبارده که اوی میراث مقامه آنکه
 ایچون اورابه پچرسز اجرا ایلکه امر ایلیوب در که سز اوکرده دم بولدر در ۲۴ تاکه الله
 ریدن قورخوب اوین های قانون لرین و امرلرین که من سنه بورم سز واوغله
 واوغلکن اوغلی نام عرکن کونلرزاوزون ایلیمن تاکه عمرک اوزون اولسون
 ۲۵ ایندی ای اسرائیل اشت و احتیاط ایله که اجرا ایلیمن تاکه سه خیر اولسون
 و سز چوخ چوغالاسز نیجه که اجدادکن الله رب سود این بال آخان دیار خصوصه
 سنه دیبوردر ۲۶ اشت ای اسرائیل رب الیز اویلان رب بردر ۲۷ سن کرک الله
 رسی قام بورکگن و قام جانگن و قام فونگن سوهمن ۲۸ و بوسوزلریکه من بو کون
 سنه امر ایلم سنه بورکگن اولسون ۲۹ واولری اوغللرکه مگر نعلم ایلیمن واولرن
 اوستنده داشه‌من به وقت که ابوکن اوتررسن و با بولن کدرسن و به وقت که پارسین
 و با دوررسن ۳۰ واولری علامت ایچون الکن اوستنے با غلا که کوزلرکن اوستنده
 آن با غی اولسون ۳۱ واولری ایوکن فایوسن چارجوه‌لریه و دروازه‌لرکه بازه‌من

mənim-inən danışanda RƏBB sizin sözlərizin səsini əşitdi və RƏBB mənə dədi mən bu qavmın sözlərinin səsini əşitdim ki sənə dər idilər hər nə ki dərlər yaxşıdır 29*éy kaş-ki oların yürəğι də bələ ola idi ki Məndən qorxub həmişə Mənim əmrlərimə mu-hâfazat éyləyə idilər tâ ki olara və oların oğullarına əbədən hayır ola idi 30*get olara də ki çadırlarza mürâcâ 'at éyləyin 31*amâ sən burada Mənim yanında dur ki Mən sənə hamı əmri və qânûn-inən qâ 'idələri ki sən olara gərək öğrədəsin déyəm ki olar da o diyârda ki Mən onu olara mîrâs vərəcəğim icrâ éyləsindən 32*indi siz də ehtiyât éyləyin ki Allahız RƏBB sizə əmr éylədiyi-kimi icrâ éyləyib sağa və sola dönməyəsiz 33*Allahız RƏBB sizə əmr éylədiyi yolun hamisində rəftər éyləyin tâ ki siz sağ qalib sizə hayır olsun və o diyârda ki onu mîrâs alacaqsız günləriz uzun olsun

altinci bâb

1*və o qânûn və qâ 'idələrin əmrləri ki Allahız RƏBB o diyârda ki onu mîrâs maqâmına almaq için oraya keçərsiz icrâ éyləməğə əmr éyləyib dər ki sizə öğrədəm bulardır 2*tâ ki Allahiñ RƏBBdən qorxub Onun hamı qânûnlarını və əmrlərini ki Mən sənə buyururəm sən və oğluñ və oğluñun oğlu tamâm 'ömrüñün günlərində mu-hâfazat éyləyəsin ki tâ ki 'ömrüñ uzun olsun 3*indi éy İsrâ'él eşit və ehtiyât éylə ki icrâ éyləyəsin tâ ki sənə hayır olsun və siz çox çoğalasız nécə ki əcdâdığın Allahi-RƏBB süd-inən bal axan diyâr xüsüsində sənə déyibdur 4*eşit éy İsrâ'él RƏBB-Allahımız olan RƏBB birdir 5*pəs sən gərək Allahiñ-RƏBBi tamâm yürəğindən və tamâm cənūndan və tamâm quvvətiñdən səvəsən 6*və bu sözləriñə Mən bu gün sənə əmr éylərəm sənin yürəğində olsun 7*və oları oğullarıñə mükərrər taqlım éyləyəsin və oların üstündə danışasın nə vaqt ki eviñdə oturursən və yâ yolda gidərsən və nə vaqt ki yatarsan və yâ durursan 8*və oları 'alâmət için eliñin üstünə bağla ki gözləriñin ortasında alın bağlı olsun 9*və oları eviñin qapısının çərçivələrinə və dərvâzələriñə yazasın ∞

ا و و ق ب که و ا فع او لار که ال ل ه ک ر ب س نی ا ج داد که ا ب ر ا ه م و ا سع ن و ب ع ق ب ه آ ن د آ ي ن س نه و ب ر م که و ع نه ا ي ل د ب کی د ب ا ره ت نور ر ب ع نی او ب ب و و ب خ نی ش ه ر ل ره که س ن ب نا ا ي ل ب ب و س ن ۱۱ او او ه ا می نعم تل ا ي ن د ولی ا بول ره که س ن د ول د رم بوب س ن و او ق ا ز م ل ش ق ب بی ل ره که س ن ق ا ز م بوب س ن و او او ز زوم و زیتون با غ ل ر ب ه که س ن ت ب ک بوب س ن و س ن ب بوب نو خ او ل ا رن ۱۲ او نه ه شیار او ل که م بادا س نی ب ن د ل ل ک ا بون دن م صر دیار ن دن ج ح خار دان ر بی او ن د د س ن ۱۳ س ن او ز ر ب ال ل ه ک د ن قور خوب ک رک او ه ع بادت ا ب ل ب س ن و او نه آ د ب ه آ ن د ا ب ب ه س ن ۱۴ او قو م ل رن ال ل ب رین ج م ل ه س ن دن که س ز ن ا ط ر ا فر ده در ل ر او ز که ال ل ره م تابع ت ا ب ل ب س ن ۱۵ چون که ا ب ج ک که او ل ان ال ل ه ر ب غور الله در که م بادا ال ل ه ک ر ب ن غض بی او س ت که کلوب س ن ب ر بوز ن دن م حوا ا ب ل سون ۱۶ ال ل ه ز ر بی س ا ده ب خ ب ه ا ب ل د ب ک ر کی ن ب خ ب ه ا ب ل ب س ن ۱۷ ال ل ه ز ر ب ن ا مر ل بی و و ده او نه ش ها دل ر بی و قا نو ن ل بی که او س نه ا مر ا ب ل دی ال ب ته ک رک م حافظ ت ا ب ل ب س ن ۱۸ و ر ب ن ن ظر ن د دو غری و ب خ نی او ل ا نی ک رک ا ب ل ب س ن نا که س نه خ ب ر او ل سون و ک د د ب میراث آ ل ا س ن او ب خ نی د ب ا ری که ر ب ا ج داد که آ ن د آ ي ن و ع نه ا ب ل ب و در ۱۹ نا که نام د ش م ن ل ر کی س ن فی ا غ ک د ن قا و سون نیج ه که ر ب د ب و در ۲۰ ص با ح او غ ل ک س ن دن س و ا ل ا ب ل ب د ب ن د که او نه ش ها دل ر و قا نو ن ل ر و قاع دل ر در که ال ل ه ز ر ب س زه ا مر ا ب ل ب و در ۲۱ او نه او غ ل ک د ب س ن که ب ز م صر ده ف ر عون ب ن د ل ری ا ب د ک و ر ب ب زی م صر دن قو ن لی ال ا ي ن ج ح خار ن دی ۲۲ و ر ب ب زم کو زل م زن فی ا غ ن د م صر ده و ف ر عونه و او نه ه ا می ا ب و نه ع لام تل ر و ب ب و ک و ه بی تلی م عجز دل ا ب ل دی ۲۳ ا ما ب زی او را دن ج ح خار ن دی نا که ب زی ک تور ب ا ج داد م زه آ ن د آ ي ن و ع نه ا ب ل دی کی د ب ا ری ب زه و ب سون ۲۴ و ر ب ب زه ا مر ا ب ل دی که ال ل ه ز ر ب دن قور خوب ب و قا نو ن ل رن ه ا می س نی م حافظ ت ا ب ل بی ک ک ب و کون کی ک بی ن نام ع رم زن م د ن د ب زه خ ب ر او ل سون ۲۵ آ کر ب ز ب و ه ا می ا مر ل ری ال ل ه ز ر ب ن حضور نه نیج ه که ب زه ا مر ا ب ل ب و در ا ج را ا ب ل م کی م حافظ ت ا ب ل س ک ص ل ا ح م ز او ل ه ج ن د ر

10*və vaqtinjə vâqi' olar ki Allahıñ-RƏBB səni əcdâdınıñ İbrâhîm və İshaq və Ya' qûba and-inən sənə vərməğə va'də éylədiğü diyâra götürür ya'nî o böyük və yaxşı şəhərlərə ki sən binâ éyləməyib sən 11*və o hamı ni'mətlər-inən dolu evlərə ki sən doldurmayıbsın və o qazılmış quyulara ki sən qazmayıbsın və o üzüm və zeytun bağlarına ki sən tıkmayıbsın və sən yeyib tox olursun 12*və onda huşyâr ol ki mabâ-dâ səni bəndəlik evindən Misir diyârından çıxardan RƏBBi unudasın 13*sən öz RƏBB-Allahıñdan qorxub gərək Ona 'ibâdət éyləyəsin və Onun adına and içəsin 14*və qavmların ilâhalarının cümləsindən ki sizin əträfizdadırlar özüñə ilâhlara mütâbə' at éyləməyəsiz 15*çünki içində olan Allahıñ-RƏBB qayyur Allahdır ki mabâ-dâ Allahıñ-RƏBBin qəzəbi üstüñə gəlib səni yer yüzündən məhv éyləsin 16*Allahız-RƏBBi Massada təcribə éylədiğiz-kimi təcribə éyləməyəsiz 17*Allahız-RƏBBin əmrlərini və həm də Onun şəhâdətlərini və qânûnlarını ki O sənə əmr éylədi əlbət gərək muhâfazat éyləyəsiz 18*və RƏBBin nəzərində doğru və yaxşı olanı gərək éyləyəsin tâ ki sənə hayır olsun və gedib mîrâs alasın o yaxşı diyâri ki RƏBB əcdâdına and-inən va'də éyləyibdir 19*tâ ki tamâm düşmənlərinjı sənin qabağından qovasın nécə ki RƏBB dəyikdir 20*sabâh oğluñ səndən su'al éyləyib dəyəndə ki o nə şəhâdətlər və qânûnlar və qâ'idələrdir ki Allahımız-RƏBB sizə əmr éyləyibdir 21*onda oğluña dəyəsin ki biz Misirdə Fir'avnın bəndələri idik və RƏBB bizi Misirdən quvvətli əl-inən çıxartdı 22*və RƏBB bizim gözlərimizin qabağında Misirə Fir'avna və onun hamı evinə 'alâmətlər və böyük və həybətli mu'cizələr éylədi 23*amâ bizi oradan çıxartdı tâ ki bizi götürüb əcdâdımıza and-inən va'də éylədiğü diyârı bizə vərsin 24*və RƏBB bizə əmr éylədi ki Allahımız-RƏBBdən qorxun bu qânunların hamisini muhâfazat éyləyij ki bu günkü-kimi tamâm 'ömrümüzün müddətində bizə hayır olsun 25*əğər biz bu hamı əmirləri Allahımız-RƏBBin huzûrunda nécə ki bizə əmr éyləyibdir icrâ éyləməgi muhâfazat éyləsək salâhimiz olacaqdır ∞

بدنجهی باب

اوقتیکه اللهک رب سی او دباره کنوردی که سن ایندی اونی و رانست کبیع آلمعه
 کدرسن و سن قباغکدن او چو خلی طابنه‌لری حتیلری و جرجاشی لری و آموربلری
 و کعائبلری و فربزبلری و حوتبلری و بیوسبلری او سن جو خلی و قونلی بدی طابنه‌لری
 اخراج ایلر ۲ اللهک رب اولری سنه نسلم ایلر و سن اولری اورارسن اونه اولری
 ناما هلاک الیه‌سن اولراین عهد با غلامیه‌سن واولره رحمک کله‌سون ۳ واولراین
 مناکت ایلیه‌سن قزگی اونن او غلن و برمیه‌سن واون قزی ده او غلکه آلمیه‌سن
 ۴ چونکه اولر او غلکی من متابعدن آز دروب او زکه اللهک عبادت ایلر و رین شخصی
 او ستره نوشوب سزی نیز لک این بریاد ایلر ۵ اما اولراین یله ایلیه‌سز بعنی اولرن
 مذبحلینی بخاسرو اولرن صنم‌لینی صدردمز واولرن اشیرا بتاریک کسمز واولرن
 تراش بتاریک اود اینن یاندره سز ۶ چونکه سن اللهک رب مقدس قوم سن بر بوزند
 اولان های قوم‌لردن رب اللهک سی انتخاب ایلیویدر که او هه شخصوص قوم اولادز
 ۷ اهه اوندن او تری که سر های قوم‌لردن چو خلی ایدز رب سزی سووب سزی انتخاب
 ایادی چونکه سر های قوم‌لردن آز ایدز ۸ اما اوندن او تری که رب سزی سودی
 و اجادادزه ایجده‌یکی آندی محافظت ایلیوب رب سزی قوئی ال این چخارندی و سی
 بنده‌لک ابوندن مصر پادشاهی فرعونن الند خلاص ایلدی ۹ پس سن کرک یله‌سن که
 الله سنن رب اللهک‌درا او امین الله در او زینی سووب اون امرلینی محافظت ایلیله او زی
 ده مین نسله کی‌سین عهدی محافظت ایلر ۱۰ اما او زینه بعض ایلیله اولری مع ایلک
 ایچون جزارینی بوزلریه و بربوب او زینه بعض ایلین جزارنی و برمکی بواندرم اونن
 جزارنی اونن بوزینه و برر ۱۱ او او امر و قانونلر این قاعده‌لری که من بوکون سه امر
 ایلرم محافظت ایله گه اولری اجرا ایلیه‌سن ۱۲ او قتیکه سر بیو قاعده‌لری اشیدوب اولری
 محافظت و اجرا ایلیه‌سز اونه اللهک رب ده سه او عهدی و مرحمتی محافظت ایلر که
 اجادادکه آند اینن وعد ایلیویدر ۱۳ او سی سووب سه برکت و برر و سی چوغالدر

yeddinci bâb

1*vaqtıŋə Allahıñ-RƏBB səni o diyâra gətirdi ki sən indi onu vərâsət-kimi almağa gedərsin və sənin qabağından o çoxlu tâ'ifələri Xetliləri və Circâşiləri və Âmoriləri və Kən' anıləri və Feriziləri və Xivvîləri və Yəbusiləri o səndən çoxlu və quvvətli yəddi tâ'ifələri ihrâç éylər 2*Allahıñ-RƏBB oları sənə təslîm éylər və sən oları urarsın onda oları tamamən həlák éyləyəsin olar-inən 'əhd bağlamayasın və olara rəhmiň gelmesin 3*və olar-inən mütâ'ələhat éyləməyəsin qızılı onun oğluna vərməyəsin və onun qızını da oğluja almayasın 4*çünki olar oğluju mənim mutâb'atımdan azdırıb özünə ilahlara 'ibâdət éylər və RƏBBin qazabı üstüzə tutuşub sizi təzlik-inən bərbâd éylər 5*amâ olar-inən bələ éyləyəsiz ya 'nî olarin məzbəhlərini yixasız və olarin sanəmlərini sindirəsiz və olarin işrâ bütürünü kəsəsiz və olarin tırâş bütürünü od-inən yandırəsiz 6*çünki sən Allahın-RƏBBə müqəddəs qavmsın yeryüzündə olan hamı qavmlardan RƏBB-Allahıñ səni intihâb éyləyiñdir ki Ona mahsûs qavm olasız 7*nə ondan ötürü ki siz hamı qavmlardan çoxlu idiz RƏBB sizi səvîb sizi intihâb éylədi çünki siz hamı qavmlardan az idiz 8*amâ ondan ötürü ki RƏBB sizi səvdî və əcdâdına içdiği andı muhâfazat éyləyib RƏBB sizi quvvətli əl-inən çıxartdı və səni bəndəlik evindən Misir Pâdşâhi Fir'avnnın əlindən halâs éylədi 9*pəs sən gərək biləsin ki Allah sənin RƏBB-Allahıñdır O əmîn Allahdır özünü səvîb Onun əmrlərini muhâfazat éyləyənlərə özü də min nəslə-kimin 'əhdî muhâfazat éylər 10*ammâ özünə buğz éyləyənlərə oları məhv éyləmək üçin cəzâlarını yüzlərinə vərîb özünə buğz éyləyən cəzâsını vərməgi yubandırmaz onun cəzâsını onun yüzünə vərir 11*və o əvâmir və qânûnlar-inən qâ'idələri ki mən bu gün sənə əmr éylərim muhâfazat éylə ki oları icrâ éyləyəsin 12*və vaqtıñə siz bu qâ'idələri işidib oları muhâfazat və icrâ éyləyəsiz onda Allahıñ-RƏBB də sənə o 'əhdî və mərhaməti muhâfazat éylər ki əcdâdına 'and-inən va'də éyləyibdir 13*və səni səvîb sənə bərəkət verir və səni çoğaldır ∞

و هد سن بطنکن ثریث و برکن ثریثی یعنی ناخلکن و شیرهگی وزیست یا غمکن و مالکن
تابعجی و قوبونکن سور بریین او دیارده برکنکر که اونی سنه ویرمکه آنالرکه آند این و عن
ایلیویدر ۲۱ سن های قوملدن مبارک اولورسن و سزده و جوانلرزده عاقر و عاقره
او لاز ۱۵ اورب سندن هر مرضی دفع ایله و مصرن هر طور یان بلالری که سن نافرسن
اوستکه کورمز واولری سن های بعض ایلیتلرکه و بر ۱۶ و سن او های قوملری که
اللهک رب و بروجکدر تلف ایلیسن کوزلرک اولره رحم ایلسون واولرن الهبرینه عبادت
ایلیسن چونکه او سنه تور اولور ۱۷ اکر قلبکن دیسنه که بو طایفلر من دن چو خلی
درلر من اولری نیجه اخراج ایلم ۱۸ سن اولردن قورخمه اما البته اللهک رین فرعونه
و های مصلی لره ایلدیکنی یادکه کور ۱۹ او بیوک تخریبلری که کوزلرک کوردیلر
واو علامتلر و معجزلر واو قوئی ال واوزانش قولی که اولر این اللهک رب سی
چخارندی سن اللهک رب او های قوملره ده آیله ایلیه جکدر که سن اولردن قورخسین
۲۰ اللهک رب اولرن اوستنه اشک آرسنی ده کوندر نا او باقی فالانلر ده که سن
حضور گلن کرلنس اولورلر محو اولسوتلر ۲۱ سن اولردن قورخیمه سن چونکه اللهک
رب سن ایچکن در او بیوک و هیبتی الله در ۲۲ اللهک رب او قوملری سن قباگکدن
بواش بواش اخراج ایلسن اولری نیزلک این تلف ایلیه بیامزسن مبادا که صحرا ان
حیوانلری اوستکه چوغالسون ۲۳ اللهک رب اولری سنه تسلیم ایله واولری محو
ایلیه کیمین اولری بیوک بلا یه مبتلا ایلیه جکدر ۲۴ واولرن پادشاھارینی سن الله
تسلیم ایلیه جکدر و سن اولرن آدلری کوکن آلتندن محو ایلسن سن قباگکن بر کیمسه
دورمز نا اولرن هامبستی هلاک ایلیسн ۲۵ اولرن الهبرین تراش صورتلرین او د این
پاندر مسرا اولرن اوستند اولان کومشه و قزله حینک کلمه سون که او زکه آلس نا اونن
این توره دوشیمه سن چونکه او سن اللهک ربه مکروه در ۲۶ و مکروه اولانی ایوکه
ایله میس که سن ده اونن کیمی هلاک اولیه میس اوندن کرک شدت *این آکره و شدت
این اوندن نفرت ایلیه میس چونکه او حرام در

və həm də sənin batınıjn səmərini və yerinin səmərini ya 'nî tâ halını və şiranı və zeyt yağını və mälijin nətahibini və qoyunuğun sürülərini o diyârda bərəkətlər ki onu sənə vərməğə atalarına and-inən va 'də éyləyibdir 14*sən hamı qavmlardan mübârək olusun və sizdə və heyvânlarızda 'akir və 'akira olmaz 15*və RƏBB səndən hər marazı dəf' éylər və Misrin hər tür yamân bələlərini ki sən tanırsın üstüŋə gətirməz və oları sənin hamı buğz éyləyənləriŋə vérir 16*və sən o hamı qavmları ki Allahıñ-RƏBB vərəcəkdir tələf éyləyəsin gözləriŋ olara rəhm éyləməsin və oların ilâhlarına 'ibâdət éyləməsin çünkü O sənə tor olur 17*əğər qalbiŋdə dəyəsən ki bu tâ'ifələr məndən çoxludurlar oları nəcə ixrâç éyləyim 18*sən olardan qorxma amâ əlbət Allahıñ-RƏBBin Fir'avna və hamı Misirlilərə éylədiğini yâdiŋa gətir 19*o böyük təcribeləri ki gözləriŋ gördülər və o 'alâmətlər və mu'cizələr və o quvvətli əl və uzanmış qolu ki olar-inən Allahıñ-RƏBB səni çıxartdı sənin Allahıñ-RƏBB o hamı qavmlara da éylə éyləyəcəkdir ki sən olardan qorxarsın 20*və Allahıñ-RƏBB oların üstünə əşşəkarısını da göndərir tâ o bâkî qalamlar da ki sənin huzûrunjdan gizlənmiş olurlar məhv olsunlar 21*sən olardan qorxmayasın çünki Allahıñ-RƏBB sənin içindədir O büyük və həybətli Allahdır 22*və Allahıñ-RƏBB o qavmları sənin qabağıñdan yavaş yavaş ixrac éylər sən oları təzlik-inən tələf éyləyəbilməzsün mabâ-dâ ki səhranın heyvânları üstüŋə çoğalsın 23*və Allahıñ-RƏBB oları sənə təslîm éylər və oları məxv éyləyənə-kimin oları böyük bəlâya mübtəlâ éyləyəcəkdir 24*və oların pâdşâhlarını sənin əliŋə təslîm éyləyəcəkdir və sən oların adlarını göögün altından məxv éyləyəsin sən qabağıñda bir kimsə durmaz tâ olarin hamisini həlák éyləyəsin 25*olərin ilâhalarının tırâş sûrətlərini od-inən yandırasız olarin üstündə olan gümüşə və qızılı hayfiŋ gəlməsin ki özüŋə alasın tâ onun-inən tora düşməyəsin çünki o sənin Allahıñ-RƏBBə məkrûhdır 26*və məkrûh oları eviŋə aparmayasın ki sən də onun-kimi həlák olmasın ondan gərək şiddət-inən ikrâh və şiddət-inən ondan nəfrət éyləyəsən çünki o harâmdir ∞

سکرخنی باب

۱ او های امرلری که من بو کون سنه ابر ابلدم محافظت الیون که اجرا ایمسن که
دبری فالوب چوغاله سزو کبدوب او دباری میراث کمی آلسز که رب اجداده آند
این وعده ایلوپدر ۲ او های بولی با دکه کور که اللهک رب بو فرج ایلی سی جوله
کدرر ناک سی متواضع ایلوپ و سی امتحان ایلوپ بور کلکن کینی یلسون که آبا اون
امرلرینی محافظت ایلسن یا خیر ۳ و سی متواضع ایلوپ سی آج البدی و صوره او
منی سنه یدردی که اوئی نه سن طانر ایدون و نه ده سن آثارلر طانر ایدلر ناک ۴
بیلدرسون که انسان نه بالقوز چورک این دیربلور اما اسان رین آغزیدن چیخان هر
کلام این دیربلور ۵ بو فرج ایلک پانارک اوستگه که اویلدی و آبا فرک شیشدی
۶ و سی بور کلکن یله سن که نیجه که برآدم او ز او غلنه تربیه و بر ایله ده اللهک رب
سنه تربیه و بر ۷ و سی اللهک رین امرلرینی محافظت ایلسن که اویند فور خوب
اوین بوللرند سلوک ایلسن ۸ و فنیکه اللهک رب سی او بخشی دباره آپار او صو
چاپلرین دیارینه که اوین دره سند و داغنه بولاقلر و درین صولر ججز ۹ او بعدا آرها
واوزوم و انجر و نار دیارینه زیتون با غنن وبالن دیارینه ۱۰ او دباره که چورکی اوئه
احتیاج این یزین و هیچ بر زادک اکسپک اویاز او دباره که داشلری دمیر در و اوین
داغلرندن مس قازرسن ۱۱ او پیوب توخ او لانه که اللهک رسی او بخشی دبارده که سنه
وبره جکدر متیارک ایلسن ۱۲ او نه هشیار اول که اللهک رسی او نویمه سن که میادا
اوین امرلرینی و قاعنلرینی و قانونلرینی که من بو کون سنه بیورم محافظت ایلسن
۱۳ میادا پیوب توخ او لانه و بخشی ابو لرنیکوب ایجنه ساکن او لانه ۱۴ او مال و قویوک
چوغالانه و کومش و قزلک چوغالوب سنه هر دولک چوغالانه ۱۵ بور کلک
مغروولنوب او اللهک رسی او نوده سن که سنه مصر دیارندن بدء لک ایوند
چیخاردو پدر ۱۶ او یوک و هیبتی ییانه که ایچن باندران ایلان و عتره
وصوسز برهمل وار ایدی کدردی و سی ایچون سک خارادن صو چیخارندی

sekkizinci bâb

1*o hamı əmrləri ki Mən bu gün sənə əmr éylərəm muhâfazat éyləyin ki icrâ éyləyəsiz tâ ki diri qalıb çoğalasız və gidib o diyârı mîrâs-kimi alasız ki RƏBB əcdâdızə and-inən va 'də éyləyibdir 2*və o hamı yolu yâdiŋa gətir ki Allahıŋ-RƏBB bu qırx ili səni çöldə gəzdirir tâ ki səni mütəvâzi' éyləyib və səni imtihân éyləyib yürəğindəkini biləsin ki âyâ Onun əmrlərini muhâfazat éylərsin yâ hayır 3*və səni mütəvâzi' éyləyib səni aç éylədi və sora o manni sənə yədirdi ki onu nə sən tanır idin və nə də sənin atalarıŋ tanır idilər tâ ki sənə bildirsin ki insan nə yalqız çörək-inən dirilir amâ insan RƏBBin ağızından çıxan hər kəlâm-inən dirilir 4*bu qırx ildə pâltarıŋ üstündə köhnə olmadı və ayaqlarıŋ şismədi 5*və sən yürəğində biləsin ki nəcə ki bir âdam öz oğluna tərbiyə verir éylə də Allahıŋ-RƏBB sənə tərbiyə verir 6*və sən Allahıŋ-RƏBBin əmrlərini muhâfazat éyləyəsini ki Ondan qorxub Onun yollarında sülük éyləyəsini 7*vaqtılıŋ Allahıŋ-RƏBB səni o yaxşı diyâra aparır o su çaylarının diyârinə ki onun dərəsində və dağında bulaqlar və dərin sular çıxar 8*o bağda arpa və üzüm və encir və nâr diyârinə zəytun yağıının və balın diyârinə 9*o diyâra ki çörəgi onda ehtiyac-inən yéməzsin və həc bir zâdiŋ əksik olmaz o diyâra ki daşlar dəmirdir və onun dağlarından mis qazarsın 10*və yeyib tox olanda ki Allahıŋ-RƏBBi o yaxşı diyârdə ki sənə vərəcəkdir mütabârək éylərsin 11*və onda huşyâr ol ki Allahıŋ-RƏBBi unutmayasın ki ma-bâ-dâ Onun əmrlərini və qâ'idələrini və qânûnlarını ki Mən bu gün sənə buyururam nuhâfazat éyləməyəsin 12*ma-bâ-dâ yeyib tox olanda və yaxşı evlər tıkıb içində sâkin olanda 13*və mâl və qoyunuŋ çoğalandı və gümüş və qızılıŋ çoğalıb sənin hər dövlətiŋ çoğalandı 14*yürəğij mağrurlarıñ O Allahıŋ-RƏBBi unudasın ki səni Misir diyârından bəndəlik évindən çıxardıbdır 15*və səni o böyük və həybətli bəyâbândaki içində yandıran ilân və 'aqrəb və susuz bəriyələr var idi gəzdirdi və sənin için səngxarədən su çıxartdı ∞

۱۶ که اجدادکن یالمدیکی متن سنه پیابانه پدردی ناکه سن متواضع ایلیوب سن امتحان ایلسون و آخرگئ سنه نعمت ویرسون ۱۷ و مبادا که بورگئن دیهسن من زورم والمن فوئی منه بو اموالی کسب ایلدی ۱۸ اما سن اللهڭ رىٰ كرك يادکە كورهسن که سنه بو اموالی کسب ایلمکه قوت ویرن او در ناکه بوکونکی کبی اوز عهدینی ثابت ایلسون که آند این اجدادک اینن باغليوبدر ۱۹ اما آکر فی الواقع اللهڭ رىٰ او نودهسن واوزکه اللهء متابعت ابلیسن واولره عبادت ایلیوب سجه ابلیسن او نه من بوکون سزو شهادت ابلرم که البه هلاک اولورسز ۲۰ او طابقه لرکبی که رب سزن قبا غردن محو ایلرسزده ابله محو اولورسز او ندن او نری که اللهز رین کلامنہ اطاعت ایلدز

دقورنجی باب

۱ اشت ای اسرائیل سن بوکون اردندن کچرسن نا کیدوب سدن قوتلى ویوک طابقه لری یعنی او یوک و کوکه کمین حصارلى شهرلری میراث آلسن ۲ او یوک و بولى بى عناقم قومی که سن طانرسن واشیدوبسن که کم وار که بى عناق قبا غند دوره ییلسون ۳ پس بوکون یيل که اللهڭ رب تلف ابلین او دکبی قبا غنکە کیدوب اولرى سن قبا غنکەن محو ابلیوب مغلوب ابلیه جىكدر وسن ده اولرى تېزلىك اینن اخراج ابلیوب اولرى هلاک ابلرسن نىجە که رب سنه دېپو بدر ۴ اللهڭ رب اولرى سن قبا غنکەن اخراج ابلینه بورگئن دیهسن که منم صداقتىم بنا رب مني بو ديارى وراثت آلغە كوردى زيرا که رب بو طابقه لری اولرن شارتىن سىبى اینن سن قبا غنکەن اخراج ابلر ۵ نه اینکە او ز صداقتىگەن او ترى و بورگئن دوغىر بلغىدن او ترى سن اولرن ديارىنى وراثت آلغە کىدرىسن چونكە اللهڭ رب بو طابقه لرن شارتىن او ترى اولرى سن قبا غنکەن اخراج ابلروهم ناکه رب اجدادک ابراهيم واسعى و بعقوبه آند این وعده ایلدیکی زادى ثابت ایلسون ۶ و یيل که اللهڭ رب نه که سنن صداقتىگەن او ترى بوجىشى ديارى سنه میراث وير چونكە سن بر کردن كىش قوم سن ۷ يادکە كور او نىمه که اللهڭ رىٰ پیابانه آجىلندردون او كوندىن كە مصر دبارىندن چىخوبسز

16*ki əcdâdının bilmədiyi manni sənə bəyâbânda bildirdi tâ ki səni mütəvâzi^c éyləyib səni imtihân éyləsin və axırındə sənə ni^d mət vərsin 17*və ma-bâ-dâ ki yürəğində dəyəsən mənim zorum və ələmin quvvəti mənə bu əmvâli kəsb éylədi 18*amâ sən Allahıñ-RƏBBi gərək yâdına gətirəsin ki sənə bu əmvâli kəsb éyləməgə quvvət vərən Odur tâ ki bu günkü-kimi öz ‘əhdini sâbit éyləsin ki and-inən əcdâdınız-inən bağlayıbdır 19*amâ əğər fi’l-vâki^e Allahıñ-RƏBBi unudasan və özüñə ilâhlara mutâb^f at éyləyəsən və olara ‘ibâdət éyləyib səcdə éyləyəsən onda mən bu gün sizə şəhâdət éylərim ki əlbət həlâk olursız 20*və tâ ‘ifələr-kimi ki RƏBB sizin qabağızdan məhv éylər siz də éylə məhv olursız ondan ötürü ki Allahız-RƏBBin kəlâmına itâ^g at éyləmədiz

dokkuzuncu bâb

1*eşit éy İsrâ’él sən bu gün Ərdəndən kəçərsin tâ gedib səndən quvvətli və böyük tâ ‘ifələri ya^h nî o böyük göğə-kimin hisârlı şəhərləri mîrâs alasın 2*və böyük və boylu bən-i ‘Anaqim qavmı ki sən tânırsın və eşidibsin ki kim var ki bən-i ‘Anaqun qabağında durabilsin 3*pəs bu gün bil ki Allahıñ-RƏBB tələf éyləyen od-kimi qabağıncı gedib oları sənin qabağından məhv éyləyib mağlüb éyləyəcəkdir və sən də oları təzlik-inən ihrâc éyləyib oları həlâk éylərsin nəcə ki RƏBB sənə dəyibdir 4*Allahıñ-RƏBB oları sənin qabağından ihrâc éyləyəndə yürəğində dəyəsən ki mənim sədâqətimə binən RƏBB məni bu diyârı vərâsət almağa gətirdi zîrâ ki RƏBB bu tâ ‘ifələri oların şərârətinin səbəbi-inən sənin qabağından ihrâc éylər 5*nə-ín ki öz sədâqətiñdən ötürü və yürəğinin doğruluğundan ötürü sən olarin diyârını vərâsət almağa gedərsin çünki Allahıñ-RƏBB bu tâ ‘ifələrin şərârətlərindən ötürü oları sənin qabağından ihrâc éylər və həm tâ ki RƏBB əcdâdınız İbrâhîm və İshaq və Yaⁱ qûba and-inən va^j də éylədiyi zâdi sâbit éyləsin 6*və bil ki Allahıñ-RƏBB nə ki sənin sədâqətiñdən ötürü bu yaxşı diyârı sənə mîrâs vərir çünki sən bir gərdənkəş qavmsin 7*yâdına gətir unutma ki Allahıñ-RƏBBi bəyâbânda acıqlandırdın o gündən ki Misir diyârından çıxıbsız ∞

بو بره کلنه کیمین سز ره عصیان ایلیوب سز ۸ سز حوریک ده ربی غضبلدردرز ورب سزه آجفلندی که سزی محو ایلسون ۹ و قبکه من رین سزن این با غلادیغی عهدن لوحاری یعنی او داش لوحاری آلمغه بخاری داغه کدم و داغه فرخ کون و فرخ کیجه قالوب چورک یدم و صوابچدم ۱۰ ورب منه او ایکی داش لوحی وبردی که الله بر ماغی این بازیش ابدی واولین اوستنده ناماً او کلامله موافق ابدی که سز جمع او لدیغز وقتنه رب داغه او دن ایچدن سزن این داشدی ۱۱ و فرخ کون و فرخ کیجه نام اولاندن صوره رب او ایکی داش لوحی یعنی عهدن لوحاری منه وبردی ۱۲ ورب منه دیدیکه دور نیز بورادن آشاغه کت چونکه او مصدرن چخارند بغلث قومک فساد ایشلیوب نیزلک این او بولدن نجاوز ایلدیلر که من اویله امر ایلسش ایدم واوزلریه توکمه بت قابرویدرلر ۱۳ ورب منه دیدیکه من کوردم بوفوی که بر کردن کش قوم در ۱۴ افوی منه که اولری کوکن آشدن هلاک و آدلری محو ایلیوب سئی اویلدن قونلی و چوخ قوم ایلم ۱۵ و من ده دونوب داغدن آندم و داغ او د این پانز ایدی و عهدن ایکی لوحی ده ایکی اللرمن اوستنده ایدی ۱۶ و من با خدم کوردمکه الهز ره ضد کاه ایشلیوب او زره بر نوکه بوزاو قابرووب نیزلک این رین سزه امر ایلدیکی بولدن نجاوز ایلیوب سز ۱۷ و من او ایکی لوحی تونوب ایکی اللرمن اوستنده آندم و اولری کوزلرزن قباغدن قیردم ۱۸ و من او لکی کمی فرخ کون و فرخ کیجه چورک بیلوب و صوابچمیوب سزن او کاهازدن او تری رین حضورنکه بوزم اوستنده دوشدم که سز ربی غضبه کهورمک ایچون او نظرنده شرارت ایلک این کاه ایشدز ۱۹ چونکه او خشم و غضبدن که رب سزی هلاک ایلکه سزه ضد غضبلندی من قور خدم ورب منه بودفعه ده اشتندی ۲۰ ورب هارونه ده چوخ آجفلندی که اوی محو ایلسون اما من او وقت هارون ایچون ده استغایه ایلدم ۲۱ و سزن او ایشلدیکز کاهی یعنی او بوزاوی کوتروب اوی او دده یاندردم و اوی نارین نوز اولنه کیمین یختنی دوکوب نوزینی داغدن آخان چاین ایچنه آندم ۲۲ و تبعراوه و مساده و قبروت هناؤ ده ده سز ربی آجفلندردرز ۲۳ ورب سزی قدیس بر نعه دن کوندرروب دینه که بخاری کیدون ۲۴

bu yerə gələnə-kimin siz RƏBBə 'isyân éyləyibsiz 8*siz Hurəbdə də RƏBBi qəzəbləndirdiniz və RƏBB sizə acıqlandı ki məhv éyləsin 9*vaqtıjə mən RƏBBin sizin-inən bağladığı 'əhdin lövhələrini ya'nî o daş lövhələri almağa yuxarı dağa getdim və dağda qırx gün və qırx gəcə qalıb çörək yemədim və su içmədim 10*və RƏBB mənə o iki daş lövhü verdi ki Allah barmağı-inən yazılmış idi və oların üstündə tamamən o kəlāmlara muvâfiq idi ki siz cəm' olduğuz vaqtə RƏBB dağda odun içindən sizin-inən danışdı 11*və qırx gün və qırx gəcə tamâm olandan sora RƏBB o iki daş lövhü ya'nî 'əhdin lövhələrini mənə vərdi 12*və RƏBB mənə dədi ki dur təz buradan aşağı get çünki o Misirdən çıxartdığı qavmij fəsâd işləyib təzlik-inən o yoldan təcâvüz éylədirər ki mən olara emr éyləmiş idim və özlərinə tökmə bünd qayırıbdırlar 13*və RƏBB mənə dədi ki Mən gördüm bu qavm ki bir qərdənkəş qavmdır 14*və qoy Məni ki oları göğün altından həlák və adlarını məhv éyləyib səni olardan quvvətli və çox qavm éyləyəm 15*və mən də dönüb dağdan indim və dağ od-inən yanar idi və 'əhddən iki lövhü də iki əllərimin üstündə idi 16*və mən baxdım gördüm ki Allahız RƏBBə zad-ı günâh işləyib özüze bir tökmə buzâv qayrıb təzlik-inən RƏBBin sizə əmr éylədiyi yoldan təcâvüz éyləyibsiz 17*və mən o iki lövhü tutub iki əllərimin üstündən atdım və oları gözlərizin qabağında qırdım 18*və mən əvvəlki-kimi qırx gün və qırx gəcə çörək yeməyib və su içməyib sizin o günâhizdan ötürü RƏBBin huzûrunda yüzüm üstünə düşdüm ki siz RƏBBi qəzəbə gətirmək üçün Onun nəzərində şərârət éyləmək-inən günâh işlədiz 19*çünki O hissəm və qəzəbdən ki RƏBB sizi həlák éyləməgə sizə zad-ı qəzəbləndi mən qorxdum və RƏBB məni bu dəfə da əşitdi 20*və RƏBB Hârûna da çox acıqlandı ki onu məhv éyləsin amâ mən o saat Hârûn için da istiğasə éylədim 21*və sizin o işlədiğiz günâhı ya'nî o buzavı götürüb onu odda yandırdım və onu nârın toz olana-kimin yaxşı döküb tozunu dağdam axan çayın içənə attım 22*və Taba'râda və Massâda və Qibrot-Hatta'avada da siz RƏBBi acıqlandırdınız 23*və RƏBB sizi Qadeş-Barne' adan göndərib dədi ki yuxarı gedin ∞

و سزه و بردیکم دیاری تصرف ایلیون سز اللهز رین کلامنه عاصی اولوب اونه ایمان
کورمذ و کلامنه اطاعت ایلمذ ۲۴ او کوندن که من سزی طانشم سز ربه عصیان
ایلين اولوب سز ۲۵ و من فرخ کون و فرخ کیجه رین حضورنده یره دوشدم واوندن
او تری بره دوشدم که رب سزی محو ایلمکه قرار ویرمش ایدی ۲۶ و من ربه استغافانه
ایلیوب دیدم با خداوند رب بو قومگی و میرانگی که سن عظمنث این خلاص ایلیوب
قوتلی ال این مصردن چخارندون هلاک ایله ۲۷ ابراهیم و اسحق و یعقوب بندرگی
یادگه کتوروب بو قومن سرکشله و اون شرارتنه واون کناهنه باخمه ۲۸ میادا که او
دیارن آدممری که بزی اورادن چخارندون دیسونلر که رب اولری او اولره دیدیکی
دیاره کتوره یالمدیکدن واولره بعض ایلدیکدن اولری چخارندی که اولری یابانه
اولدرسون ۲۹ لیکن اولر سن قومک و سن میرانگ درلر که سن اولری یوک قوت
واوزانش قول این چخاردوپ سن

او نجی باب

۱ او زمان رب منه دیدیکه سن او اولکیلر کیمی ایکی داش لوح یونوب یوخاری منه
یاغه داغه چیج و سن آغا جدن بر صندوق قایبر ۲ و من اولو حلراوستنده او کلاملری
بازم که اولکی لوحزن اوستنک وار ایدیلر که سن صندردون و سن اولری صندوقه
قویاسن ۳ و من شطم آغا جدن بر صندوق قایبروب او اولکی لر کیمی ایکی داش
لوحی یوندم و داغه چیخدم و او ایکی لوح المد ایدیلر ۴ و رب اولکی تحریر کیمی
لوحلراوستنده او اون کلامی یازدی که رب داغه اودن ایچدن جماعت کوننده سز
ایلن دانشم ایدی و رب اولری منه و بردی ۵ و من دونوب داغدن اندم و او
لوحلری قایبر دیغم صندوغه قویدم ورین منه امر ایلدیکی کیمی اولر اوراده قالدیلر
۶ و بنی اسرائیل باروت بنی یعناندن موسایه کوچدیلر هارون اوراده اولدی و اوراده
دفن اولندی واون اوغلى العازار اوشن عوضنک کاهن اولدی ۷ اورادن جودجو دایه
کوچدیلر وجود جودادن صو چایلرین دیارینه بعنی یطلبانایه ۸ او زمان رب لاوی

və sizə vərdiğim diyarı tasarruf éyləyin siz Allahız-RƏBBin kəlâmına ‘ası olub ona îmân getirmədiz və kəlâmına itâ‘at éyləmədiz 24*o gündən ki mən sizi tanımışəm siz RƏBBə ‘isyân éyləyən olubsız 25*və mən qırx gün və qırx gəcə RƏBBin huzûrunda yerə düşdüm və ondan ötürü yerə düşdüm ki RƏBB sizi məhv éyləməğə qarar vərmış idi 26*və mən RƏBBə istiğasə éyləyib dedim yâ hüdâvənd RƏBB bu qavmiji və mîrâsiŋi ki sən ‘azimətiŋ-inən halâs éyləyib quvvətli əl-inən Misirdən çıxardıb hələk éyləmə 27*və İbrâhîm və İshaq və Ya‘qûb bəndələriŋi yâdiŋa gətirib bu qavmin sərkəşliğinjə və onun şərârətinə onun günâhina baxma 28*və ma-bâ-dâ ki o diyârin âdamları ki bizi oradan çıxartdın dəsinlər ki RƏBB oları o olara dədigi diyâra götürəbilmədigindən və olara buğz éylədiğindən oları çıxartdı ki oları bəyâbanda ölüdürşün 29*lâkin ol sənin qavmij və sənin mîrâsiŋdirlər ki sən oları böyük quvvət və uzanmış qol-inən çıxardıbsın

onuncu bâb

1*o zaman RƏBB mənə dədi ki sən o əvvəlkilər-kimi iki daş lövh yonub yuxarı Mənim yanımı dağa və sən ağacdən bir sandıq qayır 2*və Mən o lövhələr üstündə o kəlâmları yazam ki əvvəlki lövhərin üstündə var idilər ki sən sindirdin və sən oları sandıqda qoyasın 3*və Mən şitim ağacından bir sandıq qayırıb o əvvəlkilər-kimi iki daş lövhi yondum və dağa çıxdım və o iki lövh əlimdə idilər 4*və RƏBB əvvəlki taxrir-kimi lövhələr üstündə o on kəlâmi yazdı ki RƏBB dağda odun içindən cəmâ‘at günündə siz-inən danışmış idi və RƏBB oları mənə verdi 5*və mən dönüb dağdan indim və o lövhəri qayırdığım sandıqa qoydum və RƏBBin mənə emr éylədiği-kimi olar orada qaldılar 6*və bən-i İsrâ‘el Bi‘irot-Bən-i-Ya‘qândan Moseraya köçdülər Hârûn orada öldü və orada dəfn olundu və onun oğlu Əle‘âzar onun ‘ivazında kâhin oldu 7*oradan Cudcodâya köçdülər və Cudcodâdan su çayırlarının diyârına ya‘nî Yotbâtâya 8*o zaman RƏBB Levi ∞

سطنی آبردی که رین عهدین صندوغمی آیارسونلر و رین حضورنده دوروب اوته خدمت ایلسونلر واونن آدی این بوكونه کمین برکت ویرسونلر ۹ او جهندن لاوین او ز قرداشلری این قسمت و میراثی اولادی اونن میراثی رب در نیجه که الله رب اوته دیوبدر ۱۰ من او اولکی کونلر کمی فرخ کون و فرخ کمیه داغن دوردم و رب بو دفعه ده دعای قبول ایلوب رب استدی که سی هلاک ایلسون ۱۱ و رب منه دیدیکه دور بو قوم کوچنده قباقله نیجه کت که اولر کیدوب او دباری و راثت ایلسونلر که من اولره ورمکه اجدادرنیه آند این وعد ایلمش ۱۲ وابندی ای اسرائیل الله رب رین سدن استدیکی نه در آنچن که الله رب رین قورخوب اونن هامی بوللرنده سلوک ایلیهسن واونی سوهمن والله رب نام قلک این وقام جالک این عادت ایلیهسن ۱۳ ورین او اوامر و قانونلرینی محافظت ایلیهسن که من بوكون سه امر ایلم ناکه سنه خبر ایلسون ۱۴ باخ کوک و کوکلرن کوکی ویر و ایجنه اولان کافیه الله رب رینکی در ۱۵ اکه اجاداد کنن رین خوشی کلوب اولری سودی و اولردن صوره اولرن ذریتنی یعنی سزی هامی قوملردن بوكونکی کمی انتخاب ایلدی ۱۶ ابدی قلنون غلفه سنی ختنه ایلوب بردها کردن کش لک ایلمبون ۱۷ چونکه الله رب الہن الله ورب الاریاب اولوب عظیم وقدیر و هیبتی الله در که بوز کورمز ورشوت الماز که ۱۸ پیم این دوله حق ویر و غربی سور که اوته چورک و بالثار ویرسون ۱۹ ایس غربی سوه سز چونکه سزده مصر دیارن غریب ایدز ۲۰ الله رب رین قورخوب اوته عادت ایلیهسن واونه ملحن اولوب اونن آدینه آند ایجنه ۲۱ او در سن افخارک و او در سن الله که سن ایجعون بو عظیم و هیبتی زادلری وجوده کورو بدر که کوزلرک کورر ۲۲ اجاداد که بنشش جان این مصره اندیل وابندی الله رب کترنده سی کوکن بولدو زلری کمی ایلوبدر

او برجی باب

او الله رب سوب اویت فرمانی و قانونلرینی و قاعده لرینی و امرلرینی دام

sıbtını ayırdı ki RƏBBin ‘əhdinin sandıqını aparsınlar və RƏBBin huzûrunda durub ona hidmət éyləsinlər və Onun adı-inən bu günə-kimin bərəkət vərsinlər 9*o cəhətdən Levinin öz qardaşları-inən qismət və mîrâsı olmadı onun mîrâsı RƏBBdir nécə ki Allahıñ RƏBB ona dəyiñdir 10*və mən o əvvəlki günlər-kimi qırx gün qırx gəcə dağda durdum və RƏBB bu dəf ‘a da du’ämı qabûl éyləyib RƏBB istəmədi ki səni hələk éyləsin 11*və RƏBB mənə dədi ki dur bu qavm köçəndə qabaklarinca get olar gədib o diyarı vərásət alsınlar ki Mən olara vərməğə əcdâdlarına and-inən va ‘də éyləmişəm 12*və indi èy İsrâ’él Allahıñ RƏBBin səndən istədiyi nədirancaq ki Allahıñ RƏBBən qorxub Onun hamı yollarında sülük éyləyəsin və Onu səvəsin və Allahıñ RƏBBə tamâm qalbij-inən və tamâm cânij-inən ‘ibâdət éyləyəsin 13*və RƏBBin o əvâmir və qânûnlarını muhâfazat éyləyəsin ki mən bu gün sənə emr éylərim tâ ki sənə hayır olsun 14*bax gök və göklərin göğü və yer və içində olanın kâffəsi Allahıñ-RƏBBiniñdir 15*gənə əcdâdından RƏBBin hûşı gəlib oları səvdi və olardan sora olaların zürriyətini ya ‘nî sizi hamı qavmlardan bu günkü-kimi intihâb éylədi 16*indi qalbinizin qulfəsini hitan éyləyib bir daha gərdənkəşlik éyləməyin 17*çünki Allahız-RƏBB Allahların Allahı və RƏBB’il-ərbâb olub ‘azîm və qadîr olub və həybətli Allahtır ki yüz görmez və rüşvət almaz 18*ki yətîm-inən dula haq vərir və qarîbi səvər ki ona çörək və pâltâr vərsin 19*pəs qarîbi səvəsiz çünki siz də Misir diyârında qarîb idiz 20*Allahıñ-RƏBBdən qorxub Ona ‘ibâdət éyləyəsin və Ona mülhaq olub Onun adına and içəsin 21*Odur sənin iftihâriñ və odur sənin Allahıñ ki sənin için bu ‘azîm və həybətli zâdları vücûda gətiribdir ki gözləriñ görür 22*əcdâdınız yətmiş cân-inən Misirə indilər və indi Allahıñ-RƏBB kısrıtdə səni göögün uldizləri-kimi éyləyibdir

On birinci bâb

1*və Allahıñ-RƏBBi səvîb Onun fermeratını və qânûnlarını və qâ‘idələrini və əmrlərini dâim ∞

الاوقات محافظت ايلهسن ۲ او بوكون يلهز که من سزن او غلرلز اين داشتم که
 يلرلر و كورميويدرلر اللهزرين تبيهني و اون عظمتنى و اون قوئى الى واوزانش
 قولنى ۳ و اون علامتلري و اعمالتى که مصر ايچنن مصر پادشاهي فرعونه و اون هامى
 دياربته اجرا ايلدى ۴ و هد مصرن لشكريته اون آتلريه و عراده لمريته ايلدى که اولر
 سزى دالزدن قاوانڭ رې قرمى دريانن صولرىنى اولرن اوستىن باصوب اولرى بۇ
 كونه كېيىن محو ايلبىدر ۵ و هرنە کە سزە بۇ مقامە كىلدىكىزە كېيىن يىابانە ايلبىدر
 ۶ و هرنە کە الباب اين روپىن اوغللرى داتان و آييرامە ايلدى کە بىر آغزېنى آچوب
 اولرى و اولرن ايلرىنى و چادرلىنى و هرنە کە وارلى ايدى نام اسرائىل ايچىدىن بوددى
 ۷اما سزن اين کە كوزلرلز زين ايلدىكى هامى يۈكەمللىرى كوردىلر ۸ پى بوكون من
 سزە امر ايلدىكىم امرلىرى محافظت ايلهيسن نا کە قوت تايوب كىدوب او ديارى و راثت
 آلسز کە سز اونى ميراث كېمى آلمە او را به كېرس ۹ و ناكە كونلرلز او طيراقنى او زون
 او لسون کە رې اونى بىنى او سود اين بال آخان ديارى اجدادزە و اولرن ذرىتلىرىنه
 ويرمكە آند اين او لون وعدت ايلدى ۱۰ چونكە او سىن او را به كىدىكىڭ ديار مصى ديارى
 كېمى دىكى کە سز او رادن چىخوبسز کە سز او را دە ئىخى آكوب صورە سېزيات
 بوسانى كېمى آياغلاڭ اين صوارى ابدون ۱۱اما او ديارىكە سز او را به كىدرىسز کە او نە
 وارت او لاسزا او داغلار و درەلر ديارى در كون باغانى اين صوارلىور ۱۲ بىر ديارىكە
 اللەك رب او نە التفات كۆسترر و اللەك زين كوزلرلى ايلن او لىدىن نا ايلن آخرى بە كېيىن
 هىشە اون اوستىن در ۱۳ ايندى اكى فى الواقع بۇ امرلىمە اطاعت ايلهيسن کە من بۇ
 كون سزە امر ايلرم کە اللەزى سو سىز و او نە نام قىلىز و قام جانز اين عبادت ايلهيسن
 ۱۴ او نە يېزىن او لىكى و آخركى ياغشىنى او ز موسىنى و بىر جغم و سەن تا خلکى و شىرىھى
 وزىت ياغىڭى بغارىن ۱۵ و جىنلىرىكە سەن حیوانلىك اىپيون او ت ويررم کە دويانە
 كېيىن بېرسىن ۱۶ هشىار او لون کە بوركارز آلانوب و ضلالتە دوشوب او زكە اللە
 عبادت و اولره بىجەن ايلهيسن ۱۷ او نە زين دە غضىمى سزن او سىزە الشوب كۆكى
 با غلار و ياغش كلىز و بىر دە او ز مھصولى و بىرمۇز و سز تىزلىك اين او يېشى بىن

-əl saat muhâfazat éyləyin 2*və bu gün biləsiz ki mən sizin oğullarız-inən danışmirəm ki bilmirlər və görmeyibdirler Allahız-RƏBBin tənbihatı və Onun ‘azimətini və Onun quvvətli əlini və uzanmış qolunu 3*və Onun ‘alâmətlərini a‘mâlini ki Misir içində Misir pâdşâhi Fir‘avna və onun hamı diyârına icrâ éylədi 4*və həm də Misrin ləşkərinə onun atlarına və ‘arâdalarına éylədi ki olar sizi dalızdan qovanda RƏBB qırmızı dəryânın sularını oların üstünə basıb oları bu günə-kimin məhv éyləyibdir 5*və hər nə ki sizə bu maqâma gəldiğizə-kimin bəyâbanda éyləyibdir 6*və hər nə ki Əlyâbın ibn-i Rubən oğulları Dâtân və Abîrâma éylədi ki yer ağızını açıb oları və oların evlərini və hər nə ki varları idi tamâm ısrâ’el içindən yuddu 7*amâ sizin-inən ki gözleriz RƏBBin éylədiyi hamı böyük ‘aməlləri gördülər 8*pəs bu gün mən sizə əmr éylədigim əmrləri muhâfazat éyləyəsiz tâ ki quvvət tapıb gədib o diyârı vərâsət alasız ki siz onu mîrâs-kimi almağa oraya kəçərsiz 9*və tâ ki günləriz o topraqda uzun olsun ki RƏBB onu ya‘nî o süd inən bal axan diyârı əcdâdına və oların zürriyyətlərinə vərməğə and-inən olara va‘də éylədi 10*çünki o sənin oraya getdiğinj diyâr Misir diyârı-kimi dəğil ki siz oradan çıxıbsız ki sən orada toxumu ekib sora səbziyât bostanı-kimi ayaqıñ-inən suvarır idin 11*amâ o diyârı ki siz oraya gədərsiz ki ona vâris olasız o dağlar və dərələr diyâridir göögün yağışı-inən suvarılır 12*bu diyârı ki Allahıñ-RƏBB ona iltifat göstərir və Allahıñ-RƏBBin gözləri ilin əvvəlindən tâ ilin axırınə-kimin həmişə onun üstündədir 13*indi əğər fi'l-vâqi‘ bu əmrlərimə itə‘at éyləyəsiz ki mən bu gün sizə əmr éylərim ki Allahız-RƏBBi səvəsiz və Ona tamâm cāniz-inən ‘ibâdət éyləyəsiz 14*onda yerizin əvvəlki və âxırkı yağışını öz mövsimində vərəcəğim və sən tâhilinj və şiranı və zeyt yağıñı yiğarsın 15*və çimənləriñdə sənin heyvânlarıñ içiñ ot vərirəm ki doyana-kimin yersin 16*huşyâr olun ki yûrəkləriz aldanıb və dalâlətə düşüb özüñə ilâhlara ‘ibâdət və olara səcdə éyləməyəsiz 17*onda RƏBBin də qəzəbi sizin üstüzə alışib göögü bağlar və yağış gəlməz və yer də öz məhsûlunu vərməz və siz tézlik-inən o yaxşı yerin ∞

بوزندن محو اولارسز که رب سزه وبرر ۱۸ پس بوسوزلری بورکمزه و قفللرزه آلون
واولری علامت کمی الزن اوسته با غالبون و کوزلرزن اورتاسنه آلن باشی اولسون لر
۱۹ واولری اولادلرزه تعلم وبروب سن ایوگک اوتورانه و بوله کدنه و بانانه
ودورانه اولردن دیبون ۲۰ واولری ایوکن فایوسن جارجوهلهه و دروازه لرکه یاز
۲۱ ناکه کونلرلک و اوغللرگن کونلری او برده که اوئی رب اجدادگه اولر وبرمکه آند
این وعنه ایلدی کوکن کونلری کمی برا اوسته چوغالسون ۲۲ اکر بواومری دفت
این محافظت ایلیه سز که من سزه بیورم که اولری اجرا ایلیوب اللہ ری سوهز
واونن هامی بوللرنه سلوک ایلیوب اوئه ملخن اولاسر ۲۳ اوئنک رب ده بوهانی طابه لری
سزن قباغزدن قاووب سز ده سزدن بیوك و قونلی طابه لرن بیرینی میراث آلارسز
۲۴ اوین هامیسی که آبااقلرزن کفی اوئنه کرسون سزن اولاچق در بیاندن ولیاندن
وهردن بعنی فرات نهندن تا غربه اولان در بیاه کمین سز سرحدز اولاچق در
۲۵ سزن قباغزده بر کیمسه دوره یلمیه جکدر هیبنزی و خوفزی اللہ رب سزه دید بکی
کمی کدیکتر قام دیارن اوسته تو کمچک در ۲۶ باخ بیکون من سز فیاغزه برکت
ولعنت قوبرم ۲۷ برکت او زمانیکه اللہ رین اوامرنی که من بیکون سزه امر ایلر
اشیدرسز ۲۸ ولعنت اکر اللہ رین اوامرنی اشتبیوب و او بیلدن که من بیکون
سزه امر ایلر مجاوز ایلیوب طاندیغز اووزکه اللہ ره متابعت ایلرسز ۲۹ و وقیکه اللہ رب
سزی او دیاره کتورر که سن ایلدی اوراپه کیدرسن اوئی وراثت آلمه اوئنه برکتی
جریزم داغنده ولعنت عیال داغنده اعلام ایلیه سز ۳۰ باخ اولر اردن او تابه
کون باتان بولنن دالننه صحراده ساکن اولان کعایلرن دیارنده جلالن مقابلله موره
میشه ستن یاننه در ۳۱ چونکه سز اللہ رین سزه وبردیکی دیاری وراثت آلمه اردن
کچھ جکسز و اوئی میراث آلوب اوئنه ساکن اولاچق سز ۳۲ پس هشیار اولون که بو
هامی قانونلر این قاعده لری که من بیکون سزن قباغزه قوبرم اجرا ایلیه سز

اوئن ایکچی باب

۱۱ او قانونلر و قاعده لریکه کرک اجدادزون اللہ رب میراث مقامنے سزه وبردیکی

yüzündən məhv olursız ki RƏBB sizə vərir 18*pəs bu sözlərimi yürüklərzə və qalblərzə alıñ və oları ‘alâmət-kimi əlizin üstüne bağlayın və gözlərinin ortasında alın bağı olsunlar 19*və oları əvlâdlarına ta‘lîm vərib sən eviñdə oturanda və yolda gidəndə və yatanda və duranda olardan deyin 20*və oları eviñin qapısının çərçivələrinə və dərvâzalarına yaz 21*tâ ki günləriñ və oğullarıñın günləri o yerdə ki onu RƏBB əcdâdına olara vərməgə and-inən va‘də éylədi göğün günləri-kimi yer üstündə çogalsın 22*əğər bu əvâmiri diqqat-inən muhâfazat éyləyəsiz ki mən sizə buyururam ki oları icrâ éyləyib Allahız-RƏBBi səvəsiz və Onun hamı yollarında sülük éyləyib Ona mülhaq olasız 23*onda RƏBB da bu hamı tâ’ifələri sizin qabağızdan qovub siz də sizdən böyük və quvvətli tâ’ifələrin yerini mîrâs alarsız 24*o yerin hamısı ki ayaqlarızın kəfi onda gəzsin sizin olacaqdır bəyâbandan və Ləbənândan və bəhrəndən ya‘nî Fərat nəhrindən tâ qəribdə olan dəryâya-kimin sərhədiz olacaqdır 25*sizin qabağızda bir kimsə dura bilməyəcəkdir həybətizi və havfizi Allahız-RƏBB sizə dédiğ-i-kimi getdigiñ tamâm diyârin üstünə tökəcəkdir 26*bax bu gün mən sizin qabağıza bərəkət və la‘nət qoyuram 27*bərəkət o zamânı ki Allahız-RƏBBin əvâmirini ki mən bu gün sizə əmr éylərəm əşidirsiz 28*və la‘nət əğər Allahız-RƏBBin əvâmirini əşidməyib və o yoldan ki mən bu gün sizə əmr éylərəm təcâvüz éyləyib tanımadiqız özgə ilâhlara mutabə‘at éylərsiz 29*və vaqtinə Allahıñ-RƏBB sizi o diyâra gətirir ki sən indi oraya gədərsin onu vərâsət almağa onda bərəkəti Cərizim dağında və la‘nəti ‘Eybal dağında ‘ilâm éyləyəsən 30*bax olar Ərdən otayındə gün batan yolunun dalində səhrâda sâkin olan Kən ‘ânlərin diyârında Cıl-câlin muqâbilində More məşəsinin yanındadır 31*çünki siz Allahız-RƏBBin sizə verdiği diyârı vərâsət almağa Ərdəndən keçəcəksiniz və onu mîrâs alıb onda sâkin olacaqsız 32*pəs huşyâr olun ki bu hamı qâñûnlar-inən qâ‘idələri ki mən bu gün sizin qabağıza qoyuram icrâ éyləyəsiz

On ikinci bâb

1*o qâñûnlar və qâ‘idələri ki gərək əcdâdızın Allahı-RƏBB mîrâs maqâmında sizə verdiği ∞

دباره بروزنه زنگ کانق الهدیکر قام اینها معاشرت الیه سر بولدر آنام او مکانی
کر خراب و بیاد الیه سر که اورالرده او طایپه نلر که او لری میراث آلاجق سر اووجه
داغلر اوسته و پهلر اوسته و هر کوک آخاج آشنه او ز الہر به عبادت الہر ایده
۳ اویلن مدجله بی بخوب اویلن مصور داشلرین صندره سر و اویلن اشیه چلرین
اویاده این پاندره سر و اویلن الہرین تراش صورتلرین صندره سر اویلن آدلرین او
بردن هو الیه سر ۴ اویل الہر به یله زاد قایمیه سر ۵ اما اویه که الہر رب سن
های سپلریزدن انتخاب الہر که آدینی او راهه قوسون یعنی اوین مسکنی آخاره سر
اوراهه که سن ۶ و محرقه زی و ذیجهلری و عشرلری واللرین هدبهلرینی و ندرلری
وارادت هدبهلری و ماللری این قویونلرین اولیکی دو غلمشلرینی او راهه آیاره سر
۷ واوراده الہرین حضورنکه بیوب هرزاد این که اویه ال قوبو سر اویز واولرد
که اللئک رب سنه برگت این احسان الموده سر سر کرک اوونه بوکون هم
الهدیکر کیمی الیه سر یتعجه که هر کس اویز کویه راست کورنی الہر ۹ چونکه سر
ایندیه کیمیں اللئک رین سنه و بردیکی راحته و ورائته پشمیبو سر ۱۰ اما اردنن
کهوب او دباره که الہر رب سره و رائت مقامنک و برجکر ساکن او لاچق سر او
سن های دشتریزدن هر طرفدن سه آرام و بیوب اندیت این ساکن او لاچق سر
۱۱ و وقتیکه الہر رب اویه انتخاب الہر که اوین آدی اوونه ساکن اویلسون سر ده من
سره بیورد یعنی محرقه لری و ذیجهلری و عشرلری واللرین هدبهلرینی و ره ندر
الهدیکر ملکب ندرلری او راهه کوره سر ۱۲ واللہرین حضورنک سویه سر سر اویز
و او غلری و قزلری و بیلری و کیزکلری دروازه لری زده اولان لاری چونکه اوین سن این
قشعت و میرلی بود خدر ۱۳ هشیار اول که میادا هر کوردیکث برده اویز محرقه کی قربان
کوره سن ۱۴ او برد که رب سپلرگدن برسنند انتخاب الہر او راده سن محرقه کی
قربان کوره سن و هر ته که من سنه امر الہرم او راده کرک ایله سر ۱۵ اما جالمک هر یتعجه
که استر اللئک رین سنه و بردیکی احسانه کوره های دروازه لرکه ات کسوب په یلورسن
نایاکی ده باکی ده جیران و مارال کیمی اویلن بسویلر ۱۶ الیکن قان یمه سر اما اویه صو

diyârda yer yüzündə zindəgânlıq éylədiğiz tamâm əyyâmda muhâfazat éyləyəsiz bulardır 2*tamâm o məkânları gərək harâb və bərbâd éyləyəsiz ki oralarda o tâ’ifələr ki oları mîrâs alacaqsız uca dağlar üstündə və təpələr üstündə və hər gök ağac altında öz ilâhlarına ‘ibâdət éylər idilər 3*və oların məzbuuhalarını yixib olarin müsəvvər daşlarını sindirəsiz və oların Aşərə bütlərini od-inən yandırırasız və oların ilâhalarının turaş surətlərini sindirib oların adlarını o yerdən məhv éyləyəsiz 4*öz ilâhız RƏBBə bələ zâd qayırmayasız 5*amâ o yeri ki Allahız-RƏBB sizin sibtlarızdan intihâb éylər ki adını oraya qoysun ya ‘nî onun məskənini axtarib oraya gədesiz 6*və məxruqaizi və zəbîhələrizi və ‘aşrlarızı və əllərin hədiyyələrini və nəzirlərinizi və irâdət hədiyyələrini və mallarız-inən qoyunlarınızın əvvəlki doğulmuşlarını oraya aparasız 7*və orada Allahız-RƏBBin huzûrunda yeyib hər zâd-inən ki ona əl qoyubsız özüz və evləriz ki Allahıñ-RƏBB sənə bərəkət-inən ihsân éyləyibdir səvinəsiz 8*siz gərək onda bu gün bizim éylədiğimiz-kimi éyləməyəsiz nəcə ki hər kəs öz gözünə rast görənni éylər 9*çünki siz indiyə-kimin Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği rahata və vərâsətə yətişməyibisz 10*amâ Ərdəndən keçib o diyârdakı Allahız-RƏBB size vərâsət maqâmında vərəcəkdir sâkin olacaqsız və o sizin hamı düşmənlərizdən hər tərəfdən sizə ârâm vərib əmniyyət-inən sâkin olacaqsız 11*və vaqtinə Allahız-RƏBB o yeri intihâb éylər ki onun adı onda sâkin olsun siz də mənim sizə buyurduğum hamı məhruqalarızı və zəbihalarızı və ‘aşrlarızı və əllərin hədiyyələrini və RƏBBə nəzir éylədiğiz müntəhab nəzirlərzi oraya gətirəsin 12*və Allahız-RƏBBin huzûrunda səvinəsiz siz özüz və oğullarız və qızlarıız və bəndəleriz və kənizənləriz və dərvâzələrizdə olan Levili çünki onun sizin-inən qismət və mîrâsı yoxdur 13*huşyâr ol ki ma-bâ-dâ hər gördüğün yerdə öz məhruqanı qurbân getirəsin 14*ammâ o yerdəki RƏBB sibtlarıñdan birisində intihâb éylər orada sənin məhruqanı qurbân getirəsin və hər nə ki mən sənə əmr éylərim orada gərək éyləyəsin 15*amâ câniñ hər nəcə ki istər Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği ihsâna görə hamı dərvâzələriñdə ət kəsib yeyəbilirsin nâ-pâkî da pâkî da cəyrân və mârâl-kimi ondan yəsînlər 16*lâkin qan yəməyəsiz amâ onu su ∞

کمی بره نوکسز ۱۷ سن قدریکه بود که بقدامن و شیوه‌گن وزیر با غنک عشیری
ومال این قورونگن اوئلکی دو خلمشیری و های ندر المدیکلک نملری واردت هدیه‌لرکی
والترکن هدیه‌لری او ز دروازه‌لرکه پهسن ۱۸ آلللهک رین حضورنک او بود که
اللهک رب انتخاب ایلرگرک اوی پهسن سن اویزک واوغلک و فرک و بدهک و کیزکلک
ودروازه‌لرکن اولان لاوی اوندن پهسرواللهک رین حضورنک هرزاد این که اویه
ال قوبوب سن سوپهسن ۱۹ احیاط ایله که میادا دهارکه نام ایامگنه لاویخنی
فراوش ایله سن ۲۰ و قبیکه اللهک رب سه دهدیکی کمی سرحدکی وسیع ایله وس
دیهسن که ات په جمک ایله که جانک ات پاک استه جانگن نام استدیکی کمی ات
پهسن ۲۱ و قبیکه او بر سدن او زاق اولسه که اللهک رب او ز آدینی اوراده قوبیده
انتخاب ایلر اونه مالکدن و قوبونگدن که رب سه و بروادر سه بیوردیم کمی
کسوب جانگن نام استدیکی کمی پهسن ۲۲ یعنی هان او طور این که جهان این
مارالی بیلر سن ده اوندن پهسن سزده پاک اولان ده تاپاک اولان ده اوندن برا بر
پسونلر ۲۳ اما چوچ دقت ایله که قانی پیهسن جویکه قان جان در وس کرک جانی ات
این پیهسن ۲۴ سن اوی کرک پیهسن سن اوی کرک صوکمی بره نوکسن ۲۵ سن
کرک اوی پیهسن تاکه سن رین نظرنک دوغزی اولانی اجرا ایمه سه و سدن صوره
او غلرکه خیر اوسون ۲۶ اما تدبیس ایلهم جل فرمائیکی و ندر المدیکلکی آلو ب او
بن کیه سن که رب انتخاب ایلهم جنکدر ۲۷ و محقره لرک یعنی ای و قلی اللهک رین مذبحه
کمودهسن اما ذیجه‌لرکن قانی اللهک رین مذبحه سیوب اتی پهسن ۲۸ های بوسوزلری
که من سنه امر ایلام دقت این محافظت ایله سن تاکه سن اللهک رین نظرنک بخش
وراست اولانی اجرا ایمه سه و سدن صوره او غلرکه این کمین خیر اوسون ۲۹ و قبیکه
اللهک رب او قوماری که سن کیدرسن اولری میراث مقامته آلمه سن قبا غنکن قطع
اللهک رب او اولری نصرف ایلوب بیلریده ساکن اولارست ۳۰ مشیار اول که اوله
متابعت ایلهک این نوره دوشیه سن که سن قبا غنکه معو اولدیلر و اولیه که اولن
اللهک بن خصوصیه سؤال ایلوب دیهسن که آیا بو طایله‌لر او ز ایله به نیجه عبادت

-kimi yerə tökəsiz 17*sənin qudrətinj yoxdur ki buğdağın və şiranıŋ və zəyt yağınıŋ ‘aşrını və mäl-inən qoyunuŋjun əvvəlki doğulmuşlarını və hamı nəzir éylədiğin nəzləri və irâdət hədiyyələrinji və əllərinjin hədiyyələrinji öz dərvâzeləriñdə yeyəsin 18*Alâl-Allahıñ-RƏBBin huzûrunda o yerdə ki Allahıñ-RƏBB intihâb éylər gərək onu yeyəsin sən özüñ və oğluñ və qızıñ və bəndəñ və kənizəñiñ və dərvâzeləriñdə olan Levili ondan yeyəsiz və Allahıñ-RƏBBin huzûrunda hər zâd-inən ki ona əl qoyubsın səvinəsin 19*əhtiyât éylə ki ma-bâ-dâ diyârlıñda tamâm əyyâmlıñda Levilini fərâmûş éyləyəsin 20*vaqtıñə Allahıñ-RƏBB sənə dədiñi-kimi sərhədiñi vasi‘ éylər və sən déyəsin ki et yeyəcəgim éylə ki cāniñ et yémək istəsə cāniñin tamâm intihâb éylər onda mâliñdan və qoyunuñdan ki RƏBB sənə vəribdir sənə buyurduğum-kimi kəsib cāniñin tamâm istədiñi-kimi yeyəsin 21*vaqtıñə o yer səndən uzaq olsa ki Allahıñ-RƏBB öz adını orada qoymağá intihâb éylər onda mâliñdan və qoyunuñdan ki RƏBB sənə vəribdir sənə buyurduğum-kimi kəsib cāniñin tamâm istədiñi-kimi yeyəsin 22*ya‘ nî həmən o tür-inən ki Cəyrân-inən maralı yərlər sən də ondan yeyəsin siz də pâk olan da nâ-pâk olanda ondan bərâbər yəsinlər 23*amâ çox diqqat éylə ki qanı yéməyəsin çünki qan cändir və sən gərək cāni et-inən yéməyəsin 24*sən gərək yéməyəsin sən onu su-kimi yerə tökəsin 25*sən gərək onu yéməyəsin tâ ki sən RƏBBin nəzərində doğru olanı icrâ éyləyəndə sənə və səndən sora oğullarıña hayır olsun 26*amâ taqdîs éyləyəcək qurbânlarıñi və nəzir éylədikləriñi alıb o yerə gidəsin ki RƏBB intihâb éyləyəcəkdir 27*və məhruqələriñi ya‘ nî eti və qanı Allahıñ-RƏBBin məzbuhunda keçirdəsin amâ zəbihələrinjin qanını Allahıñ-RƏBBin məzbuhuna səpib etini yeyəsin 28*hamı bu sözləri ki mən sənə əmr éylərəm dikkat-inən muhâfazat éyləyəsin tâ ki sən Allahıñ-RƏBBin nəzərində yaxşı vərâsət olanı icrâ éyləyəndə sənə və səndən sora oğullarıña əbədə-kimin hayır olsun 29*vaqtıñə Allahıñ-RƏBB o qavmları ki sən gədersin oları mîrâs maqâmında almağá sənin qabağıñdan qat‘ éylər və sən oları tasarruf éyləyib yerlərində sâkin olarsın 30*huşyâr ol ki olara mütâba‘at éyləmək-inən tora düşməyəsin ki sənin qabağıñda məhv oldular və olmaya ki olarin ilâhalarının hususında sü‘aléyləyib déyəsin ki âyâ bu tâ‘ifələr öz ilâhalarına nəcə ‘ibâdət

ایلر ایدیلر که من ده ایله ایلم ۳۱ او ز الله ک ره سن آیله ایلمیه سن چونکه اول رین های آکره ایلدیکی مکروهاتی او ز الله بینه ایلدیلر و حقی او ز او غللرین و قزلرینی ده اود این او ز الله زدن او تری باندر دیلر ۳۲ سنه امر ایلدیکم زادرلن هامیسنسی اجرا ایلمک محافظت ایلمیه سن اونن اوستنه آرتیه سن واوندن اکسلتمیه سن

اون اوچنجی باب

۱ آکر آراکن بر پغمبر و با رو با کورن ظبور ایلوب سنه بر علامت یا بر معجزه کوسترسه ۲ واونن او سنه دیدیکی علامت و معجزه واقع اولوب دیسه کلون سزن یلدمیکز اوزکه الله متابعت ایلیک ۳ سن او پیغمبرن و با رو با کورن سوزلرینه اطاعت ایلمیه سن چونکه الله رب سری امتحان ایلر که یلسون آیا سز الله ربی نام قلبز و نام جائز این سوسز ۴ الله ربی متابعت ایلوب او ندن قورخون واونن امرلرینی محافظت ایلوب او نن کلامه اطاعت واونه عبادت ایلبوون واوه ملحق او لون ۵ اما او پیغمبر واو رو با کورن اولدرسون چونکه سری مصر دیارندن چیخاردان و بندلک ایوندن سنه خلاص ایلين الله ریدن ارتداد دانشودر که سنه او بولدن آزدرسون که الله رب سنه او نه سلوک ایلمکی امر ایلوب در و بو طور این شراری آراکن دفع ایلمیه سن ۶ آکر آناکن او غلی او لان فرداشت یا او غلث یا فرگ یا قوجاغن عورتی و با او ز جانش کیمی او لان دوستش کرلو نجه سنه اغوا ایلوب دیسه کیدک اوزکه الله عبادت ایلیک که اولی نه سنه و نه اجدادش بیلور ایدز ۷ یعنی او قوملن الله زدن که سنه اطرافگه اولوب سنه یاخین و با یرن بر او جدن تا یرن او بری او جنه کیمین سدن او زاق او لسون ۸ سنه او نی قبول ایلمیه سن واونه قولاق و برمیه سن و کوزلکن حینی او نه کلسون واونه ده رحم ایلمیه سن واونی کلتیمیه سن ۹ اما او نی البته اولدرسن او نی سنکسار ایله تا او لسون چونکه استدی سنه الله ریدن آزدرسون که سنه مصر دیارندن و بندلک ایوندن چیخاردو پدر ۱۰ نام اسرائیل اشیدوب قورخسون لر و بر دها

éylər idilər ki mən də éylə éyləyəm 31*öz Allahıñ-RƏBBə sən éylə éyləmiyəsin çünki olar RƏBBin hamı ikrâh éylədiyi məkrûhâtı öz ilâhlarına éylədilər və hatta öz oğullarını və qızlarını da od-inən öz ilâhalarından ötürü yandırdılar 32*sənə əmr éylədiğim zâdların hamısını icrâ éyləməğə muhâfazat éyləyəsin onun üstünə artırmayاسın və ondan əksiltməyəsən

On üçüncü bâb

1*Əğər aranđa bir pəygəmbər və yâ rö'yâ görən zuhûr éyləyib sənə bir 'alâmət yâ bir mö'cizə göstərsə 2*və onun o sənə dədiyi 'alâmət və mö'cizə vaqi'ə olub dəsə gelin sizin bilmədiğiz özüñə ilâhlara mütâba'at éyləyiñ 3*sən o pəygəmbərin və yâ rö'yâ görənin sözlərinə ita'et éyləməyəsin çünki Allahıñ-RƏBB sizi imtihân éylər ki bilsin âyâ siz Allahıñ-RƏBBi tamâm qalbiz və tamâm câñız-inən səvərsiz 4*Allahıñ-RƏBBə mutâba'at éyləyib Ondan qorxun və Onun əmrlərini muhâfazat éyləyib Onun kələmîna ita'et və Ona 'ibâdət éyləyiñ və Ona mülhaq olun 5*amâ o pəygəmbər və o rö'yâ görən öldürülsün çünki sizi Misir diyârından çıxardan və bəndəlik evindən səni halâs éyləyen Allahıñ-RƏBBdən irtidâd danışıbdır ki səni o yoldan azdırsın ki Allahıñ-RƏBB sənin Onda sülük éyləməğini əmr éyləyibdir və bu tür-inən şərâreti aranđdan dəf' éyləyəsin 6*Əğər anaçın oğlu olan qardaşın yâ oğluñ yâ qızıñ və yâ qucağıñin 'avrəti və yâ öz câñız-kimi olan dostuñ gizlince səni iğvâ éyləyib dəsə gədin özünə ilâhlara 'ibâdət éyləyin ki oları nə sən və nə əcdâdını bilir-idiz 7*ya'nî o qavmların ilâhalarından ki sənin ətrâfiñda olub sənə yaxın və yâ yerin bir ucundan tâ yerin o-biri ucuna-kimin səndən uzaq olsun 8*sən onu qabul éyləməyəsin və ona qulaq vərməyəsin və gözlerinjin heyfi ona gəlməsin və ona da rəhm éyləməyəsin və onu gizlətməyəsin 9*amâ onu əlbət öldürəsin onu öldürməğə əvvəl sənin əliñ və səndən sora tamâm qavmin əli ona zad olsun 10*və sən onu sənkzâr éylə tâ ölsün çünki istədi səni Allahıñ-RƏBBdən azdırsın ki səni Misir diyârından və bəndəlik evindən çıxardıbdır 11*və tamâm İsrâ'el əşidib qorxsunlar və bir daha ∞

بیله بر شر بر عمله سنن آراکن مرتكب اولمازلر ۱۳ اکرسن او شهرلرگدن برسند که اللهک رب او ند ساکن او بلغه سنه و بر اشیده سن که دبرلر که ۱۳ بی وجه آدمه سنن آراکن ظهور ايليويدرلر که او ز شهرلرین آدمه سن آز دروب دبرلر کدک يلدبکار او زکه اللهه عبادت ايلیک ۱۴ او ند نتبش و تخص ايليووب بخشي سؤال ايلیه سن و آله که کوردون که او سوز درست در يعني بومکروه شئ سن آراکن واقع اولويدر ۱۵ او ند او شهرن ساکنلرین قلح آغزی اينن البه قبره سن او ند اونی واون ايجنه او لان هامیسی واون حیوانلرین قلح آغزی اينن ناف ايلیه سن ۱۶ واون غارتمن هامیسی او نن میدان او رن انسه بغوب او شهری واون غارتمن هامیسی ناما اللهک ره او د اينن باشد رسن که ابدی و برانه تپه سی فالوب بر دها بنا اولهاسون ۱۷ والکه او حرامدن بر زاد ياشهاسون تاکه رب او ز قهرین شدتندن دونوب سنه مرحمت و شفقت کوسترسون و سی چوغالتسون نیجه که اجدادکه آند اینن وعد ايليويدر ۱۸ بشرطکه اللهک رین سوزینه اطاعت ايليووب او نن امرلرین هامیسی که من سنه بوكون امر ايلرم محافظت ايلیه سن که اللهک رین نظرنند درست اولانی اجر ايلیه سن

اون دردنجی باب

ا سرالمزرين او غلاري سزاولی بانتندن او زری ياره مليون کوزلرزن اورنا برند توکری بولیون ۲ چونکه سن اللهک ره مقدس فوم سن و رب سنه انتخاب ايليويدر که بر بوزنده اولان نام قوملردن او نه مخصوص قوم اولان ۳ هیچ بر مکروه زادی پیه سن ۴ او حیوانلریکه په بیلورسز بولر در يعني فرمال و قوبون و کجی ۵ مارال و جیران و بحور و داغ کجی سی و آهو و غزال و زمر ۶ و هر حیوانی که حاجه درنافلی و درناغی يارق ایکی درنافلی اولوب حیوانلر ايجنه کوشین او لسون او نی په بیلورسز ۷ اما کوشین لردن حاجه درنافلی لردن بولری پیه سز يعني دوهی و دوشانی و آده دوشانی که هرجندیکه کوشین درلر اما حاجه درنافلی دکل لر اولر سره کرک حرام او لسون ۸ و هد دو نفری که آکرچه حاجه درنافلی در اما کوشمز او سره کرک حرام او لسون اولرن اندن

bələ bir şərîr ‘amələsinin arannda mürtəkib olmazlar 12*əğər sənin o şəhərlərinindən birisində ki Allahıñ-RƏBB onda sâkin olmağa sənə vérir əşidəsin ki dêrlər ki 13*bî-vəcih âdamlar sənin arannda zuhûr éyləyibdirlər ki öz şəhərlərinin âdamlarını azdırıb dêrlər gədiñ bilmədiñiz özjə ilâhlara ‘ibâdət éyləyin 14*onda təftiş və təfəhhüs éyləyib yaxşı su’al éyləyəsin və élə ki gördün ki o sözdürüstür ya ‘nî bu məkrûh şəy’i sənin arannda vâqi‘ olubdir 15*onda o şəhrin sâkinlərini qılıç ağızı-inən əlbət qırasın onda onu və onun içində olanın hamısını və onun heyvânlarını qılıç ağızı-inən tələf éyləyəsin 16*və onun qârətinin hamısını onun məydânnın ortasına yığışb o şəhri və onun qârətinin hamısını tamâmən Allahıñ-RƏBBə od-inən yandırasın ki əbədî virânə təpəsi qalıb bir daha binâ olunmasın 17*və əlijə o harâmdan bir zâd yapışmasın tâ ki RƏBB öz qahrının şiddətindən dönüb sənə mərhamət və şəfkət göstərsin və səni çoğaltsın nəcə ki əcdâdiña and-inən va ‘də éyləyibdir 18*bəşarətiñə Allahıñ-RƏBBin sözünə itâ‘at éyləyib Onun əmrlərinin hamısını ki mən sənə bu gün əmr éylərəm muhâfazat éyləyəsin ki Allahıñ-RƏBBin nəzərində dürüst olanı icrâ éyləyəsin

On dördüncü bâb

1*siz Allahız-RƏBBin oğullarısız ölü batından özüzü yârələməyin gözlərizin orta yərində tükəzi yolmayın 2*çünki sən Allahıñ-RƏBBə mügəddəs qavmsın və RƏBB səni intihâb éyləyibdir ki yer yüzündə olan tamâm qavmlardan Ona maxsûs qavm olasın 3*həç bir məkruh zâdî yéməyəsin 4*o heyvânları ki yeyəbilirsiz bulardır ya ‘nî qara mäl və qoyun və keçi 5*mârâl və ceyrân və yaxmûr və dağ keçisi və âhû və qazəl və zumar 6*və hər heyvânı ki hâçə dırnaqlı yarıq iki dırnaqlı olub heyvânlar içində gövşayən olsun onu yeyəbilirsiz 7*amâ gövşəyənlərdən və hâçə dırnaqlılardan buları yeyəsiz ya ‘nî dəvayı və dovşânı və âda dovşânını ki hər çəndiki gövşəyəndlərlər amâ hâçə dırnaqlı dəğillər olar sizə gərək harâm olsun 8*və həm də donqızı ki əğərçə hâçə dırnaqlıdır amâ gövşəməz o sizə gərək harâm olsın ətindən ∞

پیه‌سز و اولرن لاثملرینه دکمیه‌سز ۹ صولده اولانلن هامیستدن بولری پیه‌سز هر
هانسی نن که پری و فلی وار در اونی پیه‌سز ۱۰ اما هر هانسی نن که پری و فلی اویمه‌سه
اونی پیه‌سز او سزه حرام در ۱۱ هر حلال قوشی پیه‌سز ۱۲ اما اویلدن بولری کرک
پیه‌سز عقاب و سموک قیران و قره‌قوش ۱۳ و دریا قرقوشی و آق‌بایا و کرکس اوز جنسی
این ۱۴ هر قارغه اوز جنسی این ۱۵ او دوه قوشی و صاری کوز و ترلان و شاهین اوز
جنسی این ۱۶ او بایقوش و قره‌لکلک و بیوه ۱۷ او سفا قوشی و رخم و بالق قوشی ۱۸ ولکلک
و دورنا اوز جنسی این و هدده و شب پره ۱۹ و فنادلی حشراتن هامیسی سزه حرام در
اویل کرک پیله‌سون ۲۰ هر حلال قوشی پیه‌سز ۲۱ هیچ بر لاشه پیه‌سز اونی دروازه‌لرگن
اولان غریبه و پر که بیرون و یا که یاده صات چونکه سن الله‌ث رب مقدس قوم سن
کجی بالاسنی آناسن سودی این بشرمیه‌سن ۲۲ زراعتکن مخصوص‌لشن عشربنی که ایل به
ایل مزرعه‌کنه بتر کرک و بیرسن ۲۳ و بعد آکن و شیره‌کن وزیست با غنک عشربنی
و قره‌مال این قوبونکن اویلکی دوغ‌لشلرینی الله‌ث ربین حضورنک او بردہ که اوز آدینی
اوراده ساکن اویاغه انتخاب ایلر پیه‌سن تاکه نام ایامد الله‌ث ربین قورخمنی اوکرنه‌سن
۲۴ اما اکر بول سن ایچون چوخ اوزاق اولدی که سن اونی آپاره بیلمدون چونکه
او پر که الله‌ث رب اوز آدینی اوراده ساکن اویله انتخاب ایلی‌بدر اوزاق در ازیسکه
الله‌ث رب سنی برکتیه‌جکدر ۲۵ اوینه اونی بول ایلی‌بوب و بیولی ده الکه‌آوب او بره
کیدسن که الله‌ث رب اونی انتخاب ایلر ۲۶ و هرنه که جانک استه‌سه خواه قره‌مال
خواه قوبون و خواه شراب این مسکرات اویلسون و هرنه که جانک خواهش ایلسه
بولکی اونه و بروب پیه‌سن واوزک این ایوک اوراده الله‌ث رب حضورنک مسرور
اویاسن ۲۷ و دروازه‌لرگن اولان لاویلی ده فراموش ایلمیه‌سن چونکه اوین سن
این قسمی و میراثی بود خدر ۲۸ هراوچ ایان آخرنک او ایان مخصوص‌لشن عشربنی ناماً
چیخاردوب اوز دروازه‌لرگن ایبار ایلمیه‌سن ۲۹ ولاویلی ده که اوین سن این قسمی
و میراثی بود خدر و هن غریب و بیتم و دول عورت که سن دروازه‌لرگن درلر کلوب
بسونلر و دوسونلر ناکه الله‌ث رب الکن ابلدیکی هامی ایشیدن سنه برکت و برسون

yéməyəsiz və oların lâşələrinə dəğməyəsiz 9*sularda olanların hamısından buları yéyəsiz hər hansının ki pursu fülsu vardır onu yéyəsiz 10*amâ hər hansının ki pursu fülsu olmasa onu yéməyəsiz o sizə harâmdir 11*hər həlâl quşu yéyəsiz 12*amâ olardan buları gərk yéməyəsiz ‘akâb və səmük-qayran və qaraquş 13*və dəryâ qaraquş və aq-baba və kərkəs öz cinsi-inən 14*hər qarqa öz cinsi-inən 15*və dəvəquşu və sarı göz və tərlân və şahin öz cinsi-inən 16*və bayquş və qara leylik və büvə 17*və saqa quşu və rəhəm və balıq quşu 18*və leylik və durna öz cinsi-inən və hüd Hüd şəbpərə 19*və qanadlı haşərâtının hamısı sizə harâmdir olar gərk yēlməsin 20*hər həlâl quşu yéyəsiz 21*həc bir lâşə yéməyəsiz onu dərvâzələriñdə olan qaribə vər ki yésin və yâ ki yâda sat çünki sən Allahıñ-RƏBBə mügəddəs qavmsın keçi balasını anasının südü-inən bişirməyəsİN 22*zirâ‘etin mahsûlâtının ‘aşrını ki il bə il məzr‘aında bitir vərəsin 23*və buğdanın və şirəjin və zəyt yağıñın ‘aşrını və qara mâl-inən qoyunuñun əvvəlki doğulmuşlarını Allahıñ-RƏBBin huzûrunda o yerdəki öz adını orada sâkin olmağa intihâb éylər yéyəsin tâ ki tamâm əyyâmda Allahıñ-RƏBBdən qorxmağı öğrənəsin 24*amâ əğər yol sənin içiñ çox uzaq oldu ki sən onu aparabilmədin çünki o yer ki Allahıñ-RƏBB səni bərəkətləyəcəkdir 25*onda onu pul éyləyib və pulu da əliñə alıb o yerə gedəsin ki Allahıñ-RƏBB onu intihâb éylər 26*və hər nə ki cāniñ istəsə h̄âh qaramâl h̄âh qoyun və h̄âh şarâb-inən məskərât olsun və hər nə ki cāniñ həvâhûş éyləsə yoluñu ona vərib yéyəsin və özüñ-inən eviñ orada ki Allahıñ-RƏBBin huzûrunda məsrûr olasın 27*və dərvâzələriñdə olan Levilini də fərâmuş éyləməyəsin çünki onun sənin-inən qisməti və mîrâsi yoxdur 28*hər üç ilin âhirində o ilin mahsûlünün ‘aşrını tamâmən çıxardıb öz dərvâzələriñdə anbâr éyləyəsin 29*və Levili də ki onun sənin-inən qisməti və mîrâsi yoxdur və həm də qarib və yətîm və dul ‘övrət ki sənin dərvâzələriñdədirler gəlib yésinlər və doysunlar tâ ki Allahıñ-RƏBB əliñin éylədiğî hamı işində sənə bərəkət vərsin ∞

اون بشنجي باب

اهر يدى ايلن آخرند ابرا ابلهسن ۲ وابرانن كېنىتى بو در بعنى هر كىمن كە ال
 بورجى واردر كە اوز قۇنشۇسنه بورج وېرويدىر او كىرك اوز قۇنشۇستىن وەرداشتن
 مطالبه ابلەمسون چونكە رب اېچۈن ابرا اعلام اولويدىر ۳ ياددىن مطالبه ابلە بىلورس
 اما سىنلىكى اولانى قەداشىكەن مطالبه ابلەبوب اللەڭ اونى ابرا ابلەسون ۴ تاكە آراڭ كە فېرى
 اولاسون چونكە رب سى او دىباردە برکتلىمەجىكىر كە اللەڭ رب اونى نصرەت ابلەك
 ميراث كىمى سە وېرەجىدر ۵ ئەنچىق كە اللەڭ رىن كلامە دفت اين قۇلۇقى وېرۇپ
 بو ھامى اوامرى كە من بوكۇن سە امر ايلەم اجرا ابلەكە حىظ ابلەسون ۶ چونكە
 اللەڭ رب شىجە كە سە دېبوب درسە بىرگەت وېرەجىكەر وەن جوخ طابىھلەر بورج
 وېرەجىكسن واوزلۇ بورج آلبەجىق سە وەن جوخ طابىھلەر اوستە تسلط ابلەجىكەن
 اما سەن تسلط ابلەجىكەرلەر ۷ آكىرسن آراڭ كە سن شەھىلر كەن بىرىسىن قەداشلىرىكەن
 بىرىسى اللەڭ رىن سەن وېرىدىكى دىياردە فېرى اوئىھە اوندە قىلىكى بىرگەمىس والكى فېرى
 قەداشىكەن بومىمىسەن ۸ اما الڭى كىرك البە اوئە آجاشىن واوەنە اوئىھەجە كورە
 شىجە كە مەحتاج در البە بورج وېرمىس ۹ ھېشىار اول كە مادا بوركەن بىر شىبر فەڭر
 اوئىب دېمىسەن كە يەنخىي اىل او ابرا الىي باخىن در و فېرى قەداشىكە بىان كۆز اين
 باخوب اوئە وېرمىمىس اوندە او سن خصوصىكە رە فەباد ابلەسون وبوسە كە
 اولسون ۱۰ اوئە البە وېرمىس واوەنە وېرىدىكەن بوركە مەغۇش اولاسون چونكە
 هان بوندىن اوئىلەڭ رب سنن هەياشكەن وەرنە يە كە ال قۇمىس سە بىرگەت وېر
 ۱۱ چونكە دىبارن اېچىنە فېرى اكسيك اوبلەجىق در و بوجەندىن من امر ابلەبوب دېرمەك
 دىباركە اولان فېرى و مىسکىن قەداشىكە الڭى البە آجلەن ۱۲ آكىر قەداشلىرىكەن بىر عېرىنى
 ويا عېرىنىي او زىنى سە صانسە اوندە او الڭى اىل سە خەدمەت ابلەبوب اوئى يەنخىي اىلە
 اوز يائىكەن آزاد بىراخاسن ۱۳ واوەنە يائىكەن آزاد بىراخانە اوئى الى بوش بولە
 صالىمەس ۱۴ اما قوبونكەن و خەرمەنگەن و شىۋە حوضىكەن كە اللەڭ رب سە احسان

On bəşinci bâb

1*hər yəddi ilin âhirində ibrâ èyləyəsin 2*və ibrânın kəyfiyəti budur ya ‘nî hər kimin ki əl borcu vardır ki öz konşusuna borc vəribdir o gərək öz konşusundan və qardaşından mutualəbə èyləməsin çünki RƏBB üçin ibrâ’ i'lâm olubdur 3*yəddan mutualəbə èyləyəbilirsin ama səninki olanı qardaşından mutualəbə èyləyib əliŋ onu ibrâ’ èyləyəsin 4*tâ ki aranında fakîr olmasın çünki RƏBB səni o diyârda bərəkətləyəcəkdir ki Allahıñ-RƏBB onu tasarruf èyləməğə mîrâs-kimi sənə vərəcəkdir 5*ancaq ki Allahıñ-RƏBBin kəlâmina dikkat-inən qulaq vərib bu hamı əvâmiri ki mən bu gün sənə əmr èylərəm icrâ èyləməğə hıfz èyləyəsin 6*çünki Allahıñ-RƏBB nəcə ki sənə dəyiñdir sənə bərəkət vərəcəkdir və sən çox tâ’ifələrə borc vərəcəksin və uzuñ borc almayacaqsın və sən çox tâ’ifələr üstünə tasallut èyləyəcəksin amâ sənə tasallut èyləməyəcəkdirler 7*əğər sənin aranında sənin şəhərlərinjdən birisində qardaşlarından birisi Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği diyârda fakîr olsa onda qalbiñi bərəkətləməyəsin və əlini fakîr qardaşlarından yuvmayasın 8*amâ əlini gərək əlbət ona açasın və ona onun əhtiyâcına görə nəcə ki muhtâcdır əlbət borc vərəsin 9*huşyâr ol ki ma-bâ-dâ yürəgiñdə bir şərîr fakir olub dəyəsin ki yəddinci il o ibrâ’ ili yaxındır və fakîr qardaşına yamân göz-inən baxıb ona vərməyəsin onda o sənin hususunda RƏBBə fəryâd èyləsin və bu sənə günâh olsun 10*ona əlbət vərəsin və ona vərdiğiñdə yürəgiñ məğşuş olmasın çünki həmən bundan ötürü Allahıñ-RƏBB sənin hər işinjdə və hər nəyə ki əl qoysun sənə bərəkət verir 11*çünki diyârin içində fakîr eksik olmayacaqdır və bu cihətdən mən əmr èyləyib dərim ki diyârında olan fakîr və miskîn qardaşına əlini əlbət açasın 12*əğər qardaşlarından bir ‘ibrâni və yâ ‘ibrâniyyə özünü sənə satsa onda oaltı il sənə hidmət èyləyib onu yəddinci ildə öz yanından âzâd bıraxasıñ 13*və onu yanından âzâd bıraxanda onu əli boş yola salmayasın 14*amâ qoynuñdan və hirmanıñdan və şira havzıñdan ki Allahıñ-RƏBB sənə ihsân ∞

الیوب در اوته بولق این ویرسن ۱۵ او بادگه کنور که مصر دیارند بند ایدون
والله رب سی خلاص ایلدی او سبیدن من بوکون بوایشی سنه امرایلم ۱۶ اما
اکر واقع اولدیکه دیدی من سن بانگدن چیخانم چونکه او سنی وابوگی سوویدر
ازسکه سن یاگدک اونین ایجون خوشدر ۱۷ اوونک بر بیز الوب اوی قولا غندن قایبویه
کپرت وا او ایدا سن بندک اولار و هد او ز کیز ککه پیله ایلیهسن ۱۸ اوی بانگدن
ازاد برا خمغی کوزکه چین کور شهسون چونکه اونن سنه آتی ابل خدمت ایلدیکی بر
اجرنی فعله ن ایکی قات اجرق در والله رب سی هر ایشکن برکنلر ۱۹ هر بر او تکی
دو غلان که سن مالکک و قوبونکه ارک دوغلار اوی کرک الله رب نقدس ایلیهسن
مالکک اول دوغانی ایشنلیهسن و قوبونلر کنکن او تکی دوغانی قرخیهسن ۲۰ اوی
کرک الله رب رین حضور نه او برده که رب اوی انتخاب ایلر ایل به ابل او زک و ایوک
پیهسز ۲۱ و اکر اوونک بر عیب اولسه یعنی آقساق یا کور و با بر کوه پیس عیسی او سه
اوی کرک الله رب ذبح ایلیهسن ۲۲ اوی او ز دروازه لر که پیهس نایاک و پایاک اولان
برابر جیران و ملارال کیمی یسونلر ۲۳ اما اوی قاتنی پیهس اوی صوکیمی بره
توکمن

اون آنچی باب

۱ آییب آینن محافظت الیوب الله رب ایجون فصح ایلیهسن چونکه الله رب سی
آییب آینن کیجدهه مصدردن چیخارندی ۲ والله رب فصح ایجون قوبون و مال ذبح
ایلیهسن او برده که رب او ز آدینی اوراده ساکن اولنی ایجون اوی انتخاب ایلر ۲۴ اوونک
خیبر ما به لی بر زاد پیهس بندی کون اوونک کرک محنت چورکی اولان فطیر پیهس
چونکه تعییل این مصر دیارندن چیخدون تا که عمر کن هامی کونلر نه مصدر دیارندن
چیخان کونکی بادگه کنور من ۴ و بدی کون هامی سرحدلر که ما به کور غسون واو
اندن که او تکی کون اخلاق من ذبح ایلر سن سحره قمله سون ۵ سن قدر نک بود خدر که
الله رب سنه ویردیکی شهر لر کن بن بر پسته فصح ذبح ایلیهسن ۶ آنچی او برده که الله رب

éyləyibdir ona bolluq-inən vərəsin 15*və yâdında gətir ki Misir diyârında bəndə idin və Allahıñ-RƏBB səni halâs éylədi o səbəbdən Mən bu gün nu işi sənə əmr éylərim 16*amâ əğər vâqi' oldu ki dədi mən sənin yanından çıxmənəm çünki o səni və éviyi səvibdir əzmiñəsinin yanında onun için xoşdur 17*onda bir biz alıb onu qulağından qapıya keçirt və o əbədə sənin bəndəy olar və həm də öz kənizəniyə bilə éyləyəsin 18*onu yanından azad buraxmaqı gözüñə çətin görünməsin çünki onun sənə altı il xidmet éylədiyi bir icrâtlı fa‘ilənin iki kat icrâtıdır və Allahıñ-RƏBB səni hər işinə bərkətlər 19*hər bir əvvəlki doğulan ki sənin maliñda qoyunuñda erkək doğular onu gərək Allahıñ-RƏBBə taqdış éyləyəsin maliñda əvvəl doğulanı əşlətməyəsin və qoyunlarıñdan əvvəlki doğulanı qırxmayasın 20*onu gərək Allahıñ-RƏBBin huzurunda o yerdə ki RƏBB onu intihâb éylər il bə il özüñ və əviy yəyəsiz 21*və əğər onda bir ‘ayb olsa ya‘ni aqsâg yâ kör və yâ bir gonə pîs ‘aybi olsa onu gərək Allahıñ-RƏBBə zac éyləməyəsin 22*onu öz dərvâzələriñdə yəyəsin nâ-pâk və pâk olan bərabər ceyrân və mârâl-kimi yəsinqələr 23*amâ onun qanını yəməyəsin onu su-kimi yera tökəsin

On altıncı bâb

1*Âbîb ayını muhâfazat éyləyib Allahıñ-RƏBBin üçün fish éyləyəsin çünki Allahıñ-RƏBB səni Âbîb ayında gəcədə Misirdən çıxartdı 2*və Allahıñ-RƏBBə fisih üçün qoyun və mâl zac éyləyəsin o yerdə ki RƏBB öz adını orada sâkin olmaq üçün onu intihâb éylər 3*onda hamî mayalı bir zâd yəməyəsin yəddi gün onda gərək məhəmmət çörəgi olan fitir yəyəsin çünki ta‘cîl-inən Misir diyârından çıxdın tâ ki ‘ömrünüñ hamı günlərinde Misir diyârından çıxan günüñü yâdına gətirəsin 4*və yəddi gün hamı sərhədləriñdə mâyə görünməsin və o ətdən ki əvvəlki günün axşâmında zac éylərsin səhərə qalmasın 5*sənin qudrətiñ yoxdur ki Allahıñ-RƏBB sənə vərdiñi şəhərləriñdən birisində fishi zac éyləyəsin 6*ancaq o yerdə ki Allahıñ∞

رب اوز آدینی اوراده ساکن اوبلغه اوئى انتخاب ايلر كرك اخشم وتنى بعنى كون بانانە مصدرن چىجىدىيڭ وقۇنە فصىعى ذىجى ايلېسەن ۷ وىشروب او بىرده كەللەڭ رب اوى انتخاب ايلر يېسەن واونى سەرى دونوب اوز چادركە كەت ۸ آلىنى كون كرك فطىر يېسەن اما يدىنجى كوندەللەڭ رە بىوك بىرام در اوئى ئىش ئىشلەيمەس ۹ ناخلى بىھىنەندىن باشلىبوب يدى هەنەھە صايە صايە يدى هەنەھە حساب ايلەك باشە ۱۰ اوللەڭ رە ارادىنڭ اينىڭىن كىلدىكى قدر وىبروب اللەڭ رب سە برىكت وىبرىدىكى كېسى هەنەلەر يېرامى ايلېسەن ۱۱ وىللەڭ رىن حضورنىڭ اوزكە و اوغلەك و فزكە و بىنڭەك و كېزكەك و دروازەلر كە اولان لاوپى و غېرېپ و بېتىم و دۇل عورت كە آراڭىن دىرلى او بىرده كە اللەڭ رب اوز آدینى اورادە ساکن اوبلغە انتخاب ايلر سوبەسز ۱۲ و بادىكە كەنور كە مصدرە بىنڭ ايدۇن و بىوقانۇنلىرى مخاھىفەتلىك ايلبوب اجرى ايلېسەن ۱۳ نى يدى كون خېمىء بىرامى ايلېسەن و قېيىكە خەمنىكى و شەرابكى يغىشىرىدىن ۱۴ او او بىرامكە اوزكە و اوغلەك و فزكە و بىنڭەك و كېزكەك لاوپى و غېرېپ و بېتىم و دۇل عورت شە دروازەلر كە دىرلى سوبەسز ۱۵ يدى كون اللەڭ رە يېرام ايلېسەن او بىرده كە رب اوى انتخاب ايلر زىرا اللەڭ رب ھەر مەھىۋانلىڭ اينى و للەر كەن ھەر ايشى اينى سە برىكت وىبروب سە دە آتىق سوبەجىڭىن ۱۶ ايلەن اوج دفعە سەن ھائى ذكوركەللەڭ رىن حضورنىڭ او بىرده كە انتخاب ايلر كرك كورسون بعنى فطىر بىرامىنە و هەنەلەر بىرامىنە و خېمىء بىرامىنە و رىن حضورىيە إلى بوش چىخساشون ۱۷ ھەركىس الدن كىلدىكى قدر كەنورسون اللەڭ رىن سە وىبرىدىكى برىكە كۈرە ۱۸ او ھائى شەھىلر كە كەللەڭ رب سېپتەلر كە موافق سە وىبرىكە اوزكە حاكمار و ناظىرلەر نىصب ايلېسەن و اولىر عدل اينى قومە قتوى و بىرسولىر ۱۹ احلى ئاكىيەسەن و بوز كورمەسەن وەمە رىشوت آلىيەسەن چونكە رىشوت ئالىلەرن كۆزىن كور و ئادىللىرن سوزلىرىنى اكىرى ايلر ۲۰ مەمضى عدالە نابع اول تاڭە حيانىن قاللوب او دىبارى كەللەڭ رب اوى سە وىبرى تصرف ايلېسەن ۲۱ اللەڭ رىن مەذجىن يانىن كە سە قابىرە جىق سە هېيچ بىر آغا جىدن اشىرا بىنى ئىكەيەسەن ۲۲ و اوزكە صورنى داش ئىكەيەسەن كەللەڭ رب اوئىنەن اكراھ ايلر

RƏBB öz adını orada sâkin olmağa onu intihâb éylər gərək axşam vaqtı ya'ñi gün batanda Misirdən çıxdığıñ vakıddə fishı zac éyləyəsin 7*və bişirib o yerdəki Allahıñ-RƏBB onu intihâb éylər yéyəsin və onun səhəri dönüb öz çadırına get 8*altı gün gərək fitir yéyəsin amâ yəddinci gündə Allahıñ-RƏBBə böyük bayrāmdir onda iş işləməyəsin 9*tâhil biçinindən başlayıb yəddi hafta saya saya yəddi hafta hesâb éyləməğə başla 10*və Allahıñ-RƏBBə irâdətiñ-inən əliyndən gəldiği kadar vərib Allahıñ-RƏBB sənə bərəkət verdiği-kimi haftalar bayrāmı éyləyəsin 11*və Allahıñ-RƏBBin huzurunda özüñ və oğluñ və qızıñ və bəndəñ və kənizəñiñ və dərvâzələrinde olan Levili və qarîb və yətîm və dul 'övrət ki aranadadırlar o yerdə ki Allahıñ-RƏBB öz adını orada sâkin olmağa intihâb éylər səvinəsiz 12*və yâdına gətir ki Misirdə bəndə idin və bu qânûnları muhâfazat éyləyib icrâ éyləyəsin 13*sən yəddi gün haymə bayrāmı éyləyəsin vaqtîñə xırmanıñi və şərâbıñi yiğışdırısañ 14*və o bayrāmında özün oğluñ və qızıñ və bəndəñ və kənizəñiñ və Levili və qarîb və yətîm və dul 'övrət ki dərvâzələrinde dədirler səvinəsiz 15*yəddi gün Allahıñ-RƏBBə bayrām éyləyəsin o yerdə ki RƏBB onu intihâb éylər zîrâ Allahıñ-RƏBB hər mahsûlâtıñ-inən və əlleriñin hər işi-inən sənə bərəkət vərib sən dəancaq səvinəcəksin 16*ildə üç dəfə sənin hamı zükûruñ Allahıñ-RƏBBin hüzûrunda o yerdə ki intihâb éylər gərək görünsün ya'ñi fitir bayrāmında və haftalar bayrāmında və haymə bayrāmında və RƏBBin hüzûrunda əli boş çıxmazıñ 17*hər kəs əlindeñ gəldiği kadar götürsün Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği bərəkətə görə 18*o hamı şəhərlərinde ki Allahıñ-RƏBB səbtleriñə muvâfiq sənə verir gərək özüñə hâkimlər və nâzirlar nasb éyləyəsin və olar 'adl-inən qavma fətva vərsinlər 19*haqqı əğməyəsin və yüz görməyəsin və həm də rüşvət almayasın çünki rüşvət 'almaların gözünü kör və 'âdillərin sözlərini əğri éylər 20*məhz 'adâlətə tâbi' ol tâ ki hayâtda qalıb o diyârı ki Allahıñ-RƏBB onu sənə vərir tasarruf éyləyəsin 21*Allahıñ-RƏBBin məzbuhunun yanında ki sən qayıracaqsın həç bir ağacdan əşîrâ bütü tıkməyəsin 22*və özüñə surətlə daş tıkməyəsin ki Allahıñ-RƏBB ondan ikrâh éylər ∞

اون بدنجي باب

ا اللہک ره برمائی وقوبی کے عیسیٰ و هر طور بر قصوری اولسون ذیح ایلیہسن
 چونکه بواللہک ره مکروه در ۱۲ اکرسن آرآکھ او شہر لکدن بر سین که اللہک رب
 سنه و بر بر کشی و با بر عورت تایلسه که اللہک رین حضور نک شارارت ایلیوب اون
 عهندن تجاوز ایلسه ۲ و کدوب اوزکه الہره عبادت ایلیوب اولره سجن ایلسه مثلاً
 کونه و با آبه و با کوکن های لشکریه که من امرالمعتم ۴ و سنه خبر یتشسون و سن
 اشیدن اونک بخشی تفیش ایلیوب. بکور که بدرستی او سوز دوغزی در یعنی بو مکروه
 زاد اسرائیله واقع اولوبدر ۵ اونک او کشی و با او عورتی که بو یان ایشی ایلیوبدر
 خواه کشی خواه عورت اولسون دروازه لرکه چیخار دوب اولری داش این سنکسار
 ایلیہسن که اولسونلر ۶ اولومه مستحب اولان کرک ایکی شاهدن و با اوچ شاهدن کلامه
 کوره اولدرلسوں اما بر شاهدن سوزی این اولدرلسوں ۷ شاهدلرن الی هامیدن
 اول اونن ضدیه اولوب اوندن صوره نام قومن الی اونن اوسته اولسون و بو طور
 این شارتنی اوز آرآکدن دفع ایلیہسن ۸ اکر شہر لرک دعوا ایشنرن فان این قان
 و دعوا این دعوا و صدمه این صدمه آرآسته حکم ایلمک بر ایش سنه مشکل کلسه
 اونک دوروب او بره کت که اللہک رب اونی انتخاب ابلر ۹ ولاویلی کاھنلن ریانه و او
 ایامک اولان حاکم کت و سوال ابله واولر او دعوان فتواسی سنه خبر و بر رلر
 ۱۰ و همان او کلامه مطابق که رین انتخاب ایلديکی بیردن سنه خبر و بر رلر اجرا ایلیہسن
 و تاماً نیجه که سنه نعلم و بر رلر ابله ایلمک محافظت ایلیہسن ۱۱ همان او شریعته
 مطابق که سنه نعلم ابلرلر و او فتوایه کوره که سنه دیرلر ایلیہسن اولرن او سنه خبر
 و بر دیکی کلامدن صاغه و صوله دونیہسن ۱۲ او اوسکی که مغورو رانه حرکت ایلیوب
 اللہک ره خدست ایلمک ایسجون او راده دوران کاھن و با حاکم اطاعت ایلسه او
 کیمسه کرک اولسون و شارتنی کرک اسرائیلدن دفع ایلیہسن ۱۳ و نام قوم اشیدوب
 قور خرو مغورو رانه حرکت ایلمزلر ۱۴ و قیکه او دیاره کدرسن که اللہک رب سنه و بر

On yəddinci bâb

1*Allahıñ-RƏBBə bir mâlı və qoyunu ki ‘aybı və hər tür bir qusûru olsun zac éyləməyəsin çünkü bu Allahıñ-RƏBBə məkruhdır 2*əğər sənin aranıda o şəhərlərinjdən birisində ki Allahıñ-RƏBB sənə verir bir kişi və yâ bir ‘övrət tapilsa ki Allahıñ-RƏBBin huzûrunda şərârət éyləyib onun ‘ahdindən təcâvüz éyləsə 3*və gedib özüñə ilâhlara ‘ibâdət éyləyib olara səcdə éyləsə məsələ günə və yâ ayâ və yâ göğün hamı ləşkərinə ki mən emr éyləmişəm 4*və sənə habər yətişsin və sən eşidəsin onda yaxşı təftiş éyləyib gör ki bedər-rəsti o söz doğrudur ya‘nî bu məkruh zâd İsrâ’élə vâqi‘ olubdur 5*onda o kişini və yâ o ‘avrəti ki bu yamân işi éyləyyibdir h̄âh kişi h̄âh ‘övrət olsun dərvâzələriñə çıxardıb oları daş-inən səngsâr éyləyəsin ki ölsünlər 6*ölümə müstəhəq olan gərək iki şâhidin və yâ üç şâhidin kəlâmına görə öldürülsün amâ bir şâhidin sözü-inən öldürülməsin 7*şâhidlərin əli hamidan əvvəl onun zadına olub ondan sora tamâm qavmın əli onun üstünə olsun və bu tür-inən şərârəti öz aranından dəf̄ éyləyəsin

8*və əğər şəhərlərinjdə da‘vâ işlərində qan-inən qan və da‘vâ-inən da‘vâ və sadmə-inən sadmə arasında hükm éyləməgə bir iş sənə məşgül gəlsə onda durub o yərə get ki Allahıñ-RƏBB onu intihâb éylər 9*və Levili kâhinlərin yanına və o éyâmda olan hâkimə get və sü’əl éylə və olar o da‘vânın fətvâsını sənə habər vérirlər 10*və həmən o kəlâma mutâbiq ki RƏBBin intihâb éylədigi yerdən sənə xabər vérirlər icrâ éyləyəsin və tamâmən nəcə ki sənə ta‘lîm vérirlər éylə éyləməgə muhâfazat éyləyəsin 11*həmən o şəri‘atə mutâbiq ki sənə ta‘lîm éylərlər və o fətvâya görə ki sənə dərlər éyləyəsin olarin o sənə habər vərdiği kəlâmdan sağa və sola dönməyəsin 12*və o kişi ki məğrûrânə hərəkət éyləyib Allahıñ-RƏBBə xidmət éyləmək üçün orada duran kâhinə və yâ hakimə itâ‘at éyləməsə o kimsə gərək ölsün və şərârəti gərək İsrâ’eldən dəf̄ éyləyəsin 13*və tamâm qavm eşidib qorxar və mağrûrânə hərəkət éyləməzlər 14*və vaqtılıq o diyâra gedərsin ki Allahıñ-RƏBB sənə verir ∞

واونى تصرف ابیوب اوئن ساکن اولارىن و دىرسن كە اطرافىت اولان ھالى طابىھلر كېسى اوزىمە بىر پادشاه نصب ايلم ۱۵ اوئن اوزىكە اونى پادشاه نصب ابىيسن كە اللەك رب اونى انتخاب ايلر اوز قىداشلىرىنى آراسىدىن اوزىكە پادشاه نصب ابىيسن قىداشلىڭ اوليليان بىر ياد آدى اوزىكە پادشاه نصب ايلمكە قدرتن بوخدر ۱۶ آنجىن كە اوزىمە آنلىرى چوغالىمىسون واتى چوغالىقۇق ابچۇن قۇمى مىصرە دوندرىمىسون زىرا رب سزە دېبىدر كە بىر دها بى بول اين كېرو دونيەسىز ۱۷ اوزىمە چوخ عورتلىرىمىسون كە قىلى آزىسون واتىزىه چوخ كومش و فزلى يغاسون ۱۸ و وقىكە اوز بادشاھلىق نەختە اوئزار اوئن لاؤپلى كاھتلەن باشىنى كى بونوران بىنخىسى بىر كىاب يازىسون ۱۹ كە باشى فالسون واتىزى دە عمرىيەن ئام ابامىت اونى اوخوسون تاكە اوز اللهى رىدىن قورخىغى اوتكەنوب بونوران ھالى كلاملىرىنى و بوقاپلىرى اجرا ايلكە مەحافظت اىلسون ۲۰ و قىلى اوز قىداشلىرىنى اوستە تكىر ابىوب بومىلىدىن صاغە و صولە آزماسون تاكە اسرائىل آراسىت اوز پادشاھلىقنى اوزىسەن واوغلىرىنى كۈلىرەب اوزون اولسون

اون سىكىنجى باب

الاوبى كاھتلەر و ئامىر لاؤى سېطە اسرائىل اين قىمت و ميراث اويمىخى در اولىر كىرك رىن اودىلى قربانلىرىنى و اونىن ميراثى بىسوللار ۲۱س اولىر اوز قىداشلىرىنى آراسىت ميراث اويمىھىقدەر اولىرن ميراثى رب اوزى درىنجە كە اولىر دېبىدر ۲۲ و قۇمن طرفىدىن يەعن با مال با قويۇن ذېيھىسى ذىج اىلىپن لار طرفىدىن كاھتلەن حق بودر كاھن قۇلى و چانەلرى و قالىنى و بىرسوللار ۲۳ بىدأكىن و شېرىكەن وزىت ياغىن نۇرىنى و قويۇنگەن اوڭى قىخلان بوتى اوئه و بىرسەن ۲۴ جونكە اللەك رب سنن ھالى سېطلىرىكەن اونى انتخاب ابىوبىدر كە اون اوزى واوغلىرى دايىم الاوقات رىن آدبه خەدمىت ايلمكە دورسونلار ۲۵ و اكىر بىر لاؤپلى شهرلىرىكەن بىرسىدىن ئام اسرائىل ابىجىدىن كە اورادە اقامىت ايلر ايدى اوز جانىن ئام آرزوسى اين او بىر كىسە كە رب اونى انتخاب ابىوبىدر

və onu tasarruf éyləyib onda sâkin olarsın və dərsin ki əträfimda olan hamı tâ'ifələr-kimi özümə bir pâdşâh nasb éyləyəm 15*onda özüñə onu pâdşâh nasb éyləyəsin ki Allahıñ-RƏBB onu intihâb éylər öz qardaşlarınız arasında özüñə onu pâdşâh nasb éyləyəsin qardaşlıq olmayan bir yâd âdamı özüñə pâdşâh nasb éyləməyə qudrətin yoxdur 16*ancaq ki özüñə atlar çoxaltmasın və atı çoxaltmak için qavmı Misirə döndürməsin zîrâ RƏBB sizə dəyiñdir ki bir daha bu yol-inən gəri dönməyəsiz 17*və özünə çox ‘avrətlər almasın ki qalbi azsın və özünə çox gümüş və qızıl yiğmasın 18*və vaqtıñə öz pâdşâhlıq tahtına oturar onda Levili kâhinlərin yanındaki bu Tövrâtın bir nüshasını bir kitâb yaysın 19*ki yanında qalsın və özü də ‘ömrünün tamâm əyyâmında onu oxusun tâ ki öz Allahı-RƏBBdən qorxmağı öğrəniñ bu Tövrâtın hamı kəlâmlarını və bu qânûnları icrâ éyləməgə muhâfazat éyləsin 20*və qalbi öz qardaşlarının üstündə təkəbbür éyləyib bu əmrlərdən sağa və sola azmasın tâ ki İsrâ’él arasında öz pâdşâhlığında özünün və oğullarının günləri uzun olsun

On səkkizinci bâb

1*Levili kâhinlərə və tamâm sıbtına İsrâ’él-inən qismət və mîrâs olmayacaqdır ol gərək RƏBBin odlu qurbânlarını və Onun mîrâsını yəsinlər 2*pəs olara öz qardaşlarının arasında mîrâs olmayacaqdır olarin mîrâsı RƏBB özüdür nécə ki olara dəyiñdir 3*və qavmin tərəfindən ya ‘nî yâ mâl yâ qoyun zəbîhası zac éyləyenlər tərəfindən kâhinlərin haqqı budur kâhinə qolu və çâneləri və qarnı vərsinlər 4*və buğdañın və şirəjin və zəyt yağıñın nübarını və qoyunuñun əvvəlki qırxılan yününü Ona vərəsin 5*çünki Allahıñ-RƏBB sənin hamı sıbtlarıñdan onu intihâb éyləyibdir ki onun özü və oğulları dâim ilâ-vaqât RƏBBin adına hidmət éyləməgə dursunlar 6*və əğər bir Levili şəhərləriñdən birisindən tamâm İsrâ’él içindən ki orada ikâmət éylər idi öz cânının tamâm arzusu-inən o yərə gəlsə ki RƏBB onu intihâb éyləyibdir

∞

۷ اوته او زین او های لا ولی فرداشلری کمی که اوراده رین حضورتنه دوررلراوز
 الله رین آدیمه خدمت ایلسون ۸ قستلری برابر کرک بسونلر او ندن سوای که
 اجدادندن قالانی صانقدن حاصل اولار ۹ و قنیکه او دیاره کیدرسن که اللهک رب
 سه ویر او طایفه لرن مکروهانلری کمی ایله که او کرخیه سن ۱۰ آرایزده او غلی با فربی
 او ددن پخدرن با ساحر با مخم با فاله باخان وبا افسونکر ۱۱ وجادوکر وبا جندار
 وبا رمال وبا اولی لره سوال ایلين او لاسون ۱۲ چونکه بولری ایلينرن هامیسی رین
 یانه مکروه درل و هان بو مکروهاندن او تری اللهک رب اولی سن قباعکدن اخراج
 ابلر ۱۳ سن کرک اللهک رین حضورتنه کامل اولاسن ۱۴ چونکه بو طایفلر که سن
 اولرن برلرینی تصرف ایلسن مخمان و ساحران قولاق ویر ایدیلر اما سن اللهک رب
 سه یله اذن ویر می بدر ۱۵ اللهک رب سن ایجون آرآکدن سن قرداشلر کدن من
 کمی بر پیغیر مبعوث ایله جکدر او نه قولاق وبرون ۱۶ نیجه که جماعت کوئن
 عزیزه اللهک ریدن استغاثه ایلوب دیدون که اللهک رین سستی بر دها ایشتمم وبو
 بیوک او دی تکار کورم مبادا که اولم ۱۷ ورب منه دیدیکه دانشدیفلری بخشی در
 ۱۸ من اولره او ز قرداشلرین آراسدن سن کمی بر پیغیر مبعوث ایله حکم و سوزلری
 او ن آغزیه قوبه جغم و او ده اولره دیه جکدر هر نه که من او نه امر ابلرم ۱۹ وواقع
 او لاجن در که هر کم که من او سوزلرمه قولاق ویر مس که او من آدم این داشه جق
 در من او ندن تقیش ایله حکم ۲۰ اما او پیغیر یکه جسارت ایلوب من آدم این سوز
 دانش که من او نه دانشمده امر ایلمشم وبا او ز که الہار آدی این دانش او پیغیر کرک
 اولسون ۲۱ واکر بور گکه دیمسن که بز نیجه یالک او کلامی که او نی رب دانشی بدر
 ۲۲ او که او پیغیر رین آدی این دانش و او کلام واقع اولماز و کلزا و هان کلام در
 که او نی رب دانشی بدر او پیغیر او نی غرور این دانشو بدر او ندن قورخیه سن

اون دقوزنجی باب

اوقنیکه اللهک رب او طایفلری که اولرن برلرینی اللهک رب سه ویر قطع ابلر

7*onda özünün o jamı Levili qardaşları-kimi ki orada RƏBBin huzûrunda dururlar öz Allahı-RƏBBin adına xidmət èyləsin 8*qısmətləri bərabər gərək yəsİNlər ondan süvây ki əcdâdından qalanı satmaqdan hâsil olar 9*vaqtıñə o diyâra gidərsin ki Allahıñ-RƏBB sənə vərir o tâ'ifələrin məkrühâtları-kimi èyləməğə öğrənməyəsin 10*araízdə oğlunu yâ qızını oddan gəçirdən yâ sâhir yâ münəccim yâ fâla baxan və yâ əvsungər 11*və cadugər və yâ cinndâr və yâ ru'mâl və yâ ölülərə su'al èyləyen olmasın 12*çünki buları èyləyənlərin hamısı RƏBBin yanında məkruhdurlar və həmən bu məkruhâtdan ötürü Allahıñ-RƏBB oları sənin qabağından ihrâc èylər 13*sən gərək Allahıñ-RƏBBin huzûrunda kâmil olasın 14*çünki bu tâ'ifələr ki sən oların yərlərini tasarruf èylərsin münəccimlərə və sâhirlərə qulaq vərir idilər amâ sənin Allahıñ-RƏBB sənə bələ izin vərməyibdir 15*Allahıñ-RƏBB sənin içiñ aranıdan sənin qardaşlarıñdan mənim-kimi bir pəyğəmbər məb'us èyləyəcəkdir ona qulaq vərin 16*nécə ki cəmâ'et günündə Hurîbdə Allahıñ-RƏBBdən istiânə èyləyib dədin ki Allahıñ-RƏBBin səsini bir daha eşitməyəm və bu böyük odu təkrâr görməyəm mabâ-dâ ki öləm 17*və RƏBB mənə dədi ki danışdıqları yaxşıdır 18*Mən olara öz qardaşlarının arasından sənin-kimi bir pəyğəmbər məb'us èyləyəcəgəm və sözlərimi O'nun ağızına qoyacağam və o da olara déyəcəkdir hər nə ki Mən O'na əmr èylərəm 19*və vâqi' olacaqdır ki hər kim ki Mənim o sözlərimə qulaq vərməsə ki o Mənim adıñ-inən dânişacaqdır Mən O'ndan təftiş èyləyəcəgəm 20*amâ o pəyğəmbəri ki cəsərət èyleyib Mənim adıñ-inən söz dânişır ki Mən O'na dânişmağa əmr èyləmişəm yâ özüñə ilâhlar adıñ-inən dânişir o pəyğəmbər gərək ölsün 21*və əğər yürağında déyəsən ki bir nécə bilək o kəlâmi ki onu RƏBB dânişmayibdir 22*o ki O pəyğəmbər RƏBBin adıñ-inən dânişir və o kəlâm vâqi' olmaz və gəlməz o həmən kəlâmdir ki onu RƏBB dânişmayibdir O pəyğəmbər onu qurur-inən dânişibdir ondan qorxmayasın

On dokkuzuncu bâb

1*vaqtıñə Allahıñ-RƏBB o tâ'ifələri ki oların yərlərini Allahıñ-RƏBB sənə verir qita' èylər ∞

و سن اولری ضبط ایلیوب اولرن شهرلرند و اولرلرند ساکن او لار سن ۲ او نه او ز که او بین ایجنه او ج شهر آبره سن که اللهک رب او ه وارت او لغه او ه سه و بعد ۳ او ز که بول ندارک ایلیس ن و او دیارن سرحد بینی او جه نقسم ایلیس ن که اللهک رب او نی میراث مقامند سنه و بر که هر قاتل اورابه قاجسون ۴ و قاتلن قانونی بود ر که اورابه قاجوب صاغ قالور او کیسه که یلیوب وا ولدن ده او ز قوشو سه عداوی او لیوب او نی اور سه ۵ مثلاً او کیسه که او ز قوشو سی این میشه به کیدر که او دون ایلسون و آگاجی کستن الی بالطه این بدرنده بالطه دن دمیری صابدند جنوب قوشو سه دکسه وا و ده گولسه او نه او ب شهرلر دن بر سه **فاحجب** صاغ فالسون ۶ مبادا که قان ولیسی قاتلن دایسخه دوشوب بورکی حرارند او لامه بول جوخ او لق مناسبی این او ه بشوب او نی اولد ره که اولومه سخن دکل ایدی چونکه او لدن او نه عداوی بوخ ایش ۷ او جهندن من سنه امر ایلیوب درم که او ز که او ج شهر آبره سن ۸ و اکر اللهک رب نیجه که اجداد که آند این و عن ایلیوب در سرحد لر کی و بیع ایلر و ای های دیاری سنه و بر که اجداد که و بر که داشتوبدر ۹ و قبیک بو او امن هامیسی که من بو کون سنه امر ایلام اجرا ایلمک محافظت ایلسون که اللهک رسی سروب دامن الاوقات او نین بوللرند سلوك ایلسون او نه بو او جن او سنه او ز که ایجرون دها او ج شهر ده آرتزه سن ۱۰ تا که سن دیارکن ایجنه که اللهک رب او نی میراث مقامند سن او ز و بر نتصبریز قان تو کلمه سون واوستکه قان او ماسون ۱۱ اما اکر بر کیسی من او ز قوشو سه عداوی اولسه واوین ایچون کمین ده او زور سه واوین او سنه فالحوب ۱۲ کوزلرک کرک او نه رحم ایلسون و سن کرک نتصبریز قاتلن کاهنی اسرائیل دن دفع ایلیس ن که سنه خیر او لسون ۱۳ قوشو کن سرحد بینی که قدیمی لر سرحد قوبودر لر او میراث که میراث مقامند اللهک رین سنه و بر دیکی دیارده و رانت اللهجن سن بر دن تر پیغمبریس ۱۴ بر آدم ضدینه هر طور کنده و ه طور نتصبر ایچون که هر طور که

və sən oları zabt éyləyib oların şəhərlərində və évlərində sâkin olarsın 2*onda özüñə o yerin içində üç şəhər ayırasın ki Allahıñ-RƏBB ona vâris olmağa onu sənə vərir 3*özüñə yol tədârik éyləyəsin və o diyârin sərhədini üçə taqsîm éyləyəsin ki Allahıñ-RƏBB onu mîrâs maqâmında sənə verir ki hər qâtıl oraya qaçsın 4*və qâtlin qânûnu budur ki oraya qaçib sağ qalır o kimsə ki bilməyib əvvəldən də öz qonşusuna ‘ədâvəti olmayib onu ursa 5*məsələn o kimsə ki öz qonşusu-inən meşəyə gedər ki odun éyləyəsin və ağacı kəsəndə elini balta-inən endirəndə baltanın dəmiri sapından çıxıb qonşusuna dəğsə və o da ölsə onda o bu şəhərlərdən birisinə qaçib sağ qalsın 6*ma-bâ-dâ ki qan vəlisi qanın dalisincə düşüb yürəgi harârında olanda yol çox olmaq münâsəbəti-inən ona yetişib onu öldürə ki ölümə müstəhaq dəgil idi çünki əvvəldən ona ‘ədâvəti yox imiş 7*o həyətdən Mən sənə əmr éyləyib dérəm ki özüñə üç şəhr ayırasın 8*və əğər Allahıñ-RƏBB nécə ki əcdâdiña and-inən va ‘də éyləyibdir sərhədləriñi vasi‘ éylər və o hamı diyâri sənə vərir ki əcdâdiña vərməğə danışıbdır 9*vaqtñə bu əvâmirin hamısına ki Mən bu gün sənə əmr éylərəm icrâ éyləməğə mu-hâfazat éylərsin ki Allahıñ-RƏBBi səvib dâ‘im ilâ-vaqât O‘nun yollarında sülük éylərsin onda bu üçün üstünə özün için daha üç şəhr də artırısin 10*tâ ki sənin diyâriñin içində ki Allahıñ-RƏBB onu mîrâs maqâmında sənə vərir taqsîrsiz qan tökülməsin və üstüñdə qan olmasın 11*amâ əğər bir kimsənin öz qonşusuna ‘ədâvəti olsa və onun için kəməndə otursa və onun üstünə qalxib və onu urub öldürsə və sora bu şəhərlərin birisinə qaçsa 12*onda onun şəhrinin şeyhləri göndərib onu oradan alsınlar və onu qan vəlisinin əlinə təslîm éyləsinqər ki öldürsün 13*gözləriñ gərək ona rəhm éyləsin və sən gərək taqsîrsiz qanının günâhimi İsrâ’ēldən dəf‘ éyləyəsin ki sənə hayır olsun 14*qonşuñun sərhədini ki qadîmilər sərhəd qoyubdirlər o mîrâsiñda ki mîrâs maqâmında Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği diyârda vərâsət alacaqsın yerindən tərpətməyəsin 15*bir âdamın zadına hər tür günâh və hər tür taqsîr için ki hər tür günâh ∞

این اوته مرتكب اولور برجه نفر شاهد دور ماسون آنکی شاهدن سوزی این یا اوج
شاهدن سوزی این بر ادعای تابت اولسون ۱۶ آنکه بر بلان شاهد بر کیمسه نم خدنه
دوره که اوین حفته هر مغضیت اثبات ایلسون ۱۷ اوئنه او آنکه دعواچی کشی لر
رین حضوریت دور سوتلر او کاهنلر و حاکملر حضوریت که او کونلرده اولورلر
۱۸ و حاکملر بخشی تنبیش ایلسوتلر و چون کور دبلر که او شاهد بلان شاهد اولوب
قرداشنه خد بلان شاهدت الیویدر ۱۹ اوئنه اوته ایله ایله سر نیجه که اوزی اوز قرداشنه
ایله که قصد ایله ایدی و بو طور این شارنی آرا کندن دفع ایله سن ۲۰ تاکه سابرلر
اشیدوب قور خسونلر و آرا کند برد ها پله بر شیع ایشه مرتكب اول ماسونلر ۲۱ و کوزک
رحم ایلسون جان عوضنه جان کوز عوضنه کوز دیش عوضنه دیش ال عوضنه ال
آیاق عوضنه آیاق اولسون

اکرمی باب

اسن دشمنلر که خد جنکه چیانکه اکر آنکه و عراده لر و سندن چو خلی قوم کوره سن
الیویدن خوف ایله سن چونکه الله ث رب که سخن مصر دیارندن چیهارندی سن این
در ۲۰ سخن جنکه میاشرت ایله کاهن یا خین کلوب قوم این دانشون ۲۱ واولره
دیسون ایشت ای اسرائیل بو کون سز دشمنلر اوسنکه جنکه میاشرت ایله سر بورکر
ضعیف اولسون اولردن قور خمه سر و اولرن قبا غنکه سزه دهشت و وحشت کلsson
۲۲ چونکه الله رب سزن این کیدر که سزه نجات ویرمک ایچون سزن ایچون دشمنلر
این جنک ایلسون ۲۳ و ناظلر ده قومه خطاب ایلویوب دیسونلر هر کسی که نازه ابو
پیکویدر و اونی میارکله میویدر دونوب اوز ایوه کسون میادا که اوزی جنک اولسون
واوزکسی اون ایوه کی میارکله سون ۲۴ و هر کسی که بر باع صالحیدر و اون نویرندن
میویدر دونوب ایوه کسون نا میادا که اوزی جنک اولسون ویر اوزکسی اون
نویرانی سون ۲۵ و هر کسی که اوزیه بر قر نشا الیویدر و اونی الیویدر دونوب اوز
ایوه کسون نا میادا که اوزی جنک اولسون ویر اوزکسی اونی آسون ۲۶ و ناظلر

-inən ona mürtəkəb ounur bircə nəfər şâhid durmasın iki şahidin sözü-inən yâ üç şahidin sözü-inən bir iddi‘â sâbit olsun 16*əğər bir yalân şâhid bir kimsənin zadına dursa ki onun həqqında bir ma‘siyyət əsbât èyləyəsin 17*onda o iki da‘vâci kişilər RƏBBin huzûrunda dursunlar o kâhinlərin və hâkimlərin huzûrunda ki o günlərdə olurlar 18*və hâkimlər yaxşı təftiş èyləsinlər və çün gördülər ki o şâhid yalân şâhid olub qardaşına zad-ı yalân şəhâdət èyləyiibdir 19*onda ona èylə èyləyəsiz nəcə ki özü öz qardaşına èyləməğə kasd èylər idi və bu tür-inən şərârəti arançdan dəf“ èyləyəsin 20*tâ ki sâ’irlər əşidib qorxsunlar və arançda bir daha bələ bir şan‘î işə mürtəkəb olmasınaqlar 21*və gözün rəhm èyləməsin cân ‘ivâzında cân göz ‘ivâzında göz dîş ‘ivâzında dîş əl ‘ivâzında əl ayaq ‘ivâzında ayaq olsun

ığirminci bâb

1*sən düşmənləriŋə zad-ı cəngə çıxanda əğər atlar və aradalar və səndən çoxlu qavm görəsin olardan havf èyləməyəsin çünki Allahıñ-RƏBB ki səni Misir diyârından çıxartdı sənin-inəndir 2*və siz cəngə mübâşərət èyləyədə kâhin yaxın gəlib qavm-inən danışsın 3*və olara dəsən eşit èy İsrâ’él bu gün siz düşmənləriz üstünə cəngə mübâşərət èylərsiz yürəgiz za‘if olmasın olardan qorxmayasız və oların qabağında sizə dəhşət və vəhşət gəlməsin 4*çünki Allahıñ-RƏBB sizin-inən gədər ki sizə nəcət vərmək için sizin için düşmənləriz-inən cəng èyləsin 5*və nâzirlar da qavmə hitâb èyləyiib dəsənlər hər kəs ki tâzə èyi və özgəsi onun évinə mübârəkləsin 6*və hər kəs ki bir bağ salıbdır və onun növbərindən yéməyiibdir dönüb évinə gətsin tâ ma-bâ-dâ ki özü cəngdə ölsün və bir özgəsi onun növbərini yəsın 7*və hər kəs ki özünə bir qız nişânlayıibdir və onu almayıibdir dönüb öz évinə gətsin tâ ma-bâ-dâ ki özü cəngdə ölsün və bir özgəsi onu alsın 8*və nâzirlar ∞

فوم این دها دانشوب دیسونلر هر کسی که قورخان و بورگی ضعیف در دنوب آبیه
کسون ناکد او ز قرداشلرین بورگی اون بورگی کمی ایسون^۹ و ناظرلر فمه خطاب
ایلیند نصوره قومن ریاستی ایچون قوشون سرگردلری نصب ایلسونلر^{۱۰} اوقبکه جنک
ایچون بر شهره با خین لائسون اونه اونی صلحه جاغر^{۱۱} و اکرسه صلح این جواب
و بروپ قابولیتی سنه آجسه اونه اونه ایچون نایلان قومن هامیسی سه خراجکنار
اولوب سنه بنده لک ایلسونلر^{۱۲} اما اکرسن این صلح ایلیوب سن این جنک المی
اونه اونی محاصره ایلیسون^{۱۳} و اللهک رب اونی سن الله و بند سنه اونه های
ذکوریتی فلح آغزی این اوره سن^{۱۴} اما عورتلری واشنالری و جوالری و هرن که او
شهره اولسه غنیمتن هامیستی او زک ایچون غارت ایلیوب اللهک رین سه و بردیکی
دشمنلر کن غنیمتی پیسن^{۱۵} او های شهرله که سدن جوخ اوزاق درل و اولوب
طایفلرین شهرلرین دکل لریله ایلیسون^{۱۶} اما بوقملرین شهرلرین که اللهک رب اولری
سنه میراث و بروبر هیچ بر جان صاغ قوییسون^{۱۷} اما اولری ناما هلاک ایلیسون
یعنی حبیلی لری و آموربلری و کعنایلری و فربیلری و حوبیلری و بوبیلری سجه که
اللهک رب سنه بیروبر هیچ سزه اوز اللهزره مخالف کاه ایسلیه سز^{۱۸} بر شهر این
ایلکی سزه او کرنسونلر که سزه اوز اللهزره مخالف کاه ایسلیه سز^{۱۹} بر شهر این
جنک ایلیند آکراون آلمغ چوخ طول چکوب اون محاصره ایلیسون اون آغا جلیتی
بالعله این اوروب خراب ایلیسون چونکه سن اولردن پرسن پش اولری کسیدن
زیرا صحران آغا جی آبا آدمدر که سن قاگک محاصره به کبره یلسون^{۲۰} اما او
آغا جلیتی که اولرن میوه دار اولدیغی بیلورسن اولری خراب و قطع آبله و ستن این
جنک ایلین شهرن اوسته سنکلر قابرهسن نا تختیر اولسون

ایکری برجی باب

۱۱ آکرا او دیارده که اللهک رب اونی میراث مقامن آلمغه سنه و برد جوله دوشمش
بر مقول نایلسه و معلوم اوللاره که اونی کم اولدروبر^{۲۱} اونه سنه شجلرک

qavm-inən daha danişib dəsinlər hər kəsi ki qorhan və yürəgi za'ifdir dönüb evinə gətsin tâ ki öz qardaşlarının yürəgi onun yürəgi-kimi ərisin 9*və nâzırlar qavmə hitâb éyləyəndən sora qavmin riyâsəti üçün qosun sərgərdələri nasb éyləsinlər 10*vaqtına cəng için bir şəhrə yaxınlaşasın onda onu sulha çağır 11*və əğər sana suluh-inən cəvâb vərib qapılarını sənə açsa onda onun içində tapılan qavmin hamısı sənə harâcgüzâr olub sənə bəndəlik éyləsinlər 12*amâ əğər sənin-inən suluh éyləməyi b sənin-inən cəng éyləsə onda onu muhâsara éyləyəsin 13*və Allahıñ-RƏBB onu sənin əliyə vərəndə sən də onun hamı zükürünü qılıc ağızı-inən urasıın 14*amâ 'övrətləri və uşaqları və heyvânları və hər nə ki o şəhərdə olsa qənimətin hamısını özün üçün qârət éyləyib Allahıñ-RƏBBin sənə vərdigi düşmənlərijin qənimətini yəyəsin 15*o hamı şəhərlərə ki səndən çox uzaqdırlar və olar bu tâ'ifələrin şəhərlərindən dəğillər bələ éyləyəsin 16*bu qavmların şəhərlərindən ki Allahıñ-RƏBB oları sənə mîrâs vəribdir həç bir cân sağ qomayasın 17*amâ oları tamâmən həlâk éyləyəsin ya'nî Xetliləri və Âmoriləri və Kən'ânləri və Feriziləri və Xivliləri və Yəbusiləri nəcə ki Allahıñ-RƏBB sənə buyurubdır 18*tâ ki olar öz ilâhalarına éylədikləri hamı məkrühâtlar-kimi éyləməgi sizə öğrətməsinlər ki siz də öz Allahız-RƏBBə muhâlif günâh işləyəsiz 19*bir şəhr-inən cəng éyləyəndə əğər onın almağı çox tul çəkib onu mühasirə éyləyəsin onun ağaçlarını balta-inən urub harâb éyləməyəsin çünki sən olardan yərsin pəs oları kəsməyəsin zîrâ səhrânın ağacı âyâ âdamdır ki sənin qabağında muhâsaraya girəbilsin 20*amâ o ağacları ki olarin məyvədâr olmadığını bilərsən oları harâb və qita' éylə və sənin inən cəng éyləyən şəhrin üstünə səngərlər qayırasın tâ təsxîr olunsun

iğirmi birinci bâb

1*əğər o diyârda ki Allahıñ-RƏBB onu mîrâs maqâmında almağa sənə vərir çöldə düşmüş bir məqtûl tapılsa və ma'lûm olmasa ki onu kim öldürübdir 2*onda sənin seyxələrinj ∞

وحاکملرک چیغوب اورادن او شهرلره کیمین اوچیسوتلر که مقتولن اطرافند وار در
 ۶ او شهریکه مقتوله ياخین اولدی او شهن شیخلری ماللردن بر جاھل اینک آلسوتلر
 که اوتن اینک ایش ایشلیمیوب و بیوبوندروغه قوشلیمیوبدر ۷ او شهن شیخلری او
 جاھل اینکی بر اصلی دره به آپارسونلر که اوتن نه ایشلیوب ونه ایکن آکلوبدر و اوراده
 او درده او جاھل اینکن بوبوتی اورسونلر ۸ و بینی لاوی اولان کاهنلر ياخین کلسونلر
 چونکه اللہ رب اولی انتخاب ایلیبودر که او زینه خدمت ایلسونلر و رین آدی این
 خبر دعا ایلسونلر و هر دعوان و صدمه نن انفصالي اولرن سوزینه مطابق اولسون
 ۹ او مقتوله ياخین اولان شهن های شیخلری او ز اللربی او درده بوبوتی اورولیش
 جاھل اینکن اوستنده بیوسونلر ۱۰ وجواب و بروب دیسونلر اللرمز بو قانی توکمیوب
 و کوزلرمز کورمیوبدر ۱۱ با رب خلاص ایلدیکٹ قومک اسرائیل ایچون کفارنی قبول
 ایلیبوب قومک اسرائیله تقصیرسز قان منسوب ایله و او قاندن او تری اولر ایچون
 کفارت اولار ۱۲ و بوطور این تقصیرسز قانی آراکدنه قطع ایلسن چونکه رین نظرنده
 راست اولانی ایلش اولورسن ۱۳ اکرسن دشمنلرکن اوستینه جنکه چیخانه اللہ رب
 اولی الک نسلم ایلسه و سن اولی اسبر ایلیسн ۱۴ اوسیرلردن بر خوش صورت
 عورت کوروب و او نه عاشق اولوب او نه او زکه عورت آلسن ۱۵ اوتن او نه او ز
 ایوکه آپار و او ده باشنى تراش ایلیبوب درناقلرینه کسون ۱۶ و اسارت لباسنی آکشدن
 چخاردوب ایوکنه فالسون و آتا و آناسی ایچون نام بر آی آغلاسون و او ندن صوره سن
 او نه داخل اولاسن چونکه او ن اریسن و او سن عورتک اولوبدر ۱۷ اما اکر او نه
 بکمدون او نه او نه جانن استدیکی کیمی قوی کسون اما او نه بول این صانیه سن
 و او نه تجارت مالی ایلیه سنت چونکه او نه ذلیل ایلدون ۱۸ اکر بر کشی ن ایکی
 عورت اولسه بری محبوبه و بری مبغوضه و محبوبه ده مبغوضه ده او نه او غللر دوغسلر
 و او نکی او غل او مبغوضه نکی او لسه ۱۹ او نه وقتیکه او ز مالنی او غللرینه میراث و بر
 قدرنی بودخر که محبوبه ن او غلنی مبغوضه ن او نکی او غلنن اوستنده بیوک او غل
 ایلسون ۲۰ اما مبغوضه ن او غلنی بیوک او غلی پیلوب او ز مالن هامیستدن او نه ایکی

və hâkimlərinj çıxıb oradan o şəhərlərə-kimin ölçsünlər ki məqtûlun ətrəfində vardır 3*və o şəhri ki məqtûlə yaxın oldu o şəhrin şeyxləri māllardan bir cəhəl inək alsınlar ki onun-inən iş işlənməyib və boyunduruğa qoşulmayıbdır 4*və o şəhrin şeyxləri o cəhəl inəgi bir asıl dərəyə aparsınlar ki onda nə işlənib və nə əkin əkilibdir və orada o dərədə o cəhəl inəgin boyunu ursunlar 5*və bən-i Levi olan kâhinlər yaxın gelsinlər çünki Allahıñ-RƏBB oları intihâb éyləyibdir ki özünə xidmət éyləsinlər və RƏBBin adı-inən xeyir-du'â éyləsinlər və hər da'vânın və ʐid-mənin infisâlı olarin sözünə mutâbiq olsun 6*və o məqtûlə yaxın olan şəhrin hamı şeyxləri öz əllərini o dərədə boyunu urulmuş cəhəl inəgin üstündə yusunlar 7*və cəvâb vərib dəsînlər əllərimiz bu qanı tökməyib və gözlərimiz görməyibdir 8*yâ RƏBB halâs éylədiğinj qavmij İsrâ'él içiñ kəffârəti qabul éyləyib qavmij İsrâ'élə taqsırsız qan mənsub éyləmə və o qandan ötürü olar içiñ kəffârət olar 9*və bu tavır-inən taqsırsız qanı aranjdan gitə' éyləsin çünki RƏBBin nəzərində rast olani éyləmiş olursun 10*və əğər sən düşmənlərinjin üstünə cəngə çıxanda Allahıñ-RƏBB oları əliyə təslim éyləsə və sən oları əsîr éyləsən 11*və əsîrlərdən bir hoş surət 'övrət görüb və ona aşiq olub onu özüñə 'övrət alasın 12*və onda onu öz éviñə apar və o da başını tiraş éyləyib dirnaqlarını kəssin 13*və əsârət libâsını əgnindən çıxardıb éviñdə qalsın və ata və anası içiñ tamâm bir ay ağlasın və ondan sora sən ona dâhil olasın çünki onun əri sən və o sənin 'övrətiñ olubdır 14*amâ əğər onu bəğənmədin onda onu câninin istədiğikimi qoy getsin amâ onu pul-inən satmayasın və onu ticârət mâlı éyləməyəsin çünki onu zəlil éylədin 15*əğər bir kişinin iki 'övrəti olsa biri mahbûba və biri məbquza və mahbûba da məbquza da ona oğullar doğsalar və əvvəlki oğul o məbquzanıñki olsa 16*onda vaqtñjə öz mâlini oğullarına mîrâs vərir qudrəti yoxdur ki mahbûbanın oğlunu məbquzanın əvvəlki oğlunun üstündə böyük oğul éyləsin 17*amâ məbquzənin oğlunu böyük oğul bilib öz mâlinin hamisindən ona iki ∞

قات وبرسون چونکه او اونن قوتمن اپنداسی در ویوک اوغلق حق اوننکی در
۱۸ آکر برآدمن برناخلف وعاصی اوغلی اولسه که آناسن سوزینه و آناسن سوزینه
قولاق وبرمر یعنی اولراونه تربیه وبرنک اولرن سوزینه قولاق وبرمر ۱۹ اوند آتا و آناس
اوی توتب اونی اونن شهرین شیخلرین شیخلرین یانه واو بون دروازمه ایارسونلر
۲۰ وشهرلرین شیخلرین دبسونلر بزم بو اوغلنلر ناخلف وعاصی در سوزمזה قولاق وبرمر
اسراف ایلین و میغواره در ۲۱ وشهرلرین هامی آدملری اوی سکنار ایلسونلر که اولسون
وشمارتی آراکن دفع ایلهسن تاکه نام اسرایل اشیدوب قورخسونلر ۲۲ وآکر بر
آدمن اولومه مستحق اولان بر نقصیری اولوب اولدولنکه سن اوی آگاجدن آ Hasan
۲۳ اونن جسدینی کیجه آغا جن او سنند قوییه سن اما اوی هان کونک الله دفن ایلهسن
چونکه آصلش کیمسه الله طرفدن ملعوندر سن کرک الله رب سنه میراث وبردیکی
دیاری مردار ایلهسن

ایکری ایکجی باب

۱ فرداشکن اوکوزینی و با قوبونی ایمش کورنک کرک قیدسز اولیهسن اما اوی
کرک البه فرداشکه کیرو دوندره سن ۲ اما آکر فرداشک سنه باخین دکل و سن
اوی طانرسن پس اوی ابوکه آلوب قوی یانکه فالسون تا فرداشک اوی اخدا روب
سن ده اوی اویه کیرو وبره سن ۳ و اوین اولاغنه و اوین لیاسه و فرداشکن هر بر
ایمش زادبه که اوین یاندن ایتر و سن اوی نایرسن کرک یله ایلهسن قدرنک
بو خدر که قیدسز اولاسن ۴ آکر فرداشکن اولاغنه یا اوین اوکوزینه بولنک بخلش
کوره سن کرک قیدسز اولیهسن البه اوین این کرک اوی فالخزمن ۵ بر عورت اوی
اوسته کشی حاجنلری آماسون و کشی ده عورت بالثاری کیمسون چونکه هر یله زادی
ایلين الله ره مکروه در ۶ آکر بول اوستن قباگنه بر آغا جه و با بر اوستن بالثاری
ایلن و با بور طه لری این بر قوش بواسی راست کلنه و آناسی ده بالثاری و با بور طه لری
اوستن یامش اولسه آناسی بالثاری این کوتربیه سن ۷ آناسی کرک او جرد دهن

qat vərsin çünki o onun quvvətinin ibtidâsıdır və böyük oğulluq həqqi onunkidir 18*əğər bir nâ-haləf və ‘âsî oğlu olsa ki atasının sözünə və anasının sözünə qulaq vərmir ya ‘nî olar ona tərbiyə vərəndə oların sözünə qulaq vərmir 19*onda ata və anası onu tutub onu onun şəhərinin şeyhlərinin yanına və o yərin dərvâzəsinə aparsınlar 20*və şəhərlərinin şeyhlərinə dəsinqlər bizim bu oğlumuz nâ-haləf və ‘âsîdir sözümüzə qulaq vərmir isrâf éyləyən məyhuvârədir 21*və şəhərinin hamı âdamları onu səngsâr éyləsinqlər ki ölsün və şərârəti aranjızdan dəf’ éyləyəsin tâ ki tamâm İslâ’él əşidib qorhsunlar 22*və əğər bir âdamın ölümə müstəhaq olan bir taqsırı olub öldürüləndə sən onu ağaçdan asasın 23*onun cəsədini gəcə ağacın üstündə qoymayasın amâ onu həmən gündə əlbət dəfn éyləyəsin çünki asılmış kimsə Allah tərəfindən məl’undur sən gərək Allahiñ-RƏBB sənə mîrâs vərdiği diyârı murdâr éyləməyəsin

iğirmi ikinci bâb

1*qardaşığın öküzünü və yâ qoyununu itmiş görəndə gərək qaydsız olmayasın amâ oları gərək əlbət qardaşığa gəri döndərəsin 2*amâ əğər qardaşığ sənə yaxın dəgil və sən onu tanımirsin pəs onu eviñə alıb qoy yanında qalsın tâ qardaşığ onu axtarıb sən də onu ona gəri vərəsin 3*və onun ullaqına və onun libâsına və qardaşığın hər bir itmiş zâdına ki onun yanından itər və sən onu taparsın gərək bələ éyləyəsin qudrətiñ yoxdur ki qaydsız olasın 4*əğər qardaşığın ullaqını yâ onun öküzünü yolda yaxılmış görəsən gərək qaydsız olmayasın əlbət onun-inən gərək onu qalxızasın 5*bir ‘övrət öz üstünə kişi hâcətləri almasın və kişi də ‘övrət pâltarı gəyməsin çünki hər bələ zâdi éyləyən Allahiñ-RƏBBə məkruhdır 6*əğər yol üstündə qabağıña bir ağacda və yâ bir üstündə balaları-inən və yâ yumurtaları- inən bir quş yuvası rast gəlsə və anası da balaları və yâ yumurtaları üstündə yatmış olsa anasını balaları-inən götürməyəsin 7*anasını gərək uçurdasın ∞

و بالآخرین اوزکه آلسن تاکه سنه خبر اولسون و کونلرک اوژون اولسون ۱۰ اکبر تازه
ایو تیکسن اوونه دامکه بر معیر چکسن تاکه ایوکن اوستنه قان کنورمه سن چونکه
اورادن دوشن اولار ۹ باعگنه ایکی نوع نخم آکمیسن تاکه او آکدیکث تمحمن مخصوصی
و باغن مخصوصی حرام اولاسون ۱۱ اوکوز این اولاغی برابر قوشوب اکن آکمیسن
۱۱ بون این کناندن قایرلش پارچه دن لباس کیمیسن ۱۲ آکدیکث پالنارن درت
اطرافه صاچاقلر قایرمسن ۱۳ اکر بر کیمسه بر عورت آلوب اووه داخل اولاندن
صوره اونه بغض ایلسه ۱۴ ایله که اوون خصوصیت افترا سوزلری دیوب اوون اوستنه
بدناملق چخارته و دیسه که من بو عورتی آلم و اووه نقره ایلیوب اوئی باکره تاپدم
۱۵ اوونه قزن آناسی و آناسی قزن باکرلق نشانی آلوب شهرن دروازه سنه شیخله
آیرسونلر ۱۶ و قزن آناسی شیخله دیسون که من قزی بو آدمه عورت ویردم اما او
اونه بغض ایلر ۱۷ و هله افترا سوزلری ده دانشوب دیر که من قزکه باکرلق تاپدم
و بوده قزمن باکرلق نشانی اوونه پالناری شهرن شیخلرین قباغند آچسونلر ۱۸ واو شهرن
شیخله او کشی کوتروب اووه تیبه ایلسونلر ۱۹ واوندن بوز مثقال کومش جریه
آلوب قزن آناسه و برسونلر چونکه اسرائیلن بر باکره قزین اوستنه بدناملق چخارندی
واوده اوون عورتی اولسون که او ده نام عمرنی اوی نطیقی ایلمکه قادر اولاسون
۲۰ اما اکر بو کینیت دوغری اولسه ایله که او قزن باکرلق نشانی اولاسه ۲۱ اوونه
او قزی آناسن ایوین قابوسه چخاردوب اوون شهربن آدملىک اوی سنکسار ایلسونلر
که اولسون چونکه آناسن ایونه زنا ایشلیوب اسرائیلک قباحت ایلیوبدر و بو طور
این شارقی آراکشن دفع ایلیه سن ۲۲ اکر بر کشی ناپلسه که اری اولان بر عورت
این پانو بدر اوونه هر ایکیسی ده او عورت این باتان کشی ده او عورت ده کرک
اولسونلر و بو طور این شارقی اسرائیلدن دفع ایلیه سن ۲۳ اکر بر باکره قز بر کشی یه
نشانی اولسه و بر آدم اوی شهرده تابوب اوون این باتسه ۲۴ اوون اولن ایکیسی
ده او شهرن قابوسه چخاردمهر و اولری سنکسار ایلیسز که اولسونلر او قزی اولدره سز
اووند اونزی که شهرده فرباد ایلمدی و او کشی اووند اونزی که اوز قونشوستن

və balalarını özünə alasın tâ ki sənə hayır olsun və günlərinj uzun olsun 8*bir tazə év
 tükəsən onda damija bir mə'həccər çəkəsin tâ ki évinjin üstünə qan gətirməyəsin çünki
 oradan düşən olar 9*bağılında iki növ' toxum əkməyəsən tâ ki o əkdiğinj toxumun mah-
 sülü və bağın mahsülü harâm olmasın 10*öküz-inən ulaqı bərabər qoşub əkin
 əkməyəsin 11*yün-inən kətəndən qayrılmış parçadan libâs gəyməyəsin 12*gəydiğinj
 pâltarın dört ətrâfına sacaqlar qayırasın 13*əğər bir kimsə bir 'övrət alıb ona dâhil
 olandandan sora ona bügz éyləsə 14*élə ki onun husûsında iftirâ sözləri dəyib onun
 üstünə bəd-nâmlıq çıxartsa və dəsə ki mən bu 'övrəti aldım və ona taqarrüb éyləyib
 onu bakırə tapmadım 15*onda qızın atası və anası qızın bakırəliq nişânını alıb şəhrin
 dərvâzəsinə şeyhlərə aparsınlar 16*və qızın atası şeyhlərə dəsən ki mən qızımı bu
 âdama 'övrət verdim amâ o ona bügz éylər 17*və halâ iftirâ sözləri də danışib dər ki
 mən qızıñda bâkirəliq tapmadım və bu da qızımın bakırəliq nişânı onda pâltarı şəhrin
 şeyhlərinin qabağında açsınlar 18*və o şəhrin şeyhləri o kişini götürüb ona tənbiyə
 éyləsinlər 19*və ondan yüz misqâl gümüş cərimə alıb qızın atasına vərsinlər çünki
 İsrâ'elin bir bâkirə qızının üstünə bəd-nâmlıq çıxardı və o da onun 'övrəti olsun ki
 o da tamâm 'omründə onu tatlıq éyləməğə qâdir olmasın 20*amâ əğər bu kəyfiyat
 doğru olsa éylə ki o qızın bâkirəliq nişânı olmasa 21*onda o qızı atasının évinin
 qapısına çıxardıb onun şəhrinin âdamları onu səngsâr éyləsinlər ki ölsün çünki
 atasının evində zinâ işləyib İsrâ'eldə qabâhat éyləyibdir və bu tavır-inən şərâreti
 aranından dəf' éyləyəsin 22*əğər bir kişi tapılsa ki əri olan bir 'övrət-inən yatıbdır onda
 hər ikisi də o 'övrət-inən yatan kişi də o 'övrət də gərək ölsünlər və bu tavır-inən
 şərâreti İsrâ'eldən dəf' éyləyəsin 23*əğər bir bakırə qız bir kişiyə nişânlı olsa və bir
 âdam onu şəhərdə tapıb onun-inən yatsa 24*onda olarin ikisini də o şəhrin qapısına
 çıxardasız və oları səngsâr éyləyəsiz ki ölsünlər o qızı öldürəsiz ondan ötürü ki
 şəhərdə fəryâd éyləmədi və o kişini ondan ötürü ki öz qonşusunun ∞

عورتى ذليل ايلدى وبو طور اين شاراتى آراگىن دفع ايليمىن ۲۵ اما آكراوكتى او نشانلى قزى صحراوه تابوب اونى توندى واوكتى اونى اين ياندى اوند بالفوز اوكتى كه مذكوره اين ياتودر كرك أولسون ۲۶ وقره بىزاد ايليمىن او قزن اوتكى نقصىرى يوخدر چونكە نىجه كه برا آدم اوز قوشۇسىن اوستەن قالخوب اونى أولدرر بو كېنىت ده آيلە در ۲۷ چونكە اونى صحراوه تايپانه او نشانلى فەرقىياد ايلدى اما اون خلاص ايلين بوخ ايدى ۲۸ اكرا برا آدم بىر شانلى اوليمان قىرتاپە واونى تونوب اون اين ياتسە واولر ده تاپىسلەر ۲۹ اوئندە مذكوره اين ياتان كىنى قىزنى آتاسە ئى مىتال كومش ويرسون ومذكوره اونى عورنى اولسون اوئى ذليل ايلدىكىدىن اوئرى قدرقى يوخدر كە تام عمرىنە اونى بوشاسون ۳۰ بىركىسى اوز آناسىن عورتى الماسون و آناسىن انكى آچماسون

ابكرى اوچنجى باب

اخُصييى ازىش و ذكرى كىلىش اولان آدم رىن جماعته كىرسون آولد الزنا رىن جماعته كىرسون هەن اونن اوچنجى سىلە كېمىن بىركىسى رىن جماعته كىرسون ۳ عمۇنىلى و موایىلى رىن جماعته كىرسون حتى اولرن اوچنجى سىلە كېمىن اولردىن ابدا بىركىسى رىن جماعته كىرسون ۴ اوئىن اوئرى كە بولە چورك و صو اين سىز استقبالو كىلدىلر وقتى كە سز مىردن چىخش ايدز وەن اوئىن اوئرى كە آرام نەرين پتۈرۈندىن بىلعام اين بعورى سە لەنت او خومىغە سە ضد اجرت اين توندىلر ۵ اما اللەڭ رب بىلعام سۈزىنى اشتىك اىندى واللەڭ رب لەتى سەن ايجون بىركە دوندردى چونكە اللەڭ رب سە سورايدى ۶ تام اىامكە اولرن سلامتى واولرن خېرىنى ابىدا استىعەيسن ۷ ادو مىدىن آكراه ايليمىن چونكە او سن قىداشكى در مىرىلى دە آكراه ايليمىن چونكە اونى دىيارىنى سە غريب ايدون ۸ اولرن اوچنجى سىلە دوغلان اولادى اولردى رىن جماعته كېرى بىلور ۹ و قېتكە اردو اين دىشىلر كەن اوستە چىخسەن اوئىن كرك هە طور شاراتىن اجتىاب ايليمىن ۱۰ آكرا

‘övrətini zəlil èylədi və bu tavr-inən şərərəti arajdan dəf’ èyləyəsin 25*ama əğər o kişi o nişanlı qızı səhrada tapılıb onu tutdı və o kişi onun-inən yatdı onda yalqız o kişi ki məzkürə-inən yaşıbdır gərək ölsün 26*və qızı bir zâd èyləməsin o qızın ölməğə təqsiri yoxdur çünki nəcə ki bir âdam öz qonşusunun üstünə qalxıb onu öldürür bu kəyfiyət də əylədir 27*çünki onu səhrâda tapanda o nişanlı qız fəryâd èylədi amâ onu halâs èyləyən yox idi 28*əğər bir âdam bir nişanlı olmayan qız tapsa və onu tutub onun-inən yatsa və olar da tapılsalar 29*onda məzkürə-inən yatan kişi qızı atasına əlli misqâl gümüş vərsin və məzkürə onun ‘övrəti olsun onu zəlil èylədiğindən ötürü qudrəti yoxdur ki tamâm ‘ömründə onu boşasın 30*bir kimsə öz atasının ‘övrətini almasın və atasının ətinin açmasın

iğirmi üçüncü bâb

1*husyəsi əzilmiş və zəkəri kəsilmiş olan âdam RƏBBin cəm ‘âtinə girməsin 2*vələd-əl zinâ RƏBBin cəm ‘âtinə girməsin həm də onun onuncu nəslinə-kimin bir kimsəsi RƏBBin cəm ‘âtinə girməsin 3*‘Amonılı və Movâbılı RƏBBin cəm ‘âtinə girməsin hətta olarin onuncu nəslinə-kimin olardan əbədâ bir kimsə RƏBBin cəm ‘âtinə girməsin 4*ondan ötürü ki yolda çörək və su-inən sizin istiqbâlizə gəlmədilər vaqtında siz Misirdən çıxmış-idiz və həm də ondan ötürü ki Ârâm nəhrinin Petorundan Bəl’âm ibn-i Beoru sənə lâ ‘nət oxumaqa sənə zad-1 icrət inən tutdılars 5*amâ Allahıñ-RƏBB Bəl’âmın sözünü əşitmək istəmədi və Allahıñ-RƏBB lâ ‘nəti sənin için bərəkətə döndərdi çünki Allahıñ-RƏBB səni səvir idi 6*tamâm əyyâmında olarin səlâmətini və olarin xəyrini əbədən istəməyəsin 7*Ədomludan ikrâh èyləməyəsin çünki o sənin qardaşındır Misirlidən də ikrâh èyləməyəsin çünki onun diyârında sən qərib idin 8*olarin üçüncü nəslində doğulan əvlâdi olardan RƏBBin cəm ‘âtinə girəbilir 9*vaqtında ordu-inən düşmənlərinin üstünə çıxasın onda gərək hər tür şərərətdən icti-nâb èyləyəsin 10*əğər ∞

سند آیه برآدم اولسه که کیجه واقعه لربن سبیندن نایاک اولو بدر کرک اردودن اشیکه
 چیزوب اردودن ایچه کپرسون ۱۱ و آخرتام چاغی صواین بولبوب کون باتانه
 اردودن ایچه کپرسون ۱۲ اواردودن اشیکه بر قراق برک اولسون که او رایه چوله
 چیخسن ۱۳ و سنن آنلرکن ایچنک بر کورکاک اولسون که اشیکه او ترانه او نین این
 فازمن و دونوب نجسکی او رته سن ۱۴ چونکه الله رب سن اردواکاهک کرک تمیز
 کر که سنی خلاص و دشمنلرگی سنه نسلم ایلسون پس سن اردواکاهک کرک تمیز
 اولسون که سند بر عیلی زاد کوروب سدن دونوب کمسون ۱۵ بر بنکنی او ز آغا سن
 الله ویرمیه سن که آغا سندن سنن یانکه قاچو بدر ۱۶ سن این آراکن شهrlرکدن بر سند
 او بکدیکی برده هراده که او زینه بخشی در ساکن اولسون او به زحمت ویرمیه سن
 ۱۷ اسرائیل قرلنندن فاحشه و اسرائیل او غللرندن مأبون اولماسن ۱۸ هیچ بر نذر
 ایچون فاحنه اجرنی وایت قیمتی الله رین ایوینه کورمیه سن چونکه بولرن هر
 ایکسی ده الله ربه مکروه در ۱۹ فرداشکه معامله این پول و معامله این آذوقه و نه
 ده معامله این ویرلن هیچ بر زاد که معامله این ویرله بیلور معامله به ویرمیه سن ۲۰ یاده
 معامله به ویره بیلورسن اما قرداشکه معامله به ویرمیه سن ناکه الله رب سنه هر الکی
 او زاندیغله زادده او دیارده برکت ویرسون که سن اونی مهراث آلمغه او رایه کیدرسن
 ۲۱ الله رب ندر ایلینه کرک اونی ادا ایلمکن تأخیر ایلمیه سن چونکه الله رب اونی
 سدن البه مطالبه ایلر و بو سنه کاه اولور ۲۲ اما آکر ندر ایلمکن احتیاط ایلمیه سن
 بو سنه کاه اولماز ۲۳ آنگرکن چیخانی محافظت واجرا ایلیوب سن ۲۴ قوشوکن با غنه کپرند جانث
 آنگرک این دیدیکلث ارادتی قربانی ندر ایلیوب سن ۲۵ قوشوکن ناخلنه کپرند الله
 استدیکی کمی دویانه کمین پهسن اما قابکه قویمه سن ۲۶ قوشوکن ناخلنه کپرند الله
 این اونن سبله لرندن قویارده بیلورسن اما قوشوکن ناخلنه اوراق اورمیه سن

ایکری در دنی باب

۱۱ آکر کشی عورت آلوپ اونی نکاح ایلسه و اتفاق دوشسه که اونه بر عیلی زاد

səndə éylə bir âdam olsa gəcə vâq'alarının səbəbindən nâ-pâk olubdur gərək ordudan əşīğə çıxıb ordunun içində girməsin 11*və axşam çağı su-inən yuyulub gün batanda ordunun içində girsin 12*və ordudan əşīğə biraqaraq yeriş olsun ki çox çıxasın 13*və sənin alətlərinin içində bir kürəğin olsun ki eşikdə oturanda onun-inən qazasın və dönüb nəcəsənji örtəsin 14*cünki Allahıñ-RƏBB sənin ordugâhıñ içində gəzir ki səni halás və düşmənlərinji sənə təslim éyləyəsin pəs sənin ordugâhıñ gərək təmiz olsun ki sənə bir 'ayıblı zâd görüb səndən dönüb getməsin 15*bir bəndəni öz ağasının əlinə vərməyəsin ki ağasından sənin yanış qaçılıbdır 16*sənin-inən aranıda şəhərlərinjdən birisində o bəğəndiğι yerdə harada ki özünə yaxşıdır sâkin olsun ona zəhmət vərməyəsin 17*İsrâ'él qızlarından fâhişə və İsrâ'él oğullarından mə'bün olmasın 18*həç bir nəzir için fâhişə ücrətini vâ'it qiymətini Allahıñ-RƏBBin évini gətirməyəsin cünki buların hər ikisi də Allahıñ-RƏBBə məkruhdur 19*qardaşına mu'amələ-inən pul və mu'amələ-inən azuqa və nə də mu'amələ-inən vərilən həç bir zâd ki mu'amələ-inən vəriləbilir mu'amələyə vərməyəsin 20*yâ da mu'amələyə vərəbilirsın amâ qardaşına mu'amələyə vərməyəsin tâ ki Allahıñ-RƏBB sənə hər əlini uzatdığınıñ zâddə o diyârda bərəkət vərsin ki sən onu mîrâs almağa oraya gedərsin 21*Allahıñ-RƏBBə nəzir éyləyəndə gərək onu ədâ éyləməkdə tə'hîr éyləməyəsin cünki Allahıñ-RƏBB onu səndən əlbət mutâləbə éylər və bu sənə günâh olur 22*amâ əğər nəzir éyləməkdən əhtiyât éyləyəsin bu sənə günâh olmaz 23*ağzındañ çıxanı muhâfazat və icrâ éyləyəsin nécə ki Allahıñ-RƏBBə öz ağızıñ-inən dədiñiñ irâdəti qurbâni nəzir éyləyibsin 24*qonşuğun bağına girəndə istədiñi-kimi doyana-kimin yeyəsin amâ qabıñja qoymayasın 25*qonşuğun tâhilinə girəndə əlin-inən onun sünbüllərlərindən qopardabilirsın amâ qonşuğun tâhilinə oraq urmayasın

ığirmi dördüncü bâb

1*əğər kişi 'övrət alıb onu nagâh éyləsə və ittifâq düşsə ki onda bir 'ayıblı zâd ∞

تاپدینگدن مذکوره اوین نظرن مظیر النقاش اولیه اوئه بى طلاق قاتمه بازوب الله و پرسون واوئى اوز ابوندن چیخارتسون ۱۰ او اوین ابوندن چیخاندن صوره بى اوزکى سنه عورت اولسون ۱۱ اوکرا او اوزکە کشى ده اوئى سومسە واو ده اوئه بى طلاق قاتمه بازوب الله و پرسه و ابوندن کوندرسە وبى او صوره کى کشى کە اوئى اوزى عورت آمڭىش ايدى اولسە ۱۲ اوئك او اولىكى ارى کە اوئه طلاق و پرسش ايدى مذکوره ماپاڭ اولاندىن صوره بى دە دۇنوب اوئى اوزى بىھ عورت آمڭىش قادر او ماڭ جونكە بورىن حضورنىڭ مکروه در پىس او دبارى کە اللېڭ رب اوئى و رائىت اېچۈن سەميرد كااهە مرتىك ايلە ۱۳ اکر بىر آدم تازە عورت آمڭىش اولسە او جىنكە چىخساون و ھىچ زاد اوئه تكلىف اولاسون بىرايل ابونە معاف اولسون واوز آلدىغى عورت اين سرورد اولسون ۱۴ ھىچ كىن دىكىمنى وبى اوستە كى داشى كرو آلاسون جونكە جانى كرو آلور ۱۵ اکر بىر كىمسە تاپلسە کە اوز قىداشلىرى بىنى اسرايىلدىن بىرىنى اوغرى بىوب و اوئى نجارت مالى ايلبىوب صانوبدر اوئك او اوغرى كىرك اولسون و بىو طور اين شارانى آراڭدى دفع ايلەسەن ۱۶ جذام علتىدىن اوئرى كىرك چوخ هشىشار اولاسن کە جوخ دقت اين محافظت ايلبىوب ناما آيلە اجرا ايلەسەن هەنە کە لاولى كاھنلىرىزە او كرددىرىلر سىجە کە من اوئرە امر ايلەشم سىز كىرك محافظت ايلبىوب اجرا ايلەسە ۱۷ يادكە كىور كە سىرپۇنە مصدردىن چىخاندىن اللېڭ رب مرعە نە ايدى ۱۸ او قىتكە فوشۇكە بىزاد بورج و پرسن اونن كرونى آلمى اېچۈن ابوبە كېرىپەس ۱۹ سن اشىكە دور واو كشى کە سن اوئه بورج و پرسن كروى سن يانڭە اشىكە چىخارتسون ۲۰ اکر او كشى فقىردر اوئى اوئن كروى اين يانەسەن ۲۱ كون بانانىڭ اوئن كرونى البىه اوزى بىھ كرو و پرسن کە اوز پالارنىڭ ياتوب سە خىر دعا ايلسون و بىو سە اللېڭ رىن حضورنىڭ صداقت او لور ۲۲ افقىر و مسىكىن مزدورە ظلم ايلەسەن خواه قىداشلىرىڭدىن خواه دىبارىڭ اېچىدە شەرىرلىكە اولان غېيرلىرىڭدىن اولسون ۲۳ اوز كوننىڭ اوئن مزدىنى و پرسن کە كون بانامش اولسون چونكە او فقىردر و جانى اوئه بااغلى در مىادا كە سەدىن رىه فرياد ايلسون و بىو سە كااه اولسون ۲۴ آتالار او غللەردىن اوئرى و اوغللار آتالاردىن اوئرى او لەرلەسۈنلەر ھەركى

tapdığından məzkürə onun nəzərində mazhar iltifât olmaya onda ona bir talâqnamə yazıb əlinə vərsin və onu öz ə vindən çıxartsın 2*və o onun ə vindən çıxandan sora bir özgəsinə ‘övrət olsun 3*və əğər o özgə kişi də onu səvməsə və o da ona bir talâqnamə yazıb əlinə vərsə və ə vindən göndərsə və yâ o soraki kişi ki onu öz ünə ‘övrət almış idi ölsə 4*onda o əvvəlki əri ki ona talâq vərmış idi məzkürə nâ-pâk olandan sora bir daha dönüb onu özünə ‘övrət almağa qâdir olmaz çünki bu RƏBBin huzûrunda məkrudur pəs o diyarı ki Allahıñ-RƏBB onu vərâsət için sənə vərir güñâha mürtəkəb éyləmə 5*əğər bir âdam tâzə ‘övrət almış olsa o cəngə çıxmasın və həc zâd ona təklif olmasın bir il ə vində mu’af olsun və öz aldığı ‘övrət-inən məsrür olsun 6*həc kəs dəğirməni və yâ üsttəki dâşı gəri almasın çünki cānı gəri alır 7*əğər bir kimsə tapılsa ki öz qardaşları bən-i İsrâ’eldən birini uğurlayıb və onu ticârət mâlı éyləyib sâtiبدir onda o uğru gərək ölsün və bu tür-inən şərârəti arajdan dəf éyləyəsin 8*cüzâm ‘illətindən ötürü gərək çox hüşyâr olasın ki çox diqqat-inən muhâfazat éyləyib tamâmən èylə icrâ èyləyəsin hər nə ki Levili kâhinlər sizə öğrədirlər nəcə ki mən olara əmr èyləmişəm siz gərək muhâfazat èyləyib icrâ èyləyəsiz 9*yâdına gətir ki siz yolda Misirdən çıxanda Allahıñ-RƏBB Məryəmə èylədi 10*vaqtñjə qonşuna bir zâd borc vərirsən onun girovunu almaq içün évinə girməyəsin 11*sən eşiktə dur və o kişi ki sən ona borc vərib sənin girovsunun yaniña eşiğə çıxartsın 12*əğər o kişi fakîrdir onda onun girovu-inən yatmayasın 13*gün batanda onun girovunu əlbət özünə gəri vərəsin ki öz pâltârında yatı sənə xeyir-du ‘â èyləsin və bu sənə Allahıñ-RƏBBin huzûrunda sadâqat olur 14*fakîr və miskîn məzdurə zilm èyləməsin h̄ah qardaşlarıñdan h̄ah diyarıñın içində şəhərləriñdə olan qaribləriñdən olsun 15*öz günündə onun məzdini vərəsin ki gün batmamış olsun çünki o fakîrdir və cānı ona bağlıdır ma-bâ-dâ ki səndən RƏBBə fəryâd èyləsin və bu sənə günâh olsun 16*atalar oğullardan ötürü öldürülməsinlər hər kəs ∞

اوز نتصبرىندن اوئرى اولدرلسون ۱۷ غربىن و بىتىن حنى دىوانىڭ آكىمىسىن و دول عورتىن پالىارىنى كرو آلىمisen ۱۸ و يادكە كىورىدىن كە مصدردە بىنڭ ايدۇن و اللهڭ رب سى ئورادىن خلاص ايلدى او جەتىدىن من سەنە امر ايلرم كە سىن بۇ زادى اجرا ايلمisen ۱۹ و قىيىكە سىن مزرعە كە بىچىنگى بىسپىرىن و مزرعەدە بىر دىستە اوئىنۋەدىن كەك دونوب اونى آلىمisen او كەك غربىن و بىتىن و دول عورتىنى اولسون تاكە اللهڭ رب اللارڭىن هاىي عمللىرىنى سەن بىر كەت و يرسون ۲۰ و قىيىكە زېتون آغا جلرگى سلکرىن دونوب بوداقلىرىنى يشىي اىلە او غربىن و بىتىن و دول عورتىنى اولسون ۲۱ باغىڭى درىزنى دونوب پىشىي ايلمisen او غربىن و بىتىن و دول عورتىنى اولسون ۲۲ و يادكە كىورىدىن كە سىن مصدر دىيارىنى بىنڭ ايدۇن او جەتىدىن من سەنە امر ايلرم كە بۇ زادى اجرا ايلمisen

ابكرى بشىخى باپ

اًكَرَادِسْلَارَاسِنَهْ دُعَاوَا اُولُوبْ شَكْمَهْ يَهْ كَيْدِرْلَرَ كَهْ اُولُوهْ حَكْمَ اِيْلِسُونَلَرَ اُونَهْ حَقَّهْ حَقْ وِيرْسُونَلَرَ وَنَاحَقَّ نَاحَقَّ چِيْخَارَتْسُونَلَرَ ۲۰ وَأَكَرَ اوْنَاحَقَّ دُوكَلَكَهْ مَسْتَحَقَّ اُولَسَهْ اُونَهْ حَاكِمَ اُونَى بَخْدَرُوبَ اوْزَ حَضُورَىنى اُونَنَ نَاحَقَّ لَغَهْ مَطَابِقَ حَسَابَ اِينَنَ دُوكَرْسُونَ ۲۱ اوْنَهْ قَرْخَدَنَ آرَقَ اوْرَمْسُونَلَرَ مَبَادَكَهْ بُولَرَدَنَ آرَقَ قَرْدَاشَكَهْ چُوخَ اوْرَمَنَ اِينَنَ قَرْدَاشَكَهْ نَظَرَكَهْ رَسَا اُولَسُونَ ۲۲ خَرْمَنَ دُوكَنَهْ اوْكُوزَنَ آغْزِيَنَ باْغَلَامِيسَنَ ۲۳ اَكَرَ فَرَدَاشَلَرَ بِرَ بِرَدَهْ سَاكَنَ اُولُورَلَرَ وَ اُولُرَدَنَ بِرَسِيَ اوْغَلِسَزَ اُولَسَهْ اُونَهْ اوْ اُونَنَ عَورَتَى خَارِجَهْ يَادَهْ اَرَهْ كَمْسُونَ قَانِىَ اُونَهْ نَقْرَبَ اِبِلِوبَ اُونَى اوْزِيَهْ عَورَتَ اَسَوَنَ وَ قَابِلَقَ حَقَّنَى اُونَهْ اِجْرَا اِلْسُونَ ۲۴ وَ اُونَنَ اوْلَكَى اوْغَلِىَ كَهْ مَذَكُورَهْ دُوغَرَ اُونَنَ اوْلَنَ قَرْدَاشَنَ اَدَى اِينَنَ مَفَرَرَ اُولُوبَ اُونَنَ اَدَى اِسْرَائِيلَدَنَ مَحْوا اِلْسُونَ ۲۵ اَما اَكَرَ اوْ اَدَمَ اوْزَ قَرْدَاشَنَ عَورَتَى اَلْغَهْ رَاضِيَ اُولَاسَهْ اُونَنَ قَرْدَاشَنَ عَورَقَ شِغَلَرَنَ يَانَهْ دَرَوازَهْ بَهْ كَبِدَوبَ دِيْسُونَكَهْ قَايِمَ اَسْتَمَرَ كَهْ اِسْرَائِيلَنَ قَرْدَاشَنَ اَدَبِيَ مَفَرَرَ اِلْسُونَ وَ قَابِلَقَ حَقَّنَى مَنَهْ اِجْرَا اِلْمَكَهْ رَاضِيَ دَكَلَ ۲۶ وَ اُونَنَ شَهْرِيَنَ شِغَلَرَى اُونَى جَاغَرُوبَ اُونَنَ اِينَنَ دَانِشْسُونَلَرَ وَ اوْدَهْ دَوْرُوبَ دِيْسُونَكَهْ مَنْ اُونَى اَلْغَهْ رَاضِيَ دَكَلَ ۲۷ اُونَنَ قَرْدَاشَنَ عَورَقَ شِغَلَرَنَ

öz taqsîrindən ötürü öldürulsün 17*qarîbin və yətîmin həggini dîvânda əğməyəsin və dul ‘övrətin pâltârını gəri almayasın 18*və yadıŋa getirəsin ki Misirdə bəndə idin və Allahıñ-RƏBB səni oradan halâs éylədi o cəhətdən mən sənə əmr éylərim ki sən bu zâdi icrâ éyləyəsin 19*və vaqtîŋə sən məzra‘ aŋda biçiniŋi biçrəsin və məzra‘ ada bir dəsdə unudasın gərək dönüb onu almayasın o gərək qarîbin və yətîmin və dul ‘övrətininjki olsun tâ ki Allahıñ-RƏBB-əllərjin hamı ‘aməllerində sənə bərəkət vərsin 20*vaqtîŋə zəytun ağaçlarıŋi silkərsin dönüb budaqlarını pəşarı éyləmə o qarîbin və yətîmin və dul ‘övrətininjki olsun 21*bağıŋı dər'əndə dönüb pəşarı éyləməyəsin o qarîbin və yətîmin və dul ‘övrətininjki olsun 22*və yadıŋa getirəsən ki sən Misir diyârında bəndə idin o cihətdən mən sənə əmr éylərəm ki bu zâdi icrâ éyləyəsin

iğirmi beşinci bâb

1*əğər âdamlar arsında da‘vâ olub muhakəməyə gedərlər ki olara hükm éyləsinlər onda həqqə-həq vərsinlər və nâ-həqqi nâ-həqq çıxartsınlar 2*və əğər o nâ-həqq döögülməgə müstəhəq olsa onda hâkim onu yixdirib öz huzûrunda onun nâ-həqqılığına mutâbiq həsâb-inən döğdürsün 3*və ona qırxdan artıq urmasınlar ma-bâ-dâ ki bular-dan artıq qardaşıŋa çox urmaq-inən qardaşın nazarında rüsvâ olsun 4*xirmən döğəndə öküzün ağızını bağlamayasın 5*əğər qardaşlar bir yerdə sâkin olurlar və olardan birisi oğulsuz ölsə onda o ölünin ‘övrəti hâricə yâ da ərə getməsin qaynı ona taqarrüb éyləyib onu özünə ‘övrət alsın və qayınlıq həqqını ona icrâ éyləsin 6*və onun əvvəlki oğlu ki məzkurə doğar onun olan qardaşının adı-inən müqərrər olub onun adı İsrâ’eldən məhv olmasın 7*amâ əğər o âdam öz qardaşının ‘övrətini almağa râzı olmasa onda qardaşının ‘övrəti şeyhlərin yanına darvâzaya gedib dəsİN ki qaynim istəmir ki İsrâ’eldə qardaşının adını müqərrər éyləsin və qayınlıq həqqını mənə icrâ éyləməgə râzı dəgil 8*və onun şəhərinin şeyhləri onu çağırıb onun-inən danışınlar və o da durub dəsİN ki mən onu almaqa râzı dəgiləm 9*onda qardaşının ‘övrəti şeyhlərin ∞

کوزین قباغنه اوئه باخین کدوب اوين بشاغنى آياغىشنىن چىخارلىسون و بوزىھە نورىسون
 واونه خطاب ايلبوب ديسونكە هر كەم كە اوز فرداشىن ابويىنى نىكىپ او آدامه يىلە
 اولسون ۱۰ اوسارائىلە اوين آدى بشاغنى چىخاردىشىن ابوي چاگىرىلۇن ۱۱ آكرا دەملە
 بىرى بىرى اين دعوا ايلسلەر و بىرسىن عورنى باخىن كلوب ارىق او دوكتىن الدن
 قورنارانە الى او زادوب اوين عىب بىرندىن نوتىھە ۱۲ او وقت اوين ئىلى كەمن
 كوزك اوئه رحم ايلەسون ۱۳ چوالكە ئىكى نوع بىنە بىوك و كېچىك داش اولاسون
 ۱۴ ابۈكە ئىكى نوع اپقا بىنە بىوك و كېچىك اولاسون ۱۵ داشلە ئام و درست اولسون
 ايفاك ئام و درست اولسون تاڭكە كوللەك او دبارده او زۇن اولسون كە اللەك رب سە
 و بىر ۱۶ چونكە هر يىل زادلىرى ايلىن و هەر خىزلىق ايلىن اللەك رە مکروه در ۱۷ بادكە
 كەنور كە عمايق بولۇن سەنە ئەيلدى و قىتىكە سەمىزلىرىن چىخىش ايدىز ۱۸ كە بولۇن سەنە
 راست كلوب سەن بورلوب طافىسىز اولانە دالكە كېرۇ فاللىتلەن ھامىنى فيرىدى
 و الەدىن قورخەمدى ۱۹ پىس و قىتىكە اللەك رب سە اطرافگەن اولان ھامى دىشلىرىكەن
 او دبارده راحت و بىر كە اللەك رب اونى و راثت مەنامە ئامى سە و بەر جىكەر اوين
 عمايقن ذكىرىنى كۆكن ئەتتەن مۇ ايلەسەن او نۇمىيەسەن

ايکى ئىتىجى باب

او و قىتىكە او ديارە كىردون كە اللەك رب اونى سە ميراث و بوجىكىر و سەن اونى
 تصرف ايلبوب اوين ساكن اولدون ۲۰ او وقت كەن كە او طېراغۇن ھەلى مەھسۇلىن نورىسون
 كە اللەك رىن سە و بىرىدىكى دياردن سە حاصل ايلرسن كۆتۈپ بىرىسىن قۇيوب او
 بىر كەن كە اللەك رب او زادىنى اورادە ساكن ئەلكە اونى انتخاب ايلر ۲۱ او ايلەت
 او لان كاهن يانە كىدوب اوئە دېمسەن كە من بىكۈن اللەك رە افقار ايلەم كە رىن آند
 اين اجدادمە بزە و بىر مەك اېچۈن و عنە ايلدىكى ديارە كەلشم ۲۲ و كاهن سىدى ئەكتەن
 آلوب اونى اللەك رىن مەذىجن قباغنە قويسون ۲۳ و سەن دە اللەك رىن حضور ئەن
 دىللەنوب دېمسەن كە آنام بىر كۆحرى سەرىانى ايدى و مەصرە ئوب بىر ئىچە ئەندر آدمەل اين

gözünün qabaqında ona yaxın gedib onun başmaqını ayaqından çıxartsın və yüzünə tüpürsün və ona xitâb èyləyib dësin ki hər kim ki öz qardaşının evini təkməsə o âdama bələ olsun 10*və İsrâ'eldə onun adı başmaqı çıxartılmışın evi çağırılsın 11*əğər âdamlar biri biri-inən da 'vâ èyləsələr və birisinin 'övrəti yaxın gelib erini o döğənin əlindən qurtaranda əlini uzadıb onun 'ayb yerindən tutsa 12*o saat onun əlini kəsəsin gözüñ ona rəhm èyləməsin 13*çuvalıñda iki nəv' ya 'nî böyük və kiçik daş olmasın 14*eviñdə iki nəv' éfə ya 'nî böyük və kiçik olmasın 15*daşın tamâm və dürüst olsun éfəñ tamâm və dürüst olsun tâ ki günləriñ o diyârda uzun olsun ki Allahıñ-RƏBB sənə vərir 16*çünki hər bələ zâdları èyləyen və hər haqsızlıq èyləyen Allahıñ-RƏBBə məkrûhdır 17*yadına gətir ki 'Əmalik yolda sənə nə èylədi vaqtñjə siz Misirdən çıxmış idiz 18*ki yolda sənə rast gəlib sən yorulub tâqatsız olanda dâlijdə gəri qalmışların hamısını qırdı və Allahdan qorxmadı 19*pəs vaqtñjə Allahıñ-RƏBB sənə əträfiñda olan hamı düşmənləriñdən o diyârda râhat vərir ki Allahıñ-RƏBB onu vərâsət maqâmında almaqa sənə vərəcəkdir onda 'Əmalikin zikriñi göğün altından məhv èyləyəsin unutmayasın

iğirmi altıncı bâb

1*və vaqtñjə o diyâra girdin ki Allahıñ-RƏBB onu sənə mîrâs vərəcəkdir və sən onu tasarruf èyləyib onda sâkin oldun 2*o saat gərək o torpaqın hamı mahsûlünün növbərindən ki Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği diyârdan sən hâsil èylərsin götürüb bir səbədə qoyub o yerə gidəsin ki Allahıñ-RƏBB öz adını orada sâkin èyləməğə onu intihâb èylər 3*və o əyyâmda olan kâhinin yanına gedib ona déyəsin ki mən bu gün Allahıñ-RƏBBə ikrâr èylərim ki RƏBBin and-inən əcdâdımıza bizə vərmək için va 'də èylədigi diyâra gəlmisəm 4*və kâhin səbədi əliyndən alıb onu Allahıñ-RƏBBin məzbuhanun qabağında qoysun 5*və sən də Allahıñ-RƏBBin huzûrunda dilləníb déyəsin ki atam bir köçəri Süryâni idi və Misirə inib bir nəçə nəfər âdamlar-inən ∞

اوراده غریب ایدی اما اوراده بیوک قوتی و چوخلی قوم اولدی ۶ اما مصری لر بزه
 یالنچ ایلیوب بزی ایخدر ایدیلر و اوستمزه چتین بندلک قویر ایدیلر ۷ و بز اجدادمزن
 الله ره فریاد ایلک و رب هرم فریادمزری اشیدوب اذیمزی وزحمتمزری و چنامزی
 کوردی ۸ و رب بزی قوتی ال واوزانش قول و بیوک هیبت و علامتلر و معجزات
 این مصدرن چیخارندی ۹ و بزی بو بره کهوروب بو دیاری بو سود این بال آخان
 دیاری بزه و بردی ۱۰ و ایدی باخ رین منه و بردیکی بمن مخصوصون بو بزین کهورمش
 و صوره اولی الله رین حضورنک قوبوب الله رین حضوریه بجهه ایلهسن ۱۱ والله رین
 رین سنه و ایوکه و بردیکی های نعمتلری این اوژک لاولی و غریب که آراکن در
 سوبه سر ۱۲ و فیکه عشر ایلی اولان اوچنجی ایلک مخصوصوکن های عشرین چیخدون
 لاولی به و غربیه و بیسیه و دول عورته و بردون که قایولکن بیوب دوسوئلر ۱۳ اویده
 الله رین حضورنک دبهسن که ایومدن مقدس اولانی چیخارندم و هن لاولی به
 و غربیه و بیتم این دول عورته و بردم ناماً منه بیوردیگلک فرمانه کوره اوامرکن تجاوز
 ایلدم و اوونو قدم ۱۴ ماتم کونلرده اوندن یعدم و نایاک زاددن اوتری اوندن آلمدم و میت
 ایچون اوندن و بردم الله رین کلامه اطاعت ایلیوب ناماً منه بیوردیگلک مطابق اجرا
 ایلدم ۱۵ مقدس مکانک اولان کوکن نظر ایله و قومک اسرائیله و او بره برکت احسان
 ایله که اجدادمزر سود این بال آخان دیاری آند این وعده ایلدیکن کیمی بزه
 و بیوب سن ۱۶ بو کون الله رین امر ایلر که بو قانونلری و قاعده لری اجرا
 ایلهسن واولی قام قلبک این و قام جانک این محافظت ایلیوب اجرا ایلهسن
 ۱۷ سن بو کون اقرار ایلدون که رب سن الله اولاچق و سن اوون بوللرنه سلوک
 ایلیوب اوون فانونلرینی و امرلرینی و قاعده لرین محافظت ایلیوب اوون کلامه اطاعت
 ایله چلک سن ۱۸ و رب ده مقرر ایلر که سن اوون مخصوص قومی اولاچق سن نیجه که
 سن دیبورد که اوون های امرلرینی محافظت ایلهسن ۱۹ ناکه سنی اوژ خلق ایلدیکی
 قوملر های میتدن اعلا ایلیوب سن مرح و شهرت و عزت و برسون و سن الله ره
 اوون دیدیکی کسی مقدس قوم اولان

orada qarîb idi amâ orada böyük quvvətli və çoxlu qavm oldu 6*amâ Misirlilər bizi
yamânlıq éyləyib bizi incidir éylədilər və üstümüzə çətin bəndəlik qoyar idilər 7*və
biz əcdâdımızın Allahı-RƏBBə fəryâd éylədik və RƏBB bizim fəryâdımızı eşidib
əziyyətimizi və zahmətimizi və cəfâmızı gördü 8*və RƏBB bizi quvvətli əl və
uzanmış qol və böyük həybət və ‘alâmətlər və mu‘cizât-inən Misirdən çıxardı 9*və
bizi bu yerə götürüb bu diyarı bu süd-inən bal axan diyarı bizə vərdi 10*və indi bax
RƏBBin mənə vərdiği yerin mahsûlünün növbərini götirmişəm və sora onu Allahıñ-
RƏBBin huzûruna səcdə éyləsin 11*və Allahıñ-RƏBBin sənə və évinə vərdiği hamı
ni‘mətləri-inən özüñ və Ləvili və qarîb ki arajdadır səvinəsiz 12*vaqtılıq ‘öşr ili olan
üçüncü ildə mahsûlüğün hamı ‘öşrünü çıxadıb və Ləviliyə və qarîbə və yətîmə və dul
və ‘övrətə vərdin ki qapılılarındı yəyib doysunlar 13*onda Allahıñ-RƏBBin huzûrunda
dényəsin ki évimdən müqəddəs olanı çıxardım və həm də Ləviliyə və qarîbə və yətîm-
inən dul ‘övrətə vərdim tamâmən mənə buyurduquñ fərmâna görə əvâmiriñdən
təcâvüz éyləmədim və unutmadım 14*mâtəm günlərdə ondan yəmədim və nâ-pâk
zâddan ötürü ondan almadım və məyt için ondan vərmədim Allahıñ-RƏBBin
kəlâmına itə‘ât éyləyib tamâmən mənə buyurduquña mutâbiq icrâ éylədim
15*müqəddəs məkânıñ olan göğdən nəzər éylə və qavmıñ İsrâ’élə və o yerə bərəkət
ihsân éylə ki əcdâdımıza süd-inən bal axan diyarı and-inən va‘də éylədiğin-kimi bizə
vəribsin 16*bu gün Allahıñ-RƏBB sənə əmr éylər ki bu qanûnları və qâ‘idələri icrâ
éyləyəsin və oları tamâm qalbiñ-inən və tamâm cânuñ-inən muhâfazat éyləyib icrâ
éyləyəsin 17*sən bu gün iqfrâr éylədin ki RƏBB sənin Allahıñ olacaq və sən Onun
yollarında sülük éyləyib Onun qânûnlarını və əmrlini və qâ‘idələrini muhâfazat
éyləyib Onun kəlâmına ita‘et éyləyəcəksin 18*və RƏBB də müqərrər éylər ki sən
Onun mahsüs qavmı olacaqsın nəcə ki sənə dényibdir ki Onun hamı əmrlərini muhâ-
fazat éyləyəsin 19*tâ ki səni öz halq éylədiğin Onun dədiyi-kimi müqəddəs qavm
olasın ∞

ایکرمی بد محبی باب

او موسی این اسرائیل شیختری قومه امرالبیوب دیدیلر که او همی اوامری که من
 بوکون سره بیورم محافظت ایلیون ۲ او زمانیکه اردندن او دیاره کچرسز که اللهک
 رب سنه و بر او نه بیوک داشلر نصب ایلیوب اولری کج این آغاردهسن ۳ واولرن
 اوستنه بو نوراتن های کلام لریتی سن کچنک یازهسن اویند اونزی که اللهک رن سه
 و بردیکی دیاره او سود این با لآخان دیاره کبردون نیجه که اجداد کن اللهی رب سه
 دیش ایدی ۴ و وقبکه اردندن کچرسز بو داشلری که من بوکون سره امر ایلم عیال
 داغند نصب ایلیوب اولری کج این آغاردهسن ۵ واوراده اللهک ره بر مذبح یعنی
 داشلردن بر مذبح بنا ایلیهسن که اولره دمیر دکمش اولسون ۶ اللهک رن مذبحی
 چولن صاغ داشلریدن بنا ایلیوب اوین اوستند اللهک ره محرفه لر کجردهسن ۷ واوراده
 سلامت ذیمه لری کسوب اللهک رین حضورله سوینه سن ۸ و بو نوراتن کلام لریتی
 خواه خط این او داشلن اوستنه یازهسن ۹ و موسی این لاویلی کاهنلر نام اسرائیل
 این دانشوب دیدیلر که ای اسرائیل ساکت اول و قولاق و بر بوكون سن اللهک
 رین قوی اولدون ۱۰ پس کرک اللهک رین کلامه اطاعت ایلیوب اوین اوامر
 و قانون لری که من بوکون سنه امر ایلم اجرا ایلیهسن ۱۱ او او کونک موسی قومه امر
 ایلیوب دیدیکه ۱۲ از اردندن کچنک قومه برکت او خومق ایجعون جریزم داغند بولر
 دورسون یعنی شعون ولاوی و یهودا و ساکار و بوسف این بنیامین ۱۳ ولعت
 او خومقه عیال داغند بولر دورسونلر یعنی روین وجاد و اشیر و زبولون و دان این
 نفتالی ۱۴ لاویلی لرا اوچه سی این اسرائیلی آدملن هامیته خطاب ایلیوب دیسولر
 ۱۵ ملعون اولسون او آدم که استاد الی ایشی اولان ره مکروه بر تراش اولش و با
 تو کلمش بت فابر و دیسونلر کچلینک نصب ایلم و نام قوم جواب و بروپ دیسون آمین
 ۱۶ ملعون اولسون او ز آنا و آناسه سوکن و بین و نام قوم دیسون آمین ۱۷ ملعون
 اولسون او ز قونشومن سرحدیتی دکشدرن و نام قوم دیسون آمین ۱۸ ملعون اولسون

iğirmi yəddinci bâb

1*və Musa-inən İsrâ' elin şeyhləri qavmə əmr éyləyib dədilər ki o hamı əvâmiri ki mən bu gün sizə buyururum muhâfazat éyləyin 2*və o zamânı ki Ərdəndən o diyâra keçirsiz ki Allahıñ-RƏBB sənə vərir onda böyük daşlar nasb éyləyib oları kəc-inən ağardasız 3*və oların üstünə bu tür-inən hamı kəlâmlarını sən keçəndə yazasın ondan ötürü ki Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği diyâra o süd-inən bal axan diyâra girdin nəcə ki əcdâdiñ Allahıñ-RƏBB sənə demiş idi 4*vaqtñə Ərdəndən keçərsiz bu daşları ki mən bu gün sizə əmr éylərəm 'Eybal dağında nasb éyləyib oları kəc-inən ağardasız 5*və orada ki Allahıñ-RƏBBə bir məzbuh ya 'nî daşlardan bir məzbuh binâ éyləyəsin ki olara dəmir dəğməmiş olsun 6*Allahıñ-RƏBBin məzbuhanı çölün sâğ daşlarından binâ éyləyib onun üstündə Allahıñ-RƏBBə məhrūqalar keçirdesin 7*və orada səlâmət zəbihaları kəsib Allahıñ-RƏBBin huzûrunda səvinəsin 8*və bu tür-inən kəlâmlarını havâna-xətt-inən o daşların üstünə yazasın 9*və Musa-inən Levili kâhinlər tamâm İsrâ' el-inən danışib dədilər ki èy İsrâ' el sâkit ol və qulaq vér bu gün sən Allahıñ-RƏBBin qavmı oldun 10*pəs gərək Allahıñ-RƏBBin kəlâmına ita 'et éyləyib onun əvâmir və qânûnlarını ki mən bu gün sənə əmr əylərim icrâ éyləyəsin 11*və o gündə Musa qavma əmr éyləyib dedi ki 12*siz Ərdən keçəndə qavma bərəkət ozumaq için Cərîzim dağında bular dursun ya 'nî Şəm'un Levi və Yəhûdâ və Yəsâkâr və Yusif ibn-i Binyamin 13*və lə 'nət oxumaqa 'Eybal dağında bular dursunlar ya 'nî Rubîn və Cad və Aşîr və Zəbulun və Dân-inən Niftalı 14*və Levililər uca səs-inən İsrâ' eli âadamların hamısına hitâb éyləyib dəsînlər 15*məl'ün olsun o âadam ki üstâd əli işi olan RƏBBə məkrüh bir tırash olmuş və yâ tökülmüş bütt qayırıb gizləyəndə nasb éylər və tamâm qavm cavâb vərib dəsîn âmîn 16*məl'ün olsun öz ata anasına söyüş vérən və tamâm qavm dəsîn âmîn 17*məl'ün olsun öz qonşusunun sərhədini dəğişdirən və tamâm qavm dəsîn âmîn 18*məl'ün olsun ∞

کوری بولدن آزدران و نام قوم دیسون آمین ۱۹ ملعون اولسون غریب و بیتمن
و دول عورتن حننی باطل ایلين و قام قوم دیسون آمین ۲۰ ملعون اولسون او ز آنان
عورتی این یانان چونکه آنان انکی آجر و قام قوم دیسون آمین ۲۱ ملعون اولسون
هر طور حیوان این با خیلی ایلين و قام قوم دیسون آمین ۲۲ ملعون اولسون او ز
با جیسی این بعضی او ز آنان فرزی و با او ز آنان فرزی این یانان و نام قوم دیسون
آمین ۲۳ ملعون اولسون او ز قابن آناسی این یانان و قام قوم دیسون آمین ۲۴ ملعون
اولسون او ز قوشوسی کیزین اولدرن و قام قوم دیسون آمین ۲۵ ملعون اولسون
بی کاه آدمی اولدرمک ایچون رشوت آلان و قام قوم دیسون آمین ۲۶ ملعون اولسون
او کیمه که بو توران سوزلرخی اجرا الهمکه ثابت دورماز و قام قوم دیسون آمین

ایکرمی سکرنجی باب

او وقیکه سن اللہک رین کلامته دقت این اطاعت الیوب اونن او امرین
هایسی محافظت و اجرا ایلهسن که من بو کون سنه امر ایلم اونه اللہک رب سی
عالن های طایفه لردن اعلی ابلر ۲ و بو برکان هایسی اوستکه کلوب سنه پتش چونکه
اللهک رین کلامته اطاعت ایلسن ۳ سن متبرک اولورسن شهرده و متبرک اولورسن
محراده ۴ متبرک اولور بطنگن مژوهی و برگن مژوهی و حیوانگن مژوهی و مالرگن بالاری
و قویونلرگن سوریلری ۵ متبرک اولور سبدلر و طبق لرک ۶ متبرک اولورسن کیردیگنکه
و متبرک اولورسن چیخدیگنکه ۷ رب سنه مخالف دوران دشمنلرگی سن قباغنکه مغلوب
ایلم بربول این اوستکه چخارلر و بدی بول این قباعنگن فاجارلر ۸ رب سنه اپارکه
والکی او ز آنندیگث هر ایشه برکت مفرد یوروپ سی او دیارده مبارکلر که اللهک رب
سنه ویر ۹ رب سی او زینه مقدس قوم نصب ایلم نیجه که سنه آند این وعد الیوبدر
اکر اللهک رین او امرین محافظت الیوب اونن بوللرگن سلوک ایلهسن ۱۰ او نه بون های
قوماری کوررلر که رین آدمی سن اوستکه چاغلوبدر و سدن قور خرلر ۱۱ و رب بطنگن
مژوهی و حیوانلرگن مژوهی و طبراغنگن مژوهی او دیارده که رب سنه ویر مکه اجداد که

koru yoldan azdırın və tamâm qavm dəsîn âmîn 19*məl'ün olsun qarîb və yətîmin və dul 'övrətin haqqını bâtil éyləyən və tamâm qavm dəsîn âmîn 20*məl'ün olsun öz atasının 'övrəti-inən yatan çünkü atasının ətəğini açar və tamâm qavm dəsîn âmîn 21*məl'ün olsun hər tür heyvân-inən yaxınlıq éyləyən və tamâm qavm dəsîn âmîn 22*məl'ün olsun öz bacısı-inən ya 'nî öz atasının qızı və yâ öz anasının qızı-inən yatan və tamâm qavm dəsîn âmîn 23*məl'ün olsun öz qayın anası-inən yatan və tamâm qavm dəsîn âmîn 24*məl'ün olsun öz qonşusunu gizləndə öldürən və tamâm qavm dəsîn âmîn 25*məl'ün olsun bî-günâh âdamı öldürmək için rüşvət alan və tamâm qavm dəsîn âmîn 26*məl'ün olsun o kimsə ki bu Tövratın sözlərini icrâ éyləməkdə sâbit durmaz və tamâm qavm dəsîn âmîn

iğirmi səkkizinci bâb

1*və vaqtînə sən Allahıñ-RƏBBin kəlâmına dikkat-inən itâ'at éyləyib Onun əvâmirinin hamisini muhâfazat və icrâ éyləyəsin ki mən bu gün sənə əmr éylərim onda Allahıñ-RƏBB səni 'aləmin hamı tâ'ifələrindən â'lî éylər 2*və bu bərəkətin hamısı üstüñə gəlib sənə yətişir çünkü Allahıñ-RƏBBin kəlâmına itâ'at éylərsin 3*sən mütəbarək olursun şəhərdə və mütəbarək olursun səhrâda 4*mütəbarək olur batınıñın səmərəsi və yəriñin səmərəsi və heyvanıñın səmərəsi və mällarıñın balaları və qoyunlarıñın sürüləri 5*mütəbarək olur səbədiñ və tabaqlarıñ 6*mütəbarək olursun girdiğiñdə və mütəbarək olursun çıxdığıñda 7*RƏBB sənə muhâlif duran düşmənləriñi sənin qabağıñda məğlub éylər bir yol-inən üstüñə çıxarlar və yəddi yol-inən qabağıñdan qaçarlar 8*RƏBB sənin anbarına və əlini uzatdıñlıq hər iştə bərəkət müqərrar buyurub səni o diyârda mübârəklər ki Allahıñ-RƏBB sənə verir 9*RƏBB səni özünə müqəddəs qavm nasb éylər nécə ki sənə and-inən va 'də éyləyibdir əğər Allahıñ-RƏBBin əvâmirini muhâfazat éyləyib Onun yollarında sülük éyləyəsin 10*onda yerin hamı qavimləri görürlər ki RƏBBin adı sənin üstüñdə çağrılıbdır və səndən qorxarlar 11*və RƏBB batınıñın səmərəsini və həvvânlarıñın səmərəsini və toprağıñın səmərəsini o diyârda ki RƏBB sənə vərməgə əcdâdiña ∞

آند این وعنه ایلبوبر بخشی لق این آرنر ۲۳ ارب اوز نعائشن خزینه‌سی یعنی کوکی سه
آچار که برگن یاغشی و فتنه وبرسن واللرگن هامی ایشلریه برکت وبرسن وسن
چونخ طایفه‌له بورج وبرسن اما اوزک بورج الازسن ۱۶ ارب سه باش ونه که
قوبرق ایلورسن هیشه بخاری اولورسن وشاغه اولمازن جونکه الله‌رین اوامریه
که بوکون اولری محافظت واجرا بالمکه سه امر ایلم اطاعت ایلسن ۲۴ وبوکون سه
امر ایلدیکم سوزلرن هامیستدن صاغه وصوله دومنزین که اوزکه الله‌رین دالسیجه کدوب
اولره عبادت ایلیه‌سن ۱۵ اما وفیکه الله‌رین کلامه اطاعت ایلیه‌سن واونن هامی
اوامر وقانونلرینی که من بوکون سه امر ایلم محافظت واجرا ایلیه‌سن اوینه بو هامی
لعنتلر سه اوستکه کلوب سه بتشرلر ۱۶ سه ملعون اولورسن شهرده وملعون
اولورسن صحراوه ۱۷ ملعون اولور-دک وطبق لرک ۱۸ ملعون اولور چنگن ثمروس
وطبراغنگن ثمروسی وماللرگن بالالری وقوبونلرگن سوربلری ۱۹ ملعون اولورسن
کبردیکنگن وملعون اولورسن چیخدیگنگن ۲۰ رب سه نیز خراب وبریاد ایلیه‌کیمین
هر ایشکه که الکی اوزادوب ایلیه‌سن اوستکه لعنت ومحبت وعناب کوندرر او پان
عمللرگدن اوزی که منی ترک ایلدون ۲۱ ارب طاعونی سه ملحق ایلر ناکه سه او بزن
بوزنیدن ناما هلاک ایلسون که اوئی میراث آلمغه اورا به کدرسن ۲۲ رب سه سل
واسنه وقزرمه وحنا این وقلح وسموم بی وفوریت این اوروب اولرسنی محو
ایلیه‌کیمین سه قاوه‌حق در ۲۳ وباشکن اوستند اولان کوک سه مس کیمی
والنکن کی یردمیر کیمی اولاچندر ۲۴ رب برکه یاغش عوضن نوز وطرار یاغدرر
کوکدن بولرنوکلرنا سه وبران ایلسون ۲۵ رب سه دشمترگن قاغنگن مغلوب ایلر بر
بول این اون اوستنه چیغارسن ویدی بول این اوئن قیاغنگن فاچارسن وهمی
ملکتلرده آواره اولارسن ۲۶ ولاشه کوکن هامی قوشلریه وبرن جانورلریه خوراک
اولار و اولری قورخدان اولماز ۲۷ رب سه مصر چانلری و بواسیرلر وقوتور علی
وشاشه این اورار که محبت نایمازن ۲۸ رب سه دیوانه‌لک وبصر تسزیلک وبورک
سرسریلکی این اورار ۲۹ وکون اورنا چاغی کور فرانانق ده مس ایلدیکی کیمی مس

and-inən va ‘də éyləyibdir yaxşılıq-inən artırır 12*RƏBB öz ni‘mətinin xəzînəsini ya‘nî göğü sənə açar ki yəriñin yağışını vaqtində vərsin və əlləriñin hamı işlərinə bərəkət vərsin və sən çox tâ‘ifələrə borc vərisin amâ özüñ borc almazsin 13*və RƏBB səni baş və nə ki quyruq éylər və sən həmişə yuxarı olursun və aşağı olmazsin çünkü Allahıñ-RƏBBin əvâmirinə ki bu gün oları muhâfazat və icrâ éyləməgə sənə əmr éylərim itâ‘et éylərsin 14*və bu gün sizə əmr éylədiğim sözlərin hamisindən sağa və sola dönməzsin ki özüñə ilâhaların dâlisincə gedib olara ‘ibâdət éyləyəsin 15*amâ vaqtinə Allahıñ-RƏBBin kəlâmina itâ‘et éyləməyəsən və Onun hamı əvâmir və qânûnlarını ki mən bu gün sənə əmr éylərim muhâfazat və icrâ éyləməyəsən onda bu hamı lə‘nətlər sənin üstüñə gelib sənə yətişirlər 16*sən məl‘un olursun şəhərdə və məl‘un olursan səhrâda 17*məl‘un olur səbədiñ və tabaqların 18*məl‘un olur batınının səmərəsi və toprağıñın səmərəsi və mällarıñın balaları və qoyunlarıñın sürüləri 19* məl‘un olursın girdiğinjə və məl‘un olursun çıxdığıñda 20*RƏBB səni təz harâb və bərbâd éyləyənə-kimin hər işində ki əliñi uzadıñ éyləyəsən üstüñə lə‘nət və möhnət və ‘itâb göndərir o yamân ‘aməlləriñdən ötürü ki məni tərk éylədin 21*RƏBB tâ‘unu sənə mülhâq éylər tâ ki səni o yərin yüzündən tamâmən həlák éyləsin ki onu mîrâs almağa oraya gedərsin 22*RƏBB səni səl və ısitma və qızdırma və hummâ-inən və qılıc və səmum yeli və qorılıq-inən urub olar səni məhv éyləyənə-kimin səni qôvacaqdır 23*və başlıqın üstündə olan gök sənə miss-kimi və altındakı yer dəmir-kimi olacaqdır 24*RƏBB yeriñə yağış ‘ivazında toz və topraq yağıdırır göğdən bular tökülür tâ səni vîrân éyləsin 25*RƏBB səni düşmənləriñin qabaqında mağlüb éylər bir yol-inən onun üstünə çıxarsın və yəddi yol-inən onun qabaqında qaçarsın və hamı məmləkətlərdə âvârə olarsın 26*və lâşəñ göğün hamı quşlarına və yerin cānvərlərinə ho‘rañ olar və oları qorxudan olmaz 27*RƏBB səni Misir çibənləri və bovâsirlər və qotur ‘illəti və qaşınma-inən urar ki sıhhat tapmazsin 28*RƏBB səni dîvânlıq və basîrətsizlik vərərək sərsəriliyi-inən urar 29*və günorta çağı kör qaranlıqda ləms éylədiği-kimi ləms ∞

ايلرسن و بولرلرکه مراده يتشمزسن و دام الاوقات ظلم و غدر جهکس و خلاص ايلين
 او ما ز ۲۰ سن بر عورت نشاندرسن اما بر او زکه سی او نن این يانار سن ابو تیکرسن اما
 ابجنه ساكن او مازسن و باع صالارسن اما او زومی در مزن ۲۱ او كوزك کوزك
 قياغنه کسلور و سن او ندن يزسن او لاغنك کوزك قياغنه غارت اولار و سه قابيرلر
 و قويونك دشمنارکه ويرلور و سه کومک ايلين او ما ز ۲۲ او غللرک و قزلرک کوزلرک
 کوره کوره او زکه قوه ويرلورلر وقام کون او لرن حستی چکوب الکدن بر زاد کلز
 ۲۳ طبراغنک میوسنی وهای زحمتکی ايله بر قوم پر که سن طانيزمسن وقام کون سه
 ظلم و قهر اولار ۲۴ و کوزلرک کورديک زادرلن ديوانه او لرسن ۲۵ رب سنی
 ديزلرکه وبالدرلرک علاجي اوليان يان چبانلر اين آياغنکن کفندن تا باشگن ته سه
 کيمين او رار ۲۶ رب سنی واو پادشاهی که او سنه نصب ايلرسن ايله بر طايفه نن يانه
 الکر که نه سن و نه اجدادک طابور و اوراده او زکه الکره يعني او دوه و داشه عبادت
 ايلرسن ۲۷ و سن او های قوملر آراسته که رب سنی او راهه اخراج ايلر جبرت ومثل
 و مسخره او لرسن ۲۸ مزرعه به ثم چوخ آپاررسن و آز يغارسن چونکه او نی چکر که پر
 ۲۹ با غلر صالارسن و قولق ايلرسن اما شرابی ايجمسن و او زومی در مزن چونکه
 قورت او نی پر ۳۰ نام سرحدلرک زيتون آغا جارکه اولار اما ياغ اين ياغلاماناز سن
 چونکه زيتونلر توکلور ۳۱ او غللر و قزلر سه دوغلار اما سنه ايلار چونکه اسیر
 دوشلر ۳۲ نام آغا جارکن و طبراغنک میوسنی چکر که تصرف ايلر ۳۳ آراکه ساكن
 او لان غريب سه فايق کلوب هيشه ترقی ايلر و سن دوشوب هيشه تنزيل ايلرسن ۳۴ او
 سه بورج ويد و سن او نه بورج ويرزسن او باش او لار اما سن قوبرق او لرسن ۳۵ و بو
 لعتلن هاميسي او سنه کلوب و دالجه دوشوب سه بشترلر نا سنی خراب ايلر چونکه
 اللهک رين کلامنه اطاعت ايلدون که او ن او امربي و قانوناري که سه امر ايلوبدر
 حافظت ايله ايدون ۳۶ و او لرسن او سنه و نسلکه ايدن کيسن علامت و معجزه
 او لارلر ۳۷ او ندن او نزی که های زادن بوللغی اين کنه مسرت و بورک خوشنو دلغی
 اين اللهک ره عبادت ايلدون ۳۸ پس او دشمنارکه که رب او سنه کوندرر آجلق

éylərsin və yollarında murâda yətişməzsin və dâ' imü'l-əvqât zülm və qədər çəkərsin və halâs éyləyən olmaz 30*sən bir 'övrət nişânlarsın amâ bir özgəsi onun-inən yatar sən év tıkərsin amâ içində sâkin olmazsin və bağ salarsın amâ üzümünü dərməzsin 31*öküzүүñ gözüñ qabağında kəsilir və sən ondan yəməzsin ulaqıñ gözüñ qabağında qarət olar və sənə qaytarılmaz və qoyunuñ düşmənləriñə vérilir və sənə kömək éyləyən olmaz 32*oğullarıñ və qızlarıñ gözlərin görə görə özgə qavmə vérilirlər və tamâm gün olarin həsrətini çəkib əliñdən bir zâd gəlməz 33*topraqıñın məyvəsini və hamı zəhmətiñi éylə bir qavim yér ki sən tanımazsin və tamâm gün sənə zülüm və qahir olar 34*və gözleriñ gördüyü zâdlardan divâñə olarsın 35*RƏBB səni dizləriñdə və baldırlarıñda 'ilâcı olmayan yamân çibanlar-inən ayağıñın kəfindən tâ başıñın təpəsinə-kimin urar 36*RƏBB səni və o pâdşâhi ki üstüñə nasb éylərsin éylə bir tâ'ifənin yanına aparır ki nə sən və nə əcdâdiñ tanır və orada özgə ilâhlara ya'nî oduna və daşa 'ibâdət éylərsin 37*və sən o hamı qavmlar arasında ki RƏBB səni oraya ihrâc éylər heyrət və məsəl və məshire olarsın 38*məzra'a ya toxum çox aparırsın və az yığarsın çünki onu çeyirtkə yér 39*bağlar salarsın və qolluq éylərsin amâ şarabını içməzsin və üzümünü dərməzsin çünki qurṭ onu yér 40*tamâm sərhədləriñdə zəytun ağaçlarıñ olar amâ yağ-inən yağlanmazsin çünki zəytunlər tökürlür 41*oğullar və qızlar sənə doğalar amâ səninki olmazlar çünki əsîr düşərlər 42*tamâm ağaçlarıñın və toprağıñın məyvəsini çeyirtkə tasarruf éylər 43*arannda sâkin olan garîb sənə fâ'iq gəlib həmişə təraqqıñ éylər və sən düşüb həmişə tənəzzül éylərsin 44*o sənə borc vérir və sən ona borc vərməzsin o baş olar amâ sən quyruq olarsın 45*və bu la'nətlərin hamısı üstüñə gəlib və dâlinçə düşüb sənə yətişirlər tâ səni harâb éylərlər çünki Allahıñ-RƏBBin kəlâmina itâ'at éyləmədin ki Onun əvâmirini və qânûnlarını ki sənə əmr éyləyibdir muhâfazat éyləyə idin 46*və olar sənin üstüñdə və nəslində əbədə-kimin 'alâmət və mö'cüzə olarlar 47*ondan ötürü ki hamı zâdin bolluğu-inən gənə məsərrət və yürək hoşnûdluğrı-inən Allahıñ-RƏBBə 'ibâdət éyləmədin 48*pəs o düşmənləriñə ki RƏBB üstüñə göndərir acliq ∞

و صوزانق و چلاقلق و جمیع مخاجلق این بدلک ایلسن و بوبونکه دعبیر باز پور غ قویار نا سنی خراب ایلر ۴۹ رب او زافدن بن او جدن فره قوش کبی او جان بر طایفه دیلنی یلدیکل بر طایفه اوستکه دوفزر ۵۰ بر بوزی برک طایفه که فوجه نم خاطرینه با خمز و جوانه رحی کلز ۵۱ او پرسن حبوا لرکن بالاریشی و هد سن طیراغکن ثموسنی تا سنی خراب ایلر که سه ناخل و شیرو وزیت یانی و مالرکن بالاریشی و قوبونلرکن سوریلری قوما ز فالسون تا که سنی ویران ایلر ۵۳ و سنی های شهرلرکن معاصره به قویار نا نام دیارکه او اعتماد ایلدیکل او جه و برک حصار لرکی بخار و سنی او های شهرلرکن و نام دیارکه که الله ک رب سه و بر محاصره به قویار ۵۴ و او ز بطنکن ثموسنی بعنی الله ک رین سه و بر دیکی او غللرکن و فزلرکن ائمی او معاصره و دارلقد پرسن که دشمنک سنی اونک صحار ۵۴ آرا که نجیب و چوخ نازیک اولان ادم او ز فردانه و قوچاغن عورته و باقی فالان او غللرینه یان کوز این با خوب ۵۵ اولردن بر پسته او ز او غللرین اندن که پر و پرم چونکه دشمنک سنی های شهرلرکن دارلله و محاصره به قویدیغی سی این او هیج بر زاد قمالار ۵۶ و آرا که نجیب و چوخ نازیک اولان عورت که نجابتند و نزاکتن یان آیاغن کفی پره قوما ز ایدی او ز قوچاغن اربیه و او ز او غله و قزیه ۵۷ و او ز آیاغلرین آرا ستدن چخان مشیمه سه و او ز دوغدیغی او غللرینه یان کوز این با خار چونکه دشمنک سنی شهرلرکن دارلله و معاصره به قوبانه ناما محتاج ایلدیغی حاله اولری کیزیلین پر ۵۸ آکر بونوران های کلامرین که بو کابد باز لو بدر اجرا ایله که محافظت ایله سین یعنی که بو ذوالجلال و مهیب اسم دن بعنی الله ک ریدن خوف ایله هـ ن او نه رب ده سنن صدمه لرکی و سلکن صدمه اریشی عجیب ایلر یعنی بیوک و دایسی ۵۹ صدمه لر و یان و دایسی مرض لر کور ۶۰ و مصرن او های علت لری که سن اولردن قور خرس که سن اوستکه کتور ر و اولرسته با پشور لر ۶۱ و هد او های مرضی و صدمه نی که بو توران کتابنده باز لمیوب رب اوستکه کتور ناسی خراب ایلر ۶۲ و او ن عوضند که کترنده کوکن بلدو زلری کبی ایدز بر شیجه نفر فال از سر چونکه الله ک رین

və susızlıq və çiplaqlıq və cəm möhtâclıq-inən bəndəlik èylərsin və boyunuja dəmir boyunduruq qoyar tâ səni harâb èylər 49* RƏBB uzaqdan yerin uucundan qara guşkimi uçan bir tâ'ifə dilini bilmədiğin bir tâ'ifə üstüñə doğuzar 50*bir üzü bərij tâ'ifə ki qocanın hâtırına baxmaz və cövâna rəhmi gəlməz 51*o yər sənin heyvânlarıjin balalarını və həm də sənin toprağıñın səmərəsini tâ səni harâb èylər ki sənə tâhil və şıra və zeyt yağı və mällarıjin balalarını və qoyunlarıjin sürüllərini qoymaz qalsın tâ ki səni vîrân èylər 52*və səni hamı şəhərlərijdə muhâsaraya qoyar tâ tamâm diyârıñda o i‘timâd èylədiğin uca və bərin hisârlarıñı yıxar və səni o hamı şəhərlərijdə və tamâm diyârıñda ki Allahıñ-RƏBB sənə vərir mühâsirəyə qoyar 53*və öz batınıñ səmərəsini ya‘nî Allahıñ-RƏBBin sənə vərdiği oğullarıñın və qızlarıñın ətinə o mühâsirə və darlıqda yêrsin ki düşməniñ səni onda sıxâr 54*arañda nəcib və çox nâzık olan âdam öz qardaşına və qucağıñın ‘övrətinə və bâqi qalan oğullarına yamân göz-inən baxıb 55*olardan birisinə öz oğullarının ətindən ki yər vərməz çünki düşməniñ səni hamı şəhərlərijdə darlıqa və mühâsirəyə qoyduğu səbəbi-inən onda həç bir zâd qalmaz 56*və arañda nəcib və çox nâzık olan ‘övrət ki nəcâbətden və nəzâkəttən yalın ayağıñın kəfini yerə qoymaz idi öz qucağıñın ərinə və öz oğluna və qızına 57*və öz ayaqlarının arasından çıxan məsiməsinə və öz doğduğu oğullarına yamân göz-inən baxar çünki düşməniñ səni şəhərlərijdə darlığa və mühâsirəyə qoyanda tamâmən möhtâc olduğu halde oları gizləyəndə yər 58*əğər bu Tövrâtın hamı kəlâmlarını ki bu kitâbta yazılıbdır icrâ èyləməğə muhâfazat èyləməyəsin ya‘nî ki bu zû-l-celâl və mühib isimdən ya‘nî Allahıñ-RƏBBdən havf èyləməyəsin 59*onda RƏBB də sənin sədəmələrini ‘acîb èylər ya‘nî böyük və dâimî sədəmələr və yamân və dâ‘imî marazlar gətirir 60*və Misirin o hamı ‘illətlərini ki sən olardan qorxarsın gənə sənin üstüñə gətirir olar sənə yapışırılar 61*və həm də o hamı mərəz və sədəməni ki bu Tövrâtın kitâbında yazılmayıb RƏBB üstünə gətirir tâ səni harâb èylər 62*və Onun ‘əvəzində ki kısrıtdə göögün yıldızları-kimi idiz bir nəfər qalarsız çünki Allahıñ-RƏBBin ∞

کلامته اطاعت ایلدون ۶۳ و واقع اولار که نیجه که رب سره احسان ایلمکه و سزی
چوغالنمغه اوستزه خوشند اولور ایدی ایله ده اوستزه خوشند اولار سزی خراب و سزی
بریاد ایلمکه وریشه براو دیاردن سوکلور که ایندی اوی و راثت آمغه اورایه کدرسز
۶۴ و رب سنه بین بر او جندن تا بین او بری اوچنه کیمین قوملنن هامیسن
ایجند داغدر و سن اوراده اوزکه الهره بعنی آگاجه و داشه عبادت ایرسن که نه سن
طانر ایدون و نه اجدادک ۶۵ واو قوملنن آراسن استراحت اولاز و آباغکن کفته
راحت بری اولاز و رب سنه اوراده مضطرب قلب و صولش کوزلر و پریشان جان
و پر ۶۶ و جانک قباغکن معلن اولار و کیجه و کوندر قورخارسن و عمرک ایجون
خاطر جمع اولازن ۶۷ سحر دبرسن ای کاشکی آختام اوله ایدی و آختام دبرسن
ای کاشکی سمراوله ایدی او قورخو جهتندن که سن قورخارسن واوزادن هیشنندن
که سن کوزلرک کور ۶۸ و رب سنه کیبار این او بولدن که من سنه دیدم که اوی
بر دها کورمه جلک سن مصره آپار و سز اوراده دشمنزه بندلر و جاریه لر اولمغه
سانلارسز و مشتری اولاز

ایکرمی دقوزنخی باب

۱ بواو عهدن سوزلر بدر که رب بنی اسرائیل این مواب دیارنن با غلامنگه موسی یه
امر ایلدی او عهدن سوای که اولر این حوربیک عنده ایلدی ۲ و موسی نام اسرائیل
چاغروب اولو دیدیک سزاوز کوزلر ز این او های زادری کوردز که رب مصدر دیارنن
فرعونه واونن های بندلر بنه و اونن قام دیار بنه ایلدی ۳ بعنی کوزلر ز این کوردیکر
یوک شیره لری و عالمتلری ویوک مجوزه لری ۴ اما رب بو کونه کیمین سزه درک ابلین
قلب و کورن کوز واشیدن فولاق و برمدی ۵ من ده سزی فرش ابل بیابانه کردردم
ولباسلر ز اوستلر زده که له سرک بشماقلر آیا قلر که که اولمادی ۶ چورک پسدرز شراب
و مسکرات ایجیدز ناکه پیله سرک که الہزرب من ام ۷ و بوبه کلذ و حشبوں پادشاهی
سیجون و باشان پادشاهی عوج بزم قباغمره جنکه چیخدیلر و براولری اوردق ۸ واولرن

kəlâmina itâ‘at èyləmədin 63*və vâqı‘ olar ki nécə ki RƏBB sizə ihsân èyləməğə və sizi çıxaltmaqa üstüzə hoşnûd olur idi èylə də üstüzə hoşnûd olar sizi harâb və sizi bərbâd èyləməğə vərəsəyiz o diyârdan sökülür ki indi onu vərâsət almağa oraya gedərsiz 64*və RƏBB səni yerin bir ucundan tâ yerin o-biri ucuna-kimin qavmların hamısının içində dağıdır və sən orada özüñə ilâhlara ya‘nî ağaca və daşa ‘ibâdət èylərsin ki nə sən tanır idin və nə əcdâdını 65*və o qavmların arasında istirâhatlıq olmaz və ayaqığın kəfinə râhat yeri olmaz və RƏBB sənə orada müztərib qalb və solmuş gözlər və pərişân cân vərir 66*və həyâtıq qabaqlıqda mu‘allaq olar və gəcə gündüz qorxarsın və ‘ömrüñ içün xâtircəm’ olmazsin 67*səhər dərsən éy kâşki axşâm ola idi və axşâm dərsən éy kâşki səhər ola idi o qorxu cihətindən ki sən qorxarsın və o zâdin həybətindən ki sənin gözlərinj görür 68*və RƏBB səni gəmilər-inən o yoldan ki mən sənə dedim ki onu bir daha görməyəcəksin Misirə aparır və siz orada düşmənlərzə bəndələr və câriyələr olmağa satılırsız və müştəri olmaz

İgirmi dokkuzuncu bâb

1*bu o ‘əhdin sözləridir ki RƏBB bən-i İsrâ‘el inən Muvâb diyârında bağlamaqa Musaya əmr èylədi o ‘əhddən süvây ki olar-inən Xorəbde ‘əqd èylədi 2*və Musa tamâm İsrâ‘eli çağırıb olara dədi ki siz öz gözləriz-inən o hamı zâdları gördüz ki RƏBB Misir diyârında Fir‘avna və onun hamı bəndələrinə və onun tamâm diyârına èylədi 3*ya‘nî gözləriz-inən gördünüz böyük təcrübələri və ‘əlâmətləri və böyük mö‘cüzələri 4*amâ RƏBB bu günə-kimin sizə dərk èyləyen qalb və görən göz və əşidən qulaq vərmədi 5*Mən də sizi qırx il bəyâbanda gəzdirdim və libâslarız üstlərizdə köhnələnməyib başmaqlarıq ayaqlarında köhnə olmadı 6*çörək yémədiz şərâb də müskirât içmədiz tâ ki biləsiz ki Allahız-RƏBB Mənəm 7*və bu yerə gəldiz Xəşbûn pâdşâhi Sixûn və Bâşân pâdşâhi ‘Oq bizim qabağımıza cəngə çıxdılar və biz oları urduq 8*və olarin∞

دیارینی آکوب روپنلی لره وجادلی لره و منسمن پارم سبطه مبراث و برده ۶ بس بو
 عهدن سوزلرینی محافظت ایلوب اولری اجرا ایلوب ناکه هر ایشنه که ایلسز مظفر
 اولادز ۷ بو کون سز هامیزه اللہز رین حضورنه دوررسز بعنی سبطلرزن رئیسلری
 و شیخلرزو ناظرلرزو اسرائیل های آدمیری این ۱۱ اوشاقلرزو و عورتلرزو واردوکاهکه
 اولان غریبک اودونکی باراندن تا صوبیکی کهورنه کبین ۱۲ که اللہک رین عهده
 واونن آندیته کبرهسن که اللہک رب بو کون سن این باغله ۱۳ ناکه سنی اوژیه بو
 کون بر قوم مقرر ایلسون واوزی سنه الله اولسون بیجه که سنه دیبودر و اجاددک
 ابراهیمه و اسخته و بعقوبه آند این وعده ایلوبدر ۱۴ او بعهدی دبو آندی من بالتوز
 سزن این باغلامرم ۱۵ اما هم اللہز رین حضورنه بزم این یله بو کون بوراده دورانلر
 این هم اولر این که بو کون بوراده بزم این دکل لر ۱۶ جونکه سریلورز که بر مصر
 دیارن نیجه ساکن اولور ایدک و او آرالردن بکد بکز طایفه لرن ایجدن بیجه بکدک
 ۱۷ او لرن مکروهاتی واولرن آغاج و داش و کوش و فزل بنیه که یالرین ایدلر
 کوردر ۱۸ میادا که بو کون آرایزده بر کشی و با بر عورت با بر فیله و با بر سبط
 اولسون که بورکی اللہز رین دونش اولوب او طایفه لرن الہزیه عادت ایلمکه کمکش
 اولسون و میادا که آرایزده بر زهر و افستین کهورن کوک اولسون ۱۹ که بو لعشن
 سوزلرینی اشیدوب اوز قلینه او زیه خبر دعا ایلوب دیه که هرجندکه قلین شراری
 این ده سلوك ایلس که منه سلامت او لاجق و بو سیاق این سرخوشاغی صوسزلمه
 علاوه ایله ۲۰ رب اونه عنو ایلمک استمز اما رین غضبی و غیری او ادمن اوته
 توتشوب بو کتابه بازان لعشن هامیسی اون اوستنه جوکوب رب ده اونن آدینی کوکن
 آنندن معوا ۲۱ و رب اونی اسرائیل های سبطلرین ایجدن بو تورانی کتابن ایجده
 بازان عهدن های لعتلرینه موافق بلاهه تعیین ایله بکدر ۲۲ و صوره کی نسل بعنی
 سزدن صوره کلن او غلرلرزو او زاق دیاردن کلن یاد آیله که بو دیارن صدمه لرین و رین
 اونن اوستنه کهور دیکی مرصلری کور دبلر ۲۳ بعنی که کوکد و شوره این نام بر بانوب
 نه آکلور و نه بر و نه بر دانه اوت چیز نیجه که رب اوز خشم و غضبینه سدوم و عورا
^۷

diyârını alıb rubənlilərə və cadlılara və Mənəssənin yarım sibtına mîrâs vêrdik 9*pəs bu ‘əhdin sözlərini muhâfazat éyləyib oları icrâ éyləyin tâ ki hər iştə ki éylərsiz müzaffər olasız 10*bu gün siz hamı-ız Allahız-RƏBBin huzûrunda durarsız ya ‘nî sibtlarınızın rə’isləri və şayhləriz və nəzirləriz İsrâ’elin hamı âdamları-inən 11*uşâqlarız və ‘övrətləriz və ordugâhında olan qaribin odunuğu yarandan tâ suyuju gətirənə-kimin 12*ki Allahıñ-RƏBBin ‘əhdinə və Onun andına girəsin ki Allahıñ-RƏBB bu gün sənin-inən bağlar 13*tâ ki səni özünə bu gün bir qavm mükərrər éyləsin və özü sənə Allah olsun nécə ki sənə dəyiñbdır və əcdâdınıñ İbrâhîmə və İshaqa və Yaquba ‘and-inən va ‘də éyləyibdir 14*və bu ‘əhdi və bu andı mən yalqız sizin-inən bağlamırəm 15*amâ həm Allahımız-RƏBBin huzûrunda bizim-inən bələ bu gün burada durânlar-inən həm də olar-inən ki bu gün burada bizim-inən dəgillər 16*çünki siz bilirsiz ki biz Misir diyârında nécə sâkin olur idik və o aralarından keçdiğimiz tâ’ifələr içindən nécə gəçdik 17*və oların məkrûhâtını və oların ağac və daş və gümüş və qızıl büttələrini ki yanlarında idilər gördüz 18*ma-bâ-dâ ki bu gün ara-izdə bir kişi və yâ bir ‘övrət yâ bir qabılə və yâ bir sibt olsun ki yürəgi Allahımız-RƏBBdən dönmüş olub o tâ’ifələrin ilâhalarına ‘ibâdət éyləməğə gətmış olsun və ma-bâ-dâ ki ara-izdə bir zəhər və əfəsəntin gətirən kök olsun 19*ki bu la ‘anətin sözlərini əşidib öz qalbində özünə xeyir-du ‘â éyləyib dəyə ki hərçənd ki qalbimin şərârəti-inən də sülük éyləsəm gənə mənə səlâmət olacaq və bu siyâq-inən sərhoşluğu susuzlığa ‘ilâvə éyləyə 20*RƏBB ona ‘afv éylemək istəməz amâ RƏBBin qəzəbi və qəyrəti o âdamın üstünə tutuşub bu kitâbta yazılın lə ‘nətin hamısı onun üstünə çöküb RƏBB də onun adını göögün altından məhv éylər 21*və RƏBB onu İsrâ’elin hamı sibtlarının içindən bu Tövrâtın kitâbinin içində yazılın ‘əhdin hamı lə ‘nətlərinə muvâfiq bəlâya ta ‘yîn éyləyəcəkdir 22*və soraki nəsil ya ‘nî sizdən sora gələn oğullarız və uzaq diyârдан gələn yâdəlli ki bu diyârin sədəmələrini və RƏBBin onun üstünə gətirdiği mərəzləri gördülər 23*ya ‘nî ki kükürd şüre-inən tamâm yer yanılıb nə əkilir və nə bitər və nə bir danə ot çıxar nécə ki RƏBB öz xişm və qəzəbində Sədüm və ‘Əmûrâ ∞

وادما وصبوین دیارلرین خرایست کیمی خراب ایلدی ۲۴ اووند داشتوب های فوملر
دیه جنکرلر که رب بو دیاره نه ایچون بیله ایلدی بو بیوك غضبین شدی نه در ۲۵ اوولر
ده دیه جنکرلر اووندن اوتری که اجدادرلرین الله رین عهدینی ترک ایلدیلر که اویزی
مصدر دیارندن چخاردانه اویز این با غلامش ایدی ۲۶ و کیدوب اوزکه الهره عبادت
واولره سعید ایلدیلر ایله الهره که اویزی طانیمر ایلدیلر واولرن نصیبی دکل ایدی
۲۷ و رین غضبی او دیاره کلوب اویرن اوستنه بو کتابه با زلان های لعتلری کتور دی
۲۸ و رب اویزی اوز طرا غلرندن بیوک خشم و غضب و قهر این سوکوب اویزی بو
کونکی کیمی اوزکه دیاره آندی ۲۹ سرلر الهمزره مخصوص دراما کشف اویان زادرلر
اما بزمکی واوغللر مزنکی در که بو تورانن های کلاملرینی اجرا ایلیک

اویوزنجی باب

اووقتیکه بو زادرلن هامیسی یعنی بو قباغک قوبديغم برکت ولعنت اوستکه کلر
اووند او های طایفلر آراسنکه الہک رب سنی اورایه قاویدر خاطرکه کتور مسن
۳ والہک ره دونوب تاماً بوکون سنه امر ایلدیکم کیمی قام قلبک و قام جانک این
اویزکه واوغللرکه اوین کلامه اطاعت ایله سر ۴ اووند الہک رب ده سنی اسیرلکن کیری
کتوروب سنه رحم ایلرو سنی او های فوملردن که جمع ایلر که الہک رب سنی اورایه
داغتمش ایدی ۵ اکر کوک او جنه کیمین ده قاولش اولاسن الہک رب سنی او رادن ده
جمع ایلیوب سنی او رادن کتورر ۵ والہک رب سنی او دیاره کتورر که اجدادرکه اویز
میراث آمش ایلدیلر و سن اویی نصرف ایلسن واو سنه نعمت احسان ایلیوب سنی
اجدادلکن آرتق چوغالدر ۶ والہک رب سنه قلیکی و نسلکن قلینی مخون ایلر ناکه
الہک ره قام قلبک و قام جانک این سووب حیانه اولاسن ۷ واوند الہک رب بو
های لعتلری سنه دشمنلرکه این سنه قاوان و سنه بعض ایلیتلردن اوستنه کتورر ۸ اما
سن دونوب رین کلامه اطاعت ایلسن واو های اوامری که من بوکون سنه امر
ایلم اجرا ایلسن ۹ والہک رب ده للرکن هر ایشنه وبطنکن ثمره سنه و حیوانلرکن

və Admâ ilə Səbu'îmin diyârlarını hərəbiyyət-kimi hərəb éylədi 24*onda danışib hamı qavmlar dəyəcəkdirlər ki RƏBB bu diyâra nə içün bələ éylədi bu böyük qəzəbin şiddəti nədir 25*və olar da dəyəcəkdirlər ondan ötürü ki əcdâdlarının Allahi-RƏBBin 'əhdini tərk éylədilər ki oları Misir diyârından çıxardanda olar-inən bağlamış idi 26*və gedib özüñə ilâhlara 'ibâdət və olara səcdə éylədilər éylə ilâhlara ki oları tanımır idilər və olarin nasibi dəğil idi 27*və RƏBBin qəzəbi o diyâra gelib olarin üstünə bu kitâbda yazılın hamı lə 'nətləri getirdi 28*və RƏBB oları öz topraqlarından böyük xişm və qəzəb və qəhr-inən söküb oları bu günkü-kimi özgə diyâra atadı 29*və sırrlar Allahımız-RƏBBə mahsûsdur amâ kəşfolan zâdlar əbədən bizimki və oğullarımızınkider ki bu Tövrâtın hamı kəlâmlarını icrâ éyləyiñ

ottuzuncu bâb

1*və vaqtînə bu zâdların hamısı ya 'nî bu qabağıñə qoyduğum bərəkət və lə 'nət üstünə gəlir onda o hamı tâ'ifələr arasında ki Allahiñ-RƏBB səni oraya qavıbdır hatırlına getirəsin 2*və Allahiñ-RƏBBə dönüb tamâmən bu gün sənə əmr éylədigim-kimi tamâm qəlbij və tamâm cānın-inən özüñ və oğullarıñ Onun kəlâmına itə 'ât éyləyəsiz 3*onda Allahiñ-RƏBB də səni əsirlidən gəri gətirib sənə rəhm éylər və səni o hamı qavmlardan gənə cəm' éylər ki Allahiñ-RƏBB səni oraya daşıtmış idi 4*əğər göğün ucuna-kimin də qovulmuş olasan Allahiñ-RƏBB səni oradan da cəm' éyləyib səni oradan gətirir 5*və Allahiñ-RƏBB səni o diyâra gətirir ki əcdâdılıq onu mîrâs almış idilər və sənə onu tasarruf éylərsin və o sənə ni 'mət ihsân éyləyib səni əcdâdınından artıq çoğaldır 6*və Allahiñ-RƏBB səniñ qalbiji və nəslinin qalbini mahtən éylər tâ ki Allahiñ-RƏBBi tamâm qalbij və tamâm cānij-inən sevib hayâtda olasın 7*və onda Allahiñ-RƏBB bu hamı lə 'nətləri sənin düşmənləriñ-inən səni qovân və sənə büğz éyləyənlərin üstünə gətirir 8*amâ sən dönüb RƏBBin kəlâmına itə 'et éylərsən və o hamı əvâmiri ki mən bu gün sənə əmr éylərim icrâ éylərsin 9*və Allahiñ-RƏBB də əlləriñin hər işində və batınıñin səmərəsində və heyvânlarıñin ∞

نمودن و طراغنکن نمودن احسانی سه چوخ ابلر جونکه رب که خبر این سن اوستگه خوشنود اولار نیجه که اجدادکن اوسته خوشنود اولور ابدی . اجوبکه اللهک رین کلامه اطاعت المیوب بو نوران کهانه بارلان او امریخی و قانونلرینی اجرا ایلهسن زبرا که نام قلبک و نام جالمک ابن اللهک ره دونرسن ۱۱ جونکه بو امر که بو کون من سنه امر ابلرم سه مشکل دکل واوزاق ده دکل ۱۲ کوکه دکل که دیمسن آبا یعنی ایچون کیم کوکه چیخوب اوی بزه کنورر که اوی بزه خبر و پرسون و بزده اوی احرا ایلیک ۱۳ و دریان او ناین دکل که دیمسن آبا بزمر ایچون کم دریان او طرفه کچوب اوی بزه کنورر که اوی بزه خبر و پرسون و بزده اوی احرا ایلیک ۱۴ لیکن او سوز سنه چوخ باخین در ایله آغزک و بورگکه در که اوی اجرا ایلهسن ۱۵ ماخ بو کون سن قاعده که قویرم حیات این خبری و اولوم این شری ۱۶ جونکه بو کون من سنه امر ابلرم که اللهک رسی سووب اون بوللرینه سلوک ایلهسن و اوین امرلرینی و قانونلرینی و قاعده لرینی محافظت المیوب حیانه اولاسن و جو غالمسن واللهک رب سه او دبارده برکت و پرسون که سن اوی میراث آنگه اورا به کدرسن ۱۷ اما اکر قلبک دونوب اطاعت ایلهسن و چکلوب اوزکه اللهک سجد و عادت ایلهسن ۱۸ من بو کون سره خبر و پرم که اللهک هلاک اولاچق سر سزن کونلرزا او دبارده او زوت اولیه حق در که اردندن کچوب اوی میراث آنگه اورا به کدرسر ۱۹ بو کون کوک این بری من سنه شاهد توئرم که حیات این اولوی و برکت این لعنتی سن قاعده که قویرم پس من حیانی انتخاب ایله تاکه اوزک و نسلک حیانه اولاسز ۲۰ ایله که اللهک رسی سووب اون کلامه اطاعت ایلهسن و اویه ملحق اولاسن جونکه سن عمرگن کونلرینی اوزون ایلهن او در تاکه او دبارده که رب اجدادک ابراهیمه واحدنه و یعنوه آند این وعده ایلهوب که اولره و پرسون ساکن اولاسن

او نوز برخی پاپ

۱ و موسی کیدوب بو سوزلری هلى اسرائیل این داشدی ۲ او اولره دبدیکه من

səmərəsində və topraqının səmərəsində ihsânını sənə çox éylər çünki RƏBB gənə xeyir-inən sənin üstüñə hoşnûd olar nécə ki əcdâdirjin üstünə hoşnûd olur idi 10*çünki Allahıñ-RƏBBin kəlâmına itâ'et éyləyib bu Tövrâtın kitâbında yazılıan əvâmirini və qânûnlarını icrâ éylərsin zîrâ ki tamâm qalbij və tamâm câniñ-inən Allahıñ-RƏBBə dönərsin 11*çünki bu əmr ki bu gün Mən sənə əmr éylərim sənə müşkül dəgil və uzaq da dəgil 12*gögdə dəgil ki déyəsin âyâ bizim içün kim göğə çıxıb onu bizə getirir ki onu bizə habər versin və biz də onu icrâ éyləyək 13*və dəryânın o tayındə dəgil ki déyəsin âyâ bizim içün kim dəryânın o tərəfinə keçib onu bizə getirir ki onu bizə habər vərsin və biz də onu icrâ éyləyək 14*lakin o söz sənə çox yaxındır éylə ağızında və yürəgindədir ki onu icrâ éyləyəsin 15*bax bu gün sənin qabaqıña qoyarım hayât-inən xeyri və ölüñ-inən şərri 16*çünki bu gün Mən sənə əmr éylərim ki Allahıñ-RƏBBi səvib Onun yollarında sülük éyləyəsin və Onun əmrlərini və qânûnlarını və qâ'idələrini mühâfizət éyləyib hayâtda olasın və çoğalasın və Allahıñ-RƏBB sənə o diyârda bərəkət vərsin ki sən onu mîrâs almaqa oraya gədərsin 17*amâ əğər qalbij dönüb itâ'et éyləməyəsən və çoğalıb özən ilâhlara səcdə və 'ibâdət éyləyəsən 18*Mən bu gün sizə xəbər veririm ki əlbət həlâk olacaqsız sizin günləriz o diyârda uzun olmayıacaqdır ki Ərdəndən keçib onu mîrâs almağa oraya gədərsiz 19*bu gün göğ-inən yeri Mən sənə şâhid tutarım ki həyât-inən ölümü və bərəkət-inən lşnəti sənin qabaqıña qoyrəm pəs sən həyâti intihâb éylə tâ ki özүñ və nəslin həyâtda olasız 20*éylə ki Allahıñ-RƏBBi səvib Onun kəlâmına itâ'et éyləyəsin və Ona mülhəq olasın çünki sənin 'ömrüñün günlərini uzun éyleyən Odur tâ ki o diyârda ki RƏBB əcdâdiñ İbrâhîmə və İshaqa və Yaquba and-inən va'də éyləyib ki olara vərsin sâkin olasın

Ottuz birinci bâb

1*və Musa gədib bu sözləri hamı İsrâ'el-inən danişdı 2*və olara dədi ki mən ∞

یو کون بوز ایکری باشند ام من دها چیخوب کیرمکه طاقتم بو خدر و رب منه دیپو بدر
 که سن بو اردندن حکمیه جک سن ۲ الله رب او زی قباغکن کیدوب بو طابقه لری
 قباغکن هلاک ایلیوب سن اولری نصراف ایله جک سن سن قباغکن بو شع کچه جکدر
 نیجه که رب دیپو بدر ۴ و رب اولره ده آیله ایله جکدر نیجه که آموریلرن پادشاه لری
 سیمون و عوجه واولرن دیار لریه ایلدی که اولری هلاک ایلدی ۵ و رب اولری سزه
 تسلم ایله جکدر و سزه اولره سزه امر ایلدیکم هامی اوامر مطابق ایله سز ۶ قوتی
 وجارتی اولون اولردن قورخیبون و خوف ایلمیون چونکه الله رب که سن این
 سیله کیدر سنی ترک ایلمز و سنی بر اخمز ۷ و موسی بو شعی چا غروب نام اسرائیل نظر نده
 اووه دیدیکه قوتی وجارتی اول چونکه بو قومی سن او دیاره آپاره جق سن که رب
 واولرن اجداد لریه ویرمک اولره آند این و عن ایلدی واولری اونه سن وارث
 ایله جک سن ۸ و رب او زی که قباغکن کیدر او سن این اولاچق در او سنی ترک
 ایله جک و سنی بر اخیه جن در قورخمه و خشتی ایله ۹ و موسی بو تورانی بازو ب اوی
 رین صندو غی ایلان بنی لاوی کاهن لر و اسرائیل هامی شیخ زیریه ویردی ۱۰ و موسی اولره
 امر ایلیوب دیدیکه هر بد نجی ایله ایرا ایلند خبیه لر پیرامند ۱۱ و قنیکه نام اسرائیل
 الله رین حضور نک کورنگه اوون انتخاب ایلیکی بره کلور بو تورانی نام اسرائیل
 قباغنه واولرن حضور نک او خویاسن که اشنو نلر ۱۲ قومی یعنی کشی لری و عورت لری
 واوشاق لری و دروازه لر که اولان غریکی جمع ایله تاکه اشیدوب او کرسون لر واله لر
 رین قورخوب بو تورانی هامی سوز لر بینی حافظت و اجرا ایلسون لر ۱۳ واولرن او غل لری
 که بیملر اشیدوب او کرسون لر الله لر رین قورخمنگی نام مدت عمر زده او دیار ده که
 اردندن او راهه کیوب او فی میراث الاجق سز ۱۴ و رب موسی به دیدیکه بو در وفات
 ایله جک کولن لر کلوب باخین در بو شعی چا غر و شهادت چادر نک دورون که من
 اووه امر ایلم و موسی این بو شع کیدوب شهادت چادر نک دور دیلر ۱۵ و رب بلوط
 سونک جاعت چادر نک کورن دی و بلوط ستو نی شهادت چادر بین قایوس نک دور دی
 ۱۶ و رب موسی به دیدیکه بو در سن اجداد لک این یاناچق سن اما بو قوم دور ووب

bu gün yüz iğirmi yaşında-əm mənim daha çıxıb girməğə tâkatim yoxdur və RƏBB mənə déyibdir ki sən bu Ərdəndən keçməyəcəksin 3*Allahıñ-RƏBB özü qabağında gədib bu tâ'ifələri qabağından həlâq éyləyib sən oları tasarruf éyləyəcəksin sənin qabağında Yesu'a keçəcəkdir nəcə ki RƏBB déyibdir 4*və RƏBB olara da éyləyəcəkdir nəcə ki Âmorîlərin pâdşâhları Sixon və 'Oqa və oların diyârlarına éylədi ki oları həlâk éylədi 5*və RƏBB oları sizə təslim éyləyəcəkdir və siz də olara sizə əmr éylədigim hamı əvâmirə mütəbiq éyləyəsiz 6*və quvvətli və cəsərətli olun olardan qorxmayın və havf éyləməyin çünki Allahıñ-RƏBB ki sənin-inən bələ gidər səni tərk éyləməz və səni buraxmaz 7*və Musa Yesu'i çağırıb tamâm İsrâ'elin nəzərində ona dədi ki quvvətli və cəsərətli ol çünki bu qavmı sən o diyâra aparacaqsın ki RƏBB oların əcdâdlarına vərməğə olara and-inən va'də éylədi və oları ona sən vâris éyləyəcəksin 8*və RƏBB özü ki qabağında gədər o sənin-inən olacaqdır o səni tərk éyləməyəcək və səni bıraxmayacaqdır qorxma və hisht éyləmə 9*və Musa bu Tövrâtı yazıb onu RƏBBin Sandıqı aparan bən-i Levi kâhinlərə və İsrâ'elin hamı şeyhlerinə vərdi 10*və Musa olara əmr éyləyib dədi ki hər yəddinci ildə ibrâ ilində heymələr bayrâmında 11*vaqtılıq tamâm İsrâ'el Allahıñ-RƏBBin huzurunda görünməğə Onun intihâb éylədiyi yerə gəlir bu Tövrâtı tamâm İsrâ'elin qabaqında oların huzurunda oxuyasın ki əşitsinlər 12*qavmı ya'nî kişiləri və 'övrətləri və uşaqları və dərvâzelərinidə olan qaribini cəm' éylə tâ ki əşidib öğrətsinlər və Allahız-RƏBBdən qorxub bu Tövrâtın hamı sözlərini muhâfazat və icrâ éyləsinlər 13*və olarin oğulları ki bilmirlər əşidib öğrənsinlər Allahız-RƏBBdən qorxmaqlığı tamâm müddət 'omründə o diyârdakı Ərdəndən oraya keçib onu mîrâs alacaqsız 14*və RƏBB Musaya dədi ki budur vəfat ona éyləyəcək günlərin gəlib yaxındır Yesu'yu çağır və şəhâdət çadırına durun ki Mən ona əmr éyləyəm və Musa-inən Yesu'gedib şəhâdət çadırında durdular 15*və RƏBB bulut sütununda cəmə'ət çadırında göründü və bulut sütunu şəhâdət çadırının qapısında durdu 16*və RƏBB Musaya dədi ki budur sən əcdâdiñ-inən yatacaqsın amâ bu qavm durub ∞

او دیارن پیکانه الہزبته متابعت ایملک این زنا ایله جکدر که اورا به کدر و منی نرک ایلیوب اونن این با غلاد بغم عهدی صندره حق در ۱۷ او کونک من غضم اولرن اوسته تو توشوب من ده اولری نرک ایله حکم و بوزی اولردن اورنه حکم که اولر نف اولسونلر و چو خ بالله و چنالره راست کله جکدلر واو کونک دبه جکدلر که مکر بولالر بزه اوندن اوئری راست کله دی که اللہز بزم آرامزده دکل ۱۸ و من ده او کونک اونن ابلدیکی هامی شارتدن اوئری بوزی فاما ستر ایله حکم چونکه او زکه الہر دوندیلر ۱۹ پس ایدی بوسرو دی بازوب و بنی اسرائیله اونی او کردوب اولر از بریت ناکه بوسرو من طرفه دن بنی اسرائیل بوزینه شاهد اولسون ۲۰ چونکه من اونی او سود و بال آخان دیاره کنوره حکم که اجدادیه آند این وعده ایلسشم اما اولر بوب دو با جن و کو کله جکدلر و صوره او زکه الہر دونوب اولر عبادت ایله جکدلر و منی خوار کوروب عهدی صندره حق در ۲۱ و وفیکه او جوخ بالله و چنالره دوچار اوله اونن بوسرو اونن بوزینه شاهد دوره جقدر چونکه اونن نسلن آغزیدن اونو دلبه جندر زیرا من اونی آند این وعده ایلدیکم دیاره هله کنوره مش بوکون اونن ابلدیکی خالی پیلورم ۲۲ و موسی بوسرو دی او کون بازوب اونی بنی اسرائیله او کرندی ۲۳ و بوضع این نونه امر ایلیوب دیدیکه قوتلوب جسارنی اول چونکه بنی اسرائیلی اولر آند این وعده ایلدیکم دیاره سن آیاره حق سن و من سن این اولا جغم ۲۴ و ابله که موسی نام ایلیته کمین بو توران سوزلربنی کتابه بازوب فورتاردي ۲۵ موسی رین عهدیش صندو غنی آیاران لاوبلی لره امر ایلیوب دیدیکه ۲۶ بو توران کتابنی آلو ب اوی الہر رین عهدین صندو غنین بانه قوبون که اورا ده سنه ضد شاهد اولسون ۲۷ چونکه من سن عصیانکی و کردنکش لکنی پیلورم باخ من هله بوکون دبری اولوب سن این اولدیغم حاله سر ره عصیان ابله ابدز پس من و فاندن صوره نه قدر آرق ایلر س ۲۸ سبطلرزن هامی شجاعین و ناظرلر زی من یانه جمع ایلیون که من بوسوزلری اولر دانشوب اولر کوک این بزی شاهد نوم ۲۹ چونکه من پیلورم که و فاندن صوره سر ناما فساد ایله جک سر واو بولدن که من سره امر ابله اخراج ایله جک سر و آخر

o diyârin bî-gânə ilâhlarına mütâbə ‘at éyləmək-inən zinâ éyləyəcəkdir ki oraya gədər və Məni tərk éyləyib onun-inən bağladıqım ‘əhdî sindiracaqdır 17*və o gündə Mənim qəzəbim olarin üstünə tutuşub Mən də oları tərk éyləyəcəgəm və yüzümü olardan örtəcəgəm ki olar tələf olsunlar və çox bəlâlara və cəfâlara rast gələcəkdirler və o gündə déyəcəkdirler ki məğər bu bəlâlariza ondan ötürü rast gəlmədi ki Allahımız bizim aramızda dəgil 18*və Mən də o gündə onun éylədiyi hamı şərârətindən ötürü yüzümü tamâmən sətir éyləyəcəgəm çünki özgə ilâhlara döndülər 19*pəs indi bu sürüdu yazış və bən-i İsrâ’élə onu öğrədib olara əzbərlət tâ ki bu sürüd Mənim tərəfimdən bən-i İsrâ’elini yüzünə şâhid olsun 20*çünki Men onu o süd və bal axan diyâra gətirəcəgəm ki əcdânnına and-inən va ‘də éyləmişəm amâ olar yəyib doyacaq və kökləcəkdirler və sora özgə ilâhlara dönüb olara ‘ibâdət éyləyəcəkdirler və Məni hör görüb ‘əhdimi sindiracaqdırlar 21*vaqtınə o çox bəlâlara və cəfâlara düçâr olsa onda bu sürüd onun yüzünə şâhid duracaqdır çünki onun nəslinin ağızından unudulmayacaqdır zirâ Mən onu and-inən va ‘də éylədiğim diyâra hələ götürməmiş bu gün onun éylədiği hayâli bilirəm 22*və Musa bu sürüdu o gün yazış onu bən-i İsrâ’élə öğrətdi 23*Yeş‘ ibn-i Nûna əmr éyləyib dədi ki quvvətlənin cəsârətli ol çünki bən-i İsrâ’eli olara and-inən va ‘də éylədiğim diyâra sən aparacaqsın və Mən sənin-inən olacağım 24*éylə ki Musa tamâm éyləyənə-kimin bu tövrâtın sözlərini kitâba yazış qurtardı 25*Musa RƏBBin ‘əhdinin Sandığını aparan Levililərə əmr éyləyib dədi ki 26*bu Tövrâtın kitâbını alıb onu Allahız RƏBBin ‘əhdinin Sandığının yanına qoyun ki orada sənə zad-1 şâhid olsun 27*çünki mən sənin ‘üsyânlığı və gərdənkəşliyini bilirəm bax mən hələ bu gün diri olub sizin-inən olduğum haldə siz RƏBBə ‘üsyânlı éylər-idiz pəs mənim vəfətimdən sora nə qadar artıq éylərsiz 28*sibtlarızın hamı şeyhlərini və nâzirlarızı mənim yanımıza cəm‘ éyləyin ki mən bu sözləri olara danışış olara gök-inən yeri şâhid tutam 29*çünki mən bilirim ki vəfətimdən sora siz tamâmən fəsâd éyləyəcəksiz və o yoldan ki mən sizə əmr əylərəm inhirâf éyləyəcəksiz və âhir ∞

ایامن سزه بلا راست کله‌جکدر چونکه رین حضورنک شارارت ایلیوب اللرزن عمللری
این اوئی آجغلندره حق سز ۲۰ و موسى نام الپیه کیمین بو سرودن سوزلرینی اسرائیلن
نام جماعته دانشدى

اوتوز ایکنجی باب

۱ ای کوکلر فولاق و بیرون و من ده داشم و ای برآگزمن سوزلرینی اشت ۲ تعلیم
یاغش کیمی با غەحق کلام شېنم کېمی توکله‌جکدر نېجە کە نارین یاغش چمن اوستنە
و نېجە کە قوتلى با غشلاروت اوستنە ۳ چونکه رین آدینى چاغررم اللېزه نعظم الیمون
۴ او قاپا در فعلی کاملدر چونکه اوون هامى طېقلىرى حق در وفادار الله در و جورسز
و صادق و حنى در ۵ او لر فالد او لدبلر اوون او غللرى دکل لر او لرن عىبلرى وار بر
اکرى و نرس نسل درلر ۶ آيا رە يىلە ادا ایلرسز اى احىقى و عقللىز قوم آيا او دکل
آنڭ و صاحبىڭ برا داڭ و سى وجودە كتوردىڭ ۷ قىدىم آيامى باداكه كتۇر دوردىن
دوره او لان ايللىرى ملاحظە ايله آناكىن سؤال ايله واوسته خبر و بىر شىخلىرىكىن
سورش واولر سنه دىرلر ۸ متعال طايھلەرە بىرات و بىرندە بىنى آدمى متفرق ايلىنىڭ
قۇملۇن سرحدلرینى تعين ايلدى بىن اسرائىلن حسابىه مطابق ۹ چونکه رین حصىسى
اوون قومىدىر بعقوب اوتن مېرائىن فرعىسىدىر ۱۰ اوئى بىبايان بىرده تاپدى خالى و هولنالاڭ
صحرادە اوئى احاطە و اوئى تىرىه ايلدى اوئى كوزىن بىكى کېمى معنوظ نوندى
۱۱ نېجە کە قۇقۇش او زې بواسنى قارشىدرر و بالالرىنى اوستىنى پىرواز ايلر قىنادىل بىنی آچوب
اولىرى آلور و بىرلىرىن اوستىنى آيا رە ۱۲ يىلە دە يالقۇز رب اوئى هدايت ايلدى و اوون
بانىنى بىر يىكانە الله بوخ ايدى ۱۳ اوئى بىن مەتفعانىھە چىخارىندى کە مزرعەن مەھصولنى
يسون و اوئى قابادىن بال و سىنگ خارادىن باغ امدىدى ۱۴ اينك باغى و قوبىن سودى
فۇزىلەن باغى اين يىلە و باشان قوجلەن و نەكلەرېن باغى بىغان مەغىزىن اعلىسى
این بىبوب او زۇمۇن قالى او لان شراب اېچدون ۱۵ اما بشورۇن كوكلوب بېك
اندى سن باغ با غلادۇن و چاغالوب كوكالۇن و او زې برا دان اللېكى تىرك ايلیوب
و او زې نجات و بىن قابابى تىغىر ايلدى ۱۶ اوئى بىكايە الەر اين غېزىه كتوردىلر

eyyâmda sizə bələ rast gələcəkdir çünki RƏBBin huzûrunda şərârət éyləyib əllərizin ‘aməlləri-inən onu acıqlandıracaqsız 30*və Musa tamâm éyləyənə-kimin bu sürûdun sözlərini İsrâ’ elin tamâm cəmâ’ etinə danişdi

Ottuz ikinci bâb

1*éy göğlər qulaq vərin və mən də danışəm və èy yer ağızımın sözlərini eşit 2*tə’lîmim yağış kimi yağacaq kəlâmmim şəbnəm-kimi töküləcəkdir nécə ki narın yağış çəmən üstünə və nécə ki quvvətli yağışlar ot üstünə 3*çünki RƏBBin adını çağırırəm Allahımıza ta’zîm éyləyin 4*O qayadır fi’li kâmildir çünki Onun hamı tarîkləri haqqdır vəfâdâr Allahdır və cûrsuz və sâdîq və həqdir 5*olar fâsid oldular Onun oğulları dəgillər olarin ‘aybları var bir əğri və tərs nəsildirlər 6*âyâ RƏBBə bələ ədâ éylərsiz èy axmaq və ‘aqilsız qavm âyâ o dəgil atan və sâhibin yarâdanıq və səni vücûda getirənij 7*qadîm əyyâmi yadija getir dövrdən dövrə olan illəri mülâhaza éylə atanından su’al éylə və o sənə habər vərir şeyhləriñdən soruş və olar sənə dərlər 8*Müt’âl tâ’ifələrə mîrâs vərəndə bən-i Âdəmi mütəfərriq éyləyəndə qavmların sərhədlərini ta’yîn éylədi bən-i İsrâ’ elin həsâbına mutâbiq 9*çünki RƏBBin hissəsi Onun qavmıdır Ya ‘qûb Onun mîrâsinin qur’asıdır 10*Onu biyâban yerdə tapdı hâlî və hol-nak səhrâda onu ihâta və onu tərbiyə éylədi onu gözünün bəbəgi-kimi mahfûz tutdı 11*nécə ki qara quş öz yuvasını qarışdırır və balalarının üstündə pərvâz éylər qanadlarını açıb oları alır və pərlərinin üstündə aparır 12*bələ də yalqız RƏBB ona hidâyat éylədi və onun yanında bir bî-gânə ələ yox idi 13*onu yerin mürtefə ‘âtina çıxardı ki məzrə’ənin mahsûlunu yésin və ona qayadan bal və sənəkxârâdan yağımdirdi 14*inək yağı və qoyun südü quzuların yağı-inən bələ və Bâşân qoçlarının və təkələrinin yağı buğdanın müğəzzinin a’alâsi-inən yéyib üzümün qanı olan şorâb içdin 15*amâ Yeşurun kökəlib təpik atdı sən yağ bağladın və çogalıb kökəldin və öz yaradan Allahılıq tərk éyləyib və özünə nəcât vərən qayâni tahkîr éylədi 16*onu bî-gânə ilâhlar-inən gəyrətə getirdilər ∞

ومکروهات این اون غضبانک ایدبلر ۱۷ شیاطینه ذیع ایدبلر نه که الله و آله الده
که اولری طانیمر ایدبلر تازه یا خیلده وجوده کلن بلره که اجدادز اولردن
خوف ایدبلر ۱۸ سنی وجوده کنورن قایانی اووندون و سی خلق این الهی
فراموش ایددون ۱۹ و رب کوروب سنی رد ابدی چون او غلربه و فزیله غضبلدی
۲۰ و دیدیکه جالی اولردن اورتم کورم آخرلی نه اولر زیرا اولر برنس نسل در
اولادیکه و فالری یوخ ۲۱ اولر الله اولیان این منی غیره کنوررلر اوز باطیل لری
این منی غضبلدررلر و من ده اولری قوم اولیان این غیره کوره حکم و احق طاینه
این اولری غضبلندره جنم ۲۲ چونکه غضبلدن اود نوتدی و دوزخن دیه کجین
پاندره حق در ویر این مخصوصی ثلف ایله جکدر و داغارن اسمی الولد ره حق در
۲۳ اولرن اوسته بالاری یغاجعم او خلری اولرن اوسته صرف ایله حکم ۲۴ آجائی دن
ضعنه دوشوب شدید حمادن و آجی طاعودن ثلف اولاخدنرلر و من اولر دشی
جانورلری کوندره حکم طیرافت سورشترن زهری این یله ۲۵ اشکدن اولری فلح
پیچک و ابچری دن دهشت بوجوانی ده با کروی ده سود این آغ صفال این بیه
۲۶ دیدم اولری بوقلوب داغدر اولرن آدلری ادمار ایحدن نابود الیم ۲۷ آکر
دشمین کپنه سندن فورخاسه ایدم که مادا عدوی اولری اندکار ایسولر و مادا دیسولر
المز اوجه ایدی و بولرن هامیسی رب ایلمیودر ۲۸ چونکه تدیردن محروم بر قوم
درلر و اولرده ادرارک یوخ در ۲۹ ای کاش عقالی اولوب بونی فهم ایله ایدبلر اور
عاقبلری فکر ایله ایدبلر ۳۰ اوون نیجه بری مینی قوار ایدی و ابکیه اون میی داغدر
ایدی آکر اولرن قایانی اولری صانمه ایدی و رب اولری زیاده و برسه ایدی
۳۱ چونکه اولرن قایانی بزم قایانز کیی دکل دشمنه زده بونه حاکم درلر ۲۲ چونکه
اولرن میوی سدوم میوندن و عاموره لر صحرالریندن در او زوملری زهری او زوملر در
صالفلری آجی در ۳۳ شرابلری ازدها زهیدر و افعی لرن شدنه آغوسی ۳۴ آیا بو
من یاند محفوظ و مخزیلرین مختوم دکل ۳۵ انتقام و هد جزا و برسه من در او زیاپک
آباقاری سورشور چونکه اولرن هلاکن کونی باخین در و اولرن فضالری شتاب ایله

və məkrûhât-inən Onu qəzəbnâk éylədilər 17*şeyyâtînə zac éylədilər nə ki Allaha və éylə ilâhlara ki oları tanımır idilər tâzə yaxınlarda vücuda gəlen bütləre ki əcdâdız olardan havf éyləmir idilər 18*səni vücûda gətirən qayani unutdun və səni həlâq éyləyən Allahı fərâmuş éylədin 19*və RƏBB görüb səni rədd éylədi çün oğullarına və qızlarına qəzəbləndi 20*və dedi ki cəmâlimi olardan örtəm görəm âxırları nə olur zîrâ olar bir tərs nəsildir əvlâdi ki vəfâları yox 21*olar Allah olmayan-inən Məni qəyrətə gətirdilər öz əbâtilləri-inən Məni qəzəbləndirirlər və Mən də oları qavim olmayan-inən qəyrətə gətirəcəğim və ahmaq tâ'ifə-inən oları qəzəbləndirəcəğim 22*çünki qəzəbimdən od əldən və düzən dibinə-kimin yandıracaqdır və yer-inən mahsûlünü tələf éyləyəcəkdir və dağların əsâsını alovlandıracaqdır 23*oların üstünə bələlər yiğacağım oxlarını oların üstünə sarf éyləyəcəğim 24*açıqdan za'afa düşüb şədîd hummâdan və acı tâ'ündan tələf olacaqdırlar və Mən olara dişli cānvərləri göndərəcəğim topraqda sürüşənlərin zehəri-inən bələ 25*əşikdən oları qılıc yəyəcək və içəridən dəhşət bacını da bakirəni də süd əməni aq saql-inən bələ 26*dədim oları poflayıb dağıdım oların adlarını âdamlar içindən nâbud éyləyəm 27*əğər düşmənin kinəsindən qorxmasa idim ki ma-bâ-dâ 'əduvları inkâr éyləsinlər və ma-bâ-dâ dəsinlər əlimiz uca idi və buların hamısını RƏBB éyləməyiibdir 28*çünki tədbîrdən məhrum bir qavmdirıllar və olarda idrâk yoxdır 29*ey kaş 'ağillı olub bunu fəhm éyləyə idilər öz 'aqibətlərini fikir éyləyə idilər 30*onda nəcə biri mini qovar idi və ikisi on mini dağıdır idi əğər olarin qayası oları satmasa idi və RƏBB oları zindâna vərməsə idi 31*çünki oların qayası bizim qayamız-kimi dəgil düşmənlərimiz də buna hâkimdirlər 32*çünki oların məyyvi Sodom məyyvindən və 'Amorələr səhralarındandır üzümləri zəhərli üzümlərdir salqımları acıdır 33*şərabları ejdəhâ zəhəridir və af' ilərin şəddətli ağusu 34*âyâ bu Mənim yanımda məhfüz və məxzənlərimdə məxtum degil 35*intikâm və həm də cəzâ vərmək Mənimdir o zâman ki ayaqları sürüsür çünki oların hələkətinin günü yaxındır və oların kazâları şitâb éylər ∞

٣٦ چونکه رب اوز قومته حکم واوز بندلرینه ترجم الیه جکدر چون کوردیکه قوت زائل اولوب و اسیر و آزاد تلف اولویدر ۳۷ اوینه دیه جکدر هانی الهزی واونه اعتناد ابلدیکلری قابا ۳۸ که ذیجه لرین پاغنی پیر و مشرو با تارین شرابنی اپھر ایدیلر قوی دورسونلر و سن کومک ایلسونلر سنه ملجا اولسونلر ۳۹ پس ایندی کورون که من ام من و من این برادر الله بودم من اولد درم و دیر بدلم باره لارم و صاغالدرم من و من المدن فورتاران بوخ ۴۰ زیرا المی کوکه قاوزرم و دیرم که الى الابد زنه اولد بغم حقی ایچون ۴۱ که اکر برّاق فلجمی اینی ایلس و الم حکمی نوشه اوینه دشمنلرمه انتقام ادا ایله جکم و منه بغض ایلیتلره جزا و پره جکم ۴۲ اوخر لری اولرن قاندن مست ایله جکم و قلم ات پیه جکدر متفو للرن و اسیرلرن قاندن دشمنلرمن صاچلی باشلنندن ۴۳ ای طایفلر اونن قومته ترجم ایلیون زیرا بندلرین قانن انتقامنی الوبدر و دشمنلرینه انتقام ادا ایلیوب دیارینه و قومته کفارت ابلدی

۴۴ و موسی بوشع ابن نون این بیله کلوب بو سرودن هامی سوزلرینی قومن قولاقلرینه دیدی ۴۵ و موسی بو هامی سوزلری قام اسرائیل ابن داشنوب قورناردی ۴۶ و اولره دیدیکه قلبلرزی او هامی سوزلره که من بو کون سزه شهادت ایلم و برون تاکه سزده اولری او غلرزر امر ایله سر که بو تورانن هامی سوزلرینی حفظ و اجرا ایلسونلر ۴۷ چونکه بوسزن ایچون بر بوش سوز اولیوب اما سزن خاندر و بو سوز اینن کونلرزی او دیارده او زون ایلسز که اردندن اورا به چکوب اونی میراث الاجن سز ۴۸ و رب موسی ابن هان او کونن داشنوب دیدیکه ۴۹ بو عبارم داغنه بعضی مواب دیارند ارجمان برابرند اولان نبو داغنه چیخ و کعنان دیارینی کور که من بنی اسرائیل ملک و بررم ۵۰ و سن ده بو داغنه که اورا به چیخس وفات ایلیوب اوز قومگه ملحن اول نیجه که فرداشت هارون هور داغنه وفات ایلیوب اوز قومته ملحن اولدی ۵۱ چونکه بنی اسرائیل آراسند صین یا باند قدبسن مریبا صولزند منه عصیان ایلیوب بنی اسرائیل آراسند منی نقدیس ابلدز ۵۲ پس او دیاره که ایلیله و بررم کیرمیه جلکس اورا به بعضی او دیاره که من بنی اسرائیل و بررم کیرمیه جلکس

36*çünki RƏBB öz qavmına hökm və öz bəndələrinə tərəhhüm éyləyəcəkdir çün
gördü ki quvvət zâ' il olub və əsir və âzâd tələf olubdur 37*onda dəyəcəkdir hamı
ilâhları və ona i'timâd éylədikləri qaya 38*ki zəbihələrinin yağını yer və
məşrûbâtlarının şərâbını içər idilər qavî dursunlar və sənə kömək éyləsinlər sənə
mulçâ olsunlar 39*pəs indi görün ki Mənəm Mən və Mənim-inən bərabər elə yoxdur
Mən öldürərəm və dirildərəm yarələrim və sağaldarım Mən və Mənim əlimdən qur-
taran yox 40*zırâ əlimi göğə qovızrəm və dərim ki ilələbət zində olduğum Həqq için
41*ki əğər bərraq qılıcımı iti éyləsəm və əlim hökmü tutsa onda düşmənlərimə inti-
kâm ədâ éyləyəcəğəm və Mənə buğz éyləyənlərə cəzâ vərəcəğəm 42*oxlarımı olarin
qanından məst éyləyəcəğəm və qılıcım et yeyəcəkdir məqtulların əsirlərin qanından
düşmənlərimin saçlı başlarından 43*éy tâ' ifələr Onun qavmına tərənnüm éyləyin zırâ
bəndələrinin qanının intikamını alıbdır və düşmənlərinə intikam ədâ éyləyib diyârına
və qavmına kəfərət éylədi

44*və Musa Yeşa' ibn-i Nûn-inən bələ gelib bu sürûdun hamı sözlərini qavmın
qulaqlarına dedi 45*və Musa bu hamı sözləri tamâm İsrâ'él-inən danışib qurtardı
46*və olara dədi ki qalblərizi o hamı sözlərə ki mən bu gün sizə şəhâdet éylərim vərin
tâ ki siz də oları oğullariza əmr éyləyəsiz ki bu Tövrətin hamı sözlərini hifz və icrâ
éyləsinlər 47*çünki bu sözün bir boş söz olmayıb amâ sizin həyatınızdır və bu söz-
inən günlərizi o diyârda uzun éylərsiz ki Ərdəndən oraya keçib onu mîrâs alacaqsız
48*və RƏBB Musa-inən həmən o gündə danışib dədi ki 49*bu 'Abarim dağına ya 'nî
Muab diyârında Ərihanın bərabərində olan Nəba dağına çıx və Kən'ân diyârını gör
ki Mən bən-i İsrâ'élə mülk vərirəm 50*və sən də bu dağda ki oraya çıxarsın vəfât
éyləyib öz qavmına mülhəq ol nəcə ki qardaşlıq Hârûn Hur dağında vəfât éyləyib öz
qavmına mülhəq oldı 51*çünki bən-i İsrâ'él arasında Sîn bəyâbânında Qədisin Məribə
sularında Mənə 'üsyân éyləyib bən-i İsrâ'él arasında Məni taqdîs éyləmədiz 52*pəs
o diyârı qabaqdan görürsün amâ sən oraya ya 'nî o diyâra ki Mən bən-i İsrâ'él vərdim
girməyəcəksən ∞

اونوز اوچنجي باب

اوالله آدمى موسى نن خير دعائي بود رك اونين اين اوزوفانندن ابرولى ينى اسرائىلە
 خير دعا ايلدى ۲ او ديدى رب سينا دن كلدى واولره سعيردن طلوع ايلدى فاران
 داغىدىن تجلى ايلدى و مين مينىلر مقدىسلر اين كلدى صاغىدىن اولره او دلى شربعت
 چىخىدى ۳ بلى او امتنى سور هاي مقدىسلر كىڭى دىرلر واولر آياقلىرىن باشىدە اكتشوب
 سوزلرگى قبول ايلرلر ۴ موسى بزه نورانى تبليغ ايلدى بعنى بعنوب جاھتنە برو رانت
 ۵ واو يشوروندە پادشاه ايدى و قىيىكە قومىن رئىسلرى جمع اولوب اسرائىل سبطلىرى
 بىر بىرە يغلدىلر ۶ روپىن صاغ او لسون و وفات ايلسون واونى آدملىرى آزماسون
 ۷ و يهودانىن خصوصىنى بونى ديدى يارب يهودانى سى اشت واوى او ز قوسمە
 كتور اللرى او ز ينه بىس در و دشمنلرندن او نه كومك ايله ۸ ولاوپىن خصوصىنى ديدى
 نومىم واورىملەت مەتى آدمىڭىدە او لسون كە مىآدە او نى تجىرىه ايلدون و مرىما صولىنى
 او نى اين دعوا ايلدون ۹ او كە آتاسە و آتاسە دىر او نى كورمۇم و قىداشلىرىنى ئاپىسر
 واو غالرىنى يىلىر چۈنكە سوزلرگى حفظ ايلرلر و عەدگى منظور تۇرلر ۱۰ او لر
 قا عەلرگى بعنوبه و اسرائىلە نورانىڭى او كىردە جىكىدرلر حضوركە بىخور و مذبحكە
 محرقەلر كتورە جىكىدرلر ۱۱ بارب او نى قوتە برکت و بىر واللىرىن عىلىنى قبول ايله او نى
 دشمنلرىنى يىلىنى صىدر و هەن او نه بغض ايللىرنىكىنى صىدر كە دور ما سونلر ۱۲ بىيامىن
 خصوصىنى ديدى رىن حىبىي در او نى باشىدە امىتىت اين ساكن او لاجىن در او دام
 الاوقات او نى مخافتىت ايلە جىكىر و او نى چىكىن لرىنى آراسىدە ساكن او لاجىن در
 ۱۳ و يو سف خصوصىنى ديدى او نى دىبارى رىن طرفىدىن مبارك او لسون كۆكى نەعىتى
 اين شېم اين و آشاغىدە يانان سىللر اين ۱۴ كۆكى حصوله كوردىكى نەيس نەمتلر
 اين و آيلر بىشىرىدىكى نەيس نەمتلر اين ۱۵ و قىدم داغارلىن باشىنىكى نەمتلر اين و ايدى
 طەلەرن نەيس نەمتلارى اين ۱۶ او بىن نەيس نەمتلرى و او نى دولى ئەن و كولكە ساكن
 او لان رضا سى اين بول بوسن باشىه و قىداشلىرىن افضللىن طەستە كلسون ۱۷ او نى

Ottuz üçüncü bâb

1*və Allah âdamı Musanın xeyir-duası budur ki onun-inən öz vəfâtından irəli bən-i İsrâ' elə xeyir-dua éylədi 2*və dədi RƏBB Sînâdan geldi və olara Sa 'irdən tulû' éylədi Fərân dağından təcəllî éylədi və min minlər müqəddəslər-inən geldi sağından olara odlu şəri'at çıxdı 3*bəli o ümmətini sür hamı müqəddəsləriŋ əliyndədirlər və olar ayaqlarlığın yanında əğləşib sözlərinj qabûl éylərlər 4*Musa bizə Tövrâtı təbliğ éylədi ya 'nî Ya 'kûb cəmâ' etinə bir vərâsət 5*və o Yesûrûnda pâdşâh idi vaqtinjə qavmin rə'isləri cəm' olub İsrâ' elin sibtları bir yerə yiğildilar 6*və Rübən sağ olsun və vəfât éyləməsin və onun âdamları azalmasın 7*və Yəhudanın husüsündə bunu dədi yâ RƏBB Yəhudanın səsini eşit və onu öz qavmına getir əlləri özünə bəsdir və düşmənlərindən ona kömək éylə 8*və Levinin husüsündə dədi Tumîm və Urîmij müttəqî âdamıñ da olsun ki Məssədə onu təcrîbə éylədin və Məribâ sularında onun-inən da 'vâ éylədin 9*o ki atasına və anasına dər onu görmədim və qardaşlarını tanımır və oğullarını bilmir çünki sözlərinj hifz éylərlər və 'əhdinj mənzûr tutarlar 10*olar qâ'idələrini Ya 'kûba və İsrâ' elə Tövrâtılıq öğrədəcəkdirlər huzûruṇa buhûr və məzbuhuṇa məhrūqalar getirəcəkdirlər 11*yâ RƏBB onun quvvətinə bərəkət vər və əllərinin 'aməlini qabûl éylə onun düşmənlərinin belini sindir və həm də ona bugz éyləyənlərinkini sindir ki durmasınlar 12*Binyâmîn husüsündə dədi RƏBBin habibidir onun yanında əmniyyət-inən sâkin olacaqdır o dâ' im-əl vaqât onu muhâfazat éyləyəcəkdir və onun çiğinlerinin arasında sâkin olacaqdır 13*və Yusif husüsündə dədi onun diyârı RƏBBin tərəfindən mübârək olsun göğün ni 'məti-inən şəbnəm-inən və aşağıda yatan səllər-inən 14*göğün husûlə gətirdiği nəfis ni 'mətlər-inən və aylar yetişdirdiği nəfis ni 'mətlər-inən 15*və qadîm dağların başındakı ni 'mətlər-inən və əbədî təpələrin nəfis ni 'mətlər-inən 16*və yərin nəfis ni 'mətləri və onun doluluğu-inən və Kol da sâkin olanın rızâsi-inən bular Yusifin başına və qardaşlarının əfzalatan təpəsinə gelsin 17*onda ∞

اوکوزن اوکی دوغان زیستی وار و بونوزلری کرکدن بونوزلری در که اولر اینن قوملری پر برلک قاوه جن در نا برن او جلربته کیمین و افراین اون میتلری و منسنهن میتلری بولر در ۱۸ او زبولون خصوصن دیدیکه ای زبولون خروجکه وای بساکار سن ده چادرلرکه سون ۱۹ قوملری داغه چاغرلر اوراده صلاح فربانلری ذبح ایلر زیرا دریان فیضن امه جنکرلر و هد قومک کیزتمش دفنهلری ۲۰ و جاد خصوصن دیدی جادی وسیع ایلین مبارک اولسون دیشی ارسلان کبی اونر و قولی و هد کلمی باره لر ۲۱ پس او تنجی قسمی او زینه انتخاب ایلدی زیرا شارعن قسمی اوراده محفوظ ایدی و قومن رئسلری اینن کلدي ورین حقنی و هد اونن قاعده لرینی اسرائیل اینن برابر اجرا ایلدی ۲۲ و دان خصوصن دیدی دان ارسلان بالاسی در باشاندن صحرا به جن در ۲۳ و نتالی خصوصن دیدی نتالی نعمتندن توخ در ورین برکندن دولی در مغرب اینن جنوبی تصرف ایله جنکر ۲۴ و آشیر خصوصن دیدی آشیر او غللر اینن مبارک اولسون فردائلرینه خوش کلسون و آیاغنی باعه بازرسون ۲۵ بشماقلرک دمیر اینن مس اولوب فوتک بکولرک کیمی اولسون ۲۶ بشوروون الله بن مثلی بودن سه کومکث ایچون کوکه واوز جلالی اینن بلوطه را کب اولور ۲۷ قدم الله بناد در و آنلن ایدی بازولر وار ایله که دشنبی قبا غذکن فاوه جن و دیه جنکر هلاک ایله ۲۸ و اسرائیل امیت اینن ساکن اولوب بالقوز یعنیون بولاغی بقدا و شراب دیارنده اولا جن در هم ده کوکلری شبنم توکجکدر ۲۹ خوشای حالکه ای اسرائیل سن کبی کم وار ای قوم که ریدن سنه نجات اولدی کومکن فالقانی و جلالکن قلیچی او در و دشمنلرک سه مطیع اولا جن در لر و سن اولرن او جه برلرینه کره جلک سن

اونوز در تنجی باب

۱ او موسی مواب صحرالریندن اریحانن برایران اولان پسنهن باشه نبو داغنه جنجدی و رب جلعادن نام دیارینی دانه قدر او نه کوستر دی ۲ و هد نام نتالیتی و افراهم و منسنهن دیارینی و نام یهودا دیارینی نا آخر دریا به کیمین ۳ و جنوب اینن

öküzün əvvəlki doğanın zîynəti var və boynuzları kərgədan boynuzlardır ki olar-inən qavmları bir-yerlik qovacaqdır tâ yerin uclarına-kimin və Əfraimin on minləri və Menassenin minləri bulardır 18*və Zəbulun hususunda dədi ki ey Zəbulun hurûcunda və ey Yəsakir sən də çadırlarındı səvin 19*qavmları dağa çağırırlar orada salâh qurbânları zəbh éylərlər zîrâ dəryânin fəyzini əməcəkdirler və həm də qumda gizlənmiş dəfinələri 20*və Câd hususunda dədi Câdı vasi' éyləyin mütəbârək olsun diş arslan-kimi oturur və qolu və həm də kəlləni parələr 21*pəs əvvəlinci qisməti özünə intihâb éylədi zîrâ şira' in qisməti orada mahfûz idi və qavmin rə'isləri-inən geldi və RƏBBin haqqını və həm də Onun qâ' idələrini İsrâ'él-inən bərâbər icrâ éylədi 22*və Dân hususunda dədi Dan arslan balasıdır Başandan sıçrayacaqdır 23*və Naftali hususunda dədi Naftali ni'məttən toxdur və RƏBBin bərəkətindən doludur maqrıbinə cənûbu tasarruf éyləyəcəkdir 24*və Aşır hususunda dədi Aşır oğullar-inən mübârək olsun qardaşlarına hoş gelsin və ayağını yağa batırsın 25*və başmâqların dəmir-inən mis olub quvvətiñ günləriñ-kimi olsun 26*Yeşûrûnun Allahının misli yoxdur sənə köməklik için göğə və öz cəlâli-inən bulutlara râkib olur 27*qadîm Allah pənâhdır və altından əbədî bazular var éylə ki düşməni qabağından govacaq və déyəcəkdir həlâk éylə 28*və İsrâ'él əmniyət-inən sâkin olub yalqız Ya'kûbun bulaqı bugda və şərâb diyârında olacaqdır həm də göğləri şəbnəm tökəcəkdir 29*xoşâ hâlijə ey İsrâ'él sənin-kimi kim var ey qavm ki RƏBBdən sənə nəcât oldu köməğinin qalqanı və cəlâliñ qılıcı Odur düşmənləriñ sənə muti' olacaqdırlar və sən olarin uca yərlərində gezəcəksin

Ottuz dördüncü bâb

1*və Musa Muâb səhralarından Ərihânın bərâbərində olan Pisqanın başına Nəba dağına çıxdı və RƏBB Cil'âdan tamâm diyârını Dana qədər ona göstərdi 2*və həm də tamâm Naftalini və Əfrâim və Mənəssənin diyârını və tamâm Yəhuda diyârını tâ âhir dəryâya-kimin 3*və cənûb ∞

خرما شهری اولان اریحان درستن میدانی صوعره کیمین ۴ و رب او به دبدی بواو
دبار در که آند این ابراهیمه و اسحقه و عقوبه وعد ایلیوب دیدمکه اونی سن سلگ
و پروجکم من اونی سنه کوستردام اما سن اورا به کچمه جکسن ۵ و زین بندی موسی
اوراده مواب دبارنده رین امرینه موافق وفات ابلدی ۶ و او اونی مواب دبارنده
دره سنده بیت فعورن برابرند دفن ابلدی و بر کیسه اون فربنی بوکونه کیمین پلمر
۷ و موسی وفات ابلینده بوز ایکرمی باشند ایدی نه کوزلری ضعیفلش و نه ده قوئدن
دوشیش ایدی ۸ و بنی اسرائیل موسی دن اونزی مواب صحرالرین او نوز کون آغلاندیلر
وموسی نن آغلامق و ماغم کولناری نام اولدی ۹ و بیشع این نون حکمت رووحی این
دولی اولدی چونکه موسی اللربنی اونی او سننه فویش ایدی و بنی اسرائیل اونه
اطاعت ایلیوب اجرا ابلر ایدیلر نیجه که رب موسی به امر ایلش ایدی ۱۰ او اسرائیله
بردها موسی کیمی بر پیغمبر دورمدى که رب اونی رو برو طالبیش اوله ایدی ۱۱ او
های علامتار و مجدهار این که رب اولری ایلمکه اونی صدر دبارنک فرعونه و اونن های
بند لرینه و اونن های دبارنکه کوندرمش ایدی ۱۲ و هدک او هامی قویی ال این و های
عظم هبیت این که موسی نام اسرائیل کوزلرین قباغند اجرا ابلدی

-inən hurma şəhəri olan Ərihâmin dərəsinin məydânını So'ara-kimin 4*və RƏBB ona dédi bu o diyârdır ki and-inən İbrâhîmə və İshaqa və Ya'qûba va 'də èyləyib dədim ki onu sənin nəslilə vərəcəgəm Mən onu sənə göstərdim amâ sən oraya geçməyəcəksin 5*və RƏBBin bəndəsi Musa orada Muâb diyârında RƏBBin əmrinə muvâfiq vəfât èylədi 6*və O onu Muâb diyârının dərəsində Beyt-Fa'urun bərâbərində dəfn èylədi və bir kimsə onun qabrini bu günə-kimin bilməz 7*və Musa vəfât èyləyəndə yüz iğirmi yaçında idi nə gözləri za 'iflənmiş və nə də quvvətdən düşmüş idi 8*və bən-i İsrâ'él Musadan ötürü Muâb səhrâlarında ottuz gün ağladılar və Musanın ağlamaq və mâtəm günləri tamâm oldu 9*və Yesu' ibn-i Nun hikmət ruhu-inən dolu oldu çünki Musa əllərini onun üstünə qoymuş idi və bən-i İsrâ'él ona itâ'et èyləyib icrâ èylər idilər nəcə ki RƏBB Musaya amr èyləmiş idi 10*və İsrâ'eldə bir daha Musa-kimi bir peyğəmbər durmadı ki RƏBB onu rû-be-rû tanmış ola idi 11*və hamı 'alâmətlər və mu'cizələr-inən ki RƏBB oları èyləməğə onu Misir diyârında Fir'avna və onun hamı bəndələrinə və onun hamı diyârına göndərmiş idi 12*və həm də o hamı quvvətli əlinən və hamı 'azîm həybət-inən ki Musa tamâm İsrâ'elin gözlərinin qabağında icrâ èylədi

---

پوشع

اوئنجی باب

اورین بندسی موسی نن و فاندن صوره رب موسی نن خدمتکاری پوشع ابن نون این داشتوب دیدیکه ۲ بندم موسی وفات ایلدی و ابتدی دوروب بو اردندن کچ سن و بو قومن هامیسی او دیاره که من اولره یعنی بنی اسرائیله ویرشم ۳ هر بری که ایا قلزون کنی با صارمن اونی سزه ویره جمک نیجه که موسی به دیشم ۴ یعنی یا باندن و بو لباندن نا او یوک هرمه کمین که فرات نهر بدر حتیلر های دیاری نا یوک دریا یاه کمین کون پاتان طرفت سرن سرحدز اولسون ۵ تمام مدت عمرگنه بر کیمسه سن مقابله کن دوره میه جندر نیجه که موسی این ایدم سنن این ده اولا جغم سنی ترک ایلیه جمک و سنی بر اخیه جغم ۶ قوتلی وجسارتلی اول چونکه بو قوی او دبارن و راثنه سن یترو جلک سن که اولره ویرمک ایچون اجدادرینه آند این وعد ایلشم ۷ سن آنچق قوتلی وجسارتلی اول که او نورانن کافنسی حفظ ایلیوب اونی اجرا ایلیه سن نیجه که بندم موسی سنه بیورو بدر اوندن صاغه و صوله دو غیه سن ناکه تمام رفتارگنه کامیاب اولاسن ۸ بو نورانن کتابی آغزگدن آبرایله سون اما اونن اوستنک کچه و کوندوز نفکر ایلیه سن ناکه اویند یازلانن هامیسی حفظ ایلیوب اجرا ایلیه سن چونکه او وقت ده یولگن موفق اولا جقسن واو وقت کلیاب اولا جقسن ۹ آیا سنه بیوردمد قوتلی وجسارتلی اول قورخمه و خوف ایله زیرا که الله رب تمام رفتارگنه سن این در ۱۰ اس پوشع قومن ناظرلرینه بیورو ب دیدیکه ۱۱ اردونن اور ناستدن کچون و قومه امر ایلیوب دیون که اوزره آزوقد ندارک ایلیوب چونکه اوچ کوئدن صوره سز بو اردندن کچه جکز ناکه

YEŞUA^c**birinci bâb**

1*və RƏBBin bəndəsi Musanın vəfatından sora RƏBB Musanın xidmətgəri Yesua^c ibn-i Nûn-inən danişib dedi ki 2*bəndəm Musa vəfat èylədi və indi durub bu Ərdəndən keçsin və bu qavmin hamısı o diyâra ki Mən olara ya‘nî bən-i İsrâ’élə vərmışəm 3*hər yeri ki ayaqlarzin kəfi basar Mən onu sizə verəcəğəm nəcə ki Musaya dəmişəm 4*ya‘nî biyâbandan və bu Libânondan tâ o Böyük nəhrə kimin ki Fərat nəhridən Hettilərin hamı diyarı tâ Böyük dəryâya kimin günbatan tərəfdə sizin sərhədiz olsun 5*tamâm müddət ‘ömründə bir kimsə sənin mukâbiliндə durmayacaqdır nəcə ki Musa inən idim sənin inən də olacağam səni tərk èyləməcəğəm və səni bıraxmayacağam 6*quvvətli və cəsarətli ol çünkü bu qavmı o diyârin vərâsətinə sən yetirəcəksin ki olara vərmək için əcdâdlarına and-inən va‘də èyləmişəm 7*sən ancaq quvvətli və cəsarətli ol ki o Tövrâtın kâffəsini hifz èyləyib onu icrâ èyləyəsin nəcə ki bəndəm Musa sənə buyurubdır ondan sağa və sola dönməyəsən tâ ki tamâm rəfatârlıqda kamyâb olasın 8*bu Tövrâtın kitâbı ağızlıdan ayırmayasın amâ onun üstündə kəcə və gündüz təfəkkür èyləyəsin tâ ki onda yazılanın hamısını hifz èyləyib icrâ èyləyəsin çünkü o vaxtdə yolunda muvafiq olacaqsın və o vaxtdə kamyâb olacaqsın 9*âyâ sənə buyurmadım quvvətli cəsârətli ol qorxma və hövf èyləmə zîrâ ki Allahıñ-RƏBB tamâm rəftârlıqda sənin-inəndir 10*pəs Yesua^c qavmin nâzırlarına buyurub dədi ki 11*ordunun ortasından kəçin və qavma əmr èyləyib dədi ki özünə azûqa tədâriq èyləyin çünkü üç gündən sora siz bu Ərdəndən gəçəcəksiz tâ ki ∞

کدوب او دیاری که اللہ رب وراثت ایچون سزه و بر اثر کیمی آلمز ۱۲ او بیش
بنی روین و بنی جاد و منتهی بارم سبطی این داشوب دیدیک ۱۳ او سوزی پادره
کنورون که رین بنی موسی سزه امر ایلیوب دیدیک اللہ رب سزه راحت احسان
ایلیوب بو دیاری سزه و بر دی ۱۴ عورتلر و او شاقلز و سورپلر بو دیاره که موسی
اوی اردنه بو طرفت سزه و بر دی ساکن اولسونلر اما سز های قوچاق دلاورلر
سلامنوب فرداشلر زن قبا غنچه بکوب اولن کومک ایلیمس ۱۵ نا اللہ رب فرادشلر زن
ده سزن کیمی راحت و بروب اولر ده اللہ رین اولره و بر دی کی دیاری وراثت کیمی
آل سونلر او ندن صوره او ز وراثتن دیارینه دونوب اوی ارث کیمی آلمز که اوی
رین بنی موسی اردنه بو طرفت کون چخانه سزه و بروبر ۱۶ او لر ده بوشنه
جواب و بروب دیدیلر که هر نه که بزه امر ایله سن البرک و هر بره که بزی کوندره من
کیدرک ۱۷ هر نیجه که موسی به اطاعت ایلشک ایله ده سنه اطاعت البرک آنچ که
الله رب سنه این اولسون نیجه که موسی این ایدی ۱۸ هر کم که امر که عاصی اولوب
بزه هر امر ایلدیک کث سوزلر اطاعت ایله امه اولدرلson آنچ فونی وجشارنی اول

اینچی باب

او بیش این نون شطیم دن کیز بیجه ایکی جاسوس آدم کون دروب دیدیک کدون
او دیاری واریخانی کنورون واولر ده کدوب بر زایه عورتن ابوبه کیدرلر که او ن
آدی راحاب ایدی واوراده پاندلر ۲ واریخا پادشاهه دیندیک بودر بو نیجه بنی
اسراشیدن آدمکلوب که دیاری تجسس ایلسونلر ۳ واریخان پادشاهی راحابن پانه
کوندروب دیدیک او سن یانک کلن آدمکی چخارت که سن ابوب که کلوب لر چونکه
او لر نام دیاری تجسس ایله کلوب لر ۴ و عورت او ایکی آدی آلوب او لری کیز لدی
و دیدی دوغزی در یانه آدمکل دبلر اما من پلرم او لر هر ادن ایدبلر ۵ و در رازه ن
با غلمق وقتی اولان او آدمکل قرانلند چعد بلر پلرم او آدمکل هر ایه کن دبلر تیز او لون
دال لر نیجه دوشون که او لر بتشرس ۶ اما او زی او لری دامه چخار دوب دام او سنده

gédib o diyârı ki RƏBB vərâsət içîn sizə vîrir irs-kimi alasız 12*və Yesua^c bən-i Rubən və bən-i Câd və Mənəssənin yarım sibt-i-inən danişib dədi ki 13*o sözü yâdiza gətirin ki RƏBBin bəndəsi Musa sizə rahat ihsân éyləyib bu diyârı sizə vîrdi 14*‘övrətləriz və uşâqlarız və sürüləriz bu diyârda ki Musa onu Ərdənin bu tərəfində sizə vîrdi sâkin olsunlar ama siz hamı qoçâq dilâvərlər silâhlanıb qardaşlarınızın qabağınca keçib olara kömək éyləyəsiz 15*tâ Allahız-RƏBB qardaşlarıza da sizin-kimi râhat vîrib olar da Allahız-RƏBBin olara vîrdiği diyârı vərâsət-kimi alsınlar ondan sora öz vərâsətiniz diyârına dönüb onu irs-kimi alasız ki onu RƏBBin bəndəsi Musa Ərdənin bu tərəfində gün çıxanda sizə vîribdir 16*və olar da Yesua^c ya cavâb vîrib dədilər ki hər nə ki bizə əmr éyləyəsən éylərik və hər yerə ki bizi göndərəsən gédərik 17*hər nəcə ki Musaya itâ‘at éyləmişik éylə də sənə itâ‘at éylərik ancaq ki Alahıñ RƏBB sənin-inən olsun nəcə ki Musa-inən idi 18*hər kim ki əmriñə ‘âşî olub bizə hər əmr éylədiğin sözlərə itâ‘at éyləməsə öldürülsün ancaq qüvvətli və cəsârətli ol

ikinci bâb

1*və Yesua^c ibn-i Nûn Şittîmdən gizlicə iki casus adam göndərib dədi ki gédin və o diyârı və Ərîxâni görün və olar da gédib bir zâniyə ‘övrətin evinə girdilər ki onun adı Râxâb idi və orada yatdılar 2*və Ərîxâ pâdşâhına dënildi ki budur bu gəcə bən-i İsrâ’eldən adamlar gəlib ki diyârı təcəssüs éyləsinlər 3*və Ərîxânin pâdşâhi Râxâbin yanına göndərib dədi ki o sənin yanına gələn adamları çıxart ki sənin eviñə gəliblər çünki olar tamâm diyârı təcəssüs éyləməğə gəliblər 4*və ‘övrət o iki adamı alıb oları gizlətdi və dədi doğrudur yanına adamlar gəldilər amâ mən bilmirəm olar haradan idilər 5*və dərvâzənin bağlamaq vakti olanda o adamlar qaranlıqda çıxdılar bilmirəm o adamlar haraya gətdilər təz olun dâllarınca düşün ki olara yetişsiz 6*amâ özü oları dama çıxardıb damın üstündə ∞

اوزی ایجون سردیکی کنان چوبلرنه کیزلنندی ۷ واو آدملاردن بولی این بحکمه
 کمین اولرن داللرخه دوشدلر و اولرن داللرخه دوشن آدملر چجاندن صوره دروازه
 باغلادبلر ۸ واولر یاتزدن اوقل عورت اولرن یانه دامه چخدی ۹ واو آدملو دیدی
 من پلرم که رب بو دباری سره و برویدر و هد قورخوز بزم اوستمزه دوشوب سزن
 سبزدن بو دبارن های ساکلری اربرلر ۱۰ چونکه براونی اشندک که سر مصادر
 چیخانه رب سزن فیاغرده بحر احمرن صولینی نیجه قوروندی واونی ده که اردن او
 ناین اولان آموربلن ایکی پادشاهی بعنه سیجون این عوجه ایلدز که اولری هلاک
 ایلدز ۱۱ او شیدوب بورکلرمز صوبه دونویدر و سزن سبزدن برکشی ده جان قالمیوب
 چونکه بخاری ده کوکه و آشاغده براوستنک اولان الله سزن اللہ رب در ۱۲ پس
 ایندی من حفته ربه آند ایسپون که من سره النفات ایلمشم و سزده آتامن ایونه النفات
 ایله سز و منه بر صحیح نشان و برون ۱۳ که سزانای و آنای و فرداشلری و باجی لرمی
 و هرنه که وارلبدر دیری قویاسز و جانلرمزی اولومدن قورناره سز ۱۴ واو آدملر
 اونه دیدبلر که سزن عوضزده بزم جانلرمز اولومه مستوجب اولسون اکر سز بزم بو
 ایشمزی یلدرمیه سز و وقنيکه رب بو دباری بزه و بردی سنه مرحمت و وفا ابلرک
 ۱۵ واو ده اولری برایپ این بخودن اندردی چونکه ابوی شهرن حصارنه اولوب
 حصارده ساکن اولور ایدی ۱۶ واولره دیدی داغه کدون که دالزجه دوشتلر سره
 راست کلسونلر واوراده اوچ کون کیزلنون نا دالزجه دوشتلر قابسونلر و صوره
 بولره کیدورت ۱۷ واو آدملر ده اونه دیدبلر بز بوسن بزه و بردیکث آنددن آزاد
 اولورق ۱۸ هر کاه بز بو دیاره کلنه سن بو هوریلش قرمزی ایپی که اونن این بزی
 اندردون بخوبیه با غلیه سن و آنای و آنای و فرداشلرکی و آنائکن های ایونی یانکه
 بغضن ۱۹ واوند هر کم که ابیکن قایوسندن اشیکه چیسه اونن قانی او زباشه و بز
 آزاد اولورق اما سن این ایوده اولالرن هامیسن قانی بزم باشمده اولسون اکر اولره
 هر ال دکس ۲۰ و اکرسن بزم بو ایشمزی خبر و برسن اوند بزستن بو بزه و بردیکث
 آنددن آزاد اولورق ۲۱ او ده دیدی نیجه که دیرسز ایله اولسون و اولری بوله

özü için sərdigi kətan çöplərində gizlətdi 7*və o adamlar Ərdən yolu-inən keçiklərə-kimin olarn dâllarınca düşdülər və olarin dâllarınca düşən adamlar çıxandan sora darvâzani bağladılar 8*və olar yatmadan əvvəl övrət olarin yanına dama çıxdı 9*və o adamlara dədi mən bilirəm ki RƏBB bu diyarı sizə vəribdir və həm de qorxuz bizim üstümüzə düşüb sizin səbəbizdən bu diyärin hamı sâkinləri ərirlər 10*çünki biz onu eşitdik ki siz Misirdən çıxanda RƏBB sizin qabağızda Bəxr-i Axmarın sularını nəcə qurutdu və onu da ki Ərdənin otayında olan Âmorilərin iki pâdşâhi ya 'nî Sîxon-inən 'Oca éylədiz ki oları həlâk éylədiz 11*və eşidib yûrəklərimiz suya dönübdür və sizin səbəbizdən bir kişi də cân qalmayıb çünki yuxarıda gökdə və aşağıda yer üstündə olan Allah sizin Allahız-RƏBBdir 12*pəs indi mənim xaqqımda RƏBBə and için ki mən sizə iltifât éyləmişəm və siz də atamın évinə iltifât éyləyəsiz və mənə bir sahîx nişân vərin 13*ki siz atamı və anamı və qardaşlarımı və bacılarımı və hər nə ki varlar-idir diri qoyasız və cânlarımızlığını ölüməndən qurtarasız 14*və o adamlar ona dədilər ki sizin 'ivazizda bizim cânlarımız ölümə müstəcâb olsun əğər siz bizim bu işimizi bildirməyəsiz və vaqtinə RƏBB bu diyarı bizə vərdi sənə mərhəmət və vəfâ éylərek 15*və o da oları bir ip-inən pəncərədən indirdi çünki evi şəxərin hasârında olub hasârda sâkin olur idi 16*və olara dədi dağa gedin ki dâlizcə düşənlər sizə rast gəlməsinlər və orada üç gün gizlənin tâ dâlizcə düşənlər qayıtsınlar və sora yoluza gedin 17*o adamlar da ona dədilər biz bu sənin bizə vərdiğinj anddan âzâd olaraq 18*hərgâh biz bu diyâra gələndə sən bu hörülmüş qırımızı ipi ki onun-inən bizi indirdin pəncərəyə bağlayasın və atanı və ananı və qardaşlarını və atanın hamı évini yanına yiğasın 19*və onda hər kim ki évinjin kapısından əşigə çıxsa onun qanımız başına və biz âzâd olaraq amâ sənin-inən evdə olanların hamısının qanını bizim başımıza olsun əğər olara bir el dəğsə 20*və əğər sən bizim bu işimizi xabər vərəsən onda biz sənin bu bizə vərdiğinj anddan âzâd olaraq 21*o da dədi nəcə ki dərsiz éylə olsun və oları yola ∞

صالدی و کنیدیلر واو ده او قرمزی ایسی بخوبیه با غلادی ۲۲ واولر کدو داغه
پتشدیلر واوراده اوچ کون فالدبلر نا داللرخه دوشتر قایندیلر و داللرخه دوشتر نام
بولن آختاروب تایمدیلر ۲۳ واو ایکی آدم فایدوب داغدن ایندیلر و کجوب بوشع ابن
نوون یانه کلدبلر واوزلرینه واقع اولانن هامبستی اونه نفل ایلدیلر ۲۴ و بوشعه دیدبلر
که رب نام بو دباری نزم المزه و بروبر و هد بو دبارن های ساکلری نزم فاعمزرد
ار بیو بدلر

او جنی باب

۱ او بوشع بحر تیزدن دوروب اویزی و نام بنی اسرائیل شطیم دن کو جوب ارد، کی بن
کلدبلر و کجندن ایروی کیجه او راده فالدبلر ۲ و واقع اولدیکه اوچ کوندن صوره ماظرلر
اردونن اینجден کجدبلر ۳ و قومه امر ایلبوب دیدبلر که اللہ رین عهدین صدوغی
واونی آیاران لاولی کاهنلری کورن ساعت بر زدن کو جوب اوین دالیخه کبدون
۴ آنبعق سزن این اون آراسنک ایکی مین ذراع مقداری او زافش اولسون اوه با خین
کیتیمه سر ناکه کد جلک بولزی پله سر جونکه بوندن ایروی بو بول این کجمبو سر
۵ و بوشع قومه دیدی او زری ندبس الیبون جونکه رب صباح آرازده مجهول ایله جنکر
۶ و بوشع کاهنلرہ دیدیکه عهدن صدوغی الوب فون فیاغنجه کجون واول ده عهدن
صندوغنی الوب قومن فیاغنجه کنیدبلر ۷ و رب بوشعه دیدیکه من بو کون سی نامر
اسرائیل نظرین عظیم ایلمکه با شلرم نا یلسولر که نیجه که موسی این اولشم سن این
ده اولادجم ۸ و سن عهدن صندوغنی آیاران کاهنلرہ بورا به با خین ککوب
کارینه کیرن ساعت ار دن دورون ۹ و بوشع بنی اسرائیل دیدیکه بورا به با خین ککوب
اللہ رین سوزلرین اشیدون ۱۰ و بوشع دیدیکه بون این پلمسز که حی الله سزن آرازده
در و قباغزدن کعنایلری و حتیلری و حوتلری و فریزلری و جرجابلری و آمورلری
و بیو سلری البه اخراج ایله جنکر ۱۱ بو در نام بین رین عهد صندوغی سرت
قباغزجه ار دن دن کهر ۱۲ و ایندی سرین اسرائیل سبطلرین اون ایکی آتم آلون بعی

saldı və gëtdilər və o da o qırmızı ipi pəncərəyə bağladı 22*və olar gëdib dağa yetişdiler və orada üç gün qaldılar tâ dâlilarınca düşənlər qayıtdılar və dâlilarınca düşənlər tamâm yolda axtarış tapmadılar 23*və o iki adam qayıdış dağdan indilər və keçib Yesua^c ibn-i Nûnun yanına gəldilər və özlərinə vâqi' olanın hamisini ona naql etlədilər 24*və Yesua^c dədilər ki RƏBB tamâm bu diyârı bizim elimizə vəribdir və həm də bu diyârin hamı sâkinləri bizim qabağımızda əriyibdirlər

üçüncü bâb

1*və Yesua^c səhər təzdən durub özü və tamâm bən-i İsrâ'el Şittîmdən keçib Ərdənə-kimin gəldilər və keçəndən irəli gəcə orada qaldılar 2*və vâqi' oldu ki üç gündən sora nâzırlar Ərdənin içindən keçdilər 3*və qavma əmr èyləyib dədilər ki Allahız-RƏBBin 'Əhdinin Sandığını və onu aparan Levili kahinləri görən sâ'at yərizdən keçib onun dâlinca gədin 4*ancaq sizin-inən onun arasında iki min zərâ' miqdârı uzaqlıq olsun ona yaxın gədməyəsiz tâ ki gədəcək yolzu biləsiz çünki bundan irəli bu yol-inən keçməyibsiz 5*və Yesua^c qavma dədi özüzü taqdîs èyləyin çünki RƏBB sabâh araizdə mu'cizələr èyləyəcəkdir 6*və Yesua^c kâhinlərə dədi ki 'Əhdin Sandığını alıb qavmın qabağınca gëtdilər 7*və RƏBB Yesua^c dədi ki Mən bu gün səni tamâm İsrâ'elin nəzərində 'azîm èyləməğə başlarım tâ bilsinlər ki nəcə ki Musa-inən olmuşəm sənin-inən də olacağım 8*və sən 'Əhdin Sandığını aparan kâhinlərə buyurub dəyəsin ki Ərdənin sularının kənarına girən sâ'at Ərdəndə durun 9*və Yesua^c bən-i İsrâ'elə dədi ki buraya yaxın gəlib Allahız-RƏBBin sözlərini eşidin 10*və Yesua^c dədi ki bunun-inən biləsiz ki Hay-Allah sizin araizdadır və qabağızdan Kən'ânîləri və Xettîləri və Xivvîləri və Ferîzîləri və Cərcasîləri və Emorîləri və Yebusîləri elinə ixrâc èyləyəcəkdir 11*budur tamâm yerin RƏBBinin 'Əhd Sandığı sizin qabağızca Ərdəndən keçər 12*və indi siz bən-i İsrâ'elin sıbtlarından on iki adam alın ya'nî ∞

هر بر سلطنه بر نفر آدم ۱۳ و واقع اولادجه که نام بین رسی اولان رین صندوغنى آپاران کاهتلن آیاقلرین کفی اردنن صوبیه بانانه اردنن صولری يعني بوخاری دن آخان صولری کسلوب بیگن کبی دوره جقدر ۱۴ و واقع اولدیکه قوم اردنن حکمک ایجون اوز چادرلرندن کوچن کاهتلر ده عهده صندوغنى قوم فیاغنجه آپار ایدبلر ۱۵ و ایله که صندوغنى آپارانلار اردنه کبیعن کلوب صندوغنى آپاران کاهتلن آیاقلری صولرن کارینه باندی (واردن ده نام بیچن کولری اوز های کارلرین باصر) ۱۶ بوخاری دن آخان صولر دوره صربان باندہ اولان آدام شهرندن چوخ اوزاق بر بیعن کبی فالمخدی و چولن دریاسنه يعني دوز دریاسنه آخان صولر ناما کسلدی و قوم ارخان فیاغندن پکجدبلر ۱۷ و زین عهدین صندوغنى آپاران کاهتلر فوری ده اردنن اورناسته محکم دورمش ایدبلر و نام اسرائیل قوری دن پکر ایدبلر نا نام قوم اردنن پکوب قورناردي

در دنچی باب

او و قبیکه نام قوم اردنی پکوب قورنارمش ایدی رب بوشعه خطاب ایلیوب دیدیکه آقوندن او زره اون ایکی آدم يعني هر بر سلطنه بر آدم آلون ۲ و اولره بیوره بیوره دبون که او زره بورادن اردنن اورناستدن کاهتلن آیاقلری محکم دورد بیغه بردن اون ایکی داش آلوب اولری او زر این آپارون واولری او منزله قوبون که بو کیچه اوراده منزل ایلیه جلک سز ۴ پس بوشع بی اسرائیلدن او آلدیغی اون ایکی آدمی يعني هر بر سلطنه بر آدمی چاغروب ۵ بوشع اولره دیدیکه اللہ رین صندوغنى فیاغنجه اردنن اورناسته کچون او زر ایجون بی اسرائیل سبطلرین حسابه کوره هن بیز چکپتنه برداش کونرون ۶ او ندن او تری که بوسزن آرا بزده بر علامت اولسون که او غللر ز صالح سوال ایلیوب دیسته که سزن بوداشلر زنه در ۷ او لره دیه سز که اردنن صولری زین عهد صندوغنى فیاغند دوردی يعني او زی اردنن کچن اردنن صولری دوردی و بیو داشلر بی اسرائیل ایجون اید کیمین بادکار اولسون ۸ و بی اسرائیل ایله ایدبلر

hər bir sıbtdan bir nəfər âdam 13*və vâ'qı olacaq ki tamâm yerin RƏBBi olan RƏBBin Sandığını aparan kâhinlərin ayaqlarının kəfi Ərdənin suyuna batanda Ərdənin suları ya'nî yuxarıdan axan suları kəsilib yiğin-kimi duracaqdır 14*və vâ'qı oldu ki qavm Ərdəndən keçmək için öz çadırlarından keçəndə kâhinlər də 'Əhdin Sandığını qavmin qabağınca aparır idilər 15*və éylə ki Sandığı aparanlar Ərdənə-kimin gəlib Sandığı aparan kâhinlərin ayaqları suların kənarına batdı (və Ərdəndə tamâm biçən günləri öz hamı kənarlarını basar) 16*və yuxarıdan axan sular durub Sartan yanında olan âdam şəhərindən çox uzaq bir yiğin-kimi qaxdı və çölün dəryâsına yə'nî Duz dəryâsına axan sular tamâm kəsildi və qavm Ərixanın qabağından keçdilər 17*və RƏBBin 'Əhdinin Sandığını aparan kâhinlər quruda Ərdənin ortasında möhkəm durmuş idilər və tamâm İsrâ'él qurudan keçər idilər tâ tamâm qavm Ərdəndən keçib qurtardı

dördüncü bâb

1*və vaqtinjə tâ tamâm qavm Ərdəndən keçib qurtarmış idi RƏBB Yeşua'a xitâb éyləyib dədi ki 2*qavmdan özüzə on iki âdam yə'nî hər bir sıbtdan bir âdam alın 3*və olara buyurub dəyin ki özüzə buradan Ərdənin ortasından kâhinlərə ayaqları möhkəm durduğu yerdən on iki daş alıb oları özüz-inən aparın və oları o mənzilə qoyum ki bu gécə orada mənzil éyləyəcəksiz 4*pəs Yeşua'a bən-i İsrâ'eldən o aldığı on iki âdamı yə'nî hər bir sıbtdan bir âdamı çağırıb 5*Yeşua' olara dədi ki Allahız-RƏBBin Sandığının qabağınca Ərdənin ortasına keçin və özüz üçün bən-i İsrâ'él sıbtlarının həsâbına görə hərəniz çiğinizə bir daş götürün 6*ondan ötürü ki sizin araizdə bir 'alâmet olsun ki oğullarız sabâh su'ál éyləyib dəyəndə ki sizin bu daşlarınız nədir 7*olara dəyəsiz ki Ərdənin suları RƏBBin 'Əhd Sandığının qabağında durdu yə'nî özü Ərdəndən keçəndə Ərdənin suları durdu və bu daşlar bən-i İsrâ'él üçün əbədə-kimin yâdgâr olsun 8*və bən-i İsrâ'él éylə éylədilər ∞

نېچه که بوشع يورمېش ابدی واردن اورناسدن اوں ابکى داش کوتىزدېر نېچه که رب بني اسرائيلن سبطلىرىن حسابه موافق بوشعه دېش ابدی واولرى اوزلرى اين متله آباروب اولرى اوراده قويدىلر ۹ وبوشع اردن اورناسندى عەدن صندوغى داشيان كاھنلەرن آباقلارىن دوردىغى بىرده اوں ابکى داش نصب ابدى واولرى يوكوھ قدر اوراده در ۱۰ او صندوغى آپاران كاھنلار اردن اورناسند دورمىش ايدىلر ئا او سوزن هامىسى نام اوپلسون كه فوم اين داشتىق ايجون رب بوشعه يورمېش ابدى ئاماً نېچه که موسى بوشعه يوردى و قوم تعibil ايلبوب كىچىلر ۱۱ او وقىك قام قوم كجوب قورناردى رىن صندوغى دە كېدى و كاھنلار قومنى فاتاغىدە ايدىلر ۱۲ او بىن روپىن وسى جاد و منسەن بارم سبىلى سلاحلەنىش بىن اسرائيلن قاخىچە كھر ايدىلر نېچه که موسى اوولە دېش ابدى ۱۳ فرخ مىن نفرە كېمىن دعوايە حاضرلىشىش آدم مخارە ايجون رىن حضورىنە ارىخا صحراستە كىچىلر ۱۴ او كونى رب بوشعى نام اسرائيلن ئەزىز ئەعظىم ابدى و اونىن عمرىنەن هائى كونلۇنىڭ اوندىن آىلە قورخا ايدىلر نېچه که موسى دىن قورنەنىش ايدىلر ۱۵ او رب بوشع اين داشتوب دېدىكە ۱۶ شەhadت صندوغى آپاران كاھنلە يبور كە اردىن حىفسونلر ۱۷ وبوشع كاھنلە يوروپ دېدىكە اردىن حىجون ۱۸ او واقع او لەتكە رىن عەد صندوغى آپاران كاھنلار اردىن ايجىدىن حىجانەن كاھنلەرن آباقلارىن كىن قوروپى دىكىن وقت اردىن صولرى اوز بىرلىكە قابىدىلر و اولىكى كېو اوز ئام كارلۇنىڭ آخر ايدىلر ۱۹ و قوم او بىنلىكى ئاين اوئىن اردىن حىجوب ارىخانى مەرى طرفىدا اولان جەمالەن اردو فوردىلر ۲۰ او اون ابکى داشى كە اردىن كوتىزىش ايدىلر بوشع آنالىزىن سوال ايلبوب دېسىلىر كە بىن داشلىرى دە در ۲۲ اوئىن اوز او غللىزە يېلىرۇپ دېمىز كە اسرائىل بواردى فورىدىن كېدى ۲۳ چۈنكە اللەزىز سىز كېمىن اردىن صولرىنى سىز قىاغىزدە قوروپىدى نېچە كە اللەزىز بىر احمرە ابدى كە بىز كېچە كېمىن اونى بىزم قىاغىزدە قوروپىدى ۲۴ اوئىن اوئى كە بىن جىع قوملىرى رىن ئى تايىسونلر كە قۇنىلى در ناكە اللەزىزىن ئام ايمەت قورخاسىز

nécə ki Yesua' buyumuş idi və Ərdənin ortasından on iki daş götürdülər nécə ki RƏBB bən-i İsrâ'elin sıbtlarının həsâbına müvâfiq Yesua' a dəmiş idi və oları özlərinən mənzilə aparıb olarıorada qoydular 9*və Yesua' Ərdənin ortasında 'Əhdin Sandığını daşıyan kâhinlərin ayaqlarının durduğu yerdə on iki daş nasb éylədi və olar bu günə qədər oradadır 10*və Sandığı aparan kâhinlər Ərdənin ortasında durmuş idilər tâ o sözün hamısı tamâm olsun ki qavm-inən danışmaq içün RƏBB Yesua' a buyurmuş idi tamâmən nécə ki Musa Yesua' a buyurdu və qavm ta'cıl éyləyib keçdilər 11*və vaqtinjə tamâm qavm keçib qurtardı RƏBBin Sandığı da keçdi və kâhinlər qavmin qabağında idilər 12*və bən-i Ruben və bən-i Cad və Menassenin yarımlı sıbtı silâhlanmış bən-i İsrâ'elin qabağınca keçər idilər nécə ki Musa olara dəmiş idi 13*qırx min nəfərə-kimin da 'vâya hazırlanmış âdam muhâbərə içün RƏBBin huzûrunda Ərîxâ səxrâsına keçdilər 14*o gündə RƏBB Yesua' i tamâm İsrâ'elin nəzərində 'azîm éylədi və onun 'ömrünün hamı günlərində ondan éylə qorxar idilər nécə ki Musadan qorxmuş idilər 15*və RƏBB Yesua' -inən danışib dədi ki 16*Şəhâdət Sandığını aparan kâhinlərə buyur ki Ərdəndən çıxsınlar 17*və Yesua' kâhinlərə buyurub dədi ki Ərdəndən çıxın 18*və vâqi' oldu ki RƏBBin 'Əhd Sandığını aparan kâhinlər Ərdənin içindən çıxanda kâhinlərin ayaqlarının kəfi quruya-dəğən vaqt Ərdənin suları öz yerlərinə qayıtdılar və əvvəlki kimi öz tamâm kənarlarında âxır idilər 19*və qavm əvvəlinci ayın onunda Ərdəndən çıxıb Ərîhânın məşriq tərəfində olan Cəlcəldə ordu qurdular 20*və o on iki daş ki Ərdəndən götürülmüş idilər Yesua' Cəlcəldə nasb éylədi 21*və bən-i İsrâ'elə hitâb éyləyib dədi ki əğər sabâh oğullarız öz atalarından su'al éyləyib dəsələr ki bu daşlar nədir 22*və onda öz oğullariza bildirib dəyəsiz ki İsrâ'el bu Ərdəni qurudan keçdi 23*çünki Allahız-RƏBB sizi keçənə kimin Ərdənin sularını sizin qabağızda qurutdı nécə ki Allahız-RƏBB Bəhr-i Əhmərə éylədi ki biz keçənə kimin onu bizim qabağımızda qurutdı 24*ondan ötürü ki yerin cəmi' qavmları RƏBBin əlini tanısınlar ki quvvətlidir tâ ki Allahız- RƏBBdən tamâm əyyâmda qorxsunlar ∞

بىخى باب

او واقع اولدى كەاردىن بى طرفىڭ مغربىڭ اولان آمۇرلەرن ھاى پادشاھلىرى ودرىا
 كەارتىڭ اولان كەمانلەرن ھاى پادشاھلىرى اشيدىندكە رېپىن ئەسرايىلنىن قىاغىنە اولى
 كېنە كېمىن اردىن صولرىنى قورۇقىش ابىدى اولىرن بوركلىرى ارىپوب بىنى ئەسرايىل
 سىنەن اولىدە دەها چان بوخ ابىدى ۲ او وقتىنە رېپىن بوشۇد دېدىكە اوزكە داشدىن
 بىچاقلىرى قاپىر و دونوب بىنى ئەسرايىلى نىكار ختنە ايلە ۳ و بوشۇ اوزىزىنە داشدىن بىچاقلىرى
 قاپىر بىنى ئەسرايىلى جىمعت عرلىتكە ختنە ابىلدى ۴ و سىب بى او ابىدىكە بوشۇ ختنە
 ابىلدى يعنى مىصردىن چىغان نام قومۇن كىنى لرى بىنى او هاى مخارىه آدملىرى مىصردىن
 چىندىقلىرنە يىبابانە بولك أۇلىش ابىدىلر ۵ چونكە نام قومۇن چىغانلىرى مختنۇن ابىدىلر اما
 او قومۇن ھامىسى كە اولى مىصردىن چىغانانە يىبابانە بولك دوغمىش ابىدىلر ختنە ابىلمىش
 ابىدىلر ۶ زىرا كە بىنى ئەسرايىل يىبابانە فرخ ابىل كەرىدىلر تا او مىصردىن چىغان نام قوم بىنى
 مخارىه آدملىرى كە رىن كلامە اطاعت ابىلمىش ابىدىلر ھلاك اولىدىلر جون رېپ اولىن آند
 ابىچىش ابىدى كە او بىزە وېرمىك ابىچون رىن آند اينى اولىرى آتالرىنە وعده ابىلدىكى
 دىيارى او سود و بال آخان دىيارى او لە كۆستەمىھەجك ۷ و اولىرن او غللەرنى كە رېپ
 اولىرن عوضىنى نىصب ابىلمىش ابىدى بوشۇ اولىرى ختنە ابىلدى چونكە اولىرى غەنەلى ابىدىلر
 و اولىرى بولك ختنە ابىلمىش ابىدىلر ۸ و ايلە كە نام قوم ختنە او لوب قورنەلىدى صاغالانە
 كېمىن اردو دە اوز بىرلىرنە او توردىلر ۹ و رېپ بوشۇد دېدىكە بى كۈن مىصرن عىسى
 او سىزدىن دفع ابىلسە وادىرن آدېتە بى كۈن كېمىن جەجال دېرىلر ۱۰ و بىنى ئەسرايىل
 جەجالانە اردو او روپ آىن او نەن درىنجى كۈننەن آخشامى ارىجىانە صەرالىزنى فصىي اجرا
 ابىدىلر ۱۱ و فەصىن صباحى كۈن او دىيارن مەھىسىنىن مەن او كۈنە فەطىر و سەنول
 يدىلر ۱۲ و او دىيارن مەھىسىنىن بىكىلەرى كۈن صباحى من كىلىدى و بىنى ئەسرايىل
 ابىچون دەها من بوخ ابىدى و او ابىل كەمان دىيارىنىن مەھىسىنىن يدىلر ۱۳ و وقتىكە بوشۇ
 ارىخادە ابىدى كۆزلىرىنى قاوزبوب باخدى كۆردەكە قىاغىنە بىر آدم دوروب اللە

beşinci bâb

1*və vâqı̄' oldu ki Ərdənin bu tərəfində məğribdə olan Âmorîlərin hamı pâdşâhları və dəryâ kənarında olan Kən'ânîlərin hamı pâdşâhları əşidəndə ki RƏBB bən-i İsrâ'elin qabağında olar keçənə kimin Ərdənin sularını qurutmuş idi oların yürəkləri əriyib bən-i İsrâ'el səbəbindən olarda daha cān yox idi 2*o vaqtə RƏBB Yesua'a dədi ki özüñə daşdan bıçaqlar qayır və dönüb bən-i İsrâ'eli təkrâr hitan èylə 3*və Yesua'a özüñə daşdan bıçaqlar qayırıb bən-i İsrâ'eli Cibe'at-'Arlotda hitan èylədi 4*və səbəb bu idi ki Yesua' hitan èylədi yə'nî Misirdən çıxan tamâm qavmın kişiləri yə'nî o hamı muhârəbə âdamları Misirdən çıxdıqlarında bəyâbânda yolda ölmüş idilər 5*və çünki tamâm qavmın çıxânları məxtûn idilər amâ o qavmın hamisini ki olar Misirdən çıxânda bəyâbânda yolda doğulmuş idilər hitan èyləməmiş idilər 6*zîrâ ki bən-i İsrâ'el bəyâbânda qırx il gəzdilər tâ o Misirdən çıxan tamâm qavm yə'nî mühâribə âdamları ki RƏBBin kəlâmina itâ'at èyləməmiş idilər həlâk oldular çün RƏBB olara and èyləməmiş idi ki o bizə və vərmək üçin RƏBBin and-inən oları atalarına va'd èylədiyi diyârı o süd və bal axan diyârı olara göstərməyəcək 7*və oların oğullarını ki RƏBB olarin 'ivazında nasb èyləmiş idi Yesua' oları hitan èylədi çünki olar ǵulfəli idilər və oları yolda hitan èyləməmiş idilər 8*və èylə ki tamâm qavm hitan olub qurtuldu sâğâlana kimin orduda öz yerlərində oturdular 9*və RƏBB Yesua' dədi ki bu gün Misrin 'aybını üstündən dəf èylədim və o yerin adına bu günə kimin Cilcâl dərlər 10*və bən-i İsrâ'el Cilcâldə ordु urub ayın on dördüncü gününün axşamı Ərixanın səhralarında Fıştı icrâ èylədilər 11*və Fıştin sâbahı günü o diyârin məhsulundan həmâن o gündə Fıtır və sütül yedilər 12*və o diyârin məhsulundan yedikləri günün sabâhısı manna kəsildi və bən-i İsrâ'el için daha manna yox idi və o il Kən'ân diyârinin məhsulundan yedilər 13*və vaqtînə Yesua' Ərîhâda idi gözlərini qavzayıb baxdı gördü ki qabağında âdam durub əlində ∞

چکلمش فلح و بوشع اوئن بانه کبدوب اوئه دېدیکە آبا سن بزدن سن و با دشترموزدن
سن ۱۴ او ده دېدی خبر اما من رین قوشونن سرداری ام ايدی کلشم و بوشع بوزین
اوسته بره دوشوب مجهد ايدی واونه دېدی که آقام اوز بىكىه دېر ۱۵ او رین
قوشونن سرداری بوشعه دېدیکە نعىنىڭ آياڭىكن جھارت زىرا او بىرى که اوسته
سن دوررسن مقدس در و بوشع ايله ايدى

آنخى با

۱ او رىجا بىنى اسرائىل سىپىندن با غلابوب مەكلەش ايدى جەجان و كېرن بوج ايدى
۲ او رب بوشعه دېدیکە باخ ارجانى واونن با داشاھى و قوت صاحبلىقى الک تسل
ايدىم ۳ و سرھانى جەنك آدملىقى شهرى دولانوب شەرن اطرافىن بىر دفعە دور ايليون
الى كون يەلە ايلەسەن ۴ و بدى كاھن صدوغۇن قاڭىچە بدى بويىل كرناالرىنى
كۆزىوب بىنخى كۈنە شهرى بدى دفعە دولاسىر و كاھنلىرى شەرنالرى جالسۇنلار
۵ و وقىقىكە بويىل كرناسى او زون حالانىن سىز كەرتانىن سىنى اشىتىرىنام قوم بىك نۇرە
اين نۇرە چىكسۇن او نە شهرى او ز بىزىن بىلاجىن در و او نە خەندىن هەركىن
دوز قىاغە چىخسۇنلار ۶ و بوشع اين بون كاھنلىرى جاڭىوب او لە دېدیکە عەدىن
صندوغۇنى كۆزىون و بدى كاھن رىن صندوغۇن قاڭىچە بدى بويىل كرناسى كۆزىوبۇلار
۷ و قومە دېدیکە كېبۈر شهرى اطرافى دولانۇن و سلاحلۇلر رىن صندوغۇن قاڭىچە
كىسۇنلار ۸ و ايلە كە بوشع قومە دېدی او بدى بويىل كرناالرىنى آپاران بدى كاھن رىن
قاڭىچە كېبۈر كرناالرى چالان كاھنلىرىن قاغانىن كېدر ايدىلر و دالىڭىز كېدر ايدى
۹ و سلاحلۇلدە كرناالرى چالان كاھنلىرىن قاغانىن كېدر ايدىلر و دالىڭىز كېدر دە صندوغۇن
دا بىسغە كرناالرى چالان چالان كېدر ايدىلر ۱۰ و بوشع قومە اىر ايلوب دېدیکە نۇرە
ايليون و سىزى چىغانىبۇن و آغىزىزدىن بىر سوز چىخاسۇن نا او وفە كېمىن كە من سەز
دېرم نۇرە ايليون او نە سز نۇرە ايلەسز ۱۱ او رىن صندوغۇنى شهرى دولانوب بىر دفعە دور
ايدى واردوبە كلوب اردو دە كېچە فالدىلر ۱۲ و بوشع سەرىزىزدىن دوروب كاھنلە دە

çəkilmiş qılıç və Yesua' onun yanına gədib ona dədi ki âyâ sən bizdənsən və yâ düşmənlərimizdənsən 14*o da dədi xeyr amâ mən RƏBBin qoşununun sərdâriam indi gəlmışəm 15*və Yesua' yüzünün üstünə yerə düşüb səcdə éylədi və ona dədi ki ağam öz bəndəsinə nə dər 16*və RƏBBin qoşununun sərdârı Yesua' a dədi ki na'lini işayağından çıxart zîrâ o yeri ki üstündə sən durursun müqəddəsdir və Yesua' éylə éylədi

altinci bâb

1*və Ərîhâ bən-i İsrâ' elin səbəbindən bağlanıb mahkümlənmış idi çıxan və girən yox idi 2*və RƏBB Yesua' dədi ki bax Ərîhâni və onun pâdşâhını və quvvət sâhiblərini eliñə təslîm éylədim 3*və siz hamı cəng âdamları şəhəri dolanıb şəhərin ətrâfında bir dəfə dəvr éyləyin altı gün belə éyləyəsin 4*və yeddi kâhin Sandığın qabağınca yəddi Yubil kərənâlərini götürüb yəddinci gündə şəhəri yəddi dəfə dolanasız və kâhinlər kərənâləri çalsınlar 5*və vaqtıñə Yubil kərənâsı uzun çalanda siz kərənânin səsini əşidəsiz tamâm qavm böyük na'ra-inən na'ra çəksin onda şəhərin dîvârı öz yerinde yixılacaqdır və onda xalqdan hər kəs düz qabağı çıxsınlar 6*və Yesua' ibn-i Nûn kâhinləri çağırıb olara dədi ki 'Əhdin Sandığını götürün və yeddi kâhin RƏBBin Sandığının qabağınca yeddi Yubil kərənâsı götürsünlər 7*və qavma dədi ki keçib şəhərin ətrâfını dolanıb və silâhlılar RƏBBin Sandığının qabağınca geçsinlər 8*və éylə ki Yesua' qavmə dədi o yeddi Yubil kərənâlarını aparan yeddi kâhin RƏBBin qabağınca keçib kərənâları çaldılar və RƏBBin 'Əhd Sandığı olaların dallârınca gədər idi 9*və silâhlılar da kərənâları çalan kâhinlərin qabağında gədər idilər və dalidakılər də Sandığın dalısınca gidər idi kərənâları çala çala gədər idilər 10*və Yesua' qavmə əmr éyləyiib dədi ki na'ra éyləməyin və səsizi çıxartmayın və ağızlarızdan bir söz çıxmasın tâ o vaxta kimin ki mən sizə dərim na'ra éyləyin onda siz na'ra éylərsiz 11*və RƏBBin Sandığı şəhəri dolanıb bir dəfə dəvr éylədi və orduya gelib orduda gəcə qaldılar 12*və Yesua' səhər təzdən durub kâhinlər də ∞

رین صندوغنى كوندبلر ۱۲ او يدى بوييل كرنازىنى آپاران بدی كاھن كرنازى چاله
 چاله كىدر ايديلر سلاحلى لرده اولرن قباچىھە دالىڭىلەر دە رين صندوغۇن دالىسېچە
 كىدر و كرنازى چالر ايديلر ۱۴ او يدىچى كۆن دە شهرى بر دفعە دولاندىلەر واردۇ به
 قابىندىلەر آتى كون يەلە ايديلر ۱۵ او يدىچى كونك سەر آچلانە نىزدىن دوردىلەر و او طور
 اپن يدى دفعە شهرى دولاندىلەر بالقۇز بۇ كونك شەرن اطرافتە بدی دفعە دور ايديلر
 ۱۶ او يدىچى دفعەدە واقع او لىدىكە كاھنلىرى كرنازى چالدىلەر بوشۇ قومە دىدى نۇره
 اورون چونكە رب شهرى سزە و بىرۇيدىر ۱۷ او شهر اپن اېچىن اولانن ھامىسى كرک رب
 ئېچۈن ھلاك اولسۇن بالقۇز زانىھە راحاب و اوزى اپن ابونە اولانن ھامىسى كرک صاغ
 فالسونلار چونكە بىز كوندردىكىز جاسوللىرى كىلدى ۱۸ اما سزا او حرامدىن اوزى
 حافظت ايليون كە لۇته دوشىھىز كە او حرامدىن آلسز و اسرائىلەن اردۇسنى لۇته
 صالحوب اونى بلايە يېرسىز ۱۹ اھامى كومش و فزل و مس و دىمېرىشى كرک رب ئېچۈن
 مخصوص اولسۇن اولر كرک رىن خزىنەستە كېرسۇن ۲۰ و وقىكە كاھنلىرى كرنازى چالدىلەر
 قوم نۇره چىكىدە و اپلەكە قوم كرنازان سىنى اشتىدى قوم بىوك نۇرك اپن چىغىزىدى
 و دىبوراوز بىزىن بخالدى و قومدىن هرگىس دوز اپرولى چىخىدى و شهرى آلدېلر ۲۱ و شهردە
 اولانن ھامىسى كىنى دە عورتە كېيىن و او شاقىدن قوجا يە كېيىن و او كۆزە و قوبۇنە
 داولاغا كېيىن حرام كېيىن قىلغۇن آغزىنە حوالە ايدىلەر ۲۲ و بوشۇ او اپكى آدمىن كە
 دىيارى ئىجس اپلىش ايدىلەر دېدىك او زاپە عورتن ابوبە كەدون و او رادن او
 عورتى و هەرنە كە او نىن وارى در چىمار دون نېچە كە او نە آند اېچۈپ سىز ۲۳ و او
 جاسوس جوانلىرى كەدوب راحلى و آناسى و آناسى و قىداشلىرىنى و هەرنە كە وارى
 اپلى چىغارىندىلەر و او نىن ھامى قوملىرى دە چىغارىندىلەر و اولرى اسرائىلەن اردۇسدىن
 اشىكە قوبىدېلر ۲۴ و شهرى و او نىن اولانن ھامىسى او دى اپن باندىرىدىلەر اما كومش اپن
 قىلى و مس و دىمېرىشىلىرى رين اپىيىن خزىنەستە و بىردىلەر ۲۵ و زاپە راحلى و او نىن
 آناسىن ابوبە و هەرنە كە او نىن وارى اپلى بوشۇ صاغ قوبىدى و او دە بۇ كونە كېيىن
 اسرائىلەن اېچىن ساكن اولويدىر چونكە ارىجىانى ئىجس اپلىك ئېچۈن بوشۇن كوندردىكى

RƏBBin Sandığını götürdülər 13*və o yeddi Yubil kərənâlarını aparan yeddi kâhin çala çala gédər idilər və silâhlılar da olarin qabağınca və dalısınca gédər və kərənâları çalar idilər 14*və ikinci günü də şəhəri bir dəfə dolandılar və orduya qayıtdılar altı gün belə éylədilər 15*və yeddinci gün səhər açılında təzdən durdular və o tövr-inən yeddi dəfə şəhəri dolandılar yalqız bu gündə şəhərin ətrafında yeddi dəfə tövr éylədilər 16*və yeddinci dəfə də vâqi' oldu ki kâhinlər kərənâları çaldılar və Yesua' qövmə dədi na'ra urun çünki RƏBB şəhəri sizə vəribdir 17*və şəhər-inən içində olanın hamısı gərək RƏBB için həlák olsun yalqız zaniyə Râhâb və özü-inən evində olanın hamısı gərək sâğ qalsınlar çünki bizim göndərdiğimiz câsûsları gizlətdi 18*amâ siz o özüzü muhâfazât éyləyin ki la'nətə düşməyəsiz ki o harâmdan alasız və İsrâ'elin ordusunu la'nətə salıb onu bəlâya yətirəsiz 19*hamı gümüş və qızıl və mis və dəmir şəy' gərək RƏBB için maxsüs olsun olar gərək RƏBBin xəzinəsinə girsin 20*və vaqtinə kâhinlər kərənâları çaldılar qavm nə'rə çekdi və éylə ki qavm kərənânın səsini əşitdi qavm böyük nə'rə-inən çığışdı və divâr öz yerində yixıldı və qavmdan hər kəs düz irəli çıxdı və şəhəri aldılar 21*və şəhərdə olanın hamisini kişidən 'övrətə kimin və uşaqtan qocaya kimin və öküzə və qoyuna və ulaqa kimin harâm kimi qılıcın ağzına havâlə éylədilər 22*və Yesua' o iki âadamlara ki diyarı təcəssüs éyləmiş idilər dədi ki o zâniyə 'övrətin évinə gédin və oradan o 'övrəti və hər nə ki onun varıdır çıxardın nécə ki ona and içibsziz 23*və o câsûs cüvânlar gédib Râhâbı atasını və anasını və qardaşlarını və hər nə ki vari idi çıxardılar və onun hamı qavmlarını da çıxardılar və oları İsrâ'elin ordusundan əşikdə qoydular 24*və şəhəri və onda olanın hamisini od-inən yandırdılar amâ gümüş-inən qızıl və mis və dəmir şəy'ləri RƏBBin evindən xəzinəsinə vərdilər 25*və zâniyə Râhâbı və onun atasının évini və hər nə ki onun vari idi Yesua' sâğ qoydu və o da bu günə kimin İsrâ'elin içində sâkin olubdur çünki Ərîhâni təcəssüs éyləmək için Yesua'ın göndərdiği ∞

جاسولری کرلندی ۲۶ و او وقت بوشع آند ایچوب دیدبک رین حضورینه ملعون
اولسون او آدمی که دوروب بو ارخا شهری با السون اوز یوک او غلی این او نی
بنانی قوباجق واوز کوجک او غلی این او نی دروازه لربنی تکه جکدر ۷۷ در پ
بوشع این ایدی واون شهربنی نام دبارده منتشر ابدی

پدنجی با ب

اما بین اسرائیل او حرام ماله خیانت ایلوب خابن اولدبلر چوکه ہودا سطدن
عاکان این کمی این زیدی این زرح او حرام مالدن آتش ابدی و رین عضسی نی
اسرافیل اوسته آشیدی ۲ و بوشع ارمحدن پست آون یانه پستین مشرفنه اولان
عای طرفنه آدمار کوندروب اولره دیدبکه بوخاری کدوب دیاری نحس ایلوب او و
آدمبلر بوخاری کدوب عاین نحس الدبلر ۶ و بوشعن یانه قابدو ب او ه دیدبکه
نام قوم کنسون ایکی مین فدر آدم با اوچ مین فدر آدم بوخاری کدوب عاین
اورارلر و نام قوی اورایه آماروب رحمت و پرم جونکه اولر آزدرلر ۴ و فومن اوچ
مین قدر آدم اورایه چعدیار اما عاین آدمبلرین قباغدن فاجدلر دوعین آدمی
اولردن او نوز آلتی نفره کمین اولدروب واولری قابون فاغدن ساریه کمیر
فابوب اولری ایشنه اور دبلر و فومن بورکی اریوب صوبه دوندی ۶ و بوشع
پالدارلرین بر توب آخشمہ کمین اوزی و اسرائیل شجری رین صدو غن حضورین
بوز اوسته بره دوشوب باشلرین طراق نوکبلر ۷ و بوشع دیدبکه آه با رب یهوا «
ایچون بوقوی اردندن کچرندون که بزی هلاک ایلمک ایچون آموریلن الله و مرسن
کاشکی راضی اولوب اردندن او طرفنه ساکن اویش اوله ایدق ۸ بالوارم با رب
من دها نه دیم اویند صوره که اسرائیل او ز دشمنلرین قباغدن دالیسی چودروب در
۹ و کنمایلر و دبارن های ساکلری اشدو ب اطرافی آلاجق و آدلریزی بردن مو
ایلبه جکدرلر و سن او نه او ز عظم ایچون نه ایلرس ۱۰ اورب بوشمه دیدبکه
سن دور به ایچون بوزک اوسته دوشوب سن ۱۱ اسرائیل کاه ایلوب و هد اولر

câsûsları gizlətdi 26*və o saat Yesua^c and içib dədi ki RƏBBin huzûrunda məl'ün olsun o âdamı ki durub bu Ərîhâ şəhərini binâ éyləsin öz böyük oğlu-inən onun binâsını qoyacaq və öz küçük oğlu-inən onun dərvâzələrini tikəcəkdir 27*və RƏBB Yesua^c-inən idi və onun şöhrəti tamâm diyârda müntəşir idi

Yeddinci bâb

1*amâ bən-i İsrâ'él o harâm mälde xəyânət éyləyib hâîn oldular çünki Yəhuda sibtindən 'Âkan ibn-i Karmi ibn-i Zabdi ibn-i Zerah o harâm mälden almiş idi və RƏBBin qəzəbi bən-i İsrâ'él üstünə alışdı 2*və Yesua^c Ərîhâdan Beyt-Aven yanında Beyt-Elin məşriqində olan 'Ây tərəfinə âdamlar göndərib olara dədi ki yuxarı gədib diyârı təcəssüs éyləyin və o âdamlar yuxarı gədib 'Âyi təcəssüs éylədilər 3*və Yesua^c yanına qayıdır ona dədilər ki tamâm qövm gətməsin iki mîn qədər âdam yâ üç mîn qədər âdam yuxarı gədib 'Âyi urarlar və tamâm qövmi oraya aparıb zəxmət vərmə çünki olar azdırılar 4*və qövmdən üç mîn qədər âdam oraya çıxırlar amâ 'Âyın âdamlarının qabağından qaçdırılar 5*və 'Âyın âdamları olardan otuz altı nəfərə kimin öldürüb və oları qapının qabağından Şibarimə kimin qovub oları inişdə urdular və qövmin yürəğin əriyib suya döndü 6*və Yesua^c paltarlarını yırtıb axşâma kimin özü və İsrâ'elin şeyxləri RƏBBin Sandığının hüzûrunda yüz üstə yerə düşüb başlarına topraq tökdülər 7*və Yesua^c dədi ki âh yâ RƏBB-Yehovah nə için bu gövni Ərdəndən keçirtdin ki bizi həlák éyləmək için Âmorilərin əlinə vərəsin kâş ki râzi olub Ərdənin o tərəfinə sâkin olmuş ola idiq 8*yalvarıram yâ RƏBB mən daha nə deyəm ondan sora ki İsrâ'el öz düşmənlərinin qabağında dalısını çəviribdir 9*və Kən'ânîlər və diyârin hamı sâkinləri eşidib ətrəfimizi alacaq və adlarımızı yerdən məhv éyləyəcəkdirler və sən onda öz 'azîm ismiñ için nə éylərsin 10*və RƏBB Yesua^c dədi ki sən dur nə için yüzünə üstünə düşübsün 11*İsrâ'el günâh éyləyib və həm də olara ∞

امر ایلدیکم عهدمدن تجاوز ایلیوب و هد او حرامدن آلوپ و هم او غریوب هد بالان
 دیوب و هد او ز قابلین ایچه قویودرلر ۱۳ پس بنی اسرائیل او ز دشمنلین
 قاغنده دوره یلدیلر دلالرین او ز دشمنلین قیاغنده چوردرلر چونکه مستوجب
 لعنت اولدرلر من بر دها سرن این او لیا جغم آکر سزا او حرای او ز ایچزدن محو
 ایلمیه سر ۱۴ دور قوی ندیس ایله و دی که او زی صاحه ندیس ایلیون چونکه
 اسرائیل الله رب بیله دیر که ای اسرائیل ایچکت حرام وار او ز دشمنلر کن قیاغنده
 دور مغه مندر اولمازن نا او حرای ایچزدن دفع ایلمیه سر ۱۵ پس صاح او ز سلطان
 این یاخن کلون او سلطی که رب توندی کرک او ز قیله لری این یاخن کلسون واو
 قیله که رب او نی توندی او کرک او ز ابولی این یاخن کلسون واو ابو که رب
 او نی توندی او کرک او ز آدمی این یاخن کلسون ۱۶ او او کسسه که او حرام مال
 این نونلدي او کرک او زی و هر نه که واری در اود این باندرلسون چونکه رین
 عهدندن تجاوز ایلیوب اسرائیل حماقت ایشیویدر ۱۷ و بوشع سحر تیزدن دوروب
 اسرائیل سلطانی این یاخن آپاردی و یهودا سلطی نونلدي ۱۸ صوره یهودان
 قیله لرین یاخن آپاردی وزری نن قیله می نونلدي وزری نن قیله سنی آدمی این
 یاخن آپاردی وزیدی نونلدي ۱۹ صوره او ن ایوبی او ز آدمی این یاخن آپاردی
 و یهودا سبطندن عاکان این کرمی این زیدی این زرح نونلدي ۲۰ و بوشع عاکانه
 دیدی او غلام اسرائیل الله رب تعظیم ایله و او نه اعتراف ایله و منه بیان ایله که نه
 ایلیوب سن مندن کرلتنه ۲۱ و عاکان بوشعه جواب ویروب دیدیکه دوغربدن من
 اسرائیل الله رب کاه ایلشم و بیله و بیله ایلشم ۲۲ و غارت ایچن بر بخشی شنمار
 خلغی و ایکی بوز مثقال کومش والی مثقال وزننک بر بارجه فزل کوروب اولره طمع
 ایلیوب کونزدم و ایندی اولرا در چادرمن ایچن برده با صرلوبدر و کومش ده او ن
 آنکه در ۲۳ و بوشع نوکرلر کونزرووب اولر ده چادرینه بوكردیلر و کوردیلر که او ن
 چادرنک با صرلوب و کومش ده آنکه در ۲۴ واولری چادرن ایچن کونزدیلر واولری
 بوشع و نام بنی اسرائیل باننه کوروب رین حضورینه نوکرلر ۲۵ و بوشع عاکان

əmr éylədигim ‘əhdimdən təcâvüz éyləyib və həm də o harâmdan alib və həm uğurlayıp həm də yalân dəyib və həm də öz qaplarının içiñə qoyubdurlar 12*pəs bən-i İsrâ’el öz düşmənlərinin qabağında durabilmədilər və dalılarını öz düşmənlərinin qabağında çəvirdilər çünki müstəcəb-i la’net oldular Mən bir daha sizin-inən olmayacağım əğər siz o harâmi öz içizdən məhv éyləməyəsiz 13*dur qövmi tədtiş éylə və də ki özüñ sabâha taqdîs éyləyin çünki İsrâ’elin Allahı-RƏBB bələ dər ki éy İsrâ’el içində harâm var öz düşmənlərinin qabağında durmağa müqəddər olmazsin tâ o harâmi içizdən dəf’ éyləməyəsiz 14*pəs sabâh öz sibtlarız-inən yaxın gəlin o sibti ki RƏBB tutdı gərək öz qabilələri-inən yaxın gəlsin və o évi ki RƏBB onu tutdı o gərək öz âdamları-inən yaxın gəlsin 15*və o kimsə ki o harâm mäl inən tutuldı o gərək özü və hər nə ki varıdır od-inən yandırılsın çünki RƏBBin ‘əhdindən təcâvüz éyləyib İsrâ’eldə hamâkat éyləyibdir 16*və Yesua^c səhər təzdən durub İsrâ’eli sibtları-inən yaxın apardı və Yəhûdâ sibti tutuldı 17*sora Yəhûdânın qabilələrini yaxın apardı və Zarahının qabiləsi tutuldı və Zarahının qabiləsini âdamları-inən yaxın apardı və Zəbdi tutuldı 18*sora onun èvini öz âdamları-inən yaxın apardı və Yəhuda sibtindən Axan ibn-i Karmi ibn-i Zəbdi ibn-i Zarah tutuldı 19*və Yesua^c Axana dədi oğlum İsrâ’elin Allahı-RƏBBə ta’zîm éylə və Ona i’tirâf éylə və Mənə bəyân éylə ki nə éyləyibsin Məndən gizlətmə 20*və Axan Yesua^c a cavab vərib dədi ki doğrudan mən İsrâ’elin Allahı-RƏBBə günâh éyləmişəm və bilə bilə éyləmişəm 21*və qârət içində bir yaxşı Şan’âr hil’ati və iki yüz misqâl gümüş və əlli misqâl vəznində bir parça qızıl görüb olara tama’ éyləyib götürdüm və indi olar odur çadırımin içində yerdə basırlıbdır və gümüş də onun altındadır 22*və Yesua^c nökərlər göndərib olar da çadırına yüksürdülər və gördülər ki onun çadırında basırlıb və gümüş də altındadır 23*və oları çadırın içindən götürdülər və oları Yesua^c in və tamâm bən-i İsrâ’elin yanına gətirib RƏBBin huzûruna tökdülər 24*və Yesua^c Axan ∞

این زری و کومشی و خلعنی و فزل پارچه‌سی واوین اوغلتریتی و فزلریتی واوین اوکوزلریتی واولاقلریتی و قوبونی واوین چادریتی و هرنه که واری ابده نام اسرائیل ده اوزی این کونروب اولری عاکور درمه آپاردیلر ۲۵ و بوضع اونه دیدیگه سن بزی نه اینجون اضطرابه صالحون رب ده بوكون سی اضطرابه صالحون و نام اسرائیل اوئی داش این سنکار الیوب اولری اود این باشد ردیلر و اولری داشلر این سکار البدیلر ۲۶ واوین اوسته بر یوک داش بعینی بقدیلر که بو کوه کمین وار و رب ده آشمش غضبندن فراغت ابلدی او سیدن او بین آدبه بو کوه کمین عاکور درمه دیلر

سکنجو با

اورب بوضع دیدیگه قورخمه و خوف ابله جنک قوسن هامیسی اوژنک این کونروب دور عاین اوسته کت باخ عاین پادشاهی این اومن قومی و شهریتی و دیلمیتی سن الک و پرم ۲۰ عای این اوئن پادشاهه ابله ایپیس میجه که اریحا این اومن پادشاهه ابلدون بالقوز اوین غارتی و حیواناتریتی اوژزه ناراج ایپیس من شهرب دالیسنه کمین ده اوتورالر قوی ۲۰ و بوضع این جنک قوسن هامیسی عایه کمکه فالخدیلر و بوضع اونوز مین شجاعت صاحبی اولان کشی اخبار الیوب اولری کچه این کوندردی ۴ و اولره امر الیوب دیدیگه باخون سر شهرن دالیسدن شهر اینجون کمینه اوتوره سر شهردن چوخ اوراق کنمیسز و هامیز حاضر اولان ۵ و من بنه اولان قومن هامیسی این شهره باخین کله جنک ایک و ابله که اولر اولکی کبو مر فاغمره جعده‌لر برا اولرن قیاغدن فرار ابله جنک ایک ۶ و اولر بزم دالرجه جعده‌لر را بز اولری شهردن آبرق زیرا دیه جنکر لر که اولر بزم قیاغزدن اولکی کبو فرار ابلر و بز اولرن قیاغدن فاجری ۷ اوونه سر کمین فالمخوب شهری آلون جونکه الهر روب اونی سزن الزه و برد جنکر ۸ و آبله که شهری آذز شهری اوده اورون رس کلامه موافق ابلیون باخون من سره امر ابلرم ۹ و بوضع اولری کوندردی و اولر

ibn-i Zarahı və gümüş və hil 'atı və qızıl barçasını və onun oğullarını və qızlarını və onun öküzlərini və ulâqlarını və qoyunuunu və onun çadırını və hər nə ki varı idi tamâm İsrâ'eli də özü-inən götürüb oları 'Axor dərəsinə apardı 25*və Yesua' ona dədi ki sən bizi nə içün iztirâba saldın RƏBB də bu gün səni iztirâba salsın və tamâm İsrâ'el onu daş-inən səngsâr éyləyib oları od-inən yandırdılar və oları daşlar-inən səngsâr éylədilər 26*və onun üstünə bir böyük daş yığını yiğdilar ki bu günə kimin var və RƏBB də alışmış qəzəbdən fərâğət éylədi o səbəbdən o yerin adına bu günə kimin 'Axor dərəsi dərlər

sekkizinci bâb

1*və RƏBB Yesua' dədi ki qorxma və havf éyləmə cəng qavmin hamisini özüñ-inən götürüb dur 'Ayın üstünə get bax 'Ayın pâdşâhi-inən onun qavmini və şəhərini və diyârını sənin əliyə vermişəm 2*və 'Ay-inən onun pâdşâhına éylə éyləyəsin nəcə ki Ərîhâ-inən onun pâdşâhına éylədin yalqız onun qarətini və heyvânlarını özüzə târâc éyləyəsiz sən şəhərin dalısına kimin də oturanlar qoy 3*və Yesua'-inən cəng qavminin hamısı 'Aya getməğə qalxdılar və Yesua' otuz mîn şücâ'et sâhibi olan kişi intihâb éyləyib oları gəcə-inən göndərdi 4*və olara əmr éyləyib dədi ki baxın siz şəhərin dalisindən şəhər için kəməndə oturasız şəhərdən çox uzaq getməyəsiz və hamı-ız hazır olasız 5*və mən yanında olan qövmin hamısı-inən şəhərə yaxın gələcək-ik və éylə ki olar əvvəlki kimi bizim qabağımıza çıxdılar biz olarin qabağından firâr éyləyəcək-ik 6*və olar bizim dalımızca çıxacaqdırlar tâ biz oları şəhərdən ayraq zîrâ dəyəcəkdirler ki olar bizim qabağımızdan əvvəlki kimi firâr éylərlər və biz olarin qabağından qaçaraq 7*onda siz kəmənddən qalxıb şəhəri alıñ çünkü Allahız-RƏBB onu sizin elizə vərəcəkdir 8*və éylə ki şəhəri alıñ şəhəri oda urun RƏBBin kəlâmına müvâfiq éyləyin baxın mən sizə əmr éylərəm 9*və Yesua' oları göndərdi və olar ∞

کمینه کندیلر و عابن مغربینه بیستئیل این عابن آراسنه دوردیلر و بوشع او یکجه قومن
 آراسنه قالدی ۱۰ و بوشع سحر نیزدن دوروب قوی نظریدن پکوندی واوزی این
 اسرائیل شیختری قومن قباغه عابن اوسته کندیلر ۱۱ و تمام جنک قوی که اوتن این
 وار ابدی چیخوب باخین لاشوب شهرن قباغه کلدیلر و عابن شمال طرفنه ارد و قوردیلر
 و دره اولر این عابن آراسنه ایدی ۱۲ و بش مهن نفره فدر کوتروب بیستئیل این
 عابن آراسنه شهرن مغرب طرفنه کمینه قوبیدی ۱۳ و قوم غام اردونی که شهرن شمال
 طرفنه ایدی و شهرن مغرب طرفنه اولان کمینه قوباندن صوره بوشع او یکجه دره نه
 ابجنه کندی ۱۴ و آیله که عابن یادشاھی کوردی سحر نیزدن تعجیل این قالمخوب اوزی
 این قومن هامیسی یعنی او شهرن آدمیری معن و قده صحرایه اسرائیل قباغه مخاریه به
 چیخدیلر اما اووزی یلر ایدیکه شهرن دالیسنه او زیندن اوزی کمین وار ابدی
 ۱۵ و بوشع این نام اسرائیل اولرن قباغن او زلینی شکست کوستروب صمرا بولی این
 فاچر ابدیلر ۱۶ و شرده اولان قومن هامیسی چغروب اولرن دالیسنه دوشیدیلر
 و بوشعن دالیسنه دوشوب شهردن آبرلیدیلر ۱۷ و عای این بیستئیل بر کشی قالمدی
 که اسرائیل دالیسنه چیخاش او لا ابدی واولر شهری آحق قوبوب اسرائیل دالیسنه
 دوشیدیلر ۱۸ و رب بوشعه دیدیکه الکه کی نیزونی عایه طرف او زات چونکه اوی
 سن الکه و بر مشم و بوشع النک کی نیزونی شهره طرف او زاندی ۱۹ و کمینه او نورالله
 تعجیل این برلنندن قالمخوب او یعنی او زادان ساعت بیکروب شهره کپردیلر واوی
 البدیلر و تعجیل این شهری او ده اوردیلر ۲۰ و عابن قوی داللرینه دونوب کوردیلر که
 بود شهرن تو سدبی کو که چیخوبدر واولر ایجعون نه بو طرفه و نه او طرفه قاجیمه
 بحال بوخ ابدی و صحرایه فاجان خلق داللرینه دوشناره ساری دوندی ۲۱ و بوشع
 این نام اسرائیل کوردیلر که کمینه کیلر شهری آبیدیلر و شهرن تو سدبی چیخوبدر پس
 دونوب عابن خلفی اوردیلر ۲۲ و او بریلر شهردن اولرن قباقله بیه چیخوب بولر بو
 طرفدن او لر ده او طرفدن اولن این اسرائیل اور ناسنه دوشیدیلر واولری ایله
 اوردیلر که بر قورنلوب قالانی قوبیدیلر ۲۳ و عابن یادشاھی دیری توندیلر واوی

kəmənə getdilər və ‘Ayın mağribində Beytel-inən ‘Ayın arasında durdılar və Yesua‘ o gəcə gövmin arasında qaldı 10*və Yesua‘ səhər təzdən durub qövmi nəzərindən keçirdi və özü-inən İsrâ’əlin şeyhləri qövmin qabağınca ‘Ayın üstünə getdilər 11*və tamâm cəng qövmi ki onun-inən var idi çıxıb yaxınlaşışb şəhərin qabağına gəldilər və ‘Ayın şimal tərəfində ordu qurdular və dərə olar-inən ‘Ayın arasında idi 12*və beş mîn nəfərə qədər götürüb Beytel-inən ‘Ayın arasında şəhərin məğrib tərəfində kəməndə qoydu 13*və qövm tamâm ordunu ki şəhərin şimal tərəfində idi və şəhərin məğrib tərəfində olan kəməni qoyandan sora Yesua‘ o gəcə dərənin içinə getdi 14*və èylə ki ‘Ayın pâdşahı gördü səhər təzdən tə cil-inən qalhib özü-inən qövminin hamısı ya ‘nî o şəhərin âdamları mü’əyyən səhrâyə İsrâ’əlin qabağına mühərəbəyə çıxdılar amâ özü bilmir idi ki şəhərin dalısında özündən ötürü kəmin var idi 15*və Yesua‘ - inən tamâm İsrâ’əl oların qabağında özlərini göstərib şəksət göstərib səhrâ yolu inən qaçar idilər 16*və şəhərdə olan qövmin hamısı çapırıbıb oların dalısınca düşdülər və Yesua‘ in dalısınca düşüb şəhərdən ayrıldılar 17*və ‘Ay-inən Beyteldə bir kişi qalmadı ki İsrâ’əlin dalısınca çıxmamış ola idi və olar şəhəri açıq qoyub İsrâ’əlin dalısınca düşdülər 18*və RƏBB Yesua‘ dədi ki əlijdəki nizəni ‘Ayə tərəf uzat çünkü onu sənin əliyə vərmişəm və Yesua‘ əlijdəki nizəni şəhərə tərəf uzatdı 19*və kəmində oturanlar ta ‘cıl-inən yerlərindən qalxıb o əlini uzadan sâ’at yığırüb şəhərə girdilər və onu aldılar və ta ‘cıl-inən şəhəri oda urdular 20*və ‘Ayın gövmi dallarına dönüb gördülər ki budur şəhərin tüstüsü göğə çıxıbdır və olar için nə bu tərəfə və nə o tərəfə qaçmağa məcəli yox idi və səhraya qaşan xalq dallarınca düşənlərə sâri döndü 21*və Yesua‘ - inən tamâm İsrâ’əl gördülər ki kəmində gəlir şəhəri alıbdırlar və şəhəri tüstüsü çıxıbdır pəs dönüb ‘Ayın xalqını urdular 22*və o-birilər şəhərdən oların qabaqlarına çıxıb bular bu tərəfdən olar da o tərəfdən olmaq-inən İsrâ’əlin ortasına düşdülər və oları èylə urdular ki bir qurtulub qalanı qoymadılar 23*və ‘Ayın pâdşahını diri tutdilar və onu ∞

وشعن باشه کنوردلر ۲۴ پس اسرائیل عاین نام ساکلری اکندره و صحراده که اوراده اولرن داللرخه دو شمش ابدیلر اولدروپ نام ایلته اولرن هامی نام اولانه کمین قلح آغزی این دوشدلر و تمام اسرائیل عایه دونوب اوی فلح آغزی این اوردلر ۲۵ واو کونه عاین های آدملندن بعنی کنی لدن و عورتلردن دو شلن هامی اون ایکی مین نفر ابدی ۲۶ و بوشع بین این او زاندیقی التي عاین های ساکلرینی هلاک ایلته کمین کبری جمکدی ۲۷ بالفوز حوالمری واو شهن بخاسی اسرائیل او زلری ایجون غارت ایلدبلر او کلامه موافق که رب بوشع امر ایلمش ایدی ۲۸ و بوشع عایی باندروب اونی بو کونه قدر بر هبشه لک خراه نمی قابردی ۲۹ و عاین بادشاهی آختامه کمین آغا جدن آصدی و کون باتانه بوشع بوردی که اونن لاشمنی آغا جدن اندروب اونی شهن دروازه من قایوه آتسوهر واو ن اوسته بریوک داش بعینی بعد بلر که بو کونه قدر وارد ۲۰ او وقت بوشع اسرائیل الله ره عیال داغنه بر مذبح قابردی ۲۱ موسی ن شربعت کتابنه باز لانه کوره سیجه که رین بنده موسی بین اسرائیله امر ایلمش ایدی بعنی آله جولن داشلردن که او شلر دمیر فالدریمش اولسون بر مذبح قابردی واو ن اوسته ره معرفه فرمانمری کنوردلر و سلامت قرمانلری ذبح ایلدبلر ۲۲ واوراده داشلن اوسته موسی ن بی اسرائیل حضورنده بازدیگی شربعتن بر صورتی باز دی ۲۳ و تمام اسرائیل او ز شجری و ناظرلر و قاضی لری این هم غربی هم بر لی سی ده رین عهد صدو غنی آهاران لاویل کاهنن فیاغنده باریسی جریزم داغن مقالنده و باریسی عیال داغن مقالن دور میل ابدیلر که رین بنده موسی ن او لئه امر ایلدیگی کمی اسرائیل قومی بر کلسلر ۲۴ و بوشن صوره شربعتن های کلامری هم بر کنی و هم لعنتی سیجه که تورانن کتابنه باز لیک ایدی او خودی ۲۵ موسی ن های امر ایلدیگلردن بر سوز قالمدی که بوشع اسرائیل تمام جماعتن و عورتلرین واشاقلرین و ایچلرنه کرن غربین فیاغنده او خومش اولسون

دقوز غنی باب

او ایله که اردن بو طرفنه داغن و صحراده و بیوک در بان نام کارنده لیان مقالنده

Yeşua^c un yanına götürdülər 24*pəs İsrâ'el 'Âyin tamâm sâkinlərini əkinlərdə və səhrâda ki orada oların dallarınca düşmüş idilər öldürüb tamâm éyləyəndə oların hamısı tamâm olana kimin qılıç ağızı-inən düsdülər və tamâm İsrâ'el 'Âya dönüb onu qılıç ağızı-inən urdular 25*və o gündə 'Âyin hamı âdamlarından ya'nî kişilərdən və 'övrətlərdən düşənlərin hamısı on iki mîn nəfər idi 26*və Yeşua^c nizə-inən uzatdığı əlini 'Âyin hamı sâkinlərini həlák éyləyənə kimin gəri çəkmədi 27*yalqız heyvânları və o şəhərin yağmasını İsrâ'el özləri üçün qârət éylədilər o kəlâma muvâfiq ki RƏBB Yeşua^c əmr éyləmiş idi 28*və Yeşua^c 'Âyi yandırıb onu bu günə gədər bir həmişəlik xarâbə təpəsi qayırıdı 29*və 'Âyin pâdşâhını axşama kimin ağacdan asdı və gün batanda Yeşua^c buyurdu ki onun lâşəsini ağacdan indirib onu şəhərin dərvâzəsinin qapısına atsınlar və onun üstünə bir böyük daş yığını yiğdılara ki bu günə gədər vardır 30*o saat Yeşua^c İsrâ'elin Allahı-RƏBBə 'Eybal dağında bir məzbuh qayırıdı 31*Musanın Şəri^a at kitâbında yazılına görə nəcə ki RƏBBin bəndəsi Musa bən-i İsrâ'elə əmr éyləmiş idi ya'nî éylə çölün daşlarından ki üstlərinə dəmir qaldırılmış olsun bir məzbuh qayırıdı və onun üstündə RƏBBə məxruqa qurbânları gətiirdilər və səlâmət qurbânları zəbh éylədilər 32*və orada daşların üstündə Musanın bən-i İsrâ'el hüzûrunda yazdığını Şəri^a atın bir sūrətini yazdı 33*və tamâm İsrâ'el öz şıxları və nâzırlar və qadılar-inən həm ǵaribî həm yərlisi də RƏBBin 'Əhd Sandığını aparan Levili kâhinlərin qabağında yarısı Cerizim dağının müqâbilində və yarısı 'Eybâl dağının müqâbilində durmuş idilər ki RƏBBin bəndəsi Musanın əvvəlində əmr éylədiyi kimi İsrâ'elin qövmini bərəkətləsindən 34*və bundan sora Şəri^a atın hamı kəlâmlarını həm bərəkəti və həm la'nəti nəcə ki Tövrâtın Kitâbında yazılmış idi oxudu 35*Musanın hamı əmr éylədiklərindən bir söz qalmadı ki Yeşua^c İsrâ'elin tamâm cemâ'atının və 'övrətlərinin və uşaqlarının və içlərində gəzən ǵaribin qabağında oxumamış olsun

doquzuncu bâb

1*və éylə ki Ərdənin bu tərəfində dağda və səhrâdə və Böyük Dəryânın tamâm kənarında Libənânın müqâbilində ∞

اولان خوارن و آمون بارن و کعائیلرن و فریزیلن و خویلرن و بوسیلرن های
 پادشاهی بونی اشتبه ۳ هر بری این جمع اولدیله که بالاتفاق بوضع و اسرائیل این
 چنگ ایسلولار ۴ و چعونن ساکلری بوشعن ارجایه و عایه ایلدیکی اشتمش ایدیله
 ۵ او لرده حله این رفخار ایلووب الجیله کمی کدووب او زلرده آزوقه تدارک ایلدیله
 بعن او زا اولاقلرده کمی جوالدر و کمی شراب طلوقاری که بر ق و بر قلری باقلی ایدیله
 ایدیله ۶ و آماقیله کمی و بینی چارخلر و آکلریه کمی بالقارلر و آزوقه لرین های
 جورک قورومش و کوفلش ایدی ۷ و اولر بوشعن یانه جمله ایل اولان اردوه کندیله
 داونه و اسرائیل آدمیله دیدیله بر او زاق دباردن کلورک بس ایندی بزم این عهد
 با غلیون ۸ و اسرائیل آدمیله حوتلار دیدیله بلکه سر زم آرامده ساکن او لورس و بر
 سرن این بجه عهد با غلیق ۹ و اولر بوشمه دیدیله بز سن نوکرلرک ایک و بوضع ده
 اولن دیدیک سر کمر و هرادرن کلورس ۱۰ و اولرده اوته دیدیله که بر بندلرک
 اللہ رین آمدن او نی بر جوخ او زاق دباردن کلورک چونکه اون شهرتی و مصلحتی
 ایلدیکرین هامیستی اشتمش ایک ۱۱ او او های زادلری که اردن او طرفه ایل اولان
 آمویلرک ایک پادشاهی بعنی حسون پادشاهی سجونه و عشنارونن اولان باشان
 پادشاهی عوجه ایلوپدر ۱۲ و زم شیطوز و دیاروزن ساکلرین هامیستی بز دیدیله که
 ایک بول ایجعون آزوقة الوب اولرن قباغنه کدوون و اولره دیون بز سرن نوکرلرک
 ایک بس ایندی بزم این عهد با غلیون ۱۳ بزم بو جورکز که اون او کون تدارک
 ایجعون ایومزدن الوب چیدق که سرن یانه کلک ایستی ایدی اما ایندی باخون
 قوریلوب و کوفلنوپدر ۱۴ و بو شراب طلوقاری که بر دولدردق نازه ایدیله اما
 ایندی باخون بر تلودرلر و زم بو بالقارلر و چارخلر بولن جوخ او زا قلقدن
 کهبلوپدرلر ۱۵ او او آدمیله آزوقة چهندن قبول ایلووب رین کلامی سؤال ایلدیله
 ۱۶ و بوضع اولره سلامنچ و برووب اولر این عهد با غلدي که اولر دیری قویسون
 و جاعدن سردارلری اولن آند ایجدیله ۱۷ و اولر عهدی با غلیاندن اوج کون صوره
 و افع اولدیکه اشتبه که اولر او زلرندن باخون اولوب آرالریه ساکن او لورلر

olan Xettîlerin və Âmorîlerin və Kəna'nîlerin və Ferîzilerin və Xivîlerin və Yebûsîlerin hamı pâdşâhları bunu əşiddilər 2*bir biri-inən cemi' oldular ki bi'l-ittifâq Yesua' və İsrâ' el-inən cəng éyləsinlər 3*və Cibo'nun sâkinləri Yesua'un Ərihaya və 'Âya éylədîgini əşitmış idilər 4*olar da hiylə- inən rəftâr éyləyib élçilər kimi gədib özlərinə azuqa tədârik éylədilər ya'nî öz ulâqlarına köhnə çullar və köhnə şerâb tuluqları ki yırtıq və yırtıqları yamaqlı idilər aldılar 5*və ayaqlarında köhnə və pinəli çarıklar və əğinlərində köhnə pâltârlar və azuqlarının hamı çörəğî qurumuş və kiflənmiş idi 6*və olar bu şey'in yanına Cəlcəldə olan orduya getdilər və ona və İsrâ'el âdamlarına dədilər biz bir uzaq diyârdan gəlirək pəs indi bizim-inən 'əhd bağlayın 7*və İsrâ'el âdamları Hivvîlərə dədilər bəlkı siz bizim aramızda sâkin olursuz və biz sizin-inən nəcə 'əhd bağlayaq 8*və olar Yesua' dədilər biz sizin nökərlərinjik və Yesua' da olara dədi ki siz kimsiz və haradan gəlirsiz 9*və olar da ona dədilər ki biz bəndələriñ Allahın-RƏBB adından ötürü bir çox uzaq diyârdan gəlirək çünki onun şöhrətini və Misirlilərə éylədiklərinin hamısını əşitmış-ik 10*və o hamı zâdları ki Ərdənin o tərəfində olan Âmorîlerin iki pâdşâhlarına ya'nî Həşbun padşâhi Sihuna və 'Aştârutda olan Başân padşâhi 'Oquna éyləyibdir 11*və bizim şeyhlərimiz və diyârimizin sâkinlərinin hamısı bizə dədilər ki əlizə yol için azuqa alıb oların qabağına gədin və olara dəyin biz sizin nökərləriz-ik pəs indi bizim-inən 'əhd bağlayın 12*bizim bu çörəğimiz ki onu o gün tədârik için évimizdən alıb çıxdıq ki sizin yanına gələk isti idı amâ indi baxın quruyub və kiflənibdirlər 13*və bir şerâb tuluqları ki biz doldurduq tâzə idilər amâ indi baxın yırtılıbdırlar və bizim bu pâltârlarımız və çarıqlarımız yolun çox uzaqlığından köhnəlibdirlər 14*və o âdamları azuqa cəhətindən qabul éyləyib RƏBBin kəlâmını su'äl éyləmədilər 15*və Yesua' olara salâmətliq vərîb olar-inən 'əhd bağladı ki oları diri qoysun və cemâ'atin sərdârları olara and içdilər 16*və olar 'əhd bağlayandan üç gün sora vâqi' oldu ki əşitdilər ki olar özlərindən yaxın olub aralarında sâkin olurlar ∞

۱۷ و بین اسرائیل کو جووب او چشمی کوند اولین شهریون باشه گشته روا اولین شهریون
جمعون و گفهرا و پیروت و فربت بعام ابدهی ۱۸ و بین اسرائیل اولی اور مدبلر جوکه
جماعن سردار لری اسرائیل الله ره اول اینجون آند اینجشن اند هار و نام جاعت
سردار لرین بار مسند کله ایله ابدهی ۱۹ و سردار لرین هامبی نام جاعت دیده بلر که بر
اولین اسرائیل الله ره آند اینجشن امک و ابدهی بر اوله دکمه فادر دکی امک
۲۰ ابدهی اولیع پله ایله لک و اولی اصاغ قوایاق که اولیع ایجه بکر آند اینجون اوستون
خنسپ کلسون ۲۱ و سردار لری اوله دیده بلر که صاغ فالسولر و نام جاعت اینجون
او دون بار بیعی و سفالر اولسولر نیجه که سردار لری اوله دیویدر ۲۲ و بوشع اولی
جامنرویب و اول اینن دانقوب دیده بلر که نه اینجون بزی آندادوب دیدر که بر سردن
جوخ اوزراق اینی حالیوکه سر زم آرامده ساکن اولور سر ۲۳ بس ابدهی سر ملعون سر
وسزردن الله من ابی اینجون بدنه و او دون بار بیعی و سنا آکسیک اول ملسون ۲۴ و اول
بوشعه جواب و برویب دیده بلر که توکر لکه الله رین او زندگی موسی به امر الله هیک
محنت این خبر و بر لدی که تمام بود دیار سر و بر لجه جکر که فانگزدن تمام بود دیار
ساکلر بی هلاک الله سر و بر اوز جانلر مزدن او تری سر زدن جوخ فور خدقی بس بو
زادی ایلک ۲۵ و ابدهی بودر بز سدن الله ایلک هر نه که هنرکه بخشی و دوغری در
که بز الله من الله ۲۶ بس اولیع پله ابدهی و اولی بین اسرائیل اللد فور باروب
اولی اولدر مدبلر ۲۷ و بوشع او کون اولی جاعت اینجون و زن او مذبحی اینجون
که بکد هکی بزده اولاچق بز کونه کجهون او دون بار بیعی و سنا ابدهی

او چشمی هاب

او ایله که اور شلیمن پادشاهی ادوی صدق اشندیکه بوشع علی آکوب اوی هلاک
ایلویدر نیجه که ارعایه واون پادشاهه ایلش ابدهی ایله ده عایه واون پادشاهه
ابدهی و هنچ جمعون ساکلری اسرائیل این صلحت درلر و اولر ده اولن آزالرینه اولور لر
۳ اویه اول جوخ فور خدقی هار جوکه جمعون مملکت شهریون منی کهی بیک بر شهر

17*və bən-i İsrâ'él köcüb üçüncü gündə olarin şəhrlərinin yanına gəldilər və olarin şəhrləri Cibe^c on və Kefirâ və Béérôt və Qiryat-Ye'ârim idi 18*və bən-i İsrâ'él oları urmadılar çünki cemâ' atın sərdârları İsrâ'elin Allahı-RƏBBə olar için and içmiş idilər və tamâm cemâ' at sərdârların barəsində gele éylər idi 19*və sərdârların hamısı tamâm cemâ' atə dədilər ki biz olara İsrâ'elin Allahı-RƏBBə and içmişik və indi biz olara dəğməğə kâdir dəgililik 20*indi olara bələ éyləyək və oları sağ qoyaq ki olara içdiğimiz and iç'in üstümüzə qəzəb gəlməsin 21*və sərdârlar olara dədilər ki sağ qalsınlar və tamâm cemâ' at iç'in odun yarıci və saqalar olsunlar nəcə ki sərdârlar olara déyibdirlər 22*və Yesua^c oları çağırıb və olar-inən danışıb dədi ki biz sizdən çox uzaqık hâlbuki siz bizim aramızda sâkin olursız 23*pəs indi siz mə'l unsız və sizlərdən Allahımın evi iç'in bəndə və odun yarıci və saqa əksik olmasın 24*və olar Yesua^c cavâb vərib dədilər ki nökərlərijə Allahıñ RƏBBin öz bəndəsi Musaya əmr éylədiği səhhət-inən xəbər vérildi ki tamâm bu diyâr sizə vəriləcəkdir ki qabağızdan tamâm bu diyârin sâkinlərini həlák éyləyəsiz və biz öz cənərimizdən ötürü sizlərdən çox qorxduq pəs bu zâdi éylədik 25*və indi budur biz sənin əlinde-ik hər nə ki nəzərinjdə yaxşı və doğrudur ki bəndə éyləyəsən éylə 26*pəs olara bələ éylədi və oları bən-i İsrâ'elin əlindən qurtarıb oları öldürmədilər 27*və Yesua^c o gün oları cemâ' at iç'in vərin o məzbuhta iç'in ki bəğəndiği yerdə olacaq bu günə kimin odun yarıci və saqa éylədi

onuncu bâb

1*və élə ki Oruşəlimin pâdşâhi Adoni-Sedeq əşitdi ki Yesua^c 'Âyi alıb onu həlák éyləyibdir nəcə ki Ərihâya və onun pâdşâhına éyləmiş idi éylə də 'Âya və onun pâdşâhına éylədi və həm də Cib^c onun sâkinləri İsrâ'él-inən sülha dururlar və olar da olarin aralarında olurlar 2*onda olar çox qorxdular çünki Cib^c on məmləkət şəhərlərinin birisi kimi böyük bir şəhər ∞

ایش ومه او عایدین بیوک ایش وآدمیرین هامیسی ده دلاورلر ایش لر ۳ پس
 اورشلیمن ادونی صدق پادشاهی حبرونن پادشاهی هوهame وبارموت پادشاهی فرامه
 ولاکیش پادشاهی بافعه وعجلون پادشاهی دین کوندروب دیدیکه ۴ یانه کلون ومه
 کومک ایلیون که جمعونی لری اوراق چونکه بوشع اینن وبنی اسرائیل اینن صلح
 الیویدرلر ۵ واویش آموری پادشاهلر بعنی اورشلیمن پادشاهی وحبرونن پادشاهی
 وبارموت پادشاهی ولاکیش پادشاهی وعجلون پادشاهی اوزهای اردولری اینن یغلوب
 کلدیلر و جمعونن اوسته اردو فوروب اینن اینن جنک ایلدیلر ۶ و جمعونن آدماری
 ججالت اولان اردویه بوشعن یانه کوندروب دیدیلر که الله توکرلرگدن چکلمه سون
 نجیل اینن یانه کل وبن مدد ابله وبن کومک ایله چونکه داغن ساکن اولان های
 آموریلر پادشاهلری بزم اوستنی یغلویدرلر ۷ و بوشع اوزی واوزی اینن تمام جنک
 قوی و های شجاعت صاحبی ججالدن چندیلر ۸ و رب بوشعه دیدیکه اولردن
 قورخیه سون چونکه اولری سن الله و برمش اولردن بر نفر سون قباغنک دور میه جق در
 ۹ و بوشع غله اولرن یانه کلدی و قام کیجه ججالدن بوخاری کدی . اورب اولری
 اسرائیلن قباغنک اخطرایه صالحوب جمعوند بیوک شکست اینن اوردی واو اولری بیت
 حورون بوخشن بولی اینن قاوب اولری عزیقاً و متیدایه کمین اوردی ۱۱ و وقیکه
 اولر اسرائیلن قباغنک فاجر ایکن بیت حورون ایشنه ایدیلر رب کوکن اولرن
 اوسته عزیقاً کمین بیوک دلو داشلری صالدی واولر اولدیلر ایله که دولونن
 داشلرندن اولنلر بنی اسرائیلن قلخ اینن اولدردیکلرندن چوخ ایدیلر ۱۲ او وقنه که
 رب آموریاری بنی اسرائیلن قباغنک نسلم ایلدی اونه بوشع اسرائیلن نظرنک رب اینن
 داششوب دیدیکه ای کون جمعونه وسن ای آیی ایالون دره سنت ساکت دور ۱۳ و کون
 ساکت دور دی و آی دور دی ناخن اوز داشمنلرندن انتقامی الله باخ پسر کابنه
 بو بازلویدر که کون کوکن اور ناسن دورووب بر تمام کون قدری یانقه بورومدیه
 ۱۴ او وندن ایعلی و اویندن صوره ایله بر کون اولماش ایدی که رب بر آدمن سوزینه
 اطاعت ابلمش اولسون چونکه رب اسرائیل ایچون دعوا ایلدی ۱۵ و بوشع تمام اسرائیل

i'mış və həm də o 'Aydan böyük i'mış və âdamlarının hamısı da dilâvərlər i'mışlər
 3*pəs Oruşəlimin Adoni-Sedeq pâdşâhi Həbrunun pâdşâhi Hohama Yarmut pâdşâhi
 Firama və Lâkiş pâdşâhi Yafi'aya və 'Eqlon pâdşâhi Debirə göndərib dədi ki
 4*yanıma gəlin və mənə kömək éyləyin ki Cibe'onluları uraq çünki Yesua'-inən və
 bən-i İsrâ'él-inən sülh éyləyibdirlər 5*və o bəş Âmorî pâdşâhlar ya'nî Oruşəlimin
 pâdşâhi və Həbrunun pâdşâhi və Yarmutun pâdşâhi və Lâkişin pâdşâhi və 'Eqlonun
 pâdşâhi öz hamı orduları-inən yiğilüb gəldilər və Cibe'onun üstünə ordu qurub onun-
 inən cəng éylədilər 6*və Cibe'onun âdamları Cilcâlda olan orduya Yesua'nın yanına
 göndərib dədilər ki əliŋ nökərlərindən çəkilməsin ta'cıl-inən yanımıza gəl və bizə
 mədət éylə və bizə kömək éylə çünki dağda sâkin olan hamı Âmorilərin pâdşâhları
 bizim üstümüzə yiğilibdirlər 7*və Yesua' özü və özü-inən tamâm cəng qövmi və hamı
 şəcə'at sâhibləri Cilcâldan çıxdılar 8*və RƏBB Yesua' dədi ki olardan qorxmayasın
 çünki oları sənin əliŋə vərmışəm olardan bir nəfər sənin qabağında durmayacaqdır
 9*və Yesua' qəflətən olaların yanına gəldi və tamâm gəcə Cilcâldan yuxarı getdi 10*və
 RƏBB oları İsrâ'elin qabağında ızdırâba salıb Cibe'ona böyük şəksət-inən urdu və o
 oları Beyt-Hurunun yoxuşunun yolu-inən qavub oları 'Azeqa və Maqqədâya kimin
 urdu 11*və vaqtinə olar İsrâ'elin qabağında qaçar ikən Beyt-Hurunun inişində idilər
 RƏBB göğdən olaların üstünə 'Azeqaya kimin böyük dolu daşları saldı və olar öldülər
 éylə ki dolunun daşlarından ölenlər bən-i İsrâ'elin qılıç-inən öldürdüklərindən çox
 idilər 12*və o vaqıtda ki RƏBB Âmoriləri bən-i İsrâ'elin qabağında təslim éylədi
 onda Yesua' İsrâ'elin nəzərində RƏBB-inən danışıb dədi ki èy gün Cibe'onda və sən
 èy ay Ayalon dərəsində sâkin dur 13*və gün sâkin durdu və ay durdu tâ xalq öz
 düşmənlərindən intiqâmini aldı bax Yaşar kitabında bu yazılıbdır ki gün göğün
 ortasında durub bir tamâm gün qədəri batmağa yürümədi 14*və ondan irəli və ondan
 sora éylə bir gün olmamış idi ki RƏBB bir âdamın sözünə itâ'at éyləmiş olsun çünki
 RƏBB İsrâ'él için da 'vâ éylədi 15*və Yesua' tamâm İsrâ'él ∞

ده اوون اینن پيله جلجاله اردویه دوندی ۱۶ او بش پادشاه‌ها فاجوب متیدا مغاره‌ته کرلند بلر ۱۷ و بوشعه خبر و بروپ دبدیلار که او بش پادشاه‌ها مقیدا مغاره‌ته کرلنسش نایلوپدرلر ۱۸ و بوشع دبدیکه مغاره‌من آغزیه بیوک داشلر دکرلدون واوسته آدم تعیین ایلیون که اولری محافظت الیسوتلر ۱۹ او سز ده دورمیوب دشمترزون دالیسخ دوشون و دالک کلرینی قبرون فوبیون که اوز شهرلریه کرسونلر حوبکه المهر رب اولری سزن النه و بروپدر ۲۰ و ابله که بوشع و بنی اسرائیل اولری جوخ بیوک قفل این قبروپ تمام ایلدیلر اولردن فاجوب قورنلانلر حصارلی شهرلر کرلبلر ۲۱ و نلم قوم سلامت اینن بوشععن یاننه مقیدا ده اردوکاهه دوندی و بنی اسرائیلدن برآمن ضدیه دیلنی اینی ایلین برکیسه اولمدی ۲۲ و بوشع دبدی که مغاره‌من آغزی آحون وا بش پادشاه‌ها مغاره‌دن منم یاننه کتورون ۲۳ و اولرده ابله ایلیوب او بش پادشاه‌ها و بارمونن پادشاه‌ها ولاکشن پادشاه‌ها و عجلونن پادشاه‌ها و حرونن پادشاه‌ها و بارمونن یاننه کتوردیلار بوشع اسرائیل هامی آدمیرلی چاغروپ اوزی این کدن دعوا آدلری اولان سردارلن دبدیکه یاخین کلون و آیاقلرزی بو پادشاه‌لر بیوپنلریه قوبیون واولرده یاخین کلوب آیاقلرزی اولرن بیوپنلریه قوبیدلر ۲۵ و بوشع اوله دبدیکه قورخیبون و خوف ایلیون قونلی وجسور اولون زبرا او هامی دشمترزی که اولر این سرخاره ایلسزرب پيله ایلیه جکدر ۲۶ و او ندن صوره بوشع اولری اوروپ اولدردی و بش آغا جدن اولری آصدی واولر آخشاهه قدر او آغا جلدن آصیلی فالدبلر ۲۷ و کون باتان وقتنه بوشع امر ایلدی که اولری آغا جلدن اندرسوبلر واولری او مغاره‌به آندبلر که اوراده کرلنسش ایدلر و او مغاره‌من آغزیه بیوک داشلر قوبیدلر که هان بو کونه قدر وارد ۲۸ و مقیدانی ده بوشع او وقتنه الوب واوی فلح آغزی این او روب او نن پادشاه‌ها واولری واونه اولان هامی جانلری قیردی بر قورنلانی قوبیدی و مقیدان پادشاهه ده اریحانن پادشاهه ایلدیکی کبی ایلدی ۲۹ و صوره بوشع تمام اسرائیل اینن پيله مقیدادن لیستابه سکجوب لیستا اینن جنک ایلدی ۳۰ و روب

də onun-inən bələ Cilcâlə orduya döndü 16*və o beş pâdşâhlar qaçib Məqqədə mağarasına gizləndilər 17*və Yesua^c xabər vərib dədilər ki o beş pâdşâhlar mağaranın Məqqədə mağarasına gizlənmiş tapılıbdılar 18*və Yesua^c dədi ki mağaranın ağızına böyük daşlar dikərildin və üstünə âdam ta'yîn éyləyin ki oları mühâfizət éyləsinlər 19*və siz də durmayıb düşmənlərinin dalısınca düşün və dalidakılərini qırın qoyun ki öz şəhərlərinə girsinlər çünkü Allahız- RƏBB oları sizin əlizə vəribdir 20*və éylə ki Yesua^c və bən-i İsrâ'él oları çox böyük qatl-inən qırıb tamâm éylədilər olardan qaçib qurtulanlar hisârlı şəhərlərə girdilər 21*və tamâm qavm salâmət-inən Yesua^cnın yanına Məqqədə da ordugâha döndü və bən-i İsrâ'eldən bir âdamın zadına dilini ebbi éyləyən bir kimsə olmadı 22*və Yesua^c dədi ki mağaranın ağızını açın və o beş pâdşâhları mağaradan mənim yanımı gətirin 23*və olar da éylə éyləyiib o beş pâdşâhları mağaradan onun yanına gətirdilər ya'nî Oruşəlimin pâdşâhimini və Həbrunun pâdşâhimini Yarmutun pâdşâhimini və Lakişin və 'Əclunun padşahını 24*və vaqtinjə bu pâdşâhları Yesua^cnın yanına gətirdilər Yesua^c İsrâ'elin hamı âdamlarını çağırıb özü-inən gidən da'vâ âdamları olan sərdârlara dədi ki yaxın gəlin və ayaqlarızı bu pâdşâhların boyunlarına qoyun və olar da yaxın gəlib ayaqlarını olarin boyunlarına qoydular 25*və Yesua^c olara dədi ki qorxmayın və həvf éyləməyin quvvətli və cəsür olun zîrâ o hamı düşmənlərizi ki olar-inən siz mühâribə éylərsiz RƏBB bələ éyləyəcəkdir 26*və ondan sora Yesua^c oları urub öldürdü və beş ağaçdan oları asdı və olar axşama qədər o ağaclarдан asılı qaldılar 27*və gün batan vaqıtda Yesua^c əmr éyledi ki oları ağaclaridan indirsinlər və oları o mağaraya atdlilar ki orada gizlənmiş idilər və o mağaranın ağızına böyük daşlar qoydular ki həmâñ bu günə qədər vardır 28*və Məqqədânı da Yesua^c o vaqıtda alıb və onu qılıc ağızı-inən urub onun pâdşâhimini və oları və onda olan hamı cânları qırdı bir qurtulanı qoymadı və Məqqədânın pâdşâhimini da Ərîhânin pâdşâhına éylədiyi kimi éylədi 29*və sora Yesua^c tamâm İsrâ'el-inən bələ Məqqədâdan Libnaya keçib Libna-inən cəng éylədi 30*və RƏBB

اوی ده واون پادشاهتی ده اسرائیل الله وبردی وا اوی واون اولان هامی
 جانلری قلخ آغزی این اوردی واون بر قورنلانی قویدی واون پادشاهتی ده ارجمنان
 پادشاهتی ایلدیکی کیمی ایلدی ۲۱ وپوش ونم اسرائیل اوی این پیله لیساندن لاکیش
 چکوب واون مقابلنده اردو قوروپ اوی این جنک ایلدی ۲۲ ورب لاکیشی اسرائیل
 الله وبردی وا اوی ایکھی کونه آلوب اوی واون اولان هامی جانلری قلخ آغزی
 این اوردی ناما نیجه که لیسانه ایلمش ایدبیلر ۲۳ او وقتی جزرن پادشاهی هورام
 لاکیش کومک ایلمک کدی اما پوش اوی واون خلتنی ایله اوردی که اولدن بر
 قورنلوب خلاص اولان فالمدی ۲۴ وپوش ونم اسرائیل اوی این پیله لاکیشن
 عجلونه کجدبلر واون مقابلنده اردو قوروپ اوی این جنک ایلدیلر ۲۵ وا کونه
 اوی آلوب اوی قلخ آغزی این قیردبیلر واونه اولان هامی جانلری او کونه هلاک
 ایلدی ناما نیجه که لاکیش ایلمش ایدی ۲۶ وپوش ونم اسرائیل اوی این پیله
 عجلونه حبرونه چیخوب اوی این جنک ایلدیلر ۲۷ واون آلوب اوی پادشاهتی
 وهامی شهرلینی واون اولان هامی جانلری قلخ آغزی این قیرروب بر قورنلانی قویدی
 ناما نیجه که عجلونه ایلمش ایدی واون اولان هامی جانلری هلاک ایلدی
 ۲۸ وپوش ونم اسرائیل اوی این پیله دین دین دوندی واون این جنک ایلدی
 ۲۹ واون آلوب اوی پادشاهتی وهامی شهرلینی قلخ آغزی این اورروب اوی اولان
 هامی جانلری قیردبیلر بر قورنلانی ده قویدی نیجه که حبرونه ایلمش ایدی ایله ده دین
 واون پادشاهتی ایلدی وهم ده نیجه که لیسانه پادشاهتی ایلمش ایدی ۳۰ وپوش تمام
 دباری بعنی داغی وجنوب طرفی وصحراي و DAG انگلرینی واولرن هامی پادشاهلرینی
 اوردی بر قورنلانی قویدی وهر ذی نفسی قیردبی نیجه که اسرائیل الله رب امر
 ایلمش ایدی ۳۱ وپوش اولری قادیش برین بعدن غازدبه قدر ونم جوشن دیارلینی
 جمعونه قدر اوردی ۳۲ وبو پادشاهلرن هامیستی واولرن دیارلرینی پوش بر دفعده
 الدي چونکه اسرائیل الله رب اسرائیلدن اوتری جنک ایلر ایدی ۳۳ وپوش ونم
 اسرائیل اوی این جلاله اردو به قابندبلر

onu da onun pâdşâhını da İsrâ'elin əlinə vərdi və o onu və onda olan hamı cânları qılıc ağızı-inən urdu və onda bir qurtulanı qoymadı o onun pâdşâhına da Ərîhânın pâdşâhına éylədiyi kimi éylədi 31*və Yesua' tamâm İsrâ'el onun-inən bələ Lîbnâdan Lâkişə keçib və onun müqâbilində ordu qurub onun-inən cəng éylədi 32*və RƏBB Lâkişî İsrâ'elin əlinə verdi və onu ikinci gündə alıb onu və onda olan hamı cânları qılıc ağızı-inən urdu tamamən nécə ki Lîbnâya éyləmiş idilər 33*o vaqitdə Cezerin pâdşâhi Horâm Lâkişə kömək éyləməğə gəldi amâ Yesua' onu və onun xalqı ile urdu ki olardan bir qurtulub xilâs olan qalmadı 34*və Yesua' və tamâm İsrâ'el onun-inən bələ Lâkişdən 'Eclona keçdilər və onun müqâbilində ordu qurub onun-inən cəng éylədilər 35*və o gündə onu alıb onu qılıc ağızı-inən qırıldılar və onda olan hamı cânları o gündə həlâk éylədi tamamən nécə ki Lâkişə éyləmiş idi 36*və Yesua' və tamâm İsrâ'el onun-inən bələ 'Eclondan Xebrona çıxıb onun-inən cəng éylədilər 37*və onu alıb onu və pâdşâhını və hamı şəhərlərini və onda olan hamı cânları qılıc ağızı-inən qırıb bir qurtulanı qoymadı tamamən nécə ki 'Eclona éyləmiş idi və onu və onda olan hamı cânları həlâk éylədi 38*və Yesua' və tamâm İsrâ'el onun-inən bələ Devirə döndü və onun-inən cəng éylədi 39*və onu alıb onun pâdşâhını və hamı şəhərlərini qılıc ağızı-inən urub onda olan hamı cânları qırıldılar bir qurtulan da qoymadı nécə ki Xebrona éyləmiş idi éylə də Devirə və onun pâdşâhına éylədi və həm də nécə ki Lîbnâya və pâdşâhına éyləmiş idi 40*və Yesua' tamâm diyârı ya'nî dağı və cənûb tərəfi və səhrânı və dağ ətəklərini və oların hamı pâdşâhlarını urdu bir qurtulanı qoymadı və hər zî-nəfəsi qirdi nécə ki İsrâ'elin Allahi-RƏBB əmr éyləmiş idi 41*və Yesua' oları Qədis-Barnı'adan Qəzzəyə qədər və tamâm Coşen diyârını Cib'ona qədər urdu 42*və bu pâdşâhların hamisini və oların diyârlarını Yesua' bir dəfə ədə aldı çünkü İsrâ'elin Allahi-RƏBB İsrâ'eldən ötürü cəng éylər idi 43*və Yesua' tamâm İsrâ'el onun-inən Cilcâlə orduya qayıtdılar ∞

اون برجی باب

او ایله که حاصور پادشاهی بایین بونی اشندی مادون پادشاهی بوباب و شمرون
 پادشاهی اینن اکشافن پادشاهه آدم کوندردی ۲ و هد شمال طرفنه اولان داغده
 و کنروت جنوبند صحراوه و جولون و مغربه اولان دورن پهلهین پادشاهه
 ۳ و مشرقه و مغربه اولان کتعانبله و داغده کی آموریله و حتبله و فربیله و بیویله
 و حرمونن آشند اولان مصفه دبارین کی حوبله ۴ واولرده اور های اردولری این
 که چوخلن دريا کاراند اولان قوم قدری جوخلی بر خلق ابدی و هد چوخ حوخ
 آث و عراده لر اینن جیخدیلر ۵ و بو پادشاههان های می اتفاق ایلووب کدووب میروم
 صولرینن باندک بر بریلری اینن اردو قوردیلر که اسرائیل اینن جنک ابسونلر ۶ و رب
 بوشعه دیدیکه سن اولرن قباغنده فورخمه جونکه صاح بو و قند اولرن هایسی
 اولدیرلش من اسرائیل قباغنه توکه جک اولرن آتلری سی بی ایلهیں و عراده لری
 او د اینن باندره سن ۷ و بوشع و نام جنک آدمی اونن اینن یه غفلة اولرن اوسته
 میروم صولرینه کلوب اوان هجوم کنوردیلر ۸ و رب اولری اسرائیل الله و بروه
 او لرده او لری اوروب بیوک صیدابه و مسروفه ماپیه و مشرق طرفنه مصفه درمه
 قدر اولرن دالیسخه دوشوب قاودیلر واولری قبردیلر ایله که او لردن بر قورنلان
 فالمدی ۹ و بوشع نیجه که رب او زیه دیش ایدی اولن آبله ایلدی اولرن آتلری بی
 ایلدی و عراده لری او د اینن باندردی ۱۰ او او و قند بوشع دونوب حاصوری الدی
 و اونن پادشاهی قلخ اینن اولدیردی جونکه او لکه حاصور او ملکلرلن هایسین باشی
 ایدی ۱۱ او اونه اولان های جانلری قلخ آغزی اینن اوروب اولدیردیلر هیچ بر ذی نفس
 فالمدی و حاصوری او د اینن باندردی ۱۲ و بو پادشاههان هایسین شهرلری د او لرن
 پادشاههان بوشع نوتوب قلخ آغزی اینن او لری اوروب ناما قبردی نیجه که رب
 بنده موسی بیورمش ایدی ۱۳ اما اولرن پهلهین اوستند اولان های شهرلری
 اسرائیل باندرمدی بوشع بالغوز برجه حاصوری باندردی ۱۴ و ب شهرلرلن های

On birinci bâb

1*öylə ki Hâsor pâdşâhi Yabin bunu əşitdi Madon pâdşâhi Yubaba və Şimron pâdşâhi-inən Akşafin pâdşâhına âdam gönderdi 2*və həm də şimâl tərəfində olan dağda və Kinnerot cənubunda səhrâda və çöldə və maqrîbdə olan Dorun təpələrinin pâdşâhlarına 3*və məşriqdə və məqribdə olan Kən'ânîlərə və dağdakı Âmorîlərə və Xettîlərə və Ferizzîlərə və Yebusîlərə və Xermonun altında olan Misfah diyârındakı Xivvîlərə 4*və olar da öz hamı orduları-inən ki çoxluqda dəryâ kənarında olan qavm qadarı çoxlu bir xalq idi və həm də çox çox at və 'ərradələr-inən çıxıldılar 5*və bu pâdşâhların hamısı ittifâq èyləyib gəlib Mêrom sularının yanında birbirləri-inən ordu qurdular ki İsrâ'él-inən cəng èyləsinlər 6*və RƏBB Yesua' dədi ki sən olarin qabağında qorxma çünki sabâh bu vaqıtda olarin hamisini öldürülmüş Mən İsrâ'elin qabağında tökəcəğəm olarin atlarnı sən piy èyləsin və 'ərradələrini od-inən yandırasın 7*və Yesua' tamâm cəng âdamları onun-inən bələ qəflətən olarin üstünə Mêrom sularına gəlib olara hücum götürdülər 8*və RƏBB oları İsrâ'elin əlinə vərib olar da oları urub böyük Saydâya və Misrefot-Mayimə və məşriq tərəfində Mispih dərəsinə qədər olarin dalısınca düşüb qovdular və oları qırıldılar èylə ki olardan bir qurtulan qalmadı 9*və Yesua' nəcə ki RƏBB özünə demiş idi olara eylə èylədi olarin atlarnı piy èylədi və 'ərradələrini od-inən yandırdı 10*və o vaqıtda Yesua' dönüb Xasoru aldı və onun pâdşâhını qılıc-inən öldürdü çünki əvvəldə Xasor o məmləkətlərin hamisinin başı idi 11*və onda olan hamı cânları qılıc ağızı-inən urub öldürdülər heç bir zî nəfəs qalmadı və Xasoru od-inən yandırdı 12*və bu pâdşâhların hamisinin şəhərlərini və olarin pâdşâhlarını Yesua' tutub qılıc ağızı-inən oları urub tamâmən qırdı nəcə ki RƏBBin bəndəsi Musa buyurmuş idi 13*amâ olarin təpələrinin üstündə olan hamı şəhərləri İsrâ'el yandırmadı Yesua' yalqız bircə Xasoru yandırdı 14*və bu şəhərlərin hamı ∞

یهودی و جوانانی بنی اسرائیل اویز لری ایلیون غارت ایلدیلر اما آدمارن هامیسی قلع
آغزی این قیردیلر نا اویز لری هلاک ایلیوب هیچ بر ذی نفس قویمدیلر ۱۵ نیجه که رب
اویز بندی موسی به امر ایلمش ایدی و موسی ده بو شعه یورمش ایدی بو شع ده ایله
ایلیوب رین موسی به امر ایلدیکندن هیچ بر زاد اهالی ایلدی ۱۶ و بو شع بو دیارن
هامیسی آلدی بعنه داغلری و غام جنوبی و غام جوشن دیاری واونن صحراستی و جولی
واسرائیل داغنی واونن صحراستی ۱۷ سعینه چخان حلاق داغدن نا حرمون داغن
الشند کی لینان در منته اویان بعل جاده قدر آلدی و هند اویرن هامی پادشاھلرینی
توتدی واولری اوروب اولدردی ۱۸ بو شع بو پادشاھلر ن هامیسی این جوخ مدت
جنت ایلدی ۱۹ جمعونه ساکن اویان حوتلردن سوای بر شهر بو خ ایدی که بنی
اسرائیل این صلح ایلمش اولا ایدی هامیسی ده جنت این ایلدیلر ۲۰ زیرا رین طرفدن
اولدیکه اسرائیل خدیمه جنت ایلمکه اویلن قللرینی بر کنده تاکه اویز قیروب اویله
مرحمت اویلسون اما اویز لری هلاک ایلسون نیجه که رب موسی به یورمش ایدی ۲۱ او
زمانه بو شع کدو ب داغلردن و حر و بدن و دیردن و عنابدن و هیودان هامی داغلرندن
واسرائیل هامی داغلرندن عناقلیلری قلع ایلدی بو شع اویز شهرلری این قیردی
۲۲ بنی اسرائیل دیارند عناقلیلر قالمدی یا القوز غزاده وجاته و اشدودده فالدیلر
۲۳ بو شع او دیارن هامیسی ناماً رین موسی به دیدیکی کمی آلو ب بو شع اوی اسرائیله
اوین سلطانین فرقه لرینه کوره میراث و بر دی و او دیار جنت دن راحت تاپدی

اون ایکنجی باب

او او دیارن پادشاهلری که بنی اسرائیل اولری اوروب اولرن برلرینی اردن او طرفند کون جیان سنتن ارنون جایندن حرمون داغنه و غام مشرق صحراسه قدر نصرف ایلدبلر بولر در آمورلارن سخون پادشاهی که حشیونه ساکن اولوب ارنون چاین کارنکی عروبردن و چاین اورتاسدن و جلاعدن باریستدن تا بنی عمون سرحدی اولان بیوق چابته قدر حاکم ایدی ۲ و هد بیت یشیموت بولی این و سفه

yağmasını və həyvânatını bən-i İsrâ'él özləri üçün qarət èylədilər amâ âdamların hamısını qılıc ağızı-inən qırdılar tâ oları həlâk èyləyib heç bir zî nəfəs qoymadılar 15*nécə ki RƏBB öz bəndəsi Musaya əmr èyləmiş idi və Musa da Yeşua^a a buyurmuş idi Yeşua^c da eylə èyləyib RƏBBin Musaya əmr èylədigindən heç bir zâd ihməl èyləmədi 16*və Yeşua^c nu diyârin hamısını aldı ya'nî dağları və tamâm cənûbu və tamâm Coşən diyârı və onun səhrâsını və çölü və İsrâ'elin dağını və onun səhrâsını 17*Sa^c irə çıxan Hələq dağından tâ Hərmun dağının altındaki Libanın dərəsində olan Ba^cal-Cada qədər aldı və həm də olarin hamı pâdşâhlarını tutdù və oları urub öldürdü 18*Yeşua^c bu pâdşâhların hamısı-inən çox müddət cəng èylədi 19*Cibə^c onda sâkin olan Xivvîlərdən süvây bir şəhər yox idi ki bən-i İsrâ'él-inən sülh èyləmiş ola idi hamısını da cəng-inən aldılar 20*zîrâ RƏBBin tərəfindən oldu ki İsrâ'elin zadına cəng èyləməgə olarin qalblərini bərkitdi tâ ki oları qırıb olara mərhəmət olmasın amâ oları həlâk èyləsin nécə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi 21*və o zamânda Yeşua^c gedib dağlardan və Həbrundan və Dəbirdən və 'Anabdan və Yəhudânin hamı dağlarından və İsrâ'elin hamı dağlarından 'Anâqîləri qıt^c èylədi Yeşua^c oları öz şəhərləri-inən qırdı 22*bən-i İsrâ'él diyârında 'Anâqîlər qalmadı qalqız Qəzzədə Câtda və Aşdodda qaldılar 23*və Yeşua^c o diyârin hamısını tamamən RƏBBin Musaya dədiyi kimi alıb Yeşua^c onu İsrâ'élə onun sibtlarının firkalarına görə mîrâs vərdi və o diyâr cəngdən râhat tapdı

On ikinci bâb

1*və o diyârin pâdşâhlari ki bən-i İsrâ'él oları urub olarin yərlərini Ərdənin o tərəfinə gün çıxan səmtinə Ərnun çayından Hərmun dağına tamâm məşriq səhrâsına qədər təsərrüf èylədilər bulardır 2*Âmorîlərin Sihun pâdşâhi ki Həşbunda sâkin olub Ərnun çayının kənarındaki 'Aro'erdən və çayın ortasından və Cile^c adın yarısından tâ bən-i 'Amonun sərhâdi olan Yabboq çayına qədər hâkim idi 3*və həm də Beyt-Yəşimut yolu-inən və Pisqa ∞

اشد وتن آنست کی تیماندن مشرق‌لکی کروت دریاستن صحراه نا مشرق‌لکی صحراه
دریای اولان دوز دریاسته قدر حاکم ایدی ۴ و باشان پادشاهی عوجون سرحدی که
بپلوالردن قالوب عشتروند وادر عین ساکن اولور ایدی ۵ و حربون داغد و سکد
و نام باشانه چشوریلرن و مکانیلرن سرحدبه و حشیون پادشاهی سیون سرحدی
اولان جلعادن باریسه قدر حاکم ایدی ۶ رین بندی موسی و بني اسرائیل اولری
اور دی ور بن بندی موسی اوئی رویتلی لون وجادلی اون و منه سیطون باریسه میراث
و بردی ۷ واودیارن پادشاهلری بولدر که بوشع و بني اسرائیل اردن و طرفند
مغرب سنته لبنان درسته کی بعل جاددن سعیون چخان حلاق داغه قدر اولدروب
بوشع اوئی اسرائیل سلطنه اولرن فرقه‌لریه کوره میراث و بردی ۸ داغد و صحراه
و چولن واکن برلزند ویابانه و جنوبه یعنی حتیلری و آموریلری و کنایلری
و فربزیلری و خویلری و بیویلری ۹ ارجحا پادشاهی بر عای پادشاهی که یست نیلن
یانه در بر ۱۰ اورشلیمن پادشاهی بر حیرون پادشاهی بر ۱۱ برموت پادشاهی
بر لاکیش پادشاهی بر ۱۲ انخلون پادشاهی بر جزر پادشاهی بر ۱۳ دیر پادشاهی بر
جدر پادشاهی بر ۱۴ حورما پادشاهی بر عزاد پادشاهی بر ۱۵ لبا پادشاهی بر عدولام
پادشاهی بر ۱۶ مرتدا پادشاهی بر یست‌ثیل پادشاهی بر ۱۷ نتوح پادشاهی بر جدر
پادشاهی بر ۱۸ افق پادشاهی بر شارون پادشاهی بر ۱۹ امدون پادشاهی بر حاصور
پادشاهی بر ۲۰ شرون مرون پادشاهی بر آکناف پادشاهی بر ۲۱ نساکن پادشاهی بر
بعدو پادشاهی بر ۲۲ قدیش پادشاهی بر کرملن بقعلم پادشاهی بر ۲۳ نات دوره
دور پادشاهی بر جلال طایفه‌سنن پادشاهی بر ۲۴ نر صاهن پادشاهی بر پادشاهن
جمله‌ی اوتوز بر

اون اوختی باب

۱ بوشع فوجالوب ایلرین کچرش ایدی و رب اوئه دیدیکه سن فوجالوب ایلری
کچردوب سن و نصرف ایلری خیلی حوخ بر قالوبدر آفالان برلر بولر در فلسطین نام
۲۲۲

Aşdodun altındaki timândan məşriqdəki Kənirot dəryâsının səhrâsına tâ məşriqdəki səhrânın dəryâsı olan duz dəryâsına qədər hâkim idi 4*və Bâşân pâdşâhi ‘Ocun sərhadı ki pəhluânlardan qalib ‘Aştarotda Edre’ində sâkin olur idi 5*və Xermon dağında Sələkədə və tamâm Bâşanda Ceşurîlərin və Ma‘akâtîlərin sərhadına və Xeşbon pâdşâhi Sixonun sərhədi olan Cile‘âdin yarısına qədər hâkim idi 6*RƏBBin bəndəsi Musa və bən-i İsrâ’el oları urdu və RƏBBin bəndəsi Musa onu Rubənlilərə və Cadlılara və Menasse sibtinin yarısına mîrâs verdi 7*və o diyârin pâdşâhları bulardır ki Yeşua^c və bən-i İsrâ’el Ərdənin bu tərâfında məqrib səmtində Libanân dərəsindəki Ba‘al-Câddan Se‘irə çıxan Xalaq dağına qədər öldürüb Yeşua^c onu İsrâ’elin sibtlarına oların fırqalarına görə mîrâs vərdi 8*dağda və səhrâda və çöldə və əkin yerlərində və bəyâbanda və cənûbda ya‘nî Xettîləri və Âmorîləri və Kənanîləri və Ferizzîləri və Xivvîləri və Yebusîləri 9*Ərîho pâdşâhi bir ‘Ay pâdşâhi ki Beyt-Elin yanındadır bir 10*Oruşalîmin pâdşâhi bir Xebronun pâdşâhi bir 11*Yarmut pâdşâhi bər Lakiş pâdşâhi bər 12*‘Eclon pâdşâhi bər Cezer pâdşâhi bər 13*Debir pâdşâhi bir Ceder pâdşâhi bir 14*Xorma pâdşâhi bir ‘Arad pâdşâhi bir 15*Libna pâdşâhi bir ‘Adullam pâdşâhi bir 16*Maqqeda pâdşâhi bir Beyt-El pâdşâhi bir 17*Taffuh pâdşâhi bir Xefer pâdşâhi bir 18*Afeq pâdşâhi bir Şâron pâdşâhi bir 19*Madon pâdşâhi bir Xasor pâdşâhi bir 20*Şimron-Meron pâdşâhi bir Akşaf pâdşâhi bər 21*Ta‘nâkin pâdşâhi bər Megiddo pâdşâhi bər 22*Qedeş pâdşâhi bər Karmelin Yoqne^c am pâdşâhi bir 23*Nafot-Dorda Dor pâdşâhi bir Cəlcâl tâyfasının pâdşâhi bir 24*Tirsahin pâdşâhi bir pâdşâhların cümləsi otuz bir

On üçüncü bâb

1*və Yeşua^c qocalıb illərini gəçirtmiş idi və RƏBB ona dədi ki sən qocalıb illərinji keçirdibsin və təsrərüt èyləməğə xəyli çox yer qalıbdır 2*qalan yerlər bulardır Filistîlərin tamâm ∞

حدودی و قام جشوری ۳ مصرين مقابلنه اولان سیوردن عقرونن سرحدیه قدر شمال طرفنه که کعائی لرع حساب او لور فلسطی لرن بش پادشاهی ععن غزالیلر واشدو دبلر واشقلو لر و حبلر و عنزو نتلر و عوبلر ۴ و جنوبدن کعائیلرن تمام دباری و معارا که صبدونیلریکی در تا آموریلرن سرحدی افیقه قدر ۵ و جملی لرن دباری و تمام لیان مشرق طرفنه حرمونن آتشن کی بعل جاددن تا حمانه قدر ۶ داغنه ساکن او لالرن هایسی لیاندن معرفوت مائیمه قدر صبدونیلرن هایسی من بنی اسرائیلین قباغنه اخراج الیه حکم سن آبغی اسرائیلله فرعه این میراث کیمی نقسم ایله نیجه که من سنه امر ایلمش ۷ پس ایندی بو دباری او دقوز سبطه و منه سبطن پارسته میراثنده نقسم ایله ۸ روپیلر و جادلیلر او بری نصف این او زورانلرینی اردن او طرفنه مشرقه موسی نن او لر و بردیکی کیم الودرلر نیجه که رین بندی موسی او لر و برودر ۹ ععنی ارنون چاین کارننه او لان عروبردن و دره ن او رن استند او لان شهردن و قام میدها صحراسی نا دیبونه قدر ۱۰ و حشونه پادشاهی ایلش او لان آموری پادشاهی سیعونن های شهرلری نا بنی عمونن سرحدیه قدر ۱۱ و جمعاد وجشورلرن سرحدی و معاکبلر و قام حرمون داغی و تمام باشان سالکیه قدر ۱۲ و باشانه عوجن های ملکتلری که عشرونک وادرعی ده پادشاهی ایلر ایدی پهلوانلردن او باقی فلمش ایدی که موسی او لری اوروب اخراج ایلری ۱۳ اما بنی اسرائیل جشورلری و معاکبلری اخراج ایلدیلر و جشور این معاکلتی لر بکونه قدر اسرائیلین ایچجت ساکن او لورلر ۱۴ بالفوز لاوی سبطه میراث ویرمدی اسرائیل الله رین او د فربانلری او نن میراثی در نیجه که او وه دیبوردر ۱۵ و موسی بنی روین سبطه او ز قبیله لریه کوره و بردی ۱۶ او لرن سرحدی ارنون چاین کارننه او لان عروبردن و دره ن او رن استند او لان شهردن او لدی و میدبانن باند او لان تمام صحرا ۱۷ حشون و صحرا ده او لان او نن های شهرلری دیبون و ماموت بعل و بیت بعل معون ۱۸ و هصا و قدیمیوت و مینت ۱۹ و فربانه و سیما و دره ده کی داغنه حضرت شعر ۲۰ و بیت فعور واشدو ت پسنه و بیت بشیمیوت ۲۱ و صحرا ان تمام شهرلری و آموری پادشاهی سیعونن های ملکتلری که حشونه پادشاهی

hûdûdu və tamâm Cesuru 3*Misrin mügâbilində olan Sixordan ‘Aqronun sərhədinə qədər şimâl tərəfindəki Kən’ânlılara hésâb olur Filistîlilərin beş pâdşâhları ya ‘nî Qəzzelilər və Aşdodilər və Aşqelonilər və Cattılər və ‘Eqrnlular və ‘Avîler 4*və cənubdan Kən’ânlılərin tamâm diyârı və Me‘ârâ ki Sidonilərinkidir tâ Âmorilərin sərhədi Əfiqə qədər 5*və Cebəlilərin diyârı və tamâm Libanân məşriq tərəfində Hərmunun altındakı Ba‘al-Caddan tâ Xamata qədər 6*dağda sâkin olanların hamisini Libanândan Mêsrefot-Mai’ mə qədər Sidonilərin hamisini Mən bən-i İsrâ’əlin qabağında ixrac èyləyəcəğəm sənancaq İsrâ’élə qurr‘a-inən mîrâs kimi taqsîm èylə nécə ki Mən sənə əmr èyləmişəm 7*pəs indi bu diyârı o doquz sibta və Mənəssə sibtinin yarısına mîrâslığa taqsîm èylə 8*və Rubənlilər və Cadlılara o biri nisfi-inən öz varəstələrini Ərdənin o tərəfində məşriqdə Musanın olara vərdiği kimi alıbdırlar nécə ki RƏBBin bəndəsi Musa olara vəribdir 9*ya‘nî ‘ənun çayın kənarında olan ‘Aru‘irdən və dərənin ortasında olan şəhərdən və tamâm Mədəbə səhrâsı tâ Divona qədər 10*və Xeşbona pâdşâhlıq èyləmiş olan Âmorî pâdşâhi Sixonun hamı şəhərləri tâ bən-i ‘Amonun sərhədinə qədər 11*və Cəl‘âd və Cəşurilərin sərhədi və Ma‘akatılər və tamâm Xermon dağı və tamâm Başân-Salkaya qədər 12*və Başânda ‘Oqun hamı məmləkətləri ki ‘Aştarotda və Edre‘idə pâdşâhlıq èylər idi pəhluânlardan o bâqi qalmış idi ki Musa oları urub ihrâc èylədi 13*amâ bən-i İsrâ’él Cəşurilər və Ma‘akatıləri ihrâc èyləmədilər və Cəşur-inən Ma‘akatılər bu günə qədər İsrâ’əlin içində sâkin olurlar 14*yalqız Lâvi sibtinə mîrâs vərmədi İsrâ’əlin Allahı-RƏBBin od qurbânları Onun mîrâsıdır nécə ki ona dəyibdir 15*və Musa bən-i Rubən sibtinə öz qəbilələrinə görə vərdi 16*və olarin sərhədi ‘Arnon çayının kənarında olan ‘Aro‘erdən və dərənin ortasında olan şəhərdən oldu və Mədəbânın yanında olan tamâm səhrâ 17*Xeşbon və səhrâda olan onun hamı şəhərləri Dîbon və Bâmot-Ba‘al və Beyt-Ba‘al-Me‘on 18*və Yahs və Qed‘imot və Mefa‘at 19*və Qiryatîm və Sibma və dərədəki dağda Seret-Şahar 20*və Beyt-Fe‘or və Aşdot-Pisqa və Beyt-Yeşimot 21*və səhrânın tamâm şəhərləri və Âmorî pâdşâhi Sixonun hamı məmləkətləri ki Xeşbona pâdşâhşıq ∞

ایلر ابدی که موسی اوی و میدبانن سردارلرین بعی اوى ور فصی و صوری و حوری
وربعی که سیجونن امیرلری امیرلر و او دبارده او نزور امیرلر اوردی ۲۲ وسی اسرائیل
فالجی بلعام این بعوری اولدرلن لر این بربرده فتح این اولدرلر ۲۳ وسی رویمن
سرحدی اردن واونن حدودی ابدی بئی رویمن میرانی اوز قیله لری و شهرلری
و کدلری این بولر ابدی ۲۴ وجاد سطه بئی جاد قیله لری کوره موسی میراث
وبردی ۲۵ واولرن سرحدی بو ابدی بعزر و جمعاً دن هائی شهرلری و بئی عيون دهارین
پارسی ریانن مقابلند اولان عروغیه قدر ۲۶ و حشوندن میضعن ریانه و طوبه قدر
و محاباهم دن نا دیهرين سرحدبه قدر ۲۷ و درده دست حرام دیت نرا و سکوت
وصنون حشون پاشاهی سیجونن مملکترین بقیه سی بعی اردن واونن حدودی نا
کبروت دریاستن کاربند قدر اردن او طرفه مشرفت ۲۸ بئی جادن میرانی اوز
قیله لری شهرلری و کدلری این بولر در ۲۹ و موسی منهن بارم سطه میراث وردی
و بئی منهن بارم سطه ایچون اوز قیله لری این و بولن بولر ابدی ۳۰ واولرن
سرحدی محاباهم دن تمام باشان بعی باشان پاشاهی عوجن نام میکی و تمام باشان
اولان حوت پاپرالتش شهر در ۳۱ و جمعاً دن بارسی و عنتروت وادرعی باشان
عوجن مملکتن شهرلری بئی ماکبر این منهن و بئی ماکبرن بارسی سکی اولدی اوز
قیله لری این ۳۲ موسی تن مواع صحرالرین اریخاً دن مشرفت اردن او طرفه میراث
وبردیکی بولر در ۳۳ اما لاوی سطه موسی میراث ورمدی اسرائیل الله رب
اولرن میرانی در شیجه که اوله دیویدر

اون در دنخی با

اوینی اسرائیل کمان ولاپندت میراث آدقفری بولر در که العازار کاھن دیوشع
این نون و بئی اسرائیل سلطارین او جاقفلرین رئیسی اوله میراث وردیلر ۲ اولن
بعی او دقور سطه و بارم سطه فرعه این رین موسی الی این امر ایلدیکی کیو
میراث وردی ۳ چونکه موسی او ایک سیطن و بارم سطهن میرانی اردن او طرفه

eylər idi ki Musa onu və Midyânın sərdârlarını ya'nî Avi və Rəqimi və Surû və Xurû və Rəb'aı ki Sixonun əmirləri idilər və o diyârda oturur idilər ordu 22*və bən-i İsrâ'él fâlcı Bə'lâm ibn-i Be'oru ötürülenler-inən bir yerdə qılıc-inən öldürdülər 23*və bən-i Rubenin sərhədi Ərdən və onun hüdudu idi bən-i Rubenin mîrâsı öz qabilələri və şəhərləri və kəndləri-inən bular idi 24*və Câd sibtına bən-i Câd qabilələrinə görə Musa mîrâs vərdi 25*və oların sərhədi bu idi Ya'zer və Cələ'âdin hamı şəhərləri və bən-i 'Amonun diyârının yarısı Rabbanın müqâbilində olan 'Aroerə qədər 26*və Xeşbondan Misfənin Ramatına və Betonimə qədər və Maxana'imdən tâ Debîrin sərhədinə qədər 27*və dərədə Beyt-Harâm və Beyt-Nimrâ və Sukkot və Safon və Xeşbon pâdşâhı Sixonun məmləkətlərinin ba'qisi ya'nî Ərdən və onun hüdudu tâ Kinarət dəryâsının kənarına qədər Ərdənin o tərəfində məşriqdə 28*bən-i Câdin mîrâsı öz qabilələri şəhərləri və kəndləri-inən bulardır 29*və Musa Mənəssənin yarımlı sibtına mîrâs vərdi və bən-i Mənəssənin yarımlı sibtı üçün öz qabilələri-inən vərilən bular idi 30*və oların sərhəddi Maxana'imdən tamâm Başân ya'nî Başân pâdşâhı 'Ocun tamâm məmləkəti və tamâm Başânda olan Həvot-Ya'ır altmış şəhərdir 31*və Cilə'âdin yarısı və 'Aştarot və Edrei' Başanlı 'Ocun məmləkətinin şəhərləri bən-i Makir-inən Mənəssənin və bən-i Makirin yarısınınki oldu öz qabilələri-inən 32*Musanın Movâb səhrâlarında Ərihâdan məşriqdə Ərdənin o tərəfində mîrâs vərdiği bulardır 33*amâ Lâvi sibtına Musa mîrâs vərmədi İsrâ'elin Allahı-RƏBB oların mîrâsidir nəcə ki olara dəyibdir

On dördüncü bâb

1*və bən-i İsrâ'él Kən'ân vilâyatində mîrâs aldıqları bulardır ki Əl'azar kâhin və Yeşua' ibn-i Nun və bən-i İsrâ'el sibtlarının ocaqlarının rə'isləri olara mîrâs vərdilər 2*olara ya'nî o doquz sibta və yarımlı sibta qur'a-inən RƏBBin Musa əli-inən əmr eylədiyi kimi mîrâs vərildi 3*çünki Musa o iki sibtin və yarımlı sibtin mîrâsını Ərdənin o tərəfində ∞

و بروب اما اولرن آراسن ل اویلر میراث و برمدی ۴ چونکه بنی یوسف ایکی سط
 ایدیلر یعنی منسہ و افرام و لاویلر او دیارده میراث و برمدیلر بالقوز بر نیجه شهرلر
 اوز اطرافی این اولره ساکن اولنی ایجون و اولرن حیوانلری و ماللری ایجون و بردی
 ۵ نیجه که رب موسی به یورمش ایدی بنی اسرائیل ایله ایلوب بری نقسم ایلدیلر ۶ و بنی
 یهودا جمله‌ای بوشعن یانه باخین کلوب قنی کالیب این یغونه اونه دیدیکه سن او
 کلامی یلرسن که رب اونی الله آدمی موسی به من و سن حتفک قديش بربیعه دیدی
 ۷ من فرخ یاشنک ایدم که رین بندی موسی منی قدیش بربیع دن دیاری تحسس ایلمک
 کوندردی و من نیجه که بورکمک وار ایدی او نه خبر کهوردم ۸ اما من این چیخان
 فردشتم قومن بورکنی اریندیلر لاتن من اللهم ربه کاملاً نابع اولدم ۹ و او کونه موسی
 آند ایجوب دیدیکه ایله او دیاریکه سن آیا قلرک اونه کرو بدرستنکی اولسون و اینه
 قدر سن او غلارکن قستی اولسون جونکه اللهم ربه نابع اولوبسن ۱۰ ایس ایدی باخ
 که رب دیدیکی کیمی منی بو فرخ بش ایلی صاغ صاخلوب او و قدن بری که رب او
 سوزی اسرائیل ییلانه کونکه موسی به دیوبدر و ایدی بو در من بوکون سکان بش
 یاشنک ام ۱۱ من بوکون ده هنوز او کونکی کیمی قونلی ام که موسی منی کوندردی ایندیکی
 قوم خاره ایجون و چیخوب کیرمک ایجون ده او و قدن کی قوم کیمی در ۱۲ ایس ایدی
 بو داغی که رب او کون دیوبدر منه و بردی چونکه سن او کون اشتدون که اوراده
 عاقم و بیوک حصارلی شهرلر وار بلکه رب من این اولسون و من اولری اخراج
 ایلم نیجه که رب دیوبدر ۱۳ و بوش اونه خبر دعا ایلوب حیرونی میراث ایجون
 کالیب این یغونه به و بردی ۱۴ و بیو طور این حیرون بو کونه قدر قنی کالیب این
 یغونه‌ن میرانی اولدی او ندن او تری که اسرائیل اللہ ربه کاملاً نابع اولدی
 ۱۵ و حیرونی آدمی اینه لین قبرت اربع ایدی عاقم آراسن بیوک آدم ایدی و او دیار
 جنک دن راحت اولدی

اون بشنجی باب

او بنی یهودا سبطن قرعه‌سی اوز قیله‌لری این تیمان قرااغند جنوبه صین ییلاش

vérib amâ olarin arasında Lâvîlîlərə mîrâs vêrmədi 4*cünki bən-i Yusif iki sibt idilər ya‘nî Mənəssə və Efrayim və Lâvîlîlərə o diyârda mîrâs vêrmədilər yalqız bir nécə şəhərlər öz əträfi-inən olara sâkin olmaq için və olarin həyvânları və mälları için vêrildi 5*nécə ki RƏBB Musaya buyurmuş idi bən-i İsrâ’el ilə éyləyib yeri taqsım éylədilər 6*və bən-i Yəhuda Cəlcâldə Yeşua^c un yanına yaxın gəlib Qenizî Caleb ibn-i Yefunne ona dèdi ki sən o kəlâmı bilirsin ki RƏBB onu Allah âdamı Musaya mənim və sənin haqqında Qadəş-Barne^c ada dèdi 7*mən qırx yaşında idim ki RƏBBin bəndəsi Musa məni Qadəş-Barne^c adan diyârı təcəssüs éyləməğə göndərdi və mən nécə ki yürəğimdə var idi ona xəbər gətirdim 8*amâ mənim-inən çıxan qardaşlarım qövmin yürəğini əritdilər ləkin mən Allahım-RƏBBə kâmilən tâbi^c oldum 9*və o gündə Musa and içib dèdi ki əlbət o diyârı ki sənin ayaqlarını onda gəzibdir səninki olsun və əbədə qədər sənin oğullarının qisməti olsun cünki Allahım-RƏBBə tabi^c olubsin 10*pəs indi bax ki RƏBB dədiyi kimi məni bu qırx beş sâğ saxlayib o vaqtan bəri ki RƏBB o sözü İsrâ’el bəyâbanda gəzəndə Musaya dəyibdir və indi budur mən bu gün səksən beş yaşında-əm 11*mən bu gündə hənüz o günkü kimi quvvətli-əm ki Musa məni göndərdi indi ki quvvətim muhârəbə üçin və çıxıb girmək üçin də o vaqtakı quvvətim kimidir 12*pəs indi bu dağı ki RƏBB o gün dəyibdir mənə vər cünki sən o gün əşitdin ki orada ‘Anâqîm və böyük hisârlı şəhərlər var bəlkı RƏBB mənim-inən olsun və mən oları ixrâc éyləyəm nécə ki RƏBB dəyibdir 13*və Yeşua^c ona xəyr du ‘â éyləyib Həbrunu mîrâs için Kalîb-inən Yufənnaya vêrdi 14*və bu tövr-inən Həbrun bu günə qədər qənazî Kalîb-inən Yufənnənin mîrâsı oldu ondan ötürü ki İsrâ’elin Allahı-RƏBB kâmilən tâbi^c oldu 15*və Həbrunun adı irəlidə Kiryat-Arba^c idi ‘Anaqîm arasında böyük âdam idi və o diyâr cəngdən râhat oldu

On beşinci bâb

1*və bən-i Yəhuda sibtinin qur^cası öz qabilələri-inən Tîmânnın qurâqında cənûbdə Sîn bəyâbânında ∞

ادومن سرحدیه ساری اولدی ۲ واولرن جنوی سرحدی دوز دریا من کارشن
 یعنی جنوبه ساری باخان خلیجden اولوب ۳ و غربهم بوقشدن جنوب طرفه جنوب
 صینه کپر و جنوبden ده جنوب قدیمی طرفدن حصره آثر و جنوب اداره
 قارفعه دلران ۴ و عصمه نجوب مصر حابه چیز الله که سرحدن آباغی دریا به
 چیز بو سزن جنوی سرحدز اولسون ۵ و مشرق سرحدی دوز دریا من اردن اوچه
 قدر و شمال طرفدن سرحدی دریا من خلیجden یعنی اردن اوچدن اولوب ۶ سرحد
 بیت حمله به جنوب و بیست عربین شمال طرفدن آشوب او سرحد بین روین بوه
 داشه چیز ۷ و سرحد عاکور دره سدن دین جنوب چاین جنوی کی ادویه بوخشن
 برابرین اولان جلال طرفه شاهله باخر و سرحد عین شس صولبه نجوب آباغی عین
 روجله چیز ۸ و سرحد این هنوم دره سدن بوسیلن یعنی اورشلین دالی طرفه
 جنوبden جنوب او سرحد مغرب طرفه هنوم دره سن فاغد کی داغن باشی این شاهله
 رفائم وادیسن اوچدن کی دره به چیز ۹ و بوسرحد داغن باشدن شوچ جشم من
 صولی طرفه جکلوب عنرون داغن شهر لریه چیز و بوسرحد بعاله به اکر که فبرت
 بعازم در ۱۰ و بوسرحد بعاله دن دریا طرفه سعیر داغن ساری دلرانوب شاهد
 بعازم داغن دالیسدن که کسالون در آشوب بیت شمه امروندیه تکر ۱۱ و بوسرحد
 شاهله عنرون دالیسنه جنوب سرحد شکرمه آکلوب بعاله داغن آثر و بیتله چیز
 و سرحدن آباغی دریا به چیز ۱۲ و مغرب سرحدی بیک دریا در و سرحدی اور
 قیله لری این بین یهودان سرحدی هر طرفه بود ۱۳ اورب بوشعه بیوردبی کلامه
 کوره کالب این بخونه به بی یهودا اینده عاقن آناسن قبرت اریه که حرون در
 قسمت وبردی ۱۴ و کالب اورادن عاقن اوج او غلی یعنی عاقن ولدی شیشی بی
 واحجهانی و نالایی اخراج ایلدی ۱۵ و اورادن جنوب دیر ساکلرین باسه کندی
 و دیرن آدی اینه لید قبرت سیفر ایدی ۱۶ و کالب بدی هر کم که فبرت بیدی
 اوروب الله فرم عکسی اووه عورت و به حکم ۱۷ و کالبین قردانی فرزن او غلی
 یعنی نیل اوی آدی واوده فرم عکسی اووه عورت وبردی ۱۸ و ایله که فر کندی

Ədumun sərhədinə sârî oldu 2*və oların cənûbu sərhâdi Duz dəryâsının kənarında ya'nî cənûba sârî baxan xəlîcdən olub 3*və 'Əqrəbim yoxuşandan cənûb tərəfinə çıxıb Sînə keçir və cənûbdan da çıxıb Qadeş-Barne'a tərəfindən Xesronu aşar və çıxıb Addara Qarq'anı dolanır 4*və 'Asmona keçib Misir çayına çıxar éylə ki sərhədin âbâqı dəryâya çıxar bu sizin cənubi sərhədiz olsun 5*və məşriq sərhədi Duz dəryâsı Ərdənin ucuna qədər və şimâl tərəfindən sərhədi dəryânın xəlîcindən ya'nî Ərdənin ucundan olub 6*sərhəd Beyt-Həcləyə çıxıb və Beyt-'Arabahın şimâl tərəfindən aşılıb o sərhəd bən-i Rubenin Böhan daşına çıxar 7*və sərhəd 'Akor dərəsindən Debirə çıxıb çayın cənubundakı Adummim yoxuşunun bərabərində olan Cilqal tərəfinə şimâlə baxar və sərhəd 'Eyn-Şəms sularına keçib âbâqı 'Eyn-Rocelə çıxar 8*və sərhəd-inən Hinnom dərəsindən Yebusilərin ya'nî Orışâlîmin dalı tərəfində cənubdan çıxıb o sərhəd məqrîb tərəfinə Hinnom dərəsindən qabağındakı dağın başı-inən şimâlə Refâ'im vâdisinin ucundakı dəreyə çıxar 9*və bu sərhəd dağın başından Niftah çəşməsinin suları tərəfinə çəkilib 'Əfrun dağının şəhərlərinə çıxır və bu sərhəd Ba'alaya əgilir ki Qiryat-Yearimdir 10*və bu sərhəd Ba'aladan dəryâ tərəfinə Se'ir dağına sâri dolanıb şimâldən Ye'ârîm dağının dalısından ki Kesalondur aşılıb Beyt-Şəmsə enir və Timnaya keçir 11*və bu sərhəd şimâldə 'Əfrunun dalısına çıxıb sərhəd Şəqiruna əgililib Ba'ala dağına aşar Yabsilə çıxar və sərhədin âbâqı dəryâya çıxar 12*və məqrîb sərhədi Böyük dəryâdır və sərhədi öz qəbilələri-inən bən-i Yəhudâının sərhədi hər tərəfdən budur 13*və RƏBB Yesua'a buyurduğu kəlâma görə Kalib ibn-i Yefunneyə bən-i Yəhudâ içinde 'Anaqin atasının Qiryat-Arba' ki Həbrundur qismət vərdi 14*və Kalib oradan 'Anaqin üç oğlunu ya'nî 'Anaqin validəri Şəsayı və Axîmanı və Talmayı ixrâc éylədi 15*və oradan çıxıb Debîr sâkinlərinin yanına getdi və Debîrin adı irəlidə Qiryat-Sefer idi 16*və Kalib dədi hər kim ki Qiryat-Seferi urub alsa qızım 'Aksanı ona 'övrət vərəcəğəm 17*və Kalibin qardaşı Kenazın oğlu Otni'əl onu aldı və o da qızı 'Aksanı ona 'övrət vərdi 18*və éylə ki qız geldi ∞

ارینی تشویق ایلدی که آناسدن بر اکن بیری استه سون و فزا لاغندن آشاغه انوب
 کالیب اوته دیدیکه نه وار ۱۱۹ او ده اوته دیدیکه منه برکت و بر چونکه منه بر جنوبی
 کوئی برو برو سنه صو بولاقلری ده و بر او ده اوته بو خاریکی بولاقلری و آشاغه کی
 بولاقلری و بر دی ۲۰ بنی یهودا سلطنت میراثی اوز قیله لری این بو در ۲۱ و بنی یهودا
 سلطنت جنوبی ادوم سرحدن فرازه کی شهر لری بول ایدی قبصبل و عذر و باجر
 ۲۲ و فینا و دینونا وعدعا ۲۳ وقدش و حاصور و بتان ۲۴ زیف و ظلم و بعالوت
 ۲۵ و حاصور حدته و قربوت و حصرن که حاصور در ۲۶ امام و شاع و مولاده
 ۲۷ و حصرجه و حشون و بیت فالط ۲۸ و حصرشوعل و پترشیع و یزیونیا ۲۹ بعلا
 و عین و عصم ۲۰ والتولد و کسیل و حورما ۲۱ و صیفلاج و مدمدا و سن سنا ۲۲ و لیاوت
 و شلجم و عین و رمون شهر لرن هامیسی کدلری این ایکرمی دقوز در ۲۳ صحراده
 اشاؤول و صرعا و اشنا ۲۴ وزانوح و عین جیم و نفح و عینام ۲۵ برموت وعدولام
 سوکو و عزیقا ۲۶ و شعرتم وعدیانم و جدین و جدبروتانم اون درت شهر او ز
 کدلری این ۲۷ صنان و حداشا و مجدهل جاد ۲۸ و دلمان و میصفه و بوقنی پل
 ۲۹ لاکیش و بوصفات و عجلون ۴۰ و کبون و نخام و کنیش ۴۱ و جدبروت بیت دقون
 و نعا و م جدا یعنی اون آنی شهر او ز کدلری این ۴۲ لبنا و عنرو عاشان ۴۳ و بناح
 و اشنا و نصیب ۴۴ و قبلا و آکریب و ماریشا یعنی دقوز شهر او ز کدلری این
 ۴۵ عنرون او ز قصبه لری و کدلری این ۴۶ عنرون دن دریا به قدر اشدو دن سنتن کی
 هامیسی و اون کدلری ۴۷ اشدو او ز قصبه لری و کدلری این غزا او ز قصبه لری
 و کدلری این نا مصرن چاینه قدر و نا بیوک دریان کنارینه قدر ۴۸ و داغلرده
 شامیر و پیر و سوکو ۴۹ و دنا و قیریستن که دیر در ۵۰ و عناب و اشتو و عانم
 ۵۱ و جوشن و حلوون و جلو یعنی اون بر شهر او ز کدلری این ۵۱ اراب و دوما
 و اشنان ۵۲ و بانوم و بیت نفح و افیقا ۵۴ و حومطا و قیریت اربع که حرون در
 و صیبور یعنی دقوز شهر او ز کدلری این ۵۵ ماعون کرمل و زیف و بوطا
 ۵۶ و بزر عثیل و بوق دعام وزانوح ۵۷ و فاین جمعا و تنا یعنی اون شهر او ز کدلری

ərini təşvîq éylədi ki atasından bir əkin yeri istəsin və qız ulaqından aşağı enib Kalib ona dədi ki nə var 19*o da ona dədi ki mənə bərəkət vər çünkü mənə bir cənubî günü yer vəribsin mənə su bulâqları da vər o da ona yuxarıki bulâqları və aşağıdakı bulâqları vərdi 20*bən-i Yəhudâ sibtinin mîrâsı öz qəbîlələri-inən budur 21*və bən-i Yəhudâ sibtinin cənubda Edom sərhədində qarâqdaki şəhərləri bular idi Qabse'el və 'Ader və Yaqcur 22*və Qînâ və Dîmonâ və 'Ada'da və 23*və Qedeş və Xasor və İtnan 24*Zif və Te'âm Be'âlot 25*və Həzur-Hadat və Qiryut və Həsrun ki Hasordur 26*Amam və Şəma' və Molâda 27*və Hasarcadə və Həşmun və Beyt-Fâlət və 28*Hasar-Şu'al və Beer-Şəba' və Biziyutiyyâ 29*Ba'alâ və 'Əsəm və 30*və İltolâd və Kəsil və Horma 31*və Sıqlac və Madmənnâ və Sansənnâ 32*və Lebaot və Şilhim və 'Ayin və Rimmun şəhərlərin hamısı kəndləri-inən iğirmi doqquzdur 33*səhrâda Əştâ'ul və Sor'â və Əşna 34*Zânoh və 'En-Cannîm və Taffoh və Eynâm və 35*Yarmut və 'Adullâm və Soko və Azeqâ 36*Şaarayim və 'Adita'im və Cedera və Cederotâ'im on dörd şəhər öz kəndləri-inən 37*Sənân və Xadâşâ və Micdəl-Cad 38*və Dil'ân və Misfe və Yoqté'el 39*Lakiş və Bosqât və 'Eqlon 40*və Kabbon Lah-mâm və Kitliş 41*və Cədîrut Beyt-Daqon və Na'amâ və Məccədâ ya'nî on altı şəhər öz kəndləri-inən 42*və Libnâ və 'Eter və 'Aşan 43*və Yiftâh və Aşna və Nesîb 44*və Qe'ilâ və Akzîb və Marêşâ ya'nî doqquz şəhər öz kəndləri-inən 45*və Eqron öz qəsəbələri və kəndləri-inən 46*Eqron dan dəryâya qədər Aşdoddan səmtindəki hamısı və onun kəndləri 47*Aşdod öz qəsəbələri və kəndləri-inən Qəzzə öz qəsəbələri və kəndləri-inən tâ Misirin çayına qədər və tâ böyük dəryânın kənârına qədər 48*və dağlarda Şâmir və Yəttîr və Soko 49*və Danna və Qiryat-Səna ki Dəbirdir 50*və 'Anab və Eştemo və Anîm və 51*və Coşen və Hülûn və Cilo ya'nî on bir şəhər öz və kəndləri-inən 52*Arâb və Duma və Eş'ân 53*və Yanum və Beyt-Təffuh və Aqîqâ 54*və Xumta və Qiryat-Arba' ki Həbrundur və Si'or yə'nî doqquz şəhər öz kəndləri

این ۵۸ حلخول بیت صور و جدور ۵۹ و معرات و بیت عنوت والثغون بعی آنچه شهر اوز کندلری این ۶۰ فربت بعل که فربت بعازم در ورتا بعی ایک شهر اوز کندلری این ۶۱ چولنگ کی بیت عربا و مدین و سکا ۶۲ و نشان و عرب طمع و عین جدی بعی آنچه شهر اوز کندلری این ۶۳ واورشلیمه ساکن اولان بوسیلری اخراج ایله که بنی ہودا قادر اولمبلر و بوسیلر بوکونه قدر بینی ہودا این اورشلیمه ساکن درلر

اون آنچجی باب

او بنی بوسفن فرعی اریحادن پاخبن اردندن مشرق سنه اریحانن صولری طرفه چیخدی بعی اریحادن بیت یئلن داغنه این چخان ییلان ۲ و بیت ییلن لوزه جھوب ارکی عطارونن سرحدیه آشر ۳ و مغرب طرفه بنلیطی نن سرحدیه ساری نا آشاغه کی بیت حوروونه و نا جزره قدر انوب اوچی دریا به چیخر ۴ و بوسفن اوغلاری منه و افرام او ز میراثلرین آلدبلر ۵ و بنی افراین سرحدی اوز قبیله لری این بو ایدی بعی اولرن سرحدی مشرقه بوخارو کی بیت حوروونه قدر عضروت اذار ایدی ۶ و بوسحد شمال طرفدن دریا به ساری مکنانه جھوب سرحد مشرق طرفدن نائت شبلو به دونوب اوندن مشرقدن با نوحایه بکر ۷ و بانوحادن عضروت و نعرانه انوب اریحاده پتش واردنه چیخر ۸ و بوسحد نتوحدن مغرب طرفدن فنا درسته کبدوب اوچی دریا به چیخر بنی افراین سیطنه میراثی اوز قبیله لری این بولدر ۹ و بنی افرام ایچون بی منه منه اور ناسن آبریلمش شهرلر وار ایدی هر بر شهر اوز کندلری این ۱۰ و جزرده ساکن اولان کعنایباری اخراج ایلدبلر ایله که کعنایبلر بوکونه قدر افراین اور ناسن ساکن اولورلر اما اخراج کدار بند اولدبلر

اون بدنجی باب

او منه بسطی ایچون که بوسفن بیوک او غلی ایدی فرعه اولدی منه منه بیوک او غلی ماکبر که جلمعادن آنائی ایدی محاره آدمی اولدیقی ایچون جلمعاد این باشان او تکی

inən 55*Ma' on və Karmel və Zif və Yutâ 56*və İzre^c el və Yeqde^c âm və Zânoh 57*və Qa'în Cib^c â və Timnâ yə^c nî on şəhər öz kəndləri-inən 58*Halhul Beyt-Sur və Cədur 59*və Ma' arat və Beyt-^cAnot və Elteqon yə^c nî altı şəhər öz kəndləri-inən 60*Qiryat-Ba^c al ki Qiryat-Ye^c ârîmdir və Rabba yə^c nî iki şəhər öz kəndləri-inən 61*çöldəki Beyt-^cArəbə və Middîn və Sənə 62*və Nibşan və 'Ayr- melx və 'Eyn-Cedi yə^c nî altı şəhər öz kəndləri-inən 63*və Oruşalîmdə sâkin olan Yəbusiləri ihrâc èyləməgə bən-i Yəhuda qâdir olmadılar və Yəbusilər bu günə qədər bən-i Yəhuda-inən Oruşalîmdə sâkindirlər

On altinci bâb

1*və bən-i Yusifin qur^c ası Ərîhâdan yaxın Erdəndən məşriq səmt-dax Ərîhânın suları tərəfinə çıxdı yə^c nî Ərîhâdan Beyt-Elin dağına inən-çixân biyâbân 2*və Beyt-Eldən Luza çıxıb Arkı^c Atarotun sərhədinə aşar 3*və məqrîb tərəfinə Yaflétinin sərhədinə sâri tâ aşağıaki Beyt-Xorona və tâ Cezerə qədər enib ucu dəryâya çıxar 4*və Yusifin oğulları Mənəssə və Əfrâim öz mîrâslarını aldılar 5*və bən-i Əfrâimin sərhədi öz qabilələri-inən bu idi yə^c nî oların sərhədi məşriqdə yuxarıki Beyt-Xorona qədər 'Atarot-Addâr idi 6*və bu sərhəd şimâl tərəfindən dəryâya sâri Mikmətâna çıxıb sərhəd məşriq tərəfində Tanat-Şiloya dönüb ondan məşriqdən Yânuhâya keçir 7*və Yânuhâdan 'Atarota və Na^c arâta enib Ərîhâya yetişir və Erdənə çıxar 8*və bu sərhəd Təffuxdan məqrîb tərəfində Qanâ dərəsinə gedib ucu dəryâya çıxar bən-i Əfrâimin sibtinən mîrâsı öz qabilələri-inən bulardır 9*və bən-i Əfrâim için bən-i Mənəssənin ortasında ayrılmış şəhərlər var idi hər bir şəhər öz kəndiləri-inən 10*və Cəzərdə sâkin olan Kən'ânîləri ihrâc èyləmədilər èylə ki Kən'ânîlər bu günə qədər Əfrâimin ortasında sâkin olurlar amâ haracgüzâr bəndə oldular

On yedinci bâb

1*və Mənəssə sibtı için ki Yusifin böyük oğlu idi qur^c a oldu Mənəssənin böyük oğlu Mâkîr ki Cile^c âdan atası idi Mahâriyə adamı olduğu için Cile^c âd-inən Başan onunki

اولدی آویاقی بني منسه ايجون ده اوز قبيله لري اين يعني بني ابي عزره و بني حلله و بني اسرى ثله و بني شمه و بني حيقه و بني شيداعه ده ويرلدي که بولر اوز قبيله لرينه موافق بوسن او غلى منسه ن اوغللريين ذكور او شاقلري ايديلر ۳ اما صلغاد اين حيقه اين جلعاد اين ما كير اين منسه ن اوغللري اوبلوب آنجن قزلري وار ايدي که او قزلريين ده آدلري بولر در يعني محله و نوعه و تحجه و ميلكه و تبرصه ۴ و بولر کاهن العازاران حضورته و بوش اين نون و سدارلن حضورته ياخين کلوب ديديلر که رب موسى به امر البدبك قرداشلر مزن آراسته به ميراث ويرلسون واوده رين کلامته موافق اوله آثارين قرداشلري ايجنه ميراث ويردي ۵ و منسه به اردن او طرفه اولان جلعاد دن و باشندن سوای اون حصه دوشدي ۶ چونکه منسه ن قزلري او ز حصه لري اون ن اوغللريين ايجنه آدلبلر و جلعاد دياري باقی بني منسه ننكی اولدی ۷ و منسه ن سرحدی اشيردن شکن مقابلنه اولان مكانه اولوب بو سرحد صاغ طرفدن عين تفوحن ساكلاريته قادر کدر ۸ تفوح دياري منسه ن اولدی و منسه ن سرحدی ياننه اولان تفوح بني افراين در ۹ و بو سرحد قنا چابنه چابن جنوب طرفه ابر منسه ن شهرلريين آراسته افراين شهرلري بولر در و منسه ن سرحدی در ن شالدن اولوب اوجي در بابه چخز ۱۰ جنوب طرفی افراين و شمال طرفی منسه ن اولوب سرحدی در بابه اولدی شالدن اشيه و مشرقدن يساكاره يشر ۱۱ و يساكار اين اشير ده ييتشان و اون فصبه لري و بيلعام و اون فصبه لري و دور ساكلاري و اون فصبه لري و عين دورن ساكلاري و اون فصبه لري و نعناك ساكلاري و اون فصبه لري و مجذون ساكلاري و اون فصبه لري اوچ ناحجه منسه ننكی اولدی ۱۲ و بني منسه بو شهرلري اخراج ايلكه قادر اولدبلر و کعنابلر ده بو ديارده زور اين ساكن اولدبلر ۱۳ و ايله که بني اسرائييل قوت نايديلر کعنابلر خراجکدار ايلدبلر اما چخاردو ب اخراج ايلدبلر ۱۴ و بني بوسن بوش اين داشتوب ديديلر که سن نه ايجون به برجه دانه ميراث فرعون و برجه دانه حصه ويردون حالبوكه بز بر بیوک قوم ايلك ايله که رب بزرلري پيله بو قادر برکلبيودر ۱۵ و بوش اولن ديديك اگر سن چوخلى بر قوم من چج

oldu 2*və bâqi bən-i Mənəssə için də öz qabilələri-inən yə'nî bən-i Əbu 'azərə və bən-i Həlaqə və bən-i Əsri' ilə və bən-i Şekemə və bən-i Hēfərə və bən-i Şəmîdâ'a da vərildi ki bular öz qabilələrinə müvâfiq Yusifin oğlu Mənəssənin oğullarının zəker usşaqları idilər 3*amâ Selofxâd ibn-i Xefer-inən Cile'âd ibn-i Makîr-inən Mənəssənin oğulları olmayıb ancaq qızları var idi ki o qızlarının da adları bulardır yə'nî Maxla və No'a və Xocla və Milka və Tîrsa 4*və bular kâhin Ele'âzârin huzûruna və Yuş'ə ibn-i Nun və sərdârların hüzûruna yaxın gəlib dədilər ki RƏBB Musaya əmr éylədi ki qardaşlarımızın arasında bizə mîrâs vərilsin və o da RƏBBin kəlâmına müvâfiq olara atalarının qardaşları içində mîrâs vərdi 5*və Mənəssəyə Ərdənin o tərəfində olan Cile'âddan və Başândan süvây on hissə düşdü 6*çünki Mənəssənin qızları öz hissələrini onun oğullarının içində aldılar və Cile'âd diyârı bâqi bən-i Mənəssəninki oldu 7*və Mənəssənin sərhədi Aşerdən Şekemin müqâbilində olan Mikmetâta olub bu sərhəd sağ tərəfdən Eyn-Təffuhın sâkinlərinə qədər gidər 8*və Təffuh diyârı Mənəssənin oldu və Mənəssənin sərhədi yanında olan Təffuh bən-i Efrâimindir 9*və bu sərhəd Qanâ çayına çayın cənûb tərəfinə inər Mənəssənin şəhərlərinin arasında Efrâimin şəhərləri bulardır və Mənəssənin sərhədi dərənin şimalindən olub ucu dəryâya çıxar 10*cənûb tərəfi Efrâimin və şimal tərəfi Mənəssənin olub sərhədi dəryâ oldu şimaldən Aşerə və məşriqdən Yəssâkâra yətişir 11*və Yəssâkâr-inən Aşirdə Beyt-Şəən və onun qasabaları və 'Eyn-Dorun sâkinləri və onun qasabaları və Ta'anâk sâkinləri və onun qasabaları və Meciddonun sâkinləri və onun qasabaları üç nâhiyə Mənəssəninki oldu 12*və bən-i Mənəssə bu şəhərləri ixrâc éyləməğə kâdir olmadılar və Kən'ânılər də bu diyârda zor-inən sâkin oldular 13*və éylə ki bən-i İsrâ'él quvvət tapdılar Kən'ânıləri xəracgüzâr éylədilər amâ çıxardıb ixrâc éyləmədilər 14*və bən-i Yusif Yuş'ə-inən danışib dədilər ki sən nə için bizə bircə dâñə mîrâs qur'ası və bircə dâñə hissə vərdin halbuki biz bir böyük qavm-ik éylə ki RƏBB bizləri bələ bu qədər bərəkətləyiibdir 15*və Yuş'ə olara dədi ki əğər sən çoxlu bir qavmsan çox ∞

میشه به واوراده فربنبلرن ورفانسلرن دیارنده اوزگه برآج اکر افرام داغی سه دار
کلور ۱۶ و بنی یوسف دیدبلر که داغ بئس اویماز و هلهی کعائیلرن ده که دره من
برنده ساکن درلر وهم اولرن که بیشان این اوین قصسلرن دزلر وهم ده بزر عیل
دره سنک اولالرن دمیر عراده لری وار ۱۷ و بوشع بیت یوسه بعنی افرام این منه به
دیدبکه سن بریوک قوم سن و قویلک ده جو خدر سن فرعه که برجه داه اویاسون
۱۸ پس داغ هه سنتکی اویاسون چونکه میشه در وسن اووراده برآج و فرافری این
سن اویاسون زیرا سن کعائیلری اخراج ایله جک سن آکرجه اولرن دمیر عراده لری
اولوب اویلری ده قوتلی اویاسون

اون سکرخنی با

اوینی اسرائیل جماعتن هابسی شیلوه یغلوب جماعت جادری اووراده فور دبلر
و دیار اولرن قباغند مغلوب اولدی ۲ و بنی اسرائیل ایجنه دها بدی سط فلمش
ایدی که میراثلرین نقسم آلاماش ایدبلر ۳ و بوشع بنی اسرائیل دیدبکه سرنه و فنه قدر
آنالرزن اللهی رین سن و رائت ایجون و بردیکی دیاره کنکه کوناھن ایله حکمر
۴ ایندی اوززه هر بر سیطدن اوچ آدم کنورون که من اولری کوندره واولر ده
فالمحوب او دیاری کرسونلر واونی میراثلرینه کوره تخربر ایلیوب من کسولر ۵ واونی
بدی حصه به نقسم ایلسولر یهودا اوز سرحدنک جنوب دورو سون و بیت یوسف اوز
سرحدلرن شمالن دورسونلر ۶ و سر دیاری بدی حصه به تخربر ایلیوب اوی بورایه
منه کنوره سر و من ده بوراده اللہزرن حضورنکه سر ایجون قرعه آتم ۷ زیرا اذولی لر
ایجون سر ایجا بردی حصه بی خدر چونکه اولرن حصه سی رین کهانی در و جاد و رویین
این منه نیز باریم سیطی اوز میراثلرین اردن او طرفه مشرقه الدبلر که رین بنتی
موسی اوله و بردی ۸ واو آدملر دوروب کندبلر و بوشع او دیاری تخربر ایله که
کندلر بیوروب دیدبکه کدو ب دیاری کرون واونی تخربر ایلیوب من یانه دونون
و من بوراده شیلوده رین حضورنک سر ایجون قرعه آتم ۹ واو آدملر کندوب او

meşəyə və orada Ferîzîlərin və Rafâ' imlərin diyârında özüñə yer aç əğər Efrâîm dağı sənə dar gelir 16*və bən-i Yusif dədilər ki dağ bizə bəs olmaz və hamı Kən' ânilərin də ki dərənin yərində sâkindirlər və həm oların ki Beyt-Şəən inən onun qasabalarındadırlar və həm də Yizra' il dərəsində olanların dəmir 'ərradələri var 17*və Yuş'ə Beyt-Yusifə yə'nî Efrâîm-inən Mənəssəyə dədi ki sən bir böyük qavmsın və quvvətiq də çoxdur sənin qur'anı bircə dâñə olmasın 18*pəs dağ da səninki olsun çünki məşədir və sən orada yer aç və qaraqları-inən sənin olsun zîrâ sən Kən' âniləri ixraç éyləyəcəksin əğərçə oların dəmir 'ərradələri olub özləri də quvvətli olsun

On səkkizinci bâb

1*və bən-i İsrâ' el cemâ' atinin hamısı Şiloya yığılıb cemâ' at çadırını orada qurdular və diyâr oların qabağında mağlûb oldu 2*və bən-i İsrâ' el içində daha yəddi sibt qalmış idi ki mîrâslarını taqsîm almamış idilər 3*və Yuş'ə bən-i İsrâ' elə dedi ki siz nə vaqtə qədər atalarızın Allahı RƏBBin sizə vərâsət için vərdiği diyâra getməgə götəkliq éyləyəcəksiz 4*indi özüzə hər bir sibtdan üç âdam getirin ki mən oları göndərəm və olar da qalxıb o diyârı gəzsinlər və onu mîrâslarına görə təxrîr éyləyib mənə gəlsinlər 5*və onu yəddi hissəyə taqsîm éyləsinlər Yəhûdâ öz sərhədində cənûbda dursun və Beyt-Yusif öz sərhədlərində şimâldə dursunlar 6*və siz diyârı yəddi hissəyə təhrîr éyləyib onu buraya mənə gətirəsiz və mən də burada Allahımız-RƏBBin hüzûrunda sizin için qurr'a atam 7*zîrâ Lâvîlilər için sizin araızda hissə yoxdur çünki oların hissəsi RƏBBin kuhhâtıdır və Câd və Rubən-inən Mənəssənin yarım sibtnı öz mîrâslarını Erdənin o tərəfində məşriqdə aldılar ki RƏBBin bəndəsi Nusa olara verdi 8*və o âdamlar durub getdilər və Yuş'ə o diyârı təhrîr éyləməgə gédənlərə buyurub dədi ki gédib diyârı gəzin və onu təhrîr éyləyib mənim yanımıma dönün və mən burada Şilôda RƏBBin huzûrunda sizin için qurr'a atam 9*və o âdamlar gədib o ∞

دباردن کچدیلر و اونی اوز شهرلری این بر کتاب اوسته بدی حصه به یازوب یوشعن
 یانه شیلووده کی اردو به کلدلر ۱۰ و بوضع اولر ایچون رین حضورین شیلووده قرعه
 آندی و بوضع او دباری اوراده بنی اسرائیل ایچون اولرن قیله لرینه موافق تقسیم ابلدی
 ۱۱ و بنی بنیامین سبطه اوز قیله لری این قرعه چیخوب اولرن حصه لرین سرحدی
 بنی ہودا این بنی بوسن آراسته اولدی ۱۲ و اولرن سرحدی شمال طرفندن اردندن
 اولوب بو سرحد شالدن اریحان دالیسه چیخوب و مغربدن ده داغه چیخوب اوجی
 یايانه یستارنه کندر ۱۳ و سرحد اورادن لوزه آشوب جنوب طرفه لوزن دالیسه که
 یستئل در سرحد داغنه کی عطروت اداره انر که آشاغه کی یستحوروون جنوبند
 در ۱۴ صوره بو سرحد اوزانوب او داغدن که جنوب طرفندن یستحوروون قباغندن
 در جنوب طرفه دریا سمنه دولاتوب اوجی قربت بعله چیغز که بنی ہودا شهری
 قربت بعزم در بو مغرب طرفی در ۱۵ و جنوب طرفی قربت بعزمین قراغندن سرحد
 مغرب طرفه چیخوب نتوح صولرین بولاغه چیغز ۱۶ و سرحد شمال طرفندن رفایم
 و ادیسته کی بن هینوم دره من قباغندن کی داغن انکه انر واورادن جنوب طرفندن
 پیوسیلن هینوم دره منه انوب عین رُجل یانه انر ۱۷ و شمالدن اوزانوب عین شمسه
 چیغز واورادن ادومیم بو خشن قباغندن کی جلیلوته چیخوب این رویین بوهن داشته
 انر ۱۸ و عربابان قباغندن شماله چکوب عرباباه انر ۱۹ و سرحد اورادن شماله یست
 جمله طرفه آشوب سرحدن آخری دوز دریا سن خلیجین شمال یانه اردن جنوبک کی
 کاربه چیغز ایدی بو جنوب سرحد بدر ۲۰ و مشرق طرفندن اوتن سرحدی اردن
 در بنی بنیامین میراثی اطرافدن اوز سرحدلری این اولرن قیله لرینه موافق بو در
 ۲۱ و بنی بنیامین سبطن شهرلری اوزلرین قیله لرینه موافق بولر ایدی ارجعا و یست
 جمله و عین قصیص ۲۲ و یست عربابا و صمارتم و یستئل ۲۳ و عووم و فارا و عندا
 ۲۴ و کفر عمونا و عنانی و جمع بعضی اون ایکی شهر اوز کدلری این ۲۵ و جمعون
 و حرمما و بثوت ۲۶ و میصفه و کنبرا و موسما ۲۷ و رقم ویرفیل و نرالا ۲۸ و صبلع

diyârdan keçdilər və onu öz şəhərləri-inən bir kitâb üstünə yeddi hissəye yazıb
 Yuş[']əun yanına Şîlôdaki orduya gəldilər 10*və Yuş[']ə olar içün RƏBBin huzûrunda
 Şîlôda kur[']a atdı və Yuş[']ə o diyârı orada bən-i İsrâ'él içün oların qabilələrinə müvâfiq
 taqsîm éylədi 11*və bən-i Binyâmîn sibtinə öz qabilələri-inən kur[']a çıxıb oların
 hissələrinin sərhədi bən-i Yəhuda-inən bən-i Yusifin arasında oldu 12*və oların
 sərhədi şimâl tərəfindən Erdəndən olub bu sərhəd şimâldən Ərihanın dalısına çıxıb
 və məğribdən də dağa çıxıb ucu bəyâbânda Beyt-Avenə gedər 13*və sərhəd oradan
 Luzu aşıb cənub tərəfinə Luzun dalısına ki Beyteldir sərhəd dağdakı 'Atarod-Addara
 inər ki aşağıdakı Beyt-Hurunun cənubundadır 14*sora bu sərhəd uzanıb o dağdan ki
 cənub tərəfinə Beyt-Hurunun qabağındadır cənub tərəfinə dəryâ səmtinə dolanıb ucu
 Kirbyat-Baala çıxar ki bən-i Yəhuda şəhəri Qiryat-Yearimdir bu məğrib tərəfidir 15*və
 cənub tərəfi Qiryat-Yearimin qurağından sərhəd məğrib tərəfinə çıxıb Nəftoah
 sularının bulaqına çıxar 16*və sərhəd şimâl tərəfindən Refaim vâdisindəki Ben-Hin-
 nom dərəsinin qabağındaki dağın ətəğinə inər və oradan cənub tərəfində Yebusilərin
 Hinnom dərəsinə enib 'Eyn-Rocel yanına enər 17*və şimâldən uzanıb 'Eyn-Şəmsə
 çıxar və oradan Adummîm yoxuşunun qabağındaki Celilota çıxıb ibn-i Rubənin
 Böhan dâşına enir 18*və 'Arâbânın qabağından şimâlə keçib Arâbâya enər 19*və
 sərhəd oradan şimâlə Beyt-Hoclə tərəfini aşıb sərhəddin âhiri Duz dəryâsının
 halicindən şimâl yanına Erdənin cənûbdakı kənarına çıxar idi bu cənûb sərhədidir
 20*və məşriq tərəfindən onun sərhədi Erdəndir bən-i Binyâmînin mirâsı ətrâfdan öz
 sərhədləri-inən oların qabilələrinə müvâfiq budur 21*və bən-i Binyâmîn sibtinən
 şəhərləri özlerinin qabilələrinə müvâfiq bular idi Əriha və Beyt-Hoclə və 'Emeq-
 Qesis 22*və Beyt-'Arâbâ və Semara' im və Beyt-El 23*və 'Avîm və Fârâ və 'Öfra
 24*və Kefar-'Amonâ və 'Ofni və Ceva' yəni on iki şəhər on kəndləri-inən 25*və
 Cibe[']on və Xormâ və Birot 26*və Misfe və Kefîrâ və Mosâ 27*və Reqem və Yerfil
 və Taralâ 28*və Sêla^c ∞

الف و بیوسی که او رشلم در و جمعت و قربت که اون درت شهر در اوز کدلری این
بنی بنیامین حصیسی اولرن قیله لریه موافق بو در

اون دفونزنجی باب

او ایکنجی قرعه شمعونه بعنه بنی شمعون سبطه حیجده اولرن قیله لریه موافق اولرن
میراثی بنی یهودان میراثن اور ناسنک اولدی ۲ او اولرن میراثی اولدی بشريع و شع
ومولادا ۳ و حصر شوعل وبالا و عصم ۴ و التولد و بتول و حرمیا ۵ و صفع
و بیت مرکبوت و حصر سوا ۶ و بیت تلاوت و شروعن که اون اوچ شهر در اوز
کدلری این ۷ عین رمّون و عنرو عاشان که اوز کدلری این درت شهر در ۸ و بو
شهر لرن اطرافند کی قربه لرن هامیسی جنوب رامنک کی بعلت بش قدر بنی شمعون سلطنه
میراثی در او زلرین قیله لریه موافق ۹ بنی یهودان حصه سدن بنی شمعون حصه
اولدی چونکه بنی یهودان حصیسی اوله جوخ آرتق ایدی بس بنی شمعون اولرن
میراثلرین آراسنک میراث الدبلر ۱۰ او اوجنجی قرعه بنی زبولونه حیجده اولرن قیله لریه
موافق او اولرن میراثن سرحدی سر بد قدر ایدی ۱۱ او اولرن سرحدی مغرب طرفه
حتی مر عاله به حیجوب دباشه پتش رو هد پنفعمن فاغنه اولان دره به پشر ۱۲ او سر بد من
مشرقه کون حیجان طرفه کسلوت نایبورن سرحدیه دونوب و دابرانه حیجوب باقیعه
کیدر ۱۳ او اورادن ابریلی مشرق طرفه آشوب کیدر جناحیف و عاصبه و جنگر رمون
متواره و نیعایه ۱۴ او سرحد اوی دولا نوب شاهالدن حانونه کیدر و آخری بناحیل
دره سنه حیجور ۱۵ او قطّات و نهال و شمردن و بدآله و بیت لحم که اون ایکی شهر در اوز
کدلری این ۱۶ بنی زبولون میراثلری او زلرین قیله لری این بولر در بعنه بو شهر لرن
اور کدلری این ۱۷ او ساکاره بنی ساکاره اولرن قیله لری این در دنخی قرعه
حیجده ۱۸ او اولرن سرحدی بزر عبله قدر اولوب و کسولوت و شونم ۱۹ و حمزه این
و شیتون و انحرفات ۲۰ و ریت و قش بون و آیص ۲۱ و رمت و عین جنیم و عین حده
و بیت فصیص ایدی ۲۲ و بو سرحد نایبوره و شخصها و شخصها و بیت شمه بشوب سرحد لرن

və Elef və Yevusî ki yəni Oruşalîmdir və Cob^cat və Kiryat ki on dörd şəhərdir öz kəndləri-inən bən-i Binyâmînin hissəsi oların qabilələrinə muvâfiq budur

On doqquzuncu bâb

1*və ikinci qurr^a Şime^cona yə[']nî bən-i Şimeon sibtına çıxdı oların qabilələrinə muvâfiq oların mîrâsı bən-i Yəhudanın mîrâsının ortasında oldu 2*və oların mîrâsı oldu Biir-Şeba^c və Şebe^c və Molâdâ 3*və Hasar-Şu[']al və Balâ və 'Əsəm 4*və İltolad və Bətül və Horma 5*Sığlaq və Beyt-Mərəkbut, Hasar-Susâ və 6*və Beyt-Ləbât və Şəruhin ki on üç şəhərdir öz kəndləri-inən 7*'Ayin Rimmon və 'Eter və 'Aşan ki öz kəndləri-inən dört şəhərdir 8*və bu şəhərlərin ətrâfindakı kariyaların hamısı cənub Râmatındakı Ba[']alat-Biirə qədər bən-i Şime^con sibtinin mîrâsidir özlərinin qabilələrinə muvâfiq 9*bən-i Yəhudanın hissəsindən bən-i Şimeona hissə oldu çünkü bən-i Yəhudanın hissəsi olara çox artıq idi bəs bən-i Şime^con oların mîrâslarının arasında mîrâs alırlar 10*və üçüncü qurr^a bən-i Zebuluna çıxdı oların qabilələrinə muvâfiq və oların mîrâsının sərhədi Səridə qədər idi 11*və oların sərhədi məğrib tərəfində Xətti Mar[']âlaya çıxıb Dabbâşetə yetişir və həm də Yoqne[']âmin qabağında olan dərəyə yetişir 12*və Sariddən məşriqə gün çıxanın tərəfinə Kislot-Taborun sərhədinə dönüb və Dâbrâta çıxıb Yafî^a gədər 13*və oradan irəli məşriq tərəfini aşıb gədər Catâ-Héfrədə və Etâ-Qasînə çıxar və Rimmun minvâra və Ne[']âya 14*və sərhəd onu dolanıb şimâldən Xanatona gədər və âhiri Yiftah-El dərəsinə çıxar 15*və Qattât və Nahalal və Şimron və Yidala və Beyt-Lexem ki on iki şəhərdir öz kəndləri inən 16*bən-i Zebulunun mîrâsları özlərinin qabilələri-inən bulardır yə[']nî bu şəhərlər öz kəndləri-inən 17*və Yəssâkâra yə[']nî bən-i Yəssâkâra oların qabilələri-inən dör-düncü qurr^a çıxdı 18*və oların sərhədi Yəzre[']elə qədər olub və Kesulot və Şuném 19*və Xafarâyim və Şion və Anaxarat 20*və Rabbit və Qişyon və Eves 21*və Remet və 'En-Cannim və 'En-Xadda və Beyt-Fassès idi 22*və bu sərhəd Tavora və Şaxsimâ və Beyt-Şemsə yətişib sərhədlərin ∞

اوچی اردن در که او ن آن شهر در او ز کدلری این ۲۳ بني ساکار سبطن
میرانی او ز قييله لريه موافق بود در او ن شهرلری و کدلری بولدر در ۲۴ و شنجي
فرعه بني آشير سبطه جيحدی او ز لرين قييله لريه موافق ۲۵ واولرن سرحدی حلفت
و حلی و بطنه و اکناف ۲۶ والملک و عمامد و مشائی و مغزین کرمه و شيجور لبته پتشر
۲۷ و کون چخان طرفه بيت داجونه دونوب شمالن زبولونه و بنتچيل درهسته بيت عيسعنه
و عي پله بشروب صول طرفدن کابوله چخز ۲۸ و عبرون و رحوب و حمون و قانا
نا يوك صيدونه قدر ۲۹ و سرحد رامابه دونوب حصارلى صور شهره قدر کدوپ
سرحد حواسيه قدر دونوب اوچي اکرپا حصىسن طرفدن در رابه چخز ۳۰ و عما
واپين و رحوب که ايکري ايکي شهر در او ز کدلری اين ۲۱ بني آشير سبطن ميرانی
او ز قييله لريه موافق بو اولدی يعني بو شهرلر او ز کدلری اين ۲۲ آتنجي فرعه بني
تفالی به يعني بني تفالی به واونن قييله لريه جيحدی ۲۳ واولرن سرحدی حلفت
وصنانهم دهکي البوندن و آدمي نقبدن و بني پلدن تا لقومه قدر او لوب اوچي اردن
چخز ۲۴ و بو سرحد مغربه طرف ازبوت نابوره دونوب او رادن حقوقه باه چخز
و جنوب طرفدن زبولونه پتشر و مغرب طرفدن آشين دکر و مشرق طرفدن اردن
به داسنه پتشر ۲۵ و حصارلى شهرلر صيدم صير و محات رقات و کثارت در ۲۶ و اداما
وراما و حاصور ۲۷ وقدش و ادرعي و عين حاصور ۲۸ و براؤن و مجدهل پل و حرم
و بست عفات و بيت شمس که او ن دقوز شهر در او ز کدلری اين ۲۹ بني تفالی سبطن
ميرانی او ز قييله لريه موافق يعني شهرلری واولرن کدلری بو ايدی ۴ و بدغنى فرعه
بني دانه واولرن قييله لريه جيحدی ۴ واولرن ميرانش سرحدی صرعا و اشناول
و شمس شهری ۴ و شعلين و البون و بولا ۴ و البون و منانه و عقرنون ۴ و النقه
و جنون و بعلات ۴ و بهود و بني هرق و جت رمون ۶ و ميه بارقون و رفقون با غون
برابرنه کي سرحد اين ۷ و بني دان سرحدی او لبدن جنوب بني دان ده بو خاري
کدوپ لش اين محاربه البديلر و اوق مغلوب الیوب اونی قلع آغزی اين اور ديلر
داونه تصرف الیوب اونک ساكن او لبديلر و آنالری دان آدبیه کوره لشه دان دبديلر

ucu Erdəndir ki on altı şəhərdir öz kəndləri-inən 23*bən-i Yəssâkâr sıbtının mîrâsı öz qabilələrinə muvâfiq budur onun şəhərləri və kəndləri bulardır 24*və beşinci qurr'a bən-i 'Aşər sıbtına çıxdı özlərinin qabilələrinə muvâfiq 25*və oların sərhədi Xelqat və Xali və Beten və Akşaf 26*və Alamelek və Am'ad və Mişâl və məğribdə Karmelə və Şixor-Libnata yetişir 27*və gün çıxan tərəfinə Beyt-Dacona dönüb şimâldə Zebulun və Yiftah-El dərəsinə Beyt-'Əmîqə və Nəilə yetişib sol tərəfdən Kabula çıxar 28*və 'Əbrun və Rəhub və Həmmun və Kənâətâ böyük Sidona qədər 29*və sərhəd Râmâya dönüb hasarlı sur şəhərinə qədər gedib sərhəd Husəyə qədər dönüb ucu Əxzibâ hissəsinin tərəfindən dəryâya çıxar 30*və 'Ummâ və Afəq və Rexob və ki iğirmi iki şəhərdir öz kəndləri-inən 31*bən-i 'Âşir sıbtının mîrâsı öz qabilələrinə muvâfiq bu oldu yə'nî bu şəhərlər öz kəndləri-inən 32*altıncı qurr'a bən-i Naftali yə'nî bən-i Naftaliyə və onun qabilələrinə çıxdı 33*və oların sərhədi Hələfdən və Sə'ânânnîmdəki éylondan və Âdami-Negebədən və Yabni'ildən tâ Laqquma qədər olub ucu Erdənə çıxar 34*və bu sərhəd məğrib tərəf Aznot-Tâbura dönüb oradan Huqqoqaya çıxar və cənub tərəfindən Zəbuluna yetişir və məğrib tərəfindən Aşırə dəğər və məşriq tərəfindən Erdən Yəhudasına yetişir 35*və hasarlı şəhərlər Siddim Sér və Xammət Raqqat və Kinneretdir 36*və Adəmâ və Ramâ və Xasor 37*və Qədəş və Əzrə'y və 'Eyn-Həzur 38*və Yirun və Micdəlil və Hurəm və Beyt-'Anat və Beyt-Şems ki on doqquz şəhərdir öz kəndləri-inən 39*bən-i Naftali sıbtının mîrâsı öz qabilələrinə muvâfiq yə'nî şəhərləri və oların kəndləri bu idı 40*və yəddinci qurr'a bən-i Dana və oların qabilələrinə çıxdı 41*və oların mîrâsının sərhədi Sor'a və Eştaol və Şems şəhəri 42*və Şa' alabbin və Ayyalon və Yitla 43*və Elon və Timnata və 'Eqron 44*və Elteqe və Cibbeton və Ba'alât 45*və Yehud və Bene-Beraq və Cat-Rimmon 46*və Miyarqun və Rəqqun-Yâfonun bərabərindəki sərhəd-inən 47*və bən-i Dânin sərhədi olardan çıxıb bən-i Dân da yuxarı gedib Ləşəm-inən mühâribə éylədilər və onu mağlûb éyləyib onu qılıc ağızı-inən urdular və onu təsərrüf éyləyib onda sâkin oldular və ataları Dânin adına görə Ləşəmə Dân dədilər ∞

۸۴ بني دان سلطنتن ميراثي اوزلرینن قبيله‌لري ايتن بو در يعني بو شهرلر واولون
کدلری ۹۴ و دباري اونن سرحدلری ايتن نقسم الباب قورنلامدن صوره می اسرائیل
اوز آرالرنه بوضع ايتن نونه ميراث ويرديبلر ۹۵ رين کلاسه موافق اووه استدكى شهرى
ويرديبلر يعني تيمنت سرجى كه افراهم داغند در واوزى ده اوراده مرشهر با الباب
اونك ساكن اولدى اه العازار كاهن ايتن بوضع ايتن نون وبي اسرائیل سلطرين
اوجاق لر ريسلىرن شيلوده جماعت جادرینن فابوسن رين حضورنه ميراث ويردىكلرى
ميراثلر بولر در و دباري نقسم الباب قورنلديبلر

ايکرمخى باب

اوروب بوضع ايتن داشتوب ديدىكە ۲۶ بني اسرائیل ايتن داشتوب دى كه او زره مخا
شهرلىرى تعين البابون يىچە كه من موسى ن وساطتى ايتن سز دېشم ۲۷ كه سهڭا فەسىز
بر شخصى اوروب اولدورن اورابه فاجسون واولر مەتولن ولېنىن الدن سز مخا
اولسون ۲۸ وقاتىل بو شهرلرن بىرىسە فاجوب شهرن قالۇسۇن دروازىمىڭ دورسون
وسوزلارنى او شهن شىخلىرن حضورنى دېسون واولر ده اوئى اوزلرین باشە شهر
الوب اوئى بىر بىر ورسونلار كه اولرن باشە ساكن اولسون ۲۹ كە مەتولن ولېى اوئى
دالىسخە دوشوب قاوانە قاتىل اوئى الله نسلم الپسولىزىرا كە اوز قۇستۇسى فەسىز
اوروبدر واپىرىلىدىن اوئى بەغىنى بوخ ايش ۳۰ اوادە مخا كە ايجون جماعن حضورنى
دورانە كېمىن يعني او كۈنلەدە اولان يۈك كاهن وفاتە كېمىن او رادە ساكن اولسون
اويندن صوره قاتىل دونوب اوز شهرىه واپىبە كىسون يعني او شەن كە اورادن
فاجىش ايدى ۳۱ پىشىلەن دە ئەنلى داغند قدشى وافراهم داغند شىكى ويپۇدا داغند
فرېتارىعى كە حىرون در تعىين اىلدىبلر ۳۲ واردەن او طرفىدە ارىجان بىرازىدە
مشرقىن يىابانە اولان چولانى كى بىصرى كە روپىن سىطەتكى در وجاد سەنەن
جلعاددە رامونى و منه سىطەن پاشانە جولانى تعىين اىلدىبلر ۳۳ ئام بى اسرائیل
ايجون و آرالرنه ساكن اولان غرب ايجون تعىين اولان شهرلر بولر در كە هە

48*bən-i Dân sıbtının mîrâsı özlərinin qabilələri-inən budur yə'nî bu şəhərlər və oların kəndləri 49*diyârı onun sərhədləri-inən təqsim èyləyib qurtulandan sora bən-i İsrâ'el öz aralarında Yuşu'ə ibn-i Nuna mîrâs vərdilər 50*RƏBBin kəlâmina müvâfiq ona istədigi şəhəri vərdilər yə'nî Timnat-Serahı ki Efrâyim dağındadır və özü də orada bir şəhər binâ èyləyib onda sâkin oldu 51*Ele'âzâr kâhin-inən Yesu'ə ibn-i Nunun və bən-i İsrâ'elin sıbtlarının ocaqlar rə'islərinin Şilôda cəmâ'et çadırlarının qapısında RƏBBin huzûrunda mîrâs vərdikləri mîrâslar bulardır və diyârı təqsim èyləyib qurtuldular

iğirminci bâb

1*və RƏBB Yesu'ə-inən danışib dədi ki 2*bən-i İsrâ'el-inən danışib də ki özüzə məlâci' şəhərləri tə'yîn èyləyin nécə ki Mən Musanın vəsâiti-inən sizə dəmişəm 3*ki səhvən və qasdsız bir şaxs urub öldürən oraya qaçsın və olar məqtulün vəlisinin elindən sizə məlâci' olsun 4*və qatil bu şəhərlərin birisini qaçıb şəhərin qapısının dərvâzəsində dursun və sözlərini o şəhərin şeyxlərinin hüzûrunda dəsin və olar da onu özlərinin yanına şəhərə alıb ona bir yer vərsinlər ki oların yanında sâkin olsun 5*ki o məqtulün vəlisi onun dalışınca düşüb qovanda qatili onun əlinə təslîm èyləməsinlər zîrâ ki öz qonşusunu qasdsız urubdur və irəlidən ona buğzu yox imiş 6*və o da müxâkimə için cəmâ'atin huzûrunda durana kimin yə'nî o günlərdə olan böyük kâhinin vəfâtına kimin orada sâkin olsun ondan sonra qâtil dönüb öz şəhərinə və évinə getsin yə'nî o şəhərə ki oradan qaçmış idi 7*pəs Cəlildə Naftâli dağında Qedeş və Efrâyim dağında Şekemi və Yəhudâ dağında Qiryat-Arba'ı ki Həbrundur tə'yîn èylədilər 8*və Erdənin o tərəfində Ərihânın bərabərində məşriqdə bəyabanda olan çöldəki Bəsəri ki Rubén sıbtının kidir və Câd sıbtından Cilə'adda Ramotu və Mənəssə sıbtından Başânda Colâni tə'yîn èylədilər 9*tamâm bən-i İsrâ'el üçün və aralarında sâkin olan qarîb üçün tə'yîn olan şəhərlər bulardır ki hər ∞

سهوآ آدم اویلرین او را به فاچسون نا جماعت حضور نه دورانه کیمین مفتولن ولیستن
الی این اولمه سون

ایکری برخی باب

اوایلی لرن او جافلرین رسیلری العازار کاهن و پوشع این نونن و بنی اسرائیل
سطلرین او جاق رسیلرین پانه کلوب ۲ او اولر این کعن دیارنده شیلووده دانشوب
دیدبار که رب موی نن و سلطنه اینن امر الیوبدر که ساکن اویله بنه شهرلر و حیوانلر رز
ایچون اویلر اطرافلری ویرلسون ۳ و بنی اسرائیل رین کلامته کوره اوز میراثلرندن
لاویلر بنه شهرلری و اویلر اطرافلرین ویردیلر ۴ و قهانلر قیله لری ایچون فرعه
چیخدی و لاویلردن اویل هارون کاهن او غلرلری ایچون فرعه اینن ھودا سلطندن
و شمعونی لرن سلطندن و بنیامن سلطندن اویل اوج شهر چیخدی ۵ و بنی قهان قالتلری
ایچون افرام سلطندن قیله لردن و دان سلطندن و منه سلطندن پاریسندن فرعه اینن
اویل شهر چیخدی ۶ و بنی جرشون ایچون یساکار سلطندن قیله لردن واشیر سلطندن
و نتالی سلطندن و منه سلطندن پاریسندن باشانه فرعه اینن اویل اوج شهر چیخدی
۷ بنی مراری ایچون اوز قیله لری اینن روین سلطندن وجاد سلطندن وزبولون
سلطندن اویل ایکی شهر چیخدی ۸ و بنی اسرائیل بو شهرلری و اویل اطرافلرین نیجه
که رب موی نن و ساحتی اینن پیورمش ایدی فرعه اینن لاویلر ویردیلر ۹ و بنی ھودا
سلطندن و بنی شمعون سلطندن بو شهرلری ویردیلر که اویلر ده آد اینن مشهور ایلدیلر
اویل لاویلر قهانلرین قیله سندن اویل بنه هارون ایچون بو اویلی چونکه اول
اویل فرعه چیخدی ۱۰ و ھودا داغند اویل عنون آناسن شهری اربی که حبروندر
و اویل اطرافلرند کی برلری ویردیلر ۱۱ و هد شهن مزرعه لرین و کندرلری کالیب این
بلونه نن نصرفه ویردیلر ۱۲ او هارون کاهن او غلرلرینه قاتلن ملخاسی اویل حرون
شهری و اویل اطرافلرین ولیانی و اویل اطرافلرین ویردیلر ۱۳ و بنیه اطرافلری
اینن واشتموی اطرافلری اینن ۱۴ و حولونی اطرافلری اینن و دیبری اطرافلری اینن

səhvən âdam öldürən oraya qaçsın tâ cəmâ'at huzûrunda durana kimin maqtülin vəlisinin əli-inən ölməsin

iğirmi birinci bâb

1*və Lâvîlilərin ocaqlarının rə'isləri Əl'âzar kâhin və Yesu^c e ibn-i Nûnun və bən-i İsrâ'él sibtlarının ocaq rə'islərinin yanına gəlib 2*və olar-inən Kən'ân diyârında Şîlôda danışib dədilər ki RƏBB Musanın vəsâiti-inən əmr éyləyibdir ki sâkin olmağa bizə şəhərlər və heyvânlarımız için oların ətrâfları vərilsin 3*və bən-i İsrâ'él RƏBBin kəlâmına görə öz mîrâslarından Lâvîlilərə bu şəhərləri və oların ətrâflarını vərdilər 4*və Kəhatlılar qəbilələri üçün qurr'a çıxdı və Lâvîlilərdən olan Hârûn kâhinin oğulları üçün qurr'ə-inən Yəhudâ sibtindən Şəm'unluların sibtindən və Binyamin sibtindən on üç şəhər çıxdı 5*və bən-i Kəhatin qalanları üçün Əfraim sibtindən qəbilələrindən və Dân sibtindən və Mənəssə sibtinin yarısından qurr'ə-inən on şəhər çıxdı 6*və bən-i Cerşon üçün Yəssâkâr sibtinin qəbilələrindən və Aşər sibtindən və Naftali sibtindən və Mənəssə sibtinin yarısından Başanda qurr'ə-inən on üç şəhər çıktı 7*bən-i Merari üçün öz qəbilələri-inən Rubən və Cad sibtindən və Zebulun sibtindən on iki şəhər çıktı 8*və bən-i İsrâ'él bu şəhərləri və oların ətrâflarını nécə ki RƏBB Musanın vəsâteti-inən buyurmuş idi qurr'ə-inən Lâvîlilərə vərdilər 9*və bən-i Yəhûdâ sibtindən və bən-i Şime^c on sibtindən bu şəhərləri vərdilər ki oları da ad-inən məşhur éylədilər 10*və bən-i Lâvidən Qohatlıların qəbiləsindən olan bən-i Harun üçün bu oldu çünki əvvəl oların qurr'əsi çıktı 11*və Yəhûdâ dağında olara 'Anaqın atasının şəhəri Arba'ı ki Həbrundur və onun ətrâflarındaki yerləri vərdilər 12*və həm də şəhərin məzrə'ələrini və kəndlərini Kaləb-inən Yefunnenin təsarifinə vərdilər 13*və Harun kâhinin oğullarına qatılan mulcâsı olan Həbrun şəhərini və onun ətrâflarını və Libnani və onun ətrâflarını vərdilər 14*və Yəttiri ətrâfları-inən və Eştem^coa ətrâfları-inən 15*və Xolonu ətrâfları-inən və Dəbiri ətrâfları-inən ∞

۱۶ و عینی اطرافلری این و بوطنی اطرافلری این و بیت‌شمسی اطرافلری این یعنی
بو ایکی سلطندن دقوز شهر وردیلر ۱۷ و پیامین سلطندن جمعونی اطرافلری این
و جمعی اطرافلری این ۱۸ و عنانونی اطرافلری این و علمونی اطرافلری این یعنی
درت شهر ۱۹ که بقیه هارون کاهن‌بین های شهرلری اوزلرین اطرافلری این اون
اوج شهر در ۲۰ و لاویلی بقیه قیله‌لری ایجون که بقیه قهاندن باقی ایده‌لر افرام
سلطندن قرعه‌لری این شهرلری بولر ایدی ۲۱ یعنی اولع فاتلن ملخا شهری اولان
شکی اطرافلری این افرادن داغند و جزری اون اطرافلری این ۲۲ و قیصانی
اطرافلری این و بیت‌حورونی اطرافلری این وردیلر که درت شهر ایدی ۲۳ و دان
سلطندن النینی اطرافلری این و جتنونی اطرافلری این ۲۴ و آپالونی اطرافلری این
و جات رمونی اطرافلری این وردیلر که درت شهر ایدی ۲۵ و منه سلطندن پارسندن
عنانکی اطرافلری این و جات رمونی اطرافلری این وردیلر که ایکی شهر ایدی ۲۶ بقیه
قهاندن باقی اولان قیله‌لر و برلن شهرلرн هامیسی اطرافلری این اوت ایدی
۲۷ و لاویلرн قیله‌لرندن بقیه جرشونه منسنه بارم سلطندن فاتلن ملخا شهری اولان
باشانکی جولانی اطرافلری این و بعشترنی اطرافلری این وردیلر که ایکی شهر ایدی
۲۸ و ساکار سلطندن قیشیونی اطرافلری این دابن اطرافلری این ۲۹ پارمونی
اطرافلری این و عین‌جنبیں اطرافلری این وردیلر که درت شهر ایدی ۳۰ و آشیر
سلطندن میشالی اطرافلری این و عدوونی اطرافلری این ۳۱ حلقنی اطرافلری این
ورحوسی اطرافلری این که درت شهر در ۳۲ و نتالی سلطندن فاتلن ملخا شهری
جلیل‌دهکی قدشی اطرافلری این و حاموت دوری اطرافلری این و فرمائی اطرافلری
این که اوج شهر در ۳۳ جرشونلرн های شهرلری اوز اطرافلری این اوزلرین
قیله‌لرینه کوره اون اوج شهر در ۳۴ و لاویلی بقیه مرارین باقی اولان قیله‌لری ایجون
زبولون سلطندن بوقتعی اطرافلری این و فارتهی اطرافلری این ۳۵ دینه‌نی
اطرافلری این و نحاللی اطرافلری این که درت شهر در ۳۶ و روپین سلطندن بصری
اطرافلری این و بمحاصانی اطرافلری این ۳۷ قدیمی اطرافلری این و میغاونی

16*və 'Aynı əträfları-inən və Yuttanı əträfları-inən 'Aynın və Beyt-Şemsi əträfları-inən yə'nî bu iki sibtlardan doqquz şəhər vərdilər 17*və Binyâmîn sibtindən Cibe'oni əträfları-inən və Ceba'i əträfları-inən 18*və 'Anatotu əträfları-inən və Almonu əträfları-inən yə'nî dört şəhər 19*ki bən-i Hârun kâhinlərinin hamı şəhərləri özlerinin əträfları-inən on üç şəhərdir 20*və Lâvîli bən-i Qohat qabilələri üçün ki bən-i Qohat-dan bâqî idilər Efrâyim sibtindən qurr'aları-inən şəhərləri bular idi 21*yə'nî olara qatılın mulcâ şəhəri olan Şekemi əträfları-inən Efrâyimin dağına və Cezeri onun əträfları-inən 22*və Qıvsâ'yımı əträfları-inən və Beyt-Hurunu əträfları-inən vərdilər ki dört şəhər idi 23*və Dân sibtindən Elteqeyəni əträfları-inən və Cibbetonu əträfları-inən 24*və Ayyâlonu əträfları-inən və Cât-Rimmonu əträfları-inən vərdilər ki dört şəhər idi 25*və Mənəssə sibtinin yarısından Ta'anakı əträfları-inən Cât-Rimmonu əträfları-inən vərdilər ki iki şəhər idi 26*bən-i Qohatin bâqi olan qabilələrə vərilən şəhərlərin hamısı əträfları-inən on idi 27*və Lâvîlilərin qabilələrindən bən-i Cerşona Mənəssənin yarımlı sibtindən qatılın mulcâ şəhəri olan Bâşândaki Colanı əträfları-inən və Bé'estərəni əträfları-inən vərdilər ki iki şəhər idi 28*və Yəssâkâr sibtindən Qişyonu əträfları-inən Dâbratı əträfları-inən 29*Yarmutu əträfları-inən və 'En-Can-nimi əträfları-inən vərdilər ki dört şəhər idi 30*və Âşər sibtindən Mişalı əträfları-inən və 'Abdonu əträfları-inən 31*Həlkəti əträfları-inən və Rəhubı əträfları-inən ki dört şəhərdir 32*və Niftalı sibtindən qatılın mulcâ şəhəri Cəlilədəki Qədəş əträfları-inən və Câmut-Doru əträfları-inən və Qərnâti əträfları-inən ki üç şəhərdir 33*və Cerşonilərin hamı şəhərləri öz əträfları-inən özlerinin qabilələrinə görə on üç şəhərdir 34*və Lâvîli bən-i Merârînin bâqi olan qabilələri üçün Zəbulun sibtindən Yoqne'âmi əträfları-inən və Qârnani əträfları-inən 35*Dimnəni əträfları-inən və Nahâlı əträfları-inən ki dört şəhərdir 36*və Rubən sibtindən Beseri əträfları-inən və Yahsânı əträfları-inən 37*Qed'émotu əträfları-inən və Mefâ'atı ∞

اطرافلری این که درت شهردر ۲۸ وجاد سبطندن قاتلن ملحا شهری جلعادده کی رامونی اطرافلری این وعنانیش اطرافلری این ۲۹ وحشیونی اطرافلری این ویزیری اطرافلری این که هامیسی درت شهردر ۴۰ لاویلی لرن قبیله لرندن باقی اولان یعنی مراری قبیله لرین های شهرلری اولرن قرعه لریه موافق اون ایکی ایدی ۴۱ بین اسرائیل مُلکن آراسنک لاویلی لرن شهرلرین هامیسی اوز اطرافلری این قرخ سکر شهر ایدی ۴۲ بو شهرلردن هر بر شهرن دورنک اطرافلری وار ایدی و بو شهرلردن هامیسی ده یله ایدی ۴۳ ورب او تمام دیاری که اولرن اجدادلریه ویرمک ایچون آند ایچمش ایدی اسرائیله وبردی واولر اونی نصرفلریه کنوروب اونه ساکن اولدیلر ۴۴ ورب ناما نیجه که اولرن اجدادلریه آند ایچمش ایدی هر طرفدن اولن راحلق وبردی واولرن های دشمنلرندن برآدم اولرن قباغنک دایاندی رب اولرن های دشمنلرین اولرن الله وبردی ۴۵ او های بخشی سوزلردن که رب بیت اسرائیله دیش ایدی بر سوز بن دوشمدی هامیسی ده اجرا اولدی

ایکری ایکنخی باب

۱ او وقت بوشع روپنیلری وجادلبلری و منه سبطنن باریستی چاغروب ۲ اوان دیدیکه سزرین بندیسی موسی نن سز بیوردیغۇن هامیسنى صاخلاذز و هرنە کە من سز بیوردم سز منم کلامە اطاعت ایلدر ۳ بو چوخ ایامد بوكونه کىمین قرداشلر زى ترک ایلدر و الله زرین سز صاخلالمق ایچون بیوردیغۇن صاخلاذز ۴ وایندى الله ز رب قرداشلر زە نیجه که اولن دیش ایدی راحلق وبرو بدر پس ایندی دونوب رین بندیسی موسی نن اردنن او طرفند سز وبردیکی ملکن برىنه اوز چادرلر زە کىدون ۵ انجىن چوخ هوشیار اولون کە رین بندیسی موسی نن سز بیوردیغۇ امرى و شریعتى حافظلت ایلوب الله زى سوھسز و اونن های بوللرندن رفتار ایلوب اونن امېرلرېنى حافظلت ایلەسز و اونه ياشۇوب ناما قلىز و ناما جائز این کە قوللۇق ایلەسز ۶ و بوشع اولن خبر دعا ایلوب اولىرى مركىص ایدی واولر ده اوز چادرلریه کىدىلر ۷ و منه نن

əträfları-inən ki dört şəhərdir 38*və Cad sıbtından qatilin mulcâ şəhəri Cile 'âddakı Ramutu əträfları-inən və Mahânâ'imi əträfları-inən 39*və Xeşbonu əträfları-inən və Yazir əträfları-inən ki hamısı dört şəhərdir 40*Lâvîlilərin qabilələrindən bâqi olan bən-i Merâri qabilələrinin hamı şəhərləri oların qurr'alarına muvâfiq on iki idi 41*bən-i İsrâ'él mülkünün arasında Lâvîlilərin şəhərlərinin hamısı öz əträfları-inən qırx səkkiz şəhər idi 42*bu şəhərlərdən hər bir şəhərin dövründə əträfları var idi və bu şəhərlərin hamısı da bələ idi 43*və RƏBB o tamâm diyarı ki oların əcdâdlarına vermək üçin and içmiş idi İsrâ'élə vərdi və olar onu təsərrüflərinə götürüb onda sâkin oldular 44*və RƏBB o tamâmən nəcə ki oların əcdâdlarına and içmiş idi hər tərəfdən olara râhatlıq vərdi və oların hamı düşmənlərindən bir âdam oların qabağında dayanmadı RƏBB oların hamı düşmənlərini oların əlinə vərdi 44*və hamı yaxşı sözlərdən ki RƏBB bəyt-i İsrâ'élə dəmiş idi bir söz yerə düşmədi hamısı da icrâ oldu

iğirmi ikinci bâb

1*o saat Yeşu^c Rubənliləri və Câdlıları və Mənəssə sıbtının yarısını çağırıb 2*olara dədi ki siz RƏBBin bəndəsi Musanın sizə buyurduğunun hamısını saxladız və hər nə ki mən sizə buyurdum siz mənim kəlâmına itâ'et éylədiz 3*bu çox əyyâmda bu güne kimin qardaşları tərk éylemədiz və Allahız-RƏBBin sizə saxlamaq için buyurduğunu saxladız 4*və indi Allahız-RƏBB qardaşlarıza nəcə ki olara demiş idi râhatlıq vəribdir pəs indi dönüb RƏBBin bəndəsi Musanın Erdənin o tərəfində sizə vərdiği mülküzün yerinə öz çadırlariza gədin 5*ancaq çox huşyâr olun ki RƏBBin bəndəsi Musanın sizə buyurduğu əmri və şərî'ati muhâfizət éyləyib Allahız-RƏBBi sevəsiniz və Onun hamı yollarında rəftâr éyləyib Onun əmrlərini muhâfizət éyləyəsiz və Ona yapışib tamâm qalbiz və tamâm cânız-inən Ona qulluq éyləyəsiz 6*və Yeşu^c olara xeyirdən éyləyib oları mürəxxəs éylədi və olar da öz çadırlarına getdilər 7*və Mənəssənin

∞

پارم سبطه موسی باشانه مُلک و برش ابدی و بوضع ده اولن او بری باشی اولان فرداشلریه اردن بو طرفند مغربه و بردى و بوضع اولری او زلرین جادرلریه کوندروب ده اولری برگلادی ۸ واولع دیدبک سز جوخ دولت این و خیلی جوخ حجوانلر این کومش و قزل این مس و دمیر این و خیلی جوخ بالشار ایند اوز چادرلریه دونوب دشمناریز غنیمتی فرداشلر این نقسم الیون ۹ و بی روین و بی جاد و منسه ن پارم سبطی کتعان دبارنه اولان شیلودن بی اسرائیلین پاندن قایدوب که نصرفلرین دباری اولان رب طرفندن موسی ن و ساطنی این دیلمش کلامه موافق تصرف ایلدیکلری جلعاد دباریه کندیلر ۱۰ و کتعان دبارنه اولان اردن کاریه کلوب بی روین و بی جاد و منسه سبطن پارم سبطی اوراده اردن پانه بر مذبح بعنی ظاهری یوک بر مذبح بنا ایلدیلر ۱۱ و بی اسرائیل اشندیلر که دیر ایدیلر باخون بو بی روین و بی جاد و منسه ن پارم سبطی کتعان دبارین بر امرنه اردن کارنه بی اسرائیلن کجدکاری برده مذبحی بنا ایلیوبدرلر ۱۲ و بی اسرائیل اشندوب بی اسرائیلین نام جماعتی شیلویه بغلدیلر که اولن اوسته محاربه کنسولر ۱۳ و بی اسرائیل بی روین این بش جادن و منسه ن پارم سبطن پانه جلعاد دباریه کاهن العازار او غلی فین حاسی ۱۴ اوونن این اسرائیل های سلطربه موافق هر بر او حاقدن بر سردار کوتروب اون سردار کوندردیلر که اولردن هر بری اسرائیلن قبله لرین او جاق ریسلری ایدیلر ۱۵ او اولر جلعاد دباریه بش روین این بش جادن و منسه ن پارم سبطن پانه کلوب اولر این دانشوب دیدیلر که ۱۶ رین جماعتن هامیسی پله دیر که بو نه عصیان در که سز اسرائیلن الله با غای اولوب بوکون او زره بر مذبح پا ایلک این رین اطاعتن دن سز اسرائیلن ریه عاصی اوکورسز ۱۷ مکر فعون بلاسی بن آزدر که بوکونه کسیز دونوب بوکون ریه عاصی اوکورسز ۱۸ و سز بوکون رین ده اووندن طاهر او ملماشق که رین جماعته او طاعون دوشی ۱۹ اطاعتن دن طاعون دن سز واقع اولور که بوکون سز ریه عاصی او لانه صاح او ده اسرائیلن تمام جماعتن اوسته غضبه کلر ۲۰ اما اکر سزن مکر اولان دبار نایاک در اوونه رین ملکن دباریه کچون که رین مسکنی اوراده ساکن در و زم آرامده ملک

yarım sibtuna Musa Başânda mülk vermiş idi və Yesu' da olarin o-bir yarısı olan qardaşlarına Erdənin bu tərəfində mağribtə verdi və Yesu' oları özlerinin çadırlarına göndərib də oları bərəkətlədi 8*və olara dedi ki siz çox dövlət-inən və xeyli çox heyvânlar-inən gümüş və qızıl-inən mis və dəmir-inən və xeyli çox paltar-inən öz çadırlariza dönüb düşmənlərinin qənimətini qardaşlarız-inən təqsim èyləyin 9*və bən-i Rubən və bən-i Câd və Mənəssənin yarım sibtı Kən'ân diyârında olan Şilôdan bən-i İsrâ'elin yanından qayıdib ki təsərrüflərinin diyâri olan RƏBB tərəfindən Musanın vəsâiti-inən dəyilmiş kəlâma müvâfiq təsərrüf èylədikləri Cile'âd diyârına getdilər 10*və Kən'ân diyârında olan Erdənin kənârına gəlib bən-i Rubənin və bən-i Câd və Mənəssə sibtinin yarısı orada Erdənin yanında bir məzbuh yə'nî zâhiri böyük bir məzbuh binâ èylədilər 11*və bən-i İsrâ'él əşitdilər ki dər idilər baxın bu bən-i Rubən və bən-i Câd və Mənəssənin yarım sibtı Kən'ân diyârının bərabərində Erdənin kənarında bən-i İsrâ'elin keçdikleri yerdə məzbuh binâ èyləyibdirlər 12*və bən-i İsrâ'él əşidib və bən-i İsrâ'elin tamâm cəmâ'ati Şilôya yiğildilər ki olarin üstünə mühârəbəyə getsinlər 13*və bən-i İsrâ'elin bən-i Rubən-inən və bən-i Câd və Mənəssənin yarım sibtinin yanına Cile'âd diyârına kâhin Ele'âzar oğlu Finxası 14*və onun-inən İsrâ'elin hamı sibtlarına muvâfiq hər bir ocaqdan bir sərdâr gətirib on sərdâr göndərdilər ki olardan hər biri İsrâ'elin qabilərinin ocaq rə'isləri idilər 15*və olar Cile'âd diyârına bən-i Rubən-inən və bən-i Câdın və Mənəssənin yarım sibtinin yanına gəlib olar-inən danışib dədilər ki 16*RƏBBin cəmâ'atının hamısı bələ dər ki bu nə 'isyândır ki siz İsrâ'elin Allahına yağı olub bu gün özüzə bir məzbuh binâ èyləmək-inən RƏBBin itâ'atindən dönüb bu gün RƏBBə 'âsî olursız 17*məğər Fe'orun bələsi bizə azdır ki bu günə kimin də ondan tâhir olmamışq ki RƏBBin cəmâ'atınə o tâ'ün düşdü 18*və siz bu gün RƏBBin itâ'atindən dönübsüz və vâqi olur ki bu gün siz RƏBBə 'âsî olanda sabâh O da İsrâ'elin tamâm cəmâ'atının üstünə qəzəbə gələr 19*amâ əğər sizin mülküz olan diyâr nâ-pâkdir onda RƏBBin mülküün diyârına keçin ki RƏBBin məskəni orada sâkindir və bizim aramızda mülk ∞

الآن والهمز رین مذبحدن سوای او زره مذبح با ایملک این نه ره عاصی اولون و نه بز عاصی اولون ۲۰ آیا عاکان این ذرح حرام مال این عصیان این عاصی اولندی که اسرائیل تمام جماعتن اوسته غصب کلدی واوکشی او ز بلسی این بر تک او زی هلاک اولندی ۲۱ و بنی رویین این بنی جاد و منه سبطن پاریسی اسرائیل بنی باشی لریه جواب و بربوب دیدیل که ۲۲ الله تعالی ر رب بل الله تعالی رب او زی پیر و اسرائیل ده یلسونکه آکر بتو زاد عصیان این واکر ره عاصی لق این اولسه پس خداوندا سن بوکون بز نجات و بربیسن ۲۳ آکر بز مذبحی بنا ایملش اولاد که رین اطاعتندن دونک و بی اوین اوسته هرفه و چورک قربانی کورک و بی او ن اوسته سلامت قربانی تقدیم ایلیک رب او زی نتشیش ایلسون ۲۴ و آکر بز بواشی شدتلی قورخی مزدن ایلمش اولاد اکه صالح سزن او غللریز بزم او غللریز دیسونلر که اسرائیل الله ره سزن نه دخاز وار ۲۵ چونکه رب بزم این سزن آرایزده ای بنی رویین و بنی جاد اردی سرحد قوبویدر رب دن سزن حصه بز بود خدر و بوز طور این سزن او غللریز بزم او غللریز سبب اولورلر که رب دن قورخه سونلر ۲۶ پس دیدک کلون او زمن بز مذبح بنا ایلیک که نه هرفه و نه ده ذبحه ایچون اولسون ۲۷ آنچه که بزم این سزن و بزدن صوره بزم نسللریز من آراسند بز شاهد اولسونکه رین عبادتی بزم هحرقه لرمز و ذبحه لرمز و سلامت قربانلرمز این اون حضورنک اجرا ایلیک که صالح سزن او غللریز بزم او غللریز دیسونلر که رب دن سزن حصه بز بونخ در ۲۸ و بز دیدک که هر کاه صباح بنه و بزم نسللریز بز زاد دیدلر بز ده دبرک که رین مذبحدن نمونه سنی کورون که اجلادمز قابویدرلر نه که هحرقه و نه ده ذبحه ایچون آنچه که بزم این سزن آرایزده بز شاهد اولسون ۲۹ حاشا که بز ره عصیان ایلیوب و بوکون رین اطاعتندن دونوب هحرقه و چورک قربانی و ذبحه ایچون بز مذبح بنا ایملش اولاد بزم الله همز رین او مذبحدن سوای که او نی مسکنن حضورنک وار در ۳۰ و فین حاس کاهن و او نی این اولان جماعتن سردارلری و اسرائیل بنی باشی لری بنی رویین این بنی جاد و منه سبطن پاریسی دیدیل کی سوزلری اشیدنک اولرن نظرنک خوش

alın və Allahımız-RƏBBin məzbuhundan süvây özüzə məzbuh binâ éyləmək-inən nə RƏBBə ‘âsî olan və nə bizə ‘âsî olun 20*âyâ ‘Akan-inən Zerah harâm mäl-inən ‘isyân-inən ‘âsî olmadı ki İsrâ’əlin tamâm cəmâ’atının üstünə qəzəb gəldi və o kişi öz balâsı-inən bir tək özü həlâk olmadı 21*və bən-i Rubən-inən bən-i Câd və Mənəssə sibtinin yarısı İsrâ’əlin mîn başlarına cavâb vərib dədilər ki 22*Allahü Te‘âlâ-RƏBB bəli Allahü Te‘âlâ-RƏBB özü bilir və İsrâ’eldə bilinsin ki əğər bu zâd ‘isyân-inən və əğər RƏBBə ‘âsilik-inən olsa pəs xüdâvəndâsin bu gün bizə nəcât vərməyəsen 23*əğər məzbuhu binâ éyləmiş olaq ki RƏBBin itâ’atindən dönək və yâ onun üstündə məhruqa və çörək qurbâni gətirək və yâ onun üstündə səlâmət qurbâni taqdım éyləyək RƏBB özü təftiş éyləsin 24*və əğər biz bu işi şiddətli qorxumuzdan éyləmiş olaq mabâdâ ki sabâh sizin oğullarız bizim oğullarımıza dəsînlər ki İsrâ’əlin Allahı-RƏBBə sizin nə daxiliz var 25*cünki RƏBB bizim-inən sizin araizdə éy bən-i Rubən və bən-i Câd Erdəni sərhəd qoyubdur və RƏBBdən sizin hissəiz yoxdur və bu tövrinən sizin oğullarız bizim oğullarımıza səbəb olurlar ki RƏBBdən qorxmasınlar 26*pəs dədik gəlin özümüzə bir məzbuh binâ éyləyin ki nə məhruqa və nə də zəbiha içən olsun 27*ancaq ki bizim-inən sizin və bizdən sora bizim nəsillərimizin arasında bir şahid olsun ki RƏBBin ibâdətini bizim məhruqalarımız və zəbîhalarımız və səlâmət qurbânlarımız-inən Onun huzûrunda icrâ éyləyək ki sabâh sizin oğullarız bizim oğullarımıza dəməsinlər ki RƏBBdən sizin hissəiz yoxdur 28*və biz dədik ki hər kâh sabâh bizə və bizim nəsillərimizə bir zâd dəyələr biz də dərik ki RƏBBin məzbuhunun numûnəsini görün ki əcdâdımız qayırıbdırlar nə ki məhruqa və nə də zəbîha içən ancaq ki bizim-inən sizin araizda bir şahid olsun 29*hâşâ ki biz RƏBBə ‘isyân éyləyib və bu gün RƏBBin itâ’tından dönüb məhruqa və çörək qurbâni və zəbîha içən bir məzbuh binâ éyləmiş olaq bizim Allahımız-RƏBBin o məzbuhundan süvây ki Onun məskəninin huzûrunda vardır 30*və Fənhâs kâhin və onun-inən olan cəmâ’atın sərdârları və İsrâ’əlin mîn başları bən-i Rübən-inən bən-i Câdin və Mənəssə sibtinin yarısının dədiyi sözləri əşidəndə oların nəzərində xoş

بعش ۲۳

۲۸۹

کلدی ۲۱ والعازار کاهن اوغلی فین حاس بني روبيه وبنی جاد اين بني مسنه
 دیديکه بز بکون ييلرک که رب بزم آرامده در جونکه سريو عصمان اين ره عاصى
 او مليوب سر پس سر بني اسرائيل رين الدن فورتاردر ۲۲ والعازار کاهن اوغلی
 فین حاس وسردارلر بني روبيدن وبنی جاددن جمداد ديارندن کعan ديارنه بني
 اسرائيل يانه قايدوب اولره جواب کورديلر ۲۳ واو جواب بني اسرائيل نظره
 خوش کلوب بني اسرائيل الله شکر البدى لر واولرن اوسته محله به کىكە فكر
 ايهدىلر که بني روبيهن وبنی جادن ايجىد ساكن اولدېلىرى دبارى خراب المسوولر
 ۲۴ وبنی روبين وبنی جاد او مذچه آد قويىلر که آرامده شاهد در که رب الله در

ابکى اوچىنى باپ *

او واقع اولدېكە جوخ ايامدن صوره که رب اسرائىله اوئرن اطرافلىرى اولان
 دىشمەلىرىن هامىسىدىن راختلق وبرىش ابى يوشۇغۇمالش وکوللىرىن كېرىش ابى
 ۲ وبوشع نام اسرائيل واؤن شىخلىرى اين رئىس لرىنى واؤن قاصل لرى اين ناظرلىرىن
 جاغرۇپ اوئن دىدىكە من قوجالوب کونلارى كېرىشم ۳ وسر الهاز رىن بو قوملىن
 هامىسته سزن قىاغىزدە هاي ايلدېكىنى کوردۇ جوتكە الهاز رب اوزى سزن ايجون محاره
 ايلىدى ۴ باخون من بو قالان طاپىھلىرى واو هاي محو ايلىكىم طاپىھلىرى اردىن تاکون
 بانانىڭ كى بىوك درىاپە قدر سىطارىزنى وراشى اىجۇن قىرعە اين سن ويردى ۵ والهاز رب
 اولىرى سزن قىاغىزدىن قاولوب واولرى سزن حضورزدىن اخراج ايلبوب اوئرن دبارىنى
 سز تصرف ايلىھىچك سز شىچە کە الهاز رب سز دىبىدر ۶ پىس ابىدى جوخ فوتلىن كە
 موسى نى شىپىت كىابىنە يازلان هامىسىنى صالحوب اجرا ايلىمىز كە اوئدن صاغە
 وصولە دوئىمىسىز ۷ كە بو يانزىدە قالان طاپىھلىرى اين سزن علاقەبىز اولماسون واولرن
 الھلىرىن آدبىي ذكر ايلبوب آند ايجىمىسىز واولن عادات ايلبوب اوئن سەن ايلىمىز
 ۸ آنجىن بوكوئه كىيىن ايلىكىر كىيى الهاز ره ملحق اوولون ۹ ورب دە سزن قىاغىزدىن
 بىوك وقوتلى طاپىھلىرى اخراج ايلىدى وسزن قىاغىزدە بوكوئه قدر بر كىمسە دورمىدى

gəldi 31*və El'âzar kâhinin oğlu Fənhas bən-i Rübənə və bən-i Câd-inən bən-i Mənəssəyə dədi ki biz bu gün bilərək ki RƏBB bizim aramızdadır çünkü siz bu 'üsyân-inən RƏBBə 'âsî olmayıbsız pəs siz bən-i İsrâ'əli RƏBBin əlindən qurtardız 32*və El'âzar kâhinin oğlu Fənhas və sərdârlar bən-i Rübəndən və bən-i Câddan Cile'âd diyârından Kən'ân diyârına bən-i İsrâ'əl yanına qayıdış olara cavâb gətirdilər 33*və o cavâb bən-i İsrâ'əlin nəzərində hoş gəlib bən-i İsrâ'əl Allaha şükür éylədilər və oların üstünə mühârəbəyə getməğə fikir éylədilər ki bən-i Rübən və bən-i Câdin içində sâkin oldukları diyârı harâb éyləsinlər 34*və bən-i Rübən və bən-i Câd o məzbuha ad qoydular ki aramızda şâhiddir ki RƏBB-Allahdır

iğirmi üçüncü bâb

1*və vâqi' oldu ki çox əyyâmdan sora ki RƏBB İsrâ'ələ oların əträflarında olan düşmənlərinin hamisindən râhatlıq vermiş idi Yeşu'ə qocalmış və günlərini geçirtmiş idi 2*və Yeşu'ə tamâm İsrâ'əl və onun şeyhləri-inən rə'islərini və onun qâdıləri-inən nâzirlərini çağırıb olara dədi ki mən qocalıb günlərimi keçirtmişəm 3*və siz Allahız-RƏBBin bu qavmların hamisine sizin qabağızda hamı éylədiğni gördüz çünkü Allahız-RƏBB özü sizin için mühâribə éylədi 4*baxın mən bu qalan tâ'ifələri və hamı məhv éylədiğim tâ'ifələri Erdəndən tâ gün batandaki Böyük dəryâya qədər sıbtlarınızın vərəsəti üçün qurr'a-inən sizə verdim 5*və Allahız-RƏBB oları sizin qabağızdan qavub oları sizin hüzûruzdan ihrâc éyləyib oların diyârını siz təsərrüf éyləyəcəksiz nəcə ki Allahız-RƏBB sizə dəyibdir 6*pəs indi çox quvvətlənin ki Musanın şərî'at kitabında yazılınan hamisini saxlayıb icrâ éyləyəsiz ki ondan sağa və sola dönməyəsiz 7*ki bu yanızda qalan tâ'ifələr inən sizin 'alâkaız olmasın və oların ilâhalarının adını zikr éyləyib and içməyəsiz və olara 'ibâdət éyləyib olara səcdə éyləməyəsiz 8*ancaq bu günə kimin éylədiğiz kimi Allahız-RƏBBə mülhaq olun 9*və RƏBB də sizin qabağızdan böyük və quvvətli tâ'ifələri ihrâc éylədi və sizin qabağızda bu günə qədər bir kimsə durmadı ∞

اـسـزـدـنـ بـرـكـتـیـ مـبـینـ قـاـورـ اـیدـیـ چـونـکـهـ الـهـزـرـبـ اـوزـیـ سـنـ دـیدـبـکـیـ کـبـیـ اـوزـیـ سـزـدـنـ
اوـزـرـیـ مـحـارـیـ اـیـلـرـ اـیدـیـ ۱۱ـ وـسـزـ دـهـ اوـزـزـ جـوـخـ مـقـدـ اـولـوـنـ کـهـ الـهـزـرـیـ سـوـهـسـرـ
۱۲ـ چـونـکـهـ اـکـرـ دـوـبـ بـوـسـنـ باـنـزـدـهـ باـقـیـ قـالـانـ طـایـفـهـ اـلـهـ مـلـحـ اـوـلـاـسـرـ وـاـولـرـ اـیـنـ قـوـمـاـقـ
اـیـلـبـوبـ سـرـاـولـهـ دـاـخـلـ اـوـلـاـسـرـ وـاـولـرـ سـنـ دـاـخـلـ اـوـلـسـوـنـلـرـ ۱۳ـ اوـنـدـنـ یـقـنـ یـلوـنـ کـهـ
الـهـزـرـبـ بـرـ دـهـ سـنـ قـاـغـزـدـنـ بـوـ قـوـمـلـیـ اـخـرـاجـ اـیـلـرـ وـاـولـرـ سـنـ کـمـدـ وـنـورـ
وـبـوـکـلـرـهـ دـوـرـیـ وـکـوـزـلـرـهـ تـیـکـانـ اـوـلـوـرـلـرـ نـاـ الـهـزـرـینـ سـنـ وـبـرـدـیـکـیـ بـوـ بـخـشـیـ بـرـنـ
بـوـزـنـدـنـ هـلاـكـ اـوـلـاـسـرـ ۱۴ـ وـبـاـخـونـ مـنـ بـوـکـونـ تـامـ دـنـیـاـنـ کـدـیـکـیـ بـوـلـیـ اـیـنـ کـدـرـمـ
وـسـرـ تـامـ قـلـبـ وـقـامـ جـانـزـ اـیـنـ بـیـلـرـسـرـ کـهـ الـهـزـرـینـ حـفـزـدـهـ دـاـنـشـدـبـیـ اوـ بـخـشـیـ سـوـزـلـرـ
هـامـیـسـدـنـ هـیـجـ بـرـیـ بـنـ دـوـشـمـدـیـ هـامـیـسـیـ سـنـ اـبـجـوـنـ اـجـراـ اـوـلـدـیـ اوـنـدـنـ بـرـجـهـ کـلـهـ
بـنـ دـوـشـمـدـیـ ۱۵ـ اوـوـاقـعـ اـوـلـوـرـ کـهـ نـیـجـهـ کـهـ الـهـزـرـینـ حـفـزـدـهـ دـاـنـشـدـبـیـ بـخـشـیـ سـوـزـلـرـ
هـامـیـسـیـ سـنـ اـبـجـوـنـ اـجـراـ اـوـلـدـیـ اـیـلـهـ دـهـ رـبـ سـنـ اوـسـتـنـ اوـ هـامـیـ بـانـ سـوـزـیـ اـجـراـ
اـیـلـرـنـ تـاـلـهـرـینـ سـنـ وـبـرـدـیـکـیـ بـوـ بـخـشـیـ بـرـنـ بـوـزـنـدـنـ سـرـیـ تـلـفـ اـیـلـسـوـنـ ۱۶ـ اـکـرـسـرـ
الـهـزـرـینـ عـهـدـنـدـنـ کـهـ سـنـ بـیـورـوـبـرـ تـخـاـوـزـ اـیـلـبـوبـ کـدـوـبـ اوـزـکـهـ الـهـلـ عـادـتـ وـاـولـهـ
سـجـدـ اـیـلـهـسـرـ اوـنـدـنـ رـبـ اوـنـ غـصـنـ اوـسـتـنـ آـلـشـوـبـ سـزـدـهـ اوـ سـنـ وـبـرـدـیـکـیـ بـخـشـیـ بـرـنـ
بـوـزـنـدـنـ نـیـزـ هـلاـكـ اـوـلـوـرـسـرـ

ایـکـرـیـ درـدـبـخـیـ بـاـبـ

اوـبـوـشـ اـسـرـائـیـلـ هـاـیـ سـطـلـرـیـ شـکـهـ بـغـوـبـ اـسـرـائـیـلـ شـیـخـلـرـیـ وـرـبـیـلـرـیـ
وـقـاضـیـ لـرـیـ اـیـنـ نـاظـرـلـرـیـ جـاـغـرـدـیـ وـالـهـنـ حـضـورـنـدـ دـوـرـدـیـلـرـ ۲ـ وـبـوـشـ تـامـ قـوـمـهـ
دـیدـبـکـهـ اـسـرـائـیـلـ اللـهـ رـبـ یـلـهـ دـبـرـ کـهـ اـجـدادـ اـبـرـاهـیـمـ آـنـاسـیـ وـنـاحـوـنـ آـنـاسـیـ تـرـحـ
قـدـیـمـ اـیـامـنـ چـابـنـ اوـ طـرفـنـدـ سـاـکـنـ اـوـلـوـبـ اوـزـکـهـ الـهـلـ عـادـتـ اـیـلـرـ اـیدـیـلـرـ ۳ـ وـمـنـ
آـنـاـبـ اـبـرـاهـیـمـ چـابـنـ اوـ طـرفـنـدـ الـوـبـ اوـنـیـ تـامـ کـمـعـانـ دـیـارـنـدـ کـرـدـدـمـ وـاـونـ ذـرـیـتـیـ
چـوـغـالـدـمـ بـعـنـیـ اـسـحـقـ اوـنـهـ وـبـرـدـمـ ۴ـ وـاـسـحـقـ بـعـقوـبـیـ وـعـیـسـوـیـ وـبـرـدـمـ وـسـعـبرـ دـاـنـیـ
دـهـ مـهـرـاـثـ اـبـجـوـنـ عـیـسـوـهـ وـبـرـدـمـ وـبـعـقوـبـ دـهـ اوـغـلـلـرـیـ اـیـنـ مـصـنـ اـنـدـیـلـرـ ۵ـ وـمـنـ مـوـسـیـ

10*sizdən bir kişi mîni qovar idi çünkü Allahız-RƏBB özü sizə dədiyi kimi özü sizdən ötürü muhârəbə èylər idi 11*və siz də özüzə çox muqayyəd olun ki Allahız-RƏBBi səvəsiz 12*çünki əğər dönüb bu sizin yanızda bâqı qalan tâ ifələrə mülxəq olasız və olar-inən qohumluq èyləyib siz olara dahil olasız və olar sizə dahil olsunlar 13*onda yaqın bilin ki Allahız-RƏBB bir daha sizin qabağızdan bu qavmları ihrâc èyləməz və olar sizə kəmənd və tor və böğürlərizə dürtü və gözlərizə tıkən olurlar tâ Allahız-RƏBBin sizə vərdiği bu yaxşı yerin yüzündən həlâk olasız 14*və baxın mən bu gün tamâm dünyânın getdiyi yolu-inən gədərəm və siz tamâm qalbiz və tamâm cānınız-inən bilirsiz ki Allahız-RƏBBin haqqızda danışlığı o yaxşı sözlərin hamisindən heç biri yerə düşmədi 15*və vâqi‘ olur ki nəcə ki Allahız-RƏBBin haqqızda danışlığı yaxşı sözlərin hamısı sizin içrâ oldu èylə də RƏBB sizin üstüzə o hamı yaman sözü icrâ èylər tâ Allahız-RƏBBin sizə vərdiği bu yaxşı yerin yüzündən sizi tələf èyləsin 16*əğər siz Allahız-RƏBBin ‘əhdindən ki sizə buyurubdur təcâvüz èyləyib gədib özgə ilâhlara ‘ibâdət və olara səcdə èyləyəsiz onda RƏBBin gəzəbi üstüzə alışib siz də o sizə vərdiği yaxşı yerin yüzündən təz həlâq olursız

iğirmi dördüncü bâb

1*və Yesu^c ə İsrâ’ēlin hamı sıbtalarını Şekəmə yığışb İsrâ’ēlin şeyhərini və rə’islərini və qâdılıları-inən nâzırlarını çağırdı və Allahın huzûrunda durdular 2*və Yesu^c tamâm qövmə dədi ki İsrâ’ēlin Allahi- RƏBB bələ dər ki əcdâdız İbrâhîmin atası və Nâxorun atası Terah qadîm əyyâmdan çayın o tərəfində sâkin olub özgə ilâhlara ‘ibâdət èylər idilər 3*və mən ataiz İbrâhîmi çayın o tərəfindən alıb onu tamâm Kən‘ân düyârinə gezdirdim və onun zürriyətini çoğaltdım yə‘nî İshaqı ona vərdim 4*və İshaqa Ya‘ qubu və ‘Esavi vərdim və Seir dağı da mîrâs için ‘Esavi vərdim və Ya‘ qubda oğulları-inən Misirə endilər 5*və mən Musa ∞

این هارون کوندروب مصری لری آرالرینه ایلدیکم گئی او ردم و صوره سری چخارندم
 آ و من آنالری مصرون چخارندم و سر دریا به کلدر و مصری لر عراده هر و آندر این
 قمزی دریا به قدر آنالری قاودبلر ۷ او لرد ره فرباد ایلدبلر او ده سرن این
 مصری لرن آراسن قرانانق قوبوب دریا اولرن او سنده چخاردوب او لری غرق ایلدى
 و مصری لر ایلدیکی کوزلر زکور دی و سر جوچ ایام پیمانه فالدر ۸ و من سری اردن
 او طرفنه ساکن اولان آموریلرن دباریه کو دروب او لر سرن این دعوا ایلدبلر و من
 او لری سرن الزه و بروب سرده او لرن دباریه تصرف ایلدز و من او لری فاغردن
 هلاک ایلدم ۹ و مواب پادشاهی بالاق این صنور دوروب اسرائیل این محاره ایلدی
 و سره لعنت او خومق ایچون کوندروب بلعام این بعوری چاغردی ۱۰ امامن بلعنی
 اشتمک استهدم واو لابد سره برکت او خودی و من سری اونن الدن خلاص ایدم
 ۱۱ او سر اردن دن کچوب ارخابه کلدر و سرن این ارخان آغالری و آموریلر و فربریلر
 و کعنایلر و حقن لر و جرجاشیلر و حوتپار و بوسیلر سرن این محاره ایلدبلر و من او لری
 سرن الزه و بردم ۱۲ و من قناغرجه اشک آریسی کوندرم واو لری ده بعنی آموریلرن
 ایکی پادشاهی نه که سنه فلجه و نه ده سنه کانک این قباعکن قاودی ۱۳ و ایجده
 چالش مدیله بز و بنا ایلدیکر شهر لری سرن و بردم که ایجده سکن اولن رو همه سرن
 نیکدیکر با غلدن وزبون آغا جلزین پیه سر ۱۴ ایس ایلری رب دن فور خوب اخلاص
 و صدق این او به عبادت ایلیون و او الهی که آنالرزا اولن جان او طرفنه و مصرده
 عبادت ایلر ایلدبلر دفع ایلیوب ره عبادت ایلیون ۱۵ او اکر ره عادت ایلمک سرن
 نظرزده یان در پس بو کون او زره انتخاب ایلیون که کیمه عادت ایله جکر آیا
 آنالرزا چابن او طرفنه عبادت ایلدیکی الهن و با دیبار لریه ساکن او لد بغر آموریلرن
 الهیته اما من واوز ابوم ره عبادت ایله حک ایک ۱۶ و قوم جواب و بروب دیدیک
 حاشا که بزری نزک ایلیوب او زکه الهن عادت ایلمک ۱۷ جو یک بزم الهمز رب او
 در که بزری و آنالری مصرباریدن و پندلک ایوندن چخاردوبدر و بزم نظر مزده بو بیوک
 علامتلری ایلیوب بزری کدیکر بوللن هامسنه و ایچلریدن تجدیدیکر قوملرن هامسنه

inən Hârunu göndərib Misirliləri aralarında éylədiğim kimi urdum və sora sizi çıxarddım 6*və mən atalarızı Misirdən çıxarddım və siz dəryâya gəldiz və Misirlilər ‘aradalar və atlار-inən Qırmızı dəryâya qədər atalarızı qovdılar 7*olar da RƏBBə fəryâd éylədilər O da sizin-inən Misirlilərin arasında qaranlıq qoyub dəryâni oların üstünə çıxardıb oları qarq éylədi və Misirlilərə éylədiğimi gözleri gördü və siz çox əyyâm bəyâbânda qaldız 8*və mən sizi Erdənin o tərəfində sâkin olan Âmorılərin diyârına götürüb olar sizin-inən da ‘vâ éylədilər və mən oları sizin əlizə vərib siz də oların diyârını təsərrüf éylədiz və mən oları qabağızdan həlâq éylədim 9*və Muab pâdşâhi Balaq ibn-i Siffor durub İsrâ’él-inən mühâribə éylədi və sizə lə ‘nət oxumaq içün göndərib Bəl’əm ibni Ba’uru çağırıldı 10*amâ Mən Bəl’əmi əşitmək istəmədim və o lâbüdd sizə bərəkət oxudu və Mən sizi onun əlindən həlâs éylədim 11*və siz Erdəndən keçib Ərihâya gəldiz və sizin-inən Ərihânın ağaları və Âmorılər və Fərîzilər və Kən’anılər və Hetilər və Circâşılər və Hivvilər və Yəbûsılər sizin-inən mühâribə éylədilər və Mən oları sizin əlizə vərdim 12*və Mən qabağızca eşşəkarisini göndərdim və oları da yə ‘nî Âmorılərin iki pâdşâhına nə ki sənin qılıcıŋ və nə də sənin kəmâniŋ-inən qabağından govdu 13*və içində çalışmadığını yeri və binâ éyləmədiğiz şəhərləri sizə vərdim ki içində sâkin olasız və həm də sizin tıkmədiğiz bağlardan və zeytin ağaclarından yíyəsiz 14*pəs indi RƏBBdən qorxub ixlâs və sıdq-inən O’na ‘ibâdət éyləyin və o ilâhləri ki atalarız olara çâyın o tərəfində və Misirdə ‘ibâdət éylər idilər dəff’ éyləyib RƏBBə ‘ibâdət éyləyin 15*və əgər RƏBBə ibâdət éyləmək sizin nəzərinizdə yamândır pəs bu gün özüzə intihâb éyləyin ki kimə ‘ibâdət éyləyəcəksiz âyâ atalarızın çâyın o tərəfində ‘ibâdət éylədiyi ilâhlara və yâ diyârlarında sâkin olduğuz Âmorılərin ilâhlarına amâ mən və öz évim RƏBBə ‘ibâdət éyləyəcək-ik 16*və qövm cavâb vərib dədi ki haşâ ki biz RƏBBi tərk éyləyib özgə ilâhlara ‘ibâdət éyləyək 17*çünki bizim Allahımız-RƏBB O’dur ki bizi və atalarımızı Misir diyârından və bəndəlik évindən çıxardıbdır və bizim nəzərimizdə bu böyük ‘alâmətləri éyləyib bizi getdiğimiz yolların hamısında və içlərindən keçdigimiz qavmların hamısında ∞

محافظت ایلیویدر ۱۸ و رب او های قوملری یعنی آموریلری که بزدن اول بو دیبارده
 ساکن ایدبلر اخراج ایلیویدر بزده ره عبادت ایلرک چونکه الهمز او در ۱۹ و بیوشع
 قومه دیدیکه سزره خدمت ایلیه ییلمیز زیرا او مقدس الله در او غیور الله در او سزن
 عصیانلرزی و کاهلرزی تحمل ایلمز ۲۰ چونکه اکر ری نزک ایلیوب غریب الهار عبادت
 ایلیسز او ده دونوب سزی بلا به صالحوب سزی محو ایلر مادامکه اول سنه بخششیق
 ایلمش ایدی ۲۱ و قوم بیوشعه دیدیکه خیر بزر ره عبادت ایلرک ۲۲ و بیوشع قومه
 دیدیکه سز او زره شاهد سز که سز او زره ری انتخاب ابلدز که او نه عبادت ایلیسز واولر
 ده دیدبلر که شاهد ایلک ۲۳ پس ایندی ایجده اولان غریب الهاری دفع ایلیوب قلببلرزی
 اسرائیل الله ره مایل ایلیون ۲۴ و قوم بیوشعه دیدیکه بز الهمز ره عبادت واون
 کلامنه اطاعت ایلرک ۲۵ و بیوشع او کونک قوم این عهد با غلادی و شکمک او لر فانون
 و قاعده قوبیدی ۲۶ و بیوشع بو سوزلری الله نورانن کتابیه یازدی و بریوک داش
 الوب او نی او راده رین مقدستن کی بالود آغاجنن اللند نصب ایلدی ۲۷ و بیوشع تمام قومه
 دیدیکه باخون بو داش بن شاهد اولسون چونکه رین بزم این دانشیق سوزلرن
 هامیسی او اشیدویدر واوسزن ایچون شاهد اولسونکه مبادا الهزی انکار ایلیسز
 ۲۸ و بیوشع قومدن هر سنی او ز میراثنه مرخص ایلدی ۲۹ و بو زادرلن صوره واقع
 اولدیکه رین بندیسی بیوشع این نون بوز اون باشد وفات ایلدی ۳۰ و او نی میراثنه
 سرحدنک تیمات سرح ده که افرام داغنده و جعش داغن شیالند در دفن ایلدبلر
 ۳۱ و اسرائیل بیوشن تمام ایامن ره عبادت ایلدبلر و همه او شیخلرن تمام ایامن که
 بیوشنون صوره عمر ایلدبلر و رین اسرائیل ایلدیکی ایشلرن هامیسی پلر ایدبلر
 ۳۲ و بیوشن سوکارینی که بنی اسرائیل مصربن چخارتش ایدبلر شکمک بعنون شکمن
 آناسی حمور او غللرلن بوز پارچه کومش بوله صانون آبدیقی مزرعهن حصه سنبه
 دفن ایلدبلر وا ده بنی بیوشن میراثی اولدی ۳۳ والعازار این هارون وفات ایلدی
 وا نی او ز او غلی فیخاسه افرام داغنده و برلن تپده دفن ایلدبلر

mühâfizət éyləyibdir 18*və RƏBB o hamı qavmları yə'nî Âmorıləri ki bizdən əvvəl bu diyârda sâkin idilər ihrac éyləyibdir biz də RƏBBə 'ibâdət éylərək çünki Allahımız O'dur 19*və Yesu'ə qövmə dədi ki siz RƏBBə xidmət éyləyəbilməzsiz zîrâ O müqəddəs Allahdır O qayyur Allahdır O sizin 'isyânlarına və günâhlariza təhəmmül éyləməz 20*çünki əgər RƏBBi tərk éyləyib qarib ilâhlara 'ibâdət éyləyəsiz O da dönüb sizi bəlâya salıb sizi məhv éylər mâ-dâm ki əvvəl sizə yaxşılıq éyləmiş idi 21*və qavm Yesu'ə dədi ki xeyir biz RƏBBə 'ibâdət éylərək 22*və Yesu'ə qavma dədi ki siz özüzə şâhidsiz ki siz özüzə RƏBBə intihâb éylədiz ki O'na ibâdət éyləyəsiz və olar da dədilər ki şâhid-ik 23*pəs indi içizdə olan qarib ilâhları dəff' éyləyib qalblərizi İsrâ'elin Allahı-RƏBBə mâyıl éyləyin 24*və qavm Yesu'ə dədi ki biz Allahımız-RƏBBə 'ibâdət və O'nun kəlâmına itâ'et éylərik 25*və Yesu'ə o gündə qavm-inən 'əhd bağladı və Şəkəmə olara qanun və qâ'yda qoydu 26*və Yesu'ə bu sözləri Allahın Tövrâtının kitâbında yazdı və bir böyük daş alıb onu orada RƏBBin müqəddəsindəki palid ağacının altında nasb éylədi 27*və Yesu'ə tamâm qavma dədi ki baxın bu daş bize şâhid olsun çünki RƏBBin bizim-inən danışdığı sözlərin hamisini O əşidibdir və o sözün için şâhid olsun ki mâ-bâ-dâ Allahızı inkâr éyləyəsiz 28*və Yesu'ə qavmdan hərəsini öz mîrâsına murahhas éylədi 29*və bu zâdlardan sora vâqi' oldu ki RƏBBin bəndəsi Yesu'ə ibn-i Nûn yüz on yaşında vəfat éylədi 30*və onu mîrâsının sərhədində Timnât-Serahdakı Efrâyim dağında və Ca'aş dağının şimâlindədir dəfn éylədilər 31*və İsrâ'el Yesu' in tamâm əyyâmında RƏBBə 'ibâdət éylədilər və həm də o şeyhlərin tamâm əyyâmında ki Yesu' adan sora ömr éylədilər və RƏBBin İsrâ'elə éylədiyi işlərin hamisini bilir idilər 32*və Yusifin sümüklərini ki bən-i İsrâ'el Misirdən çıxartmış idilər Şekemdə Yaqubun Şekemin atası Xomor oğullarından yüz parça gümüş pula satın aldığı məzare'nin hissəsində dəfn éylədilər və o da bən-i Yusifin mîrâsı oldu 33*və Ele'azar ibn-i Harun vəfat éylədi və onu öz oğlu Finxâsa Efrâyim dağında vərilən təpədə dəfn éylədilər ∞

حاکملر

اوچى باب

ا و واقع اولدىكە بوشۇن و فانندىن صوره بىنى اسرائىل رىدىن سؤال اىلدىلىرى كە كەعانيلىرن اوستە اولرا بىن دعوا اىلمكە بىزلىدىن كەم اۆل جىخسون آورب دىدىكە يەودا جىخسون باخون دىبارى اونن الله ويرىشم ۲ و يەودا اوز قىداشى شمعونە دىدىكە من بىن حىصەمە چىچە كە كەعانيلىر بىن دعوا اىلىك و من دە سەن بىن سەن حىصەكە كىدرىم و شمعون اونن بىن كەدى ۴ و يەودا جىخانە رب كەعانيلىرى و فەرىزىلىرى اولرن الله ويردى و يېقەن اولرىدىن اون مىن آدم اولدىرىدىلر ۵ و ادۇنى بىزقە تايوب اونن بىن دعوا اىلدىلىرى و كەعانيلىرى و فەرىزىلىرى قىرىدىلر ۶ و ادۇنى بىزقە فاجدى اما اولر اونن دالپىنجە دوشوب اونى توندىلىر واللىرىن و آياقلرىنىن يۈوك بىماقلىرى كىدىلىر ۷ و ادۇنى بىزق دىدىكە من سەقەن من آشىڭىزلىرىن و آياقلرىنىن يۈوك بىماقلىرى كىسلىش رىزىن لە يەشىدران بىتىش پادشاھ وار ايدى من اىلدىكەم كېسى الله سە عوضى ويردى و اولرا اونى اروشلىكە كەوردىلىر وا او رادە اولدى ۸ و بىن يەودا اورشىم بىن دعوا اىلىيوب اونى اىلدىلىر و اونى قىلغۇ آغىزى بىن قىرىدىلىر و شهرى دە بامىرىدىلر ۹ و صوره بىنى يەودا اندىلىرى كە داغەن و جنوب بىن صحرادە ساكن اولان كەعانيلىر بىن دعوا اىلمكە ۱۰ و يەودا قىدىك آدى قېرىت اربع اولان حىرونە ساكن كەعانيلىر بىن دعوا اىلمكە كەدوپ شىشىنى واحبىنى وتلىنى قىرىدىلر ۱۱ و اورادىن دىرىن ساكلەرى اوستە كەدىلىر كە دىرىن آدى قىدىك قېرىت سېفەر ايدى ۱۲ و كالىپ دىدى كە فېرىت سېفەرى او روب آلسە قزم عكسانى او بە عورت ويرىرم ۱۳ و كالىپ كەچك قىداشى قىزىن اولىنى

hâkimlər

əvvəlinci bâb

1* və vâqi' oldu ki Yesu' ənin vəfâtından sora bən-i İsrâ' él RƏBBdən su 'âl éylədilər ki Kən 'ânîlərin üstüne olar-inən da 'vâ éyləməyə bizlərd ən kim əvvəl çıxsın 2*və RƏBB dədi ki Yəhudâ çıxsın baxın diyarı onun əlinə vərmisəm 3*və Yəhudâ öz qardaşı Şime' ona dədi ki mənim-inən hissəmə çıx ki Kən 'ânîlər-inən da 'vâ éyləyək və mən d ə sənin-inən sənin hissəyə gədərim və Şime' on onun-inən getdi 4*və Yəhudâ çıxanda RƏBB Kən 'ânîləri və Feriziləri olarin əlinə vərdi və Bezeqdə olardan on mîn âdam öldürdülər 5*və Adoni-Bezeqi Bezeqdə tapıb onun-inən da 'vâ éylədilər və Kən 'ânîləri və Feriziləri qirdilar 6*və Adoni-Bezeq qaçdı amâ olar onun dalısınca düşüb onu tutdilar və əllərinin və ayaqlarının böyük barmaqlarını kəsdilər 7*və Adoni-Bezeq dədi ki mənim süfrəmin altında əllərinin və ayaqlarının böyük barmaqlarını kəsilmiş râteler yiğışdırın yetmiş pâdşâh var idi mənim éylədigim kimi Allah mənə 'evəzi vərdi və olar onu Oruşalimə getirdilər və o orada öldü 8*və bən-i Yəhudâ Oruşalim-inən da 'vâ éyləyib onu aldilar və onu qlic ağızı-inən qirdilar və şəhəri də yandırdılar 9*və sora bən-i Yəhudâ indilər ki dağda və cənub-inən səhrâda sâkin olan Kən 'ânîlər-inən da 'vâ éyləsinlər yandırdılar 10*və Yəhudâ qad 'imdə adı Qiryat-Arb'a olan Həbrunda sâkin Kən 'ânîlər-inən da 'vâ éyləməğə gədib Şîşini və Aximanı və Talmanı qirdilar 11*və oradan Dəbirin sâkinləri üstünə gəldilər ki Dəbirin adı qad 'imdə Qiryat-Sefer idi 12*və Kalib dədi hər kim ki Qiryat-Seferi urub alsa qızım 'Aksanı ona 'övrət vərirəm 13*və Kalibin kiçik qardaşı Kenazın oğlu ∞

حاکم‌ها

عنتیل اوئى آلدى واوده قزى عکسائى اوئه عورت وېرىدى ۱۴ اواليه كە قىكلىدى
 ارىنى نشوبىق ايلدى كە آنانىدىن براكىن يېرى استەسون وقزا ولاعىدىن آشاغە انوب
 كالىب اوئه دىدىيەن وار ۱۵ واوده اوئه دىدىيەن مە بىرگەت وېرچۈنەن مە بىرگۈنى
 بىر وېرۇپ سەن مەنە صو بولاقلىرى دە وېر او ده اوئه بولخارىكى بولاقلىرى و آشاغەكى
 بولاقلىرى وېرىدى ۱۶ و موسىن قابن آناسى قېنىن اوغلارلى بىن ھۇدا اين خرمالغان
 شەرىدىن عرادن جنوب طرفىت اولان ھۇدا يېبايانە چىغۇپ و كىدۇپ قوم اين ساكن
 اولدېلر ۱۷ و ھۇدا اوز قىداشى شەعون اين كىدۇپ صنانك ساكن اولان كىعاپلىرى
 قېرىدىلر واونى بىراد ايلبوب شەرن آدېنى حورما قويىدىلر ۱۸ و ھۇدا عزانى واونىن
 ناجىدلەنى واشقۇنى اونن ناجىدلەنى اين وغۇزۇنى اونن ناجىدلەنى اين آلدى
 ۱۹ و رب ھۇدا اين اوپوب او دە داغى تصرف ايلدى اما درەن ساڭلىرىنى اخراج
 ايلدى چۈنكە اولىن دېير عرادەلەنى وار ايدى ۲۰ و حەروفى كالىبە وېرىدىلر نېجە كە
 موسى دېيش ايدى واوده عناقۇن اوچ اوغلارلىنى اوردان اخراج ايلدى ۲۱ اما اورشىلىنى
 ساكن اولان بىسىلىرى بىن بىنامىن اخراج ايلدىلر اىله كە بىسىلىر بىن كەنە قدر بىن
 بىنامىن اين اورشىلىنى ساكن اولورلار ۲۲ و بىت يوسف اهلى دە بىتىلە كەنەلر و رب
 اولارىن ايدى ۲۳ و بىت يوسف بىتىلە نجس ايلدىلر واو شەرن آدى قدىمە لوز
 ايدى ۲۴ و جاسوسلىرى شەردىن چىخان بىر آدى كۆرۈپ اوئه دىدىيەلر كە شەن كېرلىن بىرى
 بىن كۆستەر و بىز سەنە مەرمەت ايلرلەك ۲۵ واوده شەن كېرلىن بىرى اولىن كۆستەردى و اولىر
 شەرى قىلغى آغزى اين اوپوب او آدى واونى هاي قومنى آزاد بىراخدىلر ۲۶ واو آدم
 حىلىن دىبارىنە كىدۇپ بىر شەر بىن ايلدى و آدېنى لوز قويىدى كە بىن كەنەن اونىن
 آدى بى در ۲۷ و مىنە بىتىشانى اونن قصىدلەرى اين و تەنەكى اونن قصىدلەرى اين
 و دۈرن ساڭلىرىنى اونن قصىدلەرى اين و بىلەعنەن ساڭلىرىنى اونن قصىدلەرى اين
 و بىجدۇن ساڭلىرىنى اونن قصىدلەرى اين اخراج ايلدى و كىعاپلىر زور ايلبوب بى
 دىبارىدە ساكن اولدېلر ۲۸ اما وقتىكە اسرائىل قوتىنىدى اونن كىعاپلىرى خراجىكىدار
 ايلدى اما اولرى ئاما اخراج ايلدى ۲۹ و افرايم جىزىدە ساكن اولان كىعاپلىرى

‘Otniel onu aldı və o da qızı ‘Aksanı ona ‘övrət vərdi 14*və éylə ki qız gəldi ərinin təşvîq éylədi ki atasından bir əkin yeri istəsin və qız ullaqından aşağı inib Kalib ona dədi ki var 15*və o da ona dədi ki mənə bərəkət vər çünki mənə bir günü yer vəribsin mənə su bulaqları da vər o da ona yuxarıki bulaqları və aşağıdakı bulaqları verdi 16*və Musanın qayın atası Qənînin oğulları bən-i Yəhudâ-inən xurmanlığın şəhərindən ‘Aradın cənüb tərəfinə olan Yəhudâ bəyâbânnına çıxıb və gədib qavm-inən sâkin ol-dular 17*və Yəhudâ öz qardaşı Şime’on-inən gədib Sefatda sâkin olan Kən’ânîləri qayırdılar və onu bərbâd éyləyib şəhərin adını Horma qoydular 18*və Yəhudâ ‘Qazânı və onun nâhiyələrini və Aşqelonu onun nâhiyələri-inən və Eqronu onun nâhiyələri-inən aldı 19*və RƏBB Yəhudâ-inən olub o da dağı təsərrüf éylədi amâ dərənin sâkinlərini ihrâc éyləmədi çünki oların dəmir ‘aradaları var idi 20*və Həbrunu Kalébə vərdilər nəcə ki Musa dəmiş idi və o da Anaqın üç oğullarını oradan ihrâc éylədi 21*amâ Oruşalîmdə sâkin olan Yəbusîləri ihrâc éyləmədilər éylə ki Yəbusîlər bu günə qədər bən-i Binyâmîn-inən Oruşalîmdə sâkin olurlar 22*və bəyt Yusif əhli də Beytelə geldilər və RƏBB olar-inən idi 23*və bəyt Yusif Beytelə tacəssüs éylədilər və o şəhərin adı qadîmdə Luz idi 24*və casuslar şəhərdən çıxan bir âdamı görüb ona dədilər ki şəhərə girilən yeri bizə göstər və biz sənə mərhamət éylərək 25*və o da şəhərə girilən yeri olara göstərdi və olar şəhəri qılıc ağızı-inən urub o âdamı və onun hamı qavmını âzâd bırakıldılar 26*və o âdam Hettilərin diyârına gədib bir şəhər binâ éylədi və adını Luz qoydu ki bu günə kimin onun adı budur 27*və Mənəssə Beyt-Şâni onun qasabaları-inən və Ta ‘nâqi onun qasabaları-inən və Dorun sâkinlərini və onun qasabaları-inən və Yibl’âmın sâkinlərini onun qasabaları-inən və Meciddonun sâkinlərini onun qasabaları-inən ixrâc éylədi və Kən’ânîlər zor éyləyib bu diyârda sâkin oldular 28*amâ vaqtında İsrâ’el quvvətləndi onda Kən’ânîlər harâcgüzâr éylədi amâ oları tamâmən ixrâc éyləmədi 29*və Efrâym Cezerdə sâkin olan Kən’ânîləri ∞

اخراج ايلمدى ايله كه كعانيلىر جرده اوين آراسىن ساكن اولور ايدى ۲۰ زبولون
 قطرونن ساكلرىنى ونمخلون ساكلرىنى اخراج ايلمدى ايله كه كعانيلىر اوين آراسىن ساكن
 اولوب خراجىدار اولدىلىر ۲۱ آشىر عكۇن ساكلرىنى وصىدونن ساكلرىنى واحلاسى
 واكىرىنى وحلمانى دافقى ورجوئى اخراج ايلمدى ۲۲ ايله كه آشىرىلىلىر او دېرىد
 ساكن اولان كعانيلىرن آراسىن ساكن اولور ايدى جونكە اولرى اخراج ايلمدى
 ۲۳ نتالى بىت شمسن ساكلرىنى وبيت عنان ساكلرىنى اخراج ايلمدى او دېرىد
 ساكلرى اولان كعانيلىرن آراسىن ساكن اولور ايدى وبيت شمسن وبيت عنان ساكلرى
 اوئر خراجىدار اولدېلىر ۲۴ وآمورىلىرىنى دائى داغن طرفە صىندردىلر جونكە اوئر
 بول وپىرمى ايدېلىر كە وادى يە اسۇنلار ۲۵ وآمورىلىر زور ابلىوب حرس داغن
 وابالونە وشىلىيەت ساكن اولور ايدېلىر وبيت بوسن إلى قوتلۇپ اولر خراجىدار
 او لېلىر ۲۶ وآمورىلىرن سرحدى غەزىم بوخىشىن سلاعدن بوخارى طرفە ايدى

ايچىجى باپ

اورىن فرشتەسى جەجالدىن بوكىئە جىعوب دىدىيەك من سرى مىسردىن جىخاردوب
 سرى او دىيارە كتۇرۇش كە آتالىزە آند اىسجوب دېش ايدىم كە سىن اين اولان عەدى
 ابدىا صىندرمىيدىجۇم ۲ اما سز دە بودىارن ساكلرى اين عەد پاڭلايمە سىز لېكىن اوئرن
 مەذىھارىنى يىخون اما سز مەن كلامە اطاعت ايلدىز بونى ھە بىحون ايلدىز ۲ وەندى دېدىكە
 اولرى سىن قباغزىن اخراج ايلەيە جىم واولرى سىن بوكىپىكائى واولرىن الەرى سە دام
 او لاچىدرلار ۴ وابىلە كە رىن فرشتەسى بوزىلىرى ئام بىنى اسرايەلە دىدى اويندۇ فۇم
 او جاسىس اين آغلا دېلىر ۵ واو بىن آدىنى بوكىم قۇيوب اورادە رە فەنلىرى دىچ
 ايدېلىر ۶ وبوشۇغ قۇمى مىرخىص ابلىوب بىنى اسرايەلەن ھەتكى ئۆز حىصىمە كەدى كە
 او بىرى نصرىف ايلسۇنلار ۷ وقوم بوشۇن ھاى كۈنلەردىن وبوشىشىن صورە او شېغىزىن ئام
 مەت ایاملىزىنە كە رىن اسرايەلە ايدېبىكى ھاى بىك ايشلىرى كورۇش ايدېلىر بە عادىت
 ايلە ايدى ۸ وورىن بىڭىسى بوشۇ اين نون بوز اون باشىنە وفات ايلە ۹ واوى اوز

ixrâc éyləmədi éylə ki Kən'ânîlər Cezerdə onun arasında sâkin olur idi 30*Zəbulun Qitronun sâkinlərini və Nahalulun sâkinlərini ixrâc éyləmədi éylə ki Kən'ânîlər onun arasında sâkin olub harâcgüzâr oldular 31*Aşer Akonun sâkinlərini və Sidonun sâkinlərini və Axlabi və Akzibi və Xelbani və Afeqi və Rexobu ixrâc éyləmədi 32*éylə ki Aşerlilər o diyârdə sâkin olan Kən'ânîlərin arasında sâkin olur idi çünkü oları ixrâc éyləmədi 33*Niftâli Beyt-Şəms sâkinlərini və Beyt-Anatın sâkinlərini ixrâc éyləmədi və o diyârin sâkinləri olan Kən'ânîlərin arasında sâkin olur idi və Beyt-Şəmsin və Beyt-Anatın sâkinləri olara harâcgüzâr oldular 34*və Amorîlər bən-i Dâni dağın tərəfinə sıqışdırıldılar çünkü olara yol vermir idilər ki vâdiyə insinlər 35*və Amorîlər zor éyləyib Harəs dağında və Ayalonda və Şa'lbîmdə sâkin olur idilər və Beyt-Yusifin əli quvvətlənib olar harâcgüzâr oldular 36*və Amorîlərin sərhədi Aqrab-bîm yoxuşundan Sel'âdan yuxarı tərəfinə idi

ikinci bâb

1*və RƏBBin fəriştəsi Cilcâldan Bokimə çıxıb dədi ki mən sizi Misirdən çıxardıb sizi o diyâra gətirmişəm ki atalarıza and içib dəmiş idim ki sizi-inən olan 'əhdimi əbədən sindirmayacaqam 2*amâ siz də bu diyârin sâkinləri-inən 'əhd bağlamayasız liken olarin məzbuhanını yaxın amâ siz mənim kəlâmına itâ'at éyləmədiz bunu nə içiñ éylədiz 3*və həm də dədim ki oları sizin qabağızdan ixrâc éyləməyəcəğəm və olar sizə [bu-kar-ti-kaa-ni] və olarin ilâhları siz dam olacaqdırlar 4*və éylə ki RƏBBin fəriştəsi bu sözləri tamâm bən-i İsrâ'él dədi onda qövm ucə ses-inən ağladılar 5*və o yerin adını Bokim qoyub orada RƏBBə qurbânlar zəbh éylədilər 6*və Yesù 'ə qövmi murahhas éyləyib bən-i İsrâ'eldən hər kişi öz hissəsinə getdi ki o yeri təsərrüf éyləsилər 7*və qövm Yesù 'un hamı günlərində və Yesù 'ədan sora o şeyhlərin tamâm müddət əyyâmlarında ki RƏBBin İsrâ'élə éylədiyi hamı böyük işləri görmüş idilər RƏBBə 'ibâdət éylər idi 8*və RƏBBin bəndəsi Yesù 'ə-ibni-Nûn yüz on yaşında vəfat éylədi 9*və onu öz ∞

حصه‌سین سرحدین ایچن افرام داغن داعن جمعش داغن شمال طرفندن تمنات حرس ده
دفن ایلدیلر ۱۰ او و عصرن آدم‌لرین هامیس ده او ز اجدادرینه جع اولدیلر واولدن
صوره بر او ز که نسل قالمخی که رسی و هد او ن اسرائیل ایلدیکی ایشی بیلر ایدی
۱۱ و بنی اسرائیل رین نظرنک شرارت ایلیوب بعلیمه عبادت ایلدیلر ۱۲ و او ز
اجدادلرین الله رسی که اولری مصر دیارندن چیخارتش ایدی ترک ایلیوب و اطرافلرند
اولان طایفه‌لرн الهنردن بعضی غیری الهنر دالیسخه دوشوب اولون عبادت ایلمک این
رسی غضبه کوردیلر ۱۳ و رسی ترک ایلیوب بعله و عشاوتونه عبادت ایلدیلر ۱۴ و رین
غضبه اسرائیل اوستنه آشوب اولری نالایانلر الله نسلم ابدی واولر ده بولری
نالادیلر و هده اولری اطرافلرند اولان دشمنلرین الله صادی که بر دها او ز دشمنلرین
قاباغن دورمه قادر ایلدیلر ۱۵ هر بره که اولر چیز ایلدیلر اولون بلا پترمک ایچون
رین الی اولون خد ایدی نیجه که رب دیش و نیجه که رب اولون آند ایچمش ایدی ایله
ک چوچ اذینه ایلدیلر ۱۶ و رب حاکملر نصب ایلدی واولری او ز نالایانلرندند
خلاص ایلدیلر ۱۷ اما اولر حاکمان ده اطاعت ایلدیلر چونکه غیری الهنر دالیسخه
زنا ایلیوب اولون سجع ایلدیلر واوز اجدادرین کدیکی بولدن که اولرین امرلرینه
اطاعت ایله ایلدیلر تیز دوندیلر اولر کمی حرکت ایلدیلر ۱۸ اما وقتیکه رب اولون
حاکملر نصب ایله ایدی او نه رب او حاکم این او لور ایدی واولری او حاکمن نام
ایامنک دشمنلرینندن خلاص ایله ایدی چونکه رب اولون ظلم و ستم ایلینلار
سپیندن ایلدیکلری فغان ایچون اولون رحم ایله ایدی ۱۹ و واقع اولور ایدیکه حاکم
وقات ایلینک اولر دونوب او ز اجدادرین دها آرتق فاسد اولوب غیری الهنر تابع
اولق این اولون عبادت و اولون سجع ایله ایلدیلر واوز عمللریندن ویچ بوللاریندند
چکم ایلدیلر ۲۰ و رین غضبه اسرائیل اوستنه آشوب دیر ایدیکه چوت بو قوم
اجدادلرینه امر ایلدیکم عهدن نجاوز ایلر و کلامه اطاعت ایله‌لر ۲۱ پس من ده
او طابنه‌لردن هیچ برکسی که بوش اولری قوبوب وفات ایلدی او لرن قباغن دها
اخراج ایلیه‌جکم ۲۲ او ندن او نری که اولر این اسرائیل نخوبه ایله که آیا اولر

hissəsinin sərhadının içində Edrâyim dağında Ca'aş dağının şimal tərəfindən Tim-nât-Harəsədə dəfn éylədilər 10*və o 'əsrin âdamlarının hamısı da öz əcdâdlarına cəmi' oldular və olardan sora bir özgə nəsil qalxıb ki RƏBBi və həm də onun İsrâ'élə éylədiyi işi bilmir idi 11*və bən-i İsrâ'él RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib Ba' alımə 'ibâdət éylədilər 12*və öz əcdâtlarının Allahı RƏBBi ki oları Misir diyârından çıxartmış idi tərk éyləyib və ətrâflarında olan tâ'ifələrin ilâhalarından bazı qeyri ilâhaların dalısınca düşüb olara 'ibâdət éyləmək-inən RƏBBi qəzəbə gətirdilər 13*və RƏBBi tərk éyləyib Ba'alə 'Aştoretə 'ibâdət éylədilər 14*və RƏBBin qəzəbə İsrâ'elin üstünə alışib oları talayanlar əlinə təslim éylədi və olar da buları taladılar və həm də oları ətrâflarında olan düşmənlərinin əlinə satdı ki bir daha öz düşmənlərinin qabağında durmağa qâdir olmadılar 15*hər yerə ki olar çıxar idilər olara bələ yətirmək üçün RƏBBin əli olara zad idi nəcə ki RƏBB demiş və nəcə ki RƏBB olara and içmiş idi éylə ki çox əziyyətdə idilər 16*və RƏBB hâkimlər nasb éylədi və oları öz talayanların əlindən halâs éylədilər 17*amâ olar hâkimlərə də itâ'et éyləmədilər çünki qayrı ilâhaların dalısınca zinâ éyləyib olara səcdə éylədilər və öz əcdâtlarının getdiği yoldan ki olar RƏBBin əmrlərinə itâ'at éylər idilər təz döndülər olar kimi harəkət éyləmədilər 18*amâ vaqtılıq RƏBB olara hâkimlər nasb éylər idi onda RƏBB o hâkim-inən olur idi və oları o hâkimin tamâm əyyâmında düşmənlərinin əlindən xilâs éylər idi çünki RƏBB olara zülm və sitəm éyləyenlərin səbəbindən éylədikləri fəğān içən olara rəhm éylər idi 19*və vâqi' olur idi ki hâkim vəfât éyləyəndə olar dönüb öz əcdâtlarından daha artıq fâsid olub qayrı ilâhlara tâbi' olmaq-inən olara 'ibâdət və olara səcdə edər idilər və öz 'aməllərindən vəch yollarından əl çəkmir idilər 20*və RƏBBin qəzəbə İsrâ'elin üstünə alışib dər idi ki çün bu qövm əcdâdlarına əmr éylədiğim 'əhddən təcâvüz éylərlər və kəlâmına itâ'et éyləmirlər 21*pəs mən də o tâ'ifələrdən heç bir-kəsi ki Yuşa' oları qovub vəfât éylədi olarin qabağından daha ixrac éyləməyəcəğəm 22*ondan ötürü ki olar-inən İsrâ'eli təcrübə éyləyəm ki âyâ olar ∞

اجدادلرین محافظت ایله‌جک‌دیرلر کیمی امرلرند رفار ایله‌ک ایجعون رین بیولی محافظت
ایله‌جک‌دیرلر با بوخ ۲۳ پس رب بو طابقه‌لری قوبوپ اولری نیز اخراج ایله‌دی
واولری بوشعن الله ویرمدی

اوچبی باب

اوا او طابقه‌لریکه رب اولرن واسطه‌سی این اسرائیلی خربه ایله‌ک ایجعون قوبیش
ایله‌دی واولرن هامیسنه که کعابنلرн هالی محاربه‌لرینی یلمز ایدبلر بولر ایدی ۳ یعنی
بالقوز بوندن اوتری که بئی اسرائیلن سللرینه محاربه اوکردوپ اولر محاربه‌ی یلسولر
بالقوز اوولریکه قدیمی محاربه‌لری یلمز ایدبلر ۴ فلسیلرн بش سردارلری و نام کعابنلر
وصیدونیلر و حویلر که لیبان داغند ساکن اوولور ایدبلر بعل حرمون داغندن جانه
کانه قدر ۵ بولر قالمش ایدبلر که اولرن واسطه‌سی این رب اسرائیلی خربه ایلبوپ
ییلسون که آبا موسى نن الی این اوولرن اجدادلرینه رین ام ایله‌جک‌دیکی امرلریه اطاعت
ایله‌جک‌دیرلر ۶ و بئی اسرائیل کعابنلرн یعنی حتی لرن و آمورلرн و فربزیلرн و حویلرн
و بیوسیلرн اورتا‌سنه ساکن اوولور ایدبلر ۷ اوولرن قزلرینی اوزلریه عورت آلر ایدبلر
واوز قزلرینی اوولرن اوغللریه و بئر ایدبلر و اوولرن الهریه عادت ایلر ایدبلر ۸ و بئی
اسرائیل رین نظرینه شارت ایلبوپ واوزینن الله ربی اووندوپ بعلیه و اشیرونه
عادت ایلر ایدبلر ۹ و رین غصی اسرائیل اوستنه الشوب اویلری آرام ھرین پادشاهی
کوشن رشعانیین الله نسلم ایله‌دی و بئی اسرائیل سکرا ایل کوشن رشعانینه خدمت
ایله‌دبلر ۱۰ و بئی اسرائیل ریه فریاد ایدبلر و رب بئی اسرائیل ایجعون بر خلاص کار نصب
ایله‌دی که اویلری خلاص ایله‌دی یعنی کالپن کیچیک قردانی قىزى اوغلی عنئی یئلی
۱۱ اورین روچی اوین اوئىلوب اسرائیلە حاکملى ایله‌دی و محاربه به حىجىد بىند رب
آرام پادشاهی کوشن رشعانیین اوين الله ويردى و اوين الى کوشن رشعانیین اوسته
غالب اویلدی ایدبار قرخ ایل راحت تاپدی و عنئی بىل این فىز وفات ایدی
۱۲ و بئی اسرائیل که رین نظرینه شارت ایله‌که پاشلادبلر پس رب ده اسرائیل اوسته

əcdâdlarının mühâfizət éylədiyi kimi əmrlərində rəftâr éyləmək için RƏBBin yolunu mühâfizət éyləyəcəkdirlər yâ yox 23*pəs RƏBB bu tâ'ifələri qovub oları təz ihraç éyləmədi və oları Yesua'nın əlinə vərmədi

üçüncü bâb

1*və o tâ'ifələri ki RƏBB olarin vasitəsi-inən İsrâ'eli təcrübə éyləmək için qovmuş idi və olarin hamisini ki Kən'ânîlərin hamı mühâribələrini bilmir idilər bular idi 2*yə'nî yalqız bundan ötürü ki bən-i İsrâ'elin nəsillərinə mühâribə öğrədib olar mühâribəni bilsinlər yalqız oları ki qədîm mühâribələri bilmir idilər 3*Filistîlərin beş sərdârları və Kən'ânîlər və Sîdonîlər və Hivîlər ki Libânan dağında sâkin olur idilər Baal-Hermon dağından Xamata gelənə qədər 4*bular qalmış idilər ki olarin vasitəsi-inən RƏBB İsrâ'eli təcrübə éyləyib bilsin ki âyâ Musanın əli-inən olarin əcdâdlarına RƏBBin əmr éylədiyi əmrlərinə itâ'at éyləyəcəkdirlər 5*və bən-i İsrâ'el Kən'ânîlərin yə'nî Hettîlərin və Âmorîlərin və Fərîzîlərin və Hivvîlərin və Yəbusîlərin ortasında Sâkin olur idilər 6*və olarin qızlarını özlərinə 'övrət alır idilər və öz qızlarını olarin oğullarına vərir idilər və olarin ilâhlarina 'ibâdət éylər idilər 7*və bən-i İsrâ'el RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib və özünün Allahı-RƏBBi unudub Ba'alimə və Aşîrota 'ibâdət éylər idilər 8*və RƏBBin qəzəbi İsrâ'elin üstünə alışib oları Ârâm nəhrin pâdşâhi Kuşan-Riş 'âtayımə xidmət éylədilər 9*və bən-i İsrâ'el RƏBBə fəryâd éylədilər və RƏBB bən-i İsrâ'el üçün bir xilâskâr nəsb éylədi ki oları xilâs éylədi yə'nî Kalibin kiçik qardaşı Qənazın oğlu 'Otniel 10*və RƏBBin ruhu onun üstündə olub İsrâ'elə hâkimliq éylədi və mühâribəyə çıxdığında RƏBB Ârâm pâdşâhi Kuşan-Riş 'âtayımı onun əlinə verdi və onun əli Kuşan-Riş 'âtayimin üstünə qâlib oldu 11*və diyâr qırx il râhat tapdı və 'Otniel ibn-i Qənaz vəfât éylədi 12*və bən-i İsrâ'el genə RƏBBin nəzərində şərârət éyləməğə başladılar pəs RƏBB də İsrâ'elin üstünə ∞

مواب پادشاهی عجلونی فولندردی چون رعن نظرین شرات ایلدلر ۱۳ وین عمون این عمالیق بانه بفوب کندی اسرائیلی اوردی و خرمائی شهربی ایلدلر ۱۴ وین اسرائیل مواب پادشاهی عجلونه اون سکر ایل خدمت ایلدلر ۱۵ وین اسرائیل ره فرباد ایلین رب اوله بنیامیلی صولاتی اللی ایهود این جیرانی قورنار بجی نصب ایلدی وین اسرائیل این الی این مواب پادشاهی عجلونه هدبه کوندردیلر ۱۶ وایحود اوزیمه بر قلع قابردی که ایکی آغزالی اولوب او زوناغی بر ذراع ایدی و اونی پاتارین آشندن صاغ بودی اوسته بله با غلادی ۱۷ وهدیه مواب پادشاهی عجلونه نندم ایلدی و عجلون ده بر حوخ کوک آدم ایدی ۱۸ وایله که هدیه نی تقدم ایلپوب قورنارمش ایدی هدبه لری کورن خلی مخصوص ایلدی ۱۹ واوزی جملانه کی سرحد داشلرین پاندن قابدوپ دیدیکه ای پادشاه من سن این بر کیزیل سوزم وار او ده دیدی خاموش و پاندن دورانلن هامیسی اون پاندن چیخدیلر ۲۰ وایحود اونن بانه کلدی داوده اوزیمه مخصوص اولان بای کوشکنه بالقوز اوترمش ایدی واههود دیدیکه منک اللین طرفندن سه بر کلام وار او ده تختن اوستندن قالخندی ۲۱ واههود صول الى اوزادوپ و قلچی او ز صاغ بودین اوستندن الوب اونن فارته صوخدی ۲۲ ایله که نیغه ن دایسیجه قبضه ده کروب بیهی نیغه اورتندی و قلچی قارندن چیغارندی و نخاست چیخدی ۲۳ واههود ده لین چیخوب کوشکن قابوسی اوسته با غلیوب قفللندی ۲۴ و او چیخاندن صوره اونن نوکلری کلوب کوردلر که کوشکن قابوسی فنلی در دیدیلر که بای کوشکنه البه آپاقلرنی اورنگه کدوپدر ۲۵ واولر نخالت چکه قدر منتظر اولوب کوردلر که کوشکن قابوسی آجر و او زلری آچاری الوب آچانه کوردلر که آغالری اولی بین دوشوپدر ۲۶ واههود ده اولر بیانانه قورنلوب سرحد داشلرندن کجدی وسلامت این سعبرانه پشنده ۲۷ وایله که اورایه کلدی افرام داغنه کنالری چالدی وین اسرائیل ده داغدن اونن این اندیلر و او ده اولن قباغنه ایدی ۲۸ او ده اولو دیدیکه دالجه کلون چونکه رب دشمناز اولان مواپلی لری الون و بروپدر داونن دایسیجه انوب مواپلی لرن قباغنه اردن چیک لری نوندلر

Moab pâdşâhı ‘Eqlonu quvvətləndirdi çün RƏBBin nəzərində şərârət éyləmiş idilər 13*və bən-i ‘Ammon-inən Amaleqin yanına yığıb getdi İsrâ’eli urdu və hurmalıq şəhərini aldılar 14*və bən-i İsrâ’el Moâb pâdşâhı ‘Eqlona on səkkiz il xidmət éylədilər 15*və bən-i İsrâ’el RƏBBə fəryâd éyləyəndə RƏBB olara Binyâminli Solaxay-illi Ehûd-inən Cərâni qurtarıcı nəsb éylədi və bən-i İsrâ’el onun əli-inən Moâb pâdşâhı ‘Eqlona hədiyyə göndərdilər 16*və Ehud özünə bir qılıc qayırdı ki iki ağızlı olub uzunluğu bir zərâ’ idi və onu pâltarlarının altından sağ budu üstünə bəlinə bağladı 17*və hədiyyəni Moab pâdşâhı ‘Eqlona taqdîm éylədi və ‘Eqlon da bir çox gök âdam idi 18*və éylə ki hədiyyəni taqdîm éyləyib qurtarmış idi ki hədiyyələri gətirən xalqı mürəxxəs éylədi 19*və özü Cilcâldaki sərhəddəşlarının yanından qayıdılıb dədi ki éy pâdşâh mənim sizin-inən bir gizlin sözüm var o da dədi hâmuş yanında duranların hamısı onun yanından çıxdılar 20*və Ehud onun yanına gəldi və o da özünə mahsus olan yay köşkündə yalqız oturmuş idi və Ehud dədi ki mənə Allahın tərəfindən sənə bir kəlâm var o da tahtın üstündən qalxdı 21*və Ehud sol əlini uzadıb qılıcı öz sağ budunun üstündən alıb onun qarnına soxdu 22*éylə ki tiyənin dalısınca qabza da girib piy tiyəni örtdü və qılıcı qarnından çıxartmadı və nəcâseti çıxdı 23*və Ehud dəhlizə çıxıb köşkün qapısını üstünə bağlayıb qıfilladı 24*və o çıxandan sora onun nökərləri gəlib gördüler ki köşkün qapısı qıfillıdır və dədilər ki yay köşkündə əlbət ayaqlarını örtməğə gidibdir 25*və olar hacâlət çəkənə qədər müntəzir olub gördülər ki ağaları ölü yerə düşübdür 26*və Ehud da olar yubananda qurtulub sərhəd daşlarından keçdi və səlâmət-inən Se ‘irâta yətişdi 27*və éylə ki oraya gəldi Efrayim dağında kərənaləri çaldı və bən-i İsrâ’el də dağdan onun inən indilər və o da olarin qabağında idi 28*o da olara dədi ki dalica gəlin çünki RƏBB düşmənləriz olan Mo‘âbîləri qabağında Erdənin kəçidlərini tutdular ∞

و فویدیلر بر آدم کچیون ۲۹ واو و قند موایلی لردن اوون میه قدر آدم قیدیلر که هامیسی بوقون و هامیسی صاحب قوت آدم ابدیلر و برگشی قورنلحدی ۳۰ واو و قند مواب اسرائیل‌الله مغلوب اولوب دیار سکان ایل راحده ایدی ۳۱ واو و قند صوره شجر این عنات فالخندی که فلسطیلردن اوکوز بیان میی این آنی بور آدم قبروب او ده اسرائیلی قورناردي

در دنخی با

اوین اسرائیل که رین نظریه شرارت الکه باشلا دیلر واپسی ده وفات المیش
ایدی ۲ و رب اولی حاصورده حکومت ایلین کعنان پادشاهی پایین الله نسلم ایلی
واون قوشونین سرداری سپرا ایدی اما اوری طایبه لرن حروشت شهرزد ساکن اولوب
ایدی ۳ و بی اسرائیل ره فرباد ابلدیلر جونکه اوون دفور بور دیمیر عزاده لری وار
ایدی و بی اسرائیلی ایکری ایل شدت این ایجحدی ۴ و دبورا آدنه بر بیه که
لندیون عورتی ایدی او و قند اسرائیلی حاکم ایدی ۵ واوزی ده دبورا حرمی آغا حسن
آشند راما این بیت نیلن آراسنه افزام داغند ساکن ایدی و بی اسرائیل اوین به
دیوانه کدر ابدیلر ۶ و دبورا آدم کو دروب باراق این ای نوعی نتالی قدشدن
چاغردی واونه دیدیکه آیا اسرائیل‌الله رب سه امر ایلدیکه کبت تایور داخ جمع
واوزک این ده بی نتالی دن و بی زبولوندن اوون مین آدم کوت ۷ و من باین فوشون
سرداری اولان سیرانی واون عزاده لری این لشکری سن پانکه قیشوں درمه جمکوب
اوی سن الکه و بی حکم ۸ و باراق اوی دیدیکه اکرسن من این کوت سن من ده کدرم
اما اکرسن من این کمیه من من ده کتمم ۹ واو ده دیدیکه من الله سن این کدرم
اما بو وارکه او سن کیدجکلک بوله حرمت سنکی اولیز جویک رب سیرانی بر عورتی
الله نسلم ایلش اولاجندر و دبورا دوروب باراق این قند کدی ۱۰ و باراق
زبولون این نتالی قند شه چاغردی و بیانه اوون مین غر آدم جمع اولدی و دبورا ده
اوون این چیزی ۱۱ و موسی ن قابن آنای حربیان او غلریدن قبیلی حر قبیلی لردن

və qoymadılar bir âdam keçsin 29*və o vaqıtda Mo‘âbîlərdən on mînə qədər âdam qayırdılar ki hamısı yoğun və hamısı sâhib-i quvvət âdam idilər və bir kişi qurtulmadı 30*və o vaqıtda Mo‘âb İsrâ’eliniñ altında məğlub olub diyâr səksən il râhatda idi 31*və ondan sora Şamqar-inən ‘Anat qalxdı ki Filistîlərdən öküz nizəsi-inən altı yüz âdam qırıb o da İsrâ’eli qurtardı

dördüncü bâb

1*və bən-i İsrâ’el gənə RƏBBin nəzərində şərârət èyləməğə başladılar və Ehud da vəfât èyləmiş idi 2*və RƏBB oları Xâsorda hökümət èyləyən Kən‘ân pâdşâhi Yâbinin əlinə təslîm èylədi və onun qosununun sərdârı Sisrâ idi amâ özü ta’ifələrin Haroşet şəhərində sâkin olur idi 3*və bən-i İsrâ’el RƏBBə fəryâd èylədiləylər çünki onun doqquz yüz dəmir ‘ərrâdələri var idi və bən-i İsrâ’eli iğirmi il şiddət-inən incitdi 4*və Dêborâ adında bir nəbiyyə ki Ləfidotun ‘övrəti idi o vaqıtda İsrâ’elə hâkim idi 5*və özü də Dêborâ xurma ağacının altında Râmâ-inən Beyt-El arasında Efrâyim dağında sâkin idi və bən-i İsrâ’el onun yanına dîvâna gədər idilər 6*və diyâra âdam göndərib Bârâq ibn-i ‘Abino‘âmı Naftâli Qedeşinden çağırıldı və ona dədi ki âyâ İsrâ’elin Allahı RƏBB sənə əmr èylədi ki gêt Tabor dağına çıx və özün-inən də bən-i Naftâlidən və bən-i Zebulundan on mîn âdam gətir 7*və mən Yavinin qosun sərdârı olan Sisrâni və onun ‘ərrâdaları-inən ləşkərini sənin yanına Qişon dərəsinə çəkib onu sənin əlinə vərəcəğəm 8*və Bârâq ona dədi ki sən mənim-inən gədərsən mən də gədərim amâ əğər sən mənim-inən getməyəssən mən də getmənəm 9*və o da dedi ki mən əlbəttə sənin-inən gədərəm amâ bu var ki o sənin gədəcəğij yolda hürmət səninkı olmaz çünki RƏBB Sisarâni bir ‘övrətin əlinə təslîm èyləmiş olacaqdır və Dêborâ durub Bârâq-inən Qədəşə getdi 10*və Bârâq Zəbulun-inən Naftâlini Qədəşə çağırıldı və yanına on mîn nəfər âdam cəmi‘ oldu və Dêborâ da onun-inən çıxdı 11*və Musanın qayınatası Hubabın oğullarından Qənili Heber-Qənilililərdən ∞

آبریوب چادرین قلشن کی صعنمده اولان بط آگاجن بانند قوردى ۱۳ و سپسرا به خبر و پر دیلر که باراق ابن ابی نواعم نابور داغنه چیخوپدر ۱۴ و سپسرا او ز عراده لرین هامیسنى که دقوز بوز دمیر عراده سی ایدی و بانند اولان قومن هامیسنى طایفه لرن حروشت شهرنین قیشون دره سنه چاغردی ۱۵ و دیبورا باراقه دیدیکه قالخ چونکه بوكون او کوندر که رب سپسرا نی سن الکه و بع جنکر باخ بو در رب سن قباغنکه دعوا به چیغرو باراق نابور داغنند اندی وا او اون مین نفر ادم او نه متابعت ابلر ایدی ۱۶ و رب سپسرا نی واونن های عراده لری این نام اردوسنی باراقن قباغنکه قلع آغزی این منهزم ابلدی که سپسرا عراده دن انوب پیاده قاچدی ۱۷ و باراق عراده لر این اردونن دالیسخه دوشوب طایفه لرن حروشت شهرنین قدر قاودی و سپسرا نام اردوسی قلع آغزی این دوشوب برجه نفر ده قورنلان اولدی ۱۸ اما سپسرا قبیلی حرن عورت پاعیل چادرین طرفه پیاده قاچدی چونکه حاصور پادشاهی باین این قبیلی حرن ابوبن آراسند صلح وار ایدی ۱۹ و پاعیل سپسرا ن استقباله چیخوب او نه دیدیکه کل ای آقام بورا به کل قورخمه واو ده اونن بانند او ن چادرینه کندی و عورت ده او نی بر بورغان این اورتندی ۲۰ واو ده عورته دیدیکه منه بر آز صو و بر ایچم که صوسزام واو ده سود طلوعی آچوب او نه ایچدردی واو ن اورتندی ۲۱ واو ده عورته دیدیکه چادرن قایوسن دور واکر واقع اولسه که بر کیمسه کلسه و سندن سؤال ایلیوب دیسه که آیا بورا ده بر کیمسه وار او نه دیدس که بودخر ۲۲ و حیرن عورتی پاعیل چادرن میعنی کونروب و طوقاقی ده الله آلوپ با شعبه بانند کندی واو ده بورلوب بانش اولدی بی حالت عورت او میعنی او ن کچ کاهنند جالدی واو ده اولدی ۲۳ و کوردیکه بود در باراق سپسرا ن دالیسخه کالور و پاعیل استقباله چیخوب او نه دیدیکه کل من سنه او آدمی کوسترم که سن او ن آختارسین واو ده او ن بانند کیدوب کوردیکه سپسرا اولی دوشوب و میخ ده کیچیکاهن ۲۴ والله او کونه کمعان پادشاهی پایین بی اسرائیلن قباغن مغلوب ابلدی ۲۵ و بی اسرائیلن الى کیت کین کمعان پادشاهی باین او سنه قوتلر ایدی تا که کمعان پادشاهی پایین هلاک ابلدیلر

ayrilılıb çadırını Qədəşdəki Sə'annîmdə olan Bətim ağacının yanında qurdu 12*və Sisaraya habər vərdilər ki Bârâq ibn-i Abino'am Tabor dağına çıxıbdır 13*və Sisarâ öz 'ərrâdələrinin hamısını ki doqquz yüz dəmir 'ərrâdəsi idi və yanında olan qavmin hamısını tâ'ifələrin Xaroşet şəhərindən Qişon dərəsinə çağırıldı 14*və Dēborâ Bârâqa dədi ki qalx çünki bu gün o gündür ki RƏBB Sisarânı sənin əliyə vərəcəkdir bax budur RƏBB sənin qabağında da 'vâya çıxar və Bârâq Tabor dağından indi və o on mîn nəfər âdam ona mutâb'at èylər idi 15*və RƏBB Sisarânı və onun hamı 'ərrâdəleri-inən tamâm ordusunu Bârâqın qabağında qılıc ağızı-inən münhəzim èylədi ki Sisarâ 'ərrâdadan inib piyâdə qaçdı 16*və Bârâq 'ərrâdələr-inən Erdənin dalısınca düşüb tâ'ifələrin Haroşet şəhərinə qədər qovdu və Sisarânın tamâm ordusu qılıc ağızı-inən düşüb bircə nəfər də qurtulan olmadı 17*amâ Sisarâ Qenli Xeberin 'övrəti Yâ'lin çadırının tərəfinə piyâdə qaçdı çünki Hâsor pâdşâhi Yabin-inən Qenli Xeberin èvinin arasında sülh var idi 18*Yâ'él Sisarânın istiqbâlinə çıxıb ona dedi ki gəl èy ağam buraya gəl qorxma və o da onun yanına onun çadırına getdi və 'övrət də onu bir yorgan-inən örtdü 19*və o da 'övrətə dədi ki mənə bir az su vər içim ki susuzam və o da sud tuluğunu açıb ona içdirdi və onu örtdü 20*və o da 'övrətə dədi ki çadırın kapısında dur və eğər vâqi' olsa ki bir kimsə gəlsə və səndən sü'âl éyləyib dəsə ki âyâ burada bir kimsə var onda dəyəsin ki yoxdur 21*və Xeberin 'övrəti Ya'él çadırın mixini götürüb və tokmaqı da əlinə alıb yavaşça yanına getdi və o da yorulub yatmış olduğu haldə 'övrət o mixi onun gîcgâhından çaldı və o da öldü 22*və gördü ki budur Bârâq Sisarânın dalısınca gəlir və Ya'él istikbâlinə çıxıb ona dədi ki gəl mən sənə o âdamı göstərəm ki sən onu axtarırsın və o da onun yanına gədib gördü ki Sisarâ ölü düşübdür və mix da gîcgâhında 23*və Allah o gündə Kən'ân pâdşâhi Yabîni bən-i İsrâ'elin qabağında məğlub èylədi 24*və bən-i İsrâ'elin əli gədə gədə Kən'ân pâdşâhi Yabînin üstünə quvvətlənir idi tâ ki Kən'ân pâdşâhi Yabîni həlâk èylədilər ∞

بُشْجَى بَاب

۱ او دیبورا این باراق این این نوع ام او کوته سرود او خوب دیدیلر که ۲ اسرائیله
 سرورلر پیشوا اولدیغی ایجون قومن ده بورکدن او زلزی فدا ایلده کی ایجون ره
 نجید ایلیون ۳ اشیدون ای پادشاهلر قولاق و بیرون ای امارات من او زم ره سرود
 او خوبه جغم اسرائیله الله ره نزدیک ایلیه جکم ۴ با رب من سعیردن حیانه س
 ادوم صحرالرندن خروج ایلیه بر حرکت ایلیوب کوکر ده داعیلادی هلوطدره
 صو قطع لری توکدی ۵ داغارین حضورتن اریدی اسرائیله الله رین حضورتن
 بو سینا ده شروع دی ۶ شجر این عنان ایامند باعبلن ایامند جاده لرنزک اولش ایدی
 و بول کبدنلر آکری بوللر این کدر ایدیلر ۷ اسرائیله سرورلر کسلدی قطع اولدی تا
 من دیبورا فالمخدم تا من اسرائیله آنا مقامند فالمخدم ۸ اولر تاره الهر انتخاب ایدیلر
 هان وقت دروازه لرده دعوا دوشدی اسرائیله فرخ میس ایجنت سر این دن هیچ
 کورنزا ایدی ۹ قلم اسرائیله سرورلرین طرفه در که قوم این او زلزی فدا ایلده
 ره نجید ایلیون ۱۰ ای آق اولاكان سوار اولانلر که خالی اوستند آکشرس و سریونه
 رفتار ایلینلر منفکر اولون ۱۱ صو چکلن بیلزن آراسد کانکش لرن سندن اوراده
 رین صادق عمللرین اسرائیله سرورلر ایلده کی صادق عمللرین نزیف ایلسولر اوند
 که رین قوی دروازه لر اس ۱۲ او بان او بان دیبورا او بان او بان سرود او خو
 فایخ باراق و اسیرلر کی اسیر ایله ای این ای نوعام ۱۳ او بند نجبارون بقیه فومه
 اسون رب صاحب شجاعتلر این من یانه انسون ۱۴ کوکی عالیق ده اولان افرادن
 چو خی دالگه ای بیلین قوملرک این ایدی ماکردن سردارلر اندیلر وزیلوندن
 مستوفی عصالتی این روان اولانلر ۱۵ هده یساکارده سردار اولانلر دیبورا این
 ایدیلر و نیجه که یساکار ایله ده باراق اون این برابر دره به توکلیدلر رویست
 دره لرند قلب ندیپلری بیک ایدی ۱۶ آغللر آراسد هه ایجون او ترمش ایدون که
 چو بانلر نیلر بنه قولاق و بیست روین دره لرند قلب افکاری بیک ایدی

beşinci bâb

1*və Dêborâ-inən Bârâq ibn-i Abino‘ âm o gündə sürûd oxuyub dêdilər ki 2*İsrâ’eldə sərvərlər pîşvâ olduğu için qavmin da yûrəkdən özlərini fədâ éylədiyi için RƏBBə təmcid éyləyin 3*eşidin éy pâdşâhlar və qulaq vérin éy ümərâlar mən özüm RƏBBə sürûd oxuyacəgəm İsrâ’elin Allahı RƏBBə təzəmmür éyləyəcəgəm 4*yâ RƏBB Sən Se’irdən çıxanda Sən Edom səhrâlarından xuruc éyləyəndə yer hərəkət éyləyib göklər də damcılادı bulutlarda su qatrələri tökdü 5*dağlar RƏBBin hüzurundan əridi İsrâ’elin Allahı RƏBBin hüzurundan bu Sînâda titrədi 6*Şamçər ibn-i ‘Anatın əyyâmında Ya’elin əyyâmında caddələr tərk olmuş idi və yol gidənlər əğri yollar-ınən gədər idilər 7*İsrâ’eldə sürûrlar kəsildi qıta’ oldu tâ mən Dêborâ qalxdım tâ mən İsrâ’eldə ata məqâmında qalxdım 8*olar tazə ilâhlar intihâb éylədilər həmâñ vaxt darvâzalarda da‘vâ düşdü İsrâ’elin qırx mininin içində sipər-inən nîzə hîç görünməz idi 9*qalbim İsrâ’elin sərvərlərinin tərəfinədir ki qavm-inən özlərini fədâ éylədilər RƏBBə təmcid éyləyin 10*éy aq ulaqlara süvâr olanlar ki halı üstündə əğləşirsiz və siz yolda rəftâr éyləyənlər mütəfəkkir olun 11*su çəkilən yərlərin arasında kəmânkəşlərin səsindən orada RƏBBin sâdiq ‘aməllərini İsrâ’eldə sərûrlara éylədiyi sâdiq ‘aməllərini tə‘rif éyləsinlər onda ki RƏBBin qövmi darvazalara-iz 12*uyan uyan Dêborâ uyan uyan sərûd oxu qalx Bârâq və esîrləriŋi esîr éylə éy ibn-i Abino‘ âm 13*onda nücəbâların baqiyyesi qövma ensin RƏBB sâhib-i şəcâ’atlərinən mənim yanına insin 14*kökü Amaleqdə olan Efrâ imdən çoxu dalıjda éy Binyâmin qavmlarıŋ-inən idi Makîrdən sərdârlar endilər və Zebulundan müstəfi ‘əsâları-inən rəvân olanlar 15*həm də Yəssâkârda sərdâr olanlar Dêborâ-inən idilər və nécə ki Yəssâkâr ilə də Bârâq onun-inən bərabər dərəyə töküldülər Rûbînin dərələrində qalib tədbîrləri böyük idi 16*ağıllar arasında nə için oturmuş idin ki çobanların neylərinə qulaq vérəsin Rûbînin dərələrində qalib əfkârı böyük idi ∞

۱۷ جلمعاد اردن او ثابت استراحت چکر و دان نه ایچون کمبلر باشه ساکن
 اولوب آثیر در بالرن کارنده او ترویدر واون بندر لرن استراحت چکر ۱۸ زیولون
 این نتالی جانی اولومه فدا ایلین قوم در صحراون اوجا بر لرن ۱۹ پادشاه مر کلدبلر
 دعوا ایلدبلر او زمان کعنان پادشاه ایل دعوا ایلدبلر تناکه مجدون صورین
 اوسته اما بر کوش پارچه سی ده آلدبلر ۲۰ کوکدن دعوا ایلدبلر بلوزلر اوز
 جاده لرنندن سیسرا این دعوا ایلدبلر ۲۱ فیشون هری اولری سوردی آپاردی او قدم
 هر فیشون هری ای من جام قوت این پایمال ایلدون ۲۲ رشیدلرین چاپ چاپ
 چاپدر مغندن اونه آثارن در ناقله توکلدي ۲۳ میروزه لعنت دیون رین فرشته سی
 پورر لعنت دیون که اون سکه سی ملعون اولسون زیرا رین کومکه کلدبلر که
 دلاورلر این ره کومک ایلسونلر ۲۴ هامی عورتلردن آرتق باعیل متبارک اولسون او
 قبیلی حرب عورتی چادرلرده اولان عورتلردن آرتق متبارک اولسون ۲۵ او
 صواستدی بو سود و بردی صاحب قوتلر کاسه سند قابق کنوردی ۲۶ الی میخه
 و صاغ الی عمله لرن طوقاخنه او زاندی و سیسرا نی اوردی باشی ازدی و سندردی
 و کچکاهنی دلندی ۲۷ آیاقله رین آراسند بوکلدي دوشدی او زاندی آیاقله رین
 آراسند بوکلوب دوشدی هراده که بوکلدي اوراده ده دوشوب تلف اولدی
 ۲۸ سیسرا ن آنکی بخون دن با خوب شبکدن دقت این نکران در که آیا نه ایچون
 اون عزادمی کلمکه بواندی نه ایچون اون عزاده آثارین قدماری ناخرب دوشدی
 ۲۹ اون غفلتی خانلری او نه جواب و بر لر اکرجه او زی اوز سوزلرینه جواب دیر
 ۳۰ الی که غبیمت نایوبلر نقسم ابلر لر هر بر کشی باشه بر قر ایکی فر رنک
 بر نک غبیمت سیسرا به رنک بر نک زریافه غبیمت رنک بر نک زریافه لر غبیمن
 کردند در ۳۱ یله محو اولسونلر سن جمیع دشمنلرک با رب اما اونی سونلر اوز قوتند
 طلوع ایلین کون کیمی اولسونلر و دیار فرع ایل راحلق ده ایدی

آتنجی باب

اوئی اسرائیل رین نشرین شرات ایلدبلر درب اولری بدی ایل مدبانی لرن

17*Cil ‘ad Erdənin o tayında istirâhat çəkər və Dân nə içün gəmilər yanında sâkin olub Âşîr dəryâların kənarında oturubdur və onun bəndlərində istirâhat çkər 18*Zəbulun-inən Naftâli cânını ölümə fədâ èyləyən gövmdür səhrânin uca yerlərində 19*pâdşâhlar göldilər da ‘vâ èylədilər o zamân Kən ‘anın pâdşâhları da ‘vâ èylədilər Ta ‘anâkda Meciddonun sularının üstündə amâ bir gümüş parçasını da almadılar 20*gökdən da ‘vâ èylədilər yulduzlar öz caddələrindən Sisarâ-inən da ‘vâ èylədilər 21*Qişôn nəhri oları sürdү apardı o qadîm nəhr Qişôn nəhri èy mənim cānim quvvət-inən pâymâl èylədin 22*rəşidlərinin çap çap çapdırmağından onda atların dırnaqları töküldü 23*Meroza lə ‘nət dəyin RƏBBin fəriştəsi buyurur lə ‘nət dəyin ki onun sakinəsi mə ‘lûn olsun zîrâ RƏBBin köməğinə gəlmədilər ki dilâvərlər-inən RƏBBə kömək èyləsinlər 24*hami ‘övrətlərdən artıq Ya ‘el mütəbârək olsun 25*o su istədi bu sūd verdi sâhib-i quvvətlərin kâsəsində qaymaq götürdü 26*əlini mixa və sağ əlini ‘amalərin toxmaqna uzatdı və Sisarâni urdu başını əzdi və sindirdi və gîcgâhını dəldi 27*ayaqlarının arasında büküldü düşdü uzandı ayaqlarının arasında bükülüb düşdü harada ki büküldü orada düşüb tələf oldu 28*Sisarânın atası pəncərədən baxıb şəbəkədən diqqat-inən nigarandır ki âyâ nə içün onun ‘ərrâdəsi atlarının qədəmələri tə’xirə düşdü 29*onun ‘ağillı xanımları ona cavâb vérirlər əğərçə özü öz sözlərinə cavâb dér 30*əlbəttə ki qənimət tapıbdırlar taqsîm èylərlər hər bir kişi başına bir qız iki qız rəng biriniq qəniməti Sisarâya rəng biriniq zərbafta qənimət rəng biriniq zərbaftalar qənimətin gərdənidədir 31*bələ məhv olsunlar sənin cəmi‘ düşmənlərin yâ RƏBB amâ onu səvənlər öz quvvətində tülûğ‘ èyləyin gün kimi olsunlar və diyar qırx il râhatlıqda idi

altinci bâb

1*və bən-i İsrâ’él RƏBBin nəzərində şərârət èylədilər və RƏBB oları yəddi il Mədyənlilərin ∞

الله وبردی ۲ و مدیانی لرن الى اسرائیل اوسته ابله اغرا ولدی که بنی اسرائیل
مدیانی لرن سبیندن داغلارده اوزلرندن اوئری فازمه‌لری و مغاره‌لری و قلعه‌لری قابیدلر
۳ و وقتیکه اسرائیلی لرزراعت ابله ابدیلر مدیانی لر و عالیق و مشرقی لر بخاری کلوب
اولرن اوسته هعوم ابله ابدیلر ۴ واولرن مقابله‌ت اردو فوروب دیارن محصولی نا
عزّابه قدر خراب ابله ابدیلر و اسرائیل قوبون این مالدن واولادن برعماش
اسبابی قوهه ابدیلر ۵ زیراکه اولر اوز جواللری وجادرلری این هعوم ابله ابدیلر
و کارت این چکرکه قدر جوخ واوزلری و دوه‌لری حاسز اولوب کلور دباره کیر
ابدیلر که اوئی خراب ایلسونار ۶ و اسرائیل مدیانی لرن سبیندن جوخ ذليل اولدی
و بنی اسرائیل ره فرباد ابله ابدیلر ۷ و وقتیکه بنی اسرائیل مدیانی لرن باره‌ست ره فرباد
ابله ابدیلر ۸ رب بر پیغمبری بنی اسرائیل پانه کوپروپ او ده اوئ دیدیکه اسرائیل
الله رب يله دبر که من سزی مصدرن بخاری کنوردم و سزی بدلک ایوندن
چخارندم ۹ و سزی مصدری لرن اللدن و سن زحمت و برلنرن هامیسن اللدن خلاص
ایلیوب اولری سرن فاغزدن اخراج ایلدم واولرن دیارین سه و برم ۱۰ و سن
دبدم که من رب سزن الهزام سزا امور بارن الهرندن فورخېسز که اولرن دیارند
ساکن سزا ممن کلامه اطاعت ایلمدز ۱۱ او رین فرشته‌سی کلوب ابی عزری بواشن
عفراده کی بعلم آغاچن آڭىن اوئوردى واون اوغلی جدعون شىن حوضىن بىدا دوکر
ایدی که اوئی مدیانی لرن سبیندن قاجرسون ۱۲ او رین فرشته‌سی اووه کورنوب اووه
دیدیکه ای جوان مرد رب سن این اولسون ۱۳ او جدعون اووه دیدیکه آه ای آقام
اکر رب بزم این اوسله بولرن هامیسى بىن نه ابجعون راست کلوروه‌های اوين او هاى
معجزه‌لری که آنالرمز بىن نقل ابله ابدیلر که رب بزی مصدرن چخاردو بىر لىکن رب
ایدی بزی نزك ایلیوب مدیانی لرن الله و بروپدر ۱۴ او رب اووه مىشت اولوب دیدیکه
بو قونگىك كت و سن اسرائیلی مدیانی لرن اللدن خلاص ایلەجلەسنى بدرستى که من
سنى کوندررم ۱۵ او ده اونه دیدیکه آه ای آقام من اسرائیلی نه این خلاص ایلەم باخ من
قىلەم منسە سېطىن ذلىتى در و من آتامن ايونە كېچك راغى ام ۱۶ او رب اووه دیدیکه

əlinə vərdi 2*və Mədyənîlərin əli İsrâ'él üstünə éylə ağır oldu ki bən-i İsrâ'él Mədyənîlərin səbəbindən dağlarda özlərindən ötürü qazmaları və mağaraları və kal'aları qayırdılar 3*və vaqtinjə İsrâ'elilər zirâ'at éylər idilər Mədyânîlər və 'Amâləq və məşriqlilər yuxarı galib oların üstünə hücüm éylər idilər 4*və oların muqabilində ordu qurub diyârin mahsûlünü tâ Qəzzəyə qədər harâb éylər idilər və İsrâ'eldə qoyun-inən mâldan və ulaqdan bir mâ'aş əsbâbı qoymır idilər 5*zirâ ki olar öz həyvânları və çadırları-inən hücüm éylər idilər və kısrot-inən çəkirkə qədər çox və özləri və dəvələri həsâbsız olub gəlir diyâra girər idilər ki onu harâb éyləsinlər 6*və İsrâ'él Mədyənlilərin səbəbindən çox zəlîl oldu və bən-i İsrâ'él RƏBBə fəryâd éylədilər 7*və vaqtinjə bən-i İsrâ'él Mədyənlilərin bârəsində RƏBBə fəryâd éylədilər 8*RƏBB bir peyğəmbəri bən-i İsrâ'elin yanına göndərib o da olara dədi ki İsrâ'elin Allahı RƏBB bələ dər ki mən sizi Misirdən yuxarı gətirdim və sizi bəndəlik évindən çıxartdım 9*və sizi Misirlilərin əlindən və sizə zəhmət vərənlərin hamisiniñ əlindən xilâs éyləyiñ oları sizin qabağızdan ixrâc éylədim və oların diyârını sizə vərdim 10*və sizə dədim ki Mən RƏBB sizin Allahız-əm siz o 'Amorîlərin ilâhalarından qorxmayasız ki oların diyârında sâkinsiz amâ siz Mənim kəlâmımı itâ'at éyləmədiz 11*və RƏBBin fəriştəsi gəlib Abi'ezerî Yoaşın Ofrâdaki Betim ağacının altında oturdu və onun oğlu Cədə'on şirə hovuzunda bugda döğər idi ki onu Mədyənlilərin səbəbindən qaçırtınsın 12*və RƏBBin fəriştəsi ona görünüb ona dədi ki ey cavânmərd RƏBB sənin-inən olsun 13*və Cədə'on ona dədi ki âh ey ağam əğər RƏBB bizim-inən olsa buların hamısı bizə nə için rast gəlir hamı onun o hamı mu'cizələri ki atalarımız bizə naql éylər ki RƏBB bizi Misirdən çıxardıbdır likin RƏBB indi bizi tərk éyləyiñ Mədyənlilərin əlinə vəribdir 14*və RƏBB ona mültəfit olub dədi ki bu quvvətiñdə get və sən İsrâ'eli Mədyənlilərin əlindən xilâs éyləyəcəksin be-dürüstî ki Mən səni göndərirəm 15*o dəfa ona dədi ki âh ey ağam mən İsrâ'eli nə-inən xilâs éyləyəm bax mənim qabiləm Menasse sıbtında zəlîltarıdır və mən atamın évində kiçikraqıəm 16*və RƏBB ona dədi ki ∞

من ستن این اولاجم و سن مدیاتی لری بر آدم کسی اور زن ۱۷ او ده اوته دیدیکه اکر من ستن نظرکه لطف نایمیش منه بر علامت کوسته‌سن که من این داشان سن ۱۸ انوع ابلرم که من یانکه کنه کمین بورادن کنه‌سن تا من هدیه‌ی چیخاردو بحضورکه قویم او ده دیدیکه سن قایدانه کمین من دورزم ۱۹ وجود عنون کدو ب بر چش و بر اینا تارین اوندن فطیر تدارک ایلیوب و این سبه قوبوب شوریانی ده بر فرانه توکی وبالوط آگاجن آننه چیخاردو ب یانه آپاردي ۲۰ واللهن فرشته‌سی اوته دیدیکه این ده و فطیرلری ده آل بو قابه‌ن اونسته قوی و شوریانی توک واو ده ایله ایلدی ۲۱ و رین فرشته‌سی اللئکی عصان اوچنی اوزادو ب او انه و فطیرلر دکن داشدن او د چیغوب این ده فطیرلری ده یاندردی و رین فرشته‌سی اون نظریند کندی ۲۲ وجود عنون کوردیکه اورین فرشته‌سی ایدی وجود عنون دیدیکه ای وای پروردکارم رب چونکه من رین فرشته‌سی رو برو کوردم ۲۳ اما رب اوته دیدیکه سلامتنه اول قورخمه اولرسن ۲۴ وجود عنون ربه اوراده بر مذبح قایردی واون آدینی رب سلامتدر قویدی که بوکونه کمین دها ابی عزربیارن عنانته در ۲۵ واو کجه واقع اولدیکه رب اوته دیدیکه آناکن اوکوز جونکنسی او بدی باشند کی ایکنجی جونکنی کوتروب آناکن بعل مذبحی بخوب اوستند کی آشم ای قبر ۲۶ و بو قلب‌عن اونسته اللئک ربه قاعده‌یه موافق بر مذبح بنا ایله و ایکنجی جونکنی کوتروب او کسدیکلث اشیران او دونی این خرقه قربانی ایله ۲۷ وجود عنون او ز نوکرلرند اون آدم کوتروب رین اوته دیدیکی کسی ایلدی واوندن اوزی که او ز آناسن ابی سبندن واو شهرن آدمی سبندن بو ایشی کوندو ز ایلمک قورخدی پس کجه ایلدی ۲۸ و شهرن خلقی سخدن دوروب کوردبیلر که بعل مذبحی بخلش واوستند اولان آشیرا ده کسلش و ایکنجی جونکنکه ده او بنا اولنش مذبح اوسنند معرفه قربانی کورلش ایدی ۲۹ پس بربرینه دیدیلر که بو ایشی کم ایلیوبدر و تنبیش و تجسس ایلیوب دیدیلر که بو ایشی بوашن او غلی وجود عنون ایلیوبدر ۳۰ واو شهرن آدمی بوشه دیدیلر که او غلکی چیخارت که اولسون جونکه بعل مذبحی بخوب اوستند کی اشیرانی ده قبر و بدر ۳۱ و بواش او ز پنه ضد

Mən sənin-inən olacağım və sən Mədyənliləri bir âdam kimi urursun 17*o da ona dedi ki əğər mən sənin nəzərinde lütf tapmışəm mənə bir ‘əlâmət göstərəsin ki mənim-inən danişan sənsin 18*təvəqqi‘ èylərəm ki mən yanına gələnə kimin buradan getməyəsin tâ mən hədiyyəmi çıxardıb hüzûrunda qoyam o da dədi ki sən qayidana kimin mən durarəm 19*və Cədə‘on gedib bir çəpiş və bir əfə nârın undan fitir tədârik èyləyib və onu səbətə qoyub şorbanı da bir qazana tökdü və palid ağacının altına çıxardıb yanın apardı 20*və Allahın fəriştəsi ona dədi ki əti də fitırları da al bu qayanın üstünə qoy və şorbanı dök və o da èyle èylədi 21*və RƏBBin fəriştəsi əlindəki ‘əsânın ucunu uzadıb o ətə və fitirlərə dəğəndə daşdan od çıxıb əti də fitırları da yandırı və RƏBBin fəriştəsi onun nəzərindən getdi 22*və Cədə‘on gördü ki o RƏBBin fəriştəsi idi və Cədə‘on dədi ki éy vây pərvərdigârim RƏBB çünkü mən RƏBBin fəriştəsini rû-be-rû gördüm 23*və amâ RƏBB ona dədi ki salâmətdə ol qorxma ölməzsin 24*və Cədə‘on RƏBBə bir məzbuhan qayırdı və onun adını RƏBB salâmətdir qoydu ki bu günə kimin daha Əbu‘əzərlilərin ‘Öfrânındadır 25*və o gəcə vâqi‘ oldu ki RƏBB ona dədi ki atajın öküz cöngəsini o yəddi yaşındakı ikinci cöngəni götürüb atajın Ba‘al məzbuhanı yixib üstündəki Âşérâni qayır 26*və bu qal‘anın üstündə Allahın-RƏBBə qâ‘idəyə muvâfiq bir məzbuhan binâ èylə və ikinci cöngəni götürüb o kəsdiğinj Âşérânın odunu-inən məxrüqə qurbâni èylə 27*və Cədə‘on öz nökərlərindən on âdam götürüb RƏBBin ona dədiyi kimi èylədi və ondan ötürü ki öz atasının evi səbəbindən və o şəhərin âdamları səbəbindən bu işi gündüz èyləməğə gorxdu pəs gəcə èylədi 28*və şəhərin xalqı səhərdən durub gördülər ki Ba‘alın məzbuhanı yixılmış və üstündə olan Âşérâ da kəsilmiş və ikinci cöngə də o binâ olunmuş məzbuhanın üstündə məxrüqə qurbâni gətirilmiş idi 29*pəs birbirinə dədilər ki bu işi kim èyləyibdir və təftiş və təcəssüs èyləyib dədilər ki bu işi Yuəşin oğlu Cədə‘on èyləyibdir 30*və şəhərin âdamları Yuəşa dədilər ki oğluju çıxart ki ölsün çünkü Ba‘alın məzbuhanı yixib üstündəki Âşérâni da qayırıbdır 31*və Yuş özünə zad ∞

دوراللرن هاميسته ديدبکه آيا بعلن دعواستي سزايليه جلکسرو با سراواني فورتاره حق سر
 هر كم که اوتن دعواستي ايلسون معن کيمين او لدراله جكدر اکر او الله در اوزي ايجون
 قوي اوزي دعوا ايلسون که اوتن مذبحني بخودرلر ۲۳ واوکونه اوته بروتعل ديدبلر
 چون ديدبلر که بعل اوزي ايجون دعوا ايلسون که اوتن مذبحني بخودر ۲۴ وجمع
 مديانلي لرو عاليق ومشراقلى لر برابر بغلوب گچوب بزرعتيل درمسك اردو قوردبيلر
 ۲۵ ورن روحي جدعونن اوستنه نازل اولوب او ده کرنا جالدي وابي عزلى لراوتن
 پانه بغلدبلر ۲۶ واوزي تمام منسه به البجي لر کوندردي واولر ده اوتن پانه بغلدبلر
 وآشين وزبولون اينن نتالي به البجي لر کوندردي واولر ده اولرن استفاله جميدبلر
 ۲۷ وجدعون الله ديدبکه اکر سن ديدبکث کبي اسرائيلى من الم اين خلاص
 ايليه جلکسن باخ بو در من بر قويون بولى دريسى خرمد س حكم ايدي اکر
 بالفوز درين اوستند شبنم اولسە ونمام بر قوري اولسە اوئى من يله جكم که ديدبکث
 کيم اسرائيلى من الم اين خلاص ايليه جلکسن ۲۸ ويله اولدی که سخريزدن
 دورانه دريش صدقى ودريدن بر كاسه دولي شبنم جيغارندي ۲۹ وجدعون الله
 ديدبکه بالواررم غضبى اوسته کلمسون ايله بالفوز بو دفعه ده داشم بالفوز بر دفعه
 ده بو درى اين خجربه ايلم ايدي بالفوز درى فوري اولوب تمام بر اوستند شبنم اولسون
 ۴. والله او كيجه ايله ايلدى ايله که بالفوز درى فوري اولوب تمام بر اوستند شبنم وار ايدي

پدنجي باب

او بروتعل يعني جدعون واؤن اين او قومن هامىسى محدىت دوروب حروف
 بولاغن پانه اردو قوردبيلر ومديانلى لرن اردوسى اوتن شمال طرفى موره نېسەن
 پانىن کي درده ايدي ۲ او رب جدعونه ديدبکه مديانلى لرى اللرى وبرمك ايجون بو
 سن اين اولان خانى چوخدر ميادا که اسرائيلى منه مخالف انجخار ايلبوب ديسون من
 الم من خلاص ايلدى ۲ وايدي قومن قولاقلىنه ندا ايلبوب دى که هركيم ک
 قورخوسى و خوفى وارنىز دونوب جلعاد داغىدىن مراجعت ايلسون وقومدىن ايكرى

duranların hamısına dədi ki âyâ Ba‘alın da‘vâsını siz éyləyəcəksiz və yâ siz onu qurtaracaqsız hər kim ki onun da‘vâsını éyləsin səhərə kimin öldürüləcəkdir əğər o Allahdır özü için qavmî özü da‘vâ éyləsin ki onun məzbuhanu yixibdirlər 32*və o gündə ona Yərubba‘al dədilər çün dədilər ki Ba‘al özü için da‘vâ éyləsin ki onun məzbuhanu yixibdir 33*və cəmi‘ Mədyânlılar və ‘Amaliq və məşriqlilər bərabər yişilib keçib Yizra‘ıl dərəsində ordu qurdular 34*və RƏBBin ruhu Cədə‘onun üstünə nâzil olub o da kərnâ çaldı və Əbu‘əzərlilər onun yanına yiğildilər 35*və özü tamâm Mənəssəyə élçilər göndərdi və olar da onun yanına yiğildilər və Âşirə və Zəbulun-inən Naftaliyə élçilər göndərdi və olar da oların istiqbâline çıxdılar 36*və Cədə‘on Allaha dədi ki əğər sən dədiğin kimi İsrâ‘eli mənim əlim-inən xilâs éyləyəcəksən 37*bax budur mən bir qoyunun yunlu dərisini xirməndə sərəcəğəm indi əğər yalqız dərinin üstündə şəbnəm və tamâm bir quru olsa onda mən biləcəğəm ki dədiğin kimi İsrâ‘eli mənim əlim-inən xilâs éyləyəcəksən 38*və bələ oldu ki səhər təzdən duranda dərini sıqdı və dəridən bir kâsə dolu şəbnəm çıxardı 39*və Cədə‘on Allaha dədi ki yalvarırəm qəzəbiy üstümə gəlməsin éylə yalqız bu dəfə a da danışəm yalqız bir dəfə a da bu dəri-inən təcrübə éyləyəm indi yalqız dəri quru olub tamâm yer üstündə şəbnəm olsun 40*və Allah o gəcə élə éylədi éylə ki yalqız dəri quru olub tamâm yer üstündə şəbnəm var idi

yeddinci bâb

1*və Yərubba‘al yə‘ni Cide‘on və onun-inən o qavmın hamısı səhərdən durub Xarod bulaqının yanında ordu qurdular və Mədyânlıların ordusu onun şimâl tərəfində More təpəsinin yanındakı dərədə idi 2*və RƏBB Cide‘ona dədi ki Mədyânlıları əllərinə vərmək için bu sənin-inən olan xalq çoxdur mâ-bâ-dâ ki İsrâ‘eli mənə müxâlif iftixâr éyləyib dəsin mənim əlim məni xilâs éylədi 3*və indi qavmın qulaqlarına nidâ éyləyib də ki hər kimin ki qorxusu və xövfi var təz dönüb Cile‘ad dağından mürâci‘ət éyləsin və qavmdan iğirmi ∞

ایکی مین نفر دونوب اون مین قالدی ۴ و رب جدعونه دیدیکه قوم که چو خدر اولری صوبن یانه اندر و من اولری اوراده سن ایجون تخریه ایله جکم و وقیکه سنه دبسم که بوسن این کسون او سن این کرک کسون و هر هانسی س ایجون که سنه دبسم بوسن این کسون او کرک کسون ۵ و قوی صوبن یانه اندردی و رب جدعونه دیدیکه هر کم که صوبی او ز دیلی این باسون نیجه که ایت بالاراونی علیحد قویه سن و هر کم ده که ایج که دیز لرین او سن چو کسون ۶ والری این صوبی آغزرینه آیاروب بالایانلر حسابی اوچ بوز نفر اولدی و قومدن فالانلن هایپی صوبی ایچمکه دیز لرین او سن چو کمش ایدیلر ۷ و رب جدعونه دیدیکه بو اوچ بوز نفر بالایانلر این من سزی خلاص ایله جکم و مدیانی لری الله و بع جکم و باقی فالان قومدن هن او ز برینه کسون لر ۸ و قوم ذخیره این کرناالرینی الارینه آلوب جدعون هر بر اسرائیلی کشی فی هرسی او ز چادرینه کوندردی واو اوچ بوز نفری صالحی و مدیانی لرن اردوسی او ن آشک کی درده ایدی ۹ واو کیجه واقع اولدیکه رب اونه دیدیکه دور اردوبه ان زیرا او نی سن الله نسلم ایلمش ۱۰ اما آکر ائمکن قور خورسن سن این نوکرک فورا ده اردوبه انسون ۱۱ و سن اشید جکسن که اولر نه دبرل و صوره اللرک قوتلوب اردوبه انسن پس او زی این نوکری فوره اردوده کی سلاحی لرن یانه اندی لر ۱۲ و مدیانی لر این عمالیق لی لر و نام مشرقی لر چکرکه چو خلفن درده دوشمش ایدیلر و دوبلری دریا کنارنکی قوم کیی حسابز و چوخ ایدی ۱۳ و جدعون کلنه بودر بر آدم او ز بولداشه بر بوخی نتل ایلوب دبر ایدی که بودر بخومد بر واقعه کورر ایدم که بو در بر کرده آریه چورکی دکرله دکرله مدیانی لر اردوسن کلوب چادره بشنند اونه دکدی واو دو شدی واوی الله اوست ایلوب چادر بخلدی ۱۴ و بولداشی جواب و بروب دیدیکه بو اسرائیلی جدعون این بو اشن قلبجن سوای بر او زکه زاد دکل که الله مدیانی لری واولرن قام اردوسی او ن الله و برو بدر ۱۵ و واقع اولدیکه جدعون واقعه نن ننلی و تعییرینی اشیدن سجن قبول و اسرائیل اردوسن مراجعت ایلوب

iki mîn nəfər dönüb on mîn qaldı 4*və RƏBB Cide'ona dèdi ki qavm gənə çoxdur oları suyun yanına endir və Mən oları orada sənin içün təcribə éyləyəcəğəm və vaqtına sənə dəsəm ki bu sənin-inən getsin o sənin-inən gərək getsin və hər hansı içün ki sənə dəsəm bu sənin-inən getməsin o gərək getməsin 5*və qavmı suyun yanına endirdi və RƏBB Cide'ona dèdi ki hər kim ki suyu öz dili-inən yalasın nəcə ki it yalar onu 'əleyhə qoyasın və hər kim də ki içməğə dizlərinin üstünə çöksün 6*və əllərinə suyu ağızlarına aparıb yalayanların hesâbı üç yüz nəfər oldu və qavmdan qalanların hamısı suyu içməğə dizlərinin üstünə çökmüş idilər 7*və RƏBB Cide'ona dèdi ki bu üç yüz nəfər yalayanlar-inən Mən sizi xilâs éyləyəcəğəm və Mədyânlıları əlinə vərəcəcəğəm və baqı qalan qavmdan hərə öz yərinə getsinlər 8*və qavm zahirə-inən kərnâlərini əllərinə alıb Cide'on hər bir İsrâ'elli kişini hərəsini öz çadırına göndərdi və o üç yüz nəfəri saxladı və Mədyânlıların ordusu onun altındakı dərədə idi 9*və o gəcə vâqi' oldu ki RƏBB ona dèdi ki dur orduya en zîrâ onu sənin əlinə təslîm éyləmişəm 10*amâ əğər enməkdən qorxûrsan sənin-inən nökərij Fora da orduya ensin 11*və sən eşidəcəksən ki olar nə dərlər və sora əllərij quvvətləniib orduya enərsən pəs özü-inən nökəri Fora ordudaki silâhlıların yanına endilər 12*və Mədyânlılar-inən 'Amâləqlilər və tamâm məşriqkilər çəğirtkə çoxluğunda dərədə düşmüş idilər və dəvələri dəryâ kənarındaki qum kimi hesâbsız və çox idi 13*və Cide'on gələndə budur bir âdam öz yoldaşına bir yuxu nəql éyləyib dər idi ki budur yuxumda bir vaq'a görür idim ki budur bir gərdə arpa çörəği digirlənə- digirlənə Mədyânlılar arasında gəlib çadırı yetişəndə ona dəğdi və o düşdü və onu alt-üst éyləyib çadır yixildi 14*və yoldaş cavâb vérib dèdi ki bu İsrâ'elli Cide'on ibn-i Yoâş qılıcından süvây bir özgə zâd değil ki Allah Mədyânlıları və oların tamâm ordusunu onun əlinə vəribdir 15*və vâqi' oldu ki Cide'on vâq'anın naqlini və ta'bîrini eşidəndə səcdə qılıb və İsrâ'elin ordusuna müraci'ət éyləyib ∞

دیدی دورون که رب مدیانلى لرن اردوئى سزن اله و برويدر ۱۶ او اوچ بوز نېرى
 اوچ حصىيە تقىيم ابلىوب اولرن هامىسىن الله كىمال وبوش بارداقلر وبارداقلرن
 اېمىن ده چراڭلۇر وېرىدى ۱۷ او اولو دىدىكە منه باخوب ايله اىلىھىزىرون بوداراردون
 اوچىنى كىدرم ووقتىكە من بىر زاد اېلسى سز ده ايله ابلىون ۱۸ و من ويانىڭ اولانلىن
هامىسى كىنائى چالانڭ سز ده نىم اردونن اطرافىڭ كىنالرى چالوب رىن وجدعونىن
قىلىي دىھى سز ۱۹ پىس جدعونىن اين او بوز نېرى كە باشى ئىدىبلر اورتا نۇشىن اولىدە ايله
آنجىن قراوللارى قويش ايدىبلر كە اردونن اوچىنى بىشىدلەر و كىنالرى چالوب للەيدە كى
بارداقلرى صىندرىدلەر ۲۰ او اوچ دستەلر كىنالرى چالوب بارداقلرى صىندرىدلەر ايله كە
صول اللرى اين چراڭلۇر صاغ اللرى اين ده كىنالرى نۇشىش ايدىبلر كە جاسولىپ
وچغىرشوب دىدىبلر رىن وجدعونىن قىلىي ۲۱ واردونن اطرافىڭ هەركىس اوز بىرىدە
دورمىش ايدى ونم اردو بوكىوب باعن باعن قاچر ايدىبلر ۲۲ او اوچ بوز نېر
كىنالرى چالانڭ رب هېرى آدمىن قىلىي اوز بولداشە ونم اردونن خەدیبە دوندروب
اردۇ بىت شەطە كېمىن صىرراڭ دوغىرى ناطقان باشىنى كى آىل مەمولان سەحدىبە قىدر
قاچىدى ۲۳ ونقايدىن واشىر اين نىم منسەدن اولان اسراپىلى لى بغلوب مدیانلى لرن
دا يىسخە دوشوب قاودىلر ۲۴ وجدعونىن نىم افرايم داغىنه اىلىچى لى كۈندىرۇپ دىدىكە
مدیانلى لرن قاباغە انوب بىت بارايدە قىدر اولن صولرى واردى نۇنۇن وافرايمىن ھالى
آدملىرى بغلوب صولرى بىت بارايدە قىدر واردى نۇندىلر ۲۵ و مدیانلىنىڭ سەدارلىرى
اولان عورىسى وذئى نۇنوب عورىسى عورىپ قايدىنە وذئى ذئىن شىن حوضىنى
اولىرىدىلەر و مدیانلى لرن دا يىسخە دوشوب قاودىلر و عورىپ اين ذئىن ذئىن باشلىقى
اردۇن او تايىن جدعونىن باشى كۈورىدىلر

سەكىنلىقى باپ

او افرايمىلى لر اوئە دىدىبلر بۇ سەن بنى ئىلىدىككە نە در كە بىزى جاعزەش مدیانلى لر
 اين دعوا ئىلەك كىدوب سەن و شەدت اين اوئىن اين معارضە ئىدىبلر ۲۶ او دە اولن

dədi durun ki RƏBB Mədyânlıların ordusunu sizin əlinizə vəribdir 16*və o üçüz nəfəri üç hissəyə taqsım éyləyib oların hamısının əlinə kərnâlər və boş bardaqlar və bardaqların içində də çiraqlar verdi 17*və olara dedi ki mənə baxıb éylə éyləyəsiz və mən budur ordunun ucuna gədərim və vâqtıñə mən bir zâd éyləsəm siz də éylə éyləyin 18*və mən və yanında olanların hamısı kərnâñəni çalanda siz də tamâm ordunun ətrəfində kərnâñələri çalıb RƏBBin və Cide' onun qılıcı diyəsiz 19*pəs Cide' on-inən o yüz nəfər ki yanında idilər orta növbətinin əvvəlində éyləancaq qarâvalları qoymuş idilər ki Erdənin ucuna yətişdilər və kərnâñələri çalıb əllərinəndəki bardaqları sindirdilər 20*və o üç dəstələr kərnâñələri çalıb bardaqları sindirdilər éylə ki sol əlləri-inən çirâqları sağ əlləri-inən də kərnâñələri tutmuş idilər ki çalsınlar və çağrışib dədilər RƏBBin və Cide' onun qılıcı 21*və ordunun ətrəfində hərkəs öz yərində durmuş idi və tamâm ordu böğürüb bağıra qaçar idilər 22*və üçüz nəfər kərnâñələri çalanda RƏBB hər bir âdamın qılıcını öz yoldaşına və tamâm ordunun zadına döndərib ordu Beyt-Şitaya kimin Sərərâtə doğru tâ Tabbânın yanındaki Abəl-Mexolanın sərhədinə qədər qaçıdı 23*və Naftalidən və Aşer-inən tamâm Menassedən olan İsrâ'ellilər yığılıb Mədyânlıların dalısınca düşüb qovdular 24*və Cide' on tamâm Efrâyim dağına élçilər göndərib dədi ki Mədyânlıların qabağına enib Beyt-Baraya qədər olara suları və Erdəni tutun və Efrâyimin hamı âdamları yığılıb suları Beyt-Baraya qədər və Erdəni tutdılар 25*və Mədyâñin iki sərdârları olan 'Orîbi və Ze' ibi tutub 'Orîbi 'Orîb qayasında və Ze' ibi Ze' ibin şirə hovuzunda öldürüldülər və Mədyânlıların dalısınca düşüb qovdular və 'Orîb-inən Ze' ibin başlarını Erdənin o tayində Cide' onun yanına gətirdilər

sekizinci bâb

1*və Efrâyimlilər ona dədilər bu sənin bizə éylədiğij nədir ki bizi çağırmamış Mədyânlılar-inən da 'vâ éyləməğə gədib sən və şiddət-inən onun-inən mu'âraza éylədilər 2*o da olara ∞

دیدیکه من ایندی سزن کیو نه ایلمشم آیا افراین پشنی ابی عزرن او زوم با غنی
درمه سندن بخنی دکل در ۳ الله مدیان سردارلری عوریی و ذئبی سزن الر
ویردی ومن سزن کیو نه ایلهه یلدم او بو سوزی دینه بورکلری اونن باره سند
خوش اولدی ۴ وجدعنون اردنه کلوب اویی و بانده اولان اوچ بوز نفر آدممل
پچدبلر که بورلش ایکن ده که قاور ایدبلر ۵ وسکوت خلفته دیدبکه توقع ایلم بو
دانجه کلن قوه کرده چورکلدن وبرون چونکه بورلوبدرلر زبرا من مدیان پادشاهلری
ذبح اینن صلوناعن داللرخه دوشوب قاورم ۶ وسکونن رئساري دیدبلر که آیا ذبح اینن
صلعوناعن الى ایندی ستن الکه در که قوشونکه چورک وبرک ۷ اما جدعون دیدی
که پس یله اولان صورته رب ذبح اینن صلوناعی الله وبرنن انزی چولن تیکانلری
وچالی لری اینن دوکهجم ۸ واورادن فنوئله بوخاری کندی واولر اینن ده ایله
دانشدى و فنوئلن آدماری ده سکونن آدملرینن جواب ویردیکی کیو اونه جواب
ویردبار ۹ و فنوئلن آدملرینه ده دیدیکه من سلامت اینن قایدنه بو برجی بخه جغم
او ذبح اینن صلوناع و اولرن اردولری بعنى مشرقلى لرن اردوستن باقی قالانش هامیسى
اون بش مین نفره قدر اولوب اولر اینن قرقورده ایدبلر حالبوکه بوز ایکری مین قلح
اوران آدم دوشمش ایدی ۱۰ وجدعنون نوجن و بجهان مشرق طرفندن چادرلرده
ساکن اولانلرн بولی اینن چیغوب اردونی اوردی و قنیکه اردو خاطر جمع ایدی
۱۱ او ذبح اینن صلوناع قاچدبلر اما جدعون داللرخه دوشوب مدیان ایک پادشاهی
ذبح اینن صلوناعی تونوب تمام اردونی منهزم ابلدی ۱۲ وجدعنون این بواش دعوادن
حرس بوخشندن قایتدی ۱۳ و سکونن آدملرندن بر جوانی تونوب اوندن سؤال
ابلدی واو ده سکونن رئسلری اینن شیخلرشن بتmesh بدی نفر اویلغى اونه بازدى
۱۴ پس سکوت آدملرین باننه کلوب دیدیکه باخون بو ذبح اینن صلوناع که اولردن
او نزی منی بی حرمت الیوب دیدز که آیا ذبح اینن صلوناعن الى ایندی ستن الکه
در که ستن بورغون آدملرکه چورک وبرک ۱۶ واو شهن شیخارینی تونوب و چولن
تیکانلری اینن چاللرخی الکوب اولر اینن سکونن آدملرینی تأدیب ابلدی ۱۷ و هد

dədi ki mən indi sizin kimi nə éyləmişəm âyâ Efrâyimin poşrası ibn-i ‘Azerin üzüm bağının dərməsindən yaxşı dəgildir 3*Allah Mədyânın sərdârları ‘Oribi və Ze’ ibi sizin əлизə verdi və mən sizin kimi nə éyləyəbildim o bu sözü dəyəndə yürəkləri onun barəsində hoş oldu 4*və Cide‘on Erdəna gəlib özü və yanında olan üç yüz nəfər adamlar keçdilər ki yorulmuş ikən də gənə qovulmuş idilər 5*və Suqqut xalqına dədi ki təvəqqi‘ éylərəm bu dalıca gələn gövmə gərdə çörəklərindən vərin çünki yorulub-durlar zırâ mən Mədyân pâdşâhları Zəbah-inən Salmunnâ‘nın dallarınca düşüb qovaram 6*və Sukkotun rə’isləri dədilər ki âyâ Zəbah-inən Salmunnâ‘ın əli indi sənin əlijdədir ki qoşunuşa çörək vərən 7*amâ Cide‘on dədi ki pəs bəylə olan surətdə RƏBB Zəbah-inən Salmunnâ‘ı əlimə vərəndə etizi çölün tikanları və çalıları-inən döğəcəyəm 8*və oradan Fənu‘ilə yuxarı getdi və olar-inən də éylə danışdı və Fənu‘ilin adamları da Sukkotun adamlarının cavâb vərdiği kimi ona cavâb vərdilər 9*və Fənu‘ilin adamlarına da dədilər ki mən səlâmət-inən qayıdanda bu burcu yıxacağam 10*və Zəbah-inən Salmunnâ‘ı və oların orduları yə‘nî məşriqlilərin ordusunun bâqi qalanının hamısını on beş mîn nəfərə qədər olub olar-inən Qarqorda idilər halbuki yüz iğirmi mîn qılıc uran adam düşmüş idi 11*və Cide‘on Nobahin və Yoqbohanın məşriq tərəfindən çadırlarda sâkin olanların yolu-inən çıxıb ordunu urdu vaqtılıq ordu xatircəm‘ idi 12*və Zəbah-inən Salmunnâ‘ qaçdırılar amâ Cide‘on dallarınca düşüb Mədyânın iki pâdşâhi Zəbah-inən Salmunnâ‘ı tutub tamâm ordunu münhəzim éylədi 13*və Cide‘on-inən Yoaş da‘vâdan Heres yoxuşundan qayıtdı 14*və Sukkotun adamlarından bir cüvâni tutub ondan su’al éylədi və o da Sukkotun rə’isləri-inən şeyhlerinin yətmış yəddi nəfər olmaqını ona yazdı 15*pəs Sukkot adamlarının yanına yanına gəlib dədi ki baxın bu Zəbah-inən Salmunnâ‘ ki olardan öürü məni bəs hürmət éyləyib dədiz ki âyâ Zəbah-inən Salmunnâ‘ın əli indi sənin əlijdədir ki sənin yorgun adamlarışa çörək vərək 16*və o şəhərin şeyhlerini tutub və çölün tıkənləri-inən çalılarını alıb olar-inən Sukkotun adamlarını tə’dib éylədi 17*və həm də ∞

فنوئیلن بر جنی بخدا و شهن آدمیرین ده اولدردی ۱۱۶ و ذج این صلموناع دیدیکه او نه شکل ده آدمیر ایدبلر که سرتاپورده اولدردزاولرده دیدبلر بیجه که سن اولر ده ایله ایدبلر هر بر شاهزاده صورتنه ایدی ۱۱۹ او ده دیدی اولرم فرداشلم و آنامن اوغلاری ایدی رین حبانه آند اولسون که اکراولری صاغ قوهش اول ایدز من سزی اولدرمز ایدم ۲۰ او وقت اوز پوک اوغلی بن دیدیکه فائح اولری اولدر اما او نوجوان قلبی چکدی چونکه هله او شاق اولدیقی ایجون قور خدی ۲۱ و ذج این صلموناع دیدبلر که سن اوزک فائح و بزی اور چونکه انسان زوری اوزیته کوره اولار پس جدعون فالخوب ذج این صلموناعی اولدردی واولرن دوهلمین بوبونلرین اولان هلالبلرین کونزدی ۲۲ و نی اسرائیلی لرجدعونه دیدبلر که اوستنن حکمران اول سن ده او غلک ده او غلکن اوغلی ده زیرا بزی مدیانی لرن اللدن خلاص ایلدون ۲۳ اما جدعون اولن دیدیکه من سزن اوستن حکمران اولم وهن او غلم سز حکمران او لاز سزن حکمران زرب در ۲۴ و جدعون اولن دیدیکه من سزدن بر زاد طلب ایله جکم سزدن هر کس اوز غنیمتن بوروون و قولاق حلقه لمین منه و برون چونکه اولر اسماعیلی اولدیقلزدن اولرن بوروون و قولاق حلقه لمی قزلدن ایدی ۲۵ اولرده دیدبلر البه و پرک و بالماری سروب هر کس اوز غنیمتندن بوروون و قولاق حلقه لمین اورابه آندبلر ۲۶ واو هلالبلردن و کوشوار ملدن و مدیان پادشاهارین اکننه کی ارغوان لبادن سوای و هد اولرن دوهلمین بوبونلرین اولان کردن بندلردن سوای اونن طلب ایلدیکی قزل حلقه لمین وزن مین بدی بوز منقال قزل اولدی ۲۷ و جدعون اولدن بر افود قابردی و اوی اوز عوفا شهنه نصب ایلدی ایله که های اسرائیلی لر اوراده او به تاع اولوب زنا ایلدیلر و جدعون این ابوبه بر کمید اولدی ۲۸ و مدیانی لر بین اسرائیلن قباغنه مغلوب اولوب بر دها باش لریش قاوزه مدلر واو دیار جدعون ایامنه قرخ ایل راحتنق ده ایدی ۲۹ و بروتعل این بواش کدووب اوز ایونه ساکن اولدی ۳۰ و جدعون بتش اوغلی وار ایدی که اونن بلندن چیمش ایدبلر چونکه اونن چوخ عورتلری وار ایدی ۳۱ و اونن متعمس

Fənu' il burcunu yıxdı və şəhərin âdamlarını da öldürdü 18*və zəbh-inən Salmunnâ'a dədi ki o nə şəkildə âdamlar idilər ki siz tâ burda öldürdüz olar da dədilər nəcə ki sən sən olur da éylə idilər hər biri bir şâhzâdə surətində idi 19*o da dədi olar mənim qardaşlarım və anamın oğulları idi RƏBBin hayatına and olsun ki əğər oları sağ qoymuş olsa idiz mən sizi öldürməz idim 20*o vaqt öz böyük oğlu Yatirə dədi ki qalh oları öldür amâ o novcavân qılıcını çəkmədi çünki hələ uşaq olduğu üçin qorxdu 21*və zəbh-inən Salmunnâ'a dədilər ki sən özüñ qalx və bizi ur çünki insanın zorù özünə görə olar pəs Cide' on qalxıb zəbh-inən Salmunnâ'ı öldürdü və oların dəvələrinin boyunlarında olan hilâlilərini götürdü 22*və bən-i İsrâ'ellilər Cide' ona dədilər ki üstümüz hökmrân ol sən də oğluñ da oğluñun oğlu da zîrâ bizi Mədyânlıların əlindən xilâs éylədin 23*amâ Cide' on olara dədi ki mən sizin üstüñ hökmrân olmirəm və həm də oğlum sizə hökmrân olmaz sizin hökmrânız RƏBBdir 24*və Cide' on olara dədi ki mən sizdən bir zâd taləb éyləyəcəğəm sizdən hər kəs öz qənimətinin burun və qulaq halkalarını mənə vərin çünki olar İsma'illi olduqlarından oların burun və qulaq halkaları qızıldan idi 25*olar da dədilər əlbəttə vərin və pâltârları sərib hərkəs öz qənimətindən burun və qulaq halkalarını oraya atdırılar 26*və o hilâlilərdən və guşvarelerinden və Mədyânpâdşâhlarının əgnindəki ərquvân libâsdan süvây və həm də oların dəvələrinin boyunlarında olan gərdan bəndlərindən süvây onun taləb éylədiyi qızıl halkalarının vəzni mîn yəddi yüz misqâl qızıl oldu 27*və Cide' on olardan bir efod qayırıdı və onu öz 'Ofrâda şəhərində nasb éylədi éylə ki hamı İsrâ'ellilər orada ona tâbi' olub zinâ éylədilər və Cide' on-inən évinə bir kəmənd oldu 28*və Mədyânlılar bən-i İsrâ'elin qabağında məğlub olub bir daha başlarını qavzamadılar və o diyâr Cide' onun əyyâmında qırx il rahatlıqda idi 29*və Yerubba'âl ibn-i Yoaş gədib öz evində sâkin oldu 30*və Cide' onun yətmış oğlu var idi ki onun yanından çıxmış idilər çünki onun çox 'övrətləri var idi 31*və onun məna'sı ∞

که ششمده اولور ایدی او ده اوئه بر اوغل دوغدی و آدین ابی ملک قویدی
 ۲۳ و جدعون این بواش بخشی قوجالوب وفات ابلدی واوز آناسی بواشن مزارن
 ابی عزرن عوفاسته دفن اولندی ۲۴ و واقع اولدیکه جدعون و فاندن صوره بی
 اسرائیل بعلیمه نابع اولوب زنا ابلدیلر و بعل بربتی اوزلرینه الله قویدیلر ۲۵ و بین
 اسرائیل اوزلرین اللہ ری که اولری اطرافلرین کی هامی اولرن دشمنلرین اللدن
 خلاصر ایلمش ایدی او ز خاطرلری کنورمدیلر ۲۶ و برویعل جدعون ابیه لطف
 ابلدیلر او هامی بخشیلگه کوره که او زی اسرائیله ایلمش ایدی

دفو زنجی باب

۱ او ابی ملک این برویعل شکه آناسین قرداشلرین باشه کیدوب اولر این و آناسین
 او جاغن نام قیلله سی این داشوب دیدیکه ۲ توقع ایلم شکن هامی آغالرین حضورن
 داشون که سزن ایچون هامی بخشی در آیا اوستنے برویعن هامی بتمش اوغللری
 حکومت ایلسونلار و باکه اوستنے بر نفر آدم حکومت ایلسون و خاطر زه کنورون که من
 سزن سموکردن و اندرن ام ۳ و اون آناسین قرداشلری شکن هامی آغالرین حضورن
 اون این بو سوزلر هامیسی دانشدلر و اویلن قلیی ابی ملکن طرفه آکدی چون
 دبر ایدیلر که او بزم قرداش زدر ۴ و اووه بعل برین ایوندن بتمش پارچه کوش
 و بردیلر و ابی ملک اولر این بوش و هرزه آدم لراجرت این تونوب اولرده اوئه متابعت
 ابلر ایدیلر ۵ و آناسین ابیه عوفایه کلوب قرداشلرین برویعن بتمش نفر او غللرین
 برداش اوستنک اولد ردی و برویعن کیچک اوغلی بونام کیز لندیکی ایچون دیری
 قالدی ۶ پس شکن هامی آغالری و ملؤن نام خلق بغلوب کیدوب ابی ملکی شکن
 اولان ستون بطنن باشند ابلدیلر ۷ و بونی بونامه خبر و بردیلر و او ده کیدوب
 جریزم داغنن په سنت دوروب سسی قاوزادی و چاغروب اوله دیدیکه ای شکن
 آغالری منی اشیدون واله ده سزی اشنون ۸ آغا جار کندیلر که اوزلرینه بر ملک
 مع ایلسونلار وزنون آغا جنه دبدیلر که اوستنک سلطنت ایله ۹ وزنون آغا جی اوله

ki Şekemdə olur idi o da ona bir oğul doğdu və adını Abimelek qoydu 32*və Cide' on ibn-i Yoaş yaxşı qocalıb vəfât éylədi və öz atası Yoaşın məzarında 'Abiezerin 'Öfrasında dəfn olundu 33*və vâqı' oldu ki Cide' onun vəfâtından sora bən-i İsrâ'el Ba'âləmə tâbi' olub zinâ éylədilər və Ba'âl-Beriti özlərinə "allah,, qoydular 34*və bən-i İsrâ'el özlərinin Allahı RƏBBİ ki oları əträflarındakı hamı olarin düşmənlərinin əlindən xilâs éyləmiş idi öz hâtişlərinə gətirmədilər 35*və Yerubba'âl Cide' onun əvinə lütuf éyləmədilər o hamı yaxşılıqa görə ki özü İsrâ'elə éyləmiş idi

doqquzuncu bâb

1*və 'Abimelek ibn-i Yerubba'âl Şekemə anasının qardaşlarının yanına gədiib olar-inən və anasının ocağının tamâm qəbiləsi-inən danışib dədi ki 2*təvəqqi' éylərəm Şekemin hamı ağalarının huzûrunda danışın ki sizin için hansı yaxşıdır âyâ üstüzə Yerubba'âl hamı yetmiş oğulları hökümət éyləsinlər vəyâ ki üstüzə bir nəfər âdam hökümət éyləsin və hâtişlərə gətirsin ki mən sizin sümüğüzdən və etizdənəm 3*və onun anasının qardaşları Şekemin hamı ağalarının huzûrunda onun-inən bu sözlərin hamısını danışdır və olarin qalbi 'Abimelekin tərəfinə əgildi çün dər idilər ki o bizim qardaşımızdır 4*və ona Ba'âl-Beritin evindən yetmiş parça gümüş vərdilər 'Abimelek olar-inən boş və hərzə âdamlar ücrət-inən tutub olar da ona mutâb'at éylər idilər 5*və anasının əvinə 'Öfraya gəlib qardaşlarını Yerubba'âlin yetmiş nəfər oğullarını bir daş üstündə öldürdü və Yerubba'âlin kiçik oğlu Yotâm gizləndiği üçün diri qaldı 6*pəs Şekemin hamı ağaları və Millonun tamâm haləfi yıgilıb gədiib 'Abimeleki Şekemdə olan sütunun Bətimin yanında pâdşâh éylədilər 7*və bunu Yutəmə habər vərdilər və o da gədiib Cərizim dağının təpəsində durub səsini qavzadı çığırıb olara dədi ki éy Şekemin ağaları məni əşidin və Allah da sizi əşidsin 8*və ağaclar getdilər ki özlərinə bir məlik məsh éyləsinlər və zeytun ağacına dədilər ki üstümüzə saltanat éylə 9*və zeytun ağacı olara ∞

دیدیکه آیا من اوز باغى که اوندن اوترى الله ده آدمى ده مى عزىز نوئر قوبوپ آغاچىن اوستنه صالحانى كىدم ۱۰ اوندك آغاچىن انجير آغاچى ديدبىلر كە كلى سىن بىرم اوستمنى پادشاه اول ۱۱ اوندك انجير آغاچى اولو ديدبىكه آيى من اوز شېرىلىكى وېخنى حڪىمىلى قوبوپ آغاچىن اوستنه صالحانى كىدم ۱۲ اوندك آغاچىن بىوه ديدبىلر كە سىن كلى بىرم اوستمنى پادشاه اول ۱۳ اوندك بىواولو ديدبىكه آيى من اوز شېرىمى كە الله اين آدمىرى سوندرر قوبوپ آغاچىن اوستنه صالحانى كىدم ۱۴ اوندك آغاچىن هامىسى قۇقۇق نىكالانه ديدبىلر كە سىن كلى بىرم اوستمنى پادشاه اول ۱۵ اوندك قۇقۇق نىكال آغاچىن ديدبىكه آكىرسى دوغىدىن مى اوستمنى پادشاه معابىر سى كون مەن سايىمىدە باه تاپوپ و اكىر بوخ قۇقۇق نىكازىن اود جىجۇپ لىمان ارز آغاچىنى باڭرسون ۱۶ بىس ايندى آكىرسى دوغىلىق اين و صدق اين بىرى ايلدز كە اىملىكى پادشاه ايلدز و اكىر يروېعل اين ابوبىھ يىخشىقى ايلدز و اكىراوه اونىن اللارىن عمەل كورە عوضى ايلدز ۱۷ چۈنوكه آنام سىز اىچۇن دعوا اىلىپوپ جانلى خىصەن صالحى و سىزى مدباتلىقىلىن الدن خلاص ايلدى ۱۸ اما سىز بىكۈن آنامن ابوبىھ مخالف دوروب اونىن يەمشى نەر اوغلارلىقى بىرداشىن اوستنه اولدروب جارىھىن اوغلى اىملىكى قىداشىر اولدېقى شەكىن آغاچىلىن اوستنه ملك ايلدز ۱۹ بىس آكىر بىرى بىكۈن يروېعل اين ابوبىھ اىچۇن شەكىن آغاچىلىن اوستنه ملك ايلدز ۲۰ بىس اىملىك اين سۈنۈن واو دە سىز اين دوغىلىق اين و صدق اين ايلدز بىس اىملىك اين سۈنۈن خانلىق سۈنسون ۲۱ و اكىر بوخ بىس اىملىكىن اود جىجۇپ شەكىن آغاچىنى و ملۇن خانلىق سۈنسون و شەكىن آغاچىلىن و ملۇن اونىن ابوبىھ اود جىجۇپ اىملىكى باڭرسون ۲۲ و صورە ٻونام فاچىجۇپ قۇرتىلىدى و شېن كىدى و قىداشى اىملىكى سېيىدىن اورادە ساكن اولدى ۲۳ و اىملىك اسرائىلەن اوستنه اوچ اىل حكومت ايلدى ۲۴ و آنە اىملىك اين شەكىن آغاچىلىن آراسىنە بىرەن روح كوندردى ايلە كە شەكىن آغاچىلىق اىملىك ايلدېلر ۲۵ تاكە بروېعنى يەش اوغلارلىقى اولان ظالم بىرېنە كلسون داولىن خيانىت ايلدېلر ۲۶ قانى قىداشلىرىنى اولدەن اىملىكى اوستنه و شەكىن آغاچىلىن اوستنه دوشۇن كە قانى قىداشلىرىنى اولدەن اىملىكى اوستنه و شەكىن آغاچىلىن اوستنه دوشۇن كە قىداشلىرىنى اولدەن كە اونىن اللارى قۇتنىلدەر دېلر ۲۷ و شەكىن آغاچىلىق اونىن اوترى

dèdi ki âyâ mən öz yağımı ki ondan ötürü Allah da âdamlar da məni ‘əzîz tutar qoyub ağacların üstünə sallanmağa gédəm 10*onda ağaclar əncir ağacına dədilər ki gəl sən bizim üstümüzə pâdşâh ol 11*onda əncir ağacı olara dèdi ki âyâ mən öz şîrînligimi və yaxşı mahsûlümü qoyub ağacların üstünə sallanmağa gédəm 12*onda ağaclar meyvə dədilər ki sən gəl bizim üstümüzə pâdşâh ol 13*onda meyvə olara dèdi ki âyâ mən öz şîrəmi ki Allah-inən âdamları sevindirir qoyub ağacların üstünə sallanmağa gédəm 14*onda ağacların hamısı qara tikana dèdi ki sən gəl bizim üstümüzə pâdşâh ol 15*onda qara tikan ağaclara dèdi ki əğər siz doğrudan məni üstüzə pâdşâh məsh éylərsiz pəs gəlin mənim sayəmdə pənâh tapın və əğər yox əğər qara tikandan od çıxıb Libanânın ərz ağaclarını yandırsın 16*pəs indi əğər siz doğruluq-inən və sıdq-inən bunu éylədiz ki ‘Abimeleki pâdşâh éylədiz və əğər Yerubba‘âl-inən évinə yaxşılıq éylədiz və əğər ona onun əllərinin ‘amâlinə görə ‘əvəzini éylədiz 17*çünki atam sizin için da ‘vâ éyləyi bâcının hatırı saldı və sizi Mədyânlıların əlindən halâs éylədi 18*amâ siz bu gün atamın évinə muhâlîs durub onun yetmiş nəfər oğullarını bir daşın üstündə öldürüb câriyəsinin oğlu ‘Abimeleki qardaşsız olduğu için Şekemin ağalarının üstünə məlik éylədiz 19*pəs əğər bunu bu gün Yerubba‘âl-inən évinə doğruluq-inən və sıdq-inən éylədiz pəs ‘Abimelek-inən sevinin və o da sizin-inən sevinsin 20*və əğər yox pəs ‘Abimelek dən od çıxıb Şekemin ağalarını və Millonun xalqını yandırsın və Şekemin ağalarından Millonun évindən od çıxıb ‘Abimeleki yandırsın 21*və sora Yotâm gaçılıq qurtuldu və Bi’ irə getdi və qardaşı ‘Abimelekin səbəbindən orada sâkin oldu 22*və ‘Abimelek İsrâ’élin üstünə üç il hökümət éylədi 23*və Allah ‘Abimelek-inən Şekemin ağalarının arasına bir yamân ruh göndərdi éylə ki Şekemin ağaları ‘Abimelekə xəyənət éylədilər 24*tâ ki Yərubba‘alın yətmış oğullarına olan zulüm yərinə gəlsin və oların qanı qardaşlarını öldürən ‘Abimelekin üstünə və Şekemin ağalarının üstünə düşsün ki qardaşlarını öldürməgə onun əllərini quvvətləndirdilər 25*Şekemin ağaları ondan özü ∞

داغلر نېھلرند کمینه آدمىر او تورندىلر کە بول اين اولىن ياندىن كچىلن هامىسى صور ايدىلر وابى ملکه خىر ويردىلر ۲۶ و جعل اين عبد قىداشلىرى اين كلوب شكه كىدى وشكىن آغاڭارى اوھ اعفاد ايدىلر ۲۷ و صحراھ چىخوب باغلىرى دردىلر و اوزۇمى ياسوب شادلى ايدىلر و اوزرالىن ابوبىھ كىروب بىدىلار وابىجىدىلر وابى ملکه يان دىدىلر ۲۸ و جعل اين عبد دىدىيکە ابى ملک كم در وشكى كم در كە بىراونه بىنالىك المىك آيا بىرۇقىلن اوغلى دىكىل وزىبول ده اوون و كىلى پىش شكىن آناس حمورىن آدمىرى يە بىنالىك اليمۇن وزراونه نە ايجۇن بىنالىك ايلىك ۲۹ اى كاشى بى قوم منه سىلم اولا يىدى و من ابى ملکى دفع ايلر ايدىم وابى ملکە دىدىيکە قوشۇنىڭ چوختالت و چىچ ۳۰ و شهرن سردارى زىول جعل اين عبد سوزلىقى اشىدىن غصىنىڭ ئىشى ۲۱ و كىزلىوجه ابى ملکە چاپارلار كونى كىروب دىدىيکە جعل اين عبد بود در قىداشلىرى اين شكىه كلوپىر و بىو در شهرى سە خالق مەكىلدىلر ۲۲ پىش ابىدى سى يانڭىڭ اولان قوشۇن اين فانلىخوب تىخراادە كمېنە دورۇن ۲۳ و صاخ كون طلاع ايلىن زمان تىز دورۇپ شهرن اوستە ئەھم كىور و بودر ابىدى اوزى ياننى اولان قوشۇنى اين قىاغىڭە چىغىزلىر و سى اوھ ئەگىن كەلدىيکى ايلرسن ۲۴ وابى ملک ياننى اولان قوشۇن اين كېچە اين فانلىخوب درت دسته اين شكىن اوستە كمېنە كىرىدىلر ۲۵ و جعل اين عبد اين چىخوب شهرن دروازەسەن قابوسىن دوردى وابى ملک اين ياننى اولان قوشۇنى كمېنەن چىغىزلىلر ۲۶ و جعل قوشۇنى كورىنە زىوله دىدىيکە باخ داغلر نېھلرندىن قوشۇن اىر وزىبول اوھ دىدىيکە سى داغلر نېھلر كولكىسى آدمىر كېرى كوررسن ۲۷ و جعل بىر دە داشوب دىدىيکە باخ او لەكتىن بوجا بىزىن بىر قوشۇن اىر و بىر دسته دە معونىم بىطىمن بولىدىن كار ۲۸ و زىبول اوھ دىدىيکە پىش ابىدى سىن او آغىزكە هانى كە دىر ايدۇن ابى ملک كم در كە بىراونه بىنالىك ايلىك مىكى بى او خوار كوردىي كىڭ قوم دىكى ابىدى چىچ و اوون اين دعوا ايلە ۲۹ و جعل شكىن آغاڭالىن قىاغىنچە چىخوب ابى ملک اين دعوا ايدى ۳۰ وابى ملک اوئى قاودى واو دە اوون قىاغىنىن قاجىدى ايلە كە شهرن قابوسە فدر چوخ مەتوللار دوشىدىلر ۳۱ وابى ملک آرمادە ساكن اولدى وزىبول

dağların təpələrində kəməndə âdamlar oturtdılar ki yol-inən oların yanından keçənlərin hamısını soyır idiler və ‘Abimelekə xəbər vərdilər 26*və Cəil ibn-i ‘Əbəd qardaşları-inən gəlib Şekemə keçdi və Şekemin ağaları ona i’ timâd éylədilər 27*və səhrâya çıxıb bağlarını dərdilər və üzümü basıb şadlıq éylədilər və öz ilâhalarının évinə girib yedilər və içdilər və ‘Abimelekə yamân dədilər 28*və Cə’il ibn-i ‘Əbəd dədi ki ‘Abimelek kimdir və Şekem kimdir ki biz ona bəndəlik éyləyək âyâ Yərubba’ alın oğlu dəgil Zəbul da onun vəkili pəs Şekemin atası Xamorun âdamlarına bəndəlik éyləyin və biz ona nə içün bəndəlik éyləyək 29*və éy kâşki bu qövm mənə təslim ola idi və mən ‘Abimeleki dəf’ éylər idim və ‘Abimelekə dədi ki qoşunuju çoxalt və çıx 30*və şəhər sərdâri Zebul Cə’il ibn-i ‘Əbədin sözlərini əşidəndə qəzəbi alışdı 31*və gizlicə ‘Abimelek çaparlar göndərib dədi ki Cə’il ibn-i ‘Əbəd budur qardaşları-inən Şekemə gəlibdir və budur şəhəri sənə muhâlif möhkemaldırlər 32*pəs indi sən yanında olan qoşun-inən qalxıb səhrâda kəməndə durun 33*və sabâh gün tulu’ éyləyən zamân təz durub şəhərin üstünə hücüm gətir və budur indi özü yanında olan qoşunu-inən qabağıja çıxırlar və sən ona əlindən gəldığını éylərsin 34*və ‘Abimelek yanında olan qoşun-inən gəcə-inən qalxıb dörd dəstə-inən Şekemin üstünə kəmənd gərdilər 35*və Cə’il ibn-i ‘Əbəd-inən çıxıb şəhərin dərvâzəsinin kapısına durdu və ‘Abimelek-inən yanında olan qoşunu kəməndən çıxdılar 36*və Cə’il qoşunu görəndə Zəbula dədi ki bax dağların təpələrindən qoşun inər və Zəbul ona dədi ki sən dağların gölgəsini âdamlar kimi görürsün 37*və Cə’il bir daha danışıb dədi ki bax ölkənin yüçə yərindən bir qoşun enir və bir dəstə də Me’onənim batmının yolundan gəlir 38*və Zəbul ona dədi ki pəs indi sənin o ağızıñ hanı ki dər idin ‘Abimelek kimdir ki biz ona bəndəlik éyləyək məğər bu o hor gördüğün qövm dəgil indi çıx və onun-inən da’vâ éylə 39*və Cə’il Şekemin ağalarının qabağınca çıxıb ‘Abimelek-inən da’vâ éylədi 40*və ‘Abimelek onu qovdu və o da onun qabağında qaçıb ki şəhərin qapısına qədər çox maqdüllər düşdülər 41*və ‘Abimelek Arumada sâkin oldu və Zəbul ∞

حاکم‌ها

۴۱۳

جملی واون فرداشلرین چهارندی که شکن ساکن اولماست ۲۶ و صاحی وانع او لدیکه قوم صحرای چیندی و بون این ملکه خبر وردیلر ۲۷ واوده خلقی کوزوب اولری اوچ دسته به بولدی و صحراده کپنه کردنی و باخدی کوردیکه شهدن خلق چیندریس اولرن اوسته هجوم آپاروب اولری اوردی ۲۸ و ای ملک این پانده اولان دسته از هجوم آپاروب شهر دروازه سن قابوست دوردیلر و دسته لرن ایکسی صحراده اولانلرن هامیسن اوسته هجوم جنگوب اولری اوردیلر ۲۹ و ای ملک نام اوکون شهر این دعوا آپاروب او شهری آلدی و ابجنه اولان خلق اولدروب شهری خراب آلدی و دوز سه‌دی ۳۰ و شکن برجن آغالاری اشیدنه ابل برین اوبین قلعه س کرددیلر ۳۱ و ای ملک خبر دیدیلر که شکن برجن های آغالاری بغلودرلر لان و ای ملک اوزی پانده کلرن هامیسی این حملون داغه چنوب و ای ملک بالطعن الله آلوب ور آفاج بودانی کسوب قاوزادی چکنه قوبدی واوزی این اولان فوشونه دیدیکه من ایلدیکی کوردر تیزلك این سزده من کیمی ایلیون ۳۲ و نام فوشوندن هر کس بر بوداق کسوب ای ملکن دالیسجه کندیلر و قلعه نه پانه قوبوب اولر این قلعه اوده اوروب پاندردیلر و شکن برجن های آدمی ده مین نفع قدر کنی و عورت اولدیلر ۳۳ صوره ای ملک نیصه کندوب نیصه اردو فوروب اون آلدی ۳۴ و شهر ابجنه بر برک برج وار آلدی و های کشی لر و عورتلر و شهرن های آغالاری اورایه قاجوب و قابولرین با غلوب برجن دامه چندیلر ۳۵ و ای ملک برجه قدر کوب اون این دعوا ایلدی و برجن قابوسته باخین کلدي که اوه اود اورسون ۳۶ ور عورت بر ذکرمن داشی ای ملکن باشه آلوب کلمئی ازدی ۳۷ واوز سلاحدار توکری تیزلك این چاغروب اوئه دیدیکه قلچکی چک و من اولدرا میادا من خند دیسونلر که بر عورت اون اولدردی واون توکری ده اوچ قلچی این دلدی واوده اولدی ۳۸ و ایه که بئی اسرائیل کوردیلر که ای ملک اولدی هن اوز برینه کندی ۳۹ و آنه ای ملکن اوز پتش قرداشلرین اولدرمک این آناته ایلدیسی شرارتی اوزیه قاپتاردى

Cə' il və onun qardaşlarını çıxartdı ki Şekemdə sâkin olmasın 42*və sabâh vaqtı oldu ki qövm səhrâya çıxdı və bunu 'Abimelekə xəbər vərdilər 43*və o da xalqı götürüb oları üç dəstəyə böldü və səhrâda kəmənd gərdi və baxdı gördü ki şəhərdən xalq çıxar pəs olarin üstünə húcüm aparıb oları urdu 44*və 'Abimelek-inən yanında olan dəstələrin ikisi səhrâda olanların hamısının üstünə húcüm çəkib oları urdular 45*və 'Abimelek tamâm o gün şəhər-inən da'vâ éyləyib o şəhəri aldı və içində olan xalqı öldürüb şəhəri harâb éylədi və duz səpdi 46*və Şekemin burcunun ağaları eşidəndə El-Beritin èvinin qal'asına girdilər 47*və 'Abimelekə xəbər dədilər ki Şekemin burcunun hamı ağaları yığılıbdır 48*və 'Abimelek özü yanındakılərin hamısı-inən Salmon dağına çıxıb və 'Abimelek baltanı əlinə alıb və bir ağac budağı kəsib qâvzâdi çəkininə qoysıd və özü-inən olan qoşuna dədi ki mənim éylədigimi gördüz təzlik-inən siz də mənim kimi éyləyin 49*və tamâm qoşundan hər kəs bir budaq kəsib 'Abimelekin dalışınca getdilər və qal'anı oda urub yandırdılar və Şekem burcunun hamı âdamları da mîn nəfərə qədər kişi və 'övrət öldülər 50*və sora 'Abimelek Təbəsə gədib Təbəsədə ordu qurub onu aldı 51*və şəhərin içində bir bərg burc var idi və hamı kişilər və 'övrətlər və şəhərin hamı ağaları oraya qaçıb və qapılarını bağlayıb burcun damına çıxdılar 52*və 'Abimelek burca qədər gəlib onun-inən da'vâ éylədi və burcun qapısına yaxın gəldi ki ona od ursun 53*və bir 'övrət bir dəğirmən daşı 'Abimelekin başına atıb kəlləsini əzdi 54*və öz silâhdar nökərini təzlik-inən çağırıb ona dədi ki qılıcıyı çek və məni öldür mâ-bâ-dâ mənim həqqimdə dəsinlər ki bir 'övrət onu öldürdü və onun nökəri də onu qılıcı-inən dəldi və o da öldü 55*və éylə ki bən-i İsrâ'el gördülər ki 'Abimelek öldü hərə öz yərinə getdi 56*və Allah 'Abimelekin öz yetmiş qardaşlarını öldürmək-inən atasına éylədiyi şərârəti özünə qaytardı ∞

۵۷ و هن شکلی لرن های شرارتی الله اولرن باشلریه دوئرددی و بوتام این برویعن
لعتی اولرن اوستنه کلدی

اویجی باب

اوی ملکدن صوره اسرائیل خلاص ایلمک ایچون یساکری نولاع این فوا این دودو
قالحدی واوزی افراهم داغنه کی شامیرده ساکن اولور ایدی ۳ و اسرائیله ایکری اوچ
ایل حکم ایلدی و اولوب شامیرده دفن اولندی ۴ و اوندن صوره جمادلی یا پیر ظاهور
ایلدی و اسرائیله ایکری ایک ایل حکم ایلدی ۴ و اون اوتوز اوغلی وار ایدی که
اوتوز خرکت به من ایدیلر و اولرن اوتوز قصبه لری وار ایدی اوله بو کونه قدر
جاماد دیارنه کی حاووت یا پیر دیلور ۵ و یا پیر وفات ایلوب قمونه دفن اولندی
۶ و بنی اسرائیل نکارین نظرین شرارت ایلمک باشدل دیلر و بعلم این عشترونه و آرامن
الهربیه و صبدونن الهربیه و موابن الهربیه و بنی عمونن الهربیه و فلسطنی لرن الهربیه
عادت ایلوب ری ترک ایلدیلر و اووه عادات ایلم ایدیلر ۷ و رین غضسی اسرائیل
اوستنه آشوب اولری فلسطنی لرن الله و بنی عمون الله صاندی ۸ و اولربنی اسرائیلی
بعنی اردنن او ناینده جمادده کی آموریلن دیارنه اولان های بنی اسرائیلی او ایلدن
اون سکر ایل اذیت ایلوب از دیلر ۹ و بنی عمون اردنن کچدیلر که یهودا این ده
و بنیامن این و بیت افراهم این ده دعوا ایسوتلر و اسرائیل چوخ دارلنه ایدی ۱۰ و بنی
اسرائیل ره فریاد ایلوب دیدیلر که بزسته کاه ایشلده زیرا اللہمزی ترک ایلوب بعلیمه
عادت ایلدک ۱۱ و رب بنی اسرائیله دیدیکه آیا مصلی لردن و آموریلدن و بنی عموندن
و فلسطنی لردن سزی قورناردم ۱۲ و صبدونی لر و عمالیق این معونی لرسن اذیت و برند
که سز منه فریاد ایلدز من ده سزی اولرن اللدن خلاص ایلام ۱۳ اما سز منه ترک ایلدز
و غیری الهان عادات ایلدز او جهندن من سزی بردها خلاص ایلمیه حکم ۱۴ کدون او
الهان فریاد ایلوبون که اولری انتخاب ایلمش ایدز قوی سز داره دوشند اولر سزی
قورنارسون ۱۵ اما بنی اسرائیل ره دیدیلر که بز کاه ایلمشک نظرکه هرنه که بخشی در

57*və həm də Şekemlilərin hamı şərârətini Allah oların başlarına döndərdi və Yotam ibn-i Yerub-Ba' alın lə'nəti oların üstünə gəldi

onuncu bâb

1*və 'Abimelekdən sora İsrâ' eli xilâs éyləmək için Yəsâkirli Tola' ibn-i Fuə ibn-i Dodo qalxdı və özü Efrayim dağındaki Şamirdə sâkin olur idi 2*və İsrâ' elə iğirmi üç il hükm éylədi və ölüb Şamirdə dəfnolundu 3*və ondan sora Cilə' adlı Ya'ır zuhûr éylədi və İsrâ' elə iğirmi iki il hükm éylədi 4*və onun otuz oğlu var idi ki otuz hərgərrəye minər idilər və oların ottuz qasabaları var idi olara bu günə qədər Cilə' ad diyârındakı Havvot-Ya'ırə deyilir 5*və Ya'ır vəfât éyləyib Qamonda dəfn olundu 6*və bən-i İsrâ' el təkrâr RƏBBin nəzərində şərârət éyləməgə başladılar və Ba' aləm-inən 'Aştoretə və Ârâmin ilâhlarına və Sidonun ilâhlarına və Moabin ilâhlarına və bən-i 'Ammonun ilâhlarına və Filistîlilərin ilâhlarına 'ibâdət éyləyib RƏBBi tərk éylədilər və O'na 'ibâdət èyləmir idilər 7*və RƏBBin qəzəbi İsrâ' elin üstündə alışib oları Filistîlilərin əlinə və bən-i Ammonun əlinə satdı 8*və olar bən-i İsrâ' eli yə'nî Erdənin o tayında Cilə' addaki Emorîlərin diyârında olan hamı bən-i İsrâ' eli o ildən on səkkiz il əziyyət éyləyib əzdilər 9*və bən-i Ammon Erdəndən keçdilər ki Yəhudə-inən də və Binyamin-inən və bəyt Efrayim-inən də da'vâ éyləsinlər və İsrâ' el çox darlıqda idi 10*və bən-i İsrâ' el RƏBBə fəryâd éyləyib dədilər ki biz sənə günâh işlədik zîrâ Allahımızı tərk éyləyib Ba' aləmə 'ibâdət èylədik 11*və RƏBB bən-i İsrâ' elə dədi ki âyâ Misirlilərdən və Âmorîlərdən və bən-i 'Amondan və Filistîlərdən sizi qurtarmadım 12*və Sidonlular və Amaləq-inən Maonlular sənə əziyyət vərəndə ki siz mənə fəryâd éylədiz Mən də sizi oların əlindən halâs éylədim 13*amâ siz Məni tərk éylədiz və qeyri ilâhlara 'ibâdət éylədiz o cihətdən Mən sizi bir daha halâs éyləməyəcəğim 14*gədin o ilâhlara fəryâd éyləyin ki oları intihâb éyləmiş idiz qoy siz dârə düşəndə olar sizi qurtarsın 15*amâ bən-i İsrâ' el RƏBBə dədilər ki biz günâh éyləmişik nəzərinə hər nə ki yaxşıdır ∞

بنه ایله بالفوز بزی بوکون قورنار ۱۶ او اولر اوز آرالرندن غرب الهری رد ایلدیلر
و ریه عبادت ایلدیکلرنده اونن جانی اسرائیل مشفته دایاندی ۱۷ و نی عمون بغلوب
جلعادده اردو قوردیلر و بی اسرائیل ده جمع او لوپ مصیده اردو قوردیلر ۱۸ و فوم
اینن جلعادن سَرورلری بری برلرته دیر ایلدیلر که هر کم که بی عمون این دعوا
ایلمکه باشلاسه جلعادن های ساکلرته رئیس اولسون

اون برخی باب

۱ و جلعادلی بفتح بر جوان مرد ایدی و بر زایه عورتن او غلی ایدی و جلعاد بفتحی
تولید ایلمش ایدی ۲ و جلعادن عورتی ده اویه او غلر دوغمش ایدی و او عورتن
او غلرلری یو بوب بفتحی قاودیلر و اونه دیدیلر که آنمن ابونه سن حصمه اولیه جندر
چونکه سن بر او زکه عورتن او غل سن ۳ و بفتح اوز فرداشلرین سیندن فاجوب
طوب دیارنه ساکن اولدی و بوش آدمیل بفتحی بانه بغلوب اون این کنر ایلدیلر
۴ و بر مدنندن صوره بی عمون اسرائیل اینن جنک ایدی ۵ و ایله که بی عمون اسرائیل
این دعوا ایله ایدی جلعادن شیختری کنده لر که بفتحی طوب دیارنه کنور سوپر
۶ و بفتحه دیدیلر کل سن بن سردار اول که بی عمون این دعوا ایله ۷ و بفتح
جلعادن شیختریه دیدیکه آیا سرمه بغض ایلیوب می آنمن ابوندن فاومدز و ایندی
نه ایجون داره دوشنده بانه کلز ۸ و جلعادن شیختری بفتحه دیدیلر که او جهندن
ایندی بز سه دو نشک که بزم این کدوب بی عمون این دعوا ایله من و بزم ایجون
جلعادن های ساکلرته رئیس اولان ۹ و بفتح جلعادن شیختریه دیدیکه اکر بی
عمون این دعوا ایلمکه سر من قابنار سز و رب اولر منه تسلیم ایله اوین سه رئیس
اولاچنم ۱۰ و جلعادن شیختری بفتحه دیدیلر که رب بزم آرامزه شاهد اولسون اکر بزم
سن سوزک کبی ایلمکه ۱۱ و بفتح جلعادن شیختری این کدی و قوم اوی او زریه
رئیس و سردار ایلدیلر و بفتح اوز های سوزلری مصیده رین حضوریک داشدی
۱۲ و بفتح بی عمون پادشاهن بانه ایلچی لر کوندروب دیدیکه من اینن سن نه ایشک

bizə èylə yalqız bizi bu gün qurtar 16*və olar öz aralarından qərib ilâhları rəd èylədilər və RƏBBə 'ibâdət èylədiklərində onun cənî İsrâ' elin məşəqqətinə dayanmadı 17*və bən-i 'Ammon yığılıb Cilə' adda ordu qurdular və bən-i İsrâ' él də cəm' olub Mispada ordu qurdular 18*və qövm-inən Cilə' adın sərvərləri biri-birlərinə dər idilər ki hər kim ki bən-i 'Ammon-inən da 'vâ èyləməğə başlasa Cilə' adın hamı sâkinlərinə rə'is olsun

onbirinci bâb

1*və Cilə' adlı Yiftâh bir cavânmərd idi və bir zâniyə 'övrətin oğlu idi və Cilə' ad Yiftâhı təvlid èyləmiş idi 2*və Cilə' adın 'övrəti də ona oğullar doğmuş idi və o 'övrətinin oğulları büyüyüb Yiftâhı qovdular və ona dədilər ki atamızın evində sənin hissəyə olmayacaqdır çünki sən bir özgə 'övrətin oğlusun 3*və Yiftâh öz qardaşlarının səbəbindən qaçılıb Tob diyârında sâkin oldu və boş âdamlar Yiftâhın yanına yığılıb onun-inən gəzər idilər 4*və bir müddətdən sora bən-i Ammon İsrâ' él-inən cəng èylədi 5*və èylə ki bən-i Ammon İsrâ' él-inən da 'vâ èylər idi Cilə' adın şeyxləri getdilər ki Yiftâhı Tob diyârından gətirsinlər 6*və Yiftâha dədilər gəl sən bizə sərdâr ol ki bən-i Ammon-inən da 'vâ èyləyiñ 7*və Yiftâh Cilə' adın şeyxlərinə dədi ki âyâ siz mənə büğz èyləyib məni atamın evindən qovmadız və indi nə iç'in dârə döşəndə yanımı gəldiz 8*və Cilə' adın şeyxləri Yiftâha dədilər ki o cihətdən indi biz sənə dönmişək ki bizim-inən gedib bən-i Ammon-inən da 'vâ èyləyəsən və bizim üçün Cilə' adın hamı sâkinlərinə rə'is olasın 9*və Yiftâh Cilə' adın şeyxlərinə dədi ki əğər bən-i Ammon-inən da 'vâ èyləğə siz məni qaytarasız və RƏBB oları mənə təslîm èyləsə onda sizə rə'is olacağam 10*və Cilə' adın şeyxləri Yiftâha dədilər ki RƏBB bizim aramızda şâhid olsun əğər biz sənin sözün kimi èyləməsək 11*və Yiftâh Cilə' adın şeyxlərinənən getdi və qövm onu özlərinə rə'is sərdâr èylədilər və Yiftâh öz hamı sözlərini Mis spada RƏBBin huzûrunda danışdı 12*və Yiftâh bən-i Ammon pâdşâhinin yanına élçilər göndərib dədi ki mənim-inən sənin nə işinj ∞

وار که دیارمن دعوا ایله که من او سنه کلوب سن ۱۳ و بنی عمون پادشاهی یفتا خن
ایلچی لرینه دیدی او ندن او تری که اسرائیل مصدرden چیخانه ارنوندن یا بوقه قدر واردنه
کمین من دیارمن ضبط ایلوبر ایندی اولری سلامت این قایبار ۱۴ اما یفتا خ بن
عمون پادشاهن باشه برده ایلچی لر کون دروب ۱۵ او نه دید بکه یفتا خ یله دیر که اسرائیل
موابن برینی و بنی عمون برینی آیلوبر ۱۶ چونکه مصدرden چیخ بقلزنه اسرائیل یا بانه
قرمزی در بایه قدر کروب فادیشه کلدی ۱۷ و اسرائیل ادوم پادشاهن باشه ایلچی لر
کون دروب دید بکه قوی دیارکدن کشم اما ادومن پادشاهی قولاق ویرمدی و موابن
پادشاهه ده کون دردی اما او ده استمدی ایله که اسرائیل قادیش ده قالدی ۱۸ و یا بانه
کروب ادوم دیارینی و مواب دیارینی دولاندی کون چیخان طرفدن مواب دیارینه
کلوب ارنون او تایند دوش دیلر و موابن سرحد ندن ایسپری کبود دیلر چونکه ارنون
موابن سرحدی در ۱۹ و اسرائیل آمور دیلر پادشاهی و حشیون پادشاهی سیعونین باشه
ایلچی لر کون دردی و اسرائیل او نه دید بکه قوی سن دیارکدن او ز بروز کشم اما سیعون
اسرائیل اینگدی که او ن سرحد ندن کچر و سیعون او ز قومن هامیسنه جمع ایلیوب
پهصاده ارد و قور دی و اسرائیل این دعوا ایلدی ۲۱ و اسرائیل الله رب سیعونی او ن
نام قوی این اسرائیل الله ویردی واولر ده اولری اورد دیلر و اسرائیل او دیار ده
ساکن اولان آمور دیلرن های دیارینی نصرف ایلدی ۲۲ و آمور دیلرن نام سرحد اتنی
ارنون ند پیو قدر و یا بانه ارد نه قدر نصرف ایلدیلر ۲۳ و بو حالت اسرائیل الله رب
رب آمور دیلری او ز قوی اسرائیل قباغنه اخراج ایلوبر و آبا سن اولری نصرف
ایلیچک سن ۲۴ آبا سن الله کوش سن تصرف که ویردی کی نی سن نصرف ایلدز سن
و بز ده بنم الله زرب بزم نصرف من ویردی کی نصرف ایلدک ۲۵ و ایندی سن آبا مواب
پادشاهی بلاق این صفور دن افضل سن او آبا اسرائیل این مخاصمه ایلدی و با اولر
این دعوا ایلدی ۲۶ اسرائیل حشیون این قصبه لرن و عرعرور این قصبه لرن
وارنون کار لرن اولان های شهر لرده اوچ بوز ایل ساکن اولانه نه ایجون او زمان
خلاص ایلدز ۲۷ و من سنه بر کاه ایلمش منه یا تلق ایلین سن سن که من این دعوا

var ki diyârima da‘vâ èyləməgə üstümə gəlibsin 13*və bən-i ‘Ammon pâdşahi Yiftâhın élçilərinə dedi ondan ötürü ki İsrâ’él Misirdən çıxanda Arnonun Yabboqa qədər və Erdənə kimin mənim diyârimdan zabit èyləyibdir indi oları səlâmət-inən qaytar 14*amâ Yiftâh bən-i Ammon pâdşahının yanına bir də élçilər göndərib 15*ona dedi ki Yiftâh bilə dər ki İsrâ’él Moabın yərini və bən-i Ammonun yərini almayıibdir 16*çünki Misirdən çıxdıqlarında İsrâ’él bəyâbanda Qırmızı dəryâya qədər gəzib Qadişə gəldi 17*və İsrâ’él Edom pâdşâhının yanına élçilər göndərib dədi ki qoy diyâriñdan keçəm amâ Edomun pâdşâhi qulaq vərmədi və Moabın pâdşâhına da göndərdi amâ o da istəmədi èylə ki İsrâ’él Qadişdə qaldı 18*və bəyâbanda gəzib Edom diyârını və Moâb diyârını dolandı gün çıxan tərəfdən Moâb diyârına gəlib Arnonun o tayında düşdülər və Moabın sərhədindən içəri girmədilər çünki Arnon Moâbin sərhədidir 19*və İsrâ’él Âmorilər pâdşâhi və Həşbunun pâdşâhi Sixonun yanına élçilər göndərdi və İsrâ’él ona dədi ki qoy sənin diyâriñdan öz yerimizə keçəm 20*amâ Sixon İsrâ’elə inanmadı ki onun sərhədindən keçə və Sixon öz qavmının hamısını cəm‘ èyləyib Yahsada ordu qurdu və İsrâ’él-inən da‘vâ èylədi 21*və İsrâ’elin Allahı-RƏBB Sixonu onun tamâm qövmi-inən İsrâ’elin əlinə verdi və olar da oları urdilar və İsrâ’el o diyârda sâkin olan Âmorilərin hamı diyârını təsərrüf èylədi 22*və Âmorilərin tamâm sərhədini Arnondan Yəbbuqa qədər və bəyâbandan Erdənə qədər təsərrüf èylədilər 23*və bu haldə İsrâ’elin Allahı-RƏBB Âmoriləri öz qavmı İsrâ’elin qabağında ihrâc èyləyibdir və âyâ sən oları təsərrüf èyləyəcəksin 24*âyâ sənin Allahıñ Kemoşı sənin təsərrüfünə vərdığını sən təsərrüf èyləməzsün və bizə də bizim Allahımız-RƏBB bizim təsərrüfümüzə vərdığını təsərrüf èylərək 25*və indi sən âyâ Moab pâdşâhi Balaq ibn-i Səfurdan əfdâlsın o âyâ İsrâ’él-inən müxasimə èylədi və âyâ olar-inən da‘vâ èylədi 26*İsrâ’él Həşbun-inən qasabalarında ‘Aro‘ér-inən qasabalarında və Arnonun kənarlarında olan hamı şəhərlərdə üç yüz iş sâkin olanda nə için o zamân halâs èyləmir idiz 27*və mən sənə bir günâh èyləmişəm mənə yamânlıq èyləyən sən sən ki mənim-inən da‘vâ ∞

ایلسن حاکم اولان رب بوکون بی اسرائیل این بی عمون آراسنه حکم ایلسون ۲۱اما
بی عمون پادشاهی بناخون سوزلر بیه که او نه کویدرمش ابدی قولاچ ویرمدبے
۲۹ ورن روچی بناخون اوستنه کلوب جلعاد این منسنه کروب جلعاد مصنه
کچدی وجلعاد مصنه سندن ده بی عمون یانه کچدی ۲۰ و بناخ ره ندر ایلوب
دیدیکه آکر بی عمونی بدرستی منم الله ویرسن ۲۱ اوونه من سلامت این بی عموندن
مراجعت ایلین ایمون قابوسدن چنوب استقباله چجان البه ریکی اولسون و من
اوی قربان الیه جکم ۲۲ و بناخ بی عمون طرفه کچدی که اولر این دعوا ایلسون
ورب اولری اوونن الله نسلم البدی ۲۳ واوده عروبریدن متنه فدر آیکری شهر
اوروب آیل کرامیمه قدر بر چوخ یوک فال البدی ایله که بی عمون بی اسرائیل
قباغنه مغلوب اولدبلر ۲۴ و بناخ مصنه به اوز ابوبه گلنه بودر فزی دفلر
این رقص ایلیه ایلیه استقباله چیزو واوده اوونن بر تکه بالاسی ایدی اووندن سوای به
اوغلی و نه فزی وار ایدی ۲۵ و بناخ اوی کورن ساعت پالنارلری برتوب دیدیکه
ای وای فرم منی ناما بخدون سن ده منی پرشان ایلین لردن سن و من ده آغزی رن
طرفه آچشم و دوهه یلمن ۲۶ او ده او نه دیدیکه ای آنام آغزکی رن طرفه آچدبغث
کیمی منه ایله نیجه که آغزکدن چنوبدر ایندیکه رب سن ایجون دشمنک اولان بی
عموندن انقام آلوب قورنارو بدر ۲۷ و آناته دیدیکه بو زاد من ایجون اجرا اولسون
من ایکی آیی برانخ و من کدوب داغلعن انم و رفیقلم این پاکه لکم ایجون آغلام
۲۸ او ده او نه دیدیکه کت و اوی ایکی آیی مرخص ایلدی واوده اوز رفیقلمی این
کدوب داغلره اوز پاکه لکی ایجون آغلادی ۲۹ و ایکی آیدن صوره آناسن یانه
قایندی واوده اوونن بارهستن ایلدیکی نذری اجرا ایلدی و فزار تائیدی و اسرائیل
عادت اولدیکه ۴۰ ایل به ایل اسرائیل فزلری کدوب جلعادی بناخون فزنسن

اوئری ایله درت کون تعزیه ایلر ایدیلر

اون ایکنخی باب

او افراییلی لر بغلوب شمال طرفه کچدبلر و بناخه دیدبلر که سن نه ایجون بی عمون

èylərsin hâkim olan RƏBB bu gün bən-i İsrâ'él-inən bən-i 'Ammon arasında hükm èyləsin 28*amâ bən-i 'Ammonun pâdşâhi Yiftahın sözlərinə ki ona göndərmış idi qulaq vərmədi 29*və RƏBBin ruhu Yiftahın üstünə gəlib Cilə'ad-inən Mənəssəni gəzib Cilə'ad-Misfəsinə keçdi və Cilə'ad-Misfəsindən də bən-i 'Ammonun yanına keçdi 30*və Yiftah RƏBBə nəzər èyləyib dədi ki əğər bən-i 'Ammonu bedar-sti mənim əlimə vərəsən 31*onda mən səlâmət-inən bən-i 'Ammondan mürâcə'at èyləyəndə èvinin qapısından çıxıb istiqbâlimə çıxan əlbəttə RƏBBinkı olsun və mən onu qurbân èyləyəcəğəm 32*və Yiftah bən-i 'Ammon tərəfinə keçdi ki olar-inən da'vâ èyləsin və RƏBB oları onun əlinə təslim èylədi 33*və o da 'Aro'erdən Minnitə qədər iğirmi şəhər urub Âbîl-Kərâmimə qədər bir çox böyük qatl èylədi èylə ki bən-i 'Ammon bən-i İsrâ'elin qabağında məğlûb oldılar 34*və Yiftah Misfəyə öz èvinə gələndə budur qızı dəflər-inən raqs èyləyə èyləyə istiqbâlinə çıxar və o da onun bir təkcə balası idi ondan süvây nə oğlu və nə qızı var idi 35*və Yiftah onu görən sâ'at pâltârlarını yırtıb dədi ki éy vây qızım mənim tamâmən yixdîn sən də məni pərîşân èyləyənlərdənsin və mən də ağızımı RƏBBin tərəfinə açmışəm və döñə bilmənəm 36*o da ona dədi ki éy atam ağızını RƏBBin tərəfinə açdıqıŋ kimi mənə èylə nəcə ki ağızından çıxıbdır indi ki RƏBB sənin-için düşmənləriŋ olan bən-i 'Ammondan intikâm alıb qurtarıbdır 37*və atasına dədi ki bu zâd mənim üçün icrâ olsun məni iki ay bırax və mən gədib dağlara enəm və rəfiqələrim-inən bakirəligim üçin ağlayam 38*o da ona dədi ki get və onu iki ay murahhas èylədi və o da öz rəfiqələri-inən gədib dağlarda öz bakirəligi üçin ağladı 39*və iki aydan sora atasının yanına qayıtdı və o da onun barəsində èylədiyi nəziri icrâ èylədi və qız ər tanımadı və İsrâ'eldə 'âdet oldu ki 40*il bə il İsrâ'elin qızları gədib Cilə'adlı Yiftahın qızından ötürü èylə dört gün ta'zîyə èylər idilər

onikinci bâb

1*və Efrâyimlilər yığılıb şimâl tərəfinə keçdilər və Yiftaha dədilər ki sən nə için bən-i 'Ammon-∞

این دعوا ایله که کوب کدین بزی سن این کمک چاغر مدون پس ابوی اوست که
کرک پاندران ۲ و بنای اوله نباید که من او زم و قوم دعوا ایله ایدک و بنی عمون ده
چو خ ایدلر و من سری چاغردم اما سرمنی اولرن الدن خلاص ایلمدز ۳ و ایله که
کوردم که سردن مددکار بخ در پس جانی خطون قوب بپی عمون طرفه کندم و رب
اولی من المه و بردی پس ایندی هدن او تری بوكون من اوستمه کلوب سرکه من این
دعوا ایله سر ۴ و بنای جعلادن های آدمارنی بخوب افراهم این دعوا ایله
و جعلادن آدمی افرایی اور دلر چون دیش ایدلر که سر جعلادلی لر افراین
و منه سن آراسه افراین فاچا غلری سر ۵ ایله که جعلادلی لر افراین قباغنه اردن
کچک لرین نوندبلر واله واقع اولور ایدیکه افراین قاچانلرندن برسی قوبون کچم دیسته
جعلادلی لر اونه دیر ایدلر که آیا سن افرایی سن واو ده بخ دینه ۶ اونه اونه دیر
ایدلر که شیبولت دی او ده سیبولت دیر ایدی چونکه ایله دیه یملر ایدی اونه اونی
تونوب اردن کچک لرین اولدیر ایدلر و او وقتی افرایدن قرخ ایکی مین نفر تلف اولدی
۷ و بنای آنی ایل اسرائیله حاکم که ایله و جعلادلی بنای وفات ایلووب جعلادن
شهرلرند دفن اولندی ۸ و اوندن صوره اسرائیل اونسته بیت محملی ایصن حاکم که
ایله ۹ و اون اونوز او غلی و او تو ز قزی وار ایدی که اولی خارجه اوه و برووب
او غلرته ده خارجن اونوز قرالدی و اسرائیله یدی ایل حاکم که ایله ۱۰ و ایصن
اولوب بیت محمد دفن اولندی ۱۱ و اوندن صوره اسرائیله زبولونی ایلون حاکم که
ایله و اسرائیله اون ایل حاکم که ایله ۱۲ و زبولونی ایلون وفات ایلووب زبولون
دیارن ایالونه دفن اولندی ۱۳ و اوندن صوره اسرائیله فیرعنونی عدون این هلیل
حاکم که ایله ۱۴ و اون قرخ او غلی و او تو ز او غلر اوغلری وار ایدی که پتش
خرکرده من ایدلر بو اسرائیله سکر ایل حاکم که ایله ۱۵ و فیرعنونی عدون این
هلیل وفات ایلووب افراهم دیارن عمالیق داغنه فیرعنونه دفن اولدی

اون او جنگی باب

اویخ اسرائیل که رین نظرن ایله شرارت ایله باشد ایدلر و رب اولی قرخ ایل

inən da 'vâ éyləməğə keçib gedəndə bizi sənin-inən getməğə çağırmadın pəs evini
üstüñə gərək yandıraq 2*və Yiftah olara dədi ki mən özüm və qövmim da 'vâ éylər
idik və bən-i 'Ammon da çox idilər və mən sizi çağırdım amā siz məni oların əlindən
halas éyləmədiz 3*və éylə ki gördüm ki sizdən mədədkâr yoxdur pəs cənimi hatira
qoyub bən-i 'Ammon tərəfinə getdim və RƏBB oları mənim əlimə vərdi pəs indi
nədən ötürü bu gün mənim üstümə gəlibsz ki mənim-inən da 'vâ éyləyəsiz 4*və Yif-
tah Cilə' âddan hamı âdamlarını yiğib Efrâyim-inən da 'vâ éylədi və Cilə' âdın âdamları
Efrâyimi urdular çün dəmiş idilər ki siz Cilə' âdlılar Efrâyimin və Mənəssənin
arasında Efrâyimin qaçaklarısız 5*éylə ki Cilə' âdlılar Efrâyimin qabağında Erdənin
keçiklərini tutdılar və éylə vâqi' olur idi ki Efrâyimin qaçanlarından birisi qoyun
keçim dəyəndə Cilə' âdlılar ona dər idilər ki âyâ sən Efrâyimlisin və o da yox dəyəndə
6*onda ona dər idilər ki Şibboleth də o da Şibboleth dər idi çünki éylə dəyəbilmir idi
onda onu tutub Erdənin keçiklərində öldürür idilər və o vaqtida Efrâyimdən qırx iki
mîn nəfər tələf oldu 7*və Yiftâh altı il İsrâ'élə hâkimlik éylədi və Cilə' âdlı Yiftâh
vəfat éyləyib Cilə' âdının şəhərlərində dəfn olundu 8*və ondan sora İsrâ'él üstüñə Beyt-
Lexemli İbsan hâkimlik éylədi 9*və onun otuz oğlu və otuz qızı var idi ki oları hâricə
ərə vərib oğullarına da hâricdən otuz qız aldı və İsrâ'élə yəddi il hâkimlik éylədi
10*və İbsan ölüb Beyt-Lexemdə dəfnolundu 11*və ondan sora İsrâ'élə Zebulunlu
Elon hâkimlik éylədi və İsrâ'élə on il hâkimlik éylədi 12*və Zebulunlu Elon vəfat
éyləyib Zebulun diyârında Ayyâlonda dəfn olundu 13*və ondan sora İsrâ'élə Fir'
atona 'Abdon ibn-i Hilləl hâkimlik éylədi 14*və onun qırx oğlu və otuz oğulları
oğulları var idi ki yetmiş hərgərrələrə minər idilər bu İsrâ'élə sekkiz il hâkimlik éylədi
15*və Fir'atona 'Abdon ibn-i Hilləl vəfat éyləyib Efrâyim diyârında Amâləq dağında
Fir'atonda dəfn oldu

onuçuncü bâb

1*və bən-i İsrâ'él gənə RƏBBin nəzərində şərârət éyləməğə başladılar və RƏBB
olara qırx il ∞

فلسطیلرن الله وبردی ۲ ودان قبیله سدن صور عادن بر آدم وار ابدی آدی مانوح
 واونن عورتی یا پسه اولوب دوغز ابدی ۳ ورن فرشتهسی او عورته کورنوب او
 دیدیکه باخ ابدی سن یا پسه سن واو شاق دوغزین اما سن حامله اولوب بر اوغل
 دوغه جق سن ۴ پس ابدی سن هوشیار اول که شراب و مسـت ایـلـن زـاد اـبـجـیـهـسـن
 و هیـچ بـرـحـامـ زـادـ بـیـهـسـنـ ۵ جـونـکـهـ سنـ بـوـ درـ حـالـهـ اـولـوبـ برـ اوـغلـ دـوغـهـ جـقـسـنـ
 واـونـنـ باـشـهـ اوـلـعـ دـکـهـ سـوـنـ زـیرـ آـنـاسـنـ بـطـشـنـ اوـ اوـغـلـانـ اللهـ نـذـیرـ اوـلـاجـقـ درـ
 واـ اوـ اـسـرـایـلـیـ فـلـسـطـیـلـرـ لـرـ الدـنـ خـلاـصـ اـیـلـکـهـ باـشـلـیـهـ جـدـرـ ۶ وـ اوـ عـورـتـ کـوـبـ اـرـهـ
 دـبـدـیـکـهـ مـنـهـ بـرـ اللهـ آـدـیـ کـلـدـیـ کـهـ صـورـقـ اللهـ فـرـشـتـهـسـیـ صـورـقـ کـیـیـ چـوـخـ سـهـلـیـ
 اـبـدـیـ وـمـنـ اوـنـدـنـ سـوـالـ اـیـلـمـ کـهـ هـرـادـنـ درـ وـآـدـیـ دـهـ مـنـ دـبـدـیـ ۷ وـ اوـ مـهـ
 دـبـدـیـکـهـ باـخـ سنـ حـالـمـهـ اـولـوبـ برـ اوـغلـ دـوغـهـ جـقـ سنـ بـسـ اـبـدـیـ سنـ شـرابـ وـمـسـتـ
 اـیـلـنـ زـادـ اـبـجـیـهـسـنـ وـهـیـچـ بـرـحـامـ زـادـ بـیـهـسـنـ زـیرـ اوـ اوـغـلـانـ آـنـاسـنـ بـطـشـنـ
 اوـلـومـنـ کـوـنـهـ قـدـرـ اللهـ نـذـیرـ اوـلـاجـقـ درـ ۸ وـ مـانـوحـ رـهـ اـسـنـدـعـاـ اـیـلـیـوبـ دـبـدـیـکـهـ یـاـ
 رـیـ بـالـوارـمـ اوـ کـوـنـدـرـدـیـکـلـکـ اللهـ آـدـیـ فـوـیـ بـرـ دـهـ بـزـ بـانـخـ کـلـسـونـ وـغـ اـوـکـرـنـسـونـ
 کـهـ اوـ دـوغـلـانـ اوـشـاغـهـ نـهـ کـرـکـ اـبـلـیـکـ ۹ وـ رـبـ مـانـوحـ سـوـزـنـیـ اـشـبـوـبـ اللهـ
 فـرـشـتـهـسـیـ کـهـ اوـ عـورـتـنـ یـاـنـهـ کـلـدـیـ وـفـیـکـهـ اوـزـیـ مـزـرـعـدـهـ اوـنـورـمـشـ اـبـدـیـ وـارـیـ
 مـانـوحـ دـهـ یـاـنـهـ دـکـلـ اـبـدـیـ ۱۰ وـ اوـ عـورـتـ تـعـیـلـ اـیـنـ بـوـکـرـوبـ اـرـهـ خـسـ وـبـرـدـیـ وـاوـهـ
 دـبـدـیـکـهـ باـخـ اوـ آـدـمـ کـهـ اوـکـونـ مـنـ یـاـنـهـ کـلـشـ اـبـدـیـ مـنـ کـورـبـوـدـرـ ۱۱ وـ مـانـوحـ فـلـحـوـبـ
 عـورـتـنـ دـاـیـسـجـهـ کـنـدـیـ وـاوـ آـدـمـ یـاـنـهـ کـدـوـبـ اوـهـ دـبـدـیـکـهـ آـیـاـ اوـ عـورـتـ اـیـنـ
 دـانـشـانـ آـدـمـ سـنـ سـنـ اوـ دـهـ دـبـدـیـ منـ اـمـ ۱۲ وـ مـانـوحـ دـبـدـیـکـهـ اـبـدـیـ سـنـ سـوـزـلـکـ وـاعـ
 اوـلـانـهـ اوـشـاغـنـ قـاعـدـیـسـیـ نـهـ اوـلـاجـقـ کـهـ بـزـ اوـنـیـ اـجـراـ اـبـلـیـکـ ۱۳ وـرنـ فـرـشـتـهـسـیـ مـانـوحـ
 دـبـدـیـکـهـ مـنـ اوـ عـورـتـهـ دـبـدـیـکـمـ زـادـلـرـ هـامـیـسـدـنـ اـحـبـاطـ اـیـلـسـونـ ۱۴ مـیـوـدـنـ حـاـصـلـ
 اوـلـانـ هـیـچـ بـرـ زـادـیـ یـسـونـ وـشـرابـ وـمـسـتـ اـیـلـنـ زـادـ اـبـجـیـهـسـونـ وـهـیـچـ بـرـحـامـ زـادـ
 یـسـونـ اوـهـ بـبـورـدـیـضـنـ هـامـیـسـنـ مـحـافـظـتـ اـیـلـسـونـ ۱۵ وـ مـانـوحـ رـنـ فـرـشـتـهـسـهـ دـبـدـیـکـهـ
 قـوـیـ سـنـ صـاخـلـیـاـقـ وـرـ جـشـ حـاضـرـلـیـوبـ حـضـورـکـهـ کـتـورـکـ ۱۶ وـرنـ فـرـشـتـهـسـیـ

Filistilərin əlinə vərdi 2*və Dân qəbiləsindən Sor' âdan bir âdam var idi adı Mânoh və onun 'övrəti yâbisə olub doğmaz idi 3*və RƏBBin fəriştəsi o 'övrətə görünüb ona dədi ki bax indi sən yâbisəsin və uşaq doğmursan amâ sən hâmilə olub bir oğul doğacaqsan 4*pəs indi sən huşyâr ol ki şərâb və məst èyləyən zâd içməyəsin və həç bir harâm zâd yéməyəsin 5*çünki sən budur hâmilə olub bir oğul doğacaksan və onun başına ülgüt dəğməsin zîrâ anasının batınından o oğlan Allaha nəzîr olacaqdır və o İsrâ'eli Filistilərin əlindən xilâs èyləməğə başlayacaqdır 6*və o 'övrət gəlib ərinə dədi ki mənə bir Allah âdamı gəldi ki suratı Allah fəriştəsi suratı kimi çox sahmali idi və mən ondan su'âl èyləmədim ki harâdandır və âdını da mənə dəmədi 7*və o mənə dədi ki bax sən hâmilə olub bir oğul doğacaqsan pəs indi şərâb və məst èyləyən zâd içməyəsin və həç bir harâm zâd yéməyəsin zîrâ o oğlan anasının batınından ölümünün gününə qədər Allaha nəzîr olacaqdır 8*və Mânoh RƏBBə istid'â èyləyib dədi ki yâ RƏBBi yalvarırm o göndərdiğin Allah âdamı qoy bir də bizim yanımıza gəlsin və bizə öğrətsin ki o doğulan uşaqın nə gərək èyləyiñ 9*və RƏBB Mânohin sözünü eşidib Allahın fəriştəsi gənə o 'övrətin yanına gəldi və vaqtıňa özü məzr'ada oturmuş idi və əri Mânoh da yanında dəgil idi 10*və o 'övrət ta cîl-inən yügürüb ərinə xabər vərdi və ona dədi ki bax o âdam ki o gün mənim yanına gəlmış idi mənə görünübdür 11*və Mânoh qalxıb 'övrətinin dalısınca getdi və o âdamin yanına gədib ona dədi ki âyâ o 'övrət-inən danişan âdam sənsən o da dədi mənəm 12*və Mânoh dədi ki indi sənin sözləriñ vâqi' olanda uşaqın qâ'idəsi nə olacaq ki biz ona icrâ èyləyək 13*və RƏBBin fəriştəsi Mânoh dədi ki mənim o 'övrətə dədiğim zâdların hamisindən ehtiyât èyləsin 14*meynədən hâsıl olan həç bir zâdi yéməsin və şərâb və məst èyləyən zâd içməsin və həç bir harâm zâd yéməsin ona buyurduğumun hamisini muhafizət èyləsin 15*və Mânoh RƏBBin fəriştəsinə dədi ki qoy səni saxlıyâq və bir çəpiş hâzırlayib huzûruju gətirək 16*və RƏBBin fəriştəsi ∞

مانوچه دیدبکه اکر من صاخیه من ده من که چورگلگن ینم اما اکر محقره فربانی
کنوررسن اوی ره کنور چونکه مانوچ یلر ایدبکه او رین فرشتهسی در ۱۷ و مانوچ
رین فرشتهسی دیدبکه آدله در که کلامش واقع اولانه بز سنه تعظیم ایلیک ۱۸ و رین
فرشتهسی اویه دیدبکه آدی نه دن اویه سی سوال ایلسنت چون عجائب در
۱۹ و مانوچ چش و چورک قربانی الوب قیان اوستن ره قربان ایلدی و مانوچ این
عورت باخان حالت او عجائب بر زاد ایلدی ۲۰ و وقیکه الوب مذبحدن کوکه چیز
ایلدی رین فرشتهس ده مذبحن الوب این بوخاری چیندی و مانوچ این عورت مشاهده
ایلر ایدبکار و بوزلری اوسته بیع دوشدبکار ۲۱ و اویندن صوره رین فرشتهسی مانوچ این
عورته بر دها کورنده اونک مانوچ آلالدی که او رین فرشتهسی ایش ۲۲ و مانوچ
عورته دیدبکه بز الله او لهجت ایلک چونکه بز الله کوردک ۲۳ و عورت اویه
دیدبکه اکر رین ارادتی بزی اولدرمک اویله ایدی بزم المزدن محقره این چورک
قربانی قبول ایلمز ایدی و بولن هامیسی به کوسترمز ایدی و ایدی ده بز بیله زادر
اشتدرمز ایدی ۲۴ و او عورت بر اوغل دوغدی و آدینی شمشون قوبیدی و اوشاق
یوبوب رب ده اوی مبارکار ایدی ۲۵ و رین روچی اویه صورعا این اشتتاول آراسته
دان اردوسن کاه کاه خربک ایلر ایدی

اون دردنبی پاب

او شمشون نیمنانه انبوب فاسطی لرن قزلریندن بر نیمنانی عورت کوردی ۳۰ و بوخاری
کیدوب آنا و آناسه خبر و بروپ دیدبکه من نیمنانه فاسطی لرن قزلریندن بر عورت
کورشم ایدی اویه منم اینجون عورت آلون ۳۱ و آنا و آناسی اویه دیدبکار که آیا افرهالرکن
فیلرینه وقام قومون بر عورت بو خدر که سن کیدوب ناخنون فاسطی لردن عورت
لحس اما شمشون آناسه دیدبکه اویه کرک منه آلسن چونکه او نظارمه خوش کلور
۳۲ اما آنا و آناسی بیلر ایدبکار که بور بندنر چونکه او فاسطی لردن بر ها نه آختاره ایدی
و او زمان فاسطیلار اسرائیان اوسته تسلط ایلر ایدبکار ۳۳ و شمشون آنا و آناسی این

Mânoha dèdi ki əğər məni saxlıyâsan da mən gənə çörəğinjdən yéməm amâ əğər məhruqə qurbâni götürürsən onu RƏBBə götür çünkü Mânoh bilmir idi ki o RƏBBin fəriştəsidir 17*və Mânoh RƏBBin fəriştəsinə dèdi ki adıñ nədir ki kəlāminj vâqi' olansa biz sənə tə'zîm éyləyek 18*və RƏBBin fəriştəsi ona dèdi ki adımıñ nədən ötürü sən su'ál éylərsin çün 'acâib dir 19*və Mânoh çəpişி və çörək qurbânını alıb qayanın üstündə RƏBBə qurbân éylədi və Mânoh-inən 'övrəti baxan hâldə o acaib bir zâd éylədi 20*və vaqtılıq alov məzbuhdan göğə çıxır idi RƏBBin fəriştəsi də məzbuhan alovı-inən yuxarı çıxdı və Mânoh-inən 'övrəti müşâhadə éylər idilər və yüzləri üstə yerə düşdülər 21*və ondan sora RƏBBin fəriştəsi Mânoh-inən 'övrətinə bir daha görünmədi onda Mânoh anladı ki o RƏBBin fəriştəsi imiş 22*və Mânoh 'övrətinə dèdi ki biz əlbət ölcəkik çünkü biz Allahi gördük 23*və 'övrəti ona dèdi ki əğər RƏBBin irâdəti bizi öldürmək olsa idi bizim əlimizdən məhruqə-inən çörək qurbânını qəbul éyləməz idi və buların hamisini bizə göstərməz idi və indi də bizə bələ zâdlar eşitdirməz idi 24*və o 'övrətə bir oğul doğdu və adını Şimşon qoydu və uşaq büyüb RƏBB də onu mübârəklər idi 25*və RƏBBin ruhu onu Sor'â inən Eştâol arasında Dân ordusunda kâh kâh təhrîk éylər idi

on dördüncü bâb

1*və Şimşon Timnâta enib Filistîlərin qızlarından bir Timnâtlı 'övrət gördü 2*və yuxarı gədib ata və anasına habər vərib dèdi ki mən Timnâtda Filistîlərin qızlarından bir 'övrət görmüşəm indi onu mənim üçün 'övrət alıñ 3*və ata və anası ona dədilər ki âyâ aqrabâlarıñ qızlarında və tamâm qövmimdə bir 'övrət yoxdur ki sən gədib nâ-məhtun Filistîlərdən 'övrət alasan amâ Şimşon atasına dèdi ki onu gərək mənə alasan çünki o nazarıma hoş gəlir 4*amâ atâ və anası bilmir idilər ki bu RƏBBdəndir çünki o Filistîlərdən bir bahânə axtarır idi və o zamân Filistîlər İsrâ' elin üstünə tasallut éylər idilər 5*və Şimşon ata və anası-inən ∞

سنه اول بیان باطله نظر کنند و در گویند که مردان اسلام سرف
مردانه شدند گوید آ و دین روح اینسته کلوب اون جزو شئ ایش کنون عو
المدی حاکم الدار رزاد پوخ المدی والشیکی آتا و آنکه خروجی ادا و اوب
او هورت این مانندی او شیون هرچه خوش گویندی او بر مادر صوره اون
آنکه فایده و بولین آنکه که اسلام لائعن گویندی و بودی اسلام لائعن
مر سری آری و دال و زل اندی ؟ و بولین آنجه کلوب کنند کنند بیز اند و آن
و آنکن باه کلوب اولی د بیدی و اولی د بیدی اما اولی خروجی و بیز که باشی
اسلام لائعن آنکه اون هورت ادا آنکس او هورت باه کنند و شیون او را اسلام
پیافت و بردی چویکه بوجوالریه ابر ایله اور دیکه اون گویند ایور خر
ردنی کویندی که اون این اولی اولی ایلیشون اولی د بیدی که بیز بیز مر بیا
دم اکرس و بیاض بدی کوند اون ثابض صوره هر دیسرس د ایور
کنیک و ایور دست بالک و بورم آن اکرس هر ده بیلیز ایور سرت
ایور کویک این ایور دست بالک و بیز ایور ده د بیدی د بیدی د دیکن
ذا اور ده اولی د بیدی که بیز دن بیک و بیوق دن شرس جهدی و ایور او میاس ایوج
کونه ایه ده بیلیز دا و بیع کونه کونه شیون هورت د بیلیز که آن آنکت
هایاجن ده خروجی که ساداس د آنکل ایور ده ایور این ایلیزی سکریزی ده
صوره خالفر د آنکه دکل آن شیون هورت اون باخ آنکب د بیدیکس
سه آنکه بیض المیں و سوییں هون من شرس ایلیزی بیلیز دیوس من ایا
ایور هه خروجی دیوس ایور د بیدیکه باخ آتا و آنکه معن دیسم بکره دیخت
ایم آن دیک کون باخ آفلانی د قدر که بیافت و ز اند و بیع کونه کونه داعی
او دیکه ایه خروجی چویکه اون بیض اند و هورت ده نایاجن ایور شرس
او نایلز هر دیک دا او او شرس آنکب دیک کونه کونه باخ ایلیز دیک ایور
د بیدیز که باشی شرس ده دار و اسلام لائعن شرس ده ایور ایه د بیدیکه اکرس
نم چویکم این آنکن ایور ایه دلیلیم ایلیز ایور شرس ایور ایور ایور ایور

Timnâta enib Timnâtın bağlarına qədər geləndə budur gördü ki bir cavân arslan mırıldıyə mırıldıyə qabağına gəlir 6*və RƏBBin ruhu üstünə gəlib onu çəpişi şıq éyləyən kimi şıq éylədi halbuki əlində bir zâd yox idi və éylədigini ata və abasına xəbər vərmədi 7*və enib o ‘övrət-inən danışdı və o Şimşonun nəzərində hoş göründü 8*və bir müddətdən sora onu almaqa qayıtdı və yoldan əğəldi ki arslanın lâşəsini gör-sün və budur arslanın lâşəsində bir sürü arı və bal var idi 9*və ondan avucuna alıb gədə gədə yər idi və ana və atasının yanına gəlib olara da verdi və olar da yədilər amâ olara xəbər vərmədi ki balı arslanın lâşəsindən alıbdır 10*və atası o ‘övrətin yanına getdi və Şimşom orada bir ziyâfət verdi çünkü növcûvânlar bələ éylər idilər 11*və vaqtılığında onu gördülər otuz nəfər rəfiq götürdülər ki onun-inən olsunlar 12*və Şimşom olara dədi ki qoyun sizə bir tapmaca déyəm əğər siz bu ziyâfətin yəddi günündə onu tapandan sora mənə xəbər diyəsiz mən sizə otuz göynək və otuz pâltâr vərirəm 13*amâ əğər siz mənə xəbər déyəbilməyəsiz onda siz mənə otuz göynəkinən otuz dəst pâltâr vərəsiz olar da ona dədilər tapmacanı də eşidək 14*o da olara dədi ki yeyəndən yemək və quvvətlidən şirini çıxdı və olar o tapmacanı üç gündə ona déyəbilmədilər 15*və yəddinci gündə Şimşonun ‘övrətinə dədilər ki ərini aldat tapmacanı bizə xəbər vər ki mâ-bâ-dâ səni də atajın evini də od-inən yandıraq məğər siz bizi soymağça çağırırdız âyâ bələ dəgil 16*və Şimşonun ‘övrəti onun yanında ağlayıb dədi ki sən mənə əylə büğz éylərsən və sevmirsən çün sən qövmimim uşaqlarına bir tapmaca déyibsən amâ onu mənə xabər vərmirsən o da ona dədi ki bax ata və anama héç dəməmişəm məğər sənə déyəcək idim 17*və yəddi gün yanında ağladı nə qədər ki ziyâfət var idi və yəddinci gündə vaqı‘ oldu ki ona xabər vərdi çünki onu incidir idi və ‘övrət də tapmacanı öz qövminin uşaqlarına xəbər verdi 18*və o şəhərin adamları yəddinci gündə gün batandan irəli ona dədilər ki baldan şîrîn nə var və arslandan quvvətli nə olur o da olara dədi ki əğər siz mənim cöngem-inən əkməmiş olsa idiz tapmacanı tapmaz idiz 19*RƏBBin ruhu onun üstünə ∞

کلوب اشقوله اندی واولردن اوپوز نفر اولدروب اولرن لاسلرینی آنده واو
پالارلری تایجاچعنی خبر و برلن و بردي و غصني آشوب آناست ایوهه کندی
۲۰ و شمشون عورتی اوته بولداشلن ایلين رفته و برلدي

اون بشجعی هاب

اویر مدتنه صوره بغا بشجعی کولریند واقع اولدیکه شمشون بر جیش این اویز
عورتی عیادت ایلوب دیدیکه عورتین پانه حرخانه به کقدم اما آنسی اوی قویدی
که کرسون ۲ آنسی دیدیکه من بقیناً دیدم کسن اوی بدرستی بغض ایلسن پس
اوی بولداشکه وردم باخ اون کچک باجی سی اوندن کوچک در قوی اون عوضنه
بوستکی اولسون ۲ اما شمشون اولره دیدیکه بو دفعه فلسطیلردن اوپری منه
لقصیر بوخ اکرم اولره ضرر و درسم ۴ و شمشون کدوی اوچ بوز جفال توتوپ
چراگلر ده آنده و قویرق قویرغه چویروب هر ایکی قویرغن اوپرناسته بر جراج
قویدی ۵ و چراگلر اود این آشدورب اولری فلسطیلر مزرعه لرینه برآخدی
و یغلش و پیچلمش ناخلی زیتون باغاری این پله پاندردی ۶ و فلسطیلر دیر ایدیلر
بوغ کم ایلدی وجواب ویر ایدیلر که تیخنی نن کوره کی شمشون چونکه اون
عورتی آلوب اون رفته و برویدر و فلسطیلر بخاری کدوی اوی آنسی این اود
ایچنک پاندردیلر ۷ و شمشون اولره دیدیکه اکرسز پله ایلسز آند اولسون که سردن
ده انتقامی آلوب اوندن صوره راحت اوله چشم ۸ پس یوک صدمه این اولرن بودی
این بالدرلرینی قیروپ اشاغه اندی و عیطام قایه سن پارغنه اوپوردی ۹ و فلسطیلر
بخاری کلوپ یهوداده اردو قوردیلر و یخی ده بایلدیلر ۱۰ و یهودا آدمی دیر ایدیلر
نه ایچون بزم اوستن کلدر اولرده دیدیلر که بز شمشونی با غلاممه بخاری کلدر که
اونن ین ایلدیکی کمی اویزنه ده ایبلک ۱۱ و یهودادن اوچ مین آدم عیطام قایه سن
پارغنه آشاغه کدوی شمشونه دیدیلر که مکر سن پیلسن که فلسطیلر اوستن
سلط ایلدیلر و بوسن ین ایلدیکلک نه در و او ده اولره دیدیکه اولر منه ایلدیکی کمی

gəlib Eşkolôna endi və olardan otuz nəfər öldürüb oların libâşlarını aldı və o pâltârları tapmacanı xəbər vərənlərə verdi və qəzəbi alışib atasının evinə getdi 20*və Şimşonun övrəti ona yoldaşlıq éyləyən rəfiqinə verildi

on beşinci bâb

1*və bir müddət sora bugda biçini günlərində vâqi' oldu ki Şimşon bir çəpiş-inən öz övrətini iyâdət éyləyib dədi ki 'övrətimin yanına hərəmhânəyə gidəm amâ atası onu qoymadı ki girsin 2*və atası dədi ki mən yığanam dədim ki sən onu bə-dürüstü büğz éylərsin pəs onu yoldaşına vərdim bax onun keçik bacısı ondan göğçəkdir qoy onun 'əvəzində bu səninki olsun 3*amâ Şimşon olara dədi ki bu dəfə Filistilərdən ötürü məndə taqsır yox əğər mən olara zarar vərsəm 4*və Şimşon gədib üç yüz çaqal tutub çirâqlar da aldı və guyruq-guyruğa çəvirib hər iki guyruqun ortasında bir çirâq qoydu 5*və çirâqları od-inən alışdırıb oları Filistilərin məzr'alarına bıraxdı və yiğilmiş və biçilməmiş tâhilî zəytun bağları-inən bilə yandırdı 6*və Filistilər dər idilər bunu kim éylədi və cavâb vərər idilər ki Timnîlinin kürkəni Şimşon çünkü onun 'övrətini alıb onun rəfiqinə vəribdir və Filistilər yuxarı gidib onu atası-inən od içində yandırdılar 7*və Şimşon olara dədi ki əğər siz bələ éylərsiz and olsun ki sizdən də intikâmımı alıb ondan sora râhat olacağım 8*pəs böyük sadmə-inən oların budu-inən baldırlarını qırıb aşağı endi və 'Etâm qayasının yarığında oturdu 9*və Filistilər yuxarı gəlib Yəhudada ordu qurdular Lexidə yayıldılar 10*və Yəhuda âdamları dər idilər nə için bizim üstümüzə gəldiz olar da dədilər ki biz Şimşonu bağlamağa yuxarı gəldik ki onun bizə éylədiyi kimi özünə də éyləyək 11*və Yəhudadan üç mîn âdam 'Etâm qayasının yarığına aşağı gədib Şimşona dədilər ki məğər sən bilmirsən ki Filistilər üstümüzə tıslət éylərlər və bu sənin bizə éylədiğin nədir və o da olara dədi ki olar mənə éylədiyi kimi ∞

من ده اولوی اپلشم ۱۲ اویه دیدبیلر که بز سی با غلاممه کلشک که سی
فلسطیلرن الله ویرک و شمشون ده اولوی دیدبیکه مه آند ایجعون که سی من
اولدربیمه جلکسز ۱۳ اویله دیدبیلر که خبر بالغوز سی با غلوب اولرن الله
ویوجلک ایلک اما سی هیچ اولدربیمه جلک ایلک واوی ایکی نازه ایب این با غلوب
اوی قابه دن بوخاری آیاردبلر ۱۴ او ده تجی به فدر کنکه فلسطیلر نعم این اوین
استقباله چیندبلر ورین رویی اوین اوستنه کلک این فوللر کی ایبلر اود این
پانش کان کیی اولوب اللئن اوستنه کی پاغلر توکدی ۱۵ و بر نازه اولاق حمس
نایوب الی او زاندی اوی کونردی واوین این مین آدم اولدربدی ۱۶ او شمشون
دیدبیکه اولاق حمسی این بر فوج ایکی فوج اوردم اولاق حمسی این مین آدم
اولدربدم ۱۷ او دیوب قورناراندن صوره چعنی الدن آندی واوین آدبہ راست تجی
دبلر ۱۸ و جوخ صوصامش ایدی وریه فریاد ابلیوب دیدبیکه سی بو بیوک نخانی
بنده گن الله وردون و من ابدی صوسز لندن اولورم و باختونلن الله دوشه جمک
۱۹ و رب تجی ده کی چخوری آجدی واوردان صو چهدی واو ده ایجوب جای او زنے
قایندی واوزی ده دیر بلدی واوین اویزی اوین آدبی عین قورا قوبیلر که بو کو
قدر تجی ده وار در ۲۰ او شمشون فلسطیلرن ایامند ایکری ایل حاکمک ابدی

اوی آتنخی باب

او شمشون عزابه کیدوب اوراده بر زانه عورت کوردی و پانه کندی ۲۱ و عزالی لر
دیدبیلر که شمشون بورابه کلو بدر اویله احاطه ابلیوب نام کیجه اوین دن اویزی
شهرن دروازه سنه کبینه او نور دیده و نام کیجه ساکت فالوب دیر ابدیلر که سحر جالی
اوی اولدربک ۲۲ او شمشون کیجه پارسه قدر پاتوب پاری کیجه ده دور دی و شهرن
دروازه سنه قابولیتی ایکی دیر کلری این توتوب و پشت پندی این کونروب آلب
چکنلر بنه قوبیدی واولری حبرونن قیاغند کی دامن پانه چخارندی ۲۳ و بوندن صوره
وافع اولدبیکه شوریق دره سنه بر عورت سودی که آدی دلله ایدی ۲۴ فلسطیلرن

mən də olara éyləmişəm 12*olar da ona dədilər ki biz səni bağlamağa gəlmışək ki səni Filistilərin əlinə vərək və Şimşon da olara dədi ki mənə and için ki siz məni öldürməyəcəksiz 13*və olar da ona dədilər ki xeyir yalqız səni bağlayıb oların əlinə vərəcəkik amə səni həc öldürməyəcəkik və onu iki təzə ip-inən bağlayıb onu qayadan yuxarı apardılar 14*o da Lexiyə qədər gələndə Filistilər na'ra-inən onun istikbālinə çıxdılar və RƏBBin ruhu onun üstünə gəlmək-inən qollarındaki iplər od-inən yanmış kətən kimi olub əllərindən üstündəki bağlar töküldü 15*və bir təzə ulaq çənəsi tapılıb əlini uzatdı onu götürdü və onun-inən mîn âdam öldürdü 16*və Şimşon dədi ki ulaq çənəsi-inən mîn âdam öldürdüm 17*və dəyib qurtarandan sora çənəni əlindən atdı və o yerin adına Ramat-Lexi dərlər 18*və çox susamış idi və RƏBBə fəryâd éyləyib dədi ki sən bu böyük nəcəti bəndəjin əlinə vərdin və mən indi susızlıqdan olurəm və nâ-məhtunların əlində düşəcəğəm 19*və RƏBB Lexidəki çuxuru açdı və oradan su çıxdı və o da içib cānı özünə qayıtdı və özü də dirildi və ondan ötürü onun adını 'Eyn-Qore qoydular ki bu günə qədər Lehidə vardır 20*və Şimşon Filistilərin əyyâmında iğirmi il hâkimlik éylədi

on altinci bâb

1*və Şimşon Qəzzəyə gədib orada bir zâniyə 'övrət gördü və yanına getdi 2*və Qəzzəlilərə dədilər ki Şimşon buraya gəlibdir və olar onu ihâta éyləyib tamâm gəcə ondan ötürü şəhərin dərvâzəsində kəməndə oturdular və tamâm gəcə sâkit qalıb dər idilər ki səhər çığı onu öldürər 3*və Şimşon gəcə yarısına qədər yatıb yarı gəcədə durdu və şəhərin darvazasının kapılarını iki dirəkləri-inən tutub və pəşdibəndi-inən götürüb alıb çiğinlərinə qoydu və oları Həbrunun qabağındaki dağın başına çıxartdı 4*və bundan sora vâqi' oldu ki Şoreq dərəsində bir 'övrət səvdi ki adı Delila idi 5*Filistilərin ∞

سرورلری اوتن باشه چیزوب اوته دیدیلر اوئى آدات كور اوتن يوک قوتى نه این در
ونه این براوته غالب كەرك كە اوئى باغليوب اوئى اذىت ايللىك ويزدن دە هەرنز
سەنە مىن بوز پارچە كومش ويرك ۶ و دليله شمشونه دیديکە منه دى سەن يوک قونڭ
نه اين درونه اين سن باغلانورسەن كە سە اذىت اولسۇن ۷ و شمشون اوئى دیديکە
اگرمى بىدى قورومش تازە كريش اين باغلاسىلر اوئى عاجز اولوب آدمىلن بىسى
كىو اولارم ۸ و فلسطىن سرورلری اوئى بىدى قورومش تازە كريش آپاردىلر كە
اوئى اول اين باغلادى ۹ و خلق اوئى او طاقىڭ كېيىت او نورمۇش ايدىلر اوئى اوئى
دیديکە اى شمشون فلسطىن لرا اوستىڭ كەدى او دە او كېشلىرى او د اپسى مىش كەن
اپلىرى كىيى فيرىدى واونق قوتى يېلىنىدى ۱۰ و دليله شمشونه دیديکە باخ منى آداندون
و منه يالانلار دېرسىن پىس ايندى منه دى سە نه اين باغلامق اولور ۱۱ او دە اوئى
دیديکە آگرمى تازە جاتى لرا اين برك باغلاسىلر كە اول اين برايش ايشلىنىبىدر
اوئى من عاجزلىوب آدمىلن بىسى كىيى اولارم ۱۲ و دليله تازە جاتى لرالوب اوئى
اول اين باغلادى واونه بىدى اى شمشون فلسطىن لرا اوستىڭ كەدى و خلق او طاقىڭ
كېيىت او نورمۇش ايدىلر وا اولىرى بىر صاب كىيى او ز قوللىرى اوستىدىن قىرىدى
۱۳ و دليله شمشونه دیديکە و قەقدىرسىن منى آداندە جق سن و منه يالانلار دې جىك سن
منه دى سە نه اين باغلامق اولور او دە اوئى دیديکە آگر باشىن بىدى صاچلىرىنى ارخى
اين تو خويىسىن ۱۴ او دە تو خىدى و مىنچە اين حىكم اىلىوب اوئى دیدي اى شمشون
فلسطىن لرا اوستىڭ كەدى شمشون دە يوشۇستىن اويانوب ارغىن مىخى تو خوشى اين
قوياىندى ۱۵ او او عورت اوئى دیديکە نىچە دېرسىن كە سە سورم حالىبو كە بوركڭ من
اين دىكلى بى ايندى اوچ دفعە در منى آداندون و منه دې دون كە سەن يوک قونڭ نه
اين در ۱۶ و ايلە كە هەركۈن اوئى او ز سوزلىرى اين تىكە كىنورر واونه اذىت و بىر
ايدى كە جاي دارخوب أولەجىك ايدى ۱۷ اوئى نام قلىنى اوئى خىر و بىر ئوب اوئى
دیديکە من باشە او لەك دە كىدويدىر جونكە من آنانم بىلتىدىن اللەن نىزىرى ام آگر قەرخىلىم
اوئى من قوم مىدىن كىدر و من عاجزلىوب آدمىلن بىسى كىيى اولارم ۱۸ و دليله

sərvərləri onun yanına çıxıb ona dədilər onu aldat gör onun böyük quvvəti nə-inəndir və nə-inən biz ona qalib gələrek ki onu bağlayıb ona əziyət éyləyək və bizdən də hərəmiz sənə mîn yüz parça gümüş vərərək 6*və Delila Şimşona dədi ki mənə də sənin böyük quvvətiñ nə-inəndir və nə-inən sən bağlanırsın ki sənə əziyət olsun 7*və Şimşon ona dədi ki əğər məni yəddi qurumamış təzə kiriş-inən bağlasalar onda ‘əciz olub âdamların birisi kimi olaram 8*və Filistilərin sərvərləri ona yəddi qurumamış təzə kiriş apardılar ki onu olar-inən bağladı 9*və xalg onun otaqına kəməndə oturmuş idilər onda ona dədi ki èy Şimşon Filistilər üstüñə gəldi o da o kirişləri od ıssısı almış kətan ipləri kimi girdi və onun quvvəti bilinmədi 10*və Delila Şimşona dədi ki bax məni aldatdın və mənə yalanlar dərsin pəs indi mənə də səni nə-inən bağlamaq olur 11*o da ona dədi ki əğər məni təzə çatılar-inən bərk bağlasalar ki olar-inən bir iş işlənməyibdir onda mən ‘âcizlənib âdamların birisi kimi olaram 12*və Delila təzə çatılar alıb onu olar-inən bağladı və ona dədi èy Şimşon Filistilər üstüñə gəldi və xalg otaqda kəməndə oturmuş idilər və o oları bir sap kimi öz qolları üstündən qırdı 13*və Delila Şimşona dədi ki nə vaqta qədər sən məni aldatacaqsən və mənə yalanlar dəyəcəksən mənə də səni nə- inən bağlamaq olur o da ona dədi ki əğər başımın yəddi saçlarını arğac-inən toxuyasan 14*o da toxudu və mix-inən möhkəm éyləyib ona dədi èy Şimşon Filistilər üstüñə gəldi Şimşon da yuxusundan uyanıb arğacın mixini toxusuñ-inən qopartdı 15*və o ‘övrət ona dədi ki nəcə dərsiz ki səni səvirəm halbuki yürəğinj mənim-inən dəgil bu indi üç dəfə ədir məni aldatdın və mənə dəmədin ki sənin böyük quvvətiñ nə-inəndir 16*və éylə ki hərgün onu öz sözləri-inən tengə gətirir və ona əziyət vérir idi ki cānı dar olacaq idi 17*onda tamâm qalbini ona xəbər vérir ona dedi ki mənim başıma ülgüt dəğməyibdir çünki mən anamın bətnindən Allahın Nəziri-əm əğər qırxılsam onda mənim quvvətim məndən gədər və mən ‘əcizlənib âdamların birisi kimi olaram 18*və Delila ∞

بعن صور عالمین اشناوین جنگ اسلامی این سلاحلیش که بوز آنم کی
آ او کندرب پیواده فریت بعلیه اردو قور دیبل او چندن او بع و کونه فدر
اردوی دیبلر تو در فرم بعلین دالی متنفس ۱۶ او راهن از زام دانه ک
و همکن اوبه بندلر ۱۷ او لاش دیبلیخ خس المک کدن بش آنم فرقه ای
جواب و دروب دیدلر که آنما میرز که بوز اولده ایهود این غلام و بیوته و نو
هز وار درین ایهی جکری بیون ۱۸ او اوله اورله دونوب او لاویه جو
اویه من بیکان اوبه بندلر اویه صالح سلاحلیش صور دیدلر ۱۹ و بی دان
جنگ اسلامی این سلاحلیش او آنچ بوز ترا آدم دروازه من غلوبست دورمش ایه
۲۰ او بش آنم که دیبلی خس المک کشن اندبلر اورله کوب بیوه هن ولد
این تراپس و توکه هن کونردبلر و کافن ده او جنگ اسلامی این سلاحلیش آ
بوز آنم این دروازه من غلوبست دورده ۲۱ او بوله بیکان اوبه کنرب ایوه
و نه هن و تراپس و توکه هن کونردبلر و کافن اول دیدیکه ه میرز ۲۲ اویه
اویه دیدلر که ساکت اول لکن اغفرنکه قریوب بزم این کل و ده آتا و کافن او
آها سن ایجون هرجه اوه کافن اویلی بعنی در بوجه اسرائیل ایجنه بر سطه و
فیله ه کافن اویلی ۲۳ او کافن بورکه داد اویوب ایهود این تراپس و بیوته تو
کونرب خن ایهه کبردی ۲۴ اویله ده دونوب کندلر و حمالر و حموالر
و دیبلر بی قابلیت مالدبلر ۲۵ اویله بیکن ایون اوراقلاته بیکان ایون باش
اولان اولان آندری بدلوب هن دانه بندلر ۲۶ و بی دالی جانردبلر اویله بوز راه
دونوب بیکانه دیدلر ه وار که بغلوبست ۲۷ او ده دیدیکه سر م فلوریدم لکن
و کافن کونربوب کندرز ایهی سه دعا دم دار و بوده دیبلر که ه وار دا و بی
دان اویه دیدلر که سک هنرده بیخواره بیاده که آنملن جان دارخوب اوستکه
همه کنرب سوپلر و من اور جانگ و ایونک اهلن جانی هلاک المحس ۲۸ و بی دان
اور بوله این کندلر و ایه که بیکان کونربوب که اوله اوراقن غوطی دیبلر دونوب اویه
قلایشی ۲۹ اویله بیکان قلایشی و ایون کافن ایوب لاشن خاطریح و سلطنه

gördü ki tamâm qalbini ona dêyibdir pəs göndərib Filistîlərin sərvərlərini çağırıb dədi ki bu dəfə gəlin çünkü tamâm qalbini mənə dêyibdir və Filistîlərin sərvərləri onun yanına yuxarı gedib pulu da əllərində yuxarı apardılar 19*və o ‘övrət onu öz dizləri üstündə yatırdıb bir âdamı çağırdı və onun başının yəddi saçını qırxdırdı və ona zəhmət vərməğə başladı və onun quvvəti ondan getmiş idi 20*və dədi ey Şimşon Filistîlər üstüñə gəldi və o da yuxusundan uyanıb dədi ki bu dəfə da çıxam əvvəlki dəfələr kimi silkələnəm amâ özü bilmir idi ki RƏBB özündən çekilibdir 21*onda Filistîlər onu tutub gözlərini çıxartdılar və onu Qəzzəyə endirib buxovlar-inən bağladılar və o da dustaqxanada əl dəğirmanı çəkər idi 22*və qırxılmağından sora başının tüğü bitməğə başladı 23*və Filistîlərin sərvərləri öz Dâqon ilâhalarına böyük zəbihə kəsmək və şadlıq èyləmək üçin yiğilüb dədilər ki Allahımız öz düşmənimiz olan Şimşonu əlimizə vəribdir 24*və qövm onu görüb öz ilâhalarına həmd və sənâ oxur idilər ki Allahımız düşmənimizi və diyârimizi xərâb èyləyib maqtüllərmizi çoxaldanı bizim əlimizə təslim èyləyibdir 25*və kəfiləri kök olanda dədilər ki Şimşonu çağırıñ ki bizə oynasın və Şimşonu dustaqxanadan çağırıldılar və o da olarin qabağında oynar idi və sora onu sütûnların arasında qoydular dursun 26*və Şimşon əlindən tutan oğlana dədi ki məni qoy o sütûnlara ki ev olarin üstündə durur yapışıb olara dayanam 27*və o ev də kişilər və ‘övrətlər-inən dolu olub Filistîlərin hamı sərvərləri orada idilər və damın üstündə də üç mîn qədər kişi və və ‘övrət var idi ki Şimşonun oynamağına təmâşâ èylər idiler 28*və Şimşon RƏBBə istid’â èyləyib dədi ki yâ RƏBB-Yehovah məni yadına gətirib ancaq bu dəfə ‘â məni quvvətləndir yâ Allah ki iki gözümün intikâmini Filistîlərdən bir kərə alam 29*və Şimşon o iki orta sütûnları ki ev olarin üstündə durur idi birini sağ əli-inən və birini sol əli-inən qucaqlayıb olara dayandı 30*və Şimşon mənim cənəm da Filistîlər-inən ölsün dêyib quvvəti-inən əgiləndə ev sərvərlərin və içində olan tamâm qövmin üstünə yixildi və öz ölümü-inən

اولدردیکی مقتوللر حانات او لدردیکلردن جوخ ایدیلر ۲۱ و قرداشلری اینن نام
اقرباسی آشاغه انوب اونی کوئزوب بخاری آپاردلر داونی اوز آناسی ماوچن
مزارن صورعا اینن اشناولن اورتا سند دفن ایدیلر واو اسرائیله ایکری ایل حاکم‌لک
ایلش ایدی

اون بىنخى باب

اوفرايم داغىدىن مېكا ادلى بر آدم وار ايدى ۳۰ بو اوز آناسە دىدىكە او مىن بوز
بارجە كومش كە سىدن آپارلدى وسە دە لەنت ايلدون و من قولا قىلمۇن قىباڭدىن داشىدون
باخ او بول منى دراونى من كۆزرمىش و آناسى دىدىكە اي اوغلۇم سە رې طرفىدىن
مبارك اولاسن ۳۱ او مىن بىز يارجە كومشى آناسە كىرى ويردى آناسى دىدىكە من
بوبولى اوز المدن او غلەدىن او تىرى بۇغە و توکىھ بىلر قاپىرمۇھ رې وقف اليم وابىدى
من اونى سە كىرى وورم ۴۰ و بولى آناسە كىرى ويردى و آناسى اېكى بوز يارجە
كومش كۆزرمۇ زرگە ويردى واو دە بۇغە و توکىھ بىلر قاپىرىدى كە مېكاش ايونى
قالدى ۵۰ و بىو مېكا كىنىن بىرالله ابى وار ايدى واينۇد اينن ترافىم قاپىرۇپ اوز
اوغلەزىدىن بىرسى كاھن ايلدى واو دە اونە كاھن اولى ۶۰ او كونلۇدە اسرائىلە پادشاه
بۇخ ايدى هر كىس كۆزلىرى خوش كۆزدىكى ايلر ايدى ۷۰ و ھەۋدانىن بىت كەمىدىن
ھەدا قىيەمىدىن بىر جوان وار ايدى كە لاولى ايدى واوزى اورادە غېپ ايدى
۸۰ و او كىنى ھەۋدانىن بىت ئەم شەرتىدىن كەنلى كەنلىي پىرە غېپ كېلى ساكن اولىسون
و بولى اينن كەنلى مېكانت ابويىھ افرايم داغە كەنلى ۹۰ و مېكا اونە دىدىكە هەرادن
كۆرسىن او دە اونە دىدىكە من بىر لاولى ام ھەۋدانىن بىت كەمىدىن كۆرم و من كەرىم
كەنلىي پىرە غېپ كېلى ساكن او لم ۱۰۰ و مېكا اونە دىدىكە من يانىن قال و سە آنا
و كاھن او لى و من سە ايلە اون بارجە كومش وير دست بالشار و كەرانگى ويررەر
بىس لاولى دە قالدى ۱۱۰ و او لاولى او آدم اينن قىللە راضى او لىدى واو جوان اونە
اوغلەزىدىن بىرسى كېلى اولى ۱۲۰ و مېكا او لاولىنى كاھنلەغە تىخىپس ايلبوب او جوان

oldürdüğü maqtullar hayatımda oldürdüklərindən çox idilər 31*və qardaşları-inən tamâm aqrabası aşağı enib onu götürüb yuxarı apardılar və onu öz atası Manohın məzârında Sor'â ilə Eştâolun ortasında dəfn éylədilər və o İsrâ'elə iğirmi il hâkimlik éyləmiş idi

on yəddinci bâb

1*və Efrâyîm dağından Mîkâ adlı bir âdam var idi 2*bu öz atasına dədi ki o mîn yüz parça gümüş ki səndən aparıldı və sən də lə'nət éylədin və mənim qulaqlarımın qabağında danışdın bax o pul məndədir onu mən götürmüşəm və anası dədi ki éy oğlum sən RƏBB tərəfindən mübârək olasın 3*və o mîn bir yüz parça gümüş anasına gəri vərdi anası dədi ki mən bu pulu öz əlimdən oğlumdan ötürü yontma və tökmə bütər qayırmağa RƏBBə vəqf éylərim və indi mən onu sənə gəri vərirəm 4*və pulu anasına gəri vərdi və anası iki yüz parça gümüş götürüb zərgərə vərdi və o da yonma və tökmə bütər qayırdı ki Mîkânın évində qaldı 5*və bu Mîkâ kişisinin bir Allah evi var idi və əfad-inən terâfim qayırıb öz oğullarından birisini kâhin éylədi və o da ona kâhin oldu 6*o günlərdə İsrâ'eldə pâdşâh yox idi hərkes gözlərinə hoş göründügini éylər idi 7*və Yəhûdânın Beytləhmindən Yəhûdâ qəbîləsindən bir cavân var idi ki Lâvili idi və özü orada qarğıb idi 8*və o kişi Yəhûdânın Beytləhm şəhərindən getdi ki taplığı yerdə qərib kimi sâkin olsun və yolu-inən gedəndə Mîkânın évinə Efrâyim dağına gəldi 9*və Mîkâ ona dədi ki harâdan gəlirsən o da ona dədi ki mən bir Lâviliyəm Yəhûdânın Beytləhmindən gəlirəm və mən gedərəm ki taplığım yerdə qərib kimi sâkin olam 10*və Mîkâ ona dədi mənim yanımıda qal və mənə ata və kâhin ol və mən sənə éylə on parça gümüş və bir dəst pâltâr və güzərâniyi vərərəm pəs Lâvili də qaldı 11*və o Lâvili o âdam-inən qalmağa râzi oldu və o cavân ona oğullarından birisi kimi oldu 12*və Mîkâ o Lâvilini kâhinliğə təxsîs éyləyib o cavân

∞

ده اوته کاهن اولدی و میکان ابونه اولور ایدی ۱۶ او پیکا دیدی ابدی من یلم
که رین منه الشفافی اولاچدر چونکه بولاویله منه کاهن اولوپدر

اون سکرخی باب

۱ او ایامه اسرائیله یادشاه یوخ ایدی واو و فتلره دان سطع اوزندن او تری
ساکن او لغه بر میراث بری آخبار ایدبلر چونکه او وقه قدر اسرائیل سلطربن
آراسته اولع میراث بری دوشمش ایدی ۲ و بی دان اوز سرحدلندن بعض صورعا
این اشناول آراستدن اوز قیله لردن بش دلاور جوانمرد کوندر دبلر که دباری شخص
البیوب شخص ایلسونار و اولع دیدبلر که کدون او دباری شخص ایلسون واولر میکان
ابونه قدر افرایم داغه کیدوب کیجه اوراده فالدبلر ۳ اولر میکان ابونه باشه اولانه
اولاولی جوانن سنه ناندبلر و بولدن قراجه اورابه کیدوب اونه دیدبلر که سنه کم
بورابه کنوردی و سن بوراده نه ایلسن و سن بوراده نه یک وار ۴ او ده اولع دیدیکه
میکا منه یله و پله ایلدی واو منی اجرت این تونوپدر و من اونه کاهن ام ۵ اولر ده
اونه دیدبلر که اللدن سوال ایله که یلک آبا بوكنده کمز بول راست کله جک در
۶ و کاهن اولع دیدیکه سلامت این کدون کندیکر بول رین حضورنله درست در
۷ واو بش آدم کیدوب لاینه پشندبلر و اونن اسپنه اولان قوی کوردبلر که صبدوئیلر
کیمی امیت و خاطر جمع لک این خاطر جمع او تورمش ایدبلر واو دبارده اذیت و بین
بر صاحب اندار یوخ ایدی واولرن صبدوئیلردن اوزاق اولدینه ایسون بر آدم
این اولرن بر ایسلری اولر ایدی ۸ واولر صورعا این اشناوله اوز قرداشلر بن یانه
کلوب قرداشلری اولعن دیدبلرسز نه دبریز ۹ اولر ده دیدبلر که فالخون اولرن اوسته
کیدک چونکه اولرن دیارینی کوردک که چوچ بخشی در پس سز نیز اولون و کنمکه
بو بامیون که کیدوب او دیاری تصرف ایلسز اسز کدن ساعت بر خاطر جمع قوم
اوسته و بر کش دیاره کله جک سز که رب اوی ستن الله و به جکر ایله هر بر در
که اونه بر ده اولان هیچ بر زادن آنکه بوند ۱۰ پس دان قیله سدن او را دن

da ona kâhin oldu və Mîkânın èvində olar idi 13*və Mîkâ dedi indi mən bilərəm ki RƏBBin mənə iltifatı olacaqdır çünkü bu Lâvili mənə kâhin olubdur
on səkizinci bâb

1*o əyyâmda İsrâ' eldə pâdşâh yox idi və o vəqtlərdə Dân sıbtı özündən ötürü sâkin olmağa bir mîrâs yeri axtarır idilər çünkü o vəqtə qədər İsrâ' élín sıbtlarının arasında olara mîrâs yeri düşməmiş idi 2*və bən-i Dân öz sərhədlərindən yə'nî Sora-inən Eştâol arasından öz qəbilələrindən beş dilâvər cavanmərd göndərdilər ki diyâri təcəssüs éyləyib təfəhhüs éyləsinlər və olara dədilər ki gədin o diyâri təcəssüs éyləyin və olar Mîkânın èvinə qədər Efrâyim dağına gədib gəcə orada qaldılar 3*olar Mîkânın èvinin yanında olanda o Lâvili cavânnın səsini tanıdlılar və yoldan qıraqa oraya gədib ona dədilər ki səni kim buraya gətiirdi və sən burada nə éylərsin və sənin burada nəyin var 4*və o da olara dədi ki Mîkâ mənə bələ və bələ éylədi və o məni ücrət-inən tutbdur və mən ona kâhinəm 5*olar da ona dədilər ki Allahdan su'âl éylə ki bilək âyâ bu getdiğimiz yol rast gələcəkdir 6*və kâhin olara dədi ki səlâmət-inən gədin getdiğiz yol RƏBBin huzûrunda dər-setdir 7*və o beş âdam gədib Lâyişə yətişdilər və onun içində olan qövmi gördülər ki Sîdônlular kimi əmniyyət və xâtircəm' alik-inən xâtircəm'a oturmuş idilər və o diyârda əziyyət vərən bir sâhib iqtidâr yox idi və olarin Sîdônlulardan uzaq olduqları için bir âdam-inən olarin bir işləri olmir idi 8*və olar Sor'â-inən Eştâola öz qardaşlarının yanına gəlib qardaşları olara dədilər siz nə dersiz 9*olar da dədilər ki qalhın olarin üstünə gədiqj çünkü olarin diyârını gördük ki çok yaxşıdır pəs təz olun və getməgə yubanmayın ki gədib o diyâri təsərrüf éyləyəsiz 10*siz gədən sâ'at bir xâtircəm'a qövm üstünə və bir gəniş diyâra gədəcəksiz ki RƏBB onu sizin əлизə vərəcəkdir éylə bir yerdir ki onda yerdə olan həç bir zâdin əksiklığı yoxdur 11*pəs Dân qəbiləsindən oradan ∞

یعنی صورعا این اشناولدن جنک اسپايلری این سلاحلنش آتی بوز آدم کندی ۱۰ و کدوب یهوداده قربت بعاین اردو قوردلر او جهندن اوین بوکونه قدر دان اردوسی دیرلر بو در قربت بعاین دالی سنه در ۱۳ واورادن افراهم داغنه کندیلر و میکان ابوبته یتشدیلر ۱۴ او لایش دیارینی نجس ایلمکه کیدن بش آدم قرشاشلرینه جواب وبروب دیدیلر که آیا یلرسز که بو ابولرده ایفود این ترافم وبوغه و توکمه بتل وارد پس ایندی ایله جگزی بیلون ۱۵ واولر اورایه دونوب او لاوبی جوان ابوبته یعنی میکان ابوبته یتشدیلر واون صاغ سلامتلغنى صورشدیلر ۱۶ اوینی داندن جنک اسپايلری این سلاحلنش او آتی بوز نفرآدم دروازه‌نن قایوسن دورمش ایدیلر ۱۷ او لایش آدم که دباری نجس ایلمکه کتمش ایدیلر اورایه کلوب بونه بتی و اینود این ترافیقی و توکمه بتی کوتردیلر و کاهن ده او جنک اسپايلری این سلاحلنش آتی بوز آدم این دروازه‌نن قایوسن دوردی ۱۸ و بولر میکان ابوبته کیروب ایودن بونه بتی و ترافیقی و توکمه بتی کوتوردیلر و کاهن اوون دیدیکه نه ایلرسز ۱۹ اولر ده اوئه دیدیلر که ساكت اول آنگه قوبوب بزم این کل و بن آتا و کاهن اول آیا سن ایچون برجه ابوه کاهن اولنی بخشنی در بوخسه اسرائیل ایچن بر سبطه و بر قیله به کاهن اولنی ۲۰ و کاهن بورکی شاد اولوب ایفود این ترافیقی وبوغه بتی کوتروب خلقن آراسنه کیردی ۲۱ اولر ده دونوب کندیلر و عاللری و حیوالری و دوللرین قباقلربه صالدیلر ۲۲ اولر میکان ابوندن اوزاقلاشن میکان ابوبین یانن دلان ابولرن آدماری بغلوب بتی دانه یتشدیلر ۲۳ و بنی دانی چاغردیلر اولر ده بوزلرین دوندروب میکایه دیدیلر نه وار که بغلوبیز ۲۴ او ده دیدیکه سز من قایردیغم اللہ و کاهنی کوتروب کیدرسز ایندی من دها نهم وار و بونه نه دبریز که نه وار ۲۵ و بنی دان اوئه دیدیلر که سکی یانزده چخارنه مبادا که آدملن جانی دارخوب اوستکه هجوم کتورسنلر وسن اوز جانی و ایونکن اهلنن جانی هلاک ایله‌سن ۲۶ و بنی دان اوز بوللری این کندیلر و ایله که میکا کوردیکه اولر اوزنندن قوتلی درلر دونوب ابوبته قایتدی ۲۷ واولر میکان قایردیغمی و اون کاهنی الوب لایشن خاطرجمع و مطمئن

yə'ni Sor'â-inən Eştâoladan cəng əsbâbları-inən silâhlanmış altı yüz âdam getdi 12*və gədib Yəhudâ da Qiryat-Ye'ârîmdə ordu qurdular o cəhətdən o yərə bu günə qədər Dân ordusu dərlər budur Qiryat-Ye'ârîmin dalısındadır 13*və oradan Efrayim dağına getdilər və Mîkânın évinə yetişdilər 14*və o Lâyiş diyârını təcəssüs éyləməğə gədən bəş âdam qardaşlarına cavâb vərib dədilər ki âyâ bəylərimiz ki bu évlərdə éfod-inən tərâfim və yonma və tökmə bütələr vardır pəs indi éyləyəcəğizi bilin 15*və olar oraya dönüb o Lâvîli cavânnın évinə yə'ni Mîkânın évinə yetişdilər və onun sâğ səlâmətlığını soruştular 16*və bən-i Dândan cəng əsbâbları-inən silâhlanmış o altı yüz nəfər âdam darvâzanın qapısında durmuş idilər 17*və o bəş âdam ki diyâri təcəssüs éyləməğə getmiş idilər oraya gəlib yonma bütü və éfod-inən tərâfimi və tökmə bütü götürdülər və kâhin də o cəng əsbâbları-inən silâhlanmış altı yüz âdam-inən darvâzanın qapısında durdu 18*və bular Mîkânın évinə gərîb évdən yonma bütü və tərâfimi və tökmə bütü götürdülər və kâhin olara dədi ki nə éylərsiz 19*olar da ona dədilər ki sâkit ol əlini ağızına qoyub bizim-inən gəl və bizə ata və kâhin ol âyâ sənin içən bircə évə kâhin olmaq yaxşıdır yoxsa İsrâ'él içində bir sibta və bir qəbiləyə kâhin olmaq 20*və kâhinin yürəği şâd olub éfod-inən tərâfimi və yonma bütü götürüb xalqın arasına girdi 21*olar da dönüb getdilər və 'iyâlləri və heyvânları və dövlətlərini qabaqlarına saldılar 22*olar Mîkânın évindən uzaqlaşanda Mîkânın évinin yanında olan évlərin âdamları yığılıb bən-i Dâna yetişdilər 23*və bən-i Dâni çağırdılar olar da yüzlərini döndürüb Mîkâya dədilər nə var ki yığılıbsız 24*o da dədi ki siz mənim qayırdığım ilâhi və kâhini götürüb gədərsiz indi mənim daha nəyim var və bu mənə nə dərsiz ki nə var 25*və bən-i Dân ona dədilər ki səsiñi sizimizda çıxartma mâ-bâ-dâ ki âdamların câni dâr-ı hûb üstüñə hûcüm gətirsinlər və sən öz câniñi və évinin əhlinin cânını həlâk éyləyəsin 26*və bən-i Dân öz yolları-inən getdilər və éyla ki Mîkâ gördü ki olar özündən quvvətlidirlər dönüb évinə qayıtdı 27*və olar Mîkânın qayırdığını və onun kâhinini alıb Layışın xâtircəma' və mutma'inn ∞

قومن ياننه کلدیلر واولری قلخ آغزی این او ردیلر و شهری ده او د این یاندردیلر
 ۲۸ و بر قورناران بوخ ایدی زیرا او لر صبدوندن او زاق ایدیلر واولرن هیج کس
 این بر ایشلری بوخ ایدی واو شهر بیت رحوب در منه ایدی واولر شهری با ایلوب
 ایچن ساکن او لدیلر ۲۹ واولر او شهن آدیقی او ز آنالری اولان اسرائیل اوغنی دان
 آدیبه کوره دان قویدیلر اما ایو لیک او شهن آدی لا بش ایدی ۳۰ و بنی دان او زلری
 ایچون او بونه بئی نصب ایلوب یهونانان این جوشوم این منه او زی واو غلری دیارن
 اسیر او لدیقی کونه قدر دان سبطه کاهن او لدیلر ۳۱ و میکان قابردیق بونه بئی
 بیت الله شیلووده اولان قام مدنه او زلری ایچون نصب ایدیلر

اون دفوزنخی باب

اوا او ایامه که اسرائیل یادشاه بوخ ایدی بر لاویل کشی افرام داغن سمندیه غرب ب
 کیم ساکن او لور ایدی واوزیه یهودانی بیت حمدون برمتعه عورت آتش ایدی
 ۳۲ اوون منعه سی زنا ایلوب اونن یانندن آناسن ابوبه یهودانی بیت حمده کدی
 واوراده درت آی مدتی قالدی ۳۳ و اری فالخوب اونن دالیسخه کدی که خاطرین
 اله کنوروب اونی قایتارسون واوزی این بر نوکری و آنک اولانی وار ایدی واو
 عورت اوی او ز آناسن ابوبه آپاروب و فزن آناسی ده اوی کنوروب شادانی این
 اونن استقباله کندی ۴۰ و قاین آناسی بعنی فزن آناسی اوی صالحادی واو ده اوج
 کون اونن یانند قالدی واولر بیوب ایسیدیلر و کجه اوراده قالدیلر ۴۱ و در دنخی کونه
 واقع او لدیکه سحر تیزدن دوردی که کسون و فزن آناسی او ز کوره کشی دیدیکه بورکنی
 بر لقمه چورک این قوتلندروب صوره کیدون ۶۰ واونروب ایکیسی ده بر برده پیوب
 ایسیدیلر و فزن آناسی او کشی بی دیدیکه کل راضی او لوب کجه بوراده قال و بورکن
 خوش اولسون ۷۰ اما او کشی فالخدی که کسون لیکن قاین آناسی او هه چوخ ارام
 ایلیند کجه که اوراده قالدی ۸۰ و بشخی کونه سحر تیزدن فالخدی که کسون و فزن
 آناسی دیدیکه بورکنی قوتلندریس کون زوالله قدر او بواندی ایکیسی ده پدیلر ۹۰ واو

qövminin yanına gəldilər və oları qılıc ağızı-inən urdular və şəhəri də od-inən yandırıldılar 28*və bir qurtaran yox idi zîrâ olar Sîdondan uzaq idilər və olalar həç kəs-inən bir işləri yox idi və o şəhər Beyt-Rexobun dərəsində idi və olar şəhəri binâ éyləyib içində sâkin oldular 29*və olar o şəhərin adını öz ataları olan İsrâ'elin oğlu Dânın adına görə Sân qoydular amâ irəlidə o şəhərin adı Layış idi 30*və bən-i Dân özləri üçün o yonma bütü nasb éyləyib Yəhonâtân ibn-i Cərşom ibn-i Mənəssə özü və oğulları diyârin əsîr olduğu günə qədər Dân sıbtına kâhin oldular 31*və Mîkânin qayırdığı yonma bütü Beytullahın Şîlôda olan tamâm müddətində özləri üçün nasb éylədilər

on doqquzuncu bâb

1*və o əyyâmda ki İsrâ'eldə pâdşâh yox idi bir Lâvili kişi Efrâyim dağının səmtlərində qərîb kimi sâkin olur idi və özünə Yəhudânın Beyt-Ləxmindən bir muta 'övrət almış idi 2*və onun muta'sı zinâ éyləyib onun yanından atasının évinə Yəhudânın Beyt-Ləxminə getdi və orada dört ay müddəti qaldı 3*və əri qalxıb onun dalısınca getdi ki hatırını ələ gətirib onu qaytarsın və özü-inən bir nökəri və iki ulaqi var idi və o 'övrət onu öz atasının évinə aparıb və qızın atası da onu görüb şâdlıq-inən onun istiqbâlinə getdi 4*və qayınatası yə'nî qızın atası onu saxladı və o da üç gün onun yanında qaldı və olar yeyib içdilər və gecə orada qaldılar 5*və dördüncü gündə vâqi' oldu ki səhər təzdən durdu ki getsin və qızın atası öz kürəkəninə dədi ki yûrəğinjî bir lokma çörək-inən quvvətləndirib sora gədin 6*və oturub ikisi də bir yerdə yeyib içdilər və qızın atası o kişiyə dədi ki gəl râzi olub gecə burada qal və yûrəğinjî hoş olsun 7*amâ o kişi qalxdı ki getsin liken qayın atası ona çox ibrâm éyləyəndə gecə gənə orada qaldı 8*və bəşinci gündə səhər təzdən qalxdı ki getsin və qızın atası dədi ki yûrəğinjî quvvətləndir pəs günün zəvâlinə qədər o yubandı ikisi də yədilər 9*və o ∞

کنی دوردی که منعه‌سی و نوکری این کشون و قابن آناسی بعنی او فتن آناسی او نه
 دیدیکه باخ کون چکوب اخشم اولور باخ بودر بواختم بوراده فالرس بورکر خوش
 اولور و سحر نیز دوروب بوله دوشرس و جادر که کدرسن ۱۰ اما او کنی استندی که
 کچه اوراده فالسون فالخوب کدی نا پیوسن بعنی اور شلیمن قباغه کلدی و ابکی پر
 اسلی اولاپی و منعه‌سی اوزی این ایدی ۱۱ اولر بوسن پانه ایدیلر و کون چوخ
 افس ایدی واو او غلان آغا سه دیدیکه کل بو پیوسلن شهر به دونوب کچه بوراده
 قالاق ۱۲ و آغا سی او نه دیدیکه یاد شده دونه یلنه چونکه اولر بین اسرائیلدن دکل لر
 اما چکوب جمعه‌یه کدک ۱۳ او اوز نوکریه دیدیکه کل بو بیرون برسته باخین کیدوب
 با جمعدده و راما ده قالاق ۱۴ و چکوب کندیلر اولر و بیانین جمعددن پانه پشته
 کون پاندی ۱۵ و بیولدن چیزوب اورا به کندیلر که کیدوب جمعدده کچه فالسون
 و کلوب شهن میدانند او نوردی و برآدم بوخ ایدی که او کچه اولری ابوه آبارسون
 ۱۶ او بود بر فوجا آدم اخشم او سی اکیندن او ز ایشدن کور واو آدم افرام داغدن
 ایدی و ایدی جمعدده غربی کمی ساکن اولور ایدی واو بین آدم لری بیانینی ایدیلر
 ۱۷ واو آدم کوزلری قاوزیوب او مسافر کشی شهن میدانند کوردی واو قوجا کشی
 دیدیکه هر له کدرسن و هر ادن کاورسن ۱۸ واو ده او نه دیدیکه بز بیودا بیت حمده دن
 چکوب افرام داغن سه تله کدرا ک من او رالی ام و بیودان بیت حمده قدر
 کمش ایدم و من رین ابوبه کیدرم و منی ابوه آلان برآدم بودخر ۱۹ و بزم اولا قلروز
 صلام اینه هم ده وار در ونم ابجون و جانه لک ابجون و بندارک این اولان نوکر
 ابجون ده چورکن و شرابزده وار در هیچ بر زاده اسک دکل ۲۰ واو قوجا کشی
 دیدیکه سلام سه سن های اسک لکت من بیونه اولسون آنچن که کچه میدانه قالمه
 ۲۱ واو ابوبه آباروب اولا قلریه هم ویردی و آبا قلریه بیوب بدیلر ایچدیلر
 ۲۲ اولرن کفاری خوش اولان و قده بودر شهن حرامزاده آدمی ای او ابوبی احاطه
 الیوب قابوی دوکنیلر واو ابوباصحی قوجا کشی به دیدیلر که او سن ابوبه کلن
 آدمی چهارت که اولی یلک ۲۳ واو ابوباصحی اولرن پانه چیزوب اولر دیدیکه

kişi durdu ki mut'ası və nökəri-inən getsin və qayın atası yə'nî o qızın atası ona dədi ki bax gün kəçib axşam olur bax budur bu axşam burada qalırsız yüzünüz hoş olur və səhər təz durub yola düşərsiz və çadırına gədərsin 10*amâ o kişi istəmədi ki gəcə orada qalsın qalılıb getdi tâ Yəbusun yə'nî Orişalımin qabağına gəldi və iki bahir əsbâblı ulaqı və mut'ası özü-inən idi 11*olar Yəbusun yanında idilər və gün çox enmiş idi və o oğlan ağasına dədi ki gəl bu Yəbusların şəhərinə dönüb gəcə orada qalaq 12*və ağası ona dədi ki yad şəhrə dönəbilmənək çünki olar bən-i İsrâ'eldən dəğillər amâ köçüb Cibe'aya gədək 13*və öz nökərinə dədi ki gəl bu yerlərin birisinə yaxın gədib yâ Cibe'ada vəyâ Râmâda qalaq 14*və köçüb getdilər olar Binyâmîn Cibe'asının yanına yetişəndə gün batdı 15*və yoldan çıxıb oraya getdilər ki gədib Cibe'ada gəcə qalsınlar və qəlib şəhərin məydânında oturdu və bir âdam yox idi ki o gəcə oları évə aparsın 16*və budur bir qoca âdam axşam üstü əkindən öz işindən gəlir və o âdam Efrâyim dağından idi və indi Cibe'ada qərîb kimi sâkin olur idi və o yerin âdamları Binyâmînli idilər 17*və o âdam gözlərini qavzayıb o misâfir kişiyi şəhərin məydânında gördü və o koca kişi dədi ki haraya gədirsen və haradan gəlirsən 18*və o da ona dədi ki biz Yəhudâ Beytləhmindən keçib Efrâyim dağının səmtlərinə gədərək mən oaralı-em və Yəhudânin Beytləhminə qədər getmiş idim və mən RƏBBin évinə gədərəm və məni évə alan bir âdam yoxdur 19*və bizim ulaqlarımıza saman-inən yəm də vardır və mənim için və câriyəj için və bəndələriŋ-inən olan nökər için də çörəğimiz və şərâbımız da vardır həç bir zâdimiz eksik dəğil 20*və o qoca kişi səlâm sənə sənin hamı iskañlılığı mənim boynuma olsun ancaq ki gəcə məydânda qalma 21*və onu évinə aparıb ulaqlarına yəm verdi və ayaqlarını yuyub yədilər içdilər 22*oların kəyifləri hoş olan vaqtda budur şəhərin harâmzâdə âdamları o evi ihâta éyləyib qapını döğdülər və o év sâhibi qoca kişiye dədilər ki o sənin évinə gələn âdamı çıxart ki onu bilək 23*və o évin sâhibi olarin yanına çıxıb olara dədi ki

ای فردا شلم موقع ایلدم شرارت ایلبوون ابدی بروآدم من ایوه کنرب در بو جانه
 سر ایلبوون ۲۴ باخون من باکه فرنی واوین معنی چخاردم و سر اویی تصرف
 ایلبووب نظرزده خوش اولای اوله ایلبوون اما بوکتني به یله بر جانت ایش ایلبوون
 ۲۵ اما او آدلر استدبلر که اونه اطاعت ایلسولر واو کتني معنی کنرب ایشک
 اولین یانه چخارندی واوی یالدبلر واوین این نام کیجه سخوه قدر فتن ایلدبلر و سع
 آجلانه اونی بر اخدبلر ۲۶ واو عورت صح طلوع ایلینه کلوب گون آجلانه قدر او
 آدمن ایوبین قایوسنده بخلدی که آغاسی اوراده ابدی ۲۷ و آغاسی سحر فالخوب اون
 قایوسنی آجدی و جندی که اوز بولی این کسون و بودر او معنی اولان عورت
 ایون قایوسنده بخلوب المیت ایشکن اونسنه در ۲۸ واوه دیدیک دور کدک اما
 جواب و بین بوخ ابدی بس اونی اوز اولادغشن اوست کوتزدی واو کتني فالخوب
 اوز برهنه کندی ۲۹ و ایوبنه کلوب بجانی آذی و معنی تونوب اونی سوکلری این
 اون ایکی پارجه به پارچه ملدي واوی اسرائیل هر حدودبه کوئرددی ۳۰ و واقع
 اولدیکه هر کورن دیر ابدی که بین اسرائیل مضر دهارندن چندیغی کوندن بوکوه
 قدر یله بر زاده اولوب و ه کورنوندر سوه دفت ایلبووب مشورت ایلبوون و داشون

ابکر معنی با

۱ و نام بین اسرائیل جنوب جماعت برجه آدم کیسی داندن بشیرشعه قدر جعلاد دباری
 این رین حضوریله میصفه ده جمع اولدبلر ۲ و نام قومن ریسلری اسرائیل های سلطانین
 قلع اوران درت بوز مین نفر بیاده الله فومن جمعیته دور دبلر ۳ و بین بیامین
 اشتدبکه که بین اسرائیل میصفه به کلوبدرلر و بین اسرائیل دیدبلر که غل ایلبوون که بو
 شرارت نیجه اولدی ۴ او اولدبلر عورتن اری اولان لاویی کتی جواب و برب
 دیدیکه من و منعم بیامین جمعمه کلادک که کیجه اوراده قالانی ۵ و جمعمن آغالاری
 اوستنه فالخوب کیجه قالدیغم ایوی احاطه ایلدبلر من اولدبلر که ده قصد ایلبووب
 منعم این فتن ایلدبلر واو ده اولدی ۶ و من ده منعم کنرب بارچه لدم واو د

ey qardaşlarım təvaqqu' éylərəm şərârət éyləməyin îndi bu âdam mənim evimə girib dér bu hamâkatı siz éyləməyin 24*baxñ mənim bakırə qızım və onun muta'sını çıxardam və siz oları təsərrüf éyləyib nəzərinizdə hoş oları olara éyləyin amâ bu kişiyyə bələ hamâqat éyləməyin 25*amâ o âdamlar istəmədilər ki ona itâ' at éyləsinlər və o kişi muta'sını götürüb eşigə olarin yanına çıxartdı və onu bildilər və onun-inən tamâm gəcə səhərə qədər fisq éylədilər və sabah açılında onu buraxdilar 26*və o 'övrət sabah tulù' éyləyəndə gəlib gün açılına qədər o âdamın evinin qapısında yıxıldı ki ağası orada idi 27*və ağası səhər qalxib évin qapısını açdı və çıxdı ki öz yolu-inən getsin və budur o muta'sı olan 'övrət évin qapısında yıxılıb əlləri də eşiğin üstündədir 28*və ona dədi ki dur gədək amâ cavâb vərən yox idi pəs onu öz ulaqının üstünə götürdü və o kişi qalxib öz yerinə getdi 29*və évinə gəlib bıçağı aldı və muta'sını tutub onu sümükləri-inən on iki parçaya parçaladı və onu İsrâ'elin hər hudûduna göndərdi 30*və vâqı' oldu ki hər görən dér idi bən-i İsrâ'elin Misir diyarından çıxdığı gündən bu günə qədər bələ bir zâd nə olub və nə görünübdür buna diqqət éyləyib məşürət éyləyin və danışın

iğirminci bâb

1*və tamâm bən-i İsrâ'el çıxib cəm'at bircə âdam kimi Dândan Beer-Şeb'aya qədər Cile'âd diyâri-inən RƏBBin huzûrunda Misfada cəm' oldular 2*və tamâm qövmin rə'isləri İsrâ'elin hamı sibtlarından qılıc uran dört yüz mîn nəfər piyâdə Allahın qövminin cam'atında durdular 3*və bən-i Binyâmîn eşitdilər ki bən-i İsrâ'el Misfaya gəlibdirlər və bən-i İsrâ'el dədilər ki naql éyləyin ki bu şərârət nəcə oldu 4*və o öldürülən 'övratin əri olan Lâvili kişi cavâb vərib dədi ki mən və muta'am Binyâmîn Cibe'asına gəldik ki gəcə orada qalaq 5*və Cibe'anın ağaları üstümə qalxib gəcə qaldığım evi ihâta éylədilər məni öldürməgə də kəsd éyləyib muta'am-inən fisq éylədilər və o öldü 6*və mən də muta'amı götürüb parçaladım və onu ∞

اسرائیل و راثتن نام صحراست کویدردم چون اسرائیل فجور و حفاظت ایلش ایدیلر ۷ ایندی بود رسز هامیزین اسرائیل سر اوزز بوراده مکالمه و مشاوره ایلیون ۸ و نام خلق بر جه کشی کیی فالخوب دیدیلر که بزدن هیچکس اوز چادرینه کتمسون و هیچ کس اوز ابوبه چکمسون ۹ پس جمعه به بنم ایلیه جکمز زاد بو اولسون که قرعه این اوسته کدک ۱۰ اسرائیل های سلطنتند بوزدن اون کشی و میندن بیز واون میندن مین کشی کونزک که قوشونه آذوقه ندارک ایلسونلر ناکه اولر بینایمن جمعه سنه کلنه اولرن اسرائیل او ایلدیکری نام حافظه کوره اولر اینن رفتار ایلسونلر ۱۱ اسرائیل هر بر نفری بر جه آدم کیی منفا شهرن اوسته کنمکه جمع اولدیلر ۱۲ اسرائیل سلطانی بینایمن نام قیله لرینه آدمک کوندروب دیدیلر که بو نه شرارت در که ابچزده واقع اولوپر ۱۳ پس ایندی جمعده دکی او حرامزاده آدمکی و برون که اولر بے اولدک و او شرارت اسرائیلدن دفع اولسون اما بینایمنی لر استه دیلر که اوز فرداشلری اولان بین اسرائیل سوزینه اطاعت ایلسونلر ۱۴ و بین بینایمن شهرلردن جمعه به یغلدیلر که بین اسرائیل اینن جنک ایلمک چیسونلر ۱۵ و بین بینایمن او کون اوز شهرلردن حساب اینن ایکری آلتی مین قلح اوران آدم چخارتدیلر جمعه نن ساکلرندن سوای که بدی بوز انتخاب اولش نفر حساب اولدی ۱۶ نام بو قومدن بدی بوز صونخای انتخاب اولش آدمک وار ایدی که هامیسی قیله داش آنار ایدیلر و سهو ایلمز ایدیلر ۱۷ و بین اسرائیل آدمکی بینایمندن سوای درت بوز مین قلح اوران آدم حساب اولدی که هامیسی دعوا آدمی ایدیلر ۱۸ و فالخوب بیت تیله کندیلر و بین اسرائیل اللهدن سوال ایلیوب دیدیلر که اول بزدن کم هجوم ایلیوب بین بینایمن این دعوا ایلسون ورب دیدیکه اول ۱۹ و دا ۲۰ و بین اسرائیل سردن فالخوب جمعه اوسته اردو قوردیلر ۲۱ و اسرائیلی لر بینایمن این دعوا به چیخوب بین اسرائیلی لر اولر اینن جمعده محاربه صفت با غلدبیلر ۲۲ و بین بینایمن جمعه دن چیخوب او کونه اسرائیلدن ایکری ایکی مین نفر اوروب ین صالحیلر ۲۳ و اسرائیلی آدمک طایفه ایز لرین قوتلدروب او اولکی کونه صفت با غلدبیلری برد که صفت با غلدبیلر ۲۴ و بین اسرائیل بوخاری

İsrâ'elin vərâsətinin tamâm səhrâsına göndərdim çün İsrâ'eldə fücûr və hamâkat éyləmiş idilər 7*indi budur siz hamı-ız bən-i İsrâ'el-siz özüz burada mükâmilə və müşâvərə éyləyin 8*və tamâm xalq biricə kişi kimi qalxxib dədilər ki bizdən həç kəs öz çadırına getməsin və həç kəs öz evinə çəkilməsin 9*pəs Cibe'aya bizim éyləyəcəğimiz zâd bu olsun ki qurr'a-inən üstünə gidək 10*və İsrâ'elin hamı sibtlarından yüzdən yüzdən on kişi və mîndən yüz və on mîndən mîn kişi götürüj ki qoşuna âzuqa tədârik éyləsinlər tâ ki olar Binyâmîn Cibe'asına gələndə oların İsrâ'eldə o éylədikləri tamâm hamâkata görə olar-inən rəftâr éyləsinlər 11*və İsrâ'elin hər bir nəfəri bircə âdam kimi müttəfiqən şəhərin üstünə getməgə cəmi" oldular 12*və İsrâ'elin sibtları Binyâmînin tamâm qabilələrinə âdamlar göndərib dədilər ki bu nə şərârətdir ki içizdə vâqi" olubdur 13*pəs indi Cibe'adaki o harâmzâdə âdamları vərin ki oları öldürək və o şərârət İsrâ'eldən dəf" olsun amâ Binyâmînlilər istəmədilər ki öz qardaşları olan bən-i İsrâ'elin sözünə itâ'et éyləsinlər 14*və bən-i Binyâmîn şəhərlərdən Cibe'aya yiğildilar ki bən-i İsrâ'el-inən cəng éyləməgə çıxsınlar 15*və bən-i Binyâmîn o gün öz şəhərlərindən hesâb-inən iğirmi altı mîn qılıc uran âdam çıxartdilar Cibe'anın sâkinlərindən süvây ki yəddi yüz intihâb olmuş nəfər hesâb oldu 16*tamâm bu gövmdən yəddi yüz solaxay intihâb olmuş âdamlar var idi ki hamısı qila daş atar idilər və səhv éyləməz idilər 16*tamâm bu qövmdən 17*və bən-i İsrâ'elin âdamları Binyâmindən süvây dört yüz mîn qılıc uran âdam hesab oldu ki hamısı da'vâ âdamı idilər 18*və qalxib Beyt-Elə getdilər və bən-i İsrâ'el Allahdan su'âl éyləyib dədilər ki əvvəl bizdən kim hücüm éyləyib bən-i Binyâmin-inən da'vâ éyləsin və RƏBB dədi ki əvvəl Yəhudâ 19*və bən-i İsrâ'el səhərdən qalxib Cibe'a üstünə ordu qurdular 20*və İsrâ'ellilər i Binyâmin-inən da'vâyâ çıxıb bən-i İsrâ'ellilər olar-inən Cibe'ada mühâribəyə saf bağladılar 21*və bən-i Binyâmin Cibe'adan çıxıb o gündə İsrâ'eldən iğirmi iki mîn nəfər urub yerə saldılar 22*və İsrâ'elli âdamların tâ'ifəsi özlərini quvvətləndirib o əvvəlki gündə saf bağladıkları yerdə gənə saf bağladılar 23*və bən-i İsrâ'el yuxarı ∞

کدووب آخشامه قدر رین حضورنک آغلادیلر وریدن سوّال الیوب دبدیلر که آیا
فرداش بینامین اوغللری این که دعوا به کیرشم ورب دیدیکه اونن اوسته کت ۲۴ وینی
اسراپل ایکنجی کونه ده بین بینامین این دعوا به باخنلاشدیلر ۲۵ و بینامین جمعه‌دن
ایکنجی کونه اولرن فاقله‌یه چیغوب بین اسراپلدن که اون سکرمن نفر اوروب به
صالدیلر بولرن هامیسی قله اورانلر ایدی ۲۶ و نام بین اسراپل وهای قوم چیغوب
بیت پله کلده‌لر و آغلامق این اوراده رین حضورنک قالوب نام او کوئی اخثامه قدر
اوروج توندیلر ورین حضورنک محرفه‌لر و سلامت فربالمری کچرنده‌لر ۲۷ وینی اسراپل
ریدن سوّال ایلدیلر چون او کونلرده الله عهدین صندوغری اوراده ایدی ۲۸ و فیحاس
این العازر این هارون که او کونلرده اونن حضورنک دورر ایدی فالخوب دیدیکه آیا
فرداش بینامین اوغللری این که دعوا به چیخت باکه منه بس در ورب دیدیکه چیخون
چونکه من اولری صباح الن وین حکم ۲۹ و اسراپل جمعه‌من اطرافنه کبینه آدم‌لر
قویدی‌لر ۳۰ وینی اسراپل اوچنجی کونه بین بینامین اوسته چیغوب اولکی دفعه‌لر کیو
وبری بیت پله بوخشنه و بری صمرا این جمعه به کیدن بوللر این اولکی دفعه‌لر کیو
قومدن منوللر ایلکه باشلیوب اسراپلدن اوتوز نان قدر اولدردیلر ۳۱ وینی بینامین
دیدیلر که اولر اولکی کیمی فانغمزده قبری‌لر اما بین اسراپل دیر ابدیلر که فاچوب
اولری شهردن کسوب بوللن کهورک ۳۲ و نام بین اسراپل اوز بزرگ‌شن دوروب بعل
نارده صف باغلادیلری حالت اسراپل کبینه اونوران آدم‌ری اوز بزرگ‌شن یعنی
جمعه‌من مغاره‌سدن چیودیلر ۳۴ و نام اسراپلدن اون مین نفر انتخاب اولش آدم
جمعه‌من قاغنه کلده‌لر و دعوا شدندی اما اولری‌لر ابدیلر که او زرته بلا دکجه‌کدر
۳۵ ورب بینامین اسراپل قاغنه اوردی وینی اسراپل او کونه بینامین ایکری
یش مین بر بوز آدم تلف ایلدیلر که هامیسی قله اوران لر ایدیلر ۳۶ و چون بین بینامین
کوردیلر که مغلوب اولو بدیلر اونن اسراپلی لر بینامین لر میدان و بردیلر زرها جمعه
اوسته کبینه قویدی‌فاری آدم‌لر خاطرچع ایدیلر ۳۷ اما کبینه اوتورا لر نهجل الیوب

gédib axşama qədər RƏBBin huzûrunda ağladılar və RƏBBdən su'ál éyləyib dədilər ki âyâ qardaşım Binyâmin oğulları-inən gənə da 'avâya girişəm və RƏBB dədi ki onun üstünə get 24*və bən-i İsrâ'él ikinci gündə də bən-i Binyâmin-inən da 'vâya yaxınlaşdırılar 25*və Binyâmin Cibe'adan ikinci gündə oların qabaqlarına çıxıb bən-i İsrâ'élədən gənə on səkiz mîn nəfər urub yerə saldılar buların hamısı qılıc uranları idi 26*və tamâm bən-i İsrâ'él və hamı qövm çıxıb Beytelə geldilər və ağlamaq-inən orada RƏBBin huzurunda qalıb tamâm o günü axşama qədər oruc tutdilar və RƏBBin huzurunda məhrəqələr və səlâmət qurbânları keçirdilər 27*və bən-i İsrâ'él RƏBBdən su'ál éylədilər çün o günlərdə Allahın 'Əhdinin Sandığı orada idi 28*və Fənhâs-inən Ele 'âzar ibn-i Hârûn ki o günlərdə onun huzûrunda durur idi qalxıb dədi ki âyâ qardaşım Binyâmin oğulları-inən gənə da 'vâya çıxım yâ ki mənə pəs dər və RƏBB dədi ki çıxın çünki Mən oları sabâh əlizə vərəcəğəm 29*və İsrâ'él Cibe'anın əträfında kəməndə âdamlar qoydular 30*və bən-i İsrâ'él üçüncü gündə bən-i Binyâminin üstünə çıxıb əvvəlki dəfələr kimi Cibe'a üstünə saff bağladılar 31*və bən-i Binyâmin qoşunun qabağına çıxıb şəhərdən uzaldılar və biri Beyt-El yoxuşuna və biri səhrâ-inən Cibe'aya gədən yollar-inən əvvəlki dəfələr kimi qövmdən maqtüllər éyləməgə başlayıb İsrâ'élədən otuz nəfərə qədər öldürdülər 32*bən-i Binyâmin dədilər ki olar əvvəlki kimi qabağımızda qırılırlar amâ bən-i İsrâ'él dər idilər ki kaçıb oları şəhərdən kəsib yollara gətirək 33*və tamâm bən-i İsrâ'él öz yərlərindən durub Ba'al-Tamarda saff bağladıkları haldə İsrâ'elin kəməndə oturan âdamları öz yerlərindən yə'nî Cibe'anın mağarasından çıxdılar 34*və tamâm İsrâ'élədən on mîn nəfər intihâb olmuş adam Cibe'anın qabağına gəldilər və da 'vâ şəddətləndi amâ olar bilmir idilər ki özlərinə bələ dəğəcəkdir 35*və RƏBB Binyâmını İsrâ'elin qabağında ordu və bən-i İsrâ'él o gündə Binyâmındən iğirmi bəş mîn bir yüz adam tələf éylədilər ki hamısı qılıc uranlar idilər 36*və çün bən-i Binyâmin gördülər ki məğlub olubdurlar onda İsrâ'ellilər Binyâmînlilərə meydan vərdilər zîrâ Cibe'a üstünə kəməndə qoyduqları âdamlara xâtircəma' éddilər 37*amâ kəməndə oturanlar ta 'cıl éyləyib ∞

جمعه‌من اوسته هجوم ایلدیلر و کینه اونورانلر داغلوب نام شهری قلع آغزی این اوردیلر
 ۲۸ اسرائیلی لرن کینه اونورانلر این برقرارلری وار ایدی که شهردن چوخلی توستی
 فالخوب یوخاری چخارتسونلر ۲۹ اسرائیلی لر دعواده آرقه‌لرین چوپرین بنیامینی لر
 اسرائیلی لردن اونوزه قدر مقتوللر اور معنه باشدیلر زیرا دیر ایدیلر که اولرا اولکی دعوا
 کبو قاغمزده شکست نایپردرلر ۴۰ اما توستی سونن فالمحمدی شردن فالخونه
 باشلیانه بنیامینی لر داللربه باخوب کوردیلر که نام شهرت علوی کوکه چیز
 ۴۱ اسرائیلی لر دوننه بنیامینی لر چاشدیلر چون کوردیلر که اوستاربه بلا گلور
 ۴۲ پس اسرائیلی لرن قباغند بیابان بولنه بوز چوپردرلر اما جنک اولن پتشدی و شهرلردن
 چخانلر اولری آزالرین اولدیر ایدیلر ۴۳ بنیامینی لری احاطه ایلیوب اولرن دالی لربه
 دوشدیلر و اولری جمعه‌من قباغند مشرق طرفه آساناق این پایمال ایلدیلر ۴۴ و بنیامیندن
 اون سکر مین آدم دوشدی که بولرن هامیسی رشید جوانمرد ایدیلر ۴۵ و دونوب بیابان
 طرفه رمّون قایمه‌سته قاچانه اسرائیلی لر اولری بوللرده بش مین نفر قدر یغشدرروب
 و جد عومه قدر اولرن داللرخجه دوشوب اولدن ایکی مین نفر ده اوردیلر ۴۶ واو کونه
 بنیامیندن دوشتر ایکرمی بش مین قلع اوران آدم ایدی که بولرن هامیسی ده رشید
 جوانمرد ایدیلر ۴۷ و الی بوز کشی دونوب بیابانه رمّون قایمه‌سته قاچدیلر و درت آی
 رمّون قایمه‌سته ساکن اولدیلر ۴۸ اما اسرائیلی لرین بنیامین اوسته دونوب اولری
 شهرلی آدم‌لردن تا حجوانه قدر هر نه که تاپلدی قلع آغزی این اوردیلر و هن هامی
 تاپدیقلری شهرلری یاندردیلر

ایکرمی برجی باب

۱ اسرائیلی لر می‌صنه‌ده آند ایجوب دیش ایدیلر که پزدن بر کمسه قزینی بنیامینی لر
 عورت و برسون ۲ و قوم بیت‌له کدووب اوراده اللهن حضورنه آخشه‌له قدر
 اونوردیلر و سلرینی اوجال‌دووب یوک آغل‌لشه این آغل‌ادیلر ۳ و دیدیلر با اسرائیلین
 اللهی رب نه ایچون اسرائیلین بو واقع اولدیکه بوكون اسرائیلین بر سبط اسک اولوپدر

Cibe'anın üstünə hücüm éylədilər və kəməndə oturanlar dağılıb tamâm şəhəri qılıc ağızı-inən urdular 38*və İsrâ'ellilərin kəməndə oturanlar-inən bir qararları var idi ki şəhərdən çoxlu tüstü qalxızıb yuxarı çıxartsınlar 39*və İsrâ'ellilər da 'vâda arkalarını çəvirəndə Binyâminlilər İsrâ'ellilərdən otuza qədər maqtüllər urmağa başladılar zîrâ dər idilər ki olar əvvəlki da 'vâ kimi qabağımızda şikəst tapıbdırlar 40*amâ tüstü süt-ûnunun qalxması şəhərdən qalxmağa başlayanda Binyâminlilər dallarına baxıb gördülər ki tamâm şəhərin alovu göğə çıxar 41*və İsrâ'ellilər dönəndə Binyâminlilər çasdılar çün gördülər ki üstlərinə bələ gəlir 42*pəs İsrâ'ellilərin qabağında bəyâban yoluna yüz çəvirdilər amâ cəng olara yətişdi və şəhərlərdən çıxanlar oları aralarında öldürür idilər 43*Binyâminliləri ihâta éyləyib oların dalılılarına düşdülər və oları Cibe'anın qabağında məşriq tərəfdə âsânlıq-inən pâ'imâl éylədilər 44*və Binyâmîndən on səkiz mîn âdam düşdü ki buların hamısı rəşid cavân>mərd idilər 45*və dönüb bəyâbân tərəfinə Rimmon qayasına qaçanda İsrâ'ellilər oları yollarda bei mîn nəfər qədər yığışdırıb və Cid'oma qədər oların dallarınca düşüb olardan iki mîn nəfər də urdular 46*və o gündə Binyâmîndən düşənlər iğirmi bəş mîn qılıc uran âdam idi ki buların hamısı da rəşid cavân>mərd idilər 47*və altı yüz kişi dönüb bəyâbâna Rimmon qayasına qaçıdlar və dört ay Rimmon qayasında sâkin oldular 48*amâ İsrâ'ellilər bən-i Binyâminin üstünə dönüb oları şəhərli âdamlardan tâ hey-vâna qədər hər nə ki tapdı qılıc ağızı-inən urdular və həm də hamı tapdıqları şəhərləri yandırdılar

iğirmi birinci bâb

1*və İsrâ'ellilər Misfədə and içib dəmiş idilər ki bizdən bir kimsə qızını Binyâminlilərə 'övrət vərməsin 2*və qövm Beytelə gədib orada Allahın huzûrunda axşama qədər oturdular və səslərini ucaldıb böyük aqlaşma-inən ağladılar 3*və dədilər yâ İsrâ'elin Allahi-RƏBB nə için İsrâ'eldə bu vâqi' oldu ki bu gün İsrâ'eldə bir sibt əskik olubdur ∞

و صباحی واقع اولدیکه قوم سحر نیز دورانه اوراده بر مذبح با ایلیوب معرفه و سلامت
قریانلری ترتیب ابدیلر ۵ و بنی اسرائیل دیدیلر که آیا اسرائیل های سلطانی کنم
واردر که جماعت این رین حضوریه کلمش اولسون چون پیوک آندرلری وار ایدی
که هر کس که رین یانه میصفه به چیخمه‌سون کرک لابد اولد ارسون ۶ و بنی اسرائیل
اوز قرداشلری بیامینیلردن اوتری افسوس‌لندیلر و دیدیلر که بونکن اسرائیل‌دن بر سط
کسلدی ۷ برا او فالانلر ایچون عورتلردن اوتری اولن نه ایلیک و بزره آند ایجنتک
که قزل‌مزدن اولن عورت و برمیک ۸ او دیدیلر که آیا اسرائیل سی‌الرین رین حضوریه
میصفه به چیخین بر جهی کبدر و بودر کوردیلر که باش جلعاد دن جماعته اردوه بر
کیسه کلمش ایدی ۹ چون قویی کوزدن بکجردن کوردیلر که باش جلعاد ساکلردن
اوراده هیچکس بوخ ایدی ۱۰ اوند جماعت اورا به رشد آدماردن اون ایکی مین نفر
کوندر دیدیلر و اولن امر ایلیوب دیدیلر که کیدون باش جلعاد دن ساکلری و عورتلری
این او شاقلری قلچ آغزی این اورون ۱۱ او سزن ایله‌جکر ایش بو اولسون که هر
برکشی نی و کشی این یانش عورتی هلاک ابله‌سز ۱۲ او باش جلعاد ساکلردن ار
یلین و کشی این یانمش درت بوز باکن فرنایدیلر و اولری شیلو اردوسه کنور دیدیلر
که کغان دیارنه ایدی ۱۳ و نام جماعت آدم کوندر روب رمون فایسته اولان نی
بیامین این داشدیلر و اولن سلام دعا کوندر دیدیلر ۱۴ او او وقتی بیامینی لر دونوب
باش جلعاد دن عورتلردن صاغ قویدیلری عورتلری اولن و بردیلر اما بواولن بس
دکل ایدی ۱۵ او خلق بیامینی لردن اوتری جیلنور ایدیلر که رب اسرائیل های سلطانی
آراسند فیرغین ایلیوبدر ۱۶ ایس جماعتن شیختری دیدیلر که آیا او فالانلر ایچون عورتلر
خصوصیت نه ایلیک چونکه بیامینی دن عورت قطع اولیوبدر ۱۷ و دیدیلر که بیامین
قورنلانلری ایچون و رانت کرک اولسون که و اسرائیل‌دن بر سط معو اولسون ۱۸ او بز
اولن اوز قزل‌مزدن عورت و برمیک قادر دکل ایک چون بنی اسرائیل ره آند ایچوب
دیش ایدیلر که بیامینی به عورت و بین ملعون اولسون ۱۹ او دیدیلر باخون شیلو ده
که بیست‌پنجم شمال طرفده بیست‌پنجم شکه کیدن بولن کون چیخان طرفه لبونان

4*və sabâhı vâqi‘ oldu ki qövm səhər təz duranda orada bir məzbuh binâ éyləyib məhruba və səlâmət qurbânları təqərrüb éylədilər 5*və bən-i İsrâ’el dədilər ki âyâ İsrâ’elin hamı sibtalarından kim vardır ki camâ’at-inən RƏBBin huzûruna gəlməmiş olsun çün böyük ‘andları var idi ki hər kəs ki RƏBBin yanına Misfaya çıxmasın gərək labüb öldürülsün 6*və bən-i İsrâ’el öz qardaşları Binyâmînlilərdən ötürü əfsuslandılar və dədilər ki bu gün İsrâ’eldən bir sibt kəsildi 7*və biz o qalanlar için ‘övrətlərdən ötürü olara nə éyləyək və biz RƏBBə ‘and içmişək ki qızlarımızdan olara ‘övrət vərməyək 8*və dədilər ki âyâ İsrâ’el sibtalarından RƏBBin huzûruna Misfaya çıxmayıñ bircəsi kimdir və budur gördülər ki Yabeş-Cile‘âddan camâ’ata orduya bir kimsə gəlməmiş idi 9*çün qövmi gözədən keçirdəndə gördülər ki Yabeş-Cile‘âd sâkinlərindən orada həç kəs yox idi 10*onda camâ’at oraya rəşid âdamlardan on iki mîn nəfər göndərdilər və olara əmr éyləyib dədilər ki gədin Yabeş-Cile‘âdin sâkinlərini və ‘övrətləri-inən uşaqlarını qılıc ağızı-inən urun 11*və sizin éyləyəcəğiz iş bu olsun ki hər bir kişini və kişi-inən yatmış ‘övrəti həlák éyləyəsiz 12*və Yabeş-Cile‘âd sâkinlərindən ər bilməyən və kişi-inən yatmamış dört yüz bâkirə qız tapdılar və oları Şilô ordusuna gətirdilər ki Kən‘ân diyârında idi 13*və tamâm camâ’at âdam göndərib Rimmon qayasında olan Bən-i Binyâmîn-inən danışdır və olara salâmdı‘â gönderdiłər 14*və o vaqtدا Binyâmînlilər dönüb Yabeş-Cile‘âdin ‘övrətlərindən sağ qoyduqları ‘övrətləri olara vərdilər amâ bu olara bəs dəgil idi 15*və xalq Binyâmînlilərdən ötürü həyflənir idilər ki RƏBB İsrâ’elin sibtları arasında qırğın éyleyibdir 16*pəs camâ’atın şeyhleri dədilər ki âyâ o qalanlar için ‘övrətlər hususunda nə éyləyək çünki Binyâmîndən ‘övrət qita‘ olubdur 17*və dədilər ki Binyâmîn qurtulanları için və rəşit gərək olsun ki və İsrâ’eldən bir sibt məhv olmasın 18*və biz olara öz qızlarımızdan ‘övrət vərməğə qâdir dəgilik çün bən-i İsrâ’el RƏBBə and içib dəmiş idilər ki Binyâmînliyə ‘övrət vərən məl‘un olsun 19*və dədilər baxın Şilôda ki Beyt-Elin şimâl tərəfində Beyt-Eldən Şekemə gədən yolun gün çıxan tərəfində Lebonan∞

جنوبیت ابل به ابل رین یرام اولور ۲۰ و بنایمیل لره امر ایلیوب دیدیلر که کدوب
با غلرده کیسته او توروون ۲۱ و ابله که کوردز که بو در شیلوون قزلری رقص این
او بنایعه چخزلر اونه سر با غلردن چیغوب سزدن هرسی شیلو فرلنندن اوزی ایچون
بر عورت چالوب بنایمین دباریه کیدون ۲۲ و اکرواقع اولسه که اولرن آنالری و با
فرداشلری بزم یانعن دعوا ایلمکه کاسفلر اونه براوله دیدرک که اولون بزم خاطرمزا ایچون
رحم ایلیون جون که مغاریبه اولرن هر سنه عورتنی صاخلامدق اوندن اوتزی که سز
اولن و بردز که موجب بازخواست اوله سز ۲۳ و بنی بنایمین پیله ایلیوب اوز حسابلریه
موافق چالدیقلری رقص ابنتیلردن عورتلر آلدیلر و دونوب اوز وطنلریه کندیلر
و شهرلری بنا ایلیوب ایچن ساکن اولدیلر ۲۴ و او زمان بنی اسرائیل اورادن هن
اوز سبطه و اوز قیله سته کندی و اورادن هن اوز وطننه چیخدی ۲۵ او کونلرده
اسرائیل پادشاه یوخ ایدی هر کس اوز کوزیه خوش کورندیکنی ابل ایدی

cənübunda il bə il RƏBBin bâyramı olur 20*və Binyâmînlilərə əmr éyləyib dədilər ki gədiб bağlarda kəməndə oturun 21*və éylə ki gördüz ki budur Şîlônum qızları rəqs-inən oynamaga çıxırlar onda siz bağlardan çıxın sizdən hərəsi Şîlô qızlarından özü içün bir ‘övrət çalıb Binyâmîn diyârina gedin 22*və əğər vâqi’ olsa ki olarin ataları və ya qardaşları bizim yanımıza da ‘vâ éyləməgə gəlsələr onda biz olara dəyərək ki olara bizim hatırımız içün rəhm éyləyin çün ki mühâribədə olarin hərəsinə ‘övrətini saxlamadiq ondan ötürü ki siz olara vərmədiz ki möcib bəzəhvâsət olasız 23*və bən-i Binyâmîn bələ éyləyib öz həsâblarına muvâfiq çaldıqları rəqs éyləyənlərdən ‘övrətlər aldilar və dönüb öz vatanlarına getdilər və şəhərləri binâ éyləyib içində sâkin oldular 24*və o zaman bən-i İsrâ’él oradan hərə öz sibtina və öz qabiləsinə getdi və oradan hərə öz vatanına çıxdı 25*o günlərdə İsrâ’eldə pâdşâh yox idi hərkəs öz gözünə hoş göründüğünü éylər idi

روت

اوئنجی باب

او حاکملن حکم ایلدیکی ایامه انفاق دو شدی که دبارده فحطلق اولدی و یهودا
 بیت محمدن برکشی او ز عورتی و ایکی او غلی این مواب صحراسه کندی که اوراده
 غریب کیمی ساکن اولسون ۲ او و کشی نن آدی الى ملک و عورتنن آدی نعوی و ایکی
 او غلین آدلری محلون و کلپون ایدی بولار افرانی و یهودا بیت محمدن ایدبلر و مواب
 صحرالریه کیدوب اوراده اولور ایدبلر ۳ و نعمیتن اری الیملک وفات ایلدی واوزی
 این ایکی او غلی قالدی ۴ اولر ده او ز لریه موالي قزلردن عورت آدلبلر که برسن
 آدی عرفا و ایکنجی سن آدی روت ایدی و اون ایله قدر اوراده قالدبلر ۵ واولرن
 هر ایکیسی ده یعنی محلون این کلپون ده وفات ایلدبلر و ایکی او غلرین واریدن بر جه
 او عورت قالدی ۶ او عورت او ز ایکی کلین این قالخوب مواب صحراسدن قابدی
 چون مواب صحراسدن اشتمش ایدی که رب او ز قومی عیادت ابیبوب اوله چورک
 و بروبدر ۷ پس او او زین اوراده اولدیقی بردن او ز ایکی کلین این چیخوب بوله
 دو شدبلر که یهودا دیاریه قایسوتلر ۸ و نعوی او ز ایکی کلینه دیدیکه دونون هر بز او ز
 آنالرزن ایوبنہ کیدون رب سن لطف ایلسون نیجه که سزا او مرحومل این و مم این
 رفتار ایلدز ۹ رب سن احسان ایلسون که هر بز او ز ارلرزن ایونه راحتلق تایمز
 واولری او بیدی واولرده سلربی او جالدوب آغلدبلر ۱۰ او اونه دیدبلر که بز الله سن
 این سن قومکن یانه دونه رک ۱۱ اما نعوی دیدیکه ای قزلرم قایدون سزا ایجون سن
 این کین سزا آیا من رحمه دها او غلر وار که اولر سن ار اولسولر ۱۲ ای قزلرم قایدون

RUT

əvvəlinci bâb

1*və hâkimlərin hökm éylədiyi éyyâmda ittifâq düşdû ki diyârda qəhətlik oldu və Yəhûdâ Beytləhmindən bir kişi öz ‘övrəti və iki oğlu-inən Muâb səhrâsına getdi ki orada qərib kimi sâkin olsun 2*və o kişinin adı Elimelek və ‘övrətinin adı Na‘omî və iki oğlunun adları Maxlon və Kilyon idi bular Əfratlı və Yəhuda Beytləhmindən idilər və Muâb səhrâlarına gədib orada olur idilər 3*və Na‘omînin əri Elimelek vəfât éylədi və özü-inən iki oğlu qaldı 4*olar da özlərinə Muâblı qızlardan ‘övrət aldılar ki biri-sinin adı ‘Orfa və ikincisinin adı Rut idi və on ilə qədər orada qaldılar 5*və olarin hər ikisi də yə‘nî Məhlun-inən Kilyun da vəfât éylədilər və iki oğullarından və ərindən bircə o ‘övrət qaldı 6*və o ‘övrət öz iki gəlini-inən qalxıb Muâb səhrâsından qayıtdı çün Muâb səhrâsında eşitmiş idi ki RƏBB öz qavmını ‘iyâdət éyləyib olara çörək vəribdir 7*pəs o özünün orada olduğu yerdən öz iki gəlini-inən çıxıb yola düşdülər ki Yəhuda diyârına qayıtsınlar 8*və Na‘omî öz iki gəlininə dədi ki dönün hərəyiz öz atalarının évinə gédin RƏBB sizə lütf éyləsin nécə ki siz o mərhümlər-inən və mənim-inən rəftər éylədiz 9*RƏBB sizə ihsân éyləsin ki hərəyiz öz ərlərizin é vində rahâtlıq tapasız və oları öptü və olar da səslərini ucaldıb ağladılar 10*və ona dədilər ki biz əlbət sənin-inən sənin qövmijin yanına dönərek 11*amâ Na‘omî dədi ki ey qızlarım qayidin siz nə içün mənim-inən gədəsiz âyâ mənim rəhmimdə daha oğullar var ki olar sizə ər olsunlar 12*ey qızlarım qayidin ∞

کیدون چونکه من اره کسکه قوچالمش زیرا آکر دیسم ده که امیدم وار در و ایله بو کجه
ده اره کس او غلار ده دو غشم ۱۳ آبا سزاولردن او تری صیرايلرسنا او لریوسونلر آبا
اولردن او تری دول کسی او نوروب اره کتبیه جکسر خبر قزلرم چونکه من آغرايلرم
سز نکیدن چوخ در زیرا رین الى منه خد چخوپدر ۱۴ او اولر او ز سلرین او جالدوب
دها آغلدیلر و عرفا او ز قاین آناسی او بیدی اما رو ت او نه ملخ او لدی ۱۵ و نعوی
دبیدیکه باخ بودر قاینکن عورتی او ز قومه واوز الهرینه دوندی سن ده قاینکن
عورتنن آرق سخنه دون ۱۶ اما رو ت او نه دبیدیکه منه ابرام ایله که من سنی بر اخوب
دالکجه کلکیدن قایدم چونکه هرایه که کنکن کله جکم و هانسی متزلک که فالهسن
فاله جنم سن قومک من قوم و سنن اللهث من اللهم در ۱۷ سن هراده که أوله سن من ده
اوراده اوللم و دفن اوللام رب منه يله و بوتدن ارتق ایلسون که بالقوز اولوم منی سندن
آیه حق در ۱۸ و جون نعوی کوردیکه او زی این کشکه برک دور و بدر پس اون
این داشتندن فارغ او لدی ۱۹ و هر ایکسی برابر کندیلر تا کلوب بیت محمد پتشدیلر
و واقع او لدیکه اولر بیت محمد داخل اولانک نام شهر اولردن او تری حرکه کلوب
دیر ایدیلر آبا نعوی بودر ۲۰ اما او زی اولر دیر ایدیکه منه نعوی دیبون منه در دلی
دیبون چون که قادر الله منی چوخ درده صالحی ۲۱ من دولی کندم اما رب منی بوش
قابداری منه نه ایچون نعوی دبرسز حاليو که رب منه درد و بروپدر و قادر الله منی
بلایه صالحی ۲۲ و نعوی او ز کلیتی مو ایل رو ت این که مو اب صحراستن قابتمش
ایدی قایدوب اريا بچینن او لدک بیت محمد کلدي

ایکنخی باب

او الی ملکن قیله سندن نعومین ارین طرفندن بر دولتی قوی وار ایدی که آدی
بو عز ایدی ۲۳ و مو ایل رو ت نعوی به دبیدیکه قوی آکیلن کیدوب هر کیمن نظریند
که لطف ناپدم اون دالی سخنه سبله لر بغم او ده او نه دبیدی قرم کت ۲۴ او ده کیدوب
داخل اولوب آکینه بچین چیلرن دالی سخنه بفر ایدی و يله اتفاق دوشدی که او آکین

gédin çünki mən ərə gətməğə qocalmışəm zîrâ eğər dəsəm də ki ümidim vardır éylə bu gəcə də ərə getsem oğullar da doğsam 13*âyâ siz olardan ötürü sabr éylərsiz tâ olar büyüsünlər âyâ olardan ötürü dul kimi oturub ərə getməyəcəksiz hayır qızlarım çünki mənim ağrılarım sizinkidən çoxdur zîrâ RƏBBin əli mənə zad çıxıbdır 14*və olar öz səslərini ucaldıb daha ağladılar və ‘Orfa öz qayın anasını öpdü amâ Rut ona mülhaq odu 15*və Na‘omi dədi ki baz budur qaynığın ‘övrəti öz qövminə və öz ilahlarına döndü sən də qaynığın ‘övrətinin arkasınca dön 16*amâ Rut ona dədi ki mənə iibrâm éyləmə ki mən səni bıraxıb salıncı gəlməkdən qayıdam çünki haraya ki gədəsən gələcəğəm və hansı mənzildə ki qalasan qalacağam sənin qavmın mənim qavmim və sənin Allahıñ mənim Allahımdır 17*sən harada ki ölüsən mən də orada ölüm və dəfn ollam RƏBB mənə bələ və bundan artıq éyləsin ki yalqız ölüm məni səndən ayıracaxdır 18*və çün Na‘omi gördü ki özü-inən getməğə yeriy durubdur pəs onun-inən danışmaqdan fəraq oldu 19*və hər ikisi bərabər getdilər tâ gəlib Beytləhmədə yətişdilər və vâqi oldu ki o Beytləhmə dâhil olanda tamâm şəhər olardan ötürü harəkətə gəlib dər idilər âyâ Na‘omi budur 20*amâ özü olara dər idi ki mənə Na‘omi dəməyin mənə dərdli dəyin çünki Qâdir-Allah məni çox dərdə saldı 21*mən dolu getdim amâ RƏBB məni boş qaytardı mənə nə içün Na‘omi dersiz halbüki RƏBB mənə dərd vəribdir və Qâdir-Allah məni bəlâya salıbdır 22*və Na‘omi öz gəlini Muâblı Rut-inən ki Muâb səhrâsından qayıtmış idi qayıdıb arpa biçiminin əvvəlində Beytləhmə gəldi

ikinci bâb

1*və Elimelekin qabiləsindən Na‘ominin ərinin tərəfindən bir dövləthi qövmi var idi ki adı Bo‘az idi 2*və Muâblı Rut Na‘omiyə dədi ki qoy əkinlərə gədib hər kimin nəzərində ki lutf tapdım onun dalısınca sünbəlilər yiğam o da ona dədi qızım get 3*o da gədib dahil olub əkində biçinçilərin dallısınca yiğar idi və bələ ittifâq düşdü ki o əkin ∞

البملکن قیله سدن اولان بو عن ملکی ابدی ^۴ و بودر بو عز بیت الحمدن کوب
 بچین چیان دیدیکه رب سرن این اولسون واولر ده دیدیلر که رب سی مارک
 ایلسون ^۵ و بو عز بچین چیلن اوستن نصب اولان نوکرته دیدیکه بو فر کمن در
 آ و بیچین چیلن اوستن نصب اولان نوکر دیدیکه او موالي قدر که نعوی این
 مواب صحراسدن کلوبدر ^۷ و دیدیکه قوی دسته لرن آ راسته بچین چیلن دالی سخه
 سنه لر بغم و کلوب سخدن ابندیه کمین دور و بدر ابدی ایله بر آز ابده اونور و بدر
^۸ و بو عز رونه دیدیکه پاخ اشیت قزم بر اوز کسن آکته سنه بغمه کنه و بورادن
 ده کچمه اما بوراده من قزل رمه مخف اول ^۹ کوزلر ک بجد کلری آکن ده اولسون
 واولرن دالی سخه کیدن س باخ او شاقلن پورشم که سه دمک سونلر و صوصانه قافلن
 پانه کدوب او شاقلن چککی صودن اجع ^{۱۰} او ده بوزین اوسته بع دوشوب
 باش اکدی واونه دیدیکه نه دندر که من نظر کن الفات نایشم و من مه باخدون
 حاليوکه من غریب ام ^{۱۱} اما بو عز جواب و بربوب اونه دیدیکه ارگن و فاندن صوره
 فاین آنا که ایلدیکلر کن هامیسی منه بر برغل اولو بدر که آتا و آتا کی و وطن کی فوبوب بر
 ابله قومن پانه کندون که اول اوی نایم را بدون ^{۱۲} رب سن ایلدیکن عوضی
 و برسون و اسرائیل الله رب طرفدن من اجرت کن نام اولسون که اون فنادرین
 آتنن المخوا نایمغه کلدون ^{۱۳} او ده اونه دیدیکه ای آقام نظر کن لطف نایشم چون
 منه تسلی و بردون که سوزلر این کیز کن قلیق راحتلدر دون هر چندیکه من من
 کیز لر کن بر سی کسی دکم ^{۱۴} او هیک وقتنه بو عز اونه دیدیکه بورایه کل و جور کن سی
 ولقمه کی سر که به باز او ده بچین چیلن پانه اونور دی و بو عز ده اویه متول و بردی
 او ده بوب دو بیدی و آرتق ده فالدی ^{۱۵} پس بغمه دورانه بو عز اوز توکر لر به
 پورروب دیدیکه قوبون دسته لرن ایجنه ده بفسون و اوی اوناندر میسر ^{۱۶} و حقی
 دسته لردن ده قوبار دوب اونه بر اخون که بفسون و اویه آجهان نیمه سر ^{۱۷} و اختمه
 قدر او آکته بندی و بندی غنی دوکدی و بر اینا فدر آریه اولدی ^{۱۸} پس شله لوب
 شهر کلدی و قابن آناسی بندی غنی کور دی و او ده دو بندی خدن آرتق قالانی جیغار دوب

Elimelekin qabiləsindən olan Bo'azın mülkü idi 4*və budur Bo'az Beytləhmdən gəlib biçinçilərə dədi ki RƏBB sizin-inən olsun və olar da dədilər ki RƏBB sizi mübârək èyləsin 5*və Bo'az biçinçilərin üstündə nasb olan nökərinə dədi ki bu qız kimindir 6*və biçinçilərin üstündə nasb olan nökər dədi ki o Muâblı qızdır ki Na'omi-inən Muâb səhrâsından gəlibdir 7*və dədi ki qoy dəsdələrin arasında biçinçilərin dalısınca sünbələlər yiğam və gəlib səhərdən indiyə kimin durubdur indi èlə bir az èvdə oturubdur 8*və Bo'az Ruta dədi ki bax eşit qızım bir özgə sənin əkininə sünbələ yiğmağa getmə və buradan da keçmə amâ burada mənim qızlarla mülhaq ol 9*gözləriŋ biçdikləri əkində olsun və olarin dalısınca gədəsən bax uşaqlara buyurmuşam ki sənə dəğməsinlər və susayanda qabların yanına gədib uşaqların çəkdiyi sudan iç 10*o da Bo'azın üstünə yera düşüb baş əğdi və ona dədi ki nədəndir ki mən nəzəriyədə iltifât tapmışəm və sən mənə baxdın halbuki mən qaribəm 11*amâ Bo'az cavâb vərib ona dədi ki ərijin vəfətindən sora qayınanaşa èylədikləriŋ hamısı mənə bir bir naql olubdur ki ata və anaŋı və vatanını qoyub bir èylə qövmin yanına getdin ki əvvəl onu tanımir idin 12*RƏBB sənin èylədiğinin 'ivazını vərsin və İsrâ'elin Allahı-RƏBB tərəfindən sənin ücrətiŋ tamâm olsun ki O'nun qanadlarının altında ilticâ tapmağa geldin 13*o da ona dedi ki ey ağam nəzəriyədə lütf tapmişəm çün mənə təsəlli vərdin ki sözləriŋ-inən kənizərin qalbini rahatlandırdın hərçəndinə mən sənin kənizləriyidən birisi kimi dəgiləm 14*və yəmək vaqtında Bo'az ona dədi ki buraya gel və çörəkdən yé və loqmaŋı sirkəyə batır o da biçinçilərin yanında oturdu və Bo'az da ona sütûl vərdi o da yeyib doydu və artıq da qaldı 15*pəs yiğmağa duranda Bo'az öz nökərlərinə buyurub dədi ki qoyun dəstələrin içində də yiğsın və onu utandırmayasız 16*və hatta dəstələrdən də qoyardıb ona bıraxın ki yiğsın və ona açıqlanmayasız 17*və axşama qədər o əkində yiğdi və yiğdiğini dökdü və bir éfâ qədər arpa oldu 18*pəs şələləyib şəhərə gəldi və qayınanası yiğdiğini gördü və o da doyduğundan artıq qalanı çıxardıb ∞

اونه وبردي ۱۹ واون قابن آناسی اونه ديديکه بو کون هراده بعدون وهراده ايشلدون سنه باخان مبارك اولسون اوده قابن آناسه خير وبردي که کيمن باشه ايشليوب در وده ديدی که او آدم آدی که بوکون اوون باشه ايشلشم بوعز در ۲۰ ونوعی اوزکیته ديدیکه او رین طرفدن مبارك اولسون که اوز مرحمتني دبريلاردن واولي لردن ده کسندی ونوعی اونه ديدیکه او آدم بزم قومز و حتى بزم وليلر مزدن بری در ۲۱ وموالي روتو ديدیکه او حتى منه ديدی ده که من بجهنم هامیشی نام الیسه قدر من اوشاقلره ملحن اول ۲۲ ونوعی اوزکلینی روته ديدیکه قزم بختی اولور که اوون فرلری اين چيخهن نا که بر اوزکسن آكتن سنه دکمه سوبلر ۲۳ واوه پله بوعزن قزلرینه ملحن اولوب آریه بجهنم و بعدا بجهنم نام الیسه قدر يغدی و اوز قابن آناسی اين اوئوردي

اوچخي باب

او اون قابن آناسی نوعی اونه ديدیکه اى قزم آبا من کرک سن ابجون راحتش آختارم که سنه خوش كچسون ۲۴ وابندي باخ بوعز که سن اون فرلری اين ايدون بزم قومز در باخ او بو كجه خرمته آريه صاورر ۲۵ پس بوبنوب باغلن وبالدارلرک كيوب خرمته ان واو بيوپ واچيوب قورناراه قدر اوزکي او كشي به بيلدرمه ۲۶ واو يانديغي وقت اون يانديغي بزن هراده اولديغي بيل و كيدوب اون آياقلرين اورنکي آچ ويات او رسنه ديدجكدر که سن کرک نه الیه سن ۲۷ وروت اونه ديدیکه هرنه که ديرسن الیه جكم ۲۸ و خرمته انوب قابن آناسن هلى ببورديغي کيي ايلدي ۲۹ و بوعز بيوپ ايچدي و كيي کلدی و كندی که ناخل نايەسن قراغند يانسون اما روتو ده بواشجه کلوب آياقلرين اورنکي آچدي وياندي ۳۰ و باري كجهده واقع اولدیکه او کشي قورخوب دوندي کورديکه برعورت آياقلرين يانده بازه ۳۱ و ديدی سن کيم سن او ده ديدیکه من سن کيزك روت ام که قادلرکي کيزك اوسته ياهسن چون ولی سن سن ۳۲ او ده ديدیکه قزم سن رب طرفدن مبارك اولاسن که آخرکي مرحمتني اولكىدن بختي البدون که نه فيئرنه دولتلى چوانلردن دالى سجهه كندون

ona vərdi 19*və onun qayınanası ona dədi ki bu gün harada yiğdım və harada işlədin sənə baxan mübərək olsun o da qayınanasına xəbər vərdi ki kimin yanında işləyibdir və həm də dədi ki o âdamın adı ki bu gün onun yanında işləmişəm Bo'azdır 20*və Na'omi öz gəlininə dədi ki o RƏBBin tərəfindən mübərək olsun ki öz mərhəmətini dirilərdən və ölülərdən də kəsmədi və Na'omi ona dədi ki o âdam bizim qövmimiz və hatta bizim vəlilərimizdən biridir 21*və Moâblı Rut dədi ki o hətta mənə dədi də ki mənim biçininim hamısını tamâm èyləyenə qədər mənim uşaqlarima mülhaq ol 22*və Na'omi öz gəlini Ruta dədi ki qızım yaxşı olur ki onun qızları-inən çıxasın tâ ki bir özgəsinin əkinində sənə dəğməsənlər 23*və o da bələ Bo'azın qızlarına mülhaq olub arpa biçinini və buğda biçinini tamâm èyləyenə qədər yiğdi və öz qayınanası inən oturdu

Üçüncü bâb

1*və onun qayınanası Na'omi ona dədi ki èy qızım âyâ mən gərək sənin için rahatlıq axtarmayım ki sənə hoş gəçinsin 2*və indi bax Bo'az ki sən onun qızları-inən édin bizim qövmimizdir bax o bu gəcə xirməndə arpa savurur 3*pəs yuyunub yağlan və pâltârlarınıjı gəyib xirmənə in və o yəyib və içib qurtarana qədər özüňü o kişiyyə bildirmə 4*və o yatdığı vakıtda onun yatdığı yerin harada olduğunu bil və gedib onun ayaqlarının örtügüñü aç və yat və o sənə dəyəcəkdir ki sən gərək nə èyləyəsən 5*və Rut ona dədi ki hər nə ki dərsən èyləyəcəğəm 6*və xirmənə inib qayınanasının hamı buyurduğu kimi èylədi 7*və Bo'az yəyib içdi və kəyfi gəldi və getdi ki tahıl tayasının qirağında yatsın amâ Rut da yavaşça gəlib ayaqlarının örtügüñü açdı və yatdı 8*və yarı gəcədə vâqi' oldu ki o kişi qorxub döndü gördü ki bir 'övrət ayaqlarının yanında yatar 9*və dədi sən kimsin o da dədi ki mən sənin kənizəŋ Rutum ki qanadlarının üstünə yayasın çün vəli sənsin 10*o da dədi ki qızım sən RƏBB tərəfindən mübərək olasın ki axurılıjı mərhamətiŋi əvvəlkindən yaxşı èylədin ki nə fağır nə dövlətli cavânların dalısınca getmədin ∞

۱۱ او بندی ای فرم قورخمه هرنه که دبمن من سه ایلم چون فومن نام جماعی پلر
که سن بر صالحه عورت سن ۱۲ او بندی پدرستی من ولی ام اما مدن دها باخین ولی
ده وار در ۱۳ سن بو کجه بوراده قال و محرا کر واقع اولدیکه سه ولی لک ایلدی
بغشی قوی ولی اولسون اما آکر راضی اولدی که سه ولی لک ایلسون او نک رین حی
اولدیغنه آند اولسون که من سه ولی لک ایلم سمع فدر بات ۱۴ و سمع فدر اون
آبا فلرین بانته بانوب آدم او ز بولداشی نایه حق فدر اشیق اولاندن ایلهن فالخدی
و بوعز ده دیدی بر کسے پیلسون که خرمته بر عورت کلودر ۱۵ او که دیدی
او سنکک کی چادرشی بربی کنور واونی نوت واوده اونی نوندی پس آنی او بجی آره
او پچوب او نه شله لندی واوزی شهر کندی ۱۶ او روت قابن آناسن بانه کند او دیدیکه
نمجه سن فرم واوده او کنی نن او زیه ایلدیکن هامیشی نقل ایلدی ۱۷ او نه
دیدی که بو آنی او بجی آریعنی ده منه و بردی زیرا دیدیکه فابن آنکی بانه بوش کنه
۱۸ و نعمی ده دیدی فرم او نور تا پیلسن که ایشن آخری نجه اولور جوبکه تا ایشی
بوکون نام ابلمه او کنی راحت او لیله جندر
در دنگی باب

۱۹ او بوعز دروازه به کدو ب اوراده او نور دی و بودر بوعز دیدیکی ولی تکر ایلدی
و دیدی ای فلان کن دون بورایه کل او نور او ده دو بوب او نور دی ۲۰ او بوعز شبرون
شیغزیدن اون کشی کونروب دیدیکه بوراده او نورون واولر ده او نور دبلر ۲۱ او دی ۲۲
دیدیکه بزم ایسلک فرد ایشمن مزرعه سن حصه سی مواب صحراسدن فایدان عوی
صانر ۲۳ و من دیدم که سه معلوم ایلم اشیدسن که بو او نور املرن حضور ده و فومن
شیغزیدن حضور نه آل اکر ولی لک ایله جک سن ولی لک ایله و آکر ایله جک سن منه
خبر و بر که بیلم چونکه سدن سوای ولی بوندر و سدن صوره من ام او ده دیدیکه
من ولی لک ایلم ۲۴ پس بوعز دیدیکه او زمانی که سه مزرعه نیعوی نه الدن صانون
آل دسن اولی نه عورتی موایلی روئدن ده صانون آلمش او لور سن که اولی نه آدی اون
ملکن او ستن قام صالحیه سن ۲۵ او نه ولی دیدیکه من ولی لک او سنه آلمه قادر

11*və indi éy qızım qorxma hər nə ki d' éyəsən mən sənə éylərim çün qövmin tamâm cam'âti bilir ki sən bir salihə 'övrətsin 12*və indi be-dürüstü mən vəli-əm amâ məndən daha yaxın vəli də vardır 13*sən bu gəcə burada qal və səhər əğər vâqi' oldu ki sənə vəlilik éylədi yaxşı qoy vəli olsun amâ əğər râzı olmadı ki sənə vəlilik éyləsin onda RƏBBin hayy olduğuna and olsun ki mən sənə vəlilik éylərim səhərə qədər yat 14*və səhərə qədər onun ayaqlarının yanında yatıb âdam öz yoldasını tanıyacaq qədər işiq olandan irəli qalxdı və Bo'az da dədi bir kimsə bilməsin ki xırmana bir 'övrət gəlibdir 15*və gənə dədi üstündəki çadırşəbi bəri götür və onu tut və o da onu tutdı pəs altı ölçü arpa ölçüb ona şilələtdi və özü səhərə getdi 16*və Rut qayınanasının yanına gələndə o dədi ki nécəsən qızım və o da ona o kişinin özünə éylədiğinin hamısını naql éylədi 17*və həm də dədi ki bu altı ölçü arpanı da mənə vərdi zîrâ dədi ki qayınanajın yanına boş getmə 18*və Na'omi də dədi qızım otur tâ biləsin ki işin ahırı nécə olur çünki tâ işi bu gün tamâm éyləməsə o kişi rahat olmayıacaqdır

dördüncü bâb

1*və Bo'az dərvâzəyə gədib orada oturdu və budur Bo'azın dədiyi vəli keçir idi və dədi ki éy filânkəs dön buraya gəl otur o da dönüb oturdu 2*və Bo'az səhərin şeyhlərindən on kişi götürüb dədi ki burada oturun və olar da oturdular 3*və vəliyə dədi ki bizim Eliməlek qardaşımız məzra' asının hissəsini Muâb səhrâsından qayıdan Na'omi satar 4*və mən dədim ki sənə ma'lüm éyləyəm eşidəsin ki bu oturanların huzûrunda qövmimin şeyhlərinin huzûrunda al əğər vəlilik éyləyəcəksən və vəliliyi éylə və əğər éyləməyəcəksən mənə xabər vər ki biləm çünki səndən süvây vəli yoxdur və səndən sora mənəm o da dədi ki mən vəliliyi éylərəm 5*pəs Bo'az dədi ki o zamânı ki sən məzra'anı Na'ominin əlindən satın alasın ölüünün 'övrəti Muâblı Rutdan da satın almış olursun ki ölüünün adını onun mülkünün üstündə qâ'im saxlayasın 6*onda vəli dədi ki mən vəliliyi üstümə almağa kâdir ∞

دکلم مبادا که اوز ملکی ده خراب ایلم منه دوشن ولی لکی سن اوستگه آل چونکه من
 ولی لکی ایله یلمن ۷ و قدیم و لیلک و مبادله خصوصن هر زادی قایم ایلمک ایچون
 اسرائیلک بیله ایدیکه آدم اوز باشغی چیخاردوب اوز بولداشه ویر ایدی وبو ده
 اسرائیلک شهادت ایدی ۸ او ولی بوعزه دیدیکه سن آل و باشغی چیخارندی ۹ و بوعز
 او شیخله وقام قومه دیدیکه سز بوكون شاهدسز که من هرنه که ایملکن واری ایدی
 و هرنه که کلیون این محلون واری ایدی نعمی نن اللدن صانون الـم ۱۰ و هـ محلون
 عورتی موالي روئی ده اوزمه عورت الـم که اولی نن ملکن اوستنن اومن آدبی قایم
 ایلم که اولی نن آدی اوز قرداشلرین آراستن و اوز وطنن دروازه‌سدن کسله‌سون
 سز بوكون بونه شاهدسز ۱۱ و نام قوم که دروازه‌ده وار ایدی وشیخله دیدیلر که
 شاهد ایق رب سنن ایوکه کلن عورتی راحیل ولیا کمی ایلسون که هرایکیسی اسرائیل
 ایوبی بنا ایلدیلر وسن افرانه ده قوچاق اول ویست تحمد سن آدک مشهور اولسون
 ۱۲ او ذربی که رب بوجوان عورتنن سنه و بجهکر سن ایوک اوندن فرضن ایوی
 کمی اولسون که نامار اوی ہودایه دوغدی ۱۳ و بوعز روئی الـدی واو ده اونه
 عورت اولدی واو ده اونه ترق ایلیند رب اویه حامله‌لق ویردی واو ده بر او غلان
 دوغدی ۱۴ و عورتلر نعمی به دیدیلر رب متارک اولسونکه سنی بوكون ولی دن محروم
 ایلدی که اومن آدی اسرائیلک ذکر اولنه جق ۱۵ و بو سن جانکه راحتلیق ویرن
 و قوجالنگک سنی بسلین اولاچق چونکه اوی سنی سون کلینک که سن ایچون یدی
 اوغلدن بخشی در دوغدی ۱۶ و نعمی اوشاغی الـوب قوچاغنه قویدی واونه دابه
 اویلدی ۱۷ اومن قونشو عورتلری اویه آد قوبوب دیدیلر که نعمی به اوغل دوغلو پدر
 و ادبی عوید قویدیلر که داودن آناسی اولان یسان آناسی در ۱۸ و فرضن نسللری
 بولر در یعنی فرص حصر ونی تولید ایلدی ۱۹ و حصر ون رای تولید ایلدی ورام
 عینادابی تولید ایلدی ۲۰ و عیناداب نخشونی تولید ایلدی و نخشون سلمونی تولید ایلدی
 آا و سلون بوعزی تولید ایلدی و بوعز عویدی تولید ایلدی ۲۲ و عوید یسانی تولید
 ایلدی ویسا داودی تولید ایلدی

dəğiləm mā-bâ-dâ ki öz mülkümü də harâb éyləyəm mənə düşün vəliliği sən üstüñə al çünki mən vəliliği éyləyəbilmənəm 7*və qədimdə vəlilik və mübâtilə hususında hər zadı qâ'ım éyləmək üçin İsrâ'eldə bələ idi ki âdam öz başmağını çıxardıb öz yoldaşına verir idi və bu da İsrâ'eldə şəhâdət idi 8*və o vəli Bo'az dədi ki sən al və başmağını çıxartdı 9*və Bo'az o şeyhlərə və tamâm qövmə dədi ki siz bu gün şâhidsiz ki mən hər nə ki Elimeleğin vari idi və hər nə ki Kilyon inən Maxlonun vari idi Na'ominin əlindən satın aldım 10*və həm də Maxlonun 'övrəti Muâblı Rutu da özümə 'övrət aldım ki ölüünün mülkünün üstündə onun adını qâ'ım éyləyəm ki ölüünün adı öz qardaşlarının arasından və öz vatanının darvâzasından kəsilməsin siz bu gün buna şâhidsiz 11*və tamâm qövm ki dərvâzədə var idi şeyhlər dədilər ki şâhidik RƏBB sənin éviñə gələn 'övrəti Rəhil və Ləyâ kimi éyləsin ki hər ikisi İsrâ'elin évini binâ éylədilər və sən Efrâta da qoçaq ol və Beyt-Lexemdə sənin adıñ məshhûr olsun 12*və o zürriyəti ki RƏBB bu cavân 'övrətdən sənə vərəcəkdir sənin éviñ ondan Feresin évi kimi olsun ki Tâmâr onu Yəhudaya doğdu 13*və Bo'az Rutu aldı və o da ona 'övrət oldu və o da təqərrüb éyləyəndə RƏBB ona hâmiləliq verdi və o da bir oğlan doğdu 14*və 'övrətlər Na'omiyə dədilər RƏBB mübârək olsun ki səni bu gün vəlidən məhrûm éyləmədi ki onun adı İsrâ'eldə zikr olunacaq 15*və bu sənin câniña râhatlıq vərən və qocalığında səni bəsləyən olacaq çünki onu səni səvən gəliniñ ki sənin için yəddi oğuldan yaxşıdır doğdu 16*və Na'omi uşağı alib qucağına qoydu və ona dâyə oldu 17*və onun qonşu 'övrətləri ona ad qoyub dədilər ki Na'omiyə oğul doğulubdur və adını 'Ovəd qoydular ki Dâvudun atası olan Yessenin atasıdır 18*və Feresin nəsilləri bulardır yə 'nî Feres Həsrunu təvlid éylədi 19*və Həsrün Râmi təvlid éylədi və Râm Amminadabi təvlid éylədi 20*və Amminadab Nahşonu təvlid éylədi və Nahşon Salmonu təvlid éylədi 21*və Salmon Bo'azı təvlid éylədi və Bo'az 'Obədi təvlid éylədi 22*və 'Obəd Yesseni təvlid éylədi və Yesse Dâvudu təvlid éylədi

---

شمویلن او نجی کتابی

او نجی باب

او افراتم داغندن رامانم صوفیدن بر افراتم کشی وار ایدی آدی ده الفانا این
بروحام این الیهو این توحه این صوف ۲ اوون ایکی عورتی وار ایدی بریسی ن آدی
حنا و او بریسن آدی بینتا و پینتا اوشاقلری وار ایدی اما حنان اوشاقلری بوخ
ایدی ۳ او و کشی لشکرلرینه سجه و ذبح ایملک ایچون ایل به ایل اوز شهرندن شیلوه
کدر ایدی و عیلی ن ایکی او غلی حوفنی و فخاس اوراده ره کاهن ایدبلر ۴ او و کونه
و اقع اولدیکه الفانا قربان ذبح ایلیوب اوز عورتی بینیا و اوون های او غللرینه و فزلرینه
حصه ار و بردی ۵ اما حنایه ایکی حصه و بردی چونکه حنای سور ایدی اما رب اوون
رحمنی با غلش ایدی ۶ اوون کوبسی اوی چوخ آجفلندرر ایدی چونکه رب اوون
رحمنی با غلدیغندن اوئری اوی ایغیدر ایدی ۷ والفانا ایل به ایل یله ایلر ایدی او و
ده هر دفعه رین ایویته کلنه بینها اوی آجفلندروب او ده آغلر ایدی و پز ایدی
۸ اوون اری الفانا او نه دیدی که ای حنایه ایچون آغلرسن و نه ایچون پرسن و نه
ایچون یورکی درد آلودر آیا من سن ایچون اوون او غلاند بخنی دکلم ۹ و حنا شیلوه
پیوب ایچندن صوره قالخدی و کاهن عیلی ده رین هیکلتن ستونلرین باشند کرسی اوستند
اکلشم ایدی ۱۰ و جان آجیلی این ره دعا ایلیوب چوخ آغلر ایدی ۱۱ و نذر
ایلیوب دیدیکه با لشکرلر رهی آکر حفیتنا جاریه کن رحمته نظر ایلیوب منی بادکه
کنوره سن و جاریه کی او نوچیوب جاریه که بر او غلان او شاق و برسن او نه من اوی
عمرین های کونلرنه ره و برم اوون باشه او نجع کلز ۱۲ او آله که رین حضورند

Şimo'elin Əvvəlinci Kitâbı

[I. Samuel (I. Padşahlar)]

əvvəlinci bâb

1*və Efrâ' im dağından Râmâtayim-Sofimdən bir Efrâtalı kişi var idi adı da Elqânâ ibn-i Yeroxam ibn-i Elihu ibn-i Toxu ibn-i Suf 2*və onun iki 'övrəti var idi birisinin adı Xannâ və o-birisinin adı Peninnâ və Peninnânnın uşaqları var idi amâ Xannânnın uşaqları yox idi 3*və o kişi Ləşkərlər-RƏBBinə səcdə və zəbh èyləmək için il bə il öz şəhərindən Şiloya gidər idi 'Elinin iki oğlu Xofni və Finxâs orada RƏBBə kâhin idilər 4*və o gündə vâqi' oldu ki Elqânâ qurbân zəbh èyləyib öz 'övrəti Peninnâya və onun xamı oğullarına və qızlarına hissələr vərdi 5*amâ Xannâya iki hissə vərdi çünki Xannâni sevir idi amâ RƏBB onun rahmini bağlamış idi 6*və onun günüsü onu çox acıqlandırır idi çünki RƏBB onun rahmini bağladıqdan ötürü onu incidir idi 7*və Elqânâ il bə il bələ èylər idi və o da hər dəfə RƏBBin évinə gələndə Peninnâ onu acıqlandırıb o da ağlar idi və yəməz idi 8*və onun əri Elqânâ ona dədi ki éy Xannâ nə içən ağlarsın və nə içən yémirsın və nə içən yürəğini dərd alıbdır âyâ mən sənin içənon oğuldan yaxşı dəğiləm 9*və Xannâ Şilôda yeyib içəndən sora qalxdı və kâhin 'Eli də RƏBBin heykəlinin sütunlarının yanında kürsü üstündə əgləşmiş idi 10*və cân acılığı-inən RƏBBə du'â èyləyib çox ağlar idi 11*və nəzir èyləyib dədi ki yâ ləşkərlər RƏBBi əğər həqiqətən câriyəjin zəhmətinə nəzər èyləyib məni yadına gətirəsin və câriyəni unutmayıb câriyənə bir oğlan uşaq vərəsin onda mən onu 'ömrünün hamı günlərində RƏBBə vərirəm və onun başına ülgüt gəlməz 12*və èylə ki RƏBBin huzûrunda ∞

شمیل اولجی کلای ۱

دعانی چوغالندی و عیلی ده اوون آغزینه باخر ایدی ۱۳ و حنّا ده اوز بورکنه داشتوب
 دوداقلری تئنور ایدی اما سی اشبلر ایدی پس عیلی اوون مسٰت حساب ایدی
 ۱۴ و عیلی اووه دیدیکه نه وقته قدر مسٰت اولاجن سٰن شرابکی اوزکند دفع الله
 ۱۵ حنّا ده جواب و بروب دیدیکه خیر ای آقام من بر بورکی در دلی عورت ام و شراب
 و مسکراچیمیش اما بورکو رین حضورنک اظهار ایلم ۱۶ جاریه کی بیجا عورت برته
 قویه چونکه غم و غصه من چو خلغدن ایندیه قدر دانشدم ۱۷ و عیلی جواب و بروب
 دیدیکه سلامت این کت و اسرائیلن الله اووندن ایستدیکث مطلی و برجکدر ۱۸ او او
 ده دیدیکه جاریه لظرکه مظہر النات اولدی پس او عورت اوز بولی این کدوب
 یدی و بوزی بر دها غمکن دکل ایدی ۱۹ و بخدرن فالخوب و رین حضورنک سجن
 ایلموب دونوب اوز ابو ربته رامانه کلدیلر والقانا اوز عورنی حنانی بیلوب رب ده
 اوون یادیه کنوردی ۲۰ و ایمان مرورنک حنا حامله اولوب بر اوغل دوغدی و اوون
 آدینی شمیل قویدی زیرا دیر ایدیکه اوون ریدن دبلک ایلمش ۲۱ و او الناما
 کشی اوز های ابوي این چیخدی که ربہ ایللک قربانی و نذری ذبح ایلسون ۲۲ اما حنا
 کمددی چونکه اوز ارسه دیدیکه اوغلان سوددن کسلنه کیمین من کتمیوب اوون
 صوره اوونی آیاره جغم که او ده رین حضورنک کورنوب همیشه اوراده قالسون ۲۳ و اری
 القانا ده اوونه دیدیکه نظرکه خوش کورنی ایله سٰن اوون سوددن کسه کیمین قال نک
 رب اوز کلامی مقرر ایلسون پس عورت فالدی واوغلى امزدی تا اوون سوددن
 کسدی ۲۴ و اوونی سوددن کدیکی کیمی اوزی این برادر اوچ چونکه وبر اینا اوون
 و بر طلوخ شراب این اوون کونزوب رین ابوبه شیلویه آیاردی واوغلان ده اوشاق
 ایدی ۲۵ و چونکه کسوب اوغلانی عیلی بن باشه کنوردیلر ۲۶ و حنّا دیدیکه ای آقام
 النات ایله جالث صاغ ایلسون ای آقام من او عورت ام که سن این بوراده دورمش
 ایدم که ربہ دعا ایلم ۲۷ بو اوغلان ایچون دعا ایلر ایدم و رب اووندن ایستدیکم
 مطلی منه و بروبر ۲۸ و من ده اوون ربہ و برم قام مدت عمرنکه ربہ نذر ایلسون
 و اوراده ربہ بجهه ایلدی

du 'âni çoǵaltdı 'Eli də onun aǵzına baxar idı 13*və Xannâ da öz yürəǵində danışıb dodaqları tərpənır idı amâ səsi eşidilmir idı pəs 'Eli onu məst hesâb éylədi 14*və 'Eli ona dədi ki nə vaqtə qədər məst olacaq sən şərâbını özündən dəf' éylə 15*və Xannâ da cavâb vərib dədi ki xəyr ey ağam mən bir yürəgi dərdli 'övrət-əm və şərâb və misgər içməmişəm amâ yürəğigimi RƏBBin huzûrunda izhâr éylərəm 16*câriyəni piyâ 'övrət yərinə qoyma çünki qam və güssəsin çoxalığından indiyə qədər danışdım 17*və 'Eli cavâb vərib dədi ki salâmat-inən get və İsrâ'elin Allahı ondan istədiğin mütalibi vərəcəkdir 18*və o da dədi ki câriyən nəzəriyədə mazhari-ltifât oldu pəs o 'övrət öz yolu-inən gədib yedi və yüzü bir daha qəmgin dəgil idı 19*və səhərdən qalxıb və RƏBBin huzûrunda səcdə éyləyib dönüb öz èvlərinə Râmâna gəldilər və Elqana öz 'övrəti Xannanı bilib RƏBB də onu yadına gətirdi 20*və əyyâmin müru-runda Xannâ hâmilə olub bir oğul doğdu və onun adını Şimu'él qoydu zîrâ dər idı ki onu RƏBBdən dilək éyləmişəm 21*və o Elqana kişi öz hamı evi-inən çıxdı ki RƏBBə illik qurbanını və nəzirini zəbh éyləsin 22*və amâ Xannâ getmədi çünki öz ərinə dedi ki oğlan süddən kəsilənə kimin mən getməyiib ondan sora onu aparacağam ki o da RƏBBin huzûrunda görünüb həmişə orada qalsın 23*və əri Elqana da ona dədi ki nəzəriyədə hoş görünnű éylə sən onu süddən kəsənə kimin qal tək RƏBB Öz kəlâmını müqərrər éyləsin pəs 'övrət qaldı və oğlunu əmizdirdi tâ onu süddən kəsdi 24*və onu süddən kəsdiği kimi özü inən bərəbər üç cöngə və bir éfâ un və bir tuluq şərâb-inən unu götürüb RƏBBin évinə Şîlôya apardı və oğlan da uşaqlı idı 25*və cöngəni kəsib oğlanı 'Elinin yanına götürdüllər 26*və Xannâ dədi ki ey ağam iltifat éylə câniş sağ olsun ey ağam mən o 'övrətəm ki sənin-inən burada durmuş idim ki RƏBBə du 'â éyləyəm 27*bu oğlan için du 'â éylər idim və RƏBB ondan eşitdiğim mütalibi mənə vəribdir 28*və mən də onu RƏBBə vərirəm tamâm müddəti 'ömründə RƏBBə nəzir olsun və orada RƏBBə səcdə éylədi ∞

اپنخی باب

ا و ح ت ا دعا ابیلیوب دیدیکه بورکم رین شاد اولدی بوبنوزم رب این او جالدی
 آغرم دشمنلرمن او سنند آچلدی چونکه سن نجات این سو بندم ۳ رب کبس مقدس
 بو خدر زیرا سندن غیری بود خدر و بنم الهمز کبس قیا بو خدر ۴ تکرمه نکر
 سوزلری برده داشمیون آغزردن مغروزلق چخمه سون چونکه رب علم الله در عمللر
 اون ایچون میزان این چکلوبدر ۵ جمارلر کمالری صندی و بخلانلر قوت این
 قورشاندیلر ۶ نوق اولانلر چورکه مزدور اولدبلر و آج اولانلر فراغت تا بدبلرنا که عاقع
 یدی او شاق دوغدی و چوخ اولاد صالحی زیون اولدی ۷ رب اولدرب و دیرلدر
 قرع اندرب و چیخاردر ۸ رب در فیر ابلین و دولنلی ابلین آجیلدان واوجالدان
 اذلی طبراندن فامخزر فیبری زیلکن او جالدر که او لری بجالر این اکشدرسون
 واولری عظمت کریست وارت ابلسون چونکه بین ستوتلری رینکی در و دنیای
 او لرن او سنند قوبوب در ۹ صالحین آیافلرین محافظت ایلر و شریلر ظلمدن خاموش
 قاله حق درلر چونکه انسان قوت این غله ایلمز ۱۰ رب این دعوا ابلین لر فیره جندرلر
 کوکلارده او لرن او سنند کوریل جندر رب بین اتهالر به حکم ایله جندر و اوز پادشاه
 قوت و بروب اوز میخن بوبنوزیی او جالد حق در ۱۱ والفانا راما نه اوز ابوبه
 کندی وا او غلان ده کاهن عیلی بن حضور نه ربه خدمت ایلر ایدی ۱۲ و عیلی بن
 او غللری بذات او غللر ایدیلر و رس طایسر ایدبلر ۱۳ و قوم این کاهلن قاعده سی بو
 ایدیکه هر کس قربانی ذبح ابلینه ات بشن حاله کاهن او شاعی اوج دبشه جنکال الله
 کلور ایدی ۱۴ و قازانه و تابه يه و با صانجه يه و با پیچه يه او روب جنکال هر يه که
 چیخاردر ایدی کاهن اون این آور ایدی او رایه بعض شیلویه کلن های اسرائیلی لر این
 بیله ایلر ایدبلر ۱۵ و هد پیهی باندر مقدن ایل کاهن او شاعی کلوب فرمان ابلین آدمه
 دیر ایدی که کاهن ایچون کمالله ات و بركه او سندن بیش ات الماز اما بالنوز جی
 است ۱۶ او آدم ده او نه دیر ایدی که قوی ایندی پیهی باندر روب قورنار سوبلر و صوره

ikinci bâb

1*və Xannâ du 'â èyləyib dədi ki yürəğim RƏBBdə şâd oldu buynuzum RƏBB-inən ucaldı ağızım düşmənlərimin üstündə açıldı çünki sənin nəcâtış-inən səvindim
 2*RƏBB kimi müqəddəs yoxdur zîrâ səndən qeyri yoxdur və bizim Allahımız kimi qaya yoxdur 3*mütəkəbirânə təkəbbür sözləri bir də danışmayan ağızdan mağrûrluq çıxmasın çünki RƏBB 'alîm Allahdır və 'əməllər O'nun için mîzân-inən çəkilibdir
 4*cabbârların kəmânları sindi və yixılanlar quvvət-inən qurşandılar 5*tox olanlar çörəğə muzdur oldular və ac olanlar fərâqat tapdilar tâ ki 'akirə yeddi uşaq doğdu və çox əvlâd sâhibi zəbün oldu 6*RƏBB öldürür və dirildir qabırı indirir və çıxardır
 7*RƏBBdir fəqîr èyləyən və dövlətli èyləyən alçaqladan və ucaldan 8*zəlili topraqdan qalxızar fəqîri zîbəlliqdən ucaldar ki oları nücebâlar-inən əğləstirsin və oları 'azîmət kürsüsünə vâris èyləsin çünki yerin sütünları RƏBBinkidir və dünyani olarin üstündə qoyubdur 9*sâlihlərinin ayaqlarını mühafizət éylər və şərîrlər zulumatda xâmuş qalacaqdırlar çünki insan quvvət-inən qalebə èyləməz 10*RƏBB-inən da 'vâ èyləyənlər qırılacaxdırlar göklərdə oların üstünə guruldacakdır RƏBB yerin intihâlarına hökm èyləyəcəkdir və öz pâdşâhına quvvət vərib öz Məsihinin boynuzunu ucaldacaqdır 11*və Elqânâ Râmâtaya öz évinə getdi və o oğlan da kâhin 'Elînin hu-zûrunda RƏBBə xidmət èylər idi 12*və 'Elînin oğulları bəd-zât oğullar idilər və RƏBBi tanımır idilər 13*və qövm-inən kâhinlərin qâ' idəsi bu idi ki hərkəs qurbânını zəbh èyləyəndə et bişən haldə kâhinin uşağı üç dişli çəngəli əlində gəlir idi 14*və qazana və tâpaya və yâ satılıcaya və yâ pitiyə urub çəngəl hər nə ki çıxardır idi kâhin onun-inən alır idi oraya yə 'nî Şilôya gələn hamı İsrâ'ellilər-inən bələ èylər idilər 15*və həm də pîyi yandırmaqdan irəli kâhinin uşağı gəlib qurbân èyləyən âdama dér idi ki kâhin için kəbablığa et vər ki o səndən bişmiş et almaz amâ yalqız çiy istər 16*o âdam da ona dér idi ki pîyi yandırıb qurtarsınlardır və sora ∞

جانڭ استىكى قدر آل او دە دېر ايدى خېر آيلە ايندى كىرك وېرسن والا زور
 این الارم ۱۷ او او غلائىرن كاھى رىن حضورنى يۈوك ايدى چونكە او آدمىرىن
 قربانى خوار كورايدىلر ۱۸ شموئىل دە رىن حضورنى خدمت ابلر ايدى براوشاق
 ايدى كان ابىنود این قورشانىش ۱۹ و آناسى اونن اېچۈن بىرچىك جە قاپروپ ايل بە^۱
 ايل اوھە كىورر ايدى وقىيکە او زارى این ايل قربانى ذىجە ايمىك اېچۈن چىخىر ايدى
 ۲۰ و عىلى ئالانا این اونن عورتى بىركلەپ دېدىكە رب سە بۇ عورتىن او نذر عوضى
 كە سە رە وقف اىلدۇن نسل و بىرسون واولر دە بىرلىرىنە كەدىلر ۲۱ و رب حتايە
 ئىنفات يبوردى واو دە حاملە اولوب اوچ اوغل وابىكى قزدوغدى شموئىل اوغان
 دە رىن حضورنى يبور ايدى ۲۲ و عىلى چوخ قوجالماش ايدى واوز اوغللىرىن قام
 اسرائىلە اىلدېكىرىن ھامىسىنە وجماعت چادرىن قاپتوسىنە يغان عورتىلار این ياندىقلەرىن
 اشندى ۲۳ واولىن دېدىكە سز نە اېچۈن يەلە ايشلەرلىرىز كە من سز نىپس ايشلەرزى
 بۇھامى قومدىن اشىدەرم ۲۴ خېر اوغللىرىم زىرا من اشتىكىم خېر بىخى دىكلى سز رىن قومىن
 بجاوزلىرىنە سېب اولورىز ۲۵ آكىر بر آدم بىر آدمن حەقىنە خطا اىلسە اونن الله اوھە
 شفاعت اىلر اما آكىر بر آدم رىن حەقىنە خطا اىلسە اونن اوھە كەم شفاعت اىلر اما اولى
 آنانىن سوزىنە قولاق و بىرمىلر چونكە رىن خواھى اولىرى اۇلدۇرمىك ايدى ۲۶ اما
 شموئىل اوغانلىن كىد كىد يبور وھ رىن حضورنى وھ دە آدمىرىن بانىنە خوش ايدى
 ۲۷ و عىلى ئىن بانە بر الله آدمى كلوب اوھە دېدىكە رب يەلە دېر آناڭن ابويى مىصردە
 فرعون ابويى مناسىتى این من اوزى اولىن آشكارا آشكارايدىم ۲۸ و اسرائىلەن ھاى
 سەپتلىرىن اونى اوزىمە كاھن اولىق بىعى مذبىحەن اوستىنە قربان تېرىپ ايمىك و بىخور
 ياندەرق و حضورمىك ابىنود كېمىك اېچۈن انتخاب اىلىپوب ھە بى اسرائىلەن ھامى محىقە
 قربانلىرىنى آناڭن ابويىنە و بىرمىم ۲۹ پىس نە اېچۈن مىكىن يبوردىغىم ذېچەلىرى و قربانلىرى
 خوار كورىرسى و سە اوغللىرىكە مندىن آرتق حىرىت اىلىرسى كە اوزىزى قوم اسرائىلەن
 ھامى قربانلىرىن بىخىلىرىدىن كۆككەرسى ۳۰ اوھە بناه اسرائىلەن اللهى رب دېر كە من
 بىدرىتى دېش ايدىم كە سەن ابوقە و آناڭن ابويى الى الابد من حضورمىدە رفتار اىلسون

cânıŋ istədiyi qədər al o da dér idi xəyir éylə indi gərək vərəsən və illâ zor-inən alaram 17*və oğlanların günahı RƏBBin huzûrunda böyük idi çünki o âdamlar RƏBBin qurbânını hor görür idilər 18*və Şimu'él də RƏBBin huzûrunda xidmət éylər idi bir uşaq idi kətan éfod-inən qurşanmış 19*və anası onun içiň bir kiçik cübbə qayırıb il bə il ona götürür idi vaxtinə öz əri-inən il qurbânını zəbh éyləmək içiň çıxar idi 20*və 'Eli Elqânâ-inən onun 'övrətini bərəkətləyib dədi ki RƏBB sənə bir 'övrətdən o nəzir 'əvəzində ki sən RƏBBə vaqf éylədin nəsil vərsin və olar da yerlərinə getdilər 21*və RƏBB Xannaya iltifât buyurdu və o da hamilə olub üç oğul və iki kız doğdu və Şimu'él oğlan da RƏBBin huzûrunda büyür idi 22*və 'Eli çox qocalmış idi və öz oğullarının tamâm İslâ'élə éylədiklərinin hamısını və cəmâ'at çadırının qapısında yiğılan 'övrətlər-inən yatdıklarını eşitdi 23*və olara dədi ki siz nə içiň bəylə işlər éylərsiz ki mən sizin pis işlərizi bu hamı qövmdən eşidərəm 24*xəyir oğullarım zîrâ mənim eşitdiğim xəbər yaxşı dəgil siz RƏBBin qavminin təcâvüzlərinə səbəp olursuz 25*əğər bir âdam bir âdamın həqqində hatâ éyləsə onda Allah ona şəfâ'at éylər amâ əğər bir âdam RƏBBin həqqində hatâ éyləsə onda ona kim şəfâ'at éylər amâ ol atalarının sözünə qulaq vərmədilər çünki RƏBBin həvâhişi oları öldürmək idi 26*amâ Şimu'él oğlan gédə gédə büyür və həm RƏBBin huzûrunda və həm də âdamlar yanında hoş idi 27*və 'Elinin yanına bir Allah âdamı gəlib ona dədi ki RƏBB bələ dér atanıŋ évi Misirdə Fir'avnının évi münâsəbəti-inən Mən özümü olara âşikâr éylədim 28*və İslâ'elin hamı sıbtlarından onu özümə kâhin olmaq yə'nî məzbuhumun üstündə qurban təqərrüb éyləmək və buxur yandırmaq və huzûrumda éfod gəymək içiň intihâb éyləyib həm bən-i İslâ'elin hamı məhruba qurbânlarını atajın évinə verdim 29*pəs nə içiň məskəndə buyurduğum zəbihalarımı və qurbânlarımı hor görürsüz və sən oğullarına Məndən artıq hörmət éylərsin ki özüzü qövmim İslâ'elin hamı qurbânlarının yaxşılardan kökəldəsiz 30*pəs ona binâən İslâ'elin Allahı-RƏBB dér ki Mən bə-dürüstî dəmiş idim ki sənin évinj və atajın évi ilələbət Mənim huzûrumda rəftâr éyləsin∞

شموئیل اوچنجی کنایی ۲

اما رب ایندی دبر که حاشا زیرا من سه حرمت الپیطه حرمت ایلم و من خوار گورلر
 ذلیل اولاچندرلر ۲۱ باخ بو در کونلر کلور که سن بازوکی و آنکن اوبن بازویی
 که جمک که ایوکه قوجه اولیه جندر ۲۲ و سن هر باند اسرائیله مهربان اولاده مسکه
 دارلن کوره جلکسن و نام ایامه سن ایوکه قوجه اولیه جندر ۲۲ و مذبحن فاغنه
 سندن اوتری بر کسدیکم آدمی فربارم که کوزلرکی خراب السون و جانکی اینجسون
 و ابیکن ذریه سی جوان مرد حاللرین وفات ایله جندرلر ۲۴ و ابکی اوغلک حوفی این
 فیخاسن اوسته کله جک زاد سه نشان اولسون اویرن ایکسی مرجه کوند وفات
 ایله جندرلر ۲۵ و من اوزمه بر این کاهن نصب ایله جمک که بورکه وجاهه کوره
 اجراء ایله جندر و من اون اینجسون بر محکم ایونا ایله جمک و او ده من مسجین حضورله
 هر وقت رفتار ایله جندر ۲۶ و سن ایوکه هر باقی فالان کلوب اون فاغنه بر
 کومش فلس و بر پارچه چورک اینجسون آکوب دبه جندر که توفع البر من کاهنش
 خدمتلرین بر پسته نصب ایله که بر لقمه چورک بهم

اوچنجی باب

۱ او او شموئیل او غلان عبلین حضورله ربه خدمت ایلر ایدی و رین کلای او ایامه
 نادر اولوب وحی ظاهر اویلر ایدی ۲ او کونلرده واقع او لدیکه علی برنه باز ایدی
 و کوزلری ضعیقلنسیغه باشلیوب کوره ییلر ایدی ۳ واللهم فندلی سونمکن اول
 شموئیل ده اللین صدوغی اولان برده رین هیکنن باز ایدی ۴ و رب شموئیل چاغردی
 واو ده دیدیکه بی ۵ و علی ن بانه بیکروب دیدیکه بی حاضرام چون من منی
 چاغردون او ده دیدیکه من چاغرمشم کبروکت بات واو ده کندی بازندی ۶ و رب
 تکرار که شموئیل چاغردی و شموئیل فالخوب علی ن بانه کندی و دیدیکه بی
 حاضرام چون من منی چاغردون واو ده دیدیکه من چاغرمشم او غم کبروکت بات
 ۷ و شموئیل رسی هله طانیر ایدی و رین سوزی او نه هله آشکار او ماش ایدی ۸ و رب
 که اوچنجی دفعه شموئیل چاغروب او ده فالخوب و علی ن بانه کدوب دیدی بی

amâ RƏBB indi dər ki hâşâ zîrâ Mən Mənə hörmət èyləyənlərə hörmət èylərəm və Məni hor görənlər zəlîl olacaqdırlar 31*bax budur günlər gəlir ki sənin bâzûnju və atanın èvinin bâzûsunu kəsəcəğəm ki èviñdə qoca olmayacaqdır 32*və sən hər babətdə İsrâ'élə məhrübân olanda məskəndə darlıq görəcəksin və tamâm əyyâmda sənin èviñdə qoca olmayacaqdır 33*və məzbuhumun qabağında səndən ötürü bir kəsmədiğim âdamı qoyaram ki gözləriji harâb èyləsİN və câniñi incitsİN və èviñin zürriyəsi cavânmərd hallərində vəfât èyləyəcəkdirler 34*və iki oğluñ Hüfni -inən Finhasın üstünə gələcək zâd sənə nişân olsun oların ikisi bircə gündə vəfât èyləyəcəkdirler 35*və Mən özümə bir əmîn kâhin nasb èyləyəcəğəm ki yürəğimə və câniña görə icrâ èyləyəcəkdir və Mən onun içün bir möhkəm ev binâ èyləyəcəğəm və o da Mənim Məsihimin huzûrunda hər vaxt rəftâr èyləyəcəkdir 36*və sənin èviñdə hər baqi qalan gəlib onun qabağında bir gümüş fəls və bir parça çörək için əgilib déyəcəkdir ki təvaqqu' èylərəm məni kâhinliq hidmətlərinin birisinə nasb èylə ki bir loqma çörək yeyəm

üçüncüü bâb

1*və o Şimu'él oğlan 'Elinin huzûrunda RƏBBə xidmət èylər idi və RƏBBin kəlâmi o əyyâmda nâdir olub vahy zâhir olmir idi 2*və o günlərdə vâqi' oldu ki 'Eli yərində yatar idi və gözləri zə'iflənməgə başlayıb görəbilmir idi 3*və Allahın qandili sönməkdən əvvəl Şimu'él də Allahın sandığı olan yerdə RƏBBin hèykəlində yatar idi 4*və RƏBB Şimu'eli çağırıldı o da dedi ki bəli 5*və 'Elinin yanına yügürüb dədi ki bəli hazırlam sən məni çağırıldın o da dədi ki mən çağırmamışam gəri get yat və o da getdi yatdı 6*və RƏBB təkrar gənə Şimu'eli çağırıldı və Şimu'él qalxıb 'Elinin yanına getdi və dədi ki bəli hazırlam çün sən məni çağırıldın və o da dədi ki mən çağırmamışəm oğlum gəri get yat 7*və Şimu'él RƏBBi hələ tanımır idi və RƏBBin sözü ona hələ aşıkâr olmamış idi 8*və RƏBB gənə üçüncü dəf'a Şimu'eli çağırıb o da qalxıb və 'Elinin yanına gedib dədi ∞

حاضر ام چون سن منی چاغردون و علی آنلاڈی که رب او غلانی چاغرر ۹ و علی شموئیله دیدیکه کت یات و وقیکه سنی چاغرسه اوند دیهسن که داش با رب جون بندک قولاچ ویر و شموئیل کیدوب بزنه یاندی ۱۰ و رب کلوب دوردی واولکی دفعملر کبی شموئیل شموئیل چاغردی و شموئیل ده دیدیکه داش چونکه بندک قولاچ ویر ۱۱ و رب شموئیله دیدیکه باخ من اسرائیل براپش ایلم که هرکس اونی اشنیه اونن ایک فولاگی سلسنون ۱۲ او کوننه علی نن بارهسته هرنه که اونن ایوی حنده دیشم مفرز ایملکه باشلیوب نام ایله جکم ۱۳ اوونن او کاهدن اویزی که او غلرین اوزلرینی موجب لعنت ایلديکلرینی پلوب اولون مانعت ایلدی اونن ایویه ایک قدر ایله جکم حکی اونه خبر ویردم ۱۴ و بو جهندن علی نن ایوندن اویزی آند ایچرم که علی نن ایوین کناهی ذیجه اینن و هدیه اینن ابدآ کفارت نایمه جقدر ۱۵ او شموئیل سجن قدر باتوب رین ایوین قابولرین آچدی و شموئیل بو رویانی علی یه خبر ویرمکن فورخر ایدی ۱۶ او علی شموئیل چاغرورب دیدیکه ای او غلم شموئیل و او ده دیدی بی ۱۷ او علی دیدی اونه سوز ایدی که سن اینن دانشدی توقع ایلم مندن کیزنه الله سنه یله و بوندن آرتق ایلسون اکر اونن او سنن اینن دانشدی یعنی سوزلرн هامیستن بر زاد مندن کیزلکسن ۱۸ او شموئیل او هامی سوزلری اونه خبر ویردی واوند کیزلمدی پس او ده دیدیکه او رب در نظرنده خوش اولانی ایلسون ۱۹ او شموئیل یودی و رب اونن اینن ایدی واوز سوزلرندن هیچ برینی ین صالر ایدی ۲۰ و قام اسرائیل دان دن تا پیر شمعه قدر پلدارلر که شموئیل حقیقتاً رین پیغمبری در ۲۱ و رب که شیلووده کورندی چونکه رب شیلووده رین کلامی اینن شموئیله ظاهر اولور ایدی و شموئیلن سوزی قام اسرائیله نشر اولدی

در دنجی باب

او اسرائیل دعوا قصدی اینن فاسطیلرن مقابلنه چیغوب آین عَزَرَدَه اردو اور دیلر و فاسطیلر ده افیق ده اردو اور میش ایدیلر ۲۰ و فاسطیلر اسرائیل مقابلنه صفت

bəli hazırlam çün sən məni çağırıdın və ‘Eli anladı ki RƏBB oğlunu çağırır 9*və ‘Eli Şimu’élə dədi ki get yat və vaxtıňa səni çağırsa onda dəyəsin ki danış yâ RƏBB çün bəndəj qulaq vərir və Şimu’él gədib yerinde yatdı 10*və RƏBB gəlib durdu və əvvəlki dəf’alar kimi Şimu’él Şimu’él çağrırdı və Şimu’él də dədi ki danış çünki bəndəj qulaq vərir 11*və RƏBB Şimu’élə dədi ki bax Mən İsrâ’eldə bir iş éylərəm ki hərkəs onu eşitsə onun iki qulağı səslənsin 12*o gündə ‘Elinin barəsində hər nə ki onun évi haqqında dəmişəm mükərrər éyləməğə başlayıb tamâm éyləyəcəğəm 13*və onun o günahından ötürü ki oğullarının özlərini mucib lânət éyləyəcəklərini bilib olara məmənî ‘ət éyləmədi onun évində əbədə qədər éyləyəcəgim hükmü ona habər vərdim 14*və bu cəhəttən ‘Elinin évindən ötürü and içərim ki ‘Elinin évinin günahı zəbihə-inən və hədiyyə-inən əbədən kəfərət tapmayacaqdır 15*və Şimu’él səhərə qədər yatıb RƏBBin évinin qapılarını açdı və Şimu’él bu rüyâni ‘Eliyə xabər vərməkdən qorxar idi 16*və ‘Eli Şimu’éli çağrırib dədi ki éy oğlum Şimu’él və o da dədi ki bəli 17*və ‘Eli dədi o nə söz idi ki sənin-inən danışdı təvqqu’ éylərim məndən gizlətmə Allah sənə bələ və bundan artıq éyləsin əğər O'nun O sənin-inən danışlığı sözlərin hamisindən bir zâd məndən gizlədəsən 18*və Şimu’él o hamı sözləri ona xabər vərdi və ondan gizlətmədi pəs o da dədi ki O RƏBBdir nəzərində hoş olanı éyləsin 19*və Şimu’él büydü və RƏBB onun-inən idi və öz sözlərindən heç birini yərə salmir idi 20*və tamâm İsrâ’él Dândan tâ Beer-Şeb‘aya qədər bildilər ki Şimu’él həqiqatn RƏBBin peyğəmbəridir 21*və RƏBB gənə Şilôda göründü çünki RƏBB Şilôda RƏBBin kəlâmi-inən Şimu’élə zâhir olur idi və Şimu’élın sözü tamâm İsrâ’elə nəşr oldu

dördüncü bâb

1*və İsrâ’el da ‘vâ kasdı-inən Filistilərin müqâbilinə çıxıb Eben-‘Ezerdə ordu urdular və Filistilər də Afəqdə ordu urmuş idilər 2*və Filistilər İsrâ’elin müqâbilində saff ∞

باغلادیلر و دعوا شد نشن اسراییلی لر فلسطین لرن قباغند شکست نابدلر و فلسطین
 دعوا میدانند درت مینه قدر آدم قبردلر ^۲ و قوم اردوکاهه کلوب اسراییل شجری
 دیدبلر که رب نه ایجون بوکون فلسطین لرن قباغند بن شکست و بردى رین عهدین
 صندوغمی شیلودن بنم این کوتورک که آرامزده اولسون ویزی دشمن‌زمن الند
 قورنارسون ^۳ پس قوم شیلوبه آدم کوندر دیلر و اورادن کزوین ده ساکن اولان لیکلر
 رین عهد صندوغمی کتوردیلر و علی نن ایک اوغلی حوفنی و فیخاس ده اللن عهدین
 صندوغمی این اوراده ایدیلر ^۵ و آیله که رین عهدین صندوغمی اردوه داخل اولدی نام
 اسراییل بیوک نعم این کلنانک چکدیلر که بر سلندي ^۶ و فلسطین لر کلنانک سی
 اشیدوب دیدبلر که عرایلرن اردوسنک بو نه بیوک کلنانک سی در ویدیلر که رین
 صندوغمی اردوه کلویدر ^۷ و فلسطین لر قورخدیلر حون که دیر ایدیلر که اردوه الله
 کلویدر و دیر ایدیلر و ای بن زیرا دون و صراغه کون بون مثل اوپویدر ^۸ و ای بن
 بزی بو قوتلی الهن الند کم قورناره جقدر بو او الہدر که مصری لری پیانه هر بلا
 این اوردیلر ^۹ ای فلسطین لر قوتلنوون و ایکیت اولون که عرایلرن قولق ایلی سر بجه
 که اولرسن قولق ایلر پس ایکیت اولون و دعوا ایلون ^{۱۰} و فلسطین لر دعوا ایدیلر
 و اسراییلی لر شکست نایوب هن اوز چادریه فاجدی واہرام جوح بیوک اولوب
 اسراییلدن اوتوز مین نفر بیاده دوشیلر ^{۱۱} والهن صندوغمی اللدی و علی نن ایک
 اسراییلدن اوتوز کرسی اوستن اوتزوب کوزلیور چونکه بیوکی اللن صندوغمی ایجون
 اوغلی حوفنی و فیخاس اولدیلر ^{۱۲} او کونک بر بنیامیلی کنی دعوا میدانند قاجوب
 شیلوبه کدی که پالنارلری بر تلش و باشند طراق وار ایدی ^{۱۳} و کلوب کوردیکه
 علی بول پانه کرسی اوستن اوتزوب کوزلیور چونکه بیوکی اللن صندوغمی ایجون
 اضطرابه ایدی واو کنی کلوب شهره خبر و پرند نام شهر فریاد چندی ^{۱۴} و علی
 فریادن سسی اشیدوب دیدیکه بونه فغان سی در واو کنی نیزک این کلوب علی به
 خبر و بردى ^{۱۵} و علی ده دقسان سکر باشند ایدی و کوزلری ضعبتلنوب کور مر ایدی
 خبر و بردى ^{۱۶} او کنی علی به دیدیکه دعوا میدانند کلن من ام و من بوکون دعوا میدانند
 فاجحشم او ده اونه دیدیکه ای او غم ایش بجه اولدی ^{۱۷} او خبر جو ایش بجه اولدی

bağladılar və da 'vâ şiddətlənəndə İsrâ'ellilər Filistilərin qabağında şikəst tapdılar və Filistilər da 'vâ məydânında dört mînə qədər âdam qırıldılar 3*və qövm ordugâha gəlib İsrâ'elin şeyhləri dədilər ki RƏBB nə içün bu gün Filistilərin qabağında bizə şikəst vərdi RƏBBin 'Əhdinin Sandığını Şilôdan bizim-inən götürək ki aramızda olsun və bizi düşmənlərimizin əlindən qurtarsın 4*pəs qövm Şilôya âdam göndərdilər və oradan Kerrubində sâkin olan Ləşkərlər-RƏBBinin 'Əhd Sandığını gətirdilər və 'Elinin iki oğlu Xofni və Finxâs da Allahın-'Əhdinin sandığı-inən orada idilər 5*və èylə ki RƏBBin-'Əhdinin Sandığı orduya dâhil oldu tamâm İsrâ'el böyük na'ra-inən gülbâniç çəkdilər ki yer səsləndi 6*və Filistilər gülbâniç səsini eşidib dədilər ki 'İbrânlərin ordusunda bu nə böyük gülbâniç səsidir və bildilər ki RƏBBin-Sandığı orduya gəlibdir 7*və Filistilər qorxdular çün dər idilər ki orduya Allah gəlibdir və dər idilər vay bizə zîrâ dünün və sarağa gün bunun misli olmayıbdır 8*və ey bize bizi bu quvvətli ilâhların əlindən kim qurtaracaqdır bu o ilâhlardır ki Misirlilərin bəyâbanda hər bəlâ-inən urdular 9*ey Filistilər quvvətlənin və inqiyât olun ki 'İbrânlərə qulluq èyləməyəsiz nəcə ki olar sənə qulluq èylərlər pəs inqiyât olun və da 'vâ èyləyin 10*və Filistilər da 'vâ èylədilər və İsrâ'ellilər şikəst tapıb hərə öz çadırlarına qaçıdı və inhizâm çox böyük olub İsrâ'eldən otuz mîn nəfər piyâdə düşdülər 11*və Allahın-Sandığı alındı və 'Elinin iki oğlu Xofni və Finxâs öldülər 12*və o gündə bir Binyâminli kişi da 'vâ məydânından qaçıb Şilôya gəldi ki pâltârları yırtılmış və başında topraq var idi 13*və gəlib gördü ki 'Eli yol yanında kürsü üstündə oturub gözlüyör çünkü yûrəgi Allahın-Sandığı için ızdırâbda idi və o kişi gəlib şəhərə habər vérəndə tamâm şəhər fəryâd çəkdi 14*və 'Eli fəryâdin səsini eşidib dədi ki bu nə fiqân səsidir və o kişi təzlik-inən gəlib 'Eliyə xəbər vərdi 15*və 'Eli də doksan səkiz yaşında idi gözləri za'iflənib görmir idi 16*və o kişi 'Eliyə dədi ki da 'vâ məydânından gələn mənəm və mən bu gün da 'vâ məydânından qaçmışəm o da ona dədi ki ey oğlum iş nəcə oldu 17*və o xəbərci cavâb ∞

دیروب دیدیکه اسرائیل فلسطینی لرن قباغندن قاچدی و قوم آراسنده بیوک قال
واقع اولدی و همه ایکی اوغلک حوفنی اینن فیخاس اولدبلر والهن صندوغری ده الندی
۱۸ اوایله که الهن صندوغنن ذکرینه ایلدی علی کرسدن دالیسی اوستنه قایونن یانه
بخلوب بیویون صندی اوولدی چونکه کشی قوچالوب آغزیشم ایدی و عیلی اسرائیله
فرخ ایل حاکمک ایلش ایدی ۱۹ واون کلینی فیخاسن عورتی حامله اولوب دوغیمه
یاخین ایدی والهن صندوغنن الندیغعن و قابن آناسن وارین اولومن خیرین
اشیدن بورولوب دوغدی چونکه آغزیلری اوستنه کلدي ۲۰ واولنن یانن دوران
عورتلر دیر ایدبلر قورخمه چونکه اوغلان دوغوب سن اما او جواب ویرمدی و ملنت
اولمدى ۲۱ واوشاغن آدینی ایکابود قویدی چون دبدی که اسرائیلدن عزت دفع
اولدی زبرا الهن صندوغری الندی و قابن آناسی اینن اری وفات ایدبلر ۲۲ و دیدیکه
اسرائیلدن عزت دفع اولدی چونکه الهن صندوغری الندی

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

او فلسطى لر اللهين صندوغي الوب آبن عزَّردن اشدو ده آپارديلر ۲ و فلسطى لر اللهين
صندوغي الوب واوني داغونن ابويه آپاروب داغونن يانه قويديلر ۳ واشدو دلى لر
صباحي دوروب باخديلر كه داغون رين صندوغنن قياغنه بوزى اوستنه يئن دوشوبدر
واولر داغون قاخزوب اونى كه او زيرينه قويديلر ۴ و صباحي سعر دوروب باخديلر
كه داغون رين صندوغنن قياغنه بوزى اوستنه يئن دوشوبدر و داغونن باشى واللى رين
اپكى كېنى صىمەت آستا نەن اوستنە در و بالقۇز داغون او زى فالوبىدر ۵ بو سېيدىن
داغونن كاهنلىرى و داغونن ابويه كېرنلىر بوكونه قدر اشدو دده داغونن آستا نەنە آپاڭ
باصلزلر ۶ و رين الى اشدو دلى لرن اوستنە آغلىشوب او لرى خراب ايلدى او لرى
بعنی اشدو دلى لرى او لرن سرحدلىرىن كېلىرى بواسير آزارى اينن اوردى ۷ واشدو دلى لر
يىله او لدى يىنى كورىن دې دې دې كه اسرايلن اللهين صندوغي يانزىدە فالملسون زىرا او نى الى
بىن او سىزىدە داغون اليمىز اوستنە آغىردر ۸ و كوندوروب هاي فلسطى سردارلىرى

vérib dèdi ki İsrâ'él Filistîlərin qabağından qaçdı və qövm arasında da böyük qatl vâqi' oldu və həm də iki oğluñ Xofni inən Finxâs öldülər və Allahın-Sandığı da alındı 18*və èylə ki Allahın-Sandığının zikrini èylədi 'Eli kürsîdən dalisi üstünə yanına yixılıb boyunu sindi və öldü çünki kişi qocalıb ağırlaşmış idi və 'Eli İsrâ'élə qırx il hâkimlik èyləmiş idi 19*və onun gəlini Finxâsin 'övrəti hâmilə olub doğmağa yaxın idi və Allahın-Sandığının alındığının və qayın atasının və ərinin ölümünün xəbərini eşidəndə burulub doğdu çünki ağrıları üstünə gəldi 20*və öləndə yanında duran 'övrətlər dər idilər qorxma çünki oğlan doğubsın amâ o cavâb vərmədi və mütəfit olmadı 21*və uşağın adını İkâbod qoydu çün dèdi ki İsrâ'eldən 'izzət dəf' oldu zîrâ Allahın-Sandığı alındı və qayın atası-inən əri vəfât èylədilər 21*və dèdi ki İsrâ'eldən 'izzət dəf' oldu çünki Allahın-Sandığı alındı

beşinci bâb

1*və Filistîlər Allahın-Sandığını alıb Eben- 'Ezerdən Aşdoda apardılar 2*və Filistîlər Allahın-Sandığını alıb və onu Dâqonun évinə aparıb Dâqonun yanına qoydular 3*və Aşdodlular sabâhı durub baxdılар ki Dâqon RƏBBin-Sandığının qabağında yüzü üstünə yerə düşübdür və olar Dâqonu qalkxazıb onu gənə öz yərinə qoydular 4*sabâhı səhər durub baxdılار ki Dâqon RƏBBin-Sandığının qabağında yüzü üstünə yerə düşübdür və Dâqonun başı və əllerinin iki kəffi sınmış astânanın üstündədir və yalqız Dâqon özü qalıbdır 5*bu səbəpdən Dâqonun kâhinləri və Dâqonun évinə girənlər bu günə qədər Aşdodda Dâqonun astânasına ayaq basmazlar 6*və RƏBBin əli Aşdodluların üstünə ağırlaşıb oları harâb èylədi və oları yə'nî Aşdodluları və olarin sərhədlərindəkiləri bu əsir azârı-inən urdu 7*və Aşdodlular bələ olduğunu görəndə dədilər ki İsrâ'él'in Allahının-Sandığı yanımızda qalmasın zîrâ O'nun əli bizim üstümüzdə və Dâqon ilâhîmizin üstündə ağırdır 8*və göndərib hamı Filistî sərdârlarını ∞

پانزدهمین بیغوب دیدبیلر که اسرائیلن اللہن صندوغنه نه ایلیک او لر ده دیدبیلر که اسرائیل
اللهن صندوغنى جانه کبرى آپارلسون و اسرائیلن اللہن صندوغنى کبرى آپاردلر
۹ واونى کبرى آپاراندن صوره رين الى او شهن خد بر جوخ پوک اضطراب ايلدى
واو شهن آدملىرى يوگىن تىچىكە قدر اوردى واولر ده بواسير ظھور ايلدى ۱۰ او اولر
اللهن صندوغنى عقرونه كوندر ديلر و آبلە که اللهن صندوغنى عقرونه داخل اولدى
عقرونى لر فرباد ايلبىوب دیدبیلر که اسرائیلن اللہن صندوغنى بزم يانغى كوندر ديلر که
بىزى و قومىزى هلاك ايلسونلر ۱۱ پس كوندروب هلى فلسطى سردارلىرى بعوب دیدبیلر
که اسرائیلن اللہن صندوغنى كوندر درون که او ز بىرىن کبرى كشون وبىزى و قومىزى
اولدرمسون چون که نام شهرده اولوم اضطرابى وار ايدى زيرا اللهن الى اوراده جوخ
آغر ايدى ۱۲ او اولين آدملىرى يواسىن كرفتار اولوب او شهن فربادى كوكه جىخدى

آتنىخى باب

اورين صندوغنى بدئى آى فلسطى لرن ديارىن ايدى ۲ و فلسطى لر كاهنلىرى اين ساحرلى
چاغرۇب دیدبیلر که رين صندوغنه نه ایلیک بىز معلوم ايلبىون که اوئى نه اين او ز بىرى
كوندر ديلر ۳ او لر ده دیدبیلر اكىر اسرائیلن اللہن صندوغنى كوندررسز اوئى بوش
كوندر رسما اونه الله بىر كاه قربانى ده کبرى و بىز اونى سز صاغالوب معلوم
اولار کە نه اېچۈن اوئى الى سزدىن رفع او لر ايدى ۴ او لر ده دیدبیلر که بزم او به
کبرى و بىز جەڭز كاه قربانى نه در او لر ده دیدبیلر که فلسطى سردارلىرىن حسابى مواقف
بىش قىل بواسير و بىش فىل صەجان زيرا که او لرن هامىسى و سز سردارلىزە
اولان بلا بىر در ۵ پس بواسىزىن شىكللىرىن و بىرى خراب ايلبن صەجانلىزىن شىكللىرىنى
قاپرىوب او لرى اسرائیلن اللہن و بىرمك اين احترام ايلبىون بلەك اللهى سز او سزدىن
والەرز اين ديارىزىن او سزدىن يونكىل ايلسون ۶ و نه اېچۈن بوركىزى بر كەرسز بىجه
كە مصرلى لر و فرعون او ز قىلىرىقى بر كەنديلىر مك او لرن آراسىن بىخاب ايشلر ايلدىن
صوره او لرى بىرا خىدلر که او لر ده كنسونلر ۷ و ايندى بىر تازە عزاده قابرون و ايندى

yanlarına yiğib dədilər ki İsrâ' elin Allahının-Sandığına nə éyləyək olarda dədilər ki İsrâ' elin Allahının Sandığı Qâta gəri aparılışın və İsrâ' elin Allahının-Sandığını gəri apardılar 9*və onu gəri aparandan sora RƏBB 'Eli o şəhərə zad bir çox böyük ızdırâb éylədi və o şəhərin âdamlarını böyükdən kiçigə qədər urdu və olarda basur zuhûr éylədi 10*və olar Allahın-Sandığını 'Eqrona göndərdilər və élə ki Allahın-Sandığı 'Eqrona dâhil oldu 'Eqronlular fəryâd éyləyib dədilər ki İsrâ' elin Allahının-Sandığını bizim yanımıza gətirdilər ki bizi və qövmimizi hələk éyləsinlər 11*pəs göndərib hamı Filistî sərdârları yiğib dədilər ki İsrâ' elin Allahının-Sandığını göndərin ki öz yerinə gəri gətsin və bizi və gövmimizi öldürməsin çün ki tamâm şəhərdə ölüm ızdırâbı var idi Allahın əli orada çox ağır idi 12*və ölməyən âdamlar basura giriftâr olub o şəhərin fəryâdı göğə çıxdı

altıncı bâb

1*və RƏBBin-Sandığı yəddi ay Filistilərin diyârında idi 2*və Filistilər kâhinlər-inən səhrləri çağırıb dədilər ki RƏBBin-Sandığına nə éyləyək bizə ma'lüm éyləyin ki onu nə-inən öz yerinə göndərək 3*və olar da dədilər ki əğər İsrâ' elin Allahının-Sandığını göndərirsiz onu boş göndərməyəsiz amâ ona əlbət bir günâh qurbânı da gəri vərəsiz onda siz sağâlib ma'lümuz olar ki nə içən onun əli sizdən rəfi' olmir idi 4*və olar da dədilər ki bizim ona gəri vərəcəğimiz günâh qurbânı nədir olar da dədilər ki Filistî sərdârlarının xisâbına muvâfiq bəş qızıl basur və bəş qızıl sıçan zîrâ ki oların hamısına və sizin sərdârlariza olan bələ birdir 5*pəs bu əsərizin şəkillərini və yeri harâb éyləyən sıçanlarınızın şəkillərini qayırıb oları İsrâ' elin Allahına vərmək-inən ehtirâm éyləyin bəlkı əlini sizin üstüzdən və ilâhalarız-inən diyarızın üstündən yüngül éyləsin 6*və nə içən yürəklərizi nəcə ki Misirlilər və Fir'avn öz qalblərini bərkitlədilər məğər oların arasında 'acâyib işlər éyləyəndən sora oları bıraxmadılar ki olar da getsinlər 7*və indi 'ərrâdə qayırın və iki ∞

امدرن اینک کتورون که اوستارینه بوبوندرق قویلیوب واو اینکلری عراده به قوشون واولرن بزاولرین داللرند کبری ایوه آیارون ۸ ورین صندوغنى آلوب عراده نن اوسته قوبون واو فزل زادرلری ده که کناء قربانی مقامنن تقریب ایلسز اونن یانند بر صندوغىھە قوبون واوی براخون که کتسون ۹ وباخون که آکراوز سرحدین بولی این بیت شمسه چیزدی پس بن بو یوک بلانی ایلین او در والایوخ اوند یلورک که بزی اوران اونن الی دکل ایش اوینه اوزنند راست کن بر قضا ایش ۱۰ او او آدلریله ایلدیلر بعنی ایکی امدرن اینک آلوب اولری عراده به قوشدیلر و بزاولری ابوده صالحدیلر ۱۱ او رین صندوغنى و ھە صندوغىھە و فزل صحاللری و بواسیر شکللرینی عراده نن اوسته قویدیلر ۱۲ او او اینکلر بولن بیت شمس بولن اونتند بر جاده این کنه کنه بوكر ایلدیلر و صاغە و صولە دوغر ایلدیلر و فلسطی لرن سردارلری اولرن دالیسخە بیت شمسن سرحدینه قدر کندیلر ۱۳ و بیت شمسلى لر درده بقدا بچیزنى بھر ایلدیلر واولر کوزلرینی فاوزیوب صندوغى کوردیلر و کورنن خوشحال اولدیلر ۱۴ و عراده بیت شمسلى بوشعن مزرعەتھە کلوب اوراده دوردى واوراده بر یوک داش وار ایدى و عراده نن آغاچلرینی دوغرابوب اینکلری رب ایجعون محرقە قربانی تقریب ایلدیلر ۱۵ ولاولى لر رن صندوغى و اونن این اولان صندوغىھە که فزل زادرلر اونن ایچىن ایدى آشاغە اندروب او یوک داشن یانند قویدیلر و بیت شمسن آدلری او کونن ربه محرقە قربانلری و ذیجە قربانلری تقریب ایلدیلر ۱۶ و فلسطی لرن او بش سردارلری کوروب او کونن عنرونہ مراجعت ایلدیلر ۱۷ و فلسطی لرن ربه کناء قربانی مقامنن تقریب ایلدیلری فزل بواسیر شکلی لری بولر در بعنی اشدود ایجعون بر دانه و عزرا ایجعون بر دانه و اسقاون ایجعون بر دانه و حات ایجعون بر دانه و عنرون ایجعون بر دانه ۱۸ و فزل صحاللر ده فلسطی لرن هاوی شهرلرین عددیته موافق او بش سردارلر کوره حصارلى شهردن نا حصار سر قصبه لر قدر ونا او یوک آبل داشتھ قدر که رین صندوغى اونن اوسته قویش ایلدیلر که بو کونه قدر بیت شمسلى بوشعن مزرعەتى در ۱۹ و رېت بیت شمس آدلارندن اوردی چونکه اونن صندوغىھە نماشا ایلش ایلدیلر واو قومدن الی مین

əmdirən inək gətirin ki üstlərinə boyunduruq qoyulmayıb və o inəkləri ‘ərrâdəya qoşun və oların buzovlarını dallarında gəri evə aparın 8*və RƏBBin-Sandığını alıb ‘ərrâdənin üstünə qoyun və o qızıl zâdları ki günâh qurbâni maqâmında taqrîb eylərsiz onun yanında bir sandıqçaya qoyun və onu bıraxın ki getsin 9*və baxın ki əğər öz sərhədinin yolu-inən Beyt-Şəmsə çıxdı pəs bizə bu böyük bələni éyləyən O'dur və illâ yox onda bilirək ki bizi uran O'nun əli dəgilmiş o bize özündən râst gələn bir qəzâmiş 10*və o âdamlar bələ éylədilər yə ‘nî iki əmdirən inək alıb oları ‘ərrâdəya qoşdular və buzavlari evdə saxladılar 11*və RƏBBin-Sandığını və həm də sandıqçanı və qızıl sıçanları və basur şəkillərini ‘ərrâdənin üstünə qoydular 12*və o inəklər yolda Beyt-Şəms yolunun üstündə bir caddə-inən gədə gədə böğürür idilər və sağa və sola dönmir idilər və Filistîlərin sərdârları oların dalışında Beyt-Şəmsin sərhədinə qədər getdilər 13*və Beyt-Şəmslilər dərədə buğda biçimini biçər idilər və olar gözlərini qavzıyib Sandığı gördülər və görəndə hoşhâl oldular 14*və ‘ərrâdə Beyt-Şəmsli Yesu‘anın məzrə ‘esinə gəlib orada durdu və orada bir böyük daş var idi və ‘ərrâdənin ağaclarını doğrayıb inəkləri RƏBB üçin məhrūqə qurbâni təqərrüb éylədilər 15*və Lâvililər RƏBBin-Sandığını və onun-inən olan sandıqçanı ki qızıl zâdlar onun içində idi aşağı indirib o böyük daş yanında qoydular və Beyt-Şəms âdamları o gündə RƏBBə məhrūqə qurbânları və zəbîhâ qurbânları təqərrüb éylədilər 16*və Filistîlərin o bəş sərdârları görüb o gündə ‘Eqrona mürâca‘at éylədilər 17*və Filistîlərin RƏBBə günâh qurbâni maqâmında təqərrüb eylədikləri qızıl bâsur şəkililəri bulardır yə ‘nî ‘Aşdod üçin bir dənə və Qəzzə üçin bir dənə və Aşqelon üçin bir dənə və Cât üçin bir dənə və ‘Eqron üçin bir dənə 18*və qızıl sıçanlar da Filistîlərin hamı şəhərlərinin ‘adədinə mîvâfiq o bəş sərdârlara görə hisârlı şəhərdən tâ hisârsız qəsəbələrə qədər və tâ o böyük əbül daşına qədər ki RƏBBin-Sandığını onun üstünə qoymuş idilər ki bu günə qədər Beyt-Şəmsli Yesua‘nın məzrə ‘esindədir 19*və RƏBB Beyt-Şəms âdamlarından urdu çünki O'nun Sandığına təmâşâ éyləmiş idilər və o qövmdən əlli mîn ∞

پىمش نفراوردى واو قوم مانم نوندى جونكە رب او قويى يۈك بىلا اين اوردى
٢٠ وېيت شىمن آدملىرى دېر ايدىلاركە بۇ مەنسىس رب الله حضورنىڭ كەم دورە يېلور
وېزم اوستىزدن كېمن يانە چىچەجىندر ٢١ وقېيت بىغان ساكلەرىن يانە ساراش
كۈندىرۇب دىدىلاركە فلسەطىلىرىن صەدۇغنى كېرى كىنورى دىرلار اوب اونى يانە
يۇخارى آپارۇن

يدىنجى باپ

او قېيت بىغان آدملىرى كېلوب رىن صەدۇغنى چىخايدىلر واونى تەدهكى ئىنى نادابىن
ابوينه آپاردىلر واونىڭ العازار او غلىنى تەدبىس ايدىلاركە رىن صەدۇغنى مەحافظت ايسىن
٢٢ واقع اولدىكە صەدۇغ قېيت بىغانە قايدان كۈندىن جوخ ايم كېدى بىنى اىكىرى
ايل او لەدى وقام بىت اسرائىل رىن حىرىتى چىكرايدى ٢٣ وشموئىل ئام بىت اسرائىل
اين داششوب دىدىكە اكىرسى ئام قىلىز اين رىه دوتوبىز یىس آرايدىن غربى الەرى
و عىشتەرۇتلىرى دفع اىلىبۇن و بورگىرى رىن طرفە حەكم اىلىبۇن نك اونە قوللىق اىلىبۇن واو
دە سزى فلسەطىلىرىن اللەن قورتارار ٤ پىنى اسرائىل بىلەرى و عىشتەرۇتلىرى دفع اىلىبۇن
نك رىه قوللىق ايل ايدىلار ٥ وشموئىل دىدىكە ئام اسرائىل مىصفە بە جمع اىلىبۇن و من
سزدىن او تىرى رىه دعا اىلىھە جىم ٦ و مىصفە دە جمع اولدىلر و صوچكوب رىن حضورنىڭ
توكىدىلر واو كۆنى او رەوج نۇنوب اورادە دىدىلاركە رىه ضد كاه ايمشىك و شموئىل
پىنى اسرائىلە مىصفە دە حەكم اىلىرايدى ٧ و فلسەطىلىرىنىدىلاركە پىنى اسرائىل مىصفە دە جمع
اولۇپىرلار و فلسەطىلىرىن سەدارلىرى اسرائىل اوسىتە چىخىدىلر و پىنى اسرائىل دە بۇنى
اشىدىنە فلسەطىلىرىن قورخىدىلار ٨ و پىنى اسرائىل شموئىل دىدىلاركە بىزدىن او تىرى اللەن
رە فرياد اىلمىكىن فارغ اولە كە بىزى فلسەطىلىرىن اللەن قورتارسون ٩ و شموئىل بىرسود
امن قوزى اللەدى واونى رىھ بىر ئام مەحرەق قربانى اىلدى و شموئىل اسرائىلدىن او تىرى رىھ
فرياد اىلدى و رب اونى مەتچاب اىلدى ١٠ او آيە كە شموئىل مەحرەق قربانى كىنورر ايدى
فلسەطىلىرى ياخىنلىشىدىلاركە اسرائىل اين دعوا ايسۇنلار و رب او كۆنە يۈك سىن اين

yətmış nəfər urdu və o qövm mâtəm tutdu çünki RƏBB o qövmi böyük bəlâ-inən urdu 20*və Beyt-Şəmsin âdamları dər idilər ki bu müqəddəs RƏBB-Allahın huzûrunda kim durabilir və bizim üstümüzdən kimin yanına çıxacaqdır 21*və Qiryat-Ye'arimin sâkinlərinin yanına səfərət göndərib dədilər ki Filistilər RƏBBin-Sandığını gəri götürübdürər inib onu yanınıza yuxarı aparın

yəddinci bâb

1*və Qiryat-Ye'arimin âdamları gəlib RƏBBin-Sandığını çıxartdırılar və onu təpədəki Abinadabın evinə apardılar və onun Ele'azâr oğlunu taqdîs éylədilər ki RƏBBin-Sandığını mühâfizət éyləsin 2*və vâqi“ oldu ki Sandiq Qiryat-Ye'arimə qayıdan gündən çox əyyâm keçdi yə'nî iğirmi il oldu və tamâm bəyt-i İsrâ'él RƏBBin həsrətini çəkər idi 3*və o Şimu'él tamâm bəyt-i İsrâ'él inən danışib dədi ki əğər siz tamâm qalbiz-inən RƏBBə dönübsüz pəs araizdən qərîb ilâhləri və 'Aştoretləri dəf' éyləyin və yürəğizi RƏBBin tərəfinə muhkəm éyləyib tək O'na qulluq éyləyin və O da sizi Filistilərin əlindən qurtarır 4*pəs bən-i İsrâ'él Ba'alları və 'Aştoretləri dəf' éyləyib tək RƏBBə qulluq éylər idilər 5*və Şimu'él dədi ki tamâm İsrâ'eli Misfaya cəm éyləyin və mən sizdən ötrü RƏBBə du'â éyləyəcəğəm 6*və Misfada cəm oldular və su çəkib RƏBBin huzûrunda tökdülər və o günü oruc tutub orada dədilər ki RƏBBə zad-ı günâh éyləmişək və Şimu'él bən-i İsrâ'elə Misfada hökm éylər idi 7*və Filistilər eşitdirər ki bən-i İsrâ'el Misfada cəm olubdirlər və Filistilərin sərdârları İsrâ'él üstünə çıxdılar və bən-i İsrâ'el də bunu eşidəndə Filistilərdən qorxdılar 8*və bən-i İsrâ'el Şimu'élə dədilər ki bizdən ötrü Allahımız-RƏBBə fəryâd éyləməkdən fâriq olma ki bizi Filistilərin əlindən qurtarsın 9*və Şimu'él bir süd əmən quzù aldı və onu RƏBBə bir tamâm məhrūqə qurbâni éylədi və Şimu'él İsrâ'eldən ötrü RƏBBə fəryâd éylədi və RƏBB onu müstəcâb éylədi 10*və élə ki Şimu'él məhrūqə qurbânını gətirir idi Filistilər yaxınlaşdırılar ki İsrâ'el-inən da'vâ éyləsinlər və RƏBB o gündə böyük səs-inən ∞

فلسطیلر اوسته کورلەمق اینن اولرى اضطرابە صالدى واولر اسرائىل حضورىندن شىكست تاپدېلر ۱۱ او اسرائىل كىنى لرى مىتىندن جىخوب فلسطىلرى قاودېلر واولرى بىتکارن آننە قدر اوردېلر ۱۲ او شموئیل بىداش الوب اونى مىصفە اين شىنن آراسىند نصب ايلدى و آدىنى آبن عزّز قوبىدى چون دىدىكە رب بورايدە قدر بىن نُصرت و بىروردى ۱۳ او فلسطىلر مغلوب اولوب بىدا اسرائىل سرحدىنى كىلدېلر شموئىل نام آيامنىڭ رىن إلى فلسطىلر مخالف ايدى ۱۴ او شهرلىرى كە فلسطىلر اسرائىلەنلىش ايدىلر كە اسرائىلە قايتارىدېلر عقروندن جات اينن اونن سرحدلىرىنى قدر اسرائىل فلسطىلرلن اللدن قورناردى و اسرائىل اينن آمورىلرلن آرالىنىڭ سىلھ وار ايدى ۱۵ او شموئىل نام عمرىن آيامنىڭ اسرائىلە حاكمىلک ايلدى ۱۶ و هېشە ايل بىه ايل بىت ئىل و جىجال و مىصفەنى دولانوب نام بو بىرلەدە اسرائىلە حكىم ايلر ايدى ۱۷ و رامە يە مراجعت ايلر ايدى زىرا ابى او رادە او لور ايدى و او رادە اسرائىلە حكىم ايلر ايدى و او رادە رە بىر مذىح بنا ايلدى

سەكىنجى باپ

او شموئىل قوجالنىڭ او ز او غللارىنى اسرائىل اوسته حاكمىلر نصب ايلدى ۲ و بىوك او غلنن آدى بىئىل واو بىرى سنن آدى ابى يَا ايدى كە بئىر شىعىدە حاكمىلک ايلر ايدىلر ۳ او غللارى او نىن يولىڭ كىمر ايدىلر اما طمع دالىستە دوشوب رشوت الور و حقى اكىر ايدىلر ۴ و اسرائىلەنەن شىخلىرى جمع اولوب شموئىل يانە رامە بىه كىلدېلر ۵ و او نە دىدىلر كە باخ سن قوجالوب سن و او غللارىڭ دە سنن يولىڭ رفتار ايلرلەر پىس ايندى هلى طايىنلەر كېلى بىن حكىم ايلمك ابچون بىن پادشاھ نصب آيلە ۶ و بىن حكىم ايلمك بىن بىر پادشاھ و بىر دىدىكلىرى سوز شموئىل نظرىنى پېس كورنىدى و شموئىل رە دعا ايلدى ۷ و رب شموئىلە دىدىكە قومىن سوزىنى هەرنە كە سەنە دىبىلر اطاعت ايلە چون نە كە سەنە تختىر ايلرلەر اما منى تختىر ايلرلەر كە او لىن اوسته پادشاھلىق ايلەم ۸ او زىلرىن او هلى عمللىرىنى كورە كە من او لىرى مىصردىن جىخارندىغۇم كۈندىن بۇ كۈنە

Filiklîlerin üstündə gurladmak-inen oları ızdırâba saldı və olar İsrâ'elin huzûrunda şikəst tapdilar 11*və İsrâ'el kişiləri Misfadan çıxıb Filiklîleri qovdular və oları Beyt-Qârin altına qədər urdular 12*və Şimu'el bir daş alıb onu Misfa-inen Şenin arasında nasb éylədi və adını Eben-'Ezer qoydu çün dedi ki RƏBB buraya qədər bizə nüsrət vəribdir 13*Filiklîr məglub olub bir daha İsrâ'elin sərhədinə gəlmədilər və Şimu'elin tamâm əyyâmında RƏBBin əli Filiklîlərə muhâlif idi 14*və şəhərləri ki Filiklîlər İsrâ'eldən almış idilər gənə İsrâ'elə qaytarıldılar 'Eqrondan Cat-inen onun sərhədlərinə qədər İsrâ'el Filiklîlerin əlindən qurtardı və İsrâ'el-inen Âmorîlərin aralarında sulx var idi 15*və Şimu'el tamâm 'ömrünün əyyâmında İsrâ'elə hâkimlik éylədi 15*və həmîşə ilbəil Beytel və Cilcâl və Misfanı dolanıb tamâm bu yerlərdə İsrâ'elə hükm éylər idi və orada RƏBBə bir məzbuh binâ éylədi

səkizinci bâb

1*və Şimu'el qocalananda öz oğullarını İsrâ'elin üstünə hâkimlər nasb éylədi 2*və böyük oğlunun adı Yo'el və o-birisinin adı Abiya idi ki Bé'er-Şeba'da hâkimlik éylər idilər 3*və oğulları onun yolunda getmir idilər amâ tama' dalısına düşüb rüşvət alır və haqqı əğər idilər 4*və İsrâ'elin hamı şıhları cəm' olub Şimu'elin yanına Râmaya gəldilər 5*və ona dədilər ki bax sən qocalıb sən və oğullarıñ da sənin yollarında riftâr éyləmirlər pəs indi hamı tâ'ifələr kimi bizə hökm éyləmək için bizə pâdşâh nasb éylə 6*və bizə hökm éyləməgə bizə bir pâdşâh vər dədikləri söz Şimu'elin nəzərində pis göründü və Şimu'el RƏBBə du 'â éylədi 7*və RƏBB Şimu'elə dədi ki qövmin sözüne hər nə ki sənə dərlər itâ'at éylə çün nə ki səni təhkîr éylərlər amâ məni təhkîr éylərlər ki olarin üstünə pâdşâhlıq éyləmeyəm 8*özlərinin o hamı 'aməllərinə görə ki mən oları Misirdən çıxartdım gündən bu günə ∞

قدر آلبوب منی برآخذبلر وغیری الله خدمت آلبدلر اولرسه ده همان آیه آلبدلر
 ۹ پس ایندی سن اولرن سوزینی اشت اما آنچه اولن آشکار شهادت وبروب اولن
 معلوم آیله او پادشاهن قاعده‌سی که اولرن اوسته پادشاهلر آلبوجکدر ۱۰ شموئیل
 رین هامی سوزلربی اوزندن پادشاه طلب آلبین قوم این داشدی ۱۱ ودیدیکه اوسته
 پادشاهلر آلبین پادشاهن قاعده‌سی بو اولاچقدر که اوغلرزی آلب اوز عراده‌لریه
 و آتلریه قویه‌حق واولراون عراده‌لرین قیاغجه بوكچ جکدرلر ۱۲ واوزیه مین باشیلر
 واللی باشیلر نصب آلبیه جک واولراون آکپتی اکوب بجینی بجه جکدرلر واون دعوا
 اسبالرینی و عراده اسپانی فایراچقدرلر ۱۳ و قزلرزی ده عصر جمکه واشترله
 و چورکچی لکه آله‌حق در ۱۴ و سزن بخشنی مزرعه‌لرزی و باقلرزی وزینون آغاچلر لرزی
 آلب اوز نوکلریه و بین جکدر ۱۵ و مزرعه‌لرز این باقلزدن عشر آله‌حق واولری اوز
 امراسه و نوکلریه و بین جکدر ۱۶ و بندلرزی و جاره‌لرزی و بخشن آیکبت‌لرزی و همه
 اولاقلرزی آله‌حق که اونن ایشی ایشلمسویلر ۱۷ قوبونزدن عشر آله‌حق و سزاون
 بندلری اولاچق‌سز ۱۸ و سزاو کونک اوززه انتخاب آلب‌بکر پادشاهن اللدن فریاد
 آلبیه جک‌سز اما او وقت رب سن چواب و برمیه جکدر ۱۹ آیکن خن اسدی که
 شموئیل سوزینی اشتسون و دیدیلر خیر آیله اوسته بربادشاه اولسون ۲۰ و بزده هامی
 طابنه‌لر کبی اولاچ و بزم پادشاه‌زین حکم ایلسون و بزم قیاغزجه جخسون دعوالرمی
 ایلسون ۲۱ و شموئیل قومن هامی سوزلربی اشیدوب اولری رین حضورونک داشدی
 ۲۲ و رب شموئیله دیدیکه اولرن سوزینی اشت و اولن بربادشاه نصب ایله پس شموئیل
 اسرائیل آدم‌لریه دیدیکه هن اوز شهرزه کیدون

دقوزنجی باب

۱ او بنی‌امیندن برکشی وار ایدی آدی قیش این ایه‌ثیل این صرور این بکورت این
 افیع اوزی بنی‌امینی بر صاحب قوت آدم ۲ واون برو اوغی وار ایدی که آدی شاول
 ایدی و اوزی دلاور و کوزل که بین اسرائیله اوندن کوچیک برکشی بوخ ایدی و هامی

qədər éyləyib məni bıraxdilar və qayrı ilâhlara hidmət éylədilər olar sənə də həmən éylə éylərlər 9*və pəs indi sən olarin sözünü eşit amâancaq olara âşikâr şəhâdət vərib olara ma' alûm éylə o pâdşâhin qa'idəsinə ki olarin üstünə pâdşâhlıq éyləyəcəkdir 10*və Şimu'él RƏBBin hamı sözlərini özündən pâdşâh tələb éyləyən qövim-inən danışdı 11*və dedi ki üstüzə pâdşâhlıq éyləyən pâdşâhın qaidəsi bu olacaqdır ki oğullarızı alib öz 'ərrâdələrinə və atlarına qoyacaq və olar onun 'ərrâdələrinin qabağınca yügürəcəkdirler 12*və özünə mîn başılar və əlli başılar nəsb éyləyəcək və olar onun əkinini əkib biçinini biçəcəkdirler və onun da 'vâ əsbəblərini və 'ərrâdə əsbəbini qayıracaqdırlar 13*və qızlarızu da 'ətir çəkməğə aşpazlıq və çörəkçiliğə alacaqdır 14*və sizin yaxşı məzrə'ələrizi və bağlarızu və zeytun ağaçlıqlarızu alib öz nökərlərinə vərəcəkdir 15*və məzrə'ələriz-inən bağlarızdan 'aşur alacaq və oları öz ümərəsına və nökərlərinə vərəcəkdir 16*və bəndələrizi və câriyələrizi və yaxşı iğitlərizi və həm də olaqlarızu alacaq ki onun işini işləsinlər 17*qoyunuzdan 'aşur alacaq və siz onun bəndələri olacaqsız 18*və siz o gündə özüzə intihâb éylədiğiz pâdşâhın əlindən fəryâd éyləyəcəksiz amâ o vaxt RƏBB sizə cavâb vərməyəcəkdir 19*liken xalq istəmədi ki Şimu'elin sözünü eşitsin və dədilər hayır éylə üstümüzə bir pâdşâh olsun 20*və biz də hamı tâ ifələr kimi olaq və bizim pâdşâhimiz bizə hükm éyləsin və bizim qabağımızca çıxsın da 'vâlərimizi éyləsin 21*və Şimu'él qövmin hamı sözlərini eşidib oları RƏBBin huzûrunda danışdı 22*və RƏBB Şimu'élə dədi ki olarin sözünü eşit və olara bir pâdşâh nasb éylə pəs Şimu'él İsrâ'elə adamlarına dedi ki hərə öz şəhərizə gedin

dokuzuncu bâb

1*və Binyamindən bir kişi var idi adı Kiş ibn-i Abi'él ibn-i Seror ibn-i Bekorat ibn-i Affi özü Binyaminli bir sâhib-i quvvət âdam 2*və onun bir oğlu var idi ki adı Saul idi və özü dilâvər və gözəl ki bən-i İsrâ'elə ondan göyçək bir kişi yox idi və hamı ∞

قومدن چکیلزدن بخاری اوجه ایدی ۳ و شاولن آناسی قیشن دیشی اولاقلری ایندی
و قمیش اوغلی شاوله دیدیکه اوشاقلردن برستی او زک این کونروب دور کت اولاقلری
آختار ۴ واوده افراهم داغدن پکوب و شالیشا طبراغندن پکوب تایمدیلر و شعلم
طبراغندن ده پکوب تایمدیلر و بینی لرن طبراغنه ده پکوب تایمدیلر ۵ اولر صوف
طبراغنه کلدیلر و شاول یاندکی او شاغه دیدیکه کل قایداق مبادا که آنام اولاقلری
برا قوب بزم در دمزی چکسون ۶ واوده او نه دیدیکه باخ بو شهرده بر الله آدمی وار
در واوزی بر محترم کشی در هر هه که دیر لابد واقع اولور ایندی اورایه کیدک بالکه بنع
کیده جلک بولمزی خبر و پرسون ۷ و شاول او شاغنه دیدیکه باخ ایندی که کدرک بز او
آدمه نه آپاراق چونکه قابلر مزدن چورک قورتاوب و یانگزده بر زاد ده بود خدر که او
الله آدمته هدیه و پرک ۸ واواوشاق شاوله که جواب و بروب دیدیکه باخ من المد
بر ربع مثقال کومش وار در و من او نه او الله آدمته و پررم واوده بنع بولمزی خبر
و پر ۹ قدیمک بر کشی کدوب اللہدن سوال ابلیند اسرائیل نیله دیر ایدیلر کلون
کوریجی نن یانه کیدک زیرا بو کونکی پیغمبری قدیمک کوریجی دیر ایدیلر ۱۰ و شاول
او شاغنه دیدیکه دیدیکل بخشی در کل کیدک واولر او شهن کندیلر که اللہن آدمی
اور اده ایدی ۱۱ او لر شهن بوخشندن چخانه قزلر کور دیلر که صو چمکه چخمش
ایدیلر واون دیدیلر آبا کوریجی بوراده در ۱۲ او لر ده او لر جواب و بروب دیدیلر
که بوراده در باخ قباغکه در ایندی نیز بوكر چونکه بو کون قوم ایسجون مرتفعه ذیجه
اولدیقدن او تری بو کون شهن کلو بدر ۱۳ آیله که شهن کردز او نی چورک یلک ایسجون
مرتفعه چخاندن اینلی نایارسز چونکه او کلنه کیمین قوم چورک یز زیرا قربانی او
بر کلر و اوندن صوره دعوت اولنائلر بر لر و ایندی بخاری کدو ن که آیله هان ایندی
او نایارسز ۱۴ او لر شهن چیخدیلر و و قیکه شهن ایچه کبر دیلر بر دن کور دیلر که
شمیل او لرن استقباله چیخر که مرتفعه چیخسون ۱۵ و شاولن کلکدن بر کون اینلی
رب شمیله خبر و بروب دیش ایدیکه ۱۶ صباح بو وقتی سن یانکه بیامین دیارندن
هر آدم کوندره چک او نه سن او ن من قوم اسرائیل او سنه امیر مسح آیله و او من قومی

qövmdən çiginlərindən yuxarı uca idi 3*və Saulun atası Kişin dişi olaqları itdi və Kişi
 oğlu Saula dədi ki uşaqlardan birisini özün-jinən götürüb dur get ulaqları axtar 4*və
 o da Efrâyim dağından keçib Şâlişâ toprağından keçib tapmadılar və Şa‘alîm
 toprağından da keçib tapmadılar və Binyaminlilərin toprağına da keçib tapmadılar
 5*olar Suf toprağına gəldilər və Saul yanındaki uşağa dədi ki gəl qaydaq mā-bâ-dâ
 ki atam ulaqları bıraqıb bizim dərdimizi çəksin 6*və o da ona dədi ki bax bu şəhərdə
 bir Allah âdəmi vardır və özü bir möhtərəm kişidir hər nə ki dər lâbüdd vaqi‘ olur
 indi oraya gidək bəlkı bizə gidəcək yolumuzu xəbər vərsin 7*və Saul uşağına dədi ki
 bax indi ki gədərək biz o âdəma nə aparaq çünki qablarımızdan çörək qurtulub və
 yanımızda bir zâd da yoxdur ki o Allah âdəməna hədiyyə vərək 8*və o uşaq Saula
 gənə cavâb vərib dədi ki bax mənim əlimdə bir rub‘ə misqâl gümüş vardır və mən
 onu o Allah âdəməna vəririm və o da bizə yolumuzu xəbər vərir 9*və qadîmdə bir
 kişi gedib Allahan sa‘âl éyləyəndə İsrâ’eldə bələ dər idilər gəlin görücüün yanına
 gedək zîrâ bu günkü peygəmberə qadîmdə görücü dər idilər 10*və Saul uşağına dədi
 ki dədiğin yaxşıdır gəl gedək və olar o şəhərə getdilər ki Allahın âdəmi orada idi
 11*olar şəhərin yoxusından çıxanda qızlar gördülər ki su çəkməğə çıxmış idilər və
 olara dədilər ayâ görücü buradadır 12*və olar da olara cavâb vərib dədilər ki buraradır
 bax qabağındadır indi təz yeğir çünki bu gün qövm için mürtefa‘da zəbîha
 olduğundan ötürü bu gün şəhərə gəlibdir 13*éylə ki şəhərə girdiz onu çörək yemək
 için mürtefa‘a çıxandan irəli taparsız çünki o gələnə kimin qövm çörək yeməz zîrâ
 qurbâni o bərəkətlər və ondan sora da ‘vət olunanlar yerlər və indi yuxarı gedin ki
 éylə həmən indi onu taparsız 14*və olar şəhərə çıxdılar və vaxtiňa şəhərin içiňe
 girdilər birdən gördülər ki Şimu’él olarin istiqbâlinə çıxar ki mürtefe‘ə çıxsın 15*və
 Saulun gəlməğindən bir gün irəli RƏBB Şimu’élə xəbər vərib dəmiş idi ki 16*sabâh
 o vaxtda sənin yanına Binyâmîn diyârından bir âdam göndərəcəgəm onda sən onu
 mənim qövmim İsrâ’elin üstünə əmîr məsh éylə və o mənim qövmimi∞

فلسطی لرن الدن قور تاره جقدر زیرا من قومه ملاحظه ابلشم چون اولن فریادی منه
کلوپدر ۱۷ وشویل شاولی کورنه رب او نه جواب وبردیکه باخ او آدم که سنه دیشم
قومن اوسته سلطان بو اولادج در ۱۸ وشاول دروازه نم ایجند شویل بایخن کلوب
دیدیکه تو ق ابلرم منه دیی کور بیجی نم ابی هراده در ۱۹ وشویل شاوله جواب
وپرور دیدیکه کور بیجی من ام سن قیاقجه مرتفعه چچ وبو کون سر من این
پیه جک سر و من سنی صباح بوله صalarm وبور گکن کین هابسی سه خر وبرم
۲۰ او سن اوج کوندن بری این دیشی اولا قلرک ایجون درد ایله جونکه تایلوبدر
واسرائیل های آرزوی کیمن اوسته اولادج آیاسه و آناکن های ابوبه دکل
۲۱ وشاول جواب وپرور دیدیکه آیا من اسرائیل سبطه رین کچکرا غندن بر بیامیطی
دکلم و من قبیلم ده بینامین سبطن های قبیله لرون دن کچکرا ق دکل و منه نه ایجون یله
سوزلر دبرسن ۲۲ وشویل شاول این اون نوکری کونروب اولری او طاغه کتور دی
و دعوت اولانلر ن صدرن دن اولن برو بردی و اولر اونوزه قدر آدم ایدبلر ۲۳ وشویل
اشپن دیدیکه او حصنه که سنه وبردم و سه دبدمکه اونی باشکه صالح وبر ۲۴ و اشر
بودی و اوستنک کنی کونروب شاولن قیاغنده قویدی و دیدی ایندی بو فالان قیاغنک
قوبوب بی زیرا قوی دعوت ایلدم و دبلم بو سن ایجون وعدیه صالح بودر او
کونه شاول شویل این چورک بدی ۲۵ و او ده مرتفع دن شهره اوب شاول این دامن
اوستن داشدی ۲۶ و سحر قالخوب ضیع آجلانه شویل شاولی دامه جاغرور دیدیکه
دور که سنی بوله سالم وشاول قالخوب ایکسی ده یعنی او زی این شویل اشیکه
چیخدیلر ۲۷ اولر شهرن فراغته ائنه شویل شاوله دیدیکه او او غلانه دیی قاغز دن
کچون وا ده کجدی و ایندی سن دور که من الین کلامی سنه دیم

اوینجی باب

او شویل باع حقه سی الوب اونن باشه توکدی واوف او بوب دیدیکه باخ بو در
رب سنی او ز میراثن اوسته ایم رمح ابلدی ۲ بو کون من باهدن کیدن ده بینامین

Filistîlərin əlindən qurtaracaqdır zîrâ mən qövmîma mülâhizə èyləmişəm çün olarin fâryâdî mənə gəlibdir 17*və Şimu'el Saulu görəndə RƏBB ona cavâb vîrdi ki bax o âdam ki sənə dêmişəm qövmimin üstünə sultân bu olacaqdır 18*və Saul darvazanın içində Şimu'elə yaxın gəlib dêdi ki təvaqqu' èylərəm mənə də görүcünün évi haradadır 19*və Şimu'el Saula cavâb vîrib dêdi ki görüçü mənəm sən qabakca mürtəfe'ə çıx və bu gün siz mənim-inən yəyəcəksiz və mən səni sabâh yola salaram və yürəğinjendəkinin hamisini sənə xəbər vîrirəm 20*və o sənin üç gündən bəri itən dişi ulaqların içiñ dərd èyləmə çünki tapulubdur və İsrâ'elin hamı arzusu kimin üstünə olacaq âyâ sənə və atajın hamı évinə dəgil 21*və Saul cavâb vîrib dêdi ki âyâ mən İsrâ'el sibtalarının kiçikraqından bir Binyâmînli dəgiləm və mənim qabiləmdə Binyâmîn sibtinin hamı qabilələrindən kiçikraq dəgil və mənə nə içiñ bélə sözlər dərsin 22*və Şimu'el Saul-inən onun nökərini götürüb oları otağa getirdi və da 'vət olanların sadrində olara yer vîrdi və olar otuza qədər âdâm idilər 23*və Şimu'el aşpaza dêdi ki o hissəni ki sənə vîrdim və sənə dədim ki onu yanında saxla-vér 24*və aşpaz budı və üstündəkini götürüb Saulun qabağında qoydu və dêdi indi bu qalanı qabağına qoyub yə zîrâ qövmi da 'vət èylədim və dədim bu sənin içiñ və 'dəyə saxlanıbdır və o gündə Saul Şimu'el-inən çörək yedi 25*və o da mürtefe'dən şəhərə inib Saul-inən damın üstündə danışdı 26*və səhər qalxıb subh açılanda Şimu'el Saulu dama çağırıb dêdi ki dur ki səni yola salım və Saul qalxıb ikisi də yə 'nî özü-inən Şimu'el eşigə çıxdılar 27*olar şəhərin qırığına inəndə Şimu'el Saula dêdi ki o oğlana də qabağımızdan keçsin və o da keçdi və indi sən dur ki mən Allahın kəlâmını sənə déyəm

onuncu bâb

1*və Şimu'el yağ hoqqasını alıb onun başına tökdü və onu öpüb dêdi ki bax budur RƏBB səni öz mirâsının üstünə əmîr məsh èylədi 2*bu gün mənim yanımdan gédəndə Binyâmîn ∞

سەرحدىنىڭ كى صىلىمەن راھىلەن قېرىن يانشى ئىكى كىنى تاپەجقىن كە سە دېبىجىكىرلەر كە
 آخشارىمۇھە كىندىكىڭ اولاقلەر ناپلوبىر وايىدى آتاك اولاقلەرن فىكىرىنى براخوب دردى سز
 اوپلوب سزچۈن دىرى كە من اوغلىدىن اوئرى نە ئىلمىم ۲ و اورادىن اېرىلى كىدۇب نابور
 بالولەت آغاچە يېشىنىڭ سە اوج آدم راست كەلە جىكىرلەر كە اللەن يانه بېتىئە كىدەرلەر
 كە بىرى اوج چىش آياڭر وېرى اوج كىرە چورك آياڭر وېرى دە بىر طلوق شراب آياڭر
 ۳ اولىرى دە سن صاغلىقىنى صورشوب سە ئىكى چورك وېرى جىكىرلەر و سن اولىرىنىڭ
 الاجقىن ۴ و بىندىن صورە فلسطىن لەن قراوللىرى اورادە اولان جمعە الله كىلورىنى
 و اورادە ئىلە كە شەھە كىردىن اونى بىر پېغىر دستە سە راست كەلە جىكسەن كە قباقلەرنىڭ
 سىطور و دەن و طنبور اينى مەرتىقىن دەن انزو پېغىرلىك ئىللىرى ۶ و زىن روھى اوستىڭە
 كىلوب سە دە اولىرى اينى پېغىرلىك ئىلە جىكسەن و دەكشىلوب بىر اوزىكە آدم اولاچقىن
 ۷ و وقتىكە بى نشانلىرىنىڭ اېچۈن واقع اولدى الكىن كەن ئىلە چۈنكە الله سن اينى در
 ۸ و سن قباغىچە جىجالە ان و بىو درمن دە سن يانكە ائم كە مەرقە قربانلىرىنى تەرىپ
 و سلامت ذېيەلرىنى ذېج ئىلمى من يانكە كەن قدر سەن يىدى كون كۆزىلە و من سەن يىلدرىم
 كە سەن كەن ئىلە سن ۹ و ئىلە كە دالىسىنى چۈرىدى كە شوئىلەن ياندىن كەنسۈن الله اونى
 بوركى تىبىل ئىلدە و بىو نشانلىرىن هامىسى او كۆنەن واقع اولدى ۱۰ و اورا باھى يەنلىنى
 كەن ئىلە بىر دە قباقلەرنىڭ بىر دستە پېغىرە راست كەن دەن و اللەن روھى اونى اوستىنى كىلوب او
 دە اولىرى آراسىنى پېغىرلىك ئىلر ايدى ۱۱ او اۋىنى دەن دەن و صراغە كۆنەن تاپىانلىرىن
 هامىسى كوردىلىك كە بىو در پېغىرلىر اينى پېغىرلىك ئىلر و قوم بىرى بىرىنە دىر اپدىلار قىش
 اوغلانە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە
 دېدىكە اولىرى ئاتالىرى كەم در بىو جەتىدىن مىل ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە ئىلە
 ۱۲ و پېغىرلىكىن قورتاوب مەرتىقە كەندى ۱۴ و شاولۇن عەمۇسى او نە و نو كەنە دېدىكە
 هەر ایدە كەن ئەز و او دە دېدىكە اولاقلارى آخشارىمۇھە اما ئىلە كە كوردىك بوخ درلە
 اونى شوئىلەن يانه كەن ۱۵ و شاولۇن عەمۇسى دېدىكە توقۇ ئىلمى مە دىرى شوئىل سەن
 نە دېدى ۱۶ و شاولۇن عەمۇسى دېدىكە آشكار بىن خېر وېرىدىكە اولاقلەر ناپلوب اما او

sərhədindəki Selsahda olan Rəhilin qabrının yanında iki kişi tapacaqsın ki sənə déyəcəkdirlər ki axtarmağa getdiğin ullaqlar tapılıbdır və indi ataj ullaqların fikrini bıraxıb derdi siz olub siz çün dér ki mən oğlumdan ötrü nə éyləyəm 3*və oradan irəli gedib Tabordakı Palid ağacına yətişəndə sənə üç adam rast gələcəkdirlərdir ki Allahın yanına Beytələ gədərlər ki biri üç çəpiş aparır və biri üç gərdə çörək aparır və biri də tuluq şərâb aparır 4*oları da sənin sağlığını soruşub sənə iki çörək vərəcəkdirlər və sən olarin əlindən alacaqsın 5*və bundan sora Filistilərin Qaravellari orada olan Cibe'at-Allaha gəlirsin və orada éylə ki şəhərə girdin onda bir pəyğəmbər dəstəsinə rast gələcəksən ki qabaqlarında santur və dəf və nəy və tanbur-inən mürtefə'dən inər və pəyğəmbərlik éylərlər 6*və RƏBBin ruhu üstünə gəlib sən də olar-inən pəyğəmbərlik éyləyəcəksən və dəğəşələb bir özgə adam olacaqsın 7*və vaxtıja bu nişanlar sənin için vâqi' oldu əliñdən gələni éylə çünkü Allah sənin-inəndir 8*və sən qabağımca Cəlcələ in və budur mən də sənin yanına inəm ki məhruqə qurbâblarını taqarrüb və səlāmət zəbîhələrini zəbh éyləyəm mən yanına gələnə qədər sən yəddi gün gözlə və mən sənə bildirərəm ki sən gərək nə éyləyəsən 9*və éylə ki dalısını çəvirdi ki Şimu' elin yanından getsin Allah onun yürüyüşünü təbdil éylədi və bu nişanların hamısı o gündə vâqi' oldu 10*və oraya yə 'nî Cibe'atə gələndə bir də qabaqlarında bir dəstə pəyğəmbərə rast gəldilər və Allahın-Ruhu onun üstünə gəlib o da olarin arasında pəyğəmbərlik éylər idi 11*və onu dü-nen-den və sorâğa gündən tanıyanlarn hamısı gördülər ki budur pəyğəmbərlər-inən pəyğəmbərlik éylər və qövm biribirinə dər idilər Kişin oğluna nə olubdur âyâ Saul da pəyğəmbərlər arşındadır 12*və orali bir adam cavâb vərib dədi ki olarin ataları kimdir bu cəhətdən məsəl oldu ki âyâ Saul da pəyğəmbərlər arşındadır 13*və pəyğəmbərlikdən qurtulub mürtefə'ə getdi 14*və Saulun 'əmmisi ona və nökərinə dədi ki haraya getmiş idiz və o da dədi ki ullaqları axtarmağa amâ éylə ki gördük yoxdırlar onda Şimu' elin yanına getdik 15*və Saulun 'əmmisi dədi ki təvəqqi' éylərəm mənə də Şimu' el sizə nə dedi 16*və Saul 'əmmisinə dədi ki âşikâr bizə xəbər vərdi ki ullaqlar tapılıb amâ o ∞

بادشاهلق کیتی که شموئیل دیش ایدی او نه خبر ویرمدى ۱۷ و شموئیل قوی رین
حضورته مصفا یاه جمع ابلدی ۱۸ او نه اسرائیله دبدیکه اسرائیلن اللہ رب یہ دیر
من اسرائیل مصردن بوخاری کتوردم و سری مصری لرن الدن و سن ظلم الیین های
پادشاهلن الدن خلاص ابلدم ۱۹ اما سریبوکون سری های بلا لرزدن و جفال زدن
خلاص ایلين اللہزی رڈ ابلرسزو او نه دیرسز که او سنتنے ایله بر پادشاه نصب ایله بس
ایندی سبط لرزه و مین لرزه کوره رین حضورنه دورون ۲۰ و شموئیل اسرائیل سطه رین
هامیسی احضار ایلينه بیامین سلطی نوتلدي ۲۱ و بیامین سلطی او نه قیله لریه کوره
احضار ایلينه مطڑی قیلمسی نوتلدي صوره شاول این فیش نونلاده او نی آخادر دیلر
اما او ناپلدى ۲۲ و ریدن دها سوّال ابلدیلر که آیا او آدم دها بورا یہ کلور و رب
دیدیکه باخ قالبرن آراسنہ کیزلنودر ۲۳ و بیکروب او نی او رادن آلدیلر واو قومن
ابچینه دورانک چکین لرندن بوخاری های قومدن او جه ایدی ۲۴ و شموئیل قومن
هامیسنه دیدیکه آیا رین انتخاب ابلدیلکی کورسز که نام قومک او نه مثلی بو خدر و غام
قوم نعر چکوب دیدیلر پادشاه پاشاسون ۲۵ و شموئیل ۲۶ و شاول ده او ز ابوبه
دانشوب کتابه بازدی و رین حضورنه قوبدی و شموئیل نام قویی هر سی ابوبه
مرخص ابلدی ۲۶ و شاول ده او ز ابوبه جمعت کندی واون این بر دسته آدم ده
کندی که اللہ اولرن بورکلریه تائیر ایلمش ایدی ۲۷ اما بذات آدم دیر ابلدیلر که
بو بزی نیجه قورناره جن و او نی خوار کوروپ او نه پیشکش لر کتورمدیلر اما او
سراکت ایدی

او ن برنجی پاپ

او عموی نخاش چیغوب پایش جلعادن مقابلنه اردو اور دی و پایشن های آدمی
نخاشه دیدیلر سن بزم این عهد با غلا و برسه قولق ایلیک ۲۸ و عموی نخاش اولن
دیدیکه من سزن این بو شرط این عهد با غلام که هر برین صاغ کوزنی چھاردم
و نام اسرائیلن او سنه خجالت قوم ۲۹ پس پایشن شیخلری او نه دیدیلر که بزم بدی کون

pâdşâhlıq kâyfiyəti ki Şimu'él dëmiş idi ona xəbər vərmədi 17*və Şimu'él qövmi RƏBBin huzûrunda Misfaya cəm' éylədi 18*və bən-i İsrâ'élə dədi ki İsrâ'elin Allahı- RƏBB bələ dér mən İsrâ'eli Misirdən yuxarı götürdüm və sizi Misirlilərin əlindən və sizə zülm éyləyen hamı pâdşâhların əlindən xilâs éylədim 19*amâ siz bu gün sizi hamı bəlâlarızdan və cəfâlarızdan xilâs éyləyen Allahızı rədd éylərsiz və O'na dêrsiz ki üstümüze éylə bir pâdşâh nasb éylə pəs indi sibtlariza və mînlərizə görə RƏBBin huzûrunda durun 20*və Şimu'él İsrâ'él sibtlarının hamısını ihmâr éyləyəndə Binyâmîn sibtı tutuldu 21*və Binyâmîn sibtini onun qəbîlələrinə görə ihmâr éyləyəndə Matri qəbîlesi tutuldu sora Saul ibn-i Kiş tutulanda onu axtardılar amâ o tapılmadı 22*və RƏBBdən daha su'al éylədilər ki âyâ o âdam buraya gəlir və RƏBB dədi ki bax qâbların arasında gizləniibdir 23*və yüğürüb onu oradan aldılar və o qövmin içində duranda ciyinlərindən yuxarı hamı qövmdən uca idi 24*və Şimu'él qövmin hamısına dədi ki âyâ RƏBBin intixâb éylədigiini görürsüz ki tamâm qövmdə onun misli yoxdur və tamâm qövm na'ra çəkib dədilər pâdşâh yaşasın 25*və Şimu'él pâdşâhlığın qâ'idəsini qövm-inən danışib kitâba yazdı və RƏBBin huzûrunda qoydu və Şimu'él tamâm qövmi harasını èvinə mürəxxəs éylədi 26*və Saul da öz èvinə Cibe'aya getdi və onun-inən bir dəstə âdam da getdi ki Allah olarin yûrâklarınə tə'sîr éyləmiş idi 27*və amâ bəd-zâd âdamlar dér idilər ki bu bizi nécə qurtaracaq və onu hör görüb ona pişkəşlər götürmədilər amâ o sâkit idi

onbirinci bâb

1*və 'Ammonlu Naxaş çıxıb Yâbəş-Cile' addin muqâbilində ordu urdu və Yâbəşin hamı âdamları Naxaşa dədilər sən bizim-inən 'əhd bağla və biz sənə qulluq éyləyək 2*və 'Ammonî Naxaş olara dədi ki mən sizin-inən bu şart-inən 'əhd bağlaram ki hərbirizin sağ gözünü çıxardam və tamâm İsrâ'elin üstünə hicâlet qoyam 3*pəs Yâbəşin şeyhləri ona dədilər ki bizə yəddi gün ∞

مهلت ویر و بز اسرائیل هر سرحدیه خبرچیلر کوندرک واکر بزی خلاص ایلين
اولاسه اوونه بزسن یانکه چیخارق ^۴ و خبرچیلر جمعت شاوله کلوب بوسوزلری قومه
اعلان ایلدیلر و نام قوم سسلربنی قالخزوب آگلادیلر ^۵ و بو در شاول اوکوزلرن
دالیسخه مزرعه دن کلور ایدی وشاول دیدی قومه نه اولوب که آغلرلر واولرده
پایش آدمهین سوزلرینی اونه نقل ایلدیلر ^۶ و بوسوزلری اشیدن ساعت اللهن روی
شاولن اوستنه کلوب غضی چوخ الشدی ^۷ و بر جفت اوکوز آلوپ اولری پارچه
پارچه ایلدی و خبرچیلر الی این اسرائیل های سرحدلرینه کوندروب دیدیکه شاول
این شمیل دالیسخه چیخمیان مالنه یله اوله جقدر ورین خوفی قومن اوستنه دوشوب
برجه آدم کیی چیخدیلر ^۸ و بزقنه اولرن سانی کوردی بنی اسرائیل اوچ بوز مین
و بهودا آدمهین اوتوز مین نفر ایدی ^۹ و او کلن خبرچیلر دیدیلر پایش جلاعاد خلفه
یله دیون که صباح کون قیزانه سره خلاص اولادچ در و خبرچیلر کلوب پایش
آدمهینه خبر ایلدیلر واولرده سوندیلر ^{۱۰} او پایش آدمهین دیدیلر که صباح بز سن
یانه چیخارق و سر نظرزده هر نه که پختنی در بنه ایلیون ^{۱۱} و صاحی واقع اولدیکه
شاول خلفی اوچ دسته ایلیوب سحر نوتنه اردونن ایچمه کلدیلر و عموینلری کون قیزانه
کیمین قبردیلر و باقی فالاتر ایله قاچدیلر که اولدن ایکیسی بر بردہ قالمدی ^{۱۲} و قوم
شمیلله دیدیکه آیا شاول بزم اوستمن پادشاهلق ایلیه جک دین کلم را بدی او آدمه
و بیون که اولری اولدیرک ^{۱۳} اما شاول دیدیکه بو کون آدم اولدیرلیه جکدر چونکه
بو کون رب اسرائیل خلاص احسان ایلیوبدر ^{۱۴} و شمیل قومه دیدیکه کلون جلاله
کدک و پادشاهی اوراده نازه لیک ^{۱۵} و نام قوم جلاله کدوب شاولی اوراده رین
حضورنن پادشاه ایلدیلر و اوراده رین حضورنن سلامت قربانلری ذبح ایلیوب شاول
این نام اسرائیل خلفی چوخ شادلن ایلدیلر

اون اینجی باب

او شمیل نام اسرائیلله دیدیکه بو در من سوززی هر نه که منه دیدز اشتدم و اوستنه

möhlət vər və biz İsrâ'elin hər sərhədinə xəbərcilər göndərək və əğər bizi xilâs éyləyən olmasa onda biz sənin yanına çıxaraq 4*və xəbərcilər Cibe'at Saula gəlib bu sözləri qövmə 'elân éylədilər və tamâm qövm səslərini qalxızıb ağladlar 5*və budur Saul öküzlərin dalısınca məzr'ədən gəlir idi və Saul dədi ki qövmə nə olub ki ağlarlar və olar da Yabeş âdamlarının sözlərini ona nakl éylədilər 6*və bu sözləri eşidən sâ'at Allahın-Ruhu Saulun üstünə gəlib qəzəbi çox alışdı 7*və bir çift öküz alıb oları parça parça éylədi və xəbərcilər əli-inən İsrâ'elin hamı sərhədlərinə göndərib dədi ki Saul-inən Şimu'él dalısınca çıxmayanın mâlinə bələ olacaqdır və RƏBBin havfi qövmin üstünə düşüb bircə âdam kimi çıxdılar 8*və Bezeqdə oların sanını gördü bən-i İsrâ'él üç yüz mîn və Yahudâ âdamları otuz mîn nəfər idi 9*və o gələn xəbərcilərə dədilər Yabeş-Cile'ad xəlqına bələ dəyin ki sabâh gün qızanda sizə halâs olacaqdır və xəbərcilər gəlib Yabeşin âdamlarına xəbər éylədilər və olar da səvindilər 10*və Yabeş âdamları dədilər ki sabâh biz sizin yanınızda çıxraq və siz nazarızda hər nə ki yaxşıdır bizə éyləyin 11*və sabâh vâqi' oldu ki Saul xalqı üç dəstə éyləyib səhər nəvbətində ordunun içinə gəldilər və Ammonîləri gün qızana kimin qırıldılar və bâqi qalanlar ilə kaçdilar ki olardan ikisi bir yerdə qalmadı 12*və gövm Şimu'élə dedi ki âyâ Saul bizim üstümüzə pâdşâhlıq éyləyəcək dəyən kimlər idi o âdamları vərin ki oları öldürünen 13*amâ Saul dədi ki bu gün âdam öldürülməyəcəkdir çünki bu gün RƏBB İsrâ'élə xilâs ihsân éyləyibdir 14*və Şimu'él qövmə dedi ki gəlin Cilcâlə gədək və pâdşâhlığı orada tazələyək 15*və tamâm qövm Cilcâlə gədib Saulu orada RƏBBin huzûrunda pâdşâh éylədilər və orada RƏBBin huzûrunda səlâmət qurbânları zəbx éyləyib Saul-inən tamâm İsrâ'él xalqı çox şâdlıq éylədilər

On ikinci bâb

1*və Şimu'él tamâm İsrâ'élə dədi ki budur mən sizi hər nə ki mənə dədiz eşitdim və üstüze ∞

پادشاه قويىدم ۳ وايندى بى در پادشاه قياغزجه كىدر و من ده قوجالوب صاجم
 اغاروبىرلار و اوغللارم ده او در سزن آرايزىدە درلر و من اوئا قلغىمن بى كونه قدر سزن
 قياغزده رقتار ايلشم ۴ ايندى باخ منه رين حضورنى و اوين مسجىن حضورنى جواب
 و بىرون كە آبا من كىمن او كوزبىنى المىم و كىمن او لاغنى المىم و كىنه ظلم و كىنه سەن
 ايلشم و كىمن اللدن رشوت المىم كە كوزلىرى اوين خصوصىتى بۇمىش اولام و من اوى
 سەن كېرى و بىرم ۵ واولر دىدىبلەرن بن ظلم و سەن ايلبىوب سەن و هېچ كەن اللدن
 بى زاد آلمىوب سەن ۶ واودە اولە دىدىبكە بى كون رب و اوين مىسى سەن شاهىدرلەر
 كە من المى بى زاد تايىمىز و اوولر دىدىبلە شاهىدرلەر ۷ و شموئىل قۇمه دىدىبكە موسى
 اپىن هارونى نعىين ايلين او رىدر كە آتالىزى مىصر دىارىن چخارىندى ۸ وايندى دورون
 كە رين حضورنى او هامى دوغىرىلىق ايجون كە رب سەن و آتالىزە ايلبىودر سزن اين
 محاكىمە ايلەم ۹ كە نېچە بەغۇوب مەصن كەندى و آتالىزە فرياد ايلدېلر و رب موسى اپىن
 هارونى كۆندردى و اوولر دى آتالىزى مىصردىن چخارىدوب بىردا ساكن ايلدېلر ۱۰ و اوولر
 او زلرىين اللهى رىسى او نۇندېلەر و اوودە اولرى حاصور قوشۇنىن سەدارى سېرىان الله
 و فاسطلى لەن الله و مواب پادشاھن الله تسلىم ايلدى كە اوولر اپىن دعوا ايلدېلر
 ۱۱ او اولر رە فرياد ايلبىوب دىدىبلە كە ايلشك چۈنكى رىسى بىراخوب بىلە و عىترۇنە
 عبادت ايلشك و ايندى سەن بىزى دىشىنلىرىن اللدن فورتار و بىزدە سە عادت ايلر ك
 او رب بىرۇپىلى و بىدانى و يېتىاحى و شموئىل كۆندردى و سىرى اطرافىنى كى دىشىنلىرىن
 اللدن خلاص ايلدى و سزا مىتىك ساكن او لىز ۱۲ او كوردى كە بى عون پادشاھنى تەخاش
 اوستۇن كەلدى اوئىن دىدىز كە خېر اىله بى پادشاه كىرك اوستۇن پادشاھلىقلىقىن
 هەرىچىندكە پادشاھر سزن اللهزىب در ۱۳ و ايندى بودە انخىاب و طلب ايلدە كە پادشاه
 و بودى رب دە اوستۇن بى پادشاه و بىرۇپىدر ۱۴ اكىرسز رىدىن فوراخوب اووه عادت
 ايلەسز و اوين سوزىنى اشىكىز و اوين امرىبە عاصى اوليمىز اوئىن هە سز و هەم اوستۇن
 پادشاھلىق ايلين پادشاه اللهزىب نابع او لورىز ۱۵ اما اكىرسز سوزىنى اشىبىوب
 رىن امرىبە عاصى او لاسز اوئىن رىن الى سە ضد او لاجىق نېچە كە آتالىزە ضد ايندى

pâdşâh qoydum 2*və indi budur pâdşâh qabağızca gëder və mən də qocalıb saçım ağarıbdır və oğullarım da odur sizin araizdədirlər və mən uşaqlığımıdan bu günə qədər sizin qabağızda rəftâr éyləmişəm 3*indi bax mənə RƏBBin huzûrunda və O'nun Məsihinin huzûrunda cavâb vérin ki âyâ mən kimin öküzünü almışəm və kimin ullaqını almışəm və kimin və kimə zulüm və kimə sitəm éyləmişəm və kimin əlindən rüşvət almışəm ki gözlərimi onun huzûrunda yummuş olam və mən onu sizə gəri vərirəm 4*və olar da dədilər sən bizə zülm və sitəm éyləməyib sən və həç-kəs əlindən bir zâd almayıbsın 5*və o da olara dədi ki bu gün RƏBB və O'nun Məsihi sizə şâhiddirlər ki mənim əlimdə bir zâd tapmadız və olar da dədilər şâhiddirlər 6*və Şimu'él qövmə dedi ki Musa-inən Hârûnu ta'yîn éyləyin O RƏBBdir ki atalarızı Misir diyârından çıxartdı 7*və indi durun ki RƏBBin huzûrunda o hamı doğruluq içən ki RƏBB sizə və atalarıza éyləyibdir sizin-inən muhâkəmə éyləyəm 8*ki nəcə Ya'kûb Misirə getdi və atalarız RƏBBə fəryâd éylədilər və RƏBB Musa-inən Hârûnu göndərdi və olara atalarızı Misirdən çıxardıb bu yerdə sâkin oldılar 9*və olar özlərinin Allahı-RƏBBi unutdılardır və O da oları Hâsur qoşununun sərdârı Sisarânın əlinə və Filistîlərin əlinə və Muâb pâdşâhının əlinə təslim éylədi ki olar-inən da'vâ éylədilər 10*və olar RƏBBə fəryâd éyləyib dədilər günâh éyləmişək çünki RƏBBi biraxıb Ba'alamə və Aştoretə 'ibâdət éylərək 11*və RƏBB Yərubba'lı və Bədanı və Yiftâhı və İşmuili göndərdi və sizi etrafındaki düşmənlərizin əlindən xilâs éylədi və siz əmniyyətdə sâkin olduz 12*və gördüz ki bən-i 'Ammon pâdşâhi Naxâş üstüzə gəldi və onda mənə dədiz ki xeyr éyle bir pâdşâh gərk üstümüzə pâdşâhlıq éyləsin hərçənd ki pâdşâhız sizin Allahız-RƏBBdir 13*və indi bu da intihâb və tələb éylədiğiz pâdşâh və budur RƏBB də üstüzə bir pâdşâh vəribdir 14*əğər siz RƏBBdən qorxub O'na 'ibâdət éyləyəsiz və O'nun sözünü eşidəsiz və O'nun əmrinə 'âsi olmayasız onda həm siz və həm üstüzə pâdşâhlıq éyləyən pâdşâh Allahız-RƏBBə tâbi' olursız 15*amâ əğər RƏBBin sözünü eşitməyib RƏBBin əmrinə 'âsi olasız onda RƏBBin əli sizə zad olacaq nəcə ki atalarıza zad idi ∞

۱۶ اوایندی ده دوروب بوبوک ایشه باخون که رب سزن کوزلرزن قباغنه اجرا ايلر
 ۱۷ آیا آیندی بعدا بچنی دکل ومن ربه دعا ايلرم او کوروتی لر این ياغش و بر
 و سر آليوب کوررسز که او زره پادشاه طلب ايلمك اين رين نظرنئ ايلديکر شارت
 بیوك در ۱۸ او شوئيل ربه دعا ايلدی و رب او کونک کوروتی لر این ياغش و پردي
 وقام قوم ريدن و شوئيلدن چوخ قورخدی ۱۹ وقام قوم شموئيله ديديلر که بندلرکدن
 او تری اللهڭ ربه استدعا ايله که اوليلك چونكه او زمنه پادشاه طلب ايلمك اين هامى
 کاهلرمنز اوستنه شارت علاوه ايلدك ۲۰ و شموئيل قومه ديديكه قورخپون سز بو
 هامى شارتى اليلوسز اما رين متابعتندين دونييون وقام قلبر اين ربه عادت اليليون
 ۲۱ پس دونيمه سز چونكه باطلق داليسجه دوشرسز که نفعي یوخ و خلاص ايلمز چونكه
 اول باطل در ۲۲ زيرا که رب او ز عظم اسى ايچون او ز قومنى ترك ايلمز اوتنى او تری که
 رب سزى او زينه قوم ايلمك راضى در ۲۳ و من ده حاشا که سزدىن او تری استدعا
 ايلمكىن فارغ اولىق اين ربه کاه ايلم اما سز يخشى و دوغرى بولى تعلم و بىر جكم
 ۲۴ سز آنجىقى ريدن قورخوب و صداقت اين وقام قلبر اين او نه عادت اليليون چون
 او نى سزن اين ايلدىكى بیوك زادرى کوررسز ۲۵ اما اكر شارت اليلوسز اوته هم
 او زز وهم پادشاھز هلاك اولورسز

اون اوچنجى باب

اشاول برابل ايدى که پادشاه ايدى صوره ايکي ايل ده اسرائيل اوستنه پادشاھلىق
 ايلدى ۲۶ اشاول اسرائيلدن او زينه اوچ مين نفر آدم انتخاب ايلدى و ايکي مىنى مىكاشە
 ويستئيل داغنە شاول اين و مىنى بىمامىن جمعتىن يوانانان اين ايدى قومن باقى سنى
 هر بىنى او ز چادرينه مرخّص ايلدى ۲۷ و يوانانان فلساطلى لرن جمعت دەكى قراوللربى
 اوردى و فلساطلى لاشتىدلر و شاول ئام ديارده كىزاي چالدروب ديديكە عبرانىلر
 اشنسوئلر ۲۸ وقام اسرائيل اشيدوب ديديكە شاول فلساطلى لرن قراوللربى او روپىدر
 و هە اسرائىل فلساطلىڭ مکروه او لوپىدر و قوم شاولن ياتە جىجالە جمع اولدى

16*və indi də durub bu böyük işə baxın ki RƏBB sizin gözlerizin qabağında icrâ éylər 17*âyâ indi buğda biçini dəgil və mən RƏBBə du'â éylərəm və O gürültülərinən yağış vərir və siz anlayıb görüsüz ki özüzə pâdşâh taləb éyləmək-inən RƏBBin nəzərində éylədigiz şərârət böyükdür 18*və Şimu'él RƏBBə du'â éylədi və RƏBB o gündə gürültülərinən yağış vərdi və tamâm qövm RƏBBdən və Şimu'eldən çox qorxdu 19*və tamâm qövm Şimu'élə dədilər ki bəndələrinjdən ötrü Allahın-RƏBBə idtid'â éylə ki ölməyək çünki özümüzə pâdşâh taləb éyləmək-inən hamı günâhlarımızın üstünə şərârət 'əlâvə éylədik 20*və Şimu'él qövmə dədi ki qorxmayın siz bu hamı şərârəti éyləyibsiz amâ RƏBBin mütâbi'ətindən dönməyin və tamâm qalbiz-inən RƏBBə 'ibâdət éyləyin 21*pəs dönməyəsiz çünki bâtillik dalısınca düşərsiz ki nef'i yox və halâs éyləməz çünki olar bâtildir 22*zırâ ki RƏBB öz 'azîm ismi için öz qövmini tərk éyləməz ondan ötrü ki RƏBB sizi özünə qövm éyləməğə râzıdır 23*və mən də hâşâ ki sizdən ötrü istid'â éyləməkdən fâriğ' olmaq-inən RƏBBə günâh éyləyəm amâ sizə yaxşı və doğru yolu ta'lîm vərəcəğəm 24*siz ancaq RƏBBdən qorxub və sadâqat-inən və tamâm qalbiz-inən O'na 'ibâdət éyləyin çün O'nun sizin-inən éylədiği böyük zâdları görüsüz 25*amâ əğər şərârət éyləyəsiz onda həm özüz və həm pâdşâhız hələk olursız

on üçüncü bâb

1*Saul bir il idi ki pâdşâh idi sora iki il də İsrâ'elin üstünə pâdşâhlıq éylədi 2*Saul İsrâ'elin özünə üç mîn nəfər âdam intihâb éylədi və iki mîni Mikmasda və Beyt'əl dağında Saul-inən və mîni Binyâmîn Cibe'atında Yonâtân-inən idi qövmin bâqisini hər birini öz çadırına murahhas éylədi 3*və Yonâtân Filistîlərin Cibe'atdəki qaravollarını urdu və Filistîlər eşitdilər və Saul tamâm diyârda kərənây çaldırıb dədi ki 'İbrânlılar eşitsinlər 4*və tamâm İsrâ' eşidib dədi ki Saul Filistîlərin qaravollarını urubdur və həm də İsrâ'el Filistîlərə məkruba olubdır və qövm Saulun yanına Cilcalə cəm' oldu ∞

۵ و فلسطیلر اونوز میں عرادہ والی میں سواری و دریا کارنٹ کی قوم کبھی جو خ
قوشون این بغلدیلر کہ اسرائیل این دعوا ایلسونلر و چیخوب بیت آون فیاغند
میکاش ده اردو اور دیلر ۶ و آبلہ کہ اسرائیل آدمی قوشون یاخین کلمکدن اوزلرین
داره دوشیدیکنی کور دیلر قوم اوزلرین مغار ملردہ و چنکلرده و قابه لردہ و فلمکرده
وقبولرده کیز لندیلر ۷ و عبرانیلردن بعضی سی اردنی چکوب جاد و جعاد دیاریہ کدیلر
اما شاول هله جلجاله ایدی و فام قوم دنون مک این او نه متابعت ایلر ایدی ۸ و شمیث
تعیین ایلدیکی وقتہ کورہ بدی کون بواندی و شمیث جلجاله کلمدی و قوم اون یاندن
داغلادی ۹ پس شاول دیدیکہ محرقہ و سلامت فربانلرین با نہ کنورون و محرقنی تریب
ایلدی ۱۰ و آبلہ کہ محرقنی تریب ایلبوں فور نارمش ایدی کور دیلر کہ شمیث کلمدی
و شاول اونن استقباله چیخدی کہ او نه سلام و بر سون ۱۱ و شمیث دیدیکہ نہ ایلبوں
سن شاول ده دیدیکہ چون کوردم کہ قوم یاندن داغلور و سن تعیین اولان کونرده
کلمدون و فلسطیلر ده میکاش ده بغلودرلر ۱۲ و من ده دیدم کہ ایندی فلسطیلر جلجاله
اوستمه انزلر و من رین حضور نہ دعا ایلمشم پس حسارت ایلبوں محرقنی تریب ایلد
۱۳ و شمیث ده شاوله دیدیکہ حماقت ایلدون سن رب الہکن سه بیور دیغی امری
محافظت ایلدون زیرا کہ رب ایندی سن پادشاہ لفکی اسرائیل اونتھے ایدی کین مک
ایلہ جک ایدی ۱۴ اما ایندی سن پادشاہ لفک ثابت قالمیه جن رب اوزیہ اوز قلبہ
موافق برآدمی آخر و بدر و رب اونی اوز قومن اونتھے امیر نصب ایلہ جک در جو نک
رین سه امر ایلدیکنی سن محافظت ایلدون ۱۵ و شمیث فالخوب جلجالن بیامین
جمعته چیخدی و شاول قوی صایدی کہ اوزی این اولانلر آنی بوز آدمه قدر ایدی
۱۶ و شاول این او غلی بونانان و بانلرین کی قوم بنیامن جمعته ساکن اولور ایدی
و فلسطیلر ده میکاش ده اردو اور مشن ایدیلر ۱۷ و فلسطیلر اردو سدن اوج دسته
چاپا و بھی چیخوب بر دسته سی عنرا بولی این شوعال دیاریہ دوندی ۱۸ و بر دسته سی
ده بیت حوروں بولنہ دوندی واو بری دسته ده سرحدن بولی این کہ صبوغم در دسته
با خری بابانہ دوندی ۱۹ و نام اسرائیل دیارن بر دیبر جی نایلر ایدی چونکہ فلسطیلر

5*və Filistîlər otuz mîn 'errâdə və altı mîn süvâri və dəryâ kənârindəki qövm kimi çox qoşun-inən yiğildilar ki İsrâ'él-inən da'vâ éyləsinlər və çıxıb Beyt-Avenin qabağında Mîkmaşda ordu urdlar 6*və éylə ki İsrâ'él âdamları qoşunun yaxın gəlməgindən özlərinin dara düşdüğünü gördülər qövm özlərini mağaralarda və cəngellərdə və qayalarda qullələrdə və quyularda gizlətdilər 7*və 'İbrânîlərdən ba'zısı Erdəni keçib Cad və Cil'âd diyârına getdilər amâ Saul hələ Cilcâldə idi və tamâm qövm ditrəmək-inən ona mütâ'bat éylər idi 8*və Şimu'él tə'yîn éylədiyi vaqtə görə yəddi gün yubandı və Şimu'él Cilcâlə gəmədi və qövm onun yanından dağıldı 9*pəs Saul dədi ki məhruqə və səlâmət qurbânlarını yanına gətirin və məhruqəni təqərrüb éylədi 10*və éylə ki məhruqəni təqərrüb éyləyib qurtarmış idi gördülər ki Şimu'él gəldi və Saul onun istikbâlinə çıxdı ki ona selâm vərsin 11*və Şimu'él dədi ki nə éyləyibsin Saul da dədi ki çün gördüm ki qövm yanından dağılır və sən tə'yîn olan günlərdə gəlmədin və Filistîlər də Miqmâşda yiğilibdirler 12*və mən də dədim ki indi Filistîlər Cilcâlə üstümə inərlər və mən RƏBBin huzûrunda du'â éyləmişəm pəs cəsârət éyləyib məhruqəni təqərrüb éylədim 13*və Şimu'él də Saula dədi ki hamâqat éylədin sən RƏBB-Allahıjin sənə buyurduğu əmri mühâfizət éyləmədin zîrâ ki RƏBB indi sənin pâdşâhlığını İsrâ'elin üstünə əbədə kimin möhkəm éyləyəcək idi 14*amâ indi sənin pâdşâhlığın sâbit qalmayacaq RƏBB özünə öz qalbinə muvâfiq bir âdamı axtarıbdır və RƏBB onu öz qövminin üstünə əmir nasib éyləyəcəkdir çünkü RƏBB sənə əmr éylədiğini sən mühâfizət éyləmədin 15*və Şimu'él qalxıb Cilcâldən Binyamîn Cibe'asına çıxdı və Saul qövmi saydı ki özü-inən olanlar altı yüz âdama qədər idi 16*və Saul-inən oğlu Yonatan və yanlarındakı qövm Binyamîn Cibe'asında sâkin olur idi və Filistîlər də Mîkmaşda ordu urmuş idilər 17*və Filistîlərin ordusundan üç dəstə çapavolçu çıxıb bir dəstəsi 'Ofra yolu-inən Şu'ál diyârına döndü 18*və bir dəstəsi də Beyt-Xoron yoluna döndü və o-biri dəstə də sərhədin yolu-inən ki Sebo'ím dərəsinə baxır bəyâbana döndü 19*və tamâm İsrâ'él diyârında bir dəmirçi tapılmır idi çünkü Filistîlər ∞

دېر ايدىلر كە مبادا كە عبرانىلر قىلغى ياخىن قايرسونلار ۲۰ وەمەي اسرائىللى لر فلسقى لرن يانىنە اىر ايدىلر كە هەركىس اوز چايدىجىنى وصىان دەميرىنى وبالطەسىنى وبلنى اينلىكتسون ۲۱ چونكە چايدىجىلىرىن وصىان دەميرلىرىن واوچ دېشلى چىنكاللرن وبالطەلر لرن آغزلىرى كەد اولور ايدى وېز كەك اينلىك ايدى ۲۲ و دعوا كۆننە واقع اولدى كە شاول اين بۇنانان بانىن اولان ھامى خلقىن اللە قىلغى ياخىن نايلىدى اتىقى شاول اين اوغلى بۇنانان تاپلىدى ۲۳ و فلسقى لرن قراوللىرى مېكماش كېچكە چىخىدى

اون دردېنجى باب

اوبر كون شاولن اوغلى بۇنانان اوز سلاحدار نوکرىيە دىدىكە كەل او يانىنى فلسقى لرن قراوللىرىن بانىن كېچك واتاسىنە خبر وېرمىدى ۲۴ و شاول جىعەمن قرااغىنەن مەرونەن كى نار آغاچىن آلتىن يامش ايدى و يانىنى كى خلقى ئىلى بوز آدمە قدر ايدى ۲۵ و عىلىنى اوغلى فيخاسىن اوغلى اىكابودن قىداشى احىطوبىن اوغلى احىيا شىلودە ابىود كىمىش اولوب رىن كاهنى ايدى و خاقى يىلىر ايدى كە بۇنانان كەنمىش ايدى ۲۶ و اوچىك لرن آراسىنە كە بۇنانان فلسقى لرن قراوللىرىن طرفە كېچك استر ايدى بۇ طرفىن بىر قايدى دېشى واو طرفىن بىر قايدى دېشى اولوب بىرسىن آدى بوصىص واو بىرسىن آدى سە ايدى ۲۷ بىر قايدىن اوچى شەمال طرفىن مېكماش قباغەنە واو بىرسى جنوب طرفىن جىعەمن قباغەنە دېك چىخىش ايدى ۲۸ و بۇنانان اوز سلاحدار نوکرىيە دىدىكە كەل بۇ خەننسىزلىرن قراوللىرىن طرفە كېچك بلەك رەب بىن بىر ايش ايلە چونكە چوخ ويا آز اين خلاص وېرمىكە رەب اېسچون بىرچىنلىك بۇ خەدر ۲۹ و اونىن سلاحدارى اووه دىدىكە هەرنە كە بوركىڭ وار آيلە سە اىرىلى كەت باخ من دە جانڭ استىدىكى كېمى سەن اين ۳۰ و بۇنانان دىدىكە باخ بىز او آدمىرن طرفە كېچك واولە كورئىچك اېك ۳۱ آكىر بىن بىلە دېسلەر كە دورون تا بىز سە بىشك اوند بىز بىرمىزدە دوروب اولىن يانىنە چىخىباق ۳۲ اما اكىر بىلە دېسلەر كە يانىنە چىخون اوند بىز چىناق چونكە رەب اولىرى بىن المەن وېروپىر و بۇ بىن نىشان اولىسون ۳۳ و اېكىسى دە فلسقى لرن

dér idilər ki mâ-bâ-dâ ki İbrânîlər qılıc yâ nizə qayırsınlar 20*və hamı İsrâ'ellilər Filistîlərin yanına inər idilər ki hərkəs öz çapacağı və saban dəmirini və baltasını və bəlini itileşsin 21*çünki çapacaqların və saban dəmirlərinin və üç dişli çengəllərin və baltaların ağızları künd olur idi və biz gərək itilənə idi 22*və da 'vâ gündündə vâqı' oldu ki Saul-inən Yonatan yanında olan hamı xalqın əlində qılıc və nizə tapılmadı ancaq Saul-inən oğlu Yonatanda tapıldı 23*və Filistîlərin qaravolları Mîkmâş keçiginə çıxdı

on dördüncü bâb

1*və bir gün Saulun oğlu Yonatan öz silâhdar nökərinə dədi ki gəl o yandaki Filistîlərin qarovullarının yanına keçək və atasına xəbər vərmədi 2*və Saul Cibe' anın qıraqında Microndakı nar ağacının altında yatmış idi və yanındakı xalq altı yüz âdama qədər idi 3*və 'Elinin oğlu Fînxâsın oğlu İkâbodon qardaşı Axîtubun oğlu Axîyâ Şîlôda əfod gəymış olub RƏBBin kâhini idi və xalq bilmir idi ki Yonâtan getmiş idi 4*və o keçiklərin arasındaki Yonatan Filistîlərin qarovullarının tərəfinə keçmək istər idi bu tərəfdən bir qaya dişi və o tərəfdən bir qaya dişi olub birisinin adı Bosès və o-birisinin adı Sene idi 5*bir qayanın ucu şimâl tərəfindən Mîkmâşın qabağına və o-biri cənûb tərəfindən Cibe' anın qabağına dik çıxmış idi 6*və Yonatan on silâhdar nökərinə dədi ki gəl bu hitanəsizlərin qarovullarının tərəfinə gəçək bəlki RƏBB bizə bir iş èyləyə çünki çox vəyâ az-inən xilâs vərməgə RƏBB için bir çətinlik yoxdur 7*və onun silâhdârı ona dədi ki hər nə ki yürəğində var èyle sən irəli get bax mən də cənij istədiyi kimi sənin inən-em 8*və Yonatan dədi ki bax biz o âdamların tərəfinə gəçərək və olara görünəcək-ik 9*əğər bizə bələ dəsələr ki durun tâ biz sizə yetişək onda biz yerimizdə durub oların yanına çıxmayaq 10*amâ əğər bələ dəsələr ki yanımıza çıxın ondə biz çıxaq çünki RƏBB oları bizim əlimizə vəribdir və bu bizə nişân olsun 11*və ikisi də Filistîlərin ∞

قراؤللریته کورندیبلر و فلسطی لردیدیبلر که بود عبرانیلر کیزلندهکلری دلیکلردن جیزول
 ۱۳ و قراولن آدملری بونانانه واونن سلاحداریه جواب و بروپ دیدیبلر که بخاری
 کلون یانهن و بزر سنه بر زاد سیلدره جک ایک و بونانان اوز سلاحداریه دیدیکه دالجه
 بخاری کل چونکه رب اولری اسرائیل الله و بروپدر ۱۴ و بونانان اللری و آباافلری
 این درماشه درماشه و دایسخه ده اوونن سلاحداری بخاری چندیبلر واولر بونانان
 قباغنه دوشرا بدیبلر و سلاحداری ده اوونن دایسخه اولدیر ابدی ۱۵ ابو اوینی فعال
 ایدی که بونانان اینن سلاحداری بر جفت آکشن بارسی قدر مسافه ده ایکری به
 کمین آدم اولدیردیبلر ۱۶ واردو اینن صحراوه و قام قومه لرزه وار ابدی و قراوللر اینن
 چاپاوچی لرده لرزه به دوشدیبلر و بر دن بوب الله طرفدن بیوک اضطراب واقع اولدی
 ۱۷ و شاولن کوزنچی لری بنیامن جمعندن با خوب بود کوردیبلر که از دحام ارب و گن
 کن پریشان اولور ۱۸ و شاول باشه کی قومه دیدیکه بر صابون و کورون یانزدن کم
 کیدوبدر و صابوب کوردیبلر که بونانان اینن سلاحداری بودخر ۱۹ و شاول احیایه
 دیدیکه اللہ صندوغمی کنور جونکه او وقت اللہ صندوغمی بنی اسرائیل این ایدی
 ۲۰ واقع اولدیکه شاول هله کاهن اینن دانش ابدی که فلسطی لرن اردوسن اولان
 اغتشاش کن کیت یوپر ایدی و شاول کاهنه دیدی الکی چک ۲۱ پس شاول اینن
 یانند کی قومن هامیسی بغلوب دعواه یتشن کوردیبلر که هر کسن فتحی اوز بولداشه
 ضد اولن اینن بر بیوک از دحام واقع اولوبدر ۲۲ و او عبرانیلر که اینلی فلسطی لر اینن
 ایدیبلر واولر اینن هر طرفدن اردو به چیز ایدیبلر اولر ده شاول و بونانان اینن اولمه
 کلدیبلر ۲۳ و او های اسرائیلی کنی لر که افرایم داغنه کیزنسیش ایدیبلر فلسطی لرن
 فاچدیغنى اشیدوب اولر ده دعواه اولرن دایسخه ملحق اولدیبلر ۲۴ و او کون رب
 اسرائیله خلاص و بردى و دعوا بیت آوه پکجی ۲۵ و اسرائیل آدملری او کونه
 بورلش ایدیبلر و شاول قوشونه لعنت فسی و بروپ دیش ایدیکه ملعون اولسون او
 آدمیکه آخشمame قدر من دشمنلر مدن انتقام آله کیم خوراک به و قام قوم خوراک
 دادمدی ۲۶ و قام ولایت میشه به کلدیبلر و صحرا ده بال وار ابدی ۲۷ و قوشون

qarovullarına göründülər və Filistilər dədilər ki budur ‘İbrânîlər gizləndikləri dəliklərdən çıxarlar 12*və qarovulun âdamları Yonatana və onun silâhdarına cavâb vərib dədilər ki yuxarı gelin yanımıza və biz sizə bir zâd bildirəcək-ik və Yonatan öz silahdârına dədi ki dalica yuxarı gəl çünki RƏBB oları İsrâ’elini əlinə vəribdir 13*və Yonatan əlleri və ayaqları-inən dırmaşa-dırmaşa və dalısınca da onun silahdârı yuxarı çıxdılar və olar Yonatanın qabağında düşər idilər və silahdârı da onun dalısınca öldürür idi 14*bu əvvəlinci qıtal idi ki Yonatan-inən silahdârı bir cift əkinin yarısı qədər məsâfədə iğirmiyə kimin âdam öldürdülər 15*və ordo-inən səhrâda və tamâm qövmdə lərzə var idi və qarovullar-inən çapavolçular da lərzəyə düşdülər və yər ditrəyib Allah tərəfindən böyük ızdırâb vaqı‘ oldu 16*və Saulun gözcüleri Binyâmîn Cibe’atından baxıb budur gördülər ki izdihâm ədir və gədə gədə pərişân olur 17*və Saul yanındaki qövmə dədi ki bir sayın və görün yanımızdan kim gədibdir və sayıb gördülər ki Yonatan-inən silâhdarı yoxdur 18*və Saul Axiyaya dədi ki Allahın-Sandığını gətir çünki o vaxt Allahın-Sandığı bən-i İsrâ’el-inən idi 19*və vâqi‘ oldu ki hələ kâhin-inən danışır idi ki Filistilərin ordusunda olan ‘ığtişâş gədə gədə böyüyör idi və Saul Kâhinə dədi əliyi çək 20*pəs Saul-inən yanındaki qövmin hamısı yiğilüb da ‘vâya yetişəndə gördülər ki hərkəs qılıçı öz yoldaşına zad olmaq-inən bir böyük izdihâm vâqi‘ olubdur 21*və o ‘İbrânîlər ki irəli Filistilər-inən idilər və olar-inən hər tərəfdən orduya çıxar idilər olar da Saul və Yonatan-inən olmağa gəldilər 22*və o hamı İsrâ’elli kişilər ki Efrâyim dağında gizlənmiş idilər Filistilərin qəcdığını eşidib olar da da ‘vâda olarin dalısınca mülhəq oldular 23*və o gündə RƏBB İsrâ’elə xilâs verdi və da ‘vâ Beyt-Avenə keçdi 24*və İsrâ’el âdamları o gündə yorulmuş idilər və Saul qoşuna lə ‘nət qissə vərib dəmiş idi ki məl’ün olsun o âdama ki axşama qədər mən düşmənlərimdən intikâm alana kimin horâj yeyə və tamâm qövm horâj dadmadı 25*və tamâm vilâyat meşəyə gəldilər və səhrâdə bal var idi 26*və qoşun ∞

میشه به کبریت کور دیلر که بال آخر والی آغزیه آپاران بوخ ایدی چونکه خلق او
آنددن قور خر ایدی ۲۷ و بوناتان آناسن قوشونه آند و بردیکنی اشتمش ایدی
والدکی عصان او جنی او زادوب شان بالله باتردی والی آغزیه آپاروب کوزلری
ایشقلندی ۲۸ و قوشوندن بر آدم جواب و بروب دیدیکه آناک قوشونه دقّت این
آند و بروب دیدیکه ملعون اولسون او آدمیکه بوکون خوراک په واوسیدن ده خلقی
ضعف با صوبدر ۲۹ و بوناتان دیدی که آنام دباری بلاه صالحودر بر باخون که کوزلرم
ایشقلنودر چونکه بو بالدن بر آز داددم ۳۰ بدرستی که اکر قوشون بوکون اوز
دشترین غارتندن تا بدیغئی آزاد په ایدی آیا ایندی فلسطی لرن آراستن بیوک قیرغین
ایلمیش ایدی ۳۱ وا کوند فلسطی لرن میکاش دن آیالوته قدر اور دیلر اما خلق چوخ
بورلش ایدی ۳۲ و قوشون غارت اوسته دوشوب قوبون و مال و بزاولر الـدیلر
و براوستن کـدـبـلـرـ وـخـلـقـ قـائـلـیـ قـائـلـیـ بـدـیـ لـرـ ۳۳ وـشاـولـ خـبـرـ وـبـرـوبـ دـیدـیـلـرـ کـهـ باـخـنـ
خلق اـنـیـ قـائـلـیـ قـائـلـیـ یـلـکـ اـنـنـ رـینـ حـضـورـنـ کـهـ اـیـشـلـرـ اوـدهـ دـیدـیـ سـزـ عـاصـیـ اوـلدـ
بوـکـونـ منـ یـانـهـ بـرـیـوـکـ دـاـشـ دـکـرـلـیـوـنـ ۳۴ وـشاـولـ دـیدـیـکـهـ خـلـقـ اـیـچـهـ دـاـغـلـوـبـ اوـلـهـ
دـیـوـنـ کـهـ هـرـ کـسـ اوـزـ مـالـیـ وـقـوـیـوـنـیـ منـ یـانـهـ کـوـرـوـبـ وـبـوـرـادـ کـسـوـبـ بـیـوـنـ وـقـانـلـیـ
قـائـلـیـ پـوـبـ رـینـ حـضـورـنـ کـهـ اـیـلـهـمـیـوـنـ وـقـامـ قـومـ کـیـجـدـهـ هـرـ کـسـ اوـزـ اوـکـوـزـنـیـ اوـزـ
الـیـ اـنـنـ کـوـرـوـبـ اوـرـادـ کـسـرـ اـیـدـیـلـرـ ۳۵ وـشاـولـ رـیـهـ بـرـمـذـیـعـ بـنـاـ اـیـلـدـیـ بـوـنـ اـنـنـ رـیـهـ
مـذـیـعـ بـنـاـ اـیـلـمـکـ باـشـلـادـیـ ۳۶ وـشاـولـ دـیدـیـکـهـ کـیـجـهـ فـلـسـطـیـ لـرـنـ دـاـیـسـجـهـ دـوـشـوبـ آـشـاغـهـ
کـیدـکـ وـسـحـرـ اـیـشـغـنـهـ قـدـرـ اوـلـدـنـ غـارتـ اـیـلـیـکـ آـیـلـهـ کـهـ اوـلـدـنـ برـ آـدـمـ باـقـیـ قـالـمـسـونـ
وـاوـرـدـ دـیدـیـلـرـ کـهـ هـرـ نـهـ کـهـ کـوـزـلـرـ کـهـ خـوـشـ کـوـرـنـورـ آـیـلـهـ وـکـاهـنـ دـهـ دـیدـیـ بـوـرـادـهـ
الـلـهـ نـقـرـبـ اـیـلـیـکـ ۳۷ وـشاـولـ الـلـهـنـ سـوـالـ اـیـلـدـیـ کـهـ آـیـاـ فـلـسـطـیـ لـرـنـ دـاـلـمـجـهـ آـشـاغـهـ
کـیدـکـ وـآـیـاـ اوـلـرـ اـسـرـائـیـلـ اللـهـ وـبـرـجـکـسـ اـمـاـ اوـکـونـ اوـوـنـهـ جـوـابـ وـبـرـمـدـیـ
۳۸ وـشاـولـ دـیدـیـکـهـ اـیـ قـوـمـ وـجـوـهـ بـوـرـاـیـهـ يـاخـینـ کـلـونـ وـاـلـیـوـبـ يـلـوـنـ کـهـ بوـ کـاهـ
بوـکـونـ نـهـ اـبـنـ اوـلـوـدـرـ ۳۹ زـیرـاـ اوـ حـیـ رـیـهـ آـنـدـ اوـلـسـونـکـهـ اـسـرـائـیـلـهـ خـلاـصـ وـبـرـوـدـرـ
کـهـ اـکـرـ اوـغـلـ بـوـنـاتـانـ دـهـ اوـلـسـهـ الـلـهـ کـرـکـ اوـلـسـونـ وـقـامـ قـوـمـدـنـ اوـهـ جـوـابـ وـبـرـنـ

meşəyə girəndə gördülər ki bal ahir və əlini ağzına aparan yox idi çünki halq o anddan qorxar idi 27*və Yonatan atasının qoşuna and vərdığını eşitməmiş idi və əlindəki ‘əsanın ucunu uzadıb şanı balına batırdı və əlini ağzına aparıb gözləri işıqlandı 28*və qoşundan bir âdam cavâb vérüb dədi ki ataq qoşuna diqqat-inən and vérüb dədi ki məl‘un olsun o âdamına ki bu gün horân yiye və o səbəbdən də xalqı za‘f basıbdır 29*və Yonatan dədi ki atam diyarı bələya salıbdır bir baxın ki gözlərim işıqlanıbdır çünki bu baldan biraz daddım 30*be-dürüstü ki əğər qoşun bu gün öz düşmənlərinin qarətindən tapdığını âzâd yiye idi âyâ indi Filistîlərin arasında böyük qırgın éyləməmiş idi 31*və o gündə Filistîləri Mikmaşdan Ayyalona qədər urduqlar amâ xalq çox yorulmuş idi 32*və qoşun qarət üstünə düşüb qoyun və mâl və buzavlar aldılar və yer üstündə kəstilər və xalq qanlı qanlı yedilər 33*və Saula xəbər vérüb dədilər ki bax xalq əti qanlı qanlı yemək-inən RƏBBin huzûrunda günâh işlər o da dədi siz ‘asî olduz bugün mənim yanımı bir böyük daş dəkərləyin 34*və Saul dədi ki xalq içində dağılıb olara dəyin ki hər kəs öz mâlini və qoyununu mənim yanımı gətirib və burada kəsib yeyin və qanlı qanlı yeyib RƏBBin huzûrunda günâh éyləməyin və tamâm qövm gəcədə hər kəs öz öküzünü öz əli-inən gətirib orada kəsər idilər 35*və Saul RƏBBə məzbux binâ éylədi bunun-inən RƏBBə məzbux binâ éyləməğə başladı 36*və Saul dədi ki gəcə Filistîlərin dallısınca düşüb işağa gədin və səhər işığına qədər orada qarət éyləyin éylə ki olardan âdam bâqi qalmasın və olar da dədilər ki hər nə ki gözləriñə hoş görünür éylə və kâhin də dədi burada Allaha təqərrüb éyləyək 37*və Saul Allahdan su’ al éylədi ki âyâ Filistîlərin dalınca aşağı gədəm və âyâ oları İsrâ’elin əlinə vərəcəksin amâ o gün O ona cavâb vərmədi 38*və Saul dədi ki éy qövmin vücuhu buraya baxın gəlin və anlayıb bilin ki bu günâh bu gün nə-inən olubdur 39*və zîrâ O Hayy-RƏBBə and olsun ki İsrâ’elə xilâs vérəkdir ki əğər oğlum Yonatan da olsa əlbət gərək ölsün və tamâm qövmdən ona cavâb vərən ∞

اولادی ۴ پس نام اسرائیله دیدیکه سر بر طرفه کجون ومن او غلم بوناتان این بر
 طرفه کچک و قوم ده شاوله دیدی کوزلرگه خوش اولانی آلهه ۵ پس شاول ره دیدیکه
 ای اسرائیله اللہ حقی اشکار آلهه و بوناتان این شاول تونلدي و قوم فورنلدي
 ۶ و شاول دیدیکه من این او غلم آراسته فرعه آتون و بوناتان تونلدي ۷ و شاول
 بوناتانه دیدیکه منه دیسی نه ایلیوب سن و بوناتان او نه خر و برو ب دیدیکه المکی
 عصان او جی این آنچن بر آزاجن بال دادشم ومن ایندی کرک اولم ۸ و شاول
 دیدیکه الله يله ایلسون و بوندن آرنق ایلسون که سن بوناتان کرک لابد اوله من
 ۹ و قوم شاوله دیدیکه آبا بوناتان اولسون که بویوک خلاصی اسرائیله ایلویدر حاشا
 حی ره آند اولسون که او ن باشن توکدن بریسی بع دوشیمه جکر جونکه او بوکون
 الله کومکی این يله ایلویدر و قوم بوناتانی قورناردي که اولادی ۱۰ و شاول
 فلسطی لرن دالبیسدن چیخدی و فلسطی لر اوز برلرینه کندبلر ۱۱ و شاول حکومی
 اسرائیله او سنه الله آکوب اطرافنی کی های دشمنی شعی مواب و بی عون و ادم
 و صویا پادشاهلری و فلسطی لر این دعوا ابدی و هر بع که دوندی غلبه ایلدی
 ۱۲ و شجاعت ایلیوب عالی اوردی و اسرائیلی اون غارنکرلرین الدن قورناردي
 ۱۳ و شاولن او غلاری بول ابدی یعنی بوناتان و بشوی و ملکی شوع و اون ایکی فرزلین
 آدی بو در یعنی بویوک فرین آدی میر و کیچکن آدی میکل ابدی ۱۴ و شاولن
 عورتن آدی احینوع بنت احیبعاص ایدی و اون قوشون سردارین آدی ای نیر
 این نیر او لوب شاولن عموسی ابدی ۱۵ و قیش شاولن آناسی و نیر این آناسی و ای بیل
 او غلی ابدی ۱۶ و شاولن نام ایامنه فلسطی لر این دعوا برک ابدی و شاول هر جوانرد
 و هر رشد آدی کورنیه او نی اوز بانه بغر ابدی

اون بشنجی باب

اوشموئیل شاوله دیدیکه رب من کوندرمش ابدی که سی اون اسرائیل قومن
 او سنه پادشاه مسح الیم پس ایندی رین کلامرین سنه، اشت ۲ لشکر ریسی يله دبر

olmadı 40*pəs tamâm Îsrâ’êlə dèdi ki siz bir tərəfə keçin və mən oğlum Yonâtân-inən bir tərəfə keçək və qövm də dèdi ki gözlərində hoş olanı èylə 41*pəs Saul RƏBBə dèdi ki èy Îsrâ’êlin Allahı-Həqq âşikâr èylə və Yonâtân inən Saul tutuldu və qövm qurtuldu 42*və Saul dèdi ki mənim-inən oğlumun arasında qurr'a atñ və Yonâtân tutuldu 43*və Saul Yonâtâna dèdi ki nə èyləyibsin ona xəbər vərib dèdi ki əlimdəki ‘asânın ucu-inənancaq bir azacaq bal dadmışəm və mən indi gərək oləm 44*və Saul dèdi ki Allah bəylə èyləsin və bundan artıq èyləsin ki sən Yonâtân gərək ləbude ölüsin 45*və qövm Saula dèdi ki âyâ Yonâtân ölsün ki bu böyük halâs Îsrâ’êlə èyləyiبدir hâşâ Heyy RƏBBə and olsun ki onun başının tüğəndən birisi yerə düşməyəcəkdir çünkü o bu gün Allahın köməgi-inən bələ èyləyiبدir və qövm Yonâtâni qurtardı ki ölmədi 46*və Saul Filistîlərin dalısından çıxdı və Filistîlər öz yerlərinə getdilər 47*və Saul hükümtəti Îsrâ’êlin üstüne əlinə alıb ətrəfindəki hamı düşmənləri yə’nî Muâb və bən-i ‘Ammon və Edom və Soba pâdşâhları və Filistîlər-inən da ‘vâ èylədi və hər yerə ki döndü gələbə èylədi 48*və şucâ’et èyləyi ‘Amaleqi urdu və Îsrâ’eli onun gârətgərlərinin əlindən qurtardı 49*və Sâulun oğulları bular idi yə’nî Yonâtân və Yəşu və Malki-Şua ‘ və onun iki qızlarının adı budur yə’nî böyük qızının adı Merab kiçığının adı Mikal idi 50*və Sâulun ‘övrətinin adı Axino’am binti Axim’âs idi və onun qoşununun sərdârinin adı əbi-Nér ibn-i Nér olub Sâukun ‘əmmisi idi 51*və Qış Saulun atası və Nér Əbi-Nérin atası və Abi’êlin oğlu idi 52*və Sâulun tamâm əyyâmında Filistîlər-inən da ‘vâ bərg idi və Sâul hər cavânmərd və hər rəşid âdamı görəndə onu öz yanına yiğar idi

on bəşincü bâb

1*və Şimu’êl Sâula dèdi ki RƏBB məni göndərmış idi ki səni O'nun Îsrâ’el qövminin üstünə pâdşâh məsh èyləyəm pəs indi RƏBBin kəlâmlarının səsini eşit 2*ləşkərlər RƏBBi bəylə dər ∞

که عالفن اسرائیل ایلدیکی یادمن در که مصدردن چیخانک اونه خالفت ایلدی ۳ ایند
 سن کیدوب عمالقی اور واونن هرنه که واریدر لعنته ویروب اونه رحم ایلمیه سن ۱
 کشی این عورنی اوشاق این سود امنی قن مال این قوبونی و دوه این اولاغی اولد
 ۴ پس شاول قوی یغوب والمری طلا تیمک سان کوروب ایکی بوز مین پپاده و پهوداد
 اون مین آدم وار ایدی ۵ وشاول عمالقی لرن شهرینه کلدی و درده کمینه کرد
 ۶ وشاول قبیلون دیدیکه کیدوب آبریلون و عمالقی لرن آراسندن اون میادا سن
 اولر این هلاک ایلم چونکه سز نام بنی اسرائیل این مروت این رفتار ایلدز او وقته
 اولر مصدردن چیخرایدی لرو قبیل عمالقی لرن آراسندن آبریلدیلر ۷ وشاول عمالقی لرن
 حوبیلاند مصرن قباغنک کی شوره کیدنه کیعنی اوردی ۸ و عمالقی لرن پادشاه
 اجاجی صاغ نوندی و های قومی قلچ آفری این لعنته ویردی ۹ اما شاول واون
 قومی اجاجی و قوبون این مالن بخشی سنی کوکلری و قوزیلری و هر بخشی زاده
 چیلنوب استمدیلر که اولری لعنته ویرسونلر اما هر ذلیل و قیمتزیزادی لعنه ویردی
 ۱۰ و رین کلامی شموئیله کلوب دیدیکه ۱۱ پشمیان اویلشم که شاولی پادشاه نصب ایلد
 چونکه منه متابعت ایلمکدن دونوب سوزی ثابت ایلدی و شموئیل مخزون اولوب نا
 کیجه ربه فریاد ایلدی ۱۲ و شموئیل سحر تیزدن دوروب شاولن استقباله کتدی و شموئی
 خیر و برلديکه شاول کرمله کلوب و بودر او زینه برنشان نصب ایلوپدر و دونوب
 چکوب جلاله انوپدر ۱۳ و شموئیل شاولن یانه کلدی و شاول اونه دیدیکه سن ریده
 مبارک ارلاسن رین کلامنی اجرا ایلمشم ۱۴ اما شموئیل دیدیکه بس بو قولاغه کلن
 قوبون سی و بو مال سی ده که من اشیدرم نه در ۱۵ و شاول دیدیکه عمالقی لرد
 ابتو روپدرلر چونکه خلق بو قوبون و مالن بخشی سنه حیفی کلدی رب الله که ذبه
 کلمکدن اوتری صاخладی اما قالانی لعنه ویرمشیک ۱۶ و شموئیل شاوله دیدیکه
 قوی من ده سنه خبر ورم که رب بو کیجه منه نه دیوپدر واو ده اونه دیدی دیو
 ۱۷ و شموئیل دیدی آیا سن او ز نظر کن کچک اولانه اسرائیل سبطلرینت رئیسو
 اولدون ایله که رب سنی اسرائیل اوستنه پادشاه مسح ایلدی ۱۸ و رب سنی سن

ki 'Amaleq İsrâ'élə éylədiyi yadımdadır ki Misirdən çıxanda ona muhâləfət éylədi 3*indi sən gédib 'Amaleqi ur və onun hər nə ki var-idir la'nətə vərib ona rəhm éyləməyəsin ammâ kişi-inən 'övrəti uşaq-inən süd əməni qara mâl-inən qoyunu və dəvə-inən ulaqı öldür 4*pəs Sâul qövmi yiğib və oları Telaimdə san görüb iki yüz mîn piyâdə və Yəhudâdan on mîn âdam var idi 5*və Sâul 'Amaleqilərin şəhərinə gəldi və dərədə kəminə girdi 6*və Sâul Qənilərə dədi ki gédib ayrılm və 'Amaleqilərin arasından onun mâ-bâ-dâ sizi olar-inən həlák éyləyəm çünki siz tamâm bən-i İsrâ'él-inən mürüvvət-inən rəftâr éylədiz o vaxtıja olar Misirdən çıxar idilər və Qənilər 'Amaleqilərin arasından ayrıldılar 7*və Sâul 'Amaleqiləri Həvîlâdən Misrin qabağındakı Şura gédənə kimin urdu 8*və 'Amaleqilərin pâdşâhi Acâcı sağ tutdu və hamı qövmi qılıc ağızı-inən lə'nətə verdi 9*amâ Sâul və onun qövmi Acâcı və qoyun-inən mâlin yaxşısını kökələri və quzuləri və hər yaxşı zâdi həyflənib istəmədilər ki oları la'nətə vərsinlər amâ hər zəlil və qiymətsiz zâdi la'nətə vərdilər 10*və RƏBBin kəlâmi Şimu'élə gəlib dədi ki 11*və pəşimân olmuşəm ki Sâulu pâdşâh nasb éylədim çünki mənə mütâba'at éyləməktən dönüb sözümü sâbit éyləmədi və Şimu'él mahzûn olub tamâm gəcə RƏBBə fəryâd éylədi 12*və Şimu'él səhər təzdən durub Sâulun istikbâlinə getdi və Şimu'élə xəbər vərildi ki Sâul Karmelə gəlib və budur özünə bir nişân nasb éyləyibdir və dönüb keçib Cilcala inibdir 13*və Şimu'él Sâulun yanına gəldi və Sâul ona dədi ki sən RƏBBdən mübârək olasın RƏBBin kəlâmını icrâ éyləmişəm 14*amâ Şimu'él dədi ki pəs bu qulağıma gələn qoyun səsi və bu mâl səsi də ki mən eşidirəm nədir 15*və Sâul dədi ki 'Amaleqilərdən itüribdirlər çünki xəlq bu qoyunun və mâlin yaxşısına həyf gəldi RƏBB-Allahıja zəbh gəlməkdən ötrü saxladı amâ qalanını la'nətə vərmışək 16*və Şimu'él Sâula dədi ki qoy mən də sənə xəbər vərəm ki RƏBB bu gəcə mənə nə déyibdir və o da ona dədi də 17*Şimu'él dədi âyâ sən öz nəzərinədə kiçik olanda İsrâ'él sıbtlarının rə'isi olmadın élə ki RƏBB səni İsrâ'elin üstünə pâdşâh məsh éylədi 18*və RƏBB səni səfərə ∞

کوندروب دیدیکه کت او کناده کار اولان عمالقی لری لعنه ویراولری محو ایله کیمین
 اولر این دعوا ایله ۱۶ پس نه ایچون رین کلامنی اشندون وغاره مایل اولوب
 رین نظرنک شرات ابلدون ۲۰ وشاول شموئیل دیدیکه من رین کلامنی اشتم چونکه
 رین منی کوندردیکی سفن کندم وعمالقی لرن اجاج پادشاهی کوردم وعمالقی لری ده
 هلاک ایلدم ۲۱ اما قوم هلاکه وبرلن غارت اولنان قوبون این مالی بخشی سدن اللہ
 ریه جلالک ذبح اولق ایچون صاخبوبر ۲۲ وشموئیل ده دیدیکه آبارب محرفه را این
 ذبحه درن آیله راضی اولور نیجه که او ز کلامنی اشمکدن باخ اطاعت فربان دن وهمه
 قولاق وبرمک قوچلن باعدهن بخشی در ۲۳ چونکه عصیان حمر کاهی کبی در
 وبح لک بت پرسنلک کیی درسن رین کلامنی تختیر ابلدون او ده سنی تختیر ابلبوبر
 که پادشاه اولیه من ۲۴ پس شاول شموئیل دیدیکه من کناده ایلدم که رین کلامدن
 وسن سوزلرکدن تجاوز ایلدم زیرا من قومدن قورخوب اولرت سوزنی اشند
 ۲۵ وایندی توقع ایلم کاهی عنواشه ونم این قابت که ریه سجد ایلم ۲۶ وشموئیل
 شاوله دیدیکه من سن این قاینرم زیرا سن رین سوزنی تختیر ابلدون ورب ده
 سنی تختیر ابلبوبر که سن اسرائیل اوتسته پادشاه اولیه من ۲۷ وشموئیل قایندی که
 کنسون اما او اونن جمهسن انگذن توندی وانک برندی ۲۸ وشموئیل او نه دیدیکه
 بوکون رب اسرائیل پادشاه لغتی سن اوستگدن برندی واون سدن بخشی اولان
 قوشوگه وبردی ۲۹ وهمه اسرائیل ایدی نه بالان دانش روته ده پیشیان اولور زیرا
 او انسان دکل که پیشیان اولسون ۳۰ او ده دیدیکه من کناده ایلدم ایندی بالوارم منه
 قومن شجاعین حضورنک واسرائیل حضورنک حرمت کوستروب من این قابت که
 من اللہ ریه سجد ایلم ۳۱ وشموئیل شاول دایسخه دونوب شاول ریه سجد ایلدی
 ۳۲ وشموئیل دیدی عمالقی لرن پادشاه اجاجی من بانه کنوروون واجاج من شخصانه
 اونن بانه کندی واجاج دیدیکه الله اولوم آجیسی بکوب کدوبر ۳۳ وشموئیل
 دیدیکه قلچ عورتلری اولادسز قوبیدیغی کبی سن آنکه ده عورتلر آراسنده اونن کبی
 اولادسز قالاجندر وشموئیل اجاجی جلالک رین حضورنک پارچه پارچه ایلدی

göndərib dədi ki get o günâhkâr olan ‘Amaleqiləri la‘ nətə vər və oları məhv éyləyənə kimin olar-inən da‘ vâ éylə 19*pəs nə içün RƏBBin kəlâmını eşitmədin və qârətə mâ’ il olub RƏBBin nəzərində şərârət éylədinp 20*və Sâul Şimu’élə dədi ki mən RƏBBin kəlâmını eşitmışəm çünki RƏBBin məni göndərdiği səfərə getdim və ‘Amaleqilərin Acâc pâdşâhını gətirdim və ‘Amaleqiləri də həlâk éylədim 21*amâ qövm həlâkə vərilən qârət olunan qoyun-inən mâlin yaxşısından Allahıñ RƏBBə Cilcalda zəbh olmaq üçün saxlayıbdır 22*və Şimu’él də dədi ki âyâ RƏBB məhruqələr-inən zəbîhələrdən éylə razı olur nécə ki öz kəlâmını eşitməkdən bax itâ’at qurbândan və həm də qulaq vərmək qoçların yağından yaxşıdır 23*çünki ‘üsyân səhr günâhı kimidir və ləchlik bütprəstlik kimidir sən RƏBBin kəlâmını təhqîr éylədinp O da səni təhqîr éyləyibdir ki pâdşâh olmayasın 24*pəs Sâul Şimu’élə dədi ki mən günâh éylədim ki RƏBBin kəlâmından və sənin sözləriñdən təcâvüz éylədim zîrâ mən qövmdən qorxub oların sözünü eşitdim 25*və indi təvəqqe‘ éylərəm günahımı ‘avf éylə və mənim-inən qayıt ki RƏBBə səcdə éyləyəm 26*və Şimu’él Sâula dədi ki mən sənin-inən qayıtmərəm zîrâ sən RƏBBin sözünü təhqîr éylədinp və RƏBB də səni təhqîr éyləyibdir ki sən İsrâ’elin üstünə pâdşâh olmayasın 27*və Şimu’él qayıtdı ki getsin amâ o onun cübbəsinin ətəğindən tutdu və ətək yırtıldı 28*və Şimu’él ona dədi ki bu gün RƏBB İsrâ’elin pâdşâhlığını sənin üstüñdən yırtdı və onu sənin yaxşı olan qonşuña vərdi 29*və həm də İsrâ’elin âbîdinə yalân danışır və nə də pəşimân olur zîrâ “O,, insan dəgil ki pəşimân olsun 30*o da dədi ki mən günâh éylədim indi yalvarırm mənə qövmimin şayhlerinin huzûrunda və İsrâ’elin huzûrunda hürmət göstərib mənim-inən qayıt ki mən Allahıñ- RƏBBə səcdə éyləyəm 31*və Şimu’él Sâulun dalısınca dönüb Sâul RƏBBə səcdə éylədi 32*və Şimu’él dədi ‘Amaleqilərin pâdşâhi Acâc mənim yanına gətirin və Acâc muteşahhisâñə onun yanına getdi və Acâc dədi ki əlbət ölüm acısı gəçib gidibdir 33*və Şimu’él dədi ki qılıçıñ ‘övrətləri əvlâdsız qoyduğu kimi sənin ananı da ‘övrətlər arasında onun kimi övladsız qalacakdır və Şimu’él Acâc Cilcâldə RƏBBin huzûrunda parça parça éylədi ∞

۲۴ و شموئیل رامایه کندی و شاول ده جمعت شاوله اوز ابوبه کندی ۲۵ و شموئیل
شاول اولومن کونته قدر دها کورمدى زیرا شموئیل شاولدن او تری غم جکر ایدی
ورب پشیان اولدی که شاولی اسرائیل اوسته پادشاه نصب ایلمش ایدی

اون آنچی باب

اورب شموئیله دیدیکه سن نه و قته قدر شاولدن او تری غم چکچکسن حالبو که
من او تی رد ایلمشم که اسرائیل اوسته پادشاه اولماسون یاغ بوینوزکی یاغ این دولدرووب
کت من سنه بیت تحمل بشاین ابوبه کوندررم چونکه اونن اوغللرین آراسد اوز
ایچون بر پادشاه کورمشم ۲ و شموئیل دیدیکه من نیجه کیدم چونکه شاول اشیدوب منی
اولدرر و رب دیدیکه او زک این بر جاهل اینک کوتروب دی که ربه ذبح ایلمکه کلمشم
۳ و بشایی ده قربانه چاغر و من سنه یلددرم که سن کرک نه ایلیس ن و سن من ایچون
او نی مس ابلرسن کیی که سنه دبرم ۴ و شموئیل رین دیدیکی ایلوب بیت تحمه کدی
واو شهن شیختری تنویه تنویه اونن استقباله کیدوب دیدیلر سلامت این کدون
۵ او ده دیدیکه سلامت این ره قربان ایلمکه کلمشم او ززی نقدس ایلوب من این قربانه
کلون و بشای این اوغللرین نقدس ایلوب اولری قربانه دعوت ابلدی ۶ و اولر کلن
ایلی کورروب دیدیکه البه رین مسجی حضورده در ۷ و رب شموئیله دیدیکه سن اونن
هیته و قدیبن او جالغنه با خمه جونکه من او نی رد ایلمشم زیرا زاد او دکل که انسان
کوره او ندن او تری که انسان ظاهری کوره اما رب باطنی کوره ۸ و بشای ای نادابی
چاغروب او نی شموئیل قباغنه کچرندي او ده دیدی رب بونی ده انتخاب ایلوبیدر
۹ و بشای شنای کچرندي او ده دیدی رب بونی ده انتخاب ایلوبیدر ۱۰ و بشای او ز
بدی او غلنی شموئیل قباغنه کچرندي و شموئیل بشایه دیدیکه رب بولری انتخاب
ایلوبیدر ۱۱ شموئیل بشایه دیدیکه آیا او غل لرن هامیسی بوده او ده دیدی دها کچکی
قالوبدر که او ده ایندی قویونی صاخلر و شموئیل بشایه دیدیکه کوندر او نی کور
چونکه او بورا به کلمش بز سفره او نور میاجنق ۱۲ او ده کوندرروب او نی کورندی

34*və Şimu'él Râmaya getdi və Sâul da Cibə'at-Sâula öz èvinə getdi 35*və Şimu'él Sâulu ölümünün gününə qədər dahâ görmədi zîrâ Şimu'él Sâuldan ötrü qəm çəkər idi və RƏBB pəşimân oldu ki Sâulu İsrâ'elin üstünə pâdşâh nəsb éyləmiş idi

on altıncı bâb

1*və RƏBB Şimu'élə dədi ki sən nə vaxtə qədər Sâuldan ötrü qəm çəkəcəksən hâlbuki mən onu rədd éyləmişəm ki İsrâ'elin üstünə pâdşâh olmasın yağ boynuzuju yağ-inən doldurub get mən səni Beytləhmlı Yəssənin èvinə göndərirəm çünki onun oğullarının arasında özüm için bir pâdşâh görmüşəm 2*və Şimu'él dədi ki mən nəcə gədəm çünki Sâul eşidib məni öldürür və RƏBB dədi ki özüñ-inən bir cəhil inək götürüb də ki RƏBBə zəbh éyləməğə gəlmışəm 3*və Yesseyi də qurbâna çağır və mən sənə bildirdim ki sən gərək nə éyləyəsən və sən mənim için onu məsh éylərsin kimi ki sənə dərəm 4*və Şimu'él RƏBBin dədiğini éyləyib Beytləhmə getdi və o şəhərin şeyhləri titrəyə titrəyə onun istikbâlinə gidib dədilər səlâmət-inən gəldin 5*o da dədi ki səlâmət-inən RƏBBə qurbâna éyləməğə gəlmışəm özüñ taqdîs éyləyib mənim-inən qurbâna gəlin və Yəssə-inən oğullarını taqdîs éyləyib oları qurbâna da 'vət éylədi 6*və olar gələndə Elyâbı görüb dədi ki əlbət RƏBBin məsîhi huzûrdadır 7*və RƏBB Şimu'élə dədi ki sən onun həyatınə kaddinin ucalığına baxma çünki Mən onu rədd éyləmişəm zîrâ zâd o dəgil ki insan görür ondan ötrü ki insân zâhiri görür amâ RƏBB bâtinə görür 8*və Yəssə Abinâdâbı çağırıb onu Şimu'elin qabağında gəçirtdi o da dədi RƏBB bunu da intihâb éyləməyibdir 9*və Yəssə Şammâni gəçirtdi o da dədi RƏBB bunu da intihâb éyləməyibdir 10*və Yəssə öz yəddi oğlunu Şimu'elin qabağında gəçirtdi və Şimu'él Yəssəyə dədi ki RƏBB bunları intihâb éyləməyibdir 11*Şimu'él Yəssəyə dədi ki âyâ oğulların hamısı budur o da dədi daha kiçigi qalibdir ki o da indi qoyunu saxlar və Şimu'él Yəssəyə dədi ki göndər onu gətir çünki o buraya gəlməmiş biz biz sofraya oturmayacaq 12*o da göndərib onu gətirtdi ∞

واو ده قرمزی بوزلی و کوزل کوزلی و خوش منظر ایدی و رب دیدی قالع اوئی سع
ایله چونکه بو او در ۱۲ و شمیل باغ بوینوزنی کونروب واوی فردانشلرین آراسند
سع ایلدی ورین روحی او کوندن بری ده داودن اوستنه کلدی و شمیل فالمخوب
رامایه کدی ۱۳ ورین روحی شاولدن آبریلوب رب طرفدن بر یان روح اوی
اینقدر ایدی ۱۴ و شاولن بندلری اویه دیدبلر که باخ ایندی اللہن بر یان روح سی
اینقدر ۱۵ نوقع ایلرک آغا مزیورسون حضورگه اولان بندلرک که بر طبیور جالنی ییلن
آدم آخراسونلر و آیله که اللہن او یان روح اوستکه اولدی اوئند او الی این جالسون
وسنه خوش اولور ۱۶ و شاول اوز بندلرینه دیدیکه من ایچون بر بخشی طبیور جالان
آدم تاپوب یانه کوروون ۱۷ و بندلردن بریسی جواب و بروپ دیدیکه بو در من
بیت محملی یشابن بر اوغلنی کورشم که چاله ییلور وجوان مرد و دعوا آدمی اولوب
اویزی ده ایش ییلن و خوش صورت بر آدم در ورب اوین این در ۱۸ و شاول یشابن
یانه آدمکوندروب دیدیکه او غلک داودی که فویوند در من یانه کوندر ۱۹ و شای
برا ولاق بوکی چورک و بر طلوخ شراب و بر چش آلوب اوغلی داودن الی این شاوله
کوندر دی ۲۰ و داود شاولن یانه کلوب اوین حضورنده دور دی که اوی چوخ
سودی واو ده اوین سلاحداری اولدی ۲۱ و شاول یشایه خیر کوندروب دیدیکه
قوی داود من حضورمن دورسون چونکه من نظرمن مظہر الثنا اولوبدر ۲۲ واللہن
اور روحی شاولن اوستند اولانه داود طبیوری آلور والی این چالور ایدی و شاول
راحتلور و خوشحال اولور ایدی وا یان روح اوین اوستندن کدرا ایدی

اوی بندخی باب

او فلسطیلر اوز فوشونلرینی دعا به جمع ایلوب یہودیه ده کی سوکویه یغدبلر و سوکو
این عزیقەنن اور تەسند افس دېم ده اردو اور دبلر ۲۳ و شاول این اسرائیل
آدمکی یغلوپ ایلا درەستن اردو اور دبلر و فلسطیلرن مقابلنده دعوا ایچون صفت
چکدبلر ۲۴ و فلسطیلر بو طرفدن داغن اوستند دور ایدبلر و اسرائیلی لر ده او طرفدن

və o da qırmızı yüzlü və gözəl gözlü və hoş manzar idi və RƏBB dədi ki qalx onu məsh èylə çünkü bu odur 13*və Şimu'él yağ boynuzunu götürüb və onu qardaşlarının arasında məsh èylədi və RƏBBin-Ruhu o gündən bəri də Dâvudun üstünə gəldi və Şimu'él qalhıb Râmaya getdi 14*və RƏBBin-Ruhu Sâuldan ayrılib RƏBB tərəfindən bir yâman Ruh onu èncidir idi 15*və Sâulun bəndələri ona dədilər ki bax indi Allah-dan bir yâman Ruh səni èncidir 16*və təvəqqə' èylərək ağamız buyursun huzûrunda olan bəndələrij ki bir tanbûr çalmağı bilən âdam axtarsınlar və èylə ki Allahdan o yamân Ruh üstündə oldu onda o əli-inən çalsın və sənə hoş olur 17*və Sâul öz bəndələrinə dədi ki mənim için bir yaxşı tanbûr çalan âdam tapın yanına gətirin 18*və bəndələrdən birisi cavâb vərib dədi ki budur mən Beytləhmlı Yəssənin bir oğlunu görmüşəm ki çalabilir və cavânmərd və da 'vâ adamı olub özü də iş bilən və hoş sûrət bir âadamdır və RƏBB onun-inəndir 19*və Sâul Yesseyin yanına âdamlar göndərib dədi ki oğluj Dâvudu ki qoyundadır mənim yanına göndər 20*və Yesse bir ullaq yükü çörək və bir tulux şərâb və bir çəpiş alıb oğlu Dâvudun əli-inən Sâula göndərdi 21*və Dâvud Sâulun yanına gəlib onun huzûrunda durdu ki onu çox səvdi və o da onun silâhdârı oldu 22*və Sâul Yesseyə xəbər göndərib dədi ki qoy Dâvud mənim hüzûrumda dursun çünkü mənim nəzərimdə mazhar lütuf olubdur 23*və Allahın o Ruhu Sâulun üstündə olanda Dâvud tanbûru alır və əli-inən çalır idi və Sâul râhatlanır və hoşhâl olur idi və o yamân ruh onun üstündən gidər idi

on yeddinci bâb

1*və Filistîlər öz qosunlarını da 'vâya cəm' èyləyib Yəhudayadaki Sokoya bağladılar və Soko-inən 'Azeqanın ortasında Efes-Dammimdə ordu urdilar 2*və Sâul-inən İsrâ'él âdamları yığılib Elâ dərəsində ordu urdular və Filistîlərin muqâbilində da 'vâ içən saff çəkdilər 3*və Filistîlər bu tərəfdən dağın üstündə durur idilər və İsrâ'ellilər də o tərəfdən ∞

داغن اوستن دورر ایدیلر و آرالرند بر دره وار ایدی ۴ و فلسطیلرن اردولرندن
 چانلى بر ھلوان چیخدی آدی جولیات وقدی آلتی ذراع بر قارش ایدی ۵ باشند بر
 مس طاس کلاه واکنند بربولکی زره واون زرهن وزنی بش مین مثقال مس ایدی
 ۶ و آیاقلرنند مس چمکه لری و چکنلرینن اورتاستندر بر مس سپر وار ایدی ۷ واون
 نیزه سن آغاجی جولاهن آغاجی کیی و نیزه سن اوچی آلتی بوز مثقال دمیر ایدی
 و سرداری قباغنند کیدر ایدی ۸ و دوروب اسرائیلیلرن صقلربنه چاغروب دبر
 ایدی نه ایچون چیخوب دعوا به صفت با غلیوب سر مکر من بر فلسطی دکلم و سرده
 شاولن بنده لری او ززه بر آدم انتخاب ایلیون که یانه انسون ۹ اکرم من این دعوا ایلیوب
 من اولدره بیلدی اوند بزرگ قوللرز اولورق اما اکر من اونه غالب کلوب اون
 اولدرس اوند سز بزم قوللرمزا اولوب بن قوللق ایلیون ۱۰ او فلسطی دیر ایدی من
 بو کون اسرائیلیلرн صقلربنی تغیر ایلرم منه بر آدم و برون که من این تکجه دعوا ایلسون
 ۱۱ و شاول این فام اسرائیل فلسطی نن بو سوزلرینی اشیدوب چوخ خوف این قورخر
 ایدیلر ۱۲ و داود یهودیه بیت حممندن سکزا اوغل صاجی افراتی یشای آدلی بر آدم
 او غلی ایدی بو آدم شاولن ایامنن معتبرلردن اولان بر شیخ ایدی ۱۳ و شاین اوچ یوک
 او غلی شاولن دایسخه دعوا به کتمش ایدیلر و او دعوا به کدن اوچ اوغللرین آدلی
 بودر یوکی الیاب و ایکنچی سی ای ناداب و اوچنچی سی شما ایدی ۱۴ و داود کیچکی ایدی
 اما او اوچ یوکلری شاولن دایسخه دعوا به کتمش ایدیلر ۱۵ و داود کیدوب شاولن
 پانندن بیت حممه قابتش ایدی که آناسن قوبوتی اونارسون ۱۶ او فلسطی سحر
 و آخشم یاخین کلوب قرخ کون او زینی نصب ایلر ایدی ۱۷ و شای او غلی داوده
 دیدیکه قرداشلرک بو برایغا ستول بغدادی و بو اون داھ چورکی کونروب نیز قرداشلرکن
 یانه اردوبه آپار ۱۸ و بو اون یارچه پنیری مین یاشی به آپار و قرداشلرکن سلامتلکنی
 استفسار آیله واولردن بر خاطر جملعک نشانی آل ۱۹ و شاول واولر وهلی اسرائیل
 آدمی ایلا دره سنده فلسطی لر این دعوا ایلرلر ۲۰ و داود سحدن قالخوب قوبونلری
 چوبانه تاپشوردی والکوب یشاین یوردیغنه موافق کندی و عزاده لر برینه یتشن

dağın üstündə durur idilər və aralarında bir dərə var idi 4*və Filistîlərin ordularından Câtlı bir pəhləvân çıxdı adı Colyât və kaddı altı zərâ^c bir qarış idi 5*başında bir mis tâs külâh və əgnində bir pulcuqlu zirəh və onun zirəhinin vəzni beş mîn misqâl mis idi 6*və ayaqlarında mis çəkmələri və çiğinlərinin ortasında bir mis sipər var idi 7*və onun nizəsinin ağacı culâhin ağacı kimi və nizəsinin ucu altı yüz misqâl dəmir idi və sipərdârı qabağında gidər idi 8*və durub İsrâ'ellilərin saflarına çağırıb dər idi nə için çıxıb da 'vâya saff bağlayıbsız məğər mən bir Filistî dəgiləm və siz də Sâulun bəndələri özüzə bir âdam intihâb èyləyin ki yanına ensin 9*əğər mənim-inən da 'vâ èyləyib məni öldürəbildi onda biz sizin qullarız oluraq amâ əğər mən ona qâlib gəlib onu öldürsəm onda siz bizim qullarımız olub bizə qulluq èyləyin 10*və o Filistî dər idi mən bu gün İsrâ'ellilərin saflarını təhqîr èylərəm mənə bir âdam vərin ki mənim-inən təkcə da 'vâ èyləsin 11*və Sâul-inən tamâm İsrâ'el Filistînin bu sözlərini eşidib çox xövf-inən qorxar idilər 12*və Dâvud Yəhûdiyya Beytləhmindən səkkiz oğul sâhibi Efratlı Yəssə adlı bir âdamın oğlu idi bu âdam Sâulun əyyâmında mö 'təbərlərdən olan bir şayh idi 13*və Yəssənin üç böyük oğlu Sâulun dalısınca da 'vâya getmiş idilər və o da 'vâya gədən üç oğullarının adı budur böyüyü Elyâb və ikincisi Abinadab və üçüncüüsü Şamma idi 14*və Dâvud kiçığı idi amâ o üç böyükləri Sâulun dalısınca da 'vâya getmiş idilər 15*və Dâvud gədib Sâulun yanından Beytləhmə qayıtmış idi ki atasının qoyununu otarsın 16*və o Filistî səhər və axşam yaxın gəlib qırx gün özünü nasb èylər idi 17*və Yəssə oğlu Dâvuda dədi ki qardaşlarına bu bir əfâ sütl buğdanı və bu on danə çörəgi götürüb təz qardaşlarının yanına orduya apar 18*və bu on parça pendiri mîn başıya apar və qardaşlarının səlâmətlığını istifsâr èylə və olardan bir xâtircəm[']lik nişâni al 19*və Sâul və olar və hamı İsrâ'el âdamları Ela dərəsində Filistîlər-inən da 'vâ èylərlər 20*və Dâvud səhərdən qalxıb qoyunları çobana tapşırıdı və alıb Yesseyn buyurduğuna müvâfiq getdi və 'ərrâdələr yərinə yətişəndə ∞

دعوا میدانىه چىخان قوشون دعوا باه نعم چىكىر ابىدېلر ۲۱ و اسرايىل اين فاسطىلىرى برى
برىنە مقابل صف صف دوزلدىلر ۲۲ و داود او زادلىرى او زىندىن بىندرۇپ شىلر
قراولىن الله تسلىم ايلبوب دعوا میدانىه يو كىدى و يتشوب قىداشلىرىن سلاشلىكى
استفسار ايدى ۲۳ و وقتىكە اولر اين دانشرايدى بودرا او آدى جولبات جانلى
فلسطى پەلوان فاسطىلىرن صنلىرىن چىخوب هان سوزلر كىي دانشرايدى و داود
اشتى ۲۴ و هالى اسرايىللىلر او آدى كورنىد او نىن قىاغىدن قاچر و چوخ فورخر
ايدېلر ۲۵ و بىر اسرايىللى آدم دىدىكە بىر چىخان آدى كوررسز جونكە اسرايىلە خېرىلەك
چىخرو او آدى كە او نى اولدرسە باذشاھ او نى بىوك دولت اين دوللىقلىلىب قزىنى
او نە و بىر جىك و او نى آناسىن اىوبىنى اسرايىلە آزاد اليمە جىكىر ۲۶ و داود بازى
دوران آدمىلر اين دانشوب دىدىكە بىر فاسطىنى او لىدىن آدمە نە ابلىلر كە بىر فاسطىنى
اولدرۇپ بىناملىقى اسرايىلدىن كوتىسون جونكە بىر خەتنىز فاسطى كەم در كە حى اللەن
قوشون دستەلرىنى بىنام ايلر ۲۷ و قوم او نە بىر سوز كىي دىدىلر كە او نى اولدرن
آدمە بىلە ايلرلر ۲۸ و او نى بىوك فرداشى الياب او نى خلق اين دانشدىيغى اشىدىك
غضبى داودن او سته توتشوب دىدىكە نە بىجۇن بورا باه اندون و او بىر نىجە قوبۇنى
يىبابانى كېيە تاپشوردۇن من سنن تىكىرى و قىلىكىن شاراتنى يلورم كە دعوانى كورماكىن
او تى انبى سىن ۲۹ و داود دىدىكە ايندى من نە ايلەشم آيا بىر زاد دىكلى ايدى
۳۰ و او نى يانىدىن بىر او زەكتەسىن قىاغە كەدوب كە ايلە داشدى و خلق او نە كە او
اولكى سوزلر كىي جواب و بىر دىلر ۳۱ و داودن دىدىكى سوزلىرى اشىدوب شاولى
حضورنىڭ خىر و بىر دىلر و او ده او نى يانى اپلىرىدى ۳۲ و داود شاولە دىدىكە او نىدىن
او تى ھېچ كىن بوركى ماضىرە اولماسون بىنەك كەدوب بىر فاسطى اين دعوا ايلم
۳۳ اما شاول داود دىدىكە سىن بىر فاسطى اين دعوا ايلە بىلمىزىن جونكە سى جوان
سن اما او اوشاقلىقىدىن دعوا آدى در ۳۴ و داود شاولە دىدىكە بىنەك قوبۇنى آنام
جويانى ايدىم ارسلان و هەن آيو كەلوب سورىدىن قوبۇن آيكىرىدى ۳۵ و من دا بىنە
چىخوب او نى اولدردم و آغۇزىدىن او نى قورتاردم و او من او سەنە فالخانە من صفالىدىن

da‘vâ məydânına çıxân qosun da‘vâya nə‘rə çəkər idilər 21*və İsrâ’él-inən Filistîlər biri birinə muqâbil saff saff düzüldülər 22*və Dâvud o zâdları özündən yəndirib şe‘ylər qarovulının əlinə təslîm èyləyib da‘vâ məydânına yüğürdü və yetişib qardaşlarının səlâmətligini istifşâr éylədi 23*və vaxtñjə olar-inən danişir idi budur o adı Colyât Câtlı Filistî pəhləvân Filistîlərin safflarından çıxıb həmâن sözlər kimi danişir idi və Dâvud eşitdi 24*və hamı İsrâ’ellilər o âdamı görəndə onun qabağından qaçar və çox qorxar idilər 25*və bir İsrâ’elli âdam dèdi ki bu çıxan âdamı görürsüz çünki İsrâ’élə tahkîr èyləməğə çıxar və o âdamı ki onu öldürsə pâdşâh onu böyük dövlət-inən dövlətli èyləyib qızını ona vərəcək və onun atasının evini İsrâ’eldə âzâd èyləyəcəkdir 26*və Dâvud yanında duran âdamlar-inən danişib dèdi ki bu Filistîni öldürən âdama nə èylər ki bu Filistîni öldürüb bed-nâmlığı İsrâ’eldən götürsün çünki bu hitansız Filistî kimdir ki Hayy-Allahın qosun dəstələrini bed-nâm èylər 27*və qövm ona bu söz kimi dədilər ki onu öldürən âdama bələ èylərlər 28*və onun böyük qardaşı Eliyâb onun xəlq-inən danişdığını eşitəndə qəzəbi Dâvudun üstünə tutuşub dèdi ki nə içiñ buraya endin və o bir nêçə qoyunu bəyâbanda kimə tapşırdın mən sənin təkbiriñi və qalbinijin şərârətini bilirəm ki da‘vâni görməkdən ötrü enibsin 29*və Dâvud dèdi ki indi mən nə èyləmişəm âyâ bu bir zâd dəgil idi 30*və onun yanından bir özgəsinin qabağına gedib gənə èlə danişdi və xəlq ona gənə o əvvəlki sözlər kimi cavâb vərdilər 31*və Dâvudun dədiyi sözləri eşidib Sâulun huzûrunda xəbər vərdilər və o da onu yanına apartdı 32*və Dâvud Sâula dèdi ki ondan ötrü hèç-kəsin yürügi muztarib olmasın bəndəj gedib bu Filistî-inən da‘vâ èylərəm 33*amâ Sâul Dâvuda dèdi ki sən bu Filistî-inən da‘vâ èyləyəbilməzsın çünki sən cavânsın amâ o uşaqlığından da‘vâ âdamıdır 34*və Dâvud Sâula dèdi ki bəndəj qoyunda atamın çobanı idim arslan və həm də ayı gəlib sürűdən qoyun apardı 35*və mən dalısınca çıxıb onu öldürdüm və ağızından onu qurtardım və o mənim üstümə qal-xanda mən saqalından ∞

نوتنم واونی اوروب اولدردم ۳۶ بندک ارسلان ده اوروپدر آبوده و بو ختنه سر
 فلسطی ده اولرن بری کیم اولاچق در چونکه حی الله دعوا صغرینی بدنام ایلپوپدر
 ۳۷ و داود دیدیکه او رب که من ارسلان اللد و آیون اللد قورناروب او منی بو
 فلسطین اللد ده قورنار پس شاول دیدیکه کت و رب سن این اولسون
 ۳۸ و شاول داوده اوز لاسلرینی کدروب باشه بر طاس کلاه قویدی واونه جوشن
 کدردی ۳۹ و داود اونن لاسلرین اوستندن اوز قلعی با غلیوب کمکه باشدادی
 چونکه عادی بوخ ایدی و داود شاوله دیدیکه من بولر این کنه یلرم چونکه عادتم
 بوخ در و داود اولری آکنندن چخارتدی ۴۰ و دنکنی الله الوب چایدن او زینه بش
 صقلی داش انتخاب ایلدی واولری اوز چوبان قابنه یعنی جاتاشه قویدی و سپنکی
 الله فلسطی به یاخین کندی ۴۱ و فلسطی کنه کنه داوده یاخین کلور ایدی
 و سپداری ده قباغنه ۴۲ و فلسطی با خوب داودی کونند اوی سخن ایلدی چونکه
 او شاغ ایدی و قرمزی بوزلی و خوش صورت ایدی ۴۳ و فلسطی داوده دیدیکه آیا
 من ایت ام که یانه دنک این کلورسن و او فلسطی داوده اوز المدین ادی این
 سوکش ویردی ۴۴ و او فلسطی داوده دیدیکه یانه کل و من انگی کونک قوشلرینه
 و چولن حیوانلرینه و بین جم ۴۵ ااما داود فلسطی به دیدیکه سن من یانه قلخ و بینه
 و سپر این کلورسن اما من سن یانکه اسرائیلن صغرینن الله اولان او لشکرلرینن
 ادی این کلورم که سن او نه سوکش ویردون ۴۶ هان بو کونند رب سخ من الله تسلیم
 ایله چکدر ومن سخ اوروب و باشکی اوستنکن آبردوب فلسطیلر اردوسن
 نعشلرینی من بو کون کونک قوشلرینه و چولن جانورلرینه و بین جم و قام عالم یلر که
 اسرائیلن الله وار ۴۷ و بیو جماعتن هامیسی آنلارلر که رب خلاصی قلخ و بین این
 و بیمز چونکه دعوا رشکی در و او سزی بزم العز و بین جکدر ۴۸ و ایله که فلسطی
 قالخوب کندی داودن استقبلله یاخین لشیدی داود نجیل این بوكروب دعوا میدانه
 فلسطین قباغنه کندی ۴۹ و داود الله جاتاشه آباروب اورادن بر داش الده
 و سپنک این آنوب فلسطین اللد اورده و داش الله باتوب بوزی قولی بن

tutdum və onu urub öldürdüm 36*bəndən arslan da urubdur ayı da və bu hitânsız Filistî də oların birisi kimi olacaqdır çünkü Hayy-Allahın da 'vâ saflarını bed-nâm éyləyibdir 37*və Dâvud dədi ki O RƏBB ki məni arslanın əlindən və ayının əlindən qurtarıb O məni bu Filistînin əlindən də qurtarır pəs Sâul dədi ki get və RƏBB sənininən olsun 38*və Sâul Dâvuda öz libaslarını geydirib başına bir tas külâh qoydu və ona cövşən geydirdi 39*və Dâvud onun libâslarının üstündən öz qılıcını bağlayıb getməğə başladı çünkü 'adəti yox idi və Dâvud Sâula dədi ki mən bular-inən gédəbilmirəm çünkü 'adətim yoxdur və Dâvud oları əgnindən çıxartdı 40*və dəğnəğini əlinə alıb çaydan özünə bəş siğallı daş intihâb éylədi və oları öz çoban qabına yə'nî cantasına qoydu və sapanıju əlində Filistiyə yaxın getdi 41*və Filistî gédə gédə Dâvuda yaxın gəlir idi və sipərdârı da qabağınca 42*və Filistî baxıb Dâvudu görəndə onu məsxərə éylədi çünkü uşaq idi və qırmızı yüzlü və hoş surət idi 43*və Filistî Dâvuda dədi ki âyâ mən itəm ki yanımı dəğnək-inən gəlirsən və o Filistî Dâvuda öz ilâhalarının adı-inən söğüs vərdi 44*və o Filistî Dâvuda dədi ki yanımı gəl və mən etiŋi göögün quşlarına və çölün həyvânlarına vərəcəğəm 45*amâ Dâvud Filistiyə dədi ki sən mənim yanımı qılıc və nizə və sipər-inən gəlirsən amâ mən sənin yanına İsrâ'elin Safflarının-Allahı olan O ləşkərlər-RƏBBinin adı-inən gəlirəm ki sən O'na söğüs vərdin 46*həmən bu gündə RƏBB səni mənim əlimə təslim éyləyəcəkdir və mən səni urub və başınıju üstündən ayırdıb Filistililərin ordusunun na'slarını mən bu gün göögün quşlarına və çölün cānvərlərinə vərəcəğəm və tamâm 'aləm bilir ki İsrâ'elin-Allahı var 47*və bu cam 'atın hamısı anlarlar ki RƏBB xilâs qılıc və nizə-inən vərməz çünkü da 'vâ RƏBBinkidir və O sizi bizim əlimizə vərəcəkdir 48*və élə ki Filistî qalxıb getdi Dâvudun istiqbâlinə yaxınlaşdı Dâvud ta 'cıl-inən yögürüb da 'vâ məydânnıma Filistînin qabağına getdi 49*və Dâvud əlini cantasına aparıb oradan bir daş aldı və sapanın-inən atıb Filistînin alnından urdu və daş alnına batıb yüzükoylu yerə ∞

بخلدى ۵۰ داود سېنگ و داش اين فلسطىن بە غالىب كلوب او فلسطىن اوردى او لىدردى هرجىدىكە داودن اللە قىچ بوخ ايدى ۵۱ داود يۈركۈپ فلسطىن اوستىن دوردى واونى فلېجى آلوپ قېيتىن جىكدى واونى اولدروپ قورناروب باشنى اوين اين كسىدى وايىلەكە فلسطىن كوردىلر كە يېلۋانلىرى اولدى قاچدىلر ۵۲ و اسرايىللە دېبودا آدملىرى قالخوب نىع چىكىبلەر و فلسطىن لرن دايىسخە دوشوب اولرى درەبە و عقرونن قابولرىنە كىلە كىمەن قاودىلر و فلسطىن لرن مەتوللىرى شuarائىم بولۇنچ و جانە و عقرونە قدر دوشىدىلر ۵۳ و بىنی اسرايىل فلسطىن لرن دايىسخە دوشوب قالمندىن كىرى دوندىلر و اولىرن اردولرىن غارت ايلدىلر ۵۴ داود فلسطىن باشنى كوتۇرۇپ اورشىلىم كوردى واونى اسپاپىلرىنى اوز چادرنى قوبىدى ۵۵ و شاول داودن فلسطىن قىاغە چىخدىغىنى كورۇپ قوشۇن سردارى اپېرى دېدىكە اى اپېرى بۇ اوغلان كىمەن اوغلى در و اپېرى دېدىكە يادشاھن جانىن حيانى آند اولىون كە يەلمى ۶۰ و يادشاھ دېدىكە سوّال آيە كە بوجوان كىمەن اوغلى در ۵۷ و ايىلە كە داود فلسطىن اولدروپ قاينىدی اپېرى اونى كوتۇرۇپ شاولن حضورىنى كىوردى و فلسطىن باشى دە اللە ايدى ۶۸ و شاول اونه دېدىكە اوغلان سن كىمەن اوغلى سن داود دە دېدىكە بىنگ

بىت تىحلى يشائين اوغلى ام

اون سىكىنجى باب

او ايىلە كە داود شاول اين دانشى ئام ايلدى بوناتان جانى داودت جانە باغلاندى و بوناتان اونى اوز جانى كىي سودى ۶۰ او كون شاول اونى صاخلىپ رەھىست و پىرمى كە آنانىن اپويىنە قابتسون ۶۱ بوناتان داود اين عەد باغلاadi چۈنكە اونى اوز جانى كىي سورايدى ۶۲ بوناتان آكتەن كى جىئى جىخاردوب اونى داودە وېرىدى وەنە اوز كىمىنى حى اوز قىلىي اين كانە و كەرىندىبەنە كىمەن اوھە وېرىدى ۶۳ داود هارابە كە شاول اونى كوندرر ايدى چىخوب كىدر و عاقلانە حرکت ايلە بدە و شاول اونى دعوا آدملىشىن اوستىن نىصب ايلدى واودە ئام قومىن وەنە شاولن

yixıldı 50*və Dâvud sapanıñ və daş-inən Filistîyə qalib gəlib o Filistîni urdu öldürdü hərçəndi ki Dâvudun əlində qılıc yox idi 51*və Dâvud yönürüb Filistînin üstündə durdu və onun qılıcını alıb qınından çəkdi və onu öldürüb qurtarıb başını onun-inən kəsdi və éylə ki Filistîlər gördülər ki pəhləvânları öldü qaçdilar 52*və İsrâ'elli və Yəhuda âdamları qalxıb nə'rə çəkdilər və Filistîlərin dalısınca düşüb oları dərəyə və 'Eqronun qapılarına gələnə-kimin qovdilar və Filistîlərin maqtulləri Şa'ârâyim yolunda və Câta 'Eqrona qədər düşdülər 53*və bən-i İsrâ'el Filistîlərin dalısınca düşüb govmaqdan gəri döndülər və olarin ordularını qârət éylədilər 54*və Dâvud Filistîlinin başını götürüb Orişalîmə götürdü və onun əsbâblarını öz çadırına qoydu 55*və Sâul Dâvudun Filistîlinin qabağına çıxdığını görüb qosun sərdârı Abnura dədi ki èy Abnur bu oğlan kimin oğludur və Abnur dədi ki pâdşâhin cânının həyâtına and olsun ki bilmirəm 56*və pâdşâh dədi ki su'al élə ki bu cavân kimin oğludur 57*və élə ki Dâvud Filistîni öldürüb qayıtdı Abnur onu götürüb Sâulun huzûruna götürdü və Filistîlinin başı da əlində idi 58*və Sâul ona dədi ki oğlan sən kimin oğlusun Dâvud da dədi ki bəndən Beytləhmlı Yəssənin oğluyam

on sekkizinci bâb

1*və élə ki Dâvud Sâul-inən danışdı tamâm éylədi Yonâtânın câni Dâvudun cânına bağlandı və Yonâtân onu öz câni kimi səvdi 2*və o gün Sâul onu saxlayıb ruhsat vərmədi ki atasının évinə kapatsın 3*və Yonâtânın Dâvud-inən 'əhd bağladı çünki onu öz câni kimi səvər idi 4*və Yonâtân əğnindəki cübbəni çıxardıb onu Dâvuda vərdi 5*və Dâvud haraya ki Sâul onu göndərir idi çıxıb gedər və 'âkilânə hərəkət éylər idi və Sâul onu da'vâ âdamlarının üstünə nasb éylədi və o da tamâm qövmin və həm də Sâulun ∞

بند لرین نظرین خوش کورندي ۶ و وقتی که اولر کلنه داود فلسطینی اولد رمکدن
 مراجعت ايلر ایدی اسرائیل های شهر لرین عورتلر سرود و رقص ايله ايله دف
 و مسرت و موسیقی مثلث این شاول پادشاه استقباله چیخدیلر ۷ واوینیان عورتلر
 جواب و برووب دیر ایدیلر شاول مین لرینی و داود اوون مین لرینی اوردی ۸ و شاولن
 غصی چوخ کلوب و بو سوز اوون نظرین یان کورنوب دیدیکه داوده اوون مین لری
 و بردیلر و مته مین لری و بردیلر و اونه دها بر پادشاهلق قالدی ۹ و شاول او کوندن
 صوره هبشه داوده آکری کوز این باخر ایدی ۱۰ و صباحی اللهن بد روحي شاولن
 اوسته کلوب ایون ایچنک جوشه کلمش ابدی و داوده هر کونکی کیمی او کون الى
 این چالور ایدی و نینه شاولن الله ایدی ۱۱ و شاول نیزه آنوب دیر ایدی که داودی
 اوروب دیواره میخلايم اما داود اوون قباغدن ایکی دفعه بر یانه چکلداری ۱۲ و شاول
 داوددن قورخر ابدی چونکه رب اوون این اولوب شاولدن ده چکلمش ایدی
 ۱۳ و شاول اوی اوی باشند دفع ایلیوب اوی مین باشی قویدی واو ده قومن
 قباغدن چیخوب کیر ایدی ۱۴ و داود اوی های رفتارنده عاقلانه حرکت ايلر ایدی
 ۱۵ و شاول اوون چوخ عاقلانه رفتار ایلدیکی کورنده اووندن قورخر ایدی ۱۶ اما نام
 اسرائیل این هودا داودی سور ایدیلر چونکه اولرن قباغدن چیخوب کیر ایدی
 ۱۷ و شاول داوده دیدیکه باخ بو من یوک قزم مراب من اوی سنه عورت و برم
 آنچن سه من ایچون فوجاچ اولوب رین دعوا رینی ابله چون شاول دیر ایدی که من
 ال اوون اوسته اولاسون اما فلسطین لرن الى اوون اوسته اولسون ۱۸ اما داود شاوله
 دیدیکه من کم ام و من وجودم و آنامن قیله اسرائیل کم در که من پادشاهن
 کوره کنی اولام ۱۹ و واقع اولدیکه شاولن قزی مراب داوده و بردیجکی و قند محولا لی
 عذر نیله عورت و بردی ۲۰ و شاولن قزی میکال داودی سور ایدی و شاوله خبر
 و بردیکه بو ایش اوون نظرین بخشی کورندي ۲۱ و شاول دیر ایدیکه من اوی اویه و برم
 داو اوون ایچون تور اولور ایله که فلسطین لرن الى اوون اوسته اولسون پس شاول
 داوده دیدیکه سه ایدی منه ایکنچی کوره کن اول ۲۲ و شاول اوی بند لرینه دیدیکه

bəndələrinin nəzərində hoş göründü 6*və vaxtı ki olar gələndə Dâvud Filistini öldürməkdə mürəci‘ət éylər idi İsrâ’elin hamı şəhərlərindən ‘övrətlər sürûd və rəqs éyləyə éyləyə dəf və məsərrət musiqî müsəlləs-inən Sâul pâdşâhin istiqbâlinə çıxdılar 7*və oynayan ‘övrətlər cavâb vərib dər idilər Sâul mînlərini və Dâvud on mînlərini urdu 8*və Sâulun qəzəbi çox gəlib və bu söz onun nəzərində yamân görünüb dədi ki Dâvuda on mînlərî vêrdilər və mənə mînlərî vêrdilər və ona daha bir pâdşâhlıq qaldı 9*və Sâul o gündən sora həmişə Dâvuda əğri göz-inən baxar idi 10*və sabâh Allahın bəd ruhu Sâulun üstünə gəlib évin içində coşa gəlmış idi və Dâvud da hər günü kimi o gün əli-inən çalır idi və nizə Sâulun əlində idi 11*və Sâul nizəni atıb dər idi ki Dâvudu urub divâra mixlayım amâ Dâvud onun qabağından iki dəfə bir yana çəkildi 12*və Sâul Dâvuddan qorxar idi çünki RƏBB onun-inən olub Sâuldan da çəkilmiş idi 13*və Sâul onu öz yanından dəfə éyləyib onu mîn başı qoydu və o da qövmin qabağında çıxıb girər idi 14*və Dâvud öz hamı rəftârına ‘âkilânə hürmət éylər idi 15*və Sâul onun çox ‘âkilânə rəftâr éylədigini görəndə ondan qorxar idi 16*amâ tamâm İsrâ’él-inən Yəhuda Dâvudu səvər idilər çünki olarin qabağında çıxıb girər idi 17*və Sâul Dâvuda dədi ki bax bu mənim böyük qızım Merâb mən onu sənə ‘övrət vərirəm ancaq sən mənim için qoçaq olub RƏBBin da‘vâlarını éylə çün Sâul dər idi ki mənim əlim onun üstündə olmasın amâ Filistîlərin əli onun üstünə olsun 18*amâ Dâvud Sâula dədi ki mən kiməm və mənim vücudum və atamın qəbiləsi İsrâ’eldə kimdir ki mən pâdşâhin kürəkəni olam 19*və vaqi‘ oldu ki Sâulun qızı Merâb Dâvuda vəriləcəgi vaxtda Mexolâtlı Adriélə ‘övrət vərildi 20*və Sâulun qızı Mikâl Dâvudu səvər idi və Sâula xəbər vərəndə bu iş onun nəzərində yaxşı göründü 21*və Sâul dər idi ki mən onu ona vərirəm və onun için tor olur éylə ki Filistîlərin əli onun üstünə olsun pəs Sâul Dâvuda dədi ki sən indi mənə ikinci kürəkən ol 22*və Sâul öz bəndələrinə dədi ki ∞

کیز شیجه داوده دیون بو در پادشاهن خوش سندن کلویدر واون های بندلری سنه سورلر پس کل ایندی پادشاهن کوره کی اول ۲۳ وشاولن بندلری بو زادلری داودن قولاغنه دیدیلر و داود دیدیکه مکر سزن نظرزده برآسان زاد کوربور که من پادشاهه کوره کن اولام حالبکه من بر فتیر و خیر آدم ام ۲۴ وشاولن بندلری اونه خبر وبروب دیدیلر که داود بیله سوزلر دبدی ۲۵ وشاول دیدی داوده بیله دیون که پادشاهن خوشی مهر به دن کلز آنچق پادشاه او ز دشمنلرندن انتقام آلمق ایجون فلسطیلر بن بوز غلله سنه ابستر وشاول فکر ابلدی که داودی فلسطیلر لرن الی این نلف ایلسون ۲۶ واون بندلری بو سوزلری داوده خبر وبردیلر وبو ایش داودن کوزبه خوش کورندي که پادشاهه کوره کن اولسون و کوئلر نام او لامش ایدی ۲۷ وداود او زی و آدملری قالخوب فلسطیلر دن ایکی بوز آدم او لدردی و داود او لرن غلهملری کوروب او لری قاماً پادشاهه نسلم ابلدی که پادشاهن کوره کی اولسون وشاول او ز فزی میکالی اونه عورت وبردی ۲۸ وشاول کوروب آنلا دی که رب داود این در وشاولن قزی میکال او نی سور ایدی ۲۹ وشاول داوددن دها آرتق فور خر ایدی وشاول هر وقت داوده دشمن ایدی ۳۰ و فلسطیلر لر سردارلری چیانه داود شاولن های بندلرندن آرتق عاقلانه رفتار ایلر ایدی واو جهت دن او نی اسی چوخ مشهور اولدی

اون دغوزنجی باب

اوشاول داودی او لدرمک ایجون او ز او غلی بونانان واوز های بندلری این دانشیدی اما شاولن او غلی بونانان داوده جوخ مایل ایدی ۳۱ و بونانان داوده خبر وبروب دیدیکه آنام سنه او لدرمکه آختارر پس ایندی سن کل سعه کیعن احتیاط ایلیوب بر پهان بردہ قال و کیزلن ۳۲ و من ده چیغوب آنامن پانکه سن او لد بغلک مزرعه ده دوررم و من سندن او تری آنام این داشرم وایله که کوردم نه وارسته خبر وبررم ۳۴ و بونانان داوددن او تری آنامی شاول این مختشی دانشوب اونه دیدیکه

gizləninçə Dâvuda dəyin budur pâdşâhin hoşu səndən gəlibdir və onun hamı bəndələri səni səvərlər pəs gəl indi pâdşâhin kürəkəni ol 23*və Sâulun bəndələri bu zâdları Dâvudun qulağına dədilər və Dâvud dədi ki məğər sizin nəzərizdə bir âsân zâd görünür ki mən pâdşâha kürəkən olam halbuki mən bir fakîr və hakîr âdam-əm 24*və Sâulun bəndələri ona xəbər vərib dədilər ki Dâvud bələ sözlər dədi 25*və Sâul dədi Dâvuda bələ dəyin ki pâdşâhin hoşu mehriyyədən gəlməz ancaq pâdşâh öz düşmənlərindən intiqâm almaq için Filistîlərin yüz qulfəsini istər və Sâul fikr éylədi ki Dâvudu Filistîlilərin əli-inən tələf éyləsin 26*və onun bəndələri bu sözləri Dâvuda xəbər vərdilər və bu iş Dâvudun gözünə hoş göründü ki pâdşâha kürəkən olsun və günlər tamâm olmamış idi 27*və Dâvud özü və âadamları qalhıb Filistîlilərdən iki yüz âadam öldürdü və Dâvud oların qulfələrini götürüb oları tamâmən pâdşâha təslim éylədi ki pâdşâhin kürəkəni olsun və Sâul öz qızı Mîkâlı ona ‘övrət vərdi 28*və Sâul görüb anladı ki RƏBB Dâvud-inəndir və Sâulun qızı Mîkâl onu səvər idi 29*və Sâul Dâvuddan daha artıq qorxar idi və Sâul hər vaxt Dâvuda düşmən idi 30*və Filistîlərin sərdârları çıxanda Dâvud Sâulun hamı bəndələrindən artıq ‘âkilânə rəftâr éylər idi və o cəhəttən onun ismi çox məşhur oldu

on dokkuzuncu bâb

1*və Sâul Dâvudu öldürmək üçin öz oğlu Yonâtân və öz hamı bəndələri-inən danışdı amâ Sâulun oğlu Yonâtân Dâvuda çox mâyıl idi 2*və Yonâtân Dâvuda xəbər vərib dədi ki atam səni öldürməğə axtarır pəs indi sən gəl səhərə kimin ihtiyât éyləyib bir pinhân yerdə qal və gizlən 3*və mən də çıxıb atamin yanında sən olduğun məzra‘ada dururum və mən səndən ötrü atam-inən danışırım və èlə ki gördüm nə var sənə xəbər vərirəm 4*və Yonâtân Dâvudan ötrü atası Sâul-inən yaxşı danışib ona dədi ki ∞

پادشاه اوز بندسي داودن کاهنه کرمسون چونکه او سنه ضد بر کاه ايلميوبر و هد
 او بن حرکتلري سنن ايجون چوخ يخشى در ۵ چونکه جانى آوجنه قويوب فلسطينى
 اوردى ورب نام اسرائيله يبوك خلاص ويردى سن ده كوروب خوشحال اولدون
 ايىدى نه ايجون کامسر قانه مۇنكىپ اولوب داودى ناحق بىع اولدرمك اينن کاه
 ايليسن ۶ وشاول بونانان سوزنى اشتدى وشاول آند اىچدى كە حى رە آند
 اولسونكە اولدرىلەجىدر ۷ ويونانان داودى چاغروب اوئه بوھاي سوزلى خبر
 ويردى ويونانان داودى شاولن يانه آپاردى وکە اولكى كىمى اوئن حضورن اولور
 ايىدى ۸ وکە محارىه واقع اولدى وداود چىخوب فلسطىلر اين دعوا ايلدى واولرن
 اىچىد چوخ آدم اولدرى ايله كە اولر اوئن قباغىن قاچدىلر ۹ ورب دن اوغان
 روح شاولن اوستىڭ كامش ايىدى كە او دە يېزىسى اللە اوز ايونە اكلاشىش ايىدى
 وداود دە ئىن طنبور چاللور ايىدى ۱۰ وشاول آختارىر ايىدى كە داودى يېزىسى
 اين دیواره مىخلایه اما او شاولن قباغىن بىريانه چىلدى ايله كە شاول يېزىسى اين
 دیوارى اوردى اما داود او كىچە قاچوب قورتىلدى ۱۱ وشاول داودن اىۋېنە آدم
 كوندرىدى كە اوئى محافظت ايلیوب سحر اولدرسونلار داودن عورق مىخال اوئه خبر
 ويروب دىدىكە اكرسن بو كىچە جانكى قورنارميسن سعر اولدرىلەجىكسن ۱۲ وېكال
 داودى پېغىدۇن اندردى كە او دە كىدوب قاچدى قورتىلدى ۱۳ وېكال بىر بىت
 صورتى كونرۇب بورغان دوشك اىچىن قويىدى و باشن اللە دە كىچى توکىدىن بىر باصدق
 قويوب پالنار اين اورتىدى ۱۴ وشاول داودى توقۇق اىچون آدم كوندرىنى مېكال
 دىدىكە او ناخوش در ۱۵ وشاول داودى كورمكە آدم كوندرۇب دىدىكە اوئى
 بورغان دوشك اين مەن يانه كورون كە اوئى اولدرم ۱۶ و آدلەر كلوب كوردىلر كە
 بورغان دوشك اىچىد بىر بىت صورتى وار و كىچى توکىدىن بىر باصدق اوئى باشن اللە
 ۱۷ وشاول مېكال دىدىكە سەن نە اىچون مەن بىلە آلداتدون و مەن دىشمەن بىراخدون كە
 قورنلسون وېكال شاولە دىدىكە او منه دىدى مەن بىراخ من سەن نە اىچون اولدرم
 ۱۸ اما داود قاچوب قورتىلدى و رامايمە شونىلن يانه كىدوب هەنە كە شاول اوئه

pâdşâh öz bəndəsi Dâvudun günâhına girməsin çünki o sənə zad bir günâh éyləməyibdir və həm də onun hərəkətləri sənin içün çox yaxşıdır 5*çünki cânını avucuna qoyub Filistîni urdu və RƏBB tamâm Îsrâ'élə böyük xilâs vərdi sən də görüb hoşhâl oldun indi nə içün günâhsız qana mürtəkəb olub Dâvudu nâhəq yerə öldürməkinən günâh éyləyəsin 6*və Sâul Yonâtânın sözünü eşitdi və Sâul and içdi ki Hayy-RƏBBə and olsun ki öldürülməyəcəkdir 7*və Yonâtân Dâvudu çağırıb ona bu hamı sözləri xəbər vərdi və Yonâtân Dâvudu Sâulun yanına apardı və gənə əvvəlki kimi onun huzûrunda olur idi 8*və gənə mühâribə vâqi' oldu və Dâvud çıxıb Filistîlərinən da 'vâ éylədi və oların içində çox âdam öldürdü élə ki olar onun qabağında qaçdırılar 9*və RƏBBdan o yaman ruh Sâulun üstüne gəlmiş idi ki o da nizəsi əlində öz evində əqləşmiş idi və Dâvud da əli-inən tanbûr çalor idi 10*və Sâul axtarır idi ki Dâvudu nizəsi-inən divâra mixlaya amâ o Sâulun qabağından bir yana çəkildi élə ki Sâul nizəsi-inən divârı urdu amâ Dâvud o gəcə qaçıb qurtuldu 11*və Sâul Dâvudun évinə âdam göndərdi ki onu mühâfizət éyləyib səhər öldürsünlər və Dâvudun 'övrəti Mîkâl ona xəbər vərilib dədi ki əğər sən bu gəcə cânuñi qurtarmasan səhər öldürüləcəksin 12*və Mîkâl Dâvudu pəncərədən endirdi ki o da gedib qaçıb qurtuldu 13*və Mîkâl bir büt surəti götürüb yorgan döşək içində qoydu və başının altına da keçi tüğündən bir yasdıq qoyub pâltâr-inən örtdü 14*və Sâul Dâvudu tutmaq içün âdam göndərəndə Mîkâl dədi ki o nâhoşdur 15*və Sâul Dâvudu görməğə âdam göndərib dədi ki onu yorgan döşək-inən mənim yanımı gətirin ki onu öldürüm 16*və âdamlar gəlib gördülər ki yorgan döşək içində bir büt surəti var və keçi tüğündən bir yasdıq onun başının altında 17*və Sâul Mîkâla dədi ki sən nə içün məni bilə aldatdın və mənim düşmənimi bıraxdın ki qurtulsun və Mîkâl Sâula dədi ki o mənə dədi məni bırax mən səni nə içün öldürüm 18*amâ Dâvud kaçıb qurtuldu və Ramaya Şimu'él yanına gedib hər nə ki Sâul ona ∞

ایلش ایدی او نه خبر و بردی واو شموئیل این کدوب نابونه ساکن اولدبلر
 ۱۹ وشاوله خبر و برووب دیدبلر که او در داود راماده کی نابونه در ۲۰ وشاول داودی
 نویغه آدم کوندردی اولر ده پیغمبر لک ایلين بر دسته پیغمبر لک کور دبلر که شموئیل ده
 اولرن اوستند رئیس ایدی وشاولن آدم لرین اوسته الله روحی کلوب اولر ده
 پیغمبر لک ایلدبلر ۲۱ وشاوله خبر و برد کلزن اوز که آدلر کوندردی و اولر ده پیغمبر لک
 ایلدبلر وشاول نکرار اوینجی دفعه آدلر کوندروب اولر ده پیغمبر لک ایلدبلر
 ۲۲ او زی ده راما به کدوب سوکوده کی بیوک قویوبه کبین کنه سؤال ایلوب
 دیدیکه شموئیل این داود هاراده درلر و اولر ده دیدبلر که او در راماده کی نابونه درلر
 ۲۳ و اورایه راماده کی نابونه کبدن الله روحی اون اوسته ده کلوب پیغمبر لک
 ایلیه ایلیه راماده کی نابونه قدر کندی ۲۴ او زی ده پالارینی چخار دوب شموئیل
 حضور نه پیغمبر لک ایلر ایدی و فام او کون و فام او بجه عربان دوشش ایدی او
 جهندن دبلر که شاول ده پیغمبر لک ار است در

ایکر منجی باب

او داود راماده کی نابوندن فاچوب کندی بونانان حضور نه دیدیکه من نه ایلش
 من نقصیم نه در و آنکه حضور نه کاه ایلش که جانن قصد نه در ۲۵ او ده
 دیدیکه حاشا سن اولیه جکسن باخ من آنام منه اشکار ایلش بر بیوک ایش و با بر
 کوچک ایش ایلز و آنام بونی مدن نه ایجون کرک صاحل اسون بله زاد بو خدر ۲۶ اما
 داود او نه آند ایجوب دیدیکه آنکه بخشی پیلور که من سن نظر که الثفات نایضم
 و دیر که بونانان بوق پیله سون میادا که قساوت چکسون اما حی ره و سن چانکه
 آند اولسون که من این اولومن ار است در برجه قدم وارد ۲۷ و بونانان داوده دیدیکه
 جانک هر نه استسه من سنه ایلم ۲۸ داود بونانانه دیدیکه باخ صاح نازه آی در
 ومن کرک پادشاه این لابد یکه او تزم ایندی منه رخصت ویر که مزرعه ده اوینجی
 کون آختامه قدر کیزلم ۲۹ اکر آنکه منی آختاره اونه دی که داود اوز شهری

éyləmiş idi ona xəbər vərdi və o Şimu'él-inən gédib Nâbotda sâkin oldular 19*və Sâula xəbər vərib dêdilər ki odur Dâvud Ramadaki Nâbotdadır 20*və Sâul Dâvudu tutmağa âdam göndərdi olar da peyğəmbərlik éyləyən bir dəstə peyğəmbərlər gördülər ki Şimu'él də oların üstündə rə'is idi və Sâulun âdamlarının üstündə Allahın-Ruhu gəlib olar da peyğəmbərlik éylədilər 21*və Sâula xəbər vərdiklərinde özgə âdamlar göndərdi və olar da peyğəmbərlik éylədilər və Sâul təkrâr üçüncü dəfə a âdamlar göndərib olar da peyğəmbərlik éylədilər 22*və özü də Râmâya gédib Səkudaki böyük quyuya kimin gələndə Sâul éyləyib dədi ki Şimu'él-inən Dâvud haradadırlar və olar da dêdilər ki odur Râmâdaki Nâbotdadırlar 23*və oraya Râmâdaki Nâyota gədəndə Allahın-Ruhu onun üstünə də gəlib peyğəmbərlik éyləyə éyləyə Râmâdaki Nâyota qədər getdi 24*və özü də pâltârını çıxardıb Şimu'elin huzûrunda peyğəmbərlik éylər idi və tamâm o gün və tamâm o gecə 'üryan düşmüş idi o cəhətdən dərlər ki Sâul da peyğəmbərlər arasındadır

iğirminci bâb

1*və Dâvud Râmâdaki Nâyotdan kaçış getdi Yonâtânın huzûrunda dədi ki mən nə éyləmişəm mənim təqsîrim nədir və atanın huzurunda nə günâh éyləmişəm ki cânimin qasdındadır 2*o da dədi ki hâşâ sən ölməyəcəksin bax mənim atam mənə aşkâr éyləmiş bir böyük iş və yâ bir kiçik iş éyləməz və atam bunu məndən nə için gərək saxlasın bələ zâd yoxdur 3*amâ Dâvud ona and için dədi ki ataş yaxşı bilir ki mən sənin nəzərijdə iltifât tapmışəm və dər ki Yonâtân bunu bilməsin mâ-bâ-dâ ki qəsâvət çəksin amâ Hayy-RƏBBə və sənin cânişa and olsun ki mənim-inən ölümün arasında bircə qədəm vardır 4*və Yonâtân Dâvuda dədi ki cânın hərr nə istəsə mən sənə éylərim 5*və Dâvud Yonâtâna dədi ki bax sabâh Təzə Aydır və mən gərək pâdşâh-inən lâbüdd yəməğə oturam indi mənə ruhsat vər ki məzrə'ədə üçüncü günün axşamına qədər gizlənim 6*əğər atan məni axtarsa onda də ki Dâvud öz şəhəri ∞

شموئیل اوْنجه‌ی کتابی ۲۰

بیت لحمدہ کنمک ایسجون متدن اذن توقع ایلدى چونکه اوراده نام قیله ایچون ایل
قربانی وار ۱۷ اکریله دیسه بعنی که بخشی در اوینه بندگی ایچون سلامت وار اما اکر
اوین غضبی شدت این کلسه اوینه بیل که بقین یان قصدی وار ۱۸ اوینه بندگه
التفات آبله چونکه بندگی اوزگی این رین عهده‌یه داخل ایلدون و اکر متن بر کاه
اولسه سن منی اولدر ونه ایچون منی آناگن یانه آپارمن ۹ و یوناتان دیدیکه حاشا
متدن که من بقین این پیسم که آنام باشگه کورمک ایچون یان قصدی وار در
و من اوی سنه خبر ویرم ۱۰ او داود یوناتانه دیدیکه بونی وبا اوی که اکر آناگنسنه
برک جواب ویع منه کم خبر ویر ۱۱ و یوناتان داوده دیدیکه کل چوله کدک واکیسی
ده مزرعه به کندیلر ۱۲ و یوناتان داوده دیدیکه اسرائیل الله ره آند اولسون که صباح
بر وقت وبا او برى کون آنامدن جستجو ایله جمک و اکر کورسدم که داودن ایش بخشی
در وسنه خبر ویرمک ایچون یانکه آدم کوندرم ۱۳ اوینه رب یوناتانه بیله ایلسون
و دها آرتق ایلسون والا اکر آنام اوستکه بلا کورمکی خوش کورغش اولسه اوینه
من سنه خبر ویروب سنه مرخص ایلم وسن سلامت این کدرسن و اوینه رب سنه
این اولسون نیجه که منم آنام این او لویدر ۱۴ ونه که بالفوز من صاغ اولانه سنه منه
رین لطفنی الیه‌یمن که من وفات ایلم ۱۵ اما رب داودن دشمنلرین هایپسی یربیزون
اوستدن کننده لطفنی این کمین من ایومدن کسیمه‌یمن ۱۶ و یوناتان داودن
ایبوی این عهد با غلادی و دیدیکه رب داودن دشمنلرین اللدن انقام آسون
۱۷ و یوناتان داوده اوی سودیکدن نکرار آند ویردی چونکه جانن محبتی این اوی
سور ایلدى ۱۸ و یوناتان اویه دیدیکه صباح تازه آی در ویرک بوش اولق جهندن
سنه آخباره جقدرلر ۱۹ و او برى کونی نیزانوب او بع کت که ایش کوننده اوراده
کېزلىمش ایدون واژل داشن یانه او تور ۲۰ و من ده اوین طرفه اوچ اوچ آنارم
کويا نشانه به اوچ آنیم ۲۱ و یور من اوشاگی کوندروب کت او خلری ناب دیسنه
اکرا اوشاغه دیس باخ او خلر سدن بو یانه در اولری کونرا اوینه سنه کل چونکه سنه
ایچون سلامت وار ویر زاد یو خدر حی ره آند اولسون ۲۲ اما اکر او غلانه بیله

Beytləhmə getmək içün məndən izin təvəqqə[‘] éylədi çünki orada tamâm qabılə içün il qurbâni var 7*əğər bələ dəsə yə ‘nî ki yaxşıdır onda bəndənən səlâmət var amâ əğər onun qəzəbi şiddət-inən gəlsə onda bil ki yəqin yaman qəsdi var 8*onda bəndənən iltifât éylə çünki bəndənji özüñ-inən RƏBBin ‘əhdinə dâhil éylədin və əğər məndə bir günâh olsa sən məni öldür və nə içün məni atajın yanına aparasıñ 9*Yonâtân dədi ki hâşâ səndən ki mən yaxın inən bilsəm ki atamın başıñşa gətirmək içün yaman qasdı vardır və mən onu sənə xəbər vərməyəm 10*və Dâvud Yonâtâna dədi ki bunu yâ onu ki əğər atan sənə yarıñ cavâb vərə mənə kim xəbər verir 11*və Yonâtân Dâvuda dədi ki gəl çölə gidək və ikisi də məzrəə[‘]ya getdilər 12*və Yonâtân Dâvuda dədi ki İsrâ’ élín Allahi RƏBBə and olsun ki sabâh bu vaxt və yâ o-biri gün atamdan həssi éyləyəcəm və əğər görsəm ki Dâvudun işi yaxşıdır və sənə xəbər vərmək içün yanına adam göndərməyəm 13*onda RƏBB Yonâtâna bələ éyləsin və daha artıq éyləsin və illâ əğər atama üstüñə bələ gətirməgi hoş görünmiş olsa onda mən sənə xabər vərib səni mürəxxəs éylərim və sən səlâmət inən gədərsin və onda RƏBB sənin inən olsun nécə ki mənim atam inən olubdur 14*və nə ki yalqız mən sağ olanda sən mənə RƏBBin lütfunu éyləyəsən ki mən vəfât éyləməyəm 15*amâ RƏBB Dâvudun düşmənlərinin hamısını yeryüzünün üstündən kəsəndə də lütfunu əbədə kimin mənim évimdən kəsməyəsən 16*və Yonâtân Dâvudun évi-inən ‘ahid bağlıdı və dədi ki RƏBB Dâvudun düşmənlərinin elindən intikâm alsın 17*və Yonâtân Dâvuda onu sevdigindən təkrâr and vərdi çünki cânının məhəbbəti-innən onu sevər idi 18*və Yonâtân ona dədi ki sabâh Təzə Aydır və yerinj boş olmaq cəhətindən səni axdaracaqdırlar 19*və o yeri günü təz enib o yerə gət ki iş gündəndə orada gizlenmiş idin və Ezel daşının yanında otur 20*və mən də onun tərafına üç ox atarım güyâ nişânəyə ox atarım 21*və budur mən uşağı gönərib get oxları tap dəyəndə əğər uşağı dəsəm bax oxlar səndən bu yandadır oları götür onda sən gəl çünki sənin içün səlâmət var və bir zâd yoxdur Hayy RƏBBə and olsun 22*amâ əğər oğlana bələ ∞

دىسم باخ او خلر سىدن او بانك در او نك سن كىت زىرا رب سى كونىرىز ٣٣ واد
 سوزىكە من اين سن دانىرق باخ رب ايدى كېدىن من اين سن آراڭك اولىسوت
 ٣٤ وداود صحرا دە كېزلىدى وتازە آىي ايدى و يادشاھ دە جورك يېك اكلىنى
 ٣٥ و يادشاھ هەر دفعە كېمى دبوارن بانك او زىرى سن او سىنە آكلىش ايدى
 ويۇنانان دورمىش وابىرى دە شاول بانك او تىرىش ايدى اما داودن بىرى بوش ايدى
 ٣٦ و شاول او كونىز بر زاد دانىشدى جون دىدىكە بى او نه بر زاد واقع او لوبىدر او
 پاك دكىل البە ناپاڭدر ٣٧ و صاحى آين اېتكەن كونىز دە داودن بىرى بوش ايدى
 و شاول او غلى يۇنانان دىدىكە نە اېچۈن يشابىن او غلى دونى دە بى كون دە جورك
 ٣٨ و يۇنانان شاولە دىدىكە داود مىدىن بىت كەنە قدر رخصت نوع ايدى
 ٣٩ و دىدى نوع ايلرم من مرخص ايلە جونكە شهرە بىز قىلە مىز بى قىباللىق وار
 و قىداشىم او زى منه يۈرۈپ دىرس ايدى آكىر نظركە ئىفات تايىشم قوي مرخص او لوب
 قىداشلىرى كورم او جەتىدىن يادشاھن سەرقەس كەمبىزدر ٤٠ و شاولن غضىسى يۇنانان
 او سىنە آشوب او نه دىدىكە اى عاصى و سرکش عورت او غلى مىكى من يەلم كە سى
 او زى رسو ايلەكىن او زى و آناڭن عورت بىرىنى رسو ايلەكىن او زى يشابىن او غلى
 انتخاب ايلەوبىن ٤١ زىرا تام او ايا ميكە يشابىن او غلى بى بوزىك دېرىپىر سى و سىن
 يادشاھلەفت حەكم اولىيە جەندر بىس ايدى كونىرۇب اونى من بانە كەنورىت كە فەلى
 ٤٢ و يۇنانان آناسى شاولە جواب و بىرۇپ دىدىكە او نە اېچۈن كەك اولىسون نە
 واجدر ايلەوبىر ٤٣ و شاول بىزى او نە آندى كە اونى اورسون و يۇنانان آڭلادى
 كە آناسىن قىصىدى ئاما مفتر در كە داودى اولەرسون ٤٤ و يۇنانان قەر غىصب
 اين سەرقەن دوردى و آين اېتكەن كونىز چورك يېدى جونكە داوددىن او زى آناسى
 او نە بىحرمت ايلەبىكى اېچۈن مخزون اولىش ايدى ٤٥ و سەر يۇنانان داود اين بىزى
 ايلەش و قىند صحرا بە جەندى و او زى اين بىرچەك او شاغ آپاردى ٤٦ و او او شاغ
 دىدىكە بوكى او من آندىغىم او خلرى تاب او شاغ بوكىدى واو دە او شى او سىن قىاغ
 ٤٧ و او شاغ يۇنانان آندىغى او خىن بىرىنە قدر كەلوب يۇنانان او او شاغن
 اندى

dêsəm bax oxlar səndən o yandadır onda sən gət zîrâ RƏBB səni göndərir 23*və o sözüñə mən-inən sən danışaraq bax RƏBB əbədə-kimin mənim-inən sənin arannda olsun 24*və Dâvud səhrâda gizləndi və Təzə Ay idi və pâdşâh da çörək yeməğə əğləşdi 25*və pâdşâh hər dəf 'a kimi divârin yanında öz kürsisinin üstündə əğləşmiş idi və Yonâtân durmuş və Abnér də Şaulun yanında oturmuş idi amâ Dâvudun yeri boş idi 26*və Şaul o gündə bir zâd danışmadı çün dədi ki bu ona bir zâd vâqi' olubdur o pak dəgil əlbətə nâpakdır 27*və sabâhi Ayın ikinci günündə də Dâvudun yeri boş idi və Şaul oğlu Yonâtâna dədi ki nə için Yesseyin oğlu dünəndə bu gündə çörəğə gəlmədi 28*və Yonâtân Şaula dədi ki Dâvud məndən Beyt-Lexemə qədər ruxsat təvəqqe' éylədi 29*və dədi təvəqqe' éylərəm məni mürəxxəs éylə çünki şəhərdə bizim qabiləmizin bir qurbânlığı var və qardaşım özü mənə buyurubdur pəs indi əğər nazarıñda iltifât tapmışəm qavi mürəxxəs olub qardaşlarımı görəm o cəhətdən pâdşâhimin süfrəsinə gəlməyibdir 30*və Şaulun qəzəbi Yonâtânın üstüne alışib ona dədi ki ey 'âsî və sərkəş 'övrət oğlu məğər mən bilmirəm ki sən özüñü rüsvâ éyləməkdən ötürü Yesseyin oğlunu intihâb éyləyibsin 31*zîrâ tamâm o əyyâmiña Yesseyin oğlu yer yüzündə diribdir sən və sənin pâdşâhlığıñ möhkəm olmayıacaqdır pəs indi göndərib onu mənim yanımıza gətiirt ki qatlı vâcibdir 32*və Yonâtân atası Şaula cavâb vərib dədi ki o nə için gərək ölsün nə éyləyibdir 33*və Şaul nizəni onun üstünə attı ki onu ursun və Yonâtân anladı ki atasının qasdı tamâmən mükərrardır ki Dâvudu öldürsün 34*və Yonâtân qahir qəzəb inən süfrədən durdu və ayın ikinci günündə çörək yəmədi çünki Dâvvuddan ötürü atası onu mücrimət éylədiyi üçin mahzûn olmuş idi 35*və səxər Yonâtân Dâvud inən tə'yin éyləmiş vəqtdə səhrâya çıxdı və özü inən bir kiçik uşaq apardı 36*və o uşaqa dədi ki yüğür o mənim atdığım oxları tap uşaq yüğürdü və o da oxu ondan qabağa atdı 37*və uşaq Yonâtânın atlığı oxun yerinə qədər gəlib Yonâtân o uşağıñ ∞

دالیستدن چاغردی و دیدیکه باخ اوخ سندن او یانه در ۳۸ و بوناتان او اوشاغن
دالیسغه چاغردی که بزراول تعیل آله دورمه و بوناتان او شاغن او خلری بغوب اوز
آغاسن یانه کلدی ۲۹ اما او او شاغ بر زاد آلامدی بالفوز بوناتان این داود بو
ایشی یلور ایدی لر ۴۰ و بوناتان اسپابرینی او شاغه و بروب اونه دیدیکه کت شهن آپار
۴۱ او شاغ کندی و داود جنوب طرفدن قالخوب بوزی اوسته به دوشی داوج
دفعه آکلدی و بربینی او پوب بر بری این آغلادیل علی المخصوص داود چوخ
آغلادی ۴۲ و بوناتان داوده دیدیکه سلامت این کت چونکه بز ایکیمز ده رین
آدی این آند ایچوب دیدک که رب این کیمین من این سن آراکه و من ذرتیم این
سن ذرتیکن آراسن اولسون واو دوروب کندی و بوناتان ده شهن کلدی

ایکری برخی باب

او داود نوی احیملک کاهن یانه کندی و احیملک نشمک این داودن
استبالله چیخوب اونه دیدیکه نه ایچون سن بالفوز سن و یانگه آدم بودن ۲ و داود
احیملک کاهن دیدیکه پادشاه منه برسوز بوبوروب منه دیدیکه هیچ کس بو ایشنده
که من سنی کوندررم و سنه بوبورشم بر زاد یالمsson ومن نوکلری فلان و فلان بیه
کوندرمش ۳ و ایندی یانگه نه وار بش چورک و با هر نه که تاپلور الله ویر ۴ و کاهن
داوده جواب و بروب دیدیکه منم یانه عادنی چورک بودن در اما مقدس چورک وار
اکر جوانلر عورتندن او زلرینی محافظت الیش اولسونلر په یلورلر ۵ و داود کاهنه
جواب و بروب دیدیکه دوغری دن دونن این صراغه کوندن بری که چیخشم عورتلر
بزدن اوزاق در جوانلرن قابلری پاک در واو چورک ده عادنی بزن در چون آله
بوکون ده زادرلر این مقدس اولو بدر ۶ و کاهن مقدس چورکی اونه ویردی زیرا اوراده
رن حضورنلن آنان کونه نازه چورک قوعق ایچون کونزل حضور چورکدن سوای
اوزکه چورک بوخ ایدی ۷ و او کون اوراده شاولن بنده لردن دواخ آدنن بر ادوی
رن حضورنلن معنکف ایدی که شاولن جویانیاشی سی ایدی ۸ و داود احیملکه

dalısından çağırıldı və dədi ki bax ox səndən o yandadır 38*və Yonâtân o usağın dalısınca çağırıldı ki təz ol ta‘cîl ilə durma və Yonâtânın usağı o oxları yığib öz ağasının yanına gəldi 39*amâ uşaq bir zâd anlamadı yalqız Yonâtân inən Dâvud bu işi bilir idilər 40*və Yonâtân əsbâblarını usağına vərib ona dədi ki get şəhərə apar 41*və uşaq getdi və Dâvud cənûb tərəfindən qalxıb yüzü üstünə yerrə düsdü və üç dəfə a əğildi və birbirini öpüb birbiri inən ağladılar ‘ale’l- husus Dâvud çox ağladı 42*və Yonâtân Dâvuda dədi ki səlâmət inən get çubki biz ikimiz de RƏBBin adı inən and içib dədi ki RƏBB əbədə kimin mənim inən sənin arannda və mənim zürriyetim inən sənin zürriyetin arasında olsun və o durub getdi və Yonâtân da şəhərə geldi

iğirmi birinci bâb

1*və Dâvud Nuba Əximəlik kâhinin yanına gəldi və Əximəlik titrəmək inən Dâvudun istikbâlinə çıxıb ona dədi ki nə için sən yalqız sən və yaşında âdam yoxdur 2*və Dâvud Əximəlik kâhinə dədi ki pâdşah mənə bir söz buyurub mənə dədi ki həç-kəs bu işdən ki mən səni göndərirəm və sənə buyurmuşum bir zâd bilməsin və mən nökərləri filân və falân yerə göndərmışəm 3*və indi yanında nə var bəş çörək və yâ hər nə ki tapılır əlimə vər 4*və kâhin Dâvuda cavâb vərib dədi ki mənim yanında ‘âdətî çörək yoxdur amâ müqəddəs çörək var əğər cavânlar ‘övrətdən özlərini mühâfizət éyləmiş olsunlar yiyebilirlər 5*və Dâvud kâhinə cavâb vərib dədi ki doğrudən dönən inən sərağa gündən bəri ki çıxmışəm ‘övrətlər bizdən uzaqdır və cavânların kabları pâkdir və o çörək də ‘âdətî yerindədir çün éylə bu gün də zâdlar inən müqəddəs olubdur 6*və kâhin müqəddəs çörəgi ona vərdi zîrâ orada RƏBBin hüzûrundan alınan gündə təzə çörək qoymaq üçin götürülen hüzûr çörəğindən süvây özgə çörək yox idi 7*və o gün orada Şâulun bəndələrindən Doeq adında bir Edomî RƏBBin hüzûrunda mö‘təkif idi ki Şâulun çobanbaşısı idi 8*və Dâvud Aximelekə ∞

دیدیکه آیا بوراده یانگه بر تینه یا قلخ وار جونکه قلچی و اسالیری او زم این کوئرمشم
 زیرا پادشاهن سوزی تله سک ابدی ۹ و کاهن ده دیدیکه باخ فلسطی جولیان
 قلچی که ایلا دره سنه اوئی اولدرون بر پالتاره بوكلمش ابغون دالسنه در اکر
 اوئی کوترسن کونر چونکه بوراده اوئدن غبری بود خدر و داود دیدیکه اوئن مثلی
 بود خدر اوئی منه ویر ۱۰ داود قالخوب او کونه شاولن فاغدن فاجدی و جات
 پادشاهی آکشن یانه کندی ۱۱ و آکشن بندلری اوئه دیدیلر که آیا بو او دیارن
 پادشاهی داود دکل مکر رفص لردہ بون خصوصن جواب و بربوب دیر ایدیلر که
 شاول مین لری و داود اوئن مین لری اور دی ۱۲ و داود بو سوزلری اوز بورکه
 قوبوب جات پادشاهی آکشن حضور ندن چوخ فور خایدی ۱۳ و اولرن نظرین اوز
 حالتی ندبیل الیوب اولرن آراسن او زینی محبون کیمی کوسردی و فابولرن طابرین
 اوستنده جز غلر ابلر ابدی و آغزین صویی صفالن اوسته آخر ابدی ۱۴ و آکشن اوز
 بندلرینه دیدیکه باخون بو دلی لک ابلین آدمی کوررسز اوئی نه ایچون من باشه کوردرز
 ۱۵ مکر من دیوانه له محتاج ایدسکه بونی کوردرز که یانه دلی لک ایلسون آیا بو من
 ابوعه کیرسون

ابکری ایکجی باب

او داود او رادن کدوب سلامت این عدو لام مغارمه بشندي و قرداشری
 و آناسن نام ابی اشیدوب اورایه اوئن یانه اندیلر ۲ و هر کس که دارلن ابدی
 و هر کس که بور جلی ابدی و هر کس که جانی در دلی ابدی اوئن یانه یغلدیلر و او
 ده اولرن اوسته ریس اولدی و اوئن یانه درت بوزه کیمین آدم وار ابدی
 ۳ و داود او رادن مواب مصنفه کدوب مواب پادشاهه دیدیکه موقع ایلام قوی آنام
 و آنام سزن یانزده اولسونلرنا من اللہ منه ایلیه جکی بیلم ۴ و اولری مواب پادشاهن
 حضورینه آیار دی و اولر داودن مغاره ده اولدی یعنی هلی کونتلرده اوئن یانه ساکن
 ایدیلر ۵ و جاد پیغمبر داوده دیدیکه سن مغاره ده فاله سن چیز یپودا دیارینه کت

dédi ki âyâ burada yanında bir nizə yâ qılıc var çünkü qılıcımı və əsbâblarmı özüm inən götürmüşəm zîrâ pâdşâhin sözü tələsik idi 9*və kâhin də dédi ki bax Filistî Colyânın kılıcı ki Elâ dərəsində onu öldürdün bir pâltara bu bükülmüş efodun dalısındadır əğər onu götürürsən götür çünkü burada ondan qeyriyi yoxdur və Dâvud dédi ki onun misli yoxdur onu mənə vér 10*və Dâvud qalxıb o gündə Şâulun qabağından qaçdı və Câd pâdşahi Akişin yanına getdi 11*və Akişin bəndələri ona dédilər ki âyâ bu o diyârin pâdşahı Dâvud dəgil məğər rəqslərdə bunun husûsında cavâb vərib dər idilər ki Şâul mînləri və Dâvud on mînləri urdu 12*və Dâvud bu sözləri öz yürügində qoyub Câd pâdşâhi Akişin huzûrundan çox qorxar idi 13*və olarin nəzərində öz hâlətini təbdil éyləyib olarin arasında özünü məcnûn kimi göstərdi və qapılıların tâblarının üstündə ciziqlər éylər idi və ağzının suyu sakalının üstünə axar idi 14*və Akişin öz bəndələrinə dédi ki baxın bu dəlilik éyləyən âdamı görürsüz onu nə içim mənim yanımı gətirdiz 15*məğər mən divânlərlərə muhtâc idim ki bunu gətirdiz ki yanımıda dəlilik éyləsin âyâ bu mənim evimə girsin

İğirmi ikinci bâb

1*və Dâvud oradan gédib səlâmət inən Adullâm mağarasına yetişti və qardaşları və atasının tamâm evi eşidib oraya onun yanına indilər 2*və hərkəs ki darlıqda idi və hərkəs ki borclu idi və hər kəs ki cânı dərdli idi onun yanına yiğildilar və o da olarin üstünə rə'is oldu və onun yanında dört yüzə kimin âdam var idi 3*və Dâvud oradan Moâb Misfâsına gédib Moâb pâdşâhına dedi ki təvəqqə 'éylərəm qoy atam və anam sizin yanınızda olsunlar tâ mən Allahın mənə éyləyəcəğini biləm 4*və oları Moâb pâdşâhının huzûrına apardı və olar Dâvudun mağarada olduğu hamı günlərdə onun yanında sâkin idilər 5*və Câd peyğəmbər Dâvuda dédi ki sən mağarada qalma sən çıx Yəhuda diyârina get ∞

و داود كىدوب حارت مىشەسە يىشدى ۶ و شاول اشىدېكە داودن واون اين
 اولان آدملىرى بىرى تايلىپدر و شاول ده جىعەدەكى رامادە اولان آغاچىن آتىدە
 ئيزىسى آتى او تو رىش ايدى واون هامى بىنلارى حضورنىڭ دورمىش ايدىلر ۷ و شاول
 اوز حضورنىڭ دوران بىنلارى دىدىكە اى بىنامىنىلى بر اشىدون آيا يشاين اوغلى
 سىز هامىنە دە اكىن بىرلىرى وباغلىرى و بىر جىك و آيا هامىزى مىن باشىلر و بوز باشىلر
 ايلەجىكىر ۸ كە هامىز منه قارشو انفاق ايلۇبىسز و قولانىمە بىر خېر و بىر بۇ خەدر كە
 او غلم يشاي اوغلى اين عەد ايلۇب و سزدىن بىر بوخ در كە دردى چىكسۇن
 و قولانىمە خېر و بىرسۇن كە او غلم اوز بىنلىمى بىكۈن اوستەمە قالخۇزۇپ كە منه كىيىن
 قورسۇن ۹ و ادوى دواغ كە شاولن نوکىلرىن اوسىتىن نىصب اولىمىش ايدى جواب
 و بىر بۇ دىدىكە من يشاي اوغلىنى كوردم كە نوبە احىطوب اوغلى احىمەلەن يانە
 كىدى . او او اوندىن او تىرى رېب دن سوّال ايلەدى واونە آذوقە و بىردى و فلسطىن
 جوليان قىلغى دە او نە و بىردى ۱۰ پادشاھ كوندرۇپ كاھن احىمەلەك این احىطوبى
 و نوبە اولان اونن آتاسىن هامى ابۇنى كە كاھنلار ايدىلر چاغىرىدە و اولىرن هامىسى
 پادشاھن يانە كىلىلر ۱۱ و شاول دىدىكە اى احىطوب اوغلى براشت او دە دىدى
 بى اى آغا ۱۲ و شاول او نە دىدىكە نە اىمچۇن سەن اين يشاي اوغلى منه ضد انفاق
 ايلۇبىسز كە او نە قىلغى اين چورك و بىر بۇ سەن و اوندىن او تىرى اللەدىن سوّال ايلۇب
 سەن كە بى كۆنكى كېنى كىيىن قورمۇغە اوستەمە قالخۇسۇن ۱۳ و احىمەلەك پادشاھە
 جواب و بىر بۇ دىدىكە بى سن بىنلاركىن آراسىن داود كېنى امین كەم وار كە پادشاھەن
 كوركىنى در و مصلحت كاركە وابو كە عزىزىك در ۱۵ مىكىر من بىكۈن اوندىن او تىرى
 اللەدىن سوّال ايلەكە باشلامىش بوزادىلر حاشا مندىن پادشاھ آتامن قام ابۇي اين بى
 بىنلىسىن اوستە بىزاد قۇرغۇسۇن چونكە بىنلەك بولىرن هامىسىندەن بىر كېچىك يا يېۋە زاد
 يلىر ۱۶ اما پادشاھ دىدى اى احىمەلەك كۆك لابد اولىدرەسەن سەن اوزكە و آناكەن قام
 ابۇي ۱۷ و پادشاھ اوز حضورنىڭ دوران شاطىلەن دىدىكە دورۇن ورین كاھنلارىنى
 اولىدۇرۇن چونكە اولىن الى دە داود اين در و اولى اين قاچدىغىنى يېلۇب منه معلوم .

və Dâvud gédib Xeres meşəsinə yetişdi 6*və Şaul əşitdi ki Dâvudun və onun inən olan âadamların yeri tapulıbdır və Şaul da Cibe'adakı Râmada olan ağacın altında nizəsi əlində oturmuş idi və onun hamı bəndələri huzûrunda durmuş idilər 7*və Şaul öz huzûrunda duran bəndələrinə dədi ki éy Binyâminlilər bir əşidin âyâ Yesseyin oğlu sizin hamızda əkin yerləri və bağlar vérəcək və âyâ hamızı mînbaşilar və yüzbaşilar éyləyəcəkdir 8*ki hamız mənə qarşı ittifâq éyləyibsiz və qulağıma bir xəbər vérən yoxdur ki oğlum Yesse oğlu inən əhd éyləyib və sizdən biri yoxdur ki dərdimi çəksin və qulağıma xəbər vərsin ki oğlum öz bəndəmi bu gün üstümə qalhızıb ki mənə kəmîn qursun 9*və Edomî Doeq ki Şaulun nökərlərinin üstündə nəsb olunmuş idi cavâb vərib dədi ki mən Yesse oğlunu gördüm ki Noba Axitub oğlu Aximelekin yanına gəldi 10*və o ondan ötürü RƏBBdən su'ál éylədi və ona azuqa vərdi və Filistî Colyâtın qılıcını da ona vərdi 11*və pâdşâh göndərib kâhin Aximelek ibn-i Axitubu və Nobda olan onun atasının hamı évini ki kâhinlər idilər çağırıldı və oların hamısı pâdşâhın yanına gəldilər 12*və Şâul dədi ki éy Axitub oğlu bir əşit o da dədi bəlî éy ağam 13*və Şâul ona dədi ki nə içün sən inən Yesse oğlu mənə zâd-ı ittifâq éyləyibsiz ki ona qılıc inən çörək vərib sən və ondan ötürü Allahdan su'ál éyləyib sən ki bu günkü kimi kəmîn qurmağa üstümə qalxasın 14*və Aximelek pâdşâha cavâb vərib dədi ki bəlî sənin bəndələrinin arasında Dâvud kimi əmîn kim var ki pâdşâhın kürəkənidir və məsləhətgüzâriŋ və évində 'azîziydir 15*və məğər mən bu gün ondan ötürü Allahdan su'ál éyləməğə başlamışəm bu zâdlar hâşâ məndən pâdşâh atamın tamâm evi inən bu bəndəsinin üstünə bir zâd qoyasın çünkü bəndələr buların hamısından bir kiçik yâ böyük zâd bilmir 16*və ammâ pâdşâh dədi éy Aximelek gərək lâbüdd öldürüləsən sən özüñ və atanıñ tamâm evi 17*və pâdşâh öz huzûrunda duran şatırlara dədi ki durun və RƏBBin kâhinlərini öldürün çünkü oların eli də Dâvud inəndir və olar onun qaçdığını bilib mənə ma'lüm ∞

اپلیوب درلر اما پادشاھن بىتلرى اشتىلر كە رىن كاھتىرىنى اولدريكە اللرىنى اوزانسونلر ۱۸ و پادشاھ دواعى دىدىكە سىن كە دور و كاھتىرى اولدرا وادوى دواعى اوزى دونوب كاھتىرى اولدرىدۇ و او كونە كەنان اينوڭ كىن سکان بش آدم اولدرىدۇ ۱۹ و كاھتىرن نوب شەھىنى قلغۇ آغزى این اوردى كىشىنى دە عورنى دە اوشاغىدىن سود امته قدر و مال و اولاق این قوبۇنى قلغۇ آغزى این اوردى ۲۰ و احىمەك این احىطوبىن آيىنانار آدىن براوغلى فورنلىدى كە داودن مىاعتىنە فاحدى ۲۱ و آيىنانار داوده خىر و بىرىدىكە شاول رىن كاھتىرىنى اولدرىدۇ ۲۲ و داود آيىنانار دىدىكە من او كونە كە داودى دواعى اورادە ايدى يىلىمكە شاولە البە خېرو بىر جىڭىر آناڭن ابوبىن ھاىي جانلىرىنى اولومىتى سېب من اولدۇ ۲۳ من يانە قال فورخە زىرا من جانمن قىصدىيە دوشىن سىن جانكىن قىصدىيە دوشىر جوپىك سىن من يانە مەختۇظ اوپورسۇ

ايکرى اوچىجى باب

او داوده خىر و بىرۇب دىدىبلر كە او در فلسقى لىر قىبلا این دعوا اپلیوب خەستلىرى غارت اپلرلر ۲۴ داود رىدىن سؤال اپلیوب دىدىكە آيا كىم بىر فلسقى لىر ئى اولدىم و رب دە داوده دىدى كەت و فلسقى لىر ئى اورۇب قىبلاي خلاص ابىه ۲۵ داودن آدملىرى اوئى دىدىبلر باخ بزاوزمىز بورادە ھېۋدادە فورخىراپق و هارادە فالدىك قىبلايە فلسقى لىر دىن دىنلىرىنى ياشە كىدك ۲۶ داود كە بىر دە رىدىن سؤال ابىدى و رب جواب و بىرۇب دىدىكە قالىخ قىبلايە إن جونكە من فلسقى لىر ئى سن الکە نىلم اىلمىش ۲۷ داود اوز آدملىرى این قىبلايە كىدوب فلسقى لىر این دعوا ابىدى و اولىن سورىلىرىنى سورۇب اولدىن چوخ آدم اولدرىدۇ داود قىبلان ساڭلىرىنى خلاص ابىدى ۲۸ و واقع اولدىكە آيىنانار این احىمەك داودن يانە قىبلايە قاچانە اينوڭ الله ايدى ۲۹ و شاولە خىر و بىرلدىكە داود قىبلايە كىبىدر و شاول دىدى الله اونى من الله نىلم اپلیوب دىن جونكە بىر دەرۋازەلى و يېشىتىلى شەھە كېرىمك این باغانلۇن بىر ۳۰ و شاول

éyləməyibdirlər amâ pâdşâhin bəndələri istəmədilər ki RƏBBin kâhinlərini öldürməğə əllərini uzatsınlar 18*və pâdşâh Doeq dədi ki sən gənə dur və kâhinləri öldür və Edomî Doeq özü dönüb kâhinləri öldürdü və o gündə kətan éfod geyən səksən beş adam öldürdü 19*və kâhinlərin Nub şəhərini qılıc ağızı inən urdu 20*və Aximelek ibn-i Axitubun Ebyâtâr adında bir oğlu qurtuldu ki Dâvudun mütâbə 'atına qaçdı 21*və Ebyâtâr Dâvuda xəbər vərdi ki Şâul RƏBBin kâhinlərini öldürdü 22*və Dâvud Ebyâtâra dədi ki mən o gündə ki Edomî Doeq orada idi bildim ki Şâula əlbət xəbər vərəcəkdir atanın evinin hamı cānlarının ölümünə səbəb mən oldum 23*mənim yanımıda qal qorxma zîrâ mənim cānimin qasdına düşən sənin cānının qasdına düşər çünki sən mənim yanımıda məxfüz olursun

iğirmi üçüncü bâb

1*və Dâvuda xəbər vərib dədilər ki odur Filistîlilər Qe‘ilâ inən da‘vâ éyləyib xırmanları qârət éylərlər 2*və Dâvud RƏBBdən su‘âl éyləyib dədi ki âyâ gidəm bu Filistîliləri öldürəm və RƏBB də Dâvuda dədi get və Filistîliləri öldürüb Qe‘ilâni xilâs éylə 3*və Dâvudun âdamları ona dədilər bax biz özümüz burada Yəhuda da qorxarıq və harada qaldı ki Qe‘ilâya Filistîlilərin dəstələrinin yanına gidək 4*və Dâvud gənə bir daha RƏBBdən su‘âl éylədi və RƏBB cavâb vərib dədi ki qalx Qe‘ilâya in çünki mən Filistîliləri sənin elinə təslîm éyləmişəm 5*və Dâvud öz âdamları inən Qe‘ilâya gədib Filistîlilər inən da‘vâ éylədi və oların sürüülərini sürüb olardan çox âdam öldürdü və Dâvud Qe‘ilânin sâkinlərini xilâs éylədi 6*və vâqi‘ oldu ki Ebyâtâr inən Aximelek Dâvudun yanına Qe‘ilâya qaçanda éfod elində idi 7*və Şâula xəbər vərildi ki Dâvud Qe‘ilâya gəlibdir və Şâul dedi Allah onu mənim elimə təslîm éyləyibdir çünki bir darvâzalı və pəşdibəndlî şəhərə girmək inən bağlanıbdır 8*və Şâul ∞

های قوی دعوا به جاغردی که قعیلا به انب داود این اون آدم‌بری محاصره ایلسون
 ۹ و داود آنلادی که شاول فصدی اون اوستنه بان در پس آیانار کاهه دیدیکه
 اینودی باخین کنور ۱۰ داود دیدیکه ای اسرائیل‌للّی رب سنن بندگی بقین این
 اشیدوپر که شاول قعیلا به کلمک چالشر که بو شهری من سبیعدن خراب ایلسون
 ۱۱ آیا قعیلان اهلی منی اون الله نسلم ایلرلر و آیا شاول از نیجه که بندگی اشیدوپر
 ای اسرائیل‌للّی رب بندگی خبر ویر ورب دیدیکه ام‌جکدر ۱۲ داود دیدیکه
 آیا قعیلان اهلی منی و آدم‌بری شاولن الله نسلم ایلرلر ورب دیدیکه نسلم ایلرلر
 ۱۳ داود و اونن الّی بوز نفع قدر آدم‌بری فالخوب قعیلان کدیلر هارایه که کده
 پلور ایدیلر وشاوله خبر ویرلیدیکه داود قعیلان فاقحوب قورتلدی وشاول ده
 چغمدن ال چکدی ۱۴ داود چولن حکم برلرده اولوب زیف چولنک بر داغنه
 ساکن اولور ایدی وشاول هر کون اوئی آختار ایدی اما الله اوئی اونن الله نسلم
 ایلدی ۱۵ داود کوردیکه شاول اونن جانتن قصدی ایسجون چیخدی وداود زیف
 چولنک میشه‌لکه ایدی ۱۶ وشاول اوغلی بونانان فالخوب داودن یانه میشه‌لکه
 کدی و اونن الّی الله این قوتلدردی ۱۷ و اونه دیدیکه قورخمه چونکه آنام شاولن
 الى سئی تابیه‌جقدر و اسرائیل اوستنه سن پادشاه‌لیک ایله‌جکسن و من سه ایکنچی
 اولاچم و آنام شاول یله آنبوپر ۱۸ و هر ایکیسی رین حضورنک عهد با غلادیلر و داود
 میشه‌لکه قالوب بونانان ده اوز ایوبه کدی ۱۹ وزنلی لر شاولن یانه جمعته کلوب
 دیدیلر که باخ داود او در بنم حکم برلر مزده میشه‌لکه پشیمونن صاغنه اولان حکیلا
 په نک کیزتوپر ۲۰ و ایندی ای پادشاه هر نیجه که جانک ائمک استران و بزمکی
 ده اوئی پادشاهن الله نسلم ایلمک اوسون ۲۱ وشاول اوئه دیدیکه سزریدن مبارک
 اولاز چونکه منه رحمز کدی ۲۲ اما ایندی کیدون و اونن آیا غلرین ایلرینی آلیوب
 کورون که اوئی اوراده کم کوروبدر چونکه منه دبوبدرلر که او خبیل حیله باز در
 ۲۳ و کوروب اونن او های کین کاهلریدن آنیون که اوراده کیزلوپ و صحیح خبر
 این یانه قابدون که من ده سزن این کیدم و آکرا او بو دبارده اولسه اونه اوئی

hamı qavmı da ‘vâya çağırıldı ki Qe‘ ilâya inib Dâvud inən onun âdamlarını mühasirə éyləsinlər 9*və Dâvud anladı ki Şâulun kasdı onun üstünə yamândır pəs Ebyâtâr kâhinə dədi ki efodu yaxın getir 10*və Dâvud dədi ki ey İsrâ‘elin Allahi-RƏBB sənin bəndəŋ yaqın inən əşidibdir ki Şâul Qe‘ ilâya çalışır ki bu şəhəri mənim səbəbimdən xarâb éyləsin 11*âyâ Qe‘ ilânının əhli məni onun elinə təslîm éylərlər və âyâ Şâul inər nəcə ki bəndəŋ əşidibdir ey İsrâ‘elin Allahi-RƏBB bəndəŋə xəbər vər və RƏBB dədi ki ənəcəkdir 12*və Dâvud dədi ki âyâ Qe‘ ilânının əhli məni və âdamlarımı Şâulun elinə təslîm éylərlər və RƏBB dədi ki təslîm éylərlər 13*və Dâvud və onun altı yüz nəfərə qədər âdamları qalxıb Qe‘ ilâdan getdilər haraya ki gədəbilir idilər və Şâula xəbər vərildi ki Dâvud Qe‘ ilâdan qaçılıb qurtuldu və Şâul da çıxmaqdan el çekdi 14*və Dâvud çöldə möhkəm yerlərdə zîft çölündə bir dağda sâkin olur idi və Şâul hər gün onu axtarır idi amâ Allah onu onun elinə təslîm éyləmədi 15*və Dâvud gördü ki Şâul onun cânının kasdı için çıxdı və Dâvud zîft çölündə məşəlikdə idi 16*və Şâulun oğlu Yonâtân qalhıb Dâvudun yanına məşəliğə getdi və onun elini Allah inən quvvətləndirdi 17*və ona dədi ki qorxma çünkü atam Şâulun eli səni tapmayacaqdır və İsrâ‘elin üstünə sən pâdşâhlıq éyləyəcəksin və mən sənə ikinci olacağım və atam Şâul bələ anlayıbdır 18*və hər ikisi RƏBBin huzûrunda ‘əhd bağladılar və Dâvud məşəlikdə qalıb Yonâtan da öz évinə getdi 19*və ziflilər Şâulun yanına Cib‘ata gelib dədilər ki bax Dâvud odur bizim möhkəm yerlərimizdə məşəlikdə Yeşimonun sağında olan Xakila təpəsində gizlənibdir 20*və indi ey pâdşâh hər nəcə ki câniş ènmək istər én və bizim ki də onu pâdşâhın elinə təslîm éyləmək olsun 21*və Şâul ona dədi ki siz RƏBBdən mübârək olasız çünkü mənə rəhmiz geldi 22*amâ indi gədin və onun ayaqlarının izlərini anlayıb görün ki onu orada kim görübdür çünkü mənə dəyibidlər ki o xeyli hiyləbâzdır 23*və görüb onun o hamı kəmingâhlarından anlayıñ ki orada gizlənir və səhîh xəbər inən yanına qaydırın ki mən də sizin inən gidəm və əğər o bu diyârda olsa onda onu ∞

۲۳ ھودان نام مین لرند اخباره جم ۲۴ پس فالخوب شاولن قباغجه زنە کندبلر اما
داود این اوون آدملىرى يشيمون حاگىدە اولان يابانىڭى معون صحراستى ايدى لىر
۲۵ وشاول و اوون آدملىرى اخبارمۇھە کندبلر داودە خبر وېرلەي وادى قابىيە المدى
ومعون صحراستى قالدى وشاول اشيدوب داودن داپىنجە معون صحراستى کىدى
۲۶ وشاول داغن باندىن بولىرىنى داود اين اوون آدملىرى داغن باندىن او
طرفدىن كىدر ايدى وداود شاولن قباغىدە رە اولىغە ئەلسىر ايدى اما شاول اين
اوون آدملىرى داودى و اوون آدملىرىنى احاطە ئېلىش ابديلىر كە اولى ئۆزۈلر
۲۷ وېر خىرجى كلوب شاوله دېدىكە نىز اول كە چوپىك فلسطىلر بىر بوزىن
داڭلۇيدىرلار ۲۸ وشاول داودن داپىنجە دوشوب قاومىدىن قابىدى و فلسطىلر
قباغىھە کىدى او جەندىن او بىن آدېيە سېلاع مەلۇنوت دېرىلر

ابكىن دردنجى باب

او داود او رادن چىغۇپ عېن جىدىن مەكم بىرلىك ساكن اولدى ۲۹ و فېتكە شاول
فلسطىلر ئى قاومىدىن قابىدى او نە خېر وېرلەپ دېدىلىر كە باخ داود عېن جىدى
صحراستى در ۳۰ وشاول نام اسرائىلدىن اوچ مىن سەتىپ آدم كۆنرۇپ كىدى كە داود
اين اوون آدملىرىنى يعالىم قابىلىرىنى قباغىدە اخبارسون ۳۱ دېولىن باشىڭى فۇبۇن
آغلىرىسە كىلنە او رادە بىر مغارة وار ايدى وشاول آياڭلىرىنى او رەنگ اېجۇن او را يە
كىرىدى وداود اين او زېن آدملىرى مغارەتن دېينە او تورمىش ابديلىر ۳۲ وداودت
آدملىرى او زېن دېدىلىر باخ بىر او كۆندر كە رب سە دېيدىر كە بىر داشتىنىڭىڭىڭى ئىلىم
ايلرم و سە كۆز كە بېخىنى كۆرنى او نە ئېلىمن و داود دە فالخوب شاولن جەمسىن
انكى كېزىنجە كىدى ۳۳ و بىندىن صورە واقع اولدىكە داودن بوركى غەنداڭ اولدى كە
شاولن انكى كىشىش ايدى ۳۴ و اوز آدملىرى دېدىكە حاشا رب مندىن او زاق ئېلىسون
كە من بوزادى او ز آغاڭ او لان رىن مىسجىھ ئېلىم كە ئى او نە او سە او زادم چوپىك
او رىن مىسجىھ در ۳۵ وداود بىر سۈزلىرىن او ز آدملىرىنى ماعەت ايدى و او لىرى قۇيدى

Yəhudanın tamâm mînlərində axtaracağım 24*pəs qalxıb Şâulun qabağınca zîfə getdilər amâ Dâvud inən onun âdamları Yeşimonun sağında olan bəyâbândaki Ma' on səhrâsında idilər 25*və Şâul və onun âdamları axtarmağa getdilər və Dâvud xəbər vərildi və o da qayaya endi və Maon səhrâsında qaldı və Şâul əşidib Dâvudun dalısında Maon səhrasına getdi 26*və Şâul dağın yanından bu tərəfdən və Dâvud inən onun âdamları dağın yanından o tərəfdən gədər idi və Dâvud Şâulun qabağından rədd olmağa tələsər idi amâ Şâul inən onun âdamları Dâvudu və onun âdamlarını ihâtə éyləmiş idilər ki oları tutsunlar 27*və bir xəbərçi gəlib Şâula dədi ki təz ol get çünki Filistîlər yeryüzündə dağlılbirlər 28*və Şâul Dâvudun dalısında düşüb qavmından qayıtdı və Filistîlərin qabağına getdi o cəhətdən o yerin adına Sêla-Hammaxleqot dərlər

iğirmi dördüncü bâb

1*və Dâvud oradan çıxıb 'En-Cedinin möhkəm yerlərində sâkin oldu 2*və vaqtinjə Şâul Filistîləri govmaqdan dı ona xəbər vərib dədilər ki bax Dâvud 'En-Cedi səhrâsındadır 3*və Şâul tamâm İslâ'eldən üç mîn müntəhib âdam getirib getdi ki Dâvud inən onun âdamlarını ba'alim qayalarının qabağında axtarsın 4*və yolun yanındaki qoyun ağillarına gələndə orada bir mağara var idi və Şâul ayaqlarını örtmək içün oraya girdi və Dâvud inən özünün âdamları mağaranın dibində oturmuş idilər 5*və Dâvudun âdamları özünə dədilər bax bu o gündür ki RƏBB sənə déyibdir ki budur düşmanlığını əlijə təslîm éylərim və sən gözüñə yaxşı görünəni ona éyləyəsən və Dâvud da qalxıb Şâulun cübbəsinin etəğini gizlicə kəsdi 6*və bundan sora vâqi' oldu ki Dâvudun yürügi qamnân oldu ki Şâulun etəğini kəsmiş idi 7*və öz âdamlarına dədi ki hâşâ RƏBB məndən uzaq éyləsin ki mən bu zâdi öz ağam olan RƏBBin məsihinə éyləyəm ki əlimi onun üstünə uzadam çünki O RƏBBin Məsihidir 8*və Dâvud bu sözlər inən öz âdamlarına məmânnə'at éylədi və oları qoymadı ∞

که شاول اوسته قالخونلر و شاول مغاره دن قالخوب بولنه کندی ۹ و اویندن صوره
داود قالخوب مغاره دن چیزدی و شاولن دالیسجه چاغروب دیدیکه ای آقام پادشاه
و شاول دالیسنه پاخانه داود بوزی قویله بن دوشوب اکلدي ۱۰ و داود شاوله
دیدیکه نه ایچون آدم سوزینه قولاق و بربوب دیرسن که داود او درستن ضررکی استر
۱۱ باخ همان بوکون سنن کوزلرک کوردی که رب سنی بوکون مغاره ده من الم تسلم
البمش ابدی و دیر ابدیلر که سنی او لدرم اما اوستکه رحملنوب دیدم الى آشامن
اوسته او زانم چونکه رین مسیحی در ۱۲ اوای آنام باخ بو المکی جبهکن اتکه برینخی
باخ چونکه جبهکن انکنی کسنه سنی او لدرم دیل و کور که من المه یان ایش و عصیان
بو خدر و سنه خد ده بر کاه ایلمشم اما سن جانی آختاررسن که اوی آلسن ۱۳ ارب
من این سنن آراکه حکم ایلسون و رب من اتفاقی سدن ایلسون اما من الم سنه خد
اویلسون ۱۴ اینجنه که قدیمی لرن مثلی دیر که شربرلردن شراره چیخار او جهندن من الم
سنه خد اویلیه جق در ۱۵ اسرائیلن پادشاهی کیمن دالیسنه چیخر سن کیمن دالیسجه
دوشوب سن آیا بر اوی این دالیسجه برجه بیرون دالیسجه چیخوبسن ۱۶ ایندی
رب حاکم اویلسون و من این سن آراکه حکم ایلسون و باخوب من دعوای کورسون
و منی حکی این سن الکدن قورنارسون ۱۷ و آیله که داود بو سوزلری شاوله دیدی
قورناردی شاول دیدیکه آیا بو سن سک در ای او غلام داود و شاول سنی
او جالدوب آغلادی ۱۸ و داوده دیدیکه سن مندن دوغری سن چونکه سن منه
ینخیلق ایلدون و من سنه یالنچ ایلدم ۱۹ و سن بوکون معلوم ایلدون که منه نه
ینخیلاق ایلیوب سن که رب منی سن الک نسلم ایلدیکی حالت سن منی او لدرمدون
۲۰ و هر کاه بر آدم او ز دشمنی نایسه آیا اوی سلامت این برآخار پس رب سن بو
کون منه ایلدیکلث ایچون ینخیلق عوض احسان ایلسون ۲۱ و ایندی باخ من پلورم
که سن البه پادشاه او لاجق سن و اسرائیلن پادشاهله سن الک این ثابت او لاجق در
۲۲ پس ایندی رب این منه آند ایچ که من ذرتیمن مندن صوره کسیز سن و من آدمی

ki Şâulun üstünə qalxşınlar və Şâul mağaradan qalxıb yoluna getdi 9*və ondan sora Dâvud qalxıb mağaradan çıxdı və Şaulun dalısında çağırıb dèdi ki ey ağam pâdşâh və Şâul dalısına baxanda Dâvud üzüqoylu yerə düşüb əgildi 10*və Dâvud Şâula dèdi ki nə için âdam sözünə qulaq vêrib dérsin ki Dâvud odur sənin sənin zararıtı istər 11*bax həmən bu gün sənin gözlərinj gördü ki RƏBB səni bu gün mağarada mənim əlimə təslîm éyləmiş idi və dər idilər ki səni öldürəm amâ üstünə rəhmlənib dədim əlimi ağamın üstünə uzatmirəm çünki RƏBBin Məsihidir 12*və ey atam bax bu əlimdəki cübbəjin ətəginə bir yaxşı bax çünki cübbəjin ətəğini kəsəndə səni öldürmədim bil və gör ki mənim əlimdə yamân iş və 'üsyan yoxdur və sənə zâdda bir günâh işləməmişəm amâ sən cânımı axtarırsın ki onu alasın 13*və RƏBB mənim inən sənin aranıda hökm éyləsin və RƏBB mənim intiqâmımı səndən alsın ammâ mənim əlim sənə zâd olmasın 14*nəcə ki qadimlərin məsəli dər ki şərirlərdən şərârət çıxar o cəhətdən mənim əlim sənə zâd olmayıacaqdır 15*İsrâ'elin pâdşâhı kimin dalısına çıxar sən kimin dalısında düşüb sən âyâ bir ölü itin dalısında bir bircə-birənin çıxıbsın 16*indi RƏBB hâkim olsun və mənim inən sənin aranıda hökm éyləsin və baxıb mənim da 'vâmi görsün və məni hökmü inən sənin əliyən qurtarsın 17*və éylə ki Dâvud bu sözləri Şâula dèdi qurtardı Şâul dèdi ki âyâ bu sənin səsiyidir ey oğlum Dâvud Şâul səsini ucaldıb ağladı 18*və Dâvud dèdi ki sən məndən doğrusun çünki sən mənə yaxşılıq éylədin və mən sənə yâmanlıq éylədim 19*və sən bu gün ma'lüm éylədin ki mənə nə yaxşılıq éyləyibsən ki RƏBB məni sənin əliyə təslîm éylədiyi halda sən məni öldürmədin 20*və hərgâh bir âdam öz düşmənini tapsa âyâ onu səlâmət inən buraxar pəs RƏBB sənin bu gün mənə éylədiğin içün yaxşılıq 'ivaz ihsân éyləsin 21*və indi bax mən bilirim ki sən əlbət pâdşâh olacaqsın və İsrâ'elin pâdşâhlığı sənin əliy inən sâbit olacaqdır 22*pəs indi RƏBB inən mənə and iç ki mənim zürriyətimi məndən sora kəsməzsən və mənim adımı ∞

آنامن آيوندن محو بالىزىن ۲۳ و داود ده شاوله آندا يېجدى و شاول اوزابوبىه كىدى
و داود اين آدملىرى ده بوخارى قىلغە به كىدلەر

ابكى بىخى باب

او شموئىل وفات ايلىدى وقام اسراپىل بغلوب اوين اوزى ماتم توندىير وادى
اوزابونى راماذه دفن ايلىبىلر و داود فالخوب فاران صحراسى اندى ۲ و معونە بر كىنى
وارايىدى كە ايشى كرمل ده ايدى و بوآدم چوخ يۈك ايدى و اوين اوج مىن خوبىي
ومىن كېسى وارايىدى و اوپى قوبۇنلىرىنى كرمل ده فرخر ايدى ۳ و اوكتىن آدى
نابال ايدى و عورتىن آدى ده اېيجاڭل و او عورت كامل العفل و خوش منظر اولوب
اما ارى سرت و بد اخلاق ايدى و اوپى ده كاللى ايدى ۴ و داود صحراۋە اشىدېك
نابال قوبۇنى قرخر ۵ و داود اوپى نوڭر كوندردى و داود اوپى كىلىن دىدىك بوخارى
كىرمه چىغۇب نابالن يانە كىدون و من آدم اين اوين سلامتىقى سؤاللىيۇت
۶ و يىلە دېپۇن كە صاغ اولاسن و سن سلامت وابوك سلامت و هەرنە كە واركە در
سلامت اولىسون ۷ و ايىدى من اشىشم قوبۇنلىكى قرخرىن ايىدى سن جوانلىرى بىرم
يانزىدە اولوپىرلەر بىز اولىرى بىخىمىشك و اولىرن بىر زادى اېتىپىدر ئام او وقىدە كە
كىرمل ده ايدىلر ۸ سن جوانلىرى كەن صورش و اولىرىنە خىر و بىرلەرس قۇى بى
اوشاقلەر سن نظركە التفات ئاسوپىلر جونكە بىخى كونىن كەنك توقۇغ اېزك الگىن
كەنلىكىنى نوڭرلەر كە و اوغلۇڭ داودە وېر ۹ و داودن نوڭرلەر كەنلىك
هامىسى داودن آدىن ناباله دىدىلر و دوردىلر ۱۰ و نابال داودن نوڭرلەر جواب
و بىرلەر دىدىكە داود كەم در و بشاي اوغلى كەم بىر كۆنلەر داود ئاز ئاڭالىزىن فاجان
بىنەلر چوخالوپىر ۱۱ و من جوركى و صوبىي و او كەنلىك ئى كە فەرخىجى لەم اېسۇن
كىشم كۆتۈپ آىله آدملىن و بىر جىم كە اولىرن هارادن اولدېغىن يەرم ۱۲ و داودن
نوڭرلەر اوز بوللىرى اين قايدىلر و دونوب كەنلىك بىر كەنلىك بىر سۈزلىن هامىسى خىر
و بىردىلر ۱۳ و داود اوز آدملىپە دىدىكە هو اوز فەقىي باغانلاسون وەن اوز قەقىن

atamin évindən məhv èyləməzsin 23*və Dâvud da Şâula and içdi və Şâul öz évinə getdi və Dâvud inən âdamları da yuxarı qal'aya getdilər

iğirmi bəşinci bâb

1*və Şamu'él vəfât èylədi və tamâm Îsrâ'él yığılıb ondan ötürü mâtəm tutdular və onu öz évində Râmada dəfn èylədilər və Dâvud qalhıb Fârân səhrâsına endi 2*və Maonda bir kişi var idi ki işi Karmeldə idi və bu âdam çox böyük idi və onun üç mîn qoyunu və mîn keçisi var idi və özü qoyunlarını Karmeldə qırxar idi 3*və o kişinin adı Nâbâl idi və 'övrətinin adı da Abîqâ'il və o 'övrət kâmil-əl 'aqil və hoş mənzər olub amâ əri sərt və bəd ahlâq idi və özü də qalıblı idi 4*və Dâvud səhrâda eşitdi ki Nâbâl qoyununu qırxar 5*və Dâvud on nökər göndərdi və Dâvud on nökərlərə dədi ki yuxarı Karmelə çıxıb Nâbâlin yanına gedin və mənim adım inən onun səlâmətlığını su'ál èyləyin 6*və bélə déyin ki sağ olasın və sən səlâmət əviy səlâmət və hər nə ki varındır səlâmət olsun 7*və indi mən eşitmışəm qoyunları qırxarsın indi sənin çobânlarıq bizim yanımızda olubdırlar biz oları incitməmişək və oların bir zâdi itməyibdir tamâm o vaqta ki Karmeldə idilər 8*sən çobanlarından soruş və olar sənə xəbər vərirələr pəs qoy bu uşaqlar sənin nəzərinə iltifât tapsınlar çünki yaxşı gündə gəldiñ təvaqqu' èylərek əliyndə geldiğini nökərləriñə və oğluñ Dâvuda vér 9*və Dâvudun nökərləri gəlib bu sözlərin hamısını Dâvudun adında Nâbâla dədilər və durdilar 10*və Nâbâl Dâvudun nökərlərinə cavâb vérüb dədi ki Dâvud kimdir və Yəssə oğlu kim bu günlərdə öz ağalarından qaçan bəndələr çoxalıbdir 11*və mən çörəğimi və suyumu və o kəsdiğim əti ki qırxicılarım üçin kəsmişəm götürüb èylə âdamlara vərəcəğim ki oların haradan olduğunu bilmirəm 12*və Dâvudun nökərləri öz yolları inən qayıtdılar və dönüb gəlib ona bu sözlərin hamısını xəbər vərdilər 13*və Dâvud öz âdamlarına dədi ki hərə öz qılıcını bağlaşın və hərə öz qılıcını ∞

با غاییوب داود ده اوز قلچنی با غلادی و درت بوز آدمه قدر داودن دالیسنجه کدوب
 ایکی بوز ده زادلن با نئن قالدیلر ۱۴ و نوکرلدن بریسی نابالن عورتی این جائمه خبر
 و بروپ دیدیکه باخ داود صحرا دن آگامز نیانه خیر دعا ایملک این آدملر کوندرمش
 ابدی اما او اولن سرت جواب و بردی ۱۵ لیکن او کشی لر بنه چوخ بخشی ایدیلر
 و بزی اینجین او لمیوب و بر زادمزده اینمیو بدر نام وقتی اولر این کرمشک نه وقت
 که صحرا ده ایدک ۱۶ بز کیجه و کوندو ز اولن با شن قوبونلری او تارديغمز نام وقت
 بنه دیوار ایدیلر ۱۷ و ابتدی او زک پیلوب باخ که نه ایله جلک سن چونکه بنم آگامز
 اوسته واونن هامی ایوین اوسننه بلا مقرر اولو بدر چونکه او زی ایله بر بدذات در
 که اوون این داشتمق او ماز ۱۸ و اینجائل تعییل این ایکی بوز چورک و ایکی طلوق
 شراب و ش حاضر لیشم قوبون و ش اوّلنجی ستول بقدا و بوز صالح قوری او زوم
 و ایکی بوز زیل انیر آلوپ اولا قلعه بوكله دی ۱۹ و نوکرلرینه دیدیکه سر قباقجه کچون
 بو در من ده دالزجه کلورم اما او ز اری ناباله خبر و برمدی ۲۰ و وقتیک اولاغه
 منش کدر و داغن داللعلی برندن اثر ابدی بردن کوردیکه بو در داود این آدملری
 اوون قباقجه کلورلر واوزی ده اولن راست کلدي ۲۱ و داود دیدیکه آیا من بونن
 هامی مالنی یا بانه ایله بوش ین محافظت ایلمش ایله که اوون هامی مالندن بر زاد
 اینمیو بدر و بخشی لق عوضنک منه یانلی ایلر ۲۲ الله داودن دشمنلرینه ییله ایلسون
 و بوندن آرتق ایلسون اکر من سحر اشیغته قدر اوونن هامی متعلقاندن بر دانه ارک ک باقی
 قوسم ۲۳ و اینجائل داودی کورنک تعییل این او لافدن انوب بوزی اوسته داودن
 حضورنک دوشدی و بین قدر آکلدي ۲۴ و اوون آیا فلرینه دوشوب دیدیکه ای آgam
 تفصیر من در من اما بالوارم قوی جاریک حضور که داشسون و سن جاریه کن
 سوزلرینی اشت ۲۵ آنوقع ابلرم که آقام بوبذات نابال کشی دن او تری بورکه بر زاد
 قویاسون چونکه او زی ده آدی کیمی در آدی نابال در (یعنی سنده) واوزنک ده
 سفاهت وار اما من جاریک آقام نوکرلرینی که کوندرمش ایدون کورمش ۲۶ و ابتدی
 ای آقام حی ره و سن جانکن حجانه آند ایلسون که رب سفی قانه کریمکن واوز

bağlayış Dâvud da öz qılıcını bağladı və dört yüz âdama qədər Dâvudun dalısınca gedib iki yüz də zâdların yanında qaldılar 14*və nökərlərdən birisi Nâbâlin 'övrəti Abîcâ' ilə xəbər vərib dədi ki bax Dâvud səhrâdan ağamızın yanına xəyr-du' â éyləmək inən âdamlar göndərmiş idi amâ o olara sərt cavâb verdi 15*lə-kin o kişilər biza çox yaxşı idilər və bizi incidən olmayıb və bir zâdımızda etməyibdir tamâm vaqitdə olar inən gəzməsək nə saat ki səhrâda idik 16*biz gəcə və gündüz okarın yanında qoyunları otardığımız tamâm saat bizə divâr idilər 17*və indi özüñ bilib bax ki nə éyləyəcəksin çünki bizim ağamızın üstünə və onun hamı evinin üstünə bələ mukarrər olubdur çünki özü ilə bir bəd-zâddır ki onun inən danışmaq olmaz 18*və Abîcâ' il ta 'cıl inən iki yüz çörək və iki toluq şərâb və bəş hazırlanmış qoyun və bəş ölçü sütlü buğda və yüz salxım quru üzüm və iki yüz zənbil incir alıb ulaqlara yüklədi 19*və nökərlərinə dədi ki siz qabakca kəçin budur mən də dalınızca gelirəm amâ öz eri Nâbâla xəbər vərmədi 20*və saatlıq əlaqa minmiş gedər dağın daldalı yerindən inər idi birdən gördü ki budur Dâvud inən âdamları onun qabağına gelirlər və özü də olara rast gəldi 21*və Dâvud dədi ki âyâ mən bunun hamı mâlini bəyâbânda əylə boş yərə mühâfizət éyləmişəm éylə ki onun hamı mâlinən bir zâd etməyibdir və yaxşılıq 'əvəzində mənə yâmanlıq éylər 22*Allah Dâvudun düşmənlərinə bəylə éyləsin və bundan artıq éyləsin əğər mən səhər işığına qədər onun hamı muta' ealiqâtından bir danə erkək bâqi qoysam 23*və Abîcâ' il Dâvudu görəndə ta 'cıl inən əlaqdan ənib yüzü üstünə Dâvudun hüzûrunda düşdü və yerə qədər əğildi 24*və onun ayaqlarına düşüb dədi ki ey ağam təqsîr mənimdir mənim amâ yalvarrırim qoy câriyən hüzûrunda danışsin və sən câriyənin sözlərini əşit 25*təvəqqi' éylərəm ki ağam bu bəd-zâd Nâbâl kişidən ötürü yürəginə bir zâd qoymasın çünki özü də adı kimidir adı Nâbâldır (yə 'ni səfiyə) və özündə də səfihət var amâ mən câriyən ağamın nökərlərini ki göndərmiş idin görməmişəm 26*və indi ey ağam Hayy-RƏBBə və sənin cənijinə hayâtına and olsun ki RƏBB səni qana girməkdən və öz ∞

اللک این انقامىکى آلمقدن مع الیمودر وابدی سن دشمنلرک وآغانىن ضررىنى
اخثارانلىر نابالى كېمى اولسوونلر ۲۷ وابدی بو هدىه كە جارىيەكە آغاھە كەورىشم قۇرى
آغانىن متابعتىن اولان نوکلۇر وېرسون ۲۸ بالواررم جارىيەكەن كەاھى عنوايىھە جونىكە
رب آغانىم اېچۈن بىر محكىم ايو بنا ايلەجىكىر زىرا آغانى رىن دعوازىزىن ايلبىب وسەن
كۆنلىرىڭ دە سەنڭ بىر شارت نايلىمودر ۲۹ اما بىر آدم قالخوب داكىجە دوشۇدر كە
جانكەن قىدىن در ليكەن آغانىن جانى اللەڭ رىن ياسىتە دېرىلەن دەستىسىدە باغلىنوب
و دشمنلرکن جانى سېنگن اورتە بىرندىن آتىقى كېمى آتاچىدر ۳۰ ووفىتكە رب آغانە
ايلر اوھاى نعمتە كورە كە سەن بارەكە دېبىدر وسەن اسرائىلەن اوسىنە پېشوا نصب ايلر
۳۱ اوئىن بىر سەن اوپىرى اي آغانىم فلاكت سىيى و بورك آجيى اولسوون كە سەن
ناھق قان توکىش اولوب آغانى دە اوزىزە انقام آلمىش اولسوون ورب آغانە بىخىلىنى
ايلە اوئىن جارىيەكىي بادكە كەور ۳۲ و داود اېچانە دىدىكە اسرائىلەن اللە رب
متىارك اولسوون كە سەن بىر كون من قىاغە كۆنلىرىدى ۳۳ و مبارك اولسوون سەن
فراستىڭ وسەن دە مبارك اولاسىن كە بىر كون من قانلىن كېرمىكىن والم اين انقاھى
آلمقدن مع ايلدون ۳۴ و خە اسرائىلەن اللە رب حى در كە منى سە بىر شەز بىرمىكىن
صالخالادى چونىكە آكىر نعىيل اين قىاغە كەمە ايدون آندا اولسوونكە صاح اشىعە
قىدر نابالىن بىرچە ارکىي باقى قالىمە حق ايدى ۳۵ و داود اوزى اېچۈن كەوردىكى اوين
الدى آلدى واونە دىدى سلامت اين ابوكە چىخ باخ سوزكى اشىدوب ئەتساكى
قول ايلدم ۳۶ و اېچىائل نابالىن بانه كەلىدە كەوردىكە ايونە يادشاھ ضيافى كېمى بىر
ضيافت وار و نابالىن كېنى خوش و اوزى دە چوخ مىت در و صاح اشىفە قىدر اوئى
برىچېك وېيوك زاد بىلدەمى ۳۷ و سحر آبلە كە نابالىن شراب دفع اولىش ايدى
اوئىن عورقى اوئى بوزادلى خېر وېردى واونىن بوركى قلىنەك اولدى و اوزى دە داشە
دوندى ۳۸ واون كوندىن صورە واقع اولدېكە رب نابالى اوردى واو دە اولدى
۳۹ و داود نابالىن وفاتى اشىدوب دىدىكە رب متىارك اولسوون كە نابالى الدەن مە
اولان خارىن دعواسى كوروب بىنەسى شىرىدىن حانظ ايلدى ورب نابالى شارتى

əliq inən intikâmını almaqdan mənn' éyləyibdir və indi sənin düşmənləriŋ ağamın zararını axtaranlar Nâbâl kimi olsunlar 27*və indi bu hədiyə ki câriyəj ağama gətirmişəm qoy ağamın mütâb'atında olan nökərlərə vərilsin 28*və yalvarırm câriyəjin günahını 'əfv éylə çünkü RƏBB ağam için bir möhkəm ev binâ éyləyəcəkdir zîrâ ağam RƏBBin da 'vâlarını éyləyib və sənin günləriŋdə də səndə bir şərârət tapmayıbdir 29*amâ bir âdam qalxıb dalılıca düşübdür ki câniŋin qasdındadır lə-kin ağamın câni Allahı-RƏBBin yanında dirilərin dəstəsində bağlanıb və düşmənləriŋin cânını səpanın orta yerindən atmağı kimi atacaqdır 30*və vaqtıñə RƏBB ağama éylər o hamı né 'mətə görə ki sənin bârəndə dəyibdir və səni İsrâ'elin üstünə pəşvâ nəsb éylər 31*onda bu səndən ötürü ey ağam fəlâkət səbəbi vərəj acısı olmasın ki sən nâhəg qan tökmüş olub ağam da özünə intiqâm almiş olsun və RƏBB ağama yaxşılıq éyləsə onda câriyəni yâdiňa gətir 32*və Dâvud Abîcâ' ilə dədi ki İsrâ'elin Allahı-RƏBB mütəbârək olsun ki səni bu gün mənim qabağıma göndərdi 33*və mübârək olsun sənin fərâsətiŋ və sən də mübârək olasın ki bu gün məni qanlara girməkdən və əlim inən intiqâmımı almaqdan mənn' éylədin 34*və haqqâ ki İsrâ'elin Allahı-RƏBB Hayyıdır ki məni sənə bir şerr bitirməkdən saxladı çünkü əğər tə 'cıl inən qabağıma gəlməsə idin and olsun ki sabâh işığına qədər Nâbâlin bircə erkeğι bâqi qalmayacak idi 35*və Dâvud özü için gətirdiğini onun əlindən aldı və ona dədi səlâmət inən éviňə çıx bax süzüňü əşidib iltimâsıŋı qabûl éylədim 36*və Abîcâ' il Nâbâlin yanına gəldi və gördü ki évində pâdşâh ziyâfeti kimi bir ziyâfat var və Nâbâlin kəyfi hoş və özü də çox məstdir və sabâh işığına qədər ona bir kiçik və böyük zâd bildirmədi 37*və səhər éylə ki Nâbâldan şərâb dəff éyləmiş idi onda 'övrəti ona bu zâdları xəbər vərdi və onun yürəğι qalbində öldü özü də daşa döndü 38*və on gündən sora vâqi' oldu ki RƏBB Nâbâli urdu və o da öldü 39*və Dâvud Nâbâlin vəfâtını əşidib dədi ki RƏBB mütəbârək olsun ki Nâbâlin əlindən mənə olan həqârətimin da 'vâsını görüb bəndəsini şərirdən hıfz éylədi və RƏBB Nâbâlin şərârətini ∞

اون باشه کیری وبردی وداود آدم کوندروب ایجایل این دانشی که اوی او زیه عورت آسون ۴ وداودن بندلری ایجایل بانه کرمه کلوب واون این دانشوب دبدیلر که داود بزی کوندو بدر که سی او زیه عورت آسون ۱۴ واو قالخوب بوزی قولی بع اکلی وبدی باخ جاریه که آگامن بندلرین آیا فلرین بُوان کبزک اولسون ۲۴ وایجایل تعییل این قالخوب اولاغه سوار اولدی و بش قره واشری دایسخه کیدر ایدبلر واوزی ده داودن آدم لرین دایسخه کیدوب اویه عورت اولدی ۴۳ وداود بزر عبلدن احبنوعی آلدی وهر آیکیسی ده اویه عورت اولدبلر ۴۴ وشاول اوز فری میکالی که داودن عورتی ایدی جلیمدن اولان فلثی این لاشه وبردی

ایکری آتنخی باب

اویپلیلر شاولن باشه جمعته کلوب دیدبلر داود او در بشیمونن قباغندکی حکیلا جمعتنه کبزلنودر ۲ وشاول قالخوب زیف چولنه اندی واوزی این اسرائیلن سخنلریدن اوچ مین آدم وار ابدیکه داودی زیف چولنه آختارسون ۳ وشاول بشیمونن قباغندکی حکیلا جمعتنه بولن اوستنه اردو قوردی اما داود چولنه او توروب کوردبکه شاول اون دایسخه چوله کلوبدر ۴ وداود جاسولر کوندروب بیلدیکه شاول دوغری دن کلوبدر ۵ وداود قالخوب او بع کلدبکه شاول اوراده اردو قورمش ابدی وداود شاول این قوشونن سرداری اینبر این نیرن یاندیغی برلری ده کوردی وشاول عراده لر اولان بردہ یاتر ایدی وقوم ده اوین اطرافین اردو قورمش ابدی ۶ وداود جواب وبروب جنی لی احبلکه وبوابن قرداشی ایشای این صربا یه دیدبکه اردوبه شاولن باشه من این کم انروایشای دیدی من سنن این ارم ۷ وداود وایشای کمجدده او قومن باشه کلدبکه وکوردبکه شاول عراده لر اولان بردہ یاتوب بو خلیوبدر ونیز سی ده باشن طرفندن بع صانجلوبدر وابنر این قوم اوین اطرافین یاتر ۸ وایشای داوده دیدی الله بو کون دشمنگی الله تسلیم الیوبدر وابنی بالوارم قوی اوی نین این برجه دفعده بع بیغلام ونکرار ده ایلمز

onun başına géri vérdi və Dâvud âdam göndərib Abîcâ' il inən danışdı ki onu 'övrət alsın 40*və Dâvudun bəndələri Abîcâ' ilin yanına Karmelə gəlib və onun inən danışib dədilər ki Dâvud bizi göndəribdir ki səni özünə 'övrət alsın 41*və o qalxib yüzü-qoylu yerə əgildi və dədi bax câriyəj ağamın bəndələrinin ayaqlarını yuvan kənizin olsun 42*və Abîcâ' il tə'cıl inən qalxib ulağa süvar oldu və beş qaravaşları dalısınca gidər idilər və özü də Dâvudun âdamlarının dalısınca gədib ona 'övrət oldu 43*və Dâvud Yizre'eldən Axino' amı aldı və hər ikisi də ona 'övrət oldular 44*və Şaul öz qızı Mikâlı ki Dâvudun 'övrəti idi Callimdən olan Filiti ibn-i Lâyişə vérdi

iğirmi altinci bâb

1*və Zifflilər Şâulun yanına Cibe'ata gəlib dədilər Dâvud odur Yeşimonun qabağındaki Həqilə cəbə'atində gizlənibdir 2*və Şâul qalxib Zift çölünə endi və özü inən İsrâ'elin müntəxəblərindən üç mîn âdam var idi ki Dâvudu Zift çölündə axtarsın 3*və Şâul Yeşimonun qabağındaki Həqilə cəbə'atında yolun üstündə ordu qurdu amâ Dâvud çöldə oturub gördü ki Şâul onun dalısınca çölə gəlibdir 4*və Dâvud câsuslar göndərib bildi ki Şâul doğrudan gəlibdir 5*və Dâvud qalxib o yerə gəldi ki Şâul orada ordu qurmuş idi və Dâvud Şâul inən qoşununun sərdâri Abner ibn-i Nîrin yatdığı yerləri də gördü və Şâul 'ərrâdələr olan yerdə yatar idi və qavim də onun ətrâfında ordu qurmuş idi 6*və Dâvud cavâb vərib Xettili Aximelekə və Yoâbin qardaşı Abışay ibn-i Seruyâya dədi ki orduya Şâulun yanına mənim inən kim ener və Abışay dədi mən sənin inən enərim 7*və Dâvud və Abışay gecədə o qavmin yanına gəldilər və gördüler ki Şâul 'ərrâdələr olan yerdə yatıb yuxuluyibdir və nırəsi də başının tərəfindən yerə saxlayibdir və Abner inən qövm onun ətrəfində yatar 8*və Abışay Dâvuda dədi Allah bu gün düşməniyi əliyə təslîm éyləyibdir və indi yalvarırm qoy onu nizə inən bircə dəfədə yerə mixlayayım və təkrar da éyləmirəm ∞

۹ و داود ایشایه دیدیکه اوی هلاک ایله چونکه کم در که رین مسجهه الى او زاسون
و کاه سر فالسون ۱۰ و داود دیدیکه حی ره آند او لسون که رب اوی اور اجدر
و با آجلی بتشوب اوله جکدر و یا دعوا به کدو ب تلف او لاجق در ۱۱ احنا رب مدن
او زاق ابلسون که من الى رین مسجهن او سنه او زادم پس ایندی باشن طرفه کی
بنزه و صو دستی سنی کونر بز کدک ۱۲ و داود شاون باشن طرفه کی بنزه و صو
دستی سنی کونر بوب کدبلر و کورن بوخ ایدی بیلن بوخ ایدی واوایق اولان بوخ
ایدی چونکه هامیی بوخویه کمش ابدیلر زیرا رین طرفه ن او لرن او سنه بر اغیر
بو خودوشش ایدی ۱۳ و داود پچکی بخوب او زافدن داغن باشد دوردی و آرالنده
بر جوخ ایدی ۱۴ و داود قمه و ابیر این نیه جاغروب بدی ای ابیر مک جواب
و برمیه جک سن و ابیر جواب و بروب دیدیکه سن کم سن که پادشاهی چاغررس
۱۵ و داود اینه دیدیکه سن مکر کنی دکل سن و اسرائیل سن مثک کم وار پس ه
ابچون آغاک پادشاهی محافظت ایلدون که قوم دن بربی کوب در که آغاک پادشاهی
هلاک ابلسون ۱۶ بو بخنی ایش دکل که سن ایلدون حی ره آند او لسون که فتل
واجد در چونکه آغا بزرین مسجهن محافظت ایلدز و ایندی پادشاهن باشن طرفه کی
بنزه سنی و صو دستی سنی کور ۱۷ و شاول داودن سنی تانیدی و دیدی ای او غم
داود بو سن سک در و داود ده بدی من سم در ای آقام پادشاه ۱۸ و دیدیکه
نه ابچون آقام او ز بند سن دالیسه دوشوب قاور چونکه من نه ایلمش و من المد ه
شارارت نایلویدر ۱۹ و ایندی پالوارم ای آقام پادشاه بند کن سوزلرین اشت اکر
رب سنی منه ضد تحریک ایلویدر قربان را بمحسن قبول ابر و آه اکر بین آدم در
پس اولر رین حضور زن ملعون اولسونلر چونکه بو کون منی قاور لر که رین میرانه
ملحق اولیم و دبر لر کت غیری الهر عبادت ایله ۲۰ و ایندی من قائم رین فیاغنه
بع دوشمه سون زیرا اسرائیلین پادشاهی بر پنهانی آختارمه چخوب نجه که داغرده
بر ککلکن دالیسه دوشلر ۲۱ و شاول بدی من کاه ایلمش قابت ای او غم داود
زیرا من سنه دها اذبت و برمم او ندن او زی که من چانم بو کون سن نظر کن ها

9*və Dâvud Abışaya dèdi ki onu həlâk èyləmə çünki kimdir ki RƏBBin məsîhinə əlini uzatsın və günâhsız qalsın 10*və Dâvud dèdi ki Hayy-RƏBBə and olsun ki RƏBB onu uracaqdır vəyâ əcəli yətişib öləcəkdir vəyâ da 'vâya gedib tələf olacaqdır 11*hâşâ RƏBB məndən uzaq èyləsin ki mən əlimi RƏBBin məsîhinin üstünə uzadam pəs indi başının tərəfindəki nizəni və su dəstisini götür biz gedək 12*və Dâvud Şaulun başının tərəfindəki nizəni və su dəstisini götürüb getdilər və görən yox idi bilən yox idi və oyaq olan yox idi çünki hamısı yuxuya getmiş idilər zîrâ RƏBBin tərəfindən oların üstünə bir ağır yuxu düşmüş idi 13*və Dâvud keçigi keçib uzaqdan dağın başında durdu və aralarında yer çox idi 14*və Dâvud gövmə və Abnər ibn-i Nərə çağırıb dèdi ey Abnər məğər cavâb vərməyəcəksən və Abnər cavâb vərib dèdi ki sən kimsin ki pâdşâhi çağırasın 15*və Dâvud Abnərə dèdi ki sən məğər kişi dəğilsən və İsrâ'eldə sənin mislij kim var pəs nə için ağaç pâdşâhi mühâfizət èyləmədin ki qövmdən birisi gedibdir ki ağaç pâdşâhi həlâk èyləsin 16*bu yaxşı iş dəgil ki sən èylədin Hayy-RƏBBə and olsun ki qatliz vâcibdir çünki ağaiz RƏBBin məsîhini mühâfizət èyləmədiz və indi pâdşâhin başının tərəfindəki nizəsini və su dəstisini gör 17*və Şaul Dâvudun səsini tanıdı və dèdi ey oğlum Dâvud bu sənin səsiyidir və Dâvud da dèdi mənim səsimdir ey ağaç pâdşâh 18*və dèdi ki nə için ağaç öz bəndəsinin dalısına düşüb qovar çünki mən nə èyləmişəm və mənim əlimdə nə şərârət yapılibdir 19*və indi yalvarırm ey ağaç pâdşâh bəndəjin sözlərini əşid əğər RƏBB səni mənə zad təhrîk èyləyibdir qurbân rayihəsini qabûl èylər və illâ əğər bən-i Âdəmdir pəs olar RƏBBin huzûrunda məl'un olsunlar çünki bu gün məni qovarlar ki RƏBBin mîrâsına mülxaq olmayam və dərlər ki get qeyri ilâhlara ibâdət èylə 20*və indi mənim qanım RƏBBin qabağında yerə düşməsin zîrâ İsrâ'elin pâdşâhi bir nîrəni axtarmağa çıxıb nəcə ki dağlarda bir kəkliğin dalısına düşərlər 21*və Şaul dèdi mən günâh èyləmişəm qayıt ey oğlum Dâvud zîrâ mən sənə daha əziyyət vərmirəm ondan ötürü ki mənim cānim bu gün sənin nəzərinjdə bəha ∞

ایدی باخ نادانق ابلشم و چوخ آرنق سهوم وار در ۲۲ و داود ده جواب و بروب
دبديکه پادشاهن نيزهسي بو در بوراده در ايندی اوشاقلردن بريسي بورايه کلوب
اوئي آپارسون ۲۳ و رب هركه اوز صداقتنه و وفاسنه کوره جزا و برسون که رب
بوکون سني من الله تسلیم ابلش ايدی ومن الى رین مسیحن اوستنه اوزانق استدم
۲۴ و باخ نيجه که بوکون سن جانڭ من نظرمك عزير ايدی آيله ده من جام رین
نظرىك عزير اولسون واومنى هر دارلندن خلاص ايلسون ۲۵ و شاول داوده دبديکه
ای اوغلم داود سن مارك اولاسن سن هم ايش باشاره حق سن وهم ده ناماً غالب
اولاچق سن و داود اوز بوله کندی و شاول ده اوز بربه قايتدى

ايکري بدنخي باب

او داود اوز قلبىك دير ايدی ايندی من برکون شاولن الى اينن نلف اولاچق پس
من ابجون اوئىت بخشىسى بود خدر كه فلسطىلىرن دبارىته قاچوب اوزى قورنارم
وشاعل منى اسرائىل هامى سرحدلىنى دها آختارمقدن اميدىنى كىرومن اوئى الندىن
قورناروم ۲ و داود قالخوب اوزى واوزى اينن آلتى يوز آدملىرى جات پادشاهى
اكش اين معوكن يانته كچدى ۳ و داود اوزى و آدملىنىن هركس ابوي اينن آكشن
يانتى ساكن اولدىلر داود و اوئى ابى عورقى بعنى بزرى عىلى اجىنعم و كىمللى نابالى
عورقى ايجمايل ده ۴ و شاوله خبر و بىلدىك داود جانه قاچوبىر و اوئى بر دها
آختارمدى ۵ و داود آكشە دېدېك اكىر من سن نظرگەن التفات تايمىش منه صحراىن
شهرلىرىن بريستىك بىر و بىرسونلر و من اوراده ساكن اولم و بىندىك نه ابجون سن اينن
يائى خىنك اوئورسون ۶ و آكش او كونىن صيقلاغى اوئه و بىرىدى او سېدىن صيقلاغ
بوکونه قدر يهودا پادشاهلىنىكى اولوپىر ۷ و داود فلسطىلىرن صحراستە ساكن
اولدېغى كونلىن حسابى برايل درت آى اولدى ۸ و داود اين آدملىرى چىخوب
جشورپارن و جزىپارن و عمالقىلىرن اوستنه هجوم اولدىلار زبرا كه اولر قدىدىن شوردىن
مصر دبارىته پىشى كېمىن او ديارده ساكن اولور اولدىلر ۹ و داود او ديارى اوروپ

idi bax nâdânlıq èyləmişəm və çox artıq səhvəm vardır 22*və Dâvud da cavâb vərib dədi ki pâdşâhin nizəsi budur buradadır indi uşaqlardan birisi buraya gəlib onu aparsın 23*və RƏBB hərkəsə öz sadâqatini və vəfâsına görə cəzâ vərsin ki RƏBB bu gün səni mənim əlimə təslîm èyləmiş idi və mən əlimi RƏBBin məsîhinin üstünə uzatmaq istəmədim 24*və bax nəcə ki bu gün sənin câñış mənim nəzərimdə ‘əzîz idi èylə də mənim câñım RƏBBin nəzərində ‘əzîz olsun və o məni hər darlıqdan xilâs èyləsin 25*və Şâul Dâvuda dədi ki éy oğlum Dâvud sən mübârək olasın sən həm iş başsaracaqsın və həm də tamâmən qalib olacaqsın və Dâvud öz yoluna getdi və Şâul da öz yerinə qayıtdı

iğirmi yeddinci bâb

1*və Dâvud öz qalbində dér idi indi mən bir gün Şâulun əli inən tələf olacağım pəs mənim için ondan yaxşısı yoxdur ki Filistîlilərin diyârına qaçış özümü qurtaram və Şâul məni İsrâ'elin hamı sərhədlərində daha axtarmaqdan ümidi kəsər və mən O'nun əlindən qurtulurum 2*və Dâvud qalxış özü və özü inən altı yüz âdamları Cât pâdşâhi Akiş inən Maokun yanına keçdi 3*və Dâvud özü və âdamlarından hərkəs évi inən Akişin yanında sâkin oldular Dâvud və onun iki ‘övrəti ya ‘ni Yizre’elli Axino’am və Karmelli Nâbâlin ‘övrəti Abîcâ’ ill də 4*və Şâula xəbər vərildi ki Dâvud Câtqa qaqışdır və onu bir daha axtarmadı 5*və Dâvud Akişə dədi ki əğər mən sənin nəzəriндə iltifât tapmışəm mənə səhrânın şəhərlərinin birisində yer vərsinlər və mən orada sâkin olam və bəndən nə içiñ sənin inən pây-i tahtında otursun 6*və Akiş o gündə Sıqlağı ona vərdi o səbəbdən Sıqlağ bu günə qədər Yəhûdâ pâdşâhlarının olubdur 7*və Dâvud Filistîlərin səhrâsında sâkin olduğu günlərin hesâbı bir il dört ay oldu 8*və Dâvud inən âdamları çıxış Cəsurîlərin Cizirîlərin və ‘Amaleqîlilərin üstünə hücum èylədilər zîrâ ki olar qadîmdən Şurdan Misir diyârına yetişənə kimin o diyârda sâkin olur idilər 9*və Dâvud o diyârı urub ∞

کشی این عورت دبری قویدی و قوبون این مال والاق این دوه و پاتارلار آلوب
دونوب آکیشن یانه گلدی ۱۰ آکیش بدی سر بوكون هرابه هجوم البدز و داود
دیدی هبودانن جنوب طرفه و بر جمیلی لرن جنوب طرفه و قیچی لرن جنوب طرفه
۱۱ او داود کشی و عورت دبری قویمش ایدی چون دیر ابدی که مبادا نرم اوستن
جائنه خبر کنوروب دیسونلر که داود پله ابدی و هبشه ده قاعده‌سی بو ابدی نه قدر
که فلسطی لرن صحراسته ساکن اولور ایدی ۱۲ او آکیش داوده اینلوب دیدی که
داود او ز قوی اسرائیلین یانه البه مکروه او لوپدر و هبشه منه قول او لاجندر

ایکری سکنجی باب

۱ او او کونلرده واقع او لدبکه فلسطی لر او ز اردو لرین اسرائیل این دعوا ایلمک
ایچون قوشونه بعديلر و آکیش داوده دیدیکه یقین یلارم که سن او زکه او ز آدمکه این
منم این یله اردوده چیخارسن ۲ او داود آکیش دیدیکه سن دوغزی دن پله جک سن
که بندلک نه ایله جکدر و آکیش ده داوده دیدیکه دوغزی دن سی نام ایماک باشمن
پاسانی نصب ایله جکم ۳ و شموئیل وفات ایلیوب و نام اسرائیل ده اونن ماننی نوتوب
اوی او ز شهرنده راما ده دفن ایلش ایدیلر و شاول ده جندارلری و فلنجی لری دیار دن
دفع ایلش ایدی ۴ و فلسطی لر بغلوب کلوب شوینک اردو قور دیلر و شاول نام
اسرائیلی بغوب جلو عنده اردو قور دیلر ۵ و شاول فلسطی لرن اردو سی کوروب
فور خدی و قلبی جوخ خوفلندی ۶ و شاول ردن سؤال ابدی اما رب او ه جواب
و برمدی نه رویا این و نه اورم این و نه ده پیغمبر این ۷ و شاول او ز بندلریه
دیدیکه منم ایچون بر جندار عورت تابون که من اونن باشه کدوب او ندن صورشم
و بندلری او نه دیدیلر بو در عین دور ده بر جندار عورت وارد ۸ و شاول هشتی
دکش دروب او زکه پاتارلار کدی و او ز آدمک دن ایکی نفر این کدوب بکجه این او
عورتن یانه کل دیلر و دیدی بالوارم من ایچون جن دن سؤال ایله و هر کیو که سه
دیسم اوی منم ایچون بخاری کور ۹ و او عورت او ه دیدی ایدی سن پیلو رین که

kişi inən ‘övrət dîri qoymadı və qoyun inən mâl və ulaq inən dəvə və pâltârlar alıb dönüb Akişin yanına gəldi 10*və Akiş dədi siz bu gün haraya hücüm èylədiz və Dâvud dədi Yəhudânın cənûb tərəfinə və Yeraxme’ellîlərin cənûb tərəfinə və Qənîlilərin cənûb tərəfinə 11*və Dâvud kişi və ‘övrət dîri qoymamış idi çün dər idi ki məbâdâ bizim üstümüzə Cata xəbər gətirib dəsinqlər ki Dâvud bəylə èylədi və həmişədə qâ‘idəsi bu idi nə qədər ki Filistîlilərin səhrâsında sâkin olur idi 12*və Akiş Dâvuda inanıb dədi ki Dâvud öz qövmi İsrâ’əlin yanında əlbət məkruh olubdur və həmişə mənə qul olacaqdır

iğirmi sekkizinci bâb

1*və o günlərdə vâqi oldu ki Filistîlər öz ordularını İsrâ’əl inən da‘vâ èyləmək için qoşuna yığdılar və Akiş Dâvuda dədi ki yaqın bilirəm ki sən özүň öz âdamların inən mənim inən bilə orduda çıxarsın 2*və Dâvud Akişə dədi ki sən doğrudan biləceksin ki bəndəj nə èyləyəcəkdir və Akiş də Dâvuda dədi ki doğrudan səni tamâm əyyâmda başımın pâsibâni nesb èyləyəcəgim 3*və Şamu’əl vəfât èyləyib və tamâm İsrâ’eldə onun mâtəmini tutub onu öz şəhərində Râmâda dəfn èyləmiş idilər və Şâul da cindârları və fâlcıları diyârdan dəf ‘èyləmiş idi 4*və Filistîlər yiğilib gəlib Şunémdə ordu qurdular və Şâul tamâm İsrâ’eli yiğib Cilbo’ada ordu qurdular 5*və Şâul Filistîlərin ordusunu görüb qorxdu və qalbi çox havflandı 6*və Şâul RƏBBdən sü‘âl èylədi amâ RƏBB ona cavâb vərmədi nə rö’yâ inən və nə Urim inən və nə də peygəmbər inən 7*və Şâul öz bəndələrinə dədi ki mənim için bir cindâr ‘övrət tapın ki mən onun yanına gədib ondan soruşam və bəndələri ona dədilər budur ‘En-Dorda bir cindâr ‘övrət vardır 8*və Şâul həyətinə dəğisdirib özünə pâltârlar geydi və öz âdamlarından iki nəfər inən gədib gəcə inən o ‘övrətin yanına gəldilər və dədi yalvarırm mənim için cindən su’âl èylə və hər kimi ki sənə dəsəm onu mənim için yuxarı gətir 9*və o ‘övrət ona dedi indi sən bilirsin ki ∞

شاول نه ابیوبدر که دباردن جندارلی و فالچی لری دفع ابیوبدر وسن نه ایچون من
 جانه نله قوررسن که منی اولدرسن ۱۰ اوشاول اووه رب این آند ایچوب دبدیکه
 حی ره آند اولسونکه بوایشن اوتزی سنه بر ضرر کلمز ۱۱ پس عورت دبدی سن
 ایچون کبی بخاری کتورم او ده دبدی من ایچون شموئیلی بخاری کتور ۱۲ وعورت
 شموئیلی کورنک اوچا سس این قشفردی وعورت شاوله دبدیکه سن منی نه ایچون
 الداندون چونکه سن شاول سن ۱۳ وپادشاه اووه دبدی قورخمه اما نه کوردون
 وعورت شاوله دبدیکه الیلر کوردم که بردن چیزی ۱۴ او ده اووه دبدی شکلی نیجه
 در او ده دیدی بخاری چیغان بر فوجا آدم در که اکنکه بر جهه وار وشاول آنلاذری
 که او شموئیل در وبوزی قویی بین دوشوب اکلداری ۱۵ وشموئیل شاوله دیدی سن
 نه ایچون منه زحمت وبروب منی بخاری کورندون شاول ده دیدی چوخ دارلنکه
 ام وفلسطیلر من این دعوا الیلر والله ده مندن چکلوب منه نه پیغمبرلر ونده روپالر
 وساطتی این دها جواب وبرمر ومن سنی چاغردم که نه ایله‌جکی منه پیلدرسن
 ۱۶ وشموئیل دیدیکه بس نه ایچون مندن سؤال ابلرسن چونکه رب سدن چکلوب
 ودشمک اولویدر ۱۷ ورب اویی ایچون من وساطتی این دیدیکنی اجرا ابیوبدر
 ورب پادشاهی سن الکدن بر نوب قونشوک داوده وبردی ۱۸ نیجه که سن رین
 سوزینه اطاعت ایلمدون واون شدید غضبی عمالقلی لرن اوسته اجرا ایلمدون
 اوتدن اوتزی ده رب بوکون بو ایشی سنه ایلداری ۱۹ ومه رب اسرائیلی سن این
 پیله فلسطیلر لرن الله تسلیم ایله‌جکدر وصباح سن واوغللرک من این اولاچق سز ومه
 اسرائیل اردوسنی رب فلسطیلر لرن الله تسلیم ایله‌جکدر ۲۰ وشاول نیز نام قامتی
 این بین دوشدی وشموئیل سوزلردن چوخ قورخدی وطاقدی ده بوخ ایدی چونکه
 نام او کون ونام کیجه چورک پیش ایدی ۲۱ واو عورت شاولن باشه گلوب
 کوردبکه چوخ پریشان در واوه دیدیکه باخ جاریدک سوزکی اشبدوب جای
 آوچه قوبدم وسوزلرکه اطاعت ایلمدم که منه دبدون ۲۲ وابدی بالوارم سن ده
 جاره‌گن سوزینه اشت که فیاغنکه بر لقمه چورک فویم وسن ده بی که سند قوت

Şâul nə éyləyibdir ki diyârdan cindârları və fâlçiləri dəf' éyləyibdir və sən nə için mənim cânima tələ qurarsın ki məni öldürəsən 10*və Şâul ona RƏBB inən and içün dədi ki Hayy RƏBBə and olsun ki bu işdən ötürü sənə bir zarar gəlməz 11*pəs 'övrət dədi sənin için kimi yuxarı gətirəm o da dədi mənim içün Şamû'eli yuxarı gətir 12*və 'övrət Şamu'eli görəndə üçə səsi inən qışqırkı və 'övrət Saula dədi ki sən məni nə için aldatdın çünkü sən Şâulsun 13*və pâdşâh ona dədi qorxma amâ nə gördün və 'övrət Saula dədi ki ilâhlar gördüm ki yerdən çıxarlar 14*o da ona dədi ki şəkli nécədir o da dədi yuxarı çıxan bir qoca âadamdır ki əğnində bir cübbə var və Saul anladı ki o Şamu'eldir və yüzü qoylu yera düşüb əgildi 15*o Şamu'el Sâula dədi sən nə için mənə zəhmət vərib məni yuxarı gətirtdin Şaul da dədi çox darlıqdaəm və Filistîlər mənim inən da 'vâ éylərlər və Allah da məndən çəkilib mənə nə peyğəmbərlər və nə də rü'yalar vəsâtəti inən daha cavâb vərmir və mən səni çağirdim ki nə éyləyəcəğimi mənə bildirəsən 16*və Şamu'el dədi ki pəs nə için məndən sü'âl éylərsin çünkü RƏBB səndən çəkilib və düşmanıq olubdur 17*və RƏBB özü içün mənim vəsâtənim inən dədiğini icrâ éyləyibdir və RƏBB pâdşâhlığı sənin əliндən yırtılıq qonşuq Dâvuda vərdi 18*nécə ki sən RƏBBin sözünə itâ'et éyləmədin və onun şədidi qəzəbini 'Amaleqlilərin üstünə icrâ éyləmədin ondan ötürü də RƏBB bu gün bu işi sənə éylədi 19*və həm də RƏBB İsrâ'eli sənin inən bəylə Filistîlərin əlinə təslîm éyləyəcəkdir və sabâh sən və oğullarıq mənim inən olacaqsız və həm də İsrâ'elin ordusunu RƏBB Filistîlərin əlinə təslîm éyləyəcəkdir 20*və Şâul təz tamâm qâməti inən yərə düşdü və Şamu'elin sözlərindən çox qorxdu və tâqatı da yox idi çünkü tamâm o gün və tamâm gəcə çörək yéməmiş idi 21*və o 'övrət Şâulun yanına gəlib gördü ki çox pərişândır və ona dədi ki bax câdiyən süzünjü eşidib cânımı avcıma qoydum və sözləriñə itâ'et éylədim ki mənə dədən 22*və indi yalvarırm sən də câriyəñin sözünü eşid ki qabağıña bir loqma çörək qoyam və sən də yə ki səndə quvvət ∞

اولسون چونكە سن بول كېچىلىكىن ۳۳ اما او اشىپوب دىدىي يېم لىكىن بىندىلىرى داۋى عورت دە اوھە جوخ ابرام ابىلىھ اولىن سوزىسى اطاعتلىپوب بىردىن فالخىدى فىرىش اوستىندا اونوردى ۳۴ داۋى عورتىن ابودە بىر بىشىز بىزازى وارايدى كە تىعىل اين اونى كىسب واقون دە ئۆلۈپ يوغۇرۇپ فاطىر بىشىرىدى ۳۵ وشاولىن قىاغە و بىندىلىرىنىن قىاغە قويىدى و اولر دە بىدېلر و قالخوب او كىچە كىدېلر

ابكىرى دەقۇزىخى باپ

اوفلىقلىرىنىڭ اردولىرىنى افېقىدە بىغىدىلر و اسرائىللىلىرىندا بىر زىعىلىكى بولاغىن باشدە اردو فوردىلر ۳۶ و فلىقلىلىرىن سردارلىرى بوز بوز و مىن مىن كېرىپلىلر و داود اين اونن آدملىرى آكىش اين يەلە دالدىن كېرىپلىلر ۳۷ و فلىقلىلىرىن سردارلىرى دىدىلر بىر عېرىپلىرنە در و آكىش فلىقلىلىرىن سردارلىرىنى دىدىكە بۇ او اسرائىل بادشاھى شاولىن بىندىسى داود در كە ايندى بىر اىل يَا اىكى اىل اولىر كە باشدە در و او كوندىن بىرى كە قاچۇب يانە كلوپدر من اوئىن بىر زىزاد ناپىمىش ۳۸ و فلىقلىلىرىن سردارلىرى اونن اوستە غضېلىنلىدىلر و فلىقلىلىرىن سردارلىرى اوھە دىدىلر كە بۇ آدمى كېرى كوندر كە اوئىن اېجۇن نېتىن ابلىكىكى بىر قابقاسون و بىز اين دعوا يە ئوب دعوا دەن خىدە دەشمەن او ما سون چونكە بىر كېمىسە اوز آغا سىنى بىر آدمىلىن باشلىرىنى سواي نە اين راشى ابلىجىكىدر ۳۹ آپا بۇ او داود دىكل كە رقصىدە بىر بىر يە جواب و بىر بىر دىرىپلىلر كە شاول مىنلىرى و داود اون مىنلىرى اوردى ۴۰ و آكىش داودى چاغرۇب اوھە دىدىي حى رە آد او لسونكە سن دوغرى سن واردودە سن من اين جىجۇب كېرمىككىكى من نظرىدا بىخى در زىرا سن من يانە كىلن كوندىن بىر كونه كېدىن من سنە بىر شىرات ناپىمىش اما سن سردارلىن نظرىدا بىخى دىكل سن ۴۱ پىن ايندى قايدىوب سلامت اين كە كە فلىقلىلىرىن سردارلىرىن نظرىدا بىر پان ايش ئىلمىش او لاسن ۴۲ و داود آكىش دىدىكە من نە ايلەشم و حضور كەن او لىدىقىم كوندىن بىر كونه قىدر بىندىكە بە تاپىوسن كە من كىشم كە پادشاھ آغا من دىشمەنارى اين دعوا ابلىم ۴۳ و آكىش جواب و بىر بىر داودە دىدىكە من

olsun çünki sən yol gədəcəksin 23*amâ o eşitməyib dədi etməm lakin bəndələri və o ‘övrət də ona çox ibrâm èyləyəndə olarin sözünə itâ’et èyləyib yerdən qalxdı firaş üstündə oturdu 24*və o ‘övrətin èvdə bir bəsilmiş buzovı var di ki tə’cîl inən onu kəsib və un da alıb yoğurub fitir bişirdi 25*və Şâulun qabağına və bəndələrinin qabağına qoydu və olar da yedilər və qalxıb o gəcə getdilər

iğirmi dokkuzuncu bâb

1*və Filistîlər hamı ordularını Afeqdə yiğdilar və İsrâ’ellilər də Yizre’eldəki bolaqın yanına ordu qurdular 2*və Filistîlərin sərdârları yüz yüz və mîn mîn keçər idilər və Dâvud inən onun âdamları Akiş inən bélə dalıdan keçər idilər 3*və Filistîlərin sərdârları dədilər bu İbrânîlər nədir və Akiş Filistîlərin sərdârlarına dədi ki bu o İsrâ’el pâdşâhi Şâulun bəndəsi Dâvuddur ki indi bir il yâ iki il olur ki yanımızdadır və o gündən bəri ki qaçıb yanımı gəlibdir mən onda bir zâd tapmamışəm 4*və Filistîlərin sərdârları onun üstünə qəzəbləndilər və Filistîlərin ona dədilər ki bu âdamı gəri göndər ki onun içən ta’yîn èylədigij yərə qayıtsın və bizim inən da’vâya enib da’vâda bizə zad-1 düşmən olmasın çünki bu kimsə öz ağasını bu âdamların başlarından süvây nə inən râzi èyləyəcəkdir 5*âyâ bu o Dâvud dəgil ki rəqsə bir birinə câvab vərib dər idilər ki Şâul mînləri və Dâvud on mînləri urdu 6*və Akiş Dâvudu çağırıb ona dedi Hayy-RƏBBə and olsun ki sən doğrusun və orduda sənin mənim inən çıxıb girməklığın mənim nəzərimdə yaxşıdır zîrâ sən mənim yanımı gələn gündən bu günə kimin mən səndə bir şərârət tapmamışəm amâ sən sərdârların nəzərində yaxşı dəğilsin 7*pəs indi qayıdib səlâmət inən get ki Filistîlərin sərdârlarının nəzərində bir yaman iş işləməmiş olasın 8*və Dâvud Akişə dədi ki mən nə èyləmişəm və huzûrunda olduğum gündən bu günə qədər bəndəjdə nə tapıbsın ki mən getməyəm ki pâdşâh ağamın düşmənləri inən da’vâ èyləyəm 9*və Akiş cavâb vərib Dâvuda dədi ki mən

∞

پیلورم که سن منم نظرومند الله فرشته‌سی کیمی بخشی سن آتچق که فلسطیلرن سردارلری
دیرلر که او بزم این دعوا به کمسون ۱۰ پس ایندی سحر تیزدن دوروب يعني سن
و آغاکن سن این کن بنده‌لری صاحدن اوسته سحر آچلاند دورون و کدون
۱۱ او داود او زی و آدمی سحر تیزدن دوروب فلسطیلرن دیارینه قایتدیلر و فلسطیلر
ده بزر عیله چخدلر

او تو زنجی باب

او و قیکه او جنجی کوند داود این آدمی صیقلاغه پتشدیلر کور دیلر که عمالقی لر
جنوب طرفه و صیقلاغن او سننه هجوم ایلیوب صیقلاغی او رمش واونی او د این
باندرمش ایدیلر ۲ او راده اولان عورتلری چوچکن بیوکه قدر بر کمسونی اولدربیوب
اسیر ایلیش و سورمش و بوللری این کتمش ایدیلر ۳ و داود این آدمی شهون پتشند
کور دیلر که او د این باندرلوبدر و عورتلری واوغللری این فرلری اسیر آپارلوبدرلر
۴ و داود این بانده کی خلق سسلری اوجالدوب آغلادیلر تا اولرده آغلامغه دها
طاقت قالمدی ۵ و داودن ایکی عورتی ده اسیر آپارلش ایدی لر يعني بزر عیالی
احنوع و کرمی لی نابالن عورنی ایجحائل ۶ و داود چوخ دار خدی چونکه خاف اونی
سنکسار ایلک خیالن ایدی زیرا نام خلقدن هر کسن جانی او ز او غلرندن و قزلرندن
او زی آجتر ایدی اما داود او ز الله ریدن قوت نایدی ۷ و داود احیملک او غلی
ایتار کاهن دیدی نوق ایلم اینفو دی من ایچون یاخین کنور و ایاتار اینفو دی داودن
بانه کنور دی ۸ و داود ریدن سؤال ایلیوب دیدیکه آیا بو فوجن دالیسنه دوش
و آیا اوله پتشرم واونه دیدیکه دالرخنه دوش چونکه البته پتشرس و هر حاله
خلاص ایلسن ۹ و داود او بانه اولان آنی بوز آدم این کیدوب بسور درمه سه
پتشدیلر و قالانلر دور دیلر ۱۰ و داود درت بوز آدم این دالرخنه دوش دی اما ایکی بوز
آدم بورلوب بسور چابنده بجه بیلیوب دور دیلر ۱۱ و محرا ده بر مصلی آدم نایوب
او ف داودن بانه آپار دیلر واونه چورک و بردیلر واو ده بدی واونه صو اینزندیلر

bilirəm ki sən mənim nəzərimdə Allah fəriştəsi kimi yaxşısın ancaq ki Filistilərin sərdârları dərlər ki o bizim inən da 'vâya getməsin 10*və indi səhər təzdən durub ya 'nî sən və ağaçın sənin inən gələn bəndələri sabâhdan üstüzə səhər açılında durun və gedin 11*və Dâvud özü və âdamları səhər təzdən durub Filistilərin diyârına qayıddılar və Filistilər də Yizre' elə çıxdılar

ottuzuncu bâb

1*və vaqtinə üçüncü gündə Dâvud inən âdamları Siqlaqə yətişdilər gördülər ki Amaleqlilər cənûb tərəfinə və Siqlaqın üstünə hücüm éyləyib Siqlaqı urmuş və onu od inən yandırmış idilər 2*və orada olan 'övrətləri kiçikdən böyükə qədər bir kimsəni öldürməyib əsir éyləmiş və sürmüş və yolları inən getmiş idilər 3*və Dâvud inən âdamları şəhərə yətişəndə gördülər ki od inən yandırılıbdır və 'övrətləri və oğulları inən qızları əsir aparılıbdır 4*və Dâvud inən yanındaki xalq səslərini ucaldıb ağladılar tâ olar da ağlamağa daha tâqad qalmadı 5*və Dâvudun iki 'övrəti də əsir aparılmış idilər ya 'nî Yizre'elli Axino'am və Karmelli Nâbâlin 'övrəti Abîcâ' el 6*və Dâvud çox daraldı çünki xalg onu səngsâr éyləmək xəyâlində idi zîrâ tamâm xalqdan hər kəsin cânı öz oğullarından və qızlarından ötürü acışar idi amâ Dâvud öz Allahi RƏBBDƏN quvvət tapdı 7*və Dâvud Aximelek oğlu Ebyâtâr kâhinə dedi təvəqqü' éylərəm éfodu mənim için yaxın gətir və Ebyâtâr éfodu Dâvudun yanına gətirdi 8*və Dâvud RƏBBDƏN su'ál éyləyib dədi ki âyâ bu fövcün dalısınca düşəm və âyâ olara yətişərem və ona dədi ki dalılarınca düş çünki əlbət yətişirsin və hər haldə halâs éylərsin 9*və Dâvud o yanında olan altı yüz âdam inən gədib Besor dərəsinə yətişdilər və qalanlar durdılar 10*və Dâvud dört yüz âdam inən dalılarınca düşdü amâ iki yüz âdam yorulub Besor çayından keçə bilməyib durdılar 11*və səhrâda bir Misirli âdam tapib onu Dâvudun yanına apardılar və ona çörək vərdilər və o da yedi və ona su içirdilər ∞

۱۳ واونه بى پارچە قورى انجىر و اىكى صالحى قورى او زۇم و بىرىدىلر كە پۇپ جانى كە او زىنە كىلى چۈنكە اوچ كون و اوچ كېچە چۈركىپىش و سو ابىمىش ابىدى
 ۱۴ او داود او نىن سو ئالىپلىدى سىن كېمىن آدىنى سىن و هارالى سىن او دە دېدى من بى مىرىلى او غلالن ام و بىر عالقى آدمىن دە بىندىسى و من آغاڭ منى بىراخدى كىنى چۈنكە
 بى كون اوچ كوندر كە من ناخوش اولدىم ۱۵ بىز كېرىلىرن جۇنۇھ و ھەدا طرفە و ھەن
 كالىپىن جۇنۇھ ھەجوم ايلدك و صىفلاڭى دە او د اين ياندردىق ۱۶ او داود اوھ دېدىكە
 آيا منى او فوجە آپارىسن او دە دېدى منى ابىجون الله آنەد ابىچ كە نە منى اولدرىمن
 و نە دە منى آغا من الله تسلىم ايلەيسىن او نە من سى او فوجە آپارىم ۱۷ او او اونى
 آشاغە آپاردى و كوردىلىر كە نام بىن بوزىنە باپلوب فلسطىلىرن دىيارىندن و ھەدا دىيارىندن
 الـدېقلىرى اوھامى يۈوك غارت ابىجون بىر ابىج و او بىراپلىلىر ۱۸ او داود او لىرى سىجىدىن
 تا او بىرى كون آخىنامە فدر او ردى آلە كە اولىدىن بىر كىسە قورنلىدى مىرى درت
 بوز جوان آدملىر كە دوھلىن منوب فاجىدىلر ۱۹ او داود عالقىلىرن آپاردىقلىرىنىت
 ھامىسى قورناردى و داود او ز اىكى عورتىنى دە قورناردى ۲۰ او اولر ابىجون كېچىكىن
 يۈوكە قدر و او غلالناردىن قىزلەن قدر و ھەن غارىندن تا اولىن ھامى آپاردىقلىرىنىت قدر ھېچ
 بىر زاد اسكلە دكلى ابىدى داود ھامىسى كېرى كوردى ۲۱ او داود ھامى قۇيۇنى
 و مالى الـدە كە او نىن سورىلىرىنى فىانجىھ سوروپ دېر اپلىلىر بى داودن غارى در
 ۲۲ او داود او اىكى بوز آدمىن يانته كىلى كە بورلوب داودن داپىسخە كەمىش اپلىلىر
 و سورى چايىن يانته او نىر اپلىلىر و اولر داودن استقبالىه و او نىن اين او لان آدملىرىن
 استقبالىه چىخىدىلىر و داود او خلفە يېشىن او لىن سلاملىقى سو ئالىپلىدى ۲۳ او داود
 اين كىدىن آدملىرىن بىدەذات او لان هر آدم جواب و بىرلەپ دېر اپلىلىر كە چۈن
 بىز اين كەمبىپىدرلىرىس بىز قورناردىقلىز غارتىدىن او لە بىر زاد و بىرلىسون مىرى هەركە
 او ز عورتى و او غاللىرى آنچىن او لىرى كۆنرۇپ كەسۈنلەر ۲۴ او داود دېدىكە اى قىداشلىرم
 يىلە ايلەيون بونى رب بىز و بىر و بىر و او بىزى مەحافظت ايلدى و بىز اوسىنە كەن فوجى
 بىز المەن سلم ايلدى ۲۵ و بى ايش دە سەزى سوزىزى كەم اشىدر چۈنكە دعوا يە كىدىن

12*və ona bir parça quru əncir və iki salxım quru üzüm vərdilər ki yeyib cānı gənə özünə gəldi çünki üç gün və üç gəcə çörək yeməmiş və su içməmiş idi 13*və Dâvud ondan sü'äl éylədi sən kimin âdamısın və haralısın o da dədi mən bir Misirli oğlanem və bir 'Amaleqli âdamın da bəndəsi və mənim ağam məni biraxdı getdi çünki bu gün üç gündür ki mən nâhoş oldum 14*biz Keretlilərin cənubuna Yəhûda tərəfinə və həm də Kâləbin cənübuna hücum éylədik və Siqlağı da od inən yandırıldıq 15*və Dâvud ona dədi ki âyâ məni o fövcə aparsın o da dədi mənim için Allaha and iç ki nə məni öldürəsən və nə də məni ağamın əlinə təslîm éyləyəsən onda mən səni o fövcə aparırəm 16*və o onu aşağı apardı və gördülər ki tamâm yerin yüzündə yayılıb Filistilərin diyârından və Yəhûdâ diyârından aldıqları o hamı böyük qârət için yər içər və oynar idilər 17*və Dâvud oları sabahdan tâ o-biri günün axşâmına qədər ordu ilə ki olardan bir kimsə qurtulmadı məğər dört yüz cavân âdamlar ki dəvələrə minib qaçdilar 18*və Dâvud 'Amaleqlilərin apardıqlarının hamısını qurtardı və Dâvud öz iki 'övrətini də qurtardı 19*və olar için kiçikdən böyüğə qədər və oğlanlardan qızlara qədər və həm də qarətdən tâ olaların hamı apardıqlarına qədər həç bir zâd əskik dəgil idi Dâvud hamısını gəri gətirdi 20*və Dâvud hamı qoyunu və mâlı aldı ki onun sürülərinin qabağınca sürüb dər idilər bu Dâvudun qârətidir 21*və Dâvud o iki yüz âdamın yanına gəldi ki yorulub Dâvudun dalısında getməmiş idilər və Besor çayının yanında oturur idilər və olar Dâvudun istiqbâlinə və onun inən olan âdamların istiqbâlinə çıxdılar və Dâvud o xalqa yətişəndə olaların səlâmətlığını su'äl éylədi 22*və Dâvud inən gədən âdamlardan bəd-ü bədzâd olan hər âdam cavâb vərib dər idilər ki çün bizim inən gətməyibdirlər pəs bizim qurtardığımız qârətdən olara bir zâd vərilməsin məğər hərkəsə öz 'övrəti və oğulları ancaq oları götürüb getsinlər 23*və Dâvud dədi ki éy qardaşlarım bəylə éyləməyin bunu RƏBB bizə vəribdir və O bizi mühâfizət éylədi və bizim üstümüzə gələn fövci bizim əlimizə təslîm éylədi 24*və bu iş də sizin sözüzü kim eşidir çünki da 'vâya gədənin ∞

قصتى كى ده اسپايلرىن ياندە اوئوران قىسى اوسلۇن كىك بىابر فىسمت اېلسۇنلار ۲۵ و او كوندىن بىرى يىلە اولدى و بۇنى اسرائىلە بىر كونە قدر قانون و قاعەن فويدى ۲۶ داود صىفلاغە كىوب غارتىدىن يېودانى شىغلەرنە كە دوستلىرى ايدىلر كوندرۇب دىدىيەك باخ رىن دشىتلەرنىن غارتىدىن بىر سۈز ھەدىيە در ۲۷ يېتىئىلە اولالىن و راموت نېجە و پىرەدە اولالىن ۲۸ و عروغىردە اولالىن و سېفەونە و اشتمۇنە اولالىن ۲۹ و راكالىن اولالىن و بىر جەنلىلى لرن شەرلەرنە و قېنى لرن شەرلەرنە اولالىن ۳۰ و حورماادە اولالىن و كورعاشانە و عناكە اولالىن ۳۱ و حجرۇنە و اوھامى يېلىدە اولالىن كە داود و اوئىن آدملىرى اورادە كىرمىش ايدىلر

اوئوز بىر ئىنجى باب

او فلسەنلىر اسرائىل اين دعوا اېلىنىڭ اسرائىل آدملىرى فلسەنلىر قىباىندىن قاچىدلەر و مەنۋىللەر جلبوغ داغىندە دوشىدلەر ۲ و فلسەنلىر شاول اين اوغلارلىرىنى يېشوب شاولۇن اوغلارلىرى يۇناناتىنى وايتىداپ و ملکى شوعى أۇلدىردىلەر ۳ اما شاولۇن اوستەنە آغىر دعوا اولدى اوچ آتالىراونى تاپوب اوچىجي لىردىن آرتق يارەلندى ۴ و شاول اوز سلاحدارلىرى دىدىيەك قېيىك چىك و اوئىن اين منى دىل مبادا كە بىر غلنەلىر كىوب منى دىلسۇنلار و منه استەزا اېلسۇنلار اما اوئىن سلاحدارى استمدى چونكە چۈچ قورخر ايدى پىش شاول قىلىچى چىكوب اوستەنە دوشىدى ۵ و اوئىن سلاحدارى شاولۇن اولىكى كورنىڭ اوزى دە قىلغىن اوستەنە دوشوب اوئىن اين اولدى ۶ و شاول اين اوچ اوغلارلىرى و سلاحدارى و هەد آدملىرىنى ھاهىسى بىر كونە بىرابەر اولدىلەر ۷ و آيىلە كە درەمن او طرفىنى واردەن او طرفىنى اولان اسرائىل آدملىرى كوردىلەر كە اسرائىل آدملىرى قاچىدلەر و شاول اين اوغلارلىرى اولدىلەر پىش شەرلەرى بىراخوب قاچىدلەر و فلسەنلىر كىوب اوئىن اېمىن ساكن اولدىلەر ۸ و صىباحى واقع اولدىيەك فلسەنلىر مەنۋىللەرلىرى صوپىغە كىنە شاولى و اوئىن اوچ اوغلانى جلبوغ داغىندە دوشىش تاپىدلەر ۹ و باشنى كىوب اسپايلرىنى صوپىدلەر و فلسەنلىر اوز دبارىنى هەر طرفە آدم كوندردىلەر كە اوئىن بىخانەلىرىنى و زام قۇمە

qisməti kimi də esbâblarının yanında oturanın qisməti olsun gərək bərabər qismət éyləsinlər 25*və o gündən bəri bəylə oldu və bunu İsrâ'élə bu günə qədər qanun və qâ'idə qoydu 26*və Dâvud Siqlâqa gəlib qârətdən Yəhûdanın şeyxlərinə ki dostları idilər göndərib dədi ki bax RƏBBin düşmənlərinin qârətindən bu sənə hədiyyədir 27*Beyt-Eldə olanlara və Ramot-Nəcəbdə və Yəttirdə olanlara 28*və Aro'érda olanlara və Sifmotda və Eştemo'ada olanlara 29*və Râkâlda olanlara və Yeraxmə-ellilərin şəhərlərində və Qənîlərin şəhərlərində olanlara 30*və Xormada olanlara və Kor-'Aşânda və Atakda olanlara 31*və Xebronda və hamı yerlərdə olanlara ki Dâvud və onun âdamları orada gəzmiş idilər

ottuz birinci bâb

1*və Filistîlər İsrâ'él inən da 'vâ éyləyəndə İsrâ'él âdamları Filistîlərin qabağından qaçdırılar və məqtullər Cilbo'a dağında düşdülər 2*və Filistîlər Şâul inən oğullarına yətişib Şâulun oğulları Yonâtâni və Abinâdâb Malki-Şuanı öldürdülər 3*amâ Şâulun üstünə ağır da 'vâ oldu ox atanlar onu tapıb oxçularдан artıq yarələndi 4*və Şâul öz silâhdârına dədi ki Qılıcını çək və onun inən məni dəl məbâdâ ki bu qulfəlilər gəlib məni dəlsinlər və mənə istehzâ éyləsinlər amâ onun silâhdârı istəmədi çünki çox qor-xar idi pəs Şâul Qılıcı çəkib üstünə düşdü 5*və onun silâhdârı Şâulun ölməğini görəndə özü də Qılıcının üstünə düşüb onun inən öldü 6*və Şâul inən üç oğulları və silâhdârı və həm də âdamlarının hamısı bir gündə bərabər öldülər 7*və éylə ki dərənin o tərəfində və Ərdənin o tərəfində olan İsrâ'él âdamları gördülər ki İsrâ'él âdamları qaçıbırlar və Şâul inən oğulları öldülər pəs şəhərləri bıraxıb qaçdırılar və Filistîlər gəlib olarin içində sâkin oldular 8*və sabâh vâqi' oldu ki Filistîlər məqtulları soymağa gələndə Şâulu və onun üç oğlunu Cilboa dağında düşmüş tapdilar 9*və başını kəsib əsbâblarını soydular və Filistîlər öz diyârında hər tərəfə âdam göndərdilər ki olarin bütxânələrinə və tamâm qövmə ∞

شموئلن ایکنھی کتابی ۱

۵۱

مژده و برسوئلر ۱۰ اوونن اسپاپلرینی عشترون اوونن قوبوب جسدی پیشان دیوارندن آصدیلر ۱۱ اوپایش جلاعادن ساکلری اوونن بارمسه اشندیلر که فسطیلر شاوله نه ایلیویدلر ۱۲ و قام رشد آدمقلالخوب نام کیجه کندیلرو پیشان دیوارندن شاولن جسدی پیشان جسدلرین کوتربوب پایشه کنوردلر واولری اوراده پاندردلر ۱۳ واولرن سوموکلرین آلوب پایش ده کی آغاچن آشنه دفن ابلدیلر و بدی کون اوروچ نوندلر

شموئلن ایکنھی کتابی

اوئنجی باب

اوشاولن و فانندن صوره داود عمالقی لری او مرندن قابمش وابک کون صیغلاوغن او تورمش ابدی ۲ اوچنجی کونن واقع اولدیکه بودر اردودن شاولن باشندن برآدم کلدی پاتارلری برق وباشن طبراق و داودن باته کن ساعت بن دوشوب آکلدي ۳ و داود اونه دیدیکه هارادن کلورسن او ده اونه دیدیکه من اسرائیل اردوسدن قورنلشم ۴ و داود اونه دیدیکه ایش نیجه او لدی مه نفل ایله او ده دیدی که فوم دعواودن قاچدی و هد قومدن چوختی دوشوب اولدیلر و هد شاول این او غلى بونانان اولدیلر ۵ و داود او زینه خروبرن جوانه دیدیکه سن نیجه پیلدون که شاول این او غلى بونانان اولویدلر ۶ او خبر کورن جوان اونه دیدیکه اتفاقاً جلوع داغند ایدم و بودر کوردم که شاول او زینه نکه ایلیویدر و باخدم که عزاده لر و سواره لر اوون او سننه حمله کوررلر ۷ او ده دالیسه دونوب منی کورمه منی

məsərrədə vərsilər 10*və onun əsbâblarını Aştoretin əvində qoyub cəsədini Bet-Şeanın divârından asdlar 11*və Yabəş-Cile' âdən sâkinləri onun barəsində eşitdilər ki Filistilər Şâula nə éyləyibdirlər 12*və tamâm rəşid âdamlar qalxıb tamâm gəcə gətdilər və Bet-Şeanın divârından Şâulun cəsədini və oğullarının cəsədlərini gətirib Yabəşə götürdülər və oları orada yandırdılar 13*və olarin sümüklərini alıb Yabəşdəki ağacın altında dəfn éylədilər və yəddi gün oruc dutdılard

---

Şimu' elin ikinci kitâbı

əvvəlinci bâb

1*və Şâulun vəfâtından sora Dâvud 'Amələqiləri urmaqda qayıtmış və iki gün Siqlâqda oturmuş idi 2*və üçüncü gündə vâqi' oldu ki budur Ərdəndən Şâulun yanından bir âdam gəldi pâltârları yırtıq və başında topraq və Dâvudun yanına gələn sâ'at yerə düşüb əğildi 3*və Dâvud ona dədi ki haradan gəlirsən o da ona dədi ki mən İsrâ'elin ordusundan qurtulmuşəm 4*və Dâvud ona dədi ki iş nəcə oldu mənə nəql éylə o da dədi ki qövm da 'vâdan qaçdı və həm də qövmdən çoxu düşüb öldülər və həm də Şâul inən oğlu Yonâtân öldülər 5*və Dâvud özünə xəbər vərən cavâna dədi ki sən nəcə bildin ki Şâul inən oğlu Yonâtân ölübdürələr 6*və o xəbər gətirən cavâna ona dədi ki ittifâqən Cilbo'a dağında idim və budur gördüm ki Şâul öz nizəsinə təqiyə éyləyibdir və baxdım ki 'ərrâdələr və süvârələr onun üstünə hamlə gətirirlər 7*və o da dalısına dönüb məni görəndə məni ∞

چاغردی و من ده دیدم بلى ۸ و منه دیدیکه سن کم سن و من ده اوته دیدم من
بر عالقی ام ۹ و منه دیدیکه اوسته فالخوب منی اولدر چونکه واهمه منی توتوب در
چونکه جام هله منه در ۱۰ و من اوسته فالخوب اوی اولدرم چون پیلورایدم که
دوشدن صوره دها صاغ فالمز و باشدند کی تاجی و قولند کی بلازکی کوتروب اولری
بپرا به آقامه کتوردم ۱۱ او داود اوی پاتاری توتوب برندی و هچین ده اوتن این
اولان آدملن هامیسی ۱۲ او مانع توتوب آغلادیلر و شاول و اوتن او غلی بوناتان و رین
قوی و بیت اسرائیل ایچون آختامه قدر اوروج توندیلر چونکه فلح این دو شمش
ایدلر ۱۳ او داود او زینه خبر کتورن جوانه دیدیکه سن هارالی سن او ده بدی من
بر عالقی غربی آدمن او غلی ام ۱۴ او داود اوته دیدیکه سن نیجه قورخمنون که
الگی رین میجنی اولدرمکه او زاندون ۱۵ او داود جوانلردن بریسی چاغروب دیدیکه
کل بونی اولدرا او ده اوی اوروب اولدردی ۱۶ او داود اوته دیدیکه فانک اوی
بوونکه چون سن آغزرک سنه خد شهادت و بردى که بدی رین میجنی من اولدرم
۱۷ او داود شاول این او غلی بوناتانه بو مریهنه او خودی ۱۸ او دیدیکه بو کان
مریهنه سنه بني ہباداہ او کرسنونلر بو در باشر کتابنک بازلوبدر ۱۹ ای اسرائیل رونفت
سن داغلرک متفول اولدی رشیدلر نیجه دوشیدلر ۲۰ جات ده خبر و پرمیون
اشقولون کوچه لرنک معلوم الیبون میادا فلسطی لرن قزلری شادلر ایلسونلر میادا
ناعنونلر قزلری فخر ایلسونلر ۲۱ ای جلیوعن داغلری اوسته شبم این یاغش
کلسون و تقدمه قربانلر اکنلری او لاسون زیرا رشیدلر سپری اوراده خراب اولدی
شاولن یاغ این یاغلامتمش سپری ۲۲ متفوللر قاندن و رشیدلر یاغندن بوناتان
کانی کبری حکلر ایدی و شاولن فلحی بوش دوپر ایدی ۲۳ شاول این بوناتان او ز
جانلرک محیوب و مهربان اولوب و فاتلرک ده آبریلمدیلر قه قوشلردن تیز ارسلانلردن
قوتلی ایدلر ۲۴ ای اسرائیل قزلری شاولن او زی آغلابون که سن قرمز این نفائیں
کدرر ایدی که لایسلر زن اوسته قزل زینتلر قوبر ایدی ۲۵ دعوانی ایچن رشیدلر
نیجه دوشیدلر بوناتان سن داغلرک متفول اولدی ۲۶ سندن او زی اضطرابه دو شمش

çağırıldı və mən də dədim bəli 8*və mənə dədi ki sən kimsin və mən də ona dədim
 mən 'Amaleqliyəm 9*və mənə dədi ki üstümə qalxıb məni öldür çünki vâhimə məni
 tutubdur çünki cənim hələ məndədir 10*və mən üstünə qalxıb onu öldürdüm çün bilir
 idim ki düşəndən sora daha sağ qalmaz və başındakı tacı və qolundakı biləzığını götürüb
 oları buraya ağama gətirdim 11*və Dâvud öz pâltârlarını tutub yırtdı və həmiçənin
 də onun inən olan âdamların hamısı 12*və mâtəm tutub ağladılar və Şâul və onun
 oğlu Yonâtân və RƏBBin qövmi və Bəyt-i İsrâ'él için axşama qədər oruç tutdılar
 çünki qılıç inən düşmüş idilər 13*və Dâvud özünə xəbər gətirən cavâna dədi ki sən
 haralısın o da dədi mən bir 'Amaleqli qərib âdamın oğlu-em 14*və Dâvud ona dədi
 ki sən nəcə qorxmadın ki əliyi RƏBBin məsihini öldürməgə uzatdın 15*və Dâvud
 cavânlardan birisini çağırıb dədi ki gəl bunu öldür o da onu urub öldürdü 16*və
 Dâvud ona dədi ki qanıq öz boyunuja çün sənin ağzıq sana zad-ı şəhâdet vərdi ki
 dədi RƏBBin məsihini mən öldürmişəm 17*və Dâvud Şâul inən oğlu Yonâtâna bu
 mərsiyəni oxudu 18*və dədi ki bu kəmân mərsiyəsini Bən-i Yəhûdâya okurtsunlar
 budur Yâşar kitâbında yazılıbdır 19*ey İsrâ'él rövneqiq sənin dağlarındı məqdül oldu
 rəşidlər nəcə düşdülər 20*Câtda xəbər vərməyin Aşqələn küçələrində ma'lum
 èyləməyin məbâdâ Filistîflərin qızları şâdlıq èyləsinlər məbâdâ nâ-xitanların qızları
 qahir èyləsinlər 21*ey Calbo'un dağları üstüze şəbnəm inən yağış gəlməsin və
 taqdımə qurbânların əkinlərin olmasın zîrâ rəşidlərin sıpəri orada xarâb oldu Şâulun
 yağı inən yaqlanmamış sıpəri 22*məqdüllerin qanından rəşidlərin yağından Yonâtânan
 kəmâni gəri çəkilmir idi və Şâulun qılıçı boş dönmir idi 23*Şâul inən Yonâtân öz
 həyatlarında məxbûb və mehribân olub vəfâtlarında da ayrılmadılar qara quşlardən
 təz arslânlardan quvvətli idilər 24*ey İsrâ'elin qızları Şâuldan ötürü ağlayın ki sizə
 qırmız inən naqqaş gəydirir idi ki libâslarızın üstünə qızıl ziynətlər qoyar idi
 25*da 'vânnın içində rəşidlər nəcə düşdülər Yonâtân sənin dağlarındı məqdül oldu
 26*səndən ötürü iztirâba düşmişəm ∞

ای یونانان قرداشم سن من ایچون چوچ مهربان ایدون منه سن محبت عجب ایدی
عورتلر محبتندن آرتق ابدی ۲۷ رشیدلر نیجه دوشیدلر دعوا سلاحداری خراب اولدی

ایکنخی باب

او بوندن صوره واقع اولدیکه داود ریدن سؤال ایلیوب دیدی آیا یهودا شهریزدن
بریسته کدم و رب اویه دیدی کت و داود دبدی هارا به کدم او ده دیدیکه حبرو
آوداود اورا به کندی و هد اوتن ایکی عورتی بعنی بزر عبلی اجنوم و کریمی مایالن
عورتی ایچائل ۲۸ او آدم لریکه اوتن این ایدیلر اولرن ده هر بریستی او زابوی این
داود آپاردي واولر ده حبرون شهرلریکه ساکن اولور ایدیلر ۲۹ یهودان آدم لری
کلوب داودی اوراده بیت یهودان اوسته پادشاه مسح ایدیلر و داوده خیر و بر دیلر
که شاولی دفن ایلین یایش جلعادن ساکن لری ایش ۳۰ و داود یایش جلعادن
آدم لرین یانه خبر چیلر کون دروب اولر دیدیکه آغایز شاوله بو احسان ایدیکزرا و اون
دفن ایدیکزرا ایچون سز ریدن میارک اولا سر ۳۱ و ایندی رب سز نعمت و حق احسان
ایلسون ومن ده سز بیله بخشیلی ایله جکم چون سز بو ایشی ایلیوب سز ۳۲ و ایندی
الر ز قوتلوب رشید اولون زبرا آغایز وفات ایلیوبدر و بیت یهوداده منی او زلریه
پادشاه مسح ایلیوبدرلر ۳۳ و ایندی این نیر که شاولن فوشونن سرداری ایدی شاولن او غلی
ایشبوشت کون روب مخانیمه آپاردي ۳۴ و اون جلعادن و اشوری این بزر عین اوسته
وافرام این بنایمن اوسته و قام اسرائیل اوسته پادشاه ایدی ۳۵ شاولن او غلی
ایشبوشت اسرائیل اوسته پادشاه اولانه فرخ باشند ایدی و ایکی ایل با شاده لق ایدی
داوده متبع ایلین بال توز بیت یهودا ایدی ۳۶ و داودن بیت یهودا اوسته حبرون
پادشاه اولدیغی ایامن حسابی بدی ایل آنی آی ایدی ۳۷ و ایندی این نیر و ایشبوشت
این شاولن بنده لری مخانیمدن چیخوب جمیونه کل دیلر ۳۸ و بواب این صربا و داودن
بنده لری چیخوب جمیون حوضن یانند بری بریسته راست کل دیلر و بول حوضن بو
طرفیدن واولر حوضن او طرفیدن او تور دیلر ۳۹ و ایندی بو ایه دیدیکه قوی او شاقله

éy Yonâtân qardaşım sən mənim için çox məhribân idin mənə sənin məhəbbətiñ ‘acib idi ‘övrətlər məhəbbətindən artıq idi 27*rəşîdlər nəcə düşdülər da ‘vâ silâhları xarâb oldu

ikinci bâb

1*və bundan sora vâqi‘ oldu ki Dâvud RƏBBdən sü’âl éyləyib dèdi li âyâ Yəhûdâ şəhərlərindən birisinə gədəm və RƏBB ona dèdi get və Dâvud dèdi haraya gədəm O da dèdi ki Xəbrona 2*və Dâvud oraya getdi və həm də onun iki ‘övrəti ya ‘nî Yizre‘elli Axino‘am və Karmelli Nabâlin ‘övrəti ‘Abica’ il 3*və o âdamları ki onun inən idilər oların da hər birisini öz evi inən Dâvud apardı və olar da Xebronun şəhərlərində sâkin olur idillər 4*və Yəhûdânın âdamları gəlib Dâvudu orada Bəyt Yəhûdânın üstünə pâdşâh məsh éylədilər və Dâvuda xəbər vérilər ki Şâulu dəfn éyləyen Yabəş-Cile‘âdin sâkinləri imiş 5*və Dâvud Yabəş-Cile‘âdin âdamlarının yanına xəbərçilər göndərib olara dèdi ki ağaíz Şâula bu ihsâni éyləyinjiz və onu dəfn éyləyiğiz üçün siz RƏBBdən mübârək olasız 6*və indi RƏBB sizə ni‘mət və həqq ihsân éyləsin və mən də sizə bəylə xayşılıq éyləyəcəğəm çün siz bu işi éyləyibsiz 7*və indi əlləriz quvvətlənib rəşid olun zîrâ ağaíz vəfât éyləyibdir və Bəyt Yəhûdâda məni özlərinə pâdşâh məsh éyləyibdirler 8*və Abnér ibn-i Ner ki Şâulun qoşununun sərdârları idi Şâulun oğlu İş-Boşeti götürüb Maxâna‘imə apardı 9*və onu Cile‘âdin və Aşuri inən Yizre‘elin üstünə və Efrâim inən Binyâmîn üstünə və tamâm Îsrâ‘el üstünə pâdşâh éylədi 10*Şâulunun oğlu İş-Boşet Îsrâ‘el üstünə pâdşâh olanda qırx yanında idi və iki il pâdşâhlıq éylədi Dâvuda mütâb ‘at éyləyen yalqız Bəyt Yəhûdâ idi 11*və Dâvud Bəyt Yəhûdâ üstünə Xevronda pâdşâh olduğu əyyâmin hisâbı yəddi il altı ay idi 12*və Abnér ibn-i Ner və İş-Boşet ibn-i Şâulun bəndələri Maxanâ‘imdən çıxıb Cibe‘ona gəldilər 13*və Yoâb ibn-i Seruyâ və Dâvudun bəndələri çıxıb Cibe‘onun hovzunun yanında biri birinə rast gəldilər və bular hovzun bu tərəfindən və olar hovzun o tərəfindən oturdular 14*və Abnér Yoâba dèdi ki qoy uşaqlar ∞

فالمخوب قیاغزده اوینا سوتلر و بواب ده دبدی قوی فالمخسونلر ۱۵ و حساب این
فالمخوب حضوره کجدیلر یعنی بنایمیتی لردن ایشیوشت این شاول ایچون اون ایکی نفر
و داودن بند لردن ده اون ایکی نفر ۱۶ و هن اوز حریقشن باشدن دونوب قلجنی حریقشن
بوکریه صوخدی ویر بری این دوشیدیلر واو برن آدیه حلقت هصوریم دیدیلر که
جمعونه در ۱۷ او کونه دعوا جوخ برک اولدی وابیر این اسرائیلی لر داودن
بند لرین قباغنه مغلوب اولدیلر ۱۸ و صرویان اوچ اوغلی یعنی بواب وایشای
و عسائل اوراده ابدیلر و عسائل محراوه کی جبرالترن بریسی کیو یونکل آیاقلی
ا بدی ۱۹ و عسائل اینبرن دالیسخه دوشوب اینبرن دالیسخه کشمکدن صاغه و صوله
دوندی ۲۰ وابیر دالی سنه با خوب دیدیکه عسائل بوسن سن او ده دبدی من ام
۲۱ وابیر او به دیدیکه با صاغکه وبا صولکه دونوب اوشاقلردن بریسی توت
واونن سلاحزینی آل اما عسائل اونن دالیسخه کشمکدن چکلمدی ۲۲ وابیر مکرر
که عائله دیدیکه دالمدن چکل من سن نه ایچون بن چالم ومن نیجه بوزی
قاوزیوب قرداشک بواه باخ ۲۳ اما او استمدی که چکلسون وابیر ده نیزه نن
دالی او حی این اونن قارتندن اوردی وینه اونن دالیستن چخدی واو ده اوراده
دوشوب هان بردہ اولدی و عسائلن دوشوب اولدیکی بن هر کم که کلور دورر
ا بدی ۲۴ و بواب این ایشای اینبرن دالیسخه دوشوب قاودیلر واولر جبعون چولنن
بولنکه جیعن قباغنه کی اما نه سنه کلنه کون باندی ۲۵ و بنی بنیام اینبرن دالیسخه
بغلوپ بر دسته اولدیلر و بر تپنن باشدن دور دیدیلر ۲۶ وابیر بواب باخین کلوب
دیدیکه آیا فلح آبله کرک هبشه بسون مکر یلمرسن که آخری آجی اولور و نه وقه
کیمین قومه دیمه جکسن که قرداشلرین دالیستن قابتسونلر ۲۷ و بواب دیدیکه
حی الله آند اولسونکه اکر بو سوزی دیش اولسه ابدون ایندی قوم سخدن بری
هر کس اوز قرداشتن دالیسخه دوشکن قابتش ابدی ۲۸ و بواب کریانی چالدی
و نام قوم دوروب اسرائیل دالیسخه دها دوشیدیلر و دها دعوا ایلمدیلر ۲۹ وابیر
این ادمیری نام او کیجه چولدن کدوب اردن کجدیلر و نام پتروندن کدوب

qalxîb qabağımızda oynasınlar və Yoâb da dèdi qoy qalxsınlar 15*və hêsâb inən qalxîb hüzura gəçdilər ya 'nî binyâmînlilərdən İş-Boşet ibn-i Şâul için on iki nəfər və Dâvudun bəndələrindən də on iki nəfər 16*və hərə öz hərifinin başından tutub qılıcını hərifinin böğrûnə soxdu və birbiri inən düşdülər və o yerin adına Xelqat-Hassurîm dədilər ki Cibe'ondadır 17*və o gündə da 'vâ çox bərk oldu və Abnér inən Îsrâ'ellilər Dâvudun bəndələrinin qabağında mağlûb oldılar 18*və Serûyânın üç oğlu ya 'nî Yoâb və Abışây və 'Asâ'él orada idilər və 'Asâ'él səhrâdakı ceyrânların birisi kimi yüngül ayaqlı idi 19*və 'Asâ'él Abnérin dalısınca düşüb Abnérin dalısınca getməkdən sağa və sola dönmədi 20*və Abnér dalısına baxıb dèdi ki 'Asâ'él bu sən sən o da dèdi bu mənəm 21*və Abnér ona dèdi ki yâ sağıña və yâ soluña dönüb uşaqlardan birisini tutub və onun silâhlarını al amâ 'Asâ'él onun dalısınca getməkdən çəkilmədi 22*və Abnér mükərrər gənə 'Asâ'élə dèdi ki dalımdan çəkil mən səni nə için yerə çalam və mən nécə yüzümü qavzuyub qardaşış Yoâba baxam 23*amâ o istəmədi ki çəkilsin və Abnér də nizənin dalı ucu inən onun qarnından urdu və nizə onun dalısından çıxdı və o da orada düşüb həmən yerdə öldü və 'Asâ'elin düşüb öldüyü yerə hər kim ki gəlir durur idi 24*və Yoâb inən Abışay Abnérin dalısınca düşüb govđular və olar Cibe'on çölünün yolunda Ciah qabağındaki Amma təpəsinə gələndə gün batdı 25*və bən-i Binyâmin Abnérin dalısınca yiğilib bir dəstə oldular və bir təpənin başında durdular 26*və Abnér Yoâba yaxın gəlib dèdi ki âyâ qalx qılıc ilə qərək həmişə yesin məğər bilmirsən ki âhiri acı olur və nə vaqtə kimin qövmə dəməyəcəksən ki qardaşlarının dalısından qayıtsınlar 27*və Yoâb dèdi ki Hayy-Allaha and olsun ki əğər bu sözü dəmiş olsa idin indi qövm səhərdən bəri hərkəs öz qardaşının dalısınca düşməktən qayıtmış idi 28*və Yoâb kərənay çaldı və tamâm qövm durub Îsrâ'elin dalısınca daha düşmənilər və daha da 'vâ éyləmənilər 29*və Abnér inən âdamları tamâm o gəcə çöldən gədib Ərdəndən çıxdılar və tamâm Bitrondan gədib ∞

شموئیلن ایکجی کتابی ۲

۵۵

خنا یشه پشدیلر ۳۰ و بواب اینبری فاومندن قابدوب نام قوی جمع ابدی داودن
بند لردن اون دقوز آدم و عسائل اسک ایدی ۲۱ اما داودن بندلری بیامیلی لر
این اینبرن آدم لردن اوچ بوز آتش آدم اوروب اولدرش ایدیلر ۲۲ و عسائلی
کونروب اونی آناسن بیت لحمد کی قبریک دفن ایندبلر و بواب این آدری نام کجه
کدوب حرونک اوستاریبه سحر آحدی

اوچی باب

اوشاولن ایوی این داودن ایوین آراسد او زون دعوا وار ابدی اما داود کده
کک قوتلر و شاولن ایوی کک ضعیللر ایدی ۲۳ و داوده حرونک او غللر متولد
اولدبلر واون بیوك او غلی بزر عیلی احبنو عمدن امنون ایدی ۲۴ و ایکجیس کرملى
نابالن عورنی ایچائلدن کلاپ ایدی واوچیسی جشور پادشاهی نهاین قری معکان
او غلی ایشالوم ایدی ۲۵ و در دنخی سی جیتن او غلی ادونیا و سخی سی ایطالان او غلی
شفطا ۲۶ و آنچیسی داودن عورنی عجلادن اولان پر عالم اولوب داوده حرونک
متولد اولان بولدر ۲۷ و بیت شاول این بیت داودن آراسد دعوا اولان زمان اینبر
بیت شاوله طرفدار ایدی ۲۸ و شاولن بر متعمسی وار ابدی آدی رصفه بیت آبا
وا بشوشت آینیں دیدیکه هه ایچون آنام متعمسن باشه کدوب سن ۲۹ و ایشوشن
سوزلری جهندن اینبرن غضی اللئوب دیدیکه مکر من بر ایت باشی ام که بو کون
ھپدانن مخالفن آنک شاولن ایویه واون قرداشریه و دوستاریه بختیلی ایلوب سی
داودن الله و بر مدم و بیکون بو عورتن مذمنی اوسته اسناد ایلسن ۳۰ الله اینبر یله
ایلسون واونه بوندن آرتق ایلسون آکرین داوده آند ایچدیکی کیی من اونه ایلس
۳۱ بعنی آکر پادشاهی شاولن ایوین کجر دوب داودن تختنی داندش بشر شیعه قدر
اسراییل این ھودانن اوسته ثابت ایلس ۳۲ او ده اینبردن قور خدیقی ایسون او نه
دها بر سوز جواب و بر مدمی ۳۳ و اینبر او ز عوضنه داوده آدم کون دروب دیدیکه
دیار کیمن در و هد دیدی من این عهد باغلا و بود رام سن این در که نام اسرائیل

Mahana' imə yətişdilər 30*və Yoâb Abnəri qovmaqdan qayıdîb tamâm qövmi cəm' éylədi və Dâvudun bəndələrindən on doqquz âdam və 'Asâ' él əskik idi 31*amâ Dâvudun bəndələri Binyaminlilər inən Abnərin adamların üç yüz altmış âdam urub öldürmüş idilər 32*və 'Asâ' élü götürüb onu atasının Beyt-Lexemdəki qabrində dəfn éylədilər və Yoâb inən âdamları tamâm gəcə gedib Xebronda üstlərinə səhər açıldı **üçüncü bâb**

1*və Şâulun évi inən Dâvudun évinin arasında uzun da'vâ var idi amâ Dâvud gədə-güdə quvvətlənir və Şâulun évi gədə-güdə za'îflənir idi 2*və Dâvuda Xebronda oğullar mütəvəllid oldular və onun böyük oğlu Yizre'elli Axino'mdan Amnon idi 3*və ikincisi Karmelli Nâbâlin 'övrəti Abicâildən Kilâb idi və üçüncüsü Ceşûr pâdşâhi Talmayın qızı Ma'akâdan oğlu Abşâlom idi 4*və dördüncüsü Haccîtin oğlu Adoniyâ və beşinci Abitâlin oğlu Şefatya 5*və altıncısı Dâvudun 'övrəti 'Eclâdan olan Yitre'âm olub Dâvuda Xebronda mütəvəllid olan bulardır 6*və Bəyt-Şâul inən Bəyt-Dâvudun arasında da'vâ olan zaman Abnər Bəyt-Şâula tərâfdâr idi 7*və Şâulun bir mut'ası var idi adı Risfa binti Ayyâ və İş-Boşet Abnərə dədi ki nə için atamın mut'asının yanına gedibsin 8*və İş-Boşetin sözləri cəhətindən Abnərin qəzəbi alışib dədi ki məğər mən bir it başı-am ki bu gün Yəhudânın muhâləfətində ataş Şâulun évinə və onun qardaşlarına və dostlarına yaxşılıq éyləyib səni Dâvudun əşinə vərmədim və bu gün bu 'övrətin məzəmmətini üstümə isnâd éylərsin 9*Allah Abnərə bəylə éyləsin və ona bundan artıq éyləsin əğər RƏBBin Dâvuda and içdiğ'i kimi mən ona éyləməsəm 10*ya'nî əğər pâdşâhlığı Şâulun évindən keçirdib Dâvudun taxtını Dâandan Beér-Şeba'a qədər İsrâ'él inən Yəhudânın üstünə sâbit éyləməsəm 11*o da Abnərdən qorxduğu için ona daha bir söz cavâb vərmədi 12*və Abnər öz 'evəzində Dâvuda âdam göndərib dədi ki diyâr kimindir və həm də dədi mənim inən 'əhd bağla və budur əlim sənin inəndir ki tamâm İsrâ'élî ∞

سنن طرفکه دوندرم ۱۷ او ده دیدی بخشنی من سن این عهد با غلام من بالفوز برجه
 زاد طلب ایلم بعنى که من بوزی کورمهسن مکر بوزی کورمه کلديکن قباقعه
 شاولن فرى میکالی کتورمن ۱۸ او داود شاولن اوغلی ايشوشه آدم کوندروب دیدیکه
 عورتم میکالی که من بوز فلسطی غلفسی این نکاح ایلمش منه ویر ۱۵ وايشوشت
 کوندروب اوی اری فلطي پل این لاشدن دالی اللدی ۱۶ اری ده اون این آغله
 آغله دالیسخه بجوریه قدر کبدنه اپنر اویه دیدی کیت قایت واو ده قایندیه
 ۱۷ وابنر اسرائیل شیختری این داشوب دیدیکه سز بوندن ایعلی چالشر ایدز که
 داودی اوزره پادشاه ایلمیز ۱۸ پس ایندی ایلیون زیراکه رب داودن خصوصنه
 داشوب دیوبدر که بنام داودن الی این اوز اسرائیل قومی فلسطی لرن اللدن واولرن
 هاوی دشمنان اللدن خلاص ایلمه جکم ۱۹ وابنر بنیامینی لرن قباغنه داشاندن
 صوره کندی که وهم حبرونه ده داودن حضورنک هم هر نه که اسرائیل نظرن
 وقام پیت بنیامین نظرنک مقبول ایدی دانشون ۲۰ وابنر داودن پانه حبرونه
 کندی واوزی این ایکری نفر آدم وار ایدی داود اپنر این پانه کی آدم لریه
 ضیافت ایلدی ۲۱ وابنر داوده دیدیکه قوى قالمحوب کدم وقام اسرائیلی آقام
 پادشاهن پانه جمع ایلم که سن این عهد ایلسونلر وسن ده جانکن نام استدیکی کیمی
 پادشاهن ایلمیز وداود ده اپنری کوندردی واو ده سلامت این کندی
 ۲۲ وبو در داودن بنکلری وبواب چایاولدن کلور واوزلری این چوخ غارت
 کتوررلر وابنر ده حبرونه داودن پانه دکل ایدی چونکه اوی کوندرمش واوده
 سلامت این کتش ایدی ۲۳ وبواب این پانه اولان قوشون کلنه بوابه خبر
 دبروب دیدبلر که اپنر این نیر پادشاهن پانه کلوب واو ده اوی سلامت این
 مرخص ایلیوب کیدویدر ۲۴ وبواب پادشاهن پانه کدوب دیدیکه نه ایلیوب سن
 باخ اپنر سن پانکه کلوب وسن اوی نه ایجون براخوب سن که کنسون قورنلسون
 ۲۵ آیا سن نیر اوغلی اپنر طانیرسن چونکه او سنی آدانغه وسن چخوب کیرمکنکنی
 پیلکه ومه هاوی ایلدبکلرکی آتلامغه کلوبدر ۲۶ وبواب پادشاهن پانه چخوب

sənin tərəfinə döndərəm 13*o da dədi yaxşı sənin inən 'əhd bağlarəm mən yalqız bircə zâd tələb éylərəm ya'nî ki mənim yüzümü görməyəsin əgər yüzümü görməyə geldiğində qabaqca Şâulun qızı Mikâlı gətirəsən 14*və Dâvud Şâulun oğlu İş-Boşetə adam göndərib dədi ki 'övrətim Mikâlı ki mən yüz Filistî qulfəsi inən nikâh éyləmişəm mənə vər 15*və İş-Boşet göndərib onu əri Filiti'əl ibn-i Lâisdən dalı aldı 16*əri də onun inən ağlaya-ağlaya dalışınca Baxurimə qədər gədəndə Abnər ona dədi gət qayıt və o da qayıtdı 17*və Abnər İsrâ'əlin şıxları inən danışib dədi ki siz bundan irəli çalışır idiz ki Dâvudu özüzə pâdşâh éyləyəsiz 18*pəs indi éyləyin zîrâ ki RƏBB Dâvudun xüsüsündə danışib dəyikdir ki bəndəm Dâvudun əli inən öz İsrâ'əl qövmi Filistililərin əlindən və oların hamı düşmənlərinin əlindən xilâs éyləyəcəğəm 19*və Abnər Binyâmînlilərin qabağında danışandan sora gətdi ki və həm Xebronda Dâvudun hüzûrunda həm hər nə ki İsrâ'əlin nəzərində və tamâm Beyt-i Binyâmînin nəzərində məqbûl idi danışsın 20*və Abnər Dâvudun yanına Xebrona gətdi və özü inən iğirmi nəfər adam var idi və Dâvud Abnər inən yanındakı adamlarına ziyyafət éylədi 21*və Abnər Dâvuda dədi ki qoy qalxib gədəm və tamâm İsrâ'eli ağam pâdşâhin yanına cəm' éyləyəm ki sənin inən 'əhd éyləsirlər və sən də cəninin tamâm istədiyi kimi pâdşâhlıq éyləyəsin və Dâvud da Abnəri göndərdi və o da səlâmət inən getdi 22*və budur Dâvudun bəndələri və Yoâb Çapovuldan gələr və özləri inən çox qârət gətirirlər və Abnər də Xebronda Dâvudun yanında dəgil idi çünkü onu göndərmmiş və o da səlâmət inən getmiş idi 23*və Yoâb inən yanında olan qoşun gələndə Yoâba xəbər vər ib dədilər ki Abnər ibn-i Nér pâdşâhin yanına gəlib və o da onu səlâmət inən mürəxxəs éyləyib gədibdir 24*və Yoâb pâdşâhin yanına gədib dədi ki nə éyləyibsin bax Abnər sənin yanına gəlibdir və sən onu nə içün buraxıbsın ki gətsin qurtulsun 25*âyâ sən Nér oğlu Abnəri tanıyırsan çünkü o səni aldatmağa və sənin çıxib girməklığını bilməğə və həm də hamı éylədiklərinji anlamağa gəlibdir 26*və Yoâb pâdşâhin yanından çıxib ∞

ابینر دالیسجه آدم کوندردی واولر اونى سیرا قوبویدن کېرى کوردبلر و داود بىلەر ایدى ۲۷ وابینر حبرونه کېرى كىلە بواب اونى دروازەن اىچە آباردى كە اونى این خلوت دانشسون واوز فرداشى عائبىن قانىن عوضىدا اونى اورادە فارندىن اوردى او دە اولدى ۲۸ وىلە اولاندىن صورە داود اىشدوپ دىدىكە من اين مم پادشاھلىق رىن حضورنىڭ نېراوغلى ابینر قانىن ابى كېمىن كاھاسزايىك ۲۹ او فان بواپن باشنه و آناسىن نام ابوبىن اوستىنە اولسۇن و بواپن ابوندىن جرياتلىي وجذاملىي وال آغاچنە دابانان و قىچى اين دوشۇن و جوركە مەناج اولان اىك اولماسۇن ۳۰ و بواب اين قرداشى ايشاى اوىندىن اوئرى ابىرى اولدردبلر كە او اولرن قرداشى عائبىن جمعونىڭ دعواوە اولدرمش ايدى ۳۱ و داود بواپه و بانىدە اولان قومن ھامىتە دىدىي پالكارلۇزى بىرتوب پلاس كۈن وابینر قىاغىچە ماتم ايلپۇن و داود پادشاه دە جىنازەن دالىسجه كىدر ايدى ۳۲ وابىرى حبروند دفن ايلدبلر و پادشاه سى اوجالدوب ابینر قېرىن اوستىن آغلادى و نام قوم دە آغلادبلر ۳۳ و پادشاه ابینر اوستىنە مرثىيە او خوبىوب دىدىكە آيا ابىراحتى اولىمى اين اولسۇن ۳۴ المرك باغلى دكىل ايدى و آياقلۇك بوخاودە بىن او ماش ايدى سى شقاوت اھلىن قافىچى دوشۇن كېيى دوشدون و نام قوم كە اوئى اوستىن آغلادبلر ۳۵ و نام قوم كىدىكە هله كۈن وارايىكى داودە چورك تكىلېف ايلسۇنلار و داود آند اپچۇپ دىدىكە الله نە يىلە ايلسۇن و بوندىن آرتق ايلسۇن آكىر من كۈن باناندىن ابىولى چورك و يا بر اوزكە زاد دادىم ۳۶ و نام قوم آنلادى واولرن نظرىن خوش كورنىدى نېچە كە پادشاهن ھاى ايلدىكىلىرى نام قومن نظرىن بىخى كورتۇر ايدى ۳۷ و او كۈن نام قوم بىلدى كە ابىرى اين نېرن اولدرلىكى پادشاهن طرفىدىن دكىل ايدى ۳۸ و پادشاه اوز بىنلەرىنە دىدىكە مكى يەرسز كە بىن كۈن اسرايىلە بىر سىردار و بىر يۈك شخص دوشۇپىر ۳۹ اما من هەرىندىكە بىن كۈن ضعيف ام كە پادشاه مىع اولىش و بىن صرىو با آدملىرى مىدىن زورلى دىرلىرىپ شراتت ايلەيە اوئى شرارەنە كورە جزا و بىرسۇن

Abnérin dalısınca âdam gönderdi və olar onu Sira quyusundan géri gətirdilər və Dâvud bilmir idi 27*və Abnér Xebrona géri gələndə Yoâb onu darvâzanın içində apardı ki onun inən xəlvət danışsın və öz qardaşı 'Asâ' elin qanının 'evəzində onu orada qarnından urdu o da öldü 28*və bəylə olandan sora Dâvud əşidib dədi ki mənim inən mənim pâdşâhlığım RƏBBin hüzûrunda Nér oğlu Abnérin qanından əbədə kimin günâhsızık 29*o qan Yoâbin başına və atasının tamâm èvinin üstünə olsun və Yoâbin èvindən cərəhətli və cüzzâmlı və əl ağacına dayanan və qılıc inən düşən və çörəğə muhtâc olan əskik olmasın 30*və Yoâb inən qardaşı Abışây ondan ötürü Abnéri öldürdülər ki o olarin qardaşı Asâ' eli Cibe'onda da 'vâda öldürmiş idi 31*və Dâvud Yoâba və yanında olan qövmin hamisina dedi pâltârları yırtıb palaz geyin və Abnérin qabâğınca matəm éyləyin və Dâvud pâdşâh da cənâzənin dalısınca gedər idi 32*və Abnéri Xebronda dəfn éylədirər və pâdşâh səsini ucaldıb Abnérin qabrinin üstündə ağladı və tamâm qövm də ağladılar 33*və pâdşâh Abnérin üstünə mərsiyyə oxuyub dədi ki âyâ Abnér axmaq ölümü inən ölsün 34*əllərij bağlı dəgil idi və ayaqlarıj buxovuda bənd olmamış idi sən şəxâvət əhlinin qabağınca düşən kimi düşdün və tamâm qövm gənə onun üstüne ağladılar 35*və tamâm qövm gəldi ki hələ gün var ikən Dâvuda çörək təklif éyləsinlər və Dâvud and içün dədi ki Allah mənə bələ éyləsin və bundan artıq éyləsin əgər mən gün batandan irəli çörək vəyâ bir özgə zâd dadasam 36*və tamâm qövm anladı və olarin nəzərində xoş göründü nəcə ki pâdşâhin hamı éylədikləri tamâm qövmin nəzərində yaxşı görünür idi 37*və o gün tamâm qövm bildi ki Abnér ibn-i Nérin öldürülməgi pâdşâhin tərəfindən dəgil idi 38*və pâdşâh öz bəndələrinə dədi ki məğər bilmirsiz ki bu gün İsrâ'eldə bir sərdâr və bir böyük şəxs düşübdür 39*amâ mən hərçəndigə bu gün za 'if-əm gənə pâdşâh məsh olmuşəm və bu bən-i Seruyâ âdamları məndən zorludurlar RƏBB şərârət éyləyənə onun şərârətinə görə cəzâ vərsin ∞

دردنبی خی باب

۱ اوچون شاولن اوغلی اشندیکه اینبر حبرونه وفات ایلیوبدر اللری ضعیف اولدی
 و نام اسرائیل اغتشاشه دو شدی ۲ اوشاولن اوغلن ایکی دسته باشی آدملری وار ابدی
 بریسن آدی بعنای او بریسن آدی ریکاب که بولر بنی بنیامیندن اولان بیرونی
 رمون اوغللری ایدی چونکه بیرونیت ده بنیامین اوستنه حساب اولیش ایدی
 ۳ و بیرونیلر جنایته فاچوب بوکونه قدر اوراده غریب قالورلر ۴ و شاولن اوغلی
 بوناتانن ایکی آیاغی چولاق بر اوغلی وار ایدی که شاول و بوناتانن خبری بزر عیلدن
 کلنه بش باشد ایدی واونن دایسی اوئی کوتروب فاچانه یله اتفاق اولدیکه
 دایه فاچیغه تھیل ایلر ایکن او شاق دو شدی چولاق اولدی و آدی مفی بوشت ایدی
 ۵ و بیرونی رمون اوغللری ریکاب و بعنای کیدوب کون فیزدیغی وقت ایشوشن
 ابوبه کبردیلر که او ده کون اورته چاغی دو شکن بانرا بدی ۶ واولر بعدا الاتر
 کبو ابوبن اورته سنه قدر کلوب اوئی فارندن اوردیلر و ریکاب این قرداشی
 بعنای فاچوب قورنلدلر ۷ بعنای او لر ابوبه کیرمش ایدبلر واوده او ز خلوت خانه سنه
 دو شکن اوستن بانرا بدی اوئی او روب اولدربیلر و باشی کسدیلر و باشی
 کوتروب نام کجه صحرا بولی این کندیلر ۸ و ایشوشن باشی داودن بانه حبرونه
 کوتروب پادشاهه دیدبلر که باخ سن جانگی آختاران دشنیک شاولن اوغلی ایشوشن
 باشی و رب بوکون آ GAMZ پادشاه ایچون شاول دن واونن نسلن دن انقام آدی
 ۹ و داود بیرونی رمون اوغللری ریکاب این قرداشی بعنایه جواب و بروب اوله
 دیدیکه او حی ره آند او لسونکه من جانی هامی دارلقدن خلاص ایلیوبدر ۱۰ او آدی
 که منه خبر کوتروب او ز نظرین کوپا بر مزده حی کېیی دیدی شاول اولوبدر من اوئی
 نوتوب صیقلاغن اولدرم که او نه و بردیکم مزده لق بو اولدی ۱۱ پس هاراده قالدیکه
 شربر آدملر بر صادق کشی نی ابونه دوشکن اوستن اولدرسونلر و من آیا اوئن قانن
 انقامنی الزدن آلوب سزی بردن محو ایلمم ۱۲ و داود نوکران بیوردی واولر ده

dördüncü bâb

1*və çün Şâulun oğlu əşitdi ki Abnér Xebronda vəfât éyləyibdir əlleri za'if oldu və tamâm Îsrâ'el iğtişaşa düşdü 2*və Şâulun oğlunun iki dəstə başı âdamarı var idi birisinin adı Ba'anâ və o birisinin adı Rékâb ki bular ben-i Binyâmîndən olan Béerotî Rimmonun oğulları idi çünkü Béerot da Binyâmînin üstünə həsâb olmuş idi 3*və Béerotilər Citta'imə qaçılıb bu günə qədər orada qərib qalırlar 4*və Şâulun oğlu Yonâtanın iki ayağı çolaq bir oğlu var idi ki Şâul və Yonâtanın xəbəri Yizrə'eldən gələndə beş yaşında idi və onun dâyəsi onu götürüb kaçanda bələ ittifâq oldu ki dâyə qaçmağa təcîl éylər ikən uşaq düşdü çoşaq oldu və adı Mefiboşet idi 5*və Béerotî Rimmonun oğulları Rekâb və Ba'anâ gədib gün qızdıığı vaxt İş-Boşetin évinə girdilər ki o da gün orta çağı döşəğində yatar idi 6*və olar bağda alanlar kimi évinin ortasına qədər gəlib onu qarnından urdular və Rekâb inən qardaşı Ba'anâ qaçılıb qurtuldular 7*ya'nı olar évə girmiş idilər və o da öz xəlvəthânəsində döşəğinin üstündə yatar idi onda onu urub öldürdülər və başını kəsdi lər və başını götürüb tamâm gəcə səhrâ yolu inən gətdilər 8*və İş-Boşetin başını Dâvudun yanına Xebrona götürüb pâdşâha dədilər ki bax sənin câniyi axtaran düşməni Şâulun oğlu İş-Boşetin başı və RƏBB bu gün ağamız pâdşâh üçün Şâuldan və onun nəslindən intikâm aldı 9*və Dâvud Béerotî Rimmonun oğulları Rekâb inən qardaşı Baanaya cavâb vərib olara dədi ki O Hayy-RƏBBə and olsun ki mənim cânimı hamı darlıqdan xilas éyləyibdir 10*o âdamı ki mənə xəbər gətirib öz nəzəretində güyâ bir müjdəci kimi dədi Şâul ölübdür mən onu tutub Siqlâqda öldürdüm ki ona vərdigim müjdəliq bu oldu 11*pəs harada qaldı ki şərîr âdamlar sâdîq kişini evində döşəğinin üstündə öldürsünlər və mən âyâ onun qanının intiqâmını əlizdən alıb sizi yerdən məhv 12*və Dâvud nökərlərə buyurdu və olar da ∞

شموئیل ایکھنی کتابی ۵

۵۹

اولری اولدربیلر واولرن اللربی و آیاقلری کسوب حبرونه حوضن بانه آصدیلر
اما ایشبوشن باشی کونروب اوی ابیرن قبرنک حبرونه دفن ایلدبلر

پشخی باب

اوسرایلن های سبطلری داودن بانه حبرونه کوب دیدبلر که باخ برست
سوموکث وستن ایک ایک ۲ ابعلی ده شاول اوستزده پادشاه اولان وقت اسرائیلی
اشیکه چخاردان وایچری کهورن سن ابدون و رب سه دیوبدر که قوم اسرائیلی سن
رعایت آبله و اسرائیلی سن امیر اول ۲ اوسرایلن های چختری پادشاهن بانه
حبرونه کلدبیلر و داود پادشاه اویلر این حبرونه رین حضورن عهد با غلادی واولر
ده داودی اسرائیلن اوستنه پادشاه مسح ایلدبلر ۴ داود پادشاه اویانک اوتوز باشد
ایدی و قرخ ایل پادشاهنک ایلدی ۵ حبرونه یهودان اوستنه بدی ایل الی آی
پادشاهنک ایلدی و اورشلیمن نام اسرائیل و یهودا اوستنه اوتوز اوچ ایل پادشاهنک ایلدی
۶ پادشاه اوز آدمی این اورشلیمه او دیارن ساکلری یوسپلن بانه کندی
واولر داوده دیدبلر که سن بورایه که یلزسن کورلر و آفاقلر سی فاوارلر جونک
دیدبلر که داود بورایه کلسون ۷ اما داود صہیون قلعه سی آلدی که داودن شهری
در ۸ و داود او کونک دیدیکه هر کم یوسپلری اوروپ دره به صالحه ه آفاقلری
و هد کورلری که داودن جانی اویلدن آکراه ایلر سردار اویه جندر او جهندن دیبلر
که کور اینن آفاسق ایوه کیرسون ۹ و داود او قلعه ده ساکن اویوب اوین آدی
داود شهری قویدی و داود میلودن ایچری بو بانه هر طرفدن بنالر نیکدردی
او داود کید کیه بیور ایدی ولشکلر رسی الله اوین اینن ایدی ۱۰ و صورن پادشاهی
حیرام داودن بانه آدمیل و ارز آگاجلری و نخارلر و دیوار داشی نرائی ایلیتلر
کوندرروب اویل ده داوده بر ایو بنا ایلدبلر ۱۱ و داود پیلدی که رب اوی اسرائیلی
او شه پادشاه مفتر ایلیوب و هد اوین پادشاه لغی اوز فوی اسرائیل ایجوت
او جالدو بدر ۱۲ و داود حبرونه کنندن صوره اورشلیمن دها اوز که متعمل و عورتلر

oları öldürdülər və oların əllərini və ayaqlarını kəsib Xebronda hovuzın yanında asdlar amâ İş-Boşetin başını götürüb onu Abnerin qəbrində Xebronda dəfn éylədilər **beşinci bâb**

1*və İsrâ'elin hamı sıbtları Dâvudun yanına Xebrona gəlib dədilər ki bax biz sənin sümügüñ və sənin ətinik 2*irəlidə Şaul üstümüzdə pâdşâh olan vəxt İsrâ'eli eşiğə çıxardan və içəri gətirən sən idin və RƏBB sənə dəyibdir ki qövmim İsrâ'elə sən ri 'âyet éylə və İsrâ'elə sən əmîr ol 3*və İsrâ'elin hamı şeyxləri pâdşâhin yanına Xebrona gəldilər və Dâvud pâdşâh olur inən Xebronda RƏBBin hüzûrunda 'əhd bağladılar və olar da Dâvudu İsrâ'elin üstünə pâdşâh məsh éylədilər 4*Dâvud pâdşâh olanda otuz yaşında idi və qırx il pâdşâhlıq éylədi 5*Xebronda Yəhudâının üstünə yəddi il altı ay pâdşâhlıq éylədi və Orişalîmdə tamâm İsrâ'el və Yəhudâ üstünə otuz üç il pâdşâhlıq éylədi 6*və pâdşâh öz âdamları inən Orişalîmə o diyârin sâkinləri Yebusîlərin yanına getdi və olar Dâvuda dədilər ki sən buraya gələbilməzsən körlər və aqsaqlar səni qovarlar çünki dədilər ki Dâvud buraya gəlməsin 7*amâ Dâvud Sixon qâl'asını aldı ki Dâvudun şəhəridir 8*və Dâvud o gündə dədi ki hər kim Yebusîleri urub dərəyə salsa həm aqsaqları və həm də korları ki Dâvudun cənə olardan ikrâh éylər sərdâr olacaqdır o cəhətdən dərlər ki kor inən axsaq evə girmesin 9*və Dâvud o qâl'ada sâkin olub onun adını Dâvud şəhəri qoydu və Dâvud Mîlodan içəri bu yana hər tərəfdən binâlar tikdirdi 10*və Dâvud gədə-güdə büyür idi və ləşkərləri RƏBB-Allah və onun inən idi 11*və Surun pâdşâhi Xirâm Dâvudun yanına âdamlar və Erz ağaçları və nəccarlar və divâr daşı tiraş éyləyənlər göndərib olar da Dâvuda bir év binâ éylədilər 12*və Dâvud bildi ki RƏBB onu İsrâ'elin üstünə pâdşâh müqərrar éyləyib və həm də onun pâdşâhlığını öz qövmi İsrâ'el için ucaldıbdır 13*və Dâvud Xebrona gələndən sora Orişalîmdən daha özgə muta 'lar və 'övrətlər ∞

آلدى داوده دها اوزكە اوغلانلار و قىزلىر متولد اولدى ۱۴ او اورشليمك اوته متولد اولانلىن آدلرى بولى در شمۇع و شوباب و ناتانان و سليمان ۱۵ و بىجار واليشوع و يوحنا و بقىع ۱۶ واليشوع واليُدُع والبياناط ۱۷ و فلسطىلىر داودى اسرائىل اوستنه پادشاه مسح ايلدىكلىرىنى اشيدوب هامى فلسطىلىر داودى آخтарما مغە چىخىذىلر و داود اشيدوب قىلغى يەندى ۱۸ او فلسطىلىر كوب رفائىم درهستە يايلىدىلر ۱۹ و داود رب دن سوّال ايلبىوب دىدىكە آيا فلسطىلىرن اوستە كىدم و آيا سن اولرى من الله و يرسن و رب داوده دىدىكە كت چونكە فلسطىلىرى يقين سنن الله و يرجىم ۲۰ اوئى داود بعل فراصىسە كىدى و داود اولرى اوراده اوروب دىدىكە رب دشمنلىرى من قباغىنە صو بىندى صندردبىي كېمىي صندردى او جەندىت او بىن آدەنى بعل فراصم قويىدى ۲۱ و بتلىرىنى اوراده براخدىلر اما داود اين آدلرى اولرى كوتىدىلر ۲۲ و فلسطىلىر كە تىكار بوخارى چىخوب رفائىم درهستە يايلىدىلر ۲۳ و داود رب دن سوّال ايلبىوت او ده دىدىكە بوخارى چىخە داللىزىن دولاوب توت آغاچلىرىنى قباغىنەن اولرن اوستە كل ۲۴ و وقىتكە سن توت آغاچلىرىنى باشىڭىز بىرىش سىي اشىدون اويمە ھەجوم كنور چونكە رب او وقىت سن قباغىڭىز چىخاجىقدەر كە فلسطىلىرن اردوسىن اورسون ۲۵ و داود آبلە ايلدى يىجه كە رب يورىش ايدى و فلسطىلىرى جىع دن جزره كىنە كېپىن اوردى

آتىنجى باب

او داود كە اسرائىلەن هامى مىتىغىلىنى كە او نۆز مىن نفر ايدى جمع ايلدى ۲ و داود فالخوب يانتە اولان هامى قوم اين بىلە ھەدادىن كىدى كە اللەن صندوغى كە او نەن آدى كروپىلار آراسىنە ساكن اولان لىشكەرلىرى آدى اين آدلۇر اورادن بوخارى آپارسون ۲ و اللەن صندوغى بىر نازە عرادە اوستە قوبوب جىعەلى اينادابىن ايوندىن چىخارىندىلر و اينادابىن اوغللىرى عوزا و احىبو او نازە عرادەنى سورى ايدىلر ۴ و اونى جىعەلى اينادابىن ابوندىن اللەن صندوغى اين آپاردىلر و احىبو صندوغۇن قباغىنە كىدر

aldı və Dâvuda daha özgə oğlanlar ve qızlar mütəvəllid oldu 14*və Orışâlîmdə ona mütəvəllid olanların adları bulardır Şammu'a və Şobâb və Nâtân və Süleymân 15*və İbxar və Elişu'a və Nefec və Yafî'a 16*və Elişam'a və Elyad'a və Elifelet 17*və Filistîlər Dâvudu Îsrâ'el üstünə pâdşâh məsh éylədiklərini əşidib hamı Filistîlər Dâvudu axtarmağa çıxdılar və Dâvud eşidib qal'aya endi 18*və Filistîlər gəlib Refâ'ım dərəsində yayıldilar 19*və Dâvud RƏBBdən su'ál éyləyib dədi ki âyâ Filistîlərin üstünə gidəm və âyâ sən oları mənim əlimə vərirsin və RƏBB Dâvuda dədi ki get çünki Filistîləri yakin sənin əliyə vərəcəğəm 20*onda Dâvud Ba'al-Ferâsimə getdi və Dâvud oları orada urub dədi ki RƏBB düşmənlərimi mənim qabağıma su bəndi sindirdiği kimi sindirdi o cəhətdən o yərin adını Ba'al-Ferâsim qoydu 21*və bütlərini orada bırakıdılar amâ Dâvud inən âdamları oları götürdülər 22*və Filistîlər gənə təkrar yuxarı çıxıb Refâ'ım dərəsində yayıldilar 23*və Dâvud RƏBBdən su'ál éyləyib O da dədi ki yuxarı çıxmama dallarından dolanıb tut ağaclarının qabağından olaların üstünə gəl 24*və vaqtinə sən tut ağaclarının başında yürüş səsi əşidib onda hücküm gətir çünki RƏBB o vaxtda sənin qabağında çıxacaqdır ki Filistîlərin ordusunu ursun 25*və Dâvud éylə éylədi nəcə ki RƏBB buyurmuş idi və Filistîləri Ceb'adan Cezerə gələnə kimin urdu

altinci bâb

1*və Dâvud gənə Îsrâ'elin hamı müntəhiblərini ki otuz mîn nəfər idi cəm' éylədi 2*və Dâvud qakxıb yanında olan hamı qövm inən Ba'ale-Yəhûdâdan getdi ki Allahın-Sandığını ki onun adı Kerubîlər arasında sâkin olan Ləşkərlər-RƏBBi adı inən adlanıb oradan yuxarı aparsın 3*və Allahın-Sandığını bir təzə 'ərrâdə üstünə qoyub Ceb'ali Abînâdâbin élvindən çıxartdılar və Abînâdâbin oğulları 'Uzzâ və Axyo o təzə 'ərrâdəni sürər idilər 4*və onu Ceb'ali Abînâdâbin élvindən Allahın-Sandığı inən apardılar və Axyo Sandığın qabağınca gədər ∞

ایدی ۵ و داود این نام بیت اسرائیل رین قباغنه صبور آگاجدن فایرلش هر نوع
 طنورلر و سلطولر و دفلر و بوقلر و صبلر این اوپر ایدیلر ۶ و باکون خرمته قدر
 کلند عوزا النی اللہن صندوغم طرفه او زادوب اونی توندی چونکه او کوزلر اوی
 لاخلامش ایدیلر ۷ و رین غضی عوزان اونته کلوب الله اونی اوراده بو خطا
 ایچون اوردی واوده اوراده اللہن صندوغم باندی اولدی ۸ و اوندی اوتی که رب
 عوزانی بلا این اورمش ایدی داود غمکن اولدی واو بن آدینی بو کونه فدر فرص
 عوزا قویدی ۹ و داود او کونه ریدن فور خدی و بدی رین صندوغم نجه من بانه
 کله جک ۱۰ و داود استمدی که رین صندوغم اوز بانه داودن شهریه آیارسون
 پس داود اونی جئی عوید ادومن ایوبه آیاردی ۱۱ و رین صندوغم جئی عوید
 ادومن ایونک اوچ آی فالدی و رب عد ادوی و اون ایوبی مبارکدی ۱۲ و داوده
 خبر و بروب دیدیلر که اللہن صندوغم سیدن رب عوید ادومن ایوبی و هرنه که
 واری ایدی مبارکل بودر و داود کدوب اللہن صندوغم عوید ادومن ایوند شادلق
 این داودن شهریه بخاری آیاردی ۱۳ و آیله که رین صندوغم آیارلرالی قدم بورر
 ایدیلر اونک او کوزلر و سلمش ماللر ذبح ایلر ایدی ۱۴ و داود نام قوت این رین
 حضورنک رقص ایلر ایدی و داودن اکنک کنان اینود وار ایدی ۱۵ و داود این
 نام بیت اسرائیل رین صندوغم کلانک و کنای سی این بخاری آیارر ایدیلر
 ۱۶ و وقیکه رین صندوغم داود شیریه کلش ایدی اونک شاون قزی میکل
 پنجه دن ناشا ایلوب داود پادشاهی کوردی که رین حضورنک صحرا بوب
 رقص ایلر ایدی واونی اوز بورکن تختیر ایدی ۱۷ و رین صندوغم کوروب
 اوز بزنه داود اون ایچون فور دیغی حادرن ایچن قویدیلر و داود رین حضورنک
 محفلر و سلامت ذبحملری تزیب ایلدی ۱۸ و داود محرقه این سلامت قربالمریق
 تزیب ایلوب قورناراندن صوره لشکلر رین آدی این قومه برکت دعائی او خودی
 ۱۹ و نام قومه و اسرائیل های جماعتنه کنی دن عورته قدر هن سنه بر قرض چورک
 و بر پارچه اث و بر او زوم فطیری نفسم ایلدی و نام قوم هن اوز ایوبه کندی

idi 5*və Dâvud inən tamâm bəyt-i İsrâ'él RƏBBin qabağında sənubər ağacından qayırılmış hər nəv' tənbûrlar və səntûrlar və dəflər və buqlar və sinclər inən oyar idilər 6*və Nâkonun xırmanına qədər gələndə 'Uzzâ əlini Allahın-Sandığının tərəfinə uzadıb onu tutdu çünki öküzlər onu lâxlamış idilər 7*və RƏBBin qəzəbi 'Uzzânın üstünə gəlib Allah onu orada bu hatâ içərin urdu və o da orada Allahın-Sandığının yanında öldü 8*və ondan ötürü ki RƏBB 'Uzzâni bəlâ inən urmuş idi Dâvud qəmgîn oldu və o yerin adını bu günə qədər Feres-Uzza qoydu 9*və Dâvud o gündə RƏBBdən qorxdu və dədi RƏBBin-Sandığı nəcə mənim yanımı gələcək 10*və Dâvud istəmədi ki RƏBBin-Sandığını öz yanına Dâvudun şəhərinə aparsın pəs Dâvud onu Catlı 'Oved-Edomun évini apardı 11*və RƏBBin-Sandığı Catlı 'Oved-Edomun évində üç ay qaldı və RƏBB 'Oved-Edomu və onun évini mübârəklədi 12*və Dâvuda xəbər vərilib dədilər ki və Allahın-Sandığının səbəbindən RƏBB 'Oved-Edomun évini və hər nə ki vari idi mübârəkləyibdir və Dâvud gəldib Allahın-Sandığını 'Oved-Edomun évindən şâdlıq inən Dâvudun şəhərinə yuxarı apardı 13*və éylə ki RƏBBin-Sandığını aparanlar altı qədəm yürür idilər onda öküzlər və bəsilmiş mällər zəbh éylər idi 14*və Dâvud tamâm quvvət inən RƏBBin hüzürunda rəqs éylər idi və Dâvudun əğnində kətan efod var idi 15*və Dâvud inən tamâm bəyt-i İsrâ'él RƏBBin-Sandığını gülbâng və kərənây səsi inən yuxarı aparır idilər 16*və vaqtılıq RƏBBin-Sandığı Dâvudun şəhərinə gəlmış idi onda Şaulun qızı Mikâl pəncərədən təmâşâ éyləyib Dâvud pâdşâhi gördü ki RƏBBin hüzürunda sıçrayıb rəqs éylər idi və onu öz yurəğində təhqîr éylədi 17*və RƏBBin-Sandığını gətirib öz yerində Dâvud onun içərin qurduğu çadırın içində qoydular və Dâvud RƏBBin hüzürunda məhruqalar və səlâmət zəbîhələri taqrîb éylədi 18*və Dâvud məhruqa inən səlâmət qurbânlarını təqrîb éyləyib qurtarandan sora Ləşkərlər-RƏBBinin adı inən qövmə bərəkət du 'âsını oxudu 19*və tamâm qövmə və İsrâ'elin hamı camâ'atınə kişidən 'övrətə qədər hərəsinə bir körs çörək və bir parça ət və bir üzüm fetiri taqsım éylədi və tamâm qövm hərə öz éviniə getdi ∞

۲۰ و صوره داود دوندی که او ز ایونی مبارکلسون اوونه شاولن قزی میکال داودن استفاله چیخوب دیدیکه اسرائیل پادشاهی بوکون نه عزنهشم ایدی که بوکون او ز بندلرین جاریه لرین نظرین بوش آدمدن بریسی نه صوینوب چهلاق اولدینی کسی صوینش ایدی ۲۱ و داود میکاله دیدیکه او رین حضورنک که من آناگدن واون هامی ابوندن آرتق یلوپ من رین قومن یعنی اسرائیل اوستنه امیر نصب ایلمکه انتخاب ایلدی البته من او رین حضورنک اوینارم ۲۲ و بوندن دها آرتق حتیراولوب او ز کوزمه آتچ او لاجعم وبل او سن دیدیکث جاریه لرن یانکه عزنه جغم ۲۳ و اولوم کوننه قدر شاولن قزی میکالان او شاغی او لادی

بدخجی باب

او وقتیکه پادشاه او ز ایونه ساکن او لور ایدی و رب ده او نه اطرافنک اولان هامی دشمنلرندن راحتلیق ویرمش ایدی ۲ پادشاه نانان پیغمبر دیدیکه باخ من ارز آغا جدن بر ایوده آکلشمشم اما اللهن صندوغی چادر ایچینه قالور ۳ و نانان پادشاهه دیدیکه بورگکه هر نه که وارکت آیله چونکه رب سنن این در ۴ و او کجه واقع اولدیکه رین کلامی نانانه نازل اولوب دیدیکه ۵ کت قوم داوده دی که رب یله دیر آبا سن من ایچون ایونیکس که من ساکن اولام ۶ چونکه من بنی اسرائیلی مصادرن چخار تدبغ کوندن بوکونه قدر ایوده ساکن اولامش و چادر و مسکن این دلنهشم ۷ بنی اسرائیل هامی این هاراده که دولاندم قوم اسرائیلی رعابت ایلمک ایچون مأمور ایلدیکم اسرائیل سبطلرندن بریسته بو سوزی آیا دیشم که نه ایچون ارز آغا جدن منه ایونیکرس ۸ و ایندی قوم داوده یله دیه سن که لشکرلر بیه دیر من سی اغلدن و سورین دالیستدن اللدم که قوم اسرائیل اوستنه امیر اولاسن ۹ و هارایه که کدون من سن این ایدم و های دشمنلرگی سن قیاغکدن دفع ایلدم و بر بوزنه اولان بیوکرن آدی کیو من سن آدکی بیوک ایلدم ۱۰ و قوم اسرائیل ایچون ده بر بر تعین ایلوب اولی نیکه جمک واولر او ز برلنک ساکن اولوب دها مخرك اولیه جندرلر

20*və sora Dâvud döndü ki öz évini mübârəkləsin onda Şâulun qızı Mîkâl Dâvudun istiqbâlinə çıxıb dədi ki İsrâ'elin pâdşâhı bu gün nə ‘izzətlənmiş idi ki bu gün öz bəndələrinin cârîyələrinin nəzərində boş âdamlardan birisinin soyunub çiblaq olduğu kimi soyunmuş idi 21*və Dâvud Mîkâla dədi ki o RƏBBin hüzûrundakı məni atandan və onun hamı évindən artıq bilib məni RƏBBin qövminin ya ‘nî İsrâ'elin üstünə əmîr nəsb éyləməğə intihâb éylədi əlbət mən o RƏBBin hüzûrunda oynarəm 22*və bundan daha artıq hakır olub öz gözümdə açıq olacağəm və bəlî o sənin dədiğinj cârîyələrin yanında ‘izzətlənəcəğəm 23*və ölüm gününə qədər Şâulun qızı Mîkâlin uşağı olmadı **yeddinci bâb**

1*və vaqtîjə pâdşâh öz évində sâkin olur idi və RƏBB də ona ətrəfində olan hamı düşmənlərindən râhatlıq vermiş idi 2*pâdşâh Nâtân peyğəmbərə dədi ki bax mən ərz ağacından bir evdə əqləşmişəm amâ Allahın-Sandığı çadır içində qalır 3*və Nâtân pâdşâha dədi ki yürügijndə hər nə ki var get éylə çünkü RƏBB sənin inəndir 4*və o gəcə vâqi‘ oldu ki RƏBBin kəlâmi Nâtâna nâzil olub dədi ki 5*gət qulum Dâvuda də ki RƏBB bələ dər âyâ sən mənim üçün əv tikməsən ki mən sâkin olam 6*çünki mən bən-i İsrâ'eli Misirdən çıxartdım gündən bu günə qədər evdə sâkin olmamışəm və çadır və məskən inən dolanmışəm 7*bən-i İsrâ'elin hamısı inən harada ki dolandım qövmim İsrâ'eli ri‘ayət éyləmək üçün məmur éylədigim İsrâ'el sıbtalarından birisinə bu sözü âyâ dəmişəm ki nə için ərz ağacından mənə əv tikmirsiz 8*və indi qulum Dâvuda bələ dəsən ki Ləşkərlər-RƏBBI bələ dər mən səni ağıldan və sürüünün dalısından aldım ki qövmim İsrâ'elin üstünə əmîr olasın 9*və haraya ki getdin mən sənin inən idim və hamı düşmənləriji sənin qabağından dəf‘ éylədim və yeryüzündə olan böyüklərin adı kimi mən sənin adılı böyük éylədim 10*və qövmim İsrâ'el içində bir yer tə‘yin éyləyib oları tikəcəğəm və olar öz yerlərində sâkin olub daha mütəhərrik olmayacaqdırlar ∞

و شرارت اهل اولانلار اولرى اوڭى كېيى اېختىيمىچى جىكىرىلر ۱۱ نىجىھە كە اېنجدۇيدىرىلار او
كۈندىن بىرى كە قوم اسرائىلەن اوستىنە حاكمىلر نىصب ايلدىم و من سە سەن ئەلى
دېشىنلەرگەن راحتلىق و بىر جىكىم و رب سە خىر و بىر كە رب سە بىر ابۇ نىكەجىكىر
۱۲ و قىتىكە اياڭىڭىز ئام اولوب آتالىڭ ابىن يانارس ئونكى سەنن صورە سەن دىرىپىكى كە
سەن صىلىكىن كە جىكىر فام ايلبوب اونن پادشاھلىقنى ثابت اېلە جىك ۱۳ مۇن آدە بىر
ابۇ او نىكەجىكىر و من اونن پادشاھلىقنى تختى ابىن قدر محەممەد اېلە جىك ۱۴ مۇن او بە آتا
اولاچقۇم و او مە اوغل اولاچقۇدر كە او عصىيان ابىيىنە اونى اسان عصىسى ابىن و بىن
آدم ئازىيانەلرى اينن تىرىيە اېلە جىك ۱۵ اما ئەنقاۇم اوندۇن كەلىمەجىك نىجىھە كە شاولدىن
كىسىم كە سەنن ابىيلى كىسىم ۱۶ و سەن ابۇڭ ابىن پادشاھلىقنى قىاغىكە ابىن قدر محەممەد
اولوب تختى دە ابىن قدر محەممەد اولاچقۇدر ۱۷ ناتان بىر سوزلىرن ھامىتە و بىر روپان
ھامىستە موافق داود ابىن داشدى ۱۸ و داود پادشاھ كەدوب رىن حضورنىڭ اوئوردى
و دېدى اى آغام رب من كەم ام و من ابوم كەم در كە من بورايد قدر كەنوروب سەن
۱۹ و بۇ هە سەن نظركەن كېچىك ابىدى اى آغام رب كە قولكەن ابۇي اېچۈن اوزاقىدىن
اوئرى دە داشىدون و بىواو آدمىن قاعدىسىدەر كە آغام رب در ۲۰ و داود دەن
دىسون چونكە سەن اى آغام رب اوز قولكى ئانىرس ۲۱ بىر يۈك زادلىرن ھامىسى سەن
اوز كلامكىنى اوئرى و اوز قىلىكە موافق ايلدىون كە قولكەن يىلدەرسىن ۲۲ بۇ جەتىدىن
اى رب الله سەن عظىم سەن چونكە سەن مىڭىز بوخ و سەن سواي الله بىخدر نىجىھە كە
ھامىسى قولاقلىرمىز اينن اشىش اېك ۲۳ و سەن قومىڭ اسرائىل كېيى ھانى بىر ملت
وار بىر بوزىنى كە الله كلسون اوزىزىنە بىر قوم خلاص ايلبوب اوزىزىنە بىر آد فابرسوت
كە مىصردىن بىعنى طايىفلار اينن اللىزىدىن اوزىكە خلاص ابىدىكەن قومكەن قىاغىنە اولر
اېچۈن يۈك زادلىر و دېباركە هيپتىلى ايشلار اېيمىس ۲۴ و اوزىكە اوز اسرائىل فومكى ابىن
كېيىن قوم محەممەم ايلدىون و اوزىكە اى رب اوئىن الله اوئىدىن ۲۵ و اىپىدى اى رب الله
اوكلانى كە قولكەن و اوئىن ابوبىن بارمىتىن داششوب سەن ابىن كېيىن ثابت آبىلە
و دېدىيگەن كورە اجرا آبىلە ۲۶ و آدەك ابىن كېيىن معظم اولوب دىسۋەر لىشكىلىرى

və şərârət əhli olanlar oları əvvəlki kimi incitməyəcəkdirler 11*nécə ki incidibdirlər o gündən bəri ki qövmim İsrâ' elin üstünə hâkimlər nəsb éylədim və mən sənə sənin hamı düşmənləriñdən râhatlıq vərəcəğəm və RƏBB sənə xəbər verir ki RƏBB sənə bir év tıkmiyəcəkdir 12*və vaqtını əyyâmlıq tamâm olub ataların inən yatarsan onda səndən sora sənin zürriyətiñi ki sənin sulbüñdən gələcəkdir qâyım éyləyib onun pâdşâhlığını sâbit éyləyəcəğəm 13*Mənim adıma bir év o tıkəcəkdir və Mən onun pâdşâhlığının taxtını əbədə qədər möhkəm éyləyəcəğəm 14*Mən ona ata olacağəm və o Mənə oğul olacaqdır ki o 'üsyan éyləyəndə onu insan 'asası inən və bən-i Âdəm taziyânələri inən tərbiyə éyləyəcəğəm 15*amâ iltifatım O'ndan kəsilməyəcək nécə ki Şauldan kəsdim ki səndən irəli kəsdim 16*və sənin évij inən pâdşâhlığın qabağıñda əbədə qədər möhkəm olub taxtında əbədə qədər möhkəm olacaqdır 17*Nâtâن bu sözlərin hamısına və bu röyânin hamısına muvâfiq Dâvud inən danışdı 18*və Dâvud pâdşâh gedib RƏBBin hüzûrunda oturdu və dədi ey Ağam-RƏBB mən kiməm və mənim évim kimdir ki məni buraya qədər gətiribsin 19*və bu hələ Sənin nəzərinə kiçik idi ey Ağam-RƏBB ki qulujuñ evi içiñ uzaqdan ötürü də danışdın və bu o âdamın qâ'idəsidir ki Ağam-RƏBBdir 20*və Dâvud daha nə dəsin çünki Sən ey Ağam-RƏBB öz quluju tanırsın 21*bu böyük zâdların hamısını Sən öz kəlâmından ötürü və öz qalbiñə muvâfiq éylədin ki quluju bildirəsin 22*bu cəhətdən ey RƏBB-Allah Sən 'azimsin çünki Sənin misliñ yox və Səndən süvây Allah yoxdur nécə ki hamısını qulaqlarımız inən eșitmişək 23*və Sənin qövmiñ İsrâ' el kimi hansı bir millət var yer yüzündə ki Allah gəlsin özünə bir qövm xilâs éyləyib özünə bir ad qayırsın ki Misirdən yə 'ni tâ' ifələr inən ilâhalarından özüñə xilâs éylədiñiñ qövmiñin qabağında olar içiñ böyük zâdlar və diyâriña həybətlə işlər éyləyəsən 24*və özüñə öz İsrâ' el qövmiñi əbədə kimin qövm möhkəm éylədin və özüñ ey RƏBB olara Allah oldun 25*və indi ey RƏBB-Allah o kəlâm ki qulujuñ və onun èvinin barəsində danışıbsın əbədə kimin sâbit éylə və dədiğinə görə icrâ éylə 26*və adıñ əbədə kimin mu'azzam olub dəsinlər Ləşkərlər-RƏBBİ ∞

اسرائیل اوستنه الله در و قولک داودن ایوی سن حضورکن ثابت او لاجقدر ۲۷ زیرا
که سن ای لشکرلر رسی اسرائیل الله قولکن قولاغنه معلوم ایلیوب دیوب سن که
سن ایچون بر ایو نیکه حکم او چندن قولک بورک ناپوب بو دعائی حضورکن اظهار
ایلدی ۲۸ وابتدی ای آگام رب الله سن سن و سوزلرک حق در و قولکه بو نعمتی
دانشدون ۲۹ پس ایندی النفات ایلیوب قولکن ایوینی مبارکله که این کیمین سن
حضورکن فالسون زیرا سن ای آگام رب دانشدون و قولکن ایوی برکت این این
کیمین مبارکلسون

سکنی با ب

اویوندن صوره واقع اولدیکه داود فاسطی لری اوروب اولری مغلوب ایلدی
وداود منخ اماقی فلسطی لرن اللدن الـ ۲ و موالي لری ده اوروب اولری بـ چالدى
واولری ایپ این اویجدى واولدـه جـکـنـی اـیـکـ اـیـنـ اـمـاـ صـاغـ قـوـیـجـغـنـیـ بـرـنـامـ
ایپ این اویجدى و موالي لـر دـاـوـدـه خـرـاجـكـذـارـ بـنـدـلـرـ اـوـلـدـلـرـ ۳ و دـاـوـدـ صـوـبـاـ
پـادـشاـهـیـ هـدـدـ عـزـرـ اـبـنـ رـحـوـبـیـ اـوـرـدـیـ وـقـیـکـهـ فـرـاتـ بـهـرـ یـانـدـ حـکـوـمـتـیـ مـسـتـحـکـمـ
ایـلـمـکـ کـبـرـ اـیـدـیـ ۴ و دـاـوـدـ اوـنـدـنـ مـبـنـ بـدـیـ بـوـزـ سـوـارـهـ وـاـیـکـرـیـ مـبـنـ پـیـادـهـ توـنـدـیـ
و دـاـوـدـ اـوـلـنـ هـامـیـسـنـ بـیـلـدـیـ آـنـجـنـ اـوـنـ بـوـزـ آـتـ قـوـیدـیـ ۵ و صـوـبـاـ پـادـشاـهـیـ هـدـدـ
عزـرـ کـوـمـکـ وـبـرـمـکـ اـیـچـونـ دـمـشـقـ اـرـمـیـلـرـ کـلـدـلـرـ وـدـاـوـدـ اـرـمـیـلـرـدـنـ اـیـکـرـیـ
ایـکـ مـبـنـ نـفـرـ اوـلـدـرـدـیـ ۶ و دـاـوـدـ دـمـشـقـ اـرـمـیـلـنـ آـرـاسـنـ قـرـاـوـلـلـ قـوـیدـیـ وـارـمـیـلـرـ
داـوـدـ خـرـاجـكـذـارـ بـنـدـلـرـ اـوـلـدـلـرـ وـرـبـ دـاـوـدـهـ هـارـاـیـهـ کـهـ کـبـرـ اـیـدـیـ ظـفـرـ وـبـرـ اـیـدـیـ
۷ و دـاـوـدـ اوـ قـرـلـ سـرـلـرـ کـهـ هـدـدـ عـزـرـنـ بـنـدـلـرـ بـنـیـ اـوـسـتـنـهـ اـیـدـیـ الـوـبـ اوـرـشـلـیـمـهـ
کـوـرـدـیـ ۸ و دـاـوـدـ پـادـشاـهـ هـدـدـ عـزـرـنـ بـطـخـ وـبـرـوـنـاـیـ شـہـرـلـرـنـدـنـ خـیـلـیـ چـوـخـ مـسـ
الـدـیـ ۹ وـحـاتـ پـادـشاـهـیـ نـوـعـیـ اـشـدـیـ کـهـ دـاـوـدـ هـدـدـ عـزـرـنـ هـامـیـ لـشـکـرـیـ اوـرـوـبـدـرـ
۱۰ پـسـ نـوـعـیـ اوـزـ اوـغـلـیـ بـوـرـامـیـ دـاـوـدـ پـادـشاـهـنـ یـاـنـهـ کـوـنـدـرـوـبـ اوـنـ سـلامـتـ حـالـیـ
اسـفـارـ رـاوـهـ نـیـرـکـ اـیـلدـیـ کـهـ هـدـدـ عـزـرـ اـبـنـ دـعـوـاـ اـیـلـیـوبـ اوـیـ اوـرـمـشـ اـیـدـیـ

İsrâ'elin üstünə Allahdır və quluq Dâvudun évi sənin huzûruñda sâbit olacaqdır 27*zîrâ ki Sən éy Ləşkərlər-RƏBBi İsrâ'elin Allahı qulujuñ qulağına ma' alûm éyləyib dêyibsin ki sənin için bir év tıkəcəgəm o cəhətdən qulun yürək tapıb bu du 'âni huzûruñda izhâr éylədi 28*və indi éy Ağam RƏBB-Allah sən sən və sözlərij həqqdir və quluja bu ni'məti danışdñ 29*pəs indi iltifât éyləyib qulujuñ évini mübârəklə ki əbədə kimin Sənin huzûruñda qalsın zîrâ ki Sən éy Ağam-RƏBB danışdñ və qulujuñ évi bərəkətiñ inən kimin mübârəklənsin

sekkizinci bâb

1*və bundan sora vâqi' oldu ki Dâvud Flistîləri urub oları mağlûb éylədi və Dâvud Mətiq-Əmmənə Filistîlərin əlindən aldı 2*və Moâblıları da urub oları yerə çaldı və oları ip inən ölçüdü və öldürəcəgini iki ip inən amâ sağ qoyacağını bir tamâm ip inən ölçüdü və Moâblıları Dâvuda haracgüzâr bəndələr oldular 3*və Dâvud Sobâ pâdşâhi Hadad'ezər ibn-i Rəhûbu ordu vaqtıñə Fərat nəhrin yanında hökümətini müstəhkəm éyləməyə gidər idi 4*və Dâvud ondan mîn yəddi yüz süvârə və iğirmi mîn piyâdə tutdu və Dâvud olarin hamisini piylədi ancaq ondan yüz at qoydu 5*və Sobâ pâdşâh Hadad'ezərə kömək vərmək üçün Dəməşq Aramîləri gəldilər və Dâvud Aramîlərdən iğirmi iki mîn nəfər öldürdü 6*və Dâvud Dəməşq Aramîlərin arasında qaravollar qoydu və Aramîlər Dâvuda haracgüzâr bəndələr oldular və RƏBB Dâvuda haraya ki gədər idi zəfər vərir idi 7*və Dâvud qızıl sıpərlər ki Hadad'ezərin bəndələrinin üstündə idi alıb Orışalımə gətiirdi 8*və Dâvud pâdşâh Hadad'ezərin Betah və Bərotây şəhərlərindən hayli çox mis aldı 9*və Xamat pâdşâhi To'i əşitdi ki Dâvud Hadad'ezərin hamı ləşkərlərini urubdur 10*pəs To'i öz oğlu Yoramı Dâvud pâdşâhin yanına göndərib onun səlâmət halini istifsâr və ona təbrîk éylədi ki Hadad'ezər inən da'vâ éyləyib onu urmuş idi ∞

چونکه نوع ن هدد عز این دعوا الری اولش ایدی و بورامن الد کومش ظرفیز
و قزل ظرفیز مس ظرفیز وار ایدی ۱۱ داود پادشاه حتی اولری ده ره تندیس
ایلدی او های کومش و قزل این برابر که مغلوب ایلدیکی های طایله لردن غدیس
ایلمش ایدی ۱۲ بعنی ارمیلدن و موالی لردن و بنی عموندن و فلسطی لردن و عمالقی لردن
وصویا پادشاهی هدد عز این رحوبن غارتندن ۱۳ او داود دوز درسته اون سکر
مین ارمیلر (ادومیلر) او رمقدن کیری کلنه اوزیه آد جیمارندی ۱۴ او دومن آرآسته
قراؤللر قویدی تمام ادوم ده قراوطلر قویدی و غام ادوم داوده بند اولدی و رب
داوده هارایه که کیدر ایدی ظفر و برا ایدی ۱۵ او داود تمام اسرائیل اوسته پادشاه
اولدی و داود اوز قومن هامیته حق وعدالت اجرا البر ایدی ۱۶ او صرویا او غلی
بواب قوشون اوستنک ایدی و پیوش افاط این احیلود و قعه نوبس ایدی ۱۷ او صادوق
این احیطوب و احیملک این ایاتار کاهن ایدیلر و سرایا میرزا ایدی ۱۸ و بنایا این
پیو باداع کریم و پلتنی لر اوستنه رئیس ایدی و داودن او غلری مفتر ایدیلر

دفو زنجی باب

او داود دیدیکه آیا شاولن خاندانندن دها بر کیمه قالو بدر که بونانان خاطری
ایچون اونه لطف کوسترم ۲ او شاولن خاندانندن بر بند وار ایدی آدی صبا و اوی
داودن یانه چاغردیلر و پادشاه اونه دیدیکه صبا سن سن او ده دیدی بندک در
۳ و پادشاه دیدیکه آیا شاولن خاندانندن دها هیچکس بودخر که الله خاطریه اویه
لطف کوسترم و صبا پادشاهه دیدیکه بونانان هله بر آیاقلری چولاق او غلی وار
۴ و پادشاه اونه دیدیکه او هاراده در و صبا ده پادشاهه دیدیکه او او در لودبارده
ماکیر این عیشیلن ایونک در ۵ و داود پادشاه کوندروب اوی لودباردن ماکیر این عیشیلن
ایوندن کنورندی ۶ و منبیوشت این بونانان این شاول داودن یانه کلوب بوزی
قوبلی دوشوب اکلیدی و داود دیدیکه ای منبیوشت او ده دیدی بی بندک ۷ و داود
اویه دیدیکه قورخه چونکه من سنه فی تحفنه آنک بونانان خاطری ایچون لطف

çünkü To‘inin Hadad‘ezer inən da‘vâları olmuş idi və Yuramın əlində gümüş zərflər və qızıl zərflər və mis zərfləri var idi 11*Dâvud pâdşâh hatta oları da RƏBBə taqdîs èylədi o hamı gümüş və qızıl inən bərabər ki mağlüb èylədiyi hamı tâ’ifələrdən taqsîs èyləmiş idi 12*yə ‘nî Aramîlərdən və Moâbîlərdən və bən-i ‘Amûndan və Filistîlərdən və ‘Amaleqlilərdən və Sobâ pâdşâhı Hadad‘ezerdən ibn-i Rəhûbun qârətindən 13*və Dâvud Duz dərəsində on səkkiz mîn Aramîlər (Edomîlər) urmaqdan gəri gələndə özünə ad çıxartdı 14*və Edomun arasında qarovollar qoydu tamâm Edomda qarovollar qoydu və tamâm Edom Dâvuda bəndə oldu və RƏBB Dâvuda haraya ki gədər idi zafər vérir idi 15*və Dâvud tamâm İsrâ’el üstünə pâdşâh oldu və Dâvud öz qövmi-nin hamısına həqq və ‘adâlət icrâ èylər idi 16*və Seruyâ oğlu Yoâb qoşunun üstündə idi və Yahoşâfat ibn-i Əxilud vak‘anübis idi 17*və Sâdok ibn-i Əxitub və Əximəlik ibn-i Əbyatar kâhin idilər və Seraya mîrzâ idi 18*və Benaya ibn-i Yehoyâd‘a Kerêtî və Pelêtîlər üstünə râ’is idi və Dâvudun oğulları müqərrib idilər **doqquzuncu bâb**

1*və Dâvud dədi ki âyâ Şâulun hândânından daha bir kimsə qalibdir ki Yonâtânın hâtırı için ona lütuf göstərəm 2*və Şâulun hândânından bir bəndə var idi adı Sîbâ və onu Dâvudun yanına çağırıldılar və pâdşâh ona dədi ki Sîbâ sənsin o da dədi ki bəndəndir 3*və pâdşâh dədi ki âyâ Şâulun hândânından daha həckəs yoxtur ki Allah hâtırına ona lütuf göstərəm və Sîbâ pâdşâha dədi ki Yonâtânın hələ bir ayaqları çolaq oğlu var 4*və pâdşâh ona dədi ki o haradadır və Sîbâ da pâdşâha dədi ki o odur Lo-Debârda Mâkîr ibn-i ‘Omailin évindədir 5*və Dâvud pâdşâh göndərib onu Lo-Debârda Mâkîr ibn-i ‘Omailin évindən gətirdi 6*və Mefiboşet ibn-i Yonâtân ibn-i Şâul Dâvudun yanına gəlib yüzü qoylu düşüb əgildi və Dâvud dədi ki éy Mefiboşet o da dədi bəli bəndəŋ 7*və Dâvud ona dədi ki qorxma çünkü mən sənə fi'l-hâqiqə atan Yonâtânın hâtırı için lütf ∞

کوئنچه جمک و آنک شاولن های مزرعه لرین سه قابتاوه جغم و سن هیشه من سفره مدن
چورک په جلک سن ۸ او او ده تعظیم ایلیوب دیدیکه قولک نهچی در که من کیمی بر
اولی ایته نظر ایلهسن ۹ پادشاه شاولن نوکری صیانی چاغروپ اونه دیدیکه
شاولن واون های ابین هر نهی که وار ایدی آغاکن او غله ویردم ۱۰ پس سن
ده او غلرک قوللرک این اوون بر لرن رجبرلک ایلیوب محصولی کنوره سن که آغاکن
او غله په جلک ایچون چورکی اولسون و آغاکن او غلی مفیبوشت هیشه من سفره مدن
چورک په جکدر و صیان ده او ن بش او غلی و ایکری بندلری وار ایدی ۱۱ او صیان
پادشاهه دیدیکه آقام پادشاه او ز بند سه هر نه که بیورو بدر بندک ایله ایله جکدر
پادشاهه دیدی مفیبوشت ده شاهزاده لرن بر سی کیمی من سفره مدن په جکدر
۱۲ مفیبوشن بر کچیک او غلی وار ایدی آدی میکا و صیان ابین های ساکلری
مفیبوشن بندلری او لدیلر ۱۳ مفیبوشت هیشه اورشیمه ساکن او لور ایدی چونکه
هیشه پادشاهن سفره سند پر ایدی واوزی ده ایکی آیاغی این چولاق ایدی

اوینچی باب

او بوندن صوره واقع او لدیکه بنی عمون پادشاهی وفات ایلیوب او غلی حانون
او ن بر لرن پادشاه او لدی ۲ او داود دیدیکه ناحاشن او غلی حانونه بخشیلک ایله جمک
نمیجه که آنکی منه بخشیلک ایلیوب در داود او نی آن استدن او نری تعزیت ایلمک ایچون
اور بندلرین کوندردی داود بندلری بنی عمون دبارینه کلدیلر ۳ و بنی عمون
سردارلری او ز آغالری حانونه دیدیلر مکر داود آنکی سن نظر که محترم تو نر که سه
تعزیت ایلینلر کوندرود ر آیا داود او ز بندلرین شهری تجسس و تختص ایلیوب خراب
ایلمک ایچون سن یانکه کوندرمیوبدر ۴ و حانون داود بندلرین آلوب او لرن
صفاللربن بارسی قر خدردی واولرن لاسلربن بارسی ده او نوران بر لرینه قدر
کسوب او لری بوله صالحی ۵ واولر بونی داوده خبر و بر لرن او لرن استقباله آدم
کوندردی چونکه او کثی لر چوح بجرمت او لش ایدبلر و پادشاه دیدیکه صفالر چیخانه

göstərəcəğəm və ataq Şâulun hamı məzrəə'lərini sənə qaytaracağım və sən həmişə mənim süfrəmdən çörək yeyəcəksən 8*və o da ta'zım éyləyib dədi ki quluq nəqidir ki mənim kimi bir ölü itə nəzər éyləyəsən 9*və pâdşâh Şâulun nökəri Sîbâni çağırıb ona dədi ki Şâulun və onun hamı evinin hər nəsi ki var idi ağanıñ oğluna vərdim 10*pəs sən də oğullarıñ və qulların inən onun yerlərində rəncbərlik éyləyib məhsulü gətirəsin ki ağanıñ oğluna yeyəcək içün çörəgi olsun və ağanıñ oğlu Mefiboşet həmîşə mənim süfrəmdə çörək yeyəcəkdir və Sîbânin da on bəş oğlu və iğirmi bəndələri var idi 11*və Sîbâ pâdşâha dədi ki ağam pâdşâh öz bəndəsinə hər nə ki buyurubdur bəndəñ ilə éyləyəcəkdir və pâdşâh dədi Mefiboşet də şâhzâdələrin birisi kimi mənim süfrəmdə yeyəcəkdir 12*və Mefiboşetin bir kiçik oğlu var idi adı Mîkâ və Sîbânin evinin hamı sâkinləri Mefiboşetin bəndələri oldular 13*və Mefiboşet həmîşə Orışâlîmdə sâkin olur idi çünki həmîşə pâdşâhin süfrəsində yér idi və özü də iki ayağı inən çolaq idi

onuncu bâb

1*və bundan sora vâqi' oldu ki bən-i 'Amonun pâdşâhi vəfât éyləyib oğlu Xanun onun yerinə pâdşâh oldu 2*və Dâvud dədi ki Naxaşın oğlu Xanuna yaxşılıq éyləyəcəğəm nəcə ki atası mənə yaxşılıq éyləyibdir və Dâvud onu atasından ötürü tə'ziyət éyləmək içün öz bəndələrini göndərdi və Dâvudun bəndələri bən-i 'Amonun diyârına gəldilər 3*və 'Amon sərdârları öz ağaları Xanuna dədilər məğər Dâvud atası sizin nəzərinə möhtərəm tutar ki sənə tə'ziyət éyləyənlər göndəribdir âyâ Dâvud öz bəndələrini şəhəri təcəssüs éyləyib xarâb éyləmək içün sənin yanına göndərməyibdir 4*və Xanun Dâvudun bəndələrini alıb olarin saqallarının yarısını qırxdırdı və olarin libâslarının yarısını da oturan yerlərinə gədər kəsib oları yola saldı 5*və olar bunu Dâvuda xəbər vərəndə olarin istiqbâlinə âdam göndərdi çünki o kişilər çox bihörmət olmuş idilər və pâdşâh dədi ki saqalız çıxana ∞

قدر ارجاده قالوب صوره قابیدون ۶ و بنی عمون کوردلر که داودن باشد مکروه اولمش
ایدیلر پس بنی عمون کوندروب بیت رحوب ارمیلنندن و صوبا ارمیلنندن ایکری مین
پیاده و معکه پادشاہندن مهن نفر واشنطولی لردن اون ایکی مین نفر اجاره ایلدیلر
۷ و داود اشیدوب بوایی ورشیدلر قوشونشن هامبستی کوندردی ۸ و بنی عمون جنوب
دروازه‌ن مدخلانه دعوا به دوزبلدیلر و صوبا و رحوب ارمیلری واشنطوب و معکه
عالحن صحرا ده ایدیلر ۹ و بواب کوردیکه دعوا نیزی قباقدن و دالدن اوزبین
اوستنه اولدی پس اسرائیل های مختبلنندن انتخاب ایلیوب ارمیلن قاعده صف
باغلادی ۱۰ و قوشونن باقیستی اوز قرداشی ایشاین الله و بروب بنی عمون فیاغه
صف باغلادی ۱۱ و دبدی آکرارمیلر منه غالب کدبلر اونه سن منه کومک آله اما
آکر بنی عمون سه غالب کلسملر اونک من سنه کومک کلورم ۱۲ جسور اول و زم قویز
والله زن شهرلرندن اوتری شجع اولاچ و رب هرن که نظرته بخنی در اون ایلسون
۱۳ و بواب یاندکی آدملر این دعوا ایجهون ارمیلن باخین کدنه اولر اونن قاغدن
فاجدیلر ۱۴ و بنی عمون کوروب که ارمیلر فاجدیلر اوزلری ده ایشاین قاغدن
فاج Chop شهن کردنلر و بواب بنی عمون محاریمندن دونوب اورشلیمه کلده ۱۵ و آیله
که ارمیلر کوردلر که اسرائیلی لرن قیاغنده باصلدیلر برین جمع اولدیلر ۱۶ و هدر
عزر کوندروب نهن او طرفند کی ارمیلری چیخانندی واولر حیلامه کلدیلر
و هدر عزن قوشونن سرداری شویاک ده اولرن قیاغنده ایدی ۱۷ و داوده خر
وبرلنه نام اسرائیلی جمع ایلیوب اردینن کچدی و حیلامه کدی و ارمیلر داودن
قیاغنده دوزبلوب اونن این دعوا ایدیلر ۱۸ و ارمیلر اسرائیلی لرن قیاغدن
فاجدیلر و داود ارمیلردن بدی بوز عراده و فرخ مین سواری نلف ایله ایدی و اون
قوشونن سرداری شویاکی ده اوردی که او ده اوراده اولدی ۱۹ و هدر عزن
بنده‌لری اولان های پادشاھری اسرائیل قیاغنده اوزلرین باصلدیلری کورنده
اسرائیل این سلح ایلیوب اون بنه اولدیلر و ارمیلر بنی عمومه بر دها کومک
ایله‌کن قور خدیلر

qədər Erihâda qalıb sora qayıdın 6*və bən-i ‘Amon gördülər ki Dâvudun yanında məkrub olmuş idilər pəs bən-i ‘Amon göndərib bəyt-Rexob Aramîlərindən və Sova Aramîlərindən iğirmi mîn piyâda və Ma‘aka pâdşâhından mîn nəfər və İslûblulardan olan iki mîn nəfər icârə éylədilər 7*və Dâvud əşidib Yuâbı və rəşîdlər qoşununun hamısını göndərdi 8*və bən-i ‘Amon çıxıb darvâzanın mədhalində da‘vaya düzüldilər və Sobâ və Rexob Aramîləri və İslûb və Ma‘aka ‘əleyhdə səhrâda idilər 9*və Yuâb gördü ki da‘vânın yüzü qabakdan və dalidan özünün üstünə oldu pəs İsrâ’el hamı müntəhiblərindən intihâb éyləyib Aramîlərin qabağında saff bağladı 10*və qoşunun bâqisini öz qardaşı Abîşâyın əlinə vərilib bən-i ‘Amonun qabağına saff bağladı 11*və dədi əğər Aramîlər mənə qalib gəldilər onda sən mənə kömək éylə amâ əğər bən-i ‘Amon sənə qalib gəlsələr onda mən sənə kömək gəlirəm 12*cəsur ol və bizim qövmimiz və Allahımızın şəhərlərindən ötürü şəci‘ olaq və RƏBB hər nə ki nəzərində yaxşıdır onu éyləsin 13*və Yoâb yanındaki âdamlar inən da‘vâ için Aramîlərə yaxın gədəndə olar onun qabağından qaçdilar 14*və bən-i ‘Amon görüb ki Aramîlər qaçdilar özləri də Abışayın qabağından qaçıb şəhərə girdilər və Yoâb bən-i ‘Amon mühâribəsindən dönüb Orişâlimə gəldi 15*və éylə ki Aramîlər gördülər ki İsrâ’ellilərin qabağında basıldılar bir yerə cəm‘ oldular 16*və Hadar‘ezer göndərib nehrin o tərəfindəki Aramîləri çıxartdı və olar Xelama gəldilər və Hadar‘ezerin qoşununun sərdârı Şobâkda oların qabağında idi 17*və Dâvud xəbər vəriləndə tamâm İsrâ’eli cəm‘ éyləyib Erdəndən keçdi və Xelama gəldi və Aramîlər Dâvudun qabağında düzülüb onun inən da‘vâ éylədilər 18*və Aramîlər İsrâ’ellilərin qabağından qaçdilar və Dâvud Aramîlərdən yəddi yüz ‘ərrâdə qrıx mîn süvâri tələf éylədi və onun qoşununun sərdârı Şobâkı urdu ki o da orada öldü 19*və Hadar‘ezerin bəndələri olan hamı pâdşâhları İsrâ’ellin qabağında özlərinin basıldıqlarını görəndə İsrâ’el inən sülh éyləyib olara bəndə oldular və Aramîlər bən-i ‘Amona bir daha kömək éyləmekdən qorxdular ∞

اون برخی باب

او واقع او لدیکه بر ایل کچندن صوره پادشاهلر دعوا به چیخان وقت داود بوابی
و اون این او زینه اریش و قلم اسرائیل کوندردی و بولرنی عمونی خراب ایلیوب ربای
محاصره ایلدیلر اما داود اور شلیمه قالدی ۲ و اخشم جانی واقع او لدیکه داود دوشکن
اوستنده قالخوب پادشاه عمارتنه دامن اوستنک کزنک دامن اوستنده باخوب بر
عورت کوردی که چمر ابدی واو عورت چوخ خوش منظر ایدی ۴ و داود
کوندروب او عورتن باره سنت صوراغ ایلیوب دیدیلر که باخ حیتی ل اوریان عورتی
بتشیع بنت الیعام در ۴ و داود آدم کوندروب اونی اللدی و عورت اونن یانه
کبدوب او ده اونن این باندی واو ده او ز ناپا کلکدن او زینی طاهر ایلیوب او ز ابوبنه
قابنده ۵ واو عورت حامله اولدی و کوندروب داوده خبر ویردی و دیدیکه من
حامله ام ۶ و داود بوابه خبر کوندردیکه حیتی ل اوریان منم یانه کوندر و بواب ده
اوریان داودن یانه کوندردی ۷ و اوریا اونن یانه کلوب داود سوال ایلدی که
بواب سلامت در و قوم سلامت در و دعوا آدملری سلامت درلر ۸ صوره داود
اوریاه دیدیکه ایوکه انوب آباقلرکی یو و اوریا پادشاهن عمارتندن چیخانه دایسیخه
ده پادشاهن طرفندن بر جمعی خوراک چیخدی ۹ اما اوریا پادشاهن عمارتندن قاپوستن
آگاشن های بندلری این برابر باندی واو ز ابوبنه اندی ۱۰ و داوده خبر ویروب
دیدیلر که اوریا ابوبنه اندی و داود اوریاه دیدیکه مکر سن بولدن کلدون سن
نه ایجون ایوکه ایلیوب سن ۱۱ و اوریا داوده دیدیکه اللهن صندوقی و اسرائیل این
یهودا حادرلرده او تورسون و آغام بواب و آغامن بندلری صمرا بوزنہ قوسنولر و من
ایومه کبدوب بهم و ایجم و عورتم این یاتم سن حیانکه و جانکن حیانه آند او لسون
من بو زادی ایلرم ۱۲ و داود اوریاه دیدیکه بو کون ده بوراده فال و من سنی
صاحب کوندررم و اوریا او کونی و صاحبی ده اور شلیمه قالدی ۱۳ و داود اونی
چاغردی واو ده اون حضورنک یوب ایچدی واو اونی مست ایلدی واو ده اخشم

onbirinci bâb

1*və vâqi‘ oldu ki bir il kəçəndən sora pâdşâhlar dâ‘vâya çıxan vəqt Dâvud Yoâbı və onun inən öz bəndələrini və tamâm Îsrâ’eli göndərdi və bular bən-i ‘Amonu harâb éyləyib Rabbâni mühasirə éylədilər amâ Dâvud Oruşalîmdə qaldı 2*və axşam çagi vâqi‘ oldu ki Dâvud döşəğinin üstündən qalxıb pâdşâh ‘imârâtində damının üstündə gəzəndə damın üstündən baxıb bir ‘övrət gördü ki çimir idi və ‘övrət çox hoş manzar idi 3*və Dâvud göndərib o ‘övrətin barəsində soraq éyləyib dədilər ki bax Xéttili Uriyânın ‘övrəti Bat-Şeba’ binti Eli‘âmdir 4*və Dâvud Âdam göndərib onu aldı və ‘övrət onun yanına gəlib o da onun inən yatdı və o da öz nâpaklığından özünü tâhir éyləyib öz évinə qayıtdı 5*və o ‘övrət hâmilə oldu və göndərib Dâvuda xəbər verdi və dədi ki mən hâmilə-əm 6*və Dâvud Yoâba xəbər göndərdi ki Xéttili Uriyâni mənim yanımı göndər və Yoâb da Uriyani Dâvudun yanına göndərdi 7*və oraya onun yanına gəlib Dâvud su’âl éylədi ki Yoâb səlâmət dər və qövm səlâmət dər və Dâvuda âadamları səlâmət dərlər 8*sora Dâvud Uriyâya dədi ki évinə ənib ayaqlarını yu və oraya pâdşâhın ‘imârâtindən çıxanda dalısınca da pâdşâhın tərəfindən bir məcmu‘ xorân çıxdı 9*amâ Uriyâ pâdşâhın ‘imârâtının qapısında ağasının hamı bəndələri inən bərabər yatdı və öz évinə ənmədi 10*və Dâvuda xəbər vérüb dədi ki Uriyâ évinə ənmədi və Dâvud Uriyâya dədi ki məğər sən yoldan gəlmədin sən nə içün évinə ənməyibsin 11*və Uriyâ Dâvuda dədi ki Allahın-Sandığı və Îsrâ’el inən Yəhudâ çadırlarda otursun və ağam Yoâb və ağamın bəndələri səhrâ yüzündə qonsunlar və mən évimə gədib yeyəm və içəm və ‘övrətim inən yatam sənin xəyâtıňa və cənijin xəyâtıňa and olsun mən bu zâdî éyləmirəm 12*və Dâvud Uriyâya dədi ki bu gün də burada qal və mən səni sabâh göndərirəm və Uriyâ o günü və sabâhi da Orişalîmdə qaldı 13*və Dâvud onu çağırıldı və o da onun huzûrunda yeyib içdi və o onu məst éylədi və o da axşam ∞

چندی که اوز آغا سن بندلری این اوز دوشکنه پانسون و اوز ابیه اندی
 ۱۴ و سحر اولاند داود بوابه بر کاغذ بازدی واوی اوریان الی این کوندردی
 ۱۵ واو کاغذده بازوب دیش ایدی که اوریانی شدنی دعوان قاغذه قبوون
 و دالیستدن چکلون که اولوب اولسون ۱۶ و وقتیکه بواب شهری محاصره ایلهش
 ایدی اوریانی او بیه قویدی که اوراده تجاعلی آدملا اولسیغی پیور ایدی ۱۷ واو
 شهرن آدمی چیخوب بواب این دعوا ابلینک قوشوندن بعنی داودن بندلریدن
 بعضی می دوشدیلر و حیتی لی اوریا ده اولدی ۱۸ و بواب کوندروب دعوان های
 کیفیتلرینی داوده خبر ویردی ۱۹ و خبر جی به امر ایلوب دیدیکه پادشاهه دعوان
 های کیفیتلرینی دیوب قورناراندن صوره ۲۰ ایله که پادشاهن غصی کلوب سه دیه
 که نه ایچون دعوادن اوتری شهن باخین کندز مکریلر ایدز که حصارن اوستدن
 آثارلر ۲۱ ای ملک این بروشته کم اوردی آیا بر عورت دکل ایدی که حصارن
 اوستندن بر دکرون داشی پارچه می این اوستنه صالحی واو ده نیصد اولدی نه ایچون
 حصاره باخین کندز اوونه دیه سن که بندلک حیتی لی اوریا ده اولوبدر ۲۲ واو خرجی
 کندی و کلوب بوابن اوونه های سفارش ایلدیکنی داوده خبر ویردی ۲۳ و خرجی
 داوده دیدیکه او آدملا بزم اوستمن غالب کلوب یانعه چوله چندیلر و بز ده شهرن
 دروازمه قدر اولن اوستنه حمله ایلدک ۲۴ اوونه تیراندازلر حصارن اوستدن
 بندلرکن اوستنه آندیلر و پادشاهن بندلریدن بعضی می اولدیلر و بندلک حیتی لی اوریا
 هم اولدی ۲۵ واو داود خرجی به دیدیکه بوابه بیله دیه سن که بو زاد سن نظر کن
 بد کورفسون زیرا قلح بیله ده کسر ایله ده سن دعوا کی شهن ضد برگشت واوی بع
 وسن اوی فوتلندر ۲۶ واوریان عورتی اشتدی که اری اوریا اولوبدر و اوز
 زوجدن اوتری ماتم نوتدی ۲۷ و تعزیه چندن صوره داود کوندروب اوی اوز
 ابوبه کنورندی واو ده اوین عورتی اولدی و عورت اویه بر اوغل دوغدی اما
 بو ایش که داود ایلهش ایدی رین نظرنده بد کورندی

çıxdı ki öz ağasının bəndələri inən öz döşəğində yatsın və öz evinə enmədi 14*və səhər olanda Dâvud Yoâba bir kâğız yazdı və onu Uriyânın əli inən göndərdi 15*və kâğızda yazıb dəmiş idi ki Uriyâni şəddətli da' vânın qabağında qoyun və dalısından çəkilin ki urulub ölsün 16*və vaqtiniyo Yoâb şəhəri mühâsirə éyləmiş idi Uriyâni o yerə qoydu ki orada şəcâ'atlı adamlar olduğunu bilir idi 17*və o şəhərin adamları çıxıb Yoâb inən da' vâ éyləyəndə qoşundan yə'nî Dâvudun bəndələrindən ba'zısı düşdülər və Xéttili Uriyâ da oldu 18*və Yoâb göndərib da' vânın hamı kəyfiyətlərini Dâvuda xəbər vérdi 19*və xəbərciyə əmr éyləyiib dədi ki pâdşâha da' vânın hamı kəyfiyətlərini déyib qurtarandan sora 20*éylə ki pâdşâhin qəzəbi gəlib sənə dəsə ki nə için da' vâdan ötürü şəhərə yaxın getdiz məğər bilmir idiz ki hasârin üstündən atalar 21*Abimelek ibn-i Yerubbeşeti kim urdu âyâ bir 'övrət dəgil idi ki hasârin üstündən dəğərmən daşı parçası onun üstünə saldı və o da Tebəsdə oldu nə için hasâra yaxın getdiz onda déyəsin ki bəndəj Xéttili Uriyâ da ölübdür 22*və o xəbərçi getdi və gəlib Yoâbin ona hamı sıfâris éylədigini Dâvuda xəbər vérdi 23*və xəbərçi Dâvuda dədi ki o adamlar bizim üstümüzə qəlib gəlib yanımıza çölə çıxdılar və biz də şəhərin darvâzasına qədər olarin üstünə hamla éylədik 24*və onda tîrândazlar hasârin üstündən bəndələrinij üstünə atdlar və pâdşâhin bəndələrindən ba'zısı öldülər və bəndən Xéttili Uriyâ həm oldu 25*və Dâvud xəbərciyə dədi ki Yoâba bəylə déyəsin ki bu zâd sənin nəzərinjdə bəd görünməsin zîrâ qılıc bəylə də kəsər éylə də sən da' vâni şəhərə zidd bərkət və onu yix və sən onu quvvətləndir 26*və Uriyânnın 'övrəti əşitdi ki əri Uriyâ ölübdür və öz zəvcindən ötürü mâtəm tutdı 27*və ta'ziyə kəçəndən sora Dâvud göndərib onu öz evinə götürtdü və o da onun 'övrəti oldu və 'övrət ona bir oğul doğdu amâ bu iş ki Dâvud éyləmiş idi RƏBBin nəzərində bəd göründü ∞

اون ایکنجی باب

اورب ناتانی داودن یانه کوندردی واو ده داودن یانه کلوب اونه دیدیکه
 بر شهرده ایکی آدم وار ایدی بری دولتی بری فقیر ۲ دولتی ن خیلی چوخ قوبونی
 و مالی وار ایدی ۳اما او فقیرن هیچ زادی یوخ ایدی مکر برجه کچیک دیشی قوزیسی
 که اوئی صانون آمش ایدی و بسلر ایدی واو ده اوتن این و اوتن اوغللری این
 برابر بیور ایدی اوتن تیکمیدن پیر و اوتن کامه سندن ایچر و اوتن قوجاغنە یاتر
 ایدی و اوتن ایچون قز کیی ایدی ۴ واو دولتی آدمه بر مسافر کلدى او ده اوز
 قوبونیدن و مالنلن قیدی که کونروب او او زیته کلن یول آدمی ایچون خوراک
 حاضرسون واو فقیر آدمن دیشی قوزیسی الوب یانه کلن آدم ایچون حاضر لدی
 ۵ و داودن غضی او آدمه آشوب ناتانه دیدیکه حی ریه آند او لسوونکه بونی ایلین
 آدمن قتلی واجدر ۶ واو قوزینی ده کرک درت قات و پرسون او سیدن که بو ایشی
 ایلدی و همچ اوندن او تری که حینی کلدى ۷ ناتان ده داوده دیدیکه او آدم سن سن
 اسرائیل الله رب یله دیر من سن اسرائیل اوسنە پادشاه مسح ایلدم ومن سنی
 شاولن الدن خلاص ایلدم ۸ و آغاڭن ابوبنی سنە و بروب اوتن عورتلىرىن ده
 قوجاغنگە و بیت اسرائیل این ہودانی ده سنە و بردم واکر آز ایدی من بو قدر واو
 قدر ده سنە آرتىر ایدم ۹ سن نه ایچون رین کلامنی خوار کوروپ بو شرافى اوتن
 نظرىنہ ایلدون که حینی ل اوریانی قلغ این او لدردون و اوتن عورتى او زگە عورت
 الدون اما اوئی بىنی عمون قلچی این او لدردون ۱۰ اوایدی سن ابوقىن ابى كىمین
 قلغ اكسېك او لىلە جىقدىر او ندن او تری که سن مى خوار کوروپ حینی ل اوریانی عورتى
 الدون که سنە عورت او لسوون ۱۱ رب یله دیر باخ بو در من سن ابوقىن اوسنگە
 بر بلا چىخارىدە حەمم و عورتلىرى کوزلرگەن قباغنە الوب یانگەن كىنە و بىر جىم و او ده بو
 کونن قباغنە سن عورتلىڭ این یانە حق در ۱۲ چونکە سن بونی كىزلىن ایلدون اما
 من بو ایشى نام اسرائیل قباغنە و کونن قباغنە ایلم ۱۳ و داود ناتانه دیدیکه من

on ikinci bâb

1*və RƏBB Nâtâni Dâvudun yanına göndərdi və o da Dâvudun yanına gəlib ona dədi ki bir şəhərdə iki adam var idi biri dövlətli biri faqîr 2*dövlətlinin hayli çox qoyunu və mâlı var idi 3*amâ o faqîrin həç zâdı yox idi məğər bircə kiçik dişi quzusu ki onu satın almış idi və bəslər idi və o da onun inən və onun oğulları inən bərabər böyür idi onun tikəsindən yər və onun kâsəsindən içir və onun qucağında yatar idi 4*və o dövlətli âdama bir misâfir geldi o da öz qoyunundan və mâlından qayıtdı ki götürüb o özünə gələn yol âdamı üçin horâj hâzırlasın və o faqîr âdamın dişi quzûzsini alıb yanına gələn âdam üçin hâzırladı 5*və Dâvudun qəzəbi o âdama alışib Nâtâna dədi ki Hayy- RƏBBə and olsun ki bunu éyləyən âdamın qatli vâcibdir 6*və quzunu də gərək dört qat vərsin o səbəbdən ki bu işi éylədi və həm də ondan ötürü ki hayfi gəlmədi 7*Nâtâna da Dâvuda dədi ki o âdam sənsin Îsrâ'elin Allahı-RƏBB bəylə dər mən səni Îsrâ'elin üstünə pâdşâh məsh éylədim və mən səni Şâulun əlindən halâs éylədim 8*ağajın evini sənə vərib onun 'övrətlərini də qucağışa və bəyt Îsrâ'el inən Yəhûdâni da sənə vərdim və əğər az idi mən bu qədər və o qədər də sənə artırır idim 9*sən nə üçin RƏBBin kəlâminı hör görüb bu şərârəti O'nun nəzərində éylədin ki Hittili Uriyâni qılıc inən öldürdün və onun 'övrətini özüňə 'övrət aldın amâ onu bən-i 'Ammon qılıcı inən öldürdün 10*və indi sənin eviñdən əbədə kimin qılıc eksik olmayıacaqdır ondan ötürü ki sən Məni hör görüb Hittili Uriyânın 'övrətini aldın ki sənə 'övrət olsun 11*RƏBB bəylə dər bax budur Mən sənin eviñdən üstüňə bir bələ çıxardacağım və 'övrətləriñi gözləriñin qabağında alıb yanındakinə vərəcəğəm və o da bu günün qabağında sənin 'övrətləriñ inən yatacaqdır 12*çünki sən bunu gizləyən éylədin amâ Mən bu işi tamâm Îsrâ'elin qabağında éylərəm 13*və Dâvud Nâtâna dədi ki mən ∞

رین حضورنک کاه ایلمش و ننان ده داوده دیدیکه رب ده سن کاهگی عفو ایلدی
 سن اولیه جکسن ۱۴ اما چون سن بوایش این رین دشمنیه سبب اولدون که کفر
 دانشسونلر پس او اوغل ده که سنه دو غلاجنق یقین کرک اولسون ۱۵ و ننان اوز
 ابوبنه کندی و رب اوریان عورتن دوغدیغی او شاغی اوردی واوجوش ناخوش
 اولدی ۱۶ و داود او اوغلاندن اوتزی اللہدن استفاده ایلدی و داود او زوج نوب
 کلدی و نام کیجه برن اوستن باندی ۱۷ و ابوبنه شیختری بانده دوردبیر که اونی
 بردن دور فرسنلر اما او استمدي واوراین چورک پدی ۱۸ و بدیجی کون او شاق
 اولدی و داودن بندلری ده قور خدبلر اونه خبر و برسنلر که او شاق اولدی زیرا دیر
 ابدیبلر که باخ او شاق صاغ اولاده بزرکه اون این دانش ابدک بزم سوزمزی اشنر
 ایدی و اونه نیجه دیپک که او شاق اولوبدر واوریان زاد ابلر ۱۹ و داود بندلرین
 قولاقلشادی کوروب آنلادی که او شاق اولوبدر و داود بندلریه دیدی آیا او شاق
 اولوب اولر دیدبار که اولوبدر ۲۰ پس داود بردن قالخوب او زین بودی و با غلوب
 ولباسلرین دکشوب رین ابوبنه کندی و سجن ایلدی و ابوبنه کوب چورک استمدي
 و اونه چورک قویدبار او ده بدی ۲۱ و اون بندلری اونه دیدبار بونه ایش در که
 سن ایلدون نه قدر که او شاق صاغ ایدی سن او روح نونوب آغل ایدون اما ایله که
 او شاق اولدی قالخوب چورک پرسن ۲۲ او ده دیدیکه او شاق نه قدر صاغ ایدی من
 او روح نونوب آغل ایدم چون دیر ایدم کم پیلور بلکه رب منه رحم ایلیوب او شاق
 دیری قالسون ۲۳ اما ایندیکه اولوبدر من نه ایچون او روح نونم آیا من اونی بر
 دها قاتاره بیلرم من اونن بانه کند جنم اما او من بانه قایمعز ۲۴ و داود او ز بت
 شع عورته نسلی و بردی و اونن بانه کدو ب اون این باندی وا ده بر او غل
 دوغدی که آدین سليمان قویدبار و رب او فی سودی ۲۵ و ننان پیغمبر و اسطوسی
 این کون دروب اونن آدین رب دن او تزی بدیدیا قویدی ۲۶ و بواب بی عموں
 ریاسی این دعوا ایلیوب اولرن پائخت شهریں الـدی ۲۷ و بواب داودن بانه
 خرچلر کون دروب دیدیکه ریا این دعوا ایدم و صولر شهریں ده الـدی

RƏBBin huzûrunda günâh èyləmişəm və Nâtân da Dâvuda dêdi ki RƏBB də sənin günâhîji ‘əvf èylədi sən ölməyəcəksən 14*amâ çün sən bu iş inən RƏBBin düşmənlərinə səbəb oldun ki küfr danışınlar pəs o oğul da ki sənə doğulacaq yaqın gərək ölsün 15*və Nâtân öz évinə getdi və RƏBB Uriyânın ‘övrətinin doğduğu uşağı urdu və o çox nâhoş oldu 16*və Dâvud o oğlandan ötürü Allahdan istigâsə èylədi və Dâvud oruc tutub gəldi və tamâm gəcə yerin üstündə yatdı 17*və évinin şeyxləri yanında durdular ki onu yerdən durğuzsunlar amâ o istəmədi və olar inən çörək yemədi 18*və yeddinci gündə uşaq öldü və Dâvudun bəndələri də qorxdular ona xəbər vərsinlər ki uşaq öldü zîrâ dər idilər ki bax uşaq sağ olanda biz ki onun inən danışır idik bizim sözümüzü işitmır idi və ona nicə dəyək ki uşaq ölübdür və o bir yamân zâd èylər 19*və Dâvud bəndələrinin qulaqlaşdığını görüb anladı ki uşaq ölübdür və Dâvud bəndələrinə dêdi âyâ uşaq ölüb olar dədilər ki ölübdür 20*pəs Dâvud yerdən qalxıb özünü yudu və yağlanıb və libâslarını dəğişib RƏBBin évinə getdi və səcdə èylədi və évinə gəlib çörək istədi və ona çörək qoydular o da yedi 21*və onun bəndələri ona dədilər bu nə işdir ki sən èylədin nə qədər ki uşaq sağ idi sən oruc tutub ağlar idin amâ èylə ki uşaq öldü qalhıb çörək yərsin 22*o da dêdi ki uşaq nə qədər sağ idi mən oruc tutub ağlar idim çün dər idim kim bilir bəlkı RƏBB mənə rəhm èyləyib uşaq diri qalsın 23*amâ indi ki ölübdür mən nə için oruc tutam âyâ mən onu bir daha qaytarabilirəm mən onun yanına gədəcəğəm amâ o mənim yanına qayıtmaz 24*və Dâvud öz Bat-Şeba ‘övrətinə təsəlli vərdi və onun yanına gədib onun inən yatdı və o da bir oğul doğdu ki adını Süləymân qoydular və RƏBB onu səvdi 25*və Nâtân peyğəmbərin vâsitası inən göndərib onun adını RƏBBdən ötürü Yedidyâ qoydular 26*və Yoab bən-i ‘Ammon Rabbâs inən da ‘vâ èyləyib olarin pâytaxt şəhərini aldı 27*və Yoab Dâvudun yanına xəbərçilər göndərib dêdi ki RƏBB inən da ‘vâ èylədim və sular şəhərini də aldım ∞

۳۸ وأيندى سن قومدن قالانى جمع ايلبوب شهن اوسته اردو قور واونى آل كە مبادا
شهرى من آلم واونى اوسته مەن آدم قوبىلسون ۳۹ وداود نام قۇمى جمع ايلبوب رىابە
كىدى واونى اين دعوا ايلبوب اونى آلدى ۴۰ واولرن پادشاھتن تاجى باشىدىن
كۆنتردى واونى وزى برقطارقزى اولدى واونىڭ آغىر قىمتلى داشلار دە وار ايدى
وداودن باشىھ قوبىلدى وشىرىدىن خىلى چوخ غارت چىخارتدى ۴۱ واچىندە اولان
خلىق دە چىخارتدى واولرى اره و دىمير جرجىر و دىمير بالطەلەر آلتە قويدى واولرى
كە بىچ كورەسىدىن كېرىنىدى و بىنى عمۇنۇن هائى شهرلىرىنى يىلە ايلدى و صورە داود نام
فوم اين اورشىلەمە مراجعت ايلدى

اون اوچىي باب

اوپىندىن صورە بۇ واقع اولدىكە داودن اوغلۇ ايشالۇمن بىر كۆچك باجىسى وار
ايدى آدى تامار وداودن اوغلۇ امنۇن اونه عاشق اولدى ۴۲ وامنۇن اوز باجىسى
تىلاردىن اوزى غم چەمكىكەن ناخوش اولدى زىرا كە قىز باكىن ايدى وامنۇن نظرىنى اونه
برزاد اىلمك مشكىل كورتۇر ايدى ۴۳ اما امنۇن بىر رفېنى وار ايدى آدى يۇناداب
داودن شىمعە قىداشىن اوغلۇ و بۇناداب چوخ عتللى آدم ايدى ۴۴ واونە دىدى اى
شاھزادە سەن نە اېچۈن يىلە كون بىكۈن آرقىلىرسىن آبا منه دېزىن وامنۇن اونه دىدىكە من
قىداشىم ايشالۇمن باجىسى تامارە عاشق اولىش ۴۵ و بۇناداب اونه دىدىكە دوشىككە بات
داوزىگى ناخوش كۆستر و آنالىڭ سى كورمكە كىلىن اونه دى قوى باجىم تامار كىلسون
و منه چورك يدرىسون و كۆزلىمن قىاغىنە خوراڭى حاضرلىسون كە من دە كوروب
اوونى اللەن بىم ۴۶ وامنۇن ياتوب اوزىزى ناخوش كۆستردى و يادشاھ اونى كورمكە
كىدى وامنۇن يادشاھ دىدىكە قوى باجىم تامار كۆزلىمن قىاغىنە اېكى كۆكە بىرسون
كە من اوونى اللەن بىم ۴۷ وداود ايوه تامارە خىر كوندرۇوب دىدىكە قىداشكە امنۇن
ايوېئە كەت و اونە خوراڭى بىش ۴۸ و تامار قىداشى امنۇن ايوېئە كىدى كە يانز ايدى
تامار خەمبىرىڭلوب بوغىرىدى واونى كۆزلىرىنىن قىاغىنە كۆك قابروپ اولرى بىشدى

28*və indi sən qövmədən qalanı cəm éyləyib şəhərin üstünə ordu qur və onu al ki mabâdâ şəhəri mən alam və onun üstünə mənim adım qoyulsun 29*və Dâvud tamâm qövmi cəm éyləyib Rabbaya getdi və onun inən da 'vâ éyləyib onu aldı 30*və oların pâdşâhinin tâcını başından götürdü və onun vazni bir qantardır qızıl oldu və onda ağır qiymətli daşlar da var idi və Dâvudun başına qoyuldu və şəhərdən hayli çox qârət çıxartdı 31*və içində olan xalqı da çıxartdı və oları ore və dəmir cîrcir və dəmir baltalar altına qoydu və oları kərpiç goesindən gəçirtdi və bən-i 'Ammonun hamı şəhərlərinə bəylə éylədi və sora Dâvud tamâm qövm inən Orişalîmə mürâca 'at éylədi **on üçüncü bâb**

1*və bundan sora bu vâqi' oldu ki Dâvudun oğlu Abşâlomun bir kiçik bacısı var idi adı Tâmâr və Dâvudun oğlu Amnon ona 'aşiq oldu 2*və Amnon öz bacısı Tâmârdan ötürü qəm çəkməkdən nâhoş oldu zîrâ ki qız bakirə idi və Amnonun nəzərində ona bir zâd éyləmək müşkül görünür idi 3*amâ Amnonun bir rəfiqi var idi adı Yonâdâb Dâvudun Şima'nın qardaşının oğlu və Yonâdâb çox aqillî adam idi 4*və ona dədi éy şâhzâdə sən nə için bəylə gün bə gün arqlanırsın âyâ mənə dəmirsin və Amnon ona dədi ki mən qardaşım Abşâlomun bacısı Tâmâra 'aşiq olmuş 5*və bu Nâdâb ona dədi ki döşəğijdə yat və özüňü nâhoş göster və ataş səni görməğə gələndə ona dē qoy bacım Tâmâr gəlsin və mənə çörək yedirtsin və gözlərimin qabağında horâjı hâzırlaşın ki mən də görüb onun əlindən yeyəm 6*və Amnon yatıb özüňü nâhoş göstərdi və pâdşâh onu görməğə getdi və Amnon pâdşâha dədi ki qoy bacım Tâmâr gözlərimin qabağında iki kökə bişirsin ki mən onun əlindən yeyim 7*və Dâvud evə Tâmâra xəbər göndərib dədi ki qardaşı Amnonun évinə get və ona horâj bişir 8*və Tâmâr qardaşı Amnonun évinə getdi ki yatar idi Tâmâr xəmîri alıb yoğurdu və onun gözlerinin qabağında kökə qayırıb oları bişirdi ∞

۹ و تابه‌نی آلوب اوون فیاغه توکدی اما او استمدي که بسون و امنون دیدی های آدمی
من باندن چیغاردون و هامیسی اوون باندن چیندی ۱۰ و امنون ناماره دیدیکه خوراکی
او طاغه کنور که الکدن بهم و نامار اوز بشدیکه کوکاری آلوب او طاغه فرداشی
امنون یانه آپارده ۱۱ او ونه باخین آپارده که بسون اما او اوی توندی واوه
دیدی ای باجم کل من این بات ۱۲ او ده اویه دیدیکه خبر قرداش من ذلیل ایله
زیرا اسرائیل بیله ایلزلر بوجاقنی ایله ۱۳ و من عبیم این هارایه کدم و سن اسرائیل
احمق‌لردن بریس کمی اولارسن اما من ایدی پادشاه این داش چونکه او منی
سدن اسرکه‌مز ۱۴ اما او اوون سوزنی اشتمک استمدي واوی نونوب ذلیل ایدی
واونن این باندی ۱۵ و صوره ده امنون جوخ بیوک بعض این اوی بعض ایدی
ایله که اویه ایلدیکی بعض اویه اول ایلدیکی عشق‌دن بیوک ایدی و امنون اویه
دیدی دورکت ۱۶ و نامار ده اویه دیدیکه سب بو خدر بو شارت که من بوله
صالورسن او بریستدن که منه ایلیوب سن بیوک در اما او اوون سوزنی اشتمک
استمدي ۱۷ و امنون اوز خدمتکار غلامنی چاغروپ دیدیکه بوری من باندن اشیکه
چیغارت و قابوی ده دالیستدن باغلا ۱۸ او اوون اکنده بر الوان چیکن وار ایدی
چونکه پادشاهن باکه قزلری بیله چیکلر کبر ایدیلر و اوون خدمتکاری اوی اشیکه
چیغارتدی و قابوی دالیستدن باغلا دی ۱۹ و نامار کول آلوب باشه توکدی و اکنده کی
الوان چیکنی بر توب الن باشه قویدی و کند: زار زار آغلر ایدی ۲۰ و قرداشی ایشالوم
اویه دیدی آیا قرداشک امنون سن ایله ایدی و ایدی ای باجم ساکت اول
قرداشک در بو ایشی بورکه غصه ایله و نامار اوز قرداشی ایشالوم ایونه خراب
اولش اویز ایدی ۲۱ و داده پادشاه بو زادلر هامیسی اشتمدی و چوخ غضب‌نک
اولدی ۲۲ و ایشالوم امنون این بخنی و با مان دانشمدی چونکه با جیسی ناماری ذلیل
ایلدیکی ایچیون ایشالوم امنوی بعض ایلر ایدی ۲۳ و ایکی ایلدن صوره ایشالوم
قویونلرین افرائیمکی بعل حاصورده فرخر ایدیلر و ایشالوم های شاهزاده‌لری
چاغردی ۲۴ و ایشالوم پادشاهن یانه کلوب دیدیکه توق ایلم باخ بند کن قویونلرین

9*və Tabanı alıb onun qabağına tökdü amâ o istəmədi ki yesin və Amnon dədi hamı âdamları mənim yanından çıxardın və hamısı onun yanından çıxdı 10*və Amnon Tâmâra dədi ki horârı otağa götür ki əlindən yeyəm və Tâmâr öz bişirdiği kökələri alıb otağa qardaşı Amnonun yanına apardı 11*və ona yaxın apardı ki yəsin amâ o onu tutdı və ona dədi ey bacım gəl mənim inən yat 12*o da ona dədi ki xeyir qardaşım məni zəlil éyləmə zîrâ İsrâ'eldə bəylə éyləməzlər bu hamâkatı éyləmə 13*və mən 'aybım inən hârâbə gidəm və sən İsrâ'eldə axmaqlardan birisi kimi olarsın amâ sən indi pâdşâh inən danış çünki o məni səndən əsirgəməz 14*amâ o onun sözünü əşitmək istəmədi və onu tutub zəlil éylədi və onun inən yatdı 15*və sora da Amnon çox böyük büğz inən ona büğz éylədi éylə ki ona éylədiyi büğz ona əvvəl éylədiyi 'esqdən böyük idi və Amnon ona dədi dur get 16*və Tâmâr da ona dədi ki səbəb yoxdur bu şərârət ki bu şərârət ki məni yola salırsın o birisindən ki mənə éyləyibsən böyükdür amâ o onun sözünü əşitmək istəmədi 17*və Amnon öz xidmətkâr qulâmını çağırıb dədi ki bunu mənim yanından eşigə çıxart və qapını da dalısından bağla 18*və onun egnində bir əvan çəbkən var idi çünki pâdşâhin bakırə qızları bəylə çəbkənlər giyər idilər və onun xidmətkârı onu eşigə çıxardı və qapını dalısından bağladı 19*və Tâmâr gül alıb başına taxdı və egnindəki əvan çəbkəni yırtıb əlini başına qoydu və gədəndə zâr-zâr ağlar idi 20*və qardaşı Abşâlom ona dədi âyâ qardaşıq Amnon sənin ilə idi və indi ey bacım sâkit ol qardaşındır bu işi yûrəğinə qıssa éyləmə və Tâmâr öz qardaşı Abşâlomun evində harâb olmuş oturur idi 21*və Dâvud pâdşâh bu zâdların hamisini eşitdi və çox qəzəbnâk oldu 22*və Abşâlom Amnon inən yaxşı və beymân danışmadı çünki bacısı Tâmârı zəlil éylədiyi üçün Abşâlom Amnona buğz éylər idi 23*və ki ildən sora Abşâlomun qoyunlarını Efrâ'imdəki Ba'al-Xasorda qırxar idilər və Abşâlom hamı şâhzâdələri çağırıldı 24*və Abşâlom pâdşâhin yanına gəlib dədi ki təvaqqu' éylərəm bax bəndəjin qoyunlarını ∞

قرخزلر توقع المم قوى پادشاه او ز بنده لرى اين قولك اين يله كنسون ۲۵ وپادشاه
ابشالوم ديدىكه خير او غلم قوى بز هايمز كمبيك كه اوستكه آغرلوق اولماق
وهرچند بىكه او نه ابرام ايلدى اما او كتىك استمدى واونه خير دعا ايلدى
۲۶ وابشالوم ديدى ايندېكه بوخ قوى قرداشم امنون بزم اين كنسون وپادشاه او نه
دیدى نه ايجون سنن اين كنسون ۲۷ اما ابشاالوم او نه ابرام ايلدى واوده امنونى
وهامى شاهزاده لرى او نه اين مرضص ايلدى ۲۸ وابشاالوم نوكىلرىنه امر ايلبوب
دیدىكه باخون ايله كه امنون قلىي شراب اين خوش اولدى ومن سنن ديسم او رون
امنونى او نه سزاونى اولدرۇن فورخىيون باخون من او زم سنه يوررم قوتلىنوب
زىرك اولون ۲۹ وابشاالومن نوكىلرى امنونه ايله ايلدېلر نىجە كه ابشاالوم ببورمىش
ايدى وهامى شاهزاده لر قالخوب هركس او ز قاطرىنىه منوب قاچدىلر ۳۰ ووقتىكە
اولر يولك ايدىلر داوده خىركىدىكە ابشاالوم شاهزاده لرن هامىسى قىرويدر واولردىن
برجمى ده قاللىبىدر ۳۱ وپادشاه قالخوب پاتارلىنى يرىنى دىرى وپرا اوستىن دوشدى
وحضورده دوران هاي نوكىلرى ده او ز پاتارلىنى يرىنى دىرى ۳۲ وداودن قرداشى
شىمعەن او غلى بوناداب جواب بىرۇب ديدىكە آغاڭ دېسون كه هاي نوجوان
شاهزاده لرى اولدرۇيدىلار زىراكە بر تىكە امنون اولوبىدر چونكە ابشاالومن سوزىنە كورە
او كوندىن برى بى مقرر ايدىكە او او نه باجىسىنى ذليل ايلمش ايدى ۳۳ پس ايندى
آغاڭ پادشاه بوركە غصە قويوب دېسون كه شاهزاده لرن هامىسى اولوبىدر زىراكە بر تىكە
امنون اولوبىدر ۳۴ وابشاالوم قاجدى ودبىبان نوكى كوزلىنى قاوزىبوب باخوب
كوردىكە داغن پاندىن دالىسنجە بولدىن چوخ خلاق كلور ۳۵ وبوناداب پادشاهە
دیدىكە باخ او در پادشاهن او غللرى كاولر نىجە كه بىندىك دېش ايدى ايله اولدى
۳۶ وا دانشوب قورتارانى كوردىلر كه بودر پادشاهن او غللرى كايدىلر وسلرىنى
أوجالدۇب آغلا دېلر وەن پادشاه واونى مجموع بىنە لرى چوخ بىوك آغلا شە اين
آغلا دېلر ۳۷ اما ابشاالوم قاچىوب جشور پادشاهى ئىلماي اين عىبەودن بانە كندى
و داود او ز او غلن خصوصىت هر كون ماتم ايلر ايدى ۳۸ وابشاالوم قاچىوب جشوره

qırxarlar təvaqqu' éylərəm qoy pâdşâh öz bəndələri inən bəylə getsin 24*və pâdşâh Abşâloma dədi ki xəyir oğlum qoy biz hamımız getmeyək ki üstünə ağırlıq olmayaq və hərçəndi ki ona ibrâm éylədi amâ o getmek istəmədi və ona xəyir duâ éylədi 26*və Abşâlom dədi indi ki yox qoy qardaşım Amnon bizim inən getsin və pâdşâh ona dədi nə içün sənin inən getsin 27*amâ Abşâlom ona ibrâm éylədi və o da Amnon və hamı şâhzâdələri onun inən murahhas éylədi 28*və Abşâlom nökərlərinə əmr éyləyib dədi ki baxın éylə ki Amnonun qalbi şərâb inən hoş oldu və mən sizə dəsəm urun Amnonu onda siz onu öldürün qorxmayın baxın mən özüm sizə buyurdum quvvətlənib zəyrək olun 29*və Abşâlomun nökərləri Amnona éylə éylədilər nəcə ki Abşâlom buyurmuş idi və hamı şâhzâdələr qalxıb hərkəs öz qatırına minib qaçdırılar 30*və vaqtinə olar yolda idilər Dâvuda xəbər gəldi ki Abşâlom şâhzâdələrin hamısını qayrıbdır və olardan bircəsi də qalmayıbdır 31*və pâdşâh qalxıb pâltârlarını yırtdı və yer üstündə düşdü və hazırda duran hamı nökərləri də öz pâltârlarını yırdılar 32*və Dâvudun qardaşı Şima' anın oğlu Yonâdâb cavâb vərib dədi ki ağam dəsin ki hamı növcivân şâhzâdələri öldürübdürler zîrâ ki bir təkcə Amnon ölübdür çünki Abşâlomun sözünə görə o gündən bəri bu müqərrər éylədi ki o onun bacısını zəlil éyləmiş idi 33*pəs indi âğäm pâdşâh yürügincə qissa qoyub dəməsin ki şâhzâdələrin hamısı ölübdür zîrâ bir təkcə Amnon ölübdür 34*və Abşâlom qaçıdı və didəbân nökər gözlərini qavzıyib baxıb gördü ki dağın yanından dalışınca yoldan çox xalq gəlir 35*və bu Nâdâb pâdşâha dədi ki bax odur pâdşâhin oğulları gəlirlər nəcə ki bəndəj dəmiş idi éylə oldu 36*və o danışıb qurtaranda gördülər ki budur pâdşâhin oğulları gəldilər və səslərini ucaldıb ağladılar və həm də pâdşâh və onun məcmui' bəndələri çox böyük ağlaşma inən ağladılar 37*amâ Abşâlom qaçılıb Ceçur pâdşâhi Talmây inən 'Ammihudun yanına getdi və Dâvud öz oğlunun hususunda hər gün mâtəm éylər idi 38*və Abşâlom qaçılıb Ceşura ∞

کندی واوراده اوچ ایل قالدی ۲۹ و داود پادشاه ایشالومن پانه کنکه مشتاق
ابدی زیرا امنون وفاتندن اوتری نسلی تایمیش ابدی

اون دردنجی باب

او بواب این صرريا بیدبکه پادشاهن بورکی ایشالومن طرفه در ۳ بس بواب
نقوعایه کوندروب اورادن بر عقلی عورت کنورندی واونه دیدبکه مام نونان
هیئتنه کبروب مام پالتارلری کین و باغ این اویزگی با غلامه واله بر عورت صورته کبر
ک کوپا بر اولون خصوصنده چوخ کوندلر مام جکوبدر ۲ و پادشاهن حضوریه داخل
اولوب اونن اینن بیله سوزلر دانشمن و بواب سوزلری او عورن آغزینه قوبیدی
۴ و او نقوعالی عورت پادشاه اینن داشتوب بوزی قولی بی دوشیدی و آکلوب دیدبکه
ای پادشاه امان ۵ و پادشاه اونه دیدبکه نهیک وار او ده دیدی من بر مانلى دول
عورت ام وارم ده اولوبدر ۶ و جاریه کن ایکی او غلی وار ایدی و ایکسی ده چوله بر
بری این دعوا ایلیوب آرالرنه بر آیران بوخ ایدی و برسی او برسی اوروب اونی
اولدرویدر ۷ و ایندی نام قیله جاریه کن اوسته فالخوب دبلر که او فرداشی اولدرنی
و بر که اونی قرداشن جاتن عوضنده اولدرك که اونی اولدرویدر دوازد ده هلاک
ابلیک و قلان اودی سوندررلر که بر اوستنک ارم آدینی و اونن بریقیمه سی قویاسونلر
۸ و پادشاه او عورته دیدبکه ایکه ایکه کت و من سن خصوصکه امر ایلم ۹ نقوعالی
عورت پادشاهه دیدبکه ای آقام پادشاه نقصیر من و من آنام ایوبن اوسته اولسون
و پادشاه اینن اونن تختی کا هسز اولسون ۱۰ و پادشاه دیدی سن این داشتای مم
یانه کور و بر دها سی دیدریمز ۱۱ او ده دیدی ای پادشاه رب الله که پادکه کنور
که قان ولیسی آرتق هلاکت ایلسون واوغلی ثلف ایلسونلر واو ده دیدی حی ره
آند که او غلگن توکدن برسی بی دوشمز ۱۲ و عورت دیدبکه تو قع ایلم فوی
جاریه که آقام پادشاهه بر سوز دانشمن و او ده دیدی داش ۱۳ او او عورت
دیدی بس ایندی نه ایجهون الله فومن حقنده بیله فکر ایلدون چونکه پادشاه بو

getdi və orada üç il qaldı 39*və Dâvud pâdşâh Abşâlomun yanına gəlməğə müştâq idi zîrâ Amonun vəfâtından ötürü təsəlli tapmış idi

on dördüncü bâb

1*və Yoâb ibn-i Seruya bildi ki pâdşâhin yûrəgi Abşâlomun tərafınadır 2*pəs Yoâb Teqo'aya göndərib oradan bir aqılı 'övrət gətiirtdi və ona dədi ki mâtəm tutan heyətinə girib mâtəm pâltârları kimi və yağ inən özüñü yaqlama və éylə bir 'övrət surətinə gir ki güyâ bir ölüünүn hususında çox günlər mâtəm çəkibdir 3*və pâdşâhin huzûruna dâhil olub onun inən bəylə söz'lər danışasın və Yoâb söz'ləri o 'övrətin ağızına qoydu 4*və Teqo' âlı 'övrət pâdşâh inən danışib yüzü-qoylu yerə düşdü və əgilib dədi ki éy pâdşâh amân 5*və pâdşâh ona dədi ki nəyin var o da dədi mən bir mâtemli dul 'övrətəm və ərim də ölübdür 6*və câriyəjin iki oğlu var idi və ikisi də çöldə bir biri inən da 'vâ éyləyib aralarında bir ayıran yox idi və birisi o birisini urub onu öldürübür 7*və indi tamâm qabilə câriyəjin üstünə qalhıb dêrlər ki o qardaşı öldürəni vər ki onu qardaşının cânının 'evəzində öldürək ki onu öldürübür və vârisi də həlâk éyləyek və qalan özümü söndürürlər ki yer üstündə ərimin adını və onun bir baqiyəsini qoymasınlar 8*və pâdşâh o 'övrətə dədi ki évinə get və mən sənin hususunda əmr éylərəm 9*Teqo' âlı 'övrət pâdşâha dədi ki éy ağam pâdşâh taqsır mənim və mənim atamin évinin üstünə olsun və pâdşâh inən onun taxtı günâhsiz olsun 10*və pâdşâh dədi sənin inən danışanı mənim yanımı gətir və bit daha səni dəbtidirməz 11*və o da dədi éy pâdşâh RƏBB-Allahıñ yâdına gətir ki qan vəlisi artıq həlâkət éyləməsin və oğlumu tələf éyləməsirlər və o da dədi Hayy-RƏBBə and ki oğluñun tüğündən birisi yerə düşməz 12*və 'övrət dədi ki təvaqqu' éylərim qoy câriyəyə ağam pâdşâha bir söz danışsın və o da dədi danış 13*və o 'övrət dədi pəs indi nə iç'in Allahın qövminin haqqında bələ fikir éylədin çünki pâdşâh bu ∞

سوزی دیندن صوره کاهاکار کیمی اولور که پادشاه اوز قاودیغئی کیری کنور مر
 ۱۴ زیرا بزرگ البته اولک و برع توکلن صو کیمی ایلک که بردها یغلز و الله بر جانی
 رفع ایلز اما بو فکرلری خیال ایلر که فاولمشی اوزندن قاوماسون ۱۵ و ایندی که
 آغام پادشاه این بو سوزی داشمغه کلشم اوندن اوتری در که قوم منی قورخودر
 و جاریه ک دیدمکه بر پادشاهه عرض ایلم بلکه اولا که پادشاه اوز کیزین سوزین عمله
 کنوره ۱۶ چونکه پادشاه قولاق و بیر که اوز جاریه سی او ادمن اللدن قورنارسون
 که اوزی او غلی برابر اللین میراثدن هلاک ایلک است ۱۷ و جاریه ک دیدم ده که
 آغام پادشاهن سوزی نسل ایسون اوله ایدی چونکه آغام پادشاه ده الله فرشته سی
 کیم در بختی و بعای اشتمکه والله رب سن این اولسون ۱۸ و پادشاه جواب
 و بروب او عورته دیدیکه سن مندن هیچ بر زاد کیزلمعه که من سندن سؤال ایلم
 و عورت دیدی آغام پادشاه بوبورسون ۱۹ و پادشاه دیدیکه آیا بوابن الى بو های
 زادرده سن این وار در و عورت جواب و بروب دیدیکه ای آغام پادشاه سن
 چانکن حاجته آند اولسونکه آغام پادشاهن هامی دیدیکندن نه صاغع در و نده صولنه
 در زیرا بنتک بواب منه بوبور بدر و جاریه کن آغزیه بو سوزلرن هامی سی او قوبودر
 ۲۰ ایشه بر او زکه صورت و برمکدن اوتری بنتک بواب بو زادی ایلبو بدر و آغام
 بر اوستنک اولان هر زادی یملکه الله فرشته سی حکمت کپی حکمت صاحبی در
 ۲۱ و پادشاه بوابه دیدیکه باخ بو زادی ده ایلم پس کت او ايشالوم او غلای کیری
 کنور ۲۲ و بواب بوزی فویلی بن دوشوب اکلدى و پادشاهه خبر دعا ایلدی و بواب
 دیدی بو کون بنتک بیلدی که آغام پادشاهن حضورن لطفه مظہر اولشم چونکه
 پادشاه اوز بند سن سوزین اجرا ایلدی ۲۳ و بواب فالخوب جشوره کندی و ايشالومی
 اور شلبیه کنور دی ۲۴ و پادشاه بدی اوز ابوبه دونسون و بوزی کورمسون
 و ايشالوم ابوبه دونوب پادشاهن بوزین کورمدی ۲۵ و ايشالوم کیمی کوچک و جوخ
 مدوح بر کیمه مجموع اسرائیل بوخ ایدی اوونه آیاغتن کنندن باشن نیمه سه قدر
 بر عیسی بوخ ایدی ۲۶ واون باشی قرخانه (عنی ایل به ایل صاچار بینی قر خدرر)

sözü dêyəndən sora günâhkâr kimi olur ki pâdşâh öz qovduğunu géri gëtirmir 14*zîrâ biz gérək əlbət ölek və yerə tökülən su kimi-ik ki bir daha yiğilmaz və Allah bir câni raf' éyləməz amâ bu fikirləri hayâl éylər ki qovulmuş özündən qovmasın 15*və indi ki ağam pâdşâh inən bu sözü danışmağa gəlmışəm ondan ötürürdür ki qövm məni qorxudur və câriyəñ dëdim ki bir pâdşâha 'ərz éyləyəm bəlki oşa ki pâdşâh öz kənizənin sözünü 'amələ gətirə 16*çünki pâdşâh qulaq vérir ki öz câriyəsini o âdamın əlindən qurtarsın ki özümü və oğlumu bərabər Allahın mîrâsından həlák éyləmək istər 17*və câriyəñ dëdim də ki ağam pâdşâhin sözü təsəlli içün ola idı çünki ağam pâdşâh da Allah fəriştəsi kimidir yaxşı və yâmanı istəməgə və Allahıñ-RƏBB sənin inən olsun 18*və pâdşâh cavâb vérib o 'övrət dëdi ki sən məndən həç bir zâd gizlətmə ki mən səndən su' al éylərəm və 'övrət dëdi ağam pâdşâh buyursun 19*və pâdşâh dëdi ki âyâ Yoâbin əli bu hamı zâdlarda sənin inən vardır və 'övrət cavâb vérib dëdi ki éy ağam pâdşâh sənin câniyin həyâtına and olsun ki ağam pâdşâhin hamı dédiğindən nə sağıdadır və nə də soldadır zîrâ bəndəñ Yoâb mənə buyurubdur və câriyəjin ağızına bu sözlərin hamısını o qoyubdur 20*işə bir özgə surət vərməkdən ötürü bəndəñ Yoâb bu zâdi éyləyibdir və ağam yer üstündə olan hər zâdi bilməgə Allah fəriştəsi hikməti kimi hikmat sâhibidir 21*və pâdşâh Yoâba dëdi ki bax bu zâdi da éylərəm pəs get o Abşâlom oğlunu géri gətir 22*və Yoâb yüzü qoylu yerə düşüb əgildi və pâdşâha xeyirdü 'â éylədi və Yoâb dëdi bu gün bəndəñ bildi ki ağam pâdşâhin hüzûrunda lütfə mazhar olmuşəm çünki pâdşâh öz bəndəsinin sözünü icrâ éylədi 23*və Yoâb qalxıñ Cəşura getdi və Abşâlomu Oruşalîmə gətirdi 24*və pâdşâh dëdi öz évinə dönsün və yüzümü görməsin və Abşâlom évinə dönüb pâdşâhin yüzünü görmədi 25*və Abşâlom kimi kiçik və çox məmduh bir kimsə məcmu ' İsrâ'eldə yox idi onda ayağının kəfindən başının dəpəsinə qədər bir 'ayıb yox idi 26*və onun başını qırxanda (yə'nî il bə il saçlarını qırxdırır ∞

ایدی چونکه آغرنق ایلر ابدی و فرخرا بدیلر) اوین باشن نوکی جکوب پادشاهن داشی این ایکی بوز مثقال کلور ایدی ۲۷ و ایشالوم اوج اوغلی اولدی و بر فری که اوین آدی تامار ایدی بو بر خوش صورت عورت ایدی ۲۸ و ایشالوم ایکی ایل اورشلیمه قالدی اما پادشاهن بوزینی کورمده ۲۹ و ایشالوم بوایی جاغردی که اوین پادشاهن بانه کوندرسون اما او اوین بانه کنمک استندی واوکه چاغردی اما او استندی کنسون ۳۰ او نه او اوز نوکرلریه دیدیکه کوررسز بواین ایکنی منکی من یانه در واون اوراده آریسی وار کیدوب اونه اود اورون و ایشالوم نوکرلری ایکنی اود این یاندر دیلر ۳۱ و بواب فانخوب ایشالوم بانه ایوبه کیدوب اوه دیدیکه نه ایچون نوکرلرک ایکنی اود این یاندر دیلر ۳۲ و ایشالوم بوایه دیدیکه باخ یانکه آدم کوندروب دیدم که بورا به کل که سن پادشاه کوندرم دیدم که من جشوردن نه ایچون کلمم بخشی اولور ایدی که من هله اوراده اولا ایدم بس ایدی قوی پادشاهن بوزینی کورم و اکر بر نقصیرم وار منی اولدرسون ۳۳ و بواب پادشاهن بانه کیدوب اونه نقل ابلدی واوده ایشالومی جاغردی و ایشالوم ده پادشاهن بانه کیدوب بوزی قوبیلی پادشاهن حضورنک بع قدر اکلدی و پادشاه ده ایشالومی اویدی

اوی بشنجی باب

اویوندن صوره واقع اولدیکه ایشالوم او زندن او نری عراده و آنلر قایردی و همک الله آدم حاضر ابلدی که قیانخه بو کرسونلر ۳۴ و ایشالوم سعر فانخوب دروازه بولن یانه دورر ابدی و هر کین که دعواسی اولوب محاکمه ایچون پادشاهن بانه کلور ایدی ایشالوم اوی چاغروب دیر ایدی سن هانسی شهردن سن او ده دیر ایدی بندک اسرائیل سبطرلرین برستندندر ۳۵ و ایشالوم اونه دیر ایدی باخ سن سوزلرک بخشی و دوغری در اما پادشاهن طرفدن سن اشیدن بوخ ۳۶ و ایشالوم دیر ایدی کاشکی منی بو دبارده حاکم ایلیه ایدیلر و هر کین که بر دعواسی و محاکمه اولسے ایدی من یانه کله ایدی و من ده اوین حتفی و بیه ایدم ۳۷ و آیله که بر آدم اوین بانه کلوب اویه

idi çünkü ağırlıq èylər idi və qırxar idilər) onun başının tüğünü çekib pâdşâhlıq daşı inən iki yüz misqâl gəlir idi 27*və Abşâlomun üç oğlu oldu və bir qızı ki onun adı Tâmâr idi bu bir hoş surət 'övrət idi 28*və Abşâlom iki il Orişâlimdə qaldı amâ pâdşâhin yüzünü görmədi 29*və Abşâlom Yoâbi çağırıldı ki onu pâdşâhin yanına göndərsin amâ o onun yanına getmək istəmədi və o gənə çağırıldı amâ o istəmədi getsin 30*onda o öz nökərlərinə dədi ki görürsüz Yoâbin əkinin mənimkinin yanındadır və onun orada arpası var gədib ona od urun və Abşâlomun nökərləri əkinini od inən yandırdılar 31*və Yoâb qalxıb Abşâlomun yanına évinə gədib ona dədi ki nə için nökərlərin əkinimi od inən yandırıbdırlar 32*və Abşâlom Yoâba dədi ki bax yanına âdam göndərib dədim ki buraya gəl ki səni pâdşâha göndərəm déyəsin ki mən Ceşurdan nə için gəlmışəm yaxşı olur idi ki mən hələ orada ola idim pəs indi qoy pâdşâhin yüzünü görəm və eğər bir taqsîrim var məni öldürsün 33*və Yoâb pâdşâhin yanına gədib yüzü-qoylu pâdşâhin huzûrunda yerə qədər eğildi və pâdşâh da Abşâlomu öpdü

on beşinci bâb

1*və bundan sora vâqi' oldu ki Abşâlom özündən ötürü 'ərrâdə və atlar qayırdı və həm də əlli âdam hâzır èylədi ki qabağınca yüğürsünlər 2*və Abşâlom səhər qalxıb darvâzə yolunun yanında durur idi və hər kimin ki da 'vâsı olub məhkəmə için pâdşâhin yanına gəlir idi Abşâlom onu çağırıb dər idi sən hansı şəhərdənsən o da dər idi bəndən İsrâ'él sibtlarının birisindəndir 3*və Abşâlom ona dər idi bax sənin sözlerin yaxşı və doğrudur amâ pâdşâhin tərəfindən səni işidən yox 4*Abşâlom dər idi kâşki məni bu diyârda hâkim èyləyə idilər və hər kimin ki bir da 'vâsı və məhkəməsi olsa idi mənim yanımı gələ idı və mən də onun həqqini vərə idim 5*və èylə ki bir âdam onun yanına gəlib ona ∞

باش اکر ایدی او الی او زادوب اوی نور ایدی واونی اویر ایدی ۶ و اشالوم
 تمام اسرائیله بو ایشه موافق ایلر ایدی که محاکمه ایچون پادشاهن یانه کلور ایدیلر و بیله
 اشالوم اسرائیل آدمربین بورکی او غیر ایدی ۷ و درت ابلدن صوره واقع اولدیکه
 اشالوم پادشاهه دیدی اذن و بر که ریه ابلدیکم نذری بربنه کنورمک ایچون حبروئه
 ککدم ۸ زیرا که بندلک ندراللشم او وقفه که ارام جشورنک ایدم و دیشم اکر رب
 منی فی الواقع اورشلیمه کیری آپارسه اونک من ریه عبادت ابلیمه جمک ۹ و پادشاه اونه
 دیدیکه سلامت این کت او ده قالخوب حبروئه کدی ۱۰ و اشالوم اسرائیل های
 سبطلرینه قاصدر کوندروب دیدیکه ایله که کزانین سسی اشندز دیون اشالوم
 حبرونه پادشاه اولویدر ۱۱ و اورشلیمند ده اشالوم این ایکی بوز آدم کنمش
 ایدی که چاغرلوب خلوص این کمش ایدیلر و هیچ بر زاددن خبرلری بوخ ایدی
 ۱۲ و اشالوم داون مستشاری جیلونی اجتوفی او ز شهری جیلوند اوز ذیجهلرینی
 ذبح ایلینه کوندروب کنورتی و طغیان کندیکه قوتلور ایدی و خلق اشالومن یانه
 ککد کده چو خالور ایدی ۱۳ و قاصد داون یانه کلوب دیدیکه اسرائیل اهلن
 بورکی اشالومن دانجه در ۱۴ و داود او زی این اورشلیمه اولان های بندلرینه
 دیدیکه دورون قاچاق که اشالومدن بن خلاص بوندر کنمکه تعییل ایلپون که
 مبادا تیزلك این بن بشوب اوستنے بلا کنورسون و شهری قلع آغزندن کچرسون
 ۱۵ و پادشاهن بندلری پادشاهه دیدیلر که آگامز پادشاه هر نیجه که مصلحت پیلسه
 باخ بندلرک حاضر درلر ۱۶ و پادشاه او ز تمام ابوی این برابر چیخدیلر و پادشاه اون
 نفر متعد عورتلرینی قویدی که ایوی محافظت ایلسونلر ۱۷ و پادشاه و نام قوم اون
 این برابر چیخوب بیت مرحده دوردیلر ۱۸ و های بندلری بانجه کدر ایدی وهای
 کریتی لر و های پلنتی لر و های چیتی لر که آنی بوز نفر اولوب اونن این برابر جاندن
 کلش ایدیلر پادشاهن قیاغنجه چکوب کدر ایدیلر ۱۹ و پادشاه چینی لی ابیه دیدیکه
 سن ده نه ایچون بزم این کلورسن دونوب پادشاهن یانه قال چونکه سن پاد سن
 و همک سن او ز برکه مسافر سن ۲۰ سن کلمکث دونون در و من آیا بو کون سنی

baş əğər idi o əlini uzadıb onu tutar idi və onu öpər idi 6*və Abşalom tamâm İsrâ'élə
 bu işe muvâfiq éylər idi ki məhkəmə için pâdşâhin yanına gəlir idilər və bələ Abşalom
 İsrâ'el âdamlarının yürüəgini uğurlar idi 7*və dört ildən sora vâqi oldu ki Abşalom
 pâdşâha dedi izin vər ki RƏBBə éylədiğim nəziri yərinə gətirmək üçün Xəbrona gədəm
 8*zîrâ ki bəndənə nəzir éyləmişəm o vaxtda ki Arâm Ceşurunda idim və dəmişəm əğər
 RƏBB məni fi'l-vâki' Oruşalımə gəri aparsa onda mən RƏBBə 'ibâdət éyləyəğəm
 9*və pâdşâh ona dədi ki salâmət inən get o da qalxıb Xəbrona getdi 10*və Abşalom
 İsrâ'elin hamı sibtlarına qâsidlər göndərib dədi ki éylə ki kərənay səsini eşitdiz duyun
 Abşalom Xəbronda pâdşâh olubdur 11*və Oruşalımdən də Abşalom inən iki yüz
 âdam getmiş idi ki çağrırlıb xüлüs inən getmiş idilər və həç bir zâddan habərləri yox
 idi 12*və Abşalom Dâvudun müstəşarı Cilonlu Axitofeli öz şəhəri Cîlodun öz
 zəbîhələrini zəbîh éyləyəndə göndərib gətiirdi və tuğyân getdikçə quvvətli idi və xalq
 Abşalomun yanında gédə gédə çoxalır idi 13*və qâsid Dâvudun yanına gəlib dədi ki
 İsrâ'elin əhlinin yürüəgi Abşalomun dalıncağı 14*və Dâvud özü inən Oruşalımdə olan
 hamı bəndələrinə dədi ki durun qaçaq ki Abşalomdan bizə xilâs yoxdur getməğə tə'cıl
 éyləyin ki məbâdâ təzlik inən bizə yətişib üstümüzə bələ gətiirsin və şəhəri qılıc
 ağızından gəçirtsin 15*və pâdşâhin bəndələri pâdşâha dədilər ki ağamız pâdşâh hər
 nécə ki məsləhət bilsə bax bəndələriñ hâzırıdlar 16*və pâdşâh öz tamâm evi inən
 bərəbər çıxdılar və pâdşâh on nəfər müte' 'övrətlərini qoydu ki evi mühâfizət
 éyləsinler 17*və pâdşâh tamâm qövm onun inən bərabər çıxıb Beyt-Mərhaqda
 durdılar 18*və hamı bəndələri yanınca gédər idi və hamı Keretîlər və hamı Peletîlər
 və hamı Catîlər ki altı yüz nəfər olub onun inən bərabər Catdan gəlmış idilər pâdşâhin
 qabağınca keçib gédər idilər 19*və pâdşâh Catlı İttéyə dədi ki sən də nə için bizim
 inən gəlirsin dönüb pâdşâhin yanında qal çünkü sən yadsın və həm də sən öz yəriندə
 misâfirsin 20*sənin gəlməğin dünəndir və mən âyâ bu gün səni ∞

فراغت ایلم که بزم این کدهن و من هارایه که کیدرم کیدرم اما من دون قرداشلر گن
 باشند قال و سن این احسان و حق اولسون ۲۱ و این پادشاه جواب و بروپ
 دیدیکه سی ره و آ GAM پادشاهن حیانه آند اولسون که آ GAM پادشاه اولان بزده خواه
 اولوم و خواه حیات بزی اولسون البه بندک ده اولادخدر ۲۲ و داود اینی به دیدیکه تجع
 کت و جنتی لی اینی او ز آدمی و نام اهل و عالی این کدی کندی ۲۳ و نام دیار بیوک
 سس این آ غلر ایدی و نام خلق بخرا ایدی و پادشاه ده قدرتون در مسدن بخوب خلق
 هامیسی ده بیابان بولی طرفه کچدبلر ۲۴ و بود رصادوق ده اللین همدین صندوغری
 کونزن هامی لا ولی لر این اللین صندوغری بیع فویبدبلر و نام قوم شهردن چیغوب بخوب
 قورنارانه قدر ایانار ده بخاری کندی ۲۵ و پادشاه صادوقه دیدیکه اللین صندوغری
 شهر کیری آ پار اکر من رین نظرنده مظہر لطف اولدم اوونه او منی کیری کنوروب
 اوی و او ز مسکنی منه کوسترر ۲۶ و آ کریله دیسه که من سی پکشم اوونه سه اوی
 نظرنده نیجه که بخشنی در ابله ایلسون ۲۷ و پادشاه کاهن صادوقه دیدیکه سه ای
 صاحب رویا سلامت این شهر مراجعت آبله واوغلک احیمیص و بیانان این ایانار
 ایک اوغللرز سرن این اولسون ۲۸ باخون من بیابان صحرالرنه بیانه جغم نا سزن
 طرفدن منه بر خبر کلسون ۲۹ پس صادوق این ایانار اللین صندوغری اور شلیمه
 کیری آ باروب اوراده فالدبلر ۳۰ و داود زیتون داغنن بوقشندن چخانه آ غلیه اغله
 چخرا ایدی وباشی اورنیلی ایدی واوزی ده آیاق بالن کیدر ایدی و اوین این
 اولان خلقن هامیسی ده هن باشی اورنی لی آ غلیه آ غله بخاری چخرا ایدبلر ۳۱ و داود ده
 خبر و بروپ دیدبلر که احتیفول ده طغیانی لر آ راسته ایشالوم این در و داود
 دیدی ای رب احتیفون مشورتی باطل ابله ۳۲ و آبله که داود او پهیه بشدی که
 اوراده الله سجن ابلدی کور دیدیکه بو در ارکلی حوتای استقباله کلدی جهی برق
 و باشند طویراق ۳۳ و داود اونه دیدی آ کر من این کچمن اوونه سه آ غلری
 اولورسن ۳۴ اما آ کر شهر دونوب ایشالومه دیمسن ای پادشاه من سن بندک
 اولورم اولدن من آنا کن بنده سی ایدم و ایندی ده من سن بندک ام و اوونه سه

fərâğətsiz èyləyəm ki bizim inən gédəsən və mən haraya ki gédərəm gédərəm amâ sən dən qardaşlarıñın yanında qal və sənin inən ihsân və həqq olsun 21*və İttə pâdşâha cavâb vərib dedi ki Hayy-RƏBBə ağam pâdşâhin hayatına and olsun ki ağam pâdşâh olan yerdə h̄âh ölüm və h̄âh həyat yeri olsun əlbət bəndəj də olacaqdır 22*və Dâvud İttəyə dədi ki keç get və Catlı İttə öz âdamları və tamâm əhl-i ‘iyâli inən keçdi getdi 23*və tamâm diyâr böyük səs inən ağlar idi və tamâm xalq keçər idi və pâdşâh da Qidron dərəsindən keçib xalqın hamısı da bəyâbân yol tərəfinə keçdilər 24*və budur Sâdoqda Allahın-‘Əhdinin-Sandığını götürən hamı Levililər inən Allahın-Sandığını yerə qoydular və tamâm qövm şəhərdən çıxıb keçib qurtarana qədər Ebyâtâr da çıxdı yuxarı gəldi 25*və pâdşâh Sâdoqa dədi ki Allahın-Sandığını şəhərə gəri apar əğər mən RƏBBin nərində məzəhər lütuf oldum onda O məni gəri gətirib onu və öz məskənini mənə göstərir 26*və əğər bələ dəsə ki mən səni bəğənmirəm onda mənə öz nəzərində necə ki yaxşıdır èylə èyləsin 27*və pâdşâh kâhin Sadoqa dədi ki sən èy sâhib-i rü'yâ səlâmət inən şəhərə mürâ‘ ciət èylə və oğluŋ Axima‘as və Yonâtân inən Ebyâtâr iki oğullarız sizin inən olsun 28*Yâhûd mən bəyâbânın səhrâlarında yubanacağım tâ sizin tərəfizdən mənə bir xəbər gəlsin 29*pəs Sâdoq inən Ebyâtâr Allahın-Sandığını Orişalımə gəri aparıb orada qaldılar 30*və Dâvud zəytun dağının yoquşundan çıxanda ağlaya ağlaya çıxar idi və başı örtülü idi və özü də ayaq yalın gédər idi və onun inən olan xalqın hamısı da hərə başı örtülü ağlaya ağlaya yuxarı çıxar idilər 31*və Dâvuda xəbər vərib dədilər ki Axitofel də tügyancılar arasında Abşâlom inəndir və Dâvud dədi èy RƏBB Axitofelin məşvərətini bâtil èylə 32*və èylə ki Dâvud o təpəyə yetişdi ki orada Allaha səcdə èylədi gördü ki budur Arkli Xuşay iştiqbâlinə gəldi cübbəsi yırtıq və başında topraq 33*və Dâvud ona dədi ki əgər sən mənim inən keçəsən onda sən mənə ağırlıq olursun 34*amâ əgər şəhərə dönüb Abşâloma dêyəsən èy pâdşâh mən sənin bəndəj olurum əvvəldən mən atajın bəndəsi idim və indi də mən sənin bəndəjəm və onda sən ∞

احینوغلن مشورتني من ایچون باطل ایلسن ۲۵ و او در صادوق این ایاتار کاهنلر ده سن این اوراده درلر و سن پادشاهن عمارتندن هر نه که اشید سن صادوق این ایاتار کاهنلر خبر ویر ۲۶ باخ اولرن ایک اوغللری ده یعنی صادوقنکی احیمیعس وایاتارنکی بونانان اولر این اوراده درلر واولرن واسطه‌سی این هر زادیکه اشید سرمه بیلدورن ۲۷ و داودن دوستی حوشای شهرو کندی و ایشالوم ده اورشلیمه کبردی

اون آنچی باب

او داود پهden برآز آشم ایدی که بو در مفیبوشتن نوکری صبیا بر جفت ہرلی اولاد و اوستارنکه ایک بوز چورک و بوز صالحخ قوری او زوم و بوز یا یمیشی و بر طلوق شراب این استفبالله چیخدی ۳ و پادشاه صبیا به دیدیکه بو نه در که سن کنورو بسن و صبیا ده دیدی اولادلر پادشاهن ابوی ایچوندر که منسونلر و چورک این یا یمیشی او شاقان یلک ایچون و شراب ده چولن بورو لانه ایچمک ایچوندر ۴ و پادشاه دیدیکه بس آغاگن او غلی هانی و صبیا پادشاهه دیدی او در اورشلیمه او نوروبدر زیرا دیر که بو کون بیت اسرائیل آتمان پادشاهلجنی منه قایتاره جقلر ۵ و پادشاه صبیا به دیدیکه باخ هر نه که مفیبوشتن واری در سن اولسون و صبیا دیدیکه من تعظیم ایلم ای آ GAM پادشاه من سن نظرکن مظہر لطف اولدم ۶ و داود پادشاه بجوریه قدر کلش ایدیکه بو در اورادن بیت شاول فیله سدن شمعی این جیرا آدنک برآدم چیخدی و چیخوب سوکر ایدی ۷ و داودن اوستنه و داود پادشاهن جمیع بندلرین اوستنه داشل اتر ایدی و تمام قوم و هامی دلاورلر اونن صاغنه و صولنه ایدیلر ۸ و شمعی اونه سوکن یله دیر ایدی چیخ چیخ ای قائلی آدم ای فرومایه کیشی رب بیت شاولن هامی قاننی که سن اوتن بزنن پادشاه اولدن سن اوستنکه دوندردی و رب پادشاهلجن او غلک ایشالومن الله و برو بدر و باخ بو سن شارانکدن او تری در جونکه سن قائلی آدم سن ۹ وایشای این صروبا پادشاهه دیدیکه نه ایچون بو اول ایت آ GAM پادشاهه سوکسون قوی کم باشی کم ۱۰ اما پادشاه دیدی ای

Axitofelin məşvərətini mənim için bâtil éylərsən 35*və odur Sadok inən Abyâtar kâhinlər də sənin inən oradadırlar və sən pâdşâhin 'əmâretindən hər nə ki eşidəsən Sadok inən Abyâtar kâhinlərə xəbər vər 36*bax olarin iki oğulları da yə'ni Sadoqunki Axima'as və Ebyatarınki Yonâtân olar inən oradadırlar və olarin vâsıtası inən hər zâdişa eşidəsiz mənə bildirin 37*və Dâvudun dostu Xuşay şəhərə getdi və Abşalom da Oruşalîmə girdi

on altinci bâb

1*və Dâvud təpədən bir az aşmiş idi ki budur Mefiboşetin nökəri Sibâ bir çift yüklü ullaq və üstlərində iki yüz çörək və yüz salxım quru üzüm və yüz yay yemişi və bir tuluq şərâb inən istiqbâlinə çıxdı 2*və pâdşâh Sibâya dədi ki bu nədir ki sən gətiribsen və Sibâ da dedi ulaqlar pâdşâhin evi içindir ki minsinlər və çörək inən yay yemişi usaqlara yemək üçün və şərâb da çöldə yorulana içmək içindir 3*və pâdşâh dədi ki pəs ağaçın oğlu hanı və Sibâ pâdşâha dədi odur Orişalîmdə oturubdur zîrâ dər ki bu gün bəyt-i İsrâ'él atamın pâdşâhlığını mənə qaytaracaqlar 4*və pâdşâh Sibâya dədi ki bax hər nə ki Mefiboşetin varıdır sənin olsun və Sibâ dədi ki mən ta 'zîm éylərəm éy ağaç pâdşâh mən sənin nəzərinə mazhar lütuf oldum 5*və Dâvud pâdşâh Baxurimə qədər gelmiş idi ki budur oradan beyt Şâul qabîləsindən Şime'i ibn-i Cîrâ adında bir âdam çıxdı və çıxıb söğər idi 6*və Dâvudun üstünə və Dâvud pâdşâhin məcmu' bəndələrinin üstünə daşlar atar idi və tamâm qövm və hamı dilâvərlər onun sağında və solunda idilər 7*və Şime'i' ona söğəndə bələ dər idi çıx çıx éy qanlı âdam éy fürumayə kişi 8*RƏBB bəyt Şâulun hamı qanını ki sən onun yerində pâdşâh oldun sənin üstüjə döndürdü və RƏBB pâdşâhlığı oğluq Abışâlomun əlinə vəribdir və bax bu sənin şərârətiндən ötürürdür çünkü sən qanlı âdamsın 9*və Abışây ibn-i Seruyâ pâdşâha dədi ki nə iç'in bu ölü it ağaç pâdşâha söğsün qoy keçəm başını kəsəm 10*amâ pâdşâh dədi éy ∞

بني صروبا منم اين سزن نه ايشر وار هرگاه سوکر البته که رب اونه دپيوردر که
 داوده سوک واونه کم دير که نه ايجون يله ايلرسن ۱۱ او داود ايشارى واوز هامي
 بندلرينه ديديكه باخون بودر منم صلبمدن چخان او غلم جانمن قصد به دوشودر
 هارده فالسونکه ايندی بو بنامينلى بونى قوبون که سوکسون چونکه رب اوه دپيوردر
 ۱۲ بلکه اولسونکه رب من مصبيته باخسون ورب منه اوتن او بو كونکى لعنشن
 عوضنى نعمت وبرسون ۱۳ وداود اوز آدملى اين بول اين کندى وشمى
 داغن ياندن اون اين برابر كدر وسوکر ايدي واوون طرفه داشلر ونوز وطراق
 آنرايدى ۱۴ او پادشاه اين ياندە کي خلفن هابسى بورلىش كلديلر اوراده دېنجليلر
 ۱۵ او ايشالوم اين تمام اسرائيللى لرقۇي اورشليمه كلديلر واحبتوفل ده اوون اين ايدي
 ۱۶ او ايله که داودن دوستى اركلى حوشای ايشالومون يانه کندى اوونه حوشای ايشالومه
 ديدى پادشاه يشاسون پادشاه يشاسون ۱۷ او ايشالوم حوشایه ديدى آيا بود رى سن
 وفادارلەڭ اوز دوستكە سن نه ايجون دوستك اين کندون ۱۸ او حوشای ايشالومه
 ديديكه خير آنجىھە که رب وبو قوم ونمam اسرائيللى لر مصلحت كورىلر من اوئىنىڭى ام
 واوون ياندە قالارم ۱۹ و ئانىيا من كېمە خدمت ايلە جكم آيا اوون اوغلۇن حضورنىڭ دكى
 نېجىھە کە آناڭن حضورنىڭ خدمت ايلەم شەم ايلە دە سن حضوركە اولاچەم ۲۰ او ايشالوم
 احبتوفلە ديديكه بر تدىرى توكون کە نه ايللى ابىك ۲۱ واحبتوفل ايشالومه ديديكه
 آناڭ عمارنى مەحفوظت ايلەك قويدىقى متعەلرین يانه کت ونمam اسرائىل اشىدلر کە
 سن آناڭن مکروه اولوبسن ويانڭىڭىلەرن ھامىشىن اللرى فوتلىور ۲۲ يىس دامن
 اوستىنى ايشالومه چادرى قوردىلر و ايشالوم تمام اسرائىل كۆزىن قياغىن اوز آنانسىن
 متعەلرین يانه کندى ۲۳ و او ايمان احبتوفلەن توکىيىكى تدىرى ايلە ايدي کە كوبا
 بىرىسى اللەن كلامنى اشىدر احبتوفلەن هر تدىرى داودە دە ايشالومه دە يله ايدي

اون يدىنجى باب

واحبتوفل ايشالومه ديديكە كل اون ايڭى مىن نفر آدم انتخاب ايلەم فالخوب بول

bən-i Seruyâ mənim inən sizin nə işiz var hərgâh söğər əlbət ki RƏBB ona dəyibdir ki Dâvuda sövüj vay nə kimdir ki nə içün bələ éylərsən 11*və Dâvud Abışây və öz hamı bəndələrinə dədi ki baxın budur mənim sulbümdən çıxan oğlum cānimin qasdinə düşübdür harədə qalsın ki indi bu Binyâmînli bunu qoyun ki söksün çünki RƏBB ona dəyibdir 12*bəlki olsun ki RƏBB mənim musibətimə baxsın və RƏBB mənə onun o bugünkü lə 'nətinin 'evəzində ni' mət vərsin 13*və Dâvud öz âadamları inən yol inən getdi və Şime'y dağının yanından onun inən bərabər gedər və söğər idi və onun tərəfinə daşlar və toz və topraq atar idi 14*və pâdşâh inən yanındaki xalqın hamısı yorulmuş gəldilər orada dinclədilər 15*və Abşâlom inən tamâm İsrâ'ellilər qövmi Orişalîmə gəldilər və Axitofel də onun inən idi 16*və éylə ki Dâvudun dostu Arklı Xuşay Abşalomun yanına getdi onda Xuşây Abşâloma dədi pâdşâh yaşasın pâdşâh yaşasın 17*və Abşâlom Xuşâya dədi ki âyâ budur sənin vəfâdârlığıñ öz dostuňa sən nə içün dostuň inən getmədin 18*və Xuşây Abşâloma dədi ki xəyrə-l nəticə ki RƏBB və bu qövm və tamâm İsrâ'ellilər məsləhət görülər mən onunki-əm və onun yanında qalarəm 19*və saniyən mən kimə xidmət éyləyəcəğəm âyâ onun oğlunun hüzüründə dəgil nəcə ki ataşın hüzüründə xidmət éyləmişəm éylə də sənin hüzüründə olacağəm 20*və Abşâlom Axitofelə dedi ki bir tədbir tuyğun ki nə éyləməli-ik 21*və Axitofel Abşâloma dədi ki ataş 'imâreti mühâfizət éyləməyə qoymağı mütala'rının yanına get və tamâm İsrâ'el eşidirlər ki sən ataşa məkruh olubsun və yanındakılərin hamisinən əlləri qüvvətlənir 22*pəs damın üstündə Abşâloma çadırı qurdılar və Abşâlom tamâm İsrâ'elin gözünün qabağında öz atasının mütala'rının yanına getdi 23*və o əyyâmda Axitofel tuyğundığı tədbir ilə idi ki güyâ birisi Allahın kəlâmını eşidir Axitofelin hər tədbiri Dâvuda da Abşâloma da bəylə idi

on yeddinci bâb

1*və Axitofel Abşâloma dədi ki gəl on iki mîn nəfər âadam intihâb éyləyəm və qalxıb bu ∞

کیچه داودن دالیستنه دوشوب اونی قاوم ۲ و من اونن اوستنه یتشوب او ده بورغون
 واللری قوتندن دو شمش اولوب اونی قور خودرم و اونن یانن اولان های خلق قاچار
 و من اونن پادشاهی نکه او لدرم ۳ و تمام قوی سن طرفگه چو برم هامیسی دو نش
 کیمی اولور وقتکه او آدمی که سن اونی آخтарرسن او لدره سن تمام قوم سلامتند
 اولور ۴ و بو سوز ا بشالوم نظرنده و اسرائیل های شیخترین نظرنده دو غری کورو ندی
 ۵ و ا بشالوم دیدی ارکلی حوشابی ده بورایه چاغرون وا شیدک اونن آغرنده نه سوز
 وار ۶ و حوشای ا بشالوم یانه کلدی و ا بشالوم اونه دیدیکه احیتوفل بیله بر سوز
 سو بیلوبدر آیا اونن سوزینی ایلیک یا نه سن داش ۷ و حوشای ا بشالومه دیدیکه
 احیتوفل بو دفعه توکدیکی تدیر بختی دکل ۸ و حوشای دیدیکه آناکی و اونن
 آدم لرینی تاپرسن که اولر رشد و چولن بالالری آنمش آبو کیمی آجی بورکلی در لر
 و آناک دعوا آدمی در واو خلق این کیچه بربرده فاللر ۹ باخ ایندی او با خندقلن
 بریستن یا بر او زکه برده او زینی کیز لدو بدر وا شن او لند بولردن دو شن اولسه اونن
 اشیدن اشیدوب دیه جکدر که ا بشالوم دالنجه کیدن قوشون شکست تاپ بدر
 ۱ او رسان بورکی کیمی بورکی اولان رشد آدم او زی ده اربوب صوبه دونز زبرا
 تمام اسرائیل یلور که آناک رشد در و یانن کیلر ده رشد در لر ۱۱ بونه بنا من ندیرم
 بود رکه جبع اسرائیل دان دن بیش بشعه قدر دریا کنارند اولان قومن چو خلنجه
 یانگه یفاسن وا زکه ده شخصاً آرالرند دعوا به کیدسن ۱۲ او او بر لرن بریستن که
 او راده اولور بز اوستنه کیدوب اوستنه حمله آمارق نیجه که شینم ین دو شر و نه
 او زی و نه ده اونن این اولان آدم لر بنرجه سی باقی فالور ۱۳ و اکر بر شهن چکلسه
 او مه تمام اسرائیل او شهن ایپلر کتورو ب اونی دره یه کیمین سوره رک ایله که اونن
 بر خرد داش ده تاپلمسون ۱۴ و ا بشالوم این تمام اسرائیل لر دید بلر ارکلی حوشاین
 تدیری احیتوفل تدیرن دن بخشیدر و رب مقرر بیور مشن ایدی که احیتوفل بخش
 تدیرینی باطل ایلسون تا که رب بلانی ا بشالوم اونسته کتورسون ۱۵ و حوشای
 صادوق این آیانار کاهنله دیدی که احیتوفل ا بشالومه و اسرائیل شیخترینه بیله و بیله

gécə Dâvudun dalısınca düşüb onu qovam 2*və mən onun üstünə yetişib o da yorgun
 və əlləri quvvətdən düşmüş olub onu qorxudurum və onun yanında olan hamı xalq
 qaçar və mən onda pâdşâhi təkcə öldürürüm 3*və tamâm gövmi sənin tərəfinjə
 çəvirəm hamısı düşmüş kimi olur və vaqtinjə o âdamı ki sən onu axtarırsın öldürəsən
 tamân qövm səlâmətdə olur 4*və bir söz Abşâlomun nəzərində və İsrâ'ellin hamı
 şeyhlerinin nəzərində doğru göründü 5*və Abşâlom dədi Arklı Xuşâiyi də buraya
 çağırın və eşidij onun ağzında nə söz var 6*və Xuşây Abşâlomun yanına gəldi və
 Abşâlom ona dədi ki Axítofel bələ bir söz söyləyibdir âyâ onun sözünü éyləyəj yâ
 nə sən danış 7*və Xuşây Abşâloma dədi ki Axítofel bu dəfə töktüğü tədbîr yaxşı
 dəgil 8*və Xuşây dədi ki atanı və onun âdamlarını tanırsın ki olar rəşid və çöldə
 balaları alınmış ayı kimi acı yürəklidirlər və ataq da 'vâ âadamıdır və o xalq inən gécə
 bir yerdə qalmaz 9*bax indi o yâ xəndəqlərin birisində yâ bir özgə yerdə özünü
 gizlədibdir və işin əvvəlində bulardan düşən olsa onda eşidən eşidib dəyəcəkdir ki
 Abşâlomun dalınca gədən qoşun şəksət tapıbdır 10*və arslan yürəgi kimi yürəgi olan
 rəşid âdam özü də əriyib suya dönər zîrâ tamâm İsrâ'el bilir ki ataq rəşiddir və
 yanındakılər də rəşiddirlər 11*buna binâ'ın mənim tədbîrim budur ki cəmi' İsrâ'el
 Dândan Bi'ir-Şəba'a qədər dəryâ kənarında olan qövmin çoxluğuna yanişa yiğasın
 və özüj də şəhsən aralarında da 'vâya gədəsən 12*və o yərlərin birisindəki orada olur
 biz üstünə gədib üstünə həmlə aparıraq nəcə ki şəbnəm yərə düşər və nə özü və nə də
 onun inən olan âdamların bircəsi baqi qalır 13*və əğər bir şəhərə çəkilsə onda tamâm
 İsrâ'el o şəhərə iplər gətirib onu dərəyə kimin sürərək éylə ki onda bir hərdə daş da
 tapılmasın 14*və Abşâlom inən tamâm İsrâ'ellilər dədilər Arklı Xuşâyın tədbîri Axítofelin
 tədbîrindən yaxşıdır və RƏBB müqərrər buyurmuş idi ki Axítofelin yaxşı
 tədbîrini bâtil éyləsin tâ ki RƏBB bələni Abşâlomun üstünə gətirsin 15*və Xuşay
 Sadoq inən Ebyâtar kâhinlərə dədi ki Axítofel Abşâloma və İsrâ'elin şeyhlerinə bəylə
 və bəylə ∞

تدبیر توکدی و من ده بیله و بیله تدبیر ایلدم ۱۶ واپنده تبزلك این آدم کوندروب داوده خبر و بروب دیبون که کجه یا بان صحرالزین قالمه اما هر حالت کجوب کت مادا پادشاه این یانده کیلرن هامیسته هلاکت ال ویرسون ۱۷ و یونانان این اجبعص عین روجل یانده دور ایدیلر و بر جاریه کیدوب اولع خبر و بردی واولر کیدوب داود پادشاهه خبر و بردیلر چونکه اولر کلوب شهره کورنه بیلز ایدیلر ۱۸ واولری بر او غلان کورووب ا بشالومه خبر و بردی واولر ایکسی ده تبزلك این کیدوب بخوریدن بر کشی نن ابوبنه کردیلر واون حباطنه بر قوبوی وار ایدی واولر اورابه اندیلر ۱۹ و عورت اورنکی کونزووب قوبون آغزینی اورنده واوسته بعدا یارمه سی سریدی ایله که بر زاد پیلندی ۲۰ و ا بشالومن بندلری او عورتن یانه ابوبه کلوب دیدیلر اجبعص این یونانان هاراده در عورت ده اولن دیدیکه صو بولندن کندیلر واولر آخناروب و تایپیوب اورشلیمه مراجعت ایدیلر ۲۱ واولر کدندن صوره بول قوبودن چیخوب کندیلر و داود پادشاهه خبر و بردیلر و داوده دیدیلر که فالخوب تبزلك این صوبی کحون چونکه احتیوفل سزن خصوصده بیله تدبیر توکویدر ۲۲ و داود این یانده کی قومن هامیسی قالخوب اردنه کچدیلر و صح اشتبه قدر بر نفر قالماش ایدی که اردنه کچمیش اولسون ۲۳ و چون احتیوفل کوردیکه تدبیری اجرا اولدی اولانی پهربیوب قالخدی ابوبنه او ز شهرینه کندی و ابوبنه و صبت ابلیوب اوزبی بوندی اولدی واوز آناسن قبرنده دفن اولدی ۲۴ و داود مخانائیمه کلدي و ا بشالوم ده اردنه کچدی و های اسرائیلی لر ده اون این کچدیلر ۲۵ و ا بشالوم عاسانی بوابن بزنه قوشونن اوسته سردار نصب ایدی و عاسا بر اسماعیلی کشی نن او غلی ایدی که آدی بترابی و نخاشن فزی و صرویان باجیسی اولان بوابن آناسی ایجادله نفر بایمش ایدی ۲۶ و اسرائیلی لر و ا بشالوم جلعاد دیارنه خیمه اوردیلر ۲۷ و داود مخانائیمه کلنه بنی عمون ریاستن اولان شوبی این نخاشن ولودیباری ماکر این عیشیل و رو جلائیدن جلعادی بزرلای ۲۸ بورغان دوشکلر و کاسه لر و کوزه کر قالبری و بعدا و آرایه واون و ستول بگدا و بافله و مرجومک و قالورمه ۲۹ و بال و که باخ

tədbîr töktüyü və mən də bəylə tədbîr éylədim 16*və indi təzlik inən âdam göndərib Dâvuda xəbər vərib dəyin ki gəcə bəyâbân səhrâlarında qalma amâ hər hâldə kəçib get mabâdâ pâdşâh inən yanındakilərin hamısına həlâkət əl vərin 17*və Yonatan inən Axima'as En-Roceldə yanında durur idilər və câriyə gədib olara xəbər vərdi və olar gədib Dâvud pâdşâha xəbər vərdilər çünki olar gəlib şəhərdə görünə bilməz idilər 18*və oları bir oğlan görüb Abşâloma xəbər vərdi və olar ikisi də təzlik inən gədib mücrimə bir kişinin èvinə girdilər və onun həyatində bir quyusu var idi və olar oraya indilər 19*və 'övrət örtəgi götürüb quyunun ağızını örtdü və üstüne bugda yarması sərpdi éylə ki bir zâd bilinmədi 20*və Abşâlomun bəndələri o 'övrətin yanına èvə gəlib dədilər Axima'as inən Yonâtân haradadır 'övrət də olara dədi ki su yolundan getdilər və olar axtarıb və tapmayıb Orişalîmə mürâc'at éylədilər 21*və olar gədəndən sora bular quydan çəkib getdilər və Dâvud pâdşâha xəbər vərdilər və Dâvuda dədilər ki qalxıb təzlik inən suyu keçin çünki Axitofel sizin xüsusizdə bəylə tədbîr tökübdür 22*və Dâvud inən yanındaki qövmin hamısı qalxıb Ərdəni keçdilər sabah işığına qədər bir nəfər qalmamış idi ki Ərdəni keçməmiş olsun 23*və çün Axitofel gördü ki tədbîri icrâ olmadı ullaqı yəhərləyib qalxdı èvinə öz şəhərinə getdi və èvinə vəsiyyət éyləyiib özünü boğdu və öldü və öz atasının qabrində dəfn olundu 24*və Dâvud Maxanayımə gəldi və Abşâlom da Ərdəni keçdi və hamı İsrâ'ellilər də onun inən keçdilər 25*və Abşâlom Amasanı Yoâbin yerində qoşunun üstünə sərdâr nasb éylədi və Amasa bir İsm'aillî kişinin oğlu idi ki adı Yetrâ idi və Naxâşın qızı və Səruyânın bacısı olan Yoâbin anası Abicailə taqarrüb éyləmiş idi 26*və İsrâ'ellilər və Abşâlom Cəl'âd diyarında xəymə urdilar 27*və Dâvud Maxanayımə gələndə bən-i 'Amon Rabbâsından olan Şobi ibn-i Nahaş və Lo-Dəbârlı Mâkir ibn-i 'Ômail və Ræclâ'imdən Cəl'âdlı Bərzillây 28*yorğan döşəklər və kasalar və kuzəgər qâbları və bugda arpa və un və sütül bugda və paxla və mərcimək və qavırma 29*və bal və kərə-yağı ∞

وقویون و مال پیری داده و بانده کی خلقه یکه کثور دیلر زیرا دیر ایدیلر که خلق
چوله آج و بورغون و صوسز اولور

اون سکنجی باب

او دادد بانده کی آدمی صایوب اولرن اوستنه مین باشیلر و بوز باشیلر قویدی
او دادد قوشونی بوله صالحی برثلی بوا بن الى این و برثلی بوا بن قداشی ایشای
این صربان الى این و برثلی جیتی لی این و بادشاه قوشونه دیدی سزن
این الله من اوزم ده کرک چینم ۱۳ اما قوم دیدیکه سن چیخمه جق سن زیرا اکر بز
قاچساق بن دقت ایملزلر واکر باریزدہ اولدرسله بن دقت ایملزلر چونکه سن بنم اون
مینمز کیو سن پس ایندی یخنی سی او در که شهردن بن کومک اولا سن ۴ و بادشاه
اوله دیدیکه سزن کوزه مصلحت اولانی ایلم و بادشاه دروازه من بانده دوروب
نمام قوشون بوز بوز و مین مین چیخدیلر ۵ و بادشاه بواب و ایشای وایشه یوروب
دیدیکه من خاطرم ایجهون او ایشالوم جوانه ملاییت ایلیون و بادشاه ایشالوم من خصوصند
های سردارله بیورانه نام قوم اشتندی ۶ و قوشون اسرائیل قباغه چوله چیخدی
و افرایم میشه سن دعوا واقع اولدی ۷ و اسرائیل قوشونی اوراده داودن بندلرین
قباغه مغلوب اولدی واو کون اوراده بیوك قتال اولدی ایکری مین نفر اولدی
۸ و دعوا اوراده نام بین اوسته بایلش ایدی واو کونه قوشوندن میشه نن تلف
ایلدیکی قلجن تلف ایلدیکدن چوخ ایدی ۹ و ایشالوم داودن بندلرین قباغه راست
کلدی و ایشالوم قاطعه منش ایدی و قاطر بریوک بالود آگاجن شاخه ایله کیروب
پاشی بالود آگاجن کچوب کوک این بین اوسته سن معلق قالدی و آلتندی کی قاطر
چجدی ۱۰ و بر کیمسه کوروب بوا به خبر و بر دی و دیدی بود من ایشالومی بالود دن
آصلش کوردم ۱۱ و بواب او اوزیته خبر و بین آدمه دیدی ایدیکه سن کوردون پس
نه ایجهون اونی اوراده اولدروب بین صالحون من سنه اون پارچه کومش و بر کمر بند
و بر علک من بورجم اولور ایدی ۱۲ او آدم ده بوا به دیدیکه واکر سن من الله مین

və qoyun və mâl peyniri Dâvuda və yanındaki xalqı yeməğə götürdülər zîrâ dər idilər
ki xalq çöldə aç və yorğun və susuz olur

on sekkizinci bâb

1*və Dâvud yanındaki âdamları sayib oların üstünə mîn başılar və yüz başılar qoydu
2*və Dâvud qoşunu yola saldı bir şələ'si Yoâbin əli inən və bir şələ'si Yoâbin qardaşı
Abışây inən əlbət mən özüm də gərək çıxım 3*amâ gövm dədi ki sən çıxmayaqsan
zîrâ əğər biz qaçsaq bizə diqqat éyləməzlər və əğər yarıımızda öldürülsə bizə diqqat
éyləməzlər çünki sən bizim on mînimiz kimisin pəs indi yaxşısı odur ki şəhərdən bizə
kömək olasın 4*və pâdşâh olara dədi ki sizin gözüzə məsləhət olanı éylərem və
pâdşâh Yoâb və Abışây və İttəyə buyurub dədi ki mənim xatiram için o Abşâlom ca-
vâna mülaiyət éyləyin və pâdşâh Abşâlomun husüsündə hamı sərdârlara buyuranda
tamâm qövm eşitdi 6*və qoşun Îsrâ'elin qabağına çölə çıxdı və Efrâim məşəsində
da 'vâ vaqi' oldu 7*və Îsrâ'elin qoşunu orada Dâvudun bəndələrinin abağında mağlüb
oldu və o gün orada böyük katl oldu iğirmi mîn nəfər oldu 8*və da 'vâ orada tamâm
yerin üstünə yayılmış idi və o gündə qoşundan meşənin tələf éylədigi qılıcın tələf
éylədigindən çox idi 9*və Abşâlom Dâvudun bəndələrinin qabağına rast gəldi və
Abşâlom qatira minmiş idi və qatır bir böyük pâlîd şahları altına girib başı pâlîd
ağacına keçib gök inən yerin ortasında mu'allak qaldı və altındakı katır keçdi 10*və
bir kimsə görüb Yoâba xəbər vərdi və dədi budur mən Abşâlomu pâlîddan asılmış
gördüm 11*və Yoâb özünə xəbər vərən âdama dədi indi ki sən gördün pəs nə için
onu orada öldürüb yerə salmadın mən sənə on parça gümüş və bir kəmərbənd vərmək
mənim borcum olur idi 12*və o âdam da Yoâba dədi ki və əğər sən mənim əlimə ∞

پارجه کومش ده صابسه ابدون من الم پادشاهن اوغلدن اوستنه او زانز ايدم چونکه
بزم قباغمزده پادشاه سنه وايشاهه وابته بوبوروب ديدبکه هامير ايشالوم جواه مقيض
اولون ۱۳ والا من او ز جانه خيانه ايلمش اولور ايدم چون پادشاهدن هیج بر زاد
كىزلون قللز او زك ده ضد دورار ابدون ۱۴ و بواب ديدی من سن قاغنكه يه
بوبانرم والله اوچ تين كونروب اولري ايشالوم بورکه صوخدی واوده بالودن ايجنه
هله صاغ ايدی ۱۵ و بوابن سلاحدارلرندن اون جوان اطرافني آلوب ايشالوي اوروب
اولدرديلر ۱۶ و بواب کريانی جالوب قوشون اسرائيلن داليسه دوشوب فاومندن
قابتديلر چونکه بوابن حيفي خلقه کلدی ۱۷ و ايشالوي كوتروب اوی ميشمن ايجنه
بر بوك چفوره آنديلر واوستنه داشلردن بر چوخ بوك نه بعديلر و نام اسرائيلی لره
اوز چادرته فاچدى ۱۸ اما ايشالوم حال حيانى پادشاه درمنكى سنون داشى
الوب او زندن او ترى نصب ايلمش ايدی زيرا ديدبکه او غلم بو خدر که آدمي ذكر اليسون
واوستونه او ز آدى كېي آد قويدى واونه بو كونه قدر ايشالوم اثرى ديلر ۱۹ پس
اجبعص ابن صادوق ديدی قوى بوكرم و پادشاهه مژده و برم که رب اونن انتقامى
دشمئرینن اللدن آلوبىر ۲۰ اما بواب اونه ديدبکه سن بو كون مژده جى او لىزى
لكن او زكه کون مژده و بيرسن و بو كون سن مژده و برمىمن او سيدن او ترى که
پادشاهن او غلى اولوبىر ۲۱ پس بواب کوشى به ديدبکه کت کورديكى پادشاهه خر
و بير و کوشى بوابه باش اندروب بو كردى ۲۲ واجبعص ابن صادوق که تکرار
عرض ايلبوب بوابه ديدبکه هرچه بادا باد قوى من ده دخى کوشى نن داليسخه بوكرم
و بواب اونه ديدی او غلم سن نه اىپيون بو كون سن حالبو که سن اىپيون آيمارغه مژده
بو خدر ۲۳ اما او ديدی هرچه بادا باد بوكرم او ده او نه ديدبکه بو كر واجبعص
ده صحرا بولى اين بو كردى و کوشى دن كچدى ۲۴ و داود ايى دروازه من او ته سنه
آكلشمش ايدی و ديدبان دروازه نن دامنه ديوارن اوستنه كدووب كوزلرې قاوزبوب
کورديكه بو در بىر نىڭه آدم فاچەرقى ككور ۲۵ و ديدبان جفروب پادشاهه خر
و بىردى پادشاه ديدبکه اكىنچى در آغزىن مژده وار در و كىلەكىچه ياخىنلاشىر ايدى

mîn parça gümüş də sasa idin mən əlimi pâdşâhin oğlunun üstünə uzatmaz idim çünki bizim qabağımızda pâdşâh sənə və Abışâya və İttəyə buyurub dədi ki hamız Abşâlom cavâna müqəyyəd olun 13*və illâ mən öz cânimə həyânət èyləmiş olur idim çün pâdşâhdan həc bir zâd gizlin qalmaz və özündə zâd durar idin 14*və Yoâb dədi mən sənin qabağında bəylə yobanmirəm və elinə üç nîzə götürüb oları Abşâlomun yürəginə soxdu və o da pâlîdin içində hələ sağ idi 15*və Yoâbin silâhdârlarından on cavâن ətrəfini alıb Abşâlomu urub öldürdülər 16*və Yoâb kərənâni çalıb qoşun İslâ'elin dalısına düşüb qovmaqdan qayıtdılar çünki Yoâbin heyfi xalqə gəldi 17*və Abşâlomu götürüb onu meşənin içində bir böyük çuxura atdırılar və üstünə daşlardan bir çox böyük təpə yiğdilar və tamâm İslâ'ellilər hərə öz çadırına qaçdı 18*amâ Abşâlom hâl-i həyâtında pâdşâh dərəsindəki sütûn daş olub özündən ötürü nasb èyləmiş idi zîrâ dədi ki oğlum yoxdur ki adımı zikr èyləsin və o sütûna öz adı kimi ad qoydu və ona bu günə qədər Abşâlom əsəri dərlər 19*pəs Axima'as ibn-i Sâdoq dədi qoy yüksərəm və pâdşâhıma müjdə vérəm ki RƏBB onun intiqâmını düşmənlərinin əlindən alıbdır 20*amâ Yoâb ona dədi ki sən bu gün müjdəçi olmazsin lakin özgə gün müjdə vérirsən və bu gün sən müjdə vərməyəsin o səbəbdən öürü ki pâdşâhin oğlu ölübdür 21*pəs Yoâb Kuşiyə dədi ki get gördüğünü pâdşâha xəbər vér və Kuşî Yoâba baş endirib yüksürdü 22*və Axima'as ibn-i Sadoq gənə təkrar 'erz èlyayib Yoâba dədi ki hərçə bâdâbâd qoy məndə dəxi qoşunun dalısınca yüksürəm və Yoâb ona dədi ki oğlum sən nə için yüksürəsin hâlbuki sənin için aparmağa aparmağa müjdə yoxdur 23*amâ o dədi hərçə bâdâbâd yüksürəm o da ona dədi ki yüksür və Axima'as da səhrâ yolu inən yüksürdü və Kuşidən keçdi 24*və Dâvud iki darvâzanın ortasında əğləşmiş idi və didəbân darvâzanın damına divârın üstünə gedib gözlərini qavzayıb gördü ki budur bir təkçə âdam qaçaraq gəlir 25*və didəbân çığırıb pâdşâha xəbər vərdi pâdşâh dədi ki əğər təkdir ağızında müjdə vardır və gəldikçə yaxınlaşır idi ∞

۲۶ و دیده‌بان بر او زکه بوکرن آدمی ده کوردی و دیده‌بان دروازه‌چی به چغروب
دیدی باخ او در بر آدم ده نگه بیکر و پادشاه دیدی بو ده مژده‌چی در ۲۷ و دیده‌بان
دیدی او تکی نن بیریشی کورم که احیمعص ابن صادوقن بیریشی کبی در پادشاه
دیدیکه او بخشی آدم در ویخشی مژده به کلور ۲۸ و احیمعص چغروب پادشاه دیدی
سلام و بوزی قولی بو قدر پادشاهه باش اکدی و دیدی اللهک رب مبارک
اولسونکه آ GAM پادشاهن اوسته اللربی قاوزیانلری نسلم ایلوبر ۲۹ و پادشاه
دیدیکه آیا او ایشالوم جوان سلامتدر احیمعص ده دیدی که من کوردم بر بیوک
بغناق وار ابدی وقتیکه پادشاهن بندیسی بواب بندیکی کوندرر ایدی اما یالمدم نه
ایدی ۳۰ و پادشاه دیدی دون یله دور واوده دونوب دوردی ۳۱ و بودر کوشی
ده کلدی و کوشی دیدی آ GAM پادشاهه مژده اولسون چونکه رب بو کون سن
اوستکه فالخانلر هامبستان انتقامگی الوبدر ۳۲ و پادشاه کوشی به دیدیکه آیا ایشالوم
جوان سلامت در و کوشی دیدیکه او جوان کبی اولسون لر آ GAM پادشاهن دشمنلری
وهابیسی که ضرر قصدی این سن اوستکه فالخارلر ۳۳ و پادشاه مشوش اولوب
دروازه‌من بالاخانه‌سه چیخدی و آغلادی و کر و دیر ابدی ای او غام ایشالوم او غام
ای او غام ایشالوم ای کاشکی من سن بركه اولش اوله ایدم ای او غام ایشالوم او غام

اون دفروزنجی باب

۱ و بوا به خبر ویدبلر که پادشاه او در اغلر و ایشالوم دن او تری مانم چستر
۲ و او کون قام قوشون ایچون غلبه ماقه دوندی چونکه خلق او کون اشتندیکه دیر
ایدیلر پادشاه او ز او غلدن او تری مکدر اولوبدر ۳ و قوشون او کونک او غرو لغه
کیدن کبی شهن کیردی نیجه که بر دعوا ایین قوشون دعواده قاچانه او غرو کبی
حرکت ایلر ۴ و پادشاه بوزنی اورغش ایدی و پادشاه بیوک سس این فریاد ایلر
ایدی ای او غام ایشالوم ای ایشالوم او غام او غام ۵ و بواب پادشاهن بانه ایوه کیدوب
دیدی سن بوکون او های بندلرگن بوزنی اوناندروب سن که بوکون سن جانگی

26*və didəbân bir özgə yüğürən âdamı da gördü və didəbân darvâzəciyə çığırıb dədi bax odor bir âdam da təkçə yüğürür və pâdşâh dədi bu da müjdəcidir 27*və didəbân dədi ki o yaxşı âadamdır və yaxşı müjdəyə gəlir 28*və Axima'as çığırıb pâdşâha dədi səlâm və yüzü qoylu yerə qədər pâdşâha baş əğdi və dədi Allahıñ-RƏBB mübârek olsun ki ağam pâdşâhin üstünə əllərini qavzayanları təslim éyləyibdir 29*və pâdşâh dədi ki âyâ o Abşâlom cavân səlâmətdir Axima'as da dədi ki mən gördüm bir böyük yiğinaq var idi vaqtınə pâdşâhin bəndəsi Yoâb bəndəni göndərir idı amâ bilmədim nə idi 30*və pâdşâh dədi dön bélé dur və o da dönüb durdu 31*və budur Kuş da gəldi və Kuş dədi ağam pâdşâha müjdə olsun çünki RƏBB bu gün sənin üstünə qalhanların hamisindən intiqâmını alıbdır 32*və pâdşâh Kuşuya dədi ki âyâ Abşâlom cavân səlâmətdir və Kuşı dədi ki o cavân kimi olsunlar ağam pâdşâhin düşmənləri və hamısı ki zarar qasdi inən sənin üstünə qalxarlar 33*və pâdşâh müşəvvəş olub darvazanın bâlâ-xənəsinə çıxdı və ağladı və gəzər və dér idı èy oğlum Abşâlom oğlum èy oğlum Abşâlom èy kaşki mən sənin yerində ölmüş ola idim èy Abşâlom oğlum

on doqquzuncu bâb

1*və Yoâba xəbər vərdilər ki pâdşâh odur ağlar və Abşâlomdan ötürü mâtəm çekər 2*və o gün tamâm qosun için qalebə mâtəmə döndü çünki xalq o gün eşitdi ki dér idilər pâdşâh öz oğlundan ötürü mükəddər olubdur 3*və qosun o gündə uğruluğa gidən kimi şəhərə girdi nécə ki bir da 'vâ éyləyen qosun da 'vâda qaçanda uğru kimi harəkət éylər 4*və pâdşâh yüzünü örtmiş idi və pâdşâh böyük səs inən fəryâd éylər idı èy oğlum Abşâlom èy Abşâlom oğlum oğlum 5*və Yoâb pâdşâhin yanına èvə gedib dədi sən bu gün o hamı bəndələrinjin yüzünü utandırıb sən ki bu gün sənin cânını ∞

و او غالرگن و فزرگن جانی و عورتلرگن جانی و متعملرگن جانی خلاص ایلبویدرلر
آ که سنی بغض ایلینتری سور و سنی سونلری بغض ایلسن چونکه بو کون معلوم
ایلدون که سنن سردارلرگ و بندلرگ بوخ ایش زبرا من بو کون یلدم که اکر اشالوم
صاغ اولسه ایدی و بزبوکون هایمزا اولش اولسه ایدک اونه بو سنن نظرگن خوش
اولور ایدی ۷ پس ایندی قاخچه چخ و بندلرگن قلبه کوره دانش زبرا ره آند ایجم
که اکرسن چیخیمه سن بو کجه سن یانگه بر کمسه قالمز ویله بو بلا سن ایجهون
او شاقلغنگدن ایندیه قدر باشگه کلن هامی بالاردن بدتر اولور ۸ و پادشاه قالخوب
دروازهده آکشدی و نام قومه خبر و بروب دبدبلر او در پادشاه دروازهده آکلشودر
و نام قوم پادشاهن حضور بنه کلدى و اسرائیلی لر هن او ز جادرینه فاحمش ایدبلر
۹ و اسرائیلن هامی سبطلرند نام قوم منازعه ایلبووب دیر ایدی بزی دشمنون اللدن
پادشاه خلاص ابلدی و فلسطیلرلن اللدن او بزی فورتاردي و ایندی آیا اشالومن
سیندن دباردن قاچسون ۱۰ اشالوم ده که اوئى اوستنن پادشاه مع ایلسن ایدک
دعواهه اولدى و ایندی ه ایجهون تا خبر ایلسز که پادشاه کنوره سز ۱۱ و داود پادشاه
صادوق این ایانار کاهنلر کوندروب دبدبکه یهودان شیخلر بنه دیون که سز نه ایجهون
پادشاهی او ز ایوبه کیری آپارمند آخنجی لرا اولا سز جون نام اسرائیل سوزی پادشاه
و اونن ایوبه قدر کتیش ایدی ۱۲ سز من قرداشلم سز سرمن سوکم و اتمز و سزه
ایجهون پادشاهی کیری آپارمند آخنجیلر اولا سز ۱۳ و عماسایه دیون ایا من سوکم و اتم
دکل سن الله منه بیله ایلسون و بوندن آرتق ایلسون اکرسن بو این برین هیته قوشون
سرداری اولیه سن ۱۴ و نام یهودا لر قابنی بر آدم فلی کبی مایل ابلدی و پادشاه
آدم کوندردبلر که او زلک وهای بندلرگ قابدون ۱۵ و پادشاه دونوب اردنه قدر کلدى
و یهودا لر پادشاهن استفالله جلاله کلدبلر که پادشاه اردندن کچنسوبلر
۱۶ و محوریدن اولان بینایینلی شمعی این جمرا تمحیل این یهودا لر این داود پادشاهن
بیشوار بنه چخدی ۱۷ اونن این بیناییندن مین نفر آدم و بیت شاولن نوکری صبا
وهه اونن این اون بش اوغلی واکری توکری کلوب پادشاهن قباچه

və oğullarının və qızlarının cânını və ‘övrətlərijin cânını və müt’alalarının cânını halâs éyləyibdirlər 6*ki səni buğz éyləyənləri sevər və səni sevənləri buğz éylərsən çünki bu gün ma'lüm éylədin ki sənin sərdârlarıñ və bəndələriñ yox imiş zîrâ mən bu gün bildim ki əğər Abşalom sağ olsa idi və biz bu gün hamımız ölmüş olsa idik onda bu sənin nəzəriyində hoş olur idi 7*pəs indi qalx çıx və bəndələrijin qalbinə görə danış zîrâ RƏBBə and içərim ki əğər sən çıxmayasın bu gəcə sənin yanında bir kimsə qalmaz və bələ bu bələ sənin üçin uşaqlığınından indiyə qədər başına gələn hamı bələlardan bədtər olur 8*və pâdşâh qalxıb darvâzada əğləşdi və tamâm qövmə xəbər vərib dədilər odur pâdşâh darvazada əğləşibdir və tamâm qövm pâdşâhin huzûrunda gəldi və İsrâ’ellilər hərə öz ödədirəna qaçmış idilər 9*və İsrâ’elin hamı sıbtlarında tamâm qövm münâz’ə éyləyib dər idi bizi düşmənlərimizin əlindən pâdşâh halâs éylədi və Filistîlərin əlindən o bizi qurtardı və indi âyâ Abşalomun səbəbindən diyârdan qaçsın 10*və Abşalomda ki onu üstümüzə pâdşâh məsh éyləmiş idik da ‘vâda oldu və indi nə üçin təxir éylərsiz ki pâdşâhi götürəsiz 11*və Dâvud pâdşâh Sadoq inən Ebyâtâr kâhinlərə göndərib dədi ki Yəhudanın şeyxlərinə deyin ki siz nə için pâdşâhi öz évinə gəri aparmaqda âhirincilər olasız çün tamâm İsrâ’elin sözü pâdşâha və onun évinə qədər getmiş idi 12*siz mənim qardaşlarımsız siz mənim sümügüm və etimsiz və siz nə üçin pâdşâhi gəri aparmaqda âhirincilər olasız 13*və ‘Amasaya deyin âyâ mənim sümügüm və etim dəğilsən Allah mənə bəylə éyləsin və bundan artıq éyləsin əğər sən Yoâbin yerində həmişə qoşun sərdâri olmıyasin 14*və tamâm Yəhudâliların qalbini bir âdam qalbi kimi mайл éylədi və pâdşâha âdam göndərdilər ki özүj və hamı bəndələriñ qayıdın 15*və pâdşâh dönüb Ərdənə qədər gəldi və Yəhudâlilar pâdşâhin istiqbâlinə Cılçala gəldilər ki pâdşâhi Ərdəndən gəçirtsinlər 16*və Baxurîmdən olan Binyâmînli Şime'y ibn-i Cîrâ tə‘cil inən Yəhudâlilar inən Dâvud pâdşâhin pişvâzına çıxdı 17*onun inən Binyâmîndən mîn nəfər âdam və bəyt Şaulun nökəri Sîbâ və həm də onun inən onun on beş oğlu və iğirmi nökəri gəlib pâdşâhin qabağınca ∞

اردنه اندیلر ۱۶ و قابق قباغه کچدی که پادشاهن ایوبی چترسون واون نظرنده بخشی اولانی ایلسون و پادشاه اردندن کچن شمعی این زیرا پادشاهن حضورنده دوشوب ۱۷ پادشاهه دیدیکه آ GAM مه تنصیر حساب ایلسون و پادیه کتورمسون او تنصیری که آ GAM پادشاه اورشلیمن چیخان کونن بندگه ایلدام که پادشاه اوی بورکه قوسون ۱۸ زیرا بندگه یلم که کاه ایلشم و باخ تمام بیت یوسفدن من بو کون اول کلمش که آ GAM پادشاهن پیشوازیه انم ۱۹ وایشای این صرویا جواب ویروب دیدیکه آیا شمعی اونن عوضنده اولدرلیمه چکدر که رین مسیحنه سب ایلبویدر ۲۰ و داد دیدی سرن من این نه ایشر وار ای بنی صرویا که بو کون منه دشن اولورسز آیا بو کون اسرائیله آدم اولدرلسون زیرا من یلم که من بو کون اسرائیلن اوستنه پادشاه ام ۲۱ و پادشاه شمعی به دیدیکه سن اولمیه جکسن و پادشاه اونه آند ایسجدی ۲۲ و مفیبوشت این شاول پادشاهن پیشوازیه اندی پادشاه کیدن کوندن نا سلامت این کلديک کونه قدر و آیاقلرینی قابرمیش وصفانی دارامش و پاتارلرینی یومیش ایدی ۲۳ و آیله که پادشاهن پیشوازیه اورشلیمه کلدي پادشاه اونه دیدیکه ای مفیبوشت سن نه ایچون من این کلدون ۲۴ او ده دیدی ای آ GAM پادشاه بندام منی آداندی زیرا بندگه دیدم اولاغی من ایچون ہر لیم که اوستنه منوب پادشاه این کدم زیرا بندگه چولاق ام ۲۵ اما او آ GAM پادشاهن حضورنده بندگه افترا ایلبویدر و آ GAM پادشاه الله فرشته سی کبی در پس نظرگه بخشی اولانی اجرا آیله ۲۶ چونکه آنامن تمام ایوی آ GAM پادشاهن حضورنده قتلاری واجب اولان آدملدن سوای بر زاد دکل ایکن سن بندگه سفر گئن پین لر این قویدون و من دها نه حق وار که پادشاهه دها فریاد ایلم ۲۷ و پادشاه اونه دیدی بو سوزلرکی دها نه دانشرسن من دیشم سن این صبا زمیق نقسم ایلبوت ۲۸ و مفیبوشت پادشاهه دیدیکه آ GAM پادشاه سلامت این او ز ایوبیه کلدنن صوره آیله هامبی ده آلسون ۲۹ و رو جلیدن جلعادی بر زلای اندی که پادشاه اردندن کچن اوی اردندن بوله صالحون ۳۰ و بر زلای چوخ قوجه ابدی سکان باشند و پادشاه مخانائیم قلاند اوی سلمش ایدی زیرا او بر چوخ یوک آدم ایدی

Ordənə endilər 18*və qayıq qabağa keçdi ki pâdşâhin əvini keçirdsin və onun nəzərində yaxşı olanı éyləsin və pâdşâh Ordəndən keçəndə Şime'y ibn-i Cîrâ pâdşâhin huzûrunda düşüb 19*pâdşâha dədi ki ağam mənə taqsır hesâb éyləməsin və yadına gətirməsin o taqsırı ki ağam pâdşâh Oruşalîmdən çıxan gündə bəndəj éylədim ki pâdşâh onu yürəginə qoysun 20*zîrâ bəndəj bilirim ki günâh işləmişəm və bax tamâm bəyt Yusufdan mən bu gün əvvəl gəlmışəm ki ağam pâdşâhin pişvâzına-inəm 21*və Abışay ibn-i Seruya cavâb vərib dədi ki âyâ Şime'y onun 'əvəzində öldürülməyəcəkdir ki RƏBBin məsihine səbb éyləyibdir 22*və Dâvud dədi sizin mənim inən nə işiz var éy bən-i Seruya ki bu gün mənə düşmən olursuz âyâ bu gün İsrâ'eldə âdam öldürülsün zîrâ mən bilirəm ki mən bu gün İsrâ'elin üstünə pâdşâhəm 23*və pâdşâh Şime'ya dədi ki sən ölməyəcəksin və pâdşâh ona and içdi 24*və Mefiboşet ibn-i Şâul pâdşâhin pişvâzına-endi pâdşâh gədən gündən tâ səlâmət inən gəldiği günə gədər və ayaqlarını qayırmamış və saqalını daramamış və pâltârlarını yumamış idi 25*və éylə ki pâdşâhin pişvâzına Oruşalîmə gəldi pâdşâh ona dədi ki éy Mefiboşet sən nə iç'in mənim inən gəlmədin 26*o da dədi éy ağam pâdşâh bəndəm məni aldatdı zîrâ bəndəj dədim ulaqı mənim üçün yəhərləyim ki üstünə minib pâdşâh inən gədəm zîrâ bəndəj çolaq-em 27*amâ o ağam pâdşâhin hüzûrunda bəndəj iftirâ éyləyibdir və ağam pâdşâh Allah fəriştəsi kimidir pəs nəzərinjdə yaxşı olanı icrâ éylə 28*çünki atamın tamâm evi ağam pâdşâhin hüzûrunda qatilləri vâcib olan âdamlardan süvây bir zâd degil ikən sən bəndəni sufranda yeyənlər inən qoydun və mənim daha nə həqqim var ki pâdşâha daha fəryâd éyləyəm 29*və pâdşâh ona dədi bu sözləri ni daha nə danışırsın mən dəmişəm sən inən Sibâ zəmîni taqsım éyləyin 30*və Mefiboşet pâdşâha dədi ki ağam pâdşâh səlâmət inən öz əvinə gələndən sora éylə hamisini da alsın 31*və Rocelîmdən Cile'adlı Barzillay endi ki pâdşâh Ordəndən keçəndə onu Ərdəndən yola salsın 32*və Barzillay çox qoca idi səksən yaşında və pâdşâh Maxânâ'imdə qalanda o onu bəsləmiş idi zîrâ o bir çox böyük âdam idi ∞

۲۳ و پادشاه بزرگی به دیدیک سن کرک منم این کچمن و من سن او زم این اور شایمه
بس لم ۲۴ و بزرگی پادشاهه دیدیکه عمر من ایلارین کوئلری نه قدر در که پادشاه این
اور شیمه کدم ۲۵ من بوکون سکان باشد ام آیا بندک یوب ایچدیکمن دادین
واشت دیک خواند کبیشی و عورتلر حدارتین بخشی یانشی دها یلم پس بندک دها ه
ایچون آقام پادشاهه آغراق اولسون ۲۶ قوی بندک پادشاه این اردندن بر آز کحسون
پادشاه نه ایچون منه بو اجرت و مكافای و بر ۲۷ قوی بندک دونوب اوز شهرمه
آتا و آمان قبرینن یانند اولم و بو در بندک کیهان آقام پادشاه این کحسون و نظر که
بخشی اولانی او نه ایله ۲۸ و پادشاه دیدی کیهان من این کحسون و من نظر که بخشی
اولانی او نه ایله و هر نه که مدن آزویه من سنه ایلم ۲۹ و نام فوم اردندن
کچوب پادشاه ده کجدی و پادشاه بزرگی او بیدی واو ده او نه خبر دعا ایلوب اوز
یرینه قایتدی ۳۰ و پادشاه جلاله کجدی و کیهان ده او نه این کجدی و نام یودا قوی
واسرائیل ده یارم قویی پادشاهی کچوندیلر ۳۱ و بو در تمام اسرائیل آدم لری پادشاهن باشه
کلوب او نه دیدیلر نه ایچون قرداشلرم یهودالی لر سن او غرلا دیلر و پادشاهی واو ن
ابویی و داودن های آدم لری او زی این اردندن کچوندیلر ۳۲ و هر یهودالی اسرائیلی
آدمه جواب و بر ایدی که پادشاه منه یاخین در و نه ایچون بو ایشدن سن آجعک
کلور آیا پادشاهن حکماً بر زاد یدک و با بن نعمتلر انعام ایلدی ۳۳ و اسرائیل آدمی
یهودالی به جواب و بروب دیر ایدی پادشاهه من اون حصم وار و هم من حقم داودده
سن دن چو خدر ایندی نه ایچون من تغیر ایلدون و من سوزم اولیوبدر پادشاهی
کیری آپار مغه اول من حقم دار و یهودالی نن سوزی اسرائیلی نن سوزندن برک ایدی

ایکمی باب

او اوراده اتفاقاً بر فرمایه آدم وار ایدی بینا میلی و آدمی بکری او غلی شیع که کرا
چالوب دیدیکه بزم داودده قسمتیز ویشای او غلبه بزم ارث زیخ هن اوز چادر بنه
ای اسرائیل ۳۴ پس های اسرائیلی لر داودن متابعت ندن چخوب بکری او غلی شیعن

33*və pâdşâh Barzillaya dèdi ki sən gərək mənim inən keçəsən və mən səni özüm inən Oruşalîmdə bəslərəm 34*və Barzillay pâdşâha dèdi ki ömrümün illərinin günləri nə qədərdir ki pâdşâh inən Oruşalîmə gədəm 35*mən bu gün səksən yaşında-em âyâ bəndəj yeyib içdigimin dadının və eşitdigim xanəndə kişi və ‘övrətlərin sədâalarının yaxşı ‘mânini daha bilirəm pəs bəndəj daha nə için ağam pâdşâha aqrlılıq olsun 36*qoy bəndəj pâdşâh inən Ərdəndən biraz keçsin və pâdşâh nə için mənə bu üzrət və mükâfatı vərir 37*qoy bəndəj dönüb öz şəhərəmdə ata və anamın qabrinin yanında oləm və budur bəndəj Kimham ağam pâdşâh inən keçsin və nəzəriyədə yaxşı olanı ona éylə 38*və pâdşâh dèdi Kimham mənim inən keçsin və mən nəzəriyədə yaxşı olanı ona éylərəm və hər nə ki məndən arzulayasən mən sənə éylərəm 39*və tamâm qövm Ərdəndən keçib pâdşâh da keçdi və pâdşâh Barzillayı öpdü və o da ona xəyr du’â éyləyib öz yerinə qayıtdı 40*və pâdşâh Cilcâla keçdi və Kimham da onun inən keçdi və tamâm Yəhudâ qövmi və İsrâ’él'in də yarım qövmi pâdşâhi keçirtdilər 41*və budur tamâm İsrâ’él âdamları pâdşâhin yanına gəlib ona dədilər nə için qardaşlarımız Yəhudâlılar səni uğurladılar və pâdşâhi və onun evini və Dâvudun hamı âdamlarını özü inən Ərdəndən keçirtdilər 42*və hər Yəhudâlı İsrâ’elli âdama cavâb verir idi ki pâdşâh mənə yaxındır və için bu işdən sənin acığını gəlir âyâ pâdşâhdan hakimən bir zâd yedək vəyâ bizə ni‘mətlər ən ‘âm éylədi 43*və İsrâ’él âdamı Yəhudâliya cavâb vərib dər idi pâdşâhda mənim on hissəm var və həm mənim xəqqim Dâvudda səndən çoxdur indi nə için məni təxqır éylədin və mənim sözüm olmayıbdır pâdşâhi gəri aparmağa əvvəl mənim xəqqim var və Yəhudâlinin sözü İsrâ’ellinin sözündən bərrak idi

iğirminci bâb

1*və orada ittifâqən bir fərumâya âdam var idi Binyâmînli və adı Bikri oğlu Şebi’ ki kərnâ çalıb dədi ki bizim Dâvudda qismətimiz və Yeşây oğlunda bizim irsimiz yox hərə öz çadırına éy İsrâ’él 2*pəs hamı İsrâ’ellilər Dâvudun mütab‘atından çıxıb Bikri oğlu Şeb‘an ☺

نابغه اولدیلر اما یهودا لر اردندن اورشلیمه قدر او زلرین پادشاهه ملحق فالدیلر
 ۳ و داود او ز بویه اورشلیمه کلدی و پادشاه او زین او اون نفر متنه عورتلرینی که
 عمارتنی صالحامن ایجون قویش ایدی آکوب اولری محفظخانه به قویدی واولرن
 نتفه سفی و بروب اولرن بانه داخل اولمی و اولر اولوم کونلرینه کمین دول عورت
 حالتن محبوس ایدیلر ۴ و پادشاه عباسه دیدیکه هامی یهودا لری اوچ کونه من
 یانه بع و اوزک ده بوراده حاضر اول ۵ و عاسا یهودا لری یغمغه کندی اما تعین
 ایلدیکی وقتدن تأخیر ایلدی ۶ و داود ایشایه دیدی ایندی بکری او غلی شبع بنم
 ایجون ایشالومدن بان اولدی آغاکن بنده لرین آکوب اون دالیسته دوش که مبادا
 او زینه حصارلی شهرلر ناوب قورتسون ۷ و جمیوع پهلوانلر بوابن آدمیری و کربنی
 و پیتی لر اون دالیسته چیخدیلر و اورشلیمدن چیخدیلر که بکری او غلی شبعن
 دالیسته دوشوب اون فاووسنلر ۸ بولر جمعونه کی بیوک داشن بانن ایدیلر که عباس
 اولرن قباغه کلدی و بوابن ده جیهسی آکتنک قوشاق این با غلانش ایدی واوستندن
 ده کربنیه با غلی بلند بر قله او ز قیته که چیخوب دوش ایدی ۹ و بواب عباسایه
 دیدیکه آیا سلامت سن قرداشم و بواب صاغ الی این عasanan صفالندن توتدی که
 او ف اویسون ۱۰ اما عباس بوابن اللئک قلجه متوجه اولدی واو ده اون این او فی
 قارتندن اور دی ایله که او نه ایکجی دفعه اور میوب با غر صفاری بن توکلوب اولدی
 و بواب این قرداشی ایشای بکری او غلی شبعن دالیسته دوشیدیلر ۱۱ او نه بوابن
 نوکرلنندن بر آدم اون بانه دوروب دیدیکه کم که بوابدن راضی در و کم که
 داودن طرفدن در بواهه ناج او لسون ۱۲ و عاسا بولن اور نه سنک قان ایچن غلطان
 ایدی و ایله که او آدم نام فومن کلوب دور دیغئی کوردی عasanai بولدن آکین بربنیه
 چکوب اوستنه بر لباس صالحی چون کور دیکه هر کلن اون بانه دور ایدی
 ۱۳ و ایله که بولدن چکلادی هر کن بوابن دالیسته کچدی که بکری او غلی شبعن دالیسته
 دوشوب اون فاووسنلر ۱۴ او ده اسرائیل هامی سبط لرندن کچکوب ایله کلوب
 بیت معکا و های شیربلری آشم ایدی و بغلوب اون دالیسته کندیلر ۱۵ او کلوب

tâbi‘ oldular amâ Yəhudâlılar Ərdəndən Oruşalîmə qədər özlərinin pâdşâhına mülhəq qaldılar 3*və Dâvud öz evinə Oruşalîmə gəldi və pâdşâh özünün o on nəfər müt‘ a ‘övrətlərini ki ‘imârətini saxlamaq için qoymuş idi alîb oları mühafizhânəyə qoydu və oların nafaqasını vərîb oların yanına dâhil oldu və olar ölüm günlərinə kimin dul ‘övrət hâlində məhbüs idilər 4*və pâdşâh Amâsâya dədi ki hamı Yəhudâlıları üç gündə mənim yanımı yığ və özüñ də burada hâzır ol 5*və Amâsâ Yəhudâlıları yiğmağa getdi amâ ta‘yîn éylədiğî vaxtdan tə’xîr éylədi 6*və Dâvud Abışâya dədi indi Bikri oğlu Şeb‘ a bizim için Abşâlomdan yamân oldu ağaçın bəndələrini alîb onun dalısına düş ki mabâdâ özünə hasârlı şəhərlər tapıb qurtulsun 7*və məcmu‘ pəhləvânlar Yoâbın âdamları və Keretî və Pelétîlər onun dalısında çıxdılar və Oruşalîmdən çıxdılar ki Bikri oğlu Şeb‘ an dalısına düşüb onu qovsunlar 8*bular Cibe‘ondakı böyük daşın yanında idilər ki ‘Amâsâ oların qabağına gəldi və Yoâbın da cübbəsi əgnində quşaq inən bağlanmış idi və üstündən də kəmərində bağlı bəlində bir qlıç öz qınında ki çıxıb düşər idi 9*və Yoâb ‘Amâsâya dədi ki âyâ səlâmət sən qardaşım və Yoâb sağ əli inən ‘Amâsânın saqalından tutdı ki onu öpsün 10*amâ ‘Amâsâ Yoâbın əlindəki qlıca müteveccih olmadı və o da onun inən onu qarnından urdu éylə ki onu ikinci dəfa‘ urmayıb bağırsaqları yerə tökülüb öldü və Yoâb inən qardaşı Abışây Bikri oğlu Şeb‘ aın dalısına düşdülər 11*onda Yoâbın nökərlərindən bir âdam onun yanına durub dədi ki kim ki Yoâbdan râzıdır və kim ki Dâvudun tərəfindəndir Yoâba tâbi‘ olsun 12*və ‘Amâsâ yoluñ ortasında qan içində əgalzân idi və éylə ki o âdam tamâm qövmin gəlib durduğunu gördü ‘Amâsâni yoldan əkin yerinə çəkib üstünə bir libâs saldı çün gördü ki hər gələn onun yanında durur idi 13*və éylə ki yoldan çəkildi hərkəs Yoâbın dalısına kəçdi ki Bikri oğlu Şeb‘ aın dalısına düşüb onu qovsunlar 14*və o da İsrâ‘ elin hamı sıbtalarından kəçib Abələ gəlib Beyt-Ma‘ akâ və hamı Bərîleri aşmış idi və yığılşib onun dalısında getdilər 15*və gəlib ∞

آیل بیت معکاده اوی محاصره ابلدبلر و شهرن مقابلنه سکر فایردبلر و حصارن
 قباغندک دوردبلر و بواب این اولان قوشونن هامیسی حصاری خراب ابلر ایدبلر که
 اوی مخسونلر ۱۶ و شهردن بر عقلی عورت فرباد ایلدی که فولاق و بیرون قولاق
 و بیرون بر بوابه دیون که بورایه باخین کل که سن این داشم ۱۷ واوده اویه باخین
 کدوب عورت دیدیکه آیا بواب سن سن او ده دیدی من ام و عورت اویه دیدی
 جاریه کن سوزلرینه قولاق و برا او ده دیدی من قولاق و برم ۱۸ و عورت دیدیکه
 قدیمه دانشوب دیر ابدبلر که لازمر آیلدن سؤال ایلسونلر واوندن صوره تمام ایلسونلر
 ۱۹ من اسرائیله سلم و امین بر شهر ام سن استرسن اسرائیله بر آما شهری اولدرن من
 رین میراثی نه ایچون بازرسن ۲۰ پس بواب جواب و بروب دیدیکه حاشا حاشا مندن
 آکرمن بازرس و خراب ایلس ۲۱ ایش بیله دکل اما افرام داغندن بکری اوغلی شع آدلی
 بر آدم وار که النی داود پادشاه هنالق فاوزبوب در بر تکه اوی و بیرون اوندن من
 شهردن کیدرم و عورت بوابه دیدیکه باخ بو در اونن باشی حصاردن اشیکه سن یانکه
 آنله جقدر ۲۲ پس عورت او ز حکمی این نام قومن یانه کندی و بکری اوغلی شعن
 باشی کسوب بوابن یانه آندبلر و او ده کرنا چالوب شهردن هه او ز چادرینه
 داغلدبلر و بواب ده پادشاهن یانه اورشلیمه مراجعت ایلدی ۲۳ و بواب اسرائیل
 قوشونن هامیسی نن اوستن ایدی و بنایا این ھوپاداع کری و بیلی لرن اوستن ایدی
 ۲۴ و ادورام خراج وزیری و ھوشافت این احیلود و قعه نویس ایدی ۲۵ و شوا میرزا
 و صادوق و ایانار کاهن ایدبلر ۲۶ و بائیلی عیرا ده داودن مقری ایدی

اکری برخی باب

او داودن کونلرینه بزی برین دالجه اوج ایل فحطلن اولدی و داود رین حضورته
 سؤال ایلدی و رب دیدی شاول این فانی ابیین سیندن در چون که جمعونلیلری
 او لدردی ۲۰ پادشاه جمعونلیلری چاغروب اوله دیدی و جمعونلیلرین اسرائیلدن
 دکلدر آآ آمورلرن بقیه سین دینی اسرائیل اویه آند ایچمش ایدبلر و شاول بی

Abîl-Beyt-Mâ'akâda onu mühasirə éylədilər və şəherin müqâbilində sənqər qayırdılar və hasarın qabağında durdular və Yoâb inən olan qoşunun hamısı hasarı harâb éylər idilər ki onu yıxsınlar 16*və şəhərdən bir 'aqıllı 'övret feryâd éylədi ki qulaq vərən qulaq vərən bir Yoâba dèyin ki buraya yaxın gəl ki sənin inən danışam 17*və o da ona yaxın gədib 'övret dèdi ki âyâ Yoâb sənsən o da dèdi mənəm və 'övrət ona dèdi câriyəjin sözlərinə qulaq vər o da dèdi mən qulaq vərirəm 18*və 'övrət dèdi ki qadîmdə danışib dər idilər ki lâzımdır Âbildən su'ál éyləsinlər və ondan sora tamâm éyləsinlər 19*mən Îsrâ'eldə səlîm və əmîn bir şəhərəm sən istərsən Îsrâ'eldə bir ana şəhəri öldürəsən RƏBBin mirâsı nə içün batırırsın 20*pəs Yoâb cavâb vərib dèdi ki hâşâ hâşâ məndən əğər mən batırsam və harâb éyləsəm 21*iş bəylə dəgil amâ Efrâyim dağından Bikri oğlu Şeba' adlı bir âdâm var ki əlini muhâlif qavzayıbdır bir təkcə onu vərin onda mən şəhərdən gədərəm və 'övrət Yoâba dèdi ki bax budur onun başı hasârdan eşigə sənin yanına atılıcaqdır 22*pəs 'övrət öz hikməti inən tamâm qövmin yanına gətdi və Bikri oğlu Şeba'ın başını kəsib Yoâbin yanına atdırılar və o da kərəna çalib şəhərdən hərə öz çadırına dağıldılar və Yoâb da pâdşâhin yanına Oruşalîmə müraci'et éylədi 23*və Yoâb Îsrâ'el qoşununun hamısının üstündə idi və Benaya inən Yehoyâda' Kerətî və Peletlilərin üstündə idi 24*və Adorâm harac vəziri və Yehoşâfât ibn-i Axilud vaq'anüivist idi 25*və Şevâ-Mîrzâ və Sâdok və Ebyâtâr kâhin idilər 26*və Ya'ırli 'Irâ da Dâvudun müxərribi idi

iğirmi birinci bâb

1*və Dâvudun günlərində biri birinin dalınca üç il qəhətlik oldu və Dâvud RƏBBin huzûrunda su'ál éylədi və RƏBB dèdi Şâul inən qanlı évinin səbəbindən çünki Cib'eonluları öldürdü 2*və pâdşâh Cib'eonluları çağırıb olara dèdi və Cib'eonlular Îsrâ'eldən dəgildir illâ Ammorîlərin baqiyəsindən və bən-i Îsrâ'el olara and içmiş idilər və Şâul bən-i ∞

اسرائیل این یهودا ایچون غیره کنک اولری آختاروب اولدورمش ایدی ۳ و داد
جمعونی لر دبدیکه من سزه ایله و نه این کفارت ایلم که رین میراشه خیر دعا ایله سز
و جمعونی لرا اوه دیدیلر بزم شاوله وابونه کومشمز و قزلیز یو خدر و هن بزم ایچون
اسرائیلک بر اولدرله جلک آدمز بوخ اما او دیدی هرنه که سزدیه سز من سزه ایلم
ه اوته پادشاهه دیدیلر او کشی که بزی تلف ایلدی و بزدن اوتری قصد ایلدیکه بز
اسرائیل هامی سرحدلرنه دورمیوب مع اولاق ۶ اوتن اوغللرندن بزه بده آدم
ویرلوں و بز اولری رین منخنی جمعت شاوله رین حضورنه آصاد و پادشاه دیدی
من ویرم ۷ اما بونانان این شاولن اوغلى مفبیوشته پادشاهن رحی کلدى او آندن
اوتری که رین آدی این اولرن بعنی داودن و بونانان این شاولن آراسن وار ایدی
۸ و پادشاه ایانن فزی ریصفا دن شاوله نولد اولان ایکی اوغلنی بعنی ارمونی بی
و مفبیوشته و مهولانی عذریل این بر زلابه شاولن فزی میکالان دوغدبیغی بش اوغللرینی
کوتروب ۹ اولری جمعونی لرن الله ویردی واولر ده بولری داغن رین حضورنه
آحدیلر و بدیسی ده بردن دوشیدیلر واولر بچین کولبرین اولنک آریه بچینشن
اینداسنک اولدورلیدیلر ۱۰ ایانن فزی ریصفا بر پلاس کوتروب بچینن ابتداسدن نا
کوکن اولرن اوسته یاغش یاغانه کمین اونی قایه‌من اوستنک سربدی و قویدی
که اولرن اوسته کوندوز هوان قوش لری و کیجعه چولن حبوانلری قونسون ۱۱ و داده
شاولن متعه‌سی ریصفا بنت ایان ایلدیکنی خبر ویردیلر ۱۲ و داده کیدوب شاولن
سموکلرینی واوغلی بونانانن سموکلرینی بیت شانن میدانندن اولری اوغرلین یا بش
جعادن کشی لردن الـدی که فلسطیلر شاولی جلبوعده اولدوردیکی وقت فلسطیلر
اولری اوراده آصیش ایدیلر ۱۳ و شاولن سموکلرینی واوغلی بونانانن سموکلرینی
اورادن یوخاری کترروب آصلانلن سموکلری اینن بر یه یغدیلر ۱۴ و شاولن واوغلی
بونانانن سموکلرینی بیلیمین دیارنک آناسی قبشن قبرنک صبلاعده دفن ایلدیلر و پادشاه
هرنه که یورمش ایدی ایلدیلر و اوندن صوره الله او دیار ایچون اولان دعائی
قبول ابله ایدی ۱۵ و فلسطیلر اسرائیل این دها دعوا ری وار ایدی و داده اوز

İsrâ'él inən Yəhuda için qeyrətə gələndə oları axtarıb öldürmiş idi 3*və Dâvud Cib'eonlulara dədi ki mən sizə nə éyləyəm və nə inən kəffârət éyləyəm ki RƏBBin mîrâsına xəyr-du'â éyləyəsiz 4*və Cib'eonlular ona dədilər bizim Şâulda və evində gümüşümüz və qızılımız yoxdur və həm də bizim için İsrâ'eldə bir öldürüləcək âdamımız yox amâ o dədi hər nə ki siz déyəsiz mən sizə éylərəm 5*onda pâdşâha dədilər o kişi ki bizi tələf éylədi və bizdən ötürü qəsd éylədi ki biz İsrâ'elin hamı sərhadlarında durmayıb məhv olaq 6*onun oğullarından bizə yəddi âdam vərilsin və biz oları RƏBBin müntəhâbı Cibe'at Şâulda RƏBBin huzûrunda asaq və pâdşâh dədi mən vərirəm 7*amâ Yonâtân ibn-i Şâulun oğlu Mefiboşetə pâdşâhin rəhmi gəldi o anddan ötürü ki RƏBBin adı-inən olarin yə'nî Dâvudun və Yonâtân ibn-i Şâulun arasında var idi 8*və pâdşâh Ayyanın qızı Risfâdan Şâula tövlid olan iki oğlu yə'nî Armoniyi və Mefiboşeti və Mexolâti Adri'él ibn-i Barzillâya Şâulun qızı Mikâlin doğduğu bəş oğullarını götürüb 9*oları Cib'eonluların əlinə vərdi və olar da buları dağda RƏBBin huzûrunda asdilar və yəddisi də birdən düşdülər və olar biçin günlərinin əvvəlində arpa biçininin ibtidâsında öldürüldülər 10*və Ayyanın qızı Risfâ bir palâş götürüb biçininin ibtidâsında tâ gökdən olarin üstünə yağış yağana kimin onu qayanın üstündə sərdi və qoymadı ki olarin üstünə gündüz həvânin quşları və gəcə çölün həvvânları qonsun 11*və Dâvud Şâulun müt'ası Risfâ bint-i Ayyanın éylədiğini xəbər vərdilər 12*və Dâvud gedib Şâulun sümüklərini və oğlu Yonatanın sümüklərini Beyt-Şeanın meydânından oları oğurlayan Yabeş-Cile'adın kişilərindən aldı ki Filistilər Şâulu Cilbo'ada öldürdüyü vaxt Filistilər oları orada asmış idilər 13*və Şâulun sümüklərini və oğlu Yonâtânın sümüklərini oradan yuxarı getirdib aslanların sümükləri inən bir yerə yiğdilar 14*və Şâulun və oğlu Yonâtânın sümüklərini Binyâmîn diyârında atası Qişin qəbrində Sélâ'da dəfn éylədilər və pâdşâh hər nə ki buyurmuş idi éylədilər və ondan sora Allah o diyâr için olan du'âni qabul éylər idi 15*və Filistilərin İsrâ'él inən daha da 'vâları var idi və Dâvud öz ∞

بندلری اینن پله انوب فلسطی لر اینن دعوا ایلدی اما داود بورلدى ۱۶ و رافا اولادنن بشی بنوب که نینه سنن اوچی اوچ بوز مثقال وزنه مس ایدی واوزی ده تازه قلچ اینن قورشاوش ایدی قصد ایدی که داودی اولدورسون ۱۷ اما ایشای این صروبا اونه کومک ایلبوپ فلسطی نی اوروپ اولدوردی اونه داودن آدمی اونه آند ایچوب دیدپلر که سن بر دها بزم اینن کرک دعوا به چیمهسن ناکم اسرائیل چراغنی سوندرمهسن ۱۸ او بوندن صوره کنه فلسطی لر اینن جوب ده دعوا واقع اولدی او وقت حوشانی سکای رافا اولادنن سفی اوردی ۱۹ وجوده که فلسطی لر اینن دعوا اولدی و بیت تحملی المخان این بعری اورجم جنل جولیان فرداشی اوردی واون نینه سنن دسته سی جولا لار آغاچی قدر ایدی ۲۰ و که جند دعوا اولدی و بر او زون آدم وار ایدی واللرین بار مقلری و آیا قلرین بار مقلری آنی آنی که حسای ایکری درت ایلربوده رافانن اولادنن ایدی ۲۱ و اسرائیل سب ایلربودی اوئی ده داودن قرداشی شمعاین اوغلی بوناتان اولدوردی ۲۲ بولرن دردی ده جند راقابه نولد اویش ایدپلر واولر داودن الی اینن واون بندلرینن الی اینن تلف اولدپلر

ایکری ایکنخی باب

او داود ربه بو مزمورن سوزلرین او خودی وقتیکه رب اوئی های دشمنین الدن و شاولن الدن خلاص ایلمش ایدی ۲۳ و بدی رب من قایام و قلعهم و من خلاص ایلم در ۲۴ الله من داعم در اوئه بناه آیارم فخام و خلاصن بوبنوزی من برجم و ملجم در مددکارم در ظالمدن سی فورتاررسن ۲۵ مدوح ربه استدعا ایلم و دشمنلردن نجات نایبر ۲۶ زیرا اولومن دالغفری من احاطه ایلدپلر هلاکت سیللری من قورختنپلر ۲۷ بزرخن کمندلری اطرافه دولاندپلر اولومن نورلری قباغی کسدپلر ۲۸ دارلغىد ربه دعا ایلدم الله استدعا ایلدم او ده او زهیکلندن سی اشتدى و فریادم قولاقلریه پتشدی ۲۹ اوئن بز لرزه به دوشوب متزلزل اولدی کوکلرن بنالری مخرك اولوب لزان اولدپلر چون غصى توتشش ایدی

bəndələri inən bələ enib Filistîlər inən da 'vâ éylədi amâ Dâvud yoruldu 16*və Rafa övladından İşbi-Bənöb ki nîzəsinin ucu üç yüz misqâl vəznində mis idi və özü də təzə qılıc inən qurşânmış idi qəsd éylədi ki Dâvudu öldürsün 17*amâ Abışây ibn-i Seruyâ ona kömək éyləyib Filistîni urub öldürdü onda Dâvudun âdamları ona and içib dədilər ki sən bir daha bizim inən gərək da 'vâya çıxmayasən tâ ki İsrâ'elin çərâğını söndürməyəsən 18*və bundan sora gənə Filistîlər inən Cobda da 'vâ vâqi' oldu o saat Xuşanî Sibbekay Rafâ övladlarından Safi urdu 19*və Cobda gənə Filistîlər inən da 'vâ oldu və Beyt-Lexemli Elxânân ibn-i Ya'arə Orgimin Catlı Colyâtın qardaşını urdu və onun nizəsinin dəstəsi culahlar ağacı qədər idi 20*və gənə Catda da 'vâ oldu və bir uzun âdam var idi və əllərinin parmaqları altı altı ki hesâbı iğirmi dört éylər bu da Râfânin əvlâdından idi 21*və İsrâ'élə səbb éylər idi onu da Dâvudun qardaşı Şim'ânın oğlu Yonâtân öldürdü 22*buların dördü də Catda Râfâya tevlîd olmuş idilər və olar Dâvudun əli inən və onun bəndələrinin əli inən tələf oldular **iğirmi ikinci bâb**

1*və Dâvud RƏBBə bu məzmurun sözlərini oxudu və vaqtılıq RƏBB onu hamı düşmənlərinin əlindən və Şaulun əlindən xilâs éyləmiş idi 2*və dədi RƏBB mənim qayam və qala 'am və mənim xilâs éyləyənimdir 3*Allah mənim dağımdır O'na pənah aparırəm qalhanım və xilâsimin boynuzu mənim bircəm və mulcâ'mdır mədədkârimdir zalimdan Sən məni qurtarırsən 4*məmduh RƏBBə istid'â éylərəm və düşmənlərimdən nəcət taparəm 5*zirâ ölümün dalgaları məni ihâta éylədilər hələkət səlləri məni qorxagdılarsı 6*bərzəxin kəməndləri ətrafımı dolandılar ölümün turları qabağımı kəsdi lər 7*darlılığında RƏBBə du 'â éylədim Allahıma istid'â éylədim O da öz heykəlindən səsimi eşitdi və fəryâdım qulaqlarına yetişdi 8*onda yer lərzəyə düşüb mütəzəlzil oldu göğlərin binâları mütəhərrik olub lərzân oldular çün qəzəbi tutuşmuş idi ∞

۹ بوروندن توستی حیخر و آغزندن آتش تلف ایلر ایدی و او ندن الشمش کوزلر
 حیخر ایدی ۱۰ کوکاری اندروب نزول ایلدی و آیا قلربن آشنه قوه بلوط وار ایدی
 ۱۱ او کروسی به سوار اولوب طیران اولدی و هو فنادرلرین اوستند نایان اولدی
 ۱۲ ظلقی همه صولرن کترنی و هو ان بلوطلرین اطرافن خیمه لر ایلدی ۱۳ حضرتین
 شعشعه سندن اود کوزلری علواندی ۱۴ رب کوکلدن کورلدادی و نعالی
 صداسی وبردی ۱۵ او خلربنی آنوب اولری پراکن ایلدی ایلدرمی چالوب اولری
 سرسم ایلدی ۱۶ رب قهرلنت او نن بورونتن نفسن نفخه سدن در بان دیبلری نایان
 اولدی عالم بنا لری آجلدی ۱۷ بخاریدن ال او زادوب منی توندی منی چوخ
 صولدن چکدی چخارندی ۱۸ منی قوئلی دشمندن همه منی بغض ایلینلردن که مندن
 زورلی ایدیلر خلاص ایلدی ۱۹ مصیبت کونه قباغی کسدیلر اما رب منه تکه کاه
 اولدی ۲۰ و منی وسعته چخارندی منی خلاص ایلدی چون مندن راضی ایدی
 ۲۱ رب صداقته کوره منه مكافات وبردی اللرم پاکلکه کوره منه عوض پوردی
 ۲۲ زیرا من رین بوللرین محافظت ایلدم واللهم عاصی اولدم ۲۳ چونکه او نن
 هامی احکامی قباغم در و من او نن قانونلرندن آبریلم ۲۴ و من حضورن کامل ایدم
 و کاهدن او زی محافظت ایلد ایدم ۲۵ و رب صداقته کوره منه مكافات ایلدی
 و همه او نن کوزلرین قباغن اولان پاکلکه کوره عوض پوردی ۲۶ سن رجیمان
 مرجمتی سن کامل آدم این کامل سن ۲۷ پاک این پاکسن واکری این بکفرنار
 سن ۲۸ سن بازق قوی خلاص ایلسن و کوزلرک متکرلر اوتند در که آچق
 ایلیمس ۲۹ زیرا که سن من چرام سن ای رب و رب من ظلمتی منور ایلر ۳۰ زیرا
 سن این فوج اوسته حمله ایلم والله این دیوار اوستند او چارم ۳۱ اللہ بن یولی
 کامل در رین سوزی صادر او او زینه توکل ایلینلر هامیسه فلخان در ۳۲ زیرا
 یهادن سوای الله کم وار و بنم الله مذدن سوای قایا کم در ۳۳ الله من قوئل قلعه در
 و کاملی او ز طریقتن هدایت ایلر ۳۴ آیا قلربن جبران ایاغی کمی ایلر و منی او ز
 او جه بیلرین اوسته دور قزر ۳۵ اللری دعوا به او کدر و بازولم مس کلی قبرلر

9*burnundan tüstü çıxar və ağızından atəş tələf éylər idi və ondan alışmış közlər çıxar idi 10*O göğləri endirib nüzül éylədi və ayaqlarının altında qara bulut var idi 11*və kerubîyə süvâr olub tîrân oldu və həvâ qanadlarının üstündə nümâyân oldu 12*zülməti hem də suların kəsrətini və həvânin bulutlarını ətrəfində heymələr éylədi 13*huzûrunun şə'shə'sindən od közləri alovlandı 14*RƏBB göğlərdən guruldadı və tə'âli sədâsını vərdi 15*oxlarını atış oları pərâkəndə éylədi ildirimini çalış oları sərsəm éylədi 16*RƏBB qahirlənəndə O'nun burununun nəfəsinin nəfhəsindən dəryânın dibləri nümâyân oldu 'âləmin binâları açıldı 17*yuxarıdan əl uzadış məni tutdu məni çox sulardan çəkdi çıxartdı 18*məni quvvətli düşməndən həm də məni büğz éyləyənlərdən ki məndən zorlu idilər xilâs éylədi 19*musîbət günümdə qabağımı kəsdilər amâ RƏBB mənə tayaqgâh oldu 20*və məni vasî'ətə çıxartdı məni xilâs éylədi çün məndən râzı idi 21*RƏBB sədâqətimə görə mənə mukafât vərdi əllərimin paklığına görə mənə 'evəz buyurdu 22*zîrâ mən RƏBBin yollarını mühâfizət éylədim və Allahıma 'âsi olmadım 23*çünki O'nun hamı ehkâmi qabağımdadır və mən O'nun qânunlarından ayrılmırəm 24*və mən huzûrunda kâmil idim və günâhimdan özümü mühâfizət éylər idim 25*və RƏBB sədâqətimə görə mənə mukafât éylədi və həm də O'nun gözlerinin qabağında olan paklığıma görə 'evəz buyurdu 26*Sən rəhmətlərə mərhəmətlisən kâmil âdam inən kâmilsən 27*pak inən paksən və əğri inən giriftarsən 28*Sən yaziq qövmi xilâs éylərsən və gözlerin mütəkəbbirlərin üstündədir ki alçaq éyləyəsən 29*zîrâ ki Sən mənim cirâğımsın ey RƏBB və RƏBB mənim zılımatımı münəvvər éylər 30*zîrâ Sənin inən fövc üstünə həmlə éylərəm və Allahım inən divâr üstündən uçarəm 31*Allahın yolu kâmildir RƏBBin sözü saffdır O özünə təvəkkül éyləyənlərin hamısına qalxandır 32*zîrâ Yehovahdan savây Allah kim var və bizim Allahımızdan savây qayam kimdir 33*Allah mənim quvvətli qal'amdır və kâmili öz tarîqində hidâyat éylər 34*ayaqlarını ceyrân ayağı kimi éylər və məni öz uca yerlərinin üstünə durquzər 35*əllərimi da'vâya öğrədir və bazularım mis kamâni gərirlər ∞

و هد خلاصکن قلخانی منه و بردون و استحبابک منی عظم ابلر ۲۷ دشمنی آشند
و سیع ابلدون که طوبوقلم نته مدی ۲۸ دشمنی قاوم دیدم واولری معدوم ابلدم
واولری تلف ایلسینجه قابشدم ۲۹ من اویلری تلف ایلبوپ مصلح ابلدم که قاچاسور
واباقلون آشنه دوشدلر ۳۰ چون سن منی دعوا به قوت این فورشاندون
دشمنی آشنه بخدون ۳۱ وعدولون داللری منه چوردون که منی بعض ایلسینره
قیرم ۳۲ فریاد ایلدیلر اما کومک ابلین بوخ ایدی ربه فریاد ایلدیلر اما او اویله
جواب ویرمدی ۳۳ و من اویلری بین نوزی کبی دوکم اویلری کوجه لون باخعنی
کبی تاباتیوب باعال ابلدم ۳۴ و سن منی قوم من مجاهده لرندن فورناردون منی
عنووظ ابلدون که طایفه لر رئیس اولام یلدیکم قوم من خدمت ابلر ۳۵ باد اوشاقلری
منه استعظام ایلرلر قولاقلری اشیدن منه اطاعت ایلرلر ۳۶ باد اوشاقلری ذلیل
اولوب کیزلندیکلری بیلدن چخانه تترلر ۳۷ رب حی در و قایام شبارک اولسون
و شجاعن قایالسی الله متعال اولسون ۳۸ الله در من اتفاقی آن و طایفه لری آشنه اندون
منی جلاص ابلدون ۳۹ او جهندن من سنه با رب طایفه لردہ حمد ایله جکم و سن
آدکه تزمر ایله جکم ۴۰ که پادشاهن نجاتی بیوک ابلر و مسجده لطف بوپور بعنی
داود این اوین ذربته ایدا

ایکری اوچجی باب

او داودن آخر سوزلری بولدر در داود این پشای دیر و اعلاه جخاردلش آدم
يعنی یعقوبین اللہ بن مسیحی و اسرائیل خوشنوا مزاپرین شاعری دبر آرین روحي
من و ساطنم این دانشدى و اوین کلامی دیلم اوستندر ۴۱ اسرائیل اللہ
دیدی اسرائیل قایاسی من این دانشدى که آدمیں بر حاکم عادل اولادق بر
حاکم الله خوفی این ۴۲ و صبح ایشی کبی کون طلوع ایله جک بر بلوط سرخ
اولادق باغشدن صوره کلن ضیا سیندن بردن نیات کوکه جک ۴۳ آیا من ایوم

36*və həm də xilâsiñin qalxanını mənə vərdin və isticâbətiñ məni ‘azîm éylər
 37*qadəmlərimi altımda vasi‘ éylədin ki topuqlarım titrəmədi 38*düşmənlərimi
 qovam dədim və oları mə‘dum éylədim və oları tələf éyləməyincə qayıtmadım
 39*mən oları tələf éyləyiñ müzməhil éylədim ki qalxmasınlar və ayaqlarımın altına
 düşdülər 40*çün Sən məni da‘vâya quvvət inən qurşatdın düşmənlərimi altına yixdın
 41*və ‘ədüvvvlərimin dalılarını mənə çəvirdin ki məni bugz éyləyənləri qıram
 42*fəryâd éylədilər amâ kömək éyləyən yox idi RƏBBə fəryâd éylədilər amâ O olara
 cavâb vərmədi 43*və mən oları yerin tozu kimi dökdüm oları küçələrin palçığı kimi
 tapdalayıb pâ‘imâl éylədim 44*və sən məni qövmimim mücâdələrində qurtardın məni
 məhfuz éylədin ki tâifələrə rə’is olam bilmədiğim qövm mənə xidmət éylər 45*yad
 uşaqları mənə iste‘zâm éylərlər qulaqları eşidəndə mənə itâ‘et éylərlər 46*yad
 uşaqları zəlîl olub gizləndikləri yerlərdən çıxanda titrərlər 47*RƏBB-Haydır və
 qayam mütəbərrik olsun və nəcâtimin qayası Allah-Mütə‘âl olsun 48*Allahdır mənim
 intiqâmımı alan və tâifələri altına endirən 49*ki düşmənlərimdən məni xilâs éylədin
 və ‘ədüvvvlərimdən məni ucaldıñ zâlim âadamdan məni xilâs éylədin 50*o cəhətdən
 mən sənə yâ RƏBB tâ’ifelərdə həmd éyləyəcəgəm və Sənin adıñja tərənnüm
 éyləyəcəgəm 51*ki pâdşâhının nəcâtını böyük éylər və məsîhinə lütf buyurur yə‘nî
 Dâvud inən onun zürriyyətinə əbədən

ığirmi üçüncü bâb

1*və Dâvudun axır sözləri bulardır Dâvud ibn-i Yesse dər və a‘alâya çixartılmış âdam
 yə‘nî Yaqubun Allahının məsihi və İsrâ‘elin xoşnəvâ məzâmîrinin şâ‘iridir 2*RƏBBin
 Ruhu mənim vəsâitim inən danışdı və O'nun kəlâmı dilimin üstündədir 3*İsrâ‘elin
 Allahı dədi İsrâ‘elin qayası mənim inən danışdı ki âdamlara bir hâkim ‘âdil olacaq
 bir Hâkim-Allah xövfü inən 4*və sabah işığı kimi gün tülu‘ éyləyəcək bir bulutsuz
 səhər olacaq yağışdan sora gələn ziyâ səbəbindən yerdən nəbât göğərəcək 5*âyâ
 mənim évim ∞

الله حضور نه بیله دکل چونکه من ایجون بر ابدی عهد قویدی که هر باید آراسته و مسختم در که جمیع نجات و جمیع آرزومن در او مکر بر ترمیه جنگدر ۶ اما یمصرف آدمیان هامی آنلش نیکان کیمی دولر که ال این نونتا زلر ۷ اما اولن دکن آدم کرک دمیر و نینه صایی این سلاح نسون واولر هان برده کرک اود این ناما پاسوبلر ۸ داودن بہلوانلرین آدلری بولر در بو شیب بشیت تحکمونی بعنی عصمنی عدیتو مخفظتلر رئیسی که سکر بوز آدم اوستنه هجوم ایلیوب بر حمله ده اولدوردی ۹ واوندن صوره اخوغلی دودونن او غلی العازر که او اوج بہلوان برعی ایدی که داودن بانه ایدیلر و قنیکه اولر فلسطی لری تختیر ایلینک اورا به دعوا به یغذیلر و اسرائیلی لر بیخاری چندیلر باو قالحوب فلسطی لری اوردی نا که الی بوریلدی والی فجهه یا پشدی و رب او کونه یوک نصرت و بردى و فوشون آنچه غبیت ایجون اونن دالیسنه دوشمش ایدیلر ۱۰ واوندن صوره رالی آجی نن او غلی شما که فلسطی لر تختی ده جمع اولانه و قنیکه اورا به مرجمک این دولی بر اکین برعی اولوب قوشون ده فلسطی لرن قیاغدن قاچیش ایدی ۱۱ او آکین اورتنه سن دوروب اونی قورناردی و فلسطی لری اوردی و رب یوک نصرت و بردى ۱۲ او اوتوز ریسلردن او جی انبه بچین و قنیکه عدو لام مغارمه سه داودن بانه کل دیلر و فلسطی لرن دسته سی رفائم دره سنک خیمه اور مش ایدی لر ۱۳ او داود او وقت محکم برده ایدی و فلسطی لرن قراولری ده او وقت بیت محمد ایدی ۱۴ او داود آرزویوب دیدیکه بیت محمن قابو سنک کی قوبودن منه کم صو و بر ایجمن ۱۵ او وقت بو اوج بہلوانلر فلسطی لرن اردوسنی پاروب بیت محمن قابو سنک کی قوبودن صو چکدیلر و کنوروب داوده و بر دیلر اما او اونی ایچمک استیوب رب ایجمن بره توکدی ۱۶ او دیدی رب بونی مندن او زاق ایلسون که من بونی ایلم برو او آدمیان قانی در که او ز جانلرین خلری این کن دیلر او جهندن استمدی که ایچسون بونی او اوج بہلوانلر ایدی لر ۱۷ او بواب این صربان قرداشی ایشای مخفظتلر رئیسی ایدی بوده نینه سنه اوج بوز آدم اوستنه حرکت و بروب اولری اولدوردی واو اوج این آدی وار ایدی ۱۸ او اوج دن آرنق معنبر اولوب اولن رئیس اولدی اما او

Allahın huzurunda bélə dəğil çünki mənim için bir əbədî ‘əhd qoydu ki bâbda ârəstə və müstəqimdir ki cəmi‘ nəcâtüm və cəmi‘ arzumdur O məğər bitirməyəcəkdir 6*amâ biməsrəf âdamların hamısı atılmış tikan kimidirlər ki əl inən tutulmazlar 7*amâ olara doqun âdam gərək dəmir və nizə sapı inən silâhlansın və olar həmən yerdə gərək od inən tamâmən yansınlar 8*Dâvudun pəhləvânlarının adları bulardır Yoşəb-Başşebet Taxkemonlu yə‘nî ‘Esnîli ‘Adino müstəhfizlərin rə’isi ki səkkiz yüz âdam üstünə hücküm éyləyib bir həmlədə öldürdü 9*və ondan sora Əxuhlı Dodonun oğlu Ele‘azar ki o üç pəhləvânın biri idi ki Dâvudun yanında idilər və vaqtinə olar Filistîliləri təhqîr éyləyəndə oraya da‘vâya yığıldılar və İsrâ’ellilər yuxarı çıxdılar 10*bu qakxıb Filistîliləri urdu tâ ki əli yoruldu və əli qılınca yapışdı və RƏBB o gündə böyük nüsrət vərdi və qoşun ancaq qanımət için onun dalısınca düşmüş idilər 11*və ondan sora Rarlı Âcının oğlu Şammâ ki Filistîlilər Laxidə cəm‘ olanda vaqtinə orada mərcimək inən dolu bir əkîn yeri olub qoşunda Filistîlilərin qabağından qaçmış idi 12*o əkînin ortasında durub onu qurtardı və Filistîliləri urdu və RƏBB böyük nüsrət vərdi 13*və otuz rə’islərdən üçü enib biçin vaqtində ‘Adullâm mağârasına Dâvudun yanına gəldilər və Filistîlilərin dəstəsi Refâ’im dərəsində xeymə urmuş idilər 14*və Dâvud o vaxt möhkəm yerdə idi və Filistîlilərin qaravelləri də o vaxt Beytləhmdə idi 15*və Dâvud arzulayib dədi ki Beytləhəmin qapısındaki quyudan mənə kim su vərir içəm 16*o vaxt bu üç pəhləvânlar Filistîlilərin ordudunu yarib Beytləhəmin qapısındaki quyudan su çəkdilər və götürüb Dâvuda vərdilər amâ o onu içmək istəməyib RƏBB içən yerə tökdü 17*və dədi RƏBB bunu məndən uzaq éyləsin ki mən bunu éyləyəm bu o âdamların qanıdır ki öz cânlarının xətiri inən getdilər o cəhətdən istəmədi ki içsin bunu o üç pəhləvânlar éylədilər 18*və Yoâb ibn-i Seruyanın qardaşı Abışây müstəhfizlərin rə’isi idi bu da nizəsinə üç yüz âdam üstünə hərəkət vərib oları öldürdü və o üç inən adı var idi 19*o üçdən artıq mö‘təbər olub olara rə’is oldu amâ o ∞

اوچه پتشمدی ۲۰ و قبصیلی بنایا ابن یهودا داع بر جوخ ایشلر صاحی پادر آدم او
ده موابن ایکی مبارز لرین اور دی وکه او فار و قته انوب ارسلانی چخورن الجمیع
اولدور دی ۲۱ او که بر مصری خوش اندام آدمی اوردی که او مصری نه الله
بر نینه وار ایدی واو بر دکلک این یانه انوب نینه مصری نه الله آنوب اون اوز
نینه سی این اونی اولدردی ۲۲ بونی بنایا ابن یهودا داع ایلدی واون او اوچ بهلوان
این آدمی وار ایدی ۲۳ او او نوزدن آرنق معتبر ایدی اما او اوچه پتشمدی و داد داد
اوی او زینه مشیر خاص ایلدی ۲۴ بوابن قداشی عائبی او او نوزلدن ایدی و هد
بیت تحملی المحنان این دودو ۲۵ حرودلی شما و حرودلی البنا ۲۶ فاطلی حلص
ونفوعلی عبرا این عقیش ۲۷ عناونی ایسزر و حوشانی میوانی ۲۸ اخوخلی صلیون
و نطفو فانی مهرا ۲۹ نطفو فانی حلب این بعنی و بنی بیامین جمعتندن اینی این ریای
۳۰ فرغاتونی بنایاهو وجعاش دره لرندن اولان هدای ۳۱ عربانی اینی علوف
و بر حومی عزم اوت ۳۲ شعلوبولی العجا و بنی باشین دن بونان ۳۳ راری شما
واهی آم این شرار راگی ۳۴ البسط این احسای معکالین او غلی والعلم این اجتنوف
جیلونی ۳۵ کرمی حصرای واری فرعای ۳۶ صوبادن بحال این ننان و جادلی بای
۳۷ عمونی صلق و پیرونی نخرا بواب این صربانن سلاحداری ۳۸ پتریلی عبرا
و بتیریلی جاریب ۳۹ و حبیلی اوریا هامیسی او نوزیدی نفر

ایکری در دنجی باب

اورین غضی که اسرائیل اوننه آنوب داودی اوله ضد تحریک ایلوب دیدی
کت اسرائیل و یهودانی صای ۳۰ پادشاه قوشون سرداری اولان پاشن کی بوابه
دبی داندن پیر شیعه قدر اسرائیل های سلطانی دولانوب فوی حسابه الون که
قومن عدد بینی یلم ۳ و بواب پادشاهه دیدیکه الله رب قومن اوسته بو قدر و بو
قدر بوز دفعه آرتیسون و آنگام پادشاهن کوزلری کورسونلر اما آنگام پادشاهن خوشی
نه ایچون بو زاددن کلور ۴ لاؤکن پادشاهن سوزی بوابن و قوشون سرکرد لرین

üçə yətişmədi 20*və Qabse'elli Benaya ibn-i Yehoyâda^c bir çox işlər sâhibi bahadır adam o da Moâbin iki mübarizlərini urdu və gənə o qar vaqtində enib arslanı çuqurun içində öldürdü 21*və o gənə bir Misirli hoş əndâm âdamı ki o Misirlinin əlində bir nizə var idi və o bir dəğnək inən yanına enib nizəni Misirlinin əlindən alıb onun öz nizəsi inən onu öldürdü 22*bunu Benaya ibn-i Yehoyâda^c éylədi və onun o üç pəhləvân inən adı var idi 23*o otuzdan artıq mö'təbər idi amâ o üçə yətişmədi və Dâvud onu özünə müşirhas éylədi 24*Yoâbin qardaşı Asa'él o otuzlardan idi və həm də Beytləhmlı Elxanâb ibn-i Dodo 25*Xarodlu Şammâ və Xarodlu Eliqâ 26*Feletli Xeles və Neqo'ali Mahray 'İra ibn-i 'İqqəs 27*'Anatotlu Abi'ezer və Xuşâtlı Məbunnay 28*Axoahlı Salmon və Netofâtlı Məharây 29*Netofatlı Xeleg ibn-i Ba'ana və bən-i Binyâmin cəmiyatindən İttay ibn-i Ribây 30*Firqâtonlu Benayâhu və Ca'âş dərələrində olan Hidday 31*'Arabâtlı Avi-'Albon və Barxumlu 'Azmâvet 32*Şa'albonlu Elyaxbâ və bən-i Yâşendən Yonâtâن 33*Rârlı Şamma və Əxyâm ibn-i Şarârârlı 34*Elifelet ibn-i Axasbay Ma'akâlinin oğlu və Eli'am ibn-i Axitofel Cilonlu 35*Karmelli Xesray və Arılı Fə'ray 36*Sobâdan Yəcâl ibn-i Nâtân və Câdh Bənni 37*'Ammonlu Seleq və Be'erotlu Naxray Yoâb ibn-i Seruyânin silâhdarı 38*Yeterli İrâ və Yeterli Qareb 39*və Xéttîli Uriya hamısı otuz yeddi nəfər

iğirmi dördüncü bâb

1*və RƏBBin qəzəbi gənə İsrâ'elin üstünə alışib Dâvudu olara zâd-i təhriq éyləyiib dedi get İsrâ'él və Yəhudâni say 2*pəs pâdşâh qoşun sərdârı olan yanındakı Yoâba dədi Dândan Be'er-Şeb'âya qədər İsrâ'elin hamı sıbtlarında dolanıb qövmi xisâba alın ki qövmin 'ədədini biləm 3*və Yoâb pâdşâha dədi ki Allahıñ-RƏBB qövmin üstünə bu qədər və bu qədər yüz dəf'a artırsın və ağam pâdşâhin gözləri görsünlər amâ ağam pâdşâhin xoşu nə içün bu zâddan gəlir 4*lakin pâdşâhin sözü Yoâbin və qoşun sərkərdələrinin ∞

اوسته شدید اولدیغ ایجون بواب ابن قوشون سرکردہ لری پادشاهن حضورندن بول
 چیخدیلر که قوی بعنی اسرائیلی صایسونلر ۵ واردندن کچوب جاد درهستن اورناسته
 اولان شهرن صاغ طرفند عروغیره خیمه اوردیلر و صوره بعزمیه ۶ و صوره جلعاده
 و خننم حادثای دباریه کلدیلر و صوره دان بعنه و صبدان ان اطرافه کلدیلر ۷ و صور
 قلعه سه و حبیلر و کعانلیلرن های شهرلریه کلدیلر و صوره یهودان جنوبند اولان
 بیرشبعه چیخدیلر ۸ و نام دبارده دولانوب دقوز آی ایکرمی کوندن صوره اورشلیم
 کلدیلر ۹ و بواب قومن حسابن دفتری پادشاهه و بردى و اسرائیل سکر بوز مین
 فلح چکن دعوا آدمی و یهودالی لر بش بوز مین آدم ابدی ۱۰ و قوی حساب ایلدیکدن
 صوره داون قلسی ندامت چکدی و داود ره دیدی من چوخ کاه ایلدم که بونی
 ایلدم و ایندی با رب بنت کن کاهنی عنبو ببور چونکه چوخ حفاقت ایلمش ۱۱ او داود
 حمر فالمخانه رین کلامی داون پیغمبری اولان جاد نبی به اولوب دیدیکه ۱۲ کیدوب
 داوده دیدمن که رب یله دیر من سنه اوچ زاد نکلیف ایلم اولردن بریسني انتخاب
 ایله که من اونی سه ایلم ۱۳ و جاد داودن یانه کلوب اونه خبر و بردى و اوونه دیدی
 آیا سن ایجون دبارکه بدی ایل فحطق کلسون و با اوچ آی دشمنلرکن قباگنه فاچمن
 واوستی قاؤسون و با دبارکه اوچ کون طاعون اولسون ایندی فکر ایلوب باخ که
 منی کوندرنه من نه جواب آیارم ۱۴ او داود جاده دیدیکه من چوخ دارلنند ام قوی
 رین الله دوشک چوکه اونن رحمتلری جو خدر و من آدم الله دوشیم ۱۵ او وقت
 رب محعدن او معین وقتی قدر اسرائیل طاعون کوندردی ایله که داندن بیرشبعه قدر
 قومدن بتعش مین آدم اولدی ۱۶ و فرشته النی اورشایمن اوسته اوزاندی که اونی
 خراب ایلسون ورین او بلادن او تری رحمی کلوب قوی هلاک ایلین فرشته به دیدی
 بس در الکی چاک ورین فرشته سی بیوسی ارونان خرمتنن یا پنه ابدی ۱۷ او داود
 قوی هلاک ایلین فرشتمنی کورنند ره دیدیکه باخ کاهی من ایلمش و عصیانی من ایلمش
 اما بو قوبولنر نه ایلبو درلر استدعا ایلم اللث قوی من اوسته و انانمن ایوی اوسته
 ایلسون ۱۸ او زمان جاد داودن یانه کلوب اونه دیدیکه کت ره بیوسی

üstünə şədîd olduğu için Yoâb inən qoşun sərkərdələri pâdşâhin huzûrundan yola çıxdılar ki qövmi yə 'nî İsrâ'eli saysınlar 5*və Ərdəndən keçib Câd dərəsinin ortasında olan şəhərin sağ tərəfində 'Aro'erdə xeymə urdular və sora Ya'zərdə 6*və sora Cile'âda və Taxtim-Xâdşay diyârına geldilər və sora Dân-Ya'anə və Sîdânın ətrəfinə gəldilər 7*və Sur qal'asına və Xîvîlər və Kən'ânlərin hamı şəhərlərinə geldilər və sora Yəhudanın cənûbunda olan Be'ér-Şeb'âya çıxdılar 8*və tamâm diyârda dolanıb doqquz ay iğirmi gündən sora Oruşalîmə gəldilər 9*və Yoâb qövmin xisâbinin dəftərini pâdşâha vərdi və İsrâ'el səkkiz yüz mîn qılıc çəkən da'vâ âdamı və Yəhudalılar bəş yüz mîn âdam idı 10*və qövmi hesâb éylədikdən sora Dâvudun qalbi nədâmət çəkdi və Dâvud RƏBBə dədi mən çox günâh éylədim ki bunu éylədim və indi yâ RƏBB bəndəjin günâhını 'əfv buyur çünki çox hamâkat éyləmişəm 11*və Dâvud səhər qalxanda RƏBBin kəlâmi Dâvudun peyğəmbəri olan Câd nəbiyə olub dədi ki 12*gədib Dâvuda dəyəsən ki RƏBB bələ dər Mən sənə üç zâd təklîf éylərəm olardan birisini intihâb éylə ki Mən onu sənə éyləyəm 13*və Câd Dâvudun yanına gəlib ona xəbər vərdi və ona dədi âyâ sənin içün diyârıja yeddi il qəhətliq gəlsin vəyâ üç ay düşmənlərinin qabağında kaçasın və o səni qovsun vəyâ diyârında üç gün tâ'ün olsun indi fikr éyləyib bax ki məni göndərənə mən nə cavâb aparam 14*və Dâvud Câda dədi ki mən çox darlıqdaəm qoy RƏBBin əlinə düşək çünki O'nun rəhmətləri çoxdur və mən âdam əlinə düşməyəm 15*o vəqt RƏBB səhərdən o mü'əyyən vəqtə qədər İsrâ'elə tâ'ün göndərdi éylə ki Dândan Be'ér-Şeb'âya qədər qövmdən yətişmiş mîn âdam oldu 16*və fəriştə əlini Orişalîmin üstünə uzatdı ki onu xarâb éyləsin və RƏBBin o bəlâdan ötürü rəhmi gəlib qövmi həlâk éyləyən fəriştəyə dədi pəsdir əlini çək və RƏBBin fəriştəsi Yebusu Aravnâının xırmanının yanında idi 17*və Dâvud qövmi həlâk éyləyən fəriştəni görəndə RƏBBə dədi ki bax günâhı mən éyləmişəm və 'isyâni mən éyləmişəm amâ bu qoyunlar nə éyləyibdirler istid'â əlin qoy mənim üstümə və atamın evi üstünə olsun 18*və o zamân Câd da'vâdan yanına gəlib ona dədi ki get RƏBBə Yəbusî ∞

شمویلن ایلخانی کتابی ۲۴

۵۲۹

ارونان خرمتنه بر مذبح با آله ۱۹ و داود جادن کلامه کوره شیجه که رب امرابلش
ایدی بخاری کندی ۲۰ و ارونا با خوب پادشاه این اوین بندلری کوردی که اوین
پانه کلور ایدیلر و ارونا چیخوب بوزی قویلی به قدر پادشاهه باش آکدی ۲۱ و ارونا
دبی آقام پادشاه نه ایچون او ز بندن پانه کلودر و داود دبیکه خرمتی سدن
صانون آلمدن اویزی که ره بر مذبح با ایلم و بو بلا قومن اوستدن دفع اولسون
۲۲ و ارونا داوده دبیکه آقام پادشاه نظرنک بختی اولای آلوپ نفریب ایلسون باخ بو
معرقه به مال و خرمتن آتلری و ماللرن قایلری او دون اویلسون ۲۳ بولرن هامیقی ارونا
ای پادشاه پادشاهه ویر و ارونا پادشاهه دبی اللہ رب سدن راضی اویلسون
۲۴ و پادشاه ارونا به دبی خبر آلا که من کرک سدن فیضی این صانون آلم و به که
الله ره محرقه نی منه قربان کورم پس داود خرمتی و مالی اللی مثال کوشه صانون
آلدى ۲۵ و داود اوراده ره بر مذبح با ایلیوب محرقه و سلامت قربانلری کجرندی
ورب دیار ایچون دعائی استحباب ایلیوب طاعون اسریلن اوستدن دفع اویلدی

Arunanın xırmanında bir məzbuh binâ èylə 19*və Dâvud Câddan kəlâmına görə nəcə ki RƏBB əmr èyləmiş idi yuxarı getdi 20*və Arunâ baxıb pâdşâh inən onun bəndələrini gördü ki onun yanına gəlir idilər və Arunâ çıxıb yüzü qoylu yerə qədər pâdşâha baş əğdi 21*və Arunâ dədi ağam pâdşâh nə için öz bəndəsinin yanına gəlibdir və Dâvud dədi ki xırmanı səndən satın almaqdan ötürü ki RƏBBə bir məzbuh binâ èyləyəm və bu bələ qövmin üstündən dəf' olsun 22*və Arunâ Dâvuda dədi ki ağam pâdşâh nəzərində yaxşı olanı alıb taqrîb èyləsin bax bu məhruqaya mäl və xırmanın alətləri və mällərin qâbları odun olsun 23*buların hamisinin Arunâ èy pâdşâh pâdşâha vərir və Arunâ pâdşâha dədi Allahın RƏBB səndən râzi olsun 24*və pâdşâh Arunâya dədi xeyir illâ ki mən gərək səndən qiyməti inən satın alam və nə ki Allahım-RƏBBə məhruqanı müftə qurbân getirəm pəs Dâvud xırmanı və mâlı elli misqâl gümüşə satın aldı 25*və Dâvud orada RƏBBə bir məzbuh binâ èyləyib məhruqa və səlâmət qurbânları keçirtdi və RƏBB diyâr için du'âni isticâb èyləyib tâ'ûn İsrâ' elin üstündən dəf' oldu ∞

کتاب اول ملوك

اوئنجى باب

او داود پادشاه قوجالوب ايامنى كچىش ابدى و اونى هرجىندىكە بالثارلىرى اين اوئزى
 ايدىلر او كە قىزىمەر ابدى ۲ و اوئن بىنلەرى اوئه دىدىلر كە آغامىز پادشاه اېچۈن بىن
 باكىن قىز آخدارسۇنلار كە پادشاھن حضورىنە دوروب اوئه بىرورش و بىرسون و قوجاغىڭ
 ياتق اين آغامىز پادشاھ قىزىشون ۳ و اسرايىلەن ھايى سىرحدىرنە بىر كۆپچەك قىز
 آخدارسۇب شۇنلى ايسىغانى تاپوب اوئى پادشاھە كىوردىلر ۴ و او قىز چوخ كۆپچەك
 ابدى پادشاھە بىرورش و بىرورب اوئه قوللۇق اىلر ابدى اما پادشاھ اوئى يەلمىدى
 ۵ و حېچىن اوغلۇ ادونيا نكىرىلىبوب دىدىكە من پادشاھ اولا جەنم و اوزى اېچۈن عرادەلر
 و سوارەلر و حضورىن بىر كەن اللە آدم ندارك اىلدى ۶ و آناسى اوئن عمرىنە اوئى
 بىجىدۇب دىدىكە نە اېچۈن يەلە ئاپرسىن وەھ خوش منظر ابدى و آناسى اوئى
 ايشالىمدىن صورە دوغىش ابدى ۷ و يواب اين صروپا و آيائار كاھن اين داشتقلرى
 اولىوب بولار ادونيا بە نایع اولق اين اوئه كومك اىلر ايدىلر ۸ اما كاھن صادوق
 و بىنابا اين بەپاداع و نانان بېغىرى و شمعى و ربىعى و داودن بېلھوللىرى ادونيا اين دىكىل
 ايدىلر ۹ و ادونيا روجىل بولاغنى باندە كى زوحلت داشتن باندە قوبۇن و مال
 و بىلىملىش حيوانلار كىسب اوز شاهزادە قىداشلىرىن هامىسىنى پادشاھن بىنلەرى
 اولان بەودا آدملىرىن هامىسىنى چاغىرىدى ۱۰ اما نانان بېغىرى و بىناباى و بېلھوللىرى
 و فرداشى سليمانى چاغىرىدى ۱۱ و نانان سليمانان آناسى بىتشىع اين داشتوب دىدىكە
 سىن مكراشىبوب سىن كە حېچىن اوغلۇ ادونيا پادشاھ اولىوبىر و آغامىز داود بىلر

kitâb-ı əvvəl müluk

1*və Dâvud pâdşâh qocalıb əyyâmını keçirtmiş idi və onu hərcəndikə pâltârlar inən örtər idilər o genə qızışmir idi 2*və onun bəndələri ona dədilər ki ağamız pâdşâh için bir bâkirə qız axtarsınlar ki pâdşâhin huzûrunda durub ona pərvəriş vərsin və qucağında yatmaq inən ağamız pâdşâh qızışsın 3*və İsrâ'elin hamı sərhədlərində bir göyçək qız axtarılıb Şunəmli Abışaqı tapılıb onu pâdşâha gətirdilər 4*və o qız çox göyçək idi və pâdşâha pərvəriş vərib ona qulluq éylər idi amâ pâdşâh onu bilmədi 5*və Haccitin oğlu Adoniyâ təkəbbür éyləyiib dədi ki mən pâdşâh olacağım və özü içən ‘ərrâdələr və süvârələr və huzûrunda yüğürən əlli âdam tədârik éylədi 6*və atası inən ‘ömründə onu incidib dədi ki nə içən bələ éylərsin və həm də çox hoş mənzər idi və anası onu Abşalomdan sora doğmuş idi 7*və Yoâb ibn-i Seruya və Ebyâtâr kâhin inən danışqları olub bular Adoniyâya tâbi olmaq inən ona kömək éylər idilər 8*amâ kâhin Sadoq və Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ‘ və Nâtân peyğəmbər və Şimay‘ və Rei və Dâvudun pəhləvânları Adoniyâ inən dəgil idilər 9*və Adoniyâ Rocél bulağının yanındaki Zoxelet daşının yanında qoyun və mâl və bəslənmiş həyvânlar kəsib öz şəhzâdə qardaşlarının hamısını və pâdşâhin bəndələri olan Yəhudâ âdamlarının hamısını çağırıldı 10*amâ Nâtân peyğəmbəri və Benâyâni və pəhləvânları və qardaşı Süleymânı çağırmadı 11*və Nâtân Süleymânın anası Bat-Şeba‘ya inən danışıb dədi ki sən məğər eşitməyiib sən ki Haccitîn oğlu Adoniyâ pâdşâh olubdur və ağamız Dâvud bilmir ∞

کتاب اول ملوك ۱

۵۵۱

۱۲ وایندی کل من سنه تدیر و پرم که اوز جانگی واوغلک سليمان جانی فورتاره من
 ۱۳ کل داود پادشاهن یانه کیدوب اونه دی که ای آغام پادشاه مکرسن اوز جاری که
 آند ابجوب دیدون که مندن صوره سن اوغلک سليمان پادشاه اولاچق و من نخمن
 اوسته او آکله جکدر پس نه ابجعون ادونبا پادشاه اولویدر ۱۴ باخ سن هله پادشاه
 این اوراده داشانه من دالکجه کروب سوزلرکی نام البرم ۱۵ و بشیع پادشاهن
 یانه او طاغه کردی پادشاه جوخ قوجه ایدی و شوملی ایشاغ پادشاهه فولق
 ایلر ایدی ۱۶ و بشیع آکلوب پادشاهه باش اندردی پادشاه دیدی ه وار
 ۱۷ او وده اونه دیدی ای آغام سن جاریه که الله ره آند ابجودن که مندن صوره
 اوغلک سليمان پادشاه اولاچق و من نخمن او آکله جکدر ۱۸ وایندی باخ ادونبا
 پادشاه اولویدر وایندی سن ای آغام پادشاه یلمرسن ۱۹ و همه جو خلق این مال
 و بسلمش حیوانلر و قوبون کسوب شاهزاده لرن هامیسی و آیاتار کاهنی و قوشون
 سرداری بوایی ده چاغربوب اما بندک سليمان چاغربوب در ۲۰ وایندی ای آغام
 پادشاه همکو اسرائیل کوزلری سن اوستنک در که اون معلوم بیوره من که آغام
 پادشاهن صوره نخنده اونوران کم اولاچق در ۲۱ و الا و قبکه آغام پادشاه اوز
 اجدادری این بخلار من این اوغل سليمان نقصیری اولاچق این ۲۲ و او پادشاه
 این هله دانش ایدی که بودر ننان پیغمبر داخل اولدی ۲۳ و پادشاهه عرض
 ایلوب دیدیلر که بودر ننان پیغمبر بوراده در واو پادشاهن حضوره داخل
 اولوب پادشاهه بوزی قوبی بی قدر باش اندردی ۲۴ و ننان دیدی ای آغام پادشاه
 آیا سن بیوره من که مندن صوره ادونبا پادشاه اولاچق و من نخمن او آکله جکدر
 ۲۵ چونکه بو کون آشاغه انوب و جو خلق این مال و بسلمش حیوانلر و قوبون
 کسوب های شاهزاده لرن و سردارلر این کاهن آیاتاری چاغربودر واو در اون
 حضورنک بوبوب ایچرلر و ادونبا پادشاه پاشاسون دیلر ۲۶ اما من که سن فولک
 ام و کاهن صادوقی و بنایا این هبو پاداعی و بندک سليمان چاغربودر ۲۷ اکر بواش
 آغام پادشاهن طرفدن اولویدر اونه سن بندلر که بیلدر میوب من که آغام پادشاهن

12*və indi gəl mən sənə tədbîr vərəm ki öz cənijı və oğluŋ Süleymânın cənini qurtarasən 13*gəl Dâvud pâdşâhin yanına gədib ona də ki ey ağam pâdşâh məğər sən öz cāriyəŋə and içib dədin ki məndən sora sənin oğluŋ Süleymân pâdşâh olacaq və mənim taxtimin üstünə o əğləşəcəkdir pəs nə içiň Adoniyyâ pâdşâh olubdur 14*bax sən hələ pâdşâh inən orada danışanda mən dalıncə girib sözlərinj tamâm èylərəm 15*və Bat-Şeba' pâdşâhin yanına otağa girdi və pâdşâh çox qoca idi və Şunemli Abışaq pâdşâha qulluq èylər idi 16*və Bat-Şeba' əgilib pâdşâha baş endirdi və pâdşâh dədi nə var 17*və o da ona dədi ey ağam sən cāriyəŋə Allahıñ-RƏBBə and içiň ki məndən sora oğluŋ Süleymân pâdşâh olacaq və mənim taxtimda o əğləşəcəkdir 18*və indi bax Adoniyyâ pâdşâh olubdur və indi sən ey ağam pâdşâh bilmirsən 19*və həm də çoxluq inən mäl və bəslənmiş heyvânlar və qoyun kəsib şəhzâdələrin hamısını və Ebyâtâr kâhini və qoşun sərdâri Yoâbi çağırıb ammâ bəndəŋ Süleymâni çağırımayıbdır 20*və indi ey ağam pâdşâh məcmu' İsrâ' elin gözləri sənin üstündədir ki olara mə'lüm buyurasın ki ağam pâdşâhdan sora taxtında oturan kim olacaqdır 21*və illâ vaqtînə ağam pâdşâh öz əcdâdları inən yoxlar və mən inən oğlum Süleymân taqsırlı olacaqıq 22*və pâdşâh inən hələ danışır idi ki budur Nâtâن peyğəmbər dâhil oldu 23*və pâdşâha 'ərz èyləyib dədilər ki budur Nâtân Nâtân peyğəmbər buradadır və o pâdşâhin huzûruna dâhil olub pâdşâha yüzü qoylu yerə qədərbaş endirdi 24*və Nâtân dədi ey ağam pâdşâh âyâ sən buyurubsun ki məndən sora Adoniyyâ pâdşâh olacaq və mənim taxtimda o əğləşəcəkdir 25*çünki bu gün aşağı enib və çoxluq inən mäl və bəslənmiş heyvânlar və qoyun kəsib hamı şəhzâdələri və sərdârlar inən kâhin Ebyâtâri çağırıbdir və odur onun huzûrunda yeyib içərlər və Adoniyyâ pâdşâh yaşaşın dərlər 26*amâ mən ki sənin quluŋjam və kâhin Sâdoqu və Benâyâ inən Yehoyâdâ'ı və bəndəŋ Süleymâni çağırımayıbdır 27*əğər bu iş ağam pâdşâhin tərəfindən olubdur onda sən bəndələrinjə buyurmayaibsin ki ağam pâdşâhdan ∞

صوره اوين نختنده کم اکله شد ۲۸ و داود پادشاه جواب و بربوب دیدیکه بتشعی
 يانه چاغرون واوده پادشاهن حضوريه داخل اولدی و پادشاهن حضوريه دوردي
 ۲۹ و پادشاه آند ایچوب دیدیکه جانی های مصیتلدن خلاص ایلين رب حی در که
 ۳۰ نیجه که اسرائیل الله ربه آند ایچوب دیشم که مندن صوره او غلم سلیمان پادشاه
 اولادجدر و من عوضمه نختمه او اکله شد ۳۱ و بکون من همان ایله ایله یجمک
 ۳۲ و بتشع بوزی قویی برع اکلوب پادشاهه باش اندروب دیدیکه آ GAM و داود
 پادشاه ایله کین باشاسون ۳۳ و داود پادشاه دیدیکه صادوق کاهن و ننانان پیغمبری
 و بناها این یهودیانی يانه چاغرون واولر پادشاهن حضوريه داخل اولدبار
 ۳۴ و پادشاه اوله دیدیکه آغاین بندلرینی او ز این کوتروب او غلم سلیمان من اوز
 فاطرمن اوسته من دروب اوی جیونه اندرون ۳۴ و صادوق کاهن و ننانان پیغمبر
 اوی اوراده اسرائیل اوسته پادشاه مسح ایلوب و کرنای چالوب دیون سلیمان
 پادشاه باشاسون ۳۵ و اوین دایسنه بوخاری کلون واوده کلوب نختمه اکلشون
 و من عوضمه پادشاه اولسون ومن اوی تعبین ایلم که او اسرائیل این یهودان
 اوستنک ایم اولسون ۳۶ و بناها این یهودیان یاداع پادشاهه جواب و بربوب دیدیکه آمین
 آ GAM پادشاهن الله رب یله بوبورسون ۳۷ نیجه که رب آ GAM پادشاه این اولوبدر یله
 ده سلیمان این اولسون و اوین نخنی آ GAM داود پادشاهن نختندن دها بیوک ایلسون
 ۳۸ و صادوق کاهن و ننانان پیغمبر و بناها این یهودیان یاداع و کریتی لر این فلیتی لر انوب
 سلیمان داود پادشاهن فاطرین اوسته من دروب اوی جیونه آپاردبار ۳۹ و صادوق
 کاهن یاغن بونوزنی چادردن کوتروب سلیمانی مسح ایلدی و اولر کرنای چالوب غام قوم
 دیر ایدی سلیمان پادشاه باشاسون ۴۰ و غام قوم اوین دایسنه بوخاری کلدی و خلق
 سورنالر چاله چاله بیوک شادلی این شاد اولمش ایدبار و بر اولرن صداستن چانلر
 ایدی ۴۱ و ادونیا و اوین این اولان چاغرلشنلن هامیسی اشدبار و قنیکه اولر
 یکن قورنلش ایدبار و بواب کرنان سنتی اشیدن دیدی نه ایچون شهردن بو
 غوغان سی کلور ۴۲ او هله دانش ایدبکه بو در بوننان این ایانا کاهن کلدی

sora onun taxtında kim əğləşəcəkdir 28*və Dâvud pâdşâha cavâb vərib dədi ki Bat-Şeba'ı yanına çağırın və o da pâdşâhin huzûrunda durdu 29*və pâdşâh and içib dədi ki cânımı hamı müsibətlərdən xilas éyləyən RƏBB Haydır ki 30*nécə ki İsrâ'elin Allahı RƏBBə and içib dəmişəm ki məndən sora oğlum Süleymân pâdşâh olacaqdır və mənim 'evəzimdə taxtimda o əğləşəcəkdir bu gün mən həmən éylə éyləyəcəğəm 31*və Bat-Şeba' yüzü qoylu yerə əgilib pâdşâha baş endirib dədi ki ağam və Dâvud pâdşâh əbədə kimin yaşasın 32*və Dâvud pâdşâh dədi ki Sâdoq kâhini və nâtân peyğəmbəri və Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ'ı yanına çağırın və olar pâdşâhin huzûrunna dâhil oldular 33*və pâdşâh olara dədi ki ağaizin bəndələrini özüz inən götürüb oğlum Süleymâni mənim öz qatırımın üstünə mindirib onu Cîhona endirin 34*və Sadoq kâhin və Nâtân peyğəmbər onu orada İsrâ'elin üstünə pâdşâh məsh éyləyib və kərnâni çalıb dəyin Süleymân pâdşâh yaşasın 35*və onun dalısınca yuxarı gəlin və o da gəlib taxtimda əğləssin və mənim 'evəzimdə pâdşâh olsun və mən onu tə'yin éylərəm ki o İsrâ'el inən Yəhûdânın üstündə əmîr olsun 36*və Benâyâ ibn-i Yehoyâda' pâdşâha cavâb vərib dədi ki Âmîn ağam pâdşâhin Allahı bələ buyursun 37*və nécə ki RƏBB ağam pâdşâh inən olubdur bələ də Süleymân inən olsun və onun taxtını ağam Dâvud pâdşâhin taxtından daha böyük éyləsin 38*və Sâdoq kâhin və nâtân peyğəmbər və Benâyâ ibn-i Yehoyâda' və Keretîlər inən Feletîlər enib Süleymâni Dâvud pâdşâhin qatırının üstünə mindirib onu Cixona apardılar 39*və Sâdoq kâhin yağıñ boynuzunu çadırdan gətirib Süleymâni məsh éylədi və olar kərənâni çalıb tamâm qövm dər idi Süleymâni pâdşâh yaşasın 40*və tamâm qövm onun dalısınca yuxarı gəldi və xalq surnâlar çala çala böyük şadlıq inən şâd olmuş idilər və yər oların sədâsından çatlar idi 41*və Adoniyâ və onun inən olan çağrılmışların hamısı eşitdilər vaqtinə olar yeməkdən və Yoâb kərənânin səsini eşidəndə dədi nə için şəhərdən bu qavqanın səsi gəlir 42*o hələ danışır idi ki budur Yonâtâni ibn-i Ebyâtâr kâhin gəldi ∞

وادونبا ديدى کل چونكه سن جوانمرد سن و بخشى مزده ويرسن ۴۳ و بونانان
جواب وبروب ادونيا به ديدىکه يقيناً آغازداود پادشاه سليمان پادشاه الپيوردر
۴۴ و پادشاه اونن اين يله صادوق کاهن ونانان پغمبرى وبنها ابن ھرباداع
و كربنى لر اين پليتى لرى كوندروب واولر اونى پادشاهن فاطريين اوستنه مدروبيل
۴۵ و صادوق کاهن اين ننانان پغمبر اوئى جيونك پادشاه مع الإبوب واولر ده اورادن
شادلىق ابلیك اين بخارى كنديلر و شهردن کلن کورواني او س در که سر
اشندز ۴۶ و سليمان ده پادشاهلىق ختنن اوستنه اوتوروبدر ۴۷ و هد پادشاهن
بنى لرى كلوب درلر آغا مزداود پادشاهه تبريلك الإبوب دېکه که اللہ سليمان آدین
سنن آدگىن دها بخشى و اونن ختنى سن خنگىن دها يوك ايسون و پادشاه ده اوز
پتاغىن سجعه ابلدى ۴۸ و هد پادشاه يله ديدى اسرائيل الله رب متارك اولسون
که بو كون ختنن اوستنه بر اونوران احسان ايدى و مم کوزلرم ده کورر ۴۹ و ادونيان
يانه چاغريلانلىرن هامىسى لرزان اولوب فالخوب ھە او ز بولە كنديلر ۵۰ اما ادونيا
سليمان حضورىندن قورخوب فالخدى كندى مذبحن بونوزلىدىن توپى ۵۱ و سليمان
خبر وبروب ديديلر که ادونيا او در سليمان پادشاهن قورخر واد در مذبحن
بونوزلىدىن نوتوب دير که بو كون سليمان پادشاه منه آندا بىچسون که بنىسى فتح اين
اولدرمز ۵۲ و سليمان ديدى اکر فوچاق اوپور ايسه اونن نوكىن برى بى دوشىز
اما آکر اوند شارت ناھىلە اوند اولە جىڭىر ۵۳ و سليمان پادشاه كوندروب اوى
مذبحن ياندىن اشاغە كوردىلار واده كلوب سليمان پادشاهه باش اندردى و سليمان
اونه ديدى ابوکە كت

ایكىنى باپ

او داودن وفاتىن كونلىرى ياخېلىشدى و اوغلى سليمان وصيت الإبوب ديدى ۳ من
 تمام عالمى كندىكى بول اين كىدرم اما س قوتلوب مردانه اول ۴ واللہ رىن
 اوامرلىنى محافظت الله که اونن بوللىرىن كىدوب اونن قاتولرىنى و امرلىنى و قاعده لرىنى

və Adoniyâ dədi gəl çünki sən cavânmərdsin və yaxşı müjdə vérəsən 43*və bu Nâtân cavâb vərîb Adoniyâya dədi ki yaqınən ağamız Dâvud pâşâdə Süleymânı pâdşâh éyləyibdir 44*və pâdşâh onun inən bələ Sâdoq kâhin və Nâtân peyğəmbəri və Benâyâ ibn-i Yehoyâda' və Keretîlər inən Feletîləri göndərib və olar onu pâdşâhin qatırının üstünə mindiriblər 45*və Sâdoq kâhin inən Nâtân peyğəmbər onu Cixonda pâdşâh məsh éyləyib və olar da oradan şâdlıq éyləmək inən yuxarı getdilər və şəhərdən gələn gürültü o sesdir ki siz eşitdiz 46*və Süleymân da pâdşâhlıq taxtının üstündə oturubdur 47*və həm də pâdşâhin bəndələri gəlibdirlər ağamız Dâvud pâdşâha təbrik éyləyib dəməgə ki Allahıñ Süleymânın adını sənin adıñdan daha yaxşı və onun taxtını sənin taxtından daha böyük éyləsin və pâdşâh da öz yatağında səcdə éylədi 48*və həm də pâdşâh bəylə dədi İsrâ'elin Allahı-RƏBB mütəbârək olsun ki bu gün taxtimin üstünə bir oturan ihsân éylədi və mənim gözlərim də görər 49*və Adoniyânın yanına çağırılanların hamısı lərzân olub qalxıb hərə öz yoluna getdilər 50*amâ Adoniyâ Süleymânın huzûrundan qorxub qalxdı getdi məzbuhun boynuzlarından tutdu 51*və Süleymâna xəbər vərîb dədi ki Adoniyâ odur Süleymân pâdşâhdan qorxar və odur məzbuhun boynuzlarından tutub dər ki bu gün Süleymân pâdşâh mənə and içsin ki bəndəsini qılıc inən öldürməz 52*və Süleymân dədi əğər qoçaq olur isə onun tüğündən biri yerə düşməz amâ əğər onda şərârət tapsa öləcəkdir 53*və Süleymân pâdşâh göndərib onu məzbuhun yanından aşağı gətiirdilər və o da gəlib Süleymân pâdşâha baş endirdi və Süleymân ona dədi èvinə get

ikinci bâb

1*və Dâvudun vəfâtının günləri yaxınlaşdı və oğlu Süleymâna vəsiyyət éyləyib dədi
 2*mən tamâm 'âləmin getdiyi yol inən gédərəm amâ sən quvvətlənib mərdânə ol
 3*və Allahıñ-RƏBBin əvâmirini mühâfizət éylə ki O'nun yollarında gədib O'nun qânunlarını və əmrlərini və qâ'idələrini ∞

و شهادت‌لرین نیجه که موسی نن تورانتن باز لوپدر صاخیله‌سن! تاکه هر ایلدیگن و هر
بره دوند بگن کامیاب اولان ۴ تا که رب او ز کلامنی ثابت ایلسون که من این
دانشوب دیدیکه اکر او غلرک او ز بوللربه مقید اولوب من جحضورم نام قلیری
و نام جانلری این حقیقت این رفار ایلسه‌لر او نه اسرائیل ختنن سنه ایسپون ذرت‌بندگن
بر آدم اسکک او لمیه‌جن در ۵ و همه سن بیلورسن او بواب این صرویان منه ایلدیکنی
که اسرائیل قوشونن ایکی سردار لرینه یعنی این بر این نین و عما این پنه ایلیوب اولری
اولد ردی و سلامت‌لک وقتنه دعوا قانی توکدی و بلند کی کمری و آیا قلنده کی نعلینی
دعوا قانی این بولا شدردی ۶ و سن او ز حکمنکه کوره ایلیوب او ن آغ صاچلربنی
سلامت این قبه اندر میه‌سن ۷ اما جلعادی بر زلاین او غلرینه لطف ایلیه‌سن که سنه
سفع کن بین‌لر این اولسونلر زیرا من یانه یله باخین کلدیار و قیکه من فداشکن
ایشالومن قباغنه فاچر ایدم ۸ و باخ او در بجوریدن بیامنی شمعی این جیرا سنه
یانکه در وا او زی من مخاناییمه کیدنن شبد لعنت این منه لعنت او خودی اما
اردنه قباعمه اندیکن من رب این او نه آند ایچوب دیدم که سئ فلم این اولد مردم
۹ اما ایندی سن او نی بی تقصیر حساب ایله چونکه سن بر حکم آدم سن و بیلورسن
که او نه ایلیه‌سن که او ن آغ صاچلربنی قان این قبه اندر میه‌سن ۱۰ و داده او ز
آنالری این باندی و داده شهرنک دفن اولندی ۱۱ و داده دن اسرائیل اوسته پادشاه‌لر
ایلدیکی ایام فرخ ایل ایدی یعنی حبرونک بدی ایل پادشاه‌لر ایلدی و اورشلیم
او تو ز اوچ ایل پادشاه‌لر ایلدی ۱۲ و سلیمان آناسی داون ختنن او توردی و او ن
پادشاه‌لر چوخ حکم اولدی ۱۳ و ادونیا این حجیت سلیمان آناسی بت‌شبعن یانه
کندی وا او ده دیدی آیا کلدیکل سلامت این در او ده دیدی سلامت این
۱۴ او او ده دیدی من سنه بر سوزم وار بت‌شیع ده دیدی دی ۱۵ او ده دیدی سنه
بیلورسن که پادشاه‌لر من ایدی و نام اسرائیل او زین منه چو برمیش ایدی که منی
پادشاه ایلسون اما پادشاه‌لر دونوب قرداش‌نکی اولدی چونکه بو او نه ریدن اولدی
۱۶ و من ایندی سندن بر توقع ایلم سنه منی ره ایله او ده دیدی دی ۱۷ و ادونیا

və şəhâdətlərini nəcə ki Musanın Tövrətində yazılıbdır saxlayasın tâ ki hər éylədiğində və hər yerə döndügündə kâmyâb olasın 4*tâ ki RƏBB öz kəlâmını sâbit éyləsin ki mənim inən dânişib dədi ki əğər oğullarıq öz yollarına müqəyyəd olub mənim huzûrumda tamâm qalbləri və tamâm cânları inən həqîqət inən rəftâr éyləsələr onda İsrâ'él taxtında sənin içün zürriyyətiñdən bir âdam əskik olmayacaqdır 5*və həm də sən bilirsin o Yoâb ibn-i Seruyânın mənə éylədiğini ki İsrâ'él qoşununu iki sərdârlarına yə'nî Abnér ibn-i Nérə və 'Amâssâ ibn-i Yatirə éyləyib oları öldürdü və səlâmətlik vaxtində da'vâ qanı tökdü və bəlindəki kəmərini və ayaqlarındaki ini da'vâ qanı inən bulaşdırı 6*və sən öz hikmətiñ görə éyləyib onun ağsaçlarını səlâmət inən qabṛə endərməyəsən 7*amâ Cile'âdlı Barzillâyın oğullarına lütf éyləyəsən ki sənin süfrəndə yəyənlər inən olsunlar zîrâ mənim yanımıma bəylə yaxın gəldilər və vəqfîñ mən qardaşığın Abşalomun qabağında qaçar idim 8*və bax odur Baxurîmdən Binyâminli Şim'ay ibn-i Cérâ sənin yanındadır və o özü mən Maxâna'ımə gedəndə şədîd la'nət inən mən la'nət oxudu amâ Ərdəndə qabağıma endiğində mən RƏBB inən ona and içib dədim ki səni qlıç inən öldürmirəm 9*amâ indi sən onu bî-taqṣîr həsâb éyləmə çünki sən bir hakim âdamsın və bilirsin ki ona nə éyləyəsin ki onun ağ saçlarını qab inən qəbrə endirəsən 10*və Dâvud öz ataları inən yatdı və Dâvud şəhərində dəfnolundu 11*və Dâvudun İsrâ'él üstünə pâdşâhlıq éylədiqi əyyâm qırx il idi yə'nî qırx il Xebronda yeddi il pâdşâhlıq éylədi və Orişalîmdə otuz üç il pâdşâhlıq éylədi 12*və Süleymân atası Dâvudun taxtında oturdu və onun pâdşâhlığı çox möhkəm oldu 13*və Adoniyâ ibn-i Haccît Süleymanın anası Bat-Şeba'ın yanına getdi və o da dədi âyâ gəldiğin səlâmət inəndir o da dədi səlâmət inən 14*və o da dədi mənim sənə bir sözüm var Bat-Şeba' da dədi də 15*o da dədi sən bili rsin ki pâdşâhlıq mənim idi və tamâm İsrâ'él özünü mənə çevirmiş idi ki məni pâdşâh éyləsin amâ pâdşâhlıq dönüb qardaşıminkı oldu çünki bu ona RƏBBdən oldu 16*və mən indi səndə bir təvəqqi' éylərəm sən məni rədd éyləmə o da dədi də 17*və Adoniyâ ∞

دیدی توقع ایلرم سلیمان پادشاهه دی چونکه او سنی رد ایلز ک شوئلی ایشاغی مه عورت وبرسون ۱۸ و بت شع دیدی بخشی من سدن اوئری پادشاه این داشرم ۱۹ و بت شع سلیمان پادشاهن باشه کندی که ادونیادن اوئری اوئن این داشسون پادشاه قالجوب اوئن استقباله کندی واونه باش اندردی واو نخشن اوسته آکلشوب پادشاهن آناسی ایچون ده بر تخت قویدبلر واو ده اوئن صاغ طرفنه اوئوردی ۲۰ و دیدی من سدن برجه کچیک توقع ایله جمک منی رد ایلمیمن و پادشاه ده آناسنه دیدی آنام توقع ایله چونکه من سنی رد ایلرم ۲۱ آناسی ده دیدی فوی شوئلی ایشاغ قرداشک ادونیابه عورت وبرسون ۲۲ و سلیمان پادشاه جواب و بروب آناسه دیدیکه سن نه ایچون ادونیابه شوئلی ایشاغی استرسن بس سن اوئه پادشاهلغی ده استه دها نه چونکه او مندن بیوک قرداشم در وله اوئه ده وايانار کاهنه ده و بواب این صرویابه ده ۲۴ و سلیمان پادشاه ره اند ایچوب دیدیکه الله منه یله ایلسون و بوندن آرتق ابلسون که ادونیا بوسزی اوز جانش مخالفن دبودر ۲۴ و ایندی او حی ره اند اولسونکه من ثایت ابلبوب آنام داودن نخشن اوسته اوئورندی واوز دیدیکی کبیو منه ابو بنا ابلدی که ادونیا بوكون کرک اولدرسلون ۲۵ و سلیمان پادشاه بنایا این یپو باداعن الی این کوندروب او ده اوئی ایله اوردی که ادونیا اولدی ۲۶ و پادشاه ايانار کاهنه ده دیدی سن اوز اکین بولرکه عنانوه کت چونکه سن قاتک واجدر اما من بوكون سنی اولدرم چونکه خداوند رن عهدین صندغنى آنام داودن حضورنک آباروب آنام چکدیکی هر زحمته هم زحمت ایدون ۲۷ و سلیمان اياناری رن حضورنک کاهن اولمقدن قاودی که رین شیلوده بیت علی نن خصوصن دیدیکی کلام نام اولسون ۲۸ و خبر کلوب بوابه بشدی (چونکه بواب ادونیابه نایع اولیش ابدی هر چندیکه ايشالومه نایع اولماش ابدی) و بواب رن چادریه فاچوب مذبحن بوبوزلریدن توتدی ۲۹ و سلیمان پادشاهه خبر و بردیلر که بواب رن چادریه فاچوب اودر مذبحن باشند در و سلیمان بنایا این یو باداعی کوندروب دیدیکه کت اوئی اور ۳۰ و بنایا رن چادریه کبدوب اوئه

dèdi təvəqqi[‘] èylərəm Süleymân də çünki o səni rədd èyləməz ki Şunemli Abışâqı mənə ‘övrət vərsin 18*və Bat-Şeba[‘] dèdi yaxşı mən səndən ötürü pâdşâh inən danışaram 19*və Bat-Şeba[‘] Süleymân pâdşâhin yanına getdi ki Adoniyâdan ötürü onun inən danışın və pâdşâh qalxıb onun istiqbâlinə getdi və ona bai endirdi və o taxtinin üstündə əğləşib pâdşâhin anası için də bir taxt qoydular və o da onun sağ tərəfində oturdu 20*və dèdi mən səndən bircə kiçik təvəqqi[‘] èyləyəcəğəm məni rədd èyləməyəsin və pâdşâh da anasına dèdi anam təvəqqi[‘] èylə çünki mən səni rədd èyləmirəm 21*anası da dèdi qoy Şunemli Abışâq qardaşını Adoniyâ ‘övrət vərilsin 22*və Süleymân pâdşâh cavâb vərib anasına dèdi ki sən nə için Adoniyâya Şunemli Abışâqı istərsən pəs sən ona pâdşâhlığı da istə daha nə çünki o məndən böyük qardaşındır və hələ ona də və Ebyâtâr kâhinə də və Yoâb ibn-i Serûyâya da 23*və Süleymân pâdşâh RƏBBə and içib dèdi ki mənə bəylə èyləsin və bundan artıq èyləsin ki Adoniyâ bu sözü öz cəninin müxâlifində dəyibdir 24*və indi O Hay-RƏBBə and olsun ki məni sâbit èyləyib atam Dâvudun taxtinin üstünə oturdu və öz dədiyi kimi mənə év binâ èylədi ki Adoniyâ bu gün gərək öldürulsün 25*və Süleymân pâdşâh binâya ibn-i Yehoyâdâ[‘] in əli inən göndərib o da onu èylə urdu ki Adoniyâ öldü 26*və pâdşâh Ebyâtâr kâhinə də dèdi sən öz ikən yerləriŋe ‘Anatota get çünki sənin qətlilj vâcibdir ammâ mən bugün səni öldürmirəm çünki Xudâvənd-RƏBBin ‘əhdinin sandığını atam Dâvudun huzûrunda aparıb atamın çəkdiyi hər zəhmətində həm zəhmət éydin 27*və Süleymân Ebyâtârı RƏBBin huzûrunda kâhin olmaqdan qovdu ki RƏBBin Şiloda bəyt-i ‘Əli’nin xüsüsunda dèdi ki kəlâm tamâm olsun 28*və xəbər gəlib Yoâba yətişdi (çünki Yoâb Adoniyâya tâbi[‘] olmuş idi hərçəndikə Abşâloma tâbi[‘] olmamış idi) və Yoâb RƏBBin çadırına qaçılıb məzbuhun boynuzlarından tutddu 29*və Süleymân pâdşâha xəbər vərdilər ki Yoâb RƏBBin çadırına qaçılıb odur məzbuhun yanındadır və Süleymân Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ[‘] i göndərib dèdi ki get onu ur 30*və Benâyâ RƏBBin çadırına gədib ona ∞

کتاب اول ملوک ۲

دیدبکه پادشاه پیور رک حجج او ده دیدی خبر آمن بوراده اوله جمک و بنایا پادشاه
 جوایی کنوروب دیدبکه بواب منه یله جواب و بردى ۲۱ و پادشاه او نه دیدی
 او نه دیدبکی کسی الله واوی اولدروب دفن ایله واو ناحق قانی که بواب توکوبدر
 من اوستدن و آنام ابین اوستندن کوت ۲۲ و رب او نه قانی او نه اوز باشه
 دوندرسون که اوزندن صادق و بخشی ایکی آدمی اوروب قلخ این قتل ایلدی و آنام
 داود آکاه دکل ایدی یعنی اسرائیل قوشون سرداری اینیر این نیری و یهودا قوشون
 سرداری عالی این نیری ۲۳ و اولرن قانی این کیمین بوابن باشه و او نه نسلن باشه
 دونسون اما داوده و او نه نسله و یتنه و او نه ختنه رین طرفندن این کیمین سلامت
 اولسون ۲۴ و بنایا این یهوداع یوخاری کیدوب او نی اوروب اولدردی واوی اوز
 اینون چوله دفن ایلدیلر ۲۵ و پادشاه او نه عوضن بنایا این یهوداعی قوشون اوستنه
 قوبدی و پادشاه صادوق کاهنی ایانارن برینه قویدی ۲۶ و پادشاه کوندروب شمعی نی
 چاغردی واو نه دیدی اوز که اورشلیمه بر این نیکوب بوراده قال و بورادن اورابه
 بورابه چیمه سن ۲۷ و ایله که چیخوب قدرون چایندن چکوب سن یقین یل که او
 کونه لابد اوله جلک سن قانک اوز باشگ اولادج در ۲۸ و شمعی پادشاه دیدی بو
 سوز بخشی در نیجه ک آ GAM پادشاه دیر بند لک ایله ابلیه جکدر و شمعی چوخ وقت
 اورشلیمه ساکن اولدی ۲۹ و اوج ابل چکدن صوره شمعی نن ایکی بند می جات
 پادشاهی آکش این معکان یانه قاچدیلر و شمعی به خبر و بروپ دیدبار که باخ بند لر لک
 جات ده درلر ۴۰ و شمعی فالغمغوب اولاغنی یهربیوب جانه آکشن یانه کندی که اوز
 بند لرینی آخادرسون و یله شمعی کیدوب بند لرینی جاندن کنورودی ۴۱ و سلیمانه خبر
 و بردىلر که شمعی اورشلیمدن جانه کیدوب و کبری کلوبدر ۴۲ و پادشاه کوندروب
 شمعی کنورودوب او نه دیدبکه مکر من سنه رین آدی این آند و بروپ و سنه ضد
 شهادت و بروپ دیدم که سن چیخوب اورابه بورابه کدیکل کونه یقین یله سن که
 لابد اوله جلک سن وسن ده منه دیدون که اشتديکم سوز بخشی در ۴۳ پس نه ایچون
 رین آندینی وهن او امری که من سن خصوصگ بوردم محافظت ایلمدون

dèdi ki pâdşâh buyurur ki çıx o da dèdi xəyr illâ mən burada ölcəğəm və Benâyâ pâdşâha cavâbı gətirib dèdi ki Yoâb mənə bəylə cavâb vîrdi 31*və pâdşâh ona dèdi onun dèdiği kimi èylə və onu öldürüb dəfn èylə və o nâ-həqq qanı ki Yoâb tökübdür mənim üstündən və atamın évinin üstündən götür 32*və RƏBB onun qanını onun öz başına döndərsin ki özündən sadıq və yaxşı iki âdamı urub qılıç inən qatl èylədi və atam dâvud âgâh dəgil idi yə 'nî İsrâ'él qoşununun sərdârı Abnər ibn-i Neri Yəhuda qoşununun sərdârı 'Amâsâ ibn-i Yeteri 33*və olarin qanı əbədə kimin Yoâbin başına və onun nəslinin başına dönsün ammâ Dâvuda və onun nəslinə və bəytinə və onun taxtına RƏBBin tərefindən əbədə kimin səlâmət olsun 34*və Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ' yoxarı gedib onu urub öldürdü və onu öz è vində çöldə dəfn èylədir 35*və pâdşâh onun 'evəzində Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ'ı qoşunun üstünə qoydu və pâdşâh Sâdoq kâhini Evyâtârin yerinə qoydu 36*və pâdşâh göndərib Şim'anı çağırıdı və ona dèdi özünə Orişalîmdə bir ev tîkib burada qal və buradan oraya buraya çıxmayasin 37*və èylə ki çıxıb Qidron çayından kiçib sən yaqın bil ki o gündə lâbüdd ölcəksən sən qanıq öz başına olacaqdır 38*və Şim'a pâdşâha dèdi bu söz yaxşıdır nəcə ki ağam pâdşâh dər bəndəj èylə èyləyəcəkdir və Şim'a çox vəqt Orişalîmdə sâkin oldu 39*və üç il keçəndən sora Şim'anın iki bəndəsi Cât pâdşâhi Âkış ibn-i Ma'akânın yanına qaçdilar və Şim'aya xəbər vərib dədilər ki bax bəndələriq Câtdadırlar 40*və Şim'a qalxıb ulaqını yəhərləyib Câta Âkışın yanına getdi ki öz bəndələrini Câtdan gətirdi 41*və Süləymâna xəbər vərdilər ki Şim'ay Orişalîmdən Câta gedib və gəri gəlibdir 42*və pâdşâh göndərib Şim'ayı gətirdib ona dèdi ki məğər mən sənə RƏBBin adı inən and vərib və sənə zad-ı şəhâdet vərib dəmədim ki sən çıxıb oraya buraya getdiğin gündə yaxın bilesin ki lâbüdd ölcəksən və sən də mənə dədin ki eşitdiğim söz yaxşıdır 43*pəs nə için RƏBBin adını və həm də o əmri ki mən sənin xüsüsündə buyurdum mühâfizət èyləmədin ∞

کتاب اول ملوك ۲

۵۵۲

۴۴ و پادشاه شمعی به دیدگه سن او های شارقی که سن بورکت او ندن آکاه در بعنی
او آنام داوده ابلدیکث شارقی پالورسن ورب او سن شارقی باشکه دوندرر
۴۵ اما سليمان پادشاه مبارک و داودن خنخی رین حضورند ابد کبین ثابت اولسون
۴۶ و پادشاه بنایا ابن هپو پاداعه امر ابلدی واو چخوب اوی ابله اوردی که اولدی
و پادشاه هلق سليمان الدن مستحکم اولدی

اوچنی باب

۱ و سليمان او ز ایوبی ورن ابوبی و اورشلیم اطرافند کی حصاری بنا ایلیوب نام ایبیه
کمین مصر پادشاهی فرعون این مصاهد ایلیوب فرعون فربی الدی واوی داودن
شهریته کنوردی ۲ آنچن که خلق اوچه بر لردہ ذبح ابلر ایدیلر چونکه او کونله قدر رین
آدینه ابونیکلمش ایدی ۳ و سليمان رسی سودی ابله که آنامی دواون فانولزنه رفشار
ایلر ایدی آنچن که اوچه بر لردہ ذبح ایلیوب بخور باندرر ایدی ۴ و پادشاه جمعونه
کندی که اوراده ذبح ایلسون چونکه اوراسی بر بیوک اوچه بر ایدی سليمان او مذبحن
اوستنک مین محقره نفریب ابلدی ۵ جمعونه کیچه بوخوسته رب سليمانه کنورنده وانه
دیدی مندن استه که من سنه نه و برم ۶ و سليمان دیدی سن من آنام داوده بیوک
اطف ایلیوب سن نیجه که او سن حضور که حقیقت و صداقت و قلب دوغرو لغی این
سن حضور کن رفشار ابلدی واون ابجعون بو بیوک لطفی صاخلیوب اوه بر اوغل
و بروب سن که بو کونکی کیسی اوون تختنده اکله ۷ و ایدی ای اللهم رب سن او ز
بنن کی آنام داودن بزن پادشاه ابلدون اما من بر بچک او غلان ام که چخوب کیرمک
یلمزم ۸ و بنن که انتخاب ابلدیکث قوم آراسنده ام آبله بر فوی که چو خلقند حسابه
کلمز و صایلمز ۹ پس سن بنن که بر خیر این شرمن تفاوتی بیلوب قومکه حکم ایلمک
ایچون آیلايان قلب عطا ابله زیراستن بو بیوک قومکه کم حکم ایلمکه متدر در ۱۰ و بو
کلام خداوندن نظرنک خوش کنورنده که سليمان بو زادی استدعا ابلدی ۱۱ او الله
اونه دیدی از سکه سن بو زادی استدعا ایلیوب او زکه جوخ کولر استمدون و او زکه

44*və pâdşâh Şim‘aya dèdi ki sən o hamı şərârəti ki sənin yürəğinj ondan âgâhdır yə‘nî o atam dâvuda éylədiğinj şərârəti bilirsın və RƏBB o sənin şərârətiñi başına döndərir 45*və amâ Sûlêymân pâdşâh mübârək və Dâvudun taxtı RƏBBin huzûrunda əbədə kimin sâbit olsun 46*və pâdşâh Benâyâ ibn-i Yehoyâdâ‘ əmr éylədi və o çıxıb onu éylə urdu ki öldü və pâdşâhlıq Süleymânın əlində müstəhkəm oldu

üçüncü bâb

1*və Süleymân öz évini və RƏBBin évini və Oruşalîmin ətrəfindəki hasâri binâ éyləyib tamâm éyləyenə kimin Misir pâdşâhi Fir‘on inən musâxarə éyləyib Fir‘onun qızını aldı və onu Dâvudun şəhərinə getirdi 2*və ancaq ki xalq uca yərlərdə zəbh éylər idilər çünki o günlərə qədər RƏBBin adına év tıkkılməmiş idi 3*və Süleymân RƏBBi səvdı éylə ki atası Dâvudun qanunlarında rəftâr éylər idi ancaq ki uca yerlərdə zəbh éyləyib bühur yandırır idi 4*və pâdşâh Cibe‘ona getdi ki orada zəbh éyləsin çünki orası bir böyük uca yer idi Süleymân o məzbuhun üstündə mîn möhriqə təqrib éylədi 5*və Cibe‘onda gəcə yuxusunda RƏBB Süleymâna göründü və Allah dèdi Məndən istə ki Mən sənə nə vərəm 6*və Süleymân dèdi sən mənim atam Dâvuda böyük lütuf éyləyibsən nécə ki o Sənin huzûrunda həkiqət və sədâqət və qalb doğruluğu inən Sənin huzûrupda rəftâr éylədi və onun için bu böyük lütfu saxlayıb ona bir oğul vərîbsən ki bu günkü kimi onun taxtında əğləşə 7*və insi ey Allahüm-RƏBB sən öz bəndənji atam Dâvudun yerində pâdşâh éylədin ammâ mən bir kiçik oğlanam ki çıxıb girməgi bilmirəm 8*və bəndən intihâb éylədiğinj qövmin arasındaem éylə bir qövmi ki çoxluqdan hésâba gəlməz və sayılmaz 9*pəs Sən bəndənə bir xeyr inən şərrin təfâvütünü bilib qövmiñə hökm éyləmək üçin anlayan qəlb ‘itâ éylə zîrâ Sənin bu böyük qövmiñə kim hökm éyləməğə müqtədir 10*və bu kəlâm Xudavəndin nəzrində hoş göründü ki Süleymân bu zâdı istid‘â éylədi 11*və Allah ona dèdi əz-bəs-ki sən bu zâdı istid‘â éyləyib özünə çox günlər istəmədin və özünə

دولت ده استمدون و همه او ز دشمن‌گئن جانی استمدون اما او ز که حق آنلامق ایچون
 عقل استدعا ابلدون ۱۳ باخ من سن سوزکه کوره ایلدم بو در من سنه عقلی و فهمی
 قلب و برم که سندن ایعلی سنن مثلث اولماش و سندن صوره ده سنن مثلث
 قالخه‌سون ۱۴ و حتى سن استدیکی ده سنه و برع جمک يعني هم دولت و هم جلال که
 نام ایامکن پادشاه‌لر ایچون سن کیمی برآدم اولماسون ۱۵ او اکرسن من بولارمن رفتار
 ایلیوب قانونلر واوامری محافظت ایله‌سن نیجه که آنکه داود رفتار ایلدی اونه من
 سن کونلرکی او زون ایلم ۱۶ او سلیمان او بانوب کوردیکه بوخو ایمش واورشیمه
 کیدوب رین عهدین صندوغن حضورنک دوردی و محقدلر نفریب ایلیوب سلامت
 قربانلری کچرنکی واوز جمله بدلرینه ضیافت ایلدی ۱۷ او زمان پادشاهن یانه ایکی
 زایه عورت کلوب حضورنک دوردیلر ۱۸ و عورتلر بن بریسی دیدی آقام عرض وار
 من و بو عورت برایده ساکن اولورق ومن او ایده اونن یاننه او شاق دوغدم
 ۱۹ و من دوغاندن اوچ کون صوره بو عورت ده دوغر و بزر بالفوز ایق او ایوه
 بنم این بر او زکمی بود خدر او ایوه برجه نک بز ایکیمز ایک ۲۰ و بون او غلی کیجه
 اولور چونکه آنکه اوسته یانش اولور ۲۱ و او زی باری کیجه قالخوب او غلی
 یاندن الـ و قیکه جاریه که بود خوده اولور واونی او ز فوجاغنک یاندروب او ز اولی
 او غلی من فوجاغمه یاندرر ۲۲ و من سحر قالغم که او غلی امز و بودر کورم که
 اولی در سحر ایشغنه دقت این با خوب کورم که او من او غلم دکل که من
 دوغمش ایدم ۲۳ اما او بری عورت دیدی خبر آلا او صاغ من او غلم در و او اولی
 سن او غلک در و بو ده دیر ایدی خبر آلا سن او غلک او اولی در و من او غلم او
 صاغ در و پادشاهن حضورنک داشر ایدیلر ۲۴ و پادشاه دیدی بو دیر بو صاغ من
 او غلم در و او اولی سن او غلک در اما بوده دیر خبر آلا سن او غلک او اولی در و من
 او غلم او صاغ در ۲۵ و پادشاه پوردی قلچی بورایه کوروون و قلچی پادشاهن حضورنکه
 کوردیلر ۲۶ و پادشاه پوردی او صاغ او شاغی شنه ایلیون و پاریسی بریسته و پاریسی
 او بریسته و پرون ۲۷ و او عورت که صاغ اون او غلی ایدی پادشاهه دیدی (چونکه

dövlət də istəmədin və həm də öz düşmənlərinin cənini istəmədin amâ özüňə həqqi anlamak için ‘aqil istid’ â èylədin 12*box Mən sənin sözüňə görə èylədim budur Mən sənə ‘aqil və fəhəmli qəlb vərdim ki səndən irəli sənin mislij olmamış və səndən sora da sənin mislij qalxmasın 13*və hətta sənin istəmədiğini də sənə vərəcəgəm yə’ nî həm dövlət və həm cəlâl ki tamâm əyyâmında pâdşâhlar içində sənin kimi bir âdam olmasın 14*və əğər sən Mənim yollarımda rəftâr èyləyib qanûnlar və əvâmirimi mühâfizət èyləyəsin nécə ki ataq dâvud rəftâr èylədi onda Mən sənin günləriji uzun èylərəm 15*və Süləymân uyanıb gördü ki yuxu imiş və Oruşalîmə gədib RƏBBin ‘Əhdinin Sandığının huzûrunda durdu və məhrūqələr təqrîb èyləyib səlâmət qurbânları keçirtdi və öz cümlə bəndələrinə ziyâfat èylədi 16*o zamân pâdşâhin yanına iki zâniyə ‘övrət gəlib huzûrunda durdılar 17*və ‘övrətlərin birisi dədi ağam ‘ərzim var mən və bu ‘övrət bir èvdə sâkin olaraq və mən o èvdə onun yanında uşaq doğдум 18*və mən doğandan üç gün sora bu ‘övrət də doğar və biz yalqızık o èvdə bizim inən bir özgəsi yoxdur o èvdə bircə tek biz ikimizik 19*və bunun oğlu gəcə olur çünki anası üstünə yatmış olur 20*və özü yarı gecə qalxıb oğlumu yanımdan alır vaqtılıň câriyəy yuxuda olur və onu öz qucağında yatdırıb öz ölü oğlunu mənim qucağıma yatdırır 21*və mən səhər qalharım ki oğlumu əmzəm və budur görürüm ki ölüdür və səhər işığında üstünə diqqat inən baxıb görürəm ki o mənim oğlum dəgil ki mən doğmamış idim 22*amâ o- biri ‘övrət dədi xəyir illâ o sağ mənim oğlumdur və o ölü sənin oğluñdur və bu da dər idi xəyir illâ sənin oğluñ o ölüdür və mənim oğlum o sağdır və pâdşâhin huzûrunda danışır idilər 23*və pâdşâh dədi bu dər bu sağ mənim oğlumdur və ölü sənin oğluñdur amâ bu da dər xəyir illâ sənin oğluñ ölüdür və mənim oğlum o sağdır 24*və pâdşâh buyurdu qılıcı buraya gətirin və qılıcı pâdşâhin huzûruna gətirdilər 25*və pâdşâh buyurdu o sağ uşağı şıqqa èyləyin və yarısını birisinə və yarısını o-birisinə vərin 26*və o ‘övrət ki sağ onun oğlu idi pâdşâha dədi (çünki ∞

اوغلن اوستنه بورکي يانر ايدى) اي آگام توقع اليم او صاغ او شاغى او و برون
واونى هىچ او لدرمبون اما بوده دير ايدى نه من او لسون نه او ن شقلىبون ۲۷ پادشاه
جواب و بروب ديدىكه صاغ او شاغى او نه و برون و اونى هىچ او لدرمبون او ن آناسى
او در ۲۸ و نام اسرائيل پادشاهن ايدىكى حكى اشيدوب پادشاهن حضورىندن
قور خدبلر زيرا كور ديلر كه حكم ايلكه ابجعده الله حكمى وار در

در دنجى با

او سليمان پادشاه تمام اسرائيل اوستنه پادشاه اولدى ۲ و او ن امرالرى بولر ايدى
عزر با ابن صادوق كاهن ۳ شبستان او غلري الجورف واحيا كانلر و ھوشافاط
ابن اجلود واقعه نويس ۴ و فوشون اوستنه بنا با ابن ھوياداع و صادوق و آيانار
كاھتلر ۵ و عزر با ابن نانان سرکارلرن اوستنه وزابود ابن نانان كاهن پادشاهن مغنى
۶ و عمارتن ناظرى احشيار وادونبرام ابن ع بدا خراج ناظرى ۷ و نام اسرائيل اوستنه
سليمان او ن ايکى سرکارلى او لوپ اولر پادشاهن و او ن ابوبن خورا كى و بير ايديلر
هر بريسن اوستنه خورا كى ويرمكه ايکى برا آى وار ايدى ۸ او لرن آدى بولر در ابن
حور افراهم داغنىت ۹ ابن دفر ماقص ده و شعليم و بيت شمس ده و ايلون بيت حاما
۱. ابن حسد اروبوت سوکوه و نام حيفر دبارى او ن ايدي ۱۱ ابن اينداداب تمام دور
ديارنند سليمان قزى طافت او ن ده عورنى ايدي ۱۲ بنا ابن اجلود نعناك و مجيد دوده
و بزر عيل آتنى صارتانا يانى اولان بيت شاندن آيل محولاه قدر يقمعان او نايىه كېيىن
۱۳ راموت جلعاد ده ابن جير كه يائىر ابن منه من جلعاد ده اولان قصبه لرى وار حوب
كتورى كه ياشانى در يعنى او حصارلى و مى پشت بندلى آتشىش يوك شهرلارون ايدي
۱۴ احينا داب ابن عدو مخانائىم ۱۵ احبيعص ننالىد او ده سليمان قزى ياسى
عورت آدى ۱۶ بنا ابن حوشاي اشىرده و غالون ۱۷ ھوشافاط ابن فروج اساكارده
يىمى اين ايلا بنيامين ۱۹ جير ابن اوري جلعاد دبارنند كه اموريلرن پادشاه
سيعون و باشان پادشاهى عوجك ديارنند اولان ولايت سرکاري برجه ايدى

oğlunun üstünə yürügi yanar idi) ey ağaç təvəqqü' éylərəm o sağ uşağı ona vərin və onu həc öldürməyin amâ bu da dər idi nə mənim olsun nə onun şıqqalayı 27*və pâdşâh cavâb vərib dədi ki sağ uşağı ona vərin və onu həc öldürməyin onun anası odur 28*və tamâm İsrâ'él pâdşâhın éylədiyi hökmü eşidib pâdşâhın hüzûrundan qorxdular ki hökm éyləməğə içində Allahın hikməti vardır

dördüncü bâb

1*və Sûləymân pâdşâh tamâm İsrâ'él'in üstünə pâdşâh oldu 2*və onun amirâlləri bulardır 'Azarya ibn-i Sâdoq kâhin 3*Şışânın oğulları Elixoref və Axiyâ kâtiblər Yehoşâfât ibn-i Axilud vâqa'nivüs 4*və qoşunun üstünə Benâyâ ibn-i Yehoyada' və Sâdoq və Əbyâtâr kâhinlər 5*və 'Azaryâ ibn-i Nâtân sərgârların üstünə və Zabud ibn-i Nâtân kâhin pâdşâhın müqərribi 6*və 'imârətin nâzırı Axişâr və Adonîrâm ibn-i 'Abda harâc nâzırı 7*və tamâm İsrâ'él'in üstünə Sûləymânın on iki sərgârları olub olar pâdşâhın və onun évinin horâjını vərir idilər hər birisinin üstündə horâj vərməğə ildə bir ay var idi 8*və oların adı bulardır ibn-i Xur Efrâ'ím dağında 9*ibn-i Deqer Mâqasda və Şa'albîm və Beyt-Şəmsdə və Élon-Bet-Xânânda 10*ibn-i Həsəd Arbutda Soqo və tamâm Héfər diyârı onun idi 11*ibn-i Abinâdâb tamâm Dor diyârında Süleymânın qızı Tafât onun da 'övrəti idi 12*Ba'anâ ibn-i Axilud Ta'anâj və Meciddoda və Yizre'él altında Sârtanâ yanında olan Beyt-Şəândan Abîl-Mexolâya qədər Yoqme'âmin o tayına kimin 13*Râmut-Cil'âdda ibn-i Ceber ki Ya'îr ibn-i Mənəssənin Cil'âdda olan qasabaları və Arcub qoşuru ki Başandadır yə'nî o hisârlı mis piş bəndlî altmış böyük şəhərlər onun idi 14*Öxinâdâb ibn-i 'İddu Mâhâna' îmdə 15*Öxim'as Niftalida o da Süleymânın qızı Bəsməni 'övrət aldı 16*Bə'ənâ ibn-i Xuşây Aşîrdə və 'Alotda 17*Yehoşâfât ibn-i Fəruh İssâkârda 18*Şime' ibn-i Éla Binyamində 19*Ceber ibn-i Uri Cil'âd diyârında ki Amorîlərin pâdşâhı Sixonun və Bâşân pâdşâhı 'Ocun diyârında olan vilâyat sərgəri bircə idi ∞

کتاب اول ملوک ۴

۲۰. یهودا و اسرائیل چو خلقن دریا کارنن کی قوم قدر چوخ اولوب پهرا پسچر و شادلن
 ایلر ایدیلر ۲۱ و سليمان نام مملکتلرن اوستنه فرات نهرندن فلسطین لرن دیاریه و مصر
 سرحدیه قدر سلطنت ایلر ایدی اولر ده پیشکش لر کنوروب سليمان عمرین نام
 آیامن اونه خدمت ایلر ایدیلر ۲۲ و سليمان بر کونالک آذوقه‌سی او تو زگر خالص
 اون والش گر ساده اون ۲۳ و اون بسلمش او کوز واکری رأس اونلاق
 او کوزی و بوز قویون ایدی آو مرالر و داغ کچلر و جیرانلر و بسلمش قوشلدن
 سوای ۲۴ زیرا که نهن نام بو طرفنه نفعدن عزایه کمین نهن بو طرفنه کی های
 پادشاهلرن اوستنه سلطنت ایلوب هر یاندن و اطرافدن صلحی وار ایدی ۲۵ و سليمان
 نام آیامن یهودا این اسرائیل دان دن بیرونیه قدر هر بر آدم او ز او زوم و انجر
 آغا جن اللئه امتیت این ساکن اولور ایدی ۲۶ و سليمان عراده آنلری ایچون قرخ
 مین آخری و سواری آنلری ایچون اون ایکی مین آخری وار ایدی ۲۷ و او سرکارلرن
 هر سی او ز آین سليمان پادشاهن آذوقه‌سی و سليمان پادشاهن سفن سنه حاضر او لانلرن
 آذوقه‌سی و بروب بر زادی اسکك ایلمز ایدیلر ۲۸ و هم ده آنلر و چاپار آنلری ایچون
 او لدقنلری بو هر کس او ز نوبته آریه و صنان کنور ایدی ۲۹ و الله سليمانه خلی
 چوخ حکمت و فرات و دریا کارنن اولان قوم قدری قلب و سعی عطا ایدی
 ۲۰ و سليمان حکمی مجموع مشرق اهلن حکمیدن و مجموع مصری لرن حکمیدن آرتق
 ایدی ۲۱ و آدلرن هامبندن از راحیلی ایتاندن وماحول او غلاری هیمان و ککول
 و در دع دن آرتق حکم ایدی و اطرافه اولان های قومارده اونن آدی مشهور ایدی
 ۲۲ و اوج مین مثل دیدی و اون اشعاری مین بش ایدی ۲۳ و لیبانن اولان ارز
 آغا جن دیوارده بن زوفایه قدر آغا جلن خصوصن داشتوب حیوانلار و قوش لر
 و حشرات وبالقل خصوصن دانشیدی ۲۴ و های طابه لردن بعنی عالمن های
 پادشاهلری طرفندن که سليمان حکمی خبرین آتش ایدیلر اون حکمی
 اش تکه کلور ایدیلر

20*Yəhûdâ və İsrâ'él çoxluqda dəryâ kənârındaki qum qədər çox olub yər içər və şâdlıq èylər idilər 21*və Süleymân tamâm məmləkətlərin üstünə Fərat nəhrindən Filistililərin diyârına və Misir sərhədinə qədər səltənət èylər idi olar da pişkəşlər götürüb Süleymânın ‘ömrünün tamâm əyyâmında ona hidmət èylər idilər 22*və Süleymânın bir günlük azûqəsi otuz kor hâlis un və altmış kor sâdə un 23*və on bəslənmiş öküz və iğirmi rə's otlaq öküzü və yüz qoyun idi av marallar və dağ keçilər və ceyrânlar və bəslənmiş quşlardan savây 24*zîrâ ki nəhrin tamâm bu tərəfinə Tif-sahdan Qəzzəyə kimin nəhrin bu tərəfindəki hamı pâdşâhların üstünə səltənət èyləyib hər yandan və ətrafdan sülhü var idi 25*və Süleymânın tamâm əyyâmında Yəhûdâ inən İsrâ'él Dândan Bə'er-Şeba'a qədər hər bir adam öz üzüm əncir ağacının altında əmniyyət inən sâkin olur idi 26*və Süleymânın ‘ərrâdə atları üçün qırx mîn axuru və süvâri atları üçün on iki mîn axuru var idi 27*və o sərgərlərin hərəsi öz ayında Süleymân pâdşâhın azuqasını və Süleymân pâdşâhın süfrəsində hâzır olanların azuqasını vərîb bir zâdi əskik èyləməz idilər 28*və həm də atlар və çapar atlar üçün oldukları yerə hərkəs öz növbətinə arpa və saman götürür idi 29*və Allah Süleymâna heyli çox hikmət və fərâsət və dəryâ kənarında olan qum qədər qalb vüs ‘əti i‘tâ’ èylədi 30*və Süleymânın hikməti məcmu‘ məşriq əhlinin hikmətindən və məcmu‘ Misirlilərin hikmətindən artıq idi 31*və âdamların hamısından Ezrahîlî Étândan və Mâxol oğulları Hêmân və Kalkol və Darda'dan artıq hikim idi və ətrâfda olan hamı qövmlərdə onun adı məşhûr idi 32*və üç mîn məsəl dədi və onun əş‘ârı mîn beş idi 33*və Libânda olan ərz ağacından divarda bitən züfâya qədər ağacların hususunda danişib heyvânlar və quşlar və həşərat və balıqlar hususunda danışdı 34*və hamı tâ’ ifələrdən yə‘nî ‘âlemin hamı pâdşâhları tərəfindən ki Süleymânın hikməti xəbərini almış idilər onun hikmətini eşitməğə gəlir idilər ∞

بشيحي باب

او صور پادشاهی حیرام نوکر لری سلیمان یانه کوندر دی جون اشندیکه اونی
 آنستن برند پادشاه معن المپودرلر زیرا حیرام قام ایامد داودن دوستی ابدی
 او سلیمان ده حیرامن یانه کوندر روب دیدی ۲ سن آنام داودی پیلورسن که اطرافلر
 اولان دعوا للرسیبته نارب اولری اوین آیاغمن کفی الله قوباه قدر اوز الله رین
 آدی ایچون برایو بنا ایلمک قادر اولدی ۴ اما ایندی اللهم رب من هر طرفدن
 راحتلوق و برو بدر و نه دشن و نه ده بریان بلا وار ۵ و بود من ده اللهم رین آدی
 ایچون برایو بنا ایلمک فدرن ام نیجه که رب آنام داود این داشتوب دیبور که من
 آدمه ایوی سن او او غلک بنا ایله جکدر که من سن برگه مختنکن اوسته او تور درم
 ۶ پس ایندی امر ایله که لباندن من ایچون ارز آغاجی کسونلر و من بندارم سن
 بندارلک این اولسونلر و سن بندارلکن اجرتی هر نیجه که دبرسن سه و برم چونکه سن
 پیلورسن که بزده صید الی لر کیمی آغاج کسمکی یلن آدم بو خدر ۷ و ایله که حیرام
 سلیمان سوزلری سی اشتندی چوخ خوشحال اولدی و بدی رب بو کون متبارک اولسون
 که داوده بو بیوک قومن اوستنه یله عقلی اوغل عطا ایلبو مر ۸ و حیرام سلیمان یانه
 کوندر روب دیدیکه یانه کوندر دیکث حیری اشندم ارز آغاجی و جام آغاجی خصوصی
 هرنه آرزو لک که وار من ایلرم ۹ من بندارم لباندن در باهه اندرلر و من اولری صالح
 ایلبو دریا این او بره آیار درم که اوین ایچون سن منه خبر کوندر رسن و من اولری
 او راده آچدر رم و سن ده کوندر رسن و سن ده من آرزوی عمله کنور که ایمه چورک
 و بیو سن ۱۰ و حیرام سلیمانه هرنه که آرزوی ایدی ارز آغاج لری و جام آغاج لری و برم
 ایدی ۱۱ و سلیمان ده حیرامه اوین ابوبن آذوقه سی ایچون ایکری مین کر بعدا
 واپکری گر خالص زیتون یاغی و بردی و ابل به ابل سلیمان حیرامه یله و برم ایدی
 ۱۲ و رب سلیمانه حکمت و بردی نیجه که اویه دیش ایدی و حیرام این سلیمان آراست
 صلح وار ایدی واپکسی ده برمی این ههد با غلادلر ۱۳ و سلیمان پادشاه قائم

beşinci bâb

1*və Sur pâdşâhi Xirâm nökârlarını Süleymânın yanına göndərdi çün eşitdi ki onu atasının yərində pâdşâh məsh èyləyibdirlər zîrâ Xirâm tamâm əyyâmda Dâvudun dostu idi 2*və Süleymân da Xirâmin yanına gönderib dədi 3*sən atam Dâvudu bilirsin ki ətrəflərində olan da 'vâlar səbəbinə tâ RƏBB oları onun ayağının kəffî altına qoyana qədər öz Allahı RƏBBin adı içən bir év binâ èyləməgə qâdir olmadı 4*amâ indi Allahım RƏBB mənə hər tərəfdən râhatlıq vəribdir və nə düşmən və nə də bir yamân bələ var 5*və budur mən də Allahım RƏBBin adı içən bir év binâ èyləmək fikrində-əm nəcə ki RƏBB atam Dâvud inən danışib déyibdir ki mənim adıma évi sənin o oğluŋ binâ èyləyəcəkdir ki mən sənin yerində taxtının üstünə oturdurəm 6*pəs indi əmr èylə ki Libənândan mənim içən ərz ağacı kəssinlər və mənim bəndələrim sənin bəndələriŋ inən olsunlar və sənin bəndələriŋin üzrətini hər nəcə ki dərsən sənə vəririm çünki sən bilirsən ki bizdə Saydalılar kimi ağac kəsməgə bilən âdam yoxdur 7*və èylə ki Xirâm Süleymânın sözlərini eşitdi çox hoşhâl oldu və dədi RƏBB bu gün mütəbârək olsun ki Dâvuda bu böyük qövmin üstünə bəylə 'aqıllı oğul 'itâ èyləyibdir 8*və Xirâm Süleymânın yanına göndərib dədi ki yanımı göndərdiğin xəbəri eşitdim ərz ağacı və çam ağacı hususunda hər nə arzuŋ ki var mən èylərəm 9*mənim bəndələrim Libənândan dəryâya endirirlər və mən oları sallar èyləyib dəryâ inən o yerə apardırəm ki onun içən sən mənə xəbər göndərirsən və mən oları orada apardırəm və sən də götürərsən və sən də mənim arzumu 'əmələ gətir ki evimə çörək vərəsən 10*və Xirâm Süleymâna hər nə ki 'arzusu idı ərz ağacları və çam ağacları vərir idi 11*və Süleymân da Xirâma onun évinin azuqası içən iğirmi mîn kor buğda və iğirmi kor xâlis zeytun yağı vərdi və il bə il Süleymân da Xirâma bəylə vərir idi 12*və RƏBB Süleymâna hikmət vərdi nəcə ki ona dəmiş idı və Xirâm inən Süleymânın arasında sülh var idi və ikisi də birbiri inən 'əhd bağladılar 13*və Süleymân pâdşâh tamâm ∞

کتاب اول ملوک ۶

اسرائیلدن خدمت ایچون فعله یغدی و یغلش فعله‌لر اوتوز مین نفر ایدی ۱۴ واولری آید اون مین کشی نومت این لبانه کوندرر ایدی بر آی لبانه واپکی آی ایوده اوتوز ایدیلر وادونبرام ده خدمت ایلين لرن سرکاری ایدی ۱۵ وسلیمان پشم مین بارکش حمالی و داغنه سکسان مین بالله‌چسی وار ایدی ۱۶ سلیمان او سرکار ناظرلرندن سوای که ایش اوسنن اوlobe اوچ مین اوچ بوز ایدیلر واپشی ایلين خلنن ضابطه‌لری ایدیلر ۱۷ و پادشاه بیوروب ایون بناستی یونلش داشلر این قویعه بیوک داشلر قیمتی داشلر کسدیلر ۱۸ وسلیمان بنالری و حجرامن وجبلرین بنالری بیوروب ابی بنا ایملک ایچون آگاجلر و داشلر تدارک ایدیلر

آتشنجی باب

اوین اسرائیل مصر دیارندن چخناغعن درت بوز سکاننجی ایند زیو آینه که سلیمان اسرائیل اوسنن پادشاهانه ایملک لکن دردنجی ایلی نن ایکنجی آبی ایدی رین ایونن بناستی قویدی ۲ وسلیمان پادشاه ره بنا ایلدیکی ایون طول آتشمش ذراع وعرضی ایکری وارنفای اوتوز ذراع ایدی ۳ وایون هیکلن قباغنه کی روافن طولی ایون عرضه کوره ایکری ذراع ایدی اوین عرضی ده ایون قباغنه اوون ذراع ایدی ۴ وابو ایچون اورتلش تونلش پخون لر قاپردی ۵ وایون دیوارین اطرافند هر طرفدن ایون دیوارلرینه ملحق هیکل این مهابن طرفه طبقه‌لر بنا ایلیوب هر طرفه چون لر قاپردی ۶ اشاغه کی طبقه‌ن عرضی بش ذراع آراده کین عرضی آنی ذراع واچنجی سن عرضی بدی ذراع ایدی زیرا ایون اطرافند اشیکدن کسرلر قویدی که دیرکلر ایون دیوارلرینه دکمه‌سون ۷ وابو قاپرلند معدنن حاضرلئمش داشلر این فاپرلندی آبله که ایون ایچنن ابو قاپرلند چکچیج وبالله و هیچ بر دمیر آتن سی اشیدلر ایدی ۸ آراده کی طبقه‌ن قاپوی ایون صاغ طرفدن ایدی و دولامه پله کانلر این آراده کی طبقه به و آراده کی طبقه‌دن اوچنجی طبقه به چیز ایدیلر ۹ وابوی قاپروب قورناردی وابو ارز نیزلرندن و تخته‌لردن دام قاپروب اورتدی ۱۰ ونم ایون

İsrâ'eldən xidmət için fa'ilə yiğdi və yiğmiş fa'ilələr otuz mîn nəfər idi 14*və oları ayda on mîn kişi növbət inən Libənâna göndərir idi bir ay Libənânda və iki ay evdə olur idilər və Adonîrâm da xidmət éyləyenlərin sərgârı idi 15*və Süleymânın yetmiş mîn bârkeş həmmâlı və dağda səksən mîn baltaçısı var idi 16*Süleymân o sərgâr nâzirlərindən savây ki işin üstündə olub üç mîn üç yüz idilər və işi éyləyen halqın zâbitləri idilər 17*və pâdşâh buyurub évin binâsını yonulmuş daşlar inən qoymağə böyük daşlar qiymətli daşlar kesdilər 18*və Süleymânının bənnâları və Xîrâmin və Ceballıların bənnâları évi binâ éyləmək için ağaçlar və daşlar tədârik éylədilər

altıncı bâb

1*və bən-i İsrâ'elin Misir diyarından çıxmığının dört yüz səksəninci ilində Zîv ayında ki Süleymânının İsrâ'el üstünə pâdşâhlıq éyləməkliginin dördüncü ilinin ikinci ayı idi RƏBBin évinin binâsını qoydu 2*və Süleymân pâdşâhın RƏBBə binâ éylədiyi évin tolu altmış zərâ' və 'erzi iğirmi və irtifâ'ı otuz zirâ' idi 3*və évin heykəlinin qabağındaki rəvâqın tolu évin 'erzinə görə iğirmi zirâ' idi onun 'erzi də évin qabağında on zərâ' idi 4*və év için örtülmüş tutulmuş pəncərələr qayırıldı 5*və évin divârlarının ətrâfında hər tərəfdən évin divârlarına mülhəq heykəl inən mehrâbin tərəfinə tabaqalar binâ éyləyib hər tərəfdə hücrələr qayırıldı 6*aşağıki tabaqanın 'erzi beş zirâ' aradakının 'erzi altı zirâ' və üçüncüsünün 'erzi yeddi zirâ' idi zirâ évin ətrâfında eşikdən kəsərlər qoydu ki dirəklər évin divârlarına dəğməsin 7*və év qayrlanda ma'dendə hazırlanmış daşlar inən qayrlıdı éylə ki évin içinde év qayrlanda çəkic və balta və heç bir dəmir alətin səsi eşidilmir idi 8*və aradaki tabaqanın qapısı évin sağ tərəfindən idi və dolama pilləkənlər inən aradaki tabaqaya və aradaki tabaqdan üçüncü tabaqaya çıxar idilər 9*və évi qayrıb qurtardı və évə ərz tirlerinden və taxtalarından dam qayrıb örtdü 10*və tamâm évin ∞

اطرافند **حجه** لر قابردی ارتقای بش ذراع و ارز آغاجلری این ابوه ملحق ایلدی
 ۱۱ اوین کلامی سليمانه نازل اولوب دیدیکه ۱۲ بوابوی که ایندی سن قابرسن اکر
 منم قانونلرمک رفشار ایلیوب اوامری اجرا ایلهسن وهای احکامه مفید اولوب اولرده
 سلوك ایلهسن اوند من سنن این او سوزی ثابت ایلم که آنک داود این داششم
 ۱۳ و بنی اسرائیلن آراسند ساکن اولوب قوم اسرائیلی ترك ایلم ۱۴ و سليمان ابوی
 قابردی و قلام ایلدی ۱۵ و ابون دیوارلربی ایچریدن ارز تخته‌لر این ابون دیستدن نا
 سقفن دیوارلربیه قدر ایچری طرفدن آگاج این اورتوب قابردی اما ابون آنچی جام
 تخته‌لری این دوشده‌دی ۱۶ و ابون دالیستدن دیستدن سقنه قدر ایکری ذراع ارز تخته‌لری
 این اورنوب قابردی واوه ایچریدن محراب قابردی که قدس الاقدس در ۱۷ و ابو
 بعنى قباقه کی هیکل فرج ذراع ایدی ۱۸ و ابون ایچنده کی ارز تخته‌لری بادرنکلر
 و آجالمش چیچک‌لر صورت‌لری این منتش اولوب ناماً ارز ایدی هیچ برداش کورنر
 ایدی ۱۹ و ابون ایچنده ایچریدن محرابی قابردی رین عهد صندوقی اورا به قوبسون
 ۲۰ و محرابن بوزین طولی ایکری ذراع و عرضی ایکری ذراع و ارتقای ایکری ذراع
 ایدی واونی خالص قزل این اورنوب مذبحی ده ارز این اویندی ۲۱ و سليمان
 ابوی ایچریدن خالص قزل این اورنوب محرابن قباغندن قزل زنجیرلر چکدی
 واونی قزل این اویندی ۲۲ و ابون هامیسی نام ایله کمین ابون هامیسی قزل
 این اویندی و محرابن مذبحی ده ناماً قزل این اویندی ۲۳ و محرابن ایچنده زیتون
 آغاجدن ارتقای اون ذراع اولان ایکی کروپن لر قابردی ۲۴ و برکروپین فنادی
 بش ذراع واو بری کروپین فنادی ده بش ذراع ایدی فنادرلبن بر اوچدن نا
 فنادرلین او بری اوچنه قدر اون ذراع ایدی ۲۵ و ایکنخی کروپی ده اون ذراع
 ایدی ایکی کروپی لرن اوچخی سی ده شکلی ده بر ایدی ۲۶ برکروپین ارتقای اون
 ذراع اولوب ایکنخی کروپی نئکی ده پله ایدی ۲۷ و کروپیلری ایچری اکی ابون ایچنده
 قوبدی و کروپیلر فنادرلین آچوب بریستن فنادی دیواره دکر واو بری کروپین
 فنادی ده او بری دیواره دکر ایدی و ابون اوینتاسه‌کی فنادرل ده فنادر فناده دکر ایدی

ətrəfində hücrələr qayırdı irtifâ'ı beş zərâ' və ərz ağaçları inən əvə mülhaq éylədi 11*və RƏBBin kələmî Süleymâna nâzil olub dədi ki 12*bu evi ki indi sən qayırırsın əğər mənim qânunlarımda rəftâr éyləyib əvâmirimi icrâ éyləyəsən və hamı ehkâmına müqəyyəd olub olarda sülük éyləyəsən onda mən sənin inən o sözümüzü sâbit éylərəm ki ataq Dâvud inən danişmişəm 13*və bən-i İsrâ' elin arasında sâkin olub qövmim İsrâ'eli tərk éyləmərəm 14*və Süleymân evi qayırdı və tamâm éylədi 15*və əvin divârlarını içəridən ərz taxtalar inən əvin dibindən tâ saqifin divârlarına qədər içəri tərəfdən ağaç inən örtüb qayırdı amâ əvin altını çam tahtaları inən döşədi 16*və əvin dalısından dibindən saqifə qədər iğirmi zərâ' ərz taxtaları inən örtüb qayırdı və ona içəridən mehrâb qayırdı ki Qüddüs-əl-Âkdâsdır 17*və ev yə'nî qabaqdakı Heykəl qırıx zərâ' idi 18*və əvin içindəki ərz taxtaları bâdrənəg və açılmış çiçəklər surətləri inən münəqqəş olub tamâmən ərz idi hèç bir daş görünmir idi 19*və əvin içində içəridən mehrâbı qayırdı RƏBBin 'Əhd Sandığını oraya qoysun 20*və mehrâbin yüzünün tülî iğirmi zirâ' və 'ərzi iğirmi zirâ' və irtifâ'ı iğirmi zirâ' idi və onu xâlis qızıl inən örtüb məzbuhu da ərz inən örtdü 21*və Süleymân evi içəridən xâlis qızıl inən örtüb mehrâbin qabağından qızıl zəncîrlər çəkdi və onu qızıl inən örtdü 22*və əvin hamisini tamâm éyləyenə kimin əvin hamisini qızıl inən örtdü və mehrâbin məzbuhu da tamâmən qızıl inən örtdü 23*və mehrâbin içində zeytun ağacından irtifâ'ı on zirâ' olan iki kerubîlər qayırdı 24*və bir kerubînin qanadı beş zirâ' və o-biri kerubînin qanadı da beş zirâ' idi 25*və ikinci kerubî də on zirâ' idi iki kerubîlərin ölçüsü də bir idi 26*bir kerubînin irtifâ'ı on zirâ' olub ikinci kerubîninki də bəylə idi 27*bir və kerubîləri içəriki əvin içində qoydu və kerubîlər qanadları açıb birisinin qanadı divâra dəğər və o biri kerubînin qanadı da o-biri divara dəğər idi və əvin ortasındaki qanadlar da qanad qanada dəğər idi ∞

۲۸ و کروپلری قزل این اورتندی ۲۹ و ایون های دیوارلرینی هر طرفدن ایچریدن
ده اشیکدن ده بونه کروپلر و خرما آگاجلری و آچملش چیچکلر نفلتری این منتش
ایلدی ۳۰ و ایون آنچه قزل این دوشه دی ایچریسی ده واشیکنی ده ۳۱ و محابین
مدخله زیتون آگاجندن بر ایکی نایلی قاپو قابردی چارچوبه ن آگاجلری بش کوشلی
ایدی ۳۲ و قاپو نایلرین ایکی ده زیتون آگاجندن اولوب اولرن اوسته بونه
کروپلر و خرما آگاجلری و آچملش چیچکلر نفلتری این منتش ایلدی واولری ده قزل
این اورتندی و فزی، کروپلر این خربما آگاجلرین اوسته بادی ۳۳ و هیکلن قاپوسی
ابجون ده زیتون آگاجندن اولان درت کوشلی بر چارچوبه قابردی ۳۴ و قاپولرن
ایکی ده چام آگاجندن ایدی ایله که بر قاپونت ایکی نایی فانلائز ایدی واو
بری قاپونن نای لری ده فانلائز ایدی ۳۵ و هده کروپلر و خرما آگاجلری و آچملش
چیچکلر بونوب قزل این اورتندی که بونلش نفلترن اوسته دوز قوبلمش ایدی
۳۶ و ابجری کی صحنه اوج قطار بونه داش دن و بر جرکه بونلش ارز آگاجندن
قابردی ۳۷ رین ابوبن بناسی در دنخی این زیو آینه قویلدی ۳۸ و اون بر دنخی این
بول آینه که سکر دنخی آی در ایوهای زادرلری و های متعلقانی این تمام اولدی و پله
اون بدمی ایلد قابردی

هـ دنخی باب

اوسليمان او ز عمارتني اون اوج ایل قاپوب تمام عمارتني قورناردي ۳ ولستان
ميشستن عمارتني که طولی بوز ذراع و عرضي الی ذراع و ارتناعی او تو ز ذراع
ایلدی درت قطار ارز دیرکلری اوسته بنا ایلدی که بو دیرکلرن اوسته ده ارز
دستکلری وار ایدی ۴ و قطاری اون بش ستوندن اولان قرخ بش ستون اوسته
قاپبلش و صافلمن بوخاری سی ارز این اورتندی ۴ و اوج قطار بخه لر وار ایدی
ایله که بوز بوزه مقابل درج صف ایدی ۵ و های قاپولر و چارچوبه لر درت کوشلی
اولوب بوز بوزه مقابل اوج صف ایدی ۶ و ستونی روافي قابردی که طولی الی

28*və kerubîləri qızıl inən örtdü 29*və èvin hamı divârlarını hər tərəfdən içəridən də eşikdən də yonma kerubîlər və xurmâ ağacları və açılmış çiçəklər naxışları inən münəqqəş éylədi 30*və èvin altını qızıl inən döşədi içərisini də və eşiğini də 31*və mehrâbin mədxəlinə zeytun ağacından bir iki tâblı kapı qayırıldı çârçubənin ağacları beş köşeli idi 32*və kapı tayalarının ikisi də zeytun ağacından olub oların üstünə yonma kerubîlər və xurmâ ağacları və açılmış çiçəklər naxışları inən münəqqəş éylədi və oları da qızıl inən örtdü və qızıl kerubîlər inən xurmâ ağaclarının üstünə yapdı 33*və Heykəlin kapısı için də zeytun ağacından olan dört köşəli bir çârçubə qayırıldı 34*və kapıların ikisi də çam ağacından idi éylə ki bir kapının iki tâyi qatlanır idi və o-biri kapının tâyları da qatlanır idi 35*və həm də kerubîlər və xurmâ ağacları və açılmış çiçəklər yonub qızıl inən örtdü ki yonulmuş naxışların üstünə düz qoyulmuş idi 36*və içəriki sahəni üç qatar yonma daşdan və bir cərgə yonulmuş ərz ağacından qayırıldı 37*və RƏBBin èvinin binâsı dördüncü ilin Zîv ayında qoyuldu 38*və on birinci ilin Bul ayında ki səkkizinci aydır év hamı zâdları və hamı mütə'alliqâtı inən tamâm oldu və bəylə onu yeddi ildə qayırıldı

yeddinci bâb

1*və Süleymân öz ‘imârətini on üç il qayırıb tamâm ‘imârətini qurtardı 2*və Libnân məşəsinin ‘imârətini ki tulı yüz zirâ’ və ərzi əlli zirâ’ və irtifâ‘ı otuz zirâ’ idi dörd qatâr ərz dirəkləri üstündə binâ éylədi ki bu dirəklərin üstündə də ərz dəstəkləri var idi 3*və qatârı on beş sütundan olan qırıq beş sütun üstündə qayrılmış və tayaqların yuxarısı ərz inən örtüldü 4*və üç qatâr pəncərələr var idi éylə ki yüz- yüzə müqâbil üç səff idi 5*və hamı kapılar və çârçubələr dördguşəli olub yüz-yüzə müqâbil üç səff idi 6*və sütunlu rəvâqi qayırıldı ki tulı elli ∞

ذراع و عرضی او توز ذراع واولرن مقابلنه بر رواق و ستوتلر این آستاها اولرن فاغنه
 ۷ و نخت ایچون بر رواق که اوراده حکم ایلسون بعنی بر محکه ایوان قایردی بر اوجدن
 او بری او جه قدر ارز این اورتلهش ایدی ۸ و ایچده ساکن اولدیغی ایو ایوان ایچری
 طرفندن او بری صحنه اولوب بو بنا کبی ابدی و فرعون او فری ایچون که سلیمان
 آلمش ایدی بو ایوان کبی بر ایو قایردی ۹ بولرن هامیسی بونه داشلر او لجی سی این
 ایچریدن واشیکدن بنادن نا دبوارن اوجه کمین واشیکد ده یوک صحه کمین
 ازه این کسلش آگر قیمتی داشلر این قابلش ایدی ۱۰ و ناسی ده آگر قیمتی
 داشلر بعنی یوک داشلردن بعنی آله داشلردن ایدی که بعضی سی اون ذراع و بعضی سی
 سکر ذراع ایدی ۱۱ و بخاری سی بونه داشلر او لجی سه کوره آگر قیمتی داشلر و از
 آغازلرندن ایدی ۱۲ و یوک صحنه هر طرفی اوج قطار بونه داشلر و بر قطار ده بونلش
 ارز آغازلردن ایدی و زین ایوین ایچری صحنه و عارن روافی یله ایدی ۱۳ و سلیمان
 پادشاه کوندروب صوردن حیرای کنورندی ۱۴ که او نتالی سلطنتن بر دول
 عورتن او غلی ابدی و آناسی صورلی بر مسکر ایدی واوزی هرس ایشی قایرمدنه
 حکمت و فرات و معرفت این دولی ایدی و سلیمان پادشاهن باشه کلوب اون های
 ایشی قایردی ۱۵ و ایکی مس ستوتلری نوکدی هر بر ستوتون ارتفاعی اون سکر ذراع
 ایدی و بر اون ایکی ذراع ابپ هر ایکی ستونی نک نک احاطه ابلر ایدی ۱۶ و ستوتلر
 باشلرینه قویق ایچون مس دن ایکی توکمه سرستون فایردی که بر سرستون ارتفاعی
 بش ذراع و او بری سرستون ارتفاعی بش ذراع ایدی ۱۷ و ستوتلر باشد کی
 سرستون ایچون مشک ایشی شبکلر این مسلسل ایشلش رشمملر قایردی بدیسی بر
 سرستون ایچون و بدیسی او بری سرستون ایچون ۱۸ و یله او ستوتلری قایردی
 و باشد کی سرستون لری اورتله ایچون بر شبکن اطرافند ایکی قطار نار قایردی
 و یله ده او بری سرستون ایچون قایردی ۱۹ و ستوتلر باشد کی سرستون لر رواقه که
 موافق درت ذراع اولوب سون ایشی ایدی ۲۰ و ایکی ستوتلر او ستد کی شبکن
 او طرفندن فارن برین باشندن بخاری ده سرستون لر ایکی بوز نار قطار این اولکیه

zirâ' və ərzi otuz zirâ' və oların muqâbilində bir rəvâq və sütunlar inən âstâna oların qabağında 7*və taxt için bir rəvaq ki orada hökm eyləsin yə' ni bir məhkəmə eyvâni qayırdı bir ucdan o-biri uca qədər ərz inən örtülmüş idi 8*və içində sâkin olduğu ev eyvânın içəri tərəfindən o-biri sahəndə olub bu binâ kimi idi və fir'övnun o qızı için ki Süleymân almış idi bu eyvân kimi bir ev qayırdı 9*buların hamısı yonma daşlar ölçüsü inən içəridən və eşikdən binâdan tâ divârin ucuna kimin və eşikdə də böyük sahənə kimin ərrə inən kəsilmiş ağır daşlar inən qayırılmış idi 10*və binâsı da ağır qiymətli daşlar yə' ni böyük daşlardan yə' ni èylə daşlardan idi ki ba'zısı on zirâ' və ba'zısı səkkiz zirâ' idi 11*və yuxarısı yonma daşlar öşçüsünə görə ağır qiymətli daşlar və ərz ağaclarından idi 12*və böyük sahənin hər tərəfi üç qatâr yonma daşlar və bir qatâr da yonulmuş ərz ağaclarından idi və RƏBBin évinin içəri sahəni və 'imârətin rəvâqi bələ idi 13*və Süleymân pâdşâh göndərib Surdan Xirâmi götürdü 14*ki o Naf-tâlı sıbtından bir dul 'övrətin oğlu idi və atası Surlu bir misgər idi və özü hər mis işi qayırmaqdə hikmət və fərâsət və ma'rifət inən dolu idi və Süleymân pâdşâhin yanına gəlib onun hamı işini qayırdı 15*və iki mis sütunları tökdü hər bir sütunun irtifâ' 1 on səkkiz zirâ' idi və bir on iki zirâ' ip hər iki sütunu tək-tək ihâta èylər idi 16*və sütunların başlarına qoymaq için misdən iki tökmə sərsütun qayırdı ki bir sərsütunun irtifâ' 1 beş zirâ' və o-biri sərsütunun irtifâ' 1 beş zirâ' idi 17*və sütunların başındaki sərsütunlar için müşəbbək işi şəbəkələr inən müsəlsəl işlənmiş riştələr qayırdı yəddisi bir sərsütun için və yəddisi o-biri sərsütun için 18*və bələ o sütunları qayırdı və başdakı sərsütunları örtmək için bir şəbəkənin ətrâfında iki qatar nâr qayırdı və bələ də o-biri sərsütun için qayırdı 19*və sütunların başındaki sərsütunlar rəvâqdakınə muvâfiq dört zirâ' olub süsən işi idi 20*və iki sütunların üstündəki şəbəkənin o tərəfində-qaran yerinin yanından yuxarıda iki yüz nâr qatar inən əvvəlkinə ∞

مشابه ایکھنی سرستونن اطرافند ایدی ۲۱ و او ستونلری هیکلن روافند نصب
 ایدی و صاغ ستونی نصب ایلیوب آدینی یاکین قویدی وصول ستونی ده نصب
 ایلیوب آدینی بوعز قویدی ۲۲ و ستونلرن باشلرند سوسن ایشی وار ایدی و ستولرلن
 ایشی پله نام اولدی ۲۳ و توکمه دریاچه‌نی قایردی که بر لبندن او بری لبند
 قدر اون ذراع و اطرافی مدور اولوب ارتفاعی بش ذراع و بر او توز ذراع ایپ
 اون اطرافدن احاطه ایلر ایدی ۲۴ ولیلرین آتندن هر طرفدن احاطه ایلیوب
 دوزلشن بادرنکلر وار ایدی هر ذراعده اون دانه که دریاچه‌نی اطرافدن
 دولاثمش ایدی و بادرنکلر ایکی قطار اولوب او توکلندن توکلدلر ۲۵ دریاچه اون
 ایکی اوکوز اوستنک دورمش ایدی که اوچنن بوزی شاله واوجنن بوزی مغره
 واوجنن بوزی جنبه واوجنن بوزی مشرقه ساری ایدی و دریاچه اولرن اوستنک
 ایدی واولرن هامیستن دالیلری ایمچری به ساری ایدی ۲۶ واونن قالینلغی ال دالیسی
 آنکه ولی آچلان سوسن شکلند اولوب کاسه کیمی ایدی وایکی مین بات صوتونر
 ایدی ۲۷ واون دانه مس پایه قایردی هر بر پایه‌نن طولی درت ذراع و عرضی درت
 ذراع و ارتفاعی اوج ذراع ۲۸ و بایملرن ایشی بو طور ایدبکه اولرن پختلری وار
 ایدی واو پختلر بندلر ایجنه ایدی ۲۹ و بندلرن ایجنه اولان پختلرن اوستنک ارسلانلر
 داوکوزلر و کروپلر نقشی وار ایدی و بندلرن اوستنکن بوخاری دن بر طرف بری
 وار ایدی و ارسلانلار این اوکوزلرن آتندر ایشه ایشی زنجیرلر آصلمش ایدی
 ۳۰ و هر بر پایه‌نن مسدن درت چرخی و مس محورلری اولوب اوتن درت ایاقلری
 اولرن چیکلری وار ایدی حوضن آتنند کی چیکلر توکمه ایدی که هر برینن قباغند
 زنجیرلر وار ایدی ۳۱ واون آغزی لدن ایچری بوخاری به ساری بر ذراع اولوب
 اوتن آغزی طرفن بری کیم مدور بر ذراع بارم ایدی واون آغزین اوستنک بونه
 نقشلر وار ایدی و پختلر منع ایدی نه که مدور ۳۲ و درت چرخار پختلرن آتنند
 اولوب چرخلرن محورلری پایملو دکر ایدی و هر بر چرخن ارتفاعی بر ذراع بارم
 ایدی ۳۳ و هرچرخلرن ایشی عراده چرخلری ایشی کیم اولوب محورلری و پختلرلری

müşâbəh ikinci sərsütunun ətrâfında idi 21*və o sütunları heykəlin rəvâqında nasb əylədi və sağ sütunu nasb əyləyib adını Yâkîn qoydu və sol sütunu da nasb əyləyib adını Bo'az qoydu 22*və sütunların başlarında süsən işi var idi və sütunların işi bələ tamâm oldu 23*və tökmə dəryâçəni qayırdı ki bir ləbindən o-biri ləbinə qədər on zirâ' və ətrâfi müdəvvər olub irtifâ'ı beş zirâ' və bir otuz zirâ' ip onu ətrâfdan ihâtə əylər idi 24*və ləblərinin altından hər tərəfdən ihâtə əyləyib düzülmüş bədrənəglər var idi hər zirâ'da on danə ki dəryâçəni ətrâfdan dolaşmış idi və bədrənəglər iki qatar olub o töküldən töküldülər 25*dəryâçə on iki öküz üstündə durmuş idi ki üçünün yüzü məğribə və üçünün yüzü cənuba və üçünün yüzü məşriqə sâri idi və dəryâçə oların üstündə idi və oların hamisinin dalılırı içəriyə sâri idi 26*və onun qalınlığı əl dalısı ənində və ləbi açılan süsən şəklində olub kasa kimi idi və iki mîn bât su tutar idi 27*və on danə mis pâyə qayırdı hər bir pâyənin tulı dört zirâ' və 'ərzü dört zirâ' və irtifâ'ı üç zirâ' 28*və pâyələrin işi bu tür idi ki oların pəlavaları var idi və o pəlavalar bandlər içinde idi 29*və bandların içinde olan pəlavaların üstündə arslanlar və öküzlər və kərubilər naqışi var idi və bandlərin üstündən yuxarıdan bir tərəf yeri var idi və arslanlar inən öküzlərin altından eşmə işi zəncirlər asılmış idi 30*və hər bir pâyənin misdən dört çarxı və mis mehvərleri olub onun dört ayaqları oların çəkənləri var idi hovuzun altındaki çəkənlər tökmə idi ki hər birinin qabağında zəncirlər var idi 31*və onun ağızı ləbdən içəri yuxariya sâri bir zirâ' olub onun ağızı tərəfin yeri kimi müdəvvər bir zirâ' yarımlı idi və onun ağızının üstünə yonma naqışlar var idi və pəlavalar mürəbbə' idi nə ki müdəvvər 32*və dört çarxlar pəlavaların altında olub çarxların mehvərleri pâyələrə dəğər idi və hər bir çarxin irtifâ'ı bir zirâ' yarımlı idi 33*və çarxların işi 'ərrâdə çarxların işi kimi olub mehvərleri və çənbərləri ∞

کتاب اول ملوک ۷

و پرلری و طوپاری هامیسی نوکمه ابدی ۲۴ و هر بر پایه ن درت کوشنه درت
 چیکن اولوب اونن چیکنلری پایه دن ایدی ۲۵ و پایه ن باشد بارم ذراع ارتفاع
 هر طرفدن بر دایره وار ایدی و پایه ن اوستند کی بندلری و چیزی اوزن دن ایدی
 ۲۶ و هر برین مناسته کوره بندلری اینن بچیزین نختملری اوستند کروپلر و ارسلان
 و خرم آگاچلری نقش ابدی و هر طرفدن زنجیرلر وار ایدی ۲۷ اون پایه ن یه
 قابردی که اولرن هامیشن نوکلمی برو اوچیسی بروشکی برا ایدی ۲۸ و مدن
 اون حوض قابردی که هر بر حوض فرخ بات نوز ایدی و هر بر حوض درت
 ذراع اولوب او اون پایه لردن هر بر پایه ن اوستند بر حوض وار ایدی ۲۹ و پایه لرن
 بشنی هیکلن صاغ طرفنه واو بری بشنی هیکلن صول طرفنه قوبیب در راجه ن ده
 هیکلن مقابلن جنوب طرفنه صاغ بانه قویدی ۴۰ و حرام قازانلری وللری ولکلری
 قابردی و حیرام رین ابوی ایچون سلیمان پادشاه دن اوئری ایشادیکی های ایشی
 قام ایدی ۴۱ بعنی ایکی ستونی و ستوتلرن باشد کی سرستون لرن ایکی طوپلرینی
 و ستوتلرن باشد کی سرستون لرن ایکی طوپلرینی اور شنک ایچون ایکی شکنی ۴۲ واو
 ایکی شکنی درت بوز نارینی که هر بر شکنن ایکی فطار تاری وار ایدی که ستوتلرن
 اوستان اولان سرستونلرن ایکی طوپلرینی اور ستوتلر ۴۳ واون پایه لری و پایه لرن
 اوستند کی اون حوضی ۴۴ و بر در راجه ن و در راجه ن آشند کی اون ایکی اوکوزی
 ۴۵ و قازانلری وللری ولکلری و بو فابلرن هامیسی که حیرام رین ابوی ایچون
 سلیمان پادشاه دن اوئری پرداختی مسدن قابردی ۴۶ پادشاه بولی اردن
 در مسدن بر برک طبراقنه سوکوت اینن صارتان آرآشند نوکدی ۴۷ و سلیمان بو فابلرن
 هامیسی چوخ چوخ زیاده اولدیندن مسن چکیسی چکلمس اوز بر لریه قویدی
 ۴۸ و سلیمان رین ایونه کی های قابلری قابردی بعنی قزل مذبحی و قزل سفرن که
 نندمه چورکی اون اوستند اولور ایدی ۴۹ و صاغ طرفدن بش شمعدانی وصول
 طرفدن بش شمعدانی محابین قاغنن خالص فزلدن و چیچکلری و قندیللری
 مکله ای فزلدن ۵۰ و طاسلری و چاقولری ولکلری و چیچکلری و بخوردانلری

və pərləri və topları hamısı tökmə idi 34*və hər bir pâyənin dört köşəsində dört çəkən olub onun çəkənləri pâyədən idi 35*və pâyənin başında yarım zirâ‘ irtifâ‘ında hər tərəfdən bir dairə var idi və pâyənin üstündəki bandları və lövhələri özündən idi 36*və hər birinin münâsəbətinə görə bandları inən lövhərinin tahtaları üstündə kərubilər və arslanlar və hurma ağacları naqş éylədi və hər tərədən zəncirlər var idi 37*on pâyəni bələ qayırdı ki oların hamısının tökülməsi bir və ölçüsü bir və şəkli bir idi 38*və misdən on hövz qayırdı ki hər bir hövz qırx bât tutar idi və hər bir hövz dört zirâ‘ olub o on pâyələrdən hər bir pâyənin üstündə bir hövz var idi 39*və pâyələrin başını heykəlin sağ tərəfinə və o-biri başını heykəlin sol tərəfinə qoyub dəryâçəni də heykəlin müqâbilində cənub tərəfində sağ yana qoydu 40*və Xirâm qazanları və belləri və ləğənləri qayırdı və Xirâm RƏBBin evi için Süleymân pâdşâhdan ötürü işlədiyi hamı işi tamâm éylədi 41*yə‘nî iki sütunu və sütunların başındaki sərsütunların iki toplarını və sütunların başındaki sərsütunların iki toplarını örtmək üçün iki şabkanı 42*və o iki şabkanın dört yüz nârını ki hər bir şabkanın iki qatar nâru var idi ki sütunların üstündə olan sərsütunların iki toplarını örtsünlər 43*və on pâyələri və pâyələrin üstündəki on havızı 44*və bir dəryâçənin və dəryâçənin altındakı on iki öküzü 45*və qazanları və belləri və ləğənləri və bu qabların hamısını ki Xirâm RƏBBin evi için Süleymân pâdşâhdan ötürü pərdaxtlı misdən qayırdı 46*pâdşâh buları Ərdən dərəsində bir bərk topraqda Sukkot ilə Sârtânın arasında tökdü 47*və Süleymân bu qabların hamısını çox çox ziyâdə olduğundan mis çəkisi çəkilməmiş öz yerlərinə qoydu 48*və Süleymân RƏBBin evindəki hamı qabları qayırdı yə‘nî qızıl məzbuhu və qızıl süfrəni ki taqdimə çörəgi onun üstündə olur idi 49*və sağ tərəfdən beş şam‘i-dâni mehrâbin qabağında hâlis qızıldan və çıçəkləri və qandilləri və kalkırları qızıldan 50*və tasları və çaquları və ləğənləri və kəfçələri və buhurdanları

کتاب اول ملوك

خلاص فرلن وایجری کی ایون بعنى قدس الاقداںن قاپولرین وایوت بعنى
پیکلن قاپولرین هجدهیلرین فرلن فایردی ۱۰ واو ایشن هامیسی که سلیمان پادشاه
رین ایوندن اوتری فایردی تمام اولدی سلیمان آتاسی داودن تقدس ایلدیکی زادلری
بعنی کومشی و قزلی و قابلری کنوروب رین ایوبین خزینه سنه قویدی

سکنی باب

۱ او وقت سلیمان اسرائیل شیخلرین و سلطانن هامی رئسلرین که بنی اسرائیل
او جاقلرین سردارلری ایدیار او رشیمه سلیمان پادشاهن یانه جمع ایلدی که رین عهد
صدوغنی داودن شهری اولان چہوندن بوخاری آپارسونلر ۲ و اسرائیل هامی
کشیلری اینانم آینه که ید نخی آی در پیرامن سلیمان پادشاهن یانه بغلدیلر ۳ و اسرائیل
هامی شیخلری کلدیلر و کاهنلر صدوغنی کوتربدلر ۴ و رین صدوغنی و جماعت چادرنی
و حادرده اولان مقدس قابلرن هامیسی بوخاری آپاردیلر و اولری کاهنلر این لاویلی لر
بوخاری آپاردیلر ۵ و سلیمان پادشاه این یانه یغلان اسرائیل هامی جماعنی صدوغن
حضورنک اولوب حسابز و حدّسز چوخ قوبون و مال ذبح ایلر ایدیلر ۶ و کاهنلر رین
عهد صدوغنی او زیرینه هیکلن عمرابه قدس الاقداسه کرویلرن قنادرلرین آننه آپاردیلر
۷ زیرا کرویلر قنادرلرین صدوغن برین اوستنه آچوب او کرویلر صدوغ این
عصالرینی بوخاریدن اورن ایدیلر ۸ و عصالری چکدیلر ایله که عصالرلن باشلری
قدس دن چیغوب محابن مقابلنک کورنور ایدی اما اشیکدن کورنمر ایدی و بو کونه قدر
اوراوه درلر ۹ و صدوغه او ایکی داش لوحدردن سوای بر زاد بونخ ایدی که رب
بنی اسرائیل مصر دیاریدن چخانک اولر این عهد با غلادیغی زمان موسی اولری حورین
اورابه قویش ایدی ۱۰ او وقتی که کاهنلر قدس دن چیغدیلر بلوط رین ایوبینی دولدردی
۱۱ و کاهنلر بلوطن سبیندن خدمتلرین دور مغه قادر اولدیلر چونکه رین جلالی رین
ایوبینی دولدرمش ایدی ۱۲ اونه سلیمان دیدی که رب یورووب که فن بلوطده ساکن
اولادجق ۱۳ بدرستی سه افامت ایچون بر ابو و ابن کمین ساکن اولنگلک ایچون بر

hâlis qızıldan və içəriki évin yə' nî Quddûs'el-âkdas qapılarının və évin yə' nî heykəlin qapılarının hənjəmelerini qızıldan qayırdı 51*və o işin hamısı ki Süleymân pâdşâh RƏBBin evindən ötürü qayırdı tamâm oldu və Süleymân atası Dâvudun taqdîs èylədiyi zâdları yə' nî gümüş və qızılı və qabları gətirib RƏBBin évinin xəzinəsinə qoydu

sekkizinci bâb

1*o saat Süleymân İsrâ'elin şeyxlərini və sibtların hamı rə'islərini ki bən-i İsrâ'elin ocaqlarının sərdârları idilər Orişalîmə Süleymân pâdşâhın yanına cəm' èylədi ki RƏBBin 'Əhd Sandığını Dâvudun şəhəri olan Siondan yuxarı aparsınlar 2*və İsrâ'elin hamı kişiləri Étanım ayında ki yeddinci aydır bayramda Süleymân pâdşâhın yanına yiğildilar 3*və İsrâ'elin hamı şeyxləri gəldilər və kâhinlər Sandığı gətirdilər 4*və RƏBBin Sandığını və Cəmâ'at Çadırını və çadırda olan müqəddəs qabların hamısını yuxarı apardılar və oları kâhinlər inən Lévililər yuxarı apardılar 5*və Süleymân pâdşâh inən yanında yiğilan İsrâ'elin hamı Cəmâ'atı Sandığın huzûrundaq olub hesâbsız həddsiz çox qoyun və mäl zəbh èylər idilər 6*və kâhinlər RƏBBin 'Əhd Sandığını öz yerinə Heykəlin mehrâbına Quddûs'el-âqdâsa kerubilərin qanadarının altına apardılar 7*zîrâ kerubilər qanadarını Sandığın yerinin üstüne açıb o kerubilər Sandiq inən 'əsâlarını yuxarıdan örtər idilər 8*və 'əsâlar çəkdilər èylə ki 'əsâların başları qüdsdən çıxıb mehrâbin müqâbilində görünür idi amâ eşikdən görünmir idi və bu günə qədər oradadırlar 9*və Sandiqda o iki daş lövhələrdən savây bir zâd yox idi ki RƏBB bən-i İsrâ'el Misir diyârından çıxanda olar inən 'əhd bağladığı zamân Musa oları Xorebdə oraya qoymuş idi 10*və vaqtı ki kâhinlər qüdsdən çıxdılar bulud RƏBBin évini doldurdu 11*və kâhinlər bulud səbəbindən xidmətlərində durmağa qâdir olmadılar çünki RƏBBin cəlâli RƏBBin évini doldurmuş idi 12*onda Süleymân dədi ki RƏBB buyurub ki qara bulutda sâkin olacaq 13*bə-dürüstî Sənə ikâmet için bir ev və əbədə kimin sâkin olmağın için bir ∞

مکان بنا ایلدم ۱۴ و پادشاه بوزین جویروپ اسرائیل نام جماعتی برکنده و اسرائیل
 نام جماعتی دورمش ایدی ۱۵ و دیدی اسرائیل الله رب مبارک اولسونکه او ز آغزی
 این آنام داود این داشدی واوز الى این ده نام ابیوب دیدیکه ۱۶ قوم اسرائیلی
 مصدرden چیخارندیغم کوندن بزی اسرائیل های سلطاندن بر شهر انتخاب ایلدم که بر ابو
 بنا ابیوب من آدم اوراده اولسون اما داودی انتخاب ایلدم که قوم اسرائیل اوند
 اولسون ۱۷ و آنام داودن بورکن وار ابدیکه اسرائیل الله رین آدبیه بر ایو با ایلسون
 ۱۸ و رب آنام داوده دیدیکه چون سن بورکن وار که من آدمه بر ابو با ایلسون
 بخشی ایلدون که بونی بورکن فویدون ۱۹ لیکن او ایوی با ایلین سن اولیه جن
 اما سن اوغلث که سن صلکن که هجک او من آدمه او ایوی با ایله جنکدر
 ۲۰ و رب او ز دیدیکی سوزی ثابت ایلدی ورن دیدیکی کیی آنام داودن برند من
 قالخدم و اسرائیل تختن اوستند او توردم و اسرائیل الله رین آدبیه بر ابو با ایلدم
 ۲۱ و من اوراده رین او عهدی ایجهن اولان صندوغضن اوزی بر مکان قایرم که
 آنالمرزی مصدر دیارندن چیخارندیغم اولر این با غلادی ۲۲ و سلیمان رین مدجعن
 قباغضن اسرائیل نام جماعتن حضوریه دور و رب للربی کوکه طرف قاوزدی
 ۲۳ و دیدی با اسرائیل الله رب سن کیی الله بوخاری ده کوکلرده و آگاهده بر
 اوستند بو خدر که نام بورکری این سن حضورک رفشار ایلین بندلرکه عهد و وفا
 صاخلسن ۲۴ که بندلک اولان آنام داوده او نه دیدیکش سوزی صاخلادون و آغزک
 این دیدیکی اللک این ده نام ایلدون نیجه که بو کون آشکار در ۲۵ و ابدی با
 اسرائیل الله رب بندلک اولان آنام داوده دیدیکی صاخلا که دیوبسن که من
 حضور من اسرائیل تختن اوسته او تران سن برآدمک اسک اولیه جندر آنجیه بو
 شرط این که او غلرلک من حضور من رفشار ایلمک ایجهون او ز بوللریه مقید اولسون نیجه
 که سن من حضور من رفشار ایلدون ۲۶ و ابدی با اسرائیل الله بندلک اولان آنام داود
 این دانشده یک سوزلر قوی ثابت اولسون ۲۷ آیا اولور که فی الحقیقته الله بر اوستند
 ساکن اولسون باخ کوک این کوکلر کوکی سخ احاطه ایله پلز ایدی هزاده

məkân binâ éylədim 14*və pâdşâh yüzünü çəvirib İsrâ'elin tamâm camâ'atını bərkədlədi və İsrâ'elin tamâm camâ'ati durmuş idı 15*və dədi İsrâ'elin Allahı RƏBB mütəbârək olsun ki öz ağızı inən atam Dâvud inən danışdı və öz əli inən də tamâm éyləyib dədi ki 16*qövmim İsrâ'eli Misirdən çıxartdım gündən bəri İsrâ'elin hamı sibtlarından bir şəhər intihâb éylədim ki bir év binâ éyləyib Mənim adıma orada olsun amâ Dâvudu intihâb éylədim ki qövmim İsrâ'elin üstündə olsun 17*və atam Dâvudun yürəğində var idı ki İsrâ'elin Allahı RƏBBin adına bir év binâ éyləsin 18*və RƏBB atam Dâvuda dədi ki çün sənin yürəğində var ki Mənim adıma bir év binâ éyləsin yaxşı éylədin ki bunu yürəgiñə qoydun 19*lékin o evi binâ éyləyen sən olmayacaqsın amâ sənin oğluñ ki sənin sulbüñdən gələcək o Mənim adıma o év binâ éyləyəcəkdir 20*və RƏBB öz dədi ki sözü sâbit éylədi və RƏBBin dədiyi kimi atam Dâvudun yerində mən qalxdım və İsrâ'elin taxtının üstündə oturdum və İsrâ'elin Allahı RƏBBin adına bir év binâ éylədim 21*və mən orada RƏBBin o 'əhd-i içində olan sandıqdan ötürü bir məkân qayırdım ki atalarımızı Misir diyârından çıxartlığında olar inən bağladı 22*və Süleymân RƏBBin məzbuhanun qabağında İsrâ'elin tamâm camâ'atının huzûrunda durub əllərini göğə tərəf qovzadı 23*və dedi yâ İsrâ'elin Allahı RƏBB sənin kimi Allah yuxarıda göklərdə və aşağıda yer üstündə yoxdur ki tamâm yürəkləri inən sənin huzûruñda rəftâr éyləyen bəndələriñə 'əhd-ü vəfə saxlarsın 24*ki bəndəj olan atam Dâvuda ona dədiyiñ sözü saxladın və ağızın inən dədiyiñi əliñ inən də tamâm éylədin nəcə ki bu gün âşikârdır 25*və indi yâ İsrâ'elin Allahı-RƏBB bəndəj olan atâm Dâvuda dədiyiñi saxla ki dəyibsin ki Mənim huzûrumda İsrâ'elin taxtının üstünə oturan sənin bir âdamıñ əskik olmayacaqdır ancaq bu şart inən ki oğullarıñ Mənim huzûrumda rəftâr éyləmək üçün öz yolarına müqəyyed olsunlar nəcə ki sən Mənim huzûrumda rəftâr éylədin 26*və indi yâ İsrâ'elin Allahı bəndəj olan atâm Dâvud inən danışdıñ sözlər qoy sâbit olsun 27*âyâ olar ki fi'l-hêqiqə Allah yer üstündə sâkin olsun bax gök inən göklərin göğü səni əhâtə éyləyə bilməz indi harada ☞

کتاب اول ملوک ۸

فالدیکه بومن با ایلدیکم ابو ۲۸ پس با اللهم رب بندگن تضرع واستدعاسته توجه
 آیله که بندگن بوکون حضورکه دعا ایلدیکی استغاثه واستدعائی استخاب ایلیه سن
 ۲۹ که کیجه و کویدوز کوزلرک بو ایون اوستنه یعنی بو مکان اوستنه آچق اولسون که من
 آدم اوراده اولاچق در دیوبسن ناکه بندگن بو مقامه طرف ایلدیکی استدعائی استخاب
 ایلیه سن ۳۰ و بندگ این قومک اسراییان بو مقامه طرف دعا ایلدیکی تضرعی استخاب
 ایلیوب ساکن اولدیگن مکاندن یعنی کوکدن اشیدن استخاب ایلیوب عفو یوره سن
 ۳۱ وقتی که برآدم اوز قوشوسه ضد کاه ایلسه و آند ایچمک ایجعون اونه آند تکلیف
 ایلسه وا آند بو ایوده سن مذبحگن حضورینه کاسه ۳۲ اوونه سن کوکدن استدعا
 ایلیوب بندگن دعواستی فصل ایلیوب حکم ایلیه سن که شریر چیخاردوب
 اوون ایلدیکی باشه کتوره سن و صادقی صادق چیخارده سن که اوون صداقتنه کوره
 اوونه ویون ۳۳ اکر قومک اسراییل سنه ضد کاه ایلدیکی ایجعون دشمن فباغند
 مغلوب اولسه و سنه طرفکه دونوب اسکد نظم او خوبوب سنه بو ایوده استدعا
 و استغاثه ایسلر ۳۴ اوونه سن کوکدن استخاب ایلیوب اسراییل قومکن کاهنی عفو
 یوره سن وا ولری آنالرینه و بردیگن دباره کیری آپاره سن ۳۵ اکر سنه ضد کاه
 ایلدیکلرن کوک با غلانوب با غش اولاسه و بو مقامه طرف سنه استدعا ایلیوب
 و اسکد نظم او خوبوب اوز کاهارنند رجوع ایلسه لر چونکه سن اولری مبتلا ایلسین
 ۳۶ اوونه سن کوکدن استخاب ایلیوب بندگن و قومک اسراییان کاهارینی عفو یوره سن
 که اولرن کیدجلک بختی یولی اوله او کرده سن و قومک میراث ایجعون و بردیگن
 برگن اوستنه با غش احسان ایلیه سن ۳۷ هر کاه دبارده فحلف اولسه و هر کاه طاعون
 اولسه و هر کاه ناخل یانلغی و چوروکنی و جکرکه و لیسه ظهور ایلسه و هر کاه دشمنی
 اوی شهرلرین دیارن محاصره ایلسه هربلا و آزار که اوله ۳۸ او حالک هر کس که
 سن اسراییل قومکن هر نه استدعا و هر نه استغاثه ایلسه که آدم اوز بورگن در دینی
 یا لوپ اللرین بو ایوه طرف قاوزمه ۳۹ اوونه سن او ز ساکن اولدیگن مکاندن
 کوکدن استخاب ایلیوب عفو یوره سن وا ایله ایلیه سن که هر آدمه که اوون قلیقی یاوره سن

qaldı ki bu mənim binâ éylədigm ev 28*pəs yâ Allahım-RƏBB bəndəjin təzərrü‘ və istid‘âsına təvəccöh éylə ki bəndəjin bu gün huzûrunda duâ‘ éylədigi istigâsə və istid‘âsını isticâb éyləyəsən 29*ki gəcə və gündüz gözləriŋ bu évin üstünə yə‘ nî bu məkânın üstünə açıq olsun ki Mənim adım orada olacaqdır dəyibsin tâ ki bəndəjin nu maqâma tərəf éylədigi istid‘âını isticâb éyləyəsən 30*və bəndəj inən qövmiŋ İsrâ‘elini bu maqâma tərəf duâ‘ éylədigi təzərrü‘ü isticâb éyləyib sâkin olduğun məkândan yə‘ nî gökdən işidəndə isticâb éyləyib ‘əfv buyurasın 31*və vəqtı ki bir âdam öz qonşusuna zad-ı günâh éyləsə və and içmək için ona and təklif éyləsə və o and bu évdə sənin məzbuhunun huzûruna gəlsə 32*və onda sən gökdən istimâ‘ éyləyib bəndələrinin da‘vâsını fasıl éyləyib hökm éyləyəsən ki şərîri şərîr çıxardıb onun éylədigi başına gətirəsən və sadıqı sadıq çıxardasan ki onun sadaqatınə görə ona vərəsən 33*əğər gövmin İsrâ‘el sənə zad-ı günâh éylədigi üçün düşmən qabağında məğlub olsa və sənin tərəfiŋə dönüb ismiňə ta‘zîm oxuyub sənə bu évdə istidâ‘ və istigâsə éyləsələr 34*onda sən gökdən isticâb éyləyib İsrâ‘el qövmiňin günâhını ‘əfv buyurasən və oları atalarına verdiğin diyâra gəri aparasən 35*əğər sənə zad-ı günâh éylədiklerində gök bağlanıb yağış olmasa və bu makâma tərəf Sənə istidâ‘ éyləyib və ismiňə ta‘zîm oxuyub öz günâhlarından rücu‘ éyləsələr çünki Sən oları mübtəlâ éylərsin 36*onda Sən gökdən isticâb éyləyib bəndələrinin və qövmiŋ İsrâ‘elin günâhlarını ‘əfv buyurasən ki oların gədəcək yaxşı yolu olara öğrədəsən və qövmiňə mîrâs üçin vərdiğin yerinə üstünə yağış ihsân éyləyəsən 37*hərgâh diyârda qəhətliq olsa və hərgâh tâ‘un olsa və hərgâh tâxıl yanıqlığı və çürüklüğü və çəkirgə və ləsə zuxur éyləsə və hərgâh düşməni onu şəhərinin diyârında mühâsirə éyləsə hər bəlâ və azar ki olsa 38*o haldə hərkəs ki Sənin İsrâ‘el qövmiňdən hər nə istidâ‘ və hər nə istigâsə éyləsə ki âdam öz yürəğinin dərdini bilib əllərini bu évə tərəf qavzasə 39*onda Sən öz sâkin olduğun məkândan gökdən isticâb éyləyib ‘əfv buyurasən və éylə éyləyəsən ki hər âdama ki onun qalbini bilirsən ∞

اوئن بوللرینه کوره اوئه وېو سن چونكە ئام بىن آدملىرن قىلىنى يىلن بالقۇز سىن سىن
ئەتاکە آتالارمۇن وېرىدىكىڭ دباردە عمر ايلدىكىرى ھابى ئايمىت اولىرىدىن فورخسۇنلر
اھواو غرييە دە كە سىن قومك اسرايىلدىن دىكلى اما سىن آدگەن اوزى اوزاق بىردىن
كاسە ۲۴ وسىن يۈك آدكە وقوتلىي الڭ واوزانش بازولك خصوصىتە اشيدىوب كوب
بو اىبوه طرف دعا اىلسە ۴۲ اوئه سىن اوزساكن اولدېغۇك مکاندىن كوكىدىن اسخاب
اىلىبوب او غربىن سىنە استدعا ايلدىكىن ھابىستە موافق اليمىس ئاكە ديانىن ھابى
ملتلرى سىن آدكى تايىوب سىن اسرايىل قومك كېمى سىدىن فورخسۇنلر وېلىسوپلر كە
منم بوبنا ايلدىكىم ابۇن اوستە سىن آدكە ذىك اولتۇندر ۴۴ ھركاھ قومك او بول اپن
كە سىن اولىرى كوندررسىن دعوا ايجون دىشىن اوستە جىخە و انتخاب ايلدىكىك
شهرن وسىن آدكە بنا ايلدىكىم ابۇن سىتتە دعا اىلسەلر ۴۵ اوئه سىن كوكى ئولرىن
استدعا واستغانەلرېنى اسخاب اىلىبوب اولىرىن حقىي اليمىس ۴۶ ھركاھ سىنە ضد
كاه اليمىسلەر (چونكە آدم بودىر كە كاه اليمىسون) وسىن اولىرىن اوستە غضىلىنوب
اولىرى دىشىنە تسلیم اىلمىس و اولىرى اسىر ايللىرن دبارنىڭ اولىرى اوزاق و با ياخىن دە دىشىن
دبارىنىڭ اسىر آپارىسىلر ۴۷ و اولىر او اسىر اولدېغۇلىرى دباردە بوركىرنىڭ دونوب توبە
اىلسەلر و اولىرى اسىر ايللىرن دبارنىڭ سە نىضرع اىلىبوب دىسەلر كە كاه ايلدىك
و عصىيان ايلدىك و شىرىر اولدق ۴۸ و اولىرى اسىر آپاران دىشىلىرىنى دبارنىڭ ئام بوركىرى
و ئام جانلىرى اين سە دونوب آتالرىنە وېرىدىكىڭ دبارلىرىن و انتخاب ايلدىكىڭ شهرن
و بوسىن آدكە بنا ايلدىكىم ابۇن سىتتە استدعا اىلسەلر ۴۹ اوئه سىن اوزساكن اولدېغۇك
مکاندىن كوكىدىن اولىرىن استدعا واستغانەلرېنى اسخاب اىلىبوب اولىرىن حقىلرېنى
اىلمىس ۵۰ و قومكە سە ضد ايلدىكىرىنى و اولىرىن سە خالق ايلدىكىرى ھابى عصىيانلىرىنى
عنو اىلمىس و اولىرى اسىر ايللىرن حضورىنى اولىرى مرحمەتە ثابتە اىلمىس كە اولىرى دە
بولۇن رحم اىلىسوپلر ۵۱ چونكە بولسىن قومك و ميراثك در كە مىصردىن دېپر كورەدىن
چىخارىندون ۵۲ كە كۆزلىرک بىنگەن استغانەتە و قومك اسرايىل اسغانەتە آجىق
اولىسون ئاكە اولىرىسى هەرچا غۈزىن اولىرى اسخاب بورۇمن ۵۳ زېرىسان اى خداوەد

onun yollarına görə ona vərəsən çünki tamâm bən-i Âdəmlərin qalbini bilən yalqız Sənsən 40*tâ ki atalarımıza vərdiğinj diyârda ‘ömr éylədikləri hamı əyyâmda olar Sənsən qorxsunlar 41*və o garîbə də ki Sənin qövmij̄ İsrâ’eldən dəgil amâ Sənin adından ötürü uzaq yerdən gəlsə 42*və Sənin böyük adıñ və quvvətli əliñ və uzanmış bazuj xüsüsündə eşidib gəlib bu évə təref duâ’ éyləsə 43*onda Sən öz sâkin olduğuñ məkândan gökdən isticâb eyləyib o garîbin Sənə istidâ’ éylədiğinin hamısına müvâfiq éyləyəsən tâ ki dünyânın hamı millətləri Sənin adıñ taniyib Sənin İsrâ’el qövmij̄ kimi Səndən qorxsunlar və bilsinlər ki mənim bu binâ éylədiğim évin üstünə Sənin adın zikr olunubdur 44*hərgâh qövmij̄ o yol inən ki Sən oları göndərisən da ‘vâ içün düşmənin üstünə çıxsa və intihâb éylədiğinj şəhərən və Sənin adıñ binâ éylədiğim évin səmtinə duâ’ éyləsələr 45*onda Sən gökdə olarin istidâ’ və istiğâsələrini isticâb eyləyib olarin həqqini éyləyəsən 46*hərgâh Sənə zad-ı günâh éyləsələr (çünki Âdəm yoxdur ki günâh éyləməsən) və Sən olarin üstünə qəzəbləniñ oları düşmənə təslim eyləyəsən və oları əsîr éyləyənlər oları uzaq vəyâ yaxında düşmən diyârına əsîr aparalar 47*və olar o əsîr olduqları diyâda yürəklərində dönüb tövbə éyləsələr və oları əsîr éyləyənlərin diyârında Sənə təzerrü’ éyləyib dəsələr ki günâh éylədik və ‘isyân éylədik və şerîr olduq 48*və oları əsîr aparan düşmənlerinin diyârında tamâm yürəkləri və tamâm cânları inən Sənə dönüb atalarına vərdiğinj diyârlarının və intixâb éylədiğinj şəhərən və bu Sənin adıñ binâ éylədiğim évin səmtinə istidâ’ éyləsələr 49*onda Sən öz sâkin olduğuñ məkândan gökdən olarin istidâ’ və istiğâsələrini isticâb eyləyib olarin həqqlərini éyləyəsən 50*və qövmij̄ Sənə zad éylədiklərini və olarin Sənə müxâlif éylədikləri hamı ‘isyânlarını ‘əfv éyləyəsən və oları əsîr éyləyənlərin huzûrunda oları mərhəmətə şayistə éyləyəsən ki olar da bulara rəhm éyləsinlər 51*çünki bular Sənin qövmij̄ və mîrâsındır ki Misirdən dəmir kürədən çıxartdın 52*ki gözlərij bəndəjin istiğâsəsinə və qövmij̄ İsrâ’elin istiğâsəsinə açıq olsun tâ ki olar səni hər çağıranda olara isticâb buyurasın 53*zîrâ Sən éy hüdâvənd ∞

رب آنالرمزی مصدردن چیخارتند یغفکن نیجه که موسی نن واسطه‌سی این دیوبسن بولری
 دنیان های متلریدن او زکه میراث ایچون آبردون ۵۴ و وقنيک سليمان بو های استدعا
 واستغاثه‌نی دعا ايلبوب تمام ايلدی رین مذبحن قباغند دينه جوکوب اللريني کوکه
 قاوزه‌مقدن قالخندی ۵۵ و دوروب اوجه سس اين اسرائیل های جماعتنی برکليوب
 ديدیکه ۵۶ رب متارک اولسونکه او ز دیدیکن هامیسته موافق او ز قوی اسرائیله
 راحلق و بروبر او ز بندسی موسی نن واسطه‌سی این دیدیکی های بخشی سوزنندن بر
 سوز بی دوشیبور ۵۷ الله‌مز رب بزم این اولسون نیجه که بزم آنالرمز این اولبودر
 بزی ترک ايلسون و برآخمه‌سون ۵۸ و قلب‌رمزی او ز طرفه مابل ايلسون که آنالرمزه
 بیوردبی های بوللنند کدوپ اونن املر و قانونلر و احکامی محافظت ايлик
 ۵۹ و بوسوزلر که رین حضورنک استدعا ايلدام کیجه و کوندوز الله‌مز ربه یاخین اولسونلر
 که کون بکون او ز بندسن حقنی واوز اسرائیل قومن حقنی و برسون ۶۰ تاک
 دنیان های طایفه‌لری آنلاسونلر که رب الله در واوزکسی بودخر ۶۱ و بورکلز
 الله‌مز رب این درست اولسونکه بوکونکی کیی اونن قانونلنند رفتار ايلبوب
 امرلرینی محافظت ايлик ۶۲ و پادشاه این تمام اسرائیل رین حضورنک ذیحملر ذبح
 ايلدابدیلر ۶۳ و سليمان سلامت قربانلری ذبح ايلدی یعنی ربه ذبح ايلدیکی ايکری
 ايکی مین اوکوز و بوز ايکری مین قوبون ايدي و پادشاه این تمام بني اسرائیل رین
 ايوبنی تقدیس ايلدابدیلر ۶۴ او کونه پادشاه رین ايوبن قباغند کی صحنه آراسنی تقدیس
 ايلدی که اوراده محرقه و چورک قربانلرینی و سلامت قربانلرین بیهدرینی تقریب
 ايلدی چونکه رین حضورنک اولان مس مذبحی کچیک اولوب محرقه و چورک قربانلرینی
 و سلامت قربانلرین بیهدرینی تقدیس ۶۵ او زمان سليمان این تمام اسرائیل حات
 مدخلنند تا مصدر چایه قدر بر بیوک جماعت این الله‌مز رین حضورنک بدی کون
 و بدی کون که اون درت کون در بیراهی اجرا ايلدابدیلر ۶۶ و سکرخنجی کونه قوی
 مرخص ايلبوب اولرده پادشاهه خیر دعا ايلبوب رین بندسی داوده و قوی اسرائیله
 ايلدیکی هر تعنیدن او تری شاد و خوشدل او ز چادرلرینه کندبار

RƏBB atalarımızı Misirdən çıxardığındə nəçə ki Musanın vasıtası inən dəyibsen buları dünyânın hamı millətlərindən özünə mîrâs üçün ayırdın 54*və vaqfıñə Süleymân bu hamı istidâ' və istiğasını duâ' éyləyib tamâm éylədi RƏBBin məzbuhanun qabağında dîzə çəkib əllərini göğə qavzamakdan qalxdı 55*və durub uca səsi inən İsrâ'elin hamı camâ'atını bərəkətləyib dədi ki 56*RƏBB mütəbârək olsun ki öz dədiğinin hamısına müvâfiq öz qövmi İsrâ'elə rahatlıq vəribdir öz bəndəsi Musanın vasıtası inən dədi ki hamı yaxşı sözündən bir söz yerə düşməyibdir 57*Allahımız RƏBB bizim inən olsun nəcə ki bizim atalarımız inən olubdur bizi tərk éyləməsin və biraxmasın 58*və kalblərimizi öz tərəfinə mâ'il éyləsin ki atalarımıza buyurduğu hamı yollarında gədib O'nun əmrlər və qânunlar və ehkâminı muhâfizət éyləyək 59*və bu sözləri ki RƏBBin huzûrunda istidâ' éylədim gəcə və gündüz Allahımız RƏBBə yaxın olsunlar ki gün bə gün öz bəndəsinin həqqini və öz İsrâ'el qövminin həqqini vərsin 60*tâ ki dünyânın hamı tâ'ifələri anlaşınlar ki RƏBB-Allahdır və özgəsi yoxdur 61*və yürəkləriz Allahımız RƏBB inən dürüst olsun ki bu günü kimi O'nun qanûnlarında rəftâr éyləyib əmrlərini muhâfizət éyləyiñ 62*və pâdşâh inən tamâm İsrâ'el RƏBBin huzûrunda zəbihələr zəbh éylər idilər 63*və Süləymân səlâmət qurbânları zəbh éylədi yə'nî RƏBBə zəbh éylədiği iğirmi iki mîn öküz və yüz iğirmi mîn qoyun idi və pâdşâh inən tamâm bən-i İsrâ'el RƏBBin èvinin taqdîs éylədilər 64*o gündə pâdşâh RƏBBin èvinin qabağındaki sahənin arasını taqdîs éylədi ki orada məhruqa və çörək qurbânlarını və səlâmət qurbânlarının pîhlərini təqrîb éylədi çünkü RƏBBin huzûrunda olan mis məzbuhu kiçik olub məhruqa və çörək qurbânlarını və səlâmət qurbânlarının pîhlərini tutmadı 65*o zamân Süləymân inən tamâm İsrâ'el Xamat mədhâlindən tâ Misir çayına qədər bir böyük camâ'at inən Allahımız-RƏBBin huzûrunda yəddi gün və yəddi gün ki on dört gündür bayrâm icrâ éylədilər 66*və səkkizinci gündə qövmi mürəxxəs éyləyib olar da pâdşâha xəyr duâ' éyləyib RƏBBin bəndəsi Dâvuda və qövmi İsrâ'elə éylədiyi hər ne 'mətdən ötürü şad və hoşdal öz çadırlarına getdilər ∞

کتاب اول ملوک ۹

۱۷۲

دفوزنخی باب

او وقتیکه سليمان رین ابوبنی و پادشاهن عمارتی و سليمان آرزوی این های
 مقصودیتی نام ایلدی ۲ رب اونه ایکنخی دفعه کورنده نیجه که جمعونه او کورنمش
 ایدی ۳ و رب اونه دیدیکه من سن استدعا و استغاثه کی که من حضورم استغاثه
 ایلدون استغاث ایلیوب بو بنا ایلدیکث ابوبی تقدیس ایلدم که آدمی این کیمین اورا به
 قویام و من کوزلرم این بورکم دائم الاوقات اوراده اولادچ در ۴ واکرسن من
 حضورم نیجه که آناث داود رفتار ایلدی تمام قلب و راستق این رفتار ایلیوب سه های امر
 ایلدیکم قانونلر و احکامی محافظت ایلیه سن ۵ اوئن من اسرائیل اونسته سن پادشاه لعکن
 غننگی این کیمین قایم ایلم نیجه که آناث داوده دیشم که اسرائیل نخشن اونسته سن
 ایچون آدم اسکک اولمه حق در ۶ اکرسز واوغلارزم اطاعتمدن فی الواقع دوهسز
 و قباغزده قویدیغم امرلر این قانونلری محافظت ایلیوب کدوپ اوزکه الله عادت
 واولن سجن ایلیهسز ۷ اوئن من اسرائیلی او دبارن بوزندن که اوله وبرشم کرم
 و من آدمه تقدیس ایلدیکم ابوبی حضورمدن آنارم و اسرائیل های ملکلر آرانست مث
 و مسخر اولار ۸ و بو اعلی ابوب که وارهراونن یانندن کجن حیران فالله حق و فشقراق
 چالوب دیمجکدرلر که آیا نهدن اوتری رب بو دباره و بو ابوب پله ایلدی ۹ وجواب
 و برلر که اوئدن اوتری که اولرن آنالرینی مصدر دبارندن چخاردان اوزلرینن الله رسی
 برآخوب اوزکه الله متابعنی توپدیلر واولن سجن و عادات ایلدیلر او سیدن رب
 اولرن اونسته نام بو بلانی کتوردی ۱۰ او او ایکری این آخرین که سليمان بو ایک
 ابوبی یعنی رین ابوبنی و پادشاهن عمارتی بنا ایلدی ۱۱ صور پادشاه حرام ده سليمان
 اون های آرزوسته موافق ارز آغا جلری و چام آغا جلری و فزل وبرمش ایدی او
 وقت سليمان پادشاه حiramه جلیل دیارنده ایکری شهر وبردی ۱۲ و حرام صوردن
 چندی که سليمان او و بردیکی شهرلری مشاهده ایلسون اما اولرا وتن نظریه خوش
 کلمدی ۱۳ او دیدی بو نیجه شهرلر در که قرداش منه وبروب من واولرن آدمی کابول

doqquzuncu bâb

1*və vaqtinjə Süləymân RƏBBin èvini və pâdşâhin ‘imârətini və Süləymânın arzusu inən hamı məqsûdını tamâm éylədi 2*RƏBB ona ikinci dəf ‘a göründü nəcə ki Cibe’onda ona görünmiş idi 3*və RƏBB ona dədi ki Mən sənin istidâ‘ və istigâsənji ki Mənim huzûrumda istigâsə éylədin istimâ‘ éyləyib bu binâ éylədiğinj evi taqdîs éylədim ki adımı əbədə kimin oraya qoyam və Mənim gözlərim inən yürəğim dâ’im ola-vaxt orada olacaqdır 4*və əğər sən mənim huzûrumda nəcə ki atan Dâvud rəftâr éylədi tamâm qalb və rastlıq inən rəftâr éyləyib sənə hamı əmr éylədiğim qanûnlar və ehkâmi mühâfizet éyləyəsən 5*onda Mən İsrâ‘elin üstündə sənin pâdşâhlığının taxtılıjı əbədə kimin qâ‘im éylərəm nəcə ki atan Dâvuda dəmişəm ki İsrâ‘elin taxtinin üstündən sənin içün adım əskik olmayacaqdır 6*əğər siz və oğullarız Mənim itâ‘atimdən fi‘l-vâki‘ dönəsiz və qabağızda qoyduğum əmrlər inən qânûnlarımı mühâfizət éyləməyib gedib özgə ilâhlara ‘ibâdət və olara səcdə éyləyəsiz 7*onda Mən ki İsrâ‘eli o diyârin yüzündən ki olara vərmışəm kəsərəm və Mənim adıma taqdîs éylədiğim evi huzûrumdan atarəm və İsrâ‘el hamı millətlər arasında məsəl və məsxərə olar 8*və bu â‘lî év ki var hər onun yanından keçən heyrân qalacaq və fişqırıq çalıb déyəcəkdirler ki âyâ nədən ötürü RƏBB bu diyâra və bu évə bələ éylədi 9*və cavâb vərirler ki ondan ötürü ki oların atalarını Misir diyârından çıxardan özlərinin Allahi RƏBBi bıraxıb özüňə ilâhlar mütâbi‘ətini tutdilar və olara səcdə və ‘ibâdət éylədirler o səbəpdən RƏBB oların üstüne tamâm bu bələni gətirdi 10*və o iğirmi ilin êxirində ki Süleymân bu iki evi yə‘nî RƏBBin-Èvini və pâdşâhin ‘imârətini binâ éylədi 11*Sur pâdşâhi Xirâm da Süleymâna onun hamı arzûsına müvâfiq ərz ağacları və çam ağacları və qızıl vərmiş idi o vəqt Süleymân pâdşâh Xirâma Calîl diyârında iğirmi şəhər vərdi 12*və Xirâm Surdan çıxdı ki Süleymânın ona vərdiği şəhərləri müşâhidə éyləsin amâ olar onun nəzərinə xoş gəlmədi 13*və dədi bu nəcə şəhərlərdir ki qardaşım mənə vəribəsən və oların adını Kabul ∞

دباری قویدی که بو کونه قدر وار ۱۴ و حیرام سلیمان پادشاهه بوز ایکری فنه
 فزل کوندرمش ایدی ۱۵ و سلیمان پادشاهن آدمیر یغمغنه سبی بو ایدی که ر
 ایونی و اوز عارنی ملونی و اورشلیمن حصارنی و حاصور و مخدونی و جزری
 ایلسون ۱۶ چونکه مصر پادشاهی فرعون چینوب جزری آلمش واونی اود ای
 پادرمش و شهرده ساکن اولان کعنانی لری اولدروب اونی اوز قزی سلیمان عور
 چهاز ویردی ۱۷ و سلیمان جزری و آشاغه کی بیت حوروئی ۱۸ و بعلانی و دیار
 یابانند اولان ندموری ۱۹ و سلیمان های انبار شهرلرینی و عراده شهرلرینی و سوارلر
 شهرلرینی و سلیمان اورشلیمن و لبانند و حکومتن قام دیارنند بنا ایلمک آرزو ایلدیکی
 بنا ایلدی ۲۰ و او طایفه نه هامیسنه که اموری و حبی و فربزی و حوى و بیوسی لرد
 باقی فالمش ایدیلر و بنی اسرائیلدن دکل ایدیلر ۲۱ بعنى اولن اوغللرین که اولد
 صوره دبارده باقی فالمش ایدیلر و بنی اسرائیل ده اولری معو ایلهه یلمعش ایدی
 سلیمان اولری بو کونه قدر خراجکدار بند ایلدی ۲۲ اما بنی اسرائیلدن سلیمان به
 نوندی چونکه اولر دعوا آدمی واونن نوکرلری واونن سرور و سردارلری واونه
 عراده و سوریلرن سرورلری ایدیلر ۲۳ سلیمان ایشن اوستند ناظر اولانلر
 سرورلری بولر در بعنى ایش ایشلین خلفن اوستند حکم ایلین بش بوز الی نفر ایدی
 ۲۴ اما فرعونن قزی داودن شهرنند چینوب اوز ایوبته کندی که سلیمان او
 ایجون بنا ایلمش ایدی اوته ملونی ده بنا ایلدی ۲۵ و سلیمان ایله اوچ دف
 رب ایجون بنا ایلدیکی مذبحن اوستند محرقه و سلامت قربانلری کهدوب ره
 حضورنند بخور پادر ایدی و سلیمان ایوی نام ایلدی ۲۶ و سلیمان پادشاه ادو
 دیارنند بعر احمر کارنند ایلوون بانند کی عصیون جبرده کی لر قابردی ۲۷ و حیرا
 او کی لرده سلیمان نوکرلری این او ز دریا یان نوکرلرند کمیچیلر کوندرده
 ۲۸ که اولر او فینه کهدوب اورادن درت بوز ایکری فنطار فزل الوب سلیمان
 پادشاه کنوردیلر

diyârı qoydu ki bu günə qədər var 14*və Xirâm Süleymân pâdşâha yüz iğirmi qantâr qızıl göndərmiş idi 15*və Süleymân pâdşâhin âdamlar yiğmağının səbəbi bu idi ki RƏBBin evini və öz ‘imârətini və Millonu və Orişalîmin hasârını və Hasor və Mecdiddonu və Cezeri binâ éyləsin 16*çünki Misir pâdşâhi Fir‘ avn çıxıb Cezeri almış və onu od inən yandırmış və şəhərdə sâkin olan Kən‘ânlıları öldürüb onu öz qızı Süleymânın ‘övrətinə cəhiz vərdi 17*və Süleymân Cezeri və Aşağıaki Beyt-Hurunu 18*və Ba‘alatı və diyârin bəyâbanında olan Tadmoru 19*və Süleymânın hamı anbar şəhərlərini və ‘ərrâdə şəhərlərini və süvârilərin şəhərlərini və Süleymânın Orişalimdə və Libânda və hökümətinin tamâm diyârında binâ éyləmək arzu éylədiğini binâ éylədi 20*və o tâ‘ifənin hamısını ki Amori və Hətti və Ferizi və Xivî və Yebusilərdən baqi qalmış idilər və bən-i İsrâ’eldən dəgil idilər 21*yə‘nî olarin oğullarını ki olardan sora diyârda baqi qalmış idilər və bən-i İsrâ’el də oları məhv éyləyə bilməmiş idilər Süleymân oları bu günə qədər hərracgüzar binâ éylədi 22*amâ bən-i İsrâ’eldən Süleymân bəndə tutmadı çünki olar da ‘vâ âdamı və onun nökərləri və onun sərdârları və onun ‘ərrâdə və süvârilərin sərvərləri idilər 23*Süleymânın işinin üstündə nâzir olanların sərvərləri bulardır yə‘nî iş işləyən xalqın üstündə hükm éyləyən beş yüz elli nəfər idi 24*amâ Fir‘ avnın qızı Dâvudun şəhərindən çıxıb öz évinə getdi ki Süleymân onun için binâ éyləmiş idi onda Millonu da binâ éylədi 25*və Süleymân ildə üç dəfə a RƏBB için binâ éylədiyi məzbuhan üstündə möhriqə və səlâmət qurbânları keçirdib RƏBBin hüzûrunda buxur yandırır idi və Süleymân Évi tamâm éylədi 26*və Süleymân pâdşâh Edom diyârında Bəhr-i Əhmər kənarında Élatın yanındakı ‘Esyon-Ceberdə gəmilər qayırdı 27*və Xirâm o gəmilərdə Süleymânın nökərləri öz dəryâ bilən nökərlərindən gəmicilər göndərdi 28*ki olar Ofirə gedib oradan dört yüz iğirmi qantâr qızıl alıb Süleymân pâdşâha gətirdilər ∞

اویغى باب

اوسما ملکىسى رين آدبىن باردىنىڭ سليمان شەرتى اشيدوب كىلى كە اونى
 رمۇزلىرىنىڭ امتحان ايلسون ۲ و جوخ يۈك دىدبه اىبن دخلى جوخ ادويات و فرقل
 و قىمتلى داشلار اىبن بوكلى دوهلىرىنىڭ اورشىلىسە كلوب سليمان يانە كىدى و بوركە
 اولان ئاكفەسى اوئە دىدې ۳ و سليمان دە اوئەن هائى رمۇزلىرىنى حل ايلدى بادشاھىن بىر
 زاد كېزلىون قالىدى كە اوئەن دېمىش اولسون ۴ اوسما ملکىسى سليمان هائى حەكتى و اوئەن
 بنا ايلدىيکى ابوي ۵ و اوئەن سەزىقىن خوراڭى و اوئەن بىنڭلارىنىن اۇنورىغانى و خەندىكارلىرىنىن
 دورىغانى و اولرن لىاسلىرى اىبن اوئەن سافىلىرىنى و اوئەن رىن ابوبە جىجىغە قابىدىغى
 يەكانتى كوروب اوزىزى دە هوش قالىدى ۶ و بادشاھە دىدېكە سن سوزلەك و حەكتىكى
 خصوصىت دىبارمەت اشىدىكىم سوز حق ايمش ۷ و من او سوزان اشامرا بىدم تا اوزم كەدم
 و كۆزلەم كوردى ياخى سە بارىسىنى دە خىر و بىرمىبىدرلەر سن حەكتى و نەھەنگ اشىدىكىم
 خىردىن آرنىق در ۸ خوشا سن آدملىكىن حالە خوتا بوبىنچىلاركىن حالە كە ھېنىه سن
 حضوركەن دورىوب سن حەكتىكى اشىدىرلەر ۹ سن اللەك رب مبارك اولسون كە سە رضا
 كۆستروپ سە اسرائىل خەختىن اوستەن قوبىدى رب اسرائىل دايم الاوقات سودىكى
 اىمچون سە حق و عەدائى اچرا ايلەك بادشاھە نىصب اىلىبىدر ۱۰ و بادشاھە بوز اىكىرى
 قىطار فرقل و جوخ آرنىق ادويات اىبن قىمتلى داشلار و بىرى سا ملکىسى سليمان بادشاھە
 و بىرىدىكى كېمى چوخلى ادويات بىر دە كەلمى ۱۱ و حىرامن اوپىردىن فرقل كىنورىن
 كېلىرى اوپىردىن چوخ آرتق المۇغ آغاچارى و قىمتلى داشلار دە كىنوردىرلەر ۱۲ و بادشاھە
 رىن ابوندىن و بادشاھەن ئمارتىدىن اوئىرى او المۇغ آغاچارىزىن ستۇن لىرسازىنچىلار اىمچون
 طنبورلىرى اىبن سەنطورلىرى قابىدى بىر كۆنه كېمىن بىلە المۇغ آغاچى كىلبوب و كۆرلىبىدر
 ۱۳ و سليمان بادشاھ سا ملکىسە هائى آرزو اىلىبوب اسندىكىن و بىرى اوئىدىن علاوه
 كە سليمان بادشاھەن دولىتە لايق اولى ئونە و بىرەش ايدى و صورە اوزى بىنڭلەرلىرى اىبن
 دونوب اوز دىبارىسە كىدى ۱۴ او سليمان بادشاھ اىمچون بىر ايلە كىلن قىزلىن وزى ئىلى

onuncu bâb

1*və Səba mələkəsi RƏBBin adının bârəsində Süleymânın şöhrətini eşidib gəldi ki onu rəmizlər inən imtihân èyləsin 2*və çox böyük dəbdəbə inən və xeyli çox ətriyyât və qızıl və qiymətli daşlar inən yüksək dəvələr inən Orişalımə gəlib Süleymânın yanına getdi və yürüğində olanın qəffəsini ona dedi 3*və Süleymân da onun hamı rümuşlarını həll pâdşâhdan bir zâd gizlîn qalmadı ki ona dəməmiş olsun 4*və Səba mələkəsi Süleymânın hamı hikmətini və onun binâ èylədiyi évi 5*və onun süfrəsinin horâjını və onun bəndələrinin oturmağını və xidmətkârlarının durmağını və oların libâsları inən onun sâkilərini və onun RƏBBin évinə çıxmağa qayırduğu pilləkânını görüb özündə daha hoş qalmadı 6*və pâdşâha dədi ki sənin sözlərinin və hikmətinin husûsına diyârimda eşitdigim söz həqq imiş 7*və mən o sözlərə inanmir idim tâ özüm gəldim və gözlərim gördü bax mənə yarısını da xəbər vərməyibdirler sənin hikməti və ni'məti eşitdiğim xəbərdən artıqdır 8*xoşâ sənin âdamlarıñın halinə xoş bu bəndələrinin halinə ki həmişə sənin hüzuruñda durub sənin hikmətini eşidirlər 9*sənin Allahıñ RƏBB mütəbârək olsun ki sənə rızâ göstərib səni İsrâ' elin taxtının üstünə qoydu RƏBB İsrâ'eli dâ'im olavaxt səvdigi üçin səni həqq və 'adâleti icrâ èyləməgə pâdşâh nasb èyləyibdir 10*və pâdşâha yüz iğirmi qantâr qızıl və çox artıq ətriyyât inən qiymətli daşlar vərdi Səba mələkəsi Süleymân pâdşâha vərdiği kimi çoxlu ətriyyât bir daha gəlmədi 11*və Xiramın Ofirdən qızıl gətirən gəmiləri Ofirdən çox artıq Almuğ ağaçları və qiymətli daşlar da gətirdilər 12*və pâdşâh RƏBBin évindən pâdşâhin 'imâratindən ötürü o Almuğ ağaçlarından sütûnlar və sâzəndələr üçin tanburlar inən santûrlar qayırıldı bu günə kimin bələ Almuğ ağaççı gəlməyib və görülməyibdir 13*və Süleymân pâdşâh Səba mələkəsinə hamı arzu èyləyib istədiğini vərdi ondan 'ilâvə ki Süleymân pâdşâhin dövlətinə lâyiq olanı ona vəris idi və sora özü bəndələri inən dönüb öz diyârına getdi 14*və Süleymân pâdşâh üçin bir ildə gələn qızıl vəzni altı ∞

بوز آتشش آنچه قسطار قزل ايدى ۱۵ اوئدن علاوه كه آش و برش آدملىرى و بخار زىمىسى و عبرىلرن هامى پادشاھلىرى و دبارن سردارلىرى اوئنه و بير ايديلر ۱۶ و سليمان پادشاھ دوکە قىزىدىن اىكى بوز چاركۈشە قىخان كە هر بىر قىخانە آنچ بوز مثقال قزل كىدر ايدى ۱۷ و دوکە قىزىدىن اوچ بوز قىخان قاپىرىدى كە هر بىر قىخانە اوچ من قزل كىدر ايدى و پادشاھ اولرى لىيان مىشەستن ابونە قويدى ۱۸ و پادشاھ فىل دېشىدىن بىر يوک نخت قاپىرىپ اونى خالص قزل اين اوئندى ۱۹ و تختن آنچ پلهسى وار ايدى و تختن باشى دالىستىن مدور اولوب او تورملى بىن بىر طرفىدىن واو طرفىدىن دست اندازىلر وار ايدى و دست اندازىلرن يانىڭ اىكى ارسلان دورر ايدى ۲۰ واو آنچ پلهلىرن اوستىڭ بىر ياندىن واو ياندىن او رادە اون اىكى ارسلان وار ايدى هىچ بىر مىلكتىن يە زاد قاپىرىماش ايدى ۲۱ و سليمان پادشاھن اىچىمك قاپلىرىن هامىسى قىزىدىن و لىيان مىشەستن ابونىن هامى قاپلىرى خالص قىزىدىن ايدى كومىشىن هىچ بوخ ايدى سليمان كونىزىڭ كومىش بىر زاد حساب اوبلر ايدى ۲۲ چونكە حبرامن كىلىرى اين دريادە پادشاھن ترىشىش كىلىرى وار ايدى اوچ ايلدە بىر دفعە او ترىشىش كىلىرى قزل و كومىش و فيل دېشى و مېمۇنلر و طاولىرلۇپ كىنورر ايديلر ۲۳ و سليمان پادشاھ دولت و حكىمت اين بىن پادشاھلىرىن هامىستىن يوک اولدى ۲۴ و ئىنم عالم سليمان حضورىتە آرزومند ايديلر كە الله اون يوركە و بىر دېكى حكمىت اشتىسوئار ۲۵ و بولىرن هر بىرسى ايل بىه ايل اوچ بىشىكشى كە كومىش قاپلىر و قزل قاپلىر و لىاسلىر و سلاحلار و ادویات و آنلار اين قاطرلىدىن عارت ايدى كىنورر ايدى ۲۶ و سليمان عرادەلر و سوارەلر جمع اللىبوب مىن درت بوز عرادەسى و اون اىكى مىن سوارەسى وار ايدى كە اولرى عرادە شەھرلەزى و پادشاھن يانىڭ اورشىمىت قويدى ۲۷ و پادشاھ اورشىمىت كومىشى داش مقامىت ايلدى و ارز آغاچلىرىنى چو خلقەنە بنا ئە صحراىن جىزى كىرى ايدى ۲۸ و سليمانىن اوئرى مىصردىن آنلار كىنورلۇر ايدى بىنى پادشاھن ئاجىزلىرىن كاروانلىرى قىمت اين آت كاروانى كىنورر ايديلر ۲۹ و مىصردىن بىر عرادە آنچ بوز مثقال كومىشە و بىر آت بوز اللە مثقال كومىشە اللوب كىنورلۇر

yüz altmış altı qantâr qızıl idi 15*vənidan ‘ilâvə ki alışeriş âdamları və tüccâr zümrəsi və ‘arabların hamı pâdşâhları və diyârin serdârları ona vîrir idilər 16*və Süleymân pâdşâh dökmə qızıldan iki yüz çârguşə qalhân ki hər bir qalhâna altı yüz misqâl qızıl gidər idi 17*və dökmə qızıldan üç yüz qalhân qayırdı ki hər bir qalhâna üç mîn qızıl gidər idi və pâdşâh oları Libnân meşəsinin evində qoydu 18*və pâdşâh fil dişindən bir böyük taxt qayırıb onu hâlis qızıl inən örtdü 19*və taxtın altı pilləsi var idi və taxtın başı dalısından müdəvvər olub oturmali yerin bu tərəfindən və o tərəfindən dəst əndâzələr var idi və dəst əndâzələrin yanında iki arslan durur idi 20*və o altı pillələrin üstündə bu yandan və o yandan orada on iki arslan var idi həç bir məmləkətdə bələ zâd qayrılmamış idi 21*və Süleymân pâdşâhın içmək qablarının hamısı qızıldan və Libnân meşəsinin evinin hamı qabları hâlis qızıldan idi gümüşdən həç yox idi Süleymânın günlərində gümüş bir zâd hesâb olmir idi 22*çünki Xirâmin gəmiləri inən dəryâda pâdşâhın Tarşış gəmiləri var idi üç ildə bir dəfə o Tarşış gəmiləri qızıl və gümüş və fil dişi və meymûnlar və tovuzlar alıb gətirir idilər 23*və Süleymân pâdşâh dövlət və hikmət inən yerin pâdşâhlarının hamısından böyük oldu 24*və tamâm ‘âləm Süleymânın huzûruna arzumənd idilər ki Allah onun yürağınə vîrdigi hikməti eşitsinlər 25*və buların hər birisi il bə il öz pişkəşini ki gümüş qablar və qızıl qablar və libâslar və silâhlar və ədvîyyât və atlar inən qatırlardan ‘ibâret idi gətirir idi 26*və Süleymân ‘ərrâdələr və süvârələr cəm’ éyləyib mîn dört yüz ‘ərrâdəsi və on iki mîn süvârəsi var idi ki oları ‘ərrâdə şəhərlərində və pâdşâhın yanında Orışalîmdə qoydu 27*və pâdşâh Orışalîmdə gümüşü daş maqâmında éylədi və ərz ağaclarını çoxluğuna binâen səhrânin cəmîzi kimi éylədi 28*və Süleymândan ötürü Misirdən atlar gətirilir idi yə ‘nî pâdşâhın tâcirlərinin kârvânları qiymət inən at kârvâni gətirir idilər 29*və Misirdən bir ‘ərrâdə altı yüz misqâl gümüş və bir at yüz elli misqâl gümüş alınb götürülür idi və bələ də Xettîlərin hamı pâdşâhları və Aramın pâdşâhları içün olarin əli inən götürülür ☺

ایدی ویله ده حتی لرن هامی پادشاهلری وارامن پادشاهلری ایچون اولرن الی این
کنورلور ایدی

اون برخی باب

اوسليمان پادشاه فرعون قزی این پله جوخ باد عورتار سودی یعنی موایلر
و عمونیلر و ادویلر و صبدونیلر و حتی لردن ۲ او طالقلدن که رب بنی اسرائیل
امر ایلمش ایدی که سزا اولن داخل اولیه سز واولرده سن داخل اولسونلر زیرا اولر
اللهه قلبزی اوز الهرینه ناع الیلر سليمان محبت این اوله ملصن اولدی ۳ و اون
یدی بوز خاتون عورتلری اولوب اوج بوز ده منعه سی وار ایدی و عورتلری اون
قلنی دوندردلر ۴ و سليمان قوجه لغی زمانه واقع اولدیکه عورتلری اونن قلنی اوزکه
اللهه ناع ایلدبلر و اونن قلنسی آناسی داودن قلنسی کیسی اوز اللهی رب این درست دکل
ایدی ۵ و سليمان صبدونیلر الهی عنتورتن و عمونیلرن مکروه بنی ملکومن دامسجه
کندی ۶ و سليمان رین حضورن شرارت ایلیوب آناسی داود کیسی ره ناما ناع
اویلدی ۷ او زمان سليمان موابن مکروه بنی کوشدن اویزی و بنی عمون مکروه بنی
مولکدن اویزی اورشلیم قباغذن کی داغن اوستن مرتفعتر بنا ایلدی ۸ و اوز باد
عورتلرین هامیسی ایچون پله ایلدی که اوز الهرینه بخور باندروب ذیجهلر ایلر ایدبلر
۹ و رین غضی سليمان اوستن کادی چونکه بورکی اسرائیل اللهی رین دوندردی
که اویزیه ایکی دفعه کورنش ایدی ۱۰ و بو خصوصی اویه امر ایلمش ایدی که اوزکه
اللهه متابعت ایلسون اما او رین اویزیه امر ایلدیکی محافظت ایلدی ۱۱ و رب سليمانه
دیدی اوندن اویزی که بو سه واقع اولوب در وسن من عهدی و سه امر ایلدیکم احکامی
محافظت ایلدون من ده سن مملکتی سدن اللهه برزوب اونی بندکه و برجمک ۱۲ اما
من اونی آناث داودن خاطرندن اویزی سن کونلرکن ایلمیه جمک من اونی سن اوغللک
الدن آلاجم ۱۳ اعضا بو که تمام مملکتی آلماجم من اوغللکه بندم داودن خاطری
ایچون و انتخاب ایلدیکم اورشلیمدن اویزی برجه سبط و برجمک ۱۴ و رب سليمان
۰۰

idi və bələ də Xettîlərin hamı pâdşâhları və Aramın pâdşâhları için oların əli inən götürürür idi

onbirinci bâb

1*və Süleymân pâdşâh Fir‘ onun qızı inən bilə çox yâd ‘övrətlər səvdi yə’ nî Moabîlər və ‘Ammonîlər və Sidonîlər və Xettîlərdən 2*o tâ’ ifələrdən ki RƏBB bən-i İsrâ’ ələ əmr éyləmiş idi ki siz olara dâxil olmayasız və olar da sizə dâxil olmasınlar zîrâ olar əlbət qalblərizi öz ilâhlarına tâbi‘ éylərlər Süleymân mühübbət inən olara mülasiq oldu 3*və onun yəddi yüz Hâtûn ‘övrətləri olub üç yüz də müta‘sı var idi və ‘övrətləri onun qalbini döndərdilər 4*və Süleymânnın qocalığı zamânında vaqi‘ oldu ki ‘övrətləri onun qalbini özgə ilâhlara tâbi‘ éylədilər və onun qalbi atası Dâvudun qalbi kimi öz ilâhi RƏBB inən dürüst dəğil idi 5*və Süleymân Sidonîlərin ilâhi Aştoretin və ‘Ammonîlərin məkruh bütü Milkomun dalısınca gətdi 6*və Süleymân RƏBBin huzûrunda şərârət éyləyib atası Dâvud kimi RƏBBə tamâmən tâbi‘ olmadı 7*o zamân Süleymân Moâbin məkruh bütü Kemoşdən ötürü və bən-i ‘Ammonun məkruh bütü Molekdən ötürü Orışalîmin qabağındakı dağın üstündə mürtəfelər binâ éylədi 8*və öz yâd ‘övrətlərinin hamısı için bələ éylədi ki öz ilâhlarına bühur yandırıb zəbihələr éylər idilər 9*və RƏBBin qazəbi Süleymânnın üstünə gəldi çünki yüzünü İsrâ’ elin Allahı RƏBBdən döndərdi ki özünə iki dəf‘a görünmiş idi 10*və bu husûsda ona əmr éyləmiş idi ki özgə ilâhlara mütâbi‘ət éyləməsin amâ o RƏBBin özünə əmr éylədiğini mühâfizət éyləmədi 11*və RƏBB Süleymâna dədi ondan ötürü ki bu sənə vâqi‘ olubdur və sən mənim ‘əhdimi və sənə əmr éylədiğim ehkâmımı mühâfizət éyləmədən Mən də sənin məmləkətiyi səndən əlbət yırtıb onu bəndənə vərəcəğəm 12*amâ Mən onu ataş Dâvudun xətirindən ötürü sənin günləriñdə éyləməyəcəğəm Mən onu sənin oğluşun əlindən alacağam 13*məhəz bu ki tamâm məmləkəti almayıacağam Mən oğluşa bəndəm Dâvudun xətiri için və intihâb éylədiğim Oruşalîmdən ötürü bircə sıbt vərəcəğəm 14*və RƏBB Süleymân ∞

ایجون بر دشمن قالخزدی یعنی ادوم پادشاهن ذرتندن اولان ادوی هددی
 ۱۵ واقع اولش ایدیکه داود ادومه اولان زمان قوشون سرداری بواب مقنوللری
 دفن ایلمک بخاری کندنک ادومه های ذکورلرین اولدرمش ایدی ۱۶ زیرا بواب فام
 اسرائیل این آی اوراده قالمش ایدی تا ادومه اولان های ذکوری نلف ایلدیلر
 ۱۷ وهدد اوزی آناسن بندلرندن بر نیجه ادولی آدمل این مصن کنمک قاچدی
 وهدد او وقنه کچیک او شاق ایدی ۱۸ او لرمدیاندن قالخوب فارانه کلدیلر و فاراندن
 اوزلری این آدمل کوتروب مصر پادشاهی فرعونن یانه مصن بشدیلر که او نه ابو
 وبروب معاش ده تعین ایلدی و او نه بر ده وبردی ۱۹ وهدد فرعونن نظرنک چوخ
 مظہر النفات اولدی واوز عورتن باجسنسی یعنی ملکه تاخنیسن باجسنسی او نه عورت
 وبردی ۲۰ و تاخنیسن باجسنسی او نه او غلی جنوبی دوغدی و تاخنیسن او نی فرعونن
 عارتنه سودن کسی و جنوبی فرعونن او غلرلری این فرعونن عمارتنک اولور ایدی
 ۲۱ وهدد مصرده اشتندیکه داود اجدادرلری این یاتوپدر و هن قوشون سرداری بواب
 وفات ایلوپدر او نه هدد فرعونه دیدیکه من مرخص ایله که اوز دیارمه کیدم
 ۲۲ و فرعون او نه دیدیکه سن من یانه نهیک اسکک در که سن اوز دیارکه کنمک
 استرسن اما او دیدیکه خیر سن من کرک لابد مرخص ایلیسن ۲۳ والله او ن ایجون
 رزون این الیاداعی ده که اوز آغاسی صویا پادشاهی هدد عزرن یانندن قاچمش ایدی
 دشمن قالخزدی ۲۴ و داود اولری اورانه او اوز یانه آدمل یغوب بر بلوکن سرکردہ سی
 اولش ایدی که دمشقه کدوپ اوراده ساکن اولوب دمشقد حکومت ایلر ایدیلر
 ۲۵ و سلیمان های کونلرنه هددن اسرائیل پتردیکی شردن سوای بو ده اسرائیل دشمن
 اولوب و اسرائیل بغض ایلوب ارام دیارن پادشاهن ایلدی ۲۶ و صربدادن افرانی
 یاریعام این نیاط که آناسن آدی صروعا و بر دول عورت ایدی اوزی سلیمان بندسی
 اولدینی حالت پادشاهن ضدینه ال قاوززادی ۲۷ و پادشاهن ضدینه ال قاوزامقلعن
 کنیفی ده بو ایدی که سلیمان ملوی بنا ایلوب آنسی داودن شهرینت بخلش
 برلرینی نعیر ایلر ایدی ۲۸ و بو یاریعام کشی ده بر رشید جوانمرد ایدی و سلیمان

icin bir düşmən qalxızdı yə'nî Edom pâdşâhinin zürriyətindən olan Edomî Hadadı 15*və vâqi“ olmuş idi ki Dâvud Edomda olan zamân qoşun sərdârı Yoâb məqdulları dəfn éyləməgə yuxarı gedəndə Edomun hamı zəkerlərini öldürmiş idi 16*zîrâ Yoâb tamâm İslâ'él inən altı ay orada qalmış idi tâ Edomda olan hamı zəkəri tələf éylədilər 17*və Hadad özü atasının bəndələrindən bir nəcə âdamları inən Misirə getməgə qaçdı 18*və Hadad o vaxtda kiçik uşaq idi 18*və olar Midyandan qalxıb Fâranə gəldilər və Fârandan özləri inən âdamlar götürüb Misir pâdşâhi Fir'onun yanına Misirə yətişdilər ki ona ev vərib ma'âş da tə'yin éylədi və ona yer də vərdi 19*və Hadad Fir'onun nəzərində çox mazhar iltifat oldu və öz ‘övrətinin bacısını yə'nî mələkə Taxfenəsin bacısını ona ‘övrət vərdi 20*və Taxfenəsin bacısını ona oğlu Cenubatı doğdu və Taxfenəsin onu Fir'onun ‘imârətində süddən kəsdi və Cenubat Fir'onun oğulları inən Fir'onun ‘imârətində olur idi 21*və Hadad Misirdə eşitdi ki Dâvud ecdâdları inən yafibdir və həm də qoşun sərdârı Yoâb vəfât éyləyibdir onda Hadad Fir'ona dədi ki məni mürəxxəs éylə ki öz diyârima gədəm 22*və Fir'on ona dədi ki sənin mənim yanımda nəyin əskikdir ki sən öz diyârija getmək istərsən amâ o dədi ki xəyir sən məni gərək lâbüd mürəxxəs éyləyəsən 23*və Allah onun içərin Rezon ibn-i Elyâdâ'ı da ki öz ağası Soba pâdşâhi Hadad'ezerin yanından qaçmış idi düşmən qalxızdı 24*və Dâvud oları uranda o öz yanına âdamlar yiğib bir bölkün sərkərdəsi olmuş idi ki Dəməşqdə hökümət éylər idilər 25*və Süleymânın hamı günlərində Hadad İslâ'élə yətirdiği şərrdən savây bu da İslâ'élə düşmən olub və İslâ'élə büğz éyləyib Ârâm diyârında pâdşâhlıq éylədi 26*və Serédâdan Efrâtlı Yârub'âm ibn-i Nebât ki anasının adı Seru'â və bir dul ‘övrət idi özü Süleymânın bəndəsi olduğu haldə pâdşâhin zadına əl qavzadı 27*və pâdşâhin zadına əl qavzamaqlığının kəyfiyəti də bu idi ki Süleymân Millônu binâ éyləyib atası Dâvudun şəhərinin yixilmiş yerlərini ta'mîr éylər idi 28*və bu Yarub'âm kişi də bir rəşid cavânmərd idi və Süleymân ∞

کتاب اول ملوك ۱۱

۵۷۹

کوروپ که او بر کارکنار ایکیت در اوئى بیت یوسفن هائى آغرا بشلىش اوسته
نصب ايلدى ۲۹ و او زمانە واقع اولدېك پارىعام اورشىلىدىن جىخانە شىلولى اچا
يېغىر بولە اوئى تابوب او بر تازە پالثار كىميش ابىدە وبالقۇز او اىكىسى محرادە
ايدىلر ۳۰ و اچا اوئن او اكتەكى تازە پالثارى توتوب اوئى اوئى اىكى بازىچە ابىدە
۳۱ و پارىعامە دىدىكە اوئى پارىچەنى اوزىڭ آل زىرا اسرائىل الله رب يە دېر كە
باخ بود من مملکتى سليمانى اللەن قاپۇب اوئى سطى سە وېرىجىم ۲۲ وندەم داودن
خاطرى و انتخاب ايلدىكەم اورشىلىدىن خاطرى اىسجون اسرائىل هائى سلطانلىدەن بىرچە^۱
سبط اوئە قالەحق ۲۳ اوئى داود اوئى كە من قوبۇب صىدوپىطەن عىشتۇرت الله
وموابىن كوشىش الله وېنى عمۇن ملکوم الله سنايش المدىلر ونم بوللەمن رفشار
ايلدىلر كە آناسى داود كېسى من نظرىم دوغىرى اولانى ونم قاپۇتلۇم اين احکامى
اجرا اىلەيھە ايدىلر ۲۴ لىكىن قام مملکتى من اوئن اللەن آلمەجۇم اما عمرىيەن ئامىت
اوئى حاكم قوياجۇم واودە انتخاب ايلدىكەم داود بىنەن خاطرى اىسجون كە من امرلىرى
واحکامى مخافىظت اىلىپۇدر ۲۵ و مملکتى اوئى اوغلۇن اللەن آلوپ اوئى سطى سە
وېرىجىم ۲۶ و اوئى اوغلە بىرچە سبط وېرىجىم تاكە اورشىلىدى بىنى من آدى اوئى قۇيىش
ايچۇن انتخاب ايلدىكەم شەردە بىنەم داود اىسجون دام الاوقات من حضورىت بىر نور اولسۇن
۲۷ و من سى تو تاجۇم و سن جانگەن هائى استىدىكى كېىو حکومت اىلىپۇب اسرائىل
اوستىن پادشاھ اولاجىق سن ۲۸ و آيلەك سى هائى سە امر ايلدىكە اطاعت اىلىپۇب من
بوللەمن رفشار اىلرسىن و من قانۇنلار اين امرلىرى مخافىظت اىللىك اىسجون نظرىم دىرىت
اولانى اجرا اىلرسىن نىجه كە بىنەم داود ايلدى اوئى من دە سنن اين اوپۇ سە بىر محکم
ابو بنا اىلرم نىجه كە داودە بنا ايلدىم و اسرائىللى سە وېرىم ۲۹ و داودن سلى بوجەندىن
مېتلا اىلەيھە جىم اما نە كە دام الاوقات ۴۰ و سليمان يارىعىلى اولدەمكە جالش ايدى
اما يارىعىم قالخوب مصىن شېشقى پادشاھن يانە مصىن قاچدى و سليمان و فاتە قدر
اورادە قالدى ۴۱ و سليمان عەملارىيەن بقىيەسى و اوئى ايدىكى و حكىي اولر او در
سليمان عەملارىيەن كتابىن مسطور در ۴۲ و سليمان اورشىلىك ئام اسرائىل اوستە

görüb ki o bir kârgüzar iğitdir onu beyt-i Yusifin hamı ağır işlərinin üstünə nasb èylədi
 29*və o zamânda vâqi‘ oldu ki Yarub ‘âm Orişalîmdən çıxanda Şîlolu Axiyâ
 peyğəmbər onu tapıb o bir tazə pâltâr geymiş idi və yalqız o ikisi səhrâdə idilər 30*və
 Axiyâ onun o əgnindəki tâzə pâltâri tutub onu on iki parça èylədi 31*və Yârob ‘âma
 dədi ki on parçasını özüñə al zîrâ İsrâ’elin Allahı RƏBB bələ dər ki bax budur Mən
 məmləkəti Süləymânın əlindən kapıb on sıbtı sənə vérəcəğəm 32*və bəndəm Dâvu-
 dun hâtırı və intihâb èylədigiim Orişalîmin hâtırı üçin İsrâ’elin hamı sıbtlarından bircə
 sıbt ona qalacaq 33*ondan ötfür ki Məni qoyub Sîdonîlərin Aştoret ilahına və Moâbin
 Kemoş ilahına və bən-i ‘Ammonun Milkom ilahına sitâyiş èylədilər və Mənim
 yollarımda rəftâr èyləmədilər ki atası Dâvud kimi Mənim nəzərimdə doğru olanı və
 Mənim qanûnlarım inən ehkâmımı icrâ èyləyə idilər 34*lâkin tamâm məmləkəti Mən
 onun əlindən almayacağım ammâ ‘ömrünün tamâm əyyâmında onu hâkim qoyacağım
 və o da intihâb èylədigiim Dâvud bəndəmin hâtırı üçin ki Mənim əmrləri və ehkâmımı
 mühâfizət èyləyibdir 35*və məmləkəti onun oğlunun əlindən alıb on sıbtı sənə
 vérəcəğəm 36*və onun oğluna bircə sıbt vérəcəğəm tâ ki Orişalîmdə yə’nî Mənim
 adımı onda qoymaq üçin intihâb èylədigiim şəhərdə bəndəm Dâvud üçin dâ’im ola vaxt
 Mənim huzûrumda bir nûr olsun 37*və Mən səni tutacağəm və sən câniyin hamı
 istədiyi kimi hökümət èyləyib İsrâ’él üstündə pâdşâh olacaqsən 37*və èylə ki sən
 hamı sənə əmr èylədigiimə itâ’at èyləyib Mənim yollarımda rəftâr èylərsən və Mənim
 qanûnları inən əmrlərimi mühâfizat èyləmək üçin nəzərimdə dürüst olanı icrâ èylərsən
 nécə ki bəndəm Dâvud èylədi onda Mən də sənin inən olub sənə bir möhkəm Èv binâ
 èylərəm nécə ki Dâvuda binâ èylədim və İsrâ’eli sənə vérərəm 39*və Dâvudun nəslini
 bu cəhətdən mübtəlâ èyləyəcəğəm ammâ nə ki dâ’im ola vaxt 40*və Süleymân
 Yarob ‘âmi öldürməğə çalışır idi ammâ Yarob ‘âm qalxıb Misirin Şîsaq pâdşâhinin
 yanına Misirə qaçdı və Süleymânın vəfatına qədər orada qaldı 41*və Süleymânın
 ‘əməllərinin baqiyəsi və onun hamı èylədigi və hikməti olar odur Süleymânın
 ‘əməllərinin kitâbında məsturdur 42*və Süleymânın Orişalîmdə tamâm İsrâ’él
 üstündə ∞

حکومت ایلدیگی ایام فرخ ایل ایدی ۴۳ سليمان اوز آنالری این باتوب آناسی داودن
شهرت دفن اولندی واوغلی رجعماں اوئن بىزىد پادشاه اولدی

اوئن ايچىي باپ

اور رجعماں شىكه كىدى چونكە قام اسرائىل اوئى پادشاه ايلك ايجون شىكه كىلىش
ايدى ۲ وايله كە ياريعام اين نياط بونى اشتى (زيرا او هله مصدره ايدى چونكە
ياريعام سليمان پادشاھن حضورىدن قاچوب مصدره ساكن اولور ايدى) ۳ و خلقى
كوندروب اوئى چاغىدبلار و ياريعام اين اسرائىل نام جماعى كلوب رجعماں اين
داشوب ديدبىلر كە ؟ آناڭ بوبوندروغىزى آغر ايلش ايدى اما سن ايندى آناڭ
چىن قوللغىنى واوئى بزم اوستىز قويىدىغى آغر بوبوندروغىنى بونكل ايله اوئى بىرسە
خدمت ايلرك ۵ او ده اولو ديدبىكە كىدون واوج كون دن صوره كە پايمە كلۇن
و خلقى دە كىدى ۶ اور رجعماں پادشاه آناسى سليمان عمرىشنى آيامنى حضورىن دوران
شىخىز اين مصلحتشوب ديدبىكە سز بۇ خلقە جواب ويرمك ايجون نە مصلحت كوررسىز
۷ او اولر ده اوئە جواب ويروب ديدبىلر كە اكىر سن بۇ كون بۇ خلقە بىنچە اولوب اولى
قوللىق ايليسن واولى جواب ويروب اولى اين خوش سوزلار دانشىسىن اوئى اولى هر
زمان سە بىنچە اولورلار ۸ اما رجعماں شىخلىرى ويردىكى مصلحتى تۈرك ايلبىوب او جوانلىر
اين مصلحتىنى كە اوزى ايان بىومش اولوب حضورىنى دورىر ايدىلر ۹ و اولى
دىپىكە سز نە مصلحت كوررسىز كە بۇ خلقە جواب ويرك كە من اين داشوب ديدبىلر
او آناڭن اوستىز قويىدىغى بوبوندروغى بونكل ايله ۱۰ اوئى اين بىومش اولان
جوانلىر جواب ويروب ديدبىلر بۇ خلقى اين بىلە داش كە سە دېرلار آناڭ
بوبوندروغىزى آغر ايلدى اما سن ايندى اوستىزدىن بونكل ايله بىس سن اولى بىلە
دى من كېچىك بىرماغم آنام بلەندىن بوغون در ۱۱ و آنام اوستىز آغر بوبوندروغ بوكالىمىش
ايدى اما من بوبوندروغىزى اوستىز آرتۇر جەنم آنام سزى قاچىي لر اين تىپە ايلر ايدى
اما من سزى عقربىلار اين تىپە ايلە جەكم ۱۲ و ياريعام وقام خلق پادشاھن ديدبىكى

hökümət éylədiğü əyyâm qırx il idi 43*və Süleymân öz ataları inən yatıb atası Dâvudun şəhərində dəfnolundu və oğlu Rexab'âm onun yerinə pâdşâh oldu

onikinci bâb

1*və Rexab'âm Şekemə getdi çünki tamâm İsrâ'el onu pâdşâh éyləmək için Şekemə gəlmış idi 2*və éylə ki Yarob'âm ibn-i Nebât bunu istədi (zîrâ o hələ Misirdə idi çünki Yarob'âm Süleymân pâdşâhın huzûrundan qaçıb Misirdə sâkin olur idi) 3*və xəlq göndərib onu çağırıldılar və Yarob'âm inən İsrâ'elin tamâm camâ'ati gəlib Rexab'âm inən danışib dədilər ki 4*ataj boyunduruğumuzu ağır éyləmiş idi amâ sən indi atağın çətin qulluğunu və onun bizim üstümüzə qoyduğu ağır boyunduruğunu yüngül éylə onda biz sənə hidmət éylərək 5*o da olara dədi ki gədin və üç gündən sora gənə yanımıza gəlin və xalq də getdi 6*və Rexab'âm pâdşâh atası Süleymânın 'ömrünün əyyâmında huzûrunda duran şeyxlər inən məsləhətləşib dədi ki siz bu xalq cavâb vərmək üçin nə məsləhət görürsiz 7*və olar da ona cavâb vərib dədilər ki əğər sən bu gün bu xalqa bəndə olub olara qulluq éyləyəsən və olara cavâb vərib olar inən hoş sözlər danışasən onda olar hər zamân sənə bəndə olurlar 8*ammâ Rexab'âm şeyxlərin vərdiği məsləhəti tərk éyləyib o cavânlar inən məsləhətləşdi ki özü inən büyümüş olub huzûrunda durur idilər 9*və olara dədi ki siz nə məsləhət görürsüz ki bu xalga vərək ki mənim inən danışib dədilər o atağın üstümüzə qoyduğu boyunduruğu yüngül éylə 10*və onun inən böyümüş olan cavânlar cavâb vərib dədilər bu xalq inən bələ danış ki sənə dərlər atağ boyunduruğumuzu ağır éylədi ammâ sən indi üstümüzdən yüngül éylə pəs sən olara bələ də mənim kiçik barmağım atamın belindən yoğundur 11*və atam üstüzə ağır boyunduruğu yüklətmiş idi amâ mən boyunduruğuzun üstünə artıracağam atam sizi qamçılarsın tənbəh éylər idi amâ mən sizi 'əqrəblər inən tənbəh éyləyəcəğəm 12*və Yarob'âm və tamâm xalq pâdşâhın dədiğι ∞

کبی که او جنی کوند من یانه کلون دیش ایدی او جنی کونک رجعمن یانه کندیلر
 ۱۳ او پادشاه خلقه برک جواب و بردی و شیخون اوزبه و بردیکی مصلحتی نزک ابدی
 ۱۴ او جوانلن مصلحته موافق اولراین داشتوب دیدیکه آنام سزن بویوندروغزی آنفر
 ایمیش ایدی اما من بویوندروغزن اوستنه آرنج چم آنام سزی فامیجی لر این نیمه ایله
 ایدی اما من سزی عقیلر این نیمه الیه چم ۱۵ و پیله پادشاه خلقه قولاق و برمدی
 زیرا سبب رب دن ایدی ناکه پاریعام این ناطه شیلوانی احیان واسطه‌سی این رین
 دیدیکی کلامی ثابت ایلسون ۱۶ و آبله که نام اسرائیل کوردیکه پادشاه اوله قولاق
 و برمدی اونه خلق پادشاهه جواب و بربوب دیدیلر که بنم داود این نه قسمت‌زار
 و این یشای ده بنم میراثز بود خدا ای اسرائیل چادرلر که کت و ایدی سن ای داود
 او زابوکه باخ و اسرائیل او ز چادرلر به کندی ۱۷ و یهودا شهرلرنه ساکن اولان بی
 اسرائیل اوستنه رجعمن پادشاهن ابدی ۱۸ او رجعمن پادشاه خراج ناظری
 ادورای کوندردی و قام اسرائیل او نی سنکار ابدیلر و اولدی و رجعمن پادشاه تعییل
 الیوب عزاده به مندی که اورشلیم فاجون ۱۹ و اسرائیلی لر بو کونه فدر داودن
 ابوبنه عاصی اولدیلر ۲۰ و وقیکه نام اسرائیل پاریعام دویوب کلمکی اشدیلر
 کوندرروب او نی جماعته چاغردیلر و اون نام اسرائیل اوستنه پادشاه ایندیلر بالتوز
 یهودا سبطدن سوای داودن ابوبنه متابعت ایلین بوخ ایدی ۲۱ و رجعمن اورشلیم
 کلوب نام بیت یهودا این بنیامین سلطی بعنی بوز سکان مین منصب سر بازر جمع
 ایلدی که مملکتی رجعمن این سلیمانه دوندرملک ایجون بیت اسرائیل این دعوا ایلسون
 ۲۲ و اللہن کلامی الله ادی شعبایه اولوب دیدیکه ۲۳ یهودا پادشاهی رجعمن این
 سلیمانه و قام بیت یهودا این بنیامینه و قالان قومه دی که ۲۴ رب پیله دیر جنگیون
 و فرداشلر ز بی اسرائیل این دعوا الیوب هر کس اوز او به قایدون زیرا بو ایش
 مندن اولوبدر واولر رین کلامه اطاعت الیوب رین کلامه کوره دونوب کندیلر
 ۲۵ و پاریعام افراهم داغدنه شکی بنا ایلیوب اوراده ساکن اولدی و اورادن ده جنگوب
 پتویل ده بنا ایلدی ۲۶ و پاریعام اوز قلبک دیر ایدی ایدی مملکت داودن ابوبنه

kimi ki üçüncü gündə mənim yanına gəlin demiş idi üçüncü gündə Rexab'âmın yanına gəldilər 13*və pâdşâh xalqa bərk cavâb vərdi və şeyxlərin özünə vədiyi məsləhəti tərk éylədi 14*və cavânların məsləhətinə müvâfiq olar inən danışib dədi ki atam sizin boyunduruğuzu ağır éyləmiş idi amâ mən boyunduruğuzun üstünə artıracağam atam sizi qamçılar inən tənbəh éylər idi amâ mən sizi 'əqrəblər inən tənbəh éyləyəcəgəm 15*və bələ pâdşâh xalqa qulaq vərmədi zîrâ səbəb RƏBBdən idi tâ ki Yarob'âm ibn-i Nebâta Şilonlu Axiyânın vasitəsi inən RƏBBin dədiyi kələmi sâbit éyləsin 16*və éylə ki tamâm İsrâ'el gördü ki pâdşâh olara qulaq vərmədi onda xalq pâdşâha cavâb vərib dədilər ki bizim Dâvud inən nə qismətimiz var və ibn-i Yessedə bizim mîrâsimiz yoxdur ey İsrâ'el çadırlarına get və indi sən ey Dâvud öz évinə bax və İsrâ'el öz çadırlarına getdi 17*və Yəhodâ şəhərlərində sâkin olan bən-i İsrâ'elin üstündə Rəhab'âm pâdşâhlıq éylədi 18*və Rəhab'âm pâdşâh harâc nəziri Ədurâmi göndərdi və tamâm İsrâ'el onu sənkzâr éylədilər və oldu və Rəhab'âm pâdşâh ta 'cıl éyləyib 'ərrâdəyə mindi ki Oruşalîmə qaçsın 19*və İsrâ'ellilər bu günə qədər Dâvudun évinə 'âsi oldular 20*və vəqtinə tamâm İsrâ'el Yarob'âmın dönüb gəlməğini eşitdilər göndərib onu camâ'atə çağırıldılar və onu tamâm İsrâ'el üstünə pâdşâh éylədilər yalqız Yəhodâ sibtindən savây Dâvudun évinə mütâb'at éyləyen çox idi 21*və Rəhab'âm Oruşalîmə gəlib tamâm bəyt-i Yəhodâ inən Binyâmîn sibtini yə'ni yüz səksən mîn müntəhib sərbâzlar cəm' éylədi ki məmləkəti Rəhab'âm inən Süleymana döndərmək üçin bəyt İsrâ'el inən da 'vâ éyləsin 22*və Allahın kələmi Allah âdamı Şem'ayâya olub dədi ki 23*Yəhodâ pâdşâhi Rəhab'âm inən Süleymana və tamâm bəyt-i Yəhodâ inən Binyâmînə və qalan qövmin dədi ki 24*RƏBB bələ dər çıxmayıñ və qardaşlarız bən-i İsrâ'el inən da 'vâ éyləmeyin hərkəs öz évinə qayidin zîrâ bu iş məndən olubdur və olar RƏBBin kəlâmına itâ'at éyləyib RƏBBin kəlâmına görə dönüb getdilər 25*və Yarob'âm Efrâym dağında Şekemi binâ éyləyib orada sâkin oldu və oradan da çıxıb Penu'eli də binâ éylədi 26*və Yarob'âm öz qalbində dər idi indi məmləkət Dâvudun évinə ∞

دونه جىكىر ۲۷ اكىر بوقوم ذىج ايلك ايجون رين ابوبىه اورشلىمه چىخسە اوئنە بو قومن قلىي اوز آغالىرى اولان ھۇدا يادشاھى رحىعامە دونه جىك واولرىمنى اوولدروب ھۇدا يادشاھى رحىعامە دونه جىكىرلار ۲۸ پس يادشاھ مشورت ايلپوب ايڭى قىزل بوزاۋ قايدى و خلقە دىدى اى اسرائىل اورشلىمه چىخيمۇن دها بىن در باخ سى مىصر دبارندىن چىخاردان اللىڭ بولىدۇ ۲۹ و بىرىنى بىت ئىلە نصب ايلدى و بىرىنى دان دە قويىدى ۴۰ اما بوياش كاه سىبى اولدى زира كە قوم دانە قدر اولىن بىرىسىن حضورىنى كىدر ايدى ۴۱ و مرنغۇلر ابوي قايدى و خلقە ناخېيلرندىن كاھتلەر ايلدى كە لاوى اوغللارندىن دكىل ايدىلار ۴۲ و باريعام سكزنجى آين اوئن بشنجى كونىنە ھۇدادە اولان يرام كىسى بيرام قايدى و مذبحىن اوستىنە محرقە فربانى كچىنلىدى و بىت ئىلە يەلە ايلدى كە قايدىيەن بزاولۇن ذېچەلر تقدىم ايلدى و او قايدىيەن مرتغۇلرنى كاھتلەرىنى بىت ئىلە نصب ايلدى ۴۳ و بىت ئىلە قايدىيەن مذبحىن اوستىنە اوز باشىدىن اختراع ايلدىكى آيدى بىنى سكزنجى آين اوئن بشنجى كونىنە محرقە فربانى كچىنلىدى و بىنى اسرائىل ايجون يرام قايدوب و مذبحىن اوستىنە بخور ياندروب فربان كچىنلىدى

اون اوچنجى باب

او بودى بىرالله آدمى رىن كلامى اىبن ھۇدادەن بىت ئىلە كلدى و قېيكە باريعام بخور ياندروم ايجون مذبحىن اوستىنە دورمىش ايدى ۲ و رىن كلامى اىبن مذبحە چاغرۇب دىدىيەك اى مذىج مذىج رب يەلە دېر باخ داودن ابوبىه بودى بىر اوغل دوغەنچەندر آدمى بوشىيا كە سن اوستىكەن بخور ياندراڭ مرنغۇلەرن كاھتلەرىنى سن اوستىكەن ذىج ايلەجىك و سن اوستىكەن آدم سوكلرى ياندروجىندرلار ۳ و او كونىنە بىر علامت و بىرۇب دىدىي بى او علامت در كە رب دېبىدر بىنى بودى بى مذىج چاتاپوب اوستىنە كى كول نوكلەجىكىر ۴ و ايلە كە يادشاھ او الله آدمىن سوزىنى اشتىدى كە بىت ئىلە كى مذبحىن اوئرى دېش ايدى اوئن باريعام مذبحىن اوستىنەنى اوزادوب دىدىيەك توتون اونى و اوئن اوستىنە او اوزاندېيلى قورۇدى و قادر اولدى كە اونى اوز طرفە كىرى

dönəcəkdir 27*əğər bu qövm zəbh èyləmək için RƏBBin évinə Orişalımə çıxsa onda qövmin qalbi öz ağaları olan Yəhudâ pâdşâhi Rəhab 'âma dönəcək və olar məni öldürüb Yəhodâ pâdşâhi Rəhab 'âma dönəcəkdirler 28*pəs pâdşâh məşvərət èyləyib iki qızıl buzov ayırdı və xalga dədi ey İsrâ'él Orişalımə çıxmayıñ daha bəsdir bax səni Misir diyârından çıxardan ilahlarıñ bulardır 29*və birini Beyt-Eldə nasb èylədi və birini Danda qoydu 30*amâ bu iş günâh səbəbi oldu zîrâ ki qövm Dana qədər olarin birisinin huzûrunda gedir idi 31*və mürtəf'ələr evi qayırıldı və xalqın nâ-həbiblərindən kâhinlər èylədi ki Levi oğullarından dəgil idilər 32*və Yarob 'âm səkkizinci ayın on beşinci günündə Yəhudâ da olan bayrâm kimi bir bayrâm qayırıldı və məzbuhan üstündə məhruqə qurbâni keçirtdi və Beyt-Eldə bələ èylədi ki qayırıldığı buzovlara zəbîhələr taqdîm èylədi və o qayırıldığı mürtəf'ələrin kâhinlərini Beyt-Eldə nasb èylədi 33*və Beyt-Eldə qayırıldığı məzbuhu üstündə öz başından ehtirâ' èylədiyi ayda yə'nî səkkizinci ayın on beşinci günündə məhruqə qurbâni keçirtdi və bən-i İsrâ'él üçün bayrâm qayırılıb və məzbuhu üstündə buhur qurbâni keçirtdi

on üçüncü bâb

1*və budur bir Allah âdamı RƏBBin kəlâmi inən Yəhudâdan Beyt-Elə gəldi və vaxtıňa Yarob 'âm buhur yandırmaq için məzbuhan üstündə durmuş idi 2*və RƏBBin kəlâmi inən məzbuha çağırılıb dədi ki ey məzbu məzbu RƏBB bələ dər bax Dâvudun évinə budur bir oğul doğalacaqdır adı Yoşıya ki sənin üstündə buhur yandıran mürtəf'ələrin kâhinlərini sənin üstündə zəbh èyləyəcək və sənin üstündə adam sümükləri yandıracaqdırlar 3*və o gündə bir 'alâmət vərib dədi bu o 'alâmətdir ki RƏBB dəyibdir yə'nî budur bu məzbuh çatlayıb üstündəki kül döküləcəkdir 4*və èylə ki pâdşâh və Allah âdamının sözünü eşitdi ki Beyt-Eldəki məzbuhdan ötürü dəmiş idi onda Yarob 'âm məzbuhan üstündən əlini uzadıb dədi ki tutun onu və onun üstünə o uzatdığı əli qurudu və qâdir olmadı ki onu öz tərəfinə geri ∞

چکسون ۵ و مذبح چانلیوب کول مذبحن اوستندن توکلدى او علامه موافق كه الله
 آدمى رين کلائى اين ويرمش ايدى ۶ و بادشاهه جواب وبروب الله آدمى ديدىك
 توقع ايلم اللهڭ رين حضورىنه نصرع اللىوب بندىڭ ايجون دعا ايله كه الم اوزىه
 دونسون واو الله آدمى رين حضورىنه نصرع ايلدی و بادشاھن الى ده اوزىنه دونوب
 اولئكى كىسى اولدى ۷ و بادشاهه او الله آدمى ديدىك من اين ابومه كل و خوارڭ بى
 ومن سنه بخشش ويرجكم ۸ والله آدمى پادشاهه ديدىك اكرا بوكى باريسىنى منه
 ويرعن سن اين كلرم وبو بردە چورك يېم وصوايمىم ۹ زيرا رين کلائى اين منه
 يېله امر اللىوب دېبىدر كه چورك يېھىن وصوايمىم و كىدىكىڭ بول اين فابىمىس
 ۱۰ اپس بر اوزىك بول اين کىدى و بيت ئىلە كىدىكى بول اين فايىسىدى ۱۱ او بيت ئىلە
 بر قوجه نېي ساكن اولور ايدى واون اوغلى كىلوب الله آدمىن بوكون بيت ئىلە
 ايلدىكىن هامىسىنى نقل ايلدى بىنى او سوزلى كه پادشاهه دېش ايدى و آتالرىه اولرى
 نقل ايلدىلر ۱۲ و آتالرى اولئ ديدىكه هانى بول اين کىدى واون اوغللىرى ھودادن
 كلن الله آدمىن کىدىكى بولى كورمش ايلدىلر ۱۳ اوئن او ز اوغللىرى ديدىكه مندن
 اوئرى او لاغى ھېلىيون واولر او لاغى اوئن اىجۇن ھېلىدىلر واو ده اوستە منى
 ۱۴ والله آدمىن دايسىخە كىدوب اوئى بىر بالوط آغاچىن ئاشىن ئاپسون بول اوئه ديدىكه آيا
 او ھەودادن كلن الله آدمى سن سى او دە ديدى من ام ۱۵ واوئه ديدى من اين ابومه
 كل و چورك بى ۱۶ او دە ديدىك من سن اين دونوب وسن اين کىدوب بو
 يerde سن اين چورك پىنم وصوايمىم ۱۷ چونكە رين کلائى اين منه امر واركە
 اورادە چورك يېھىن وصوايمىم واو كىدىكىڭ بول اين فايىدوب كىيمىس
 ۱۸ اما او دە اوئه ديدىك من دە سن كىسى نى ام ورين کلائى اين فرشە منه دېبىدر
 كە اوئى او زىڭ اين ابوكە فايىار كە چورك يسون وصوايمىسون واوئى آداندى
 ۱۹ اپس او دە اوئن اين فايىدوب اوئن ابونك چورك يدى وصوايمىدى ۲۰ و فقىيکە
 اولر سۈزۈن باشىڭ او تورمىش ايلدىلر رين کلائى اوئى قايىزان نېي بە كىلدى
 ۲۱ و ھەودادن كلن الله آدمىن چاغرۇب ديدىكە رب يېلە دېر اوئدن اوئرى كە رين

çəksin 5*və məzbuh çatlayıb kül məzbuhun üstündən töküldü o ‘alâmet müvâfiq ki Allah âdamı RƏBBin kəlâmı inən vərmış idi 6*və pâdşâh cavâb vərîb Allah âdamına dədi ki təvəqqəf ‘ éylərəm Allahıñ-RƏBBin huzûrunda təzərrü ‘ éyləyib bəndəj için du ‘â éylə ki əlim özümə dönsün və Allah âdamı RƏBBin huzûrunda təzərrü ‘ éylədi və pâdşâhin əli də özünə dönüb əvvəldəki kimi oldu 7*və pâdşâh o Allah âdamına dədi ki mənim inən évimə gəl və horâj yə və mən sənə bəhşiş vərəcəğəm 8*və Allah âdamı pâdşâha dədi ki əğər evinjin yarısını mənə vərəsən sənin inən gəlmirəm və bu yerdə çörək yemərəm və su içmərəm 9*zırâ RƏBBin kəlâmı inən mənə bələ əmr éyləyib dəyibdir ki çörək yeməyəsən və su içməyəsən və getdiğij yol inən qayıtmayasan 10*pəs bir özgə yol inən getdi və Beyt-Elə gəldiği yol inən qayıtmadı 11*və Beyt-Eldə bir qoca nəbi sâkin olur idi və onun oğlu gəlib Allah âdamının bu gün Beyt-Eldə éylədiginin hamisini nəql éylədi ya ‘nî o sözləri ki pâdşâha dəmiş idi və atalarına oları nəql éylədilər 12*və ataları olara dədi ki hanısı yol inən getdi və onun oğulları Yəhudâdan gələn Allah âdamının getdiği yolu görmüş idilər 13*onda öz oğullarına dədi ki məndən ötürü ulaqı yehərleyin və olar olağı onun için yehərledilər və o da üstünə mindi 14*və Allah âdamının dalışınca gədib onu bir palıt ağacının altında tapıb ona dədi ki âyâ o Yəhudâdan gələn Allah âdamı sən sən o da dədi mənəm 15*o da dədi ki mənim inən évə gəl və çörək yə 16*o da dədi ki mən sənin inən dönüb və sənin inən gədib bu yerdə sənin inən çörək yəmənəm və su içmənəm 17*çünki RƏBBin kəlâmı inən mənə əmr var ki orada çörək yəməyəsən və su içməyəsən və o gəldiğij yol inən qayıdılıb getməyəsən 18*amâ o da ona dədi ki mən də sənin kimi nəbiəm və RƏBBin kəlâmı inən fəriştə mənə dəyibdir ki onu özüñ inən eviñə qaytar ki çörək yəsin və su içsin və onu aldatdı 19*pəs o da onun inən qayıdılıb onun eviñdə çörək yədi və su içdi 20*və vaxtıñə olar süfrənin başında oturmuş idilər RƏBBin kəlâmı onu qaytaran nəbiyə gəldi 21*və Yəhudâdan gələn Allah âdamına çağırıb dədi ki RƏBB bələ dər ondan ötürü ki RƏBBin ∞

کلامنه اطاعتلق ايلدون واللهم رين سنه ببورديغى امرى محافظت اليمدون
 ۲۲ لاكن قايدوب او يرده چورك بدون وصو ايجدون كه سنه ديش ايدى چورك
 ييهسن وصو ايجميه سن اوئدن اوئرى جسدك آتالرگن قيربىه كروميه جىكدر ۲۳ وچورك
 يوب ايجىدىن صوره اوئن ايجون بعنى او قايتاردىغى پېغىزىز ايجون اولانى ھەرلدى
 ۲۴ واوكىدى اما بولن اوئه باراسلان راست كلوب اوئى اولدرىدى واونى جسىدى
 بولن دوشش والاق يانى دورمىش وارسلان ده جىدىن يانى دورمىش ايدى
 ۲۵ وبو در اورادن آدملىكچىر ايدىلر كه جىدى بولن دوشىش وارسلانى ده جىدى
 يانى دورمىش كوردىلر وكلوب او قوجە پېغىزىز اولدرىغى شهردە ديدىلر ۲۶ واونى
 بولدىن قايتاران پېغىزىز ديدىكە او الله آدمى در او كه رين کلامنه اطاعتلق
 ايلدى ورب ده اوئى ارسلانه وبروب كه اوئى پارچەلاسون واولدرسون رين او
 کلامنه بناء كه اوئه ديش ايدى ۲۷ واوغلىرىنى ديدىكە اولانى من ايجون ھەرليون
 واولور ھەرلدىلر ۲۸ واوده كيدوب اوئن جسىدىنى بولن دوشش وارسلان اين اولانى
 جىدىن يانى دورمىش تاپىدى كه ارسلان جىدى يېر واolanى پارچەلامر ايدى
 ۲۹ وپېغىز او الله آدمىن جسىدىنى كوتروب اوغانى اوستەن قوبىدى كىرى كوردى
 واو قوجە پېغىزىز شەن كىلدى كه ماتم ايلبوب اوئى دفن ايلسون ۳۰ واونى جسىدىنى
 اوز قيربىه قوبوب اوئن اوستەن ماتم ايلدىلر كه واى قىداش ۳۱ واونى دفن ايليندىن
 صوره اوز اوغللىرى اين داشتوب ديدىكە من اولنى منى او قىبدە دفن ايليون كە
 اللەن آدمى اوئى دفن اولويدر من سوكلارى ده اوئن سوكلارىنى يانى قوبۇن ۳۲ زىبرا
 او كلام كە رين سوزى اين بىتئىلە كى مذبحىن اوستەن وشومرون شەرلىرىنى اولان
 مرتفع ايلرینن ھامىستن بارمسىن دىبىدر لابد نام اولاجقدىر ۳۳ بو ايشدىن صورە
 دە يارىعام اوز شىرىپ بولىدىن دوغىدى و خلقن ناخىبلىرىنى مرتىغىلىم كە كاهنلىر
 قايدى هر كەم استرايدى او اوئى نقدس ايلر ايدى واوده مرتىغىلىم كە كاهنلىر
 ايدى ۳۴ وبو ايش يارىعام ايوىنە كەم سىسى اولدى كە اوئى يېرىزىندن محو وهلاك
 ايلسون

kəlâmına itâ’ətsizliq éylədin və Allahıñ-RƏBBin sənə buyurduğu əmri mühâfizət éyləmədin 22*Lâkin qayıdib o yerdə çörək yedin və su içdin ki sənə demiş idi çörək yémayəsin və su içməyəsin ondan ötürü cəsədiñ atalarının qəbrinə girməyəcəkdir 23*və çörək yəyib içəndən sora onun için yə’nî o qaytardığın peyğəmbər için ulaqi yəhərlədi 24*və o getdi amâ yolda ona bir arslân rast gəlib onu öldürdü və onun cəsədi yolda düşmüş ulaq yanında durmuş və arslân da cəsədin yanında durmuş idi 25*və budur oradan âdamlar gəçər idilər ki cəsədi yolda düşmüş və arslânı da cəsədin yanında durmuş gördülər və gəlib o qoca peyğəmbərin olduğu şəhərdə dədilər 26*və onu yoldan qaytaran peyğəmbər eşidəndə dədi ki o Allah âdamıdır o ki RƏBBin kəlâmına itâ’ətsizliq éylədi və RƏBB də onu arslâna vərib ki onu parçalasın və öldürsün RƏBBin o kəlâmına binâ’ən ki ona dəmiş idi 27*və oğullarına dədi ki ulaqi mənim üçin yəhərləyin və olar yəhərlədilər 28*və o da gedib onun cəsədini yolda düşmüş və arslân inən ulaqi cəsədin yanında durmuş tapdı ki arslân cəsədi yemir və ulaqi parçalamır idi 29*və peyğəmbər o Allah âdamının cəsədini götürüb ulaqının üstünə qoydu gəri götürdü və o qoca peyğəmbər şəhərə gəldi ki mâtəm éyləyib onu dəfn éyləsin 30*və onun cəsədini öz qabrinə qoyub onun üstünə mâtəm éylədilər ki vay qardaşım 31*onu dəfn éyləyəndən sora öz oğulları inən danışib dədi ki mən öləndə məni o qəbirdə dəfn éyləyin ki Allahın âdamı onda dəfn olubdur mənim sümüklərimi də onun sümüklərinin yanında qoyun 32*zirâ o kəlâm ki RƏBBin sözü inən Beyt-Eldəki məzbuhan üstünə və Şûmurûnun şəhərlərində olan mürtəfâ‘ evlərinin hamisənin barəsində deyibdir ləbus tamâm olacaqdır 33*bu işdən sora da Yarob‘âm öz şərîr yolundan dönəmedi və xalqın nâ-nəcîblərindən mürtəfâ‘lara gənə kâhinlər qayırdı hər kim istər idi o onu taqdîs éylər idi və o da mürtəfâ‘lar kâhini olur idi 34*və bu iş Yarob‘âm èvinə günâh səbəbi oldu ki onu yeryüzündən məhv və həlâk éyləsin ∞

اون دردنجي باب

۱ او زمانه يار عامن او غلى ابيا ناخوش اولدی ۲ و يار عام او ز عورته ديد يك دور
 صورتکي دكش كه يار عامن عورتني اولد يغى يلسونلر و شيلويه كت باخ احجا پيغىز
 اوراده در او كه بو قومن اوستنه من پادشاه او لاجىنى منه دبدي ۳ والك اون
 چورك و حلوا و بيرستى بال كونروب اونن يانه كت او سه دير كه او شاغه ه
 او لاجىدر ۴ و يار عامن عورتني بيله ايلدى و قالخوب شيلويه كيدوب احيان ايوبه
 كيردى اما احجا كوره ييلر ايدي چونكه قوجىلغىدن كوزلى تار اوپيش ايدي ۵ و رب
 احيانه ديدى باخ يار عامن عورتني كلور كه ناخوش او غلنلن او ترى سدن سؤال
 يلسون اونه سن بيله و بيله ديمسن واوزى ده كىن او زيني ياد يرنى فوبه جق در
 ۶ و آيله كه عورت قابودن كيرنەن احجا اوتن آيا فاربىن سى اشتى ديدى كل اى
 يار عامن عورتى نه ايجون او زى ياد يربىنه قوبىرسن ومن سن ايجون آغر خبر اين
 كوندرلىش ۷ كت يار عامه دى اسرائىل الله رب بيله دير كه چون من سى قومن
 آراسدن او جالدوب سى اسرائىل قومن اوستنه سدار ايلدم ۸ و ملكى داودن اوندن
 الوب سنه ويردم اما سن من يىتم داود كىسى او مدون كه سن املىرى محافظت و ئام
 قلى اين منه متابعت ايلر ايدي كه آنچى من ئاظمىن دوغى اولانى اجرا ئىسۇت
 ۹ و سدن اىرەلى اولانلىن هامىسدن آرتق شارت ايلدون و كيدوب او زكە اوزكە الھر
 و توکمه بىتل قابىدون كه مى آچقىلدە سەن و مى دالىھ آندون ۱۰ او جەندى من ده
 يار عامن ايوبىن اوستنه بلا كونروب يار عامن ذكورلارىن هامىسى و اسرائىلەن باغلى اين
 براخلىشى دفع ايلىوب يار عامن ايوبىن دايسىجه سۈورە جىم نىچە كه تۈركى ئام او لانه قدر
 سپورلر ۱۱ يار عامن شهرىدە أولئى ايشل پەجلەن و چولوڭ أولئى كۆكن قوشلى پەجىكىر
 زيرا كە رب دىوبىدر ۱۲ سىن فالىخ ابوجى كت سن آيا غاش شەن بىشىن او شاق
 أولەجىكىر ۱۳ و تمام اسرائىل اونن ايجون ماتم توتوب اونى دفن ايلەجىكىرلر چونكە
 يار عامدن بالقۇز بودر كە قىن كېن جىكىر اوندن او ترى كە يار عامن ايونه اسرائىل

on dördüncü bâb

1*o zamân Yarob‘âmin oğlu Abiyyâ nâ-hoş oldu 2*və Yarob‘âm öz ‘övrətinə dədi ki dur sürətiñi dəğiş ki Yarob‘âmin ‘övrəti olduğuñu bilməsinlər və Şîloya get bax Axiyyâ peyğəmbər oradadır o ki bu qövmin üstündə mənim pâdşâh olacağımı mənə dedi 3*və elinjə on çörək və bir bəsti bal götürüb onun yanına get sənə dər ki uşaqa nə olacaqdır 4*və Yarob‘âmin ‘övrəti bələ èylədi və qalxıb Şîloya gədib Axiyyânin èvinə girdi amâ Axiyyâ görəbilmir idi çünki qocalığından gözləri tar olmuş idi 5*və RƏBB Axiyyâya dədi bax Yarob‘âmin ‘övrəti gelir ki nâhoş oğlundan ötürü səndən su’äl èyləsin ona sən bələ və bələ dəyəsin və özü də gələndə özünü yad yerində qoyacaqdır 6*və èylə ki ‘övrət qapıdan girəndə Axiyyâ onun ayaqlarının səsini eşitdi dədi gəl éy Yarob‘âm ‘övrəti nə için özünü yad yerində qoyarsən və mən sənin için ağır xəbər inən göndərilmişəm 7*gət Yarob‘âma də İsrâ’ēlin Allahı RƏBB bələ dər ki çün mən səni qövmin arasından ucaldıb səni İsrâ’él qövminin üstünə sərdâr èylədim 8*və məmləkəti Dâvudun èvindən alıb sənə vərdim amâ sən Mənim bəndəm Dâvud kimi olmadın ki Mənim əmrlərimi mühâfizət və tamâm qalbi inən Mənə mutâb‘at èylər idi ki ancaq Mənim nəzərimdə doğru olanı icrâ èyləsin 9*və səndən irəli olanların hamisən artıq şərârət èylədin və gədib özüñə özgə ilâhlar və tökmə bütler qayırdıñ ki Məni acıqlandırasən və Məni dalıya atdın 10*o cəhətdən Mən də Yarob‘âmin èvinin üstünə bələ götürüb Yarob‘âmin zəkərlərini hamisini və İsrâ’eldə bağlı inən buraxılmışı dəfə èyləyib Yarob‘âmin èvinin dalısınca süpürəcəgəm nəcə ki tozuñu tamâm olana qədər süpürürlər 11*Yarob‘âmin şəhərdə oları itlər yeyəcək və çöldə öleni göğün quşları yeyəcəkdir zırâ ki RƏBB dəyibdir 12*pəs sən qalx èvinjə get sənin ayağıñ şəhərə yətişəndə uşaq oləcəkdir 13*və tamâm İsrâ’él onun içən mâtəm tutub onu dəfn èyləyəcəkdirler çünki Yarob‘âmdan yalqız budur ki qabırə girəcəkdir ondan ötürü ki Yarob‘âm èvində İsrâ’ēlin ∞

الله رین حضورنند اوونک بر بختی زاد نایلدی ۱۴ و رب اویزی ایچون اسرائیل
 اوستنه بر پادشاه ظهوره کتوره جکدر که یاریعمن ایوبنی بوکون دفع ایلسون وایندی
 آیله دهانه قالدی ۱۵ و رب اسرائیل اوره حق در نیجه که قامش صورده یاندن یانه
 صلالنزو اسرائیلی بو بختی دیارن بوزندن قاوه حق در که اولرن آنالریه ویرمش
 ایدی واولری هرن او تاینک داغنه حق در اووندن اوتری که او ز اشیع بتاریه قابروب
 ربی آجفلندر دیلر ۱۶ و یاریعمن کناهری ایچون که اویزی کاه ایلیوب اسرائیلی ده کاهه
 مرنکب ایلدی رب اسرائیلی برآخه حق در ۱۷ و یاریعمن عورنی قالخوب کدوب ترصایه
 واصل اولدی وابون قابو آستانه سدن کیرنند اوشاق اولدی ۱۸ و اوی دفن ایلیوب
 قام اسرائیل رین او کلامنه کوره که او ز بندسی احجاً پیغمبرن واسطه‌سی این دیش
 ایدی اوون ایچون ماتم نوندی ۱۹ و یاریعمن ایسلرینن بقیدسی که دعوا و پادشاهن
 ایلدی او در اولر اسرائیل پادشاهنین تواریخ ایام کتابنک محتر در ۲۰ و یاریعمن
 پادشاهن ایلدیکی ایام ایکری ایکی ایل ایدی و یاریعمن آنالری این یاتوب اوغلی ناداب
 اوون بزنک پادشاه اولدی ۲۱ و رجع این سلیمان یهوداده پادشاهن ایلر ایدی رجع
 پادشاه اولانک قرخ بر پاشنک ایدی و اسرائیلین هامی سبطلرندن او ز آدبی اوراده قویق
 ایچون رین انتخاب ایلدیکی اورشلم شهرنند اوون بدی ایل پادشاهن ایلدی و اوون
 آنسن آدی عمومی نعا ایدی ۲۲ و یهوداللرین نظرن شرات ایلیوب اوی آنالرین
 مرنکب اولدیقفری هامی کناهرنند آرتق کناهر این غضبه کتوردیلر ۲۳ و اولر ده
 او ز لریه مرتغطر وستون بتلری واشیع بتلری هر بر او جا نهند باشند و هر بر کوک
 آگاجن آتنن بنا ایلدیلر ۲۴ و ولایت بتلر عشقته لواطه ایلیندر ده وار ایدی او قوملن
 هامی مکروهاتلریه موافق ایلر ایدیلر که رب اولری بی اسرائیلین قبا غدن دفع ایلش
 ایدی ۲۵ و رجع این پادشاهن بشخی ایلند واقع اولدیکه مصر پادشاهی بشیق
 اورشلیم اوستنه کلدی ۲۶ و رین هیکلشن خربه‌لرینی و پادشاهن عمارتن خربه‌لرینی
 آدی و هایسنه آکوب سلیمان قابردیغی هامی قزل فلخانلری آپار دی ۲۷ و رجع
 پادشاه اولرن عوضند مس فلخانلری قابردی و پادشاه عمارتن قابو محافظلری اولان

Allahı RƏBBin huzûrunda onda bir yaxşı zâd tapıldı 14*və RƏBB özü için İsrâ'elin üstünə bir pâdşâh zühura gətirəcəkdir ki Yarob'âmin evini bu gün dəf' éyləsin və indi éylə daha nə qaldı 15*və RƏBB İsrâ'eli uracaqdır nəcə ki qamış sularда yandan yana sallanır və İsrâ'eli bu yaxşı diyârin yüzündən qovacaqdır ki oların atalarına vêrmiş idi və oları nəhrin o tayında dağıdacaqdır ondan ötürü ki öz Aşera bütlərini qayırib RƏBBi acıqlandırdılar 16*və Yarob'âmin günâhları için ki özü günâh éyləyib İsrâ'eldə günâha mürtəkib éylədi RƏBB İsrâ'eli buraxacaqdır 17*və Yarob'âmin 'övrəti qalxıb gədib Tirsâya vâsil oldu və evin qapı astânəsindən girəndə uşaq öldü 18*və onu dəfn éyləyib tamâm İsrâ'el RƏBBin o kəlâmına görə ki öz bəndəsi Axiyyâ peyğəmbərin vâsitası inən demiş idi onun için mâtəm tutdu 19*və Yarob'âmin işlərinin baqiyəsi ki da 'vâ və pâdşâhlıq éylədi odur olar İsrâ'el pâdşâhlarının təvârix-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 20*və Yarob'âmin pâdşâhlıq éylədiyi əyyâm iğirmi iki yıl idi və Yarob'âm ataları inən yatıb oğlu Nâdâb onun yerində pâdşâh oldu 21*və Rexab'âm ibn-i Süleymân Yəhudada pâdşâhlıq éylər idi Rexab'âm pâdşâh olanda qırx bir yaşında idi və İsrâ'elin hamı sibtlərindən öz adını orada qoymaq üçün RƏBBin intihâb éylədiyi Orişalîm şəhərində on yeddi il pâdşâhlıq éylədi və onun anasının adı 'Ammonlu Na'amâ idi 22*və Yəhudalılar RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib O'nun atalarının mürtəkib olduqları hamı günâhlarından artıq günâhlar inən qəzəbə gətirdilər 23*və olar da özlərinə mürtəf' alar və sütun bütləri və Âşera bütləri hər bir uca təpənin başında və hər bir kök ağacın altında binâ éylədilər 24*və vilâyətdə bütlərin 'aşiqina livâtə éyləyenlər də var idi o qövmlərin hamı məkruhâtlarına müvâfiq éylər idilər ki RƏBB oları bən-i İsrâ'elin qabağından dəf' éyləmiş idi 25*və Rexab'âm pâdşâhin beşinci ilində vâqi' oldu ki Misir pâdşâhi Sisaq Orişalîmin üstünə gəldi 26*və RƏBBin Heykəlinin xəzînələrini və pâdşâhın 'imârətinin xəzînələrini aldı və hamisini alıb Süleymânın qayırdığı hamı qızıl qalxânları apardı 27*və Rexab'âm pâdşâh oların 'əvəzində mis qalxânları qayırdı və pâdşâh 'imârətin qapı mühâfizləri olan ∞

شااطرلرن سردارلرینه تسلیم ايلدى ۲۸ و وقتىكە پادشاه رين عمارته كىدر ايدى شااطرلر اولىرى آپارر و كە شااطرلرن او طاغنە كىورر ايدىلر ۲۹ ورجىعامن ايشلرېن بقىئىسى واونن ھامى ايلدىكى باخ اولى ھودا پادشاھلرېن تواريخ ایام كابىنە محىزى در ۳۰ ورجىعام اين يارىعامن آراسىندى هېمىشە دعوا وار ايدى ۳۱ ورجىعام اوز آنالرى اين يانوب اوز آنالرى يانىن داودن شهرىن دفن اولدى و آناسن آدى عمۇلى ئعا ايدى واونن اوغلى ایام اونن بىرنىت پادشاه اولدى

اون بشنجى باب

اونباقا اوغلى بارىعام پادشاھن اون سىرىجىي ايلدە ایام ھودا اوستىنە پادشاه اولدى ۳ اوچ اىل اورشىلىمك پادشاھلىق ايلدى و آناسن آدى ايشالىوم قىزى معكا ايدى ۴ واوز آناسن اوزىزىن اىپلى ايلدىكى ھامى كاھىزىنە سلوك ايلبىوب بوركى جىدى داودن بوركى كىمى اوز اللهى رب اين درست دكىل ايدى ئىزىرا داودن جەنتىن داون اللهى رب اوھە اورشىلىمك بىرچىراخ وېرىدى كە اوزىزىن صورە اوغلۇنى قام ايلبىوب اورشىلىمى ثابت اىلسون ۵ چۈن داود رىن نظرىن دوغرى اولانى اجرا ايلبىوب عمرىن قام ایامىنە حتىلى اورىيانى كېپىنتىن سواى اونن بىوردېقلرىن ھامىسىدىن ئاخۇز ايلدى ۶ ورجىعام اين يارىعامن آراسىندى عىربىن قام ایامىن دعوا وار ايدى ۷ و ایامىن ايشلرېن بقىئىسى واونن ھامى ايلدىكىلىرى باخ اولى ھودا پادشاھلرېن تواريخ ایام كابىنە محىزى در و ایام اين يارىعامن آراسىند دعوا وار ايدى ۸ و ایام اوز آنالرى اين يانوب اوى داودن شهرىن دفن ايلدىلر واوغلى آتا اونن بىرنىت پادشاه اولدى ۹ و اسرايىل پادشاھى يارىعامن اېكىمىي ايلدە آتا ھودا اوستىنە پادشاه اولدى ۱۰ و قىرخ بىر اىل اورشىلىمك پادشاھلىق ايلدى و آناسن آدى ايشالىوم قىزى معكا ايدى ۱۱ او آسا اوز جىدى داود كىمى رىن نظرىن دوغرى اولانى ايلدى ايدى ۱۲ و يتىر عىشقە لواطە ايللىرى ولاتىن چىخارىندى و آنالرىت قايىردېقلرى ھامى بىلىرى دفع ايلدى ۱۳ و آناسى معكالى دە ملکە اولقىن عزل ايلدى چۈنکە اشىرىم بىچون بىرت قايرمىش

şâtırların sârdârlarına tâslîm éylədi 28*və vaxtıja pâdşâh RƏBBin ‘imârətinə gidər idi şâtırlar oları aparır və qənə şâtırların otağına götürür idilər 29*və Rexab ‘âmin işlərinin baqiyəsi və onun hamı éylədiği baxolar Yəhûdâ pâdşâhlarının təvârîx-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 30*və Rexab ‘âm inən Yarob ‘âmin arasında həmişə da‘vâ olur idi 31*və Rexab ‘âm öz ataları inən yatîb öz ataları yanında Dâvudun şəhərində dəfn oldu və anasının adı ‘Ammonlu Na’ama idi və onun oğlu Abiyyâm onun yerində pâdşâh oldu

on beşinci bâb

1*və Nabât oğlu Yarob ‘âm pâdşâhın on sekkizinci ilində Abiyyâm Yəhûdâ üstünə pâdşâh oldu 2*uç il Orişalîmdə pâdşâhlıq éylədi və anasının adı Abışâlom qızı Ma‘akâ idi 3*və öz atasının özündən irəli éylədiği hamı günâhlarında süluk éyləyib yürüəgi cəddi Dâvudun yürüəgi kimi öz Allahı RƏBB inən dürüst dəgil idi 4*zîrâ Dâvudun cəhətindən onun Allahı RƏBB ona Orişalîmdə bir çırâq vərdi ki özündən sora oğlunu qâ‘im éyləyib Orişalîmi sâbit éyləsin 5*çün Dâvud RƏBBin nəzərində doğru olanı icrâ éyləyib ‘ömrünün tamâm əyyâmında Xettîli Uriyanın kəyfiyətindən savây onun buyurduqlarının hamısından təcâvüz éyləmədi 6*və Rexab ‘âm inən Yarob ‘âm arasında ‘ömrünün tamâm əyyâmında da‘vâ var idi 7*və Abiyyâmin işlərinin baqiyəsi və onun hamı éylədikləri bax olar Yəhûdâ pâdşâhlarının təvârîh-i əyyâm kitâbında mühərrirdir və Abiyyâm inən Yarob ‘âm arasında da‘vâ var idi 8*və Abiyyâm öz ataları inən yatîb onu Dâvudun şəhərində dəfn éylədilər və oğlu Âsâ onun yərində pâdşâh oldu 9*və Îsrâ’el pâdşâhi Yarob ‘âmin içirmənci ilində Âsâ Yəhûdâ üstündə pâdşâh oldu 10*və qırx bir il Orişalîmdə pâdşâhlıq éylədi və anasının adı Abışâlom qızı Ma‘akâ idi 11*və Âsâ öz cəddi Dâvud kimi RƏBBin nəzərində doğru olanı éylədi 12*və bütlər ‘aşiqına livâtə éyləyənləri vilâyətdən çıxardı və atalarının qayırdıqları hamı bütlləri dəf“ éylədi 13*və anası Ma‘akâni da məlikə olmaqdan ‘əzl éylədi çünki Aşera için bir büt qayırılmış ∞

ابدي و آسا اوين بني صندرروب قدرتون درهسته ياندردي ۱۴ هرچند که مرتفعديل
 دفع اوبلديلاما آسان قلبي که نام ايامته رب اين دوغری ايدي ۱۵ و آناسن
 موقوفاتي واوز موقوفاتي که کومش و قزل و قالبلدن عبارت ايدي رين هيكله
 آباردي ۱۶ و آسا اين اسرائيل پادشاهي بعشا آراسنه نام اياملرنك دعوا وار ايدي
 ۱۷ و اسرائيل پادشاهي بعشا ھودانه اوسته هجوم ايليوپ راماني بنا ايلدي که
 قومسون ھودا پادشاهي آسان طرفدن بر چخان و كبرن اولسون ۱۸ و آسا رين
 هيكلهن خزنه لرنك قالان کومش اين قزل و پادشاه عمارتن خزنه لربن کونروب
 اووز نوکرلربن الله و بروپ آسا پادشاه اولري ارم پادشاهي بن هدد اين طبرمون
 اين حزبوه کوندردي که دمشق ده ساكن اولور ايدي و بددي ۱۹ من اين سن
 آراكه و آتم اين سن آناکن آراسنه عهد وار باخ بودر من سنه کومش اين قزل
 بيشکش کوندردم کل اسرائيل پادشاهي بعشا اين اولان عهدگي صندرکه اوستمن
 چكلسون ۲۰ و بن هدد آسا پادشاه قولاق و بروپ اووز قوشونلربن سردارلربن
 اسرائيل شهرلربن اوسته کوندرروب عيون ودان وايل بيت معکاني و تمام نفتالي
 دبارشن باينه کي هاي کترن اوردی ۲۱ و آيله که بعشا بونی اشتدي راماني بنا ايلمکدن
 چكلوب ترصاده ساكن اولدي ۲۲ و آسا پادشاه بلا استشنا نام ھوداني چاغروب
 اولر ده رامانن هاي داشلري اين آغاچلربن که بعشا بنا ايلر ايدي آباردليل و آسا
 پادشاه اولر اين جمع بنيامن و مصنفانی بنا ايلدي ۲۳ و آسان هاي ايشلربن بقیه‌سي
 و اونن هاي شجاعتي و اونن هاي ايلديکي و اونن بنا ايلديکي شهرلري باخ اولر
 ھودا پادشاربن تواریخ ایام کتابنه محزر در اما قوجملنی زمانه آیاقلری آزارلی ايدي
 ۲۴ و آسا آنالری اين بانوب اوز آنالری اين جدي داودن شهرنک دفن اولدي
 و اوغلی ھوشافاط اونن بزنک پادشاه اولدي ۲۵ و ھودا پادشاهي آسان ایکنچي ايلند
 ناداب اين پارعما اسرائيل اوسته پادشاه اولوب ايکي ايل اسرائيل اوسته پادشاهله
 ايلدي ۲۶ و رين نظرنک شرات ايليوپ آناسن بولنك و اونن اسرائيلي کاهه مرتکب
 ايلديکي کامنه سلوك ايلدي ۲۷ و بيت ساکاردن بعشا اين احیا اونن خلافته

idi və Âsâ onun bütünü sindirib Qidron dərəsində yandırıldı 14*hərcənd ki mürtəf'alar dəf' éyləmədilər amâ Âsânın qalbi gənə tamâm əyyâmında RƏBB inən doğru idi 15*və atasının mükâfatını və öz mükâfatını ki gümüş və qızıl və qablardan 'ibârət idi RƏBBin-Həykəlinə apardı 16*və Âsâ inən i İsrâ'él pâdşâhi Ba'aşâ arasında tamâm əyyâmlarında da'vâ var idi 17*və İsrâ'él pâdşâhi Ba'aşâ Yəhûdânın üstünə hücum éyləyib Râmanı binâ éylədi ki qoysun Yəhûdâ pâdşâhi Âsânın tərəfindən bir çıxan və girən olsun 18*və Âsâ RƏBBin-Həykəlinin xəzinələrində qalan gümüş inən qızılı və pâdşâh 'imârətinin xəzinələrini götürüb öz nökərlərinin əlinə vərib Âsâ pâdşâh oları Aram pâdşâhi Ben-Hadad ibn-i Tabrimmon ibn-i Xəzyona göndərdi ki Dəməşqdə sâkin olur idi və dədi 19*mənim inən sənin arannda və atam inən sənin ataqın arasında 'əhid var bax budur mən sənə gümüş inən qızıl pîşkəş göndərdim gəl İsrâ'él pâdşâhi Ba'aşâ inən olan 'əhdini sindir ki üstümdən çəkilsin 20*və Ben-Hadad Âsâ pâdşâha qulaq vərib öz qoşunlarının sərdârlarını İsrâ'él şəhərlərindən göndərib 'İyon və Dan və Abəl-Bet-Ma'âkanı və tamâm Naftâli diyârının yanındakı hamı Kinereti urdu 21*və éylə ki Ba'aşâ bunu eşitdi Râmanı binâ éyləməkdən çəkilib Tırsada sâkin oldu 22*və Âsâ pâdşâh bilâ-istisnâ tamâm Yəhûdânı çağırıb olar da Râmanın hamı daşları inən ağaçlarını ki Ba'aşâ binâ éylər idi apardılar və Âsâ pâdşâh olar inən Ceba' Binyâmîni və Misfâni binâ éylədi 23*və Âsânın hamı işlərinin baqiyəsi və onun hamı şəcâ'ati və onun hamı éylədiyi və onun binâ éylədiyi şəhərləri bax olar Yəhûdâ pâdşâhlarının təvârih-i əyyâm kitâbında mühərrirdir ammâ qocalığı zamânında ayaqları azarlı idi 24*və Âsâ ataları inən yatıb öz ataları inən cəddi Dâvudun şəhərində dəfn oldu və oğlu Yehoşâfât onun yerinə pâdşâh oldu 25*və Yəhûdâ pâdşâhi Âsânın ikinci ilində Nâdâb ibn-i Yarob'âm İsrâ'él üstünə pâdşâh olub iki il İsrâ'él üstünə pâdşâhlıq éylədi 26*və RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib atasının yolunda və onun İsrâ'eli günaha mürtəkib éylədiyi günâhda sülük éylədi 27*və bəyt-i Yəssâkârdan Ba'aşâ ibn-i Axiyyâ onun hilâfında ∞

فته ايلدى و بعشا اوئى فلسطى لرن جىتۇننىڭ اولدەرىدى وقتىكە ناداب و ئام اسرائىل جىتۇنى معاصر بى آلمىش ايدىلر ۲۸ و بعشا اوئى يهودا پادشاهى آسان اوچىنجى ايلدە اولدەرۈپ بىزىڭ پادشاه اولدە ۲۹ و آله كە پادشاه اولدە باريعامن ئام ابوبىن قېرۇپ رىن او كلامە كورە كە اوز بىنلىسى شىلولى احجان واسطەسى اين دېش ايدى باريعامدن بر آدم صاغ قوىدى ۳۰ باريعامن او كاھىلەندىن اوئرى كە اوزى الميوب اسرائىل كاه ايمىكە دە سبب اولقى اين اسرائىلنىڭ اللهى رسى آجىلاندردى ۳۱ و نادابن ايشلىرىن بېقىسى واونن هامى ايلدىكى باخ اولر اسرائىل پادشاهلىرىن توارىخ أيام كتابىنىڭ مەعرىدر ۳۲ و آسا اين اسرائىل پادشاهى بعشا آرسانە ئام ايمىلەننە دعوا وار ايدى ۳۳ يهودا پادشاهى آسان اوچىنجى ايلدە بعشا ابن احى باشىبوب تىرصادە اىكىرى درت ايل ئام اسرائىل اوستەن پادشاهلىق ايلدى ۳۴ و رىن نظرىنە شارت ايلدى و باريعامن كاھىنىڭ كە اوئى اين اسرائىللى كاھە مەنكەت ايمىش ايدى سلوك ايلدى

اوئى آنچىنى باب

اوبعشان خصوصىنىڭ رىن كلامى يېھو ابن حنانى بە نازل اولوب دېدىكە ۳۵ اوئىن اوتىرى كە من سى نوبراقىدن او جالدوب قوم اسرائىل اوستەن سى سلطان ايلدىكىم حالىن سى باريعامن بولىنى سلوك و قوم اسرائىللى كاھە مەنكەت ايلدون كە اولىن كاھى اين منى آجىلاندرەسەن ۳۶ باخ بود من دە بعشان نسلى واونن او جاغانن سلى قىطع الميوب سىن اىۋىكى باريعام ابن نياطىن ابوي كىمى اىلەھى جىك ۴ بعشان شهرە أۇلنى ايتلىر پەھىچك واونن چولك أۇلنى كۆكىن قوشلىرى پەھىچك ۵ و بعشان ايشلىرىن بېقىسى واونن ايلدىكى و شجاعى باخ اولر اسرائىل پادشاهلىرىن توارىخ أيام كتابىنىڭ مەعرىدر ۶ و بعشا اوز آنالرى اين ياندى و تىرصادە دفن اولدە و اوغلى ايلا اوئى بىزىڭ پادشاه اولدە ۷ و هەدە يېھو ابن حنانى بېغىرن واسطەمى اين رىن كلامى بعشا به و اونن ابوبىنە كلدى هم اوھاي شارت اېچۈن كە اوئى رىن نظرىنە اوز اللىرىن عملى اين اوئى غىضىباڭ ايمىك اېچۈن اجرا ايلدىكى سېيدىن باريعامن ابوي كىمى اولدە و هەدە

fitnə éylədi və Ba' aşâ onu Filistîlərin Cibbetonda öldürdü və vaxtiñə Nâdâb və tamâm İsrâ' el Cibbetonu mühasirəyə almış idilər 28*və Ba' aşâ onu Yəhûdâ pâdşâhi Âsânın üçüncü ilində öldürüb yerində pâdşâh oldu 29*və éylə ki pâdşâh oldu Yarob'âm tamâm évini qayrib RƏBBin o kəlâmına görə ki öz bəndəsi Şîlolu Axiyyânın vasıtası inən dəmiş idi Yarob'âmdan bir âdam sağ qoymadı 30*Yarob'âmın o günâhlerindən ötürü ki özü éyləyib İsrâ'elin günâh éyləməgində səbəp olmaq inən İsrâ'elin-Allahi RƏBBi açıqlandırdı 31*və Nâdâbin işlərinin baqiyəsi və onun hamı éylədiyi baxolar İsrâ'el pâdşâhlarının təvârih-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 32*və Âsâ inən İsrâ'el pâdşâhı Ba' aşâ arasında tamâm əyyâmlarında da'vâ var idi 33*Yəhûdâ pâdşâhı Âsânın üçüncü ilində Ba' aşâ ibn-i Axiyyâ başlayib Tîrsâda iğirmi dört il tamâm İsrâ'el üstünə pâdşâhlıq éylədi 34*və RƏBBin nəzərində şərârət éylədi və Yarob'âmın günâhində ki onun inən İsrâ'eli günâha mürtəkəb éyləmiş idi sülük éylədi

on altinci bâb

1*və Ba' aşânın husûsunda RƏBBin kəlâmi Yehu inən Xananiyə nâzil olub dədi ki 2*ondan ötürü ki mən səni topraqdan ucaldıb qövmim İsrâ'el üstünə səni sultan éylədigim haldə sən Yarob'âmın yolunda süluk və qövmim İsrâ'eli günâha mürtəkəb éylədin ki olarin günâhi inən məni açıqlandırasən 3*box budur mən də Ba' aşânın nəslini və onun ocağının nəslini qit' éyləyib sənin évinji Yarob'âm inən Nabâtin evi kimi éyləyəcəğəm 4*Ba' aşânın şəhərdə öleni itlər yeyəcək və onun çöldə öleni göğün quşları yeyəcək 5*və Ba' aşânın işlərinin baqiyəsi və onun éylədiyi və şəcâ'ati bax olar İsrâ'el pâdşâhlarının təvârih-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 6*və Ba' aşâ öz ataları inən yatdı və Tîrsâda dəfn oldu və oğlu Elâ onun yerində pâdşâh oldu 7*və həm də Yehu ibn-i Xanâni peyğəmbərin vasıtası inən RƏBBin kəlâmi Ba' aşaya və onun évinə gəldi həm o hamı şərârət içən ki onu RƏBBin nəzərində öz əllərinin 'aməli inən O'nun qəzəbnâq éyləmək içən icrâ éylədiyi səbəbindən Yarob'âmın evi kimi oldu və həm də ∞

که اوی او لدردی ۸ یهودا پادشاهی آسان ایکری آنخجی ایلند ایلا این بعثا باشلیوب ترصاده اسرائیل اوستنه ایک ایل پادشاهان ایلدی ۹ اما اوون نوکری زمری که سواریلن یاریسن سرداری ایدی اوون خلافت فتنه چخارتدی وقتیکه او زی ترصاده کی عمارتن ناظری ار صان ابونه ایجحوب مست اویش ایدی ۱۰ اوونه زمری ایجری کدوی اوی یهودا پادشاهی آسان ایکری یدنخجی ایلند اوروب او لدردی وبرنه پادشاه او لدی ۱۱ وایله که پادشاه اولوب غفته جلوس ایلدی بعشانن نام ذرتی قیردی اوون هیچ بر ذکور او لادی قوبیدی و ولیربی ده دوستاریبی ده قیردی ۱۲ وزمری رین او کلامه کوره که بیهو پیغمبرن واسطه‌سی این بعشاوه دیش ایدی بعشانن نام او جاغنی خراب ایلدی ۱۳ بعشانن های کاهلری این اوون او غلی ایلانن کاهلری ایجون که او زلری مرنکب اولوب اسرائیلی ده مرنکب ایلدیلر که او ز باطل عمللری این اسرائیل‌الله ری آجفلاندرسوتلر ۱۴ و ایلانن ایشلرین بقیه‌سی واونن های ایلدیکی باخ اولرا اسرائیل پادشاهانین نوازیخ ایام کابنن محتر در ۱۵ یهودا پادشاهی آسان ایکری یدنخجی ایلند زمری ترصاده بدی کون پادشاهان ایلدی وقتیکه قوم فلسطیلن جیتوی اوستنه اردوده ایدی ۱۶ و اردوده اولان قوم او خبری اشتندیکه زمری فتنه چخاردوی پادشاهی ده او لدرودر نام اسرائیل او کونی اردوده سپاه‌سالار عربی اسرائیل اوستنه پادشاهه ایلدیلر ۱۷ و عمری نام اسرائیل این جیتوندن چیخوب ترصانی محاصره ایلدیلر ۱۸ وایله که زمری کوردیکه شهر آنندی اوونه پادشاه عمارتن سرابه کروب پادشاه عمارنی اود این او زین اوستنه باندردی او لدی ۱۹ او کاهلرندن او نری که رین نظرین شرات ایلیوب یاریمان یولنن سلوك ایلمک اینن مرنکب او لدی وهم اوون او کاهنندن او نری که اسرائیلی کاهه مرنکب ایلمک اینن ایلدی ۲۰ وزمرین ایشلرین بقیه‌سی واونن چخارتدیغی فتنه‌سی باخ اولرا اسرائیل پادشاهانین نوازیخ ایام کابنن محتر در ۲۱ او زمان اسرائیل قومی ایکی فرقه به بولندی قومن یاریسی نبی این جیتن متابعتن ایدی که اوی پادشاه ایلسون و یاریسی عمرینن متابعتن ایدی ۲۲ و عمرینن متابعتن کی قوم نبی این جیتن متابعتن اولان قوم دن

ki onu öldürdü 8*Yəhudâ pâdşâhı Âsânın iğirmi altinci ilində Élâ ibn-i Ba' aşâ başlayıb Tirsâda İsrâ'él üstüne iki il pâdşâhlıq éylədi 9*amâ onun nökəri Zimri ki süvârlîerin yarısının serdâri idi onun hilâfında fitnə çıxartdı vaxtîjə özü Tirsadaki imârətin nâzırı Arsânın évində içib məst olmuş idi 10*onda Zimri içəri gedib onu Yəhudâ pâdşâhı Âsânın iğirmi yəddinci ilində urub öldürdü və yərində pâdşâh oldu 11*və éylə ki pâdşâh olub taxtına cülus éylədi Ba' aşânın tamâm zürriyetini qayırdı onun həc bir zəkər övlâdi qoymadı və vəlilərini də dostlarını da qayırdı 12*və Zimri RƏBBin o kəlâmina görə ki Yəhu peygəmbərin vasıtası inən Ba' aşâya dəmiş idi Ba' aşânın tamâm ocağını harâb éylədi 13*Ba' aşânın hamı günâhları inən onun oğlu Élânın günâhları için ki özləri mürtəkib olub İsrâ'eli də mürtəkib éylədilər ki öz bâtil 'amelləri inən İsrâ'elin Allahı-RƏBBi acıqlandırsınlar 14*və Élânın işlərinin baqiyəyəsi və onun hamı éylədiyi bah olar İsrâ'él pâdşâhlarının təvârîh-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 15*Yəhudâ pâdşâhı Âsânın iğirmi yəddinci ilində Zimri Tirsâda yəddi gün pâdşâhlıq éylədi və vaxtîjə qövm Filistîlərin Cibbetoni üstündə orduda idi 16*və orduda olan qövm o xəbəri eşitdi ki Zimri fitnə çıxardıb pâdşâhi da öldürübdür tamâm İsrâ'el o günü orduda sıpəhsalar 'Omri İsrâ'el üstündə pâdşəh də éylədilər 17*və 'Omri tamâm İsrâ'el inən Cibbetondan çıxıb Tirsâni mühâsirə éylədilər 18*və éylə ki Zimri gördü ki şəhər alındı onda pâdşəh 'imârətinin sarâyına girib pâdşəh 'imârəti od inən özünün üstündə yandırdı və öldü 19*o günâhlarından ötürü ki RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib Yarob'âmin yolunda süluk éyləmək inən mürtəkib oldu və həm onun o günâhinden ötürü ki İsrâ'eli günâha mürtəkib éyləmək inən éylədi 20*və Zimrinin işlərinin baqiyəyəsi və onun çıxartdığı fitnəsi bah olar İsrâ'él pâdşâhlarının təvârîh-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 21*o zamân İsrâ'elin qövmi iki firqaya bölündü qövmin yarısı Tibni ibn-i Cînatın mütâbi'ətində idi 22*və 'Omrinin mütâbi'ətindəki qövm Tibni ibn-i Cînatın mütâbi'ətində olan qövmdən ∞

فوئلی ایدی و تینی اولوب عمری پادشاه اولدی ۲۳ یهودا پادشاهی آسان او تو ز برخی
 ایلند عمری اسرائیل او سنده پادشاه اولوب اون ایکی ایل بعنی آنی ایل تر صاده
 پادشاه هلق ایلدی ۲۴ و شومرون داغنی شردن ایکی قطار کوشش صانون آلوپ او
 داغنی آباد ابلدی و بنا ابلدی کی شهرن آدبی داغ صاحبی شمن آدبیه کوره شومرون
 قویدی ۲۵ و عمری رین نظرنک شرات ایلپوب او زندن ایلی اولالرن هامیستدن
 آرق شریر اولدی ۲۶ و بار عالم این نباطن جمیع طریقته واون او کاهنه که باطل
 عمل لری این اسرائیل الله ری آجتلدر موق ابعون او ن این اسرائیل کاهه مرنک
 ایلمش ایدی سلوك ایلدی ۲۷ و عمرین ابشرین بقیه سی واون ابلدی کی شجاعت باخ
 اولر اسرائیل پادشاه لرین تورایخ ایام کتابت هخر در ۲۸ و عمری او ز آثاری این
 یاتوب شومرون دفن اولدی واوغلی احاب او ن بزنه پادشاه اولدی ۲۹ و احاب
 این عمری یهودا پادشاهی آسان او تو ز سکرخی ایلند اسرائیل او سنه پادشاه اولدی
 و احاب این عمری اسرائیل او سنه شومرون ایکری ایکی ایل پادشاه هلق ابلدی
 ۳۰ و احاب این عمری رین نظرنک او زندن ایلی اولالرن هامیستدن آرنی شرات
 ایلدی ۳۱ و بو هله آز ایدی که بار عالم این نباطن کاهه لرین سلوك ابلدی صید و پلر
 پادشاهی اتبعلن فری ایزیلی ده او زیه عورت آذی و کندی بعله عبادت واوه
 سجد ایلدی ۳۲ و شومرون ده بنا ابلدی کی بیت بعل ده بعله بر مذبح بنا ایلدی ۳۳ و احاب
 اشیع بتی قابردی و احاب او ز عمل لرین دوام ایلدی که او زندن ایلی اولان
 اسرائیل پادشاه لرین هامیستدن آرتق اسرائیل الله ری آجتلدر سون ۳۴ او ن
 ایامندی بیت تیلی حیلی اریحانی بنا ابلدی رین بوش این نون و اسطمی این دیدی کی
 کلامه کوره او ن بناسی او ز یوک او غلی ایرام این قویدی و قابول رین ده چیز
 او غلی سعیب این قالخزدی

او ن یدخی باب

اوجلاماد ساکلرین نشیلی ایلی احابه دیدی که آند او لسوں اسرائیل الله حی ری

quvvətli idi və Tibni ölüb ‘Omri pâdşâh oldu 23*və Yəhudâ pâdşâhi Âsânın otuz birinci ilində ‘Omri İsrâ’él üstündə pâdşâh olub on iki il yə’nî altı il Tirsâda pâdşâhlıq éylədi 24*və Şomron dağını Samardan iki qantar gümüşə safin alıb o dağı âbâd éylədi və binâ éylədiyi şəhərin adını dağ sahibi Şimron adına görə Şomron qoydu 25*və Omri RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib özündən irəli olanların hamısından artıq şərîr oldu 26*və Yarob ‘âm ibn-i Nabâtın cəm’ təriqində və onun o günâhında ki bâtil ‘aməlləri inən İsrâ’elin Allahı-RƏBBi acıqlandırmaq için onun inən İsrâ’eli günâha mürtəkib éyləmiş idi sülük éylədi 27*və ‘Omrinin işlərinin baqiyəsi və onun éylədiyi şücâ’et bax olar İsrâ’él pâdşâhlarının təvârîh-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 28*və ‘Omri öz ataları inən yaşıb Şomronda dəfn oldu və oğlu Axâb onun yərində pâdşâh oldu 29*və Axâb ibn-i ‘Omri Yəhuda pâdşâhi Âsânın otuz səkkizinci ilində İsrâ’él üstünə pâdşâh oldu və Axâb ibn-i ‘Omri İsrâ’él üstünə Şomronda iğirmi iki il pâdşâhlıq éylədi 30*və Axâb ibn-i ‘Omri RƏBBin nəzərində özündən irəli olanların hamısından artıq şərârət éylədi 31*və bu hələ az idi ki Yarob ‘âm ibn-i Nabâtın günâhlarında sülük éylər idi Sidonilər pâdşâhi Etba ‘alın qızı İzebeli də özünə ‘övrət aldı və getdi Ba‘ala ‘ibâdət və ona səcdə éylədi 32*və Şomronda binâ éylədiyi Beyt-Ba‘aldo Ba‘ala bir məzbuh binâ éylədi 33*və Axâb Aşera bütü qayirdi və Axâb öz ‘aməllərində dəvam éylədi ki özündən irəli olan İsrâ’él pâdşâhlarının hamısından artıq İsrâ’elin Allahı RƏBBi acıqlandırsın 34*onun əyyâmında Beyt-Elli Xiël Errixâni binâ éylədi RƏBBin Yoşî’ ibn-i Nunun vasıtası inən dədiyi kəlâma görə onun binasını öz böyük oğlu Abirâm inən qoydu və qapılarını da kiçik oğlu Secîb inən qalxızdı

on yeddinci bâb

1*və Cilə’ad sakinlərindən Tişbeli İyyâ Axâba dədi ki and olsun İsrâ’elin Allahı Hay RƏBBə ∞

که اوون حضورت من دورم که نا من دیه سم بو ايلرده شنم و با غش اولیمه حق در
 ۲ اوین کلامی اونه نازل اولوب دیدیکه بورادن کت مشرق طرفه توجه ايلیوب
 اردن مقابله کی کرست چاین یانه کیزلن ۴ و بدرستی سن او جایدن ایچه جک
 سن و من قارغه لع یبورشم که سن او راده سلسه سونلر ۵ واو ده کدوپ رین
 کلامه موافق ايلدی و کدوپ اردن مقابله کی کرست چاین یانه ساکن اولدی
 ۶ و قارغه لع او نه چورک این ات واخشم که چورک این ات کنورر ایدیلر
 واوزی ده جایدن ایچر ایدی ۷ و بر زمان چندن صوره واقع اولدیکه جای قورو دی
 چونکه او دیاردہ با غش بو خ ابدی ۸ اوین کلامی اونه نازل اولوب دیدیکه ۹ دور
 کت صیدوتلر صارفته و او راده ساکن اول باخ من او راده بر دول عورته یبورشم
 که سن سلسه سون ۱۰ او ده فالخوب صارفه کندی و شهرن قابرسته کلنه کور دیکه
 او راده بر دول عورت او دون بغر و او نه چاغروپ دیدیکه قاب این منه بر آز صو
 کنور ایسم ۱۱ او ده کندی که کنور سون و که او نه چاغروپ دیدیکه الک منه بر
 لنمه چورک ده کنور ۱۲ او ده دیدیکه آند او لسون الله ه حی ره آکر چنادن بر آوج
 او ندن وستی ده بر آز باع دن سوای من بر قوری چورکم او لسون و بو در من بر ایکی
 او دون بغم که کدوپ او نه او غله بشم و او نی پوب اولک ۱۳ اما ایلیا
 او نه دیدیکه فور خمه کت دیدیکث کیم ایله آجنب که او ندن اول من ایجنون بر خرد
 چورک بشروب منه کنور و او ندن صوره او زک این او غله که ده بشر رسن ۱۴ زیرا
 اسرائیل الله رب يله دبر که چنادن اون توکنیه جلک وستی دن باع اکسلیه جک در
 نا او کونه کین که رب بر بوزیه با غش با غدره ۱۵ پس او ده کدوپ ایلیان
 کلامه کوره بشر دی و او ده عورت ده و او نه ابی ده بر ایام یدیلر ۱۶ چنادن
 او ن نوکنمر ابدی وستی دن باع اکسلر ابدی او کلامه کوره که رب ایلیان واسطه می
 این دیش ایدی ۱۷ و بو ایتلر دن صوره واقع اولدیکه او ابو صالحی اولان عورت
 او غلی ناخوش اولدی و ناخوشانی ایله چوخ شدت ايلدی که او نه دها جان قالمدی
 ۱۸ او نه ایلیاه دیدی سن من این نه ایشك وار ای الله آدمی سن من ایومه کلدون

ki O'nun huzûrunda mən durarəm ki tâ mən dəməsəm bu illərdə şəbnəm və yağış olmayacaqdır 2*və RƏBBin kəlâmi ona nâzil olub dedi ki 3*buradan get məşriq tərəfinə təvəccüb éyləyib Ərdənin müqâbilindəki Kerit çayının yanında gizlən 4*və bə-dürüstî sən o çaydan içəcəksən və Mən qarğalara buyurmuşəm ki səni orada bəsləsinlər 5*və o da gədib RƏBBin kəlâmına müvâfiq éylədi və gədib Ərdənin müqâbilindəki Kerit çayının yanında sâkin oldu 6*və qarğalar səhər ona çörək inən et və axşam gənə çörək inən et gətirir idilər və özü də çaydan içər idi 7*və bir zamân keçəndən sora vâqi' oldu ki çay qurudu çünki o diyârda yağış yağış yox idi 8*və RƏBBin kəlâmi ona nâzil olub dədi ki 9*dur get Sidonılərin Sarfatına və orada sâkin ol bax Mən orada bir dul 'övrətə buyurmuşəm ki səni bəsləsin 10*o da qalxıb Sarfata getdi və şəhərin qapısına gələndə gördü ki orada bir dul 'övrət odun yiğar və ona çağırıb dədi qab inən mənə biraz su gətir içəm 11*və o da getdi ki getirsin və gənə ona çağırıb dədi ki əliyndə mənə bir loqma çörək də gətir 12*və o da dədi ki and olsun Allahıñ Hay RƏBBə əğər çanaqda bir avuc undan və bəti də biraz yağıdan savây mənim bir quru çörəğim olsun və budur mən bir iki odun yiğaram ki gədib onu özümə və oğluma bişirəm və onu yeyib ölkə 13*və amâ İyyâ ona dədi ki qorxma get dədiğinj kimi éylə ancaq ki ondan əvvəl mənim için bir harrda çörək bişirib mənə gətir və ondan sora özün inən oğluja da bişirirsən 14*zîrâ İsrâ' elin Allahı-RƏBB bélə dər ki çanaqdan un tükənməyəcək və bəstidən yağ əksilməyəcəkdir tâ o günə kimin ki RƏBB yer yüzünə yağış yağıdra 15*pəs o da gədib éyləyənin kəlâmına görə bişirdi və o da 'övrət də və onun evi də bir əyyâm yədilər 16*çanaqdan un tükənmir idi və bəstidən yağ əksilmir idi o kəlâma görə ki RƏBB İyyânın vâsitası inən dəmiş idi 17*və bu işlərdən sora vâqi' oldu ki o év sâhibi olan 'övrətin oğlu nâ-hoş oldu və nâ-hoşluğu ilə çok şəddət éylədi ki onda daha cân qalmadı 18*onda İyyâya dədi sənin mənim inən nə işiñ var èy Allah âdamı sən mənim èvimə gəldin∞

که کاهی یاده کوروب اوغلی اولدرسن ۱۹ او ده اویه دیدیکه اوغلکی منه ویر
داونی اوون فوجاغدن آلوب او بالاخانه به آیاردى که اویزی اوزاده ساکن اولور
ایدی واونی اویز یاتاغدن بازترندی ۲۰ و ره ندا ایلیوب دیدی ای اللهم رب آیا برو
دول عورته ده که یانده مسافر اولشم بلا پتروب اوغلقی اولدردون ۲۱ و وح دفعه
او شاغن اوسته او زانوب ره ندا ایلیوب دیدیکه با اللهم رب بو او شاغن جانی
او زینه قابیار ۲۲ و رب ایلیان سوزینی اشیدوب او شاغن جانی او ره قبیدی
و دیریلدی ۲۳ و ایلیا او شاغنی آلوب واون بالاخانه دن ایوه آشاغه المدروب اوی آماه
و بردی و ایلیا دیدی باخ او غلک دیری در ۲۴ و عورت ایلیانه دیدیکه ایدی بوندن
پیلدم که سن الله آدی سن ورین کلایی سن آغزک حن در

اون سکرخی باب

اوجوخ کونلردن صوره واقع اولدیکه او جنی ایلک رین کلامی ایلیانه نازل اولوب
دیدیکه کت احابه کورن ومن بر بوزینه یاغش ورن جمک ۲۵ و ایلیا کندی که احابه
کورنسون واو وقت شومروند تختلق شدید ایدی ۲۶ و احاب اویز ایوین ناظری
عویدیانی یانه چاغردی و عویدیا رب دن چوخ فور خرایدی ۲۷ چون وفیکه ایزیل
رین بیغمبرلرینی قیرر ایدی عویدیا بیغمبرلردن بوز نفر آلوب اولری اللی نفر
معاره ده کیز لذوب اولری چورک و صو این بسلدی ۲۸ و احاب عویدیانه دیدیکه
ولابتنه اولان هامی بولاقلر این هامی چايلرن یانه کت بلکه علت نایلسون و اکثر این
فاطرلرمی صاغ صالحیوب حیوانلرн هامیسته ثلف ایلیک ۲۹ و لانی او زلری
ایچون بولدیلر که او نه کرسنلر و احاب بالتوزجه بر بول این کندی و عویدیاده
بالتوزجه بر بول این کندی ۳۰ و ایله که عویدیا بولن ایدی ایلیا فیاغنه جندی واو
ده اوی ناییوب بوزین اوسته دوشدی و دیدی آیا آقام ایلیان سن ۳۱ او ده اویه
دیدی من ام کت آغاکه دی که بودر ایلیا ۳۲ او ده دیدیکه من نه نقصیرم وار که
سن بندگی احابن الله ورسن که من اولدرسنون ۳۳ آند اولسون سن الله کی ره

ki günâhimi yâda götürüb oğlumu öldürəsən 19*və o da ona dədi ki oğluju mənə vər və onu onun qucağından alıb balaxanəyə apardı ki özü orada sâkin olur idı və onu öz yatağına yatırdı 20*və RƏBBə nidâ éyləyib dədi ey Allahım RƏBB âyâ bu dul ‘övrətinə də ki yanında misâfir olmuşəm bəlâ yətirib oğlunu öldürdün 21*və üç dəfə ə uşağın üstünə uzanıb RƏBBə nidâ éyləyib yâ Allahım RƏBB bu uşağın cânını özünə qaytar 22*və RƏBB İyyânin sözünü eşidib uşağın cânı özünə qayıtdı və dirildi 23*və İyyâ uşağı alıb və onu balaxanədən évə aşağı indirib onu anasına verdi və İyyâ dədi bax oğluñ diridir 24*və ‘övrət İyyâya dədi ki indi bundan bildim ki Allah âdamısın və RƏBBin kəlâmı sənin ağzında Həqqdir

on səkkizinci bâb

1*və çox günlərdən sora vaqi‘ oldu ki üçüncü ildə RƏBBin kəlâmı İyyâya nâzil olub dədi ki get Ahâba görün və Mən yeryüzünə yağış vərəcəğəm 2*və İyyâ gətdi ki Ahâba görünsün və o vaxt Şomronda qaxlıq şədîd idi 3*və Âhab öz èvinin nâziri ‘Abdiyâni yanına çağırdı və ‘Abdiyâ RƏBBdən çox qorxar idi 4*və çün vaxtînə İzebel RƏBBin peyğəmbərlərini qırır idi ‘Abdiyâ peyğəmbərlərdən yüz nəfər alıb oları əlli-əlli nəfər mağarada gizlədib oları çörək və su inən bəslədi 5*və Âhab ‘Abdiyâya dədi ki vilâyətdə olan hamı bulaqlar inən hamı çayların yanına get bəlkı ‘alaf tapilsin və atlar inən qatırlarımızı sağ saxlayib heyvânların hamısını tələf éyləməyək 6*pəs vilâyəti özləri içün buldular ki onda gəzsinlər və Âhab yalqızca bir yol inən getdi və ‘Abdiyâ da yalqızca bir yol inən getdi 7*və éylə ki ‘Abdiyâ yolda idi İyyâ qabağına çıxdı və o da onu tanıyib yüzünün üstünə düşdü və dədi âyâ ağam İyyâ sənsən 8*o da ona dədi mənəm get ağanja də ki budur İyyâ 9*o da dədi ki mənim nə taqsırim var ki sən bəndənji Âhâbin əlinə vərirsin ki məni öldürsün 10*and olsun sənin Allahıñ Hayy-RƏBBə ∞

که هیچ بر طایفه این ملکت بوخ که آغام سنی آخوار مغه اورا به کوندرمیش اولسون اما
دیرلر که بوخ در وا او ملکه و طایفه به آند و برو بدر که سنی تا پیغمبرلر ۱۱ و سن
ایندی دیرسن که کت آغا که دی که بودر ابیلا ۱۲ واولور که من سن یانگدن
کدرم ورین رویی سنی بر یلمدیکم بن آپار و من کبدوب احابه خبر و بردنه سنی
تا پیغمبر اوننه منی اولددر اما من سن بندک او شاق قلعه دن ریدن قور خارم ۱۳ مکر
آغا مه اوی خبر و برمی بدلر که ابیلیل رین پیغمبرلرینی اولدرننه من نه ایلسشم که رین
پیغمبرلرندن بوز نفری اللی اللی مغاره ده کیز لندم واولری چورک و صو این بسلم
۱۴ و سن ایندی دیرسن که کت آغا که دی که بودر ابیلا واو منی اولددر ۱۵ واابیلا
دبدی آند اولسون او لشکر لرن حی ریه که من اونن حضور نه دورم که من بو کون
اویه کورنه جمک ۱۶ و عو بدهیا احابن قبا غنه کبدوب اونه خبر و بردی و احاب ده
ابیان استقباله کندی ۱۷ و ابله ک احاب ابیانی کوردی احاب اویه دیدی که آیا بو
سن سن ای اسرائیلی بلا یه صالان ۱۸ او ده دیدی من اسرائیلی بلا یه صلامش اما صالان
سن سن و آنا کن ایوی در که رین امرلرینی قوبوب بعللن دالیسیجع کیدرسن ۱۹ پس
ایندی کوندر نام اسرائیلی من یانه کرمل داغن اوستنه جمع ایله و هن بعلن درت بوز
اللی پیغمبرلری این اشیران درت بوز پیغمبرلرینی که ابیلیل سفر سندن بدلر ۲۰ و احاب
نام بنی اسرائیلین یانه کوندر بوب پیغمبرلری کرمل داغن اوستنه جمع ایلدی ۲۱ و ابیلا
نام قومن یانه یاخین لشوب دیدی که سز نه و قته کیمین ایکی طرفه آفسایه جق سز اکر
رب الله در اویه متابعت ایلیون واکر بعل در اویه اویه متابعت ایلیون اما خلق اویه
بر سوز جواب و برمدی ۲۲ اویه ابیلا خلقه دیدی رین پیغمبری برجه بالقوز من
قالمش اما بعلن پیغمبرلری درت بوز اللی نفر درلر ۲۳ پس بن ایکی اوکوز و برسون
واولر اوزلرینه بر اوکوزی انتخاب ایلسونلر واونی پارچه لیوب اودونلر اوسننه
قویسونلر اما اود قویاسویلر و من ده او بری اوکوزی حاضر ایلم و اودونلر اوسننه
قوم اما اود قوییم ۲۴ اویه سز اوز الهن آدینی چاغرون و من ده رین آدین
چاغرم و او الله که اود این جواب و برسه الله او در و قام خلق جواب و بروب

ki həç bir tâ' ifə inən məmləkət yox ki ağam səni axtarmağa oraya göndərməmiş olsun
 amâ dərlər ki yoxdur o məmləkətə və tâ' ifəyə and vəribdir ki səni tapmayıbdırlar
 11*və sən indi dərsən ki get aqanə də ki budur budur İyyâ 12*və olar ki mən sənin
 yanından gədərəm və RƏBBin-Ruhu səni bir bilmədigim yərə aparır və mən gədib
 Âxâba xəbər vərəndə səni tapmazlar onda məni öldürür amâ mən sənin bəndəj
 usaqlığımdan RƏBBdən qorxarəm 13*məğər ağama onu xəbər vərməyibdirlər ki İze-
 bel RƏBBin peyğəmbərlərini öldürəndə mən nə éyləmişəm ki RƏBBin
 peyğəmbərlərindən yüz nəfəri əlli-əlli mağarada gizlətdim və oları çörək və su inən
 bəslədim 14*və sən indi dərsən ki get aqanə də ki budur İyyâ və o məni öldürür 15*və
 İyyâ dədi and olsun O Ləşkərlərin-Hayy RƏBBinə ki mən O'nun huzûrunda durarəm
 ki mən bu gün ona görünəcəğəm 16*və 'Abdiyâ Axâbin qabağına gədib ona xəbər
 vərdi və Axâb da İyyânın istiqbâlinə gətdi 17*və éylə ki Axâb İyyânı gördü Axâb
 ona də ki âyâ bu sənsən ey İsrâ'eli bələya salan 18*o da dədi mən İsrâ'eli bələya
 salmamışəm amâ salan sənsən və atanın evidir ki RƏBBin əmrlərini qoyub Ba' alların
 dalısında gədərsən 19*pəs indi göndər tamâm İsrâ'eli mənim yanımı Karmel dağının
 üstünə cəm' éylə və həm də Ba'alın dörd yüz əlli peyğəmbərləri inən Aşérânın dörd
 yüz peyğəmbərlərini ki Izébelin süfrəsindən yərlər 20*və Axâb tamâm bən-i İsrâ'elin
 yanına göndərib peyğəmbərləri Karmel dağına cəm' éylədi 21*və İyyâ tamâm
 qövmin yanına yaxınlaşış dədi ki siz nə vaxtə kimin iki tərəfə axsayacaqsız əğər
 RƏBB-Allahdır O'na mütâbi'et éyləyin və əğər Ba' aldır onda ona mütâbi'et éyləyin
 amâ xəlq ona bir söz cavâb vərmədi 22*və onda İyyâ xalqa dədi RƏBBin peyğəmbəri
 bircə yalqız mən qalmışəm amâ Ba'alın peyğəmbərləri dörd yüz əlli nəfərdirlər
 23*pəs bize iki öküz vərilsin və olar özlərinə bir öküzü intihâb éyləsinlər və onu
 parşalayıb odunların üstünə qoysunlar amâ od qoymasınlardır və mən də o-biri öküzü
 hâzır éyləyəm və odunların üstünə qoymam amâ od qoymayam 24*və onda siz öz
 Allahınızın adını çağırın və mən də RƏBBin adını çağırıram və O Allahı ki od inən cavâb
 vərsə Allah O'dur və tamâm xalq cavâb vərib ∞

دیدیلر که بخشی سوز در ۲۵ و ایلیا بعلن پیغمبر لرینه دیدیکه او زره اوکوزلردن بر سی
انتخاب ایلیوب اول سر حاضر ایلیون چون که سر جوش سر واوز الهن آدمی
چاغرون اما اود قویون ۲۶ واوزلرینه ویرلن اوکوزی الوب حاضر ایلدیر و مخدون
کون اورتا به قدر بعن آدمی چاغروب دیر ایدیلر ای بعل بزی استخات ایله اما
سی وار ایدی نه جواب ویرن واو قابردیقاری مذبحن اطرافند صیحه ایدلر
۲۷ و کون اورنا اولش ایدی وایلیا اولن ریختد ایلیوب دیدیکه سر یوک سی این
چغرون چونکه او الله در بلکه دانشی وار و با ایشی وار و با بوله در و با بلکه با توردر
که او بانسون ۲۸ واولر یوک سی این چغرشوب او زعادلرینه کوره او زلرینی فخر
و بنو لر این پاره لر ایدیلر نا اوستلردن فان آخدی ۲۹ و آله که کون اورنا کجدی
واولر آخشم قربانه قدر پیغمبر لک ایلمش ایدلر و نه بر سی و نه بر جواب و نه بر
فولاد ویرن وار ایدی ۳۰ او بده ایلیا نام خلقه دیدی بانه یاخین کون و قام خلق
او نن بانه کل دلر واوزی ده رین بخلش مذبحن نعیر ایدی ۳۱ و ایلیا بعنوت
او غلارین سبطلرین حسابه کوره که رین کلامی او و نازل اولوب دیش ایدی سی
آدک اسرائیل اولسون اون ایکی داش آدی ۳۲ واو داشلردن رین آدی این بر
مذبح بنا ایدی و مذبحن اطرافند بر خندق قابردی که ایکی او بجی نخ نوار ایدی
۳۳ واودونلری دوزوب اوکوزی پاره لدی و او دونلر اونته قویدی صوره
دیدی درت کوب صو دولدرون واولر اوی محرقه قربانی واودولر اونته توکدیلر
و دیدی ایکنی دفعه ایلیون واولر ایکنی دفعه ایلدیلر و دیدی او جنی دفعه ایلیون
واولر او جنی دفعه ایلدیلر ۳۵ و صو مذبحن طرفاندن آخوب خندگی ده صو این
دولدردی ۳۶ و آخشم قربانی نزیب ایلینه ایلیا پیغمبر یاخین کلوب دیدیکه با ابراهیم
واحنه و اسرائیل الله رب قوی بو کون یلسون که اسرائیل الله سی سی و من ده
سنن بندک ام و من بو زادلن هامیسی سنن کلامکه کوره ایلمش ۳۷ من استخات آله
با رب من استخات آله که بو قوم یلسون که با رب الله سی سی و اولرن بورکری
سن کبری دوندررسن ۳۸ و درین اودی نازل اولوب محرقه نی واودونلری و داشلر

dédilər ki yaxşı sözdür 25*və İyyâ Ba' alın peyğəmbərlərinə dədi ki özüzə öküzlərdən birisini intihâb éyləyib əvvəl siz hâzır éyləyin çünki siz çoxsuz və öz Allahızın adını çağırın amâ od qoymayıñ 26*və özlərinə vérilən öküzü alıb hâzır éylədilər və səhərdən günortaya qədər Ba' alın adını çağırıb dər idilər éy Ba' al bizi isticâb éylə amâ nə səs var idi nə cavâb vərən var qayırıldıqları məzbuhun ətrəfində sıçrar idilər 27*və günorta olmuş idi və İyyâ olara rişxənd éyləyib dədi ki siz böyük səs inən çağırın çünki o Allahdır bəlkə danışığı var vəyâ işi var vəyâ yoldadır vəyâ bəlkə yaſıbdır ki uyansın 28*və olar böyük səs inən çağrışıb öz 'âdətlərinə görə özlərini qılıçlar və nizələr inən yarələr etdilər tâ üstlərindən qan axdı 29*və éylə ki günorta keçdi və olar axşam qurbânına qədər peyğəmbərlik éyləmiş idilər və nə bir səs və nə bir cavâb və nə bir qulaq vərən var idi 30*onda İyyâ tamâm xalqa dədi yanına yaxın gəlin və tamâm xalq onun yanına gəldilər və özü də RƏBBin yixılmış Məzbuhunu ta'mîr éylədi 31*və İyyâ Ya'kûbun oğullarının sibtlarının həsâbına görə ki RƏBBin kəlâmı ona nâzil olub dəmiş idi sənin adıñ İsrâ'el olsun on iki daş aldı 32*və o daşlardan RƏBBin adı inən bir Məzbuh binâ éylədi və Məzbuhun ətrəfində bir xəndək qayırıdı ki iki ölçü toxum tutar idi 33*və odunları düzüb öküzü parçaladı və odunların üstüne qoydu 34*sora dədi dört küp su doldurun və olar onu məhruba qurbânının və oduların üstünə tökdülər və dədi ikinci dəf'a éyləyin və olar ikinci dəf'a éylədilər və dədi üçüncü dəf'a éyləyin və olar üçüncü dəf'a éylədilər 35*və su Məzbuhun tərəflərindən axıb xəndəgi də su inən doldurdu 36*və axşam qurbâni təqrîb éyləyəndə İyyâ peyğəmbər yaxın gəlib dədi ki yâ İbrâhim və İshaq və İsrâ'elin Allahı Sənsən və mən də Sənin bəndənəm və mən bu zâdların hamısını Sənin kəlâmina görə éyləmişəm 37*məni isticâb éylə yâ RƏBB məni isticâb éylə ki bu qövm bilsin ki yâ RƏBB-Allah Sənsən və oların yûrəklərini Sən gəri döndərirsən 38*və RƏBBin odu nâzil olub məhruqanı və odunları və daşlar ∞

این توبراغی پاندروب خندقد کی صویی ده بالادی ۳۹ و نام قوم کوروب بوزلرین
اوستنه دوشوب دیدیلر رب الله در رب الله در ۴۰ و ایلیا اوله دیدی بعلن پیغمبرلرینی
توتون که اولردن بر کیمه قورتلهمسون واولری توندیلر وایلیا اویلری قیشون چاین
بانه آشاغه آیاروب اوراده اویلری اویلدردی ۴۱ و ایلیا احابه دیدیکه بوخاری
کدوب می و ایچ چونکه سبلاب یاغشی بن کورلی سی کلور ۴۲ و احاب پوب ایچمک
بوخاری کندی اما ایلیا کمل داغنن تنه سنه چیخوب می قدر اکلوب بوزینی دیزلرین
آراسه قوبدی ۴۳ و نوکرته دیدی بوخاری کدوب دریا طرفه باخ او ده کدوب
باخدی و دیدی بر زاد بودخدر وایلیا اونه یدی دفعه که کت دیدی ۴۴ و بندنجی
دفعه ده واقع اویلیکه دیدی باخ او در دریادن برآدم الی قدر بر کچیک بلوط فالنخ
او ده دیدی بوخاری کت احابه دی که عراده کی قوش آشاغه بن که یاغش سی
نونسون ۴۵ و بوبانه او بانه ایلیه کیعن کوک بلوطلروبل این قرالوب بیوک یاغش
اولدی و احاب ده منوب بزر عیله کندی ۴۶ و رین الی ایلیانن اوستنه اولوب او ده
قوشاغنی بلیه با غلیوب احابین قباغنده بزر عیله قدر بوکرده

اون دقورزنجی باب

واحاب هرن که ایلیا ایلمش و هر نیجه که پیغمبرلرین هاییسی قلعه این اویلدرمش ایدی
ایزیله خبر و پردی ۲ و ایزیل ایلیابه فاصد کوندروب دیدیکه الیار بیله ایلسونلر و بوندن
آرق ایلسونلر آکر من صباح بو وقته سان جانکی اولن برسنن جانی کیمی ایلمه س
۳ او ده کوروب قالمخدي و جانی قورنار مقدن اویزی کندی و یهوداده کی بشیر شبعه کلوب
نوکرین او زاده قوبدی ۴ اما او زی بر کونلک بول بیانه کندی و کلوب بر اردج
آغاجن آتنن اویزدی و جانن اولومنی استیوب دیر ایدی یا رب دها بس در جانی
آل جونکه من آنالر مدن بخشی دکلم ۵ و بر اردج آغاجن آتنن او زانوب باندی و بو
در فرشته اوی او بادوب دیدیکه دوری ۶ و باخوب کوردیکه باشنن بانه داش
اوستنک بشمش بر فطیر و برستی صو وار و پوب ایچدن صوره که باندی ۷ و رین

inən topraqı yandırıb xəndəqdəki suyu da yaladı 39*və tamâm qövm görüb yüzlərinin üstünə düşüb dədilər RƏBB-Allahdır RƏBB-Allahdır 40*və İyyâ olara dədi Ba' alın peyğəmbərlərini tutun ki olardan bir kimsə qurtulmasın və oları tutdilar və İyyâ oları Qişon çayının yanına aşağı aparıb orada oları öldürdü 41*və İyyâ Ahâba dədi ki yuxarı gedib yə və iç çünkü siyab yağışının gürültüsü gəlir 42*və Ahâb iyib içməgə yuxarı getdi amâ İyyâ Karmel dağının təpəsinə çıxıb yerə qədər əgilib yüzünü dizlərinin arasına qoydu 43*və nökərinə dədi yuxarı gedib deryâ tərəfinə bax o da gedib baxdı və dədi bir zâd yoxdur və İyyâ ona yeddi dəfa 'gənə get dədi 44*və yedinci dəfa 'da vâqi' oldu ki dədi bax odur deryâdan bir âdam əli qədər bir kiçik bulut qalxar o da dədi yuxarı get Ahâba də ki 'errâdanı qos aşağı bin ki yağış səni tutumasın 45*və bu yana o yana èylənə kimin gök bulutlar və yəl inən qaralıb böyük yağış oldu və Ahâb da minib Yizre' elə getdi 45*və RƏBBin əli İyyânın üstünə olub o da quşagini belinə bağlayıb Ahâbin qabağında Yizre' elə qədər yüğürdü

on doqquzuncu bâb

1*və Ahâb hər nə ki İyyâ èyləmiş və hər nəcə ki peyğəmbərlərin hamisini qılıc inən öldürmiş idi İzebelə xəbər vərdi 2*və İzebel İyyâya qâsid göndərib dədi ki ikâhlar bələ èyləsinlər və bundan artıq èyləsinlər əğər mən sabah bu vaxtda sənin cânlı uran birisinin cânlı kimi èyləməsəm 3*o da görüb qalxdı və cânını qurtarmaqdan ötürü getdi və Yəhudadakı Beér-Şeb'aya gəlib nökərini orada qoydu 4*amâ özü bir günlük yol bəyâbâna gətdi və gəlib bir ardıc ağacının altında oturdu və cânının ölümünə isticâb dər idi yâ RƏBB daha bəsdir Cânımı al çünkü mən atalarımdan yaxşı dəgiləm 5*və bir ardıc ağacının altında uzanıb yatdı və budur Fəriştə onu uyadıb dədi ki dur yə 6*və baxıb gördü ki başının yanında daş üstündə bişmiş bir fitir və bir bəsti su var və yeyib içəndən sora gənə yatdı 7*və RƏBBin ∞

کتاب اول ملوک ۱۹

۵۹۷

فرشته‌سی دوباره دونوب اوئی اویاندی و دبدی فائخ بی که بول سن ایچون چوچ در
اواده فالخوب بدی و ایجدى واو طعامن قوتی این فرخ کون و فرخ کجه اللہ
داغی حوریه کیمین کندی ۹ واوراده مغاره به کروب کجه او راده فالدی و بو در
رین کلامی اوه نازل اولوب دیدیکه ایلیا بوراده نه ایشک وار ۱۰ او ده دبدی که
لشکرلر رسی اولان اللہ چتندن چوچ غیرت چکدم جونکه بنی اسراییل سن عهد کی
براخوب مذبحلکی بمحوب پیغیرلرکی فلح این قتل ایلبویدرلر و برجه نک من فالمشم
و اولرم جانی آختار ایدیلر که السونار ۱۱ او ده دبدی جمع داغن اوسته رین
حضورنک دور و بو در رب تکرو رین حضورنک بریوک و شدید بل اولدی که داعلی
یار و قابالر صندرر ایدی اما رب او بل ده دکل ایدی و بلدن صوره زلزله اولدی
اما رب زلزلده ده دکل ایدی ۱۲ او زلزله دن صوره اود کلدی اما رب اودده ده دکل
ایدی و اوددن صوره بر بواشجه نازلیک سی کندی ۱۳ و آیله که ایلیا بونی اشندی بوزنی
اور عباسه بوکوب حیچوب مغاره من مدخلنک دوردی واونه ناکاه بر سی کلوب
دیدیکه ایلیا سن بوراده نه ایشک وار ۱۴ او ده دبدی لشکرلر رسی اولان اللہ
چتندن چوچ غیرت چکدم جونکه بنی اسراییل سن عهد کی براخوب مذبحلکی بمحوب
پیغیرلرکی فلح این قتل ایلبویدرلر و برجه نک من فالمشم و اولرم جانی آختار ایدیلر
که السونار ۱۵ و رب او نه دیدی کت دمشق چولی این بولکه دون و کدوپ حزائلی
ارم اوسته پادشاه مع ایله ۱۶ و بیهودن نشی ف اسراییل اوسته پادشاه مع ایله
و آیل محولی البیع این شفاطی اوز عوضکه پیغیر مع ایله ۱۷ و واقع اولاجن که
حزائلن قلجدن فورنلانی بیهو اولدره جک و بیهون قلجدن فورنلانی البیع اولدره جنکر
۱۸ اما من اسراییل بدمین آدم قوبارم که های سی دبزلری این بعله جوکیوب
و آگزلری این ده اوئی اویمبویدرلر ۱۹ واورادن کدوپ البیع این شفاطی نایدی که
قباغند اون ایکی جفت اوکوز این اکر ایدی واوزی ده اون ایکنی سند ایدی و ایلیا
اونن بانه کچوب عباسی اون اوسته آندی ۲۰ او ده اوکوزلری براخوب ایلیان
دالبسجه بوكردی و دبدی قوی آنا آنای اوسم و صوره دالکجه کلم او ده اونه دیدیکه

Fəriştəsi dubâra dönüb onu uyatdı və dədi qalx yə ki yol sənin için çoxdur 8*və o da qalxıb yədi içdi və o ta ‘âmin quvvəti inən qırx gün və qırx gəcə Allahın dağı Xorəbə kimin qətdi 9*və orada mağaraya girib gəcə orada qaldı və budur RƏBBin kəlāmi ona názil olub dədi ki İyyâ burada nə işin var 10*o da dədi ki Ləşkərlər-RƏBBi olan Allahın cihətindən çox qeyrət çəkdim çünkü bən-i İsrâ’él sənin ‘əhdini biraxıb məzbuhlarınu yixıb peyğəmbərləriŋi qılıc inən qatl éyləyibdirler və bircə tək mən qalmışəm və olar mənim cānimı axtarır idilər ki alsınlar 11*o da dedi çıx dağın üstündə RƏBBin huzûrunda dur və budur RƏBB keçər və RƏBBin huzûrunda bir böyük və şədîd yəl oldu ki dağları yarar və qayalar sindirir idi amâ RƏBB o yəldə dəğil idi və yəldən sora zəlzələ oldu amâ RƏBB zəlzələdə dəğil idi 12*və zəlzələdən sora od gəldi amâ RƏBB odda dəğil idi və oddan sora bir yavaşça nâzik səs gəldi 13*və éylə ki İyyâ bunu eşitdi yüzünü öz ‘abasına baxıb çıxıb mağaranın mədxəlində durdu və ona nâgâh bir səs gəlib dədi ki İyyâ sənin burada nə işin var 14*və o da Ləşkərlər-RƏBBi olan Allahın cihətindən çox qeyrət çəkdim çünkü bən-i İsrâ’él sənin ‘əhdini biraxıb məzbuhlarınu yixıb peyğəmbərləriŋi qılıc inən qatl éyləyibdirler və bircə mən qalmışəm və olar mənim cānimı axtarır idilər ki alsınlar 15*və RƏBB ona dedi get Dəməşq çölü inən yoluña dön və gidib Xazaəli Aram üstünə pâdşâh məsh éylə 16*və Yehu ibn-i Nimşini İsrâ’él üstünə pâdşâh məsh éylə və Abəl-Mexolalı Elişa ibn-i Şafâtı öz ‘evəziyndə peyğəmbər məsh éylə 17*və vaqię‘ olacaq ki Xazaəlin qılıcından qurtulanı Yehu öldürəcək və Yehunun qılıcından qurtulanı Elişa öldürəcəkdir 18*amâ mən İsrâ’él yeddi mîn âdam qoyarəm ki hamısı dizləri inən Ba’ala çıxmayıb və ağızları inən də onu öpməyibdirler 19*və oradan gədib Elişa ibn-i Şafâtı tapdı ki qabağında on iki çift öküz inən əker idi və özü də on ikincisində idi və İyyâ onun yanına keçib ‘abasını onun üstünə atdı 20*o da öküzləri biraxıb İyyânın dalısınca yüksərdi və dədi qoy ata anamı öpəm və sora dalınca gələm o da ona dədi ki

کت قایت چون که من سنه نه ایلشم یلورسن ۲۱ او وقت باندن قایدوب بر جفت
او کوزی آلدی کسی و انتی او کوزلرن آلت آغاچلری این بشروب خلن و بردی که
یدبل و قالخوب ایلان دالیخه کسی و او هه خدمت ایلر ایدی

ابکرمجی باب

او ارم پادشاهی بهدد نام قوشوتی بغوب واوزی این ده او توز ایکی پادشاه
کننروب آت و عراده این چیخوب شومرونى محاصله واولر این دعوا ایلدى
او اسرائیل پادشاهی احابن یانه شهره ایلچی لر کوننروب ۲ او نه دیدی که بهدد یله
دیرسن کومشک و فرلک من در و عورتلر این کوچک او غلائلرک من در ۴ و اسرائیل
پادشاهی جواب و بروب دیدیکه سوزکه کوره اولسون ای آقام پادشاه او زم و هر
نهم که وارسن در ۵ و ایلچی لر قایدوب دیدبلر که بهدد یله دیر که چون من سن
یانکه آدم کوننروب دیدمکه کومش این فرلکی و عورتلر این او غلائلرک منه و بر
آس صباح بو وند نوکرلری سن یانکه کوندره جکم که ابوقی و نوکرلرگن ابولربی
اخارسونلر و هر نه که کوزکه خوش کورنسه اللری این الوب کنورسونلر ۷ و اسرائیل
پادشاهی ولايتن های شیخزدی چاغروب دیدیکه توقع ایلم که ملاحظه ایلیوب بر
با خسز چونکه بو کشی شارت آخادر زیرا یانه کوننروب عورتلر این او غلائلری
و کومش این فرلی استیوبدر و من ده او ندن اسرکمه مش ۸ و های شیخزد این نام قوم
او نه دیدبلر که او هه قولاق و برم و راضی اوله ۹ او ده بهددن ایلچی لرینه دیدیکه
آقام پادشاهه دیون هر نه که اول دفعه نوکرلرگن کوننروب استیوبسن ایلم اما بو
زادی ایلیه یلنم و ایلچی لر قایدوب جوابی آیاردلر ۱۰ و بهدد او نه آدم کوننروب
دیدیکه الهر منه یله و بوندن دها آرتق ایلسونلر اکر شومرونن توزی یانه اولان های
قومن آوجلربته کفایت ایلسه ۱۱ و اسرائیل پادشاهی جواب و بروب دیدیکه دیون
بله قلع با غلایان کرک آجان کیمی تفاخر ایلسون ۱۲ و آیله که بهدد او زی و پاشاده هری
جادرلرده ایجد بکلرنده بو خبری اشتندی لر او ز بندلرینه بیور دیکه صفت با غلابون واولر

get qayıt çünki mən sənə nə éyləmişəm bilirsin 21*və o vaxt yanından qayıdılıb bir çifç öküzü aldı kəsdi və ətini öküzlərin alət ağaçları inən bişirib xalqa vərdi ki yedilər və qalxıb İyyânın dalısınca getdi və ona xidmət éylər idi

iğirminci bâb

1*və Âram pâdşâhı Ben-Hadad tamâm qosununu yığış və özü inən də otuz iki pâdşâh götürüb at və ‘ərrâdə inən çıxış Şumuronu mühəsirə və olar inən da ‘vâ éylədi 2*və İsrâ’él pâdşâhı Axabin yanına şəhərə élçilər göndərib 3*ona dədi ki Ben-Hadad bələ dər sənin gümüşüj və qızılıj mənimdir və ‘övrətlər inən kiçik oğlanlarıj mənimdir 4*və İsrâ’él pâdşâhı cavâb vərib dədi ki sözüñə görə olsun éy ağam pâdşâh özüm və hər nəyim ki var sənindir 5*və élçilər qayıdılıb dədilər ki Ben-Hadad bilə dər ki çün mən sənin yanına âdam göndərib dədim ki gümüşüj inən qızılıjı və ‘övrətlər inən oğlanlarıjı mənə vər 6*pəs sabâh bu vaxdda nökərlərimi sənin yanına göndərəcəğəm ki évinji və nökərlərinjin évlərini axtarsınlar və hər nə ki gözüñə hoş görünse əlləri inən alıb götürsünlər 7*və İsrâ’él pâdşâhı vilâyətin hamı şəyxərini çağırıb dədi ki təvəqqə‘ éylərəm ki mülâhizə éyləyi bir baxasız çünki bu kişi şərârət axtarır zirâ yanima göndərib ‘övrətlər inən oğlanlarını və gümüş inən qızılımı istəyibdir və mən də ondan əsirgəməmişəm 8*və hamı şəyxər inən tamâm qövm ona dədilər ki ona qulaq vərmə və râzı olma 9*o da Ben-Hadadın élçilərinə dədi ki ağam pâdşâma dəyin hər nə ki əvvəl dəfa‘ nökərlərinji göndərib istiyibsən éylərim amâ bu zâdi éyləyəbilmənəm və élçilər qayıdılıb cavâbı apardılar 10*və Ben-Hadad onun yanına âdam göndərib dədi ki ilâhlar mənə bələ və bundan daha artıq éyləsinlər əğər Şumuronun tozu yanında olan hamı qövmin ocaqlarına kifâyət éyləsə 11*və İsrâ’él pâdşâhı cavâb vərib dədi ki dəyin bəlinə qılıc bağlayan gərək açan kimi təfaxür éyləməsin 12*və éylə ki Ben-Hadad özü və pâdşâhları çadırlarda içdiklərində bu xəbəri eşitdilər öz bəndələrinə buyurdu ki saff bağlayın və olar ∞

ده شهن خدبيه صفت با غلاديلر ۱۳ و بو در بر پيغمير اسرائيل بادشاهي اخابن باه
كلوب ديديكه رب يله دبر آيا بو هاي بیوک جمهوري کورس باخ من اوئى بوکون
سن الله و به جكم نا يلهسن که رب من ام ۱۴ احاب ده ديدى کيسن اين او ده
ديدى شهرلر رئسلرين او شاقفرى اين او ده ديدى دعوانى کم باشليه حق او ده ديدى
سن ۱۵ و شهرلر رئسلرين او شاقفرى صابوب ابکي بوز اونوز ابکي نفر اولديلر
واولردن صوره تمام بني اسرائيل هامي خلفي صابدي که بدی مين ايديلر ۱۶ اوکون
اورنا چاغنى چيغدلر وبند ده او زى واو اونوز ابکي کومك چى بادشاه اولان
پادشاهلر چادرلرده ايمچوب مست اولدقلري زمان ۱۷ شهرلر رئسلرين او شاقفرى اول
چيغدلر وبند آدم کوندردى که اولرده او زى بختر کنوروب ديديلر که آيا شور و بند
آدم چيغوبدر ۱۸ او ده ديدى اکر سلح ايسجون چيغوبدرلر اولری ديرى تونون واکر
دعوا ايسجون چيغوبدرلر اولری که ديرى تونون ۱۹ و بولر يعني شهرلر رئسلرين
او شاقفرى و داللر بجه ده قوشون شهدن چيغمش ايديلر ۲۰ و بولردن هر کس او ز حرېنى
اولدروب ارملى لر قاچدلر و اسرائيللى لر داللر بجه دوشوب اولری فاوديلر و ارم بادشاهي
بهندد آت او سنده و سواريلر ده فورتاديلر ۲۱ و اسرائيل بادشاهي چيغوب آت اين
عراده لر قيروپ ارملى لر آراسىن بیوک قبرغىن البدى ۲۲ و پيغمير اسرائيل بادشاهى
يانه کلوب او نه ديديكه کت جمارتلى اول و ملاحظه ايلبوب باخ که نه ايلم جك
سن چونكه ايل نازملسىن ارم بادشاهي اوستك کله جىكدر ۲۳ و ارم بادشاهى نوكىزلى
او نه ديديلر که اولرن الهرى داغ الهرى در او سيدن بىغ غالپ كىلىلر واکر اولر
اين دوزده دعوا ايلسک بىز البه اولن غالپ كله رك ۲۴ پس بو زادى ايله يعني
پادشاهلردن هر کس او زيرىندن عزل ايلبوب اولرن عوضىن سردارلر قوى ۲۵ و سن
يانگىدىن تلف اولان قوشون قدر بجه بىر قوشون و هە او آتلر كېيى آتلر دا و عراده لر
كېيى عراده لر حسابه کنوروب صوره اولر اين دوزده دعوا ايلك اونى بىز اولن الله
غالپ كله رك واو ده اولرن سوزىنى اشيدوب ايله ايلدى ۲۶ و ايل دور ايلدىكى
زمان بهندد ارى صابوب آفېنه چيغدى که اسرائيل اين دعوا ايسون ۲۷ و بىن

da şəhərin ziddinə saff bağladılar 13*və budur bir peyğəmbər İsrâ'él pâdşâhı Axabın yanına gəlib dədi ki RƏBB bələ dər âyâ bu hamı böyük cumhuru görərsən bax mən onu bu gün sənin əlinə vərəcəğəm tâ biləsen ki RƏBB Mənəm 14*Axâb da dədi kimin inən o da dədi şəhərlər rə'islərinin uşaqları inən o da dədi da'vâna kim başlayacaq o da dədi sən 15*və şəhərlər şəhərlər rə'islərinin uşaqlarını sayıb iki yüz otuz iki nəfər oldular və olardan sora tamâm bən-i İsrâ'elin hamı xalqını saydı ki yeddi mîn nəfər idilər 16*və gün orta çəngi çıxdılar və Ben-Hadad da özü və o otuz iki köməkçi pâdşâh olan pâdşâhlar çadırında içib məst olduqları zamân 17*şəhərlər rə'islərinin uşaqları əvvəl çıxdılar və Ben-Hadad âdam gönderdi ki olar da özünə xabər gətirib dədilər ki âyâ Şumurundan âdam çıxıbdır 18*o da dədi əgər sülh içün çıxıbdırlar oları diri tutun və əgər da'vâ içün çıxıbdırlar oları gənə diri tutun 19*və bular yə'nî şəhərlər rə'islərinin uşaqları və dalılıncı da qoşun şəhərdən çıxılmış idilər 20*və bulardan herkes öz hərifini öldürüb urmalılar qaçdırılar və İsrâ'ellilər dalılıncı düşüb oları qovdular və Âram pâdşâhı Ben-Hadad at üstündə və süvârılırı də qurtuldular 21*və İsrâ'ellin pâdşâhı çıxıb at inən 'errâdələri qayırıb Aramlılar arasında böyük qırqın éylədi 22*və peyğəmbər İsrâ'él pâdşâhının yanına gəlib ona dədi ki get cəsârətli ol və mülâhizə éyləyib bax ki nə éyləyəcəksən çünki il təzələnəndə Aram pâdşâhı üstüne gələcəkdir 23*və Aram pâdşâhının nökərləri ona dədilər ki oların ilâhları dağ ilâhlarıdır o səbəpdən bizə galib geldilər və əgər olar inən düzdə da'vâ éyləsək biz əlbət olara galib gələrək pəs bu zâdi éylə yə'nî pâdşâhlardan hərkəs öz yerindən 'azıl éyləyib olarin 'evəzində sərdârlar qoy 25*və sən yanından tələf olan qoşun qədərincə bir qoşun və həm də atlar kimi atlar və o 'errâdələr kimi 'errâdələr həsâba gətirib sora olar inən düzdə da'vâ éyləyək onda biz olara əlbət galib gələrək və o da oların sözünü eşidib éylə éylədi 26*və il dəvir éylədigi zamân Ben-Hadad Aramı sayıb Afeqə çıxdı ki İsrâ'él inən da'vâ éyləsin 27*və bən-i ∞

اسرائیل ده اوزلرین سان و ندارکنی کوروب اولرن قباغه چځدیار و بېنى اسرائیل
 ایکی چېچک بېنى سوریسی کېو اولرن براپرینه اردو اور دیلر اما آرم نام ولایتی دولدرمش
 ایدی ۲۸ والله آدى اسرائیل پادشاھن یانه کلوب دیدیکه رب پیله دیر جون
 آرملى لر دیلر که رب داغ الله در ودره الله دکل اوئدن اوئری نام بو بیوک
 جمهوری سنن الله و بېر جمک و سز پله جک سز که رب من ام ۲۹ و بېرى بېرلرین مفابندى
 بىدی کون اردو قوروب دور دیلر و بېنځی کوند دعوا واقع اولدی و بېنى اسرائیل
 ارمدن بېرجه کوند بوز مین پیاده اولدر دیلر ۳۰ و باقى قالانلار آفېق شهرىتە قاچد بېلر
 و بېراو باقى قالانلاردن ایکرمى بىدی مین آدم اوستۇنە حصار بخىلدى و بېندىد قاچوب
 شهر كېردى واوطاقدن او طاقە قاچدى ۳۱ و اوئن نوکىلرى اوئن دیدیلر نوقۇغىلىك
 ئىلغات آبلە بېاشتمىڭ كە بىت اسرائیل پادشاھلىرى مرحمت پادشاھلىرى دىلر ايندى
 قوى كە بلە پلاس و باشلىمن اېيلر باغلىب اسرائیل پادشاھى یانه كېدك بلەك
 اولسونكە سى صاغ قوبسون ۳۲ واولر بىللارى بىلاس و باشلىمنه اېيلر باغلىب اسرائیل
 پادشاھى یانه كېدوب دیدیلر کە نوکىل بېندىد دېر کە منى صاغ قوى نوقۇغىلىم واو
 دە دیديکە آيا او هە صاغ در او من قىداشىم در ۳۳ واو كىشى لر بۇنى بر خېلى ناشان
 پېلدېلر آبلە كە نجىبىل این املا دېلر کە سوز بىدرىتى اوئىندىر و دېدېلر کە بېندىد قىداشىڭ
 در واو دە دېدى كېدون اونى كەپۈرۈن و بېندىد اوئن یانه کلوب احاح اونى عرادردە
 منى دە ۳۴ و بېندىداونه دېدىکە آنامن آنا كەن آلدىيى شەھىلری سەن كېرى و بېررم و سەن
دەشق دە اوزكە كېچۈن كوجەلر قاپىن دورىر سەن نېچە كە آنام شومرونىڭ قاپىن دەرسىش ایدى
 و احاح دە دېدى من دە بېر عەد این سى مەرخىص اىلمىم و اوئن این عەد باغلىب
 اونى مەرخىص اىلمى ۳۵ و بېغمىر او غللىردىن بىر كىشى رىن كلامى این اوز بولداشىن
 دېدى كە منى اور اما او كىشى استىدى كە اونى اور سون ۳۶ پىس او دە اوئن دېدىکە
 جون سەن رىن كلامىتە اطاعت اىلمۇن باخ بو در سەن منى دە كەن سى اىرسلان
 او راجق در واو اوئن يانىن كېدوب بىر اىرسلان اونى تاپوب اولدر دە ۳۷ صورە
 بىر اوزكە كىشى تاپوب دېدىکە منى اور واو كىشى اوئى اور دېلى و بارەلدى ۳۸ واو

İsrâ' el də özlərinin san və tədârikini görüb oların qabağına çıxdılar və bən-i İsrâ' el iki kiçik kəçi sürüşü kimi oların bərabərində ordu urdular amâ Aram təmâm vilâyeti doldurmuş idi 28*və Allah âdamı İsrâ' el pâdşâhının yanına gəlib dədi ki RƏBB bələ dər çün Aramlılar dərlər ki RƏBB dağ ilâhidir və dər ilâhi dəgil ondan ötürü tamâm bu böyük cümhuru sənin əlijə vərəcəğəm və siz biləcəksiz ki RƏBB-Mənəm 29*və biri birilərinin müqâbilində yeddi gün ordu qurub durdular və yeddinci gündə da 'vâ vâqi' oldu və bən-i İsrâ' el Aramdan bircə gündə yüz mîn piyâdə öldürdülər 30*və bâqi qalanlar Âfəqə – şəhərinə qaçıdlar və bir o bâqi qalanlardan iğirmi yeddi mîn âdam üstünə hisâr yıxıldı və Ben-Hadad qaçış şəhərə girdi və otaqdan otağa qaçıdı 31*və onun nökərləri ona dədilər təvəqqə 'eylərək iltifat eylə biz eşitmışık ki bəyt-i İsrâ' elin pâdşâhları mərhəmət pâdşâhlarıdırıllar indi qoy ki belimizə palâs və başlarımıza iplər bağlayıb İsrâ' el pâdşâhi yanına gədiñ bəlkı olsun ki səni sağ qoysun 32*və olar bellərinə palâs başlarına iplər bağlayıb İsrâ' el pâdşâhi yanına gədib dədilər ki nökəriñ Ben-Hadad dər ki məni sağ qoy təvəqqə 'eylərəm və o da dədi ki âyâ o hələ sağdır o mənim qardaşımızdır 33*və o kişilər bunu bir hayırlı nişân bildilər eylə ki ta 'cîl inən anladılar ki söz bə-dürüstî ondandır və dədilər ki Ben-Hadad qardaşınsır və o da dədi gədin onu götürün və Ben-Hadad onun yanına gəlib Ahâb onu 'ərrâdəyə mindirdi 34*və Ben-Hadad ona dədi ki atamın atandan aldığı şəhərləri sənə geri vərərəm və sən Dəməşqdə özүñ için küçələr qayıtdırırsən nəcə ki atam Şumurunda qayırtmış idi və Ahâb da dədi mən də bir 'əhd inən səni mürəxxəs eylərəm və onun inən 'əhd bağlayıb onu mürəxxəs eylədi 35*və peyğəmbər oğullarından bir kişi RƏBBin kəlâmi inən öz yoldaşına dədi ki məni ur amâ o kişi istəmədi ki onu ursun 36*pəs o da ona dədi ki çün sən RƏBBin kəlâminə itâ 'et eyləmədin bax budur sən məndən gədəndə səni arslan uracaqdır və o onun yanından gədib bir asrslan onu tapıb öldürdü 37*sorə bir özgə kişini tapıb dədi ki məni ur və o kişi onu urdu və yarələdi 38*və o ∞

پیغیر کدوب پادشاهن بولند دوردی و کوزلرین اوستن دستال با غلامش ایدی
۳۹ و وقتیکه پادشاه بکسر ایدی او پادشاهه فریاد ایلوب دیدیکه بدلت دعوان ایجه
کنمش ایدم و بو در بر آدم کاره کلوب من باعه بر کیمسنی کوروب دیدیکه بو
آدمی صاخلا اکرا اوایسه اوونه سن جالث اوین جانن عوضه او لاجن با بر قسطار
کومش کرک چکوب و بیعنی ۴۰ و وقتیکه بدلت بوراده اوراده مشغول ایدی بو در
او بو خدر اوونه اسرائیل پادشاهی اوونه دیدیکه سن حکمک یله در سن او زلک کدون
۴۱ او و ده تعیل این کوزلدن دستالی آجدی و اسرائیل پادشاهی اوی تایدی که
پیغیرلردن در ۴۲ واوه دیدیکه رب یله دیر جوکه سن من هلاکه تعیل ابلدیکم
آدمی الکدن برآخدون پس سن جالث اوین جانن عوضه و سن فولث اوین
قوممن عوضه کرک اویسون ۴۳ و اسرائیل پادشاهی مکدر و معموم ایویه کدوب
شومرونه بنشدی

ابکری برخی باب

او بو ایشلردن صوره واقع او لدیکه شومرون پادشاهی احابن عمارتن باشد بزر عیلی
نابون بزر عیلیه بر باعی وار ایدی ۴۴ و احاب نابوت این داشتوب دیدیکه باعگی منه
و پر که من ایچون بر سیزبات با نجمسی اویسون چونکه او من ایویه باخین در و من
اوین عوضه سنه اویدن دها یختی بر باع و بررم و اکر نظر که خوش کور بور سه باخ
بولنی و بررم ۴۵ اما نابوت احابه دیدیکه رب ایلسوں که آنالرمن میرانی من سه و بررم
۴۶ و احاب او سوزدن او زی که بزر عیلی نابوت اویه دیش ایدی که آنالرمن میرانی
سنه و بر من مکدر و معموم ایویه کدوب دو شکن اوستن باندی و بوزنی خوروب
چورک ۴۷ و عورنی ایزیل یانه کلوب اوین این داشتیکه وار جالث مکدر
در و چورک یمرسن ۴۸ او و ده اوین این داشتوب دیدیکه بزر عیلی نابوت این
داشتوب دیدمکه باعگی بول این منه و بر وا اکر خوشکه کلمه بر به سه بر باع و بررم
اما او منه دیدیکه باعی سنه و بر من ۴۹ و عورنی ایزیل اویه دیدیکه ایدی سن آبا

peyğəmbər gədib pâdşâhin yolunda durdu və gözlərinin üstündə dəstmâl bağlamış idi 39*və vaqtînə pâdşâh keçər idi o pâdşâha fəryâd èyləyib dədi ki bəndəj da 'vânın içiñə gëtmış idim və budur bir âdam kənara gəlib mənim yanına bir kimsəni gətirib dədi ki bu âdamı saxla əğər o istəsə onda sənin cānının 'evəzində olacaq yâ bir qantar gümüş gərək çəkib vərəsən 40*və vaqtînə bəndəj burada-orada məşğul idi budur o yoxdur onda İsrâ'él pâdşâhi ona dədi ki sənin hükmün bələdir sən özüñ kəsdin 41*və o da tə'cıl inən gözündən dəstmlâlı açdı və İsrâ'él pâdşâhi onu tanıdı ki peyğəmbərlərdəndir 42*və ona dədi ki RƏBB bələ dər çünki sən mənim həlákə ta'yın èylədigim âdamı əlindəñ biraxdın pəs sənin cānlığ onun cānının 'evəzində və sənin qövmij onun qövminin 'evəzində gərək olsun 43*və İsrâ'él pâdşâhi mükəddər ve məğmum halde évinə gədib Şumuruna yətişdi

iğirmi birinci bâb

1*və bu işlərdən sora vâqi' oldu ki Şumurun pâdşâhi Əhəbin 'imârətinin yanında Yizre'elli Nâbotun Yizre'eldə bir bağı var idi 2*və Əhəb Nâbot inən danışib dədi ki bağıñlı mənə vər ki mənim için bir səbziyâd bağçəsi olsun çünki o mənim évimə yaxındır və mən onun 'evəzində sənə ondan daha yaxşı bir bağ vərirəm və əğər nəzəriñdə hoş görünür sənə bâh pulunu vərirəm 3*amâ Nâbot Əhəbə dədi ki RƏBB èyləməsin ki atalarımın mîrâsını mən sənə vərəm 4*və Əhəb o sözdən ötürü ki Yizre'elli Nâbot ona dəmiş idi ki atalarımın mîrâsını sənə vərmərəm mükəddər ve məğmum évinə gədib döşəğinin üstündə yatdı və yüzünü çəvirib çörək yemədi 5*və 'övrəti İzebel yanına gəlib onun inən danışdı ki nə var cānlığ mükəddərdir və çörək yemirsin 6*və o da onun inən danışib dədi ki Yizre'elli Nâbot inən danışib dədim ki bağıñlı pul inən mənə vər və əğər hoşuna gəlsə yərinə sənə bir bağ vərirəm amâ o mənə dədi ki bağımı sənə vərmənəm 7*və 'övrəti İzebel ona dədi ki indi sən âyâ ∞

اسرایل اوستنه پادشاهله ایله جک سن قائم چورک بی و بورکل شاد اولسون
 بزر عیالی نابوتن با غنی سنه من و برم ۸ واحدان آدن کاغذلر بازوب اون مهربی
 این مهربلی و کاغذلری نابوت این بربرده اون شهرن اولان شختر و نجبار کوندردی
 ۹ او کاغذلرده بازوب دیدیکه اوروچ اعلام ایلیون و نابوت ده خلقن باش طرفنه
 اکندرون ۱۰ اوون مقابله ایکی بی وجہ کیمسه اوتوردون که اون خلافنه شهادت
 ایلیوب دیسوتلر سن الله این پادشاهه پان دیدون صوره اونی ایشیکه چخاردوپ
 اونی سکار ایلسون که اولسون ۱۱ اوون شهرن ساکن اولان هیشری شختر و نجبار
 ایزیل اوله کوندردیکه موافق بعنی نیجه که اوله کوندردیکی کاغذلرده بازمش ابدی
 اجرا ایلدبلر ۱۲ او دروچ اعلام ایلیوب نابوت خلقن باش طرفنه قویدبلر ۱۳ او ایکی
 بی وجہ کیمسه اون مقابله اوتوردلر و او بی وجہ کیمسه نابوت خلافنه خلقن
 حضورنه شهادت ایلیوب دیدبلر که نابوت الله و پادشاهه پان دیوبدر و اونی شهردن
 ایشیکه چخاردوپ اونی داشلر این سکار ایلدبلر که اولدی ۱۴ پس ایزیله خبر
 کوندروب دیدبلر که نابوت سکار اولوب اولوبدر ۱۵ او ایله که ایزیل اشندیکه
 نابوت سکار اولوب اولوبدر اونه ایزیل احابه دیدیکه قائم بزر عیالی نابوتن با غنه
 منصرف اول که بول این سنه و برمک استمایدی جونکه نابوت دیری دکل اولوبدر
 ۱۶ او وقیکه احاب اشندیکه نابوت اولوبدر اونه احاب قائم خدی که آشاغه کدوب
 بزر عیالی نابوتن با غنه منصرف اولسون ۱۷ و رین کلامی نشی لی ایلیاه کلوب دیدیکه
 ۱۸ قائم شومروت اولان اسرایل پادشاهی احابن قباغه آشاغه کت باخ او در نابوتن
 با غنه در چون اورایه اوتودر که او نه منصرف اولسون ۱۹ اوون این داشوب
 دیدسن که رب یله دیر اولدردون و منصرف ده اولورسن ها و صوره اون این
 داشوب دیدسن رب یله دیر او برده که ایتلر نابوتن قائمی بالادبلر ایله همان سن ده
 قائمی ایتلر بالیه حق ۲۰ و احاب ایلیاه دیدیکه ای من دشم منی نایدون او ده دیدیکه
 بی نایدم جونکه او زکی صاندون که رین نظرین شرات ایلیه سن ۲۱ باخ سن اوستکه
 بلا کوره جم و دالکه سوروب احابن نسلدن ذکوری اسرایل باغلی این بر اخلمنی

İsrâ'él üstünə pâdşâhlıq éyləyəcəksən qalx çörək yə və yürəgin şâd olsun Yizre'elli Nâbotun bağını sənə mən vêrirəm 8*və Əhəbin adında kağızlar yazıb onun mührü inən mühürlədi və kağızları Nâbot inən bir yerdə onun şəhərində olan şeyxler və nücəbâlara göndərdi 9*və o kağızlarda yazıb dədi ki oruc i'lâm éyləyin və Nâbotu da xalqın baş tərəfində əğləşdirir 10*və onun müqâbilində iki bivəch kimsə oturdun ki onun xilâfında şəhâdət éyləyib dəsinlər sən Allah inən pâdşâha yaman dədin sora onu eşiğə çıxardıb onu səngsâr éyləsinlər ki ölsün 11*və onun şəhərində sâkin olan həmşəhri şeyxler və nücəbâlar İzebelin onlara göndərdiğinə müvâfiq ya'nî nəcə ki onlara göndərdiği kağızlarda yazılmış idi icrâ éylədir 12*və oruc i'lâm éyləyib Nâbotu xalqın baş tərəfinə qoydilar 13*və o iki bivəch kimsələr onun müqâbilində oturdular və o bivəch kimsələr Nâbotun xilâfında xalqın huzûrunda şəhâdət éyləyib dədilər ki Nâbot Allaha və pâdşâha yaman dəyibdir və onu şəhərdən eşiğə çıxardıb onu daşlar inən səngsâr éylədir 14*pəs İzebelə xabər göndərib dədilər ki Nâbot səngsâr olub ölübdür 15*və éylə ki İzebel eşitdi ki Nâbot səngsâr olub ölübdür onda İzebel Əhəbə dədi ki qalx Yizre'eli Nâbotun bağına mütəsərrif ol ki pul inən sənə vərmək istəmir idi çünki Nâbot diri dəgil ölübdür 16*və vaqtıñə Əhəb eşitdi ki Nâbot ölübdür onda Əhəb qalxdı ki aşağı gedib Yizre'eli Nâbotun bağına mütəsərrif olsun 17*və RƏBBin kəlâmi Tişbeli İyyâya gəlib dədi ki 18*qalx Şumurunda olan İsrâ'él pâdşâhi Əhəbin qabağına aşağı get bax odur Nâbotun bağındadır çün oraya enibdir ki ona mütəsərrif olsun 19*və onun inən danışb dəyəsən ki RƏBB bələ dər öldürdün və mütəsərrif də öldürsən hə və sora onun inən danışb dəyəsən RƏBB bələ dər o yerdə ki itlər Nâbotun qanını yaladılar éylə həmən sizin də qanını itlər yalayacaq 20*və Əhəb İyyâya dədi ki éy mənim düşmənim məni tapdın o da dədi ki bəli tapdim çünki özüňü satdın ki RƏBBin nəzərində şərârat éyləyəsən 21*bax sənin üstüñə bələ gətirəcəğəm və dalınca süpürüb Əhəbin nəslindən zəkəri İsrâ'eldə bağlı inən bıra-xılmışçı ∞

کتاب اول ملوك ۲۲

۶۳

قطع ايليه جكم ۲۲ وسن ابوگي يار عام ابن ناطن ابو كسي وعشا ابن احجان ابوی
 کسي ايليه جكم چونکه من ناماً غضبلندردون و اسرائيل کاهه مرتكب البدون
 ۲۳ ورب ايزيلن خصوصت ده دبر که اينلر ايزيل بزر عله حصارن یانه په حکمرلر
 ۲۴ احابدن شهرده اولئي اينلر په جك وجوله اولئي هوان قوشلري په جك
 ۲۵ بدريستيکه احابن مثلی او ليبور در که رين نظريه شарат ايلکه اورتی صانون که
 او في عورتی ايزيل آداداش ايدی ۲۶ و خلي مکروه ايشلر اليموب بنو اطاعت البدی
 او آموريلرن هلى ايلدیکلری کسي که رب او لري نبي اسرائيلن فاغنه دفع اليمش ايدی
 ۲۷ وايله که احاب بو سوزلري اشندي لاسرين بزوب جسد بن اوسته پلاس کيوب
 او روج نوندي و پلاس اوسته یانز ديواش کر ايدی ۲۸ ورين سوزي نشيلى
 ايليا به کلوب ديدیکه ۲۹ آبا کوردون که احاب حضورمه متواضع او لدی جون من
 حضورمه متواضع او لو بدر او سيدن او بلاني او بن کولرن که رجيمه جكم اما او غلن
 کونلرن که او بلاني او بيشن اوسته که رجيمه حکم

ایکری ایکنجی باب

او اوج ايل ساكت او لدیلر ارم ابن اسرائيل آراسنه دعوا بوج ايدی
 ۳۰ او اونجني ايله واقع او لدیکه یهودا یادشاهی یهوشافاط اسرائيل یادشاهن یانه کدی
 ۳۱ و اسرائيل یادشاهی او زنوكلریه دیدیکه آبا پيلورسز که راموت جلعاد نم در و زر
 او في آرم یادشاهن الدن آلمه غلت ايلك ۴ و یهوشافاطه دیدیکه آبا من این
 راموت جلعاده دعوا به کدرسی و یهوشافاط اسرائيل یادشاهه دیدیکه من ده سن
 کسي و قوم ده فومک کسي و آتلر ده آتلر کسي ۵ اما یهوشافاط اسرائيل یادشاهه
 دیدیکه توقع ايلرم سن بو کون رين کلامنی بر سوال آيله ۶ و اسرائيل یادشاهی درت
 بور نفع قدر پهغيرلر بعنوب اوله دیدیکه آبا راموت جلعاد اوسته دعوا به کدم یا
 کشم او لرده دیدیلر کت ورب اوی یادشاهن الله و برجنکر ۷ و یهوشافاط دیدی
 آبا بوراده دها بر رين هیچ بر پهغيری بود خدر که او ندن سوال ايلک ۸ و اسرائيل

qıta^c éyləyəcəğəm 22*və sənin éviñi Yaroba^{âm} inən Nâbotun évi kimi və Ba^{âşa} ibn-i Axiyyânın évi kimi éyləyəcəğəm çünki məni tamâmən qəzəbləndirdin və İsrâ' eli günaha mürtəkib éylədin 23*və RƏBB İzebəlin hususunda da dər ki itlər İzebeli Yizre^c eldə hasârin yanında yéyəcəkdirler 24*Əhəbdən şəhərdə oləni itlər yéyəcək və çöldə oləni həvânnın quşları yéyəcək 25*bedər-rəstiñə Əhəbin misli olmayıñbdır ki RƏBBin nəzərində şərârət éyləməgə özünü satsın ki onu 'övrəti İzebel aldatmış idi 26*və həyli məkrüh işlər éyləyib bütlərə itâ^c et éylədi o Amorîlərin hamı éylədikləri kimi ki RƏBB oları bən-i İsrâ' elin qabağında dəf^c éyləmiş idi 27*və éylə ki Əhəb bu sözləri eşitdi libâslarını yırtıb cəsədinin üstünə palâs gəyib oruc tutdu və palâs üstünə yatar və yavaş gezər idi 28*və RƏBBin sözü Tişbeli İyyâya gəlib dədi ki 29*İyyâ gördün ki Əhəb huzûrumda mütəvâzi^c oldu çün mənim huzûrumda mütəvâzi^c olubdur o səbəbdən o bəlânı onun günlərində getirməyəcəğəm amâ oğlunun günlərində o bəlânı évinin üstünə getirəcəğəm

iğirmi ikinci bâb

1*və üç il sâkit oldular Aram inən İsrâ' el arasında da^c vâ yox idi 2*və üçüncü ilidə vaqi^c oldu ki Yəhudâ pâdşâhi Yehoşâfât İsrâ' el pâdşâhının yanına gəldi 3*və İsrâ' el pâdşâhi öz nökərlərinə dədi ki âyâ bilirsiz ki Râmot-Cile^c âd bizimdir və biz onu Âram pâdşâhının əlindən almağa qaflət éylərək 4*və Yehoşâfata dədi ki âyâ mənim inən Râmot-Cile^c âdda da^c vâya gədərsən və Yehoşâfât İsrâ' el pâdşâhına dədi ki mən də sənin kimi və qövmim də qövmij kimi və atlارım da atlariñ kimi 5*amâ Yehoşâfât İsrâ' el pâdşâhına dədi ki təvəqqə^c éylərəm sən bu gün RƏBBin kəlâmını bir su^c al éylə 6*və İsrâ' el pâdşâhi dört yüz nəfərə qədər peyğəmbərlər yiğib olara dədi ki âyâ Râmot-Cile^c âd üstünə da^c vâya gədəm yâ getməyəm olar da dədilər get və RƏBB onu pâdşâhin əlinə vərəcəkdir 7*və Yehoşâfât dədi âyâ burada daha bir RƏBBin həç bir peyğəmbəri yoxdur ki ondan su^c al éyləyək 8*və İsrâ' el ∞

يادشاهي یوشافاطه ديدیكه بر کشي دها وار در كه اوين اين ريدن سؤال ايلمك اولور
 امامن اوين بعض ايلرم چونكه او من خصوصيت نه كه بخشي اما یان پيغميرلك ايلر يعني
 ميكاهو اين یلا و یوشافاطه ديدی يادشاه یله دانشمنون ^۹ و اسرائيل يادشاهي بر
 خواجه چاغروب ديدی نيز ميكاهو اين یلانی گتور ^{۱۰} و اسرائيل يادشاهي اين یهودا
 يادشاهي یوشافاطه هر اوز تختن اوستنده لياسرى آكتارين شومرون قابو مدخلن ميدانن
 اكلشمش ايديلر و پيغميرلن هاميسى حضورلنند پيغميرلك ايلر ايديلر ^{۱۱} و صدقىا اين
 كعنى اوزيته ابکى دمير بوپوز قابروپ ديدی رب یله دير كه سن بول اين ارى
 اوره جق سن نا اولرى ناماً تلف ايلهسن ^{۱۲} و پيغميرلن هاميسى یله پيغميرلك ايلبوب
 دير ايديلر كه راموت جلعادن اوسته جچ و مرادكه پتش ورب اوين يادشاهن الله
 و بير جنکدر ^{۱۳} و ميكاهوپون چاغرمغه كيدن فاصد اوين اين داشتوب ديدیكه باخ
 پيغميرلن سوزلرى متنق اولوب يادشاهن خصوصيت بخشي ديرلر قوى سن سوزك ده
 اولرن بريستن سوزى كىي اولسون و بخشي دانش ^{۱۴} و ميكاهو ديدیكه حى ره آند
 كه رب هر نه كه منه ديسه من اوين دانش جغم ^{۱۵} و ميكاهو يادشاهن يانه كلدى
 و يادشاه اونه ديدیكه اى ميكاهو بز راموت جلعاد اوسته دعوا به كيدك با كىتمىك
 او ده اوئه ديدى كت ورب اوين يادشاهن الله و بير جنکدر ^{۱۶} و يادشاه اونه ديدى من
 سنه تىجىه دفعه كرك آند ويرم كه رين آدى اين دوغرى دن سواى بىزاد منه ديمىسن
^{۱۷} اوينه ميكاهو ديدى من ثام اسرائىلى كورر ايدم كه داغلرن اوستنن چوانلى اوليان
 قوبونار كىي داغلمش ايديلر ورب دير ايدى بولرن آغاڭلى بوخ در هر كىن سلامت
 اين او زابونه دونسون ^{۱۸} و اسرائيل يادشاهي ده یوشافاطه ديدیكه آيا من سنه ديدم
 كه منه بخشي زاد پيغميرلك ايلمز اما یان زاد ^{۱۹} اوين او ده ديدیكه او چىدن رين
 سوزىنى اشت من رسى او زختن اوستنن كورر ايدم كه او نوروب و كوكن لشىرىن
 هاميسى اوين صاغند و صولنن دورمىش ايدى ^{۲۰} ورب دير ايدى احالى كەم الادار
 كه حىفوب راموت جلعادن اوسته هعوم ايلسون و بويله واوده آيله دير ايدى ^{۲۱} وبر
 روح حىنوب لە حضورلن دوردى و ديدى كه من الادارم ورب اوئه ديدیكه نه

pâdşâhi Yehoşâfâta dèdi ki bir kişi daha vardır ki onun inən RƏBBdən su’al éyləmək olur amâ mən ona buğz éylərəm çünkü o mənim husûsumda nə ki yaxşı amâ yaman peyğəmbərlik éylər yə’ni Mikêya ibn-i İmlâ Yehoşâfat dèdi pâdşâh bələ danışmasın 9*və İsrâ’él pâdşâhi bir hâce çağırıb dedi təz Mikêya ibn-i İmlânı gətir 10*və İsrâ’él pâdşâhi inən Yəhudâ pâdşâhi Yehoşâfat hərə öz tahtının üstündə libâsları əginlərində Şumurun qapı mədxəlinin meydânında əğləşmiş idilər və peyğəmbərlərin hamısı huzûrlarında peyğəmbərlik éylər idilər 11*və Sidqiyâ ibn-i Kena ‘anâ özünə iki dəmir buynuz qayırıb dèdi RƏBB bələ dér ki sən bular inən Aramı uracaqsın tâ oları tamâmən tələf éyləyəsən 12*və peyğəmbərlərin hamısı bələ peyğəmbərlik éyləyib dér idilər ki Râmot-Cile’adın üstünə çıx və murâdına yetiş və RƏBB onu pâdşâhin əlinə vərəcəkdir 13*və Mikêyanı çağırmaya gədən qasid onun inən danışib dèdi ki bax peyğəmbərlərin sözləri müttəfiq olub pâdşâhin huzûrunda yaxşı dərlər qoy sənin sözüj də olarin birisinin sözü kimi olsun və yaxşı danış 14*və Mikêya dèdi ki Hay-RƏBBə and ki RƏBB hər nə ki mənə dəsə mən onu danışacağəm 15*və Mikêya pâdşâhin yanına gəldi və pâdşâh ona dèdi ki ey Mikêya biz Râmot-Cile’ad üstünə da ‘vâya gédək yâ gëtməyək o da ona dèdi gét və RƏBB onu pâdşâhin əlinə vərəcəkdir 16*və pâdşâh ona dèdi mən sənə nəçə dəfa’ gərək and vərirəm ki RƏBBin adı inən doğrudan savây bir zâd mənə dəməyəsən 17*onda Mikêya dèdi mən tamâm İsrâ’eli görür idim ki dağların üstündə çobanları olmayan qoyunlar kimi dağılmış idilər və RƏBB dér idi buların ağaları çoxdur hərkəs salâmət inən öz əvinə dönsün 18*və İsrâ’él pâdşâhi da Yehoşâfâta dèdi ki âyâ mən sənə dəmədim ki mənə yaxşı zâd peyğəmbərlik éyləməz ammâ yaman zâd 19*onda o da dèdi ki o cəhətdən RƏBBin sözünü eşit mən RƏBBi öz Taxtinin üstündə görür idim ki oturub və göğün ləşkərinin hamısı O’nun sağında və solunda durmuş idi 20*və RƏBB dér idi Axabi kim aldadır ki çıxib Râmot-Cile’adın üstünə hücum éyləsin və bu bələ və o da éylə dér idi 21*və bir Ruh çıxib RƏBBin huzûrunda durdu və dèdi ki mən aldadaram və RƏBB ona dèdi ki nə ∞

این ۲۳ او ده دیدی من چنوب اوین نام پغمبرین آغزد بر بلخی روح او لورم اوین او ده دیدیکه سن آدادوب بتو جلگن ده کت ویله ده الله ۲۴ وابدی باخ رب سن بو های پغمبر لرگن آغزیه بلخی روح فویوبدر اما رب سن خصوصکه بان زاد دانشودر ۲۵ و صدقیا این کنعا باخین کوب میکاهون یوزیه سیلی اوردی و دبدی رین روچی نه بول این مدن یکدی که سن این داشسون ۲۶ اما میکاهو دبدیکه باخ سن بوی او کونه کوررسن که او طاقدن او طاغه کبررسن که کبرلسن ۲۷ و اسرائیل پادشاهی دبدیکه میکاهوی کونروب شهرن رئیسی آمون و شاهزاده پوش باشه آیار ۲۸ و دی که پادشاه پیله دیربوی دوستاخانه به صالحون واوی من سلامت این کلنه قدر زحمت جورکی وزحمت صوی این سهیون ۲۹ و میکاهو دیدیکه بن آکر سلامت این فی المخفیه قابدهن اوونه رب من و ساحم این دانشوبدر و دبدی ای های خلفر اشیدون ۳۰ و اسرائیل پادشاهی و یهودا پادشاهی یوشا فاطراموت جعادن اوستنه کندبلر ۳۱ و اسرائیل پادشاهی احاب یوشا فاطمه دیدی من لاسلمی ندبیل ایلیوب دعوا به کدرم اما من لاسلمی کی و اسرائیل پادشاهی لاسلمی تدبیل ایلیوب دعوا به کندی ۳۲ و آرم پادشاه اوز عراده لرین او نوز ایکی رئیسلریه بیوروب دیدیکه نه کچک و نه بیوک این دعوا ایلیون الا بالتور اسرائیل پادشاهی این دعوا ایلیون ۳۳ و وقتیکه عراده لرئیسلری یوشا فاطمی کوردبلر اوونه اولر دبدیلر که بولاد اسرائیل پادشاهی در و دعوا ایلمکه اوین اوستنه بغلدیلر و یوشا فاطم فریاد ابدی ۳۴ و ایله که عراده رئیسلری کوردبلر که او اسرائیل پادشاهی دکل اوین دالبسدن دوندیلر و بر کیسه اتفاقاً اوز کانی چکوب حلقة لر این زرهن آراسدن اسرائیل پادشاهی اوردی وا او ده اوز عراده جی سه دیدی الکی چوبر و من اردوا کاهدن چخارت جونکه پاره لشتم ۳۵ او کون دعوا شدت نایدی و پادشاه ارمی لرن قاغنه عراده ده دیک ساختمش ایدی و آخشم چاغی وفات ایدی و پاره من فلی عراده من ایجه آندی ۳۶ و کون باتانه اردون ایچیدن جار جاغرلدي که هر کس اوز شهریه و هر کس اوو دباریه کشون ۳۷ و پادشاه وفات ایلیوب شومروه آیارلدي و پادشاهی

inən 22*O da dədi mən çıxıb onun tamâm peyğəmbərlərinin ağızında bir yalancı Ruh olurum onda O da dədi ki sən aldadıb bitirəcəksən də get bələ də éylə 23*və indi bax RƏBB sənin bu hamı peyğəmbərlərijin ağızına yalancı Ruh qoyubdur ammâ RƏBB sənin huzûrunda yaman zâd danışıbdır 24*və Sidqiyâ ibn-i Kena' anâ yaxın gəlib Mikêyanın yüzünə sillə urdu və dədi RƏBBin Ruhu nə yol inən məndən keçdi ki sənin inən danışın 25*amâ Mikêya dədi ki bax sən bunu o gündə görürsən ki otaqdan otağa girərsən ki gizlənəsən 26*və İsrâ'él pâdşâhi dədi ki Mikêyanı götürüb şəhərin rə'isi Amonun və şahzâdə Yoaşın yanına apar 27*və də ki pâdşâh bələ dər bunu dustaqhanəyə salın və onu mən salâmət inən gələnə gədər zəhmət çörəgi və zəhmət suyu inən bəsləyin 28*və Mikêya dədi ki bəli əğər salâmət inən fi'l-hâqiqa qayıdasın onda RƏBB mənim vəsâtətim inən danışmayıbdır və dədi ey hamı xalqlar eşidin 29*və İsrâ'él pâdşâhi və Yəhudâ pâdşâhi Yehoşâfât Râmot-Cile' addan üstünə gətilər 30*və İsrâ'él pâdşâhi Əxbər Yehoşâfata dədi mən libâslarımı təbdil éyləyib da 'vâya gédərəm amâ sən libâslarıñ ki və İsrâ'él pâdşâhi libâslarını təbdil éyləyib da 'vâya gətdi 31*və Aram pâdşâhi öz 'ərrâdələrinin otuz iki rə'islərinə buyurub dədi ki nə kiçik nə böyük inən da 'vâ éyləyin illâ yalqız İsrâ'él pâdşâhi inən da 'vâ éyləyin 32*və vaxtılıq 'ərrâdələr və rə'isləri Yehoşâfati gördülər onda olar dədilər ki bu lâbüd İsrâ'él pâdşâhidir və da 'vâ éyləməgə onun üstüne yiğildilar və Yehoşâfat fəryâd éylədi 33*və éylə ki 'ərrâdə rə'isləri gördülər ki o İsrâ'él pâdşâhi dəgil onun dalısından döndülər 34*və bir kimsə ittifâkən öz kəmânını çekib halqlalar inən zirehin arasından İsrâ'él pâdşâhını urdu və o da öz 'ərrâdəçəsinə dədi əlini çəvir və məni ordugâhdan çıxart çünki yarələnmişəm 35*və o gün da 'vâ şəddət tapdı və pâdşâh Aramlıların qabağında 'ərrâdə də dik saxlanmış idi və axşam çığı vəfât éylədi və yarəsinin qanı 'ərrâdənin içində axdı 36*və gün batanda ordunun içindən car çağırıldı ki hərkəs öz şəhərinə və hərkəs öz diyârına getsin 37*və pâdşâh vəfât éyləyib Şumuruna aparıldı və pâdşâhi

∞

شومروند دفن ایلدیلر ۴۸ و عزاده‌نی شومرون حوضن یاشن بودیلر و ایندراون قانی
 بالادیلر و اونی زانیلر بودیلر او کلامه کوره که رب دانشمیش ابدی ۴۹ و احابن
 ایشلرین بقیه‌سی و اونن های ایلدیکی و اونن فیل دیشندن بنا ایلدیکی ابوعی و اونن
 های بنا ایلدیکی شهرلری باخ اولر اسرائیل پادشاه‌لرین نواریخ آیام کتابنده محرر در
 ۴۰ و احاب اوز آثارلری اینن یاندی واوغلی احزیا اونن برین پادشاه اولدی
 ۴۱ و اسرائیل پادشاهی احابن در دنیعی اینن یهودا اوستنده یهوشافاط این آسا پادشاه
 اولدی ۴۲ یهوشافاط پادشاه اولانه اوتوز بش یاشنده ابدی وایکری بش ایل
 اورشلیم پادشاه‌لر ایلدی و آناسن آدی عزوبا بنت شلی ابدی ۴۳ و اوز آناسی
 آنان قام بولن رفتار ایلدی اویندن کاره اکلمدی رین نظرینه دوغری اولانی ابلر
 ابدی ۴۴ آنچه که مرتفعلر کوتولیدی قوم هله ذیجه‌لر کنوروب مرتفعلر اوستنده
 بخور یاندر ابدی ۴۵ و یهوشافاط اسرائیل پادشاهی اینن صلحده ابدی ۴۶ و یهوشافاطن
 ایشلرین بقیه‌سی و اونن ایلدیکی شجاعت و دعوا باخ اولر یهودا پادشاه‌لرین نواریخ
 آیام کتابنده مسطور در ۴۷ و بتلر عشقه لواطه الیطنر بقیه‌سی که اونن آناسی
 آنان کونلرین قالمش ابدی ولایندن سوپوردی ۴۸ و ادومه پادشاه بوخ ابدی بالتوز
 پادشاه نایبی وار ابدی ۴۹ و یهوشافاط ترشیش کو لرینی قابردی که او فین قزله
 کنسونلر اما بشندی چونکه او کو لر عصیون جبرده صندیلر ۵۰ او زمان احزیا این
 احاب یهوشافاطه دیدیک توکریم سن نوکرلرک اینن کو لرده کنسونلر اما یهوشافاط
 استندی ۵۱ و یهوشافاط اوز آثارلری اینن یاندی و اوز آثارلری اینن جدی داوند شهرنده
 دفن اولدی و اونن اوغلی یهoram اونن برین پادشاه اولدی ۵۲ یهودا پادشاهی
 یهوشافاطن اون بدغی اینن احزیا این احاب شومروند اسرائیل اوستنده پادشاه اولدی
 وایکی ایل اسرائیل اوسته پادشاه‌لر ایلدی ۵۳ و رین نظرینه شرات ایلوب اوز
 آناسی نن بولن و آناسن بولن و باریعام این نیاطن بولن رفتار ایلدی که اسرائیلی کناهه
 مرنکب ایلش ابدی ۵۴ و بعله عبادت ایلوب اونه جعد ابلر ابدی و ناما آناسن
 ایلدیکی کبی اسرائیل اللہی ربی غضبه کنوردی

Şumurunda dəfn éylədilər 38*və ‘errâdəni Şumurun havzının yanında yudular və itlər onun qanını yaladılar və onu zânîlər yudular o kəlâma görə ki RƏBB danışmış idi 39*və Əxəbin işlərinin baqiyyəsi və onun hamı éylədiyi və onun fil dişindən binâ éylədiyi evi və onun hamı binâ éylədiyi şəhərləri bax olar İsrâ’el pâdşâhlarının təvârîx-i əyyâm kitâbında mühərrirdir 40*və Əhəb öz ataları inən yatdı və oğlu Əhəzyâ onun yerində pâdşâh oldu 41*və İsrâ’el pâdşâhi Əhəbin dördüncü ilində Yəhudâ üstündə Yehoşâfât inən Âsâ pâdşâh oldu 42*Yehoşâfât pâdşâh olanda otuz beş yaşında idi və iğirmi beş il Oruşalîmdə pâdşâhlıq éylədi və anasının adı Əzubə bint-i Şilhi idi 43*və öz atası Âsânın tamâm yolunda rəftâr éylədi ondan kənara əğilmədi RƏBBin nəzərində doğru olanı éylər idi 44*ancaq ki mürtəfələr götürülmədi qövm hələ zəbihələr götürüb mürtəfələr üstündə buxur yandırır idi 45*və Yehoşâfât İsrâ’el pâdşâhi inən sülhdə idi 46*və Yehoşâfâtın işlərinin baqiyyəsi və onun éylədiyi şücâ’et və da ‘vâ bax olar Yəhudâ pâdşâhlarının təvârîx-i əyyâm kitâbında məstûrdur 47*və bütlər ‘aşiqına livâta éyləyənlərin baqiyyəsini ki onun atası Âsânın günlərində qalmış idi vilâyətdən süpürdü 48*və Edomda pâdşâh yox idi yalqız pâdşâh nâibi var idi 49*və Yehoşâfât Tarşış gəmilərini qayırdı ki Ofirə qızılı gətsinlər amâ yetişmədi çünki o gəmilər ‘Esyon-Ceberdə sindilər 50*o zamân Axazyâ ibn-i Axâb Yehoşâfata dədi ki nökərlərim sənin nökərləriŋ inən gəmilərdə getsinlər amâ Yehoşâfât istəmədi 51*və Yehoşâfât öz ataları inən yatdı və öz ataları inən cəddi Dâvudun şəhərində dəfn oldu və onun oğlu Yehoram onun yerində pâdşâh oldu 52*Yəhudâ pâdşâhi Yehoşâfâtın on yeddinci ilində Axazyâ ibn-i Axâb Şumurunda İsrâ’el üstünə pâdşâh oldu və iki il İsrâ’elin üstünə pâdşâhlıq éylədi 53*və RƏBBin nəzərində şərârət éyləyib öz atasının yolunda və anasının yolunda və Yaroba‘âm ibn-i Nebatin yolunda rəftâr éylədi ki İsrâ’eli günaha mürtəkib éyləmiş idi 54*və Ba’lə ‘ibâdət éyləyib ona səcdə éylər idi və tamâmən atasının éylədiyi kimi İsrâ’elin Allahı-RƏBBi qəzəbə getirdi

---

"To be continued"

Qeyd: Ərab əlifbası ilə yazılın soldakı orijinal səhifələr aşağı keyfiyyətdədir. Yüksək keyfiyyəti təmin edildikdə yerlərinə köçürülcəkdir.

کتاب ثانی ملوک

اوئخی باب

ا واحابن وفاتندن صوره مواب اسرائیله عاصی اولدی ۲ واحزا شومروند کی بالاخانه سنن شبکه سندن دوشوب ناخوش اولدی و آدمی کوندروب اوله دیدبک کبدوب عنرون الهی بعل زبودن سوال ایلیون که آیا بو ناخوشلدن صالح الله جنم ۳ ورین فرشتمی نشی لی الیابه دیدی صالح شومرون پادشاهن کوندردکی آدمیین فیاغه چیز واوله دی آیا اسرائیله الله بودخر که سر عنرون الهی بعل زبودن سوال ایلیکه کدرسز ۴ پس او سدن رب پنه دبر که او اوسته چجدیغث دوشکدن سن امیه جک سن اما لا بد اوله جلکسن والیا کندی ۵ واو کوندردکی آدمی پانه قابدو ب اخزا اوله دیدبکه هایجون فایدرز ۶ واوله او به دیدبلر نرم فیاغه بر آدم چیخوب بن دیدبکه او سزی کوندرن پادشاهن پانه کبدون قابدون واوه دبون که رب پنه دبر آیا اسرائیله الله بودخر که عنرون الهی بعل زبودن سوال ایلیکه کوندررسن او سیدن او اوسته چجدیغث دوشکدن سن امیه جک سن اما لا بد اوله جک سن ۷ واو ده اوله دیدبکه او سزن فیاغن کلن و سنه بو سوزلری دبین ه طور آدم ایدی ۸ اولر ده او ه دیدیلر بر نوکلی کئی ایدی که بلنه بر فایش قورشاق با غلامش ایدی او ده دیدی او نشی لی الیا در ۹ واون پانه او ز الله نفری این بر الله پانی کوندردی واو ده اوین پانه بوخاری کبدوب کوردیکه داغن پاشن او توروندر واونه دیدبکه ای الله آدمی پادشاه دبر آشاغه کل ۱۰ والیا جواب و بروب او الله پانی به دیدبکه اکر من الله آدمی ام فوی کوکن او د انوب سی ده والی نفری ده تلف ایلسون و کوکن او د انوب اوی ده اوین او الله نفری ده تلف ایلدی

kitâb-ı sani müluk**əvvəlinci bâb**

1 *və

Lügət

Kitabdakı Osmanlı Türkçesi və Azərbaycan Türkçesi sözləri ilə bəzi Öztürkçə sözlərin tərcümələri, sonuncu beynəlxalq Osmanlıca transliterasiya qaydalarına əsasən hazırlanmışdır. Hər hansı bir lügətdə olmayan Osmanlı Türkçesi təmləmə və qadim Türkçə sözləri, olduu kimi yazılmışdır.

Bəzi Qısaformalar: **a:** Arapça, **Az. Tü.:** Azərbaycan Türkçesi, **e:** Ermənicə, **t:** Türkçə, **a.t.:** Arapca-Türkçə, **a.f.:** f.a.: Arapca-Farsca və ya Farsca Arapca, **y:** Yunanca, **T.Tü.a.s.:** Türkiyə Türkçəsi Ağızlar Lügəti, **fr.:** Fransızca, **a/i:** Ad, **İbr.:** İbranicə, **fi.:** fiil(Əməl), **s.:** sıfat(Xüsusiyyət), **zf.:** zərf, **C.:** ‘cem’i’ çoğul, **Ç:** (Türkçe) çoğul, **it.:** İtalyanca, **zoo.** Zooloji.

a ī, ę

- abbak** أَبَّاقْ (T.Tü.a.g. s.) : kel, saçsız, kabak
2) **a'bık**: kaçın köle; C.kaçak köleler ('**abid**)
bkz. *Yud. 16/12: (Ali Bey: kaçın kollar gibi.)*
abaki أَبَّاقْ (*D.Lügati't-Türk*): bostan
korkuluğu; bkz. Tü. **uyuk**: Yer. Mek. 69.ayet
abd عبد (a.): kul, köle
âbid عَابِدْ (a.): çok ibadet eden, zâhid
abûs عَبُوسْ (a.): çatık kaşlı, asık suratlı
aciğlandı أَجْعَلَنَدْ (Az. Tü.): hırslandı,
öfkelendi, kızdı
acîb عَجِيبْ (a.i.): hayret veren, şaşılacak şey
acâ'ib / عَجَابْ (a.s.): acayıplik, tuhaf şey
aceb(a) عَجَبْ / عَجَبْ (a.): şaşırmaya, hayret..!
âcza أَجْذَأْ (a.i.): 1.kumdan yükselen tepe, 2.
eylem, iş
âciz عَاجِزْ (a.): güçsüz, yaşılı, düşkün
âcil عَاجِلْ (a.): acele
acem(m)î عَجَمِيْ (a.): acemi(Arapça bilmeyen,
barbar, yabancı, özellikle İranlı/acemli)
ad اَدْ (t.): isim, nam, şöhret, şan, itibar
âdâb اَدَابْ (a.): görögü, terbiye, usul
ada balıkları اَطْهَ بِالْفَلْرِي (t. zoo.): 1. Amber
balığı; 2. balina(*Ada gibi büyük balık*)
adak اَدَاقْ (t.): adak, adamak; adaklı = nişanlı
adâvet عَادَاة (a.): düşmanlık
âdet عَادِنْ (a.): usul, gelenek, görenek
aded اَدَدْ (a.): sayma, sayı
aded u vezn عدد و وزن (a.): belli ölçüyle
Âdem مَادَّا (a.h.i, İbr. 'âdamâ) toprak, Lat.

Homo → adam) : Hz. Adem(A.S.); Cennette ilk yaratılan adam.

adem عَدَمْ (a.i) : yokluk, bulunmama

ademü'l-mevt عَدَمْ الْمَوْتْ (a.i) :
ölümsslük '**ademi'l-mevt**' عَدَمْ الْمَوْتْ (a.i) :
ölümsslük

ademi'l-mevt şeceri عَدَمْ الْمَوْتْ شَجَرَى (a.i) :
-Cennetteki 'Hayat Ağacı': yaşam ağacı

ademullah عَدَمُ اللَّهِ (a.):Allah'ın(ademine)
yokluğuna, ölümcül olmasına

Âdemillah مَادَّا اللَّهُ (a.i.) : Allah'ın Âdemi
Âdemî(si) آدَمِيَسِي (a.): adamı (bkz.I.Ez.
5/5/47)

Âdem-oğlanı آدَمْ أَغْلَنْى (a.): Ademoğlu

âdet-i kadîme عَادَةً قَيِيمَه (a.): eski âdetler

âd-lü-ad اَدْ لُو اَدْ (t.i.s.): isim isim, adıyla

adûvv عُدُوْ (a.i.c.):düşman, hasım, yağı

adûyə اَدُوْ هِي (f.): baharat

âdî عَادِي (a.): alışılmış, sıradan, basit

âdil / adl عَدْل / عَادِل (a.): adaletli, adillik

adel / a'del اَعْدَلْ – عَدْلْ (a.): en adaletli

adl-dâd اَعْدَلْ دَاد (f.): adaletli

adviyə اَدَدْه (f.): baharat; ilaç

afv عَفْر (a.): bağışlama, affetme

âfik اَفْقَنْ (a.): çok aptal, yalancı, iftiracı

âfitâb اَفْتَابْ (f.): güneş, gün ışığı

ağa اَعْا (t.): ağabey, ata, efendi, büyük.

âgâh اَكْاه (a.f.): haberdar, bilgili, biliñcli

âgânî/ugniyye اَغَانِي (a.i.C.) : şarkılar

âgâz(âgâz) اَغَازْ (f.): başlama, mübâşeret

ağleb أَغْلِبُ (a.) : daha galip
ağırlılmak (ağdırular) أَغْدُرُ لُزْ (t.): duyurmak
 (boruyu yüksek sesle çaldırmak)
ağmak أَغْمِقُ (t.) : 1.çikmak, yükselmek; 2.agır gelip aşağı meyletmek
âgniyâ أَغْنِيَّا (a.C.) : zenginler, ganiler
ağş ü nefş عَشْنٌ وَ نَفْشٌ (t.f.):yün, pamuk; çöp
ağu أَغْرُ (is.) : zehir, acı veren, keskin
âh أَه (f.): feryat, lanet
âh ü nâle أَهٌ وَ نَالَهٌ (f.):ağlayış, figan, inleme
âh ü enîn أَهٌ وَ اِنِينٌ (f.): inim inim inlemek bk
 bkz.III. Mak. 6/31.
ahâlî اَهَلِي (a.i) : halk, insanlar
âhât اَهَاهَتْ (a.C.): eksilmeler, azalmalar
âhenk(g) أَهْنَكْ (f.): uyum, vezin, ölçü
âh(i)t / ah(i)d; (Az.Tü. Өhd) عَاهَثٌ / عَهْدٌ (a.f.):
 ahit, yemin, and, söz.
ahd ü âmân عَهْدٌ وَ أَمَانٌ (a.): barış güvenliği
ahd-i kavî عَهْدٌ قَوِيٌّ (a.f.): sıkı yemin etmek
âhir آخر (a.): son, sonuç, nihayet, uç
âhir-eyyâm آخر أيام (a.): son günler
âhir-i 'ümür آخر عمر (a.): yaşamın sonu
âhiret آخرة (a.i) : ölümden sonraki hayat
âhz(ahiz) أَحْزُ (a.i) : alan alıcı, kabul etme
âhîz أَحْيَزْ (a.i) : tutsak, esir
ahkâm أَحْكَامْ (a.C.) : hükümler
ahlâc أَخْلَاقْ (a.): yaradılış, huylar; etik
âhmak أَحْمَقْ (a.s) : aptal, budala
ahşâm أَحْشَامْ (t.i) : akşam, güneş batınca
âhuvân(in) أَهْوَانْ (a.i) : ceylanlar, âhûlär
âhvâl أَخْوَانْ (a.z) : vaziyetler, oluşlar
âhvâl-i 'azîme أَعْوَالْ عَظِيمَةٍ (a.): büyük olay
âhyânâ أَجْيَانًا (a. zf.): arasına, vakit vakit
âhz/ahz/ahiz أحْزُ (a.s.): alan, alıcı; ahz etme
Aişe(Aişe) عَادَ شَهَ (a.i) : Ayşe
ayş عَيْشْ (a.f.): yaşamak, hayat
â'ide عَادَه (a.i.C: 'âvâid - aidat): kâr, kazanç
akab عَقْبٌ (a.): ayak topuğu, iz, ard, peş
â'kab أَعْقَابٌ (a.C.): bir şeyin hemen sonrası
akâr/ akârât عَقَارٌ / عَقَارَاتٌ (a.i.C.): gelir/-lirler
âkibet عَاقِبَةٌ (a.): ard, son, sonra
âkr(e) عَاقِرٌ (a.C.): kısrı, doğurmamış kadın
akâret(ukâret) عَقَارَاتٌ (a.i.): kısrı, kısrılık
akdem أَقْدَمْ (a.s) : ilk, önce, önceki, evveli
âkdâs/akdes أَقْدَسْ / أَقْدَسَ (a.): en kudsi
akçe أَقْچَه (t.i) : Osmanlı gümüş parası
akabince عَقْنِجَه (a.i.c.) : son, nihâyetince
âkib عَاقِبٌ (a.s.): diğerinin arkasından gelen
âkibet عَاقِبَتْ (a.): ard, son, sonra

ak(ag) أَعْ / أَقْ (t.) : beyaz
âkil عَاقِلٌ (a.s.c.) : akıllı kimse; ukala
akilâne عَاقِلَانِه (a.) : akıllıca
aklî أَقْلَقْ (t.) : ak olma durumu, beyazlık
akl-i basir(bâsır) عَقْلٌ بَصِيرٌ (a.):akıllı, anlayışlı
akl-i nâkis عَقْلٌ نَّاكِسٌ (a.) : aklı kit
âkibeti'l-vukû' ad(t) عَاقِبَتِ الْوُقُوْعَاتِ (a.): sonra
 gelen olaylar
akrân أَقْرَانْ (a.): aynı yaşta, yaşıt
aks عَكْسْ (a.): yansıtma, tepki, dingil
aksgen عَكْسَنْ (a.): yansıtma tipi
akur عَقْرُ (a.): 1. kuduz, 2. çok şerir
akov, ekvâ أَقْوَى (a.s): en kavî, çok kuvvetli
âkvâl أَقْوَالْ (a.C.): sözler, kaviller
al آل (t.): kırmızı
Allahü'l-Ehad اللَّهُ الْأَحَدُ (a.): bir tek Allah
Allahü Ekber اللَّهُ أَكْبَرُ (a.i) : Büyük Allah
Allahü'l-Ekber اللَّهُ الْكَبِيرُ (a.) : Büyük Allah
Allahü'l-Kuddûs اللَّهُ الْكُدُسُ (a.): Kutsal Allah
Allahü'l-Müte 'âl اللَّهُ الْمُطَعَّنُ (a.): Âlî Allah
Allah(ü) Te 'âlâ اللَّهُ تَعَلَّى (a.i) : Yüce Allah
Allahü'r-Rahmân اللَّهُ الرَّحْمَانُ (a.):Acıyan Allah
Allahü'r-Rahîm اللَّهُ الرَّحِيمُ (a.): esirgeyen Allah
a'alâ أَعْلَا (a.): en iyi
Alâ Külli Şey'i Kâdir عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ (a.t.):
 - Her şeye gücü yeten (Allah) -
Alâ Külli Şey'i Basîr عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (a.t.):
 - Her şeyi gören (Allah) -
Alâ Külli Şey'i(n) Kâdir Rabb عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ رَبٌ
 - Her şeye gücü yeten Rabb
Alâ Külli Şey'i Kâdir Rabbi'l-Âlemîn عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ رَبُّ الْعَالَمِينْ (a.)
 - Her şeye gücü yeten Alemlerin Rabbi-
Allahü'l-Vâhid اللَّهُ الْوَاحِدُ (a.): Bir tek Allah
alâka عَلَاقَةٌ (a.): ilgi
alâmeten عَلَمَةٌ (a.): iz, nişân, işaret olarak
âlât/âlet أَتَلَاتْ (a.C.): vasıtalar, aletler
âlây أَلَائِي (f.i.f.): 1. süvari birliği, 2. alay
 etmek, 3. takım; (sf. pek çok, çok sayıda)
âlây-mâlây الْأَلَائِي مَالَائِي (a.): birlikte, topu topu
alem عَلَمْ (a.i.): bayrak, işaret, sancak
âlem عَالَمْ (a.i.): dünya, evren
âlemij zamâni عَالَمِيْجَ زَمَانِي (a.): bkz. II. Ez.
 9/16 'Tanrı' hakkında yakıştırılan bir sıfat
âlemi'l-esrâr عَالَمُ الْإِسْرَارِ (a.): Evrenin gizemi
â'lem أَعْلَمْ (a.s.âlim'den) : en çok bilen, bilgin
ale'l-acele عَلَى الْعَجَلَه (a.f.):cabucak, süratli
ale'l-infirâd عَلَى الْإِنْفِرَادِ (a.zf.) : birer birer
âlet آلتُ (a.i.): edevat, avadanlık, iş aleti

alâ't-ta'cîl على لتعجي ل (a.f.) : alelacele, hızlı olmak

âlet-i harbî الأَلْتَ حَرْبِي (a.) : harp aleti

âlât-ı harbî الأَلْتَ حَرْبِي (a.C.) : harp aletleri

alâ't-tafsîl على التفاصيل (a.s.) : hepsini bildirme

âlât-t-tevâlî على التوالي (a.) : boylu boyunca

alâ'd devam على اللّوْم (a.f.) : sürekli şekilde

âlât الأَلْث (a.C.) : vasıtalar, âletler

alev/'alev عَلَوْ / الْوَ (t.) : yalaz, yalım, yalağı

alîşîb yanmaq أَلَا شُوب (Az. Tü.) : Örnek cümle: ev alışib yanır; gibi...(alovlanmak)

aleyhi mâ-yestehak عَلَيْهِ مَا يَسْتَحْقُ (a.e.) : ona bu değer; ona bu şey haktır! Hak etti anlamındadır.

aleyki عَلَيْكَ (a.) : selâm sözü

alenî على (a.) : gizli olmayan, açık

âlışdı (âlışmaq) شَدِي (Az. Tü.) : alovlanmaq

âlî(âlâ) على (a.) : yüksek, üstün

âlî-cenâb على جناب (a.) : yüksek makamlı

âlim/alîm عالِم / عالِيٌّ (a.s.) : bilge, bilgin

âlimrek عالِمِرُك (a.) : daha bilgili, rekabetli

Âlâ Sultân Allah على سُلْطَانُ اللهُ (a.) : büyük, 'Ulu Sultan Allah'

Âl-i Îsrâ'îl آل إِسْرَائِيل (a.h.): İsrail halkı, İsrail soyu (*Âlî*; 'âlî' yüce, büyük' İsrail ile karıştırılmaması için A harfinin üzerine çizgi konulmuştur) bkz. II. Ez. 5/35.

âlî-i refî على رَفِيعٍ (a.): çok büyük, yüce

a'mâ أَعْمَاء (a.) : kör, gözleri görmeyen

a'mak أَعْمَاق (umk'dan; a. C.) : derinlikler

amel عمل (a.) : iş

amâl عَمَل (a.C.) : yapılan işler

âmân(bkz. emân) أَمَانٌ (a.i.): eminlik

âmed(âmeden) أَمْدَ (f.): bşe. devam üzere olma

âmâde أَمَادَه (f.): hazır, gelmiş

amel-i sâlih عمل صالح (a.): iyi işler

'amele عملة (a.C.) : işçiler

âmme / âmmâ(âmî) عامّة / عامّي (a.i.): 1. umûma mahsus olan, genel' 2. Amca

'emmama عَامَّة (eimama) (f.): sarık

ammen ve hâssen عامًّا وَ حاصًّا (a.): umuma özgü.

âmî عامي (a.): halk, avam

âmil عامل (a.i.): etken, etmen; memur işçi

amûd عمود (a.i.): dikine sütun, direk

ân آن (f.): en kısa süre

anarcık أنارچق (t.i.): animsama kuşağı

anâsır عناصر (a.i.): unsurlar

and اَنْ (t.) : sözleşme, yemin
ancılayın اَنْجِلِيْن (t.) : öyle, onun gibi
aŋ/mak اَنْجُ/اَنْكُ (t.m. fi.): yadetmek
an اَنْ / اَنْ (t.mog.): 1. okun üstündeki çentik, gez; 2. lâhza (<i>a'dan sonra gelen n harfi; yanı k'nin üzerinde üç nokta ile yazılır.</i>)
ân ü hüsн-i göz اَنْ وَ حُسْنِيْ كُوْز (f.i.s.): alımlı, cazibeli bir bakış. Bir anlık alımlı bakış
an-karîb اَنْ قَرِيب (a.z.): yakın, çok geçmeden
âr/ar اَرْ / عَارْ (a.): ayıp, kusur, utanç, namus
Arab عَرَبْ (a.i.c.): semitik kavmin adı
A'râb اَعْرَابْ (a.i.c.): çöl Arapları, bedeviler
'arada عِرَادَه (f.): (köhne Az. Tü.: araba , taşit
ârâm اَرَامْ (f.i.): rahat, rahatta, huzur, durma, yerleşme, istirahat
Arasât عَرَصَاتْ (a.i.): mahşer meydani
'ârâye هَارِيْعَارْ (a.): borç, ödünç
arefe عَرْفَةْ (a.): arife; bayramdan önceki gün
a'rem(ii) اَرْمَمْ (a.i.): alacalı, benekli
arbede/mizîj عَرْبَدَه / عَرْبَذِمَرْكْ (a.i.): bkz. Cidâl (kavga, patırı, tatsızlık); bkz. II. Ez. 10/22
ârkâlfîc اَرْقَلِيْجْ (a.): Hâham göğüslügü=Efod
arkalu اَوْرَاقَه (t.): güçlü, yardımçıları çok
ârşin اَرْشُونْ (a.i.): bir kulaç; 1,78 m
ari اَرْى (t.): temiz, pak. Ari
ârif عَارِفْ (a.i.): bilen, irfan sahibi
ârtâbe اَرْتَابَه (a. artebe): davul büyülüğünde bir ölçü aleti
artık(artuk)-ğına اَرْتُوقْ (t.): artan, arta kalan
aru اَرْوَه (a.): ari, bal arısı
aruk(arık, arığ) اَرْيَقْ (t.): zayıf, ciliz
arz عَرْضْ (a.i.): bir büyüğe sunuş, bildirme
arz اَرْضْ (a.i.c.): yer, dünya, satılık, toprak
arz-ı mahzar عَرْضُ وَ مَحْضَرْ (a.t.): topluca verilen dilekçe, hazır olma, gösteriş için yapılan görünüş, huzurlu bir durum, büyük bir insanın önünde eğilmek.
arz-ı hâl(arzuhal) عَرْضُ حَالْ (a.): dilekçe
arz-ı niyâz عَرْضُ نِيَازْ (a.): dilek, yakarış
ârlanmak عَارْلَمْقْ (a.): utanmak
arz étme عَرْضُ اِنْتَهَهْ (a.i.): bşı. Sunmak
arş-ı 'azîm عَرْشُ عَظِيمْ (a.): "Göklerin" veya uzayın ulaşılamayacak en uzak yeri
asa-kodu(asakoymak) اَسَا فُودِي (t.): bir yere bir şey asmak.
âsân اَسَانْ (f.): kolay, suhuletli
Âsâ'iyyâ اَسَانِيَّه : İsaya(Yeşaya peygamber)
asâkir اَسَاكِيرْ (a.i.C.): askerler

asâyib(yâb) آصَيَابْ (a.i.): bkz.asâib: Cemaatler
asdak أَصْدَقْ (sîdk. a.C.) : Samimi şeyler
âsdikâ أَصْدِقَا (a.C.) sâdiklar
asf ü imtisâl عَسْفٌ وَ اِمْتِصَالْ(a.): zulümeye boyun eğdirmek
asf ü istisâl عَسْفٌ وَ اِسْتِيَصَانْ (a.): zulmederek yok etmek, ortadan kaldırmak
asemm أَصْمَمْ (a.s.): çok sağır, kulakları duymayan kişi.
ashâb أَصْحَابْ (a.C.): peygamberin dostları
ashâb-i nefes أَصْحَابِ نَفَسْ (a.): canlı insanlar
âsâr آثَارْ (a.C.): eserler
asl / asil أَصْلٌ / أَصْلَى (a.i.): kök, soy, ilke, temel, öz
âslâ أَصْلُنَّا (a.zf.): hiç bir vakit
asl ü nesl أَصْلٌ وَ نَسْلٌ (a.): soy sop
asret حَسْرٌ / عَصْرٌ (a.): asret, hasret
asir be asir عَصِيرٌ بَعْصِرٌ (a.i.): asırlarca
assi أَصْسَى (a.s.): asıl; yarar, çıkar, kazanç
âsî عَاصِي(a.i.): isyan eden, başkaldıran
asim آئُمَّهُ (a.s.): günahkâr, günah işleyen
âsûde آسُودَهُ (f.): huzurlu, rahat
âş/aş آشْ (f.): 1. âş; yemek; 2. aş (be!) : öyle değil anlamında ünlem(Tü.at.sözl.). Bkz. I. Mak.3/43, I. Ez. ¾
'aşor عَشْر (a.): on
eş-ev آشْ أَوْ (t.): hadi eve..! (bkz. Suzanna 13)
âşık عَاشِقْ (a.): aşka kapılmış olan
âşinâ آشِنَّا (f.): bilinen, tanındık
âşiyân آشیان (f.i) : 1. kuş yuvası; 2.sakin olmak
âşikâre (âşikâr/âşkâr) آشِكَارْ (f.): açık, belli
ataş آشْ (f.): ateş
ataş ü âhen آشْ وَ آهَنْ (f.i) : ateş kılıçları
ata آطَهْ (a.): pişirmek
atâ عَطَاءْ (a.): bağışlama, ihsan, bağış
âteşî آشَشِي (f.s.): ateş gibi; bkz. II. Ez. 14/38
atîd عَتِيدْ (a.): 1.tedârik olunmuş, hazırlanmak
2. günah ve sevablari yazan melek.
âtf ü kânî آتِيٰ فَقَانِي (a.): aldanmış ve kanmış
âvâdanlık آوَادَانِقْ (f.i) : alet ve edevat, kap
avâkib عَرَاقِبْ (a.C.): akibetler, sonlar
avâm عَوَامْ(a.i.): sıradan halk
âvâre آوارَه (f.): kayıp, aylak, evinden uzak
avatlamak اَوْتَلْمَقْ (t.): acele etmek
âvâz / âvâzir آواز (f.): ses, sesler
avâid عَوَادِي (a.i.): aidat, tahsisat, gelirler
avdet عَوْدَتْ (a.): geri dönme
Avrât(övrât) عَوْرَاتْ (a.i.C.): kadın, eş, kadınlar.
avret عَزْرَتْ (a.i.):1.insanın ayıp yeri, 2.eşi

avk عَوْقَ (t.): düzen, hile, tuzak kurmak
avn عَوْنَ (a.): yardım, imdâd
avn-i Rabbâni عَوْنَ رَبَّانِي (a.): Rabbin yardımcı
avzîndâ عَوْضَنَدَه (f.): değiştirici
aya آيَا (t.): elin içi, avuç
âyâ آيَةً (a. t.): evet, tabii; öyle mi? Nereden?
ayâl(iyal) عِيَال (a.): bir kimsenin bakmakla yükümlü ev halkı
ayân عَيَان (a.): açıkça görme, aşıkâr olma
ayânen عَيَانًا (a.): apaçık
a'yân أَعْيَان (a.): ileri gelenler, eşraf
âyât آيَاتْ (a.C.): açık deliller, nişân, işaretler
âyât-i mucizât آيَاتْ مُجَزَّاتْ (a.):mucizevi ayet.
ayn عَيْن (a.): göz
ayne'l-yakîn اَعْيَنْ لُقْيَنْ (a.): katî görmüş gibi
ayne'l-hikmet اَعْيَنْ الْحِكْمَةُ (a.): bilgelikle olm
ay(i)b غَيْب (a.z.): ayıp, hata, kusur, utanılacak
âyîn آيَنْ (f.i) : 1.örf, adet, töre, 2.Tören
âyîn-i şerîf آيَنْ شَرِيفْ (f.a.): şerefli ayin
âyîne آيَنَه (f.i) : ayna
aykan اَيْقَانْ (t.): soyu sopo temiz
ayrûk /ayrîk اَيْرُوقْ / اَيْرِقْ (t.) : birbirinden ayrı, başka, diğer, maada; *artık*.
a'zâ اَعْظَاضَ (a.i.c.): organlar
azamet, 'azîmet عَظَمَتْ (a.i) : büyülük
â'zam اَعْظَمْ (a.): en büyük, yüce
âzâd آذَادْ (f.): serbest, özgür bırakma
azîm عَظِيمْ (a.s.): büyülüklük, ululuk, irilik
azîm-i iblâ عَظِيمْ اِبْلَاتْ (a.): büyük hortum
Azîm-i kesîr عَظِيمْ كَثِيرُو (a.): büyük sayıda
azîz عَزِيزْ (a.): güçlü, soylu, egemen, sevgili
azâb عَذَابْ (a.s.): acı, eziyet, işkence
azâb ü hays عَذَابٌ وَ خَيْسْ (a.): saygısızca azap
azîk آرِيقْ (t.): yol için alınan yiyecek
azîl عَذِيلْ (a.): ayırma, görevden alma.
azûb عَزُوبْ (a.i.C.): büyük azaplar, acilar
âzmûde آزْمُودَه (f.): tecrübe olunmuş, denenmiş
azrak/-li آزْرُقْ (bkz. Tü. T. a. s.) : yaramaz
Azrâ' il عَزِرَادَه يَل (a.i.): Melekü'l-mevt (ölüm meleği)

b

bâbâtindân بَابٌ تَنْدَنْ (Az. Tü.): qırqlığından izahat: (nə yaxşı, nə pis, ala babat).
bâd بَاد (f.): rüzgar, yel, esinti, esmek
badaq بَادَق (Az. Tü.): keçirilən enli dəmir halqa (daire)
ba'dehu بَعْدَهُ (a.): sonra, bundan sonra
bâde بَادَه (f.): kadeh
bâde-i nûş بَادَهْ نُوشْ (f.): içki sefası

bâr-ı girân (a.) : بار گران (a.) : ağır yük
bâdî (a.s.i. ‘bed’den) : sebep, sebebi
bağ / باع / (bağa-f.) : üzüm bağı, bahçe
bağdə (a.) : bâde, içki
bağçe (f.i.): her çeşit bahçe
bağır (t.) : göğüs(bağrim yanıyor)
bahâ (f.) : paha, bedel(Vulg.) behâ
bahâne (f.) : bahane; gerçeği gizleme
bâhâna (f.C.) : bahaneler, çeşitli sebepler
Bâhl(bahîl) (a.) : cimri, cimrilik
Bahr-i Kulzüm (a.i.) : Kızıldeniz
Bahr-i Sadom (a.i.) : Lüt Gölü
bahr ü berde (a.f.i.): denizde ve kar.
bâhis/bahs (bahs’den; a.i.):
 konuşulan, sözü edilen şey
bahiya (f.) : dikiş
bahş(bahiş) (a.): bağış, ihsan
bahşış (f.) : ihsan, karşılıksız verme
bahûr (a.): tütsü
Bâhû/Bâhûs (a.): Almanca
‘Bacchu Fest’= Baküs(Rom. Diyonizos) bkz.
 II. Mak. 6/7, III. Mak. 2/21
bâhusûs (a.): hususıyla, özellikle
bâr-ı girân (a.): ağır yük
bârî (f.): hele, hiç olmazsa, bir def'a
Bâr-i Hüdâ (a.i.): 1. Tanrı, 2. Yük
barmasında (f.): küllefetinde
barəsində (a.): xüsusda, xüsusunda, haqqında.
bars (f.): cüssam
ba‘id (a.): uzak, irak; umulmadık
bâ‘is (a.s.C. ‘bevâis’): 1. sebeb olan , 2. gönderen, 3. icâbettireن
bâkî (a.): bekâ: geriye kalan, kalıcı
bakiyye (a.): artık, beka, geri kalan şey
bâlâ (f.): en yüksek
bâlâ-kadd (f.): selvi boylu, boylu poslu
bangır bangır (t.): şiddetli bağırma, sesli ağlamak
bâliq (a.): bellî yaşa gelen, erişen, ergin
barışık te‘âkud (a.t.): sulh etmek
basar (a.i.c.): rıçın, görme, göz
basîr (a.i.): basiretli, anlayışlı
Basîr-i Külli Şey (a.): her şeyi
 bilden, gören(Allah C.C.)
Basîr-el-Külli ve'l-Muhlis Her Şeyi Bilen Has Dost - (bkz. Est. 5/2)
basma (t.): desenli kumaş
başdan çıkip (t.): baştan çıkmak

battâl (a.): 1. hükümsüz, geçersiz, işe yaramaz; 2. aşırı iri (Ör.: Battal Gazi / İri adam, kocaman/büyük Gazi)
bâtin/batn (a.):bir şeyin içyüzü,karın
bâtlı (a.s.): boş, geçersiz, safsata
baya (t.): inat: “baya gitmecem sana ne?”
bayağı (t.zf.): 1. demin, 2. adi
bâyr / bâ’ir (a.): 1. işlenmemeyen toprak, yaban; 2. yokuş, yamaç, dik tepe
bâyi (a.i.): satan, satıcı
baylık-baylığı(-ndan) (t.): zengin/-lik
bâzxuvâ/bazxast(bazxuvast) (f.): davacı (birini cezalandırmak isteyen veya hakkını istemek). məsuliyyətə alma; tənbeh, cəza; məzəmmət, töhmət
bâzû (f.): pazi, güç kuvvet
bâzî (a.s.): 1. beğenmeyen, 2. ağızı bozuk
bâzî (f.i.): oyun, eğlence
ba‘z(z) (a.zf.): bir şeyin küçük kısmı; bir kısmı
bed (f.): bed’i : بدعي : kötü; kötüluğu
bed ahlâk (a.f.): kötü ahlak
bed-baht (f.): kara talihi
bed fi’l (f.a.): kötü iş
bed-hevâh (f.): kötü nefis isteği
bed-nâm (a.): kötü isim, kötü şöhret
bedbîn (f.): karamsar, ümitsiz
bedər-râsti (f.): doğru ibadet, dua; gerçekten
beg (t.): بک / بک (t.): bkz. bey, beylerbeyi
 (bkz. Ekl. 48/20, I. Mak. 9/30, 31, 9/53, 10/63)
bedâvî (f.): bedevi; çölde yaşayanlar
bedîñ (a.s.): güzel, güzellik
bedî بَدِيْعِيْ: eşî, benzeri olmayan
bâdulux (f.i.): mirvari, ak günnük; ötirli qatran röngi.
bedr-i ay (a.): ayın ondördü; dolunay
be-dürüstî (f.): şüphesiz, muhakkak
be-gayet (a.zf.): son derece, pek güzel
behq (f.): çil; (Az.TÜ.: sərgi, dəmrov)
be-gayet-cûş (a.zf.): konaklanacak
 en uygun yer
behâim(behâym) (a. C. ‘behime’): dört
 ayaklı hayvanlar
behremend بَهْرَمَدْ (f.): nasibi olan, hissedar
bel بلع (f.): belirsiz olma, ortadan kaldırma
belə لَبَلَه (Az TÜ.):böyle (...bir də belə şeylər)
beğlerbegi بَكْلَزْ بَكْي (t.): eyalet/sancak beyi
begiş(beganus) بَعْش (f.i.): at, beygir, katır/-lar

bekk بَكْ (a.) : bir şeyi kakmak
bəkər بَوْكَرْ (Az.Tü.f.): bəy, ər, iqid, qocaq
gənc mənəsində olan titul, rütbə
bekk-zâde بَكْ زَادَه (t.): beyzade
bəlî بَلِي (f.): evet, tamam, oldu
belle-/rim بَلَرْمُ (t.): belleme, bilmek,
öğrenmek, ezberlemek, bellek hafiza
beliqi بَلِقِي (bethinq) پـ لـگـ (f.): budunu, karnını;
(yadına salmaq, xatırlamaq).
benî Âdem بَنِي آدَم (a.i.): Ademoğulları
benî Isrâ'îl بَنِي إِسْرَائِيل (a.i.): İsrailoğulları
bend بَنْد (f.): bağ
bend eyləmək (etme) بـ نـدـ لـمـ كـ يـاـ (f.): tecrit
etmek
bende بَنْدَه (a.i.): köle, esir, hizmetçi
bənurə بَنْورَه (f.): dibine, aşağısına
bekrî بَكْرِي (a.): içkiye düşkün, sarhoş
bərâbər بـ رـبـرـ (Az.Tü.): qarşı, qabaq
berbâd بـ بـرـبـادـ (f.f.): yok etmek
berrâk بـرـاقـ (a.): çok parlak, ışılıtlı
berr ü bahir(bahri) (bahr ü berr) (f.): kara ve deniz veya deniz ve kara
berây بـرـأـيـ (e.f.): içín, bundan böyle; bkz. Ek.
33/1
bereket بـرـكـثـ (a.): bereket, bolluk
berekât شـبـرـكـاـ (a.): bolluklar
berdâr بـرـدـارـ (f.): itaat edici ve ettirici
berhoş بـرـحـشـ (f.): hoş üzere (birr-i hoş)
berhûrdâr(berhudar) بـرـخـورـدـارـ (f.): nimete er.
bertaraf بـرـطـرـفـ (f.): bir yana atmak
beri/ beri بـرـيـ (t.): bu tarafa; a. beriyi: kurtul.
bərinj بـرـكـ (Az. Tü.f.): yüksək, uca, möhkəm
berk بـرـكـ (t.): güclü, metin, sağlam
berkarâr بـرـقـارـ (f.): kararlı, yerleşmiş
berkid(t)mek بـرـكـيـدـمـكـ (t.): sağlamlaştırmak
berû /beri(yim) بـرـوـ /ـبـرـيـ (t.): bu taraf, bura;
kurtulmuş, serbest (bkz. Suzanna 46)
beriyye بـرـيـيـهـ (a.i.): sahra, çöl
bərs بـرـصـ (f.): cüzzam
bes-berâber بـسـبـ زـبـرـ (f.): hep birlikte, yeterli
beşer بـشـرـ (a.i.): etten kemikten insan türü
beşâret بـشـارـةـ (a.): iyi haber, müjde
beter بـدـتـرـ (f.): çok kötü, daha kötü
bey بـيـعـ (a.i.C.): satma, satılma, satın alma
bey ü şirâ بـيـعـ وـشـرـاءـ (a.): alım-satım
beyâ(beyâ/-ki) بـيـاـ (f.s.): 1.Dolmuş, dolu; 2. kapı
beyân بـيـيـانـ (a.f.): açıklamak, izah etmek
Beyti-Yâ'kub بـيـتـ يـاـكـوبـ (a.): Hz. Yakup soyu
beyti'l-mâl بـيـتـ اـلـمـالـ (a.):Beyt-ül mäl: devlet h.

Beyt-i Mukaddes بـيـتـ مـقـدـسـ (a.): Kutsal
Ev(Hz. Süleyman Tapınağı)
beyn(-e) بـيـنـ (a.b.zf.): iki şeyin arası
Beyne(-en) Nehiri بـيـنـ نـهـرـيـ (a.i.):
Mezopotamya
bədâğ دـاغـ (Az.i) : bayrak
Beytullah بـيـتـ اللـهـ (a.i.): Allahın evi (Kâbe)
Beytü'l Haram الْحَرَام بـيـتـ (a.i.): Kâbe
Beytü'l Ma'mûr بـيـتـ الـمـعـورـ (a.i.): yedinci kat
gökte, Cennet-i Firdevs'te bir köşk...
bezenme(k) بـزـنـمـهـ (t.): süslemek, süslenmek
bəzhəvâsət بـزـخـواـسـتـ (f.): talep, istek
bezl بـزـلـ (a.): bol, bol esirgemeden vermek
bezârgân / bezirgân بازارگان/بازرگان (f.i.):
tüccar; bezirgan
bezm بـنـمـ (f.): sohbet meclisi, muhabbet yeri
bıçığı بـچـقـوـ (f.): bıçkı, testere
bikr بـكـرـ (a.i.): bakır(e), el deðmemiş
birle بـرـلـهـ (t.): zaman anlamına gelip fiillerin
sonunda takı gibi kullanılır: "Babam geldiği
birle ağabeyim sigarayı atar."
bî' add بـيـ عـدـ (a.i.): sayısız
bî' aded بـيـ عـدـنـ (a.i.): sayısız
biaynihî بـيـعـنـيـهـ (a.): olduğu gibi
bî-çâre بـيـجـارـهـ (f.b.s.c.): çaresiz
bîedeb بـيـأـدـبـ (a.): edepsiz, ahlaksız
bida بـيـ يـدـ (i) (a.i; bid'at 'in C.) : sonradan
çıkan şeyler
bîdâr بـيـدـازـ (f.): uykusuz, uyanık kalmak
bîgâne بـيـگـانـهـ (f.b.s.): kayıtsız, ilgisiz; yadel/-li
bîhaber بـيـ خـبرـ (a.s.): habersiz
bîhèsâb بـيـ جـسـابـ (a.s.): sayısızca, hesapsız
bîhrəmət حـرـمـ تـبـ (f.): saygısızlık
bî-hûş (hoş) بـيـ يـوـشـ (f.b.s.): şaşkin, sersem
bikir/bikr بـكـرـ (a.): genç kız, bakire veya er
bîkes (-em) بـيـ كـنـ (a.): kimsesiz/-im
bî-i tikâd بـيـ اـعـنـادـ (a.i.): inançsız
bî-istidrâk بـيـ اـسـتـنـدـرـاـكـ (a.): ulaşılmaz, erişilmez
bî-iz'ân بـيـ اـزـعـانـ (a.): anlaşılmaz, idraksız
bî izzet بـيـ عـزـتـ (a.s.): izzetsiz
bî-gâne بـيـ كـانـهـ (f.e.): kayıtsız, alâkasız
bî-kayd- hüceste hâl بـيـ قـيـدـ حـعـصـتـهـ حـالـ (f.):
bş. Bağımsız(kayıtsız şartsız) mutlu olan
bî-nihâyet بـيـ نـهـاـيـهـ (a.): sonsuz
bî-tağayyür بـيـ تـغـيـيـرـ (a.): değişmez, sarsılmaz
bî-tahmîn بـيـ تـحـمـيـنـ (a.): tahmin edilemez
bî-takrir بـيـ تـقـرـيرـ (a.s.): belirlenemez
birâd بـرـأـدـ (f.): dermansız, takatsız, güçsüz
bir ugurdan بـرـ أوـغـرـدـنـ (t. zf.): hepsini birden

birader بِرَادِر (f.) : erkek kardeş
bilə بِلَه (Az. Tü. z.) : Qəsdən, bildiyi halda
birgo: Bir yerdə, birlikdə, bərabər.
birr بِرَر (f.i.) : iyilik, güzellik
birr ü takvâ(birr-i takvâ) بِرَرْ تَقْوَى (a.t.) : din yolunu tutmak, gınahtan sakınmak
birr ü bâr بِرَرْ بَار (a.t.) : bütün güçler, kaleler
bilâ-'ay(i)b بِلَّا عَيْب (a.) : utançsız
bilâ-fark بِلَّا فَرْق (a.b.s.) : farketmeksizsin
bilâ't-te'hîr بِلَّا تَجْيِير (a.) : geciktirmeksizsin
bilâ-teşviş بِلَّا شُتُّوْش (a.) : karıştırmadan
bilâ-vech بِلَّا وَجْه (f.a.) : usulsüz, uslupsuz
bilecene بِلْكِنْه (t. zf.) : (bkz. böyle'cene) hlk.
bileq/-ce (bilenizce) بِلْكِرْجَه (Eski Tü.) : beraberinde, yanında' bkz. Tob. 5/21
bildirgil بِلْدِرْ رَقْل (hlk.): -gil=i.veya fiil sonu ek
bilgil ki بِلْ كِي (t. zf.) : emin ol ki
bilesince بِلْسِنْجَه (t. zf.): beraberinde, birlikte
bilişlik بِلْ شَكْ (t. zf.): tamışıklık
bilekçik/bileklik بِلْكِچُوكْ (t.):meşin bileksargısı
bi'l-ittifâk بِالْإِتْفَاق (a.zf.): beraberce, birlikte
bi'l-külliyye بِلْكُلْيَه (a.) : tamamen, büsbütün
billâhi'l-tevâfiğ بِاللهِ الْتَّوْفِيق (a.zf.): Başarı sadece Allah'tandır.
bî-hadd ü bî-intihâ بِي حَدٌ و بِي إِنْ تَهَاء (a.): sonsuz ve sınırsız(bkz. Şimon'un Kitabı 2/8)
bîm بِيْم (f.i.): korku, havf, tehlike
bî-mâ'nî بِي مَعْنَى (a.): anlamsız, manasız
bî-merhâmet بِي مَرْحَمَة (a.): acımasız
bîm ü lerze بِيْم و لَرْزَه (f.f.): dehşet kapladı
bîm ü havf بِيْم و خُوف (a.): dehşet ile
binâ بِنَاء (a.): yapı, inşaat
binâen بِنَاء ء (a.): ...den dolayı, sebepten
bî-pervâ بِي بِرْوَا (f.): korkusuzca
biti (bitik) بِتَ (t.): yazılımış şey, mektup
biyâban بِي بَانَ دَه (f.): çöl, çölde
bî-zâr بِيزَار (f.): bıkmış, usanmış
bî-zârgüvar بِزَرْك و اور (f.): bitmez, tükenmez
bi'z-zât بِالذَّات (a.s.): tek başına, kendisi
bi'z-zarûri بِلْضَرُورِي (a.s.): kendisi zorunlu
boğmağı بُو غَمَاغِي (k.): sikmaç, daraltmaç
bûrû(bori/buri) بُورِي (t.): 1. boru; 2. sancı, buruntu (bağırsak sancısı) bkz. II. Mak.9/5
börk/börki بُورْكِي (t.i.): genellikle hayvan postundan veya çuhadan yapılan başlık
böylecene بُويْلَجَه (t.): bkz. Bilecene
budur بِودَر (Az. Tü.): işte
buğz بَعْض (a.): sevmeme, kin, husumet

buhûr بُخُور (a.) : tütsü, tütsülemek
bukağı بُقَاعَه (t.): hayvanlara vurulan köstek
bula بُولَه (a.i.): 1.(B.T.Söz. hlk.): yenge, amca veya dayı karısı; 2. hizmetçi, köle
bulaq بِلَّا غ (az.t.): pınar, su kaynağı
bulâyki بُولَيْكَه (t.): bari, keşke, hiç olmazsa
buğz بَكَاز (t.): pınar
buncaleyin بُونْجَلِين (t.): bu kadar/lık, yeteri kadar
burunduriğin بُورْغُنْبِر (t.): yularından
but بُوط (t.): bacagın kalın kısmı
butû بُطْوَه (a.i.): gecikmesi, geç kalması
burû-mâlûle بُورْو-مَلُولَه (a.C.): Roma mülkleri
bu vechile بُو وَخَلِيل (a.s.): vech; bu yüzden
bû/bûy بُو / بُوي (f./a.i.): koku
bûd بُوْد (f.i.): vari-yoğu, bütün varlığı
bû-dârât بُو دَارَات (f.): güzel ihtişam, debdebe
bühtân بِهْتَان (بهتان): iftira etmek, şok etmek
bûlend بُلَنْد (f.): yüksek, büyük, yükselmek, ucalmaq. Böyük olmaq.
bûlend âvâz بُلَنْد آواز (f.): yüksek sesle
bükâ' بُكَاء (a.): ağlama
bûrudet بُرُودَت (a.): soğukluk, soğuk olmak
büt بُث (a.): put(bkz. II. Mak. 7/42)
büt-kede/-ye بُثَة كَيْدَه (a.f.): puthane/ye
büyükrek(büyüigrek) بُو يُوكَرَك (t.): daha büyük
bûzermek بُزْمَك (t.): buruşmak

ج

cabâ جَبَاء (a.): karşılıksız verilen şey
cabbâr جَبَار (a.i.): kudretli, despot, zorba
câdükâr جَادُوكَر (f.): büyücü
câhit جَاهِد (a.i.): bkz. câhid; cehdeden
câriye جَارِيَه (a.i.): genç kız, hizmetçi köle
câ'iz جَائِز (a.i.): cevaz; geçerli olan
câniib جَانِب (a.): yan, kenar
cân ü dil جَانْ و دُل (f.t.): tüm dil(gönüil)
cân-i elem جَانْ الْم (a.): can acısı, izdirap
cân-ver(cân-âver: Zihayat; يَاحَوْر (f.i.): canavar, yabani hayvan,
cân ü göjnül جَانْ و گُونْجُول (f.t.): tüm yürekle
câri جَارِي (a.i.): cereyan, akan, süregelen
câzû جَازُوه (f.i.): cadı; sihirbaz, büyücü
câvidân(e) جَاوَدَنْ (f.): ebedi, sonsuza ait
ce(a)bbar جَبَار (a.): cebir kullanan, despot
cebe جَبَهَه (a.i.): demirden örme zırh, cevşen
cebl جَبَل (a.): yoktan yaratma
cebel جَبَل (a.i.): dağ, bir kavmin meşhuru

cebr/cebir جَبْر (a.) : zor, şiddet
Cebrâil چَبْر (a.i.) : Cebrâil melek
cedel جَدْل (a.) : galib olmak için çekişme
cedl جَدْل (a.) : kuvvet, halk etmek
cedîr جَدِير (a.) : uygun
cefâ جَفَا (a.s.) : eziyet, sıkıntı, zulüm
cehd جَهْد (a.i.) : çalışma, çabalamaya, gayret
cehd ü zâhmet جَهْدٌ زَاهِمَة (a.) : azimle çaba gö.
celâl جَلَل (a.) : ulu, heybetli, azamet, yücelik
celb جَلْب (a.) : çağırma, getirme
celd جَلْد (a.s.) : deri üzerine vurmaktır جماعة
(a.i.) : topluluk, toplantı
cemâl جَمَال (a.) : güzellik
cem'â / **cem'ân** جَمِعًا (a.zf) : hepsi, toplanmak
cemâ جَمَاع (a.) : birleşme, seks
cem'/cemi جَمِع (a.s.): bütün
cemâ'at جَمَاعَة (a.) : grup, cemaat (Az. Tü.:
camaat).
cem'-i eryâh جَمْعُ أَرْيَاح (a.) : bütün rüzgârlar
cem'-i nâs جَمْعُ نَاسٍ (a.) : bütün halk, insanlar
cem'-i hükûmât جَمْعُ حُكُومَاتٍ (a.) : bütün
hükümetler
cemîl جَمِيل (a.i.) : güzel
cem'iyyet جَمِيعَت (a.i.): cemiyet, toplantı
cenâb جَنَاب (a.C.: Ecniye): 1. evin etrafı,
çevresi, cânib, nâhiye; 2. Şeref, büyülüklük
Cenâb-i Bârî جَنَابُ بَارِي (a.i.) : yüce Tanrı
Cenâb-i Hakk جَنَابُ حَقَّ (a.i.) : Hz. Allah
Cenâb-i İzzet جَنَابُ عَزَّة (a.i.): yüce Allah C.C.
cinâyet جَنَيَة (a.) : suç, adam öldürmek
cendere جَنْدِر (f.i.) : üzüm veya zeytin presi
cenk جَنْك (f.i.) : savaştı, vuruşma; bkz. Ceng
câhâl جَاهِل (Az.Tü.f.i.): (Yardımlı):
mübâhisə. – *Bilmey, amba elə câhâl eley*
cenk-i şedîd جَنْكٌ شَدِيدٌ (f.a.i.) : şiddetli cenk
cenûb جَنُوب (a.) : güney
celâl جَلَل (a.s.) : ulu ve heybetli olma
cefâ جَفَاء (a.) : zahmet, zorluk
cerh جَرْح (a.) : yara
cerâhat جَرَاحَة (a.) : akıntı, yara
ceryân جَرِيَان (Az. Tü.): akıntı, yara; ifrazat.
cür'et / cerâ'et جَرَاءَتْ (a.C.) : cüret/ler,
cesaret/ler; cesaret etti, risk alma
cerîme/cereme جَرِيمَة / جَرِيمَة (a.): suç, günah
cevâhir جَوَاهِر (a.c.): değerli taşlar
cevaben جَوَابِن (a.) : yanıt vermek
cevf جَوْف (a.i.) : boşluk, oyuk, çukur
cevmerd (dirak) جَوْمَرْد (f.): cömert
cevâz جَوَاز (a.) : geçiş belgesi, izin

cevir/cevr جَزْر (a.) : cefa, sıkıntı, üzüntü
ceza ü feza جَذْعٌ وَفَذْعٌ (a.) : dehşet acısı
cezâ-i sezâ جَنَاءٌ سَزَّا (a.) : lâyık, münasip ceza
cezb جَذْب (a.) : çekme, baştan çıkarma
cığan جَغَان (f.) : cimri
cidâl جَدَال (a.) : ateşli konuşma, cenk, kavga
cîger-dâr جَكْرَذَار (f.s.) : yürekli, cesâretli
cihet جَهَة (a.) : yön, bakım, sebep, bahane
cîmâ جَمَاع (a.) : cinsi münâsebet, çifteşmek
cins جَنْس (a.i.) : tür, ırk
cöngâ (Az.Tü.): جَوْنَكَه: Erkek, yeniyetmə,
cavan inek balası.
cürüm/cûrm جَرْم (a.) : suç
cum'a(cuma) جُمُعَة (a.) : cuma günü
cûhûd(cehûd) جَحُود (a.i.) : 1.bilerek inkâr
etmek, 2.Yahudi, ciftit (çifit/özel isim Yahudi)
cümle جَملَة (a.i.s.) : tüm, bütün, bütünlük
cümlemiz جَمْلَنَا (a.i.s.) : hepimiz
cungâ (f.) : erkek koyun; teke\ boğa
cünûn جَنُون (a.) : delilik, cinnet; çok olmak
cünûb جَنُوب (a.) : boy abdesti almamış, kirli
cür'et جَرَأَث / جَرَاءَت (a.) : cesaret etti, risk aldı
cûvân (f.i) : genç, yiğit; vulg. civan
cüz'î جَزْءِي (a.) : çok küçük miktar
cüz'vi جَزْوِي (a.) : daha küçük

ؑ

çâr/çihâr-gûşe چَارْ گُوشَه / چهار گوشہ (f.s.) : dört
köşe, dört köşeli
Çalap چَالَب (t.) : Tanrı, Hak Taalâ
çatkı چَاقِي (t.) : birbirine çatılan şeyler, sehpa
çârsî چَارْ شُور (f.i) : çarşı, Pazar
çaşit چَاشِت (t.) : iki yüzlü, yalancı, casus
çeç چَچ (f.) : hububat savuran yaba, kalbur
çeğane / çegâna چَعْنَا / چَعْنَه (f.b.s./C.) : zilli
masa çalığı/-ları
çêgnediler (çigñeme) چَكْنِدِيلَر (t.) : ezmek,
saymamak, itibar etmemek, ayaklar altına
almak(bkz. II. Ez. 8/54, 16/70)
çehre چَهَر (f.i) : insan yüzü, görünme
çekdirmeye (çekdirme) چَكْرِزَمَه (t.i) : 1. bir oyun
çeşidi; 2. Kadırğa
çâşnî چَاشْنَى (f.) : tad, lezzet
çelebi چَلِبِي (t.i) : sahip, efendi, kibar kişi
çemen چَمَن (erm. չաման): kimyona benzer ot
çengî چَنْجِي (f.) : çalgıcı, çenk çalan
çeri چَرِي (t.i) : er, asker; yeniçeri
çerke چَرْكَه (t.i) : 1. kilim, bir çeşit dokuma

örtü, 2. sandal, kayık
çeyl پچل (t.i) : 1. killi toprak. 2. kumlu toprak
çığrısı/çığırma چُرْش (e.t.) : çağırış, sesleniş
çığ/çiy(y) چِيْج / چِيْ (t.s.) : sabah ıslaklısı, çiy (çiy: bkz. III. Ezr. 6/5).
çimşir (simşir); şimşâd, şimşâr شمشاد/چشمیز شمشار (f.i) : şimşir bitkisi, şimşir ağacı
çirâğ چراخ (f.i.) : kandil, ışılıtı, meşale
çirâk چراک (f.i.) : 1. fitil, ışık, mum; 2. çırak, talebe, öğrenci, şakird
çirk چرک (f.i.) : kir, pas, leke
çinj-sabâh چِيْك صباح (t.a.) : sabah erkenden
çiy/li پچلو (t.i): bkz.“çiy”(3 Delikanlı Ezgisi 27).
çûbân/çobân چبان/چوبان (f.) : çoban
çuka چوقة (t.) : çuha, kumaş
cull جل (a.i.): seyrek dokuma örtüsü
çûn ü çerâ چُن و چرا (f.) : niçin ve neden

ض, ط, د

dad ضد (a.): karşı durmak
dâd داد (f.s.): vergi, ihsan, atiyye
dâd-i hakk داد حق (f.i.) : Tanrı vergisi
Dâdyâna داییانه (f.i.) : Cercis zamanındaki kral
dahi داخ (t.z.): daha; takı, edat, bağlaç
dâhî داهی (a.i.): akıllı, kurnaz, deha
dâhil داخل (a.i.): içine duhul eden, giren
dâhiye داهیه (a.): 1. hârikulâde zekâ ve fetanet sahibi, 2. âfet, belâ, musibet, kazâ, emr-i azîm, büyük iş ve hâdisе
dahs تَحْصَن (a.): sözünü açık bir şekilde söylemek; fesad, ifsâd
dakar دکار (f.): zina suçu dışındaki cinsel davranış suçu
dalâlet ضلالت (a.i.): doğru yoldan sapma
dalkılıç دالکلچ (t.): yalınlılıç
daluñja **baxma** بـ لـ دـ (az.t.: høyran baxma) ardına bakma (kitap dali/ تاب دـ); kitap arkası
dalnuvazlık دـ نـوازـلـق (f.): iç acıcı, güvenini saglamak
dâilîb دـ لـ دـ (f.): çekiliş
dağ (tağ) طـلـع (Es.Tü.): dağ
dağıstan طـاغـسـتـان (a.i.): dağlık yer, arazi
dapa(depe) طـاـبـه (t.): taraf, yön
dâr دار (f.s.): tutan, sahip olan; yer mekân
Dârâ دارا (f.i.): Pers kralı Daryüs
dârât دـارـاـث (f.): debdebe, tantana, şan

dâr-i bekâ دار بـقا (f.s.) : ahiret, sonsuz hayat
dâr-i dünyâ دار دـنيـاء (f.a.): dünya hayatı
dâr-i kazâ دار قـضـاء (f.a.): kiyamet, hüküm
dâr-i tebâre دار تـبـارـ (f.): ölümüne saldıra
dâre't- tebâr (in) دـارـ الـتـبـارـ (f.): yok olmanın...
dam طـمـا (t.): dam(evin damı)
dâmin ضـامـن (a.): garantör; Az.: boyun olub
dâî دـاعـي (a.s.): dua eden, davet eden
dâ' im(e) دـائـمـ (a.i.): devam etti, devam
dânanâ دـانـاـ (f.i.): bilgili, bilen
dâne دـانـه (f.i.): tohum, tane
danişib دـانـشـ (Az.Tü.): konuşup
dânişmend دـانـشـمـد (f.): bilge, alim
dâ'im دـائـمـ (a.): devam eden, devamlı
dâ'ir دـائـرـ (a.f.): deveran eden, döndü, devr; ona ait olan
dâîre دـايـرـه (a.f.): döngü, dönüş, çember
darb ضـربـ (a.): vurmak, dövmek, basmak
da'vâ دـعـوـةـ (a.i.c.): şikayetçi olma
davar طـوارـ (t.i.): büyükve küçükbaş hayvan
da'vet دـعـوـتـ (a.): bir yere gelmek, davet
Dâvud دـاؤـدـ (a.i.): Hz. Davut
dâye دـايـه (f.): çocuk bakıcısı
debistân دـيـسـتـانـ (f.i.): okul, mektep
değirmi دـكـرـمـي (t.): yuvarlak
def/deff دـفـ (a.): tek yüzlü davul
def دـفـعـ (a.f.): geri çevirme, geri verme
def'a دـفـهـ (f.): zaman, kerre, defa
def(i)n دـفـ (a.): bir şeyi gömmeye; gömdü
define دـفـيـنـةـ (a.i.): gömü, hazine
defterdâr دـقـتـرـدـارـ (f.i.): tutan, sahip olan
defter-i amme دـقـتـرـهـ دـمـمـهـ (a.): nüfus kütüğü
değir دـكـرـ (t.): degirmek; duyurmak
depsere دـپـرـهـ سـرـ (f.i.): kuruyup buruşturmak
der دـرـ (f.): bir şeyin içinde veya bir yerde olma bildiren ‘edat’
dârvâzə دروازه (a.): eşik, geçit, girişi
der u Kud(ii)s-i Şerifde دـرـ وـ كـوـدـ (f.): kutsal/aziz Kudüs’ün içinde... bkz. Est. 7/14
derr دـرـ (a.i.): 1. kimse, kişi; 2. güzel iş, eser
derem دـرـمـ (a.): davarın yavaş yürüyüp adımlarını birbirine yakın atması
der-âğuş دـرـ آـغـوشـ (f.b.i.): kucaklama, sarma
der-bend دـرـبـندـ (a.i.): dar geçit, boğaz
derd درد (f.): elem, keder, hastalık
derdnâk رـدـدـنـاـكـ (f.): dertli, kederli, kaygılı
derec درج (a.s.): katma, araya sokma, dökme
derr دـرـ (a.): iyi iş, iyilik, mahz-ı hayır

derilmiş (t. bkz. *dérilmek*) : toplanmış
deriçe (f.i.) : pencere, küçük kapı
derdmend/ derdimend (f.): tasalı, kaygılı, dertli
dermân (f.) : ilaç, tedavi
dermek/derilmiş (t.): derlemek, toplam
derûn (f.) : içyüzü, gönül, kalp
deryâ (f.) : deniz
dehr-be-dehr (a.): yüzyıllarca
dek/dekleşirlerdi (t.): bkz TDK söz.
 hile, çatışma; çatışırlardı, dalaşırlardı
dekk(me) (a.): dökmek, vurmak
dellâl (a.): çığırktan, bir şey haber veren
dem (f.) : soluk, nefes, an
dembedem (f.): vakit vakit, arasına
demîr (timür/timar) (T.Agz.Söz.):
 1.demir (is.), 2.ağır, zor, güç, yenilmez.
dem ü lahm (a.): canlı bedenliler
denî (a.): soysuz, alçak, ahlâksız, rezil
denkledi (t.): denk duruma getirdi
depe (t.): yükselti, tepe
deprenme (t.): kımıldamak, hareket
 etmek, sarsılmak
destân (a.): hikaye
destûr (f.): ruhsat, izin, müsaade
dest-i harbî (f.): dastın (la); eli ile
dest-i zulüm (f.): zulüm (la); -eli ile
devâ (a.i.): ilâc, derman
devir/devr (a.): dönüş, döngü
devrində (Az.Tü.f.): mesafe, çeperi
devlengaç (t.): Çaylay türü bir kuş
devlet (a.): 1. baht, talih, şans; 2. servet,
 kismet, 3. iktidar, egemenlik
deyn (a.): 1.borç, 2. (Fik.): zimmetinde
 olmak
dırâ-ğûş (f.b.i) : kulağı açık, duyan
dırlnma/dırılıp (a.): herkesi
 bezdirecek şekilde söylemek
dırpânlı araba (y.saka t.):
 tekerleği bıçaklı eski Yunan arabası
dibâce/dîbâce (f.): önsöz
dibek (t.): içinde birşey dövülen havan
dîdâr (f.): yüz, cehre, görüş, görünme
dîde-bân (f.): gözcü, bekçi, nöbetçi
dil-bâz (f.): güzel, hoş konuşan
dil-i ǵazûb (a.): öfkeli yürekle
dilber (f.): gönül çelen, gönül alan
dilirâne (f.): mertçesine, yiğitçesine,
 bahadircasına

dilâvârlik (Az.Tü.) : mərdlik, igidlik
dil-şâd (f.): sevinmiş, kalbi hoş olmuş
dînâr (a.): altın para birimi
dîn-i Rabbâni (a.i.): semavî din
dîniyet(bkz. diniyye) (a.C.): din
 inanışları, bilgileri, dersleri(Yargı: II. Ez. 8/58)
di(i)raht (f.): ağaç, şecer
dirahşân (f.): parlayan, parlak
dirhem (f.): küçük gümüş para birimi
dirgirmek(dirgürmek) (t.): diriltmek
dirîğ (f.): esirceme, koruma
dirlik (t.): hayat, canlılık
diyâr-ı ǵurbet (a.i.): vatandan öte
dîv (f.): mit.: Büyük yaratık, dev, cin
dîvân (f.i.): 1. Defter, 2. Kurultay, hükm
dîvâne/lik (f.): delilik
dîvâr (f.): duvar
dîyé (deyu) (f. zf.): deyi; söyleyerek, diye
dizinti (t.): sıra sıra dizilmesi
donanma (t.): 1.süslenmek, donanım; 2.
 Deniz Kuv. donatmak (t.i.): teçhiz
doğa(tóğa) (dóğe / طوغا) (Es.Tü.i.): 1. doğa,
 tabiat; 2. mizaç
doŋ (t.): soğuktan katlaşmak, don
don (Saka Türkçesi 'thauna'.) : don, giysi
doňyagi (t.): bir hayvanın iç yağıları
dün yarısı(yarusi) (t.): gece yarısı
doňuz (t.): domuz, hinzir(murdar hay.)
dolay-yani (t.): etrafını, çevresini
dolu taşları (t.ç.): buz doluları
dolça(çöllök) (dol چه) (Es.Tü.i.): kabı; **satıl:** ağızı
 gen iri mis qab.
döküş (t.): döküş, dökmelik şarap
 sunusu(bkz. I. Mak. 1/47)
döndermek (döndürmek) (Tü.ág.s.): döndürmek
dönenmek(dönelemek) (döñemek) (t.): sürekli
 dolanıp durmak, dönelmek
dönüüm (t.i.): 919 m^2 lik arazi ölçüsü
dolab (f.i.): 1. su çarkı, 2. mahfaza
du'â (a.i.): Allaha yalvarma, niyaz
du'ây-i 'âmme (a.): birlikte dua
du'â-i maǵfîret (a.): bağış.-/af d.
duhûl (a.s.): girme, içine girme, dahil
durğura(durğutmak) (دُرْغُرَة / دُرْغُر) (a.):
 durdura; durdurmak
durqazar (t.): dürtmek
durguza (Az. Tü.): oyatma, qaldırma
turi(duri) gelmek (طرو گلمق) (t.):ayağa kalkmak
dühûr (a.): zaman, devir

dühn (a.) : ot, veya çiçekten çıkarılan yağı
dühn i tayyib (a.i.): nefis kokulu yağı
dükenme(k) (t.): tükenmek, bitmek(bkz. IV. Ezra 11/44, 12/21, 14/8)
dükeli (t.): hepsi, bütün, tümü
dükenlemek (*diğenlemek*) (t.): aramak, araştırmak, teftiş etmek, yoklamak
dülbend (f.): دول بند / دلْبَنْد : tülbert, dülbend çok seyrek dokunmuş sarık veya ince başörtüsü
dün (yarısı) (a.): gece yarısı
dürlü dürlü (e.t.): türlü türlü, çeşitli
düten (t.fi.): tüten, tütmek
düşman ü ârîce (a.f.e.): ârîce: bkz. neam; kesin belâlı düşmanlar
düşnâm (f.): sövme, sövüp sayma
düşvâr (f.): müşkil, güç, zor
dürger (f.i.): dülger, usta
dürr (a.i.): inci
dürüşmek(dürüşdü) (t.): çalışmak; (çalıştı).
düzhe (f.): mezar; Gehenna (Hadəs). Ölüler diyarı.

e ٰ

ebeden (a.): devamlı olarak, sonsuza dek
ebedü'l-âbâd (a.s.): sonsuza dek
ebedullah (a.): sonsuzluk Tanrısı
ebrâr (Berr. a.C.): özü sözü doğru olanlar, hamiyetiler, sâdiklar, iyiler
ebû (a.): baba
Ebû'r-Rahîm (a.): Esirgeyen Baba
ebnâ'Ullah (a.i.): *haşa* Tanrıının oğulları
eblağ (a.): en beliğ, daha fasih, anlayışlı
ecdâd (a.i.): atalar, nesepler, soyları
edâ (a.): ödemeye, görevi yerine getirmeye
edâma'l-lâhü tevfikahu (a.t.): Allah'ın ona yardımı daim olsun.
ednâ'/edânî (a.C.): aşağıda, alçakta
edeb (a.i.): terbiye, incelik
edevât-i harbî (a.C.): harp aracı
edyân (a. C.): din, dinler
ecdâd (a.C.): cedler, atalar
ecel (a.): 1.bekleme süresi, 2. Ölüm
ecil (a.): işini geriye bırakın, geciktireni ve geriye bırakılan şey
ecl/den (a.): sebeb, cihet, için, dolayı
ec(i)r (a.): ücret, emege karşı şey

ecr-i cezîl (a.): جر جزيل : bol bol ücret
ecnâs (a.): çeşitli
ecnâs-ı muhtelife (a.): آجناس مُحْتَلِفَه : çeşitlili kavm.
ecnebî (a.): yabancı
ədûyâ (f.): baharat
ef' al / ef' âl / أَفْعَالُ / أَفْعَالٌ (a.C.): eylemler, işler
ef' âl-i kavs(kavs-i kudret) (a.): أَفْعَالُ قُوَيْسٍ (amelinin yayı) gökkuşağı, gök kubbesi
ef' ay يَأْفَعْ (a.): engerek
efdal (a.): أَفْضَلُ : kıymetli, değerli, faydalı
eflât (a.C.): felekler; gök küre
efkâr (a.f.): fikir, düşünceler, kuruntular
esfel(e) (a.): en sefil, çok sefil, en alçak
efşân (f.): dağıtan, serpen, saçan
efzûn (f.): fazla, çok ziyyâde
eg إِكْ (t.): bükmek, büklümk, eğriltmek
əgas (kash) كَاش (a.): keşke
ēgmek(ēkdir-/mek;/-eler) (اگ ده رمک) (t.): meylettirmek, ikna etmek; iletmek
egerçe (f.e.): bundan böyle, eğer ki
egil (اکل) (t.): aksilik yapma anlamında
ekil ü şurb (a.): اکل و شرب : çok yiip içmek
egin/egni (اکنی) (is.hlk.): endam, beden, sırt
egin/egninde (اکنندہ) (i.hlk.): endam; beden
El-hamdü lillâh hamd'den kesîren sümme el-hamdü lillâh
الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا نَعْمَ الْحَمْدُ لِلَّهِ : bzk. Yud.13/16:
- Allaha gani gani hamd ve şükür ederim -
ehl-i bâsîret (a.): basiret sahibi
ehl-i beyt (a.): hane(ev) halkı
ehl-i fasâhat (a.): اهل فضاحت : iyi söz söylemek
ehl-i fesâd (a.): fesat ehli, kötü
ehl-i gurûr (a.): gurur sahipleri
ehl-i mensûb/mensîb (a.): اهل منسوب / منسیب : bir seye ait olanlar
ehl-i 'ırz (a.): namusuna düşkün
ehl-i 'ilim (a.): ilim sahibi
əhl-i iyâlî (a.): ev halkı, ailesi
ehl-i san'at (a.): sanat ehli
ejdehâ (a.): mitolojik canavar, ejderha
ek (اک) (a.): yere birşey ekmek
ekâbir (اکابر) (a.i.s.): büyükler, onde gelenler
ekâvil (اکاویل) (a.C.): kaviller, sözler
ekber (اکبر) (a.): büyük
ekilmiş (t.): bkz. II. Ez. 6/42
ekir (اکیر) (a.C. 'ekere') : ekinci
ekrem (اکرم) (a.): daha cömert, en cömert
ekser (اکثر) (a.): daha çok, en çok, çoğu

el ال (t.i.): 1. ülke, devlet, komşu; 2. İns.eli
elem الْم (a.): acı, izdirap
elbet/te الْبَطْ (a.): kesin olarak
elleşmek الْشُمُك (a.): karşılaşmak, tokalaşmak
elfaz الْفَاظ (a.C.): laflar, sözler, lügtatlar
élçi/élçi (اچى) (moğ./ E.Tü.): elçi(eski Tü. İlçi)
 resmi görevli, haberci
elin-günüñ الْكُوْنْتْ (t.): dostların, halkın
 (bkz. Tü. Ağz. Sözl.) **el gün**: Hısim, akraba
el tokuşma الْتُوكُشْمَه (t.): tokalaşma
elsine-ü ecnâs الْسِيْنَ وَ الْجَنَاسْ (a.): tüm diller
elvan الْوَان (t.): renkli, hoş
emân/āmân الْأَمَانْ (a.i.): eminlik
emcik كامچ (az.): emzik
emekdâr الْمَكْدَارْ (t.): emektar, emek çekenler
emîn الْأَمِينْ (a.s.C.): güvenilir görevli
emn-ü emân الْأَمِنْ وَ الْأَمَانْ (a.): emniyetli bir şekl.
emr/emîr الْأَمْرُ / الْأَمِيرْ (a.): buyruk, emir
emîr (a.i.): komutan, bey, prens
emr-i sâltanat الْأَمْرُ سَلْطَنَة (a.): yönetim emri
emrullah الْأَمْرُ لَهُ (a.C.): Allah'ın emirleri
emlâk الْأَمْلاَكْ (a.i.): mülkler(coğul)
emsâl الْأَمْثَالْ (a.i.): örnek, numune
emtâr الْأَمْطَارْ (matar. C.): yağmurlar
en الْأَنْ (t. mübalağa edati): en, çok, en güzel vs.
enbiyâ الْأَنْبِياءْ (a.i.): peygamber/ler
encâm الْأَنْجَامْ (f.): son, bitim, nihayet
encümen الْأَنْجَمَنْ (f.i.): toplanti, kurul, meclis
endâ الْأَنْذَاءْ (nedâ. C.): çiğler, şebnemler
endaz الْأَنْدَازْ (f.): 1) boyut, ölçü; 2) ok başı
 (kemenkeş)
endişe الْأَنْدِيشَه (f.): düşünce, kaygı
enfa الْأَنْفعْ (a.i.): daha faydalı, daha iyi
enseb الْأَنْسَبْ (a.): en layık, münasip, tam
entâri الْأَنْطَارِي (a.): ince pamukludan kaftana
 benzer erkek giysisi
envâ`-(i) الْأَنْوَاعْ (a.i.): çeşitler, neviler
envâ`-i azâb الْأَنْوَاعْ عَذَابْ (a.i.): çeşitli azaplar
envâ`-i hud'a الْأَنْوَاعْ خُذْعَهْ (a.): çeşitli hileler
enva`-i mu`cizât الْأَنْوَاعْ مُجَزَّاتْ (a.): mucizeler
enver الْأَنْوَرْ (a.i.): çok parlak
esrâr-i hüdâ الْأَسْرَارُ حُدَا (a.): Tanrılarının sırları
estağfirullah أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (a.): Allah'tan bağış dil.
epsem اپ سم (f.): sessiz, ses çıkarmayan, susan
er از (t.): adam, asker
erat ارآت (t.C.): erler, çavuşlar, onbaşilar; vs.
erguvanî ارْغُوانِي (a.): güzel, parlak kızıl
erkân ازْكَانْ (a.): esaslar
erkoc ارْكَ (Az. Tü. f.): sürüünün qabağını

çökən yaşlı erkək keçi. – *Erkəçi sür qaba:*,
 sürüünün qaba:in çəx'sin (Ordubad).
erbâb-ı cürüm ازْبَابِ جُزْم (f.): suç sahibi
ervâh أَرْوَاحْ (a.i.c.): rûhlar
eryâh أَرْبَاحْ (a.): rüzgar/-lar
erzâk أَرْزَاقْ (a.): rızklar, azıklar
etraf أَطْرَافْ (a.): taraf, yön, çevre
etmek اتْمَكْ (t.f.): 1. yapmak, 2. ekmek
esâfil اسْفَالْ (a.): esfeller, sefalet çekenler
esfel اسْفَلْ (a.s.): en sefil, en aşağı, alçak
esnâ اسْنَاءْ (a.): ara, aralık, sıra, vakit
eslemek/ğe اسْلَمْكَه (a.): önem vermek, aldition e.
esrük(esrik) اسْرُوكْ (t.): sarhoş, meczup, deli.
əsbâb اسْبَابْ (Az. Tü.): 1. araç, 2. səbəblər,
 dəllillər; səbəb, dəlil; 3. Silah, yaraq.
esvâb اسْرُوَابْ (a.i.C.): giysiler
esved اسْوَدْ (a.): siyah
eşedd اشْدَدْ (a.): daha şiddetli, çok fazla şiddetli
eşitirkene اشْتِرْكَنَه (E.t.): iştirikene
eşrâf اشْرَافْ (a.C.): seçkinler, soylular
eşgâl اشْغَالْ (a.i.): işler, güçler
eşkâl اشْكَالْ (a.C.): biçimler, şekil
eşkâre(eskere) اشْكَرَه (f.): bkz. aşikâr(e); açık
ejdehâ ازْدَهَه (a.): ejderha: Mit.yılan, dragon
e'imme ایمَمَه (a.i.): (bkz. imâm) imâmlar
eydür/-mek(eydirmek)-**eydir** ائْدِرْ (t.):
 meylettirmek, çevirmek, döndürmek,
 buyurmak, demek, söylemek
eyle ایلَنْ (t.): yapmak, etmek
eyyâm ایيَامْ (a.i.): günler, gündüzler
evalî اوْإِلِيْنْ (a.C.): evvelkiler, eskiler
evc اوْجْ (a.i.): yüce, doruk
evmek(ivmek) اوْمَكْ (t.nsz.): acele etmek
evlâ اوْلَا (a.z.): daha uygun, daha iyi
evlâd اوْلَادْ (a.C.): çocuklar
evlâ'i-ter اوْلَا تَرْ (a.f.): daha taze, daha iyi
evlîyâ اوْلِيَاءْ (a.i.): veliler, ermişler
evkât اوْقَاتْ (a.i.): vakitler
evsat اوْسَطْ (a.i.): ortalar, vasatlar
evüdd(bkz.evidâ') اوْدَاءْ (a.C.): dostlar,
 azizler
ey -dér (iyi بِيْرْ ; eyu) : bkz. Türkçe ağızlar
 sözlüğü; 'iyi der, iyi söyler' sözü
eytdi(eyitdi) ایتَدَى (is.) : eyitmek; demek,
 söylemek
ezâ ازْأَرا (a.i.): incinme, incitme, can yakma
ezgi ازْكَي (t.): beste, nağme
ezmine ازْمَنَه (a.C.): zamanlar
ezhân ازْمُلَنْ (a.i.): zihin, akıl

ف

fâcir(e) فَاجِرَه (a.): ahlâksız kadın, fücur işl.
fa(e)hâmet فَهَامَتْ (a.i.): büyülüük, şanı yüksek
fâhir/fah(i)r فَاهِرْ (a.): övünen, iftihar eden
fahrî فُخْرِي (a.): onursal
fahr-ü bâtil فَخْرٌ وَبَاطِلٌ (a.): boş övünme
fahş/fahiş فَاحْش (a.s.): mübalâgâlı, taşkın, aşırı
fâ'l فَالْ (a.): çoğu kez boş ta'bîr-i alâmet
fahr-i cerâ'et فَخْرٌ جَرَاءَتْ (a.): cüretle övünm.
fâ'ide فَائِدَه / فَانِدَه (a.): yarar, kazanç
fâ'il/ fâ'ilâ فَاعِلْ (a.C.): fiil, iş; işçi, işi yapan
fâ'ik فَانِقْ (a.): üstün olan
fânûs فَانُوسْ (a.i.): lamba, fener
fânî فَانِي (a.): ölümcül yaşayan canlılar
fâriğ فَارِغْ (a.): ilgisini, alâkasını kesmiş
fâris فَارِسْ (f.): 1. İranlı, süvâri, 2. ferasetli
farazâ(farzâ) فَرَضْتَا (a.): varsayılm
fakat قَطْ (a.e.): ancak, yalnız, mutlaka
fakd قَدْ (a.): bşî kaybetmek, bulunmamak
fakîh قَفِيه (a.): bilgin, bilge
fakr / fakir قَفْر / قَفِير (a.): ihtiyaç, yoksulluk
fakire قَفِيرَه (a.i.): biçare kadın(IV. Ez. 15/50)
fasâhat فَصَاحَتْ (a.i.): açık ve düzgün söyleyiş
fâsîk فَاصِقْ (a.i.): doğru yoldan sapan
fasıl/fasl فَصْل (a.): zaman ayırma, bölmeye
fâsid فَاسِدْ (a.i.): bozguncu, müfsid
fâş فَاشْ (f.): aşikar, açığa çıkmış, yayılmış
fazıl فَضِيلْ (a.i.): fazilet sahibi, üstün kimse
fazilet يُلْكَفَدْ (a.): üstünlik, erdem
fem اَنْ (a.i.): ağız, diken; bkz. feveh, fâh
fe-â(e)mmâ فَامَّا (a.i.): kaldı ki, âmmâ
fehîm/fehm فَهِيمْ (a.): akıl, us, anlama, kavrama
fem اَنْ (a.): ağız; bkz. fevah, fâh
fenn فَنْ (a.): beceri, hüner, sanat
fenâ فَنَاءْ (a.): ‘Beka’nın ziddî’ yokluk
 geçicilik, ölümlü; (vulg. kötü, yaramaz).
fekâhet فَقَاهَتْ (a.): 1. sakacılık; 2. fâkihlik
fekâhet ü teşvîr فَقَاهَتْ شُوَيْرْ (a.): ilmini tutma
felâh/at فَلَاحَتْ (a.C.): refah, başarı, kurtuluş
felâhiyyet فَلَاحِيَّة (a.C.): bkz felâh; kurtuluş
fellâh فَلَاحْ (a.i.): çiftçi, toprak işçisi
felek فَلَكْ (a.i.): gök, gök katı, devir
feleki'l 'arz فَلَكْ اَلْأَرْض (a.): yeryüzü
feleki'l eflâk فَلَكْ اِنْفُ لَكْ (a.): göklerin göğü
ferâg/-at فَرَاغَتْ (a.): bedelsiz verme, bırakma
ferâh-dest(i) فَرَاحْ دَسْتَيْ (f.): eli açık, cömert
ferah-nâk فَرْحَنَكْ (f.b.i.): ferahlamak , neşeli

ferâiz فَرَايِضْ (a.C.): farzlar, kesin emirler
ferâset فِرَاسَة (a.): anlayışta keskin olma
ferâmûş فَرَآمُوشْ (f.): unutma
ferhunde فَرْحَنْدَه (f.): mes'ut, saadetli, mutlu
ferseng فَرْسَنْك (f.i.): fersah
fermân فَرْمَانْ (f.z.): buyruk, hüküm, emir
feryâd فَرِيادْ (f.): çağrı, çığlık, yardım
feryâd ü giryân فَرِيادْ وَ غَرِيَانْ (f.): acı ağlayış
ferd/fert فَرْدٌ / فَرِيدْ (a.i.): tek, yalnız, birey
ferti-i kerem فَرِيَدْ كَرَمْ (a.i.): cömert gönüllü ol.
ferîd فَرِيدْ / فَرِيدْ (f.i.): katılmış şey, donmuş şey
ferd-i âferide فَرْدُ وَ آفِرِيدْ (a.): hiç kimse
feryâd فَرِيادْ (f.): çağrı, çığlık
feryâd-ı fiğân فَرِيادْ فَغَانْ (f.): acı çığlık
fesâd فَسَادْ (a.): kötülük, bozulma
fesâd-i hakikat فَسَادُ حَقِيقَتْ (a.): gerçek kötülük
fesh/fesih فَسْخ (a.): geçersiz kılmak
feth فَتَحْ (a.i.): ülke almak, ele geçirilmek
fettân فَتَّانْ (a.i.): 1.fitne eden, 2.sinayan, kurnaz
fevâhiş فَوْجَهْ (a.): bozuk işler, kötü ameller
fevc فَوْجْ (a.): dalga,boltuk, insan kalabalığı
fevr/i فُورِى (a.): aniden, hemen, birdenbire
fevt فَوتْ (a.): ölüm, mevt, geçip gitme
fevk(i) فَوقْ (a.): üst, üst taraf
fevkânî فَوْقَانِي (a.): üst kat, ikinci kat
feyz-i müheyyâ فَيْض مُهِيَّا (a.): taşan bolluk
fîrş فَرْش (f.): halı gibi
fîrfîr فَرْفَرْ (t.): süslü giysi
fîrfîr-i bahri فَرْفَرْ بَحْرِي (t.a.): deniz gibi süslü
fîrsat فَرْسَاتْ ('fursat') a.): elverişli durum
fish/fâsîk فَسْق (a.f./C.): kötülük, ahlaksızlık
fish ü fücûr فَسْق فُحُورْ (a.): ahlâksızlık
fişki فَشْقِي (y.): dışkı, tezek, k. barsak sucuğu
fitr/fitr(efstâr C.) فَطْر (a.i.): oruç açma, iftar
fitir فَطِير (f.): mayasız ekmek
fidân فَدَانْ (y.): biten şey, fidan, bitki
fidye (fidâ) فَدِي / فَدِيَه (a.i.): kurtuluş parası
fikir/fîkr فَكِير (a.): düşünce, akıl yürütme
fîrâr فَرَارْ (a.): kaçış, kaçmak
fîrâk فَرَاقْ (a.): ayrılık, farklılık, cinslik
fîr'avn فَرَاعَنْ (a.): Firavun
fîrâvân فَرَأْوَانْ (f.s.): bol, çok, ziyade, aşırı
fîrdevs فَرَدُوسْ (a.): Cennet bahçesi
Firişte (fîriştah) فَرِيشَتَه (f.s.c.): Melek
fitne-engiz فَتَنَة اَثْكَرْ (f.): fitne çıkaran
fil-bân فَلَبَانْ (a.f.): fil bakıcısı
fi'l-hâl فِي الْحَالِ (a.z.): hemen, şimdi, hâla
fi'l-vâki' (filvaki) فِي الْوَاقِعِ (a.): olmuş olan
fîrîb فَرِيْب (f.): aldatıcı, aldatan

Fîson : فِيْسُونْ Gihon, Goşen, (bk.Tek.47/6)
fi'l فعل (a.) : eylem, iş, edim
fi'l-i ilâhî فعل الاهي (a.) : ilahi iş
fi'l-vâki' في اُلواي (a.) : vâki hâle göre, gibi
fi'l-hâl في الحال (a. Fi-l-hâl) : şimdi, hemen
fîçî فُوچِي (y.i.) : fîçi
fövc فُوچ (Az. Tü.) : Camaat, kütlə, dəstə.
fuc فُوچ (a.i.) : alay, ordu
fuhûş / fuhâşit فُحاشَىٰ (a.c.) : fahişe/-likler
fukarâ' فُقَرَا' (a.i.) : fakirler, yoksullar
fûnda فُونْدہ (y.) : süpürge çalışısı, püsküll
fülân (a.i.) : belirsiz bir şey veya şahıs
fuzûl (a.) : fazla söz, gereksiz sözler
fûcûr فجور (a.) : ahlâksızlık, fuhuş, cinsellik,
fürû-mâye فُرُومَائِه (f.) : soyu alçak, kötü kişi

گ، ڻ

ğab(i)n غَبَنْ (a.) : aldatmak, kandırmak
qâdi قاضى (a.) : hakim
ğaffâr غَفَّار (a.) : çok bağışlayıcı, mağfiret
ğafûr غَفُور (a.i.) : çok afveden Cenab-ı Hak
ğafil غَافِل (a.) : habersiz, umursamaz
ğâfilâne غَافِلَةٌ (a.) : umursamadan
ğadir/ğadr غَدْر (a.) : zulüm, haksızlık
ğâ'ib غائب (a.f.) : kaybolmuş, yitik
ğâ'ile غائِلَة (a.) : dert, sıkıntı, ani belâ
ğala غَالِة (f.) : tahıl
gallâş غَلَشْ (a.i.) : kalleş, sahtekâr
gâlib غالب (a.) : yenmek, galebe
ğalîz غَلِيظ (a.) : kalın, koyu, kaba, kokmuş
ğamm-ü deyn غَمْ وَ دَيْن (a.) : borç tasası
ğammâz غَمَاز (a.) : aleyle kötü söz söyleyen
g(k)ân ك ان (f.) : taban, kaide, direk; althık
g(k)ələmənd ك مَد (f.) : inatçı; arkasından söylemek, konuşmak
ğanî غَنِي (a.i.) : zengin, varlıklı kimse
ğarb غَرب (a.i.) : batı
garra' اَغْرَاءً (a.s.) : 1) leke 2) parlak, güzel
ğâniye غَانِيَة (a.s.) : çok hoş kadın şarkıcı
ğaraz غَرَض (a.) : amaç, kasıt, önyargı
ğâret غَارَث (a.i.c.): yağmalar, soygun malı; Az.: çapovul
ğarf غَرْف (a.) : el ile su almak, boşaltmak
ğarîb(e) غَرِيبْ (a.i.): hayretli, gariban(zavallı)
ğarâib/ât غَرَابِيْتْ (a.C.) : gariplikler, acayıplik
ğasûk غَسْوَقْ (a.) : karanlık olmak

ğâşâm غَشَامْ (a.C: ȝuşâm): müb.ile zulmeden
ğâsyet غَشْيَة (a.) : kendinden geçme, bayılma
ğavr غَوْر (a.) : dip, hakikat, esas, kök, temel
ğavğâ غَوْغَا (f.): kavga; gürültü,bağırış, çağırış
ğaybet/giybet غَيْبَتْ/غَيْبَة (a.): aleyle konuşm.
ğâyet غَيْطْ (a.i.): çok, pek çok
ğâyât-ı dinûnet غَيْئَتْ بِدُونَة (a.i.C.): sıkı din kur.
ğayz غَيْظْ (a.): kin, aşırı öfke, gadap
ğayret غَيْرَة (a.): hırslanma, çaba gösterme
ğayrı غَيْر (a.): diğer, başka
ğayr-i nâfi' غَيْر نافع (a.): yararı olmayan
ğayr-i nâtilk غَيْر ناتِلْك (a.s.): konuşamayan
ğayûr غَيْوَرْ (a.): çok gayretli
ğazab غَضَبْ (a.s.): öfke, kızgınlık, hisim
ğazâbulâh(a) غَضَبَ اللَّهَ (a.): Allahın gazabı
ğazab-nâk غَضَبَنَاك (a.): hiddetli, daha kızgın
ğazûb (qəzəb) غَزْوَبْ öfkeli, hiddetli, kızgın, kükremiş/Az. Tü.: açıq, hirs.
gedâ گدا (f.s.c.): fakir, kimsesiz, yoksul
geber گېر (t.f.): ölü!
geç(geçrev) گچۈر (t.): gecikme, yavaşlama
ğeirat رَتْ يَخْ (t.): kıskançlık
gölə əyləmək گەلە ئەيلەمە (Az.Tü.): deyinmək
gölə/-ci(keleci) گلچى (Az.Tü.): laf, lâkırdı, söz etmek; mirıldanmak, deyinmə, söylenmek
gelin saçusı گلەين صاخىسى (t.) : 1. gelinin başından aşağı saçılan çiçek, şeker, arpa, para vb. şeyler. 2. düğün armağanı
gərgədan گەرگەدان (Az.Tü.f.): çöl öküzü, yaban sığırı
genjez (geniz) گەنچ (t.) : kolay
 gevde گۇدە (t.i.): gövde; ceset, insan veya ağaç
géri كېرىۋ (t.z.): ‘kerü’ arkaya doğru, batıya
ğeş غَشْ (f.s.): 1. edâ ve naz yaparak yürüme; 2. lâtif, hoş, güzel 3. telaş
gərdən گەردىن (f.): dikbaş, inatçı
goçul/qotur چەپل (f.): kel
qoşun çəkmək ۋە شۇن دچىكار (Az. Tü.): hückum etmək.
gögercin(gögercin) گۈگۈچىن (t.i.): güvercin
gök گۈك (t.i.): gökyüzü; kalkmak, yukarı olm.
gökçek گۈكچەك (t.): güzel, sevimli, hoş
gonder گۇنۇز (y.i.): sancak sıriği, mızrak
görklü گۈرگۈلۈ (t.sf.hlk.) : gösterişli
göyne(ye) گۈئىيە (t. bzk.T.Tü.a.s. göynemek): yanmak, yakmak
göyünlendi لىنىدى كىلەك (t.): yandı
göyunmeye گۈئىنمە (t.eylm.) : yanmaya

gonə گونه (Az. Tü.) : itirilmiş, ümidsiz
gözdeş شن د گوز (t.) : gözde, üstün tutulan, korunan, gözetilen(bkz. S. *Hikm.* 12/18)
ğınâ غنا (a.i.) : zenginlik, yeterlik
ğırbâl غربان (a.i.C.) : elek, kalbur
girey گزئی (t.i.) : Pazar günü
girov/-u گرو (f.) : rehin, rehini
giryân گریان (f.) : ağlamak, ağıt
gerü-girü گرو/گزئی (t.) : yine, tekrar, bir daha
girift گرفت (f.) : tutma, tutulma, el koymak
ğulâm غلام (a.i.) : erkek ilâhici; bkz. '*Daniyel*'
ğulğule غلغلة (a.s.) : gürültü, patırı
ğulğule-i hins غلغلة جنس (a.s.): günah yükü
ğunne (günîye) غنیه (a.i.) : genizden söylemek
gurre غرہ (a.i.) : 1.kameri ayların ilk
 günleri, 2.aklık, parlaklık
ğurûb غروب (a.i.) : gün batımı
ğurûr غرور (a.f.) : gurur, mağrur
guşsa غصہ (a.i.c..) : keder, kaygı, tasa
ğurve غزوہ (a.i.) : 1. burnun ucundaki kıkırdaktan yapılmış yumuşak kısım, 2. mil(yak.1440-1600 m.) mesafe ölçüsü
gürûh گروہ (f.i): kalabalık, küme insanlar
ğussa غصہ (a.i.) : keder, tasa, gam
güge گوگھ (t.) : güve
guyende گویندہ (f.i): söyleyici, söyleyen
gülbânk گلبانک (f.b.i) : ilâhi, tekbir, dua
gümec balı گومچ بالی (a.i.): petek(gümeç) balı
günâh-ı kebâîr گناہ کبایر (f.a.C.): b. günahlar
gönlük گوئنلک (f.i.) : güzel kokulu reçine
güvegi گوچکی (t.i.) : güvey, damat
guyâ گوپا (f.): söyleyen, söyleyiş; sanki...
güzâf گزارف (f.): boş, lüzumsuz
güzide گزیده (f.s): seçkin, beğenilmiş

h ح

hâb خوب/خواب (f.) : uyku; bkz.hûb havbet; 1) günâh, fakirlik, 2) ana, baba
hâb-ı sermedî حواب سرمدی (a.C.): sürekli rahatlıklar, ebedî huzurluklar, ölüm uykusu
hânen(de) حوان (a.i.) : zâkîr, ezgici, şarkıcı
hâcce خواجه (a.i.C.) : vezir veya amir
hâh حواه (f.): öyle veya böyle (ha öyle, ha böyle); hem; hem de. İrade
hâh-ü nâ hâh حواه و نا حواه (f.): gönülsüz
habâset خاتست (a.): kötü olma, **habis** olma
haber-i zendekâni خبر زندگان (a.f.): dinsizlik

haber
habîr خبر (a.): bilmek, haberdar olmak, taze
hâce خواجه (f.): hadim
hâça dirnaqlı حاچه درنال (f.): çift dirnaklı
hâcet حاجة gereksinme, ihtiyaç
hacce-i zarârsız حجۃ ضرایب (a.): zararsız yol
hacil حجیل (a.): utanmış, yüzü kızarmış
hadd حد (a.): hudut, çizgi, sınır; sert, gergin
haddâm حدام (a.i.C.): hizmetçiler
hâdim حادم (a. i) : içgiş edilmiş harem hizm.
hâdim حادم (a. i) : hademe, hizmetçi
hâdî هادی (a.s.c.) : hidayet eden
hads حذس (a.i.C. *hadsiyyât*): zan,tahmin; sezgi
hadîs(e) حديث (a.i.c.): pey sözü, olay, anekdot
hâfi حافی (a.): gizli (bkz. *hafîye*)
hâfiqânə خفی قاذف (f.): aptalca; asan
 zannetmek
haqqak حق کاک (f.): oymacı
hâ'if حائیف (a.): azarlayan, zulmeden
hâ'in خائن (a.): hayin, hıyanet eden
hak(k) حق (a.): 1. doğru, gerçek, vâcib ve lâzım olan; 2. oyma, maden üzerine yazı.
Hakk Te'âlâ حق تعالی (a.): Yüce Allah
 Hak Te'âlâ Hazreti حق تعالی حضرت (a.):
 Yüce Allah Hazretleri
Hak Sübânehü-ü Te'âlâ حق سبحانه و تعالی (a.)
     - Hamde Layik Yüce Allah -
hakîkat-ı hâl حقیقت حال (a.): gerçek durum
hâk خاک (f.): toprak, vasat, orta
hâk-sitr حاکسیز (f.): örtülmüş, toprakla kaplı
hakîr حقیر (a.): aşağı, aşağılık
hâkim=hekîm حکیم (a.s.C.): 1. alim, bilgin, egemen; 2. hekim
hâkim حکیم / حاکم (a.i.C.): her şeye hükmeden
hâkim-âne حاکمیانه (a.): hikmetlice, egemence
hâkim ü be-k حاکم و بک (a.f.s.): Kadı, yargıç
hakk Allah حق الله (a.): Adaletli diri Allah
hakk-kazâ' حق قضاء (a.): doğru yargılama
hakk-hükümet حق حکومت (a.): gerçek hüküm
hâki خاکی (a.): toprak rengi, toprağa ait
hakîkat- hâl حقیقت حال (a.): gerçek durum
hakîkat-ı sabite حقیقت تائب (a.): değişmez ger.
hâkimullah حاکم الله (a.): hükmeden Allah
hal(ka) حلقة (a.i.): halka, çember
hâlâ حالا (a.): şimdi
halef خلف (a.): ardından gelenler, ardıl
hâlet حالة (a.): hal, durum
hâl حل (a.): durum, görünüm, vaziyet, hal

hâlik خالق (a.s.): yaratıcı
halk olmak خلق اولمۇق (a.t.): yaratılmak
halîm حليم (a.s.): yumuşak huylu
Hallûliyâ(h) هاللولیا (Ibr.) : Yâh'a (*Yehovah*'a)
 hamd etmek
hâl حال (a.): durum
halâṣ حالاًص (a.f.): necat, kurtuluş, aklanma
halâṣ ü hirâset حالاًص و جراست (a.i.): sürüp kurtarmak
halâṣ'l-külli حالاًص الگل (a.): bütün kurtuluş
hallâṣ-u mu'cib Allah حالاًص و معِجب الله (a.):
 -Şaşkınlık Veren Kurtarıcı Allah-
halef خلف (a.): birebir ardından gelen
halâyik حلايىق (a.i.): cariye, hizmetçi
helâk هلاك (a.f.): mahvetmek, yok etmek
hâl'ât حائاعاث (a.C.): haller, suretler
hâle حاله (a.i.): güneş çevresinde görülen daire
hâlet-i mevt حالة موت (a.): ölümünde
halvet خلوة (a.): yalnız kalma, boş ve issız
halâvet خلاؤت (a.i.): tatlılık, şirin olmak
Hâlik خالق (a.i.s.): Allahın sıfatı: yaratıcı
hâlik هالك (a.s. 'helâk'dan) : helâk olan, miskinlik içinde ölen(*hor görülen, bedbaht*);
 bkz. *Yud. 9/15*
hâlî حالي (a.s.): boş, tenha; gamsız, kedersiz
hâll حال (a.): durum
hâlî خاليل (a.): samimi dost, sâdik dost
hâlli-hâllerince خالو خالرئنجه (a.): kendi kendilerine, durumlarına göre
Hâli(i)k-i Külli Şey خالق كل شئ (a.i.ve s.):
 -Her Şeyi Yaradan(Allah C.C.)-
Hâlik'i-s-Semavât خالق السموات (a.): göklerin yaratıcısı
Hâlik'i-l-'Âlem خالق العالم (a.): Evrenin yaratıcısı
hâl-i müzâyîk حال مضاييق (a.): dar durumlar
halîm حليم (a.): yumuşak, yavaş
hâl-i sahîh حال صحیح (a.): gerçek durum
halvet خلوت (a.): yalnız, tenha kalma
halk etmek (olmak) خلق اشتكى (a.f.): yaratmak
halt etmek حلط اشتكى tkz. uygunsuz bir söz
hamr خمر (a.i.): şarap
hammar حمّار (a.i.): 1. meyhanevi; 2. kılavuz
hamarât حامرات (erm.): becerikli
hamîm حميم (a.): yakın, hisim, arkadaş; kızgın
hamîr خمير (a.): mayalanmış hamur
hamîy(y)e/-t حبيث (a.): 1. millî onur ve haysiyet, namus, 2. gayret, 3. kızgın, sıcaklık
hâm حام (a.): olmamış, pişmemiş, boş

hamd ü ta'âleyt حمد و تعالیٰ (a.C.) : yücelikler, övgüler sunmak(bkz. 3 Delikanlıının Ezgisi 29).
hamd ü ta'lie حمد و تعالیٰ (a.s.): yükseltekmek
hamd ü senâ' حمد و ثناء (a.): övgü ve şükran
hamd-ü siparis حمد و سپارش (a.f.): övgüyle is.
hamd ü sipâs حمد و سپاس (a.f.): dua ve şükür
hams حمس (a.): beş, beşte biri
hamisi ھامس (az. Tü.): hepsi
hâmus خاموش (a.f.): sessiz, sükut, kapalı
hâna خانه (Az. Tü.f.): yuva, oyuk, yatak; Az.: sağanaq, Tü./ sığınak.
hanân خنان (a.i./C.) : merhametli Allah (C.C.)
harâb حرَاب (a.f.): yıkmak, mahvetmek
xar خار (Az. Tü.f.): tıkan; batmak, incitmek (diken)
har/hamar حمار / خر (f.): eşek
hêrgörə خرك ره (f.): eşek yavrusu, sipa
harâblılığı ricsi حرâبلىغىك رجىس (a.): mahvedici iğrenç haram şey..!
harâc-güzâr خراج كىزكار (f.b.s.): haraç verici
harac ü sâlikîn خراج و صالقين (a.): o tarikata veya kişilere ait mensubiyet vergisi
harâr خراز (a.) (a.i.): saman çuvalı
harâm حرام (a.): dinen yasak olan(*muhterem*)
harc خرج (a.): masraf, gider
harc ü masraf خرج مصرف (a.): gider vergisi
harâ(m)mî خرامى (a.): harami, haramzade
harûn حارون (a.): ilerleyeceği halde duran hay.
Hârûn هارون (a.): Musa'nın(A.S.) yardımcısı
harâret حراره / حرارة (a.): ısınma, ısı, sıcaklık
harib هارب (a.): kaçan, firar eden
hârib-i mündefi حارب مُندفع (a.): bozguncu
harîr حريز (a.i.): ipek
hâss/hâs خاص / خاص (a.): 1. elit; 2. ken. özgü
hasâd/hasad حصد / حصد (a.): ekin biçme
hased حسد (a.): haset, kıskançlık
hâsekî خاصىگى (a.): 1.subay, 2.sultanın eşi
hasenât حسنات (a.C.): iyilikler
hassâ حصہ (a.): pay, hisse
hâsil حاصل (a.): çıkan, meydana gelen
hâsiy(y)et حسيث (a.): hususi fayda, tesir
haslet خصلة (a.): huy, tabiat, mizaç
hâsil حاصل (a.): 1. ürün, gelir, 2. işin veya konuşmanın özü → husul; ortaya koymak
hâsilsiz خاصلسىز (a.): peyda olmamış
hasîs خسیس (a.): hakir, kıymetsiz, cimri
hasim خصم (a.): rakip
hasûd حسود (a.C.): çifit, kıskanç

haşerât حَشَرَاتْ (a.C.) : her türlü zararlı veya rahatsız edici küçük yaratık, böcekçiler fam.

harâc خِرَاج (a.): vergi

hatâ خطاء' (a.): yanlış, yanlış

hatf حَطْف (a.f.): ölüm, göz kamaşması, kapma

hatt خط (a.): yazı

hâtem حَاتَم (a.): mühür yerine kul. yüzük

hâtır(a) خاطر (a.): ani, animsamalar; (hatır gözetmek: birini kayırmak)

hâtif هَاتِي (a.s.): sesi gelen kendisi görünmeyen kimse. Gaipten haber veren melek

hâtûn حَاتُونْ (a.i.): eş, zevce, kadın

havâ هوَا (f.i.): bkz. hevâ(h)

havf خوف (a.i.): korku

havf ü raîb خوف رَعِيب (a.): büyük korku

havf ü ra's خوف وَ رَعْش (a.f.): korku ve titreyiş

havf ü rehb خوف وَ رَهْب (a.): dehşet

havfnâj خوفناك (a.): korku dolu

havli خُولْ (y.): avlu

havz حوض (a.i.): havuz, sarnıcı; (Az.Tü. çən)

hayf/ hayfâ' حَيْقَانْ (a.e.): heyhat, vah!

hayâ حَياء' (a.): utanma, utangaçlık, terbiye

hay'ât-i mevt حَيَّات مَوْت (a.): yaşam ölüm

hay'ât حَيَّات (a.C.): hayat, yaşam/lar...

hâyy/ hayy حَيٌّ / حَي (a.i.sf.): diri, canlı

hayyü kayyûm قُوْمُ حَيٍّ (a.): yüce Yaradan'ın her şeyi kontrolü altında tutmasıdır

hayrât حَيْرَاتْ (a.f.): iyilikler yapmak

hayrân خَيْرَان (a.): şaşkınlık, akı başımda değil

hayrân ü tâhvîf حِيرَان وَ تَحْوِيفٌ (a.): hayretle korkmuş olmak, şaşkınlıkla ürküntü vermek

hayye حَيَّة (a.i.): yıılan; c.: hayyât: yıılanlar

hayf/hayf حَايْفٌ/حَايْفٌ (a.): yazık, eyvah!

hâyfâ حَايْفَا (a.C.): yazıklar, eyvahlar olsun!

hayır(hayrât) حَيْرٌ أَتْ (a.i.C.): faydalı iş, iyilikl.

haylice حَلْبِيَّة (a.): oldukça çok sayıda

hayr-i hevâh حَيْرٌ حَوَاهْ (a.): iyilik, iyi niyet

Hayme-i Şerîf(i)se حَمْيَه مَقْسَه (a.): Kutsal Çadır

Hayme'i Makdè(i)se حَمْيَه مَقْسَه (a.): Ku. Çadır

Hayr-i şerr خَيْرٌ وَ شَرْ (a.): iyilik-kötülük

hayr-i kelimât خَيْرٌ كَلِمَاتٍ (x.): güzel sözler

hays حَيْثٌ / حَيْ س (a.i.): itibar, saygı, ilgi

hayvânât-i 'arziye حَيْواناتٌ أَرْضِيَه (a.): yer hay.

hay'ât-i şeceri حَيَّاتٌ شَجَرٌ (a.): hayat ağacı

hayz حِيْض (a.): akma, adet görme

hayz bezi حِيْض بَزَى (a.): kadınlardan adet sırasında kullandıkları bez(pet)

hazâ هَزا (a.i.): bu, o, şu

hazer حَزَرْ (a.): çekinme, korunma, kaçma

hâzır حَاضِر (a.): huzurda bulunan, hazır

Hazrât حَضْرَتْ (a.i.C.C.): Majeste/-leri, haşmetmap (saygıdeğer yüce, büyük kişi)

hâzîk حَازِك (a.): işinin ehli, mahâretli

hâzîk حَازِيْك (a.): mehâretli, hünerli

hazînehâne حَزِينَه خَانَه (a.i.): maliye binası

hazine-mânde حَزِينَه مَانِدَه (f.): şahis üzerinden devlet hazinesine kalan mal veya para

hazz حَظٌ (a.): 1. hoşlanma; 2. pay, kismet

hedâya هَدَيَا / هَدِيَّة (a. C.): hediye, hediyeler

hebâ'-i mensu مَذْ ثُورَه بَأْءَه (a.f.): boşuna

her-bâr هَرْ بَارْ (f.): her defa, her kere

hərə هَر (Az. Tü.): hər kəs

hərəsinə هَرْ سَنَه (Az.Tü.zarff.): Yarı-yarı, bütövün yarısı miqdardında. Hərəsinə yarım-yarım alma vermək.

hərdə مُخْرِد (f.): küçük

hergiz هَرْ كِيزْ (f.zf.): asla, katiyyen

Her Şeye Kâdir Allah هَرْ شَيْهُ قَادِرُه اللَّهُ (a.): Her şeye gücü yeten Allah

Her Şeye Kâdir Pâdişâh هَرْ شَيْهُ قَادِرُه بَادِشَاهُ (a.): Her Şeye Gücü Yeten Kral/Sultan(Allah C.C.)

Her şey'e Kâdir Semâvî (a.): هَرْ شَيْهُ قَادِرُه سَمَوَيِّي

Her Şeye Gücü Yeten Göklerin kralı Allah

-**Her Şeye Kâdir Şah-in-Şâh-** هَرْ شَيْهُ قَادِرُه شَاهِيْنَه
bkz. III. Mak. 2/2

Her Şeye Gücü Yeten Kralların Kralı(C.C.)

helâl حَلَال (a.): yasak olmayan

hem-ân-lemz هَمَانْ لَمْز (a.f.): çabuk yermek

hem-nâk هَمْنَاك (f.a.b.s.): sirdaş, yoldaş

hemîše هَمِيشَه (f.): daima, her zaman, günlük

hemûm هَمْمُوم (a.i.): endişeler

hendese هَنْدَسَه (a.): ölçü, ölçme(geo. Şekil)

hepsi هَبْسِي (t.): hepsi, heften

he(vâ) حَوَاهْ / هَوَا (f.i.): 1. heves; 2. Hava

hevl هَوْلْ (a.): korku verici, ürkütücü

heybet هَيْبَه (a.): azamet, korku ve huşu duyma

heyet هَيْئَه (a.): biçim, görünüş, suret

Heykel(Heykel-i Azîm) هيَكَلْ (a.i.): Hz. Süleyman mabedi; mabed, tapınak, sinagog

heyûlâ هَيْوَلَاء (a.): madde, korkunç hayal

Heykelullah هَيْكَلُ اللَّهُ (a.): Allahın Tapınağı

Heykel-i Azm ü Âkdes هيَكَلْ أَعْظَمْ وَ أَكْدَسَه (a.): - Mukaddes Büyük Tapınak -

Heykel-i Mu'azzama هيَكَلْ مُعَظَّمَه (a.): (Hz. Süleyman'ın) Büyük Tapınağı

heyl هَيْلْ (a.): dökmek; bir şeyi def' etmek

heyl-imâm هَيْلْ إِمَام (a.): Hz. Süleyman'ın

tapınağında dökme(*dökiş*) sunusunu sunan baş kahin veya günah takdimesini sunan kahin **hezâr** (f.) : 1. bin; 2. pek çok **hezm** هَذْم (a.i.) : hezimete uğratma, kırmá **hezl** (a.) : هَزْل : ciddi olmayan saçma söz **hifz eylemek** حفظ ایلمک (a.f.): kor.,ezberlemek **hiraset** جراسنث (a.) : koruma, muhafaza etme **hiyânet** خیانة (a.f.): hainlik etmek **hiyarlık** خیارلیق (f.) : 1. hyiarlaşmak, kaba-saba; 2. Salatalık(*hiyar*) tarlası **hisim/hîsm** جسم (a.i.) : akraba **hisım/hîşm** خیش/خشم (f.) : öfke **hi(i)şt** حیشت (t.) : 1. küçük mızrak şeklinde, ortasında ipten örtülü bir halka olan ve orta parmağa geçirilerek atılan eski bir savaş âleti, 2. köpek tasması, 3. kovalama sesi! (*ünlem!*) **hibe** هبة (a.): bağış, hediye **hicâb** حجاب (a.): utanma duygusu **hicrânî** حجرانی (a.):bir yerden göçme,ayrilma **hidâyet** هدایت (a.): yol gösterme, kılavuz **hiddet** حدة (a.): öfke, keskinlik **hikâyât** حکایات (a.i.c.): hikâyeler **hikmet** حکمت (a.): bilgi, bilgelik **hikmetullah** حفظ الله (a.): Allahın hikmeti **hikmet-i mükemmel** حفمت مکمل (a.): kusursuz **hilâf** خلاف (a.): anlaşmazlık **hil'at-i fâhire** خلعت فاجرہ (a.): onur kaftanı **hilm** حلم (a.): yavaşlık, incelik, ağırlaşılık **hilm-i hikmet** حلمی حکمة (a.): iyi bilgelik **hilâf/-en** خلافا (a.): zid olarak, karşı gelme **hîle** حیله (a.f.): kandırmak; düzenbaz **hilim/hilm** حلم (a.): yumuşaklık, ağırlaşılık **hilkat** حلفت (a.): yaradılış, tabiat **hilye** حلیہ (a.f.): süs, zinet, cevher **himâye(t)** حمایت (a.): koruma, korunma **himmet** همتة (a.i.): ilgi, kaygı, ehemmiyet **hîn(hin/de)** حين (a.): münhal, doğru zaman, yer **hindî(f.)** هندی (f.): Hintli, Hindistanlı **hirmen** خرمن (f.): buğdayı sapından savurma **hirâset** جراسنث (a.i.): çift sürme, çiftçilik, ziraat(bkz. aynı kelime 'hiraset': koruma **hisâb(hesâb)** حساب (a.i.C.*hisâbat*) : hesap **hisâr** حصار (a.i.): sur; istihkâmlı kale **hisset** حست (a.): cimrilik, alçaklık **hisse-mend** حصہ مند (f.): nasipli, ders alan **hitâb** خطاب (a.): nutuk atma, güzel konuşma **nâ-hitûn** خد نوڑنا (f.): sünnetsiz **hizmet-i Rabbâniye** حز مت ربانيه (a.): Rabbe ait, Cenab-ı Hakk'a dair, ilâhî hizmetler

hōca خوجہ/خواجہ (f.i.): bkz. Hâ̄ce; hôca **hôd** خود (f.zm.): 1)kendi, özü, 2)miğfer **hôd-bînlik** خود بینلیک (f.): kendini beğenmişlik **hor** خور (f.): hakir, aşağılk **horâ̄n** خوراک (f.): yemek **horlama** خور لامہ (a. i.):hor görmek, alay etmek **horûs** خروں (f.i.): horoz **hoşnûd** خوشنود (f.): memnun olmak **hö etdiler** خوں شلز (t.): şiddetle saldırdilar **hovla/-yip**(*hovlamak*) خوں لیوب (t.): saldırip **hûb** خوب (f.): hoş, güzel, iyi **hubûr** خبوز (a. i.): sevinç, gönül ferahlığı **hudûd** حدود (a. i.): had, sınır **hulk-i latîf** قلچ لطیف (a.): iyi huylu **huluk** (hulk) خلوق (a.i.): huy, tabiat **hulle** خلے (a.i.): iki kısımlı elbise, Cennet el. **hulle-i fahire** خلخا فاجزہ (a.): övgü kaftanı **hulviyyât** خلوپاٹ (a. i.): tatlı yemekler **husûs** خصوص (a.z.): pay, konu, bir madde **husûsâ** (a.z.): ayrıca, hususen **hurde-hâş** خورد و خاش (f. i.): kırık dökük **hurûc** خروج (a.): çıkış, çıkış **hurur** خرۇز (a.): düşmek, süket **huşə-çinlæk** خو شە نە كچ بچ (f.): çinlek kümesi **huzûr** خضۇز (a.z.): b. önünde hazır olmak **hûb** خوب (f.): hoş, güzel, iyi **hübür** خوبۇز (f.): sevinç, sürur, ferahlık **hüceste** خجىستە (f.): ugurlu, mübârek, mesut **huc(ü)r** خېر (a. C.): kötü sözler **huccet** حجت (a.): senet, vesika, delil **hüküm** حکوم (a.): saldırma, saldırı **hûdâ** خدا (a. i.): Tanrı, hükümdar **hükûmet** حوكىم (a. i.): hükümet **hükemâ** خىڭما (a. i.): âlimler, bilginler **hükemâna** خەمانە (a.): akıllıca **hükûmât** (a.C.): 1.hükümler, 2.Hükümetler, egemenlikler **hükümmâh** حکم الله (a.): Allah'ın hükmü **hüküm ü ma'rifetsiz** حکم و معرفىسىز (a.): marifetsiz, ilgisiz, kararız **hüküm ü müstakil** حکم مستق (a.): mutlak yetki **hülefâ** خلقا (a. i.C.): halifeleler **hüner** هنر (f.): sanat, marifet, erdem **Hûn-Fârs** خن فارس (f.): kanlı/Pers; bkz.Est. 6/9 **hûrr** خر (a.): hür, serbest, azat bırakılmış **hûrre** خرھ (a. s.): cariye, esir olmayan kadın **hürmet** حرمۃ (a.): kutsallık, saygı **hüsün** حسن (a.s.): güzellik, iyilik **hüsün-i ân** حسن آن (a.): güzel an

hüsni-i cân (a.s.) : güzel huy
hüsni ü göz (a.) : güzel göz
hüsni-i hal (a.s.) : iyi durum
hüsni-i nazâr (a.) : iltifat
hüsni-ü ta'bîr (a.) : güzel söz
hüsni-ü mu'âmele حسن معاملة (a.s.) : iyi davranış, güzel uygulama
hüsni-ü zann حسن ظن (a.s.) : iyi kanaat
hût (a.) : büyük balık
hüzün/ hüzn حزن (a.) : üzüntü
hüzur حضرة (a.) : mevcudiyet, önünde. Az.
 TÜ.: **qabaq**, **pişgah**.

1, i 1

ıdlâl اضلال (a.) : hak dinden sapmak
ırğâd از غاد (rum.y.) : işçi, amele, rençber
ırlamak ایڑلامک (t.f.) : şarkısı söylemek
ırkı'l-feh(i)m غرق الفهم (a.) : aklın kökü
ırz/siz عرض (a.) : şeref, itibar/ namussuz
ırz-i noksân عرض نقصان (a.) : şerefsiz
ıslâh اصلاح (a.i.) : düzeltme, uyum sağlama
ısmarlamak اصمراً (f.) : emanet et., tevdi
ıssi اسی (t.) : sıcaklık
ıssıcak اسیچاڭ (a.): sıcaklık, ısı
ısra /-salar(bkz.ısra) ا سر س لر (t.f.c.) : karşı, alt, aşağı, ileri
ışk عشق (a.) : aşk: Şiddetli sevmek, sevgi
'itr/ 'ityâb اطیاب / عطر (a.i.C.) : 1. güzel, latif koku-/lar(bkz. H. Süleyman 2/7);
 2. Mesh yağı
ıtlâk اطلاع (a.) : salıvermek, bırakmak
ıtrâd اطراد (a.i) : bahse girme
ittirâd اطیراد (a.i) : birini takip etme, izleme
ılgâr الگاز (mo.) : doludizgin atlilarca yapılan saldırı, çapul
iyâdet عبادت (a.) : hastayı ziyaret etmek
ıztırâr اضیز ر (a.) : çâresiz olmak, mecburiyet
ızdırâb اضطراب (a.): ıstırab, sıkıntı vermek
ibâ' إباء (a.) : kabul etmemek, reddetmek
ibâd عباد (a.i.C.) : bkz. abid; abidler, kollar
ib'âd إنعام (a.) : uzaklaştırılmak, kovmak
ibâdet / ibâdât عبادة/ عبادات (a.i.C.): tapınmak, kulluk etmek/ler...
ibâdullah عبادلاه (a.i) : Allah'ın kulları
ibâret عباره (a.) : söylenen, yazılın şeyler
ibdâ' ایندا (a.) : izhar etmek, yaratmak
ibtidâ' ابتداء (a.) : temel, başlangıç

ibtihâc ابتداء ح (a.f.) : sevinmek, ferahlanmak
ibrâ ابراء (a.) : aklama, borcunu ödemiş say
ibrâm ابرام (a.f.) : ısrarla rica etmek
İbrâhimîn Tagrısı Rabb ü Te'âlâ (a.t.) : - bkz. Est. 4/18-
ibrâz ابراز (a.) : ortaya çıkma, çıkarma
İbrâniyye عبرانیة (a.f.): İbranî soyu kadın
ibret عبرة (a.) : öğüt, ders çıkarmak
ibkâ' ایقاء (a.) : yerinde bırakma, bekâ
iblâ' ابلاء (-t) (a.) : yutturma, korkudan yutkundurma, 'bel'ettirme(hayret ettirme)
iblâğ ابلاغ (a.) : ulaştırma, yetiştirme
Ibnü'l-Allah (Ibnullah) ابن الله (a.i.):
*(Hasa!)*Allah'ın oğlu -sifati-
ibtâl ابطال (a.) : iptal etmek, geçersiz kılmak
ibsâl ایصال (a.) : bir şeyi sipariş etme
îcâd ایجاد (a.i.): var etmek, arayıp bulmak
icâz ایجاز (a.) : az söyle çok söylemek
icâzet اجازة (a.) : izin verme, cevaz verme
icmâl/icmâlen اجمالاً (a.): tamam, tamamen
ictihâd اجتهاد (a.i.) : çabalama, gayret
icerâ اجزا (a.f.): uygulama, yerine getirme
icerâ اجرأ (a.f.): cereyan ettirme, uygulama
ictinâb اجتناب (a.) : çekinmek, sakınmak
ictima اجتماع (a.) : toplanma, toplantı
için اچون (t.) : içín
îd عید (a.) : bayram günü
îd-i fitir(sadaka-i fitir) عید فطر (a.) : Şeker bayramı veya hamursuz/mayasız ekmek bayramı bkz. I. Ezra 7/13 ve 9/49-51
îd-i şerîf عید شریف (a.) : kutsal bayram
îd-i hamsîn عید حمسین (a.i.c.) : pentikost
iddirâ's ایدراسن (a.) : bkz. idrâ'; 1.bilgisine sunma, bildirme, 2. hile ile aldatma
idhâl ادخال (a.): dâhil etmek, içine almak
idrâ (اڈرا) (a.): bildirmek, bildirilmek
idrâk ادراک (a.) : kavrama, anlama
îfâ ایواء (a.): bir iş yapma, vazife
ifâdnâme افادہ نامہ (a.): elçilik(sefirlilik) yazısı
ifrit-i cerâ'et عفریث جرائعت (a.) : büyük cüretle iftihâr افتخار (a.) : övünme, gurur duyma
iftihâs افتخار (a.): gerçeği tetkik etme
iftirâ افتراء (a.) : uydurma, yalan söyleme
iftirâk افتراق (a.) : perişan olmak, ayrılmak
iftiras افتراض (f.): fırsat gözlemek
iftizâh افتیح (a.i.) : rezil olma
iftizâz افتیحان (a.): irza geçme
iflâh افلاح (a.): iyi duruma gelme, rahat etme
ifnâ افنا (a.f.): mahvetmek, tüketmek

ifsâd (a.) : bozma, fesat sokma
ifsâd-ı esfel (a.C.) : en alçak إفساد أسفلَهُ (a.) : افشاء
ifşâ’ (a.) : açığa vurma, söyleme
iğtibât (a.) : refahlı olmayı arzulamak
iğrâs (a.) : dikmek, ağaç dikmek
iğşâ’ ü pür keder (a.): büyük acı اغْشَأْ وَ بُرْ كَرْ (a.) : ayartmak, azdırma
iğvâ’ (iğvâ’) (a.) : ayartmak, azdırma
iğzâb (a.) : gazaba getirme,
ihâta (a.): ihâta
ihbâk (a.i.): yumuşaklıklıkla söz dinleme, boyun eğme
ihdâ (a.s.) : hediye, armağan
ihdâs (احداث) (a.): oluşturuma, vuku bulma
ihfâ’ (اخفّاً) (a.): saklamak, gizlemek
ihlâs ü i’tâk (اخلاص و اعتقاد) (a.): özgür etmek
ihtibâs (احتیاس) (a.): tutulma, hapsetmek
ihtifa’ (احتفاً) (a.): gizlenme, çıplak ayakla yür.
ihticâc (احتیاج) (a.): (C. ihticacat) delil, vesika
ihtidâ’ (احتداً) (a.f.): bşk.tekaddüm et, hidayet
ihtifa’ (احتفاً) (a.): gizlenme, saklanma
ihtikâr (احتکار) (a.): 1. hor ve hakir görmek, hakarete katlanmak; 2. istifçilik yapmak
ihtilâm (اختلام) (a.f.): uyurken cenabet olmak
ihtilât (اختلاط) (a.f.): karışıp görüşmek
ihtimâm (احتتمام) (a.): önemsememe, dikkat göst.
ihtinâk (احتیناق) (a.): boguntu, nefes alamama
ihtirâ’ (اختراع) (a.f.): bulmak, keşfetmek; birik
ihtirâz (احتراز) (a.): kaçınma, çekinme
ihtirâs (احتراس) (a.): hırslı olmak, bşı. istemek
ihtirâm (احترام) (a.): hürmet göstermek
iktisâb (إكتساب) (a.): edinme, ksb
ihtisâr (اختصار) (a.): icmâl etmek, sözün kısaltılması, kısaltmak, sadeleştirmek
ihtişâm (اهمیت) (a.): debdebe
‘iğtişâş (اغتساش) (Az. Tü.) : rahatsızlık, münaqişo
ihtitân (احتیان) (a.C.): (hitân ‘dan) sünnet ettirme
ihtikâr (احتکار) (a.): istifçilik, vurgunculuk
ihtikâre (احتقاره) (a.): vurgunculukla kazanç
ihtilât (اختلاط) (a.): karışmak, karışıp görüşmek
ihtinâk (احتیناق) (a.): nefes alamama, boğulma
ihtirâm (اخترام) (a.): hürmet, saygı
ihtizân (احتیاز) (a.): birisini işinden alikoyma
ihtiyâr eylemek (احتیاز یئمک) (a.f.): seçmek
ihtiyâriye (احتیاریه) (a.): istege bağlı olan
ihtiyât (احتیاط) (a.): dikkat
ihtizâz (احتیاز) (a.): titremek, sallanmak
ihmâl (إهمال) (a.): kendi haline bırakma, boş v.
ihrâç (اخرج) (a.f.): dışarı çıkma; ihracat

ihrâk (احرّاق) (a.f.): atmak, yakmak, dökmek
ihrâk-ı bi’n-nâr (احرّاق بِ النّار) (a.f.): yakmak
ihsân (إحسان) (a.): hüsn, karşılıksız hediye
ihsân-ı mütemme(i)m (إحسان متقن) (a.): güzel
ihyâ’ (إحياء) (a.): can verme, canlı olma, yaşama
ihzâr (احصّار) (a.f.): hazırlamak, celp etmek
îkâ’/ika (اقعه) (a.i.): dayanacak şey
ikâme (إقامة) (a.): dikme, ayağa kaldırma
ikâmet (إقامة) (a.): mesken tutma, konaklama
iktidâr (اقتدار) (a.): kudretli, güçlü olma
iktimân (اكتمان) (a.i.): gizlenme, saklanma
iktirâ’ (اقتراء) (a.f.): kurrâ’ atma, seçme, taklit
iktirân (اقتران) (a.f.): ulaşmak, yetişmek
iktisâb (إكتساب) (a.): edinme, kazanma
iktizâ’ (اقتصاء) (a.): zorunlu, gereklili
iktizâ’ q (اقتصاك) (a.): zorunluluk, gereklili olma
ikrâr (اقرار) (a.): karar kılma, birine itaat etmek
ikrâh (اکڑاہ) (a.f.): iğrenme, tiksime
ikrâm (إكرام) (a.): cömertlik etme, ağırlama
iklâ’ (اقلاق) (a.): çıkmak, bitmek, dörme
i’lâ’ (اعلاء) (a.): yükseltme, yükseltme
illâ’ (اولاً) (a.): ... den başka(bağlaç); öyle ki
ilâh(e) (إله) (a.i.): Tanrı(erk.); Tanrı(dış.)
ilâhî (اللهي) (a.n.): ey Allah’ım!
i’lâm (العلم) (a.): bildirmek, belli etmek
‘illât(i) (العلل) (a.f.): nedeni, sebebi
ilhâm (إلهام) (a.): Tanrısal güç, esinleme
iliman (اليمان) (t.y.): liman, gemi sığınağı
ilkâ’ (النّقل) (a.): koymak, bırakmak, terk etmek
iltimâs (التنبّس) (a.): rica etme, başvuru
iltî’ân (النّغان) (a.): lanetlemek
iltihâb (التهاب) (a.): yanma, tutuşma, enfeksiy.
iltifât (النّفّاث) (a.): ilgi göstermek
iltisâk (النّصاق) (a.): yapışmak, kaynaşmak
ilticâ’ (النّجاء) (a.): sığınma
iltiyâm (النّيام) (a.): yaranın iyi olması, zem
ilzâm (اللزم) (a.): gerektirme, lüzum
ilgâ’ (اللغاء) (a.): boş ve geçersiz kılma
ilm (علم) (a.): ilim: teorik bilgi, bilim
ilm-i ‘âlem (علم عالم) (a.): dünyanın ilmi
ilm-i firâvân (علم فراؤان) (a.): ilmi çok olan
ilm-i mukaddem (علم مقدم) (a.): eski devirlerde
ilm-i şerîf (علم شریف) (a.): şerefli ilim
ilmî’l hakk (علم الحق) (a.): gerçek ilim
ilm-i sihir (علم سحر) (a.): sihirbazlık ilmi
ilzâm (اللزم) (a.): ispat edip susturmak, delil
imâm-ı â’zam (إمام أعظم) (a.): baş imam
imâmet (امامت) (a.): halifelik, baş imamlık
imâret (عمارة) (a.): bayındırılık, yapıcılık

imdâd إِمْدَاد (a.): el uzatma, yardım: İmdat
imece إِمْجَه (a.): imece; bkz I. Ez.5/53
i‘mece إِعْمَجِي (a.): yardımlaşma
imsâk إِمْسَاك (a.): sakınmak, oruç tutmak
imtisâl اِمْتِشَان (a.f.): kabul etme, uymak
imtinâ‘ اِمْتَنَاع (a.f.): kendini tutma
inâbet اِنْبَثُ (a.): tövbe, hak yoluna dönme
inad عناد (a.): inat etme, keyfi davranışma
inâyet اِنْيَاتِيَّة (a.f.): yardım, lütfü, meded
in‘âm اِنْعَام (a.): nimet sunma, ihsan etme
inbâ‘ اِنْبَعْ (a.f.): ihbar, tebliğ etmek
inbisât اِنْبِسَاط (a.): yayılma, genleşme
inən اِنْ دَي (Az. TÜ.): “İlə” sözünün qədimi forması. Aşiq gəlir saz ilən; Ördək ilən qaz ilən; Yar məni yola saldı; Evdən ərkinaz ilən.
infâd اِنْفَاد (a.): bitirme, tüketme
inhidâm اِنْهَاد (a.): yıkılma, yıkma
inhirâf اِنْجَرَاف (a.): dönsün, gitsin, kırılsın
inhizâm اِنْهِزَام (a.): bozulma, ezilme
intimâs اِنْتِصَان (a.): kaybolma, belirsiz olma
intihâء اِنْتَهَاء (a.): nihayet, uç, bitim, son
intihâb اِنْتَخَاب (a.): tercih, seçim
intikâl اِنْتَقَال (a.): bir yerden bir yere geçme
intikâs اِنْتِقَاص (a.): eksilme, küçülme
intizâm اِنْتَظَام (a.): düzen, düzenli olmak
intizar اِنْتَظَار (a.): bekleme, yolunu gözleme
inkâh اِنْقَاح (a.): nikâh etme, edinme
inkibâs اِنْقِبَاس (a.): bkz inkibâz; inkibâb: katılma; bütünlük yüzüstü kapaklanma.
inkilâb’üş-şems اِنْقلَابُ الشَّمْس (a.): güneşin devirleri(*mevsimler*)
inkisâm اِنْقَسَام (a.): bölünme, kırılıp ayrılma
inkiyâd اِنْقِيَاد (a.): bağlanma
insâf اِنْصَاف (a.): ilimlilik, merhamet
insâniyyetli اِنْسَانِيَّتِيَّ (a.): insancıl
insât اِنْصَاث (insiyat): susup dinleme, susma
insîraf اِنْصَرْف (a.f.): çekilmeye, geri dönme
insilâk اِنْسَلَك (a.f.): sülük etme, yola girme
inşâr اِنْشَار (a.): inşar-ı emvat: ölüyü diriltme
inzâr اِنْذَار (a.): sıkı vermek, sakindirmak
isbâb/-lərinî اِسْبَاب/-لَرِينِي (Az. TÜ.f.): avadanlığını, araç-gereçlerini(levazimat)
isâbet اِسْتَبَث (a.): yerini bulma, rast gelme
isoblər اِسْبَاب لَر (f.): levazimat, mobilya
İsrâ‘el Taqrîsi رَبِّ الْأَلَّا (a.t.): (Hz.) ‘Yakup’un Tanrısi yüce Rab
İsrâfil اِسْرَافِيل (a.): Sûru çalacak olan melek
istib-sal اِسْتِبَسَال (a.): met.bağımsızlık platformu (bkz. istibdat ve Tükçe ‘sal’ kel.: *korkusuz/ca*).

Îsâ عِيسَى / عَيْسَى (a.h.i.): Hz. İsa peygamber
İsmâîl اِسْمَاعِيل (a.): İsmail Peygamber
isnâd(t) اِسْنَاد (a.): dayandırma, senet, iftira
isti‘mâl(i) اِسْتِعْمَال (a.): kullanmak(sû-i istimâl: kötü kullanmak); kötü söz söylemek
ispât اِثْبَات (a.): saptama, kanıtlama
is / işşı اِسْسَى / اِصْسَى (esk.Türk.): sahip, melik
istiğâna اِسْتِغْسَان (f.): yardım, ianə; faryad
istimâ‘ اِسْتِمَع (a.): kulak verip dinleme
istimân اِسْتِمَان (a.): aman dilemek
istibsâr اِسْتِبْصَار (a.f.): basiretli olmak
istîcâb اِسْتِجَاب (a.): vâcib olmak, haklı sayma
istîcâr اِسْتِجَار (a.): kiralama, alı-koymak
isti‘câl/ân اِسْتِعْجَال (a.): acele olmasını istemek
istidâ‘ اِسْتِدَعَا (a.): çağrıma, yönelme, çağrı
isti‘dâd اِسْتِدَاد (a.): eğilim, yetenek
istidbâr اِسْتِدَبَار (a.): geri gitmek, dönmek
istidrâk اِسْتِدَرَك (a.): nail olmak, ulaşmak
istidlâl اِسْتِدَلَال (a.): tarif, mantiki çıkarım
istifâ‘ اِسْتِفَاء (a.i.): tamamıyla alma, ödetilme
isti‘fa‘ اِسْتِفَاء (a.i.): affini isteme
istifâde اِسْتِفَادَة (a.): yararlanma
istifâ‘n اِسْتِفَان (a.): bkz. istifaza, feyz; çelenk
istifrâğ اِسْتِفَرَاغ (a.): içini boşaltma, kusma
istifsâd اِسْتِفَسَاد (a.): fesadını istemek
istifsâr اِسْتِفَسَار (a.): ifade isteme, sorma
istiğât اِسْتِحْجَات (a.): sormak
istiğâs اِسْتِحْجَاس (Az. TÜ.a.): kömək
istemə\aman; yalvarıb yaxarma.
istiğâfâr اِسْتِغْفَار (a.): merhamet dileme, aflik istemek; pişman olmak.
istihdâm اِسْتِخْدَام (a.): hizmet kadrosu açma
istihfâz اِسْتِحْفَاظ (a.): hifzetmek, korumak
istihsân اِسْتِحْسَان (a.): güzel saymak
istihsar اِسْتِحْسَار (a.): usanmak, bıkmak
istihzâ‘ اِسْتِهْزَاء (a.): alay etme, aşağılama
istihkâk اِسْتِحْقَاق (a.): hak etme, hakediş
istihkâm اِسْتِحْكَام (a.): pekiştirmeye
istikâmet اِسْتِقْلَامَة (a.): sadakat, yön, dik duruş
istikbâl اِسْتِقْبَال (a.f.): karşılamak
istilâ‘/isti‘lâ‘ اِسْتِئْلَاء / اِسْتِئْلَاء (a.): zaptetme
isticâb اِسْتِجَاب (a.): vacip olma, haklı görme
isti‘câl اِسْتِعْجَال acele etme, aceleci olmak
istikâmet اِسْتِقْلَامَة (a.): doğruluk, sadakat, yön
isti‘mâl / istimâl اِسْتِعْمَال / اِتِيمَان (a.f.): kullanmak, faydalananmak

istîmâ اِسْتِمَاعُ (a.) : kulak kabartma, dinleme
istîmân اِسْتِمَانُ (a.): aman dilemek, teslim
isti'nâ اِسْتِئْنَاعَةً (a.): inat etme, direnme; çashit
istinâd اِسْتِنَاد (a.): dayanma, dayanak
istirzâ اِسْتِرْضَأْ (a.i.): razılık, razı olmak
istisâl اِسْتِصَال (a.f.): kökünü kazımak; imha
istishâr اِسْتِشْخَارَةً (a.): alay etme, eğlenmek
istitâr اِسْتِتَّارَةً (a.): kapanmak, örtünmek
istizâ'a اِسْتِيْجَاتَةً (a.): aydınlanma
iskarlat اِشْكَرْلَث (İt.): İt. Al çuha; yeniçeri giy.
iskemle اِسْكَمْلَه (y.): tabure, sandalye
ismullah اِسْمُ اللَّهِ (a.): Allah'ın ismi, adı
ism-i şerîf اِسْمُ شَرِيفٍ (a.): kutsal isim
isnâd اِسْنَاد (a.i.): dayanak, senet
işhâd اِسْهَادُ (a.): şahadet ettirmek, şâhidlik et.
işhâr اِسْهَارٌ (a.): ün alma, söhret olma
işgâl اِشْغَال (a.): oyalama; ele geçirme
işidmek اِشْتِمَك (t.): işitmek(III. Mak. 3/10)
ışkilli اِشْكَلُو (a.): tedirgin olmak
ışkillenme اِشْكَلَّهُنَّهُ (a.): şüphe, vesvese
ıştiğâl اِشْتِغَال (a.): meşgale
ıştihâ / iştâh اِشْتَهَاءً (a.): arzulama, arzu
ıştimâl اِشْتِيمَال (a.f.): içine almak,kaplamak
ıştırâ اِشْتِرَاءُ (a.): satın almak, mübayaşa
ıştirâk اِشْتِرَاق (a.): ortak olmak, katılmak
ış u nûs عِيشْ وَ نُسْ (f.): zevk ü sefa meclisi
ışràk اِشْرَاقُ (a.f.): parlatmak
işret اِشْرَاءُ (a.f.): birlikteki, yoldaşlık
it-mâlcâgi اِتْ مَالْجَى (f.): at sineği
i'tâ اِعْطَا (a.f.): hediye verme, bağışlama
itâb اِعْتَاب (a.f.): azarlama, tersleme, paylama
itâ'at اِطْعَاثُ (a.f.): boyun eğme, kabul etm
itfâ اِطْفَاءُ (a.): söndürme, bastırma, dindirmek
itmâm اِتْمَامُ (a.f.): tamamlamak
i'tibâr اِعْتِبَار (a.): saygı gösterme
ittiba اِتْبَاعُ (a.): tabi olma, uyma
ittifâk اِتْقَاف (a.): uzlaşma
ittihâd اِتْحَاد (a.): birlilik, birleşme, vahdet
itidâd اِتْنَاد (a.): islamiyeti(*dini*) reddetme
i'tidâl اِعْتَدَال (a.): dengeli, orta yollu olma
i'tikâd اِعْتِقَاد (a.f.): inanç, akit
i'timâd اِعْتِمَاد (a.): güvence, dayanak
i'tirâf اِعْتِرَاف (a.): bildiğini kabul etmek
ittiba اِتْبَاعُ (a.): tabi olma, takip etme
i'tizâr اِعْتِزَار (a.f.): özür dilemek
îrâd اِرْأَد / اِرْأَدُ (a.i.): getirmek, söyleme
irâdet اِرْأَدَت (a.z.): istek, gönülden arzu
îrâd-ü masraf اِرْأَدُ وَ مَصْرُوف (a.):masraf vergisi
irâlikî اِرْهَلِيْكَى (Az. Tü.): evvelki, kəçən,

önceki
îrfân عِرْفَانٌ (a.f.): bilme, öğrenme
îrîj اِرِيْك (t.): irin, cerahat
irkas اِرْكَاس (a.): yerinden oynattırmak
irkilmek اِرْكَلْقُ (t.): birikmek, toplanmak
irtidâ اِرْتِدَاءً (a.): dinin yasak ettiği şeyleri
irtihâl اِرْتَحَال (a.): yolculuğa çıkma, Ölme
irtikâp(b) اِرْتِكَاب (a.): suç işleme
irtifâ اِرْتِقَاع (a.s.): yükseliş
îrsâl اِرْسَال (a.i.): gönderme, gönderi
îrşâd اِرْشَاد (a.): doğru yolu göstermek
irtidâd اِرْتِدَاد (a.): bkz. itidâd; dini red etme
ivaz عِزْظَنْ (Az. Tü.: əvəz; a.f.): bedel
 verme, bir şey koyma
iver لِيَوْرُ (T.Tü.ağ.s.): bkz. ivermek; telaş
'iyâl عِيَال (a.): bakmakla yükümlü olanlar
'iyâdet تَعْيَاد / ةَعْيَاد (a.):ziyaret,ziyaret etme
iyelik اِيْلِك (a.i.): sığırın omuzlarındaki budu; (bkz. 3 Delikanının Ezg. 16 ve Ekl. 7/33)
iyî آيُو (t. eyu): eyi; iyi, peki, pekiyi
iyice (t.): bkz. éyce(Tü. ağ.s.): iyice
iyilik اِيْلِك (t.): iyilik "eylik" bkz.(Tü. ağz. söz.)
 bkz. III. Mak. 3/16
iyländi يَلْنِدِي (Az.Tü.): kokmak, koktu
îyn-i nisyân عِينْ نِسِيَانْ (a.): bu şeyi unutup
izâ اِذَا (a.): incitmek, eza etmek
i zâb عَزَابٌ / اَعْزَابٌ (a.): 1. vazgeçme, 2. Azaba
 düşürülme(bkz. III. Mak. 3/20)
iz'âf اِضْعَافُ (a.): zayıflatmak, güçsüz kılmak
iz'âfet اِصْفَافَة (a.): ekleme, ilgi
iz'ân / izâ'n اِذْعَانٌ / اِذْعَانَ (a./C.): 1. boyun
 eğme, kabullenme/ler, 2. anlayış, kavrayış
izdiyâd اِذْدِيَاد (a.): ziyyadeleşmek, çoğalmak
izdihâm اِزْدَحَام (a.): sıkma, kalabalık
izhâr اِظْهَار (a.): görünmek, ortaya çıkmak
izlâl اِصْنَال (a.): gölgé verme, gölgelendirme
izzet عَزْزَة / عَزَّة (a.s.): kudret, güç, seçkinlik
izzet-i hilâm عَزْزَة حَلَم (a.s.): onurlu ağırlıklı
izzet-i i'tâ عَزْزَة إِعْطَاء (a.s.): onurlu bağış
izzet ü ferah عَزْزَة وَ فَرَحُ (a.): coşku
izzet ü nimet عَزْزَة وَ نِعْمَة (a.): onurlu nimet
izzet-mend عَزْزَة مَنْدَ (a.): izzet sahibi
izzet ü şual عَزْزَة وَ شُعْلَ (a.): ateşli, parlak

j

jalâ جَلَالٌ (f.i.): güzellik, zarafet; ciy, su
 damlacığı

ك ، ق

kâb قاب (a.): kap
kabâhat قباحت (a.s.) : yanlış zapmak veya çirkin olmak
Kâ'be كعبه (a.h.i.) : "Şüphesiz âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev /mâbed Mekke'deki -Kâbe-'dır" (*Âl-i İmrân S. /96*). Cahiliye Araplarının puthaneye çevirdikleri bu ilk mabed, Hz. Muhammed zamanında aslı hüviyetine kavuşmuş ve Müslümanların kiblesi olmuştur.
kabîh قبیح (a.): çirkin, fena, kötü
kâbil قابل (a.) : mümkün olan...
kabin كابين (f.): güveyin geline verdiği 'mehr'
kaburcak قبرجاق (t.): koku kutusu, misk kutusu
kaburga قبرکه (is.Moğ.kabirga): kemik, deri
cabz قبض (a.) : tutma, koparma
kabza-i tasarruf قبضۃ تصرف (a.): ele geçirmeye
kaçan ki فاجأته (E.t.) : ... ki zaman
kader قدر (a.) : alın yazısı
kadana قدانه (f.) : ayağa vurulan zincir
kadd-i bâlâ قب بالا (f.): yüksek, uzun boy
kâdîm قديم (a.) : eski
kadîs قديس (a.) : aziz
kâdir(e) قادر (a.s.): kudret sahibi, güçlü
Kâdir Allah قادر الله (a.) : Kudretli Allah
Kâdir-i Âlâ Küllullah-i Kâffe (a.): قادر على كل الله كافة
- Her şeyin mutlak yaratıcısı Allah –
Kâdir'il-Müte'âl قادر المُتعَل (a.): Yüce Egemen
kâdus قادوس (a.) : besleme hunisi
kâffe كافه (a.) : her şey
kâffe-i en 'âm كافه انعام (a.): bütün yaratıkl.
kâffe-i nâs كافه نص (a.): bütün insanlar
kâffeniq Sultâni كافئن سلطني (a.): Herşeyin Sultanı (Hz. Allah C.C.)
kaftân قفّان (a.): süslü üstlük elbise hil'at
kâh/gâh كاه/گاه (f.): 1. yer, makam, 2. kez, defa
kâh ü bî-kâh كاه و بی کاه (f.e.): orada burada
kâha كاهه (a.): saha, sahaya, ortaya
kâhde كاهيده (a.i.): hörgütük çıkıştı
kahpe قحب (a.i.) : aşağılık kişi, mendebur
kâhir/kahr قهر/قاهر (a.): "Sıkıntı, eziklik" anlamı Türkçeye özgü. Arapça 'zor'
kahr-i mevt قهر موت (a.): müthiş ölüm
kâhil كاهيل (a.): saçına ak düşmüştür

kaht قخط (a.): kuraklık, kıtlık
kamer قمر (a.): ay
kamu(kamuğ) قامو (a.) : hep, bütün, tamamen
kâmurân كامران (f. i.) : bahtiyar, mes'ud
kamûs قاموس (a.i.): 1)Denizin ortası; 2)Lûgat
kâmil-i birr كامل برق (a.f.) : en iyi iyilik, erdem
kande(kanda) قندہ (t.s.e.) : hani, nerede?
kâne/hu قانہ (ka 'annahu) (a.f.): idi, oldu
kân كان (f.) : taban, kaide, althk
kanâ'at قناعة (a.) : yetinme, razı olma
kancık قانچک (Fa.veya Sogd.): dişi köpek, kız
kandîl قندیل (a.): mum veya fitilli yağı kandili
kani قبی (es.Tü. soru ed.) : hani
kâni قاندی (a.s.) : kanmış, inanmış
kâni كاندی (a.s.) : kinayeli dokunaklı söz
kanğı(kankı) قنگی (es.Tü. soru ed.): hangi
kanmaklık قانقلاقن (es.Tü.) : doymak
kantarma قطزمه (Moğolca) : atın gemi
kak-/mak(-di) قادی (t.): itmek, vurmak
kaķımkak-kaħımkak (kaķiban) : قاڼق (es.t.) : öfkelenmek, öfkeli; azarlamak.
kal'a قلعه (a.i.): hisar, kale, müstahkem
kâlâ- evvel كالاً آؤن (a.) : sermayeden önce
kalb قلب (a.) : yürek, gönül
kalb-i kasî قلب قای (a.) : taş yürekli, katı kalpli
kalb-i münkesir قلب مُنكَر (a.): kalbi kırık
kalb-i selîm قلب سلیم (a.): temiz gönül
kalb-i şerîr قلب شریر (a.): kötü yürek
kâlp(b) قلیب (a.i.): hileli, sahte, taklit
kalî قالی (f. *kalus*'dan) : dedikodu, giybet
kalîl قلین (a.) : az, bodur
Kapanaj (kapaniçe) قاپاناج (a.i.) : padişah ve yüksek rütbeli din ve devlet görevlilerin giydiği kolsuz, geniş yakalı kürk.
kara-günlük قره گولنگ (t.i.): tütsü sakızı
karaju (karanjılığ) قراکو (t.s.) : çok karanlık
karaşulanmış قراڭۇلۇمۇش (t.): karartılmış
karavaş قۇراؤش (t.i.): özellikle dişi köle, cariye
karâvol قراۋال (f.i.): birlik, karakol
kâr-âzmûde كار آرمودە (f.b.s.): görmüş
geçirmiş
kariş-muruş قارشى مۇروش (t.): karışık, karışmış
kârimak(kariyan) قرمق (t.): yaşlanmak
katl قتل (a.'katele'den) : öldürme
katlan-/mak/katlanır قىلىنۈز (a.) : dayanmak
kâr-güzâr كار گۈزۈز (f.b.s.) : iş beceren
kâr-i nâbiz كاز ئابىد (f.b.s.): yiğit savaşçı
karı قارى (t.) : evli kadın veya yaşlı kadın

karlıb ۋارلۇب Az. Tü.: tələf olmaq
karv(is) (ا.) : ağaç kadeh, havuz; cendere
karîn (ا.) : yakın, hisim, akraba
karîb / karib (ا.) : çok yakın
karire (ا.) : mesrur, sevinmiş, memnun
Karûn (فَارُونْ) (a.i.) : bkz. Kaleb; Hz. Mûsâ(A.S.)'ın emrine karşı geldiği için yere batmış olan bir Yahudi
karye (قَرْيَة) (a.i.): köy, Nâhiyeden küçük yer
karz (ا.) : borç, ödünç
kasâvet (قَسَاوَة) (a.) : tasa, gam, kalp katılımı
kasd/kasid (ا.) : kasıt, hedef, amaç
kasd-i ǵaraz (قَصْدٍ لِغَارَازٍ) (a.) : kötü niyet
ka'sinî (فَصِينِي) (a.) : kasını otu(seytan boku/tersi) sakızı veya çadırıshağı otu
kâsî (فَاصِي) (a.) : duygusuz(*kalb-i kâsî: kötü*)
kasâvet (قَسَاوَة/قَسْوَة) (a.) : tasa, gam, keder
kas(i)d (قَصْد) (a.) : amaca, hedefe yönelme
kasd-ü ǵaraz (قَصْدٍ وَغَرَضٍ) (a.) : kötü amaçlı
kaid (قَيْدٌ) (a.) : ulu, yüce kişi, kumandan
kâ'ide (قَاعِدَة) (a.) : taban, temel, esas
kâ'im (قَائِم) (a.) : ayakta duran, varolan
kâ'im sine (قَائِمٌ هَنْيَسْ) (a.) : ayakta duran göğüs
kâ'il / kâil (قَائِلٌ / قَائِلُهُ) (a.s. 'kâvl'den) : 1. diyen,
 2. razı olmuş, boyun eğmiş, 3. inanmış
kat (قَطْعٌ) (a.i.): kesme, kesilmeye, biçme
Kaslev ayı (فَسْلُوْفُ آيْنَدْه) (ibr.) : Kislev ayı(Kasım-Aralık arası)
kattâl (قَتَّان) (a.C.) : çok öldüren, çok katleden
kattâl ü sebbâb (قَتَّانٌ وَسَبَّابٌ) (a.i.C.): katil kükürbaz
katılık-dan (لِقْنُنْ قَتَّى) (t.): bkz.TDK 1. Çok, çok fazla, pek şiddetli,sıkı sıkı, 2. sert, katı
katırak (قَرْقُّ) (t.): daha çabuk, hızlı
kat'i (قَطْعِي) (a.s.): katıyen, katiyetle
kâtî (قَطْحِي) / **qatî** (a.s.): şüphesiz, tereddütsüz
katl ü nehb (قَتْلٌ وَنَهْبٌ) (a.f.): yağma edip öldürmek
katl-i şer' iyye (قَتْلٌ شَرْعِيَّة) (a.f.): şer'î ölüm
katre (قَطْرَه) (a.): damla, su damlası
kavs-i kuzah (قُوسٌ قُرْخٌ) (a.) : Gök kuşağı
kavî/kaviyy (قَوْيٌ) (a.s.): kuvvetli, güçlü
kavıl(leşmek) / kavl (قول) (a.) : söz vermek
kavl ü fi (قول و فعل) (a.): söz,eylem, sözleşme
kavzîyb (وَبِ) (a.f.) : oğuşturup, kazışıp
kayd (قَدِ) (a.s.): koşul, bağlama, bağ; özen
kayd-i bend (قَيْدٌ بَنْدٌ) (a.f.) : bağlayarak
kayğı (قَيْغُور) (a.): tasa, üzüntü
kayırmak (قَيْرَمْقُ) (t.): mukayyet olm.

İlgilenmek
kayırmazdı (قَيْرَمْزُدِي) (t.): önemsemeydi
kayurma (قَيْرَمَه) (t.): endişe, üzüntü
kayın-ata (قَائِنٌ آتا) (t.) : kaynata
kazâ (قَضَاءً) (a.): beklenmedik belâ
kazâ-i muǵalaza (قَضَاءٌ مُعَالَظَهُ) (a.): adil hüküm
kazgân(kazgân) (قَرْغَانْ) (t.): büyük bakır kap
kâzî / kâdî (قَاضِي) (a.): yargıç, kadi
kâzib (كاذب) (a.): yalan söyleme, aldatma
kâzib-i müdâm (كاذبٍ مُذَامٍ) (a.): devamlı yalan
kazîb (قَاضِيٌّ) (a.): yerine getiren, yöneten
kazîbî (قَاضِيٰبِي) (a.i.): sultanlık asası
kaziyye (قَاضِيَّه) (a.): mantıkî yargı, önerme
kebîr (كَبِيرٌ) (a.): büyük
kede (گَدَه) (f.i.): ev, yer, mahal, puthane
kere (کَرَه) (f.i.): tereyağı
kefâlet (کفَالَة) (a.): kefil olmak
kefâret (کفَارَة) (a.): suçunu örtme, bedel
koffârâtgâh (کَفَرَاتَه) (a.): Ahit Sandığı
 üstünde duran ve iki kerubinin tasvir edildiği
 bağışlama aparatı(düzenegi)
kelâm (كَلَامٌ) (a.): söz; Allah kelâmi/sözü.
kelâm-i b'is-selâm (كَلَامٍ بِسَلَامٍ) (a.): söz selam
kelb (كلب) (a.): köpek
kôl (کَلْه) (f.i.): başlık, şapka
keleci(geleci) (گلچی) (t.): söz, laf, lakkırdı
kelimât (كلمات) (a.i.): kelimeler, sözle
kepenek (پنک) (f.i.): çobanların giydiği giysi
kerâhet/kerâhiyyet (کراہیت) (a.i.C.): mekruh
kerâmet (کرامَت) (a.i.C.): bağış, ikram, lütuf
kerîh/kerâhiyyet (گریه) (a.C.): iğrenç, çirkin
kerîm/kerem (کرم) (a.): cömert
kerrûbî (گُرُوبِي) (a.): büyük meleklerden(isim)
kerûbî /kerrûbî (گُرُوبِن/گُرُوبِي) (i.C. Ibr. kerîv;
Latin. cherub) : Hz. Mûsâ'nın 'On Emri'
 sakladığı sandığın iki tarafında tasvir edilen
 melek figürleri(bkz. 3 Delikanının Ezgisi 31).
körəna(körənay) (رَنَادَن) (f.i.): boynuz-borazan;
 seypur.
körənânin (کرَنَادَن) (f.i.): boru (boynuz sesi)
kemâl (كمال) (a.): tam, mükemmel, olgun
kemâl-i mertebe (كمال مرتبة) (a.): iyi derece
kemâl-i sıhhât (كمال صحت) (a.): iyilik, canlılık
kemân-keş (كمان کش) (f.): 1. okçu; 2. kemancı
kemâ-yenbaǵî (كماینېڭى) (a.e.s) : icabettiği gibi
 kemlik (كەملىك) (a.i.): kötülük, edepsizlik
kem-nazar (گئْنَظَر) (a.): kötü göz
kem-ter (گەمنىز) (f.b.s.): aşağı, eksik, itibarsız
kem-zu'amâ (گۈزُعما) (f.): kötü kefiller veya

kötü timar sahipleri
Ken'an كُنْعَنْ (f.) : Hz. Yâkub'un (A.S.) memleketi
kene كَنَهْ (f.) : kan emici bir parazit
kendir كَنْدُرْ (Sanskritçe) : kendir bitkisi
kenîze كَنْيَزْ (f.) : genç kız
kengir كَنْجَرْ (f.) : yabani enginar
kendüzi كَنْذُرْ (t.) : kendi özünü, nefşini; bencil
kendüre كَنْذُرَهْ (f.) : peşkir veya deriden sofra
kesb كَسْبْ (a.) : elde etme, kazanma, kazanç
kesek/-gi كَسَكِي (t.) : bel, çapa veya sabanın topraktan kaldırdığı iri parçalar
kesret/kesr/kesir/kesîr كَسِيرْ / كَسَرْ / كَثْرَثْ (a.z.) : çok sayıda, bırsürü
kesret-i eşrâb كَثْرَثْ أَشْرَابْ (a.i.C.) : çok şarap
kesret-i halk كَثْرَثْ حَالْقْ (a.i.) : kalabalık sürüsü
kesret-i zaruret(zarûrât) كَثْرَثْ ضرورة (a.) : büyük zorunluluk/lar
kesret-i zünûb كَثْرَةُ ذَنْوَبْ (a.i.) : birçok günah
kezâlik كَذَلِكْ (a.) : bunun gibi, böylece
kesvet/kisvet كَسْوَةْ (a.) : giyim, kıyalet
keşke(kâşki) كَاشْكَا (a.): dilek, özlem, pişmanlık
keşif/keşf كَشْفْ (a.) : ortaya çıkarma
kethüdâ كَخْتَنَا (f.i.) : kâhya, yönetici
keyyis(e) كَيْسْ (a.s.): zarif; kıyasetli, akıllı
kezzâb(kizb) كَرْبْ / كَرْأَبْ (a.s.C.) : yalancı/-lar
kezâlik كَذَلِكْ (a.) : böylece, bunun gibi
kığırlımkığıra رَاقِغْ (t.) : çağrılmak; çağrıra
kırâ'at قَرَائِثْ (a.) : okuma
kırgın قَرْغَنْ (t.) : öldürmek, katliam etmek
kıt(i)âl قِتَالْ (a.i.) : şiddetli muharebe, kavga
kıtık كَيْتَكْ (t.) : minder, yastık vb.ni doldurmak için kullanılan ve bazen de sivanın içine katılan *keten* ve *kendir* lifleri.
kıtlık قَطْلِيْكْ (a.) : bkz. kahthk
Kitîm قَيْتِيمْ [a.] : Kıbrıs
kille(t) قَلْتْ [a.] : tireyerek
kılgil(ı) قَلْغِلْ (t.) : maksada uygun
kıssa قَصَّةْ [a.] : hikâye, anlatma
kıssa-hân قَصَّةُ حُوانْ (a.f.b.i.) : masal anlatan
kıssa-i icmâl قَصَّةُ إِجْمَالْ (a.f.b.i.) : anlatım özeti
kısmet قَسْمَتْ [a.] : 1. pay, hisse; 2. nasip, talih
kıyad/ alamak قَيْعَدْ (t.): açık kapı, riskli yer
kıyâmet قِيَامَتْ [a.] : son yargı gününde dirilme
kızdıralar قَنْدِرَلَزْ (t.C.) : kızdırmanın çoğulu
kibîr كَبِيرْ [a.] : büyülük, azamet
kic/kicâyen كَحَيْدِكْ (a.i.C.): dağların tepesi, yûcelerden
kifâyet كَفَيْةْ [a.] : yetme, yetişme

kilîsa كَلِيسَا (f.i.) : kilise, kenîsa(puthane)
kilér كَلَارْ [y.i.] : hücre, mahzen, kiler
kimesne كِمْسَنَهْ [t.] : kimse; → kim ise
kim-kimesnesi كَمْ - كَمْ سَنَسِي (t.): kimi kimsesi
kimin كِيمْ يِنْ (qâdér) (Az. Tü.):qâdér(kadar)
gile étme كَلَهْ لِتَهْ (t.):
Kitâb-i Şerîf كِتَابُ شَرِيفْ [a.]: Kut. Kitap,Tevrat
kisve كَسْنَهْ [a.]: giyim, kuşam
kizb كَرْبْ [a.]: yalan, yalan söyleme
ko söyleyeyim قُوْسُولَيْيَهْ (t.) : bırak söyleyim
koğa قُوْغَهْ (t.) : kova
kohu قُوْخُو (t.) : koku, koku almak
kocayor كَوْجَهْ يُورْ (sim. Z.) (t.) : yaşlanmak
koc(ç)uşup قُوْجُشُوبْ (t.) : hlk. kucaklılaşmak
koçak قُوْچَاقْ (t.) : koç yiğit, yürekli, kabadayı
koçân قُوْچَانْ (bul./srpçâ) : koçan, sap
ko çün قُوْچُونْ (t.) : böyle davranış, yap; çünkü...
kol كَولْ (az.t.) : "sirtlama" çali
koşuşu قُوْكَشُو (t.i.): komşu
konup قُنْبَهْ / قُوْنُوبْ (t.) : konup
kotarılmış قُوْتَارْلَمِشْ (t.) : boşaltılmış
kovaviz قُوْفَازْ (t.) : kovarız
kovlamak قُوْلَامَقْ (t.i.) : dedikodu etmek
kök كَوكْ (t.i.): 1.kök, bitki kökü; 2. (mec.)soy
kôle كَوْلَهْ (t.i.): esir
kötek كَوْتَكْ (f.) : sopa, dayak
köylek كَوْلَكْ (t.) : tekerleğin dingili
körfez قُورْفَزْ (yun. körfuz/körfüz) : körfez
köşk كَوْشَكْ (f.i.): köşk
kudemâ قَدْمَاهْ (a.C.) : kadimler, eski büyükler
kudretullah قَدْرَهُ اَللَّهُ (a.) : Allahın gücü
kuds / kudiüs/ kuddüs قُدُسْ / قُدْسْ (a.): kutsallık, kudsiyet
Kuddüs-Allah قُدُسُنَ اللَّهُ (a.): Kutsal Allah(C.C.)
kuddis(e) قُدْسَهْ / قُدْسْ (a.) : mübarek, kudsî
kuds-i ferîd قُدْسٌ فَرِيدْ (a.i.) : benzersiz kutsallık
kudûm قُدوْمْ (a.) : küçük davul
Kuds-i Şerîf قُدْسٌ شَرِيفْ (a.i.) : kutsal Kudüs
Kuddüs'il-Müteâl قُدْسُنَ الْمُتَّالْ (a.):
-Yüce Kutsal Yaratıcı-
kul قُولْ (e.t.) : köle, hizmetçi
kulağız(-viz) قَلْوَزْ / قُولَاغْزْ (e.t.) : kılavuz; rehber
kulfe(gulfe) قَلْفَهْ (a.i.): zeker, uzuv ucundaki sünnet edilecek deri
kulle قَلْلَهْ (a.i.): zirve, doruk, kule
kulis قَلْبِسْ (fr. Coulis: akışkan, akıntı); meclis
kûr, kör كُورْ (f.s.C.: kûrân) : âmâ, kör

Kur'ân (a.i.): Hz. Muhammed'e inen kutsal kitabı. Kur'ân-ı Kerîm.
kurb گُرْب (a.i.): yakınılık, yakında oluşu
kurú گُرْبی (t.f.): kuru, kurutma
kuşadmak گوشادمک (t.): kuşatmak
kuvvetlirek (a.t. 'ek'): daha güçlü
kuvvet-i kalb قُوَّتْ قَلْب [a.]: yüreğinin gücüyle
kuvvet-i kanâ قُوَّتْ قَنَاعَة [a.]: yetinmek
kuvvet-i zâhir قُوَّتْ ظَاهِر [a.]: görünen güç
kuvvetullah قُوَّةُ اللَّهِ (a.i.): Allâhın gücü
kuzú/kuzu قُرْز / کُرْزی (t.): kuzu, kuzucuk
kuzârân/küzar کَذَارَان (f.): yük, ağırlık
küberâ گُبَرَا (a.i.): bkz. kebîr; büyükler
kübrâ گُبَرَا (a.i.): çok büyük, en büyük
kührgân کوھوکان (f.i.c.): dağlar
külfat (a.f.): maliyetli; yağ, yağlı
külli-fî küll کُلْ فِي کُلْ [a.]: herseyde herşey
külliyyet کُلْيَّت [a.]: tamamen, büsbütün
külündür (katajâ) گُرْكُنْدَر (t.): büyük tırnaklı at bakıcısı; (esk. Tü.atdur)
kûr گُور (f.): sin(sîne); göğüs, sadır, kalp
kûrsî گرسی (a.i.): kûrsü: taht, sandalye
kûrsî-i kalem-i levh-i Teâlâ کرسی لوح قلم دعا [a.]: yücelerin (A.C.C.) kûrsüsünün kalemi
kütürdü گوئرددی (t.): kütürtü; katı şey sesi
küymek گویمک (t.): beklemek, sabretmek.

ل، ل

lâf(i)z-i bâtil لف باتل (a.s.): boş sözler
lâbüdd (labuda) لا بد [a.]: çok lâzım, elzem, gereklî; mutlaka
lâ-cerem لا جرم [a.s.zf.]: şüphesiz, elbette
lâ-hiss لا حس [a.]: hissiz, duygusuz
lâ-kayd لا قيد (a.s.): kayıtsız, endişesiz
lâkurdy لا قرددی (i.): lakırtı; söz, söylenti, laf
lâkin لا کن [a.ş 'bağlaç']: fakat, ama
lâlâ لا لâ (f.): çocuk bakıcısı, müreibbi
lâlezâr لا لâ زار (f.i.): gelincik tarlası
la 'net لعنة [a.]: beddua
lâ-şey لا شيء (a.s.): bir şey değil, degersiz
latîf/e لطيف [a.]: kibar, nazik
lâ-yefhem لا يفهم [a.s.]: anlayışsız, âciz
lâyik لا يقي [a.]: yakışan → liyakat
lâyik u ârzânî لا يقي و آرزياني (a.): layik sunulan
lâ-yemût لا يمود (a.): yok olmaz, ölümsüz
lâ-yugâb لا يغافل (a.s.): mağlûb olmaz

latîf/e لطيف (f.): ince, zarif, hoş, kibar
lavâş لواش (ə) (az. Tü.): kök; yufka
lebbeyk لبیک [a.]: sana geldim, çağrına uyдум
lâbnâ لبن [f.]: çerçeve, pervaz
lece لجه (a.f.): yüz, kenar
lehm/lehim لحم [a.]: lehim, bşı. hemen yutma
levh لهو (a.s.): oyun, eğlence, faydasız iş
lehvü'l-'abd/abüd لهو و عبد [a.C.]: gülünç köleler
lêgv لخوا (a.): əbəs söz, boşboğazlık etmek, gəvəzəlik.
leîm/liam Liam [a.s.c.]: alçak, kötü, aşağılık/lar
letâfet/latîf (letâif) لطفة (a.c.): güzel olma, zara fet
lem'â-n (lemeân) لمعان (a.): parlak, parıldama
lem-yezelî لم ينزلني (a.): devamlılık, bâkililik
lemz لمز (a.f.): ayıplamak, sözle kötülemek
lengär لنگار (f.i.): ağırlık, sini, tepsî
lerze لرزه (f.i.): titreme, dehset, korku
leş لشن (f.i.): cansız beden, ölü, cesed
leşker لشکر (f.i.): asker
lev لور (a.): daha ziyade, olsa bile (Şart edati)
levâzîm لوازم (a.C.): gereken, lazım gelenler
levh/levha لوح / لوحه (a.i.): levha, tabla
levh-i mahfuz لوح مد فوظ (a.i.): Allah tarafından takdir edilen şeylerin olduğu levha
levn لون (a.i.): renk, boya, sıfat, nevi, çeşit, tür
levs لوث (a.i.): pislik, murdarlık, kirlilik
levend لوند (f.i.): başıboş, bahriyeli
leyyin لین (a.): yumuşak, latif
lezîz لذیذ (a.): hoş, tatlı, güzel
libâs لباس (a.): elbise, giysi
likme lokma لقمه (f.): ısrımk, lokma
limân بیمان [y.]: liman, gemilerin siğnağı
lisân لسان [a.]: konuşulan şey, dil
liyâkat لیاقۃ (a.): yakışma, layık olma
livâ لیوا (livasi;a.): bkz. I. Mak. 14/20 sancak tuğ veya yönetici sancak beyi
lohusa لوهسه (a.): yeni doğurmuş kadın
lob لوب (fr.i.): yuvarlak ve yumuşak nesne
lübân لبان (a.): kendir
lücce (lüjja) لجہ (a.): 1. engin sular, 2.hızlı
lücce-i deryâ لچہ دریا (a.f.i.c.): okyanuslar
lühâb لهاب [a.]: ateş alevlenmek, ıskılanmak
lütuf/lütf لطف [a.]: nezaketen, iyilik, dost gö.
lütf u izzet لطف عزّت [a.]: büyük dostluk
lütf u kerem لطف و گرم [a.]: L. ve cömertliğine
lütf-i merhamet لطف مرحمة (a.): bolca lütuf

lütf-i takayyûd لُطْفٍ تَقْيِيدٌ (a.) : iyi çaba ile...
lütf-i ender lüt(u)f لُنْفٍ وَ اَنْذُرْ لُنْفٍ (a.) : az lütf

m م

mâ' adâ ما عدا (a.) ... den başka
mabâdâ ما بِدَا (f.) : neden?
mâbâkî ماباقي (a.) : geri kalan, kalan, artan
mâbeyn ما بين (a.) : iki şeyin arası
ma'bud معبود (a.) : kendisine ibadet edilen
ma'cûn مجنون (a.) : hamur kıvamında şey
mâ-dâm ki مادامكه (a.z.): madem ki, devam
ma'den معدن (a.) : topraktan çıkan cevher
ma'dûd معدود (a.f.) : sayılan, addedilen
mağdûr مغدور (a.) : haksızlığa uğramış
mağaret/mağara مغارة (a.c.): mağarât; mağara
mafsallâ مفلا (a.): detaylı
mağrib مغرب (a.): güneşin battığı yer, garb
mağfiret مغفرة (a.): bağışlama, af etme
mağnum مفهوم (a.s.): gammı, kederli, tasali
mağrûr مغور (a.): gurura kapılmış
mâh ماه (a.): ay, kamer
mâh-i taban ماه ابانت ن (a.t.): dolunay
mahakk(mehenk) taşı مَحَكْ طاش (a.): ayar taşı
mâhall / mahall مالخ (a.i.): durmak, yer
mâhallî مالحی (a.i.): yerli, yerleşik
mâhabât(en) محبابة (a.C.): bkz. mehâbîb; dost
mâhbûb محوب (a.): sevilen dost, sevgili
mâhbûs محبوس (a.): hapis
ma(e)hâfet محففت (a.): korkma, korku
mâhâfetullah مكافحة الله (a.): Allah korkusu
mâhâret-i tecrübe مهارت تجربه (a.): ustalık
mâhbûb(e) محبوب (a.i.): sevgili, dost
mâhdûm مخدوم (a.i.): oğul, evlât; efendi, hanım
mâhil محل (bkz. 'Google' çevirisi): kısır
mâhir ماهر (a.): becerikli, yetenekli
mâhkûr محکور (a.): hakir, aşağılık
mahlûk(ât) مخلوق (a.i.C.): yaratık
mahlûk-i dünyâ مخلوق دُنْيَا (a.): d. yaratıkları
mahrûm محروم (a.f.): yasakladı, yoksun etti
mahrûk(a), maxruqa محروم:yanan, yanmış
mahrusa'-i kavî محروسه قوي (a.): güclü şehir
mâhfî مخفى (a.f.): gizli, saklı
mâhfîl محفیل (a.i.): toplanılacak yer
mâhfûz محفوظ (a.): saklı, hıfz, korunma
mâhkûr محفور (a.f.): aşağı, hakir görülen
mahn مخن (a.): imtihan etmek, vurma
mâhsûs مخصوص (a.): özel, bile bile
mâhsûl(ât) مخصوصلاث (a.C.): ürün, ürünler

mâ(e)h-i tâbân ماء تابان (a.): parlak ay
ma'hûd معهود (a.): ahdolunmuş, söz verilmiş
mâhv محو (a.): öldürme, yok etme
mâhza مخطباً (a.): ancak, yalnız, tek; katıksız
mâhzû مخطفع (a.): boyun eğmiş
mâhzûr ممحور (a.): sakınacak şey
mâhzûn مخزون (a.): üzülen, üzgün
mâ'il مائل (a.i.c.): bkz. müyûl; eğilme, eğiklik
mâiyye مائية (a.): suya ait olan
mâkbûl مقبول (a.f.): kabul edilen, benimsenen
mâkbâra مقبره (a.): mezarlık
Makdesê مقدسه (a.i.): Hz. Süleyman mabedi
mâkdûr مقدر (a.): kuvvet, kudret, gücünüz
mâkhûr ممحور (a.): kahredilmiş, mahvedilmiş
mâktûl مكتوب (a.i.): katledilmiş, öldürülmiş
ma'kûl مكمل (a.i.): akla yakın, akla uygun
mâkûle معلول (a.): takım, çeşit, kategori
mâkrûn مكرن (a.s.): (karn'dan)ulaşmış, kavuşmuş
mâksad/mâksûd مقصود/مقصد (a.C.): gaye, amaç
maqsur مقصر (a.): suçlu, təqsirkar
mâlik مالك (a.i.): sahip, mülk; melik/kral
melike ملكه (a.): kralice
ma'lûm معلوم (a.): malumat, bilgi, bilinen
mâldâr مالدار (a.): malî çok, zengin
mâl ü menâlî مالى و منالى (a.): mal mülk
mâl-i-rîzk مالى رزق (a.): günlük gereksinimi
mâ-melek مملک (a.): sahip olduğun şeyler
ma'mûr معمور (a.): imar edilmiş, bayındır
ma'an معان (a.zf.): birlikte, beraber
ma'nâ(ma'nî) معنا (a.): anlam, belirtilen şey
mânenâ مانند (a.): benzer, denk, eş
mâ(a)nca مانجه (mâncıh) (it.i.): yiyecek, yemek
mancımk منجنيق (a.): bir savaş aracı
mandîra ماندرا (a.i.): süt veren hayvan yeri
mâni معنی (a.): engel olan, engelleyen
ma'nî(mâgnî) معنی (a.i.): vecize gibi anlam; mana
mansîb منصب (a. nasb'dan) : devlet hizmeti
manzar منظر (f.): manzara, görünüş
marân مزان (a.c.): yılanlar
maraz مرض (a.): hasta, hastalık
ma'rîfet معرفة (a.): beceri, yetि, erdem
ma'rîfetullah معرفة الله (a.): Allahı anlama
ma'rûf معروف (a.): tanınmış, bilinen, irfan
ma'rûz معروض (a.): sundu, öünüə qoyma, müraciət etdi
mashara مسخره (a.): soytarı, kepaze; maskara
ma'siyet معصي (a.i.): âsilik, itaatsizlik

maslahat مصلحة (a.) : iş güç, gereç, amaç
maslahâtgüzâr مصلحة كذّار (a.) : iş bilir, elçi
masnû'ât مصنوعات (a.): san'atkârâne işler
ma'sûm مَعْصُوم (a.i.): küçük çocuk
maşrîk مشرق (a.i.): güneşin doğduğu yer
mâtem مائم (a.): cenazede yas tutmak
mathlûb مطلوب (a.i.): istek, istenilen şey
matrûd مطروح (a.): kovulmuş, tardedilmiş
ma'tûh(e) مع فهو (a.): bunamış, bunak
ma'ur (ma' mur) معهور / معور (a.):
dönüştürümüş, imarlı, işlenmiş topraklar
ma'yûb مغيب (a.): ayıplanmış, ayıplanan
mazarrat مضرّات (a.C.): zararlar, zyanlar
mazbût مضبوط (a.): tutulmuş, zaptedilmiş
mavamîq موافق (a.): sürekli, uzun müddet
javâb مولى (a.): efendi, efendim
ma'zeret مغارة (a.): öne sürülen özür
mazhâk/mazhara مضحك (a.i.): soytarı
mâzharâ مسخرة (az.tü.): alay konusu, saçma
mâzî مازو (f.i.): meşe
mazîk/mazayîk مضيق / ضيق (a.i.C.): zor, dar
ma'zûl معزول (a.): azledilmiş, kovulmuş
ma'zûr معزز (a.i.): özürlü, özrü olan
mazleme مظلمه (a.i.): zulüm, cân, haksızlık
mazlûl مظلوم (a.): bkz. 'mazufe' ad edilmiş
mazmûn مضمون (a.): anlam, meal, şiir
mâbâdâ مبادا (f.): en azından
mebde' مبداء (a.): başlama yeri, orijin, köken
mebgûz منفوض (a.): sevilmemiş, buğz edilmiş
mâbrus مبروس (az.): (cuzzama) maruz
mebgûze منفعة (a.): nefretlik kadın
mebni (mebnâ) مبني (a.s; a.i.C.): yapılmış
mecâl مجال (a.): idman, kuvvet, kapasite
meclis-i meşîha مجلس مشيخه (a.): akıl a. meclisi
mecâlis مجلسن (a.i.C.): meclisler, toplantılar
mecmu' (mecmû') مجموع / مجمع (a.): bütün, hepsi, topluca
mecnûn مجّون (a.): deli
mecrâ مجرأ / مجرى (a.): akış, akıntı
meçrûh مجروح (a.): yaraladı
meçd مجد (a.): büyülüklük, azamet, şeref, itibar
meçd-i hâcet مجد حاجه (a.): büyük ihtiyaç
meçd-i imdâd مجد إمداد (a.): büyük yardım
meclûb مجلوب (a.): celbolunmuş, kapılmış
meclûd (cülûd:deri) مجلود (a.): kirbaçlanmış
medân مدان (a.i.): hükümlü
medâr مدار (a.): döngü, dayanak, yardımcı
meded مدد (a.): el uzatma, yardım
medh مددح / مده (a.): övme, övgü

medhûs مدهوش (a.): dehşete uğramış, şaşırılmış
medhal مدخل (a.): giriş yeri, kapı
medre مدره (f.i.): 1. matra, kile, 2. bir batman; 6 okkalık şarap kabı
medyûn مدین (a.): borçlu, vereceği olan
mefhûm مفهوم (a.): yorumla çıkarılan anlam
meflûc مفلوخ (f.): felc olmuş, inmeli
mekfûd مفقود (a.): kaybolmuş, yok olmuş
meftûn مفتون (a.): büyülenmiş
meğer مگر (a.): eğer değil ise, yeter ki olmasın
mağşuş مغشوش (f.): qarma qarışık, hərcəmərc
mehâl محال (a.): 1. mühlet, vade; 2. yer
mehîb مهيب (a.i.): korkunç kimse, görkemli
mehîb ü â'zam مهيب و أعظم (a.): en büyük
mehleke مهلكه (a.): tehlikeli yer ve iş
mehul مخول (a.): 1.yumuşak yay; 2. Benekli
mehz محض (Az. Tü.): saf, tək, ötrü
mekân مكان (a.): yer, konum
mekrû(mükûr) مكره (a.i.c.): hile, düzen kurmak
mekrûh مكره (a.): igrenç, şeriat yasağı
melâci' (mâlcâ) ملaci (a.i.): siğınak
melâmet ملامث (a.): rüsvaylichkeit, kinama
melâîn ملائين (a.c.): lanetlenmiş olanlar
melâînî ملائيني (a.i.): melun, lanetli
melâz ملاز (a.): siğınılacak yer 'melce, penâh'
melekullâh ملك الله (a.i.): Allahın meleği
melekûtullâh ملك و ث الله (a.): Tanrıının krallığı
Melekü'l-mevt ملك الموت (a.): ölüm meleği
melek'üs-semâvât ملك السماء (a.C.): göklerin melekleri
melekütü's-Semâ ملکوت السما (a.C.): Göklerin krallığı
mel'ûn (melun) ملعون (a.s.): lanetlenmiş
melûl ملول (a.i.): bükkinlik, usanmışlık
Meliki'l-'Âlem ملك العالم (a.): alemlerin kralı
Meliki'l-Dûhûr ملك لدھور devrin efendisi
Meliki'l-Kuddüs ملك القدس (a.): Kutsal Kral
Meliki'l-Mülük Allah ملك الملوك الله (a.): - Herseyin Efendisi Allah -
Meliki's-Semâvat ملك ائمن ته (a.): Göklerin Kralı(Allah C.C.) bkz. Simon'un Kit. 2/2
melike ملکه (a.): kralice
melûl ملول (a.i.): usanmış, bikmiş
memâlik ممالك (a.C.): memleketler
mâmâna'at ممادعت (a.): isteksizlik, engellemeye
memdûh(a) ممدوح (a.): beğenilmiş, övülmüş
memhûre ممفوره (a.s.): 1. mehri, nikâh bedeli verilmiş olan kadın, 2. sürülüp nadas olmuş
memlû مملو (a.): doldurulmuş, dolu

memlûk مملوک (a.) : kul, köle, esir, bende
memlûke مملوکه (a.müen.) : köle kadın
memnû منفع (a.) : men, yasaklanmış
memzûc ممزوج (a.s.) : bitişik, karışık
men منع (a.) : engel, yasak
menâre مئاره (a.) : minâre; ezan(*fener*) kulesi veya şamdan(bkz. I. Mak. 4/49)
menn(mina) من (a.i.) : 60 mina=1 Talant(5,8kg)
menn ü selvâ سلوی من (a.i.) : yerden beyaz mantar gibi biten 'kudret helvası' ve bildircin
menba i'l eltâf منبع الطاف (a.i.c.): iyilikler sahibi, iyilikler kaznağı
menba -i fesâd منبع فساد (a.): fesat kaynağı
menâkib(l) متألق (a.C.) : menkîbler, edebiyat, anlatım(bkz. II. Mak. 2/29)
menâl منزل (a.) : sahip olunan şey, kavuşma
meneviş منوش (f.) : menekşe rengi, mor
menfa at منفعة (a.) : yarar, fayda, çıkar
menkûha منكحة (a.i.) : nikâhlı kadın
menkûr منكور (a.i.) : reddedilmiş
menkûl منقول (a.) : taşınan, nakledilen
menî متین (a.) : çetin, zor
mensib/mensûb متصب / منسوب (a.): mensup; bir şeyle ilgisi bulunan.
menzil منزل (a.) : inecek yer, durak, hedef
menşûr مشور (a.) : neşr olunmuş
menzûc(munzic) ممزوج (a.s.) : kemale ermiş
mer â مزاعي / مرعا (f.) : otlak, çayır
merâret مرازث (a.) : acılık, tatsızlık
merâdet مراذث (a.i.) : kuvvetlilik, kavilik
mered مرد (a.) : inat etme, kötülük
meremmet مرمت (a.) : onarma, tamir
berbût مربوط (a.) : bağlı, rabtedilmiş
merci مرجع (a.i.) : baş vurma yeri, makam
merd / merd-ân مرد / مردان (f.C.) : adam/-lar, insan/-lar, erkek/-ler...
merdâne مردانه (f.) : erkekçesine, mertçesine
merdûd مزدود (a.) : reddolunmuş
merfû مرفوع (a.) : kaldırılmış, yükseltilmiş
mergûb مرجوب (a.): kıymetli, beğenilmiş
merheb مرهب (a.C: 'merahib'): kaçacak yer
mertebe مرتبة (a.) : basamak, derece
mertek مردك (f.) : tomruk, kalın ağaç
mersiye مرثي (a.) : ağit
mesâlih مصالح (a.C.) : maslahatlar, işler
mesâlih-güzâr مصالح گزار (a.i.) : kayyum(bkz. maslahatgüzar: Elçi
mesâm, mesâmet مصائب ، مصام (a.i.):

duracak yer
mesâlim مسلام (a.i.) : selamet(selam) edilen
mesâvîci مسناويجي (a.C.) : kötülük düzenleyici
mesel مثل (a.) : kıssa, hikaye, örnek
mes'elev مسألة (a.): dini konuda tartışma sorusu
mesh/mâs مس / مسح (a.): el ile yağlama veya abdestte suyla sıvama; dokunma
mesîre مسيرة (a.i.): gezilen yer
mesrûr مسرور (a.f.): neşeli olma
mes 'ûl مسؤول (a.) : sorulan şey, soru, sorğu
meskûn مسكن (a.i.): oturulan, ikamet edilen
mestâne مستانه (a.) : sarhoşcasına
mestûr مستور (a.) : setredilmiş, örtülü, yazılı
meşâyîh مشایخ (a.i.): şeyhler, pirler
meşekkat مشقة (a.f.): zahmet çekme
meşgûl مشغول (a.) : bir işe uğraşan
meşhed مشهد (a.): bir adamın şehid olduğu yer
meşhûr مشهور [a.] ünlü, tanınmış → şöhret
meşîha(meşâyîh C.) مشايخ / مشيخة (a.C.) : 'âkil adamlar meclisi
meşrû مشروع (a.) : yasal, hukuki, geçerli
meşvere مشوره (t) (a.) : müşavere, danışma
metâ متابع (a.i.): şey, satılabilen eşya
metâni متنابي (a.s.): metinlik (bkz. metânet)
metrûk متربك (a.i.): bırakılmış, terk edilmiş
metrûke متربكة (a.i.): dul kadın
metîn متنين (a.): sağlam, dayanıklı
merfu مرفوع (a.) : yükseltilmiş, terfi olunmuş
mergûb(e) مرجوب (a.): beğenilmiş, değerli
meylim / meyl ميل (a.): meyleden, hevesli
mevât موات (a.s.): cansız şeyler
mevc موجود (a.i.): dalga
meveûd موجود (a.): var olan
meveddet مودت (a.i.): dostluk, sevgi
mevt מוות (a.ve ibr.: מות/מוות) (a.) : ölmeye, ölüm
mevt-i kâhr מוות قاهر (a.) : açıklı ölüm
mevtâ موته (a.): ölü
mevtâ nî مؤنثاي (a.): ölümlü
mevacib مواجب (a. C.: *mevacibât*) : maaşlar, aylıklar; yeniçerilere verilen üç aylık ulufe
mev'ûdat موعد (a.): vaad edilenler
mevsim/mevsím موسم / موسم (a.): yıl mevsimi
mekuf مؤقف (a.): vakfedilmiş
mevlid(mevlud) مولد (a.): doğum, ayin
mevzi موضع (a.): konma yeri, konum
mevzû موضوع (a.): ortaya konmuş, konu
mevcudât موجودات (a.i.): var olanlar
mey مى (f.i.): mayalanmış şarap, içki
meyhane/-ci ميخانه (a.i.): şarap satılan yer

mey'ûs میوس (a.) : yeis eden, umutsuz
meymenet مینه (a.) : uğur, kutluluk
meymûn مینون (a.i.) : ugurlu, bereketli, kutlu
meyt (mevt) میت (a.i.) : ölü, cansız
meyyit میت (a.c.) : ölüler, cesetler
mezâze مصاذہ (a.fi.) : bkz. mezâ=geçti; geçit, zafer taki(zaferân)
mezbah مذبح (a.i.): hayvan kesme yeri, sunak (Az. Tü. **mâzbuh**: kâsilmiş (heyvan haqqında); 2) qurban edilmiş, qurban kâsilmiş.
mezbele مزبلة (a.i.) : çöplük
mezellet مزّلٹ (a.) : alçaklık, zelillik
mezemmet مدمث (a.) : kınama, yerme
mezc(e) مزج (a.) : karıştırma, katan
mezîd مزید (a.) : çoğalma, ziyade etme
mezmûm مزموم (a.i.) : ayıplanmış, kötü
mezkûr مذکور (a.) : bkz. müzakkir; zikredilen
mezmûm(e) مذمومہ (a.s.): yerilmiş, ayıp
mezra'a مزرعہ (a.i.): tarım yeri, çiftlik
mezîd مزید (a.): çoğalma, ziyade etme
mix/lanmış میخللتمش (f. eki t.): çivilenmiş (Az. Tü.: mix: kazık. (divara vurulmuş mix)
midre مذرہ (a.): 1. bahadır, kahraman; 2. rahim, doğum, doğurganlık: "Anaların anası; Toprak Ana!" bkz. Ekl. 40/2. Google terc.: 'Generasyon'.
mihlet(bkz. mühlet) مھلت (a.): zaman vermek
mihmân(dâr) مهماندار (a.):1.konuk; 2.ağırlayan
mihnet محنۃ (a.): zahmet, eziyet, dert, belâ
mîhrâb محراب (a.): islamiyetten önce Yemen tapınaklarındaki bir bölmenin adı
Mîkâil مکائی (a.i.): rizklardan mesul büyük melek
mîkdâr مقدار (a.) : ölçek, ölçme aracı
mîlk ملک (a.): mal cinsinden olan yer, mülk
min من (Az. Tü. f.): bin
mina مین (a.): ağırlık ölçüsü; 60 Mîna 1 Talant
min-bâ'd من بعد (a.): bundan sonra
minber منبر (a.): kürsü, hatibin hutbe yeri
minnet ممنة (a.i.): ihsân, lütuf
minsâ مذسه (Az. Tü. f.): binse
minvâl منوال (a.): usul, biçim, yöntem
mîr میر (a.): kumandan, väli, bey
mi'râc معراج (a.i.c.): göge yükselme, merdiven
mir'ât مراث (a.i.C. 'merâf') : ayine, ayna
mis مس (f.): bakır
misâl مثال (a.): örnek, benzer
misâl مثال (a.): 24 kıratlık ağırlık birimi
misk / müşg مسک / مشک (a.i.): bir ceylândan

çıkarılan güzel kokulu madde.
miskîn مسکین (a.) : aşağı, yoksul, fakir
miyân میان (a.) : orta, ara, vasat, meyan
mîzâc مزاج (a.) : karakter
mîzân میزان (a.i.): tartı, terazi
mollâ مولأ (a.) : mevla, veli, hoca
möhñetiz مەن تىز (Az. Tü.a.): qâmlı, qüsseli
mu'âf معاف (a.): af, bağışık
muâfiq (muvâfiq) موافق (a.): aynı fikirde olmak, uygun, hem fikir
mu'âfât معافات (a.C.): affetmek, sihhât v.
mu'allak معلق (a.i.): havada olan, belirsiz
mu'âşere(t) معاشرة (a.): birliktelik, karışmak
mu'ahhar مؤخر (a.): gecikmiş, son
mu'âmele معاملة (a.): işlem, uygulama
mu'âmele-i sûret معاملة صورت (a.): uygulama
mu'ânid معاند (a.): inatçı, dikkafalı
mu'âtebe معاٰتبہ (a.): azarlanılan, paylamak
muattal معتنی (a.): tatil edilmiş, kullanılmaz
mu'âraza معازصہ (a.): bir şeyden sapmak
mu'âvenet معاونۃ (a.): yardım etme
mu'ayyi(en) معین (a.s.): tayin eden, belirten
mu'azzam معمظ (a.): en büyük
mu'azzep(b) معریب (a.): eziyet çeken
mu'azzebe معریبہ (a.): acı çeken kadın
mu'azzez معزز (a.i.): saygı duyulan, aziz
mûcib/en موجب (a.): icab eden, göre
mubâda مبادا (a.): asla olmasın
mu'cîzât معجزۃ (a.C.): mucizeler
mûdâra مدارا (a.): yüze gülme, öyle görünme
muğlak مغلق (a.): kapalı, anlaşılmaz
muğannî مغّنی (a.): nağmeli, hoş sesle okuyan
muğâyir مغایر (a.f.): zıt, başka olma
muğâşvâş مغشوش (a.f.): kafası karışmış; münakaşa
muğtebit مغتبط (a.): gitba olunmuş, hâli iyi
muhabbet/en محبتة (a.): sevgi, sevmek
muhabb ül-hayr محبت الحیر (a.): iyilik sever
muhammin مخمن (a.i.): değer veren, eksper
muhâtab(a) مخاطب (a.i.): kendisine hitap etme
muhâtarâ مختارۃ (a.i.C.): tehlike, korkular
muharrik محرک (a.i.): çok yakan
muhassal-i kelâm محکل کلام (a.): sözün özü
muhâsebe محسابہ (a.): hesap, hesaplaşma
muhâsır محاصر (a.C. muhasirîn-muhasirûn) : etrafının kuşatıp saran, muhasara eden
muhsin محسن (a.i.): iyilik eden, cömert
muhlis مخلص (a.s.): halis, katkısız, gönülden
muhalles مخلص (a.): kurtarılmış

muhâlif مُخَالِف (a.i.) : muhalefet eden, zıt
muhallis مُخْلِص (a.) : kurtaran, halâs eden
muhâl محل (a.) : çelişkili, boşyere, tutarsız
muhallim مُخَلِّم (a.) : öfkeli birisini yumuşatan
muharebe مُحَارَبَة (a.): (*Oğz. Tü.*) savaş
muharrem günü مُحرَّم (a.): Arapî(Kamer) ayların başı, birincisi; yasak, haram kılanın
muhâtara مُخَاطَرَة (a.): tehlike, risk
muhavvet مُخَافَط (a.): etrafi surlu yer
muhassîn مُحَسِّن (a.s. ‘*hased*’den) : güzel kılan
muhassîn مُحَسِّن (a.s.): 1. kale gibi korunaklı
muhibb ü azîz مُهِبٌ و عَزِيز (a.): sevgililerin ve sağlam kılan; 2. nâmâhremden saklayan
muhibbî مُجَنِّي (a.):seven, muhabbet eden, dost dostu
muhibbi'l-ervâh مُجَدِّد ا لَرْوَاح (a.i.): C. C.
- ruhların dostu, ruhların sevgilisi -
muhkem مُكْمِن (a.f.): pekiştirilmiş, sağlam
muhtâç مُحْتَاج (a.f.): ihtiyaç, hacet duyma
muhtâr مُخْتَار (a.): seçilmiş, otonom
muhtelîf مُخْتَلِف (a.i.): ihtilaf eden
muhtelît مُخْتَلِط (a.i.): karışmış, karışık
muhterem مُحْتَرَم (a.i.): hürmet, ihtiârâm
muhtebes مُحَبِّبَس (a.): hapsedilmiş, korunmuş
muhtesib مُحْتَسِب (a.i.): hesaba çeken
mu 'in معين (a.s. avn'den) : yardım/-cı, iane
mukââbele مُقَابَلَة (n. a.i.): karşılık, karşılaşmak
mukadder مُقدَّر (a.s.): takdir edilmiş
mukaddem مُقَدَّم (a.i.): ilk, öne geçen
mukaddîm مُعَقَّدِيم (a.i.): öne sürülen
mukassî مُشَكِّي (a.): kasvet verici, sıkıcı, katı
mukarreb مُفَرَّب (a.): yakınlaştırılmış, yakın
mukarrebe مُفَرَّبَة (a.): yaklaştırılmış
mukarrer مُفَرَّر (a.): kararlaştırılmış
mukarrûn مُفَرَّون (a.): bağlanmış şey
mukârin مَقَارِن (a.): yakın olan, bitişen, eş
mukârrizîn مُقارِضَن (a.C.): methodenler
mukâvemet مُفَاعِمَت (a.f.): karşı koymak
muktedî مُفَتَّدِي (a.): tâbi' olan, imâma uyan
mukâvîm مُقاوم (a.): direnen, karşı duran
mukavvî مُفْقِي (a.s.): kuvvet veren
mukayyed مُقَيَّد (a.f.): bir işe bağlı, gözetlen
mukîr مُفَرَّ (a.s.): ikrar eden, doğru söyleyen
mukîm مقیم (a.): ikamet eden
mulâvvâs مُولَّف (a.): kirli
munkalîb مُنْقَلِب (a.): dönen, dönmiş, değişmiş
mutazîr مُنْتَظَر (a.i.): bekleyen, gözleyen
murdâr مُرَدَّار (f.): pis, kirli, yasak şey
muta' مُتَعَ (a.i.): cariye (muta nikahı)

mu 'tâd مُعَنَّاد (a.): adet, alışılmış olan
mutâ'afînin مُتَعَافِن (a.): kokuşmuş
muta' eâliq مُتَعَلِّق (a.): ait olmak
mutasaddîk مُصَدِّق (a.): sadaka veren
mutassaddîr مُصَدِّر (a.C.): baş köşeye kurulan, başa geçip oturan
mutasarrîf مُتَصَرِّف (a.i.): yönetici
mutasaddir مُصَدِّر (a.): baş köşede oturan
muttasîl مُتَصَّل (a.): bitişik, aralıksız, bağlı
mu' teber مُعَتَبِر (a.): itibar edilen
mu' tedîl مُعَتَدِل (a.): yavaş ve mülâyim
mu' temed مُعَنِّد (a.): kendine güvenilen
mu' teref مُعَنَّف (a.): itiraf olunmuş
mu' terif مُعَنَّف (a.): itiraf eden Mطع (a.): itaat eden sadık
mu' tî (mutâfa) مُطَبِّع / مُمَطَّع (a.s.): itaat etmek
mutma' inn مُطمَن (a.): tatmin etmek, emin
murâd مراد (a.): istenen şey, dilek, arzu
murâd-i şerîf مَرَادُ شَرِيفٍ (a.): şerefli istek(ğı)
murâfa'a مُرَافَعَة (a.i.): yüzleştirilmek
murâbbâ مُرَبَّع (a.s.): dört şeyden olmuş
murassa مُرَصَّع (a.): kıymetli taşıla süslenmiş
murtâd مُرْدَاد (a.): bkz. mürted; dönek
murtâzi مُرْثَازِي (a.): (Rızâ. dan) süt emen
murîbâ مُرِيبَة (a.): (bkz. google çev.) şüpheli
Mûsâ(Mûsi) مُوسَى (a.): Hz. Musa peygamber
musâ' (h)ade مُسَاعَة (a.): kolaylaştırma, onay
musâhhâr مُسَحَّر (a.): ele geçirilmiş olan
musâhib مُصَاحِب (a.): dost, arkadaş
musâb مُصَاب (a.s. ‘*savb*’dan. C.: *musâbîn*): musibete uğramış, rastlamış, üzerine düşmüş
musâhabat مُصَاحَّبَة (musâhebe a.C. ‘Sohbet’ den) sohbetler, konuşup görüşmeler
musârrif مُصَرِّف (a.s.): tüketim, harcama
musâvver مُصَوَّر (a.s.): cisimlenmiş ruh
mûsîkî / mûsîkî مُسِيقٰ / مُوسِيقٰ (a.): müzik
musâbet مُصَبِّت (a.z.): bela, kaza, kötülük
musallat مُسَلَّط (a.): zorbalık eden, sataşan
musâlet مُصَلَّث (a.c.): bkz. musaleh: sulhlar
musanna مُصَنَّع (a.): sanatkârane yapılmış
musannif مُصَنَّف (a.): kitap musafçısı, ciltleyen
mustâhsen مُسْتَحْسَن (a.): beğenilen
musâkirat مُسَكِّرات (f.): sarhoş edici maddeler
mu'vâcehen مُواجِهَة (a.i.C.): ona, yüzüne karşı
mu'vâfakat مُوافَقَة (a.C.): razı ol., anlaşmalar
mu'vâzebe مُؤَظَّبَة / مُؤَظَّب (a.): bir işe meşguliyet, devamlı uğraşma
mu'vâzebe-i tazâru مُؤَظَّبَة تَصْرُغ (a.C.): tevazu edişleri, alçakgönüllü yalvarışları...

muzâ'af مُضاعف (a.): iki kat artmış
muztar مُضطَرْ (a.): çaresiz kalmış, zorlanmış
muztarib مُضطرب (a.i.): ıztırap çeken
muzrîr مُضر (a.): kötü, zarar veren
mûzîk مُضيق (sıkın, sıkıştırın, darlaştıran)
muzdarip (b.) مُضطرب (a.): ıztırap çeken, azap ve sıkıntı içinde ola
muzdur مُزدor (f.): maaşlı, ücretli
mübâh مباح (a.): izinli, yasak olmayan
mübâlağâ مبالغة (a.s.): abartı, abartma
mübârek مبارك (a.s.): kutlu, kutsanmış
mübâşere مباشره (a.i.): müzakere etmek
mübâşeret مباشرت (a.i.): bir işe başlamak
mübâşir مباشر (a.): müjdeci, müjdeleyen
mübîn مبین (a.): açık, aşikar
mücevveze مُخوَّذة (a.): başa giyilen kavuk
mûbedân مُوبَدَان (f.i. 'mûbed' in C.): mecûsîlerin başkanlarına verilen isim
mübeddel مُبَدِّل (a.s.): değiştirilmiş, değişmiş
müberrâ مبِرَّا (a.s.): muaf, özgür, arımmış
mübtekire مُبْتَكِرَه (a.i.): başı eğik, kadın
mücâdele مُجاَدَلَه (a.i.): cedelleşme
mücâma'a مُجَامِعَه (a.i. 'cem'den): cima etme, cinsî münâsebette bulunma
mücerreb مُجَرَّب (a.): sınanmış, makbul
mücevveze مُوجَوَّه (a.): resmi kavuk
mûcîb موجب (a.): icab eden, gerektiren
mücrim مجرم (a.): suç işleme, cărbum
müdd مُدَّ (a.): iki avuç dolusu kadar bir ölçü (ağırılıkça da 875 gr. kadardır)
müddeâ (mûddeî) مُدَعَّع (a.): iddia olunan, dâvâ olunan şey, (*mübaşirce çağrılan kişi*)
müdâhene مُدَاهَهَه (a.): dalkavukluk
mûdâm مُدَام (a.): daim, baki, sürekli, mübtelâ
mûdâm-i feryâd مُدَامٌ فَرِيَاد (a.): devamlı çağrı
mûdân مُدَان (a.): hükmeketmek
mûdânî مُدَانِي (a.): yakın, eş, benzer
mûdârâ مُدَارَّا (a.f.): dost gibi görünmek
mûdâfa'a مُدَافَعَه (a.): direnme, savunma
mûdavemet مُداوَمَه (a.): bir şeye devamlılık
mûdâvemet-i cûlûs مُداوَمَه جلوس (a.): tahtın devamlılığı veya egemenliğin bekâsı için
mûdâvim مُداوِم (a.): aralıksız devam eden
müdebber مُدَبَّر (a.): azat olmak
müdebbir مُدَبَّر (a.): tedbir alan
müdebbir-ul 'umûr مدبر الأمور (a.): halkın hikmetlisi, erdemlisi
müdekkik مُدَقَّق (a.): dikkatle araştıran
müdevvi(e)r مُدوَّر (a.): döndüren, çeviren

mü'eddeb مُؤَدَّب (a.s.): terbiye edilmiş, edepli
müecel مُؤَجَّل (a.): ecil edilmiş, bekletilen
mü'ellif مُؤَلِّف (a.): telif eden, yazar
mü'esser مُؤَثَّر (a.): tesir eden, eser bırakan
mü'eyyed مُؤَيَّد (a.): teyid edilmiş, güçlenmiş
müfevvez مُفَوَّض (a.tefviz'den) : sipariş ve ihâle olunmuş
müftâ مُفَتَّه (Az. Tü.f.): beleş, karşılıksız
müft/müftân مُغَتٰ / مُغَتَّ (f.s.): 1. beleş, bedava
müfste مُفْتَه (a.i.): hazine, define
müftehir مُفْتَح (a.): iftihâr eden, övünen
müfterik مُفْتَرَق (a.): perişan olan, dağılan
müfîd مُفَيِّد (a.): güzel ifade eden
mühdi مُهْدٰ (a.): ihda eden; kaynak, neden
mühlîk مُهْجِلُوك (a.i.): öldüren, öldürücü
mühimmât مُهَمَّات (a.i.): harp malzemesi
mühîb مُهِبٰ (a.i.): heybetli, korkunç
mühürdâr مُهْزَدَار (f.i.): elinde salâhiyet olan
mûhr-gen مُهْرَكَن (f.i.): damgacı, mühürçü
mûkerrem مُكَرَّم (a.): cömertlik eden
mûkerrer مُكَرَّر (a.): tekrar, tekrarlanma
mûqorrer مُقرَّر (Az.Tü.): binaən, çox dəfə, dəfələrlə, təkrar-təkrar, təkrarən.
mûlâ (mûllâ) مُلَّا (a.): çok sihirbaz, şöhretli
mûlâhaza مُلَاحَظَه (a.): iyice düşünüp bir işin hakikatini tetkik etmek
mûlâsîk مُلَاصِق (a.): bitişik, yapışık, yanyana
mûlâzîm مُلَازِم (a.): bağlı, yardımcı subay
mûlâzemet مُلَازَمَه (a.): sâmsâki bir işe bağlılık
mûleffak مُلْفَق (a.): sık, süslü, yaldızlama
mûleffef مُلْفَق (a.s. 'leff den; bkz. *melfûf*, *mazrûf*): sarılı olan, mektuba konulan şey
mûlhak مُلْحَك (a.): ilhak olunmuş, katılmış
mûlhîd مُلْحِيد (a.i.): pagan, dinsiz
mûlteff مُلْفَق (a.): birbirine sarılmış, karışmış
mûlîtehîk مُلْتَحِق (a.): katılmış, katisıtırılmış
mûlk-i beyîfî مُلْكُ بَيْتِي (a.): evinin mülkü
mûlk-i şerîf مُلْكُ شَرِيف (a.): iyi, güzel mülk
mûlk مُلْك (a.i.): ev, sahiplik
mûlûk مُلْوَك (a.i.C.): melikler, hükümdarlar
mûmecced مُمَجَّد (a.s.): ululanmış
mû'mîn مُمَنِّن (a.s.): iman etmiş, inanmış
mûmtâz مُمَتَّز (a.): imtiyazlı, seçkin
mûmtelâ (bkz. *mümtelî*) مُمَتَّلِّ (a.): dolu
mûnâcât مُنَاجَات (a.i.): dua, yalvarma
mûnâfîk مُنَافِق (a.): yalancı, ikiyüzlü
mûnâkil (bkz. a.C. 'münâkalât'): intikal
mûnâsebet مناسبة (a.): ilişki, ilgi
mûnâsebetsiz مُنَاسِبَسِر (a.): ilgisiz

münâsib مناسب (a.) : uygun
münâvele مُنَازِلَة (a.) : takdim, sunmak
münâza'a مُنَازَعَه (a.) : çekmek
müncerr(*i*) مُنْجَرِي (a.s.) : neticelenen
münecces مُنْجَسْ (a.): pis, kirli, murdar
münəqqəş مَذْفَش (f.): işlenmiş, dokunmuş, kabartmalı
mündefi مُنْدَفِع (a.f.): geçmiş, atlatılmış
münevver مُنْتَر (a.f.): aydınlanma
münezzeх مُنْزَه (a.): tenzih edilmiş, uzak
münezzil مُنْذَلْ (a.): indiren, tenzil eden; Allah
münferik مُنْفَرِق (a. fark. 'dan) : ayrılan
münhazim ضِمْمَه (a.): sinen, hazmolunan
münhezim مُنْهَزِم (a.): hezimete uğramış
münâdî مُنَادِي (a.): nida eden; tellâl
münîr مُنْبِئْ (a.i.): nurlandıran, ışık veren
münkâd(*a.f.*) مُنْقَادْ (a.): boyun egen, itaad eden
münkâlib مُنْقَابِل (a.): dönen, başka hale gelen
münkâti مُنْقَطِع (a.): kesilen, son bulan
münkariz مُنْكَرْ (a.): kesilmiş
münker مُنْكَرْ (a.): yasak, haram edilen şey
münkesir مُنْكَسِرْ (a.): kırılan, kırılmış
münselik مُنْسَلِك (a.): bir yola girip kalmak
müntakil مُنْتَقِلْ (a.f.): intikal eden, geçen
müntakim قِشْمَه مُ (a.): intikam alan
müntemis مُنْطَمِسْ (a.): gizlenen, saklanan
müntehâb مُنْخَابْ (a.): seçkin, güzide
münkâlib مُنْقَابِلْ (a.): dönen, dönmüş, değişen
münkariz مُنْكَرْ (a.): kesilmiş
münkir مُنْكِرْ (a.i.): Allahi inkâr eden
müntefih مُنْتَفِيْح (a.): (*Nefh*' den) şısimış
mûrâfaka(*murâfa' at* a.C.) مُرَافَقَه : yoldaşlık
mûrâc 'at مراجعت (f.): geri dönmek
mürde مُرْدَه (f.s.-i.c.): ölü, ölmüş, mevtâ
mürde-dil مُرْدَه دل (f.b.s.): hiss, katı yürekli
mürebâ مربا (a.s.): terbiye olmuş
mürâssa مُرْصَع (a.): kakma oyma
mûrgân مُرْغَان (f.C.): kuşlar
mürtedî مُرْتَدِي (a.): dinden dönmüş
mürtefi مُرْتَقِع (a.): yükselen, yüksek
mürtekeb كَب (a.): merte, bağlılık
mürtehen مُرْتَهِنْ (a.s.): rehin alınan
müreffehü'l-bâl مرفة الْبَال (a.): huzur dolu
mûrûr مرور (a.i.): geçme, transit, mûrur u zaman, sona erme
mürted / murtâd مُرْتَاد / مرتد (a.C.): dönek (dinden veya İslâm'dan dönen kişi)
mürtes(*i*) مُرْتَسِي (a.): muharebede yaralanıp,

savaş meydanı dışına nakledildikten hemen sonra vefat eden İslâm mücâhidi
mûrr-ü sâfi مُرْ صَافِي (a.i.): halis mûr zamkı
mûrüvvet مُرَوَّه (a.): erkeklik, erdem, soylu
mûrr-ü sâfi مُرْ صَافِي (a.): halis, acı bir zamk
mütâla'a مُطَلَّعَه (a.): inceleme, doğrulu bulma
müttakî مُتَقْيٰ (a.): ehli takva, haramdan çekinen
mûntakim مُنْتَقِمْ (a.): intikam alan, öç alan
müttakî مُتَقْيٰ (a.): takva sahibi
mütte(a)kiye مُتَقْيٰ (a.s.): bkz. müttaki'nin
müennisi; Ehl-i takva sahibi(*Suzanna 2*)
mût 'âbat (mût 'âbiq) مَتَابَعَت (Az.Tü..): takip eden, benzeri; uygun, müv'âfiq.
mûte 'âh(h)id مُتَعَاهِدْ (a.): kefil
mûte 'annî مُتَأْثِي (a.): zahmetli işi üzerine alan
mûte 'âkid مُتَعَاقِدْ (a.): müttefik, birlik
mûte 'âl مُتَعَالْ (a.i.): yüce, yükselmiş
mûte 'âllik مُتَعَلِّقْ (a.): ilgili olan, taalluk eden
mûte 'allikât مُتَعَلِّقَاتْ (a.i.C.): akrabalar
mûte 'allim مُتَعَلِّمْ (a.): ilim ve bilgi öğrenen
mûte 'annî مُتَعَنِّي (a.s.): zahmet çeken
mûte 'attif مُتَعَظِّفْ (a.): bağıslayan, esirgeyen
mûte 'ayyin مُتَعَيِّنْ (a.): karar verilmiş
mûte 'azzîm مُتَعَظِّمْ (a.s.): büyülüks taslıyan
mûte 'azzîz مُتَعَزِّزْ (a.): izzet, kudret kazanan
mûtebârek مُتَبَارِكْ (a.): yüksek yer, yüce makam
mûteberî مُتَبَرِّي (a.): yüz çeviren, teberru'
mûtecellî مُتَجَلِّي (a.): tecelli eden, görünen
mûtedennis مُتَدَنِّسْ (a.): kırlenessi
mûte'ssîr مُتَنَّاثِرْ (a.): üzgün
mûtefahhir مُتَفَجِّرْ (a.): gururlanan, övünen
mûtefekkir مُتَفَكِّرْ (a.): derin düşünen
mûtegâyyir مُتَغَيِّرْ (a.): değişen, bozuk
mûtehâllîl مُتَحَلِّلْ (a.): birbirine karışan
mûtehammad مُتَحَمَّدْ (a.): dönüşmek; hamd et
mûtehammî مُتَحَمِّي (a.): kendini koruma, hifz
mûtehâsim مُتَحَاصِمْ (a.): düşmanlık eden
mûtehâyyir مُتَحَيِّزْ (a.): hayrette kalma, şaşma
mûteharrik مُتَحَرِّكْ (a.): hareket eden, kabaran
mûtecessis مُتَحَسِّسْ (a.i.): meraklı şeyl. öğrenen
mûtekemmin مُتَكَبِّرْ (a.): gizlenen, pusuda
mûtelâffîz مُطَلَّقَظْ (a.): telaffuz eden, söyleyen
mûtedeyyin مُتَدَبِّرْ (a.): dindar, dinine bağlı
mûte 'ennî مُتَعَنِّي (a.): acele etmeyen, yavaş
mûtefahhir مُتَنَّحِزْ (a.): gururlanan
mûtefahhir-i mürtefi مُتَقْجَرْ مُرْتَقِعْ (a.): kibirli
mûtemekkin مُتَسَكِّنْ (a.f.): ikamet ede

mütenâsil (a.f.) : büyüyen, gelişen
mütenassih مُتَّصِّح (a.i. 'nush'dan) : öğüt dinlemek
mütenecis مُتَّسِّجْ (a.i.) : pislenmiş şey
mütercim (a.) : çevirmen
mütesâvî مُتَّسِّا وِي (a.) : birbirine müsavi, eş
müteselli/ye مُتَّسِّلِيَه (a.) : teselli bulan kadın
mütetahhir مُتَّهِّر (a.) : temizlenen, tâhir olan
mûtevâfir(e) مُتَّوَافِر (a.) : bollaşan, fazlalaşan
mûtevâzi' مُتَّوَاضِع (a.s.): alçakgönüllü olma
mûtevâzir مُتَّوَازِر (a.) : makul kişi, denklik
mûtevâris مُتَّوَارِث (a.) : veraset, varis, mirasçı
mûtevecci مُتَّوَجِّع (a.): dertli, sıkıntılı, ağrılı
mûteveccih مُتَّوَجِّه (a.): yönelmek
mûtevekkil مُتَوَكِّل (a.): Tanrıya güvenen
mûtevelli مُتَوَلِّي (a.): veli kılınan
mûtevâzi'/mûtevâzi'r مُتَّوَاضِع / مُتَّوَاضِعِي (a.): tevazu
mûteveff(i)â مُتَّوَفِي (a.): ölmüş, vefat; borcsuz
mûteharrik مُتَّهَرِّك (a.) : hareket eden, aktiv
mûtekabbir مُكَبِّر (a.) : kibirlenen, gururlanan
mû'temîn مُتَّمِّن (a.): güvenen, itimad eden
mûtenebbih مُتَّهِّب (a.): uyanmış, uyarılmış
mûttehem (mûttehim) مُتَّهِّم (a. vehm'den) : kendinden şüphe olunan şey, töhmetli
mûttehîr مُتَّهِّر (a.s.): bkz. mutahhir: tathîr
mûtlif مُتَّلِف (a.): telef eden, tehlikeli
mûsâfir مُسَافِر (a.): misafir, yolcu
mûsâmahâ مُسَامِح (a.): hoş görme
mûsâvi مُسَاوِي (a.): karşılıklı eşleşen, eşit
mûsellem/mûsellim مُسَلِّم (a.): bş. teslim edilen
mûsemâ مُسَمِّي (a.): adlandırılmalı
mûsenâ مُسَنْعَ (a.): kat kat olan, iki parça, eşit
mûsâleye مُسَالِيَه (a.s.bkz. müsâlih) : sulh
mûsâfîrât مُسَافِرَات (a.f.): seyehat
mûsâvere مُسَأَوِّرَه (a.): kalkmak, sıçramak
mûsellim مُسَلِّم (a.i.): teslim eden, veren
mûsellem مُسَلِّم (a.): muaf, kesin, tartışılmaz
mûsonna مُسَنَّ (a.f.): yaşlı, yaşlı adam
mûskirat(mûskîr) مُسْكِرَات (f.): sarhoş edici maddeler (Az. TÜ): spirtli içkilər
mûstahfîz مُسْتَخْفَظ (a.i.): nöbetçi askerler
mûstahsen مُسْتَخْسِن (a.f.): beğenilen, güzel
mûstemi مُسْتَئْمِن (a.i.): dinleyici, işten
mûstahak مُسْتَحْقَ (a.i.): hak etme
mûstaidd مُسْتَجِد (a.s.): kabiliyetli, anlayışlı
mûsta'mel مُسْتَعْمَل (a.): kullanılan
mûstakîm مُسْتَقِيم (a.): dik, doğru, sağlam
mûstehakk مُسْتَحْقَ (a.): hak ettiği
mûstecâb مُسْتَجَاب (a.): kabul olunmuş

mûstehzî (a.): alayıcı, alay eden
mûstekrîh مُسْتَكْرِه (a.): iğrenen, iğrenç
mûstekbelât مُسْتَكْبَلَات (a.f.): istikbâller
mûstedi (a.): yardım, istida etmek
mûstemi مُسْتَئْمِن (a.): dinleyici, işten
mûste'mîn مُسْتَئْمِن (a.f.): emin edilmiş
mûstened مُسْتَنَد (a.): bir şeyi senet etmiş
mûste'sal مُسْتَأْصَل (a.): kökünden koparılmış
mûste'sil مُسْتَأْصَل (a.): kökünden koparan
mûstevlî مُسْتَوْلِي (a.): zorla egemen olmak
mûşâbih مُشَابِه (a.): kendisine benzetilen
mûşâhid مُشَاهِد (a.i.): gözlemci, tanık
mûşâvere مشاوره (a.f.): danışma, görüşme
mûş'îr مُشَعِّر (a.): işaret eden, danışman
mûşîr مشیر (a.): mareşal
mûşrik مُشْرِك (a.s.): Allah'a şerik, ortak koşan
mûstâk مشتاق (a.): arzu edilen, istenen
mûştemil مُشَتَّمِل (a.s.): kavrayan, saran
mûvekkil موْكِل (a.i.): vekil eden, vekâlet
mûvellâ مُؤْلِي (a.): bilirkişi
mûvelle(i)d مُؤْلَد (a.): 1. doğmuş, doğurulmuş; 2. aslında yok iken sonradan meydana gelmiş
mûvessah مُؤْسَخ (a.): kirli, kirletilmiş
mûyesser مُبِيسَر (a.): işi rast giden, talihli
mûzâhir مُزَاحِر / مُظَاهِر (a.): çıkan, yardım eden
mûzâyaka مضايقة (a.): sıkıntı, darlık, yokluk
mûzâvece مُزَاجَه (a.i. 'zevc'den): çift olmak, evlenmek (mûzâca 'at مضاجعت at bkz. II. Mak. 1/14)
mûzâcia'a مُضاجِعَه (a.i. bkz. mûcâma 'a): cimâ birlikte olmak (seks yapmak), zina etmek
mûzâd مُزَد (f.i.): sevâp, ücret, kira.
mûzevvir مُزَوَّر (a.): birini birine kötülemek
mûzeyyen مُزَيَّن (a.): ziynet, bezenmiş
mûzîl مُضْطَل / مُزِيَّل (a.): izâle eden, gideren
mûzekkir مُذَكِّر (a.): zikredilen, adı geçen
mûznib مُزَبِّب (a.i.): günahkâr, suçu

ن , ئ ,ڭ

nâçâr نَاجِار (f.): çaresiz
nâ-bedîd نَاجِيْد (f.): belirsiz, görünmez olan
nâ-bekâr نَاجِيْكَار (f.): işsiz, işe yaramaz
nâbîz نَاجِيز (a.): savaşçı, muharip
nâ-dân نَاجِان (f.): cahil, bilmez
nafaka نَفَقَة (a.): gider, harcama parası
nâfi' نَافِع (a.): yaramak, yararlı olmak
nâ-gehân نَاجِهَان (f.): birdenbire, beklenmedik.
(Az. TÜ: qəflətən, birdən-birə, gözləmədən.)
nağamât نَاجِمَات (f.): nağmeler, âhenkler

nâ-hakk (f.) : haksız olmak
nahl-i humâr (a.i.): Osmanlı zamanında gümüş veya mumdan yapılarak gelinlerin önünde götürülmesi ve sonra gelin odasına konulması adet olan süs ağaçları.
nâ-hoş (f.) : hoş olmayan
nahş (a.): zayıflamak
nehzat (a.): hareket, davranış
nâ'il (a.): kazanan, elde eden
nakî - 'âmme (a.s.): kandırıcı, kandırılan
nakî - 'âmme (a.): halkın kandırmak
nâm (f.): nam, isim
nâ-ma'kûl (a.i.): akla yakın olmayan
nâ-mağlûb (a.i.): yenilmez
nâ-ma'lûm (f.): bilinmeyen
nâ-makbûl (f.): beğenilmeyen
nâm/nâmdâr (f.i.): ad, ün, san/ünlü
namâz (f.): temennâ, namaz, ibadet
nâmzed (f.): namzed; atanmış
nâ-medâr (a.f.i.): büükülmek, yenilmez
nâ-mevcûd (f.): yok olmak
nâ-mevtâ' nî (a.): ölümsüz
nâ-müstahâk (a.): hak etmemiş
nâ-pâk (f.): kirli, murdar
nâ-pesend (f.): beğenilmez
nak(i)s (a.): boyama, resim yapma
nakî (a.): temiz, pâk, çok takviyalı kimse
nak(i)l (a.f.): taşımak, nakil etmek
nâks (a.): bkz. nâkis: noksan olmak
nâks-i 'âkîl/akîl (a.): akılı yitik, eksik
nâkisi'l akl (a.): noksan akıllı
nâkes (f.i.): alçak, kişiksiz, cimri
nâkis(e) (a.): eksik olan şey, noksan
nâkidan (a.): elbette, muhakkak
nâk(i)s-el fehîm (a.): akılı kit
nâle (f.): inilti, figân
na'li (a.s.): nalın, nal biçiminde olan
nâr-i seyf (a.): atesli/keskin kılıç
nâ-sezâ (f.): uygun olmayan
nâsîr (a.i.): yardımçı, yardım eden
nasrullah (a.): Allahın hizmetçileri
nas(i)b/ nasîb (a.s.): dikme, pay
nasb ü 'azl (a.): atama ve azletme
nasîhat (a.): öğüt veremek
nass (a.): kesin, nihai hüküm
na's (a.): tabut, cenaze
naîf (a.s.): zaif ile birlikte kullanılır
nâ'il (a.f.): kazanma, elde etme
na't- hân (a.f.b.s.): kaside okuyan

nâ-tüvân (f.b.s.): zayıf, kuvvetlez, zebun
na'ra (a.): böğürtü, kükreme
nâye (f.): kamış
nâz (f.): oynaş, kendini değerli sayma
nazar (a.): bakma, bakış
nâzuk / nazik (f.): nazik
nâzir (a.i.): bakan, nezaret eden
nâzil (a.): nüzul eden, aşağıya inen
ne-aceb (a.s.): ne acayıp, ne garip
ne-âsil (t.a.): nasıl?
nebâtat (a.C.): nebâtlar, bitkiler
nebî (a.i.): peygamber
necât / نجات (a.i.): kurtulma, selamet
nâcbâ(nâcib) (f.): soylular; soylu
Necd (a.h.i.): Arap yarımadası ortası
necâdet (a.): kahramanlık, yiğitlik
necm/nücûm (a.i.C.): yıldız-lar
necîs (a.s.): kırlılık, pislik, mekruh
nedâmet (a.): pişmanlık
nefis/nefâis (a.C.): nefis şeyler
nefer (a.i.): asker, ordu
nefh (a.i.): üfürme, üfleme
nefes-i hayvât (a.): hayatı nefesi
nef-i 'âmme (a.): kamu yararına
nef/ nef'i (a.i.): menfaat, kâr, çıkar
nef'i ü redd (a.): ilgili şeylerini red
neft-yağı (a.t.): yağlı ham petrol
nefs/nefis (a.): benlik, can, kişi
nefsânî (a.): bedeni şeyler istemek
nâghâbân (a.): bir rehber
nâhar (a.f.): gün; öğle yemeği
nehb (a.f.): yağmalamak, çapul etmek
neht (a.): çağırırmak, ses, avaz
nehîf (a.): zayıf
neh(i)y (a.f.): yasak etmek, menetmek
nehri'l- ilm (a.): ilim irmâğı
nehzat (a.): hareket, davranış, kalkışma
nekâvet (a.): temizlik, paklık, en iyisi
nekbet (a.C.): talihsizlik, şanssızlık
nerdübân/nerd-bân (f.b.i.): merdiven
neta(nütü) (a.): yaranın şişmesi, yüksek olmak
netice-i kelâm (a.): sözün özü
nesh (a.): fesih, lağvetme, kaldırma
nesne (t.): şey, eşya
neşât (a.): şen, şâd, keyf; çalışmak
nâşin (f.): oturmak
ne'uzü-bi'llah (a.n.): Allah korusunu
nevâhî (f.i.): 1.yasaklar, 2.yan, taraf

nev^c نوع (a.s.) : nevi: cins, çeşit
nevbet نوبه (a.): nöbet
nuce ذوجه (a.): yönlendirmek
nevber ذوبه (f.b.s.): daha yenə\ turfanda
nev-çesne نوجشنه (f.b.s.): yeni, leziz ziyafet
nevmid(nevmadı f.C.): ümitsiz, cesaretsiz
neyyir نېيىر (a.): yıldız, yıldızlar
nez(i)r نذر (a.): adama, adak, gözdağı
nisf/nisif نصف (a.): yarım, yarısı
nisf-i âhir نصف آخر (a.): geri kalan yarısı
nice نيج (t.): nicelik, kemiyyet; ne kadar
nice ki (nice kim) نيجه كه (t.): 1. mademki, her ne kadar; 2. nasıl ki; 3. her ne vakit
nidâ نداء (a.): bağırma, haykırış
nifâs نفاس (a.): loğusa(yeni doğurmuş kadın).
nigerân نگران (f.i.): bakıcıveren, bakıcı
nihân نهان (f.): saklı, gizli
nikâr نکار (a.): inat, kin
nikâh نکاح [a.] evlenme işlemi, nikâh
nîk-encâm نیک انجام (f.b.s.): nihayet, iyi olan
nik-nâm نیک نام (f.): iyi nam kazanmış, ünlü
nisâc نساج (f.): dokumacı (igne işi)
nisâ-hilye نساجیه (a.i.): kadın süsü, zineti
nisbet نسبة (a.): 1. mensubiyet, 2. inat
nisyân نسیان (a.i.): unutma, unuttu
nivân نسوان (a.C.): kadınlar
nişân نشان (f.): nişan şöleni; iz, işaret, alamet
nişâncı نشانچي (f.): padişah tuğrakeşi
nikmet نعمت (a.): şiddetli ceza, mücâzat
ni'met نعمة (a.): ihsan, refah, bolluk, bereket
ni'met-i ferâmuş نعمت فراخوش (a.): nimeti unutma
nişân نشان (f.): iz, işaret, alamet
nitâc نتاج (a.): yavrulama, yavru doğurma
ni'te نته (t.): zf.esk. nasıl, niçin?
niyâz نیاز (f.): dua, yakarış
niyyet نیت (a.f.): niyet etmek, tasarlamak
nizâ نزاع (a.): yırtma, koparma, kavga
nizâm نظام (a.): düzen, intizam
noğre هندر (f.): gümüş
no'la نولا (t.s.e.): ne ola? kelime kısaltılmış
noksân/nuksân نوكسان/قصسان (a.): noksan, eksik
nöker نوکر (Moğ.): maiyet memuru, hizmetçi, kuma. Moğol İmparatorluğu'nda maiyet muhafizleriyle han ve kabile reislerine hizmet eden ve onları efendi tanıyan bağımsız savaşçılar
növbət نوبه (Az. Tü. f.): nöbet, dönüş(...gelinler birbir oyndalar, göyçək

kızlar süzdüler, növbət gelinə gəldi. "Çəmənzəminli,,
nusret نصر (a.f.): kurtuluş, zafer, galebe
nutfe نطفة (a.i.): bel suyu, meni, sperm
nutuk نطق (a.): konuştı, telaffuz etti
nûr نور (a.): ışık, işima, parıldama
nûr-u basar نور بصر (a.C.): göze ışık verme
nûr-i câvidâni نور بنادواخ (a.): sonsuz nuru
nûş نوش (f.): içmek, zevk ve safâ etmek
nübûvvet نبوة (a.i.): peygamber/lik
nûcûm نوم (a.c.): yıldızlar
nûhbe نھب (a.i.): gazapla, cebren alınan mal
nûmâyiş شنمایش (f.): gösteri
nûmûne نمونه (f.): örnek, görümlük

۰، ö

Ofir او فير (a.i.): Yemen'de altını ünlü bölge
okka اوقي (a.i.): 1283 gr.
o-birini او بريني (t.): öbürünü
ol-biri أول بري (t.z.): öbürü
o-larin او لرن (az. t.): onların
ola da اولا ده (t.): olsa da(bkz. Ekl.19/26)
olisar(oli-gelmek) او ليسر (t.): olmak
olok sâ'at ساعت او (t.): o anda, hemen
okuma او قمه (t.): çağrıma, davet etme.
okuşma او قوشمه (t.): kardaş...
on اوون (t.): 10
öña(ândâ) انكا (t.): ona; bkz. I. Ezra 9/21
önü آنوي (t.z.): onu
oqlulma(k,z)/onultmak أكلم (t.): 1.Yarayı iyileştirmek. 2. Hastayı iyileştirmek.bkz. Est. 6/5 'oqlulmatmaz' derdlere: iyi olmaz dertlere
oru او رو (T. tü. ağz. sözl.): oraya
otağ(k) او تاغ (t.i.): padişah, vezir çadırı
otura ائوره (t.fi.): oturmak, otursun.
ovlaq او لاق (az.t.): ahır veya "at yatağı"
Ömer عمر (a.h.i.): Hz. Ömer
ömrâ عمراء (a.): ömür boyu
ömr-i hizmet عمر حزم (a.): yaşam görevi
öñ اوڭ (t.): evvel, ilk, birinci
öne اوئن (is..): ön, onde
öñdün, öñdin اكىن (T. tü. ağz. sözl.): İlk önce
ölet او لى (T. tü. ağz. sözl.): : salgın, kırın, hastalık, veba; bkz. II. Ez. 15/5, Barh. 2/25
öd او د (t.): 1. öz, kendi, kendisini; 2. safra
ögmek او گىمك (t.): övgü, methetmek
ögendere/üve'ndire او گىندىزه (y./rum): ucu sıvri demirli değnek(Öküzlere dürtülür).

öküş(bkz.ögme/ögüş) اڭش (t.f.) : medih, övme.
ölüler (t.i.ço.) : ölen kişiler/-insanlar
ötelemek(ötenesin) أنساين (t.f.) : ileri geçirmek
ötürü أوڭۇرۇ (t.z.) : bundan böyle
ős(i)r (a.i) : Ondalık sadaka vermek
öpüş اپۇش (t.f.) : metinde; yılan sokması
örseledi(örselemek) اۇرۇسلىي (t. tü. ağz. sözl.) : hırpalamak, zedelemek; elle karıştırmak
öykelendi او پېكە (t. tü. ağz. sözl.) : sinirlendi
özкө (az.) : özke (kendine has).

پ

pâdişâh (f.i.) : پادشاه : hükümdar, kral
- Pâdişâhlar Pâdişâhı Rabbi' I-'Azîz Allah-
 - پادشاھلار پادشاھي رَبُّ الْعَزِيزِ اللَّهِ
 - Krallar Kralı Sevgili Rab Allah-
pâk پاڭ (f.) : saf, temiz; hep, tamam
pek پېك (t.): 1. sertleştirmek, sert, katı; sağlam: “İnsan gülenden nazik, taştan pektir.” - H. R. Gürpınar; 2. (f.s.) : pek, pek çok...; 3. (f.z.) : alışılmış olandan çok: “Pek begendikleri ve pek sevdikleri hâlde aldatırlar.” -H. C. Yalçın. zf. hızlı “Pek gittiği için çabuk yoruldu.”
pâ-bend پاپىند (f.) : ayak bağı, zincir, engel
parâkende پراڭىنە (f.) : dağılmış, parçalan
pâre پارە (f.): parça, pay
pâş-mak پاشماق (f.i.): 1. ayakkabı, terlik, sandalet veya çarık, 2. işıltılı göz pınarları
pâşmaklık پاشماقلىق (t.): 1. sandalet parası; 2. padişahların anne, kızkardeş, kız ve hasekilere bağlanan haslara verilen adlandırma.
pâkîze پاکىزە (f.) : temiz, pak, lekesiz
pâye پائىە (f.) : statü, rütbe; heykel kadesi
payend(e) پايىدە (f.i.) : destek, dayanak
pây-i taht پاء تاخت (f.): payitaht: tahtın ayağı, basamağı; başkent
pâre پارە (f.): pay etmek, parçalamak
Pehluan (pəhlivân) لوان (f.) : atlet, pehlivan
pekk پۇڭ (t.): sağlam, sıkı, korunaklı, sert, katı
pekklik پېكلەك (f.): 1. sağlamlık, sertlik, katılık 2. kabızlık, 3. inatçılık
pekte پىڭچە (e.t. zf. (pekte): iyice, sıkıca
pekidir پىكىزىن (t.): pekitir = pekitmek, sağlam
pelâs پالاس (f.): çul, aba, eski kilim, keçe
penah پىناھ (f.): melce; sığınma, iltica
penâhgâh پىناھ كاھ (f.): sıginacak yer, melce
perâkende پراڭىنە (f.i.s) : darmadağın
perdâh پرداخ (f.): cila, parlatma

perde پرده (f.) : örtü
perhîz پيرھىز (f.) : bazı şeyleri yememe
perhîzkâr پىرھىزگار (f.) : perhiz tutan kimse
perişân پيرپشان (f.) : dağınık, dağıtmış
peri (perri) پىرى (f.i.) : dişi cin
p(b)erkit پېركىت (t.) : emir kipi; bkz.
 (b)perkitmek
perkidip پېركىدۇپ (t.) : bkz. perkitmek(perk etmek); bşı: korumak, sağlamlaştırmak
perteve پېرۋە (f.i.) : ziya, güneş ışığı
pervâsiz پېرواسىز (f.) : korkusuz, çekingesiz
perverde پېرۋۆزدە (f.s.) : beslenmiş, yetişтирilmiş
perverd-gâr پېرۋەگار (f.b.s.) : besleyici, terbiyeci, büytücü Allah (c.c.)
pes پىس (f.z.) : öyleyse, imdi...
pesend پېسەند (f.) : beğenmek, kabul etmek
pêşdibənd پېش دېند (f.) : sürgü; şüvül(sırık)
peşimân پېشىمان (f.) : pişman olmak
peşince پېشىنە (f.) : daha önceki, erkence
peydâ پېيدا (f.): görünen, aşıkâr, belli olmuş
peygâmber پېغامبىر (f.) : haber getiren elçi
pinhân پېنھان (f.) : gizli, saklı, hafi, mahfi
pîr پىر (f.): ihtiyar, kocamış
pil-bân پېلىبان (f.) : fil besleyen, fil bakıcısı
pindâr پېنڈار (f.i.): böbürlenmek, sanmak
pindâr-i riyâset پېنڈار-رياست (f.i.): baş övünücü
pişbənd پېش دېن (f.) : kemer
pişbin پېش بىن (f.) : ilerisini gören, basiretli
pîş-güfte پېشىنە كەنە (f.b.i.): söylemiş söz
pişkes پېشكىش (f.b.i.): hediye, armağan
pişrev پېشىرۈ (f.): onde, önden giden, öncü
pişvâ پېشۇوا (f.): reis, baş, hakim, imam
piy هىپ (f.): donyağı, içyağı
pul-ə noqrə پول ھەندرە (f.): gümüş para
pota پوتە (f.i.): metal eritme kabı
po-çepiš پو چەپىش (f.): kaka(boklu) keçi
pusâd پېساد (a.): araç-gereç, mal-mülk, silah
pusu پۇسى (t. E. Tü. ‘busug’): pusu kurma
put پۇت (sog.): bkz. II. Mak. 7/42) : put, büdd
put-kede(biid-kede) پۇت كەدە (sog. f.) : put evi veya tapınağı; (bkz. Bel ve Ej. 14, III. Mak. 2/14)
pür-âfet پۇز اف (f.): felâket dolu
pür-bereket پۇز بېرەكت (f.a.): bereket dolu
pür-cünûn پۇز جۇن (f.a.): delilikle dolu
pür(esine) پۇز سەن (f.a.): kimliğine sahipliğine, bütününe
pür fahâmet پۇز فەھامەت (a) : kadr ü şâni yüksek
pür-fesâd پۇز فساد (f.a.): kötülük dolu

pür-fikir (f.a) : düşüncenle dolu
pür-ǵazab (f.a) : gazap dolu
pür-tuǵyân (f.a.) : azgınlıkla dolu
pür-havf (a.f.) : korku dolu
pür-hayret (a) : şaşkınlıkla
pür-hikmet (f.) : bilgelik dolu
pür-hiyânet (a.f.) : hainlikle dolu
pür-hile (f.) : hile dolu, hilekâr
pür-iilm (f.a.) : ilim dolu
pür-ıztırâb (f.a.) : acıyla dolu
pür-izzet (f.a.) : izzet dolu
pür-lütuf (f.) : sevecenlikle dolu olma
pür-mekr (f.) : hile, düzenbazlık dolu
pür-merâret (f.a.) : kötülük dolu
pür-sürur (f.a.) : neşe dolu
pür-takvâ (f.a.) : günahtan sakınmak
püser (f.C.: Püserân) : erkek çocuk, oğul

ق-q

qabaǵında (Az. Tü.) : önünde
qadaǵan (Az. Tü.f.) : yasaklamak
qara mäl(Mal-qara) (Az. Tü.) : inek
qara saxlamaq: ineyi dağlamaq.
qan görögəni (f.) : Qan adaxlısı, qan qardaşı
qatikhə (qatıñə) (Az. Tü.f.) : biraz; eskimiş
qaŕımiasən (قا هېمىرى سن) (Az. Tü.): yapmayıasın
qayıdıl (Az. Tü.) : dönüp
qaytarılmaq (qaytarılsın) (Az. Tü.): ödemek, yerine getirmek (Borc hələ də qaytarılmamışdır). Verilsin, olsun gibi...
qırıb (Az. Tü.): qırıp (gəmirəcək)
qıt' (a): kesilsin, ayrılsın
qüds (qüdsiyyət) (آدس) (a): qütsəlin/Allahın
qoşun (ۋ شۇن) (Az.Tü.): Piyada qoşun. Bir dövlətin nizami hərbi qüvvələri və ya onların bir hissəsi və onu temsil eden bayraqı.
qoy (Az. Tü.): bırak; rica edirik, lütfen
qalâb (ف لاب) (t.): kanca
qavzamaq (آبوزىھە و) (Az. Tü.): qaldırmaq
qalxızmaq(-ip) (Az. Tü.): qaldırmaq
qairsən (ر سندقا) (Az.Tüt.): yapası
qürəkən (güveğى) (ك وره ك ن) (t.): damat, güvey
qoşun (ۋ شۇن) (Az. Tü.): Bir dövlətin nizami hərbi qüvvələri və ya onların bir hissəsi.

Piyada qoşun. Nizami qoşun.
qutandır (Az. Tü.) : qüvətləndirmə, ürəkləndirmə, cəsarətləndirmə.

r

Rabb رَبْ (a.i) : önder, Rab(Sayın, Mr, Lord)
rabbi رَبِّ (a.i) : hoca, öğretmen(*muallim*)
Rabbi'l-Âlemîn رَبُّ الْعَالَمِينَ (a.) : Alemlerin Rabbi (**Rabbülalemin**)
Rabb ül-'Azîz Allah رَبُّ ازِيْ ذَعَلَهُ اللَّهُ (a.) : Sevgili Rab Allah (III. Mak. 5/23)
Rabbi-Allah ül-Vahid رَبِّ اللَّهِ الْوَاحِدُ (a): Biricik Efendimiz/önderimiz Allah(C.C.)
Rabb-i Ekber رَبَّ أَكْبَرَ (a) : büyük Rab
Rabbi'l-Hayvât-ve'r-Rûh رَبُّ الْحَيْوَاتِ وَالرُّوحِ -Hayatın ve Ruhların Rabbi -
Rabb-i Rahîm رَبِّ الرَّحْمَةِ (a) : bağıslayan Rab
Rabbi'r-Rahîm رَبِّ الرَّحْمَةِ (f.): bağıslayan Rab
Rabb'il-İzzet'il-Rahmân رَبِّ الْإِذْنِ الْرَّحْمَانِ (a): -İzzetli Rahman olan Rab -
Rabb'il-Müte'âlâ رَبِّ الْمُتَّعَلَّمَ (a.) : yüce yaradan
Rabb-i Te'âlâ رَبِّ تَعَلَّمَ (a) : yüce Rab
Rabb'is-Semavât رَبِّ السَّمَاوَاتِ (a) : Gkl. Rabbi
Rabbi's-Semavât Allah رَبِّ السَّمَاوَاتِ اللَّهُ (a) : -Göklerin Rabbi Allah -
Rabb'is-Semavât-i ve'l-Ard - رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ -
 - Göklerin ve yerin Rabbi -
râcî رَاجِي (a.) : (a.s.) : rica eden, yalvaran
ra'd(e) رَغْد (a.): gök gürültüsü, dolu
râhat-ı müstahsen رَاحَتُ مُسْتَخْسَنْ (a.) : rahat
râh-ı emîn رَاحَ أَمِينٌ (f.a.): emin yol
rahîm رَحِيم (a.) : merhamet, şefkat eden
rahmân رَحْمَان (a.) : merhamet eden, acıyan
rahmet رَحْمَة (a.) : merhamet, esirgemek
raht رَحْت (a.): binek atlarına vurulan eyer
raks رَقْص (a.): dans etti, oynadı
raki رَقْبَعَ (a.): gökyüzü; huzur-u ilâhîde eğilen
rakkîk رَقِيق (a.): merhametli, şefkatli
râ'iha/ rayiha رَاهِيَه / رَاهِيَه (a.): güzel koku
raûf رَوْف (a.): çok acıyan, esirgeyen
râsîh-dem رَاسِحْ دَمْ (a.s.f.): sağlam, güçlü an
rast رَسْت (f.): düz, hayırlı, şanslı, uygun
râstî رَسْتَى (f.): doğru
rast gelmek رَاسْتَ كَلْمَكْ (f.t.) : karşılaşmak
Ravza-i Naîm رَوْضَةَ نَعِيْمْ (a.i.c.): Şefela bahçesi(Naim: Cennet bahçesinin bir kısmı)
râz رَازْ (f.i.): sırr, gizlenen şey

râzi (a.) راضٰ : riza gösteren
re'ayâ'/rê'âyâ' (a.) رعایا / رعیاء : halk, sürü
rebevât (a.C.) رَبْوَاتْ : onbinlerce, onbinlercesi
recâ' (a.) رَجَا : ümit, niyaz, temenni, bekleni
redd (a.) رد : istememek, geri çevirmek
refah (a.) رفاه : bolluk, zenginlik
refâhiyet رفاهیت (a.i.) : bolluk ile geçiniş
re'fet رِعَافَتْ (a.) : merhamet, acımak, yüce
refikat رِفْقَةْ (a.i.) : arkadaşlık
reftâr رفتار (f.) : gidiş, yürüyüş; davranış
refî رَفِيعْ (a.) : yüksek, bülend, alî, yüce
ref رفع (a.) : kaldırma, iptal
Re'îsi'l-Melâ'îke رَّئِسُ الْمَلَائِكَةِ (a.C.): Meleklerin başı
rek'at رَكْعَةْ (a.i.c.) : yüzüstü yere kapanmak
rekâket رَكَكَةْ (a.) : sözün kusurlu oluşu
reks رَكْسْ (a.) : geri döndürmek, çevirmek
reng(k) رنگ (f.i.) : 1. suret, şekil, 2. renk, levn, 3. oyun, hile, dalavere, göz boyama
reng(k) ü 'ayb رنگ و ایب (f.a.): ("renk ve ayba" utanç ve yüzün kızarması.)
rehr رَهْر (f.) : yol(bkz. reh-revân: yolcular)
rehîne رَهْنَةْ (a.) : rehin verilen şey
rett-i sîra رَثَ سِيرًا (a.y.) : şerefle dizilmiş
rəsidə رَسِيدَزَهْ (rəstizə/rəsidənizə) almaq (Az. TÜ.): hakimiyət, aid/məhsus olmaq.
resûl (a.) رسول : elçi, haberci, peygamber
reşk رشک (f.i.) : hased etmek kıskanmak
reml رَمْل (a.) : kum fali
renc رَنْج (f.i.) : öfke, gazab, hisım, sıkıntı
rencide رَنْجِيَهْ (f.) : incinmiş, incitmek
renklen(di) رنگلندي (Tü.ağ.sö.) : 1. renkli duruma gelmek; 2. canlılık, hareket kazandı...
revâ روا (f.) : uyan, yakışan
revân(e) روان (f.) : gitmek, yola koymak
reviš روشی (f.): gidiş, hal, tavır
re'y رأي (a.): 1. görüş, görme yetisi, 2. kanı
re'y-i müttefik رأي مُتَّفِقٍ (a.): bir kararda
rezânet رزانث (a.) : ağırbaşılık, vakarlılık
rub' ربع (f.) : çeyrek
rubend رُبِّنْد (rubind) (f.): duvak, örtü
rumûzât رُمُوزَاتْ (a.C.) : simgeler
ruhsat رُحْصَتْ (a.) : yasak şeye izin verme
Rûhü'l-Kuds روح القدس (a.) : A. Kutsal Ruhu
rûh-u muhassir رُوح مُخَيَّر (a.) : hasretli ruh
raks رَفْص (a.i.f.) : dans, oyun
rû-be-rû رُوبَرْو (f.b.s.) : yüzyüze
rûsvây رسوای (f.) : rezil, maskara
rûsvây-i 'âlem رسوای عالم (f.): dünyaya rezil

etmek
rûspî رُوسْتِي (f.i.) : orospu, fahiş
rûşen/rûşenâ رُوشْ (f.s.C.) : parlak/lıklar
rûşen-rek رُوشْرَك (f.b.s.): daha parlak, aydınlichkeit
rûşvet رشوة (a.): haksız para almak vermek
rûcû رُجُوعْ (a.f.) : geri dönmek
rûku رکوعْ (a.f.) : namazda öne eğilme
rûsvây رسوای (f.) : rezil, maskara
rû'yâ رُؤيَا / رُويا (a.f.) : düş
rû-yi zemîn (rûy-i zemîn) رُويَ زَمِينْ (a.i): dünya
rûzî رُوزِي (f.s.): 1)gündüz; 2)rızık, kismet
rûzigâr (Az.TÜ.ruzigâr, fa.) رُوزِگَارْ : yel,rüzgâr
rîzâ رِضَاءْ (a.) : razı olmak
rîzk رِزْقْ (a.) : nimet, günlük ekmeğ.
riba رِبَعْ (a.) : faiz, çeyrek(1/4), dörddə bir
ricâ رِجَاءْ (a.) : umit, bekleni
rics رِجْسْ (a.) : dinin haram kıldığı şey, günah
ricsiyât رِجْسِيَّاتْ (a.C.): pislikler, murdarlık
rics ü cins رِجْسٌ وَ جِنْسٌ (a.i.C.) : her türlü yasak
rif'at رِفْقَةْ (a.i.): yükseklik, yüksek rütbeli
ri'âyâ/re'aya رِعَايَا / رِعَاهْ (a.i) : Osm. köylü
ri'âyet رِعَايَةْ (a.i) : bakma, gözetme
rînd-âne رِنْدَانَهْ (f.zf.): kalenderlere, dünyâ işlerine yakışır olanların yoluna
rivâyet رِوَايَةْ (a.i) : söylenti, hikaye
riyâ رِيَاءْ (a.) : yalan, ikiyüzlilik
riyâset رِيَاسَةْ (a.i) : reislik, başkanlık
riyâ'zet رِيَاسَةْ (a.): nefsi kırma, kontrol etme
riyâ'zet-i bedenî رِيَاسَةُ بَدَنٍ (a.): beden eğitimi, spor
rişte رِيشَتَهْ (f.): tel, iplik, hayt

ث ، ص ، س

sâ'at / saat (a.) سَاعَةْ (a.) : 1. zaman, an; 2. (i.) zaman gösteren alet, araç
sadâ صداء (a.f.): yankı, eko,tinlama, seda
sa'âdet-mend سعادتند (a.s.) : bahtiyar, mutlu
sabâh صباح tan yeri, gün doğumu
saba(h) (Az. TÜ.): sabah, səhər
sâbit-i âmîn ثابت امين (a.) : dürüst
sâbit-küll ثابت / صَابِطَكُلْ (a.) : tamamen aynı
sâbit-kadem ثابت قدم (a.) : sözünde duran
sâbik سابق (a.s.) : 1)geçici, geçen; 2)ileri, rütbece onde bulunan
sâdîk صادق (a.i.) : dost, sadakatlı
sâdîk-ı hadim صادق خادم (a.) : sadık hizmetçi
sadm صدم (a.f.) : def etmek
sadr صدر (a.) : başlangıcının en iyisi

safrâ’ صفراء (a.) : öd salgısı	sâlâr سالار (f.i.) : başkumandan, başbüğ
safâ’ صفاء (a.i.): iç huzuru, mutluluk	saltanat سلطنت (a.i) : padişahlık, iktidar
sa(e)fâh/-at صفاهه (a.i.): 1. akılsızlık, bkz.	sâlih(-e,-â) سالحه (a.s./C.) : iyi, uygun, erdemli
sefahat ; 2. sefahet: zevk ve eğlenceye	salâbet صلابت (a.) : katılık, peklik, sağlamlık
düşkünlük	salâh صلاح (a.) : iyilik, dine olan bağlılık
saff صفت (a.i.c.) : dizi, sıra	salât سالاط (a.) : tebrik, tezkiye, istigfar, dua
sâf/sâfi صافی (a.) : temiz, halis → saf	salb صلب (a.) : idam, asmak
safrak صورق (a.) : daha temiz, daha saf	sâlih صالح (a.) : sulh, iyi huylu, erdemli
sâfiyye صافیه (a.) : temiz, katıksız	sâlisâ/sen سالمی / ثالثا (a.z.f.) : üçüncü olarak
sağanâk صنغان (m.) : 1. şiddetli yağmur veya	sâmi سامعی (a.) : iştenen, iştenler, duyanlar
dolu yağması; 2. sağnak : Sert deniz yeli	san'at صنعت (a.) : bkz. sanâ'at (sanat): hüner
sağlatma صاغنه (t.f.) : iyileştirme	sandırı صدری (eski az.T.) : kirdi
sağış / sağışınca (t.): sayı, adet; sayısı arttıkça	sânî ثانی (a.f.) : ikinci, ikiye katlamak
sağır صاعر (a.i.): zelil, aşağılık kimse	sâniyâ/yen ثانیا / ثانیا (a.z.f.) : ikinci olarak
sağır صغر (t.): kör, sağır; sağırsıcan=köstebek	sâniye ثانیه (a.) : saniye(dakikada bir saniye)
sagîr برضة (a.i.): küçük	sâni صانی (a.i.): isleyen, yapan (C.C.Allah)
sagîr ü kebîr صغير و كبير (a.): büyük ve küçük	sântur صانطرون (a.i.) : bir çeşit müzik aleti
sagin صغین (a.i.c.): bkz. zagain; kin, nefret	şanu (şanı) صنور (t.) : fikir, düşünce, dilek
sağuci سعوجي (a.): sağıcı, sahan kişi (parazit	sapa صانپا (t.): gidilen yol üzerinde olmayan
geçinen kişi.)	sapa-sağ صانپه صانغ (t.): sapa sağlam, hayatı
saqt طلق (f.): bebek düşüğü	sapan/ci صانپانچي (t.): sallayan, taş atan
səhəng سه نگ (f.): sehnak; testi	sarf صرف (a.): döndürme, harcama
saha/-nın صحه (f.): doğru, avlu; høyet,	sarîh صارخ (a.): saf, berrak, açık, belirgin
görünüş; (Az. Tü.) høyetin	sarp-i mahrûsa صرپ مھروصہ (a.): dik şehir
sahrâ’ صحراء (a.i.): bozkır, çöl	sarp-i mahsûre صرپ محسورہ (a.): etrafi
sahrînç صحرنج (a.i.): sarnıcı; su deposu	çevrilmiş, pekiştirilmiş şehir
sahîh صحیح (a.): sahaklı, doğru, tam	sarsık صارصق (t.s.): sarsılmak, sarsılmış
sâhib-i batîş(e) صاحب بطيشه (a.i.): şid. sahibi	sarkar سرکار (f.): yol
sâhib-i fâzîlet صاحب فضیلت (a.): fazilet sahibi	satas/ma صانشمه (a.) : 1. bedel, denklik,
sâhib-i idrâk صاحب ادراك (a.): anlayışlı	alışveriş; 2. sarkıntılık, rahatsız etmek
sâhib-i da’î صاحب داعی (a.): çağrı yapan	sath سطح (a.): yüzey, düzlem
sâhib-i Zebûr صاحب زبور (a.): Mezmur s.	sâye/in صانپن / صانپه (Yud.9/15) : hifz, koruma
sahîh صحیح (a.i.): sahaklı, doğru, tam	sâye/n(sâ’în) صانپن / صانپه (a.) : koruyucu
sâ’î سانعی (a.i.): postacı, hızlı yürüyen	sâye سای (f.): gölge
sâ’îd سعید (a.): mutlu, uğurlu, mübarek	sayd صند (a.i.): av, avlanmak, şikar
sâ’îr سعیر / سایر (a.): diğer, kalan, artan	saydalar لار دسا (Az. Tü.): siyahıya
sâkit ساقط (a.): düşen, düşük çocuk, kıymetsiz	aldılar (Hər hansı bir şeyin kütləvi şəkildə qeydə alınması işi.)
sâkit ساكت (a.s.): susan, ses çıkarmayan	Sayrû (sayrı) صیرو (a.i.): hasta hastalık
sâkiyîye ساقی (a.i.): içki sunan kişi	sa’y صعی (a.): çalışıp çabalama, gayret
sâkin/sakîn ساکن (a.): hareketsiz,sükun	sa’y-i kalbi صنی کلب (a.f.): iyi yürekli, emek
sâkin ساکن (a.i.): 1. bir yerde oturan, 2.sessiz	sarık صارق (t.): dolamak, bürümek, bez
sakîl تقلیل (a.): ağır, hantal	savm صوم (a.f.): oruç tutmak
saklamak صفائح (t.) : dikkat etmek, sakınmak	savay پروا (f.): hariç, başka
salâ’ صلاء (a.): ‘esselât veya salât’ ölüyü	savt صوت (a.i.C. esvâd) : ses, sedâ, bağırmak
anmak için namaza çağrı; bkz. II. Ez.15/48	savt صوت (a.i.C. siyât): 1. kamçı, 2.bağırmak
salâ’ صلعاً (bkz.A.O.Tü.s.) : belâ, âfet	savlet صوله (a.i.): ani ve şiddetli saldirma
sa'lâ(a) صلله / صنلاً (sallamak): (Tü. ağız. Söz.)	sayru/sayru صیرو (t. bts./ sf. esk.) : hasta
= (başını) sallar...	sâzende سانندہ (f.): çalgıcı
salâhiyyet صلاحیت (a.): yetkinlik	

sebb سبب (f.C.) : küfür, sövgü
sebbâb سباب (a.C.): çok küfür eden, küfürbaz
sebeb-i tahrîb سبب تحریب (a.): yıkım nedeni
sebeb-i tahayyür سبب تحیر (a.): hayret sebebi
sebeb-i izzet سبب عزّ (a.): izzet sebebi
sebeb-i şikâk سبب شفاق (a.): nifak sebebi
sebebü'l-meût سبب الموت (a.): ölüm sebebi
sebil سبل (a.): 1. açık ve büyük yol, büyük cadde; 2. Allah rızası için su dağıtılan yer
sebt (İb. Şabat) سبب (سbat) (a.): Cumartesi günü
sebzevât سبزوار (f.C.): yeşillik, bitkiler
secde سجدة (a.f.): namazda yere kapanma
sedd سد (a.i.): engel, bariyer, kapama
sedâ صدا (a.i.): sadâ: yankı, tınlama, ses
sefa' (safa) صفاء (a.i.): huzur, mutluluk
sefer سفر (a.f.): yolculuk, seyahat, tur
süfehâ سفهاء (a.C.): sefihler, içkici, müsrif
sefîh سفیہ (a.i.): zevzeklik eden, akılsız
sehâb/e (Tü. -in) سخابه (a.): tek bulut
sehel/sehl (ce) سهل (a.i.): kolay/-ca, sade
sebil سبیل (a.i.): ahlak veya din yolu
segirtmek سکنتمک (t.f.): hızlı koşuşturmak (Az. Tü. "səriyəndə,,: (icəri)...segirttiği zaman"
sehâb سخاب (a.): bulut
seher سحر (a.): gün ağarması, tan vakti
sekal سقل (a.): meta, ev eşyası; bir cin'in adı
sek(g)-bân سکنان (f.b.i.): Os. bir sınıf asker
sekk-sân (e) سکسانه (f.i.): savaş malzemesi
salâhiy(y)et صلاحیت (a.): yetkinlik
selâm سلام (a.): barış, barışık olma, selamet
Selâm سلام (a.): Salem kralına verilen ad
selâmet سلامة (a.): sağ, salim olma, emin olma; (Az. Tü.: ünsiyyət).
selef سلف (a.): önceki
selim سليم (a.): sağ, sağlam, sağlıklı; selam
selef/salif سلف (a.C.): eski, önceki, geçmiş
sevâlîf سواليف (a.C.): selefler, geçmiştekiler
sem سمع (a.): işitmek, dinlemek
semâء سماء (a.): üst, yüksek, gök
semâ'vi-ler سماوي (a.): göksel; gökèle
 ilgili(gökteki yaratıklar, melekler)
Semavî Tagrı Rabb سموئی تگری رب (a.t.):
 - Göğün Tanrısı Rab - (bkz. I. Ez. 6/13)
semâ'hat سماخت (a.C.): cömertlik, iyilik
semîd سمید (a.): simit unu, ince beyaz un
semirmek سمirmک (t.): şişmanlamak
semiz سموز (t.): eti-yağı bol, besili
semt سمت (a.): 1. taraf, yön, yol, 2. kentin bir bölglesi

səndər رصد (az.t.): yük
sənkzâr سندک سار (f.): taşlama
sengzer سنگزز (f.i.): sarı yakut
serâvil سراویل (a.i.c.): şalvar, don
ser' asker سر' عسکر (f.i.): baş komutan
serdâr سردار (f.i.): önder, başkomutan
sərgâr سرگار (f.i.): subay
sərkərdə سرکرد (f.i.): lider, başçı, reis
serencâm/serâncâm سرائجام/سرنچام (f.i.): son
serfûr سرفرو (f.): baş eğme, söz dinleme
sergüzeşt سرگشت (f.i.): macera, serüven
serhadd سرحد (f.): sınır başı, sınır boyu
serîka سریقا / سرفه (a.i.): çalınmış
serîka-i mücrîm سریقاهه مجرم (a.i.): hırsızlık
serîka-i'd-haram سریقاهه ادھرام (a.i.): yasasız
serî سریع (a.): hızlı, süratli
serî üz-zevâl سریع الزوال (a.): çok çabuk
 geçmek
serîr سریز (a.i.c.): taht, yatacak yer
sermeden سرمندا (f.s.): ebedî olarak
sernigûn سرنگون (f.): baş aşağı olmuş, bahtsız
serpûş سرپوش (f.i.): baş örtüsü, başlık
server سرور (ing.): hizmetçi başkan; (Az.Tü.: aqsaqqallar, ehtiyar
setr ستر (a.): örtme, örtünme, kendisini
setr-ü siyânet ستر و صیانت (a.): koruma perdesi
sevâb ثواب (a.): iyiliğin ödülü, mükâfat
sevb نوب (a.): 1. toplanma; 2. rücu'(mastar)
sevît سویت (a.): tatlı, tatlılık
seviye سویه (a.): denklik, eşdeğerlilik
seyf سیف (a.): kılıç
seyf-i müntakim سیف مُنتقم (a.): intikam kılıcı
sey(i)s-âne سیستان (a.i.): timarlı hayvanlar
seyl سیل (a.i.): sel, şiddetle gelen şey
seyyâh سیاح (a.i.): gezgin
seyâhat سیاحات (a.): gezi, gezmek
seyrân سیران (a.i.; aslı: seyeran) gezme
seyrâne سیرانه (a.i.): seyretmek için yüksek yer
sezme سزمه (a.): anlamak, düşünmek, sanmak
Sey'on صیون (ib.): Kudüs'teki Sion tepesi
Siyon صیون (a.): Kudüs'ün bir adı
sihhat-i beden صحت بدن (a.): beden sihhatı
sibt سبط (a.i.): soy, sop, (esbât) torun, nesil
sîdîk مصدق (a.): doğruluk, sadakat
sîndirdi سندرد (Az.Tü.): parçaladı; kaba
 kuvvet uygulamak
şinik صینق (t.): kırık, mağlup olmuş, yatkı
 vaziyette. (Ör. bir şinik bardak.)
şımmak(sidi) صید (t.): bozmak, yitirmek; bozdu

şıdirılmak/şidiq (t.) : kırılmak; bozmak
sifat صفة (a.f.) : tasvir etme, niteleme
sıklet شُقْلَة (a. s.) : ağırlık, mânevi sıkıntı
sıkık صَفْقَة (t.i.) : ötmek, ıslık çalmak
sila صَلَة (a.i.) : kavuşma, dost, akraba
singin صِنْقُونْ (t. sf.): 1.gözü korkmuş, 2.ürkek
sırr سِرَّ (a.): şiddetli ateş veya soğuk.
sirât-ı müstakîm صِرَاطُ الْمُسْتَقِيمَ (a.): doğru yol; inanca göre Cehennem'in üzerinden Cennet'e geçmek için kurulacak çok dar ve ince bir köprü.
sırçalama صِرْجَه لَمَّه (t.f.): su veya çamur surm
sırr سِرَّ (a.f.): gizlenen şey, giz; cila, iç kısım
sırran سِرَّاً (a.f.): gizli, gizlice
sinn-kîn صِنْفِينْ (a.i.): bozmak, katletmek
sivışmak/-dilar سِوْشِيلَر (t.f.): kaçmak
sı(i)yânet صَيْلَانْت (a.f.): koruma, muhafaza
sibâ سِبَاعَ (a.): canavarlar, yırtıcı hayvanlar
sicill(e)/sicillât سِجْلٌ / سِجْلَاتٌ (a.C.): resmi belge
sifr سُفْر (a.): yazılmış esne, mektup
sihir/sihr سِحْر (a.): büyüğü, aldatma, tesir
sihr ü bî-intihâ سِحْرٌ وَ بِي اِنْتِهَا (a.): Sonsuzluk Bilmecesi, Sonsuz Etkileyici 'Gizemli Sonsuzluk'(Allah C.C.); bkz. III. Mak. 2/8
sikke سِكَّة (a.i.): gümüş para
sîmâ سِيمَا (a.): yüz, cehre, surat
sîm ü zer سِيمٌ وَ زَر (f.): altın gümüş
sîmker سِيمْكَر (a.i.): gümüş işleyen
sîn سِين (f.): mezar
sîne سِين (f.): göğüs, sadır, kalp
sijme سِكْمَه (t.): aciz kalıp iki büklüm olma
sitem سِتَم (f.): eziyet, haksızlık, gadır
sipas سِپَّاس (f.): şükretme, dua etme
sipâriş سِپَارِش (f.): emanet, teslimat
suvây سِوا ى (f.): hariç
siyâq سِيَاق (Az.Tü.): üslub, tərz
siyâset سِيَاسَت [a.]: 1. seyislik, at bakıcılığı, 2. devlet yönetme, yönetim
siyâsetgâh سِيَاسَتْگَاه (a.): işkence, ceza yeri
sizcileyin سِزْجَلِين (Tü.ag. Söz. zf.): sizin gibi(bkz. (be'ncileyin/Yunus Emre) benim gi.
soğulmak صُوْغَلَ (t.): sönmek, nuru gitmek
so'ud صَعْد (f.): yükselme
soğ(k)ma سُوْغَمَه (t.): sokma
sovuk/sovîk صُوْقُ / صُوْقُ (t.): soğuk(bkz. 3 Delikanlıının Ezgisi 48)
sovuklanmak صُوْقُلَمَق (t.f.): serinlemek
sokâk صُوقَاق (a.i.): karşılık sokağı, dar cadde
soyu sopu صُويِ صُويِ (t.): nesili, şeceresi
söyündürme(k) سُويُندُرَمَه (moğ.): söndürmek

şubh صُبْح (a.i.c.): esbâh; sabah
sudekar سُودَاكَر (f.i.): tüccar
sulb صَلَب (a.): sülâle, züriyet, soy, tohum
su'ud صَعْد (a.): yukarı çıkma yükselme
sulehâ صَلَحَاء (a.i.c.): salihler, salahiyetli, yarar
sulh صَلْح (a.): barış, uygun olma
sultân صَلْطَان (a.i.): padişah, emir, kral
Sûkot سُوكُوت (İb.): Şeria Nehri'nin batısında Sakut Dağı veya Yabbuk çayı kuzeyinde 'Tel Ahsas' olabilir. Bkz. Tek.33/17
Sukot-Amîk سُوكُوت عَمِيقَ (a.i.): Şerîya
sükût-i 'amîk سُوكُوت عَمِيقَ (a.s.): derin sessizlik, derin uykuda olmak
sukâş سُوكَش (Az.Tü.f.): lənətləyən
susalığı kana قَنَا صُصَالَغِي (t.i.): susuzluğu kanmak, susuzluğu gidermek.
sûret صُورَة (a.i.): resimleme, betimleme
sûretâ صُورَتَه (a.): öyle gözükmek
suvarmak صُوَازْ مَكَ (t.): sulamak
suver صُورْ (a.i.): tarz, yol, gidiş, çare
su'âl سُؤَال (a.): soru
sübbûh سُوبُخ (a.): tesbih edilen (Allah. C.C.)
sübül سُبُل (a.C.): yollar, caddeler
sübûte's-semâ سُبُوتُه السَّمَاء (a.): gökyüzü
sücûd سُجُود (a.s.): secde, yere kapanma
suci سُجِي (a.): şarap, içki
suci ahadd احْدُ سُجِي (a.): bir ayyaş kişi
şûf صُوف (a.i.c.): sof, yün, yapağı
süfehâ سُفَهَاء (a.C.): içkiciler, sefipler
sûr صُورَه (a.i.): 1.boynuzdan yapılmış büyük boru; 2.kiyamette Hz. İsrâfil'in üfleyeceği Sur
sûr'at سُرْعَة (a.): hız
sûrur سُرُور (a.s.): sevinç, coşku
sûrud سُرُود (f.): bir ilahi
sûrur u ibtihâc سُرُورُ اِبْتَهَاج (a.): coşkulu bereket
sülegen سُلْكَنْ (t.i.): kırmızı astar boyası
sûlûk سُلُوك (a.f.): bir yola veya mesleğe girme
sûlü نَثَث (a.i.): üçte bir, üç parçadan biri; üçlü
sükût سُوكُت (a.): susmak
sûkkân(-i/e) سُكَنَيَ (a.f.): bkz. sükkân; oturanlar
sûmek/e(sümeğî) سُوكَه (Tü.T.a.s.): boşuna
sûmeye سُمَيَه (Tü.T.a.s.): boşuna, körü körüne
sümüklərimi سُومَك لَرِي مِي (Az.T.): kemiklerimi
sünnet سُنَّة (a.): gelenek, adet(Tevratta Hz. İbrahim'e bildirilen farz/kesin emir: 'Hitâ')
sünmek-sunmak صُونَمَق (t.): uzamak,

uzanmak
suiti نَصْوَةً (Az. Tü. f.) : Pərayaqlılar
 dəstəsindən dəniz heyvanı; yunus.
süvâr سوار (f.) : süvarı.
süvây سُوَاي (f.) : hariç, başka: mada

ش

şa'bân شَهْرٌ بَان (a.i.c.): Ramazandan önceki ay
şâd شاد / شاد (f.) : bol, bereket, sevinç
şâd u hurrem شَادُ وَحُرَّم (f.s.) : bahtiyar
şâfi' شافع (a.s.): şefâat'den; şefâat eden
şâh شاه (f.s.) : Pers(Fars, İran) pâdişâhi
şâhâne شاهنه (f.) :shahe ait, krallara layık
şâh-nâme شاه نامه (f.b.i.): manzum hükümdar
 biyografisi
şâhrâh شاهراه (az. Tü.): otoyol, magistral yol,
 Padşah yolu.
şâh/larını شاهلارنى (f.i.): tapınağın boynuzları,
 dal, budak salmak, kol, şube
şahbâz شھباز (f.s.): yiğit, kahraman
şakî شقى (a.i.): bedbaht, hırsız, yağmacı
şâkir شاکر (a.i.): Allaha şükreden
şamâta شماته (a.s.): arsızca eğlenme
şam i-dân شمعدان (f.i.): şamdan
şâmil شامل (a.): içeren, kapsayan
şa'n شان (a.): etkinlik, prestij, ün
şayed شاید (a.): mümkün, uymak
şayı' a / şayı' شایع (a.s.): yayılan haber
şeb ش ب (f.): gece, karanlık
şeb-cırâk(g) شسچراغ (f.f.): şıp-şırak, işiltılı
şebîh(şibh) شبيه (f.s.): benzer, benzeyen
şeb-hûn شبحون (f.): gece baskını
şebnâm شدنام (f.): çığ
secere شجرة (a.i.): ağaç, soy ağaç
seceri'l-hayvât شجر الحيوان (a.): Cennet'teki
 'Hayat ağaçları'...
secâ'at(secî') شجاعة/شجاع (a.C.): cesaret
şedid شديد (a.): sert, şiddetli
şef شف (a.): 1) çift, 2) ince (Kur'an
 tâbirlerindendir)
şefa' at شفاقت (a.i.): suçun kalkması için
 aracılık etmek.
şefakat شفقة (a.i.c.): şefkat, acıyarak
 sevmek
şefik شقيق (a.): şefkatli, merhametli
şefkât شفقة (a.): acıma, merhamet, kayırma
şehâdet/şâhâdet شهاده / شهاده (a.): 1. şahitlik,
 2. Şehitlik(kendini feda etme)

şehrî شهري (a.): şehirli
şehvet شهوة (a.): zevk, şiddetli arzu
şehvet-i ekili شهوة اكلى (a.t.): şehvetle çok yeme
şekl-i mübeddel شكل مبدئ (a.): değişilmiş
şekavet شقاوٹ (a.i.): bahti kara, bedbaht
şeksət شڪ سٽ (f.): kırmak
şekvâ' شکواه (a.): şikayet
şems شمس (a.): güneş
şerh شرح (a.): bir metni açıklama, yorumlama
şerm-sâr شرم‌ساز (f.b.s.): utangaç, mahcûb
şeyâtîn شياطين (a.C.): şeytanlar
şerî'at شريعة (a.): dînî yasa, kesin emir, kanun
şer'a-i muzâci a شرعاً مصالحة (a.): seriata
 aykırı, gayri kanuni
şer'î tevkî شرعاً توقيع (a.i.): padişah(*seriat*)
 tuğrası, kanuni alamet, nişan
şerîk/şirk شريك / شرك (a.C.): ortak; eş koşmak
şerîk شريك (a.): paylaşmak, ortak olmak
şerîke شريكة (a.): padişahın eşi(kadın ortak)
şerîr شرير (a.): şer işleyen, kötülük yapan
şerîf شريف (a.): şerefli, seçkin
şerîfi'l-bân شريفلران (a.i.): vali, komutan
şerîf-i ibret شريف عبر (a.): şerefli bir ders
şerefiyyet شرفية (a.s.): şereflik, mübarek
şetâret شطاره (a.): 1. kurnazlık, 2. neşe, şenlik
şetm شتم (a.): sövmek, sövgü
şettâm شتام (a.C.): çok küfreden, küfürbaz
şetm ü siyâset شتم و سياسة (a.): azarlayarak
şems شمس (a.i.): güneş; şemsiye: güneşlik
še(i)mşîr ü düşman شمشير و دشمن (f.):
 düşman kılıcı
şenâ'at شناعت (f.): kötülük, alçaklık
şenlik شنلوك (e.is.): şen olma durumu
şen ü tehnîe شن و تهنيه (a.): sevinçle tebrik et.
şevk شوق (a.): arzu, istek, meyil, coşku
şeyh شيخ (a.i.): 1. yaşlı kişi, koca 2. tarikat
 lideri
şeytân/şeyâtîn شياطين / شيطان (a.C.): şeytan/lar
şî'âr شعار (a.): parola, simge
şibh شبيه (a.): benzer, benzeyen şey
şiddet-i iştîgâl شدة إشتغال (a.): katı bir tavırla
şiddet-i tehdîd شدة تهديد (a.): şiddetli tahdit
şifâ' شفاء (a.): iyileşme, tedavi
şikâr/şikar شكار (f.): avlanmak, av hay.
şikence شكنجه (f.): işkence
şikeste شكسته (f.): kırılış, yeniliş, mağlub oluş
şimâl شمال (a.): kuzey
şimşek/şimşeyij شمشيك (t.): şimşek/gin...
şirâ' شراء (a.): satın alma

şîrâne شیرانه (f.) : aslanca, gazarferâne
şirə هیش (a.) : meyve suyu
şirret شرّة (a.s.) : şer, edepsizlik, kavgacılık
şirk شرك (a.) : Tanrıya eş koşmak
sirket-i ünsiyet شرکت انسیت (a.) : birlikte olan ahbablık, dostluk
şîrînzbân شیرین زبان (f.) : tatlı dilli
şış شیش (t.) : ucu sıvri çubuk
şorba شوربہ (f.) : çorba
şurb-i hamr شرب خمر (a.) : mayalanmış şarap
şuğl شغل (a.) : iş, gaile, meşguliyet
şul(sol) شول (a.) : bu, şu, o adilları(işaret zamiri)
şükuf(e) شکوفہ (f.) : çiçek
şûm شوم (f.s.) : hayırsız kişi, ugursuz adam
şürefâ شرفاء (a.C.) : şerefiler, irfan sahipleri
şükrân شکران (şükr/şükiir) (a.C.): şükürler, minnet duyma

ط ، ت

ta' accüb/ ta' cîb تعجب (a.) : şaşırma, hayret
ta' cîl تعجیل (a.): acele ettirme, hızlandırma
ta' addî تحدی (a.i. 'adû'dan): 1. düşmanlık etmek, sıkıntıya sokmak, 2. seriatan ayrılma
ta' âhud تعاهد (a.) : sözleşmek, ahidleşmek
ta' arruz تعرض (a.f.) : sataşma, savaşma
ta' aşşuk تعشق (a.i.) : aşık olmak
taşık طاشق (t.) : dışarı, dışarıya
tâ'at طاعت (a.i.): 1. Allah'ın emirlerini yapmak 2. ibadet, takvâ
taâm طعام (a.i.c.): yemek
ta'azzür تعرز (a.): özür bildirmek, hürmet
tabân طبان (t.) : ayagın altı
taban/-ca طبانچه (t.) : 1. el ayası, 2. tokat, şamar, 3. tap(b)anca, silah
tabanca çalmak طبانچه چالمق (Tü. ağ. Söz.) : şamar vurmak (*sakalaşmak*)
tâbə تاب (f.) : tava
tâbi' تابع (a.f.) : bağımlı, uyuğunda olmak
tabi'ûn(tâbiîn) طبیعات (a.s.C.) : bkz. tabiî; birşeye, bir kimseye uyanlar, tabii olanlar
tabîb طبیب (a.i) : doktor, hekim
tabî'at طبیعة (a.i) : alem; yaratılış, huy
ta'bîr تعبیر (a.) : yorum, yorumlama
ta'biye / tâbiye تبیه / طبیه (a.i) : askeri tertipleme, istihkâm, dizme; mazgallar
tabl طبل (a.i.) : davul
Tâbût (Tabut u sekine) تابوت (a.i.) : metinde

Hz. Musa Aleyhisselâm'a inen evâmir-i aşerenin(10 emir), konulduğu sandık
tadâcüm تضاجم (a.) : ihtilâf, anlaşmazlık
tafra تفرة / طفرة (a.i.): yukardan bakma, kibir
ta'ife طائفہ (a.i) : zümre, takım, kavim
tafsîl/tafsilât تفصیلات (a.C.) : ayrıntı/lar
tağbir تغییر (a.f.) : bulanma, güçendirme
tağyîr/tağyirât (tagyîr) تغییر (a./C.): başkalaştırma, değiştirmeler
tağvîs تغویث (a.) : medet, yardım
tahaffuhu تھفہ (f.) : hedİYE, hazine
tahâret(tahur) طهارة (a.C.) : temizlik
taharruk تحرک (a.) : yırtılma, koparılma
tahammül تحمل (a.i) : dayanma
tahall(i) تحل (a.i.): şişme, **hurma ağacı**
tahassûr تھسوس (a.i.): hasret çekmek
tahavvûs تھووس (a.) : bahadırlık, kahramanlık
tahayyûr تھیوس : hayrete düşme, hayran olma,
sebeb-i tahayyûr سبب تھیوس : şaşırma sebebi
tahfa تھفا (f.) : hedİYE
tâhir طاهر (a.) : temiz, bkz.tahâret
tahkîr تھفیر (a.f.) : aşağılama, hakaret etme
tahkîk تھقیق (a.f.) : incelemek, araştırmak
tahmîd تھمید (a.) : hamdetmek
tahmîn تھمین (a.) : kestirmek, tahmin
tahrîb تحریب (a.f.) : harap etme, yıkma
tahrîr تحریر (a.i.f.) : yazmak, kayıt etmek
tahrîk تحریک (a.) : kızırtırmak, dürtmek
tahrîm تحریم (a.): 1.yasak etme; 2. parçalama
tahrîs تحریص (a.) : hirslandırmak
tahrîş تحریش (a.): kaşima, kaşındırma
tahsîl تحصیل (a.): 1. gelir elde etme, 2. öğrenim
tahsîn تھسین (a.) : muhafaza altına alma
ta'âhhûd تعهد (a.f.) : üstlenme, söz
tahvîf تھویف (a.) : korkutan, türküten
tahvîl تحول (a.) : döndürme, dönüştürme
tahyîl تھیل (a.) : akla getirme, canlandırma
taht-i şâh تخت شاھ (f.) : şahlık tahti
taht-i revân تخت روان (f.): giden, gider; sedye
takaddüm تقدّم (a.): önden gitme, önceleme
takahhum تھکّم (a.): ansızın birşeye girmek
tâkat طاقت (a.i) : güç, kuvvet, iktidar
takattûr تقطّر (a.) : 1. damla, damlama, damla damla akma; 2. vuruşmağa hazırlama
takkassur تقصیر (a.i.) : esirgeme, diriğ
takayyûd تھیڈ (a.): gayret göstermek, çalışmak
takrib/takarrüb تقریب / تقریب (a.): yaklaştırma
takrîr تقریر (a.f.) : karar kilma, belirleme
takayyûd تھند (a.) : bağlı olmak

takâzâ (a.) : başa kakmak, sıkıştırmak
takdîm (a.) : arz etmek, sunmak
takdîs (a.f.) : kutsama
takdîr (a.) : değer, kıymet
taksîr (a.i.) : eksik, noksan, kusur
ta'akkul (a.) : anlama, hatırlama
ta'aşuk (a.) : aşık olmak
taklîd (تَقْلِيْد) (a.): aynıını yapma, kopyalamak
takî (تَكْيِيْه) (a.): günahtan sakınan, takvalı kimse
takvâ (تَقْوَاء) (a.): günahtan sakınma
takvâ' Allah (تَقْوَاء اللّٰهِ) (takvâ'-i Allah) veya
takva' ullah (a.): Allahın takvası, Allah'tan korkmak
takvâ' -i mekrûh (تَقْوَاء مُكْرُوْه) (a.): kötü, kirli din
takvîm (تَقْوِيْم) (a.): 1.düzelme, 2. Konum
takviye (تَقْوِيْة) (a.): güçlendirme, kuvvetlend.
talâk-nâme (تَلَاقْ نَامَه) (f.): boşama kâğıdı
talân (تَلَادِيْق) (Az.Tü..) : talan etmek, gönümət aldıq
ta'leb (طلب) (a.i.): istemek, talep etmek
ta'lebi'l-hikmet (طلب الحِكْمَة) (a.): hikmet isteme
ta'leb-i izzet (طلبِ عِزَّة) (a.): güç isteği
ta'lebi'l-ilm (طلبِ الْعِلْم) (a.f.): ilmi isteme
ta(e)mâmet/temâm (تمَامٌ) (a.i.): tam, bütünlük
ta'leb (طلب) (a.): istek, dilek
tâlib (طالب) (a.): istekli
tâlib ü râğıb (طالب و رَاغِبٌ) (a.i.): hevesli olmak
talh (تلح) (f.): acı
tâlih (طالح) (a.s.): 1. şans, yıldızının iyi gitmesi, başa gelen; 2. faydasız, yaramaz
ta'lîm (تعلیم) (a.): öğretme, eğitime
ta'liye / ta'âlieye (تَعْلِيْه / تَعْالَيْه) (a.i., 'i'lâ') : yükseltmek; yüceltmek, yücelik
tama (طَمَع) (a.): aç gözlülük, tamahkâr
ta'âm (طَعَام) (a.i.): 1. yemek, 2. Yemek yemek
ta'âm(m)ül (تعامل) (a.f.): birbirile alıp-verişmek(bkz. te'âm(m)ül)
tamamet /tamamîyet (طَمَامٌ) (a.): bütünlüğü
tamu (تموگ) (i.Soğd.) : cehennem
ta'mîr (تَعْبِير) (a.): inşa etmek, onarmak
ta'n/ ta'ân (طَعْنٌ/ طَعْنَةً) (a.): yermek, ayıplama
tanbur (طنبور) (a.): bir telli çalğı
tankî (ذَكَر) (f.a.): gücsüzleşmekî ince kesmek
tancara(a.)/tenkîre(f.) : tencere
Tajrı(es. Tü. Tengri) (تَنْجِرِي) (t.): Tanrı, Allah
Tańrı Te'âlâ (تَنْجِرِي تَعْلَى) (t.a.) : yüce Tanrı
Tanrım Rabb-i Te'âlâ (تَنْجِرِي رَبِّ تَعْلَى) (t.a.) : - Tanrım yüce Rab –
tatahhur (تطهُّر) (a.): temizlenmek, pâklaşmak

Tatar (تَاتَار) (t. moğ.) : 1. bir Moğol aşireti, 2. Moğol Altınordu hanedanı tarafından yönetilen Kıpçak Türklerine verilen ad (Akvam-ı Tatariye olarak da adlandırılır.), 3. Kerkük ve Musul bölgесine verilen eski bir isim. Tataristan
tathîr (تَطْهِير) (a.f.): temizlenmek, arınmak
tatmîn (تَتْمِيْن) (a.): sakinleştirme, rahatlatma
tatvîl (تَطْوِيْل) (a.): uzatma, uzatılma
ta'ife (طَلَفَة) (a.i.): firka, kavim, kabile
tabtatlı (طَطْلُو طَطْلُو) (t.): taptatlı, çok tatlı
taraf (Az. Tü.: târâf) (طرف) (a.): kenar, yan; tarftar; cəhət, evə tərəf .
tarafeyn (طرفین) (a.): iki taraf, iki nihayet
tarafet-ül 'ayn (طرفَةُ الْعَيْن) (a.): göz kırpması anı
ta'rîf (تعريف) (a.): bildirme, yol gösterme
tarîk (طَرْيِق) (a.i.): yol, tarz, usûl, vâsita
tarîk-ı hak (طَرْيِقُ حَقٍّ) (a.): yasaya uygun düzen
tarîk/kât (طَرِيقات/طر يق) (a.i.C.): yol, yollar
tarîk-i müstakîm (طَرْيِقُ مُسْتَقِّمٍ) (a.): doğru yol
taarruz (تَعْرُض) (a.i.): 1. direnme, engel, zıtlaşan, 2. ilişime, sataşma, takışma
târ u mar (تَازَّ وَ مَازَ) (a.): darmadağın etmek
tasadduk (تصدّق) (a.f.): sadaka vermek
tasallut (تسَلُّط) (a.f.): zorbalık etmek
tasârruh (تصنَّاعُه) (a.): şiddetle çağırma
tasarruf (تصرَف) (a.): idareli kullanma, alma
tasavvur (تصوّر) (a.i.): zihinde canlandırma
tâse (تَاسَه) (f.): tasa, keder, kaygı
tasrîh (تصريح) (a.f.): açıklığa kavuşturma
tasvîr (تصویر) (a.): sûret, resim, heykel
taşra (تصرَه) (t.z.e.): dışarı, hariç ve dış taraf
tadâcüm (تصنَّاخُه) (a.i.): ihtilaf, anlaşmazlık
tâva/tâvâ (تَأْوِا / تَاوِه) (f.): tava; kızartma sacı
tavâîf (طَوَّابِت) (bkz.taife; a.C.): gruplar, milletler, kavimler, bölküler
ta'vîk (تَعْوِيْق) (a.): geciktirmek, yavaşlatmak
ta'vîz / tagyîz (تَعْوِيْظ / تعويظ) (a.): tazmin, bed.
ta'yîb (تَعْبِيْب) (a.i.): ayıplamak, kötüüğünü söy.
tayyib (طَيْبٌ) (a.): iyi, güzel, hoş
Tayyib-i Tûb(a) (تَيْبِيْبِ تَهْبَة) (a.): 1. hintkamışı; 2. hoş kokulu kamış, saz, bambu
tasâruh (تصنَّاعُه) (a.f.): şiddetle çağırma
ta'yîd (تَعْبِيْد) (a.): bayram etmek
ta'yîn (تعيین) (a.f.): belirleme, atama
tazarru (تصنَّاعُه) (a.f.): yalvarma, yalvarış
tazarru-i amîyye (تصنَّاعُه غَامِيَّة) (a.): halkın yal.
ta'zîb (تعذيب) (a.f.): eziyet etme, acı verme, men
taz-if (تَاصِيْف) (a.): çoğalmak, iki kat olmak
ta'zîr (تعزِير) (a.f.): 1. özür 2. tehdit, 3. azar

ta'zîm (a.f.) : تعظیم : yüceltme, ululama, hürmet
ta'ziye (a.): تعزیه : başsağlığı dileme
tazîyîk (a.): daraltma, sıkıştırma
ta'zîz (a.i.): ازیز کیلماک, övmek
te'âd(d)i (a.): شادی/شادی : saldırmaya, düşmanlık
teâfî (a.f.): تعاطی : birbirine verişme
te'âkud(*ta'akud, taakkud*) (a.): تقعد / تعقد : bağlaşma, akindleşme, bağlanma
teâkud u barîşik (a.t.): شاعق بارشیق : sulh etmek
teâmul (a.f.): ثالمن : yapıla gelen işler, usul
te'âmul (a.): beraber iş yapmak
te'emmûl (a.): ثالمن : iyice düşünmek
te'ellüf (a.i.C.): ثالث : alışma, bağıdaşma
te'ennî (a.): تائی : gecikme, geciktirme
te'essî (a.): تائسی : sabır, teselli, avutma
tebessüm (a.): تبسم : gülümsemek
teba (a.): بع : bağlı, uyruk, tabi
tebâud (a.): تباغد : uzak kalmak
tebâh (a.): تباہ : mahvolmuş, yıkılmış
tebârek/kü (a.f.): تبارک : 'Allah mübarek etsin'
tebâ üd (a.f.): تباغد : uzaklaşma, uzağa gitme
tebdîl (a.): تبدیل : değiştirmeye
tebrîk (a.): تبریک : kutlama, kutlama
tebrî(y)e (a.f.): ثب ریه : zan altından kurtarmak
teberrük (a.): bir şeyi bereket veya uğur saymak (bkz. I. Mak. 4/54). Az. Tü. **tâberrük**: 1. Dindarlara görə, xoşbəxtlik, uğur getirən, xəstələri sağaldan müqəddəs torpaq, su, müqəddəs adamin geyiminin kiçik parçası və s. 2. Az təpilən, az ələ düşən hər bir şey.
tebkît (a.): تبکیت : azarlamak, vurmak
tecâvüz (a.): تجاوز : haddi aşma, zorlama
tecdîd (a.): تجدید : yenileme
tecdîd ü ta'mîr تجدید تعییر (a.): onarım
tecellî (a.f.): تجلی : ortaya çıkma, belirme
tecennûn (a.f.): تجّنن : delirme, çıldırma
te'cîl (a.): تجيبل : bekletme, erteleme
tecrîbe/tecrire (a.f.): تحریبه / تحریبة : tecrübe
tecribât (a.f.c.): تجربات : tecrübelər
tedârik (a.): تدارک : ele geçirmek, edinmek
tedâvül (a.): دولاشم, sirkülasyon
tedbîr (a.f.): تدبیر : planlama, tasarlama
tedbîrullah (a.): تدبیر اللہ : Tanrı planı
te'dîb (a.f.): تدبیب : terbiye etme(cezalandırma)
tednîs (a.): تدنیس : kirletme, kirletilme
tefâvüt (a.i.): تقاؤت : iki şey arasındaki fark
tefahhur (a.f.): تھر : övünme, böbürlenme
tefahhus (a.i.): تقھصن : içyüzünü inceleme
tefayyûh (a.): تھغیح : etrafa hoş koku yayılması

teferru' (a.C.): تفروع : dal, budak salmak, bir kökten çıkıp ayrılmak
teferruc (a.): تفرج : (*ferec'den*) ferahlanmak
tefekkür (a.i.): دقکر : düşünme
teftîs (a.f.): تقشش : denetleme, soruşturma
tâfawut (a.f.): فاوت : fark
tefrik (a.): تفريق : iki şeyi birbirinden ayıran
tefsîr (a.): تفسیر : yorumlama
tefsîk (a.): تفسیق : fisk ve fücura sürükleme
tefvîz (a.): توپیص : sipariş etme, havale, bırakma
tegâfül/tegaffûl تھافل (a.i.): anlamamazlık
teğannî (a.i.): تغّنی : şarkı söylemek
teğazzüb تھذب (a.i.): öfkelendirme
tehâlüf (a.): تھالف : iki kişinin karşılıklı yemini
teheccûd تھجود (a.i.): gece namazı.
teheddüm تھدوم (a.C. teheddümât) : yıkılma
te'ehhûl تھاں (a.): evlenme
tehellül تھلل : sevinme, parıldama
te'hîr تھیر : geciktirme, sona bırakma
tehdîd تھدید : korkutma, tehdit etme
tehniye تھنیہ : tebrik etmek, kutlamak
tâhs تھش (f.): yunus balığı; atma, fırlatma
tek تک (f.i.): koşma, seğırtme
tekâsûl ساکٹ ل (a.i.): üşengeçlik, tenbellik
tekebbür/ât تکبر ات (a.C.): kibirlenmeler
tekellümât تکلمات (a.C.): konuşmalar, sözler
tekemmün تکمن : pusu kurma, gizlenme
tekemmün ü tehâlüf تکمن و تھالف (a.): muhalif
tekerrüm تکرم (a.): saygı görmek, kerem
tekmîl تکمیل (a.): büsbütün, tamam
tekrar تکرار (a.): gelme, yineleme
tekrîm تکریم (a.): hürmet, saygı göstermek
tâksir تکسیر (f.): çoğalma
telef olmak تھل اولماق (a.f.): yok olma, ölmeye
telehhûf تھھف (a.): mahzun olmak, ah çekmek
tâlâsdirîb تلاس دروب (az.Tü.): acele ettirip
te'lif تالف (a.i.): üzlaşı, barıştırma
telbîs تلبیس (a.): kendini suret-i haktan göster
tel-bisât تلبیسات (a.): hileler, oyunlar
telhi-i zarûret تھلیح ضرورة (f.a.): acı zorunluluk
telkîn تلقین (a.): öğretme, yol gösterme
telyîn تلپین (a.): yumuşatmak, eritmek
temessükât تمسکات (a.C.): sarılma; borç sen.
temâşa تماشاء (a.): bakmak, gözlemek
temâşî تماشی (a.): birbiriyle yürümek
temattî تھاطی (a.): gerinme, sallanma
temcîd تمجید (a.): Allahı yükseltme; *temcid* (*sabah*) duasi
temettu' تھنخ (a.f.): kazanma, kâr etme

temermür (a.) : bir titreme hastalığı
temekkün (a.f.) : mekân tutmak
temellük (a.) : malik olma, mülk edinme
temessük (a.) : tutunma, sarılma, delil
temesşî (a.) : manevi yürüme
temennî/temennâ (a.) : dilek, arzu
temevvûc (a.i.) : dalgalanmak
temlîk (a.) : mülk olarak vermek
temsîl (a.) : benzetme, benzeri yapma
temsîl-i su'âl (a.): mesel sorusu
temyîl (a.): bocalamak; kararsızlık
temyîz (a.): ayırma, açığa çıkarma
tenakkul (a.): nakletme, teşhir
tenâsuf (a.f.): yarıya bölmek
tenâstûl (a.): türemek, üremek, nesil
tenâvül (a.): bir şeyi alma
tâ nab (Az. Tü.f.): ip, örök, xalat
tenâ'um (a.f.): nimetlenme, bolluk
tândir (tâvir) (f.): firın
teneffuh (a. nefh'den) üflenerek şişme
teneffüs (a.): soluk alma, soluklanma
tenezzül (a.): kendini indirme, alçaltma
tenbîh / tenbih (تَبِيَّه / تَبِيْه) (a.): uyarma
ten-dürüst (f.): sağlam vücutlu
teng-dest (تَنْجُدْسُت/ثَنْكَ دَسْت) (f.b.s.): elidar, zügürt
tângâ gâldi (تَنْكَه كَ لَدِي) (Az. Tü.): sôbri tükendi, canından bıktı, bezdi, usandı
tenhâ (f.): yalnız, tek başına
tenvîr (a.f.): aydınlatma
tenur (f.): firın, soba
tencîs (a.s.): murdar, pis
tencîs ü ta'yîb (تَنْجِسْ وَ تَعْيِبْ) (a.): ayıplanacak pislik, utanılacak pis şey işlemek
tereke (ترکه) (a.s.): 1. miras, 2. tahilgiller
terahhum (ترحُم) (a.f.): merhamet, acımak
terbiye(t) (تربيۃ) (a.): terbiye
tercîh (ترجیہ) (a.): yeğleme
terfi (ترفیع) (a.): yükseltme, büyültme
terkîb (ترکیب) (a.): bindirme, kompozisyon
terkîm (ترقیم / ترکیم) (a.): nişan koymak, belirtme
terekküb(teregüb) (ترگُب / ترگُب) (a.): birleşmek, karışmak(bkz. II. Ez. 15/46)
terk ü hecr (ترکو هجر) (a.): terk edip ayrılmak
tertip(b) (ترتیب) (a.): dizme, sıralama, düzen
ters(-i) (ترسیبی) (f.i.): tezek, dışkı
terviye (ترؤیۃ) (a.): derin düşünme, suya kandırma
tesâluh (ئىصالخ) (a.): sağır gibi görünme

tesâmuh (سَامَحْ) (a.): hoş görme, hoş görürlük
tesbîh/tesbîhât (تسبيحات) (a.c): Allahi övme, yüceltme, anma
tesellî (تسلي) (a.): avutturma, gönlünü alma
teskiye (تسقيه) (a.): su verme, sulama
teskîn (تسكين) (a.): oturma, sakinleştirme
teshîr (تسخير) (a.): büyüleme, aldatma
tâshîr (آش خیر) (Az. Tü.): əsir almaq
tesliye (تسليه) (a.i.): avutma, teselli etme
tesmiye (تسمية) (a.): adlandırma, isim verme
teskîn (تسكين) (a.): sükun, sakinleştirme
teşne (تشنه) (f.i.): çok susuzluk çeken
teşâvûr (تشاور) (a.): danışma, müşâvere etme
teşevvûş (تشوش) (a.i.): karmakarışık olma
teşhîr (تشهير) (a.): halk önüne çıkarma
tesrif (شریف) (a.): şeref verme, onurlandırma
teşvîr (تشویر) (a.): içine alma, gizleme
tetâhhur (تطهير) (a.): temizlenme, arındırma
tetavvu' (تطهیر) (a.): 1. farz olmayan ibadetler; müstehab ve mendub olan namazlar; ibadeti sîrf kendi isteğiyle yapmak; nafile namaz kilmak 2. Üzerine lâzım olmayan işler yapmak
tetmîm (تتمیم) (a.): tamamlama, bitirme
tetvîc (تثویق) (a.C.: tetvicât) taç giydirmeye
tevâbi' (توابی') (a. C.): maiyyet
tevârih (تواریخ) (a. C.): tarihler
tevârih-i mülük (تواریخ ملوك) (a. C.): KM'de krallık/lar tarih kitapları(I., II. Tarihler vs.)
tevâtûr (تواتر) (a.): (haber)ağızdan ağıza geçme
tevâzu' (تواضع) (a.): alçak gönüllülük
tevâzur (توازن) (a.): alçak gönüllülük
tevazün (توازن) (a.): denklik, müvâzene
tevakkuf (توقُف) (a.): durma, gecikme
tâvâqqe' (توقُق) (a.f.): bekleni, dilək
tâvâqqe' (توقُق) (edirəm(Az.Tü.): Xahiş edirəm.
 Təvəqqə etmək:istəmək, diləmək, taləb.
tâvâqqe'-i mühətem (توقُق مُهْمَم) (a.s.):ümitle ilgili
tevbîh (توبیخ) (a.): azarlama
teveccûh (توجّه) (a.f.): ilgi, bş. yönelmek
tevfik (توفيق) (a.i.): muvaffak kilma
tevekkül (توکل) (a.f.): güvenme, inanma
tevessül (توسل) (a.s.): vesile etmek; sarılmak
tevlîd (تولید) (a.): doğurtma, sonuç, netice
tevsîk (توثيق) (a.): güvence verme
tevzî' (توزیع) (a.f.): paylaştirma, dağıtma
teybîs/teyebbiüs (تیس) (a.C. 'teyebbü'sât') : kuruma, kuru olma
te'yîd (تأييد) (a.): destekleme, güç verme

tez/téz تَيْز / تَز (t.f.): çok çabuk, süratli
tezkir تَرْكِيز (a.i. ‘zikr’den) : anmak
tezemmûr تَرْمُر (a.): savaşmak
tezemmür ü tebârek تَرْمُر وَ تَبَارِك (a.): övgüyle hamd etmek
tezerrü تَرْرُع (a.): çok konuşmak, oranlamak
tezevvüc تَرْوِيج (a.c.) : evlenme, zevce edinme
téz(tız) تَيز (f.): seri, çabuk
teziye /teziye تَيْزِيَه / تَيْزِيَه (f.t.) : çok çabuk, çabucak(bkz. Bel ve Ejderha 39)
tezyîn تَرْيِين (a.): süslemek, bezemek
tifliyyet طَفْلَيْت (a.): çocukluk, çocuk hâli
tinmak تَثْمَاق (t.): ses çıkarmak
Tırâkî طَرَاقِي (y. trakea): Trakyalı
tırampa طَرَامْبَه (fr.): değişim tokus, takas, hile
türkâz طَرْقَاز (a.): kapı mandalı, sürgü
tıslat تَسْلَت (a.): sıkıntı
tibr تَبَر (a.i.): altın parçası, altın, gümüş tozu
tig-i bûrrân تَيْغِ بُرَان (f.): keskin kılıç
tîmâr تَيْمَار (f.): bakım, tmâr
tunâb طَنَاب (f.): taban,; halat
tirâş تَرَاش (f.): kazıma, yontma
tirendâz تَيْرَانْدَاز (f.i.): ok atan, okçu
tîrkes تَيْرَ شَك (f.): okluk, ok kabı, sadak
tirmenîn (ağacı) تَرْمَنْيَن (a.): terebentin ağacı; vernikte kullanılan bir reçine çıkarır
tiryâk تَرْيَاق (a.): panzehir, afyon
titiz تَتِيز (a.): sert, keskin, dik olmak
tilâvet تَلَوَّه (a.): yüksek sesle okumak
tiyâzât تَزَادَ (f.): artırmak
tor / tâlâ (az.Tü.) طُور / تَلَه (f.): 1.tuzak; 2.gibi, tavr.
tok طُوق (t.): 1. tasma, boynuna geçirilen zincir; 2. Koyu renk
ṭ(d)on طُون (t.): saka Türkçesi ‘thauna’: donuna, elbisene, giysine. Kılık kıyafet
ṭ(d)oñuz طُوكُوز (t.): ‘tojur’; şişmek; domuz
tokuşmak طَوْقَشْقَ (t.): vuruşmak, çarpışmak
tolga طُولَغَه (t.i.): miğfer
torva طُورُوه (f.i.): torba
toylamak طَوْلَمَق (t.f.): kandırmak, koşmak
töhmet تَهْمَة (a.): suç, isnat etme
tövbe/tevbe تَوبَة (a.): günahdan vazgeçme
tökündâz تَكَنْدَه (f.): döşemedi
tuğyân طَغْيَان (a.): tuğyân ‘tuğvân’ azma
turaç طَرَاج (a.): sülüne benzer kuş
Tûr dağı طُور طَاغِي (a.): Tûr-ı Sînâ; Sinâ dağı
tut ki طُوكِه (t.): varsayı ki, öyle ki

tuyûr طُويُور (a.i.C.) : kuş, kuşlar
tulğa طُلْغَه (t.i.): bkz. tolga; miğfer
tûfân طُوفَان (a.): su baskını, hortum
tulû طَلْوَع (a.s.): güneşin doğması, doğuş
tulû-i sems طَلْوَع شَمْس (a.s.): güneşin doğması
tu‘me-i şe(i)mşîr تُعْمَهِ شَمْسِيَر (a.): kılıca yem
tûrâb تُرَاب (a.i.): toprak
türbe تَربَة (a.): kabir
Tûbâ-i ta‘âm طُوبَا طَغْمَ (a.): Cennet ağaç mey.
tüsükürdüp (tüskürmek) ٹُسْكُرْدُوب (t.): atmak
tüpüründâz تُبْرُونَدَه (Az.Tü.): aksırmak, tükürmek.
tuz ü tâc طُوز وَ تَاج (a.): tuz ve saltanat vergisi

ع ، او ، ü

ubûdiyyet عَبُودِيَّة (a.): kulluk, kölelik
ubûr عَبُور (a.i.): atlama, karşıya hücum etme
udul عَدُول (t.): uymak (bkz. Divan-ı Lüg.T.)
udûl عَدُول (a.i.): sapmak, yoldan çıkmak
ucup عَحْوَب (a.i.): kibirden daha kötü bir manevi hastalıktır. Ameline güvenmek, yaptığı ibadete kendini bir şey sanmak ve kendini beğenmek.
uçkunmak (uçkundu) أَجْعَنْدَى (t.): esircemek, vermemek için geri çekmek; (sıradı)
uğniye (ağniye) أَغْنِيَّة (a.i.): şarkı, ilahi/ler
uhud (ihik-i) نِسْيَان (a.C.): vaadleri unutmak
uhde عَهْدَة (a.): üstlenme, sorumluluk alma
urûc غُرُوْج (a.f.): Yukarı çıkmak
uğrak(l) اُغْرِاق (t.): inmeli, çalık, çalgın
uğrak ağıacı اُغْرِاق آغاچِي (t.): adak için uğranılacak ağaç (Bak S. 649)
uğurlayıp أَغْرِلِيپ (Es. Tü. bkz. uğrulamak): 1. calmak; 2. uğurlama: Selametle gönderme...
uğrulandi/uğurlandi اُغْرِلَنْدِي (t.): 1.çalındı, 2. gönderildi
uğraşlar/uğraşçı اُغْرِاشْلَر (t.i.C.): muharipler, savaşçılar
ukalâ عَلَاء (a.C.): akıllılar; çok konuşan
ukubet عَوْبِيَّت (a.i.): ceza, azab(bkz.ukubat)
ulemâ عَلِمَاء (a.i.): alimler, bilginler
ulûf الْوَفَ (a.s.C.): binler, binlercesi
ulu(uli) اُولَى (t.i.): büyük, yüce
ulûfe عَلِوَفَه (a.i.): padişah hizmet ücreti
ulak اُولَاق (t.i.): ulaştırmaıcı, haberci
ulaq اُولَاق (Az.Tü. i.): yük hayvanı(at, katır, eşek)

ulaşma اوْلَاشْمَه (t.) : varmak, katılmak
usamak اُوصنْمَق (t.) : bıkmak
usluluk اُوصلُولُق (t.): akıllılık
ustâkerâne اوْسْتَكْرَان (a.): bkz. ustakârhanе
ustub(u)î اُوسْتُوبِي (a.i.): keten çöpü, samanı
usûl اوصول (a.): genel ilkeler, aksiyomlar
ummân عَمَان (a.): büyük deniz
umub ki اُومُوبْ كِه (E.t. *imlâsı*) : umup ki...(bkz. III. Mak. 3/16)
umûr اُمور (a.i.): iş edinmek, üstüne almak
umûr-i saltanat اُمور سلطنت (a.): saltanat işleri
umûr-i 'âmme اُمور عَامَة (a.): halkın işleri
umûr-i memleket اُمور مملکة (a.): ülke işleri
umûr-i mesâlih اُمور مصالح (a.C.): halkın işe.
umûr-i mülk اُمور مُلْك (a.): mal-mülk işleri
umûr-i pâdişâh اُمور پادشاه (a.): padişah işe.
umûm عموم (a.): genel, kamusal
umûmen عموماً (a.): bütün, hep
umk عُنْق (a.i.): derinlik, derinliği; gavr
umkîyet اُمُقْيَّت (a.): derinliği
ummân عَمَان (a.): büyük deniz, derya
umrân اُمرَن / غُمْرَن (a.): geri verilmek şartı ile yapılan bağış; refah, saadet, mutluluk
ut اوْث (t.i.): bk. ud: terbiye, üreme
urmak اُورْمَق (t.): vurmak, calmak
urubâ اورُوبَه (ital.): uzun etek, giysi, eşya
uruc جُوْرُغ (a.): yukarı çıkmak, yükselmek
urulmak(uru/r) اُرْلُمَق (t.): dikilmek, kurulmak; vurulmak, konulmak
uvanmak اُونْمَق (t.): ufalmak, parçalanmak
uyhu اوْيُخ (t.): uyku
uyuk اوْيُق (t.): 1. uyuyan biri, 2. Bostan korkuluğu(bkz. Yer. Mek.69)
uzuuv-ba'zuv اُخْضُو بَعْضُو (a.t.): parça parça; uzuvlarından bazısı(bkz. *ba'zi*; *a.zf.*)
üftâde افتاده (f.i.): düşkün, yavaş yavaş batmak
ülfet اولفَه (a.i.): alışıklık, tanışıklık
ülgüç لا كوج (f.i.): ustura
ürmek اُورْمَك (t.f.): havlalamak, bağırmak
ümerâ اوْمرا (a.i.): emirler, beyler
ümîd(umûd; f. C.) اُمُود / اوْميد (f.f.): umut
ümîdvâr اوْميديوار (f.f.): umut dolu(*ümitvar*)
ünsiy(y)et اُنسَت (a.s.): dostluk, yakınlık
ürkmek اُوزْكَمَك (t.f.): korkmak
üslûb اسلوب (a.): tarz, stil, yöntem
üstât/ustâ اوْستا/اوستاد (f.): 1. bilgi ve zanaat sahibi, öğretmen, usta, sanatkâr; 2. veli, öncü
üstübec(üstübü)/üstüpü اوْستُوبْج / اوْستُوبِي (a.i.): kurşun beyaz boyası; tebeşir tozu macunu, veya

keten kenevir karışımı maddesi bkz. **kütük**
üstüvân(e) اوْستُوان (f.i.): silindirik sargı, taç
uş(iş)mek اوْشمَك (t.f.): toplanmak

v

vâcib واجب (a.s.): zorunluk, görev, vecibe
vâcibi'l-'edâ واجب الْمُؤْتَ (a.): dini olarak yapılması gereklili olan şeyler
vâcibi'l-mevt واجب الْمُؤْتَ (a.): ölümlü
vâcibi't-telhîs واجب التَّلْحِيسْ (a.): gerekli özeti
vâcibi'l-vücûd واجب الْبَلَوْجُودْ (a.): varlığa neden olan
vâd وَادْ (f.i.): oğul
va'd(e) وعد (a.): 1.söz verme, 2.zaman
vâda' hamili وَضْعٌ حَمْلٌ (a.): gebelik günleri
vahy وَحْيٌ (a.i.): bir peygambere Allah'tan gelen emir
vâfir وَافِرْ (a.s.): çok,bol,fazla,büyük sayıda
vak'a/vâki'a وَاقْعَد / وَقْعَة (a.): olay, hadise
vâki' واقع (a.): vuku bulan
vakit/vakt وقت (a.): zaman
vâkfî وَاكِفْ (a.): vakfeden, bağışlayan
vak(i)t be vak(i)t وَقْتُ بَ وَقْتُ (a.): zaman z.
vaqtıq توق (Az. Tü.): Vaxtında, zamanında (o... günde).
vakt-i vefât وقت وَفَاتْ (a.): ölüm vakti, ecel
vâki' âhvâl وَاقِعُ أَحْوَالٍ (a.s.): olan durum
vâle ü hayrân وَالَّهُ وَخَيْرَانْ (a.): seraplı şaşkınlık
vasle vasle وصله وصله (a.): lime lime.
vasf/vasif وصف (a.): nitelik
vâsik واثق (a.): güvenen, itimad eden
vâsil واصل (a.f.): ulaşan, varan, erişmek
vasî' وسیع (a.): geniş, enli, bol
vasiyyet وصیة (a.): vasiyet, talimat, nasihat
vasayâ وصایا (a.c.): vasiyetler
vâris واریث (a.i.): mirasçı
va'z وَعْظٌ (a.i.): vaaz etmek; nasihat
vazîfe وظيفه (a.): tayin, yevmiye, ücret
vebâl وبال (a.): bir eylemin sonucu, yükü
vech/vecih وَجْه (a.s.): tarz, üslub, yüz
vech-i hükûmet وَجْه حُكْمَة (a.s.): yön. biçimini
vücûh وجوح (a. vech C.): cehreler, tarzlar, yüzler, suretler, sebepler
vefâ'dâr وَفَدَارْ (a.): dost, sözünü tutma
vefât وفاة (a.): ölüm
vehim/vehm وهم (a.): kuşku, boş korku
vehm-nâk(e) وَهُمْ نَاكَه (a.f.b.s.): şüpheciye, kur
vekil-i harc وَكَلِ خُرْج (a.i.): kâhya

vâlide (a.) : doğuran anne
vâlid (a.) : doğurtan baba
vâlideyn (a.i.C.) : ebeveyn
veli (a.i.) : yardımçı, dost, yakın, evliya
veliy-i ni'met(Veli-ni'met) (a.) : velinimet, ihsan; nimetlendiren
veliyü'n-niam (a.) : بَعْنَهُ وَلِي (yâ'nihî ve li) lütufa bulunan insan.
vere (sirpeç) : bir kalenin teslimi
vebâ' (a.): bulaşıcı hastalık, salgın
vesâyâ (a.): vasiyetler, öğütler
vâsâit (a.): vasıta, arabulucu
vesvese (a.): kuşku, kararsızlık
vezin/n (وزن) (a.): tartma, denge, tartı, ölçü
vîrân(e) (ویران) (f.i.): harap, harabe, yıkık, ıssız
vukûf (a.): bir konu üzerinde durma
vücud (وجود) (a.): vücut; varoluş, mevcut olma
vüs'at (واسعة) (a.): genişlik, en, kapsam
vezîr/vüzerâ (وزیر/وزرای) (a.C.): vezir, vezirler
vêribimek(viriben) (ویریبین/وریبیمک) (t.): göndermek, ırsâl etmek.

X

xəlad (خـلـد) (f.): köstebek
xırman (خرمن) (Az. Tü.f.): harman(ekin döğülen yer).
xorağımız (خوارک مـزـ) (Az.Tü.f.): müdafiəmiz; müdafiəcilərimiz.

y

yaband kormak (پـاـبـندـ قـوـرـمـقـ) (Tü. ağızlar söz.): yabancılardan dışarıda bırakmak, terketmek
yâbâن/yabâن (يـابـانـ) (f.): ıssız yer, çöl
yâd (يـادـ) (f.): 1.anmak, hatırlamak; 2. gönül
yâdigâr (يـادـكـارـ) (f.): hatırlı, şey, eşya
yağlık(beklik) (پـاـكـلـكـ) (Tü. ağızları söz.): sözlemek, nişanlamak
Yahzikiyâl : يـذـقـيـالـ : Hezekiel peygamber(Tev.)
Ya'kûb (يـعـقـوبـ) (a.h.i.): Hz. Yakup Peygamber
yakınrak (يـقـرـئـ) (Tü. ağızları söz.): daha yakın
yalabîma(yalabimak) (يـالـبـيـمـاـ) (t.): parıldamak
yâhî (يـاهـيـ) (yu.): sahil, deniz kıyısı
yalabik (يـالـبـيـكـ) (t.): 1. alevin oynayarak parıldaması, parlama, parlaklı, 2. kaypakkı
yalın/ca (يـالـنـجـهـ) (t.): çıplak
yalıncak (يـالـنـجـقـ) (t.): çıplak, üryan, cascavlak

yakîn (يـاكـيـقـ) (a.): sağlam, doğru bilgi, kat'i
yakînen (يـاكـيـقـاـ) (a.): mutlak surette, kesin
yalabis(yalabyib) (يـلاـبـيـشـ) (t.): parlayan
yalınlanmak (يـالـگـلـانـمـكـ) (t.i.): parlama, işild.
yaltak (يـالـثـاقـ) (t.sf.): yaltakçı
yaltaklanmak (يـالـقـلـمـقـ) (t.fि.): dalkavukluk
yalqız (yalnoz) (يـالـنـزـ) (t.): yalnız, müstaqil, tek başına
yaman (يـيـمانـ) (t.): kötü, fena
yanaşma (يـيـاشـمـهـ) (t.i.): yanaşmak; himaye
ya'nî (يـعـنـىـ) (a.): demek, kastetmek
yaşsar (يـاـكـسـاـزـ) (t.f.): yansalamak, alay etmek
yapak (يـاـقـاـبـ) (t.i.): yün, yapağı
yap yap (يـاـبـ يـاـبـ) (t.): yavaş yavaş
yarak/-li (يـراـقـلـوـ / يـراـقـقـ) (t./moğ.): 1. gereç, alet, donanım, silah; 2. alet-i tenasül (tenasül uzvu, erkeklik organı); 3. Hazırlık, levazım
yarakla(n)mak (يـراـقـلـهـاـ) (silahla(n)mak)
yaraklanmış (يـارـقـلـمـنـشـ) (t.): silahlanmış
yârân (يـارـانـ) (f.): dost, arkadaş
yaramazrak (يـراـمـزـرـقـ) (t.): daha kötü, daha beter
yâr-dâh (يـارـدـâـخـ) (f.i.): dost, yardımcı eş
yare (يـارـهـ) (Tü. ağızları söz.): yara
yarelenme (يـارـهـلـهـةـ) (T.ağızlar söz.): yaralanma
yarma (يـيـرـمـهـ) (t.i.): parçalanmış odun
yarı (يـارـوـ) (T.ağızlar söz.): yarı, yarım
yarlıganip(yarlıganmak) (يـارـلـيـغـانـمـاـ) (T.ağızlar söz.): günahları bağışlanıp; günahları bağışlanmak
yasdik (يـصـدـوـقـ) (t.i.): yastık
yaşmak (يـيـشـمـاـقـ) (t.i.): ince örgülü başörtüsü
yatık (يـاتـيـكـ) (t.i.): yayvan su kabı
yatr/-lar (يـاـتـرـلـرـ) (t.fi.): yatmak, yatanlar
Yatîr/-lar (يـاـتـيـرـلـرـ) (y.): ermiş, evliyalar
yavlak (يـيـلـكـ) (t.fi.): pek çok, gayet
yavi-kılma (يـاوـقـلـمـهـ) (E.T.: yavu-i-): yitik, kayıp
yavu(i)klu/-i (يـاوـقـلـوـ) (t.): nişanlı, sevgili
yavuz (يـاوـزـ) (t.): haşin, yaramaz
yaykamak (يـايـقاـمـاـكـ) (t.i.hlk.): su ile yıkamak
ayyla/-mak (يـيلـاـ) (t.i.hlk.): yaylamak işi
yazavîz (يـادـاـزـيـزـ) (t.): yazarız, yazıyoruz
yebâb (يـيـبـابـ) (f.): yıkık, bozuk, harap, virâne
yed (يـدـ) (a.i.): el, güç, kuvvet, yardım etmek/ **yed-nîj;** "bu denli" zor(soru) vs.
yed-i nâsır (يـدـنـاصـيـزـ) (a.): koruyucu el
yed-i kudret (يـدـقـرـةـ) (a.): kudretli el
yeğrek (يـيـگـرـكـ) (t.): daha iyi, daha güzel
yeğriq (يـيـگـرـكـ) (t.): daha iyi, daha çok
yeğin/yigin (يـيـگـنـ) (t.): galip, üstün

Yehova يهوا (İb.) : Jahwe (Allah/Tanrı) b.kz. Tevrat Çık. 34/6 "...*Yehovah Yehovah Rahman və Rahîm-Allah*".
yek-dil يك دل (f.) : tek yürekten, bir ağızdan
yel يل (t.) : rüzgâr
yelek يلک (t.) : esmek, üfürmek
yemîn يمين (a.) : ant
yemîn-i galîz يمين غليظ (a.): kaba yemin etm.
yemîş يميش (t.i.) : ürün, meyve
yendirildi [e(ə)ndirildi] (Az.Tü.): indirildi, söküldü.
yeraج (f.): sarsmak, yüksek ses
yerekân يرافقان (a.i.): sarılık(bkz. IV. Ez. 15/13). Ekin âfetlerinden bir âfet, sam hastalığı
Yerûşâlîm يروشاليم (aram.) : Kudüs
yeser/yûsr يسّر / يسر (a.): kolaylık, sühulet
yevm be yevm يوم يوم (a.): gün be gün
yevmiddîn (Yevmi'd-dîn) (a.i.): din günü, kıyamet
yevm-i istî'mâl يوم استعمال (a.i.): günlük işler
yeyni (yiyni) ييني (t.): kolay
yâzhevâsât بازخواست (f.): yazgisını
yılan/ilan يلان (is.): sürüngen, yılan
yığmak (yığmayasın) يغمايسن (t.): engellemeyeşin, esirgemeyeşin
yıqlınmak (yıqmaz) پۇغۇز (t.): çekinmek, kaçınmak; nefsinı menetmek, sakınmak
yîgit يېگىت (t.i.): seçkin kimse, soylu, daha iyi, en iyi gençlerden seçkinler
yîğdi(n) بۇغدى (t.): bozulmuş, kokmuş; men edilmiş les
yinjil, yinjile, yenjile يڭلى (t.): yiyen(yeyen)-ler
yobatma وېتەمەي (t.): geciktirmek
yohsa يوھسا (yoğise) (Tü.T.a.s.): yok ise
yortu يورۇڭ (yu.i.): bayram, kutlama, festival
yoldağı (yolduğu) يولداگى (t.): yola düşmek; göndermek. Cüzzâm.
yonka يۇنقا (t.i.): yonga: yontmak, traş etmek
yüyürmə (yüyürdü) يۈرۈدۈ (Az.Tü.): qaçma, getme
yubanmaq (yubananda) وە نادىھى (Az.Tü.): təsir etmek.
yumuş يېشىن (t.i.): hizmet, görev, iş
yunmak يۇڭىڭىز / يۇنۇق (t.): yıkanmak, yıkamak
yuyar دەر (t.): yığar; bkz. yer yuvarı, taş y.
yümîn يېمن (a.C. yumün) : 1. kuvvetli, güclü; 2. uğur, bereket
yüngöl (etme) وە كل (Az.Tü.): yükünü

hafifletmek
yüsür/yûsr يېسّر (a.) kolaylık, sühulet, yûsr
yûsr ü zafer ظفر و ظفر (bkz. yeser/yûsr: kolaylık; a.i.C.): zafer kolaylıklar
yüyenende بۇ بارندىن (az.t.): dizginlemek, yavaşlamak
yüz dâdi ضدىه وز (T.-f.i.): yüz aklığı, hak, adalet, doğruluk.

ز ظ

zabt ضبط (a.): tutma, yakalama
zâbit ضابط (a.i.): zapteden, tutan, subay
zâbit ü nâsır ضابط و ناصر (a.i.): önder, subay
zabtci ضابطي (a.): tutan, yakalayan bekçi
zabt-i(rabt) رابط (a.f.): ele geçirmek, yönetim
zâbt u rabt/zabt u rabt ضابط و رابط
 (a.): disiplin, âsâyış, almak, ele geçmek
zac ج (a.): sac: pişirme aracı, yassı demir
zac eyledik جىدا يىلدىك (a.t.): kurban yaktık(Bkz. Barh. 1/20)
zâc داچ (a.): sülfürik asit, kara boyası
zâd داد (f.i.): gıda maddesi
za'f متعف (a.): zayıflık, kuvvetsizlik
za'ferân زعفران (a.i.c.): safran; kültür bitkisi
zaferullah ظفر الله (a.): Allahın zaferi
zâhid زاهىد (a.s.): Aşırı sofу; kıızılbaş olmayan
zâhir ظاهر (a.): görünen, belirmiş
zâhir ü 'aleniye ظاهر و علانية (a.): apaçık
zâhire دىھىر (a.i.): anbardaki hububat, azık
zahmetkeş زاحمت كشن (f.): çok zahmetli
zâ'i صائىع (a.): zayı olmak; kaybolmak
zaîd دايد (a.): lüzumsuz, gereksiz
za'if ضعيف (a.): zayıf, güçsüz
za'ifrek ضعيفرەك (a.f.): daha güçsüz
za'if ü naif ضعيف و نېت (a.i.s.): zayıf ve güçsüz
zâ'il زائل (a.): eksik, gidik, giderilmiş
zakur زک ور (f.i.): sünnet derisi(erkeklik)
zalâl ضلال (a.i.): gölge eden, gölge olan
zamân-i mâzî زمان ماضى (a.): geçmiş zaman
zamîr ضمير (a.s.): içyüzü, yürek, vicdan
zamm حنم (f.i.): katılmak, eklenmek
zann ظن (a.): sanmak
zâri زاري (f.i.): ağlayıp sizlama
zât ذات (a.): şahis, özne, sahip
zât-i şerîf ذات شريف (a.): şerefli kişi
zât-i şirret ذات شريرة (a.): kötü kişi

zarûret ضرورة (a.) : zorunluluk
zavâbit ضوابط (f.i.) : zabitler, askerler
zâviye زاوية (a.) : 1. köşe, açı, 2. ibadet için, 3. açı, açı ölçü
zâyi ضایع (a.s.) : yitik, ziyan, kaybolma
zebûn ذئبون (f.i.) : zayıf, güçsüz, çaresiz
zebâl(e) زبالة (a.) : çöp
zebâna زبانه (f.) : sekme\çıkıntı
Zebâni زبانی (a.) : cehennem meleği
zeberced زبرجد (a.) : zümrüt veya topaz
zebîh رَبْح (a.) : kesme, boğazlama
zebîha-i dâ'ima زبحة (a.i.): daimi takdime
zebûn ذئبون (f.) : zayıf, güçsüz
zechr رَجْز (a.) : menetme, engel olma
zechr ü kahr رَجْز وَ قَهْر (a.): zorla yaparak
zekâvet رَكَوْت (a.) : zeyreklik, zeki olmak
zerger ذرگز (f.i.) : kuyumcu, altın işleyen
zərâ (gulac) زراع (f.i.) : uzunluk ölçüsü birimi
zarâfat ظرافت (Az.TÜ.): aylonmek, latife, şaka.
zerd-üşte رَزْدُوشْتَه (f.i.) : parlak orgülü hilat
zârilik زاريلقى (f.i.): ağlayıp sızlama
zefîl ذليل (a.): düşkün
zemm ذم (a.f.): kinamak, ayıplamak, yermek
zəmis زميس (f.) : yer, toprak, arz; Farsça yer altını gösteren bir deyimdir.
zen ذن (f.i.): kadın, nisa
zenberek زنبورک (f.i.): (*Zenburek*) : hareket ettirmeye yaranan yay, saatin zenbereği, hayvan üzerinde taşınan ve ateşlenebilen küçük top.
zencîr زنجیر (f.): demir veya maden halkalardan oluşmuş düzenek; zincir
zendekâ/zendekâni زندکانی (f.i./C): kâfirlik
zen-pârelîk زنپاره لیک (f.s.): zamparalık
zevâl زوال (a.): geçip gitme, zail olma
zevb'a رَوْبَعَه (a.): kasırga; bkz. Ekl. 48/9
zevr رَوْر (a.): yalan, kizb, bâtil
zeyt-i ra'nâ زیت رغنا (a.i.s.):güzel zeytin ağacı
zeydal-e-azha دلاء ضاپ زا (f.): uzuvlarından biri fazla olan
zidd ضد (a.): zıt, aykırı
zidd-i 'üsyan عصضیان (Az. TÜ.): karşı isyân
zihka ضخگه (a.): gülme, gülünç
zîrf ظرف (f.): tabak
ziyyîkî'n-nefes ضيق نفّس (ziyyîk-i nefes) (a.): tiknafeslik, nefes darlığı
zîmmî ذمی (f.): değeri

zibâ زیبا (f.i.): güzel, süslü, yakışıklı
zîkr ذکر (a.f.):Allâhı anmak,adını söyleme
zillet ذلة (a.): düşkünlük, aşağılanma
zinde-gî/ zinde-gânî زندگانی (f.): canlılık, zindelik, dirilik, hayat, yaşayış, geçim
zîrâ زیرا (f.): şundan ötürü
zîrcâmâ رجامه يز (f.): don, iç çamaşırı; paltar
zirâk زیرک (f.): hızlı, seri, tetik, zeki; akıllı
zîr ü zeber زیر و ذئب (f.): altüst, karmakarışık
ziyâ' ضياء (a.): ışık, parlıltı
ziyâde زیاده (a.f.): artmak, çoğalmak
ziyâd-ber-ziyâd زیاد بزیاد (a.): ziyadesiyle
zîynet زیسته (a.i.): değerli şey, eşya, süs, bezeme
zor زور (f. 'zôr'): zor
zor ü inâd زور و عناد : inatla zorlama
zuhûr ظهور (a.): belirme, görünme
zuhûr-u şerîf ظهور شریف (a.): kutsal olarak ortaya çıkmak, onurlu olarak görünümek
zufîr ظفر (a.): tırnak
zufîr-i tayyib ظفر طیب (a.): güzel
damarlı (turnaksi) reçine; balgam taşı
zulemâ ظلم (a.i.C. 'zulem'den): kötülükler
zulüm ظلم (a.): zorbalık
zulümât/zulmet ظلمات/ظلمات (a.s): karanlık/-lar
zu'm رُغم (a.s.): bâtil zan, sani, boş inanç
züfyân رُفیان (a.): rüzgârin şiddetle götürmesi
züyuf (zeyf) زیوفت (a.i.C.): silik, sahte para/lar
zügürdülk رُگردنگ (a.): fakirlik, parasızlık
zühd زهد (a.): dünya nimetlerini terk etme
zühdî رُھدى (a.s.): kendini ibadete vermek
Zûl-cellâl 'Alâ Külli Şey'in Kâdir Hakk Allah (bkz. III. Mak. 6/17)
 دُولجَلَانْ عَلَى كُلْ شَيْءٍ قَادِرْ حَقَّ اللَّهِ
 Celal Sahibi Her Şeye Gücü Yeten Adil Allah
zükür زکر/zakir (a. f.): erkek, kişiler
zümre زمرة (a.): küme, topluluk, insan grubu
zürüh (zî-rûh) ذرور (f.): diri, canlı
zûr زور (f.i.): güç, kuvvet
zürriyet ذریت (a.): soy, sop

Kaynakça / Sözlük

- Azerî-Türkçe Lugat, Çağ Öğretim İşletmeleri
- <http://www.nisananyansozluk.com>
- <http://www.osmanlicaturce.com>
- <http://www.büyükTÜRKÇEsozluk.net>
- Osmanlica Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ferit Devellioğlu

- *Türkçe Sözlük (TDK)*
- *Kamus-u Türkî*
- *Osmancıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*
(*Hekimoğlu İsmail, A. Yeğin, A. Badıllı ve İ. Çalım*),
Türdav.
- *www.google übersetzer*
- *Yeni Tarama Sözlüğü / TDK – Ankara Üniversitesi*
Basımevi 1983-18.11.1988
- *Misalli Büyükk Türkçe Sözlük; Kubbealtı Lugattı, I.*
Baskı Ocak 2010.
- *Chat gpt (internet ve Google çeviri).*
- <https://obastan.com/axtar/?l=az&q>

